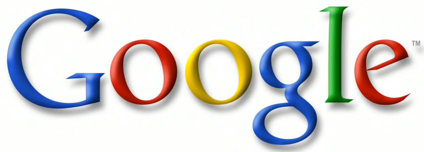
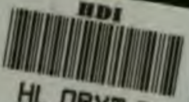
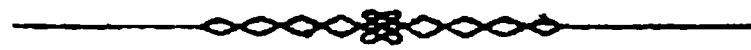

HDI
HL ORYT I

NEDERLANDSCHE

PASICRISIE.

NEDERLANDSCHE

PASICRISIE,

BEVATTENDE

IN ALPHABETISCHE METHODE

DEN ZAKELIJKEN INHOUD VAN ALLE IN NEDERLAND GEWEZEN
REGTERLIJKE BESLISSINGEN

EN

DE CHRONOLOGISCHE LIJST

DIER BESLISSINGEN, MET OPGAVE VAN AL DE VERZAMELINGEN VAN
REGTSPRAAK WAARIN ZIJ GEVONDEN WORDEN,

DOOR

Mr EUG. VAN OPPEN,

PROKUREUR EN REGTER-PLAATSVERVANGER,

EN

Mr L. VAN OPPEN,

ADVOKAAT EN PLAATSVERVANGEND KANTONREGTER,

TE MAASTRICHT.

TWEEDE DEEL.

GULPEN,
SNELPERSDRUK EN BOEKHANDEL VAN M. ALBERTS.

1872.

Rec. July 18, 1902.

NEDERLANDSCHE

PASICRISIE.

ALPHABETISCH GEDEELTE.

DADING.

I. Aard en bewijzen.
II. Vernietiging.

I.

1. Eene dading of accoord, aangegaan door een hoogheemraadschap met een vrij ambacht, kan door latere bevestiging van wege den Souverein haar privaatregtelijk karakter niet verliezen.

a H. R. 5 Mei 1865, Concl. conf.

2. Dit contract bestaat ook dan, wanneer wel niet alle partijen in het eind zijn verpligt geworden iets af te geven, maar de gedaagden toch aan de kans hebben bloot gestaan dat zij den kavel die hun bij de als nietig bestreden deeling was te beurt gevallen, aan den eischer moesten afgeven; zijnde aan dezen om de actie tot vernietiging der vroegere boedelscheiding te doen intrekken, bij overeenkomst de keuze uit al de kavels toegekend.

Breda 10 Mei 1870.

3. Wanneer de beslissing van een verschil, dat den verzekerde en den verzekeraar verdeeld houdt, is opgedragen aan drie regtsgeleerden, met last om hunne meening in den vorm van een advijs te geven, en dat advijs werkelijk gegeven is, dan is hij, ten wiens nadeele is geadviseerd, onbevoegd te beweren dat de adviseurs hebben gedwaald of niet hebben gelet op al de ter zake betrekkelijke bescheiden; voormelde opdragt in verband met het advijs, is voor eene transactie te houden.

Amsterdam 19 April 1860.

4. De overeenkomst, waarbij partijen zich verbinden, ter vermijding van procedures zich te gedragen naar het oordeel van derden, zonder dat deze eene formeel uitvoerbare beslissing behoeven te geven, is eene dading, die de oorspronkelijke actie te niet doet en het regt uit die dading voortspruitende in de plaats stelt.

Amsterdam 11 Junij 1858.

5. De regeling eener zaak tusschen den dag der dagvaarding en den dienenden dag, door het geven van wissels voor het bedrag der vordering, stelt geene in solutionem datio of novatio daar, maar eene ook naar het Fransche regt, alleen voor schriftelijk bewijs vatbare dading; dergelijk bewijs is niet aanwezig in de gemelde wissels.

Amsterdam 21 November 1866.

6. Eene overeenkomst welke strekken moet om tegen overgave van twee acceptatiën eene schuldvordering te vernietigen, ter zake waarvan toen reeds een geding aanhangig was en nog een geding kon worden te gemoet gezien, heeft wel eene schuldvernieuwing en kwijtschelding van schuld ten onderwerp, doch verliest daarom geenszins het kenmerk van dading. Tot het wezen dier overeenkomst is niet vereischt dat het regt, waarover zij gesloten wordt, om een reeds aanhangig regtsgeding ten einde te brengen of een te voeren geding te voorkomen, twijfelachtig zij. Die dading is tusschen kooplieden geene daad van koophandel en kan uit dien hoofde niet leiden tot de admissibiliteit van het getuigenbewijs.

Groningen 19 Januarij 1849.

7. Wanneer iemand zijne aannemingsom opvordert, op grond dat het werk wel niet is opgeleverd, maar tusschen hem en den aanbesteder is overeengekomen, dat het afgemaakt gedeelte zou worden goedgekeurd, onder beding dat de aanbesteder de voorhanden zijnde materialen in eigendom zou krijgen en alle verdere werkzaamheden voor zijne rekening zou nemen, moet hij als agerende op eene dading, zoo deze niet schriftelijk is opgemaakt, in zijne vordering niet-ontvankelijk worden verklaard.

Brielle 18 October 1861.

8. Wanneer een aanbesteder den aannemer sommeert om op een bepaalden dag het aangenomen gebouw ter opneming van deskundigen aan te bieden, onder reserve van alle regten speciaal omtrent de vergoeding van schade en kosten wegens te late oplevering, en daarop eene opneming plaats heeft waarbij wegens onvoldoende oplevering eene door den aannemer te lijden korting op den aannemingsprijs wordt bepaald, dan kan, hoewel met die korting door den aannemer was genoegen genomen, het geschil omtrent de aanneming niet geacht worden te zijn afgedaan, indien partijen hare wederzijdsche regten hebben voorbehouden, de aannemer zijne toetreding heeft gelimiteerd en de aanbesteder steeds schadevergoeding is blijven vorderen,

welke hem door den aannemer werd geweigerd. Ontzegging van den eisch tot betaling der aannemingsom onder voorbedoelde korting.

Friesland 15 Februarij 1844, vern. Sneek.

9. Het verzet tegen de executie van een vonnis, daarop gegrond dat de opposant tegen betaling eener zekere som van alle uit zijne veroordeeling ontstane verpligtingen zou zijn ontheven, moet geacht worden te berusten op eene dading, die alleen schriftelijk kan worden aangegaan.

b Assen 7 December 1863.

10. De akte waarbij aan iederen erfgenaam in zekere nalatenschap de vaste goederen in zijn erfdeel begrepen, worden aangewezen, en voorts bepaald dat de roerende goederen zullen verdeeld worden, terwijl zekere schuld in gemeen zal blijven, zoo als een en ander bij nadere authentieke akte zou vastgesteld worden, is geene dading maar eene boedelscheiding, al wordt tusschen de erfgenamen zoodoende afgeweken van de door hun auteur gemaakte beschikkingen.

Utrecht Hof 18 Februarij 1867.

11. De overeenkomst, waarbij een rekenpligtige de teruggave belooft van al de onder hem berustende, tot zijn beheer betrekkelijke papieren en bescheiden, terwijl de gerendeerde zich daartegen verbindt tot het geven van eene algemeene ontlasting ter zake van het gevoerd beheer, moet voor eene dading gehouden worden. (De appellant beweerde, dat hier slechts eene partiële kwijtschelding van de verbintenissen zijner rekenpligtigheid aanwezig was).

Limburg 9 Januarij 1871.

12. De overeenkomst in 1851 aangegaan tusschen Rijnland en Amstelland ter eene, en Dijkgraaf en Heemraden der Nieuwkoopsche droogmakerij, daartoe gemagtigd door de ingelanden van den Nieuwkoopschen polder ter andere zijde, moet als eene dading worden aangemerkt, als zijnde daarbij bepaald, dat de heffing van den omslag der Rijnlandsche en Amstellandsche bundergelden over de landen der Nieuwkoopsche droogmakerij, verkocht in 1809 en 1812, zou geschieden door het bestuur van de Nieuwkoopsche droogmakerij, hetwelk ten deze zoude zijn de gaarder van de beide Hoogheemraadschappen, en zulks onder de daarbij gespecificeerde bepaling. — Die overeenkomst kan niet louter als eene lastgeving worden aangemerkt.

b Z.-Holland 24 Junij 1867, bev. Leiden 4 September 1866.

13. Toepassing van den regel dat dadingen zich bepalen tot het onderwerp in geschil, op een geval dat tusschen het domein en een eigenaar van zekere aanwassen over nog andere aanwassen is getransigeerd.

Zeeland 16 Junij 1868.

14. Indien tusschen een grootvader en zijne kleindochter eene transactie is gesloten betrekkelijk het aandeel van laatstgemelde in de nalatenschap van hare grootmoeder, en laatstgenoemde contractante daarbij tegen ontvangst van eene zekere som gelds, haren grootvader te dier zake heeft gedechargeerd, onder reserve niettemin om bij diens overlijden den juisten staat des boedels van zijne vooroverledene huisvrouw op te maken en om van de daarin mede geïnteresseerden over het te min genotene vereffening en uitkeering te vorderen, dan zijn de universele legatarissen der kleindochter niet bevoegd, om tegen den grootvader te vorderen dat op den inventaris van de nalatenschap hunner erflaatster worde gebragt eene bate, welke aan deze ten laste van den boedel der vooroverledene huisvrouw van den grootvader zou hebben gecompeteerd.

's Gravenhage 18 December 1838.

15. Eene onder voorbehoud van goedkeuring der bevoegde autoriteit aangegane transactie, maakt het instellen eener regtsvordering, ter zake waarover de transactie loopt, præmatuur, zonder behoorlijke kennisgeving, hetzij vóór, hetzij gelijktijdig met de dagvaarding, dat de vereischte goedkeuring geweigerd zijnde, de gestelde opschortende voorwaarde zeker geene plaats zoude hebben.

Groningen 6 Februarij 1863.

16. Al ware omtrent de strekking en den inhoud eener dading tusschen partijen overeengekomen en het wettig bewijs daarvan aanwezig, zoo is die toch in regten zonder waarde, indien zij niet schriftelijk is aangegaan. Eene *ongeteekende* akte, inhoudende de schikking waarop partijen de zaak van de rol hebben afgevoerd, bewijst alleen dat er mondeling over eene dading is overeengekomen.

Gorinchem 14 Januarij 1860, bev. bij *c* Z.-Holland 27 Junij 1860.

17. Een extract uit het audiëntieblad inhoudende dat de zaak op de verklaring der beide prokureurs van de rol is genomen, uit hoofde daaromtrent tusschen de partijen eene minnelijke schikking getroffen was, bevat geene wettige dading.

Gorinchem 14 Januarij 1860, bev. bij *c* Z.-Holland 27 Junij 1860. — Breda 22 December 1868.

18. Vertrouwelijke brieven tusschen de advokaten van partijen voldoen niet aan de vereischten tot het treffen eener dading.

Groningen 2 Februarij 1866.

19. Eene dading mag ook door eene geregtelijke bekentenis of door de opdragt van een decisoiren eed worden bewezen.

Breda 10 Mei 1870. — Breda 31 Mei 1870. — Anders (ten aanzien van den eed) Limburg 9 Januarij 1871.

20. Het verhoor op feiten en vraagpunten is toegelaten tot bewijs van eene dading.

b Assen 17 Januarij 1859.

21. Het bewijs *door alle middelen regtens*, kan niet met goed gevolg aangeboden worden in een geval, waarbij als bij dading het getuigenbewijs is uitgesloten. Het schriftelijk bewijs kon, indien het bestond, zonder regterlijke magtiging in het geding gebragt worden.

Amsterdam 19 Februarij 1850.

II.

22. Er kan niet bij eene dading met eenigen grond dwaling omtrent het onderwerp des geschils worden beweerd, wanneer zij in zulke algemeene en alles omvattende woorden gesteld is, dat alle mogelijke, zelfs onbekende vorderingen, welke berusten mogten op handelingen, de dagteekening dier dading voorafgaande, daardoor uitdrukkelijk verklaard worden te zijn afgedaan en afgesneden.

a H. R. 31 Januarij 1845, Concl. conf.

23. Wanneer de vader met zijn meerderjarigen zoon eene dading aangaat omtrent een aan laatstgemelde door zijn grootvader besproken legaat, kan die overeenkomst niet op grond van geweld worden vernietigd, als zou de eischer die door geldelijken nood gedwongen, hebben aangegaan, wanneer daarvan niet alleen niets is gebleken, maar de dading door den zoon zelfs geruimen tijd na zijne meerderjarigheid geheel vrijwillig is aangegaan. Evenmin bestaan termen tot vernietiging, op grond dat die dading betreft de voogdij van den vader en niet is voorafgegaan van eene rekening, daar het hier regten betreft vóór het openvallen der voogdij opgekomen.

Leiden 11 Junij 1867, Concl. conf.; — cf. Leiden 9 April 1867, waarbij het bewijs werd bevolen van den tijd, waarop zekere personen waren overleden.

Aanbest. en aann. 7 v.
Aanwass. en schorren 13.
Actie 15.
Appel Bz.
Arbiters 3 v.
Assurantie 3.
Bekent. Bz. 19 v.
Betaling 5, 9.
Bewijs Bz.
Conserv. beslag.
Dijk- en polderbest. 1, 12.
Eed 19.
Exceptiën.
Execut. testament.
Faillissement.
Get. bewijs Bz. 6, 21.
Gewijsde.
Koophandel 6.
Kwijtschelding 5, 11.
Lastgeving 12.
Nietigh. v. verbindt. 22 v.
Person. comparitie.
Registratie.
Rek. en verantw. 11.
Scheid. en deel. 2, 10, 14.
Schrift. bewijs Bz. 16 v. 21.
Schuldvernieuw. 5 v.
Testament.
Uitlegging 8, 12 v.
Verh. op f. en vraagp. 20.
Voogdij 23.
Voorregt v. boedelbesch.
Zittingblad 16 v.

DAGVAARDING IN BURGERLIJKE ZAKEN.

I. § 1.

1. Het exploit van dagvaarding behelst, hoezeer dan ook minder in overeenstemming met de letter van art. 5 Rv., in den zin der wet de vermelding van den dag en de maand, voorgeschreven bij n° 1 van dat artikel, wanneer het luidt: « Op den tweeden Pinksterdag van het » jaar ... »

Winschoten 30 Januarij 1850.

2. Wanneer de gedaagde onder zijn waren naam gedagvaard is, doet het ter zake niets af dat daarbij vermeld wordt, hoe hij zich ook wel anders noemde.

Amsterdam 22 Januarij 1869.

3. Eene gehuwde vrouw voert, ook als weduwe, den naam van haren overleden man, en kan als zoodanig in een exploit van dagvaarding geldig worden gedesigneerd.

Amsterdam 1ⁿ a. 3 Mei 1837.

4. Eene dagvaarding aan de huisvrouw van N. N. gedaan, zonder uitdrukkelijke vermelding van den naam der vrouw zelve, is geldig.

Haarlem 31 Mei 1838.

5. De minderjarige kan niet worden gedagvaard in persoon, met bijvoeging der woorden: « overeenkomstig de wet vertegenwoordigd. »

Noordwijk Kgr. .... (1).

6. De eigendunkelijke veranderingen of bijvoegingen van voornamen bij het verlijden en teekenen van akten, kunnen ten aanzien van derden geene verpligting doen ontstaan, om zich bij de aanduiding van personen daarnaar te voegen. In geen geval kan zulks ook met het oog op art. 5, n° 2 Rv. beletten, dat iemand kennelijk genoeg wordt aangewezen en van anderen onderscheiden, wanneer gebruik gemaakt wordt van zijne doop- of geboorte-namen en van die bijnamen, onder welke hij in het openbaar en algemeen bekend staat.

's Hertogenbosch 18 Julij 1846.

7. Eene erkende en herstelde vergissing in de voornamen van een der auteuren van de eischers, maakt het exploit van dagvaarding niet nietig, indien de bedoelde persoon overigens voldoende wordt aangewezen en bij den gedaagde volkomen bekend is.

's Gravenhage 7 April 1848.

8. Nadat gedagvaard is ten verzoeke van Martin S., mag niet gevorderd worden dat des eischers naam werkelijk zijnde Michael S., de begane dwaling voor hersteld gehouden worde, omdat de gedaagde daardoor in zijne verdediging niet zou zijn benadeeld. Niet-ontvankelijkverklaring van den eischer op de verwering des gedaagden dat hij met den eischer nooit in eenige betrekking had gestaan.

Rotterdam 4 Januarij 1860.

9. Art. 5, n° 2 Rv. vordert alleen, dat het exploit van dagvaarding moet bevatten den naam en de woonplaats van den gedaagde, en niet dat de dagvaarding ook den voornaam des gedaagden moet behelzen. De wet heeft ook op het verkeerd vermelden van dien voornaam geene straf van nietigheid bedreigd; terwijl zij evenmin van den eischer op straffe van nietigheid vordert het bijvoegen van voornamen, bijnamen, qualiteiten en omstandigheden, welke geschikt zijn allen twijfel omtrent de juiste aanwijzing van den gedaagde op te heffen.

b H. R. 11 Mei 1848, Concl. conf. — *b* Amsterdam 11 October 1854. — Amsterdam 1ⁿ a. 3 Mei 1837, beslissende tevens dat eene dwaling te dien opzigte, indien zij geene aanleiding heeft gegeven tot vergissing in den persoon, niet de nulliteit van het exploit ten gevolge kan hebben. — Amsterdam 21 September 1841, ten aanzien van een misslag in den voornaam van een geopposs. begaan in het exploit van dagvaarding, zonder dat deze daartegen opkomt. — Anders 's Hertogenbosch 1 Maart 1844, beslissende dat, indien de gedaagde, wiens voornamen volgens de wet bij de dagvaarding niet vermeld behoeven te worden, is gedagvaard als genaamd H. J. en onder die namen is veroordeeld bij verstek, alsdan op zijn verzet het vonnis behoort te worden vernietigd, als geslagen op een exploit dat nietig is, zoo hij bewijst J. H. te zijn genaamd.

10. Een verschil in de spelling des familienaams van den gedaagde, indien dit alleenlijk is toe te schrijven aan het plaatselijk dialect der partijen, kan geene nietigheid te weeg brengen.

Vlissingen Kgr. 8 November 1844. — Vooral wanneer het een buitenlander geldt, wiens naam dikwijls hier te lande anders wordt uitgesproken dan geschreven, en deze zelf door zijne onduidelijke handteekening tot de verkeerde spelling heeft aanleiding gegeven, terwijl omtrent den bij dagvaarding bedoelden persoon geen twijfel kon bestaan. Amsterdam 20 Januarij 1846. — Alphen Kgr. 6 December 1865, alwaar P. M. v. d. Kade in stede van P. M. v. d. Kaaden was genoemd. — Harderwijk Kgr. 3 Augustus 1861, verwerpende eene voorgestelde nietigheid der dagvaarding daarop gegrond dat die niet den waren geslachtsnaam der gedaagde bevatte, ofschoon daarin met juistheid was vermeld van wien zij de weduwe was. — Anders Amsterdam 21 December 1865, alwaar in het afschrift abusievelijk was gesteld « van Tuuk » in plaats van « van der Tuuk, » en « van der Slooten » in plaats van « van Slooten, » welke dagvaarding werd nietig verklaard.

11. Eene firma kan gedagvaard worden zonder de vermelding van de hoofdelijk verbonden vennooten, en dit geldt ook wanneer een persoon de vroeger tusschen meerderen gesloten vennootschap voortzet.

Amsterdam 25 October 1866.

12. Wanneer de eischende of verwerende partij geene handelsvereeniging daarstelt, maar een persoon is, die geheel alleen en op zich zelve staande, onder een aangenomen firma handel drijft, moet ook met het oog op art. 5, al. 2 Rv. het exploit op zijn naam, als handelende onder die firma, zijn gesteld.

H. R. 22 Maart 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 11 Mei 1866, Concl. conf. — Zeeland 28 December 1841.

13. Het is geenszins op straffe van nietigheid of van niet-ontvankelijkheid verboden, dat eene handelsvennootschap onder eene firma hare benaming of firma doe voorafgaan van eene bijvoeging, houdende dat zij tevens eene vennootschap en commandite is. De benaming « De » commanditaire bankvereeniging Rensburg en » van Witsen » drukt geene naamlooze vennootschap uit, maar eene associatie onder eene firma.

a Amsterdam 7 Junij 1871.

14. Hij die onder eene firma handel drijft, is niet bevoegd om voor deze zijne firma in regten op te treden, maar die firma is in regten als een zelfstandig wezen te beschouwen, welke als voor zich zelve handelt. Ten haren name, dus niet ten name van den die firma vertegenwoordigenden persoon, moet worden gedagvaard.

Nijmegen 27 November 1846.

15. Wanneer A is failliet verklaard als handelende onder de firma B en C°, dan is nietig de dagvaarding in hooger beroep tegen het vonnis van failliet-verklaring beteekend ten verzoeke van B en C°.

b N.-Holland 21 September 1871.

16. De dagvaarding van eene vennootschap in liquidatie mag vermelden de individuele leden gehandeld hebbende onder de firma N. en beteekend worden aan den liquidateur; de vennoot die niet liquidateur zijnde, alzoo geene beteekening heeft ontvangen, is niet geregtigd tegen dat exploit eene nietigheid op te werpen.

b Amsterdam 30 Julij 1867.

17. Liquidateuren eener ontbonden vennootschap, ter vereffening des boedels tegen derden in regten optredende, kunnen niet volstaan met te dagvaarden ten verzoeke der firma, maar de dagvaarding moet ten hunnen verzoeke worden gedaan.

Amsterdam 13 Februarij 1868.

18. In de dagvaarding waarbij eene naamlooze vennootschap, in het bijzonder de Nederlandsche Bank, als eischeres optreedt, behoeven niet op straffe van nietigheid de namen en woonplaatsen der bestuurders uitgedrukt te worden, zelfs al bevat het exploit de bijvoeging « hande- » lende door hare bestuurders. »

b H. R. 3 Junij 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. *a* Maastricht 20 Januarij 1870.

19. Eene naamlooze maatschappij moet in regten worden opgeroepen in de personen harer hoofden of bestuurders; het kan dus geen gegrond middel van niet-ontvankelijkheid daarstellen, dat men heeft gedagvaard de « gedaag- » den als bestuurders der maatschappij » en niet letterlijk « de maatschappij in hare bestuurders; » hetgeen te meer klemt, indien de eischers tevens gebruik hebben gemaakt van hunne bevoegdheid om de gedaagden persoonlijk in regten te betrekken.

's Hertogenbosch ... (7).

20. Volgens de algemeene leer der Oud-Hollandsche regtsgeleerden worden zoodanige zedelijke ligchamen als de West-Indische bank gedagvaard in de personen hunner bestuurders zonder hunnen naam uit te drukken; hetzelfde moet ook gelden wanneer die instellingen als eischende partij optreden.

a H. R. 17 Mei 1861, Concl. conf. — *b* H. R. 1 November 1861, Concl. conf.

21. Art. 5 Rv. derogeert niet aan de bepaling van het B. W. dat bestuurders van zedelijke ligchamen in regten voor deze optreden. Een bestuur, bv. van den Moerbeke-polder, mag derhalve in plaats van op naam van die corporatie te ageren, ook als bestuur van den polder en dezen representerende in regten ageren.

Goes 30 Januarij 1860.

22. Volgens art. 5, n° 2, al. 2 Rv. is de corporatie enz. collectief en als persona moralis geheel afgescheiden en in hare regtsverhouding onafhankelijk van de physieke personen, uit welke zij tijdelijk bestaat; ten gevolge daarvan wordt ook krachtens dat wetsartikel, bijaldien zij eischende of verwerende in regten optreedt, enkel hare generieke benaming regulariter in het exploit van dagvaarding uitgedrukt. Niettemin wordt het wezen der zaak niet veranderd door het opnoemen ten overvloede van de namen der individuele leden.

Sneek 29 Januarij 1845.

23. Indien men een zedelijk ligchaam in regten wil betrekken, behoeft men niet dat ligchaam zelf nominatim te dagvaarden, maar kan men volstaan met alleen het bestuur te dagvaarden, bv. de genoemde gedaagden, als commissarissen of het bestuur der societeit Mutua Fides, in den persoon van derzelver hoofd of

president bij wien het exploit gedaan is. Hieruit volgt, dat wanneer het bestuur van een zedelijk ligchaam, zonder aanduiding van personen, eischende of verwerende optreedt, zulks niet anders kan worden begrepen, dan als vertegenwoordigende het zedelijk ligchaam, en dat in zoodanig geval eene condemnatie van het bestuur nooit kan worden verstaan als van de bestuurders persoonlijk, noch ook tegen hen zelven kan worden ten uitvoer gelegd, tenzij om de eene of andere reden uitdrukkelijk ware verklaard dat zij in hun privé veroordeeld worden.

Leiden 10 December 1844, Concl. contr.

24. Eene dagvaarding ten verzoeke van bestuurders eener societeit moet den naam, voornaam en woonplaats der eischers, commissarissen of bestuurders behelzen.

Amsterdam 22 April 1839.

25. De bijvoeging in de dagvaarding door den Staat «als vertegenwoordigd door den Minister van Binnenlandsche Zaken,» strekt alleen ter aanduiding van het deel van het Staatsbestuur, hetwelk het geding meer bijzonder aangaat, zoodat van geene exceptie van nonqualificatie kan sprake zijn.

N.-Holland 28 November 1861.

26. Eene vordering ten verzoeke van het bestuur der bijzondere scholen voor Christelijk onderwijs te G., zonder uitdrukking van de namen en woonplaatsen der leden van dat bestuur, voldoet niet aan het voorschrift van art. 5 Rv.

Groningen 7 October 1859.

27. Indien een eisch is ingesteld door «den Hoenwaard, vertegenwoordigd door hare commissie,» en door «de commissie van den Hoenwaard vertegenwoordigende den Hoenwaard,» dan treedt deze commissie niet op, afgescheiden van den Hoenwaard, en om dezen bij te staan of op eenige wijze naast en tegelijk met dezen in het proces te komen; deze toevoeging moet geacht worden alleen ter verduidelijking te zijn geschied; er is alzoo slechts van een enkelen eischer de rede. Hieruit volgt, dat de Hoenwaard teregt onder zijne benaming ingevolge art. 5, n° 2, al. 2 Rv. voorkomt, en dat geene namen of voornamen van de leden van de commissie, die voor den Hoenwaard optreedt, behoorden vermeld te worden. Er is voldoende gebleken van de bevoegdheid dier commissie om als bestuur van den Hoenwaard in regten op te treden.

a Arnhem 24 Maart 1859; — cf. Arnhem 8 November 1858.

28. Hoewel het in cas van art. 6 Rv. regelmatiger moge zijn, dat de naam van den gemagtigde des Konings in het exploit worde uitgedrukt, is het echter waar de administrateur van de kroon-domeinen optreedt, allezins voldoende dat er geen twijfel besta aangaande den persoon van dien gemagtigde.

Utrecht 8 October 1851.

29. Wanneer de gemagtigde in art 6, n° 1 Rv. bedoeld, openbaar ambtenaar is, is het genoeg dat hij bij zijn ambtelijken titel worde aangeduid, even als zulks het geval is met de ambtenaren bij art. 4, n° 1 Rv. vermeld.

Nijmegen 9 Januarij 1849.

30. Het is niet noodig, bij dagvaarding van eene moeder als voogdesse over hare minderjarige kinderen en ter zake van de vaderlijke nalatenschap, te vermelden dat die kinderen zijn beneficiaire erfgenamen.

Utrecht 1^n a. 3 April 1837.

31. De vermelding in de dagvaarding met opzigt tot de gedaagden, van derzelver hoedanigheid van beneficiaire erfgenamen, hoewel zij blijkbaar tot betaling uit hun eigen goed worden aangesproken, kan geenszins de niet-ontvankelijkheid der ingestelde vordering te weeg brengen.

Utrecht 11 Maart 1844, Concl. conf.

32. Indien in eene procedure tusschen testamentaire en wettige erfgenamen, door eerstgemelden in de dagvaarding de qualiteit van erfgenamen ab intestato, waarin zij laatstgemelden aanspreken, niet uitdrukkelijk is vermeld, dan is uit zoodanige omissie geene exceptie van nietontvankelijkheid af te leiden.

b 's Gravenhage H. G. 7 Februarij 1838.

33. De vermelding in een exploit van dagvaarding van eene qualiteit van den eischer, die als overtollig mag worden aangemerkt, kan geene nulliteit van zoodanig exploit ten gevolge hebben.

Amsterdam Kgr. 29 Junij 1838.

34. Ofschoon het beroep van den gedaagde als cargadoor in de dagvaarding vermeld zij, kan hij daaruit het bewijs niet putten, dat hij dus als zoodanig (als cargadoor) is werkzaam geweest bij de handelingen waarover de dagvaarding loopt.

c Amsterdam 22 Februarij 1855.

35. Eene onjuiste hoedanigheid aan den naam des gedaagden in de dagvaarding toegevoegd, maakt de dagvaarding niet nietig, bv. waar vóór den overigens juisten naam en voornaam, het woord weduwe gesteld is.

Amsterdam 19 October 1858.

36. In de dagvaarding behoeft de woonplaats van den eischer niet voor te komen, indien de gekozen woonplaats met aanduiding van woonhuis is vermeld.

Amsterdam Kgr. II 8 Augustus 1861.

37. De dagvaarding moet ten aanzien van gedaagden die buiten 's lands wonen, op straffe van nietigheid vermelden de gemeente, alwaar zij buiten 's lands wonen; de opgave, wonende in het koningrijk België, is onvoldoende.

Amsterdam 8 Augustus 1865.

38. De formaliteiten, in art. 5 Rv. opgesomd, zijn speciaal voor exploiten van dagvaarding geschreven. De niet-naleving daarvan in ieder ander exploit, bv. in een beslag door het Bestuur der Domeinen, uit krachte van art. 440 Rv. gedaan, valt uit dien hoofde alleen niet onder de bepaling van art. 92 Rv. Dat beslag kan dus niet worden vernietigd, op grond dat het is gelegd ten verzoeke van Z. Exc. den Minister van Financiën, residerende te 's Gravenhage, ter verdere vervolging van den Arrondissements-Directeur der indirecte belastingen te Breda, en voor zooveel noodig van den ontvanger der Domeinen te 's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch 23 September 1846, bev. bij *b* N.-Braband 21 September 1847.

39. De abusieve vermelding van sommige personen der erfgenamen en derzelver qualiteiten in een exploit van executoir beslag op roerende goederen of in de daarop gevolgde beteekenin-

gen, brengt evenmin de nietigheid van dat beslag, als die der opvolgende exploiten te weeg.
b N.-Holland 17 Junij 1847, Concl. conf.

§ 2.

40. Eene dagvaarding, inhoudende eene uitvoerige omschrijving van de daadzaak, zonder aanduiding der bijzondere wetsbepalingen welke men toepasselijk acht, zich slechts beroepende op de wet in het algemeen, voldoet genoegzaam aan hetgeen bij art. 5, nº 3 Rv. wordt gevorderd, terwijl buitendien de gedaagde in casu daardoor in zijne verdediging niet is benadeeld.
Heerenveen 12 Junij 1839.

41. Wel is bij art. 5, nº 3 Rv. bepaald dat de dagvaarding ook moet inhouden de middelen van den eisch, en is verder bij art. 92 vastgesteld dat dit alzoo bepaalde op straffe van nietigheid moet worden in acht genomen, doch daarbij wordt niet gezegd, dat die gronden of middelen, om de straffe van nietigheid te ontgaan, geheel voldoende moeten zijn, veel minder dat daaronder ook de middelen van regten zouden zijn begrepen. De Regtbank behoeft alzoo op dit punt niet te onderzoeken, of de dagvaarding wel eigenlijk gezegde regtsmiddelen bevat, noch ook of de werkelijk geallegeerde middelen voldoende zijn, maar alleen, of de eischer werkelijk gronden voor zijne vordering heeft aangegeven; terwijl het onderzoek of die al dan niet voldoende zijn om hem zijne vordering toe te wijzen, eerst bij de behandeling van de hoofdzaak zelve kan te pas komen, tot welker behandeling het anders wel nimmer bij een tegenovergesteld stelsel zoude komen, daar dan het niet genoegzaam staven van den eisch steeds eene nietig-verklaring der dagvaarding ten gevolge zoude hebben.
Alkmaar 4 Februarij 1847. — *a* Hoorn Kgd. 29 Julij 1847, beslissende dat het in het algemeen, maar vooral in spoedvereischende zaken, die voor den President moeten worden behandeld, niet in den geest der wet ligt, dat hij die eene actie instelt, al zijne middelen in het exploit zou moeten opnemen, daar dan alle defensie onnoodig en de personele comparitie in kort geding overbodig werd.

42. Eene dagvaarding voldoet aan het voorschrift der wet, in art. 5, nº 3 Rv. uitgedrukt, indien daaruit genoegzaam blijkt, wat en waarom de eischer heeft gevorderd, zonder dat het noodig is, dat ze ook inhoudt de wijze, waarop de eischer zijnen eisch zoude kunnen bewijzen.
Gorinchem Kgr. 30 Maart 1849.

43. Voor de duidelijke en bepaalde conclusie vermeld in art. 5, nº 3 Rv., is geen bepaalde vorm voorgeschreven, terwijl ook het dispositief der dagvaarding niet behoeft in te houden eenig gevorderd bewijs.
c Z.-Holland 27 Junij 1849.

44. De aanhaling van een verkeerd artikel der wet waarop de vordering zou zijn gegrond, kan geene aanleiding geven tot nietig-verklaring der dagvaarding, vermits die aanhaling nergens bij de wet is voorgeschreven.
Appingadam 2 April 1841, om andere redenen vern. bij *b* H. R. 4 Maart 1842.

45. Eene actie moet niet-ontvankelijk worden verklaard, indien de middelen, waarop de vordering gebaseerd is, nl. de vermelding van den aard, omvang en duur der overeenkomst, de regten en verpligtingen van partijen, — in de dagvaarding ontbreken, en daarbij wel eene bepaalde conclusie is geformuleerd, te weten ontbinding eener tusschen partijen gesloten overeenkomst met schadevergoeding, doch daarin, even als in de overige dingtalen der appellante, als gronden en feitelijke positieven, waarop die conclusie gebaseerd is, niets anders aangetroffen wordt, dan dat er tusschen den auteur der appellante en de geintimeerden eene overeenkomst is aangegaan tot het uitoefenen voor gezamenlijke rekening van de waagdragerij in het Engelsche veem; dat de geintimeerden hebben kunnen goedvinden onder allerlei futile voorwendsels, der appellante man niet meer als lid in gemeld veem te erkennen en hem de sleutels daarvan te onthouden; dat zij, geintimeerden, de alzoo gesloten overeenkomst niet vervullen.
a N.-Holland 28 April 1859.

46. Er is genoegzaam voldaan aan het voorschrift van art. 5, nº 3 Rv. omtrent het vereischte van eene duidelijke en bepaalde conclusie, wanneer, na uiteenzetting van de middelen en het onderwerp van den eisch, die conclusie alleen inhoudt, dat alsnu de gedaagde zal worden veroordeeld tot betaling eener som van *f* 77, 25 met de wettelijke renten en de kosten.
Amsterdam Kgr. IV 20 October 1857.

47. Bij eene zakelijke regtsvordering moet de opgeëischte zaak duidelijk en bepaald zijn omschreven. Bij gebreke daarvan behoort de eischer, op de vordering van den verweerder, niet-ontvankelijk te worden verklaard.
b Sneek 25 Maart 1846.

48. Bij art. 128 Rv. wordt niet gevorderd dat de aanduiding of omschrijving van vast goed in de dagvaarding worde gedaan door de opgave van de sectie- en het nummer waaronder het perceel bij het kadaster bekend is.
Maastricht 6 April 1871.

49. Art. 128 Rv. vordert niet, dat in zakelijke regtsvorderingen of in regtsvorderingen van gemengden aard, het vast goed in de dagvaarding worde omschreven met de kadastrale opmetingen. Het is voldoende, dat de dagvaarding inhoude de omschrijving, zoo als die voorkomt in de oude verleibrieven, welke door een eischer tot staving zijner vordering worden overgelegd.
Dordrecht 6 Januarij 1851.

50. Eene dagvaarding, strekkende daartoe, dat de Regtbank verklare dat de gedaagde, als hoegenaamd geene eigendomsregten bezittende op een stuk land, door hem in pacht bezeten, verpligt is dadelijk bij het uiteinde van den pachttijd dit land te ruimen, is nietig, indien de gedaagde noch daaruit, noch uit de daarmede beteekende stukken heeft kunnen opmaken, welk stuk vast goed in de aan hem beteekende dagvaarding bedoeld werd, en hij daardoor in zijne verdediging is benadeeld, bv. in geval het teruggevorderde perceel is omschreven met de woorden: «een stuk land, groot s. e. 61 roeden, »76 ellen, deelmakende van 120 bunders ter »verpachting uitgestelde heidelanden onder de »gemeente Limbricht in de zoogenaamde Graat-»heide en aan de gemeente toebehoorende.»
a Maastricht 18 November 1847.

51. Wanneer de ingestelde vordering strekt tot teruggave van gronden waarvan de gedaagde zou in bezit zijn en welke aan den eischer zouden toebehooren, benevens tot teruggave van de vruchten welke de gedaagde sedert een opgegeven tijdstip heeft genoten van die gronden ten noorden van zekere grenslijn en tusschen het koningrijk Hanover en de gemeente Sleen gelegen, dan moet blijken hoever noordwaarts van gemelde grenslijn zich het bezit des gedaagden uitstrekt, en bij gebreke daarvan de beteekende dagvaarding nietig verklaard worden.

Assen 6 April 1840, bev. bij Drenthe 13 Februarij 1841, waartegen de voorz. in cass. is verw. bij H. R. 17 Februarij 1842, Concl. conf.

52. Aan de bepaling van art. 128 Rv. is genoegzaam voldaan, indien in de introductieve dagvaarding het grondstuk dat door den gedaagde beweerdelijk is in bezit genomen, en waarop hij daden van eigendom heeft uitgeoefend, wordt vermeld, als gelegen in de gemeente N..., groot 17 roeden, deelmakende van sectie D n° 16, met verdere opgave van nog twee belendingen. Zulks klemt te meer, indien het uit de door partijen geschrevene brieven en gewisselde conclusiën blijkt, dat er volstrekt geen twijfel of onzekerheid is welk stuk wordt gerevindiceerd.

b Gelderland 5 Februarij 1851.

53. Indien het exploit inhoudt, dat zekere gemeente is eigenares van de bij en om de stad liggende veen-, groen- en heidegronden, thans veelal onder den naam van de Ommermarke bekend, voorts dat de gedaagden zich daarover het beheer hebben aangematigd en zich niet ontzien, daarop onderscheidene daden van eigendom te plegen, niettegenstaande uitdrukkelijk protest van het gemeentebestuur, en concludeert dat er een sequester of geregtelijk bewaarder en bestuurder van die marke zal worden benoemd, dan dragen de gedaagden volkomen kennis wat van hen wordt gevorderd en waarop de vordering is gegrond. De wet vordert niet dat de perceelen, tot de marke behoorende, in de dagvaarding afzonderlijk worden vermeld.

Overijssel 12 September 1853.

54. In de bewering, bij de actio negatoria, dat eenig stuk land niet is bezwaard met eene erfdienstbaarheid van overweg ten behoeve van den gedaagde, hetzij uit eigen hoofde, hetzij als eigenaar van eenig stuk land, is wel de uitdrukking «uit eigen hoofde» onduidelijk en onbepaald, doch dit is niet voldoende tot nietigverklaring der dagvaarding.

Drenthe 26 Januarij 1861.

55. Wanneer de eigenaar van een perceel, die van een belendend perceel den doorgang door een, naar zijn beweren, tot het zijne behoorenden gang willende beletten, dagvaardt tot het stellen eener behoorlijke afscheiding van dien gang «ter plaatse waar des gedaagden perceel eindigt en het zijne aanvangt,» is de plaats, waar de verlangde afscheiding gesteld moet worden, duidelijk en genoegzaam aangewezen.

Amsterdam 27 Mei 1863.

56. Wanneer een eischer beweert, dat zijn perceel sedert onheugelijken tijd, immers meer dan dertig jaren een uitweg heeft gehad over twee perceelen van den gedaagde, en dat deze het gebruik van dien uitweg door opgraving en versperring heeft verhinderd, kan gedaagde geene exceptie van niet-ontvankelijkheid daarop gronden dat de rigting niet is aangewezen, waarin de gepretendeerde uitweg zal bestendigd worden, vermits de eischer, uitgaande van de stelling, dat van den uitweg, waarin hij wenscht te worden gehandhaafd, gedurende meer dan dertig jaren is gebruik gemaakt, kon en moest aannemen, dat de rigting van dien weg aan den ged. als eigenaar bekend was, en zelfs ingeval de eischer zonder aanzien van antecedenten, in het algemeen een uitweg mogt hebben gevorderd, het aan den ged. zou zijn, daarvan de rigting aan te wijzen of bij verschil door den regter te doen aanwijzen.

Breda 23 Februarij 1869.

57. Eene dagvaarding, waarbij een eisch tot ontruiming wordt ingesteld, moet worden nietig verklaard, wanneer zij geene bepaalde en duidelijke omschrijving inhoudt van het huis, dat het onderwerp is van den eisch — in casu omschreven als huis, erf en hof, staande en gelegen te Hijken.

Hoogeveen Kgr. 30 November 1869.

58. De dagvaarding, waarbij de huurder tegen den verhuurder tot schadevergoeding ageert ter zake van verscheidene in dat exploit opgegeven en omschreven daden van stoornis in het aan den eischer toekomend gebruik en genot, mag niet worden nietig verklaard omdat zij een der bestanddeelen van huur, nl. den prijs, niet opgeeft.

Drenthe 17 December 1870, vernietigende een vonnis van de Regtb. te Assen.

59. Het is onnoodig bij eene vordering tot verkrijging eener erfenis, gegrond op art. 881 B. W., het vaste goed in de dagvaarding te omschrijven in voege als zulks bij art. 128 Rv. is bepaald, ofschoon die vordering bij het opvolgend art. 129 onder de gemengde regtsvorderingen wordt gerangschikt.

Maastricht 12 Januarij 1860.

60. Wanneer eene vordering ter zake van erfregt is gegrond op het feit dat de erflater was burger van Suriname, moet dat ook in de dagvaarding en conclusie van eisch op den voorgrond staan, en kan de eischer dit niet herstellen met daarop in zijne conclusie van repliek te wijzen, of met aan het hoofd der dingtalen zijn auteur aan te wijzen als gewoond hebbende te Parimaribo.

Amsterdam 22 December 1868.

61. Het onderwerp van een eisch is voldoende aangewezen, wanneer teruggevorderd wordt de inboedel van zeker huis, zoo als die hoofdzakelijk is beschreven in een aangewezen inventaris, en voor zooverre de gedaagde zich daarvan heeft meester gemaakt.

Leiden 25 Januarij 1853.

62. De dagvaarding tot scheiding en deeling van den boedel eens erflaters, voor zoover die nog is onverdeeld, en der huwelijks-gemeenschappen, zoo als die tusschen hem en zijne beide echtgenooten hebben bestaan, en met vermelding tevens, dat de onroerende goederen tot den eerstvermelden boedel behoorende, reeds zijn gescheiden, bevat eene voldoende opgave der middelen.

Drenthe 31 Januarij 1852.

63. Eene formule van eisch, strekkende om betaling te bekomen van eene uitgedrukte som, onder afslag van alle bewijsbare betalingen, zonder te vermelden wat en hoeveel in afslag moet strekken, is genoegzaam gemotiveerd om te voorkomen dat het exploit van dagvaarding, waarbij die conclusie beteekend wordt, uit dien hoofde nietig verklaard worde.

N.-Holland 26 September 1867. — *c* Z.-Holland 28 Mei 1845, vern. Gorinchem 26 October 1844. — Amsterdam 29 Maart 1841. — Amsterdam 30 Augustus 1842, betrekkelijk de vordering tot schadevergoeding tot zekere som, of zooveel meer of minder als de regter zal oordeelen te behooren. — *b* Assen 26 April 1847, alwaar bij de dagvaarding aanbod van bepaaldelijk opgegevene korting werd gedaan; cf. Drenthe 9 October 1847, alwaar die questie evenwel niet uitdrukkelijk werd behandeld. — N.-Braband 29 Maart 1853. — Groningen Hof 3 October 1854. — Dordrecht Kgr. 12 November 1855. — Anders *a* Amsterdam 30 Mei 1851, naar luid waarvan eene vordering is onbepaald, wanneer men de causa debendi vermeldt, doch zich het regt voorbehoudt de vordering nader te verminderen. — *a* Winschoten 10 September 1851, waarbij tevens is beslist dat in zoodanig geval de nietig-verklaring der dagvaarding ook van zelve de nietig- of van-onwaarde-verklaring van een gelegd beslag moet ten gevolge hebben. Sneek 25 Augustus 1852.

64. Wanneer de vordering strekt tot vergoeding van schade, nader op te maken bij staat, kan het niet als grief tegen de dagvaarding gelden, dat deze het bedrag der schade niet inhoudt.

c N.-Holland 24 October 1861, bev. Alkmaar 20 Augustus 1861.

65. De regeling eener vordering bij staat, stelt eene uitzondering op den algemeenen regel van art. 5, n° 3 Rv. daar, welke zich alleen bepaalt tot het vereffenen van kosten, schade, interessen en proceskosten, en alzoo niet tot andere gewone vorderingen kan worden uitgestrekt. Mitsdien is nietig de dagvaarding strekkende tot teruggave van verstrekte kosten van verpleging, als niet bevattende eene duidelijke en bepaalde conclusie.

a Sneek 16 December 1840. — Assen 18 Maart 1844.

66. Eene dagvaarding tot vergoeding van kosten, schade en interessen voldoet aan alle wettelijke vereischten, wanneer zij als gronden en middelen opgeeft dat de gedaagde eene heining of schut door den eischer in December 1868 op een hem in de gemeente toekomend erf geplaatst, en een der palen waarop hij dat schut wilde bouwen, met geweld en door middel van zware werktuigen heeft omvergehaald.

Gorinchem 25 Januarij 1870.

67. Eene conclusie, om bepaald te zijn naar den eisch van art. 5, n° 3 Rv., behoeft niet in eene bepaalde geldswaarde te zijn uitgedrukt; het is genoegzaam dat er een bepaald objectum litis zij, bv. de betaling van een zeker gedeelte in de korenrente van aangeduide perceelen.

a Nijmegen 7 December 1847.

68. De dagvaarding tot schadevergoeding wegens laster, hoon of beleediging, moet de openbare plaats of bijeenkomst vermelden, alwaar die zou zijn gepleegd.

Culenborg Kgr. 25 Junij 1869.

69. De dagvaarding tot betaling eener som van *f* 50.» voor schadevergoeding den eischer toegebragt door eenen hond der gedaagde ter zake van eene bekomene wonde van dien hond op den . . ., moet worden nietig verklaard, en wel op grond dat de eischer middelen en daadzaken in het exploit verwart, de omschrijving der daadzaak daarin ten eenemale ontbreekt, de eischer niet aantoont op welke plaats aan het ligchaam de wonde is toegebragt, en niet de geaardheid dier wonde opgeeft, noch datgene waarop zich zelfs eenigermate de schadevergoeding van *f* 50.» baseert, en alzoo de middelen en het medium concludendi geheel ontbreken.

Onderdendam Kgr. 18 December 1839.

70. Indien het vaststaat, dat tijdens de ingestelde dagvaarding een kerkgebouw bereids in zijn geheel was voltooid en als zoodanig door de daartoe gedelegeerde ambtenaren van den waterstaat bij herhaling was opgenomen en verklaard in orde te zijn opgeleverd, behelst in dezen staat van zaken eene vordering tot het in volkomen orde opleveren van het kerkgebouw, onder de algemeene bewering dat bij het tot dusverre opgetrokkene grove afwijkingen van het bestek en de voorwaarden zouden hebben plaats gehad, maar zonder verdere aanduiding waarin die afwijkingen bestaan, eene zóó onbepaalde en onduidelijke conclusie, dat het voor de gedaagden onmogelijk moet geacht worden te kunnen beoordeelen, wat, bij het reeds opgetrokken zijn van het kerkgebouw in zijn geheel, verder van hen gevorderd wordt, en of en in hoeverre zij aan het bij dagvaarding gevorderde kunnen en behooren te voldoen, zoodat de gedaagden indedaad buiten de mogelijkheid gesteld zijn, om zich op den eisch, zoo als die is gesteld, te verdedigen, en is wel en teregt de gegrondheid der ingeroepen nietigheid van de oorspronkelijke dagvaarding uitgesproken, met al wat daarop is gevolgd.

a N.-Braband 1 Maart 1853.

71. Bij een eisch wegens onregtmatige daad, ter zake van het door een paal belemmeren van het vaarwater, ingesteld tegen den eigenaar van een aan den wal gelegen huis, behoort het positief te volgen, dat op den gedaagde de verpligting berustte om dien paal weg te ruimen, dat hij door dit verzuim eene onregtmatige daad had gepleegd, en op dien grond aansprakelijk was voor de schade, welke daardoor mogt worden of zijn veroorzaakt. Indien nu de gedaagde, ter zake van het gemis van dit positief, zijne conclusie tot niet-ontvankelijk-verklaring van den eischer in zijne vordering, zoo als die was liggende, fundeerde, staat het den regter niet vrij, dat ontbrekende aan te vullen.

Amsterdam 15 November 1853.

72. Eene beweerde nietigheid van dagvaarding is ongegrond, indien bij de geformuleerde vordering tot roijering eener hypotheek bepaald is opgegeven des eischers vollen, vrijen en onbezwaarden eigendom van het aangewezen perceel.

a Amsterdam 10 Januarij 1855, Concl. conf.

73. Hoewel een exploit van dagvaarding op

straffe van nietigheid, moet behelzen de middelen en het onderwerp van den eisch met eene duidelijke conclusie, moet toch juist door de buitengewone wijze van procederen in zake van echtscheiding, aan te vangen met een aan de Regtbank in te dienen verzoekschrift, de feiten en de conclusiën inhoudende, de gedaagde gerekend worden kennis te hebben bekomen van voormelde stukken, en dus bekend te zijn met de middelen en het onderwerp van den eisch.

Brielle 20 December 1859.

74. Eene dagvaarding in zake van echtscheiding voldoet aan de vereischten der wet, wanneer de feiten waarop de eisch steunt, niet in het ligchaam der dagvaarding zijn herhaald, maar daaromtrent wordt gerefereerd aan het verzoekschrift dat te gelijk met de dagvaarding beteekend is.

Assen 4 Januarij 1869.

75. De vordering tot erkenning van het regt van defroyement (of onthaal) is geene genoegzaam bepaalde en zekere vordering, in casu de eisch door den dijkstoel van een polderdistrict tegen de eigenaars eener hofstede tot veroordeeling om, ten gevolge van een aloud gebruik, de heeren van het dijkcollegie eenmaal bij het doen van iedere schouw in dien bouwhof, door den bewoner, pachter of bruiker te doen logeren en van de noodige spijs en drank te laten voorzien.

b Gelderland 7 Junij 1843, vern. Tiel 13 Mei 1842, waarbij was beslist, dat al mogt de dagvaarding niet voldoende zijn, er had moeten worden geconcludeerd tot nietigheid daarvan, en daartoe niet voldoende is de conclusie tot niet-ontvankelijkheid.

76. De bewering van den eischer bij eene actio communi dividundo, dat hij is getreden in de regten van der gedaagden vader, maakt de vordering niet onduidelijk of dubbelzinnig, wanneer overigens de dagvaarding eene bepaalde conclusie bevat, al kan ook voormelde uitdrukking aan meer uitgebreide regten doen denken.

a Zeeland 29 Januarij 1861.

77. Indien bij eene dagvaarding tot schadevergoeding wegens het weghalen van grond het juiste jaar van het plegen dier onregtmatige daad niet is opgegeven, kan dat niet van invloed zijn, zoo slechts overigens de feiten, waarvan sprake is, bewezen zijn.

Roermond 20 Junij 1861.

78. Voldoende aanduiding der respectieve aandeelen welke de erfgenamen van een der echtelieden in eene schuld staande huwelijk ontstaan te dragen hebben.

Friesland 12 Februarij 1862.

79. De opgave in de dagvaarding: «dat de »requirant den gedeclareerde beschuldigt van »verkeerde administratie,» ten einde dit punt door scheidsmannen worde uitgemaakt, met de gevolgen daaraan bij het contract van vennootschap verbonden, is eene voldoende opgave van de middelen en het onderwerp van den eisch.

Groningen 3 October 1862.

80. De overeenkomst waarvan de ontbinding gevorderd wordt, is voldoende omschreven, wanneer de eischer poseert: «dat de gedaagde zich »heeft verbonden om aan hem in zijn woonhuis »te Gorinchem in de Nieuwstad te leveren gaz»licht voor zes pitten tegen betaling van *f* 5.» »'s maands;» en altoos kan op een beweren dat zulks het geval niet is, alleen de nietigheid der dagvaarding, doch nimmer de niet-ontvankelijkheid der actie gegrond worden.

Gorinchem 26 April 1864, bev. bij Z.-Holland 18 December 1865.

81. De eischer, zoo hij in regten den koopprijs opvordert van onderscheidene verkochte, en wat het geslacht aangaat, bepaalde goederen, kan volstaan met als middelen in het libel op te nemen, dat de gedaagde in het in de dagvaarding vermeld jaar onderscheidene goederen van den eischer heeft gekocht en ontvangen en deswege aan hem zekere bepaald uitgedrukte som is verschuldigd. Uit art. 5, n° 3 Rv. volgt niet, dat hij tevens de onderscheidene goederen die verkocht en geleverd zijn, in dier voege moet specificeren dat hij hunne bepaalde hoeveelheid en den prijs van ieder daarvan opgeve.

Groningen 6 Junij 1851. — Anders Groningen Kgr. 22 September 1851.

82. Eene dagvaarding moet worden nietig verklaard, indien de leveringen waarvan de betaling werd gevorderd, hebben geloopen over een tijdvak van zes jaren, zonder dat door den eischer was opgegeven de hoeveelheid en prijs van ieder derzelve, en evenmin het juiste tijdstip wanneer zij hadden plaats gehad.

Maastricht 5 Junij 1863.

83. Eene exceptie van nietigheid der dagvaarding kan niet gegrond worden op de onduidelijkheid der daarbij gevoegde rekening wegens gedane werkzaamheden en geleverde materialen; het fundamentum petendi is immers de lastgeving tot het werk en de gemelde rekening dient slechts tot bewijs van de dienvolgens gevorderde betaling.

Amsterdam 5 November 1861.

84. Eene dagvaarding kan niet gezegd worden onduidelijk te zijn, omdat zij een tweeledig petitum bevat, waarvan het tweede lid minder eischt dan het eerste, en in het eerste lid reeds vervat is; in casu tot wegruiming van metselwerken, *althans* van die welke aan een bepaald gedeelte van een huis gemaakt zijn; zoodanige eisch is in de praktijk niet ongewoon, en de litiscontestatie wordt niet door den eisch alleen, maar door eisch en antwoord bepaald; ook kan de gedaagde uit dat petitum, in verband met de vooraf gaande motieven zeer goed weten wat van hem werd gevorderd.

Groningen Hof 21 September 1864.

85. De vordering (door den Staat) tot afgifte van alle papieren en bescheiden, afkomstig van, behoorende tot, en onttrokken of onthouden aan het archief van het voormalig Provinciaal Bestuur van Utrecht, en wel betreffende een aangewezen tijdvak in de 17e eeuw, is als te onbepaald, niet-ontvankelijk.

Utrecht 14 December 1864.

86. Bij verzet tegen eene arbitrale uitspraak op grond van tegenstrijdigheid in de beslissing, behoeft die tegenstrijdigheid niet tevens te worden omschreven, en in geval dat verzet berust op bedrog of arglist in de procedures gepleegd, behoeven niet tevens de feiten te worden vermeld, waarin het bedrog of de arglist bestaat.

Amsterdam 18 Januarij 1866.

87. Art. 456 Rv. moet geacht worden met de woorden «eene middelen inhoudende dagvaar»ding,» behalve de algemeen voorgeschreven vereischten van oproepingen in regten, in het exploit van verzet tegen den executoiren verkoop bepaaldelijk die middelen voor te schrijven welke betrekking hebben tot het eigendomsregt dat den grond van het verzet uitmaakt. Het is dus niet voldoende naar de algemeene bepalingen van art. 5, n° 3 Rv. eigendom als middel van verzet te vermelden, maar tevens moeten op straffe van nietigheid, de gronden van die eigendomsregten aan de wederpartij worden bekend gemaakt.

's Hertogenbosch 1 Mei 1840.

88. De nietig-verklaring van eene dagvaarding met verzet tegen eene executie van roerend goed, wordt teregt gevraagd op grond dat wel in het exploit vermeld wordt dat de eischer beweert eigenaar te zijn, doch in strijd met art. 456 Rv. daarin geene middelen voorkomen.

Groningen 19 October 1866.

89. Een eisch tot het daarstellen, voltooijen en in exploitatie brengen van eene vertakking van een ijzeren spoorweg tusschen twee aangewezen punten, is niet te onbepaald om ontvankelijk te zijn of opdat des noods de eischer gemagtigd worde om dat werk ten koste van den gedaagde uit te voeren.

a Amsterdam 22 November 1865, bev. bij N.-Holland 27 December 1866.

90. De geldopnemer, die beweert dat ingevolge blanco-volmagt de geldschieter door een zijner geëmploijeerden de geldopneming heeft tot stand gebragt, en derhalve dagvaardt ten eerste den agent en ten tweede (bij niet-voldoening door den eerste) den geldschieter om de opgenomen geldsom uit te keeren, kan voor de geldigheid der dagvaarding volstaan met de voordragt der feiten, zonder reeds bij de dagvaarding te moeten aangeven welke regtskundige qualificatie hij daaraan wil gehecht hebben.

Amsterdam 19 Januarij 1869.

91. De dagvaarding houdt voldoende middelen in, wanneer zij vermeldt, dat de gevraagde geldsom is het saldo eener rekening-courant, voortspruitende uit commerciële handelingen tusschen partijen, welke bestonden in koopen en verkoopen van goederen, het afgeven van traites enz., zonder dat eene nadere omschrijving van die koopen, verkoopen of traites noodig is.

Amsterdam 22 Januarij 1869.

92. Opdat eene dagvaarding wettig als in zaken van koophandel gedaan zij, is het niet noodig dat zij eene uitdrukkelijke vermelding inhoude dat het geldt eene zaak van koophandel; het is voldoende dat in de dagvaarding de commerciële aard der actie door den eischer met genoegzame duidelijkheid is aangewezen.

a N.-Holland 22 April 1869, bev. hieromtrent Amsterdam 20 November 1868.

93. Wanneer de assuradeur, in de regten van den verzekerde getreden, van den gebruiker van het aan het afgebrande perceel belendende petroleum-pakhuis schadevergoeding vraagt, poserende: «dat de brand in het perceel, als pe»troleum-pakhuis in huur en gebruik bij den »gedaagde, is aangekomen ten gevolge van over»treding der bestaande stedelijke verordeningen »op de bewaarplaatsen van petroleum, en bo»vendien aan groote onvoorzigtigheid en roeke»loosheid bij het behandelen der in dat pakhuis »aanwezige petroleum is toe te schrijven,» behelst zulks geene feiten waaruit het plegen van onregtmatige daad is af te leiden, maar slechts oordeelvellingen of qualificatiën.

Amsterdam 22 April 1869.

94. De dagvaarding aan een boekhandelaar beteekend tot betaling van eene zekere som gelds per resto verschuldigd wegens aan hem, gedaagde, voor zijn beroep en om weder te verkoopen in de jaren 1855 tot en met 1862 verkochte en geleverde goederen, blijkens aan het hoofd der dagvaarding gestelde rekening-courant, is nietig wegens niet-voldoening aan art 5 Rv., wanneer in die rekening niet de goederen, maar slechts de leveringen en de onbetaald teruggekomen assignatiën vermeld zijn. In zoodanig geval is echter herstel der begane onregelmatigheid wenschelijk, indien de gedaagde, door zich met eene ontkenning van iets schuldig te zijn en met een beroep op verjaring tevens ten principale te verdedigen, voldoende bewijst dat hij weet waarvoor hij gedagvaard is.

's Gravenhage Kgr. 20 Junij 1870.

95. Het vaste goed is, ter voldoening aan art. 64 C. de Pr. Civ. genoegzaam in de dagvaarding omschreven, wanneer de renten, in casu bekend onder den naam van Leibgewinn, gevorderd worden als verschuldigd van het Diepter-goed, bouwland, weide en houtgewas van het boerschap Lom, gelegen onder de gemeente Arcen en Velden. Cf. Decreet v. 9 Vendémiaire XIII; advies van den Staatsraad in Frankrijk van 14 Julij 1807.

Limburg 4 September 1854, in dit opzigt bev. Roermond 24 October 1850.

96. De vordering moet als onbepaald worden ontzegd, indien de eischer dagvaardt op grond dat hij zoude zijn eigenaar van 10 bunders land onder Zuidhorn, alsmede van een ongescheiden aandeel in ongeveer 8 bunders land mede aldaar gelegen, om zich te hooren geregtigd verklaren tot het gebruik van de voorschreven landerijen, en om voorts den gedaagde te hooren bevelen, dat hij van gedacht landgebruik, althans voor zoover de 10 bunders gescheiden land aangaat, zich verder zal hebben te onthouden van alle met des eischers regten strijdige handelingen. Door niet op te geven de hoegrootheid van des eischers ongescheiden aandeel in de 8 bunders, blijkt niet van de uitgestrektheid van den eisch of van het eigendomsregt dat de eischer zich toeschrijft.

Groningen 14 April 1848.

97. De onbepaaldheid van de vordering (art. 5, n° 3 Rv.) heeft niet uitsluitend nietigheid van de dagvaarding ten gevolge zij; kan ook niet-ontvankelijkheid der actie medebrengen.

a N.-Holland 28 April 1864, bev. Amsterdam 3 December 1862.

98. Het gemis der gronden, waarop het eigendomsregt berust dat den grondslag uitmaakt van het in art. 456 Rv. bedoeld verzet, stelt eene nietigheid daar, welke niet valt in de termen van art. 94 Rv., maar absoluut, substantieel en radicaal is, en niet gedekt wordt door een vonnis van junctie, gewezen ten gevolge van de niet-verschijning van een medegedaagde.

's Hertogenbosch 1 Mei 1840.

§ 3.

99. De eischer, wanneer hij woonachtig is binnen de gemeente waar de kantonregter zitting houdt, is op straffe van nietigheid verpligt in het exploit van dagvaarding bij de vermelding van zijne woonplaats nog opgave te doen van het door hem gekozen domicilie.

's Hertogenbosch Kgr. 30 Junij 1840, bev. 's Hertogenbosch Kgr. 16 Januarij 1840. — Amsterdam Kgr. 24 November 1842, beslissende dat de regter bij niet-verschijning des gedaagden verpligt is de nietigheid ambtshalve uit te spreken. — Breda Kgr. 7 Junij 1854, waarbij daarentegen is beslist, dat in dit geval art. 94 Rv. van toepassing is, indien een gedaagde daardoor in zijne verdediging niet is benadeeld.

100. Het kiezen van domicilie is gewoonlijk alleen eene aanwijzing, waar de exploiten moeten gedaan worden; derhalve moet bij de dagvaarding de afstands-termijn van de werkelijke woonplaats tot regel worden aangenomen.

Groningen 24 April 1846.

101. Keuze van woonplaats ter plaatse waar het gehuurde is gelegen, is bij eene vordering tot ontruiming dan alleen verpligtend, wanneer door den kantonregter vergunning is verleend, om te dagvaarden zelfs van uur tot uur; art. 122, art. 5 n° 3 Rv.

Schiedam Kgr. 4 Junij 1870.

§ 4.

102. Ofschoon in den ruimen zin des woords de Staat onder de zedelijke ligchamen is begrepen, en bij art. 1692 B. W. alleen aan bestuurders van zoodanige ligchamen de bevoegdheid wordt toegekend, om in naam van het ligchaam in regten op te treden, zoo volgt daaruit echter niet de verpligting om van de magtiging daartoe in de dagvaarding te doen blijken, wanneer geageerd wordt door den Staat der Nederlanden, ten deze vertegenwoordigd door den Minister van Binnenlandsche Zaken.

a H. R. 12 December 1862, Concl. conf.

103. Van de magtiging der curators in een faillissement tot het instellen eener vordering, behoeft in de dagvaarding geene melding te worden gemaakt.

Maastricht 23 Maart 1871.

104. Eene dagvaarding ten verzoeke van een koopman beteekend is niet nietig omdat daarbij niet blijkt van het patent des eischers, en de gedaagde kan aan dat gemis geene exceptie ontleenen.

Meppel Kgr. 30 Mei 1842. — Leiden 18 Mei 1847.

II. § 1 A.

105. Art. 6 Rv. betreft alleen den Koning in zijne bijzondere belangen, maar geenszins in zijne betrekking als Hoofd van den Staat.

a H. R. 12 December 1862, Concl. conf.

B.

106. Wanneer gedagvaard wordt het bestuur der domeinen, uitgeoefend wordende door den Minister van Finantiën, dan is het voldoende dat het exploit ter plaatselijke burele van laatstgenoemde beteekend worde, en is in dat geval art. 4, n° 1 Rv. niet toepasselijk.

Utrecht 16 Junij 1843.

107. Hij die met de hoofd-administratie van een militair corps contracteert, kan die hoofdadministratie wegens zulk een contract in regten aanspreken, en is het exploit aan de woonplaats van den chef van dat corps behoorlijk beteekend.

N.-Braband 3 Mei 1848.

108. Een gemeenschappelijk kantoor waar de zaken die het voorwerp van de onderneming van de maatschappij uitmaken, door eenen hare directie vertegenwoordigenden agent, mede voor hare gemeenschappelijke rekening worden gedreven, is te regt beschouwd als eene der plaatsen waar het exploit van dagvaarding aan de maatschappij konde geschieden.

H. R. 19 October 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 19 Maart 1860, waarbij was bev. 's Gravenhage 16 December 1859.

109. Vennooten eener maatschappij tot indijking van een polder, zijn niet als zedelijk ligchaam in het geding gebragt, wanneer zij, ofschoon met vermelding dier hoedanigheid, niet volgens art. 4, n° 4, maar volgens de art. 1 en 3 Rv. zijn gedagvaard.

a Zeeland 20 December 1859.

C.

110. Hoewel in het algemeen het Wetb. van Burg. Regtsv. niet veronderstelt, dat man en vrouw beiden kunnen worden gedagvaard, zoo als blijkt uit art. 3, is echter geen gebiedend voorschrift bij de wet opgenomen, veelmin op straffe van nietigheid geboden, dat steeds, bv. in het geval voorzien bij art. 164 B. W., man en vrouw beiden zouden moeten gedagvaard worden, zoodat men regtens voor het geval van art. 164 (ook met het oog op art. 160 en 165) kan volstaan met den man te dagvaarden.

Amsterdam Kgr. IV 28 Junij 1852.

111. Indien de vrouw de gemeenschappelijke woning heeft verlaten, dan is het niet voldoende, dat de dagvaarding is gedaan aan haar werkelijk verblijf: zij moet aan haar persoon of aan haar domicilie worden beteekend.

Rotterdam 31 December 1856.

D.

112. Niet alleen de ratio legis en de geschiedenis maar ook de woorden van art. 4, n° 6 Rv. wederspreken het beweren, dat dit artikel alleen betrekking zou hebben op den vorm en de wijze van exploiteren en geene uitzondering zou maken op den regel vervat in art. 5, n° 2 Rv., daar toch, indien de wetgever enkel had willen bepalen, dat bij de beteekening geene vermelding van namen of woonplaatsen der gedaagden behoefde te geschieden, zijne bedoeling reeds genoegzaam uitgedrukt werd door de woorden: «de dagvaarding zal geschieden aan de gezamenlijke erfgenamen,» welk woord het individuele volkomen uitsluit. De namen der erfgenamen behoeven dus niet te worden vermeld.

Groningen 24 Maart 1854.

113. De woorden van art. 4, n° 6 Rv. «ten aanzien der overledenen,» zijn algemeen en kunnen niet beperkt worden tot vorderingen, die schuldeischers ten laste van een overledene hadden; zij zijn van toepassing op alle vorderingen tegen de erfgenamen, om iets uit den boedel

van den overledene te ontvangen, of op alle vorderingen van de erfgenamen onderling, en dus ook tot uitkeering van besprokene legaten.

Holland 23 December 1839, te dien aanzien vern. Amsterdam 18 Junij 1839.

114. Hij die bij testament tot executeur en tot voogd over minderjarige kinderen is benoemd, mag ter uitvoering van het testament de erfgenamen in ééns en zonder uitdrukking van namen of woonplaatsen aan de laatste woonplaats des overledenen dagvaarden.

Maastricht 9 Maart 1848.

115. Wanneer een schuldeischer van den Voorzitter eener Arr.-Regtb., zonder meer bepaalde aanduiding, verlof heeft gekregen, om voor zijne inschuld onder executeuren en mede-erfgenamen, als derde bezitters der nalatenschap van des schuldenaars vader, arrest te leggen, mag het exploit van arrest niet geschieden ten sterfhuize van dengenen in wiens nalatenschap die derde gearresteerden gezegd worden executeurs en mede-erfgenamen te zijn.

b Gorinchem 20 Januarij 1844.

116. De dagvaarding van erfgenamen in ééns en zonder uitdrukking van naam en woonplaats, volgens art. 4, n° 6 Rv., heeft ten gevolge dat die meerdere personen als één gedaagde worden beschouwd, zoodat ook de prokureurstelling voor de gedaagden collectief kan plaats hebben, en de onbevoegdheid van sommigen hunner, om in regten op te treden, onverschillig wordt.

a Amsterdam 22 Februarij 1849. — Anders Groningen 6 Junij 1845, hoofdzakelijk op grond, dat voormeld wetsartikel, als van exceptionelen aard, alleen moet geacht worden op den eischer van toepassing te zijn en niet op de gedaagde erfgenamen, welke niet onkundig kunnen zijn omtrent hunne namen en woonplaatsen, en deze bij de prokureurstelling en conclusiën moeten opgeven, ten einde hierdoor den regter in staat te stellen om bij het vonnis aan het voorschrift van art. 59, n° 1 Rv. te voldoen. — Concl. Mr. F. F. Karseboom ad *a* Amsterdam 22 Februarij 1849.

117. De staat van het geding verandert niet, indien de eischers ingevolge art. 4, n° 6 Rv. hebben gedagvaard de gezamenlijke erfgenamen en voortgeprocedeerd met dengenen die zich op de dagvaarding als eenig en alleen erfgenaam heeft geconstitueerd.

b Amsterdam 12 Januarij 1849.

118. De dagvaarding van gezamenlijke erfgenamen aan het sterfhuis moet bij verstek nietig worden verklaard, wanneer daaruit niet blijkt, dat zij binnen een jaar na het overlijden van den erflater is geschied.

's Hertogenbosch 10 December 1856.

119. Toewijzing eener vordering na verleend verstek, ofschoon de gedaagde (minderjarige) erfgenamen waren opgeroepen binnen het jaar na het overlijden van hunnen auteur, niet bij beteekening van het exploit aan het sterfhuis, maar op de gewone wijze.

Hoorn 25 Junij 1851.

120. Wanneer medegedaagden als erfgenamen in ééns overeenkomstig art. 4, n° 6 Rv. zijn gedagvaard, en zij, ten gevolge hunner niet-verschijning en tegen hen verleend verstek, met aanhouding der zaak ten aanzien van de overige wel verschenen gedaagden, op nieuw moeten worden gedagvaard, mag zulks, indien de erflater meer dan één jaar is overleden, niet plaats hebben op de wijze bij art. 4 n° 6 bepaald.

Groningen 3 December 1858.

121. De collectieve dagvaarding, ingevolge art. 4, n° 6 Rv. gedaan aan het sterfhuis, moet niet geacht worden ook te zijn gerigt tegen de weduwe, die met haren overleden echtgenoot in gemeenschap van goederen was gehuwd, daar die gemeenschap in allen gevalle de schuldeischers als derden niet aangaat, maar de gevolgen daarvan eeniglijk tusschen de erfgenamen van den overledene en zijne weduwe moeten worden geregeld.

a H. R. 10 Maart 1853, Concl. conf.

122. Hoewel door de woorden: «ten aanzien »van overledenen» in art. 4, n° 6 Rv., alleen zoodanige actiën bedoeld worden, welke reeds bij het leven van den overledene geboren waren, is echter die wetsbepaling ook toepasselijk op het geval, dat er tusschen den eischer en den overledene eene stipulatie in een contract bestond, alleen ondergeschikt aan eene opschortende voorwaarde, welke door den dood van den medecontractant en erflater van de gedaagde erfgenamen is vervuld.

Groningen 24 Maart 1854.

123. De bepaling van art. 68 Cod. de Proc. Civ., houdende dat alle exploiten moeten worden gedaan à personne ou domicile, moet uitsluitend worden toegepast op zoodanige exploiten, die eene dagvaarding bevatten, zoodat een exploit van significatie eener cessie aan erfgenamen wel en wettig collective ten sterfhuize kan geschieden.

Amsterdam 1ⁿ a. 12 April 1837.

124. De erfgenamen kunnen niet geacht worden in hunne verdediging te zijn benadeeld, wanneer zij, ten dage dienende, met opgave hunner namen, voor ieder hunner prokureur hebbende gesteld, beweren dat zij niet collectief maar elk alzonderlijk hadden moeten worden gedagvaard.

Maastricht 9 Maart 1847.

E.

125. De bepaling van art. 4, n° 7 Rv. ten aanzien van hen, die in dit Rijk noch bekende woonplaats, noch bekend verblijf hebben, is zoowel van toepassing op inboorlingen als op vreemdelingen wier woonplaats buiten 's lands onbekend is.

N.-Braband 28 Junij 1842.

126. Belgen, tijdens den opstand en vóór het Traktaat van 1839 door Nederlanders gedagvaard wordende, moesten worden beschouwd als personen die in dit Rijk geene bekende vaste woonplaats hadden.

Zeeland 12 Mei 1840.

127. Wanneer bij eene actie tot ontkentenis van kind, het exploit van dagvaarding aan de vrouw beteekend is ter woonplaats van den man, eischer, kan door den toegevoegden voogd van het kind niet worden opgeworpen de exceptie dat het exploit moest beteekend worden overeenkomstig art. 4, n° 7 Rv. ten aanzien van hen die geene bekende woonplaats of geen bekend verblijf binnen het koningrijk hebben, vermits

(daargelaten, dat het hier eene exceptie de jure tertii geldt), de gehuwde vrouw, die van tafel en bed of van goederen is gescheiden, geene andere woonplaats heeft dan die van haren man.
Breda 7 Mei 1867.

128. Het beweren, dat het tot opvolging der wijze van dagvaarding, bij art. 4, n° 7 Rv. voorgeschreven, genoegzaam zou zijn, dat de woonplaats of het verblijf van den gedaagde aan den aanlegger onbekend is, is niet aannemelijk; eene zoodanige uitlegging zou het steeds in de magt van den aanlegger laten, naar willekeur, een gedaagde als al of niet eene bekende woon- of verblijfplaats hebbende, te beschouwen. De aanlegger is verpligt overeenkomstig den regtsregel qui agit certus esse debet, deswege het noodig onderzoek te doen. Hoewel daaruit voor hem, vooral met betrekking tot het onderzoek naar erfgenamen van een overledene, soms moeijelijkheden mogen geboren worden, ontslaat hem dit echter in geenen deele van de opvolging der wetsbepalingen, zoo lang die kunnen worden nagekomen.
Zeeland 9 November 1841.

129. De bepaling van art. 69, n° 8 C. de Proc. Civ., de wijze van dagvaarding voorschrijvende van hen, die geen bekend verblijf in het land hebben, is ook toepasselijk op dagvaardingen voor de Hoven, ofschoon zij gevonden wordt in het 2ᵉ boek van dat Wetboek, tot opschrift hebbende «des tribunaux inférieurs.»
a Zeeland 29 October 1839.

130. In cas van art. 4, n° 7 Rv. moet het exploit in zijn geheel worden aangekondigd en beantwoordt de plaatsing van een uittreksel niet aan het doel der wet, daar de gedaagde moet weten, niet alleen dat, maar ook waartoe hij is gedagvaard.
Brielle Kgr. 20 April 1854.

131. De aankondiging in een dagblad van het exploit ter dagvaarding van hem, die geen bekend verblijf noch vaste woonplaats binnen het Koningrijk heeft, behoeft niet het geheele exploit te vermelden, maar alleen den zakelijken inhoud ter beoordeeling des regters.
Brielle 30 September 1864, Concl. contr.; — cf. Brielle 7 October 1864, houdende ontbinding van een huwelijk wegens kwaadwillige verlating, en waarbij aangenomen werd, dat de volharding van den echtgenoot tegen wien de echtscheiding gevraagd werd, in zijne weigering om tot de gemeenschappelijke woning terug te keeren, genoegzaam gebleken was uit zijne nietverschijning in regten, ofschoon behoorlijk opgeroepen.

132. De aankondiging van het exploit van dagvaarding in een dagblad volgens art. 4, n° 7, al. 3 Rv. (aan onbekenden), behoeft niet te geschieden door de dagvaarding in haar geheel te doen opnemen.
b Amsterdam 16 April 1869, te dezen aanzien bev. bij N.-Holland 21 April 1870.

F.

133. De formaliteiten, bij art. 4, n° 8 Rv. voorgeschreven, zijn alleen toepasselijk op dagvaardingen van buitenlanders, wier woonplaats buiten 's lands bekend is, en die geen verblijf binnen dit Rijk hebben. Alleen in dat geval kan de toezending van een afschrift van het exploit aan het Departement van Buitenlandsche Zaken doel treffen, daar toch die bepaling beoogt de toezending van zoodanig stuk aan den in regten geroepene, en dat Departement daaraan niet kan voldoen, wanneer die woonplaats niet bekend is.
N.-Braband 28 Junij 1842.

134. De dagvaarding van eene buitenlandsche firma, hier te lande geen gemeenschappelijk kantoor hebbende, is niet geldig wanneer die aan een van de zich hier te lande bevindende vennooten dier firma is beteekend.
Z.-Holland 30 Julij 1842, vern. Rotterdam 25 Mei 1842.

135. Art. 4, n° 8 Rv., eene dagvaarding door tusschenkomst van het Openbaar Ministerie voorschrijvende, sluit echter door de woorden «voor »zooverre zij binnen het Koningrijk geen be»kend verblijf hebben,» diegenen daarvan uit, welke, zonder hier te lande een vast verblijf te hebben, facto alhier aanwezig zijn. Zulke personen kunnen gedagvaard worden ter plaatse van hun werkelijk verblijf. Alsdan gelden de termijnen volgens art. 11 Rv., en moet krachtens dat artikel het exploit aan zijn persoon gedaan worden.
Amsterdam 16 November 1854.

§ 2.

136. Een eerste vereischte van eene originele dagvaarding is de handteekening van dengenen, door wien zij is geëxploiteerd; dus behoort allezins tot een volledig afschrift van zoodanig exploit, een afschrift van de op het origineel voorkomende handteekening, zonder dat echter de ged. die ten gevolge van zoodanige informele dagvaarding verschijnt, met grond vergoeding van schade en nadeelen kan vorderen.
Groningen 27 Maart 1844.

137. In elk afschrift eener dagvaarding behoeft niet te worden vermeld dat aan elk der geëxploiteerden zoodanig afschrift is gelaten.
Drenthe 31 Januarij 1852.

138. Art. 68 Rv., bepalende dat alle exploiten moeten geschieden aan persoon of domicilie, kan niet beschouwd worden als te zijn geabrogeerd door de circulaire van den Prok.-Gen. aan de Officieren der Regtbanken dd. 20 Maart 1834, betreffende de wijze van dagvaarden van degenen die in België woonachtig zijn.
Amsterdam 1ⁿ a. 26 Januarij 1837.

139. Een geregtelijk bewaarder, dien de deurwaarder bij een vroeger gelegd pandbeslag ten verzoeke des eischers over de goederen van een gedaagde heeft gesteld, behoort niet tot diens huisgenooten in den zin van art. 2 Rv. en is mitsdien nietig een exploit aan zoodanigen bewaarder gedaan.
Amsterdam 29 September 1841.

140. Het is niet voldoende dat de deurwaarder bij de dagvaarding van een curandus, die zich in een krankzinnigen-gesticht bevindt, slechts spreke tot den directeur van dat gesticht, en aan hem afschrift late.
Rotterdam 1 November 1847.

141. Eene dagvaarding is niet nietig, wanneer de deurwaarder daarin niet bepaaldelijk vermeld heeft, dat hij noch den gedaagde, noch

iemand van diens huisgezin aan zijne woonplaats heeft gevonden, en eene andere uitdrukking gebezigd heeft om zulks aan te duiden, bv. dat de gedaagde en zijn huisgezin varende waren. Een gedaagde die zich op zoodanige nietigheid beroept, moet in allen gevalle bewijzen, dat hij of iemand van zijn huisgezin aan zijne woonplaats was, tijdens het exploit van dagvaarding werd gedaan.

a Utrecht 31 Mei 1844.

142. Aan het voorschrift van art. 2 Rv. waarvan de niet-nakoming bij niet-verschijning des gedaagden de nietigheid van de dagvaarding ten gevolge moet hebben, is niet voldaan, wanneer de deurwaarder, noch den gedaagde, noch iemand van diens huisgenooten aan zijne woonplaats vindende, bij afwezigheid des burgemeesters het afschrift der dagvaarding aan een lid van den gemeenteraad ter hand stelt.

Loenen Kgr. 28 Julij 1847.

143. Aan het vereischte der wet voldoet het gerelateerde door den deurwaarder, dat hij ten sterfhuize, waar hij zijn exploit te doen had, niemand aanwezig heeft gevonden om exploit aan te kunnen doen, en zich daarop naar den burgemeester heeft begeven. Het is buiten de wet om nog nadere opgaaf en rekenschap van den deurwaarder te vorderen.

H. R. 7 October 1859, Concl. conf. vern. *b* Amsterdam 27 October 1858.

144. Vermits het exploit van dagvaarding slechts dan aan den burgemeester mag geschieden als de deurwaarder noch den gedaagde, noch iemand van diens huisgenooten aan diens woonplaats vindt, mag in dier voege niet gehandeld worden, wanneer geconstateerd is dat de deurwaarder noch den ged., *noch diens woonplaats,* in casu het schip des gedaagden, heeft gevonden.

b Amsterdam 24 Mei 1871.

145. De vermelding in de kopij-dagvaarding, dat het origineel door het hoofd van het plaatsbestuur met gezien is geteekend, hoezeer uit den aard der zaak tot de volledigheid van het relaas van den deurwaarder noodzakelijk, is echter bij de wet niet uitdrukkelijk voorgeschreven, en kan alzoo geene nietigheid van het exploit ten gevolge hebben, indien de teekening voor gezien zich werkelijk op het oorspronkelijk exploit bevindt, en daarmede voldaan is aan het voorschrift der wet.

a Utrecht 31 Mei 1844.

146. Door het woordje «elk» in art. 3 Rv. worden bedoeld physieke personen, en er behoeven aan niemand zoo vele afschriften te worden gegeven als hij qualiteiten bezit.

Groningen 15 Junij 1855.

147. Daargelaten de vraag of bij de wet wordt gevorderd, dat aan een gedaagde, die voor zich en in qualiteit gedagvaard is, meer dan één afschrift van het exploit worde gelaten, is het bewijs geleverd, dat zulks is geschied, wanneer dit in de oorspronkelijke dagvaarding wordt vermeld. Hiertegen kan niets afdoen, dat die vermelding niet heeft plaats gehad in een door den gedaagde voorgebragte kopij dier dagvaarding, daar het in den aard der zaak ligt, dat deze niet altijd alles behelst wat in de oorspronkelijke staat.

Drenthe 21 Januarij 1852.

148. De dagvaarding van twee gedaagden onder de collectieve benaming van gebroeders is nietig, inzonderheid wanneer uit het exploit van dagvaarding niet blijkt, dat beide bedoelde personen individueel zijn gedagvaard geworden en dat aan ieder hunner een afschrift der dagvaarding is gelaten.

Zwolle Kgr. 16 Augustus 1850.

149. Naar den zin van art. 312 Rv. kunnen niet alleen dagvaardingen aan boord van zeeschepen gedaan worden, maar mogen ook andere exploiten aan boord van elk schip beteekend worden in zaken welke de scheepvaart betreffen en eene onmiddellijke voorziening bij voorraad vorderen.

Utrecht 17 October 1866, bev. bij Utrecht Hof 4 Maart 1867.

III.

150. De aanwijzing van de laatste woonplaats van den overledene, als het domicilie der gezamenlijke erfgenamen bij art. 4, n° 6 Rv. gedaan, is van dat gevolg, dat ook de erfgenamen, ofschoon buiten het Rijk woonachtig, aldaar op den gewonen termijn kunnen worden gedagvaard.

Holland 23 December 1839, bev. Amsterdam 18 Junij 1839.

151. Vermits bij het stellen van den termijn de werkelijke woonplaats (in den regel althans met betrekking tot de termijnen in art. 9 en 10 Rv. vermeld) moet worden in het oog gehouden en de algemeene regels blijven gelden, volgt daaruit, dat ook in cas van art. 439, laatste al. Rv., bij verzet nl. tegen den executorialen verkoop van roerende goederen, geëxploiteerd aan het gekozen domicilie, de termijn van dagvaarding moet worden gegeven met inachtneming van het bepaalde bij art. 8, al. 2 Rv.

Assen 6 November 1843. — Groningen 24 April 1846, betrekkelijk de oppositie tegen een krachtens regterlijk verlof gelegd conservatoir beslag en de daarop gevolgde van-waarde-verklaring bij verstek.

152. Hij die aan zijn gekozen domicilie gedagvaard is, heeft alleen aanspraak op den termijn volgens dat domicilie en niet volgens zijne werkelijke woonplaats.

Amsterdam Kgr. IV 19 Maart 1867.

153. De termijn van vier maanden voor de dagvaardingen van personen, die niet in het Rijk wonen, bij art. 10 Rv. voorgeschreven, kan, met het oog op art. 11 Rv., in geene aanmerking komen, wanneer er voor zoodanige personen ten deze (en mitsdien voor eene bepaalde zaak) woonplaats binnen het Rijk gekozen is.

H. R. 14 Mei 1852, Concl. conf. — N.-Holland 26 Januarij 1843. — *a* Amsterdam 6 October 1846, alwaar het gold gedaagden wonende te Suriname, door wier erflater domicilie was gekozen bij een handelshuis hier te lande, en alwaar beweerd werd, dat men niet gedoeld had op eene bepaalde woning in eene bepaalde plaats, maar wel op het veranderlijk verblijf van eene persona ficta (het handelshuis van eene firma) — omdat, indien het effect van het gekozen domicilie blijft bestaan, de gedaagden fictione juris worden geacht aan dat domicilie aanwezig te zijn.

154. Bij dagvaarding aan het in eene andere provincie gekozen domicilie, dan waarin de regter zitting houdt en de geopposeerde tevens woont, moet evenwel de termijn van tien vrije dagen in zaken van koophandel in acht genomen worden; art. 301, al. 4 Rv.

a N.-Holland 22 Februarij 1866.

155. Indien eene dagvaarding aan iemand, buiten het Koningrijk woonachtig, wordt gedaan aan het door hem voor de daarbij betrokken zaak gekozen domicilie binnen het Koningrijk, gelden de termijnen voor ingezetenen vastgesteld naar gelang van den afstand van de plaats waar het exploit beteekend wordt.

Arnhem 12 Junij 1871.

156. De bepaling van art. 1033 C. de Proc. Civ., ten aanzien van de verlenging der termijnen in evenredigheid tót den afstand van de woonplaats van partij, is niet van toepassing op eene sommatie, gedaan aan het domicilie van haren prokureur ingevolge art. 261. Wanneer ook al eens beide artikelen moesten beschouwd worden als met elkander in verband te staan, dan zoude nog het niet in acht nemen van de verlengde termijnen, bij art. 1033 vastgesteld, niet de nulliteit van het gedane exploit en de daarop gevolgde enquête ten gevolge hebben.

Zierikzee 17 October 1837.

157. Wanneer iemand die geen koopman is, ter zake van eene handelsschuld is gedagvaard op de kortere termijnen vermeld in art. 301 Rv., dan moet met het oog op art. 7 en 92 Rv., de daartoe betrekkelijke dagvaarding op de vordering van den excipiënt worden nietig verklaard.

Limburg 12 November 1849. — 's Gravenhage Kgr. 29 Junij 1840, alwaar echter werd beslist dat het wel eene zaak van koophandel gold.

158. Bij art. 13 Rv. worden voor aanzeggingen of oproepingen om bij akten van procedure tegenwoordig te zijn, geen termijn of bepaalde vrije tusschendagen gevorderd.

's Hertogenbosch Arb.... 1842 (1).

159. Een gedaagde, die bij exploit dragende in zijn afschrift het jaartal 1855, op den 9 Julij 1856 tegen den 15 Julij eerstvolgende wordt gedagvaard, heeft kunnen weten, dat het de bedoeling des eischers was, dat hij den 15 Julij 1856 moest compareren, vooral waar in de dagvaarding het patent wordt aangehaald van 8 Augustus 1855, en in 1855 niet, maar wel in 1856 de Dingsdag, regtsdag van het Kantongeregt, inviel op 15 Julij. Het geldt dus hier eene schrijffout, waarop de ged. (die in casu tegen zijne veroordeeling bij verstek opkwam) geen belang heeft zich te beroepen.

Kampen Kgr. 30 September 1856.

160. Verlof tot dagvaarding op korten termijn wordt slechts periculo petentis verkregen. Daardoor kan niet worden gedagvaard op een termijn van minder dan vier maanden voor buitenlanders bepaald.

Z.-Holland 2 November 1857.

161. De president eener Arr.-Regtb. kan bij ordonnantie, ingevolge art. 7, al. 3 Rv., ten aanzien van hen die niet in het koningrijk wonen, eerst dan den wettigen termijn van dagvaarding verkorten, wanneer de te dagvaarden personen werkelijk in het koningrijk woonachtig zijn of verblijf houden.

Zeeland 18 Januarij 1842. — Z.-Holland 30 Julij 1842, vern. Rotterdam 25 Mei 1842. — Amsterdam 30 Augustus 1864.

162. De verkorting der gewone termijnen is wel geoorloofd, indien de dagvaarding wordt beteekend aan eene woonplaats door eenen buitenlander binnen het koningrijk gekozen, vermits dan ook de termijnen gelden voor ingezetenen vastgesteld.

N.-Holland 26 Januarij 1843.

163. Wanneer eene zaak, waarin vergunning tot dagvaarding op korten termijn door den president is verleend, voor de Regtbank wordt gebragt, dan is deze ook bevoegd om, indien daarover tusschen partijen geschil ontstaat, over de regtmatigheid van dien verkorten termijn uitspraak te doen, en alsnog de vergunning tot dagvaarding op korten termijn, bij het bevelschrift van den voorzitter verleend, op te heffen, vooral omdat dit bevelschrift, krachtens hetwelk aldus gedagvaard is, zonder verhoor van partijen, en uit den aard der zaak periculo petentis wordt verleend.

Z.-Holland 30 Julij 1842.

164. De oppositie tegen een bevelschrift van den president van het Hof, waarbij de behandeling der zaak op korten termijn is bevolen, moet ontvankelijk verklaard worden.

b Z.-Holland 19 Junij 1844.

165. Indien een gedaagde op korten termijn aantoont dat de behandeling der zaak geen exceptionelen spoed vereischt, kan hij in weerwil van het door den voorzitter verleend verlof, de gewone procesorde inroepen, doch er bestaan in dit geval geene termen tot nietig-verklaring der dagvaarding.

b N.-Holland 18 December 1856. — cf. *b* Z.-Holland 19 Junij 1844. — Anders Amsterdam 19 Augustus 1852, op grond dat, nadat door den voorzitter eene dagvaarding op korten termijn is bevolen, de Regtbank niet meer kan gelasten, dat de zaak als eene zaak van gewone behandeling zal worden beschouwd, maar dat zij, gebruik makende van de slotbepaling van art. 137 Rv., eenen naderen termijn kan verleenen tot het nemen van conclusiën van antwoord.

166. De voorzitter is bevoegd om in zaken, niet vallende onder art. 289 en 302 Rv., te vergunnen om van dag tot dag en van uur tot uur te dagvaarden; ook is de uit krachte daarvan uitgebragte dagvaarding niet nietig, wanneer des Zondags gedagvaard is tegen den volgenden Maandag. De gedaagde heeft geen belang die nietigheid te doen gelden, en zich tegen het bevelschrift van den voorzitter te verzetten; wanneer hij op die dagvaarding verschijnt, behoort de eisch tot nietig-verklaring en tot buiten-effect-stelling van het presidiaal bevelschrift te worden verworpen.

Z.-Holland 27 Februarij 1860.

167. Er bestaan termen tot handhaving van een verleend verlof tot behandeling eener zaak op korten termijn, indien de gedaagde niet heeft aangetoond door dit verlof benadeeld te zijn, en hetzelve tot vereenvoudiging van formaliteiten en besparing van kosten kan dienstbaar zijn, waar bv. de actie strekt tot vergoeding van schade, veroorzaakt door het niet ontvangen en tot zich nemen van eene partij gekochte goederen.

Amsterdam 2 Januarij 1852.

168. Hij die vergunning vraagt van den president der Arr.-Regtb. tot het leggen van pandbeslag ter zake van onbetaalde pachtpenningen, en tevens om, zoo tot van-waarde-verklaring van het te leggen beslag en tot betaling van al het verschuldigde, als tot ontruiming van het gepachte, op korten termijn te dagvaarden, is niet geregtigd om na verkregen vergunning tot een en ander, alleen van het laatste gebruik te maken, en, met nalating van het pandbeslag, op korten termijn te dagvaarden tot betaling van verschuldigde gelden en tot ontruiming van het gepachte of ten onregte in bezit gehouden onroerend goed.

Zeeland 18 Januarij 1842.

169. Hoewel art. 344 Rv. uitdrukkelijk bepaalt, dat de gedaagde in hooger beroep den termijn, waarop hij gedagvaard is, kan vervroegen en een dergelijk voorschrift bij de procedure in eersten aanleg niet gevonden wordt, volgt echter uit de algemeene beginselen van regten, dat de termijnen van dagvaarding geheel ten voordeele van den verweerder zijn ingevoerd, en zoowel in eersten aanleg als in hooger beroep de gedaagde het regt heeft om op de dagvaarding te anticiperen, welk regt dan ook, zoowel onder de Oud-Hollandsche, als onder de Fransche wetgeving, door alle regtsdoctoren eenparig aan den gedaagde was toegekend en in de praktijk aangenomen geworden, ofschoon dit toen ook niet door eenige uitdrukkelijke wetsbepaling was gesanctionneerd. Het doel des wetgevers, om regtsvorderingen betrekkelijk arresten onder derden zoo spoedig mogelijk te doen beslissen, kennelijk daaruit, dat de van-waarde-verklaring daarvan op straffe van nietigheid binnen een korten termijn moet gevraagd worden, zou geenszins bereikt worden, indien men, zoo als in casu gedaan was, op een termijn van $1^1/_2$ jaar, mits slechts binnen acht dagen na het arrest, daartoe mogt dagvaarden.

Amsterdam 20 October 1845.

IV.

170. Even als volgens art. 1 Rv., een regtsingang wordt aangevangen met eene dagvaarding, door een deurwaarder te beteekenen, belet niets, dat ook even zoo door een eenvoudig deurwaarders-exploit eene vroeger gedane dagvaarding vóór den dag regtens worde ingetrokken; en over datzelfde onderwerp eene nieuwe regtsvordering ingesteld.

Gelderland 15 Januarij 1841. — Groningen 25 April 1845. — Maastricht 18 Februarij 1864.

171. Wanneer op eene dagvaarding, zelfs vóór de daarvan beteekende intrekking, is prokureur gesteld, komt die prokureurstelling als gevolg van eene dagvaarding welke gehouden wordt niet te zijn geschied, van zelve te vervallen; behoudens nogtans de verpligting om de veroorzaakte kosten te vergoeden.

Groningen 25 April 1845.

172. Eene sommatie en dagvaarding, door een later exploit ingetrokken en buiten effect gesteld, kan mede dienen tot beslissing der zaak, wanneer beide partijen zich daarop beroepen.

Dordrecht Kgr. 12 November 1855.

DAGVAARDING IN STRAFZAKEN.

I. Openen van instantie.
II. Inhoud der dagvaarding.
 § 1. In het algemeen.
 § 2. Speciale misdrijven.
 § 3. Schrijffouten enz.
 § 4. Meerdere misdrijven.
 § 5. Subsidiaire en alternatieve aanklagten.
III. Beteekening.
 § 1. Door wien en op welke wijze.
 § 2. Termijn.
IV. Nietigheid en procedure.
 § 1. Voordragt; ambtshalve toepassing; gedekt zijn.
 § 2. Uitspraak.

I.

1. Uit de bepaling van art. 222, n° 1 Sv., volgens welke de correctionele zaken worden aanhangig gemaakt door de dagvaarding van wege den officier, hetzij regtstreeks, hetzij ten gevolge van verwijzing, volgt alleen dat dit aanhangig maken op tweeërlei wijze kan geschieden, doch geenszins dat de keuze daarvan in *elk* geval aan den officier zou zijn overgelaten.

c H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

2. Art. 222 Sv. bevat de wijze, waarop correctionele zaken naar den regel, behoudens de uitzondering in art. 256, al. 1 Sv. worden aan-

hangig gemaakt, en betreft alleen de zoodanige, welke onmiddellijk, niet derhalve bij wijze van hooger beroep van eene bij den kantonregter als politie-overtreding aangebragte zaak, aan de kennisneming der Arr.-Regtb. zijn onderworpen.

b H. R. 4 April 1848, Concl. conf.

3. Uit de duidelijke bepaling van art. 114 Sv. volgt dat, wanneer eene instructie heeft plaats gehad, het Openb. Min. niet zonder eenige verdere kennisname der zaak van de zijde der Rb., den bekl. kan doen dagvaarden ter openbare teregtzitting, ter zake van het feit waarvoor de Regtbank regtsingang heeft verleend. In zoodanig geval behoort zich de Regtbank (ook ambtshalve) van de cognitie der zaak te onthouden, en het Openb. Min. in zijne vordering niet-ontvankelijk te verklaren.

N.-Holland 13 November 1848. — N.-Holland 18 Februarij 1862. — Z.-Holland 26 Augustus 1870.

4. De regel, dat volgens art. 222, nº 1 Sv. de Officier van Justitie bevoegd is eene correctionele zaak regtstreeks door dagvaarding aanhangig te maken, en ook krachtens art. 79 Sv. in correctionele zaken eene voorloopige instructie niet *moet* maar alleen *kan* plaats hebben, en dit alleen indien het Openb. Min. zulks vordert, — wordt in verband met art. 86, uit den aard der zaak, beperkt, bijaldien de Officier v. Justitie, in plaats van gebruik te maken van die bevoegdheid, de zaak brengt ter raadkamer der Regtbank met een bepaald requisitoir tot het verleenen van regtsingang, en de Regtbank, bevindende dat er voor alsnog geene voldoende aanwijzing van schuld bestaat, uit kracht van gezegd artikel, een nader onderzoek heeft bevolen. Dit bevel mag alsdan niet worden verijdeld door eene daarmede strijdige regtstreeksche dagvaarding van het Openb. Min., en het moet den regter, voor wien is gedagvaard, blijken dat aan het gegeven bevel is voldaan.

d H. R. 20 Junij 1854, Concl. contr. op grond dat de wet omtrent voormeld geval het stilzwijgen in acht neemt, en dus de algemeene regelen van strafvordering moeten gelden; dat volgens die algemeene beginselen in den regel in correctionele zaken geene instructie plaats heeft, ofschoon het Openb. Min. zulks kan vorderen, en hieruit dus volgt, dat de officier evenzeer bij magte is, de zaak bij de openbare teregtzitting der Regtbank raauwelijks aan te brengen, als dit bij de raadkamer te doen, bev. N.-Holland 10 April 1854. — Z.-Holland 26 Augustus 1870.

5. Blijkens de bepalingen van art. 87, 118 en 119 Sv., kent de wet aan een bevel van verwijzing naar de correctionele teregtzitting, geen ander gevolg toe, dan dat daardoor de regter wordt aangewezen, die van de zaak, bij het bevelschrift vermeld, zal kennis nemen; voorts moeten de correctionele zaken, ingevolge de ondubbelzinnige woorden van art. 222 Sv., hetzij regtstreeks, hetzij ten gevolge van verwijzing, altijd worden aanhangig gemaakt, door eene dagvaarding, aan den bekl. van wege den Officier van Justitie gedaan. Uit een en ander volgt dat de Officier van Justitie verpligt is, eene zaak, die bij bevelschrift der Raadkamer van de Regtbank ten correctionele is verwezen, door eene dagvaarding van zijnentwege ter correctionele teregtzitting aan te brengen, maar door zoodanig bevelschrift wordt zijne bij art. 222 Sv. erkende bevoegdheid niet in het minst beperkt, om indien naar zijn oordeel daartoe termen zijn, een bekl. bovendien te doen dagvaarden wegens andere als wanbedrijf te qualificeren feiten.

H. R. 16 November 1858, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 6 Julij 1858.

6. Wanneer voor eenig feit regtsingang is verleend, moet als geoorloofd beschouwd worden de bijvoeging welke alleen verzwarende omstandigheden betreft waarmede het plegen van dat feit zou zijn vergezeld gegaan, en welke niet een geheel op zich zelf staand ander feit en afzonderlijk misdrijf uitmaken.

H. R. 30 September 1868, Concl. conf.

7. De verwijzing bij een bevelschrift der raadkamer ter zake van bedelarij, belet den Officier van Justitie niet om bij de dagvaarding door welke aan die verwijzing gevolg wordt gegeven, den bekl. tevens te regt te stellen ter zake van landlooperij, en is de Regtbank in zoodanig geval niet bevoegd, om bij vrijspraak van de bedelarij, de zaak aan den regter-commissaris te renvoyeren, tot nader onderzoek der aanklagt van landlooperij. Dit ware in strijd met art. 235 Sv. en andere 's regters bevoegdheid regelende wetsbepalingen.

H. R. 16 November 1858, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 6 Julij 1858.

8. Wanneer bij art. 222, nº 1 Sv. wordt voorgeschreven, dat de correctionele zaken worden aanhangig gemaakt door de dagvaarding, hetzij regtstreeks, hetzij ten gevolge van verwijzing, volgt daaruit niet dat, zoo er verwijzing heeft plaats gehad, de dagvaarding in de voorstelling van de feiten in niets mag verschillen van die, vervat in het bevel van verwijzing; de woorden zelve van art. 222 brengen toch mede, dat de zaken worden aangebragt, niet door het bevel van verwijzing, maar door de dagvaarding, en moet alzoo van deze de kennisneming van den regter uitgaan. Daarenboven wordt bij art. 87, 118 en 119, waar de verwijzing ten correctionele door de raadkamer van de Regtbank wordt geregeld, geene andere kracht aan het bevel van verwijzing toegekend dan die van aanwijzing van den regter, die tot kennisneming wordt bevoegd geoordeeld. Waar dus in het bevelschrift van de raadkamer is vermeld, dat de verwijzing geschiedt ter zake van het misbruik maken van een blanc-seing, ten aanzien van een orderbriefje, geëndosseerd aan M. J. S., is het niet ongeoorloofd in de dagvaarding te zeggen dat het misdrijf werd gepleegd ten aanzien van een orderbriefje dat aan J. R. is geëndosseerd. Evenmin is het verboden dat bij dagvaarding worde te last gelegd beleediging door woorden en gebaren van den Burg. en de Weth. der gemeente N. met bepaalde omschrijving van die beleedigende handelingen, terwijl in de verwijzing geene zoodanige omschrijving voorkomt en als beleedigden worden vermeld «drie leden van het plaatselijk bestuur dier gemeente.»

b H. R. 24 Mei 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 21 November 1854, Concl. conf.

9. Ofschoon aan het O. M. de meest mogelijke vrijheid is gelaten, om ter zake van wanbedrijven al dan niet regtstreeks eene strafvor-

dering in te stellen, behoort het nogtans, wanneer het de tusschenkomst des regters tot eene voorafgaande instructie heeft ingeroepen, aan de bevelen des regters te dier zake krachtens de wet gegeven, zoo als ook aan dat van verwijzing te gehoorzamen, en vermag het in de dagvaarding geene andere omschrijving van het feit te geven, dan in de verwijzing voorkomt.

b H. R. 18 September 1867, Concl. contr.

10. Eene nieuwe dagvaarding in eene zaak, waarvan de voortzetting onbepaald was geschorst, hoewel zonder daarbij uitdrukkelijk te vermelden dat tot voortzetting der zaak gedagvaard wordt, is niet in strijd met art. 218 Sv.

c H. R. 26 Junij 1866, Concl. conf.

II. § 1.

11. Uit de vergelijking van art. 227 met art. 223 Sv. blijkt, dat de dagvaarding van wege den Officier van Justitie in correctionele zaken vervangt de akte van beschuldiging; daarom moet die dagvaarding op straffe van nietigheid behelzen eene opgave van het feit. Overigens laat eene taal- en regtskundige uitlegging van dit artikel, in verband met de omstandigheid dat ook art. 203 bij art. 227 op de behandeling van correctionele zaken is toepasselijk verklaard, geen twijfel over, of de dagvaarding, zijnde de akte van beschuldiging, waarop zich de bekl. verdedigen moet, behoort te behelzen eene duidelijke en bepaalde omschrijving van het feit, met al de gebeurtenissen en omstandigheden, die bij de toepassing der wet in aanmerking moeten komen, opdat de bekl. wete den geheelen omvang van het wanbedrijf, hetwelk hem wordt te laste gelegd, en hij door deze opgave zij in de gelegenheid gesteld zijne verdediging voor te bereiden. De regter mag dus niet letten op eene omstandigheid, die den voorbedachten raad bij den beklaagde zou daarstellen, indien die niet bij de dagvaarding is ten laste gelegd, noch de beklaagde daarop in de zitting is opmerkzaam gemaakt.

b H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. bev. Z.-Holland 1 April 1843; — In gelijken zin *b* H. R. 4 Februarij 1845.

12. Het doel van art. 223 Sv., dat de dagvaarding op straffe van nietigheid zal behelzen eene opgave van het feit, is kennelijk: dat het den gedaagde bekend zij welk bepaald feit hem wordt ten laste gelegd, opdat hij zijne verdediging, zoo noodig, kunne voorbereiden, en daarin niet worde verkort. Verwerping eener opgeworpene nietigheid der dagvaarding, waarin niet voorkwam de opgave van den dag, waarop de overtreding zou zijn begaan.

's Gravenhage Kgr. 13 November 1845.

13. Indien van meerdere beklaagden ieder bij de dagvaarding wordt aangeklaagd wegens eene daad of daden, welke alle bij de wet als strafbaar bekend staan, van welke dus ieder op zich zelve het misdrijf uitmaakt, waarvoor de teregtstelling gevorderd wordt, en deze opgave tevens gepaard gaat met de vermelding van de plaats waar en den tijd wanneer die misdrijven zijn gepleegd, dan bevat de dagvaarding volkomen de vereischten, welke bij art. 223 Sv. worden gevorderd.

Friesland 29 Junij 1844.

14. Aan den eisch der wet moet geacht worden te zijn voldaan, wanneer slechts de bekl. door de dagvaarding op voldoende wijze heeft kunnen te weten komen, waarop hij zich heeft te verantwoorden; dit is het geval waar de dagvaarding inhoudt: dat de beklaagde van af 1 Januarij 1843 tot in het midden der Haarlemsche kermis van het jaar 1844, zekere nicht, die ten haren huize heeft gewoond, bijna dagelijks geslagen, gestompt, geknepen en op allerhande wijzen mishandeld heeft.

e H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf.

15. Eene dagvaarding waarin noch de tijd wanneer, noch de plaats waar het misdrijf heeft plaats gehad, is omschreven, moet toch geacht worden te voldoen aan de bepaling van art. 223 Sv. in geval is te laste gelegd: «het beleedigen »door woorden van den burgemeester der ge»meente G. in de uitoefening van zijne bedie»ning door aan denzelven toe te voegen......., en »meer andere beleedigende en honende woorden.»

Maästricht 14 Januarij 1846.

16. Tot de geldigheid eener dagvaarding wordt niet in elk geval volstrekt vereischt de vermelding van het jaartal, in geval uit de niet-vermelding daarvan kan worden opgemaakt, dat met den in de dagvaarding opgegeven dag is bedoeld: toèn laatstleden.

d H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf.

17. Aan het voorschrift van art. 223 Sv. is voldaan, wanneer het ten laste gelegde feit, met opgave van tijd en plaats, zoodanig is omschreven, dat de beklaagde weet, waarop hij zich te verantwoorden heeft. Wat den tijd betreft, kan het voor de deugdelijkheid der akte niets afdoen, dat daaromtrent eenige onzekerheid bestaat, in zoover wel de tijd van het jaar waarin, en de plaats waar het feit is gepleegd, is uitgedrukt, doch het jaar zelf onduidelijk en onzeker wordt aangewezen.

a H. R. 9 Mei 1866, Concl. conf.

18. Hoezeer tot eene naauwkeurige opgave van het feit somwijlen in de dagvaarding de opgave behoort van den juisten tijd waarop het moet zijn bedreven, omdat door de weglating daarvan in sommige gevallen de verdediging zou kunnen worden verkort, wordt evenwel bij art. 223 Sv. het al of niet voldoende van de dagvaarding niet van zoodanige bepaalde opgave afhankelijk gesteld, en kan dus daar waar de opgave meer onbepaald is gedaan, dit op zich zelf geen grond tot nietigheid der dagvaarding geven; meer bijzonder waar de dagvaarding alleen inhield onzedelijke handelingen, terwijl met betrekking tot den tijd waarop die zouden zijn bedreven alleen voorkwam: bedreven in de jaren 1849 of 1850 en 1851 en 1852.

d H. R. 6 Junij 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 14 Maart 1854.

19. De wet schrijft nergens de vermelding voor van het juiste tijdstip waarop het in de dagvaarding ten laste gelegde feit zou zijn gepleegd; de eenige bedoeling van art. 223 Sv. is, dat de bekl. zoodanige kennis zou bekomen van het feit hetwelk hem wordt ten laste gelegd, als hem tot zijne verdediging zou kunnen in staat stellen, hetgeen dan blijkt, wanneer de bekl. door zijne verdediging ten principale het afdoend bewijs heeft geleverd, dat hem het bij

de dagvaarding opgegeven feit volkomen bekend was.

a H.R. 3 Junij 1857, Concl. conf., alwaar omtrent eene aanklagte van laster ten aanzien van den tijd alleen was gezegd: «in den loop van »het jaar.» — *b* H.R. 11 Mei 1858, Concl. contr. beslissende dat niet wordt vereischt eene opgave van het uur, waarop te last gelegde nachtelijke burengeruchten zouden hebben plaats gehad.

20. De voorschriften van het Wetb. v. Burg. Regtsv. aangaande de vereischten der dagvaarding betreffen niet de strafvordering, en derhalve kan niet worden beweerd schending van art. 5, in verband met art. 92 Rv., als zijnde in strijd daarmede verworpen de voorgestelde nietigheid der dagvaarding, op grond dat niet de maand, waarop het was geëxploiteerd, was vermeld.

d H.R. 31 Januarij 1854, Concl. conf. — *b* H.R. 31 October 1854, Concl. conf.

21. Wanneer een (twaalfjarige) beklaagde naar de correctionele teregtzitting is verwezen wegens diefstal door middel van overklimming in den afgesloten tuin eener bewoonde huizingo, en het O.M. hem gedagvaard heeft wegens diefstal in een afgesloten tuin door middel van overklimming, behoort de actie niet te worden verklaard niet-ontvankelijk, daar de wet bij art. 203 Sv. de wijze aangeeft op welke een bij de dagvaarding gepleegd verzuim ten aanzien van het vermelden van verzwarende omstandigheden kan worden hersteld.

N.-Holland 13 April 1863, vern. Alkmaar 7 October 1862.

22. Ingeval iemand in correctionele of in politie-zaken wordt gedagvaard wegens eene hem ten laste gelegde overtreding, en die overtreding omstandig is omschreven in het bevelschrift, waarvan hem met het exploit van dagvaarding, hetgeen daarmede een geheel uitmaakt, afschrift wordt gelaten, is aan de wet voldaan, al wordt dan in dit exploit alleen naar dat bevel verwezen.

b H.R. 7 Februarij 1843, Concl. conf. vern. Goes 22 October 1842. — H.R. 20 Junij 1842, Concl. conf. te dezen aanzien bev. Leeuwarden 12 Maart 1842, waarbij was vern. Leeuwarden Kgr. 1 April 1842. — *b* H.R. 22 October 1844, Concl. conf. — *d* H.R. 29 October 1844, Concl. conf. — *e* H.R. 5 November 1844, Concl. conf. — *b* H.R. 22 December 1846, Concl. conf. — *a* H.R. 23 November 1847, Concl. conf. (en al is het bevelschrift niet door den deurwaarder onderteekend). — *a* H.R. 31 Augustus 1848, Concl. conf. — *c* H.R. 10 Mei 1853, Concl. conf.

23. Voor nietig is te houden het exploit gesteld in dorso van een bevel tot dagvaarding van den beklaagde voor eene bepaalde zitting van den kantonregter, ter zake van op aangewezen tijd en plaats een aantal stuks schol die bedorven waren en mitdien als schadelijk voor de gezondheid zijn afgekeurd, ten verkoop te hebben aangeboden, — wanneer die dagvaarding zelve zonder aanduiding der teregtzitting, der aanklagte enz., ook zonder vermelding van het gelaten afschrift, alleen bevat dat de beklaagde uit kracht van dat requisitoir is gedagvaard.

Amsterdam Kgr. I 18 April 1861.

24. Indien een correctioneel geding is aanhangig gemaakt niet regtstreeks, maar ten gevolge van verwijzing, de bekl. reeds vroeger krachtens een tegen hem verleenden regtsingang in persoon is gedagvaard geweest voor den regter-commissaris, en in de daartoe betrekkelijke dagvaarding de dag waarop het feit zou zijn gepleegd, zoowel als dat feit zelf uitdrukkelijk was vermeld, dan is de bekl. hierdoor en door zijn ondergaan verhoor volledig bekend gemaakt met het hem ten laste gelegde feit. Bij de latere dagvaarding om ter openbare teregtzitting te verschijnen, is in die omstandigheden ook zonder vermelding van den dag waarop het feit zou zijn gepleegd, zoowel aan de letter als aan den geest der wet voldaan, en had zelfs in den gegeven stand van het geding, de vermelding van het feit in de latere dagvaarding, als overbodig, geheel kunnen achterwege blijven.

b H.R. 3 Junij 1851, Concl. conf.

25. Eene dagvaarding, ofschoon geene volledige opgaaf bevattende van het feit, is echter geldig, wanneer de bekl. wordt gedagvaard om verdediging te doen en gevonnisd te worden wegens de overtreding hem te last gelegd in een daarbij vermeld en vooraf behoorlijk beteekend relaas van een opziener der jagt of van een agent van politie. Dit geldt te meer in geval de bekl. bij zijne verschijning geene exceptie heeft voorgesteld, en zelfs niet heeft aangevoerd dat hij door voormeld exploit niet behoorlijk was bekend gemaakt met het feit ter zake waarvan hij was gedagvaard.

b H.R. 15 Junij 1841. — *c* H.R. 15 Junij 1841. — *d* H.R. 16 April 1844, Concl. conf.

26. Indien na de vernietiging van een veroordeelend vonnis met renvooi van den beklaagde naar dezelfde Regtbank die het veroordeelend vonnis heeft gewezen, de bekl. op nieuw wordt gedagvaard tot voortzetting van het geding ten principale, dan is die tweede dagvaarding niet anders dan eene oproeping ter voortzetting van het afgebroken onderzoek en is uit dien hoofde daarop, met betrekking tot de opgave der feiten, het voorschrift van art. 223 Sv. niet toepasselijk.

a H.R. 26 Februarij 1856, Concl. conf.

27. De bijvoeging in de dagvaarding van de qualiteit van lid eener firma ten opzigte van den beklaagde, in welke qualiteit het misdrijf zou hebben plaats gehad, is bij geene wetsbepaling op straffe van nietigheid voorgeschreven; die qualiteit kan niets ter zake afdoen, waar het eene daad geldt waarvoor de beklaagde persoonlijk aansprakelijk is.

b H.R. 20 November 1867, Concl. conf.

28. Ook dan wanneer de uitdrukking medepligtigheid niet voorkomt in de dagvaarding, is de regter allezins bevoegd, de bewezene daadzaken, mits zij slechts bij dagvaarding worden aangewezen, als zoodanig te qualificeren; de daarin voorkomende woorden des bewust duiden genoegzaam aan zoodanige omstandigheden, als de medepligtigheid medebrengen; de daadzaken, daarstellende de aanwijzingen waarop de regter heeft aangenomen het des bewust gehandeld hebben, behoeven niet in de dagvaarding te worden vermeld.

b H.R. 12 Junij 1850, Concl. conf.

29. De wet vordert nergens op straffe van nietigheid, dat aan een beklaagde worde kennis

gegeven, welke wet het O. M. oordeelt op de begane overtreding van toepassing te zijn.

a H. R. 14 April 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 27 Junij 1854, Concl. conf.

30. Eene dagvaarding kan niet worden veranderd of verzwakt door de toevoeging van de bepaling der wet, waarin de overtreding zou vallen, ook al is die aanhaling geheel erroneus.

Amsterdam 20 Junij 1867.

31. Het is genoeg dat de dagvaarding de opgave bevat van het te last gelegde strafbare feit, zoodat daaromtrent voldoende zekerheid besta; tot aanduiding daarvan is noch het bezigen van de eigen woorden der wet, noch van andere sacramentele termen ergens voorgeschreven.

d H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

32. Al zijn de woorden, die in de dagvaarding voorkomen, tevens die, welke gebezigd worden in de tegen den gerequireerde ingeroepen plaatselijke verordening en in het Wetb. van Strafr., zoodat zij wel de qualificatie van hetgeen is ten laste gelegd als misdrijf uitdrukken, maar niettemin ook het feit zelf, dan behelst de dagvaarding eene voldoende opgaaf van het feit, indien de beklaagde daaruit dat feit of het misdrijf, waarvoor hij vervolgd wordt, heeft kunnen leeren kennen.

H. R. 15 Junij 1863, Concl. conf. vern. Sneek.

33. Vermits de wetten in het algemeen, en de plaatselijke verordeningen in het bijzonder moeten geacht worden wettig te zijn afgekondigd en daardoor aan een ieder bekend, vordert art. 223 Sv. in eene dagvaarding, niet de qualificatie, maar slechts de juiste opgave der daadzaak, zoodat het niets afdoet of aan de in de dagvaarding en bij de regterlijke uitspraak vermelde daadzaken eene eenigzins andere qualificatie is gegeven dan bij het proces-verbaal van bekeuring.

b H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

34. De dagvaarding in correctionele zaken behoeft, behalve de opgave van het feit, niet in te houden de bepaalde vermelding der misdaad, zoo als ten aanzien der akte van beschuldiging is voorgeschreven.

a H. R. 11 April 1848, Concl. conf.

35. Het is met de bestaande voorschriften, volgens welke correctionele zaken moeten worden aanhangig gemaakt bij eene dagvaarding, welke op straffe van nietigheid de opgave van het feit moet bevatten, niet overeen te brengen dat in zoodanige zaken bij later geinsinueerde conclusie, zonder voorafgaande nadere dagvaarding, de primitieve eisch worde veranderd.

's Gravenhage 27 Februarij 1840.

36. Het is ten aanzien van de aanduiding der hoogere instantie voldoende, indien in de dagvaarding vermeld wordt, dat de gedaagde moet verschijnen ter openbare correctionele teregtzitting van de Arr. Regtb., regtdoende in hooger beroep ter zake van politie-overtreding.

Utrecht... (2)

§ 2.

37. In eene dagvaarding is het ten laste gelegde feit van aanvaren niet voldoende omschreven, wanneer daarin alleen is opgenomen, dat dit feit is gepleegd door onachtzaamheid of uit gebrek van genoegzame voorzorgen; er moet aangeduid en omschreven zijn waarin de zoogewilde onachtzaamheid of het gebrek aan voorzorgen zou bestaan hebben.

a Gelderland 11 Junij 1867.

38. Indien de introductieve dagvaarding ter zake van eenvoudige bankbreuk aldus luidt: « dat de bekl., nadat hij als koopman had opgehouden zijne schuldeischers te betalen en bij vonnis der Regtbank op zijne eigene aangifte was verklaard te zijn in staat van faillissement, boeken heeft te voorschijn gebragt die ongeregeld zijn gehouden, » dan kan zoodanige dagvaarding, al moge zij uitvoeriger en naauwkeuriger in de omschrijving van het feit hebben kunnen zijn, en daarbij meer in bijzonderheden hebben kunnen zijn getreden omtrent hetgeen die ongeregeldheid zou daarstellen, evenwel niet gezegd worden geene opgave van het feit te behelzen.

b H. R. 12 Maart 1856, Concl. conf.

39. In eene dagvaarding ter zake van bedelarij behoeft niet vermeld te worden, dat de beklaagde zich niet heeft aangemeld om in een bedelaarsgesticht te worden opgenomen. Dit kan alleen als punt van verdediging te pas komen.

Overijssel 16 December 1870, Concl. contr.

40. Hoewel de weigering, na gedane aanvrage, om in een gesticht te worden opgenomen, aan het vragen eener aalmoes zijn strafbaar karakter ontneemt, behoeft van die omstandigheid in de dagvaarding geene melding te worden gemaakt.

c H. R. 28 Junij 1871, Concl. conf.

41. De aanklagte als zoude de beklaagde op aangewezen dag en plaats in bedelende houding een aalmoes hebben gevraagd, is voldoende opdat de regter het alzoo bewezen feit moet qualificeren als bedelarij op eene plaats waarvoor eene openbare inrigting tot voorkoming van bedelarij bestaat. Deze laatste omstandigheid behoeft in de dagvaarding niet te worden opgenomen.

d H. R. 19 December 1871, Concl. contr.

42. Het O. M. is niet verpligt bij de aanklagte wegens het uiten van scheldwoorden op te nemen, veelmin te bewijzen dat de beklaagde niet is uitgetergd geworden. (471, n° 11 C. P.)

a H. R. 10 November 1869, Concl. conf. — *c* H. R. 26 Januarij 1870, Concl. conf. — Concl. Adv.-Gen. Deketh ad *c* H. R. 4 Maart 1856. — Concl. O. M. ad *c* H. R. 18 November 1863.

43. De dagvaarding wegens beleedigende uitdrukkingen moet vermelden, dat die in eene openbare plaats en zonder uitterging zijn gebezigd.

Woerden Kgr. 30 Januarij 1854.

44. Vermits noch bij art. 2 der wet v. 16 Mei 1829 (Sb. n° 34), noch bij de art. 367 en 371 C. P., zoo als dit o. a. plaats vindt in art. 1 der wet v. 1 Junij 1830 (Sb. n° 15), voor het bij dagvaarding aan den bekl. te last gelegde misdrijf, bij de omschrijving des wanbedrijfs, in de wet het boosaardige der imputatie vermeld staat, volgt dat het bij eene aanklagt ter zake van laster voldoende is, in de dagvaarding de geïncrimineerde zinsnede te vermelden, zonder uitdrukkelijk van boos opzet te gewagen.

h H. R. 24 Junij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 12 Maart 1856, waarbij was bev. Amsterdam 11 December 1855. — *c* H. R. 30 December 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 29 September 1856, waarbij was bev. Alkmaar 12 Augustus 1856, omtrent laster jegens den Koning. — 's Gravenhage 22 Augustus 1845.

45. Tot de volledigheid der opgaaf van het feit ingeval van dagvaarding wegens laster, behoort dat in die opgaaf vermeld zij de plaats, waar de lasterlijke uitdrukkingen zouden gebezigd zijn.

a H. R. 18 Junij 1844, Concl. conf.

46. Eene dagvaarding behelst niet eene opgave van het feit en behoort ambtshalve te worden nietig verklaard, indien zij alleen inhoudt « dat de bekl. zich niet heeft ontzien van laste» rende en beleedigende gezegden te doen, strek» kende tegen de eer en den goeden naam » van den daarbij genoemden persoon, vermits, wel verre dat die woorden slechts zouden te houden zijn voor min of meer duister of dubbelzinnig, daaruit integendeel niet blijkt, wanneer en waar die gezegden zijn gebezigd, veel minder waarin zij hebben bestaan, en de bekl. daaruit evenmin kan opmaken, waarvan hij was beklaagd, als de regter waarover hij moest regt spreken en of de zaak wel was binnen den kring zijner bevoegdheid.

H. R. 23 Mei 1848, Concl. contr. — *a* H. R. 10 December 1850, Concl. contr. — *b* H. R. 26 Augustus 1853, Concl. contr. — N.-Holland 25 November 1844, waarbij nietig is verklaard eene dagvaarding « van zich te hebben schuldig ge» maakt aan woordelijke beleediging of laster » van ... op ... te ....» — *c* H. R. 9 Junij 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Lemmer Kgr. 10 Maart 1868, dat ook de scheldwoorden (art. 471, n° 11 C. P.) moeten worden opgenomen.

47. In zake van laster wordt niet tot eene behoorlijke opgave der ten laste gelegde daadzaken vereischt, dat de gelasterde persoon in de dagvaarding met name worde genoemd, maar is het genoeg dat deze daarbij duidelijk zij aangewezen.

a H. R. 14 November 1854, Concl. conf.

48. In eene dagvaarding ter zake van hoon of laster in geschrifte begaan, is aan den eisch der wet voldaan, indien daarbij niet alleen de woorden zijn opgegeven waarop zich de beschuldiging grondt, maar ook het geschrift waarin die zouden zijn gebezigd, voldoende wordt aangeduid, hoewel dan ook in de dagvaarding slechts is uitgedrukt, dat de bedoelde woorden zijn gebezigd: op onderscheiden pagina's van het gedrukt geschrift, zonder verdere aanduiding, en mitsdien zonder opgave van bladzijden en zinsneden, — vermits het geschrift genoegzaam zijnde aangeduid, de bekl. moest worden verondersteld te weten, of hij de opgegeven woorden al dan niet in het hem toegeschreven geschrift had gebezigd, en zoo ja, wáár in dat geschrift, terwijl hij in allen gevalle door de opgave van de woorden en van het geschrift, zoo als voormeld, voldoende gelegenheid verkreeg om zijne verdediging voor te bereiden omtrent het gebruik van die woorden, daar waar ze in het geschrift met der daad zouden zijn gebezigd.

e H. R. 28 December 1858, Concl. conf.

49. Het O. M. moet niet-ontvankelijk verklaard worden voor zooverre bij de dagvaarding aan een bekl. is te last gelegd « het beleedigen van » eenige autoriteiten in deze kolonie, die hoe» zeer bij name niet genoemd, onmiskenbaar en » duidelijk zijn aangewezen; » die autoriteiten moesten dan toch door het O. M. genoemd worden.

Suriname H. v. J. 25 Februarij 1871.

50. Wanneer beklaagden gedagvaard zijn ter zake van beleediging aan agenten van politie, bij gelegenheid dat zij maatregelen namen of genomen hadden tot het doen ontruimen van de tapperij, door hen « na den tijd daartoe be» paald, » uitgeoefend, dan kan de bedoeling van deze in de dagvaarding na de vermelding van het feit der beleediging, als ter loops bijgevoegde woorden geene andere geacht worden, dan om aan te duiden de gelegenheid bij welke zij heeft plaats gehad, en kunnen de beklaagden in allen gevalle uit den inhoud der dagvaarding niet opmaken, dat zij mede ter zake van het tappen na besloten tijd voor den regter zijn geroepen.

b H. R. 30 Januarij 1844.

51. Uit art. 223 Sv. kan niet worden afgeleid, dat in de dagvaarding gewag moet worden gemaakt van de verzwarende omstandigheden van een gepleegd wanbedrijf. Bij eene aanklagt ter zake van beleedigende uitdrukkingen en mishandeling tegen bedienende beambten, behoeft alzoo in de dagvaarding geene melding te worden gemaakt van de omstandigheid dat die beleedigingen aan voornoemde ambtenaren in hunne ambtsbetrekkingen zouden zijn aangedaan.

f H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf. — Groningen 14 Mei 1846, betrekkelijk den voorbedachten raad bij mishandeling. — cf. de concl. v. d. Adv.-Gen. Deketh ad *b* H. R. 2 April 1856.

52. Indien naar de wet, van de betrekking van den persoon tegen wien het feitelijk verzet zou hebben plaats gehad, afhangt, of hij al dan niet behoort onder hen, tegen wie het wanbedrijf van rebellie kan gepleegd worden, dan moeten de dagvaarding en het daarop gevolgde vonnis melding maken van den ambtenaar tegen wien het feitelijk verzet zou hebben plaats gehad. Bij gebreke daarvan moet de dagvaarding worden nietig verklaard als behelzende niet de bij art. 223 Sv. bedoelde opgave van het te last gelegde feit.

e H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf.

53. Bij eene beweerde overtreding van het Kon. besl. v. 21 Augustus 1818 (Sb. n° 33) op de beurtveren, is de omstandigheid dat er een veer bestaat tusschen de twee steden waarvan en waarnaar is gevaren, geen bestanddeel van het te laste gelegde feit zelf, dat naar art. 223 Sv. in de dagvaarding zou behooren te worden opgenomen; dit maakt slechts den regtstoestand tusschen die beide gemeenten uit en doet verpligtingen ontstaan, die bij de regtskundige beoordeeling van het feit in aanmerking moeten komen, maar niet tot het materiële feit behooren.

b H. R. 31 December 1855, Concl. conf.

54. Bij de overtreding van een plaatselijk reglement op de beurtveren behoeft de omstandigheid dat de bekl. niet verkeerde in een der gevallen van uitzondering, waarin naar aanleiding der verordening, in verband met art. 2 van het Kon. besl. v. 21 Augustus 1818 (Sb. n° 33),

het aanbrengen van goederen (tusschen twee plaatsen waarop een geregeld veer bestaat) geoorloofd zou zijn geweest, ingevolge art. 223 Sv. niet in de dagvaarding te worden opgenomen. Het niet-bestaan dier omstandigheid is niet eene voorwaarde, waarvan de vervolging is afhankelijk gesteld, en die, vooraf kenbaar zijnde of moetende zijn, moet worden beschouwd tot het feit te behooren waarvan de opgave bij de wet wordt gevorderd, maar het bestaan dier omstandigheid is enkel eene reden van vrijstelling, waarop de ged. zich kan beroepen, en die bewezen zijnde, de strafbaarheid doet vervallen, even als dit in het gewone strafregt met andere redenen van vrijstelling of verschooning (faits d'excuse) het geval is.

a H. R. 11 October 1859, Concl. conf.

55. Bij eene overtreding van art. 458, n° 2 C. P. wegens het voorbedachtelijk aansteken van vuren in de velden, waardoor brand is ontstaan aan eenig gebouw of ander voorwerp in dat wetsartikel opgenoemd, moet, als noodzakelijk bestanddeel van het misdrijf, op straffe van nietigheid in de dagvaarding worden uitgedrukt, dat dit aansteken is geweest op minder dan 100 ellen afstand.

d H. R. 4 Januarij 1859, Concl. impl. conf.

56. Wanneer verboden is «het zonder uit»drukkelijke vergunning van het collegie van »burgemeester en wethouders stellen van hoopen »of stapels van hooi, stroo enz. op een minde»ren afstand dan 25 ellen nabij huizen of ge»bouwen,» moet de dagvaarding ter zake daarvan uitgevaardigd, behelzen dat zulks is geschied zonder voormelde vergunning.

a H. R. 15 Maart 1859, Concl. contr. Adv.-Gen. Karseboom, die aantoonde, dat het aan den beklaagde staat te bewijzen, dat ten zijnen aanzien het feit geen misdrijf oplevert, omdat hij door de verkregene vergunning in exceptione verkeert.

57. Al duiden de woorden «nachtelijke bu»rengeruchten» in de wet voorkomende, de qualificatie aan van hetgeen als misdrijf is te last gelegd, zoo drukken zij niettemin, ook zonder omschrijving waarin die geruchten hebben bestaan, tevens het feit zelf uit en niet enkel eene qualificatie zoo als bij sommige andere misdrijven. Uit dien hoofde behelst in dit opzigt de dagvaarding, waarin alleen van burengeruchten wordt melding gemaakt, eene voldoende opgave van het feit.

b H. R. 11 Mei 1858, Concl. conf. — Anders Loenen Kgr. 16 Mei 1851.

58. In de dagvaarding ter zake van het verwekken van nachtelijke burengeruchten door het lossen van pistoolschoten, moet worden opgegeven dat de nachtrust werkelijk is gestoord.

Boxmeer Kgr. 29 Mei 1854.

59. Ter aanduiding van het strafbare feit aan den beklaagde ten laste gelegd, wordt in de dagvaarding niet gevorderd het bezigen van de eigene woorden der wet, of het volgen van andere voorgeschreven, sacramentele termen; voor het oogmerk der wet is het voldoende dat de dagvaarding de opgaaf van het feit bevat, zoo dat daaromtrent voor den beklaagde voldoende zekerheid besta. De telastelegging aan een ambtenaar van den burgerlijken stand van zich niet te hebben *overtuigd* van de voor een huwelijk noodzakelijke toestemming, in plaats van *verzekerd* (assuré) zoo als art. 193 C. P. het uitdrukt, kan de dagvaarding niet nietig maken.

d H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

60. In geval van vervolging ter zake van art. 1 der wet van 12 December 1817 (Sb. n° 33), maken de in eene dagvaarding voorkomende woorden: «door de maréchaussées, die »ter uitoefening hunner functiën den deserteur »vervolgden, den toegang tot de woning en aan»hoorigheden te weigeren, tot dat de burge»meester zoude aanwezig zijn, waardoor ge»noemde deserteur gelegenheid heeft gehad te »ontvlugten,» geen element van het te laste gelegde feit uit. Zij bevatten veeleer blootelijk de aanduiding van de wijze waarop, en het middel waardoor dat feit zou zijn gepleegd.

b H. R. 6 Junij 1866, Concl. conf.

61. Hoezeer de arglist behoort tot de elementen van het misdrijf van diefstal, vloeit echter daaruit niet voort, dat de omstandigheid van arglist bij de dagvaarding moet worden opgegeven. Voor de dagvaarding wordt niet gevorderd de opgave van het misdrijf, dat geacht moet worden gepleegd te zijn, maar eene opgave van de daadzaken, die het misdrijf zouden daarstellen. Hieruit volgt, dat iemand ter zake van diefstal kan worden veroordeeld naar aanleiding eener dagvaarding, waarin slechts wordt geïmputeerd de wegneming van eens anders goed zonder telastlegging van arglist.

a H. R. 1 Junij 1858, Concl. conf. — Anders Wijchen Kgr. 9 Augustus 1862.

62. Eene dagvaarding, waarbij iemand wordt aangeklaagd van het arglistig wegnemen van eene groote hoeveelheid knollegroen van een stuk land gelegen onder de gemeente Heerlen, op den 26 September 1846, zonder vermelding aan wien het stuk land toebehoort, voldoet aan de voorschriften van art. 223 Sv.

a Maastricht 17 November 1846.

63. Eene dagvaarding in zake van directe belastingen, waarin tot grondslag der actie wordt opgegeven het rijden van drie der bij den bekl. gehoudene paarden door elkander voor een rijtuig op riemen, hoezeer hij voor het betrekkelijk dienstjaar slechts twee paarden voor de personele belasting en wel in de 3[de] klasse, 2[de] soort, had aangegeven, beantwoordt ten volle aan het voorschrift en het doel van art 223 Sv. tot het bekend maken van den ged. met de overtreding ter zake waarvan hij was gedagvaard, al wordt daarbij tevens niet opgegeven de dag en datum waarop de overtreding zou zijn begaan, en al moge dit den bekl. allernoodzakelijkst voorkomen, ten einde in de gelegenheid gesteld te worden een bepaald tegenbewijs te leveren.

a H. R. 28 Mei 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leeuwarden 28 Februarij 1839.

64. Waar de strafbaarheid der dronkenschap bij verordening is beperkt tot het geval dat men zich vertoont «op straat of elders in het open»baar,» (in casu bij verordening te Sneek) kan de dagvaarding met betrekking tot die plaats ter beoordeeling of de beklaagde zich daar in het openbaar bevond, niet geacht worden eene voldoende aanduiding van het feit te bevatten,

wanneer zij bloot inhoudt het feit «van zich in »staat van dronkenschap in het openbaar te »vertoonen.»

H. R. 31 October 1871, Concl. conf.

65. Eene dagvaarding behelst eene behoorlijke opgave van het feit, wanneer dit met opgave der vervoerde partij gedistilleerd op een daarin gepreciseerden datum, vermeld wordt met de woorden: «vervoer, onvoorzien van be»hoorlijk accijns-biljet, overtreding daarstellende »van art. 2 der wet van 2 Januarij 1832 (Sb. »n° 4),» en overigens het opgemaakt procesverbaal, dat tot de vervolging heeft geleid en een naauwkeurig verhaal der bevinding en van de oorzaak der bekeuring inhoudt, ter dispositie van den beklaagde ten raadhuize van de gemeente is gedeponeerd, overeenkomstig art. 238 der Algem. wet.

c H. R. 2 Maart 1841, Concl. conf.

66. De dagvaarding moet geacht worden eene voldoende opgaaf van het te laste gelegde feit te behelzen, wanneer zij luidt, dat de beklaagde als tapper in het bezit is gevonden van onderscheidene hoeveelheden (bij de dagvaarding in het breede gespecificëerd) binnenlandsch gedistilleerd en likeur, alles ongedekt door behoorlijk accijns-biljet.

a H. R. 10 October 1860, Concl. conf. te dezen aanzien bev. Haarlem 5 April 1860.

67. De bijvoeging in de dagvaarding dat zeker door A op last van B zijn meester, zonder aangifte bij den gemeente-ontvanger ingevoerd fust gedistilleerd, den handel van laatstbedoelde betreft, drukt niet een feit, maar eene qualificatie uit, zoodat het gemis dier bijvoeging de dagvaarding niet doet te kort komen aan het voorschrift van art. 223 Sv. Bij het onderzoek der vraag, of de dagvaarding van B ten zijnen aanzien eene voldoende opgave van het feit inhoudt, komt niet in aanmerking een oordeel over het al of niet teregt dagvaarden van den mede-bekl.

b H. R. 30 Maart 1859, Concl. contr.

68. De dagvaarding bevat eene naauwkeurige en bepaalde opgaaf van het feit zelf, en dus datgene wat bij de wet op straf van nietigheid is voorgeschreven, en kan derhalve van geene nietigheid van dagvaarding sprake zijn, ofschoon het bij dagvaarding ten laste gelegde geene strafbare daad moge daarstellen, wanneer zij luidt, dat de gedaagde op genoemden dag op zijnen meelzolder boven zijne broodbakkerij voorhanden had twee zakken, gevuld met gemalen zemelen, per Brielsche stoomboot aldaar van Rotterdam aangevoerd, en volgens zijne eigene verklaring bestemd tot beestenvoeder (welk feit aldus omschreven niet viel in het aangehaalde artikel der gemeente-verordening).

a H. R. 9 October 1860, Concl. conf.

69. Uit de bepaling van art. 223 Sv. dat de dagvaarding eene opgave van het feit moet inhouden, volgt niet dat daarin alle mogelijke redenen van vrijstelling moeten worden opgenoemd, met opgave dat geene van deze toepasselijk is. Bij aanklagte van het niet-aangeven van een hond voor de plaatselijke belasting behoeft derhalve niet te worden opgenomen «dat de hond »reeds vóór den 31 Januarij of althans reeds »acht dagen lang in het bezit des gedaagden was.

b H. R. 3 Januarij 1865, Concl. conf.

70. Er bestaan geene redenen om het O. M. in zijne vervolging niet-ontvankelijk te verklaren op grond, dat uit de dagvaarding niet blijkt dat de ingestelde vervolging betreft de overtreding van eene gemeente-verordening omtrent plaatselijke belasting, en dat die dagvaarding dus zou moeten geacht worden wegens overtreding ter zake van rijks-belasting te zijn uitgevaardigd, in welke materie de regtsvervolging niet aan den Officier van Justitie maar aan andere rijks-ambtenaren toekomt, wanneer uit het proces-verbaal van bekeuring, dat den grondslag uitmaakt van de regtsvervolging en door den beklaagde zelf na voorlezing is geteekend, blijkt, dat er alleen questie is van overtreding ter zake van plaats. belasting, en in de dagvaarding ook niets van rijks-belasting voorkomt.

Haarlem 5 April 1860.

71. Eene dagvaarding «ter zake van overtre»ding der wet op de uitoefening der genees»kunde, door het verleenen van geneeskun»dige hulp en het toedienen van geneesmid»delen aan onderscheidene personen, zonder de »daartoe vereischte bevoegdheid te hebben be»zeten, en zulks na reeds drie malen te voren »wegens soortgelijke overtredingen te zijn ver»oordeeld geweest,» bevat eene genoegzame opgave van het bepaalde feit, zoo als dit bij art. 223 Sv. wordt gevorderd, zonder dat het noodig is die personen nominatim te vermelden.

b H. R. 18 Januarij 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 4 October 1841, waarbij was bev. Sneek 12 Augustus 1841.

72. Een beklaagde is overeenkomstig art. 223 Sv. behoorlijk gedagvaard, wanneer hem wordt ten laste gelegd het geneeskundig behandelen van twee bij de dagvaarding opgegeven personen, wegens daarbij vermelde ziekten of kwalen. Hij is voldoende met het feit bekend gemaakt, al is niet uitgedrukt waarin het geneeskundig behandelen heeft bestaan.

H. R. 29 Mei 1861, Concl. conf. vern. Drenthe.

73. De summiere opgaaf van een in tijd en plaats aangeduid voortgezet misdrijf is voldoende; de dagvaarding behoeft niet elk afzonderlijk feit aan te duiden. Derhalve is geldig de aanklagte ter zake van zonder bevoegdheid «in »den loop der jaren 1869 en 1870 er zijn werk »van gemaakt te hebben om aan verschillende »zoo tegenwoordige als afwezige personen, met »gebruikmaking van eene somnambule, die daar»toe door hem ten zijnen huize in zoogenaam»den magnetischen slaap gebragt, den ziekte»toestand beschreef en geneesmiddelen opgaf, »geneeskundigen raad en bijstand te verleenen.»

Amsterdam 3 Mei 1871, bev. bij N.-Holland 13 Junij 1871, terwijl de cass. is verworpen bij *b* H. R. 10 October 1871.

74. Wanneer bij eene dagvaarding ter zake van het zonder bevoegdheid verleenen van geneeskundige hulp en bijstand, niet tevens gezegd is dat dit gedaan werd «als bedrijf» (hetzij met deze of met andere bewoordingen), dan is het aan den beklaagde te last gelegde feit niet strafbaar en de regter mag dat gebrek uit de debatten niet aanvullen.

a H. R. 15 December 1868, Concl. conf.; — cf. het vern. arr. N.-Holland 11 September 1868.

75. Vermits de omstandigheid, dat de schrif-

telijke toestemming van de plaatselijke regering tot het op een Zondag verrigten van openbaren arbeid niet is gegeven, volgens art. 1 der wet v. 1 Maart 1815 (Sb. nº 21) de strafbaarheid van het feit kenmerkt, volgt daaruit, dat het gemis van vermelding dier omstandigheid in de dagvaarding, de nietigheid daarvan te weeg brengt.

b H. R. 24 Mei 1859, Concl. conf. — H. R. 17 November 1857.

76. Waar de dagvaarding slechts inhoudt, dat de beklaagde op Zondag zijn molen heeft bemalen, zonder daartoe het vereischte schriftelijk consent van de plaatselijke regering aan den veldwachter te hebben kunnen vertoonen, is het feit niet voldoende omschreven, daar het er op aankomt of die toestemming is *gegeven*.

e H. R. 27 Junij 1854, Concl. contr.

77. De dagvaarding «van op een aangeduiden »dag, des Zondags, te hebben verrigt openba»ren arbeid, zonder daartoe te zijn voorzien »geweest van de vereischte vergunning van het »plaatselijk bestuur,» houdt geene voldoende omschrijving in van het feit.

Leiden 13 Januarij 1846.

78. De dagvaarding moet vermelden, dat de ten laste gelegde op Zondag gedane arbeid heeft plaats gehad in het openbaar en buiten noodzakelijkheid.

Woerden Kgr. 28 Januarij 1856.

79. De dagvaarding wegens overtreding van art. 23 der verordening op het gebruik van havens en wateren te Rotterdam van 9 Maart 1868, voldoet aan het voorschrift van art. 223 Sv., indien daarbij wordt gezegd, dat de gedaagde op de aangewezen dagen niet heeft voldaan aan den last, hem namens den havenmeester door een onder-havenmeester gegeven, om zijn vaartuig te verhalen, al is daarbij niet vermeld, waarheen en binnen welken tijd de verhaling van het vaartuig gelast was.

a H. R. 16 Februarij 1869, Concl. conf.

80. De feiten van zonder vergunning des Burg. op aangewezen dagen en nachtelijke uren, niettegenstaande telkenmale verkregen waarschuwingen, in zijne herberg dranken of ververschingen aan een gezelschap te hebben toegediend en tot het voortgezet verblijf dier personen te hebben medegewerkt, steeds onder of met afwisseling van muziek en dans, — bevatten niet alleen de overtreding, bestaande in het toedienen van drank, maar ook het houden van muziek en danspartij.

d H. R. 4 October 1870, Concl. conf.

81. Hoewel het toelaten van bezoekers in des beklaagden tapperij alleen strafbaar is gesteld wanneer hij deze niet ten behoorlijken tijde heeft aangezegd dat zij de tapperij moesten verlaten, behoeft niettemin van dit verzuim in de dagvaarding geene melding te worden gemaakt.

a H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Hulst Kgr. 19 November 1870.

82. Evenmin van de omstandigheid dat de toegelaten bezoekers geene doortrekkende reizigers waren, ten wier aanzien de verordening eene uitzondering heeft gemaakt; en zulks zoowel bij de aanklagte tegen den herbergier wegens het toelaten der bezoekers, als tegen deze laatsten wegens het vertoeven in de tapperij.

a H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hulst Kgr. 19 November 1870. — *b* H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Hulst Kgr. 10 December 1870.

83. De dagvaarding «ter zake van in den »nacht van .... (na tijd van sluiting) te zijn »aanwezig bevonden en zich op te houden in »de herberg van J. M. te Arum, alwaar gelijk»tijdig meerdere personen zich ophielden tot »vermaak,» behelst eene behoorlijke omschrijving van een strafbaar feit, hoewel de toepasselijke verordening van Wonseradeel reizende personen en hen die nachtverblijf in herbergen houden, van de strafbedreiging uitzondert, doch van een en ander geene melding in het exploit gemaakt is. Evenmin moest vermeld worden, dat de beklaagde in de herberg gekomen was om zich aldaar te vermaken of den avond door te brengen.

b H. R. 4 October 1870, Concl. conf.

84. De algemeene bepaling in eene plaatselijke verordening nopens het op een gezet uur sluiten eener tapperij, wordt niet gewijzigd of veranderd door de bevoegdheid, in die zelfde verordening aan den burgemeester gegeven, om wegens bijzondere redenen en onder nadere bepalingen vergunning te verleenen tot verschuiving van het uur van sluiting, zoodat het niet bestaan van die uitzondering, als niet behoorende tot het wezen van het strafbaar feit, in de introductieve dagvaarding niet behoeft te worden opgenomen.

b H. R. 28 Februarij 1860, Concl. conf.

85. Eene dagvaarding gegrond op eene beweerde overtreding van art. 475, nº 7 C. P., voldoet niet aan het vereischte van art. 223 Sv., indien daarin niet voorkomt, dat de beklaagde zijn hond zou hebben aangehitst of niet weerhouden. Het kan niet opgaan, te beweren dat het niet weerhouden zou moeten geacht worden te zijn te last gelegd door de aanhaling der woorden van art. 475, nº 7, wanneer die aanhaling, zoo als ze in de dagvaarding voorkomt, niets anders aantoont, dan dat de ambtenaar, waarvan de dagvaarding is uitgegaan, de gemelde strafbepaling op het in de dagvaarding omschreven feit toepasselijk oordeelde.

h H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

86. Wanneer iemand in de provincie Drenthe is gedagvaard ter zake van nalatigheid om op zekeren bepaalden tijd en plaats met zijne paarden en voertuigen op te komen bij het boerwerken aldaar, dan is ten gevolge van de bekende algemeene beteekenis, welke dat woord in die provincie heeft, het werk waartoe hij beweerd wordt niet te zijn opgekomen, genoegzaam verstaanbaar uitgedrukt. Vooral wanneer de gedaagde toont de strekking der dagvaarding genoegzaam te begrijpen, door zich, ofschoon subsidiair, op grond van ongehoudenheid tot het werk te verdedigen, zijn er alzoo geene termen tot vernietiging der dagvaarding, al moge het woord boerwerken, behalve in de bedoelde algemeene beteekenis, ook soms binnen die provincie in een anderen soortgelijken doch meer bepaalden zin worden gebezigd.

a H. R. 16 Februarij 1847, Concl. conf.

87. Men kan niet geacht worden op eene behoorlijke wijze in regten te zijn geroepen

wegens overtreding van art. 18, n° 3, of van art. 24 der wet van 11 Julij 1814 (Sb. n° 79), wanneer men slechts is gedagvaard ter zake «van op eenen aangewezen dag, met eenen »loslopenden jagthond in het open veld te zijn »bevonden.»

b H. R. 12 October 1841, Concl. conf.

88. De opgave in eene dagvaarding, dat de beklaagde gedurende den gesloten jagttijd de jagt zou hebben uitgeoefend op een bepaald tijdstip en op eene aangeduide plaats, is zoodanige opgave van een feit, dat zij den bekl. in de gelegenheid stelt om te weten waarop hij zich zal hebben te verdedigen, en is daardoor mitsdien zoowel aan de letter als aan de bedoeling van art. 223 Sv. voldaan.

d H. R. 20 Maart 1849, Concl. conf.

89. Wanneer den beklaagde bij dagvaarding te laste wordt gelegd het schieten op wild en *alzoo* poging te doen om wild op te sporen, te dooden of te bemagtigen, zonder jagtakte en zonder schriftelijke vergunning, dan volgt daaruit voldoende dat het woord *alzoo* beteekent *op dergelijke wijze,* zoodat er een bepaald feit is te laste gelegd, nl. het schieten met het doel om wild te bemagtigen.

b H. R. 12 April 1865, Concl. conf.

90. Bij eene bepaalde overtreding der jagtwet behoeft de dagvaarding niet te behelzen alle omstandigheden, die niet hebben plaats gehad, en waardoor die wet op eene andere wijze zoude zijn overtreden.

b H. R. 27 Julij 1855, Concl. conf.

91. Bij het ten laste leggen van een jagtdelict wordt niet op straffe van nietigheid gevorderd, dat in de dagvaarding al de omstandigheden vermeld worden, welke tot bewijs moeten strekken, dat de overtreding werkelijk heeft plaats gehad. Het is voldoende dat de beklaagde wete van welke soort van overtreding hij beschuldigd wordt, en waar en wanneer dat feit zou zijn voorgevallen, te meer, daar jagen zoowel het feit als de qualificatie omvat.

's Gravenhage 18 April 1864.

92. Het uitoefenen van eenige jagt zonder van eene daartoe geldige akte voorzien te zijn, en het komen met een jagtgeweer in het veld, buiten publieke wegen en gewone veldpaden, zonder die akte, zijn geene feiten, maar de qualificatie van feiten, waaruit wordt besloten tot de overtredingen van die namen, respectievelijk vermeld bij art. 8 en 18, 3° der wet van den 11 Julij 1814.

Almelo Kgr. 7 September 1849.

93. Eene dagvaarding ter zake van het uitoefenen der jagt op een bepaalden dag, onder zekere daarbij genoemde gemeente, zonder van geldende akte voorzien te zijn, houdt een strafbaar feit in.

b H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf.

94. De dagvaarding van twee beklaagden «ter zake van gezamenlijk en gelijktijdig pogin»gen te hebben aangewend tot het bemagtigen »van wild zonder voorzien te zijn van akte, »noch van vergunning van den eigenaar of »regthebbende,» bevat eene voldoende omschrijving van het feit. Uit het onderzoek ter teregtzitting moet blijken, welke qualificatie aan dat feit behoort te worden gegeven.

h H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf.

95. De uitdrukking der dagvaarding, dat de beklaagde met een jagtgeweer en een hond, vergezeld van een stokkendrager in geregistreerde jagten in het veld geweest is zonder van eene akte voorzien te zijn, is een geheel ander feit dan dat van zich te hebben bevonden om te jagen in eene afgepaalde jagt van particulieren zonder van een permissiebiljet voorzien te zijn; die dagvaarding houdt dit laatste feit in geenen deele in.

Utrecht 16 Januarij 1840.

96. Eene dagvaarding voldoet niet aan art. 223 en 253 Sv., wanneer zij inhoudt «dat de »beklaagde met een jagtgeweer in het gereser»veerde jagtveld is bevonden, tevens een haas »bij zich hebbende,» zonder dat daarbij is opgegeven, of hij al dan niet van eene akte was voorzien, en of hij een haas bij zich hebbende, dit met of zonder voorkennis van den opperhoutvester plaats had.

d H. R. 27 Augustus 1852, Concl. conf.

97. Om eene veroordeeling wegens strafbaar vervoer van wild te kunnen uitspreken, moet in de dagvaarding zijn opgenomen, dat dit vervoer heeft plaats gehad door iemand, die geen houder was van eene jagtakte, niet door den houder eener zoodanige akte werd vergezeld, en niet in het bezit was van eene magtiging tot vervoer van wild.

Assen 30 Junij 1869.

98. Wanneer een rijks-veldwachter met vermelding van zijne qualiteit wordt gedagvaard ter zake van het jagen, doch zonder bijvoeging dat het zonder akte of vergunning geschiedde, volgt genoegzaam uit art. 14 der jagtwet; bepalende dat jagtakten worden geweigerd aan bezoldigde dienaars van justitie en politie, dat den beklaagde werd te laste gelegd dat hij had gejaagd zonder akte, zoodat hij te dier zake kan en moet worden schuldig verklaard.

Naarden Kgr. 5 Januarij 1865.

99. Eene dagvaarding voldoet geheel aan de voorschriften van art. 223 en 253 Sv., wanneer zij behelst niet alleen de opgave van dag en uur waarop de overtreding der jagtwet, den beklaagde ten laste gelegd, zoude zijn gepleegd, maar bovendien de namen van de eigenaars en van de huurders der landen, waarop buiten hunne vergunning zou zijn gejaagd.

d H. R. 1 Maart 1853, Concl. conf.

100. De aanklagte van in gesloten jagttijd te hebben gejaagd, behoeft niet te vermelden dat de beklaagde van geene buitengewone magtiging bedoeld in art. 26 der jagtwet voorzien was.

b H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

101. De dagvaarding ter zake van op aangewezen tijd en plaats gejaagd te hebben «zon»der schriftelijke vergunning van den eigenaar »of regthebbende,» bevat genoegzaam de omschrijving van het strafbaar feit, al is daarbij niet gevoegd dat hij niet voorzien was van een schriftelijk bewijs van huur of pacht van het jagtregt, noch dat hij was zelf eigenaar of regthebbende, huurder of pachter, of vergezeld van den eigenaar of regthebbende.

H. R. 6 Junij 1871, Concl. conf.

102. Eene dagvaarding ter zake van het jagen op eens anders grond, bevat geen strafbaar feit, wanneer daarbij niet is gevoegd, dat de

beklaagde geen regthebbende huurder of pachter was, niet was vergezeld van den eigenaar of regthebbende en van geen schriftelijk bewijs van vergunning, huur of pacht voorzien was.

Lemmer Kgr.... (3).

103. De omstandigheid van het niet zijn in gezelschap van den eigenaar of regthebbende is niet te beschouwen als een element der strafbaarheid van het zoeken van eijeren van waterwild op gronden van een derde, in dien zin dat de dagvaarding van het niet-bestaan daarvan zou moeten melding maken, en anders een ontslag van regtsvervolging zou moeten uitgesproken worden.

b H. R. 17 October 1871, Concl. conf.

104. De dagvaarding wegens het in het jaar 1846 verkoopen van loten in de 197e loterij, zonder van eene admissie daartoe voorzien te zijn, houdt eene voldoende opgave in van het feit.

a Amsterdam 4 Maart 1847.

105. Van de qualificatie dat loterij-briefjes zijn gedebiteerd door onbevoegden, blijkt genoegzaam, wanneer de dagvaarding inhoudt niet alleen het debiteren van loterij-briefjes en het medewerken daartoe, maar bovendien de beide daarvan beklaagden worden gequalificeerd als te zijn zonder beroep.

f H. R. 4 April 1853, Concl. conf.

106. De overtreding van het verbod van het zonder behoorlijke toestemming daarstellen van eene slagtplaats van vee (art. 3 van het Kon. besl. van 31 Januarij 1824, Sb. nº 19), bevat uit den aard der zaak niet alleen de aanvankelijke daarstelling, maar ook de voortdurende uitoefening der slagtplaats; eene naauwkeurige opgave van den juisten tijd (of dag) wordt in de dagvaarding niet vereischt, om den bekl. bekend te maken met het feit waarvan hij werd beklaagd, en dit klemt te meer, wanneer de aangevoerde verdediging het bewijs oplevert, dat daaromtrent bij hem geene onzekerheid heeft bestaan.

H. R. 27 September 1853, Concl. conf.

107. Wanneer bij eene dagvaarding duidelijk wordt te last gelegd het daarstellen van eene leerlooijerij of een magazijn van onbereide huiden binnen zekere gemeente, zonder de vereischte toestemming, dan is daarin allezins eene voldoende opgave van het feit begrepen, zonder dat daarenboven wordt vereischt, dat de inrigting, welke het daarbij werd geacht te betreffen, bepaald werd aangeduid en genoemd met de bewoordingen, gebezigd in de strafwet, door het O. M. bedoeld.

a H. R. 22 October 1856, Concl. conf.

108. Waar bij gemeente-verordening onder strafbedreiging verboden is dat handelaren, behalve in hunne krachtens Kon. besl. van 29 April 1864 (Sb. nº 29) bestaande of later op te rigten bewaarplaatsen van petroleum, ergens binnen de omwalling der gemeente eene grootere hoeveelheid voorhanden hebben dan 25 kannen, behoeft in eene dagvaarding ter zake van overtreding van dat verbod niet te worden vermeld dat des beklaagden bewaarplaats is daargesteld of veranderd in strijd met gemeld Koninklijk besluit.

a g H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

109. Evenmin wordt in zoodanig geval de vermelding vereischt dat de aanwezig bevonden voorraad meer dan 25 kan bedraagt, en is het voldoende indien als zoodanig in de dagvaarding is opgegeven twee vaten *met* petroleum.

g H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

110. Indien een koopman is gedagvaard ter zake van op 17 Augustus in zijn winkel voorhanden te hebben gehad eene ellemaat, niet voorzien van de ijkletters over het loopende jaar, en dus onherijkt, dan kan met geen grond de nietigheid der dagvaarding beweerd worden, omdat daarin niet is vermeld, dat het feit heeft plaats gevonden na verloop van den voor de herijking gestelden termijn; die bijvoeging is toch geen onvermijdelijk bestanddeel van het ten laste gelegde materiële feit, gepleegd op den tijd in de dagvaarding naauwkeurig aangewezen.

c H. R. 19 Februarij 1856, Concl. contr.

111. De in de dagvaarding gevorderde duidelijke vermelding van het feit is iets anders dan de juridische qualificatie, welke aan dat feit gegeven wordt. Indien iemand wordt gedagvaard wegens het in zijnen winkel voorhanden hebben van onherijkte maten, en het ter teregtzitting is gebleken, dat die maten als afgekeurd niet konden herijkt worden, moet het feit geacht worden voldoende te zijn aangeduid, al heeft de beklaagde niet onherijkte, maar afgekeurde, d. i. valsche maten voorhanden gehad.

Alphen Kgr. 10 October 1855.

112. De telastlegging dat de beklaagde als deurwaarder in vier exploiten gebezigd heeft de uitdrukkingen: dagwerken en veenroeden of roeden, vereischt niet de vermelding dat die uitdrukkingen zijn gebezigd om eene maat aan te duiden.

b H. R. 22 September 1871, Concl. contr.

113. Het verduisteren of weerloos maken van voorwerpen behoort tot het wezen van misbruik van vertrouwen, waarin de diefstal in dienstbaarheid kan zijn opgesloten. De dagvaarding die van dat hoofdvereischte niet gewaagt, ofschoon daarbij wel wordt te kennen gegeven, dat de bekl. ten aanzien van het verantwoorden der door hem ontvangene gelden zijne verpligting niet vervuld heeft, voldoet dus niet aan hetgeen bij art. 223 Sv. op straffe van nietigheid is voorgeschreven.

a H. R. 11 Junij 1855.

114. Eene dagvaarding «ter zake van mis»handeling,» behelst eene bepaalde vermelding van het geïncrimineerde feit, en voldoet dus aan het voorschrift van art. 223 Sv.

a H. R. 9 Mei 1854, Concl. conf.

115. Eene dagvaarding waarbij iemand wordt aangeklaagd van het toebrengen van slagen en stooten aan zijne wettige huisvrouw op den 3 en 6 Februarij 1846 en op andere tijdstippen bevorens, is voor wat dit laatste gedeelte betreft nietig en van onwaarde. Bij gevolg kan alleen worden regt gedaan omtrent de eerste bepaaldelijk in de dagvaarding uitgedrukte feiten.

b Limburg 30 Mei 1846.

116. Wanneer een beklaagde in regten wordt geroepen ter zake «dat hij iemand moedwillig »met een stok heeft geslagen,» met bijvoeging «dat deze bij die gelegenheid aan het hoofd is »verwond geraakt,» dan kan de verwonding (in casu ten opzigte van de vordering eener ge-

voegde partij) geen onderwerp van 's regters kennisneming uitmaken.

b Gorinchem 30 December 1856.

117. Bij de beschuldiging van iemand moedwillig te hebben aangegrepen en andere gewelddadigheden tegen hem te hebben gepleegd, blijkt dat het aangrijpen mede als gewelddadig voorgesteld wordt, daarstellende eene species van mishandeling; die woorden zijn eene voldoende aanwijzing, van een bepaald feit en niet eene bloote qualificatie.

a H. R. 19 Junij 1861, Concl. conf.

118. De dagvaarding waarin een beklaagde is te last gelegd, iemand zoodanig met een steen tegen het hoofd te hebben geworpen, dat die persoon daardoor meer dan 20 dagen is verhinderd geworden zijn gewonen arbeid te verrigten, is geldig, hoewel daarin van geene ziekte of verwonding door het werpen veroorzaakt, is melding gemaakt.

b H. R. 12 Februarij 1862, Concl. conf.

119. Bij eene beschuldiging ter zake van eene mishandeling, welke als in turba heeft plaats gehad, kan uit den aard der zaak, vóór de behandeling ter openbare teregtzitting en vóór het aldaar hooren der getuigen, in de dagvaarding niet worden opgegeven het juiste aandeel, hetwelk ieder der beklaagden daaraan zou hebben gehad.

b H. R. 30 October 1849, Concl. conf.

120. Nietigheid der dagvaarding door den Officier van Justitie tegen een notaris geëxploiteerd, op grond dat daaruit niet was op te maken, of de beklaagde in regten was betrokken wegens overtreding van art. 40 der wet op het notaris-ambt van 9 Julij 1842 (Sb. n° 20), door het afgeven van drie voor woordelijk gelijkluidend geteekende uittreksels van scheidingen, ofschoon die niet gelijkluidend waren met de daarin uit de minuten overgenomen gedeelten,— dan wel of de dagvaarding was uitgebragt ter zake van het doen overschrijven van dusdanige uittreksels in voldoening aan, doch in strijd met de laatste al. van art. 671 B. W.

Alkmaar 13 December 1860.

121. De dagvaarding, in verband met het beteekende proces-verbaal van bekeuring, houdt eene voldoende opgave in van het feit, wanneer is ten laste gelegd, dat de beklaagde als boekhouder of kantoorbediende uitoefent het beroep van kantoorbediende en als zoodanig werkzaam is, doch in gebreke is gebleven zich te voorzien van het patent, tot de uitoefening van voorzegd beroep benoodigd.

c H. R. 12 December 1854, Concl. conf.

122. Eene dagvaarding ter zake eener overtreding der wet op de personele belasting is nietig, wanneer daarin geene vermelding voorkomt, noch van de akte van aanstelling, noch van de beëdiging der deurwaarders, en kan die nietigheid niet geacht worden te zijn gedekt door des gedaagden verschijning ter teregtzitting en zijne verdediging ten principale.

d H. R. 7 October 1846, Concl. conf.

123. Eene dagvaarding voldoet aan de voorschriften van art. 223 Sv. indien ze inhoudt, dat de beklaagde, die bij de beschrijving voor de personele belasting over het loopende dienstjaar slechts had opgegeven als geneeskundige in gebruik te hebben twee paarden der 2de klasse, is bevonden gedurende den loop van den zomer en bij afwisseling te bezigen drie paarden der 1ste klasse, zonder deswege nadere aangifte te hebben gedaan.

b H. R. 2 April 1856, Concl. conf.

124. De dagvaarding, waarbij den beklaagde is te last gelegd dat hij in een aangewezen dienstjaar eene vrouwelijke dienstbode gehouden heeft, belastbaar in de eerste klasse, en waarvan geene aangifte was gedaan, behelst eene voldoende opgave van het ten laste gelegde feit, al zijn daarin geene nadere opgaven gedaan van tijd, plaats, handelingen en namen der dienstbode of wat verder de bedoelde overtreding betreft. Dit geldt te meer wanneer in de dagvaarding daarenboven wordt verwezen naar het aan den gerequireerde te gelijk met de beteekening overhandigd proces-verbaal van bekeuring.

a H. R. 3 Maart 1863, Concl. conf.

125. De regel, dat de bepalingen omtrent de regtsvorderingen in strafzaken stricti juris en van publieke orde zijn, laat niet toe, om als voldoende te beschouwen, dat de gedaagde vóór zijne verschijning ter rolle het feit hebbe gekend, waarop een nadere eisch gebaseerd is. Wanneer dus de administratie iemand heeft laten dagvaarden op grond van twee processen-verbaal wegens het niet als zoodanig aangeven van twee paarden tot gemak of weelde, kan later niet meer op grond van een der processen-verbaal boete worden gevorderd wegens het niet aangeven van één paard, vallende in eene andere klasse.

's Gravenhage 27 Februarij 1840.

126. Art. 223, j° art. 227 Sv., vereischt niet dat de dagvaarding een omslagtig verhaal van het gebeurde inhoude; bij eene telastlegging van gewelddadigen en feitelijken wederstand, met vermelding van den tijd wanneer, de plaats waar, de omstandigheden waaronder en de beambten tegen welke het feit is begaan, is niet volgens art. 223 Sv. nog bovendien noodig de opgave van de juiste feiten, in welke het geweld en de feitelijkheden zijn gelegen.

d H. R. 18 December 1855, Concl. conf.

127. De in eene dagvaarding gebezigde woorden: «feitelijk en gewelddadig verzet,» hoewel ook het regtskundig begrip van dat misdrijf omschrijvende, drukken evenzeer een bepaald feit uit, waardoor de gedagvaarde persoon weet waarover hij zich moet verantwoorden.

b H. R. 5 December 1865, Concl. conf.

128. De dagvaarding behoort in zaken betreffende de in- en uitgaande regten en accijnsen, in casu bij weigering van visitatie, even als in alle correctionele zaken, naar art. 223 Sv. eene opgave van het feit te behelzen; zonder dat men de daaromtrent toepasselijke voorschriften van het Wetb. v. Strafv. mag aanvullen met die van het Wetb. van Burg. Regtsvordering.

b H. R. 10 Maart 1847, Concl. conf.

129. Eene dagvaarding bevat eene voldoende opgave van het feit, wanneer is gedagvaard ter zake van op den 23 Mei 1861 te Rijswijk den toegang en de visitatie van een bij hem in gebruik zijnden kelder te hebben geweigerd, en

alzoo de werkzaamheden verhinderd, welke 's Rijks ambtenaren krachtens de wet wilden verrigten.

'sGravenhage 20 Augustus 1861.

130. Er behoeft geen sprake te zijn van het kenmerk der overtreding van art. 1, j° art. 12 der Publ. van 24 Februarij 1806, daarin bestaande dat het werk voor den bekwamen afloop der rivier hinderlijk zou kunnen zijn, omdat zulks van zelf moet gerekend worden aanwezig te zijn, waar de vereischte vergunning in der tijd is gevraagd en verleend, doch thans is ingetrokken.

a H. R. 5 December 1871, Concl. contr. als zou bij gemis van dat element in de dagvaarding, het te last gelegde feit niet strafbaar zijn.

131. De gezagvoerder eener stoomboot is door de telastlegging dat hij boven den bij art. 5 van het Kon. besl. van 26 September 1833 (Sb. n° 58) gestelden maatstaf de kleppen van den stoomketel heeft belast of doen belasten, genoegzaam ingelicht over het feit waarop hij zich had te verantwoorden, zonder dat nog in het bijzonder behoefde vermeld te worden hoeveel voor elke der kleppen de overbelasting had bedragen.

b H. R. 17 Maart 1869, Concl. conf.

132. Eene dagvaarding, waarbij wordt ten laste gelegd vervoer van turf uit het Reezerveen zonder behoorlijk consentbiljet, voldoet aan de vereischten van art. 223 Sv., al is daarbij niet vermeld dat het vervoer heeft plaats gehad uit eene irreguliere veenderij, noch dat de turf vooraf niet was opgenomen en getaxeerd.

l H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

133. Wanneer in eene keur het zand-beugelen niet onvoorwaardelijk is verboden, maar slechts in de gevallen, wanneer zulks zonder daartoe verkregen consent en zonder gestelde cautie mogt geschieden, moet de gedaagde ontslagen worden van alle regtsvervolging, wanneer in de dagvaarding geene melding gemaakt is van deze twee gevallen, die tot daarstelling van het in de keur bedoelde strafbare feit vereischt worden, daar deze dan niet ten grondslag kunnen strekken van de qualificatie, schuldigverklaring en veroordeeling.

Woerden Kgr. 5 Februarij 1855.

134. De dagvaarding ter zake dat iemand eene overtreding zou begaan hebben van het bepaalde bij art. 3 van het reglement op de lage verveeningen in Friesland van 22 November 1852 door op een bepaald aangewezen perceel te verveenen binnen den vereischten afstand, doch zonder opgave van dien afstand en of het perceel behoorde tot de lage verveeningen, behelst geene voldoende omschrijving van het feit, en is mitsdien nietig.

Heerenveen 17 Maart 1863.

135. Eene dagvaarding ter zake van het hoeden van eene kudde schapen langs den publieken weg, zonder behoorlijk schriftelijk bewijs, behelst geene voldoende aanduiding van het feit, omdat nagelaten is de vermelding van de plaats, waar de overtreding, die bij de algemeene wetten niet strafbaar is, zou gepleegd zijn.

H. R. 3 Junij 1854, Concl. contr.

136. De dagvaarding dat de beklaagde op daarbij aangewezen tijd en plaats schapen heeft laten loopen zonder vergunning of zonder die althans te hebben vertoond, bevat eene bepaalde en naauwkeurige opgave van het feit. Zoo de regter van oordeel is dat het alzoo ten laste gelegde feit geene strafbare daad oplevert, behoort hij den beklaagde te ontslaan van alle regtsvervolging.

a H. R. 7 Maart 1865, Concl. conf.

137. Het was bij de vermelding in de dagvaarding, dat de beklaagde zijne paarden of trekbeesten had laten losloopen op eens anders in den oogst staanden grond, met opgave tevens van dag en uur van dat feit en van den naam van den eigenaar van den grond en van de gemeente, waar die grond gelegen is, niet noodig daarenboven te vermelden het aantal paarden, en voorts het beroep en de woonplaats van dien eigenaar, alsmede de buurtschap van de gemeente waarin, of den naam van den weg waaraan de grond gelegen is.

b H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

138. Aan het bij art. 223 Sv. op straffe van nietigheid gegeven voorschrift is niet voldaan, indien eene dagvaarding niets anders inhoudt, dan dat de beklaagde wordt beschuldigd van twee paarden aan den openbaren weg, in strijd met een plaatselijk reglement, te hebben laten weiden, zonder vermelding van de plaats waar, of van den dag waarop dit zou hebben plaats gehad, overigens de beklaagde zich niet op de zaak ten principale heeft uitgelaten, mitsdien geene verdediging tegen de aanklagte heeft gedaan, en het betrekkelijk de ten laste gelegde overtreding opgemaakt proces-verbaal hem niet is beteekend.

c H. R. 24 October 1843, Concl. conf.

139. Eene dagvaarding is nietig bij gemis van opgave der dagteekening of van het tijdstip, waarop de beklaagde in gebreke zoude zijn gebleven te voldoen aan zijne verpligting tot aangifte van koebeesten, die verdacht waren van de longziekte te zijn aangetast, — en bij gemis van eenige andere aanwijzing, waaruit de beklaagde kon opmaken welke bepaalde koebeesten zijn bedoeld.

Leiden 2 Mei 1851.

140. Wanneer de dagvaarding inhoudt: « dat » de beklaagde de navolgende voorwerpen welke » hij in zijne vastbezoldigde betrekking op den » stads-brandspuitwinkel onder zijn beheer had, » arglistig weggenomen heeft, » enz., is voldoende uitgedrukt, dat de beklaagde is een openbaar bewaarder of openbaar rekenpligtige in den zin van art. 169 C. P.

N.-Holland 10 November 1868.

141. Er bestaat schending van art. 1, j° art. 223 Sv., ingeval de beklaagde is schuldig verklaard aan het vellen van een boom, dien hij wist aan een ander toe te behooren, en deswege veroordeeld met toepassing van art. 445 C. P., zonder dat in de dagvaarding was ten laste gelegd dat de bekl. op het oogenblik dat hij den boom velde, zou geweten hebben dat hij aan een ander toebehoorde. Dit verzuim kan niet worden verholpen door het in de dagvaarding gebezigde woord arglistig, wanneer dit woord slaat niet op het vellen van den boom, maar op den na dit vellen beweerden diefstal van denzelven.

c H. R. 25 April 1854, Concl. contr.

142. De in de dagvaarding vermelde omstandigheden, dat de beklaagde de boompjes toebehoorende aan den daarbij genoemden persoon, moedwillig heeft afgehakt, sluiten in hun verband en vereenigd noodwendig ook de wetenschap in zich dat die boompjes eens anders eigendom waren.

a H. R. 17 December 1867, Concl. conf.

143. Onder de bij art. 223 Sv. voorkomende uitdrukking feit is begrepen de strafwaardige daad, hetzij die besta in iets te doen of in iets na te laten; en wel in haar geheel, met alle, hetzij in doen, hetzij in nalaten bestaande omstandigheden, welke te zamen daarstellen de noodzakelijke bestanddeelen of het kenmerk van het misdrijf, zoodat niet kan opgaan het beweren, dat het niet hebben eener vergunning bij het aanleggen van middelen van vervoer zou zijn geen feit, maar slechts eene negatieve omstandigheid en alzoo het tegenovergestelde van een feit.

c H. R. 16 April 1850, Concl. conf.

144. Bij de aanklagte wegens het aanleggen, zonder de vereischte vergunning, van een rijtuig, met het oogmerk om reizigers en goederen tegen bepaalde prijzen van de eene bestemde plaats naar de andere op vaste en gezette tijden te vervoeren, — is dat oogmerk voldoende opgesloten en ten laste gelegd in de woorden: om reizigers.... over te brengen.

b H. R. 3 October 1871, Concl. conf.

145. Eene dagvaarding voldoet niet aan de vereischten der wet, en moet op dien grond worden vernietigd, indien in cas van beweerde overtreding van art. 471, n° 4 C. P. niet is opgegeven dat door de plaatsing van zekere voorwerpen de openbare straat of kade werd belemmerd, en dat dit geschiedde buiten noodzaak.

a H. R. 29 October 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 23 November 1858, Concl. conf.

146. De maatstaf waarnaar eene dagvaarding moet worden beoordeeld, is alleen gelegen in art. 223 Sv., zoodat die wegens afsluiting van eenen weg niet behoeft te bevatten de omschrijving van den weg volgens het toepasselijk reglement.

H. R. 14 December 1864, Concl. conf.

147. Ingeval van aanklagt wegens belemmering en stoornis van een openbaren weg, moet op straffe van nietigheid uit de dagvaarding blijken, welke weg is bedoeld, en of die weg is een buurtweg dan wel een Provinciale of Rijksweg.

Limburg 21 Maart 1863.

148. Het te laste gelegde feit, zoo als het bij de dagvaarding is vermeld, moet geacht worden genoegzaam te zijn omschreven, en mitsdien de nietig-verklaring der dagvaarding, ter zake van vermeende onvolledigheid van omschrijving uitgesproken, voor onbestaanbaar gehouden worden, wanneer daarbij is ten laste gelegd van op een bepaalden dag met een hondenwagen, bespannen met drie honden, over den dam van een bij name aangeduiden eigenaar, voorts over de zode langs de kade onder Steenbergen te hebben gereden.

b H. R. 21 September 1859, Concl. impl. conf.

149. Wanneer bij een reglement op de wegen en voetpaden in Z.-Holland v. 11/17 November 1852 verboden is het stichten van eenig gebouw of getimmerte aan den bestaanden openbaren weg, binnen zekeren bepaalden afstand van de as van dien weg verwijderd, zonder verkregen vergunning van het gemeente-bestuur, bevat bij beweerde overtreding de dagvaarding, waarin van dat gemis van vergunning geen gewag wordt gemaakt, geene genoegzaam volledige opgaaf van het strafbaar feit.

b H. R. 17 Februarij 1858, Concl. conf.

150. Eene dagvaarding ter zake van het plaatsen van korven met bijen op een afstand van minder dan 50 ellen van zekeren publieken weg is geldig en van waarde, al is in dat exploit het gemis van toestemming van burgemeester en wethouders niet vermeld; het ontbreken dier toestemming is geen element van het misdrijf, maar bij de toepasselijke gemeenteverordening als uitzondering op het vastgesteld verbod aangenomen.

e H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

151. Indien de bewoner eener grietenij in regten wordt betrokken wegens overtreding van eene bij de dagvaarding vermelde keur, ter zake dat op zekeren bepaald opgegeven dag zijn voetpad niet was opgehoogd met grond of aarde, zonder dat vermeld zij de plaats waar, noch zelfs het dorp waaronder het bedoelde voetpad is gelegen, zoodat de ged., die onderscheidene voetpaden in de grietenij te onderhouden had, onzeker bleef omtrent welk voetpad hem eene overtreding werd ten laste gelegd, behelst zoodanige dagvaarding waarbij omtrent het te laste gelegd misdrijf onzekerheid blijft bestaan en de bekl. zich dientengevolge op zijne verdediging niet kan voorbereiden, geene genoegzame opgaaf van het ten laste gelegde feit en is de door den bekl. in limine litis opgeworpen nietigheid der dagvaarding gegrond.

c H. R. 16 December 1846, Concl. conf.

§ 3.

152. Bij eene begane schrijffout alléén in het afschrift der dagvaarding aan een bekl. beteekend en niet in de originele dagvaarding voorkomende, mag in judicando niet de oorspronkelijke dagvaarding, maar alleen het afschrift in aanmerking komen.

e H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf.

153. Het ontbreken van voornamen en het bezigen van verkeerde, of het verkeerd spellen van namen in de dagvaarding, kan hoogstens aanleiding geven tot een feitelijk debat omtrent de identiteit van personen, maar niet tot nietigverklaring van de dagvaarding.

b H. R. 11 Mei 1858, Concl. conf.

154. In weerwil van eene schrijffout in de dagvaarding in den naam des beklaagden, en van eene gelijke verkeerde naamsvermelding in het requisitoir van het O. M., is na de verschijning van den beklaagde en zijne verdediging, door de verbetering van dien naam in het proces-verbaal der teregtzitting en in het vonnis, zijne identiteit voldoende aangetoond.

a H. R. 5 Februarij 1867, Concl. conf.

155. Eene dagvaarding ter zake van wanbedrijf moet niet worden nietig verklaard, en alzoo de bekl. niet worden gerenvoyeerd, indien bij het onderzoek ter openbare teregtzitting blijkt, dat de verschenen persoon, wel is waar, onder

een verkeerden naam is gedagvaard, doch overigens dezelfde is, die zich aan het feit, daarbij omschreven, heeft schuldig gemaakt.

's Hertogenbosch 13 November 1838.

156. Eene onjuiste opgave in de dagvaarding van den voornaam van hem, ten wiens opzigte een misdrijf is gepleegd, kan niet geacht worden eene verandering daar te stellen in het feit waarvoor de bekl. teregt staat.

b H. R. 3 Maart 1858, Concl. conf. — *g* H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Drenthe 1 Mei 1869, ten aanzien eener misstelling in de dagvaarding betreffende den naam van den persoon ten wiens huize het delict is gepleegd. — *a* Groningen Hof 20 September 1865.

157. De beklaagde die gedagvaard is als J. D. Hulskamp, hoewel zij is genaamd J. Havestad, huisvrouw W. C. J. Hulskamp, toont door in verzet te komen tegen de op die dagvaarding gevolgde veroordeeling, dat deze duidelijk genoeg inhoudt dat zij tegen haar gewezen is, daar zij, opposante, anders tegen zoodanig vonnis niet zou zijn in verzet gekomen.

Amsterdam 1ⁿ a. 27 September 1838, bev. Haarlem 31 Mei 1838.

158. Eene begane schrijffout met betrekking tot den datum, waarop eene overtreding is begaan, levert geen grond op tot nietigheid der dagvaarding, indien de bekl. ondanks die schrijffout voldoende is bekend geweest met hetgeen waaromtrent hij zich had te verdedigen.

b H. R. 12 Januarij 1841, Concl. conf. alwaar het relaas der overtreding vooraf aan den beklaagde was beteekend. — Maastricht 2 November 1846. — *b* Zierikzee 24 October 1856. — *b* Utrecht 28 Januarij 1858, vern. Loenen Kgr. 7 December 1857. — Anders Alkmaar 20 December 1842, — en Purmerend Kgr. 4 Januarij 1855, beslissende dat bij vermelding van een onjuisten datum, waarop het misdrijf zou zijn gepleegd, de beklaagde behoort te worden vrijgesproken.

159. Wanneer de copij-dagvaarding van de maand Junij 1868 inhoudt, dat het te last gelegd feit heeft plaats gehad «in 1868 of in het laatst van 1869,» dan is dit laatste als opgave van een toen nog niet aangebroken tijdstip blijkbaar eene schrijffout welke geen grond levert tot eene exceptie van nietigheid der dagvaarding.

Drenthe .... (12). — *b* H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf. omtrent een identiek geval.

160. Wanneer het bevel tot dagvaarding is gegeven den 12 December 1867, terwijl de beteekening met dagvaarding heeft plaats gehad den 14 dier maand, en daarin gesproken wordt van 24 November, zonder verdere bijvoeging, dan kan daarmede niets anders bedoeld zijn dan de jongstleden 24ᵉ November.

b H. R. 21 April 1868, Concl. conf.

161. Waar het geldt eene vergissing in de dagvaarding omtrent geheel onverschillige nevenomstandigheden, doch overigens het feit zelf daarbij duidelijk aan den bekl. is bekend gemaakt, kan geene nietigheid der dagvaarding worden uitgesproken.

e H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. omtrent den naam van den eigenaar van het land, dat door een (verbroken) hekwerk werd afgesloten. — *e* H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf. waar in de dagvaarding wegens overtreding van het reglement op de vervoermiddelen was gezegd «van Leeuwarden naar Harlingen,» in plaats van «naar Groningen.» — *c* H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf. alwaar was bekeurd wegens frauduleusen invoer van «afgehakt» en gedagvaard wegens dien invoer van «onafgehakt» vleesch, waartusschen bij de betrekkelijke belasting-verordening geen onderscheid werd gemaakt. — *a* H. R. 8 November 1847, Concl. conf. alwaar was te laste gelegd mishandeling in eene herberg, terwijl bleek, dat die had plaats gehad op den onmiddellijk achter die herberg gelegen stadswal. — Overijssel 28 Januarij 1843, in welk geval was te laste gelegd eene overtreding van de middelen van vervoer te lande bij het binnenrijden in stede van het uitrijden van zekere plaats.

162. Indien eene dagvaarding met weglating zelfs van eene geheele zinsnede waarin eene schrijffout wordt gevonden, in casu het in de taal onbekende woord «schollenden» in plaats van «schreeuwen,» eene omstandige en geheel voldoende omschrijving van het ten laste gelegde feit bevat, voldoet zij aan het voorschrift van art. 223 Sv.

a H. R. 9 October 1849, Concl. conf.

§ 4.

163. Bij de wet is niet verboden aan een beklaagde of beschuldigde twee of meer feiten gelijktijdig te laste te leggen, en kan daarvan mitsdien de onbestaanbaarheid der dagvaarding niet het gevolg zijn.

a H. R. 22 October 1856, Concl. conf.

164. Wegens zamenhangende misdrijven waarover bij een en hetzelfde vonnis of arrest moet worden uitspraak gedaan, in casu mishandelingen bij een oploop van menschen, kan de vervolging bij eene en dezelfde dagvaarding worden ingesteld.

d H. R. 12 Mei 1857, Concl. conf.

165. Ingeval van niet zamenhangende misdrijven is ook geene collectieve dagvaarding toegelaten, bv. ter zake dat de beklaagden zijn in gebreke gebleven, hoewel behoorlijk opgeroepen, om tegenwoordig te zijn bij het beproeven der spuit te N.

a N.-Holland 26 Maart 1866.

166. Wanneer iemand wordt gedagvaard wegens twee feiten, die hij niet gelijkelijk kan hebben gepleegd, met dien verstande dat zijne schuldpligtigheid aan het eene die aan het andere zoude uitsluiten, (in casu 1° het verrigten van onderscheidene daden van koophandel zonder patent, en 2° het niet kunnen vertoonen van patent als reizend bediende), is nogtans nergens in de wet zoodanige tweeledige vermelding van feiten verboden, en voldoet de dagvaarding allezins aan de vereischten der wet, als behelzende eene opgave der feiten, waarvoor de ged. teregt staat, en op welker verdediging hij zich dan ook heeft kunnen voorbereiden.

Hoorn 29 April 1864.

167. Indien het criterium eener te laste gelegde overtreding juist gelegen is in de ineensmelting van twee daden van twee bekl^n., bv. het gelijktijdig uitoefenen der lange en der korte jagt op een afstand van minder dan 300 Rijnl. roeden, in strijd met art. 18, n° 7 der wet van

11 Julij 1814 (Sb. nº 79), dan is ten onregte de nietigheid der dagvaarding uitgesproken ter zake van niet-connexiteit.

c H. R. 10 October 1848, Concl. contr.

§ 5.

168. Bij eene dagvaarding ter zake van diefstal is eene subsidiaire telastlegging van medepligtigheid daaraan niet in strijd met art. 223 Sv.

H. R. 11 November 1856, Concl. conf.

169. Eene alternatief gestelde aanklagt, met betrekking tot de middelen waardoor ééne en dezelfde behoorlijk omschreven ten laste gelegde strafbare daad (het zich ten tijde en plaatse, bij dagvaarding vermeld, bedriegelijk doen afgeven eener som gelds) zou zijn begaan, is bij art. 223 Sv. niet verboden.

a H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf.

170. Het is nergens verboden bij eene dagvaarding alternatief aan een beklaagde ten laste te leggen, dat hij is te beschouwen hetzij als dader, hetzij als medepligtige aan het ten laste gelegde feit.

a H. R. 1 April 1863, Concl. conf.

171. Voor wettig en geldig is te houden de dagvaarding, waarbij den beklaagde alternatief is te last gelegd te zijn bevonden in zeker vischwater eene zegen op te halen, zonder hetzij huurder of pachter van dat water te zijn, hetzij van den eigenaar of regthebbende vergezeld, hetzij voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning, huur of pacht van het vischregt, — althans dit niet op de eerste vordering aan den bevoegden beambte te hebben vertoond.

Lemmer Kgr. 22 Februarij 1870.

III. § 1.

172. De algemeene bepaling van art. 224 Sv., dat de dagvaarding moet worden beteekend òf door een deurwaarder òf door een dienaar der openbare magt, geldt niet voor zoodanige zaken, waarin het beteekenen der dagvaarding uitsluitend aan deurwaarders is opgedragen. Noch bij de wet van 22 Mei 1845 (Sb. nº 22), noch bij eene andere nog vigerende wet voor de directe belastingen, wordt eene soortgelijke vermelding gevonden als die voor de in- en uitgaande regten en accijnsen, vervat in art. 320 der Algem. wet v. 26 Aug. 1822 (Sb. nº 38) (waarbij in alle die belastingen betreffende zaken, het doen van exploiten mede aan ambtenaren dier middelen is veroorloofd); hieruit volgt dat de dagvaarding in zake van overtreding op het stuk van het personeel nietig is, wanneer zij is beteekend niet door een deurwaarder bij de directe belastingen maar door een commies; art. 20 der wet v. 22 Mei 1845. Het voorschrift dat de dagvaarding op straffe van nietigheid behoort te geschieden door een bevoegden beambte, is van openbare orde, en het verzuim daarvan kan niet geacht worden te zijn gedekt door des bekl. verschijning voor den regter en het niet inroepen van de nietigheid der dagvaarding.

b H. R. 5 Mei 1851, Concl. contr.

173. Het voorschrift van art. 224 Sv. ten aanzien van de beteekening der dagvaardingen in strafzaken door een deurwaarder of dienaar van de openbare magt, heeft niet afgeschaft art. 320 der Alg. wet van 1822. Ingevolge dat artikel moet de dagvaarding door een hoofdcommies bij de administratie der directe belastingen gedaan, als geldig worden beschouwd.

Amsterdam 2 December 1841.

174. Commiesen en andere ambtenaren bij de in- en uitgaande regten en accijnsen zijn bevoegd, om dagvaardingen en andere exploiten in zaken dat vak betreffende te doen.

Groningen 20 Maart 1844.

175. Bij art. 224 Sv. bepaald zijnde, dat het aanhangig maken van de correctionele zaken plaats heeft bij wege van dagvaarding, beteekend door een deurwaarder of dienaar van de openbare magt, en dit voorschrift krachtens de verwijzing, vervat in art. 253, ook voor de dagvaarding in zake van politie-overtreding geldende, zoo volgt daaruit, dat ook de rijks-veldwachters bevoegd zijn tot het beteekenen der dagvaardingen in zaken van politie-overtreding.

b H. R. 8 Maart 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zierikzee 21 Januarij 1859. — Heerenveen 23 October 1860. — Anders *b* H. R. 5 October 1858, beslissende dat een rijks-veldwachter niet bevoegd is tot het doen der beteekening van den dag der behandeling in cassatie (art. 401 Sv.). — *b* H. R. 28 December 1858, Concl. conf. beslissende dat rijks-veldwachters niet bevoegd zijn tot het exploiteren van dagvaardingen aan getuigen in correctionele zaken. — Heerenveen 29 Maart 1859.

176. Een brigadier-majoor der rijksveldwacht is een dienaar der openbare magt, en derhalve bevoegd om eene dagvaarding wegens politie-overtreding te beteekenen.

Assen 28 Julij 1859.

177. Met het in art. 224 Sv. voorkomende woord woonplaats, heeft de wetgever uitsluitend bedoeld eene woonplaats, gevestigd binnen de grenzen van het Koningrijk. Aan een beklaagde die zijne woonplaats heeft buiten het land, het moge bekend zijn of niet, waar ter plaatse, moet derhalve, indien het bekend is waar hij zijn laatste verblijf binnen het Koningrijk gehouden heeft, de beteekening der dagvaarding geschieden aan dat laatste verblijf.

b H. R. 3 December 1839, Concl. contr. — *d* H. R. 24 Junij 1856, Concl. in anderen zin. — *e* H. R. 24 December 1850, Concl. contr. waarbij tevens is overwogen, dat de meening dat in art. 224 aan geene andere woonplaats of verblijf dan die binnen het Rijk kan zijn gedacht, veeleer wordt bevestigd dan weersproken door de omstandigheid, dat die woorden zijn opgenomen geweest in art. 5 van de wet v. 5 Junij 1830 (Sb. nº 34), doch bij eene nadere redactie zijn weggevallen. — *h* H. R. 24 Maart 1840, Concl. contr. meer speciaal met het oog op art. 120 Sv. — H. R. 4 Januarij 1841, Concl. conf. meer bijzonder met het oog op art. 147 Sv.

178. Art. 224 Sv. kan niet bij interpretatie worden aangevuld uit toegeschreven bedoelingen, afgeleide redeneringen of gelijkgestelde regtsgronden, naar aanleiding der voorschriften omtrent het cassatie-proces opgemaakt. Eene dagvaarding aan den hoofdbestuurder eener diligence-onderneming kan dus niet worden beteekend aan het kantoor van die onderneming.

Deventer 10 April 1860.

179. Een huis van arrest waarin een bekl.

(een buitenlander) is gedetineerd geweest en waaruit hij door de wettige autoriteit is ontslagen geworden, kan bezwaarlijk als het door de wet bedoeld verblijf beschouwd worden.

Overijssel 7 December 1839.

180. Het geval voorzien bij art. 2 Rv., bepalende hoe de deurwaarder moet handelen, wanneer hij noch den ged., noch iemand van diens huisgenooten aan zijne woonplaats vindt, is niet van toepassing bij het doen van eene dagvaarding in strafzaken, en is mitsdien eene referte bij het Wetb. van Strafv. tot de bepalingen van het Wetb. van Burg. Regtsv., voor zooveel aangaat het laten van afschrift eener dagvaarding, in het voorschreven geval onaannemelijk. De dagvaarding is teregt nietig verklaard, indien de deurwaarder bij het niet-vinden van den ged. of beklaagde of van iemand zijner huisgenooten, het exploit heeft beteekend aan den burgemeester.

b H. R. 31 October 1854, Concl. conf.

181. Het exploit bij afwezigheid van den beklaagde beteekend aan den burgemeester, is nietig (daargelaten of die wijze van beteekenen in strafzaken geldig is), wanneer het niet door den burgemeester voor «gezien» is geteekend.

Nijmegen 12 Junij 1861.

182. De bepaling van het Wetb. v. B. R., waarbij het doen van exploiten in burgerlijke zaken op Zondagen, zonder vergunning van den kantonregter of van den voorzitter van het collegie, is verboden, is niet toepasselijk op dagvaardingen in strafzaken.

a H. R. 17 December 1844, Concl. conf.

183. Wanneer een deurwaarder in strafzaken een beklaagde moet dagvaarden, die hem wordt opgegeven als wettig te zijn gedomiciliëerd in eene bij de dagvaarding met name aangeduide gemeente, doch bevindt dat hij in die gemeente geene bekende woon- of verblijfplaats heeft, dan wordt door den deurwaarder de dagvaarding aan den beklaagde wettig beteekend door aanplakking aan het gebouw der Regtbank.

a H. R. 22 Mei 1861, Concl. conf.

184. Eene dagvaarding in strafzaken kan ook aan de gekozene woonplaats worden beteekend.

a H. R. 14 Februarij 1860, Concl. contr. vern. Deventer 6 December 1859. — Gelderland 26 November 1840, waartegen de cass. is verw. bij *f* H. R. 27 April 1841, bij welk arrest dit punt evenwel niet ter sprake is gekomen.

185. In belastingzaken van correctionelen aard kan de beteekening der dagvaarding niet geschieden aan het binnen dit Rijk gekozen domicilie van vreemdelingen, die eene bekende woonplaats buiten 's lands hebben, en wel op grond dat de bepaling van art. 225, 1e lid der Algem. wet v. 26 Augustus 1822 onder het beheer van het Nederl. Wetb. v. Strafv. uitsluitend kan toelaten de beteekening der dagvaarding aan een gekozen domicilie in zaken van louter civielen aard, bv. bij de actiën van het bestuur tot betaling der geslokene regten; al ware zulks (des neen) geenszins het geval, dan zou nog uit art. 225, al. 1 hoogstens kunnen volgen, dat het bestuur tot het aanhangig maken eener actie, strekkende tot toepassing van boete, de dagvaarding aan zoodanig door de bekeurden gekozen domicilium mag doen beteekenen, maar nimmer dat het bestuur in dier voege eene actie zou mogen aanhangig maken, welke uitsluitend tot verbeurd-verklaring kan strekken.

Maastricht 21 December 1846.

§ 2.

186. Bij art. 225 Sv. is bepaald, dat er een termijn van ten minste acht vrije dagen moet verloopen tusschen de dagvaarding en den dag der teregtzitting; doch tegen de niet-observantie van dezen termijn is niet bedreigd nietigheid der dagvaarding, maar nietigheid der veroordeeling, welke tegen den beklaagde bij verstek zoude mogen zijn gewezen, welke nietigheid een vonnis au fond veronderstelt, en ingevolge al. 2 van art. 225 eerst kan worden ingeroepen, wanneer de veroordeelde tegen dat vonnis is in verzet gekomen.

Appingadam 14 September 1860, vern. Onderdendam Kgr. 5 Julij 1860, waarbij de dagvaarding was nietig verklaard. — N.-Holland 6 October 1857.

187. Wanneer iemand wordt gedagvaard wegens 59 gelijksoortige overtredingen — het lossen van turf te Amsterdam zonder tusschenkomst van de daartoe aangestelde beambten van de turfmarkt — behoeft niet voor elke dier dagvaardingen een termijn van acht vrije dagen te worden gelaten.

N.-Holland 6 October 1857, bev. Amsterdam 16 Julij 1857.

IV. § 1.

188. Wanneer de verdediging betreft eene nietigheid in de dagvaarding, kan deze verwering terstond en vóór dat er eenig onderzoek is begonnen, worden voorgesteld; tot die dadelijke voorstelling bestaat bovendien alle aanleiding, vermits zoodanige exceptie de strekking heeft om a limine litis alle onderzoek ten principale af te snijden. Daartegen obsteren niet de bepalingen van art. 228 en 229 Sv., als alleen voorschrijvende de orde, welke bij het onderzoek eener strafzaak in den regel moet worden in acht genomen.

a H. R. 17 December 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 28 Junij 1842, implicite.

189. De bepaling vervat in art. 223 Sv. is niet uitsluitend in het belang van den beklaagde; eene juiste en volledige omschrijving of aanduiding van het feit wordt ook in het belang eener goede regtsbedeeling gevorderd, daar toch, behoudens hetgeen door het onderzoek ter teregtzitting nader mogt aan het licht komen, reeds dadelijk uit de dagvaarding behoort te blijken, waarover moet worden regt gesproken en of de zaak is van de bevoegdheid van den regter, tot wiens kennisneming ze gebragt is; de regter is mitsdien bevoegd om, wanneer de dagvaarding niet bevat eene opgaaf van het feit, die ambtshalve nietig te verklaren, ook dan zelfs wanneer de bekl. daarin berust heeft, zoodat het O. M. mede het regt heeft om zelfs in hooger beroep de vernietiging der dagvaarding te vorderen, wanneer het vermeent, dat daartoe, hetzij in het belang der justitie, hetzij in dat van den bekl. termen aanwezig zijn.

d H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf.

190. Voor de geldigheid eener dagvaarding

is het niet voldoende dat daarbij in het algemeen opgaaf gedaan wordt van de wet of verordening, welke de ged. zou hebben overtreden, zonder eenige opgaaf van het bepaalde feit, waarin de overtreding zou bestaan hebben; de nietigheid eener zoodanige dagvaarding kan, zoo die eerst in appel als eene exceptie van niet-ontvankelijkheid voorgedragen wordt, niet voor gedekt worden gehouden omdat die niet in eersten aanleg is aangevoerd, daar toch door het gemis van eenige omschrijving of opgave van het feit, de eerste regter zelf niet kan worden gesaisisseerd om kennis te nemen van een feit, hetgeen bij de dagvaarding niet was uitgedrukt.

d H. R. 1 October 1839, Concl. conf. — *d* H. R. 29 Augustus 1840, Concl. tot niet-ontv.

191. Indien een exploit van dagvaarding niet de minste melding maakt van het feit, maar alleenlijk een artikel der strafwet aanhaalt, en indien de bekl. zich niet op de nietigheid beroept, dan is de regter ambtshalve gehouden de nietigheid der dagvaarding uit te spreken.

Wijchen Kgr. 17 Mei 1851. — Lemmer Kgr. 10 Maart 1868.

192. Indien de dagvaarding geene voldoende opgave van het feit behelst, en evenmin te gelijk daarmede of te voren aan den beklaagde is beteekend een afschrift van het vonnis van verwijzing of van het requisitoir tot dagvaarding, inhoudende de omschrijving van dat feit, dan moet de nietigheid der dagvaarding door den regter uitgesproken worden, ook zonder dat de beklaagde zich daarop beroept.

N.-Holland 16 December 1861.

193. Hoewel de beklaagde voor het kantongeregt niet is verschenen en bij zijne verschijning voor de Regtbank in hooger beroep van het gebrek in de dagvaarding geen middel van verdediging heeft gemaakt, moet niettemin de nietigheid der dagvaarding ook ambtshalve door den regter wegens onvoldoende omschrijving van het feit worden uitgesproken.

H. R. 31 October 1871, Concl. conf.

194. De nietigheid eener dagvaarding bestaande in de opgave van eene verkeerde dagteekening voor het gepleegde feit en in de niet-vermelding van den persoon jegens wien de beweerde rebellie zou begaan zijn, kan niet geacht worden te zijn gedekt, althans ten opzigte van den beklaagde die niet op de dagvaarding is verschenen.

e H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf.

195. De nietigheid eener dagvaarding waarin alleen wordt te laste gelegd het verwekken van beleedigende burengeruchten, is niet gedekt, omdat de gedaagde ter teregtzitting, na het lezen van het proces-verbaal, toont te zijn bekend geworden met de ten laste gelegde feiten. Zij is niet gedekt, wanneer de gedaagde, niet ten eerste, maar na het lezen van het proces-verbaal eene exceptie deswege voordraagt. Zij is daarentegen van dien aard, dat zij niet enkel geldt ten opzigte van den ged. die haar inroept, maar ook ten opzigte van de medegedaagden; alzoo is het O. M. in eene strafvervolging, door eene dagvaarding als de voormelde aanhangig gemaakt, niet-ontvankelijk jegens alle gedaagden die daarbij zijn opgeroepen.

Loenen Kgr. 16 Mei 1851.

196. De exceptie van nietigheid der dagvaarding is gedekt, indien die niet vóór, maar na het hooren van al de zoo tot beschuldiging als tot ontlasting gesisteerde getuigen is voorgesteld, zoodat de bekl. uit dien hoofde daarin niet-ontvankelijk is.

's Hertogenbosch 7 April 1842.

197. Er bestaan geene termen tot vernietiging der dagvaarding, wanneer de bekl. toont de strekking daarvan genoegzaam te begrijpen door zich, ofschoon subsidiair, op de zaak ten principale te verdedigen.

a H. R. 16 Februarij 1847, Concl. conf.

198. In hooger beroep kan eene dagvaarding niet worden nietig verklaard op grond dat zij niet zou behelzen eene opgave van het feit, den bekl. te laste gelegd, wanneer, hoezeer in die dagvaarding niet is aangeduid de juiste dag der aldaar vermelde bevinding van onherijkte gewigten, de bekl. wel verre van vóór alle weren van regten te verklaren, zich bij het onbepaald gelaten tijdstip der bedoelde overtreding op het hem te laste gelegde feit niet te kunnen verdedigen, integendeel ter eerste instantie, en zonder toen de eerst in hooger beroep beweerde nietigheid van dagvaarding in te roepen, zich tegen hetgeen hem te laste was gelegd, volledig heeft verdedigd.

c H. R. 22 October 1856, Concl. conf.

199. Het ontbreken van de aanwijzing van eenige tijdsbepaling ten aanzien van het gepleegde feit, heeft niet noodwendig de nietigheid der dagvaarding ten gevolge, wanneer de beklaagden zich niettemin volledig tegen het hun te laste gelegde feit hebben verdedigd.

Groningen Hof 19 December 1864.

200. Indien al de in eene dagvaarding vermelde overtreding van een bepaaldelijk aangeduid artikel van een reglement, waarbij het gegepleegde feit is omschreven, niet als eene in alle opzigten aan het vereischte bij art. 223 Sv. voldoende opgave van het feit kan worden aangemerkt, zoo kan daaruit toch geen grond tot cassatie ontleend worden, indien de bekl. gedurende den loop der procedure, zoo in eersten aanleg, als in hooger beroep en in cassatie getoond heeft volkomen bekend te zijn geweest met de hem ten laste gelegde daadzaken.

a H. R. 23 Februarij 1841, Concl. contr.

201. Indien iemand is gedagvaard als beklaagd van op zeker daarin aangeduid tijdstip eene overtreding begaan te hebben van art. 471, n° 11 C P., door zeker daarbij aangeduid persoon met scheldwoorden te hebben beleedigd, dan bevat die dagvaarding, hoezeer ze niet vermeldt de gebezigde uitdrukkingen en uitvoeriger had kunnen zijn, de opgave van een strafbaar feit, en hare nietigheid kan niet in cassatie worden gevorderd, indien de bekl. en zijn verdediger, door voor den judex facti hare nietigheid niet te beweren, maar zich integendeel over de zaak ten principale uit te laten, getoond hebben ze wel te hebben begrepen.

a H. R. 21 November 1848, Concl. conf.

202. Indien de nietigheid eener dagvaarding niet is beweerd, en de beklaagde ter teregtzitting getoond heeft volkomen te zijn bekend geweest met de hem ten laste gelegde daadzaken, welke hij daarenboven in judicio heeft erkend,

moet de onnaauwkeurigheid welke de dagvaarding met opzigt tot de opgave van het feit kon behelzen, geacht worden te zijn gedekt, en de regter genoegzaam van de zaak te zijn gesaisisseerd, om ten principale uitspraak te doen.

d H. R. 16 April 1844, Concl. conf.

203. De nietigheid bij art. 223 Sv. vastgesteld op de dagvaarding, die geene opgave van het feit behelst ter zake van hetwelk een beklaagde in regten wordt geroepen, moet niet worden uitgesproken, wanneer het blijkt dat den beklaagde dat feit aliunde voldoende is bekend geweest.

Zuidbroek Kgr. 29 December 1838.

204. Men kan zich niet beroepen op eene beweerde nietigheid der dagvaarding, doordien de dagteekening 17 in plaats van 7 aan het feit is gegeven, nadat men zich daarop in drie instantiën heeft verdedigd.

a H. R. 12 Januarij 1841, Concl. conf. — In gelijken zin *e* H. R. 24 Maart 1840, — en *f* H. R. 21 April 1846, beslissende dat men, na zich in twee instantiën te hebben verdedigd, de exceptio obscuri libelli niet meer kan opwerpen. — *d* H. R. 21 Januarij 1845, Concl. conf.

205. Wanneer in eene dagvaarding ter zake van overtreding der wet op de personele belasting niet is vermeld de akte van aanstelling, noch die van beëediging des deurwaarders, dan is die absolute nietigheid van dagvaarding geenszins gedekt, indien de beklaagde dat middel niet even als in cas van art. 93 Rv., vóór alle weren of exceptiën heeft ingeroepen, maar integendeel na eerst twee incidentele verzoeken aan den regter te hebben voorgedragen, na het hooren van getuigen ook zijnerzijds en nadat de vordering van de zijde van de administratie was toegelicht en aangedrongen, eerst op voormelden grond de exceptie van nietigheid der dagvaarding heeft beweerd.

d H. R. 7 October 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 5 Mei 1851, Concl. contr.

206. Wanneer de nietigheid eener dagvaarding, wegens niet-beteekening noch aan den persoon, noch ter bekende woonplaats (ten gevolge waarvan de bekl. niet is verschenen en bij verstek veroordeeld) wel in eerste instantie is beweerd, doch in hooger beroep (van wege het O. M.) door den geïnt. niet meer is ingeroepen en hij zich aldaar ten principale heeft verdedigd, dan moet hij gerekend worden van die nietigheid te hebben afgezien, en mag in dien stand van het geding die dagvaarding niet nietig, noch het O. M. niet-ontvankelijk in zijne vordering worden verklaard.

c H. R. 12 Maart 1844, Concl. contr.

207. De exceptie dat de dagvaarding wegens het niet in schouwbaren toestand hebben van perceelen, nietig is als niet gedaan door een deurwaarder bij een kantongeregt, maar door een rijks-veldwachter, kan den gedaagde niet volgen, uit hoofde zulks hem in zijne verdediging niet tekort doet, en hij daarenboven veroordeeld wordende in de kosten, wordt gebaat.

Edam Kgr. 28 Junij 1861.

208. De beweerde nietigheid eener dagvaarding, op grond dat aan den bekl. wel kopij was gelaten van de ordonnantie tot dagvaarding, maar niet van de dagvaarding zelve, en bovendien de dagvaarding niet inhield de vermelding van het ten laste gelegde feit, is gedekt door de voorafgegane verdediging ten principale en is de bekl. mitsdien ongeregtigd die naderhand aan te voeren.

a H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf.

209. De beklaagde kan na zijne verschijning niet gezegd worden, door de beteekening van de dagvaarding op eenen Zondag (al ware daarin eene nietigheid gelegen), in zijne verdediging te zijn benadeeld; hij had alzoo hoegenaamd geen belang zich van die nietigheid te bedienen.

a Gelderland 24 September 1844.

210. De bepaling van art. 224 Sv., ten opzigte der aanplakking van het exploit van dagvaarding aan het gebouw der Regtb., is alleen daargesteld in het belang van den bekl. en kan niet worden geacht tot de publieke orde in betrekking te staan, en mitsdien moet de bekl. door de nietigheid der dagvaarding niet in te roepen, maar zich ten principale te verdedigen, gerekend worden van die nietigheid te hebben afgezien.

c H. R. 10 December 1850, Concl. conf. — *e* H. R. 19 Julij 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 9 October 1860, Concl. conf. — *e* H. R. 4 December 1860, Concl. conf.

211. Het voorschrift van art. 146 Sv., dat de dagvaarding moet plaats hebben ten minste 14 dagen vóór den dag der teregtstelling, is, gelijk ook blijkt uit art. 225 Sv., niet van publieke orde. In de niet-inachtneming van dat voorschrift kan door den beschuldigde stilzwijgend worden toegestemd en berust, zoodat daarop later niet kan worden teruggekomen.

b H. R. 31 Maart 1840, Concl. conf. — *g* H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf. — *e* H. R. 12 Junij 1867, Concl. conf., dat de beklaagde niet overeenkomstig art. 246 Sv. (in hooger beroep van correctionele zaken) gedagvaard, de nietigheid daaruit ontstaande door de verdediging ten principale is gedekt.

212. Art. 225 Sv. bepaalt wel dat er een termijn van ten minste acht vrije dagen zal moeten verloopen tusschen de dagvaarding en den dag der teregtzitting, doch tegen het niet in acht nemen van dien termijn wordt voor het geval hij, die gedagvaard is op een korteren termijn, ter teregtzitting is opgekomen, geene nietigheid der dagvaarding bedreigd, maar nietigheid der veroordeeling, welke tegen den afwezigen gedaagde bij verstek mogt zijn gewezen. Het is dus onverschillig dat de bekl. de nietigheid der dagvaarding aan hem beteekend, ten dage der teregtzitting heeft ingeroepen.

a H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 30 September 1856, Concl. conf. — *a* H. R. 18 Julij 1859, alwaar de beklaagde in hechtenis was, en de H. R. overwoog, dat ter eerste instantie geene veroordeeling bij verstek is uitgesproken, en alleen in dat geval de nietigheid op de wijze bij art. 225, al. 2 Sv. omschreven, kan worden voorgedragen. — Utrecht Hof 6 April 1858, vern. *a* Utrecht 28 Januarij 1858. — *b* Utrecht Hof 12 April 1858, alwaar het eene belasting-zaak gold. — cf. *b* H. R. 1 October 1839.

§ 2.

213. Het eenvoudig verleenen van verstek is niet meer dan een praeparatoir vonnis of een vonnis van instructie, hetwelk den regter in strafzaken nimmer kan binden bij de einduitspraak. Hieruit volgt dat zulks den regter nimmer de bevoegdheid kan ontnemen, om nader, bij de beraadslaging over den grond der zaak, de nietigheid der dagvaarding, zoo daartoe termen zijn, overeenkomstig de uitdrukkelijke bepaling der wet, uit te spreken.

Maastricht 21 December 1846. — Alphen Kgr. 7 October 1862.

214. Er bestaat geen algemeene regtsregel, dat de exceptie van nietigheid der dagvaarding eerst behoort te worden uitgemaakt vóór dat men overgaat tot de zaak ten principale.

a H. R. 10 December 1850.

215. Art. 225 Sv. verbiedt wel om tegen een bekl. die niet tijdig genoeg is gedagvaard, bij verstek eenige veroordeeling uit te spreken; daaruit volgt echter, met het oog op art. 237, al. 2 Sv. niet, dat ook elk ander vonnis (van vrijspraak) in zoodanige zaak nietig zoude zijn.

Alkmaar 6 Februarij 1844.

216. Eene dagvaarding waarin niet is opgenomen eene omstandigheid welke de strafbaarheid van het feit kenmerkt, moet nietig en van onwaarde verklaard worden en kan geen ontslag van regtsvervolging ten gevolge hebben.

e H. R. 27 Junij 1854. — *h* H. R. 20 Februarij 1855. — *a* H. R. 11 Junij 1855. — H. R. 17 November 1857. — *b* H. R. 24 Mei 1859. — *b* H. R. 17 Februarij 1858, alwaar in zoodanig geval de nietigverklaring der dagvaarding is uitgesproken, terwijl deze bij het vonnis a quo als geldig was beschouwd, terwijl door het O. M. bijna telkens ten principale is geconcludeerd. — *a* H. R. 30 September 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 23 November 1858, Concl. conf. — en *a* H. R. 15 Maart 1859, Concl. contr., zijnde in deze drie laatste gevallen de dagvaarding vernietigd, terwijl bij de vonnissen waartegen cassatie, de zaak zelve was onderzocht en beslist. — cf. *g* H. R. 27 Junij 1848, houdende bevestiging van eene uitspraak waarbij in zoodanig geval de dagvaarding was nietig verklaard.

In tegenovergestelden zin, dat namelijk de dagvaarding niet behoort te worden nietig verklaard maar de beklaagde te worden ontslagen van alle regtsvervolging, — *a* H. R. 9 October 1860, Concl. conf. — *d* H. R. 19 December 1860, Concl. conf. — *f* H. R. 19 December 1860, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Maart 1865, Concl. conf. — *c* H. R. 16 Februarij 1869, Concl. conf.

217. Het verzuim om een feit, voorkomende in de oorspronkelijke dagvaarding, ook in het aan den gedaagde achtergelaten afschrift te vermelden, kan nimmer leiden tot een ontslag van regtsvervolging van een overigens strafbaar feit, maar wel tot eene nietigverklaring der dagvaarding, voor zooveel dat feit aangaat.

a H. R. 28 Januarij 1862, Concl. conf. vern. Loenen Kgr.

218. De vermelding van een ander jaartal in de dagvaarding, dan waarin de loteling geboren is (essentiële omstandigheid bij de toepassing der wet), en volgens welk jaartal ouders of voogden niet tot de aangifte verpligt zijn, moet het ontslag van regtsvervolging van den bekl. ten gevolge hebben. Die foutieve vermelding van het jaartal kan later niet worden verholpen door de overlegging van het geboorte-extract, blijkens hetwelk de loteling den bij de wet vereischten ouderdom had.

a H. R. 19 Junij 1860, Concl. conf.

219. Zoo in eene, overigens quoad formam voldoende dagvaarding, al is de bedoeling niet twijfelachtig, niettemin juist dat wat het strafbare daarstelt, geheel is weggelaten, niet bij wijze van verschil in juridische opvatting, maar bij onwillekeurige leemte, en dus een cardinaal punt daarin is over het hoofd gezien, en het gepleegde feit niet volledig is aangegeven, moet de dagvaarding vernietigd worden. Ontslag van regtsvervolging kan hier niet te pas komen, als veronderstellende voorafgegane behandeling en onderzoek op eene valabele dagvaarding, die alles inhoudt wat het O. M. zelf als strafbaar feit bedoeld had.

Alphen Kgr. 20 Maart 1857.

220. Indien iemand is gedagvaard wegens overtreding der veenderij-verordeningen, ter zake van slik te hebben doen wegtrekken van zekeren legakker op het perceel met het nummer uitgedrukt, en dat uitgedrukte nummer niet het juiste is, maar toch het feit zelf in al zijne omstandigheden zóó breedvoerig is vermeld, dat de ged. met het hem te laste gelegde allezins is bekend gemaakt, dan kan de dagvaarding niet worden nietig verklaard wegens niet-opgave van het feit, maar behoort de regter, indien naar zijn oordeel de verkeerde aanduiding van het nummer van dien aard mogt zijn, om het er voor te houden dat de bekl. voor een geheel ander feit zou zijn gedagvaard, veeleer over te gaan tot eene vrijspraak van dat feit, hetwelk bij dagvaarding is opgegeven.

a H. R. 8 Maart 1859, Concl. conf.

221. Wanneer eene dagvaarding aan de vereischten der wet voldoet, doch ten aanzien van den daarin gedagvaarden persoon de schuld niet blijkt, als zijnde wegens het te last gelegde feit tegen een ander bij proces-verbaal gerelateerd, dan moet de dagvaarding niet nietig verklaard, maar wel de gedaagde vrijgesproken worden; zoodanige nietig-verklaring moet leiden tot cassatie van het vonnis.

d H. R. 4 Januarij 1870, Concl. conf.

222. Indien in eene dagvaarding, behelzende eene overtreding van welke de tijd der uitvoering bepaaldelijk was opgegeven, foutief een andere datum is opgegeven, dan die welke vermeld is in het proces-verbaal, waarop men zich in het geding grondt, behoort zoodanige dagvaarding niet te worden nietig verklaard, noch het O. M. niet-ontvankelijk, maar moet de vrijspraak van den beklaagde uit hoofde van gebrek aan bewijs worden uitgesproken.

a H. R. 19 Januarij 1841, Concl. contr. — *b* H. R. 31 Maart 1846 in gelijken zin, alwaar echter het feit bij de dagvaarding voldoende was omschreven.

223. Bij niet-schuldig-verklaring van den beklaagde behoort niet de dagvaarding te worden vernietigd, maar moet de beklaagde van alle regtsvervolging worden ontslagen.

e H. R. 29 October 1839, Concl. conf. — In

gelijken zin tacite bij *a* H. R. 8 Maart 1853, — en *c* H. R. 25 April 1854. — Concl. Prok.-Gen. van Maanen ad *b* H. R. 25 Maart 1857. — Utrecht Hof 21 April 1857. — N.-Holland 15 Maart 1859.

224. Bij nietig-verklaring der dagvaarding van wege het O. M. geëxploiteerd, is de regter niet bevoegd het O. M. te gelasten den bekl. bij behoorlijke dagvaarding op te roepen.

Concl. Adv.-Gen. van Maanen ad *b* H. R. 15 Junij 1841.

225. Hoewel de Hooge Raad het beklaagd arrest houdende ontslag van alle regtsvervolging van den gerequireerde in cassatie vernietigt, wijders ten principale regt doende, de dagvaarding verklaart nietig en van onwaarde, kan daarbij niettemin tevens worden verklaard dat de Hooge Raad geene reden heeft gevonden om de in-vrijheid-stelling van den gereq. te bevelen.

a H. R. 11 Junij 1855.

DEELBARE EN ONDEELBARE VERBINDTENISSEN.

1. Wanneer een massale verkoop is gedaan door degenen, die het goed pro indiviso bezitten, zonder dat van eenig aandeel van ieder der verkoopers melding gemaakt is, zijn er geene termen, om eene partiële vordering van betaling, tegen partiële kwittantie, door een der verkoopers voor zijn gepretendeerd aandeel gedaan, toe te wijzen. De onmiskenbare bedoeling van art. 1333 B. W. is, dat eene verbindtenis is ondeelbaar te achten, indien hare strekking haar niet vatbaar maakt voor eene gedeeltelijke uitvoering, ofschoon de zaak of daad, welke zij tot onderwerp heeft, uit haren aard ook deelbaar mogt zijn. Hiertegen kan niets afdoen de ongelegenheid en de moeijelijkheid, welke hierdoor voor een of meer der verkoopers mogt zijn ontstaan, naardien het van hen zelve en niet van de koopers heeft afgehangen, op een anderen voet te contracteren, en die ongelegenheid door andere verkoopvoorwaarden te voorkomen.

H. R. 13 Mei 1841, Concl. conf. vern. Tiel 20 November 1840. — *a* H. R. 27 Januarij 1843, Concl. conf.

2. De verpligting tot alimentatie, bij art. 376 B. W. aan de kinderen jegens hunne ouders opgelegd, is niet ondeelbaar.

a H. R. 7 Junij 1850, Concl. contr.

3. Het tiendregt is niet ondeelbaar, met dat gevolg, dat, bijaldien een tiendheffer aantoont in eenig gedeelte van een district of blok tienden te hebben geïnd, hij daardoor alleen zou geregtigd wezen om zijn regt te doen gelden, ook ten opzigte van die perceelen in dit blok, waarvan hij niet heeft aangetoond tienden te hebben genoten.

Hoorn 26 November 1845.

4. Vermits eene thynspligtigheid ondeelbaar is, kan voor de ontvankelijkheid van een eisch tot betaling van een thyns niet vereischt zijn dat de gedaagden eigenaars zijn van het geheele thynspligtige perceel.

a Gelderland 9 December 1868.

5. De verpligting tot teruggave, die uit het bezit van eens anders eigendom voortvloeit, is eene ondeelbare verpligting, tot wier voldoening al de erfgenamen voor het geheel moeten worden aangesproken.

N.-Holland 21 September 1848.

6. Eene (niet commerciële) verbindtenis tot teruggave van eene zekere hoeveelheid tarwe, is niet solidair, noch ondeelbaar.

b Amsterdam 11 Mei 1842.

7. De verbindtenis om mede te werken tot doorhaling van de overschrijving eener nietige koopakte is eene ondeelbare, waarvan de uitvoering door iederen erfgenaam van den schuldeischer of verkooper kan worden gevorderd.

Overijssel 22 Februarij 1858.

8. Rekenpligtigheid van den uitvoerder van uiterste wilsbeschikkingen en beredderaar eens boedels is eene ondeelbare verbindtenis, in dien zin dat in ieder geval het saldo voor al de erfgenamen en gerendeerden hetzelfde moet zijn. Berusting door den rendant ten aanzien van sommige gerendeerden in de vaststelling der rekening, maakt zijn appel ten aanzien van de overigen niet-ontvankelijk.

a Limburg 26 Junij 1871.

9. Eene actie strekkende om te hooren verklaren dat de eischers zijn geregtigd tot het

aanleggen van eene waterkeerende kade ter beveiliging hunner eigendommen en wel over zekere aan de gedaagden toebehoorende landerijen, heeft wel opzigtens ieder der betrokken partijen ten onderwerp eene daad of zaak welke deelbaar is, doch moet uit aanmerking van de hoofdstrekking, waarmede het op gemeenschappelijke kosten aanleggen en in stand houden van den waterkeerenden dijk geschiedt, beschouwd worden als niet vatbaar voor eene gedeeltelijke uitvoering.

N.-Braband 8 Junij 1858.

10. Voor ondeelbaar en derhalve hoofdelijk is jegens het Gouvernement te houden de verbindtenis van meerdere contractanten, die zich hebben verbonden allen gezamenlijk zonder aanwijzing van ieders aandeel, tot het snijden van suikerriet hetwelk het Gouvernement te hunnen behoeve zou doen aanplanten, tot het vermalen van dat riet, tot het bereiden van suiker en tot levering dier suiker aan het Gouvernement. Het saldo van rekening wegens te weinig geleverde suiker, vergoeding, beloopen boete enz., is dus mede hoofdelijk verhaalbaar.

b H. Geregtsh. N.-I. 13 Maart 1856.

11. Uit art. 1337 B. W. kan geenszins worden afgeleid, dat een ieder van hen, die gezamenlijk tot eene wederkeerige overeenkomst zijn gehouden, daardoor het regt bezit, om, ook tegen den wil van de anderen, met wie zij zich verbonden, de overeenkomst te doen vernietigen. Hieruit kan en moet worden afgeleid, dat de opzegging eener verbindtenis van huur en verhuur door al diegenen behoort te geschieden, die de verhuring hebben aangegaan.

Nijmegen 20 Junij 1843.

12. Bij gemeenschappelijke vordering door meerderen van eene deelbare zaak (in casu pachtpenningen), moet ieder der gezamenlijke eischers geacht worden een gelijk aandeel daarin te vorderen, ten ware het tegendeel uit eene uitdrukkelijke verklaring of uit de ten processe bekende omstandigheden mogt blijken. Indien de vrouw en de erfgenamen van den man pachtpenningen, aan de huwelijks-gemeenschap verschuldigd, vorderen, moet de vrouw geacht worden daarin voor de helft en de erfgenamen voor de wederhelft geregtigd te zijn.

Maastricht 2 Junij 1870.

13. Hoewel de verzekerde door herbouw in ieder geval volkomen schadeloos gesteld wordt, kan het aanbod daarvan niet toegelaten worden, wanneer de verzekering in gemeenschap met nog anderen in het geding niet opgeroepen verzekeraars gesloten is; de daad van opbouwing is toch in de uitvoering voor geene verdeeling vatbaar.

Amsterdam 14 Junij 1871.

14. Ingevolge transactie van 1731 en overeenkomst van verdeeling van 1737 blijkt, dat de som door de Heerlijkheid *Pannerden* in de ambachtslasten bij te dragen, zoude vaststaan, onafhankelijk van het getal morgen, waaruit die Heerlijkheid later zoude bestaan, en ongeacht eenige der gronden door de rivier mogten verminderen; — zoodat, volgens die overeenkomsten, de regthebbende niet gehouden is de invordering van het verschuldigde te doen bij elken geërfden naarmate van het door hen bezeten morgental (tegen twee stuivers per morgen), maar bevoegd is de betaling van het *geheel* der schuld te vragen van het zedelijk ligchaam der geërfden in de Heerlijkheid, onverschillig hoe groot of klein het aantal morgen in de Heerlijkheid zij.

b Gelderland 26 April 1848.

DELEGATIE z. SCHULDVERNIEUWING.

DERDE z. BERUSTING, CONSERVATOIR BESLAG, ERFDIENSTBAARHEID, EXECUTEUR-TESTAMENTAIR, EXECUTIE, FAILLISSEMENT, GEWIJSDE, HULP- EN BERGLOON, HUUR EN VERHUUR, HUWELIJKS-VOORWAARDEN, KOOP EN VERKOOP, NIETIGHEID EN VERNIETIGING VAN VERBINDTENISSEN, ONDERWIJS, ORDERBILJET, OVEREENKOMST, SCHEIDING EN DEELING, SCHRIFT. BEWIJS BZ., SCHULDVERNIEUWING, TIENDEN, VENNOOTSCHAP, VEREENIGING, VRIJWARING, WISSELBRIEF, ZEDELIJK LIGCHAAM.

DELICTUM CONTINUUM z. BEURT- EN VEERSCHEPEN, DAGVAARDING SZ., MISDRIJVEN, SCHRIFTELIJK BEWIJS SZ., VONNISSEN SZ.

DERTIENDE PENNING z. HEERLIJKE REGTEN, OVEREENKOMST.

DESAVEU z. ONTKENNING VAN GEREGTELIJKE VERRIGTINGEN.

DESERTIE.

I. Kenmerken van desertie.
II. Begunstigen door koopen enz. van militaire kleedingstukken.
III. Bewijzen en straffen.

I.

1. Bij de kenmerken van desertie ligt voor alle militairen zonder onderscheid van rang een en hetzelfde beginsel ten grondslag.

H. Mil. Ger. 3 October 1869, Concl. contr.

2. Hij die wegens verzuimde inschrijving voor de nationale militie krachtens art. 10 der wet van 27 April 1820, als achterblijver is ingedeeld, en vervolgens, na gedane oproeping, bij zijn korps niet opgekomen zijnde, door Ged. Staten op grond van art. 167 der wet v. 8 Januarij 1817, ter beschikking van het Departement van Oorlog gesteld, en alzoo voor 5 jaren is ingelijfd, is niet te beschouwen als tot de nationale militie of tot de staande armée te behooren; zoodat hij, ingeval van desertie, niet valt in de termen van art. 168 der wet v. 8 Januarij 1817, maar van art. 134 van het crimineel wetboek voor het krijgsvolk te lande.

H. Mil. Ger. 7 December 1853.

3. De desertie neemt een aanvang op het tijdstip, waarop de militair zich eigendunkelijk met het doel om te deserteren, van zijn corps verwijdert, en is volbragt zoodra hij zich meer dan een uur gaans van zijne garnizoensplaats verwijderd heeft.

H. Mil. Ger. 2 September 1868.

4. De intentie om 's lands dienst te verlaten is voor het misdrijf van desertie geen vereischte.

Daartoe wordt alleen gevorderd dat de militair zich door eene opzettelijke of eigendunkelijke verwijdering van meer dan een uur buiten zijn garnizoen, corps of kantonnement, buiten staat stelle aan de op hem rustende dienstpligten te voldoen.

H. Mil. Ger. 3 October 1869, Concl. contr.

5. Indien het voornemen om te deserteren eerst bij den beschuldigde is opgekomen nadat het te laat was geworden, om naar het garnizoen terug te keeren, moet hij slechts aan eenvoudige desertie worden schuldig verklaard.

b H. Mil. Ger. 12 Mei 1837.

6. Hij die zijnen reiswijzer niet opvolgt, en zich, in stede van naar Haarlem te gaan om aldaar in dienst te worden gesteld, naar Amsterdam begeeft, alwaar hij tot over den aangewezen tijd blijft, is schuldig aan desertie.

H. Mil. Ger. 19 December 1837.

7. Wanneer bewezen is dat de militair op het oogenblik, dat hij met het doel om te deserteren, zich van zijn corps verwijderde, meerdere kleederen bij zich had dan de tenue van den dag voorschreef, moet hij schuldig worden verklaard aan desertie met medeneming van goederen boven de tenue van den dag, onverschillig of hij die goederen binnen of buiten het garnizoen te gelde heeft gemaakt.

H. Mil. Ger. 2 September 1868.

8. De beteekenis van de woorden in art. 143 in verband met art. 140 Cr. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, omtrent het «ten tweeden »male in tijd van vrede deserteren,» is (volgens het betoog van den adv.-fiscaal voor 's Konings zee- en landmagt, die door het Geregtshof werd gevolgd) deze, dat die niet anders kunnen doelen dan op eene desertie voorafgegaan door eene andere desertie, beide gepaard met de verzwarende omstandigheid van art. 140, zoodat art. 143 niet toepasselijk kan zijn wanneer de eerste desertie zonder de in art. 140 vermelde medeneming van compagnie-goederen heeft plaats gegrepen.

H. Mil. Ger. 1 September 1845, houdende veroordeeling van den beklaagde tot 100 rietslagen, het afnemen van de kokarde voor den tijd van een jaar, en detentie voor den tijd van zes weken, de laatste acht dagen om den anderen dag te water en te brood, en gesloten, en zulks ter zake van tweede desertie met vrijwillige aangifte binnen den tijd van vier weken, welke desertie is gepaard geweest met medeneming van kleine monteringstukken boven de zoodanige, welke hij op dien tijd mogt aanhebben, en gevolgd van verkoop van groote en kleine equipements-goederen, hem van gouvernements-wege ten gebruike gegeven, met vern. van N.-Braband Krr. 31 Mei 1845.

9. Een milicien met groot verlof, die niet bij de gewone jaarlijksche inspectie opgekomen, deswege gestraft is met twee dagen provoost-arrest, doch omdat de aanzegging van die straf niet ter zijner kennis is gekomen, geen gehoor daaraan heeft gegeven, kan niet gezegd worden zich aan desertie te hebben schuldig gemaakt.

H. Mil. Ger. 19 Januarij 1854.

10. Volgens art. 145 van het Crim. Wetb. is desertie met medeneming van het compagniespaard wel strafbaar met zes jaren kruiwagen, maar volgens art. 147 moet het bij vrijwillige terugkomst terugbrengen van het paard in aanmerking komen, zoodat hij moet beschouwd worden als zijn paard niet te hebben medegenomen. Wanneer de gedeserteerde zijn paard met zadel te H. heeft achtergelaten, blijkbaar met het doel om het voor het corps te doen behouden blijven, moet voormelde verzachtende bepaling toepasselijk worden geacht, daar het paard dan althans door zijn toedoen is teruggebragt.

H. Mil. Ger. 17 April 1856.

11. Een schutter van de mobiele schutterij, die, met verlof naar zijne haardsteden teruggekeerd, na behoorlijke oproeping niet verschijnt op de door het Gouvernement voor de schutterijen bepaalde dagen van inspectie, moet geacht worden zich te hebben schuldig gemaakt aan desertie. Deze desertie moet niet beschouwd worden te vallen onder de verzwarende omstandigheden voorzien bij art. 140 Cr. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, bijaldien zoodanig schutter de aan hem bij zijn vertrek met verlof medegegevene kleeding- en equipement-stukken heeft verwaarloosd of verloren.

H. Mil. Ger. 5 Februarij 1837.

12. De schutter, behoorende tot de mobiele schutterij, die met onbepaald verlof van zijn corps vertrokken zijnde en de aan hem toevertrouwde kleeding en equipement-stukken weggemaakt hebbende, zich onttrekt aan de bevolene inspectiën over de verlofgangers, is als een achterblijver van verlof te beschouwen en als deserteur strafbaar.

H. Mil. Ger. 22 Maart 1839.

13. Naar de wet van 7 Mei 1856, in verband met het traktaat van 31 Dec. 1851 tusschen Nederland en Pruissen, ook namens de Staten van het Tolverbond (Sb. 1852, n° 104, 1854, n° 144), is desertie, gepleegd door een Nederlandsch matroos van een vreemd schip in eene Nederlandsche haven, niet strafbaar.

N.-Holland 2 Maart 1857.

II.

14. Desertie is een zuiver militair delict, waarvan de militaire regter kennis neemt; het bevorderen van desertie door de middelen opgenoemd bij de wet 12 Dec. 1817, door burger-personen, is een geheel ander misdrijf, waarover de burgerlijke regter moet oordeelen, en kan wel gepleegd zijn in het belang van militairen, maar geene medepligtigheid met dezen daarstellen.

b H. R. 27 October 1846, Concl. conf.

15. Het begunstigen der desertie van eenen militair stelt een op zich zelf staand misdrijf daar en is niet als eene daad van compliciteit te beschouwen. Het begunstigen van poging tot desertie is evenzeer strafbaar als het begunstigen van desertie zelve, schoon de wet slechts van laatstgenoemd feit gewaagt.

Leiden 16 October 1844.

16. Volgens art. 3 der wet v. 12 December 1817 (Sb. n° 33), in verband met art. 14 en 17 der overeenkomst van cartel tusschen de Duitsche Bondstaten van 10 Febr. 1831 (Kon. besl. 14 Sept. 1832 Sb. n° 45), moet de heimelijke aanwerving van dienstpligtigen van een anderen Staat gestraft worden volgens de wet, die het heimelijk aanwerven van eigen dienstpligtigen

straft. Daaronder valt de bevordering tot desertie van vreemde militaire dienstpligtigen, om deze te doen overgaan tot het Engelsch legioen in de Krim.

H. R. 3 December 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 18 September 1856.

17. Bij het voorlaatste lid van art. 1 der wet van 12 December 1817 (Sb. n° 33) zijn twee daden strafbaar gesteld, nl. 1° het koopen, ontvangen of in bewaring nemen, zonder den persoon, van wien gekocht of ontvangen is, te kennen of te kunnen aanwijzen, van militaire kleeding- of monteringstukken, wapenen, of iets dat zigtbaar tot de uitrusting of de onderscheiden kenmerken van eenen militair behoort, en 2° het plegen van dezelfde feiten om de desertie te bevorderen, door den militair gelegenheid te verschaffen om zich van de teekenen van zijnen stand te ontdoen, ten einde niet als zoodanig herkend en als deserteur aangehouden te worden. Mitsdien zijn de art. 206 en 211 Sv. geschonden, door niet te onderzoeken, of het tweede is geschied, door den militair de daarbij bedoelde, evengenoemde gelegenheid te verschaffen.

c H. R. 22 Mei 1855, Concl. contr.

18. De wet van 3 Junij 1859 (Sb. n° 44) heeft geenszins gederogeerd aan de algemeene voorschriften der strafwet omtrent medepligtigheid bestaande in het koopen en verkoopen van militaire kleedingstukken.

Utrecht 12 November 1863.

19. Tot de strafbaarheid wegens het aankoopen van militaire kleedingstukken moet bewezen worden, dat de beklaagde wetende was, dat hij door zijne handeling eene desertie bevorderde.

a H. R. 29 December 1857, Concl. conf.

20. De burger, die een militair, door wien zonder vergunning militaire kleedingstukken worden verkocht, in strijd met de wet van 3 Junij 1859 (Sb. n° 44) bijstaat in de bedrijven, die strekken om dien verkoop voor te bereiden en te doen gelukken, is niet strafbaar. Het verkoopen toch van militaire kleedingstukken door een militair is een zuiver militair delict, waaraan alleen zij, die militair zijn en aan de militaire regtsmagt onderworpen zijn, zich kunnen schuldig maken, zoodat een burger zich daaraan noch als hoofddader, noch als medepligtige kan schuldig maken, en bij gevolg op zoodanige medepligtigheid bij de wet geene straf is bedreigd, doch alleen tegen den hoofddader, zoodat de aan zoodanigen beklaagde ten laste gelegde feiten, ofschoon bewezen, noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding opleveren.

Utrecht Hof 29 Junij 1869.

21. Bij art. 1, alinea 8 der wet van den 12 December 1817 (Sb. n° 33) wordt geenszins gevorderd, dat de koop van eenig militair kleedingstuk gedaan zij met opzet om de desertie te bevorderen, maar is zoodanige koop op zich zelf, zonder den persoon van wien gekocht is, te kennen of te kunnen aanwijzen, verboden en strafbaar.

b H. R. 11 Junij 1844, Concl. conf. — Maastricht 20 April 1847. — Anders *a* Maastricht 3 December 1845, waarbij het opkoopen van kleedingstukken bij gemis aan bewijs van dat oogmerk niet strafbaar werd geacht.

22. Tot toepassing der straf bedreigd in art. 1 der wet van 3 Junij 1859 (Sb. n° 44), houdende wijziging en aanvulling der wet van 12 December 1817 met opzigt tot het koopen enz. van militaire kleedingstukken enz., wordt het bewijs gevorderd dat de goederen gekocht zijn van een militair; als dit niet genoegzaam bewezen is, is alleen van toepassing de straf, bedreigd in art. 3, omtrent het niet-inschrijven der goederen in één register, met aanhechting van de toestemming van den bevelhebbenden officier.

's Hertogenbosch 24 Januarij 1860.

23. Op het bloot in bezit hebben van militaire kleedingstukken, zonder den oorsprong van dat bezit te kunnen opgeven, is de wet v. 12 December 1817 (Sb. n° 33) niet van toepassing; het bloote bezit daarvan kan worden verkregen door toedoen van derden niet alleen zonder eenige medewerking van den bezitter, maar ook op eene wijze die hem onbekend en geheel vreemd is aan zijnen wil; daarenboven wordt niet het koopen, ontvangen of in bewaring nemen van militaire kleedingstukken, op zich zelf, bij die wet met straf bedreigd, maar de bijkomende omstandigheid van het niet kennen of niet kunnen aanwijzen van den persoon, van wien men dezelve gekocht of ontvangen heeft. Op dengeen, aan wien blijkens de dagvaarding en de daarop gevolgde schuldigverklaring slechts was te laste gelegd, van in het bezit te zijn van militaire slobkousen, zonder den persoon te kunnen opgeven van wien hij die voorwerpen gekocht of ontvangen heeft, is derhalve de meergemelde wet v. 12 December 1817 van geene toepassing.

e H. R. 28 Augustus 1847, Concl. contr.

24. Hij die een door zijne huisvrouw in strijd met de wettelijke bepalingen gekocht en door haar weder aan den verkooper verkocht militair kleedingstuk uit zijn huis medeneemt, om hetzelve op straat met minder gevaar van ontdekking aan den verkooper terug te geven, kan niet gezegd worden dat militair kleedingstuk, in den zin der wet, ontvangen of in bewaring genomen te hebben.

Limburg 4 Mei 1854. — Cf. *a* H. R. 18 Julij 1854.

25. De wet v. 12 December 1817 (Sb. n° 33) vordert niet dat de persoon, van wien de militaire kleedingstukken overgenomen zijn, dadelijk, op de eerste aanvrage, worde aangewezen. De bedreigde straf is slechts in het algemeen gesteld op het niet kennen of niet kunnen aanwijzen van dien persoon; daarvan moet het gevolg zijn dat, zelfs nadat een regterlijk onderzoek is ingesteld, het doen van de aanwijzing den beklaagde tegen de straf vrijwaart, immers bijaldien de bedoelde kleedingstukken niet zijn gekocht, ontvangen of in bewaring genomen om de desertie te bevorderen.

b H. R. 27 Februarij 1849, Concl. conf.

26. De wetgever kan in art. 1, n° 8 der wet van 12 December 1817 (Sb. n° 33) niet hebben bedoeld, dat degene, bij wien militaire kleedingstukken worden gevonden, zich voor de bij de wet bedreigde straffen zal kunnen vrijwaren, door slechts den naam van eenen onbekenden, of zelfs van eenen niet bestaanden persoon

op te geven, van wien hij die kleedingstukken zou hebben ontvangen; de bezitter behoort uit den aard der zaak ter zijner verontschuldiging bewijsbaar iemand aan te wijzen, die, althans op aannemelijke gronden, moet worden gehouden hem de kleedingstukken te hebben ter hand gesteld. Te regt is door den regter als bewijs dat de goederen van den aangewezen persoon gekocht of ontvangen waren, buiten aanmerking gelaten een onderhandsch geschrift, namelijk eene gekwitteerde rekening van dien persoon, nadat de beklaagde niet verkozen had gebruik te maken van de gelegenheid om hem (van wien dat onderhandsche stuk was uitgegaan) als getuige ter ontlasting te doen hooren.

h H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf.

27. Art. 1 der wet van 12 December 1817 brengt niet mede, dat niemand de aldaar genoemde voorwerpen mag koopen zonder den verkooper te kennen, of zich bij het sluiten van den koop zoodanig omtrent deszelfs naam, woonplaats enz. te vergewissen, dat hij op de eerste aanvraag de tot ontdekking des verkoopers noodige inlichtingen zoude kunnen geven. Hij dus die een broek koopt van een hem onbekenden dragonder, doch bij een algemeen appel onder de aanwezige dragonders den verkooper aanwijst, is niet strafpligtig.

b Amsterdam 6 December 1842, bev. bij N.-Holland.

28. Ofschoon art. 1, al. 8 der wet van 12 December 1817 (Sb. nº 33) niet vordert, dat de persoon, van wien de militaire kleedingstukken overgenomen zijn, dadelijk op de eerste aanvrage worde aangewezen, zoo kan niettemin de aanwijzing van dien persoon, door den bekl. voor het eerst in hooger beroep gedaan, nadat hij door het tegen hem ingesteld regtsgeding zelf met de personen, van wie hij gekocht heeft, is bekend gemaakt, hem voor de bij de wet bedreigde straf niet vrijwaren.

Limburg 4 Mei 1854, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 18 Julij 1854.

III.

29. Het bewijs van het misdrijf van desertie van een koopvaardijschip kan bewezen worden door bekentenis, gestaafd door eene akte van desertie, opgemaakt door een Nederlandschen consul, houdende eene beëedigde verklaring omtrent het feit, afgelegd door den kapitein van het schip.

Groningen 28 October 1868.

30. Art. 168 der wet van 8 Januarij 1817, waarbij een militair, die zich aan desertie schuldig maakt, wordt gesteld ter beschikking van het Departement van Oorlog, is niet toepasselijk, wanneer deze desertie met verzwarende omstandigheden heeft plaats gehad.

H. Mil. Ger. 22 Junij 1837.

31. Onder de Grondwet van 1815 kon de Koning straffen bedreigen bij traktaat — in casu tegen de aanwerving van dienstpligtigen van eenen anderen Staat; overeenkomst van cartel tusschen de Duitsche Bondstaten van 10 Februarij 1831 (Kon. besl. van 14 Sept. 1832 Sb. nº 45).

H. R. 3 December 1856, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Limburg 18 September 1856.

DESKUNDIGEN IN BURGERLIJKE ZAKEN.

I. Toelaatbaarheid van expertise.
II. Procedure en keuze van deskundigen.
III. Vereischten en wraking.
IV. Beëediging.
V. Werkzaamheden.
VI. Rapport; bewijskracht; nieuw onderzoek.

I.

1. De door eene der litigerende partijen incidenteel gevorderde opneming en berigt van deskundigen is doelloos en moet mitsdien door den regter worden ontzegd, ingeval de tegenpartij de ingestelde vordering niet heeft betwist op die gronden, over welke de gevraagde expertise zou moeten loopen.

c H. R. 7 Junij 1850, Concl. conf.

2. Daar waar periculum in mora aanwezig is, obsteert de exceptie tibi adversus me non competit actio niet, dat — ongepraejudicieerd alle regten van partijen, — eene provisionele incidentele vordering worde toegestaan tot onderzoek door deskundigen naar de bevinding van een gebouw, op het oogenblik van den aanvang van het regtsgeding.

's Gravenhage 20 October 1843.

3. In geval van aanvaring zijn er geene termen om bij vonnis den ged. te veroordeelen om te concurreren tot het benoemen van experts door de Regtbank, indien velstrekt nog niet consteert of de ged. al dan niet tot schadevergoeding is gehouden.

Amsterdam 21 Junij 1839.

4. Een onderzoek van deskundigen kan niet worden bevolen over de mogelijke naleving eener aanneming, indien partijen het niet eens zijn over het regt verstand der overeenkomst.

a H. R. 6 April 1866, Concl. conf.

5. Er zijn geene termen om eene expertise te bevelen over het quantum van een salaris, wanneer het bewijs ontbreekt dat een salaris bedongen is.

Amsterdam 16 Maart 1849.

6. Wanneer op een geschrift waarop een eischer als erfgenaam eene regtsvordering bouwt, zich bevindt beklad en onbeklad letterschrift en de handteekening des oorspronkelijken schuldeischers, dan heeft een gedaagde belang bekend te worden met den inhoud van dat geschrevene, en geconstateerd te zien den juisten stand dier handteekening, al verklaart de eischer daarbij geen belang te hebben en van dat stuk geen gebruik te zullen maken. Daarvoor bestaat geen ander middel dan eene expertise, die zelfs in den gegeven stand van zaken ambtshalve door den regter moet worden bevolen; een translaat,

hoezeer van een beëedigden translateur, heeft geene bewijskracht.

Tiel 22 Maart 1850.

7. Het oordeel over het verstand van een contract van aanneming en de uitlegging daarvan is van regtskundigen aard en behoort tot 's regters attributen, met dat gevolg, dat de beslissing daarvan niet aan deskundigen kan worden overgelaten.

c H. R. 7 Junij 1850, Concl. conf.

8. Wanneer een gedaagde tegen eene vordering tot uitroeijing van op korteren afstand geplante boomen, dan bij art. 713 B. W. is toegelaten, de exceptie van verjaring inroept, en bovendien zich op het lokaal gebruik beroept, dan kan de regter desniettemin een onderzoek door deskundigen bevelen naar de breedte der scheidingsloot, waarbij de boomen geplant zijn, naar den afstand dier sloot tot aan het midden van ieder der boomen en naar den vermoedelijken ouderdom der boomen. Uit zoodanig interlocutoir moet niet worden opgemaakt, dat de regter reeds bij voorraad de beide gemelde verdedigingsmiddelen des gedaagden verwerpt, en daarop bij het onderzoek der zaak au fond geen acht zal slaan.

Zeeland 11 Junij 1850.

9. Omtrent de vraag hoeveel de schadevergoeding bedraagt, welke een arrestant aan den gearresteerde verschuldigd is, doordien hij diens schip heeft in beslag genomen en hem van het gebruik daarvan beroofd, bestaan allezins gronden om eene opneming door deskundigen te bevelen.

Zierikzee 18 Augustus 1871.

10. Een verzoek om door deskundigen te laten begrooten welke schade door zeeramp en welke door eigen gebrek is ontstaan aan een tijdens het proces niet meer aanwezig schip, behoort niet te worden afgewezen op den enkelen grond dat daarom a priori die begrooting onmogelijk zou zijn.

Z.-Holland 14 Januarij 1861, vern. Rotterdam 14 December 1859.

11. Het feit dat een schepeling door ziekte ten gevolge van dienst op het schip is blind geworden, is niet voor bewijs door getuigen vatbaar, maar kan alleen door eene expertise worden bewezen.

Amsterdam 29 September 1865.

12. De regter is niet verpligt een onderzoek van deskundigen te bevelen om eene vordering van hulploon te begrooten, zelfs al heeft de in het geding gebragte borg (die zich evenwel aan 's regters oordeel refereert) zich verbonden te betalen wat na verhoor van deskundigen zal geoordeeld worden verschuldigd te zijn.

Hoorn 30 September 1868.

13. De regter mag omtrent de gewone prijzen van gecontesteerd arbeidsloon en omtrent het verschuldigde wegens geleverde werken of materialen de toelichting van deskundigen inroepen.

's Gravenhage 6 October 1868.

14. Wanneer eene kunstrijderes zich heeft verbonden «de sauter avec pirouettes et petits »cercles,» en de directeur van het cirque haar heeft beboet wegens weigering van het maken van «pirouettes dans l'air,» moet eene technische questie tusschen partijen geacht worden te zijn ontstaan, die niet door de bewoordingen van de overeenkomst kan worden opgelost en de juridieke beheerscht, zoodat zij niet anders dan door eene voorlichting van deskundigen tot eene beslissing kan geraken.

a Amsterdam 18 November 1868.

15. Het praesteren van zekere werken en leveringen moet door deskundigen geschat worden, indien partijen omtrent den prijs geene overeenkomst gesloten hebben en zij het dienaangaande niet eens zijn.

Lemmer Kgr. 6 April 1869.

16. Een onderzoek door deskundigen «of de »wonde waaraan zeker beest zou gestorven zijn, »behoort tot de doodelijke,» is niet toelaatbaar, wanneer niet vaststaat dat het sterven een gevolg van die wonde geweest is, en dat beest sinds lang op eene afgelegen plaats is gestorven zonder dat de verwonding aldaar is geconstateerd en behoorlijk omschreven.

a H. R. 20 Mei 1870, Concl. conf.

17. Een gedaagde is niet meer ontvankelijk in eene vordering tot onderzoek door deskundigen, indien het geldt verrigte werkzaamheden aan een schip, waarvan hij de rekening meer dan een jaar heeft onder zich gehouden zonder daarop eenige aanmerking te hebben gemaakt.

a Amsterdam 26 Mei 1841. — Amsterdam 28 December 1853, waar het gold eene vordering tot expertise van een reeds voor twee jaren afgeleverd en zonder reclame aangenomen werk.

18. Eene expertise kan tot niets leiden, nadat de geleverde goederen maanden lang zijn gebruikt en uit den aard der zaak aan vele beschadigingen zijn blootgesteld geweest.

Amsterdam 27 April 1853.

19. Het bloote betwijfelen van de identiteit zonder meer, is niet voldoende om eene expertise af te snijden betreffende de hoeveelheid en het gewigt van lood, door den eischer een jaar vóór den aanvang van het geding gelegd. Dit klemt te meer wanneer de verwisseling van het lood den gedaagde oneindig meer zou gekost hebben dan het verschil bedroeg, waarover partijen twisten.

Amsterdam Kgr. I 14 October 1853.

20. Eene benoeming van deskundigen kan geen licht meer verspreiden omtrent den toestand waarin zich een gebouw na eene gazontploffing heeft bevonden, wanneer de eigenaar het beschadigd gebouw zoodanig heeft doen herstellen, dat de sporen der geposeerde verwoesting geheel verdwenen zijn.

Arnhem 20 Februarij 1871.

21. Al mogt eene opneming door deskundigen niet verboden zijn in eenigen stand van het geding, zoo veronderstelt de wet toch steeds eene bezigtiging of feitelijke verrigting in tegenwoordigheid van partijen, zoodat een bloot onderzoek, door deskundigen in te stellen naar de vermoedelijke oorzaak van het lek worden van een schip, niet kan worden toegestaan, als leidende tot louter meeningen en gissingen.

Rotterdam 24 April 1854.

22. De borg die tot betaling wordt aangesproken, en beweert dat een voor de schuld hypothecair verbonden goed in der tijd onder de hand verkocht (met toestemming des crediteurs) bij publieke veiling meer zou hebben opgebragt,

kan na lang tijdsverloop daaromtrent geene expertise vragen, noch aanbieden om door getuigen te bewijzen, dat het perceel vermoedelijk, naar de individuele meening der getuigen, meer zou hebben opgebragt.

Gelderland 15 Junij 1864.

23. Eisch tot veroordeeling van gedaagde, om zich voortaan te onthouden van hennep of lijn te spinnen of te doen spinnen op des eischers land, en om weg te nemen de palen, door hem te dien einde op dat perceel opgerigt. Interventie van den eigenaar der lijnbaan, en vraag welk regt deze volgens servituut op des eischers land, daargesteld bij pachtcontract, kan uitoefenen, en welke beteekenis en uitlegging aan de daarin voorkomende uitdrukking moet worden gegeven. Benoeming van deskundigen.

Heerenveen 2 November 1842.

24. Beweerde niet behoorlijke voldoening, wat maat en qualiteit betreft, van eene zending steenkolen, volgens rapport van deskundigen verworpen.

Amsterdam 12 Maart 1845.

25. Vordering tot betaling van verkochte en vervoerde goederen, geweigerd uit hoofde van den slechten toestand der emballage en daardoor veroorzaakte spilling. Onderzoek daaromtrent door deskundigen bevolen.

b N.-Holland 5 December 1850.

26. Het trekken van gevolgen uit vaststaande feiten behoort tot de taak des regters, en niet tot die van deskundigen, zoodat aan deze niet kan opgedragen worden een onderzoek of in de gegeven omstandigheden het zinken van een schip het gevolg is van de voorafgaande stranding.

Amsterdam 7 Junij 1871; Concl. O. M. tot benoeming van deskundigen.

27. Het daartoe betrekkelijk uitgebragt rapport ontneemt den regter later de bevoegdheid niet ambtshalve een getuigen-verhoor te gelasten.

Z.-Holland 13 November 1844.

28. Wanneer eene expertise en eene enquête noodig zijn, is het geoorloofd de eerste te doen voorafgaan en laatstgemelde op te schorten tot dat de resultaten der expertise zullen bekend zijn.

N.-Holland 13 April 1871.

II.

29. Het onderscheid tusschen een verzoek van expertise bij requeste aan den president en eene dagvaarding ad hoc voor de Regtbank zelve, valt duidelijk in het oog. De eerste wordt alleen verleend periculo petentis, en de tegenpartij noch daarin betrokken, noch in hare principale verdediging benadeeld, terwijl integendeel de eisch (blootelijk tot expertise) bij dagvaarding voor de Regtbank de gedaagden belet in het doen hunner principale verdediging, vermits deze niet te pas komt dan nadat de eisch tot schadevergoeding is gedaan en de conclusiën zijn genomen, zoodat de. ged. dus zijn bekend geworden met de gronden en bewijzen, waarop de eischer zijne vordering doet berusten. Men kan dus niet *principaliter* dagvaarden tot benoeming van deskundigen.

Amsterdam 21 Junij 1839.

30. Aan den judex facti is ten aanzien van het al of niet bevelen eener plaatsopneming, naar gelang hij zulks noodig acht, zoodanige ruimte van handelen bij de wet toegekend, dat hij geenszins buiten zijne bevoegdheid treedt door de plaatsopneming te weigeren, omdat hij ze onnoodig of in den stand des gedings praematuur acht.

b H. R. 27 December 1850, Concl. conf.

31. De regter door, alvorens ten principale te beslissen, bij interlocutoire uitspraak een onderzoek van deskundigen te bevelen, kan bij geene mogelijkheid schending of verkeerde toepassing begaan van wetsartikelen die alleen de principale zaak zelve betreffen.

H. R. 4 Mei 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 12 Februarij 1858, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Overijssel 20 April 1857.

32. Een onderzoek door deskundigen kan niet worden gevorderd, zoolang de regter niet in de gelegenheid is gesteld te onderzoeken waarin de geschilpunten tusschen partijen bestaan, mitsdien zoolang geene conclusie van antwoord ten principale genomen is.

Amsterdam Arb. 7 Mei 1866.

33. De regter kan, terwijl partijen litiscontesteren over de toelating van een onderzoek door deskundigen, dat onderzoek ontzeggen op grond dat hij daartoe geene termen vindt, en tevens ten principale regt doende, een vroeger gedaan aanbod van waarde en den eischer ongegrond verklaren, uit hoofde hij zijnen eisch niet heeft bewezen.

Weert Kgr. 15 April 1853.

34. Eene expertise kan bevolen worden terwijl de te onderzoeken verkochte zaak nog in het bezit is van den verkooper, en deze is niet gehouden die zaak vooraf in bewaring van een derde te stellen.

Leiden 7 April 1868. — Leiden Kgr. 24 Augustus 1867, implicite.

35. De conclusie tot opneming door deskundigen, van de werkzaamheden welke de eischer aan zekere kade had verrigt en waarvan hij de betaling vorderde, — en zulks «(aangezien veel »in den grond is bewerkt en niet meer zigtbaar »is) nadat aan die deskundigen door partijen »aangifte zal zijn gedaan van de verrigte werk»zaamheden,» is te onbestemd en mitsdien nietontvankelijk; art. 222 Rv.

Leiden 17 Maart 1857.

36. De conclusie daartoe strekkende dat het Hof de gestelde vraag als onderwerp der te bevelen expertise zal aannemen of eene andere dienstig geoordeelde zal in de plaats stellen, is buiten de wet, zelfs met het oog op een ambtshalve te gelasten onderzoek.

Zeeland 11 October 1870.

37. Een onderzoek kan niet bevolen worden wanneer de opneming door deskundigen te verrigten, niet duidelijk kan uitgedrukt worden, omdat noch de gebreken der questieuse machine, noch het bepaalde doel waartoe zij is ingerigt, door den incidentelen eischer omschreven zijn.

's Gravenhage 25 October 1870, bev. bij Z.-Holland 5 Junij 1871.

38. Bij verschil over den afkoopprijs van eigendommelijk jagtregt behoort de gewone procesorde te worden gevolgd, ook ten aanzien der benoeming van deskundigen.

Arnhem 13 December 1852.

39. De kantonregter kan ook een onderzoek door deskundigen bevelen buiten zijne tegenwoordigheid, maar hij moet in dat geval met de uitspraak van het eindvonnis wachten tot dat partijen na het onderzoek wederom gehoord zijn.

Leiden 7 April 1868. — Leiden Kgr. 24 Augustus 1867, implicite.

40. De keuze der deskundigen door partijen zelve is slechts voor de Arr.-Rb. en niet voor den kantonregter geldende, met dat gevolg, dat aldaar alléén de kantonregter de deskundigen kiest.

Amsterdam Kgr. IV. 20 April 1852.

41. De oproeping om tot de beëdiging van door den regter benoemde deskundigen dag en uur te hooren bepalen, is een bewijs dat men over die benoeming onderling noch overeengekomen is, noch wil overeenkomen, zoodat de door den regter gedane benoeming van zelf effect moet hebben.

a Groningen 27 November 1857.

42. Het beweren dat de deskundigen noch zouden benoemd zijn, noch hun rapport hebben uitgebragt overeenkomstig de voorschriften vervat in art. 216 v. h. Regl. op de Burg. Regtsv., kan geen onderwerp van beoordeeling bij het Hof uitmaken, wanneer niet is geappelleerd van het vonnis waarbij de deskundigen zijn benoemd.

H. Geregtsh. N. I. 21 September 1871.

III.

43. Bij art. 1 der wet v. 15 November 1808 is uitdrukkelijk bepaald, dat de personen, in zake van registratie als deskundigen te kiezen, moeten gedomicilieerd zijn binnen het ressort der Regtbank alwaar de goederen zijn gelegen, en is alzoo eene op die bepaling steunende wraking allezins voor gegrond te houden.

Maastricht 23 October 1846.

44. Indien de aanstelling van deskundigen is geschied niet bij minnelijke overeenkomst van partijen, maar ingevolge de uitdrukkelijke bepalingen der wet, bv. door het Bestuur der Reg. ter uitvoering van art. 17 der wet van 22 Frimaire VII, in verband met art. 22 der wet van 31 Mei 1824 (Sb. nº 36), behooren zij met het oog op de wraking te worden beschouwd als deskundigen van ambtswege benoemd.

Maastricht 23 October 1846.

45. In een proces van het domeinbestuur kunnen niet als deskundigen gewraakt worden landmeters van het kadaster, zelfs al hebben deze reeds de questieuse plaats ingevolge opdragt van dat bestuur opgenomen. Zij zijn geene bedienden in den zin van art. 1950 B. W.

a Zeeland 23 Junij 1868.

46. Alhoewel een vroeger uitgebragt advies van een deskundige over een en hetzelfde onderwerp niet bepaaldelijk als reden van wraking bij art. 1950 B. W. wordt opgegeven, moet echter de door partij ingebragte reden van wraking tegen dien deskundige, gegrond op het vermoeden dat hij bij zijn vroeger uitgebragt gevoelen zal blijven volharden, onaangezien zijne eerlijkheid en onafhankelijkheid, als gegrond worden beschouwd en mitsdien worden aangenomen.

Maastricht 23 October 1846.

47. Art. 226 Rv. houdt slechts in eenen terminus ad quem en belet alzoo niet, dat men de deskundigen ook vroeger en zelfs onmiddellijk na het uitspreken van het vonnis van benoeming kan wraken. Evenmin behoeft men met die wraking te wachten tot dat eerst de gelegenheid om het in der minne te kunnen eens worden over andere deskundigen dan de bij vonnis benoemde, voor partijen is voorbijgegaan door het verstrijken van den termijn bij art. 223, al. 2 Rv. bepaald.

Amersfoort 24 Junij 1858.

IV.

48. Daar de wet de beëdiging van deskundigen vóór dat zij tot hunne werkzaamheden overgaan, uitdrukkelijk voorschrijft, zijn partijen, ook in het geval voorzien bij art. 275 Kh., ongehouden met eene onbeëdigde expertise genoegen te nemen, en hebben zij mitsdien in dit geval nog regt te vorderen dat die formaliteit alsnog worde vervuld, en anders dat het rapport dier deskundigen worde verklaard nietig en van onwaarde, en dat er tot eene nieuwe opneming door andere deskundigen worde overgegaan.

a 's Hertogenbosch 24 Junij 1840, bev. bij 's Hertogenbosch Arb.... Maart 1842 (1).

49. Indien bij eindvonnis de gedaagden zijn ontwaard verklaard van het regt van overdragt of beklemming van de helft der daarbij vermelde landen, met last dat die landen, als tusschen partijen gemeen, zullen worden gescheiden en het aandeel aan de eischers uitgevondigd, en daarbij deskundigen zijn benoemd, zoo tot waardering der behuizing op het land staande, als tot die van de scheiding en uitvondiging zelve, en dit vonnis is bevestigd met uitzondering alleen ten opzigte van een der gedaagden, die eene incidentele procedure had begonnen tot valschheid eener notariële akte, waarop de eischers zich hadden beroepen, zoodat de procedure in appel ten zijnen aanzien is geschorst, — moet de bepaling van dag en uur voor de beëdiging van de deskundigen door eene der partijen bij request verzocht of bij dagvaarding gevorderd worden. Indien echter de eischers den prokureur der gedaagden, even als ware het geding hangende, ter rolle hebben opgeroepen, en door beide partijen vervolgens is geconcludeerd, moeten partijen geacht worden het tusschen haar opzigtelijk die beëdiging bestaand geschil op deze wijze aan het oordeel van den regter te hebben willen onderwerpen, en met onderling goedvinden van de gewone wijze van procederen te hebben willen afwijken. Hij ten wiens opzigte het vonnis is geschorst, behoort tot die beëdiging niet mede te werken, noch daartoe te worden opgeroepen.

a Groningen 27 November 1857.

V.

50. Wanneer de deskundigen zijn vergaderd geweest, ter aangegeven plaatse in tegenwoordigheid van partijen het onderzoek hebben aangevangen, en het daarbij (volgens het rapport dat niet wedersproken is) blijkt, dat partijen zich uit eigen beweging en geenszins naar aanleiding van eenige verklaring der deskundigen dat zij hun onderzoek en beraadslaging geëindigd hadden, van daar hebben verwijderd, dan is de verplaatsing der deskundigen niet eene nieuwe

daad of een op nieuw aangevangen onderzoek, maar eene onafgebrokene voortzetting van het eerste, waarbij mitsdien partijen niet ten tweeden male behoeven te worden geroepen.

Amsterdam 10 October 1845.

51. Indien het onderzoek van deskundigen overeenkomstig de wet heeft plaats gehad en tusschen partijen omtrent de identiteit der goederen geen geschil bestaat, dan kan de omstandigheid, dat eene der partijen buiten 's lands en op verren afstand woonachtig, bij dat onderzoek niet is tegenwoordig geweest of vertegenwoordigd, geen grond opleveren, om de bewijskracht van het verslag van deskundigen, omtrent den toestand der goederen tijdens de ontvangst te betwijfelen.

b N.-Holland 1 Maart 1849, vern. Amsterdam 29 September 1847.

52. Wanneer partijen deskundigen benoemd hebben om te onderzoeken en te beslissen of zekere geleverde waar aan een gesloten koop voldoet, en die deskundigen het omtrent de wijze waarop hun onderzoek zal plaats hebben, niet eens zijn, dan moet ook dit bij gemis van bepalingen door partijen gemaakt, door de meerderheid der deskundigen beslist worden.

a Amsterdam 8 December 1869.

53. De eenzelvigheid van goederen welke door deskundigen moeten onderzocht worden, moet niet noodwendig vóór de expertise uitgemaakt zijn; die beslissing komt eerst te pas bij of na de expertise.

Amsterdam 12 Februarij 1868. — Leiden 7 April 1868.

VI.

54. De Nederlandsche wetgever heeft, ten opzigte van een berigt van deskundigen, geene formaliteit voorgeschreven, welker verzuim de nietigheid van het rapport zou veroorzaken. Art. 235 en 236 Rv., overeenkomende met art. 322 C. de Proc. Civ., volgens welke de regter ambtshalve andere deskundigen kan benoemen, en ook bevoegd is, om een ander gevoelen dan dat der deskundigen te volgen, geven immers gereede hulpmiddelen aan de hand tegen alle zoodanige gebreken, welke den regter buiten staat stellen, het berigt der deskundigen als regelmatig en gegrond aan te nemen; inzonderheid wanneer het ingevolge eene speciale wet voor den regter facultatief is, om al dan niet eene expertise te bevelen en het gevoelen der deskundigen te volgen, is de regter a quo de eenige bevoegde beoordeelaar, in hoeverre een door deskundigen opgemaakt rapport, ingevolge art. 231 met redenen is omkleed en de verlangde inlichting bevat, om ten gevolge daarvan al dan niet ambtshalve een nader onderzoek te bevelen.

N.-Holland 20 Junij 1842; — cf. conclusie van den Adv.-Gen. De Bosch Kemper, volgens wien, bij het onbepaald voorschrift van art. 231 Rv., het rapport van deskundigen moet geacht worden genoegzaam met redenen te zijn omkleed, wanneer de deskundigen, ten genoege van den regter, de juistheid van hunne conclusie aantoonen.

55. Een rapport voldoet niet aan de wet, zoodat er termen bestaan om andere deskundigen te benoemen, indien daarbij alleen wordt verklaard, dat de door hen onderzochte leijen zijn slechte en onbruikbare waar, om er bekwaam werk mede te kunnen verrigten, zoo als men het verlangt van eenen kundigen en eerlijken werkman; — voorts daarbij (in strijd met de gedane opdragt) ook niet den prijs en de voorwaarden van verkoop in aanmerking hebben genomen.

Maastricht 30 September 1842.

56. Ten einde eene verklaring van deskundigen als geregtelijk rapport te doen aannemen, moet blijken door wien en op welke wijze die deskundigen zijn benoemd of waaruit zij hunne qualiteit hebben ontleend.

Amsterdam 9 Junij 1842.

57. Wanneer door kooper en verkooper bij minnelijke overeenkomst deskundigen zijn benoemd, om over de overeenstemming van het geleverde goed met het monster waarop het gekocht is, uitspraak te doen, en de minderheid der deskundigen het van dat onderzoek opgemaakt verslag weigert te teekenen, zoo kan, bij gebreke van eene uitdrukkelijke wetsbepaling, voor dit geval gehandeld worden naar analogie van hetgeen bij art. 638 Rv. voor scheidslieden is bepaald; dus zal de meerderheid der deskundigen van de voormelde weigering der minderheid in het verslag melding kunnen maken, met dat gevolg, dat het verslag dezelfde kracht heeft als of het door allen ware onderteekend.

a Amsterdam 8 December 1869.

58. Bij eene vordering tot schadevergoeding ten gevolge van de nabij gelegen fabrijk der gedaagden geleden, doet het niets ter zake, dat één der deskundigen in het berigt verklaard heeft niet te kunnen instemmen met het gevoelen der beide anderen, dat de rook of walm, in den tuin der eischers waargenomen, niet met den naam van dikke zou moeten worden bestempeld, en eene reserve heeft gemaakt omtrent den hitte-graad der lucht, — indien de drie benoemde deskundigen eenstemmig van gevoelen zijn, niet alleen dat zich uit de schoorsteenen der fabrijk heete lucht en rook over en in den tuin der eischers verspreiden, maar ook dat die rook en heete lucht op de daarin staande boomen en planten eene nadeelige werking uitoefenen, ten gevolge waarvan deze ziekelijk worden en afsterven, zoodat in het eigenlijk berigt geen verschil van gevoelen bestaat, en niet kan gezegd worden dat het berigt zou strijden met de wet, omdat het persoonlijk gevoelen van een der deskundigen is opgegeven; art. 231 Rv.

a Limburg 23 April 1860, bev. Maastricht 24 April 1856.

59. Indien niet vooraf bij vonnis is uitgedrukt wat het onderwerp van onderzoek moest uitmaken, of partijen niet in de mogelijkheid zijn geweest, dit geraden achtende, de deskundigen te wraken en hun zoodanige voordragten en vorderingen te doen als zij zullen goedvinden, kan dat rapport niet worden aangenomen, bv. tot bewijs van de bouwvalligheid van een huis, dat door instorting aan een ander schade had toegebragt, indien dat rapport ook niet is opgemaakt op verzoek of met overeenstemming van beide partijen.

a Amsterdam 2 Februarij 1853; — cf. def. vonnis *b* Amsterdam 4 October 1853.

60. Ofschoon bij art. 1903 B. W. het berigt van deskundigen niet wordt opgenoemd onder

de bewijsmiddelen, volgt echter hieruit niet dat de wet daaraan in burgerlijke gedingen geene bewijskracht zoude hebben toegekend, en het alleen zoude hebben toegelaten tot 's regters inlichting.

H. R. 11 Februarij 1859, Concl. conf. — H. R. 6 October 1865, Concl. conf. — *b* H. R. 27 November 1846, Concl. conf.

61. Het rapport dat door deskundigen, door den voorzitter der Regtbank in kort geding benoemd, is opgemaakt en met medewerking en in tegenwoordigheid van partijen tot stand gekomen, kan als bewijsmiddel gelden.

b Amsterdam 11 Januarij 1870.

62. Een proces-verbaal van bevinding ten verzoeke van de eischers, zonder medewerking der gedaagden, door een notaris opgemaakt naar de opgaven van een viertal deskundigen, door de eischers benoemd tot opname van den toestand waarin zich een gebouw onmiddellijk na eene gazontploffing bevond, heeft in regten niet de minste bewijskracht.

Arnhem 20 Februarij 1871.

63. Een verslag van deskundigen, als uit den aard der zaak strekkende om den oogenblikkelijken toestand der goederen te constateren, kan geen bewijs opleveren van de schuld of achteloosheid des afzenders, als oorzaak der bijzondere daaraan bevonden gebreken.

b N.-Holland 1 Maart 1849.

64. Onderhandsche mededeelingen door een of twee der experten aan eene der partijen gedaan en waardoor de inhoud van hun berigt zou gewijzigd worden, mogen in regten niet gelden.

Zeeland 8 Maart 1870.

65. De waarde door den regter te hechten aan een rapport van deskundigen op verzoek van partijen uitgebragt over den toestand van verkochte goederen, regelt zich naar de bedoeling, welke partijen hadden bij de opdragt van het onderzoek en de schade-begrooting der goederen. Een ingevolge overeenkomst van partijen voor haar verbindend onderzoek en begrooting van deskundigen heeft kracht en werking op gelijke wijze als de overeenkomst, waaruit die regtshandeling voortspruit. Dergelijke opdragt is niet gelijk te stellen met eene arbitrage in den zin van art. 620 v. Rv.

N.-Holland 19 December 1867.

66. Eene algemeene verklaring van experten «dat de lading behoorlijk gestuwd was,» is geen afdoend bewijs van goedkeuring der betrekkelijke plaatsing van de suiker en de koffij in het schip.

N.-Holland 19 Mei 1864, bevest. Amsterdam 11 Maart 1863.

67. Indien verkochte en geleverde goederen aan eene expertise worden onderworpen en de verkooper daarna de identiteit betwist, moet hij poseren en bewijzen, dat er verwisseling van goederen heeft plaats gehad. Die identiteit behoeft niet te blijken door sequestratie. Wanneer dezelfde stukken, die door experten als teruggegaan en gedeprecieerd zijn aangenomen en waaraan zij eene mindere waarde toekennen, later als gaaf en goed zijn verkocht, volgt daaruit nog niet dat de experten in dwaling verkeerden en is het bewijs daarvan niet admissibel.

N.-Holland 19 December 1867.

68. Art. 235 Rv. geeft aan den regter de bevoegdheid ambtshalve andere deskundigen te benoemen, indien hij in het berigt van de eerst benoemde de vereischte inlichting niet vindt, doch geeft aan partijen geene vrijheid dit te vorderen en vooral niet bij afzonderlijke incidentele conclusie. In zoodanig geval kan, met voorbijgaan der incidentele conclusie, de hoofdzaak worden bepleit, al ware het dat de partij met opzet heeft nagelaten zich omtrent de hoofdzaak uit te laten.

N.-Holland 19 Junij 1862, bev. Amsterdam 22 October 1861. — In anderen zin Maastricht 30 September 1842, eene nieuwe expertise op verzoek van eene der partijen bevelende, en *a* N.-Holland 5 September 1850, naar luid waarvan eene der partijen niet eene andere benoeming van deskundigen kan vorderen, wanneer zij niet betwist de door deskundigen gemaakte begrooting van kosten om werktuigen in dien goeden en bruikbaren staat te brengen, als volgens de primitieve overeenkomst door partijen was bedoeld.

69. Indien bij het aannemings-contract is bepaald, dat de aannemingssom zal moeten worden betaald zoodra deskundigen het werk zullen hebben goedgekeurd, en de aannemer dientengevolge, op grond van een overgelegd goedkeurend rapport van deskundigen, de betaling eischt, dan handelt de regter, in dat rapport niet vindende zoodanige algemeene goedkeuring der werken, als hij volgens den geest der gemaakte overeenkomst in de bedoeling van partijen beschouwt, niet in strijd met eenige wetsbepaling, door alvorens ten principale regt te doen, een nieuw onderzoek van deskundigen te gelasten.

a H. R. 10 Maart 1854, Concl. conf. bevest. N.-Holland 23 Junij 1853, waarbij was vern. Haarlem 4 Januarij 1853.

70. Aanmerkingen op een rapport van deskundigen, van wie die ook mogten afkomstig zijn, en zelfs dan, wanneer zij in eenigerlei opzigt zouden kunnen gelden tegen het bepaald en stellig gevoelen, door andere deskundige en onzijdige personen eenstemmig uitgebragt, kunnen, indien dit rapport niet in strijd is met 's regters overtuiging, geen grond opleveren om een gevraagd of eenig ander nieuw onderzoek te bevelen. Veroordeeling van den Staat tot schadevergoeding wegens het maken van metselwerk aan de rivier de Jeker, waardoor de werking van den daarop staanden molen des eischers werd belemmerd, en de uitoefening van diens erkend regt op den waterstroom was ontnomen en te niet gedaan.

b H. R. 9 Junij 1854, ingevolge interlocutoir arr. tot expertise (21 Mei 1852). — In revisie is echter (arr. v. 25 April 1856) geoordeeld dat de Raad in dat berigt niet de vereischte inlichting heeft gevonden, en wel bij gemis daarin van genoegzame duidelijkheid, volledigheid en eenvoudigheid in de voorstelling en ontwikkeling van vele wetenschappelijke beschouwingen; er werden nieuwe deskundigen benoemd, en op grond van hun verslag, als zijnde niet bewezen dat den oorspronkelijken eischer schade was toegebragt door het gemaakte metselwerk, werd de eisch tot schadevergoeding ontzegd bij *b* H. R. 1 April 1858.

71. De beteekening waarvan art. 234 Rv. gewaagt, is blijkbaar alleen van toepassing op een berigt van deskundigen, dat tot bewijsmiddel op de vordering zelve moet strekken; zij behoort geenszins te worden toegepast op zulk een berigt, dat slechts het gevolg is van een voorloopig verzoek zonder invloed op de zaak ten principale, zoo als eene opneming van deskundigen welke onverwijld noodzakelijk was om den staat van een gebouw te constateren bij den aanvang van het geding, ten einde daaraan tot voorkoming van verdere schade, pendente lite, de noodwendige herstellingen te doen. Indien men vermeent uit zoodanig berigt van deskundigen eenige gronden ten zijnen voordeele te kunnen aanvoeren, is men geregtigd om daarvan eene expeditie te ligten en in het proces te brengen, behoudens het vermogen van den regter om daarop al dan niet in judicando ten principale te letten, zoo als hij zal vermeenen te behooren.

Z.-Holland 31 Maart 1847, bev. 's Gravenhage 21 October 1845, waarbij tevens is beslist, dat de niet-nakoming van de bij art. 234 Rv. gevorderde beteekening aan de wederpartij, geenszins de niet-ontvankelijkheid om voort te procederen ten gevolge heeft, maar alleen in dit geval het berigt, door de meest gereede partij overgelegd, bij den regter buiten aanmerking moet blijven.

72. Indien men noch tegen het rapport der deskundigen, houdende opname der schade aan verzekerde goederen overkomen, noch tegen hunne voorafgegane of opgevolgde behandeling protest heeft ingediend, is men niet meer ontvankelijk in beweringen omtrent onregelmatigheid of willekeurigheid bij de behandeling.

Amsterdam Arb. 28 Februarij 1839.

73. De vordering in hooger beroep gedaan tot het bevelen van een nieuw onderzoek door deskundigen, is præmatuur en mitsdien niet-ontvankelijk, zoolang de hoofdzaak bij den eersten regter nog aanhangig en onbeslist is.

Utrecht Hof 17 Mei 1852.

DESKUNDIGEN IN STRAFZAKEN.

I. Toelaatbaarheid en noodzakelijkheid.
II. Benoeming en beëediging.
III. Bewijskracht.

I.

1. Daar een onderzoek van deskundigen door den wetgever niet is gerangschikt onder de bij de wet erkende bewijsmiddelen, maar casu quo alleen kan en mag dienen om tot 's regters inlichting te strekken, volgt hieruit dat de beoordeeling in hoever eene zoodanige expertise nuttig en noodzakelijk mogt zijn, aan de bescheidenheid des regters is overgelaten en dat de besch., zonder in zijn regt van wettige verdediging te worden verkort, geen regt heeft deskundigen te doen hooren; er kan dus geene schending der wet zijn begaan, indien het Hof heeft verstaan, dat de al of niet genoegzaamheid der aangevoerde bewijsmiddelen bij de einduitspraak behoorde te worden beoordeeld, zonder dat er dienaangaande een voorloopig onderzoek kon plaats hebben, en op dien grond de na afloop van het getuigen-verhoor gevraagde expertise heeft geweigerd, en gelast dat met de behandeling der zaak zou worden voortgegaan.

a H. R. 21 Mei 1844, Concl. conf.

2. De beslissing dat luciferskoppen bevatten vergif, en dat zij door den beschuldigde in zoodanige hoeveelheid aan iemand toegediend zijn, dat daardoor diens dood had kunnen zijn veroorzaakt, geldt niet een materieel feit, waarvan het bewijs zou onderworpen zijn aan de voorschriften van de art. 427, 428 en 443 Sv., maar eene uitspraak over een wetenschappelijk vraagstuk, dat bij art. 438 Sv., zooveel noodig na inlichting door deskundigen, aan den regter ter beslissing is overgelaten.

b H. R. 28 Januarij 1857, Concl. conf.

3. Nergens is bij de wet en alzoo ook niet bij de art. 45 tot 49 Sv., in cas van overtreding van art. 423 C. P. door het vermengen van boter met te veel water, een onderzoek van deskundigen tot het leveren van het bewijs der vervalsching van de natuur van het verkochte voorgeschreven.

q H. R. 30 Augustus 1842, Concl. tot ontslag.

4. Bij gebreke van omschrijving in eene gemeente-verordening van het woord *gebouw*, moet daaraan de gewone beteekenis worden gegeven en kan de regter daarover het gevoelen van deskundigen inwinnen.

b H. R. 7 Maart 1865, bev. 's Gravenhage 8 December 1864. — De Adv.-Gen. was het oneens met de aan het woord gebouw na voorlichting van deskundigen door de Regtbank gegeven uitlegging, dat het nl. is een constructief geheel met eigene grondslagen, bindlagen, kapspanning en buitenmuren.

5. Het niet ter teregtzitting verhooren van in de instructie benoemde deskundigen brengt geene nietigheid te weeg.

b H. R. 9 December 1863, Concl. conf.

6. De niet-naleving van het voorschrift van art. 300 Sv., dat de gedurende de instructie over de beschuldiging van valschheid benoemde deskundigen bij de teregtstelling van den beschuldigde moeten gehoord worden, is met geene nietigheid bedreigd.

a H. R. 21 November 1871, Concl. conf.

II.

7. De keuze der personen, die de regter geschikt en bekwaam oordeelt om hem als deskundigen voor te lichten, moet geacht worden geheel aan zijne wijsheid en beleid te zijn overgelaten. Zonder dat daartegen iets afdoet het Kon. besluit van 15 Julij 1818 (Sb. nº 30), houdende verordeningen betrekkelijk het doen van geregtelijke schouwingen, kan het alzoo in cas van vergiftiging in cassatie niets afdoen dat de rapporten van zaakkundigen zijn opgemaakt niet door medicinæ doctoren, maar door apothekers.

c H. R. 28 Januarij 1857, Concl. conf.

8. De regter is niet verpligt de door den besch. opgeroepen en ter teregtzitting tegenwoordig zijnde deskundigen te hooren, en is in dit geval bevoegd van ambtswege andere deskundigen te benoemen.

b H. R. 12 Junij 1860, Concl. conf.

9. Eene nota van deskundigen door den verdediger overgelegd is geen rapport van zaakkundigen naar art. 438 Sv., maar die voorlichting of wijze van onderzoek benadeelt de regten van het O. M. niet, zij is met geen enkel artikel van het Wetb. van Strafv. in strijd en strookt zelfs volkomen met den geest van dat Wetboek.

N.-Holland 28 November 1870.

10. De Officier van Justitie heeft buiten de gevallen vermeld bij art. 41 tot en met 53 Sv. geene bevoegdheid tot benoeming van deskundigen.

Hoorn 4 Februarij 1842.

11. Nergens is voorgeschreven dat de deskundigen vóór het verrigten eener lijkschouwing moeten beëedigd worden. De eed heeft alleen betrekking op het door hen naar hun geweten geven van verslag.

b H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

12. De wet schrijft niet voor welken eed de deskundigen in de teregtzitting moeten afleggen, zoodat noch schending noch verkeerde toepassing van art. 183 Sv. kan hebben plaats gehad door de als getuigen gedagvaarde, doch als deskundigen gehoorde personen als getuigen te beëedigen, mits slechts van hunne verklaringen geen bij de wet verboden gebruik gemaakt zij.

b H. R. 14 Junij 1864, Concl. conf. — *b* H. R. 15 Maart 1870, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Mei 1870, Concl. conf.

13. Indien deskundigen in handen van den regter-commissaris den eed hebben afgelegd van hunne commissie naar beste weten te zullen vervullen, in plaats van volgens het wettelijk voorschrift onder eede te beloven dat zij hun verslag naar hun geweten zullen geven, kan zulks — hoezeer die afwijking van het bij de wet gegeven voorschrift geenszins is goed te keuren — nogtans niet de cassatie van het beklaagde arrest ten gevolge hebben, naardien bij de wet de straf van nietigheid daarop niet is bedreigd.

a H. R. 17 Mei 1853, Concl. conf.

III.

14. Wanneer de regter verklaart, dat de door de deskundigen uit waargenomen feiten getrokken conclusie door hem aannemelijk is bevonden en dat hij zich met die conclusie geheel vereenigt, dan spreekt hij een zelfstandig oordeel uit, al is het over een onderwerp vreemd aan de wetenschap van het regt. Juist voor dat geval is aan den regter de bevoegdheid gegeven, zich door de wetenschappelijke kennis van deskundigen te doen voorlichten.

a H. R. 9 Junij 1868, Concl. conf.

15. Artsen of heelmeesters die een visum repertum hebben uitgebragt, zijn niet als gewone getuigen maar als zaakkundigen te beschouwen. Die visa reperta kunnen dus niet worden gelijk gesteld met schriftelijke verklaringen van gewone getuigen, terwijl overigens nergens bij de wet is verboden, bij den aanvang der teregtzitting in hunne tegenwoordigheid die stukken te doen voorlezen.

a H. R. 4 Februarij 1839, Concl. conf.

16. Een rapport van deskundigen kan voor zooverre daarin eene opgaaf voorkomt van hetgeen door den expert in facto is gezien of bevonden, alleen als een getuigenis beschouwd worden, indien het aan de vereischten daartoe beantwoordt, en wordt dus art. 443, jº 438 Sv. geschonden door zoodanig rapport te bezigen als bewijsmiddel, zonder dat het mondeling is afgelegd en met eede gesterkt.

c H. R. 3 November 1868, Concl. contr. beschouwende het verslag van zaakkundigen als een schriftelijk bescheid dat wettig tot bewijs van eene aanwijzing mag gebezigd worden.

17. Het voorschrift van art. 438 Sv. dat de rapporten van zaakkundigen omtrent de bijzonderheden of gesteldheid eener zaak alleen tot des regters inlichting kunnen dienen, moet evenzeer gelden met betrekking tot hetgeen de zaakkundigen als hunne *bevinding* in de bedoelde verslagen omschrijven, als met betrekking tot het *oordeel* dat zij daarin over de oorzaken en de gevolgen van het bevondene uitbrengen. Die bepaling is derhalve geschonden, waardoor het Hof is aangenomen: «dat het beëedigd visum »repertum, ter teregtzitting voorgelezen en na»der mondeling toegelicht, het resultaat levert, »hetwelk het Hof als uitspraak van eigen oor»deel, op de *gegevens* gevestigd, overneemt, dat »de bovenmatige opvulling der hersenen met »bloed, enz. als oorzaak des doods verstikking »door onderdompeling in het in den vroegen »morgen zeer koude water aanwijst.» De beslissing omtrent die oorzaak is immers gegrond op hetgeen de geneeskundigen bij de lijkschouwing in facto hebben waargenomen; de gemelde als *gegevens* aangeduide feiten zijn uitsluitend aan het visum repertum ontleend, of althans heeft dat rapport met de getuigenissen der zaakkundigen tot dat bewijs medegewerkt.

c H. R. 29 Augustus 1871, Concl. conf.

18. Even als de voorlichting van zaakkundigen bij het bewijs der misdrijven tot des regters inlichting mag strekken, mag zij evenzeer, ja zelfs moet zij uit den aard der zaak dienen tot 's regters voorlichting voor eene beslissing, niet betreffende een feit van het proces, maar eene regterlijke beoordeeling aangaande de toepassing der wet, zoo als dat de cholera asiatica behoort tot de inwendige ziekten.

f H. R. 17 October 1854, Concl. conf.

19. Het is niet in strijd met art. 443, nº 3 Sv., maar behoort integendeel onder de bewijs-

middelen bij dat artikel wettelijk erkend, wanneer de regter na een naauwkeurig persoonlijk onderzoek der van valschheid betichte schrifturen, zich vereenigt met het rapport der deskundigen omtrent de identiteit van het schrift, en alzoo dat persoonlijk onderzoek, in verband met de inlichtingen uit het rapport te ontleenen, tot wettig bewijs verheft.

d H. R. 15 Junij 1841, Concl. conf. — *e* H. R. 28 September 1841, Concl. conf. — *e* H. R. 19 October 1841, Concl. conf. — *g* H. R. 7 November 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Mei 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 20 April 1859, Concl. conf. — Zeeland 20 Maart 1841.

20. Hoewel volgens art. 438 Sv. de rapporten van deskundigen alleen kunnen dienen om tot 's regters inlichting te verstrekken, volgt daaruit geenszins dat zij buiten hunne visa reperta omtrent hetgeen zij in facto gezien en bevonden hebben, niet als gewone getuigen zouden mogen worden gehoord.

c H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 4 December 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 5 Februarij 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Mei 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Maart 1863, Concl. conf.

21. De beleedigingen en verwondingen, door deskundigen op het lijk van een persoon waargenomen, kunnen in regten niet worden bewezen door het visum repertum, dat slechts tot 's regters inlichting kan strekken, maar wel door hetgeen die deskundigen op de teregtzitting onder eede als getuigen verklaren daaromtrent te hebben bevonden, gezien en waargenomen. De regter is echter bevoegd zich te vereenigen met het oordeel en gevoelen der deskundigen omtrent de oorzaak van den dood van een persoon, en dit tot eigen beslissing te maken.

b Rotterdam 26 September 1871, Concl. conf.

22. Indien in de beklaagde arresten melding wordt gemaakt van «de door de deskundigen »als getuigen onder eede afgelegde verklarin»gen,» kan niet worden beweerd dat aan het rapport der deskundigen eene te groote bewijskracht zoude zijn toegekend.

a H. R. 14 December 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 5 October 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 1 Junij 1858.

23. Indien de regter de gronden zijner wettige overtuiging, dat er werkelijk eene strafbare daad, bv. moedwillige doodslag, heeft plaats gehad, niet kan putten uit de rapporten van deskundigen, dan kan hij die overtuiging aanvullen door de aanwijzingen die ten processe aanwezig zijn.

Gelderland 23 Februarij 1843.

24. Uit de bepaling van art. 50 Sv., waarbij wordt toegelaten, zelfs in het geval van gewelddadigen dood, slechts één enkelen deskundige als verslaggever te bezigen, volgt noodwendig, dat op het verslag van één enkelen deskundige, bv. in verband met de bekentenis van den beklaagde, zoodanig mag worden acht geslagen, als de wet omtrent de verslagen van deskundigen toelaat.

d H. R. 7 Februarij 1860, Concl. conf.

25. Door als wettig bewijsmiddel te doen dienen eene uitspraak van het muntcollegie is geschonden art. 11 der wet van 1 Junij 1850 (Sb. nº 25), bepalende dat de uitspraken van het muntcollegie in burgerlijke en in strafzaken slechts gelden als berigten van deskundigen, die volgens art. 438 Sv. alleen tot inlichting des regters kunnen strekken.

a H. R. 19 October 1869, Concl. conf.

26. De opgave van deskundigen dat de toestand waarin zich het hymen der beleedigde bevond, waarschijnlijk veroorzaakt was door eene gepleegde daad van verkrachting, moet als eene bloote gevolgtrekking beschouwd worden; maar de regter heeft die gevolgtrekking als zoodanig niet voor bewijs aangenomen, wanneer hij uit eigen wetenschappelijk onderzoek en uit de wettig bewezen omstandigheden een zelfstandig oordeel vormt en het door de deskundigen toegelicht feit beslist.

b H. R. 7 April 1868, Concl. conf.

27. Door het bewijs dat een bevonden lijkje was van een voldragen kind, dat het na de geboorte heeft geademd en ten gevolge van verstikking door uiterlijk geweld het leven heeft verloren, te ontleenen aan een visum repertum en aan de verklaringen van deskundigen, is op onwettig bewijs geoordeeld.

a H. R. 31 December 1861, Concl. conf. vern. Gelderland 18 October 1861, en verwijzing naar het Hof v. Utrecht dat den 18 Februarij 1862 de beschuldigde vrijsprak.

28. De beslissing der vraag, of de eene of andere eetwaar bij herhaald gebruik eene voor de gezondheid schadelijke uitwerking heeft kunnen hebben en indedaad gehad heeft, kan niet slechts gegrond zijn op de stellige verklaringen van onderscheiden getuigen, die dusdanige nadeelige gevolgen zelve hebben ondervonden, maar bovendien ook op inlichtingen geput uit de wetenschappelijke kennis en ondervinding van deskundigen.

a H. R. 14 December 1847, Concl. conf.

29. De beklaagde behoort te worden vrijgesproken bij strijd tusschen de deskundigen over de vraag, of scheepsbrood in plaats van tarwe, uit rogge zou zijn gebakken, als hebbende de eerstbenoemde het gebakkene gehouden voor roggebrood, terwijl de tweede benoemde hebben verklaard, dat in de wetenschap geene middelen aanwezig zijn, om tarwe en roggemeel, vooral na de bakking met voldoende zekerheid van elkander te onderscheiden; en dat men het voor onmogelijk houdt in ontdekte roode schimmel een afdoend bewijs te vinden voor het aanwezig zijn van roggemeel.

Dordrecht 13 April 1853.

DEURWAARDER.

I. Benoeming.
II. Bevoegdheid, verpligtingen.
III. Discipline.
IV. Aansprakelijkheid.
V. Salaris en verschotten.

I.

1. Het is een dwaalbegrip dat de Hoven bij de aanstelling van deurwaarders bij de Arr.-Regtbanken aan de voordragt zouden zijn gebonden, en niemand daarbuiten zouden mogen benoemen.

c H. R. 31 Maart 1854, Concl. conf. vern. Assen ... 1854 (10).

II.

2. Bij het Wetb. v. Strafv. is het doen van geregtelijke exploiten, aanzeggingen, beteekeningen enz. aan deurwaarders opgedragen en worden alleen bij uitzondering anderen daartoe bevoegd verklaard, zoo als in art. 60, 95, 105, 223, 224 en 246 Sv. Hieruit volgt dat, waar die uitzondering niet met name wordt toegelaten, steeds de algemeene regel van bevoegdheid moet worden in acht genomen, en dat, nu in art. 401 Sv. niet alleen zoodanige uitzondering niet voorkomt, maar het doel en de strekking van dat artikel, vergeleken met art. 391, kennelijk zijn, om de beteekening waarvan te dier plaatse wordt gesproken, op te dragen aan een deurwaarder, die dan ook alleen in art. 391 wordt genoemd. Eene zoodanige beteekening door een rijksveldwachter gedaan, moet buiten gevolg worden gesteld en van onwaarde verklaard.

b H. R. 5 October 1858.

3. Door de deurwaarders der directe belastingen kunnen wel, krachtens art. 20 der wet v. 22 Mei 1845, alle exploiten en akten, betreffende vervolgingen voor de invordering der directe belastingen of wegens boeten in zaken dier belastingen geschieden, en zulks krachtens art. 23 vrij van zegel- en registratie-regten, maar daaronder kunnen niet begrepen zijn de dagvaardingen, aan de belastingschuldigen als aangestelde geregtelijke bewaarders hunner eigene in beslag genomen goederen te doen. Deze exploiten kunnen geenszins geacht worden regtstreeks te betreffen de invordering van belastingen of boeten, noch ook de daartoe strekkende parate executie, welke aan de deurwaarders der belastingen is opgedragen, maar vloeijen voort uit de persoonlijke verpligtingen van geregtelijke bewaarders, en behooren dus voor den burgerlijken regter door de gewone deurwaarders te worden aangebragt.

Amsterdam Kgr. III 22 Maart 1849.

4. De beteekening van een interlocutoir arrest ten verzoeke van de partij zelve gedaan, kan met het oog op art. 5 en 7 van het reglement op de dienst der deurwaarders, gearresteerd bij Kon. besluit v. 14 September 1838 (Sb. nº 36), niet beschouwd worden als de beteekening van eene akte van prokureur tot prokureur, waartoe alleen een bepaalde deurwaarder bevoegd is.

a H. R. 4 December 1845, Concl. conf.

5. De wetsbepalingen, welke de bevoegdheid regelen van den deurwaarder als een op openbaar gezag aangestelden ambtenaar, om tot zekere akten en handelingen zijn ministerie te verleenen, zijn eo ipso van publieke orde; daaraan mag krachtens art. 14 A. B. door geene bijzondere overeenkomsten worden gederogeerd, en daaruit volgt, dat het onderzoek naar eene beweerde schending van art. 16 Rv., omtrent beteekening van exploiten aan bloedverwanten of aangehuwden van den deurwaarder, niet mag worden afhankelijk gemaakt van de vraag, of hierdoor de partij al dan niet in hare verdediging is benadeeld.

Sneek 29 Januarij 1845.

6. Het verbod vervat in art. 16 Rv., naar luid waarvan een deurwaarder geen exploit mag doen voor zijne bloedverwanten of aangehuwden in de regte linie enz., is strictae interpretationis en mag niet tot de aangehuwden der vrouw uitgebreid worden; affinitas non parit affinitatem.

's Hertogenbosch 11 Maart 1842.

7. De betrekking van schoonzoon en schoonvader tusschen een deurwaarder en een der leden van een bestuur is geen wettig beletsel voor dat bestuur, als zedelijk persoon beschouwd, om zich van het ministerie van dien deurwaarder te bedienen.

Sneek 29 Januarij 1845.

8. Een deurwaarder bij de Arr.-Regtb. aangesteld, is ook met het oog op de art. 1, 8 en 14 van het reglement op de organisatie en de dienst der deurwaarders, gearresteerd bij Kon. besl. van 14 September 1838 (Sb. nº 36) en op art. 3 van het Kon. besluit van 8 April 1839 (Sb. nº 10), bevoegd om binnen de geheele uitgestrektheid van het arrondissement te exploiteren en alzoo ook om voor de Kantongeregten binnen hetzelve te dagvaarden.

c H. R. 3 Februarij 1843, Concl. conf. — Amsterdam 10 December 1838, vern. Amsterdam Kgr. II 18 October 1838. — *a* Appingadam 7 Mei 1840. — Anders Amsterdam Kgr. I 26 October 1838. — Sneek Kgr. 5 Februarij 1839. — *a* Onderdendam Kgr. 11 Maart 1840. — Nijmegen Kgr. 10 September 1845.

9. Een deurwaarder, die mede-directeur is eener vereeniging van eigenaren van onroerende goederen, en die als zoodanig met en benevens zijn mede-directeur jegens die eigenaren tegen eene vaste som, door hen, als leden dier vereeniging, jaarlijks te betalen, verpligt is te zorgen, dat tegen den eventueel gebrekkigen of nalatigen huurder, ten verzoeke van den eigenaar, eene regtsvordering tot ontruiming worde ingesteld en vervolgd, kan uit overweging dat voormeld artikel voor geene extensieve interpretatie vatbaar is, niet gezegd worden zoodanig dadelijk of zijdelingsch belang bij dat geding te hebben, dat, wanneer hij zelf het exploit van dagvaarding heeft gedaan, al geschiedde dit op naam van den eigenaar, hij moet geacht worden in zijne eigene zaak te hebben geëxploiteerd.

Utrecht 22 October 1852.

10. Een deurwaarder bij het Kantongeregt, indien hij al daar, waar het geldt de uitvoering van een vonnis van de Arr.-Regtb., bevoegd mogt zijn iemand in zijn kanton in gijzeling

aan te houden, en op dit zijn territoir het daartoe gevorderd proces-verbaal op te maken, is in ieder geval (op straffe van nietigheid der akte) niet bevoegd den ten fine van gijzeling gearresteerden persoon buiten zijn kanton ter gevangenstelling over te brengen en aldaar de akte van in gevangenisstelling op te maken, als zijnde het proces-verbaal van gijzeling en de akte van in gevangenisstelling twee verschillende, beide door den deurwaarder op te maken akten.

Winschoten 8 Julij 1840. — Anders Assen 9 Januarij 1845, hoofdzakelijk op grond, dat de aanhouding als het eigenlijk exploit van gijzeling moet worden beschouwd, dat derhalve de verdere verrigtingen van den deurwaarder, om de in-gijzeling-stelling te volbrengen, slechts als de gevolgen van dat hoofd-exploit moeten worden aangemerkt, en dat mitsdien de territoriale bevoegdheid van den deurwaarder, ten aanzien dier verrigtingen, moet worden gerekend naar de plaats der aanhouding.

11. De deurwaarders zijn tot het afnemen en constateren van antwoorden of verklaringen alleen bevoegd in de gevallen bij de wet uitdrukkelijk voorzien. Buiten die gevallen kan alzoo een deurwaarders-exploit geen bewijs opleveren voor een gegeven antwoord of verklaring.

Drenthe 26 Januarij 1861.

12. Aan deurwaarders is geene bevoegdheid gegeven om bij hunne akten te doen blijken van burgerregtelijke handelingen. Het exploit waarbij aan iemand is aangezegd dat een aangewezen derde van den requirant volmagt heeft om zekere gelden te ontvangen, kan daarom niet als authentieke akte bewijs dier lastgeving leveren. Zonder de onderteekening des lastgevers kan het evenmin gelden als onderhandsche volmagt.

Maastricht 16 Februarij 1871.

13. De verpligting der deurwaarders of exploiteurs in de kolonie Suriname, tot gehoorzaamheid aan de regterlijke bevelen, strekt zich niet uit tot zoogenaamde ambtshalve genomen beschikkingen of gegeven bevelen, die hun oorsprong niet uit de wet ontleenen.

H. R. 22 November 1844.

14. Geene wetsbepaling verbiedt aan de deurwaarders, die exploiten hebben uitgebragt, in die zaak als gemagtigden op te treden. Ten dien aanzien is niet toepasselijk het arrêté, portant que les fonctions d'huissier et celles de défenseur officieux sont incompatibles, — v. 18 Thermidor XI (6 Augustus 1803), Bull. des lois, n° 313.

Zuidhorn Kgr. 11 April 1855. — Anders Alphen Kgr. 28 October 1857, tevens beslissende dat in zoodanig geval zelfs ambtshalve tegen hem die den deurwaarder als gemagtigde zond, verstek moet worden uitgesproken. — Rotterdam Kgr. 5 Februarij 1851.

15. Een deurwaarder die belast is met tot dadelijke betaling te sommeren, moet geacht worden de vereischte volmagt te hebben om voor den eischer te ontvangen en om door vermelding in zijn exploit, authentiek bewijs van betaling te leveren.

Dordrecht Kgr. 12 November 1855. — 's Hertogenbosch Kgr. 18 April 1850.

III.

16. De deurwaarders kunnen slechts bevoegdelijk worden geschorst door het collegie waarbij zij dienst doen; alzoo is een kantonregter niet bevoegd om een deurwaarder, aangesteld door, en dienst doende bij de Arr.-Regtb., te schorsen of hem eenige andere disciplinaire straf op te leggen.

c H. R. 3 Februarij 1843, Concl. conf.

17. De deurwaarder, belast met den openbaren verkoop van roerende goederen, is niet bevoegd die goederen voor zich zelven te koopen; niettemin kan geene straf (schorsing in zijne betrekking) worden toegepast op grond van het Keiz. decr. 14 Junij 1813, als zijnde door de invoering der Nederl. wetgeving vervallen.

a Overijssel 28 Junij 1842.

18. Bij art. 14 van het reglement op de organisatie en de dienst der deurwaarders en verdere regtsbedienden, vastgesteld bij Kon. besl. van den 14 September 1838 (Sb. n° 36), wordt geene bepaling aangetroffen, waarbij eenig beklag of beroep wordt toegelaten tegen de beschikking van een regterlijk collegie, houdende ontzetting van een deurwaarder wegens onachtzaamheid of wangedrag.

f H. R. 6 November 1855, Concl. conf.

IV.

19. Geene veroordeeling van den deurwaarder tot restitutie der kosten en tot schadevergoeding ter zake eener door hem geëxploiteerde nietige akte, is regtens mogelijk, indien hij daartoe niet door de belanghebbenden in regten is betrokken. Schending van art. 1 Rv.

c H. R. 3 Februarij 1843, Concl. conf. — Zuidhorn Kgr. 31 October 1859.

20. Tot vergoeding van de kosten, door zijn verzuim veroorzaakt, kan worden veroordeeld een deurwaarder, die verzuimd heeft exploiten van requisitoiren tot dagvaarding in belastingzaken, voor zegel te doen viseren en in debet te doen registreren.

b Alkmaar 31 Mei 1842.

21. De woorden: «door toedoen van den deurwaarder» in art. 96 Rv., zoodat die ambtenaar tot schadevergoeding wegens eene foutieve beteekening kan veroordeeld worden, zijn in dien zin te verstaan, dat hij òf willens en wetens een hem opgedragen last is te buiten gegaan, òf door onachtzaamheid, òf uit gebrek aan bekwaamheid den hem opgedragen last niet heeft volvoerd, zoo als de wet zulks voorschrijft. Dit is echter niet het geval, wanneer de requirant tegen den beteekende, hoewel te vergeefs, de geldigheid van het exploit heeft staande gehouden.

Assen 21 Junij 1869.

22. Bij nietigheid der dagvaarding, als niet behelzende het juiste uur, waarop de gedaagde in regten moet verschijnen, moet de deurwaarder in de kosten van het exploit en van de vernietigde procedure worden veroordeeld.

Purmerende Kgr. 17 Julij 1855.

23. Veroordeeling van den deurwaarder in de kosten van het exploit, op grond dat hij verzuimd had in de dagvaarding te vermelden, aan wien hij afschrift daarvan had gelaten.

b Assen 10 September 1855. — Groningen Hof 26 Mei 1857, bev. Groningen 18 April 1856, alwaar het eene nietigheid in eene akte van appel betrof.

24. Een deurwaarder, die zelf in zijn exploit verklaart te handelen voor een bepaald persoon, kan zich later tegen dezen niet er op beroepen geen last te hebben ontvangen, wanneer die persoon hem tot schadevergoeding aanspreekt wegens eene in dat exploit begane nietigheid.

Groningen Hof 26 Mei 1857, bev. Groningen 18 April 1856.

25. De deurwaarder, aangesproken tot schadevergoeding wegens een nietig verklaard exploit, kan zich er niet op beroepen, dat hij in het geding over die nietig verklaring niet is geroepen, indien hij niet bewijst dat hij genoegzame gronden zoude hebben gehad om den eisch tot nietig-verklaring te doen afwijzen.

Groningen 18 April 1856, bev. bij Groningen Hof 26 Mei 1857.

26. De nietigheid van het exploit den ongunstigen afloop eener procedure na zich slepende, behoort de deurwaarder de nadeelige gevolgen der procedure te dragen; hij moet dus in de kosten der procedure (in appel) worden verwezen.

Groningen Hof 26 Mei 1857; — te dezen-aanzien in anderen zin Groningen 18 April 1856, op grond dat partij door af te zien van de instantie, de kosten had kunnen voorkomen.

27. De deurwaarder die eene nietige akte van appel heeft uitgebragt, is niet ten behoeve van den appellant aansprakelijk voor de som, waarin deze als oorspronkelijke gedaagde is verwezen, noch voor de kosten der in eersten aanleg gevoerde procedure, zoolang de appellerende partij niet aantoont, dat zij in appel van de door den eersten regter uitgesproken veroordeeling zoude zijn ontheven geworden.

Groningen Hof 26 Mei 1857, bev. Groningen 18 April 1856.

28. Eisch tot schadevergoeding ingesteld tegen eenen deurwaarder wegens eene begane nietigheid in eene door hem opgemaakte akte van appel, doordien dit exploit was beteekend niet aan den ambtenaar van het O. M. bij het Hof, maar aan dien van de Arr.-Regtbank. Oproeping in vrijwaring van den prokureur, op wiens last was geëxploiteerd, en daarop gegrond dat hij, eischer in vrijwaring, nooit eenigen last had ontvangen van den oorspronkelijken eischer tot het uitbrengen van, noch ook van dezen eenig voorschrift had gekregen voor de redactie en het exploiteeren der akte van appel en dagvaarding in hooger beroep, en hij te dien opzigte alzoo jegens dien principalen eischer niet verantwoordelijk kan zijn, maar dat hij integendeel zijn ministerie als deurwaarder aan den ged. in vrijwaring, en alleen aan dezen had verleend tot het uitbrengen der bedoelde akte van appel, hebbende hij van hem gedaagde, als prokureur, en van hem alleen het voorschrift daarvan ontvangen, met last dat alzoo geredigeerd exploit aan den Officier van Justitie te beteekenen, en aan dezen daarvan afschrift te laten. Afwijzing op grond dat regtens niet voldoende is gebleken het positum van den eischer in vrijwaring, dat de gedaagde hem last gegeven had om de bewuste akte van appel te beteekenen aan den Officier van Justitie.

Groningen 18 April 1856, bev. bij Groningen Hof 26 Mei 1857.

V.

29. Deurwaarders hebben het voorregt niet, om hunne salarissen en verschotten wegens een door hen gedaan exploit, door den voorzitter der Regtbank te doen begrooten en van denzelven een bevelschrift van ten uitvoerlegging te vragen voor de getaxeerde som, ten laste van hunne cliënten; mitsdien is de voorzitter niet bevoegd die begrooting en het gegeven bevelschrift van ten uitvoerlegging te verleenen.

Assen 19 November 1860.

30. Declaratie van eenen deurwaarder-zaakwaarnemer, als gemagtigde van de gedaagde tot het waarnemen harer belangen in de nalatenschappen harer ouders, en zulks zoowel ter vereffening dier boedels als om te geraken tot scheiding en deeling. Verpligting des lastgevers tot indemnisatie; bij gebreke van wettelijke voorschriften of tarieven, begrooting door den regter.

Winsum Kgr. 24 Mei 1845.

DEVOLUTIE-REGT.

1. Costumier regt. Uitsluiting der kinderen, geboren uit een tweede of volgend huwelijk van de erfopvolging in de erfelijke en erfhavelijke goederen welke hun vader of hunne moeder in eerste huwelijk met zijnen of haren echtgenoot *te zamen had bezeten,* en zulks ten behoeve der kinderen van het eerste bed, ten wier behoeve de goederen des langstlevenden bij de ontbinding des huwelijks beklemden met den band van zoogenaamd devolutie-regt, waardoor dezelve in den regel inalienabel werden. Dat regt van devolutie is geen successie-regt, en regelt niet de erfopvolging der kinderen, maar is eenvoudig het middel om hun costumier voorregt te verzekeren. De eigendom der goederen kwam niet aan de kinderen maar bleef bij den langstlevende der echtgenooten, die ze ook onder resolutoire voorwaarde mogt verkoopen.

N.-Braband 3 November 1840.

DIACONIEN. Z. ARMBESTUREN, KERKBESTUREN, SCHENKING.

DIEFSTAL.

I. § 1.

1. Door de woorden: «soustraction frauduleuse» moet in eenen regtskundigen zin niet slechts worden verstaan de daad van arglistige wegneming van eens anders goed, hetwelk de dader vroeger niet in handen had, maar ook de daad van hem, die zich arglistig eenig voorwerp toeëigent, en alzoo aan den eigenaar een voorwerp onttrekt, waarvan hij aanvankelijk op geene onwettige wijze houder was geworden.

d H. R. 22 November 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 1 October 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Februarij 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 29 Augustus 1846, Concl. conf. — H. R. 7 December 1846, Concl. conf. — H. R. 27 Maart 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 17 October 1848, Concl. conf. — H. R. 23 April 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 27 November 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 23 April 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 1 April 1851, Concl. conf.

2. Tot het bestaan van soustraction frauduleuse wordt niet volstrekt gevorderd, dat door de daders goederen zijn weggenomen, maar zij is ook aanwezig, wanneer de eigenaar of bezitter door bedreiging of geweld genoodzaakt is geworden, hun dezelve zijns ondanks over te geven en langs dien weg in hun bezit te stellen.

H. R. 12 April 1847. — *d* H. R. 28 September 1847. — *b* H. R. 17 October 1848. — *e* H. R. 27 Augustus 1867, Concl. conf.

3. Het in ontvang nemen van gelden tegen den wil en buiten weten van hem, aan wien dezelve toebehoorden, met het oogmerk om zich die toe te eigenen, stelt daar diefstal.

N.-Holland 28 Maart 1848.

4. Tot daarstelling van diefstal is het voldoende, dat de dader zich heeft toegeëigend goederen die niet aan hem toebehoorden, al blijkt het dan ook niet wie de eigenaar derzelve is.

e H. R. 27 Junij 1848. — *a* H. R. 9 November 1859, verw. de cass. tegen Z.-Holland 6 Julij 1859, waarbij was bev. 'sGravenhage 19 Mei 1859. — *c* H. R. 30 April 1867. — *a* N.-Holland 10 April 1843.

5. Het wegnemen van een voorwerp, niet met het oogmerk om zich te verrijken, maar alleen om bij gebreke van middel van bestaan, in de gevangenis te geraken, stelt daar diefstal.

Amsterdam 26 Augustus 1846.

6. Het arglistig wegnemen of zich toeëigenen van eens anders goed is altijd eene arglistige ontvreemding en stelt diefstal daar, al had de dader niet de bedoeling den eigenaar van zijn goed te berooven, maar alleen om uit het bedelaarsgesticht in de gevangenis te komen.

b H. R. 25 Augustus 1869, Concl. conf.

7. De arglist moet bij eene wegneming tot het daarstellen van diefstal in ieder geval bewezen zijn. Wanneer iemand van eene bleek langs den openbaren weg een paar stuks hem niet toebehoorende goederen wegneemt, zich daarmede onmiddellijk naar het politie-bureau begeeft en zich daar aangeeft als degeen die de goederen, welke hij tevens dadelijk uit eigen beweging aan de politie overgeeft, heeft weggenomen, almede aanwijzing doende van de plaats waar zij hadden gelegen, — bevatten niet per se de kenmerken van soustraction frauduleuse. Bijaldien de dader deze wegneming niet heeft gepleegd om de goederen hetzij ten eigen bate of ten bate van anderen te verkoopen, te beleenen of te gebruiken, hetzij daarvan een bepaald eigenaar te berooven of dezen daarmede te benadeelen, hetzij tot eenig ander strafbaar oogmerk aan te wenden, maar enkel om door die wegneming te trachten in de gevangenis te geraken, dan kan die daad niet als eene arglistige wegneming beschouwd worden.

a Rotterdam 26 September 1871, vern. bij Z.-Holland 14 October 1871.

8. Art. 383 C. P. is niet verkeerdelijk toegepast, indien eensdeels het gevorderde kenmerk van wegneming van eene zaak, die den beschuldigde niet toebehoorde, in de aangenomene daadzaken wordt gevonden, en de regter voorts op grond der omstandigheden heeft beslist, dat die wegneming op eene heimelijke en arglistige wijze heeft plaats gehad; en anderdeels uit de feitelijke beslissing ten duidelijkste volgt, dat de qualificatie der feiten als diefstal, ook noodzakelijk moet leiden tot de verzwarende qualificatie van diefstal op den openbaren weg.

c H. R. 12 Junij 1849, Concl. conf.

9. De regel is, dat tot de kenmerken van diefstal behoort arglistige wegneming buiten weten of tegen den wil van den eigenaar of bezitter, op het oogenblik dat de zaak is overgegaan in handen of in bezit van den dader. Alleen in die gevallen, waarin de wet uit hoofde der hoedanigheid van den dader (zoo als in art. 169 v., 173, 255, 2de lid, 386, nº 3 en 4 en 387 C. P.) de feiten bepaaldelijk als diefstal qualificeert, ook zonder dat de wegneming of in-

bezitstelling oorspronkelijk was buiten weten of tegen den wil van den regthebbende, kan er bij eene vrijwillige overgifte van goederen, diefstal bestaan.

a b H. R. 7 Mei 1851, *b* Concl. contr. — *b* H. R. 6 Januarij 1852, Concl. conf. — H. R. 9 Februarij 1852, Concl. conf. — *e* H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 11 April 1854, Concl. conf. — *a* H. R. 16 Januarij 1855, Concl. conf. vern. Z.-Holland 3 November 1854, waarbij was bev. 's Gravenhage 11 September 1854. Bij dat arrest is beslist dat de lasthebber, die zich op wederregtelijke wijze toeëigent gelden, door hem titulo mandati ontvangen, ten onregte schuldig wordt verklaard aan diefstal. — *b* H. R. 29 November 1859, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Mei 1862, Concl. contr.

10. Tot bedriegelijke wegneming (soustraction frauduleuse) wordt in den zin der wet niet noodzakelijk eene handtastelijke aanraking vereischt. In het algemeen valt in de termen van zoodanige wegneming, het met bedriegelijk oogmerk, buiten weten of tegen den wil van den wettigen houder, buiten diens bezit stellen van eene zaak, al is het ook dat die zaak door den bedrijver van het feit niet handtastelijk wordt aangeraakt, en onafhankelijk ook van eenig werkelijk genot bij hem van hetgeen alzoo buiten het bezit van den wettigen houder is gebragt.

a H. R. 22 November 1853.

11. Bij art. 379 C. P. wordt onder soustraction niet verstaan eene persoonlijke daad, door het handtastelijk wegvoeren of verplaatsen van eens anders goed veroorzaakt, maar het is tot het daarstellen van dit kenmerk genoeg, dat de zaak door de handeling van een derde buiten weten en tegen den wil van den eigenaar uit diens feitelijk bezit is geraakt. Evenwel moet, bij ontstentenis van zoodanig persoonlijk feit van den eigenlijken dader, het door dien dader gebruiken van anderen als zijne werktuigen tot de wegvoering of verplaatsing regtens zijn bewezen, en, die zedelijke invloed niet bewezen zijnde, de beklaagde worden vrijgesproken.

Z.-Holland 8 Junij 1860. — Anders 's Gravenhage 23 April 1860, op andere gronden bevestigd. — cf. Z.-Holland 1 Maart 1859, in gelijken zin.

12. Indien feitelijk is beslist dat iemand zich een loterij-briefje, dat eene waarde had van *f* 837.40, tegen betaling van *f* 12.60 heeft weten toe te eigenen, doch met bedrog ten aanzien van de waarde van dat papier, kan geene veroordeeling wegens diefstal volgen, daar het loterij-briefje niet buiten weten of tegen den wil van den bezitter door den beklaagde is medegenomen.

b H. R. 29 November 1859, Concl. conf.

13. Voor de strafbaarheid eener soustractie, gepleegd met het oogmerk om den eigenaar te benadeelen, is het onverschillig of de dader het ontvreemde ten zijnen gebruike heeft willen aanwenden, of wel ten voordeele van anderen doen verstrekken.

c H. R. 2 October 1849.

14. Voor de strafbaarheid van diefstal is het onverschillig, of het weggenomen voorwerp handtastelijk zij aangeraakt en buiten het bezit van den eigenaar gebragt door den persoon zelven, ten wiens behoeve de ontvreemding plaats grijpt, of door een derde, die ter goeder trouw handelt, doch door den eigenlijken dader als zijn werktuig gebruikt wordt. Alzoo is hij schuldig aan diefstal, die eens anders goed verkoopt en door die daad aanleiding geeft dat de kooper te goeder trouw den regtmatigen eigenaar buiten het bereik der verkochte zaak stelt.

a H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Mei 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 26 Maart 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf. — Anders 's Gravenhage 10 Februarij 1859.

15. Ofschoon de animus lucri faciendi, vroeger tot het wezen van diefstal behoorende, mogt ontbreken, kan er regtens diefstal plaats hebben, indien de dolus aanwezig is, daar het doel om te berooven voldoende is, en de wil om zich het ontvreemde toe te eigenen niet wordt vereischt.

Concl. Adv.-Gen. Römer ad *a* H. R. 19 December 1860.

16. Hij die eens anders goed (meetspeciën) verkoopt en daardoor te weeg brengt, dat de kooper door een ander en ter goeder trouw handelend persoon den regtmatigen eigenaar buiten het bezit der verkochte zaak stelt, valt in de strafbepaling van art. 379 en 401 C. P., j° art. 18, al. 1, 2 en 3 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102).

a H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf. vern. Leiden 22 Februarij 1856.

17. Het heimelijk en buiten weten van den eigenaar wegnemen van eens anders goed, wordt niet noodzakelijk vereischt tot het daarstellen van diefstal. Eene berooving in tegenwoordigheid van den eigenaar kan het misdrijf opleveren.

b H. R. 14 Januarij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 27 April 1846, Concl. conf. waar de beklaagde een ander van zijne kleederen had ontdaan en deze aan den meestbiedende verkocht. — H. R. 23 Februarij 1864, Concl. contr. — *a* Nijmegen 22 Mei 1861.

18. Een arglistig bezitten, tot zich nemen en ten eigen bate aanwenden van goederen, die men weet dat anderen toebehooren, levert niet onder alle omstandigheden het misdrijf van diefstal op, maar kan evenzeer bij heling, opligting enz. plaats hebben. Voor de qualificatie van diefstal moet er zijn uitgemaakt, dat er soustraction in den zin der wet heeft plaats gehad.

d H. R. 3 December 1861, Concl. conf.

19. Eene gepleegde ontvreemding wordt niet ongedaan, door het zich later, op welke wijze en om welke reden dan ook, ontdoen van het ontvreemde voorwerp.

a H. R. 9 November 1859, Concl. conf.

20. Vergoeding der door eene soustractie veroorzaakte schade of teruggave van het ontvreemde, kan het misdadig karakter van de ontvreemding niet wegnemen.

c H. R. 8 October 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

21. Het weghalen van veldvruchten met een verlof a non domino stelt diefstal daar, wanneer de dader niet ter goeder trouw gehandeld heeft.

d H. R. 22 April 1857, Concl. conf.

22. Onderscheidene feiten door éénen persoon gepleegd, alle ten doel hebbende de berooving van denzelfden persoon, op dezelfde wijze en door dezelfde middelen, stellen één misdrijf van diefstal daar.

h H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

23. Het dooden van een schaap en het arglistig wegnemen daarvan, stelt niet daar èn diefstal, èn het wanbedrijf van art. 453 C. P. (dooden van een dier), maar is eene zamenhangende daad, alleen daarstellende diefstal.

Maastricht 13 September 1847.

24. De daadzaken, dat iemand te kwader trouw aan zijne knechts den last geeft, om eene hoeveelheid plaggen op een hem niet toebehoorend perceel heidegrond te steken, en nadat die last, die geheel lag binnen den kring hunner werkzaamheden, door hen was uitgevoerd, die plaggen met zijn wagen en paard naar zijne woning doet vervoeren, stellen daar diefstal, niet medepligtigheid aan diefstal.

c H. R. 19 April 1853, Concl. conf.

25. Hij die door middel van een derde, wiens goede trouw blijkt, het goed van een ander heeft doen wegnemen, is niet medepligtig aan een door een ander gepleegden diefstal, maar als onmiddellijke dader zelf schuldig aan diefstal.

a H. R. 1 Junij 1858, Concl. conf.

26. Hij die iemand last geeft om met behulp van tevens overhandigde sleutels welke door de eigenaars van een pakhuis voor verloren gehouden werden, goederen uit dat pakhuis af te laten, ze te vervoeren, en te bewaren tot dat hij ze zou komen halen, met het voornemen om ze alsdan te verkoopen, maakt zich schuldig aan diefstal. Zij die de goederen aflaten, vervoeren en bewaren, zijn als loutere manus ministræ te beschouwen.

Amsterdam 21 September 1870.

27. Voor het bestaan van diefstal wordt vereischt arglistige wegneming tegen den wil van den houder op het oogenblik dat de zaak is overgegaan in handen of in het bezit van den dader. De kenmerken van dat misdrijf zijn dus niet aanwezig, wanneer iemand *niet onmiddellijk* teruggeeft eene acceptatie welke hem door den klager ter bloote inzage was ter hand gesteld.

Groningen Hof 2 October 1871, vern. Winschoten.

§ 2.

28. Arglistig beteekent niets anders dan met het doel om den eigenaar van zijn goed te berooven.

b H. R. 14 Januarij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 27 April 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

29. Kwade trouw is een essentieel vereischte bij diefstal.

c N.-Holland 15 Januarij 1844, vern. Haarlem 5 October 1843, dat alleen eene verzachtende omstandigheid zag in de meening van den beklaagde, dat hem het gebruik van het land, waarvan hij gras had weggenomen, nog was veroorloofd.

30. Art. 379 C. P. kan niet geacht worden te zijn geschonden, indien uit de als bewezen aangenomen daadzaken op eene allezins voldoende wijze voortvloeit dat de wegneming van een bepaald voorwerp op eene arglistige wijze heeft plaats gehad.

a H. R. 6 April 1841, Concl. conf.

31. Het uit een huis wegnemen van eene flesch met sterken drank door eenen knaap, die beneden de 15 jaren oud, met oordeel des onderscheids heeft gehandeld, en zulks op eenen Nieuwejaarsdag, op het midden van den dag, in tegenwoordigheid van onderscheidene makkers, en het terug brengen van die flesch met water gevuld, zijn daden van dartele ligtzinnigheid, om zich in de teleurstelling van den eigenaar te verheugen, waaraan het kenmerk van arglist ontbreekt.

b H. R. 31 Julij 1846, Concl. contr.

32. Diefstal bestaat niet, waar de arglist ontbreekt, dus wanneer uit het onderzoek ter teregtzitting niet is gebleken, dat de wegneming op eene arglistige wijze is geschied, maar integendeel de beklaagde de ontnomen pet, in stede van zich daarmede heimelijk en onmiddellijk te verwijderen, op zijn hoofd heeft gezet en nog eene wijl in de herberg heeft vertoefd.

b Groningen 22 November 1860.

33. De wetenschap, dat voorwerpen door iemand tot zich genomen, ten minste gedeeltelijk hem niet toekwamen, sluit niet noodzakelijk en van zelf de arglist in zich.

H. R. 23 Februarij 1864, Concl. contr.

34. Het doleus karakter van eene beweerde berging van gestrande goederen mag afgeleid worden uit het vervoer dier goederen naar eene andere plaats en uit het verzuim van tijdig en volledig aangifte van de gevonden goederen te doen.

b H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

35. De daadzaken, dat iemand bij nacht een winkel binnen geloopen, daaruit eenige voorwerpen medegenomen en zich daarmede ijlings verwijderd en op de vlugt begeven heeft, dat die voorwerpen op de straat, en wel op den weg door den vlugtende gevolgd, zijn terug gevonden, en dat de dader bij zijne toenmalige aanhouding geheel buiten adem was, brengen blijkbaar het karakter van arglist mede.

a H. R. 21 November 1865, Concl. conf.

§ 3.

36. Tot voltooiden diefstal wordt amotio de loco in locum gevorderd.

H. R. 31 Mei 1864, Concl. conf.

37. In de wet is nergens eenige grond aanwezig voor de bewering, dat dàn eerst begin van uitvoering zou bestaan, wanneer het bezit der zaak is begonnen over te gaan op den dief. Integendeel, nadat het bezit van het voorwerp op den dief is begonnen over te gaan, heeft de wegneming (soustraction) reeds plaats gehad, zoodat de diefstal alsdan mede is geschied.

d H. R. 24 December 1867, Concl. conf.

38. Diefstal moet geacht worden te zijn gepleegd op het oogenblik, dat hij die zekere goederen onder wettigen titel in bezit had, met bedriegelijk oogmerk zich van die goederen ontdeed, en deze in het bezit stelde van een ander.

f H. R. 19 Julij 1851, Concl. conf.

39. Een diefstal is werkelijk gepleegd, zoodra de contrectatio fraudulosa heeft plaats ge-

had, d. i. zoodra de dader zich in het bezit van het gestolene heeft gesteld, animo sibi possidendi. Zoolang die in bezitstelling niet heeft plaats gehad, is de diefstal niet gepleegd, maar slechts gepoogd.

d H. R. 22 September 1840, Concl. conf. — *f* H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 7 Junij 1864.

40. De daad van hem, die in eene herberg zijnde, arglistig eenige voorwerpen aan zekeren persoon onttrokken en onder zijne bewaring verborgen heeft, doch alvorens de tapperij te verlaten, betrapt wordt, stelt daar een voltooiden diefstal.

d H. R. 22 September 1840, Concl. conf.

41. De daadzaken, dat eenige personen, na zich den toegang tot eenen molen verschaft te hebben, aldaar verscheidene niet op den molen behoorende zakken met gort hebben opgevuld, opgezakt en toegebonden, doch in het vervoer der alzoo gevulde zakken door betrapping op heeter daad zijn verhinderd, stellen daar een voltooiden diefstal.

f H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf.

42. De wegneming (soustraction) is tot stand gekomen, zoodra de dader het voorwerp aan den eigenaar heeft onttrokken, wetende dat het aan een ander toebehoort, en met het doel om zich daarvan meester te maken. Het later, bv. na zonsondergang, vervoeren van het gestolene is wel eene bijkomende omstandigheid van den reeds gepleegden diefstal, maar niet het voltooijen van den diefstal.

a H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf.

43. In het steken van heide of plaggen, en dus in het afscheiden daarvan van den grond, met het doel om zich die toe te eigenen, en bij de wetenschap dat zij aan een ander toebehoorden, ligt reeds de soustractie of wegneming opgesloten. Tot daarstelling daarvan wordt niet vereischt, dat zij van den grond, waarvan zij waren gestoken, ook waren vervoerd.

a H. R. 22 Februarij 1865, Concl. conf.

44. De daad van hem, die van een hoop turven eenige heeft afgenomen en op eenen door hem medegebragten kruiwagen geladen, doch in het vervoer daarvan door betrapping is verhinderd, stelt daar een voltooiden diefstal.

b H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf.

45. De daad van haar, die animo sibi habendi voorwerpen uit het kabinet harer meesteres weggenomen en op eene andere plaats, insgelijks aan deze toebehoorende, heeft nedergezet en geborgen, ter welker plaatse die voorwerpen, op hare eigene aanwijzing, den volgenden dag worden gevonden, stelt daar een voltooiden diefstal.

Utrecht Hof 6 Januarij 1847.

46. De daad van hem, die bezig zijnde met aardappelen te rooijen, betrapt wordt en met achterlating der aardappelen vertrekt, stelt daar een voltooiden diefstal.

a N.-Holland 20 November 1848.

47. Hoezeer geen diefstal denkbaar is dan van eene roerende zaak, kan toch de handeling, welke dient om een boom van den grond te scheiden, reeds vóór dat die boom door scheiding roerend is geworden, worden aangemerkt als begin van uitvoering van den diefstal.

Overijssel 15 Januarij 1859, vern. Almelo 2 November 1858.

48. Bij diefstal van lood van een dak is teregt beslist, dat die diefstal is voltrokken, wanneer het lood is afgesneden en opgerold, alhoewel nog niet weggevoerd.

b H. R. 8 Januarij 1861, Concl. conf.

49. Er is geene sprake van poging, maar van volbragten diefstal, wanneer de dader eenig voorwerp uit het bezit van den eigenaar heeft gesteld, hoewel hij het niet heeft medegenomen, maar op eene andere plaats in de woning des eigenaars heeft verborgen.

a H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

II. § 1.

50. Het via facti wegnemen van eigen goed dat bij een ander tot onderpand van schuld is achtergelaten, kan niet daarstellen diefstal, al is ook die wegneming door middel van eenen derde geschied.

a H. R. 3 Februarij 1847, Concl. conf.

51. Al aangenomen dat een der beklaagden of zij allen zijn te beschouwen als mede-eigenaren van het onverdeelde volgens hun beweren ten onregte verkochte veen, volgt daaruit nog geenszins van zelf het uitsluitende regt der beklaagden en mag, ook op grond van het ongestoord bezit des klagers, met verwerping van eene gevraagde schorsing van het strafgeding, eene veroordeeling wegens diefstal van weggevoerden turf worden uitgesproken.

c H. R. 15 October 1850, Concl. conf.

52. Art. 379, 386, n° 4 en 401 C. P., in verband met art. 57 en 58 Kh. en met art. 1676 B. W., zijn niet verkeerdelijk toegepast, noch geschonden, door de veroordeeling ter zake van diefstal bij een arrest, waarbij, wel verre dat zou zijn aangenomen, dat de goederen, ten aanzien van welke de soustractie is gepleegd, behoorden aan een tusschen den beschuldigde en den bestolene bestaande vennootschap, integendeel stellig is uitgemaakt, dat de door den beschuldigde weggenomen of weggehaalde goederen waren het uitsluitend eigendom van den bestolene en dat de beschuldigde die op eene arglistige wijze aan den eigenaar en bezitter heeft onttrokken en in zijn eigen bezit overgebragt.

c H. R. 16 April 1850, Concl. conf. Adv.-Gen. Deketh, die tevens meende, dat al waren de weggenomen goederen als *gemeenschappelijk eigendom* te beschouwen, daardoor nog geenszins het denkbeeld van diefstal in den zin der wet zoude komen te vervallen.

53. Het zich bedriegelijk toeëigenen van gehuurde goederen stelt niet daar diefstal.

b H. R. 6 Januarij 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 11 April 1854, Concl. conf. — Amsterdam 13 Augustus 1846. — Maastricht 1 Februarij 1847. — Anders H. R. 7 December 1846. — 's Gravenhage 16 Februarij 1860.

54. De omstandigheid, dat iemand ten gevolge van een speciaal beding, tot zekeren bepaalden tijd zoude blijven wonen in het door hem verkochte huis, dat reeds vroeger door overschrijving op den kooper was overgegaan, kan van geenen invloed zijn op de door hem gepleegde arglistige ontvreemding van voorwerpen die in dat huis voorhanden zijn.

b H. R. 27 November 1849, Concl. conf.

55. Indien iemand tegen dadelijke betaling van de helft van den overeengekomen prijs een hond koopt, met beding dat, indien hij niet beviel, de verkooper hem tegen teruggave van den betaalden halven koopprijs zou terugnemen, en verder, toen de hond niet voldeed, is overeengekomen, dat de kooper hem voor den reeds betaalden halven koopprijs kon behouden, bijaldien de verkooper niet binnen vier dagen zou terugkeeren om dien halven koopprijs terug te geven, — kan ter beoordeeling van de vraag, of de eigendom van den hond op den kooper is overgegaan, alleen de laatstgemelde overeenkomst in aanmerking komen, en kan de koop niet geacht worden te zijn aangegaan onder eene opschortende voorwaarde. Indien de verkooper zich derhalve arglistig van dien hond meester maakt, pleegt hij diefstal.

Utrecht Hof 7 Januarij 1865.

§ 2.

56. Ten aanzien van voorwerpen, die door bestemming onroerend zijn, doch ten gevolge van afscheiding roerend worden, is het begrip van diefstal zeer wel denkbaar.

b H.R. 27 November 1849, Concl. conf.

57. Wanneer van onroerend goed een gedeelte wordt afgescheiden en tot roerend gemaakt, en dit laatste door een onbevoegde arglistig wordt tot zich genomen en ten nadeele van den eigenaar van het vroeger onafgescheiden geheel toegeëigend, dan is ten aanzien van het dus afgescheidene diefstal gepleegd. Dit kan ook plaats vinden door het verveenen van eens anders grond.

's Gravenhage 27 Mei 1850.

§ 3.

58. Schollevaars en reigers zijn te beschouwen als res nullius en is het wegnemen daarvan, bv. ten nadeele van den pachter van een eiland, waarop die vogelen in het elzenhout kwamen nestelen, niet strafbaar.

Z.-Holland 25 October 1855.

59. Het schieten en medenemen van eenden, welke de beklaagde moest weten dat tamme eenden waren, stelt niet daar jagt-overtreding maar eenvoudigen diefstal. Het hebben van het geweer kan niet worden beschouwd als verzwarende omstandigheid, daar zulks alleen dan het geval is, wanneer de beklaagde kan en moet worden geoordeeld de wapenen te dragen met het doel om zich te verdedigen tegen of vrees in te boezemen aan personen.

Z.-Holland 13 April 1869, bev. 's Gravenhage 25 Januarij 1869.

60. Het ontvreemden van zich in eene eendenkooi bevindende kooieenden stelt niet daar een jagtdelict, maar valt in de termen der algemeene strafwet.

a H.R. 23 September 1845, Concl. conf.

61. Zwanen zijn niet te rangschikken onder wild, dat men zich door uitoefening der jagt kan toeëigenen. Uit de wet op de jagt en visscherij kan nimmer het gevolg worden getrokken, dat de arglistige toeëigening van eens anders gekortwiekte en gemerkte tamme zwanen niet zou moeten worden gequalificeerd en gestraft als diefstal.

H.R. 13 Mei 1862, Concl. conf. — Arnhem 24 April 1841. — Alkmaar 24 Januarij 1843. — Appingadam... (1).

62. De daadzaken, dat iemand zwanen, aan een ander toebehoorende en voorzien van het aan den dader bekende merk van den eigenaar, opvangt en vermerkt, door ze van zijn eigendomsmerk te voorzien, doch ze daarna weder vrij laat zwemmen, stellen noch diefstal, noch eenig ander misdrijf daar.

N.-Holland 30 November 1864, vern. Alkmaar 28 Julij 1863.

63. Het zich toeëigenen, dooden en daarna verkoopen van een stuk wild (eene ree), dat in een niet door den dader of van zijnentwege gestelden strik gevangen was en in dien toestand toevallig door hem ontdekt werd, stelt niet daar een jagtdelict, maar diefstal.

d H.R. 25 Julij 1857, Concl. contr.

64. Het ontweldigen van een haas aan de honden van zeker persoon, die daarmede in zijn jagtveld jagende was, en het zich arglistig toeeigenen van dien haas, stelt daar diefstal.

Appingadam 5 December 1851. — Alkmaar 22 November 1864.

65. Het zich arglistig toeëigenen van visch, die reeds in eens anders vischtuig gevangen was, stelt niet het misdrijf van art. 25 (24) der jagtwet, maar diefstal daar.

e H.R. 9 October 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 1 April 1846, Concl. conf. alwaar echter de arglist ontbrak, en dus geene veroordeeling wegens diefstal kon worden uitgesproken. — *d* H. R. 17 October 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 4 Augustus 1871.

66. Het wegnemen van oesters, behoorende tot den eigendom en den oogst van den pachter, uit het vischwater waarin zij door hem bewaard worden, stelt daar diefstal uit eene bewaarplaats van visch; dat feit is niet als eene bloote overtreding der wet op de jagt en visscherij te beschouwen.

Sommelsdijk Kgr. 20 November 1863.

§ 4.

67. Het arglistig wegnemen en zich toeëigenen van een gedeelte van een onbegraven doch ter begraving bestemd, of wel van een reeds begraven aan de runderpest gestorven koebeest, is diefstal.

c H.R. 2 April 1867, Concl. conf. — *b* H.R. 8 Mei 1867, Concl. conf. — H.R. 29 Mei 1867, Concl. conf. — *a* H.R. 15 October 1867, Concl. conf. — *b* H. R. 14 Januarij 1868, Concl. conf. — N.-Holland 15 October 1867. — Gelderland 19 Januarij 1869, vern. Arnhem 24 November 1868. — N.-Holland 22 Maart 1867. — Leiden 16 November 1838. — 's Gravenhage 30 Junij 1841. — Anders Hoorn 6 Februarij 1867, waarbij dat feit is beschouwd als vallende in de bepaling van het Kon. besl. v. 30 April 1866 (Sb. nº 78), « dat de kuil niet binnen zes maanden » mag worden geopend, noch de aarde omge- » woeld, zonder schriftelijke vergunning van den » burgemeester, » en niet werd gesproken van het doel om zich het vleesch van het opgedolven vee toe te eigenen. — cf. Hoorn 8 Maart 1867, als poging tot diefstal beschouwende het trachten zich meester te maken van een stuk vee als boven vermeld.

68. Het opdelven en ten eigen gebruike aanwenden van een wegens ouderdom afgemaakt en in den grond van een particulier, met het doel van bemesting begraven paard (hetwelk alzoo niet als eene res derelicta kan worden aangemerkt), stelt niet daar het misdrijf voorzien bij het Kon. besluit van 16 Julij 1839 (Sb. nº 30), houdende verbod van het opdelven, verkoopen en verbruiken van beenderen of andere dierlijke overblijfselen, maar diefstal. Dit besl. is alleen toepasselijk op beenderen en overblijfselen van aan besmettelijke ziekte overleden of ten gevolge daarvan gedood vee.

N.-Holland 8 Junij 1852. — De Regtbank te Amsterdam oordeelde in strijd met het requisitoir van den subst. Off. v. Just. Mr. Karseboom dat voormelde feiten daarstelden diefstal, en verwees de zaak naar den Prok.-Gen. Bij arrest van N.-Holland 29 Januarij 1852, werd echter alleen eene correctionele straf toepasselijk geacht en de zaak verwezen naar de Regtbank te Haarlem die bij vonnis van 26 Februarij 1852 mede oordeelde, dat op de feiten eene criminele straf was bedreigd. Het Hof v. N.-Holland bleef echter bij arrest van 11 Maart 1852, bij zijn vroeger gevoelen volharden en beval dat de zaak bij het Hof zou worden behandeld, ten gevolge waarvan het arrest v. 29 Maart 1852 werd gewezen, waarbij het Hof in strijd met het requisitoir van den Adv.-Gen. van zijne vroegere zienswijze is afgeweken. Op grond dat de ten laste gelegde feiten daarstelden diefstal door vier beklaagden, in vereeniging, des nachts en in de aanhoorigheid van eene bewoonde buitenplaats door middel van overklimming gepleegd, werd de zaak verwezen naar de openbare teregtzitting van het Hof, alwaar vervolgens het arrest van 8 Junij werd gewezen.

69. Hij die een aan niemand toebehoorend koebeest (dat in casu in verrottenden staat was aangespoeld en begraven) opgraaft en zich toeeigent, is strafschuldig volgens Kon. besl. v. 16 Julij 1839.

N.-Holland 30 Maart 1846, vern. Alkmaar 10 Februarij 1846.

70. Als eene res derelicta kan slechts worden beschouwd zoodanig voorwerp, waarvan het blijkt, dat de eigenaar zich van zijn bezit en eigendom heeft willen ontdoen of op welks bezit en eigendom hij althans toont geen prijs meer te stellen. Als zoodanig kan niet beschouwd worden een, bij gelegenheid van eene militaire exercitie weggeschoten kogel, op de terugbezorging van hoedanige voorwerpen eene premie is gesteld.

's Gravenhage 15 November 1849.

71. Mest of vuilnis vallende op de openbare straat ten gebruike van allen bestemd, behoort, zoolang niet eenige daad van toeëigening heeft plaats gehad, als res derelicta aan niemand toe. Voor zoodanige daad van toeëigening kan niet gelden het verbod van ophaling of berging der straatmest door een ander dan den pachter.

b H. R. 16 April 1862, Concl. conf.

72. De daad van hem, die van eene hoeveelheid vuilnis, door naburige bewoners op den grond nedergelegd in eene voor allen toegankelijke en over dag tot doorgang bestemde plaats, een deel op zijn wagen laadt, doch op de aan hem gedane aanmaning weder afgeeft, kan niet gezegd worden eene arglistige toeëigening te zijn, wanneer de dader onkundig was van de verpachting der vuilnis aan zekere maatschappij, en in de meening verkeerde dat die vuilnis als weggeworpen niemand toebehoorde, terwijl niet blijkt van eenige publicatie der pacht, noch van eenige keur, waarbij die plaats is aangewezen voor het nederleggen der vuilnis ten behoeve dier maatschappij, en aan de ingezetenen verboden wordt zich daarvan iets toe te eigenen.

Z.-Holland 6 April 1852.

73. De werkbaas, die voor eene stad werkt en zich den afval of het afhaksel der hem verstrekte materialen toeëigent, kan, bijaldien bij de stad sedert lang heeft bestaan het gebruik van eigenlijken afval niet op te vorderen, niet geacht worden arglistig te hebben gehandeld. Zoodanige afval is als eene res pro derelicta habita te beschouwen.

's Gravenhage 24 November 1851.

§ 5.

74. Het zich arglistig toeëigenen en voor zich behouden van een gevonden voorwerp, wetende dat hetzelve aan een ander toebehoorde, stelt daar diefstal.

c H. R. 3 Januarij 1843, Concl. conf. — *f* H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 9 December 1863, Concl. conf. — Daarvoor moet op het oogenblik van het vinden de animus furandi aanwezig zijn (hetgeen facti is), *a* H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf. — Groningen Hof 16 November 1865. — N.-Holland 16 Januarij 1850, Concl. conf. — Holland .... (1). — Alkmaar 3 Augustus 1847. — Nijmegen 30 Julij 1861. — Nijmegen 23 Januarij 1861. — Appingadam 20 September 1861. — Appingadam 6 October 1865, waarbij is aangenomen, dat die bedoeling niet aanwezig is, indien de beklaagde geruimen tijd na het vinden geene pogingen heeft in het werk gesteld om het bezit van het gevonden voorwerp geheim te houden.

75. Het gebruik maken van den inhoud van een brief met geldswaarde, door de dochter des beklaagden gevonden en aan dezen vrijwillig ter hand gesteld, is volgens onze strafwet geen diefstal, al geschiedde de overname van het gevondene onder toezegging van het te regt te brengen. Op het oogenblik van die overname moest arglist aanwezig zijn.

Groningen Hof 5 December 1870.

76. Het wegnemen door eene gehuwde vrouw en ten haren bate verkoopen van een gouden slootje van eene bloedkorale-bracelet die door haren man op straat was gevonden, te huis gebragt, voor haar ter bezigtiging op de tafel neêrgeworpen en daarna zonder eenige bestemming neêrgelegd op eene chiffonnière, stelt daar diefstal ten nadeele van de eigenares der bracelet.

Alkmaar 23 Junij 1859.

77. Hij die een kassiersbriefje vindt, en het bedrag daarvan gaat optrekken onder den naam van een ander persoon, pleegt diefstal.

b 's Gravenhage H. G. 7 Junij 1837, vern. Amsterdam 1ª a. 29 Maart 1837, waarbij de beklaagde te dier zake van alle regtsvervolging was ontslagen.

78. Vrijspraak van diefstal in een geval waar de beklaagde een stuk touw van zeer geringe waarde had gevonden, hetwelk door de getuigen niet boven de 30 cents geschat wordt, op grond dat door de verklaringen der getuigen niet bewezen is, dat hetzelve behoorde tot eene opgevischte boei, dus door den storm zeer wel van deze kan zijn afgevoerd, en dat het vinden en verkoopen van gemeld touw aan het strand niet kan worden beschouwd als te zijn diefstal.

Alkmaar 24 Mei 1839. — In gelijken zin Alkmaar 23 Julij 1839.

79. Bij beschuldiging wegens diefstal, van iemand die een zilveren snuifdoos welke was verloren, had ingekocht en later weder verkocht, moet vrijspraak volgen, indien het niet voldoende bewezen is, dat hij bij den inkoop of ook bij den verkoop van die doos, vooral na een langdurig tijdsverloop, geweten heeft, dat zij door eenen bij hem bekenden eigenaar verloren was; bij het ontbreken van dit bewijs, kan hij niet worden schuldig gehouden aan diefstal.

's Hertogenbosch 11 Junij 1838, vern. 's Hertogenbosch 1ⁿ a. 7 Februarij 1838, waarbij was aangenomen, dat de beklaagde wist, dat het voorwerp aan een ander toebehoorde.

80. Er is geene wegneming buiten weten en tegen den wil van den eigenaar, bezitter of houder, en zulks met arglist op het oogenblik dat de zaak is overgegaan in handen of in het bezit des daders aanwezig, wanneer aan dezen door den vinder vrijwillig een brief met geldswaarden wordt ter hand gesteld onder toezegging om den inhoud daarvan te regt te brengen en later aan die belofte niet wordt voldaan.

Groningen Hof 5 December 1870.

81. Goederen in zee gered, geborgen of gevischt, kunnen niet beschouwd worden als res derelictae, maar moeten worden overgebragt en in handen gesteld van het openbaar gezag om voor de belanghebbenden te worden beheerd, zoodat de vinder zich dezelve niet mag toeëigenen.

a H. R. 9 November 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 6 Julij 1859, waarbij was bev. 's Gravenhage 19 Mei 1859.

82. Het vinden en voor zich houden van uit zee aangespoelde goederen (strandgoederen) is als diefstal te beschouwen.

Holland Cr. Rb. 25 October 1839, vern. Alkmaar 23 Julij 1839. — Groningen Hof 3 April 1839, vern. Appingadam 8 Maart 1839. — Appingadam 28 Julij 1837. — Zierikzee 21 Augustus 1857.

83. Het opvisschen uit zee van een vat jenever en het vervoeren van dien jenever naar particuliere woningen, in plaats van hem aan de opperstrandvonderij te verantwoorden, zijn geene op zich zelve staande omstandigheden, maar eene doorgaande aaneengeschakelde handeling, die eerst door het vervoer van den jenever naar bedoelde woningen een voltooiden diefstal daarstelt.

's Gravenhage 19 Mei 1859, bev. bij Z.-Holland 6 Julij 1859, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 9 November 1859, Concl. conf.

84. Het zonder doel van die voorwerpen voor zich te behouden, met geweld wegnemen van een in zee liggend anker en daaraan gehechte boei, welke namens den eigenaar bewaakt werden, en het brengen vervolgens van een en ander aan den strandvonder tegen reclame van het gewone bergloon, is voor diefstal te houden.

H. R. 9 Mei 1842, Concl. conf.

85. De daad van een loods, die mede werkzaam zijnde tot berging der goederen uit eene schipbreuk, eenige dier goederen, welke ook op de loodsboot waren overgebragt, niet aan den bevoegden ambtenaar ter hand stelt of daarvan aangifte doet, maar tot zich neemt en later ten zijnen voordeele doet verkoopen, stelt daar diefstal.

c H. R. 11 April 1854, Concl. conf.

86. Het met verlof van den strandvonder, ten eigen voordeele aanwenden van het hout dat afgehaald is van het wrak van een schip, stelt daar diefstal.

N.-Holland 26 Mei 1862, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 30 Augustus 1862, Concl. conf.

87. Er is «soustraction» aanwezig, wanneer visschers aan boord van hun vaartuig ophijschen een voorwerp, dat buiten hun toedoen aan hunne netten verward zit, en dat zij dus niet vrijwillig maar uit noodzaak in handen nemen. Uit de omstandigheid, dat het aldus in handen gekregen voorwerp, niettegenstaande ontvangen waarschuwing ten verkoop wordt aangeboden, moet worden afgeleid, dat niet alleen de «rétention» maar ook de «soustraction» is geweest arglistig.

Z.-Holland 17 Junij 1864.

§ 6.

88. De daad van eenen pandhouder, die het hem toevertrouwde pand moedwillig weerloos heeft gemaakt, stelt niet daar diefstal, noch eenig ander misdrijf.

b N.-Holland 31 Maart 1842.

89. Het buiten weten van den eigenaar wegnemen van eenig voorwerp, alleen met het doel om een onderpand te hebben voor eene tegen dezen bestaande schuldvordering, stelt niet daar arglistige ontvreemding.

Groningen Hof 31 Mei 1843. — In anderen zin *e* H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf. waarbij vl. op grond van de bij het arrest a quo aangenomen arglistige bedoeling, is verw. de cassatie tegen een arrest houdende veroordeeling ter zake dat de beklaagde, schuldeischer zijnde van den bestolene, zich door toeëigening van des debiteurs goed een onderpand of gedwongen betaling had willen verschaffen, met welke bedoeling hij, na aan den eigenaar, volgens zijn beweren, daarvan kennis te hebben gegeven, een hoop grind naar zijn land had laten vervoeren.

90. Hij die geld dat door zijn debiteur aan een derde betaald wordt, op het oogenblik dat deze het wil tot zich nemen, naar zich toe strijkt zeggende: «als dat hier zoo toegaat, dan strijk »ik mede, want ik moet nog geld van N. heb- »ben,» is niet pligtig aan diefstal.

N.-Holland .... (3).

91. Het in bezit houden en daarna verhuren van een kagcheltje, aan een ander toebehoorende, met het doel om vermeende verschuldigde achterstallige huurpenningen op die wijze te innen,

stelt geen diefstal noch eenig ander strafbaar feit daar.

Brielle 28 Julij 1870.

92. Een commies bij de posterijen, die eenen op het postkantoor bezorgden brief, met geldstukken bezwaard, openbreekt, weerloos maakt en de geldstukken tot zich neemt, maakt zich schuldig aan eenvoudigen diefstal.

d H. R. 4 November 1845, Concl. contr. vern. *b* N.-Holland 3 Julij 1845, waarbij dat feit was gequalificeerd het verduisteren van eenen brief met gelden beneden de 3000 franken, gepleegd door eenen openbaren bewaarder, welke gelden uit hoofde van zijnen post in handen had. — Anders N.-Holland 16 Maart 1842, waarbij is beslist (in eene overigens identieke zaak), dat bankbiljetten als actes te beschouwen zijn en dus art. 173 C. P. toepasselijk is, terwijl het bevel tot de openbare teregtstelling bij N.-Holland 13 Januarij 1842 was gegeven wegens « diefstal, gepleegd door middel van binnenbraak » ten aanzien van akten en titels, waarvan hij » als openbaar beambte depositaris was, immers » die aan hem, ter gelegenheid van deze zijne » openbare betrekking ter hand waren gesteld, » en bij Amsterdam 22 October 1841 het bevel tot voorloopige aanhouding werd bekrachtigd wegens « ontstane bezwaren van diefstal. »

93. Een bediende bij eene stedelijke bank van leening, die als zoodanig onder een daarvoor afgegeven bewijs, tegen zekere som eenige voorwerpen beleent, doch ze later arglistig uit de bewaarplaats der bank wegneemt, nadat hij ze bevorens ten verzoeke en ten behoeve van een ander, onder bewijs bereids voor denzelfden prijs had verpand, terwijl ze door den houder van het primitief beleenbriefje niet gelost waren, is schuldig aan diefstal.

b Gelderland 20 Augustus 1857.

94. De daad van hem, die in een liefdadig gesticht is opgenomen, het hem tot zijnen arbeid vertrouwde gereedschap heeft verkocht, en op de vordering om dit te vertoonen, gelijk gereedschap door hem bij een ander heeft geleend en vertoond, maar dit vervolgens uit de kist, waarin het door het bestuur was geborgen, heeft weggenomen om het aan dengenen, van wien hij het had geleend, terug te geven, stelt daar diefstal.

d H. R. 22 November 1842, Concl. conf.

95. Niet aan opligting, noch aan misbruik van vertrouwen, maar aan diefstal is schuldig hij die van een ander een lot ontvangt om de daarop getrokken gelden te bezorgen, doch bedriegelijk veel minder dan het werkelijk ontvangene aan den regthebbende uitkeert.

a N.-Holland 22 Mei 1843, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 17 October 1843.

96. De daadzaken, dat iemand zich met een pakje kleedingstukken, hem door een ander een eind wegs te dragen gegeven, zonder toestemming des eigenaars verwijderd, en, door daarover ter kwader trouw te beschikken, zich een gedeelte dier goederen heeft toegeëigend, stelt daar diefstal.

d H. R. 6 Augustus 1844, Concl. conf.

97. Wanneer iemand een horologie dat hem is ter hand gesteld, ten einde het over te brengen bij zekeren horologiemaker om door dezen te worden gerepareerd, onder voorgeven dat dit horologie zijn eigendom is, aan dien horologiemaker heeft verkocht en het geld tot zich genomen, na daarbij het beding te hebben gemaakt, dat hij binnen een bepaalden tijd het horologie tegen betaling zou kunnen terug bekomen, dan stellen die feiten bij gemis van soustractie niet daar diefstal.

e H. R. 28 Junij 1853, Concl. contr.

98. Hij die de hem zonder toezegging van belooning ter bezorging toevertrouwde goederen voor zich behoudt, pleegt geen diefstal noch misbruik van vertrouwen.

H. Mil. Ger. 13 November 1845.

99. De daadzaken, dat iemand een ander in diens woning verzocht hebbende hem eenige geldstukken ter hand te stellen, alleen ten einde op het oogenblik zelf daarmede eenige kunstgrepen of behendigheden te doen, en ze daarna wêder terug te geven, na die ontvangen te hebben zich plotseling verwijdert en de geldstukken medeneemt, stellen, naardien de dader niet kan gezegd worden deze in zijne magt gehad te hebben, diefstal daar.

c Gelderland 20 Augustus 1857, waartegen de cass. is verw. bij *e* H. R. 27 October 1857, Concl. contr.

100. Hij die een muntstuk weerloos maakt of tot eigen voordeel aanwendt, dat hem zonder toezegging van belooning vrijwillig is ter hand gesteld om het te gaan wisselen, is niet schuldig aan diefstal of eenig ander misdrijf.

Maastricht 17 Maart 1858.

101. De daad van hem, die eenige voorwerpen ontvreemdt uit eene ten zijnen huize en in zijne bewaring zich bevindende geslotene ladetafel, waarvan de eigenaar den sleutel onder zich heeft behouden, stelt, naardien de voorwerpen daardoor zijn gebleven in het bezit van den eigenaar, niet daar misbruik van vertrouwen, maar diefstal.

a H. R. 4 Junij 1850, Concl. conf. — Anders *a* H. R. 3 Februarij 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 17 November 1862, waarbij was beslist dat teregt als misbruik van vertrouwen is gequalificeerd de daad van den president eener societeit, die het kistje, waarin zich het geld der vereeniging bevond, en waarvan de sleutels bij twee leden bewaard werden, openbreekt en zich een gedeelte van dat geld ten eigen bate heeft toegeëigend.

102. Als diefstal zijn te beschouwen de daadzaken dat iemand, op wiens raad een ander eenige goederen heeft gepakt in twee kisten, welke naar zeker huis zijn gebragt, om verder door een voerman te worden vervoerd, die kisten, welke door de eigenaarster behoorlijk gesloten waren en waarvan zij de sleutels in den zak heeft gehouden, van dat huis doet afhalen en eerst naar zijne eigene, daarna naar eene andere woning doet overbrengen, alwaar hij ze met geweld opent en zich van den inhoud meester maakt.

a H. R. 1 Mei 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Gelderland 28 Februarij 1860.

103. Een vrachtrijder, die wel zekere hem ter overbrenging toevertrouwde gelden, werkelijk aan hem voor wien zij bestemd waren, heeft uitbetaald, maar die gelden, nadat zij hem waren teruggebragt, omdat de post, waarop zij

betrekking hadden, niet betaald was, ten nadeele van den eigenaar bedriegelijk heeft verduisterd, is niet schuldig aan diefstal noch aan eenig ander misdrijf, omdat die gelden niet zijn weggenomen, en ook niet aan den dader teruggegeven zijn om tegen genot van loon te vervoeren en aan een ander ter hand te stellen.

b H. R. 25 April 1866, Concl. conf.

104. De daadzaken, dat iemand uit eene bus, welke hem gesloten was ter hand gesteld, om daarin giften voor het gesticht waarin hij verpleegd wordt op te halen, door schudding als anderzins gelden ontvreemdt, stellen, vermits die gelden aan hem niet waren toevertrouwd, diefstal daar.

b H. R. 7 Junij 1865, Concl. conf.

§ 7.

105. Het wegnemen van eenige turven op het veen staande, stelt niet daar maraudage, maar gewonen diefstal.

Groningen 9 Maart 1837.

106. Het wegnemen en op het oogenblik der ontdekking weder wegwerpen van turf door arbeiders, die op weg naar hun werk de veenderij passeren, kan, op grond eener onder de arbeiders bestaande gewoonte, niet worden beschouwd als diefstal.

Heerenveen 18 Februarij 1862.

107. Het door ingezetenen eener gemeente met opzet en ter kwader trouw steken en vervoeren van plaggen van een grond, die niet is hun bijzonder eigendom, maar uitsluitend bestemd tot het weiden van het vee der ingezetenen van die gemeente en van eene naburige, stelt daar diefstal.

d H. R. 14 Februarij 1843, Concl. conf.

108. Het ontvoeren door een ingezeten van groesturf uit gemeentegrond zonder toestemming des burgemeesters, stelt geen diefstal daar, maar wel in casu overtreding van een daartegen geregt verbod der gemeente-verordening te Boxtel.

N-Braband.... (7).

109. De daad van hem, die ingevolge de vergunning bij verordening verleend, in zeker veld turf heeft gestoken, waarvan hij alleen ten eigen gebruike de geheel vrije beschikking heeft, stelt niet daar diefstal, wanneer hij, in strijd met de vergunning of het regt der ingezetenen en de voorschriften der verordening, dien turf buiten de gemeente vervoert.

b H. R. 13 Januarij 1863, Concl. conf.

110. Bij beschuldiging van diefstal tegen iemand, die eens anders praam bevoer, om daarmede turf te vervoeren en te verkoopen, behoort vrijspraak te volgen, indien niet is bewezen, dat de beschuldigde, die op eene andere plaats was aangehouden, zich de praam en den turf arglistig had toegeëigend, al moge hij als mandataris, den hem ten verkoop toevertrouwden turf hebben verkocht en gehouden zijn dat mandaat te verantwoorden, zoodra hij het had uitgevoerd, namelijk zoodra hij de reis had volbragt, doch in die verantwoording is verhinderd door zijne persoonlijke aanhouding en den last van den president der Arr.-Regtb. te Sneek aan de vrouw van den beschuldigde, om aldaar de praam te verlaten, omstandigheden geheel onafhankelijk van zijnen wil, terwijl hij voorts ook niet tot de verantwoording van zijn mandaat is geroepen.

Drenthe 7 September 1839.

111. Het door een ongewaarde steken van zoden of schadden van een groengrond in eene marke, en het vervoeren daarvan, stelt diefstal daar.

Deventer 30 September 1856.

112. Hij die een gewaard erve bemeijert, is niet geregtigd tot het winnen van mest en brandstof in de marke en tot het steken van de daartoe benoodigde plaggen en schadden ook van groengronden. Zoodanige daad stelt diefstal daar.

Deventer 16 Junij 1857.

113. Onder de benaming récolte zijn zoowel volgens het gewone spraakgebruik als volgens de kennelijke strekking van het 1ste lid van art. 388 C. P., straf bedreigende tegen diefstal van vee, enz., niet anders te verstaan dan eigenlijk gezegde voortbrengselen of vruchten van den grond. Daartoe behoort niet turf, als zijnde geen wezenlijk voortbrengsel of vrucht van den grond, maar integendeel een gedeelte van den grond zelven. Niet alle zaken toch, welke op het veld aan de openbare trouw moeten worden overgelaten (al moge de ratio legis ten aanzien ook van deze gelden), maar alleen de bij dat artikel uitdrukkelijk opgenoemde voorwerpen zijn bij die strafbepaling bedoeld.

c H. R. 22 October 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Drenthe 18 Junij 1844. — H. R. 16 December 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 17 October 1848, Concl. conf. — Anders H. R. 11 Augustus 1843, Concl. conf.

114. Te veld staande kool in staat van rijpheid, is niet minder dan afgesneden graan, te beschouwen als oogst.

Holland Cr. Rb. 28 Januarij 1839.

115. Het afsnijden van kool van de stronkelen en het zich arglistig toeëigenen daarvan ten nadeele van den eigenaar, is te qualificeren als diefstal van veldvruchten, strafbaar ingevolge art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), en niet als eenvoudige diefstal, strafbaar volgens art. 401 C. P.

b H. R. 4 April 1871, Concl. conf.

116. Koolen, die bereids uit den grond getrokken, op het veld bij elkander gelegd, met aarde overdekt en gekuild zijn, maken een gedeelte uit van een te veld zijnden oogst.

Rotterdam 25 Februarij 1841.

117. Aardappelen in een met stroo of aarde bedekten kuil of put in het land bewaard, en afkomstig van den oogst van het vorige jaar, zijn niet te rangschikken onder de te veld staande oogsten of graanstapels, een gedeelte van den oogst uitmakende.

i H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf.

118. Gras, gemaaid en op hoopen te droogen gezet, is oogst in den zin van art. 388 C. P.

e H. R. 1 April 1845, Concl. conf. — *a* Gelderland 29 September 1842.

119. De daad van hem, die een gedeelte van een door een ander gezaaid en alzoo hem niet toebehoorend grasgewas met opzet en arglistig ontvreemdt en zich toeëigent, vereenigt in zich al de vereischten van diefstal, zonder dat de waardeering daarvan als zoodanig afhankelijk is van de beslissing der vraag of de dader

eigenaar is van den grond, vermits die grond in het bezit zijnde van een ander, de dader, al ware hij eigenaar van den grond, daarom of daardoor nog geenszins is eigenaar der vruchten, door den bezitter daarop gezaaid.

a H. R. 29 Augustus 1853, Concl. conf.

120. Een vak dijks, zijnde de kant of berm van eenen openbaren weg, waarop veldvruchten of een oogst geplaatst is, is in den geest van art. 388 C. P. een akker (un champ).

e H. R. 1 April 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Januarij 1859, Concl. conf.

121. Aardnoot of aardaker is eene veldvrucht en het arglistig weghalen daarvan stelt diefstal daar.

Tiel Kgr. 10 October 1860.

122. Tarwe, op een land gegroeid en gemaaid, en aldaar in schoven liggende, is zeer zeker oogst in den zin van art. 388 C. P.

f H. R. 19 Julij 1852, Concl. conf.

123. Onder veldvruchten in art. 18 der wet van 1854 bedoeld, kunnen niet worden verstaan boomvruchten.

Gelderland 13 October 1857.

124. Het zoeken en wegnemen van molsalade op eens anders land, indien het niet op eene arglistige wijze is gedaan, valt niet onder het bereik der strafwet.

f H. R. 22 November 1842, Concl. conf.

125. Bij art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) zijn kennelijk en uitsluitend die enkele diefstallen bedoeld, welke in het veld worden gepleegd, en meer algemeen onder den naam van veldstrooperijen bekend zijn. Daaronder kunnen, gelijk ten duidelijkste blijkt uit de vergelijking van dat art. met art. 16, niet gerangschikt worden die van voortbrengselen van den grond, door den eigenaar of regthebbende reeds verwerkt, vervoerd of op de plaats hunner bestemming gebragt.

Gelderland 21 November 1854.

126. Tot de ligtere qualificatie van maraudage wordt gevorderd, dat geene der als den diefstal verzwarende, bij de wet aangewezen omstandigheden de daad vergezelden. Dit is het geval, wanneer het feit van plukken en eten van vruchten uit eens anders boomgaard, hoewel op de plaats zelve, is geschied door middel van inklimming en in de aanhoorigheid van een bewoond huis.

d H. R. 10 Februarij 1867, Concl. conf.

127. In art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) worden met enkele diefstallen bedoeld de zoodanige welke in juridiek spraakgebruik tegenover de gequalificeerde staan. Het gaat alzoo niet aan te beweren, dat ieder ook niet in de wet genoemde verzwarende omstandigheid voldoende zou zijn, om de in art. 18 genoemde diefstallen onder de bepaling v. art. 401 C. P. te brengen.

Amsterdam ... Mei 1865 (37), te dezen aanzien bev. bij H. R. 19 September 1865.

128. Art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) is van toepassing op diefstal van te veld staande vruchten. Waar deze reeds van den grond zijn gescheiden, zoo als koolrapen, die nog (als oogst) over den akker verspreid lagen, daar is art. 16 toepasselijk.

Noordwijk Kgr. 17 December 1856.

129. Hoezeer ook blijkens het voorgevallene bij de behandeling der wet van 1854, de Regering voornamelijk de zoogenaamde sprokkelarijen mag hebben op het oog gehad, zoo is echter art. 18 dier wet algemeen, en onttrekt het aan de toepassing van art. 401 C. P. de enkele diefstallen van alle voorwerpen daar genoemd, onder de eenige voorwaarde, dat zij niet zijn gepleegd onder eene der omstandigheden in het voorlaatste lid van het artikel omschreven. Dit is alzoo van toepassing op diefstal van aan den hoop staande brandplaggen.

b H. R. 3 November 1863, Concl. contr. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 3 Julij 1863.

130. Diefstal van vruchten te velde is strafbaar volgens art. 401 C. P.

a H. R. 25 Februarij 1840.

131. Aan art. 36 en 37, tit. 2 der wet van 6 October 1791 is gederogeerd door art. 401 C. P., en alzoo zijn houtdieverijen of strooperijen (maraudages) in de bosschen enz. strafbaar volgens de bepalingen van het C. P. omtrent diefstal.

b H. R. 17 September 1839, Concl. contr. bev. *b* Gelderland 20 Junij 1839. — *b* H. R. 10 December 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 3 Maart 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Holland 13 December 1839. — *e* H. R. 7 April 1840, implicite. — H. R. 22 April 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 16 Junij 1840, Concl. conf. — *c* H. R. 10 November 1840, Concl. conf. — Anders Breda 28 October 1839. — Utrecht 23 Januarij 1840.

132. Het zich toeëigenen van bossen schors die op het land zijn te droogen gezet, en van gras, is strafbaar volgens art. 401 C. P.

c H. R. 5 Januarij 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 7 December 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 28 Februarij 1843, Concl. conf. — Gelderland 14 April 1842.

133. Bij diefstal van gehakt hout hangt de meerdere of mindere strafbaarheid, volgens art. 401 C. P. of volgens art. 16 en 18 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), af van de omstandigheden, van den staat waarin of van de plaats waar zich het ontvreemde bevond. Daaromtrent moet dus de regter uitspraak doen.

a H. R. 28 Augustus 1860, Concl. contr. uit dien hoofde vern. Z.-Holland, waarbij was bev. *a* Dordrecht 2 April 1860.

134. Het zich arglistig toeëigenen en wegnemen van eene partij verwerkt hakhout, dat de beklaagde wist aan een ander toe te behooren, en geene andere bewerking had ondergaan dan den hak, is strafbaar volgens art. 18 der wet van 29 Junij 1854, zoodat van dergelijken diefstal in eersten aanleg door den kantonregter moet worden kennis genomen, en wanneer de beklaagde in eersten aanleg voor de Arr.-Regtb. teregt staande niet de verwijzing heeft gevraagd overeenkomstig art. 233 Sv., tegen het vonnis der Regtbank niet in hooger beroep kan worden gekomen.

d H. R. 31 Julij 1868. — Anders bij de conclusie van den Adv.-Gen. Römer die van oordeel was, dat rijswaarden hout, hetwelk tot het maken van kribben is gebezigd, moet worden gerangschikt onder bewerkt hout, en dat dus de diefstal daarvan niet behoort tot de *maraudage* in art. 18 bedoeld.

135. Bij art. 18 der wet van 29 Junij 1854, dat als uitzondering van strikte uitlegging is, wordt aan de zwaardere bij art. 401 C. P. bepaalde straf, onttrokken de diefstal alleen van

zoodanig hout, dat geene andere bewerking dan den hak ondergaan hebbende, ter plaatse alwaar en zóó als het gehakt is, arglistig is weggenomen en mitsdien gesprokkeld of gestroopt.

a H. R. 27 Julij 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf.

136. Bij art. 18 der wet van 1854 zijn voornamelijk bedoeld de diefstallen in het veld gepleegd, alsmede die van hakhout of daarmede gelijk te stellen hout, zoolang het zich aan den grond bevindt, doch geenszins zoodanig hout, waaraan eenige bewerking is geschied, zoo als een ijpen boomtak of stam, welke reeds geruimen tijd geleden afgezaagd en van de plaats waar hij gegroeid was, vervoerd is.

f Nijmegen 9 Augustus 1861.

137. Diefstal van gekloofde sparren handhouten, zijnde volgens de feitelijke beslissing van den regter houten die gekloofd zijn na eerst op eene bepaalde lengte te zijn gezaagd, is bij art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) niet onttrokken aan de algemeene strafbepaling van art. 401 C. P. Eerstgemeld artikel bedoelt immers geen ander hout dan dat òf ongehakt is òf alleen de bewerking van den hak en geene andere ondergaan heeft.

a H. R. 12 April 1870, Concl. conf.

138. Ofschoon ook bij gemis van eenige uitdrukkelijke onderscheiding in art. 18 der wet v. 29 Junij 1854, nogtans uit deszelfs ganschen zamenhang de opvatting dat hier alleen bedoeld wordt hout, hetwelk geene andere bewerking dan den hak ondergaan heeft, in het algemeen moge geregtvaardigd worden, dan zou toch naar de woorden van het artikel, bij diefstal van hout, die onderscheiding eeniglijk daarop moeten berusten, dat door de bedoelde bewerking het voorwerp ophield onder de enkele benaming van hout begrepen te zijn, en eene meer bijzondere benaming en gebruiksbestemming had verkregen. Als zoodanige bewerking kan niet gelden de omstandigheid, dat gehakt groen eiken hout, waarvan gestolen is, in takkenbossen was zamengebonden; daardoor wordt de hoedanigheid van het hout niet veranderd, maar zulks levert alleen eene wijze van bijeenzameling op.

H. R. 19 September 1865, Concl. conf. te dezen opzigte bev. Amsterdam ... Mei 1865 (37).

139. Diefstal van hout, hetwelk gehakt zijnde, niet alleen in bossen was gebonden, maar ook in de nabijheid der woning van den eigenaar was vervoerd, en in eene houtmijt geplaatst, stelt daar overtreding van art. 401 C. P.

a H. R. 27 Julij 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf. — Gelderland 21 November 1854. — Wijchen Kgr. 23 December 1854.

140. Hout, dat reeds verwerkt en dienstbaar gemaakt was tot een vermaak of afsluiting van vee, behoort niet tot het hout bij art. 18 der wet van 29 Junij 1854 bedoeld.

b Oostburg Kgr. 30 April 1855.

141. Hout uit maaskribben gebroken, behoort niet tot het hout bij art. 18 der wet van 1854 bedoeld.

Boxmeer Kgr. 13 October 1856.

142. Art. 18 der wet van 1854 doelt kennelijk alleen op levend of dood hout, dat van boomen is of wordt afgescheiden, afgehakt of op eene andere wijze daarvan is gescheiden, doch niet op het vellen en ontvreemden van één of meer boomen en alzoo zelfs van bosschen, als niet onder de (alleen bedoelde) sprokkelarijen of strooperijen te rangschikken.

c H. R. 20 Mei 1857, Concl. conf. — H. R. 18 Januarij 1859, Concl. conf. — N.-Holland 20 Maart 1865.

143. Zoowel, in het gewone spraakgebruik als in de taal der wetten, die de wetgever van 1854 mag geacht worden te hebben voor oogen gehad, wordt tusschen hout en boomen onderscheiden. Jonge boomen, voorzien van den wortel, kunnen alzoo niet begrepen worden onder het hout, bij art. 18 dier wet bedoeld.

H. R. 27 Maart 1860, Concl. conf. — Amsterdam Kgr. IV 5 Mei 1858.

144. Diefstal van geheele boomen valt niet onder de diefstallen van groen of ander hout, gehakt of niet gehakt, vermeld in art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), dat alleen de zoogenaamde velddelicten, sprokkelarijen en strooperijen bedoelt. Het is ook onverschillig dat de beklaagde die boomen niet zelf heeft geveld of doen vellen.

e H. R. 10 October 1871, Concl. conf.

145. Het wegnemen van elzen potelingen stelt geen maraudage, maar gewonen diefstal daar.

Groningen en Drenthe ass. 7 Junij 1836.

146. Degeen die dennen gordingen, welke, na in eene sloot te wateren te hebben gelegen, daaruit genomen, geschild en ergens nedergelegd zijn, ontvreemdt, is strafbaar volgens art. 401 C. P., voor zoover die diefstal met geene verzwarende omstandigheden is gepaard gegaan. Er kan ten deze niet gedacht worden aan diefstal van groen of ander hout, gehakt of niet gehakt, in art. 18 der wet v. 1854 bedoeld.

H. R. 18 Januarij 1859, Concl. conf.

147. IJpen kneppels kunnen begrepen worden onder de algemeene benaming van hout dat gehakt is, waarvan de diefstal naar gelang der omstandigheden, van den staat waarin of van de plaats waar dat hout zich bevindt, ingevolge de bepalingen van art. 401 C. P. of van art. 18 der wet v. 1854 met zwaardere of ligtere straffen bedreigd wordt.

a H. R. 28 Aug. 1860, Concl. contr. vern. Z.-Holland, waarbij was bev. *a* Dordrecht 2 April 1860.

148. Het afsnijden van teenen garden uit zekeren rijswaard, met het doel om zich die arglistig toe te eigenen, stelt daar diefstal, vermits het afsnijden reeds met zich brengt de soustractie of wegneming van eens anders goed.

d H. R. 5 November 1850, Concl. conf.

149. Het arglistig wegnemen en zich toeëigenen van eene bult zoogenaamde heideschalen of zoden tot brandstof bestemd, stelt daar diefstal gestraft bij art. 18 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), daar de bestemming tot brandstof het feit niet kan doen vallen onder de gewone diefstallen gestraft bij art. 401 C. P.

Assen 21 October 1863.

150. Onder de bij art. 18 der wet v. 1854 bedoelde diefstallen kan niet begrepen worden het opvisschen en zich toeëigenen van hout ter gelegenheid van watersnood.

g H. R. 30 Julij 1861, Concl. conf.

151. Het vellen van aan een ander toebehoorende boomen, met het doel om die arglistig weg te nemen, en de daarop gevolgde arg-

listige wegname dier boomen, is alleen als enkele diefstal te beschouwen; genoemde daden stellen niet twee verschillende misdrijven daar, het wanbedrijf zoowel van art. 445, als dat v. art. 401 C. P.

Amsterdam 15 Augustus 1860.

152. Het afsnijden en wegvoeren van riet uit eene sloot is niet als diefstal te beschouwen, maar stelt het wanbedrijf daar van veldstrooperij (maraudage) voorzien bij art. 34 der wet van 6 October 1791.

Zutphen 12 December 1839.

153. Een weiland houdt niet op, in den geest van art. 388 C. P. een veld (un champ) te zijn, omdat bij het bevrozen zijn der slooten, een gedeelte van hetzelve aan de vier zijden was omheind en door rasterwerk afgesloten, waarbinnen het vee tijdelijk was opgehokt.

a H. R. 21 April 1846, Concl. conf.

154. Tot het bestaan eener weide wordt niet vereischt, dat zij door den eigenaar daartoe was ingerigt, mits slechts van de inrigting, bestemming en gebruik als weide blijke. De omstandigheid, dat een stuk gronds voor een ieder toegankelijk is en tevens gebruikt wordt tot andere doeleinden, kan alzoo daaraan het karakter van weide niet ontnemen. Onder het woord weiden (champs) worden verstaan allerlei gronden, zoowel bouwlanden en beemden als heidevelden en andere gronden, waarin paarden en lastbeesten, groot en klein vee, om te weiden, aan de openbare trouw zijn overgelaten, onverschillig of die gronden al dan niet door slooten of andere afsluitingen van de omliggende perceelen zijn afgescheiden.

a H. R. 31 Maart 1863, Concl. conf.

155. Als weide kan niet worden beschouwd iedere plaats waar voedsel voor vee groeit, alleen omdat er door dezen of genen heimelijk en ten onregte vee ter weiding wordt geplaatst; daarvoor moet worden gehouden elke plaats of elk stuk grond in den ruimsten zin, door den eigenaar of regthebbende tot weide bestemd, even als onder oogst moeten worden verstaan de voortbrengselen van den grond, van de aarde gescheiden door of op last van den eigenaar.

Assen 27 Junij 1860.

156. Tot de misdaad van veedieverij wordt niets anders vereischt, dan dat dezelve in eene weide of in het veld gepleegd zij. Het doet alzoo niets af, dat de weide waarin de diefstal is gepleegd, in geenen deele rondom met slooten was afgescheiden en dat het water in de slooten bevrozen was.

H. R. 16 September 1839, Concl. conf.

157. Art. 388 Sv. omtrent diefstal van vee of landbouw-gereedschappen in weiden of akkers, maakt geen onderscheid tusschen de beesten, die onder het opzigt van een herder staan, en die welke onbewaakt zijn.

e H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

158. Het ontvreemden van schapen uit eene schaapskooi stelt eenvoudigen diefstal daar, en is niet strafbaar volgens art. 381 C. P.

b Almelo 28 December 1858.

159. De viervoetige dieren bij art. 388 C. P. genoemd, zijn dezulke, die voornamelijk en gewoonlijk zich met gras voeden en te dien einde meestal in de weiden worden gehouden; geenszins dezulke, die in het algemeen onder de huisdieren worden gerangschikt, en van welke alleen sommige soorten tot trek- of lastbeesten kunnen worden afgerigt en gebruikt worden.

Holland 19 Maart 1841.

160. De daadzaken dat iemand op zekeren dag in een afgesloten stuk land, van eene aldaar grazende kudde schapen één gegrepen en geslagt heeft, op den volgenden dag dit schaap naar zijne woning heeft vervoerd, daarna de vacht verkocht en een gedeelte van het vleesch heeft opgegeten, stellen, daar er tusschen al die handelingen die zamenhang bestaat, die ze als een aaneengeschakeld geheel, uit hetzelfde misdadig voornemen voortgevloeid en alzoo als één misdrijf doet voorkomen, niet daar de afzonderlijke misdrijven van art. 453 en 401, maar te zamen de misdaad van art. 388 C. P.

b H. R. 11 November 1851, Concl. conf. — Maastricht 13 September 1847, beslissende in eene dergelijke zaak, dat het arglistig ontvreemden en dooden van het schaap slechts één misdrijf oplevert, vallende in de termen van art. 401, in verband met art. 379 C. P.

161. De daadzaken dat iemand een schaap, hetwelk uit eene gedreven wordende kudde op zijn land is gesprongen, overbrengt of doet overbrengen op een ander stuk land, alwaar hij zijne schapen in de weide heeft, de herkenningsmerken van dit schaap gelijk maakt aan die van zijne schapen, de afgifte van dit schaap weigert en zelfs tegen de waarheid aan volhoudt, dat het schaap zijn eigendom is, vereenigen in zich alle vereischten van diefstal.

f H. R. 14 Junij 1853, Concl. conf.

162. Het dooden, villen en medenemen der huid van een stuk vee, met achterlating van het vleesch enz., staat in alle opzigten gelijk met eene ontvreemding van het geheele beest, en stelt alzoo de misdaad van veedieverij daar.

Overijssel 18 December 1840.

163. Gereedschappen bestemd tot het trekken van veen, kunnen niet beschouwd worden als gereedschappen van landbouw.

g H. R. 10 December 1844, Concl. conf.

164. Diefstal van materialen, op dijken geplaatst of in voorraadmagazijnen voorhanden, is alleen dàn strafbaar volgens art. 16 van het Décret Impérial van 16 December 1811, ingeval de dieverij gering is en niet vergezeld van verzwarende omstandigheden. Op diefstallen begaan met overklimming uit een met rasterwerk omsloten park, is art. 384, j° art. 381, n° 4 C. P. toepasselijk.

c H. R. 29 November 1842, Concl. conf.

165. Het Keiz. decreet van 16 December 1811 is niet van toepassing op diefstallen in de tegenwoordige provincie Overijssel.

a H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf.

166. De bepaling van art. 16 van het Decreet van 16 December 1811 bevat eene afwijking van of uitzondering op art. 401 C. P. Zij kon onder vigueur der Grondwet van 1815 niet worden ingetrokken of gewijzigd bij een algemeenen maatregel van inwendig bestuur, zoo als het Kon. besluit van 19 Augustus 1823.

c H. R. 17 October 1860, Concl. conf.

167. Het woord diefstal drukt niet alleen eene qualificatie maar ook een feit uit, en derhalve is ten onregte wegens beschadiging van duinge-

wassen in de zeewering van Delfland veroordeeld de beklaagde ter zake van ter aangewezen plaats, enz. diefstal van hout te hebben gepleegd door middel van met een mes de aldaar aanwezige teenen van struiken geil af te snijden.

c H. R. 14 Mei 1862, Concl. conf. vern. 's Gravenhage.

168. Onder enkelen diefstal van hout, bedoeld in art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), wordt alleen verstaan zoodanig gehakt hout, dat nog geene andere bewerking dan den hak hebbende ondergaan, ter plaatse alwaar en zoo als het gehakt is, wordt ontvreemd, dus niet op hout, dat reeds op de zeeweringen gebruikt, alzoo reeds verplaatst en verwerkt was.

a Goes 29 April 1861.

§ 8.

169. Het eigenmagtig weghalen en medenemen van een gekocht voorwerp vóór den tijd tot aflevering en betaling bepaald, en zonder gelijktijdige of opgevolgde betaling, stelt daar diefstal.

Leeuwarden 4 Julij 1842.

170. De daad van hem die eene koe gekocht hebbende, onder voorwaarde dat zij nog veertien dagen bij den verkooper moest blijven, doch dat zij ook vroeger kon worden gehaald, mits de kooper den prijs betaalde, zonder toestemming van den verkooper en zonder betaling, die koe wegvoert, stelt (bij het bewezene der arglist) diefstal daar.

c H. R. 13 Mei 1851, Concl. conf.

171. De daad van hem, die in eenen winkel eenig voorwerp te koop gevraagd hebbende, en dit op de toonbank voor hem nedergelegd zijnde, hetzelve op het oogenblik dat de winkelier zich omkeerde om eene andere, mede door hem gevraagde koopwaar te krijgen, heeft weggenomen, en zonder betaling van den koopprijs daarmede is weggeloopen, stelt daar diefstal.

d H. R. 24 Mei 1842, Concl. conf.

172. Het uitzoeken van horologiën voor een derden zoogenaamden kooper, het ontvangen dezer horologiën om ze te doen zien, terwijl men ze echter vervolgens gaat verpanden, stelt diefstal daar.

Amsterdam 8 Augustus 1850.

173. Het zich doen afgeven van goederen, op het valsch voorgeven, dat ze moeten dienen voor zekeren heer die in de stad was komen wonen, is diefstal.

N.-Holland 20 Januarij 1851. — cf. Z-Holland 29 Junij 1850, beslissende dat niet elke bedriegelijke opligting bij artikel 405 C. P. gestraft wordt, maar alleen die, gepleegd door middel van valsche namen of qualiteiten, of van de bij dat art. aangeduide «manœuvres frauduleuses;» dat alleen leugenachtige opgaven onder die uitdrukking niet kunnen begrepen worden, maar dat daarbij tevens eenig ander bijkomend uiterlijk feit of machinatie vereischt wordt, en dat alzoo, vermits het bedrog door den beklaagde gepleegd is alleen door middel van leugenachtige voorgevens, het genoemd art. niet op hem kan worden toegepast, — met vernietiging van Dordrecht 22 Mei 1850. — Laatstgemeld arrest werd vernietigd ob vitium formae, en de zaak verwezen naar het Hof in N.-Holland, dat daarop het arrest van 20 Januarij 1851 wees.

174. De daadzaken dat iemand vergezeld van een ander in een winkel gekomen om zekere voorwerpen te koopen, deze, nadat hem dezelve door den winkelier waren gegeven, in zijn zakdoek gebonden, en slechts een gedeelte van den koopprijs op de toonbank gelegd heeft, zeggende dat de ander het overige zou voldoen; dat toen deze weigerde dit te doen, eerstgenoemde het op de toonbank gelegde geld teruggenomen, den zakdoek ontknoopt en de voorwerpen op de toonbank heeft uitgeschud, maar tegelijk met den zakdoek drie dier voorwerpen heeft opgegrepen en daarmede de straatdeur is uitgeloopen, — brengen mede, dat zoo er in casu een koop en verkoop heeft bestaan, de kooper zoowel als de verkooper daarvan hadden afgezien, toen de ontneming werd gepleegd, en die ontneming mitsdien arglistigerwijze is bedreven.

H. R. 18 Mei 1852, Concl. conf.

175. De daad van hem die, onder beding van contante betaling, eenige waren gekocht hebbende, deze zonder onmiddellijke betaling, tegen den wil des verkoopers, opzettelijk medeneemt, stelt diefstal daar.

f H. R. 16 Januarij 1855, Concl. conf.

176. Tegen eene beschuldiging van diefstal wordt ten onregte beweerd dat de klager als verkooper de waren, waarmede zich de beschuldigde heeft verwijderd, aan dezen ter bezigtiging heeft ter hand gesteld en als zou eene koopovereenkomst omtrent die goederen zijn tot stand gekomen door het gezegde des koopers «deze zal ik maar houden.»

b H. R. 25 Augustus 1869, Concl. conf.

177. De daadzaken, dat iemand in een winkel eenige waren heeft besteld, en onder voorgeven van nog andere te moeten gaan koopen den winkel heeft verlaten, doch eenige oogenblikken daarna teruggekeerd, naar den prijs gevraagd en den schijn heeft aangenomen van nog meer te willen koopen, en dat, terwijl de winkelier dat meerdere wilde krijgen, hij arglistig het mandje met het bestelde weggenomen en zonder te betalen zich daarmede verwijderd heeft, stellen daar diefstal.

b H. R. 18 Februarij 1862, Concl. conf.

178. Wanneer iemand goederen, die hem op zijne aanvraag door den winkelier op de toonbank ter bezigtiging zijn voorgelegd, tegen het uitdrukkelijk verzet van den winkelier wegneemt zonder ze te betalen, maakt hij zich schuldig aan diefstal, al geschiedt de wegname ook onder het beweren, dat men zou terugkomen en de goederen betalen.

N.-Holland 28 Januarij 1869.

179. De daad van hem die in eene herberg met eene flesch jenever wegloopt met te kennengeving dat hij die straks zoude komen betalen, stelt geen diefstal noch eenig ander misdrijf daar, en behoort, waar het een militair geldt, alleen als eene grove overtreding van het reglement van krijgstucht te worden beschouwd en als zoodanig disciplinair gestraft.

H. Mil. Ger. 24 Junij 1868.

§ 9.

180. Een gaz-verbruiker, met wien de directie der fabriek is overeengekomen, om een deel der door de fabriek voortgebragte gaz door de

pijpen te voeren naar den meter, om aldaar te komen in het bezit van den verbruiker en om hem aldaar te worden geleverd, pleegt diefstal, wanneer hij na het afschroeven van den meter en buiten dezen om, zich in het bezit heeft gesteld van gaz uit de pijpen.

a H. R. 22 April 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Amsterdam 3 October 1850.

181. De daad van hem, die buiten weten der gaz-directie en tegen eene met deze aangegane overeenkomst, eenen nieuwen gazleider in zijne woning heeft doen vervaardigen aan eenen gazleider die zich aldaar bevond, en daardoor op eene heimelijke wijze meer gaz verbrandt, dan hij naar mate van den door hem betaalden prijs mogt gebruiken, stelt (bij voldoend bewijs van arglist) diefstal daar.

N.-Holland 23 November 1843, vern. Haarlem 17 November 1843, waarbij op het requisitoir dat de beklaagde wegens enkelen diefstal naar de openbare teregtzitting zonde worden verwezen, was beslist dat de daad alleen tot het vorderen van schadevergoeding aanleiding gaf en niet strafbaar was. — N.-Holland 15 October 1843, vern. Haarlem 30 September 1843, waarbij regtsingang was geweigerd op dezelfde gronden. Bij voormeld arrest van 23 November 1843 werd de zaak verwezen naar de Regtbank te Amsterdam, die den 2 Januarij 1844 insgelijks ontslag van regtsvervolging uitsprak. — Op het ingesteld appel is de beklaagde vrijgesproken bij N.-Holland... (5).

182. Een stads-architect, het oppertoezigt hebbende over al hetgeen de straatverlichting betreft, en onder zijne bevelen hebbende alle stadswerklieden, daaronder ook den opzigter van het oliemagazijn, kan niet als openbaar bewaarhouder van hetzelve of rekenpligtig opzigtelijk den daarin aanwezigen voorraad olie worden aangemerkt, wanneer bij een bijzonder besluit van Burg. en Weth. de bewaring van het magazijn aan den opzigter was toevertrouwd, die de olie aan de vullers der lantaarnen uitreikte. De daad van dien architect, die zich olie uit dat magazijn toeëigent, stelt niet daar de misdaad van art. 169 C. P. maar het wanbedrijf van art. 401.

Overijssel 29 Maart 1854.

183. Wanneer iemand uit de tapkraan der toevoerbuis, welke ingevolge overeenkomst met de duinwatermaatschappij, tot levering van water in het door hem bewoond perceel geplaatst is, in strijd met die overeenkomst, waarbij verboden is het water op eenige andere wijze dan tot huisselijk gebruik te bezigen, door eene aangebragte buis water laat loopen in den regenbak zijns buurmans om daarvoor zekere geldelijke belooning te genieten, dan stelt dat noch diefstal noch eenig ander misdrijf daar.

Amsterdam 16 Junij 1857.

184. Voor de toepassing van art. 401 C. P. is het genoegzaam, dat zich een diefstal voordoet, waaromtrent in de 1ste Afdeeling van den IIn Titel, geene speciale bepaling voorkomt, zonder dat de wijze waarop zoodanige eenvoudige diefstal is gepleegd, hetzij voor de qualificatie, hetzij voor de toepassing der straf eenig verschil maakt.

c H. R. 8 December 1846, Concl. conf.

185. Het criterium van gaauwdieverij (filouterie) even als van diefstal in het algemeen, is arglistige wegneming. Het feit van valsch spelen, waarbij van zoodanige wegneming geene sprake kan zijn, — stelt niet daar dit wanbedrijf, maar kan onder zekere omstandigheden, opligting daarstellen.

c H. R. 27 November 1849, Concl. conf; — cf. N.-Braband 7 Maart 1850.

186. Het bedriegelijkerwijze in betaling van het gekochte doen doorgaan van een koperen verzilverden cent voor een zilveren 25 centsstuk, en het daarop terug ontvangen van meer geld dan den kooper wettig toekomt, stelt daar gaauwdieverij (filouterie).

c H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 15 Mei 1839, waarbij was bev. Groningen 28 Maart 1839.

187. De daadzaken, dat iemand ter voldoening eener schuld van 10 gulden in betaling heeft genomen een muntbiljet van 100 gulden, terwijl de schuldenaar meende hem een muntbiljet van 10 gulden te geven; dat eerstgenoemde aanvankelijk ter goeder trouw en zonder de dwaling te bespeuren, het in betaling gegeven muntbiljet heeft aangenomen, en later, na het ontdekken der dwaling, dit biljet heeft gewisseld en de daarvoor ontvangene gelden zich heeft toegeëigend, stellen niet daar diefstal.

H. R. 9 Februarij 1852, Concl. conf.

188. Het, zonder verzwarende omstandigheid, afhandig maken van goederen, toebehoorende aan iemand, die bij den dader was komen inwonen, stelt daar eenvoudigen diefstal, geen misbruik van vertrouwen.

a H. R. 1 Maart 1842, Concl. conf.

189. Hij die in eene herberg is gekomen om met eenige personen af te rekenen, doch tot afdoening een getuige verzoekt een bankbiljet van *f* 200. » te wisselen, pleegt diefstal, wanneer hij van de hem teruggebragte vier hoopjes rijksdaalders vijf stukken in zijne mouw heeft doen glijden, daarop nogmaals vijf rijksdaalders vordert en deze dan ook van dien getuige ontvangt. Diefstal in eene herberg, alwaar hij intrek had.

c H. R. 2 Mei 1865, Concl. conf.

190. Het modderen in slooten aan belendende eigenaars toekomende en door wie ook daarvan de lasten voldaan worden, alsmede onder van landerijen grenzende aan vrije vaarten, welke daardoor afkabbelen en vervallen, stelt daar diefstal.

Alkmaar 26 Mei 1840.

191. Loterijbriefjes, waarop prijzen of premiën zijn gevallen, zijn zoodanige titres contenant obligation, als bij art. 400 C. P. bedoeld zijn.

e H. R. 19 Maart 1844, Concl. conf.

192. Het ontvangen van het bedrag eener acceptatie, zonder het stuk zelf over te leggen, met het bewezen doel om daaruit nogmaals tegen den debiteur in regten tot betaling te ageren, stelt niet daar diefstal, noch eenig ander misdrijf.

's Gravenhage 14 September 1840, bev. bij Holland 29 October 1840.

193. De daad van een Burgemeester, die van den Ontvanger der gemeente eene som gelds heeft gevraagd en bekomen, om die over te storten voor de bijdrage van de particulieren der gemeente in de kosten van zekeren weg, en deze gelden terughoudt en ten nadeele van den

Ontvanger zich toeëigent, stelt niet daar diefstal, noch eenig ander misdrijf.

a H. R. 7 Mei 1851, Concl. contr.

194. Het openbreken van eene trommel in eene diligence aan een der passagiers behoorende, en het daaruit ontvreemden van geldswaarde hebbende papieren, stelt daar eenvoudigen diefstal.

Rotterdam 11 Januarij 1848, bev. Z.-Holland 21 Februarij 1848.

195. Het woord «*réservoir*» in art. 388 C. P. beteekent een besloten water, aangelegd en geschikt om visch bijeen te vergaderen en te bewaren, alzoo eene plaats, die gewoonlijk toegankelijk en niet voor afsluiting vatbaar zijnde, aan de openbare trouw is blootgesteld. Daaronder kunnen alzoo niet worden begrepen zoogenaamde vischkaren, of vischkorven, uit hout of ander werk vervaardigd, welke, hoezeer mede bestemd om visch te bewaren, echter kunnen worden verplaatst en gereedelijk afgesloten.

d H. R. 29 October 1850, Concl. contr.

196. De daad van hem, die als knecht van een gefailleerd koopman, met medeweten van dezen, goederen aan de massa heeft onttrokken, om dezelve ten behoeve van zijnen meester te bewaren, stelt niet daar diefstal.

Leiden 26 Junij 1848.

197. Gevallen van diefstal zonder bepaalde regtskundige beslissing.

Holland 1 Februarij 1839. — Holland 2 Februarij 1839. — 's Gravenhage 11 Februarij 1839. — Holland 16 Februarij 1839. — Zeeland 8 Maart 1839. — Holland Cr. Rb. 9 April 1839. — Holland 17 Mei 1839. — *a* Holland 7 Junij 1839. — *b* Holland 7 Junij 1839. — *b* Holland 9 Augustus 1839. — Holland Cr. Rb. 12 September 1839. — Utrecht Hof ..... (1). — *d* H. R. 10 Maart 1840, Concl. conf. — Gelderland 2 Julij 1840. — *f* H. R. 29 December 1840. — Holland Cr. Rb. 11 Januarij 1841. — Z.-Holland 9 Mei 1844. — *b* Z.-Holland 24 Mei 1844. — Friesland 10 September 1844. — N.-Holland 31 Januarij 1845. — N.-Holland 19 Augustus 1845. — Overijssel 24 Februarij 1846. — Z.-Holland 30 Mei 1846. — Z.-Holland 27 Junij 1846. — Limburg 7 Junij 1847. — Z.-Holland 10 Junij 1847. — Utrecht Hof 15 Mei 1849. — Z.-Holland 15 Junij 1850. — Z.-Holland 18 September 1851. — Z.-Holland 19 Maart 1853. — Z.-Holland 7 Julij 1853. — Roermond 24 Maart 1855. — N.-Braband 31 Januarij 1856. — Z.-Holland 5 Februarij 1857. — N.-Holland 16 Augustus 1859. — 's Gravenhage 16 Januarij 1860. — Utrecht Hof ... (8). — Z.-Holland 8 Junij 1861. — Utrecht Hof 29 Julij 1861. — Amersfoort 24 December 1861. — Hoorn 27 Maart 1863. — Utrecht Hof 5 Februarij 1864. — Utrecht Hof 7 Junij 1864. — Gelderland 1 December 1864. — *d* H. R. 7 December 1869. — Drenthe 9 December 1869.

III. § 1.

198. Door het woord *nuit* moet worden verstaan het geheele tijdperk tusschen den ondergang en den opgang der zon.

a H. R. 25 Februarij 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 30 April 1839, Concl. conf. vern. Gelderland 21 Februarij 1839, waarbij was beslist, dat een diefstal op den 22 September des avonds tusschen acht en negen ure niet als bij nacht gepleegd kan worden beschouwd. — *b* H. R. 7 Mei 1839, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 20 Februarij 1839, waarbij was beslist, dat een diefstal op den 30 November tusschen vijf en zes ure in een bewoond huis niet kan worden aangemerkt als bij nacht te zijn gepleegd. — *b* H. R. 4 Junij 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 10 Junij 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf. — *f* H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf. — *d* H. R. 11 Mei 1841, Concl. conf. — *c h* H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 9 December 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 15 April 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 8 Junij 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 4 Februarij 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 16 December 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Mei 1857, Concl. conf. — *a* H. R. 10 December 1861, Concl. conf. — *a* H. R. 14 Januarij 1862, Concl. conf. — H. Milit. Ger. 25 Mei 1838.

199. Bij eene schuldigverklaring aan diefstal in de aanhoorigheid van een bewoond huis door middel van buitenbraak, wordt de qualificatie van diefstal bij nacht geheel geabsorbeerd door de eerstgemelde zwaardere qualificatie. De regter kan dus volstaan met schuldigverklaring aan het eerstgemeld feit zonder den nacht in de qualificatie op te nemen.

a H. R. 16 Junij 1868, Concl. conf. — *b* H. R. 21 November 1871, Concl. conf.

§ 2.

200. De reden waarom diefstal door twee of meer personen gepleegd met eene zwaardere straf wordt bedreigd, is gelegen in het vooraf gemaakte overleg tot den diefstal, en het gevaar voor den bestolene ontstaande door de vereeniging van meerdere personen tot een misdadig oogmerk.

d H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf.

201. De verzwarende omstandigheid van twee of meer personen bestaat alleen dán, wanneer de diefstal, d. i. de arglistige ontvreemding door meer dan één persoon is gepleegd, niet wanneer de dief in het materiëel wegnemen door een ander is geholpen, die met het arglistige van dit wegnemen onbekend was.

H. R. 9 Januarij 1843, Concl. conf. — Anders *a* N.-Braband 26 November 1840, beslissende, dat indien een diefstal door meer dan één persoon is gepleegd, en het niet is gebleken, dat een dier personen ter kwader trouw heeft gehandeld, zulks in de qualificatie van het feit geene verandering te weeg brengt.

202. Tot het bestaan van diefstal door twee of meer personen, in vereeniging als mededaders gepleegd, is het niet noodig, dat de ontvreemding zelve door meer dan één persoon heeft plaats gehad, zoodat allen de handen aan het gestolene hebben geslagen; het is voldoende, dat twee of meer personen ten gevolge van een gemeenschappelijk overleg en beleid, door wil en daad tot het misdrijf regtstreeks hebben medegewerkt.

a H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf. — *h* H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 27 April 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 1 December 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 23 April 1850, Concl.

conf. — *d* H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf. — *d* H. R. 2 December 1862, Concl. impl. conf.

203. Eene daadwerkelijke medewerking van twee personen tot een diefstal, is voldoende om de verzwarende omstandigheid van meer dan één persoon, in den zin der wet daar te stellen, zonder dat er eene vooraf gemaakte afspraak wordt vereischt.

c H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf.

204. Tot daarstelling van diefstal door twee personen is het niet genoeg, dat beide op denzelfden tijd en plaats ieder een diefstal hebben begaan, maar daartoe is noodig, dat beide die personen door wil en daad tot denzelfden diefstal hebben zamengewerkt.

H. R. 27 November 1854, verw. de cass. tegen Zeeland 30 October 1854, waarbij was vern. *a* Zierikzee 13 October 1854, houdende verwijzing naar den Prok.-Gen. — De zaak door het Hof van Zeeland naar de Regtbank teruggewezen zijnde, werd na bevestiging van het arrest door den H. R., beslist bij vonnis Zierikzee 29 December 1854, waarbij de diefstal andermaal als door twee personen gepleegd werd beschouwd en de zaak wederom verwezen naar den Prokureur-Generaal.

205. Waar de diefstal door iemand gepleegd, reeds was voltooid, vóórdat een ander het ontvreemde voorwerp heeft opgenomen van de plaats, alwaar de dader dit geplaatst had, daar is geene mededaad, en kan deze noch eenige andere verzwarende omstandigheid, welke alleen door tusschenkomst van dien ander na den diefstal heeft plaats gegrepen, ten aanzien van den dader in aanmerking komen.

a H. R. 2 April 1856, Concl. conf.

206. De voortvlugtigheid van een mededader kan, ten aanzien van den ander die te regt staat, geene verandering te weeg brengen in de qualificatie van den diefstal als door meer dan één persoon gepleegd.

c H. R. 24 September 1856, Concl. conf.

207. Het overlijden tijdens de instructie van een der mededaders van een diefstal, en het dientengevolge ophouden der vervolging ten zijnen aanzien, kan geene verandering te weeg brengen in de qualificatie van den diefstal als door meer dan één persoon gepleegd.

d H. R. 24 November 1846, Concl. conf.

208. Aan de woorden « dat de arglistige ont- » vreemding in vereeniging is gepleegd, » kan geene andere beteekenis worden gegeven, dan dat de feiten door beklaagden gezamenlijk, d. i. als daders zijn gepleegd.

a H. R. 28 December 1869, Concl. conf.

§ 3.

209. Door de woorden « porteurs d'armes » in n° 3 van art. 381 C. P. voorkomende, kan niet anders bedoeld zijn, dan het bij zich hebben of dragen van wapenen, tijdens het plegen van het misdrijf, zonder dat het eenig onderscheid kan maken op welke wijze de dader in het bezit is geraakt van het wapen, dat hij bij zich had of droeg, of hij hetzelve heeft medegebragt dan wel op de plaats gevonden.

a H. R. 19 November 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 23 September 1845, Concl. conf. met het oog op art. 386, n° 2 C. P.

210. Het bijl waarvan een der beklaagden van diefstal van gekloofd en op hoopen gestapeld hout was voorzien, is te houden voor een wapen, en het is volgens art. 101 C. P. niet vereischt dat daarvan bij het plegen van het misdrijf zij gebruik gemaakt.

c H. R. 17 October 1871, Concl. conf.

211. De omstandigheid dat een der beklaagden van diefstal van gehakt hout voorzien was van een wapen (een bijl), is alleen en op zich zelve voldoende om den diefstal niet te brengen onder de uitzondering van art. 18 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102).

c H. R. 17 October 1871, Concl. conf.

§ 4.

212. De schending van het noodzakelijk vertrouwen, hetwelk uit den aard der betrekking van eenen meester tot zijn loontrekkenden bediende voortvloeit, is de hoofdgrond, waarom diefstal in dienstbaarheid met eene zwaardere straf is bedreigd dan het misbruik van vertrouwen bij art. 408 C. P. vermeld, waarbij dat criterium van dienstbaarheid niet aanwezig is.

h H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 30 December 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf. — H. R. 27 Maart 1848, Concl. conf. — H. R. 23 April 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf. — *e* H. R. 8 April 1851, Concl. conf. — *f* H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

213. Tot diefstal in dienstbaarheid wordt niet vereischt de soustraction frauduleuse. Er wordt niet gevorderd, dat het gestolene tegen den wil des eigenaars in het bezit is gekomen van dengenen die zich het hem toevertrouwde arglistig heeft toegeëigend, maar het is voldoende, dat het door eenen meester in zijnen loontrekkenden bediende gesteld noodzakelijk vertrouwen door dezen is misbruikt, door ten eigen behoeve gelden aan te wenden, welke hem, als in loontrekkende dienst door zijnen meester waren ter hand gesteld, om daarmede eene hem opgedragen betaling voor dien meester te doen.

d H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859. — *a* Z.-Holland 6 November 1862, vern. Brielle 25 September 1862, waarbij dit feit, ofschoon zeer laakbaar te noemen, geacht werd noch diefstal, noch misbruik van vertrouwen of opligting daar te stellen, noch onder het bereik van eenige andere wetsbepaling te vallen.

214. Ook bij diefstal in dienstbaarheid is de wegneming een hoofdbestanddeel. Derhalve is teregt geoordeeld dat niet aan diefstal maar aan misbruik van vertrouwen schuldig is de boekhouder der maatschappij van weldadigheid, wien de teruggehouden en te zijnen bate aangewende gelden vrijwillig zijn ter hand gesteld.

c H. R. 31 Maart 1869, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Drenthe 13 Januarij 1869.

215. Op diefstal gepleegd door een loonbediende ten nadeele zijns meesters, kan niet van invloed zijn de omstandigheid dat de diefstal is gepleegd des nachts en dus op een tijdstip dat hij zijn meester niet diende. Hij, die alleen bij dag als loonbediende werkende, 's nachts bij zijn

meester eenen diefstal pleegt, begaat diefstal als loonbediende.

Leiden 1 November 1861.

216. Tot het kenmerk van een loontrekkenden bediende, wordt niet vereischt eene ten aanzien harer hoegrootheid vooraf te berekenen vaste belooning; een percentsgewijze genoten bepaald loon, stelt dit kenmerk ook daar.

c H. R. 8 October 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

217. Het loon moet ook dàn geacht worden bepaald te zijn, wanneer hij die het werk heeft op zich genomen, aan den ander heeft overgelaten, hoeveel deze naar mate van den uitslag zal betalen.

b H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

218. Het loon bij art. 386, n° 3 C. P. bedoeld, kan evenzeer bestaan in kost en inwoning, als in eene geldsom of andere geldswaarde hebbende voorwerpen.

b H. R. 27 December 1848, Concl. conf.

219. Onder hommes de service à gages behooren allen, die ook buiten het huis van hunnen meester zijn persoon of huis voor loon dienen, zoo als bijv. boden in vaste dienst eener maatschappij, tegen eene bepaalde belooning belast met het ontvangen van de contributiën harer leden.

c H. R. 8 October 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

220. Hij die tegen een bepaald jaarlijksch loon als barbier in dienst van een ander is, is een loontrekkende bediende (un homme de service à gages). Als zoodanig dagelijks ten huize van den ander verschijnende, is hij ook un individu travaillant habituellement enz.

c H. R. 8 Februarij 1842, Concl. conf.

221. Steenhouwersknechts, in vaste dienst zijnde bij hunnen meester, doch tijdelijk werkende voor een aannemer aan de herstelling eener brug, kunnen, wanneer zij gedurende hunne werkzaamheden diefstal plegen van voorwerpen, den aannemer toebehoorende en zich bevindende op die brug, niet geacht worden diefstal in dienstbaarheid te hebben begaan, en alzoo criminele straffen te incurreren.

Holland Ass. 22 Februarij 1837.

222. Hij die tegen een vast weekloon in dienst is als schildersjongen, is een loontrekkende bediende (homme de service à gages). Zijne betrekking als schildersjongen kan geene aanleiding geven om hem uitsluitend aan te merken als een werkman of leerling in het huis, werkplaats of magazijn van zijnen meester.

Contr. *b* H. R. 1 October 1844, Concl. ~~conf.~~

223. Een kuipersknecht, op last van zijnen meester ergens werkzaam, is niet een huis- of loonbediende, maar een werkman (ouvrier).

c H. R. 30 April 1844, Concl. conf. vern. N.-Holland 30 Januarij 1844.

224. Een gesalarieerd kantoorbediende moet gerangschikt worden onder de loontrekkende bedienden.

b H. R. 29 October 1844, Concl. conf. bevest. N.-Holland 16 Julij 1844. — *c* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

225. Een klerk van een Rijksontvanger, tegen een jaarlijksch loon, dagelijks te diens kantore werkzaam, is een loontrekkende bediende. Zijne agreätie van Regeringswege en beëediging als particulier bediende van den ontvanger, brengt hierin geene verandering te weeg.

a H. R. 29 April 1845, Concl. conf. — *f* H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

226. De feiten, dat een geagreëerd klerk bij de directe belastingen, buiten weten en tegen den wil van zijn meester, tegen afgifte van namens dezen geteekende kwittantiën, heeft tot zich genomen verschillende geldsommen door belastingschuldigen betaald ten kantore van den ontvanger, bij wien hij in genoemde kwaliteit tegen eene jaarlijksche bezoldiging werkzaam was en aan wien hij wegens de op diens kantoor gedane verrigtingen en ontvangsten, verantwoordelijk en rekenpligtig was, zijn te regt gequalificeerd en gestraft als diefstal in dienstbaarheid.

e H. R. 28 October 1862, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Gelderland.

227. Een witter, die tegen dagelijksch loon tot het witten van een of meer vertrekken van een huis is aangenomen, kan niet als een huis- of loonbediende, homme de service à gages, bedoeld in art. 386, n° 3 C. P. beschouwd worden.

Limburg 23 December 1846.

228. Het door eenen bureaulist van een spoorweg zich arglistig toeëigenen en ten eigen bate aanwenden van een gedeelte der wegens afgegeven plaatsbriefjes ontvangen gelden en van het bedrag der hem als voorschot ter geldwisseling op het bureau ter hand gestelde som, stelt diefstal in dienstbaarheid daar. Hier is niet te denken aan eigendom bij den veroordeelde ten aanzien der plaatsbiljetten of van de daarvoor door de reizigers betaalde gelden, of van het aan hem gedane voorschot.

d H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859.

229. Hij die tegen een wekelijksch loon in vaste dienst als schrijnwerkersknecht, ten huize van zijnen meester inwoont en daar kost geniet, is niet een eigenlijk gezegd loonbediende maar een werkman (ouvrier).

e H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf.

230. Een persoon tegen een vast weekloon in dienst als landbouwersknecht, die bij zijnen meester eet en in eenen stal op diens erf slaapt, is niet een werkman (ouvrier) maar een loontrekkend bediende (homme de service à gages).

e H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

231. Een loontrekkend handelsreiziger is un homme de service à gages.

b H. R. 23 April 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 1 April 1851, Concl. conf.

232. Zij, welke diefstal pleegt ten huize en ten nadeele van hem, bij wien zij voor de eerste maal als naaister tegen kost en loon werkzaam was, zonder dat er met haar eene overeenkomst was getroffen om op bepaalde dagen daar ten huize als naaister te dienen, is niet schuldig te achten aan den gequalificeerden diefstal, bij art. 386, n° 3 C. P. omschreven.

b Gelderland 4 Maart 1852.

233. Een diefstal gepleegd door eene naaister die sedert een paar jaren van tijd tot tijd een dag voor loon werkte in het huis waar de ontvreemding plaats vond, is te qualificeren als begaan in dienstbaarheid.

Groningen 26 September 1867.

234. Diefstal gepleegd door iemand, die wel niet door den bestolene, maar door een aan dezen ondergeschikt persoon, in naam en voor rekening zijns meesters, in dienst is genomen, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

c H. R. 14 Februarij 1854, Concl. conf.

235. Wanneer in facto consteert, dat diefstal is gepleegd door iemand, die als vast werkman in dienst was van een houtkooper, en dat de diefstal gepleegd is in diens werkplaats, dan is op die daad art. 386, nº 3 C. P. te regt toegepast.

d H. R. 13 Maart 1855, Concl. conf.

236. Hij die gedurende het geven van danslessen, waarvoor hij een vast weekloon ontvangt, zich meester maakt van de porte-monnaie van een der dansers, is schuldig aan diefstal in dienstbaarheid als serviteur à gages.

N.-Holland 10 Januarij 1865.

237. Eene schoonmaakster die nu en dan hoewel niet op vaste tijden bij iemand tegen loon komt werken, is te diens opzigte eene loonbediende in den zin van art. 386, nº 3 C. P.

Friesland 31 Januarij 1871.

238. Al de kenmerken van diefstal vallende in de termen van art. 386, nº 3 C. P. zijn aanwezig, wanneer de beklaagde ten tijde der ontvreemding voor een wekelijksch loon en vrije woning als knecht in dienst was van de eigenaars eener fabriek en van de ter verwerking voorhanden grondstoffen, buiten weten en tegen den wil zijner meesters, eigenaars van die grondstoffen, eene hoeveelheid heeft weggenomen en te zijnen voordeele arglistig ontvreemd.

a H. R. 1 April 1863, Concl. conf.

239. Art. 386, nº 3 C. P. onderscheidt niet, of de ontvreemde goederen doorgaans onder het dadelijk bereik van den loontrekkenden bediende waren, dan wel of dezelve hem slechts voor eenen bepaalden tijd tot een bepaald gebruik of eenen bepaalden arbeid waren ter hand gesteld.

c H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

240. Tot daarstelling der misdaad bij de 2de zinsnede van art. 386, nº 3 C. P. omschreven, wordt niet vereischt, dat de diefstal door den werkman gepleegd zij ten nadeele van den meester, zoodat het geheel onverschillig is, of de ontvreemde goederen al dan niet aan dezen toebehoorden.

c H. R. 3 Januarij 1843, Concl. conf. — *e* H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf.

241. Art. 386, nº 3 C. P. onderscheidt niet, of de meester eigenaar is van de door den loontrekkenden bediende ontvreemde goederen, dan wel slechts tijdelijk bezitter of daarvoor verantwoordelijk.

c H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf. — *e* H. R. 8 April 1851, Concl. conf.

242. Art. 386, nº 3, al. 1 C. P. onderscheidt niet, of de diefstal in dienstbaarheid ten nadeele van den meester is gepleegd in de werkplaats of in het huis van den meester, dan wel buiten deszelfs woning of op welke andere plaats ook, onverschillig waar.

a H. R. 23 April 1839, Concl. conf. — *h* H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 8 October 1845, Concl. conf.

243. De misdaad bij art. 386, nº 3, al. 2 C. P. omschreven, bestaat alleen dàn, wanneer door den werkman (ouvrier) diefstal is gepleegd in eene der daarbij genoemde localiteiten, en niet elders waar ook, tenzij hij daar gewoonlijk (habituellement) werkte.

b H. R. 8 Maart 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 30 April 1844, Concl. conf. — *e* H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf. — *e* H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 24 Mei 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 10 Januarij 1854, Concl. conf. — Hoorn 26 April 1844.

244. Bij de toepassing van het laatste gedeelte van art. 386, nº 3 C. P. moet in facto zijn beslist, dat de dader gewoon was te werken in de woning waarin hij diefstal heeft gepleegd.

b H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

245. Hij die als metselaarsknecht gedurende twee à drie maanden dagelijks in dienst van zijnen meester werkzaam is aan eene in aanbouw zijnde fabriek, kan in den zin der wet niet gezegd worden aldaar gewoonlijk (habituellement) te hebben gewerkt.

e H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf.

246. Eene schuit, alleen dienende en bestemd tot vervoer van goederen, kan niet gelijk gesteld worden met eene vaste bergplaats (magasin) of met eene der andere localiteiten in al. 2 van art. 386, nº 3 C. P. genoemd, zoodat diefstal door een werkman tijdens zoodanig vervoer in dezelve gepleegd, niet is gepleegd met de hier bedoelde verzwarende omstandigheid.

a H. R. 23 April 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 8 Maart 1842, Concl. conf.

247. De daad van een machinist op eene stoomboot, die op het dek ten nadeele der stoomboot-maatschappij, bij welke hij in dienst is, diefstal pleegt, valt niet in de termen van art. 386, nº 3 C. P., wanneer de stoomboot alleen de bestemming had om goederen te vervoeren, en niet om als huis of woning of pakhuis te dienen, en het dek mitsdien niet als de werkplaats van den meester kan worden beschouwd.

b H. R. 10 Januarij 1854, Concl. conf.

248. Een stal, staande op het erf van den meester en waarin de dader van een diefstal met den door hem bestolen medeknecht slapen, moet beschouwd worden als la maison de son maître.

e H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

249. Jegens zedelijke ligchamen kan door derzelver loontrekkende bedienden evenzeer diefstal in dienstbaarheid worden gepleegd als jegens bijzondere personen.

c H. R. 8 October 1845, Concl. conf.

250. De daad van een loontrekkenden bediende, die gedurende den diensttijd, gelden met welker ontvangst hij door zijnen meester voor en ten behoeve van dezen was belast, niet verantwoordt maar ten eigen bate aanwendt, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

h H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 1 October 1844, Concl. contr. — *b* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 29 April 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 8 October 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 23 April 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 1 April 1851, Concl. conf. — *e* H. R. 8 April 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 2 Augustus 1859,

Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859.

251. De daad van een loontrekkenden bediende, die gedurende den diensttijd, uit den winkel van zijnen meester goederen verkoopt, en de daarvoor ontvangene gelden niet verantwoordt, maar tot eigen gebruik aanwendt, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

b H. R. 7 Januarij 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 30 December 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — Appingadam 19 October 1860.

252. De daad van een loontrekkenden bediende, die van zijnen meester gelden ontvangt met den bepaalden last om daarmede ten behoeve van dezen zekere betalingen te doen, en die gelden niet uitkeert maar voor zich behoudt, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

c H. R. 10 Februarij 1845, Concl. conf. — H. R. 27 Maart 1848, Concl. conf. — H. R. 23 April 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 5 April 1859, Concl. conf.

253. Een loontrekkend bediende, die met voorkennis en goedkeuring van zijnen meester, van deszelfs debiteuren gelden ontvangt, daarvoor per order kwitteert, doch dezelve niet verantwoordt en voor zich behoudt, maakt zich schuldig aan diefstal in dienstbaarheid.

's Gravenhage H. G. 13 Mei 1837. — Rotterdam 1° a. 16 Januarij 1837, waarbij de beklaagde naar den Prok.-Gen. werd verwezen.

254. De daad van den bode eener maatschappij, die belast met het ontvangen van de contributiën der leden en het daarvoor afgeven van kwittantiën, de van eenigen ontvangen gelden voor zich behoudt, zonder echter aan hen kwittantiën te hebben afgegeven, stelt daar diefstal ten nadeele der maatschappij.

c H. R. 8 October 1845, Concl. conf.

255. De daad van een loontrekkenden bediende, die door zijnen meester belast met het sorteren van betaalde coupons, het doorhalen der nommers in de boeken en het royeren der handteekeningen op de coupons, eenige derzelve weder in omloop brengt en ten zijnen profijte aanwendt, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

c H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

256. Diefstal van gelden, door eenen meester aan zijn loontrekkenden bediende ter hand gesteld om in zekere collecte te storten, is gepleegd ten nadeele van den meester.

H. R. 27 Maart 1848, Concl. conf.

257. De daad van een loontrekkenden bediende, die op naam van zijn meester en buiten weten van dezen inschulden invordert en de opbrengst niet verantwoordt maar voor zich behoudt, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

b H. R. 27 December 1848, Concl. conf.

258. De daad van een loontrekkenden bediende, die door zijn meester belast met de bezorging van zeker pakket, in strijd met dien last hetzelve opent en de daarin vervatte geldswaarde zich toeëigent, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

c H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf.

259. De daad van hem, die als baardscheerdersknecht tegen een bepaald loon in dienst zijnde, aan zijn meester aangeboden hebbende om een aan dezen toebehoorend horologie bij een zijner kennissen te laten herstellen, en nadat hem dit was toegestaan, het horologie verpandt en zich dusdoende hetzelve ten nadeele van zijn meester bedriegelijk toeëigent, stelt daar diefstal in dienstbaarheid.

b H. R. 29 October 1850, Concl. conf.

260. De daad van hem, die tegen een jaarlijksch loon in een huis van detentie als meesterknecht bij de kleedermakerij in 's Rijks dienst werkzaam, en belast is met het toezigt over dat vak en met het door de gevangenen doen vervaardigen van kleedingstukken uit de goederen en stoffen, welke te dien einde uit 's Rijks magazijn aan hem werden afgegeven, eenige dier goederen uit het vertrek waar dezelve werden gesneden, ontvreemdt, stelt daar diefstal door een loonbediende gepleegd, en bovendien, al werd ook door hem zelf bepaald geen handenarbeid verrigt, maar alleen toezigt op den handenarbeid gehouden, diefstal in de werkplaats alwaar hij gewoon was te werken.

a H. R. 4 April 1848, Concl. conf. — cf. Z.-Holland 22 Februarij 1850, houdende veroordeeling van den eersten commies-boekhouder in de strafgevangenis voor jeugdige veroordeelden enz. te Rotterdam, wegens diefstal jegens zijnen meester.

261. Het feit van hen, die op eene aan een ander toebehoorende visscherspink tegen genot van loon varende, eene hoeveelheid van den op zee gevangen visch hebben achterhouden en op eene arglistige wijze aan hunnen meester onttrokken, behoort te worden gequalificeerd diefstal in dienstbaarheid, en stelt niet daar overtreding van het speciaal reglement op de uitoefening der kleine- of versch- haring- en kust-visscherijen in de provincie Z.-Holland van 7 Julij 1848.

Z.-Holland 13 Februarij 1852.

262. De qualificatie van diefstal en niet die van misbruik van vertrouwen is te regt gegeven aan de gebleken feiten, dat de beklaagde op verschillende tijdstippen uit het pakhuis en ten nadeele zijns meesters, tijdens hij bij dezen voor een vast loon in dienst was, verschillende soorten van dranken heeft weggenomen, die hem niet waren toevertrouwd.

e H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

§ 5.

263. De art. 390 en 392 C. P. bevatten niet eene definitie van hetgeen de wetgever in het geheele hoofdstuk, ten opschrift voerende: « crimes et délits contre les propriétés, » onder de uitdrukking édifices zou willen verstaan hebben. Zij hebben integendeel geene andere strekking dan om, met kennelijken terugslag op art. 381, n° 4, 384 en 386, n° 1 C. P., door wetduiding onder de daar voorkomende uitdrukkingen maison habitée enz. te begrijpen, wat op zich zelf door die uitdrukkingen niet wordt aangeduid, die gebouwen namelijk, die alhoewel tot bewoning bestemd, echter niet werkelijk bewoond worden.

f H. R. 14 Mei 1856, Concl. conf.

264. De omschrijving van bewoond huis, in art. 390 C. P. voorkomende, heeft niet uitsluitend betrekking op art. 381, n° 4, maar moet zich uitstrekken tot art. 386, n° 1 C. P.

d H. R. 8 Junij 1847, Concl. conf.

265. Door de woorden: «un lieu habité ou »servant à l'habitation» worden, niettegenstaande in art. 390 C. P. de verschillende uitdrukking une maison habitée wordt gebezigd, alle die plaatsen aangeduid, welke in gezegd artikel worden opgenoemd, en mitsdien ook de aanhoorigheden van zoodanig huis.

b H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

266. Het vereischte, dat de diefstal gepleegd zij op eene plaats die bewoond was of tot bewoning diende, is aanwezig, onverschillig of die plaats door den dader van den diefstal zelven, of door een ander wordt bewoond.

b H. R. 14 Januarij 1852, Concl. conf.

267. Bij de omstandigheid dat zeker huis, in welks aanhoorigheid diefstal door overklimming had plaats gehad, voor bewoning kon worden gebezigd, moet art. 381, 384, nº 4 en 390 C. P. maar niet art. 14, nº 4 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) worden toegepast. Bij dit laatste artikel is in geenen deele, wat de omschrijving des misdrijfs betreft, maar blootelijk wat aangaat de daarop gestelde straf, de bestaande wetgeving in den C. P. gewijzigd. Niet bewoond wordende huizen, ofschoon tot bewoning kunnende worden gebezigd, zijn niet gelijk te stellen met huizen, die niet als bewoonde huizen worden aangemerkt of daarmede gelijk gesteld.

c H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

268. Er bestaat in den zin van art. 390 C. P. geene omsluiting van een erf, wanneer het, zonder dat er eene deur of een hek aanwezig is, bij nacht zoowel als bij dag voor elk toegankelijk is, terwijl de omstandigheid dat dusdanig erf alleen bij sommige gelegenheden of in een gedeelte van het jaar, van eene deur of van een hek kan voorzien worden, het niet als een omsloten erf kan doen aannemen.

H. R. 18 Mei 1868, Concl. conf.

269. De verzwarende omstandigheid van bewoonde huizing is alleen dàn aanwezig, wanneer de dader zich begeeft binnen de woning of binnen hetgeen daarmede wordt gelijk gesteld. Zij bestaat alzoo niet bij diefstal, bv. van lood, gepleegd op het dak eener woning, staande op een niet afgesloten erf.

Gelderland 6 Februarij 1858.

270. Eene bakkeet, welke niet blijkt op de aanhoorigheid van een bewoond gebouw te staan, is als onbewoond te beschouwen, indien dezelve niet diende tot 'nachtverblijf. Tot het begrip van bewoond huis (art. 390 C. P.) wordt het gansche verblijf ook gedurende den nacht gevorderd, of althans bestemming daartoe.

b H. R. 20 Januarij 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 13 November 1862.

271. Een liefdadig gesticht, waarin de dader van een aldaar gepleegden diefstal is gealimenteerd, is een bewoond huis.

d H. R. 22 November 1842, Concl. conf.

272. Een gesticht zoo als de gijzeling, waarin de dader van eenen diefstal gedwongen verblijf houdt, kan in den zin der wet niet beschouwd worden als een bewoond huis.

N.-Holland 2 April 1844.

273. Een vertrek van een bewoond huis, dienende tot winkel, moet als eene bewoonde huizing worden beschouwd en niet als eene publieke plaats, te dien effecte dat eene aldaar gepleegde ontvreemding, niet vergezeld van verzwarende omstandigheden, eenvoudigen diefstal daarstelt.

Z.-Holland 19 Junij 1846.

274. Eene tapperij, te gelijk een publiek huis van ontucht, moet voor een bewoond huis worden gehouden.

b H. R. 27 April 1846, Concl. conf.

275. Een schip, tot bewoning geschikt, moet beschouwd worden als een gebouw (bâtiment) in den zin van art. 390 C. P.

d H. R. 8 Junij 1847, Concl. conf.

276. Het ruim van een bewoond schip, ofschoon noch uit de kajuit, noch uit het vooronder toegankelijk, is als een bewoond huis aan te merken.

Gelderland 19 April 1860.

277. Een drijvend dok (zoo als het drooge dok te Amsterdam), hetwelk aan alle zijden door het water van den vasten wal afgesloten, en bovendien door zijne wanden besloten is, terwijl de toegang door eene brug des nachts wordt opgeheven, en waarin zich een afgeschoten vertrek bevindt, voorzien van kagchel en bank, alwaar des nachts lamplicht gebrand wordt, en zulks ten behoeve van werklieden of wakers, die zich ook 's nachts aldaar ophouden, moet beschouwd worden als eene plaats die bewoond was.

a Amsterdam 23 November 1859.

278. Een vaartuig waarvan de kooijen met beddegoed voorzien zijn en dat op reis altijd bewoond wordt, zoodat het dadelijk zonder eenige verandering van inrigting zou kunnen bewoond worden, is als geschikt of bestemd tot bewoning met een bewoond huis gelijk te stellen, hoewel het oogenblikkelijk stil ligt en niet bewoond wordt.

a H. R. 30 Maart 1870, Concl. conf.

279. Een met zeil omgeven caroussel van des beklaagden meester, waarin diefstal heeft plaats gehad, en waarin zij 's nachts verblijf hielden, is te regt geoordeeld gelijk te staan met eene bewoonde huizing in den zin van art. 390 C. P.

b H. R. 23 October 1866, Concl. conf.

280. Voor de vraag wat onder de aanhoorigheid eener bewoonde huizing te verstaan zij, komt alleen art. 390, en niet, althans niet regtstreeks, art. 391 C. P. in aanmerking. De onderscheiding, alsof in de verhouding tot het woonhuis en de strekking, waartoe het gebezigd wordt, en niet in de omheining, het criterium van aanhoorigheid zou gelegen zijn, is niet overeen te brengen met den inhoud van art. 391 C. P. De wetgever heeft kennelijk met de daarin bedoelde dépendances willen verstaan al wat, met welke bestemming ook, binnen de algemeene omheining besloten is.

d H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

281. Alle denkbeeld van aanhoorigheid vervalt, wanneer de plaats van waar goederen zijn ontvreemd, zich niet binnen de enceinte générale van het bewoonde huis bevindt, maar daarvan is afgescheiden.

d H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf.

282. Voor de toepasselijkheid van het laatste gedeelte van art. 386, nº 1 C. P. wordt niet vereischt, dat de dader getreden zij op of binnen de bewoonde plaats of hare aanhoorigheid. Het,

staande op den openbaren weg, wegnemen van blokken hout van een erf, door met de handen over de heining te reiken, stelt daar diefstal in de aanhoorigheid eener bewoonde huizing.

Zeeland 8 December 1843.

283. Wanneer twee bewoonde huizen te zamen met het bij ieder behoorende terrein ééne algemeene omsluiting hebben, dan moet dat omsloten terrein of het daarop gelegen getimmerte, als aanhoorigheid dier bewoonde huizing beschouwd worden.

b H. R. 29 October 1856, Concl. conf.

284. Volgens art. 390 C. P. moet alles, wat bij een bewoond huis behoort, als bewoond huis worden aangemerkt, wanneer het daarin besloten is, onverschillig of de bedoelde plaats binnen de algemeene omsluiting nog eene bijzondere sluiting mogt hebben.

b H. R. 31 Maart 1863, Concl. conf.

285. Een terrein, aan drie zijden met hek en muurwerk, en aan de vierde zijde met eenen stadssingel deel makende van eene publieke vaart, omgeven, doch waarin het varen op het oogenblik van den diefstal bij politie-reglement verboden was, is in den wettelijken zin des woords eene beslotene plaats of perk (enclos). Niet, wanneer de vaart vrij en onbelemmerd is.

b Utrecht Hof 16 Mei 1843. — Drenthe 28 Junij 1844, in een dergelijk geval, alwaar echter niet werd gesproken van het al of niet vrij zijn der vaart, het terrein niet beschouwende als eene beslotene plaats; als hoedanig ook niet werd beschouwd een terrein, aan drie zijden van de aangrenzende erven door openbare vaarwaters en aan de vierde zijde van een pad afgescheiden door een hek, bij N.-Holland 23 September 1862.

286. Een kelder, een geheel uitmakende met een bewoond huis, en slechts, wat den toegang binnen 'shuis betreft, door het digtspijkeren van het binnenluik tijdelijk aan het gebruik der bewoners onttrokken, moet geacht worden te zijn de aanhoorigheid van een bewoond huis.

Gelderland 10 Maart 1864.

287. Eene gracht, dienende tot afsluiting van het erf eener behuizing, kan, vermits zij met deze zich niet binnen ééne en dezelfde algemeene omsluiting bevindt, niet als de aanhoorigheid van een bewoond huis worden aangemerkt.

e H. R. 30 Julij 1861, Concl. conf.

288. Een erf, geheel omgeven door heggen, blijft eene afgeslotene plaats, ook dàn wanneer zich daarin een gat of opening bevindt, niet opzettelijk tot vrijen toegang daargesteld.

H. R. 9 November 1846, Concl. conf.

289. Een diefstal, begaan uit een wagen, welke stond nabij het woonhuis der bestolene op een erf, dat door eene algemeene omsluiting (enceinte) van andere erven is afgescheiden, moet worden gequalificeerd als diefstal in de aanhoorigheid van een bewoond huis, ook dan wanneer het erf niet volkomen van rondom is afgesloten, en in de heg aan de oostzijde eene kleine opening is gemaakt, waardoor voor één persoon vrije toegang tot dat erf wordt verleend.

e H. R. 5 Februarij 1867, Concl. conf.

290. Een gedeelte van een bij eene woning gelegen bouwgrond, hetwelk afgetuind en omheind is om het te doen strekken tot een erf, en dat, geheel van de woning afgescheiden, ongeveer een bunder gronds beslaat, kan niet als de aanhoorigheid van een bewoond huis worden aangemerkt.

Gelderland 16 Maart 1860.

291. Een kippenhok, staande tegen den achtergevel van een bewoond huis, waarmede het echter geene gemeenschap heeft, en zulks op eene onafgesloten plaats, kan niet gezegd worden de aanhoorigheid eener bewoonde huizing uit te maken.

a N.-Braband 2 Maart 1839.

292. Diefstal van goederen, nedergelegd aan de deur van den stal van een woonhuis, welke stal op een onafgesloten terrein aan den publieken weg is gelegen, is niet gepleegd in de aanhoorigheid eener bewoonde huizing.

b N.-Braband 2 Maart 1839.

293. Eene schuur kan eerst dàn als een gedeelte van een bewoond huis, of als de aanhoorigheid daarvan worden beschouwd, wanneer blijkt, òf van zoodanige verbinding der schuur met de eigenlijk gezegde woning, dat zij te zamen een geheel uitmaken en er een onmiddellijke toegang van de eene in de andere bestaat, òf dat schuur en woning zijn gelegen in ééne en dezelfde algemeene omsluiting.

b H. R. 4 October 1859, Concl. conf.

294. Een diefstal van goederen uit eene niet geheel afgesloten schuur, staande op eene van het woonhuis afgescheiden en slechts gedeeltelijk met eene heg omgevene werf, kan niet beschouwd worden in de aanhoorigheid van eene bewoonde huizing te zijn gepleegd.

N.-Braband 19 Maart 1839.

295. Eene hooimijt, staande op een erf dat van alle zijden door boomen en staken omgeven, doch waartusschen eene groote ruimte was gelaten ten einde tot vrijen toegang tot het erf en de woning te strekken, bevindt zich niet in zoodanige clôture of enceinte générale als bij art. 390 C. P. wordt vereischt om eene plaats te doen beschouwen als de aanhoorigheid van een bewoond huis, of als zoodanig enclos als bij art. 391 C. P. wordt omschreven.

a H. R. 10 November 1840, Concl. conf.

296. Een hooizolder in een bewoond huis verliest de hoedanigheid van bewoonde huizing niet daardoor, dat die huizing evenmin was bestemd tot het opnemen van den dader van den diefstal en van den bestolene, die beide vergunning hadden bekomen om daar te slapen, als voor hen onderling ter bewaring en bescherming der goederen, welke zij bij zich droegen.

a H. R. 27 April 1841, Concl. conf. vern. Friesland 26 Januarij 1841.

297. Eene vuurhutte, staande nevens eene woning en op het erf daarvan, moet als de aanhoorigheid eener bewoonde huizing worden beschouwd.

b H.R. 15 April 1846, Concl. conf.

298. De voor eene woning aanwezige opene stoep kan niet beschouwd worden als de aanhoorigheid eener bewoonde huizing.

Utrecht Hof 1 November 1844.

299. Eene bleek, waarvan alleen blijkt dat dezelve gelegen is achter eene woning, kan op zich zelve naar de wet niet als de aanhoorigheid eener bewoonde huizing worden beschouwd.

b H. R. 21 April 1846, Concl. contr.

§ 6.

300. In den zin der wet heeft braak alleen dàn plaats, wanneer dezelve gepleegd is ten aanzien van een voorwerp, dienende om den doorgang af te sluiten of te beletten; niet wanneer het ontvreemden van het goed beschadiging van eenig ander daarmede verbonden voorwerp heeft veroorzaakt. Het afscheuren of afsnijden van lappen of reepen lood van de overige gedeelten van het deklood van een huis, stelt niet daar braak in den zin der wet.

a H. R. 26 November 1838, Concl. conf. — H. R. 28 Augustus 1848, Concl. conf.

301. Vermits voor braak altijd eene daad van geweld vereischt is, kan die verzwarende omstandigheid niet daarin gelegen zijn dat de dader om zich ergens den toegang te verschaffen, eene deur heeft geopend door wegneming (enlèvement) of opligting van een haakje dat er los bij hing.

b H. R. 9 Januarij 1866, Concl. conf.

302. Braak aan eene huizing gepleegd, ten einde den toegang in dezelve te bekomen en met het doel om aldaar diefstal te plegen, is niet blootelijk eene uiterlijke daad, welke slechts diende om den diefstal voor te bereiden, maar staat in een noodzakelijk en onmiddellijk verband met den voorgenomen diefstal, en moet als een begin van uitvoering worden beschouwd.

b H. R. 10 Januarij 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 22 April 1845, Concl. conf.

303. Braak op zich zelve stelt niet noodzakelijk daar poging tot de bepaalde daad van diefstal. Eerst dan, wanneer de diefstal of poging op zich zelve bewezen is, kan de verzwarende omstandigheid van braak tot verzwaring van straf in aanmerking komen.

N.-Braband 24 Maart 1840.

304. Het uitrukken van staken, ten einde den doorgang te verkrijgen tot een erf, hetwelk wel aan alle zijden met boomen en staken is omgeven, doch waartusschen eene groote ruimte tot vrijen toegang is gelaten, en dat alzoo als eene opene en niet afgeslotene plaats moet worden beschouwd, stelt niet daar braak.

a H. R. 10 November 1840, Concl. conf.

305. Diefstal door middel van het boren van gaten in den vloer van den molen, ten einde zoodoende de graankorrels op te vangen welke door de geboorde gaten kwamen loopen uit de kist waarin het graan bewaard werd, stelt daar diefstal door middel van buitenbraak.

b H. R. 19 November 1839, Concl. conf.

306. Braak gepleegd om uit de woning te komen, waar de dader gestolen heeft, is geene verzwarende omstandigheid van dien diefstal.

H. Mil. Ger. 18 Maart 1846.

307. Het forceren en losbreken der krammen, door welke een hangslot hing van eene geslotene kist, staande op eene der stads-pleinen, stelt, als zijnde noch ingebroken van buiten- noch breken binnen 'shuis, niet daar buiten- en evenmin binnenbraak.

Holland Cr. Rb. 27 April 1840.

308. Tot daarstelling van binnenbraak wordt gevorderd, dat dezelve zij voorafgegaan door het intreden in eene der plaatsen bij art. 395 C. P. vermeld.

d H. R. 4 November 1845, Concl. als ware verduistering gepleegd. — *a* H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf. — Utrecht Hof 1 November 1844.

309. Het openbreken van eene geslotene kist, aanwezig in eene bergplaats, met de daarboven liggende wachterswoning, gebouwd op palen, midden in het water, op eenige ellen afstands van eene spoorwegbrug, tusschen welke woning en bergplaats geene regtstreeksche gemeenschap is, stelt in den zin der wet binnenbraak daar.

N.-Holland 14 Julij 1847.

310. Voor de buitenbraak in art. 384 C. P. bedoeld, wordt niet vereischt, dat het gebouw waaraan de braak gepleegd is, bewoond of tot bewoning dienende was.

a H. R. 25 Mei 1847, Concl. conf.

311. Het verbreken van eene ruit in eene losse, buiten 's huis op de opene stoep van eene woning staande toonkast, stelt, als wordende daardoor niet bewerkstelligd de toegang in een huis of in eenige beslotene plaats of derzelver aanhoorigheid, niet daar buitenbraak.

Utrecht Hof 1 November 1844.

312. Het bijna geheel verbreken van een keldervenster, met het doel om zich den toegang tot het huis te verschaffen, is buitenbraak.

b H. R. 10 Januarij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 22 April 1845, Concl. conf.

313. Het verbreken van het slot van de deur eener schuur, met oogmerk om zich den toegang tot het daarmede verbonden woonhuis te verschaffen, is buitenbraak.

c H. R. 5 December 1843, Concl. conf.

314. De wet onderscheidt niet, of het s'introduire heeft plaats gehad met het geheele ligchaam, dan wel met een deel van hetzelve. Het breken van eene glasruit, het daardoor openschuiven van het knipje van een raam, en het vervolgens opschuiven van dat raam, waardoor een gedeelte des ligchaams wordt ingebragt, is alzoo buitenbraak.

f H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf.

315. Waar de aan de buitendeur eener woning gepleegde braak ten gevolge heeft gehad, dat de bewoners ten einde alle verdere verrieling te voorkomen, daar zij zagen dat de deur niet langer weêrstand kon bieden, dezelve hebben geopend, en de daders daardoor, het doel van hun geweld, de binnenkomst in de woning hebben bereikt, daar heeft de braak gestrekt om zich den toegang tot de woning te verschaffen, en behoort zij alzoo bij diefstal als verzwarende omstandigheid van buitenbraak in aanmerking te komen.

e H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf. vern. Zeeland 26 October 1855.

316. Een verzegelde brief kan niet gerangschikt worden onder de meubles fermés, bij het 2de lid van art. 396 C. P. bedoeld.

d H. R. 4 November 1845.

317. Eene kraam is, uit den aard zoowel van hare zamenstelling als van haar gebruik, een gebouw (édifice).

a H. R. 25 Mei 1847, Concl. conf.

318. Braak gepleegd aan een faisantenhok, geplaatst en vastgespijkerd tegen zekere woning op eene hofstede, welke plaats daarstelt de aanhoorigheid van een bewoond huis, moet nood-

wendig gepleegd zijn après l'introduction dans l'enclos ou dépendance, en is mitsdien, in den zin der wet, binnenbraak.

a H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf.

319. De daadzaken, dat iemand zich vervoegd heeft aan zeker huis, alwaar hem op zijne aanvrage zekere goederen, behoorende tot de bij het 2de lid van art. 396 C. P. bedoelde, zijn afgegeven, welke hij weggevoerd en zich toegeëigend heeft, bevatten niet het kenmerk van binnenbraak.

c H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf.

320. Wanneer door iemand, die in een liefdadig gesticht is opgenomen, een gereedschap, hem door hetzelve tot zijnen arbeid toevertrouwd verkocht wordt, met dat gevolg, dat op de vordering het weder te vertoonen, hij gelijk gereedschap bij eenen ander ter leen bekomt, en daarna de gesloten kist, waarin het door het bestuur van het gesticht geborgen wordt, openbreekt, en het gereedschap er uitneemt, om het terug te geven aan dengenen van wien hij het ter leen heeft ontvangen, begaat hij, door deze laatste daad, diefstal in een bewoond huis, door middel van inwendige braak.

d H. R. 22 November 1842, Concl. conf.

§ 7.

321. Door inklimming wordt, in den zin der wet, alleen verstaan de zoodanige, waardoor men zich niet langs den gewonen weg, maar door middel van overschrijding van muren, deuren, daken of elke andere afsluiting den toegang verschaft tot een huis, gebouw, of eenige andere bij art. 397 C. P. genoemde afgeslotene plaats, en alzoo alleen inklimming van buiten naar binnen.

c H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf.

322. Tot inklimming wordt vereischt het klimmen over, niet slechts op muren, deuren, daken of elke andere sluiting, en het door middel daarvan komen binnen, niet slechts op de bij art. 390 C. P. omschrevene gebouwen enz.

a H. R. 5 November 1844, Concl. conf. — *d* H. R. 12 November 1844, Concl. conf.

323. Het kenmerk van inklimming in den zin der wet is, dat de dader zich daardoor den toegang heeft verschaft tot de gebouwen en beslotene plaatsen, bij de wet opgenoemd. Bij schuldigverklaring moet dit kenmerk zijn uitgedrukt.

b H. R. 9 November 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Maart 1848, Concl. conf.

324. Naardien in den zin der wet inklimming alleen dàn bestaat, wanneer men zich niet langs den gewonen weg, maar door overschrijding van muren enz. den toegang tot de beslotene plaats verschaft, zoo kan het binnendringen in het ruim van een schip, waarvan de dader vooraf eene der planken had opgeligt, als zijnde deze de gewone ook door den schipper gebezigde wijze om in het ruim te komen, niet als inklimming worden beschouwd.

Gelderland 19 April 1860.

325. Een der kenmerken van inklimming (escalade) bestaat hierin, dat er buitengewone middelen moeten worden aangewend om over de sluitingen binnen eene besloten plaats te komen. Het gaan over eene bevrozen sloot stelt dus geene inklimming daar.

a H. R. 22 Augustus 1857, Concl. contr. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 11 Mei 1857.

326. Onder inklimming wordt verstaan elke wijze om binnen de huizen en besloten plaatsen te geraken, hetzij dit geschiede met het geheele ligchaam, dan wel met een deel van hetzelve. Het inbrengen van een arm door een opgeschoven raam, ten einde tot het te ontvreemden voorwerp te geraken, is alzoo inklimming.

f H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 4 December 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Julij 1854, Concl. conf. — *d* H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 4 December 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Februarij 1860, Concl. conf. — *a* H. R. 17 October 1865, Concl. conf. vern. N.-Holland 12 Julij 1865, voor zooverre de inklimming niet was aangenomen. — *c* H. R. 12 April 1870, Concl. conf. — *d* Gelderland 4 September 1851.

327. Hoewel het voor in- of overklimming onverschillig is of de dader zich met het geheele ligchaam of slechts met een deel daarvan over de bij de wet genoemde sluitingen begeven heeft, moet dit een of ander evenwel in ieder geval hebben plaats gehad door eene opening die niet tot toegang bestemd is; voor inklimming is derhalve niet te houden het reiken met de hand over eene op de klink gesloten onderdeur ten einde het gestolen voorwerp te bereiken.

c H. R. 28 April 1869, Concl. contr.

328. De daad van hem, die slechts een gedeelte van zijn ligchaam door eene in den muur gebroken opening binnen de woning heeft gebragt, om de deur te ontgrendelen, stelt geene inklimming daar.

b Groningen Hof 20 September 1865. — Anders Gelderland 13 November 1862.

329. Het gebruik maken van het middel en den toegang, door den eigenaar of bewoner zelven daargesteld om op het erf te komen, stelt niet daar inklimming.

Maastricht 9 December 1846. — N.-Holland 14 Julij 1847, niet als door middel van inklimming gepleegd beschouwende een diefstal door iemand die over de leuning eener brug geklommen was, ten einde te geraken op de loopplank die van de brug naar de woning van den bestolene leidde.

330. Het ingaan in eene beslotene plaats door te kruipen door eene opening in eene schutting, veroorzaakt door oudheid of vervallen staat, en niet bestemd om tot ingang te dienen, is, in den zin der wet, over- of inklimming.

e H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf.

331. Wanneer uit het arrest blijkt, dat de diefstal is gepleegd door middel van over- of inklimming, door te kruipen door eene schutting en alzoo in dezelve de deur aan de binnenzijde te openen, zijn de beide verzwarende omstandigheden van over- of inklimming en van beslotene plaats aanwezig.

e H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf.

332. Het door middel van- en langs eene daartoe opzettelijk medegebragte ladder, klimmen in de goot van een huis om van dezelve lood te stelen, stelt niet daar inklimming.

a H. R. 5 November 1844, Concl. conf.

333. Het door een dakvenster klimmen in de goot, en van daar gaan in de goot van het aangrenzende huis om van dezelve lood te stelen, stelt niet daar inklimming.

d H. R. 12 November 1844.

334. Voor diefstal bij inklimming is te houden het medenemen van eenige peren uit een rondom afgesloten boomgaard, waarin de bekl. zich door eene levende haag heeft moeten indringen.

Goes 12 Januarij 1843, en in gelijken zin in hooger beroep Zeeland 6 Maart 1843, en *c* H. R. 27 Junij 1843.

335. Het komen in eene buitenplaats, welke door eene over de sloot gelegde plank, die den toegang tot die buitenplaats verleende, en door een hekje, dat slechts op eene klink gesloten was, aan ééne zijde voor ieder open lag, is niet te verstaan onder de bij art. 397 C. P. bepaalde wijzen van inklimming.

H. R. 27 October 1862, Concl. conf.

336. Het ingaan door een gat of opening in eene heg, waarmede een erf is omgeven, niet daargesteld om tot vrijen toegang te strekken, stelt in den zin der wet, niet daar over- of inklimming, als wordende daartoe vereischt het heenklimmen over sluitingen, of door eene opening onder den grond.

H. R. 9 November 1846, Concl. conf.

337. Vermits niet elke overklimming, maar alleen die, door middel waarvan de dader zich van buiten den toegang tot of in de gebouwen in het algemeen heeft verschaft, in den zin der wet eene verzwarende omstandigheid daarstelt, zoo kan de in- of overklimming, welke plaats heeft nadat de dader in het gebouw is gekomen, als zoodanig niet in aanmerking komen.

b H. R. 4 September 1855, Concl. conf.

338. Voor de toepassing van art. 384 C. P. is niet te onderscheiden tusschen het geval, dat het gestolen voorwerp onmiddellijk door inklimming is bereikt, en het geval, waarin de dader zich den toegang tot het gebouw, waarin zich het gestolene bevond en de diefstal gepleegd is, door middel van inklimming heeft verschaft.

b H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf.

339. Ofschoon ingevolge de bepaling van art. 395 C. P. tot het begrip van buitenbraak behoort, dat men zich daardoor den toegang in een huis enz. *kunne* verschaffen, zoo kan die toegang echter ook bij braak geschieden, hetzij op de gewone wijze, (zoo als door eene deur), hetzij op eene niet gebruikelijke wijze (zoo als door een venster). In dit laatste geval is er behalve de braak, ook tevens inklimming.

a H. R. 17 October 1865, Concl. conf. vern. N.-Holland 12 Julij 1865. — cf. *f* H. R. 27 Mei 1845.

340. In den geest van art. 397 C. P. zijn voor afzonderlijke huizen of gebouwen te houden zoodanige, die hoewel met andere onder één dak, echter niet door eenen gemeenen toegang vereenigd, geheel afzonderlijk worden bewoond. Het inklimmen door een openstaand luikje in de zoldering van een bergplaatsje, gebruikt door een ander dan de bewoner van het gebouw, waartoe een zich gedeeltelijk boven dat bergplaatsje bevindende zolder behoort, moet alzoo als een inklimmen van buiten naar binnen worden beschouwd.

c H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf.

341. Het bij het 2[de] lid van art. 397 C. P. bepaalde, dat nl. het inkomen door eene opening van onder den grond, behalve eene zoodanige als geschikt is om tot ingang te dienen, eene omstandigheid is van gelijk bezwaar als de inklimming, — is eene uitzondering, welke niet eveneens kan gelden ten aanzien van het inklimmen *boven* den grond.

Maastricht 9 December 1846.

§ 8.

342. Valsche sleutels zijn alle voorwerpen welke tot openen van sloten gebezigd worden, doch niet door den eigenaar daartoe bestemd zijn.

a H. R. 31 Mei 1870, Concl. conf.

343. Art. 398 C. P. is demonstratief, niet limitatief. De in facto gedane uitspraak, dat eene cassette is geopend met een van zoodanige instrumenten als bij de wet met de benaming van valsche sleutels bestempeld zijn, is voldoende om de qualificatie van valsche sleutels aan te nemen.

H. R. 28 Januarij 1840.

344. Een sleutel bestemd tot opening van zekere afsluiting, doch door den eigenaar verloren, en door een ander gebruikt om die afsluiting te openen en daaruit iets te ontvreemden, wordt daardoor evenwel niet een valsche sleutel.

H. R. 21 Februarij 1853, Concl. contr.

§ 9.

345. De ratio legis van de zwaardere straf bij art. 386, n° 4 C. P. bedreigd, is eeniglijk daarin gelegen, dat in hem die in eene herberg of logement wordt ontvangen, een noodzakelijk vertrouwen moet worden gesteld.

d H. R. 18 Mei 1847, Concl. conf.

346. Tot toepassing van art. 386, n° 4 C. P. wordt niet vereischt, dat het goed aan den herbergier, die zich aan diefstal daarvan schuldig maakt, werkelijk ter bewaring zij in handen gesteld, maar wel, dat het in zijne herberg aan zijne trouw zij overgelaten. Dit heeft niet plaats, wanneer het ontvreemde zich op het oogenblik van den diefstal in den zak van den bestolene bevond en dus door hem zelven in zijne magt was gehouden.

b H. R. 27 April 1846, Concl. conf. — H. R. 10 December 1855, Concl. conf.

347. Voor de toepassing van art. 386, n° 4 C. P. is het geheel onverschillig, of de dader van een in eene herberg of logement gepleegden diefstal, tegen betaling was opgenomen, dan wel om niet en uit medelijden aldaar zijn intrek had.

d H. R. 18 Mei 1847, Concl. conf. vern. N.-Holland 23 December 1846.

348. Art. 386, n° 4 C. P. onderscheidt niet tusschen een langer of korter verblijf in de daar bedoelde huizen; het noodzakelijk vertrouwen tusschen de personen aldaar ontvangen kan evenzeer bij een korter als bij een langer verblijf worden geschonden.

a H. R. 1 Mei 1866, Concl. conf.

349. Art. 386, n° 4 C. P. is algemeen en dus zonder onderscheiding toepasselijk op alle dief-

stallen in herbergen, gepleegd door personen die daarin ontvangen waren; mitsdien ook op diefstal door een gelogeerde jegens een anderen gelogeerde gepleegd.

a H. R. 3 April 1849, Concl. conf.

350. Onder de uitdrukkingen: herberg of logement (auberge ou hôtellerie) zijn begrepen tapperijen, kroegen en alle dergelijke huizen, alwaar men tegen betaling ontvangen wordt en verblijf, voeding of drank geniet.

c H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 25 Mei 1841, Concl. conf. — *h* H. R. 5 November 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 1 Mei 1866, Concl. conf. — *a* 's Gravenhage H. G. 6 April 1837.

351. Eene tapperij, ook dan wanneer zij tevens is een bordeel, is begrepen onder de uitdrukking herbergen of logementen.

b H. R. 27 Augustus 1861, Concl. conf.

352. Een kosthuis, ingerigt tot publiek huis, kan niet gerangschikt worden onder de herbergen of logementen.

Utrecht Hof 26 Februarij 1839.

353. Slaapsteden behooren onder de herbergen of logementen.

d H. R. 18 Mei 1847, Concl. conf. vern. N.-Holland 12 Februarij 1847. — Overijssel 9 October 1841, beslissende tevens dat eene slaapstede hare hoedanigheid van herberg niet daardoor verliest, dat de houder van dezelve wel als kroegmaar niet als slaapstedehouder is gepatenteerd.

354. Liefdadige of armengestichten kunnen niet met herbergen of logementen worden gelijk gesteld.

H. R. 14 September 1842, Concl. contr. — *d* H. R. 22 November 1842. — Anders Zeeland 12 December 1840.

355. Eene schuur op twee of drie schreden verwijderd van, doch niet verbonden met eene tapperij, en waarin een persoon, in de tapperij opgenomen, gebragt was om uit te rusten, kan niet gelijk gesteld worden met eene herberg of tapperij.

a Overijssel 23 November 1839.

356. Diefstal gepleegd in een stal, vastgebouwd aan en onder één dak gelegen met de tapperij of herberg, waarin de dader zijn intrek had, stelt daar de misdaad van art. 386, n° 4 C. P.

b H. R. 26 Februarij 1850, Concl. conf.

357. Diefstal op eene stoomboot stelt eenvoudigen diefstal daar, dewijl eene stoomboot, in den geest der wet, noch hôtellerie noch auberge is.

's Hertogenbosch 23 April 1861.

358. Hoewel de als bewezen aangenomen daadzaken ook daarstellen de misdaad van diefstal, gepleegd bij nacht in een bewoond huis (art 386, n° 1 C. P.), is, bij de feitelijke beslissing dat de gestolene voorwerpen in de tapperij des beschuldigden aan zijne trouw waren overgelaten, teregt aan die daadzaken de qualificatie gegeven van diefstal, gepleegd door een herbergier, van goederen die hem als zoodanig waren toevertrouwd.

H. R. 1 December 1868, Concl. conf.

359. Het is eene onderscheiding buiten de wet, dat art. 386, n° 1 C. P. alleenlijk dien diefstal bij nacht (wanneer hij namelijk gepleegd wordt in eene herbergkamer) zou bedoelen, welke gepleegd wordt door een persoon, die, geholpen door de duisternis, in eene herbergkamer insluipt en daaruit iets ontvreemdt, maar geenszins wanneer de diefstal begaan wordt door iemand, als gelaggenoot in de gelagkamer eener herberg gezeten, en dat in dit geval art. 386, n° 4 C. P., gewijzigd bij art. 14, n° 7 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), zou van toepassing zijn.

a H. R. 24 Maart 1858, Concl. conf.

360. Een diefstal, gepleegd in eene herberg op het lijf zelf van den bestolene, moet beschouwd worden te vallen in de termen van art. 386, n° 4 C. P.

a 's Gravenhage H. G. 9 April 1838.

§ 10.

361. De ratio legis, waarom misbruik van vertrouwen door eenen schipper gepleegd ten aanzien van zaken, die hem als zoodanig ter vervoering waren toevertrouwd, het karakter van gequalificeerden diefstal aanneemt, is gelegen in de hoedanigheid van den dader en het gedwongen vertrouwen, hetwelk in hem moet worden gesteld.

c H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Maart 1865.

362. Bij art. 386, n° 4 C. P. wordt, even als ook in enkele andere gevallen, eene uitzondering gemaakt op de algemeene regels omtrent diefstal, en in dat geval mede als diefstal beschouwd, wat anders bij gebreke van eigenlijke soustractie buiten weten en tegen den wil des eigenaars, slechts de bestanddeelen van misbruik van vertrouwen zoude bevatten. Te regt is derhalve als diefstal gequalificeerd het feit van den gezagvoerder van een zeeschip, aan wien een passagier gedurende de reis een zak met geld heeft toevertrouwd om dien te bewaren en weder terug te geven, en die op herhaald verzoek de teruggave heeft geweigerd, onder bewering geen geld in bewaring te hebben ontvangen.

a H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Maart 1865, houdende verwijzing der zaak naar de openbare teregtzitting. — *b* H. R. 10 October 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen het eindarrest Z.-Holland 21 Junij 1865.

363. Even als onder de in art. 386, n° 4 C. P. voorkomende benaming van voiturier, allen worden aangeduid, die van het vervoer van personen en goederen te lande hun beroep maken, zoo worden onder de benaming van batelier, die algemeen is, allen aangewezen, die het bedrijf van vervoer te water uitoefenen, zonder onderscheid of dat vervoer met zeeschepen, dan wel met kleinere vaartuigen op binnenwateren plaats heeft.

a H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Maart 1865, houdende verwijzing der zaak naar de openbare teregtzitting. — Concl. Adv.-Gen. Deketh ad *b* H. R. 14 Februarij 1848.

364. Onder *batelier* in art. 386, n° 4 C. P. moet degeen verstaan worden die met een schip hetzelfde bedrijf uitoefent als de *voiturier* met zijn rijtuig, d. i. het vervoeren van personen en goederen; hiervan kan echter de rede niet zijn, waar alleen sprake is van eene ter vischvangst

uitgeruste sloep. De toeëigening van de daarop aanwezige voorwerpen door den gezaghebber stelt geen diefstal daar, maar misbruik van vertrouwen.

a H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

365. De toepassing van art. 386, n° 4 C. P. is niet afhankelijk van de vraag, hoe de schipper betaald wordt, noch van den staat, waarin de door hem gestolen goederen aan hem zijn toevertrouwd.

c H. R. 28 December 1859, Concl. conf.

366. Een schipper, die van de aan hem tegen betaling van vracht door den eigenaar toevertrouwde lading, tegen den bepaalden last van dezen, een gedeelte ter kwader trouw heeft gelost, verkocht en afgeleverd, en de opbrengst ten nadeele van den eigenaar zich arglistig heeft toegeëigend, is schuldig aan de misdaad van art. 386, n° 4 C. P. Zijne kwade trouw sluit alle denkbeeld van negotiorum gestio uit.

c H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

367. Een schipper die tegen genot van vrachtloon voor een ander eene lading schelpen heeft ingenomen om ze naar eene aangewezen plaats te vervoeren, en zich die lading toeëigent door ze ten eigen bate te verkoopen en aan een derde af te leveren, wordt te regt schuldig verklaard aan de misdaad omschreven in art. 386, n° 4 C. P.

b H. R. 23 Januarij 1861, Concl. conf.

368. Voor de toepassing van art. 386, n° 4 C. P. is het onverschillig of de ontvreemde goederen door den eigenaar of door een ander aan den voerman of voermansbediende ten vervoer zijn toevertrouwd.

H. R. 8 April 1862, Concl. conf.

369. Bij art. 386, n° 4 C. P. wordt slechts gevorderd, dat het goed, hetwelk of waarvan door schippers-bedienden gestolen is, zonder eenige onderscheiding door wien, aan hen in die betrekking was toevertrouwd. Voor de toepassing van het artikel wordt alzoo niet vereischt, dat hun het goed door de inladers persoonlijk is toevertrouwd.

e H. R. 6 Maart 1860, Concl. conf.

370. Bij de toepassing van art. 386, n° 4 C. P. is geen sprake van het bewijs eener vrijwillige bewaargeving, al had de passagier zijn goed uitdrukkelijk aan den schipper in bewaring gegeven. Ook de schipper pleegt dus altoos diefstal volgens art. 386, n° 4 C. P.

b H. R. 10 October 1865, Concl. conf.

371. Goederen door een passagier met zich aan boord gebragt, moeten geacht worden door hem aan den schipper ten vervoer te zijn toevertrouwd, hetgeen ook dàn het geval zou zijn, indien de passagier de goederen nog onder zijn onmiddellijk toezigt bleef behouden.

a H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Z.-Holland 10 Maart 1865. — *b* H. R. 10 October 1865, Concl. conf. verw. de cassatie tegen het eindarrest Z.-Holland 21 Junij 1865.

372. De daad van een conducteur of voerman van een postwagen, die gelden, welke hem in die hoedanigheid waren ter hand gesteld om aan een zeker adres te bezorgen, niet aan derzelver bestemming heeft besteld, maar tot andere einden gebruikt en alzoo op eene arglistige wijze aan den eigenaar heeft onttrokken, stelt daar de misdaad van art. 386, n° 4 C. P.

c H. R. 6 Augustus 1841, Concl. conf.

373. Art. 386, n° 4 C. P. is op de préposés des bateliers alleen dàn van toepassing, wanneer zij zich schuldig maken aan diefstal der aan hen zelven als zoodanig toevertrouwde zaken. Diefstal door eenen matroos gepleegd van de lading van een schip, welke niet aan hem, maar aan den kapitein was toevertrouwd, stelt alzoo niet daar de misdaad van art. 386, n° 4 C. P.

b H. R. 14 Februarij 1848, Concl. contr.

374. Een schipper, wien tegen loon het overbrengen van goederen wordt toevertrouwd, met last om het daarop verschuldigd bedrag te incasseren en aan den afzender der goederen te verantwoorden, en die zich het geld dat hij van den geadresseerde heeft ontvangen, toeëigent of ten eigen bate aanwendt, valt niet in de termen van art. 386, n° 4 C. P.

Friesland 16 Januarij 1871.

375. Een bagagemeester, die zich arglistig goederen toeëigent die aan de maatschappij bij welke hij in dienst is, ten vervoer zijn toevertrouwd, maakt zich schuldig aan diefstal door een préposé in dienst van een voiturier in den zin van art. 386, n° 4 C. P.

Utrecht Hof 27 Mei 1862.

376. Het beroep van kruijers kan, omdat zij somwijlen, voor het dragen of overbrengen van voorwerpen, gebruik maken van kruiwagens of handkarren, en ook daarbij in hen vertrouwen wordt gesteld, niet worden gelijk gesteld met dat van voituriers, bij art. 386, n° 4 C. P. genoemd.

H. R. 28 Mei 1867, Concl. contr.

377. De bedienden eener expeditie-onderneming (in casu van Gend en Loos) zijn, in den omvang aan die onderneming toegekend, en met het oog op den hun toevertrouwden werkkring, niet alleen aan te merken als bedienden van eenen *expediteur*, maar ook bepaald van eenen *voiturier*, voor zoover gemelde onderneming ook zelve vervoert en daartoe anderen in eigen dienst te werk stelt. Zij zijn mitsdien te regt te qualificeren als «préposés» van een «voiturier,» zoodat art. 386, n° 4 C. P. op hen toepasselijk is.

c H. R. 20 Mei 1868, Concl. conf.

378. De Rijn-Spoorweg-Maatschappij, zijnde eene onderneming belast met het vervoer van personen en goederen te land, moet gehouden worden voor een voerman (voiturier) in den zin van art. 386, n° 4 C. P. De bestellers dier maatschappij zijn dus bedienden van een voerman.

b H. R. 1 December 1857, Concl. conf.

§ 11.

379. Als openbare wegen in den zin van art. 383 C. P. moeten worden beschouwd alle zoodanige, welke niet uitsluitend strekken ten bijzonderen gebruike van bepaalde personen, maar integendeel zonder uitdrukkelijke vergunning onverhinderd zijn ten dienste van het publiek. Eene onderscheiding tusschen groote en kleine wegen, of rijwegen en voetpaden, of tusschen rijwegen of wandellanen en wegen, die meer bepaald dienen om zich van de eene gemeente naar de andere te begeven, en die door de ad-

ministratieve autoriteit zijn daargesteld, is buiten de wet.

d H. R. 2 Januarij 1855.

380. De omstandigheden, dat een weg bijzonder eigendom is en dat hij ook niet als openbare weg op de leggers voorkomt, zijn op zich zelve niet voldoende, om aan zulk een weg het karakter van openbaarheid te ontzeggen. Waar evenwel een weg, door eene provincie jure privato bezeten, meer bestemd is voor de exploitatie der daaraan gelegen landen, dan voor de openbare passage, daar moet hij als een bijzondere worden beschouwd, ofschoon ook de passage daarover aan een ieder wordt vrijgelaten.

a H. R. 6 Maart 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 3 Januarij 1860.

381. De toepasselijkheid van art. 383 C. P. omtrent diefstal op openbare wegen, is alleen afhankelijk van de plaats, waar de diefstal is begaan. Het is alzoo niet enkel toepasselijk op diefstallen van goederen, toebehoorende aan langs den publieken weg reizende personen, of andere zich ter zake van vervoer op den publieken weg bevindende goederen, maar zonder eenige onderscheiding op alle diefstallen op zoodanigen weg begaan, en dus ook van goederen, die door den eigenaar vrijwillig op den weg waren geplaatst, om als tijdelijke bergplaats van dezelve te dienen.

b H. R. 27 Augustus 1852, Concl. contr. vern. Utrecht Hof 8 Junij 1852.

382. Een voetpad, door eenige ingezetenen eener plattelands-gemeente tot bijzonder gebruik aangelegd, kan niet gehouden worden voor een openbaren weg, in den zin van art. 383 C. P.

Overijssel 26 Maart 1839.

383. Diefstal op de openbare straat in eene stad is niet diefstal op den openbaren weg in den zin van art. 383 C. P.

'sHertogenbosch 28 Mei 1867.

384. Een schulpweg, dienende voor voetgangers, tusschen twee gemeenten, door eene dier gemeenten onderhouden wordende, is een openbare weg in den zin van art. 383 C. P.

c H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf.

385. Eene brug, daarstellende de verbinding van een openbaren weg, moet als openbare weg in den zin van art. 383 C. P. beschouwd worden.

c H. R. 12 November 1844, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 3 September 1844.

386. De opene (berijdbare) plaats tusschen het stationsplein van een spoorweg en den openbaren weg, van dezen door niets afgescheiden, doch onder de vrijheid eener stad, is niet een openbare weg in den zin van art. 383 C. P.

Utrecht Hof 12 Januarij 1846.

387. Het stelt geen diefstal op den openbaren weg daar, wanneer iemand goederen ontvreemdt uit een wagen, die voor eene herberg stond in de onmiddellijke nabijheid van den publieken weg, op eene plaats waar de herbergier gewoon was de rijtuigen der bij hem vertoevende reizigers te bewaren.

N.-Holland 23 Januarij 1846, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 7 April 1846, Concl. conf.

388. Diefstal in het duinenbosch, gelegen aan den straatweg tusschen 'sGravenhage en Scheveningen, kan niet worden gezegd op den openbaren weg te zijn gepleegd.

H. Mil. Ger. 21 October 1853.

389. In facto niet zijnde beslist, dat steenen door de beklaagden uit den weg zijn uitgebroken, maar wel dat deze, tijdens zij door hen aan een derde werden afgeleverd, afgescheiden van den straatweg op den berm waren gelegen, en alzoo opgehouden hadden onroerende goederen te zijn, is uit die feitelijke beslissing te regt afgeleid, dat in casu aanwezig was het misdrijf gestraft bij art. 14 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), diefstal op den openbaren weg. Art. 563, n° 4 B. W. is in casu niet van toepassing, en al ware het toepasselijk, dan nog zouden met bouwstoffen voortgekomen van een gebouw en bestemd om het weder op te trekken, niet gelijk te stellen zijn steenen, uit eenen straatweg opgebroken, en bestemd om later tot herstelling van dien straatweg te worden gebruikt.

a H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf.

390. Arglistige toeëigening van hetgeen men op den openbaren weg vindt, stelt daar eenvoudigen diefstal.

N.-Holland 23 April 1866.

§ 12.

391. Tot daarstelling van diefstal met geweldpleging, is het niet voldoende dat ter gelegenheid van den diefstal door den dader aan den bestolene moedwillig eene verwonding is toegebragt, maar is het noodig, dat de diefstal zij gepleegd met behulp of door middel der geweldoefening, d. i. dat tusschen deze en den diefstal een zeker verband heeft bestaan.

c H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf.

392. Tot diefstal met behulp van geweldoefening gepleegd, wordt niet vereischt dat de diefstal door het geweld zij voorafgegaan. Alzoo stellen de daadzaken, dat iemand op heeter daad betrapt op diefstal, en terwijl hij, na reeds de plaats van het misdrijf verlaten te hebben, bezig was met het ontvreemde weg te voeren, onmiddellijk en nog in het bezit er van achtervolgd en aangehouden, geweld pleegt om het gestolene te kunnen wegvoeren, deze misdaad daar.

d H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

393. Tot de misdaad van diefstal met behulp van geweldoefening gepleegd, wordt niet vereischt, dat de diefstal door de geweldpleging zij voorafgegaan, maar slechts dat deze hebbe plaats gevonden bij gelegenheid van de volvoering der misdaad, waartoe ook behoort gebragt te worden de vlugt des misdadigers. Alzoo moeten als geweldpleging volgens art. 382 C. P. worden beschouwd de gewelddadigheden bij betrapping op heeter daad gepleegd, nadat de dader zich van het ontvreemde had ontdaan, alleen met het doel om zich aan eene aanhouding te onttrekken en zijne vlugt te bevorderen.

b H. R. 19 Mei 1858, Concl. conf. — cf. N.-Holland .... (14), waarbij, met bevestiging van Haarlem 24 December 1857, de verwijzing ten criminele werd geweigerd, — en N.-Holland 23 Februarij 1858, waarbij over de zaak zelve werd geoordeeld, en beslist dat, aangenomen dat tot de geweldpleging, bedoeld bij art. 382 en 385 C. P., ook kan worden gebragt de bedreiging om wapenen te gebruiken, evenwel dan alleen een

diefstal kan gezegd worden met behulp van geweldpleging te zijn begaan, wanneer deze heeft gestrekt, om de volvoering van den diefstal zelven mogelijk te maken of te vergemakkelijken, en hoezeer in juridieken zin een diefstal is volvoerd, zoodra de dader de te ontvreemden zaak in zijn bezit heeft gebragt, het nogtans er voor kan en moet gehouden worden, dat de wetgever ook heeft bedoeld de geweldpleging begaan bij betrapping op heeter daad, met het doel om het ontvreemde voor zich te behouden, doch daartoe nimmer kan gebragt worden zoodanige geweldoefening, die door den dader van den diefstal, na zich van het ontvreemde te hebben ontdaan, wordt gepleegd met geene andere bedoeling dan om zich aan eene aanhouding te onttrekken en zijne vlugt te bevorderen, welke daad aan den volbragten diefstal ten eenemale vreemd is en dus een geheel afzonderlijk feit daarstelt; — cf. N.-Holland 13 Julij 1858, gewezen ten gevolge van de vernietiging van het voorafgaande arrest door den H. R. — *c* H. R. 28 September 1858, Concl. conf.

394. Het zich meester maken van een in zee liggend anker en ketting, behoorende tot eene brik, en van eene boei, welke namens den eigenaar door twee personen werden bewaakt, en zulks door, na vruchtelooze pogingen om de bewakers van daar te verjagen, eene lijn te laten zinken en met dezelve de sloep tusschen hunne beide vaartuigen op te vangen, zoodat de bewakers tot redding van hun alzoo bedreigd leven, genoodzaakt waren de boeireep en daarmede anker en ketting te laten glippen, welke voorwerpen vervolgens door de daders uit zee opgehaald en bij den strandvonder gebragt zijn, ten einde daarvoor het gewone bergloon voor zich te ontvangen, stelt daar diefstal door middel van geweld gepleegd.

H. R. 9 Mei 1842, Concl. conf.

395. De daadzaken, dat personen die door den eigenaar en anderen betrapt worden aardappelen rooijende, het land verlaten en de reeds gerooide aardappelen laten liggen, doch vervolgens den eigenaar en de zijnen achterhalen, met schoppen steken en slaan, en na eenen aan den eigenaar toegebragten slag, de aardappelen tot zich nemen en wegvoeren, stellen daar diefstal met geweldoefening gepleegd.

b H. R. 12 Mei 1846, Concl. conf.

396. De daadzaken, dat drie personen zich gezamenlijk naar zeker huis hebben begeven en aldaar binnengelaten zijnde, allen drank of wel geld hebben gevorderd, en zulks met geweldpleging onder het aangrijpen van een der bewoners, het bedreigen van dezen zoowel door woorden als met een ontbloot mes, en het weigeren van al de daders van zich te verwijderen, alvorens aan hunne vordering om geld of drank zou zijn voldaan; dat daarop door dien bewoner, zijns ondanks, aan een der daders is uitbetaald 30 centen, om zich voor verdere geweldpleging te bevrijden, welke gelden door dien dader zijn aangenomen, stellen daar diefstal met geweldpleging begaan.

b H. R. 17 October 1848, Concl. conf.

397. In de feiten van het op de openbare straat te Oude Tonge ontvreemden eener portemonnaie en het vervolgens moedwillig toebrengen met een mes van eene snede over de hand des bestolenen, die hem aanvatte, om het ontnomen geld terug te bekomen, zijn niet gelegen de kenmerken van twee wanbedrijven, diefstal en verwonding, maar van eene enkele misdaad « diefstal met geweldpleging. »

b H. R. 16 Januarij 1866, Concl. conf.

398. Vermits voor het aanwezig zijn van geweldpleging bij een diefstal gevorderd wordt, dat er geweld gepleegd zij tegen een persoon, kan daaruit niet worden afgeleid, dat zoodanige geweldpleging altijd moet medebrengen feitelijke ligchamelijke beleediging; maar bestaat integendeel ook geweldpleging tegen den persoon, wanneer de bestolene tijdens het plegen van den diefstal gewelddadig wordt opgesloten of teruggehouden.

b H. R. 1 October 1867, Concl. contr.

§ 13.

399. Ter beslissing, of de diefstal, gepleegd bij nacht door twee personen, waarvan één is loonbediende van den bestolene, te beschouwen is als misdaad (art. 386, n° 1 C. P.) en niet als correctioneel wanbedrijf ingevolge art. 14, n° 6 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), is het niet genoeg, dat het blijkt, dat beide personen op denzelfden tijd en plaats ieder een diefstal hebben begaan, maar wordt daartoe vereischt, dat zij beiden door wil en daad tot denzelfden diefstal hebben medegewerkt.

H. R. 27 November 1854, Concl. contr. verw. de cass. tegen Zeeland 30 October 1854; — cf. *a* Zierikzee 13 October 1854.

400. Tot toepassing van art. 386, n° 1 C. P. wordt niets anders gevorderd, dan dat de diefstal is gepleegd òf bij nacht, òf door twee of meer personen, in eene bewoonde huizing of tot bewoning dienende.

a H. R. 27 April 1841, Concl. conf. uit anderen hoofde vern. Friesland 26 Januarij 1841.

401. Daden van misbruik van vertrouwen, gepleegd door zoodanige personen, in welke een noodzakelijk vertrouwen wordt gesteld, moeten beschouwd worden als daarstellende de misdaad van art. 386, n° 3 of n° 4 C. P.

c H. R. 6 Augustus 1841, Concl. conf. — *h* H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 1 October 1844, Concl. contr. — *b* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 7 Januarij 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Februarij 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 29 April 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 8 October 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 18 Mei 1847, Concl. conf. — H. R. 27 Maart 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 3 April 1849, Concl. conf. — H. R. 23 April 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 2 October 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 11 Junij 1855.

402. Bij art. 384 C. P. wordt niet vereischt, dat de diefstal zij gepleegd met behulp van braak, en bovendien van een der middelen bij art. 381, n° 4 vermeld, maar alleen, met behulp van één dier middelen, hetzij dan buitenbraak, hetzij een der overige.

a H. R. 25 Mei 1847, Concl. conf.

403. Bij het bedrijven van eenen diefstal door meer dan één persoon, is niet alleen hij schuldig aan de verzwarende omstandigheden van braak, inklimming, valsche sleutels enz., die zulke middelen individueel bezigt, maar ook zij, die weten dat zoodanig middel noodzakelijk was tot het volvoeren van hun gezamenlijk gesmeed ontwerp.

k H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

404. De daadzaken, dat een aantal personen met geweren en stokken gewapend, zich, na vooraf gemaakte afspraak, bij nacht gezamenlijk en in vereenigde bende naar eene hofstede hebben begeven, welke zij zonder vergunning zijn binnengetreden, en waar zij, na door slaan op de ramen en geschreeuw de bewoners te hebben gewekt, den landman onder bedreiging met brandstichting als anderzins, in geval van weigering, gelden hebben afgevorderd; dat hun daarop vijf, en na hun geschreeuw om meer, zeven Rijksdaalders, en eindelijk, nadat een met scherp geladen geweer in de rigting van het woonhuis was afgeschoten, met dat gevolg, dat een raam verbrijzeld, en de zoldering waarop de landman stond, werd doorboord, nog tien gouden Tienguldenstukken zijn toegeworpen, welke zij onder elkander hebben verdeeld, — stellen daar diefstal bij nacht door een aantal personen, meerendeels van wapenen voorzien, en met geweldpleging begaan, niet bedelarij.

H. R. 12 April 1847, Concl. buiten die questie, vern. Zeeland, waarbij de beschuldigden naar de openbare teregtzitting waren verwezen ter zake van bedelarij in verbinding. — *d* H. R. 28 September 1847, Concl. conf. vern. Zeeland, waarbij de beschuldigden wegens bedelarij in verbinding waren veroordeeld. — *b* H. R. 17 October 1848, Concl. conf. in eene dergelijke zaak.

405. De daadzaken, dat onderscheidene gewapende personen zich des nachts door middel van braak den toegang verschaffen in een bewoond huis, en door het bezigen van geweld en bedreigingen jegens personen, zich brood en spek doen afgeven, stellen daar diefstal met al de verzwarende omstandigheden in art. 381 C. P. vermeld.

e H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf.; — cf. Zeeland 26 October 1855, waarbij alleen de verzwarende omstandigheid van buitenbraak niet was aangenomen.

406. Diefstal door een loontrekkenden bediende jegens zijn meester, gepleegd door middel van een valschen sleutel, is niet enkel diefstal in dienstbaarheid, maar daarbij moet bovendien de verzwarende omstandigheid van valschen sleutel in aanmerking komen, zoodat het feit valt in de termen van art. 384 C. P.

b H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf.

407. Er bestaat noch inklimming, noch braak, wanneer de dief door een houten rooster, die met een ijzeren bout aan de binnenzijde van het schip is gesloten, na den bout van buiten te hebben verwijderd, in het ruim van een schip komt, daar de weg tot het weggeschoven rooster geen ongewone weg is om in het ruim van het schip te komen.

N.-Holland 6 October 1864.

408. De feiten van het zich in het bezit van gaz stellen in zijne eigene woning, door de pijp, waardoor het gaz naar de gazpit in de gelagkamer werd gevoerd, in dier voege te buigen en uit te zetten, dat deze de gazbuis, die met de gazfabriek in onafgebroken verbinding is en het gaz uit de fabriek aanvoert, bereikte, en vervolgens die pijp in de buis, komende van de gazfabriek, te steken en de voegen met stopverf digt te maken, moeten niet als enkelvoudige diefstal, maar als diefstal bij nacht in een bewoond huis worden gequalificeerd.

H. R. 23 Mei 1870, Concl. conf.

409. Tot toepassing van art. 382 C.P. omtrent diefstal met geweld en twee van de vier eerste omstandigheden van art. 381 bovendien, wordt niet gevorderd, dat de diefstal met geweld tegen personen of dreigementen vergezeld is geweest.

c H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. — H. R. 4 Junij 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 12 November 1844, vern. Utrecht Hof 3 September 1844. — *b* H. R. 30 December 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 13 Januarij 1852.

IV.

410. Tot het bewijs van diefstal wordt noch de bepaalde herkenning gevorderd der ontvreemde voorwerpen, noch de opgaaf van den bepaalden dag waarop de ontvreemding heeft plaats gehad, daar dit uit den aard der zaak dikwijls ondoenlijk is.

d H. R. 29 Augustus 1846, Concl. conf.

411. Vrijspraak van J. H. Platzer en anderen, alhoewel de eerste beschuldigde met de overigen in betrekking stond en bewerens gevoerd heeft in strijd met de bewezen feiten, en hoewel de andere beschuldigden in het bezit der gestolen voorwerpen zijn geweest, die hebben verkocht, en almede leugenachtige tegenspraak gevoerd hebben, terwijl echter geene feiten bewezen zijn waaruit de bekendheid met de misdadige herkomst der bedoelde voorwerpen is af te leiden.

Drenthe 6 September 1839.

412. Vrijspraak van een diefstal van brandhout door een opzigter in een zaagmolen bij zijn vertrek gepleegd, en wel op grond dat alle knechts die de dienst verlieten, oogluikende het overgespaarde hun te voren toebedeelde brandhout meenamen, en ook niet blijkt uit de verklaring van den meester alleen, dat aan den beklaagde geweigerd is zich het openlijk en bij vollen dag meegenomen hout toe te eigenen.

Utrecht Hof 29 December 1840.

413. Vrijspraak van eene beschuldiging van diefstal door een opzigter in een zaagmolen gepleegd, op grond dat door de herkenning der in diens bezit gevonden planken als gelijksoortig met die des klagers, deze ze niet onvoorwaardelijk als zijn eigendom heeft herkend, en hij in allen geval geene planken heeft vermist.

Utrecht Hof 29 December 1840.

414. Vrijspraak op grond dat niet was bewezen op wien de brieventasch — welke aan de verbaliserende beambten was overhandigd, en waarin waren bevonden vijf stuks brieven doch niet sommige daarop vermelde voorwerpen — door den brievenbesteller was aangehouden, of hoe die in zijn bezit was gekomen.

c Amsterdam 31 December 1850.

415. De judex facti mag de omstandigheid

dat de diefstal door de twee beklaagden vereenigd gepleegd is, daaruit afleiden dat bij beiden een der gestolen voorwerpen gevonden is en dat zij ieder een der twee sleutels hadden die gezamenlijk moesten gebruikt worden om tot de plaats te komen waar de diefstal gepleegd is.

a H. R. 31 Mei 1870, Concl. conf.

416. De regter mag de verzwarende omstandigheid van aanhoorigheid van een bewoond huis als bewezen aannemen, op grond van de gesteldheid der plaats van den diefstal, zoo als die door getuigen is opgegeven.

c H. R. 20 April 1864, Concl. conf.

417. De onmogelijkheid dat een diefstal anders dan door middel van overklimming kan zijn gepleegd, is voldoende om die verzwarende omstandigheid aan te nemen.

b H. R. 9 November 1847, Concl. conf. — cf. Holland 16 Februarij 1839.

418. Zoolang de mogelijkheid moet worden aangenomen, dat de beklaagde zich tegenover zijnen meester zal kunnen regtvaardigen omtrent een te kort, dat deze vermeent met betrekking tot het door den beklaagde gevoerde beheer te hebben ontdekt, moet het werkelijk bestaan van zoodanig te kort niet als bewezen worden aangenomen. Indien zoodanig te kort niet is bewezen, behoeft nogtans niet te worden onderzocht, of en in hoeverre de beklaagde, ingeval zoodanig te kort werkelijk mogt bestaan, daarvoor aansprakelijk zoude zijn.

Utrecht Hof 22 Mei 1860; — cf. het daarbij vern. vonn. Utrecht 5 Maart 1860.

419. Het is den regter over de feiten vrijgelaten om uit de omstandigheden waaronder een diefstal is gepleegd, te beslissen dat daartoe valsche sleutels gebezigd zijn.

a H. R. 31 Mei 1870, Concl. conf.

420. Veroordeeling van J. Ronnenberg wegens diefstal door middel van valsche sleutels, en aanneming van deze verzwarende omstandigheid op grond dat de bestolene verklaarde het er voor te houden dat hij naar gewoonte zijne cassette gesloten had, terwijl aan deze cassette geene sporen van braak te ontdekken waren.

Holland Cr. Rb. 2 October 1839.

421. Wanneer in het veroordeelend arrest is vermeld, dat de beschuldigde op een aangewezen tijd zijn intrek heeft genomen in de slaapstede der bestolenen en dat de getuigen de hun vertoonde goederen bepaaldelijk hebben herkend voor de hun « ten voormelden tijde » ontvreemde, dan is dit een en ander in verband genomen voldoende te achten voor de verzwarende qualificatie van diefstal in eene herberg waar de beschuldigde ontvangen was.

b H. R. 12 October 1852, Concl. contr.

422. Wanneer iemand wordt gedagvaard wegens diefstal in eene herberg, en het aan den beklaagde ten laste gelegde feit wel door aanwijzingen is bewezen, doch het bewijs ontbreekt of de ontvreemding plaats had nog in de herberg, dan wel even daarna er buiten, moet hij alleen wegens eenvoudigen diefstal worden veroordeeld.

Hoorn 5 Mei 1865.

423. De daadzaak dat de dader van eenen op een schip gepleegden diefstal, aldaar als matroos diende, behoeft niet door de monsterrol, maar kan door de gewone bewijsmiddelen worden bewezen.

b H. R. 14 Februarij 1848, Concl. conf.

424. Wanneer twee personen worden beklaagd van diefstal, en de tweede beklaagde even na den diefstal geld van den eersten beklaagde heeft aangenomen, ja met dezen, die de geldbeurs des bestolenen in handen had, afgezonderd gesproken heeft, levert dit nog geen voldoend bewijs op, dat hij wist dat die gelden van misdrijf afkomstig waren, en moet derhalve deze beklaagde worden vrijgesproken.

Hoorn 5 Mei 1865.

425. De regter is bevoegd bij het onbewezen zijn dat een beschuldigde, teregtstaande ter zake van diefstal met een medebeschuldigde, de goederen zelf ontvreemd heeft, terwijl echter wel bewezen is dat hij in het bezit daarvan gevonden is, wetende dat zij gestolen waren, dat feit als heling van gestolen goed te qualificeren en te straffen.

a H. R. 15 October 1861, Concl. conf.

V. § 1.

426. De wet bij art. 381 v. C. P. de diefstallen naar mate van de verschillende omstandigheden in verschillende soorten rangschikkende en met verschillende straffen bedreigende, zoo moeten alle omstandigheden, die op de strafbaarheid van invloed zijn, in aanmerking worden genomen en hare gevolgen hebben, des echter dat de zwaardere straf de mindere absorbeert, overeenkomstig art. 207 Sv.

b H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf. — H. R. 16 October 1854, Concl. conf.

427. De zwaardere qualificatie die aan een misdrijf ten aanzien van eenen co-auteur, uit hoofde der bijzondere betrekking waarin hij zich bevindt, moet gegeven worden, kan niet van invloed zijn op de qualificatie van een misdrijf, ten aanzien van andere hoofddaders.

a H. R. 26 Junij 1839, Concl. conf.

428. Volgens den geest en de letter van het Wetb. v. Strafr., zijn bij het bedrijven van eene gequalificeerde misdaad door meerdere personen, niet alleen zij schuldig aan de verzwarende omstandigheden, waarmede die misdaad is gepleegd (zoo als braak, inklimming, valsche sleutels en dergelijke), welke die middelen hebben aangewend, maar ook zij, die zonder die middelen individueel te hebben gebezigd, zoodanige gequalificeerde misdaad mede hebben helpen plegen.

b H. R. 15 Augustus 1851, Concl. conf.

429. Bij diefstal met geweld en moedwillige verwonding bij nacht, in een bewoond huis, in vereenigde en gewapende bende gepleegd, moet elk dergenen, die tot de bende behoorde en aan het misdrijf deelgenomen heeft, ook aan al de daarbij voorkomende verzwarende omstandigheden worden schuldig verklaard, dus ook aan de verwonding, zelfs wanneer het niet blijkt dat door hem persoonlijk verwonding gepleegd zij.

H. Geregtsh. N. I. 12 Maart 1849.

430. Vermits diefstal bij nacht in de aanhoorigheid van een bewoond huis gepleegd, ook na de invoering der wet van 29 Junij 1854, van criminelen aard is gebleven, zoo moet een diefstal door een loontrekkenden bediende (waartegen bij die wet (art. 14, n° 6) slechts eene cor-

rectionele straf is bedreigd), wanneer dezelve onder voormelde omstandigheden is gepleegd, worden gestraft als diefstal bij nacht in de aanhoorigheid van een bewoond huis, en niet als diefstal in dienstbaarheid (art. 386, nº 1 C. P).

H. R. 16 October 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Maart 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 10 December 1861, Concl. conf. — Concl. Adv.-Gen. Karseboom ad *d* H. R. 22 October 1861. — cf. *a* H. R. 2 April 1856.

431. Vermits diefstal bij nacht in een bewoond huis, ook na de invoering der wet van 29 Junij 1854, van criminelen aard is gebleven, zoo moet een diefstal na zonsondergang gepleegd in eene herberg door iemand, die daarin is opgenomen, volgens art. 386, nº 1 C. P. worden gestraft.

a H. R. 24 Maart 1858, Concl. conf.

432. Diefstal van lood van het dak eener bewoonde huizinge, gepleegd bij nacht door meer dan één persoon, valt niet in de termen van art. 386, nº 1 C. P. maar van art. 14, nº 5 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102).

Gelderland 6 Februarij 1858.

433. Krachtens art. 9 der wet van 29 Junij 1854, kan geene correctionele gevangenisstraf van drie maanden worden toegepast op een diefstal door meer dan een persoon gepleegd in een bewoond huis, door middel van buitenbraak onder verzachtende omstandigheden.

b H. R. 8 Mei 1855, Concl. conf.

434. Diefstal op den openbaren weg is in den regel met eeuwigdurenden dwangarbeid te bestraffen; alleen is eene correctionele straf toe te passen volgens art. 14, nº 3 der wet v. 29 Junij 1854, indien dezelve heeft plaats gehad zonder geweld of bedreiging.

Gelderland 8 Februarij 1855, uit anderen hoofde vern. bij *a* H. R. 13 Junij 1855.

435. Waar een diefstal in de chambrée gepaard is gegaan met eene der verzwarende omstandigheden van art. 384 C. P., behoort dat artikel en niet art. 191 Cr. Wetb. voor het Krijgsvolk te lande toegepast te worden.

H. Mil. Ger. 30 Junij 1869.

436. Het bezigen van een vaartuig is bij diefstal van te veld staande vruchten altijd als verzwarende omstandigheid te beschouwen (art. 18 der wet van 29 Junij 1854), zelfs al kon de plaats waar het misdrijf gepleegd is niet anders dan met een schuitje bereikt worden en al blijkt niet dat met het vaartuig meer is gestolen dan anders het geval ware geweest.

c H. R. 17 Maart 1869, Concl. conf.

437. De regter is bevoegd om krachtens art. 401 en 463 C. P. enkel eene geldboete zonder gevangenisstraf op te leggen.

g H. R. 18 December 1855, Concl. contr. — *d* H. R. 24 December 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf. — *d* H. R. 30 Junij 1862, Concl. contr. — Limburg 27 Mei 1852. — Groningen Hof 3 April 1839. — Anders *c* H. R. 29 Augustus 1854, Concl. contr.

§ 2.

438. De bepaling van art. 380 C. P. is toepasselijk op alle ontvreemdingen, hetzij men die met den naam van diefstal, hetzij met dien van misbruik van vertrouwen bestempele.

N.-Holland 17 Januarij 1845.

439. De uitzondering van art. 380 C. P. uitsluitend eigen aan diefstallen, moet letterlijk opgevat, en mag niet tot een ander wanbedrijf (bijv. verbreking van afsluitingen) worden uitgebreid.

c H. R. 3 December 1839, Concl. conf.

440. Natuurlijke, niet erkende kinderen zijn niet begrepen onder de personen, ten wier gunste bij art. 380 C. P. eene uitzondering is gemaakt.

g H. R. 29 Junij 1859, Concl. conf.

441. De omstandigheid, dat de eigenlijke hoofddader van eenen diefstal, uit hoofde zijner betrekking tot den bestolene niet strafbaar is, kan niet ten gevolge hebben, dat zij, tusschen wie eene bepaalde zamenwerking en werkelijke deelneming aan de volvoering van het misdrijf heeft plaats gehad, niet als mededaders, maar als medepligtigen zouden moeten beschouwd worden.

d H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf.

442. Uit de bepaling van art. 380 C. P. volgt wel, dat de straf op den diefstal gesteld in zoodanige gevallen niet aan de daders kan worden opgelegd, maar geenszins dat de daad ophoudt misdrijf te zijn.

d H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — in gelijken zin Gelderland 8 Julij 1846.

443. De helers zijn uitgesloten van het voorregt aan de daders toegekend, en staan gelijk met de medepligtigen aan diefstallen, waarvan de daders niet verkeeren in een der gevallen bij het 1ste lid van art. 380 C. P. bedoeld, zoodat de verzwarende omstandigheden waaronder de daad is gepleegd, even als in gewone gevallen, ten hunnen laste komen.

d H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — in gelijken zin Gelderland 8 Julij 1846.

444. Diefstal van effecten door eene dochter ten nadeele van hare moeder; ontslag van regtsvervolging; veroordeeling van eenen medebeschuldigde wegens het des bewust helen en verbergen en ook ten zijnen bate aanwenden van die effecten.

Z.-Holland 21 Januarij 1865.

DIENSTBODEN z. HUUR VAN DIENSTEN.

DIJK- EN POLDERBESTUREN.

I.

1. De aard van een polder of polder-district, beschouwd als vereeniging van gronden tot een gemeenschappelijk doel, brengt mede dat zijne werking en regten in den regel binnen den kring der vereeniging zelve zijn beperkt, zoo als ook in den regel, de schuldpligtige gronden binnen dien kring zijn gelegen.

b H. R. 31 Maart 1854, Concl. conf.

2. Dijk- en Polderbesturen kunnen niet als openbare instellingen, noch hun penningmeester als een openbaar depositaris worden beschouwd. Bij art. 222 der Gr.wet van 1815, dat de verordeningen van alle Dijk- en Polderbesturen heeft bevestigd, is in hunne particuliere en huishoudelijke wijze van beheer geene verandering gebragt, ook niet doordien zij zijn gesteld onder toezigt van de Prov. Staten.

H. R. 28 Januarij 1839, Concl. conf.

3. Poldergenootschappen zijn zedelijke ligchamen waarvan het lidmaatschap op landbezit berust; de deelgenooten hebben dus op de goederen die het genootschap in onverdeelden eigendom bezit, een louter persoonlijk regt dat niet op de erfgenamen overgaat.

Middelburg 10 Januarij 1866.

4. Poldervereenigingen verschillen in zooverre van gewone maatschappijen, zedelijke ligchamen of andere vereenigingen van personen, dat zij niet zoozeer zijn te beschouwen als eene vereeniging van personen, maar veeleer als eene verbindtenis tot één geheel van grondeigendommen welke door dezelfde waterwerken beschermd worden. Die betrekking der leden tot de gemeenschap is niet persoonlijk maar zakelijk, en daarom is de kooper van een in den polder gelegen perceel zonder nader contract tot voldoening der op de gemeenschap rustende lasten gehouden.

Brielle ... (7).

5. Naar de bepalingen van art. 220 der Gr.wet v. 1840 en der wet v. 9 October 1841 (Sb. nº 42), betrekkelijk de regtsmagt der hooge en andere heemraadschappen enz., kan geene poldervereeniging in Nederland een wettig bestaan bezitten, noch als zoodanig in regten optreden, tenzij door het openbaar gezag als zoodanig ingesteld en erkend; met dat gevolg, dat het bestaan van een zoodanig zedelijk ligchaam regtens moet worden bewezen.

b Gelderland 6 September 1848.

6. Geen gadermeester noch polderbestuur is denkbaar zonder bepaalde aanstelling van de bevoegde magt in den Staat. Het is niet genoeg zich op het gebruik en de usantie te beroepen.

Amersfoort 24 Augustus 1846.

7. Het Koninklijk besluit, goedkeurende het constitutieve reglement van een polder, geeft niet het leven aan dien polder, maar sanctionneert slechts het bestaan, het leven van dat door overeenkomst tusschen de eigenaren der bepoldering tot stand gebragte ligchaam. De dijken zijn de natuurlijke grenzen van eenen polder, van diens regtsgebied, binnen hetwelk in den regel zijn publiekregtelijk gezag zich bepaalt.

Alkmaar 14 October 1862.

8. Het publiekregtelijk gebied van eenen polder wordt bepaald bij het feitelijk en wettelijk tot stand komen daarvan. Het wordt aangewezen door de dijken als de natuurlijke grenzen des polders, ten ware ook gronden daar buiten uitdrukkelijk daaronder zijn gebragt. Dit laatste kan niet geschieden door eene huishoudelijke regeling, maar alleen door het constitutieve reglement van den betrokken polder, vastgesteld door de Prov. Staten en goedgekeurd bij Kon. besluit.

Alkmaar 3 Februarij 1863.

9. Hoewel het mogelijk is dat bij het tot

stand komen van een polder zijn politisch gebied in zijn belang ook tot eene strook gronds langs en buiten de dijken uitgestrekt worde, moet, wanneer van zoodanige omstandigheid niet voldoende blijkt, het er voor gehouden worden dat het politisch gebied des polders slechts de dijken omvat en zich niet daar buiten uitstrekt; de gemaakte verordeningen zijn alleen binnen die grenzen van kracht.

Alkmaar 3 Februarij 1863, waartegen de voorz. in cass. is verw. bij *f* H. R. 6 Mei 1863.

10. Zijlvesterijen, polderschappen en dergelijke zijn in de provincie Groningen, van de oudste tijden af private ondernemingen en alsnog het eigendom van de gezamenlijke ingelanden van zoodanig zijlvest; behoudens de regten van scheepvaart als anderzins, welke in den loop der tijden en door de veranderde omstandigheden daarop zijn ontstaan, zijn en blijven die zijlvesterijen enz. bij uitsluiting bevoegd om over het regt van visscherij in dezelve te beschikken.

Groningen Hof 24 October 1843.

11. Volgens den aard der zijlvestenijen wordt het zijlschut betaald wegens den eigendom van de onder het zijlvest gelegene landerijen, en geenszins wegens het ingezetenschap.

Assen 28 November 1853.

12. Prov. Staten zijn bevoegd eene gemeente mede te begrijpen in zeker hoogheemraadschap, onverschillig of die gemeente vroeger al dan niet tot eenig waterschap behoorde, of al dan niet op zich zelve een waterschap uitmaakte.

c H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf.

13. De woorden «nieuwe vast te stellen regle»menten omtrent waterschappen,» waartoe de Prov. Staten ingevolge art. 192 der Gr.wet bevoegd zijn, slaan terug op de beide voorafgaande uitdrukkingen, zoodat daaruit de bevoegdheid van Prov. Staten volgt om de grenzen der waterschappen te veranderen en meerdere te vereenigen.

H. R. 30 December 1859, Concl. conf.

14. Wanneer eene dading is getroffen tusschen een vrij ambacht en een hoogheemraadschap, en de polder, het vrij ambacht uitmakende, in het hoogheemraadschap wordt ingelijfd, verliest hij zijne regtspersoonlijkheid niet, zoodat de overeenkomst ook op dien polder, als tusschen diens voorgangers en het hoogheemraadschap, en alzoo niet tusschen derden gesloten, toepasselijk is.

a H. R. 5 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Z.-Holland 14 September 1864, waarbij was vern. Leiden 26 Mei 1863.

15. Het blijkt niet, dat het ambachts-bestuur van Ter Aar is een waterschap of polderbestuur, of dat het eenig opzigt over waterkeerende werken uitoefent of daarvoor zorgt, terwijl zelfs in casu uit de door dat bestuur overgelegde rekeningen het tegendeel is op te maken.

Leiden 14 September 1852.

16. Het polder-arrondissement Axel is wettig als waterschap erkend door het reglement van administratie der polders in Zeeland, uitgevaardigd door de Staten dier provincie en door den Koning goedgekeurd; een wettig waterschapsbestuur is daarover aangesteld.

a H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf.

17. Vermits de werkkring van «Dijkgraaf en »Heemraden van den Amstel en Nieuwen-Amstel» behoudens enkele uitbreidingen dezelfde bleef als die van «Dijkgraaf en Heemraad te Nieuwer»Amstel,» en dit collegie onder die nieuwe benaming slechts met een lid is vermeerderd geworden, valt aan geen nieuw collegie in wezen van het oude verschillende te denken.

Amsterdam 24 Junij 1868, bev. bij *a* N.-Holland 2 December 1869.

18. Een waterschap is jegens den Staat verbonden, wanneer de Staat aan eene provincie op haar verzoek subsidie verleent, en deze wederom door de provincie aan het waterschap wordt verleend.

N.-Braband 15 Junij 1852, bev. Breda 3 September 1850.

19. Burgemeester en wethouders en secretaris der gemeente Delft, zoowel ieder hunner persoonlijk, als ter zake van hunne betrekking, kunnen niet worden aangesproken tot afgifte van alle bescheiden, waarden en goederen, tot de afkoopkas van Poortland betrekkelijk, met eisch tot rekening en verantwoording, ter zake dat zij beheerd hebben en nog beheeren voormelde afkoopkas, en de eischers, Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland, geregtigd zijn verklaard om tegen alle beheerders of houders van in Delfland bestaande afkoopkassen of wat daartoe behoort, ten voormelden einde, in regten op te treden, indien de eisch is gegrond op een besluit van Prov. Staten van 10 Julij 1862, vermits op dat tijdstip reeds blijkens een extract uit de notulen van Burgemeester en wethouders van Delft van 3 Mei 1862 is opgeheven de separate administratie over de afkooppenningen van het Poortland, door de secretarissen van Delft sedert 1756 gehouden, en de secretaris is gedechargeerd, zoodat van af dat tijdstip de ontvangsten en uitgaven te dier zake door den gemeente-ontvanger worden gedaan.

'sGravenhage 4 September 1866.

20. Ten opzigte van de fondsen, uitmakende de voormalige zoogenaamde afkoopkas, die zich in het bezit en onder het beheer bevindt van schout- en ambachtsbewaarders van Zuid-Waddinxveen, is geenerlei titel van eigendom ten behoeve van den Staat bewijsbaar, noch het bewijs voorhanden dat de Staat of de Souverein van den lande zich die fondsen ooit heeft toegeëigend, of ze als algemeene landsfondsen heeft beschouwd. Hetzij men den oorsprong dier fondsen en de verhouding van het vroegere Staatsgezag tot de geconcerneerde ambachten, hetzij de latere wetten raadplege, — er is niets meer ten dezen opzigte bewijsbaar dan dat het Staatsbestuur een souverein toezigt over die fondsen heeft uitgeoefend; het zou eene miskenning van het voorschrift van art. 1902 B. W. zijn, wanneer men bij de plaats hebbende reclame dier fondsen, van wege den Staat ingesteld, de bezitters en beheerders qualitate qua (schout- en ambachtsbewaarders voornoemd), tot het bewijzen van hunnen eigendom op het gereclameerde wilde verpligten.

a H. R. 23 December 1853, Concl. contr. vern. Z.-Holland 2 Maart 1853, waarbij was vern. *a* Rotterdam 15 Januarij 1851.

21. Een polderbestuur kan niet geacht worden te zijn opgevolgd aan den magistraat van

eene ambachts-heerlijkheid, en het is uit dien hoofde niet bevoegd om aanspraak te maken op het voormalige magistraatsgestoelte in de kerk.
's Hertogenbosch . . . (8).

22. De benaming van een perceel als *kade* kan door een polder niet worden ingeroepen tot bewijs van zijn eigendomsregt, dewijl zelfs indien blijken mogt, dat het eene boezemkade tot waterkeering dienende, was, het van algemeene bekendheid is, dat zoowel vroeger als thans, dergelijke kaden evenzeer in het bezit van particulieren als van waterschappen worden gevonden.
Rotterdam 5 Junij 1861.

23. Een polderbestuur is bevoegd actione confessoria op te vorderen het genot eener erfdienstbaarheid ten behoeve van de landerijen, in den polder gelegen, aan de gezamenlijke ingelanden in eigendom toekomende.
N.-Braband 3 Januarij 1860.

24. Het Graftermeer moet geacht worden aan de Bannegraft en aan het algemeen Eilandspolderbestuur te zijn onttrokken. De eigenaar daarvan kan niet meer als ingeland van den Eilandspolder beschouwd worden. Toewijzing op dien grond van de vordering dat door de Regtbank bij vonnis zal worden verklaard, dat de gedaagde door water uit het ingedijkte Graftermeer uit te slaan op den Eilandspolder-boezem, zonder daartoe verlof van het eischend bestuur te hebben verkregen, heeft gepleegd eene onregtmatige daad ten nadeele van het gemeene land en van den gemeenen Waterstaat van den Eilandspolder, met verdere bepalingen, schadevergoeding enz.
Amsterdam 2 Junij 1852; — cf. *a* N.-Holland 15 Januarij 1854, waarbij deze vordering als sententia declaratoria niet-ontvankelijk werd verklaard.

25. Eisch dat door de Regtbank bij vonnis zal worden verklaard, dat de gedaagde, door water uit het ingedijkte Graftermeer uit te slaan op den Eilandspolder-boezem, zonder daartoe verlof van het bestuur te hebben verkregen, heeft gepleegd eene onregtmatige daad ten nadeele van het gemeene land en van den gemeenen Waterstaat van Eilandspolder — tot veroordeeling van den gedaagde tot schadevergoeding, door die onregtmatige daad reeds geleden of nog te lijden, nader op te maken bij staat; en verdere veroordeeling van den ged., om de vermelde uitmaling te staken, met magtiging op het eischend bestuur, om, bij eenig doen of laten ter contrarie, zoodanige handeling feitelijk te beletten, des noods met den sterken arm van het openbaar gezag, eindelijk om het werk tot de waterlozing dienende weg te ruimen en den dijk te sluiten. Toewijzing dier vorderingen.
Amsterdam 2 Junij 1852, ten opzigte van dat bevel tot staking alsmede tot wegruiming, vern. bij *a* N.-Holland 15 Januarij 1854.

26. Volgens de bestaande verordeningen zijn de dijk- en polderbesturen in Gelderland onbetwistbaar bevoegd om, behoudens schadevergoeding, dammen of dijken te leggen over de binnen hun ressort gelegene gronden van bijzondere personen of om die gronden tot verzwaring of verbreeding daarvan in te nemen, zonder dat er in zoodanige gevallen aan eene geregtelijke onteigening volgens de voorschriften der wet te denken valt of de bepalingen van de wet op de onteigening ten algemeenen nutte verder of anders in aanmerking kunnen komen dan voor wat betreft de wijze van regeling der schadeloosstelling.
b H. R. 14 April 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 4 Mei 1853, waarbij was vern. Tiel 27 Februarij 1852.

27. De door een waterschap noodig gekeurde werken en opruimingen maken in het algemeen een onderwerp uit dat in het politie-regt is begrepen, en ofschoon de wijze van inrigting der bruggen over de vaarten of slooten van een waterschap, aan het gemeente-belang aanleiding zou kunnen geven tot eenige verordening over dat onderwerp, levert zulks toch uit den aard der zaak ook een waterschaps-belang op.
a H. R. 20 Februarij 1866, Concl. conf. verw. het beroep tegen *b* Hoorn 24 November 1865.

28. Uit de betrekking van ingeland in eenen polder vloeit niet het regt voort, om door slooten of weteringen te varen naar het publiek vaarwater, maar een aan een plas geërfd eigenaar moet om over den plas te varen (al geschiedt zulks sedert menschen-geheugen), bewijzen, dat hij zoodanig regt bezit, hetzij onder den titel van gewone uitvaart, hetzij van erfdienstbaarheid.
Utrecht 4 November 1863.

II. § 1. A.

29. Noch bij de Gr.wet noch bij de wet van 12 Julij 1855 komt eene bepaling voor van hetgeen onder waterschaps-belangen is te verstaan. Daaronder bekleedt echter altoos eene voorname plaats het bevorderen van den goeden afloop van het water in een polder of waterschap.
a H. R. 14 November 1871, Concl. conf. tevens ten betooge dat aan het administratief gezag is overgelaten te beoordeelen of wel bij eene keur een waterschapsbelang is geregeld.

30. Polders van eene provincie tot de andere overgaande, zijn daarom niet ontheven van de bepalingen, waaraan zij te voren, als onder de vorige provincie behoorende, waren onderworpen. De ordonnantie van 29 Julij 1767 nopens de verveeningen in den Uithoornschen polder is dus op dien polder van toepassing gebleven, nadat hij ingevolge de wet van 19 Mei 1819 (Sb. n° 30) van de provincie Utrecht is overgegaan naar Noord-Holland.
b Amsterdam 8 Mei 1845.

31. Ten einde in het grondgebied dat bij een waterschap wordt toegevoegd, mede te doen geldende zijn de verordeningen, die in het waterschap, tot hetwelk het toegevoegd wordt, verbindende kracht hebben, is voldoende de verbindendverklaring van het uitvoerend gezag uitgegaan. Het bepaalde bij art. 125 (129) van het reglement van het hoogheemraadschap van Schiedam van 27 November 1851, nopens de vermelding van de goedkeuring door Ged. Staten als formulier van afkondiging, is niet toepasselijk op keuren en verordeningen onder eene vroegere orde van zaken daargesteld.
c H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf.

32. De keuren en ordonnantiën van Schieland, behoeven om uitvoerbaar te zijn in de stad Schie-

dam, nadat deze aan het Waterschap is toegevoegd, geene uitdrukkelijke executoir-verklaring van de zijde der wetgevende magt in het waterschap; daartoe is eene kennisgeving van Dijkgraaf en Hoogheemraden voldoende.

H. R. 19 November 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam. — Schiedam Kgr. 22 Februarij 1856.

33. Art. 192 der Gr.wet, bepalende, dat de magt daarbij aan de Provinciale Staten opgedragen, door hen wordt uitgeoefend behoudens de regeling der in art. 191 bedoelde wet, moet niet in dien zin worden verstaan, dat de uitoefening dier magt aan de Staten geheel zou zijn ontzegd, zoolang de bedoelde wet het bestuur van den waterstaat niet zal hebben geregeld.

H. R. 30 December 1859, Concl. conf.

34. De uitdrukking: «in de bestaande inrig- »tingen en reglementen der waterschappen ver- »anderingen te maken en nieuwe vast te stel- »len,» in art. 192 Gr.wet voorkomende, brengt niet mede, dat het voorwerp waarop de bevoegdheid der Prov. Staten tot uitbreiding wordt toegepast, een waterschap zij. Alzoo is niet gegrond de bewering, dat de keur van het hoogheemraadschap van Schieland van 25/26 Mei 1622 niet zou verbindend zijn voor de stad Schiedam, omdat art. 1 van het reglement voor genoemd hoogheemraadschap van 27 November 1851, voor zoover de gemeente Schiedam is begrepen binnen de grenzen van het hoogheemraadschap, zou zijn in strijd met art. 191 en 192 Gr.wet. Bij laatstgenoemd reglement is het grondwettig regt der stad Schiedam en daardoor ook de zelfstandigheid van het Gem.bestuur niet ontnomen, maar is daarbij veeleer alleen geregeld het bestuur van het waterschap en niet van eenige daarin gelegen gemeente, zoodat de bij de Gr.wet en de Gem.wet aan de stad Schiedam en haar bestuur toegekende regten zijn behouden, niettegenstaande hare inlijving in het hoogheemraadschap. Behoudens de uitzondering vervat in art. 1 der wet v. 12 Julij 1855 (Sb. n° 102), mag het waterschapsbestuur overigens voor den geheelen omtrek van het waterschap keuren of politie-verordeningen daarstellen, en gaat alzoo de bewering niet op, dat, zoodra het huishoudelijk belang eener in het waterschap gelegen gemeente daarbij mede is betrokken, dit alleen genoegzaam zou zijn, om het waterschapsbestuur onbevoegd te maken tot de regeling eener overigens tot zijne bevoegdheid behoorende aangelegenheid.

b H. R. 30 October 1855, Concl. conf. vern. Rotterdam en bev. Schiedam Kgr. 25 Januarij 1855. — cf. Schiedam Kgr. 22 Februarij 1856.

35. Al mogen waterschapsbesturen, als publiekregtelijke corporatiën met eene publieke zorg belast, bevoegd zijn het regt van eigendom in sommige gevallen te beperken, zoo moet die bevoegdheid zich toch bepalen binnen enge en met de wet bestaanbare grenzen, en mag zij zich niet uitstrekken tot eene eigendomsbeperking, die de grenzen van het politieregt, aan het polderbestuur toekomende, te buiten gaat en niet betrekking heeft tot het toezigt op voetpaden ten dienste van het algemeen, maar integendeel een onderwerp van privaat burgerlijk regt betreft. Het is hun alzoo niet geoorloofd, op een kweldam, als waterkeering ten algemeenen nutte strekkende, eene servituut van dreef te vestigen en de eigenaren van dien dam te noodzaken hunne afsluitingen ongesloten te houden.

f H. R. 8 October 1862, Concl. contr. verw. de cass. tegen Gorinchem 30 April 1862, waarbij was bev. Sliedrecht Kgr. 13 Maart 1862.

36. Polderbesturen zijn bevoegd tot het maken van politie-verordeningen, waar niet blijkt dat die bevoegdheid aan den ambachtsheer eener heerlijkheid of anderen zou toekomen; derhalve is van kracht de in wettigen vorm vastgestelde keur van den polder Dirksland van 1 September 1860.

b H. R. 27 December 1865, Concl. conf.

37. Eene keur of verordening, uitgevaardigd door dijkgraaf en slechts vier molenmeesters van den polder de lange hoek, is niet te houden voor uitgevaardigd door de magt, bij het primitief octrooi tot het vaststellen van keuren en verordeningen bevoegd verklaard; er valt mitsdien op een uitgesproken ontslag van regtsvervolging, berustende op de niet-verbindbaarheid der ingeroepen verordening, geene gegronde aanmerking te maken.

a H. R. 25 September 1860, Concl. contr.

38. Een reglement vastgesteld door een heemraadschap en «geagreëerd» door de Staten der provincie, is niet te beschouwen, als vastgesteld door die Staten. Wanneer de Staten derhalve alleen bevoegd waren het reglement vast te stellen, kan voormeld reglement niet als verbindend worden beschouwd.

Zwolle 20 Julij 1865.

39. Bijaldien de dijk- en polderbesturen alsnog bevoegd mogten zijn hunne oude keuren te ampliëren of te altereren, zouden zij toch niet bevoegd zijn, dit anders te doen, dan in zooverre bestaanbaar is met de algemeene beginselen van het Nederlandsch Staatsregt en met de uitdrukkelijke verordeningen der Nederlandsche wetgeving.

d H. R. 21 April 1846, Concl. conf.

40. Reglementen van beheer voor dijk- en polderbesturen, welke van het hoog gezag zijn geëmaneerd, en bij welker uitvoering het collegie en de ingelanden van eenen bepaalden dijk alléén betrokken zijn, behoeven niet, om van toepassing te kunnen zijn, vooraf door den druk en op eene bij de wet bepaalde wijze afgekondigd te worden.

g H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

41. Tot staving van het beweren dat niet een provinciaal regl. voor zekeren veenpolder vastgesteld, maar de wet van 16 September 1807 «relative au dessèchement des marais» van toepassing is, moet bewezen worden dat de questieuse gronden zijn moerassen en geene loutere veengronden.

Heerenveen 13 Januarij 1869, bev. bij Friesland 25 Mei 1870.

42. De Wiel moet gerekend worden te zijn van oudsher een waterschap, en niet een private polder; derhalve zijn de Prov. Staten bevoegd daaromtrent reglementen vast te stellen.

Sneek 4 November 1857.

43. Art. 220 der Gr.wet v. 1840 heeft eenig-

lijk en alleen betrekking op het gezag en de inrigting van Heemraadschappen, Polderbesturen en dergelijke Collegiën, en kan niet worden ingeroepen, wanneer het geldt schouwreglementen en dergelijke plaats. verordeningen omtrent de huishoudelijke belangen, ten aanzien van beken, lei- en togtsloten, of andere soortgelijke waterleidingen in de gemeente.

a H. R. 21 Maart 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 24 September 1844, Concl. conf.

44. Al wordt door het prov. regl. voor een veenpolder virtualiter eene associatie tot bedijking, verveening en droogmaking in het leven geroepen, waarin de ingelanden tegen hun zin zouden genoodzaakt worden deel te nemen, zoo kan dit wel in strijd zijn met de billijkheid of het belang van den eischer (art. 11 A. B.), doch daaruit volgt niet dat het reglement ongrondwettig zou zijn.

Heerenveen 13 Januarij 1869, bev. bij Friesland 25 Mei 1870.

45. De verdediging der dijken ingeval van nood door de daartoe verpligte ingezetenen, is een onderwerp van inwendige politie, hetwelk behoort onder diegenen, waaromtrent de Prov. Staten reglementen, met bedreiging van bepaalde straffen, onder 's Konings goedkeuring, mogen maken, of de reeds bestaande reglementen hernieuwen en wijzigen.

a H. R. 23 November 1841, Concl. conf. — H. R. 3 Mei 1842, Concl. conf.

46. Politie-verordeningen door de bevoegde magt vastgesteld, kunnen uit haren aard, als zijnde juris publici, zoowel reeds bestaande als later tot stand komende zaken betreffen, zonder dat daartegen verkregen regten juris privati kunnen worden ingeroepen; dus mag daarbij bepaald worden de wegruiming van reeds daargestelde zaken, even als het verbod van verdere daarstelling dier zaken.

a H. R. 11 Februarij 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Hoorn ....(8), waarbij was bev. Medemblik Kgr. 30 September 1861.

47. Het Keiz. Decreet van 16 December 1811 «contenant un règlement de police des polders »dans les départements de l'Escaut,» is door geene strijdige bepaling afgeschaft en dus nog van verbindende kracht nevens het prov. regl. voor de polders in Zeeland v. 9 Augustus 1867.

d H. R. 25 Mei 1869, Concl. conf.

48. Naar de art. 27 en 28 van het Keiz. Decreet van 16 December 1811 is aan te nemen, dat daarbij onvoorwaardelijk is verboden het hebben van beplantingen op den kant van kanalen en uitwateringen, al worden deze daardoor niet afgedamd of derzelver loop belemmerd.

e H. R. 15 Januarij 1850, Concl. contr.

49. De woorden «aucune plantation ne pourra »y être faite» (art. 24 Keiz. Decreet v. 16 December 1811), moeten verstaan worden als alleen te betreffen zoodanige beplantingen, waardoor de toestand der dijken zoude kunnen worden veranderd, en alzoo beplantingen op dijken, waar geene bestonden; zij doelen dus niet op herplantingen.

g H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf.

50. Op de landen die voor den aanleg der Lijmersche overkade buitendijks gelegen waren en die, sedert de verhooging van de kade tot bandijks-hoogte, feitelijk een deel van het polderdistrict Lijmers uitmaken, zijn de bepalingen van het Geldersch polderreglement toepasselijk.

a H. R. 22 October 1861, Concl. conf.

51. Het octrooi van 30 Mei 1724 door de Staten van Holland en West-Friesland gegeven aan schout en heemraden van Molenaarsgraaf, Brandwijk en Gijbeland, houdende verbod van zekere bepotingen en beplantingen binnen de daarbij aangeduide afstanden van de watermolens, en anders autorisatie tot het afhouwen en uitroeijen van het houtgewas, is niet afgeschaft door art. 22 van de keur op de wegen, kaden enz. en den windvang van den polder Molenaarsgraaf dd. 29 September 1861, vermits bij deze laatste verordening op het evengemeld onderwerp wel straffen bedreigd zijn, maar geene nieuwe regeling daarvan is ingevoerd.

b H. R. 11 Junij 1869, Concl. conf.

52. Het is een dwaalbegrip, dat de handvesten van het Heemraadschap van Rijnland, van 1361, 1413 en 1437 als buiten effect gesteld, immers als door onbruik vervallen, en alzoo als niet meer geldig zouden te beschouwen zijn. Zij zijn integendeel bij het reglement van 22 November 1803 (coll. regl. van Z.-Holland van 11 Julij 1844), en bij de Grondwet van 1815 en opvolgende gehandhaafd.

b H. R. 1 Junij 1855, Concl. conf.

53. Het schouwreglement voor den Knoesterpolder van den 2 November 1827 is nietig, als zijnde door het polderbestuur zelf gemaakt en gearresteerd in stede van door de Prov. Staten volgens art. 222 der Gr.wet v. 1815; die nietigheid kan niet geacht worden te zijn gedekt door de daarop verleende goedkeuring des Konings, aan wien dat reglement door middel van Ged. Staten is toegezonden. Dientengevolge moet de schouwbrief van 3 April 1790 nog steeds als geldig worden beschouwd.

Amersfoort 8 Maart 1854.

54. Het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, gearresteerd bij Kon. besl. v. 23 September 1837, n° 57, is niet toepasselijk in eene zaak, waarin niet bleek, dat de Ged. Staten last tot amotie van de in art. 112, n° 1 bedoelde hekken hadden gegeven, vermits bij laatstgemeld art. en al. is bepaald, dat op de dijken, die zelden tot passage van rijtuigen of paarden worden gebruikt, of zoodanig door de weilanden mogten heenloopen dat zij die doorsnijden, en de omheining gevolgelijk groote kosten zou veroorzaken, — de bestaande hekken bij voortduring kunnen blijven hangen, maar aan Ged. Staten de magt is toegekend, om de wegruiming daarvan te gelasten.

c H. R. 29 December 1840, Concl. conf.

55. Het schouwreglement der gemeente Wanroy v. 26 Mei 1822 is niet vervallen door het later prov. schouwreglement van Noord-Braband v. 10 Julij 1822.

a H. R. 24 September 1844, Concl. conf.

56. Art. 27 der gerenoveerde en geamplieerde keuren van den Alblasserwaard van den 9 April 1755 is niet verbindbaar voor een polderbestuur, hetwelk benoemd is na en ten gevolge van de daarstelling van het algemeen reglement voor de polders van Z.-Holland van 2 September 1858.

Sliedrecht Kgr. 8 December 1859.

57. Het verbod van art. 26, litt. *c* der keur houdende bepalingen ter instandhouding der polderwerken en eigendommen van den polder Oud- en Nieuw Reijerwaard, om zonder consent van dijkgraaf en hoogheemraden op dijken en derzelver afglooijingen en bermen te bouwen of eenig opstal te maken, kan niet geacht worden onbestaanbaar te zijn met het Decreet van 2 November 1810, daar dit decreet alleen ten doel had om te regelen wat in het algemeen belang van 's Rijks waterstaat en verdediging geacht werd noodig te wezen, en geenszins daarbij aan de polderbesturen de magt ontnomen werd om voor de bijzondere belangen van de polder-vereenigingen te waken, zoodat hij die op een dijk wil bouwen, behalve de bij het decreet bedoelde vergunning van het opperbestuur met het toezigt op de dijken belast (den Minister van Binnenl. Zaken), nog noodig heeft bovenvermeld consent van dijkgraaf en hoogheemraden.

a H. R. 13 Mei 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 8 Februarij 1864, waarbij in dit opzigt was bev. Dordrecht 24 Junij 1863. — De Off. van Just. bij de Regtbank was van oordeel, dat de toestemming van den Minister voldoende was tot het bouwen, en dat het niet verkrijgen van het consent van het polderbestuur alleen strafregtelijke gevolgen kon hebben.

58. De keur op het leggen en onderhouden van dammen, en het gebruikmaken van molens of andere kunstwerktuigen, ter ontlasting van afgedamd water op den algemeenen waterboezem van den polder de Berkmeer, door het collegie van dagelijksch bestuur van dien polder vastgesteld den 11 Maart 1861, is niet gemaakt door de daartoe bevoegde autoriteit, en derhalve voor de ingelanden niet verbindende.

Medemblik Kgr. 25 Augustus 1862.

59. In aanmerking genomen dat de wetgevende magt der heemraadschappen in de eerste plaats de zorg voor de dijken betrof, en daarenboven dat eene strafbepaling is van strikte uitlegging, — moet de bepaling in de keur van het heemraadschap van den Amstel van den 23 Mei 1653, waarbij op straf is verboden het liggen der schepen met staande masten tegen den Amsteldijk, in den strikten zin worden opgevat van aanraking met den dijk, en derhalve is het dwalend die toe te passen, wanneer het schip heeft gelegen niet tegen, maar slechts in zoodanige nabijheid van den dijk dat geen ander schip daar tusschen kon doorvaren.

a H. R. 2 November 1852, Concl. contr.

60. In het verbod van art. 6, al. 1 der keur van het Hoogheemraadschap van den Alblasserwaard enz. dd. 1 September 1862, om in de dijken, de bermen en hunne loopen te spitten, te graven of op eenigerlei andere wijze grond te roeren enz., is niet begrepen het bouwen van woningen op de dijken van dat waterschap; cf. art 19, al. 3 van die keur.

b Gorinchem 22 Februarij 1870, Concl. conf. bev. bij *a* Z.-Holland 3 April 1871.

61. Wanneer bij eene keur op het onderhouden en in stand houden van den polderdijk en de waterkeeringen is bepaald, dat de dijkhekken strekkende tot afscheiding, behoorlijk zullen moeten worden onderhouden, en ieder hek moet voorzien zijn van een goed draaihek, dat gemakkelijk kan worden geopend en geschikt is tot het doorlaten van vee en rijtuigen, — is de zin dier woorden geen andere dan dat het hek zoo moet zijn ingerigt, dat het gemakkelijk kan worden geopend, niet door den eigenaar van het hek alleen, maar door ieder, die de opening behoeft om vee of rijtuigen door te laten, zoodat hij, die een hek heeft gesloten met een hangslot, dat alleen door den bezitter van den sleutel kan worden geopend, handelt in strijd met voormelde keur.

a H. R. 16 November 1859, Concl. conf.

62. Door het verbod om met particuliere molentjes te malen, wanneer de poldermolen buiten gemaal is, wordt verstaan, dat de ringsloot aan peil is, of aan den poldermolen gebreken zijn. Het sein dat die omstandigheden bestaan, wordt gegeven door het uitsteken eener vlag op den seinmolen. Zoolang die vlag waait, bestaat er gelegenheid aan het voorschrift gevolg te geven. In verband met het reglement voor de peilmaling op den Schermeerboezem, gearresteerd door Heeren Hoofdingelanden van de uitwaterende sluizen van 28 April 1858, is voor dat district de termijn een half uur. Cf. de politie-verordening op het inwendig beheer van de Banne Purmerend en Purmerland van 3 Augustus 1860, nader gewijzigd den 29 Augustus 1860.

Purmerend Kgr. 27 November 1862.

B.

63. Hoogheemraadschappen en soortgelijke Collegiën, gesteld dat hun thans nog toekomt het regt tot het maken van keuren, zijn echter niet bevoegd alsnog ter handhaving daarvan, zelf straffen te bedreigen. Hoewel straffen tegen politie-overtredingen mogen worden bedreigd, niet slechts bij eene wet, maar ook bij eene andere wettige openbare verordening, behoort altijd echter het regt om dezelve te bedreigen, gegrond te zijn op eene eigenlijk gezegde wet, daargesteld door de algemeene Wetgevende Magt. Ofschoon bij de Gr.wet aan den Koning, de Prov. Staten en de plaats. best. de magt is toegekend tot het vaststellen van maatregelen van algemeen bestuur, het maken van prov. reglementen, betreffende de gewone inwendige politie en oeconomie, en het daarstellen van plaats. verordeningen omtrent de huishoudelijke belangen der gemeenten in het algemeen, en de plaatselijke belastingen in het bijzonder, gaan die wetten echter alle, blijkens hare overwegingen en haren inhoud, uit van het uitdrukkelijk of stilzwijgend erkende beginsel, dat het regt om straffen te bedreigen tegen de overtredingen dier verschillende verordeningen, bij eene wet behoort te zijn opgedragen; men kan alzoo niet aannemen, dat de bedoelde magt bij die wetten slechts zou zijn geregeld en niet gegeven. Zoodanige bevoegdheid is bij geene wet opgedragen aan Hoogheemraadschappen of soortgelijke Collegiën; zij is evenmin stilzwijgend gehandhaafd door de bepaling van art. 20 der wet v. 9 October 1841 (Sb. nº 42), naardien daarbij wel wordt verondersteld het bestaan van keuren en reglementen van hoogheemraadschappen en soortgelijke besturen, alsmede het bedreigd zijn van boeten tegen overtredingen, op het niet naleven dier keuren en reglementen, doch geenszins, dat die

boeten bij die keuren en reglementen zelve zouden zijn bedreigd, immers daarop alleen zouden berusten.

d H.R. 21 April 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 5 Januarij 1846, waarbij was bev. Voorburg Kgr. 31 October 1845. — H. R. 19 October 1847, Concl. impl. conf.

64. Vermits de wet v. 12 Julij 1855 geene bepalingen bevat omtrent de strafbaarheid van waterschapsbesturen, ingeval zij niet voldoen aan de verpligtingen, die even als op alle daarin betrokken particuliere personen, ten gevolge en uit kracht van wettelijk bestaande reglementen op hen berusten, is daaruit niets anders af te leiden, dan dat die wet op de werking dier reglementen geene inbreuk maakt en aan de toepassing dier reglementen niet kan geacht worden in den weg te staan.

c H.R. 22 April 1863, Concl. conf.

65. Ingevolge art. 1 der wet van 12 Julij 1855 (Sb. n° 102) is de bevoegdheid tot het vaststellen van strafbepalingen verleend aan die besturen, aan welke de magt tot het maken van keuren of politie-verordeningen is toegekend, en deze bevoegdheid kan blijken niet alleen uit octrooijen en dergelijke, maar ook uit reglementen van bestuur hetzij vóór hetzij nà gemelde wet ingevoerd.

a H.R. 20 Februarij 1866, Concl. conf. verw. het beroep tegen *b* Hoorn 24 November 1865.

66. Dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland hadden geene bevoegdheid om, zoo als zij gedaan hebben bij hunne keur v. 29 April 1828, straf te bedreigen tegen het roeren van eenen tot beveiliging van eenen drooggemaakten polder aangelegden dijk. Daar op dit feit bij de keur van 5 Mei 1806 geene straf is gesteld, moet de beklaagde deswege van alle regtsvervolging worden ontslagen.

Voorburg Kgr. 12 Maart 1852.

67. Aan den polder Berkmeer is nimmer eene strafwetgevende bevoegdheid toegekend, noch door dien polder tot hiertoe wettig uitgeoefend; derhalve is niet verbindend de keur door dat polderbestuur den 26 Maart 1861 gemaakt, en heeft zelfs die polder geen wettig bestuur.

Alkmaar 19 Mei 1863.

68. De commissie van toezigt over de verveening van een gedeelte van den Middelpolder onder de gemeente Nieuwer-Amstel, aangewezen in het bij Kon. besluit goedgekeurde reglement, is een publiekregtelijk collegie, en de daarbij bepaalde boeten zijn publiekregtelijke straffen welke de burgerlijke regter onbevoegd is toe te passen; dat reglement is niet te beschouwen als een uitvloeisel der organieke akte tusschen concessionarissen conventioneel aangegaan, en als inhoudende slechts contractuele bepalingen ter verzekering der regten en verpligtingen van partijen met poenale clausulen.

a Amsterdam 28 Junij 1864.

§ 2.

69. Ofschoon een polderbestuur zoude zijn geregtigd geweest om eene gevorderde wegruiming van boomen welke in strijd met eene waterschapskeur gepoot of geplant zijn, via facti uit te voeren, is daardoor niet uitgesloten de bevoegdheid om die wegruiming in regten te vorderen en vooraf door den burg. regter te doen uitmaken wat anders later op het verzet van den nu gedaagde zou moeten beslist worden.

b H.R. 11 Junij 1869, Concl. conf. — *a* H.R. 12 Januarij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 15 Mei 1843, waarbij was vern. Deventer 28 September 1842. — *a* H.R. 13 November 1846, Concl. conf. — *b* H.R. 10 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 19 November 1850, waarbij was vern. Appingadam 7 Februarij 1850. — Gorinchem 22 Junij 1869, Concl. conf.

70. De vordering van een polderbestuur tot wegruiming van hetgeen op een dijk in strijd met de verordening is daargesteld, behoort te worden toegewezen, al bewijst dat bestuur geene geldelijke schade.

Z.-Holland 8 Februarij 1864, vern. Dordrecht 24 Junij 1863, waarbij was beslist dat, vermits in het onzekere was gelaten of niet het consent tot bouwen had kunnen worden verleend, het bestuur verpligt was het bewijs van veroorzaakte schade te leveren en aan te toonen dat door het bouwen de belangen van het waterschap waren gekrenkt.

71. Art. 6 der wet v. 12 Julij 1855 (Sb. n° 102) geeft wel aan de waterschaps-besturen de bevoegdheid, om molens of andere werktuigen waarmede eene overtreding is begaan, ten koste van den overtreder te sluiten en te verzegelen, of op eene andere wijze buiten gebruik te stellen, maar tot toepassing van dit regt behooren zij vooraf eene keur uit te vaardigen, en tegen de overtreding daarvan eene straf, als bij art. 6 is bepaald, te bedreigen. Bij gebreke daarvan is het verzegelen en aan den ketting leggen van eenen molen, die in eenen polder zonder verlof van het polderbestuur is geplaatst, eene willekeurige handeling; de ambtenaren — heemraden van den polder, die de verzegeling van den molen na verbreking der eerste zegels op nieuw willen bewerkstelligen, kunnen niet als in de uitoefening hunner functiën agerende worden beschouwd ten aanzien eener hun bij die gelegenheid aangedane mishandeling.

Alkmaar 9 Maart 1858.

III.

72. De bepaling van art. 56 van het Alg. polderreglement voor Z.-Holland van 24 Julij 1856, dat het Bestuur den polder vertegenwoordigt bij alle handelingen in en buiten regten, behelst een algemeen beginsel, terwijl de toepassing daarvan geregeld wordt in art. 70, bepalende dat de regtsgedingen op naam van den voorzitter gevoerd worden. Dit laatste is een vraagpunt van procesorde, het eerste daarentegen van magt en bevoegdheid. Die bepalingen zijn niet met elkander in strijd. Eene actie ten name van het polderbestuur zelf ingesteld, is niet-ontvankelijk en wel krachtens dat voorschrift van algemeen belang en openbare orde.

's Gravenhage 6 Maart 1866.

73. De aard en strekking van het beheer bij het traktaat van 20 Mei 1843 (Sb. 1844 n° 11) tot regeling der afwatering van Vlaanderen met België gesloten, zoo aan de Nederlandsche afdeeling der vereeniging van de watering van den Kapitalen dam, als aan de Centrale Directie op-

gedragen, zijn in zooverre dezelfde als zij gelijkelijk gehouden zijn in het gemeenschappelijk belang van Nederland en België, de leiding van het water der Hollandsche en Belgische afdeeling naar den algemeenen boezem der Ligne of Passageule te bevorderen, en is te dien aanzien de Nederl. afdeeling onderworpen aan de tot dat einde ingestelde centrale directie, doch is deze overigens geheel onafhankelijk, en vermag in het bijzonder wat de inwendige belangen van haar grondgebied aangaat, daarover vrij en ongehinderd beschikken.

Zeeland 18 Januarij 1848.

74. Wanneer bij den aankoop van gronden ter droogmaking, door de vereeniging der droogmakerij was op zich genomen de jaarlijksche betaling van zekere geldelijke recognitie per morgen, als een polderlast om te slaan over de droog te maken landen, en door den penningmeester uit te keeren, dan is, bij het ontstaan van verschil over de regtmatigheid dier betalingen door den penningmeester gedaan, het ligchaam der droogmakerij en niet de eigenaren der daarin gelegene landen bevoegd tot het instellen der condictio indebiti.

H. R. 10 October 1845, Concl. conf.

75. Gecommitteerden tot een werk vertegenwoordigen het waterschap.

N.-Braband 15 Junij 1852, bev. Breda 3 September 1850.

76. Dijkgraaf en hoofdingelanden van den polder het Nieuwland, genaamd den Andel, vertegenwoordigen de gezamenlijke geërfden in de buitengronden van dien polder. Ingevolge missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 October 1853 zijn hoofdingelanden van den polder bevoegd hunnen dijkgraaf te benoemen, hetgeen in casu was geschied, terwijl de hoedanigheid van hoofdingelanden van zelve toekomt aan de voornaamste grondbezitters van den polder.

's Gravenhage 5 Maart 1861. — Anders 's Gravenhage 21 Junij 1853, houdende niet-ontvankelijk-verklaring in de actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige aanmatiging van jagtregt (giftbrief van den Grave Willem van 1414).

77. Bij het gemeen worden der dijken en molens, moet de algemeene Waterstaat van Eilandspolder geacht worden evenzeer daartoe te behooren. Het werkend bestuur van dien polder is de wettige vertegenwoordiger van den geheelen Eilandspolder voor zooverre den Waterstaat van dien polder betreft, en is de regtmatige persoon, om, zoo er eene onregtmatige daad heeft plaats gehad, zich daartegen te verzetten en schadevergoeding te vragen. De regten van de indijkers der Graftermeer moeten beoordeeld worden naar de wijze waarop de concessie daartoe is verleend.

Amsterdam 2 Junij 1852, te dezen aanzien bev. bij *a* N.-Holland 15 Januarij 1854.

78. Bevoegdheid van schout en ambachtsbewaarders, met betrekking tot den Waterstaat der ambachten in Holland ten jare 1772, naar aanleiding eener overeenkomst tusschen schout enz. van Hillegersberg en Rotteban ter eene, en die van Schilbroek, als representerende den ambachtsheer aldaar, ter andere zijde, betrekkelijk het regt van malen en den verpligten stilstand van watermolens, ten laste en behoeve van naburige polders aangegaan. Uitlegging van en gevolgtrekkingen uit die overeenkomst.

Z.-Holland 13 October 1847, — en Rotterdam 11 December 1844.

79. De voorzitter van het bestuur van den polder Nieuwkoop is bevoegd in regten de nakoming te vragen van de overeenkomst in 1851 aangegaan tusschen Rijnland en Amstelland ter eene, en dijkgraaf en heemraden der Nieuwkoopsche droogmaking, daartoe gemagtigd door de ingelanden van den Nieuwkoopschen polder, ter andere zijde, en wel op grond dat de Nieuwkoopsche polder toenmaals deel uitmaakte van het waterschap «de Nieuwkoopsche droogmakerij» en door dijkgraaf en heemraden van die droogmakerij werd bestuurd, doch gemeld waterschap later is opgeheven, en de polder Nieuwkoop thans een afzonderlijk bestuur heeft verkregen.

b Z.-Holland 24 Junij 1867, bev. Leiden 4 September 1866; — cf. het interlocutoir vonnis Leiden 23 Mei 1865, waarbij aan den eischenden voorzitter van het bestuur van den polder Nieuwkoop is opgelegd te bewijzen, dat dezelfde landen, die vroeger waren onder het bestuur der droogmakerij, thans den polder Nieuwkoop uitmaken, en zulks tot wederlegging van de door ged. gevoerde verwering, dat de overeenkomst niet is gesloten met den eischer, noch met het bestuur waarvan hij voorzitter is, noch met den polder Nieuwkoop.

80. Dijkgraaf en hoogheemraden van Amstelland vertegenwoordigen wel en wettig de ingezetenen en het geheele territoir van dat waterschap voor al zijne regten en ambachten ten opzigte van hunnen waterstaat, hun dijkwezen, uitwatering enz. Zij zijn dus geregtigd tegen de gemeente Amsterdam te ageren tot herstel van belemmerde uitwatering en van verkleinden waterboezem.

Amsterdam 31 Augustus 1869, bev. bij *a* N.-Holland 30 Junij 1870, Concl. conf.

81. Tegen eene vordering «dat zal uitgesproken worden voor regt dat ten behoeve van den polder R. of diens ingelanden gevestigd is en bestaat een regt van erfdienstbaarheid van weg, met inbegrip van voet- en rijpad en dreef op zeker perceel dijk aan den gedaagde toebehoorende,» wordt ten onregte als middel van niet-ontvankelijkheid beweerd dat het bestuur van dien polder onbevoegd is actione confessoria op te vorderen het genot eener erfdienstbaarheid, niet toekomende aan het zedelijk ligchaam, den polder, maar aan de gezamenlijke ingelanden, ieder voor zich als eigenaren der heerschende erven. De ingestelde vordering bedoelt immers eene erfdienstbaarheid toekomende aan den polder en uitgeoefend door de ingelanden.

b H. R. 7 December 1860, Concl. conf.

82. De gezamenlijke eigenaren van een polder waren in den jare 1702 bevoegd om, ook al had die polder geen eigenlijk bestuur, de landen van dien polder met lasten te bezwaren; deze lasten bleven op die erven kleven, en alle volgende eigenaren waren tot de voldoening daarvan gehouden.

Brielle ... (7), Concl. contr.

83. Wanneer uitgemaakt is dat, voor zoover

men kan nagaan, dijkgraaf en heemraden (van den Berkmeer) door presente ingelanden benoemd zijn, en speciaal ook de tegenwoordige dijkgraaf volgens het voorgelezen verbaal zijner benoeming op die wijze benoemd is, zoo is hierdoor niet begaan eene informaliteit van ondergeschikt belang, maar levert zoodanige benoeming door particuliere ingelanden, daar waar gevorderd wordt eene benoeming door publiek gezag en zelfs door het hoofd van den Staat, eene radicale onwettigheid op, die elke publiekregtelijke handeling vitieert, gelijk de ingeroepen strafbepaling waartoe zoodanige onwettige benoemde heeft medegewerkt.

a H. R. 20 October 1863, Concl. conf.

84. Over de vraag hoe de hoedanigheid van dijkgraaf en heemraad wordt verkregen. De lijst van aanduiding, daargesteld ten gevolge van het Kon. besluit van 29 Maart 1822 (Sb. nº 20), moet niet beoordeeld worden naar dat van 7 September 1822 (Sb. nº 42), en dit besluit heeft te dien aanzien niet aan het eerstgemelde gederogeerd.

's Hertogenbosch 17 Januarij 1845.

85. Zoo de benoeming van dijkgraaf en heemraden overeenkomstig de reglementen van een polder door de ingelanden moet geschieden, kunnen deze in die reglementen geene verandering brengen met betrekking tot zoodanige benoeming, zonder observantie der grondwettige bepalingen, waarbij in het algemeen de voorschriften op die veranderingen zijn vastgesteld.

's Hertogenbosch 17 Januarij 1845.

86. Indien door een polderbestuur eene geldopneming, ten laste van den polder, zonder voorafgaande magtiging gedaan is, kan uit het bestaande periculum in mora en het daaruit afgeleid belang van partijen geen grond bestaan om den polder door zoodanige ongeautoriseerde geldopneming als verbonden te beschouwen.

d H. R. 27 Februarij 1846, Concl. conf.

87. Wanneer het beklaagde arrest alleen daarop berust dat de partij die bij het ten uitvoer gelegde gewijsde is veroordeeld, niet is het hoogheemraadschap van Delft, en zulks op grond dat uit onderscheidene in het arrest vermelde omstandigheden was gebleken, dat dijkgraaf en hoogheemraden bij en door de aangegane geldleening het hoogheemraadschap niet hebben verbonden of willen verbinden, heeft het Hof, door te onderzoeken wie bij het vorig vonnis is veroordeeld, die vroegere uitspraak in de zaak niet ter zijde gesteld, noch de kracht eener gewijsde zaak miskend. Door de gegeven beslissing is bij dat arrest ook niet geschonden de bepaling van het nog vigerend reglement van het hoogheemraadschap, houdende dat dijkgraaf en hoogheemraden het hoogheemraadschap in alle handelingen in en buiten regte vertegenwoordigen, terwijl evenwel tevens volgens andere reglementaire bepalingen van het hoogheemraadschap vaststaat, dat zij ten aanzien van de finantiële belangen van het hoogheemraadschap geenszins eigenmagtig of zonder medewerking of toestemming van hoofdingelanden konden beschikken.

H. R. 14 December 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Z.-Holland 16 April 1860.

88. Het gold niet een tot den algemeenen waterstaat van Delfland behoorend en voor rekening van dat hoogheemraadschap ondernomen werk, maar eene bijzondere onderneming ten dienste van het Rijk, toen dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland door den Koning tot het verbeteren van een straatweg en het openen eener negotiatie werden gemagtigd, vermits zij aan de Regering daarvoor verantwoording schuldig waren, als zekerheid voor de geldschieters slechts de opbrengst der tollen verbonden, het beheer van den straatweg en de negotiatie steeds afgescheiden van het beheer van het waterschap werd gevoerd, en zij eindelijk op eene geheel ongewone wijze en volstrekt uitsluitend kennis kregen van de rekening en verantwoording over deze bijzondere zaak. Eene veroordeeling, ter zake van deze geldleening tegen meergemelde dijkgraaf en hoogheemraden verkregen, kan dientengevolge het hoogheemraadschap als aan deze negotiatie geheel vreemd, niet treffen en tegen hetzelve niet worden ten uitvoer gelegd.

b Z.-Holland 16 April 1860, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 14 December 1860, Concl. conf.

89. De directie van eenen calamiteusen polder kan qua talis gecondemneerd worden tot betaling van dijkmaterialen, geleverd aan die directie ten behoeve van hunnen polder.

Goes 2 October 1837.

90. Het bestuur van eenen calamiteusen polder is niet aansprakelijk voor gedane leverantiën ten behoeve van den polder, maar de verpligting tot voldoening van dezelve berust op den Staat.

Goes 6 Augustus 1832; — cf. 's Gravenhage H. G. 4 Februarij 1835.

IV. § 1. A.

91. De publiekregtelijke verpligting tot onderhoud kan nimmer een uitvloeisel zijn van het burgerlijk regt, maar moet door de bevoegde autoriteiten worden opgelegd.

a N.-Holland 17 September 1868.

92. Uit de oude dijkregten van het rijk van Nijmegen, Over- en Nederbetuwe, en uit de schrijvers over het dijkregt blijkt, dat het onderhoud van dijken altijd en in elk geval is beschouwd geworden als een onus reale, drukkende op landerijen der dijkgeslaagden, aan welke de verschillende dijkvakken waren toegewezen.

Nijmegen 27 Januarij 1852. — Zwolle 11 Februarij 1857.

93. Bij de vraag of al dan niet onderhoudpligtigheid bestaat, moet worden acht geslagen op den invloed door de invoering der nieuwe reglementen op den toestand der waterschappen en bannen uitgeoefend.

a N.-Holland 17 September 1868.

94. Degeen die een dijk als eigenaar of als tot het gebruik geregtigde in zijne beschikking heeft, is daardoor nog niet verpligt dien dijk als waterkeering in het publiek belang te onderhouden.

a N.-Holland 17 September 1868.

95. Het liggen van gronden binnen- en het gebaat worden door eenen polderdijk is op zich zelf geen afdoend bewijs, dat men tot eenen polder behoort en polderlasten schuldig is.

a Alkmaar 27 November 1851.

96. De bepaling van art. 80 van het algemeen reglement voor de polders in Z.-Holland, dat de omslagen volgens de kadastrale grootte, bundersgewijze gedragen worden door alle binnen den polder gelegen landen, bedoelt niet eene uitsluiting van het water, maar het woord «landen» in dat artikel heeft geene andere beteekenis dan die van perceelen, welke te zamen de geheele oppervlakte van den polder uitmaken.

c Z.-Holland 24 Junij 1867, bev. Gorinchem 14 Augustus 1866.

97. Medebelang bij het bestaan van een dijk brengt nog niet op zich zelf mede verpligting tot bijdrage in het onderhoud.

a N.-Holland 17 September 1868.

98. Het kan niets afdoen bij de vraag of iemand voor de in den omslag begrepene landerijen te regt is aangeslagen, dat niet al de landerijen, door hem in den polder bezeten, in den omslag begrepen zijn.

b H. R. 1 Junij 1855, Concl. conf.

99. Wanneer het vaststaat dat de opposant tegen een dwangbevel tot betaling van den omslag in eene negotiatie tot droogmaking van landen, èn aan de droogmaking òn aan de negotiatie tot bestrijding der kosten niet heeft medegewerkt, noch eenig mandaat daartoe gegeven, moeten de gevorderde gelden geacht worden niet te zijn verschuldigd, en is de omstandigheid, dat het land van den opposant in den polder is gelegen, niet genoegzaam.

Z.-Holland 11 April 1855.

100. De omslag van dijk- en polderlasten behoort te geschieden over de landen begrepen in de algemeene rigting naar aanleiding van den dijk- of schouwbrief (in casu van den Bisschop Johan van Diest van den jare 1323, waarbij het collegie van dijkgraaf en hoogheemraden van den Lekdijk boven den Nieuwendam is ingesteld), terwijl de grensscheiding gevonden wordt in kaarten (in casu een afdruk der kaart volgens resolutie der Gedeputeerde Staten van Utrecht opgemaakt door een ingenieur en gezworen landmeter), waarop de lijn op last van het collegie van den Lekdijk bovendams was getrokken.

a Utrecht 10 Junij 1845.

101. Volgens het algemeen reglement voor de waterschappen in Noord-Braband van 9 November 1861, zijn dijken niet schotpligtig.

Breda 21 Maart 1865.

102. Volgens het algemeen reglement voor de polders in Zuid-Holland kunnen polderlasten alleen worden geheven voor hetgeen den polder uitsluitend specteert, zoodat het dwangbevel tot betaling van den aanslag op de kohieren van de omslagen over de schuldpligtige landen in een polder ongeldig is, wanneer de omslag tevens is gedaan tot onderhoud van kerk en toren, en deze bijdrage te gelijk met den werkelijken polderlast zonder specificatie in eens wordt gevorderd.

Brielle 30 Junij 1865, Concl. conf.

103. Het bestuur dat bij parate executie nevens de eigenlijke polderlasten ook vordert een omslag dienende tot armen-onderhoud (Oude-Bildts-omslagen) moet bewijzen dat deze last of verpligting bestaat; een beroep op het voortdurend betalen van die omslagen is daartoe niet voldoende, vermits hierop geen regt, speciaal geene verjaring kan gegrond worden, noch eene onwettig geheven armenbelasting daardoor wettig wordt.

Friesland 11 September 1861, bev. Leeuwarden 13 Maart 1861.

104. Volgens het Geldersch polderreglement moet het onderhoud der dijken door de eigenaars overeenkomstig de dijkcedullen aangenomen worden, indien de verkrijger geene aangifte van den overgang gedaan heeft.

Geldermalsen Kgr. 18 Junij 1867.

105. Wanneer in eene polderkeur is bepaald, dat de ringdijk van den polder moet hebben eene hoogte van 2 palmen boven A. P., doch het tevens in facto vaststaat, dat de ringdijk die hoogte nimmer heeft gehad, bepaaldelijk niet tijdens het invoeren der keur, dan kan niet worden beweerd, dat de ringdijk op de vereischte hoogte moet worden gebragt door de ingelanden, voor zooverre zij tevens eigenaren van dien dijk zijn, en zulks krachtens een ander voorschrift van genoemde keur, luidende: «dezelve dijk zal voortaan door ieder ingeland, »wien dezelve in eigendom toebehoort, voor »zijne rekening moeten worden onderhouden.»

Voorburg Kgr. 9 Augustus 1867.

106. Het hoogheemraadschap van Rijnland is verpligt tot onderhoud van de aaneengeschakelde duinen in hunne volle breedte zooverre die binnen de grenzen van Rijnland gelegen zijn.

Leiden 5 December 1865.

107. Noch bij art. 190 der Grondwet, noch bij art. 17 der onteigeningswet van den 28 Augustus 1851 (Sb. n° 125), of bij de wet van den 27 Mei 1865 (Sb. n° 40), op zich zelf of in verband beschouwd, is aan den dijk, in casu in het polderdistrict Tielerwaard, waartoe de bij den beklaagde in onderhoud zijnde vakken die bij de herschouw niet in orde waren bevonden, behooren, eene andere bestemming gegeven dan die hij tot dusverre had; en kan hij zoodanige andere bestemming ook niet hebben verkregen alleen ter zake van 's Konings grondwettig oppertoezigt op den Waterstaat, of door den eigendoms-overgang der dijkvakken op den Staat krachtens de onteigeningswet, of wel door de wet, waarbij ter verruiming van de rivier de Waal het algemeen nut van zekere onteigening is verklaard. Bij de niet-aangifte door den verkrijger is te regt het blijvend onderhoud van den eigenaar, die op de cedullen staat, aangenomen.

e H. R. 4 December 1867, Concl. conf.

108. Gedep. Staten der provincie Groningen zijn bevoegd aan het hoofdbestuur van het waterschap Hunsingo te bevelen, om te zorgen dat inwendig vier weken na de genomen resolutie de noodige werken worden gemaakt om te herstellen het grondverlies in de buitenglooijing der zeewaterkeerende dijken ter weerszijden van de Zoutkamp, en dat bestuur is verpligt daaraan gevolg te geven, bij gebreke waarvan Gedep. Staten bevoegd zijn de herstelling ten koste van den nalatige te doen plaats hebben.

Appingadam 2 April 1863.

109. Ingevolge plakkaat en order tot onderhoudinge van 's Heerenwege en dijken in de eilanden van Zeeland v. 3 Junij 1679, art. 4 en

11, 2e hoofddeel van het reglement op de dijkagiën binnen de provincie Zeeland v. 20 Januarij 1791, art. 26 Keiz. decreet van 16 December 1811 en art. 23 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42), zijn zij wier landen gelegen zijn langs kanalen, dienende tot het afloopen van het binnenwater des polders, verpligt den watergang voor hunne landen liggende, over de geheele breedte te onderhouden.

Goes 11 Maart 1861. — Goes 5 April 1860.

110. De beklaagde, die in overtreding is bevonden van art. 26 Keiz. decreet van 1811, houdende reglement op de politie der polders in het departement der monden van de Schelde, thans de provincie Zeeland, volgens hetwelk de kanalen of slooten, dienende tot afvloeijing van het binnenwater der polders, moeten onderhouden worden op de vereischte breedte en diepte, en buitendien twee malen des jaars behoorlijk worden gezuiverd, kan zich niet er op beroepen dat waterleidingen, langs dijken gelegen, door de schaapherders worden schoon gehouden, en zij daarvoor des winters hunne schapen op de weiden mogen drijven, vermits, wat er ook moge zijn van een gebruik of gewoonte, als de gedaagde beweert, uit deze gewoonte of dit gebruik, al ware dezelve bewezen, niets anders zou kunnen volgen, dan dat de schaapherders zulks deden volgens bijzondere overeenkomsten met en *ter ontlasting* van de verpligte eigenaren en pachters, die altijd zelven en in de eerste plaats voor alle verzuim aansprakelijk zijn en blijven, en ook gewoonte of gebruik geen regt geeft, dan wanneer de wet daarop verwijst, van hoedanige verwijzing ten deze niet blijkt, daar integendeel de wet de eigenaren en pachters zelven voor alle verzuim aansprakelijk stelt.

Goes 5 April 1860.

111. Er is bunder- of morgengeld verschuldigd van de uitgeveende landen, thans behoorende tot de Nieuwkoopsche droogmakerij, die sedert lang in een poel of waterplas veranderd en door de eigenaren verlaten waren, en welke waterplas, meer en meer gevaarlijk en uitgebreid wordende, eindelijk op kosten van het land of van de regering, dus van den Souverein, is droog gemaakt, en ten gevolge daarvan toebehoorde aan den Staat, die de gronden in 1809 en 1812 met vrijdom van de helft van het Rijnlandsch en Amstellandsch bunder- of morgengeld gedurende een zeker aantal jaren, heeft verkocht.

Z-Holland 28 October 1846, vern. Leiden 5 November 1844, Concl. contr., en waartegen de cass. in dit opzigt is verw. bij *a* H. R. 30 Junij 1847, Concl. conf. — De zaak weder voor de Regtbank gebragt zijnde, is de verschuldheid aangenomen bij Leiden 16 October 1849, bev. bij *a* Z.-Holland 26 Junij 1850.

112. Het ambacht van Sluipwijk en de polder Oukoop maakten vóór 1857 geen integrerend deel uit van Rijnland; de verpligting van hem die zich verzet tegen de gevorderde bundergelden om de gevorderde contributie te betalen, rust na de inlijving van Sluipwijk en Oukoop in Rijnland, niet op conventie, maar op de algemeene verpligting, voortvloeijende uit het reglement van Rijnland; het kan hem niet baten, dat voor het eerst over 1861 van hem bundergeld gevorderd wordt.

Rotterdam ... (29).

113. Uit het erkende feit, dat de tegenwoordige polder van Pannerden (oostzijde) met de honderd morgen altijd heeft voorzien in het onderhoud van zekere dijkvakken, moet men besluiten, dat dit onderhoud is gepræsteerd krachtens eenen, hoe dan ook ontstanen, maar op dien polder rustenden zakelijken last, onder den naam van dijkpligtigheid, en niet als eene bloot administratieve verpligting, of als een polderlast, welke met het overbrengen dier dijkvakken onder eene andere circumscriptie en onder een ander polderbestuur een einde kan nemen.

Nijmegen 27 Januarij 1852.

114. Uit het feit, dat men het onderhoud van een dijk als eene op zich rustende verpligting heeft beschouwd en zich daaraan jaren lang niet heeft onttrokken, valt op zich zelf niets af te leiden ten aanzien van den oorsprong, den aard en den omvang dier vermeende verpligting, en bepaaldelijk niet, dat deze als een *publieke last* is opgelegd.

a N.-Holland 17 September 1868.

115. De erkende daadzaak, dat particuliere eigenaren van landerijen, onder den dijk gelegen, denzelven vroeger in natura hebben onderhouden, toont aan dat deze eigenaren de eigenlijke dijkpligtigen zijn.

Zwolle 11 Februarij 1857.

116. Het bestuur van een waterschap kan niet volstaan met tot handhaving van een dwangbevel uitgevaardigd tot verhaal van kosten van onderhoud eener sluis, pretenselijk komende ten laste van het perceel des opposants, te bewijzen, dat deze en zijne auteuren die kosten sedert het begin dezer eeuw tot in de laatste jaren hebben mede betaald.

b 's Hertogenbosch 16 September 1870.

117. De lijst of de legger der grondeigenaren van den Buiten- of Hoogendijk onder Alblasserdam, aangehouden wordende door het polderbestuur van Alblasserdam, heeft bewijskracht ten aanzien der dijkpligtigheid van de daarop voorkomende personen.

b Gorinchem 13 September 1845.

118. Het hoefslagboek moet als bewijs worden aangenomen, behoudens tegenbewijs, wanneer een reglement van een waterschap het hoefslagboek als zoodanig aangeeft.

Woerden Kgr. 25 April 1864; — cf. het betrekkelijke arr. *d* H. R. 28 Junij 1864.

119. Noch uit art. 17, noch uit eenig ander artikel der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42), in verband met zeker reglement op de floreenen, kan worden afgeleid, dat tot bewijs der schuldpligtigheid alleen zoude zijn admissibel het Floreen-register, al ware het ook, dat het foutieve of erroneuse daarvan wierd aangetoond. Bij voormeld artikel is wel voorgeschreven, dat de schuldpligtigheid alleen behoeft te worden bewezen op de wijze, met de reglementen der collegiën overeenstemmende, maar met uitdrukkelijke bijvoeging «behoudens het tegenbewijs,» waaruit alzoo wel volgt, dat in casu tot grondslag der vervolging konde en alleen behoefde te worden gelegd het Floreen-register, en dat de eischer daarmede van zijne zijde kon vol-

staan, doch tevens dat hij, die beweert ten onregte te worden vervolgd, hetzij omdat hij kan aantoonen dat het register foutief is, of dat hij bereids heeft voldaan, of wel dat men de vervolging rigt op goed dat aan den vervolgde niet toebehoort, tot dergelijk bewijs allezins is geregtigd en de vervolging kan afweren, zonder dat het aannemelijk is alle tegenbewijs tegen dergelijk register te verwerpen, daar het ingeroepen artikel dat bewijs uitdrukkelijk toelaat.

c H. R. 5 Januarij 1849, Concl. conf.

120. De oproeping om ten dijk te komen bij de monstering der huislieden, geschiedt wettig door eenen veldwachter en behoeft niet door eenen geregtsbode te worden gedaan.

Utrecht Hof 13 April 1847.

121. De art. 16 en 18 der ordonnantie van Keizer Karel V van 23 Mei 1537, betrekkelijk het beheer van het Hoogheemraadschap van den Lekdijk Bovendams, kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, omdat daarin in substantie is bepaald, dat met de klok zal worden geluid, ten teeken, dat voor de bevorens opgeroepenen de tijd daar is om ten dijk te komen, en blijkens 'sregters vonnis in des beklaagden gemeente geen toren noch klok bestaat, wanneer aan dezen eene bepaalde en individuele oproeping tot het gezegde einde is geschied.

b H. R. 14 November 1848, Concl. conf.

B.

122. Een dijkbestuur had onder vigueur der Grondwet van 1815 geene autonomie. De te heffen belastingen moesten door de Prov. Staten worden gecreëerd.

Zwolle 20 Julij 1865.

123. Hoewel Prov. Staten in de eerste plaats zijn geroepen om de *wijze* van aanslag, heffing en invordering eener tot bestrijding der kosten voor de dijken en zeeweringen van een dijksdistrict door de bevoegde magt vastgestelde turfbelasting zelf te regelen, volgt daaruit echter niet, dat zoo lang dit nog niet is geschied, het dijkbestuur dit zelf niet voorloopig zoude mogen regelen, daar dit regt, hoewel bij de wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) niet uitdrukkelijk erkend, echter volgt uit onderscheidene harer bepalingen.

H. R. 29 Mei 1868, Concl. conf.

124. Bij de keur van een groot waterschap kan het onderhoud van de kanten en boorden van een water niet ten laste van de eigenaren der belendende perceelen worden gebragt. Zoodanige regeling gaat de grenzen der wettelijke bevoegdheid van een waterschap te buiten, vermits het alzoo geregeld onderwerp moet worden gerangschikt onder de huishoudelijke belangen der gemeente, welker regeling en bestuur bij art. 140 der Gr.wet aan het gem.bestuur wordt overgelaten en als tak van bestuur met name wordt opgenoemd bij art. 141 en 179 Gem.wet, terwijl bij art. 205 aldaar de kosten voor de zorg van plaatselijke wegen, straten en werken op de jaarlijksche begrooting moeten worden uitgetrokken en ook bij art. 238 de heffing van straat-, brug-, kaai- en havengelden enz. als plaatselijke belasting is toegestaan.

Woerden Kgr. 17 December 1861.

125. De waterschaps-besturen zijn niet bevoegd om bij het maken van verordeningen sommige gronden of panden uitsluitend te bezwaren met een last tot onderhoud van werken, buiten die eigendommen gelegen.

H. R. 17 Januarij 1865, Concl. contr.

126. De bevoegdheid tot het omslaan der zoogenaamde binnenlasten, en in het algemeen de verzorging van de belangen der gezamenlijke grondeigenaren heeft, voor zooverre zulks niet aan bijzondere dijk- of polderbesturen bij uitsluiting was opgedragen, in het bijzonder ook in de streek waartoe Winkel behoort, steeds berust bij en is waargenomen door de plaatselijke besturen. Hoewel die plaatselijke of gemeentebesturen er aansprakelijk voor zijn, dat de aanslag voor hunne plaats behoorlijk en tijdig worde gekweten, zijn zij geenszins de ontvangers voor en ten behoeve dier dijkbesturen, maar met de invordering daarvan is belast een ontvanger, bekend onder den naam van schotvanger of schotgaarder, als gesteld tot de inning van het zoogenaamde landschot; die ontvanger *moet* er zijn, en wel in een bepaald aangewezen persoon.

Alkmaar 19 Februarij 1852.

127. Het bestuur van Rijnland is bevoegd tot het omslaan van het bundergeld over de in dat waterschap gelegen perceelen, zonder overeenkomst deswege met de ingelanden.

Haarlem 1 Augustus 1854.

128. De heffing van Rijn- en Amstellandsch bundergeld is wettig vastgesteld bij resolutie v. dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland, ingevolge eene overeenkomst tusschen die beide hoogheemraadschappen van 25 November 1811.

Z.-Holland 28 October 1846, waartegen de cass. in dit opzigt is verw. bij *a* H. R. 30 Junij 1847. — Leiden 16 October 1849, bev. bij *a* Z.-Holland 26 Junij 1850.

129. Het reglement voor het hoogheemraadschap van Rijnland, goedgekeurd bij Kon. besl. van den 6 Julij 1857 (Sb. nº 90), heeft door het vaststellen eener andere grenslijn voor het hoogheemraadschap, hierin mede begrijpende den polder van Nieuwkoop, niet kunnen veroorzaken, dat de in dien polder gelegen gronden aan meerdere lasten werden onderworpen, ofschoon zij bij eene, met dat heemraadschap wettig aangegane en steeds in stand gebleven overeenkomst daartegen voor altijd waren gewaarborgd. Ook na die inlijving, kan de dading indertijd getroffen tusschen den bailluw en hoogheemraad van Rijnland eenerzijds, en het vrije Ambacht van Nieuwkoop en die met hen van ouds plegen te wateren, ter andere zijde, bij openbare brieven van Graaf Albrecht in 1394 en van Keizer Karel V in 1518 bevestigd, worden ingeroepen als tegenbewijs, bedoeld bij art. 154 van het reglement, tegen de daarbij vastgestelde schuldpligtigheid voor Rijnlands bundergeld.

a Z.-Holland 14 September 1864, vern. Leiden 26 Mei 1863, en waartegen de cassatie is verw. bij *a* H. R. 5 Mei 1865, Concl. conf.

130. Het bij Kon. besluit van 6 Julij 1857 (Sb. nº 90) vastgesteld reglement kan niet te kort doen aan de privaatregtelijke overeenkomsten over de wijze van heffing van den omslag der Rijnlandsche en Amstellandsche bundergelden, gesloten den 30 September 1851 tusschen dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland en

Amstelland ter eene, en dijkgraaf en heemraden van de Nieuwkoopsche droogmakerij ter andere zijde, waarvan de niet-naleving aan zijde van Rijnland door den eischenden polder Nieuwkoop werd beweerd, doordien in 1864 het hoogheemraadschap van Rijnland, in strijd met voormelde overeenkomst en zonder eenige voorafgaande kennisgeving aan het eischend bestuur, door zijnen rentmeester aan de ingelanden van den polder Nieuwkoop aanslagbiljetten voor het volle bedrag van Rijnlandsch bundergeld heeft doen rondzenden, met aanstelling van een anderen gaarder dan het eischend bestuur, aan hetwelk daarenboven noch van wege Rijnland, noch van wege Amstelland, de ingevolge de overeenkomst verschuldigde opgaven ter invordering zijnentwege van de over 1864 te doene omslagen tijdig gedaan zijn. Zoodanige overeenkomsten zijn niet begrepen onder de bij art. 197 van het reglement bedoelde stukken betrekkelijk zaken die bij dat reglement zijn geregeld.

H. R. 20 Maart 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Z.-Holland 24 Junij 1867, waarbij was bev. Leiden 4 September 1866, en interl. Leiden 23 Mei 1865, bij welk laatste vonnis aan den eischenden polder werd opgelegd te bewijzen, dat de landerijen der Nieuwkoopsche droogmakerij, waaromtrent voormelde overeenkomst is gesloten, dezelfde zijn, die den thans bestaanden Nieuwkoopschen polder uitmaken, terwijl bij het eindvonnis de verpligting tot naleving van de overeenkomst werd uitgesproken.

131. Het heemraadschap van Mark en Dintel moet uit krachte van zijn reglement beschouwd worden als bevoegd tot het heffen van omslagen waardoor in het onderhoud van de digtingswerken van gezegde rivier wordt voorzien, en het Kon. besl. van den 15 December 1824, is als deel uitmakende van dat reglement, in ieder geval een wettige grondslag van die omslagen.

c H. R. 7 Mei 1852, Concl. conf.; wordende bij deze beslissing tevens als beginsel aangenomen, dat in het algemeen elk bestaand heemraadschap, wiens wettig aanwezen niet wordt betwist, uit den aard zijner instelling, strekking en beheer, noodwendig bevoegd is, om overeenkomstig de voorschriften van zijn reglement, de omslagen te regelen en bij kohier vast te stellen, die binnen zijn district tot onderhoud der aan zijn beheer toevertrouwde werken moeten worden geheven, hetgeen bevestigd wordt door art. 17 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42), bepalende dat bij betwisting, de schuldpligtigheid alleen kan worden getoetst aan en uitgemaakt door de reglementen van het collegie of bestuur, dat den omslag deed.

132. Het dijkcollegie van den Lekdijk Bovendams heeft bij Kon. besluit v. 5 Maart 1838 geen regt verkregen, om bij het verbeteren van zijnen legger voor de repartitie van de dijklasten, onder deszelfs ressort ook zoodanige gronden te betrekken, die vroeger daaronder niet behoorden; indien over de grenzen van dat ressort verschil bestaat, dan moet door het collegie de beweerde schuldpligtigheid bewezen worden.

a Utrecht 22 September 1843.

133. Het heemraadschap des kwartiers van Vollenhove had krachtens het reglement van 1804 niet de bevoegdheid tot het daarstellen van belastingen.

Zwolle 20 Julij 1865.

134. Dagvaarding ter zake dat de boorden van des beklaagden panden, staande langs den Rijn te Woerden, voor een gedeelte wegens uitzetting en ook defekten staat moesten zijn vernieuwd geworden zonder dat daaraan was voldaan, als voorgeschreven bij art. 8 der keur op den boezem van het grootwaterschap van Woerden. De bepaling van al. 2 van gemeld artikel, waarbij aan de eigenaars van panden, staande langs den Rijn te Woerden, de verpligting wordt opgelegd om de kanten en rollagen, voor die panden gelegen, onverschillig of zij aan die eigenaars toebehooren, op de bepaalde hoogte te houden, is in strijd met art. 147 der Grondwet en art. 625 B. W., volgens welke wel de uitoefening van het regt van eigendom kan worden verkort, maar niet dat regt zelf, hetgeen noodwendig moet plaats hebben bij het opleggen van eenen zoo drukkenden last van het op zekere hoogte houden van steenen kanten en rollagen. Hiertegen kan men zich niet beroepen op art. 720 B. W.

Leiden ... (17).

135. De bepaling bij wettig vastgesteld en goedgekeurd reglement gemaakt, dat het onderhoud van den omringdijk en van de binnenwaterkeeringen, hetwelk vroeger ten laste der verhoefslaagden kwam, met 1 Januarij 1868 op den polder zou overgaan, terwijl het bestuur inmiddels zou toezien dat in den loop van 1867 ieder verhoefslaagde zijn hoefslag naar de voorschriften en ter beoordeeling van het bestuur in voldoenden staat brenge, stelt alleen de na dien dag noodig geworden herstellingen voor rekening van het bestuur; de vroeger noodig gekeurde werken zijn ten laste der onderhoudpligtigen en deze moeten ook nog later die werken in goeden staat brengen, indien deze wel voorloopig onder garantie van twee maanden, maar vervolgens niet finaal zijn opgenomen.

Amsterdam 4 Mei 1870.

136. Bij de art. 87 en 190, n° 2 van het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland, goedgekeurd bij Kon. besl. van 23 September 1837, dat alle mannelijke ingezetenen van 18 tot 60 jaren verpligt zijn tot het betrekken der dijkwachten, is aan de ingezetenen van Neerbosch geene nieuwe of bevorens niet bestaande verpligting opgelegd.

a H. R. 23 November 1841, Concl. conf. — H. R. 3 Mei 1842, Concl. conf.

137. De verpligting bij art. 8, tweede lid, der keur van het groot waterschap van Woerden opgelegd aan de eigenaars van panden, staande langs den Rijn te Woerden, om de kanten en rollagen, voor die panden gelegen, te houden op eene hoogte van 1 el A P. enz., is vervallen door de bepaling van art. 189 van het reglement voor gemeld waterschap, houdende dat de toenmaals (in 1857) wettig bestaande keuren of politie-verordeningen binnen vijf jaren moesten worden herzien en door nieuwe vervangen, en zij na dat tijdstip van regtswege zijn vervallen.

H. R. 17 Januarij 1865, Concl. conf.

138. De keur door dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland van 4 October 1677, waarbij onder anderen op boete van tweemaal 70 pon-

den en arbitraire correctie is verboden aan schouten, ambachtbewaarders enz., eenigen omslag op de landen in Rijnland gelegen te doen of te innen zonder schriftelijke autorisatie, is nog steeds van kracht; zij is evenwel niet toepasselijk waar de ingelanden uit vrijen wil en zonder last van het polderbestuur de benoodigde gelden hebben gestort, daar alsdan niet kan gedacht worden aan eene opgelegde belasting, waarop die keur alleen doelt, al is dan ook de contributie bundersgewijze bepaald.

'sGravenhage 12 Januarij 1848.

§ 2. A.

139. De wet van den 9 October 1841 (Sb. n° 42), betrekkelijk de regtsmagt der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen enz., moet geacht worden in hare bepalingen en vormelijke voorschriften ten aanzien van de parate executie, bepaaldelijk alleen te zijn geschreven voor die uitoefening van parate executie, welke aan de aldaar bedoelde collegiën, en voor de aldaar omschreven geldelijke verpligtingen, toegekend en geregeld is.

b H. R. 17 December 1852, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Z.-Holland 17 Maart 1852.

140. Bij de vraag of aan een polderbestuur het regt van parate executie kan worden toegekend, kan wel een onderzoek te pas komen nopens het bij de uitvaardiging der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42), al of niet op openbaar gezag, op welke wijze dan ook, bestaan van zoodanig bestuur, maar geenszins nopens zijnen oorsprong, terwijl in geen geval van een onderzoek naar de oorspronkelijke daarstelling van een op openbaar gezag bestaand en door de daartoe bevoegde magt erkend polderbestuur, de beslissing kan afhangen, of daaraan al dan niet het regt van parate executie kan worden toegekend.

b H. R. 30 November 1855, Concl. conf. vern. Haarlem 6 Februarij 1855.

141. De vraag of ook aan andere personen of collegiën waarover de wet v. 9 October 1841 (Sb. n° 42) niet handelt, het regt van parate executie kan worden toegekend, ligt buiten het gebied dier wet; zij bevat dienaangaande dan ook geene bepaling, noch verbod. Prov. Staten zijn derhalve bevoegd te bepalen dat het verhaal der bijdragen in de subsidiën voor de calamiteuse polders, waartoe een achterliggende polder was aangeslagen, zoude geschieden door de zorg van den Gouverneur der provincie, en dat tot dit verhaal (hoewel niet ten laste van dijk- of polderpligtigen, maar van geheele polders) tegen de ontvangers der polders, welke het aanging, dwangmiddelen in overeenstemming met voormelde wet kunnen worden aangewend.

Zeeland 20 Junij 1871, vern. Middelburg 27 April 1870.

142. Het Kon. besluit bepalende hoeveel door achterliggende polders moet worden bijgedragen in de subsidiën tot voldoening der werken aan de calamiteuse polders, vormt altoos den wettigen grondslag waarop dat subsidie wordt gevorderd, en dit is herhalve overeenkomstig het prov. reglement van administratie der polders in Zeeland wettig door den Koning en niet (onbevoegdelijk) door Ged. Staten vastgesteld, al moge bij dat besluit alleen zijn bepaald hoeveel daarin per bunder moet betaald worden en de berekening of vaststelling van het cijfer ten laste van elken polder door Ged. Staten geschieden.

Zeeland 20 Junij 1871.

143. Markgenootschappen, veengenootschappen en zoodanige andere, kunnen niet gesteld worden onder de waterschapsbesturen aan welke, onder de benaming van *andere dergelijke collegiën*, het regt van parate executie bij de wet van den 9 October 1841 is toegekend; daaronder kunnen alleen diegene begrepen worden aan welke de zorg en het beheer van waterkeerende werken is opgedragen. Ook kunnen de leden eener Maatschappij niet bij onderling overleg en toestemming, tot invoering van het regt van parate executie overgaan.

Drenthe 7 Mei 1853.

144. Het regt van parate executie kan niet worden toegekend aan een bestuur, indien het niet blijkt, dat dit eenige waterkeerende werken beheert of daarvoor uitgaven doet.

Amersfoort 6 Mei 1857.

145. De wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42) is, blijkens haren geheelen inhoud en strekking, daargesteld ten behoeve van waterschappen en andere met de waterkeering in verband staande inrigtingen. Het regt tot parate executie wordt dan ook bij die wet alleen verleend aan hooge en andere heemraadschappen, wateringen, waterschappen, dijk- en polderbesturen en andere dergelijke collegiën. Onder de woorden «dergelijke collegiën» kunnen alleen begrepen zijn zoodanige ligchamen, die onder andere benamingen gelijke werkzaamheden uitoefenen als de opgenoemde besturen, of althans met de zorg voor waterstaats-belangen zijn belast.

Leiden 14 September 1852.

146. Te regt is geldig verklaard het verzet tegen een dwangbevel uitgevaardigd door den zich noemenden ontvanger der Oud-Bildts- of gemeente-omslagen onder Vrouwe-Parochie, en zulks omdat niet blijkt, dat deze is ontvanger of rekenpligtige van een bestuur in art. 1 der wet van den 9 October 1841 (Sb. n° 42) genoemd.

H. R. 29 Mei 1863, Concl. conf. verw. het beroep tegen het zeer uitvoerig en geleerd arrest Friesland 11 September 1861, waarin te vinden is de geschiedenis van het Bildt met alles wat daarmede kan in verband gebragt worden; bij dit arrest is bev. Leeuwarden 13 Maart 1861.

147. Bij art. 3 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42) is aan de heemraadschappen het regt toegekend om dijklasten bij dwangbevel, medebrengende het regt van parate executie, in te vorderen.

Amsterdam 24 Junij 1868, bev. bij *a* N.-Holland 2 December 1869.

148. De ontvanger van een polder-arrondissement door het bevoegd gezag aangewezen voor de invordering der subsidiën van de daarin gelegen calamiteuse polders in Zeeland, behoort tot de besturen bedoeld bij de wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42).

a H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf. — Anders echter Zeeland 20 Junij 1871, waarbij in dit opzigt was bev. Middelburg 27 April 1870.

149. Ofschoon aan de polderbesturen bij art. 3 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) in het algemeen de bevoegdheid is toegekend, om bij dwangbevel, medebrengende het regt van parate executie, van de polderpligtigen de lasten, den polder betreffende in te vorderen, zoo strekt zich dat regt toch niet uit buiten de grenzen van het gebied dier besturen, wanneer namelijk de goederen waarvoor het gevorderde verschuldigd is, daarbuiten zijn gelegen.

b H. R. 31 Maart 1854, Concl. conf. vern. Gelderland en het hierbij bevestigd Nijmegen 27 Januarij 1852.

150. Het regt van parate executie, aan polderbesturen tegen hunne penningmeesters toegekend, is facultatief, geldt niet tegen hunne erfgenamen en maakt den burgerlijken regter niet onbevoegd.

a N.-Holland 7 Mei 1857.

151. Daar het Staatsbesluit van 12 Julij 1805 en het reglement omtrent de betaling der polders van Overflakkee voor de uitoefening van het regt van verhaal geene vormen hebben voorgeschreven, zoo heeft de regter, het regt van parate executie wel erkennende, doch hetzelve in den vorm, zoo als het volgens de wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) is uitgeoefend, ontzeggende, geene schending of verkeerde toepassing der aangehaalde wet of verordeningen kunnen begaan.

b H. R. 17 December 1852, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Z.-Holland 17 Maart 1852.

152. De penningmeester gedagvaard wegens het zonder de vereischte schriftelijke autorisatie innen van eenen omslag ingevolge keur van 4 October 1677, kan zich er niet op beroepen, dat niet hij, maar het polderbestuur, op welks last hij gehandeld heeft, aansprakelijk is, indien de inzameling der polderlasten niet geschied is uit krachte eener decisie van het polderbestuur, maar ten gevolge van een besluit van ingelanden.

's Gravenhage 12 Januarij 1848.

153. Het regt van parate executie is bij de wet van 9 October 1841 aan de daar bedoelde collegiën niet alleen gegeven voor de eigenlijke dijk- of polderlasten of voor de kosten van het dijkbestuur, maar ook voor de invordering van alle verdere lasten, zoo als casu quo tot armenonderhoud, waar dit uit de omslagen van het waterschap moet bestreden worden (Oude-Bildtsomslagen).

Friesland 11 September 1861, bev. Leeuwarden 13 Maart 1861.

154. Art. 3 der wet van 1841 veroorlooft het verhaal bij dwangbevel door dijk- en polderbesturen, niet alleen wanneer de polderlasten regtstreeks van de schuldpligtigen, maar ook wanneer zij van de aangeslagen gemeente-ambachts- of polderbesturen gevorderd worden.

a H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf.

155. Uit de bepaling van art. 4 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42), dat wanneer door een dijkbestuur de omslagen der dijklasten niet regtstreeks van de dijkpligtigen ingevorderd worden, maar eene gemeente daarvoor aangeslagen wordt, die omslagen bij wanbetaling worden verhaald volgens de bepalingen te dien opzigte bij de bestaande reglementen gemaakt of nader vast te stellen, — volgt dat alsdan het regt van parate executie bepaaldelijk uitgesloten wordt. Al ware die gemeente getreden in de plaats van de particuliere eigenaren, wat de dijkpligtigheid betreft, dan nog zouden deze van hunne verpligtingen niet zijn ontslagen, en zou de gemeente het regt hebben om de betaalde dijklasten op hen te verhalen, zoodat zij dan in het geval verkeerde bedoeld bij art. 4 voormeld.

Zwolle 11 Februarij 1857.

156. Aan art. 32 van het reglement op het beheer der dijken en polders in Noord-Braband kan geene andere strekking worden toegekend, dan om aan de voorafgaande inwilliging en magtiging alleen die regtsgedingen te onderwerpen, welke over andere onderwerpen dan de eigenlijke dijk- en polderlasten loopen en bij gewone dagvaarding voor den regter worden aangelegd; in dit opzigt moeten onder dijk- en polderlasten mede worden begrepen al die verpligtingen, welke bij de wet van den 9 October 1841 aan de ingelanden als leden der vereeniging zijn opgelegd, en tot welker naleving daarbij het regt van parate executie tegen hen is toegekend.

N.-Braband 29 April 1851.

157. Polderlasten mogen op de wijze bepaald bij de wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) worden ingevorderd bij dwangbevel en parate executie, ook die van eene afkoopkas, staande onder het beheer van dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland.

Z.-Holland 27 Maart 1865, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 17 November 1865, Concl. conf. — cf. Z.-Holland 31 December 1866, waarbij een nieuw geschil over de ten uitvoerlegging van het dwangbevel in appel is beslist, en waarbij werd aangenomen, dat daarover door de Regtbank teregt was gecognosceerd, en het beslag, gelegd onder de directie van het grootboek der nationale schuld, is gehandhaafd.

158. Maalgeld dat krachtens het prov. regl. van Friesland op den Sint-Johannis-gaster Veenpolder van 20 Julij 1854, goedgekeurd bij Kon. besl. van 19 Augustus daarna geheven wordt, is bij parate executie invorderbaar.

Heerenveen 13 Januarij 1869, bev. bij Friesland 25 Mei 1870.

159. Een polderdistrict dat van een gepretendeerden dijkpligtige kosten van door dat district aanbestede werken terugvordert, is, wanneer de daartegen gerigte bezwaren door Ged. Staten zijn verworpen, niet geregtigd de kosten bij dwangbevel en voorts bij executie te verhalen, indien de dijkpligtige zich tegen de uitspraak der Ged. Staten in hooger beroep bij den Koning heeft voorzien vóór dat de procedure bij dwangbevel en parate executie tegen hem werd aangevangen.

a H. R. 8 Junij 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 25 October 1854.

160. Volgens het algemeen reglement voor de polders in Z.-Holland van 24 Julij 1856, goedgekeurd bij Kon. besl. v. 24 Augustus 1856, nº 63, moet het verzet tegen den omslag in polderlasten, daarop gegrond, dat een gedeelte der van den opposant gevorderde som moet strekken ten behoeve van kerkelijke doeleinden, en dat, vermits niet op zijn eigendom rust de

schuldpligtigheid om daartoe bij te dragen, hij niet gehouden is om het geheele van hem geëischte bedrag te voldoen, en dat daarenboven eene bijdrage ten behoeve der Kerk niet bij dwangbevel van hem kon gevorderd worden, — aangebragt worden bij het administratief, niet bij het regterlijk gezag.

a H. R. 31 Januarij 1868, Concl. conf.

B.

161. Het Rijn- en Amstellandsch bundergeld wordt teregt ingevorderd door den gaarder, die door die beide hoogheemraadschappen is aangesteld.

Z.-Holland 28 October 1846, waartegen de cass. in dit opzigt is verw. bij *a* H. R. 30 Junij 1847. — Leiden 16 October 1849, bev. bij *a* Z.-Holland 26 Junij 1850.

162. Niet alleen ontvangers, maar ook andere hoe ook genaamde rekenpligtigen, aan wie de betaling der lasten geschieden moet, en dus ook de penningmeester van den polder de Ronde Hoep, zijn bevoegd om het dwangbevel te hunnen name te doen beteekenen en betaling te eischen.

Amsterdam 11 April 1871.

163. De ontvanger van het waterschap is bevoegd ten zijnen name in te vorderen den omslag, krachtens art. 12 der wet v. 1855 door Ged. Staten ten laste van de ingelanden geregeld.

a 's Hertogenbosch 30 Junij 1858, bev. bij N.-Braband 15 Maart 1859.

164. De slik- en armengelden, herkomstig uit de verveeningen in de gemeente Lemsterland, moeten worden ingevorderd door de betrokkene grietenij-besturen, dus in deze door dat van de grietenij Lemsterland, dat van den beginne af heeft gefungeerd als polderbestuur, zoodat ook de wet van 9 October 1841 daarop toepasselijk is; de grietenij-ontvanger is bevoegd tot afgifte van het dwangbevel.

b Friesland 15 September 1852.

165. Het collegie van Gedeputeerde Staten van Z.-Holland, bij opvolging zoo zij beweren, in de regten van het vroeger Departementaal bestuur van Holland getreden, kan uit krachte van het vroeger Staatsbesluit van 12 Julij 1805 en van het reglement op een polderbestuur, willende verhalen de gelden, indertijd van 's Rijks wege aan dat bestuur voorgeschoten tot dadelijke voorziening en beveiliging van den polder (aangenomen dat tot zoodanig verhaal een regt van parate executie mogt competeren), in de uitoefening daarvan niet bevoegdelijk van toepassing maken de bijzondere voorschriften en vormen van de wet van 9 October 1841 voor andere collegiën en andere gevallen geschreven.

b H. R. 17 December 1852, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Z.-Holland 17 Maart 1852.

166. Een dwangbevel moet inhouden de significatie van den titel, waaruit geageerd wordt, alsmede eene op zich zelve zekere en liquide vordering.

a Amsterdam 1ª a. 2 Maart 1837. — In gelijken zin omtrent die beteekening *c* Amsterdam 1ª a. 2 Maart 1837.

167. Het verzuim om eenige beschikking te vermelden, waarop het dwangbevel is gegrond, brengt geene nietigheid te weeg, wanneer daardoor degene, tegen wien het is uitgevaardigd, niet in zijne verdediging is benadeeld.

b Friesland 15 September 1852.

168. De bijzondere volmagt op den deurwaarder tot het doen der sommatie, bij art. 7 der wet van den 9 October 1841 bedoeld, tot betaling van dijk- en polderlasten, is niet op straf van nietigheid voorgeschreven; zij behoeft niet schriftelijk te zijn en evenmin in het exploit vermeld te worden.

Amersfoort 26 Maart 1856.

169. Aan art. 9 der wet v. 9 October 1841, waarbij een bepaald domicilie aangewezen wordt voor de beteekening van de sommatie tot betaling van polderlasten, is genoegzaam voldaan, wanneer die beteekening aan den persoon zelven gedaan wordt.

N.-Braband 15 Maart 1859, bev. *a* 's Hertogenbosch 30 Junij 1858.

170. Het dwangbevel kan niet geacht worden van eene waarschuwing en sommatie te zijn voorafgegaan, wanneer deze gewagen van eene verzakking of verschuiving op 8 Maart, het dwangbevel daarentegen van zoodanige schade op 25 Februarij.

Amsterdam 11 April 1871.

171. De verkeerde vermelding der keur enz. in de sommatie en dwangbevelen van polderbesturen, brengt ingevolge art. 6 en 10 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) de nietigheid daarvan te weeg.

Dordrecht 24 Junij 1844. — Anders Amersfoort 8 Maart 1854.

172. Art. 10 der wet van 9 October 1841, vereischt zoo gebiedend dat bij het dwangbevel en de voorafgaande waarschuwing de keur, het reglement of de beschikking waarop de vordering gegrond is, duidelijk worde opgegeven, dat het niet voldoende is, wanneer alleen in het dwangbevel wordt gesproken van eene verpligting « ingevolge polderreglement. »

Amsterdam 11 April 1871.

173. Het dwangbevel tot betaling van polderlasten bevat eene genoegzame aanduiding van de oorzaak der schuld, wanneer daarbij wel niet de bestemming van die lasten, doch als grondslag van verschuldheid wordt opgegeven het bezit van omslag-schuldpligtig land.

Brielle 30 Junij 1865.

174. Vermits bij art. 6 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42) niet is voorgeschreven de wijze waarop van de daarbij aangeduide waarschuwing, door den ontvanger aan den schuldpligtige af te geven, alvorens gebruik te maken van het middel van parate executie, zoude behooren te blijken, terwijl in tegenoverstelling daarvan, ten aanzien der akten, welke op die waarschuwing volgen, het middel van bewijs, dat zij vervuld zijn, bij art. 7 en 11 dierzelfde wet bepaaldelijk is aangeduid, moet daaruit worden afgeleid, dat tegenover de verklaring van den ontvanger, dat hij de waarschuwing aan den schuldpligtige heeft doen toekomen, geen nader bewijs van wege den schuldpligtige kan worden gevorderd.

N.-Braband 15 Maart 1859, bev. *a* 's Hertogenbosch 30 Junij 1858.

175. De wet van 9 October 1841 betrekkelijk de dijk- en polderbesturen, bedoelt niet twee

verschillende handelingen door de uitvaardiging en door de afgifte van het dwangbevel.

a 's Hertogenbosch 30 Junij 1858, bevest. bij N.-Braband 15 Maart 1859.

176. Volgens art. 157 en 158 van het reglement van Rijnland, goedgekeurd bij Kon. besl. van 6 Julij 1857 (Sb. nº 90), in verband met de art. 6 en 10 der wet van 9 October 1841 (Sb. nº 42), kan in het dwangbevel ter invordering der polderomslagen het kantoor van den rentmeester als plaats der betaling worden aangewezen, en behoeft daarom alzoo tot dat einde niet te worden opgegeven eene plaats, gelegen in het district waarin de aangeslagen landen zijn gelegen.

b H. R. 4 Maart 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Rotterdam 29 Junij 1863. — H. R. 8 April 1864, Concl. conf. — Anders Leiden... (16).

177. Wat de vermelding der schuldoorzaak aangaat, voldoet een dwangbevel tot invordering van polderlasten aan het vereischte der wet, wanneer daarbij is vermeld dat de landerijen in den polder gelegen zijn, en het besluit, waarbij de omslag, waarvan de rede, is vastgesteld geworden krachtens het daarbij aangehaalde artikel van het polder-reglement.

b H. R. 1 Junij 1855, Concl. conf.

178. Het eigenlijk proces bij dwangbevel en parate executie in dijk- en polderzaken, moet geacht worden eerst met de beteekening van het dwangbevel te beginnen, zonder dat de voorafgaande waarschuwing en sommatie daartoe in eenige berekening komen.

a H. R. 8 Junij 1855, Concl. conf.

179. Een ingelande in de provincie Gelderland, die zich over de waardering zijner krib-, dijk- en waterwerken in natura bezwaard vindt, en zich met deze zijne bezwaren tot Gedep. Staten heeft gewend, is krachtens het bestaande reglement aldaar bevoegd, om van de beslissing van dat collegie in hooger beroep bij den Koning te komen; en dat hooger beroep, ingesteld zijnde vóór dat de procedure bij dwangbevel en parate executie tegen hem is aangevangen, is hangende Zijner Majesteits deliberatiën, suspensief, zonder dat er eene uitdrukkelijke schorsing vereischt wordt, of ook eenige verpligting bestaat tot voorloopige betaling der gewaardeerde som.

a H. R. 8 Junij 1855, Concl. conf.

C.

180. Al is aan de geëxecuteerden regt van verzet toegekend tegen een dwangbevel, als begin van parate executie, ter zake van invordering van omslag en kosten, door Heemraadschappen uitgevaardigd, zoo is toch dergelijk verzet niet toegelaten tegen eene insinuatie waarbij door zoodanig bestuur slechts wordt gewaarschuwd om zeker gebouw, dat te nabij een aangewezen molen gebouwd is, binnen een bepaalden tijd af te breken, onder bedreiging om anders zelf ten koste van den geïnsinueerde daartoe te doen overgaan.

Rotterdam 27 Februarij 1856.

181. Wanneer een polderpligtige tegen het uitgevaardigd dwangbevel in verzet komt bij het polderbestuur, en vóór dat dit over het verzet heeft beslist, de onroerende goederen van den polderpligtige worden in beslag genomen, dan heeft de regter bij verzet tegen dit beslag niet te beoordeelen, of dat bij het polderbestuur gedane verzet al dan niet voor den competenten regter was aangebragt, naarmate verschil bestaat over de hoegrootheid van den aanslag of over de polderpligtigheid zelve, en mag hij dus niet den opposant niet-ontvankelijk verklaren in zijn verzet tegen de in-beslagneming, op grond dat het verzet tegen het dwangbevel had moeten gebragt worden voor den gewonen regter.

Gelderland 3 Maart 1869.

182. Het regt om polderlasten bij dwangbevel in te vorderen, is alleen toegekend aan de dijk- of polderbesturen, en niet aan ambtenaren die aan zoodanige besturen ondergeschikt zijn, waaronder buiten twijfel de ontvangers of penningmeesters behooren; te regt is dus het verzet tegen het dwangbevel, afgegeven door den penningmeester van Rijnland en executoir verklaard door den voorzitter van het hoogheemraadschap, beteekend aan dijkgraaf en hoogheemraden van Rijnland, vermits deze, als alleen bevoegd om polderlasten bij dwangbevel in te vorderen, daardoor ook alleen bij magte zijn, om de gronden van een verzet tegen te spreken.

Haarlem 1 Augustus 1854.

183. Waar geschil bestaat over de regtmatigheid van een aanslag van de afkoopkas van een polder voor de niet afgekochte landen van een polder, hebben alleen zij regt om tegen dien aanslag op te komen, die ten onregte in die polderlasten zijn aangeslagen, niet zij die als hunne schuldeischers of anderzins een indirect belang hebben, dat eerstgemelden niet te veel betalen.

's Gravenhage 20 November 1866.

184. De procedure op het verzet tegen een door een waterschap uitgevaardigd dwangbevel behoeft niet bepaaldelijk op naam van Gedep. Stat. te worden gevoerd. Ook behoeft het dwangbevel niet door hen te worden uitgevaardigd.

N.-Braband 15 Maart 1859, bev. *a* 's Hertogenbosch 30 Junij 1858.

185. In de gevallen van invordering van dijk- of polderlasten bij wege van parate executie moet het belanghebbend dijk- of polderbestuur zelf geacht worden de eischende persoon of partij te zijn, maar geenszins hij die van wege dat bestuur het dwangbevel afgeeft en de penningen int; derhalve wordt in geval van verzet, in den regel dat verzet te regt tegen het bestuur gerigt uit wiens naam de betaling gevorderd wordt.

H. R. 9 November 1854, Concl. conf.

186. Het verzet tegen een dwangbevel voor polderlasten moet ingesteld worden tegen het polderbestuur, niet tegen den penningmeester.

Haarlem 5 Julij 1853. — *b* Gelderland 25 October 1854.

187. Het verzet tegen een dwangbevel tot verhaal van dijk- of polderlasten moet niet noodwendig gerigt worden tegen hem, die het dwangschrift heeft uitgevaardigd. Te regt wordt daartoe het bestuur van het waterschap gedagvaard; de secretaris-penningmeester is niet bevoegd in dat geval het zedelijk ligchaam bij den regter te vertegenwoordigen.

b 's Hertogenbosch 16 September 1870.

188. De uitdrukking «gehoefslaagde» is eene in dijk- en polderzaken algemeen gebruikte en zeer algemeen bekende uitdrukking, waaronder onderhoudpligtige is te verstaan, zoodat zij, in eene dagvaarding voorkomende, allen twijfel uitsluit.

d H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf. bev. Woerden Kgr. 25 April 1864.

189. Het beweren dat het gevorderde bunder- of morgengeld niet naar den opgegeven maatstaf zou verschuldigd zijn, kan door den regter niet worden onderzocht, maar behoort bij request te worden ingediend bij het collegie of bestuur, dat de zaak aangaat, en in hooger beroep bij de Gedep. Staten.

Z.-Holland 28 October 1846, waartegen de cass. in dit opzigt is verw. bij *a* H. R. 30 Junij 1847. — Bij voormeld arr. is verniet. Leiden 5 November 1844, dat het bunder- of morgengeld niet verschuldigd achtte, terwijl de Officier van Justitie de regtmatigheid van den aanslag, zonder zich met de al of niet bevoegdheid in te laten, verdedigde. — cf. Leiden 16 October 1849, bev. bij *a* Z.-Holland 26 Junij 1850.

190. De Regtbank is niet bevoegd uitspraak te doen omtrent de beweringen van den opposant over het te hoog bedrag van de som voor het daarstellen van een werk, waarin hij als dijkpligtige was in gebreke gebleven, doordien de aan het dwangbevel voorafgegane insinuatiën te hoog zouden zijn berekend, vermits bij art. 13 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42) «de »kosten der werken,» waaronder voormelde kosten moeten worden begrepen, worden beoordeeld door het polderbestuur, onder hooger beroep aan Gedep. Staten.

Amersfoort 8 Maart 1854.

191. De dijk- en polderbesturen, — welke uitzonderingen op de gewone regelen van regten er ook ten hunnen aanzien opzigtens de bewijsmiddelen mogen gemaakt zijn, — kunnen echter niet van den last van bewijs ontheven worden; het ligt ook niet buiten de bevoegdheid van den regter om een dijk- of polderbestuur dat bij het dwangbevel geene stukken waarop de vordering gegrond is, heeft overgelegd, alnog tot inlevering daarvan in de gelegenheid te stellen.

H. R. 9 November 1854, Concl. conf.

192. De verhoefslaagde die onder het beweren dat de te zijnen laste komende herstellingen door het polderbestuur moesten verrigt worden, mededeelt dat scheuringen en afwijkingen zijn ontstaan die spoedig herstelling vorderen, kan later noch het dreigend gevaar, noch zijne eigene nalatigheid betwisten.

Amsterdam 4 Mei 1870.

193. Door zich volgens art. 13 der wet van 1841 bij het bestuur van het waterschap te voorzien tegen een aanslag in de kosten van onderhoud eener sluis, erkent men wel de dijk- of polderpligtigheid in het algemeen, staatsregtelijk aan de ingelanden opgelegd, maar niet de gehoudenheid uit het burgerlijk regt ontstaande, om met een gedeelte van de gronden welke het waterschap uitmaken, in dat onderhoud te voorzien.

b 's Hertogenbosch 16 September 1870.

194. Bij de beoordeeling van een verzet tegen een uitgevaardigd dwangbevel ter invordering van dijklasten, mag ook op andere bewijzen worden acht geslagen dan op den dijkbrief en de ordonnantiën, bij het dwangbevel vermeld; art. 6 der wet van 9 October 1841 is immers alleen in het belang der schuldpligtigen ingesteld, opdat zij weten, waarop het dwangbevel wordt gegrond, en geenszins om daardoor uit te sluiten hunne verdediging, hetzij op gedane betaling of anderzins, hetzij op algeheele onverschuldigdheid uit anderen hoofde, en waarvoor ook bewijsmiddelen als het in casu gebezigd verhoor op feiten en artikelen behooren te worden toegelaten.

b H. R. 17 November 1848, Concl. conf.

195. Het dwangbevel is een executoriale titel, gelijk staande met een vonnis of eene authentieke akte, en het verzet tegen hetzelve loopt enkel over de vraag of het al of niet behoort vernietigd te worden; eene gedeeltelijke handhaving daarvan, zelfs nadat de geopposeerde het gevorderde cijfer heeft gereduceerd, is derhalve voor onbestaanbaar te achten.

Amersfoort 26 Maart 1856.

196. Art. 18 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42), waarbij bepaald is, dat hij die verzet gedaan heeft tegen een dwangbevel tot betaling van dijk- en polderlasten op een anderen grond dan in art. 13 (beweerde te hooge aanslag) is vermeld, — van de op dat verzet gedane uitspraak niet in hooger beroep zal worden toegelaten, dan na voorafgaande provisionele betaling van het verschuldigde — is niet toepasselijk bij voorziening in cassatie.

a H. R. 30 Junij 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Maart 1864, Concl. conf. — H. R. 17 November 1865, Concl. conf.

197. Aan de bepaling van art. 18 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42), luidende: «de »partij, die het verzet heeft gedaan, zal van »de daaromtrent gedane uitspraak niet in hoo»ger beroep worden toegelaten, dan na vooraf»gaande provisionele betaling van het verschul»digde, waarvan het bewijs aan den hoogeren »regter zal moeten worden overgelegd,» is genoegzaam voldaan, wanneer die betaling is geschied na de dagvaarding in hooger beroep, en het bewijs daarvan te gelijk met het nemen van conclusie wordt overgelegd.

Zeeland 3 November 1846.

198. Een appellerend heemraadschap behoeft niet op nieuw tot het voeren van procedure te worden gemagtigd.

N.-Braband 15 Junij 1852.

199. Daar het verzet tegen het dwangbevel tot betaling van polderlasten de executie stuit, mag in geen geval — al is het ook voor den niet competenten regter aangebragt — daaraan voortzetting worden gegeven door in-beslagneming der goederen, vóór dat over het verzet is beslist.

Gelderland 3 Maart 1869.

200. Besluit van Gedep. Staten te Utrecht omtrent het maken van een waterwerk door gecommitteerden, vertegenwoordigende de landen beneden den Slaperdijk gelegen, welke dijk echter gedeeltelijk in de provincie Utrecht, gedeeltelijk (en wel voor 7/8) daarbuiten was gelegen. Vergadering van ingelanden, en stemming

communiteits-gewijze, met dat gevolg dat de meerderheid besloot zich niet tegen het besluit van Gedep. Staten te verzetten, en indien men eene krachtige subsidie van het Rijk zou ontvangen, alsdan de voorgenomen werken te helpen ten uitvoer leggen. Dagvaarding door den ingeland uit eene communiteit van de minderheid, ten einde te hooren verklaren, dat de ingelanden achter den Slaperdijk gelegen, niet verpligt zijn om het bij voormeld besluit van Gedeputeerde Staten omschreven werk te ondernemen, voort te zetten of daarin te contribueren. Voeging van vijftien andere ingelanden uit dezelfde communiteit. Niet-ontvankelijk-verklaring van den eischer op grond dat hij niet was zoodanig ingeland als bij de wet van 12 Julij 1855 (Sb. nº 102) wordt bedoeld.

Amersfoort 24 December 1856.

201. Verzet tegen den aanslag van binnenlasten, op grond dat die aanslag geschiedde voor 52 bunders 86 roeden, terwijl van opposante vroeger nimmer meerdere binnen-omslagen gevorderd zijn dan over 32 bunders 54 roeden 37 ellen, en de landerijen niet gelegen zijn in het polderdistrict van Noordscharwoude, maar binnen de bedijking van den polder Heer-Hugowaard. Indijking bij de droogmaking van het voormalig meer de Heer-Hugowaard — van een gedeelte van den banne en polder Noordscharwoude binnen dien Heer-Hugowaard tot bekorting van den ringdijk van den laatste. Beslist, dat al de landerijen der opposante nimmer opgehouden hebben een gedeelte van het polderdistrict van Noordscharwoude uit te maken, en wel niet alleen de 32 bunders binnendams, maar ook de 20 bunders buitendams. Afwijzing van het verzet.

Alkmaar 8 Januarij 1857, Concl. conf.

202. Verzet tegen een dwangbevel, uitgevaardigd door of van wege een polderbestuur, en vordering tot nietig-verklaring van het dwangbevel, o. a. op grond dat het land, waarin de duiker in questie aanwezig is, niet zou zijn gelegen in het ressort van den polder, mitsdien het bestuur van dien polder niet zou zijn geregtigd daarover schouw te voeren of daarop eenige werken op eigen gezag te laten maken ten koste des opposants, veel minder nog om die kosten bij wege van parate executie op hem te verhalen, volgens feitelijke uitleggingen verworpen, als ook de verdere gronden, dat het dwangbevel is uitgevaardigd door den kameraar en ontvanger van den polder, zonder dat blijkt, dat hij die het als president van het polderbestuur heeft uitvoerbaar verklaard, die qualiteit werkelijk bezit.

Amersfoort 8 Maart 1854.

203. Invordering bij dwangbevel van Lekkendijks-gelden door het collegie van den Lek-Bovendams. Bewering van opposant dat niet al zijne landen dijkpligtig waren, en meer dan de helft der aangeslagen landen, als voor geene overstrooming van de Lek vatbaar, bij den Dijk hoegenaamd geen belang hadden, — verworpen overeenkomstig den Dijkbrief, ingesteld bij brief van Jan van Diest, Bisschop van Utrecht van 1323, vernieuwd, bevestigd en uitgebreid bij ordonnantie van Keizer Karel V van 1537 enz.

Utrecht Hof 11 Junij 1849, bev. *a* Utrecht 22 September 1843.

V. § 1.

204. Bij het woord digue voorkomende in art. 12 van het politie-reglement voor de polders in Zeeland v. 16 December 1811, kan aan niets anders gedacht worden dan aan dijken en werken, die tot zeewering dienen en die eene zijde of glooijing zeewaarts hebben, en geenszins aan dammen, die niet tot verdediging tegen de zee verstrekken, maar alleen als een middel van toegang tot eenen steiger zijn daargesteld. Indien derhalve in facto is beslist, dat de dam of dijk, waaraan de beklaagde zijn vaartuig heeft vastgelegd, strekte niet tot zeewering of verdedigings-werk, maar om den toegang te verschaffen tot de aanlegplaats van de stoombooten, is teregt besloten tot de niet-toepasselijkheid van dat artikel.

a H. R. 17 Januarij 1854, Concl. conf.

205. Art. 16 van het Keiz. Decreet v. 16 December 1811 (diefstal van dijk-materialen) heeft naast den C. P. en evenzeer als deze, wettig verbindende kracht gehad, en heeft derhalve, als van latere dagteekening, dat wetboek kunnen wijzigen. De bepaling van dat art. 16 kon, onder vigueur der Grondwet van 1815, niet worden ingetrokken of gewijzigd bij een algemeenen maatregel van inwendig bestuur, gelijk het Kon. besl. v. 29 Augustus 1823 (Sb. nº 33).

c H. R. 17 October 1860, Concl. conf.

206. Art. 20 der wet van 9 October 1841, waarbij boete is bepaald wegens niet-naleving of overtreding der keuren of reglementen, is niet van toepassing op de een tiende verhooging, schuldig wegens te late betaling van polderlasten.

b Friesland 15 September 1852.

207. Al moge het uit de vergelijking van verwante wetsbepalingen aannemelijk worden dat in art. 8 van het Keiz. Decreet van 16 December 1811 alleen ten gevolge van eene schrijffout van contre-digues extérieures in stede van autres digues extérieures gesproken wordt, zoo kan toch die misstelling niet voor eene blijkbare drukfout gehouden worden en behoort naar den bestaanden tekst van het Bulletin des lois nº 410 geoordeeld te worden. Teregt is mitsdien van alle regtsvervolging ontslagen de beklaagde wegens het rijden met een beladen kruiwagen over den zeedijk onder Retranchement, zijnde een buiten- en waterkeerende dijk.

a H. R. 28 November 1865, Concl. conf.

208. Het Keiz. Decreet van 16 December 1811, houdende een règlement de police des polders dans les départements de l'Escaut, is, als door geene strijdige bepaling afgeschaft, nog van verbindende kracht nevens het provinciaal reglement voor de polders in Zeeland van den 9 Augustus 1867. Mitsdien is het loopen over de krammatten van een zeedijk op zich zelf en afgescheiden van het toebrengen van schade, strafbaar volgens art. 11 van dat decreet.

d H. R. 25 Mei 1869, Concl. conf.

209. Het gedeeltelijk doortrekken van de bestaande bermsloot door eene ontblooting van den in die sloot liggenden houten heul, en het verder plaatsen van eene afsluiting op den dijkberm met eenige vergraving tot meerdere afsluiting, stelt niet daar het graven binnen de polders op een afstand van minder dan 20 ellen, noch eene

degradatie aan binnendijken volgens het Decr. v. 16 December 1811.

a Goes 25 Maart 1861.

210. Art. 126 en niet art. 147 van het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, gearresteerd bij Kon. Besl. van 23 September 1837, n° 57, moet worden toegepast op de overtreding, waaromtrent in facto is beslist, dat de slag, welken een beklaagde op eigen gezag heeft doen doorsteken, is een waterkeerend werk. Art. 126 is toepasselijk op het doorsteken van alle waterkeeringen zonder vergunning van de bevoegde autoriteit.

a H. R. 14 Januarij 1845, Concl. conf.

211. Het eigendunkelijk en wederregtelijk opwerpen van eenen nieuwen dijk, dam of kade op den Alemschen uiterwaard, genaamd den Pickenwaard, en alzoo het bekaden of bedijken van gronden, welke niet bekaad of bedijkt en buitendijks gelegen zijn, zonder de daartoe benoodigde permissie te hebben bekomen, is strafbaar ingevolge art. 6 en 12 der wet v. 24 Februarij 1806, met last tot amotie.

's Hertogenbosch 7 April 1842, bev. bij N.-Braband... (4).

212. Veroordeeling wegens het bij de monstering der huislieden aan het waakhuis te zijn afwezig gebleven en alzoo niet te hebben voldaan aan zijne verpligting om ten dijk te komen, na alvorens daartoe behoorlijk te zijn opgeroepen, — met verwerping van des beklaagden verdediging dat hij daartoe niet was verpligt, omdat uit het huis door hem bewoond met meer dan 3 bunders 50 roeden lands, geene Lekdijkslasten worden betaald en mitsdien niet zoude gelegen zijn binnen het ressort van het dijkbestuur van den Lekdijk-Bovendams.

Utrecht Hof 13 April 1847.

213. Hetgeen vóór vele jaren, in strijd met art. 10, 12 en 13 der gerenoveerde keur van den Alblasserwaard van den 9 April 1755 door een ingeland is verrigt en voortdurend aanwezig bleef, moet worden geacht met toestemming van het dijkbestuur te zijn tot stand gebragt. — Het gold de wegruiming van eene heining, griendgewassen en vruchtboomen, die reeds eenige jaren lang, en van boomen en heining die ruim dertig jaren hadden bestaan. Uit de bepaling van de verordening in den Alblasserwaard dat aan het bedrijven van de verboden handeling én het regtsgevolg én de verpligting van dadelijke amotie zijn verbonden, maakte de Regtbank de gevolgtrekking op, dat het aanwezig zijn der voorwerpen ten zigtbaren en ontwijfelbaren bewijze strekte van de toestemming van het bestuur om die aldaar te hebben, daar dit toch moet worden gepresumeerd aan zijne verpligting te zijn getrouw geweest en zich niet op zijne nalatigheid zijner pligten kan beroepen.

Gorinchem 29 December 1863; — cf. interl. tot getuigenbewijs Gorinchem 13 Januarij 1863.

214. De geldboete bedreigd bij de keuren van het Hoogheemraadschap van Rijnland van de jaren 1786 en 1799, moeten nog als geldig worden aangemerkt en toegepast.

a H. R. 1 Junij 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 5 Februarij 1852, waarbij was bev. Voorburg Kgr. 5 December 1851.

215. De strafbepalingen der keuren van het Hoogheemraadschap van Rijnland, vastgesteld tusschen den jare 1811 en de in-werking-treding der wet van den 12 Julij 1855 (Sb. n° 102), zijn te beschouwen als onverbindende en niet bestaande, daar de waterschaps-besturen gedurende dien tijd geene bevoegdheid hadden om tegen de overtredingen hunner keuren straffen te bedreigen. De beklaagden moeten echter, ter zake van overtreding dier keuren, niet in ieder geval worden ontslagen van alle regtsvervolging, maar worden gestraft volgens eene vroegere keur, en wel wegens het afsnijden van riet volgens de keur van 5 Mei 1766.

Woubrugge Kgr. 20 Januarij 1858. — Woubrugge Kgr. 6 Januarij 1858, waarbij tevens werd beslist, dat dit ontslag van regtsvervolging moet worden uitgesproken, ingeval de bepalingen eener keur, tusschen het jaar 1811 en de in-werking-treding der wet van 1855 vastgesteld, en regelende hetzelfde onderwerp als eene vroegere keur, strekken tot uitbreiding en verzwaring der verbodsbepalingen dier vroegere keur, en bepaaldelijk het den beklaagde ten laste gelegde feit niet zoude vallen onder het bereik dier vroegere keur.

216. Bannen (de geldsom door het dijkbestuur ter requisitie van den dijkgraaf op te leggen aan den dijkpligtige die bij de schouw in contraventie bevonden en bekeurd wordt) en verdingen (wat bovendien nog door den bekeurde moet betaald worden, wanneer niemand op de schouw voor den ban en den dijk gelooft, d. i. aanneemt den ban te betalen en het afgekeurde dijkvak te herstellen) waarvan in de polderreglementen in Noord-Braband sprake is, zijn blijkbaar van poenaal karakter en zijn thans na de wet van 9 October 1841 niet meer invorderbaar bij parate executie.

N.-Braband 29 April 1851, bev. 's Hertogenbosch 24 April 1850.

§ 2.

217. Onder de reglementen waarvan art. 23 der wet v. 9 October 1841 spreekt, even als onder die bij art. 20 bedoeld, moeten niet alleen worden verstaan de reglementen, door de dijk- en polderbesturen zelve gemaakt vóór en na de invoering dier wet, maar ook die, krachtens welke die besturen regten en bevoegdheden bezitten of hebben erlangd. Art. 49, laatste gedeelte, van het Keiz. decr. v. 16 December 1811, in verband met art. 47 van het reglem. op de administratie der polders van 28 December 1811, nopens de verdeeling der te verbeuren boeten, is zoowel door de latere bepaling van art. 23 der wet v. 9 October 1841, als door art. 4 der wet 12 Julij 1855 afgeschaft. Derhalve is teregt de boete, bij art. 11 v. het reglement op de politie v. 16 December 1811, tegen de aldaar vermelde overtredingen bedreigd, in casu wegens het des onbevoegd gaan over de buitenbekleedselen van den zeedijk te Westcapelle, bij vonnis toegewezen aan de kas van het betrokken polderbestuur.

a H. R. 1 November 1859, Concl. conf. — Middelburg 24 April 1862, omtrent voormelde afschaffing in gelijken zin en dientengevolge beslissende, dat de boete wegens het uittrekken van zoogenaamde duinhelm voor het geheel moet

komen ten bate van die watering, die de schade heeft geleden en moet herstellen.

218. Art. 5 der wet v. 12 Julij 1855 wordt geschonden, door na te laten de gevangenzetting en den duur derzelve te bepalen, waardoor de beklaagde zal worden genoodzaakt tot voldoening aan het ten zijnen laste gewezen vonnis.

a H.R. 1 November 1859.

219. Art. 467 C.P. wordt verkeerd toegepast en art. 5 der wet v. 12 Julij 1855 geschonden, door te oordeelen, dat dat art. 5 omtrent subsidiaire gevangenisstraf bij wanbetaling der geldboete, niet toepasselijk is bij de oplegging van straf, geput uit het Keiz. Decr. v. 16 December 1811, maar dat de boeten en kosten in het onderwerpelijk geval verhaalbaar zijn bij lijfsdwang.

a H.R. 17 September 1862, Concl. conf. vern. Middelburg 24 April 1862. — *b* H.R. 11 Februarij 1863, Concl. conf. — Concl. O.M. ad *c* H.R. 29 Januarij 1862.

220. Aan art. 192 van het Geldersch polderreglement v. 18 November 1831, bekrachtigd bij Kon. besl. v. 23 September 1837, bepalende, dat telkens wanneer eene overtreding tegen hetzelve is geconstateerd, daarvan aan den boetschuldige kennis zal worden gegeven, met waarschuwing dat hij op bekomen magtiging van den ambtenaar van het O.M. bij het kantongeregt, vrijwillig de boeten in de polderkas kan overstorten, — is genoegzaam voldaan, indien het polderbestuur van zijne zijde zooveel mogelijk getracht heeft de kennisgeving ter kennis te brengen van den gemagtigde des bekeurden — dien volgens art. 84 van het reglement ieder geërfde in den polder, waarin zijne landen gelegen zijn, moet aanwijzen tot het bezorgen van sommatiën, renovatiën enz. — en de beklaagde daarenboven in casu heeft te kennen gegeven, dat hij eene sommatie van den ambtenaar van het O.M. had ontvangen.

Zaltbommel Kgr. 27 Februarij 1841.

221. De bepaling van art. 47 van het reglement van politie voor de polders in de departementen van de Schelde, de monden van de Schelde enz., voorgeschreven bij Keiz. Decr. van 16 December 1811 (Bull. des lois n° 410), waarbij de ouders voor hunne kinderen, en de meesters voor hunne dienstboden, in de meest algemeene bewoordingen aansprakelijk worden gesteld voor begane overtredingen, is niet te beperken tot de kosten van regtsvervolging, maar moet ook zoowel volgens de letter als volgens den geest van gezegd reglement uitgestrekt worden tot de opgelegde straf der kosten van herstel en der geldboeten. De algemeene regel, dat de verantwoordelijkheid voor anderen zich niet tot straffen uitstrekt, lijdt uitzondering, wanneer de Wetgever duidelijk blijkt die ook gewild te hebben voor straffen, welke uit haren aard daarvoor vatbaar zijn.

f H.R. 22 Julij 1850, Concl. contr. — Sluis Kgr. 4 Februarij 1862, beslissende dat voormelde bepaling ten gevolge heeft, dat de dienstbode — in casu wegens het laten loopen van vee in de duinen — moet worden ontslagen van alle regtsvervolging, doch ook de meester, als niet in regten geroepen, niet kon worden veroordeeld.

222. Het verbod gegeven bij de keur door dijkgraaf en hoogheemraden 's lands en grootwaterschap van Woerden, gearresteerd den 17 November 1797, omtrent het beugelen van zand, is niet toepasselijk op hem die, niet als ingeland of eigenaar, maar als ondergeschikte of werktuig van eigenaren tegen het verbod gehandeld heeft.

Woerden Kgr. 5 Februarij 1855.

§ 3.

223. Volgens het bij art. 20 der wet van 9 October 1841 toepasselijk verklaarde art. 17 dier wet is het voor het bewijs der daadzaken en der schuldpligtigheid voldoende, wanneer daarvan blijkt op zoodanige wijze, als met de reglementen der collegiën en besturen overeenstemt, behoudens tegenbewijs. Indien het hoefslagboek van den Noordzijderpolder iemand aanwijst als eigenaar van de gronden, waarop de last kleeft tot onderhoud van een perceel, rust op dezen de last van tegenbewijs ingevolge art. 144 van het reglement voor het grootwaterschap van Woerden, vastgesteld door de Staten der provinciën Zuid-Holland en Utrecht den 9 en 24 Julij 1857.

Woerden Kgr. 25 April 1864, waartegen de cass. is verw. bij *d* H.R. 28 Junij 1864, Concl. conf.

224. Het eigendunkelijk door den dijkgraaf eens polders aangeslagen peilmerk kan niet tot grondslag dienen van eene wettige vervolging van de overtreding eener keur wegens het volgens de daaromtrent bestaande verordening niet hebben gemaakt het den beklaagde in eigendom en onderhoud toebehoorende gedeelte van een ringdijk, als zijnde gemiddeld 30 Ned. duimen te laag en missende de vereischte glooijing. Er bestaat op dit oogenblik in geheel Rijnland geen vast Amsterdamsch peil.

Voorburg Kgr. 21 Februarij 1868.

225. Alle dijk- en polderschouwen welke door een minder getal van heemraden zijn volbragt dan de reglementen gebiedend voorschrijven, moeten voor onwettig en van onwaarde gehouden worden, te dien effecte dat de verbalen, deswege opgemaakt, dan ook geenen wettigen grondslag voor een uit te vaardigen dwangbevel kunnen opleveren.

N.-Braband 29 April 1851, bev. 's Hertogenbosch 24 April 1850.

226. Het uitstellen der schouwen tot eenig later tijdstip dan gewoonlijk volgens de reglementen geschiedt, kan de nietigheid der schouwverrigtingen niet ten gevolge hebben.

N.-Braband 29 April 1851, bev. 's Hertogenbosch 24 April 1850.

227. Voor schouwverbalen in dijk- en polderaangelegenheden in Noord-Braband is nergens een bepaalde vorm voorgeschreven, noch de vermelding van observantie van formaliteiten bevolen; ook is nergens verboden dat, bij verhindering van den vice-president, die verbalen door een lid, loco vice-president, zullen onderteekend worden.

N.-Braband 29 April 1851, bev. 's Hertogenbosch 24 April 1850.

228. De cierschouwverbalen, welke niet bevatten algemeene voorschriften en maatregelen voor hetgeen in den loop van het jaar tot herstel of verbetering der waterwerken, bruggen

en wegen behoort verrigt te worden, en waarbij alleen gepleegde overtredingen worden geconstateerd en bekeuringen gedaan, vereischen geene goedkeuring van Gedep. Staten.

N.-Braband 29 April 1851.

229. Wanneer uit bestaande verordeningen en polderreglementen volgt, dat de schouwen, zoo gewone als buitengewone, gedaan en gedreven zullen moeten worden door dijkgraaf en heemraden, dan kan niet als wettig worden aangemerkt eene buitengewone schouw, die, willekeurig en zonder voorkennis van het collegie van dijkgraaf en heemraden, slechts door den dijkgraaf en éénen heemraad gedreven is.

Voorburg Kgr. 9 Augustus 1867.

230. Eene schouw, op eigen gezag gedreven door den dijkgraaf en een heemraad van een polder, waartoe niet besloten was in eene vergadering van het polderbestuur, en terwijl die dijkgraaf en heemraad ook niet daartoe gemagtigd waren, heeft niet plaats gehad ingevolge art. 40 van het algemeen polderreglement in Zuid-Holland, en is als eene onwettige schouw aan te merken; hiertegen kan niets afdoen het bepaalde bij art. 21 der wet van den 9 October 1841 (Sb. n° 42).

a H. R. 5 November 1867, Concl. conf.

231. Bij gebreke van bepaalde voorschriften omtrent de wijze van bekeuren wegens het bij schouwing in defecten staat bevinden van te onderhouden dijken, is het voldoende dat het resultaat der schouw in tegenwoordigheid der eigenaars opgemaakt en ten overvloede nog door aanplakking is bekend gemaakt.

Amsterdam 24 Junij 1868, bev. bij *a* N.-Holland 2 December 1869.

VI.

232. De verjaring van 3 jaren, volgens art. 5 der wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42), vangt niet eerder aan dan van het oogenblik dat de omslagen invorderbaar zijn verklaard.

Amersfoort 26 Maart 1856.

233. Ingevolge de wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42) zijn de bepalingen van het B. W. omtrent de verjaring van regtsvorderingen van burgerregtelijken aard, speciaal die van art. 2019 B. W. niet van toepassing op de publiekregtelijke vorderingen wegens polderlasten.

'sGravenhage 20 November 1866.

234. Tegen de verjaring van het middel der parate executie tot verhaal van dijk- en polderlasten kan niet worden opgeworpen, dat het polderbestuur, hangende de beraadslagingen van het Gouvernement over een verzoek om vrijstelling van die omslagen, zou hebben bekomen surseance van betaling, daar zoodanige schorsing nergens bij de wet is toegelaten, en derhalve nimmer wettig kon verhinderen het uitvaardigen van een dwangbevel, — noch dat de polderlasten althans gedeeltelijk reeds vóór de wet van 9 October 1841 (Sb. n° 42) verschuldigd waren, en dat eerst in art. 5 de verjaring van dat middel ten aanzien dier polderlasten is ingevoerd. — De verwerping van het middel van verjaring kan ook niet worden geregtvaardigd door de regtsbeschouwing dat de vorafgegane schriftelijke waarschuwing en de daarop gevolgde sommatie binnen de drie jaren zijn uitgevaardigd; dat waarschuwing, sommatie en dwangbevel slechts één geheel der parate executie uitmaken, en dat derhalve nog binnen den termijn van art. 5 zou zijn geprocedeerd.

a H. R. 30 Junij 1847, Concl. contr. verniet. Z.-Holland 28 October 1846.

DIRECTE BELASTINGEN.

I. § 1. Procedure, executie, kosten.
§ 2. Inlegering.
II. Verzet.

I. § 1.

1. Alleen de voorschriften van het Fransche arrêté van 16 Thermidor VIII moeten in aanmerking komen bij het aanwenden van executie voor den aanslag in de directe belastingen; de vroeger gebruikelijke wijze van procederen bij sommatie en renovatie is niet meer van toepassing.

c 's Gravenhage 18 December 1840.

2. Het model voor dwangbevelen in zake van personele belasting, geannexeerd aan het arrêté van 16 Thermidor VIII, moet thans als afgeschaft worden beschouwd. De vorm van zoodanige dwangbevelen wordt nergens bij de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven, en de vereischten daarvoor zijn alleen dat het door den ambtenaar die het uitvaardigde, den arr.-directeur geteekend, en vóór de ten uitvoerlegging het visum en de executoir-verklaring van zijde van den Gouverneur der provincie, er op geplaatst zij.

Amsterdam 31 December 1844, bev. bij N.-Holland 22 Januarij 1846.

3. Eerst van het oogenblik der overneming van de kohieren door de ontvangers gaat de last tot ontvangst der daarin vermelde belasting-bedragen op hen over, zoodat zij vóór dat tijdstip noch regt tot invordering noch eenig ander regt hebben.

Roermond 17 Februarij 1848.

4. De parate executie der personele belasting (bevorens contrainte genaamd) behoort, als bevattende eene executie van beschreven middelen of directe belastingen, te geschieden conform de speciale bepalingen op de invordering der grondbelasting en andere directe belastingen bestaande. Er bestaan deswege geene andere voorschriften, en er zijn ook later speciaal geene ingevoerd dan de Fransche; hiervoor komt dus wel eene waarschuwing, maar geene sommatie of renovatie te pas.

's Gravenhage 20 Januarij 1835.

5. De regtspleging bij parate executie is exceptioneel, en eene faveur, door de Wet aan de administratie vergund, maar niet opgelegd, waarvan zij gebruik kan maken, onverminderd haar regt om op de gewone wijze bij dagvaarding te ageren.

Groningen 19 April 1844.

6. Niets belet de administratie der directe belastingen om de dagvaarding te beperken tot een gedeelte der overtredingen, welke in het daarvan opgemaakte proces-verbaal vermeld zijn, wanneer zij meent van het verdere gedeelte te moeten afzien.

a H. R. 28 Mei 1839, Concl. conf. bev. Leeuwarden 28 Februarij 1839.

7. De bevoegdheid aan den eischer gegeven, om tot den afloop der zaak zijn eisch te wijzigen of te verminderen, is niet van toepassing op andere dan gewone regtsvorderingen, en ook niet bij het middel van parate executie tot verhaal van belastingen; de administratie of de ambtenaar der belastingen, die van het middel van parate executie, tot verhaal van belastingen gebruik maakt, is verpligt dadelijk met juistheid te bepalen hoeveel wordt gevorderd en waarvoor wordt geëxecuteerd, zoodat een dwangbevel, waarin meer is uitgedrukt dan later blijkt werkelijk verschuldigd te zijn, te beschouwen is als van den aanvang af gebrekkig, en alzoo van onwaarde te zijn geweest, zonder dat die onwaarde in de procedure van oppositie kan worden hersteld door de latere erkentenis der te hooge vordering. Hieruit volgt, dat voormelde administratie, zoo zij eene te hooge vordering van belasting bij dwangbevel heeft ingesteld, niet anders kan doen dan van hare verkeerde vordering afzien en een nieuw dwangbevel voor het juiste bedrag uitvaardigen, zonder in dat geval art. 134 Rv. van toepassing te kunnen maken. De belastingschuldige is mitsdien bij eene te hooge tegen hem ingestelde vordering, ook niet gehouden een juist en precies aanbod van het wezenlijk door hem verschuldigde te doen.

a H. R. 26 Junij 1846, Concl. contr.

8. De wet van 22 Mei 1845 (Sb. nº 22) strekt niet om eene door den bereids gefailleerde aangegane belastingschuld op de goederen der failliete massa te verhalen, over welke hij niet beschikken en beheeren kan; maar die wet regelt alleen de wijze van invordering van 's Rijks belastingen en den voorrang van de schatkist bij regtmatig bestaande schuld te dier zake. Voor de sedert den aanvang van het faillissement verschuldigd geworden personele belasting kan derhalve geen beslag gelegd worden, daar de gefailleerde die schuld niet wettig heeft kunnen aangaan.

Leiden 9 Augustus 1853.

9. Het verhaal van boete of van verbeurte van bepaalde voorwerpen in zake van belastingen, bv. op het personeel, als dragende het karakter eener bloot burgerregtelijke schadeloosstelling, is ook gegeven tegen de erfgenamen van den overtreder. Ter zake van dat burgerregtelijk verhaal kunnen, indien het tegen minderjarige erfgenamen, hoezeer dan ook bij den strafregter moet worden aangelegd, die erfgenamen in regten alleen worden vertegenwoordigd door hunnen voogd, zoodat de actie tegen dezen wel ontvankelijk is.

b H. R. 22 Januarij 1868, Concl. conf.

10. De strafbaarheid of straffeloosheid eener beweerde te lage of verkeerde aangifte in eenig belastingmiddel hangt niet af van de ambtshalve gedane verhooging door het collegie van zetters en de daaromtrent te vallen uitspraak der administratieve magt, maar het is uitsluitend van de competentie der regterlijke magt om over het al of niet verkeerde der aangifte en over de strafbaarheid of straffeloosheid dientengevolge in geval van bekeuringen in belastingzaken te beslissen.

a H. R. 18 September 1855, Concl. conf.

11. Art. 4 der wet van 12 November 1808, hier te lande executoir verklaard bij Decreet v. 8 November 1810 (cf. art. 16 der wet v. 22 Mei 1845 Sb. nº 22), waarbij wordt bepaald dat, zoo in cas van beslag op roerende goederen, voor de voldoening van belastingen, derzelver geheele of gedeeltelijke revindicatie gevorderd wordt, die vordering niet voor de gewone Regtbanken zal worden gebragt, dan na alvorens door eene der

belanghebbende partijen aan het administratief gezag te zijn onderworpen, ingevolge de wet v. 5 November 1799, is steeds van verbindende kracht gebleven.

Amsterdam 16 Januarij 1844. — *b* 's Hertogenbosch 7 Februarij 1840. — Zierikzee 17 Januarij 1845.

12. Wanneer de aangifte voor de personele belasting is gedaan door eenen gearresteerde, tijdens hij met zijn gezin en hem die eigenaar van de in beslag genomen goederen beweert te zijn, zamen woonde, kan de beweerde eigenaar zich naar aanleiding van artikel 16, n° 3 der wet van 22 Mei 1845 (Sb. n° 22), niet verzetten tegen de inbeslagneming van die roerende goederen, welke zich op den bodem van den belastingschuldige bevinden, al zijn de voormelde personen ook verhuisd, wanneer het nieuw betrokken en onder dezelfde gemeente gelegen huis van dezelfde meubelen voorzien is.

Utrecht 16 December 1864.

13. De ontvangers der directe belastingen kunnen boven en behalve de 2 ½ centen, wegens eene gedane waarschuwing, aan de nalatige belastingschuldigen niet in rekening brengen kosten van sommatie of renovatie, indien deze te hunnen verzoeke heeft plaats gehad.

's Gravenhage Kgr. 6 April 1842.

§ 2.

14. Het dwangmiddel van militaire inlegering ter zake van niet-betaling der directe belastingen, is bij de thans vigerende wetten niet geoorloofd. De Regtbank is bevoegd om over de wettigheid van zoodanig dwangmiddel en de daaruit voortspruitende actie tot schadeloosstelling te oordeelen.

Maastricht 24 Februarij 1843.

15. De executie wordt niet gevitieerd door het bezigen van het dwangmiddel van militaire inlegering, gedurende tien dagen, uit krachte der wet van 17 Brumaire V, later vervangen door de geheel andere verordeningen, welke omtrent de inlegering van militairen in de wet v. 16 Thermidor VIII gevonden worden; alleen kan zulks aanleiding geven tot billijke klagten bij de bevoegde autoriteit en tot eventuele schadevergoeding.

c 's Gravenhage 18 December 1840. — cf. 's Gravenhage 13 Mei 1842, tevens beslissende omtrent de inlegering van garnisaires ingevolge de wet van 16 Thermidor, dat daaronder geene soldaten of militairen in werkelijke dienst waren bedoeld, maar ambtenaren door de municipale overheid, op aanvrage der percepteurs benoemd, en met eene bepaalde akte van aanstelling voorzien; deze wijze van executie is hier te lande nog van kracht ingevolge besluit van den Souvereinen Vorst van 23 December 1813 (Sb. n° 17).

16. Ingevolge de wet van 17 Prairial V en het besluit van 16 Thermidor VIII geschiedt de gedwongen inlegering door garnisaires welke door de plaatselijke besturen op de aanvraag der ontvangers moeten worden benoemd, en zijn de burgers aangewezen waaronder die garnisaires bij voorkeur worden gekozen. Er moet dus blijken dat de ingelegerde militair als houder van dwangbevelen is aangesteld geweest en dat hij als garnisaire is benoemd geworden. Veroordeeling tot schadevergoeding wegens onwettige inlegering.

Maastricht 24 Februarij 1843.

17. Men is bij inkwartiering blootelijk verpligt diegenen te ontvangen, die op dat oogenblik werkelijk militaire dienst doen; maar niet personen, die van hun korps zijn gedetacheerd, om binnen de linie van toezigt als commiezen of adjunct-commiezen dienst te doen onder de onmiddellijke orders van ambtenaren der indirecte belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.

Zeeland 23 December 1844, bev. Goes 7 November 1844.

18. Een garnisaire kan niet worden ingelegerd in de woning van een niet belastingschuldige, omdat deze te zijnent een belastingschuldige huisvest.

Rotterdam 23 Julij 1846.

19. De wettigheid der inlegering als een dwangmiddel tot betaling der belasting toegestaan, en mitsdien het bestaan van het misdrijf van weigering des belastingschuldigen, om den ingelegerden krijgsman voeding en nachtleger te geven, moet geacht worden afhankelijk te zijn van de kennisgeving der voorgenomen inlegering, door den ontvanger ten minste 24 uren te voren aan den belastingschuldige schriftelijk gedaan; de straf tegen dat misdrijf bepaald, kan mitsdien niet worden opgelegd, wanneer niet blijkt dat die kennisgeving 24 uren te voren geschied is.

c H. R. 13 April 1847, Concl. contr.

20. Aan art. 17 der wet v. 22 Mei 1845 (Sb. n° 22) is voldaan door eene kennisgeving aan den belastingschuldige, dat de magtiging tot inlegering aan den ontvanger is verleend, en wordt dat dwangmiddel dus wettig aangewend, zonder voorafgaande kennisgeving van het voornemen om daarvan gebruik te maken.

H. R. 15 November 1847, Concl. conf. — cf. *c* H. R. 13 April 1847, waarbij het arrest a quo uit hoofde van het onwettige van het bewijs, dat de kennisgeving was gedaan, werd vernietigd.

21. De straf bij art. 17 der wet van 22 Mei 1845 gesteld op de weigering van huisvesting aan den ingelegerden krijgsman, kan niet worden toegepast, indien door den daartoe aangewezen ambtenaar geen persoonlijk onderzoek is ingesteld naar de gronden dier weigering.

b N.-Holland 25 Februarij 1861.

22. Redelijkerwijze kan niet worden verondersteld dat de wetgever een geheel onbemiddeld en behoeftig persoon onder bedreiging van straf zou hebben willen noodzaken tot het onmogelijke, het geven van voeding, spijs en daggeld, die hij zelf niet bezit en van een ander erlangt. Weigeren is niet toepasselijk op hem die niet geven kan.

Rotterdam 23 Julij 1846.

II.

23. Men behoeft om ontvankelijk te zijn in zijn verzet tegen een dwangschrift in zake van directe belastingen, niet te wachten tot dat aan hetzelve, door de aantasting van de goederen des schuldenaars, gevolg is gegeven, maar die

oppositie kan utiliter gedaan worden zoodra het dwangbevel is beteekend.

Sneek 6 Junij 1849.

24. Betwisting der «wettigheid van den aanslag» (art. 15 der wet van 1845) bevat mede het beweren, dat hetgeen waarvoor men is aangeslagen, niet valt in de termen der belasting, hetzij omdat het niet is vermeld in de belastingwet, hetzij omdat daarvoor bij die wet vrijstelling is verleend. Die wettigheid is niet anders dan het op de belastingwet gegrond zijn van den aanslag, dat is, van het brengen van iemand als belastingschuldige op de kohieren der belasting. Men zou de aangehaalde woorden ten onregte willen beperken tot de administratieve werkzaamheden van contrôleur en zetters, leidende tot vaststelling van het kohier.

H. R. 26 October 1866, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 30 November 1865, waarbij was bev. Amsterdam 13 December 1864, houdende onbevoegd-verklaring om kennis te nemen van het verzet tegen een dwangbevel, ter zake dat de opposant als directeur eener naamlooze vennootschap in gebreke is gebleven om te voldoen de som waarvoor hij ambtshalve als patentpligtige is aangeslagen voor de overschrijving van de reserve-rekening als fournissement op het nog te storten kapitaal, — welk verzet daarop was gegrond dat de opposant te dier zake niet is patentpligtig, daar in deze noch uitdeeling, noch aflossing, noch accres van kapitaal heeft plaats gehad, en geene andere dan deze rubrieken vallen in de termen der wet.

25. Art. 16 der wet v. 22 Mei 1845 (Sb. n° 22) op de invordering van 's Rijks directe belastingen (welk art. heeft vervangen de bepaling van art. 4 der wet v. 12 November 1808), hoewel daarbij wordt gezegd dat zij hunne bezwaren schriftelijk kunnen indienen, moet geacht worden aan derden die op de door den ontvanger in beslag genomen roerende goederen geheel of gedeeltelijk regt meenen te hebben, te verbieden dadelijk de zaak op de gewone wijze voor de regterlijke magt te vervolgen, zonder voorafgaande inlevering van een bezwaarschrift bij den Gouverneur der provincie, door tusschenkomst van den ontvanger.

Gorinchem 23 Januarij 1847. — *a* Amsterdam 26 Januarij 1847. — Utrecht 8 Augustus 1848, beslissende tevens, dat na eene afwijzing van het bezwaarschrift door den Gouverneur, de dagvaarding, met het oog op art. 16, al. 2, op straffe van niet-ontvankelijkheid moet worden gedaan binnen drie dagen na de beteekening dier afwijzing.

26. Bij art. 16 der wet v. 1845 is wel voor derden die regt beweren te hebben op eenige der in beslag genomen voorwerpen, na afwijzing van hunne reclame door den Gouverneur, een termijn van drie dagen na de beteekening der afwijzende beslissing gesteld, maar deze bepaling als zijnde van stricte toepassing en alleen derden betreffende, mag niet op het verzet van den beslagen schuldenaar toegepast worden.

's Gravenhage 16 Februarij 1849.

27. Verzet tegen een dwangbevel daarop gegrond, dat opposant het aanslagbiljet niet dan drie maanden na de afkondiging van het kohier, en zulks na de ontvangst der waarschuwing en aanmaning zoude hebben ontvangen. Omstandigheden, die aannemelijk maakten het beweren van den geopposeerde, dat het aanslagbiljet, dat de dagteekening voerde van 31 Julij, hoogst waarschijnlijk dadelijk daarna aan den opposant was verzonden, en dat, indien de opposant, zoo als deze poseerde, op den 21 October daaraanvolgende een aanslagbiljet mogt hebben ontvangen, dit hoogst waarschijnlijk zoude geweest zijn een zoogenaamd duplicaat. In deze omstandigheden kan opposant niet worden toegelaten tot het bewijs door getuigen, dat het door hem overgelegde aanslagbiljet eerst op den 21 October aan hem is bezorgd geworden, daar dit getuigenbewijs niet zoude kunnen leiden tot de beslissing der daadzaak, dat dit aanslagbiljet het originele is.

b Groningen 28 April 1848.

28. Onder de «kosten» die ingevolge de laatste zinsnede van art. 15 der wet v. 22 Mei 1845 moeten worden geconsigneerd voor de ontvankelijkheid van het appel of de cassatie tegen het afgewezen verzet, moeten worden verstaan al de kosten, veroorzaakt door de wanbetaling van den belastingschuldige, en dus zoowel die voorafgegaan aan het dwangbevel, als die van het dwangbevel zelf.

b H. R. 5 Junij 1863, Concl. conf.

29. Onder de «kosten» welke volgens art. 15, al. 5 der wet van 22 Mei 1845 (Sb. n° 22) moeten geconsigneerd worden, alvorens de opposant in hooger beroep of cassatie mag komen, moeten verstaan worden *al* de kosten, geene uitgezonderd, veroorzaakt door de wanbetaling van den belastingschuldige; daaronder zijn dus ook begrepen al de geregtskosten, waartoe de in verzet gekomene is veroordeeld. Die consignatie is noodzakelijk voor het beroep in cassatie, al zijn de kosten van het verzet bij het instellen van het hooger beroep geconsigneerd, en al heeft bij het vroeger arrest geene begrooting der kosten plaats gehad. In dit geval kan van den regter eene afzonderlijke begrooting verzocht of de wederpartij tot eene opgave der kosten gesommeerd worden, zoo noodig met inroeping van 's regters beslissing in geval van verschil.

H. R. 2 Junij 1871, Concl. conf.

DOMEIN.

I. Kroon- en Staatsdomein, nationaal verklaarde goederen, gronden aan zee enz.
II. Beheer, vervreemding, regten.
III. § 1. Procedure en vertegenwoordiging.
§ 2. Dwangbevel en verzet.
§ 3. Bewijzen.

I.

1. Bij art. 1 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 40) zijn aan den Koning als patrimonieel

goed overgedragen de domaniale tienden (onder anderen) in Gelderland, niet slechts voor zooverre deze destijds door het domein werden ingevorderd, maar de algemeene tiendgeregtigdheid, zoo als die aan het domein mogt toekomen. Het domaniaal tiendregt kan niet beschouwd worden als te behooren tot de regalia majora, onafscheidbaar aan de Souvereiniteit gehecht; het behoort ook in de handen des Souvereins zelven tot de regalia minora; als zoodanig is het vatbaar om te worden afgestaan, zoo als de Staat hetzelve bezit.

a H. R. 3 April 1846, Concl. conf.

2. De domeinen bij de wet van 26 Augustus 1822 in patrimonielen eigendom aan Koning Willem I overgedragen, kunnen niet geacht worden thans het eigendom te zijn van de erfgenamen van Koning Willem II; zij moeten als Kroondomein worden aangemerkt, waarvan de opkomsten door den regerenden Koning worden genoten.

Gelderland 5 Julij 1853; — cf. eindarr. Gelderland 26 April 1854.

3. Wat er ook moge zijn van het beweren, dat Z. M. Koning Willem II bij het benoemen bij besluit van 30 Junij 1843, n° 48, van een administrateur over de domeinen, die, afgestaan bij de wet van 26 Augustus 1822, aan hem bij art. 60 van het traktaat van 5 November 1842, goedgekeurd bij de wet van 4 Februarij 1843 (Sb. n° 3), in vollen eigendom zijn teruggegeven, — gehandeld zou hebben als privaat persoon, waaruit het vervallen van het mandaat, verstrekt bij de bedoelde benoeming en van de daarna vastgestelde instructie van dien ambtenaar, hetzij door art. 27 der Gr.wet van 1848, hetzij door het overlijden van dien Vorst, zou moeten worden afgeleid, — staat in alle geval dit vast, dat bij het overlijden van Koning Willem II, die domeinen niet waren privaat eigendom van dien Vorst. Diezelfde domeinen toch zijn door genoemden Vorst, blijkens art. 27 Gr.wet, aan den Staat teruggegeven tot kroondomeinen, zoodat deze op dat oogenblik zijn geworden domeinen van den Staat, doch waarvan het inkomen aan de Kroon verbonden blijft. Bij die Gr.wet zijn geene bepalingen gemaakt omtrent het beheer dier goederen, en kan alzoo de kwaliteit van den administrateur van 's Konings particuliere domeinen niet geacht worden door art. 27 der Gr.wet te zijn vervallen.

's Gravenhage 24 November 1854.

4. De nationaal-verklaring bij art. 4 der additionele artikelen van de Staatsregeling van 1798 uitgesproken, betreft niet alle voormalige geestelijke goederen, maar alleen die geestelijke goederen en fondsen, waaruit te voren werden betaald de traktementen of pensioenen van leeraren of hoogleeraren der voormaals heerschende Kerk. Aan de nationaal-verklaring van alle voormalige geestelijke goederen is geen gevolg gegeven bij besluit van Koning Lodewijk Napoleon van 2 Augustus 1808, als zijnde daarbij alleen bevolen het overbrengen in de publieke schatkist van alle kerkelijke goederen of fondsen, die toen strekten om aan geestelijken hun traktement geheel of gedeeltelijk te betalen, waarmede bedoeld zijn die, in het 4de add. artikel vermeld.

b H. R. 6 Junij 1856, Concl. conf. — In gelijken zin, wat het hoofdbeginsel betreft, H. R. 29 Februarij 1856, Concl. conf. vern. *a* Gelderland 29 December 1854, en bev. Nijmegen 29 November 1853.

5. Aan het domeinbestuur is niet alleen opgedragen het beheer van alle goederen van geestelijken oorsprong, waartoe vicarie-goederen behooren, maar dat bestuur is bovendien belast met de opsporing en opvordering van goederen van dien aard, welke voor den Staat verholen mogten zijn gehouden.

a Gelderland 29 December 1854, verniet. bij H. R. 29 Februarij 1856, Concl. conf. op grond dat die goederen door de Hervorming der 16de eeuw niet aan het domein van den Staat vervallen zijn, met bevest. van Nijmegen 29 November 1853.

6. Door de bij art. 200 en 201 der Constitutie van 1798 ingevoerde eenheid van goederen en schulden der provinciën en der drie kwartieren van Gelderland, is de Staat getreden in die regten op de vicarie-goederen in Gelderland gelegen, welke de Staten dier provincie daarop hadden, zoodat de Staat als eigenaar het regt heeft om van dengenen die, hetzij op specialen last, hetzij als negotiorum gestor, het beheer over die goederen gehad en ze geadministreerd heeft, rekening en verantwoording te vorderen.

Tiel 20 Mei 1853, met aanneming van motieven bev. bij *b* Gelderland 29 December 1854. — cf. in gelijken zin Gelderland 21 September 1853.

7. Onder de goederen, wier nationaal-verklaring bij art. 4 der addit. art. der Constitutie van 1798 werd uitgesproken, konden zeer zeker niet worden begrepen die, welke krachtens legaat, schenking of andere wettige eigendoms-verkrijging, de particuliere eigendom geworden waren van eene bijzondere kerkelijke gemeente (ofschoon deze ook een deel uitmaakte van de Staatskerk). Integendeel werd die eigendom geëerbiedigd, zelfs voor het geval dat die goederen reeds nationaal verklaard mogten zijn, blijkens de in gemeld art. voorkomende woorden: «blijvende »nogtans onverlet de aanspraak welke eenig »ligchaam of gemeente daarop mogt maken.» Dit wordt nog ten overvloede bevestigd door de bepalingen van het 5de addit. artikel.

Hoorn 17 Junij 1863.

8. De goederen, behoord hebbende aan buitenlandsche geestelijke corporatiën, zijn, voor zooverre die goederen hier te lande zijn gelegen, ten gevolge van de suppressie van die gestichten, tot de domeinen van dit Rijk overgegaan, zoodat ten gevolge daarvan het bestuur der domeinen volledig zijne bevoegdheid heeft bewezen, om dergelijke uitgangen in te vorderen.

a Gelderland 30 Junij 1852. — Gelderland 15 Februarij 1854.

9. Het bestuur der domeinen is geregtigd, (mits het bewijs leverende van de schuldpligtigheid en de identiteit der perceelen, waarvan het den bezitter in regten heeft aangesproken), tot het innen der uitgangen aan voormalige vicariën in Gelderland verschuldigd.

Zutphen 5 Augustus 1847. — Tiel 25 Februarij 1846.

10. Uit de omstandigheid, dat bij Keizerlijk decreet van 21 Februarij 1811 alle goederen

van geestelijken oorsprong, waaronder, blijkens de præmissen van dat decreet, ook die van het kapittel van Sinte Marie te Utrecht, zijn vereenigd met het domein van den Staat en mitsdien regtens onder het bestuur der Staatsdomeinen zijn gebragt, volgt niet dat dat bestuur in al de regten en verpligtingen van dat kapittel zoude zijn getreden of geregtigd zoude zijn om als uitvoerder of beheerder eener armen-fundatie voor dat kapittel op te treden.

Utrecht 13 Mei 1853.

11. De vicarie van Bloemestein moet geacht worden ook thans nog te bestaan en hare goederen niet te hebben verloren. De Staat kan niet als eigenaar van de daartoe behoorende goederen worden beschouwd.

Utrecht Hof 6 December 1858, bev. Amersfoort 22 October 1856.

12. Het domein van den Staat moet geacht worden wettelijk te zijn opgevolgd in den eigendom der grondrenten en cijnsen, binnen de provincie Noord-Braband, welke vroeger aan het Huis van Oranje-Nassau verschuldigd waren.

N.-Braband 18 November 1851.

13. De goederen van de voormalige Ommelander-kas behooren niet tot die welke door art. 200 der Staatsregeling van 1798 nationaal eigendom geworden zijn. De Ommelander-kas is steeds gebleven de eigendom van de bevolking der landstreek, binnen welker grenzen de voormalige Ommelanden waren gelegen.

b H. R. 13 Mei 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 27 April 1869.

14. Bij art. 434 Wetb. v. Lodewijk Napoleon is bevestigd de oude regtsregel, dat alle inculte gronden, voor zoover die niet aan anderen waren uitgegeven, vroeger aan den Souverein behoorden en later aan het domein of den Staat zijn gekomen. Die bevestiging stelt een verkregen regt daar hetwelk door de opvolgende wetgevingen niet is te niet gegaan.

Concl. O. M. ad *b* H. R. 31 October 1851; — anders bij het arrest a quo, tot cassatie waarvan werd geconcludeerd, Utrecht Hof 6 December 1850, bev. *a* Amersfoort 12 April 1850.

15. Het voormalig bisschoppelijk paleis te Roermond, dat bij de inlijving van die stad bij Frankrijk nationaal domein is geworden en ingerigt voor de militaire dienst (hospitaal of kazerne), moet geacht worden tot het vervreemdbaar en verjaarbaar domein van den Staat te behooren, zoolang niet blijkt, dat het voor de openbare militaire dienst is bestemd geworden door eene verklaring van het corps législatif, eene magtiging der assemblée nationale of een besluit der consuls. De latere bestemming van dat goed, om nl. te dienen voor de teregtzitting van de Regtbank en het Kantongeregt, met wat daartoe behoort, alsmede voor kazerne en stalling van de maréchaussée, kon de onvervreemdbaarheid en onverjaarbaarheid niet te weeg brengen, als behoorende het niet tot de goederen, welke volgens art. 538 en 540 C. N. van het publiek onvervreemdbaar en onverjaarbaar domein deel maken.

Limburg 28 Junij 1869, bev. Roermond (eindvonnis) en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 25 Februarij 1870. — cf. Roermond 30 Junij 1864, bev. bij Limburg 8 Januarij 1866 (interlocutoire uitspraken).

16. De Staat is eigenaar van de gebouwen, dienende tot kazernen en militaire stallen, bij besluit van den Souv. Vorst van 26 Junij 1814 aan de gemeente Maastricht onder de daarbij bepaalde voorwaarden ten gebruike afgestaan.

Maastricht 24 December 1857, bev. bij *a* Limburg 17 October 1859. — cf. *a* H. R. 15 Junij 1860, Concl. conf., en eindarr. Limburg 22 April 1861, waarbij werd beslist dat aan de voorwaarden van onderhoud en gebruik door de gemeente niet was voldaan.

17. Bij den titel, waarbij door den Staat zekere gebouwen ten gebruike werden afgestaan aan de gemeente Maastricht, is geen onderscheid gemaakt tusschen reparatiën tot gewoon onderhoud en grove reparatiën; de gemeente Maastricht heeft daarin niet behoorlijk voorzien, en het kan niets ter zake afdoen, dat het een of ander lokaal of gedeelte van eenig gebouw zich niet in slechten toestand bevindt. Ook heeft de gemeente de haar afgestane goederen niet volgens hunne bestemming gebruikt, door ze aan bijzondere personen in huur te geven enz.

Limburg 22 April 1861; — cf. *a* Limburg 17 October 1859, waarbij met vern. v. Maastricht 24 December 1857, een onderzoek door deskundigen werd bevolen ten einde den staat van onderhoud der questieuse gebouwen te onderzoeken, en voorts een getuigenbewijs aan het bestuur der domeinen werd opgelegd ten aanzien van het gebruik dier gebouwen door de gemeente in strijd met de daaraan gegeven bestemming (van kazernen). — cf. *a* H. R. 15 Junij 1860, waarbij de cass. werd verw. tegen voormeld interlocut. arr., zonder dat daarbij echter voormelde vraag werd beslist.

18. Het decreet van 11 Januarij 1811 (Bull. 344) omtrent hetgeen als «lais et relais de la »mer» behoort tot de «dépendances du domaine »public,» is in Noord-Nederland van kracht; het is niet afgeschaft door den C. N. en is ook toepasselijk op de in 1811 bestaande kwelders, voor zoover die nog aan de werking van ebbe en vloed onderhevig waren.

a Appingadam 28 Junij 1866.

19. Alle aan zee gelegen landen, die tijdens de invoering van het decreet van 11 Januarij 1811 (Bull. des lois nº 344) aan ebbe en vloed (ook aan springvloed) onderhevig waren, behooren tot het domein; de zoogenaamde «kwel»ders» maken daarop geene uitzondering.

a Appingadam 28 Junij 1866.

20. Een door de rivier bij gewoon hoog water overdekt terrein moet geacht worden eigendom te zijn van den Staat.

Tiel 1 Februarij 1867; — cf. *b* H. R. 11 Maart 1867.

21. De Lauwerzee is te beschouwen als een binnenwater en als de monding van de rivier de Hunze; waar het de beslissing geldt of het domein regt heeft op de beweerde in die zee aanwezige lais et relais de la mer, zijn dus hare oevers niet gelijk te stellen met het zeestrand.

b Appingadam 28 Junij 1866, bev. bij Groningen Hof 29 Maart 1870.

22. Ofschoon enkele zaken die buiten den handel (extra commercium) zijn, in art. 577 v. B. W. in navolging van den Code Civil, als eigendommen jure publico van den Staat worden

opgenoemd, sluit dit evenwel niet uit, dat weder andere de eigendom jure publico van de gemeente of provincie kunnen zijn, welk beginsel, dat ook provinciën en gemeenten even als de Staat jure publico zaken kunnen bezitten, ook bij latere wetten, speciaal bij de provinciale wet in art. 134 en in de gem.wet in art. 179, litt. h, art. 203, litt. b, en art. 230 steeds is gehandhaafd geworden.

Zwolle ... (4).

II.

23. Het wettelijk bestaan van het bestuur der domeinen kan niet worden ontkend, omdat het bij de wet v. 27 December 1822 (Sb. nº 59) ingestelde amortisatie-syndicaat bij de wet van 27 December 1840 (Sb. nº 77) tegen den laatsten December van dat jaar is ontbonden en daarbij is bepaald, dat 's Rijks domeinen zullen worden gebragt onder het algemeen bestuur.

Arnhem 28 Februarij 1861.

24. De regelen omtrent lastgeving, in het B. W. voorgeschreven, kunnen op het beheer der kroondomeinen niet van toepassing zijn, zoodat de magtiging van Koning Willem II, aan den heer Staatsr. van Mesritz in den loop van het jaar 1843, na de wet van 4 Februarij 1843 (Sb. nº 3) verleend, moet geacht worden van voortdurende kracht te zijn, en is hierin ten gevolge van het overlijden van den physieken persoon van Koning Willem II, — zonder dat behoeft te worden onderzocht, aan wien door dien Staatsraad de vruchten en inkomsten der kroondomeinen moeten worden verantwoord, — geene verandering te weeg gebragt.

Utrecht 8 October 1851.

25. De onderscheiding dat het polderbestuur moet geacht worden de questieuse, tot publieke vaart bestemde wateren jure publico te bezitten, is niet in strijd met eenig artikel van het Burgerlijk Wetboek; zij volgt integendeel noodzakelijk uit de art. 577 tot 581 B. W., en brengt tevens mede, dat een dominium jure publico, ter voldoening aan de bestemming ten gebruike van het publiek, eigenaardige daaruit voortvloeijende verpligtingen oplegt, waartoe een eigenaar jure privato niet gehouden is.

c H. R. 26 Junij 1863, Concl. conf. verw. het beroep tegen Z.-Holland 26 Mei 1862, waarbij was vern. Rotterdam 2 Januarij 1861.

26. Al kon aangenomen worden, dat de Staat als collator het regt van beheer der vicarie-goederen van Bloemestein had, zoo heeft het domein-bestuur het regt niet dat beheer uit te oefenen, zoolang het niet aantoont dat bij eene wet dat beheer aan hem is opgedragen.

Utrecht Hof 6 December 1858, vern. Amersfoort 22 October 1856.

27. Geene wetsbepaling verbiedt om zaken, aan den Staat toebehoorende, in eigendom over te dragen en in den handel te brengen; gevolgelijk is eene regterlijke beslissing, dat de eigendom van den bodem van eenen zeeboezem tot het Staats-domein behoorende, is kunnen worden overgedragen, aan geene bedenking onderhevig.

b H. R. 6 Januarij 1854, Concl. conf.

28. Het verbod bij art. 8 der wet van 1 December 1790 omtrent vervreemding van Staatsdomein tenzij uit kracht eener wet, heeft alleen betrekking op vervreemdingen gedaan aan particulieren, maar niet op die gedaan tot dotering of tot tegemoetkoming van departementen, gemeenten of andere Staats-instellingen en openbare inrigtingen.

Maastricht 26 Januarij 1865; — cf. het betrekkelijke arr. Limburg 12 November 1866, waarbij wordt uitgegaan van het beginsel, dat het Keizerlijk decreet van 9 April 1811, bij welks art. 4 de Keizer bevoegd is verklaard, om over nationale gebouwen ten voordeele van openbare inrigtingen te beschikken, kracht van wet heeft behouden tot op de wet van 29 Augustus 1848 (Sb. nº 39), en dat de Koning krachtens dat decreet bevoegd was op 22 Augustus 1825 ten voordeele van de provincie Limburg over de tot het Staats-domein behoorende Minderbroeders-kerk te beschikken.

29. De wetten van 27 December 1822 (Sb. nº 59) en van 27 December 1840 (Sb. nº 77) gaven in 1842 de bevoegdheid om, zonder toestemming van de wetgevende magt, domein-goederen te verkoopen welke in die wetten niet speciaal zijn aangeduid.

Nijmegen 30 December 1851, bev. bij Gelderland 12 Januarij 1853.

30. In weerwil van art. 580, 593 enz. B. W. en van de wet van 16 November 1814, kunnen bijzondere personen regten verkrijgen op militaire landsgronden.

a H. R. 17 Februarij 1854, Concl. conf.

31. Wanneer eene kreek of vlotbare stroom door particulieren is afgedamd, met voorkennis van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, en onder toezigt van den in het kanton aanwezigen Ingenieur van den Waterstaat, is het Bestuur der Domeinen ontvankelijk in eene vordering tot amotie van dien zonder zijne toestemming of magtiging gelegden dam.

a Zeeland 30 December 1851.

III. § 1.

32. Het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering kan niet geacht worden eenigzins hetzij implicite, hetzij explicite, te derogeren aan de exceptionele vormen van regtspleging, welke, in bepaalde materiën, bij de invoering van dat Wetboek bestonden, — speciaal in zake van domaniale inkomsten.

's Hertogenbosch 10 April 1839.

33. De exceptionele wijze van procederen, bij art. 17 der wet van 27 Ventôse IX voorgeschreven, is evenzeer toepasselijk op de regtsvorderingen, welke ter zake van de perceptie van domaniale inkomsten worden ingesteld, als op die, waarbij de betaling van registratie-regten enz. wordt geëischt; het maakt omtrent de vordering van domaniale inkomsten geen onderscheid, of het Bestuur der Registratie en dat der Domeinen vereenigd, dan wel of die besturen van elkander afgescheiden zijn.

's Hertogenbosch 10 April 1839.

34. Het domein-bestuur is ontvankelijk in de vordering tot revindicatie van aanwassen, na de invoering van het Keiz. decreet v. 1811 ontstaan, zonder dat tegen die actie kan worden opgeworpen eene exceptie van praematuriteit op grond dat vooraf bij de administratieve au-

toriteit op eene reclame van den verweerder moet worden uitspraak gedaan.

H.R. 7 November 1845, Concl. conf. vern. Overijssel 9 September 1844.

35. Een geding, ten onderwerp hebbende de handhaving der regten en belangen van 's Rijks domeinen, wordt regtmatig gevoerd ter requisitie van het domein-bestuur, uitgeoefend wordende door den Minister van Finantiën te 's Hage.

Overijssel 9 September 1844.

36. Alle regtsvorderingen, 's Rijks domein betreffende, worden thans (ook met het oog op het Kon. Besl. v. 22 Maart 1841, Bijv. Sb. 1841) bevoegdelijk ingesteld en vervolgd op naam van den Min. van Fin., als uitoefenende het bestuur der domeinen.

N.-Braband 18 Maart 1851, bev. 's Hertogenbosch 30 Maart 1849. — N.-Braband 15 Junij 1852, waarbij is beslist, dat het domein-bestuur, ook met het oog op de wet v. 27 December 1828 (Sb. n° 9), j^is. art. 5 der Wet v. 27 December 1840 (Sb. n° 77) en de Kon. Besl^n v. 22 Maart 1841, n° 112 en 113, suo nomine kan procederen in zaken, den Staat betreffende, met bev. van Breda 3 September 1850.

37. Uit art. 4 der wet v. 19 Augustus 1791, j^o. art. 17 der wet v. 27 Ventôse IX en art. 65 der wet v. 22 Frimaire VII volgt, dat de bijzondere wijze van procederen, bij beide laatstgemelde wetten voorgeschreven, in geval van uitvaardiging van dwangschrift tot invordering van inkomsten van het Staats-domein, in casu eener grondrente, ook moet gevolgd worden, wanneer in den loop van het geding van oppositie degeen, tegen wien het dwangschrift is uitgevaardigd, den regtstitel betwist, waaruit de vordering mogt voortspruiten.

a H. R. 9 April 1847, Concl. conf.

38. Onder de generieke uitdrukking van inkomsten of perceptiën, welke bij art. 17 der wet v. 27 Ventôse IX omtrent de exceptionele wijze van procederen ten aanzien der invordering van domaniale inkomsten gebezigd is, moet ook de invordering van boeten geacht worden te zijn begrepen.

's Hertogenbosch 10 April 1839.

39. Het Domein-bestuur is niet verpligt bij prokureur te procederen.

Utrecht 28 Januarij 1842.

40. Het Bestuur van 's Rijks domeinen is bevoegd om in regten op te treden tot handhaving der voorwaarden bedongen bij den verkoop van wallen, grachten, sluizen, kaden en muren der vesting Woerden, welke ingevolge de wet van den 27 December 1822 aan het Domein-bestuur ten verkoop waren overgegeven.

Leiden 11 November 1856.

41. Eene vordering om aan den eischer te vergoeden alle kosten, schade en interessen hem berokkend door wanpraestatie van de tiend van een aangewezen perceel land, betreft niet het eigendomsregt van dat erf, zelfs al betwist de gedaagde zijne tiendpligtigheid; de dagvaarding, niet de daartegen gevoerde verdediging bepaalt den aard eener vordering. De administrateur van het kroondomein die, wanneer de eigendom van een tot dat domein behoorend goed of regt betwist wordt, alleen verpligt is daarvan kennis te geven aan den Minister van Finantiën, is derhalve bevoegd eene actie als de voormelde te zijnen name als zoodanig te vervolgen.

a H. R. 13 Maart 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 29 April 1867, waarbij was vern. 's Gravenhage 16 Februarij 1866, Concl. conf.

42. De administrateur van 's Konings particuliere domeinen is bevoegd ook voor de kroondomeinen op te treden.

Gelderland 5 Julij 1853.

43. Het Domein-bestuur van den Staat is bevoegd de regten van het kroondomein te doen gelden en te handhaven.

Goes 14 September 1857.

44. Het Domein-bestuur is niet bevoegd op te treden tot opvordering van tienden, die bij de wet van 26 Augustus 1822 aan den Koning zijn opgedragen, en in het jaar 1848 aan den Staat zijn teruggegeven, doch alleen onder bepaling, dat deze als inaliënabel aan het Kroondomein behoorende zouden worden beschouwd.

a Zeeland 20 September 1859, bev. Zierikzee 7 September 1858.

45. Het bestuur der domeinen heeft alleen woonplaats te 's Gravenhage, en niet overal waar zijne ontvangers hunne kantoren gevestigd hebben. De Regtbank is derhalve incompetent om te oordeelen over eene zuiver persoonlijke regtsvordering, als hoedanig moet beschouwd worden die tot overgifte der goederen tot de daarbij vermelde vicarijen behoorende, en om rekening te doen van het beheer, — indien de verweerders buiten 's lands woonachtig zijn.

b Gelderland 27 Junij 1855, bev. Nijmegen 2 Januarij 1855.

46. De agent der Domeinen op eene plaats kan geene cassatie aanteekenen voor zijnen ambtgenoot op eene andere plaats.

c H. R. 17 Maart 1840, Concl. conf.

§ 2.

47. Het Bestuur der Domeinen heeft ingevolge de Wet v. 19 Augustus 1791 het regt een dwangschrift af te geven tot invordering der pachtpenningen, tot de vicarie-goederen in Gelderland betrekkelijk.

Tiel 25 Februarij 1846.

48. Het dwangschrift tot verhaal van inkomsten aan het domein verschuldigd, moet geregistreerd zijn. Bij gebreke van registratie moet de opvordering niet-ontvankelijk worden verklaard.

's Hertogenbosch 20 Januarij 1860.

49. Het verzet tegen een dwangbevel, uitgevaardigd voor het volle bedrag van den pachtprijs van domaniale gronden, is gegrond, indien de pachter niet het volle genot gehad heeft, en het Bestuur der Domeinen geene vermindering van pacht toestaat.

b Alkmaar 30 Januarij 1851.

§ 3.

50. Het Bestuur der Domeinen, dat een dwangbevel uitvaardigt tot betaling van renten, wordt door de exceptionele procedure, in domein-zaken voorgeschreven, niet ontslagen van de verpligting die de wet aan den eischer tegenover den gedaagde oplegt, om het bewijs zijner vordering te leveren.

N.-Braband 13 Januarij 1857.

51. Het Domein-bestuur, bij dwangschrift tot verhaal van renten procederende, is gehouden

bewijs te leveren, wanneer de gesommeerde verzet doet tegen het dwangschrift op grond van betwisting van den titel.

's Hertogenbosch 8 October 1847.

52. De Staat, eene vordering instellende tot reclame van den eigendom van een eiland in eene rivier volgens art. 577 B.W., moet het *ontstaan* van dat eiland bewijzen. Mitsdien kan in cassatie niet worden opgekomen tegen de beslissing, «dat niet is gebleken, dat de opgevor» derde gronden zijn opwas, met deszelfs aanwas» uit de bedding der rivier voortgekomen.»

b H.R. 16 Junij 1854, Concl. conf.

53. Waar het domein-bestuur als eischer optredende beweert tot het beheer van zekere vicarie-goederen geregtigd te zijn, mag het de vraag niet zijn of de gedaagde tot dat beheer geregtigd is, maar alleen of de eischer zijn regt heeft bewezen.

b c d H.R. 7 Maart 1856, Concl. conf.

54. Bij eene erkenning en bevestiging der rente niet alleen op een bijzonder vermeld stuk onroerend goed, maar ook op alle de overige vaste goederen, kan niet van het eischend Domein-bestuur gevorderd worden de aanwijzing van ieder bepaald stuk onroerend goed, waarop de gevorderde rente is gevestigd, maar in dit geval rust op den schuldenaar de last om aan te toonen, dat het onroerend goed, waarop de rente bepaaldelijk is gevestigd, door hem is gealiëneerd, en de eigendom daarvan met de schuld der rente op derden is overgegaan.

's Gravenhage 5 Maart 1852.

55. Bij gebreke van den constitutieven titel kan het bezit van het regt tot uitkeering van de zoogenaamde tertia, op vicarie-goederen geaffecteerd, worden bewezen door bescheiden, oude rekeningen enz., en de eigenaar, die zoodanige goederen met den last van zoodanige uitkeering ten behoeve van derden heeft gekocht, is bij voortduring verpligt daaraan te voldoen.

Utrecht 26 Junij 1844.

56. Feiten en bewijzen tot staving van een eisch tot revindicatie van terreinen deelmakende van een openbaar plein, doch bij de invoering van het kadaster en daarna steeds als bijzonder eigendom aangemerkt. Ontzegging dier actie.

Overijssel 12 December 1864.

DOMICILIE.

I. § 1.

1. Men kan niet meer dan één hoofdverblijf te gelijk hebben.

b N.-Holland 22 December 1870.

2. Aan het woord woonplaats, in art. 74 B.W. moet kennelijk eene andere beteekenis worden gehecht, dan aan de uitdrukking vaste woonplaats, voorkomende in art. 270 C.P.; het zou met de regelen van uitlegkunde strijden, aan te nemen, dat de Nederl. wetgever door de bepaling v. art. 74 B.W. eene verandering heeft willen daarstellen in den zin en in de toepassing der aangehaalde strafwet, met dat ongerijmde gevolg, dat landlooperij als geoorloofd of onstrafbaar zou moeten beschouwd worden.

p H.R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

3. Onder woonplaats kan niet worden gerekend eene niet ter woning geschikte loods, dienende enkel tot bergplaats van goederen.

Amsterdam 16 Maart 1840.

4. Het verblijf houden in eene vervoerbare of verplaatsbare in stede van eene grondvaste woonplaats, belet niet dat men in eene bepaalde gemeente zijne woonplaats heeft. Een verzet is dus niet gegrond, wanneer het steunt op de beweerde nietigheid eener dagvaarding, waarbij de gedaagde is opgeroepen om te verschijnen in die gemeente, waar hij in het bevolkingregister is ingeschreven, waar hij is gepatenteerd en den hoofdelijken omslag voldoet, terwijl hij, althans tijdens de dagvaarding, zijn verblijf hield aan boord van zijn schip.

's Hertogenbosch 21 October 1859.

5. De schipper die met zijn gezin in zijn schip woont en geene andere woning op het land heeft, moet worden geacht ook dáár zijn hoofdverblijf te hebben, en niet in de gemeente, waar hij na volbragte reizen van tijd tot tijd terugkeert.

Oudenbosch Kgr. 7 September 1869.

6. De regter mag volgens het 2e lid van art. 76 B.W. bij gebreke van verklaring dienaangaande, het aanwezig zijn van het voornemen om ergens zijn hoofdverblijf te vestigen, uit andere, mits wettig bewezen omstandigheden opmaken. Een onderzoek welke dier omstandigheden al of niet in aanmerking komen, is alleen aan den judex facti verbleven, zoodat op de beslissing, dat een verblijf niet was tijdelijk maar eene vaste woning, in cassatie niet kan worden teruggekomen.

b H.R. 17 Julij 1855, Concl. conf.

7. Hoewel art. 74, n° 2 B.W. de plaats van het werkelijk verblijf als woonplaats beschouwt van diegenen, welke geen gevestigd hoofdverblijf hebben, en op dezulken wordt gedoeld in art. 4, n° 7, al. 1, en art. 126, n° 2 Rv., terwijl bij art. 126, n° 3 slechts wordt gedoeld op de zoodanigen, die ook dit werkelijk verblijf in het Koningrijk missen, zijn echter deze bepalingen onderworpen aan het voorschrift zoowel van het Fransche als van het Nederl. regt, dat, wie eenmaal een gevestigd hoofdverblijf als woon-

plaats in het Koningrijk heeft, die woonplaats behoudt, zoo lang hij niet in eene andere plaats of gemeente woont, met het voornemen om aldaar zijn hoofdverblijf te vestigen.

Amsterdam 9 Maart 1849.

8. Die buiten 's lands een gevestigd hoofdverblijf bezit, kan geenszins in den zin v. art. 764 Rv., omtrent beslag op goederen van den schuldenaar die geene zekere woonplaats binnen het Koningrijk heeft, geacht worden binnen het Rijk eene bekende woonplaats te hebben, welke hem zou vrijwaren tegen het conservatoir arrest, bij dat artikel aangewezen, zelfs al beweert de gedaagde dat hij te Hardinxveld gevestigd en als koopman gepatenteerd is.

Rotterdam 24 November 1856.

9. Eene akte van patent, door de plaats. regering afgegeven, levert op zich zelve geen bewijs van de werkelijke woonplaats van den gepatenteerde binnen de gemeente.

Holland 31 Julij 1841.

10. Wanneer iemand zijn hoofdverblijf buiten 's lands of in de overzeesche bezittingen heeft gevestigd, geldt het werkelijk verblijf in Nederland niet voor woonplaats, tenzij waar de wet dit uitdrukkelijk bepaalt; art. 4, n° 7 en 8, art. 97 en 126 Rv. Aangifte bij het bevolkingregister bewijst het tegendeel niet, als zijnde geschied ingevolge het buurtreglement van 3 Julij 1850. Ook uit art. 3 van het Kon. besluit van 22 December 1849 (Sb. n° 64) volgt niet, dat alle in het bevolkingregister eener gemeente ingeschrevene personen ook woonplaats in die gemeente hebben.

Amsterdam 2 Februarij 1858.

11. Een extract uit het bevolkingregister geldt niet als wettig bewijs voor het domicilie.

Amsterdam 9 Maart 1870.

12. De vestiging van hoofdverblijf en mitsdien van woonplaats, afhangende van daadzaken, uitgaande van hem die die vestiging doet, zoo behoort deze dit op zulke wijze te doen, dat ondubbelzinnig blijke van de plaats waar hij zijne woonplaats vestigt. Bestaat er twijfel omtrent die plaats en worden derden daardoor in dwaling gebragt, dan kan hij uit die door hem zelven veroorzaakte onzekerheid tegen die derden geen middel putten tot afwering van eene tegen hem ingestelde vordering en tot nietigverklaring eener dagvaarding.

Maastricht 29 October 1863.

13. De verklaring van den burgemeester der gemeente waar men beweert zijn wettig domicilie te hebben gevestigd, houdende dat men sedert zekeren tijd in die gemeente is gedomicilieerd, kan alleen de plaats van het werkelijk verblijf constateren, maar niet dat men naar die gemeente zijn hoofdverblijf heeft overgebragt.

Amsterdam 15 October 1869, alleen op grond van nadere bewijzen vern. bij *b* N.-Holland 22 December 1870.

14. De meening des erflaters omtrent zijne werkelijke woonplaats is op zich zelve reeds te houden voor eene daadzaak van overtuiging.

a Amsterdam 27 Februarij 1833.

15. De overledene moet geacht worden te hebben gewoond ter plaatse, waar hij zijne *laatste* verklaring van gewoon verblijf heeft afgelegd en de lands- en gemeente-belastingen betaald; het betalen dierzelfde belastingen op eene andere plaats, alwaar ook die wegens dienstboden en paarden werd betaald, kan daartegen niet opwegen.

Amersfoort....(3); — cf. Harderwijk Kgr...(2), waarbij is beslist, dat het verlaten van eene gemeente als hoofdverblijf niet vervalt door de omstandigheid, dat men in de verlaten gemeente eene kamer heeft, als ook zijn patent als broodbakker.

§ 2.

16. Wanneer een man, hangende het geding tot echtscheiding, zijne woonplaats naar elders overbrengt, dan wordt zijne nieuwe woonplaats ook het wettig domicilie der vrouw.

H. R. 29 Januarij 1846, Concl. conf.

17. Ingeval eene getrouwde vrouw afgescheiden van haren man woont, vervangt haar werkelijk verblijf niet het wettelijk domicilie bij haren man.

a N.-Holland 14 April 1859, bev. Amsterdam 10 Januarij 1859.

18. Art. 78 B. W., dat de vrouw bij haren man woonplaats heeft, is ook toepasselijk, waar het de regten en belangen der echtgenooten onderling geldt en zij als partijen tegenover elkander staan. Derhalve moet de man, procederende tot echtscheiding en zelf poserende, dat die vrouw afgescheiden van hem verblijf houdt, de dagvaarding óf aan de vrouw persoonlijk óf aan zijne eigene woning doen exploiteren.

a N.-Holland 14 April 1859, bev. Amsterdam 10 Januarij 1859.

19. De wettelijke woonplaats van den minderjarige houdt van regtswege op bij zijne meerderjarigheid.

Groningen 14 Junij 1844, bev. bij Groningen Hof.

20. Men moet de woonplaats, bij wetduiding aan den minderjarige toegekend, ook na de meerderjarig-verklaring als zijn hoofdverblijf blijven beschouwen.

b Winschoten 16 April 1851.

21. Wanneer de moeder en voogdesse de voogdij verloren heeft, volgen de minderjarige kinderen niet meer hare woonplaats zoolang niet in de voogdij is voorzien.

Amsterdam 27 Februarij 1860, vern. Naarden Kgr. 22 December 1859, houdende onbevoegdverklaring op grond dat de moeder zich te Amsterdam hebbende gevestigd, de minderjarigen ook daar moesten geacht worden hunne woonplaats te hebben. — In gelijken zin als door de Regtbank werd beslist bij Amsterdam Kgr. I 14 Februarij 1860. — Overeenkomstig het kantongeregt te Naarden werd beslist bij vonnis Amsterdam Kgr. III 17 Augustus 1860, hetwelk echter is vern. bij Amsterdam 27 Augustus 1860, op grond, dat de woonplaats waar de moeder de voogdij verloor, steeds moet geacht worden de wettelijke woonplaats de minderjarigen te blijven, al verandert ook die moeder later van domicilie, en al blijft de minderjarige feitelijk bij haar wonen, daar de langstlevende der ouders niet als zoodanig maar alleen als voogd of voogdes des minderjarigen diens woonplaats fixeert, en de moeder dus de voogdij verloren hebbende, zulks niet meer doen kan. — Amsterdam Kgr. I...(7).

22. Het wettelijk domicilium eens minderjarigen na het overlijden van zijnen voogd, is bij den toezienden voogd.

Conclusie van den Officier v. Justitie. ad Hoorn 11 Mei 1859.

§ 3.

23. Het betaalbaar stellen van handelspapier op eene andere dan de woonplaats van den onderteekenaar, stelt niet daar de keuze van woonplaats volgens art. 81 B. W.

Groningen 22 October 1847.

24. Domicilie-stelling bij een proces-verbaal van verkoop van roerende goederen behoeft om tegenover de koopers verbindend te zijn, niet onderteekend te worden.

Appingadam Kgr. 22 April 1854.

25. Het eenvoudig kiezen van domicilie, wanneer daarbij geene andere bepaalde handelingen worden aangeduid, waartoe zulks strekken zal, stelt naar de oorspronkelijke beteekenis van dit middel, in den zin van art. 81 B. W., alleen daar een domicilium citandi et executandi, waardoor van de wetsbepalingen omtrent de plaats van betaling, hetzij in de gevallen voorzien bij art. 1429 B. W., hetzij in dat van betaling van eenen koopprijs, niet wordt afgeweken.

Nijmegen 8 Maart 1842.

26. Bij het kiezen van woonplaats moet meer gelet worden op de plaats waar, dan op den persoon bij wien domicilie gekozen is; met dat gevolg dat, indien aan een handelshuis woonplaats is gekozen, en dit handelshuis is te niet gegaan (althans indien de gewezen chef terzelfder plaatse blijft wonen), de gekozen woonplaats niet vervalt.

a Amsterdam 6 October 1846.

27. De beteekening eener akte aan de daarin gekozene woonplaats is, luidens art. 111 C. N., niet verpligtend, veel minder op straffe van nietigheid voorgeschreven, en mag dus zoodanige akte ook aan de werkelijke woonplaats beteekend worden.

's Hertogenbosch 6 November 1846.

28. De gedaagden op zekere plaats domicilie kiezende in een exploit, waarbij de eischeres wordt uitgenoodigd eene door haar gehuurde stoomboot langer in dienst te houden, worden daardoor alleen geacht aan haar de bevoegdheid te hebben willen geven om aan dat gekozen domicilie hare verklaring te beteekenen, doch geenszins om bij een eventueel regtsgeding afstand te hebben gedaan van hunnen natuurlijken regter.

Nijmegen 26 November 1861.

29. Vermits in het algemeen zoowel de regten als de verpligtingen van eenen erflater op zijne erfgenamen overgaan, is daarvan ook het regtsgevolg, dat een gekozen domicilie almede verbindend is voor de erfgenamen.

Amsterdam 21 Julij 1846, Concl. contr. Subst.-Off. v. Just. mr. Boot, doch vern. bij *b* N.-Holland 17 Junij 1847, op grond dat, welken uitgestrekten zin men ook in het algemeen, volgens de beginselen der Fransche wet, aan de keuze eener woonplaats geven moge, die keus evenwel, als altijd voor een bepaald doel daargesteld (in casu bij eene schuldbekentenis die binnen een jaar moest worden gekweten), in hare regtsgevolgen moet worden beoordeeld in verband tot dat doel, en dat het door de Regtbank aangenomen beginsel uitzondering lijdt, wanneer het tegendeel uitdrukkelijk bedongen is of uit den aard der zaak en de blijkbare bedoeling van partijen volgt, — Concl. conf. Adv.-Gen. Jhr. de Bosch Kemper, die zich ook daarop beriep, dat door de schuldenares niet domicilie gekozen was voor haar en hare regtverkrijgenden, maar eenvoudig ten haren huize. — De Regtbank heeft haar voormeld beginsel mede aangenomen bij vonn. *a* 6 October 1846.

II.

30. Eene verandering van woonplaats heeft niet plaats door de werkelijke woning op eene andere plaats; daarbij moet blijken van het voornemen, om op die andere plaats zijn hoofdverblijf te vestigen. Dat voornemen volgt niet uit de omstandigheid dat iemand elders is gaan wonen omdat hij is secretaris van het Nederlandsch consulaat te Liverpool, en beëedigd translateur bij het Hoog Geregtshof der admiraliteit te Londen.

's Gravenhage 19 Augustus 1853.

31. Het zich, hetzij alleen, hetzij met zijn gezin, nederzetten in eene andere plaats, bewijst op zich zelf niet, dat men het voornemen en den wil heeft gehad, om zijne woonplaats te veranderen. Dit is vooral niet aannemelijk, wanneer de gedaagde (die de exceptie van incompetentie ratione personae had opgeworpen) niet alleen geene verklaring heeft afgelegd bij het bestuur der gemeente welke hij verliet, en bij dat der plaats waar hij zich ging vestigen, maar zelfs nog zijne plaats ter beurze van zijn vroeger domicilie is blijven behouden, en aan het postkantoor verzocht heeft alle brieven en stukken aan zijn adres aan te nemen en bij een bepaald persoon te bezorgen.

a Amsterdam 3 April 1840. — Sneek 17 Januarij 1849, alwaar de voormelde verklaringen mede niet waren afgelegd, de gedaagde kort na zijn vertrek aan zijne echtgenoote die hij met mobilia had achtergelaten, had geschreven, dat hij voornemens was kort na zijn vertrek terug te keeren; hiertegen doet niets af eene aankondiging in de couranten, dat in de vacature der betrekking door dien persoon vervuld, zou worden voorzien.

32. Wanneer iemand, geboren te Amsterdam, uit ouders aldaar gevestigd, elders verblijf houdt, kan hij daardoor niet geacht worden zijn domicilie te hebben veranderd. Uit de omstandigheid, dat een Nederlander in eene authentieke akte verklaart te Parijs te wonen, kan niet worden afgeleid het voornemen om aldaar zijn verblijf te vestigen.

Amsterdam 20 Maart 1844.

33. De meerderjarige schipper, die het ouderlijk huis of zijne latere woonplaats heeft verlaten, om slechts zijn schip tot woning te hebben, heeft hierdoor zijn oorspronkelijk of later domicilie niet veranderd; met dat gevolg, dat zijn verblijf op een schip (in eene binnenhaven) niets bewijst ten aanzien van het domicilie van den schipper, met betrekking tot de competentie van den regter.

Amsterdam 9 Maart 1849, Concl. conf.

34. Met het oog op art. 1 der wet van 27 December 1817 (Sb. n° 37), doet het er minder toe, of de erflater, die alhier is geboren, door een langdurig verblijf in den vreemde vreemd onderdaan zoude zijn geworden, en de hoedanigheid van Nederlander zoude hebben verloren, vermits ten deze de vraag alleen is of hij, tijdens zijn overlijden, ingezeten des Rijks was of niet, en of hij tijdens zijn overlijden den zetel van zijn vermogen alhier had gevestigd. De overbrenging van het domicilie uit den vreemde binnen dit Rijk kan blijken uit het aankoopen van vaste goederen en het overbrengen van genoegzaam alle zijne bezittingen hier te lande, in verband met de omstandigheid, dat men in eene authentieke akte zelf verklaard heeft, vroeger in den vreemde te zijn gevestigd geweest, en thans binnen eene gemeente van dit Rijk woonachtig te zijn.

b Amsterdam 8 Januarij 1850.

35. De cautio judicatum solvi kan niet worden gevorderd van den vreemdeling die, na gedurende zes jaren zijne woonplaats te Maastricht te hebben gehad, aan het plaatselijk bestuur zijn voornemen had te kennen gegeven, om aldaar zich te blijven vestigen, en alzoo met Nederlanders werd gelijk gesteld; art. 8, n° 2 B. W. Het bij dit artikel gegeven voorregt is niet verloren, al heeft de eischer zijn verblijf naar Luik overgebragt om er eene fabrijk op te rigten; daaruit volgt geenszins dat hij het kennelijk oogmerk heeft aan den dag gelegd om niet meer in het Koningrijk terug te keeren.

Maastricht 4 Februarij 1858.

36. Het is eene dwaling uit art. 75 en 76 B. W. af te leiden, dat een vroeger domicilie alleen zou ophouden door zijn domicilie op eene andere plaats over te brengen; dat *geene* verandering zou hebben plaats gegrepen wanneer de betrokken persoon wel de gemeente zijner inwoning na afgelegde verklaring heeft verlaten, doch zonder zich te vestigen in de bij die verklaring aangewezen gemeente, en dat in zoodanig geval zou nietig zijn eene beteekening gedaan als aan iemand die geen bekend verblijf in het Koningrijk heeft; art. 4, n° 7 Rv. Integendeel volgt uit art. 74 B. W. dat hij die animo et facto eene woonplaats verlaat, als aldaar geen hoofdverblijf meer hebbende, niet kan geacht worden daar zijne woonplaats te hebben behouden, tenzij bij de wet hieromtrent eene wettelijke præsumtie ware aangenomen. Hij moet dus bij gebreke van werkelijk verblijf, aangemerkt worden als geene bekende woonplaats hebbende, en is op het beteekenen van akten art. 4, n° 7 Rv. van toepassing.

H. R. 27 Maart 1857, Concl. conf. vernietigende Friesland.

37. Iemand die gedurende zijne minderjarigheid uit de ouderlijke woning is vertrokken, vervolgens slechts van tijd tot tijd in zijne geboorteplaats is terug gekomen en alstoen zijn intrek ten huize van zijn vader heeft genomen, daarentegen te Parijs eene handelsinrigting heeft gevestigd, aldaar steeds is verbleven, zich hier te lande in 1839 niet, maar wel in 1851 op het bevolkingregister heeft doen plaatsen, ook te Parijs is gehuwd, zonder afkondigingen hier te lande te laten doen, ja zelfs in sommige openbare akten Parijs als zijn domicilie heeft opgegeven, en eindelijk na het overlijden zijner echtgenoote, als voogd ten behoeve van zijne minderjarige kinderen ter griffie der Regtbank van het departement der Seine de verklaring heeft gedaan van de aanvaarding onder voorregt van boedelbeschrijving, kan niettemin geacht worden zijn domicilium originis te hebben behouden, en geene voldoende blijken te hebben gegeven van het voornemen om zijne woonplaats naar Parijs over te brengen. Aankoopen van onroerende goederen en betaling van plaatselijke belastingen als tegenbewijs aangenomen.

Maastricht 25 Februarij 1864.

38. De overbrenging naar een huis van opsluiting in eene andere plaats en de overschrijving dientengevolge op de bevolkingregisters, zonder eenige verklaring van den gedetineerde, brengt geene verandering van woonplaats te weeg.

b Amsterdam 23 April 1867.

39. Indien de overledene gedurende meerdere jaren verblijf heeft gehouden te Paramaribo, daar heeft gestaan aan het hoofd van een handelshuis, en de waardigheid heeft bekleed van luitenant der schutterij, aldaar als burger is ingeschreven en die hoedanigheid tot zijn vertrek naar Europa behouden heeft, moet hij geacht worden tot op zijne afreis naar dit land zijne woonplaats te Suriname te hebben gehad; die afreis ingevolge een verlof tot afwezigheid voor een jaar moet worden beschouwd als animo redeundi gedaan, zoodat hij bij zijn overlijden hier te lande nog als woonplaats hebbende te Suriname behoort te worden aangemerkt.

a N.-Holland 10 Februarij 1870.

40. Eene verandering van domicilie wordt niet bewezen door een uittreksel van het bevolkingregister der gemeente Amsterdam welke men beweert verlaten te hebben, houdende dat de betrokken persoon aldaar is afgeschreven als vertrokken naar Ede (terwijl echter de verklaring bij dit laatste bestuur ontbreekt), door eene verklaring van den burgemeester te Ede dat de gedaagde te dier plaatse gedomicilieerd is, en door overgelegde patenten, wanneer het vroeger te Amsterdam door die partij bewoonde huis steeds haren naam in den gevel vermeldt en dient tot uitoefening van dezelfde affaire als die des gedaagden.

Amsterdam 15 October 1869, doch ten gevolge van nader bijgebragte bewijzen vern. bij *b* N.-Holland 22 December 1870.

41. In weerwil van des eischers verblijf gedurende eenigen tijd in Belgische gemeenten, zelfs al is hij daar ingeschreven geworden, heeft geene verandering van domicilie plaats, indien de verklaringen bedoeld bij art. 76 B. W. niet zijn afgelegd, en hij steeds op het bevolkingregister van zijne vroegere woonplaats voorkomt.

Amsterdam 5 November 1867.

42. Bij gemis van eene verklaring van domicilie-verandering (in dezelfde gemeente) bij het plaatselijk bestuur gedaan, kan die verandering niet blijken uit eene overbrenging van het werkelijk verblijf, noch uit eene door derden gedane aankondiging in een dagblad.

b Limburg 30 December 1867.

DOODEN VAN DIEREN.

1. Volgens art. 484 C. P. moet art. 30, tit. II Code Rural, straf bedreigende op het verwonden en dooden van aan een ander toebehoorende dieren, geacht worden te zijn buiten werking gesteld door art. 452 v. C. P., waarbij, wel is waar, alleen is voorzien tegen het strafbaar dooden van zulke dieren en niet tegen het moedwillig kwetsen of verminken daarvan, maar het niettemin blijkbaar de bedoeling des wetgevers is geweest om het geheele onderwerp (matière) betreffende de strafbare beschadiging van eens anders dieren in het wetboek te regelen; cf. art. 479, n° 2 en 3 C. P.

b Arnhem 7 November 1871.

2. Het moedwillig wonden of verminken van aan een ander toebehoorende dieren is geen strafbaar feit; art. 30 Code Rural; art. 452 v. en 479, n° 2 en 3 C. P.

b Arnhem 7 November 1871.

3. Wanneer al onder het vrijwillig toebrengen van schade aan eens anders roerende eigendommen ook te rangschikken is het verwonden van eens anders huisdier, dan moet toch die schade altoos veroorzaakt zijn door eene daad, waartoe de bedrijver geheel zonder regt en bevoegdheid was. — Hij die op de werf van zijn vader eens anders hond met een schietgeweer heeft verwond, kan niet geacht worden zonder regt of bevoegdheid gehandeld te hebben. Zijne daad is niet strafbaar.

b H. R. 2 November 1852, Concl. conf.

4. Evenmin kan geacht worden zonder regt of bevoegdheid te hebben gehandeld een beklaagde ter zake van bedoelde overtreding, als hebbende hij brood met lucifers-kopjes vermengd, op het erf zijner woning waar hem de schade werd toegebragt, tot vergiftiging der hoenders geworpen en deze alzoo gedood.

H. R. 29 December 1863, Concl. conf.

5. De wet niet bepalende welke schade voor de toepassing van art. 479, n° 1 C. P. moet zijn toegebragt, zoo kan daaruit echter niet worden afgeleid dat de wetgever alleenlijk de geldelijke schade op het oog heeft gehad. Opzettelijke verwonding van een huisdier valt alzoo in de termen van dat artikel.

d H. R. 23 Mei 1866, Concl. conf.

6. Eene veroordeeling ter zake van het paard van een ander met een riet slagen en kwetsuren te hebben toegebragt, vereischt ingevolge art. 479, n° 1 C. P. geene afzonderlijke beslissing dat het feit met opzet bedreven is; in het woord *toebrengen* ligt het denkbeeld van opzet reeds opgesloten.

b H. R. 31 Maart 1869, Concl. conf.

7. Het moedwillig of voorbedachtelijk op eens anders grond verwonden van een paard, valt niet in de termen van art. 479 C. P., maar van art. 30 van den 2den Titel der Wet van 6 October 1791.

N.-Holland 27 October 1862.

8. Dooden van vee, een ander toebehoorende, zonder arglistige daad en wil van toeëigening. Vrijspraak van diefstal; veroordeeling wegens het dooden van eens anders varken; art. 453 C. P.

Friesland 24 Augustus 1843.

9. Het doodelijk kwetsen van eene kat op eigen grond door middel van een geweerschot, valt noch in de termen van art. 479, n° 1 C. P. noch in die van eenige andere strafbepaling.

Noordwijk Kgr. 14 September 1871.

DOODSLAG.

I. § 1.

1. De woorden doodslag en manslag worden zoowel naar de taalkundige zamenstelling als naar het doorgaand gebruik, in volkomen gelijke beteekenis gebezigd, en geven even als homicide, alle levensberooving te kennen.

a H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf.

2. In het stelsel van het Wetb. van Strafr. moeten de gevolgen van moedwillige mishandelingen, ook dàn zelfs wanneer die niet zijn bedoeld of voorzien, den dader worden toegerekend. Tot daarstelling van meurtre is alzoo genoegzaam de wil om te beleedigen en wordt niet vereischt de wil om te dooden.

a H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf. — *e* H. R. 31 Augustus 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 29 December 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 24 December 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Julij 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 9 December 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 18 Julij 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 7 October 1862, Concl. conf. — Z.-Holland 9 Januarij 1858.

3. Het is tot daarstelling van meurtre genoegzaam, dat de dood het gevolg is geweest van het gepleegde geweld, onverschillig of dezelve al of niet onmiddellijk op het geweld is gevolgd.

c H. R. 29 December 1846, Concl. conf.

4. Het is tot daarstelling van doodslag voldoende, dat de dood een middellijk gevolg van eene toegebragte beleediging is geweest. Een klap, die in verband met op dat oogenblik bij den beleedigde aanwezig geweest zijnde gemoedsbewegingen, eene hersenschudding heeft te weeg gebragt, die den dood heeft veroorzaakt, stelt doodslag daar.

d H. R. 24 December 1850, Concl. conf. — *e* H. R. 18 Julij 1853, Concl. conf.

5. Slagen door eenen vader in dronkenschap toegebragt aan zijn kind, op het oogenblik zelf, toen hij verstoord was wegens het schreeuwen

van hetzelve, welke slagen den dood van het kind hebben veroorzaakt, moeten regtens beschouwd worden animo lædendi te zijn toegebragt.

d H. R. 27 April 1841, Concl. conf.

6. Het feit dat de beschuldigde moedwillig haar stiefkind op den steenen vloer heeft ter neergeworpen, ten gevolge waarvan het is overleden, is teregt verklaard op te leveren de misdaad van moedwilligen doodslag en eene moederlijke kastijding verre te boven gaande.

c H. R. 17 December 1867, Concl. conf.

7. Manslag begaan met het oogmerk om zich de middelen te verschaffen tot het plegen van eenen diefstal en om de uitvoering daarvan te bevorderen en te verzekeren, is zoodanig zamenhangende met den diefstal, dat aan de eene misdaad geen deel kan worden genomen, zonder tevens in de andere te deelen. Die alzoo, niet aan den manslag maar wel aan den diefstal een werkelijk aandeel heeft gehad, wetende dat die diefstal door moedwilligen manslag was voorafgegaan, moet beschouwd worden als mededader van manslag, opgevolgd van diefstal.

d H. R. 3 December 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf., alwaar een der beschuldigden van diefstal met manslag de overigen had gewaarschuwd dat de bestolene wilde vlugten, en deze daarop door hen was achterhaald en om het leven gebragt.

8. Voor de uitzondering in n° 3 van art. 13 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), wordt alleen gevorderd, dat de manslag voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van eene andere misdaad of een wanbedrijf, gestrekt heeft (niet, meer bepaald ten doel had) om het plegen van die misdaad of dat wanbedrijf voor te bereiden, gemakkelijk te maken of de ontdekking daarvan te voorkomen. De wetgever heeft daarbij op het oog gehad, om wel voor louter gelijktijdigen en overigens niet zamenhangenden manslag en eene andere misdaad of wanbedrijf de doodstraf af te schaffen, doch haar te behouden voor het geval dat er connexiteit tusschen beide bestond.

a H. R. 24 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 Februarij 1860.

9. Art. 304 C. P. omtrent doodslag, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van eenige andere misdaad of wanbedrijf, is niet van toepassing, wanneer moedwillige manslag jegens den een en verwonding jegens een ander heeft plaats gehad, doch beide daden niet anders kunnen beschouwd worden dan als gelijktijdige gevolgen van hetzelfde doel en dezelfde misdadige handeling.

Friesland 23 December 1841, ob vitium formæ vern. bij *g* H. R. 5 April 1842.

10. Ingeval van zamenspanning van meerderen om moord te plegen, zijn allen, die aan de zamenspanning hebben deel genomen en tot het begaan van den moord op de ééne of de andere wijze hebben medegewerkt, strafbaar, zonder onderscheid of de moord zelf door een of meer hunner is uitgevoerd.

Gelderland 25 April 1855.

11. De wet vordert noch regtstreeksch verband tusschen de beide gepleegde misdrijven, noch eenheid van plaats, maar alleen, dat het tijdsverloop tusschen beide misdrijven zoo kort zij geweest, dat zij als het ware ééne gebeurtenis daarstellen. Indien derhalve volgens het beklaagde arrest, de manslag is gepleegd weinige minuten nadat de besch. den gewelddadigen aanval en de poging tot verwonding op den brigadier-veldwachter had begaan, en beide misdaden uno tractu temporis zijn bedreven en voltooid, heeft het Hof teregt geoordeeld dat art. 304, al. 1 C. P. in deze van toepassing was.

b H. R. 7 Februarij 1854, Concl. conf.

12. Art. 304 C. P. is van toepassing bij doodslag, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van strafbare poging tot misdaad.

Gelderland 23 Februarij 1843, gewezen ingevolge verwijzing bij *b* H. R. 22 November 1842, waarbij ob vitium formæ was vern. Overijssel 16 Julij 1842.

13. In de wet is geene onderscheiding te vinden, volgens welke de in n° 3 v. art. 13 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. n° 102) bedoelde verzwarende omstandigheid, dat een doodslag is gepleegd om de ontdekking van een misdrijf te voorkomen, alleen zou moeten worden verstaan van de voorkoming der ontdekking van een reeds gepleegd misdrijf.

b H. R. 11 Junij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 11 April 1856.

14. Hetzij men aanneme of niet, dat voor de toepassing van het 1ste lid v. art. 304 C. P. een verband tusschen het misdrijf dat den doodslag of wel de poging daartoe heeft voorafgegaan, vergezeld of gevolgd, tot of met den doodslag of de poging wordt vereischt, toch moet altijd die bepaling geacht worden slechts die bijkomende misdrijven op het oog te hebben, die met den doodslag zamenloopen. Zoodanige zamenloop bestaat niet, wanneer na in zekeren nacht gepleegden diefstal, in den achtermiddag van den volgenden dag op een afstand van twee uren van de plaats van den diefstal, door den dader eene poging tot doodslag wordt gepleegd op den veldwachter, die hem wil aanhouden, doch met wien de dader na den diefstal nog in geenerlei aanraking was geweest. De omstandigheid, dat de dader bij het aanhouden in het bezit was der gestolen goederen en er dus was aanhouding op heeter daad, brengt hierin geene verandering.

d H. R. 2 December 1851, Concl. conf. te dezen aanzien verw. de cass. tegen Gelderland 11 September 1851.

15. Wanneer in facto vaststaat, dat iemand zich heeft schuldig gemaakt aan verwonding van een veldwachter, strafbaar volgens art. 231 C. P., begaan gedurende eene gewelddadige en feitelijke aanranding en wederstand, en aan strafbare poging tot doodslag jegens denzelfden veldwachter, gedurende dezelfde aanranding en wederstand, dan bestaat er een zamenloop van eerstgenoemde misdaad met de poging tot doodslag. Die misdaden kunnen niet worden beschouwd als de zoodanige, waarbij volgens art. 216, voor de strafbaarheid slechts van de zwaarste de rede kan zijn, maar dezelve moeten te zamen worden aangemerkt als poging tot doodslag, vergezeld van verwonding als verzwarende omstandigheid, strafbaar volgens art. 304, 1ste lid C. P.

d H. R. 2 December 1851, Concl. conf. vern. Gelderland 11 September 1851.

16. Bij het aanwezig zijn van twee pogingen tot moedwilligen doodslag, de eene vergezeld met, de andere gevolgd door een ander wanbedrijf, moet niet worden veroordeeld wegens twee pogingen tot moedwilligen doodslag en twee wanbedrijven van moedwillige verwonding, maar bestaat er zoodanige zamenloop van de verwondingen met de pogingen tot doodslag als in den zin der strafwet grond geeft tot de toepassing, óf van art. 304 C. P., óf, indien zoo als in casu de omstandigheden vermeld bij het slot van art. 13, n° 3 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. n° 102) ontbreken (manslag om eene misdaad of een wanbedrijf voor te bereiden enz.), tot de toepassing van de eerste bewoordingen van dat art. 13, n° 3, in verband met den aanhef van het artikel.

b H. R. 18 Mei 1858, Concl. in beginsel conf.

17. Al mogt ook met opzigt tot den lateren (op den doodslag gevolgden) diefstal van het oogmerk of de bedoeling daartoe bij den dader reeds op het oogenblik zelf van den doodslag niet zijn gebleken, heeft de regter evenwel op deze omstandigheid, zonder miskenning van art. 13, n° 3 der wet v. 29 Junij 1854, kunnen gronden zijne beslissing, zoo in facto als in jure, dat de doodslag ten deze gestrekt heeft om den daarop gevolgden diefstal voor te bereiden, gemakkelijk te maken en om de ontdekking ook van dien diefstal voor te komen.

a H. R. 24 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 Februarij 1860.

18. Bij de schuldig-verklaring aan moedwilligen manslag, vergezeld van en gevolgd door diefstal, gepleegd bij nacht in een bewoond huis, door middel van uitwendige braak en inklimming, en gestrekt hebbende om dien diefstal gemakkelijk te maken en de ontdekking daarvan te voorkomen, is geen sprake van onderscheidene misdrijven noch van toepassing der zwaarste straf volgens art. 207 Sv.

H. R. 17 Julij 1866, Concl. conf.

19. De bepalingen van art. 205 v. C. P. zijn toepasselijk op moedwilligen doodslag, begaan op verzoek of met toestemming van den verslagene.

a H. R. 13 April 1852, verw. de cass. tegen N.-Holland 30 Januarij 1852.

§ 2.

20. Moord is elke moedwillige doodslag, gepleegd hetzij met voorbedachten rade, hetzij met geleider lage.

f H. R. 16 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 26 September 1851, houdende veroordeeling van een vader wegens moord van zijn eenig kind.

21. Daar de definitie van premeditatie onmiskenbaar toepasselijk is op art. 296 C. P., zoo is het tot daarstelling van moedwilligen doodslag met voorbedachten rade niet noodig, dat de dader den doodslag gepremediteerd hebbe, maar voldoende, dat hij vooraf het opzet gevormd hebbe, iemand, wien dan ook, aan te vallen (attenter), of tegen dezen persoonlijk geweld te plegen.

a H. R. 9 December 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 23 Februarij 1858, Concl. conf.

22. Een met voorbedachten rade en uit loutere baatzucht gepleegde moord, al zij dezelve begaan op verzoek of met toestemming van den verslagene, bevat van zelf het doleus opzet.

a H. R. 13 April 1852, Concl. conf.

23. In de feiten dat iemand ongeveer tien minuten vóór dat een ander vertrok, met zijne kar is weggereden, daarna op den straatweg is blijven stilstaan om dien ander op te wachten, van zijne kar is afgestegen en, hem te gemoet gegaan zijnde, met zijne zweep moedwillig hevige slagen tegen het hoofd en armen heeft toegebragt, waardoor kneuzing en verwonding is ontstaan, ligt voldoende opgesloten dat dit opwachten is geschied met het voornemen om geweld te plegen.

H. R. 18 Mei 1864, Concl. conf.

24. Waar verschillende opvolgende handelingen onder den invloed van opgewekten toorn en wraak plaats hebben, dáár is geen voorbedachte rade, ook al is er eenige tijd tusschen elke van die handelingen verloopen. Hij alzoo, die in drift ontstoken, een scherpen patroon neemt, zijn achterlaadgeweer grijpt, dit laadt, en daarna zijn beleediger, die steeds in de nabijheid was gebleven, opwacht en op dezen het geweer afschiet, maakt zich niet schuldig aan moord of poging, maar aan moedwilligen manslag of poging daartoe.

H. Mil. Ger. 4 Maart 1869.

25. De daadzaken, dat twee personen te zamen hun kind geheel hebben verwaarloosd, door voor geene reiniging zorg te dragen en het gedurende het laatste halfjaar voor zijn dood, het noodige voedsel te onthouden, met dat gevolg, dat dit kind van ellende en gebrek aan voedsel op dertienjarigen leeftijd is overleden, stellen niet daar onwilligen manslag uit onvoorzigtigheid, maar doodslag met voorbedachten rade.

a H. R. 31 October 1865, Concl. conf.

26. Veroordeeling wegens moedwilligen doodslag door het werpen van kokend water op een in zijn bed liggenden Chinees. Premeditatie echter niet aangenomen, op grond dat het middel waardoor die persoon van het leven is beroofd, niet altijd die noodlottige gevolgen na zich sleept; dat alzoo die misdaad niet kan worden geacht te zijn gepleegd met het stellige voornemen, om den verslagene van het leven te berooven.

H. Geregtsh. N. I. 5 Junij 1855.

§ 3.

27. Veroordeelingen wegens moedwilligen doodslag.

Holland 3 November 1840. — Holland 30 October 1841. — Z.-Holland 1 April 1842. — Z.-Holland 22 Maart 1844. — Gelderland 4 April 1844. — Gelderland 19 Julij 1847, ob vitium formae vern. bij *a* H. R. 10 November 1847, met verwijzing naar het Hof van Utrecht, dat den 28 December 1847 wederom veroordeelde. — Z.-Holland 11 Januarij 1849. — Friesland 15 Maart 1853. — Limburg 12 Januarij 1854. — *a* N.-Holland 23 October 1855. — Z.-Holland 6 December 1855. — N.-Holland 10 December 1856. — Z.-Holland 22 Januarij 1858. — *a* Utrecht Hof 12 April 1858,

ob vitium formae vern. bij *b* H. R. 15 Junij 1858. — Zeeland 26 April 1858, waartegen de cass. is verw. bij *h* H. R. 23 Junij 1858. — N.-Holland 19 Mei 1858. — Gelderland 28 Julij 1859. — Gelderland 30 November 1859. — Friesland 11 Junij 1860. — Gelderland 16 Januarij 1863. — Z.-Holland 13 Februarij 1863. — Gelderland 18 December 1863. — Zeeland 19 December 1864. — Z.-Holland 29 November 1865.

28. Beschuldiging van moedwilligen doodslag. Vrijspraak.

Holland 6 September 1839. — Holland 2 Mei 1840. — H. Mil. Ger. 6 Julij 1841, houdende tevens vrijspraak van de ten laste gelegde desertie. — Overijssel .... (2). — N.-Holland 30 April 1858.

29. Veroordeeling tot de doodstraf wegens moedwilligen manslag doch zonder voorbedachten rade en diefstal. Recidive.

Gelderland 18 Mei 1839.

30. Moedwillige doodslag (meurtre), voorafgegaan en vergezeld van aan- en vasthouding van eene persoon, zonder bevel der gestelde magten, gedurende den tijd van meer dan eene maand. Aanhouding gepaard met ligchamelijke pijnigingen (tortures corporelles). Toepassing van de doodstraf.

Zeeland 25 October 1849.

31. Moedwillige doodslag, voorafgegaan door het wanbedrijf van het toebrengen van slagen. Vrijspraak van twee beschuldigden, veroordeeling van den derden wegens moedwilligen doodslag.

N.-Holland 13 Januarij 1843.

32. Veroordeelingen wegens moedwilligen doodslag met voorbedachten rade gepleegd.

Gelderland 16 Julij 1839. — Z.-Holland 15 September 1855, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 4 December 1855. — N.-Holland 27 Mei 1862. — *a* N.-Holland 30 Junij 1863. — Zeeland 19 December 1864, met poging tot zelfmoord.

33. Veroordeeling van eenen beschuldigde wegens moedwilligen manslag met voorbedachten rade en van een ander wegens moedwillige verwonding.

N.-Braband 6 Augustus 1839.

34. Moord door een elfjarig meisje op een kindje gepleegd; veroordeeling tot gevangenzetting in een verbeterhuis voor tien jaren.

Appingadam 10 September 1841.

35. Veroordeeling wegens het wegvoeren en vervolgens moedwillig en gewelddadig van het leven berooven van een kind, met voorbedachten rade.

Overijssel 19 Januarij 1858.

36. Moedwillige en met voorbedachten rade en geleider lage gepleegde doodslag, vergezeld en opgevolgd van diefstal.

Zeeland 30 Junij 1838. — N.-Holland 11 October 1854. — H. Mil. Ger. 16 April 1856. — Z.-Holland 18 Februarij 1860, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 24 April 1860. — N.-Braband 16 October 1862. — Friesland 8 Maart 1871. — N.-Braband 22 Januarij 1839, tevens met recidive.

37. Veroordeeling tot de doodstraf wegens vadermoord.

Holland en Utrecht Ass. 25 Mei 1837. — Z-Holland 8 Januarij 1855. — Limburg 23 Januarij 1865, houdende gedeeltelijk vrijspraak en gedeeltelijk veroordeeling. — N.-Braband Ass. 22 December 1837, — en N.-Holland 29 November 1842, houdende veroordeeling wegens moedermoord.

38. Doodslag door den eenen echtgenoot op den anderen gepleegd.

N.-Braband Ass. 28 Maart 1838. — Holland 19 April 1839. — Zeeland 29 Maart 1841. — Z.-Holland 20 Februarij 1852. — N.-Holland 9 April 1852. — N.-Holland 18 Februarij 1853, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 17 Mei 1853. — N.-Holland 10 December 1856. — Zeeland 3 Julij 1861.

39. Veroordeeling van eene moeder of vader wegens moord op hun zoon gepleegd.

Holland Ass. 9 Junij 1838. — Holland 5 Februarij 1841. — Z.-Holland 28 November 1850, houdende veroordeeling wegens doodslag door eene vrouw op haar stiefkind.

40. Veroordeeling wegens broedermoord.

Gelderland 21 September 1852. — Gelderland... (19). — Magelan Rb. v. Omg..... (1).

41. Poging tot doodslag door een matroos van het Nederlandsch fregatschip Anna, komende van Batavia, gedurende de terugreis naar Rotterdam, den 24 Februarij 1838 gepleegd op twee andere matrozen.

Holland 24 Mei 1839.

42. Veroordeeling van den stuurman van een Amerikaansch schip, liggende te Rotterdam wegens doodslag van een matroos.

Holland 30 October 1841.

43. Chineesch eedgenootschap in de wester-afdeeling van Borneo. Zamenspanning tot omverwerping van het Nederlandsch gezag. Moord van aan den Staat in Ned.-Indië ondergeschikte beambten.

H. Geregtsh. N.-I. 5 Augustus 1856, bev. met correctie van de qualificatie, Montrado Landr. 31 Mei 1856.

44. Moedwillige doodslag door een meester op zijn knecht gepleegd door hem in het water te stooten. Vrijspraak als zijnde niet bewezen wat den val in het water had veroorzaakt.

Z.-Holland 28 Februarij 1842.

45. Moord door een Timorees vermoedelijk op last van zijn hoofd gepleegd. Blinde gehoorzaamheid en woeste zeden der Timorezen leidende tot aanneming van verzachtende omstandigheden.

Koepang Landr. 29 Maart 1871. — cf. over een geval van moord ten gevolge van het bijgeloof der inlanders — Probolingo Rb. v. Omg. 27 September 1854, houdende vrijspraak op grond van zelfverdediging, te dezen aanzien bev. bij *b* H. Geregtsh. N.-I. 30 October 1855. — Probolingo Rb. v. Omg. 24 September 1855, houdende veroordeeling wegens moord gepleegd op eene vrouw, die de dader geloofde dat hem en anderen ziekten had veroorzaakt, onder aanneming van verzachtende omstandigheden, — behoudens eene correctie ten aanzien van den duur der straf, bev. bij *a* H. Geregtsh. N.-I. 30 October 1855. — Timor Landr. 16 September 1854, houdende veroordeeling van iemand, die zich had laten omkoopen om een Zoewangie (toovenaar) te vermoorden, en zulks ook werkelijk gedaan had, — behoudens eene correctie ten aanzien van den duur der straf, bevest. bij

H. Geregtsh. N.-I. 19 December 1854, waarbij de dader en de lastgever als medepligtige werden veroordeeld tot dwangarbeid van 15 jaren.

46. Veroordeeling van P. J. Muller wegens vrijwilligen manslag en betoog over de daartoe noodzakelijke vereischten. Dronkenschap van den beschuldigde.

Groningen Hof 31 October 1839.

47. Beschuldiging van doodslag ondersteund door de daaraan voorafgaande omstandigheden, doch zonder dat wettige bewijzen aanwezig zijn, en zonder dat eenige sporen van geweld gevonden werden op den persoon die beweerd wordt verslagen te zijn. Vrijspraak.

Limburg 10 Februarij 1849.

48. Veroordeeling tot de straffe des doods wegens moord door P. Bijl gepleegd op den stuurman van het schip Abel Tasman, in weerwil van beweerde provocatie.

Holland Cr. Rb. 14 December 1841.

49. Moedwillige manslag. Veroordeeling tot eene zachtere straf wegens provocatie.

Z.-Holland 8 December 1843. — Z.-Holland 26 Maart 1847. — Z.-Holland 23 Julij 1852.

50. Vrijspraak van moedwilligen manslag op grond van gebleken zelfverdediging.

Utrecht Hof 2 Februarij 1858.

51. Het verhelen van het lijk van iemand, die ten gevolge van bekomen kwetsuren overleden is, stelt op zich zelf noch misdrijf, noch overtreding daar.

b H. Geregtsh. N.-I. 30 October 1855, te dezen aanzien vern. Probolingo Rb. v. Omg. 27 September 1854.

II.

52. De bepalingen van het Wetb. v. Strafr. omtrent manslag en moord zijn toepasselijk op de nederlaag in tweegevecht.

H. Mil. Ger. 13 Junij 1844, houdende veroordeeling van den gedaagde, die zijne tegenpartij in tweegevecht had dood geschoten tot vijf jaren correctionele gevangenisstraf, en van de twee getuigen tot drie jaren, met vern. van N.-Braband Kgr. 28 Maart 1844, waarbij het feit niet strafbaar werd geacht onder anderen op grond van zedelijken dwang.

53. Het tweegevecht, bij het Wetb. v. Strafr. niet op zich zelf als zoodanig onder de misdrijven zijnde opgenoemd, zoo kunnen alleen de gevolgen van een tweegevecht onder de toepassing van dat Wetb. vallen.

a H. R. 17 September 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof, waarbij bev. was het bevelschrift der Regtb. v. Amersfoort, houdende weigering van het ter zake van poging tot manslag gevraagde bevel van gevangenneming.

54. Een tweegevecht bevat eerst dan het kenmerk van poging tot manslag, wanneer door den judex facti is uitgemaakt het bestaan van het voornemen om den dood te veroorzaken. In casu niet aanwezig.

a H. R. 17 September 1856, Concl. conf. In welk geval de eerste beklaagde ten gevolge van een ontstanen twist den medebekl. had uitgedaagd, beiden zich daarop met sabels gewapend naar de heide hadden begeven en aldaar een gevecht begonnen waarin de tweede beklaagde was verwond geworden.

DRUKPERS.

I.

1. Het Souverein besluit v. 24 Januarij 1814 (Sb. n° 17) houdende bepalingen omtrent den boekhandel en den eigendom van letterkundige werken, is sedert de invoering van het B. W. nog steeds in burgerlijke zaken toepasselijk.

Amsterdam 1 Maart 1870.

2. De bij de Grondwet gewaarborgde vrijheid van drukpers brengt noodwendig mede, dat men vrij en ongestraft in openbare geschriften mag vermelden zoodanige bedrijven, die wel dengenen, wien dezelve worden geimputeerd, aan den haat of de verachting zijner medeburgers kunnen bloot stellen, maar zijn openbaar leven raken, en alzoo tot het gebied der geschiedenis behooren.

b Amsterdam 8 Junij 1837.

3. De vrijheid, bij art. 4 der wet van 16 Mei 1829 (Sb. n° 34) gegeven, om de handelingen der openbare magten te beoordeelen, en er zijne gedachten over te uiten, moet beschouwd worden ondergeschikt te zijn aan de bepaling der Grondwet, dat een ieder voor hetgeen hij schrijft, drukt, uitgeeft of verspreidt, verantwoordelijk blijft. Ofschoon het dan ook geoorloofd is de handelingen der openbare magten te beoordeelen, neemt dit niet weg dat, wanneer bij die beoordeeling hoon en laster is gevoegd, zulks ongeoorloofd en strafbaar blijft.

a H. R. 16 Februarij 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Junij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 24 April 1849, Concl. conf.

4. Het regt, bij art. 8 Gr.wet verzekerd, om zonder voorafgaand verlof zijne gevoelens of gedachten door de drukpers te openbaren, o. a. door de uitgave eener courant, is niet te verwarren met het regt tot uitgave van het officieel blad der gemeente, dat aan den uitgever voordeelen kan opleveren. Met het oog hierop is de overeenkomst tusschen een gemeentebestuur en een uitgever, waarbij aan dezen, tegen eene jaarlijksche uitkeering aan de gemeentekas, het regt tot uitgave der stads-courant is verleend, allezins bestaanbaar en niet zonder oorzaak.

a H. R. 30 Maart 1855, Concl. conf. verniet. Middelburg 26 April 1854.

II. § 1.

5. De verordeningen in art. 283 C. P. vervat, zijn niet afgeschaft door art. 1, noch vervangen door art. 5 van het Souv. besl. van 24 Januarij 1814 (Sb. nº 17).

b H. R. 30 November 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland, oordeelende in hooger beroep over Nijmegen 2 Junij 1847, implicite in gelijken zin. — *b* H. R. 30 April 1861, Concl. conf. — Anders *a* N.-Holland 25 Februarij 1861. — cf. *b* H. R. 7 April 1857, Concl. conf. — In gelijken zin Groningen 27 November 1856.

6. Tot toepassing van art. 283 C. P. wordt gevorderd, dat noch de naam enz. des schrijvers, noch die des drukkers in het geschrift vermeld zij. Waar die opgave ten opzigte van een van beiden plaats heeft, kan dit art. niet worden toegepast.

's Gravenhage 18 Maart 1839.

7. Het openbaar maken en verspreiden van een gedrukt biljet eener, door den daarbij met naam vermelden boekhandelaar, te houden verkooping van boeken, stelt niet daar het wanbedrijf van art. 283 C. P., als moetende hij, door wien die verkooping wordt gehouden, als schrijver (auteur) worden beschouwd.

's Gravenhage 18 Maart 1839.

8. Art. 283 C. P. bedoelt in het algemeen alle soorten van gedrukte geschriften, onverschillig of die van meerderen of minderen omvang zijn, en onverschillig onder welke gedaante die worden uitgegeven. Eene prent, waarop slechts eenige woorden gedrukt zijn tot verduidelijking of opheldering der voorstelling, is in den zin van dit artikel als écrit imprimé te beschouwen.

c H. R. 25 November 1845, Concl. conf.

9. Caricaturen. Verbeeldingen, inhoudende gedrukte gedichten en woorden, die als spottend en beleedigend (in casu voor een priester) kunnen gehouden worden, vallen in de termen van art. 283 C. P. Het verspreiden daarvan, ook door middel van de post, is dus strafbaar.

Limburg 15 Julij 1845, vern. Roermond 7 Mei 1845.

10. Art. 283 C. P. is algemeen, en bepaalt niets omtrent de wijze van verspreiding en mededeeling, en onderscheidt niet of de verspreiding is algemeen, dan wel beperkt wordt tot bepaalde personen. Het toezenden of doen ter hand stellen van onderscheiden exemplaren van een gedrukt stuk aan dezen of genen, stelt daar verspreiding.

b H. R. 7 April 1857, Concl. conf. — In gelijken zin Groningen 27 November 1856. — *a* H. R. 1 December 1858, Concl. conf.

11. Hij die onderscheiden exemplaren van een gedrukt stuk aan onderscheidene personen toezendt, moet geacht worden dat stuk te hebben verspreid.

a H. R. 1 December 1858, Concl. conf.

12. Een dagblad moet geacht worden algemeen verspreid te zijn, wanneer de verschillende exemplaren daarvan, hetzij aan de geabonneerden in de stad, hetzij ter verzending in alle rigtingen des Rijks, aan het kantoor van een openbaar middel van vervoer zijn bezorgd.

Gelderland 3 Maart 1846.

13. De bepaling van het 2de lid van art. 284 C. P. is daargesteld met het doel om den drukker der in art. 283 bedoelde geschriften te ontdekken, en dus ten behoeve van de verspreiders die niet tevens de drukkers zijn; de verspreider kan derhalve, wanneer hij reeds ontdekt of overtuigd is, de straf en verbeurdverklaring bij art. 283 en 286 bedreigd, niet afwenden, alleen door de bekentenis dat hij ook de drukker is geweest.

b H. R. 30 November 1847, Concl. conf. — In gelijken zin Nijmegen 2 Junij 1847. — Cf. *i* H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf.

14. Het verspreiden van naamlooze gedrukte geschriften, alleen ten doel hebbende iemands verkiezing als lid van den Gemeenteraad aan te bevelen, is niet strafbaar.

a N.-Holland 25 Februarij 1861.

15. De opgave van het adres, waar de antwoorden moeten bezorgd worden, op eene in een gedrukt geschrift voorgestelde vraag, ontslaat den schrijver, drukker of uitgever niet van de verpligting, om zijnen naam daaronder te vermelden.

a N.-Holland 23 April 1850.

16. De uitgever van een dagblad, die een daarin geplaatst stuk op verzoek van een ander doet overdrukken en een zeker aantal exemplaren, zonder vermelding van naam, beroep en woonplaats, aan dien persoon ter hand stelt, in de meening dat die voor eenige vrienden en niet voor het publiek bestemd waren, kan niet gezegd worden willens en wetens te hebben medegewerkt tot de later plaats gehad hebbende publieke verspreiding door laatstbedoelden persoon.

a Z.-Holland 21 October 1845.

17. Hij die eene lasterlijke advertentie met zijn naam onderteekend, persoonlijk ter plaatsing in eene courant heeft bezorgd en die daarin heeft doen opnemen, moet als de schrijver, en alzoo als de dader van het wanbedrijf van laster worden aangemerkt, onverschillig of hij die advertentie al of niet zelf heeft gesteld.

Z.-Holland 31 Januarij 1857.

18. De verspreider van een gedrukt geschrift, niet bevattende den naam enz. van den schrijver of drukker, hetwelk overgenomen is uit een dagblad, die bij vervolging den maker van dat geschrift kenbaar maakt, kan zich op het 2de lid van art. 284 C. P. beroepen, ook dán wanneer die herdruk en verspreiding hebben plaats gehad buiten weten van den maker.

Z.-Holland 21 October 1845.

§ 2. A.

19. *Schrijver.* — Hij die met het oogmerk van openbaarmaking een lasterlijk geschrift heeft vervaardigd, moet voor den inhoud daarvan aansprakelijk worden gehouden; om die verantwoordelijkheid te doen ophouden, zou moeten blijken, dat de openbaarmaking tegen de bedoeling en buiten weten van den schrijver heeft plaats gehad. Eene overeenkomst tusschen den schrijver (of redacteur van een dagblad) en de directie of administratie van dat blad aange-

gaan, krachtens welke de eerste voor het blad alleen zou schrijven, doch nimmer voor het door hem geschrevene zou verantwoordelijk zijn, kan dezen schrijver niet ontheffen van de door de wet op hem gelegde aansprakelijkheid jegens de maatschappij of bijzondere personen, wegens zijn openbaar gemaakt geschrift.

a H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Limburg 2 November 1844. — cf. *a* H. R. 27 Augustus 1839, waarbij (zonder dat van den schrijver werd gesproken) is overwogen, dat de bekl., die zich voor het geincrimineerde artikel had aansprakelijk gesteld, de drukker en uitgever is van de courant waarin het was opgenomen.

20. Hij die een geschrift schrijft, het doet drukken en met zijne voorkennis uitgeven, wetende dat zich daarop niet bevond de naam enz. van den drukker of schrijver, werkt willens en wetens tot de uitgave en verspreiding van hetzelve mede.

Overijssel 12 Junij 1847.

21. Als de schrijver bedoeld in art. 4 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 Januarij 1814 (Sb. nº 17), is te beschouwen de redacteur die een berigt, door den correspondent in den vorm van een gewonen brief toegezonden, in den vorm van een dagbladberigt overgebragt, in zijn dagblad doet opnemen.

Amsterdam 29 Junij 1868.

22. *Drukker en uitgever.* — Onder het woord drukker in art. 4 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 Januarij 1814 (Sb. nº 17), is niet blootelijk te verstaan hij, die het werktuigelijke van den arbeid verrigt, maar ook hij, die zoodanigen arbeid door zijne werklieden doet verrigten.

f H. R. 28 Augustus 1866, Concl. conf.

23. Hij die een lasterlijk artikel drukt en uitgeeft, is — wanneer de schrijver niet bekend is, noch aangewezen is kunnen worden, naar den geest van art. 225 der Gr.wet (v. 1840) en art. 4 van het Vorstelijk besl. van 24 Januarij 1814, strafbaar als lasteraar.

d H. R. 12 April 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband 29 December 1841.

24. De drukker en uitgever van een lasterlijk geschrift is naar den geest van art. 227 der Gr.wet v. 1815 en art. 4 van het besl. van 24 Januarij 1814, eerst dán voor den inhoud van dat geschrift aansprakelijk, wanneer de schrijver onbekend is of niet aangewezen kan worden.

a H. R. 16 Februarij 1841, Concl. contr.

25. Na de feitelijke beslissing, dat de schrijver van het geincrimineerde, in het door den beklaagde gedrukt, uitgegeven en verspreid blad voorkomend artikel, niet bekend is noch voldoende is aangewezen, is de beklaagde als drukker, uitgever en verspreider van dat blad, teregt daarvoor alleen aansprakelijk gesteld.

b H. R. 23 December 1862, Concl. conf.

26. De bekendheid of aanwijzing van den schrijver van een lasterlijk geschrift heeft overeenkomstig art. 4 van het besl. van 24 Januarij 1814, in verband met art. 225 Gr.wet v. 1840, wel ten gevolge, dat de drukker of uitgever niet als hoofddader aansprakelijk is, maar geenszins dat hij niet als medepligtige kan worden vervolgd en gestraft. Ook bij dit wanbedrijf zijn de algemeene beginselen van art. 59 volg. C. P. toepasselijk.

b H. R. 21 April 1847, Concl. conf. Adv.-Gen., die van oordeel was, dat de aanwijzing van den schrijver (die in casu naar het buitenland was vertrokken) behoort te geschieden met het gevolg dat hij in handen der justitie gerake, en van het begane misdrijf overtuigd en alzoo gestraft worde, — verw. de cass. tegen N.-Holland 2 November 1846, waarbij was bev. Amsterdam 22 Julij 1846, welk vonnis de uitlandigheid van den schrijver mede tot grond van veroordeeling van den drukker vooropstelde. — *b* H. R. 12 Junij 1850, Concl. conf., dat de bekendheid of aanwijzing van den schrijver de aansprakelijkheid niet uitsluit van den drukker, wanneer deze zich aan medepligtigheid heeft schuldig gemaakt, door met kennis en bewustheid van den inhoud een geschrift te drukken en den dader alzoo behulpzaam te zijn; — met welk arrest overeenstemt *b* H. R. 18 Julij 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 15 October 1862, Concl. conf. — N.-Holland 8 Mei 1848.

27. Hoezeer het met de bepalingen van het besl. van 24 Januarij 1814 niet strijdt, dat de drukker en uitgever van een dagblad, ook na het noemen van den schrijver der daarin voorkomende lasterlijke artikelen, als medepligtige wordt vervolgd en veroordeeld, zoo is echter de omstandigheid, dat het dagblad voor zijne rekening wordt uitgegeven en de redactie door hem betaald, op zich zelve niet voldoende om die medepligtigheid aan te nemen, maar wordt er vereischt, dat hij in plaats van zich te bepalen tot het drukken of uitgeven, al is het dan ook van stukken waarvan de schrijver door hem betaald wordt, een meer regtstreeksch aandeel heeft gehad in het misdrijf door dezen gepleegd.

Zeeland 17 November 1851, waartegen de cass. niet-ontv. is verklaard bij *a* H. R. 13 Januarij 1852.

28. De drukker en uitgever eener courant is niet verantwoordelijk voor de lasterlijke artikelen daarin voorkomende, indien hij den schrijver heeft opgegeven, hoewel deze het land heeft verlaten alvorens te kunnen worden teregtgesteld, en dus slechts bij verstek is veroordeeld, en mits overigens van geene bijzondere daad van medepligtigheid is gebleken.

Zeeland 17 November 1851, waartegen de cass. niet-ontvankelijk is verklaard bij *a* H. R. 13 Januarij 1852.

29. Wanneer de drukker van een geïncrimineerd stuk den schrijver aanwijst, doch deze, mede vervolgd wordende, bij gebrek aan bewijs is vrijgesproken, dan is in den zin der wet de schrijver niet bekend, en de drukker als hoofddader aansprakelijk.

a H. R. 12 April 1853, Concl. conf.

30. Een drukker die volkomen bij magte is om den schrijver tijdig te noemen, doch daarmede vrijwillig zoo lang wacht, tot dat de regtsvervolging tegen dezen door verjaring vervallen is, en dus door zijne schuld de vervolging des schrijvers heeft onmogelijk gemaakt, kan zich daarna, door het noemen van den schrijver, niet meer van alle verantwoordelijkheid ontheffen.

a H. R. 17 Junij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 5 Maart 1846.

31. De regter heeft art. 2 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 23 September 1814 niet geschonden, door te beslissen, dat daar waar wel de inzender, maar niet de «wezenlijke» schrijver van een lasterlijk gedrukt geschrift bekend of aangewezen is, de aansprakelijkheid van den drukker niet ophoudt.

d H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

32. De verantwoordelijkheid van den drukker houdt niet op, wanneer hij slechts een persoon als schrijver heeft aangewezen, maar het moet vaststaan en bewezen zijn, dat die persoon werkelijk de schrijver is; de judex facti heeft daarover te beslissen.

b H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.; — cf. die conclusie met betrekking tot de vraag, hoe te handelen, wanneer de drukker eerst ter openbare teregtzitting den schrijver noemt, speciaal of de regter in appel, wanneer hij het vonnis dat den schrijver niet aanneemt en den drukker straft, vernietigt, zelf moet onderzoeken de waarheid der opgave dat de aangewezen persoon de schrijver is, dan wel of hij de regtsvervolging moet schorsen. Tot dit laatste helde Adv.-Gen. het meest over, hoewel evenmin het eerste in strijd met de wet werd geacht als het laatste uitdrukkelijk geboden. — cf. hiermede de concl. ad *b* H. R. 23 Maart 1869.

33. De drukker en verspreider van een beleedigend, honend of lasterlijk geschrift, die in de voorloopige instructie heeft geweigerd den schrijver bekend te maken, is zelfs nog in hooger beroep bevoegd dezen in de openbare teregtzitting bekend te maken, mits de schrijver nog kunne vervolgd en gestraft worden, d. i. de vervolging tegen hem niet zij verjaard, en moet dientengevolge de drukker alsnog buiten vervolging gesteld worden.

Limburg 9 Januarij 1869, vern. Maastricht 7 December 1868.

34. Een drukker en uitgever van een dagblad, bevattende een lasterlijk artikel, met vermelding dat het (zoo als indedaad het geval is) is overgenomen uit een ander dagblad, welks verantwoordelijk directeur en uitgever bekend is, hoezeer door zoodanige overneming niet per se schuldig aan laster als auctor delicti, wordt echter daardoor evenmin van alle aansprakelijkheid ontheven. Zoodanige overneming kan, zoowel om de wijze van overneming als om de omstandigheden, zeer wel op nieuw eene imputatie en dus het misdrijf van laster daarstellen.

a H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf. — Middelburg 15 Junij 1848.

35. Doordien ieder geschrift, dat in het licht komt, den naam van den drukker moet bevatten, kan daaruit niet worden afgeleid dat, indien de judex facti bevindt, dat de naam, onder het gedrukte stuk geplaatst, niet is de naam van den drukker, geen ander zou kunnen strafregtelijk aansprakelijk zijn dan hij, wiens naam ten onregte onder het gedrukte stuk geplaatst is.

f H. R. 28 Augustus 1866, Concl. conf.

B.

36. Volgens het Souv. besl. van 24 Januarij 1814 (Sb. nº 17) is eene burgerlijke actie wegens hoon of laster ontvankelijk tegen den drukker van een dagblad, onverschillig of hij al dan niet de uitgever daarvan is, en of deze al dan niet bekend is.

Amsterdam 1 Maart 1870.

37. Voor de aansprakelijkheid des drukkers is niet noodig, dat bij hem zelven de bedoeling om te beleedigen bestaan hebbe.

Amsterdam 1 Maart 1870.

38. In burgerlijke zaken geldt niet de bepaling, dat een drukker zich van de aansprakelijkheid voor het gedrukte jegens den beleedigde kan ontslaan, door in den loop van het geding den schrijver te noemen. In dat geval staat voor den drukker geen andere weg open, dan om, even als in elke burgerlijke vervolging tot vergoeding van schade, door eene onregtmatige daad veroorzaakt, dengenen in waarborg te roepen, door wiens schuld de onregtmatige daad zoude zijn veroorzaakt, en die deswege aan hem, die haar gepleegd heeft, zoude kunnen verantwoordelijk zijn en alzoo verpligt den dader tegen de gevolgen daarvan te vrijwaren. Naar den aard van het strafgeding kan door den vervolgden drukker de schrijver niet alleen worden aangewezen, maar ook de juistheid dier aanwijzing worden geregtvaardigd, in welk geval de regter in strafzaken de al of niet toepasselijkheid der straf kan waarderen; het gaat echter niet op, dit in dien zin toe te passen bij eene eenvoudige burgerlijke vordering tot vergoeding en betering.

a H. R. 16 Februarij 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Zeeland 13 Junij 1848, waarbij was bev. Middelburg 24 Februarij 1848.

39. Hij die in een dagblad is gehoond of gelasterd, kan den drukker en uitgever in regten aanspreken. De aansprakelijkheid van den drukker en uitgever jegens de beleedigde partij houdt niet op, indien hij, na te zijn gedagvaard, den schrijver van het geïncrimineerde stuk noemt; de bepaling van art. 4 Souv. besl. van 24 Januarij 1814 is alleen van toepassing op de strafactie. Door de omstandigheid, dat de verantwoordelijke drukker en uitgever niet is de schrijver, wordt de animus injuriandi niet van zelf uitgesloten.

Tiel 22 Mei 1857, bev. bij Gelderland 12 Mei 1858.

40. De gelasterde partij behoeft om ontvankelijk te zijn in hare vordering tot betering van nadeel, in eer en goeden naam geleden, in het algemeen niet te doen blijken van eenige materiële schade.

Tiel 22 Mei 1857, bev. bij Gelderland 12 Mei 1858, waarbij nog werd beslist dat de Nederlandsche regter de aanplakking van zijn vonnis in de West-Indische Koloniën van het Rijk kan bevelen.

III.

41. Bij gemis van gebleken boos opzet moet de schrijver van een lasterlijk berigt worden vrijgesproken.

Amsterdam 29 Junij 1868.

42. Lastering of beleediging in een gedrukt geschrift, dat verspreid is geworden, en medewerking tot het verspreiden van een gedrukt geschrift, waarin de ware naam, het beroep en de woning van den schrijver of drukker niet is

uitgedrukt, moeten als twee verschillende misdrijven worden aangemerkt.

a H. R. 19 Januarij 1864, Concl. conf.

42. Er bestaat geen delictum continuatum, in cas van laster in gedrukte en verspreide geschriften, indien tusschen de beide geïncrimineerde feiten (ofschoon door dezelfde personen tegen eenen en denzelfden persoon bedreven), eene te aanmerkelijke tijdsruimte is verloopen, en de beide lasterlijke aantijgingen niet in hetzelfde dagblad of in dezelfde brochure zijn geplaatst.

a N.-Holland 23 April 1850.

DUINEN Z. DIJK- EN POLDERBESTUREN.

DWALING Z. KOOP EN VERKOOP, NIETIGHEID EN VERNIETIGING VAN VERBINDTENISSEN.

DWANGBEVEL Z. AFSTAND VAN INSTANTIE, CAUTIO JUD. SOLVI, COMPETENTIE IN BZ., DIJK- EN POLDERBESTUREN, DIRECTE BELASTINGEN, DOMEIN, EXPLOIT, FAILLISSEMENT, GEMEENTE-BELASTING, HYPOTHEEK, INSTANTIE, OPENBAAR VERKOOP, PARATE EXECUTIE, REGISTRATIE, REGTEN EN ACCIJNSEN, SUCCESSIEREGT, VERHOOR OP FEITEN EN VRAAGPUNTEN, VERJARING IN BZ., VERVALLEN VAN INSTANTIE, VONNIS IN BZ.

DWANGUITGIFTE VAN AKTEN.

I. Door en tegen wien; akten.
II. Procedure.

I.

1. In het geval voorzien bij art. 839 Rv., kan in het midden worden gelaten, welk regt men heeft op zekere nalatenschap; het is tot het bekomen van een afschrift voldoende aan te toonen, dat men tot die nalatenschap ab intestato zoude zijn geregtigd geweest.

Amsterdam 29 Julij 1841, te dezen aanzien implicite bev. bij *b* Holland 1 December 1841, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 18 November 1842, Concl. conf. — 's Gravenhage 8 October 1847.

2. Onder de benaming van erfgenamen, en van onmiddellijk belang hebbende personen, die, als zoodanig, tot het vorderen van afschriften van minuten of akten zijn geregtigd ingeval van uiterste wilsbeschikking, moeten niet uitsluitend verstaan worden diegenen, welke bepaaldelijk als erfgenamen zijn gesteld, maar ook degenen welke ab intestato tot de nalatenschap zouden geregtigd zijn.

b Haarlem 3 December 1839, waarbij de betrokken notaris, die zich aan de uitspraak van den regter had gerefereerd, behalve in de kosten van den processe, is veroordeeld om, binnen den tijd van acht dagen na de insinuatie van het vonnis, de gevorderde expeditie of een geheel afschrift in authentieken vorm van een testament af te geven, op poene eener boete van *f* 10.» daags, voor iederen dag dat hij in die afgifte zou in gebreke blijven.

3. Art. 839 Rv. houdt niets anders in dan de bevestiging van de verpligting, bij de wet v. 25 Ventôse XI (thans art. 42 der wet v. 9 Julij 1842, Sb. nº 20), aan de notarissen opgelegd tot afgifte van afschriften aan de personen, die een onmiddellijk, dat is regtstreeksch en erkend belang bij de akten hebben. Hieruit volgt, dat de notaris, wanneer hem afschriften van minuten, welke onder hem berusten, worden aangevraagd door personen die niet zijn belanghebbenden of bij de akten zelve voorkomen, zoolang hunne betrekking of regtstreeksch en onmiddellijk belang bij die akte niet ontwijfelbaar is uitgemaakt, te regt in die afgifte zwarigheid maakt en mag verlangen door de vereischte autorisatie te zijn gedekt. De kosten daarvan behooren stellig door de belanghebbenden te worden gedragen, indien (onder vigueur der wet v. 25 Ventôse XI) de hetzij werkelijk, hetzij pretens belanghebbenden, te vergeefs de tusschenkomst van den voorzitter der Regtb. tot het bekomen van het afschrift hadden ingeroepen en deze de belanghebbenden, hetzij te regt, hetzij ten onregte, naar de Regtb. had gerenvoyeerd.

H. R. 18 November 1842, Concl. conf. verw. de cass tegen *b* Holland 1 December 1841.

4. Een brief waarin de overledene aan den eischer heeft geschreven dat deze in diens nieuwe even als in het oude testament is gesteld als een der executeurs en als voogd over zekere minderjarigen, is niet voldoende om te bewijzen dat de eischer bij des erflaters testament belang heeft. De notaris kan op de gevraagde uitgifte volstaan met het antwoord, dat de benoeming des eischers tot executeur bij eene latere doch ook weer herroepen akte is ingetrokken, dat die vroegere benoeming evenmin als de intrekking is geregistreerd, en dat bijaldien de Regtbank mogt oordeelen dat des eischers regt met gemelden brief voldoende is bewezen, hij bereid is om na registratie van de minuut, aan den eischer tegen betaling der kosten een extract uit de laatstgemelde akte te geven voor zooverre de herroeping van des eischers benoeming aangaat. Ontzegging van den eisch.

Holland 1 Julij 1840.

5. De notarissen zijn in den regel verpligt om aan de personen, welke in de voor hen gepasseerde akten partijen zijn geweest, grossen of afschriften te leveren, zonder aan een onderzoek en beoordeeling te kunnen onderwerpen de vraag welk belang zij daarbij hebben, of ook de afgifte afhankelijk te maken van het bijbrengen van nader bewijs, dat die personen nog werkelijk bezitten de qualiteit of hoedanigheid, welke zij zich in de akte hebben toegeschreven.

Zwolle 13 September 1843.

6. Men kan niet beweren, dat bij art. 839 Rv. onder «onmiddellijk belanghebbende personen,» niet ook de contracterende partijen zouden zijn bedoeld, omdat zij daarin niet als zoodanig uitdrukkelijk zijn genoemd.

Zwolle 13 September 1843.

7. Men kan de dwanguitgifte van akten, vermeld in art. 833 v. Rv., niet vragen van bijzondere personen, in casu tegen de wederpartij in het proces.

Gelderland 12 Maart 1862.

8. Men is niet ontvankelijk in een (subordinaten) eisch tot dwanguitgifte eener akte tegen eenen bewaarder, die niet tevens met den gedaagde (van wien principaliter mededeeling van stukken was gevorderd) in lite is gebragt.
Hoorn 30 Junij 1841.

9. Vordering der eischers om erfgenamen te worden verklaard krachtens testament, dat gedaagden beweren te zijn herroepen. Vordering tot overlegging van de minuut dier herroeping door eischers gedaan, toegewezen.
's Gravenhage 7 Januarij 1842.

10. Ook uit het verband van art. 839 en art. 842 Rv. blijkt genoegzaam dat het woord « afschriften » in art. 839 Rv., tot welker uitreiking de houders van minuten verpligt zijn, algemeen is en daaronder alzoo ook de eerste grossen zijn begrepen.
Zwolle 13 September 1843.

11. Hij die beweert ingevolge zeker testament te zijn particulier legataris, is niet bevoegd om kennisneming of afschrift te vorderen van de geheele akte, en daaronder ook van de beschikkingen, vreemd aan, en zonder invloed op zijne beweerde bevoordeeling.
a H. R. 24 Februarij 1854, Concl. conf. — Anders Utrecht 6 December 1839.

12. Wel het gewezen vonnis of arrest maar niet de akten of stukken van instructie eener strafzaak, die als zoodanig onder de bewaring van het regterlijk collegie blijven, mogen aan derden medegedeeld, of kopijelijk, of bij uittreksel uitgereikt worden om tot bewijs in een burgerlijk geding te strekken. Dit is echter niet toepasselijk op erkentenissen of reçus, welke na den afloop der instructie, aan den Griffier mogten zijn afgegeven, ter zijner décharge, wegens onder hem berust hebbende voorwerpen als stukken van overtuiging.
's Gravenhage 13 Mei 1856.

13. Het regt op dwanguitgifte van akten is alleen gegeven voor afschriften of uittreksels uit de akten zelve, waarin hij, die de uitgifte vraagt, geene partij was, maar niet voor stukken die met zoodanige akten slechts in verband staan, bv. domaniale leggers in betrekking tot eene gecontesteerde verpachting, — en ook alleen voor akten, die zich onder een notaris of anderen openbaren bewaarder bevinden, en niet voor diens eigene stukken tegen den houder of zijn lasthebber.
b 's Hertogenbosch 30 Junij 1869.

II.

14. Het belang dat iemand kan hebben om een in art. 839 Rv. vermeld afschrift te bekomen, kan blijken uit overgelegde extracten der stukken, op eene tijdens het opmaken geldende wijze verleden.
Amsterdam 29 Julij 1841.

15. Een notaris, die in regten aangesproken wordt om het afschrift eener voor hem verledene akte, door iemand die beweert als contracterende partij in die akte voor te komen en alzoo onmiddellijk belanghebbende te zijn, moet zijne al of niet verpligting tot afgifte geheel ontleenen uit de wet, waarbij dit onderwerp is geregeld, en kunnen er mitsdien geene termen zijn tot het oproepen van een derde in vrijwaring, of het verantwoordelijk stellen van dezen voor de afgifte of weigering.
Overijssel 3 Julij 1843.

16. Indien een notaris bij sommatie in verzuim is gesteld tot de afgifte van een verlangd afschrift, moet hij door geregistreerde stukken bewijzen de door hem gevoerde verwering, dat de eischer weigerachtig is geweest dat afschrift te ontvangen.
Assen 25 April 1853.

17. Een verzoek tot de dwanguitgifte eener akte moet beschouwd worden te zijn vervallen, indien door dezelfde partij later is verzocht nederlegging dier akte ter griffie, en aan dat verzoek is voldaan.
Zeeland 1 Maart 1859.

18. Eene incidentele vordering tot uitgifte eener akte, vóór dat de gedaagde heeft geantwoord of eenige bepaalde tegenspraak heeft gedaan op den tegen hem ingestelden eisch, moet als ontijdig worden beschouwd.
a H. R. 24 Februarij 1854, Concl. conf.

ECHTHEID VAN GESCHRIFTEN.

1. Onder de Nederlandsche wetgeving kan alleen in een onderzoek naar de echtheid eener handteekening getreden worden, als deze wordt ontkend. De zelfstandige hoofdvordering tot erkenning door den gedaagde van de echtheid zijner handteekening, gesteld onder eene ten processe overgelegde overeenkomst, is derhalve niet-ontvankelijk.
's Hertogenbosch 6 Maart 1861.

2. Door het woord derde, in art. 176, n° 2 Rv., moet verstaan worden een ander persoon dan de partij zelve. De lastgever kan volstaan met te verklaren dat hij de handteekening van zijnen gemagtigde niet erkent, en behoeft derhalve niet pertinent te erkennen of te ontkennen.
Amsterdam 2 December 1845.

3. Wanneer een gedaagde weigert zich uit te laten over de hem gestelde vraag of hij het door den eischer in het geding gebragte stuk heeft geteekend, moet zijne judiciële contenance regtens ten gevolge hebben, dat de door den ged. niet ontkende handteekening wordt gehouden voor erkend. Hiertoe is het niet noodzakelijk dat het stuk worde beteekend, terwijl de omstandigheid, dat de gedaagde door een lasthebber verschijnt, daartoe evenmin iets kan afdoen.
's Gravenhage Kgr. 18 September 1868.

4. De algemeene verpligting ten aanzien van schriftelijk bewijs in art. 1913 B. W. vastgesteld, om eigen schrift en handteekening stellig te ontkennen of te erkennen, is ook toepasselijk op die bescheiden, welke wel niet door de deskundigen als stukken van vergelijking worden gebezigd, maar later in het geding zijn gebragt, vermits ook na het rapport der deskundigen bewijs door bescheiden kan worden geleverd.
's Gravenhage 4 December 1860.

5. In art. 176 Rv. is sprake van het geval, dat eene partij, tegen wie men van een onder-

handsch geschrift, door een derde geschreven of onderteekend, gebruik maakt, verklaart dat geschrift of die onderteekening niet te erkennen, doch geenszins van het geval dat een der litigerenden, meer bepaald de eischer, zijn regt om te ageren op zijn eigen handschrift grondt.

Amsterdam 10 Januarij 1854.

6. De verklaring van een gedaagde dat hij de hem voorgelegde handteekening niet kent, bevat geene stellige erkentenis noch ontkenning, en die handteekening kan dus voor erkend gehouden worden.

Amsterdam Kgr. II 4 Junij 1868.

7. De door den gedaagde gebezigde uitdrukking, dat hij niet gelooft een tegen hem geproduceerd stuk geteekend te hebben, staat regtens gelijk met eene stellige erkentenis.

Boxmeer Kgr. 18 October 1855.

8. De echtheid of onechtheid der handteekening van eene eenzijdige onderhandsche schuldbekentenis behoeft niet onderzocht te worden, wanneer reeds kennelijk blijkt dat noch het stuk zelf noch de goedkeuring het eigenhandig schrift is van den onderteekenaar. Zoodanig gebrek in den vorm der schuldbekentenis kan niet worden goedgemaakt door eene daaronder gestelde verklaring van ontvangst der in dat stuk uitgedrukte geldsommen door den ontvanger van het gedaagde bestuur.

Zeeland 10 Januarij 1854.

9. De regter kan niet ambtshalve bevelen, dat de echtheid van een geschrift, door eene der partijen overgelegd, doch door de wederpartij betwist, zal worden onderzocht, wanneer dit onderzoek niet is gevorderd door hem, die belang heeft dat daartoe worde overgegaan; art. 177 v. Rv.

Limburg 15 April 1844.

10. Een geschil over de echtheid of onechtheid eener handteekening moet, als tusschengeschil, eerst en vooraf worden uitgewezen.

b Maastricht 25 Februarij 1847.

11. De wet schrijft niet voor dat de in art. 176 Rv. vermelde ontkentenis aan alle andere middelen van verdediging moet voorafgaan. Voor een tegenovergesteld beweren bestaat te minder grond in eene summiere zaak, welke op eene en dezelfde teregtzitting kan worden voldongen en waarin de gansche verdediging van den gedaagde moet geacht worden één geheel uit te maken. De gedaagde is mitsdien bevoegd bij zijn antwoord te verklaren, dat hij eene blancohandteekening had afgegeven en het verbindende daarvan te betwisten, en vervolgens na inzage van het stuk, bij dupliek te beweren dat het niet van hem emaneerde.

Leiden 29 October 1850.

12. Uit de vergelijking van de onderteekeningen onder een orderbiljet en onder een protest van non-betaling mag men tot de identiteit of gelijkheid dier handteekeningen besluiten, en daaruit en uit het antwoord tijdens het protest eene erkende schuldpligtigheid afleiden.

Alphen Kgr. 9 Januarij 1856.

13. De verklaring des prokureurs van den gedaagde ter teregtzitting, van niet als prokureur present te zijn, na alvorens, na zijne prokureurstelling, een termijn te hebben erlangd tot het er- of ontkennen eener handteekening onder eene akte, welke door den eischer tegen hem werd gebruikt, levert geene termen op tot eene tweede oproeping, als kunnende de gedaagde niet gezegd worden niet verschenen te zijn, doch moet dit worden gelijk gesteld met eene weigering van antwoord, zoo als is bedoeld in het 2de lid van art. 181 Rv., zoodat dientengevolge het questieuse stuk in het geding moet worden toegelaten.

Sneek 21 Junij 1843.

14. Vermits het aan beide partijen vrij staat het gerezen geschil over de echtheid of onechtheid van geschrift te vervolgen, en ten dage dienende, dat is, ten dage waartegen de sommatie is uitgegaan, op de partij die het betwiste stuk heeft overgelegd, volgens art. 180 en 181 Rv., de verpligting rust om te verklaren of zij zich van het stuk denkt te bedienen, zoo volgt hieruit, dat, ten einde dit geschil bij akte van prokureur tot prokureur kunne worden vervolgd, niet tevens vooraf behoeft te zijn gebleken, dat de partij die het stuk overlegt, ook na de betwisting heeft verklaard de echtheid te zullen staande houden en zich daarvan te willen bedienen.

Assen 3 Mei 1847.

15. Art. 176, n° 2 Rv. houdt wel in, dat in het aldaar bedoeld geval een geregtelijk onderzoek zal kunnen plaats hebben, maar het schrijft geene regelen voor ten aanzien van de inrigting van het onderzoek. Er kan derhalve geene schending van dat artikel worden beweerd als ware dit door de deskundigen bij hun onderzoek miskend, en als had het Hof, door zich globaal met het uitgebragte rapport te vereenigen, diezelfde miskenning begaan.

H. R. 13 Februarij 1846, Concl. conf. bev. N.-Holland 6 Maart 1845.

16. Het onderzoek van deskundigen in zake van echtheid van geschriften moet zich bepalen bij het technisch onderzoek van het geschrift en met redenen omkleed zijn; bij voorkeur moeten eerst de echte handteekeningen onderling en deze vervolgens met de betwiste vergeleken worden.

Leeuwarden 23 April 1867.

17. De wet vordert niet, dat het berigt van deskundigen de beslissing, maar alleen dat zij het gevoelen der deskundigen omtrent de echtheid of onechtheid der ontkende handteekening zal inhouden.

N.-Braband 7 December 1847.

18. De wet verbiedt nergens aan deskundigen, in het rapport de slotsom van hunne bevinding in haar geheel te vermelden. Wanneer zij benoemd zijn om de echtheid van een geschrift te onderzoeken, kunnen zij daarenboven hun gevoelen uitbrengen omtrent den twijfel, of het stuk al dan niet met de vrije hand van den steller geschreven is.

H. R. 13 Februarij 1846, Concl. conf. bev. N.-Holland 6 Maart 1845.

19. Uit de bepaling van art. 184 Rv., dat alleen uitdrukkelijk erkende onderhandsche stukken door de deskundigen als vergelijkingstukken mogen worden gebezigd, vloeit niet voort, dat ook de regter bij zijn onderzoek geene andere onderhandsche bescheiden, dan uitdrukkelijk erkende mag bezigen, zoodat bij dat onderzoek

zouden zijn uitgesloten bescheiden, wier echtheid door de partij, aan wie zij worden toegeschreven, niet wordt erkend.

's Gravenhage 4 December 1860.

20. Om ontvankelijk te zijn in het verzoek tot het instellen van een nieuw onderzoek, met benoeming van andere deskundigen, is het in zake van onderzoek van geschrift noodzakelijk, dat het proces-verbaal van het eerst gehouden onderzoek vooraf beteekend worde.

b Gorinchem 8 Mei 1841.

21. Indien al na eene negatieve beslissing op de expertise een getuigenbewijs omtrent de echtheid eener handteekening mogt ontvankelijk zijn, moet de eischer, dit begeerende, volgens de wet, bij behoorlijke akte de feiten en artikelen stellen, welke hij mogt oordeelen concludent te zijn om tot het bewijs der echtheid in geschil te kunnen dienen. Hij kan geenszins volstaan met in het algemeen een bewijs door getuigen aan te bieden of des noods in te roepen, zonder aan te duiden, welk bewijs hij vermeent door getuigen te kunnen leveren, of welke feiten door getuigen zouden kunnen worden bevestigd om daaruit tot het bewijs der echtheid van de handteekening te kunnen concluderen.

a H. R. 21 Maart 1850, Concl. conf.

22. De suppletoire eed kan ook worden opgelegd, wanneer, na den afloop der verificatie van geschriften door bescheiden, deskundigen of getuigen, de regter oordeelt, dat de echtheid van het questieuse stuk niet volledig is bewezen, maar toch ook niet van alle bewijs is ontbloot.

b Holland 12 Februarij 1840.

23. Buiten de twee bij art. 193 Rv. en art. 4 Sv. vermelde gevallen, zijn geene andere bij de wet bekend, waarin de schorsing van een burgerlijk regtsgeding haren grond vindt in het aanhangig zijn eener strafzaak. Daaruit volgt noodwendig, dat de voorschriften van die bepalingen zijn van geheel exceptionelen aard en beperkt moeten blijven tot de gevallen waarin zij voorzien, zoodat dan ook alleen in die gevallen, en in geene andere, de bedoelde schorsing regtens aannemelijk is. Eene vordering tot schorsing van een burgerlijk regtsgeding strekkende tot uitkeering eener, naar men beweerde, te min ontvangene som, immers en in allen gevalle tot het doen van rekening en verantwoording, wegens de uitvoering van een opgedragen last, gegrond op het indienen eener klagte aan het O. M. ter zake van de feiten, die tot gemeld regtsgeding aanleiding hebben gegeven, is derhalve niet-ontvankelijk.

d Amsterdam 31 Maart 1843. — Maastricht 14 Maart 1850. — Anders *b* Amsterdam 4 Maart 1842, beslissende dat, wanneer de beslissing eener strafzaak een bepaalden en ontegenzeggelijken invloed op de burgerlijke zaak moet uitoefenen, de schorsing van zelve noodzakelijk is en moet bevolen worden.

24. Bij betwisting van de echtheid van een geschrift kan de regter, die van de hoofdzaak is gesaisisseerd, het onderzoek dier echtheid naar een anderen regter verwijzen, even als dit bij het hooren van getuigen uitdrukkelijk door den wetgever is toegelaten.

Amsterdam 24 Maart 1869.

25. Geene wetsbepaling is geschonden of verkeerd toegepast, indien de regter, nadat een eischer, die de echtheid van eene betwiste olographische uiterste wilsbeschikking staande hield, op zijne vordering toegelaten was, om die echtheid, hetzij door bescheiden, hetzij door deskundigen of getuigen te staven, na afloop van dat onderzoek beslist, dat daaruit niet is gebleken, dat het stuk door den overledene is geschreven, en hij alzoo het stuk niet stellig voor echt noch voor onecht verklaart.

H. R. 13 Februarij 1846, Concl. conf. — In gelijken zin N.-Holland 6 Maart 1845.

26. De regter is verpligt uitspraak te doen omtrent den uitslag van het geregtelijk onderzoek van handschriften, ook al is door partijen, na het gehouden onderzoek tot zoodanige uitspraak niet geconcludeerd, en door hen ten principale voortgeprocedeerd.

Zeeland 26 Mei 1857.

27. Indien het dictum van een arrest, waarbij de echtheid eener betwiste handteekening niet is aangenomen, berust op gehoudene expertise, kan daartegen geene cassatie worden ingesteld, welke overwegingen het overigens moge inhouden.

a H. R. 21 Maart 1850, Concl. conf.

28. Ontkenning van handteekening geplaatst onder eene acceptatie. Expertise. Verhoor op feiten en vraagpunten. Getuigen-bewijs. Echtheid der handteekening aangenomen. De bepaling dat het bon of approuvé onder eene onderhandsche schuldbekentenis niet behoeft te worden gesteld, indien het landbouwers geldt, in casu toegepast op een melkboer (art. 1326. C. N).

Z.-Holland 7 Mei 1845.

29. Indien het bewezen is, dat de stukken door hem die zijne handteekening heeft ontkend, onderteekend zijn, moet hij, onverschillig of hij al dan niet ten principale in het gelijk zal worden gesteld, bv. waar dit afhankelijk is van het al dan niet afleggen van den eed en van de dientengevolge gegeven alternatieve beslissing, veroordeeld worden in de boete van *f* 100.» in art. 196 Rv. vermeld.

Eindhoven 23 November 1846.

ECHTSCHEIDING.

I.

1. Onder «overspel,» bij art. 264 B. W. opgegeven als een der gronden van echtscheiding, is niet begrepen de nefanda libido.

Alkmaar 5 December 1861.

2. Het wederkeerig overspel van de vrouw

levert geen grond op van niet-ontvankelijkheid in de regtsvordering tot echtscheiding, gegrond op gepleegd overspel van den man, vermits de wet in jure nergens overspel der eischende partij als grond van niet-ontvankelijkheid tegen haar heeft erkend, en de regter, zonder uitdrukkelijke bepaling, geene niet-ontvankelijkheid mag uitspreken. Een tegenovergesteld beweren kan te minder opgaan, aangezien daarvan het volstrekt onaannemelijk gevolg zou zijn, dat een huwelijk door echtscheiding zoude kunnen worden ontbonden, indien slechts ééne der partijen zich aan overspel had schuldig gemaakt, maar dat het niet te ontbinden zou wezen, indien beide partijen overspel hadden bedreven. In een geval als het onderhavige, kan de meest gereede partij de ontbinding vorderen, terwijl de andere partij het zich zelve heeft te wijten, indien zij van hare bevoegdheid, om de ontbinding te vorderen, geen gebruik heeft gemaakt.

a Amsterdam 10 October 1849, Concl. conf. — cf. Utrecht 8 Mei 1850, alwaar op de vordering tot scheiding van tafel en bed door de vrouw ingesteld wegens weigering van huisvesting en mishandeling, door den man reconventioneel echtscheiding wegens overspel werd gevorderd, en de Regtbank aannam, dat de in conventie geposeerde daadzaken als gebillijkt moesten worden beschouwd, indien het overspel bewezen werd.

3. Het bewijs van de geboorte van een kind, waarvan de vrouw bevallen is, nadat haar man langer dan tien maanden van haar afwezend en in de onmogelijkheid is geweest om met haar gemeenschap te hebben, levert een onwedersprekelijk bewijs op van een door de vrouw gepleegd overspel. Nergens komt in de wet de bepaling voor, dat een dergelijk bewijs ondergeschikt zou zijn aan de ontkentenis, binnen den wettelijken termijn, van de wettigheid van zoodanig kind. Integendeel is volgens art. 308 B. W. de ontkentenis van de wettigheid van een kind te beschouwen als eene op zich zelve staande regtsvordering, onafhankelijk van de vordering tot echtscheiding op grond van overspel. Zulks volgt ook uit den regtsregel, dat eene gewijsde zaak alleen geldt tusschen partijen, en aan niemand buiten deze eenig voor- of nadeel kan toebrengen; weshalve, voor zooverre de geboorte van een kind het bewijs van overspel daarstelt, de staat van dat kind, in betrekking tot den vader, geheel en al onafhankelijk is en blijft van den staat des mans tot de vrouw, en de bij vonnis in zake van echtscheiding gehandhaafde regten des mans, geene de minste uitwerking hebben ten opzigte van den staat van het kind; met dat gevolg, dat de echtscheiding, ter zake van overspel, kan worden gevorderd, zonder in het allerminst de actie daartoe aan eene peremptie of restrictie, wegens niet-ontkenning van de wettigheid eens kinds door den vader, te hebben onderworpen.

Groningen 15 Maart 1839. — N.-Holland 14 November 1844. — N.-Holland 22 Maart 1849. — Roermond 31 Mei 1861. — Anders Z.-Holland 1 November 1843, beslissende dat een man, die de wettigheid van het kind, waarvan zijne vrouw bevallen is, en waarvan hij beweert wegens uitlandigheid de vader niet te kunnen zijn, niet heeft ontkend binnen den termijn bij de wet voorgeschreven, niet meer ontvankelijk is, uit de omstandigheid dier uitlandigheid alleen en op zich zelve genomen, een bewijs van overspel af te leiden.

4. Door kwaadwillige verlating moet worden verstaan eene opzettelijke verwijdering van den echtgenoot zonder wettelijke oorzaak, gepaard met onwil om tot den anderen echtgenoot weder te keeren.

Amsterdam 10 Mei 1852.

5. Het verstooten eener vrouw door den man uit de gemeenschappelijke woning en het daaruit verwijderd houden, niettegenstaande voortdurend verklaarden wil tot zamenleving en gebleken poging daartoe van de zijde der verstootene, kan regtens niet worden aangemerkt als kwaadwillige verlating, en mitsdien geen grond opleveren tot echtscheiding.

Amsterdam 26 Januarij 1851.

6. De bloote verlating der echtelijke woning door eene vrouw moet voor kwaadwillig gehouden worden, zoo zij daarvoor geene wettige oorzaak weet op te geven. De in-mora-stelling na de vijf jaren en haar niet-verschijnen, zoo in eerste instantie als in appel, levert eenen genoegzamen grond op om de ontbinding des huwelijks uit te spreken.

a N.-Holland 3 April 1851.

7. De kwaadwillige verlating is onaannemelijk bij overeengekomen afzonderlijk leven der echtgenooten.

Amsterdam 5 Mei 1851.

8. Kwaadwillige verlating is aanwezig van den dag dat de oorzaak der verwijdering uit de echtelijke woning heeft opgehouden, dus zoodra de vrouw uit het gesticht voor krankzinnigen waarin zij verpleegd werd, ontslagen is, zelfs al worden door den man geene pogingen aangewend om zijne vrouw te doen terug keeren, en al had hij zelfs geene afzonderlijke woning om haar te ontvangen.

Utrecht 14 December 1870.

9. De woorden « laatste gemeene woonplaats,» in art. 266 B. W. omtrent kwaadwillige verlating, beteekenen niet het domicilie van den man, hetwelk thans het wettelijk domicilie der vrouw is, maar de plaats waar de echtgenooten het laatst met elkander gehuisvest waren.

a Amsterdam 21 November 1854, Concl. conf.

10. Alleen kwaadwillige, maar niet elke verlating der echtelijke woning of elke weigering om daarin terug te keeren, kan grond tot echtscheiding opleveren. De eischer is verpligt den aard dier verlating bij het vragen van getuigenbewijs te bepalen.

Winschoten 10 October 1855.

11. De vordering tot echtscheiding wegens kwaadwillige verlating, is niet-ontvankelijk, als de man eene vaste woonplaats heeft en zich bereid verklaart, zijne vrouw als zoodanig daarin te ontvangen, ook al had hij vroeger tegenovergestelde verklaringen afgelegd.

Amsterdam 12 Januarij 1847.

12. Bij eene ingestelde regtsvordering tot echtscheiding wegens kwaadwillige verlating, maakt het geen onderscheid, of de schuldige echtgenoot, gedurende de vijf jaren harer of

zijner afwezigheid, verbleven zij binnen of buiten de gemeente, waar het echtelijk huis gelegen is.

a N.-Holland 3 April 1851. — Anders Zierikzee 2 Februarij 1841.

13. De actie tot echtscheiding op grond van kwaadwillige verlating, ingesteld nadat reeds op andere gronden scheiding van tafel en bed tusschen dezelfde echtgenooten is uitgesproken, is niet-ontvankelijk, zoo niet blijkt dat de kwaadwillige verlating vijf jaren vóór de scheiding van tafel en bed is aangevangen.

b Amsterdam 9 Julij 1867.

14. Zoolang de scheiding van tafel en bed voortduurt, kan geene echtscheiding worden toegestaan op grond van kwaadwillige verlating, al is die ook reeds aangevangen vijf jaren vóór dat de scheiding van tafel en bed was uitgesproken; de afwezige echtgenoot kan alsdan, bij het niet bestaan der verpligting tot zamenwoning, ook niet gezegd worden te volharden in de weigering om terug te keeren.

Amsterdam 4 November 1867.

15. Eisch tot echtscheiding door den man ingesteld wegens kwaadwillige verlating ontzegd (bij verstek), wegens gemis aan bewijs en op grond van het vermoeden dat er zamenspanning tusschen de echtgenooten was tot echtscheiding bij onderlinge toestemming, vermits de vrouw een jaar te voren een verzoekschrift aan de Regtbank had ingediend, om toelating tot kosteloos procederen ter zake van feiten die kwaadwillige verlating van de zijde des mans zouden daarstellen, welk verzoek echter dadelijk en zonder onderzoek der feiten was afgeslagen.

Hoorn 21 Mei 1851, vern. bij *a* N.-Holland 8 April 1852, op grond dat de eerste regter ten eenemale onbevoegd was, om op grond van bloote vermoedens, dat partijen den toeleg hadden, om onder den naam van kwaadwillige verlating, eene echtscheiding bij onderlinge overeenstemming te verkrijgen, zonder acht te geven op het aangeboden bewijs door getuigen, de ingestelde vordering te ontzeggen; bij welk arrest tevens een bewijs door getuigen werd gelast, waarna de eisch werd toegewezen bij *b* N.-Holland 24 Junij 1852.

16. Het kan niet als kwaadwillige verlating worden beschouwd, indien wel is bewezen dat de eischeres, die te dier zake echtscheiding vordert, gedurende geruimen tijd buiten de gemeenschappelijke woning heeft vertoefd, doch geenszins dat zij daaruit door haren man met geweld is verdreven of verstooten, terwijl er zelfs geen blijk is, dat zij van het oogenblik dat zij de gemeenschappelijke woning heeft verlaten, tot op het instellen der regtsvordering, eenige poging heeft in het werk gesteld om ter zamenleving weder in de gemeenschappelijke woning te worden opgenomen.

b N.-Holland 27 Maart 1851.

17. Eene militaire straf (kruiwagenstraf en vervallen-verklaring van den militairen stand) mag door den burgerlijken regter niet als infamerend worden beschouwd en kan dus dientengevolge geene echtscheiding wegens eene zoodanige infamerende straf worden uitgesproken.

Amsterdam 14 Januarij 1839.

18. Indien een der echtgenooten in een vreemd land tot eene aldaar infamerende straf is veroordeeld wegens een aldaar begaan misdrijf, doch waarvoor hij ook in Nederland tot eene onteerende straf zou kunnen veroordeeld worden, dan levert die buitenlandsche veroordeeling, met het oog op art. 9, n° 2 Sv., voor den Nederlandschen regter een grond tot echtscheiding op, in welk geval de fatale termijn, in art. 274 B. W. voorgeschreven, niet van toepassing is.

N.-Holland 16 Maart 1843, vern. *c* Amsterdam 26 October 1842, Concl. conf. den eisch niet-ontvankelijk verklarende wegens het verstrijken van den termijn van zes maanden. — Anders H. R. 2 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 2 Mei 1851, waarbij de eisch niet-ontvankelijk is verklaard, als hebbende het buitenlandsche vonnis hier te lande geene bewijskracht; — Concl. tot incompetent-verklaring, als zijnde de appellante vreemdelinge, — bev. Amsterdam 30 December 1850.

19. Eene correctionele veroordeeling des gedaagden tot cellulaire gevangenisstraf van zes maanden, kan niet aangenomen worden als genoegzaam bewijs voor de actie tot echtscheiding uit hoofde van zware verwondingen.

c Assen 29 Junij 1860.

20. Tot toewijzing der actie van echtscheiding, in cas van art. 264, n° 4 B. W., wordt gevorderd, dat door de toegebragte verwondingen en mishandelingen het leven wordt in gevaar gebragt, of dat daardoor gevaarlijke verwondingen zijn toegebragt; mitsdien is geenszins voldoende eene gepresumeerde mogelijkheid van toekomstig levensgevaar, door andere mishandelingen, welke niet gepleegd zijn, maar zouden kunnen gepleegd worden. Art. 264, n° 4 brengt geenszins mede, dat deze of die mishandeling op zich zelve het leven van den echtgenoot in gevaar heeft gebragt, maar daaronder zijn te verstaan zoodanige mishandelingen, waardoor, hetzij op zich zelve, hetzij te zamen, of bij herhaling het leven van den echtgenoot wordt in gevaar gebragt.

Overijssel 17 Januarij 1842; — cf. Almelo 30 Junij 1841.

21. Geweldadigheden bestaande in het werpen met eene kagchelpijp voor het hoofd, in het slaan met eene vuurtang die in twee stukken gesprongen is en waardoor eene bloedende hoofdwonde is veroorzaakt, in het werpen met een ijzeren hamer of bout die door den echtgenoot ontweken een kind heeft gekwetst, en eindelijk in het werpen met een steenen melkkan, zijn van dien aard dat daarop niet alleen tot scheiding van tafel en bed maar ook tot echtscheiding kan geageerd worden.

Zeeland 30 Januarij 1865.

22. Bedreigingen die niet tot dadelijkheden en tot werkelijk gepleegde mishandelingen zijn overgegaan, leveren geen grond tot echtscheiding op.

Winschoten 1 November 1854.

23. Indien bij eene vordering tot echtscheiding bij onderlinge toestemming wel wordt overgelegd extract eener doopakte, doch niet eene geboorte-akte waaruit blijkt dat de vrouw den ouderdom van 45 jaren niet heeft bereikt, be-

staat er geen grond om de echtscheiding toe te laten; art. 289 C. N.

Hoorn 1e a. 10 Mei 1837.

24. Om eene ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed uit te spreken, wordt niets anders gevorderd dan dat de verwerende partij in den eisch toestemt, en de twee comparitiën der echtgenooten voor een regter-commissaris op de wijze als bij art. 257 B. W. is voorgeschreven, hebben plaats gehad zonder eene verzoening ten gevolge te hebben. Het kan dus van geen invloed zijn, dat de eischer, nadat de verwerende partij hare toestemming had te kennen gegeven, van zijnen eisch tot ontbinding heeft afgezien, en alzoo herhaaldelijk opgeroepen, ter comparitie niet is verschenen.

's Gravenhage 26 April 1859.

25. Wanneer na scheiding van tafel en bed gedurende vijf jaren, een der echtgenooten de echtscheiding vervolgt, en de andere bij de tweede verschijning voor den regter-commissaris verklaart zich te willen verzoenen, moet niettemin de echtscheiding worden uitgesproken.

b Z.-Holland 20 Maart 1865, vern. Leiden 6 December 1864, Concl. conf.

II. § 1.

26. In geval van eisch tot ontbinding des huwelijks na voorafgegane scheiding van tafel en bed, moet de persoonlijke verschijning der echtgenooten voor den regter bij art. 257 B. W. voorgeschreven, geacht worden een essentiëel gedeelte der bevolene formaliteiten uit te maken, en de gedaagde partij, hoezeer bereids in den eisch hebbende toegestemd, is niettemin met der daad verpligt om telken reize in persoon te verschijnen, zonder dat het genoeg is dat zij telkens tot die successieve verschijningen worde opgeroepen.

a H. R. 10 October 1851, Concl. conf. vern. in het belang der wet Zierikzee.

27. De persoonlijke verschijning van beide echtgenooten op de beide in art. 257 B. W. voorgeschreven comparitiën, is voor de ontvankelijkheid van den eisch tot ontbinding van het huwelijk als onmisbaar te beschouwen.

c Amsterdam 29 Junij 1853, Concl. conf.

28. De ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, kan uitgesproken worden, al is de gedaagde (na prokureurstelling en toestemming in den eisch) weigerachtig om op de bij art. 257 B. W. bepaalde comparitiën te verschijnen, wanneer uit dat wegblijven geen onwil kan gederiveerd worden om tot de ontbinding van het huwelijk mede te werken.

Arnhem 20 October 1870.

29. Ingeval van wettige verhindering van eene der partijen om zich voor eene Arr.-Regtbank voor de verschijning, voorgeschreven bij art. 257 en 258 B. W. te vervoegen, is de Regtbank, voor welke het geding tot ontbinding van het huwelijk is aanhangig gemaakt, bevoegd te bevelen, dat die verschijningen voor den Kantonregter der woon- of verblijfplaats der verhinderde partij plaats hebben, met bepaling dat de op te maken processen-verbaal aan een tevens benoemden regter-commissaris zullen ingezonden worden.

Arnhem 28 Februarij 1870.

30. De eischer geen verlof gevraagd hebbende aan den voorzitter der Arr.-Regtbank om tot echtscheiding te procederen moet, wanneer hij desniettemin eene vordering daartoe instelt, niet-ontvankelijk worden verklaard.

Brielle 23 Januarij 1863.

31. Het bevel tot verschijning waarbij door den president der Regtbank op het verzoek tot echtscheiding wordt gelast, dat beide echtgenooten op een bepaalden dag en uur voor hem zullen verschijnen, en waarvan een afschrift door den griffier aan den verweerder moet worden toegezonden, moet, wanneer zijn verblijf onbekend is, aan de laatstbekende woonplaats van den verweerder worden geadresseerd.

b Z.-Holland 13 Junij 1849, — en *d* Z.-Holland 27 Junij 1849, vern. de betrekkelijke beschikkingen... Pres.... (1 en 2), beslissende dat in zoodanig geval geen verlof tot dagvaarden kan worden verleend.

32. Het verlof verleend tot het instellen eener vordering tot scheiding van tafel, bed en bijwoning, behoeft niet vernieuwd te worden, indien men niet-ontvankelijk verklaard wegens het reeds aanhangig zijn van een geding, dat geding opheft en op nieuw dagvaardt. Hiertegen obsteert niet de bepaling van art. 821, al. 2 Rv., daar de tijd van 14 dagen aldaar vermeld, geenszins de strekking heeft om der vrouw na verloop van dien tijd de bevoegdheid tot het instellen der actie te ontzeggen, maar alleen om haar te versteken van het verder voorloopig genot van sommige voordeelen, aan haar bij zoodanige vergunning reeds dadelijk toegekend.

Alkmaar 5 Julij 1848, Concl. contr.

33. Indien eene vordering tot echtscheiding niet-ontvankelijk is verklaard, behoeft men, om op nieuw die vordering te kunnen instellen, ook op nieuw het verlof van den president der Regtbank; art. 816 v. Rv.

b N.-Holland 28 Mei 1868, bev. Amsterdam 4 November 1867.

34. Eene vrouw alvorens verzoek te doen om gratis te procederen ter zake van echtscheiding, heeft het bij de wet vereischte verlof noodig om zoodanige actie in te stellen.

Zierikzee 17 Maart 1863. — Brielle 24 Augustus 1863.

§ 2.

35. De termijn van zes maanden voor het vragen van echtscheiding wegens eene criminele veroordeeling of wegens overspel bij art. 274 B. W. bepaald, is ook toepasselijk ten aanzien van veroordeelingen uitgesproken onder eene vroegere wetgeving welke zoodanige termijnsbepaling niet inhield, maar begint eerst te loopen van den dag waarop de nieuwe wetgeving is ingevoerd.

Holland 18 September 1839. — 's Hertogenbosch 10 November 1838. — 's Gravenhage 30 Augustus 1839. — Tiel 20 Dec. 1841, Concl. contr.

36. Een verzoekschrift strekkende tot uitreiking van de bij art. 265 B. W. benoodigde stukken, is te beschouwen als het begin eener vordering tot echtscheiding. De termijn van zes maanden, bij art. 274 B. W. voorgeschreven, moet dus gerekend worden tot op den dag waarop dit verzoek is gedaan.

Groningen 5 November 1841.

37. Wanneer een man wegens verkrachting is veroordeeld, kan de echtgenoot, na den termijn van zes maanden te hebben laten verloopen, geene regtsvordering tot echtscheiding, op grond der bij dat vonnis geconstateerde feiten, op de gewone wijze bij den regter aanbrengen.
Amsterdam 4 Mei 1868.

38. Wanneer de vrouw den eisch tot echtscheiding niet heeft ingesteld binnen den bij art. 821 Rv. bepaalden termijn van 14 dagen na het verlof tot dagvaarding door den voorzitter der Regtbank, verliest zij wel de voordeelen bij art. 820 Rv. bedoeld, maar niet de actie zelve tot echtscheiding.
b Groningen Hof 24 Junij 1862.

39. De vordering tot echtscheiding wegens overspel tegen hem die op eigen verzoek wegens zwakheid van vermogens is onder curatele gesteld, moet tegen hem zelven, niet tegen zijn curator ingesteld worden.
a H. R. 30 November 1866, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 17 Mei 1866, waarbij was bev. Amsterdam 20 Junij 1865.

40. Door een request aan de Regtbank in te dienen en dit aan den president te overhandigen, heeft de eischeresse tot echtscheiding de bij art. 817 Rv. bedoelde verschijning van den gedaagde voor den president werkelijk geprovoceerd. Zij kan vervolgens lijdelijk blijven, vermits dat artikel overigens slechts voorschriften bevat voor den president en den griffier.
Drenthe 25 Februarij 1871.

41. De vordering tot echtscheiding op grond van veroordeeling van den echtgenoot tot eene onteerende straf, mag niet bij request, maar moet bij gewone dagvaarding ingesteld worden; art. 265 B. W. bedoelt alleen de vrijstelling van de formaliteiten welke anders aan zoodanige vordering voorafgaan.
's Hertogenbosch 2 September 1871.

42. Met het oog op art. 816 en 826 Rv. moet het verzoekschrift tot scheiding van tafel en bed de opgave der daadzaken bevatten, waaruit de regter kan en ook, in geval van verstek, behoort af te leiden, dat buitensporigheden, mishandelingen en grove beleedigingen hebben plaats gehad, die tot zoodanigen eisch grond geven.
Assen 26 Februarij 1866. — Als gronden van den eisch, overeenstemmende met het vroeger ingediende verzoekschrift, waren opgegeven, dat de gedaagde vele buitensporigheden begaat, de eischeres (zijne vrouw) de grofste beleedigingen toevoegt, en op zekeren avond haar en een der kinderen heeft geslagen en op den grond geworpen.

43. De eisch bij de actie tot echtscheiding gevoegd, dat de eischeres insgelijks van den gedaagde zal zijn en blijven gescheiden van goederen, is geenszins niet-ontvankelijk, zelfs al ware hij overtollig.
Zeeland 13 December 1870.

44. Bij de vordering tot scheiding van tafel en bed kunnen geene andere daadzaken in aanmerking komen, dan die vermeld zijn in het verzoekschrift aan den voorzitter van de Regtbank ingediend.
b N.-Holland 17 Mei 1866. — cf. het betrekkelijke vonnis Amsterdam 31 Julij 1865.

45. Bij vordering tot echtscheiding en subsidiair tot scheiding van tafel en bed, behoort op de conclusie tot bewijs van de feiten worden regt gedaan, bijaldien zij de vordering tot scheiding van tafel en bed regtvaardigen, ofschoon zij niet kunnen leiden tot echtscheiding.
Friesland 2 Mei 1866.

46. Het introductief request en de dagvaarding in zake van scheiding van tafel en bed behoeven niet het gearticuleerde feit (van beleediging) met alle zijne omstandigheden te omschrijven. Al ware zulks op straffe van nietigheid voorgeschreven, dan zoude de regter nog bevoegd zijn, deze te passeren, wanneer blijkt, dat de gedaagde door het beweerd verzuim niet in zijne verdediging is benadeeld.
Nijmegen 24 Junij 1857.

47. Het gebrek in een verzoekschrift tot scheiding van tafel en bed, bestaande in het gemis van opgave van zoodanige feiten als na te zijn bewezen tot toewijzing van den eisch zouden leiden, kan niet bij de opvolgende dagvaarding en conclusie worden hersteld.
Friesland 2 Mei 1866.

48. Aan het voorschrift van art. 5, n° 3 Rv. is voldaan, indien bij eene ingestelde actie tot echtscheiding subordinaat is geconcludeerd tot scheiding van tafel en bed.
Middelburg 21 Mei 1851.

49. Wanneer een eisch is ingesteld tot echtscheiding op grond van overspel, en subsidiair tot scheiding van tafel en bed op grond van buitensporigheden en grove beleedigingen door de gedaagde jegens den eischer gepleegd, kan bij gebreke van bewijs van overspel de subsidiaire eisch op grond van buitensporigheden worden toegewezen.
Amsterdam 20 Junij 1864.

50. Bij eene regtsvordering tot echtscheiding kan men, met het oog op art. 5, n° 3 Rv., volstaan met de verwijzing in de dagvaarding naar de daadzaken, voorkomende in het te gelijk beteekend introductief verzoekschrift.
Middelburg 21 Mei 1851.

51. Door eene opgave van daadzaken, als grondslag eener vordering tot scheiding van tafel en bed wegens bepaalde oorzaak, wordt verstaan eene beknopte omschrijving van hetgeen eigenlijk is bedreven of gebeurd, waaronder behoort opgave van tijd, plaats en omstandigheden, ten einde daarmede aan de wet zoude kunnen worden getoetst, of de opgegeven daadzaken tot de beslissing der zaak kunnen leiden, en alzoo zijn afdoende en ter zake dienende, opdat de wederpartij in de gelegenheid zoude zijn, tegen de opgegevene gebeurtenissen, welke in een vonnis tot getuigen-verhoor zouden moeten voorkomen, zijne verwering omtrent hare ware toedragt in te brengen en te staven.
Middelburg 5 October 1842.

52. Daar overspel niet slechts eene regtskundige qualificatie, maar ook eene daadzaak of feit daarstelt, zoo volgt hieruit, dat een verzoekschrift tot echtscheiding, éénig en alleen gegrond op de vermelding van het woord overspel, hoewel zonder aanhaling van den datum wanneer, van de plaats waar, of van den persoon waarmede gepleegd, zoodanige opgave van daadzaken bevat als vereischt wordt in art. 816 Regtsvordering.

Amsterdam 26 Januarij 1852. — 's Gravenhage 28 Februarij 1851, houdende toelating van een alzoo geformuleerd getuigenbewijs.

53. Bij een eisch tot echtscheiding, op grond van art. 264, 4° B. W., moeten de verwondingen en mishandelingen bepaaldelijk worden aangeduid, en moet bij gebreke daarvan, de vordering zelfs na verleend verstek worden ontzegd.

Winschoten 17 Januarij 1855.

54. Bij de procedure tot echtscheiding is de dagvaarding in art. 821, al. 1 Rv. vermeld niet zoo imperatief, dat zij, indien partijen reeds in lite zijn, eene reconventionele vordering bij conclusie zou uitsluiten.

Amsterdam 28 Februarij 1870. — *b* N.-Holland 28 April 1859.

55. Volgens het Nederlandsche regt wordt tot de ontvankelijkheid eener vordering in reconventie het bestaan van connexiteit met de conventionele actie wel degelijk geëischt. In een regtsgeding tot scheiding van tafel en bed wegens buitensporigheden, mishandelingen en grove beleedigingen, kan door de tegenpartij niet dezelfde vordering bij reconventie worden ingesteld, wanneer die op andere daadzaken, als oorzaak rust, in casu dat de eischer in reconventie grovelijk is beleedigd.

Breda 11 Januarij 1859.

56. De man tegen wien ter zake van weigering van inwoning en mishandeling eene regtsvordering tot scheiding van tafel en bed is ingesteld, is bevoegd bij reconventie de echtscheiding wegens overspel te vorderen, ook zonder inachtneming der formaliteiten voorgeschreven bij art. 816 v. Rv.

Utrecht 8 Mei 1850, houdende toelating tot getuigenbewijs aan beide partijen. — Arnhem 27 Julij 1847, alwaar beide partijen scheiding van tafel en bed vroegen wegens beleedigingen enz. — Maastricht 26 Junij 1851, waar de conventie strekte tot echtscheiding, de reconventie tot scheiding van tafel en bed wegens buitensporigheden enz. — Amsterdam 21 November 1855, alwaar beide partijen wegens eene bepaalde oorzaak scheiding van tafel en bed vroegen. — Tiel 29 April 1864, bij eene vordering tot echtscheiding door beide partijen. — Anders Amsterdam 25 Augustus 1857, dat de reconventionele vordering tot echtscheiding wegens overspel, subsidiair tot scheiding van tafel en bed wegens mishandelingen, tegen den conventionelen eisch tot scheiding van tafel en bed wegens mishandelingen, zonder herhaling der voormelde formaliteiten niet-ontvankelijk is.

57. Er bestaan geene termen om te onderzoeken, in hoeverre de eisch in reconventie tot scheiding van tafel en bed gegrond is, als de eisch in conventie, tot hetzelfde einde strekkende, ontvankelijk en gegrond wordt verklaard.

Maastricht 24 December 1853.

58. De echtgenoot tegen wien echtscheiding wordt gevorderd op grond van overspel, kan niet beweren dat die eisch niet-ontvankelijk is, op grond dat het huwelijk reeds ten zijnen verzoeke wegens kwaadwillige verlating is ontbonden, indien deze ontbonden-verklaring is uitgesproken bij verstek vier dagen na de dagvaarding.

a Amsterdam 23 April 1867.

59. Alvorens te kunnen beschikken op eene regtsvordering tot echtscheiding op grond van veroordeeling tot eene onteerende straf, wordt indien er in de daarbij overgelegde akten een gering verschil bestaat in de schrijfwijze van den geslachtsnaam van hem tegen wien de echtscheiding wordt gevorderd, geene voorafgaande rectificatie dier akten vereischt, wanneer er overigens omtrent de identiteit van den daarin genoemden persoon geen twijfel bestaat.

's Hertogenbosch 10 November 1838.

60. Eene vrouw procederende tot scheiding van tafel en bed, kan door het verlaten van de haar aangewezene woning, die proceduur schorsen. Wanneer zij in de woning terugkeert, kan zij de actie hervatten en voortzetten.

a N.-Braband 18 April 1854.

61. De niet-ontvankelijk-verklaring tot voortzetting der regtsvordering op grond van het verlaten van het aangewezen verblijf, is bij de wet niet algemeen of gebiedend bevolen, maar is afhankelijk gesteld van de omstandigheden, waarvan de beoordeeling aan den regter is overgelaten.

b Z.-Holland 10 November 1856.

62. Wel is bij art. 20 Rv. op straffe van nietigheid voorgeschreven, dat het regtsgeding op de teregtzitting, behoudens de daarbij bepaalde uitzonderingen, in het openbaar moet worden gehouden. Gelijke bedreiging van nietigheid komt echter niet voor bij de uitzondering in zake van scheiding van tafel en bed ten aanzien der pleidooijen bepaald bij art. 826, j° art. 822 Rv.

H. R. 5 Januarij 1872, Concl. conf.

§ 3.

63. In het geval van eisch tot scheiding van tafel en bed kan de bevoegdheid tot het leveren van bewijsmiddelen niet verder worden uitgestrekt dan tot de zoodanige, waarvan in het introductief request is melding gemaakt.

Holland 29 Jan. 1840. — Haarlem 24 April 1866.

64. Art. 202, al. 1 Rv., omtrent het poseren van te bewijzen feiten, is alleen van toepassing op gewone zaken, maar geenszins op zaken van echtscheiding, waaromtrent eene afzonderlijke wijze van procederen in art. 816 v. Rv. is voorgeschreven. Mitsdien is aan het vereischte der wet voldaan, wanneer in het introductief request als grond der vordering is opgegeven de daadzaak dat door den gedaagde staande huwelijk is gepleegd overspel, daar deze daadzaak geene aanleiding geeft tot verschillende opvatting en uitlegging, en grond geeft tot echtscheiding, onverschillig op welken tijd of plaats, of met welken persoon het is bedreven.

's Gravenhage 28 Februarij 1851.

65. Aan de bedoeling des wetgevers, in art. 202, al. 1 Rv. uitgedrukt, is behoorlijk voldaan, indien een eischer tot scheiding van tafel en bed, in plaats van, zooals bij voormeld wetsartikel is voorgeschreven, de te bewijzen daadzaken bepaaldelijk uit te drukken, bij de dagvaarding en de geïnsinueerde conclusie dienaangaande uitdrukkelijk verwijst naar de daadzaken, zoo als die zijn gesteld en omschreven in het vroeger aan de Regtb. ingediend request, dat behoorlijk aan de partij is beteekend.

Sneek 5 Junij 1844.

66. Bij eene vordering tot echtscheiding kan de bekentenis niet als voldoende bewijs worden aangenomen.

b Leeuwarden 12 November 1839. De Officier v. Justitie was van oordeel, dat hoezeer die bekentenis als volledig bewijs moge kunnen gelden, de regter evenwel zich dient te overtuigen van de waarheid der daadzaken, ten einde ook in het belang der openbare orde collusie te voorkomen. — Leiden 6 Januarij 1846. — *a* Amsterdam 24 September 1849. — *b* 's Hertogenbosch 12 December 1866.

67. Zoo het al in den regel waar moge zijn, dat geen der echtgenooten, in cas van echtscheiding, door vrijwillige bekentenis die daadzaken kan bewijzen, welke de wetgever wil, dat bewezen zullen worden, ten einde alle collusie van partijen te voorkomen en geene echtscheiding mutuo consensu indirect toe te laten, welke de wet uitdrukkelijk verbiedt, kan dit echter van geene toepassing zijn, wanneer die bekentenis niet als een op zich zelf staand feit ten processe voorkomt, maar aliunde, en de zamenloop der omstandigheden en de getuigenissen van anderen, ofschoon dan ook niet zoo volstrekt afdoende, het geposeerde tot zoodanigen graad van zekerheid brengen, welke alle vermoeden van collusie uitsluit.

Sneek 24 April 1839.

68. Scheiding van tafel en bed kan worden uitgesproken ten gevolge van de erkentenis der daarvoor aangevoerde feiten, welke als «grove »beleedigingen» behooren te worden gequalificeerd.

Dordrecht 19 September 1864.

69. Bij verstek kan de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed dadelijk worden toegewezen.

Alkmaar 29 April 1841. — Zwolle 6 December 1843, Concl. contr. — Gorinchem 14 December 1844. — Gorinchem 22 Maart 1845. — Gorinchem 10 October 1854. — Sneek 25 April 1855. — Brielle 19 Augustus 1859, Concl. contr. — Drenthe 26 November 1870. — Anders Rotterdam 22 Mei 1843, Concl. conf. — Leiden 23 Januarij 1846. — *a* Assen 16 Februarij 1846.— Groningen 23 April 1847.— Eindhoven 14 Junij 1847. — *b* Groningen 12 November 1847. — *a* Sneek 8 Maart 1848.— *a* Maastricht 20 Junij 1850. — Zierikzee 5 Januarij 1858. — Gorinchem 18 Mei 1858. — Groningen 7 Januarij 1859. — Alkmaar 5 Maart 1863. — *b* 's Hertogenbosch 12 December 1866.

70. Bij niet-verschijning des gedaagden tot echtscheiding en na verleend verstek geldt de algemeene regel van art. 76 Rv., dat de conclusie des eischers moet worden toegewezen, ten ware zij den regter onregtmatig of ongegrond voorkomt. Indien dit echter ook al het geval is, doch bij de stukken niet worden aangetroffen die bescheiden welke de eischer bij zijn verzoekschrift aan de Rb. volgens art. 816 Rv. geacht moet worden te hebben kunnen voegen tot bewijs der gestelde daadzaken, bestaan er termen, om de overlegging te gelasten van al zoodanige stukken als tot bewijs der daadzaken kunnen dienen.

Drenthe 1 Junij 1867, vern. Assen 28 Januarij 1867, houdende ontzegging der vordering bij gebrek aan bewijs, uit overweging, dat hoezeer art. 822 Rv. inhoudt, dat zaken van echtscheiding zullen behandeld worden in denzelfden vorm als voor andere vorderingen is vastgesteld, daaruit geenszins volgt, dat bij verstek en alzoo bij geene tegenspraak geen bewijs zoude behooren geleverd te worden.

71. De judiciële houding van berusting, welke door dengenen, tegen wien eene regtsvordering tot ontbinding des huwelijks op grond van overspel wordt ingesteld, is aangenomen, ontslaat den eischer niet van zijne verpligting tot het leveren van bewijs der feiten, waarop zijne vordering steunt.

Drenthe 1 Junij 1867, vern. Assen 28 Januarij 1867, omdat daarbij de vordering was ontzegd, terwijl het Hof de overlegging van bewijsstukken bevolen heeft.

72. In eene actie tot echtscheiding worden slechts de gewone bewijsmiddelen gevorderd. Vermoedens dat het kind, waarvan de vrouw bevallen is, buiten echt is verwekt, in verband met de door de gedaagde afgelegde bekentenis omtrent hare bevalling, kunnen leiden tot ontbonden-verklaring van het huwelijk wegens overspel.

Roermond 30 Januarij 1862; — cf. Roermond 31 Mei 1861, houdende bevel tot getuigenbewijs.

73. De bekentenis wordt in eene regtsvordering tot echtscheiding door de wet niet gewraakt, en kan in verband met andere bewijsmiddelen en omstandigheden tot echtscheiding leiden.

Roermond 30 Januarij 1862.

74. Bij ongenoegzaamheid van de verklaringen der gehoorde getuigen, kan toch in verband met de geregtelijke bekentenis van de gedaagde, ten overstaan van den voorzitter der Regtbank afgelegd, het geposeerde feit (overspel) voor waarheid aangenomen worden.

Amsterdam 20 December 1852.

75. De eischer tot echtscheiding kan ook worden toegelaten tot het bewijs van feiten, welke na het uitbrengen der dagvaarding zijn gepleegd.

Groningen Hof 24 November 1857.

76. De beleedigde partij is tot staving van den eisch tot echtscheiding in cas van overspel ontvankelijk niet alleen tot het leveren van het bewijs, betrekkelijk het gepleegde adulterium zelf, maar ook van de onbetamelijke handelingen, die het hebben voorafgegaan en op zich zelve niet zijn pertinent en concludent.

's Gravenhage 12 Maart 1841.

77. Een vonnis waaruit blijkt van het overspel der vrouw, als zijnde zij daarbij te dier zake veroordeeld, heeft bewijskracht bij eene regtsvordering tot echtscheiding.

b Holland 19 Junij 1839.

78. Uit het vonnis waarbij een getrouwde man wegens verkrachting is veroordeeld, blijkt van een begaan overspel.

Amsterdam 4 Mei 1868.

79. De geboorte van een kind, tien maanden na de afwezigheid van den man en bij de onmogelijkheid, dat deze met zijne vrouw gemeenzaamheid kan gehad hebben, levert een onwedersprekelijk bewijs van overspel op.

Roermond 31 Mei 1861; — cf. def. vonnis Roermond 30 Januarij 1862.

80. Het bewijs van overspel wordt gevonden in de omstandigheid, dat personen van verschillend geslacht alleen ongekleed bij elkander te bed liggende worden bevonden, vl. wanneer de presumtie daaruit voortvloeijende nog wordt versterkt door de bekende oneenigheid der echtgenooten, hunne feitelijke scheiding enz.

Appingadam 25 Junij 1857.

81. Het feit, dat twee personen gedurende eene reeks van jaren zich nu en dan ontkleed in een bed hebben bevonden, levert voldoenden grond tot echtscheiding wegens overspel op.

b Brielle 9 Januarij 1863.

82. Indien eene vrouw, in eene bijna driejarige onafgebrokene afwezigheid van haren echtgenoot, drie, door denzelven niet in tijds gedesavoueerde kinderen heeft ter wereld gebragt, dan levert deze omstandigheid op zich zelve geen genoegzaam bewijs van het door de vrouw bedreven overspel op, ten gevolge waarvan eene echtscheiding kan worden uitgesproken. Eene exceptie tegen eenen eisch tot echtscheiding, gegrond op het ontbreken van zoodanig desaveu, kan ook nà de gehoudene enquête en zelfs in elken stand van het geding worden voorgesteld.

Winschoten 1[n] a. 17 Februarij 1838.

83. Een eisch tot echtscheiding op grond van kwaadwillige verlating kan niet geacht worden voldoende te zijn gestaafd, wanneer de eischer eene sommatie overlegt waaruit blijkt dat zijne huisvrouw pertinent heeft geweigerd bij hem terug te keeren. Die bekentenis der gedaagde is, zelfs wanneer deze in regten niet is verschenen, geen wettig toegelaten bewijs.

Leiden 23 Januarij 1846.

84. Bij eene vordering tot echtscheiding op grond van kwaadwillige verlating, moet de eischende vrouw, die mede na de verlating de gemeene woonplaats heeft verlaten, bewijs leveren, dat de man blijft weigeren met haar zamen te wonen.

Amsterdam 2 Julij 1860.

85. Ten einde, zoolang de scheiding van tafel en bed voortduurt, echtscheiding op grond van kwaadwillige verlating kunne worden toegestaan, is het bewijs niet voldoende, dat reeds vijf jaren waren verloopen, zonder dat de afwezige terugkeerde vóór de gevallen scheiding van tafel en bed, maar moet bewezen worden, dat hij in zijne kwaadwillige verlating volhardde, vóór dat de scheiding van tafel en bed werd uitgesproken.

b N.-Holland 28 Mei 1868.

86. Al moge het feit dat de man als hofmeester aan boord van een barkschip in Nederland aangemonsterd en van hier vertrokken is, op zich zelf geene kwaadwillige verlating daarstellen, dan kan deze toch resulteren uit zijne latere desertie van boord op de terugreis, zijn engagement als bakker en slagter naar de kopermijnen in Afrika en het uitblijven van latere tijdingen, zelfs in weerwil van eene sommatie tot zamenwoning met de eischeres. De aanvankelijk bestaande wettige reden van afwezigheid is in die omstandigheden vervallen.

Zeeland 17 Mei 1870, en het eindarrest Zeeland... (7).

87. Tot toewijzing der vordering, ingevolge art. 265, n° 3 B. W., behoeven er geene andere formaliteiten in acht genomen te worden, dan het overleggen aan de Arr.-Regtb. van het arrest van veroordeeling met bijvoeging van het bewijsschrift, door den griffier afgegeven, dat het vonnis door geene wettige regtsmiddelen aan eenig beroep onderworpen is.

Holland 17 April 1839, Concl. conf. verniet. Amsterdam 6 Februarij 1839, beslissende dat ook in dat geval de gewone formaliteiten bij het Wetb. van Burg. Regtsv. voorgeschreven, moeten worden in acht genomen, en dat de aangehaalde bepaling alleen beteekent, dat geen ander bewijsstuk dan het arrest van veroordeeling behoeft te worden bijgebragt. — Holland 29 April 1839, Concl. conf. — *a* Holland 19 Junij 1839, Concl. conf. vern. Amsterdam 20 Maart 1839, beslissende dat voormeld bewijsschrift, als zijnde het arrest onder de vorige wetgeving geslagen, moet worden afgegeven door het Hof zelf, dat de veroordeeling heeft uitgesproken, niet door den griffier. — Holland 7 September 1839. — Rotterdam 22 Mei 1843.

88. De aard van gepleegde verwondingen en mishandelingen, als aanleiding kunnende geven tot eene actie van echtscheiding op grond van art. 264, al. 4 B. W., kan niet in foro civili door de eenvoudige overlegging van een strafvonnis worden bewezen, waarbij de beklaagde echtgenoot, uit hoofde van het toebrengen van slagen, tot gevangenisstraf van een jaar en geldboete van *f* 8.» is veroordeeld, indien door den regter in strafzaken, bij het veroordeelend vonnis, de voor bewezen aangenomen mishandelingen niet zijn omschreven.

Overijssel 17 Januarij 1842, te dien aanzien bev. Almelo 30 Junij 1841.

89. De regter mag aan deskundigen geen onderzoek opdragen naar de vraag of de door de vrouw ondervonden ligchamelijke beleedigingen *te qualificeren zijn* als zware verwondingen of zoodanige mishandelingen waardoor haar leven in gevaar werd gebragt. Die vraag is het onderwerp van het regterlijk oordeel.

Zeeland 11 October 1870.

90. Tot toewijzing van eenen eisch tot scheiding van bed, tafel, bijwoning en goederen wegens mishandeling, is het niet noodig dat elk feit van mishandeling door meer dan een getuige bewezen zij. Het is voldoende, dat de regter door de verklaringen der getuigen, in onderlingen zamenhang beschouwd en met elkander in verband gebragt, de overtuiging bekome, dat er zoodanige kwade bejegeningen hebben plaats gehad, dat de zamenleving gevaarlijk, ten minste ondragelijk was.

H. R. 9 April 1868, Concl. conf.

§ 4.

91. Eene vergiffenis zonder verdere omstandigheden, sluit niet in zich, noch kan worden gelijk gesteld met eene verzoening, zoo als bedoeld wordt bij art. 271 B. W.

f Assen 29 Junij 1855.

92. Brieven posterieur aan de beweerde grieven der eischeresse tot echtscheiding, leveren bewijs van de ingeroepen verzoening, wanneer daaruit blijkt dat de verstandhouding tusschen de echtgenooten destijds gelukkig en goed was.

Amsterdam 19 Junij 1860, bev. bij N.-Holland 17 Januarij 1861.

93. Om zich tegen eene actie tot scheiding van tafel en bed op verzoening te beroepen, moet blijken dat die door zamenwerking van beide partijen is tot stand gekomen. Daartoe is derhalve niet afdoende een brief waarin de eischeres groote welwillendheid jegens den gedaagde aan den dag legt.

Amsterdam 7 Februarij 1870.

94. De verzoening bij art. 270 B.W. bedoeld, wordt niet voldoende bewezen door het feit, dat de tot echtscheiding procederende vrouw langer dan 300 dagen na de daadzaken, welke aan hare actie tot grondslag waren gelegd, is bevallen. Ook niet, indien bovendien is bewezen, dat mede na die daadzaken de gemeenschappelijke woning met gemeen goedvinden naar eene andere stad is verplaatst, en dat de echtgenooten van de nieuwe woonplaats uit, twee dagen bij familie-betrekkingen in goede harmonie hebben gelogeerd.

Rotterdam 29 Junij 1864.

95. De zamenwoning der echtgenooten is geen bewijs van verzoening, wanneer zij plaats grijpt nadat de vrouw magtiging van den voorzitter der Regtbank had bekomen, om bij voorraad haren intrek te nemen in een ander huis, maar in de echtelijke woning is verbleven, terwijl daarentegen de man de echtelijke woning heeft verlaten, doch later daarin met bewilliging der vrouw is teruggekeerd.

Middelburg 4 October 1865.

96. De regter kan de exceptie van verzoening niet verwerpen, op grond van het niet ter zake dienende van het gevraagde getuigen-verhoor, maar zijn onderzoek moet zich in dezen stand van het geding bepalen tot de vraag, of de gestelde feiten zijn ter zake dienende of afdoende.

Zeeland 21 Junij 1859.

97. In eene procedure tot scheiding van tafel en bed is een beroep op verzoening van onwaarde, wanneer het niet bij conclusie en met aanbod van de noodige bewijzen, maar slechts bij pleidooi gedaan is.

Amsterdam 7 Februarij 1870.

98. De beslissende eed kan niet worden opgedragen over het al of niet bestaan van verzoening tusschen de echtgenooten, aangevoerd als middel van niet-ontvankelijkheid tegen eene actie tot scheiding van tafel en bed.

's Gravenhage 11 Mei 1858.

99. De vordering tot scheiding van tafel en bed (en ook tot echtscheiding) kan na eene verzoening op nieuw ingesteld worden, al is er ook slechts één feit, hetwelk daartoe aanleiding geeft.

Alkmaar 5 Julij 1848.

100. Eene vordering tot scheiding van tafel en bed kan niet door eene bij de Regtbank onbekende verzoening gerekend worden van zelve te zijn vervallen. Indien die vordering niet uitdrukkelijk is ingetrokken, moet eene nieuwe actie, uit hoofde van nieuwe oorzaken, binnen den termijn van drie jaren ingesteld, niet-ontvankelijk worden verklaard.

Alkmaar 29 Junij 1848.

101. De vordering van den man dat de eisch tot scheiding van tafel en bed door de vrouw ingesteld, op grond van tusschengekomen verzoening worde niet-ontvankelijk verklaard, moet indien die gedaan is vóór de conclusie ten principale van de eischeres, als praematuur worden afgewezen.

N.-Holland 6 Mei 1852.

102. Het verbod om bij verzuimde inschrijving van het vonnis tot echtscheiding, om dezelfde redenen op nieuw echtscheiding te vorderen, geldt ook voor het geval dat de echtscheiding bij verstek is uitgesproken en het vonnis dus voor niet-gewezen te houden is.

Amsterdam 6 October 1862.

III.

103. De vrouw kan met bewilliging van den regter wel de woning des mans verlaten; zij kan niet worden gemagtigd, om den man, tegen wien zij een proces tot echtscheiding voert, de gemeenschappelijke woning te doen ontruimen.

Amsterdam 29 Maart 1843.

104. De regterlijke magtiging aan de vrouw verstrekt, om gedurende den loop van het geding tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed, de woning van haren man te verlaten, is een maatregel bij voorraad, en geen noodzakelijk gevolg van den eisch tot scheiding van tafel en bed, vermits die magtiging kan worden geweigerd en bovendien aan de vrouw, hangende het regtsgeding, slechts wordt aangewezen een verblijf, een intrek buiten het huis van haren man, hetwelk haar wettig domicilie bij den man, ingevolge art. 78 B. W., niet verandert, zoo lang de scheiding niet is uitgesproken.

H. R. 29 Januarij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 29 November 1844.

105. Indien geen inbreuk door de eischeres tot echtscheiding wordt gemaakt op de voorschriften vervat in art. 268 B. W. en art. 821 Rv., wordt de executie door middel van feitelijke dwangmiddelen van het vonnis, waarbij de vrouw bij verstek is veroordeeld om in de gemeenschappelijke woning terug te keeren, met magtiging op den man om haar daartoe te noodzaken, en tegen welk vonnis zij in verzet is gekomen — door het verlof van den president ingevolge art. 820 Rv. reeds van zelf geschorst, zoodat die veroordeeling reeds daardoor niet ten uitvoer kan worden gelegd. De eischeres is zelfs niet-ontvankelijk in hare speciale vordering, dat hangende de procedure in verzet tegen dat vonnis bij verstek de executie daarvan zal zijn en blijven geschorst.

b 's Gravenhage 29 Junij 1860.

106. De door den voorzitter verleende magtiging tot het intrek nemen van de vrouw in een ander huis, moet slechts als voorloopig worden beschouwd en door de Regtbank worden bevestigd, zoodra de eisch tot echtscheiding is ingesteld.

Maastricht 10 Februarij 1853. — Amsterdam 19 September 1853.

107. Het verzoek van de vrouw om het vroeger, door den regter aangewezen verblijf te mogen veranderen, gedurende een geding tot scheiding van tafel en bed gedaan, moet bij conclusie ter rolle en niet bij verzoekschrift geschieden.

Amersfoort 7 December 1861.

108. De niet-ontvankelijkheid, in art. 268, al. 2 B. W. bedreigd, ten aanzien der vrouw, die, zonder verlof van den regter, haar aangewezen verblijf verlaat, kan niet worden ingeroepen dáár, waar haar nog geen bepaald verblijf is aangewezen, en waar het niet blijkt, dat de man, na het vervallen van een aan de vrouw in eene vorige procedure verleend verlof om afzonderlijk van hem te wonen, eenige geregtelijke poging heeft aangewend, om de vrouw te noodzaken haar verblijf weder in zijne woning of verblijfplaats te vestigen.

Amsterdam 10 Januarij 1848. — Amsterdam 25 Februarij 1850, Concl. conf.

109. De wet doet van het voortdurend verblijf der echtgenoote, eischeres tot echtscheiding, niet afhangen hare actie tot echtscheiding, maar alleen het regt om hare vordering voort te zetten; de judiciële akten welke gedurende hare afwezigheid worden beteekend, behoeven door den echtgenoot niet als geldig te worden beschouwd; haar eisch, even als de verpligting tot onderhoud, is gedurende dien tijd geschorst; maar een en ander even als haar regt tot voortzetting van het geding herleven van het oogenblik dat zij in de aangewezen woning terugkeert. Zelfs dan nog is aan den regter overgelaten te beoordeelen, of de oorzaak der verwijdering van dien aard is, dat de eischeres in hare vordering zou moeten niet-ontvankelijk verklaard worden.

a N.-Braband 18 April 1854.

110. Het tijdelijk verlaten door de eischeres tot echtscheiding van de haar als verblijf aangewezen woning, zonder verlof, wordt genoegzaam geregtvaardigd, indien niet aan kwade trouw of minachting van het regterlijk bevel te denken is, maar ongesteldheid, onverwachte bevalling en opgevolgde ziekte de tijdelijke afwezigheid hebben te weeg gebragt. In dit geval zijn geene termen om de eischeres niet-ontvankelijk te verklaren in de voortzetting van het geding, op grond van dat verlaten der aangewezen woonplaats.

b Z.-Holland 27 April 1857.

111. Indien de vrouw gedurende het geding tot echtscheiding, zonder regterlijk verlof, het haar aangewezen verblijf verlaat, moet de regter, voor wien het geding hangende is, wanneer hij geene termen vindt om op dien grond de vordering tot echtscheiding niet-ontvankelijk te verklaren, op nieuw het huis aanwijzen, waar zij gedurende den verderen loop van het geding zal verblijf houden.

N.-Holland 4 Augustus 1863, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 13 November 1863, Concl. conf.

112. Indien de vrouw is verweerderesse in cas van echtscheiding, dan is de man, hangende de procedures, verpligt, indien de vrouw met zijne toestemming reeds tijdens de dagvaarding eene afzonderlijke woning heeft betrokken, eene uitkeering tot onderhoud te geven, van het oogenblik der dagvaarding door den man, en niet eerst van het instellen der incidentele vordering tot onderhoud van wege de vrouw.

's Gravenhage 12 Maart 1841.

113. Daar de man niet absoluut verpligt is eene uitkeering tot onderhoud hangende het geding tot scheiding aan zijne vrouw te verstrekken, maar eerst dan wanneer dezelve wordt gevorderd, zoo is tot het instellen van dergelijke vordering geene voorafgaande in-mora-stelling vereischt.

b Amsterdam 28 December 1869.

114. De uitkeering tot onderhoud in cas van art. 268 B. W. kan niet verleend worden, dan sedert den dag der dagvaarding.

Amsterdam 23 Februarij 1847.

115. De toekenning van onderhoud door den voorzitter der Arr.-Rb. aan eene vrouw in cas van procedure tot echtscheiding, is in dien zin voorloopig, dat die titel moet geacht worden nooit te hebben bestaan, indien de vrouw bij het instellen der actie tot echtscheiding niet heeft gevraagd de bevestiging van het toegekende onderhoud, ook gedurende het regtsgeding.

Amsterdam 1 December 1846. — Anders Groningen 10 Maart 1854, Concl. contr.

116. De vrouw is geregtigd, om hangende eenen tegen haren man ingestelden eisch tot scheiding van tafel en bed, onderhoud van denzelven te vragen, ook dan wanneer zij in de gemeenschappelijke woning, welke de man heeft verlaten, is blijven wonen.

a Amsterdam 5 Februarij 1840.

117. De toewijzing van onderhoud is niet het gevolg of afhankelijk van de aanwijzing van een afzonderlijk huis, waar de vrouw haren intrek neemt. Zoodanige uitkeering kan zeer gegrond zijn, zelfs al bleef de vrouw in de woning van haren echtgenoot, maar aldaar zonder het noodige onderhoud werd gelaten, omdat de man, bv. ter uitoefening van zijn beroep, zich voortdurend buiten zijne woning ophield.

Groningen 10 Maart 1854.

118. Het regt van de vrouw om hangende het geding tot scheiding van haren man uitkeering tot onderhoud te vorderen, is niet afhankelijk van de wederzijds gevoerde bewerens, dat hetzij de eischer hetzij de gedaagde de gemeenschappelijke woning verlaten heeft.

b Amsterdam 28 December 1869.

119. Indien de vrouw, eischeres in cas van echtscheiding, de huren van hare vaste goederen, die zij blijkens huwelijksche voorwaarden gehouden was aan haren man af te geven, heeft ontvangen, ontneemt haar dit niet het regt, om uitkeering tot onderhoud te vorderen, en te eischen dat de hoegrootheid daarvan door den regter worde bepaald.

Amsterdam 19 September 1853.

120. Bij het niet hebben van eigenlijk gezegde bezittingen, kan het bij art. 280 B. W. bedoelde levensonderhoud ook uit de dagelijksche verdiensten van den echtgenoot, die hetzelve verschuldigd is, bij de tegen hem uitgesproken scheiding van tafel en bed worden opgelegd.

Amsterdam 11 Junij 1855, Concl. conf.

121. Wanneer noch bij het instellen eener vordering tot echtscheiding, noch hangende de procedure daarover, door den echtgenoot, die de echtscheiding verzoekt, van den anderen echtgenoot eene uitkeering tot levensonderhoud geëischt is, kan eene daartoe strekkende vordering ook nog nà het uitspreken der echtscheiding bij rau-actie worden ingesteld.

b Amsterdam 13 Julij 1869.

122. De eischer, die onderstand vraagt, in casu de eene echtgenoot na scheiding van tafel en bed tegen den anderen, is niet verpligt het bewijs te leveren, dat hij geene genoegzame middelen heeft om van te leven; hij zou alsdan tot het bewijzen eener negatieve daadzaak gehouden zijn, hetgeen in regten niet kan worden aangenomen.

Maastricht 23 Januarij 1845.

123. De door den president der Regtbank verleende voorloopige beschikking tot afgifte der goederen aan de vrouw tot haar dagelijksch gebruik gevraagd, moet door de Regtbank bevestigd worden.

Amsterdam 19 September 1853.

124. De omschrijving der behoedmiddelen, welke de vrouw, na bekomen regterlijke magtiging, tot bewaring van haar regt ingevolge art. 270 en 301 B. W. en art. 825 Rv., in eene procedure tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed mag nemen, nl. verzegeling, boedelbeschrijving en waardeering der goederen, is in limitatieven zin op te vatten, zoodat aan de vrouw bovendien niet mag worden vergund, de afgifte aan haren echtgenoot te beletten van door haar ten huwelijk aangebragte, tot de gemeenschap behoorende, doch onder eenen derde berustende gelden.

a N.-Holland 14 Januarij 1869.

125. De magtiging aan eene gehuwde vrouw verleend tot het doen eener boedelbeschrijving volgens art. 270 B. W., is niet te beschouwen als een eigenlijk gezegd vonnis en is dus dadelijk voor ten uitvoerlegging vatbaar; art. 342 Rv.

a 's Hertogenbosch 7 Augustus 1860.

126. De behoedmiddelen waarvan de vrouw, tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed procederende, mag gebruik maken tot bewaring van haar regt, zijn ook toepasselijk op de goederen der gemeenschap.

a N.-Holland 14 Januarij 1869.

127. Wanneer de Regtbank heeft ontzegd een eisch tot scheiding van tafel en bed, na bevorens te hebben toegewezen de incidentele vorderingen der eischeres, gedaan uit kracht van de art. 267 en 268 B. W., bij vonnis, waartegen door partijen niet is opgekomen, dan kunnen bij appel op de hoofdzaak deze incidentele vorderingen niet andermaal voor het Hof worden ingesteld.

b Drenthe 18 December 1852.

IV.

128. Veranderingen die ten gevolge der nieuwe wetgeving zijn veroorzaakt, kunnen naar de beginselen van het transitoir regt geen invloed hebben op regten, onder de vroegere wetgeving verkregen, en de bepalingen der nieuwe wetgeving kunnen geene terugwerkende kracht uitoefenen op een twistgeding dat onder de vroegere wet is geëindigd. Hieruit volgt, dat de ambtenaar van den burgerlijken stand verpligt is om alsnog de echtscheiding uit te spreken, wanneer bij eindvonnis, onder de vroegere wet gewezen en in kracht van gewijsde gegaan, daartoe het regt is verkregen.

Holland 29 Mei 1839. — Anders Alkmaar 29 November 1838.

129. Een bij verstek gewezen vonnis, waarbij de ontbinding van het huwelijk is uitgesproken, moet, ook met het oog op de art. 80, 84 en 88 Rv., binnen zes maanden na de uitspraak in de registers zijn ingeschreven. In dit geval begint de termijn niet eerst te loopen van af de beteekening van het vonnis aan de tegenpartij, vermits de beteekening geene daad van executie daarstelt.

b Amsterdam 18 Februarij 1851. — Amsterdam 6 October 1862.

130. Wanneer een bij verstek gewezen vonnis van echtscheiding niet is begonnnen ten uitvoer gelegd te worden binnen zes maanden na de uitspraak, dan moet dit niet worden gehouden voor niet te zijn gewezen. De instantie zelve vervalt mitsdien niet, doch op de eerste dagvaarding enz. kan op nieuw vonnis gevraagd worden. De bepaling van art. 276 B. W., dat het vonnis vervalt, indien het niet binnen zes maanden is ingeschreven, ziet niet op vonnissen bij verstek gewezen, maar alleen op contradictoir gewezen vonnissen.

Zierikzee 23 Mei 1854.

131. Art. 48, n° 3 en 276 B. W. hebben niet alleen op het oog vonnissen op tegenspraak, maar ook die bij verstek gewezen; een vonnis van echtscheiding kan na verloop van zes maanden na de uitspraak ingevolge art. 88 Rv. niet meer in de registers van den burgerlijken stand worden ingeschreven, ook wanneer het contradictoir is gewezen.

Amsterdam 30 October 1866.

132. De woonplaats van partijen, alwaar de inschrijving van het vonnis van echtscheiding moet geschieden, is de gemeene woonplaats die de echtgenooten tijdens de scheiding hebben.

Amsterdam 20 October 1856.

133. Al mogt ook bij het vonnis, waarbij echtscheiding is uitgesproken, niets bepaald zijn omtrent de plaats waar de kinderen zullen verblijven, zoo volgt toch uit art. 264 B. W., dat de kinderen zullen verblijven bij dengenen der echtgenooten, ten wiens verzoeke de echtscheiding is uitgesproken; en wanneer dit de moeder is, kan de vader niet vorderen dat, uit krachte van de vaderlijke magt, het kind bij hem verblijve.

b Amsterdam 13 Julij 1869.

134. Indien de vader, op wiens vordering de eisch tot echtscheiding wordt uitgesproken, zich bereid verklaart, zonder dat de moeder in de kosten deele, de kinderen op te voeden en te onderhouden, maar de Regtbank beslist, dat de kinderen bij de moeder zullen blijven, dan is de vader toch verpligt tot do kosten van opvoeding enz. bij te dragen.

Haarlem 24 Februarij 1846.

135. Indien eene echtscheiding bij verstek is uitgesproken, doch omtrent het verblijf der kinderen (uit hoofde de oorspronkelijke eischer geen gewag van de kinderen als uit het huwelijk gesproten heeft gemaakt) niets beslist is, dan kan in cas van oppositie door de opposerende partij deswege eene beslissing gevraagd en verkregen worden.

Haarlem 24 Februarij 1846.

136. De bepaling der wet, dat in geval van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, wanneer de kinderen zijn toevertrouwd aan den

echtgenoot, op wiens verzoek de scheiding is uitgesproken, de beide ouders toch de regten behouden, welke uit de ouderlijke magt of de voogdij voortspruiten, en de bevoegdheid om voor het onderhoud en de opvoeding der kinderen te waken, brengt wel mede het regt van toezigt en het vermogen om, bij het bestaan van gegronde redenen, op te komen tegen de handelwijze van den echtgenoot bij wien de kinderen zijn verbleven, maar daaruit volgt geenszins dat, indien de moeder met die zorg is belast geworden, zij onbevoegd tot handelen zou zijn, zonder vooraf den vader te hebben geraadpleegd en diens toestemming of goedkeuring te hebben verkregen; integendeel de kennelijke reden en strekking der wet, het belang der kinderen en het vertrouwen in den onschuldigen echtgenoot gesteld, zouden met zoodanige opvatting niet zijn overeen te brengen; ook is geene bepaling aanwezig, waarbij van dergelijk overleg wordt gewaagd, veelmin eenig voorschrift is gegeven, over de wijze waarop dit tusschen de gescheiden echtgenooten zou moeten plaats hebben of beproefd worden, zoo als indien dat overleg gevorderd was, noodzakelijk zou zijn geweest.

Z.-Holland 8 October 1866, bev. Gorinchem 5 September 1865.

137. Art. 284, al. 3 B. W., bepalende dat de Regtbank bij overlijden van den echtgenoot, aan wien de kinderen bij het uitspreken van de echtscheiding waren toevertrouwd, een anderen persoon zal aanwijzen, maakt geen onderscheid, of de overledene persoon een der ouders of een derde persoon is.

Middelburg 4 Junij 1866, Concl. contr.

138. Door de ontbinding des huwelijks behooren de regelen omtrent voogdij niet in toepassing te worden gebragt. Wanneer derhalve de echtgenoot aan wien de kinderen bij het uitspreken van de echtscheiding waren toevertrouwd, overlijdt, wordt de langstlevende niet van regtswege voogd, met dat gevolg, dat hem de kinderen behooren te worden afgegeven; in dat geval behoort door de Regtbank een ander persoon te worden benoemd om den overledene te vervangen.

Middelburg 4 Junij 1866, Concl. contr.

EED.

I. § 1. A.

1. Het opdragen van den beslissenden eed is als eene soort van dading (tusschen partijen aangegaan) te beschouwen. Mitsdien is de regter-commissaris in een faillissement niet bevoegd de magtiging aan den curator te verleenen tot het opdragen van dien eed.

Assen R.-Comm. 17 November 1840. — Op het daarna ingediend verzoekschrift werd de magtiging door de Regtbank verleend bij Assen 9 December 1840, Concl. conf. — *a* N.-Braband 9 Februarij 1841, omtrent het beslissende van den opgedragen eed. — Utrecht Hof 14 Februarij 1842, bev. *b* Utrecht 14 Mei 1841, omtrent de eigendoms-verkrijging van een wisselbrief. — Tiel Kgr. ... (1). — Anders Limburg 29 April 1850, beslissende dat de eed alleen een bewijsmiddel, geene transactie is.

2. De wet neemt wel bij art. 1967 B. W. eenige overeenkomst aan tusschen een beslissenden eed en eene dading, maar stelt geenszins beiden volkomen gelijk. De voogd behoeft daarom ook geene magtiging om een beslissenden eed op te dragen.

b H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

3. Bij art. 1967 B. W. worden blijkbaar bedoeld zoodanige geschillen, ten aanzien van welke de onbevoegdheid tot het aangaan eener dading is absoluut en niet relatief, met dat gevolg, dat een voogd bevoegd is te zweren: « dat hij niet » weet dat zekere schuld, die van zijne pupillen, » als erfgenamen van den schuldenaar gevorderd » wordt, alsnog verschuldigd is. »

a Amsterdam 7 October 1844. — Breda .... (16). — Groningen 2 Junij 1854, Concl. conf. — N.-Holland 8 November 1855. — Anders 's Gravenhage Kgr. 16 December 1840, — en Sneek Kgr. 15 April 1859, beide beslissende, dat de voogd voor eene eedsopdragt moet gemagtigd zijn.

4. De regter, die ex officio wel regtsgronden maar geene regtsmiddelen mag aanvullen, is niet bevoegd om van ambtswege den voogd niet-ontvankelijk te verklaren in de opdragt van een decisoiren eed, op grond dat hij daartoe niet

behoorlijk zou zijn gemagtigd. Die magtiging wordt alléén ten voordeele van de minderjarigen vereischt, en het gemis daarvan brengt slechts eene betrekkelijke nietigheid te weeg welke alleen door de minderjarigen kan worden ingeroepen.

Maastricht 22 September 1848.

5. De curator in een faillissement moet voor eene eedsopdragt volgens art. 884 Kh. de magtiging van den Regter Commissaris en de goedkeuring van de Regtbank hebben.

Concl. O.M. bij *a* Amsterdam 24 Mei 1871. — Anders Groningen 2 Junij 1854, Concl. conf.

6. In een proces door de curators tegen een schuldenaar van den gefailleerden boedel gevoerd, kan de gedaagde geen beslissenden eed aan den gefailleerde opdragen.

Maastricht 23 Maart 1871.

7. De beslissende eed kan niet meer worden opgedragen aan de tegenpartij, indien deze hangende het geschil is gefailleerd en diens belangen door den curator worden waargenomen. Zoodanige eed kan niet als beslissend worden aangemerkt.

Tiel... (8).

8. De beslissing van een geschil kan niet aan den eed van een derden persoon worden overgelaten.

Amsterdam 20 April 1855, bev. bij N.-Holland 3 Januarij 1856.

9. Na de dissolutie van eene firma kan aan een der gewezen associés een eed worden gedefereerd, ten gevolge waarvan ook de overige deelhebbers in die firma worden verbonden.

Dordrecht 10 Januarij 1842.

10. Aan een derden gearresteerde mag door den arrestant geen beslissende eed opgedragen worden.

Hoorn 28 Februarij 1843.

11. Aan een collegie, dat zich op verjaring beroept, kan qua talis de eed worden opgedragen.

Amsterdam 25 November 1863.

12. Indien is aangeboden de regtmatigheid eener vordering te beëedigen en de wederpartij heeft verklaard daarin toe te stemmen, dan is die door den regter opgelegde eed noch de decisoire noch de suppletoire eed, maar bestaan de handelingen van partijen eenvoudig in het sluiten eener met wederzijdsch goedvinden aangegane en door den regter in geschrift gebragte overeenkomst, waarvan de verbindtenis afhangt van eene geoorloofde potestatieve conditie.

Amsterdam 13 November 1867.

13. Hij die een eed opdraagt, moet volgens Oud-Hollandsch regt alleen dan zweren de calumnia, wanneer partij dit vordert.

H.R. 17 Februarij 1871.

B.

14. Het opleggen van een eed, om daardoor het bewijs te erlangen, welke godsdienstige gevoelens men op zeker tijdstip was toegedaan, of tot welk kerkgenootschap men behoorde, is niet overeen te brengen met de grondwettelijke voorschriften ten aanzien der vrijheid van godsdienstige begrippen.

Vlissingen Kgr. 12 Februarij 1847.

15. Een beslissende eed behoort zoodanig te zijn gesteld, dat de al of niet veroordeeling der partijen, aan welke die is opgedragen, uit de beëedigde daadzaken noodwendig volgen moet, en zonder dat er alzoo, aan de zijde des regters eenige noodzakelijkheid overblijft, om, bij redenering, uit verband en zamenhang der feiten tot het bewijs te geraken.

a N.-Braband 9 Februarij 1841.

16. Ter beoordeeling van het beslissende van den eed moet dezelve in zijn geheel beschouwd worden, en in verband met de ingestelde vordering of opgeworpen exceptie.

Weert Kgr. 28 Maart 1856.

17. Een eed die gedeeltelijk voor eene bevestigende en gedeeltelijk voor eene ontkennende beantwoording vatbaar is, kan niet beschouwd worden als beslissend, zoodanig dat die zou behooren te worden opgedragen.

N.-Braband 1 Junij 1841.

18. De eed, opgedragen over verschillende daadzaken in den vorm van een verhoor op vraagpunten geformuleerd, waarvan de eene erkend, de andere ontkend kunnen worden, is niet litis-decisoir.

Maastricht 1 Augustus 1853.

19. Een eed, loopende over twee vorderingen, waarvan de ééne kan erkend, de andere ontkend worden, is niet litis-decisoir.

Maastricht 20 Februarij 1857.

20. Een decisoire eed moet *uitsluitend* het punt of de punten in geschil inhouden. Dientengevolge is niet litis-decisoir de eed « dat de » gedaagde zekere goederen niet gekocht en niet » daarvoor zekere som schuldig is, » wanneer de koop en verkoop niet is ontkend.

Gorinchem Kgr. 15 October 1869.

21. Een opgedragen eed over eene daadzaak waarover tusschen partijen geen verschil bestaat, is niet beslissende.

Dordrecht Kgr. 8 Januarij 1861.

22. Een eed kan niet gezegd worden litis-decisoir te zijn, wanneer de actie of exceptie, die men wil doen gelden, en tot justificatie waarvan de eedsdelatie heeft plaats gehad, in regte is gegrond, onafhankelijk van de daadzaken, welke de delatie ten onderwerp heeft. De regter houdt in zoodanig geval die delatie, hoezeer door partij geaccepteerd, te regt buiten regard.

Breda 7 October 1856.

23. De beslissende eed kan niet worden opgedragen omtrent feiten die worden erkend.

N.-Holland 11 October 1852. — cf. Hoorn 28 Januarij 1852, waarbij tevens is beslist, dat de decisoire eed door den regter niet mag worden gewijzigd. — Gorinchem 25 Julij 1871.

24. De beslissende eed moet het werkelijk geschil van partijen zoodanig inhouden, dat daarin niet voorkomen omstandigheden waarover niet gebleken is dat er geschil bestaat.

Wijchen Kgr. 2 November 1854.

25. Indien tegenover eene door den eischer gestelde geldleening, de gedaagde erkent dat er zekere finantiële relatiën tusschen partijen hebben bestaan, maar dat de uit dien hoofde bestaande schuld reeds lang is geëffend, dan is eene eedsopdragt omtrent het bestaan der geposeerde geldleening en het feit der betaling niet-ontvankelijk, als loopende niet over die bepaalde feiten waaromtrent partijen oneens zijn.

a Amsterdam 4 November 1868.

26. Een gedefereerde eed moet niet alleen litis-decisoir zijn, maar zich ook beperken tot de feiten in geschil.

Amsterdam 15 Julij 1867. — In casu werd een eed opgedragen, dat door teruggave aan- en overname door den eischer van zekere titels, na het protest van non-betaling de schuld voor welke het orderbiljet, waarvan de betaling gevraagd werd, in voldoening had gegolden, gekweten was. Die eed werd in zooverre als litis-decisoir beschouwd, doch daarbij waren gevoegd feiten, welke niet in geschil, door den eischer niet ontkend, en na de eedsdelatie zelfs bepaald door hem erkend waren, door welke zamenvoeging het praesteren van den eed aan den eischer onmogelijk werd gemaakt.

27. Wanneer een gedaagde op de van hem gevorderde rekening slechts een gedeelte aanbiedt en beweert niet meer dan de aangeboden som schuldig te zijn, dan mag niet voor litis-decisoir worden gehouden de eed: «dat hij ge-»daagde de bewuste goederen niet voor de ge-»vorderde som van den eischer heeft gekocht »en ontvangen;» die eed bevat immers wat erkend is, en gaat het punt in geschil voorbij. Die eed behoorde te zijn: dat de gedaagde niet meer dan de aangeboden som verschuldigd is.

a Amsterdam Kgr. III 13 November 1871.

28. Bij eenen opgedragen beslissenden eed, welke het geheele bedrag der vordering omvat, kan de gedeeltelijke erkenning dier vordering door den gedaagde, bij de veroordeeling niet in aanmerking komen, indien de eischer zijne vordering niet met dat erkende bedrag heeft verminderd. Indien een geneesheer vordert eene som van *f* 18.80, als *f* 8.» wegens eene gedane operatie, en *f* 10.80 voor visites, en bij ontkentenis van de visites door den ged. aan dezen den beslissenden eed opdraagt: «dat het »niet waar is, dat de eischer ten huize van ged. »de gevorderde visites gemaakt heeft» (zonder zijne vordering met het erkende bedrag te verminderen), moet de ged. dadelijk en niet eerst na het afleggen van den eed tot betaling van het erkende bedrag worden veroordeeld.

's Gravenhage Kgr. 22 Augustus 1859.

29. De opgedragen eed kan niet als ter zake dienende en afdoende beschouwd worden, indien hij slechts over sommige bestanddeelen van de vordering loopt. Wanneer derhalve gevorderd wordt de betaling van geleverde houtwaren en gedane timmermans-werkzaamheden, kan niet worden opgedragen de eed «dat geene der op »de rekening opgegeven werkzaamheden en le-»verantiën ten zijnen (des ged.) behoeve door »den eischer zijn gedaan.»

Tiel 19 Maart 1847, bev. Tiel Kgr. 26 Augustus 1846.

30. Ook over incidentele punten van geschil mag een decisoire eed opgedragen worden.

a H.R. 29 April 1853. — Maastricht 27 Junij 1846.

31. Indien tot uitwijzing eener reconventionele vordering is opgedragen de beslissende eed, welke, gedaan wordende evenzeer van invloed zou zijn op de vordering in conventie, dan mag de regter, zonder dat in dit geval kan gezegd worden, dat hij den eed, alleen voor het ééne geding opgedragen, zou hebben uitgestrekt tot het andere, waarvoor die niet was opgedragen, de beslissing over beide vorderingen van het al dan niet afleggen van dien eed afhankelijk stellen, wanneer uit het vonnis blijkt, dat de regter, met aanhaling ook van art. 1960 B. W., waarop het beroep anders nimmer te pas kwam; in den eed, zoodra die zoude zijn afgelegd in het ééne geding, wel heeft gevonden eene bekentenis als zoodanig en niet als eed, maar als een gevolg, een uitvloeisel van dien eed, van beslissenden invloed op de beoordeeling van het ander geding.

a H. R. 17 Januarij 1851, Concl. conf.

32. De overeenkomst zelve niet bewezen zijnde, komt het niet te pas over één beding dier overeenkomst den eed op te dragen. Derhalve behoort als niet decisoir te worden verworpen de eed: «dat tusschen de eischers en den ged. niet »is overeengekomen, dat de wissel, welke uit »Parijs ten laste van den ged. getrokken en »aan de eischers geëndosseerd zoude worden, »niet langer loopen zou dan ééne maand,» bijaldien de eischers ontkennen eenige overeenkomst te dien aanzien met den ged. te hebben aangegaan, en zij alleen erkennen zich bereid te hebben verklaard, om de schuld der eischers op voormelde wijze te laten afdoen, mits die wissel niet langer liep dan eene maand.

b N.-Holland 18 Maart 1847.

33. Een eed is niet litis-decisoir, wanneer hij niet de geheele zaak, maar slechts eene vereffening betreft welke in den loop der rekeningen van partijen zou hebben plaats gehad.

Amsterdam 27 November 1867.

34. De eed die het bestaan eener overeenkomst betreft waarvan de aard niet is aangeduid, is niet decisoir. Evenmin die welke eene qualificatie en niet een feit betreft. — In casu werd door den eischer als voogd begrafenis-geld gevorderd; het begrafenis-fonds ontkende met den auteur van diens pupil gehandeld te hebben, waarop de navolgende eed werd opgedragen: «Ik zweer dat het niet waar is, dat de »directie van het begrafenis-fonds met voormel-»den auteur heeft gecontracteerd en deze bij »haar als lid bekend staat.»

Amsterdam Kgr. II 9 November 1865.

35. Indien gevorderd wordt teruggave van ter leen gegeven sommen, kan den gedaagde niet worden opgedragen een eed alleen luidende, «dat hij die sommen had ontvangen.»

Utrecht 9 Maart 1864.

36. De decisoire eed moet zijn duidelijk, ondubbelzinnig, en niet voor verschillende uitlegging vatbaar; hij kan niet worden opgelegd, indien hij luidt: «dat niet is getransigeerd over »de zaken die het onderwerp van het tegen-»woordig geding uitmaken, en waardoor het »geschil is vereffend,» vermits de woorden «en »waardoor enz.» even goed kunnen betrekking hebben op het sluiten der beweerde overeenkomst, als op het gevolg dier overeenkomst, door de eene of andere partij al of niet daaraan gegeven.

Winschoten Kgr. 26 Januarij 1855.

37. Een eed, zal hij decisoir zijn, moet zijn duidelijk en geen twijfel overlaten omtrent het punt van geschil. Bij geschil over het al dan niet aangaan van een koop en verkoop moet mitsdien de door de eene partij aan de andere

opgedragen eed als niet decisoir worden afgewezen, wanneer hij is van den navolgenden inhoud: « Ik zweer dat ik op den avond van den ... » geen last heb gegeven aan ... om aan appellant (deferent) te zeggen dat, wanneer deze » erbij gaf den weg met het daarop gevestigd » bezwaar, gelegen ..., de overeenkomst van koop » en verkoop, op voorwaarde en voor den prijs » in de dagvaarding omschreven, in goede orde » zou zijn. »

a Drenthe 30 Mei 1868.

38. Een door den ged. opgedragen decisoire eed, betreffende de gedeeltelijke voldoening der vordering, moet het bepaalde bedrag der betaalde gelden vermelden.

Overijssel 7 November 1842.

39. De regter is bevoegd den door den eischer geformuleerden en ontkennenden eed, aan den gedaagde opgedragen en door laatstgemelde geaccepteerd, op te leggen, zonder dat hij in dat geval behoeft te onderzoeken of wel alle onderdeelen van dien eed tot de beslissing van het aanhangig geschil noodwendig worden vereischt.

Dordrecht Kgr. 29 Junij 1852.

40. De eed aan een van twee gedaagden opgedragen is niet litis decisoir, indien tegenover de beide gedaagden het bewijs moet worden geleverd, dat zij te zamen en voor gemeene rekening van den eischer voorschotten gevraagd en verkregen hebben, en bij den eed aan eene der gedaagden wordt opgedragen te zweren: « dat de questieuse handelingen niet op haren » last en ten haren behoeve en voor gemeen- » schappelijke rekening met de andere gedaagde » zijn geschied. »

Z.-Holland 5 December 1849.

41. De uitdrukking: « een dagwerk turf, » is niet eene hoeveelheid, welke alléén door het gebruik van eene oude en afgeschafte maat kan worden bepaald; met dat gevolg, dat de verkoop en de daarop berekende prijs niet kan geacht worden te zijn voltooid, en mitsdien een daartoe betrekkelijk opgedragen eed als niet beslissend moet worden beschouwd.

Assen 19 December 1842.

42. Een eed is decisoir, waarbij iemand in eene reële actie, waarbij de bezwaardverklaring met een servituut van zeker grondstuk verzocht wordt, is opgedragen te ontkennen dat hij is eigenaar van dat grondstuk.

Assen 6 Januarij 1845.

43. De door eene partij aangeboden eed: « dat zij de waarde van een doodgeslagen hond » op ten minste *f* 200. » stelt, » is niet admissibel, omdat die eed niet een stellig feit zou beslissen, maar eene naar eigen inzigten opgemaakte waardering, dat is eene onvoldoende gemotiveerde meening van die partij zou bevestigen.

Haarlem 24 December 1867.

44. De beslissende eed kan door de eene partij aan de andere alléén worden opgedragen omtrent hetgeen door 's menschen zintuigen en zelfbewustzijn kan worden gekend en waargenomen, maar geenszins hetzij omtrent de kennis der wet, hetzij omtrent de toepassing der bepalingen van de wet op de bewezene daadzaken, en mag alzoo niet uitgebreid worden tot de verschuldigdheid der zaak of de gehoudenheid des persoons. Dit is bij de wet uitsluitend aan de beslissing des regters, tot zelfs in cassatie, voorbehouden, en daaromtrent kan of mag het geweten der partijen te minder door eedsaflegging worden verontrust, naardien de kennis desaangaande geheel is individueel, afhankelijk van speciaal onderrigt, en verschillende naar gelang der afwisselende meeningen van tijden, plaatsen, omstandigheden en personen.

Gorinchem 27 Junij 1846. — Drenthe 27 April 1850.

45. Een eed omtrent den eigendom van vaste goederen moet loopen over eene werkelijke overeenkomst van koop en verkoop, tot eigendomsoverdragt bekwaam, en niet over eene bedoeling alleen, vermits die bedoeling wel bij de eene partij kan hebben bestaan, maar daarom niet bij beide partijen te gelijk.

Drenthe 6 Januarij 1849.

46. Indien eene coupon, waarop in dorso eene handteekening is gesteld, gewisseld is en eenigen tijd later aan den wisselaar wordt teruggegeven, omdat zij niet wordt betaald, en deze ten gevolge daarvan in regten restitutie van het bedrag vordert van den persoon, van wien hij voorgeeft de coupon te hebben bekomen, dan kan deze, bij het aannemen van den gedefereerden eed, dat op de coupon zijne handteekening niet staat, niet tevens worden verpligt den eed te doen, dat hij de coupon niet heeft uitgegeven. Die eed, om decisoir te zijn, had moeten luiden: « dat de ged. de coupon niet had uitgegeven, » eer zij voor de eerste maal in handen des » eischers was gekomen. »

Amsterdam Kgr. I 28 November 1851.

47. Bij de ontkentenis van het bestaan van zekere brieven door den gedaagde, is de hem door den eischer op dit punt incidenteel opgedragen decisoire eed « dat hij die brieven niet » heeft ontvangen », wel admissibel, en deze mag door den regter niet worden afgewezen, op grond dat de inhoud dier brieven welligt niet van invloed zou zijn op de beslissing der zaak ten principale, te meer indien de regter in de vroegere instantie de overlegging dier brieven alleen heeft gevorderd, om daardoor tot de ontdekking der waarheid te komen, en in geenen deele om van de al- dan niet-productie daarvan de beslissing der zaak ten principale te doen afhangen.

a H. R. 29 April 1853, Concl. contr. vern. *b* N.-Holland 8 April 1852.

48. In een eisch tot vernietiging eener cessie welke ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers zou gedaan zijn, is niet voor beslissende te houden de eed dat de cedent de waarde van de door hem overgedragen vordering « op het oogenblik van het aangaan » der cessie » ten volle van den gedaagde heeft ontvangen.

Groningen 2 Junij 1854, Concl. conf.

49. Voor niet beslissende is te houden de eed door een crediteur aan een medecrediteur bij het verzet tegen eene rangregeling opgedragen: « dat hij geopposeerde op geenerhande wijze » eenige betaling op deszelfs ingediende preten- » tie ontvangen heeft. » De opposant behoorde op te geven wat hij beweert dat betaald is geworden.

Batavia R. v. J. 16 Junij 1854.

50. Indien door den kapitein van een schip

wordt gevorderd ontbinding van de door hem als zoodanig aangegane overeenkomst van huur en verhuur met schadevergoeding, op grond dat gedaagden een anderen kapitein op dat schip hebben aangesteld, zonder kennisgeving aan of ontslag van hem eischer, en de gedaagde beweert, dat de eischer alleen voor diverse reizen was aangesteld, na volbrenging waarvan hij kon ontslagen worden, en dat hij weigerachtig is gebleven, om met hen gedaagden af te rekenen, behoort de omtrent dit punt door eischer, met voorbijgang der overige verdedigings-middelen, opgedragen eed dat het ontslag wettig was gegeven, en de vordering ongemotiveerd, te worden afgewezen, omdat geen eed decisoir is, zoolang er, gelijk in casu, verweringen zijn gedaan, die de toepassing zouden beletten van die uitspraak, welke men door de opdragt van den eed tracht te verkrijgen. De 2e en 3e verwering toch zouden ieder op zich zelve grond kunnen opleveren tot afwijzing van den eisch, zelfs al ware de eed geweigerd; en daar het door de gedaagden onder n° 2 geposeerde door den eischer niet is ontkend, en alzoo voor geavereerd kan worden gehouden, zou daarin genoegzame reden zijn gelegen tot ontslag van den schipper, zelfs al ware deze (hetgeen betwist is) voor een jaar gehuurd, zoodat de eischer is ongeregtigd om zoodanige vordering in te stellen als ten deze is gedaan; die vordering, zoo al niet formeel ongemotiveerd, is echter geheel ongestaafd, vermits de eischer in plaats van met de gedaagden te verrekenen, dadelijk een bepaald fixum vordert, maar in gebreke blijft den grondslag daarvan te justificeren.

Amsterdam 4 October 1854.

51. Wanneer de gedaagde beweert, dat de nalatenschap, tot scheiding en deeling waarvan wordt geageerd, reeds vereffend is, en tot staving daarvan akten of stukken in het geding brengt, moet als niet beslissend worden beschouwd de eed die ten doel heeft, om den gedaagde te doen ontkennen, dat de handteekening des eischers, voorkomende onder eene akte van kwijting van zekere som ter voldoening van zijn erfdeel in de nalatenschap zijner moeder, — niet is geschreven tijdens het leven dier moeder, eensdeels omdat die handteekening bij het leven der moeder wel kan zijn geschreven, zonder dat daardoor die akte eenige kracht verliest, vermits onder anderen die onderteekening, zoo al bij het leven der moeder geschied, niet noodwendig medebrengt, dat ook bij het leven der moeder door den eischer van die akte gebruik is gemaakt, en anderdeels, omdat uit de weigering van den eed niet zoude volgen, dat de eischer de naamteekening tijdens het leven zijner moeder heeft geschreven, vermits dit eene daadzaak is, die aan den gedaagde ten eenemale onbekend kan zijn en waaromtrent hij het weten alzoo niet kan bezweren.

Assen 9 Junij 1856.

52. Wanneer een commissionnair een ander dagvaardt op grond dat hij voor hem heeft verkocht raapzaad, doch gedaagde weigert die overeenkomst na te komen en dientengevolge schadevergoeding vordert, terwijl de ged. de lastgeving ontkent, kan niet worden opgedragen de eed «dat voormelde lastgeving verstrekt is; »dat het den gedaagde onbekend is, dat deze »door hem verstrekte lastgeving den eischer »wezenlijk is geworden, en dat het hem onbe»wust is, dat de van zijnentwege gegeven last »werkelijk door den eischer is uitgevoerd,» althans voor wat het tweede en derde gedeelte daarvan betreft, daar de in het eerste gedeelte ontkende lastgeving daarbij als bewezen wordt aangenomen, en hij daarenboven gedeeltelijk voor eene bevestigende, en gedeeltelijk voor eene ontkennende beantwoording vatbaar is.

Appingadam 15 October 1857.

53. Wanneer een commissionnair handelende op naam van zijnen committent, van den derde met wien hij gehandeld heeft, de bedongene courtage vordert, moet als pertinent worden beschouwd de aan dien derde opgedragen eed, «dat de eischer niet door tusschenkomst van »den gedaagde heeft verkocht 428 kilos tabak »voor *f* 1.15 het halve kilo, voor de courtage »van 5 cents per kilo,» — ook al weet de lasthebber en al blijkt het in regten uit andere bewijsmiddelen, dat de handel mislukt is.

Amsterdam 1 October 1863, bev. Amsterdam Kgr. I 20 Maart 1863.

54. Voor niet beslissende is te houden de eed waarbij de verkooper aan den kooper, die beweert de hem geleverde waren niet te hebben gekocht, en erkent op verzoek van den eischer een gedeelte daarvan tot proef te hebben verwerkt, ter bevestiging opdraagt te zweren dat de goederen zich nog ongeschonden in het magazijn van den gedaagde bevinden.

Zwolle .... (5).

55. Waar zekere firma gebroeders B. gedagvaard zijnde, prokureur is gesteld door M. B. als vader en voogd van J. B. als gehandeld hebbende onder de firma gebroeders B., en de vordering met eene exceptie van minderjarigheid des gedaagden wordt bejegend, kan (althans zonder dat tegen de niet-verschenen medeleden der firma verstek is gevraagd) niet als beslissende beschouwd worden de eed: «dat J. B. is »geweest de eenige persoon die gevoerd en ge»handeld heeft onder de firma gebroeders B. en »dat die zoon tijdens de handeling was minder»jarig en dus de vader en voogd M. B. het regt »heeft die firma in regten te vertegenwoordigen.»

b Utrecht 14 April 1869.

56. Voor beslissende is te houden een eed waarin de erkenning of ontkenning gelegen is van het feit dat zekere verbindtenis om aan de eischeres wekelijks *f* 8.» tot onderhoud van haar kind te betalen, zijn grond heeft in den wil en de bedoeling des gedaagden om aan dat kind een onderhoud te verzekeren, waartoe hij zich destijds zedelijk verpligt achtte.

Utrecht 22 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 5 September 1870.

57. Ofschoon de beslissende eed eene soort van dading is, waarbij onder voorwaarde van het bezweren van zekere daadzaken, van eenige vordering wordt afstand gedaan, is de tegenpartij niet gehouden om elk feit te bezweren, waarvan de bevestiging of ontkenning onder eede tot voorwaarde wordt gesteld. Afwijzing van den eed, gedefereerd door kerkvoogden eener hervormde gemeente omtrent de wetenschap bij gedaagden van het bezit en beheer door zeker

persoon in zijne hoedanigheid van secretaris dier gemeente, van de bij dagvaarding gerevindiceerde goederen.

Tiel 15 October 1852.

58. Aan den bewaarder die zijn bewaarloon vordert, kan de eed worden opgedragen «dat hij de gelibelleerde goederen gedurende de 108 dagen, welke hij opgeeft, werkelijk en behoorlijk bewaakt heeft, en dat hij niet gedurende die dagen eene reis heeft gemaakt naar Antwerpen, Rotterdam of elders, buiten Noord-Braband, en alzoo die goederen geheel uit het oog verloren heeft.»

Tiel Kgr. 7 Februarij 1859.

59. De eed door den aannemer der begrafenis aan een erfgenaam, in regten geroepen tot betaling van al de kosten, opgedragen, dat hij hem de begrafenis heeft besteld, is, wanneer de last wordt ontkend, niet beslissend, vermits de erfgenaam, al heeft hij de begrafenis besteld, alleen voor zijn aandeel gehouden is.

's Gravenhage Kgr. 9 Julij 1855.

60. De eed: «ik zweer dat de hoofdsom van »*f* 105.» thans door den eischer van den ge»daagde gevorderd, niet verrekend is tegen den »koopprijs van een stuk land behoord hebbende »aan de ouders van den gedaagde,» moet, wat de bewoordingen betreft, dubbelzinnig worden geacht, en wat den inhoud aangaat, niet worden gerekend te behelzen eene daad, welke door den eischer persoonlijk is verrigt, vermits de uitdrukking niet verrekend is, daarin voorkomende, zonder eenige nadere toevoeging of omschrijving is dubbelzinnig en onbestemd, eensdeels, omdat het woord verrekenen in zich sluit meer dan ééne beteekenis, als aanduidende door rekening vereffenen, in rekening lijden, misrekenen, maar ook anderdeels, omdat het door geïntimeerden bedoelde verrekenen niet door den eischer maar door anderen kan zijn verrigt, ja zelfs uit den inhoud van den eed niet positief is op te maken, dat het verrekenen met zijn medeweten, goedkeuring of toestemming is geschied, weshalve dit niet geacht kan worden te behelzen eene daad, welke door den eischer persoonlijk is verrigt.

b Assen 13 Februarij 1865.

61. Een eed «dat de som van den gedaagde »gevorderd door dezen niet is voldaan,» is niet pertinent, daar nog meerdere middelen tot schuldkwijting zijn.

N.-Holland 5 November 1863.

62. De eed waarbij aan den eischer en geendosseerde wordt opgedragen te zweren, dat hij aan den gedaagde en endossant de waarde heeft gegeven van de acceptatie, waaruit wordt geageerd, of van eene vroegere acceptatie van hetzelfde bedrag, is ter zake dienende en afdoende.

's Gravenhage Kgr.... Augustus 1844 (2).

63. Indien schadevergoeding wordt gevorderd wegens beschadigde uitlevering van goederen door den gedaagde, is wel als decisoir te beschouwen de eed: «dat de gedaagde niet den »eischer heeft verzocht aan het bij eisch ver»melde protest (wegens de schade) geen gevolg »te geven, maar te beproeven of de eigenaars »der kisten dezelve zouden willen ontvangen, »en voor zoover dit niet mogt gelukken, alsdan »te zullen zorgen dat de veroorzaakte schade »zou worden vergoed,» — niet echter het mede opgedragen gedeelte van dien eed «dat de ge»daagde niet door de eischers is bekend ge»maakt met den beschadigden toestand waarin »de kisten zijn aangebragt, en hij zich niet »daarvan heeft overtuigd,» daar hieruit niet volgt dat de gedaagde zich had verbonden om de schade te vergoeden.

Rotterdam 30 December 1839, houdende opdragt alleen van het eerstgemelde gedeelte van den gedefereerden eed, met vern. v. Rotterdam Kgr. .... (1), waarbij de geheele eed was opgedragen.

64. De eed van den acceptant tegen den primitief geaccepteerde, ter zake van geene of valsche schuldoorzaak, is ter zake dienende en afdoende, doch de eed, dat die waarde in contante penningen is verstrekt, is in dit geval niet beslissend.

a Amsterdam 18 Julij 1843.

65. Eene eedsopdragt «dat een orderbiljet »eene handelsschuld tot oorzaak heeft, en dat »het niet waar is, dat het orderbiljet ontvangen »is, niet ten gevolge van eene aangegane han»delsovereenkomst, maar blootelijk ten gevolge »van contant geleende gelden,» voldoet niet aan den zin en de strekking van de art. 1931 en 1933 B. W.

Batavia R. v. J. 5 Januarij 1855.

66. Een eed omtrent toestemming in eenen openbaren verkoop is niet litis-decisoir, daar zulks geene bepaalde overeenkomst daarstelt.

Arnhem 21 December 1854.

67. Bij interventie tegen de inbeslagneming van vast goed, op grond dat aan twee minderjarigen de titel niet is beteekend en hun ook geen bevel is gedaan, zoodat hun aandeel niet in beslag is kunnen genomen worden, is als niet beslissende, en daarenboven niet toelaatbaar, als niet loopende over een persoonlijk feit, te beschouwen de eed, dat voormelde minderjarigen zijn kleinkinderen en erfgenamen van ..., en als zoodanig mede-eigenaren van het in beslag genomen vast goed.

Tiel 8 Junij 1855, op dergelijken grond afwijzende een verhoor op feiten en vraagpunten.

68. Eene genoegzaam bepaalde aanwijzing der aan een injuriant ten laste gelegde uitdrukkingen is opgenomen in den eed: «dat hij (gedaag»de) nadat in September 1866, de verwikkelin»gen der eischers met betrekking tot de firma »gebroeders v. P. waarvan zij vennooten zijn, »alhier bekend werden, niet directelijk of in»directelijk eenigerlei nadeelig gerucht omtrent »den toestand der zaken van des eischers firma »heeft verspreid; dat hij niet in het geheim, in »particuliere gezelschappen of in de societeit »de H., noch in het openbaar, de meest eer»roovende, beleedigende of calumnieuse uitla»tingen omtrent de eischers en hunne mede»vennooten heeft gedaan, noch zich ten aan»hoore van verschillende personen luide heeft »uitgelaten, dat hij het er voor hield, dat de »gebroeders v. P. hunne zaken van den beginne »af hadden toegelegd op dieverij en schurkerij, »of wel dat zij voorbedachtelijk en opzettelijk »handelingen hadden gepleegd, om hunne goe»deren en hun vermogen te verduisteren en

»hunne crediteuren te benadeelen, en dat hij »wijders niet in het algemeen, in de voormelde »bewoordingen, in sommige daarvan, noch in »andere bewoordingen, doch in zin en bedoe»ling daarmede overeenkomende, op zoodanige »wijze van en over de eischers en hunne mede»vennooten gesproken heeft, dat bij een ieder, »die hem hoorde en geloofde, de indruk moest »ontstaan, dat de eischers en hunne medeven»nooten oneerlijke of eerlooze menschen zijn;» — maar vermits daaraan eene voldoende aanwijzing van tijd en plaats ontbreekt, kan dergelijke eed van niemand gevorderd worden.

H. R. 17 Februarij 1871.

69. Vordering eener som wegens kostgeld enz. waarvoor kwittantie was gegeven, hoewel de rekening werkelijk niet was betaald. Beslissende eed daaromtrent opgedragen.

Roermond 1 Maart 1855.

70. Vordering tot ontruiming van een huis; beweren des ged. dat tusschen hem en den auteur des eischers was bedongen dat hij gedaagde daarin zijn leven gedurende kon blijven wonen, welk beding eischer beweerde later te zijn herroepen met deferte van den eed te dien aanzien.

'sHertogenbosch 9 September 1840.

71. Vordering tot betaling van grindhorden. Bewering des gedaagden, dat de prijs (waaromtrent geene bepaalde overeenkomst was getroffen) te hoog was gesteld; aanbod zulks door deskundigen te bewijzen. Questie van identiteit. — Eed hieromtrent aan den gedaagde opgedragen.

Apeldoorn Kgr. 22 Julij 1847.

72. Eisch tot betaling wegens geleverde goederen; bewering des gedaagden aan den eischer geld ter leen te hebben gegeven; — eed door hem daaromtrent opgedragen, doch afgewezen, op grond dat die eed niet kan uitmaken, of de vordering des eischers kan worden verrekend met eene tegenvordering wegens geldleening.

Amsterdam 18 Junij 1847.

73. Beweren des ged. dat hij volgens overeenkomst de waren, waarvan de koopprijs van hem werd gevorderd, in boter kon betalen; eed hem daarover opgedragen en toegelaten.

Dordrecht Kgr. 26 November 1850.

74. Het verschil over de beweerde te kort ontvangene gelden, bij verzilvering van bankbiljetten aan de Ned. Bank, ten einde gebragt door den beslissenden eed: «dat het eene waar»heid is dat in een der lokalen van de Ned. »Bank alhier de gedaagde den eischer op 27 »October 1866 voor twee bankbiljetten elk van »*f* 100.» ter inwisseling tegen zilveren munt, »door ged. van den eischer overgenomen, een »bedrag van *f* 200.» en alzoo niet van slechts »*f* 100.» heeft uitgekeerd.»

Amsterdam Kgr. IV 24 December 1867.

C.

75. De decisoire eed kan niet alleen worden opgedragen omtrent daadzaken, door de partij, aan wier eed de beslissing wordt overgelaten, persoonlijk verrigt, maar ook over hare persoonlijke wetenschap van zekere daadzaken of omstandigheden.

Sneek 28 Februarij 1844. — Assen 31 Januarij 1852. — Tiel 15 October 1852. — Weert Kgr. 28 Maart 1856.

76. Beslissende eeden mogen alleen feiten bevatten, welke òf persoonlijk zijn verrigt door, òf waarvan de wetenschap persoonlijk bekend is aan hem, aan wien de eed wordt opgedragen. Deze is dus toelaatbaar omtrent de bekendheid van partij met eene door haar auteur gesloten overeenkomst.

Deventer 28 Januarij 1857.

77. De beslissende eed kan worden opgedragen zoowel omtrent persoonlijk verrigte handelingen als ook omtrent die feiten waaromtrent de partij persoonlijk en met zekerheid eene verklaring kan afleggen, — in casu over den eigendom van een door ged. beschadigd rijtuig.

Loenen Kgr. 1 Februarij 1865.

78. De eed kan niet alleen worden opgedragen omtrent persoonlijk verrigte handelingen, maar ook omtrent de wetenschap, welke de partij persoonlijk ten opzigte van feiten heeft verkregen, en waarover hij persoonlijk eene verklaring kan afleggen, zoodat, hoezeer de woorden van art. 1968 B. W. niet zoo algemeen zijn als die van art. 1359 C. N., de beslissende eed niet alleen kan worden opgedragen omtrent eene handeling, door de partij persoonlijk verrigt, maar ook omtrent een feit, dat de partij persoonlijk betreft, — in casu omtrent het doel, waarbij een jagtregt zou zijn verkocht.

Overijssel 5 November 1860, vern. Zwolle 10 Junij 1857; — cf. Overijssel 28 Januarij 1861. — Voormeld arrest van 5 November 1860 is gewezen ten gevolge van de vernietiging bij *b* H. R. 6 Januarij 1860, hoewel op andere gronden, van een ander in hooger beroep tegen het vonnis van Zwolle regt doende arrest, — Overijssel 14 Maart 1859.

79. Al is de zoogenaamde wetenschaps-eed als decisoire eed uitgesloten, moet toch die eed zich bepalen tot daadzaken, waarvan men, al heeft men ze niet zelf verrigt, toch persoonlijk en dus met zoodanige zekerheid kennis draagt, dat men in staat zij om die met een gerust geweten en volkomen kennis, bij eede, in stelligen of ontkennenden zin te bevestigen. Afwijzing van den eed als alleen bevattende subjectieve opvattingen, oordeelvellingen en beschouwingen, regtskundige waardering en eene verzameling van een groot aantal veelsoortige bijzonderheden, onafscheidelijk aan elkander verbonden en ondereen vermengd.

Gorinchem 12 Maart 1861.

80. Bij eene verbindtenis van leening tusschen partijen aangegaan, moet de eedsopdragt aan partij, dat hij zal hebben te zweren van niet ter leen te hebben genomen, gerekend worden als omtrent eene persoonlijke daadzaak te zijn gedaan, hoezeer de uitvoering dezer verbindtenis (in specie af- en inlading van boekweit) werktuigelijk door anderen moge zijn verrigt.

Utrecht Hof 12 December 1842. — Amsterdam Kgr. I 6 Augustus 1850, beslissende, dat het bewijs, dat uit het weigeren of het afleggen van den beslissenden eed moet voortvloeijen, niet alleen kan opgelegd worden aan den persoon, die zelf de handeling, waarover de eed loopt, verrigt heeft, maar ook aan hem, die door een ander gehandeld heeft, met dien verstande, dat hij, die de handeling door een ander heeft doen verrigten, kan verpligt wor-

den den beslissenden eed door den persoon, die voor hem gehandeld heeft, te doen afleggen.

81. De regel dat een eed alleen over persoonlijk verrigte feiten kan opgedragen worden, geldt ook waar een vennoot zou moeten bezweren feiten die door den mede-vennoot al of niet verrigt zijn.

N.-Holland 7 Junij 1866. — Dordrecht Kgr... Januarij 1864 (3).

82. Indien de gedaagde, door eene vennootschap onder eene firma aangesproken, beweert uitstel van betaling te hebben verkregen, moet hij bepaaldelijk opgeven, welk lid der firma hem dat uitstel heeft toegezegd, daar dit lid alleen kennis kan hebben van het door hem gegeven uitstel.

's Gravenhage Kgr. 3 Januarij 1855.

83. De decisoire eed kan niet worden opgelegd aan dengenen, ten wiens behoeve door derden eene handeling zou zijn aangegaan, indien hij, aan wien de eed is opgedragen, niet kan geacht worden te weten hetgeen door die derden verrigt is.

's Gravenhage 14 Mei 1841.

84. Bij eene vordering tot van-waarde-verklaring van een revindicatoir beslag stelt de eed, door den gearresteerde aan den arrestant opgedragen «dat hij overtuigd is en weet, dat »alle de door hem gerevendiceerde goederen »(en bepaaldelijk ook een zeker getal onder »dezelve) behooren tot die goederen, welke »den arrestant door misdrijf zijn afhandig ge»maakt,» geenszins een feit daar, aan den arrestant persoonlijk eigen, maar heeft die eed ten onderwerp eene overtuiging of wetenschap van iets, hetwelk buiten hem is, of kan zijn omgegaan, en is die bij gevolg informeel en strijdig met de wet.

N.-Holland 29 Junij 1848, bev. *a* Amsterdam 25 Februarij 1848.

85. De eed, aan eischende erfgenamen opgedragen, en luidende: «ik zweer, dat de ge»vorderde som verschuldigd is,» is beslissend.

Maastricht 2 Junij 1870.

86. Een eed kan alleen worden opgedragen omtrent feiten en omstandigheden, waaruit de regter regtsgevolgen kan afleiden, maar kan niet worden uitgebreid tot oordeelvellingen van partijen over eenig regtsbegrip en de kennis der wet.

Tiel 15 October 1852.

87. Na eene dagvaarding en conclusie tot veroordeeling om den koopprijs te betalen van «drie schelven hooi, door of van wege partijen »geschat op een gewigt van ongeveer 25,000 »pond,» kan als beslissende beschouwd worden de eed waarbij van «eene partij hooi, »staande aan drie schelven,» wordt gesproken en waarin van gemelde schatting geene sprake is. Deze schatting door partijen gedaan zou zelfs, als niet persoonlijk door den ged. verrigt, ook door dezen niet behoeven beëedigd te worden.

Gorinchem 6 April 1869.

88. Hoewel den erfgenaam eens schuldeischers niet zou kunnen worden opgelegd de eed, dat de gevorderde som nog schuldig is, belet zulks niet hem den eed op te leggen, dat hij het in gemoede daarvoor houdt, dat de schuld niet is voldaan. Ofschoon zoodanige eedspræstatie, wel is waar de tegenpartij zou kunnen benadeelen, indien deze, zonder daarvoor bewijs te kunnen produceren, betaald had en die betaling articuleerde, kan echter zoodanig nadeel voor den debiteur niet aanwezig zijn, indien deze, ver van eenige liberatie te articuleren, de onderteekeningen en het bestaan der schuld, strijdig met hetgeen deswege ten processe gebleken is, ten eenemale heeft ontkend.

N.-Braband 7 December 1847, bev. Eindhoven 23 November 1846.

89. De bepaling van art. 1968 B.W., dat de eed moet loopen over eene daadzaak, persoonlijk verrigt door hem aan wiens eed de beslissing wordt opgedragen, is ook toepasselijk op den teruggewezen eed.

Amersfoort 17 Maart 1858.

D.

90. Een eed kan niet opgelegd worden in strijd met eene in regten afgelegde bekentenis.

Amsterdam 31 Maart 1863. — Maarssen Kgr. 17 Januarij 1862.

91. Het afleggen van een gedefereerden eed, welke litis-decisoir is, kan niet door het nader formuleren eener bekentenis worden ontgaan.

a 's Hertogenbosch 1 September 1843.

92. De eedsopdragt kan niet gebezigd worden als een zijdelingsch middel om eene bekentenis in het nadeel van hem die haar aflegde te splitsen.

Overijssel 27 Mei 1839. — *a* Amsterdam 4 November 1868. — Geldermalsen Kgr. 18 Mei 1849.

93. Zoo in een geding de gedaagde de overeenkomst, die den grondslag van den eisch uitmaakt, erkent, doch tevens beweert, dat dezelve bij onderling goedvinden wederom zou zijn ontbonden, en de onsplitsbaarheid dezer zijner bekentenis inroept, dan mag de eischer, die bekentenis ter zijde stellende, den gedaagde den beslissenden eed opdragen, loopende over de daadzaak, zoo als die door hem, eischer, was gesteld, en door hem, gedaagde, ofschoon dan onder zekere bijvoeging was erkend geworden.

Groningen Kgr. 22 Mei 1854.

94. Wanneer door een gedaagde, bij wege van onsplitsbare bekentenis, het obligo erkend, maar tevens liberatie beweerd wordt, dan is de eed, die alleen loopt over het obligo litis-decisoir.

Maastricht 4 Junij 1857.

95. Wanneer de gedaagde erkent, dat goederen, welker betaling gevorderd wordt, door hem zijn ontvangen en betaald, is de eed dat er niet geleverd is, niet beslissend.

's Gravenhage 11 Januarij 1858.

96. Zoo de eischer feiten poseert die, waar zijnde, ten gevolge moeten hebben dat de gedaagde wordt veroordeeld, en de gedaagde daarop onder protest tegen elke splitsing, een geclausuleerd aveu doet, dan kan deze laatste zich niet beklagen dat hem door den eischer ter beslissing van het proces wordt opgelegd zijn gansch verhaal dat met de feiten der dagvaarding strijdt, onder eede te bevestigen.

Amsterdam 22 Junij 1870; — cf. N.-Holland 11 Mei 1871.

97. Wanneer iemand wordt gedagvaard tot het aanhooren en doen der rekening wegens een tusschen partijen gezamenlijk gedreven handel,

en de ged. erkennende de posita der dagvaarding, beweert dat op zeker tijdstip tusschen hem en den eischer is afgerekend, met inroeping van de onsplitsbaarheid zijner bekentenis, kan niet in strijd met deze bekentenis, en moet wel als litis-decisoir worden beschouwd de eed: « dat » partijen niet zijn overeengekomen om voor ge» meene rekening handel te drijven in granen, » en dat zij niet werkelijk zoodanigen handel » gedreven hebben. »

Gelderland 12 September 1849, bev. Arnhem 12 April 1849, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H.R. 1 Februarij 1850, Concl. conf.

98. Eisch tot betaling van huurpenningen. Bewering van te hebben betaald, met een beroep op eene onsplitsbare bekentenis; eed aan gedaagde opgedragen ter beslechting van den strijd over welk jaar het in geld betaalde en in natura geleverde moest worden geimputeerd.

Assen 24 November 1856.

99. De eedsopdragt is ontvankelijk, al heeft de wederpartij volledig bewijs geleverd, wanneer dat bewijs is bestreden en de beoordeeling daarvan aan den regter is opgedragen, — in casu omtrent zeker voorbehoud bij het afgeven eener schuldbekentenis gemaakt.

'sHertogenbosch 28 Junij 1867.

100. In thesi kan niet worden aangenomen dat een eed niet admissibel zou zijn tegen den inhoud der verklaringen of handelingen van partijen bij eene notariële akte vermeld.

Overijssel 27 Mei 1839. — Tiel 3 October 1845. — 'sHertogenbosch 22 November 1839, volgens den C. N.

101. De decisoire eed kan worden opgedragen omtrent alle geschillen, zonder dat er ergens bij de wet eene uitzondering gemaakt wordt, voor het geval dat hij gerigt wordt tegen eene schriftelijke akte, in casu eene onderhandsche kwijting.

'sGravenhage Kgr. 10 September 1855.

102. In zaken waarin even als in het geval voorzien bij art. 1719 B.W., eene notariële akte wordt gevorderd, kan het bestaan van de pretense feiten niet door den eed worden bewezen.

Utrecht Hof 25 Junij 1849.

103. De opdragt van een beslissenden eed is onafhankelijk van het al of niet bestaan van een ander bewijsmiddel, en kan dus ook gebezigd worden wanneer de eischer een schriftelijk bewijs van zijne vordering bezit.

Utrecht 22 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 5 September 1870. — Anders Amsterdam Kgr. II 2 April 1840.

104. Voor het bewijs, dat ook eigendom van een ziekenfonds is verkocht, is niet decisoir de eed omtrent hetgeen vóór, tijdens en na het teekenen der overeenkomst zoude zijn gezegd.

Z.-Holland 10 December 1860.

§ 2. A.

105. De volmagt welke tot het opdragen van den beslissenden eed vereischt is, moet in judicio aanwezig zijn; de regter kan bij gebreke daarvan dat verzuim niet ambtshalve herstellen.

Amsterdam 7 Februarij 1856.

106. Eene eeds-delatie moet worden beschouwd te zijn geschied noch door partij zelve, noch door een daartoe bijzonder gevolmagtigde, indien door den eischer wel is overgelegd eene behoorlijk geregistreerde speciale volmagt op den persoon zijns prokureurs, doch de registratie daarvan posterieur is aan de eeds-delatie.

Hoorn 27 September 1848.

107. Eene eedsopdragt zonder bijzondere volmagt gedaan, is in strijd met de openbare orde en kan, niettegenstaande de aanneming van den ged., door den regter niet worden toegewezen.

Groningen 27 Junij 1862. — Cf. Utrecht 18 Junij 1841.

108. De akte van volmagt krachtens welke de beslissende eed wordt opgedragen, moet duidelijk te kennen geven omtrent welk geschil men den eed wil opgedragen hebben. Mitsdien is niet voldoende de akte waarbij iemand wordt gemagtigd, om in naam der eischeresse in regten in te vorderen al zoodanige schuldvorderingen, welke zij tegen verschillende personen is hebbende, of in het vervolg van tijd te vorderen zal hebben, hare debiteuren voor den regter te doen dagvaarden, namens haar aldaar te verschijnen, conclusie te nemen, eeden op te leggen, aan te nemen, of terug te wijzen.

b Dordrecht 2 April 1860; — implicite anders Dordrecht Kgr. 12 April 1859.

109. Eene bijzondere volmagt wordt tot het opdragen van den eed gevorderd; niettegenstaande de eed wordt aangenomen door hem aan wien die is opgedragen, mag de volmagt tot eedsopdragt, als zijnde het voorschrift hieromtrent van publieke orde, niet worden aangenomen, indien zij geenerlei melding maakt van het opdragen, terugwijzen of aannemen van den eed.

Amsterdam Kgr. IV 15 Januarij 1858.

110. De woorden: « eedspræstatiën te defere» ren, of gedefereerde te accepteren of te refe» reren, » voorkomende in eene speciale volmagt ad hoc, moeten geacht worden de daartoe bij de wet bedoelde bijzonder te verleenen volmagt uit te maken.

Gorinchem 28 December 1839. — Anders Beetsterzwaag Kgr. 11 Maart 1864. — cf. *a* Amersfoort 24 November 1847, beslissende dat eene volmagt, waarbij de lastgever zijn gemagtigde in den uitgebreidsten zin heeft gemagtigd om zijn persoon in regten te vertegenwoordigen, en al datgeen te doen, hetgeen hij zelf konde doen, aan dezen geen regt geeft om aan partij den beslissenden eed op te dragen, en de regter in dit geval, als geldende een voorschrift van publieke orde, het afleggen van den eed zelfs ambtshalve moet verhinderen.

111. Bij de aanneming van den eed door een gevolmagtigde wordt niet gevorderd dat de gedefereerde eed in de akte van procuratie speciaal is herhaald en omschreven, maar is het voldoende dat de procuratie inhoudt « om in » het bijzonder, den in het regtsgeding gedefe» reerden eed in haren naam en ziele (van de » mandante) af te leggen, alle ter zake voor» schreven vereischte akten en stukken te tee» kenen, en alles verder en meerder te doen en » te verrigten wat vereischt zou worden, en de » mandante, tegenwoordig zijnde, zou kunnen, » mogen en moeten doen. » Hieruit volgt dat de lastgeefster onder deze volmagt ook heeft willen begrepen hebben het aannemen van den eed,

daar toch het meerdere ten deze het mindere in zich sluit, en het teekenen van de vereischte akten zonder eenig bezwaar op het onderteekenen der akte van aanneming kan worden toegepast; de verklaring des regters omtrent het voldoende dezer magtiging tot het aannemen van den eed kan evenwel niet præjudiciëren de vraag, of die magtiging ook regtsgevolgen kan hebben ten opzigte der wijze van eedspræstatie zelve.

b Amsterdam 6 October 1846.

112. Partij, die zich op den eed bedoeld bij art. 1966 B. W. beroept, moet bepaaldelijk formuleren, welke der twee daar genoemde eedspræstatiën zij eigenlijk bedoelt. Zij mag dit niet aan den regter overlaten, die ook geen decisoiren eed mag opdragen. Indien er voldoende termen bestaan tot aanneming van het wettig bewijs van vermoedens, is een eed echter ook overbodig.

Alphen Kgr. 19 September 1855.

113. Een aanbod en opdragt van den decisoiren eed kan ook ontkennenderwijze geschieden.

Amsterdam Kgr. IV 15 November 1850.

114. Een beslissende eed kan niet voorwaardelijk en voor het geval dat de overige middelen niet mogten opgaan, worden opgedragen.

b Utrecht 14 Mei 1841. — Tiel 18 April 1845. — Maastricht 11 Mei 1848. — Zwolle 19 April 1854. — Maastricht 13 Maart 1856. — Amsterdam 27 November 1867. — Anders *a* Winschoten 30 Junij 1852. — Utrecht Hof 26 Junij 1858. — cf. *a* N.-Braband 9 Februarij 1841, waarbij de eed suppletoir was opgedragen, doch alleen een gewijzigde eed werd opgelegd.

115. Wanneer door den eischer aan den gedaagde subordinaat is opgedragen de decisoire eed, dan kan deze worden opgelegd, indien beslist is, dat er geene termen zijn om den eischer toe te laten tot den door hem aangeboden suppletoiren eed.

Dordrecht 30 October 1854.

116. Wanneer een der partijen subsidiair den eed opdraagt onder voorwaarde dat zijne voorop gestelde middelen van verwering niet worden aangenomen, en de wederpartij de toelaatbaarheid van zoodanige eedsopdragt niet betwist, mist de regter de bevoegdheid om de al dan niet toelaatbaarheid van die subsidiaire eedsopdragt ambtshalve in beschouwing te nemen.

N.-Holland 31 October 1867, oord. in appel tegen *a* Amsterdam 17 Mei 1866.

117. Het is niet onbestaanbaar met de wet, dat men aan partij den beslissenden eed opdraagt, en tevens zich voorbehoudt om alnog, des goedvindende, van een vroeger interlocutoir vonnis in hooger beroep te komen. Het regtskundig karakter van den beslissenden eed wordt door den regter niet uit het oog verloren, door de opdragt onder zoodanige reserve, ontvankelijk te verklaren, mits die reserve niet betrekkelijk beschouwende tot het geval, dat de eed werkelijk zal aangenomen of teruggewezen worden.

c H. R. 8 Junij 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 7 November 1854.

118. Hij die den eed opdraagt moet zich te gelijker tijd bereid verklaren denzelven ingeval van terugwijzing zelf af te leggen, en behoort anders de conclusie tot eedsopdragt niet-ontvankelijk te worden verklaard.

Amsterdam 18 April 1856.

119. De beslissende eed kan niet bij pleidooi worden opgedragen.

Utrecht 18 Junij 1841. — Amsterdam 11 November 1847. — Anders Batavia R. v. J. 5 Januarij 1855.

120. De decisoire eed kan niet worden opgedragen, nadat er dag van pleidooi is bepaald.

Arnhem 4 Junij 1855.

121. Het aanbod bij onderteekende conclusie gedaan, om eenen eed af te leggen, en de mondelinge aanneming daarvan door den prokureur der tegenpartij, kan geene aanleiding geven dat de regter dien aldus geaccepteerden eed als een opgedragen eed beschouwe en toelate.

Amsterdam 17 Augustus 1852.

122. Wanneer door een ged. bij conclusie is geantwoord op een tegen hem ingestelden eisch, en dus werkelijk door hem op dien eisch is gelitiscontesteerd, dan moet het regtsgeding als werkelijk bestaande worden beschouwd, en vervalt alle bedenking, alsof de eedsopdragt zou hebben plaats gehad vóór dat er een eigenlijk geding bestond, zoodat in dien stand van het geding de decisoire eed altoos mag worden opgedragen.

a H. R. 1 Februarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 12 September 1849, waarbij was bev. Arnhem 12 April 1849.

123. Nadat eenmaal in een geding een opgedragen eed is niet beslissend verklaard, kan betrekkelijk feiten van nagenoeg dezelfde strekking geen nadere eed worden opgedragen.

Assen Kgr. 12 Januarij 1871.

124. Een opposant tegen een vonnis bij defaut heeft alsnog de bevoegdheid, om eenen hem bij de primitieve citatie gedefereerden eed te accepteren.

Tiel 1[e] a. 10 Maart 1838.

125. De partij aan wie de eed is opgedragen behoeft zich omtrent de aanneming niet te verklaren vóór het eindvonnis.

a Amsterdam 10 October 1856.

126. Hij die beweert dat een opgedragen eed niet beslissend en afdoende is, is niet verpligt zich over zijne bereidwilligheid om dien al of niet af te leggen, uit te laten, voor en aleer bij vonnis dit punt zal zijn uitgemaakt.

Deventer 28 Januarij 1857.

127. Artikel 1972 B. W. regelt slechts de gevolgen eener aanneming van den beslissenden eed, doch schrijft die aanneming niet gebiedend voor, in dier voege, dat bij terugwijzing van den opgedragen eed, die partij zou gehouden zijn reeds bij voorraad te verklaren of zij, voor het geval dat die terugwijzing onverhoopt door de Regtbank mogt afgewezen worden, alsdan bereid is zelve den eed af te leggen.

Amersfoort 17 Maart 1858; — cf. Amersfoort 14 April 1858.

128. De aanneming van den eed kan subsidiair gepaard gaan met het op den voorgrond stellen van een peremtoir middel van niet-ontvankelijkheid. Bijaldien nu die niet-ontvankelijkheid door den regter wordt aangenomen, kunnen door het niet opleggen van den eed de bepalingen van het B. W., hetzij omtrent dading,

hetzij omtrent den beslissenden eed, niet zijn geschonden noch verkeerdelijk toegepast.

c H.R. 15 Junij 1849, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Utrecht 3 Maart 1848. — Utrecht Hof 14 Februarij 1842, bev. *b* Utrecht 14 Mei 1841.

129. Bij de wet geene bepaalde vormen zijnde voorgeschreven, waarin de opdragt en aanneming van den beslissenden eed moet geschieden, kan die aanneming alsnog vóór den afloop der pleidooijen, geschieden bij akte, nadat partijen hinc inde conclusiën ter teregtzitting hadden genomen.

Utrecht Hof 14 Februarij 1842, bev. *b* Utrecht 14 Mei 1841.

130. Indien een ged. bij conclusie van antwoord den beslissenden eed aan den eischer heeft opgedragen, en deze, zonder het onderwerp van den eisch te veranderen, daarna zijne vordering vermindert, en voor dat verminderd bedrag verklaart den eed te accepteren, dan kan zoodanige opgedragen beslissende eed niet geacht worden op de gewijzigde vordering van toepassing te zijn, doch kan de suppletoire eed door den regter voor het bedrag der verminderde vordering worden opgelegd.

b Amsterdam 22 Maart 1842.

131. Indien men zich bezwaard acht een opgedragen eed, die pertinent en concludent is, in de voorgestelde bewoordingen, maar bereid is een zakelijk gelijken, maar wat de formulering betreft, verschillenden eed af te leggen, dan kan deze wijze van handelen van hem aan wien de eed is opgedragen, niet van invloed zijn op de beslissing der zaak, en kan men niet geacht worden den eed te hebben geweigerd, doch geeft zulks wel aanleiding om eene compensatie van kosten uit te spreken, als zijnde deze daardoor vermeerderd.

a Amsterdam 15 Junij 1843.

132. De weigering eener partij om een haar door de wederpartij opgedragen, overigens litis-decisoiren eed af te leggen, met aanbieding om eene gewijzigde eedsformule te bezweren, levert geene reden op om de weigerachtige partij in het ongelijk te stellen, wanneer de opgedragen eed niet in allen deele met hare beweringen ten processe overeenstemt.

b Alkmaar 20 September 1866.

133. Eene referte aan des regters oordeel, met betrekking tot het pertinente en concludente van een gedefereerden eed, kan met het oog op art. 1971 B. W., niet in de plaats treden voor de uitdrukkelijke aanneming bij voormeld wetsartikel gevorderd, zoodat bij het doen van zoodanige referte, de eed moet geacht worden te zijn geweigerd.

Utrecht 19 Maart 1841. — cf. *b* Utrecht 14 Mei 1841.

134. Een ged., die ontkent iets schuldig te zijn en, nadat hem deswege de eed is opgedragen, daarin bezwaar vindt, omdat hij welligt nog iets verschuldigd is, moet, zal hij het nietconcludente van den eed kunnen inroepen, vooreerst akte van aanbod doen van dat verschuldigde, en ten andere zich bij conclusie (en niet eerst later bij pleidooi) tegen het algemeene of irrelevante van de formule der eeds-delatie uitlaten.

b Amsterdam 27 Januarij 1848.

135. Eene volledige erkentenis der waarheid van de daadzaak, welke den inhoud van den decisoiren eed uitmaakt, is indedaad niets anders, dan eene weigering om dien eed af te leggen, of staat althans daarmede volkomen gelijk en moet hetzelfde gevolg hebben als door de wet aan de eedsweigering is verbonden; indien de condemnatie alleen het gevolg dier weigering is, omdat zij eene legale presumtie van bekentenis insluit, moet immers a fortiori de bekentenis zelve der daadzaak in den eed begrepen, die condemnatie medebrengen.

Nijmegen 27 December 1842. — Amsterdam Kgr. II 17 Mei 1847, bev. bij Amsterdam 24 September 1847, Concl. conf., hoewel gedeeltelijk op andere gronden.

136. Eene partij aan welke de eed is opgelegd, en die, na hare wederpartij tegen een bepaalden dag te hebben opgeroepen, om, des goedvindende, bij het afleggen van den eed tegenwoordig te zijn, op dien dag niet verschijnt, maar door haren prokureur een uitstel doet vragen voor het afleggen van denzelven, moet niet gerekend worden den eed te hebben geweigerd.

b Gelderland 22 November 1843.

137. De partij die op den bij vonnis bepaalden dag den eed heeft afgelegd, na daartoe door de wederpartij te zijn opgeroepen, moet geacht worden dien eed te hebben geweigerd, indien zij niet vooraf de wederpartij, door wie zij is opgeroepen, aan hare zijde heeft gesommeerd om bij het afleggen van den eed tegenwoordig te zijn.

Sneek 12 December 1855.

138. De gedaagde wien een beslissende eed is opgedragen, behoort dezen aan te nemen om de ontzegging der vordering te doen uitspreken. Door de geldigheid van dien eed zonder terugwijzing of eenig voorbehoud, te bestrijden en ten principale te concluderen, moet hij geacht worden dien eed geweigerd te hebben.

Utrecht 22 December 1869.

139. Wanneer de regter oordeelt, dat een door den eischer opgedragen eed is ter zake dienende en beslissende, dan moet de gedaagde die zich op beweringen en onderscheidingen, wier grond in de wet niet te vinden is, beroept, geacht worden het afleggen van den eed te hebben geweigerd; hij is niet-ontvankelijk in het afleggen van een anderen door hem geformuleerden eed.

's Gravenhage Kgr. 3 Maart 1847.

140. De weigering van den eed bij art. 1969 B. W. vermeld, moet stellig en bepaald zijn en kan niet bij gevolgtrekking worden afgeleid bloot uit de terugwijzing. Ingeval alzoo de partij zich bij de terugwijzing er niet over heeft uitgelaten, of zij bereid is bij afwijzing dier terugwijzing door den regter, den eed zelve alsnog af te leggen, in voege als die door de tegenpartij is opgedragen, kan die weigering eerst blijken, wanneer zij, nadat bij vonnis is verklaard, dat zij niet bevoegd was den eed terug te wijzen en alzoo verpligt is dien af te leggen, niet verschijnt of weigert dien eed af te leggen op de daartoe aangewezen teregtzitting. Op die teregtzitting alleen kan akte verleend worden of eene beslissing vallen omtrent het al of niet afleggen

van den eed, doch geene conclusie genomen worden over de zaak zelve. Dit kan eerst te pas komen, nadat de meest gereede partij avenir heeft doen uitgaan.

Amersfoort 17 Maart 1858. — cf. Amersfoort 14 April 1858.

141. Wanneer de eed is opgedragen en de partij weigert dien af te leggen, kan alleen worden geoordeeld over hetgeen de uitvoering betreft van het interlocutoir, waarbij de eed is opgedragen, en moet alles wat niet betrekking heeft tot het afleggen van dien eed, zooals in casu terugwijzing van een anderen eed, als informeel en prematuur worden beschouwd.

Amersfoort 14 April 1858.

142. Bij eeds-delatie omtrent eene daad, die slechts gedeeltelijk is de daad van de partij die den eed heeft opgedragen, kan de eed teruggewezen worden aan de partij, die den eed heeft opgedragen, voor zooverre die eed feiten behelst, welke haar persoonlijk betreffen.

Amersfoort 17 Maart 1858.

143. De partij die zweren moet, doch op den voor de aflegging van den eed bepaalden dag geweigerd heeft den bij vonnis decisoir verklaarden eed af te leggen, mag niet referte van eed doen, zoo het vonnis niet het alternatief inhoudt van eedsaflegging of wel terugwijzing daarvan.

Amersfoort 14 November 1859.

144. Indien na verschil over het al of niet behoeven te accepteren van een gedefereerden eed, bij vonnis de aflegging van den eed als decisoir gelast wordt, dan kan niet ten dage waarop de eeds-aflegging is bepaald, door de partij die zweren moet, conclusie genomen worden tot terugwijzing van dien eed.

Amersfoort 14 April 1858.

145. Indien de decisoire eed omtrent eene daad van beide partijen bij regterlijk vonnis is opgedragen, zonder dat het blijkt dat de partij in de gelegenheid is gesteld hem aan te nemen, te weigeren of terug te wijzen, dan is hij van de uitoefening van eene wettige bevoegdheid verstoken, en behoort een zoodanig vonnis in hooger beroep te worden vernietigd.

b 's Hertogenbosch 15 Mei 1844.

B.

146. Het wijzigen van een bij dagvaarding aan den ged. opgedragen eed is nergens verboden en kan geenszins als een nieuw middel tot adstructie van den eisch worden beschouwd.

Tiel Kgr. 27 November 1839.

147. De eischer, die bij eene bepaalde ontkentenis van den gedaagde, aan dezen den beslissenden eed heeft opgedragen, behoeft de formule van den eed niet te wijzigen, omdat de gedaagde later goedvond op zijne ontkentenis gedeeltelijk terug te komen.

Amsterdam 12 Maart 1853.

148. Men is bevoegd den opgedragen eed, die door de wederpartij wordt betwist, door eene andere eedsformule te vervangen.

Amsterdam 25 Januarij 1860.

149. Wanneer de eischer aan den gedaagde een eed heeft opgedragen, en deze verklaart bereid te zijn dien eed uit te zweren, hoewel onder opmerkingen omtrent den inhoud daarvan, is de eischer niet bevoegd den formeel aangenomen eed weder in te trekken en door eene nieuwe eedsopdragt te vervangen; de gedaagde kan zich teregt hiertegen verzetten.

Utrecht 6 Januarij 1864. — Tiel 1ª a. 10 Maart 1838.

150. De partij die een eed heeft opgedragen, is nog bevoegd dezen te wijzigen, wanneer de tegenpartij in de eerste plaats sustineert, dat die eed niet is litis decisoir, en maar secundario verklaart de opdragt daarvan aan te nemen.

Breda 10 Mei 1870.

151. De partij die den eed heeft opgedragen, en zelve dag van pleidooi gevraagd en verkregen heeft, kan daarna nog bij geinsinueerde conclusie (in eene summiere zaak) den eed wijzigen en op nieuw formuleren; dit moet, ofschoon onregelmatig, zonder uitdrukkelijk verzet van de wederpartij, welke ook niet in hare verdediging is benadeeld, door den regter niet ambtshalve worden afgewezen. Door die aangebragte wijziging wordt het onderzoek, of de eerst opgedragen eed litis-decisoir was, geheel overbodig.

Gelderland 19 Maart 1851.

152. De gedaagde moet geacht worden te hebben toegestemd in de wijziging, welke door den eischer omtrent eene hem opgedragen eedsformule is aangeboden of gevorderd, wanneer hij, gedaagde, bij zijne nader genomen conclusie daartegen geene aanmerkingen maakt. In het algemeen is zoodanige wijziging ongeoorloofd.

Winschoten 3 Junij 1852.

153. Hij wien een decisoire eed is opgedragen, moet òf denzelven afleggen òf terugwijzen, maar kan niet volstaan met, tegen den wil van hem die den eed opdroeg, zich bereid te verklaren een door hem zelven gewijzigden eed af te leggen.

N.-Holland 11 November 1858. — Gorinchem 6 April 1869.

154. De wederpartij is niet geregtigd den opgedragen eed zonder toestemming van partij te wijzigen, en zij kan ook niet volstaan met zich bereid te verklaren om slechts een gedeelte daarvan te bezweren.

a Amsterdam 4 October 1853.

155. De opgedragen beslissende eed mag noch ten deele aangenomen en ten deele geweigerd, noch door den regter of door de tegenpartij gewijzigd worden.

Gorinchem 25 Julij 1871.

156. Het opdragen en aannemen van eenen beslissenden eed stelt daar een judicieel contract tusschen partijen, waarin het, zoodanig als die is geformuleerd en aangenomen, den regter niet vrij staat zich te mengen, veel minder buiten consent van de wederzijdsche partijen, daadwerkelijk in te grijpen op eenigerlei maniere, door weglating, bijvoeging of anderzins.

b H. R. 17 Februarij 1854, Concl. conf. — *a* H. R. 1 December 1854, Concl. conf. — *b* Gelderland 8 Mei 1844. — Drenthe 3 December 1853, bev. Assen 31 Januarij 1853. — Z.-Holland 10 December 1860. — *b* Amsterdam 27 Januarij 1848. — Amsterdam 3 Mei 1853. — *a* Amsterdam 4 October 1853. — Assen 8 October 1855. — Heerenveen 4 November 1870. — Wijchen Kgr. 2 November 1854. — Maarssen Kgr. 17 Januarij 1862. — Anders Tiel 14 April 1843. — Tiel 3 October 1845. — Tiel Kgr. ...

(1). — en meer implicite bij *a* N.-Braband 9 Februarij 1841. — Rotterdam 30 December 1839, slechts een gedeelte van den gedefereerden eed opdragende, met vern. v. Rotterdam Kgr.... (1), waarbij de geheele eed was opgedragen. — Nijmegen 10 Maart 1848.

157. De wijziging van den eed, zelfs met goedvinden der partijen, moet niet bestaanbaar worden geacht met het kenmerkend karakter en den contractuelen aard van dit regtsmiddel.

Groningen 9 Maart 1860. — Anders ten aanzien der bevoegdheid tot wijziging met toestemming van beide partijen, N.-Holland 11 Mei 1871, — *a* Amsterdam 4 October 1853, — of alleen van de partij die den eed heeft opgedragen, Wijchen Kgr. 2 November 1854.

158. Wijziging van een beslissenden eed door den regter, door verwijdering daaruit van een punt van ondergeschikt belang dat op de beslissing der zaak van geen invloed zijn kon en ook door den gedaagde niet ontkend was.

Amsterdam 22 Junij 1870.

159. De regter mag den eed, die door de eene partij aan de andere is opgedragen, niet veranderen, zelfs wanneer de geformuleerde eed niet tot de beslissing der zaak mogt leiden.

Maastricht 2 October 1851.

160. Indien een door den eischer opgelegde eed niet is litis-decisoir, is de regter bevoegd dien eed te wijzigen en dien aan den gedaagde, wiens tegenspraak niet geheel van bewijs is ontbloot, ambtshalve op te leggen.

Utrecht 22 Mei 1850.

161. Ook is de regter onbevoegd den opgedragen beslissenden eed ter zijde te stellen en tot uitwijzing van het geding andere bewijsmiddelen. te bezigen, wanneer de wederpartij zich bereid heeft verklaard dien eed af te leggen.

b Rotterdam 13 Mei 1868.

162. De regter kan aan partijen bevelen te verklaren, of zij verstaan dat de beslissende eed over verschillende daadzaken in den vorm van een verhoor op feiten en vraagpunten geformuleerd, welke gedeeltelijk niet afdoende, gedeeltelijk al te ingewikkeld zijn, tot eenvoudige termen zal worden teruggebragt.

Maastricht 22 September 1848.

163. Het staat den regter vrij aan de partij, die een beslissenden eed op ingewikkelde feiten heeft opgedragen, te bevelen zich te verklaren, of zij den eed tot meer eenvoudige en afdoende termen wil terugbrengen.

Maastricht 20 Februarij 1857; — cf. Maastricht 4 Junij 1857, waarbij een andere gedefereerde eed werd opgedragen.

164. De splitsing van een beslissenden eed, ten nadeele van dengenen, die dezen heeft opgedragen, is in regten onaannemelijk, daar de partij, die van het al dan niet praesteren van den door haar gedefereerden eed de beslissing van het geschil wil doen afhangen, het regt heeft te vorderen, dat die eed, mits dezelve litis-decisoir zij, in zijn geheel door de wederpartij worde aangenomen of geweigerd, en niet verpligt kan worden genoegen te nemen met het aanbod dier wederpartij, om slechts een gedeelte van dien eed en dus eigenlijk eenen anderen eed dan den gedefereerden af te leggen.

a Amsterdam 7 October 1844.

165. De intrekking van eene conclusie tot eedsopdragt is niet gelijk te stellen met een afstand van de instantie.

Amsterdam 25 Januarij 1860.

166. De decisoire eed mag ingetrokken worden, zoolang de wederpartij dien niet heeft aangenomen. De wet heeft nergens den vorm bepaald, in welken die intrekking moet plaats hebben. Die intrekking kan derhalve geschieden bij prokureurs-akte, door hem die den eed heeft opgedragen, mede-onderteekend.

Almelo 18 Februarij 1857.

167. Aan de partij, die aan zijne wederpartij den decisoiren eed heeft opgedragen, en die alvorens deze eed werd opgedragen, vergunning heeft verkregen om die wederpartij op vraagpunten te doen hooren, ten einde den zin van den opgedragen eed te verduidelijken, kan het regt worden toegekend om den inmiddels aangenomen eed alsnog als vervallen te beschouwen. Daarenboven komt de eedsopdragt te vervallen, wanneer de eed niet volkomen en onvoorwaardelijk is aangenomen, maar onder een voorbehoud, hetwelk kennelijk niet heeft gelegen in de bedoeling van hem, die den eed heeft opgedragen.

Z.-Holland 20 October 1862.

II. § 1.

168. Het al of niet opleggen van een suppletoiren eed is zoo geheel aan den regter overgelaten, dat door het niet opleggen daarvan, in welke materie en om welke beweegredenen dan ook, geene wet kan zijn geschonden of verkeerd toegepast.

b H.R. 10 Maart 1854, Concl. conf. — *a* H.R. 1 Junij 1855, Concl. conf. — N.-Holland 8 November 1858.

169. Des regters bevoegdheid om ambtshalve den suppletoiren eed aan eene der partijen op te leggen, is aan geen ander voorschrift gebonden, dan dat de vordering of exceptie niet volledig bewezen, noch van alle bewijs zij ontbloot.

a H.R. 14 Mei 1840, Concl. conf.

170. Het al dan niet opleggen van een eed ambtshalve aan een eischer, die niet voldoende bewijst, hangt geheel van het oordeel van den judex facti af, met dat gevolg, dat art. 1978 B.W. in dat geval niet verbiedt om, tot meerdere zekerheid, aan een verweerder, die niets behoeft te bewijzen, een eed ambtshalve op te leggen.

a H.R. 12 April 1850, Concl. conf. — Anders Friesland 22 April 1840, beslissende dat het in strijd zou zijn met alle begrip eener gezonde regtspleging, en bepaaldelijk met de leer van het Fransche en het hedendaagsche burgerlijke regt, om aan de wederpartij, op wie de last van het bewijs niet rust, een aanvullenden judiciëlen eed (onder de benaming van purgatoir) op te leggen, met vern. v. Leeuwarden 21 Mei 1839.

171. Indien de regter uit de omstandigheden de persoonlijke aansprakelijkheid van eene der partijen vermeent te moeten opmaken, is art. 1978 B.W. echter zeker niet geschonden, door, ten einde zijne overtuiging nog te versterken en dus een volkomen bewijs te erlangen, daarenboven nog aan de andere partij een suppletoiren eed op te leggen, omtrent eene daartoe betrekkelijke daadzaak.

b H. R. 31 Januarij 1845, Concl. conf. — Alkmaar 23 Mei 1844.

172. Het Hof, verklarende «dat de suppletoire eed door den eersten regter opgelegd, »door den verweerder gezworen zijnde, hoezeer »naar 's Hofs oordeel niet noodzakelijk, ten »overvloede staaft het besluit, dat de appellanten bij de einduitspraak des eersten regters »niet gegriefd zijn,» heeft zijne uitspraak doen berusten op gronden, geheel afgescheiden van den suppletoiren eed.

H. R. 8 October 1858, Concl. conf.

173. Indien door eene der partijen de suppletoire eed wordt aangeboden, kan de regter, daartoe geene gronden vindende, volstaan met het opdragen daarvan te weigeren.

Amsterdam 21 Februarij 1865.

174. De suppletoire eed is ten onregte opgelegd tot bewijs van het beweren, dat de huur van zeker huis en erf, goorngrond en hooiland onder den huurprijs van de derde garve van het almede verhuurde bouwland was begrepen, — wanneer dit alleen daarop steunt dat de tegenpartij zelve heeft afgezien van den eisch tot buiten effect-stelling der huuropzage voor zoover het bouwland betreft, en dit dus werkelijk moet geacht worden te zijn verhuurd, terwijl verder in den Drentschen landbouw een niet ongewoon gebruik bestaat dat met gemeld beweren overeenstemt. Die vordering is immers van alle bewijs ontbloot.

Drenthe 8 Januarij 1859. — cf. Sommelsdijk Kgr. 22 November 1852, opdragt van een suppletoiren eed zonder ander bewijs dan dat de eischer bij zijne vordering en de gedaagde bij zijne ontkentenis blijven volharden, Loenen Kgr. 22 December 1862.

175. Een suppletoire eed wordt ten onregte opgelegd tot bevestiging van daadzaken, die erkend of reeds van elders zijn bewezen, en tot staving eener vordering die volgens de eigene erkenning des eischers geheel onbewezen is.

N.-Holland 12 December 1850.

176. Suppletie der wet, door aan te nemen dat, als er geen bewijs door getuigen kan worden geleverd, de toevlugt tot den suppletoiren eed moet worden genomen.

Onderdendam Kgr. 27 December 1854.

177. De suppletoire eed kan ook worden opgelegd met voorbijgaan van een aangeboden getuigenbewijs.

b Amsterdam 3 Maart 1847.

178. Voor het opleggen van den suppletoiren eed is het geen vereischte, dat de daadzaken, waaromtrent de eed wordt gedefereerd, personeel zijn aan de partij, aan welke die wordt opgelegd.

H. R. 20 December 1861, Concl. conf. — Eindhoven 23 November 1846, beslissende dat het voldoende is, dat die partij van die daadzaken kennis drage, met dat gevolg, dat de regter den erfgenaam eens schuldeischers, indien de vordering overigens niet geheel van bewijs is ontbloot, den eed kan opleggen, dat hij het er in gemoede voor houdt, dat de schuld niet is voldaan. — Utrecht 8 Junij 1864, beslissende dat de eed kan worden opgelegd aan eene bouwvrouw, die haar bedrijf door haren zoon bijgestaan uitoefent, «dat haar zoon namens haar eene overeenkomst »heeft aangegaan.»

179. De suppletoire eed kan alleen worden opgelegd over een feit, niet over eene regtsvraag.

Suriname Ger. 21 Julij 1857.

180. Ten bewijze dat zeker werk door den aannemer naar behooren en overeenkomstig het bestek is afgewerkt, kan de aannemer niet tot het afleggen van den suppletoiren eed worden toegelaten, daar die niet over gepreciseerde feiten zou loopen, maar aan den aannemer de oordeelvelling zelve over zijn eigen werk zou worden opgedragen.

Rotterdam 16 December 1846.

181. De suppletoire eed mag worden opgelegd aan den zoon van eene der partijen.

Alphen Kgr. 25 Mei 1855.

182. Indien men zich ter bevrijding van eene schuld op verjaring beroept, mag de regter niet ambtshalve den eed opleggen, dat de schuld werkelijk betaald is.

Amsterdam 25 November 1863.

183. Om volgens art. 1979 B. W. de waarde eener gevorderde zaak door eedsaflegging te kunnen bewijzen, moet gebleken zijn de onmogelijkheid om de waarde op andere wijze te bepalen.

Arnhem 8 Junij 1865.

184. De onmogelijkheid van de bepaling der waarde, waarvan in art. 1979 B. W. gesproken wordt, kan niet absoluut worden verstaan, maar is in redelijken zin op te vatten, zoodat die onmogelijkheid voor geen stellig bewijs vatbaar is, en even als de eventuele bepaling zelve der waarde aan het oordeel des regters is opgedragen.

b Gelderland 11 April 1866.

185. Tot bepaling der waarde van een ontvreemd en mitsdien niet meer aanwezig horologie, kan niet leiden een aangeboden getuigenbewijs betrekkelijk den uitwendigen toestand van het horologie en de buitengewone zwaarte daarvan, vermits, al werd die uitwendige toestand door de getuigen opgegeven, en al bleek het dat het horologie bijzonder zwaar was, altijd nog zou moeten worden erkend, dat niet elk bepaald omschreven bijzonder zwaar horologie dezelfde waarde heeft; in dezen stand van zaken is het onmogelijk die waarde op eene andere wijze dan door den suppletoiren eed te bepalen.

's Gravenhage Kgr. 25 Junij 1845.

186. De regter kan in geval van verschil over het bedrag eener gevorderde som, indien de handeling, zoowel als de betrekkingen tusschen partijen zijn erkend en derhalve voldoende gestaafd, ambtshalve aan eene der partijen den suppletoiren eed opleggen, ten einde daardoor het toe te wijzen bedrag (waarover alleen verschil) te bepalen.

Gorinchem Kgr. 21 Januarij 1859.

187. Wanneer de vordering — in casu wegens het verrigten van arbeid en het doen van leverantiën voor zekere gebouwen en het uitschieten van gelden en vrachtloonen — niet volledig is bewezen, maar ook niet van bewijs ontbloot, kan de regter ambtshalve aan den eischer den eed opleggen tot bepaling van het hem toe te wijzen bedrag.

Amersfoort 25 Maart 1868.

§ 2. A.

188. Noch bij art. 1978 B. W., noch elders wordt gevorderd, dat tot het opleggen van den suppletoiren eed, bedoeld bij art. 1978 B. W., een begin van bewijs bij geschrifte uit den boezem van eene der partijen zelve aanwezig zij.

b H. R. 3 April 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 7 Mei 1845, waarbij te dezen aanzien was bevestigd Leeuwarden 27 Februarij 1844.

189. Een brief, die wel bewijst het bestaan van eenige schuld aan de zijde der gedaagden, maar geenszins het aangaan der door den eischer beweerde overeenkomst, waarvan het bestaan door den gedaagde uitdrukkelijk wordt ontkend, kan niet als begin van schriftelijk bewijs worden aangevoerd en mitsdien niet tot het opleggen van den aanvullingseed aanleiding geven.

Geldermalsen Kgr. 6 September 1844.

190. Het begin van bewijs bij geschrifte, dat tot grondslag ligt van een ambtshalve bevolen getuigen-verhoor, kan daarom niet in ieder geval aanleiding geven tot een suppletoiren eed.

c Assen 29 Junij 1846.

191. Een door den gedaagde geschreven brief waarbij uitstel van betaling wordt gevraagd, in verband met zijne ontkentenis van de gevraagde som schuldig te zijn, die niet kan beschouwd worden als eene ontkentenis van *iets* schuldig te zijn, levert voldoenden grond op tot het opleggen van eenen suppletoiren eed.

Assen 22 Februarij 1847.

192. Indien aan iemand, die door een logementhouder wordt aangesproken tot betaling, beteekend is eene rekening, waarbij meer omstandig wordt opgegeven, waarin de gemaakte verteringen hebben bestaan, en hij, zonder iets te ontkennen of tegen te spreken, eenvoudig verlangt, dat de logementhouder eene meer specifieke rekening en des noods zijne boeken zou overleggen, dan kan zulks in redelijkheid van den logementhouder niet worden gevorderd. De voormelde omstandigheden kunnen wel tot het bestaan eener schuld, doch niet tot de hoegrootheid daarvan doen besluiten; in dien stand van zaken zijn allezins termen om den logementhouder, naar aanleiding van art. 1978 B.W., een suppletoiren eed op te leggen, waarbij hij de regtmatigheid zijner vordering, ook wat haar bedrag betreft, bevestige.

Breda 24 September 1850. — Amsterdam Kgr. 10 October 1851, met betrekking tot de kosten van eene bruiloftspartij ten huize van een tapper.

193. Met de bepaling, dat de zaak, opdat een suppletoire eed mag opgelegd worden, niet geheel van bewijs moet ontbloot zijn, heeft de wetgever geenszins gewild noch bedoeld, dat elk bewijs zij toegelaten. Zelfs is geen zamenloop van zware en overeenstemmende vermoedens voldoende, om eene der partijen tot getuige en regter in zijne eigene zaak te maken, maar is de magt des regters hier, bij de toepassing van dat zoo gewigtig als teeder regtsmiddel, door zekere grenzen beperkt. Indien questie is over al dan niet voltrokken koop en verkoop, en de kooper volhoudt dat eene door den verkooper afgegevene kwittantie alleen betrekking heeft op eene betaling te goeder rekening op den eventueel te sluiten verkoop verstrekt, kan die kwittantie, op de vordering van den pretensen verkooper in het geding gebragt en niet van den kooper afkomstig, niet geacht worden een voldoend bewijs bij geschrifte op te leveren, ten einde op grond daarvan den suppletoiren eed op te leggen.

b Drenthe 5 April 1845.

194. Er kan geen suppletoire eed worden opgedragen tot bewijs van het bestaan eener overeenkomst tusschen notarissen, waarbij zou bepaald zijn, dat alle door respectieve contractanten te genieten salarissen, wegens het houden van publieke verkoopingen en verhuringen van onroerende goederen, mitsgaders alle verkoopingen van roerende goederen en accessoiren, slechts voor de helft zouden komen ten voordeele van den notaris, door wiens ministerie de verkoopingen of verhuringen zouden gehouden worden, en de overige helft ten voordeele van de gezamenlijke contractanten, — indien alleen losse ongeteekende projecten van contract zijn opgemaakt, die zelfs niet als begin van bewijs tot het toelaten van getuigenbewijs zouden kunnen gelden, en een verhoor op vraagpunten evenmin eenig bewijs heeft opgeleverd.

Friesland 12 Junij 1839.

195. Er bestaan termen om den eischer een eed op te dragen, wanneer wel bewezen is, dat het briefje waarop hij zich beroept, door den gedaagde geteekend is, doch niet dat de daarboven staande woorden: «Goed voor....» door hem zijn geschreven.

a Assen 22 Februarij 1864.

196. Wanneer in eene onderhandsche schuldbekentenis, waarvan de handteekening niet wordt ontkend, niet door den gedaagde zelven de erkenning der schuld of eene eigenhandige goedkeuring gesteld is, kan een suppletoire eed aan den eischer worden opgedragen.

b Amsterdam Kgr. I 23 September 1851.

197. De suppletoire eed kan worden opgelegd tot bevestiging van het bestaan eener leenschuld, waarvan door overeenkomstig de wet opgemaakte onderhandsche schuldbekentenissen blijkt, bijaldien de tegen het geoorloofde der oorzaak van de schuld ingebragte vermoedens, van de onwettigheid dier oorzaak geen bewijs opleveren.

a Goes 2 Mei 1862. — De ged., wiens auteur schuldbekentenissen had afgegeven, voerde vermoedens aan omtrent de oorzaak der schuld, als zoude zij haren oorsprong aan loterij-spel te danken hebben, waarin de Regtbank trad uit hoofde van het bevreemdende der omstandigheid, dat een man als des gedaagden auteur, van eene zoo algemeen bekende gegoedheid, geringe geldsommen ter leen van den eischer zoude hebben opgenomen.

198. Indien een erkend onderhandsch schuldbewijs bestaat, kan de regter aan den gedaagde geen suppletoiren eed opleggen, vermits dit alleen dan kan plaats hebben, wanneer de vordering niet voldoende is bewezen, dus niet wanneer, zoo als in casu, dit bewijs volledig is geleverd, en daarenboven het beweren des ged. ongefundeerd is.

Goes 3 Mei 1867.

199. Indien de handeling niet geheel is ontkend, door den eischer een behoorlijk extract uit zijn schuldboek is overgelegd, en de productie van dit schuldboek zelf door partij niet is gevorderd, bestaan voor den regter voldoende termen tot het opleggen van den suppletoiren eed.

c H. R. 29 Januarij 1841, Concl. conf.

200. Over eene vordering die alleen gestaafd is met een extract uit des eischers schuldregister, kan een suppletoire eed opgelegd worden, wanneer de gedaagde de openlegging van de boeken des eischers niet vordert, maar integendeel bestrijdt, al zij dit omdat hij dezelve niet rigtig gehouden acht.

Amsterdam 27 November 1867.

201. Het kan na overlegging van koopmansboeken die niet rigtig gehouden zijn, geenszins voldoende geacht worden om den eischer een suppletoiren eed op te leggen, wanneer de gedaagde wel erkent de vooropgestelde reparatie van zijn schip, maar de som voor gebruikt eikenhout betwist, een maximum opgeeft dat te dier zake zou kunnen berekend worden en een globaal aanbod doet voor het geheele bedrag dat hij voor die reparatie verschuldigd is.

b Rotterdam 9 Maart 1864.

202. Wanneer geen dagboek, maar wel andere boeken van den koopman zijn overgelegd, en het bewijs dus niet volledig is geleverd, bestaan er termen tot het opleggen van eenen suppletoiren eed.

b Zierikzee 29 Junij 1858.

203. Bewijs der vordering in eersten aanleg niet geleverd door het dagboek, als zijnde niet in allen deele rigtig gehouden. Nader bewijs in hooger beroep gevonden in dat dagboek in verband met brieven; suppletoire eed.

Drenthe 30 April 1853.

204. De eischer die in de kolonie Curaçao, waar de gewoonte om geregeld boek te houden niet bestaat, slechts een aanteekeningsboekje bijbrengt tot staving van de wegens gemaakt en geleverd goudwerk ingestelde vordering, kan tot den eed worden toegelaten, wanneer de gedaagde geene bewijzen voor zijne allegatie (in casu ontkenning) bijbrengt.

Curaçao Kl. Z.... (1).

205. Begin van bewijs geput uit een brief, waarbij de gedaagde erkent niet bij magte te zijn den eischer te betalen, uit koopmansboeken en uit eene verklaring van den burgemeester omtrent het patent des gedaagden als kramer in de questieuse waren, — is voldoende tot het ambtshalve opleggen van eenen eed aan eene der partijen.

Dordrecht Kgr. 4 Februarij 1862.

B.

206. De verklaring van een enkelen getuige zonder eenig ander middel van bewijs, verdient in regten geen geloof, maar kan door den eed, ambtshalve op te dragen, tot een volledig bewijs worden aangevuld.

b 'sGravenhage Kgr. 31 October 1853. — Anders *b* Winschoten Kgr. 2 Februarij 1855. — Amsterdam Kgr. IV 19 Februarij 1867.

207. De door den gedaagde erkende toetelling van honderd gulden, doch met aanduiding van een ander doel, en de onbestemde verklaring van één getuige kunnen niet als voldoende worden beschouwd, om daarop het opleggen van den suppletoiren eed te gronden.

Amsterdam Kgr. II 19 Mei 1851.

208. Bewijs volgens expertise aangenomen, dat de goedkeuring der onderhandsche schuldbekentenis niet door den schuldenaar geschreven is. Eedsopdragt tot bevestiging der verbindtenis.

b Assen 3 Maart 1856.

209. De regter kan, wanneer het onderwerp de som of waarde van *f* 300.» te boven gaat, den suppletoiren eed opleggen, indien hij door vermoedens, niet blootelijk en op zich zelve, maar in verband met de judiciële houding van partijen, tot de overtuiging komt, dat de vordering wel niet volkomen bewezen, doch evenwel geenszins van bewijs ontbloot is.

H. R. 22 December 1848, Concl. conf.

210. Vermoedens in zaken voor geen getuigenbewijs vatbaar, kunnen geen grond opleveren voor een gedeeltelijk bewijs, en den regter niet magtigen tot het opleggen van den suppletoiren eed.

a H. R. 26 Mei 1871, Concl. conf. — *b* N.-Braband 7 Februarij 1843, bev. 's Hertogenbosch 14 September 1842.

211. Indien in een geding, alwaar geen getuigenbewijs was admissibel, voor zooverre vermoedens mogten zijn in aanmerking genomen, die niet op zich zelve noch anders ten grondslag van 'sregters oordeel hebben gediend, dan in verband met andere bewezene omstandigheden, kan daaruit door den judex facti worden besloten tot het bestaan van het geval, bij art. 1978 B. W. vermeld, en dienovereenkomstig aan eene der partijen de suppletoire eed worden opgedragen.

b H. R. 3 April 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 7 Mei 1845, waarbij in dit opzigt was bev. Leeuwarden 27 Februarij 1844.

212. Vermoedens, ook uit niet afdoende bewijsstukken, kunnen leiden om den geassureerde den eed op te leggen: «dat voor hem niet ten »gevolge van berigten, aanleiding bestaat om te »vermoeden dat het schip is verongelukt.»

b N.-Holland 14 November 1861, in zooverre afwijkende v. Amsterdam Arb. 30 October 1860.

213. Ook wanneer het bewijs der gedane vordering uit vermoedens kan afgeleid worden, is het overbodig de toepasselijkheid van een door den eischer voorgestelden suppletoiren eed te onderzoeken.

Oldeberkoop Kgr. 8 November 1869.

214. Ontbinding gevorderd van eene overeenkomst van bevrachting. Ontkenning dier overeenkomst, als zijnde niet tusschen partijen gesloten. Eedsopdragt aan gedaagde omtrent hem gedane kennisgeving, dat de overeenkomst was aangegaan in den naam van den eischer, ten gevolge van vermoedens.

c Assen 16 Junij 1856.

215. Indien eene schuld in het algemeen niet, maar het gevorderde bedrag wel ontkend wordt, kunnen er termen zijn voor den suppletoiren eed.

Amsterdam 7 Februarij 1860.

216. Het betalen van een gedeelte eener rekening zonder eenige reserve aan de zijde van den ged. en met toezegging om later het resterende te kwijten, doet veronderstellen dat hij de

rekeningen in haar geheel heeft goedgekeurd, zoodanig dat er in dit geval termen zijn om tot suppletie van het bewijs aan den eischer den suppletoiren eed op te leggen.
Harderwijk Kgr. 19 Julij 1843.

217. Op grond van bereidverklaring door den debiteur bij de hem gedane sommatie afgelegd en daarin geconstateerd, dat hij niet aan den deurwaarder maar wel aan den eischer zelven wil betalen, kan de regter aan den eischer een suppletoiren eed opleggen.
Dordrecht Kgr. 12 November 1855.

218. Vordering van *f* 122.72 wegens gedane reparatiën. Beweren des gedaagden dat eischer beloofd had, dat die reparatiën de som v. *f* 50.» niet zouden te boven gaan, en dat eischer hem wegens kostgeld volgens twee onderhandsche schuldbekentenissen (die echter niet waren overgelegd) *f* 100.» schuldig was, waartegen de eischer beweerde, dat die schuldbekentenissen voldaan doch nog niet teruggegeven waren. Toewijzing van den oorspronkelijken eisch, als zijnde niet gebleken van eenig accoord. Suppletoire eed opgelegd aan eischer, dat hij aan den gedaagde slechts het restant schuldig is.
Woubrugge Kgr. 13 Augustus 1851.

III. § 1.

219. In geval een suppletoire eed wordt opgelegd, moet bij dezelfde eindbeslissing tevens alternatief (en geenszins bij interlocutoir vonnis) de vordering worden toe- of afgewezen. Het is eene practicale dwaling, bij de toepassing van art. 1977 B. W. eerst den eed bij een zoogenaamd interlocutoir op te leggen, en dan daarna, bij een tweede zoogenaamd definitief vonnis, na aflegging van den eed, de zaak principaal te beslissen, die door den afgelegden eed bereids als beslist te beschouwen is. Door deze practicale dwaling is echter geenerlei bepaalde wet geschonden, en het geconfirmeerde vonnis in den vorm van eene interlocutie gebragt zijnde, moet door het opleggen van den suppletoiren eed als bewijsmiddel, dan ook quoad formam, als interlocutoir worden aangemerkt, doch als een interlocutoir dat na den afgelegden eed, en alzoo na de voldoening daaraan, een onherroepelijk effect ten definitieve had bekomen.
b H. R. 9 Mei 1845, Concl. conf. — cf. *a* H. R. 14 Mei 1840, Concl. conf. — *b* Gelderland 15 April 1841. — Rotterdam 2 Junij 1840. — *b* Amsterdam 23 Junij 1843. — Rotterdam 30 December 1839. — Amsterdam 1 April 1842. — Rotterdam Kgr.... (1); de drie laatste uitspraken omtrent een decisoiren eed.

220. Het is allezins rationeel en overeenkomstig met eene goede praktijk, dat de eed bij een definitief vonnis met een alternatief effect wordt opgelegd, daar dan, wanneer de beslissing ten eenemale wordt afhankelijk gemaakt van de al of niet praestatie van een opgelegden eed, geene interlocutie te pas komt, als wordende dan niet, alvorens regt te doen, een bewijs, een onderzoek of eene instructie bevolen, conform art. 46, al. 3 Rv., maar door de aflegging of de weigering van den opgelegden eed de zaak definitief afgedaan.
b H. R. 8 December 1848, Concl. conf.

221. Er bestaat geen wettelijk voorschrift ten aanzien van den vorm der vonnissen, waarbij een aanvullings-eed wordt opgelegd, en dus is de regter den suppletoiren eed opleggende, en daarvan de eindbeslissing willende doen afhangen, niet verpligt om die eindbeslissing dadelijk te geven onder voorwaarde van eedsaflegging.
a H. R. 11 Mei 1855, Concl. conf.

222. Het verblijft aan 's regters oordeel, om den beslissenden eed op te leggen bij interlocutoir of wel bij definitief vonnis, waarbij de vordering alternatief wordt toegewezen of ontzegd.
b Dordrecht 2 April 1860.

223. Hoewel het meer regtskundig is den suppletoiren eed bij een definitief, en niet bij een interlocutoir vonnis op te leggen, is door het laatste evenwel geen wetsartikel geschonden.
b Roermond 11 December 1862.

224. Het opleggen van den suppletoiren eed bij eindvonnis onder voorwaarde van eedsaflegging, is met onze procesorde bezwaarlijk overeen te brengen, omdat daarin de geregtelijke eed (hetgeen trouwens de suppletoire eed altijd ook in het Romeinsche regt is geweest) alleen als bewijsmiddel bekend is.
Leiden 7 Julij 1863. — Na het afleggen van den eed werd het eindvonnis gewezen.

225. Toelating van den decisoiren eed met voorbehoud van de uitspraak ten principale, indien de eed niet afgelegd werd.
N.-Holland 31 October 1867.

226. De regter is verpligt ambtshalve het al of niet decisoire van een opgedragen eed te onderzoeken.
Groningen 2 Junij 1854, Concl. conf. — Utrecht 6 Januarij 1864. — 's Hertogenbosch 26 Junij 1868. — *a* Amsterdam Kgr. III 13 November 1871.

227. Het moet aan den regter overgelaten zijn te beslissen, of de beweerde onwetendheid van het feit in de eedsopdragt vervat, indedaad mogelijk en gegrond is.
Tiel 15 October 1852.

228. De regter mag in zaken waarin dit door de wet aan partijen is vrijgelaten, niet weigeren akte te verleenen van een opgedragen en aangenomen eed, noch het afleggen daarvan ontzeggen.
Utrecht Hof 12 December 1842.

229. De regter behoort niet reeds bij het wijzen van het vonnis, waarbij aan eene der partijen een eed wordt opgelegd, acht te slaan op hare godsdienstige gezindheid, en de wijze bepalen waarop dienvolgens de eed moet worden gepraesteerd; zulks kan alleen in aanmerking komen, wanneer hij, die den eed moet afleggen, tot die aflegging verschijnt en zich alsdan op zijne godsdienstige gezindheid beroept.
c Amsterdam 19 April 1843.

230. Indien een eed is opgedragen aan eene firma en er wordt opgekomen tegen de wijze, waarop die firma heeft te kennen gegeven, dat zij den eed zal afleggen, vervolgens door den opposant omtrent een der middelen van verzet, een verhoor op feiten en vraagpunten wordt verzocht, dan kan, zoo de verdediging tegen dat middel van verzet medebrengt, dat de gestelde vraagpunten niet ter zake dienende zijn,

de beoordeeling van het verzet en van voormeld verzoek gelijktijdig plaats hebben.
's Gravenhage 8 Maart 1850.

§ 2.

231. Art. 106, al. 2. Rv. van de verpligting tot beteekening hebbende uitgezonderd slechts zoodanig vonnis van den kantonregter, waarbij, in tegenwoordigheid van partijen, een getuigenverhoor bevolen is, vloeit hieruit noodwendig voort, dat elk vonnis, waarbij een (decisoire) eed wordt opgelegd (en mitsdien ook een vonnis van den kantonregter, zelfs dan wanneer de wederpartij bij de uitspraak daarvan is tegenwoordig geweest), aan beteekening, met behoorlijke oproeping van de tegenpartij, onderworpen is.
Utrecht 27 Januarij 1843. — Harderwijk Kgr. 26 Augustus 1843, omtrent den suppletoiren eed.
232. Eene partij aan welke de eed is opgelegd, is niet vervallen van het regt om dien eed af te leggen, bijaldien zij de wederpartij oproept tegen een anderen dag dan daartoe door den regter was bepaald.
b Gelderland 22 November 1843.
233. Bij eene oproeping om bij het afleggen van den (suppletoiren) eed tegenwoordig te zijn, missen de wetsbepalingen omtrent de formaliteiten, die voor dagvaardingen zijn voorgeschreven, alle toepassing; volgens art. 133 Rv. moeten alle akten van procedure, en dus ook deze oproeping, aan de bij prokureur gekozene woonplaats, en niet aan de partij zelve worden beteekend.
H. R. 29 October 1852, Concl. conf. — Drenthe 23 Julij 1844.
234. Art. 50 Rv., in overeenstemming met art. 1982 B. W., bepaalt wel, dat de eedsaflegging zal geschieden in tegenwoordigheid van de tegenpartij of deze behoorlijk opgeroepen, doch geen dier beide artikelen schrijft een bepaalden termijn voor die oproeping voor, zoodat geheel aan de prudentie van den regter is overgelaten de beoordeeling, of de gedane oproeping, wat den termijn betreft, al dan niet behoorlijk is geschied.
H. R. 29 October 1852, Concl. conf.
235. Indien bij vonnis, niet aan de firma als gedaagde, maar aan de gedaagden als uitmakende de firma, een decisoire eed is opgelegd, dan moet die eed niet door een der gedaagden, als lid der firma, maar door al de gedaagden worden afgelegd, met dat gevolg, dat indien op de oproeping der wederpartij slechts één der gedaagden ter teregtzitting is verschenen, om den eed af te leggen, die eed geacht moet worden te zijn geweigerd.
b Amsterdam 19 April 1843, vern. bij *b* N.-Holland 27 Maart 1845, op grond dat dit vonnis niets anders was dan een proces-verbaal waaruit alleen was gebleken, dat slechts één der gedaagden ter eedsaflegging was verschenen, en dat, uit hoofde van het verzet der tegenpartij, geen eed was afgelegd, maar dat daardoor niet op eene wettige wijze was beslist, dat al de gedaagden bij het doen van den eed zouden zijn achtergebleven of dien geweigerd hadden, zoodat deze nog in de gelegenheid behoorden gesteld te worden om den eed af te leggen.

236. Noch uit den aard der zaak, noch uit de wet vloeit noodzakelijk voort, dat alle ged. vennooten op eenen en denzelfden regtsdag een opgedragen en aangenomen eed moeten afleggen.
b 's Gravenhage 31 Mei 1850.
237. Een eed opgedragen aan eene naamlooze vennootschap moet afgelegd worden door den bestuurder of door dengenen der bestuurders die in de zaak waarover geschil voor de vennootschap met de tegenpartij gehandeld heeft.
Amsterdam Kgr. IV 28 Februarij 1868.
238. Een beslissende eed kan niet afgelegd worden door den meerderjarige die vroeger in het proces door zijn voogd vertegenwoordigd werd, doch na het vonnis meerderjarig geworden is. Zijne eedsaflegging moet buiten aanmerking blijven.
c Amsterdam 24 Februarij 1869.
239. Kunne, stand en vroegere betrekking (van meester en dienstbode) van partijen, zijn zoodanige gewigtige redenen, als bij art. 1982 B. W. bedoeld worden om het afleggen van den (suppletoiren) eed bij gemagtigde te veroorloven.
Leeuwarden 19 April 1842.
240. Verwijderde woonplaats, gevorderde leeftijd en aan de reis verbonden kosten, zijn op zich zelf niet genoegzaam ter inwilliging van het verzoek, om den (beslissenden) eed te mogen afleggen ten overstaan van den regter der woonplaats.
b Dordrecht 2 April 1860, vern. Dordrecht Kgr. 12 April 1859.
241. Reeds in het vonnis, waarbij een beslissende eed wordt toegelaten, kan op verlangen van partijen bepaald worden, dat die bij gemagtigde zal mogen gedaan worden. Eene buitenlandsche reis is, volgens art. 1982 B. W., daartoe eene genoegzaam gewigtige reden. De vergunning om den eed bij gemagtigde af te leggen, kan voorwaardelijk verleend worden.
Amsterdam 16 September 1846.
242. De beëediging of bevestiging, bedoeld in art. 4 en 5 der wet van 29 Mei 1869 (Sb. nº 96) betrekkelijk de afgifte van zeebrieven en vergunningen tot het voeren der Nederlandsche vlag, mag niet bij gemagtigde worden afgelegd.
b H. R. 27 Mei 1870, Concl. conf.
243. Ofschoon daartoe niet bepaaldelijk is geconcludeerd, zoo kan echter, ten gevolge van de overeenstemming van partijen, te dien opzigte bij pleidooijen voorgedragen, door de Arr.-Rb. het verlof verleend worden, om den gedefereerden decisoiren eed voor een regter-commissaris af te leggen.
b Amsterdam 6 October 1846.
244. Redenen, niet gewigtig genoeg om eene partij toe te staan den eed bij procuratie af te leggen, kunnen echter den regter nopen, om zich de bevoegdheid te reserveren, ten dage dienende, den regter der woonplaats of des verblijfs tot het afnemen van den eed te delegeren.
Gelderland 19 Maart 1851.
245. Wanneer hij aan wien een eed is opgelegd, en die bereid is geweest denzelven aan te nemen, vóór het afleggen komt te overlijden, moet de aan hem opgelegde en onmogelijk gewordene voorwaarde geacht worden te zijn vervuld.
Tiel 25 Mei 1849.

246. Een beslissende eed moet geacht worden niet te zijn afgelegd, wanneer de gedaagde is komen te overlijden; het doet er niets toe dat diens erfgenamen wel opgeroepen maar niet tot de eedspraestatie verschenen zijn. Het punt in geschil moet dus ten voordeele van den eischer beslist worden.

c Amsterdam 24 Februarij 1869.

247. Indien een eed bij vonnis opgelegd zijnde, eene der partijen, aan welke de anderen in regten opvolgen, komt te overlijden, doch vóór het afleggen van den opgelegden eed, dan kunnen de overige partijen, zonder hervatting der instantie, met den eischer voortprocederen.

Tiel 25 Mei 1849.

248. Indien een (suppletoire) eed bij interlocutoir en niet bij definitief vonnis is opgedragen, moet dit vonnis, ook quo ad formam, als een interlocutoir worden beschouwd, doch als een interlocutoir, dat na afgelegden eed (welke protestatiën ook daartegen mogen gedaan zijn) een onherroepelijk effect ten definitieve bekomt, waarin hij die daartegen later nog zou willen opkomen, niet behoort te berusten, maar waartegen hij dadelijk zijne voorziening moet aanteekenen, zonder den bepaalden termijn te laten verloopen.

b H. R. 9 Mei 1845, Concl. conf. — In anderen zin *a* H. R. 10 Mei 1844, beslissende dat hoewel in de stilzwijgende toelating van de eedspraestatie, na oproeping om daarbij tegenwoordig te zijn, en na werkelijk te zijn verschenen, zoodanige berusting is gelegen als bij art. 334 Rv. is bedoeld, daaruit echter geenszins volgt, dat door dien eed het geschil tusschen partijen, zoowel wat het regt als wat het daarbij voorkomend feit betreft, zoodanig zou zijn beslist, en de regter daardoor zoodanig zou zijn verbonden, dat de principale eisch behoort te worden toegewezen, ook al was die naar het regt ongeoorloofd en ongegrond, en dat dan ook door de berusting in het interlocutoir vonnis geenszins het hooger beroep van, noch de voorziening in cassatie tegen het definitief vonnis kan zijn afgesneden. — *a* Maastricht 15 Mei 1851, waarbij ontvankelijk is verklaard het appel tegen een vonnis, houdende opdragt van een suppletoiren eed, bij de praestatie waarvan men onder protest had geassisteerd. — cf. *c* H. R. 26 Junij 1846, de eeds-aflegging als begin van executie van het definitief vonnis beschouwende, en verw. de cass. tegen N.-Holland 27 Maart 1845, waarbij ontvankelijk was verklaard het verzet tegen de executie krachtens het vonnis, waarbij was verklaard, dat opposant tot het afleggen van den hem opgedragen eed niet was verschenen, met vern. v. Amsterdam 19 April 1844.

249. Niettegenstaande een suppletoire eed aan den gedaagde is opgedragen en afgelegd, kan de eischer binnen den wettelijken termijn in hooger beroep komen, en vervallen bij vernietiging van het vonnis al de gevolgen daarvan; in geen geval kan een ten onregte opgedragen eed, ofschoon afgelegd, op de beslissing der zaak in hooger beroep van invloed zijn.

Goes 3 Mei 1867.

250. Van hem die eenen valschen eed heeft afgelegd, kan door de wederpartij geene vergoeding voor den boetstraffelijken regter worden gevorderd, evenmin als op het vonnis door den burgerlijken regter gewezen kan worden teruggekomen.

b Roermond 23 Januarij 1856.

251. Met het verzet, vermeld in art. 50, al. 2 Rv., dat nl. de partij, opgeroepen om een eed af te leggen, moet geacht worden dien eed te hebben geweigerd, behoudens haar verzet, ingeval zij bewijst uit hoofde van wettig beletsel te zijn verhinderd geweest, wordt alleen bedoeld het verzet tegen de executie van een vonnis en niet het verzet tegen het proces-verbaal van nietverschijning, vooral dan niet, wanneer die akte niet aan den belanghebbende is beteekend.

c H. R. 26 Junij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 27 Maart 1845, beslissende dat de eed niet kan geacht worden te zijn geweigerd, indien aan eene firma de eed is opgelegd en ten bepaalden dage slechts een der vennooten tot het afleggen daarvan verschijnt, de andere partij zich daartegen verzet en ten gevolge daarvan de Regtbank akte geeft, dat vermits het andere lid der firma niet is verschenen, de gedaagden moeten geacht worden den eed te hebben geweigerd, en dat ged. dan ook in oppositie kunnen komen tegen het vonnis, waarbij de eed is opgelegd, — met vern. v. Amsterdam 19 April 1844.

IV.

252. Hoewel niets uitdrukkelijks voor den geregtelijken eed, door partijen af te leggen, noch bij art. 1982 B. W., noch bij art. 50 Rv. is bepaald, is echter uit art. 1948 B. W., 107 Rv., 183 Sv. en 190 der Gr.wet v. 1840 af te leiden, dat ook in geval van een door den regter aan eene der partijen opgelegden eed, die eed door de partij, overeenkomstig hare godsdienstige gezindheid, moet worden afgelegd.

Drenthe 23 Julij 1844.

253. Overal waar, hetzij in de Grondwet zelve, hetzij in het Wetb. v. Strafv., de eed wordt voorgeschreven of daarin wordt melding gemaakt, hetzij alleen van den eed, hetzij, zoo als in art. 183 Sv., uitdrukkelijk van den eed of de belofte, moet die belofte overeenkomstig de godsdienstige gezindheid steeds als met den eed gelijk staande worden aangemerkt, te dien effecte dat het proces-verbaal van een commissaris van politie, opgemaakt op zijne ambtsbelofte, in het oog der wet gelijk bewijsmiddel daarstelt, als zoodanig stuk dat op den ambtseed was opgemaakt.

d H. R. 18 November 1851, Concl. conf.

254. Wel wordt bij art. 190 der Gr.wet van 1815, waaronder het Wetb. v. Strafv. is tot stand gebragt en ingevoerd, gelijk mede bij art. 188 van die van 1840, de volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen gewaarborgd, doch daarmede is zeer wel bestaanbaar het voorschrift van art. 183, al. 2 Sv., volgens hetwelk personen, die geroepen zijn om in regten getuigenis af te leggen, verpligt zijn, elk op de wijze van zijne godsdienstige gezindheid, den eed of de belofte te doen om de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen. De evengemelde wetsbepaling doet het niet, evenmin als dit plaats heeft bij art. 84, 88 en 138

van de Gr.wet van 1815, gelijk mede bij de art. 86, 90 en 136 van die van 1840, van het godsdienstig begrip van den getuige, maar wel van zijne godsdienstige gezindheid afhangen, of hij volstaan kan met in plaats van den eed eene plegtige belofte af te leggen. Al mogt eenig ten deze afdoend verschil aanwezig zijn tusschen de Gr.wet, zoo als die thans gewijzigd bestaat, en die van 1815, zou dit toch niet wegnemen, dat ook art. 183 Sv., als op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Gr.wet ten jare 1848 verbindende, bij art. 3 der add. art. der thans bestaande Gr.wet is gehandhaafd, tot dat het door eene andere wettelijke bepaling wordt vervangen.

c H. R. 17 Januarij 1854, Concl. conf.

255. Met betrekking tot den af te leggen eed in de Nederlandsche wetgeving hebben de woorden «elk op de wijze van zijne godsdien-»stige gezindheid,» niet enkel betrekking op den eedsvorm, maar zij staan tevens in onmiddellijk verband met het alternatief van den eed of de belofte. In de woorden «op de wijze» is alzoo het ook naar gelang of naar mate te begrijpen, zoodat het alternatief afhankelijk is van het kerkgenootschap, waartoe de getuige behoort, naar mate dit het eed zweren al dan niet verbiedt. Omdat bij ver de meeste Christelijke kerkgenootschappen hier te lande en alzoo voor de groote meerderheid der bevolking geene kerkelijke voorschriften omtrent den eed bestaan, is hieruit niet af te leiden, dat, bij gemis ook van wettelijke voorschriften omtrent den eedsvorm, allen, die daartoe behooren, naar individueel begrip de vrije keuze zouden hebben tusschen eed of belofte. Hij die verklaart tot het hervormd kerkgenootschap te behooren, moet den eed afleggen, en kan niet met eene belofte volstaan.

H. R. 6 November 1867, Concl. conf. — Dat het doen van eed of wel van belofte niet afhangt van iemands individuele godsdienstige begrippen (*gezindheid*), maar van de *gezindte* (het kerkgenootschap) waartoe hij behoort — is mede beslist bij *h* H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Januarij 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 1 Augustus 1862, Concl. conf. — cf. Drenthe 23 Julij 1844, Concl. conf.

256. Hij die als advokaat wil worden toegelaten, moet den eed afleggen van art. 5 van het Reglement en kan met de belofte, bij dat artikel bedoeld, niet volstaan, indien zijne godsdienstige overtuiging hem verbiedt te zweren, zonder dat hij echter behoort tot eene der zoogenaamde erkende gezindheden, die den eed verbieden.

H. R. 11 Maart 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 3 Januarij 1856.

257. De wijze van eedsaflegging voor de Israëlieten voorgeschreven bij Kon. besluit van 26 October 1818, in navolging van dat van 9 Junij 1817 en van het Decr. van Koning Lodewijk van 12 September 1808, n° 7, en alzoo met gedekten hoofde, moet gehouden worden voor de wijze van eedsaflegging van die godsdienstige gezindheid en is dus voor al de belijders van die godsdienst verpligtend.

a H. R. 28 Junij 1871, Concl. conf. — Ook speciaal ten aanzien van een suppletoiren eed, Drenthe 23 Julij 1844.

EEN KINDSCHAP.

1. Het naar Drentsche landregt bekende contract van één kindschap, één zuster- en één broederschap strekte daartoe, dat het kind uit eerste huwelijk geboren en die te verwekken uit verder huwelijk even na zullen zijn tot de goederen van de wederzijdsche moeders.

Drenthe 16 September 1866.

2. Het effect der unio prolium en het daaruit voor de voorkinderen geboren regt, is niet afhankelijk van de geboorte en overleving der kinderen, in het tweede huwelijk verwekt of te verwekken.

's Hertogenbosch 16 Februarij 1842.

3. Het één kindschap, kan zoowel staande als vóór het huwelijk worden opgerigt, hetgeen ook met den aard der overeenkomst niet strijdig is.

's Hertogenbosch 16 Februarij 1842.

4. De akte van één kindschap verleden voor schepenen, geadsisteerd door den plaatsvervangenden secretaris, in tegenwoordigheid en onder medewerking van der minderjarigen voogden, is wettig voltrokken, vl. indien die is goedgekeurd door den drost der stad en lande.

'sHertogenbosch 16 Februarij 1842.

Erfopvolging. | *Scheid. en deeling.*

EET- EN DRINKWAREN.

1. Bij de wet van 19 Mei 1829 (Sb. nº 35) wordt beteugeld alle misbruik van vergift, niet vallende in de termen van vergiftiging; art. 301 C. P. Een beklaagde, die rattenkruid vermengt onder ten verkoop bestemd zout, met het doel om dat te bederven en voor de gezondheid schadelijk te maken, kan niet gezegd worden bij vooraf opgevatten wil een toeleg of aanslag op iémands leven te hebben gepleegd, en begaat dus niet eene vergiftiging, maar het misdrijf voorzien bij de gemelde wet.

b H. R. 7 Januarij 1845, Concl. contr. verniet. Z.-Holland 25 September 1844. — Goes 21 September 1843.

2. Om schuldig te kunnen verklaard worden aan de misdrijven, voorzien bij art. 1 en 3 der wet van 1829, wordt het bewijs gevorderd, dat de bekl. de verkochte eetwaren zelf met vergiftige zelfstandigheden heeft gemengd of laten vermengen, of wel, dat hij die waren verkocht heeft, wetende dat zij daarmede gemengd waren.

b Maastricht 17 November 1846, omtrent den verkoop van boter vermengd met loodzout. — *a* N.-Holland 12 Februarij 1855. — cf. Amsterdam 2 Januarij 1855, waarbij een onderzoek door deskundigen werd bevolen naar de al of niet schadelijkheid van zwavelzuur in bepaalde omstandigheden.

3. Om de bepalingen van art. 1 en 3 der wet v. 19 Mei 1829 te kunnen toepassen, wordt niet vereischt, dat behalve de voorkennis van de vermenging, bovendien zou moeten bewezen worden de voorkennis van het vergiftige der ingemengde stoffen.

a H. R. 13 December 1859, Concl. conf. vern. N.-Holland 30 Augustus 1859, waarbij was beslist dat tot de strafbaarheid der feiten, voorzien bij art. 1 en 3 der gemelde wet, behoort dat de dader bekend zij met den vergiftigen aard der in die wet niet met name genoemde zelfstandigheden (in casu menie) welke in eet- of drinkwaren zijn gemengd, en dat daarvan in de dagvaarding behoort te worden melding gemaakt. — Zierikzee 15 September 1854.

4. Tot daarstelling van vergiftiging is het niet genoeg, dat er door middel van vergiftige bestanddeelen is gepleegd een toeleg of aanslag op de gezondheid van een persoon, maar wordt noodzakelijk gevorderd een toeleg of aanslag op het leven (attentat à la vie). — De daadzaken, dat zekere dienstmeid, onder het zout in den winkel van haren meester ten verkoop voorhanden, rattenkruid vermengt, met het doel om daardoor dat zout te bederven en voor de gezondheid schadelijk te maken, opdat degenen, die het mogten gebruiken, daardoor ziek zouden worden, en in de hoop dat alzoo de nering van haren meester zou verloopen en de drukte van hare dienst minder worden, stellen, bijaldien die daad wel ongesteldheid, zelfs levensgevaar, maar geen verlies van menschenlevens ten gevolge heeft, niet daar vergiftiging, maar vallen in de termen van art. 1 der wet van 19 Mei 1829.

b H. R. 7 Januarij 1845, Concl. contr. verniet. Z.-Holland 25 September 1844.

5. Het woord débiter, behalve in art. 318 C. P. en art. 475, nº 6, ook voorkomende in art. 12 van het Décret Impérial van 13 October 1812 beteekent het drijven van handel, zonder dat van eene bepaalde daad van verkoop behoeft te blijken, in onderscheiding van vendre, d. i. verkoopen.

b H. R. 1 Junij 1852, Concl. conf.

6. Bij art. 4 der wet v. 1829 is niet enkel het verkoopen, vertieren of uitdeelen van, met voor de gezondheid schadelijke bestanddeelen vermengde eetwaren, of de poging daartoe, maar evenzeer het vermengen of doen vermengen met zoodanige bestanddeelen in tot verkoop bestemde eetwaren, strafbaar gesteld, en valt dus ook onder het bereik dier strafwet hij die met voorkennis in zijn winkel voorhanden heeft eetwaren, met schadelijke bestanddeelen vermengd.

a H. R. 14 December 1847, Concl. conf.

7. De woorden vertieren of verkoopen in art. 4 der wet van 19 Mei 1829, en vendre ou débiter in art. 318 C. P. gebezigd, moeten worden opgevat in den ruimeren zin van het in den winkel of uitstalling ten verkoop gereed of voorhanden hebben, zoodat het op die wijze voorhanden hebben van eetwaren, vermengd met stoffen voor de gezondheid schadelijk, met wetenschap dat die alzoo vermengd zijn, mede valt in de strafbepaling van genoemd artikel.

a H. R. 6 December 1859, Concl. conf.

8. De daadzaak, dat een banketbakker in een tot zijn winkel behoorend magazijn, onder andere koopwaren van zijn handel, ten verkoop gehad heeft suikergoed, inhoudende zoogenaamd chromas plumbi, een zwaar loodvergift, en zulks met voorkennis dier vermenging, stelt daar het vertieren (débiter) van eetwaren ten verkoop bestemd, met vergiftige stoffen vermengd, strafbaar volgens art. 3 der wet van 19 Mei 1829.

Utrecht Hof 25 Julij 1853.

9. Volgens de uitdrukkelijke bewoordingen van art. 4 der wet van 1829, in verband met art. 318 C. P., is het voor de strafbaarheid voldoende, dat het vermengde bestanddeel zelf voor de gezondheid schadelijk zij, afgescheiden van de vraag, of die schadelijkheid na de vermenging en alzoo door de aanmerkelijke verdunning over de geheele hoeveelheid drinkwater is verloren gegaan.

a N.-Holland 12 Februarij 1855. — cf. Amsterdam 2 Januarij 1855, waarbij een onderzoek door deskundigen werd bevolen.

10. De eigenlijke vermenging wordt door den wetgever in art. 4 der wet van 1829 niet vereischt om den overtreder schuldig te houden, maar het is genoegzaam dat hij verkocht of vertierd heeft eetwaren, welke hij materieel wist dat vermengd waren met vergiftige of voor de gezondheid schadelijke bestanddeelen.

b Amsterdam 28 Junij 1860.

11. Voor de strafbaarheid volgens art. 318 C. P. en art. 4 der wet van 1829, wordt alleen

gevorderd vermenging der eet- of drinkwaren met voor de gezondheid schadelijke stoffen, zonder dat daarbij de gebezigde hoeveelheid in eenige aanmerking komt.

a H.R. 6 December 1859, Concl. conf.

12. Verkoop van anijszaad vermengd met de vruchten van den gevlekten schierling. Vrijspraak wegens onbekendheid met de schadelijke bestanddeelen. Vereischten tot toepassing van art. 4 der wet van 19 Mei 1829.

b Amsterdam 28 Junij 1860.

13. Zoowel uit de woorden: mixtions nuisibles à la santé, in art. 318 C. P. voorkomende, als uit de bewoordingen van art. 1, 2, 3 en 4 dier wet volgt, dat bij de vraag omtrent de strafbaarheid volgens gemelde wetsbepalingen, de eigenschap van het vermengde, niet die van het onvermengde voorwerp behoort in aanmerking te komen. Waar alzoo vervalschte dranken zelfstandigheden bevatten, welke hoezeer op zich zelve schadelijk voor de gezondheid, echter door de vermenging onschadelijk zijn geworden, valt de verkoop daarvan niet in de termen van eerstgemeld artikel, maar in die van art. 475, nº 6 C. P.

Amsterdam 27 November 1860.

14. Verkoop van bedorven en vervalscht boekweitenmeel. Overtreding van art. 30 der verordening, nº 55, van den Raad der stad Amsterdam, dd. 3 Maart 1858, alsmede art. 65 en 66, al. 1, dierzelfde verordening en art. 165 der wet van 29 Junij 1851 (Sb. nº 85).

Amsterdam Kgr. II 5 Julij 1859.

15. Onverminderd de vraag of de groothandel evenzeer als de kleinhandel onderworpen is aan de gemeentelijke politie-verordeningen, is anijszaad eene droogerij, waarop de verordening van Amsterdam op de keuring van levensmiddelen van 19 Maart 1858 geene betrekking heeft.

b H. R. 31 Julij 1860, Concl. conf. bev. Amsterdam 3 Julij 1860.

16. Anijszaad in onverwerkten toestand behoort in den zin der plaatselijke verordening van Amsterdam niet tot de levensmiddelen.

Amsterdam 24 Mei 1860, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 31 Julij 1860, Concl. conf.

17. Volgens de bepalingen der algemeene politie-verordening van 's Gravenhage van 20 Maart 1860, is niet met straf bedreigd het invoeren van varkensvleesch, dat na dien invoer blijkt bedorven te zijn; daartoe moet bewezen zijn dat die invoer tot verkoop binnen de gemeente is geschied.

's Gravenhage Kgr. 12 Maart 1863.

18. Vervolging ter zake van: 1° het invoeren van vee ter slagting, zonder vooraf te zijn gekeurd door een der stads keurmeesters; 2° aan het niet na de slagting onafgehakt laten hangen van een stuk vee, tot dat het op nieuw door de keurmeesters zou zijn gekeurd, en wegens overtreding van art. 6 en 9 der verordening op den verkoop van vleesch te 's Gravenhage van den 9 Maart 1852. Art. 11 der verordening van den 30 Maart 1852 wijst ten duidelijkste aan, dat de bij art. 6 der verordening van 9 Maart 1852 voorgeschreven keuring alleen ten doel heeft om te zorgen, dat geen ongekeurd vee ter slagting bestemd, binnen de gemeente worde ingevoerd, maar zulk vee buiten de stad verblijve.

's Gravenhage 5 October 1854.

19. Aan den maatregel, bij de politie-verordening te Kampen van den 4 September 1856, daargesteld tot het vertoonen van schriftelijk bewijs van de gezondheid van het vee, waarvan het ingevoerd wordend vleesch afkomstig is, kan geene andere strekking worden toegekend dan dat hij zich uitstrekt tot gedood vee, onverschillig of het al dan niet in stukken is gedeeld, en derhalve dan ook tot den invoer van een geheel gedood varken.

b H. R. 6 Maart 1860, Concl. conf.

20. Octrooi voor de uitsluitende levering van gezuiverd drinkwater (Gouvernements-besluit van 10 Junij 1842, nº 3). Beboeting van den scheepsgezagvoerder van een ter reede van Soerabaija liggend schip, omdat de opvarenden van eene tot dat schip behoorende sloep, waarmede zij drinkwater uit de rivier hadden geschept, zich door een tambangan naar de reede terug hadden laten boegseren.

Soerabaija Resid. 24 Junij 1854.

21. De aanplakking en openbaarmaking van het vonnis, bij art. 6 der wet van 1829 bevolen, is wel toepasselijk in de gevallen van art. 1, 2, 3 en 5 dier wet, maar niet wanneer het de misdrijven geldt bij art. 4 vermeld, het vermengen nl. van voor de gezondheid schadelijke stoffen in eet- of drinkwaren, het verkoopen, vertieren of uitdeelen daarvan of de poging daartoe.

a H. R. 14 Maart 1848.

EFFECTENHANDEL.

1. Effecten zijn onligchamelijke zaken en tevens voorwerpen van handel; zij moeten alzoo de regtswaarde hebben van titels van inschuld en in den effectenhandel gangbaar zijn; als zoodanig zijn niet te beschouwen stukken waarvan de aflossing is belemmerd door eene zelfs regtens niet verbindende verordening, welke voor de uitbetaling het endossement van een aangewezen ambtenaar heeft voorgeschreven.

a Amsterdam 26 April 1867, bev. bij *a* N.-Holland 21 December 1868.

2. Bij het bestaan van verschillende effecten van dezelfde benaming, kan de bedoeling om te koopen en te verkoopen gangbare effecten blijken uit den prijs en uit de bijbetaling van verschenen coupons.

a Amsterdam 26 April 1867, bev. bij *a* N.-Holland 21 December 1868.

3. De beursusantie om geleverde effecten die als ongeldig zijn afgewezen en met protest teruggekomen, tegen geldige in te wisselen, is niet te beschouwen als bevattende de verpligting om (strijdig met de wet) na de reeds gedane levering ten tweeden male te leveren; zij bevat alleen de bepaling der wijze op welke voldaan moet worden aan de verpligting der verkoopers om voor het aanwezen der schuldvordering in te staan.

a Amsterdam 26 April 1867, bev. bij *a* N.-Holland 21 December 1868.

Eigendom.
Koop en verkoop.
Koophandel.
Levering.
Schenking.
Valschheid Sz.
Zaken 1.

EIGENDOM.

I. Omvang en bewijzen.
II. Actiën.
§ 1. Handhaving tegen inbreuken; amotie.
§ 2. Revindicatie.
A. In het algemeen.
B. Door en tegen wien.
C. Van welke zaken.
D. Bewijzen.
E. Roerende zaken.
III. Medeëigendom.

I.

1. De eigendom van den grond bevat wel in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is, maar omgekeerd brengt niet de eigendom van hetgeen op den grond is, den eigendom van den grond zelven mede.

a N.-Holland 24 Maart 1859. — cf. interl. *a* N.-Holland 30 December 1858, en vonn. a quo Haarlem 12 Mei 1857.

2. De grond gelegen onder een gebouw, waarvan het onderste en het bovenste gedeelte aan twee verschillende eigenaren toebehoort, moet geacht worden in beider bezit te zijn. De akte van aankoop van dien grond en de kadastrale kaart door een hunner overgelegd, kunnen tegen den ander niet als bewijs gelden.

Z.-Holland 14 Januarij 1867, bev. 's Gravenhage 15 Mei 1866, waarbij meer bepaald was beslist, dat die grond als gemeenschappelijk eigendom moet worden beschouwd.

3. De bepalingen van de art. 626 en 627 B.W. kunnen ook worden ingeroepen tegen eene stad of eene gemeente, onverminderd echter de regten of dienstbaarheden, die de stad op den particulieren grond zou mogen hebben, als ook hare bevoegdheid om zoodanige maatregelen te nemen, als waartoe zij als stedelijke overheid, tot instandhouding eener goede politie, zoude geregtigd of verpligt zijn.

Holland 23 December 1840, bev. *a* Amsterdam 20 Januarij 1840. — De beklaagde werd gedagvaard wegens het laten hakken van eenige boomen op de straat voor zijne woning, in strijd met de keur van Amsterdam van 3 April 1790. Het Hof bevestigde het vonnis, waarbij de beklaagde was verklaard te zijn eigenaar, of immers in het wettig bezit van den grond met de boomen die daarin groeijen, en overwoog: «dat de appellanten (het stadsbestuur), na hunne erkentenis, dat de questieuse boomen in den grond van den geïntimeerde stonden, verpligt waren te bewijzen, dat zij eigenaars zijn dier boomen, en dat bij gebreke van zoodanig bewijs, die boomen regtens voor het eigendom des geïntimeerden moeten worden gehouden.»

4. Waar de eischer in cassatie geen ander of beter regt van eigendom beweerde, noch aanbood te bewijzen, en daarenboven door hem werd erkend dat vóór de tegenwoordige bezitters niet hij, maar de voorgangers van den verweerder in cassatie den bedoelden grond in eigendom bezaten, heeft de regter geen wetsartikel geschonden of verkeerd toegepast, door te verklaren dat de verweerder in cassatie bij het onbetwist bezit en den eigendom van zijnen voorganger, zijn regt tot het instellen zijner actie voldoende heeft bewezen, door overlegging van zijne titels van aankomst.

a H. R. 30 November 1860, Concl. conf.

5. Nadat de eischer is te kort geschoten in het bewijs van den eenigen titel waarop zijn beweerd eigendom steunt, is het onnoodig te onderzoeken of de gedaagde ook is eigenaar van den questieusen grond krachtens een beteren titel dan die waarop zich de eischer beroept.

Drenthe 30 Junij 1866.

6. Men kan door eene akte van aankoop tegenover derden geen eigendoms-regt bewijzen, tenzij men tevens bewijze dat de verkooper eigenaar was.

b Z.-Holland 30 Junij 1862. — Tiel 31 Mei 1867.

7. Akten van bruikleen en bemeijering, alleen bewijs opleverende van hetgeen omtrent die contracten daarin vermeld staat, bewijzen geenszins wie eigenaar is van de questieuse goederen, vermits het geen vereischte is dat de bruikleengever eigenaar zij van de aldus afgegeven goederen; komt dit in de akte voor, dan is zulks een bloot te kennen geven zonder dadelijk verband met de akte; dit geldt te meer, waar het buiten geschil is, dat de gearresteerde vroeger was eigenaar althans van de meeste dier goederen.

Sneek 7 Mei 1868.

8. Eigendoms-regt der gemeente Groningen op het Peekelerveen volgens oude bescheiden.— Actie tot ontruiming van een daarin gelegen perceel. Kadastrale leggers kunnen niet gelden als bewijs van eigendom.

Winschoten 22 October 1856.

9. Nadat een eischer tot revindicatie den gedaagde eerst voor het kantongeregt tot betaling van pacht heeft aangesproken en deze laatste het bestaan van huur en verhuur heeft ontkend, levert het vonnis van het kantongeregt bewijs dat geene dergelijke overeenkomst aan den gedaagde het regt geeft om in het bezit en gebruik van het gerevindiceerde goed te blijven.

Gelderland 18 Januarij 1871, vern. Arnhem.

10. Al heeft de Staat der Nederlanden zeker tiendregt in 1636 afgestaan, dan is daarom niet krachteloos de aan een anderen verkrijger in 1842 gedane overdragt, vermits geenszins uitgesloten zijn de transactiën waardoor dat regt weder in handen van den Staat kan zijn teruggekomen.

N.-Braband 10 December 1867.

11. Een Koninklijk besluit, waarbij aan eene gemeente eene subsidie wordt verleend tot goedmaking der kosten van overbrenging der Regtbank van het eene lokaal naar een ander, met vermelding dat dit laatste is een aan de gemeente toebehoorend gebouw, kan niet door die gemeente tegen den Staat als een titel van eigendom worden ingeroepen. Hetzelfde geldt voor brieven van eenen Minister van Justitie en van een Gouverneur, waarin, almede ter gelegenheid van de toekenning eener subsidie tot het doen van buitengewone herstellingen aan dat gebouw, met betrekking tot hetzelve ten opzigte van de

gemeente gezegd wordt: « qui est sa propriété. » Ook eene wet, waarbij de ruiling van zekere goederen van den Staat tegen zekere goederen van die gemeente wordt goedgekeurd, kan niet tegen den Staat als titel van eigendom gelden voor goederen, waarvan bij die wet een gedeelte als eigendom der gemeente is erkend.
Roermond 30 Junij 1864.

12. Wanneer een kelder die vroeger met de daarnaast gelegen kerkgebouwen, als gezamenlijke goederen van geestelijken oorsprong, nationaal domein is geworden, na de teruggaaf der kerkgebouwen aan de eeredienst, aanvankelijk ongebruikt is blijven liggen, doch later door de kerk is in bezit genomen en bij haar in bezit is gebleven, dan kan die kelder niet geacht worden eigendom der kerk te zijn, wanneer niet blijkt, dat hij nominatim in de teruggaaf der kerkgebouwen begrepen was. Ook is het eigendomsregt der kerk niet bewezen door de omstandigheid, dat de ingang van den kelder altijd op eigendom der kerk heeft gestaan en dat dus de kelder door incorporatie met de overige kerkgebouwen is vereenigd geweest.
Maastricht 5 Februarij 1857.

13. Uit de omstandigheden dat iemand eigenaar is van eene woning en de belastingen daarvoor betaalt, volgt wel niet met zekerheid dat hem ook alle zich in die woning bevindende goederen toebehooren, maar als hoofd des huisgezins moet hij door de bewoning van dat huis gedurende eene reeks van jaren, zoolang het tegendeel niet blijkt, als bezitter en dus ook als eigenaar aangemerkt worden van de questieuse roerende goederen.
Amsterdam 24 Mei 1870.

14. De betaling der belasting op het personeel bewijst alleen, dat men zich als de schuldpligtige heeft opgegeven, maar niet dat men uitsluitend voor zich zelven schatpligtig is, en bewijst dus niet dat men bewoner is van het huis, waarin zich de roerende goederen bevinden, waarvan men eigendomsregt beweert.
a Amsterdam 29 Januarij 1852.

15. Het bewijs van eigendom van een rijtuig, dat de eischer beweerde hem toe te behooren en beschadigd te zijn, vloeit niet voort uit geproduceerde aanslagbiljetten van de personele belasting, daar die alleen inhouden den aard en het bedrag der belasting zonder meer.
Loenen Kgr. 21 September 1864.

16. Als bewijs van eigendoms-regt der opgevorderde roerende goederen kan niet gelden de inhoud der voorwaarden eener scheiding van tafel en bed, welke niet tot stand is gekomen.
Z.-Holland 25 Maart 1867.

17. Eene som in eene spaarbank gelegd moet, zoolang het tegendeel niet is bewezen, geacht worden toe te behooren aan den persoon, ten wiens name zij staat, zoowel in het spaarbankboekje als in de registers der spaarbank.
Holland 19 December 1838.

18. Bewering van eigendomsregt op roerende goederen, gevonden in het perceel, hetwelk door den gefailleerde en dengenen, die den eigendom beweert, gezamenlijk bewoond wordt. Beslist dat de inwoning der eischeres in het huis van den gefailleerde gedurende een geruimen tijd, het mede-bezit van de door haar bij dagvaarding aangewezene goederen, hare betrekking tot den gefailleerde, en de judiciële contenance van den gedaagde, zich ten slotte aan het oordeel des regters refererende, zoovele vermoedens daarstellen, die zoo zij de vordering der eischeres niet volledig bewijzen, toch van dien aard zijn, dat die vordering kan geacht worden niet geheel van bewijs te zijn ontbloot; en dat in dien stand der zaken allezins termen voor den regter zijn om ambtshalve aan de eischeres den eed op te leggen, dat hare bewering van eigendom waarheid is, en daarvan de beslissing van deze zaak te doen afhangen.
Amsterdam 3 Mei 1855, Concl. conf.

19. De bewering van den opposant, bewoner van het huis alwaar verzegeling plaats vindt, dat hij van een gedeelte van de zich daar bevindende goederen eigenaar is, moet op grond van het aanwezig bezit aanvankelijk als waarheid worden aangenomen.
Amsterdam 2 October 1868.

20. Indien in den boedel van een erflater is gevonden een verzegeld pakket, waarop met de kennelijke hand van den overledene stond geschreven: « Dit pakket, met hetgeen daarin is, » behoort aan N., » dan kan dit opschrift niet worden gehouden als op zich zelf volkomen en genoegzaam ter vernietiging van het regtsvermoeden, dat het pakket, in des erflaters boedel gevonden, tot zijn boedel behoorde, weshalve, althans zoolang dienaangaande door de bevoegde magt niet anders is beslist, het als zoodanig behoort te worden aangemerkt.
Rotterdam 17 Maart 1845.

21. Eene verklaring: « de inhoud is het eigendom van N. » door een erflater geschreven op den omslag van de polis eener levensverzekering, levert zelfs in verband met eene beweerde overeenkomst van overdragt, alleen resulterende uit de daartoe op de polis in dorso gestelde en onderteekende aanteekening des erflaters, geen regtstitel van eigendom op.
b Amsterdam 4 November 1868.

22. Voorbeeld van eigendoms-bewijs van roerend goed, in eens anders woning voorhanden.
Amsterdam 25 Februarij 1851.

23. De eigenaar heeft alleen dan regt op de vruchten, wanneer hij het bezit van de zaak niet heeft verloren, vermits anders het genot der vruchten onder de bij de wet gestelde voorwaarden berust bij den bezitter of bij hem aan wien deze het regt daarop heeft afgestaan.
b H. R. 28 December 1866, Concl. conf.

II. § 1.

24. Een eigenaar kan bij het bezit zijner zaak door eenen derde, zijn eigendoms-regt tegen dien derde niet eigendunkelijk en bij wege van eigene rigting handhaven door af te breken een gebouw geplaatst op den grond waarvan de dader of zijn lastgever beweerde eigenaar en bezitter te zijn.
a H. R. 22 December 1846, Concl. conf. — Tiel 8 November 1850.

25. Hoezeer den eigenaar toekomt het regt, om ieder die zich zonder titel in zijn perceel bevindt, na het verloopen van den huurtijd te doen delogeren en dus tegen den zoodanige possessoir te ageren, bezit hij ook van de andere

zijde het regt, om tegen dengene die het huis van hem heeft gehuurd en in wiens huurtijd een derde, zonder zijne toestemming, het huis heeft betrokken, te ageren, al is de huurtijd verloopen, ten einde deze het perceel ontruime.

Amsterdam 5 Januarij 1849, vern. *a* Amsterdam Kgr. III 27 November 1848, waarbij was beslist dat de vordering tot ontruiming van eene woning niet kan worden ingesteld tegen hem, die dezelve gehuurd heeft, niet voor zich, maar ten behoeve van een ander.

26. Een eigenaar heeft belang bij het handhaven van zijn eigendomsregt en is ontvankelijk in eene actie tot erkenning van dat regt tegenover hen die voor onbepaalden tijd daarvan het uitsluitend genot hebben, zelfs al is niet te voorzien dat ooit eenige verandering in de verhouding tot die gebruikers zal ontstaan en den eigenaar het genot van zijn regt zal opkomen.

Amersfoort 7 Junij 1871.

27. Hij die beweert dat op zijn niet door uiterlijke teekenen afgescheiden eigendom inbreuken zijn gemaakt, behoeft niet, alvorens daaromtrent eene actie in te stellen, een eisch tot afzwetting te doen.

Groningen 8 October 1858.

28. Het staat hem die buiten zijne toestemming een perceel in het openbaar ten verkoop ziet aangeslagen, waarop hij een regt van pacht of erfpacht heeft, vrij, zich tegen dien verkoop te verzetten.

Gelderland 22 Junij 1864.

29. De eigenaren van een erf, waarop door een derde een pakhuis is gebouwd, zijn niet bevoegd op te komen tegen de geregtelijke executie, welke tegen dat pakhuis is ondernomen. Die eigenaars kunnen de keuze, hun krachtens de art. 658 en 659 B. W. toegekend, in dat geval tegen iederen bezittter van het op dat erf gebouwde onroerende goed doen gelden, en zij worden, door het in executoriaal beslag nemen van het ten deze door hen opgevorderd onroerend goed, in dat regt niet belemmerd.

a Amsterdam 28 Februarij 1844.

30. Hij op wiens land een ander zich feitelijkheden wil veroorloven, is geregtigd hem na voorafgaande waarschuwing met geweld van het land af te zetten. Vrijspraak van de aanklagte wegens mishandeling.

Nijmegen 30 December 1865.

§ 2. A.

31. De eigenaar heeft niet de bevoegdheid, om met verlating der zaak of afstand daarvan aan den houder, in de plaats daarvan eene som tot schadevergoeding te vorderen. Hij moet zich houden aan de actie hem bij art. 629 B. W. aangewezen, dat nl. ieder eigenaar zijne zaak van elken houder kan opvorderen.

N.-Braband 10 November 1857, vern. 's Hertogenbosch 30 November 1855.

32. De revindicatoire actie is toegelaten, zoowel wanneer ten onregte door den gedaagde beweerd wordt kostelooze afstand in eigendom, als wanneer de grond in questie zonder tijdsbepaling in gebruik mogt zijn afgestaan. Omtrent dien kosteloozen afstand is getuigenbewijs niet toegelaten.

Groningen Hof 3 October 1865.

33. Eene revindicatoire actie van onroerend goed kan niet afgeweerd worden doordien de gedaagde te goeder trouw gebouwd heeft op den grond des eischers; de gedaagde kan ter zake van dat bouwen alleen een personeel regt tegen den eigenaar doen gelden overeenkomstig art. 659 B. W.

Winschoten 3 Maart 1869.

34. Wanneer de eischer geene regten beweert op zeker kadastraal aangewezen perceel en erkent dat dit is eigendom des gedaagden, maar het geschil daarover loopt, dat bij bedoeld perceel eene hem toebehoorende oppervlakte zou zijn opgemeten, dan moet niet zoozeer eene rei vindicatio als eene actio communi dividundo of wel finium regundorum ingesteld worden.

c Alkmaar 30 Januarij 1851.

35. De eigenaar die beweert dat eene afscheiding verkeerd is geplaatst en dat daardoor een gedeelte van zijn eigendom is ingenomen, heeft niet de actio finium regundorum van art. 678 B. W., maar hij behoort, zoo hij beweert dat de bestaande grensregeling de ware niet is, ter verbetering daarvan in te stellen de revindicatie.

Groningen Hof 22 Junij 1869, bev. Groningen 1 November 1867.

36. Wanneer de eischer vordert herstel van een weg in vorigen toestand met schadevergoeding, is hij niet ontvankelijk, indien hij zijne actie grondt op quasi-delict ex art. 1401 B. W., daar hij moet instellen de revindicatie of zakelijke regtsvordering volgens art. 629 B. W.

Nijmegen 30 Januarij 1855.

37. Bij opvordering van eigendom met eisch tot schadevergoeding wegens inbezitneming daarvan, in casu van vischwater, kan geene schadevergoeding worden gevorderd wegens benomen vischregt, op grond dat dit in elk geval is bewezen.

a H. R. 6 Mei 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 14 Januarij 1858, Concl. conf., waarbij was bev. Amsterdam 14 Maart 1854, Concl. conf.

38. Het is eene verkeerde voorstelling dat door de ontvankelijk-verklaring van de revindicatie door den Staat tegen de gemeente Maastricht van eenige gebouwen en gronden als eigendom van den Staat, en niet meer gebezigd tot het kazerneren van troepen en het stallen van paarden, ten welken einde zij aan die gemeente waren afgestaan, het bij Souverein besluit van den 26 Junij 1814 toegekend regt van gebruik ten behoeve van de gemeente zou zijn buiten werking gesteld; wanneer de regtsvordering is ingesteld op grond van niet-naleving van de bij dat besluit opgelegde voorwaarden.

a H. R. 15 Junij 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Limburg 17 October 1859; — cf. eindarr. Limburg 22 April 1861. — Het gold in casu de opvordering van gebouwen aan de gemeente Maastricht bij voormeld besluit afgestaan. Het Hof nam aan dat de daarbij gedane afstand aan de gemeente geene verpligting oplegde, maar het haar vrijstond, den afstand in gebruik te weigeren, en op eene andere wijze in de dienst te voorzien, zoodat het niet gold een besluit als wettelijke verordening, maar een ter uitvoering van en krachtens dat besluit onder

bepaalde voorwaarden door den Staat afgestaan en door de gemeente Maastricht aangenomen regt van gebruik, dat dus bij overeenkomst was verkregen, op grond waarvan eene expertise werd bevolen om te constateren, dat de goederen niet behoorlijk werden onderhouden, en een getuigen-bewijs werd gelast om aan te toonen dat zij tot een ander einde waren ingerigt, dan tot kazerneren van troepen en stallen van paarden. — Uit dien hoofde werd dan ook vern. Maastricht 24 December 1857, waarbij was aangenomen, dat de regter niet bevoegd was om over de onderhavige actie te oordeelen, daar hij niet eene wettelijke verordening buiten werking kon stellen.

39. Eene vordering tot amotie van het getimmerde, gegrond op beweerden uitsluitenden eigendom des eischers van den grond en het erf, en op de schennis van dit uitsluitend eigendoms-regt door op of boven zijn erf te bouwen, en met betwisting zelfs van den gemeenschappelijken eigendom van eenen muur op dat erf, stelt daar de revindicatie of zakelijke vordering, in art. 658, al. 2 B. W. aan den grondeigenaar toegekend.

b H. R. 20 Junij 1845, Concl. conf.

40. De vordering tegen een gedaagde gerigt, om te hooren verklaren dat hij is verstoken van de erfpacht en den eigendom van een korenmolen, de overeenkomst van koop en erfpacht alzoo is ontbonden, en de gedaagde mitsdien is vervallen van alle regt op het in erfpacht bezeten goed, kan niet als eene revindicatie worden beschouwd.

Zeeland 12 April 1859.

41. De vordering door de beweerde erfgenamen ab intestato ingesteld tot vernietiging van den verkoop van onroerende goederen der nalatenschap door de erfgenamen ex testamento — voor zoover deze laatsten zelven niet erfgenamen waren, — en tevens gerigt tegen de koopers, om de door hen gekochte goederen te laten liggen ter beschikking van den eischer, bevat twee principale en zelfstandige eischen, en is de laatstgemelde als eene revindicatie te beschouwen.

b Maastricht 31 Mei 1867.

42. Bij de opvordering van eene algemeenheid van zaken is in casu de actie voldoende geformuleerd tot « afgifte van al hetgeen zich » onder welken titel ook als behoorende tot de » Ommelander kas in de magt of onder het be- » heer van den gedaagde bevindt; » eene vordering tot rekening en verantwoording behoeft daarbij niet gevoegd te worden.

b H. R. 13 Mei 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 27 April 1869, Concl. conf.

43. Bij geene wetsbepaling is aan de opvordering van eigendom de voorwaarde verbonden, dat hij die deze vordering doet, bij het instellen daarvan tevens moet aanbieden om te laten aftrekken de kosten, die door den bezitter tot behoud der zaak gemaakt zijn.

Limburg 12 November 1866, in dit opzigt bev. Maastricht 26 Januarij 1865.

44. Hij die eene zaak als zijn eigendom opvordert, is ongeregtigd te vorderen, dat die zaak door den bezitter in haren vorigen toestand zal worden hersteld.

Utrecht 1 Julij 1868.

45. Eene regtsvordering tot rei-vindicatie van onroerend goed brengt de volle en noodzakelijke erkentenis van de zijde des eischers mede, dat de ged. door hem wordt geacht in het bezit van het goed te zijn.

a H. R. 14 Januarij 1841, Concl. conf. — In gelijken zin Friesland 26 Februarij 1840, vern. *b* Leeuwarden 19 Maart 1839.

B.

46. Voor het instellen der actie tot terugvordering eener zaak is het niet noodig dat men het bezit daarvan reeds verkregen hebbe. De kooper die door formele levering der zaak den eigendom daarvan heeft verkregen, heeft dus de bevoegdheid, die van elken houder krachtens art. 629 B. W. op te vorderen.

b H. R. 13 November 1868, Concl. conf. — Rotterdam 30 December 1867.

47. Hij die krachtens het beding vermeld in art. 1223 B. W. het aan zijnen debiteur toebehoorend onroerend goed, na aanzegging aan dien debiteur, in het openbaar verkoopt en zelf inkoopt, zonder dat daartegen verzet wordt gedaan, heeft de bevoegdheid om, na overschrijving van zijnen titel, de revindicatoire actie in te stellen tegen den vorigen eigenaar.

N.-Braband 8 Julij 1864, bev. Breda 27 October 1863.

48. De verpachter is bevoegd, nadat de pacht behoorlijk is opgezegd en de pachter weigerachtig blijft het gepachte te verlaten, hem per rei vindicationem tot de teruggave van het gepachte te noodzaken en schadevergoeding wegens de wederregtelijke inbezithouding te vorderen.

a Gelderland 20 December 1865.

49. Tot het regt van terugvordering bij art. 629 B. W. aan den eigenaar gegeven, wordt niet vereischt dat hij het bezit verloren hebbe; het woord terugvorderen moet in den zin van opvorderen worden genomen.

Rotterdam 30 December 1867.

50. Eene gemeente is ontvankelijk in hare actie tegen het domein, tot revindicatie van een haar toebehoorend stuk grond, ofschoon de burgemeester dier gemeente (daartoe niet geautoriseerd in den vorm en met medewerking van de autoriteiten, daarvoor bij de wet aangewezen) bij de kadastrale operatiën, waarbij zoodanig stuk aan het domein is toegewezen, is tegenwoordig geweest en daartoe heeft medegewerkt.

N.-Braband 20 Junij 1843.

51. Hij die krachtens eene wet zijnen eigendom verloren heeft, behoudt het regt dien te revindiceren. De stad Leiden was dus bevoegd het Haarlemmermeer op te vorderen, niettegenstaande de wet, die de droogmaking daarvan heeft bevolen.

Concl. Prok.-Gen. ad *a* N.-Holland 14 Januarij 1858; — cf. ook dat arr. zelf, bev. Amsterdam 14 Maart 1854.

52. De stad Leiden is ontvankelijk in hare actie tot revindicatie der drooggemaakte perceelen uit het Haarlemmermeer, waarvan zij beweert eigenares te zijn, en behoeft hare aanspraken niet te beperken op eene schadeloosstelling, geëvenredigd aan de waarde van den grond, zooals die was vóór de droogmaking.

Amsterdam 14 Maart 1854.

53. De eischer is in de actie tot revindicatie

en ontruiming van zekere perceelen gronds, op grond dat ze zonder regt of titel door den gedaagde worden bezeten, ontvankelijk, ofschoon hij vroeger, op grond dat de gedaagde bedoelde perceelen bij titel van huur-overeenkomst bezit, ter zake van wanbetaling der huurpenningen, tot ontbinding en ontruiming voor den kantonregter heeft geageerd.

Maastricht 6 Maart 1856.

54. Opvordering van eigendom door een voogd in privé, nadat zijne goederen zijn in beslag genomen krachtens een vonnis dat tegen hem alleen in qualiteit gewezen is.

c H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

55. Naar beginselen van regten behoort de revindicatie door hem, die beweert eigenaar te zijn, te worden ingesteld tegen den bezitter, contra possessorem, tegen den houder en niet tegen hem, die dat bezit heeft verloren, zoodat een eigenaar, ten gevolge van den regtsregel: res inter alios acta, onbevoegd is om op te komen tegen eene authentieke akte, waarbij zijn eigendom aan een ander in het openbaar wordt overgedragen, daar hij, niettegenstaande die akte, het zakelijk regt op zijn eigendom behoudt. Degene, die beweert eigenaar te zijn van onroerend goed, door eenen ander verkocht, kan niet tegen den kooper eene actie instellen tot restitutie van vruchten, schaden en interessen, zoo deze geene daden van eigendom op dat goed gepleegd, en den beweerden eigenaar alzoo geene verhindering of stoornis heeft aangebragt.

N.-Braband 20 Junij 1843, vern. 's Hertogenbosch 25 Februarij 1842, waarbij die ontvankelijkheid niet was besproken.

56. Hij die beweert eigenaar te zijn, kan het in art. 629 B. W. vermeld regt van terugvordering, dat is van reclame of revindicatie, doen gelden, onverschillig of het gereclameerde goed in het bezit zij van iemand als enkelen houder, dan wel als bezitter in zoogenaamden regtskundigen zin, daar de onderscheiding, bij art. 630 v. B. W. omtrent de regten van bezitters te goeder of te kwader trouw gemaakt, niet kan derogeren aan het algemeen beginsel bij art. 629 B. W. omtrent elken houder op den voorgrond gesteld.

H. R. 28 Maart 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 27 Junij 1843, waarbij was bev. *a* Groningen 22 April 1843.

57. Het is bij de actie tot opvordering van eigendom onverschillig, of de gedaagde moet beschouwd worden als bezitter justo titulo, dan wel als bloote houder zonder eenigen titel van de teruggevorderde goederen.

Amsterdam 29 November 1870.

58. Eene revindicatie kan niet worden ingesteld tegen hem, die zich extra-judicieel als eigenaar gedraagt, doch in regten ab initio actionis ontkent eigenaar te zijn of eenige daden van eigendom te hebben gepleegd.

's Hertogenbosch 4 Junij 1844.

59. De revindicatoire actie kan ook worden ingesteld tegen hem die de zaak voor een ander in bezit heeft als huurder, bewaarder enz., en bepaaldelijk ook tegen hem die als gezagvoerder een schip voor zijne reeders bezit, al moge deze de magt tot teruggave niet bezitten.

Z.-Holland 23 Mei 1859, bev. Rotterdam 24 November 1858.

60. Een eigenaar is geregtigd eene revindicatie in te stellen tegen hem die beweert in de huur van een vroegeren pachter te zijn opgevolgd en als zoodanig des eischers eigendommen te gebruiken, doch van de aldus ingeroepen regten geen bewijs levert.

Zeeland 5 November 1861.

61. Indien bij de terugvordering eener zaak des eischers eigendomsregt niet wordt betwist, is het onverschillig of die zaak door hem zelven dan wel door een tusschenpersoon, hetzij als lasthebber, hetzij als bewaarnemer, aan den houder in bewaring is gegeven, en kan derhalve de zaak door hem direct van den houder worden teruggevorderd, met dagvaarding van den tusschenpersoon om de af- en overgifte te gehengen en te gedoogen. Deze kan zich tegen die af- en overgifte niet verzetten, op grond dat hij te gelijk met de teruggevorderde eene andere hem zelven toebehoorende zaak of geldsom aan den houder in bewaring gaf.

Amsterdam 19 October 1868.

62. De cessionaris kan, wegens het niet in lite zijn van de cedenten, het gecedeerde niet revindiceeren tegen eenen derde, die daarop beweert regt te hebben, indien laatstgemelde sommige middelen van bewijs niet tegen den cessionaris, maar alleen tegen de cedenten kan uitoefenen.

Amsterdam 20 Mei 1845.

63. In cas van art. 629 B. W. is daar, waar het regt van den eigenaar bewezen is, alleen de vraag, of de in regten aangesprokene is houder van het gerevindiceerd wordende en het feitelijk vermogen heeft, hetzelve terug te vorderen; met dat gevolg, dat men zonder de vrouw zelve mede in het geding te moeten roepen, tegen den man die onder het Fransche regt in wettelijke gemeenschap van goederen is gehuwd, kan instellen de revindicatie van een onroerend goed, door de vrouw vóór haar huwelijk bezeten.

Leiden 5 Mei 1846.

C.

64. Onligchamelijke zaken even als eene algemeenheid van goederen zijn vatbaar voor revindicatie.

b H. R. 13 Mei 1870, Concl. conf.

65. Het onderstandsfonds of kas van een zedelijk ligchaam is eene algemeenheid van roerende zaken, waarvan de revindicatie is toegelaten en waarvan het bedrag alleen bij middel van rekening en verantwoording der beheerders kan vastgesteld worden.

Leeuwarden 11 Januarij 1870.

66. Revindicatie is niet toegelaten van een gebouw bepaaldelijk van een regtsgebouw, bestemd voor de openbare landsdienst, en dit mag zoodoende niet aan zijne bestemming onttrokken worden, vooral wanneer die bestemming gegeven en het gebouw daargesteld is niet door de eischende provincie alleen, maar onder medewerking van het Rijk en de gemeente.

Almelo 5 April 1871, Concl. conf.

D.

67. Hij die de revindicatie instelt, moet den eigendom der gevindiceerde zaak bewijzen, ook

tegenover hem, die niet beweert zelf eigenaar daarvan te zijn.

Alkmaar 8 October 1863, Concl. conf.

68. Om als eigenaar bij eene actie tot opvordering van eigendom erkend te worden, behoeft men meer dan koopbrieven; dit volgt kennelijk uit art. 2000 B. W., bepalende dat de titel van aankomst moet afkomstig zijn van iemand die geregtigd was over het goed te beschikken.

Leeuwarden 30 Mei 1854, Concl. conf. — Breda 7 Maart 1871.

69. Wanneer voldoende uit een titel volgt, dat de eischer tot revindicatie eigenaar is, kan de gedaagde zich niet op eenen hem of zijne regtsvoorgangers gegeven erfpachtsbrief beroepen, zoo hij niet de identiteit dier perceelen met de gerevindiceerde bewijst.

Drenthe 19 December 1863, vern. Assen 20 April 1863.

70. Indien de eischer alleen bovenveen heeft gekocht, moet hij, om op den ondergrond eigendomsregten te kunnen beweren, bewijzen dat hij of zijne voorgangers daarin hebben gewerkt.

Assen 31 October 1859.

71. De revindicatie van een bepaald perceel gronds in een droog gemaakten polder, ofschoon niet hetzelfde als door de eischers vóór de droogmaking werd bezeten, is ontvankelijk, wanneer feitelijk vaststaat, dat het thans opgeëischt perceel door het bestuur der droogmaking, krachtens daartoe bij octrooi van verveening verleende bevoegdheid, in de plaats gesteld is van het vroeger bezetene.

Amsterdam 29 Januarij 1867.

72. De eischer tot revindicatie kan uit het aveu des gedaagden, waarbij deze wel is waar, het eigendomsregt van den eischer erkent, doch het tevens beperkt tot het dominium directum, met afscheiding van het dominium utile dat hem als erfpachter van den grond zou toekomen, — niet het bewijs putten van zijne stelling dat, de gedaagde zijn eigendomsregt hebbende erkend, op dien gedaagde het bewijs zoude rusten, dat die eigendom niet vrij ware.

Gelderland 25 November 1863, vern. Tiel 27 Maart 1863.

73. Dijkgraaf en hoogheemraden van Delfland, op grond van beweerde eigendomsregten agerende tot wegneming van een drijfbalk waarmede de gedaagde zeker water, genaamd het Hellinggat, heeft afgesloten, kunnen niet volstaan met bewijzen bij te brengen die aantoonen dat hun als zoodanig in hunne publiekregtelijke hoedanigheid het regt toekwam de uitvoering van werken in of aangaande dat water te bevelen of te doen maken, belemmeringen in de wateruitstrooming te verbieden of te doen opruimen, consenten te dier zake te verleenen, in een woord het regt om over die landen te keuren. Het onder keur leggen is eene beperking van eigendom en daaruit is veeleer het tegendeel van de beweerde eigendomsregten van Delfland af te leiden.

Rotterdam 16 Junij 1869, bev. bij Z.-Holland 6 Februarij 1871.

74. Ongegrond-verklaring eener vordering door de ingelanden van de watering van Slippendamme, afdeeling Eecloo en Lembeke, provincie Oost-Vlaanderen, gedaan tegen het bestuur der domeinen, tot teruggave van perceelen gelegen in den Aardenburgerhavenpolder, en daarop gegrond dat de watering sinds onheugelijke tijden eigenares was geweest van de Eede, dienende tot uitloozing van de wateren der landen van Eecloo en Lembeke, van welke rivier het gedeelte van Aardenburg tot aan het Zwin den naam van Aardenburgerhaven had verkregen, en de watering voortdurend en onafgebroken in het bezit dier haven is gebleven door haar als uitwaterings-kanaal te benuttigen, terwijl het bestuur zich zijnerzijds op dit bezit beriep, dat aangenomen werd.

Middelburg 6 December 1865.

E.

75. De curator in een faillissement die van de Regtbank zoodanig bevel tot verzegeling van een schip heeft verkregen, dat hierop geene werkzaamheden door een vermeenden eigenaar konden verrigt, noch eenig beheer of daad van eigendom uitgeoefend worden, kan te regt de niet-ontvankelijkheid inroepen van een verzoek, waarbij bedoelde eigenaar van het prov. Geregtshof in hooger beroep, bij verbetering van gemeld bevel, vordert dat de verzegeling buiten effect gesteld en opgeheven worde; dit verzoek bevat immers niet anders dan eene bedekte revindicatoire of possessoire vordering, welke nimmer in dier voege bij request kan ingesteld worden.

b H. R. 16 November 1860, Concl. conf.

76. De eigenaar van steenkolen en materialen, die zich in zekere loods en in het bezit van den gefailleerde bevonden hebben, de eerste om voor den eischer te worden uitverkocht, de tweede als behoorende tot die affaire, is geregtigd die goederen tegen den curator op te vorderen.

Amsterdam 11 December 1868.

77. De regtsvordering tot afgifte van een onderhandsch geschrift, dat als stuk van overtuiging in foro criminali gediend heeft en nog ter griffie berust, kan niet worden ingesteld tegen den kooper van het gestolene, maar wel tegen den griffier, des noods met oproeping van den kooper om zulks te gehengen en te gedoogen.

Amsterdam 20 September 1848. — cf. *h* Amsterdam 31 December 1850, waarbij de vordering tegen den griffier tot afgifte van een stuk van overtuiging en tegen den bestolen eigenaar om dit te gehengen en te gedoogen, op grond van het verzet van den eigenaar, steunende op art. 637 en 2014, al. 2 B. W., is ontzegd, en waarbij tevens is beslist, dat in dit geval de eigenaar kan volstaan met te concluderen tot niet-ontvankelijk-verklaring of tot ontzegging, zonder verpligt te zijn bij reconventie revindicatoir de teruggave van het overtuigingstuk te vorderen. — cf. Maastricht 7 November 1867.

78. De geadresseerde kan de vordering tot uitlevering van zekere goederen of tot schadevergoeding niet gronden op de onbetwiste omstandigheid, dat de goederen hem zijn toegezonden; hij moet de opgevorderde goederen (die in casu waren in beslag genomen) als eigenaar revindiceeren.

Amsterdam 15 April 1857.

79. Eene revindicatoire actie moet in de eerste plaats strekken tot teruggave van de bedoelde roerende goederen, en kan eerst daarna, doch niet dadelijk zonder voorafgaande terugvordering, eene schadeloosstelling ten onderwerp hebben.
a Assen 25 Maart 1861.

80. Het regt van terugvordering van eene bepaalde zaak brengt niet van regtswege het regt mede om afgifte te vragen van de sleutels van het pakhuis, waarin zich zoodanige zaak bevindt.
Groningen 22 October 1852. — Anders Amsterdam 23 September 1853, houdende veroordeeling tot afgifte der sleutels van een kelder, waarin zich aan de eischers tot onderpand gegeven voorwerpen bevonden.

81. Bij revindicatie van effecten is het noodig bepaaldelijk de nommers der effecten te vermelden; obligatiën kunnen niet geacht worden te subintreren voor niet vol gefourneerde recepissen, maar moet dit beweren door den eischer tot revindicatie bewezen worden.
Amsterdam 26 November 1862.

82. De opvordering van een os, door ambtenaren van de stedelijke belastingen in beslag genomen, kan worden gedaan vóór dat over dit beslag door den bevoegden regter is uitspraak gedaan.
b Z.-Holland 29 Maart 1858, vern. Rotterdam 29 Junij 1857; — cf. def. arr. Z.-Holland 11 April 1859.

83. Eene actie tot reclame, ingesteld uit krachte van art. 629 B. W., j° art. 721 Rv., is geheel verschillend van eene oppositie tegen een faillissement en niet als deze gebonden aan denzelfden termijn.
b Amsterdam 22 April 1852.

84. Art. 4 der Fransche wet van 12 November 1808, waarbij wordt voorgeschreven dat, voor het geval bij een beslag op roerende goederen tot inning van belastingen een eisch tot opvordering dier goederen, of een gedeelte daarvan wordt ingesteld, die eisch niet voor de Regtbanken zal mogen gebragt worden, dan na door eene der belanghebbende partijen aan de administratieve autoriteit te zijn onderworpen geweest, overeenkomstig de wet van 5 November 1790, welke wet bij decreet van 8 November 1810 voor ons land is executoir verklaard, is alsnog van toepassing. Het niet vervullen der daarbij voorgeschrevene formaliteiten levert alzoo eenen grond op tot niet-ontvankelijk-verklaring voor alsnog.
Zierikzee 17 Januarij 1845.

85. Eene actie tot afgifte van zekeren inboedel tegen hem die zich op onregtmatige wijze daarvan zou hebben meester gemaakt, kan den curator in een faillissement niet volgen, indien de gefailleerde heeft gewild en goedgekeurd dat de ged. zich daarvan in bezit stelde, vermits deze inbezitneming moet gehouden worden voor regtmatig, zoolang de handeling ten gevolge waarvan dat bezit is overgegaan, niet is verklaard nietig als verkortende de regten der schuldeischers.
Leiden 25 Januarij 1853, in verband met het eindvonnis *b* Leiden 13 Junij 1854.

86. De eigenaar, die bij akte van verkoop of van bruikleen zijne goederen aan een ander ten gebruike voor eenen bepaalden tijd en onder bepaalde voorwaarden heeft afgestaan, kan die goederen niet reclameren of revindicatoir arresteren, zoo lang die overeenkomst bestaat en niet op eene wettige wijze is vernietigd. Hiertegen obsteert niet de omstandigheid, dat de medecontractant, ingebruiknemer, de bij hem in bezit zijnde goederen aan derden had verkocht en er vrees bestond, dat hij hiermede verder zoude voortgaan.
Sneek 31 Januarij 1849.

87. De regel, vervat in art. 2014 B. W., in genere geen onderscheid tusschen bezit te goeder en te kwader trouw toelatende, heeft ook tot gevolg, dat geene opvordering van eigendom van roerende goederen, uit krachte van art. 2014, n° 2 B. W., kan plaats hebben, dan op grond van diefstal of verlies. De daadzaken, waarbij tot grond der vordering zoodanige diefstal of verlies niet uitdrukkelijk wordt gearticuleerd, maar slechts dat men zich heeft meester gemaakt en gesteld in het bezit en den eigenaar ontzet van de door hem teruggevorderde goederen, zijn niet ter zake dienende en afdoende.
Nijmegen 31 December 1847.

88. Het woord ontstolen, in art. 637 en 2014 B. W., ziet zoowel op misbruik van vertrouwen en opligting, als op eigenlijk gezegden diefstal. Indien sprake is van de identiteit van zekere hoeveelheid ontvreemde stukgoederen (in specie balen rijst), dan behoeft wel niet de identiteit van elk stuk of baal afzonderlijk onderzocht te worden, doch moet de identiteit der gerevindiceerde goederen, wat de algemeenheid betreft, bewezen zijn.
N.-Holland 29 Junij 1848, — bev. *a* Amsterdam 25 Februarij 1848.

89. In den zin van art. 2014 B. W. kan in bruikleen gegeven goed dat door den bruikleener, buiten weten of toestemming van den uitleener ten eigen bate aan een derde is verkocht, niet worden aangemerkt als gestolen goed, waaromtrent casu quo het regt van terugvordering is toegekend.
b H. R. 14 December 1855, Concl. conf. vern. Zeeland 16 Januarij 1855, — en eindv. Zierikzee 4 April 1854, — alsmede het interl. Zierikzee 14 Februarij 1854, waarbij was beslist, dat die diefstal niet slechts dán aanwezig is, wanneer op eene arglistige wijze eenige zaak aan eenen anderen is ontnomen, maar ook dán, wanneer eene zaak, die op niet ongeoorloofde wijze in het bezit van den dader was gekomen, op arglistige wijze aan den eigenaar of regthebbende wordt onttrokken; en het dus voor niet twijfelachtig is te houden of de leener heeft door de hem in bruikleen gegeven koebeesten heimelijk te verkoopen en de daarvoor ontvangen gelden ten eigen bate aan te wenden, die koebeesten op arglistige wijze aan zijnen vader onttrokken; daaruit volgt, dat die koebeesten als gestolen goed zijn aan te merken. — Brielle 8 September 1871, beslissende, dat van diefstal als bedoeld bij art. 379 C. P. moet blijken.

90. Bij revindicatie, in casu van effecten, moet de eischer bewijzen dat de gedaagde de gerevindiceerde zaak in zijn bezit heeft, onverschil-

lig of deze dit feitelijk bezit voor zich zelven of voor een ander heeft.

Amsterdam 26 November 1862.

91. Een medebewoner van eene gouvernements-inrigting, die zijn ameublement, dienende ten behoeve van dat établissement, aldaar tijdens de Belgische onlusten heeft achtergelaten, is niet geregtigd van den Staat der Nederlanden teruggave dier meubelen of schadevergoeding te eischen, indien hij niet in staat is te bewijzen dat de gedaagde in het bezit dier goederen is, of dat hij verpligt was voor het behoud van dat ameublement te zorgen en het aan den eischer te verantwoorden.

a H. R. 6 November 1846, Concl. conf.

92. Voor de toewijzing der terugvordering van een aan den eischer toebehoorenden tonmolen, moet het bewijs geleverd worden, dat de gedaagde nog in het bezit van dat voorwerp is.

Amsterdam 1 Maart 1853.

93. Wanneer een gefailleerde bij inventaris (art. 798 Kh.) verklaard en beëedigd heeft, dat zekere goederen aan een derde toebehooren, dan is het gevolg van deze verklaring niet, dat die derde, de goederen van den curator opvorderende, van den bewijslast zou ontslagen zijn.

Amsterdam 3 Mei 1855, Concl. conf.

III.

94. Het denkbeeld van ondeelbaren gemeenschappelijken eigendom brengt mede, dat de mede-eigenaren, ieder op zich zelve, slechts eigenaars zijn van een gedeelte, geenszins van het geheel. Hieruit volgt dat een eisch tot amotie van zekere behuizing op den eigendom van meerdere regthebbenden niet tegen een hunner kan worden gerigt en dat die actie tegen slechts vier van de vijf eigenaren moet worden niet-ontvankelijk verklaard, vermits het physice onmogelijk is dat huis voor vier vijfde gedeelten af te breken en voor een vijfde te laten staan.

Groningen 27 Maart 1846.

95. De eigenaar van een perceel, agerende tot het doen wegruimen van onregtmatig op zijn erf ten behoeve van een belendend eigendom daargestelde werken, moet al de hem, ook van elders dan uit de openbare registers bekende eigenaars van laatstgemeld perceel daartoe in regten roepen. Bij gebreke daarvan is zijne vordering niet-ontvankelijk.

b N.-Holland 16 November 1865, vern. Amsterdam 28 Februarij 1865.

96. Wanneer iemand die met anderen eigenaar is van het door hem bewoonde huis, bij het vertimmeren daarvan, op zijns buurmans grond heeft gebouwd, dan kan deze laatste, wanneer hij in regten de wegruiming van het in dier voege gebouwde vordert, volstaan, met alleen tegen gemelden bewoner, bij wege van eene louter personele actie te procederen, zonder diens mede-eigenaren in regten te betrekken.

Amsterdam 23 November 1840.

97. De mede-eigenaars van een onroerend goed die dit hebben verkocht, hebben eene vordering tot ontbinding met schadevergoeding tegen dengenen hunner, die dit onroerend goed heeft gekocht, bijaldien hij zijne verbindtenis niet nakomt, in casu door niet te voldoen de hypothecaire vorderingen welke op het verkochte zijn gevestigd.

Tiel 8 December 1843.

98. De medeeigenaar pro indiviso is niet bevoegd, in weerwil van het verzet van een der andere mede-eigenaren, hetzij voor zich alleen, hetzij voor allen te zamen, de revindicatie in te stellen.

H. R. 31 Mei 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 5 Junij 1866. — Anders N.-Braband 3 April 1860, vern. 's Hertogenbosch 7 Januarij 1859. — Goes 30 Junij 1862.

99. De medeeigenaar van vastigheden die buiten zijne voorkennis of medewerking door andere medeeigenaars in het openbaar zijn verkocht, heeft geen regt om, tenzij hij daarbij opgeroepen en erkend worde, verzet te doen tegen de uitbetaling van den koopprijs door den kooper.

Sneek 9 Junij 1852.

100. Een dam tusschen twee nevens elkander gelegene perceelen lands, overigens door eene gemeene sloot van elkander gescheiden, is een gemeen eigendom van de respectieve eigenaren dier perceelen lands, met dat gevolg, dat geen hunner, zonder toestemming des medeeigenaars, dien dam voor de helft kan doen weggraven en door eene houten brug vervangen.

Utrecht Hof 11 Junij 1856; — Anders Utrecht 16 Mei 1855, waarbij was beslist, dat wel is waar hij, die een deel van het tot overweg bestemde terrein wil doorgraven, dit niet mag doen, zonder eene brug, ter verbinding van het doorgegraven terrein, ten zijnen koste, zoodanig daar te stellen en te onderhouden, dat daardoor het gebruik van den uitweg niet moeijelijker of gevaarlijker dan vroeger worde gemaakt, doch dat, wanneer niet alleen de daarstelling van zoodanige verandering, maar ook het gebruik van den alzoo veranderden uitweg gedurende verscheidene jaren zonder eenig tegenzeggen van de regthebbenden heeft plaats gehad, deze geacht moeten worden daarmede genoegen te hebben genomen, en gevolgelijk geene herstelling in den vorigen stand kunnen vorderen, dan voor zoover de eigenaar van het met den uitweg belaste land niet mogt voldoen aan de verpligting, welke hij door het leggen van eene brug in plaats van vasten grond uit den aard der zaak voor zich en zijne opvolgers in den eigendom, heeft op zich genomen, om die brug voortdurend in goeden staat, ter voldoening aan deszelfs bestemming, te onderhouden.

101. Deelgenootschap aan het regt op een dagblad heeft niet van regtswege ten gevolge, dat de drukker van het dagblad den deelgenoot tot betaling van drukloonen kan aanspreken.

b Amsterdam 28 December 1854.

102. Hij die onregtmatige daad beweert, voortvloeijende uit eene handeling in strijd met art. 719 B.W. op grond van het digtbouwen van een uitweg, die beweerd werd gemeen te zijn, moet niet langdurig medegebruik van het erf in geschil maar mede-eigendom bewijzen. Als zoodanig kan niet gelden de éénige daadzaak, dat er over het erf, waarop ten onregte zou zijn gebouwd, vroeger heeft bestaan een open erf of pad hetwelk als doorgang heeft gediend.

b Z.-Holland 21 Januarij 1867, bev. *a* 's Gravenhage 31 October 1865.

EIGEN RIGTING.

1. Feitelijkheden en eigen rigting zijn altijd strafbaar; teregt is derhalve, zonder de schorsing der strafzaak uit te spreken, veroordeeld hij die bij den verkoop van meubilaire goederen, welke voor de belasting waren aangeslagen, de ambtenaren der directe belastingen met woorden beleedigt en zich daarenboven feitelijk tegen hunne verrigtingen verzet, zonder dat hij er zich op kan beroepen, dat de verkoop op dien tijd nog niet mogt plaats hebben.

e H. R. 17 December 1839, Concl. conf.

2. Daar volgens art. 604 B. W. de bezitter tot het tijdstip der geregtelijke terugvordering als eigenaar wordt aangemerkt, zoo volgt hieruit, dat een derde, ook al mogt hij later den eigendom bewijzen, niet geregtigd is den bezitter in zijn bezit te storen en eene bij de wet strafbare daad van eigen rigting te plegen, door eene deur dienende tot afsluiting van den aan een ander toebehoorenden gang uit de hengen te breken en op straat te werpen.

c H. R. 31 December 1862, Concl. conf.

3. De regtsvordering welke de gerequireerde bij de Regtbank heeft ingesteld tot geregtigdverklaring op de jagt en afpaling, kon hem geene bevoegdheid geven, om bij wijze van eigen rigting, in de plaats van de uitspraak des burgerlijken regters af te wachten, zich zelven in het bezit der jagt te stellen. De waardering van het aan den beklaagde ten laste gelegde feit, jagtdelict, kan derhalve niet geacht worden af te hangen van de beslissing van dat geschilpunt van burgerlijk regt.

b H. R. 2 October 1839, Concl. conf. — Utrecht Hof 27 December 1853, alwaar de beklaagde de wettigheid van het jagtregt ontkende en vooraf de beslissing van dit geschilpunt inriep.

4. Vernieling van eens anders plantsoen stelt in elk geval daar eene daad van eigen rigting, strafbaar zonder dat de beklaagde zich op zijn burgerlijk regt kan beroepen, als. had hij den grond sedert 19 ad 20 jaren aangekocht en sedert dien tijd voortdurend gebruikt.

e H. R. 23 Junij 1840, Concl. conf.

5. Aangenomen dat aan een beklaagde het door hem beweerde regt van mede-eigendom toekomt in eene gemeenschappelijke stadsweide, omtrent het gebruik waarvan een reglement van plaatselijke politie bestaat, komt daardoor niet te vervallen de door hem begane overtreding van dat reglement, vermits hij zich niet eigendunkelijk regt mogt verschaffen, maar bij de bevoegde autoriteit herstel kon vragen. In dit geval bestaan dus geene termen tot schorsing van de strafvervolging.

c H. R. 17 September 1839.

6. De eigenaar over wiens erf een uitweg aan een ander toekomt, maakt zich niet schuldig aan eene onregtmatige daad van eigen rigting, wanneer hij ter plaatse waarover de uitweg loopt, eene door den geregtigde tot den uitweg, zonder zijne goedkeuring gemaakte verhooging van den weg opruimt, en daardoor den uitweg terugbrengt in den vorigen, althans in een voor het gebruik van de geregtigden niet verminderden toestand.

b H. R. 29 Maart 1866, Concl. conf.

EISCHER z. CAUTIO JUD. SOLVI, INSTANTIE.

ENDOSSEMENT z. ASSIGNATIE, BODEMERIJ, COGNOSCEMENT, KOOPHANDEL, WISSELBRIEF, LEVERING.

ERFDIENSTBAARHEID.

I.

1. Erfdienstbaarheden zijn ondeelbaar, in dien zin, dat die ten behoeve van elk gedeelte van het heerschende erf bestaan, en met dat gevolg dat, wanneer de erfdienstbaarheid van een stuk land wordt erkend ten behoeve van een deel

van het naburige erf, een regtsvermoeden aanwezig is, dat zij bestaat voor alles wat met dit erf is vereenigd.

Sneek 30 Junij 1846.

2. Volgens den Code Napoleon wordt te regt als zigtbare en voortdurende erfdienstbaarheid aangemerkt de door den eigenaar van een erf bij wege van titel of verjaring verkregen bevrijding van de wettelijke beperking om boomen op dat erf te planten binnen den bij gezegden Code bepaalden afstand van het naburige erf.

a H. R. 27 Januarij 1854, Concl. conf.

3. Het toestaan van lichten met opengaande vensters, die niet belet of verhinderd mogen worden, stelt de servitus altius non tollendi, ne luminibus officiatur daar, die niet verloren gaat alleen door niet-gebruik door den eigenaar van het heerschend erf, maar waartoe bovendien vereischt wordt, dat het dienstbaar erf zijne vrijheid herwinne, hetgeen dan plaats heeft, wanneer sedert 30 jaren door den eigenaar van het dienstbaar erf eene daad is gepleegd, strijdig met de uitoefening van het regt van den eigenaar van het heerschend erf.

'sHertogenbosch ... (10).

4. Eene erfdienstbaarheid om in het uitzigt niet te worden belemmerd (servitus ne prospectui officiatur), heeft geen uitwendig teeken van bestaan, en is mitsdien onzigtbaar; met dat gevolg, dat eene possessoire actie tot het doen ophouden der aangebragte stoornis in het uitzigt door vensters op het lijdende erf, niet is ontvankelijk. Het hebben van vensters in eigen muren is op zich zelf nog niet voldoende tot het bestaan eener erfdienstbaarheid.

a Assen 4 December 1843.

5. Eene erfdienstbaarheid van uitzigt (art. 688 C. N.) in zich sluitende die van licht, is voortdurend en zigtbaar; zij kan dus volgens het Fransche B. W. door verjaring verkregen worden, indien de vensters gedurende dertig jaren bestaan hebben.

Rotterdam 2 Januarij 1856.

6. De erfdienstbaarheid van niet hooger te mogen bouwen, behoort tot de voortdurende onzigtbare erfdienstbaarheden, welke slechts bij eenen titel kunnen worden daargesteld, met dat gevolg, dat de eigenaar van eenen muur het regt heeft dien hooger op te trekken, ook indien daardoor het licht (door vensters in eigen muur), hetwelk zijn nabuur tot dus verre genoot, verminderd wordt.

Winschoten 1 Maart 1843. — cf. Leeuwarden 12 April 1864.

7. Het regt van overpad is een regt van niet voortdurende erfdienstbaarheid, en kan dus slechts door een titel en niet door getuigen worden bewezen.

N.-Holland 1 Februarij 1855.

8. Een voetpad waarlangs de bewoners eener gemeente zich van oudsher ter kerke hebben begeven, stelt voor die bewoners niet daar eene eigenlijk gezegde erfdienstbaarheid, maar een, bij wijze van erfdienstbaarheid, door hen van oudsher uitgeoefend regt van voetpad.

d H. R. 27 Junij 1848.

9. Wanneer eene erfdienstbaarheid van weg gevestigd is ten behoeve van een erf, waarop later een gebouw geplaatst wordt, kan ten behoeve van dit laatste geene erfdienstbaarheid geacht worden te bestaan, zoodat de weg wel de breedte moet hebben om van het erf, doch niet die om van het gebouw gebruik te kunnen maken.

Gelderland 4 Januarij 1865, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 27 October 1865, Concl. conf.

10. Geschil of bij eene akte van uitgifte van 14 November 1563 eene erfdienstbaarheid is gevestigd, of wel een publieke weg voorbehouden. Beslissing van dit geschil in eerstgemelden zin.

N.-Braband 3 Januarij 1860.

11. Het regt van schaapsdrift op eenen Rijksweg en deszelfs bermen is onder de Nederlandsche en Fransche wetgevingen bestaanbaar.

b Gelderland 24 Junij 1863.

12. Indien tusschen partijen in confesso is, dat eertijds en wel vóór den jare 1758, zoowel over de erven der familie der eischeresse als over die der familie der gedaagde, eene erfdienstbaarheid, zijnde een regt van voetpad, ten voordeele en behoeve der gemeentenaren van Waterval bestond, dat der eischeresse auteur, ten einde hare erven van dezen last te ontheffen, met den heer L., van wien de ged. hare regten ontleent, in den jare 1758 is overeengekomen, dat deze tegen eene behoorlijke schadevergoeding gemelde erfdienstbaarheid geheel over zijne erven zoude dulden en die der eischeresse van dezelve zoude zijn en blijven bevrijd, wordt hierdoor het erf der aanlegster ontheven van een last, die ten voordeele van hetzelve op dat der verweerderesse werd overgebragt, waardoor hetzelve, zoowel een werkelijk voordeel onderging, alsmede eene grootere geldelijke waarde verkreeg en niet gezegd kon worden, dat dezelve ten voordeele en ten behoeve van eenen persoon zoude zijn daargesteld.

Maastricht .... (9), houdende bevel tot getuigenbewijs, bev. bij Limburg .... (4); — cf. *a* Maastricht 23 November 1854.

13. Indien geheel in het onzekere is gelaten, wanneer eene erfdienstbaarheid van gootregt is geconstitueerd, en ook eeniglijk is erkend het bestaan van een gootregt, zoo als hetzelve bij de wet wordt verstaan en omschreven, dan heeft de regter te regt geredeneerd uit de regtskundige definitie, welke bij art. 730 B. W. van het gootregt wordt gegeven, en moest niet noodwendig dat gootregt aan de vroegere wetgeving getoetst worden.

a H. R. 8 Januarij 1847, Concl. conf. — In gelijken zin Friesland 29 April 1846.

14. Het beding bij eenen in 1804 aangeganen verkoop gemaakt: «dat de kooper het erf niet »mag bepoten, beplanten of bebouwen, en eene »schut daarstellende, deze niet hooger dan zes »voeten zal mogen zijn,» — stelt naar het Oud-Hollandsch regt alleen daar eene personele obligatie, die bij lateren verkoop den kooper niet verbond, tenzij het op nieuw ware gestipuleerd; het kon eerst dan worden beschouwd als eene servituut, wanneer het bleek te zijn aangegaan ten behoeve van een aangrenzend erf, en tevens eene het belang van dat erf kenmerkende oorzaak was uitgedrukt.

b N.-Holland 24 Mei 1855, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 23 Mei 1856, Concl. conf.

II. § 1.

15. Het is buiten twijfel, dat de wetgever aan het woord titre in art. 690 C. N., over erfdienstbaarheden handelende, bepaaldelijk de beteekenis van schriftelijke akte heeft gehecht, en daartegen is geen gegrond argument uit de art. 639 en 1316 van datzelfde wetboek te ontleenen, als zoude, vermits erfdienstbaarheden, naar het eerstvermelde artikel, haren oorsprong ontleenen o. a. aan overeenkomsten, het bewijs van die overeenkomsten tusschen de eigenaren en hen die op de erfdienstbaarheid aanspraak maken, door alle middelen in art. 1316 opgenoemd, kunnen geleverd worden.

b H. R. 16 Mei 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 16 October 1850, waarbij was vern. Nijmegen 13 Maart 1850, houdende toelating tot getuigenbewijs.

16. De kooper van een perceel onroerend goed kan de in de koopakte voorkomende, aanduidingen van erfdienstbaarheden waarmede het zoude bevoorregt zijn, niet aan derden tegenwerpen, tot bewijs van het bedoelde servituut.

Sneek 28 Mei 1856.

17. Het beding dat zekere opene plaats achter een aan den gedaagde toebehoorend huis altijd zoo breed en wijd zou moeten blijven als zij ten tijde der overeenkomst in 1711 was, vestigt geen regt van uitzigt maar wel van licht.

N.-Holland 6 Februarij 1862.

18. Het beding bij eene koopakte van het verkochte erf niet te beplanten of te bebouwen, stelt naar het Oud-Hollandsch regt, geheel overeenstemmende met de leer van het Romeinsche regt, geene ook voor opvolgende eigenaren verbindende erfdienstbaarheid daar, tenzij het blijkt te zijn aangegaan ten behoeve van een aangrenzend erf en tevens eene het belang van dat erf kenmerkende oorzaak is uitgedrukt.

b N.-Holland 24 Mei 1855, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 23 Mei 1856.

19. De bepaling in eene akte van deeling «dat » de kavellanten gehouden zijn te gedoogen de be» staande servituten en overwegen, met regt om » de actieve in hun voordeel te doen gelden,» is niet voldoende om een feitelijk bestaanden weg als erfdienstbaarheid te vestigen, wanneer deze weg alleen diende om veldgewassen naar de *hofstede* te vervoeren, waarvan het beweerdelijk heerschend erf thans is afgescheiden.

Goes 13 Maart 1863.

20. Wanneer een perceel is verkocht met het beding « dat de koopers der onderscheidene » perceelen elkander ten allen tijde eene vrije » menning, drift en overgang moeten verleenen, » daar en waar de een op des anderen perceel » of perceelen zulks noodig mogt hebben, zon» der eenige schadevergoeding, » — moet de kooper die de erfdienstbaarheid vordert, bewijs leveren dat hij die noodig heeft.

Overijssel 14 November 1857.

21. Het bewijs eener erfdienstbaarheid door getuigen is admissibel, indien het bestaan daarvan in oude titels wordt geënonceerd.

's Hertogenbosch 19 April 1844. — Amsterdam 14 Augustus 1849.

22. Eene akte, opgemaakt ter gelegenheid dat twee aan denzelfden eigenaar toebehoorende en aan elkander grenzende perceelen zijn verkocht en aan twee onderscheiden koopers toegewezen, kan alleen daarstellen of doen herleven zoodanige regten of verpligtingen ten laste of ten behoeve van een der perceelen, als daarbij uitdrukkelijk zijn aangewezen, daar alle andere geregtigdheden door confusie zijn te niet gegaan.

Amsterdam 29 April 1857.

23. Wanneer een eigenaar van twee erven over een derzelve beschikt en er een teeken van erfdienstbaarheid bestaat, dan wordt daardoor eene erfdienstbaarheid gevestigd, alhoewel dat teeken alleen betreft eene niet-voortdurende servitude; art. 694 C. N. of art. 748 B. W.

Maastricht 7 December 1848.

24. Art. 694 C. N., bepalende dat wanneer de eigenaar van twee erven, tusschen welke een zigtbaar teeken van erfdienstbaarheid bestaat, over een dier erven beschikt, zonder dat de overeenkomst eenig beding omtrent gedachte erfdienstbaarheid bevat, deze zoowel ten voordeele als ten nadeele van het vervreemde erf zal blijven bestaan, vordert niet dat het wettig bestaan eener erfdienstbaarheid vóór de vereeniging der beide erven in dezelfde hand moet blijken.

Breda 5 Maart 1861.

25. Indien niet blijkt van de bedoeling des eigenaars om tusschen twee hem toebehoorende perceelen eene erfdienstbaarheid van uitweg te vestigen, kan de latere eigenaar van een dier erven niet toegelaten worden tot het bewijs dat ten behoeve van zijn eigendom op het erf des gedaagden door beider eigenaar een zigtbaar teeken van zoodanig servituut is daargesteld.

Goes 13 Maart 1863.

26. Om eene zigtbare erfdienstbaarheid volgens art. 747 en 748 B. W. te kunnen daarstellen, moeten de uiterlijke teekenen daarvan niet alleen voor den eigenaar van het heerschende erf, maar ook voor dien van het lijdende erf zigtbaar zijn.

Amsterdam 28 Februarij 1865, uit anderen hoofde vern. bij *b* N.-Holland 16 November 1865. /6

27. Opdat één eigenaar kan geacht worden volgens art. 694 C. N. een zigtbaar teeken eener erfdienstbaarheid van weg ten behoeve van een zijner eigendommen op andere perceelen te hebben daargesteld, moet die weg niet enkel gediend hebben om veldgewassen *naar zijne hofstede* te vervoeren en niet geacht worden te vervallen door de afscheiding van het pretenselijk heerschend erf van de overige gronden der hofstede. Er is geen regt van erfdienstbaarheid ontstaan, al moge zelfs na de deeling nog steeds en gedurende 30 jaren van dien weg gebruik gemaakt zijn.

Goes 13 Maart 1863.

28. Bij bestemming van den vroegeren gemeenen eigenaar doet het niets af wat vroeger en wat later moge zijn daargesteld, maar is eeniglijk de vraag, in welken toestand op het oogenblik der scheiding de erven door hem gebragt waren. Indien het vaststaat, dat er destijds een doorgaand riool bestond ten dienste en uitgaande van een molen, loopende in den grond van de molenwerf, langs het huis der geintimeerden en uitloopende in de Schie, en dat ook door het benedeneinde van hetzelfde riool het

bedoelde huis zijne uitlozing had, dan volgt daaruit dat, terwijl het boveneinde alleen voor den molen bestond, het benedeneinde tot gemeenschappelijk gebruik diende van molen en huis beide, en dat, vermits het gansche riool in de molenwerf is gelegen, het regt van geint. op hetzelve geen ander zijn kan dan dat van heerschende erfdienstbaarheid, door bestemming verkregen.

a Z.-Holland 10 November 1856.

29. Door den verkoop onder het Oud Geldersch landregt van *vrij erf en goed, tot heden met geene hoe ook genaamde lasten bezwaard,* wordt het bestaan eener erfdienstbaarheid door bestemming des huisvaders niet uitgesloten.

a Gelderland 29 December 1858; — cf. H. R. 11 Mei 1860, Concl. conf.

§ 2.

30. Volgens het Drentsche landregt kan eene zakelijke dienstbaarheid, in casu om ten behoeve van een boerenerf leem te graven in eene markte, door een dertigjarig bezit worden verkregen.

Assen 21 Mei 1839.

31. Volgens het Brabandsch regt, vóór de invoering van den C. N. meer bepaald te Hulsberg van kracht, konden niet-voortdurende erfdienstbaarheden worden verkregen door verjaring sedert onheugelijken tijd en bepaaldelijk van dertig jaren. Bezit bij de ingezetenen van Valkenburg meer dan dertig jaren vóór de tweede helft van Februarij 1804, toen de C. N. in Limburg is ingevoerd, van de erfdienstbaarheid van leem te halen uit eens anders grond, gebleken uit de verklaringen van getuigen, in verband met de vermelding van het questieuse perceel in oude akten als de Groote Leemkuil of Leemkoule.

Maastricht 2 December 1858. — cf. *b* Maastricht 4 Maart 1858.

32. Vóór de invoering van den Code Napoleon hier te lande, dus zoowel volgens het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland, als ook volgens het Overijsselsche landregt, konden alle erfdienstbaarheden zonder onderscheid door verjaring worden verkregen.

Almelo 20 Junij 1860.

33. Sedert het in werking treden van het plakkaat van 28 September 1769, tot de invoering van het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland, werd tot het bekomen van het regt van voetpad door verjaring een genot van dertig jaren of een genot van tien jaren vereischt. In het laatste geval echter was dat genot onderworpen aan de voorwaarde, dat de eigenaars der landen zelve gebruikers waren. Vóór gemeld plakkaat werd volgens het in Friesland vigerende Romeinsche regt een tijdperk van slechts tien jaren vereischt.

Sneek 4 Maart 1863.

34. Vóór de invoering van de fransche wetgeving hier te lande kon het regt om met schepen te mogen aanleggen aan en goederen te mogen lossen op zeker erf van een ander, door verjaring worden verkregen.

Utrecht Hof 25 Junij 1841, bev. *b* Utrecht 18 December 1840.

35. Niet voortdurende en niet zigtbare erfdienstbaarheden kunnen alleen dan door verjaring worden verkregen, wanneer de tijd daartoe onder vroegere regten vereischt, was afgeloopen vóór 1 Maart 1811.

Assen 9 Januarij 1854. — Assen 27 December 1853. — Z.-Holland 15 December 1856, dat de verjaring, aangevangen onder de vorige wet, moet worden beoordeeld naar het thans vigerende Burg. Wetb., waartegen de cass is verw. bij *b* H. R. 15 Januarij 1858.

36. Ten aanzien der niet voortdurende en niet zigtbare erfdienstbaarheden, in art. 746 B. W. vermeld, kan de verjaring niet worden ingeroepen, ook dan niet wanneer die door werken of uiterlijke teekenen op het lijdende erf zijn aangeduid.

Heerenveen 12 April 1842.

37. Een venster is alleen dan een teeken van erfdienstbaarheid (bij een beroep op het verkrijgen daarvan door verjaring), wanneer het is geplaatst in eens anderen of gemeenen, niet wanneer het is geplaatst in een eigen muur, en in ieder geval bewijst het slechts een bezit van licht, niet van uitzigt.

Z.-Holland 15 December 1856.

38. Hij die voor zijn erf eene erfdienstbaarheid van licht vindiceert, als zijnde door verjaring verkregen, kan zich niet beroepen op het bezit daarvan bij zijn voorganger, indien deze tevens eigenaar was van het als dienstbaar aangewezen erf.

Breda 5 Maart 1861.

39. Het stelt geene door verjaring verkrijgbare erfdienstbaarheid daar, wanneer de eischer beweert dat zijn perceel het regt om licht te scheppen over het erf van den gedaagde, door verjaring zoude hebben verkregen, doch daarbij tevens erkent, dat het raam of venster waardoor het licht wordt ontvangen, in allen deele voldoet aan de te dien aanzien bestaande wettelijke voorschriften, en zelfs aanbiedt, voor zooverre daaraan iets mogt ontbreken, dit alsnog aan te vullen; en dus het regt, om dat raam in dien muur te hebben, is ontleend aan de wet, en het licht is daargesteld onder de beperkingen te dien aanzien voorgeschreven.

Amsterdam 20 September 1853.

40. Erfdienstbaarheid van waterleiding door dertigjarig openbaar bezit verkregen.

b Almelo 18 Junij 1862.

41. De wijze, waarop eene voortdurende en zigtbare erfdienstbaarheid wordt uitgeoefend, even als die erfdienstbaarheid zelve, door verjaring kunnende verkregen worden, zoo is, wanneer het bewezen is, dat van eene erfdienstbaarheid van water-afloop, gedurende den voor de verjaring vereischten termijn, is gebruik gemaakt om al het huishoudelijk water te laten wegloopen, het onnoodig te onderzoeken, of zij ook bij de vestiging datzelfde uitgestrekt gebruik had. Wijze van gebruik door getuigen bewezen, alsmede door de bekentenis der eigenaren van het dienstbare erf in eene authentieke akte.

Maastricht 18 December 1856.

42. De erfdienstbaarheid van weg kan niet door verjaring worden verkregen.

Leiden 4 September 1860. — *a* Assen 30 Junij 1862.

43. De exceptionele bepaling van art. 691, al. 2 B. W. omtrent de toelaatbaarheid van het

bewijs door getuigen, wanneer iemand beweert eene niet voortdurende erfdienstbaarheid onder de Hollandsche wetgeving na het noodige bezit door præscriptie te hebben verkregen, kan worden toegepast op het bewijs, dat de possessie van eene servitude discontinue aanleiding geeft tot eene possessoire actie.

Leiden...(1); — cf. def. vonn. Leiden...(2).

§ 3.

44. Het is voor de levering der erfdienstbaarheid voldoende, wanneer de akte van koop en verkoop, die tevens het beding van erfdienstbaarheid bevat, in de registers wordt overgeschreven.

Zeeland 18 November 1862, vern. Middelburg 6 November 1861.

45. De erfdienstbaarheid bedoeld bij art. 747 B. W., welke door bestemming wordt verkregen, behoeft niet in de openbare registers overgeschreven te worden.

c Z.-Holland 27 Junij 1855, bevest. Brielle 26 Januarij 1855.

46. Van een servituut van overpad, overrid en veedrift is geene andere levering denkbaar dan door overschrijving in de daartoe bestemde registers.

Alkmaar 15 Maart 1860.

III. § 1.

47. Erfdienstbaarheden, als belemmerende de natuurlijke vrijheid, behooren te worden beperkt tot het volstrekt gevorderde voor de uitoefening van de daarbij bedoelde regten.

b H. R. 25 Januarij 1867, Concl. conf.

48. Het bestaan van ramen in een muur is wel aan te merken als een zigtbaar teeken van het bezit der erfdienstbaarheid om licht en lucht te scheppen van een aangrenzend erf, zoolang de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, maar deze erfdienstbaarheid is geheel onderscheiden van de onzigtbare erfdienstbaarheid, bestaande in het regt om den buurman het bouwen of hooger bouwen te beletten. De verkrijging van deze laatste hetzij door verjaring, hetzij door bestemming van den huisvader, is ook bij den C. N. niet toegelaten.

H. R. 25 October 1861, Concl. conf. verniet. Z.-Holland, benevens het daarbij bev. 's Gravenhage 6 Maart 1860. — *a* N.-Holland 13 Mei 1869, vern. Haarlem. — Z.-Holland 15 December 1856, verniet. Rotterdam 2 Januarij 1856, waarbij het bewijs van het bestaan der vensters werd opgelegd; — de cass. tegen dat arrest is verw. bij *b* H. R. 15 Januarij 1858. — Zutphen 24 April 1856. — Anders Nijmegen 25 Januarij 1859, beslissende dat het optrekken van een muur in strijd met het (door verjaring en bestemming verkregen) regt van licht des nabuurs, eene onregtmatige daad daarstelt. — Breda 5 Maart 1861, waarbij een onderzoek naar het bestaan der erfdienstbaarheid werd bevolen.

49. Het hebben van een vensterraam is wel aan te merken als een zigtbaar teeken van het bezit van het regt om daar ter plaatse licht of een venster te hebben, en van het naburig erf, zoolang zich daartoe de gelegenheid aanbiedt, licht en lucht te scheppen, doch geenszins van het regt om den eigenaar van het naast gelegen erf te verhinderen in het bouwen of hooger bouwen op dat erf, voor zooverre daardoor het licht van dat venster zoude worden benomen of verminderd, terwijl evenmin het openslaan van het houten luik van het venster over den grond van den nabuur als een zigtbaar en ondubbelzinnig teeken, een werkelijk bezit van dat regt aantoonende, kan worden beschouwd. Het regt om het bouwen of hooger bouwen te beletten is eene daarvan verschillende, en wel eene onzigtbare erfdienstbaarheid, bestaande in de verpligting om iets niet te doen.

Limburg 16 April 1866.

50. Het bestaan van een raam met openslaand venster, in een muur, onmiddellijk grenzende aan het naast gelegen erf, kan niet aangemerkt worden als het zigtbaar teeken van bezit van erfdienstbaarheid van licht, en de betimmering van dat licht door den nabuur kan niet gehouden worden voor stoornis in dat bezit.

b H. R. 7 Januarij 1859, Concl. contr.

51. Naar het Oud-Geldersch landregt is het noodzakelijk gevolg van de erfdienstbaarheid van lichtschepping, dat het dienstbaar erf niet hooger mag worden opgebouwd.

Gelderland 5 October 1859, wegens de niet toepasselijkheid der costumen vern. bij H. R. 11 Mei 1860, Concl. conf.; — cf. interl. *a* Gelderland 29 December 1858.

52. De erfdienstbaarheid van vrij en onbelemmerd uitzigt (servitus ne prospectui officiatur) geeft het regt te beletten ne quid officiatur ad gratiorem prospectum et liberum; daarentegen geeft eene servitus non altius tollendi et ne luminibus officiatur geen ander regt dan om te beletten dat, door een verhoogden bouw op het dienstbaar erf, de lichten belemmerd worden, welke de eischer uit zijne vensters opvangt.

N.-Holland 6 Februarij 1862.

53. Vermits eene erfdienstbaarheid van licht alleen regt geeft op het «noodige» licht, zoo volgt uit het plaatsen van een rasterwerk voor de lichtopening niet noodwendig dat daarmede het bestaande regt benadeeld wordt.

a Utrecht 27 December 1861.

54. De eigenaar van een tuin, ten behoeve waarvan een regt van uitzigt over een naburig erf toegestaan is door een raam in de heining, aan de grens van den tuin geplaatst, verzwaart den toestand van het dienstbaar erf niet, wanneer hij later, na van de erfdienstbaarheid door het raam in de heining gebruik te hebben gemaakt, eene stalling aan de grens van het heerschend erf doet bouwen, en in den muur daarvan op eene andere plaats een nieuw en grooter raam opent, ter uitoefening van de erfdienstbaarheid.

Rotterdam 23 Maart 1868.

55. Er is geene verzwaring van eene erfdienstbaarheid van licht en uitzigt tot stand gebragt, door het plaatsen van nieuwe ramen, lager en grooter dan de oude, indien door deze verlaging en vergrooting op zich zelve, het uitzigt niet ruimer, noch het dienstbaar erf onvrijer is gemaakt.

Breda 8 October 1844.

56. Wanneer bij het verleenen van eene erfdienstbaarheid van uitzigt geene plaats is aangewezen, waar het raam moet gesteld worden,

dan is de eigenaar van het heerschend erf geregtigd het eenmaal door hem geplaatst raam later naar een ander punt te doen overbrengen, en aldaar een uitzigt op het dienstbaar erf te openen, zoolang niet de eigenaar van dit laatste erf aantoont, dat de verplaatsing van het raam eene verzwaring van den toestand van het dienstbaar erf medebrengt.

Rotterdam 23 Maart 1868.

57. Wanneer bij den titel van vestiging eener erfdienstbaarheid van uitzigt, de afmetingen vastgesteld zijn, die aan het raam mogen worden gegeven, dan is de eigenaar van het heerschend erf, nadat hij reeds door een kleiner raam van de erfdienstbaarheid heeft gebruik gemaakt, later nog bevoegd dit raam te vergrooten, mits hij daarbij de oorspronkelijk vastgestelde afmetingen niet overschrijdt, en mits hij die bevoegdheid niet door verjaring heeft verloren.

Rotterdam 23 Maart 1868.

58. De vordering om lichten of vensters in eenen niet gemeenen doch aan eens anders erf grenzenden muur in overeenstemming met de wet te brengen en te veranderen, kan niet worden toegewezen, wanneer in de akte van aankoop door den eischer is bepaald, dat alle servituten, zoo heerschende als lijdende, door den kooper zullen genoten en geleden worden, zoo als die destijds bestonden en in gebruik waren; — op welke bepaling de gedaagde zich kan beroepen, omdat de verkooper althans een zedelijk belang had, om den gedaagde het genot der questieuse lichten en vensters te verzekeren, en omdat dit, ook als stipulatie ten behoeve van eenen derde, eene der voorwaarden was, waaronder de verkoop plaats had.

Breda 24 November 1863.

59. Het regt van «vrijen opgang» langs een in de woning eens buurmans geënclaveerden trap, geeft geen uitsluitend regt op dien trap, maar gelijk de qualificatie van het regt zelf reeds aanduidt «vrijlating van opgang,» zonder verkorting van 's eigenaars regt op dien trap, noch van diens verpligting tot onderhoud.

Groningen 15 Junij 1866.

60. De regthebbende op eene erfdienstbaarheid van in- en doorgang is niet geregtigd op te komen tegen de vernaauwing of versmalling van den gang, wanneer de deuren daarvan dezelfde gebleven zijn en de toegang tot zijn perceel naar of van de straat daardoor niet wordt belemmerd. Ook over de verlaging van den gang mag hij niet klagen, zonder te bewijzen dat hij een regt bezit waarmede die verandering in strijd is.

b Amsterdam 21 December 1869.

61. De bevoegdheid van hem, aan wien eene erfdienstbaarheid verschuldigd is, om alle zoodanige werken te maken, welke tot het gebruik en het behoud van het servituut noodzakelijk zijn, sluit het regt voor dezen in zich tot het wegruimen van alle beletselen, welke zich tegen de uitoefening der erfdienstbaarheid verzetten, mits de strekking van deze niet zij, om aan hem, die het genot daarvan heeft, het regt van erfdienstbaarheid te betwisten, daar alsdan geene eigendunkelijke amotie zoude geoorloofd zijn, en de verongelijkte partij alleen den weg van regten moet inslaan, ten einde het geschil te doen uitwijzen.

Sneek 5 Januarij 1845.

62. Aan het heerschende erf komt met het gootregt niet toe, het regt om voor zijn water en vuilnis, eene goot op het dienstbare erf te hebben. Hij die het gootregt bezit, heeft volgens art. 730 B. W. alleen de bevoegdheid om water en vuilnis te doen uitloopen, en moet hem derhalve geheel onverschillig wezen, wat verder met dat water en vuilnis op het dienstbaar erf plaats grijpt of gebeurt, mits slechts het heerschende erf in dien vrijen uitloop niet worde verhinderd.

a H. R. 8 Januarij 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 29 April 1846.

63. Wanneer het regt van vrijen opgang zonder eenig effect ware, zonder daaraan verbonden regt om den zolder des buurmans tot overloop te gebruiken, moet dit laatste geacht worden daarin begrepen te zijn.

Groningen 15 Junij 1866.

64. Het is eene volstrekt onregtmatige verzwaring van eene erfdienstbaarheid van voetpad, op het heerschende erf eene huizinge te stichten en van en naar die huizinge te gaan over het lijdende erf.

Leeuwarden 30 April 1861, implicite ook aangenomen bij het uit anderen hoofde reformerend arrest Friesland 26 Maart 1862.

65. Wanneer ten behoeve van een erf en de daarop staande steenfabriek is overeengekomen: «dat de eigenaars, bruikers en hunne bedien- »den van de fabriek voornoemd en daartoe be- »hoorende gebouwen en gronden, ten allen »tijde zullen hebben de erfdienstbaarheid van »weg, overeenkomstig de wet,» over het perceel thans aan den eischer toebehoorende, dan is het voor eene bij art. 738 B. W. verboden en met gemelden titel strijdige verandering van het heerschende en verzwaring van het dienstbare erf te houden, indien op het eerstgemelde eene openbare badplaats wordt aangelegd en voor het publiek toegankelijk gesteld.

Utrecht 20 September 1871, Concl. conf.

66. De regthebbende op eene erfdienstbaarheid van uit- en overweg heeft regt op vergoeding der schade voortspruitende uit eene onregtmatige daad, zelfs door den Staat gepleegd, en bestaande in het via facti ontnemen van dat zakelijk regt; maar hij kan niet vorderen herstel van dien weg en amotie van aangelegde werken, waar deze bestaan in een spoorweg die ten algemeenen nutte en voor de publieke dienst aangelegd en in exploitatie is.

Arnhem 6 September 1866.

67. Het leggen van losse, gemakkelijk en spoedig weg te nemen voorwerpen op de plaats waar eene erfdienstbaarheid van weg gevestigd is, stelt geene krenking van dat regt daar; bij het eerste lid van art. 739 B. W. zijn geene tijdelijke en voorbijgaande, maar blijvende en stand houdende verrigtingen bedoeld.

Maastricht 10 Februarij 1870.

68. Schadevergoeding wegens het onregtmatig gebruik eener erfdienstbaarheid kan niet toegewezen worden, wanneer niet blijkt dat de opgenoemde feiten ook onafhankelijk van dat misbruik hadden kunnen plaats hebben.

Utrecht 20 September 1871, Concl. conf.

69. De regten van den eigenaar van het heerschend erf kunnen niet door een van den constitutieven titel verschillend gebruik gewijzigd worden, tenzij dat gebruik (daar waar het geldt eene voortdurende en zigtbare erfdienstbaarheid) 30 jaren onafgebroken hebbe voortgeduurd.

Breda 18 Mei 1847.

70. De eigenaars van het heerschend en het lijdend erf kunnen door overeenkomst de bepalingen der art. 738 en 739 B. W., overeenkomende met art. 701 en 702 C. N., omtrent het gebruik der erfdienstbaarheden, zoo wijzigen, als zij tot hun onderling gemak en belang goedvinden, welke overeenkomst alsdan ook voor hunne opvolgers in den eigendom der perceelen verbindend is. Zoodanige overeenkomst behoort, ten einde op die wijze verbindend te zijn, schriftelijk te zijn aangegaan, en is niet voor getuigenbewijs vatbaar, dan alleen in geval er een begin van bewijs bij geschrifte aanwezig is.

N.-Holland 19 Maart 1846.

§ 2.

71. De eigenaar van het praedium serviens is niet bevoegd de praestatie van zijne zijde afhankelijk te maken van de mits, dat altijd door den eigenaar van het praedium dominans alles in denzelfden staat zal worden gehouden of hersteld, en gaat het hem niet aan, wat de eigenaar van het praedium dominans met hetzelve verrigt, al ware het ook dat hij daarmede andere erven mogt hebben vereenigd, mits maar door de uitoefening van het servituut het dienstbaar erf niet meer wordt bezwaard. Wanneer door de plaats gehad hebbende vereeniging van het praedium dominans met een ander erf, of op eene andere wijze, aan de uitoefening van het servituut eene onbehoorlijke uitbreiding mogt worden gegeven, dan staat het den eigenaar van het praedium serviens vrij, te dier zake de actio negatoria in te stellen, en alzoo de regterlijke tusschenkomst in te roepen, om die uitoefening te beperken.

's Gravenhage 28 Mei 1839.

72. Zoowel uit de bepalingen van de art. 738 en 739 B. W. als van art. 701 C. N. volgt, dat de eigenaar van het lijdend erf de gesteldheid der plaats werkelijk niet mag veranderen, noch de erfdienstbaarheid verleggen naar eene plaats, verschillende van die, waarop zij oorspronkelijk is gevestigd, ten ware de verandering mogt kunnen geschieden zonder den eigenaar van de heerschende erfdienstbaarheid te benadeelen; de beslissing van dit feit is ontwijfelbaar niet afhankelijk van de willekeurige feitelijke opvatting en uitvoering van den eigenaar van het dienstbaar erf door werkdadige verlegging, maar moet de existentie van dezen casus legis vooraf tusschen partijen door wederzijdsch consent of anders bij regterlijke uitspraak worden uitgemaakt en de bezitter tot zoo lang in zijn bezit en genot worden gehandhaafd.

a H. R. 16 December 1842, Concl. conf.

73. De erfdienstbaarheid van overgang met vee en voertuigen brengt mede dat het heerschend erf ook zonder eenige belemmering van buiten, met vee en voertuig den weg over het dienstbare erf kan nemen. De eigenaar van dit laatste is alleen dan geregtigd eene op den uitweg geplaatste poort te sluiten, zoodat die alleen van binnen kan geopend worden, indien hij in staat is het bewijs te leveren dat die erfdienstbaarheid nimmer anders is uitgeoefend dan met deze beperking en mitsdien moet geacht worden met zoodanige beperking te zijn daargesteld.

b Gelderland 11 Julij 1851.

74. Volgens de voorschriften van den Code Civ., ten deze niet verschillende van die van het B. W., is de eigenaar van het dienstbaar erf niet verpligt tot het leggen van planken over een zet, hetwelk den eigenaar van het heerschend erf dient ter uitoefening van zijn regt van reed en drift. Deze verpligting kan niet worden afgeleid uit de woorden in den constitutieven titel, waarbij partijen zich verbonden hebben, om elkander vrijelijk te verleenen reed en drift over elkanders landen.

Sneek 18 December 1839.

75. Den eigenaar van het lijdende erf is niet verboden zijn land met een hek af te sluiten, mits den eigenaar of gebruiker van het heerschende erf het middel verstrekkende om zelf dat hek te ontsluiten. Eene magtiging om zich den vrijen toegang te verschaffen, kan alleen worden verleend voor speciaal omschreven belemmeringen.

a N.-Holland 20 Maart 1862.

76. Een regt van gang wordt verminderd of bemoeijelijkt, wanneer die uitweg door eene poort wordt afgesloten, zelfs al mogt den eigenaar van het heerschend erf een sleutel gegeven worden. Zulks is echter het geval niet wanneer die poort dient ter vervanging van een vroeger bestaand hek dat met dezelfde sluiting als de latere poort voorzien was. Bewijs van deze omstandigheid ambtshalve opgelegd.

b 's Gravenhage 16 Februarij 1858.

77. Art. 739 B. W. verbiedt den eigenaar van het dienstbare erf alleen iets te verrigten of eenige verandering der plaatselijke gesteldheid te bewerkstelligen, waardoor de erfdienstbaarheid die op zijn erf rust, wordt benadeeld, maar laat hem alles vrij wat dit karakter van benadeeling mist. De eigenaar van het heerschende erf mag dus ook alleen ingeval van zoodanige benadeeling, herstelling der plaats in haren vorigen staat en vergoeding van schade vorderen. Het bewijs dat eene sloot op het dienstbare erf is gedempt en zekere laagte is opgehoogd, kan dus tot zoodanigen eisch niet voldoende geacht worden, indien niet blijkt dat des eischers regt van waterloop is belemmerd of onbruikbaar geworden.

Gelderland 5 April 1871, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 22 Maart 1872, Concl. conf.

78. Eene erfdienstbaarheid van waterafloop die in dier voege werd uitgeoefend, dat het water onder de vrije lucht, door eene opene goot, over het lijdende erf uitliep, is ontegenzeggelijk in hare uitoefening benadeeld, wanneer de gesteldheid van het lijdende erf zoodanig is veranderd, dat het water na in eenen zinkbak verzameld te zijn, door onderscheidene roosters en een onderaardsch kanaal moet afloopen.

Maastricht 18 December 1856.

79. Bij het erkend bestaan van erfdienstbaarheid van overgang met vee en voertuigen over een erf, is de eigenaar van het dienstbaar erf,

die zich op de beperking der erfdienstbaarheid beroept, verpligt hiervan het bewijs te leveren, maar mag den eigenaar van het heerschend erf in geen geval het bewijs opgelegd worden dat zijn regt niet op die wijze is beperkt.

b Gelderland 11 Julij 1851, vern. Nijmegen.

IV.

80. *Confessoria.* — Ofschoon het een algemeen erkend regtsbeginsel is, dat de actio confessoria aan den eigenaar van het heerschend erf competeert, zoo tegen den eigenaar van het dienstbare erf, als tegen een ieder, die hem stoort in de uitoefening der erfdienstbaarheid, vloeit het echter uit de tweeledige strekking dier actie, eensdeels tot erkenning van het regt van het servituut, anderdeels tot zekere personele praestatiën, in verband met de algemeene beginselen van regt, noodzakelijk voort, dat de regtsvordering, welke eeniglijk en alleen strekt tot erkenning van het regt van erfdienstbaarheid, niet kan worden ingesteld tegen hem, die het dienstbaar beweerde erf niet in eigendom bezit. Zulks sluit echter niet in dat men, tegen een ander dan den eigenaar van het lijdende erf, ter zake van storing, tot de personele praestatiën agerende, het regt van erfdienstbaarheid niet zoude mogen bewijzen, in geval dat regt door dezen betwist wordt, vermits het bestaan der erfdienstbaarheid steeds ten grondslag ligt van de personele praestatiën, en gevolgelijk dat bestaan ook tegen hem, die geen eigenaar is, moet bewezen worden, om de vordering tot die praestatiën te kunnen toewijzen.

's Hertogenbosch 29 November 1839.

81. Om tegen de stoornis eener zigtbare en voortdurende erfdienstbaarheid van licht op te komen, is het niet juist noodig, dat men de servitus ne luminibus officiatur hebbe, alzoo er voorzeker onderscheid bestaat tusschen de servitus luminum en de eerstgenoemde, zijnde van eerstgemelde alleen de strekking, om den erfdienstbare te verhinderen, iets te doen, waardoor het licht verminderd of belemmerd wordt; terwijl bij het bestaan van de servitus luminum, het licht, waarvan de eigenaar van het heerschend erf het genot heeft, niet eigendunkelijk geheel kan worden weggenomen.

a Amsterdam 1 Junij 1842.

82. Indien, in geval van beweerde erfdienstbaarheid, de eigenaar van het praedium dominans vermeent in de uitoefening van zijn gesustineerd regt stoornis te hebben ondervonden door eenen derden persoon (die dus niet is de eigenaar van het praedium serviens), dan kan hij dezen niet anders dan tot vergoeding van schade aanspreken, en tevens niet met zoodanige vordering er eene verbinden tot de erkenning van de erfdienstbaarheid.

Drenthe 9 November 1839.

83. Zelfs dan wanneer het regt van voetpad, waar langs de bewoners eener gemeente zich van oudsher ter kerke hebben begeven, zou behooren te worden gehouden voor eene erfdienstbaarheid, mag de beslissing der vraag, hoe dat regt heeft kunnen worden daargesteld, niet reeds in het strafgeding, maar moet het door den burgerlijken regter worden uitgemaakt.

d H. R. 27 Junij 1848.

84. Eene vordering, die in de eerste plaats strekte om in het regt van erfdienstbaarheid te worden gehandhaafd, al had zij mede de strekking om te doen uitmaken dat de betrekkelijke overeenkomst ook ten aanzien van opgevolgde koopers van het regt is en zal verbindende blijven, kan door het verband, waarin deze bijvoeging tot de hoofdstrekking der actie moet worden beschouwd, nimmer voor tweeledig of alternatief gehouden worden.

b H. R. 23 Mei 1856, Concl. conf.; — cf. *b* N.-Holland 24 Mei 1855.

85. Voor de actio confessoria is geene bepaalde formule voorgeschreven.

Zeeland 18 November 1862; — te dezen aanzien in gelijken zin Middelburg 6 November 1861.

86. De vraag of art. 701 C. N. elke verandering in de plaatselijke gesteldheid of slechts die, waardoor aan het servituut nadeel wordt toegebragt, verbiedt, komt eerst te pas, wanneer bewezen is dat er eene contractuele gesteldheid van het servituut heeft bestaan.

N.-Holland 1 October 1863.

87. Indien eertijds en wel vóór den jare 1758, zoowel over de erven der eene, als over die der andere partij, eene erfdienstbaarheid van voetpad, ten voordeele van zekere ingezetenen eener gemeente bestond, en de auteur des eischers, ten einde zijne erven van dien last te ontheffen, met den auteur der gedaagden in 1758 is overeengekomen, dat deze tegen eene schadevergoeding gemelde erfdienstbaarheid geheel over zijne erven zoude dulden en die des eischers daarvan zou zijn en blijven bevrijd, — dan kunnen de regten van den auteur des eischers, die vóór de overeenkomst van de questieuse erfdienstbaarheid mogt gebruik maken, bij stilzwijgen daaromtrent in de overeenkomst, niet geacht worden te zijn verkort; hij had destijds een waar belang om zijne erven van den daarop liggenden last te ontheffen, en voor de toekomst ook belang, om zich te vrijwaren, dat zijne erven van dien last blijven ontheven. Hij kan dus tot nakoming der bestaande overeenkomst eischen dat het questieuse voetpad over de erven des gedaagden blijve bestaan.

Maastricht .... (9), houdende bevel tot getuigen-bewijs, in hoofdzaak bev. bij Limburg .... (4); — cf. *a* Maastricht 23 November 1854, def. vonnis.

88. *Negatoria.* — De actie, strekkende om een erf vrij te hooren verklaren van den last van erfdienstbaarheid, is eene petitoire regtsvordering, in het Romeinsche regt bekend onder den naam van actio negatoria. De overbodige uitdrukking in de dagvaarding, dat de uitoefening van gemeld servituut door den gedaagde binnen het jaar zoude zijn gepleegd, verandert niet den aard en de strekking der ingestelde regtsvordering.

Sneek 30 Junij 1846.

89. Het is eene ontijdige inroeping van eene regterlijke uitspraak, wanneer iemand, ofschoon geene feitelijke inbreuk op zijn eigendoms-regt ondervonden hebbende, en ook geene formele aanmatiging van erfdienstbaarheid, door eenen anderen, op zijn erf hebbende plaats gehad, de actio negatoria tegen den eigenaar van een na-

burig erf instelt, op grond dat deze heeft verklaard dat de eischer geen regt heeft tot eene ontworpene bouwing, omdat daardoor het licht der vensters van zijnen nabuur zoude worden verminderd, en deze alzoo zulks zoude kunnen beletten of het gebouwde weder doen afbreken. De ingestelde vordering moet in dit geval geacht worden te zijn zonder regtmatig belang.

's Gravenhage 26 Junij 1840.

90. Wanneer door de eischers wordt geposeerd dat de gedaagden herhaaldelijk zonder vergunning turf hebben doen krooden over een hun toebehoorend perceel, en zij op dien grond vorderen: verklaring dat hun bedoeld perceel veen is onbezwaard met eenige erfdienstbaarheid van overkrooden ten behoeve van eenig perceel veen, waarvan de gedaagden turf door der eischeren perceel hebben doen krooden, in allen gevalle de ged. te veroordeelen tot schadevergoeding c. e., — kan de niet-ontvankelijk-verklaring der hoofdvordering niet worden uitgesproken op grond dat de actio servitutis negatoria alleen zoude toekomen aan den eigenaar tegen den naburigen eigenaar, die eene servituut pretendeert of tracht te vestigen, daar die actie toekomt aan den eigenaar van een onbezwaard erf tegen hem, die zich gedraagt als of hij heeft eene servituut of regt van bezwaar.

Assen 30 November 1863 (houdende tevens veroordeeling tot schadevergoeding, hoewel de secundaire vordering tot schadevergoeding was gepasseerd).

91. Tegen hem die over eens anders erf is gegaan, bewerende daartoe regt te hebben, kan de actio negatoria worden ingesteld, ook al is hij geen eigenaar van een naburig erf.

a Assen 25 Februarij 1856. — Nijmegen 14 October 1856. — Assen 30 November 1863.

92. Een mede-eigenaar van een onroerend goed heeft het regt om alleen, zonder dat de overige mede-eigenaren als eischers optreden of als ged. mede in het proces worden opgeroepen, in te stellen de actio servitutis negatoria, tegen hem, die zoodanig onroerend goed met eene erfdienstbaarheid tracht te bezwaren.

Drenthe 19 Junij 1841, bev. Assen 1 Maart 1841.

93. De actio negatoria kan worden ingesteld tegen een van meerdere eigenaren van een erf, ten behoeve van hetwelk erfdienstbaarheid wordt beweerd.

Drenthe 21 Junij 1856, bev. *b* Assen 10 December 1855. — Assen 12 December 1853, houdende ontzegging der vordering, op grond dat niet was gebleken, dat de gedaagde eigenaar of mede-eigenaar was van al de perceelen van het erf, ten behoeve waarvan hij zich beweerdelijk eene erfdienstbaarheid had aangematigd.

94. Het is voor eene actio negatoria geen onontbeerlijk vereischte, dat een bepaald erf worde aangewezen ten behoeve van hetwelk eene erfdienstbaarheid wordt beweerd.

Drenthe 26 Januarij 1861.

95. De eigenaar van onroerend goed, die erkent dat daarop sedert langen tijd een regt van beweiding door de ingezetenen van zekere plaats waartoe de gedaagde behoort, is uitgeoefend, doch het bestaan van dat regt ontkent, moet instellen de actio negatoria en mag niet op grond van aangewezen feiten van beweiding, de regtsvordering instellen bedoeld bij art. 1401 B. W.

Nijmegen 12 Januarij 1869, Concl. contr.

96. Tegen den eigenaar eener huizinge is eene actio negatoria wegens beweerde onregtmatige daden van den huurder of de bewoners niet-ontvankelijk.

Friesland 26 Maart 1862, vern. Leeuwarden 30 April 1861, waarbij eenvoudig aangenomen is, dat wel de gedaagden en niemand anders de verzwaring der servituut zullen veroorzaakt hebben.

97. Bij de negatoria actio moet niet de eigenaar de onbezwaardheid van den grond, maar hij die den grond bezwaard acht, daarvan het bewijs leveren.

Zutphen 2 Maart 1865.

98. Het drijven en gaan over het land van een ander kan wel eene onregtmatige daad zijn, wanneer het geschiedt zonder gedoogen of in weerwil van het verbod des eigenaars, doch wanneer noch uit de posita des eischers noch uit de bewerens van den gedaagde iets blijkt van een verschil over een regt van erfdienstbaarheid, maar alleen van handelingen die vroeger zijn gedoogd en later verboden geworden, dan kan daaraan wel eene actie tot schadevergoeding, maar geene actio servitutis negatoria ontleend worden.

Gorinchem 31 Mei 1870, en het eindvonnis van 10 Januarij 1871, bev. bij Z.-Holland 22 Januarij 1872, op grond dat het regt des (eischers en) appellants op de onbezwaardheid van zijn land noch door woorden, noch door geschriften, noch door feiten van zijde des geïntimeerden werd betwist, en hij dus geen belang had bij het instellen der actio negatoria.

99. Actie tot verklaring dat eischers perceel niet is belast met eene erfdienstbaarheid. Betwisting van den eigendom van het perceel waarover gedaagde zoude hebben gereden naar zijn daarachter gelegen bouwland, na zich den toegang tot het erf des eischers te hebben verschaft door uitrukking van een paal uit den grond, welke was bevestigd aan een hek, dienende tot afscheiding van het erf des eischers met den weg. — Ontzegging op grond dat de eischer zijn eigendom niet had bewezen.

Drenthe 1 Maart 1856.

100. Indien hij die zich over de verzwaring van het servituut beklaagde, eigenaar was van het heerschend en niet van het lijdend erf, moet uit art. 739 en niet uit art. 738 B. W. worden geageerd. De actie van art. 738 B. W. competeert alléén tegen den eigenaar van het heerschend erf, en geenszins tegen derden, die van dezen bij behoorlijk contract vergunning hebben bekomen, om zich van een aan het gootregt onderworpen riool te bedienen.

a Z.-Holland 10 November 1856.

101. Hij die eene actio negatoria heeft ingesteld, moet wel bewijzen dat zijn eigendom in geenen deele is bezwaard met een publiek of algemeen pad en reed, gelijk de gedaagde beweert dat daarover zou loopen, maar geenszins dat die last daarop ook niet rust ten behoeve van het erf des gedaagden.

's Gravenhage H. G. . . . (4).

V.

102. Strijdige toelating behoorde onder de Oud-Hollandsche wetgeving tot de middelen, waardoor eene erfdienstbaarheid kon verloren gaan; daarmede werd echter zoodanige toelating bedoeld, als welke eene toestemming kan geacht worden uit te drukken, welke uit den aard der zaak naar omstandigheden moet worden beoordeeld. Verhoor op feiten en vraagpunten te dien einde bevolen, ten einde daaruit op te maken, of de eischer, ten behoeve van wiens erf bestond eene erfdienstbaarheid, daarin bestaande dat de gedaagde op zijn erf niet mogt bouwen enz., in dat bouwen had toegestemd.

N.-Holland 8 Junij 1854, Concl. conf.

103. Uit de verschillende bewoordingen van: cesser d'en jouir, en van: du jour où il a été fait un acte contraire à la servitude, in art. 707 C. N., naar gelang van de aldaar bedoelde onderscheiden soorten van dienstbaarheden gebezigd, moet het besluit worden getrokken, dat hij die de dertigjarige verjaring wegens niet-gebruikmaking van de erfdienstbaarheid van in- en doorgang aanvoert, bewijzen moet dat de titel van vestiging der dienstbaarheid ouder is dan 30 jaren, doch dat daarentegen hij, die geen bezitter is en het niet-gebruik ontkent, dus beweert gebruik te hebben gemaakt, dat gebruik maken moet bewijzen.

a H. R. 4 April 1856, Concl. conf. vern. N.-Braband 5 Junij 1855.

104. Wanneer 's regters beslissing omtrent het te niet gaan eener erfdienstbaarheid, alléén berust op het aangenomen feit, dat van die erfdienstbaarheid daadzakelijk is afstand gedaan, dan kan art. 754 B. W., omtrent de verjaring, nimmer geschonden zijn.

H. R. 20 November 1846, Concl. conf. — cf. 's Gravenhage 14 Januarij 1845, bev. bij Z.-Holland, waarbij is beslist, dat de afstand van zakelijke regten en bepaaldelijk van erfdienstbaarheden, ook op eene andere wijze dan uitdrukkelijk kan geschieden; dat zoodanige afstand kan worden afgeleid uit een zamenloop van feiten en omstandigheden, welke met de voortduring dier regten onvereenigbaar zijn, en dat ook daarbij het bewijs door vermoedens, op den voet van art. 1959 B. W., is toegelaten.

105. Daargelaten of een spoorweg is eene zaak buiten den handel, altoos vervallen door de onteigening niet van regtswege alle vroeger op den onteigenden grond bestaan hebbende erfdienstbaarheden.

a H. R. 24 April 1868, Concl. conf.

106. Het octrooi waarbij aan omliggende eigenaars is verboden om binnen zekere afstanden van watermolens te poten of te planten, en aan het waterschapsbestuur de bevoegdheid gegeven wordt, om het in strijd daarmede gepote of geplante uit te roeijen, vestigt geene erfdienstbaarheid noch zakelijk regt, en kan dus het te niet gaan van dergelijke regten door verjaring niet beweerd worden.

b H. R. 11 Junij 1869, Concl. conf.

ERFOPVOLGING.

I. § 1. Erfregt, algemeene regelen; costumen.
§ 2. Gevolgen.
II. Opvordering van erfenis.

I. § 1.

1. De nalatenschap van echtgenooten, gehuwd onder de costumen in casu der stad en Meijerij van 's Bosch, doch onder eene latere wet overleden, behoort naar laatstgemelde wet te worden geregeld. Devolutieregt.

N.-Braband 3 November 1840.

2. Successiën onder de Fransche of de tegenwoordige wetgeving opengevallen, kunnen niet in het algemeen door een thans afgeschaft versterfregt worden geregeld.

Rotterdam 25 November 1839.

3. Een aan een gesticht verleend octrooi, inhoudende eene speciale vergunning of privilegie om de door de aldaar verpleegden nagelaten goederen in zekere gevallen te mogen benaderen, bevat niets anders dan een exceptioneel erfregt; voor de toepassing daarvan kunnen derhalve uitsluitend in aanmerking komen de wetsbepalingen, welke op het tijdstip van het overlijden van den erflater van kracht waren.

N.-Holland 19 April 1858, bev. *b* Amsterdam 9 Junij 1857. — Het gold in casu het octrooi door de Staten van Holland en West-Friesland den 9 Julij 1704 aan de diaconie der Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam verleend. De Regtbank nam aan dat dit octrooi vóór de armenwet van 1854 noch als uitdrukkelijk afgeschaft, noch als stilzwijgend vervallen kon worden beschouwd, en het octrooi, door die wet afgeschaft, niet kon worden toegepast op erfenissen van personen, die vóór die wet in het weeshuis opgenomen waren, doch ná hare invoering zijn overleden.

4. Daargelaten de vraag, of art. 4 A. B. voor den wetgever evenzeer als voor den regter verbindend is te achten, wordt door de uitlegging dat de octrooijen bij art. 54 afgeschaft zijnde, zeker geprivilegieerd erfregt niet meer geldende is ten opzigte eener na de invoering dier wet opengevallen nalatenschap, — aan de wet van 28 Junij 1854 geene terugwerkende kracht gegeven, noch worden verkregen regten daardoor

verkort, als zijnde het uit meergemeld octrooi voortvloeijende erfregt afhankelijk, onder anderen, van de voorwaarde, dat op het tijdstip van het overlijden het privilegie nog zou gelden.

b Amsterdam 9 Junij 1857; — cf. N.-Holland 19 April 1858.

5. De nalatenschap van zekere in Ned. Oost-Indië in 1642 (en alzoo vóór de invoering van het Oost-Indisch erfregt in 1661) overleden minderjarige, welke onder de oppervoogdij der Amsterdamsche weeskamer stond, wordt beheerscht door het Hollandsch versterfregt volgens het plakkaat van 1599. Dat versterfregt is die nalatenschap, welke nimmer werd aanvaard, steeds blijven beheerschen. Dat plakkaat liet, bij ontbreken der ééne lijn, accres op de andere toe.

a Z.-Holland 21 Februarij 1859, bev. 's Gravenhage 8 September 1857.

6. Al wordt de wettigheid der erkenning, gedaan vóór de invoering van ons Burg. Wetb., teregt naar het Fransche regt beoordeeld, zoo moet de regeling der nalatenschap aan het tegenwoordig regt worden getoetst, wanneer de moeder onder vigueur van dit laatste regt is komen te overlijden.

Drenthe 3 November 1866.

7. De kinderen verkregen volgens het costumier regt in de meijerij van 's Hertogenbosch bij den dood van den eersten hunner ouderen, onmiddellijk het erfregt in de nalatenschap der aflijvigen, even als de overblijvende der conthoralen naar costumier regt op hetzelfde oogenblik het tochtregt van die nalatenschap erlangde; dit erfregt der kinderen, hoewel onvruchtbaar zoo lang de tocht met de erfelijkheid of proprieteit niet was vereenigd, en hoezeer in geval van overlijden vóór den tochtenaar ten behoeve van eenen opvolgenden graad wordende opgelost, was desniettemin van dat oogenblik door gezegde costumen gewaarborgd en stelde dus voor hen een verkregen regt daar, en wel zoodanig, dat zij gezegd werden met vollen regte tot die goederen gekomen te zijn, wanneer de overblijvende der ouderen goedvond van zijn tochtregt te hunnen voordeele af te zien, en zoodoende de tocht met de proprieteit werd vereenigd.

N.-Braband 6 April 1841, verniet. Eindhoven 24 Februarij 1840, Concl. contr.

8. Hoewel volgens het costumier regt de meer verwijderde bloedverwanten des eerstoverledenen tot deszelfs nalatenschap konden geregtigd worden, verkregen zij bij het overlijden van den eerststervenden geen ander regt, dan dat, hetwelk de costumen hun bij den dood des tochtenaars onder zekere voorwaarden verzekerden, hetgeen dus, wel verre van te zijn een verkregen regt, niets anders was dan eene onzekere verwachting, die met de wet, welke haar gaf, staan of vallen moest, en zelfs bij de voortwerkende kracht dier wet afhankelijk bleef van drie omstandigheden, namelijk of bij den dood des tochtenaars kinderen des eerstoverledenen zouden bestaan, of deze afstammelingen zouden nalaten, en of de tochtenaar zijn tochtregt al dan niet aan zijne kinderen zoude hebben afgestaan.

N.-Braband 6 April 1841, verniet. Eindhoven 24 Februarij 1840, Concl. contr.

9. Volgens de costumen, usantiën en landregten der vrijheid van Oirschot, verstierven de goederen op de kinderen; deze konden den langstlevenden echtgenoot de eene helft dier goederen afdeelen, om daarmede naar welgevallen te handelen, terwijl de andere helft door den langstlevenden echtgenoot in tocht werd bezeten. Indien echter de kinderen, zonder descendenten achter te laten, vóór dat tocht en erfelijkheid vergaderd waren, d. i. vóór den tochtenaar kwamen te overlijden, werden zij geacht van die goederen nooit eigenaars te zijn geweest. In geval derhalve bij deeling aan de kinderen de bloote eigendom dier goederen werd toebedeeld, hadden zij daarop geen onvoorwaardelijk en transmissibel regt, maar slechts eene hoop, waarvan de verwezenlijking afhing van de voorwaarde dat zij den langstlevende hunner ouders overleefden; hij die in de regten van een der kinderen is getreden, heeft alzoo op de goederen geene aanspraak.

Eindhoven 12 Julij 1847.

10. Het regt van devolutie, vroeger in de stad en meijerij van 's Hertogenbosch vigerende, is niet van kracht, wanneer de eerststervende der echtgenooten, welke onder het volledig bestaan der costumen waren gehuwd, na de invoering van het Wetb. Nap. ingerigt voor het Koningrijk Holland, is overleden.

's Gravenhage H. G. 25 Januarij 1837, bevest. 's Hertogenbosch 1^n^ a. 2 Junij 1835.

11. De fundatie-brieven van openbare gestichten van vroegeren tijd, op de grondslagen berustende, dat al wat de in die gestichten opgenomen personen bezitten, of tijdens hun verblijf daarin erven, onder voorbehoud van het vruchtgebruik daarvan ten hunnen behoeve, aan het gesticht zal komen, zijn alsnog van kracht en toepasselijk.

a H. R. 29 November 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 14 Februarij 1844, waarbij was bev. Leiden 13 December 1842.

12. Door de bepaling van art. 3 van het Kon. besl. van 24 Februarij 1809, houdende invoering van het Wetb. Lod. Napoleon en de daarmede in het algemeen corresponderende latere introductieve bepalingen der nieuwe wetgeving, zijn niet ingetrokken de octrooijen, in vroegere tijden aan diaconiën verleend, ten opzigte van de regten, aan die huizen op de na te laten goederen hunner gealimenteerden toegekend; in casu het octrooi door de Staten van Holland en West-Friesland op 10 October 1780 aan regenten van het St. Pieters gast- en pesthuis te Amsterdam verleend. Door de afschaffing eener algemeene vroegere en de in de plaatsstelling eener nieuwe algemeene burgerlijke wetgeving, behooren geenszins als afgeschaft en vernietigd te worden beschouwd alle bijzondere vergunningen en voorregten van burgerlijk regt, om meer bijzondere redenen aan bijzondere instellingen of bijzondere personen vroeger door de souvereine wetgevende magt gegeven, vermits eene latere algemeene wetgeving niet van zelve derogeert aan dergelijke bijzondere vergunningen; tot zoodanige derogatie of wijziging wordt de uitdrukkelijke bijzondere wilsverklaring des wetgevers vereischt, daar anders het bijzondere, even als vroeger, nevens het algemeene als exceptief blijft bestaan.

H. R. 24 April 1846, Concl. conf. Adv.-Gen. die tevens de vraag of het hier een erfregt gold, onderzocht en toestemmend beantwoordde, — verw. de cass. tegen N.-Holland 29 Mei 1845, waarbij tevens (in strijd met de concl. van het O. M.) is beslist, dat voor de verbindbaarheid van dergelijke octrooijen niet werden gevorderd de voorafgaande afkondigingen, noch het interinement bij de regterlijke magt, — en bev. *b* Amsterdam 13 November 1843. — 's Gravenhage H. G. 11 Mei 1838. — H. R. 26 Januarij 1849, Concl. conf., verw. de cass. tegen N.-Holland, waarbij was bev. Amsterdam 20 Mei 1846, omtrent het octrooi door voormelde Staten op 24 December 1706 aan het Luthersch diaconieweeshuis te Amsterdam verleend. — Amsterdam 27 Februarij 1843, ten aanzien van het octrooi door dezelfde Staten aan het burgerweeshuis van Amsterdam verleend, bepalende o. a. dat aan dat weeshuis het regt werd gegeven, om de geringe middeltjes, welke de kinderen, die zullen opgenomen worden, vóór den tijd hunner inneming, òf eigen, òf aanbestorven mogen zijn, te blijven behouden. — N.-Holland 16 Januarij 1845, vern. Hoorn 20 September 1843, ten opzigte van het octrooi van het weeshuis te Landsmeer van 22 Junij 1765. — 's Gravenhage H. G. 2 Mei 1838, met betrekking tot het R. C. armenkantoor en het huiszittenhuis te Amsterdam.

13. De bepaling voorkomende in de stichtingsbrieven der fundatie St. Anna-Aelmoeshuis te Leiden, van den jare 1507, bij ordonnantie der stad Leiden, van den jare 1508 bevestigd: «dat al het goed, dat de arme maechden ofte »vrouwen, in het huis comende, met haar bren»gen ende winnen, ofte dat zij luiden komen »te erven nemen, terwijl sij daar sullen sijn, »hoe 't selve aancomende is, nae haere doot, »den voorschreven huysen sal aancomen, zon»der iet wes te mogen geven of maecken, alsoo »dezen huyse niet uit en erft, reserverende »nochtans, aan haerluyden, het usufruct van »dien,» heeft ten gevolge dat, dadelijk na de opneming der verpleegde, de bloote eigendom op het gesticht is overgegaan, en alzoo bij haren dood alleen vereeniging plaats heeft van het vruchtgebruik aan de verpleegde toekomende, met den blooten eigendom des gestichts; die dadelijke afstand van hetgeen zij had, en haar, gedurende hare verpleging, moest aankomen, is niet une institution contractuelle, geen beding over na te laten goederen, maar een dadelijke afstand; geen verboden pactum de hereditate viventis. De aangifte vóor het regt van successie brengt hierin geene verandering te weeg.

H. R. 9 November 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 14 Februarij 1844, waarbij was bev. Leiden 13 December 1842.

14. De octrooijen waarbij op daartoe ingediend verzoek, door de bevoegde magt aan den verzoeker voor zich of voor eene bepaalde instelling, privilegie werd toegekend, afgeschaft zijnde door art. 54 der wet van 28 Junij 1854, is het geprivilegieerd erfregt bij octrooi der Staten van Holland en West-Friesland van 9 Julij 1704 aan de diaconie der Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam verleend, niet meer geldende ten opzigte van eene na de invoering dier wet opengevallen nalatenschap.

b Amsterdam 9 Junij 1857; — cf. N.-Holland 19 April 1858.

15. Indien volgens de bepalingen van een mutueel testament, door echtgenooten in 1781 gemaakt, bij het overlijden van den langstlevende hunner, de nalatenschap van den eerstoverledene hunner moest worden geërfd door hen, welke bij het overlijden van den langstlevende zouden bevonden worden aan den eerstgestorvene het naast in den bloede te bestaan, dan kan de nalatenschap van den eerstgestorvene (de helft des gemeenen boedels uitmakende) niet geacht worden eerder dan met het overlijden des langstlevenden (op den 27 Julij 1827 voorgevallen) te zijn opengevallen, zonder tot het tijdstip van des eerstoverledenen dood te kunnen teruggebragt worden. Gevolgen ten opzigte van de verjaring, in casu tegen den Staat.

b H. R. 9 November 1860, Concl. conf.

16. Onder het Oud-Hollandsch regt erfde de ééne lijn alles, bij ontbreken der andere lijn. Geregtigdheid aangenomen bij gemis van blijk van meerdere of betere regthebbenden.

Z.-Holland 21 Februarij 1859, bev. 's Gravenhage 8 September 1857.

17. Naar Oud-Hollandsch regt moet de ingestelde erfgenaam reeds bij den dood des erflaters geacht worden den blooten eigendom te hebben bekomen, hoewel hij eerst tot de nalatenschap geroepen is, nadat een ander zal overleden zijn, wien titulo legati het vruchtgebruik van al de goederen gegeven is.

N.-Holland 27 October 1870.

18. Een inboorling van Madura heeft, ingevolge art. 884 B. W. en art. 5 Alg. Bep. van wetgeving voor Nederlandsch Indië, erfregt in Nederland.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

19. Waar eene vordering ter zake van erfregt, in casu de eisch van eenen zich noemenden vruchtgebruiker, aan wien echter niets was gegeven dan de periodieke uitkeering van een jaargeld, dus een jaarlegaat, door de erfgenamen *persoonlijk* uit te keeren, is gegrond op het feit dat de erflater was burger van Suriname, en ten processe daartoe alleen het onvoldoend bewijs is bijgebragt dat de erflater zich in zijne uiterste wilsbeschikkingen als koopman, wonende te Paramaribo, qualificeerde (hoezeer evenmin vaststaat dat het Nederlandsch regt van toepassing is), moet de eischer zonder verder onderzoek ongegrond verklaard worden.

Amsterdam 22 December 1868. — In anderen zin *a* N.-Holland 10 Februarij 1870, waarbij werd overwogen dat de woonplaats des erflaters door de eischeres als positief voldoende in het geding is gebragt, om een onderzoek naar haar beweren dat het regt der kolonie toepasselijk is, toe te laten, door de qualificatie aan het hoofd harer dingtalen (dat haar man was) «in leven »koopman te Paramaribo,» en door de overlegging der aldaar verleden testamenten, waarin de testateur zich noemt «koopman, wonende te »Paramaribo.»

20. Een traktaat, houdende wederkeerige opheffing van het jus detractus en van de gabella hereditatis, sluit stilzwijgend in zich het regt der ingezetenen van het land, waarmede zoo-

danig traktaat is gesloten, om hier te lande te erven.

Z.-Holland 26 Mei 1852, bev. Brielle 21 Februarij 1851.

21. De vreemdelingen in ons vaderland waren in het algemeen, en wel meer bijzonder volgens het Drentsche Landregt, niet van het regt om bij erfopvolging te verkrijgen, uitgesloten, al mogt dit ook vroeger onder de Grafelijke Regering in sommige oorden van hetzelve het geval zijn geweest; speciaal waren de ingezetenen van het Koningrijk Hannover in 1836 bevoegd om hier te lande bij erfopvolging te verkrijgen.

Drenthe 10 Junij 1840.

22. Door de vereeniging van de Rijnprovinciën met den Pruissischen Staat hebben in die provinciën opgehouden van kracht te zijn art. 11, 726 en 912 C. N. en is daarvoor in de plaats getreden het algemeene in Pruissen geldend grondbeginsel, vervat in § 40 van den 12ⁿ titel van het Iᵉ gedeelte van het Alg. Pr. Landregt, bepalende dat, voor zooverre inwoners van Pruissen het verwerven van erfenissen of makingen in vreemde Staten naar de wetten van deze voor onbevoegd gehouden worden, in zooverre ook inwoners van diezelfde Staten onbevoegd zijn om van Pruissische onderdanen erfenissen en makingen te verwerven; uit welke bepaling voortvloeit dat in den regel ieder vreemdeling bevoegd is om in Pruissen bij versterf of uit kracht van uitersten wil te erven, en daarop slechts uitzondering bestaat voor den vreemdeling, in wiens land een Pruissisch onderdaan niet wederkeerig diezelfde bevoegdheid heeft.

Maastricht 30 April 1864.

23. Zoowel uit den geest der wetgevingen van Nederland en van Pruissen, als uit het traktaat van 16 Junij 1817 (Sb. 1821, nº 11) tusschen die Staten gesloten, vloeit voort dat de ingezetenen van het eene Rijk bevoegd zijn in het andere bij erfregt te verkrijgen. Dit geldt nog meer bepaald ingevolge de bondsconstitutie voor het tot den Duitschen Bond behoorende gedeelte van het Hertogdom Limburg.

Maastricht 30 April 1864.

24. De Nederlandsche wetgever heeft ten opzigte van de bevoegdheid van vreemdelingen om in Nederland te erven, of bij uitersten wil te verkrijgen, het beginsel aangenomen van wederkeerigheid van natie tot natie, en niet dat van bijzonder geval tot bijzonder geval.

Maastricht 30 April 1864. — Anders Limburg 21 Februarij 1859, bev. Maastricht 19 Maart 1857, en beslissende dat een Belg niet bevoegd is hier te lande te erven in een geval waarin de plaatsvervulling is toegelaten, wanneer deze voor hetzelfde geval in België niet bestaat.

25. De vreemdeling, die in Nederland als erfgenaam in regten optreedt, moet bewijzen, dat een Nederlander in het land van hem, vreemde, in omgekeerd geval, ook zou kunnen erven; met dat gevolg, dat de regter niet is verpligt ambtshalve bij zijne beslissing te overwegen, welk regt ten aanzien van het erfregt van een Nederlander in het land van dien vreemde geldend is. Indien bij gemis daarvan de eischers in eersten aanleg niet-onvankelijk verklaard zijn, doch in hooger beroep dat bewijs leveren en wel door eene verklaring, afgelegd door beëedigde regtsgeleerden, ten overstaan van den substituut-opperregter van het graafschap Inverness in Schotland, — dan kan de gedane eisch alsnog worden toegewezen.

Z.-Holland 28 December 1846, omtrent het eerste punt bev. Gorinchem 28 Junij 1845.

26. Al mogt hier te lande oudtijds regtens zijn geweest dat de vijand niet erft, dan nog konde hij, zoo geen ander aanvaard had, en noch de fiscus, noch een ander zich de nalatenschap had toegeëigend, na den vrede zijne regten doen gelden.

a Z.-Holland 21 Februarij 1859; — cf. 's Gravenhage 8 September 1857.

27. Eene moeder kan geen aanspraak maken op de successie van een in bloedschande geboren kind.

Zierikzee 23 Junij 1856.

28. Volgens Chineesche gebruiken zijn kinderen van het mannelijk geslacht, buiten huwelijk verwekt, als wettige erfgenamen te beschouwen. Een erkende natuurlijke zoon is mitsdien veeleer als een wettige erfgenaam in de regte nederdalende lijn aan te merken, dan als een vreemde.

Batavia R. v. J. 10 November 1854.

29. Al zoude ook, volgens het Mahomedaansche regt, de Mahomedaansche moeder in Indië geene aanspraak kunnen maken op de nalatenschap van haar, met hare toestemming, in de Christelijke godsdienst opgevoed kind, is zij nogthans geregtigd tot de in Nederland opengevallen nalatenschap van haar erkend natuurlijk kind.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

30. Volgens het Wetboek Lodewijk Napoleon erfden kinderen in onecht geboren, van hunne moeder op gelijke wijze als wettige kinderen.

a Assen 11 Januarij 1864.

31. Opdat de ouders naar de wet erfregt kunnen verkrijgen op de nalatenschap hunner erkende natuurlijke kinderen, moet die erkenning hebben plaats gehad vóór het overlijden der kinderen; in het algemeen toch kunnen gebeurtenissen later dan het overlijden voorgevallen, op de wettige erfopvolging van geen den minsten invloed zijn.

H. R. 9 Februarij 1855, Concl. conf.

32. De langstlevende der ouders van een natuurlijk erkend kind, dat zonder nakomelingschap is overleden, is geregtigd tot diens geheele nalatenschap, met uitsluiting van de bloedverwanten van den overledene der ouders.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

33. Brieven van legitimatie, door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië verleend aan den vader voor zijn door hem aan eene inlandsche vrouw verwekten zoon, geven aan de moeder geene regten op de nalatenschap van den gelegitimeerde.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

34. In het jaar 1719 was uit kracht van het toen in Noord-Holland vigerend plakkaat van 1599, de man aldaar, bij het overlijden van zijne huisvrouw, haar erfgenaam, voor zoover zij geene bloedverwanten of regtverkrijgenden naliet.

Z.-Holland 28 Junij 1858, in dit opzigt bev. 's Gravenhage 21 November 1856.

35. Van den langstlevenden echtgenoot, die krachtens art. 879, al. 2 B. W. tot de erfenis geroepen wordt en als zoodanig tot uitkeering

van een nagelaten saldo van rekening in regten ageert, kan niet het bewijs worden gevorderd dat de overledene geene wettige of natuurlijke bloedverwanten heeft nagelaten.

a H. R. 30 November 1849, Concl. conf.

36. De langstlevende echtgenoot die krachtens art. 879, nº 2 B. W. tot de erfenis wordt geroepen, behoeft niet van de Rb., waar het sterfhuis gevallen is, vooraf vergunning verkregen te hebben om zich in het bezit der nalatenschap te stellen. Art. 546 B. W. is in cas van art. 879, al. 2 buiten toepassing, dewijl bij eerstgenoemd artikel alleen is voorzien in het geval dat aan eenen afwezige wiens bestaan onzeker is, eene nalatenschap of een legaat is opgekomen, waarop anderen bij ontstentenis van den afwezige geregtigd zijn, terwijl in cas van art. 879, al. 2 B. W. juist de nalatenschap is opgekomen aan den presenten persoon van den langstlevenden echtgenoot, die van zelve, wanneer zich geene nadere geregtigden opdoen, in de regten des overledenen is opgetreden, en die niet kan verpligt zijn om het negatief bewijs te leveren der non-existentie van nadere geregtigden, daar de wet dit niet oplegt, maar hier veeleer gelden moet de regel: «Non »esse et non apparere in jure sunt synonima.»

a H. R. 30 November 1849, Concl. conf.

37. Het bewijs, dat men in de regten van den primitieven erfgenaam van den erflater is getreden, is voldoende om tot de nalatenschap van dezen laatste geregtigd te zijn, zoodat daardoor de graad van bloedverwantschap buiten aanmerking kan blijven.

b Amsterdam 28 Junij 1848.

38. Zie over eene questie van erfregt in verband met eene in 1789 opgemaakte akte van één kindschap en één broederschap, bepalende dat de kinderen uit meerdere vrouwen van een man geboren, allen zoo onderling als ten opzigte van de vrouwen huns vaders (hunne moeder en stiefmoeder respectief) zullen worden beschouwd als van één bed.

Drenthe 15 September 1866.

39. Er valt bij het verwerpen eener erfenis niet aan regt van aanwas te denken, indien één der twee gevallen bestaat, welke bij art. 1106 B. W. zijn opgenoemd; indien derhalve een ab intestato overleden persoon als eenige geroepene tot zijne nalatenschap heeft nagelaten zijne moeder en twee zusters, doch deze laatsten de erfenis verwerpen, dan moeten de kinderen van die verwerpende zusters, welke zij reeds tijdens het openvallen der nalatenschap hadden, uit eigen hoofde tot de verworpen aandeelen komen, en kan de moeder die niet door aanwas verkrijgen.

b H. R. 16 Mei 1856, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 11 Mei 1855.

40. De bepalingen der tegenwoordige wetgeving laten niet toe akten van bekendheid als bewijsmiddel van erfregt aan te nemen, hetgeen alleen bij art. 127 B. W., om het sluiten van huwelijken gemakkelijk te maken, bij wege van uitzondering is toegelaten.

b N.-Holland 20 Maart 1851, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 6 Februarij 1852.

41. Het bewijs van het erfregt kan even goed worden geleverd in de actio familiæ erciscundæ, als in de hereditatis petitio.

Leiden 24 September 1850.

42. Aan eene criminele vervolging, gerigt tegen eenen testamentairen erfgenaam, ter zake dat hij den erflater zoude hebben omgebragt, en in welke tegen denzelven reeds een bevel van gevangenneming is verleend, kan dezelfde kracht worden toegekend als aan een civiel regtsgeding, in hetwelk de erfgenamen ab intestato de bestaanbaarheid van het testament betwisten, te dien effecte dat de testamentaire erfgenaam geen regt heeft om in dien stand van zaken de ontzegeling der nalatenschap te vorderen.

Sneek Kgd. 11 Februarij 1840.

§ 2.

43. Naar het Overijsselsche landregt, waarnaast als aanvulling het Romeinsche regt moest gelden, behoeft een derde, aan wien eene verpligting is opgelegd (het verleenen van zitplaatsen in eene kerk), welke moet worden geregeld naar de keuze der gezamenlijke erfgenamen van eenen erflater, niet aan de hem opgelegde verpligting te voldoen, indien slechts de keuze of de vordering door eenige dier erfgenamen is ingesteld.

Drenthe 16 April 1842.

44. Het beginsel bij art. 880 B. W. vastgesteld, is alleen van toepassing op goederen tot de nalatenschap behoorende. — Ten aanzien der erfgenamen van den in gemeenschap van goederen overleden man is dat beginsel alleen op het regt tot de onverdeelde helft des gemeenschappelijken boedels, doch op geene bijzondere goederen toepasselijk, alvorens bij scheiding is uitgemaakt, welke goederen tot de nalatenschap behooren, terwijl ook dan zelfs, blijkens de toegekende vordering bij art. 881 B. W., daaruit het regt niet volgt, om eigendunkelijk de goederen aan den bezitter te ontnemen.

Utrecht 20 Mei 1853.

45. De rekenpligtigheid van een ambtenaar is eene personele verpligting, die alleen op zijne erfgenamen, welke in zijne regten treden, kan overgaan, maar nimmer op zijne weduwe, die geene erfgename is, krachtens de huwelijks-gemeenschap kan worden toegepast; zij kan eerst na de afsluiting der rekening genoodzaakt worden om haar aandeel in het nadeelig slot, zoo dit bestaat, als eene schuld der gemeenschap te voldoen.

Drenthe 2 Junij 1849, vern. *c* Assen 24 Januarij 1848. — cf. Roermond 19 October 1854, waarbij de erfgenamen van een overleden gemeente-ontvanger ontvankelijk zijn verklaard in eene reconventionele vordering tegen den eisch tot rekening en verantwoording.

46. De erfgenaam van een rekenpligtig ambtenaar is niet slechts verbonden tot het bedrag van den door zijn auteur gestelden borgtogt, maar tot betaling gehouden even als ten aanzien van andere schulden.

H. Geregtsh. N. I. 24 April 1854.

II.

47. De vordering tot het doen van rekening en verantwoording van een erfdeel aan den eischer competerende, en tot af- en overgifte van hetgeen na het sluiten der rekening aan den eischer zal blijken te competeren, is (ofschoon men voor die actie andere, meer met haar doel strookende bewoordingen, had kunnen bezigen) eene petitio hereditatis. De eischer kan niet als

calculatief bedrag der opgevorderde nalatenschap, eene vaste som bepalen voor het geval van nalatigheid des gedaagden in het doen van rekening, en kan evenmin de overschrijving van welligt op het Grootboek ingeschrevene kapitalen vorderen.

N.-Holland 29 Junij 1842, omtrent het eerste punt bev. Hoorn.

48. De vordering des erfgenaams tot afgifte van gelden, in de nalatenschap gevonden, is noodzakelijk eene petitio hereditatis. De houder kan de afgifte niet weigeren, op grond dat hij in de betrekking van den overledene is opgevolgd, wanneer het niet blijkt dat die gelden veeleer aan de qualiteit dan aan den persoon zijn toevertrouwd. Hij is ontvankelijk in het bewijs, dat hij de gelden heeft afgegeven aan den persoon, die hem daartoe door den erflater is aangewezen.

a Amsterdam 8 Januarij 1850.

49. De hereditatis petitio van art. 881 B. W. kan men instellen, niet alleen op grond van erfregt, maar ook op grond van een aankoop van erfregt.

Assen 23 Maart 1846.

50. Het arrest waarbij eene vordering tot nietig-verklaring van een testament en tot afgifte der nalatenschap voor het geheel is toegewezen, moet worden vernietigd, wanneer blijkt, dat nog anderen dan de eischers tot de nalatenschap geregtigd zijn.

H. R. 17 October 1862, Concl. conf.

51. Onder de tegenwoordige (met afwijking van de Romeinsche) wetgeving de pluris petitio niet met nietigheid bedreigd zijnde, zoo vloeit daaruit voort, dat een erfgenaam voor een gedeelte der nalatenschap in zijne actie ontvankelijk is, al heeft hij meer gevorderd dan waarop hij aanspraak heeft. In dit geval moet de eisch hem slechts in zooverre worden toegewezen, als hij tot de nalatenschap geregtigd is.

Maastricht 26 October 1848.

52. De actie tot verkrijging van erfenis kan niet door een erfgenaam ingesteld worden, die beweert dat zijn erflater het toezigt over zekere onroerende goederen aan den gedaagde of diens auteur heeft toevertrouwd, en dat dit beheer ook bij laatstbedoelde gebleven is.

Zeeland 6 November 1860.

53. Een erfgenaam kan niet het aandeel zijner mede-erfgenamen reclameren, op grond dat het regt van laatstgemelden, om de nalatenschap te vorderen, door verjaring is te niet gegaan, wanneer die verjaring eerst hangende het geding is vervuld.

c Maastricht 5 Junij 1851.

54. De hereditatis petitio is ontvankelijk tegen de zoodanigen, die niet slechts onder den titel van erfgenaam bezitten, maar ook inderdaad mede-erfgenamen zijn.

Assen 23 Maart 1846.

55. De algemeene aanduiding der personen, tegen welke de regtsvordering tot verkrijging eener erfenis (hereditatis petitio) kan worden gerigt, gedoogt geene onderscheiding tusschen de bezitters der nalatenschap, onder den titel van erfgenamen bij versterf, en gelijke bezitters, onder den titel van bij uitersten wil benoemde erfgenamen; — derhalve is de hereditatis petitio, geïnstitueerd door eenen erfgenaam ex lege, tegen eenen erfgenaam ex testamento, zeer zeker ontvankelijk; deze laatste, ofschoon bevoegd kunnende zijn om de regtsvordering ten principale te bestrijden, is echter niet geregtigd om a limine litis tot niet-ontvankelijkheid dier vordering te concluderen.

H. R. 1 October 1852, Concl. contr. vern. Friesland en het hierbij bev. vonnis Sneek 27 Februarij 1850.

56. Wanneer drie der erfgenamen ab intestato van eene gehuwde vrouw, wier man hare nalatenschap als erfgenaam heeft aanvaard krachtens een testament waarbij zij hem tot universelen erfgenaam instelde, eene regtsvordering te zamen instellen tegen dien man, waarbij zij vragen de nietig-verklaring van dat testament, in ieder geval de verklaring, dat die man uit dat testament geen regt van erfgenaamschap kan ontleenen, en eindelijk ook afgifte, voor zoover aangaat hunne aandeelen, van de betrokken nalatenschap enz., — kan die vordering niet niet-ontvankelijk verklaard worden, omdat de vierde en éénige buiten hen bestaande mede-erfgenaam ab intestato niet door hen in het geding is gebragt. Deze regtsvordering moet geacht worden eene hereditatis petitio te zijn.

Alkmaar 26 November 1863.

57. De vordering bij die tot nietig-verklaring van een testament, om eene nalatenschap over te laten aan en in het bezit te stellen van hen, die bij te-niet-doening der erfstelling zullen blijken als erfgenamen ab intestato daartoe geregtigd te zijn, kan in regten niet opgaan; daar ook bij toewijzing dier vordering de nalatenschap zoude blijven in het bezit van de geïnstitueerden, tegen wie daarna nog eene actie tot uitkeering zoude moeten worden ingesteld.

N.-Holland 31 Maart 1853.

58. Ook dan wanneer een executeur over eene nalatenschap met regt van bezitneming mogt zijn benoemd, volgt hieruit niet, dat de erfgenamen niet als bezitters zouden moeten worden beschouwd, of de teruggave van goederen, waarvan zij in het feitelijk bezit zijn, van hen niet zoude kunnen worden gevorderd.

N.-Holland 21 September 1848, vern. Amsterdam 29 Junij 1848.

59. De hereditatis petitio, ingesteld tegen hem, die reeds vóór de dagvaarding heeft opgehouden executeur te zijn, en alzoo regtens het bezit der goederen verloren heeft, is niet-ontvankelijk.

N.-Holland 27 Maart 1856, Concl. contr. vern. *a* Amsterdam 13 April 1853.

60. Na verloop van 30 jaren kan de erfgenaam, die reeds aanvaard heeft en daardoor in het bezit der nalatenschap is gekomen, tegen de actie tot opvordering der nalatenschap, zoowel als tegen die tot scheiding en deeling derzelve, de praescriptie tegenwerpen.

b Amersfoort 12 April 1850.

61. Hij die eene erfenis opvordert, is in geval van contestatie, verpligt te bewijzen dat zijn erflater dezelfde persoon is als degene wiens goederen door den gedaagde bezeten en beheerd worden. Toelating om dat bewijs door alle wettige bewijsmiddelen te staven ten aanzien van een erflater die in 1623 geboren is.

Hoorn 18 December 1850.

62. Hij die de hereditatis petitio instelt tegen eenen derden houder van roerend goed, moet bewijzen, dat dit goed tot de nalatenschap behoort.

a H. R. 22 April 1853, Concl. conf.

63. Bij de petitio hereditatis is eene veroordeeling in solidum niet op de wet gegrond.

Rotterdam 25 October 1871.

64. Opvordering eener nalatenschap op grond dat de voormalige weeskamer te Delft door de weeskamer te Batavia, als boedelberedderaarster der nalatenschap van C. E. en als oppervoogdes van F. E. is gemagtigd om verschillende gelden voor F. E. te beheeren, en eischers van dezen zijn erfgenamen, — ingesteld tegen de weeskamer te Batavia en tegen commissarissen, belast met de likwidatie der voormalige weeskamer te Delft. Interventie door twee verschillende families, mede bewerende tot de nalatenschap geregtigd te zijn. Toewijzing der vordering aan de eerste interveniënten.

's Gravenhage 18 Januarij 1853.

65. Om aanspraak te maken op de genotene vruchten, is men verpligt te bewijzen, dat dit genot is geweest te kwader trouw.

c Maastricht 5 Junij 1851.

66. Hij die te goeder trouw het aan een ander competerend erfdeel bezeten heeft, is niet tot uitkeering van de verkregene vruchten gehouden.

N.-Holland 29 Junij 1842. — Tiel 1 April 1842, bij opvordering van een enkel perceel.

ERFPACHT.

I.

1. Onder het bestaan van den Code Napoleon waren erfpachten, bekend onder den naam van emphytéose, in regten geldig.

Maastricht Arb. 18 September 1862.

2. Bij den C. N. zijn erfpacht en bail à locatairie perpétuelle wel niet bekend, doch ook in geenen deele verboden. Als zoodanig is echter niet te beschouwen eene huur en verhuur waarbij bepaald is, dat de overeenkomst niet zal eindigen zoolang de gebruiker de bedongen zeer geringe pachtsom blijft betalen.

b Gelderland 4 Februarij 1846.

3. Het karakter van eene erfpacht aangegaan in 1825 is reëel.

Maastricht Arb. 18 September 1862.

4. De uitgifte van schorren, met last van bedijking en tegen genot, gedurende 32 jaren, van die schorren door de concessionarissen, mits aan den uitgever betalende een vasten pachtprijs gedurende de twee jaren der bedijking, een evenredigen pachtprijs voor het bedijkte en eene vaste som voor al het onbedijkte, stelt niet daar eene gewone overeenkomst van huur of pacht, noch een gemengd contract van pacht, met huur van werk of diensten, maar wel eene erfpachtgunning (emphytéose).

Zeeland 8 Februarij 1842.

5. Ofschoon de definitie van erfpachtsregt, zoo als die in art. 767 B. W. gevonden wordt, slechts spreekt van het voldoen eener jaarlijksche pacht, volgt daaruit echter niet, dat het strijdig met de wet zoude zijn, te bepalen, dat, bij de daarstelling van eene erfpacht, behalve de jaarlijksche pacht, eene aangewezen som in eens zal voldaan worden.

Haarlem 12 September 1843.

6. Het afstaan van rietvelden voor den tijd van dertig jaren, onder bepaling dat de pachter gehouden is die gronden te greppen, te slooten, in bedden te leggen, te bepoten en te beplanten, om ze na expiratie van de pacht in dier voege bepoot en beplant weder op te leveren, schijnen eerder met eene erfpacht dan met eene gewone huur overeen te komen. Bijkomende omstandigheden bevestigende het bestaan van erfpacht.

Breda 6 April 1858.

7. Eene overeenkomst waarbij de eene partij (de Staten van Holland en West-Friesl. bij akte van 15 November 1591 aan het bestuur der stad Gorinchem) afstand heeft gedaan van het maalgeld en de belastingen, met de plaatsen en molens tot dat einde dienende, terwijl de andere partij zich heeft verbonden daarvoor eene jaarlijksche rente of pacht te betalen, vereenigt in zich al de kenmerken van het contract van erfpacht. Hoewel nu later, door eenen veranderden staat van zaken, de erfpachter het regt op het heffen van het maalgeld hebbe verloren, en daardoor zijn genot aanmerkelijk zij verminderd, zoo blijft hij echter, indien de goederen, waarop het onsplitsbaar regt van erfpacht is gevestigd, ten minste gedeeltelijk nog voorhanden zijn, onvoorwaardelijk verpligt de bepaalde erfpacht of rente in haar geheel te voldoen. Vrijwillige reductie der vordering.

Gorinchem 28 Januarij 1843.

8. Eene verpachting moet als erfpacht worden beschouwd, wanneer zij is gesloten voor den tijd v. 99 jaren, stedig en vast, tijdens de verpachting de op het goed staande pachthof is afgebrand, de pachter de na dien brand bestaande bouwstoffen moest overnemen doch eerst bij het eindigen van den touat betalen, voorts de pachter of zijne regtverkrijgenden op het gepachte goed eene nieuwe woning konden opbouwen, en de verpachter na verloop van den termijn van

99 jaren dien bouw zou kunnen overnemen tegen waardering, na korting van de waarde der bouwstoffen bij den aanvang der verpachting bevonden, en zelfs bedongen is, dat een nieuwe toust alsdan zou kunnen gegeven worden voor een dergelijk aantal jaren, en bijaldien de pachter een nieuwen bouw oprigtte, hij niet bevoegd zou zijn, dien buiten toestemming van den verpachter weder af te breken.

Maastricht Arb. 18 September 1862.

9. Uitgiften van woeste en onbebouwde gronden, in casu in 1774 door de voormalige heeren van Loon- op Zand aan de ingezetenen hunner heerlijkheid, zonder tijdsbepaling, tegen eene jaarlijksche retributie gedaan, bezitten niet het karakter van onherroepelijkheid of onopzegbaarheid.

'sHertogenbosch .... Junij 1856 (16).

II.

10. Al kan naar het Geldersche landregt het regt van erfpacht door verjaring worden verkregen, dan nog kan, indien door den eischer de eigendom van een stuk land in verschil is bewezen, en bij de wederpartij zelve is erkend, het bewijs van het bloot bezit van de zijde des ged. gedurende meer dan 30 jaren, niet leiden tot het bewijs van het bestaan van een voorgewend regt van erfpacht.

b H. R. 3 Februarij 1843, Concl. conf.

11. Roggepachten konden onder de voormalige algemeene en costumiere regten door verjaring, en bepaaldelijk, naar luid van art. 22 der costuimen van de stad en lande van Cuyck, «door possessie over een derden deel van hon- »dert jaren» worden verkregen.

's Hertogenbosch 1ⁿ a. 19 October 1837.

12. Het regt van erfhuur of erfpacht, dominium utile, kon onder het Oud-Hollandsch regt door verjaring worden verkregen; daarvoor werd niets anders gevorderd dan dat het goed gedurende den bepaalden tijd als erfpachtsgoed was gebruikt geworden, te weten, dat voor dit gebruik voortdurend eene vaste jaarlijksche som was betaald geworden. Die verjarings-termijn, zijnde 33 jaren en 4 maanden, moet worden gerekend van de eerste betaling af.

Rotterdam 5 Junij 1861.

13. Het erfpachtsregt was onder vigueur der wet van 10 Januarij 1824 volgens de wet van 25 December 1824, en is onder vigueur van het Nederl. Burg. Wetb., door verjaring verkrijgbaar.

a Gelderland 9 Maart 1859; — cf. het vonnis a quo Arnhem 20 Mei 1858, waarbij die vraag niet uitdrukkelijk werd beslist, omdat in elk geval uit het aangevoerde geen bewijs zou voortvloeijen van de verkrijging van het erfpachtsregt.

14. Het bewijs van bezit van erfpachtsregt en verkrijging van dat regt door verjaring wordt voldoende geleverd door kwittantiën wegens betaalde erfpacht, over meer dan dertig jaren, afgegeven door den predikant als vruchtgebruiker der pastoralia, of door een der kerkvoogden, gevoegd bij een voortdurend, onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig bezit als erfpachter, gedurende gelijk tijdsverloop, en eene akte van cessie van zoodanig erfpachtsregt aan den gebruiker door zijne medeërfgenamen gedaan.

a Gelderland 9 Maart 1859, vern. Arnhem 20 Mei 1858.

15. Gehoudenheid tot betaling van zoogenaamde midde-winterpacht, wanneer bewezen is dat die pacht gedurende meer dan 30 achtereenvolgende jaren is opgebragt.

Assen 8 December 1851.

16. Eene overeenkomst van erfpacht, aangegaan onder vigueur der wet van 25 December 1824 (Sb. nº 78), houdende invoering der wetten van 10 Januarij deszelfden jaars (Sb. nis 13 en 14), is eerst dan als zoodanig regtsgeldig, wanneer die overeenkomst alleen voor eenen bepaalden tijd is aangegaan, en de regtstitel (tempore utili) in de openbare daartoe bestemde registers is overgeschreven.

Arnhem 25 October 1844.

17. De belofte van den eigenaar aan den persoon, die zich tijdelijk op zijn erf bevindt, dat hij hem dit in erfpacht zal uitgeven, geeft dezen niet het regt, zoolang die belofte niet is ten uitvoer gelegd, dit goed in zijn bezit te houden.

c Assen 14 Januarij 1856.

18. Volgens het landregt der vier bovenambten des Nijmeegschen quartiers kan het bewijs van vestiging van erfpachtsregt door vermoedens worden geleverd.

H. R. 29 December 1864, Concl. conf.

19. Het Keizerlijk decreet van 8 November 1810, aangaande de vernieuwing of erkenning van constitutieve titels, kan niet anders worden beschouwd dan als alleen betrekking hebbende op regten van privilegie of hypotheek, en niet op erfpachtsregten. De bepaling van den Code Civil, betrekkelijk de vernieuwing van constitutieve titels, stelt alleen een regt daar voor den crediteur om zijnen schuldenaar te noodzaken tot het vernieuwen van den titel.

Zeeland 12 April 1859, bev. Goes 1 Februarij 1858.

20. Bij gebreke van eenen constitutieven titel van erfpacht kunnen registers van een polderbestuur door de daartoe gestelde beambten gehouden, mits naauwkeurige, geregelde en van elders niet wedersproken opgaven bevattende, tot wettige bewijsmiddelen van den beweerd verschuldigden canon strekken.

Z.-Holland 8 Junij 1857.

21. Eene tienjarige vergelding eener schuldpligtigheid is op zich zelve niet voldoende om deze door verjaring te vestigen, noch om het regt van dengene, die haar betaalt, te qualificeren, en levert dus geen bewijs tegenover hem die als eigenaar vervallen-verklaring van het erfpachtsregt en betaling van achterstand vordert. Het beweerde erfpachtsregt resulteert evenmin uit eene akte van aankoop van meerdere perceelen, met vermelding dat een daarvan aan derden in erfpacht was uitgegeven.

Breda 27 April 1852.

22. Door het verstrijken van den termijn voor erfpacht bepaald, treedt de eigenaar in zijne volle regten terug, en er wordt eene uitdrukkelijke daad vereischt (niet stilzwijgend), om den erfpachter het genot bij voortduring te verzekeren.

Gelderland 31 Maart 1852.

23. De niet-betaling van de pacht door eenen erfpachter gedurende eene reeks van 30 jaren is op zich zelve niet voldoende om erfpacht bij verjaring tot eigendom te verheffen, omdat daardoor de titel van bezit niet is veranderd.

N.-Braband 25 Junij 1861, bev. 's Hertogenbosch 4 Mei 1860, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 26 Februarij 1864, Concl. conf.

24. De regelen omtrent ontbinding van overeenkomsten zijn niet toepasselijk op erfpacht, zoodat het erfpachtsregt alleen kan worden vervallen verklaard in de gevallen bedoeld bij art. 780 B. W.

a H. R. 3 Februarij 1865, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Utrecht Hof 14 Maart 1864, waarbij met vern. van Amersfoort 12 October 1863, is beslist dat het feit van brand- en turfplaggen met grondspeciën te hebben afgegraven, verkocht en vervoerd, de vervallen-verklaring van het erfpachtsregt niet behoort ten gevolge te hebben.

25. Zoolang de titel van aankomst niet is overgeschreven in de openbare daartoe bestemde registers, verkrijgt men geen zakelijk regt van erfpacht, maar bestaat slechts eene persoonlijke verbindtenis. In dit laatste geval kan op grond van wanbetaling der erfpachtsom geene vervallen-verklaring van het regt van erfpacht, maar moet volgens art. 1303 B. W. de ontbinding der overeenkomst gevorderd worden.

Tiel 12 Junij 1868.

26. De bepaling in eene akte van uitgifte van erfpacht in 1806 verleden, dat de erfpachter bij wanbetaling van de jaarlijksche erfpacht van zijn regt zal zijn vervallen, behoort onder de tegenwoordige Nederlandsche wetgeving gehandhaafd te worden.

Zeeland 12 April 1859, bevest. Goes 1 Februarij 1858. — *b* Utrecht 20 Februarij 1850, waarbij, op grond der stipulatie in de akte vervat, dat namelijk bij gebreke der betaling van de jaarlijksche pacht, de grondeigenaar zonder in verzuimstelling het regt zoude hebben om het contract voor vernietigd te houden, uit dien hoofde de vernietiging van een erfpachts-contract (onder vigueur van het C. N. gesloten) en vervallen-verklaring van erfpacht is uitgesproken.

27. Vermits in het Tielre- en Bommelrewaarder landregt niets is bepaald omtrent het vervallen van het erfpachtsregt bij niet-voldoening van den canon, daar waar dit landregt in vigueur was, en geene costumes deswege bekend zijn, moet daaromtrent gevolgd worden het Romeinsche regt, naar luid waarvan het erfpachtsregt, ten gevolge van wanbetaling van den jaarlijkschen canon gedurende drie jaren, edoch alleen wanneer door de schuld van den schuldenaar de betaling is nagelaten, verviel, zonder dat daartoe eene in-gebreke-stelling werd vereischt.

Tiel 12 Julij 1843. — Utrecht Hof 24 April 1843, vern. Amersfoort 2 December 1840, en beslissende dat de regel, dat de erfpacht van regtswege vervalt, niet behoort te worden toegepast, wanneer de erfpachter onbekend is geweest met de namen en woonplaatsen der tot den canon geregtigden, die aan den oorspronkelijken erfpachtgever zijn opgevolgd, en geen betalings-domicilie bij de akte gestipuleerd is, zoodat hij blijkbaar, door buiten zijne schuld gelegen oorzaken, niet in de mogelijkheid is geweest om aan zijne verpligtingen te voldoen.

28. Al moge het aan partijen vrijstaan, om van de verordeningen, bij den titel van erfpachtsregt in het B. W. vastgesteld, door overeenkomst af te wijken, moet, indien niet blijkt dat de partijen, met betrekking tot de aanmaning in art. 780 B. W. bedoeld, van de wet hebben willen afwijken, de erfpachters geacht worden, zoolang zij niet waren gedagvaard, bevoegd te zijn het opnemen der nalatigheid van wege den grondeigenaar, door aanbod van gereede betaling van den achterstalligen canon, gevolgd van consignatie, te stuiten; art. 1385 B. W. De vertraging in de wanbetaling van voorgeschoten kosten der akte van erfpachtsvernieuwing kan, als niet behoorende tot de voorwaarden, waaronder de overeenkomst is aangegaan, geen invloed hebben op de vervallenverklaring van het erfpachtsregt.

Utrecht 3 April 1850, bev. bij Utrecht Hof 9 December 1850.

29. De wettelijke gevolgen van de ontbindende voorwaarden bij wederkeerige overeenkomsten, en mitsdien uit persoonlijke verbindtenissen voortvloeijende, kunnen niet op het zakelijk regt van erfpacht worden toegepast. Die ontbinding wordt eeniglijk geregeld door de bijzondere bepalingen bij de akte van vestiging gemaakt, in verband te beschouwen met de bepalingen der wet.

Utrecht 3 April 1850, bev. bij Utrecht Hof 9 December 1850. — Dordrecht 17 Junij 1844, beslissende dat, wat er ook zijn moge van de bepalingen van het Oud-Nederlandsch regt, dat ter zake van wanbetaling niet dadelijk en altijd de ontbinding van het contract daarvan een gevolg zal wezen, bij de stellige bepaling als in art. 3 van den erfpachtsbrief is opgenomen (vooral bij wanbetaling gedurende drie jaren), en bij de langdurige, minstens vijfjarige, erkende wanbetaling, in deze op die wettelijke bepaling geen acht behoeft te worden geslagen, en dat niets belet achterstand en vervallen-verklaring van het erfpachtsregt te vorderen.

III.

30. Volgens het landregt van Overijssel is de eigenaar van een goed mede aansprakelijk voor de betaling van den uitgang, waarmede dat goed bezwaard is, voor zooverre die verschenen en nog onbetaald was, tijdens hij eigenaar is geworden van het bezwaarde erf.

Deventer 9 Mei 1860.

31. Volgens het Oud-Hollandsch regt is bij overgang van erfpacht in den regel geen dubbele canon te betalen, en kan zulks ook niet door verjaring, in strijd met den originelen titel, worden verkregen, noch de verschuldigdheid van dit dubbele regt door de erfpachtsboeken van den schuldeischer worden bewezen.

Z.-Holland 16 Mei 1848.

32. Volgens het Oud-Hollandsch regt werd de verpligting tot betaling van een jaar dubbele pacht, voor verboekregt, in geval de erfpachter zijn erfpachtland vervreemdde, gemeenlijk be-

grepen in de clausule «op erfpachtsregt,» ook zonder dat zulks bepaaldelijk was uitgedrukt.

Haarlem 14 Februarij 1854.

33. De verbetering en vermindering van in erfpacht uitgegeven goederen, in casu vermindering door afschaffing van de dwangmalerij als een uitvloeisel van het leenregt, indien daarin bij de erfpachtgunning niet is voorzien, moet regtens gebragt worden niet ten laste van den erfpachtbeurder maar van den erfpachtschuldige.

'sHertogenbosch 1ⁿ a. 22 April 1834, bev. bij 'sGravenhage H. G. 28 Julij 1835.

34. Het regt om eenige erfdienstbaarheid toe te staan of te bedingen, kan niet worden toegekend aan hem, die een stuk grond in erfpacht heeft afgestaan, en slechts den blooten eigendom (dominium directum) van dien grond heeft behouden.

Haarlem 12 September 1843.

35. Naar het Oud-Hollandsch regt was de erfpachter geregtigd voor zich zelven en voor zijne regtverkrijgenden, zoowel erfgenamen als anderen, den uitgegeven grond met erfdienstbaarheden te belasten.

a Rotterdam 30 April 1856.

36. Eene door den erfpachter naar het Oud-Hollandsch regt op den uitgegeven grond gevestigde erfdienstbaarheid, is voor den opvolgenden erfpachter, hoewel cessionaris van den voorgaande, niet verbindend, indien de gedane overdragt zoodanig met tusschenkomst van den eigenaar heeft plaats gehad, dat (bij de cessie) alle regten aan dezen laatste vervallen zijn, en hij regtstreeks verbindtenissen met den nieuwen erfpachter heeft aangegaan.

a Rotterdam 30 April 1856.

37. Volgens de wet van 4 Messidor VII in verband met het advies van den Franschen Staatsraad van 21 Januarij 1809, goedgekeurd bij Keizerlijk decreet van 2 Februarij daarna, hier te lande executoir verklaard bij Keizerlijk decreet van 10 April 1811 (Bull. des lois nº 364 bis), heeft de erfpachter nog steeds de bevoegdheid om een vijfde gedeelte van den canon, als vergoeding voor de grondbelasting in te houden, ook al moet hij volgens den titel van uitgifte alle lasten dragen.

Z.-Holland 7 Februarij 1844. — *a* Amsterdam 6 Februarij 1843. — Brielle... (1). — Brielle 1 September 1843. — *b* 'sHertogenbosch 21 November 1849. — Arnhem (Nijmegen) 27 Mei 1851. — Haarlem 2 Januarij 1849, beslissende, dat de korting van een vijfde ook dan is toepasselijk, als bij die erfpachten, gevestigd vóór 1811 op gronden in Nederland gelegen, vrij geld bedongen is; als hebbende die uitdrukking enkel en alleen betrekking op het bedrag der geldsom en daarbij uitgedrukte muntspecie, dat is op de hoegrootheid der bedongen erfpachten, en mitsdien niet daarstelt zoodanige expresse stipulatie, als bij het advies van den Franschen Staatsraad is bedoeld, en waarbij het verbod van inhouding aan geenen twijfel onderhevig kan zijn. — cf. *b* Z.-Holland 21 April 1847, tevens onderzoekende of de questieuse overeenkomst bedingen vervatte, waaruit van de bedoeling bleek, dat de grondlasten boven de jaarlijksche recognitie of erfpacht door de vruchttrekkende eigenaars der landen zouden worden gedragen.

38. Het advies van den Franschen Staatsraad van 11 Januarij 1809, goedgekeurd bij Keizerl. decreet van 2 Februarij 1809, is alleen van toepassing op de betrekking van erfpachter en eigenaar ten aanzien der schatkist, maar laat geheel vrij de overeenkomsten omtrent de grondlasten, tusschen den eigenaar en erfpachter zelven.

a H. R. 31 December 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Nijmegen 18 December 1846.

39. Het advies van den Franschen Staatsraad van 11 Januarij 1809, dat in verband moet worden beschouwd tot en toegepast worden als een geheel uitmakende met de wet van 3 Frimaire VII, is niet geschonden, maar speciaal art. 99 van die wet met juistheid toegepast, door dat voormeld advies wel te beschouwen als eene beslissing, dat de grondlasten moeten betaald worden door den erfpachter, behoudens zijne bevoegdheid tot korting of inhouding, maar slechts in zooverre, dat ten aanzien der uitoefening van die bevoegdheid, moeten worden in acht genomen de regelen en onderscheidingen, welke bij die wet zijn voorgeschreven, volgens welke die bevoegdheid ophoudt, daar, waar eenig beding bestaat, waaruit de conventionele wil der partijen is af te leiden, dat de openbare lasten door den schuldenaar der renten of præstatiën, boven en buiten deze laatste, moeten betaald en gedragen worden.

b H. R. 5 Mei 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen *c* Z.-Holland 21 April 1847.

40. Wanneer de akte van erfpacht inhoudt dat de erfpachter of concessionaris zal voldoen de grondbelasting over de ingedijkte gronden, op het bedrag, door de wetten bepaald «pour »les terres vaines et vagues et marais des»séchés,» dan zijn zij niet gehouden ook te voldoen de door den ingedijkten polder verschuldigde subsidiën aan calamiteuse polders.

Zeeland 8 Februarij 1842.

41. De eigenaar van een met erfpachtsregt bezwaard onroerend goed kan thans nog gebruik maken van het regt van naasting, wanneer de erfpachter zijn erfpachtsregt vervreemdt, bijaldien de erfpacht is gevestigd geworden onder het Oud-Hollandsch regt.

Z.-Holland 16 Mei 1848.

42. Het Keizerlijk decreet van 8 November 1810 is niet van toepassing op erfpacht, en mitsdien is de erfpachtgever niet gehouden om op zijn eigen goed eenige hypothecaire inschrijving te nemen.

Zeeland 12 April 1859, bevest. Goes 1 Februarij 1858.

43. Hoezeer volgens art. 772 B. W. de erfpachter, bij het eindigen van zijn regt, kan wegnemen al zoodanige door hem gestelde gebouwen, waartoe hij uit krachte der overeenkomst ongehouden was, belet zulks echter niet, dat de eigenaar van den grond het ook is van die gebouwen, daar deze eigendom door natrekking wordt verkregen. De grondeigenaar moet dus gezegd worden zijn eigendom aan de gebouwen te verliezen, wanneer de erfpachter bij het eindigen van zijn regt die gebouwen wegneemt, doch geenszins den eigendom daarvan te verkrijgen, wanneer de erfpachter van zijn regt van wegneming geen gebruik maakt; met dat gevolg, dat ook in het laatste geval,

zelfs dan wanneer de erfpachter van den grondeigenaar zekere som zoude genieten, uit hoofde hij afstand deed van zijn regt om de door hem gestelde gebouwen weg te nemen, te dier zake niet kan worden geheven een registratie-regt wegens overgang van vast goed.

a Assen 30 Junij 1847. — Assen 2 October 1848.

IV.

44. In eene vordering tot betaling van erfpacht moet het vast goed, ter zake waarvan de erfpacht zoude verschuldigd zijn, duidelijk worden aangewezen.

Leiden 8 Julij 1856.

45. De gedaagde, die wel aantoont het van hem gerevindiceerde goed vroeger in erfpacht te hebben bezeten, doch niet dat na het eindigen daarvan hij alsnog een regt van erfpacht heeft, kan niet de exceptie tibi non competit haec actio opwerpen.

Tiel 27 Maart 1863, te dezen aanzien bev. bij Gelderland 25 November 1863, waarbij evenwel het voldoende van het bewijs dat de oorspronkelijke gedaagde de van hem gerevindiceerde goederen in erfpacht bezat, in strijd met dat vonnis werd aangenomen.

46. De erfpachter, die een aan een ander toebehoorend stuk gronds in erfpacht ontving van eenen derde, kan tegen den van hem zijnen eigendom opvorderenden eigenaar die pacht niet doen gelden.

Alkmaar 8 October 1863, Concl. conf. O. M., dat zich echter alleen op de niet-overschrijving van het regt beriep.

47. Hij die erfpacht beweert en geen bezit heeft, kan bijaldien hij eene vordering tot ontruiming instelt tegen hem die feitelijk bezitter is, bij ontkentenis van dien gedaagde van de erfpacht of van de regtsgeldigheid dier erfpacht, geene vordering tot vrijwaring instellen tegen hem, met wien hij de overeenkomst van erfpacht heeft aangegaan vóór dat het gepachte goed hem feitelijk is geleverd.

Assen 6 Februarij 1865.

48. Opvordering van eenige perceelen weilanden door eischer als erfpachter volgens akte van 1740, in welk jaar des eischers auteur zekere perceelen in pacht had van den eigenaar. Deze geeft die perceelen met andere in eeuwigdurende erfpacht uit aan de ingelanden van den polder het Oudland, onder voorwaarde van zich te verstaan met voormelden pachter, hetgeen tot gevolg had, dat deze de door hem gepachte perceelen in erfpacht kreeg; de gedaagde had zich wederregtelijk in het bezit daarvan gesteld; — oproeping van den polder het Oudland in vrijwaring van wege den eischer ten gevolge der bewering des gedaagden, dat de polder aan wien de goederen in erfpacht waren gegeven met een bepaald doel, nl. om daarvan een boezem voor hunnen watermolen te maken, — niet bevoegd was een gedeelte daarvan zelf in erfpacht uit te geven. Toewijzing van den principalen eisch en vervallen-verklaring van den eisch tot garantie.

Breda 5 November 1861.

ERFSTELLING.

1. Noch bij art. 883, 946, j° art. 3 B. W. is, noch bij de art. 725 en 906 C. N. en evenmin bij het Hollandsche regt was verboden, bij uitersten wil de personen, die men begunstigen wil, eerst op zeker tijdstip na het overlijden tot de nalatenschap te roepen, en hen te begunstigen die dan ook op dat tijdstip den testateur, indien hij nog leefde, het naaste zouden bestaan. Mitsdien is ook geldig volgens ons regt (waarnaar de questieuse dispositie moet worden beoordeeld, als zijnde de langstlevende echtgenoot onder vigueur daarvan overleden) de beschikking tusschen twee echtgenooten, zich over en weder tot erfgenaam instellende, met bepaling dat, zoo de langstlevende kinderloos overlijdt, de naaste bloedverwanten van beiden in gelijke deelen zullen erven.

N.-Holland 7 Maart 1850, bev. Haarlem 9 Januarij 1849, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 17 Junij 1851.

2. De dispositie, waarbij tot den eigendom zijn geroepen personen die destijds, evenmin als bij het overlijden des testateurs bestonden, is bestaanbaar met het Oud-Hollandsch regt, waarnaar dit testament moet worden beoordeeld, als zijnde de erflater in 1793 overleden.

's Gravenhage H. G. 25 Julij 1828.

3. Hij wien bij testament eenig bepaald onroerend goed is vermaakt, en tevens de last is gegeven om de overige onroerende en de roerende goederen des erflaters te verkoopen, ten einde de opbrengst daarvan aan te wenden tot uitbetaling van een legaat en tot voldoening der begrafeniskosten en van kerkelijke diensten (zoodat de erfgenamen bij versterf ipso facto van alle erfregt zijn uitgesloten), is te beschouwen als eenig erfgenaam of algemeen legataris, met dit gevolg dat hij, hetzij hij als erfgenaam of slechts als legataris of als geen van beiden moet worden aangemerkt, bevoegd is om van een notaris in regten te vorderen het restant der opbrengst van een openbaren verkoop van roerende goederen ter requisitie van den erflater gehouden.

Gulpen Kgr. 10 Augustus 1871.

4. Wanneer iemand aan verschillende personen gelijke aandeelen zijner nalatenschap in vruchtgebruik gemaakt hebbende, met bepaling dat de eigendom, bij derzelver overlijden, aan hunne kinderen zoude overgaan, en een dier vruchtgebruikers, welke respectievelijk onderscheiden kinderen hebben, komt te overlijden, dan moeten de kinderen beschouwd worden als staaksgewijze tot den eigendom te zijn geroepen.

Leeuwarden 11 Januarij 1830.

5. Indien drie vruchtgebruikers zijn ingesteld met devolutie van het aandeel des eerststervenden op den langstlevende, en erfstelling ten behoeve hunner kinderen, elke staak voor 1/3, met bepaling dat bij kinderloos overlijden van een of meer van hen, zijne of hunne portie zou devolveren op die staak of staken, welke kind of kinderen of verdere descendenten zouden nalaten, en een der vruchtgebruikers kinderloos is overleden, de tweede zonder kinderen in leven, moet de langstlevende beschouwd worden als vruchtgebruiker voor het geheel en eigenaar voor de helft.
's Gravenhage 27 Julij 1838.

6. Wanneer een testator de kinderen van zijne zes neven en nichten (broederskinderen) tot zijne nalatenschap roept voor zes twaalfde deelen, dan moet, volgens Romeinsch regt, de verdeeling tusschen die kinderen plaats hebben bij hoofden en niet in staken. Bij zoodanige erfstelling, zonder eenige verdere bijvoeging of aanduiding, moeten alleen geacht worden bedoeld te zijn die kinderen, welke tijdens het overlijden geboren of verwekt zijn. Zelfs wanneer de testateur in meergemelde beschikking ook bedoeld had de kinderen die na zijn overlijden zouden worden verwekt, kan die beschikking naar de beginselen van Romeinsch regt geen regtsgevolg ten hunnen voordeele hebben.
Friesland 30 April 1856.

7. De making waarbij « op het overlijden van » dengenen wien het vruchtgebruik is gelaten; de bloote eigendom van het kapitaal is gegeven en gelegateerd aan iemand die echter vóór den vruchtgebruiker is komen te overlijden, moet geacht worden te zijn geschied onder conditie dat zij eerst in werking zou treden bij het overlijden des vruchtgebruikers, alzoo op een onbepaalden tijd, zoodat ten opzigte van dien vooroverledene de gestelde conditie nimmer is vervuld en de making is komen te vervallen. Die making is niet enkel opgeschort, maar geheel afhankelijk van de survivance des derden.
N.-Holland 26 Mei 1859.

8. De testamentaire beschikking, dat het aandeel van een daarbij aangewezen persoon in de beschikbare nalatenschap, gedurende diens minderjarigen en tevens ongehuwden staat, onder beheer van executeuren moet blijven, de vruchten daarvan tot kapitaal zullen oploopen, en bij zijn minderjarig of ongehuwd overlijden, hij moet geacht worden nimmer erfgenaam te zijn geweest, maar het gezegde aandeel aan des testateurs overige kinderen of hunne regthebbenden zal afgegeven worden, — is niet als eene verboden erfstelling over de hand, maar als eene conditionele erfmaking te beschouwen.
a N.-Holland 10 November 1864, bev. *b* Amsterdam 7 Julij 1863.

9. De bijvoeging van de familiebetrekking der begunstigden, zelfs al is die onjuist, schaadt, volgens het Roomsch-Hollandsch Regt, den erfgenaam of legataris niet; — verzoek tot in bezitstelling van eene nalatenschap toegestaan.
Amsterdam 10 Februarij 1858.

10. Een erflater staat het wel vrij eene tijdsbepaling aan het beheer van een aangestelden bewindvoerder te hechten en dat beheer zelfs uit te strekken tot den dood van den erfgenaam, maar hij is niet bevoegd het ook na het overlijden van den erfgenaam te doen voortduren gedurende het leven van diens echtgenoot. Deze bepaling zou voor niet geschreven te houden zijn.
e Amsterdam 29 Junij 1853.

11. De Nederlandsche wetgever heeft door de afschaffing van de inbezitstelling kennelijk aangetoond dat die formaliteit niet van invloed kan zijn op het regt van den erfgenaam bij testament tot de nalatenschap.
Utrecht 23 October 1839.

12. De inbezitstelling eener nalatenschap bij art. 1008 C. N. voorgeschreven, doch onder vigueur van dat Wetboek niet verleend, kan niet meer onder de tegenwoordige wet worden toegestaan.
Utrecht 23 October 1839.

13. Hij aan wien bij testament het vruchtgebruik van een gedeelte der nalatenschap gemaakt is, in die beschikking heeft berust en daarenboven zich bij voortduring heeft gedragen als usufructuaire erfgenaam, bepaaldelijk door het opnemen en goedkeuren der jaarlijksche rekeningen van den benoemden administrateur, verliest — even als na diens dood zijne erfgenamen — de bevoegdheid om de bij dat testament gemaakte erfstelling aan te vallen, inzonderheid wanneer de rekeningen van den administrateur vermeldden dat de helft van het saldo onder hem verbleef om daarvan ingevolge het testament de uitdeeling aan de (tot erfgenamen ingestelde) armen te doen.
b 's Gravenhage 28 Junij 1839.

14. De erfstelling, waarbij 1° A, 2° B, 3° al de kinderen, reeds geboren of nog geboren zullende worden uit het huwelijk van C en D te zamen, onder aftrek van al hetgeen C aan de erflaatster op het oogenblik van haar overlijden, schuldig zal zijn, ieder voor een derde, tot éénige erfgenamen harer nalatenschap worden benoemd en gesteld, kan niet geacht worden gezamenlijk te zijn gemaakt; bij verwerping door C (als vader en bewindhebber van de goederen zijner minderjarige kinderen) van hun erfdeel, kan er alzoo geene sprake zijn van aanwas ten voordeele van A en B; art. 1049 B. W.
b Gelderland 29 Junij 1870, hieromtrent bev. Tiel 7 Julij 1869.

15. Volgens den C. N, komt aan den universelen legataris het voordeel toe van particuliere legaten die nietig mogten zijn of vervallen, zonder dat er iets toe doet de benoeming van een executeur-testamentair door wien zij moesten worden voldaan, noch dat de erflater zijne uiterste wilsbeschikking heeft aangevangen met het bespreken van die legaten.
Sneek 20 Januarij 1847.

16. De erfgenamen bij versterf, die ten gevolge van de verwerping door den bij testament geroepene tot zeker gedeelte eener nalatenschap komen, zijn verpligt op hun aandeel te laten korten de schulden van den erfgenaam, die afstand van zijne regten gedaan heeft, wanneer deze onder die verpligting tot erfgenaam is ingesteld.
b Gelderland 29 Junij 1870, hieromtrent vern. Tiel 7 Julij 1869, terwijl de cass. tegen dat arr. is verw. bij *b* H. R. 17 Maart 1871, hoofdzakelijk beslissende dat het Hof daarbij niet een gedeelte eener vervallen beschikking heeft laten bestaan,

nooh op art. 1048 B. W. eene andere uitzondering dan die der 2e al. van dat artikel heeft aangenomen, maar de geheele beschikking als vervallen beschouwd.

ERKENNING VAN NATUURLIJKE KINDEREN.

1. Ter beoordeeling van de geldigheid of ongeldigheid van de gedane erkenning van een natuurlijk kind ten tijde van het bestaan der Fransche wetgeving hier te lande, kan die wetgeving alleen in aanmerking komen; maar indien later dit alstoen erkend kind zich onder vigueur der Nederlandsche wetgeving alhier ten huwelijk wil begeven, moet omtrent de geldigheid of ongeldigheid der handeling van de huwelijksvoltrekking, de laatstgenoemde wetgeving alleen worden geraadpleegd.

d H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

2. Behoudens de wettelijke regeling der gevolgen, is eene getrouwde vrouw zonder bijstand van haren man bevoegd hare natuurlijke kinderen te erkennen.

'sHertogenbosch 16 December 1868.

3. Kinderen in bloedschande verwekt mogen niet door hunne ouders erkend worden, met uitzondering alleen, ingevolge het Nederl. B. W., zoo zij verwekt zijn uit ouders, die naderhand trouwen met Koninklijke dispensatie, en dan nog slechts bij de huwelijksakte dier ouders.

a Maastricht 2 April 1857. — Zierikzee 23 Junij 1856, omtrent het verbod van erkenning.

4. Eene akte, waarbij overspelige kinderen in strijd met art. 338 B. W. zijn erkend, kan niet als bewijs van den staat dier kinderen worden aangenomen, noch tot hun nadeel strekken.

Maastricht 11 December 1845.

5. De wet schrijft voor de erkenning van een natuurlijk kind geene sacramentele termen voor.

Utrecht 16 December 1859.

6. De erkenning van een natuurlijk kind kon vóór de invoering van den burgerlijken stand wettiglijk bij de doopakte geschieden.

Utrecht 4 Februarij 1867.

7. De erkenning van een natuurlijk kind kan bij olographisch testament geschieden.

Utrecht 16 December 1859.

8. Wanneer de geboorteakte van een natuurlijk kind is opgemaakt op de aangifte eener vroedvrouw, doch zonder medewerking van de moeder, kan die akte, ofschoon de verklaring inhoudende dat het kind geboren is uit eene bepaaldelijk aangewezen vrouw, niet gelden als erkenning door de moeder.

Maastricht 26 Julij 1866, Concl. conf.

9. Een extract uit het doopboek eener kerkelijke gemeente kan, daar waar het geldt de erkenning van een natuurlijk kind, ten aanzien eener geboorte welke na de invoering van den burgerlijken stand hier te lande heeft plaats gehad, niet voor eene akte van geboorte subintreren. Overgelegde brieven moeten slechts worden beschouwd als onderhandsche geschriften, waaraan alle karakter van authenticiteit, veelmeer van eene opzettelijk tot erkenning opgestelde akte ontbreekt.

Middelburg 13 November 1850.

10. Onder het Fransche regt gold de toestemming door de moeder tot de huwelijks-verbindtenis harer natuurlijke dochter, gegeven bij de voltrekking van hetzelve, als erkenning.

Drenthe 3 November 1866. — Ook volgens ons regt Middelburg 11 December 1867.

11. Het bezit van staat als wettig erkend kind kan niet ten bewijze dienen van de erkenning van een natuurlijk kind.

Maastricht 26 Julij 1866, Concl. conf.

12. De wettigheid eener in Nederl. Indië, met inachtneming der voorschriften van de Nederlandsche wet, gedane erkenning, kan niet afhankelijk worden gesteld van de vraag, of het destijds in Ned. Indië vigerende regt of de godsdienstige wetten, gebruiken en instellingen der inlanders met de aldus gedane erkenning in strijd zijn.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

13. Volgens Chinesche gebruiken wordt de hoedanigheid van natuurlijk erkend kind bewezen door de erkentenis des vaders, hetzij in geschrifte, hetzij ten overstaan van getuigen gedaan.

Batavia R. v. J. 10 November 1854.

14. Wanneer iemand als zijn natuurlijk kind een minderjarig kind erkent, dat reeds ook door een ander persoon, doch die later is overleden was erkend, zoodat een voogd is benoemd geworden, is hij ten gevolge der door hem gedane erkenning bevoegd, de actio tutelae tegen den benoemden voogd in te stellen, vermits hij, niettegenstaande de tegenspraak van den voogd, zoolang de erkenning blijft bestaan, op grond van art. 335 B. W. als haar vader, en wanneer, zoo als in casu, de moeder van het kind, die het insgelijks had erkend, is vóóroverleden, en er van geene andere erfgenamen blijkt, volgens art. 917 van hetzelfde wetboek, ook als haar erfgenaam, en wel als haar eenige erfgenaam moet worden beschouwd.

b Gelderland 28 Maart 1866. — cf. Zutphen 30 Maart 1865.

15. De erkenning van een natuurlijk kind door den vader, in tegenwoordigheid en met toestemming der moeder gedaan, moet geacht worden ten haren aanzien dezelfde gevolgen te hebben als eene door haar gedane uitdrukkelijke erkenning. Indien bij de akte van geboorte de vader het kind heeft erkend en op zich genomen het te verzorgen en in de Christelijke godsdienst op te voeden, terwijl daarin tevens wordt gerelateerd, dat de (met name genoemde) moeder van hetzelfde kind, tot dat einde medegecompareerd, toestemt dat haar kind zoodanig wordt verzorgd en opgevoed, moet de moeder geacht worden het kind overeenkomstig de Nederlandsche wet te hebben erkend.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

16. De bepaling dat de erkenning, staande huwelijk door een der echtgenooten gedaan, van een natuurlijk kind hetwelk hij bij een anderen persoon dan zijn echtgenoot verwekt heeft, noch aan dien echtgenoot noch aan de kinderen uit zijn huwelijk geboren, schade kan toebrengen, geldt niet wanneer een natuurlijk kind, geboren

vóór het huwelijk waaruit wettige kinderen zijn verwekt, wordt erkend na de ontbinding van dat huwelijk.

Middelburg 11 December 1867.

17. Door de bepaling dat de erkenning in art. 340 B. W. bedoeld, den echtgenoot niet mag benadeelen, heeft de wet juist die benadeeling willen voorkomen welke bij overlijden van den anderen echtgenoot kan ontstaan; bij gemis van afkomelingen zal dus de overlevende echtgenoot, hoewel hij slechts voor het beschikbaar gedeelte als erfgenaam is ingesteld, de geheele nalatenschap des eerststervenden bekomen en de natuurlijke kinderen uitsluiten, die wel voor het overige tot erfgenamen ingesteld, doch eerst bij testament staande huwelijk verleden zijn erkend geworden.

's Hertogenbosch 16 December 1868, Concl. contr.

18. Eene onder het Code Napoleon volgens art. 33 door den vader gedane erkenning van zijn natuurlijk kind, ofschoon zonder aanwijzing of toestemming der moeder, heeft volkomen gevolg ten zijnen aanzien; daaruit vloeit voort, dat zoodanig erkend kind, zich onder de thans bestaande burgerlijke wetgeving hier te lande ten huwelijk willende begeven, vóór zijnen 30 jarigen ouderdom, daartoe de toestemming van zijnen gezegden natuurlijken vader moet verzoeken, of bij niet-verkrijging derzelve, de middelen behoort aan te wenden, bij de wet verder voorgeschreven.

d H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

19. Indien een kind niet is erkend door de moeder, kan diens erkenning na haar overlijden geen ander gevolg hebben dan alleen ten opzigte van den vader, en is het kind mitsdien niet geregtigd vergunning te vragen tot kostelooze procedure ten einde de scheiding en deeling van de nalatenschap der moeder tegen een wettig kind te vragen, en wanneer dit hem mogt betwisten dat hij een kind is der erflaatster, kan hem niet worden vergund kosteloos door alle middelen regtens te bewijzen, dat die erflaatster de moeder was van requestrant.

Appingadam .... (5).

20. Een wettig kind kan vorderen dat de erkenning van een overspelig kind, door zijn vader gedaan bij de akte van geboorte, worde nietig verklaard.

Rotterdam 23 April 1860.

21. De Staat moet geacht worden een dadelijk belang te hebben, om den graad van bloedverwantschap der opposante, voor zoover het regt van successie betreft, te onderzoeken en is alzoo bevoegd, om de erkenning van opposante als natuurlijk kind van den erflater tegen te spreken.

Zwolle 7 Januarij 1863.

22. De aangestelde voogd van een natuurlijk kind, die de erkenning betwist waarop zich de eischer beroept om als wettelijke voogd den gedaagde het beheer over de goederen des minderjarigen te doen overgeven, en zegt dat voorgewende vaderschap te ontkennen, is verpligt te bewijzen dat de erkennende eischer de vader niet is.

Zutphen 30 Maart 1865.

EXCEPTIEN.

I. § 1.

1. De aard en het onderscheidend kenmerk eener dilatoire exceptie is deze, dat zij strekt om aan te toonen, dat, wat er ook van de zaak zijn moge, deze echter voor alsnog niet kan worden toegewezen; het is een essentiëel vereischte bij het proponeren eener zoodanige exceptie, dat de zaak ten principale door den excipiënt voor alsnog geheel in het midden gelaten worde, en de excipiënt niet gehouden zij, zich op die zaak zelve te verdedigen.

Amsterdam 11 Januarij 1843.

2. Dilatoire exceptiën zijn verweringen die, zonder gerigt te zijn tegen de actie of instantie, eenvoudig strekken tot opschorting van de behandeling der zaak; zij vinden haren grond in wettelijke voorschriften, maar niet in overeenkomsten; voor dilatoir is dus niet te houden de verwering van nog niet schuldig te zijn.

's Hertogenbosch 13 Januarij 1869.

3. De eisch tot schorsing eener burgerlijke zaak, ten einde af te wachten de uitspraak van den regter in strafzaken, is eene dilatoire exceptie, welke gezamenlijk met andere exceptiën kan worden voorgesteld, maar op zich zelve moet beslist en niet bij de hoofdzaak mag gevoegd of aangehouden worden; art. 161, al. 2 Rv.

Maastricht 14 Maart 1850.

4. Het verzoek tot statering is als eene dilatoire exceptie te beschouwen.

c Amsterdam 13 November 1843.

5. Vermits dezelfde zaak niet door denzelfden regter tweemaal kan worden beslist, is een meerderjarig gewordene niet-ontvankelijk voor alsnog in zijne vordering, wanneer vroeger, en tijdens zijne minderjarigheid, door den voogd ten zijnen behoeve voor denzelfden regter, over hetzelfde onderwerp tegen dezelfde partij een geding is aanhangig gemaakt en sedert aanhangig gebleven. Daar de grond voor de bovengenoemde niet-ontvankelijkheid geenszins de vordering op zich zelve betreft, maar van voorbijgaanden aard is en dadelijk vervalt, indien de eerst aanhangige zaak tusschen partijen wordt afgedaan, volgt daaruit, dat die niet-ontvankelijkheid eenigermate is van dilatoiren aard en mitsdien volgens de wet vatbaar om afzonderlijk en vóór de hoofdzaak te worden beslist.

Gorinchem 7 April 1849.

6. De exceptio disqualificatoria is eene dilatoire exceptie, die vóór de litis-contestatie moet worden voorgesteld.
Appingadam 15 Maart 1850.

7. De verwering van eene assurantie-maatschappij tegen eene schadevordering, dat deze nog niet regtsgeldig is erkend en zij niet tot betaling kan aangesproken worden dan twee maanden nadat de schadepapieren haar in orde zijn overhandigd, stelt eene dilatoire exceptie daar, welke afhankelijk is van eene voorafgaande verdediging ten principale; het voorstellen van deze exceptie na de verdediging ten principale is in strijd met de bij de wet bepaalde proces-orde; de exceptie moet dus buiten aanmerking blijven en de zaak ten principale beslist worden.
a Amsterdam 7 October 1868.

§ 2.

8. De aard en de strekking der peremtoire exceptiën is, dat, die toegewezen zijnde, de vordering ten principale geheel vervalt, zonder dat daaromtrent in eenig onderzoek getreden wordt. De verwering van een gedaagde, vroeger bewaarder van in beslag genomen goederen, daarin bestaande, dat hij later die hoedanigheid onherroepelijk heeft verloren, sluit nog niet per se in zich dat de verwering des oorspronkelijken eischers en geëxcipieerden daarmede ook zonder verder onderzoek geheel zou vervallen; de excipiënt en originele gedaagde moet derhalve in zijne voorgestelde exceptie niet-ontvankelijk worden verklaard en aan partijen bevolen om op de hoofdzaak voort te procederen.
Amsterdam 5 April 1842.

9. Tot het wezen van eene exceptie behoort, dat daardoor niet tusschen den eischer en den gedaagde wordt betwist het bestaan van een vinculum juris waaruit in den regel verpligtingen zouden ontstaan, maar alleen de bevoegdheid van den eischer om wegens de eene of andere reden de vervulling dier verpligting te vorderen; daaruit volgt, dat elke verwering, waardoor het bestaan zelf van zoodanige regtsbetrekking wordt betwist, geene exceptie is, maar eene verdediging ten principale.
Nijmegen 30 October 1855; — cf. *b* Gelderland 10 September 1856.

10. De ontkentenis van het bestaan eener gevorderde schuld aan de zijde eens gedaagden stelt geenszins daar eene exceptie, als welke de strekking heeft om eene bestaande regtsvordering tempore of peremtoir te doen afwijzen, maar eene verdediging ten principale, welke, ingeval zij gegrond bevonden wordt, al ware zij ook ten onregte in den vorm van een middel van niet-ontvankelijkheid voorgedragen, eene ontzegging van den eisch, maar geenszins toewijzing eener exceptie, als zijnde eene contraria actio, ten gevolge heeft, en in het tegenovergesteld geval eenvoudig, met toewijzing mede aan den eischer van zijne vordering, moet worden afgewezen.
Nijmegen 6 Junij 1845.

11. De gedaagde kan eene tegen hem gerigte revindicatoire actie niet bestrijden met eene exceptie van niet-ontvankelijkheid gegrond op zijn bezit justo titulo, daar die exceptie alleen zoude kunnen leiden tot ontzegging van de actie.
Gelderland 25 November 1863, bev. Tiel 27 Maart 1863.

12. De vraag of commissarissen eener geldleening zijn gelibereerd door de algemeene vergaderingen van aandeelhouders en of zij hunne magt door het royeren der hypotheek, vroeger ten behoeve dier aandeelhouders genomen, zijn te buiten gegaan, betreft de verdediging ten principale.
b Amsterdam 2 Februarij 1853.

13. Een gedaagde die sustineert, dat de eischer, die niet in eene bijzondere hoedanigheid, maar op eigen privé-naam als regthebbende uit een wissel ageert, geen eigenaar van den wissel in geschil is, als zijnde die eerst na den vervaltijd aan hem geëndosseerd, en dat hij dus geen regt van vordering daaruit heeft, is niet verpligt dit sustenu bij eene uitdrukkelijke exceptie van non-qualificatie te doen gelden. Integendeel ligt in voormeld sustenu een regtsgrond van tegenspraak der vordering zelve, en eene verdediging au fond opgesloten, welke, naar gelang die gegrond of ongegrond bevonden wordt, tot afwijzing of toewijzing der vordering moet leiden, en die dan ook door den regter niet ter zijde gesteld en onopgelost mag worden gelaten.
a H. R. 17 Junij 1841, Concl. contr. vern. N.-Braband 31 Maart 1840. — *a* H. R. 16 Mei 1845.

14. De bewering dat het regt van terugvordering niet aan den erfgenaam maar aan den executeur-testamentair toekomt, stelt niet daar eene exceptie van non-qualificatie, maar levert een grond tot niet-ontvankelijkheid op.
a Amsterdam 31 Mei 1843.

15. De bewering dat de beteekening van den executorialen titel niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven tegenover een eischer die tot nietig-verklaring van een beslag procedeert, op grond van gemis dier beteekening, is niet eene exceptie, maar eene verdediging au fond, en moet dus tegelijk met het antwoord ten principale voorgesteld worden.
a 's Hertogenbosch 18 October 1867.

16. De verwering dat eene actie niet aan het Bestuur der Domeinen maar aan den Staat zou toekomen, levert eene verdediging ten principale op, die ook nog in appel kan worden bijgebragt.
Overijssel 22 April 1844.

17. De bewering dat het Bestuur van 's Rijks Domeinen niet bevoegd is voor den Staat op te komen, stelt eene peremtoire exceptie daar.
Leiden 11 November 1856.

18. Het beweren dat het Domein-bestuur, volgens de bepaling van het Vorstelijk besluit v. 18 Januarij 1814, tot het instellen der actie behoefde 's Konings autorisatie, stelt geenszins eene dilatoire of andere exceptie, maar een peremtoir middel van niet-ontvankelijkheid daar.
Overijssel 12 October 1846.

19. Het middel van niet-ontvankelijkheid, daarop gegrond, dat eene naamlooze vennootschap, die volgens hare statuten door de directie in regten moet worden vertegenwoordigd, als eischeres is opgetreden, zonder dat de directie in het geding is, behoort tot de zoogenaamde peremtoire exceptiën welke eene verdediging ten principale daarstellen.
Maastricht 19 Februarij 1852.

20. De bewering van een rekenpligtige, dat de eischers onbevoegd zouden zijn hem in regten als hun schuldenaar te vervolgen, zoo lang zij niet van hem hebben gevorderd, en hij des noods is veroordeeld rekening van zijn beheer en gestie te doen, zonder eenige middelen van tegenspraak der principale vordering zelve in te houden, bevat eene peremtoire exceptie, strekkende tot eene absolutie van de instantie, en valt mitsdien in de bepaling van art. 160 Rv., als behoorende tot zoodanige exceptiën, die met het antwoord op de zaak ten principale te gelijk moeten worden voorgesteld.

Zeeland 6 Julij 1846, vern. Middelburg 22 April 1846, waarbij was beslist, dat, wanneer de rekenpligtige gedaagde, zonder de hoegrootheid der gevorderde geldsom te betwisten, alleenlijk tot niet-ontvankelijkheid des eischers heeft geconcludeerd op grond dat deze eerst rekening en verantwoording had moeten vorderen, alvorens hem, gedaagde, als schuldenaar te kunnen aanspreken of arrest onder derden te leggen, de Regtbank deze exceptieve defensie verwerpende, dadelijk ten principale kan regt doen.

21. Het beweren dat de eischer niet voor enkele posten, maar uit het saldo van eene rekening-courant had moeten ageren, met andere woorden, dat de eischer eene andere actie had moeten instellen dan hij gedaan heeft, is nooit eene dilatoire exceptie, maar zou in ieder geval, zoo het eene exceptie kon genoemd worden, eene peremtoire zijn, welke alzoo met het antwoord ten principale moet worden voorgesteld.

Amsterdam 21 December 1842.

22. De bewering, dat de eischer verkeerdelijk heeft geageerd tot betaling eener geldsom, daar hij had moeten ageren tot het doen van rekening en verantwoording, is eene peremtoire exceptie, die te gelijk met het antwoord ten principale moet worden voorgesteld.

Groningen 17 Junij 1859.

23. De exceptie «tibi adversus me non competit actio,» behoort niet onder de zoodanige, welke a limine litis moeten worden voorgesteld, maar stelt daar eene peremtoire exceptie, ontleend aan het fond der zaak, en welke exceptie de strekking heeft om de ingestelde regtsvordering finaal te doen afwijzen, zoodat zij eene verdediging ten principale oplevert. Hieruit volgt dat, evenzeer als een verweerder bevoegd is, om die ter eerste instantie in elken stand van het geding aan te voeren, hem ook diezelfde bevoegdheid in hooger beroep is behouden, zelfs dan wanneer hij, in eerste instantie, o. a. tot persoonlijke voldoening gedagvaard, uitsluitend verdediging au fond heeft gedaan. Commissarissen van het Grootboek, in regten aangesproken wegens ten onregte gedane afschrijvingen van kapitalen, zijn derhalve bevoegd, om na in eerste instantie te hebben aangevoerd dat de afschrijving regelmatig en op deugdelijke bescheiden had plaats gehad, in hooger beroep voor het eerst de exceptie te proponeren, dat niet zij, maar de Staat in lite had behooren te worden gebragt.

a H. R. 11 December 1846, Concl. conf. Prok.-Gen., die echter wel erkende, dat de hier voorgestelde grond van niet-ontvankelijkheid voor het eerst in hooger beroep kon worden aangevoerd, doch meende dat zulks eerst dan zou kunnen geschieden, wanneer de excipiënten, eenvoudig in qualiteit gedagvaard, voor het eerst in die instantie zouden beweren de hun toegeschrevene hoedanigheid niet te bezitten, maar niet, wanneer commissarissen van het grootboek waren gedagvaard (gelijk in casu) o. a. om ieder zijn persoonlijk aandeel in een ten onregte afgeschreven kapitaal op te leggen, en zij, door uitsluitend de handeling, welker onregtmatigheid het fundamentum petendi uitmaakte, te verdedigen, hebben erkend de aansprakelijke personen te zijn.

24. Het beweren dat uit de overeenkomst, waaruit geageerd wordt, niet blijkt dat de gedaagde rekenpligtig is jegens den eischer, is niet eene eigenlijk gezegde exceptie, waarbij kan worden gepersisteerd, maar is te beschouwen als eene verdediging ten principale, of, gelijk in de Fransche jurisprudentie bekend is, als een fin de non recevoir peremtoire au fond.

's Gravenhage 27 Junij 1851.

25. Het beweren van eenen gedaagde, dat de ingestelde vordering niet tegen hem behoort te worden gedaan, als zijnde niet hij, maar een ander in regten daarmede te vervolgen, behoort tot die middelen van verdediging welke, aangenomen wordende, de geheele vordering doen vervallen, het proces eindigen, en stelt bij gevolg eene van die peremtoire exceptiën daar, welke uit den aard der zaak en volgens de algemeene beginselen van oud en nieuw regt in elken stand van het geding kunnen worden voorgesteld.

N.-Holland 8 Januarij 1846.

26. Eene exceptie van niet-ontvankelijkheid wegens gebrek aan inmorastelling is eene verdediging ten principale, als gerigt tegen den regtsgrond van de vordering.

Drenthe 30 December 1865. — Maastricht 18 Januarij 1855. — Maastricht 12 December 1867. — *b* Amsterdam 11 Julij 1871.

27. Men kan de niet-ontvankelijkheid, daarop gegrond dat de eischer, na tegen den eerstgekozen schuldenaar zijne vordering te hebben ingesteld en tegen hem eene veroordeeling te hebben verkregen, zou onbevoegd zijn om eenen nieuwen schuldenaar te kiezen, niet met regt inroepen, wanneer beide vorderingen, ofschoon hetzelfde onderwerp betreffende, eene geheel verschillende strekking hebben.

b H. R. 11 Maart 1859, Concl. contr. — In casu was tegen den opperstrandvonder geageerd geworden tot kostelooze afgifte van door hem beweerdelijk zonder bevoegdheid daartoe onder beheer genomen ijzeren staven, en bij niet-afgifte tot schadevergoeding, terwijl bij de volgende actie van den Staat, als verantwoordelijk voor de daden van den opperstrandvonder, werd geëischt alleen schadevergoeding voor dat onwettig beheer. De H. R. besliste tevens dat, aangenomen dat de opperstrandvonder niet alleen zoude zijn aansprakelijk, nergens is bepaald dat men, door tegen den eenen te ageren, alle actie tegen den anderen zoude hebben verloren.

28. De bewering dat de eischer in zijne door den gedaagde niet betwiste hoedanigheid van thesaurier eener kerkfabriek, zekere actie niet

kan instellen, als zijnde deze bevoegdheid alleen aan de kerkfabriek zelve gegeven, kan niet als eene exceptie van non-qualificatie beschouwd worden, maar is daarentegen eene verdediging ten principale, welke te gelijk met het antwoord moet worden voorgesteld.

Limburg 11 September 1854, bev. *a* Maastricht 1 December 1853.

29. Indien de hoedanigheid van personen, die opgetreden zijn als bestuurders eener kerkelijke gemeente, als zoodanig niet wordt betwist, maar te hunnen aanzien alleen wordt beweerd, dat zij niet in regten zijn opgetreden overeenkomstig het voorschrift der wet, dan stelt zulks geenszins daar de exceptie van nonqualificatie, welke vóór het antwoord ten principale kan worden voorgesteld.

's Hertogenbosch 27 Junij 1851.

30. De exceptie dat de verzoeker tot curatele niet de qualiteit heeft bij de wet tot zoodanige regtsvordering gevorderd, kan ook na het verhoor van de bloedverwanten en van den curandus worden ingesteld.

Zwolle 7 Mei 1862.

31. De bewering, dat eene eischende maatschappij niet zou zijn eene persona standi in judicio, als missende de vereischte Koninkl. goedkeuring, is niet te beschouwen als eene exceptie van non-qualificatie, maar wel als een eenvoudig middel van niet-ontvankelijkheid.

b Gorinchem 4 September 1847.

32. Het beweren dat een schipper, ter zake van aanvaring eisch tot schadevergoeding instellende, geen eigenaar van het door hem bevaren schip is, stelt niet daar eene exceptie van non-qualificatie maar een middel ten principale.

Arnhem 16 Februarij 1854.

33. Het beweren, dat de eischer niet is een zoodanig ingeland, als bij art. 20 der wet van 12 Julij 1855 (Sb. nº 102) tot voorloopige voorziening in sommige waterstaats-belangen, wordt bedoeld, stelt niet daar de exceptie van nonqualificatie, maar een middel van niet-ontvankelijkheid ten principale.

Amersfoort 24 December 1856.

34. De bewering van hen, die als erfgenamen gedagvaard zijn, dat zij niet zijn de eenige erfgenamen, is geene exceptio disqualificatoria, maar eene verdediging op de hoofdzaak.

b Assen 9 October 1854.

35. Het beweren van burgemeester en wethouders, die als zoodanig, zonder meer, zijn gedagvaard, dat zij geene verhuurders zijn en ook, ingevolge zeker reglement, geene bevoegdheid hebben om de stad te vertegenwoordigen in een geschil over eene huur, door den eischer met het collegie, bijzonder belast met het verhuren der stads-eigendommen, aangegaan, — kan, vermits de gedaagden in geene qualiteit gedagvaard zijn en zij dan ook alleen ontkennen hunne bevoegdheid om ter zake, waarvoor zij ten deze in regten geroepen zijn, aangesproken te kunnen worden, — niet beschouwd worden als eene exceptie van non-qualificatie, vermeld in art. 160, nº 3 Rv., maar levert alleen een grond van niet-ontvankelijkheid op, waarbij niet mag worden gepersisteerd, doch die te gelijk met het antwoord ten principale moet worden voorgesteld.

b Amsterdam 24 April 1850.

36. De exceptie dat de gedaagde tijdens het aangaan der verbindtenis waaraan de vordering is ontleend, nog was minderjarig, behoort tot de in art. 160, al. 1 Rv. bedoelde *overige* exceptiën welke met het antwoord te gelijk moeten voorgesteld worden. Bevel om op de hoofdzaak te antwoorden en verwijzing van den excipiënt in de kosten door het afzonderlijk voordragen der exceptie veroorzaakt.

Groningen Hof 23 Mei 1871.

37. Het middel van niet-ontvankelijkheid, dat de eischer tot het instellen der actie « ut singulus » onbevoegd zou zijn een regt te reclameren dat aan de ingezetenen ut universi zou competeren, behoort niet tot de dilatoire exceptiën, welke volgens art. 159 Rv. vóór alle antwoorden ten principale moeten worden voorgesteld, maar behoort te worden gerangschikt onder de exceptiën van art. 160 van dat Wetboek, doch niet onder de aldaar vermelde uitzonderingen en bepaaldelijk niet onder die sub nº 3, wanneer niet de hoedanigheid van den aanlegger, namelijk van ingezeten van zekere gemeente, wordt betwist, maar enkel zijne bevoegdheid om als zoodanig het regt te vorderen.

's Hertogenbosch 24 Januarij 1844, bev. bij N.-Braband 12 Januarij 1847.

38. Wanneer een gedaagde, ten wiens laste conservatoir arrest onder derden is gelegd, na de beteekening en dagvaarding tot van-waardeverklaring, aan den eischer doet insinuëren, dat hij dezen cedeert al wat de derde gearresteerde aan hem, gedaagde, verschuldigd is of nog worden zal, en wanneer hij alsdan op grond dier cessie eene exceptie van niet-ontvankelijkheid tegen den eisch tot van-waarde-verklaring voorstelt, dan moet die exceptie beschouwd worden als eene zoodanige, welke volgens art. 160 Rv. te gelijk met het antwoord ten principale moet worden voorgesteld, met dien verstande dat de regter, zonder in een onderzoek der gronden te treden, dezelve bij de hoofdzaak behoort te voegen.

Amsterdam 15 Maart 1855.

39. Eene conclusie tot niet-ontvankelijk-verklaring, op grond dat men ten onregte in privé, in stede van in zekere hoedanigheid is aangesproken, is niet aan te merken als eene der exceptiën, in art. 135 en 136 Rv. N.-I. bedoeld, welke vóór het antwoord ten principale afzonderlijk kunnen worden voorgesteld; art. 160 Rv.

Batavia R. v. J. 23 Maart 1849. — *b* Amsterdam 17 Mei 1866.

40. Eene exceptie daarop gegrond, dat een staat niet is opgemaakt en onderteekend door de declaranten zelve, maar door den prokureur die voor hen in een tusschengeschil heeft gehandeld, behoort niet tot de dilatoire exceptiën, welke vóór alle antwoord ten principale moeten, noch tot de bij art. 160 Rv. opgenoemde, welke bij uitzondering vóór het antwoord ten principale kunnen worden voorgesteld.

N.-Holland 15 October 1846.

41. Een voorgedragen middel, dat een werk zonder eenig protest aanvaard en naar willekeur daarover beschikt is, is een middel van niet-ontvankelijkheid, eene zoogenaamde exception peremtoire au fond, omdat het strekt tot afwijzing der vordering, zonder eenig onderzoek

naar de al dan niet gegrondheid van het fundamentum petendi, namelijk, dat het gebouw niet in zulken staat is gebragt als volgens overeenkomst had behooren te geschieden. Die verwering behoort niet tot de uitgezonderde exceptiën, welke zonder het antwoord ten principale kunnen worden voorgesteld.
's Hertogenbosch 27 Junij 1851.

§ 3.

42. In art. 160, n° 3 Rv. wordt onder het woord hoedanigheid alleen begrepen eene regtsbetrekking, aan den eischer of verweerder toekomende, geen bloot feitelijke toestand, waarin hij verkeert, zoo als b.v. het bezit eener nalatenschap.
Arnhem 18 Mei 1857. — cf. Z.-Holland 27 September 1843.
43. Bij art. 160, al. 3 Rv., waarbij wordt gehandeld van de exceptie dat de aanlegger de hoedanigheid niet bezit die hij zich toeschrijft, wordt bedoeld eene zoodanige, welke men niet aan zich zelve ontleent, maar door wetsduiding, benoeming of anderzins verkrijgt, als daar is die van voogd, curator, bewindvoerder enz., maar niet die van eigenaar eener zaak, welke louter den regtstitel betreft; waar dus de eigendom betwist wordt aan den eischer van eene zaak die hij beweert beschadigd te zijn, is geene questie van exceptie in bovengemelden zin, maar van verdediging ten principale, als de zaak zelve betreffende.
Loenen Kgr. 21 September 1864.
44. Vermits de woorden hoedanigheid en bevoegdheid nergens in de wet voor woorden van dezelfde beteekenis worden gehouden, volgt daaruit dat de exceptie eener getrouwde vrouw, dat zij niet behoorlijk in regten is bijgestaan, niet is te tellen onder de exceptiën, welke bij art. 160, n° 3 Rv. bedoeld zijn.
Amsterdam 16 April 1839, bev. bij Holland 19 Februarij 1840.
45. De niet-overlegging van het patent kan, met het oog op art. 31 der wet v. 21 Mei 1819 (Sb. n° 34), nimmer op de hoedanigheid van den eischer eenigen invloed uitoefenen, en de regter moet desniettemin in een onderzoek treden van den ingestelden eisch en dezen òf ontzeggen òf toewijzen.
Amsterdam 24 Maart 1841. — Meppel Kgr. 10 Februarij 1842.
46. De exceptie van non-qualificatie betreft meer bijzonder de regtsbetrekking, waarin een eischer in regten optreedt, met dat gevolg, dat ook dan zelfs, wanneer volgens de bestaande verordening, tot de uitoefening van een of ander beroep (in specie magnetiseur) behalve een patent, ook het bezit van eene admissie of een diploma mogt worden gevorderd, dan nog het gemis daarvan geenszins grond zou kunnen opleveren tot het opwerpen van eene exceptie van inqualificatie, maar veeleer zou zijn een verdedigingsmiddel ten principale, ontleend uit de onwettigheid van de handelingen, waarvoor belooning wordt gevorderd.
Gelderland 8 October 1845, te dien aanzien bev. Nijmegen.
47. De verkeerde aanduiding van het beroep des gedaagden geeft geene aanleiding tot de exceptie van non-qualificatie.
Nijmegen 9 Januarij 1844.
48. Het woord hoedanigheid, in art. 160, n° 3 Rv. doelt kennelijk alleen op eene regtsbetrekking, hetzij van den aanlegger, hetzij van den verweerder, en hieruit volgt, dat hij, die als landbouwer is gedagvaard, niet kan geacht worden in eene hoedanigheid te zijn aangesproken.
Gelderland 23 Junij 1847, vern. Nijmegen 12 Januarij 1847.
49. Het kan niets afdoen welke qualiteiten partijen zich vroeger, geheel buiten het geding, mogen hebben toegekend, maar wel in welke qualiteiten zij zich in het geding tegenover elkander hebben gesteld.
Zeeland 29 Februarij 1848.
50. Eene exceptie van non-qualificatie is niet gegrond, indien een eischer iemand in privé heeft gedagvaard en de gedaagde niet in eene qualiteit, maar ook in privé is opgetreden.
Gorinchem Kgr. 30 Maart 1849.
51. De onderscheiding tusschen verschillende qualiteiten in denzelfden persoon gaat niet zóó ver dat, wanneer aan iemand in de eene qualiteit gelden onverschuldigd zijn te goed gedaan, die hem in eene andere qualiteit verschuldigd waren, en tevens blijkt dat deze ze persoonlijk genoten heeft, alsdan de belanghebbende bij die gelden zou kunnen beweren, tegenover den debiteur, dat de verantwoording niet heeft plaats gehad aan den bevoegden persoon.
Amsterdam 12 Januarij 1859.
52. De regter kan benigna interpretatione verstaan, dat een incidenteel ingestelde, doch niet-ontvankelijke eisch tot nietig-verklaring der voogdij-opdragt waaraan de eischer zijne qualiteit ontleent, als eene tegengeworpen exceptie van non-qualificatie is aan te merken.
Cf. Breda 21 Februarij 1860.
53. De gedaagde van wien rekening wordt gevraagd wegens een door hem gevoerd beheer, heeft belang en is dus ontvankelijk om de exceptie op te werpen, dat de eischer geen voogd is en dus geene actie namens de minderjarigen mag instellen.
's Gravenhage 19 December 1871.
54. De exceptie van non-qualificatie kan haar aanzijn niet verschuldigd zijn aan eene na de introductieve dagvaarding ontstane verandering in de zamenstelling van het personeel eener eischende stichting.
Dordrecht 14 Januarij 1867.
55. Wanneer een gedaagde is opgeroepen «in » qualiteit als zich gequalificeerd hebbende,» en eene voorgestelde exceptie van non-qualificatie is verworpen, dan kan die gedaagde niet beschouwd worden als in privé te zijn aangesproken, en moet de gedaagde worden geacht de hem toegeschreven qualiteit te bezitten.
Zeeland 3 Maart 1863.
56. Die als voogd gedagvaard zijnde, als zoodanig prokureur heeft gesteld, is onbevoegd om de exceptio disqualificatoria voor te stellen op grond dat zijne voogdij tijdens de dagvaarding was geëindigd, maar hij moet, als hij in die qualiteit niet wil voortprocederen, de schorsing beteekenen, volgens art. 256 Rv.
Overijssel 26 Junij 1865.

57. Wanneer armmeesters van de Ged. Staten eener provincie, ten gevolge van een Kon. besluit, magtiging erlangen om in eene hoedanigheid, welke zij zich zelven bij het aan die Staten daartoe ingediende verzoekschrift hebben toegeschreven, eene regtsvordering in te stellen, dan wordt daardoor het bestaan dier hoedanigheid in regten boven alle tegenspraak verheven, met dat gevolg, dat eene exceptie van non-qualificatie op die gegeven magtiging der Staten volkomen afstuit.

Gorinchem Kgr. 25 September 1849.

58. Wanneer een gedaagde wordt aangesproken krachtens een stuk, waarvan hij de onderteekening in eene bepaald daarbij aangeduide qualiteit niet ontkent, dan moet hij in die qualiteit worden aangesproken. De exceptie van non-qualificatie is dus ten onregte ingeroepen, als de gedaagde beweert dat hij bij het aanvangen van de regtsvordering die qualiteit niet meer bezat.

Zeeland 7 December 1858, bevest. Middelburg... (8).

59. Erfgenaamschap ab intestato, bv. van een voormalig lid der gedagvaarde corporatie, is zoodanige qualiteit, welke, zoo zij niet bewezen is, den gedaagde de bevoegdheid geeft de exceptie van non-qualificatie op te werpen.

a Amsterdam 21 October 1851. — Haarlem 31 Maart 1840. — Anders Leiden... September 1850 (13), beslissende dat het regt van erfgenaamschap (ex testamento) niet als eene qualificatie kan worden aangemerkt, en waarbij op dien grond is beslist, dat de bevoegdheid van een erfgenaam ook tegen zijne mede-erfgenamen om te ageren tot scheiding en verdeeling der nalatenschap, niet afhankelijk is van de omstandigheid, of de mede-erfgenamen de qualiteit van hem, die de scheiding vraagt, erkennen of betwisten en dat, al ware dit anders, de verdediging, waarbij wordt ontkend eene beweerde filiatie, niet afzonderlijk en in den vorm eener exceptie behoeft te worden voorgesteld, maar ook te gelijk met andere middelen kan worden voorgedragen.

60. De exceptie dat de eischer niet bezit de qualiteit van erfgenaam, die hij zich toeschrijft, is niet de exceptie van non-qualificatie, waarbij de gedaagde kan persisteren en regt vragen, alvorens ten principale te antwoorden, zoodat te gelijk daarmede ten principale kan worden regt gedaan.

a Amsterdam 19 April 1854.

61. Hij aan wien bij overlijden van een eischer of verweerder, het ten laste van denzelven gewezen vonnis is beteekend, wordt door den requirant van beteekening rebus ipsis et factis beschouwd en erkend als den oorspronkelijken eischer of verweerder in de zaak te vertegenwoordigen; derhalve gaat het niet aan, dat, wanneer dezelfde persoon in dezelfde qualiteit die hem bij de beteekening toegekend is, zich tegen het beteekende vonnis in cassatie voorziet, alsdan door den beteekenaar tegen hem eene exceptie van niet-ontvankelijkheid in cassatie mag worden opgeworpen wegens gemis van qualiteit om die voorziening in te stellen.

b H. R. 7 Mei 1852, Concl. conf.

62. Er kan geene reden zijn van het ambtshalve toewijzen eener exceptie van non-qualificatie, indien het Prov. Hof niet ontkend heeft, dat aan zeker persoon de voogdij over eene minderjarige bij testament is opgedragen, doch alleen heeft beslist, dat het beheer door hem gevoerd over de, ingevolge zekere dading, aan hem uitgekeerde som, niet is geweest een beheer in zijne regtens bestaande hoedanigheid van voogd.

b H. R. 25 Januarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 12 April 1849.

63. Wanneer een eischer wel de hoedanigheid van toezienden voogd over één der minderjarigen wegens zijne opgekomen meerderjarigheid verloren heeft, maar die ten aanzien der overigen heeft behouden, dan wordt ten onregte door de verweerders geconcludeerd tot niet-ontvankelijk-verklaring van de geheele voorziening in cassatie.

H. R. 26 November 1863, Concl. conf.

64. Indien uit de dagvaarding blijkt, dat de eischer als executeur optreedt en in die qualiteit rekening wil doen, dan is de bloote vermelding van notaris achter zijn naam nergens verboden en geeft die geene aanleiding tot de exceptie van non-qualificatie.

Amsterdam 6 Mei 1846.

65. Wanneer meerdere personen tot afgifte van bescheiden en tot rekening en verantwoording gedagvaard zijn, op grond dat de betrekking is opgeheven waarin dat beheer gevoerd werd, en de gedaagden in antwoord op dien eisch zeggen dat zij nooit in privé en evenmin gezamenlijk hetzij als individu's, hetzij in hunne openbare betrekkingen beheer gevoerd hebben, is in die verwering eene exceptie van non-qualificatie gelegen, welke te regt vóór het antwoord ten principale is voorgesteld en waarop de contestatie vóór het debat omtrent de hoofdzaak moet plaats hebben.

Z.-Holland 6 November 1865, Concl. conf. bev. 'sGravenhage 7 Maart 1865, Concl. conf.

66. Zij die wegens stoornis in het bezit gedagvaard zijn als gezamenlijk gehandeld hebbende en als hebbende allen één belang, kunnen niet geacht worden in eene qualiteit te zijn opgeroepen; de verwering tegen die posita kan derhalve niet leiden tot eene exceptie van non-qualificatie.

a Maastricht 4 Maart 1858.

67. Het beweren van een gedaagde dat hij ten onregte als lid van eene aangewezen firma gedagvaard is, stelt niet daar eene exceptie van non-qualificatie.

Concl. O. M. bij H. R. 19 Januarij 1871.

§ 4.

68. Voor de toepassing der exceptio plurium litis consortium wordt vereischt, dat bij het voorstellen daarvan belang hebben zoowel de voorsteller als de pretense consors of consortes litis, dat zij belang hebben bij de zaak in lite, en dat dat belang ondeelbaar zij.

Alkmaar 26 November 1863.

69. De exceptio plurium litis-consortium is in het Nederlandsche regt toegelaten, wanneer de vordering betreft eene ondeelbare zaak waarbij meer personen onmiddellijk belang hebben, en slechts tegen een enkelen wordt ingesteld, of

wanneer in hooger beroep niet al de partijen, tusschen wie in eersten aanleg het geding heeft bestaan, niet in regten worden geroepen. Zij geldt niet bij de procedure tot ontkenning der wettigheid van een kind, wanneer de moeder in eersten aanleg is opgeroepen, doch zulks door den in het ongelijk gestelden gedaagde (den bijzonderen voogd over het kind) in hooger beroep is verzuimd; de moeder is niet als *partij* te beschouwen.

Zeeland 24 Junij 1856.

70. De exceptio plurium litis consortium behoort klaarblijkelijk niet tot de declinatoire exceptiën, waarover gehandeld wordt in art. 154 tot 158 Rv., evenmin als tot de dilatoire exceptiën, als niet strekkende om het voortzetten van den eisch te verschuiven of uit te stellen tot zeker bepaald tijdstip, of tot de vervulling van deze of gene voorwaarde, — maar wel (als ten doel hebbende om de vordering, zoo als die door den eischer alleen en zonder zijne mede-eigenaren is ingesteld, te vernietigen of uit te delgen) tot de peremtoire exceptiën, bedoeld bij art. 160 Rv., welke met het antwoord te gelijk moeten worden voorgesteld.

Winschoten 28 Mei 1851.

71. Gedaagden in vrijwaring kunnen, vooral indien in eersten aanleg wordt geageerd, wanneer een hunner mede-gedaagden buiten het geding gesteld wordt, daaruit niet een middel van niet-ontvankelijkheid tegen de eischers putten, veel minder de exceptio plurium litis consortium inroepen.

'sHertogenbosch 19 April 1844.

72. De exceptio plurium litis consortium kan in cas van verzet tegen een vonnis bij verstek gewezen, eerst dan opgaan, wanneer het belang van eene der partijen, doordien zij niet is opgeroepen in het geding, zou zijn benadeeld.

b Amsterdam 30 Junij 1841.

73. Wanneer bij eene en dezelfde akte van schuldbekentenis twee personen zich te zamen, ieder voor de helft, hebben verbonden tot voldoening eener som, welke zij bekennen schuldig te zijn, en tot zekerheid voor de betaling, mede te zamen en onverdeeld, hypotheek op een en hetzelfde goed hebben gegeven, kan de nietig-verklaring eener zoodanige akte niet geschieden, wanneer de eischer niet beide personen, maar slechts één hunner in het geding heeft geroepen; dit verzuim kan niet worden gedekt door eene ten processe afgelegde verklaring, dat de eischer uit gemelde akte geenerhande vordering, regt of actie tegen den niet in het geding geroepen persoon heeft, of zich heeft voorbehouden, wanneer die akte niet slechts de verpligtingen van laatstgenoemde bevat, maar tevens ook diens regten waarborgt.

Amsterdam 7 November 1849.

74. Wanneer gezamenlijke schippers of de schipperij zich tot eene geldelijke uitkeering aan een oud schipper hebben verbonden en het veer daarvoor aansprakelijk bleef, en bij de vordering tot betaling der jaarlijksche uitkeering een der schippers niet in het geding is geroepen, moet de exceptio plurium litis consortium worden toegewezen.

Amsterdam 10 December 1845, tevens beslissende dat dit verzuim niet kan worden hersteld door vermindering van eisch voor zijn aandeel, noch door statering, ten einde hem alsnog in lite te brengen.

75. Indien door sommige bijzondere personen, in hunne relatie van ingezetenen eener gemeente, daden worden begaan op grond van pretense regten en zij in de uitoefening daarvan worden gestoord, en te dier zake als een gevolg van art. 6 Sv. eene sententia declaratoria judicis uitlokken, moeten de gezamenlijke eigenaren, geërfden of de daarbij betrokkenen in het geding worden geroepen en niet alleen degenen, welke zich tegen de uitoefening van de vermeende regten hebben verzet.

Zutphen 20 October 1843.

76. Een mede-eigenaar van een onroerend goed is bevoegd om alléén in te stellen de actio servitutis negatoria tegen hem, die zoodanig onroerend goed met eene erfdienstbaarheid tracht te bezwaren, zoodat de exceptio plurium litis consortium ongegrond is.

Drenthe 19 Junij 1841.

77. Een erfgenaam is ontvankelijk in de vordering tot nietig-verklaring van een legaat, ook dan wanneer er, behalve hem, nog meerdere erfgenamen van den overledene bestaan.

Maastricht 26 October 1848. — Anders *a* Gelderland 26 Junij 1839, aannemende dat de regtsvordering tot vernietiging van eene uiterste wilsbeschikking moet worden ingesteld tegen al de daarbij geroepene particuliere en universele legatarissen.

78. De crediteur van eene onder beneficie van inventaris aanvaarde nalatenschap is bevoegd om slechts één der erfgenamen tot het doen van rekening en verantwoording enz. in regten op te roepen.

Utrecht Hof 14 Julij 1840, bev. Utrecht 27 December 1839.

79. Een erfgenaam is bevoegd om zonder zijne mede-erfgenamen, te vorderen rekening en verantwoording en wijders extraditie van hetgeen hem zal blijken te competeren van zekere effecten, en dit wel van de regtverkrijgenden van een notaris, in wiens boedel zich die effecten bevonden.

Sneek 8 Junij 1842, tevens beslissende dat in den regel iedere verbindtenis, van welken aard ook, zich tusschen de erfgenamen van den oorspronkelijken crediteur of debiteur, ipso jure verdeelt en daaraan alleen wordt gederogeerd, wanneer de wet of de verbindtenis zelve haar voor eene gedeeltelijke uitvoering onvatbaar doet zijn, terwijl hieruit volgt dat, wanneer de verbindtenis niet onder de ondeelbare te rangschikken is, welke de regtsbetrekking tusschen de oorspronkelijke contracterende partijen ook moge zijn geweest, de tusschen haar getroffene overeenkomst zich van regtswege heeft verdeeld tusschen hare erfgenamen, en de uit de overeenkomst voortvloeijende regten en verpligtingen, door ieder pro rata parte kunnen worden uitgeoefend en moeten worden voldaan.

80. Wanneer iemand, die met anderen eigenaar is van het door hem bewoonde huis, bij het vertimmeren daarvan, op zijns buurmans grond bouwt, dan kan deze laatste, wanneer hij in regten de wegruiming van het in dier voege gebouwde vordert, volstaan met alleen tegen gemelden bewoner te procederen, zonder

ook desselfs mede-eigenaren in regten te betrekken.

Amsterdam 23 November 1840.

81. Eene ondeelbare vordering tegen onderscheidene mede-eigenaren tot het weder afbreken of doen afbreken van zekere behuizing kan niet worden toegestaan, bijaldien niet al de eigenaren in het geding zijn geroepen.

Groningen 27 Maart 1846.

82. Teregt is beslist dat zonder vertegenwoordiging der kinderen van een der medegeregtigden, tot de gevorderde boedelscheiding niet kan worden overgegaan en dat de op de nietdagvaarding van die kinderen gegronde exceptio plurium litis consortium allezins geldig is, zonder dat daartegen kan worden aangevoerd dat de excipiënt zich daarop niet mag beroepen, op grond dat die kinderen door het regtsmiddel van interventie of door dat van verzet door derden, voor hunne belangen hadden kunnen waken.

c H. R. 10 Junij 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Friesland 17 Junij 1863, waarbij was vern. Sneek 3 December 1862.

83. Het communi dividundo judicium en de actio familiæ erciscundæ moeten tusschen al de gezamenlijke eigenaars of geregtigden aanhangig worden gemaakt, zoodat het uit het geding laten van een der deelgenooten tot niet-ontvankelijkheid aanleiding geeft.

'sHertogenbosch 6 Februarij 1843. — 'sHertogenbosch 14 April 1843.

84. De twijfel, of tot de ingestelde actie van boedelscheiding een der deelgenooten wel behoorlijk is in het geding gebragt, terwijl overigens die vordering met eene referte is beantwoord, kan niet als eene exceptio plurium litis consortium beschouwd worden; deze moet als dilatoire exceptie vóór het antwoord ten principale voorgedragen worden en is als een regtsmiddel te beschouwen, dat door den regter niet mag aangevuld worden.

a Amsterdam 23 December 1868.

85. De exceptio plurium litis consortium, ingesteld op grond dat niet al de erfgenamen zijn in het geding gebragt, kan niet opgaan, waar het eene deelbare schuld geldt.

Groningen 25 Junij 1858.

86. Vermits de voogd, als zoodanig gedagvaard als vertegenwoordigende den minderjarige, die echter reeds meerderjarig was, niet de exceptio disqualificatoria kan voorstellen, maar zoo hij in die qualiteit niet wil voortprocederen, de schorsing moet beteekenen, — is die meerderjarige tot aan zoodanige schorsing door de prokureurstelling van zijn gewezen voogd, wettig in het proces vertegenwoordigd; en de medegedaagden gronden ten onregte op de bewering, dat hij niet in lite zou zijn, de exceptio plurium litis consortium.

Overijssel 26 Junij 1865.

87. Hij die tot præstatie van tienden wordt aangesproken als eenige eigenaar van het gelibelleerde grondstuk, doch dit in gemeenschap met anderen heeft aangekocht, is bevoegd de exceptio plurium litis consortium op te werpen.

Zutphen 30 Januarij 1868.

§ 5.

88. Indien de aannemer in de actie tegen hem ter zake van wederregtelijke aardhaling ondernomen, doet gelden het regt dat hij beweert te ontleenen uit de opdragt van het dijkbestuur, en de bevoegdheid van hetzelve om de aardhaling te verrigten of te doen verrigten, dan kan hij niet geacht worden de jure tertii te excipiëren, maar hij doet aldus zijn eigen regt gelden.

N.-Braband 8 Mei 1855, vern. 'sHertogenbosch 15 April 1853.

89. De aannemers der werken van het kanaal tusschen de steden Luik en Maastricht, — geheel voor rekening van de Belgische regering daar te stellen, doch van wege de Nederlandsche regering uit te voeren op het gedeelte dat het territoir van dien Staat doorloopt, — naar den inhoud en de strekking der deswege bestaande overeenkomst met laatstgemelde regering aangegaan, hebben te regt die regering geheel alleen gedagvaard, ten einde constatering en certificaten te bekomen van beweerde verrigte buitenwerken; het is inderdaad eene exceptio de jure tertii aan de zijde van de gedaagde regering te beweren, dat de Belgische regering, óf alleen óf althans mede had behooren in regten geroepen te worden, als hebbende zij het werk voor hare rekening en als zijnde alzoo tot betaling der afgegeven certificaten verpligt.

a H. R. 8 Februarij 1856, Concl. conf.

90. De schuldenaar die zich tegen den cessionnaris beroept op de aan hem beteekende schenking der vordering, excipieert niet de jure tertii.

Almelo 30 April 1856.

91. Een derde die houder eener nalatenschap is, ook de van staatswege ingestelde algemeene commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers, kan, zoo hij aangesproken wordt tot afgifte der nalatenschap, niet een beweerd octrooi van erfregt, aan een liefdadig gesticht verleend, inroepen, wanneer het gesticht zelf dat octrooi nooit heeft doen gelden.

Z.-Holland 28 Junij 1858, in dit opzigt bev. 'sGravenhage 21 November 1856.

92. Een gedaagde beroept zich op eens anders regt, wanneer hij beweert dat een medegedaagde ten onregte door den eischer in regten is opgeroepen.

Appingadam 18 October 1866.

93. Hij die gedagvaard is tot opheffing van een beslag, gelegd op eene partij goederen, waarvan tevens in hetzelfde geding van een medegedaagde als detentor de uitlevering wordt gevorderd, mag niet beweren dat de eischer alleen tegen zijn verkooper tot levering mogt ageren. Alleen de mede-gedaagde zou zich van die verwering mogen bedienen.

Amsterdam 15 November 1871.

94. Een gedaagde is niet geregtigd zich te beroepen op het gemis van magtiging tot eenige erkenning van het tiendregt des eischers door een mede-gedaagde, curator van een krankzinnige.

N.-Braband 10 December 1867.

II. § 1.

95. Even als elke conclusie moet sluiten met een bepaald regtsgevolg, hetwelk, bij vonnis aangenomen, het regt tusschen partijen fixeert, moet ook elke exceptieve conclusie sluiten met

een bepaald beweren ten opzigte van den ingestelden eisch, hetwelk, door den regter aangenomen, niet daarstelt eene loutere sententia declaratoria, maar eene uitspraak omtrent het regt des gedaagden om de actie te stuiten, en bepaaldelijk omtrent het gevolg daarvan op den stand en den voortgang des gedings.

Amsterdam 6 Maart 1856, waarbij eene exceptie van compromis aan den gedaagde werd ontzegd, uit hoofde die tot geene duidelijke en bepaalde conclusie leidde, met last tot voortprocederen; — cf. *b* Amsterdam 25 Februarij 1857, beslissende dat voormeld dictum aan den ged. niet de bevoegdheid heeft ontnomen, om te gelijk met de verwering ten principale, zoodanige exceptie te moveren, als reeds bij het eerste vonnis was ontzegd, — bev. bij *b* N.-Holland 25 Junij 1857.

96. Hoewel een gedaagde in de slotsom zijner conclusie niet uitdrukkelijk de niet-ontvankelijkverklaring der vordering eischt, zoo vloeit dit toch genoegzaam voort uit zijn beweren dat het gelegde beslag is executoir, geene van-waardeverklaring wordt vereischt en de daartoe strekkende vordering niet-ontvankelijk is.

Maastricht 2 Maart 1871.

97. Geen acht kan geslagen worden op eene exceptie van niet-ontvankelijkheid, als zoude de eischer niet zijn nagekomen art. 133, al. 4 Rv. omtrent overlegging der stukken waarop de eisch gegrond is, noch art. 5, nº 3 Rv. omtrent het opgeven van de gronden der vordering, vermits de gedaagde in zoodanig geval verpligt was eene exceptie *nominatim* voor te stellen, en het niets afdoet, dat hij tot niet-ontvankelijkheid heeft geconcludeerd, terwijl hij daardoor geene exceptie heeft voorgesteld, en zoodanige conclusie niet is een middel zelf, maar het resultaat van een exceptief middel moet zijn.

Tiel 9 April 1852.

98. De verweerder die in antwoord op de actio Pauliana door een curator in een faillissement ingesteld, verklaart daar te laten de vraag, of de eischer die actie kan instellen, en de zaak alleen met hem gedaagde kan voortzetten, mag niet geacht worden de exceptie non tibi competit actio of plurium litis consortium voor te stellen, en de regter is niet geroepen ambtshalve daarop eene beslissing te geven.

Arnhem 30 November 1868.

99. Indien een gedaagde die voor den regter wordt geroepen, niettegenstaande tusschen hem en den eischer een pactum de compromittendo was aangegaan, op grond daarvan eene conclusie neemt, wier bepaalde strekking is, dat de regter zich ratione personæ onbevoegd verklare, doch ten slotte abusievelijk tot niet-ontvankelijkheid van den eischer concludeert, dan moet hem evenwel die conclusie volgen, daar de formulæ actionum naar het hedendaagsch regt niet bepaald zijn voorgeschreven.

Amsterdam 9 Januarij 1850.

100. Aanhouding of voeging eener exceptie bij de hoofdzaak kan slechts in aanmerking komen wanneer daartoe geconcludeerd is.

N.-Holland 7 Maart 1867.

101. De conclusie van een gedaagde, waarbij de bevoegdheid des eischers tot het instellen van zijnen eisch betwist wordt, op grond dat hij niet meer is executeur-testamentair, en die waarbij wordt geposeerd dat het bezit van den executeur-testamentair is afgeloopen en daarmede de geheele executele, dus ook de bevoegdheid om te ageren is vervallen, bevatten geene verschillende regtsmiddelen.

Appingadam 27 Julij 1865.

102. Er mag geen acht worden geslagen op de eerst bij pleidooi voorgestelde exceptie van niet-ontvankelijkheid, dat de eischers, kerkvoogden en notabelen, niet bevoegd zijn om namens de kerkelijke gemeente in regten op te treden.

Hoorn 17 Junij 1863.

103. Het beroep des verzekeraars op art. 746 Kh., waarbij in de daar opgegeven omstandigheden de aanspraak des geconsigneerden tegen den schipper en de assuradeurs is vervallen verklaard, bevat een middel van niet-ontvankelijkheid dat niet bij pleidooi kan voorgesteld worden.

Amsterdam Arb. 11 Mei 1869.

104. Men is verpligt om alle middelen van verdediging gelijktijdig voor te dragen, zonder door splitsing elk middel tot het onderwerp van een afzonderlijk onderzoek en beslissing te mogen maken.

H. R. 23 April 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 5 April 1846.

105. Alle middelen van niet-ontvankelijkheid moeten vóór of te gelijk met de verdediging ten principale worden voorgesteld; ook in zaken betrekkelijk de heffingen aan het bestuur der registratie opgedragen.

Utrecht 23 November 1859, Concl. conf.

106. De eischer-geëxcipieerde heeft geen regt om afscheiding van hoofdzaak en exceptie te vorderen; onze wet kent alleen het regt om eene exceptie afzonderlijk voor te stellen.

b 'sHertogenbosch 16 September 1868.

107. Bij de dilatoire exceptie moet de zaak ten principale in het midden worden gelaten; art. 159 en 160 Rv.

Almelo 26 Februarij 1862.

108. De exceptie van onbevoegdheid moet, even als die van nietigheid der dagvaarding, gerangschikt worden onder de zoodanige, waaromtrent de wet bij uitzondering bepaalt, dat ze vóór het antwoord ten principale kunnen voorgesteld en op zich zelve moeten uitgewezen worden.

'sHertogenbosch 27 Junij 1851.

109. De exceptie, dat de eischer de hoedanigheid niet zou bezitten, welke hij zich heeft toegeschreven, kan, hoezeer van bepaalden invloed op de hoofdzaak, en eene voorname verdediging in zich bevattende op de zaak ten principale, alsnog afzonderlijk en afgescheiden van de hoofdzaak worden voorgesteld, zoo lang niet blijkt, dat men zich werkelijk op de zaak ten principale heeft uitgelaten.

Amsterdam Arb. 5 Julij 1847.

110. De inroeping van gebrek in het mandaat bij den persoon die voor een eischer optreedt, moet noodwendig plaats hebben in limine litis, daar in het tegenovergesteld geval de wederpartij geacht wordt de validiteit van het mandaat niet te betwisten, en alzoo de qualiteit van den feitelijk verschijnenden persoon, en daarmede de judiciële verschijning zijner wederpartij te erkennen.

Amsterdam Kgr. IV 12 September 1851.

111. Wanneer de opposanten tegen een dwangschrift door het bestuur der registratie uitgevaardigd, bij hunne memorie van repliek zijn te berde gekomen met een middel van nietontvankelijkheid, dat niet in het exploit van verzet onder de gronden van oppositie was opgenomen, moet dat middel geacht worden te laat te zijn voorgesteld; al zijn bij procedures in registratie-zaken de voorschriften van het Wetboek van Burg. Regtsv. niet toepasselijk, eene regelmatige proces-voering brengt altoos mede, dat zoodanig middel a limine litis vóór of althans te gelijk met de gronden ten principale worde voorgesteld, en niet ex post bij memorie van repliek, nadat reeds door het bestuur bij memorie is geantwoord op de gronden waarop bij het exploit van oppositie verzet is gedaan.

Arnhem 12 April 1866.

112. Door de bepaling van art. 159 Rv. dat erfgenamen aanvankelijk kunnen volstaan met het voordragen der dilatoire exceptie, dat zij nog zijn in termen van beraad, is niet gederogeerd aan den regel, dat de exceptie van onbevoegdheid ratione personæ vóór alle andere weren van regten moet worden aangevoerd.

Groningen 21 Julij 1854.

113. Wanneer van meerdere gedaagden één krachtens de bevoegdheid, hem daartoe bij de wet verleend, eene exceptie afzonderlijk en afgescheiden van de hoofdzaak voorstelt, en de ander, als geen belang hebbende bij de exceptie zelve, zich daaromtrent aan het oordeel des regters refereert, dan behoort laatstgemelde niet op de zaak zelve te antwoorden, noch bij gebreke van dat antwoord, in dien stand van zaken, de principale vordering, voor zooveel hem aangaat, als niet betwist te worden toegewezen.

a Amsterdam 4 Maart 1842, Concl. conf.

114. De exceptie van non-appellabiliteit (art. 338 Rv.) kan worden vereenigd met de verdediging ten principale.

a Leeuwarden 31 Januarij 1843.

115. De bepalingen van art. 155, in verband met art. 93 Rv. zijn algemeen, en blijven voor partijen gelden, ook in geval van oppositie tegen een vonnis, bij verstek gewezen, zonder dat daaraan door art. 83 van dat Wetboek wordt gederogeerd. Mitsdien moeten de exceptiën van nietigheid van dagvaarding en van onbevoegdheid des regters ratione personæ vóór alle weren en exceptiën worden voorgesteld, de middelen van oppositie daartoe worden beperkt, en blijft de verdediging ten principale mitsdien, ook zonder dat zij behoefde uitdrukkelijk gereserveerd te worden, ongeprejudicieerd, zoodat de regter te regt bij de verwerping der voorgestelde exceptiën, partijen gelast heeft ten principale voort te procederen.

N.-Holland 28 Mei 1857, Concl. contr.

116. Wanneer in de conclusie van antwoord onder opwerping eener exceptie, tot niet-ontvankelijk-verklaring van den eischer is geconcludeerd, terwijl bij conclusie van dupliek hierbij is volhard, onder nadere opgave en uiteenzetting der daartoe leidende motieven, moet die exceptie geacht worden bij de conclusie van antwoord te zijn voorgesteld.

Dordrecht 31 Mei 1858.

117. De bewering als zoude eene exceptie tardief zijn voorgesteld, behoort niet tot de zoodanige, die bij uitzondering vóór het antwoord ten principale moeten worden voorgesteld, maar zij moet met het antwoord te gelijk worden voorgedragen.

Dordrecht 31 Mei 1858.

118. Bij een exploit van verzet behoort de exceptie van non-qualificatie de verdediging ten principale vooraf te gaan.

Amsterdam Kgr. II 8 Augustus 1861.

119. Hij die vermeent, dat bij gebreke van eenig verschil tusschen partijen ten aanzien van het bedrag van de proceskosten, geene vordering daartoe kan worden ingediend, moet eene daartoe strekkende exceptie van niet-ontvankelijkheid voorstellen, wil hij dien grief aan 's regters oordeel zien onderworpen.

H. R. 6 October 1865, Concl. conf.

120. Het geschilpunt, of de eischer die beweert met den persoon B, handelende voor A, eene overeenkomst te hebben gesloten, ontvankelijk is, zijn hieruit ontsproten regt in dier voege vervolgen dat hij A en B te gelijkelijk in regten roept, en alternatief tot veroordeeling van één hunner concludeert, behoort aan het onderzoek omtrent 's regters bevoegdheid ter zake van het onderwerp des geschils vooraf te gaan.

Amsterdam Kgr. I 15 December 1865. — Anders Amsterdam 18 Junij 1856, bev. bij N.-Holland 23 April 1857.

121. Het voorstellen van middelen van ongegrondheid vóór die van niet-ontvankelijkheid, tegen den eisch tot interventie, heeft geenszins ten gevolge dat de voorgestelde niet-ontvankelijkheid moet worden verworpen.

Limburg 17 Mei 1852.

122. Wanneer likwidateuren eener ontbonden vennootschap als zoodanig optreden, en de gedaagde hun die qualiteit ontkent, doch tevens eene exceptie van incompetentie ratione personae opwerpt, is de beslissing omtrent de voorgestelde exceptie niet afhankelijk van de vraag, of die qualiteit hun teregt of ten onregte wordt toegeschreven, zoodat alle beschouwingen daaromtrent voor alsnog buiten aanmerking blijven.

Amsterdam 21 December 1865.

123. De voorgestelde exceptie is niet te beschouwen als een antwoord ten principale, indien de gedaagde alleen aanvoert, dat, daar de door den eischer ingestelde vordering, al ware dat tot dezelve regt bestond voor de gezamenlijke eigenaren, alleen aan deze, gezamenlijk daartoe concurrerende, zoude toekomen, de eischer, bij het gebleken gebrek aan medewerking zijner mede-eigenaren, tot hare instelling onbevoegd is. In zoodanig geval mag de regter, met aanhouding der exceptie, den gedaagde gelasten ten principale voort te procederen.

Zeeland 1 Junij 1858.

124. Een gedaagde die blootelijk concludeert tot niet-ontvankelijk-verklaring van den eischer, zonder verwijzing te vragen, stelt de daartoe strekkende dilatoire exceptie niet in, al grondt hij die conclusie ook op het feit, dat bij een ander collegie eene zaak aanhangig is, die met de thans ingestelde in het naauwste verband staat.

a 's Hertogenbosch 18 October 1867.

125. Een gedaagde die geconcludeerd heeft tot niet-ontvankelijk-verklaring, immers tot ontzegging, moet geacht worden ten principale te hebben geantwoord (met het oog op de gelijktijdig voorgedragen exceptie van non-qualificatie).

Amsterdam 6 Mei 1846.

126. Het middel van niet-ontvankelijkheid tegen de voortzetting der regtsvordering tot scheiding van tafel en bed door de vrouw ingesteld, en daarop gegrond dat zij het door den regter aan haar aangewezen verblijf heeft verlaten, kan uit zijnen aard in elken stand van het geding worden tegengeworpen, en het is alzoo zonder invloed, dat dit middel eerst door eene der partijen is bijgebragt, nadat zij reeds op de hoofdzaak hare gronden van verdediging had aangevoerd en geconcludeerd.

b Z.-Holland 10 November 1856.

127. De gedaagde, die eene exceptie van onbevoegdheid ratione personae voorstelt, op grond dat hij onder een ander regtsgebied woont, is bevoegd daaraan subordinaat een antwoord ten principale toe te voegen of eene reconventionele vordering te verbinden. De eischer behoort ter bestrijding dier exceptie te worden toegelaten tot het bewijs zijner positieven omtrent de woonplaats des gedaagden.

Amsterdam 5 Augustus 1867.

128. De bewering dat de eischer de bevoegdheid niet heeft om in regten op te treden, behoort niet tot die exceptiën, welke vóór het antwoord ten principale moeten worden voorgesteld en afzonderlijk uitgewezen. De gedaagde is niet geregtigd te vorderen, dat daarop vooraf worde regt gedaan, evenmin als de eischer bevoegd is te concluderen tot eene afzonderlijke afwijzing van dat middel, maar hij moet óf blijven persisteren bij zijne conclusie op de hoofdzaak genomen, des noods onder aanvoering of aanbod van bewijs voor zijne vordering, óf wel daartoe, dat gedaagde zoude gelast worden tevens te antwoorden op de zaak zelve.

Amersfoort 22 Junij 1859.

129. De exceptie dat de aanlegger niet bevoegd is in regten op te treden, kan ook in hooger beroep worden voorgesteld.

a Z.-Holland 5 April 1843.

130. De exceptie, dat de gouverneur der provincie niet bevoegd is in eene onteigeningsprocedure als eischer op te treden, mag niet anders dan tegelijk met het antwoord ten principale worden voorgesteld.

'sGravenhage 20 Februarij 1846. — Z.-Holland 16 December 1846, Concl. conf.

131. De exceptie dat de eischer niet bestaat, als zijnde overleden, moet te gelijk met het antwoord ten principale worden voorgesteld.

Dordrecht 31 Mei 1858.

132. De exceptie dat de eischers de qualiteit van erfgenamen niet bezitten, behoeft niet afzonderlijk te worden voorgesteld, maar kan ook tegelijk met de andere middelen worden voorgedragen.

Leiden 24 September 1850.

133. De bewering dat de tiendheffer zijn regt heeft verpacht en dus niet door hem maar door den pachter moest worden geageerd, behoort wel vóór andere weren ten principale te worden opgeworpen, doch dit kan ook nog geschieden na het opwerpen van andere exceptiën of na verdediging ten principale.

Eindhoven 7 Mei 1849.

134. De exceptie, dat het Bestuur der Domeinen zekere tienden niet kan opvorderen, als zijnde alle domaniale tienden bij de wet van 26 Augustus 1822 aan den Koning afgestaan, kan gedurende den geheelen loop der instantie worden voorgedragen.

Zierikzee 7 September 1858.

135. De exceptie «tibi adversus me non competit actio,» in casu op grond dat ged. niet met den eischer had gecontracteerd, kan niet afzonderlijk maar moet met de verdediging ten principale worden voorgesteld.

b Z.-Holland 18 October 1843, bev. *a* 'sGravenhage 30 Junij 1843. — Gelderland 23 Junij 1847, vern. Nijmegen 12 Januarij 1847, waarbij was beslist, dat de verwering dat de actie niet tegen ged. als poldermeester persoonlijk, maar tegen het zedelijk ligchaam van den polder had moeten ingesteld worden, als eene exceptio disqualificatoria is te beschouwen, vallende in de termen van art. 160, n° 3 Rv. — *b* Amsterdam 25 Julij 1843. — Tiel 14 Mei 1858. — cf. Z.-Holland 13 November 1844, bev. 's Gravenhage 29 December 1843. — Anders Amsterdam Kgr. II 22 April 1847.

136. Indien iemand die gedagvaard is, beweert dat hij niet alleen eigenaar is, maar ook zijne kinderen mede-eigenaren zijn, en daaruit eene exceptie van niet-ontvankelijkheid afleidt, kan die exceptie in ieder geval niet anders dan te gelijk met het antwoord ten principale worden voorgesteld.

Z.-Holland 27 September 1843.

137. Eene gedaagde kan de exceptie, dat zij niet alleen in privé, maar ook in hare hoedanigheid van moeder en wettige voogdesse over hare minderjarige kinderen moest zijn gedagvaard, niet voorstellen vóór het antwoord ten principale, maar zoodanige exceptie moet te gelijk met dat antwoord worden opgeworpen.

Harderwijk Kgr. 3 Augustus 1861.

138. De exceptie des gedaagden, dat hij alleen is opgeroepen in eigen naam en niet ook als voogd zijner kinderen, en dus alleen in de helft der gevorderde som kan worden veroordeeld, behoort te worden verworpen, indien die niet vóór alle weren en exceptiën is bijgebragt.

Boxmeer Kgr. 24 Mei 1860.

139. De gedaagde in cas van echtscheiding, zich ter zijner verdediging op verzoening beroepende, behoeft dat middel niet te gelijk met het antwoord ten principale voor te stellen, maar kan dat ook later doen gelden.

Amsterdam 9 Augustus 1869.

§ 2.

140. De verschijning ter aangewezen teregtzitting, ten gevolge der verwijzing in het geval van art. 825 Kh. vermeld, ontneemt geene weren of defensiën hoegenaamd, en dekt niet het gebrek van dagvaarding, in de gevallen waarin die wordt gevorderd.

b Amsterdam 21 November 1839.

141. De latere voeging in het geding van

den aan den eischer toegevoegden raadsman kan den gedaagde niet beletten de exceptie op te werpen van niet-ontvankelijkheid wegens het zonder dien raadsman instellen der regtsvordering.

'sHertogenbosch 22 October 1856.

142. Het stilzwijgen van een der gedaagden belet niet den anderen gebruik te maken van eene exceptie.

b Maastricht 23 November 1854.

143. Indien de eischer zijne gedaagden pro se heeft gedagvaard en, voor zoover zij zouden aantoonen een polderbestuur uit te maken, dat bestuur heeft opgeroepen, dan is hij toch altoos bevoegd aan de gedaagden hunne qualiteit van leden van het polderbestuur te betwisten.

'sHertogenbosch 17 Januarij 1845.

144. Eene exceptie van niet-ontvankelijkheid op grond van non-qualificatie, voorgesteld bij conclusie van antwoord, doch alleen bij dupliek op de objectiën des eischers nader aangedrongen en ontwikkeld, kan niet geacht worden tardief te zijn voorgesteld.

b H.R. 17 Januarij 1851, Concl. conf.

145. Een gedaagde is niet-ontvankelijk in het betwisten der qualiteit van de eischers, indien hij die qualiteit heeft erkend bij het aangaan der overeenkomst, waarvan nader de ontbinding in regten wordt gevorderd.

Utrecht 8 October 1845.

146. De qualiteit, welke een der contractanten bij het aangaan der verbindtenis heeft aangenomen, kan aan de andere partij niet als een middel van niet-ontvankelijkheid worden tegengeworpen, quia factum cuique suum, non adversario nocere debet.

N.-Braband 3 Mei 1848.

147. Door te contracteren met personen, die zich noemen pastoor en kerkmeesters der R. K. kerkgemeente te B., en zeggen dat zij te zamen het bestuur dier gemeente uitmaken, erkent men hunne bevoegdheid om het zedelijk ligchaam wettig te vertegenwoordigen, zoodat men later daartegen niet meer kan opkomen.

a 's Hertogenbosch 23 April 1856.

148. Hij die door de hoofdcommissie tot de zaken der Israëlieten als manhig-penningmeester eener Israëlitische gemeente is aangesteld, op zijne eigene voordragt als zoodanig is gecontinueerd en in die hoedanigheid vroeger rekening heeft gedaan, is niet bevoegd het wettig bestaan te betwisten van het kerkbestuur, dat hem, na zijn ontslag, tot rekening en verantwoording oproept over latere dienstjaren.

a Maastricht 27 Junij 1861.

149. De gedaagde kan het regtens bestaan van eene brandwaarborg-maatschappij niet meer betwisten, wanneer hij met haar eene verzekering heeft gesloten.

Leeuwarden 27 October 1863.

150. Eene gedaagde gemeente kan niet meer de exceptie van niet-ontvankelijkheid eener actie opwerpen als zou deze moeten zijn ingesteld geworden tegen den ontvanger, wanneer zij tegelijk den eisch ten principale tegenspreekt.

b Z.-Holland 29 Maart 1858, vern. Rotterdam 29 Junij 1857; — cf. def. arr. Z.-Holland 11 April 1859.

151. De verdediging dat gelden, waarvan de betaling gevorderd wordt, niet zijn opvorderbaar bij gebreke van tijdige opzegging, is geene verdediging ten principale, en gedekt door de in eersten aanleg gevoerde verdediging, dat die gelden niet zijn verschuldigd.

a Gelderland 14 October 1857.

152. Het beweren dat de actie tot ontbinding en tot betaling van het passage-geld niet-ontvankelijk is, kan gevoerd worden, al heeft ook de gedaagde vooropgezet zijne ontkentenis van het contract zelf.

Amsterdam 28 Februarij 1866.

153. Hij die na op zijn verzoek te zijn geworden lid eener vennootschap, jegens haar als zoodanig verpligtingen heeft aangegaan, is niet beregtigd aan die vennootschap, tegen hem tot nakoming dier verpligtingen agerende, te betwisten de hoedanigheid, waarin hij met haar gecontracteerd heeft, en alzoo de nakoming der door hem jegens haar aangegane verpligtingen te ontwijken.

Limburg 9 April 1866.

154. Het instellen van eene vordering tegen een bepaald persoon, houdt van zelf de erkenning van diens bevoegdheid in, om den eisch tegen te spreken, zoodat eene exceptie van nonqualificatie den gedaagde nooit door de eischers kan worden tegengeworpen.

Amsterdam 10 Augustus 1852.

155. Gedaagden die op eene aan hen beteekende dagvaarding verschijnen, erkennen daardoor de qualiteit, hun in die dagvaarding toegekend en zijn niet meer bevoegd op zoodanige, naar hun inzien verkeerde qualificatie, eene exceptieve verdediging te gronden.

a Amsterdam 21 October 1851.

156. Na litis-contestatie in de qualiteit waarin men is gedagvaard, kan men die qualiteit niet meer ontkennen.

b Gouda Kgr. 20 September 1855.

157. De exceptie van niet-ontvankelijkheid, door de verzoekers tot onder-curatele-stelling als gedaagden opgeworpen tegen de rau-actie van den curandus tot afwijzing van de gevraagde onder-curatele-stelling, wordt gedekt door hunne reconventionele vordering, dat de eischer onder curatele zal worden gesteld.

Breda 23 Mei 1854.

158. De gedaagde die in eene eerste teregtzitting, zonder de conventionele vordering te bestrijden, eenen reconventionelen eisch heeft ingesteld, is niet meer bevoegd in eene volgende teregtzitting eene exceptie van dading voor te stellen.

's Gravenhage Kgr. 8 Augustus 1859.

159. Nietigheid ten aanzien van den termijn, gedekt door te verschijnen en door tevens met de exceptie ook ten principale te concluderen.

Rotterdam 1 November 1871.

160. Als gedekt moet worden beschouwd eene voor het eerst in hooger beroep voorgedragene exceptie, dat de oorspronkelijke vordering den eischer en appellant niet kan volgen, omdat hij eene firma, welker regtspersoonlijkheid hij aanneemt, dagvaardende, met voorbijgang daarvan eenvoudig veroordeeling eischt van de individuele leden dier firma, zonder veroordeeling te vragen van den persoon dien hij in regten roept.

Gorinchem 12 December 1871.

161. De bekentenis van den gedaagde, die voor den kantonregter de vordering tot ontbinding van huur bestreden heeft op grond van erfpacht, obsteert om voor de Regtbank te excipiëren op grond van huur.
Tiel 19 Januarij 1866.

162. Een gedaagde kan zich niet meer op het verschil tusschen de vordering tot vernietiging en die tot nietig-verklaring eener handeling beroepen, nadat hij in zijne verwering de dagvaarding in dien zin heeft opgevat, dat tot de werkelijk in te stellen actie tot vernietiging geageerd is.
Limburg 29 November 1869.

163. Een gedaagde is niet meer bevoegd de exceptie op te werpen dat de Gouverneur van de provincie in zake van onteigening niet als eischer mag optreden, nadat hij reeds met hem te dier zake heeft gelitiscontesteerd, zonder diens bevoegdheid tegen te spreken.
's Gravenhage 20 Februarij 1846.

164. Het onderzoek naar de bevoegdheid om bij afwijking van de algemeene vormen van regt, een executoir uit te vaardigen, even als het onderzoek naar de formaliteiten, bij de wet voor zoodanig exceptief dwangmiddel voorgeschreven, betreft een onderwerp van openbare orde, zoodat de exceptiën, welke deswege zouden kunnen gemoveerd worden, door geene verdediging ten principale gedekt worden.
a 's Hertogenbosch 27 Julij 1846.

§ 3.

165. Indien men optreedt qua vennootschap van koophandel en die hoedanigheid wordt betwist, op grond dat de eischeresse niet anders is dan eene naamlooze vennootschap van koophandel zonder wettig bestaan hier te lande, daar zij geene koninklijke bewilliging heeft bijgebragt, is men verpligt het bewijs te leveren, welke soort van vennootschap men eigenlijk is, en is de Regtb. bevoegd te verklaren dat de eischeresse zich heeft te qualificeren.
Maastricht 2 December 1852.

166. Het woord hoedanigheid in art. 160, n° 3 Rv., kennelijk doelende op eene regtsbetrekking, hetzij van den aanlegger, hetzij van den verweerder, welke als zoodanig den aanlegger termen tot vorderen heeft opgeleverd, volgt hieruit, dat bij tegenspraak altijd het bewijs daarvan door den eischer moet worden geleverd.
Gelderland 23 Junij 1847. — Utrecht 3 Junij 1846.

167. Niet alleen het niet bezitten, maar ook het niet bewijzen van de hoedanigheid kan leiden tot het opwerpen der exceptie van non-qualificatie.
Gelderland 30 Januarij 1850.

168. De aanlegger kan volstaan de bewijzen van zijne qualiteit over te leggen dadelijk nadat die qualiteit door de excipiënten bij conclusie van antwoord is betwist.
Amsterdam 9 Julij 1844.

169. Indien de qualiteit des eischers als erfgenaam ab intestato voldoende wordt bewezen, kan het negatief bewijs dat er geene meerdere erfgenamen zijn, niet aan den eischer worden opgelegd, maar dit feit, zoo het bestaat, moet door den gedaagde worden bewezen.
Haarlem 31 Maart 1840.

170. De geintimeerden die als gedaagden ter eerste instantie eene exceptie plurium litis consortium hebben aangevoerd, moeten de stelling waarop dat middel berust, met bewijzen staven en derhalve in casu aantoonen, dat niet al de eigenaren of geërfden van den polder in regten zijn opgeroepen.
Gelderland 16 Junij 1847.

171. Op den gedaagde, die de stelling «tibi »adversus me non competit actio» bezigt, rust de verpligting het bewijs daarvan te leveren.
Gorinchem Kgr. 8 Junij 1849.

§ 4.

172. Naar de beginselen van het Oud-Hollandsch regt is de regter bevoegd ambtshalve toe te passen de alleen op het regt gegronde exceptiën en wel bepaald de exceptie dat de eischer het jus standi in judicio mist.
a H. R. 17 Mei 1861, Concl. conf. — *b* H. R. 1 November 1861, Concl. conf.

173. De Regtbank, eene exceptie van niet-ontvankelijkheid aannemende, kon (naar de beginselen van het Fransche regt) tevens over de zaak ten principale onderzoek en uitspraak doen.
's Gravenhage H. G. 25 Februarij 1829, bev. Sneek 22 Maart 1826.

174. Indien de principale vordering door den gedaagde niet is wedersproken, doch ook niet erkend en de door hem voorgedragene exceptie van litispendentie van allen grond is ontbloot, kan bij een en hetzelfde vonnis de exceptie van litispendentie ontzegd, en de vordering der tegenpartij, waartoe de conclusie des eischers strekte, ten principale toegewezen worden.
c Amsterdam 23 Junij 1843. — Anders *b* Amsterdam 30 October 1850.

175. Eene exceptieve verwering moet, wanneer die reeds te gelijk met het antwoord ten principale is voorgesteld, alsnog van de hoofdzaak gedisjungeerd en op zich zelve behandeld worden, indien de exceptie tot diegene behoort, die vóór het antwoord ten principale kunnen worden voorgesteld.
N.-Braband 15 October 1839. — Anders N.-Braband 16 Junij 1840, waarbij is beslist dat, wanneer de verweerder van het vermogen om bij de in art. 160 Rv. vermelde exceptiën te persisteren geen gebruik heeft gemaakt, maar de exceptie met de verdediging ten principale heeft vereenigd, de exceptie niet op zich zelve kan worden uitgewezen, daar uit het tegenovergestelde de ongerijmdheid zou volgen, dat de regter zou verpligt zijn op gelijktijdig genomen conclusiën bij twee verschillende uitspraken regt te doen.

176. Ingeval eene exceptie, niet behoorende tot die welke bij art. 160 Rv. nominatim zijn aangewezen, desniettemin afzonderlijk en vóór het antwoord ten principale is voorgesteld geworden, kan niet op die exceptie en ook niet reeds op de hoofdzaak worden regt gedaan. In dat geval behoort de exceptie te worden aangehouden en bij de hoofdzaak gevoegd, met bevel aan den excipiënt om ten principale te antwoorden en condemnatie van denzelven in de kosten door het afzonderlijk voorstellen dier exceptie veroorzaakt en met voorbehoud der overige.

Amsterdam 30 Januarij 1841; — cf. eindvonn. Amsterdam... (3).

177. Indien afzonderlijk eene exceptie is voorgesteld, niet behoorende tot de uitzonderingen vermeld in art. 160 Rv., en welke alzoo bij de hoofdzaak moet worden gevoegd, dan kan, indien de partijen over de al of niet gegrondheid van dat middel reeds in het breede hadden gelitiscontesteerd, daarover gevoegelijk afzonderlijk worden regt gesproken en, bij verwerping daarvan, partijen worden gelast ten principale voort te procederen.

b Amsterdam 24 April 1850.

178. Uit het gebiedend voorschrift van art. 160 Rv., volgens hetwelk de aldaar bedoelde exceptiën te gelijk met het antwoord moeten worden voorgesteld, moet geacht worden des regters bevoegdheid te volgen om, wanneer met uitdrukkelijk voorbehoud van het antwoord op de hoofdzaak, zoodanige exceptie is voorgesteld, de beslissing daarover aan te houden tot dat de zaak ook met betrekking tot de hoofdzaak in staat van wijzen zal zijn gebragt, en mitsdien te gelasten dat het voorbehouden antwoord alsnog zal worden voorgedragen.

b H.R. 21 Januarij 1859, Concl. conf.

179. De bepaling van art. 160, 1e zinsnede Rv., dat het niet nakomen van de daarbij gegeven voorschriften de verwijzing in de daardoor veroorzaakte kosten moet ten gevolge hebben, geeft slechts te kennen dat, wanneer men eene exceptie, die niet dan te gelijk met de principale zaak had behooren behandeld te worden, evenwel afzonderlijk heeft voorgesteld, en dezelve zelfs zoo gegrond is bevonden, dat zij is toegewezen, de excipiënt ook dan nog in de kosten behoort verwezen te worden, maar uit deze bepaling kan geenszins bij tegenstelling worden afgeleid dat, wanneer men zich aan de betaling der kosten zou willen onderwerpen, men de bevoegdheid zoude hebben, exceptie op exceptie te stapelen, zonder immer de zaak ten principale in behandeling te brengen.

N.-Holland... (1).

180. Het voorstellen van de exceptiën niet uitgezonderd bij art. 159 en 160 Rv. gelijktijdig met het antwoord ten principale, is bij de wet voorgeschreven bepaaldelijk op straffe van verwijzing in de kosten, door het niet naleven van dat voorschrift veroorzaakt, zoodat aan de miskenning van dat voorschrift geene andere straf mag worden gehecht, door niet-ontvankelijk te verklaren de ten onregte afzonderlijk voorgestelde exceptieve verwering.

'sHertogenbosch 22 October 1856.

181. Hoewel aan de overtreding van het voorschrift van art. 160 Rv. is verbonden eene verwijzing in de kosten, kan nimmer hiervan de strekking zijn, dat eene partij, mits zich aan die straf onderwerpende, vrijelijk de bepalingen der wet zoude mogen overtreden, en zich aan derzelver opvolging onttrekken, maar zulks moet slechts worden geacht in elk geval eene straf daar te stellen tot betaling van die kosten, welke zijn gemaakt geworden door — en een gevolg zijn van — de met de wet strijdige wijze van geding voeren.

Zeeland 1 Junij 1858.

182. De strafbepaling in art. 160, n° 1 Rv., ter zake van het niet simul et semel voorstellen der exceptiën bedreigd, is niet van toepassing op de speciale bepalingen omtrent de exceptiën van onbevoegdheid, in art. 155 en 156 Rv. vervat. Dat art. 160 kan dus niet zijn geschonden, indien bij aanneming der exceptie, waarbij is gepersisteerd, de excipiënt niet in de kosten is veroordeeld.

H. R. 3 Maart 1848, Concl. conf.

183. De gedaagde die bij het tegenwerpen eener exceptie van non-qualificatie tevens beweert de gevorderde som reeds aan eenen derde, dien hij in vrijwaring oproept, te hebben betaald, moet geacht worden ook verdediging op de zaak ten principale gevoerd te hebben. Deze kan dus te gelijk met de exceptie beslist worden.

a Amsterdam 23 November 1864.

184. Wanneer een gedaagde niet ten principale concludeert, en ook niet aantoont dat hij met zijne incidentele conclusie kan volstaan, mag ten principale worden regt gesproken. Dit is het geval waar een gedaagde beweert te verkeeren in staat van faillissement, doch het vonnis van failliet-verklaring, als eenig middel van bewijs om dit te staven, niet bijbrengt en daarentegen omtrent die failliet-verklaring concludeert tot toelating van getuigen-bewijs.

Amsterdam 15 Januarij 1864.

185. Indien een appellant bij zijne akte van appel en dagvaarding concludeert tot ontzegging van den in eersten aanleg gedanen eisch, doch bij latere conclusie voor het eerst en afzonderlijk onder reserve van alle defensie ten principale, tot onbevoegd-verklaring ratione materiæ des eersten regters, volgt daaruit geenszins dat de regter bij het verwerpen dier exceptie niet ten principale zou mogen en moeten regt doen, te meer, indien daartoe ook door de tegenpartij is geconcludeerd.

Amsterdam 10 October 1848.

186. Wanneer de verweerder bij de door hem voorgestelde exceptie van non-qualificatie subsidiair eene andere voegt, welke niet vóór het antwoord ten principale kan worden voorgesteld, mag de regter, bij gemis eener reserve van verwering ten principale, het daarvoor houden, dat de verweerder geene andere middelen heeft of wenscht te doen gelden.

N.-Holland 27 Februarij 1868, bev. *b* Amsterdam 27 Februarij 1867.

187. Indien door den gedaagde eene exceptie is voorgesteld, die met het antwoord ten principale had moeten worden vereenigd, dan kan de regter omtrent die exceptie niet afzonderlijk uitspraak doen, met veroordeeling in elk geval in de kosten.

Zeeland 1 Junij 1858.

188. Het beweren, dat de borgstelling bij de vordering tot opheffing van een conservatoir beslag onder derden verpligtend was, is geen middel van verwering ten principale, zoodat niet op de hoofdzaak moet worden uitspraak gedaan, maar gelast om voort te procederen.

N.-Holland 1 April 1858, vern. *a* Amsterdam 28 November 1855.

189. Indien in de polis eener brandassurantie-maatschappij is bepaald, dat alle eventuele geschillen, daaruit voortvloeijende, aan arbiters zullen worden onderworpen, en de gedaagde

maatschappij op dien grond concludeert, niet tot onbevoegd-verklaring des regters, maar tot verwijzing van partijen met hare ingestelde vordering daar en waar het behoort, dan kan de regter, zonder daardoor eenig regtsbeginsel of wetsbepaling te miskennen of te schenden, die verwijzing bevelen, hoewel er ten deze niet bestaat een dier bijzonder in de wet opgenoemde gevallen, waarin verwijzing naar eenen anderen regter kan gevraagd worden.

'sHertogenbosch 22 November 1848.

190. Wanneer de originele gedaagde, in strijd met art. 155 Rv., eene exceptie van incompetentie voorstelt te gelijk met een middel van niet-ontvankelijkheid, kan de regter (zonder in een onderzoek te treden of door en ten gevolge der tevens gevorderde niet-ontvankelijkheid de exceptie van incompetentie is gedekt) volstaan met te verklaren, dat beide exceptiën quoad jus ongegrond zijn en mitsdien niet te pas komt te onderzoeken of zij quoad formam rigtig zijn ingesteld.

Gorinchem 30 Julij 1842.

191. Welke uitzonderingen bijzondere gevallen op de bepaling van art. 249, al. 1 Rv. mogen maken, behoort de beslissing van eene dilatoire exceptie, die toch vóór het antwoord ten principale moet worden voorgesteld, in den regel vooraf plaats te vinden.

a Amsterdam 6 Februarij 1851.

192. Met het voorschrift dat de exceptiën welke vóór het antwoord ten principale moeten voorgesteld worden, ook op zich zelve en niet met de hoofdzaak moeten uitgewezen worden, is niet in strijd dat in afwachting van het onderzoek omtrent de exceptie, overeenkomstig het verlangen van partijen met het onderzoek omtrent de hoofdzaak worde voortgegaan.

Amsterdam 25 Januarij 1867.

193. Waar de voorgestelde exceptiën (gelijk in casu: dat de aanlegger de zich toegeschreven hoedanigheid niet bezat en dat de vordering is onbestemd) het fond der zaak betreffen, en de gedaagden niet alleen tot toewijzing hunner exceptiën, maar met name tot niet-ontvankelijkverklaring van des eischers vordering concludeerden, moet ten principale worden regt gesproken, al deden ook die gedaagden bij de mondelinge voordragt zich als eenvoudig excipiërende eischers voor.

b Amsterdam 27 Februarij 1867.

194. Het beweren van den gedaagde, dat zijne sustenuën zouden daarstellen slechts eene dilatoire exceptie en geene verdediging ten principale, weshalve hij zich tegen eene beslissing ten principale verzet, belet zoodanige beslissing nogtans niet, wanneer de regter oordeelt, dat de voorgedragen sustenuën geene dilatoire exceptie opleveren.

Amsterdam 13 Januarij 1869.

195. De regter, geroepen om te oordeelen over eene exceptie gegrond op het bestaan van een vreemd vonnis, mag, alvorens zich met de regtsvraag in te laten, het feit van het bestaan van een zoodanig vonnis onderzoeken, zonder hetwelk de exceptie haren feitelijken grondslag zoude missen.

a H. R. 28 Junij 1867, Concl. conf.

196. De exceptie dat de zaak bij transactie is afgedaan, moet beslist worden alvorens beoordeeld wordt het middel dat de ingestelde actie tot ontbinding eener overeenkomst is niet-ontvankelijk.

Breda 31 Mei 1870.

197. Indien de verweerder van het regt om bij de door hem voorgestelde peremtoire exceptie te persisteren, geen gebruik maakt, maar daaraan de verdediging ten principale heeft toegevoegd, kan zoowel over de exceptie als over de hoofdzaak bij ééne regterlijke uitspraak worden beslist.

N.-Holland 16 Maart 1871.

198. Indien de geëxcipieerde het bewijs niet heeft geleverd, dat de excipiënten de hoedanigheid bezitten, waarin zij zijn gedagvaard, is het overbodig te onderzoeken, of de excipiënten quovis titulo, of in eene andere qualiteit bevoegd waren op den ingestelden eisch te antwoorden.

b Middelburg 1 December 1841.

199. Wanneer eene niet-ontvankelijkheid is geproponeerd, maar tevens daarbij tot ontzegging van den eisch geconcludeerd, dan kan ten principale gelijktijdig worden beslist.

Leiden Rb. v. Kh. 20 Maart 1838.

200. Wanneer eene zaak weder wordt aangebragt ter rolle, en de tegenpartij eene exceptie van niet-ontvankelijkheid opwerpt, op grond dat de zaak niet meer bij dien regter behoort, moet over deze exceptie worden geoordeeld en mag de regter zich niet ambtshalve onbevoegd verklaren.

Limburg 26 Junij 1865.

201. Het onderzoek of de gedaagden als eigenaars van den grond, teregt als wettige schuldenaars der tienden zijn aangesproken, betreft een geschilpunt ten principale en behoort alzoo bij de beoordeeling eener voorgestelde exceptie niet in aanmerking te komen.

Haarlem 31 Maart 1840.

§ 5.

202. Een excipiënt heeft het regt zijne voorgestelde exceptiën, nadat de geëxcipieerde dezelve bij conclusie heeft beantwoord, eenvoudig zonder aanbod van kosten in te trekken, en hij is niet verpligt daarvan afstand te doen met zoodanig aanbod.

Zwolle 13 Julij 1860.

203. Het opwerpen van exceptieve middelen door eene gedaagde partij stelt geene nieuwe instantie daar, zoodat op het afzien of intrekken dier exceptiën de regelen voorgeschreven bij de 15e afdeeling, 3e titel, 1e boek Rv. «van het »doen van afstand eener instantie,» niet toepasselijk zijn. Mitsdien kan eene incidentele vordering tot van-onwaarde-verklaring van een gedaan desistement of intrekking van voorgestelde exceptiën, althans tot het niet in aanmerking nemen dier intrekking, niet worden toegewezen.

Zwolle 13 Julij 1860.

EXECUTEUR TESTAMENTAIR.

I. Benoeming.
II. Regten en verpligtingen.
§ 1. In het algemeen.
§ 2. Bezitneming.
§ 3. Beheer.
§ 4. Rekening, loon, ontzetting.

I.

1. De benoeming van executeuren is niet bestaanbaar, indien er geen geldig testament bestaat, waarvan hun de uitvoering zou zijn opgedragen; evenmin kan eene benoeming tot beredderaar van de nalatenschap in zoodanig geval eenig effect hebben.

a Gelderland 10 Junij 1844.

2. Indien een erflater bij een uitersten wil, waarin hij over zijne geheele nalatenschap beschikt, executeuren heeft aangesteld, en een later testament maakt, waarbij hij verklaart, dat zijn vroeger testament in volle kracht zal blijven, en slechts nog eenige legaten bespreekt, dan kunnen de bedoelde executeuren ook beschouwd worden executeuren van het tweede testament te zijn.

a Breda 29 Junij 1847.

3. Waar het geldt de executeuren eener in België opengevallen nalatenschap, moet hunne bevoegdheid naar de Belgische wet worden beoordeeld, en mag niet door den Hoogen Raad worden onderzocht, of zou zijn geschonden of verkeerd toegepast art. 1031 C. N., als zijnde in deze eene vreemde wet, van welker ten uitvoer leggen hier te lande geene sprake is.

c H. R. 23 November 1860, Concl. conf.

4. Aan een executeur is niet stilzwijgend de magt verleend, om bij zijn overlijden een ander in zijne plaats te subrogeren en aan te stellen, wanneer hem bij zijne benoeming is opgedragen «zoodanige ampele magt, als tot die commissie »maar eenigzins wordt vereischt.» Niet-ontvankelijk-verklaring van den gesubrogeerde.

Amsterdam 2 October 1849.

II. § 1.

5. Executeurs-testamentair zijn ten opzigte der erfgenamen en andere belanghebbenden te beschouwen als negotiorum gestores.

a Amsterdam 31 Mei 1843.

6. De aanvaarding van het executeurschap moet gelijk gesteld worden met die van eene gewone lastgeving en niet met die van eene erfenis.

Utrecht Hof 22 Februarij 1869.

7. De wet omschrijft wel in het algemeen den werkkring van executeuren-testamentair, maar verbiedt niet dien werkkring uit te breiden.

N.-Holland 24 Januarij 1861, bev. *a* Amsterdam 1 November 1859.

8. De woorden: «bij gebreke van de anderen,» in art. 1063 B. W. voorkomende, kunnen bij eene gezonde uitlegging der wet niets anders beduiden, dan «bij gebreke van handelen van de anderen.» De bedoeling des wetgevers is dat, indien er verscheidene uitvoerders van eene uiterste wilsbeschikking zijn, een hunner altijd onder zijne verantwoordelijkheid alleen werkzaam kan zijn, indien de mede-executeuren in gebreke blijven te handelen, of, met andere woorden, stil blijven zitten. Eene tegenovergestelde uitlegging zou tot de grootste ongerijmdheden leiden, daar alsdan de executeuren door niets te doen en door weigerachtig te blijven met zijne mede-executeuren tot de bereddering des boedels en de uitvoering van den wil des erflaters over te gaan, de geheele aanstelling van de executele nutteloos en doelloos zou kunnen maken.

a Amsterdam 27 September 1843.

§ 2.

9. Art. 1054 en 1055 B. W. omtrent het bezit van executeurs-testamentair, gelden niet, waar de uiterste wil eene contrarie voorziening bevat.

N.-Holland 24 Januarij 1861, bev. *a* Amsterdam 1 November 1859.

10. De termijn van bezit eener nalatenschap aan een executeur toegekend, kan niet door de erfgenamen boven het jaar verlengd worden.

Groningen Hof 19 Februarij 1867, bev. Appingadam 27 Julij 1865, tevens beslissende, dat de executeur-testamentair, na verloop van een jaar optredende, moet ageren als gemagtigde, niet suo jure als executeur.

11. Een der erfgenamen is niet bevoegd de saisine der executeurs te doen ophouden, ook al is deze slechts aan een dier executeurs gegeven.

Zeeland 11 September 1855.

12. Ofschoon de termijn van bezit der nalatenschap eerst aanvangt te loopen van het oogenblik dat de executeur zich kon in het bezit stellen, wordt dat oogenblik niet geacht eerst dan aanwezig te zijn, wanneer de executeur (niet het bewijs der schuldvordering, maar) het verschuldigd kapitaal zelf in handen heeft.

Appingadam 27 Julij 1865, bev. bij Groningen Hof 19 Februarij 1867.

13. De executeuren-testamentair van den man hebben niet het regt de in-bezitstelling te vorderen van den geheelen boedel, de huwelijksgemeenschap uitmakende, maar alleen voor wat het aandeel daarin van den man betreft. De weduwe kan echter niet vorderen, dat de geschriften en aanteekenboeken, tot den boedel behoorende, als gemeene titels tusschen de erfgenamen ter griffie van het kantongeregt worden overgebragt, daar die bij de executeuren moeten verblijven.

Gelderland 8 Februarij 1865, bev. Tiel Kgd. 22 October 1864.

14. Een executeur-testamentair, die bij overlijden, bedanken of andere ontstentenis van den eerstbenoemde is aangesteld, is als zoodanig geregtigd, zich in het bezit der nalatenschap te stellen, wanneer de eerstbenoemde voortvlugtig is en een bevel van gevangenneming, ter zake van misdrijf, tegen hem is uitgevaardigd.

Maastricht 20 April 1848.

15. De executeurs-testamentair kunnen, hoezeer hun bezit slechts één jaar duurt, niet geacht worden in mora te zijn, vóór dat zij ingevolge art. 1274 B. W. in gebreke zijn gesteld; zij zijn derhalve, bij voortduring van dat bezit en beheer, bevoegd ook over volgende jaren de hun toekomende commissie te berekenen.

Amsterdam 9 April 1844.

16. Hij die tot executeur-testamentair is benoemd, kan niet meer in die qualiteit optreden twintig jaren na den dood des erflaters, vl. wanneer volgens diens wil de scheiding binnen zes maanden moest plaats hebben.

Utrecht 4 Maart 1857.

§ 3.

17. Zoo al de bij art. 1057 B. W. bevolen boedelbeschrijving door den executeur mogt kunnen geacht worden niet geheel en alleen in het belang der erfgenamen, maar ook in dat van derden te geschieden, zou het nalaten daarvan toch nimmer aanleiding geven tot iets anders of meer, dan tot vergoeding van zoodanige schade, als welke de derde belanghebbende kan aantoonen door de gepleegde nalatigheid te hebben geleden.

Rotterdam 13 Junij 1842.

18. Zoo lang het aan executeurs-testamentair niet bekend is, dat hunne hoedanigheid qua talis door de erfgenamen wordt betwist, zijn zij bevoegd zich als zoodanig te gedragen, ook dan wanneer hunne benoeming bij eene nietige akte is geschied. In dat geval behooren de vermeende executeuren niet te worden veroordeeld in de kosten, veroorzaakt door hunne bemoeijingen met den boedel, vóór het tijdstip dat hunne qualiteit is betwist geworden.

a Gelderland 10 Julij 1844, bev. Tiel 7 Junij 1844.

19. De executeur-testamentair is bevoegd gedurende zijn bezit inschulden op te zeggen, en zelfs na dat bezit, indien dat opzeggen kan worden beschouwd als dienende ter uitvoering van den hem opgedragen last, onafhankelijk van den duur van het bezit, om de nalatenschap te beredderen, ter uitvoering van welken last de erflater kan geacht worden aan den executeur het regt te hebben verleend, om al-zulke daden te verrigten, welke de strekking hebben om den boedel tot effenheid en in staat van scheiding en deeling te brengen. Al mogt echter zoodanige uitgebreide magt in strijd zijn met de wet, door de erfgenamen kan in elk geval er in worden berust, en de voormelde bevoegdheid des executeurs laat zich ten slotte nog opmaken uit zijne qualiteit van lasthebber en de daaruit voortvloeijende verpligting, om dien last te volvoeren, zoolang hij daarvan niet ontheven is.

Tiel 14 Mei 1858.

20. Executeurs-testamentair, met het regt van inbezitneming benoemd, zijn bevoegd uitstaande kapitalen op te zeggen, ten einde het effect van de bestaande opvorderbaarheid te verzekeren.

's Hertogenbosch 29 Mei 1840.

21. Wanneer in eene reederij-cedul is bepaald, dat bij overname van een scheepsaandeel, de neutrale mede-taxateur moet worden benoemd door den boekhouder, dan behoort, bij overlijden van dezen, zulks niet tot de verrigtingen van zijnen executeur-testamentair.

Amsterdam 24 Mei 1844.

22. Door voorloopige storting in de consignatie-kas, hangende het twistgeding over de verdeeling van gereede gelden eener nalatenschap, welke onder executeuren berusten, worden van deze laatsten geene meerdere verpligtingen gevorderd, dan hun door de wet zijn opgelegd en kunnen zij dus niet op dien grond de vordering tot zoodanige storting tegenspreken.

a Gelderland 9 September 1846.

23. Indien de erflater geene erfgenamen heeft nagelaten aan welke door de wet een deel der nalatenschap, als legitime portie wordt toegekend, is bestaanbaar en geoorloofd (als niet strijdende met de publieke orde of de zedelijkheid) de bepaling in een testament, waarbij de erflater aan den executeur de magt toekent, om, na het overlijden van de usufructuaire erfgenamen, eenige onroerende goederen te verkoopen en te gelde te maken, mitsgaders om die aan de koopers finaal toe te wijzen en daarna de kooppenningen, tegen te verlijden akte van kwittantie, te ontvangen.

's Gravenhage 15 Mei 1840.

24. De executeur van eene nalatenschap is onbevoegd, zonder regterlijke magtiging, onroerend goed tot zoodanige nalatenschap behoorende, en waarbij minderjarige belanghebbenden zijn, te verkoopen. Bij gemis van magtiging is die verkoop zoo zeer nietig, dat de regter ambtshalve verpligt is een eisch tot nakoming van zoodanige overeenkomst niet-ontvankelijk te verklaren.

b Samarang R. v. J. 15 Januarij 1851.

25. De uitvoerder van eenen uitersten wil heeft na verkregene magtiging der Regtbank

de bevoegdheid om de onroerende goederen der nalatenschap te verkoopen, zelfs wanneer de erfgenamen onbekend en niet tegenwoordig zijn. Goes .... (6).

26. Gevraagd verlof tot verkoop van onroerende goederen door executeuren tot betaling van legaten toegestaan.

Utrecht 14 Maart 1855, Concl. contr. Off. v. Just., op grond dat de verzoekers de bevoegdheid, om de onroerende goederen der nalatenschap te verkoopen, ex testamento ontleenende, de magtiging des regters ex art. 1059 B. W. niet behoeven; — cf. Utrecht 16 Julij 1855, Concl. conf. Subst. Off. v. Just. Mr Römer, waarbij, in een geval waar de testateur uitdrukkelijk gelast had, dat de onroerende goederen in het openbaar zouden worden verkocht, doch waarin sommige der erfgenamen hunnen wil niet mogten of konden uiten, de magtiging tot verkoop der onroerende goederen geweigerd werd.

27. Executeuren-testamentair zijn niet bevoegd eene dading aan te gaan betreffende de belangen en regten der erfgenamen, in casu over het door den fiscus gevorderde successie-regt.

a Amsterdam 31 Mei 1843.

28. De executeur van een notarieel testament van twee echtelieden kan niet het beheer behouden over de nalatenschap der vrouw, ook na de scheiding tusschen de erfgenamen des mans en den vertegenwoordiger van die der vrouw.

'sGravenhage 9 Junij 1843.

29. Een executeur-testamentair, wien zelfs de inbezitneming der nalatenschap is toegekend, mag even als een der erfgenamen, geen tot den boedel behoorend goed zelf gebruiken of door anderen laten gebruiken, zonder dat daarvoor eene billijke vergoeding betaald wordt.

Utrecht Hof 8 Februarij 1869, overeenstemmende met Utrecht 30 Januarij 1867.

30. Executeurs-testamentair zijn geenszins de vertegenwoordigers der belanghebbende erfgenamen en legatarissen, wanneer tusschen hen onderling of tusschen hen en derden geschil ontstaat, zoodat, wanneer deze de validiteit van het testament of van eenige beschikking betwisten, die vordering behoort te worden ingesteld tegen de hoofdbelanghebbenden zelve, terwijl het den executeuren dan vrijstaat, om in dergelijk geval in regten op te treden, en te interveniëren om de geldigheid van den uitersten wil staande te houden.

a H. R. 14 November 1851, Concl. conf. vern. Groningen Hof 25 Junij 1850, waarbij een legataris werd geoordeeld in een vroeger geding door den executeur wettig te zijn vertegenwoordigd geweest, en uit dien hoofde in zijn verzet als derde werd niet-ontvankelijk verklaard.

31. Hoewel in het algemeen een executeur-testamentair geene bevoegdheid heeft tot het voeren van procedures, betreffende de nalatenschappen, waarover hij als executeur het beheer voert, kan hem echter in bijzondere gevallen, vooral aangaande zijn bezit en beheer, die bevoegdheid niet ontzegd worden, dewijl hij anders feitelijk buiten de mogelijkheid zou kunnen gesteld worden, om den wil van den overledene ten uitvoer te leggen, en om te beantwoorden aan het doel zijner benoeming. Als eene verzegeling onwettig wordt bevonden, op grond dat zij was ondernomen door personen, die daartoe geene qualiteit hadden, kan zij met regt, ook met het oog op art. 659 en 671 Rv., onder zulke daden gerangschikt worden, welke den executeur het bezit en beheer der nalatenschap bemoeijelijken; hij heeft een werkelijk belang om langs den weg van regten zulke hindernissen te doen opruimen. Ook moeten gevolgelijk executeuren, die verpligt zijn te waken, dat gedurende hun bezit en beheer geen nadeel aan den boedel worde toegebragt, het regt hebben om gedurende hun bezit, als de boedel beschadigd wordt, ten gevolge van toegebragte hindernis in hunne administratie, deswege vergoeding in regten te eischen.

Zutphen 2 April 1840.

32. Alle questiën, die door of tegen eene nalatenschap worden gevoerd, in casu eene actie tot terugbekoming van roerende goederen die in den boedel zouden aanwezig zijn, moeten niet met den executeur, zelfs met regt van bezitneming, maar met de erfgenamen worden afgedaan.

N.-Holland 21 September 1848.

33. Executeurs-testamentair zijn in thesi generali niet bevoegd, om in regten tegen erfgenamen te ageren tot geldig-verklaring van beschikkingen ten behoeve van derden, welke door de erfgenamen schijnen te zullen worden betwist. De bepaling van art. 1058 B. W., waarbij zij bevoegd worden verklaard om in geval van verschil in regten op te treden, ten einde de geldigheid van den uitersten wil staande te houden, zoo dikwerf het beschikkingen betreft, bij welker uitvoering derden belang hebben, moet in dien engen zin worden opgevat, dat de executeur in het geding, dat tusschen de erfgenamen en de gebeneficieerden, als principale partijen, aanhangig is gemaakt, tot het evengemelde doel kan interveniëren, maar daaruit volgt geenszins, dat de executeur als eischer ten principale kan optreden. Het doet daarbij niets ter zake, dat sommigen der legatarissen den executeur tot afgifte der aan hen besproken legaten hebben gesommeerd, en dat eenigen der erfgenamen, insgelijks bij extra-judicieel exploit, zich tegen de afgifte hebben verzet; door dit een en ander vangt immers geen regtsgeding aan en bestaat er dus in den geest van art. 1058 B. W. geen eigenlijk geschil. Het gevolg van die onbevoegdheid in het geding met betrekking tot legatarissen, welke zijn geïntervenieerd, is (met afwijking van den algemeenen regel, dat de interventie het lot van den principalen eisch volgt) te hunnen aanzien van dien aard, dat het zonder præjudicie voor eenige der partijen kan worden voortgezet.

a Breda 29 Junij 1847.

34. Indien de uitvoerders van eene uiterste wilsbeschikking zich in het bezit bevinden van de roerende goederen tot de nalatenschap behoorende, en het niet blijkt dat zij door iemand, wie het ook zij, in dat bezit gestoord zijn, noch tot uitkeering van een of ander in regten worden aangesproken, of eenige belemmering hebben ondervonden omtrent de wijze waarop zij de hun opgedragen taak vermeenen te moeten vervullen, en ook de geldigheid der testa-

mentaire beschikkingen van den erflater, door geen der belanghebbenden in regten wordt bestreden, — dan bestaat er geen geschil in den zin van art. 1058 B. W., ten gevolge waarvan de uitvoerders in regten kunnen optreden. Indien de legaten, welke in eene olographische uiterste wilsbeschikking gevonden worden, aan de executeurs zelve en aan de echtgenooten van een hunner besproken zijn, en de executeurs mogten vermeenen op die legaten te kunnen aanspraak maken, dan belet hun niets die aan zich zelven uit te keeren en af te wachten, of de geldigheid daarvan, hetzij bij gelegenheid van de door hen te doene rekening en verantwoording, hetzij bij eenige afzonderlijke regtsvordering, later door de belanghebbenden mogt betwist worden; maar het kan nimmer te pas komen, om bij regterlijke uitspraak de geldigheid of ongeldigheid van eenige testamentaire beschikking uit te maken, welke in regten niet is aangevallen, noch ook om de executeurs te magtigen tot het verrigten van daden, waartoe zij geene magtiging noodig hebben.

'sGravenhage 3 Januarij 1840.

35. Executeurs-testamentair zijn niet bevoegd in regten de ontruiming te vorderen van vaste goederen tot de nalatenschap behoorende. Art. 1058 B. W. moet in dien engen zin worden opgevat dat de executeur in het geding, aanhangig tusschen de erfgenamen en de gebeneficieerden als principale partijen, kan interveniëren, ten einde, zoo dikwijls het beschikkingen geldt waarin derden belang hebben, de geldigheid van den uitersten wil staande te houden; daaruit volgt niet dat zij als principale eischers kunnen optreden.

b Boxmeer Kgr. 16 Junij 1851.

36. Een executeur-testamentair, het bezit der nalatenschap hebbende, is wel bevoegd zelfs in regten de schulden in te vorderen welke gedurende dat bezit vervallen en opeischbaar zijn, maar eene pacht houdt op in den zin der wet vervallen en opeischbaar te zijn, wanneer de pachter beweert dat een gedeelte van het verpachte land verkocht en hem ontnomen is, zoodat hij niet de volle pacht behoeft te betalen.

Nijmegen Kgr. 3 Januarij 1866.

37. Uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen zijn bevoegd de tegemoetkoming wegens de opheffing der slavernij in regten te vorderen, wanneer die is toegekend aan den boedel dien zij vertegenwoordigen.

H. R. 17 Mei 1867, Concl. conf.

38. De vraag omtrent de bestaanbaarheid van legaten kan niet worden uitgemaakt tusschen den executeur-testamentair als zoodanig en de erfgenamen des erflaters; daarbij wordt noodzakelijk de verschijning of oproeping van de legatarissen vereischt.

'sGravenhage 3 Januarij 1840.

39. De bevoegdheid van executeurs om regtsvorderingen in te stellen, houdt op met het bezit der nalatenschap; een aangesproken schuldenaar mag zich op het verlies van dat bezit beroepen.

Groningen Hof 19 Februarij 1867, bev. Appingadam 27 Julij 1865.

40. Indien onder den executeur in eene nalatenschap beslag (onder derden) op de goederen der nalatenschap is gelegd, en dat beslag vervolgens is van waarde verklaard, dan kan, daargelaten of de aanvaarding dier nalatenschap onder beneficie van inventaris aan de beneficiaire erfgenamen eene gepaste verdediging kan opleveren om tegen het gelegd beslag op te komen, in allen gevalle de executeur, die in het vonnis van van-waarde-verklaring geene partij is geweest, die beneficiaire aanvaarding niet als middel van verdediging doen gelden.

b H. R. 23 Junij 1843.

§ 4.

41. De executeur-testamentair is geregtigd, om na den afloop van het jaar der inbezitneming, rekening te doen en zich van het bezit der goederen en de gelden uit de nalatenschap te ontslaan.

Amsterdam 6 Mei 1846.

42. De verpligting bij art. 1031 C. N. op den executeur-testamentair gelegd om, na verloop van het jaar na den dood des testateurs, rekenschap van zijn beheer te doen, kan niet geacht worden ten gevolge te hebben, dat ook na het einde van dat jaar, de executele een einde heeft genomen, zelfs ofschoon de testamentaire beschikkingen des testateurs alsdan nog niet geheel mogten zijn ten uitvoer gelegd.

b H. R. 8 October 1841, Concl. conf.

43. De uitdrukking *belanghebbende* voorkomende in art. 1061 B. W. moet worden beperkt tot de erfgenamen of hunne regtverkrijgenden; er kan mitsdien krachtens dat artikel niet door anderen dan deze bevoegdelijk tegen executeurs-testamentair tot rekening en verantwoording geageerd worden, zelfs wanneer de insolventverklaring van eenen boedel op Java en het aldaar stellen van dien boedel onder het beheer eener weeskamer, ook in Nederland zou behooren te werken, de latere beneficiaire aanvaarding hier te lande die werking niet zoude verhinderen, zelfs al mogt de executeur op het oogenblik nog goederen onder zich hebben die tot den boedel behooren.

b H. R. 26 Junij 1857, Concl. conf. verw. het beroep tegen N.-Holland 27 Maart 1856.

44. Indien een van de beide benoemde executeurs-testamentair, zonder de hulp des anderen, heeft beheerd, dan is hij die het beheer heeft gevoerd, in geval van ontslag van zijnen mede-executeur, gehouden aan dezen, tot aan den dag van diens ontslag, rekening en verantwoording van zijne gestie te doen, en ingeval zijn beheer den ontslagene heeft benadeeld, hem daarvoor schadeloos te stellen.

Hoorn 5 Augustus 1842.

45. De executeur, wiens executele onder de vorige wetgeving is aangevangen en onder de Nederlandsche wetgeving is voortgezet, is (ondanks de bepaling van art. 1026 en 1031 C. N.) indien hij niet door eene sommatie of dergelijke akte is in mora gesteld, geregtigd provisie te berekenen voor den geheelen tijd van zijn beheer, ook dàn als dat beheer langer dan een jaar duurt.

Amsterdam 9 April 1844.

46. Het geld in kas, hetwelk een executeur bij het aanvaarden zijner gestie in den boedel vindt en onder zich houdt, is niet eene ontvangene som van dien aard, dat hij bevoegd

is daarover het ontvangloon percentsgewijze te berekenen.

Amsterdam 8 October 1850.

47. Wanneer twee executeuren zijn benoemd en de executele door hen is aanvaard, terwijl één hunner daarna, doch vóór het einde der executele is overleden, dan hebben zijne erfgenamen geene aanspraak op de volle helft der tot den finalen afloop der executele berekenbare provisie, maar slechts op de helft van hetgeen de beide executeuren konden berekenen tot op gemeld overlijden.

Amsterdam Arb. 1 October 1858.

48. Hij die tot executeur-testamentair is benoemd, is bevoegd de uitschotten terug te vorderen die hij gedaan heeft vóór dat hij van de herroeping dier benoeming kennis droeg.

Vianen Kgr.... (1).

49. De actie van den erfgenaam tegen den executeur tot teruggave van al de onder hem berustende effecten en geldswaardige papieren tot den in bezit genomen boedel behoorende, en tot overgave van het bezit der nalatenschap, is ontvankelijk, ook zonder vordering tot rekening en verantwoording.

N.-Holland 24 Januarij 1861, bev. *a* Amsterdam 1 November 1859.

50. De vordering, ingesteld tegen den benoemden erfgenaam en tegen den executeur, en daartoe strekkende dat een testament worde nietig verklaard en de executeur zich hangende het geding onthoude van de afgifte des boedels en, in geval van vernietiging des testaments, zich hebbe te gedragen overeenkomstig de wet, moet niet-ontvankelijk worden verklaard. De gevorderde nietig-verklaring is eene sententia mere declaratoria, de niet-afgifte bevat eene incidentele sequestratie, welke de regter wel kan maar niet moet bevelen, en het gedragen volgens de wet kan nimmer voor uitvoering vatbaar zijn.

Amsterdam 24 December 1867.

51. Waar zulks door hem die als executeur-testamentair tot rekening en verantwoording is aangesproken, wordt betwist, moet niet alleen het bewijs geleverd worden, dat de gedaagde als executeur gehandeld heeft, maar ook dat er eene nalatenschap bestaat waarin hij in gemelde qualiteit kon werkzaam zijn.

Utrecht 17 Junij 1868, bev. bij Utrecht Hof 22 Februarij 1869.

52. Er heeft schending van art. 1374 B. W. plaats, wanneer een Hof behoorlijk gedechargeerde executeuren-testamentair heeft veroordeeld tot exhibitie van tot de nalatenschap behoorende stukken, zelfs dan wanneer er in de akte van décharge van die stukken geen gewag wordt gemaakt.

a H. R. 19 Maart 1852, Concl. contr.

53. Een executeur-testamentair geeft geene blijken van onbekwaamheid in den zin van art. 437, j° art. 1069 B. W., wanneer hij niet dadelijk tot verzegeling des boedels doet overgaan, zelfs al zijn afwezigen daarin mede-belanghebbenden.

Brielle 19 Januarij 1871, Concl. conf.

54. Een executeur-testamentair legt geene ontrouw aan den dag, welke tot zijne afzetting zou kunnen leiden, wanneer hij bij de verzegeling des boedels eene waarde van omstreeks *f* 10,000.» achterhoudt, niettegenstaande de erven daarnaar navraag doen, wanneer hij die waarde bij de ontzegeling op advies van een regtsgeleerde overlegt, en zijne eerste handelwijze regtvaardigt met de bewering, dat de erflaatster hem die waarde had cadeau gegeven, en doen beloven dat hij er niemand iets van zeggen zoude.

Brielle 19 Januarij 1871, Concl. conf.

EXECUTIE.

I. Executoire titels; tegen wien.
II. Beteekening.
III. Daden van executie.
IV. Tegen derden.
V. Competentie.
VI. Schorsing, verzet, berusting.
VII. Strafzaken.

I.

1. De woorden: «In naam des Konings» zijn van volkomen gelijke beteekenis, als de twee malen hetzelfde uitdrukkende woorden: «In naam en van wege den Koning.»

b H. R. 29 Junij 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf.

2. Het strookt geenszins met den geest en de vrijgevige bedoeling des wetgevers, zoo als o. a. in art. 90 en 94 Rv. uitkomt, eene nietigheid te zoeken in de gebezigde uitdrukking «In naam en van wege den Koning» of soortgelijke andere formule in stede van «In naam des Konings,» hetgeen, volgens art. 430, n° 2 Rv. aan het hoofd der grosse, in dat artikel vermeld, moet voorkomen.

c H. R. 5 Junij 1846, Concl. conf. vern. Friesland 15 October 1845, waarbij was bev. Sneek 30 April 1845.

3. De grosse eener authentieke akte, binnen dit Rijk verleden op 1 September 1838, en uitgegeven vóór de invoering van het thans vigerend Wetb. v. Burg. Regtsv., ingevolge art. 32 van het besl. v. d. Souv. Vorst v. 11 December 1813 (Sb. n° 10), aan het hoofd voerende de woorden: «In naam der Hooge Overheid,» en overigens voldoende aan de wettelijke voorschriften, moet beschouwd worden als te zijn voorzien van het wettig executoir, en kan mitsdien alsnog geregtelijk worden ten uitvoer gelegd.

Utrecht 29 November 1848.

4. Aan de woorden: «In naam des Konings,»

die de grossen der vonnissen, in de Nederlanden gewezen, aan het hoofd moeten voeren, heeft de Nederl. wetgever dezelfde kracht verleend als aan de formule bij de Fransche wetten onder de vonnissen gevorderd, waarin het bevel van de uitvoerende magt aan alle openbare magten ligt opgesloten, om, des wel en wettig gevorderd, aan de uitvoering der vonnissen den sterken arm te verleenen. Hieruit volgt dat er (in het Nederl. regt) geen wetsartikel wordt gevonden, waarbij bepaald is, dat de regter zoodanig bevel moet geven. Ontzegging van de daartoe strekkende vordering.

Tiel Kgd. 4 Mei 1852.

5. De Arr.-Regtbanken hebben geene bevoegdheid om authentieke akten, zelfs niet die onder het gebied eener vroegere of vreemde wetgeving zijn verleden, van eene uitvoerbaar-verklaring te voorzien in de gevallen, waarin zij van de executoire kracht zijn verstoken. 's Regters bevoegdheid is volgens de wet beperkt tot het teruggeven van de uitvoerbare kracht aan die akten, welke naar de voorschriften der wetten, onder welker gebied zij zijn uitgegeven, waren voorzien van de naar die wetten geldende uitvoerbaar-verklaring, indien die kracht is verloren gegaan, hetzij door de inmiddels voorgevallen verandering in de wetgeving, hetzij door het gebruik maken daarvan onder het gebied eener vreemde wetgeving, hetgeen nader wordt bevestigd door art. 2 van het Kon. Besl. v. 20 Februarij 1816 (Sb. nº 15), en door het Kon. Besl. v. 20 Julij 1839 (Sb. nº 32).

Gorinchem 22 April 1843, tevens meer implicite beslissende, dat aan eene akte van schuldbekentenis, hier te lande onder het Oud-Holl. regt verleden, en welke voorzien is van eenig destijds gebruikelijk beding van willige condemnatie, door den regter de geregtelijke uitvoerbaarstelling kan worden toegevoegd. — Anders omtrent het laatste punt doch overigens in beginsel met het voorgaande overeenstemmende, Gorinchem 16 Mei 1846. — Utrecht 31 December 1845, waarbij — zonder te treden in een onderzoek of eene akte, in behoorlijken vorm onder eene vroegere wetgeving verleden, onder de tegenwoordige van de executoire formule voorzien en alzoo kan ten uitvoer gelegd worden, — is beslist, dat in ieder geval zoodanige uitvoerbaar-verklaring niet gevraagd kan worden ten laste van een derden bezitter, die bij de akte geene partij geweest, noch als de vertegenwoordiger der partij te beschouwen is.

6. De vraag, of het geval aanwezig is waarin aan eene authentieke van eene uitvoerbaarverklaring niet voorziene akte, door den regter de uitvoerbare kracht zou kunnen worden toegevoegd, is eene vraag van openbare orde, op welker beantwoording dus der partijen houding in regten van geen invloed kan zijn.

Gorinchem 22 April 1843.

7. Vonnissen in Nederlandsch Indië gewezen, kunnen hier te lande ter executie worden gelegd. Men moet om dergelijke vonnissen ten uitvoer te kunnen leggen, bewijzen dat ze aan den prokureur van den debiteur zijn beteekend.

Z.-Holland 18 Julij 1854, vern. *a* Leiden 13 Junij 1854.

8. Indien de schuldvordering aan den impetrant van executie wordt afbetaald, of de zaak tusschen hem en den geëxecuteerde in der minne wordt geschikt, dan mag, indien er gevoegden zijn, het goed niet van de executie ontslagen worden, dan nadat de gevoegden door behoorlijke waarschuwing in de gelegenheid zijn gesteld zich tot impetranten van executie te constitueren; art. 33 der publicatie van 28 November 1828 (Gouv.-blad van Suriname nº 24). Zoolang zoodanige waarschuwing niet is gedaan, blijven die goederen in bewaarderhand der justitie, en mag dus, daar dezelfde goederen niet tweemaal te gelijk in handen van de hooge overheid kunnen gesteld worden, door een ander als impetrant daartegen geene executie ondernomen worden.

b H. R. 2 Maart 1866.

9. Het decerneren van executie volgens Oud-Hollandsch regt, is een vorm die wel eene verjaarde uitspraak vatbaar maakt voor executorie en hare ten uitvoerlegging mogelijk maakt, maar het gevolg daarvan houdt door verjaring geheel op; mitsdien is niet bestaanbaar het decerneren van executie op eene zoodanige reeds verleende doch verjaarde beschikking.

c H. R. 2 Januarij 1863.

10. Bij verjaring der condemnatie treedt de door den regter te verleenen decernering van executie op de verjaarde condemnatie in de plaats van het opmaken der executie ter griffie, en is mitsdien, even als deze, de eerste akte van executie, zoodat de regtsvordering tot het decerneren van de executie niet anders is dan het begin der executie.

b H. R. 2 December 1864, Concl. conf.

11. De verjaring der uitvoerbaarheid van vonnissen na verloop van vijf jaren is, volgens het Oud-Hollandsch regt, te beschouwen als eene verordening van publiek regt, waaraan door private overeenkomsten niet kan worden gederogeerd, en derhalve doet de afstand van die verjaring de executoire kracht van het vonnis niet voortduren.

c H. R. 2 Januarij 1863.

12. Executoir-verklaring eener akte obligatoir en eerste hypotheek in 1822 op eene plantage gevestigd voor Heeren raden uit den voormaligen Hove van Civiele Justitie der Kolonie.

Suriname Ger. 25 April 1838.

13. Ten einde beslag te kunnen leggen uit kracht van een dwangschrift, wordt niet vereicht, dat het dwangschrift den executorialen vorm bezitte, welke bij het Wetb. van Burg. Regtsv. ten aanzien der ten uitvoerlegging van vonnissen en authentieke akten is voorgeschreven.

Appingadam 23 Junij 1846.

14. De hoofdbepaling van art. 877 C. N., dat namelijk de executoriale titel evenzeer geldig is tegen de erfgenamen des debiteurs als tegen dezen zelven, ook thans nog regtens zijnde, hoewel die niet nominatim in de Ned. wetboeken wordt gevonden, zoo volgt hieruit, dat de grosse eener akte tegen de erfgenamen van een debiteur, even als tegen den debiteur zelven, executabel is.

Amsterdam 21 Julij 1846, bev. bij *b* N.-Holland 17 Junij 1847, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 12 Mei 1848.

15. Een vonnis in qualiteit gewezen, bv. te-

gen den boekhouder eener reederij, in zijne hoedanigheid van mede-reeder, kan niet op de goederen van dien boekhouder in privé worden geëxecuteerd; een bevel in privé gedaan, ten gevolge dier in voormelde hoedanigheid verleende beslissing, is informeel en kan zoodanige executie niet wettigen, vermits anders een vonnis zou worden vervolgd tegen iemand, tegen wien het niet uitgesproken is. Ook zou het eene verwarring van begrippen daarstellen, bij de executie eene nieuwe partij in het geding te brengen.

Amsterdam 1 Augustus 1854. — In gelijken zin Amsterdam 6 November 1843, alwaar de veroordeeling tegen een voogd verkregen, tegen hem in privé werd ten uitvoer gelegd.

16. Een vonnis dat tegen iemand in hoedanigheid van voogd is gewezen, kan èn volgens den regtsregel quot qualitates tot personae, èn volgens art. 1177 B.W. alleen tegen hem in die qualiteit ten uitvoer gelegd worden. De persoonlijke aansprakelijkheid bedoeld in art. 443, 390, 392, enz. B.W., betreft derden niet, maar uitsluitend den minderjarige.

c H.R. 30 December 1870, Concl. conf.

II.

17. De beteekening van den executorialen titel moet een beslag noodwendig voorafgaan; bij zoodanige beteekening heeft de beslagene altijd belang.

a 'sHertogenbosch 18 October 1867.

18. De titel is behoorlijk beteekend, wanneer dit gedaan is aan de partij in dezelfde qualiteit, waarin het geding is ten einde gebragt; bij verandering van staat (het meerderjarig worden van den geëxecuteerde) behoeft die beteekening, alvorens tot de geregtelijke ten uitvoerlegging over te gaan, niet te worden herhaald.

Overijssel 16 Januarij 1860, Concl. conf.

19. Het voorschrift van art. 430 Rv. omtrent de beteekening van grossen vóór de executie, is een algemeen beginsel, toepasselijk op alle executiën, vermeld in de elkander opvolgende titels van het II[de] boek van voornoemd Wetboek, aan het hoofd van welke de eerste titel van dat boek, houdende algemeene bepalingen voor alle wijzen van ten uitvoerlegging van vonnissen of authentieke akten, geplaatst is. Dientengevolge moeten ook de grossen van authentieke akten, even als die van de vonnissen, alvorens ten uitvoer te kunnen gelegd worden, op straffe van nietigheid aan den schuldenaar beteekend worden. Het geldt hier eene substantiële formaliteit, zonder welke de geregtelijke akte van executie jure niet geldig kan zijn.

b N.-Holland 17 Junij 1847, waartegen de cass. is verw. bij H.R. 12 Mei 1848.

20. Van de art. 430 en 439 Rv. heeft de wetgever, op straffe van nietigheid van het beteekende afschrift en derhalve ook van de daarop gevolgde executie en in beslagneming der (roerende) goederen, geene gedeeltelijke beteekening gewild, maar vereischt, dat het vonnis of de akte geheel, zonder eenige weglating hoegenaamd, aan de partij beteekend worde (dus waar het geldt een staat van kosten, met inbegrip der posten die door den Raad van discipline doorgehaald of verminderd zijn), ten einde deze met den geheelen inhoud daarvan worde bekend gemaakt en in staat zij te weten, zoowel hetgeen ten haren voordeele als ten haren nadeele daarbij is uitgemaakt.

Maastricht 28 Junij 1851.

21. Volgens het onder de algemeene bepalingen voorkomende voorschrift van art. 66 Rv., moet ook de ten uitvoerlegging van een arrest van den Hoogen Raad worden voorafgegaan door de beteekening van dat arrest.

Gelderland 17 Maart 1852.

22. Het bestuur der registratie, regtstreeks verhalende de in debet gestelde regten op de succomberende partij, is gehouden zich, ook omtrent de beteekening van het gewezen vonnis, te gedragen naar de verpligtingen omtrent de waardering van kosten bij de wet opgelegd en naar de voorschriften omtrent de vereischten ter executie van condemnatiën.

b H. R. 18 Maart 1842, Concl. conf.

23. Naar aanleiding van art. 65 Rv., hetwelk in een onmiddellijk verband staat met art. 66, kunnen alleen de vonnissen, die wederkeerige verpligtingen aan beide partijen opleggen, en uit welke regten en verpligtingen ten behoeve of ten laste van beide partijen voortvloeijen, door elke partij in haar belang ten uitvoer gelegd worden. Vonnissen, die slechts aan ééne der partijen verpligtingen opleggen, en waaruit ten voordeele der andere partij slechts regten voortvloeijen, zijn alleen uitvoerbaar tegen de eerste der zoo even genoemde partijen, ten einde haar tot het nakomen harer verpligtingen te noodzaken, en dienen zij bij gevolg aan deze alléén beteekend te worden. Ten opzigte van die beteekening, ten einde tot de uitvoering van het vonnis over te gaan, heeft geene der partijen er belang bij, dat het vonnis wordt beteekend aan de partij, aan welke daarbij regten zijn toegekend en geene verpligtingen opgelegd, daar dergelijke beteekeningen geheel en al doelloos zijn en niet anders dan nuttelooze kosten kunnen veroorzaken.

Maastricht 13 Januarij 1848.

24. Tot de essentiële vereischten van eene beteekening behoort de afgifte niet alléén van afschrift van het vonnis, maar ook van het exploit, met dat gevolg, dat indien zelfs in de gevallen voorzien bij de art. 123 en 124 Rv., onmiddellijk vóór de executie afschrift van het vonnis, doch (gelijk in specie) vier dagen nadat de executie was aangevangen, aan den geëxecuteerde afschrift is gegeven van het exploit van beteekening en van het bevel om aan het vonnis te voldoen, de geheele plaats gehad hebbende executie nietig en onwettig moet worden verklaard.

Gelderland 28 November 1849.

25. Er is geene nietigheid bedreigd op het niet voor afschrift teekenen van het vonnis, waarvan copie wordt gelaten.

Arnhem 9 October 1848.

26. De prokureur kan, wanneer hij eenmaal ten dienenden dage ter rolle is verschenen, door zijne latere niet-verschijning niet geacht worden buiten het geding te wezen, en kan alzoo het vonnis niet worden ten uitvoer gelegd zonder beteekening aan dien prokureur.

Nijmegen 28 Januarij 1857.

27. Aan de formaliteit voorgeschreven bij art. 500 Rv. is genoegzaam voldaan, ook al zijn in de insinuatie, aan den vader of voogd gedaan, niet de namen van alle zijne kinderen of pupillen genoemd.

Tiel 8 Junij 1855.

28. Aan den exploiteur bij het Geregtshof in Suriname, hoewel een zelfstandig werkend ambtenaar, komt niet de bevoegdheid toe om te onderzoeken, of de executant wel het regt heeft te executeren.

a H. R. 21 Junij 1867, Concl. conf.

III.

29. De executie van een vonnis begint niet met het bevel, dat slechts eene aanmaning tot vrijwillige voldoening behelst, maar met het beslag.

Amsterdam 24 September 1844, ten aanzien van het regt des schuldenaars om zonder verkorting van de regten der schuldeischers zijne goederen te vervreemden. — In gelijken zin *a* Amsterdam 31 December 1841, — en *b* Amsterdam 7 April 1846, ten aanzien van de vraag of een vonnis bij verstek binnen zes maanden is ten uitvoer gelegd. — *a* Amsterdam 30 December 1842, Concl. conf. omtrent de bepaling der kosten waaraan bij art. 1185, n° 1 en 1195, n° 1 B. W. privilegie is toegekend.

30. Zoodra partijen, krachtens eene tusschen hen door den regter gedane uitspraak handelen, zijn zij in termen van executie. Mitsdien moet, wanneer conclusiën zijn toegewezen, mits een eed afgelegd worde, het doen van dien eed als executie beschouwd worden. Verpligting tot het stellen van zekerheid, waar de provisionele executie alleen mits borgtogt is toegestaan.

Amsterdam 14 November 1855.

31. Het geding op het doen van declaratie door een derden gearresteerde moet beschouwd worden als executie van het vonnis, waarbij het arrest is van waarde verklaard.

Amsterdam 26 Januarij 1848.

32. Art. 88 Rv. omtrent het vervallen van vonnissen bij verstek, voorziet alleen het geval van stuiting der peremtie door een begin van executie van het vonnis, maar beslist niets omtrent de vraag, in hoeverre een vonnis door deze of gene aanvankelijke daad van ten uitvoerlegging, al dan niet regtens kan geacht worden reeds ten uitvoer gelegd te zijn.

Holland 21 Junij 1841.

IV.

33. Door derden in art. 432 Rv. worden bedoeld diegenen, die in het geding geene partij geweest zijnde, toch uit hoofde hunner hoedanigheid, betrekking of ambtshalve tot de uitvoering van het vonnis moeten medewerken. De provisionele bewindvoerder is in dien zin als derde te beschouwen in het geding tot onder-curatele-stelling en behoeft derhalve, bij afwijzing van het verzoek tot curatele, aan den persoon wiens onder-curatele-stelling gevraagd was, eerst rekening en verantwoording af te leggen na de beteekening van het vonnis met inachtneming van art. 432 Rv., en nadat hetzelve in kracht van gewijsde is gegaan.

Zwolle 12 November 1862.

34. Het is onnoodig iemand op te roepen, om mede te werken tot de uitvoering van een vonnis, waarbij in casu deskundigen zijn benoemd, indien ten zijnen opzigte dat vonnis niet bestaat ten gevolge van een in appel opgeworpen incident van valschheid en daarop gevolgde schorsing der zaak. De overige partijen kunnen echter zonder hem ten zelfden einde worden opgeroepen.

a Groningen 27 November 1857.

35. De regter schendt art. 88 Rv. niet, indien hij het er voor houdt, dat het nimmer ten voorof nadeele van derden kan zijn, dat vonnissen bij verstek niet binnen zes maanden ten uitvoer zijn gelegd, en dat dus de bewindvoerder, die in het geding tot onder-curatele-stelling van hem aan wien hij is toegevoegd, geene partij behoeft te zijn, er zich niet op kan beroepen, dat het vonnis niet binnen den wettelijken termijn is geëxecuteerd.

a H. R. 30 Mei 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 31 Mei 1844.

36. Art. 432 Rv. is niet van toepassing, wanneer na de afwijzing van een verzet tegen eene executie, met die executie wordt voortgegaan, omdat alsdan niet het afgewezen verzet, maar de titel wordt geëxecuteerd, die ten grondslag ligt der aangevangene executie.

b H. R. 26 November 1847, Concl. conf.

37. De geregtelijke bewaarder is tegenover den executant te beschouwen als derde. Op hem zijn bij het ten uitvoer leggen van een door den arrestant tegen den gearresteerde verkregen vonnis, van toepassing de bepalingen van art. 86 en 432 Rv., in dier voege echter, dat alleen de geregtelijke bewaarder en niet de gearresteerde bevoegd is zich op de niet-nakoming der voorschriften van gemelde artikelen te beroepen.

Groningen 24 April 1846.

V.

38. Over het verzet tegen de uitvoering van een arrest, waarbij het in eersten aanleg gewezen vonnis, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte is te niet gedaan, moet de regter oordeelen die dat arrest heeft gewezen, en mag deze zich niet onbevoegd verklaren op grond dat, in casu waar het gold eene rekening en verantwoording aan meerdere erfgenamen afgelegd, bij het vroeger arrest een globaal saldo voor al de gerendeerden vastgesteld zijnde, hij zich niet mag inlaten met het onderzoek der bij het verzet gemoveerde questie, hoeveel aan sommigen dier erfgenamen toekomt, zoolang dit niet in eersten aanleg aan den regter is onderworpen.

a H. R. 8 Mei 1868, Concl. conf.

39. Geschillen over het ten uitvoer leggen van een vonnis moeten, tenzij die executie eene onverwijlde beslissing en eene voorwaardelijke voorziening vordert, beoordeeld of beslist worden door den regter die het vonnis heeft uitgesproken, en niet door dien, in wiens ressort de executie plaats heeft; de Nederl. wetgever heeft dit in het Fransche regt bij art. 554 C. de Proc. Civ. stellig erkend beginsel, o. a. in art. 354 en 611 Rv. erkend en gehuldigd. Hiertegen obsteert niet de keuze van domicilie door den executant in een ander arrondissement, dewijl

die keuze slechts de strekking heeft, om den geëxecuteerde de gelegenheid te verschaffen, aan die gekozen woonplaats alle beteekeningen te laten doen, bv. hem bevoegd te maken om, wanneer het vonnis, uit kracht van hetwelk de executie geschiedt, slechts bij verstek is geweezen, zijn verzet tegen dat vonnis en de dagvaarding aan den oorspronkelijken eischer te doen beteekenen, doch niet om aan den regter, binnen wiens ressort de executie geschiedt, de bevoegdheid te geven, om over dat verzet en over het vonnis tegen hetwelk het gerigt is, te cognosceren.

Nijmegen 24 October 1843.

40. Indien eene der partijen door het Hof in hooger beroep, met gedeeltelijke vernietiging van het vonnis a quo (zonder bepaalde aanwijzing van een regter om van de uitvoering kennis te nemen, ten gevolge waarvan de eerste regter van de zaak ten eenemale is gedessaisisseerd), veroordeeld is om binnen zekeren tijd zekere wegruiming te bewerkstelligen, op verbeurte van zekeren schadepenning voor iederen dag vertraging, dan kan de competentie van het Hof om te cognosceren over de vraag of er tempore utili aan dien last is voldaan geworden, niet worden betwist op grond, dat die vraag reeds dadelijk na het ontvangen bevel tot voldoening, en dus vóór den aanvang der eigenlijke executie ontstaan is.

Gelderland 17 Maart 1852.

41. De kantonregter is onbevoegd om een verzoek tot het gratis ten uitvoer leggen van een vonnis toe te staan.

's Gravenhage Kgr. 18 October 1844.

42. Het verzoek tot zekerheid-stelling in geval van voorloopige tenuitvoerlegging, benevens het verzoek eens eischers om een bepaald goed voor het bedrag der veroordeeling verbonden te verklaren, behoort (ook dan wanneer dit verband uit de wet zelve mogt volgen) niet tot de bevoegdheid des kantonregters, nademaal deze verzoeken betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van vonnissen.

Amsterdam Kgr. I 29 October 1850. — Implicite in anderen zin Amsterdam Kgr. II 22 Februarij 1844.

VI.

43. Het is volstrekt onaannemelijk, dat geen verbod van executie uit krachte van notariële akten zou mogen plaats hebben, zoo lang die authentieke stukken regtens bestaan, daar het toch geheel afhankelijk is van de gronden, welke voor het verzet kunnen worden bijgebragt, of de authentieke stukken, waarop de executant zich beroept, regtens nog bestaan, dan of die het effect en de kracht van executie regtens hebben verloren of wel nog niet voor executie vatbaar zijn, hetgeen juist op het gedane verzet kan en behoort te worden uitgemaakt, en alleen de strekking van het verzet zijn kan.

a 's Gravenhage 28 Junij 1853.

44. De woorden van art. 350 Rv. dat het hooger beroep de tenuitvoerlegging van het vonnis schorst, doen blijkbaar veronderstellen, dat de wetgever eene ten-uitvoerlegging, aangevangen en voortgezet binnen den termijn van hooger beroep, heeft toegelaten.

Amsterdam 23 November 1853.

45. De wet bepaalt niet dat geen vonnis binnen drie maanden na de beteekening kan worden ten uitvoer gelegd, maar wel dat het appel slechts binnen dien termijn kan plaats hebben.

Amsterdam 25 September 1850.

46. Art. 55 Rv., bepalende dat ten aanzien der kosten de voorloopige ten uitvoerlegging niet mag plaats hebben, verhindert niet de executie van een vonnis betrekkelijk de proceskosten te beginnen, zoo lang er geen hooger beroep is ingesteld, en voort te gaan tot dat dit geschiedt.

Amsterdam 23 November 1853.

47. Na het bevel, het beslag op onroerend goed voorafgaande, kan men de nietigverklaring van dat bevel, vóór het aanvangen der executie zelve vorderen.

Gelderland 17 Maart 1852.

48. Hij die ter voldoening aan een vonnis met gijzeling bedreigd wordt, behoeft de werkelijke aantasting van zijn persoon niet af te wachten, alvorens den executant in kort geding voor den president der Regtbank tot voorloopige staking van alle executie te dagvaarden.

Zeeland 26 Mei 1840.

49. Het verzet tegen de executie is ontvankelijk zoodra er bevel is gedaan, en zonder dat men het beslag op de goederen behoeft af te wachten. Het bevel, dat ieder executant gehouden is vooraf te laten gaan aan het beslag, en zonder hetwelk hij in zijne geregtelijke vervolging niet mag voortgaan, is immers niet anders te beschouwen dan als tot de executie zelve te behooren en daarvan de eerste daad te zijn.

a 's Gravenhage 28 Junij 1853. — Anders *b* Amsterdam 7 April 1846, omtrent verzet tegen het bevel krachtens een vonnis bij verstek. — *a* Maastricht 6 Februarij 1851, ten aanzien van een bevel tot betaling van een getaxeerden staat van kosten.

50. Men is ontvankelijk om tegen een executoir verklaarden staat van kosten en eene uit kracht daarvan gedane in-beslagneming in verzet te komen, ofschoon men bij die in-beslagneming is tegenwoordig geweest.

Maastricht 28 Junij 1851. — Anders 's Hertogenbosch 14 Maart 1851, waarbij is beslist, dat het verzet niet meer ontvankelijk is, indien het bevel en daarna het proces-verbaal van in-beslagneming aan den veroordeelde in persoon is beteekend, en hij ook bij het in-beslagnemen van zijne roerende goederen is tegenwoordig geweest.

51. Met de woorden: «den aanvang of de voortzetting» (der executie die door het verzet niet wordt gestuit) in art. 438 Rv., kan de wetgever geene andere bedoeling hebben gehad, dan de geheele executie tot aan het einde toe, en is dus daaronder ook de verkoop begrepen. Bij art. 438 wordt niet gesproken van het geval, dat de geëxecuteerde de zaak in hooger beroep wil doen behandelen, en wordt zonder eenige reserve of uitzondering aan den executant de bevoegdheid tot de executie gegeven.

's Gravenhage Kgd. 8 April 1851, bev. bij Z.-Holland 21 Mei 1851, waarbij, beschikkende

op eene gevraagde admissie om in hooger beroep van voormelde uitspraak kosteloos te mogen procederen, dit verzoek ex meritis causae is van de hand gewezen.

52. Eene voorgenomen executie kan (in weerwil van eene gedane opvordering) worden voortgezet, behoudens de verpligting van den executant om daaronder niet te begrijpen die speciale voorwerpen, op welke derden bepaaldelijk hunne regten van eigendom of anderen zullen bewijzen.

a Amsterdam 29 Januarij 1852.

53. Een verzoek tot staking der executie van vonnissen in burgerlijke zaken gewezen door het Geregtshof van Suriname, kan ook hangende de procedure in appel worden gedaan.

H. R. 28 April 1865.

54. Met uitzondering alleen van de bijzondere gevallen, waarvoor bepaaldelijk de magt om ambtshalve te handelen aan de regterlijke collegiën mogt zijn opgedragen, moeten des regters beschikkingen en bevelen hunnen oorsprong ontleenen uit de aanvragen van partijen of van de daartoe gestelde openbare ambtenaren; alzoo wordt tegen die bevoegdheid gehandeld, indien een regterlijk collegie, geheel uit eigene beweging, en zoo genoemd ambtshalve, eenen deurwaarder of een exploiteur, door wien in beslag genomene goederen ten verkoop bij executie zijn aangeslagen, en die verkoop tegen eenen bepaalden tijd is aangekondigd, beveelt om met denzelven niet voort te gaan.

H. R. 22 November 1844.

VII.

55. De Prov. Hoven zijn niet bevoegd, om bij de veroordeeling van een bekl. tot schavotstraf, de plaats te bepalen, alwaar die straf ten uitvoer zal worden gelegd. Zij zijn alléén bevoegd om de gemeente aan te wijzen, waar de straf moet worden uitgevoerd; de juiste bepaling der plaats zelve en wat de verdere uitvoering der veroordeeling betreft, behoort tot de bemoeijenis van het O. M.

b H. R. 25 Maart 1839, Concl. conf.

56. Uit eene vergelijking van art. 372 Sv. met de opvolgende art. 376, 378 en 379 blijkt duidelijk dat met de woorden andere gemeente in art. 372, al. 2, is bedoeld eene gemeente binnen de grenzen van 's Hofs jurisdictie. Hieruit volgt, dat ook dan wanneer de zaak oorspronkelijk voor een ander Hof heeft gediend, doch bij arrest van den H. R. is vernietigd met renvooi naar een aangrenzend Hof, dit laatste, eene veroordeeling uitsprekende, niet bevoegd is te bepalen, dat de schavotstraf zal worden ten uitvoer gelegd binnen eene gemeente, gelegen buiten zijn ressort.

a H. R. 30 Januarij 1844, Concl. conf.

57. Art. 36 C. P. is geschonden wanneer de aanplakking van het arrest niet is bevolen in de gemeente waar de veroordeelde zijne woonstede heeft.

d H. R. 18 October 1870.

58. Art. 36 C. P. omtrent de aanplakking van vonnissen, is niet van toepassing ten aanzien van straffen bedreigd bij bijzondere wetten, zoo als de Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38).

d H. R. 4 Februarij 1851. — Gelderland 28 Januarij 1842.

59. Art. 36 C. P. is geschonden, wanneer bij een veroordeelend arrest van het Provinciaal Geregtshof in N.-Holland niet bepaald is, dat een extract van dat arrest zal worden aangeplakt in de gemeente Haarlem.

a H. R. 13 December 1864, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Maart 1865, Concl. conf. vern. N.-Holland 28 December 1864.

60. De executie van een vonnis der Regtbank, bevestigende een vonnis van het kantongeregt, moet plaats hebben in naam van het O. M. bij de Regtbank.

Middelburg 23 December 1843.

61. Art. 273 Sv. handelende over verzet tegen vonnissen bij verstek gewezen, is ook van toepassing op een verzet tegen de executie van een vonnis of arrest, dat op contradictie is gewezen.

a H. R. 19 Maart 1850, implicite.

EXECUTOIR BESLAG.

I. § 1. A.

1. De woorden: «bepaalde» en «vereffende» schuld of vordering in art. 441 B. W., duiden niet dezelfde zaak aan, maar hebben even als de woorden «certaine et liquide» in art. 551 Pr. Civ. eene verschillende beteekenis; door eene bepaalde schuld of vordering wordt aangeduid de zoodanige waaromtrent geen twijfel bestaat, wie de schuldeischer en wie de schuldenaar is, en wat de een van den ander vordert, terwijl eene vereffende schuld of vordering eene zoodanige is, met betrekking tot welke, wanneer de vordering in geld bestaat, bepaald is uitgemaakt, hoeveel de verschuldigde som

bedraagt. Hij dus ten wiens behoeve de tegenpartij in de kosten is veroordeeld, heeft eene bepaalde vordering, waarvoor hij beslag kan leggen, doch moet de verdere vervolgingen staken tot dat de vereffening daarvan heeft plaats gehad.

Overijssel 16 Januarij 1860, Concl. conf. waartegen de cass. is verw. bij H. R. 18 Mei 1860.

2. Een geëxecuteerde kan de schorsing der executie van roerende goederen niet vorderen, op grond dat de kosten van beteekening enz., sedert de uitspraak van het geëxecuteerd wordende vonnis gevallen, niet vooraf gefixeerd en geliquideerd zijn.

Amsterdam 26 Januarij 1855.

3. Het bevel tot betaling aan onderscheiden, bij één gewijsde tot betaling veroordeelde personen gedaan, is, zonder splitsing van het door ieder van hen verschuldigd aandeel, voldoende om na twee dagen tot de ten uitvoerlegging door executoriaal beslag over te gaan. Wel verre van zoodanige splitsing te vorderen, gebiedt de wet alleen het bevel om aan het beteekende vonnis of aan de beteekende akte te voldoen.

H. R. 18 Mei 1860, Concl. conf. — cf. Overijssel 28 Februarij 1859.

4. Vermits de termijn in art. 439, al. 2 Rv. vermeld, kennelijk strekt om den debiteur de gelegenheid te geven, niet alleen tot betalen, maar ook tot het doen van al die beteekeningen aan den executant, die hij noodig oordeelt, volgt hieruit, dat de termijn tusschen het voorafgaand bevel en het beslag op roerende goederen, bij een invallenden Zondag (bij de wet niet bestemd tot betaaldag en evenmin tot het doen van exploiten) met een dag moet worden verlengd.

b N.-Holland 17 Junij 1847, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 12 Mei 1848, Concl. conf.

5. Bij het leggen van (executoir) beslag tegen een vreemdeling is aan het voorschrift van herhaald bevel voldaan, wanneer dit geschied is ter plaatse van de inbeslagneming.

Amsterdam 13 Januarij 1870.

6. Zelfs in geval van een beslag op roerende goederen, kan de wetgever niet geacht worden als voldoende te hebben beschouwd een bevel, gedaan bij de beteekening van een vonnis bij verstek gewezen, dewijl, wanneer dit kon geschieden, art. 440 in strijd zou zijn met art. 80 Rv., daar, volgens eerstgemeld art., de ten uitvoerlegging kan geschieden twee dagen na het bevel, en volgens art. 80, de executie van een vonnis bij verstek eerst acht dagen na de beteekening mag plaats hebben.

Tiel 18 Augustus 1847.

7. Noch bij art. 439 Rv., noch bij eenige andere wetsbepaling wordt aan het bij gemeld art. voorgeschreven bevel tot betaling, hetwelk een executoriaal beslag moet voorafgaan, de kracht gegeven dat aan den geïnsinueerde het regt is ontnomen, om op eene wettige wijze over zijne alsdan nog niet onder beslag gelegde goederen te beschikken, onverminderd het regt, aan de schuldeischers toegekend bij art. 1377 B. W., ingeval er gehandeld is in fraudem creditorum.

Zeeland 21 Mei 1839. — Amsterdam 24 September 1844.

8. Na de vernietiging van een vonnis in appel, door een Prov. Geregtshof, is niet de president van de Regtbank die het vernietigde vonnis heeft gewezen, maar wel de president van het Hof, die het vernietigende arrest heeft geveld, bevoegd de vergunning te geven, om een exploit van executoriaal beslag, krachtens dat arrest op Zondag te doen.

Assen Pres. 10 Mei 1844.

9. Een reeds aangevangen executoriaal arrest moet dadelijk worden gestaakt, wanneer de geexecuteerde de betaling van hoofdsom, interessen en kosten aan den deurwaarder-executant in klinkende munt aanbiedt.

's Gravenhage H. G. 20 Junij 1837.

10. Hij bij wien door den executant in een bevel, een executoriaal beslag op roerend goed voorafgaande, woonplaats is gekozen, moet geacht worden door dezen tot de aanneming van een aanbod te zijn gemagtigd, met dat gevolg, dat de executant, na zoodanig aanbod, niet meer bevoegd is met de executie voort te gaan.

Assen 11 September 1843.

11. Agenten van politie, ter adsistentie geroepen of op last van den adjunct-commissaris van politie aangewezen, wanneer de deurwaarder bij de inbeslagneming de deuren gesloten vindt, kunnen niet geacht worden in de uitoefening van hunne bediening te zijn.

Limburg 23 Julij 1850.

12. Waar vaststaat dat de gearr. goederen tijdens de in-beslagneming waren in het bezit en gebruik van hem tegen wien het executoriaal beslag gelegd is, zijn art. 439 v. Rv. (beslag onder den schuldenaar) teregt opgevolgd en art. 475 v. Rv. (beslag onder derden) niet geschonden.

c H. R. 17 December 1852, Concl. conf.

13. Het beslag gelegd ten laste van den langstlevenden man op roerende goederen welke hem met zijne kinderen als erfgenamen hunner moeder in onverdeeldheid toebehooren, is van waarde indien niet blijkt dat door boedelbeschrijving of door boedelscheiding het « bezit » van den gearresteerde als hoofd der echtvereeniging, in onverdeeldheid is overgegaan op de kinderen.

N.-Braband 19 November 1867, vern. 's Hertogenbosch 6 Maart 1867.

14. Het executoriaal beslag op roerende goederen wordt teregt aangevangen indien de gearresteerde is hoofdbewoner van het huis, waarin de goederen aanwezig zijn. Die bewoning is geheel onafhankelijk van het regt van eigendom. De man is te beschouwen als hoofdbewoner van een huis, al moge dit in eigendom toebehooren aan de vrouw; derhalve mogen de daarin aanwezige goederen ten laste van den man in beslag worden genomen.

Utrecht Kgd. 22 Julij 1861.

15. Alléén dan wanneer aan den deurwaarder, die belast is met het doen van het arrest, wettig blijkt van eenig vroeger gelegd beslag, is hij verpligt te recolleren, terwijl hij anders geregtigd is op nieuw beslag te leggen; daarvan blijkt echter niet, indien de over dat arrest gestelde bewaarder zich als zoodanig niet aan den deurwaarder heeft bekend gemaakt, noch hem het proces-verbaal van inbeslagneming heeft vertoond.

Assen 28 Mei 1844.

B.

16. Art. 450 Rv. spreekt alleen van een geschikten bewaarder; het duidt in al. 2 de personen aan die niet als bewaarders mogen worden aangesteld, terwijl het noch een maatstaf aangeeft van solvabiliteit, noch van minderjarigen gewaagt. Bovendien is het aanstellen van een geschikten bewaarder niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van het gedaan beslag en zou de aanstelling van een niet geschikten bewaarder welligt alleen regt geven om een anderen (geschikten) bewaarder te doen benoemen.

'sHertogenbosch 27 September 1849.

17. De bewaarders, uit hoofde van het arrest bij de gearresteerde voorwerpen gesteld, zijn als zoodanig in geen geval bevoegd of geregtigd, om als eigenaars van het gearresteerde goed te handelen, zoodat men van den geregtelijken bewaarder van eene gearresteerde kraam of kermis-tent geene straf kan vorderen wegens het, in strijd met het plaats. reglement, niet tijdig afbreken en opruimen daarvan.

Amsterdam Kgr. II 4 December 1843.

18. De door den kantonregter ingevolge art. 451 Rv. aangestelde bewindvoerder over in beslag genomen vee, is niet als lasthebber van den beslagnemer te beschouwen; hij kan dezen derhalve niet in vrijwaring roepen, wanneer hij wordt aangesproken tot betaling van ter zake van die bewaring gekocht voeder.

Zwolle Kgr. 27 Maart 1860.

19. Er bestaat geene hoofdelijke verbindtenis jegens den bewaarder of gérant over in beslag genomen roerende goederen, door den kantonregter aangesteld ingevolge art. 451 Rv., indien het beslag is gelegd door meer dan één persoon, die gezamenlijk een vonnis ten uitvoer leggen.

Zwolle Kgr. 27 Maart 1860.

20. Iemand die als bewaarder van zijne eigene in beslag genomen goederen is aangesteld, doch later na opgevolgd faillissement, door den curator als bewaarder der geïnventariseerde goederen gesteld wordt, behoort niet gerekend te worden zijne hoedanigheid van bewaarder der in beslag genomen goederen onherroepelijk verloren te hebben, maar die hoedanigheid herleeft na afloop van het faillissement ten gevolge van een getroffen accoord.

a Amsterdam 24 October 1842. — cf. Amsterdam 5 April 1842.

21. De bewaarder van in beslag genomen goederen, waarvan de verkoop niet op den bij het proces-verbaal van inbeslagneming bepaalden dag heeft plaats gehad, maar, hoewel zonder last van den arrestant, op dien dag door den deurwaarder is uitgesteld, kan niettemin van dien arrestant het bewaarloon vorderen, tot den dag, waarop de verkoop werkelijk is gehouden.

Assen 8 Maart 1869.

C.

22. De gearresteerde die beweert geen eigenaar der in beslag genomen goederen te zijn, kan als opposant niet geacht worden zoodanig direct belang te hebben, dat hem de bevoegdheid tot verzet tegen den verkoop toekomt.

'sGravenhage 16 Februarij 1849.

23. De niet-vermelding van het verzet op het proces-verbaal van een deurwaarder bij de ten uitvoerlegging van een vonnis bij verstek, levert niet het bewijs op, dat het verzet niet is gedaan.

Tiel 29 Julij 1863.

24. De bij art. 439 Rv. aan den executant opgelegde verpligting, om bij het bevel woonplaats te kiezen binnen de gemeente waar de executie moet plaats hebben, is ten behoeve van den schuldenaar voorgeschreven, en kan niet zóóver worden uitgebreid, dat aan dat gekozen domicilie alle tot het beslag betrekking hebbende exploiten kunnen worden gedaan, ook die van derden ter zake van reclame of opvordering van eigendom. Deze moeten op straffe van nietigheid, zonder dat daartegen art. 94 Rv. obsteert, aan den persoon of aan de gewone woonplaats geschieden.

Assen 6 November 1843.

25. Naar de bepaling van art. 456, j°. art. 1 Rv., is het exploit van verzet tegen de executie van in beslag genomen goederen niet van waarde, indien het aan den prokureur en niet aan den persoon van den gedaagde is beteekend.

N.-Braband 24 Maart 1846, bev. 'sHertogenbosch 18 April 1845.

26. Een verzet is niet nietig, wanneer de opposant den arrestant en den gearresteerde wel tegen denzelfden regtsdag, maar afzonderlijk, bij twee exploiten en op verschillende dagen gedagvaard heeft.

a N.-Holland 24 October 1844, vern. Hoorn 3 April 1844.

27. Art. 456 Rv. schrijft wel voor, dat het verzet aan den bewaarder moet worden beteekend op straffe van nietigheid, doch bepaalt geenszins het tijdstip waarop zulks moet geschieden; alzoo kan de opposant die beteekening gelijktijdig met het verzet of wel later doen, mits zulks slechts ten bekwamen tijd geschiede. Bij verschil daaromtrent is het aan den regter overgelaten uit den stand der tusschen partijen hangende zaak tijdens die beteekening te beoordeelen, of die nog wettig en valabel konde plaats hebben, en is het voldoende dat die beteekening geschiede vóór dat het regtsgeding in staat van wijzen is gebragt.

'sHertogenbosch 14 Januarij 1842. — In anderen zin 'sHertogenbosch 29 November 1848, beslissende dat het gedane verzet moest worden buiten effect gesteld, op grond dat tijdens tot opheffing van het beslag werd geconcludeerd, aan art. 456 Rv. nog niet was voldaan.

28. De dagvaarding in hooger beroep in cas van reclame of revindicatie van goederen, bij art. 456 Rv. omschreven, behoeft niet aan den bewaarder der in beslag genomen goederen te worden beteekend, vermits die beteekening aan den bewaarder wel bij dat artikel ten aanzien van het verzet tegen den verkoop der gearresteerde goederen, bij de dagvaarding in eersten aanleg is geboden, maar geenszins gelijke beteekening der akte van appel of van de dagvaarding in appel is voorgeschreven.

b H. R. 26 November 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 6 Januarij 1847.

29. Uit art. 456 Rv. kan niet worden afgeleid, dat een derde, agerende ten fine van re-

clame en ten wiens laste het beslag niet is gelegd geworden, bevoegd zou zijn om dat beslag uit hoofde van nietigheid in de vormen te bestrijden.

Arnhem 25 November 1847.

30. Hoewel gewoonlijk in de praktijk, bij afwijzing van een verzet tegen executoriale uitwinning, gevraagd en gegeven wordt bevel om de aangevangene executie voort te zetten, is zulks eigenlijk overbodig, vermits art. 438, al. 2 Rv. bepaalt dat de wederspraak of het verzet van den geëxecuteerde niet stuit den aanvang of de voortzetting der executie, en gevolgelijk bij afwijzing van het verzet de executie van zelve voortgaat zonder regterlijk bevel.

Utrecht Hof 14 Maart 1849.

31. Om roerende goederen aan eene inbeslagneming ten laste van hun bezitter te onttrekken, wordt het volledig bewijs gevorderd, dat men eigenaar van die goederen is. Dat bewijs kan niet worden gevonden in eene koopakte, indien daarbij wel wordt gezegd dat de levering der goederen heeft plaats gehad, doch niets aanduidt, dat die werkelijk is geschied, integendeel de kooper-opposant zich tijdens de onderteekening der akte verwijderd bevond, en niet blijkt van eenig feitelijk in het bezit of in de magt des koopers stellen van de questieuse goederen.

Arnhem 25 November 1847, beslissende dat het bewijs van eigendom niet kan geacht worden te zijn geleverd door de omstandigheid dat de opposante het beroep van tapster ten huize van haren vader uitoefent; zij kan dus op grond daarvan niet de tot de tapperij behoorende goederen als de hare opvorderen.

32. Indien uit eene akte, houdende nadere overeenkomsten, blijkt dat bij eene vroegere en oorspronkelijke akte van koop en verkoop geen eigendoms-overgang van goederen had plaats gehad, maar slechts een voorwaardelijk regt van pand of voorrang was toegekend aan hem, die zich ingevolge art. 456 Rv. tegen den verkoop dier goederen, nadat daarop door een ander beslag was gelegd, verzet, dan is bij het niet vervuld zijn der voorwaarde, de geopposeerde als derde geregtigd zich op die nadere akte te beroepen, en moet de opposant niet-ontvankelijk worden verklaard in zijn verzet en in zijn eisch tot uitlevering der goederen.

a Utrecht 28 April 1841.

33. De gezamenlijke beneficiaire erfgenamen kunnen niet jure, op grond van art. 456 Rv., in verzet komen tegen den verkoop van roerende goederen, welke volgens hun beweren aan den gemeenschappelijken boedel toebehooren en ten huize van des erflaters weduwe zijn bevonden, ten wier laste ook het beslag is gelegd, indien zij niet tevens het bewijs hebben geleverd, dat zij bepaald den eigendom hebben van eenig gearresteerd voorwerp, met uitsluiting van de gearresteerde, welke hetzelfde regt, uit krachte der tusschen haar en den erflater bestaan hebbende gemeenschap, bezit op elk der op den inventaris voorkomende goederen.

Sneek 4 November 1840.

34. Eene akte houdende dat de eischer en opposant van den gearresteerde heeft gekocht den geheelen inboedel, alsmede de te velde staande vruchten voor de som van *f* 99.50, binnen drie jaren te betalen, — doet bij gemis van levering, den eigendom der goederen niet overgaan op den kooper. Toelating van bewijs door getuigen, ingevolge die akte, dat de levering en overgifte heeft plaats gehad.

Assen 7 November 1853.

35. In geval van verzet tegen den verkoop van in executoriaal beslag genomen goederen, moet niet de arrestant bewijzen, dat de gearresteerde daarvan eigenaar is, maar rust op den opposant de verpligting om het door hem beweerde regt van eigendom te bewijzen. Indien het buiten geschil is, dat de gearresteerde vroeger eigenaar was van de in beslag genomen goederen of van de meeste daarvan, en dat hij die alsnog in bezit heeft, moet hij als eigenaar worden aangemerkt, en kan een derde zich niet beroepen op eene akte van bruikleen en bemeijering om zijn beweerd eigendomsregt te staven.

Sneek 7 Mei 1868.

36. De opposant die ten laste van een derde in beslag genomen goederen als de zijne opvordert en zich beroept op eene onderhandsche akte, geregistreerd den 15 October 1851, waarbij de reeds te voren bij authentieke akte verkochte goederen aan den arrestant worden verhuurd, is gehouden te bewijzen, dat die registratie heeft plaats gehad vóór de op dien dag aangevangen en op den 16 en 17 Oct. voortgezette inbeslagneming.

Maastricht 29 Januarij 1852.

37. Hij die uit krachte van art. 456 Rv. den eigendom van goederen reclameert, en niet de tegenpartij, is verpligt het bewijs te leveren van de identiteit van de gereclameerde met de gearresteerde goederen.

c H. R. 29 November 1850, Concl. conf. — 's Hertogenbosch 5 Mei 1844. — Maastricht 7 October 1847.

38. Men kan niet door het overleggen eener akte van bruikleening, den eigendom van inbeslag genomene goederen bewijzen, indien niet vooraf de identiteit der goederen bij die akte afgestaan, met de in beslag genomene goederen is bewezen.

N.-Holland 21 November 1850.

39. Aan de bevoegdheid welke bij art. 456 Rv. aan hem, die beweert eigenaar te zijn van de in beslag genomen goederen, is toegekend (om verzet tegen den verkoop te doen), kan geen ander regtsgevolg worden gegeven, dan dat de verkoop, hangende de beslissing over de opvordering van die goederen, wordt geschorst. Uit het voorschrift vervat in art. 438, al. 2 Rv., dat het verzet van den geëxecuteerde den aanvang of de voortzetting der executie in den regel niet stuit, is de bedoeling des wetgevers af te leiden, dat, bij verzet *door derden*, de aanvang of voortzetting der executie werkelijk worde geschorst.

Gelderland 18 Mei 1853.

40. Zoo al bij eene inbeslagneming eenige voorwerpen in het beslag mogten begrepen zijn, waarvan de inbeslagneming bij art. 447 Rv. is verboden, kan zulks wel grond geven tot reclame van die bepaalde voorwerpen, doch wettigt geen algemeen verzet tegen den verkoop en brengt geene nietigheid van de geheele inbeslagneming te weeg.

's Gravenhage 16 Februarij 1849.

41. De arrestant die goederen in beslag neemt welke niet aan zijn schuldenaar toebehooren, moet niet in elk geval tot schadevergoeding veroordeeld worden, maar wel indien hij geweten heeft of had kunnen en moeten weten, dat hij de goederen van een derde in beslag nam.

Amsterdam 24 Mei 1870.

42. De schuldeischer welke executoriaal beslag heeft doen leggen op roerende goederen, gevonden in het bezit van zijnen schuldenaar en gearresteerde, is niet aansprakelijk tot schadevergoeding, wanneer hem eerst na het arrest kenbaar is gemaakt, dat die goederen aan een ander in eigendom behoorden, en zich bij den gearresteerde slechts in bruikleen bevinden.

Sneek 6 Mei 1846.

43. Welke beginselen ook vroegere wetgevingen, omtrent de regten van den verhuurder op de meubelen van den huurder, mogten hebben aangekleefd, stellen het de bepalingen van art. 457 Rv. buiten twijfel, dat ook de verhuurder voor de door hem verschuldigde huurpenningen, wanneer de goederen des huurders zijn in beslag genomen, niets anders dan oppositie tegen de afgifte der kooppenningen kan doen.

's Hertogenbosch 14 Januarij 1842.

44. Hij die als crediteur in eene failliete massa, ten opzigte van een beslag, vroeger op eenige goederen van den failliet gelegd, zou willen opkomen, kan zijne actie niet doen strekken tot vernietiging van het beslag, maar kan alleen ontvankelijk zijn in eene oppositie tegen de afgifte der kooppenningen, ingevolge art. 457 Regtsv.

N.-Braband 28 Maart 1848.

45. Eene oppositie tegen de afgifte van kooppenningen moet naar art. 457 Rv. op straffe van nietigheid, hetzij aan de werkelijke woonplaats van den arrestant, hetzij aan hem in persoon, beteekend worden. De beteekening aan het domicilie door den arrestant bij de inbeslagneming gekozen is nietig.

Assen 21 December 1868.

§ 2.

46. De regel dat men niet gelijktijdig op twee onderscheidene wijzen van beslag op dezelfde goederen executie mag dirigeren, verhindert niet dat men goederen, die men in conservatoir beslag genomen heeft, met ter zijde stelling van dat beslag, bij executoriaal arrest onder derden op nieuw in beslag neme.

b N.-Holland 17 Junij 1847.

47. De bepalingen omtrent executoriaal arrest onder derden, voorkomende in art. 475 v. Rv., moeten gevolgd worden, als men beslag wil leggen op inschulden, die een debiteur, als er beslag op zijne roerende goederen gelegd is en hij zoodoende geëxecuteerd wordt of is, van derden mogt te vorderen hebben, of in dat geval op goederen van zoodanigen debiteur, welke onder derden mogten berusten, zoo als duidelijk aantoonen het woord geëxecuteerde en de plaatsing dier bepalingen in den titel van genoemd Wetb., handelende over de geregtelijke ten uitvoerlegging op roerende goederen, waarvan dat executoriaal beslag een gevolg is; terwijl het arrest onder derden, waaromtrent de vorm van procederen is voorgeschreven bij art. 735 van dat Wetboek, voorkomende in het 3de boek, 4den titel, te pas komt in het geval, als er van zoodanige executie geene questie is, zoodat een crediteur niet naar zijn welgevallen een dezer middelen mag kiezen, maar de conditie, waarin hij zich bevindt, moet toetsen aan deze beide middelen, en dat middel bezigen, hetwelk op hem van toepassing is, althans het executoriaal beslag onder derden niet mag ten uitvoer leggen, als hij niet reeds bezig is zijn debiteur in diens losse goederen te executeren. Indien hij dus beslag heeft gelegd, niet onder den schuldenaar zelven, maar onder derden ten laste van dien schuldenaar, moet hij dezen tot van-waarde-verklaring dagvaarden.

b Groningen 13 December 1850. — *a* Groningen 28 Junij 1850.

48. De beteekening van den titel ter uitvoering waarvan een beslag gelegd wordt, doet vermoeden dat dit beslag is executoir en niet conservatoir; de omstandigheden, dat die titel is een dwangschrift, dat niet tot validiteit voor den regter *des debiteurs* is gedagvaard, en dat deze procedure in den vreemde waar laatstgenoemde woonachtig is (art. 738 Rv.), voor den arrestant bijzondere bezwaren opleverde, moeten stellig doen aannemen dat geen conservatoir arrest gelegd is.

Maastricht 2 Maart 1871.

49. Uit krachte der grosse van eene authentieke akte kan executoriaal beslag onder derden worden gelegd, alvorens die grosse aan den schuldenaar is beteekend.

Arnhem 19 Januarij 1846. — Anders Amsterdam 21 Julij 1846, Concl. conf.

50. De wet vordert niet bij het executoriaal arrest onder derden een voorafgaand bevel aan den schuldenaar.

b Z.-Holland 16 Januarij 1860. — Anders Concl. O. M. ad Amsterdam 21 Julij 1846, en in hooger beroep ad *b* N.-Holland 17 Junij 1847. — Alkmaar 2 November 1843.

51. Wanneer het vonnis uit krachte waarvan beslag was gelegd, vóór dit beslag was beteekend, is tot een executoriaal beslag onder derden geen voorafgaand bevel noodig.

Assen 7 Maart 1853.

52. Welk ook bij executoriaal arrest onder derden het gevolg moge zijn van verzuim van bevel aan den schuldenaar, om aan den inhoud van den executorialen titel te voldoen, dat bevel is niet van publieke orde; de gevolgen van zoodanig verzuim kunnen dus niet ambtshalve worden toegepast; art. 475 Rv.

Amsterdam 16 October 1854.

53. Wanneer de geëxecuteerden zijn de gezamenlijke erfgenamen van den schuldenaar, die binnen het jaar in het buitenland waar hij woonachtig was, is overleden, behoort de beteekening aan den schuldenaar van het onder een derde gelegd beslag te worden gedaan aan het parket van het O. M. overeenkomstig de bepaling van art. 4, nº 8 Rv., en kan zij niet worden nietig verklaard, indien zij, hoewel daarbij gevolgd is het voorschrift van art. 4, nº 6 Rv., niet is gedaan aan de laatste woonplaats van den overledene. De geëxecuteerde heeft geen belang om zich op beweerde nietigheid van de beteekening te beroepen, wanneer dat exploit

bij hem is ontvangen en hij daardoor tot het doen van verzet in de gelegenheid is gesteld geworden.

b Z.-Holland 16 Januarij 1860. — cf. Rotterdam 9 Maart 1859, waarbij die beteekening als onregelmatig gedaan werd aangemerkt, doch uit bovenvermelden hoofde niet kunnende aanleiding geven tot nietigheid.

54. Het executoir beslag op goederen die zich onder geregtelijke bewaring bevinden, is geen beslag onder derden, wijl een bewaarder niet als derde bezitter te beschouwen is.

Amsterdam 13 Januarij 1870.

55. Het executoriaal beslag onder de directie van het grootboek der nationale schuld kan wettig gelegd worden ook op kapitalen, staande ten name van eene afkoopkas, als kunnende dit beslag niet vallen onder het verbod om te arresteren gelden, betrekking hebbende tot waterkeerende werken en sluisgelden.

Z.-Holland 31 December 1866.

56. Op scheepsgagie kan geen (in casu executoir) beslag gelegd worden, ook niet voor de helft of een derde, door bloed- of aanverwanten of echtgenoot.

Amsterdam 5 October 1864.

57. Een executoriaal beslag gelegd op het loon of tractement van een stedelijken ambtenaar, kan zich niet uitstrekken tot de termijnen of kwartalen, welke tijdens de verklaring van den derden gearresteerde niet zijn verschenen.

Breda 2 Maart 1847. — In anderen zin Zwolle 2 April 1851.

58. Met het oog op art. 4, nº 3 Rv. kan men volstaan met op van stadswege aan een derde verschuldigde gelden executoriaal arrest te leggen onder den burgemeester, en ook laatstgemelde alleen (en niet tevens de wethouders) op te roepen tot het doen van verklaring.

Amsterdam 27 November 1850.

59. Geen executoriaal beslag onder derden kan gelegd worden op hetgeen den geëxecuteerde in eenige betrekking of qualiteit verschuldigd is, zoodat hij daarvan jegens anderen verantwoording te geven heeft. Op penningen voortspruitende uit het vruchtgenot van den vader kan dus wel executoriaal beslag gelegd worden.

a Amsterdam 26 Januarij 1870.

60. Geen ander dan de geëxecuteerde kan in verzet komen tegen onder derden gelegd beslag; de echtgenoot des geëxecuteerden, ook al beweert zij, dat het beslag op haar privaat eigendom is gelegd, evenmin als ieder ander derde.

Amsterdam 18 September 1867.

61. Uit de bepaling, dat het verzet tegen een executoriaal beslag onder derden moet worden gebragt voor den bevoegden regter van den geëxecuteerde, vloeit niets anders voort dan eene relatieve onbevoegdheid van andere regters, waarop zich alleen de geëxecuteerde, ten wiens behoeve zij is bepaald, kan beroepen; met dat gevolg, dat deze bepaling geene onbevoegdheid ratione materiae kan te weeg brengen.

H. R. 12 Mei 1848, Conl. conf.

62. De bepaling van art. 477 Rv., dat het verzet tegen het executoriaal arrest onder derden moet worden gebragt voor den bevoegden regter van den geëxecuteerde binnen acht dagen na de beteekening van het beslag, is niet toepasselijk wanneer de geëxecuteerde buiten het Koningrijk woonachtig is. In dit geval kan het verzet gebragt worden voor den regter van de plaats waar het beslag gelegd is.

b Z.-Holland 16 Januarij 1860, te dezen aanzien bev. Rotterdam 9 Maart 1859, waarbij tevens was beslist, dat in dit geval de termijn van acht dagen niet fataal is, terwijl dit (niet fatale) bij het Hof (even als de Regtbank nog daarenboven had gedaan) meer in het algemeen werd aangenomen.

63. Een verzet tegen den geregtelijken verkoop van roerende goederen, omschreven in eene akte van overdragt door den gearresteerde met den opposant gepasseerd en geregistreerd, voor zooverre die goederen in executoriaal beslag zijn genomen, en gepaard met eene revindicatie, zou, als te algemeen en te onbepaald, voor toewijzing onvatbaar zijn, indien niet met de introductieve dagvaarding ware beteekend de bovenbedoelde akte waarin die zaken bij name genoemd worden.

Groningen Hof 25 April 1871, bev. hieromtrent Winschoten 18 Januarij 1871.

64. De opposant die beweert dat goederen door den gedaagde onder een derde in beslag genomen, zijn eigendom zijn, kan niet volstaan met de overlegging van huurcedullen waarin van geene roerende goederen melding gemaakt is, of van koopakten van roerende goederen waaruit niet blijkt dat deze dezelfde zijn als de gearresteerde, noch dat die goederen in het bezit van den derde gesteld zijn.

Amsterdam 22 Maart 1853.

65. De exceptionele proces-orde, door de Wet v. 22 Frimaire VII en 27 Ventôse IX daargesteld, alleen betrekkelijk zijnde tot het invorderen van registratie- of andere door het bestuur der registratie te heffen regten en tot de geschillen welke zich, met betrekking tot de heffing dier regten, mogten opdoen, volgt hieruit, dat het bestuur der registratie, in verzet komende tegen een beslag, te zijnen laste onder derden gelegd, prokureur moet stellen.

Maastricht 9 November 1848.

66. Bij geene wet of wettelijke verordening is voorgeschreven dat een executoriaal beslag onder derde zal van waarde verklaard worden, en zulks is meer bepaald niet vereischt voor zoodanig beslag, gelegd krachtens een dwangschrift uitgevaardigd ingevolge de wet van 22 Frimaire VII. De daartoe strekkende vordering is niet-ontvankelijk.

Maastricht 2 Maart 1871.

67. Het niet-dagvaarden van den derde beslagene tot het doen van verklaring binnen ééne maand na den termijn, welke tot het doen van verzet bij art. 477 Rv. is gesteld, brengt niet de nietigheid van het executoriaal beslag te weeg, maar maakt alleen de aan den geëxecuteerde gedane betalingen van waarde.

a Maastricht 30 December 1852.

68. De executanten kunnen door het gelegd executoriaal beslag onder derden niet meer regt bekomen, dan de geëxecuteerde zelf zou hebben kunnen uitoefenen. Indien een geëxecuteerde

regt heeft op een eerst bij ontslag uit zekere betrekking aan hem of bij overlijden aan zijne erven of regtverkrijgenden uit te keeren aandeel in de gedeclareerde bezittingen van zekere spaarkas, behoort derhalve dit regt, als eene waarde hebbende onligchamelijke zaak, tot zijne goederen die als gemeenschappelijke waarborg voor zijne schuldeischers bij executie aansprakelijk zijn, en kan daarvan door den executant niet dadelijk af- of overgifte worden gevorderd, maar eerst op het oogenblik der opvorderbaarheid na ontslag of overlijden.

Utrecht 22 September 1852.

II.

69. Het bevel voorafgaande aan een beslag op onroerend goed, mag geschieden tegelijk met de beteekening van den executoiren titel; wanneer in het bevel naar de beteekening wordt verwezen, is het voldoende dat in deze laatste de keuze van domicilie voorkomt.

Tiel 3 Julij 1867.

70. Het beslag op onroerend goed moet worden voorafgegaan door een bevel, alléén aan den schuldenaar en niet tevens aan den derden bezitter te beteekenen, gelijk zulks o. a. blijkt uit de bepaling van art. 502 Rv., waar alleen wordt gesproken van de beteekening van een bevel aan den schuldenaar, als hoedanig de derde bezitter, volgens de beginselen van de Nederl. wetgeving, niet wordt beschouwd; terwijl ook de inhoud van een bevel, gelijk die bij hetzelfde artikel wordt voorgeschreven, in geenen deele overeenstemt met de verpligtingen, die volgens de Nederl. wetgeving op den derden bezitter rusten.

Gelderland 15 October 1845.

71. Uit art. 80 en 502 Rv. volgt, dat de beteekening van het vonnis bij verstek en het bevel twee onderscheidene akten zijn, in strekking verschillende, het eerste om het vonnis bekend te maken, en het tweede eene laatste waarschuwing om in mora te stellen, terwijl in de bepaling van art. 502 Rv., om in het bevel melding te moeten maken van den titel, blijkbaar de bedoeling der wet ligt, dat een afzonderlijk bevel na de beteekening van het vonnis moet gedaan worden. Hoezeer een bevel geene ten uitvoerlegging is, blijkt de noodzakelijkheid daarvan voor een beslag op onroerende goederen op straffe van nietigheid der inbeslagneming (zonder dat hiertegen obsteert art. 94 Rv., uit hoofde er hier geene questie is van eene nietigheid in de akte van inbeslagneming) ten duidelijkste uit de omstandigheid, dat de bepaling van art. 439, al. 3 Rv. niet gevonden wordt in art. 502.

Tiel 18 Augustus 1847.

72. De beteekening van den titel van eigendoms-verkrijging, bedoeld bij art. 500 Rv. en het bevel van betaling kunnen, mits de eerste aan het laatste voorafga, in één exploit vereenigd worden.

b N.-Holland 2 Maart 1865.

73. Een aan de inbeslagneming van vast goed voorafgegaan bevel, hetwelk, aan het gekozen domicilie beteekend, een verkeerden geslachtsnaam van den schuldenaar bevat, is nietig en maakt alzoo het gelegd beslag van onwaarde.

Groningen Hof 12 Januarij 1864. — *a* Groningen 14 Junij 1861.

74. De keuze van domicilie in de plaats waar de Regtbank die van de zaak moet kennis nemen, zitting houdt, in art. 502, 2ᵉ lid Rv. voorgeschreven bij het bevel dat een beslag op onroerende goederen voorafgaat, is niet op straffe van nietigheid bepaald.

Nijmegen 11 Februarij 1868.

75. Ofschoon ook het voorschrift van art. 439, laatste al. Rv., om aan de bij een bevel gekozene woonplaats alle beteekeningen, zelfs van werkelijk aanbod of verzet te laten doen, niet moge zijn opgenomen in art. 502, kan toch aan hem, wien een bevel, aan een beslag op onroerende goederen voorafgaande, wordt beteekend, het regt niet worden ontzegd om de nadeelen, die uit zulk een beslag voor hem zouden kunnen voortvloeijen, in tijds zoo mogelijk te voorkomen, door voor het geval dat hij mogt meenen niets schuldig te zijn, de nietigheid van het bevel bij den bevoegden regter te vorderen.

Gelderland 17 Maart 1852.

76. Bij een beslag op onroerende goederen, kan geen van de beslagenen vóór de præparatoire adjudicatie procederen tot nietig-verklaring der procedure, zonder de overige mede-beslagenen op te roepen; deze moeten daarbij noodwendig mede in het geding worden gebragt.

b Arnhem 1ⁿ a. 12 April 1837.

77. Nalatigheid van den eersten beslaglegger op onroerend goed kan slechts dan een eisch tot subrogatie wettigen, wanneer die nalatigheid posterieur is aan het later door een ander gelegd beslag.

b Assen 28 Mei 1866.

78. Uit de bevoegdheid van sequesters eener in executie genomen plantage tot het requireren van plantage-behoeften en nieuwjaars-goederen, kan niet worden afgeleid, dat zij het regt hebben ook bij het niet voorhanden zijn van fondsen of middelen, waaruit zij de voldoening der vereischte behoeften zouden kunnen vinden, die aankoopen op crediet te bewerkstelligen, en dus het goed door nieuwe verbindtenissen ten behoeve van derden te bezwaren.

Suriname Ger. 12 Januarij 1859, bevest. Suriname Kl. Z. 30 September 1858.

III.

79. Een schip kan niet gezegd worden zeilree te zijn, indien nog ontbreekt de laatste formaliteit, van welker vervulling het vertrek des schippers afhankelijk is; dus ook in geval de luiken en openingen van het vaartuig door de ambtenaren nog met lood of cachet moeten worden voorzien, en de schipper, om te kunnen vertrekken, zich nog moet vervoegen tot de Rijks-beambten, ten einde nader te doen invullen eene der kolommen in dorso van het consent of de consenten gedrukt. Door die invulling zijn eerst de noodige formaliteiten vervuld, om zich ter uiterste wacht te vervoegen en aldaar zee te kiezen.

Amsterdam 31 Januarij 1845.

80. Onverminderd de vraag of de huurprijs van een schip behoort onder de bevoorregte

schulden, bij art. 582 Rv. bedoeld, volgt uit het verband van laatstgemeld artikel en art. 748 Kh., dat een zeilree schip, oorspronkelijk de rivieren en binnenwateren bevarende, doch hetwelk beweerd wordt ook soms wel eene buitenlandsche reis gedaan te hebben, wel arrestabel is, indien het niet laatstelijk van buiten 's lands is gekomen of derwaarts is bestemd.

Amsterdam 23 Julij 1844.

81. Voor de opheffing van een beslag op schepen zijn geene vormen voorgeschreven. De feitelijke vrijgeving van het schip heeft dus van zelf die opheffing ten gevolge, ook zonder schriftelijke akte.

Rotterdam 2 October 1871.

EXPEDITEUR.

I. Aard dier betrekking.
II. Regten en verpligtingen.
III. Loon, voorschot en voorregten.

I.

1. De regtsbetrekking tusschen een expediteur en dengenen voor wien hij werkzaam is, is die van den lasthebber en den lastgever, ofschoon hij in zekere opzigten van den gewonen burgerlijken lasthebber is onderscheiden.

a Amsterdam 11 Julij 1843.

2. De expediteur moet beschouwd worden als de lasthebber van hem, die den expediteur met de expeditie belast heeft, en op wiens kosten de goederen worden verzonden.

Overijssel 18 September 1854. — Anders Zwolle 18 Januarij 1854, beslissende dat hij lasthebber is van hem, die de goederen ter expeditie zendt.

3. De expediteur moet na de aanneming zonder voorbehoud door den geadresseerde van de hem toegezonden goederen, geacht worden de belangen van laatstgemelde te hebben waargenomen, hoewel dit niet wegneemt dat hij, immers aanvankelijk, heeft kunnen waarnemen de belangen van den oorspronkelijken afzender.

H. R. 29 December 1871, Concl. conf.

II.

4. De expediteurs vallen, naar aanleiding der verpligtingen hun bij het Wetb. van Kooph. opgelegd, in de termen van art. 1 en 2 van het Kon. besluit van 30 Maart 1827 (Sb. n° 13), op het herijken der maten en gewigten, vermits zij, volgens de bepalingen van het Wetb. van Kh., niet alleen gerangschikt moeten worden onder de kooplieden, in den algemeenen en regtskundigen zin des woords, maar ook bovendien, naar aanleiding van de verpligtingen, aan hen bij dat Wetb. opgelegd, ter constatering van het gewigt en de maat der te vervoeren goederen, van maten en gewigten moeten gebruik maken. Het pakhuis waarin een expediteur zijn bedrijf of nering uitoefent, is als zijne werkplaats te beschouwen.

c H. R. 17 Maart 1846, Concl. conf. te dien aanzien bev. Overijssel 20 December 1845. — Anders *a* Gelderland 5 Junij 1840.

5. Expediteurs van goederen met den spoorweg te verzenden, zijn niet als ondernemers van openbare rijtuigen te beschouwen, zelfs dan niet, wanneer een conducteur, in dienst van den expediteur, gewoon is iederen spoortrein te vergezellen. Art. 96, al. 3 Kh. is alzoo bij vermissing op hen niet van toepassing, maar moeten in dat geval gelden de bijzondere verpligtingen, aan expediteurs bij art. 86 Kh. opgelegd.

Utrecht 21 Februarij 1849.

6. Indien op een adres, gevoegd bij een aan expediteurs ter verzending toevertrouwd vat, de wijze dier verzending is aangeduid met de woorden: « avec le chemin de fer, » dan zijn de expediteurs niet verpligt de verzending alleen door de zorg der « spoorweg-administratie » te doen plaats hebben, maar geregtigd, mits per spoorweg verzendende, zulks ook door de zorg van eene andere administratie te doen.

's Gravenhage 6 Junij 1853.

7. De expediteur, die volgens den hem gegeven last goederen van 's Gravenhage naar Berlijn heeft geëxpedieerd, is geregtigd, om, wanneer buiten zijne schuld die goederen door den geadresseerde worden geweigerd, dezelve naar 's Gravenhage terug te voeren, en in dat geval is de afzender verpligt, den expediteur voor vrachtloon en uitschotten ook der terugreis schadeloos te stellen.

's Gravenhage 6 Junij 1853.

8. Wanneer een expediteur goederen ter bezorging ontvangt, en op het daarbij gevoegde adres vermeld wordt, dat de geadresseerde zich met zekere waren bevindt op de kermis ter plaatse, waarheen die goederen vervoerd moeten worden, verpligt zulks den expediteur zoo mogelijk te zorgen, dat de geadresseerde die goederen nog gedurende de kermis ontvangt, en is hij bij nalatigheid, uit den aard der verbindtenis zelve in gebreke en tot schadevergoeding verpligt.

Amsterdam 8 April 1869, bev. bij *b* N.-Holland 3 Februarij 1870.

9. Vermits aan een expediteur de bevoegdheid niet toekomt om brieven te vervoeren, omdat dit regt door de wet aan den Staat is voorbehouden, zoo kan hij, die zich met het vervoer van brieven inlaat, en die ontvangt en

op zijn als expediteur gehouden kantoor aanneemt, niet geacht worden zich in die hoedanigheid met vervoer belast te hebben. Die overeenkomst bepaalt zich dus blootelijk tot en draagt de kenmerken van eene gewone lastgeving, op welker niet-navolging de gewone regelen en actiën van het mandaat (mitsdien niet art. 586, n° 1 Rv.) van toepassing zijn.

Utrecht 21 Februarij 1849.

10. Agenten van eene stoomboot-maatschappij kunnen niet geacht worden een expeditie-contract te hebben gesloten, waardoor zij zich persoonlijk jegens den eischer zouden hebben verbonden, wanneer deze de boot als middel van vervoer heeft aangewezen, de gedaagden daaraan hebben gevolg gegeven, en de goederen na arrivement door den agent niet der gedaagden maar der stoomboot-maatschappij naar hunne verdere bestemming zijn verzonden.

Amsterdam 11 October 1871.

11. Bij eene actie tot schadevergoeding gegrond op een expeditie-contract, moeten (en wel bij verzending van meerdere goederen ten aanzien van iedere partij) speciale feiten geposeerd worden waaruit van schuld of nalatigheid der gedaagden blijkt. De tardieve en gebrekkige bezorging te poseren is daartoe onvoldoende.

Amsterdam 11 October 1871.

III.

12. Er bestaat geene wetsbepaling waarbij verwezen wordt naar eene gewoonte, dat een koopman als expeditie-loon berekent en geniet $2^1/_2$ pct. van de waarde der door hem geëxpedieerde goederen. Mitsdien kan ook niet het bewijs van zoodanige gewoonte worden toegelaten.

Batavia R. v. J. 27 November 1850.

13. Expediteurs en cargadoors kunnen niet, zoo als de commissionairs, op eenvoudig verzoekschrift de bevoegdheid erlangen, om ter terugbekoming hunner onkosten en voorschotten, de onder hen berustende goederen te doen verkoopen.

Rotterdam 7 April 1862.

14. Een expediteur, die de goederen waarvan hij het vervoer bezorgt, zonder specialen last voor de in- en uitgaande regten aangeeft, moet geacht worden als negotiorum gestor van den eersten afzender te hebben gehandeld. Hij is geregtigd, wat hij dientengevolge betaald heeft, van den geadresseerde die de met regten bezwaarde goederen heeft ontvangen, terug te vorderen, en wel zelfs de boete welke hij als aangever heeft moeten betalen, omdat de geadresseerde de hem opgelegde wettelijke verpligtingen niet is nagekomen.

b Utrecht 21 December 1870, interlocut. — Utrecht 29 Maart 1871, eindvonnis, vernietigende Utrecht Kgr. 7 Julij 1870.

Bevracht. en Vervr.	Neg. gestio 3, 18.
Brievenvervoer 9.	Regten en Acc. 14.
Cargadoor 13.	Schadevergoed. 7 v.
Faillissement.	Spoorwegen 5 v.
Get.bewijs Bz. 11.	*Verjaring Bz.*
Koopman 4.	*Voerl. en schipp.* 3, 5 v.
Lastgeving 1 v. 9 v.	Voorregt 13.
Loon 12.	Weigering 7.
Maten en gew. 4.	

EXPEDITIE VAN VONNISSEN.

1. De bij den Franschen Code de Pr. Civ. voorgeschrevene wijze om de uitgifte van een vonnis te erlangen kan thans hare wettelijke toepassing niet vinden, met andere woorden: ten gevolge van de vervanging van den Franschen Code de Proc. door het tegenwoordige Wetb. van Burg. Regtsv., waarbij het zoogenaamd opmaken van qualiteiten is afgeschaft, moet de wetgever geacht worden mede te hebben afgeschaft de medewerking van partijen tot de uitgifte der vonnissen, door de nu ontbondene Regtbanken gewezen. De griffier eener Regtbank is mitsdien bevoegd om uit te geven de grosse van een vonnis, onder vigueur van de Fransche wetgeving gewezen, niettegenstaande toenmaals tot het ligten van dat vonnis qualiteiten waren geinsinueerd, waartegen oppositie was gedaan, en die onder de bedoelde wetgeving niet waren geregeld.

Assen 6 Mei 1839.

Vonnissen Bz.

EXPLOIT.

1. Naar algemeene beginselen van regtspleging zijn beteekeningen, gedaan aan de werkelijke woonplaats, in geval er een domicilie is gekozen, niet nietig, tenzij de wet dit uitdrukkelijk, om bijzondere redenen hebbe bepaald; hieruit volgt, dat een exploit, ten verzoeke van den Rijks-ambtenaar gedaan, niet nietig is, in geval het niet is beteekend aan het door de erfgenamen ingevolge art. 8 der wet v. 27 December 1817 (Sb. n° 37), bij de memorie van aangifte gekozen domicilie, maar aan de werkelijke woonplaats van den opposerenden erfgenaam.

Groningen 20 Februarij 1846.

2. Een exploit, uitgevaardigd tegen de leden eener vennootschap in hun privé, moet op straffe van nietigheid aan hen in persoon of aan hunne woonplaatsen, maar niet aan het kantoor der vennootschap beteekend worden.

b Amsterdam 31 December 1861. — De exceptie van nietigheid werd evenwel verworpen, op grond dat de opposanten, door daartegen in verzet te komen, het zich hadden aangetrokken, en ook niet waren benadeeld of in hunne verdediging verkort.

3. Een dwangschrift, door het bestuur der Registratie uitgevaardigd tegen een zedelijk ligchaam, moet niet aan dat zedelijk ligchaam zelf, maar aan den bestuurder beteekend worden, tenzij diens bevoegdheid om in naam van het ligchaam te handelen, het te verbinden en als eischer of verweerder daarvoor in regten op te treden, in de constitutieve akte is beperkt.

b Amsterdam 3 Januarij 1866.

4. Aan het bescheiden oordeel van den deurwaarder is overgelaten te beoordeelen, of iemand al dan niet als huisgenoot is te beschouwen. Dit woord mag niet worden beperkt tot huisbewoners, maar kan ook in ruimeren zin worden verstaan van degenen, die met het huis en huisgezin in betrekking staan, den toegang tot het huis en huisgezin hebben en daaraan niet ten eenemale vreemd zijn, in casu de broeder des gedaagden, zich te diens huize bevindende, ofschoon hij elders moge wonen, die zich met de aanneming van het exploit had belast.

's Gravenhage Kgr. 24 Junij 1857.

5. Bij de beteekening van exploiten voor een

schipper aan scheepsboord overeenkomstig art. 313 Rv., moeten de voorschriften van art. 1 en 2 Rv. op straffe van nietigheid nageleefd worden. De aan scheepsboord gestelde geregtelijke bewaarder behoort niet tot de in art. 2 Rv. bedoelde huisgenooten en een aan hem bij afschrift gelaten exploit moet derhalve nietig verklaard worden.

Overijssel 19 September 1870.

6. De deurwaarders behoeven van de kosten hunner exploiten geene melding te maken op de afschriften.

Arnhem Kgr. ... (1).

7. Protesten zijn ook exploiten in dien zin dat de deurwaarders daarop de kosten moeten vermelden.

Arnhem Kgr. ... (1).

8. Het is voldoende, als de deurwaarder bij het afschrift van het exploit van beteekening verklaart, dat door hem afschrift van het dwangschrift is gegeven, al is dat afschrift niet door hem voor copie conform geteekend.

Zutphen 21 September 1865.

Afschrift 4 v. 8.	*Koopman.*
Dagvaarding Bz.	Kosten 6 v.
Deurwaarder 4.	Nietigheid pr. 1 v.
Domicilie 1 v.	Protest 7.
Dwangbevel 3, 8.	Successieregt 1.
Execut. beslag.	Vennootschap 2.
Huisgenooten 4 v.	Zedelijk ligchaam 3.

EXTERRITORIALITEIT.

1. De regel dat de regter zich heeft te onthouden van de kennisneming van vorderingen ingesteld tegen personen, die zich op het prærogatief van exterritorialiteit beroepen, is wel niet bij eene uitdrukkelijke wetsbepaling gesanctionneerd, doch moet als een algemeen door alle beschaafde natiën gehuldigd regtsbeginsel, ook door den regter geëerbiedigd worden.

'sGravenhage Kgr. 15 Februarij 1869.

2. Het regt van exterritorialiteit is niet beperkt tot de personen van den gezant eener vreemde mogendheid, diens secretaris en den attaché, maar strekt zich ook uit tot het dienstdoend personeel of het gevolg van den gezant. Onbevoegd-verklaring ratione personæ om kennis te nemen van eene vordering tot betaling van een orderbiljet, ingesteld tegen een zanger aan de Russische kapel, behoorende bij de legatie van die mogendheid.

'sGravenhage Kgr. 15 Februarij 1869.

Compet. Bz.	*Overeenkomst.*
Compet. Sz.	

FABRIEKEN.

I. Wetten en wettelijke verordeningen.
II. Vergunning en overtredingen.
III. Civiele vorderingen.

I.

1. Het Keiz. decreet van 15 October 1810 is bij Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19) rakende de vergunning ter oprigting van sommige fabrieken en trafieken, wettig afgeschaft. Het onderwerp bij dit besluit behandeld, valt onder de attributen van de magt des Konings, en behoort alzoo niet tot die der wetgevende magt.

a H. R. 24 Februarij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 30 November 1847, Concl. conf. — Anders Amsterdam Kgr. I 17 April 1856.

2. Waar aan de gemeentebesturen bij de wet is opgedragen te beschikken op de verzoeken tot daarstelling of verandering van fabrieken, moeten zij tevens geacht worden bevoegd te zijn in het bijzonder belang hunner gemeenten te dien aanzien eigene bepalingen te maken, om te gelden nevens de algemeene voorschriften, doch zonder met deze laatste in strijd te geraken.

Z.-Holland 19 November 1866.

3. Het door den Souvereinen Vorst gearresteerde reglement op de pijpenfabrieken en den pijpenhandel binnen de stad Gouda van den 19 December 1814, als niet bevattende dat de Raad van State daarop is gehoord, en alzoo de vereischten missende, bij art. 14 der Grondwet van 1814 gesteld, is onverbindend, daargelaten of de Souv. Vorst bevoegd was eene dergelijke verordening vast te stellen zonder medewerking der Staten-Generaal.

Gouda Kgr. 6 November 1854.

4. Het Kon. besluit van 31 Januarij 1824 is alleen van toepassing op inrigtingen, welke na de uitvaardiging van gezegd besluit zijn daargesteld of veranderd.

Haarlem 22 Januarij 1852.

5. Het doel en de strekking van het Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19) zijn blijkens den aanhef geene andere, dan om voor te komen, dat door eene ongepaste daarstelling of verandering van sommige inrigtingen het publiek gevaar, schade of hinder ondervinde; dit besluit, als slechts bevattende maatregelen van orde en politie, staat in geen het minste verband tot belastingwetten en kan zeker niet strekken om deze aan te vullen of uit te leggen. Dat besluit kan derhalve niet worden ingeroepen om te beslissen welke inrigtingen volgens de wet op het personeel als fabrieken zijn te beschouwen.

m H. R. 24 Junij 1845.

II.

6. De Ged. Staten der provinciën, uit krachte van art. 7 van het Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19) omtrent de fabrieken en trafieken, de bevoegdheid bezittende om, met inachtneming der noodige vormen en na gedaan onderzoek, eene aangevraagde concessie al of niet te verleenen, zijn even daardoor en uit den aard der zaak bevoegd, bij het verleenen daarvan, aan dezelve zoodanige voorwaarden (zelfs de intrekking) te verbinden, als zij in het belang der ingezetenen raadzaam oordeelen.

a H. R. 24 Februarij 1846, Concl. conf.

7. Het verzuim om de voorwaarden op te volgen waaronder vergunning is verleend tot het oprigten eener fabrief of trafiek, is niet strafbaar ingevolge art. 6 en 7 van het Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19), indien het administratief gezag niet vooraf de belanghebbenden te dier zake heeft aangeschreven.

Groningen Kgr. 22 Augustus 1868.

8. Bij het Kon. besl. van den 26 Sept. 1833 (Sb. nº 58) is niet verboden het werktuig, nadat het is onderzocht, maar vóór dat de akte van vergunning is uitgereikt, in werking te brengen.

c H. R. 29 Januarij 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam, waarbij was bev. Hillegersberg Kgr. 13 September 1867.

9. Waar het de vraag geldt of geleverde stoomketels als voldoende zijn te beschouwen om in de vaart te dienen, nl. of zij aan het contract voldoen en kunnen goedgekeurd worden door het gouvernement, is de van regeringswege benoemde deskundige (zoo als volgt uit het Kon. besl. v. 26 September 1833) de eenige wettige beproever.

a Amsterdam 4 November 1862, bev. bij *a* N.-Holland 12 Mei 1864.

10. Het Kon. besluit v. 31 Januarij 1824 betreft fabrieken, trafieken en andere soortgelijke inrigtingen, en alzoo plaatsen, waar iets wordt vervaardigd of verwerkt, en niet waar alleen wordt verkocht. Een vleeschwinkel is dus als zoodanig niet onder het woord slagerij te begrijpen.

H. R. 27 September 1853, Concl. conf. vern. N.-Holland 18 April 1853.

11. Art. 3 Kon. besl. v. 31 Januarij 1824, in verband met art. 1 der wet v. 6 Maart 1818, is niet toepasselijk op den bekl., die is overgegaan tot het daarstellen van een bakoven, alvorens de toestemming daartoe van het Gemeentebestuur te hebben verkregen, wanneer de bakoven tijdens de bekeuring nog niet was voltooid.

a H. R 30 November 1847, Concl. conf.

12. Het Kon. besl. v. 6 Februarij 1850 (Sb. n° 6) stelt voor het bestaan der aldaar vermelde kokerijen van boom- en veldvruchten, geenszins als vereischte, dat de vruchten geheel in denzelfden toestand, als waarin zij zijn geplukt of verzameld, of althans met alle oorspronkelijke bestanddeelen gekookt worden; derhalve is eene kokerij van aardappelen, welke wel eenige bewerking hebben ondergaan doch hun voornaamste bestanddeel hebben behouden, niet te begrijpen onder de kokerijen van veldvruchten, welke volgens genoemd Kon. besl. niet zonder vergunning van het plaatselijk bestuur mogen worden opgerigt.

c H. R. 30 Junij 1857, Concl. conf.

13. Noch bij het betrekkelijke reglement op de pijpenfabrieken en den pijpenhandel te Gouda, noch bij eenige andere wet of verordening, is straf bedreigd op het als fabrikeur werken zonder daartoe bevoegd te zijn.

a H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf.

14. Het in werking hebben en houden eener fabriek, op verschillende tijdstippen, na de intrekking der daarvoor verleende concessie, speciaal na hernieuwde aanmaning en opgevolgde weigering, moet geacht worden telkens daar te stellen eene nieuwe overtreding, een op zich zelf staand wanbedrijf.

a H. R. 7 April 1846, Concl. conf.

15. Indien iemand is gedagvaard ter zake van het veranderen der inrigting van zijne zeepziederij of wel het daarstellen van een stoomwerktuig zonder vergunning van Gedep. Staten, in overtreding van art. 2 Kon. besl. van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19), moet de verjaring (ook ambtshalve) worden toegepast, indien blijkt, dat sedert de (veranderde) daarstelling van den stoomketel of het werktuig, en de daardoor plaats gehad hebbende verandering in des beklaagden zeepziederij, meer dan vijf jaren vóór de introductieve dagvaarding zijn verloopen.

Utrecht Hof 12 November 1850.

III.

16. De vergunning verkregen van de administratieve magt om eene fabriek op te rigten, kan den eigenaar derzelve niet vrijwaren tegen de vergoeding der schade, door zijne fabriek aan derden veroorzaakt.

b Maastricht 26 Februarij 1852.

17. Tot afwering eener regtsvordering tot schadevergoeding, steunende op het beweren dat de rook voortkomende uit de fabriek des gedaagden de voortbrengselen van het land des eischers in hooge mate beschadigt, is het voldoende dat de fabrikant voor de oprigting zijner fabriek voldaan heeft aan de voorschriften van het Kon. besl. van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19).

Assen 14 Maart 1870.

18. Bij het besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19) zijn de bepalingen van het decreet van den 15 October 1810 behouden. Ingevolge dat decreet kan de suppressie eener fabriek niet anders dan door de administratieve autoriteiten bevolen worden, maar niet door den regter op de vordering van een daardoor benadeelden eigenaar van aangrenzende goederen.

b Maastricht 26 Februarij 1852.

FABRIEKMERK.

1. Onder de bij art. 142 C. P. voorkomende woorden « marque d'un établissement particulier » de commerce, » is geen ander dan een bij de wet erkend fabriekmerk te verstaan. Als zoodanig kunnen dus alleen worden aangemerkt diegene, wier eigendomsregt is verkregen en gehandhaafd, en van wier bestaan is gebleken ingevolge de voorschriften der wet van 22 Germinal XI, nl. (art. 18) « par le dépôt d'un mo» dèle au greffe du tribunal de commerce d'où » relève le chef-lieu de la manufacture ou de » l'atelier. »

a H. R. 27 Augustus 1852, Concl. conf. vern. N.-Holland 18 Mei 1852, waarbij was beslist dat de wet v. 22 Germinal, blijkens art. 18, niet toepasselijk is op buitenlandsche fabriekmerken, en dat, indien merken van buitenlandsch fabrikaat eigendom zijn van eenen inlandschen handelaar, deze het bewijs van eigendom niet zoo zeer ingevolge de wet van Germinal moet leveren, maar dit ook uit andere omstandigheden kan worden aangenomen.

FACTUUR.

1. Clausules op de factuur brengen geene wijziging in de conditiën van de bestelling, en kan bepaald de kooper niet verbonden zijn door de kennisgeving dat na eene maand geene reclames worden aangenomen.

Amsterdam 26 Februarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. II 25 Februarij 1861.

2. Eene bloote factuur toont op zich zelve geen eigendoms-overgang aan, vl. niet, wanneer

daarbij geene correspondentie wordt overgelegd, waaruit blijkt, dat partijen de bedoeling hebben gehad om bij de toezending van goederen met factuur tevens den eigendom op den consignataris te doen overgaan.

Amsterdam 5 Maart 1858.

Eigendom 2. | Overeenkomst 1.
Koop en verkoop. | *Uitlegging.*
Kwittantie.

FAILLISSEMENT.

I. Wie kan failliet verklaard worden (1—8).
II. Vordering en aangifte; — ophouden van betaling, voortvlugtigheid (9—40).
III. Failliet-verklaring.
§ 1. Vonnis; aanvang (41—48).
§ 2. Executie; verzekerde bewaring (49—51).
§ 3. Voorzieningen; vernietig. en gevolgen (52—76).
IV. Regtstoestand uit het faillissement geboren.
§ 1. Bevoegdheid van den gefailleerde.
A. In het algemeen (77—92).
B. Ten aanzien van procedures (93—124).
§ 2. Gijzeling en ontslag (125—134).
§ 3. Vroegere handelingen des gefailleerd. (135-155).
V. Regter-commissaris (156—157).
VI. Curators.
§ 1. Aard dier betrekking; regten en verpligtingen; einde (158—182).
§ 2. Bevoegdheid ten aanzien van procedures (183—204).
VII. Verificatie der schulden.
§ 1. Vereischte; vordering; plaatsing (205—248).
§ 2. Betwisting en verwijzing (249—271).
§ 3. Nadere verificatie (272—273).
VIII. Accoord.
§ 1. Voorstellen (274—289).
§ 2. Raadpleging en beslissing (290—300).
§ 3. Homologatie.
A. Toestaan of weigeren; procedure (301—328).
B. Verzet (329—342).
§ 4. Gevolgen en eisch tot betaling (343—365).
§ 5. Niet-nakoming en gevolgen (366—370).
IX. Insolvent-verklaring; gevolgen; vereffen. (371-377).
X. Rangregeling en verzet (378—395).
XI. Rehabilitatie (396—403).
XII. Nieuwe baten (404—412).
XIII. Eindigen van faillissement (413—421).

I.

1. Hij die koopman geweest is, maar verklaart thans zonder beroep te zijn, kan zich niet in staat van faillissement doen verklaren.

Gorinchem 8 September 1857. — Anders Brielle ... (5). — *b* Leiden 12 Maart 1843. — Gorinchem 2 Junij 1857.

2. Tot failliet-verklaring van iemand, die vroeger koopman was, doch zulks tijdens het verzoek tot failliet-verklaring niet meer is, wordt gevorderd dat de ophouding van betaling heeft plaats gehad tijdens hij koopman was.

a Amsterdam 20 Februarij 1862. — Anders *b* Leiden 12 Maart 1843.

3. Wanneer tegen een door zijnen schuldeischer gedagvaarden en tot betaling zijner schuld veroordeelden schuldenaar, geen lijfsdwang is uitgesproken, omdat hij beweerde (als schuitenvoerder) geen handeldrijvend persoon te zijn en zijn schuldeischer niet bewees dat hij koopman was, of zich ter zake van koophandel verbonden had, stelt eene zoodanige beslissing geene res judicata daar ten aanzien der vraag, of die schuldenaar koopman is, en belet zulks niet hem later failliet te verklaren.

Amsterdam 4 October 1839.

4. Indien een koopman op eigene aangifte in staat van faillissement is verklaard, moet de crediteur, die vroeger een vonnis bij lijfsdwang heeft verkregen, en tegen de failliet-verklaring in verzet komt, op grond dat tijdens die aangifte zijn schuldenaar geen koopman meer was, het bewijs leveren, dat deze sedert dat vonnis heeft opgehouden handel te drijven.

Rotterdam 26 Mei 1841.

5. Onder vigueur van den Code Napoléon bestond hier te lande geen wettelijk verbod voor eene moeder-voogdes om, behoorlijk geadsisteerd en geautoriseerd zijnde, voor en ten behoeve van hare minderjarige kinderen eene handels-vennootschap aan te gaan. In de firma van zoodanige vennootschap (waarbij van geene minderjarigen als zelf handelende kooplieden questie is) kan en behoort de naam van den eenigen wettigen vertegenwoordiger der minderjarige vennooten te worden opgenomen, en kan (welke ook overigens de regtsgevolgen van de minderjarigheid mogen zijn) aan de failliet-verklaring van zoodanige vennootschap niet in den weg staan, dat daarin minderjarigen zijn betrokken.

a H. R. 30 Januarij 1852, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *a* N.-Holland 20 Maart 1851, waarbij was vern. *a* Amsterdam 26 Junij 1850.

6. Het verzoek tot failliet-verklaring eener vennootschap, welke reeds tijdens dat verzoek was ontbonden, is niet-ontvankelijk.

c N.-Braband 21 September 1847.

7. Ofschoon de wet de liquidatie der gewezen firma aan de overgebleven vennooten opdraagt, is daarin geen beletsel te vinden om de ontbonden vennootschap in staat van faillissement te verklaren.

b 's Gravenhage 11 October 1853, bevest. bij *b* Z.-Holland 1 Februarij 1854.

8. De in staat van kennelijk onvermogen verklaarde koopman kan niet in staat van faillissement worden verklaard.

Amsterdam 22 Mei 1856, waarbij tevens werd afgewezen het requisitoir van den Officier van Justitie tot niet-ontvankelijk-verklaring of ontzegging van den eisch, zijnde voorts ambtshalve gerequireerd, dat de staat van kennelijk onvermogen zou worden vervangen door den staat van faillissement. — Amsterdam 9 Mei 1856, tevens beslissende dat, voor zooverre regt tot failliet-verklaring mogt bestaan, in verzet moet worden gekomen tegen het vonnis, waarbij de staat van kennelijk onvermogen was uitgesproken.

II.

9. Onder de benaming van «schuldeischer» in art. 764 en 766 Kh., moet worden verstaan een wettig schuldeischer, d. i. een zoodanige, die eene volgens de wet geldige en regtmatige vordering heeft, daar het niet betalen van schulden, waarvoor de wet aan de schuldeischers geene vordering toekent, volgens de wet niet kan gezegd worden, niet betalen van schulden te zijn, met dat gevolg, dat men geen regt heeft ter zake van eene schuld, voortgesproten uit een contract van olie op termijn, dat moet gelijk gesteld worden met spel en weddingschap, de failliet-verklaring van zijn

voorgewenden schuldenaar te vragen, vermits men daarbij geen het minste belang heeft.

Holland 22 December 1841, bev. Amsterdam 20 September 1841, Concl. contr.

10. Indien in het algemeen blijkt van het bestaan eener niet betaalde (regtsgeldige) schuldvordering en ook de ophouding van betaling van den debiteur in confesso is, doch alleen het bedrag van de vordering wordt betwist, bestaan er regtens termen tot failliet-verklaring, zonder dat het noodig zij dat vooraf van de deugdelijkheid (of bedrag?) der schuldvordering ontegenzeggelijk blijke, als komende dit eerst later bij de verificatie der schuldvorderingen in aanmerking.

N.-Holland 28 Junij 1849.

11. Na de ontbinding eener vennootschap, door den dood van een of meer der vennooten, kan bij gemis van eenige contrarie-bepaling in de overeenkomst, de firma dier vennootschap onder anderen ook provoceren de failliet-verklaring van een schuldenaar der ontbondene vennootschap.

N.-Holland 28 Junij 1849.

12. De curator is, na daartoe door den regter-commissaris te zijn gemagtigd, bevoegd eene vordering tegen den vermeenden vennoot in te stellen, ten einde deze worde verklaard vennoot en dientengevolge gesteld in staat van faillissement. Die vordering moet niet bij request maar bij dagvaarding worden ingesteld.

Groningen Hof 19 December 1848.

13. De failliet-verklaring van eene vennootschap moet altijd gevraagd worden bij den regter der plaats, waar haar hoofdzetel gevestigd is, al heeft zij ook op andere plaatsen bijkantoren.

H. Geregtsh. N.-I. 7 Julij 1870.

14. Het voorschrift van art. 766 Kh. «dat »bij het request tot failliet-verklaring moet wor»den overgelegd het bewijs, of moeten worden »aangeduid de daadzaken en omstandigheden, »waaruit blijkt dat er werkelijk ophouding van »betaling plaats heeft,» belet dat later, in geval van verzet, dat bewijs worde aangevuld met andere bewijzen of omstandigheden dan die bij het request tot failliet-verklaring zijn aangevoerd.

H. R. 14 November 1861, Concl. contr. vern. *a* N.-Holland 31 Januarij 1861, en het daarbij bev. Amsterdam 26 April 1860.

15. Hij die de failliet-verklaring verzoekt, moet bewijzen dat hij is schuldeischer des beweerden gefailleerden en dat deze, in den zin van art. 764 Kh., heeft opgehouden te betalen.

Drenthe 6 Junij 1840.

16. Eene vordering tot failliet-verklaring kan niet op eene bloote opgave van feiten, welke regt tot die vordering zouden geven, maar eerst na geleverd regterlijk bewijs dier feiten worden toegewezen, vooral ook, indien de wederpartij van den verzoeker, hetzij vóór het vonnis van failliet-verklaring wordende gehoord, hetzij later, bij wijze van verzet daartegen opkomende, het ontbreken van zoodanig bewijs aanvoert.

Drenthe 6 Junij 1840.

17. Het ophouden van betaling is de noodzakelijke voorwaarde eener failliet-verklaring, en moet zulks derhalve op het verzet van den eenen vennoot bewezen worden door den anderen, die aangifte van het faillissement heeft gedaan.

Rotterdam 27 Julij 1870.

18. Tot failliet-verklaring is genoegzaam het bewijs dat de koopman, zonder daarvoor deugdelijke redenen te kunnen opgeven, niet betaalt; er behoeft niet te blijken dat hij tot betaling niet in staat is.

a N.-Holland 31 Januarij 1861, bev. Amsterdam 26 April 1860.

19. Bij een verzoek om failliet-verklaring is het den regter overgelaten naar omstandigheden te beoordeelen of de betaling is opgehouden ten gevolge van onwil of onmagt, dan wel van aannemelijke redenen welke den koopman, ofschoon niet onwillig en wel bij magte zijne schulden te voldoen, tot de weigering der betaling hebben bewogen.

b N.-Holland 8 April 1869.

20. Tot failliet-verklaring is niet noodig het bewijs dat de koopman alle zijne betalingen gestaakt heeft. Ook kan men niet als regel stellen dat het ophouden omtrent meer dan ééne betaling moet bewezen zijn. Niet iedere op zich zelve staande wanbetaling geeft in elk geval regt tot failliet-verklaring. Er moet ongelegenheid zijn, te beoordeelen, niet naar het tijdstip waarop het verzet tegen de failliet-verklaring beslist wordt, maar naar het tijdstip der failliet-verklaring zelve.

Amsterdam 26 April 1860, bev. *a* N.-Holland 31 Januarij 1861.

21. De failliet-verklaring van een koopman kan ook gevraagd worden door een schuldeischer, die slechts aantoont dat die koopman heeft opgehouden zijne burgerlijke schulden te voldoen.

N.-Holland 28 Junij 1849. — *b* Amsterdam 28 April 1842.

22. Bij de wet aan den regter overgelaten zijnde, om uit de omstandigheden en de voorhanden daadzaken te besluiten, of er werkelijk ophouding van betaling bestaat, en of er mitsdien termen zijn tot failliet-verklaring, kunnen er omstandigheden bestaan, waarin het van non-betaling protesteren van een wisselbrief en het niet restituëren van zekere in commissie ontvangen goederen, ieder op zich zelve of zelfs beide te zamen, nog geen grond tot failliet-verklaring opleveren, maar wel zamen genomen met eene failliet-verklaring buiten 's lands (onder verdenking tevens van frauduleuse bankbreuk).

Amsterdam 6 November 1846.

23. Bij de beoordeeling of een koopman behoort failliet te worden verklaard, komt niet in aanmerking het aantal der onbetaalde schulden, maar heeft de regter alleen te letten op de deugdelijkheid der schulden, om het even of het ééne of meerdere zijn, en op de redenen der niet-betaling.

N.-Holland 31 Mei 1866.

24. Het bewijs van het ophouden der betaling kan niet voortspruiten uit eene bij verstek gevoerde procedure over een enkel niet van wanbetaling geprotesteerd orderbriefje, waarvan dus de houder aan den schuldenaar ten vervaldage onbekend kan zijn geweest, al is ook op

de veroordeeling bij verstek een bevel tot betaling gevolgd.

N.-Holland 12 Januarij 1843, vern. *a* Amsterdam 30 December 1842.

25. Iemand houdt op te betalen, als hij, na behoorlijk in gebreke te zijn gesteld, den termijn van betaling laat verloopen bij een accoord bepaald, al is ook aan dat accoord eene cessie van hypothecaire schuld verbonden.

a H. R. 30 Januarij 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 20 Maart 1851, waarbij was vern. Amsterdam 26 Junij 1850.

26. Eene naaml. vennootschap kan hare failliet-verklaring niet met regt betwisten door te beweren, dat zij de stortingen der aandeelhouders nog niet ten volle heeft ingevorderd. De waarschijnlijkheid dat de betalingen zullen hervat worden doet niet af aan het ophouden der betalingen.

a N.-Holland 1 Junij 1871.

27. De schuldeischer die verzoekt dat zijn schuldenaar in staat van faillissement zal worden verklaard, moet het bewijs leveren, althans uit feiten en omstandigheden aantoonen, dat zijn schuldenaar werkelijk opgehouden heeft te betalen. De grosse van een vonnis bij verstek tegen den schuldenaar gewezen, levert nog geenszins het bewijs, dat de verzoeker deugdelijk en onvergolden schuldeischer van den gerequestreerde is. Ook een brief door eenen derde namens den schuldenaar aan zijne schuldeischers geschreven, waarbij te kennen gegeven wordt, dat deze ter voorkoming van kosten op eene executie zijner goederen te vallen, eene minnelijke vereffening zijner zaken voorstelt, en daarbij zekere percenten aanbiedt, levert, zonder andere bijkomende omstandigheden, nog geen bewijs op, dat deze bereids zoude opgehouden hebben te betalen.

Deventer 23 December 1859. — Uit kracht van voormeld vonnis werd alsnu bevel gedaan, waarop echter geene betaling volgde, en alstoen besliste de Regtbank op een tweede verzoek tot failliet-verklaring, dat bij bedrijven, die niet blijken van aanmerkelijken omvang te zijn, de koopman alleen dan in staat van faillissement kan verklaard worden, wanneer tevens blijkt, dat de kosten daartoe aan te wenden in evenredigheid voor dragelijk en doelmatig kunnen gehouden worden; en dat een vonnis bij verstek niet meer dan eene praesumtie van schuld oplevert, zoolang het vatbaar is voor verzet, ook dan wanneer het bevel is gedaan. Deventer 3 April 1860. — Het vonnis werd vervolgens ten uitvoer gelegd op de roerende goederen waarvan de verkoop niet genoeg opleverde, terwijl het vaste goed van den schuldenaar met hypotheken overbezwaard was. Derde verzoek, hetgeen echter almede werd afgewezen bij Deventer 27 Junij 1860, op grond dat de failliet-verklaring geen resultaat, in het belang van den schuldeischer die zoodanig verzoek doet, kan opleveren, en alleen moet uitloopen op de schade van hypothecaire schuldeischers, en dat het bedrijf, met den daaraan verbonden handel door den gerequestreerde gedreven, van zoo gering belang is, dat bij ter naauwernood als koopman in den zin der wet kan worden beschouwd.

28. Eene door den schuldenaar voorgestelde schikking omtrent de kwijting zijner schulden, stelt op zich zelve, zonder andere bijkomende omstandigheden, niet het bij art. 764 Kh. tot failliet-verklaring vereischte ophouden van betaling daar.

Drenthe 6 Junij 1840.

29. Al moge de gevolgtrekking voortvloeijende uit eene poging om met de schuldeischers in der minne een accoord te sluiten, dat nl. zijne schulden de baten overtroffen, op zich zelve het bewijs niet in zich sluiten dat een koopman heeft opgehouden te betalen, zoo kan die omstandigheid toch tot versterking strekken van het bewijs, dat het onvermogen des opposants oorzaak geweest is dat hij op de (tevens van elders gebleken) aanmaning der schuldeischers niet heeft betaald.

Tiel 22 Julij 1868, bev. bij Gelderland 24 Februarij 1869.

30. Uit de aanbieding van eene minnelijke afdoening van schulden mag afgeleid worden dat een koopman ophoudt te betalen.

Groningen 16 September 1870.

31. Uit een accoord door een insolventen debiteur met zijne crediteuren gesloten, en waarbij deze verklaren toe te stemmen in de opheffing van het faillissement, kan geenszins worden afgeleid, dat er geene ophouding van betaling heeft plaats gehad.

Amsterdam 2 Februarij 1846.

32. Als bewijs dat geen ophouden van betaling bij den failliet-verklaarde bestond, kan ook gelden een rapport van den Regter-Commissaris, dat hem door eene behoorlijk gestaafde mededeeling van den curator is gebleken dat alle bekende crediteuren voldaan zijn.

Arnhem 16 December 1869.

33. Een uitgesproken faillissement eener vennootschap kan niet worden gehandhaafd, wanneer later blijkt, dat een der firmanten eigendunkelijk, buiten weten van zijn mede-firmant, de aangifte tot failliet-verklaring heeft gedaan, en geene zekerheid bestaat, dat werkelijk de vennootschap op den dag der aangifte heeft opgehouden te betalen.

Rotterdam 27 Julij 1870.

34. Omstandigheden die eene verklaring in staat van faillissement wettigen. Verklaringen van verscheidene als getuigen gehoorde schuldeischers omtrent het ophouden van betalen.

Tiel 22 Julij 1868, bev. bij Gelderland 24 Februarij 1869.

35. Niet het gebrek aan vaste woonplaats, evenmin als het voornemen om zich naar een ander land te begeven, maar alleen de bewezen bedoeling van zich schuil te houden, gevoegd bij de heimelijke verwijdering, maakt het kenmerk van voortvlugtigheid uit.

N.-Holland 27 Februarij 1843, vern. Alkmaar 10 Februarij 1843.

36. Het O. M. is niet bevoegd, ambtshalve de failliet- en voortvlugtig-verklaring te vorderen van iemand, die, buiten staat zijnde zijne schuldeischers ten volle te voldoen, zijne woning ontruimt, en na zijne goederen gedeeltelijk te hebben doen verkoopen, gedeeltelijk aan de gecommitteerden zijner schuldeischers, met welke hij, wegens schikkingen, in onderhandeling was, te hebben overgegeven, zich, na het aanstellen

van eenen gemagtigde, naar eene andere stad begeeft, al heeft hij het voornemen om naar een ander land te vertrekken. Ook het niet nakomen van art. 765 Kh. kan geen het minste bewijs opleveren, dat iemand geene orde op zijne zaken heeft gesteld, daar toch hij, die zijne zaken in de grootste wanorde achterlaat, de verpligting in dat artikel voorgeschreven kan hebben vervuld.

N.-Holland 27 Februarij 1843, vern. Alkmaar 10 Februarij 1843.

37. Ofschoon de wet den debiteur, die ophoudt te betalen, de verpligting oplegt om daarvan aangifte te doen, verbiedt zij echter niet, dat de schuldenaar vooraf zich met zijne schuldeischers trachte te verstaan, ten einde, door hunne goedwilligheid, een uitstel of eene gedeeltelijke kwijtschelding van betaling te verkrijgen, en, zoo doende, het aanwezen van een ophouden van betaling in den zin der wet te voorkomen. Ontzegging van het verzoek tot failliet-verklaring, door het O. M. gedaan, op grond van voortvlugtigheid, ook in verband met voorschreven omstandigheid.

N.-Holland 27 Februarij 1843, vern. Alkmaar 10 Februarij 1843.

38. De eene vennoot is zonder medeweten of toestemming van den anderen bevoegd, wanneer hij meent dat daartoe termen bestaan, aangifte te doen tot failliet-verklaring der vennootschap. Hij heeft echter eene onregtmatige daad gepleegd waarvoor hij jegens den medevennoot aansprakelijk is, indien op het verzet van dezen laatste geen bewijs wordt geleverd dat de vennootschap had opgehouden te betalen.

Rotterdam 30 Maart 1870, en het eindvonnis Rotterdam 27 Julij 1870.

39. Van den koopman die zelf aangifte doet dat hij ophoudt te betalen, wordt geene overlegging van bewijzen, noch aanduiding gevorderd van daadzaken en omstandigheden waaruit het ophouden van betaling blijkt.

Groningen 16 September 1870.

40. Hij die ter griffie eene aangifte doet, ten einde te worden failliet verklaard, moet den aard der schulden opgeven, met welker betaling hij is opgehouden, zal zijne aangifte gevolg kunnen hebben.

Gorinchem 8 September 1857.

III. § 1.

41. Het faillissement eener firma bevat wel degelijk dat van elk der deelgenooten in die firma.

N.-Holland 12 November 1868. — N.-Holland 20 Januarij 1870, Concl. conf. vern. Haarlem 25 Mei 1869. — Anders N.-Holland 2 Januarij 1845, bev. *b* Amsterdam 14 December 1843. — 's Hertogenbosch 12 December 1855, meer bepaald op grond dat zoodanige vennootschap is eene vereeniging van belanghebbenden, bij de wet erkend als eigene regten en verpligtingen hebbende, niet alleen tegenover derden maar zelfs tegenover ieder der vennooten, en alzoo daarstelt een zedelijke regtspersoon, waarvan niet de vennooten worden failliet verklaard, maar alleen het zelfstandig ligchaam, al kunnen ook eerstbedoelden voor het tekort der vereffende failliete massa worden aangesproken.

42. Indien bij de failliet-verklaring eener firma speciaal en individueel zijn opgenoemd geworden al de vennooten tot die firma behoorende, en zij met aanwijzing van het kantoor der firma alleen, daarbij tevens zijn opgegeven als onder die firma gehandeld hebbende, dan kan wel niet aan eenige schending van art. 764 en 765 Kh. gedacht worden, als zoude wel de vennootschap zelve maar niet hare leden individueel hebben kunnen failliet worden verklaard, vermits, wat er ook zij van de vraag of in cas van faillissement van eene vennootschap onder eene firma, ten gevolge van de solidaire aansprakelijkheid der vennooten en van de bepaling van art. 794 Kh., eene failliet-verklaring, die zich verder dan tot de vennootschappelijke qualiteit zou uitstrekken, al dan niet door de aangehaalde artikelen zou zijn verboden, in casu aan schending van die artikelen niet te denken is.

a H. R. 30 Januarij 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 20 Maart 1851, waarbij was bev. *a* Amsterdam 26 Junij 1850, bij welke beide uitspraken was beslist, dat bij de opgave der personen, die onder eene firma gehandeld hebben, het geheel onverschillig is of de firma failliet verklaard wordt met vermelding der namen, die onder dezen algemeenen naam gehandeld hadden, dan wel de personen, met opgave der firma, omdat het faillissement toch de individuën der firma moet treffen.

43. Ten gevolge van de failliet-verklaring van twee vennootschappen waarin twee dezelfde personen de eenige vennooten zijn, ontstaan vier van elkander afgescheiden failliete boedels welke afzonderlijk geliquideerd of afzonderlijk bij accoord kunnen afgedaan worden.

Maastricht 15 September 1870, Concl. conf.

44. De bepaling van art. 17 Kh. dat elk der vennooten bevoegd is ten name der vennootschap te handelen, brengt niet mede dat, wanneer een der vennooten, op een verzoek tot failliet-verklaring der firma gehoord zijnde, verklaard heeft daarin toe te stemmen, die verklaring moet geacht worden ook door den medevennoot te zijn geschied.

b H. R. 5 December 1856, Concl. contr. vern. N.-Holland 28 Februarij 1856, en het daarbij bev. *a* Amsterdam 12 September 1855, waarbij het verzet was niet-ontvankelijk verklaard tegen *a* Amsterdam 10 Mei 1855.

45. Op de vennooten in privé berust niet de verpligting om het faillissement der vennootschap als zoodanig voor te komen, dewijl eene vennootschap kan failleren geheel en al buiten toedoen van een der vennooten, en ook buitendien na het faillissement der vennootschap als zoodanig, de vennooten in privé zich in staat kunnen bevinden om het ontstane te kort uit hunne privé-beurs te dekken.

Concl. O. M. ad N.-Holland 2 Januarij 1845.

46. De regter moet (ook dan, wanneer geacht kan worden dat de commanditaire vennoot zich met het beheer heeft ingelaten) bij vonnis beslissen, of de in staat van faillissement verklaarde is vennoot en commandite, dan wel vennoot onder eene firma.

Groningen Hof 19 December 1848.

47. De failliet-verklaring van een der deel-

genooten in eene maatschap, en de daaruit voortvloeijende ontbinding der maatschap, kan geen invloed op de actie hebben, welke vóór dat faillissement door een anderen deelgenoot is ingesteld, ter zake van eene met de gezamenlijke vennooten aangegane overeenkomst.

c Amsterdam 25 Mei 1870.

48. De wetgever heeft door art. 769 Kh. blijkbaar gewild, dat de dag waarop de koopman zelf verklaart niet te kunnen betalen, of waarop de crediteuren of het O. M. bewijs aanvoeren dat hij niet meer betaalt, het tijdstip zal zijn waarop ook de gevolgen van het faillissement beginnen te werken.

Z.-Holland 29 Januarij 1855, bev. Rotterdam 19 April 1854.

§ 2.

49. Het vonnis van failliet-verklaring, op eene wettelijke wijze openbaar gemaakt, is niet alleen, gelijk elke uitspraak betrekkelijk den staat van personen, voor iedereen in den Staat verbindend, maar moet ook geacht worden aan ieder bekend te zijn, met dat gevolg, dat de curator niet noodig heeft de failliet-verklaring van den debiteur aan een individuëel schuldeischer, die vóór de failliet-verklaring in regten heeft geageerd, te doen beteekenen.

's Hertogenbosch 5 Augustus 1842.

50. Goederen welke ingeval van faillissement door den kantonregter in zijn proces-verbaal van verzegeling opgeschreven, of ook zonder verzegeling volgens opgemaakt proces-verbaal onder bewaring van een door hem benoemd persoon zijn gesteld, mogen niet eigenmagtig worden weggevoerd. Die zulks doet, pleegt eene onregtmatige daad, welke hem tot wederoplevering dier goederen of van hunne waarde, en tot schadevergoeding verpligt. Hierbij is het onverschillig, of de aangestelde bewaarder die goederen werkelijk in bezit genomen en aan zijnen last tot bewaring meer of min voldaan heeft, en of die goederen al of niet teregt tot den verzegelden boedel des failliets gebragt zijn.

Arnhem 2 Julij 1857.

51. De failliet die zich in verzekerde bewaring bevindt ten einde hij zich niet onttrekke aan het geven van inlichtingen, behoort te worden ontslagen, wanneer het onderzoek van de curators bereids zoo ver is gevorderd, dat zij een naauwkeurig, uitvoerig en in alle bijzonderheden uitgewerkt rapport hebben ingeleverd, en het nadeel uit de mogelijke afwezigheid van den gefailleerde, voor de noodige beredderiug des boedels te resulteren, sedert het vonnis van failliet-verklaring in die mate is verminderd, dat een ontslag uit de gijzeling onder borgtogt kan worden toegestaan.

a N.-Holland 2 Maart 1865, vern. *b* Amsterdam 8 Februarij 1865, waarbij het request tot ontslag uit de verzekerde bewaring was afgewezen, op grond dat uit het mondeling rapport van den regter-commissaris was gebleken, dat onderscheidene feiten ten laste van den gefailleerde aanwezig waren, welke, nader bewezen, zoo op zich zelve als in hun onderling verband, de elementen konden bevatten tot eene vervolging zoowel wegens bedriegelijke als wegens enkele bankbreuk, — welke overweging den Prok.-Gen. aanleiding gaf om te concluderen tot bevestiging der beschikking waarvan appel.

§ 3.

52. Een koopman, die bij verstek op verzoek van een schuldeischer is verklaard te zijn in staat van faillissement, kan met regt tegen die failliet-verklaring in verzet komen, als hij aantoont, dat de schuldeischer te zijnen genoege (hoewel dan ook na de failliet-verklaring) is voldaan en er geene andere schuldeischers bekend zijn. De aard en de strekking eener failliet-verklaring brengen naar den geest der wet en in het belang des handels mede, dat hij, die ten onregte of te haastig in staat van faillissement is aangegeven en verklaard, door binnen den voor het verzet bepaalden tijd te voldoen, het bewijs mag leveren, dat hij zijne betalingen niet heeft gestaakt en dat hij bij gevolg geen gefailleerd koopman is.

N.-Holland 12 Januarij 1843. — *a* N.-Holland 5 December 1850, vern. Amsterdam 2 December 1850, houdende bevestiging der failliet-verklaring. — 's Gravenhage 12 Junij 1846, Concl. contr.

53. Art. 791, al. 7 Kh. o. a. aan den belanghebbende het regt van verzet tegen eene failliet-verklaring toekennende, kan ten deze voorzeker alleen diegenen bedoeld hebben, die daarbij een wezenlijk materieel belang hebben, met dat gevolg, dat de betrekking van stiefzoon op zich zelve geen genoegzamen grond oplevert, om als belanghebbende bij het faillissement des stiefvaders te worden beschouwd.

a Amsterdam 4 Februarij 1846.

54. De hypothecaire schuldeischer is bevoegd tegen het faillissement (op eigene aangifte) van zijnen schuldenaar, ook slechts tegen ééne beschikking, wanneer bij het vonnis meer dan eene beschikking genomen is, in verzet te komen, bv. alleen voor zoover betreft één lid der failliet-verklaarde firma in zijn privé als stoom-korenmolenaar; te meer indien die schuldenaar heeft te kennen gegeven, dat hij, op grond van het faillissement, de vernietiging der hypotheek wil vragen.

a Amsterdam 10 November 1843.

55. De vader is ontvankelijk in het verzet tegen een vonnis, waarbij zijn minderjarig kind is verklaard te zijn in staat van faillissement. Die vader moet echter door te dulden en te gedoogen dat zijn minderjarig kind, zonder handligting bekomen te hebben, onder eene firma openbaren handel drijft, geacht worden aanleiding te hebben gegeven tot de ongelegenheden, waarin deze daardoor gekomen is, indien ook door het bezigen dier firma de schuldeischers in het denkbeeld zijn gebragt dat er nog andere deelgenooten van die firma bestonden, zoodat hij zelfs bij de buiten-effect-stelling van het vonnis van failliet-verklaring, in de kosten der oppositie moet worden verwezen.

's Gravenhage 12 Junij 1846, Concl. contr. O.M. die den minderjarige in casu gelijk stelde met eenen meerderjarige.

56. Het verzet tegen de failliet-verklaring eener firma kan slechts door of namens die firma, niet door een harer leden gedaan worden.

N.-Holland 18 Maart 1858, bev. *c* Amsterdam 18 Junij 1857.

57. De vennoot die niet heeft medegewerkt tot de aangifte dat de vennootschap heeft opgehouden te betalen, is bevoegd tegen het vonnis waarbij deze laatste is failliet verklaard, ingevolge art. 791 Kh. in verzet te komen. Benoeming van deskundigen om een staat van zaken met de noodige inlichtingen op te maken.

Rotterdam 30 Maart 1870, en het eindvonnis Rotterdam 27 Julij 1870.

58. Aan het bepaalde bij art. 791 Kh., houdende dat het vonnis van failliet-verklaring zonder uitstel zal worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande hooger beroep of verzet, wordt eene te ver gedrevene strekking toegekend, indien men op grond daarvan zou willen beweren dat hij die tegen dat vonnis op de vordering van een der schuldeischers tegen hem uitgesproken, wil in verzet of hooger beroep komen, dat verzet of beroep tegen den benoemden curator en niet tegen den bedoelden schuldeischer zou moeten vervolgen, ofschoon er aan het vonnis van failliet-verklaring nog geen hoegenaamd gevolg is gegeven, en alzoo de benoemde curator nog niet daadwerkelijk is gesaisisseerd.

N.-Braband 18 Augustus 1854, vern. 's Hertogenbosch.

59. Wanneer eene firma is failliet verklaard, en de niet door de Regtbank gehoorde medevennoot ten zijnen name als lid der firma het vonnis van failliet-verklaring buiten effect wil doen stellen, moet hij ten dien einde in verzet komen bij de Regtbank en niet in hooger beroep bij het Hof.

b H. R. 5 December 1856, Concl. contr. vern. N.-Holland 28 Februarij 1856 en het daarbij bev. *a* Amsterdam 12 September 1855. — *c* N.-Braband 21 September 1847.

60. Op het verzet tegen een vonnis van failliet-verklaring zijn de regelen der contentieuse civiele procedure niet toepasselijk. Het verzet kan geschieden zoowel bij verzoekschrift aan de Regtb. ingediend, en beteekend aan de schuldeischers op wier verzoek de failliet-verklaring is uitgesproken, als bij dagvaarding dezer schuldeischers. Eene opzettelijke verklaring van verzet wordt ook daarbij niet gevorderd.

Alkmaar 23 Maart 1865.

61. Het appel van een vonnis gewezen op een verzoek tot failliet-verklaring moet bij request en mag niet bij dagvaarding ingesteld worden.

H. Geregtsh. N. I. 7 Julij 1870.

62. Het verzet tegen eene failliet-verklaring, die op verzoek van éénen schuldeischer is uitgesproken, moet, met het oog op art. 791, nº 5 Kh., door den in verzet komenden gefailleerde met dien schuldeischer alleen worden behandeld.

N.-Holland 12 Januarij 1843. — 's Gravenhage 12 Junij 1846. — N.-Holland 5 December 1850; — cf. Amsterdam 2 December 1850, waarbij het faillissement werd uitgesproken. — Holland 28 Augustus 1839.

63. Bij het verzet tegen het vonnis van failliet-verklaring moet de curator in het geding worden gebragt.

's Hertogenbosch 28 Junij 1854.

64. In de vervolging, vermeld in art. 791, al. 5 Kh., moet niet noodwendig de curator in het geding worden gebragt; indien hij in eerste instantie in het geding is geweest, zonder dat hij wederom in hooger beroep is opgeroepen, kan men hierop niet eene exceptie van niet-ontvankelijkheid van het hooger beroep gronden.

Holland 28 Augustus 1839.

65. Bij het verzet tegen eene failliet-verklaring behoeft niet, gelijk bij verzet tegen een bij verstek gewezen vonnis, tegen den eerstkomenden regtsdag te worden gedagvaard.

b Utrecht 2 Junij 1869.

66. Bij verzet van den debiteur tegen de uitgesproken failliet-verklaring moet blijken, niet slechts dat er ten opzigte van de geopposeerden, die het faillissement aanvroegen, geen ophouden van betaling bestond, maar ook dat dit niet het geval was ten aanzien van zijne overige crediteuren.

Arnhem 16 December 1869.

67. In een verzet tegen een vonnis van failliet-verklaring is de regter niet beperkt tot de daadzaken en omstandigheden door de schuldeischers in hun request vermeld, noch gebonden aan de bewijsregelen, welke voor de contentieuse civiele procedure gelden. Hij mag ook letten op de verhouding tusschen het actief en passief van dengenen wiens faillissement gevorderd wordt, op de publieke bekendheid zijner insolventie of zijner staking van betaling, of (bij verzet) op den inventaris en hetgeen verder uit de faillissements-procedure gebleken is.

Alkmaar 23 Maart 1865.

68. Verzet tegen een uitgesproken faillissement, op grond dat de gefailleerde niet ter plaatse waar het vonnis was gewezen, woonde, en daarenboven reeds overleden was tijdens de failliet-verklaring — niet tegengesproken door den schuldeischer, op wiens verzoek het faillissement was uitgesproken, noch door den curator, en dus toegewezen, met veroordeeling van den eerstgemelde in de kosten.

Amsterdam 23 Julij 1861.

69. Het verzet tegen eene failliet-verklaring moet gegrond verklaard worden, al bestond op het oogenblik toen door partijen vonnis werd gevraagd, geen bewijs dat het staken der betalingen niet meer aanwezig was, indien nader daarvan bewijs geleverd is.

Arnhem 16 December 1869.

70. Het verzet tegen eene failliet-verklaring is niet gegrond en deze kan alzoo niet opgeheven worden, omdat ten gevolge van eene door den gefailleerde met derden getroffen overeenkomst al zijne schulden integraal zullen betaald worden, zelfs indien de geopposeerde die overeenkomst erkent en in de gevraagde opheffing toestemt.

b Utrecht 2 Junij 1869.

71. Een vonnis van failliet-verklaring op de eigene aangifte van een koopman uitgesproken. kan niet opgeheven worden, al ware het dat al de schuldeischers eenparig van gevoelen waren, dat hunne belangen door de voortduring van den staat van faillissement gekrenkt worden.

Groningen 16 September 1870.

72. Wanneer de schuldeischer op het verzet des gefailleerden van zijne vordering afziet, is de regter niet bevoegd de failliet-verklaring niettemin ambtshalve uit te spreken of te handhaven.

's Gravenhage 12 Junij 1846, Concl. conf.

73. De gevolgen der nietig-verklaring van een uitgesproken faillissement, ten gevolge van verzet of hooger beroep, bestaan daarin dat de schuldenaar moet beschouwd worden nimmer jure failliet te zijn geweest, veelmin zijne betalingen te hebben gestaakt.

Amsterdam 4 November 1842.

74. Wanneer het door een schuldeischer gedaan verzoek tot failliet-verklaring van zijn schuldenaar in eersten aanleg is toegewezen, en zelfs, niettegenstaande het daartegen door den schuldenaar gedaan verzet, is gehandhaafd, doch in hooger beroep wordt geoordeeld ongegrond te zijn, dan kan het indienen van zoodanig verzoek geacht worden eene onregtmatige daad te zijn, die volgens art. 1401 B. W. tot schadevergoeding verpligt.

Drenthe 6 Junij 1840. — N.-Holland 12 Januarij 1843. — Amsterdam 20 September 1841, bev. bij Holland 22 December 1841. — Concl. Adv.-Gen. Lightenvelt ad *a* H. R. 29 Januarij 1841.

75. De vennoot, die op het verzoek tot failliet-verklaring is gehoord, kan niet, bij wijze van tusschenkomst worden toegelaten in het door den anderen vennoot gevoerde geding, ook ten einde schadevergoeding te erlangen wegens de failliet-verklaring.

a Amsterdam 3 November 1859.

76. In een civiel geding is men niet-ontvankelijk in een eisch tot schadevergoeding, gerigt tegen het O. M. of den Staat, ter zake van eene failliet-verklaring, ambtshalve door het O. M. geprovoceerd.

N.-Holland 27 Februarij 1843.

IV. § 1. A.

77. Door de woorden à compter du jour de la faillite, voorkomende in art. 442 C. de Comm., moet worden verstaan de dag niet van de failliet-verklaring, maar van de opening van het faillissement. De bepaling van dit artikel, dat de failliet, te rekenen van den dag van het faillissement, regtens ontzet is van het beheer van alle zijne goederen, is van toepassing zoowel op de betalingen aan, als door den failliet gedaan.

's Gravenhage H. G. 27 December 1837, bev. Amsterdam Rb. v. Kh. 30 Junij 1837.

78. Door de woorden à compter de jour de la faillite, voorkomende in art. 442 C. de Comm., behoort men te verstaan den bij het vonnis bepaalden dag, niet dien van de uitspraak.

's Gravenhage H. G. 11 April 1834, verniet. Amsterdam Rb. v. Kh. 26 Julij 1833. — Amsterdam Rb. v. Kh. 29 Maart 1837.

79. De Nederlandsche wet kent, in onderscheiding van de Fransche, geene resolutoire of vernietigende kracht toe aan een feitelijken faillieten toestand, maar alleen aan het vonnis van failliet-verklaring zelf.

c Amsterdam 23 November 1854.

80. Naar ons regt bestaat geen failliet-toestand tusschen de aangifte en het vonnis; handelingen, in dat tusschen-tijdvak, zelfs met kennis der aangifte en der ophouding van betaling, door derden gepleegd, worden niet getroffen; alleen het bestaan en de kennis van de failliet-verklaring heft des lasthebbers bevoegdheid op.

c Amsterdam 23 November 1854.

81. De bepaling van art. 1367, al. 2 B. W., omtrent minderjarigen, onder curatele gestelden of gehuwde vrouwen, moet bij gevolgtrekking evenzeer worden toegepast ten aanzien van hen die zich in staat van faillissement bevinden, met dat gevolg, dat bij het stilzitten van den curator (en daargelaten, dat het verliezen van het beheer en de beschikking over zijne goederen, aan den in staat van faillissement verklaarden koopman geenszins het vermogen ontneemt om andere burgerlijke handelingen uit te oefenen) het faillissement van hem, die later in regten eene actie instelt tot betaling, den schuldenaar niet kan ontslaan van zijne verpligting, waartoe hij krachtens eene deugdelijke schuldbekentenis is gehouden.

Zalt-Bommel Kgr. 1 Junij 1842.

82. Een failliet is regtens niet bij magte, tijdens zijn faillissement schulden aan te gaan, zoodat de failliete massa daardoor niet verbonden wordt. Een failliet mag geene handeling hoegenaamd op eigen gezag plegen, waardoor de staat van zijnen boedel in omvang of aard zou veranderen.

Leiden 9 Augustus 1853.

83. Volgens de Fransche wet bezit de gefailleerde de bevoegdheid om zich wettig voor de toekomst te verbinden en daden van koophandel te verrigten, mits ongeschonden latende de regten der crediteuren op zijne goederen; art. 1123 en 1124 C. N. en 442 C. de Comm.

Leeuwarden 12 Maart 1844.

84. De failliet, wiens boedel bij insolventie is geliquideerd, is bevoegd verbindtenissen aan te gaan.

Amsterdam 22 November 1855.

85. De gefailleerde, ofschoon de beschikking over zijne goederen verloren hebbende, is niet onbevoegd persoonlijke verbindtenissen aan te gaan en met zijne crediteuren een wettig accoord te treffen.

Amsterdam 26 October 1859.

86. De gefailleerde is bevoegd persoonlijke verbindtenissen aan te gaan, voor zooverre die niet de beschikking of het beheer over zijne goederen betreffen, maar enkel persoonlijke verrigtingen ten onderwerp hebben.

a Amsterdam 7 Maart 1866.

87. De failliet is niet ontvankelijk in zijne vordering tot intrekking der aan curatoren in zijne massa verleende geregtelijke magtiging tot verkoop van bederfelijke goederen; die verkoop is immers eene daad van beheer, waartoe art. 770 Kh. aan den gefailleerde alle bevoegdheid ontzegt.

Arnhem 5 November 1842.

88. De gefailleerde heeft in het algemeen (behoudens hetgeen aan den curator of anderen is opgedragen) de bevoegdheid om procuratie te geven. Mitsdien kan, na insolvent-verklaring en ontslag van den curator, een gemagtigde den gefailleerde in eene aan dezen opgekomen erfenis vertegenwoordigen, krachtens eene volmagt verleend na de insolvent-verklaring en vóór het ontslag van den curator, immers zoo lang geen crediteur gebruik maakt van art. 887 Kh.

Amsterdam 1 April 1863.

89. Een erfdeel dat aan de in gemeenschap met den gefailleerde getrouwde vrouw is opgekomen, behoort alleen dan tot de goederen, waarvan de beschikking door den failliet verloren wordt en op den curator overgaat, wanneer eene uitdrukkelijke of stilzwijgende aanvaarding heeft plaats gehad.

Zeeland 23 Julij 1866, Concl. conf. bev. Middelburg 14 Mei 1866, Concl. conf.

90. Volgens de Schotsche bankrupt-akt van 17 Augustus 1839 gaan alle bezittingen van den gefailleerde over op den curator of trustee, ook die waarop hij slechts een eventueel regt, eene verwachting heeft.

a Amsterdam 10 December 1862, Concl. conf. Subst.-Offic. v. Justitie Mr. van Lennep, bev. bij N.-Holland 24 November 1864.

91. Na de opening van het faillissement kan geene nalatigheid van den schuldenaar geacht worden te bestaan, waaruit de verpligting tot betaling van interessen zou moeten voortvloeijen.

N.-Holland 12 April 1849.

92. Hij aan wien goederen door een expediteur zijn verzonden ten einde die aan eenen derde te doen toekomen, kan niet worden verpligt die af te geven aan hem van wien hij ze heeft ontvangen, indien hij intusschen kennis heeft bekomen van het faillissement van dien derde, en door den officiëel gemagtigde was gelast, om de goederen in bewaring te houden en om geene redenen hoegenaamd aan iemand af te geven.

Overijssel 18 September 1854, vern. Zwolle 18 Januarij 1854.

B.

93. Een schuldeischer is bevoegd, zoolang hij niet werkelijk in staat van faillissement is verklaard, om zijnen schuldenaar in regten tot betaling aan te spreken.

Ned. Ger. v. app. te Constantinopel 17 Januarij 1860, vern. Smyrna 1ⁿ a. 9 Februarij 1859, waarbij aan den eischer werd bevolen eene autorisatie van zijne schuldeischers bij te brengen, om definitief met den aangesproken debiteur te liquideren, in welk geval deze zou verpligt zijn ten principale te antwoorden; — cf. def. arrest Ned. Ger. v. app. te Constantinopel 4 Mei 1860.

94. Een insolvente mag niet tegen een debiteur tot betaling (van schulden anterieur aan het faillissement) ageren. Eene overeenkomst met zijne geverifieerde crediteuren kan hem daartoe niet autoriseren.

b Amsterdam 23 Maart 1853. — 's Gravenhage Kgr. 27 September 1867.

95. Een eischer in reconventie die verkeert in een voortdurenden staat van faillissement, en tegen wien alzoo geene actie wegens borgtogt kan worden ingesteld, moet echter ontvankelijk worden verklaard in zijne vordering tot schadevergoeding ter zake van eene onregtmatige ingijzeling-stelling.

b Arnhem 24 Maart 1859.

96. De actie waarbij de gefailleerde wordt aangesproken tot betaling van koopmansgoederen, hem na de insolvent-verklaring geleverd, is ontvankelijk in weerwil van den staat van faillissement.

Rotterdam 1 April 1857.

97. De vordering tot ontbinding van koop en verkoop, met schadevergoeding, wegens niet betaling van den koopprijs, kan worden ingesteld, ofschoon de kooper is gefailleerd.

Maastricht 28 Februarij 1867.

98. De vordering tot ontbinding met schadevergoeding kan op zich zelve buiten den vorm van verificatie tegen den curator van eenen gefailleerde worden ingesteld, en wordt niet uitgesloten door de voorschriften omtrent reclame, als zoude deze met dergelijke vordering facto buiten de daarvoor gestelde beperkende voorschriften uitgebreid worden.

Maastricht 28 Februarij 1867.

99. Eene zuivere personele regtsvordering, voortspruitende uit eene boekschuld, aangevangen tegen een koopman vóór zijn faillissement, kan niet reeds dadelijk na het faillissement tegen den curator voortgezet worden, als kunnende men even gereedelijk en met vermijding van nuttelooze kosten, zijne regten bij de verificatie der schulden doen gelden.

Rotterdam 24 November 1847.

100. Eene actie tot ontbinding eener huurovereenkomst met den gefailleerde gesloten, tot betaling van verschenen huurpenningen, en tot schadevergoeding wegens het ontijdig verlaten van het verhuurde en de daaraan toegebragte degradatie, kan ná de failliet-verklaring en vóór de verificatie tegen den curator worden ingesteld, voor zooveel betreft de ontbinding van de huur-overeenkomst en de schadevergoeding, doch niet ten aanzien van de betaling der huurpenningen, op grond dat de vordering deswege niet als dringend en eene afzonderlijke voorziening vereischende kan beschouwd worden, en de eischer den titel, welken hij voor die vordering bezit, bij de verificatie der schulden kan doen gelden.

's Hertogenbosch 31 Mei 1839.

101. Een gefailleerde kan niet zelf, hangende het appel van het vonnis, waarbij (ten gevolge van verzet) zijne failliet-verklaring is te niet gedaan, gedagvaard worden tot levering van de door hem vóór zijn faillissement verkochte goederen. Hoewel ook later het vonnis, waarbij de failliet-verklaring is te niet gedaan, in hooger beroep mogt zijn bevestigd, komen bij de beoordeeling van de ontvankelijkheid der actie in deze alleen in aanmerking de omstandigheden en de staat van den ged. tijdens de dagvaarding.

b Amsterdam 1 Junij 1842.

102. In geval van faillissement is, zoo lang de boedel niet is vereffend en de curator niet is ontslagen, alleen de curator bevoegd over de goederen van den failliet te beschikken, onverschillig of die goederen verkregen zijn vóór of ná de failliet-verklaring. De failliet kan eerst dan eene vordering instellen, wanneer hij het beheer over zijne goederen heeft terugbekomen.

Amersfoort 27 Februarij 1861. — Amersfoort 18 December 1861.

103. De wet heeft den failliet ook gedurende het faillissement nergens in het algemeen onbevoegd verklaard om te handelen en verbindtenissen aan te gaan; hij moet dus geacht worden bevoegd te zijn deswege zoo eischende als verwerende in regten op te treden, tenzij de wet eenig speciaal geval mogt uitgezonderd hebben.

Rotterdam 1 April 1857.

104. Wanneer de gedaagde koopman vóór den dag tegen welken hij is gedagvaard, in staat van faillissement wordt verklaard, kan tegen hem zonder oproeping van den curator niet worden voortgeprocedeerd. Ook kan geen verstek noch tegen hem, noch tegen den curator worden verleend, ofschoon geen hunner op de dagvaarding is verschenen.

Gorinchem 15 Februarij 1859.

105. Wanneer een failliet in staat van insolventie is verklaard, moet, zoolang de curator nog niet is ontslagen, de vordering, waarbij de belangen van den boedel betrokken zijn, niet tegen den failliet, maar tegen den curator worden ingesteld, zelfs al mogt ook de eischer een vonnis vragen, uitsluitend executabel, niet op de goederen, maar op den persoon van den failliet.

'sGravenhage Kgr. 9 Augustus 1852.

106. Het faillissement van een gedaagde is van invloed op de regtsvordering, welke, hoewel aangevangen vóór, echter eerst ná de failliet-verklaring ter rolle der Regtb. is gebragt, met dat gevolg, dat, bij niet-verschijning van den ged., tegen hem geen verstek kan worden verleend, evenmin als tegen den eischer eene niet-ontvankelijkheid kan worden uitgesproken. Laatstgemelde behoort in dat geval in de gelegenheid te worden gesteld, om zijne vordering tegen den curator voort te zetten.

b 's Gravenhage 28 April 1843.

107. Hij die vermeent eenig regt te hebben op goederen die, als behoorende tot eene failliete massa, door den curator in bezit zijn genomen, moet tegen dien curator in qualiteit en niet in zijn privé ageren. Hij kan geene onbekendheid met die qualiteit beweren, op grond dat hem het vonnis van failliet-verklaring niet is beteekend.

b Amsterdam 22 November 1865.

108. Een dwangbevel tot betaling van grondlasten, personeel en patentregt, uitgevaardigd zijnde tegen een curator in eenen failliete boedel als zoodanig, is deze niet-ontvankelijk zich daartegen in privé te verzetten.

Goes 3 Mei 1861.

109. Even als eene vóór de failliet-verklaring aangevangen regtsvordering tot reclame van verkochte en geleverde goederen tegen de curators moet worden voortgezet, moet ook eene vóór de failliet-verklaring aangevangen regtsvordering tot verkrijging van den koopprijs van zonder tijdsbepaling verkochte en onbetaalde koopmanschappen, insgelijks tegen de curators worden voortgezet en het vonnis ten uitvoer gelegd.

Groningen 29 Januarij 1841.

110. Het voorschrift van art. 756 Kh., dat de regtsvordering waarbij een zeker en bepaald voorwerp als eigendom wordt gereclameerd, ingeval van faillissement des gedaagden tegen de weeskamer als curatrice moet worden voortgezet, is van openbare orde, en dient voor de naleving van dit voorschrift alzoo ambtshalve door den regter te worden gewaakt.

a Batavia R. v. J. 15 December 1854.

111. De ged. kan niet de exceptie van onbevoegdheid ratione personæ opwerpen, indien de curator in een faillissement hem in eene zuiver persoonlijke zaak voor den regter bij art. 126, al. 13 Rv. aangewezen heeft gedagvaard, daar alsdan die bepaling, volgens welke de curators in persoonlijke zaken, het faillissement betreffende, moeten gedagvaard worden voor den regter die het faillissement heeft uitgesproken, niet toepasselijk is.

b Utrecht 29 November 1850, Concl. conf. Mr Römer, volgens wien tot toepassing van die bepaling de zaak waarover geschil, tot het faillissement, d. i. tot den processalen toestand, waarin de boedel van den koopman krachtens het regterlijk vonnis is geraakt, moet behooren en in onmiddellijke betrekking tot hetzelve staan, doch dat daaronder niet kunnen gebragt worden regtsvorderingen, waarin de curators als eischers optreden, ten einde vroegere door den koopman vóór het faillissement met derden aangegane verbindtenissen te vervolgen.

112. Een schuldeischer den curator eener failliete massa in regten aansprekende, tot afgifte van het bedrag eener vordering beneden de twee honderd gulden, voor welke hij beweert batig te zijn gerangschikt, kan den curator deswege niet voor den kantonregter dagvaarden. De bereddering van failliete boedels, zoowel onder de Fransche als onder de Nederl. wetgeving, is onder toezigt van eenen regter-commissaris, aan syndics of curators opgedragen, en de geschillen, daarbij ontstaande, moeten op het rapport van dien regter volgens Fransch regt door de Regtbank van Koophandel, en naar Nederl. regt door de Arr.-Regtb. beslist worden.

Amsterdam Kgr. II 4 Augustus 1842.

113. Indien tusschen de dagvaarding en den regtsdag de gedaagde is gefailleerd, moet, indien wel de curator is verschenen (waartoe hij bevoegd is), doch niet de gedaagde zelf, aan den eischer akte worden gegeven van het instellen zijner regtsvordering, en de regter zich onthouden om daarvan kennis te nemen, als zijnde van regtswege gestaakt.

's Hertogenbosch 5 Augustus 1842.

114. De omstandigheid, dat in een regtsgeding de dagvaarding was beteekend vóór den dag waarop het faillissement van eene der partijen werd uitgesproken, geeft aanleiding om bij interlocutie, alvorens ten principale regt te doen, te gelasten, dat de betrokkén weeskamer, als curatrice in het faillissement, in het geding worde geroepen.

a Batavia R. v. J. 15 December 1854.

115. De gefailleerde is bevoegd den eed af te leggen tot bevestiging van de deugdelijkheid eener vordering, door den curator ingesteld.

Amsterdam 29 October 1841.

116. Vermits de failliet-verklaarde in het algemeen de regtsbevoegdheid behoudt, welke hem niet bepaaldelijk is ontnomen, blijft hij ook bevoegd in een regtsgeding den decisoiren of suppletoiren eed af te leggen, daar ook bij eene tegenovergestelde beslissing, ingeval van eene vordering ingesteld tegen den curator eens faillieten boedels, aan hem die de actie instelt, bij gebreke van een ander bewijs, een afdoend bewijsmiddel zoude worden ontnomen.

Vollenhove Kgr. 17 April 1868.

117. De gefailleerde kan niet geacht worden partij te zijn in eene regtsvordering, waarbij de

belangen van den boedel betrokken zijn, — zoodat niet-ontvankelijk is het incidenteel verzoek, door een gedaagde gedaan, om den gefailleerde als eischer op zekere door hem gestelde vraagpunten te doen hooren; zoodanig verhoor kan alleen van den curator worden gevraagd.

'sGravenhage 15 October 1852.

118. Hoewel de erkenning van schuld, door den gefailleerde vóór zijn faillissement gedaan, voor den schuldeischer (behoudens het bepaalde bij art. 777 Kh.) een volledig bewijs oplevert, kan zij daarentegen, na het faillissement en bij gelegenheid der verificatie der schuldvorderingen afgelegd, van geene waarde zijn, daar de gefailleerde, de beschikking over zijne goederen verloren hebbende, daarover op geenerhande wijze, ook niet door erkenning van schuld, kan beschikken.

Leiden 21 December 1852.

119. De eischer, die bij nader invallend faillissement, onbevoegd is zonder bijstand van den curator voort te procederen, kan uit deze zijne eigene nalatigheid of ongeoorloofde handelwijze niet excipiëren en zich mitsdien niet zelf op die onbevoegdheid beroepen. Tegen zoodanigen eischer kan nimmer met vrucht eene reconventionele vordering worden gedaan, zonder dat de curator in het geding wordt geroepen, ook dan niet wanneer de reconventionele eischer medevennoot is van de gefailleerde firma.

Amsterdam 17 October 1843.

120. Art. 812 Kh. spreekt van en is alleen van toepassing op geschillen, welke een bestaand faillissement doet ontstaan, geenszins van geschillen betrekkelijk de geldigheid eener failliet-verklaring, terwijl in allen gevalle op het niet zitting nemen van den regter-commissaris over zulke geschillen, de straf van nietigheid bij de wet niet is uitgesproken.

Holland 22 December 1841.

121. Het aangevangen onderzoek en de verleende regtsingang ter zake van bedriegelijke bankbreuk tegen een bij verstek in staat van faillissement verklaarden koopman, kan niet ten gevolge hebben eene schorsing van de procedure van verzet door den gefailleerde tegen zijne failliet-verklaring gedaan, daar toch, zoo lang bij den burgerlijken regter onbeslist blijft de vraag of hij, die in staat van faillissement is verklaard, werkelijk in dien staat is, de regtsvervolging ter zake van bedriegelijke bankbreuk, indien men deze afhankelijk stelt van eene failliet-verklaring, ook geen voortgang hebben kan, weshalve de loop der criminele procedure wel aan den afloop der burgerlijke regtsvordering, maar deze niet aan gene ondergeschikt is, terwijl ook voor zooverre men het bestaan van het misdrijf van bankbreuk als onafhankelijk van de failliet-verklaring aanneemt, het algemeen erkend regtsbeginsel, dat het al of niet voortzetten eener regtsvordering de vervolging tot straf in geen geval kan stuiten of belemmeren, van zelf medebrengt dat, hoedanig ook de uitspraak zij van den burgerlijken regter, het O. M. in zijnen werkkring tot vervolging van het misdrijf van bankbreuk vrij en onverlet blijft.

N.-Holland 12 Januarij 1843, Concl. contr.

122. Failliet-verklaring van den gedaagde na het opleggen aan den eischer van het bewijs, dat die gedaagde koopman was. Staking der regtsvordering en onbevoegd-verklaring.

Amsterdam Kgr. II 29 Mei 1854.

123. Een pandbeslag, hetwelk óf door de Regtbank, óf door partijen moet worden opgeheven, kan niet gehouden worden door eene opgevolgde failliet-verklaring van zelf te vervallen. Door het faillissement wordt alleen alle geregtelijke ten uitvoerlegging op roerende en onroerende goederen van den schuldenaar, vóór diens faillissement aangevangen, niet verder voortgezet, maar moet, gelijk de wet uitdrukkelijk zegt, worden gestaakt, dat is geschorst, met dat gevolg, dat de verpligting voor den daarbij aangestelden bewaarder tot uitlevering der onder hem berustende goederen niet ophoudt.

a Amsterdam 24 October 1842. — Anders 'sGravenhage Arb. . . . (3), bev. 'sGravenhage 19 Februarij 1847.

124. Eene regtsvordering, strekkende tot vanwaarde-verklaring van een door een individuëel schuldeischer gelegd beslag, is van regtswege gestaakt, behoudens het regt en de bevoegdheid van den arrestant, om de schuldvordering, waarvoor het beslag is gelegd, en die niet van zoodanigen aard is, dat ze bij individuële actie, vóór de verificatie, tegen den curator kan ingesteld of voortgezet worden, op de gewone wijze te doen verifiëren en erkennen, met reclame van zoodanig regt van privilegie voor principaal en kosten, als hij zal oordeelen hem regtens toe te komen.

'sHertogenbosch 5 Augustus 1842.

§ 2.

125. Uit art. 889 Kh. volgt wel, dat de lijfsdwang door eenen schuldeischer tegen eenen schuldenaar verkregen, en welker ten uitvoerlegging, krachtens art. 771 van hetzelfde Wetb., door een vonnis van failliet-verklaring tegen dien schuldenaar is gestaakt geworden, kan worden ten uitvoer gelegd na de verklaring bij art. 851 vermeld, maar die bepaling brengt geenszins mede, dat tegen eenen schuldenaar, na die verklaring, uit hoofde eener schuld, vóór of ná zijne failliet-verklaring aangegaan, geen lijfsdwang zou kunnen worden uitgesproken en ten uitvoer gelegd.

Nijmegen 6 September 1842, in welk geval de schuldeischer zijne vordering niet ter verificatie had aangeboden.

126. De lijfsdwang, aangevraagd vóór, doch bij verstek verleend ná de failliet-verklaring, kan na de insolvent-verklaring des boedels worden ten uitvoer gelegd. — Het woord «bevorens» in art. 889 Kh. ziet alleen op het tijdstip der insolvent-verklaring.

Gelderland 31 Mei 1843. — cf. Arnhem 3 April 1843.

127. Wel is bij de wet bepaald dat van af het oogenblik der failliet-verklaring geen vonnis van lijfsdwang kan worden ten uitvoer gelegd, maar nergens wordt het vragen of het uitspreken van het vonnis tegen den failliet verboden, en dus heeft een schuldeischer de bevoegdheid, om eene vóór de failliet-verklaring aangevangen regtsvordering tot betaling eener somma gelds, met eisch tot condemnatie bij lijfsdwang, na de failliet-verklaring (tegen den

curator) voort te zetten en daarop de uitspraak des regters te vorderen.

Concl. O. M. ad Dordrecht 22 Maart 1841.

128. Bij geene wetsbepaling is verboden om, hangende het verzoek van een insolvent verklaarden gefailleerde tot behoud zijner persoonlijke vrijheid, lijfsdwang tegen hem uit te oefenen, en kan dat evenmin voor de bedoeling des wetgevers gehouden worden.

a N.-Braband 11 Februarij 1840.

129. Het bevel tot betaling, dat volgens art. 599 Rv., de beteekening van het vonnis van opneming in de gijzeling vergezelt, moet alleen aan den gefailleerde en niet aan diens curator worden gedaan.

Gelderland 31 Mei 1843.

130. Uit art. 771 Kh. volgt wel, dat na het vonnis van failliet-verklaring geen vonnis van lijfsdwang kan worden ten uitvoer gelegd, zoodat na dien tijd en vóór de verklaring in art. 851 omschreven, geen dwangmiddel tegen denzelven mag worden gebezigd, maar daaruit volgt geenszins, dat die failliet-verklaring eene invrijheidstelling medebrengt van dengenen die zich in staat van gijzeling bevindt.

Friesland 18 Maart 1841. — *a* Leiden 12 Maart 1843, waarbij is beslist, dat de gijzeling blijft stand houden, die plaats heeft gehad ná de aangifte van den schuldenaar tot failliet-verklaring, doch vóór dat de Regtb. op het daartoe betrekkelijk verzoekschrift heeft beschikt.

131. De gefailleerde, tegen wien de lijfsdwang reeds vóór de failliet-verklaring is ten uitvoer gelegd, kan het behouden of herkrijgen zijner persoonlijke vrijheid verzoeken en erlangen, ook vóór dat de insolvent-verklaring heeft plaats gehad.

Gelderland 12 April 1848, bev. Arnhem 28 Februarij 1848.

132. De failliet, die naar aanleiding van art. 890 en 891 Kh. verzoek doet tot ontslag uit de civiele gijzeling, moet bewijzen, dat hij ongelukken gehad en te goeder trouw gehandeld heeft. Het bewijs van het tegendeel berust niet op den crediteur, die zich tegen dat verzoek verzet.

a Z.-Holland 21 April 1847, vern. Dordrecht 29 Maart 1847. — Rotterdam 17 Julij 1850. — Rotterdam 16 Junij 1865. — Anders Gelderland 12 April 1848. — Amsterdam 10 Februarij 1870, op grond dat de goede trouw moet worden verondersteld tot het tegendeel bewezen zij, en art. 709, al. 1 Rv. in de gevallen van art. 890 v. Kh. toepasselijk is.

133. Onder de redenen van ophouding vanof ontslag uit de gijzeling kan niet gebragt worden het geval, dat de failliet feitelijk uit het huis van bewaring wordt overgebragt naar zijne woning, op last van den regter-commissaris, om bij de werkzaamheden betreffende zijn faillissement tijdelijk tegenwoordig te zijn, maar de failliet, zoodra zijne tegenwoordigheid daarbij niet meer noodig is, moet onmiddellijk weêr in het huis van bewaring terug keeren, en de cipier is, zonder nieuw bevel, door de wettelijk aangevangen en niet-afgebroken in-gijzeling-stelling, verpligt hem in te nemen.

Amsterdam Kgd. 19 September 1867.

134. Bij de beoordeeling of de insolvent-verklaarde gefailleerde als een ongelukkige en ter goeder trouw gehandeld hebbende schuldenaar ontslag van gijzeling kan erlangen, behoort acht geslagen te worden op de door den curator opgemaakte balans en inventaris, al moge daarbij niet vermeld zijn dat zij uit de boeken zijn opgemaakt.

N.-Holland 19 September 1859, vern.... 23 Augustus 1859.

§ 3.

135. Tot toepassing van art. 773 Kh. omtrent het terugbrengen in den gefailleerden boedel van alle op den dag van het faillissement nog niet opeischbare schulden, binnen de veertig dagen betaald, — is het niet noodzakelijk, dat de betaling feitelijk door den schuldenaar zelven geschied zij. Het is voldoende, dat de betaling door een derde voor den schuldenaar uit diens activiteiten en tot diens kwijting geschied zij.

c Amsterdam 11 Januarij 1855.

136. Al mogen er in jure constituendo goede gronden bestaan, om even als de betaling, d. i. de overgifte van de verschuldigde zaak, alle andere wijzen, waarop nog niet vervallen obligo's te niet worden gedaan, binnen zekeren termijn vóór de opening van een faillissement, ongeldig te verklaren, onze wet moet, door alleen vervroegde betaling te wraken, geacht worden alle andere wijzen van te-niet-doening eener obligatie als geldig te erkennen, tenzij partijen te kwader trouw hebben gehandeld.

a Rotterdam Arb. 25 Junij 1866.

137. Indien eene promesse, door twee personen voor aval geteekend, in betaling is gegeven, en later ontdekt wordt, dat de handteekeningen van hen, die voor aval geteekend hebben, valsch waren, en dat de uitgever der promesse dat wist toen hij die in betaling gaf, is de som in de promesse uitgedrukt, toch niet dadelijk, alzoo vóór den vervaltijd opeischbaar. De dadelijke voldoening van de promesse (die vernietigd werd) valt in art. 773 Kh., wanneer die promesse op den dag van den aanvang van het faillissement nog niet opeischbaar was en binnen de veertig dagen vóór het faillissement was betaald. Noch het slot van art. 1307 B. W. (vermindering door de valschheid van het aval, van de ten behoeve van den schuldeischer gestelde zekerheid), noch het regt, dat aan art. 1364 B. W. kan worden ontleend (vernietiging der overeenkomst op grond van bedrog), staan de toepassing van art. 773 Wetb. v. Kooph. in den weg.

Amsterdam 3 October 1871.

138. Eene schuld die, hoezeer nog niet opeischbaar op den dag der gedane betaling, binnen veertig dagen vóór den dag van aanvang van een faillissement door den gefailleerde betaald is, behoeft niet in den faillieten boedel teruggebragt te worden, wanneer dezelve ná de betaling en vóór den aanvang van het faillissement opeischbaar geworden is; art. 773 Kh. is alsdan niet van toepassing.

Maastricht 18 November 1869.

139. Eene regtsvordering om terug te brengen wat vóór de eischbaarheid binnen 40 dagen vóór de failliet-verklaring aan een schuldeischer

is betaald geworden (art. 773 Kh.), kan alleen door den curator, die uitsluitend voor de belangen der schuldeischers optreedt zoolang de boedel failliet is, ingesteld worden.

Rotterdam 10 November 1869.

140. Hypotheek binnen 40 dagen vóór den aanvang van het faillissement tot waarborg van eene vóór dien tijd aangegane verbindtenis verleend, is nietig, al moge deze door eene nieuwe schuldverbindtenis zijn vervangen en de hypotheek tot zekerheid daarvan gegeven zijn.

N.-Braband 12 April 1864.

141. Eene akte van hypotheek, voortspruitende, zoo als daarbij gezegd wordt, uit opgeschoten of ter leen verstrekte penningen, door eenen gefailleerde binnen veertig dagen vóór den aanvang van het faillissement aangegaan, moet voor nietig gehouden worden, indien in die akte niet is vermeld wanneer, of op welken dag de penningen, waarvoor de zekerheid is gesteld, zijn opgeschoten of ter leen ontvangen.

Assen 7 Februarij 1840.

142. De hypotheek gegeven binnen veertig dagen vóór het faillissement, moet worden nietig verklaard, als zijnde verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen, indien het bewijs dat de gelden niet bij het verleenen van dat verband, maar vroeger zijn verstrekt, genoegzaam voortvloeit, zoowel uit de wijze, waarop de schuldoorzaak wordt vermeld als te zijn geweest geleende gelden, welke de debiteuren verklaren ten hunnen genoege te *hebben* ontvangen, — als uit het slot der akte, waarin staat uitgedrukt, dat de schuldbekentenis met alle gevolgen en bepalingen, bereids bij het sluiten der geldleening door den geldschieter is aangenomen, en dat zij die acceptatie beschouwen als ook bij deze te zijn geschied, — en eindelijk uit de omstandigheden, dat de geldschieter, welke niet met de debiteuren in dezelfde stad woont, bij het verlijden der akte niet tegenwoordig is geweest.

's Gravenhage 3 Februarij 1843.

143. Wanneer iemand aan een firmant zekere fondsen heeft geleend, waarvan de waarde, na zonder zijn medeweten of toestemming plaats gegrepen realisatie, door de firma ten haren bate is aangewend en daarna den 1[en] Junij tot zekerheid van zijne vordering aan den uitleener hypotheek is verleend, terwijl het faillissement der firma is aangevangen op 5 Junij, is deze hypotheek als binnen de 40 dagen vóór het faillissement en niet dadelijk bij het aangaan van de verbindtenis gegeven, volgens art. 774 Kh. ongeldig.

c Rotterdam Arb. 25 Junij 1866.

144. De curator in een faillissement, bewerende dat de hypotheek-stelling veertig dagen vóór den aanvang van het faillissement is verleend tot waarborg van vroeger aangegane verbindtenissen en dus volgens art. 774 Kh. nietig is, moet daarvan bewijs leveren. Zoodanig bewijs kan niet worden ontleend aan daadzaken, waaruit wel zou voortvloeijen, dat de afgifte der geleende gelden niet bij het verlijden der akte heeft plaats gehad, maar geenszins, dat de overeenkomst der geldleening reeds vroeger bestond, en oorspronkelijk zonder het beding van hypotheek is aangegaan. Ook kan wel een vermoeden geboren worden en is het niet onaannemelijk, dat de geldleening vroeger is aangegaan dan de vestiging der hypotheek, maar dit vermoeden is niet zwaarwigtig genoeg om op zich zelf als bewijs te kunnen dienen, wanneer uit de akte blijkt, dat de interessen vroeger dan van den dag van het verlijden der akte beginnen te loopen, het niet is weersproken dat van de geldleening geene melding in de boeken van den gefailleerde is gemaakt, in de akte eene som is vermeld, die blijkens de erkentenis van den schuldeischer zelven voor een groot gedeelte reeds ongeveer een half jaar te voren ter leen was verstrekt, en het eindelijk eene bekende omstandigheid is, dat de schuldeischer is de schoonvader van den sedert gefailleerden schuldenaar, en alzoo moet geacht worden met den toestand van diens zaken volkomen bekend te zijn geweest, — uit al welke vermoedens de regter in casu aanleiding putte tot het opdragen van een eed aan den schuldeischer.

Utrecht Hof 2 December 1867.

145. De schuldeischer aan wien voor *f* 3000.» hypotheek is verleend, door eenen binnen 40 dagen daarna gefailleerde, is bevoegd van zijn hypothecair regt af te zien voor *f* 2000.», als zijnde die som reeds vroeger ter leen gegeven, zoodat de hypotheek volgens art. 774 Kh. nietig is, zonder dat daardoor zijn hypothecair regt voor de resterende *f* 1000.» verloren gaat.

Utrecht Hof 2 December 1867.

146. De termijn van 40 dagen vóór het faillissement bij art. 774 Kh. vermeld, moet worden berekend van af het verleenen van de hypotheek door den schuldenaar en niet van af de inschrijving.

Holland 9 December 1840.

147. In cas van art. 774 Kh. zijn, even als in het geval voorzien bij art. 891 Rv., derden bevoegd om de nietigheid van zoodanig pand of hypotheek door een getuigen-verhoor te bewijzen. Eene authentieke akte levert immers alleen volledig bewijs op tusschen de gecontracteerd hebbende partijen en ook de bepaling van art. 1934 B. W. geldt alleen ten aanzien van die partijen.

b N.-Holland 7 Januarij 1847.

148. Vermoedens, zwaarwigtig genoeg om aan te nemen als niet onwaarschijnlijk, dat de hypotheek-stelling door den schuldenaar veertig dagen vóór zijn faillissement is verleend tot waarborg van vóór dien tijd aangegane verbindtenissen, kunnen den regter aanleiding geven tot het opdragen aan den schuldeischer van den eed « dat hij de geleende som aan den gefail- » leerde heeft ter hand gesteld uit krachte eener » geldleening met beding van hypotheek op » denzelfden dag tusschen hem en den gefail- » leerde gesloten.»

Utrecht Hof 2 December 1867.

149. Pandbrieven welke eerst 38 dagen vóór den aanvang van het faillissement zijn geregistreerd, hebben ook ten aanzien van den curator in het faillissement der pandgevers geene vroegere dagteekening en zijn derhalve nietig, wanneer het pandregt daarbij zou zijn toegekend voor eene reeds te voren bestaande schuldvordering.

Amsterdam 24 Februarij 1864.

150. De wet in cas van faillissement de vernietiging toelatende van alle handelingen, die ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers blijken te hebben plaats gehad, bedoelt daarmede regtshandelingen maar geene bloot materiële feiten, zoo als de restitutie van goederen, welke de nader gefailleerde gekocht heeft, maar tegen ontvangst der door hem geteekende wissels aan den verkooper teruggeeft.
b N.-Holland 8 Maart 1860, bev. *a* Amsterdam 25 Februarij 1859.

151. Eene authentieke koop-akte, gepasseerd vóór, doch in de daartoe bestemde openbare registers overgeschreven ná de failliet-verklaring, moet worden te niet gedaan, ook zonder dat het noodig is te bewijzen, dat er bedrog heeft plaats gehad.
a N.-Braband 9 Januarij 1849, bev. 's Hertogenbosch 14 Januarij 1848.

152. Wanneer binnen de 40 dagen vóór den aanvang van het faillissement de schuldenaar hypotheek geeft voor eene som van *f* 40,000.» of zooveel minder als hij zal blijken schuldig te zijn, en het blijkt dat de schuldeischer te vorderen had eene som van *f* 15,000.», waarvoor twee solidaire schuldenaren mede verbonden waren, en de schuldenaar vervolgens voor *f* 18,000.» hem onbezwaard toebehoorend vast goed verkoopt tot zekerheid van des schuldeischers vordering, behoort deze verkoop te worden vernietigd, wanneer uit de omstandigheden volgt, dat de kooper — schuldeischer — tijdens het passeren dier akte kennis droeg van de hem vroeger verleende hypotheek (hetgeen door hem werd ontkend) en dat hij bewust was van de volkomen insolventie van zijn debiteur, terwijl hij zelf gedekt was door soliede mede-debiteurs.
Tiel 2 Junij 1865.

153. Wanneer de curator in een faillissement de betaling eischt van gist, door den gefailleerde verkocht, doch waarvan hij den koopprijs binnen 40 dagen vóór zijn faillissement aan eenen derde heeft gecedeerd, kan de curator tegen deze cessie niet opkomen op grond dat door de gecontracteerd hebbende partijen geen der bij de wet omschreven vormen zijn gekozen of in acht genomen, vermits de curator buiten de bijzondere gevallen, waarin de wet hem de bevoegdheid geeft om tegen de vroegere handelingen van den gefailleerde op te komen, die handelingen niet kan betwisten op gronden, welke door den gefailleerde zelven niet zouden kunnen worden aangevoerd.
b Z.-Holland 19 Junij 1865.

154. Wanneer door den curator eener failliete massa wordt opgekomen tegen den verkoop van een den gefailleerde toebehoorend goed, welke verkoop na de failliet-verklaring heeft plaats gehad door een derde, krachtens eene vroeger verleende volmagt, dan kan deze volmagt aan den curator niet worden tegengeworpen, daar zij voor hem volgens art. 1917 B. W. is eene res inter alios.
Leeuwarden 24 Maart 1868.

155. De verwijzing van partijen naar de teregtzitting, door den regter-commissaris bij de verificatie gedaan, ten gevolge van de bestrijding eener schuldvordering door den curator, belet dezen niet bij dagvaarding aan te brengen de actio Pauliana tot vernietiging der verbindtenis waarop de betwiste schuldvordering berust.
a Groningen Hof 28 April 1868, bev. Appingadam 18 October 1866.

V.

156. In zaken van faillissement kan de benoemde regter-commissaris zijne functiën doen waarnemen door een ander lid der Regtbank of zelfs door een regter-plaatsvervanger.
Amsterdam 20 November 1849.

157. De vervanging van een regter-commissaris in een faillissement kan alleen bij requeste worden aangevraagd.
c Amsterdam 17 Januarij 1850.

VI. § 1.

158. Een der voornaamste regtsgevolgen eener failliet-verklaring bestaat dáárin, dat de beschikking en het beheer over des gefailleerden goederen, waarvan hij zelf ontzet wordt, behoudens het algemeen toezigt van den regter-commissaris en, in enkele bepaalde gevallen, behoudens de autorisatie der Regtbank, geheel overgaat op de curators, die omtrent hunne administratie alleen bij de eindelijke vereffening des boedels, in geval van insolvent-verklaring, aan de schuldeischers rekening en verantwoording verschuldigd zijn, zoodat geen van de individuële schuldeischers der massa, gedurende den loop van het faillissement, eenigen invloed op dat beheer kan uitoefenen, veelmin de curators in de waarneming van hetzelve bemoeijelijken of belemmeren. Met deze beginselen, die uit den geest der wetgeving op het stuk der faillissementen voortvloeijen, is niet vereenigbaar de stelling, dat de wetgever zou moeten geacht worden, aan den verhuurder de bevoegdheid te geven, om na falliet-verklaring des huurders, door in-beslag-neming, door opeisching of door welke andere middelen ook, eenen uit krachte van art. 772 Kh. door de curators wettig ondernomen verkoop der tot den boedel behoorende meubelen tegen te gaan, of in zijne gevolgen te verijdelen, en alzoo de curators te belemmeren in de volvoering eener handeling, waartoe zij in hunne hoedanigheid, krachtens de wet, geregtigd zijn.
Amsterdam 17 Junij 1842.

159. De curators zijn regtverkrijgenden van den gefailleerde, en treden voor zijn belang op; zij zijn ook plaatsbekleeders van de schuldeischers en als bewindvoerders gehouden zich tegen de eischen van een hunner, zoo noodig, te verzetten; de bepaling van den werkkring der curators hangt af van de beantwoording der vraag, of het belang van den gefailleerde, dan wel dat van al de schuldeischers moet gelden.
Leiden 21 December 1852.

160. De curator in een faillissement is niet te beschouwen als derde, waar het geldt de uitvoering van eene door den failliet, nog sui juris zijnde, gesloten overeenkomst. Geldigheid eener pandovereenkomst tusschen partijen, hoewel bij gemis der formaliteiten, voorgeschreven bij art. 1197 B. W.
b H. R. 27 Januarij 1870, Concl. conf.

161. De curator is vertegenwoordiger noch van den gefailleerde noch van de schuldeischers,

maar van den in exceptionelen toestand verkeerenden faillieten boedel in het belang zoowel van alle schuldeischers als in het eventuëel belang des gefailleerden; hij kan dus na het ophouden van het faillissement een aangevangen regtsgeding niet voortzetten.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

162. De curator is niet de vertegenwoordiger of regtsopvolger van den gefailleerde, maar slechts de bestuurder en vertegenwoordiger van den faillieten boedel, met dit gevolg dat hem geen regt van retentie kan tegengeworpen worden, dat tegen den *gefailleerde* is verkregen.

Alkmaar 18 November 1869.

163. De curator in een faillissement moet niet tegenover iedere vordering van een schuldeischer als derde worden aangemerkt, maar in ieder voorkomend geval moet uitgemaakt worden, of de curator is vertegenwoordiger van de schuldeischers, dan wel regthebbende van den gefailleerde. Bij eene tegen hem door den kooper en verhuurder ingestelde opvordering van roerende goederen, moet de met den gefailleerde opgemaakte akte tegen hem ingevolge art. 771 Kh. gelden even als tegen den gefailleerde.

Rotterdam 14 April 1869.

164. De curator is met betrekking tot den gefailleerde geen *derde* maar *regtverkrijgende,* vermits hij aan dezen opvolgt om namens de gezamenlijke crediteuren den boedel te vereffenen.

Amsterdam 23 April 1862.

165. De curator in eene failliete massa is te beschouwen als de vertegenwoordiger van de massa der schuldeischers en als zoodanig bevoegd om in hun belang de exceptie van gemis van zekere dagteekening op te werpen aan den houder van eene onderhandsche akte die de naamteekening van den gefailleerde draagt, eene dagteekening heeft anterieur aan de failliet-verklaring, en eerst na het faillissement is geregistreerd geworden.

Alkmaar 6 Julij 1853, Concl. conf.

166. De curator in een faillieten boedel kan tegenover den gefailleerde en diens debiteuren niet als derde beschouwd worden. Hij kan aldus eene door den gefailleerde afgegeven kwittantie, waarvan de dagteekening anterieur is aan de failliet-verklaring, niet ter zijde stellen, op grond dat die dagteekening tegen hem als derde volgens art. 1917 B. W. niet kan gelden.

b Alkmaar 20 September 1866.

167. De curator moet geacht worden de failliete massa te vertegenwoordigen en is mitsdien verpligt te waken voor de behoorlijke behartiging der belangen zoowel van den gefailleerde zelven als van zijne crediteuren; hij is derhalve niet geregtigd en veel minder verpligt goederen af te geven welke hij in den boedel gevonden heeft, doch welke volgens eene, hoewel vóór het faillissement gedagteekende, eerst na de insolvent-verklaring geregistreerde akte, door den gefailleerde van een derde zouden gehuurd zijn.

Alkmaar 6 Julij 1852.

168. Bij de opvordering van zekere goederen tegen den curator in een faillissement, is deze als derde te beschouwen, in dien zin dat de overeenstemming tusschen den gefailleerde en den eischer omtrent het eigendomsregt van dezen laatste geenerlei bewijs tegenover den curator oplevert.

Amsterdam 11 December 1868.

169. De curator in een faillissement die magtiging heeft verkregen tot den verkoop van onroerende goederen, is ook bevoegd tot het verleenen der doorhaling van de hypotheken die tot zekerheid van den koopprijs daarvan genomen zijn.

Leeuwarden 24 December 1839.

170. De weeskamer curatrice in het faillissement eener vennootschap, is niet bevoegd tot het openen der brieven aan een lid dier vennootschap in zijn privé gerigt.

Samarang R. v. J. 20 Augustus 1851, waartegen het beroep in cassatie niet-ontvankelijk is verklaard, op grond dat tegen die beschikking het middel van hooger beroep had moeten worden aangewend, bij *a* H. Geregtsh. N. I. 1 Julij 1852, Concl. conf. Adv.-Gen., die tevens subordinaat concludeerde tot verwerping der cass., op grond dat waar alleen de vennootschap failliet is, een lid dier vennootschap niet kan geacht worden zulks evenzeer te zijn.

171. Wanneer een curator bij het in functie treden bevindt, dat beslag op de roerende goederen gelegd is, dan kan hij, indien het ten uitvoer gelegde vonnis tegen de failliete firma gewezen is, vorderen dat de executie zal gestaakt worden; hij mag ook in het belang der gezamenlijke crediteuren verzet doen tegen de afgifte der kooppenningen, maar hij is nimmer bevoegd om eigenmagtig tot den verkoop dier goederen over te gaan, de uitvoering eener uitspraak van een bevoegden regter te verhinderen, en vooruit te loopen de bij den hoogeren regter aanhangige beslissing over de waarde of onwaarde van het beslag.

N.-Braband 28 Maart 1848.

172. De curator neemt niet de maritale magt des gefailleerden over, en is dus niet bevoegd te verrigten, wat de man als zoodanig met of tegen den wil der vrouw zou kunnen doen, bv. eene aan de vrouw opgekomen erfenis te verwerpen. Deze laatste alleen is daartoe bevoegd, en de curator kan zelfs tot de verwerping daarvan niet worden gemagtigd.

Zeeland 23 Julij 1866, Concl. conf. bev. Middelburg 14 Mei 1866, Concl. conf.

173. De opgaven, die de geassureerde, in geval van brand, volgens het reglement eener verzekering-maatschappij, verpligt is te doen, moeten na het faillissement van den geassureerde door den curator geschieden.

'sGravenhage Arb. . . . (3), ~~bev. 's Gravenhage 19 Februarij 1847.~~

174. De wettigheid eener handeling van curatoren in een faillissement kan niet worden betwist, op grond dat niet alle benoemde curators tot die handeling hebben geconcurreerd, zoo als bv. het teekenen eener volmagt tot het in gijzeling stellen van eenen schuldenaar der massa door slechts twee van de drie benoemde curators.

a Amsterdam 22 Januarij 1845.

175. Ten aanzien van hetgeen door eenen curator in eene failliete massa in deze qualiteit is verrigt, kan (behoudens echter zijne verantwoordelijkheid jegens de crediteuren) geenerlei veroordeeling in privé te pas komen.

N.-Braband 28 Maart 1848.

176. De curators in eene failliete massa kunnen, na de vernietiging der failliet-verklaring, worden aangesproken wegens handelingen, door hen, tijdens het bestaan van faillissement, in hunne hoedanigheid verrigt; zij zijn echter bevoegd om den gewezen gefailleerde tot vrijwaring op te roepen.

Amsterdam 2 Junij 1842.

177. Hij, wiens faillissement ten gevolge van verzet is opgeheven, kan niet aangesproken worden wegens handelingen door derden met de voormalige curators aangegaan. De curators, hoezeer ontslagen, blijven verbonden ten aanzien van hen, met wie zij die handelingen hebben aangegaan, maar zij kunnen den vroeger gefailleerde in vrijwaring oproepen.

b Amsterdam 26 October 1842. — In anderen zin Amsterdam 5 Januarij 1843, beslissende dat de aankoop van waren, door de curators eener failliete massa, ten gevolge van de voortzetting van des gefailleerden bedrijf gedaan, geacht moet worden voor en ten behoeve van den gefailleerde te hebben plaats gehad, wanneer later de failliet-verklaring op des gefailleerden verzet wordt vernietigd, en waarbij voorts de actie in vrijwaring tegen den gefailleerde gegrond werd geoordeeld.

178. Den curator in een faillissement kan niet door den belanghebbende als eene onregtmatige daad worden toegerekend, dat hij niet van de gelegenheid heeft gebruik gemaakt om in den boedel aanwezige onafgewerkte goederen te doen afwerken en afleveren, maar dat hij ze in tegendeel met verlof der Regtbank onafgewerkt verkocht heeft. De bekentenis van den curator dat hij zulks deed, ten einde de geprivilegieerde crediteuren te bevoordeelen, zou niet ter zake afdoende zijn.

N.-Holland ... October 1863 (11), bev. Amsterdam 7 Mei 1862.

179. Indien vaststaat dat een curator in zijne qualiteit en in het belang van den door hem gerepresenteerden boedel, goederen heeft doen wegvoeren, waarvan een ander beweert eigenaar te zijn, dan kan hij niet in zijn privé worden aangesproken tot teruggave dier goederen of tot schadevergoeding.

Amsterdam 12 December 1860.

180. Een curator in een faillissement kan niet van dengenen, ten wiens verzoeke de failliet-verklaring is uitgesproken, vergoeding der schade vorderen, door hem, ten gevolge van het ontoereikende der baten des boedels geleden.

Amsterdam Kgr. I 2 September 1851.

181. Het ambt des curators houdt onvoorwaardelijk op met de homologatie van het accoord.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

182. De gewezen curator kan na homologatie van een accoord geene regtsvordering voor den gefailleerde aanvangen.

Limburg 13 September 1860.

§ 2.

183. De liquidateurs in een faillieten boedel (daartoe benoemd bij een accoord) zijn ontvankelijk, om suo nomine als eischers in regten op te treden.

'sHertogenbosch 30 Junij 1841.

184. Niet ten verzoeke van de failliete massa, maar alleen door den curator in qualiteit, moeten de regten van een gefailleerden boedel voor den regter worden gebragt.

'sHertogenbosch 12 December 1855.

185. De curator in een faillissement is bij het geding tusschen twee schuldeischers over eene verificatie van schuldvorderingen slechts tusschenkomende partij. Hij kan dus zelf de zaak niet doen ter rolle brengen, als zulks niet door eene der principale partijen gedaan is.

Amsterdam Kgr. I. 2 September 1856.

186. Wanneer bij faillissement in het buitenland van eene der gedingvoerende partijen, door geene der partijen beweerd wordt dat de buitenlandsche failllietwet van de Nederlandsche verschilt, dan moet verondersteld worden dat naar beide wetgevingen de regten van den failliet en van de curators dezelfde zijn, en derhalve de curator, niet de gefailleerde, van een vroeger gewezen vonnis hooger beroep moet instellen.

N.-Holland 20 October 1859.

187. Wanneer, in strijd met de wet, ook de gefailleerde met de curators in regten optreedt, brengt dit geene niet-ontvankelijkheid tegen de curators te weeg, maar is alleen de gefailleerde niet-ontvankelijk te verklaren.

N.-Holland 20 October 1859.

188. De magtiging van den regter-comm. is bij art. 813 Kh. tot het instellen van regtsgedingen, niet alleen in het belang des boedels voorgeschreven, maar een ieder die tegen den curator in lite staat, is bevoegd zich op het gemis daarvan te beroepen.

a N.-Holland 21 September 1871, in strijd met Alkmaar 18 November 1869.

189. De curator behoeft niet afzonderlijk door den R.-C. gemagtigd te worden om tegen een bepaalden persoon eene regtsvordering aan te vangen; eene algemeene magtiging, bv. tegen al de aandeelhouders van zekere maatschappij, is voldoende.

a Amsterdam 11 Julij 1871.

190. De curator ontvangt krachtens den last hem bij het vonnis van failliet-verklaring gegeven, om zoo noodig ook door verzegeling voor de bewaring des boedels zorg te dragen, implicite de magtiging, om te verrigten wat regtens kan strekken tot het vervullen der pligten, hem bij art. 787, nº 3 Kh. opgelegd, en heeft bij verzet tegen de verzegeling geene nadere magtiging van den regter-commissaris noodig, om daarover in kort geding door den president der Arr.-Regtb. te doen beslissen.

Amsterdam 2 October 1868.

191. De curators behoeven geene speciale magtiging om met de betaling eener hoofdsom tevens interessen, hetzij conventionele hetzij moratoire, te vorderen. De magtiging om den gedaagde tot voldoening van zekere schuldbekentenis te vervolgen, omvat tevens die accessoiren.

Maastricht 23 Maart 1871.

192. De onbevoegdheid des curators om zonder magtiging van den regter-commissaris in regten op te treden, is niet van zoodanigen radicalen aard, dat zij in ieder geval den curator, in cas van overtreding, als eene fin de non recevoir zoude kunnen worden tegengeworpen,

maar wel als een huishoudelijk voorschrift, waaruit de crediteuren in den boedel het regt kunnen ontleenen om, wanneer de curator zonder behoorlijke magtiging de gelden der massa in roekelooze processen heeft verkwist, de hierdoor veroorzaakte schade op hem in privé te verhalen; dit is te meer aannemelijk, dewijl de wetgever geen bepaalden vorm voor die autorisatie heeft voorgeschreven, en zij bij gevolg ook mondeling mag gegeven worden.

Sneek 12 September 1849.

193. De curators die door den regter-commissaris naar de teregtzitting zijn verwezen, zijn niet bevoegd om, zonder speciale magtiging van den regter-commissaris, eene reconventionele vordering tegen den eisch tot betaling in te stellen.

Zeeland 23 Januarij 1844. — Anders Sneek 12 September 1849.

194. De curator in een faillissement als eischer optredende, is bevoegd, zonder magtiging van den regter-commissaris, een decisoiren eed op te dragen.

Groningen 2 Junij 1854, Concl. conf.

195. Hoezeer den regter-commissaris in een faillissement de magt is gegeven, om aan den curator verlof te verleenen ten einde in regten op te treden, wordt echter in geval van dadingen tusschen den curator en de schuldenaren des faillieten boedels te treffen, niet alleen de magtiging van den regter-commissaris vereischt, maar moeten ook de daartoe betrekkelijke overeenkomsten door de Regtbank worden goedgekeurd; ook tot het opdragen van den beslissenden eed, vermits deze eene soort van dading is.

Assen R.-Comm. 17 November 1840. — cf. het daarop gewezen Assen 9 December 1840, Concl. conf., waarbij de magtiging werd verleend.

196. De beslissende eed kan aan curators in een faillissement niet worden opgedragen, om daarvan de beslissing van een geschil te doen afhangen, daar deze eigenmagtig geene dadingen kunnen treffen, en die eed niet kan worden opgedragen omtrent de geschillen, waarover partijen geene dading kunnen aangaan.

Culenborg Kgr. 21 Julij 1865.

197. Even als alle regterlijke uitspraken en beschikkingen niet vatbaar zijn door andere middelen te worden bewezen, dan door eene akte, welke dan geldt als authentiek geschrift, zoo moet ook de magtiging van den R.-C. tot het instellen van een regtsgeding door den curator schriftelijk worden bewezen. Dat daarvan melding wordt gemaakt in de vergunning om kosteloos te procederen, en dat de R.-C. die het vonnis a quo mede gewezen heeft, bekend was met het verleenen der autorisatie, kan dus niet als voldoend bewijs gelden.

a N.-Holland 21 September 1871, vern. Alkmaar 18 November 1869.

198. De curator die niet van de in art. 813 Kh. vereischte magtiging (waaronder ook mondelinge, waaromtrent alleen questie kan zijn over het bewijs) heeft doen blijken, is tot het doen van verdediging niet-ontvankelijk.

Amsterdam 7 Maart 1845.

199. De curator in een faillissement moet bij het voeren van een proces, niet reeds in de dagvaarding zijne qualiteit door behoorlijke magtiging van den regter-commissaris bewijzen, maar het mededeelen van die magtiging gedurende den loop van het proces is voldoende.

Amsterdam 7 Maart 1845.

200. De door den regter-commissaris aan den curator in een faillissement verleende magtiging om eene regtsvordering in te stellen, behoeft niet in het exploit van dagvaarding vermeld, noch daarbij overgelegd te worden.

b Amsterdam 29 December 1858.

201. In een gezonden zin opgevat, kan onder het woord «belanghebbende,» in art. 813, al. 3 Kh., niemand anders worden begrepen, dan hij die de magtiging behoort te vragen, namelijk de curator; terwijl het eene ongerijmdheid zou zijn iemand te magtigen, die zoodanige magtiging niet vraagt, en niet gehouden is van die magtiging gebruik te maken.

Amsterdam 16 Julij 1849.

202. De curators in het faillissement eener assurantie-maatschappij kunnen niet inroepen de contractuële bepaling, voorkomende in de akte van deelneming in die maatschappij, dat alle geschillen, van welken aard ook, welke zich gedurende het bestaan der maatschappij of hare liquidatie mogten voordoen tusschen den directeur-generaal en de aandeelhouders of commissarissen, of wel tusschen deze onderling, zullen onderworpen worden aan de uitspraak van den regter in het kanton of het arrondissement, waar de maatschappij gevestigd is. Dat beding is op de liquidatie bij faillissement niet toepasselijk.

b Amsterdam 1 December 1869, bev. bij N.-Holland 3 November 1870.

203. Niet de curator in een faillissement, maar wel de hypothecaire schuldeischer, die gebruik heeft gemaakt van het beding in art. 1223 B. W. vermeld, heeft tegen den kooper van het verbonden onroerend goed eene actie tot betaling van den koopschat, behoudens verantwoording door den lasthebber in rem suam (aan den curator), van hetgeen die opbrengst zijne hypotheek te boven gaat. Indien bij de veil-conditiën bepaald is, dat, bij gebreke van minnelijke schikking, de kooper gehouden is te betalen aan hen, die bij de rangregeling batig zijn gerangschikt, dan is die rangschikking geene andere dan die vermeld bij art. 1256 B. W., en geenszins die van art. 862 Kh.

Amsterdam 20 November 1849.

204. De curators in het faillissement eener naamlooze vennootschap zijn bevoegd en zelfs verpligt van de aandeelhouders als debiteuren der failliete massa, betaling te vorderen van de stortingen welke reeds vóór het faillissement der maatschappij waren uitgeschreven.

Amsterdam 19 Julij 1870.

VII. § 1.

205. Crediteuren die hunne schuldvordering niet hebben laten verifiëren, zijn niet bevoegd om de commissarissen-liquidateurs van eene failliete massa regtstreeks op te roepen tot betaling, dewijl niemand — hetzij concurrent, hetzij bevoorregt of hypothecair schuldeischer, — als zoodanig wordt erkend, zoolang hij zijne schuldvordering niet heeft laten verifiëren.

's Hertogenbosch 11 Mei 1842.

206. De hypothecaire crediteur met onherroepelijke volmagt behoeft, bij faillissement van den schuldenaar, de hypothecaire schuld niet te laten verifiëren, alvorens van zijn regt tot verkoop gebruik te maken.

b N.-Holland 30 Junij 1869, vern. Haarlem 10 December 1867.

207. Eene vordering om van de curators in een faillissement effecten terug te bekomen, die door den eischer aan den gefailleerde zijn ter leen gegeven, doch vervolgens door dezen beleend geworden, mag niet bij rau-actie, maar kan alleen bij middel van het verificatie-proces ingesteld worden.

Maastricht 16 April 1870.

208. Hij die tegen den later gefailleerde eenregtsgeding heeft gevoerd dat vervolgens met den curator is voortgezet, behoeft, alvorens de kosten waarin deze laatste is veroordeeld, na het accoord tegen den failliet te kunnen vereffenen, geenszins te bewijzen dat hij te dier zake bij de verificatie is opgekomen.

Rotterdam 1 November 1871.

209. Hij die beweert dat de handelingen van den curator den door dezen bedongen koopprijs van een schip in de plaats hebben doen treden van eene vóór het faillissement aan den eischer gecedeerde eventuele inschuld bij de aflevering van dat schip aan den oorspronkelijken aanbesteder, behoeft de vordering tot schadevergoeding deswege tegen den curator als zoodanig niet door middel van verificatie te doen gelden.

N.-Holland ... October 1863 (11), vern. Amsterdam 7 Mei 1862.

210. Het niet doen verifiëren der schuldvorderingen door den schuldeischer in een faillissement, waarin een accoord is aangenomen, brengt ten aanzien der borgen geen ontslag van hunne verpligtingen te weeg.

Amsterdam 30 Mei 1839.

211. Een schuldeischer is niet bevoegd zijn gefailleerden debiteur in regten aan te spreken tot betaling der koopprijzen van geleverde goederen, waarvoor hij in diens faillissement geverifiëerd is.

's Gravenhage Kgr. 27 September 1867.

212. De schuldeischers die in een faillissement hunne schuldvorderingen niet hebben laten verifiëren, worden wel is waar, volgens art. 833 Kh., niet als schuldeischers in den boedel erkend, maar verliezen daardoor geenszins hunne schuldvordering en regt van actie tegen hunnen schuldenaar, meer bepaald het regt om alsnog vonnis met lijfsdwang tegen hem te verkrijgen.

Nijmegen 6 September 1842.

213. In beginsel moeten alle aanspraken op den gefailleerde in het faillissement erkend en toegelaten worden, dus ook de vorderingen van een toezienden voogd ter zake van kapitalen welke de gefailleerde als voogd voor de minderjarigen heeft ontvangen. De toeziende voogd volstaat alsdan met te bewijzen dat de voogd die gelden heeft ontvangen, terwijl de curator heeft te bewijzen het beweren, dat de daaruit ontstane schuld door compensatie is te niet gegaan.

a N.-Holland 16 Februarij 1871, vern. Amsterdam 3 Maart 1869.

214. De houder van eenen wisselbrief kan voor het volle en algeheele bedrag daarvan als crediteur in het faillissement van den trekker worden geadmitteerd, niettegenstaande hij reeds bevorens van den acceptant, ten gevolge van een met dezen gesloten en gehomologeerd accoord, een gedeelte daarvan heeft ontvangen.

Groningen 3 April 1840.

215. De trekker van geaccepteerde wissels ten laste van eenen gefailleerde, voor wier bedrag de houder reeds is geverifiëerd, heeft geen regt meer om te worden geadmitteerd als crediteur voor de primitieve schuld, tot wier dekking de wissels zijn getrokken, en die alzoo door schuldvernieuwing in eene nieuwe, namelijk eene wisselschuld, is overgegaan.

Amsterdam 29 December 1848.

216. Nergens in de wet wordt aan eenen crediteur bij faillissement van zijnen debiteur geboden zijne schuldvordering tot haar totaal bedrag te doen verifiëren, zoodat het ter verificatie aanbieden van slechts een gedeelte der vordering ten gevolge zou moeten hebben de weigering der erkenning van dat gedeelte. Door den curator in een faillissement kunnen bij de verificatie der schuldvorderingen niet teruggevorderd worden gelden, door eenen crediteur pretens willekeurig uit des gefailleerden boedel genomen, tot betaling van een deel van diens vordering, door te bestrijden de verificatie van het overige gedeelte der schuld, op grond dat de geheele schuld moet geverifiëerd en de weggenomen of ten onregte genomen gelden gerestitueerd worden.

Alkmaar 18 December 1862.

217. De schuldvordering der van tafel en bed gescheidene vrouw, voor verschenen termijnen onderhoud, haar bij vonnis van scheiding van tafel en bed toegekend, kan door de vrouw in het faillissement van haren man worden ingebragt. Zij kan dit doen niettegenstaande haren na de scheiding van tafel en bed gedanen afstand van de gemeenschap, daar toch die vordering komt ten laste van haren man persoonlijk en niet ten laste van de gemeenschap. De vraag, of de gemeenschap bij scheiding al dan niet baten opleverde, kan aan dat regt der vrouw niet te kort doen.

N.-Holland 24 October 1867. — De Adv.-Gen. Backer ontwikkelde de wettelijke verpligting van den man om aan zijne vrouw onderhoud te verschaffen. Hij was van oordeel, dat het bij vonnis van scheiding opgelegde onderhoud in de plaats treedt van dat wettelijk onderhoud, en dus den staat van het vermogen van den man moet volgen, zoodat de vrouw wel aanspraak heeft op alimentatie-gelden, indien die uit den boedel kunnen worden verstrekt, doch van den boedel zelven niets kan pretenderen; — dat art. 808 Kh., alleen in dat geval toepasselijk is, waarbij aan de curators de bevoegdheid is verleend om aan den gefailleerde en zijn huisgezin de kleederen, het linnengoed en huisraad tot hun eigen gebruik vereischt af te geven, en uit de gereede penningen in het levensonderhoud te voorzien van het huisgezin des gefailleerden, indien tegen hem geene vervolging wegens bankbreuk bestaat, — alles na bekomen magtiging van den regter-commissaris, die de som daarvoor te besteden, bepaalt; dat dus de vrouw geen

regt heeft om in het faillissement van haren man op te komen voor te verschijnen termijnen levens-onderhoud, welke vordering bij het arrest als niet conform de wet ingesteld, is ontzegd. Voor de verschenen termijnen werd zij, Concl. conf. toegelaten. — Bij voormeld arrest is vern. *a* Amsterdam 9 Mei 1867, waarbij was beslist dat de vrouw, zelfs voor de reeds verschenen termijnen onderhoud en voor de proceskosten niet als schuldeischeres kon worden toegelaten, maar dat haar regt zich bepaalt tot de bevoegdheid om in natura de goederen, die haar persoonlijk toebehooren en niet in de gemeenschap vallen, terug te nemen.

218. De verificatie eener schuldvordering, voor zich in privé geëischt, kan niet door den eischer, subsidiair als deelgenoot eener firma, voor die firma worden geëischt.

Leiden 21 December 1852.

219. De commanditaire vennoot kan nimmer uit kracht van die qualiteit, het onderpand der crediteuren van de gefailleerde firma verminderen, en is derhalve niet-ontvankelijk in zijne vordering om als crediteur dier firma of derzelver individuele leden te worden geadmitteerd.

c Amsterdam 28 November 1855.

220. Een bijzondere schuldeischer van iemand die vennoot is in eene failliet verklaarde firma, is door of ten gevolge van die failliet-verklaring niet geregtigd de verificatie te vragen van zijne schuldvordering, door dien vennoot, niet als zoodanig, maar in deszelfs privé aangegaan. In het algemeen wordt het regt en de bevoegdheid om als schuldeischer in eene failliete massa erkend te worden, bepaald door de qualificatie, welke bij het vonnis aan het faillissement is gegeven.

b Amsterdam 14 December 1843.

221. Een bleeker, die eene overeenkomst heeft aangegaan om voor eene bij het jaar bepaalde som de gebruikte goederen te wasschen en te bleeken, heeft regt, bij faillissement van den mede-contractant, op het loon voor een vol jaar, hoewel hem slechts gedurende het eerste gedeelte van een jaar goederen zijn toegezonden. De curator heeft het regt om in plaats van den failliet de goederen ter bewassching toe te zenden, en is daartoe veeltijds verpligt, ten einde tot eene behoorlijke vereffening des boedels te geraken.

Amsterdam 23 Januarij 1867.

222. In cas van faillissement des debiteurs behoeft de hypotheekhouder met onherroepelijke volmagt tot verkoop van het perceel, zijne vordering niet te doen verifiëren.

Amsterdam 30 October 1857.

223. Hij wien op gemeenschappelijk eigendom van twee gefailleerde firma's waarin twee dezelfde personen de eenige vennooten zijn, hypotheek gegeven is voor hetgeen hij van eene dier firma's te goed heeft, is concurrent schuldeischer voor zijne geheele vordering, niet alleen in den boedel der laatstbedoelde vennootschap, maar ook in de beide boedels der vennooten, en tevens voor de helft zijner vordering hypothecair crediteur in ieder der boedels van de vennootschappen.

Maastricht 15 September 1870, Concl. conf.

224. De crediteur, hoewel het regt hebbende, zoolang hij door den borg van zijn debiteur niet is betaald, in het faillissement van den debiteur op te komen, is daartoe ten aanzien van dien borg niet verpligt.

Amsterdam 12 Maart 1868.

225. Wanneer de beschadigde borgen eens gefailleerden aannemers betalings-termijnen van den aanbesteder ontvangen hebben, derde regthebbenden evenwel de geldigheid dier betalingen betwisten, dan kunnen die borgen niet geverifieerd worden als waren de betalingen niet geschied, behoudens aanbod om in mindering hunner vordering te laten valideren hetgeen *eventueel zal blijken hun geldiglijk betaald te zijn;* maar dan moeten de betalingen als werkelijk gedaan beschouwd en van de schadevergoeding afgetrokken worden, behoudens bevoegdheid van de borgen om, indien later de betalingen ongeldig mogten verklaard worden, zich suppletoir te doen verifiëren.

N.-Holland 22 Januarij 1863, bev. *b* Amsterdam 21 November 1861.

226. Wanneer door een gefailleerde geld ter leen verstrekt is tegen in-pand-geving van effecten, en dit pand niet meer in den boedel wordt gevonden, moet niet de ter leen genomene som worden teruggegeven, zonder het pand of de waarde van dien te ontvangen, en alleen de percenten, die de boedel mogt opleveren, aan den pandgever worden uitgekeerd, maar behoort deze in het faillissement te worden toegelaten als concurrent schuldeischer voor het bedrag van het pand, na aftrek van de daarop ter leen gegeven som, en moet de interest van de in pand gegeven effecten worden verrekend met dien der daarop geleende hoofdsom.

Friesland 7 April 1869.

227. Het doel van de verificatie bij faillissement is om gefixeerde cijfers te erlangen, en dus kan niet als erkend toegelaten worden de vordering van zeker bedrag, doch waaromtrent de eischer zelf erkent eene nadere verrekening te moeten doen.

Amsterdam 18 November 1858.

228. Verificatie in een faillissement strekt om bepaalde cijfers te erlangen; daarmede is niet overeen te brengen de vordering van eene zekere som, zonder korting van de door de curators als ongeldig bestreden betalingen, doch onder aanbod of reserve om te korten wat aan de verzoekers mogt blijken geldig betaald te zijn.

b Amsterdam 21 November 1861.

229. De vordering tot onderhoud moet onder die bedoeld bij art. 786 Kh. worden gerangschikt. De vrouw, aan wie zoodanig onderhoud bij het vonnis, houdende scheiding van tafel en bed is toegekend, moet voor de te vervallen termijnen niet vragen om bij faillissement van haren man als creditrice te worden toegelaten tot zoodanig bedrag, als waarop haar belang bij de vordering wegens toekomstig levensonderhoud zal worden bepaald, volgens art. 779 v. Kh. (begrooting door deskundigen enz.), daar het belang dat zij heeft, zich oplost niet in eene bepaalde geldsom in eens af, maar in eene naar evenredigheid der overige schulden, verminderde uitkeering, met verzekering dier alzoo verminderde uitkeering.

N.-Holland 24 October 1867. — Adv.-Gen.

Mr. Backer was van oordeel, dat de vrouw geen regt heeft om in het faillissement van haren man op te komen als creditrice voor de te verschijnen termijnen levensonderhoud, alleen voor die welke reeds waren vervallen op het oogenblik van het faillissement; — cf. *a* Amsterdam 9 Mei 1867, beslissende dat in casu de vrouw niet in het faillissement van haren man kan opkomen.

230. De admissie op de lijst der erkende schuldeischers in een faillissement behoeft niet noodwendig in gefixeerde cijfers te geschieden. Wanneer de eischer met den gefailleerde in eene handeling voor gemeene rekening is betrokken die nog ongeliquideerd is, kan hij wel niet voor leveringen en betalingen in die onderneming gedaan als erkend schuldeischer aangenomen worden, doch hij behoort ook niet als crediteur te worden afgewezen. In zoodanig geval moet zijne vordering pro memorie op de lijst der erkende schuldeischers geplaatst worden.

Gelderland 21 December 1864, vern. Arnhem 23 Mei 1864, waarbij de vordering was ontzegd wegens gemis aan bewijs der beweerde handeling voor gemeene rekening, en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 16 Junij 1865, Concl. conf.

231. De eisch om voor zekere som op de lijst der erkende schuldeischers gebragt te worden, onder bereidverklaring om nader te korten wat uit eene den crediteur gedane cessie van vorderingen des gefailleerden mogt toekomen, is ontvankelijk, hoewel onbepaald.

a Amsterdam 21 November 1861.

232. Tot plaatsing op de lijst der erkende schuldeischers moet de aard der vordering opgegeven worden; terwijl bij de rangregeling wordt uitgemaakt, of aan den aard der vordering wettelijke preferentie toekomt en of deze effect sorteert.

a Amsterdam 21 November 1861.

233. Bij de verificatie van schuldvorderingen kan wel opgave van beweerde preferentie gedaan worden, doch kan daaromtrent niet worden beslist.

Groningen 11 October 1861.

234. Indien bij de verificatie de vordering is omschreven als «verdiend salaris met sustenu »van preferentie,» moet de curator onderzoeken, waarop die beweerde preferentie gegrond is; de crediteur kan later voor die vordering alsnog batig worden gerangschikt, zonder dat hij, als door zijne gebrekkige opgaven tot het verificatie-proces aanleiding hebbende gegeven, de kosten daarvan te dragen heeft.

Amsterdam 13 Februarij 1867.

235. De vordering om als bevoorregt erkend te worden in eene failliete massa, moet dadelijk bij de verificatie der schuldvorderingen worden bekend gemaakt. Het verzuim hiervan kan, indien het al (met het oog op art. 833, j° art. 867 Kh.) mogt herstelbaar zijn, niet door eene bloote aanwijzing aan de curators, buiten tegenwoordigheid of medeweten der erkende schuldeischers gedaan, worden hersteld.

Utrecht 15 Junij 1842.

236. De requirant van verificatie formuleert zijne actie, zoowel wat betreft de hoegrootheid als wat betreft den aard zijner vordering, op de vergadering der schuldeischers. Verificatie voor een grooter bedrag of toelating uit anderen hoofde, bij conclusie ter rolle, is in strijd met art. 134 Rv.

Dordrecht 28 December 1863.

237. Hij die als crediteur in eene failliete massa wil toegelaten worden, is tegenover de overige crediteuren niet tot eenig ander of meerder bewijs gehouden, dan tegenover den gefailleerde zelven.

Amsterdam 9 Februarij 1844.

238. De vordering om een schuldeischer te doen plaatsen op de lijst der erkende schuldeischers voor een bepaald bedrag, strekt niet tot opname eener rekening-courant in alle hare onderdeelen en bepaling van het saldo. Daartoe betrekkelijke bewerens verworpen.

Leiden 21 December 1852.

239. De curators hebben niet het regt, wanneer de schuldeischer zich daarop niet bepaaldelijk beroept, eene rekening-courant te eischen tot staving van de deugdelijkheid der pretentie.

Groningen 3 Februarij 1865.

240. De vordering van eenen commissionnair om in het faillissement van zijnen committent op de lijst der erkende schuldeischers geplaatst te worden, en zulks voor het bedrag van een door den gefailleerde onderteekend orderbiljet, kan men niet bejegenen met eene reconventionele vordering tot het vooraf doen van rekening en verantwoording door den commissionnair, wanneer deze zijne vordering tot erkenning grondt op een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, waarbij de gefailleerde tot dat bedrag was veroordeeld.

Zeeland 23 Januarij 1844.

241. Art. 780 Kh. heeft, door te bepalen dat in het aldaar uitgedrukt geval de begrooting door deskundigen zal worden gedaan, kennelijk de bedoeling gehad om zoo mogelijk, een regtsgeding te voorkomen, en geenszins om partijen, die reeds werkelijk in lite zijn, nog bloot te stellen aan de mogelijkheid van een tweede proces, ter zake alleen van begrooting eener pretentie, waarvoor reeds werkelijk vonnis wordt gevraagd.

Alkmaar 28 September 1843.

242. Eene schuldvordering bij de verificatie opgegeven, onder eede bevestigd en zonder tegenspraak op de lijst van erkende schulden geplaatst, is niet zoodanig onherroepelijk bepaald, dat hare deugdelijkheid door de liquidateurs niet meer zou kunnen worden betwist.

'sHertogenbosch 30 Junij 1841. — Anders 'sGravenhage 21 Januarij 1848, beslissende dat op de toelating van een schuldeischer, bij gelegenheid der verificatie, bij de rangregeling niet kan worden teruggekomen.

243. De curator blijft bevoegd tegen een geverificeerd crediteur van het faillissement te ageren, al zij deze vordering in strijd met reserves gemaakt of met bewerens gevoerd door den gedaagde ter gelegenheid van gemelde verificatie.

a Amsterdam 6 Junij 1860, bev. bij N.-Holland 25 April 1861.

244. Het opteekenen en overbrengen van eene schuldvordering op de lijst der erkende schuldeischers geeft geen onherroepelijk regt, maar kan worden herroepen, zoo het een gevolg

is geweest van dwaling omtrent daadzaken of door bedrog is verkregen, zoodat de regter-commissaris daaraan bij het opmaken van de rangregeling niet gebonden is.

Amsterdam 30 Januarij 1868, Concl. conf.

245. Het proces-verbaal van verificatie in het faillissement des aannemers levert tegen den aanbesteder op wien de metselaars enz. hunne vordering ingevolge art. 1650 B. W. verhalen, behoudens tegenbewijs voldoende bewijs van hetgeen hun verschuldigd is.

H. R. 9 Maart 1871, Concl. conf. en in rev. bij *a* H. R. 22 December 1871, Concl. conf. — H. R. 16 December 1870, Concl. conf.

246. Hij die bij de verificatie is erkend en toegelaten, doch niet is overgebragt op de lijst der erkende schuldeischers, is niettemin aan te merken als schuldeischer in het faillissement.

b Groningen 17 Januarij 1862.

247. De uitvoering van het bevel tot plaatsing op de lijst der erkende schuldeischers, kan door de Regtbank aan den curator worden opgedragen.

Amsterdam 9 Februarij 1844.

248. Wat er ook zij van de vraag of men op grond van regtsdwaling kan terugkomen op zijne geverifiëerde vordering, zeker kan dit niet plaats vinden zonder dat de overige crediteuren in de gelegenheid zijn gesteld deswege te debatteren, althans wanneer niet slechts van eene *zuivere vermindering* sprake is.

N.-Holland 24 Mei 1860.

§ 2.

249. Het zijn uitsluitend de curators in eene failliete massa, aan wie het regt is toegekend, om de belangen van de massa, dat is de belangen van de schuldeischers, gezamenlijk met die van den gefailleerde in regten te doen gelden; het staat mitsdien aan den gefailleerde niet vrij, om zich te voegen in, of in het algemeen, om zich in te laten met een geschil over de toelating van schuldeischers in de massa.

a Amsterdam 9 December 1840.

250. Curatoren in een faillissement zijn, ook met het oog op de art. 822 en 838, al. 2 Kh. (ook op grond dat zoodanig geschil vóór het aanbieden van het accoord moet zijn beslist, om het 2de lid van art. 838 te kunnen opvolgen), bevoegd om, wanneer eene schuldvordering wordt ingediend, die beweerd wordt bevoorregt te zijn, de deugdelijkheid van dat privilegie te betwisten en is de regter-commissaris in het faillissement in zoodanig geval verpligt om partijen, wanneer zij zich ten deze niet kunnen vereenigen, ter beslissing van dit punt naar de Regtbank te verwijzen.

Arnhem 19 April 1839. — *b* Maastricht 18 November 1847, met een beroep tevens op art. 834, 835 v. en 862 Kh.

251. Het geschil, dat bij gelegenheid der verificatie van schuldvorderingen in een faillissement is ontstaan, door het beweren des curators, dat een door een schuldeischer beweerd regt van hypotheek niet bestaat, uit hoofde de ingeschrevene hypotheek nietig is, behoort niet tot de geschillen, die ingevolge art. 825 Kh. bij enkel renvooi van den regter-commissaris kunnen worden aanhangig gemaakt; zulks behoort bij gewone dagvaarding te geschieden.

b Amsterdam 21 November 1839. — Amsterdam 23 Maart 1840.

252. Bij verificatie van schuldvorderingen in een faillissement heeft een ieder regt van betwisting, die op de lijst der bekende schuldeischers voorkomt, zonder dat het noodig zij dat hij reeds op de lijst der erkende schuldeischers geplaatst zij.

a Amsterdam 11 Mei 1859.

253. De curators in een faillissement kunnen bij de verificatie volstaan met de bestrijding der vordering, op grond dat daarvoor geen deugdelijk bewijs is geleverd.

Groningen 3 Februarij 1865.

254. De bepaling dat de regter-comm. partijen naar eene door hem aan te wijzen teregtzitting verwijst «voor zooverre het geschil niet reeds aanhangig is» (art. 825 Kh.), bedoelt in deze beperking niet alle tegen den gefailleerde vóór het faillissement begonnen regtsgedingen, maar alleen zoodanige vóór de failliet-verklaring ingestelde personele regtsvorderingen, waarvan de curators de voortzetting hebben noodig geoordeeld en waartoe zij de magtiging van den R.-C. of van de Regtbank hebben verkregen; teregt is daarom beslist dat een crediteur het bij den aanvang van het faillissement aanhangige rekeningsproces niet behoefde voort te zetten, maar ontvankelijk was in zijn verzoek om geverifieerd te worden voor de som die hij beweerde te vorderen te hebben.

H. R. 7 November 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 15 April 1867, Concl. conf. vern. het in tegenovergestelden zin gewezen Rotterdam 13 Junij 1866, Concl. conf.

255. De regter-comm. is ingeval van art. 825 Kh., doch wanneer er geen bepaalde grond van geschil of betwisting is, bevoegd de verificatie der schuldvordering tot eene volgende vergadering uit te stellen, en niet verpligt partijen onmiddellijk naar de zitting der Regtbank te verwijzen.

Z.-Holland 7 November 1870.

256. De wet legt aan de curators in de faillissementen de verpligting op, om in alle gedingen betrekkelijk de verificatie van schuldvorderingen op te treden. Zij doen dit, niet door interventie, maar door prokureurstelling ten dage dienende. Zij behoeven voor dergelijke gedingen geene magtiging van den regter-commissaris.

a Amsterdam 4 October 1848.

257. Wanneer een schuldeischer bij de verificatie der schuldvorderingen in cas van faillissement des schuldenaars, vordert als zoodanig te worden toegelaten, de curator echter die toelating weigerende, beweert, dat zekere aan den gefailleerde toebehoord hebbende en onder den schuldeischer berustende fondsen, in de massa moeten worden teruggebragt, dan is, bij verwijzing van het geschil naar de Regtbank de crediteur eischer, wat zijne schuldvordering betreft, en de curator eischer bij reconventie ten opzigte der door hem te berde gebragte reclame.

c 's Hertogenbosch 16 Maart 1842.

258. Hij die als crediteur in een faillissement wil toegelaten worden, is in de procedure

ten gevolge van het verzet door een ander crediteur, niet aan dezelfde algemeene regelen omtrent het bewijs gebonden, welke in eene gewone procedure gelden.
Arnhem 23 Mei 1864.

259. De curator in een faillissement kan tegen den eisch van het saldo eener rekening-courant door den kassier en bankier van den nu gefailleerde (na renvooi ter teregtzitting), zonder eenig vroeger saldo of eenig cijfer te erkennen, zelfs zonder zich, met het oog op de boeken van den gefailleerde, uit te laten over de posten die zijne aanmerkingen opwekken, niet vorderen, dat elke post op die rekening-courant worde gestaafd.
Deventer 10 Mei 1871.

260. Ofschoon de curators in een faillissement elke vordering van schuldeischers, bijaldien zij overtuigd zijn van het goed regt, naar een begrip van billijkheid kunnen aannemen, staat de beoordeeling dier billijkheid den regter niet vrij, wanneer zoodanige vordering wordt tegengesproken, en moeten in plaats daarvan de bij de wet erkende en toegelaten bewijsmiddelen worden toegepast.
Leiden 21 December 1852.

261. De actie, naar aanleiding van art. 825 Kh. voor de Arr.-Rb. ingesteld, wegens niet-admissie op de lijst der erkende crediteuren in een faillissement, kan, als zijnde eene voortzetting van de vordering ter verificatie, alleen strekken tot vaststelling der som, volgens welke de dividenden casu quo zouden worden uitbetaald, en strekt zich alzoo niet uit tot eene actie van reëlen aard, bv. de reclame van in commissie gezonden goederen. Indien deze vordering alzoo te gelijk met die, welke strekte om als crediteur voor eene bepaalde som gebragt te worden op de lijst der erkende schuldeischers, op één en hetzelfde borderel is gesteld, en aan het proces-verbaal der vergadering geannexeerd, met verwijzing, zonder tegenspraak van den curator, naar de Arr.-Rb., ter zake van het daarin vervatte, is de eischer ten deze niet-ontvankelijk en moet hij zijne vordering bij rau-actie instellen.
Amsterdam 29 December 1848.

262. In het exceptionele renvooiproces na eisch tot verificatie, mag niets gebragt worden, dat daarbij niet behoort en bij de wet niet met name is aangeduid. De curator is dus niet geregtigd tegen den schuldeischer de actio Pauliana of eenige andere, strekkende tot vernietiging van eene handeling des gefailleerden, incidenteel of bij reconventie in te stellen.
Deventer 10 Mei 1871.

263. De verschijning ter aangewezene teregtzitting, ten gevolge van de verwijzing in art. 825 Kh. vermeld, ontneemt geene weren of defensiën hoegenaamd en dekt niet het gebrek van dagvaarding, in de gevallen, waarin die wordt gevorderd.
b Amsterdam 21 November 1839.

264. Het geding dat op eene verwijzing na eisch tot verificatie gevoerd wordt, is als eene voortzetting der vergadering van schuldeischers te beschouwen; de schuldeischer wiens toelating wordt betwist, moet aan de Regtbank van de deugdelijkheid zijner vordering doen blijken, maar is niet gehouden aan de regelen van bewijs van het gewone procesregt.
Deventer 10 Mei 1871.

265. Een crediteur in een faillissement de vordering van zijn mede-schuldeischer betwistende, kan de gronden in zijn oorspronkelijk verzet tegen de toelating daarvan aangevoerd, later wijzigen en aanvullen. Hij is ook bevoegd, wanneer de mede-schuldeischer zich later tot staving dier vordering beroept op eene onderhandsche akte, geregistreerd na het tijdstip waarop hij zich als crediteur in het faillissement aanmeldde, de bewijskracht dier akte ingevolge art. 1917 B. W. te ontkennen, zonder zich over de echtheid der daarop voorkomende handteekeningen uit te laten. Zoodanige akte kan tegen derden ook niet als begin van bewijs gelden.
a N.-Holland 12 Mei 1859.

266. Wanneer ter verificatie in een faillissement de verlangde admissie eener vordering door een der crediteuren wordt betwist, en de crediteur die admissie verlangt, dezen opposant door kwijting van diens schuldvordering wil doen ophouden belanghebbende te zijn, en zulks door aanbod gevolgd door consignatie tracht te verkrijgen, dan moet hij aanbieden niet slechts de hoofdsom met eene som voor kosten ter zake van verificatie, maar ook eene som wegens proceskosten ten gevolge van het renvooi.
Arnhem 23 Mei 1864.

267. Een curator tegen wien verificatie eener vordering met sustenu van preferentie wordt geëischt, kan in reconventie niet ageren tot royement van de hypotheek. De curator moet in deze vordering niet-ontvankelijk worden verklaard, vermits hiervoor eene bijzondere procesorde (bij gelegenheid der rangregeling) is voorgeschreven.
b N.-Holland 2 Maart 1854.

268. De curator in een faillissement die niet bij reconventie wegens gepleegd bedrog de nietig-verklaring heeft gevorderd van acceptatiën waarvoor de eischer op de lijst der erkende schuldeischers verlangt gebragt te worden, is niettemin altoos bevoegd te zijner verwering tegen die vordering gebruik te maken van dezelfde gronden die, ware zij gevorderd, tot eene nietig-verklaring der acceptatiën konden leiden.
Maastricht 18 November 1869.

269. Bij eene procedure ten fine van verificatie in een faillieten boedel, heeft de regter de bevoegdheid om, krachtens art. 823 Kh., den aldaar bedoelden eed toe te passen als een suppletoiren eed volgens de art. 1977 en 1978 B.W. De regter kan in dat geval het onderzoek omtrent de admissibiliteit van een opgedragen eed ter zijde laten.
Arnhem 23 Mei 1864.

270. Indien op eene verificatie in een faillissement de regter-commissaris partijen bij eene betwiste admissie naar de Regtbank heeft verwezen, is deze bevoegd over al de op de verificatie aangevoerde gronden van tegenspraak te vonnissen, ook indien de eischer eenige dier gronden niet bij conclusie heeft aangebragt, doch zich die voor later reserveert.
Amsterdam 3 October 1843.

271. De schuldeischer in een faillissement, wiens toelating op eene verificatie-vergadering

door zijne mede-schuldeischers is betwist, kan (nadat ten dage bij het proces-verbaal van verwijzing door den regter-commissaris bepaald) tegen hem verstek is verleend, dat geschil niet (naderhand) bij de Regtbank door eene dagvaarding aanhangig maken, zelfs niet wanneer de opposanten daarin toestemmen; de voorschriften omtrent de wijze van regtsvordering zijn van openbare orde, en dit geldt te meer, waar de wet eene uitgezonderde wijze van procederen (zoo als bij het faillietregt) heeft voorgeschreven.

Heerenveen 24 Julij 1871.

§ 3.

272. De wet heeft aan elken schuldeischer de bevoegdheid gegeven, nog na het opmaken der rangregeling, ja zelfs zoolang niet eene laatste uitdeeling heeft plaats gehad, zich als schuldeischer te doen erkennen, zoodat, vóór en aleer de rekening en verantwoording van den curator is gedaan, er geene sprake kan zijn van een overblijvend batig slot ten behoeve van den failliet.

Leiden 9 Augustus 1853.

273. De bevoegdheid bij art. 873 Kh. aan niet geverifieerde schuldeischers verleend om hunne vorderingen alsnog te doen verifiëren, bestaat slechts zoolang de rekening en verantwoording niet gedaan is.

b Amsterdam 17 Mei 1865.

VIII. § 1.

274. De bepalingen der wet volgens welke de gefailleerde schuldenaar van regtswege de beschikking en het beheer zijner goederen verliest, heeft niet tot gevolg, dat hij daardoor de bevoegdheid tot uitoefening van al zijne regten zou verloren hebben. Het aanbieden van een accoord is eene vrije en van den boedel geheel onafhankelijke handeling, die uitsluitend aan den gefailleerde, zonder medewerking van curatoren, toekomt; daarvan is ook het natuurlijk gevolg dat de kosten van hetzelve door hem en niet door den boedel moeten gedragen worden, en dat hetgeen daarvoor door hem ten onregte (aan registratie-regten) mogt betaald zijn, ook door hem kan teruggevorderd worden.

Groningen 17 Februarij 1843.

275. De gefailleerde die verzet heeft gedaan tegen het vonnis van failliet-verklaring, kan zoo lang dit verzet nog litispendent is, altoos worden toegelaten tot een accoord.

Amsterdam 29 April 1846.

276. Een geregtelijk accoord, waarbij de gefailleerde slechts zijne goederen afstaat en daartegen kwijting voor zijne schulden bekomt, is niet eene gedissimuleerde insolventie, noch als zoodanig ongeoorloofd.

N.-Holland 19 April 1869, vern. Hoorn 30 December 1868.

277. Het is bij de wet nergens verboden zich vóór de bijeenkomst, in art. 837 Kh. bedoeld, met zijne crediteuren over de regeling der voorwaarden van het accoord te verstaan, mits daardoor aan de overige crediteuren geen nadeel worde toegebragt.

N.-Holland 3 Junij 1847.

278. Vermits de preferente crediteuren hunne vorderingen zelfstandig en afgescheiden van het accoord kunnen doen gelden, is niet voor strijdig met de wet te houden de bij een accoord gemaakte bepaling dat de opbrengst der goederen «na voldoening der kosten en preferente »schulden, deze laatste ter beoordeeling van »den liquidateur,» onder de schuldeischers zal verdeeld worden.

N.-Holland 19 April 1869, vern. Hoorn 30 December 1868.

279. Het bestuur eener failliet-verklaarde naamlooze vennootschap kan voor en namens die gefailleerde een geregtelijk accoord aanbieden. De directeur wien dat bestuur in zijn geheelen omvang is opgedragen, moet daartoe dus ook bevoegd geacht worden.

N.-Holland 9 Augustus 1870.

280. Na het vonnis van insolvent-verklaring kan geen accoord meer worden aangeboden.

Brielle .... Mei 1855 (4).

281. Indien door den regter-commissaris geweigerd is een accoord op de verificatie-vergadering in behandeling te doen brengen, kan de Regtbank daarop niet terugkomen, maar moet de insolvent-verklaring des boedels uitgesproken worden.

Amsterdam 31 Maart 1870, vern. bij N.-Holland 9 Augustus 1870, Concl. conf., op grond dat de beslissing of een wettig aanbod van accoord heeft plaats gevonden, onmiskenbaar bij de Regtbank behoort.

282. Over een accoord kan worden beraadslaagd, wanneer de failliet op de tweede verificatie der schuldeischers kenbaar maakt dat hij een ontwerp-accoord wenscht aan te bieden, voorts op zijn verzoek door den regter-commissaris een nadere dag om daarover te beraadslagen is bepaald, vermits toch bij geene wetsbepaling op straffe van nietigheid is voorgeschreven, dat het accoord op de tweede verificatie moet worden aangeboden, en het in casu er voor moet worden gehouden, dat het accoord op die vergadering aangeboden is.

Drenthe 4 Februarij 1860.

283. Wanneer de gefailleerde ter tweede vergadering tot verificatie enkel te kennen geeft, dat en welk accoord hij voornemens is aan te bieden, en op de verder bepaalde vergadering, na aanneming van nadere crediteuren, over het alstoen gedeponeerd schriftelijk accoord niet wordt beraadslaagd, zonder bepaling van den dag waarop dit verder zal plaats hebben, kan dat accoord niet aangenomen worden op eene vervolgens bepaalde vergadering van crediteuren.

Rotterdam 11 November 1867.

284. De regter-commissaris in een faillissement kan op de tweede vergadering tot verificatie de bepaling van den dag der nadere bijeenkomst om te raadplegen en te beslissen over een in die vergadering aangeboden accoord, uitstellen tot dat in kracht van gewijsde zal zijn gegaan het vonnis betrekkelijk de naar de Regtbank verwezen geschillen, mede op die vergadering gerezen, over vorderingen van ter eerste verificatie wèl verschenen en dus volkomen diligente schuldeischers.

N.-Holland 11 April 1868.

285. Uit art. 842 Kh. moet worden opge-

maakt, dat de tijd en gelegenheid tot het aanbieden van een accoord gegeven bij art. 836 v. Kh. van stricte toepassing is, zoodat geene nieuwe voorstellen van accoord meer in aanmerking kunnen komen, wanneer de aanbieding daarvan niet geschied is óf door nederlegging van het ontwerp ter griffie vóór de eerste vergadering ter verificatie, óf door de inlevering op die eerste of wel de volgende vergadering. Het maakt geen verschil of het aangebodene een ander dan wel hetzelfde accoord is. Derhalve kan een accoord dat tempore utili aangeboden, verworpen is, niet nogmaals worden aangeboden, wanneer de tweede vergadering ter verificatie gesloten is.

b H. R. 16 October 1868, — Concl. conf. van Mr Karseboom, die tevens (in strijd met de jurisprudentie van den H. R.) van oordeel was, dat na verwerping van een eerste accoord, een tweede niet wettig kan worden aangeboden.

286. Een gefailleerde wiens accoord op eene derde vergadering van schuldeischers is verworpen, is niet geregtigd te vorderen dat dit accoord op eene volgende vergadering nogmaals aan beraadslaging en beslissing onderworpen worde. Is dat niettemin geschied, dan behoort de Regtbank de homologatie te weigeren.

Rotterdam 14 Januarij 1867, bev. bij Z.-Holland 29 December 1867.

287. Noch de letter noch de geest der wet verbieden, dat na de verwerping van een eerste voorstel des failliets tot accoord met zijne schuldeischers, nog een nader voorstel door hem worde gedaan en daarover worde beraadslaagd en beslist. Het tegenovergesteld beginsel, wel verre van de schuldeischers in hunne regten te handhaven, zou integendeel hun wettig regt tot aanneming van een accoord verkorten.

c H. R. 1 Augustus 1862, Concl. contr. in strijd met *a* Groningen Hof 10 Junij 1862. — H. R. 21 September 1860, Concl. contr. vern. Groningen Hof en de daarbij bevestigde beschikk. Winschoten 16 Mei 1860. — Anders ook Alkmaar 12 September 1861. — Amsterdam 10 Februarij 1865.

288. De aanbieding van een tweede accoord kan even als die van een eerste, slechts uiterlijk geschieden op de tweede vergadering tot verificatie van schuldvorderingen.

c H. R. 1 Augustus 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Groningen Hof 10 Junij 1862, waarbij was bev. Groningen ... (14); — Beschikking van den regter-comm. 25 Mei 1862 in gelijken zin.

289. De failliet die op eene tweede vergadering ter verificatie van de schuldvorderingen een accoord van 40 percent aanbiedt, mag wanneer over dat accoord wordt beraadslaagd op eene derde vergadering, waarbij de schuldeischers 50 percent verlangen, die 50 percent op de derde vergadering niet meer aanbieden.

N.-Holland 1 Junij 1865, Concl. conf. bev. Amsterdam 10 Februarij 1865.

§ 2.

290. De woorden: « voor zooveel, » voorkomende in art. 838, al. 2 Kh., hebben èn uit den aard der zaak, èn blijkens het licht dat de geschiedenis der wet daaromtrent geeft, opzettelijk ten doel aan te duiden, dat de schuldeischer die zich als concurrent opdoet, maar te gelijk voor een gedeelte zijner vordering preferentie sustineert, tot zooverre onder de concurrente crediteuren moet worden gerangschikt en als zoodanig aan de deliberatiën over het accoord kan deelnemen; terwijl het geen betoog behoeft, dat naar die leer, ook de schuldeischer, die van den beginne af slechts voor een deel zijner pretentie op voorrang aanspraak maakt, almede voor het overige niet van gezegde deliberatie moet worden uitgesloten.

Breda 1 Februarij 1848, Concl. conf.

291. Naaste bloedverwanten van den gefailleerde, eenmaal als concurrente schuldeischers erkend, hebben regt van beraadslaging en stemming over het accoord, niettegenstaande zij voorwaardelijk afstand hebben gedaan van hunne vorderingen, ten einde aan de overige crediteuren een beter accoord door den gefailleerde te doen aanbieden en de aanneming te bevorderen.

Groningen 3 Augustus 1849.

292. De bepaling, dat preferente crediteuren niet mogen concurreren tot het accoord met een failliet, is niet van toepassing op de overeenkomst tusschen een koopman, aan wien surseance van betaling is verleend, en zijne crediteuren aangegaan, indien daarbij eene volkomen schadeloosstelling en derhalve eene integrale afbetaling beoogd wordt en bij gevolg het belang van preferente en concurrente crediteuren hetzelfde is.

Amsterdam 9 Januarij 1850.

293. Met de concurrente schuldeischers waarvan zeker aantal, vertegenwoordigende zeker gedeelte der vorderingen, voor de aanneming van een accoord vereischt is, worden bedoeld alle toegelaten concurrente schuldeischers en alzoo niet alleen de ter vergadering tegenwoordige.

H. R. 29 April 1870, Concl. conf.

294. Wanneer een crediteur in een faillissement afstand gedaan heeft van de preferentie, maar die preferentie feitelijk in het accoord is opgenomen, moet die crediteur geacht worden geen afstand gedaan te hebben, en kan mitsdien zijne stem, bij de tot het accoord vereischte meerderheid, niet medegerekend worden.

b N.-Holland 31 Mei 1860, bev. Amsterdam 15 Maart 1860, dat echter op andere gronden gewezen is.

295. Bij de stemming over een accoord kan niet in aanmerking komen de stem van een voogd, die niet blijkt geautoriseerd te zijn tot afstand van preferentie of tot het aangaan van het accoord.

Amsterdam 15 Maart 1860, op andere gronden bevest. bij *b* N.-Holland 31 Mei 1860.

296. De schuldeischer in een faillissement, die in de vergadering, waarin over de aanneming van een accoord wordt gedelibereerd, binnen komt, nadat de stemming daarover is afgeloopen, terwijl het resultaat daarvan wordt opgemaakt, en verklaart met het aangeboden accoord genoegen te nemen, moet geacht worden te zijn toegetreden. Het is voldoende, dat uit het proces-verbaal blijkt van de toestemming van den schuldeischer in het accoord, en geenszins noodzakelijk, dat hij dit door zijne onderteekening bekrachtige.

b N.-Holland 3 April 1856.

297. De schuldeischers, die niet tegenwoordig zijn geweest bij de raadpleging over een accoord in een faillissement aangeboden, kunnen niet worden geacht daarin te hebben toegestemd.

c Utrecht 2 Junij 1869.

298. De gefailleerde, ofschoon onbevoegd zich bij de verificatie tegen de toelating van een crediteur te verzetten, is toch bevoegd het regt van een geverifieerd crediteur om zijne stem over het aangeboden accoord uit te brengen, te onderzoeken en te betwisten op grond dat diens vordering sedert de verificatie is te niet gegaan.

b N.-Holland 20 December 1866.

299. Wanneer de gefailleerde zich tegen de toelating tot het medestemmen door een of meer geverifieerde schuldeischers over een aangeboden accoord verzet, behoort de regter-commissaris het geschilpunt niet naar de Regtbank te verwijzen, maar zelf daarvan kennis te nemen, terwijl de Regtbank nader heeft te onderzoeken, of de meening van den regter-commissaris omtrent de aanneming of verwerping van het accoord juist is, en in het laatste geval niet enkel of onder de tegenstemmende crediteuren ook onbevoegden zijn gerangschikt, maar (gelijk in casu) of, zoo dezen waren ter zijde gesteld, dientengevolge het accoord de vereischte meerderheid zoude hebben verkregen.

b N.-Holland 20 December 1866.

300. Het medestemmen van een daartoe onbevoegden crediteur vitieert slechts dàn de stemming, wanneer dit medestemmen een beslissenden invloed op het al dan niet aannemen van het accoord gehad heeft.

b N.-Holland 20 December 1866.

§ 3. A.

301. Het actief des boedels moet bij de beslissing over de homologatie van een accoord, berekend worden volgens den ten processe overgelegden inventaris en de door den failliet ingeleverde balans, tenzij eenige grond of politiek evenement is opgegeven, waardoor eene plotselinge daling der activa heeft kunnen te weeg gebragt worden. Daarbij mag niet in aanmerking worden genomen eene taxatie van twee makelaars, welke alleen is afgegeven op het verzoek van den failliet, op eene onregelmatige wijze is in het proces gekomen, en niet blijkt ter kennisse van partijen te zijn gebragt.

N.-Holland 25 Februarij 1849; — te dezen aanzien in anderen zin *b* Amsterdam 8 November 1848, Concl. conf. Mr Karseboom.

302. De regter heeft, zelfs indien er geen verzet gedaan is, het regt de homologatie te weigeren, mits daartoe goede gronden bestaan.

N.-Holland 19 April 1869.

303. De Regtbank mag de homologatie van een accoord, waartegen door geen der crediteuren verzet werd gedaan, toch weigeren, op grond dat de baten des boedels de bij dat accoord bedongen som te boven gaan.

N.-Holland 8 October 1863, zich vereenigende met bovenstaand algemeen beginsel, doch overigens vern. Haarlem 25 Augustus 1863, waarbij de slotsom dat de baten des boedels de bedongen som te boven gingen, gegrond was op schattingen der activa van den gefailleerde op 100 percent, waarmede het Hof zich niet vereenigde.

304. De homologatie van een aangenomen accoord mag niet geweigerd worden op grond dat de daarbij gedane vrijwillige boedelafstand eene gedissimuleerde insolventie zou daarstellen, en dat de uit te keeren procenten niet bepaald zijn, maar van de opbrengst van den afgestanen boedel afhangen.

N.-Holland 26 September 1870.

305. Bij homologatie van een accoord heeft de Regtbank niet te onderzoeken, of zij, die als gemagtigden van crediteuren medestemden, werkelijk gemagtigden waren, wanneer tot dat onderzoek door andere crediteuren eerst verzoek is gedaan, nadat de stemming had plaats gehad.

Arnhem 23 November 1863.

306. Indien het accoord zelf wel niet door het vereischte getal voorstemmende crediteuren onderteekend is, maar toch uit het proces-verbaal blijkt dat het vereischte aantal crediteuren daarvoor gestemd heeft, kan het accoord gehomologeerd worden.

Amsterdam 27 Januarij 1865.

307. De beoordeeling van de grondslagen van het aangeboden accoord en de waardering der daarin vervatte bedingen, zoo deze voldoen aan de vereischten in het algemeen voor de bestaanbaarheid van overeenkomsten gevorderd, worden aan de schuldeischers overgelaten en zijn niet aan den regter opgedragen.

N.-Holland 26 September 1870.

308. Bij de homologatie van een accoord mag de toetreding eener overgroote meerderheid van crediteuren als eene vertrouwbare getuigenis aangenomen worden voor de goede trouw van den gefailleerde.

Tiel 26 Maart 1869.

309. Ten bewijze dat hetgeen bij insolventverklaring door eene vereffening des boedels aan de schuldeischers zou kunnen ten goede komen, niet aanmerkelijk overtreft het bedrag bij accoord bedongen, is het voldoende dat de gefailleerde eene met becijferingen gestaafde verklaring van den curator overlegge.

N.-Holland 11 December 1862.

310. Indien de baten des boedels aanmerkelijk te boven gaan de som bij het accoord bedongen, kan, ja moet de homologatie geweigerd worden; hoewel art. 847 Kh. veel aan het oordeel en de moderatie des regters overlaat, ziet dit eigenlijk alleen op die gevallen, in welke geene gronden van verzet bij de wet zijn omschreven, en welke bij art. 845 in fine door de woorden «onder anderen» zijn aangewezen.

b Amsterdam 8 November 1848.

311. De vraag of de baten des boedels aanmerkelijk te boven gaan de som bij het accoord bedongen, moet niet op zich zelve en arithmetisch, maar in verband met de omstandigheden worden beoordeeld. Men moet aan de eene zijde niet uit het oog verliezen, dat de crediteuren bij de homologatie van het accoord alle verdere regten op den failliet opgeven, en aan de andere zijde, casu quo, dat de vorderingen van den vader en van de behuwd-moeder van den failliet meer dan twee derden der vorderingen uitmaken, waarvoor tot aanneming van het ac-

coord is gestemd, terwijl de betrekking, waarin de failliet tot die personen staat, doet verwachten, dat hij zich van de voldoening van die schulden, door schuldvermenging, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte, zal zien ontslagen.

N.-Holland 25 Februarij 1849.

312. Het beweren van den opposant tegen de homologatie van een accoord, dat in den gefailleerden boedel meer moet aanwezig zijn dan bij de beschrijving gevonden en opgegeven is, heeft geene waarde, wanneer de gefailleerde moet ondersteld worden alles tijdens de beschrijving te goeder trouw te hebben opgeleverd, al zijn die opgaven niet overeenkomstig de gevonden aanteekeningen, indien de juistheid en volledigheid van deze laatste niet aannemelijk voorkomt.

Tiel 26 Maart 1869.

313. Indien in facto is aangenomen, dat de baten des boedels de bij het accoord aangeboden som aanmerkelijk te boven gaan, dan is, door de weigering der homologatie van dit accoord, wel verre van het voormeld art. 845 Kh. te schenden, de 2de alinea zelfs woordelijk toegepast, en door die weigering ook op andere aangenomen daden van kwade trouw te gronden, in den geest van art. 845, j° art. 847 Kh. gehandeld.

a H. R. 3 December 1840, Concl. conf.

314. Bij het onderzoek of de baten des boedels de bij het accoord bedongen som te boven gaan, behoort niet in aanmerking te komen de afstand van hypotheek en privilegie door crediteuren gedaan, ten einde stem over het accoord te erlangen.

Haarlem 12 Mei 1863.

315. Indien een accoord door de wettelijke meerderheid van schuldeischers en schuldvorderingen aangenomen en met het belang der crediteuren niet in strijd is, behoort de homologatie te worden toegestaan. Hiertegen doen niets af de overwegingen, dat het geldt een tweede faillissement, voortgesproten uit de niet-nakoming van een vroeger aangegaan accoord, dat het wettelijk minimum van het bedrag der schuldvorderingen, bij art. 841 Kh. voor het accoord gevorderd, slechts met *f* 30.» is overschreden, en dat die meerderheid is verkregen door de veranderde stem van een crediteur, die, na tegen het accoord te hebben gestemd, op eene nadere vergadering ingevolge art. 842 Kh. belegd, zich er voor heeft verklaard.

b N.-Holland 25 April 1867, vern. Amsterdam 8 Maart 1867.

316. Homologatie van een accoord, hoewel de toegetreden meerderheid het bij de wet bepaalde minimum slechts in geringe mate overtrof en hoewel uit den boedel ad *f* 3840.», kleedingstukken, beddengoed en huismeubelen, ter waarde van *f* 275.» aan den gefailleerde waren toegekend.

N.-Holland 19 April 1869.

317. Een accoord behoort niet te worden gehomologeerd, wanneer voor de daarbij aangegane verbindtenissen geen waarborg, hetzij bij den gefailleerde, hetzij in den boedel bestaat, en meer bepaald geene zekerheid aanwezig is, dat de volmagt om voort te gaan met de vereffening der boedels, die door den gefailleerde als onherroepelijk aan de curators gegeven is, werkelijk niet zal herroepen worden.

Maastricht 15 September 1870.

318. Van de homologatie is eene openbare behandeling de regel; daarvan kan alleen, ter besparing van kosten, worden afgeweken, wanneer er geen verzet is gedaan.

Groningen 12 Mei 1870, in dit opzigt bevest. bij *b* Groningen Hof 5 September 1871.

319. Voor strijdig met de wet is te houden de conclusie van een gefailleerde, dat bij weigering der homologatie van een accoord, eene nieuwe oproeping van schuldeischers zal bevolen worden, die echter niet tot stemming over een accoord zullen overgaan, voor dat over de verificatie der nog betwiste vorderingen zal beslist zijn.

Maastricht 15 September 1870.

320. De kwade trouw van den gefailleerde levert op zich zelve geen grond op tot weigering der homologatie van het accoord, indien zoodanig accoord overigens in het belang der schuldeischers is.

a H. R. 1 Maart 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 4 Januarij 1849, waarbij was bevest. Amsterdam 19 Januarij 1848. — Amsterdam 26 Junij 1840.

321. De kwade trouw van eenen gefailleerde, afgescheiden van den invloed daarvan op den stand des boedels, behoort de homologatie van het door hem getroffen accoord niet te verhinderen.

a N.-Holland 16 October 1862, in verband met het eindarr. N.-Holland 11 December 1862, vern. Amsterdam 26 Augustus 1862.

322. Volgens art. 845, al. 2 Kh. kan de homologatie worden geweigerd, indien de baten des boedels de som bij accoord aangeboden overtreffen; de overige redenen van weigering zijn aan 's regters oordeel overgelaten; wanneer kwade trouw iets mogt hebben bijgedragen om de massa te verkleinen, levert dit grond op om een accoord niet te homologeren.

N.-Holland 3 Junij 1847, bev. Amsterdam 29 April 1846.

323. Bij het niet bestaan van kwade trouw kan het niet houden van koopmansboeken niet leiden tot de niet-homologatie van het accoord.

Tiel 26 Maart 1869.

324. Bij de beoordeeling van een accoord moet de vraag op den voorgrond worden gesteld, of de belangen van de gezamenlijke schuldeischers daardoor meer worden gebaat dan door eene insolvent-verklaring; het laakbare gedrag van den gefailleerde kan daarop geen invloed uitoefenen.

Tiel 26 Maart 1869.

325. De mogelijkheid van toekomstigen bloei van de zaken des gefailleerden, vooral met het oog op het vermogen zijner ouders en de verwachting van erfenissen welke hem ten deel kunnen vallen, leveren geene voldoende gronden op om de homologatie van een door de concurrente schuldeischers aangenomen accoord te weigeren.

b Groningen Hof 5 September 1871, verniet. Groningen 12 Mei 1870.

326. Onze wetgeving bevat geene gebiedende

voorschriften dat bij het accoord voor de belangen der preferente schuldeischers moet worden gewaakt; evenmin dat voor de nakoming van het accoord een borg moet gesteld zijn. Het gemis van een en ander of de betwisting van de soliditeit van den borg kan dus niet leiden tot weigering der homologatie.

b Groningen Hof 5 September 1871, verniet. Groningen 12 Mei 1870.

327. Er bestaan termen om de homologatie te weigeren, indien de schuldenaar vóór zijne failliet-verklaring bij het vragen van eene surseance van betaling eene balans zijns boedels heeft overgelegd, die in hooge mate vitieus was, als gevende *f* 70,000.» batig, in stede van *f* 45,000.» nadeelig slot op, — het genoegzaam regtens is gebleken dat de failliet, tijdens en na het vragen der surseance, en zich alzoo reeds in staat van insolventie bevindende, onderscheidene zijner crediteuren door gedeeltelijke betalingen heeft bevoordeeld, en dus ten nadeele der overige, — zonder dat eene veronderstelde toetreding der bewindvoerders hieraan iets kan veranderen, noch deze op zich zelve onwettige handeling wettigen, — en eindelijk indien volgens het rapport der curatoren in het faillissement, de baten des boedels de bij het accoord aangeboden som aanmerkelijk te boven gaan.

Groningen Hof 26 November 1839, bev. Groningen 14 Junij 1839.

328. Wanneer het Hof oordeelt dat de grond, waarop de Regtbank de homologatie heeft geweigerd, niet afdoende is, kan bevolen worden dat door dépôt van stukken worde aangetoond dat het accoord de vereischte meerderheid heeft verkregen, en dat hetgeen bij insolvent-verklaring ten bate der crediteuren zoude komen, niet aanmerkelijk overtreft het bij accoord bedongen bedrag.

a N.-Holland 16 October 1862, vern. Amsterdam 26 Augustus 1862.

B.

329. De zamenvoeging van twee of meerdere personen, een gelijk regt tegen een derde hebbende, wordt niet alleen bij de wet niet verboden, maar de wetgever heeft zelfs gewild, zoo als uit art. 845, j° art. 846, laatste al. Kh. duidelijk blijkt, dat in een faillissement geschillen over accoorden en dergelijke, hoezeer door meerdere schuldeischers aangebragt, echter als ééne zaak zouden worden behandeld. Hieruit volgt, dat één en hetzelfde exploit van verzet kan geschieden ten verzoeke van twee of meer verschillende en tot elkander in geene betrekking staande schuldeischers.

N.-Holland 25 Februarij 1849, bev. *b* Amsterdam 8 November 1848, Concl. conf.

330. Ten onregte wordt beweerd dat een verzet tegen de homologatie van een accoord ook moet gerigt worden tegen den persoon, in wiens naam een zich voorgevende lasthebber voor dat accoord gestemd heeft.

Maastricht 15 September 1870.

331. Het verzet in art. 845, al. 2 Kh. is ontvankelijk, ook wanneer de meerderheid der crediteuren, die het accoord heeft aangenomen, alle waarborgen voor de uitvoering heeft veronachtzaamd; dit moet geacht worden te hebben plaats gehad, indien de baten des boedels, onmiddellijk nadat de gefailleerde de kosten en de preferente schulden zal hebben voldaan, te zijner beschikking worden gesteld, en de betaling der bedongen percenten eerst drie maanden na de homologatie zou behooren plaats te hebben.

Breda 1 Februarij 1848. — Cf. Groningen 3 Augustus 1849, waarbij is beslist, dat er voldoende zekerheid was voor de voldoening van het accoord, en dat de schuldeischers daarenboven bij niet-voldoening aan het accoord, in denzelfden toestand als vóór het aannemen van hetzelve worden herplaatst en de volheid hunner regten herkrijgen.

332. Een verzet tegen de homologatie van een accoord, op grond dat iemand die voor het accoord heeft gestemd, daartoe geene magtiging had erlangd, is niet-ontvankelijk, wanneer diens bevoegdheid op de vergadering door niemand werd betwist.

Groningen 4 November 1864, Concl. contr.

333. Niet de gefailleerde, die naar aanleiding van art. 846 Kh. ter verdediging van het accoord optreedt, maar de curator is de wederpartij der opposanten tegen de homologatie van het accoord, met dat gevolg, dat de zekerheidstelling, bedoeld in art. 152 Rv., slechts door den curator, en niet door den gefailleerde kan worden gevorderd.

b Amsterdam 6 Januarij 1848.

334. De akte van verzet tegen de homologatie van een in eene failliete massa tot stand gekomen accoord, moet al de gronden van dat verzet inhouden; bij geene nadere conclusie in het geding over dat verzet gevoerd, kunnen nieuwe gronden van oppositie worden voorgesteld.

a H. R. 1 Maart 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 4 Januarij 1849, waarbij was bev. Amsterdam 19 Januarij 1848. — Implicite in anderen zin Groningen 3 Augustus 1849.

335. Ingeval van verzet tegen de homologatie van een accoord, is de opposant ontvankelijk in zijne incidentele vordering, strekkende daartoe, dat de gefailleerde en geopposeerde worde veroordeeld om de boeken, balansen en verdere daartoe betrekkelijke papieren, betreffende het aangeboden accoord, en wat daartoe meer mogt behooren, alles zonder eenige terughouding, open te leggen, in het proces te brengen en ter griffie van de Arr.-Rb. ter inzage van den opposant en de overige litigerende partijen te deponeren.

Amsterdam 27 Julij 1846.

336. Uit de verbinding en vergelijking van art. 835, 841, 842, 845 en 846 Kh., alwaar van een aanbod, van aanneming, toestemming en bewilliging en beteekening aan den gefailleerde en aan partijen wordt gesproken, volgt, dat de verdediging van het accoord door een failliet als zijne eigene zaak wordt beschouwd en dus volledig behoort te zijn, insluitende zoowel exceptiën als principale verweringen.

b Amsterdam 8 November 1848.

337. De hoedanigheid van den schuldeischer, die bij de verificatie der schuldvorderingen als

zoodanig is erkend en toegelaten en zich later tegen de homologatie van het accoord verzet, kan bij die handeling niet meer worden in twijfel getrokken. Zelfs is niet meer admissibel de decisoire eed, hem door den gefailleerde opgedragen: «dat hij, hoezeer tijdens de raadplegin»gen over het accoord als crediteur erkend »zijnde, later echter die hoedanigheid verloren »had, doordien hij van eenen derde, aan wien »hij zijne vordering had gecedeerd, betaling »zijner pretentie erlangd had,» — en is geenszins aannemelijk het beweren dat hij op dien grond niet bevoegd zou zijn zich tegen de homologatie te verzetten.

Amsterdam 26 Junij 1840.

338. Het verzet tegen de homologatie van een accoord, op grond dat een der leden van de gefailleerde firma als crediteur is toegelaten, moet worden afgewezen, indien als bewijs, dat die persoon werkelijk vennoot was, alleen wordt overgelegd een dubbelzinnig dagblad-artikel.

a Amsterdam 18 Julij 1854.

339. Van een vonnis waarbij ten nadeele van een failliet de homologatie van een accoord is geweigerd, wordt ook aan den gefailleerde hooger beroep toegelaten.

b Groningen Hof 5 September 1871.

340. De homologatie van het accoord is eene in het hoogste ressort gewezen voor geen verzet of appel vatbare beschikking. Art. 849 Kh.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

341. Omtrent de kosten van het proces over de homologatie van een accoord moet volgens den algemeenen regel van art. 56 Rv. beslist worden. Zij mogen niet als deelmakende van de liquidatie ten laste van het faillissement gesteld worden.

Maastricht 15 September 1870.

342. Art. 57 Ov., bepalende dat alleen cassatie kan vallen van zaken onder de nieuwe wetgeving aanhangig gemaakt, is niet van toepassing op procedures over de homologatie van een onder de nieuwe wetgeving aangeboden accoord, in een onder de vroegere wetgeving geopend faillissement, omdat, hoezeer de zaak in verschil haren oorsprong ontleent uit vroegere gebeurtenissen, zij niettemin eerst is aanhangig geworden onder de wetgeving, welke het middel van cassatie toelaat.

a H.R. 3 December 1840, Concl. conf.

§ 4.

343. Een koopman, die in staat van faillissement is verklaard geweest, maar een accoord met zijne crediteuren heeft aangegaan, hetwelk door den regter is gehomologeerd, is bevoegd, om na het ontslag van den curator en zonder gerehabiliteerd te zijn, eene vordering in te stellen ter zake van handelingen, anterieur aan zijn faillissement.

Assen 18 April 1843.

344. Indien bij een aangegaan accoord een derde door de crediteuren tot de vereffening des boedels is aangewezen, en deze door eenen hypotheek-houder wordt aangesproken tot uitbetaling van het hem verschuldigde uit de opbrengst der roerende en onroerende goederen, bestaan er voor dien derde geene gronden, om de overige schuldeischers in het geding te roepen, ten einde hem te vrijwaren voor de tegen hem ingestelde actie; die schuldeischers kunnen, daartoe termen zijnde, in het geding tusschenkomen, of bij verzet door derden tegen het vonnis opkomen, doch zij staan tot den derde niet in betrekking als waarborgen tegen den gewaarborgde.

Eindhoven 29 Januarij 1844.

345. De gefailleerde kan na het ophouden van zijn faillissement door de homologatie van het accoord, een verificatie-geding tusschen zijnen curator en een schuldeischer gevoerd niet hervatten. Hij is geen opvolger des curators. Evenmin kan na die homologatie zoodanig geding tegen den gefailleerde worden voortgezet, noch ook geschorst om daarna te worden hervat. De regter moet in dat geval slechts verklaren dat het verificatie-proces vervallen is.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

346. De onbevoegdheid van een failliet tot het aanteekenen van appel tegen een vóór de failliet-verklaring gewezen vonnis, kan niet gedekt worden door de latere homologatie van zijn accoord.

N.-Holland 26 September 1861.

347. Het accoord, zelfs met homologatie, is zonder invloed op de feitelijke en publiekregtelijke gevolgen welke de wetgever aan den staat van faillissement verbonden heeft en die niet den vermogenstoestand des gefailleerden betreffen; derhalve kan een voogd ook na het accoord op grond van art. 437, n° 5 B. W. worden ontzet.

Amsterdam 27 Junij 1870, Concl. conf. — Concl. O. M. ad Leeuwarden 25 Julij 1843.

348. De regterlijke homologatie van een met de schuldeischers getroffen accoord, — al ware zelfs de homologatie, zoo als in casu, niet posterieur aan het vonnis van ontzetting,— brengt den gefailleerden koopman niet terug tot de bevoegdheid, om voogd te kunnen zijn, indien hij niet tevens is gerehabiliteerd geworden, en alzoo in dien zin in den staat van gefailleerd koopman blijft verkeeren.

a Z.-Holland 29 Mei 1844.

349. Hoezeer de failliet-verklaarde een accoord met zijne schuldeischers heeft aangegaan, en zelfs later is gerehabiliteerd, is niettemin het bedrag der schuldvorderingen, welke hem tot den dag der failliet-verklaring toebehoorden, na dien datum de eigendom geworden en gebleven van zijne schuldeischers, zoo zelfs, dat de plaats gehad hebbende rehabilitatie daarin geene verandering kan gebragt hebben.

Schagen Kgr. 19 October 1854.

350. Een geregtelijk accoord brengt novatie te weeg voor het bedongen dividend en kwijtschelding voor het overige deel der oorspronkelijke vordering.

Amsterdam 16 Julij 1861.

351. Door het accoord wordt slechts het bedrag der schuld verminderd, maar niet het oorspronkelijk karakter daarvan gewijzigd, zoodat eene handelsschuld niet overgaat in eene burgerlijke, maar eene handelsschuld blijft, ten gevolge waarvan ook voor de bij accoord bepaalde procenten de lijfsdwang toepasselijk is. In dat geval is het beweren ongegrond dat de lijfsdwang vóór het faillissement zou moeten zijn

geobtineerd, daar art. 889 Kh. altoos slechts geldt voor het geval van insolventie, niet wanneer door een accoord het faillissement is geëindigd.

a Amsterdam 13 Julij 1869.

352. Het accoord ontlast ook de gemeenschap, zoodat de overeenkomst ook ten aanzien der vrouw, al heeft zij zich solidair medeverbonden, is krachteloos.

Amsterdam 16 Julij 1861.

353. Het faillissement door accoord geëindigd zijnde, worden alle schuldvorderingen, ook de niet geverifieerde, door het accoord beperkt; de voorafgegane verificatie heeft geene kracht van gewijsde tusschen den gefailleerde en de in het faillissement als schuldeischers erkende personen. De aldus opgenomen vorderingen mogen nog door den gefailleerde betwist worden.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

354. Het concordaat is volgens de Fransche wet ook verbindende voor die schuldeischers, welke niet op de balans des gefailleerden zijn gebragt en niet bij het sluiten daarvan zijn tegenwoordig geweest.

's Gravenhage Kgr. 26 Augustus 1839.

355. De endossant, die eene acceptatie aan den geëndosseerde heeft overgedragen alleen ter incassering, en dus zonder daarvoor de waarde te hebben genoten, is door een opvolgend faillissement van dien geëndosseerde niet verstoken van zijne actie tot restitutie der acceptatie of tot schadevergoeding, en derhalve niet gebonden door een, namens den gefailleerde voorgesteld, aangenomen en gehomologeerd accoord.

c Amsterdam 24 October 1845.

356. Bij geregtelijk accoord in een faillissement bedongen zijnde dat de procenten binnen zekeren termijn zullen betaald worden, stelt het enkele verloop van dien termijn den debiteur niet in gebreke.

Amsterdam 21 April 1859. — Anders *a* Amsterdam 9 December 1852, op grond dat de aard der verbindtenis dit medebrengt, waar aan het laten verloopen van den gestelden termijn zonder de 20 pct. te voldoen, eene strafbepaling, nl. de opeischbaarheid der geheele schuld, verbonden is.

357. De debiteur kan de voldoening aan het accoord niet afhankelijk stellen van de teruggave van of kwijting voor schuldbekentenissen, die hij beweert ten onregte, hangende het faillissement verstrekt te hebben, als liggende deze geheel buiten het accoord dat alleen de geverifieerde vorderingen bevat of die welke moesten geverifieerd zijn.

Amsterdam 21 April 1859.

358. Indien bij een accoord integrale betaling is bedongen voor de volgens de wet bevoorregte crediteuren, dan kan de crediteur, die preferentie gesustineerd heeft, integrale betaling vorderen, al zij ook de opbrengst van de zaak, waarop het voorregt gesustineerd werd, door meer bevoorregte vorderingen uitgeput.

b Utrecht 9 December 1859.

359. De crediteuren met sustenu van preferentie in een faillissement, ofschoon niet stemmende over het accoord, waarin hunne vorderingen worden gewaarborgd, hebben regt van vorderen tegen hem, die het accoord als borg heeft mede-onderteekend.

b Utrecht 9 December 1859.

360. Het gehomologeerde geregtelijk accoord is ook verbindend voor den hypothecairen crediteur, voor zoover diens vordering niet uit het verbonden goed heeft kunnen worden verhaald.

a Amsterdam 6 Julij 1869.

361. Wanneer hij die een geregtelijk accoord met zijne schuldeischers heeft aangegaan, aan eenen hypothecairen crediteur de renten over het volle bedrag van diens vordering voldoet, zelfs nadat het gebleken is, dat die vordering niet uit het verbonden goed zal kunnen worden verhaald, wordt hij daardoor niet geacht van het voordeel van het accoord tegenover dien crediteur afstand te hebben gedaan.

a Amsterdam 6 Julij 1869.

362. Een gefailleerde kan, ook in het geval voorzien bij art. 848 Kh., na homologatie van het accoord worden veroordeeld om aan zijnen huisheer, behalve de huurpenningen, waarvoor deze bij de verificatie als schuldeischer was erkend, ook nog te betalen de huur, die sedert de verificatie was verschenen, hoezeer ook de schuldeischer bij de verificatie, ten aanzien van de laatste schuld, geene reserve gemaakt had.

a Amsterdam 24 October 1842.

363. Wanneer iemand beweert te zijn de persoon, die in een faillissement als crediteur geverifieerd is, en mitsdien voldoening vordert van de bij accoord bepaalde procenten, doch op het proces-verbaal van verificatie de naam ten onregte anders voorkomt dan hij dien werkelijk draagt en waaronder hij dus ook als eischer optreedt, kan de gedaagde de identiteit van den eischenden met den als crediteur in het faillissement geverificeerden persoon niet betwisten. indien hij niet bewijst, dat er een persoon bestaat, genaamd zoo als op het proces-verbaal van verificatie vermeld wordt, of bij de verificatie een ander persoon is bedoeld.

a Amsterdam 13 Julij 1869.

364. Bij een geregtelijk accoord over eene rentedragende schuld blijven de renten over het geaccordeerd bedrag doorloopen.

N.-Holland 20 Januarij 1870.

365. Door het accoord is een faillissement geheel opgeheven en kan alzoo niet worden beweerd dat een eisch tot betaling van eene som beneden *f* 200.» ter voldoening aan een getroffen accoord, behoort tot de zaken van faillissement, bedoeld in art. 126 Rv.

b Maastricht 23 November 1854.

§ 5.

366. De gefailleerde, wiens accoord is aangenomen en gehomologeerd, kan niet beschouwd worden ex contractu jegens zijne schuldeischers te zijn verbonden, daar het accoord toch ook verbindend is voor hen die er niet in hebben toegestemd, maar de verpligting tot voldoening aan het accoord moet aan het vonnis van homologatie worden ontleend, zoodat alleen aan eenen eisch tot nakoming van die verpligting en geenszins aan dien tot resiliatie van het accoord kan worden gedacht.

Rotterdam 12 Februarij 1868.

367. De crediteur, ten wiens opzigte het accoord niet is nagekomen, kan de vernietiging of ontbinding daarvan vorderen, met veroordeeling van den debiteur tot voldoening van het oorspronkelijk verschuldigde.

Amsterdam 21 April 1859. — *a* Amsterdam 9 December 1852, Concl. conf. alwaar evenwel bij het accoord uitdrukkelijk was bepaald, dat bij wanpræstatie de schuldeischers in hunne vorige regten zouden terugtreden.

368. Indien al een accoord in cas van faillissement als eene gewone bilaterale overeenkomst ware te beschouwen, waarvan bij nietnakoming door den gefailleerde, de rescissie in regten kan worden gevorderd, zeker kan dat niet geschieden door een enkelen crediteur, zonder de overige belanghebbenden in lite te brengen. Het accoord wordt door de homologatie geconverteerd in een regterlijk vonnis, dat niet op eene vordering tot rescissie van het accoord, al ware die door al de crediteuren gezamenlijk ingesteld, maar slechts door een gewijsde van den hoogeren regter kan worden vernietigd. Hetzij men aanneme of niet, dat door het vonnis van homologatie schuldvernieuwing wordt geboren, altoos heeft een crediteur jegens wien de gefailleerde het accoord niet naleeft, geene verdere of andere actie dan tot voldoening der bedongen procenten.

b Amsterdam 22 Januarij 1868, verniet. bij N.-Holland 14 October 1869, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 8 April 1870.

369. Tegen eene actie tot ontbinding van een geregtelijk en gehomologeerd accoord wordt ten onregte beweerd, dat hier geene wederkeerige verbindtenis zou aanwezig zijn, waarbij aan beide partijen zekere præstatiën opgelegd worden.

a H. R. 8 April 1870, Concl. conf. verw. de voorz. tegen N.-Holland 14 October 1869, waarbij was vern. *b* Amsterdam 22 Januarij 1868.

370. Art. 1303 B. W. is niet geschonden, wanneer de regter bij de ontbinding van een gehomologeerd accoord met een gefailleerde, aan den eischer voor geleden schade toekent het volle bedrag der vordering, waarvoor hij als schuldeischer in het faillissement was erkend.

a H. R. 8 April 1870, Concl. conf. verw. het beroep tegen N.-Holland 14 October 1869.

IX.

371. Indien het actief in een faillissement niet toereikende is tot dekking der tot de wettelijke beëindiging van het faillissement benoodigde kosten, moeten uit dien hoofde de bij de wet voorgeschreven formaliteiten tot vereffening des boedels, door verificatie van schuldvorderingen enz., als doelloos worden beschouwd, en bestaan er in dien stand van zaken reeds termen tot insolvent-verklaring des boedels, en om de bij art. 863 in fine Kh. toegekende bevoegdheid toe te passen.

a Groningen 2 Junij 1848. — Anders Amsterdam Kgr. I 2 September 1851.

372. De gefailleerde die beweert ten onregte te zijn insolvent verklaard, kan tegen die beschikking in hooger beroep komen, zelfs wanneer er geen verzet is tegen eene homologatie van accoord.

b N.-Holland 20 December 1866.

373. De liquidateurs in eenen faillieten boedel (geene curators) moeten volkomen worden gelijk gesteld met de bestuurders van een zedelijk ligchaam en zijn mitsdien ontvankelijk om suo nomine als eischers in regten op te treden.

's Hertogenbosch 30 Junij 1841.

374. Bij de wet is niet bekend de toelating van een curator in een faillissement om den boedel kosteloos te beredderen.

Assen ... November 1855 (11). — Brielle 3 April 1863.

375. Onroerende goederen kunnen niet gebragt worden tot de waren en koopmanschappen, tot welker verkoop in een faillieten boedel de Regtbank vóór de insolvent-verklaring verlof kan verleenen, ingevolge art. 809 Kh.

b N.-Holland 25 April 1867, bev. *a* Amsterdam 6 Maart 1867.

376. In cas van art. 1820 B. W. kan aan den regthebbende op eene lijfrente, ten einde de vereffening eens faillieten boedels niet tot een misschien nog ver verwijderd tijdstip te verschuiven, ook worden toegekend het bedrag van eene vaste som in eens, berekend tot zoodanig beloop, als hij op zijn leeftijd bij eene vertrouwen verdienende Maatschappij zoude moeten besteden, om zich gedurende zijn leven de hem uit den boedel competerende jaarlijksche rente te verzekeren, en kan deze berekening, ondanks art. 780 Kh., door den regter ambtshalve, zonder verhoor van deskundigen, worden vastgesteld, indien dit door de overige schuldeischers niet wordt betwist.

Alkmaar 28 September 1843.

377. Wanneer de gefailleerde na insolventverklaring aantoont dat al de erkende en bekende crediteuren voldaan zijn, behoeft de vereffening des boedels door verkoop der activiteiten niet plaats te hebben, en kan de Regtbank bevelen dat door den curator aan den gefailleerde rekening gedaan en daarna de curator ontslagen worde.

a Amsterdam 5 November 1862.

X.

378. De rangregeling behoort den rang, aan ieder der bevoorregte crediteuren toekomende, aan te wijzen. Elk beweren van preferentie staat uit zijn aard in betrekking tot het bedrag der activa en tot de overige sustenuen van preferentie, zoodat deswege op de verificatie niet kan beslist worden, maar eerst dan, wanneer de activa en passiva in staat van effenheid zijn gebragt.

a Amsterdam 15 Julij 1856, Concl. conf.

379. Eene vordering, dat proceskosten jure præcipuo, dat is bij preferentie, op eene failliete massa zullen worden verhaald, kan niet worden toegewezen, zonder inbreuk te maken op de bij de art. 862 v. Kh. daargestelde voorschriften, waarop de rang en de voorrang van schuldvorderingen op eenen gefailleerde en zijne massa, casu quo, behooren te worden geregeld.

a H. R. 3 December 1840, Concl. conf. — cf. Groningen Hof 26 November 1839, bevest. Groningen 14 Junij 1839.

380. De curator moet, wegens de kosten op het faillissement gevallen, en wegens zijn loon, batig worden gerangschikt op de geheele op-

brengst des boedels, en geenszins bij repartitie op het provenu der onderscheidene verkochte voorwerpen of andere fondsen.

b H. R. 15 October 1846, Concl. conf. — Arnhem 3 Januarij 1850.

381. De kosten van het faillissement zijn eerstbevoorregte schuld, in dien zin dat verhypothekeerde waarden des boedels in die kosten niet pro rato behoeven te dragen.

Amsterdam 6 Junij 1861.

382. Onder de kosten op het faillissement gevallen, het loon van den curator daaronder begrepen, behoort wat de curator, met magtiging van den regter-commissaris, uit eigen beurs heeft voorgeschoten om verpande of beleende voorwerpen te lossen. Dit voorschot heeft dus voorrang boven de aan het bestuur verschuldigde gelden wegens op crediet verstrekte zegels en in debet gestelde registratie-regten.

Nijmegen 13 April 1861.

383. De ten laste van een faillissement in debet staande zegel-, registratie- en griffieregten, kunnen door het bestuur der registratie worden ingevorderd, zoo spoedig er genoegzame contanten in den boedel voorhanden zijn. Die vordering moet niet op ééne lijn worden geplaatst met de overige preferente geregtskosten en het loon van den curator, zoodat zij pondsgewijze met deze omgeslagen, en eerst zou behooren te worden voldaan bij de finale afrekening des boedels. Artikel 863 Kh. obsteert hiertegen niet, dewijl dat art. wel vaststelt dat de curator, als eerste bevoorregte schuldeischer, voor de kosten van het faillissement, en dus ook voor de geïmputeerde geregtskosten, gerangschikt wordt, maar de wijze en den tijd van afdoening dier kosten op zich zelve geheel in het midden laat.

Sneek 12 September 1849.

384. Hij die bij de verificatie nemine contradicente is toegelaten voor eene schuldvordering, die behoorlijk bewezen is hypothecair te zijn, kan niet bij de rangregeling als chirographair worden gerangschikt, op grond, dat niet hij, immers niet hij alleen, de wezenlijke schuldeischer is.

's Gravenhage 21 Januarij 1848.

385. Wanneer de schuldvorderingen ten laste der failliete massa's van eene firma en van hare leden in hun privé, in een en hetzelfde procesverbaal zijn opgenomen en erkend, is ieder aldus als wettig erkend crediteur bevoegd in verzet te komen tegen de rangregeling, welke het gevolg dier verificatie is.

Amsterdam 21 Januarij 1857.

386. Wanneer in een faillissement de toeziende voogd voor het minderjarig kind van den gefailleerde is opgekomen en geverifiëerd geworden, kan niet de gefailleerde zelf als voogd van het kind, tegen de rangregeling verzet doen; dit moet voor den minderjarige door den toezienden voogd geschieden.

Amsterdam 6 Junij 1861.

387. De schuldeischers in een faillissement zijn ontvankelijk in hun verzet tegen de rangregeling, indien hunne schuldvordering behoorlijk is geverifiëerd, ofschoon alleen door en ten name van één hunner, nl. van een uit meerdere erfgenamen, die thans gezamenlijk zijn in verzet gekomen. In zoodanig geval moet geene nieuwe verificatie der reeds geverifiëerde schuldvordering plaats hebben.

's Gravenhage 21 Januarij 1848.

388. In het geding over het verzet tegen de rangregeling kan als eischer alleen optreden de geverifiëerde schuldeischer die in verzet is gekomen, bv. de gemeente, al moge deze bij de verificatie door den ontvanger zijn vertegenwoordigd geweest.

b H. R. 10 Februarij 1871, Concl. conf.

389. De curator kan in geschillen betreffende een verzet tegen de rangregeling, niet als de legitimus contradictor van den opposant beschouwd worden, uit hoofde het alleen is het afzonderlijk belang van bepaalde schuldeischers, en niet het belang der massa, dat bij de rangschikking op het spel staat.

Rotterdam 13 Januarij 1845. — Sneek 17 April 1844, ten aanzien van een verzet tegen den staat van voorloopige rangschikking, door den regter-commissaris opgemaakt. — Anders Arnhem 3 Januarij 1850. — Concl. Adv.-Gen. Gregory ad *b* H. R. 15 October 1846.

390. In het verzet tegen de rangregeling is de curator als gedaagde te beschouwen en bevoegd zich als zoodanig te gedragen.

Amsterdam 21 Maart 1856. — *a* Amsterdam 15 Julij 1856, Concl. conf.

391. De curator in een faillissement is bevoegd om bij het daartegen gedane verzet ter verdediging van de rangschikking op te treden. Hij kan dus niet in privé tot betaling der proceskosten veroordeeld worden.

Groningen 3 Junij 1870, Concl. conf.

392. Ofschoon in den regel de opposant tegen eene rangregeling zijn verzet op de rol behoort te brengen, belet niets den geopposeerde om als meest gerede partij de zaak te vervolgen, op een verkregen bevelschrift van den regter-commissaris. Het daartoe strekkende exploit behoort niet beschouwd te worden als bevattende eene op zich zelve staande vordering, maar is niets anders dan eene in den exceptionelen toestand van het geding niet verboden of praejudiciërend middel om den opposant van het bevelschrift en van den voor het rapport bepaalden dag kennis te doen dragen en hem in de gelegenheid te stellen zijne oppositie te vervolgen.

a Amsterdam 15 Julij 1856, Concl. conf.

393. Hangende het regtsgeding over eene rangregeling in een faillissement, kan (naar de beginselen van het Fransche regt) dat gedeelte der vordering inmiddels aan den opposant tegen die rangregeling worden uitbetaald, waarover geen geschil is, en waarvoor hij preferent is verklaard, bijaldien de overige schuldeischers in het geheel geen verzet hebben gedaan.

Amsterdam 22 Augustus 1839.

394. In geval van oppositie tegen de rangregeling van schuldeischers eener failliete massa, kan het geene zwarigheid opleveren tegen de toelating der oppositie, dat bij die rangregeling, op de opbrengst der voorwerpen, waarop de opposant beweert geprivilegieerd te zijn, reeds andere schuldeischers als bevoorregt zijn geplaatst.

Amsterdam 17 Junij 1842.

395. De regter die te beslissen heeft over de contestatiën bij eene rangregeling opgekomen, en die van oordeel is, dat bij de hangende dit geding gevraagde voeging geene nieuwe eischen worden ingesteld, is niet verpligt, met betrekking tot die voeging, eene niet-ontvankelijkverklaring uit te spreken, of zich, op grond van art. 156 Rv., te dien aanzien onbevoegd te verklaren.

d H. R. 24 Mei 1850, Concl. conf.

XI.

396. Rehabilitatie dient niet om een gefailleerde tot handelen, even als vóór het faillissement, bevoegdheid te geven, vermits hij deze slechts tijdelijk ten opzigte van zijne bezittingen heeft verloren; zij dient tot opheffing van den faillieten toestand, tot herstel in vroegere eer en crediet en tot teruggave van sommige burgerlijke en staatkundige regten.

Amsterdam 27 Mei 1867.

397. De rehabilitatie herstelt de persoonlijke bevoegdheid van den failliet, maar doet geenszins vernietigde verbindtenissen herleven.

c Amsterdam 3 October 1850.

398. Een gefailleerde kan gedurende de liquidatie en na de insolventie wel niet zelfstandig optreden bij geschillen die zijne bezittingen ten onderwerp hebben, maar hem wordt zijne persoonlijke bekwaamheid om overigens zoo in als buiten regten te handelen door het faillissement niet ontnomen; hij behoeft derhalve geen curator en deze kan zelfs niet benoemd worden, om ter zake van diens rehabilitatie eene actie in te stellen.

Amsterdam 20 Mei 1867, Concl. conf.

399. De rehabilitatie van den gefailleerde is wel toegelaten, wanneer hij geen der in art. 893 Kh. vermelde misdrijven heeft bedreven, en ontvankelijk, wanneer het in art. 894 Kh. bedoelde bewijs van bevredigende betaling is overgelegd, maar de regter is daarom niet verpligt het gedane verzoek in te willigen.

N.-Holland 20 Maart 1871, Concl. contr. bev. Amsterdam 15 December 1870.

400. Tot het uitspreken van rehabilitatie ten behoeve van eenen gefailleerde, is het geen vereischte, dat aan zijne zijde het bewijs van ongeluk en goede trouw geleverd worde; in den zin der wet kan het wettelijk vermoeden omtrent het een en ander voor voldoende worden gehouden, zoolang het tegendeel niet blijkt of althans beweerd wordt.

Rotterdam 28 Maart 1856, Concl. conf.

401. Ook bij het ontbreken van vermoedens van kwade trouw of van bedriegelijke practijken aan de zijde van den gefailleerde, bestaan er geene termen tot dadelijke rehabilitatie, indien niet is gebleken van bijzondere, onvoorziene rampen of ongelukken, maar veeleer van eenen roekeloos en onvoorzigtig, dan wel van een buiten zijne schuld ongelukkig en te goeder trouw gehandeld hebbenden gefailleerde.

Groningen 3 Augustus 1849.

402. Ofschoon de schuldeischer die zich tegen de rehabilitatie verzet, slechts als grond kan aanvoeren dat het bij art. 894 v. Kh. bedoelde bewijs niet is overgelegd, is de regter niet uitsluitend aan dien grond gebonden, en kan hij de homologatie weigeren wegens gemis van goede trouw in betrekking tot het faillissement.

Z.-Holland 6 Februarij 1867.

403. Wanneer tegenover den gefailleerde, die rehabilitatie vraagt, door een der crediteuren beweerd wordt, dat hij niet ten zijnen genoege voldaan is en dat in het daarvoor overgelegde bewijsstuk misbruik gemaakt is van eene blanco-handteekening, dan moet de gefailleerde geacht worden het bij art. 894 Kh. vereischte bewijs niet te hebben geleverd.

Z.-Holland 6 Februarij 1867, bev. Leiden 12 October 1866.

XII.

404. Een schuldeischer die zijnen schuldenaar tot betaling eener geldsom heeft doen dagvaarden, doch wegens het opgevolgd faillissement afstand van instantie gedaan heeft, kan, na als schuldeischer in het faillissement te zijn erkend en na insolvent-verklaring des boedels van den schuldenaar, dezen niet op nieuw voor diezelfde vordering, ordinario modo, in regten aanspreken, maar moet de proces-orde volgen, voorgeschreven bij art. 886 Kh.

Hoorn 24 September 1851. — *a* Amsterdam 16 December 1852.

405. Uit art. 887 Kh., houdende bevoegdheid van de crediteuren om (wanneer den gefailleerde goederen opkomen) de geregtelijke vereffening te doen heropenen, volgt niet dat die goederen onder verband liggen ten behoeve dier crediteuren en niet anders dan door den curator kunnen achterhaald worden.

's Hertogenbosch 6 Maart 1863.

406. In geval van faillissement is wel voor verschuldigde belasting geene verificatie, beëediging, rangregeling of regterlijke uitspraak vereischt, maar overigens geldt ook voor 's Rijks schatkist het algemeene regt dat ten aanzien van het verhaal van vorderingen na het ontslag der curators in art. 886 en 887 Kh. is geregeld.

b H. R. 18 November 1870, Concl. conf.

407. Wanneer in geval van faillissement een crediteur na de wettige oproepingen zijne vordering niet inlevert en als crediteur geheel onbekend blijft, dus ook verstoken raakt van het dividend dat, na een tusschen de meerderheid der opgekomen crediteuren en den gefailleerde gesloten accoord, uit de massa gegeven wordt, dan is die crediteur nog bevoegd zijne aanspraak wegens eene vordering anterieur aan het faillissement tegen zijn debiteur te doen gelden.

Leeuwarden Kgr. 22 Augustus 1839.

408. Er bestaan gronden tot verhoor of oproeping van den gefailleerde, om casu quo over te gaan tot benoeming van eenen regter-commissaris en tot voorziening in de curatele, wanneer hij die tot schadevergoeding is veroordeeld wegens eene onwettig verklaarde gijzeling van den gefailleerde, eene zekere som aanbiedt ter voldoening van die schadevergoeding, en voorts aan de Regtbank de benoeming verzoekt van eenen regter-commissaris en een curator, ten einde de regeling en vereffening van het bedrag der schadevergoeding plaats moge hebben in het belang van hem requestrant en van de overige

schuldeischers van den steeds in staat van faillissement verkeerenden persoon.

Gelderland 14 Julij 1859.

409. Bij heropening van de liquidatie van het faillissement (art. 886 Kh.) hebben de crediteuren, die na de vroeger afgeloopen liquidatie en ontslag des curators, met den gefailleerde handelden, geen regt op de baten, en kunnen mitsdien geene verificatie vragen. De gefailleerde is ook na het ontslag des curators onbevoegd — zonder rehabilitatie — verbindtenissen aan te gaan.

b Amsterdam 17 Mei 1865.

410. Wanneer het beheer van den curator in eenen faillieten en insolvent verklaarden boedel heeft opgehouden, en niet weder hervat is, kan ook de niet gerehabiliteerde gefailleerde handelsverbindtenissen aangaan. In de voldoening aan die verbindtenissen te kort schietende kan hij ten tweedemale failliet verklaard worden.

'sHertogenbosch 6 Maart 1863, vern. bij N.-Braband 10 November 1863, bij verstek gewezen, houdende verklaring, dat de Regtbank onbevoegd was om van het verzoekschrift en de vordering des geintimeerden tot opheffing der failliet-verklaring kennis te nemen (welke te Amsterdam was gegeven), de geintimeerde voor zooveel noodig niet-ontvankelijk werd verklaard, en de vordering als ongegrond verworpen.

411. Een ter verificatie erkend schuldeischer die voor zijne schuldvordering eene kwittantie aan den gefailleerde heeft afgegeven, kan bij zijn verzoek, na vereffening des boedels, om een nieuwen curator te benoemen ten einde nadere aan den failliet opgekomen goederen te liquideren, niet volstaan met de gegeven kwittantie te ontkennen en een daartoe betrekkelijk misbruik van eene toevertrouwde handteekening in blanco te beweren; hij moet bewijzen schuldeischer te zijn, en in casu moet bij gebreke daarvan zijn verzoek afgewezen worden.

Z.-Holland 10 Februarij 1869, vern. Leiden 4 October 1867.

412. Indien een gefailleerde, na de insolventverklaring en het ontslag des curators, eene regtsvordering instelt ter zake van tijdens zijne failliet-verklaring bestaande doch onbekend gebleven baten, moet zulks niet de nietigheid van het exploit van dagvaarding maar de niet-ontvankelijkheid van den eisch ten gevolge hebben.

Amsterdam Kgr. I 26 September 1851.

XIII.

413. Bij gemis van eene stellige wetsbepaling moet naar den aard der zaak een faillissement geacht worden te eindigen, niet alleen door een geregtelijk en minnelijk accoord of door rehabilitatie, maar ook door volledige afbetaling der schulden. •

Rotterdam 1 April 1857. — Amersfoort 27 Februarij 1861.

414. De failliet bekomt ook zonder rehabilitatie, het beheer over zijne goederen terug ten gevolge van accoord en homologatie of volledige afbetaling der schuldeischers, alsmede wanneer de curator na rekening en verantwoording is ontslagen, doch alsdan slechts tot dat de staat van faillissement is heropend.

Amersfoort 18 December 1861.

415. Een gefailleerde verliest door de failliet-verklaring zijne regtspersoonlijkheid en is daarom niet bevoegd zich met eenig verzoek, meer bepaald tot wederopheffing der failliet-verklaring tot den regter te wenden.

Groningen 30 Augustus 1870, Concl. conf.

416. Door de beëindiging van het faillissement eener firma gaat het beheer der liquidatie van den curator regtens wederom over op de gewezen vennooten, die dan als eene na ontbinding liquiderende vennootschap kunnen contracteren en ook onder de ten behoeve van de liquidatie nog bruikbare firma in regten verschijnen, zonder van die liquidatie of van de qualiteit van liquidateuren melding te maken; althans moet dat gelden waar het liquidateurschap is één met de betrekking van gererenden vennoot.

N.-Holland 12 November 1868.

417. Na het ontslag van den curator is de gefailleerde, zonder dat hij is gerehabiliteerd, bevoegd in regten op te treden, voor zoover het niet geldt de belangen van den boedel, maar zijn eigen persoon. Zoolang de heropening van het faillissement niet is bevolen, kan dus niemand anders dan hij zelf in verzet komen tegen een dwangschrift dat door den ontvanger der directe belastingen tegen hem is uitgevaardigd.

b H. R. 18 November 1870, Concl. conf.

418. Het faillissement van iemand die op eigen verzoek failliet is verklaard, kan niet op diens verzoek weder door denzelfden regter worden opgeheven, al heeft de aangifte van het ophouden der betaling alleen plaats gehad, omdat de crediteuren eene voorgestelde schikking niet schenen aan te nemen, terwijl zij later allen daarin zijn toegetreden.

Groningen 30 Augustus 1870.

419. Een gefailleerde is ook zonder rehabilitatie erlangd te hebben, nadat de curators zijn ontslagen, bevoegd zelf eene, sints opgekomen, schuld in te vorderen, als er geene nieuwe curators, volgens art. 887 Kh., benoemd zijn.

Amsterdam Kgr. II 9 Junij 1856.

420. Hij die na ontslag van den curator in staat van insolventie verkeert en wiens verzoek om rehabilitatie is afgewezen, kan toch als zelfstandig handelend persoon in regten optreden; het is aan de schuldeischers overgelaten voor hunne vorderingen den gefailleerde in hetgeen hij nader verkregen heeft aan te spreken en eene nieuwe curatele in het leven te roepen, maar de gefailleerde behoeft geen curator om in regten pretentiën in te vorderen.

Amsterdam 27 Mei 1867.

421. De gefailleerde is, althans wanneer zijne boedel-liquidatie, na insolventie, met het ontslag des curators is geëindigd, bekwaam om overeenkomsten aan te gaan, goederen te verkrijgen en daarover te beschikken.

b Amsterdam 28 November 1855, Concl. conf.

FEITELIJKHEID TEGEN DE EERBAARHEID z. VERKRACHTING.

FIDEICOMMIS.

I. Aard; nietigheid en gevolgen.
II. Keiz. decreet van 1811.
III. De residuo.

I.

1. Het is geene verbodene erfstelling over de hand, indien de beschikking niet eenige verpligting tot bewaring en overgifte in het belang eens derden inhoudt. Als zoodanige last kan niet beschouwd worden, wanneer de erfgenaam tot algeheelen erfgenaam der nalatenschap is benoemd, «in de overtuiging, dat hij de hem bekende bedoelingen des testateurs zou naleven,» doch met uitsluiting van alle verantwoordelijkheid.

Arnhem 10 Februarij 1843.

2. Als fideicommissaire substitutie inhoudende kan niet worden beschouwd de beschikking ten behoeve der vrouw, onder bepaling «dat bij »haar overlijden de goederen die zij uit des »testateurs nalatenschap in eigendom heeft ge»noten, voor zoover dezelve alsdan nog voor»handen zijn, zullen moeten worden uitgekeerd »aan enz.,» vermits daarbij ontbreekt de last tot bewaren.

Drenthe 14 Maart 1840, bev. Assen 24 Junij 1839.

3. Wanneer de testatrice aan haren zoon nalaat het vruchtgebruik van het beschikbare gedeelte harer nalatenschap, en den eigendom toewijst aan diens wettige kinderen of, bij kinderloos overlijden, aan diens naaste bloedverwanten bij versterf, en tevens een executeur met magt van inbezitneming tot bewindvoerder van en administrateur over dit beschikbare gedeelte benoemt, hoewel zonder uitdrukkelijke lastgeving van bewaring en uitkeering, dan moet die beschikking als een verboden fideicommis worden beschouwd, omdat het onverschillig is, op wien de last tot bewaring en uitkeering drukt, indien slechts de nalatenschap door bezwaring buiten den handel blijft.

b Amsterdam 25 September 1860.

4. Er bestaat fideicommis, indien aanstaande echtgenooten bij huwelijks-voorwaarden zijn overeengekomen «dat ten eerst overlijden de langst»levende hunner zal blijven bezitten en in vrucht»gebruik zijn of haar leven lang gedurende zal »blijven behouden en genieten al de goederen, »immeubele en meubele hoegenaamd, waarin »bestaande of waar dezelve mogten worden be»vonden of gelegen zijn, geene uitgezonderd »of voorbehouden, dewelke tot hunnen gemee»nen boedel en nalatenschap zullen bevonden »worden. te behooren, en om in allen gevalle »daarmede alsdan te kunnen doen en handelen »naar welgevallen, met bepaling dat, wanneer »de langstlevende hunner mogt komen te over»lijden, de alsdan nog te bevinden goederen, in »het algemeen waarin bestaande, zullen ver»deeld en geërfd moeten worden door der »comparanten wederzijdsche erfgenamen.»

Zeeland 25 September 1855.

5. Het legaat van een ten eeuwigen dage

erfelijk vruchtgebruik is niet als eene verbodene erfstelling over de hand te beschouwen.

N.-Holland 27 October 1870.

6. Eene fideicommissaire substitutie kan niet geacht worden te bestaan, wanneer de testateur niet over den eigendom zijner nalatenschap heeft beschikt, maar alleen aan de behoeftige descendenten zijner zusters, geheel afgescheiden van den eigendom, onder zekere voorwaarden het vruchtgebruik of wel een persoonlijk genot in de vruchten daarvan heeft gemaakt.

's Gravenhage H. G. 4 April 1838.

7. Eene erfstelling, vervat in een testament gepasseerd in het jaar 1809, en waarbij de erfgenaam alleen in het genot der zuivere vruchten van het kapitaal wordt gesteld, met benoeming tevens van eenen administrateur over hetzelve, en welk te erven kapitaal wordt gezegd te zijn fideicommis en restitutie-subject om te devolveren enz., moet beschouwd worden als een werkelijk fideicommis te bevatten. Er kan dus een fideicommis geacht worden te bestaan, zonder bezwaarden en verantwoordelijken erfgenaam.

Amsterdam 1[e] a. 21 April 1836.

8. Er bestaat geen fideicommis, indien het testament aan de descendenten van de vier daarin opgenoemde personen bij opvolging alleen verzekert de jaarlijksche uitkeering der vruchten en opkomsten van de nalatenschap des testateurs.

Eindhoven 16 Januarij 1860, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 28 December 1860.

9. Naar het Oud-Hollandsch regt is voor eene vestiging van erfelijk vruchtgebruik en niet voor eene fideicommissaire making te houden, de making bij testament gepasseerd in 1792, welk testament door den dood in 1802 is bekrachtigd, waarbij de erflater aan het mannelijk oir zijns broeders in linea descendenti in infinitum toekent de zuivere jaarlijks overschietende revenuën, interessen en inkomsten zijner geheele nalatenschap, met bepaling dat bij het afsterven van het mannelijk oir en eerder niet, de Portugesche armenkas voor $^3/_4$ en het oude mannenhuis voor $^1/_4$ in den eigendom treedt; terwijl als administrateuren der making benoemd werden Parnassim der Portugesche Israël. gemeente.

N.-Holland 27 October 1870, vern. hieromtrent Amsterdam 17 Maart 1869, Concl. contr.

10. De woorden van de Groot (Inl. II, 20, § 14) «dat wanneer iemand de lijftogt van de erfenis »is gemaakt mits hij dezelve aan een ander zal »overgeven, het woord lijftogt oneigenlijk ge»nomen is voor bezwaarde eigendom,» gelden niet onvoorwaardelijk en zijn onder anderen niet van toepassing, wanneer de erflater tevens afzonderlijk over den eigendom heeft beschikt of hij den erfgenaam in de magt om te verteeren, te vervreemden en te verhandelen tot noodig onderhoud of anderzins had beperkt. In deze gevallen is enkel vruchtgebruik vermaakt.

N.-Holland 27 October 1870.

11. Voor een legaat en niet voor eene beschikking over de hand is te beschouwen, wanneer een testateur (onder het Oud-Hollandsch regt) aan zijn neef en nicht niet anders laat dan de interessen van zekere effecten, en na hun dood aan hunne descendenten almede slechts vruchtgenot wordt verzekerd tot een bepaald aangewezen tijdstip waarop de volle eigendom door hunne afstammelingen wordt verkregen, terwijl alleen bij gebreke daarvan, dus substitutione vulgari, verdere aangewezen personen dien eigendom zouden verkrijgen.

Leiden 9 Julij 1850.

12. Als fideicommis moet worden beschouwd de making van eene hofstede aan des erflaters nicht, met bepaling «dat zij daarover geener»hande dispositie zal hebben, maar alleen daar»van genieten de zuivere jaarlijksche revenuën »en inkomsten, na aftrek van de reële lasten, »haar leven lang gedurende, en de gemelde »hofstede na haren dood moet devolveren op »hare na te latene kind of kinderen en verdere »descendenten bij representatie staaksgewijze.»

Amsterdam 6 December 1859.

13. Wanneer aan een derde het vruchtgenot van zekere som gemaakt is, met bepaling dat bij zijn kinderloos overlijden, die som naar des testateurs erfgenamen moet terugkeeren, terwijl zoo hij kinderen kreeg, de helft van de som aan die kinderen zou toekomen, wanneer het jongste den ouderdom van 21 jaren zoude hebben bereikt, terwijl de wederhelft door den legataris zou worden genoten, — dan is er geene questie van fideicommissum si sine liberis, maar van legaat van vruchtgenot; daartegen doet niets af dat de heres fideicommissarius zijn eventuëel regt kan vervreemden.

a Amsterdam 10 December 1862, Concl. conf. Subst.-Officier van Justitie Mr van Lennep, bev. bij N.-Holland 24 November 1864.

14. Het testament waarbij erfgenamen worden geïnstitueerd onder den last van fideicommis, bevat geene directe erfstelling; de daaropvolgende bepaling, dat het aandeel van die der erfgenamen welke zonder descendenten komen te overlijden, zal devolveren op de overigen, kan niet doen denken aan een voorwaardelijk fideicommissum si sine liberis.

a H. R. 27 Mei 1864.

15. Een mutueel testament onder het beheer der Oud-Hollandsche wetgeving in eene der noordelijke provinciën opgemaakt, en eene algemeene erfstelling ten behoeve van de weduwe inhoudende, met bepaling dat, indien zij zonder kinderen na te laten mogt komen te overlijden, de goederen aan den broeder van den vooroverleden echtgenoot zullen vererven, onder fideicommissair verband, om na diens dood aan een anderen broeder over te gaan, moet niet beschouwd worden als een bij de tegenwoordige wetgeving verboden fideicommissair verband, wanneer de man vóór, doch de vrouw ná de invoering dier wetgeving is overleden.

b 's Gravenhage H. G. 3 Junij 1825, bev. Amsterdam 7 Maart 1822.

16. Er ligt eene bij het Burg. Wetb. verboden substitutie in eene uiterste wilsbeschikking, waarbij een echtgenoot den anderen tot erfgenaam instelt, met magt om de goederen te verkoopen, en onder bepaling dat, na deszelfs overlijden, de helft van den gemeenen boedel, de kooppenningen daaronder begrepen, door daarbij aangewezen personen zal worden genoten.

's Gravenhage H. G. 7 Maart 1823.

17. Eene beschikking bij mutuële testamenten, tusschen echtgenooten onder het Oud-Holl. regt gemaakt, waarbij de ter eerster dood geïnstitueerde echtgenoot als eigenaar werd beschouwd, zonder verpligting van eenig behoud of restitutie ten behoeve van de ter laatster dood geroepene erven des eerstgestorvenen, doch met deze beperking, dat de geheele gemeene boedel, zoo als die op het overlijden van den langstlevenden echtgenoot vermeerderd of verminderd zou aanwezig zijn, zou worden geërfd en verkregen door de respectieve erfgenamen van den eerstgestorvene en van den langstlevende, op de wijze bij het testament bepaald, stelt noch een gewoon fideicommis of substitutie, noch ook een fideicommissum residui, maar eene regtstreeksche erfstelling daar.

N.-Holland 7 Maart 1850. — Anders Haarlem 9 Januarij 1849, waarbij de making als een fideicommissum residui werd beschouwd, terwijl de Prok.-Gen. die als eene continuata bonorum possessio aanzag, waarvan volgens de beginselen van het Oud-Hollandsch regt het gevolg was: 1° dat de eerststervende gefingeerd werd te hebben blijven leven tot op het tijdstip van het overlijden van den langstlevende, en 2° dat die erfgenamen ab intestato tot de nalatenschap worden geroepen, welke op datzelfde tijdstip de naaste waren.

18. Eene in 1807 gemaakte en in 1808 met den dood bekrachtigde testamentaire beschikking, waarbij echtgenooten elkander over en weder hebben gesteld tot erfgenamen, met magt van alienatie, en waarbij de eerststervende, na doode des langstlevenden, zijne of hare daarbij genoemde familie heeft geroepen in de helft des gemeenen boedels, om het even hoe die dan mogt verminderd of vermeerderd zijn, houdt in dit opzigt, met het oog op art. 155 van het decreet v. 4 Julij 1811, in verband met de wet v. 27 December 1817 (Sb. n° 37), naar regten niet in eene fiduciaire erfstelling ten behoeve des langstlevenden en eene fideicommissaire ten behoeve der ter laatster dood geroepenen, maar integendeel eene beschikking, volgens welke de familie des eerststervenden, ofschoon ter laatster dood geroepen en dan eerst geregtigd tot opvordering, echter als regtstreeks door den eerststervende geroepen moet worden beschouwd. Op de nalatenschap van dien erfgenaam moeten derhalve zes en geenszins tien procenten successieregten worden geheven.

a H. R. 4 Maart 1842, Concl. conf.

19. Er valt aan geene verbodene erfstelling over de hand te denken, indien de erflater zekere som legateert tot bestrijding van de uitgaven eener prijskrooning, met bepaling, dat die som aan zekere personen zal komen, bijaldien de administrateuren gedurende drie achtereenvolgende jaren geene prijsvraag hadden uitgegeven.

Amsterdam 21 Mei 1845.

20. De bepaling in eene erfstelling ten behoeve van de vier kinderen van des instellers dochter, dat het bedrag van het erfdeel zal worden ingeschreven in het grootboek, dat geen der kinderen voor zijn 22ste jaar daarover zal kunnen beschikken en dat, bij overlijden van een der kinderen, diens aandeel op zijne broeders en zusters zal overgaan, verandert niet den aard van het fideicommis.

Amsterdam 16 Januarij 1861.

21. De beschikking waarbij een testateur zijne echtgenoote tot erfgenaam instelt, doch tevens bepaalt dat hare erfgenamen zes maanden na haar overlijden zekere sommen gelds zullen uitkeeren, moet als eene verboden erfstelling over de hand beschouwd worden.

Groningen Hof 3 Februarij 1863, bev. Groningen 11 September 1861.

22. De bepaling in een testament dat na doode van den daarbij benoemden algemeenen erfgenaam der geheele nalatenschap, aan de erfgenamen ab intestato zal moeten worden uitgekeerd eene som van *f* 10.000», bevat eene verbodene erfstelling over de hand of fideicommissaire substitutie. Dergelijke beschikking is ook nietig en van onwaarde ten aanzien van den benoemden erfgenaam of legataris. De erfstelling met zoodanige fideicommissaire substitutie bezwaard, moet niet voor het geheel nietig worden verklaard, maar alleen voor zoover daarbij in strijd met de wet over eene bepaalde geldsom of waardij des boedels is beschikt.

Overijssel 29 October 1855.

23. Een testament behelzende een fideicommissair verband op des erflaters zoon, ten behoeve van de kinderen en kindskinderen van dien zoon bij plaatsvervanging, is wettig en van kracht, zoowel naar de oude Friesche (waaronder het met den dood is bekrachtigd) als naar de latere Fransche wetgeving. Het Keiz. decreet van 1811 ontneemt geene kracht aan de bepalingen bij die wetgevingen vastgesteld.

Leeuwarden 23 April 1846, Concl. contr.; — anders ten aanzien van het Fransche regt, Friesland 5 Maart 1845.

24. Indien iemand aan een ander een perceel vast goed legateert, met bepaling dat het na zijnen dood zou overgaan op A, bij het overlijden van dezen op B, en vervolgens op C en D, en dat die legataris gedurende het leven van deze personen dat perceel niet mag vervreemden of verkoopen, — heeft B bij het overlijden van den genoemden legataris en vóóroverlijden van A, het regt om de overschrijving ten zijnen name van het onroerend goed te vorderen, al heeft ook de legataris een kind nagelaten.

H. Geregtsh. N. I.... (6).

25. Fideicommissaire beschikkingen behooren te worden uitgelegd naar den vermoedelijken wil des erflaters; die wil is voldoende om de afwijking te wettigen van den regel van het gemeene regt, dat de beschikking ten behoeve van een tweeden geroepene gemaakt, door het aan den dood van den bezwaarden legataris voorafgegaan overlijden van den geroepene vervalt.

H. Geregtsh. N.-I.... (6).

26. Schadevergoeding toegewezen wegens het onregtmatig behandelen door den fiduciaris van de goederen aan het fideicommis onderworpen, door perceelen van de vruchtboomen en ander hout te ontdoen en in bouwland te veranderen.

's Hertogenbosch Arb. 29 Februarij 1856.

27. Indien de substitutie betreft eene bepaalde som door de erfgenamen van den universelen erfgenaam uit te keeren, is niet de geheele erfstelling nietig, maar alleen voor

zoover de substitutie strekt. Het verbod is evenzeer toepasselijk, al maken verbruikbare of vervangbare zaken het onderwerp der substitutie uit.

Groningen Hof 3 Februarij 1863, in dit opzigt bev. Groningen 11 September 1861.

28. Bij art. 1048 C. C. worden de geoorloofde fideicommissaire substitutiën uitdrukkelijk beperkt tot de kinderen der ingestelde fiduciaire erfgenamen. Eene institutie alzoo, ten gevolge waarvan de devolutie verder zou worden uitgestrekt dan tot de wettige nazaten van den bezwaarden erfgenaam, is in zooverre van onwaarde.

a Amsterdam 1[e] a. 8 Junij 1837.

29. Eene erfstelling over de hand, waarbij eene testatrice, door den afstand der geïnstitueerde van de legitime, gegeven heeft hetgeen waarover zij vrijelijk konde beschikken, en wel aan eene dochter, onder den last van het terug te geven aan hare kinderen, zonder eenige bepaling of onderscheid (welke wijze van erfstelling in art. 1048 C. N. uitdrukkelijk is toegestaan, en in art. 1020 B. W. is in stand gehouden), is niet verboden door art. 896 C. N. (overeenkomende met art. 926 B. W.) en is hierop mitsdien niet van toepassing het decreet v. 24 Januarij 1812. De omstandigheid, dat de testatrice, na de veroorloofde substitutie, nog verdere substitutiën in haar testament heeft voorgesteld, brengt, uit hoofde van den regtsregel: utile per inutile non vitiatur, hierin geene verandering te weeg.

Amsterdam 27 Mei 1840.

30. Indien de langstlevende man bij mutueel testament tot erfgenaam zijner vrouw is ingesteld, met last om bij overlijden de nalatenschap aan haren stiefvader uit te keeren, stelt dit buiten twijfel een fideicommis daar, dat vervalt, indien voormelde stiefvader overlijdt vóór de testatrice, zoodat de man zuiver en eenvoudig erfgenaam van zijne vrouw is geworden.

Leeuwarden 23 Maart 1841, Concl. conf.

II.

31. Het Fransche Keiz. decreet van 4 Julij 1811 ontneemt geene kracht aan de bepalingen, die onder de Friesche en Fransche wet, omtrent de toen geoorloofde erfstellingen over de hand, zijn gemaakt.

Leeuwarden 23 April 1846, Concl. conf.

32. Het doel van art. 155 van het Keiz. decreet van 4 Julij 1811, hier te lande executoir verklaard bij decreet van 24 Januarij 1812, is geweest, niet om nog éénen overgang der fideicommissaire goederen toe te laten, maar alleen om den eerstgeroepene, geboren bij de uitvaardiging van het decreet, niet in zijne verwachting te leur te stellen.

's Gravenhage 29 October 1850.

33. Art. 155 van het Keiz. decreet van 4 Julij 1811 moet niet worden opgevat als zou daarbij door *premier appelé* moeten worden verstaan in alle gevallen de bij het testament *eerstgenoemde* na den dood van dengeen, die bij des testateurs dood de bezwaarde bezitter zal zijn, voor zoover die *eerstgenoemde* geboren is vóór 1 Maart 1811. Het is toch veeleer voor de bedoeling van dat decreet te houden dat daarbij degenen zijn bedoeld die zouden zijn *eerstgeroepenen* tot de fideicommissaire nalatenschap, op het oogenblik van het overlijden van den bezwaarden bezitter, voor zoover die eerstgeroepenen zouden zijn geboren vóór 1 Maart 1811, om het even of zij al of niet *eerstgenoemden* waren na den dood van dien bezitter; en naar de bedoeling van het decreet is derhalve onder anderen voor geregtigd tot de exceptionele opvolging in het fideicommis (nog voor eenmaal bij decreet toegekend) degene te houden die bij het testament geroepen is om op te volgen, in het geval dat de *eerstgenoemde* opvolger kinderloos mogt zijn overleden, indien werkelijk dat kinderloos overlijden vóór 1 Maart 1811 heeft plaats gegrepen, en alzoo de bedoelde nog in leven zijnde persoon, geboren vóór dien datum, in werkelijkheid de *eerstgeroepene* is bij het overlijden des bezwaarden bezitters, daar het decreet tusschen eerstgeroepenen zonder of met voorwaarde geen onderscheid maakt. Het zou evenwel in dat geval tegen alle regtsbeginselen strijden om aan de descendenten, of anderen, regt ontleenende van dien persoon, eenig regt op het fideicommis toe te kennen, indien die persoon zelf reeds vóór den fiduciarius was overleden.

a H. R. 23 Maart 1855, Concl. contr. verniet. Gelderland 7 Junij 1854, en bevest. het hierbij verniet. Arnhem 9 Januarij 1854. — *b* H. R. 23 Maart 1855, Concl. contr.

34. In den zin van art. 155 van het Keizerl. decreet van den 4 Julij 1811, in verband met art. 1 van het decreet van den 24 Januarij 1812, moeten als op den 1 Maart 1811 premiers appelés gehouden worden zij, die onder de vóór de gezegde dagteekening geboren verwachters van het fideicommis de eerstgeroepenen volgens het testament zouden geweest zijn, indien de bezwaarde bezitter op dien dag ware overleden; zij zijn, ofschoon niet de eerstgenoemden bij het testament, derhalve te regt voor de op den 1 Maart 1811 eerstgeroepenen verklaard geworden.

a H. R. 9 April 1858, Concl. contr. verw. de cass. tegen Friesland 18 Maart 1857.

35. Indien iemand vóór 1811 overleden, een kleinzoon tot erfgenaam in het beschikbare gedeelte instelt, en hem twee kleinkinderen bij kinderloos overlijden substitueert, dan kan een dezer kleinkinderen niet als premier appelé worden beschouwd.

a Gelderland 15 Maart 1854, vern. Arnhem 21 Maart 1853.

36. Er zijn geene redenen om de woorden «grevé» en «premier appelé» bij het decreet van 4 Julij 1811 voorkomende, juist alléén en met uitsluiting op den geinstitueerden en eerst gesubstitueerden erfgenaam toepasselijk te maken, maar integendeel de billijkheid en de regels eener gezonde uitlegging, vooral omtrent een decreet als het onderhavige, vorderen, dat daaronder verstaan worden diegenen, welke bij de invoering der Fransche wetten, van zoodanige erfenis bezitter was, en die hem daarin zou moeten opvolgen, hetzij dan de eerste of verdere gesubstitueerde, vermits deze een gelijk regt op de erfenis heeft als de eerst gesubstitueerde, toen dezelve in het bezit van den geinstitueerden erfgenaam was.

's Gravenhage H. G. 15 November 1814. —

's Gravenhage H. G. 12 Julij 1815. — 's Gravenhage H. G. 16 April 1819.

37. Om te beslissen wie in den zin van art. 155 van het decreet van 4 Julij 1811 de eerstgeroepene is tot eene fideicommissaire nalatenschap, behoort eeniglijk en alleen in aanschouw te worden genomen het tijdstip, waarop het C. N. is in werking gebragt, te weten den 1 Maart 1811, en geenszins dat, waarop de bezwaarde is overleden. Indien een fideicommissaire bezitter, die bij het in werking komen van het C. N. in leven had vijf kinderen, welke na zijn overlijden tot het fideicommis waren eerstgeroepenen, terwijl bij die institutie blijkbaar het regt van accres was uitgesloten, komt te overlijden, slechts één van die vijf kinderen in leven nalatende, dan kan dat kind geene verdere aanspraak maken dan voor het primitieve een vijfde aandeel, waarvoor het bij de invoering van het Wetb. slechts in aanmerking kwam.

H. R. 14 Maart 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 5 Maart 1845. — Concl. O. M. ad Leeuwarden 23 April 1846. — *a* H. R. 8 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 10 September 1845, waarbij was bev. Leeuwarden 11 Februarij 1845. — Utrecht 27 October 1847.

38. Door de bepaling vervat in art. 155 van het Keiz. decreet van 4 Julij 1811 is het regt van accres ten behoeve der gesubstitueerden onderling, die alleen verwachters waren en bleven tot na den dood van den geïnstitueerde, niet uitgesloten, met dat gevolg, dat bij vooroverlijden van een der gesubstitueerden, diens aandeel, krachtens die bepaling, niet is geworden het onveranderlijk eigendom van den geïnstitueerde.

H. R. 10 Junij 1841, Concl. conf. vern. Utrecht 8 Mei 1840, waarbij het beginsel was aangenomen, dat in het gegeven geval de bezwaarde bezitter den eigendom van dit aandeel verkreeg. — Anders Utrecht 27 October 1847.

39. Onder premier appelé moet volgens art. 155 van het Hanseatisch decreet verstaan worden hij, die den bezwaarden erfgenaam, ware deze toen overleden, bij de invoering van den C. N. zoude zijn opgevolgd (volgens testament). Als van meerdere, in voormelden zin eerstgeroepenen, slechts één in leven is bij het overlijden van den bezwaarden erfgenaam, dan kan hij krachtens het regt van aanwas, geene aanspraak maken op het geheele fideicommis.

b 's Gravenhage 28 Junij 1859.

40. Ingevolge het decreet van 4 Julij 1811 hadden de verwachters allen, op het oogenblik waarop de nieuwe wetgeving in werking trad, een door den dood des testators verkregen regt, schoon voorwaardelijk en van eene latere uitkomst afhangende; een regt, wel niet op hunne erfgenamen transmissibel, maar toch voor hen persoonlijk wel degelijk bestaande; een regt ook, dat voor alienatie vatbaar was, zoodat zij bv. met den gravatus, of met den te gelijk of na hen gesubstitueerde, dáárover als over eene hereditas, niet hominis vivi, maar hominis mortui, konden transigeren, eene soort van overeenkomst, die vroeger geenszins zonder voorbeeld was.

Friesland 18 Maart 1857, waartegen de cassatie is verworpen bij *a* H. R. 9 April 1858, Concl. conf.

41. Art. 155 van het Keiz. decreet v. 4 Julij 1811 kan alleen toegepast worden op dengenen, die op 1 Maart 1811 in de eerste plaats geroepen was om na den bezwaarden bezitter de fideicommissaire goederen te ontvangen, en, op het overlijden van den bezwaarden bezitter, alsdan nog in leven was. Daardoor wordt uitgesloten hij, die op 1 Maart 1811 niet in de eerste plaats geroepen, maar alleen subordinaat, bij ontstentenis van den toen levenden in de eerste plaats geroepene, ingesteld is, ofschoon anders bij het overlijden des bezwaarden bezitters, volgens het testament de naast geregtigde zijnde.

Friesland 10 September 1845, bev. Leeuwarden 11 Februarij 1845, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 8 Mei 1846, Concl. conf.

42. Indien eene nalatenschap met fideicommis is bezwaard ten behoeve van hem, die volgens het decreet van 4 Julij 1811 als fideicommissaire erfgenaam zou kunnen optreden, edoch alleen voor het geval dat de bezwaarde erfgenaam zonder wettige descendenten zoude komen te overlijden, als welke, indien zij bestonden, tot het fideicommis waren geroepen, — dan moet, wanneer de fiduciaire erfgenaam is overleden met achterlating van zoodanige descendenten, hoewel na 1 Maart 1811 geboren, eo ipso geen eerstgeroepene (premier appelé) geacht worden op dat tijdstip te hebben bestaan. In zoodanig geval moet de fiduciaire erfgenaam gerekend worden als onherroepelijk eigenaar (propriétaire incommutable) van het met fideicommis bezwaarde kapitaal te zijn overleden.

's Gravenhage H. G. 24 Maart 1837.

43. Indien de verwachter sterft vóór den bezwaarden erfgenaam, gaat zijn regt niet over op zijne kinderen.

a Gelderland 15 Maart 1854, vern. Arnhem 21 Maart 1853, waarbij was beslist, dat de gesubstitueerde op den 1 Maart 1811 zijnde de naast geregtigde tot het fideicommis, te beschouwen was als de eerstgeroepene, waardoor zij regten verkregen had, die op hare kinderen overgingen.

44. Uitlegging van een testament, houdende instelling van drie erfgenamen, kinderen en kindskinderen, met substitutie van den een aan den ander, zoolang nog een kindskind in leven was met eindelijke substitutie van het weeshuis, en making van het vruchtgenot aan een ander persoon. Wanneer bij de invoering van het decreet van 4 Julij 1811 nog twee kindskinderen aanwezig waren, moeten zij onderling worden beschouwd als bewaarders en eerstgeroepenen, met dat gevolg, dat bij overlijden van een hunner, de overgeblevene, op wien art. 155 van voormeld decreet toepasselijk was, volgens hetwelk eene uitzondering is gemaakt op het algemeene verbod van fideicommissen ten voordeele van eerstgeroepenen, mits geboren vóór de invoering van den C. N. (1 Maart 1811) — onvoorwaardelijk eigenaar werd van het met fideicommis bezwaarde goed, wie ook nog tot de aanvaarding, in geval het verbod niet tusschen beide ware getreden, daartoe geroepen mogten zijn. Voormelde kleinkinderen kunnen niet worden beschouwd als uitmakende een ze-

delijk ligchaam, met regt van accres, zoodat het weeshuis eerstgeroepene zou zijn.

Sneek 4 April 1860.

III.

45. Bij art. 155 van het decreet van 4 Julij 1811 zijn de fideicommissa residui niet verboden, daar bij dezelve de verpligting niet bestaat om te conserveren.

H. R. 29 Februarij 1844, Concl. conf.

46. Aan het algemeen verbod van erfstelling over de hand is wel uitgezonderd het fideicommissum residui met substitutie van een bepaald persoon, doch niet zoodanig fideicommis, waarbij in algemeene bewoordingen degenen gesubstitueerd zijn, die op het overlijden van den ingestelden erfgenaam zullen bevonden worden des erflaters naaste erfgenamen te zijn.

b 's Hertogenbosch 10 Junij 1846.

47. De beschikking, waarbij de erflaters hunne dochter in de simpele en naakte legitieme portie hunner nalatenschap instituërende, ten aanzien van hunne meerdere nalatenschap tot erfgenaam of erfgenamen hebben ingesteld het kind of de kinderen hunner dochter, onder anderen met bepaling: «dat ingeval zij kinder»loos mogt overlijden, al hetgeen van hunne »nalatenschap onverteerd en onveralïeneerd in »wezen bevonden werd, moest gaan en komen »aan hare dan levende naaste erfgenamen ab »intestato, behalve eene som van *f* 2000.» tot »een ander bepaald doel bestemd,» — stelt niet daar eene, bij art. 1 van het Fransche Decreet van 24 Januarij 1812 bedoelde erfstelling over de hand.

b Amsterdam 20 September 1859.

48. Bij het fideicommissum de residuo wordt de verwachter geacht ook vulgariter aan den bezwaarden erfgenaam te zijn gesubstitueerd, zoodat, indien deze laatste vóór den erflater komt te overlijden, de fideicommissair gesubstitueerde terstond en regtstreeks, met uitsluiting van de erfgenamen volgens de wet, tot de geheele nalatenschap van den testateur wordt geroepen.

Rotterdam 25 October 1871.

49. Na het overlijden van den met een residuum bezwaarden erfgenaam heeft de verwachter het regt om de dadelijke afgifte te vorderen van hetgeen van de erfenis in natura mogt zijn overgebleven, zonder den aard der goederen in aanmerking te nemen; bij gevolg is de bewering dat scheiding en deeling dier goederen had moeten gevraagd worden, van allen grond ontbloot.

b 's Hertogenbosch 28 Junij 1861.

50. De vordering van hem aan wien een legatum residui werd gemaakt, na doode van den bezwaarden erfgenaam tegen den erfgenaam van laatstgenoemde ingesteld tot uitkeering van het residuum, zonder aanduiding van voorwerpen of geldsom, moet als te onbepaald niet-ontvankelijk worden verklaard. Ten onregte is alzoo geoordeeld, dat de gedaagde niet kan volstaan met de verklaring van bereidwilligheid om alles af en over te geven wat de eischer zal bewijzen in diens bezit te zijn gekomen, en dat de eischer alleen de erfstelling behoeft aan te toonen. Het geldt daarbij geene loutere questie van uitvoering, en de gedaagde is niet verpligt verklaring te doen van hetgeen hij uit den boedel bezit.

Z.-Holland 10 Januarij 1859, vern. Gorinchem 9 Maart 1858 en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 24 Junij 1859, Concl. conf.

51. Volgens de wet kan aan de opvordering van een legatum residui niet worden verbonden de vordering dat de uitkeering van het residuum zal kunnen worden gedwongen door inbeslag-neming van goederen tot het bedrag eener bepaalde som.

Z.-Holland 10 Januarij 1859, vern. Gorinchem 9 Maart 1858, en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 24 Junij 1859, Concl. conf.

52. Een fideicommissum de residuo geeft den bezwaarden erfgenaam zoo volkomen bevoegdheid om te vervreemden, dat hij den bezwaarden boedel ook in huwelijksgemeenschap mag brengen, maar hij mag dezen niet bij huwelijksvoorwaarden bezwaren met een legaat of eene beschikking na doode.

Goes 20 Januarij 1865.

53. Tijd en sommen in aanmerking genomen en met elkander in overeenstemming bevonden zijnde, behoort het te gelde maken van effecten en het opvolgend uitzetten van gelden als eene verwisseling van geldbelegging te worden aangemerkt, en kan de bezwaarde erfgenaam, die overigens bij voortduring ruimschoots van geld was voorzien, niet geacht worden die goederen van het hem gemaakte fideicommissum residui te hebben verteerd.

N.-Braband 9 Julij 1866.

54. Contante gelden, opbrengsten en losse schuldvorderingen, welke gebleken zijn tot een zeker bedrag zoowel bij het overlijden des testateurs als later en ook bij het overlijden des bezwaarden erfgenaams in den boedel aanwezig te zijn geweest, moeten beschouwd worden als een vlottend kapitaal, hetwelk telkens opgelost en telkens hersteld, wel gebruikt maar onverteerd en onvervreemd in den boedel aanwezig bleef.

N.-Braband 9 Julij 1866.

Actie 49 v.	Nietigheid 22, 27 v.
Bewaring 1 v.	Oud-Holl. regt 9 v. 15 v.
Cassatie Bz.	Premier app. 33 v.
Erfopvolging 48.	Residuum 45 v.
Erfstelling.	Schadevergoed. 26.
Huw. gemeensch. 52.	*Successieregt* 18.
Huw. voorwaarde 52.	Uitkeering 1 v. 21 v. 27.
Keizerl. decr. 18, 23, 31 v. 45.	Uitlegging 25, 44.
	Vruchtgebr. 3 v. 12 v.

FONCTIONNAIRE PUBLIC Z. AMBTENAREN.

GAAN OVER EENS ANDERS GROND Z. VELD- EN BOSCHDELICTEN.

GAAUWDIEVERIJ Z. DIEFSTAL.

GASTHUIS Z. ARMBESTUUR, GEMEENTE.

GEBRUIK EN BEWONING Z. SUCCESSIEREGT.

GEBRUIKEN EN GEWOONTE Z. ASSURANTIE, BEVRACHTING EN VERVRACHTING, BEWIJS BZ., BEWIJS SZ., CARGADOOR, GEWOONTE, HULP- EN BERGLOON, HUUR EN VERHUUR, HUUR VAN DIENSTEN, KOOP EN VERKOOP, OVEREENKOMST, UITLEGGING, VERBORGEN GEBREKEN, WISSELBRIEF.

GEDEPUTEERDE STATEN.

1. Wanneer is uitgemaakt dat eenige regeling van zaken is de uitvoering eener algemeene wet (het bepalen der dagen, waarop de lange jagt

mag uitgeoefend worden, naar aanleiding van art. 19 der wet van 11 Julij 1814, Sb. nº 79), dan kan de bloote vermelding in die wet, van Prov. Staten aan wie die regeling wordt toevertrouwd, niet leiden tot het besluit, dat hierdoor Ged. Staten worden uitgesloten.

b H. R. 1 Mei 1849, Concl. conf.

2. De resolutie van Ged. Staten van Drenthe van 4 Julij 1859, betreffende den invoer van rundvee in die provincie, is niet regtsgeldig, omdat, zoo zij te beschouwen is als de uitvoering van maatregelen van inwendig bestuur, bij art. 127 aan de Prov. Staten opgedragen, zij volgens art. 151 dier wet door den Koning moest zijn goedgekeurd, — terwijl indien het hier gold een reglement of verordening voor het provinciaal belang noodig geoordeeld, alleen de Prov. Staten bevoegd waren geweest zoodanige verordening te maken en aan de Koninklijke goedkeuring te onderwerpen, in welk geval Ged. Staten alleen tot de uitvoering daarvan bevoegd zouden zijn.

Assen 14 Augustus 1860.

3. Het ontvangen en, casu quo, onderzoeken van plaats. verordeningen, behoort ongetwijfeld tot het dagelijksch beleid van zaken, aan de Ged. Staten opgedragen.

c H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Utrecht Hof 2 Maart 1846, — en Utrecht 13 Junij 1845, Concl. conf.

4. De bij een plaats. reglement, tot wering van fraude, gemaakte verordeningen (in casu voor de stedelijke belasting in de gemeente Utrecht, goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 Augustus 1825, nº 13), kunnen zijn van zoodanigen aard, dat het onderzoek daarvan moet geacht worden te behooren tot het dagelijksch beleid van zaken, bij de Gr.wet van 1840 aan de Gedep. Staten opgedragen.

b H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

Adm. en Regt. magt.	*Geneeskunde.*
Armbestuur.	*Molen.*
Bewijs Sz.	*Patent.*
Fabrieken.	*Prov. verordening.*
Gem.-belasting 4.	*Veeziekte* 2.
Gem.-verordening 3 v.	

GEDISTILLEERD.

I. Branderijen, aangifte, klassen, gebruik.
II. Accijns, invordering.
III. Nederlaag en vervoer.
IV. Onderzoek, bewijs, straffen.

I.

1. Art. 8 der wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 37), omtrent de aangifte van niet in werking zijnde branderijen, kuipen enz., is evenzeer toepasselijk op erkende branders of distillateurs van welke klasse ook, als op alle andere deze bedrijven uitoefenende personen, ja zelfs op branders der zesde klasse. Dat artikel heeft ten doel het voorkomen van heimelijk stoken met niet aangegeven gereedschappen, hetzij dit gemakkelijker, hetzij het minder ligt zou zijn te ontdekken.

c H. R. 28 April 1846, Concl. conf.

2. Likeurstokers van de zesde klasse zijn niet verpligt aangifte te doen van de nieuwe of meerdere ketels, die zij aanschaffen.

Amsterdam 12 Junij 1845.

3. Het is, om branderijen in de vijfde klasse (de zoodanige namelijk, waar de grondstoffen uit vruchten en andere speciën, behalve graan, bestaan) te kunnen rangschikken, een vereischte, dat er ten minste één of meer beslagbakken voorhanden zijn, en wordt dit punt dus ten onregte als een niet noodzakelijk vereischte beschouwd en buiten onderzoek gehouden.

d H. R. 16 Januarij 1855, Concl. contr. — *c* H. R. 16 Januarij 1855, Concl. contr. vern. N.-Holland 9 October 1854, waarbij was beslist, dat al moge het waar zijn, dat de bekl. geen beslag zelf maakt, maar het suikerwater als grondstof stookt, daaruit geenszins volgt, dat dit suikerwater voor hem niet tevens zoude zijn het beslag waaruit de ruwstoking plaats heeft, en welk beslag, eigenlijk in de suikerfabrieken ontstaande, tot grondstof heeft suiker, vermengd met water, geschikt om door distillatie een geestrijk vocht op te leveren, in welken zin dan ook art. 40 der wet elke bereide grondstof van dien aard met beslag gelijkstelt; dat wel is waar het aanwezen van de bedoelde beslagbakken van bepaalden inhoud in de branderij des bekl. niet is gebleken, doch dat het aanwezig zijn van zulke beslagbakken van bepaalden inhoud moet geacht worden door den wetgever te zijn vereischt meer ter bepaling van den verschuldigden accijns en ter verzekering van aangifte, dan wel als noodzakelijk vereischte om tot de vijfde klasse te behooren, en dat onder deze klasse zijn te rangschikken alle zoodanige branderijen, waarin beslagen grondstof, uit andere speciën dan graan bestaande, wordt gedistilleerd, zonder dat het een vereischte is dat de grondstof in de branderij zelve tot beslag voor ruwstoking is daargesteld. — Het Hof v. Utrecht, waaraan de zaak verwezen werd, besliste den 18 September 1855, dat de branderij viel in de vijfde klasse, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 15 Januarij 1856.

4. Suikerwater is een mengsel, hetwelk volgens de wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 37) is beslag, en moeten de aanwezige vergaarbakken, waarin dat suikerwater wordt gestort, in den zin dier wet voor beslagbakken gehouden worden. De brander maakt zich alzoo schuldig aan het in zijne suikerwaterstokerij voorhanden hebben van eenen ketel, die, tot overhalen aangegeven, was opgeladen met grondstoffen, wanneer ten zijnen aanzien is bewezen, dat in zijne fabriek een bak aanwezig is, verdeeld in 3 afdeelingen, elk van eene inhoudsgrootte van ruim 80,000 kannen vochts, alle drie te zamen 240,000 kannen, en dat zeer ruim ieder van deze afdeelingen kon bevatten de lading van twee ook in de fabriek aanwezige ketels, de één gemerkt nº 1, groot 18 vaten, 12 kannen, de andere nº 2, groot 19 vaten, 3 kannen; — dat op ieder van deze afdeelingen of bakken een vaste pomp staat, om daaruit door middel van eene goot de ketels op te laden; — dat niet de bakken, maar wel de ketels aan het bestuur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen zijn aangegeven; — dat de bakken bestemd zijn om het suiker- of vormbakswater, uit de suikerrafinaderijen aangevoerd, te ontvangen en te blijven bevatten, tot dat het, zonder eenige verdere bewerking in de fabriek te hebben ondergaan, ter ruwstoking in de ke-

tels wordt opgeladen; — dat genoemd water is eene zelfstandigheid, die, hoewel voor het oogenblik nog niet als geestrijk vocht kunnende worden aangemerkt, nogtans geschikt is, om door distillatie een geestrijk vocht op te leveren; — dat dit water, aan zich zelven overgelaten, in die bakken eene gisting ondergaat, daarin rijp wordt en alzoo geschikt om te worden ruw gestookt; — en dat aldaar de gemelde ketels uit zoodanige der drie genoemde bakken worden opgeladen, waarin het suiker- of vormbakswater den vereischten graad van rijpheid door gisting heeft verkregen; alsmede dat de bekl., tijdens de bekeuring, genoot doorloopend crediet voor de betaling van den accijns en vrijdom van den accijns op de brandstoffen in zijne fabriek gebruikt.

b H. R. 15 Januarij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 18 September 1855.

5. Onder de uitdrukking van stoken van beslagene grondstoffen of ruwstoken behoort verstaan te worden het stoken van zoodanige vochten of mengsels, welke niet geestrijk zijn, maar geschikt om door distillering een geestrijk vocht op te leveren. De in de wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. n° 37) voorkomende woorden, beslag, beslagene grondstoffen, bereide grondstoffen, duiden aan zoodanige mengsels, welke voor het oogenblik nog niet als geestrijk kunnen beschouwd worden, doch die geschikt zijn om door distillatie een geestrijk vocht op te leveren. De likeurstokers of branders der zesde klasse missen de bevoegdheid tot het stoken van beslagene of andere bereide grondstoffen, en alzoo stelt het aanwezig zijn van zoodanige grondstoffen in de grondbakken eener likeurstokerij, dus elders dan in een beslagkuip of ruwketel, daartoe aangegeven, eene overtreding daar.

a b H. R. 1 Februarij 1842, Concl. conf.

6. Art. 29 der wet v. 28 December 1855 (Sb. n° 193), waarbij straffen zijn bedreigd op de overtreding van art. 25 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 37) houdende verbod van ruwketels op te rigten, om bij middel van stoom te stoken, zonder toestemming van de administratie, en art. 15, 16, 17 en 25 van het Kon. besl. v. 1 November 1856 (Sb. n° 97), houdende bepalingen omtrent het stoken van gedistilleerd uit aardappelen, zijn toe te passen op den beklaagde, ten wiens aanzien als bewezen is aangenomen, dat de afstoking van een beslagbak, op last van daartoe behoorlijk gemagtigde ambtenaren, heeft doen bevinden eene hoeveelheid gedistilleerd, den aangegeven trek met meer dan 10 pct. overtreffende, ofschoon dat beslag vermeerderd was met een krachteloos vocht, door des beklaagden arbeiders met goedvinden der ambtenaren in den beslagbak uitgestort.

a H. R. 10 Februarij 1858, Concl. conf.

7. Het bevinden dat de roerkuip nog met haar volle beslag was gevuld na den tijd dat de werkzaamheden daarin volgens de declaratie moesten geëindigd zijn, is niet strafbaar, indien de kraan in de roerkuip digt was, vermits naloop (écoulement) eene beweging beteekent, het vloeijen nl. van het vocht uit de kuip in den lekbak.

Brielle 29 October 1857.

8. Bij de waterijking van eenen ruwketel in eene branderij, behoort te worden gequalificeerd als aanwenden van een middel van misleiden bij de te doene waterijking, overtreding voorzien en gestraft bij art. 50, § 4 der wet van den 20 Junij 1862 (Sb. n° 62), wanneer men vóór de komst der Rijks-ambtenaren den ruwketel met water vol maakt en onder de kraan van den ruwketel eene behoorlijk geijkte kit brengt, geplaatst in eene kuip, bestemd om het water, dat uit de kit zou overloopen, op te vangen, doch deze kuip alsdan zoo heeft ingerigt dat dezelve een gedeelte van het overgeloopen water op eene onzigtbare wijze laat verloren gaan.

Limburg 18 Januarij 1866.

II.

9. Volgens de wetten van 2 Augustus en 26 Augustus 1822 behoeft het gedistilleerd, om belastbaar te zijn, niet dadelijk de noodige geschiktheid te bezitten om door den mensch te worden gedronken, maar alleen om als drank voor den mensch te kunnen worden toebereid. Als belastbaar is aan te merken zoodanig gedistilleerd, dat bij onderzoek is gebleken voor het vervaardigen van politour en vernis ongeschikt te zijn, maar daarentegen door scheikundige bewerking met betrekkelijk geringe kosten drinkbaar kan worden gemaakt.

a Gelderland 15 April 1862.

10. Suikerwater-stokerijen, waarin gedistilleerd, bij de likeurstokers bruikbaar, wordt gestookt, zijn volgens de Alg. wet accijnspligtig en dienvolgens aan de visitatiën onderworpen gedurende den geheelen tijd, in de aangifte vermeld.

N.-Holland 4 November 1844.

11. Bij het 5e lid van art. 28 der wet v. 28 December 1855 (Sb. n° 193) is onvoorwaardelijk, als maatstaf van de verhouding tusschen meel als grondstof en gedistilleerd als belastbaar fabrikaat, voorgeschreven eene verhouding van 56 vingerhoeden gedistilleerd ad 10 graden tot ieder pond meel. De bekorting, voorgeschreven bij art. 26, al. 2 bestaat in eene vermindering met drie percent van datgene, wat als fabrikaat aan belasting onderhevig is, zoodat door den brander, die gist schept, drie percent minder wordt betaald, zonder dat door dit art. 26 het aangehaalde art. 28 mag werden aangevuld of van invloed kan worden geacht op de berekening der verhouding, vastgesteld bij art. 28.

a H. R. 12 October 1858, Concl. contr.

12. Bij peiling van op doorloopend crediet ingeslagen gedistilleerd, kunnen niet in aanmerking worden genomen kwittantiën van betaalden accijns, afgegeven, nadat de stand der rekening bij den ontvanger opgenomen en met de peiling een aanvang was gemaakt, met dit gevolg, dat eene bij die peiling geconstateerde ondermaat door zoodanige kwittantiën niet kan worden gedekt; cf. art. 11, 14, 24 en 25 der wet v. 2 Augustus 1822 (Sb. n° 30) houdende eene belasting op het buitenlandsch gedistilleerd.

d H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf. vern. Groningen Hof 20 November 1840, en bev. Groningen 15 April 1840.

13. Waar wel in den letterlijken zin uitslag van gedistilleerd uit eenige branderij der eerste

klasse, niet gedekt door eenig document heeft plaats gehad, doch tevens consteert, dat de uitslag (waaraan de brander geheel vreemd was) als diefstal is aangegeven, vervolgd en beregt, ontbreekt ten eenemale het bewijs van den bij de wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62) bedoelden frauduleusen uitslag, waarvoor de brander, wien thans deze uitslag als zoodanig wordt te laste gelegd, regtens aansprakelijk en strafbaar zou zijn.

Rotterdam 2 Februarij 1872.

14. Daar bij art. 68, § 3 der wet van den 20 Junij 1862 (Sb. nº 62) als gemiddelde overmaat duidelijk wordt aangegeven het verschil boven de vijf ten honderd, gerekend over al de aangegeven ruwstooksels, volgt daaruit van zelf, dat om die gemiddelde van de afstoking verkregen overmaat daar te stellen, slechts de speling van vijf en niet van zeven en een half ten honderd moet worden afgetrokken.

b H. R. 26 Junij 1867, Concl. conf.

15. De korting voor droeven en moeren wordt niet op den accijns berekend naar de hoeveelheid droeven en moeren, die volgens de entrepôt-rekening aanwezig mag zijn, maar naar de hoeveelheid die bij den uitslag werkelijk gevonden wordt.

Zutphen 28 Junij 1855.

16. De ontvanger kan het aantal kannen gedistilleerd, waarvoor hij den distillateur heeft gedebiteerd, niet bij berekenig afleiden uit de capaciteit van de door hem gestookte rum, onder korting van 10 pct. en daarbij den trek op 4 kan, à 40 pct. aannemen; derhalve dat ieder vat een minimum van 4 kan van die sterkte oplevert.

Amsterdam 14 Januarij 1851.

17. Aan art. 64 der wet v. 26 Augustus 1822 kan geene interpretatie worden gegeven, alsof daarbij was voorgeschreven eene voorafgaande oproeping van den belastingschuldige door den ontvanger tot gemeenschappelijke zoogenaamde vereffening van rekening.

a H. R. 24 December 1847, Concl. conf. vern. Rotterdam 10 Maart 1847. — cf. H. R. 11 Januarij 1849.

18. Een brander moet den accijns betalen van het, blijkens zijne doorloopende crediet-rekening, door hem meer in- dan uitgeslagen gedistilleerd. Wanneer hij, na eene verzegeling, zijn beroep als zoodanig staakt, heeft de doorloopende crediet-rekening daardoor een einde genomen, en is de accijns van het geheele saldo invorderbaar geworden. Door de overbrenging van het saldo der doorloopende crediet-rekening op het volgende jaar heeft noch schuldvernietiging, noch schuldvernieuwing plaats. De vrijheid, bij de wet aan de branders toegekend ten aanzien der wijze van verwerking van het gedistilleerd, mag het mede bij de wet aan de Administratie toegestaan regt tot het doen der vereischte peilingen en visitatiën niet verkorten.

a H. R. 22 November 1850, Concl. conf.

19. Aan de ontvangers is bij de wet geene regtsvordering toegekend, tot bijbetaling van hetgeen zij, door eene verkeerde toepassing der wet, wegens accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, te weinig mogten geheven hebben. Als bijzondere personen hebben zij geene actie tot vergoeding van het nadeel, door hen, ten gevolge van te min berekend en te min ontvangen accijns geleden, wanneer door den betaler het gedistilleerd in den handel is gebragt tegen een prijs, in verhouding tot den door hem betaalden accijns, en er mitsdien zijnerzijds noch van kwade trouw, noch van eene onregtmatige daad is gebleken.

b Utrecht 26 Januarij 1844.

20. Een dwangbevel afgegeven ter zake van verschuldigden accijns, opcenten en zegel, wegens eene bij peiling in eene branderij geconstateerde ondermaat van binnenlandsch gedistilleerd, behoort te worden gehandhaafd, wanneer blijkt, dat de ondermaat, bij peiling bevonden, werkelijk bestaat zoo als die bij het dwangbevel is uitgedrukt, en er evenmin geschil is over het bedrag, dat gevorderd wordt. Het corroboreren der peilrekeningen door justificatoire bescheiden komt in den regel niet te pas voor den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, terwijl dit slechts dan vereischt wordt, wanneer werkelijk op dat punt verschil tusschen den brander en den ontvanger mogt bestaan.

H. R. 11 Januarij 1849, Concl. conf.

21. Geldig-verklaring van de oppositie tegen een dwangbevel, op grond dat niet bleek, dat het gedistilleerd waarvan de regten zouden verschuldigd zijn, werkelijk volgens peiling aanwezig was.

b Assen 11 Januarij 1847.

III.

22. Hij in wiens panden bedoeld bij art. 124 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62), aanwezig bevonden wordt ongedekt gedistilleerd, blijft strafbaar, ook indien bij bewijzen mogt van die nederlagen geene kennis te hebben gehad.

a Rotterdam 2 Maart 1867.

23. Het vervoer van gedistilleerd in eene grootere hoeveelheid dan van eene kan, niet gedekt door document, voorzien bij art. 111, § 3 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62), is strafbaar gesteld met boete bij art. 133, § 25 dier wet. Subsidiaire gevangenisstraf ingevolge art. 225, § 2 der Alg. wet van 1822.

Rotterdam 8 Februarij 1872.

IV.

24. De ambtenaren zijn bevoegd om in het geval, voorzien bij art. 6 litt. *b* van het Kon. besl. v. 29 Dec. 1855 (Sb. nº 196), waarbij de branders in art. 4 van het besluit genoemd, worden verpligt om toe te laten dat door de ambtenaren van 's Rijks belastingen des noodig het voortbrengsel van een of meer ruwstooksels worden afgezonderd, verzameld en tot zéro afgestookt, — enkel het beslag af te stoken, zonder verpligt te zijn het bij zulk eene afstoking verkregen ruwnat tot moutwijn over te halen. Doordien het woord afstoken of stoken wordt gebruikt wanneer er sprake is van het stoken van het beslag tot ruwnat, en daarentegen het woord overhalen wanneer het de verdere bewerking geldt, kan de geest der wet voor de verificatie van het aangegeven beslag, nadat de ambtenaren door afstoking tot zéro van het ruwstooksel ruwnat hebben erlangd, niet geacht worden de afstoking van het ruwnat tot enkel peil, en van dit

enkel peil tot moutwijn te hebben bevolen. Uit hoofde door de verdere bewerking van het ruwnat tot enkel peil en van het enkel peil tot moutwijn, in welke geringe mate ook, verlies van alcohol geleden wordt, geeft de eenvoudige afstoking van het ruwstooksel en de herleiding van het hierdoor verkregen ruwnat tot gedistilleerd van 100 pct. niet met eenige wiskunstige juistheid aan, dat het door den brander gefabriceerde in verhouding staat van een trek van 56 vingerhoeden ter sterkte van 100 pct. tot ieder aangegeven Ned. pond meel.

c H.R. 12 October 1858, Concl. conf.

25. De bewoordingen van art. 6 van het Kon. besl. van 29 December 1855 (Sb. nº 196), houdende voorzieningen voor de vergunningen (van kortingen of minderen aanslag ten behoeve van branders der vier eerste klassen) aan den Koning voorbehouden bij de eerste zinsnede van art. 28 der wet van 28 December 1855 (Sb. nº 193), geven te kennen, dat de branders verpligt zijn toe te laten, dat het voortbrengsel van een of meer ruwstooksels door de ambtenaren worde afgezonderd, verzameld en tot zéro gebragt, maar uit deze verpligting volgt niet, dat de ambtenaren in allen geval verpligt zijn de afzondering en verzameling en de afstoking ten einde toe te doen plaats hebben, en dat alleen bij algeheele afzondering en verzameling en afstoking tot zéro, en niet eerder, de verhouding van hoeveelheid en sterkte van gedistilleerd tot hoeveelheid beslagen meel kan en mag worden opgemaakt. Het is in elk geval aan den judex facti vrijgelaten te beoordeelen, of de afzondering en verzameling en de afstoking op voldoende gronden de bevinding opleveren, dat, naar den maatstaf bij de wet bepaald, meer meel is beslagen dan volgens de gedane aangifte geoorloofd was. Bij zoodanige beoordeeling is de regter niet verpligt acht te slaan op administratieve voorschriften en op voorgedragene wetsontwerpen.

a H.R. 20 December 1859, Concl. conf.

26. Bij afstoking in eene branderij is de afstoking op zéro de normale contrôle van het beslag. De afstoking moet zich niet bepalen tot het stoken van ruwnat, maar behoort te worden volbragt tot moutwijn; art. 28 der wet van 28 December 1855; art. 6 van het Kon. besluit van 29 December 1855.

a 'sHertogenbosch 12 November 1861.

27. De aangifte tot stoken door den brander moet in de verhouding zijn van het te verkrijgen product, zooals die verhouding door de wet is geregeld, en is derhalve het erlangen van meerder product dan die verhouding eene strafbare overtreding. Alzoo moet bij iedere bevinding van meerder product daaarvan bij procesverbaal van bekeuring kunnen blijken, onverschillig de tijdperken, die het fabrikaat moet doorloopen om als afgewerkt fabrikaat voor den handel en het verbruik geschikt te zijn. Het bewijs, dat meer meel beslagen is dan geoorloofd was, ontleend aan de bevinding der ambtenaren bij eene door hen bewerkstelligde afstoking, als bedoeld bij art. 28, § 5 der wet van 28 December 1855, is niet voor onwettig te houden, en houdt niet op tot grondslag eener schuldigverklaring te kunnen strekken, wanneer eene overtreding der wet is geconstateerd, vóór dat de afzondering, verzameling en tot zéro-afstoking, die de brander moet toelaten, heeft plaats gevonden, en er geene gronden voorhanden zijn om, na eene afstoking tot op 4 pct. en bij eene weging als ten deze blijkt, aan te nemen, dat eene verdere distillatie tot andere dan de bereids verkregen waarnemingen zou hebben geleid, en wanneer tot zoodanige bewerking door den brander ook geene vordering wordt gedaan.

b H.R. 29 April 1862, Concl. conf.

28. Indien de ambtenaren, die de opneming hebben gedaan, zich hebben bepaald tot het constateren van de hoeveelheid vocht, welke zich in het woonhuis van den gecalangeerde bevond, zonder de hoedanigheid of sterkte daarvan eenigzins na te gaan, of althans met het vroeger bevondene te dien opzigte te vergelijken, veel minder nog zulks te doen op eene behoorlijke en bij de wet voorgeschrevene wijze, kan geenszins worden opgemaakt, dat de beklaagde werkelijk 92 kannen binnenlandsch gedistilleerd à 100 pct. aan belastbare dranken te veel zoude hebben gehad.

Alkmaar 29 Julij 1840.

29. Bij de beoordeeling van zaken, waar het geldt het op eene verbodene wijze en zonder de daarvoor bij de wet voorgeschrevene aangifte te hebben gedaan, stoken en overhalen van gedistilleerde wateren en het bezigen daartoe, zonder aangifte, van andere grondstoffen (en mitsdien van overtreding van art. 39, 3de en 4de lid en van art. 40 der wet van 26 Augustus 1822, Sb. nº 37), is nergens bij het Wetb. van Strafv. bepaaldelijk voorgeschreven, door welke soort der bij de wet erkende bewijsmiddelen het te last gelegde feit behoort te zijn bewezen, en kan er alzoo geene schending der wet beweerd worden, wanneer de regter zich, door personen als getuigen en niet als deskundigen te hooren, het bewijs verschaft.

a H.R. 5 Mei 1857, Concl. conf.

30. Een beklaagde behoort te worden vrijgesproken, wanneer uit het ten processe aanwezige extract uit het register der resolutiën van den Minister van Finantiën blijkt, dat hem vergunning is verleend tot den jaarlijkschen accijnsvrijen inslag van 300 vaten gedistilleerd à 50 pct. ten behoeve zijner azijnmakerij, onder voorwaarde, dat het gedistilleerd dadelijk bij den inslag en in tegenwoordigheid van beambten worde overgestort in de daarvoor bestemde kuipen, ketels of vaten, en daarin worde vermengd in verhouding van een vat gedistilleerd ad 50 pct. met twee vaten water, en een vat deugdzamen azijn, zoo als die in den handel voorkomt, ten genoege der ambtenaren; — en hem bij introductieve dagvaarding is ten laste gelegd, dat hij op tijd en plaats aldaar genoemd, ter gelegenheid der verpligte vermenging van ingeslagen gedistilleerd met azijn, geen deugdzamen azijn, zoo als die in den handel voorkomt, daartoe zou hebben geleverd; doch het is gebleken, dat bij den aanvang der vermenging de aangeboden azijn goed is geweest, dat eerst later de smaak is verminderd, en dat onder in het fust beukenhouten krullen aanwezig waren, terwijl, volgens de bekentenis van den

beklaagde, bevestigd door de omstandigheden, gebleken uit de beëedigde verklaringen der getuigen, die azijn, oorspronkelijk van zware gehalte, was vermengd met water, — vermits daaruit geenszins volgt, vooral niet bij de bekende omstandigheid, dat azijn zich niet gemakkelijk zonder roeren met water vermengt en dat het roeren door het aanwezig zijn van houtkrullen onder in het fust zeer moeijelijk is, dat wanneer dit mengsel behoorlijk ware geroerd, de door den beklaagde aangeboden azijn niet zou zijn geweest deugdzaam, zoo als die in den handel voorkomt; art. 15, litt. f Kon. besluit van 20 April 1863 (Sb. nº 21).

N.-Holland 15 Mei 1865, vern. Amsterd. 22 Dec. 1864, waarbij het feit niet strafbaar werd geacht als zijnde niet gebleken van kwade trouw.

31. Wanneer op de wijze, voorgeschreven bij art. 240 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), de verificatie van aangehaald gedistilleerd onmogelijk is geweest, kan de bekeurde niettemin in de bij art. 77 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 37), bepaalde geldboete worden veroordeeld, wanneer de hoeveelheid en sterkte van het frauduleus vervoerde op eene andere wijze door wettige bewijsmiddelen is gebleken.

a H. R. 18 Januarij 1842, Concl. contr.

32. Waar het de toepassing betreft van straf tegen eene bij art. 28, al. 5 der wet van 28 December 1855 (in casu bij aanklagte van eene grootere hoeveelheid meel te hebben verbruikt dan geoorloofd was) met duidelijke en stellige woorden gedefinieerde overtreding, kan zoodanige strafbepaling niet worden uitgebreid of aangevuld door de toepassing van een voorschrift eener vroegere wet, die wel niet is afgeschaft, maar waarbij het casus delicti geheel onbekend en onbestaanbaar was.

Z.-Holland 22 Mei 1858.

33. Daar volgens art. 1, § 2 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62) voor de berekening van den accijns de grondslag, bij § 1 bepaald, d. i. de sterkte van 50 pct. moet worden genomen, zoo volgt daaruit van zelf, dat ook in dat geval, zelfs voor de oplegging van het minimum der boete, de herleiding tot de sterkte van 50 pct. voor de toepassing der straf te pas komt. Het is alzoo niet aannemelijk, dat de wet in slechts twee speciaal opgenoemde gevallen de herleiding zoude gewild hebben, als: 1° voor de berekening van den accijns, en 2° waar het verder voor de toepassing der wet te pas komt. Deze laatste uitdrukking, in stede van eenig speciaal geval te kunnen bedoelen, is integendeel toepasselijk op alle gevallen, niet uitdrukkelijk van het algemeene voorschrift uitgezonderd.

b H. R. 30 Januarij 1867, Concl. conf.

Aangifte 1 v. 27.
Aansprak. Sz.
Actie 19.
Afstoking 24 v.
Belastbaarh. 9 v.
Bewijs Sz. 29 v.
Bier en azijn 30.
Cond. indebiti.
Dagvaard. Sz.
Deskund. Sz. 29.
Gebruik 4 v.
Gem. belasting.
Get. bewijs Sz. 29.
Klassen 3.
Likeurstoker 2, 5.
Medepligtigheid.
Misleiding 8.
Mot. v. vonnissen.
Nederlaag 22.
Ondermaat 12 v. 20.
Overhaling 24 v.
Parate executie 20 v.
Regten en acc.
Straffen 32 v.
Uitslag 13.
Vereff. v. reken. 17 v.
Vervoer 23.
Visitatie 10, 18, 28.
Waterijking 8.

GEESTELIJKE GOEDEREN z. DOMEIN.

GELDBOETE.

1. De slotbepaling van art. 466 C. P., dat de boeten zullen worden aangewend ten bate van de gemeente, betreft uitsluitend de in dit art. bedoelde geldboeten van 1 tot 15 franken, en geenszins hoogere boeten bij bijzondere verordeningen opgelegd.

i H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 19 October 1852. — *d* H. R. 8 Mei 1860, Concl. conf.

2. Te regt is de bestemming der boete in cas van art. 475, nº 4 C. P. ten voordeele der gemeente geregeld, daar in het voorafgaande art. 466 C. P. klaarblijkelijk bedoeld zijn alle politie-overtredingen, welke in het 4ᵉ boek van dat Wetboek zijn voorzien en met geldboeten bedreigd; ook is het in art. 475, nº 4 gebezigde woord «règlements» algemeen, en zijn daarmede niet alleen plaatselijke, maar ook provinciale reglementen bedoeld.

e H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf.

3. De geldboete wegens een wanbedrijf opgelegd, kan nooit komen ten bate der gemeente waar het misdrijf is gepleegd.

d H. R. 8 Mei 1860, Concl. impl. conf. — Concl. Adv.-Gen. ad *g* H. R. 31 Augustus 1849.

4. Provinciale Staten zijn onbevoegd om in hunne verordeningen te bepalen, dat de bedreigde boeten zullen komen ten voordeele der gemeenten, waarin de overtreding is gepleegd.

a H. R. 27 December 1854, Concl. contr. — *b* H. R. 4 Mei 1858, Concl. conf. — Amersfoort Kgr. 20 Februarij 1854.

5. Art. 164 en 165 der gemeentewet, bepalingen bevattende omtrent de bestemming der geldboeten en omtrent de subsidiaire gevangenisstraf bij wanbetaling daarvan, zijn niet van toepassing op een plaatselijk politie-reglement van 1822, hetwelk binnen den bij art. 291 dier wet gestelden termijn nog niet in overeenstemming met hare voorschriften is gebragt, en dus voorloopig blijft bestaan.

b H. R. 4 Junij 1855, Concl. conf.

6. Art. 467 C. P. omtrent de gijzeling tot verhaal van geldboeten, is niet alleen toepasselijk op de bij dit Wetb. vermelde, maar ook op alle andere politie-overtredingen.

f H. R. 30 Januarij 1844, Concl. conf.

7. De bepaling vervat in art. 165 der gemeentewet omtrent de subsidiaire gevangenisstraf bij wanbetaling der geldboete, is niet van toepassing op geldboeten, opgelegd krachtens plaatselijke verordeningen, anterieur aan de nieuwe gemeentewet, en nog niet herzien binnen den termijn bij art. 291 vastgesteld.

a H. R. 15 Junij 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen Kgr.... (3). — *c* H. R. 21 September 1852, Concl. conf. — H. R. 27 October 1852, Concl. conf. — H. R. 16 Augustus 1856, Concl. conf.

Gemeente 1 v.
Gem. belasting.
Gem. verordening 2, 5, 7.
Gouden en zilv. werken.
Jagt en Visscherij.
Jeugd. beklaagden.
Lijfsdwang 6.
Mishandeling.
Nat. militie.
Prov. verordening 2, 4.
Straffen.
Vervoer 2.
Wanbedrijf 3.

GELDNEGOCIATIE z. LEENING.

GEMAAL.

I. Accijnspligtigheid, bezit en vervoer.
II. Toezigt op molens.
III. Bakkerijen.
IV Visitatie.

I.

1. Voor meel van gort, als zijnde afkomstig van gerst, is op eenen korenmolen de dekking door een consentbiljet vereischt.

d H. R. 13 Januarij 1846, Concl. conf. vern. Groningen Hof en het daarbij bev. Winschoten 5 Februarij 1845.

2. Wanneer op den molen van een moutmolenaar overmaat gevonden wordt op eene hoeveelheid rogge met mout vermengd, dan moet het graan in geschil als belast graan worden beschouwd, en vervalt dientengevolge de molenaar, op grond van art. 28 der wet op het gemaal, in de boete van *f* 2.» voor elk te veel bevonden pond; immers rogge met mout vermengd, hoezeer van den accijns vrijgesteld, is niettemin in den zin der wet belast graan.

g H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 21 Maart 1848, Concl. conf.

3. Bij art. 26 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. nº 3) omtrent het gedekt zijn door het vereischte accijns- of consent-biljet van graan of meel in molens en andere gebouwen, zijn onder graan geene rogge-zemelen te verstaan. Ter beslissing van die vraag kan niets anders dan de wet op die belasting in aanmerking komen, zonder dat eenige aandacht kan verdienen hetgeen dienaangaande mogt zijn verstaan bij eene andere wet over eene andere materie, speciaal bij die van den 9 Januarij 1845 (Sb. nº 28), houdende een nieuw tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer.

d H. R. 12 November 1850, Concl. contr.

4. Om te worden veroordeeld wegens het hebben van onbelast graan zonder vergunning, is het niet voldoende dat men dat graan nevens zijn meel in een en hetzelfde vertrek hebbe, indien het niet blijkt dat dit vertrek zelf in het bezit is van den beklaagde.

Tiel 5 Maart 1846.

5. De beteekenis van het woord «molenwerf,» zoo als het bij art. 20 der wet op het gemaal v. 29 Maart 1833 (Sb. nº 3) gebezigd is, volgens hetwelk een molenaar aldaar geen graan, dan voorzien van een accijns- of consentbiljet mag hebben, kan nimmer verder worden uitgestrekt dan tot die plaats, welke dient ten gebruike van den molenaar, en waarvan deze bevoegd is ieder anderen te weren; graan, dat gevonden wordt buiten op den grond voor den molen gelegen, kan niet geacht worden te zijn gevonden op de molenwerf, of eenige andere der plaatsen bij art. 20 der wet op het gemaal bedoeld, zoo die grond ten algemeene gebruike dient, en den molenaar daarover geene bijzondere beschikking toekomt.

Gelderland 28 Maart 1844.

6. De uitbreiding welke in art. 58 der wet op het gemaal van den 29 Maart 1833 wordt daargesteld ten aanzien der bepalingen omtrent de peilingen op de molens en andere gebouwen (art. 25 tot 29), welke bepalingen, voor wat het gemalen belast graan betreft, mede toepasselijk zijn verklaard op huizen en gebouwen op een bepaalden afstand van den molen gelegen, strekt zich ook uit tot de bewoners van al de huizen, gelegen binnen den alzoo bepaalden afstand, hoezeer die bewoners geene molenaars of molenaarsknechts zijn; ook voor hen moeten onder deugdelijke biljetten, bij art. 58 der gezegde wet vermeld, en waarmede de voorhandene hoeveelheid meel boven 10 ponden moet zijn gedekt, de zoodanige verstaan worden, als bij art. 26 zijn omschreven, nl. niet ouder zijnde dan zes dagen.

b H. R. 25 Januarij 1848, Concl. conf.

7. Zooveel de verpligting van den molenaar betreft, moet het graan dat wel niet met een accijnsbiljet maar toch met consentbiljet gedekt is, geenszins als onbelast graan worden aangemerkt.

g H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf.

8. Hij die een accijnsbiljet heeft voor acht zakken rogge en een voor twee zakken tarwe, is niet strafschuldig, indien hij op zijnen molen voorhanden heeft vijf zakken rogge, waarvan vier geheel en een slechts gedeeltelijk gemalen, en daarenboven op een op zijne molenwerf staanden wagen nog drie zakken ongemalen rogge en twee zakken ongemalen tarwe.

Alkmaar 17 Junij 1845.

9. Hoezeer bij art. 28 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. nº 3) ten aanzien van de molenaars alleen wordt melding gemaakt van het voorhanden hebben van graan of meel, terwijl bij art. 43 v. ten aanzien van de bakkers ook voorkomt gekneed. brood, week brood en gebak, volgt hieruit nog geenszins, dat het voorhanden zijn van zoodanig deeg of gekneed brood bij eenen molenaar geoorloofd en buiten het bereik der strafwet zou zijn.

d H. R. 23 Februarij 1848, Concl. conf.

10. Overtreding der wet op het gemaal, door ongebuild tarwemeel voorhanden te hebben, niet gedekt door behoorlijke biljetten; de bewering, alsof dit voor beestenvoeder bestemd was, niet aangenomen.

N.-Holland 23 October 1848.

11. Bekeuring wegens bevinding van eene partij meel van onbelast graan in eene door den beklaagde gebruikt wordende schuur, zonder toestemming van het gemeente-bestuur. Wanneer wel tusschen de bakkerij en het schuurtje, waarin het boonenmeel is gevonden, een door een ander bewoond huisje is gelegen, doch niettemin de bakkerij en het schuurtje onder één dak zijn en dit schuurtje werkelijk in gebruik is bij den beklaagde, hetzij alleen, hetzij in gemeenschap met zijnen bij hem inwonenden vader, moet het als bewezen worden aangenomen, dat voormeld meel is gevonden in een gebouw, gelegen bij de bakkerij van den beklaagde, en bij dezen in gebruik.

Gelderland 3 October 1849.

12. Het in eene bakkerij aanwezig hebben van roggebrooden vermengd met ongemalen en onveraccijnsde rogge, valt onder het bereik van art. 41 der wet op het gemaal van 29 Maart 1833 (Sb. nº 3), onverschillig of die brooden er gekomen waren door een derde, en of die vermenging door den bakker zelven is geschied.

b H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf.

13. Art. 24 der wet op het gemaal omtrent het vervoer van graan of meel, door of van

wege de molenaars naar of van den molen, betreft alleen het vervoer van hoeveelheden, welke door accijns- of consentbiljetten moeten gedekt zijn, zoodat het vervoeren van eene mindere hoeveelheid niet overeenkomstig de voorschriften van dat artikel behoeft te geschieden.

a H. R. 3 December 1844, Concl. conf. vern. *b* Gelderland 10 September 1844.

14. Geenerlei andere wijze van vervoer van graan of meel, van of naar de korenmolens is toegelaten, dan bij art. 24 der wet op het gemaal is bepaald. Er kan geene onderscheiding worden gemaakt tusschen middellijk en onmiddellijk of persoonlijk vervoer van graan; en een vervoer van graan, dat voor eene enkele maal ten behoeve van eenen buurman geschiedt, valt mede onder het gegeven verbod; de geringe afstand, waarop het vervoer plaats heeft, kan geen grond uitmaken voor de niet-toepassing van straf.

b H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf.

15. Ofschoon art. 20 der wet van 29 Maart 1833 op het gemaal slechts spreekt van het vervoeren van ongedekt graan op voer- of vaartuigen en lastdieren, volgt echter daaruit niet, dat de molenaar, die dergelijk graan naar den molen draagt, vrij is van de aldaar vermelde boete, en alleen valt in die van art. 24 dier wet.

Amersfoort 18 Mei 1853.

16. Niet elk dragen en iedere verplaatsing van meel door een korenmolenaar, bv. naar een volgens de wet ingerigt vervoermiddel, stelt daar het vervoer van meel, bedoeld bij art. 24 der wet van 29 Maart 1833. Er moet bewezen zijn dat dit dragen geschiedde als middel om den bewusten zak meel van den molen des beklaagden te vervoeren naar een ander huis of gebouw.

c N.-Holland 28 November 1853.

17. Vervoer van granen, de hoeveelheid van een mud te boven gaande, naar eene andere marktplaats dan de naastbij gelegene, of op een anderen dag dan den marktdag, moet met paspoort gedekt zijn.

Gelderland 12 October 1843.

18. Het is voor de toepassing der straf van art. 59 en 60 der wet van den 29 Maart 1833 voldoende, dat het accijnsbiljet zich niet bevindt onmiddellijk bij het vervoerde graan, ook dan wanneer het blijkt werkelijk aanwezig te zijn, vóór den afvoer van den molen behoorlijk is afgeteekend en nog gedurende de aflading aan de ambtenaren wordt ter hand gesteld.

's Gravenhage 4 Maart 1852.

II.

19. De beklaagde is in overtreding van art. 14 der wet op het gemaal, bepalende dat de molenaars niet zullen mogen malen na den ondergang of vóór den opgang der zon zonder toestemming van den ontvanger, indien de ambtenaren verklaren, dat zij den molen hebben zien malen toen de zon juist onderging, en ook nog een half uur later, en dat zij in den molen gekomen zijn omstreeks ten half negen ure op 1 Augustus, weinige oogenblikken nadat de molen was stil gezet.

Utrecht 25 November 1850, Concl. conf. Subst. Off. v. Just. Mr Römer, die in het algemeen van oordeel was, dat de woorden zons- op- en zonsondergang, welke meermalen in de belastingwetten voorkomen, niet in eene astronomische beteekenis moeten genomen worden, maar in die van het dagelijksch spraakgebruik, nl. wanneer de schijf der zon voor het oog aan de kim verdwijnt.

20. Art. 22, al. 2 der wet op het gemaal v. 29 Maart 1833, voorschrijvende dat de molenaars bij het ter maling uitstorten van elken zak eener partij graan, op de binnenzijde van het accijns- of consentbiljet daartoe behoorende, over de geheele lengte zullen stellen eene duidelijke en zigtbare streep met rood krijt, — mag niet in dien zin worden opgevat, dat het plaatsen der streep door eene dadelijke en onmiddellijke maling van het graan moet worden opgevolgd.

H. R. 13 Mei 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 19 December 1839.

21. De bedoeling van art. 22, al. 2 der wet van den 29 Maart 1833 is niet, dat eene duidelijke en zigtbare streep moet gesteld worden over de geheele lengte van het papier waarop het dubbele accijnsbiljet op het gemaal vermeld is, maar het is voldoende dat die streep zich blootelijk tot de binnenzijde van het dubbel biljet zelf bepale, en alzoo alleen over het midden van het biljet of document, en niet tevens over de strooken welke niet een gedeelte van het dubbel accijnsbiljet, maar slechts van hetzelfde document of stuk papier uitmaken.

e H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf. vern. Z.-Holland en bev. Leiden 18 Junij 1841, Concl. contr.

22. Uit het voorschrift van art. 22 der wet op het gemaal van den 29 Maart 1833, dat onder meerdere ook het uur, wanneer het graan van den molen wordt vervoerd, op den rug van het accijns- of consentbiljet en op de daaraan gehechte strook nº 2, moet worden vermeld, volgt de verpligting van den molenaar of zijn gemagtigden knecht, om eene der daarop gedrukte woorden vóór- of nàmiddag door te halen, en het verzuim daarvan stelt eene overtreding daar van gezegde wetsbepaling.

a H. R. 23 Mei 1843, Concl. conf. bev. N.-Holland 6 Februarij 1843.

23. Het kan niet worden beschouwd als eene overtreding der wet op het gemaal, wanneer een korenmolenaar ten half vier een zak tarwemeel van zijnen molen doet vervoeren, en de aflevering daarvan op den rug van het betrekkelijke geleibiljet is aangeteekend als hebbende plaats gehad ten drie ure.

a H. R. 9 Maart 1841, Concl. conf.

24. Art. 323 en 324 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), en art. 209 en 212 C. P., in verband met art. 25 en 44 der wet op het gemaal van 29 Maart 1833 (Sb. nº 3), zijn niet verkeerdelijk toegepast, evenmin is art. 58 van laatstgemelde wet geschonden, en art. 13, in verband met artikel 20 verkeerdelijk toegepast door eene schuldigverklaring aan en veroordeeling ter zake: 1º van beleediging met woorden van bedienende beambten in of ter gelegenheid hunner bediening en van feitelijken en gewelddadigen wederstand jegens die beambten, terwijl zij handelden ter uitvoering der wet; 2º van verhindering van werkzaamheden; 3º van het

niet doen van aangifte van het met een molen verbonden huis als woonhuis; 4° van het niet doen van aangifte van een molenknecht; 5° van weigering om eene aangehaalde partij graan te laten wegen, en van het niet behoorlijk opgeven aan de ambtenaren van het harde graan in de lokalen of bergplaatsen voorhanden, — nadat feitelijk was beslist, dat het huis, waarin eene visitatie heeft plaats gehad en het aangehaalde ongemalen graan is bevonden, hoezeer door een derde bewoond en tot eene bakkerij gebruikt, niet alleen was aan een molen annex, maar ook door een der beklaagden als molenaar werd bewoond of gebruikt en mede diende tot woning van zijnen knecht.

f H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

III.

25. Bij de wet is wel verboden het uitoefenen van het bedrijf van korenmolenaar te zamen met dat van bakker door denzelfden persoon, maar geenszins het uitoefenen eener bakkerij in een huis waarin een korenmolenaar met zijn gezin inwoont, en het bezigen van ééne en dezelfde bergplaats, door eenen korenmolenaar te zamen met eenen bakker.

Utrecht Hof 23 October 1855.

26. De aangifte van de oprigting eener bakkerij, voorgeschreven bij art. 44 der wet op het gemaal van 29 Maart 1833, is ook dan noodzakelijk, als die bakkerij, ten gevolge van de aangifte van een vorigen gebruiker, bij de administratie reeds bekend is.

a H. R. 28 Januarij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 23 September 1844, waarbij was vern. Amsterdam ..... (4).

27. De concessie van het gemeentebestuur tot het bakken van onbelast graan, voorgeschreven bij art. 41 der wet op het gemaal, is ook dan vereischt, wanneer alleen onbelast graan, en niet tevens belast graan gebakken wordt. Ook het patent des beklaagden doet daarbij niets af.

a H. R. 28 Januarij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 23 September 1844, waarbij was vern. Amsterdam .... (4). — Utrecht Hof 12 December 1848.

28. Het uitoefenen van het bedrijf van bakker in eene daartoe niet aangegeven woning, is strafbaar, ook als de aangifte nog geschiedt vóór het instellen der vervolging.

Tiel 5 Maart 1846.

29. Het mengen van ongemalen (en dus onveraccijnsd) graan onder het gemalen, bij het bakken van brood, is door de wet verboden; art. 41 der wet op het gemaal.

a H. R. 2 Februarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 30 October 1840.

30. Art. 41 der wet op het gemaal, het bakken van brood enz. van ongemalen graan verbiedende, is niet toepasselijk, indien wel is gebleken, dat in het meel en brood zich ongebroken roggekorrels bevonden, maar niet dat deze niet met het meel, waarin zij zich bevonden, ter molen zouden zijn geweest om gemalen te worden. Dat artikel heeft alleen de strekking om de ontduiking van den accijns op het gemaal te voorkomen, en moet dus door zuiver gemalen rogge worden verstaan rogge, waarvan de accijns vóór het brengen ter molen is betaald.

Assen 13 October 1852.

IV.

31. In de wet van 29 Maart 1833 op den accijns van het gemaal is, wat den aanpeil betreft, geenerlei onderscheiding te vinden tusschen bakkers voor eigene rekening en zoogenaamde loonbakkers.

Gelderland 23 September 1841.

32. De bepaling van art. 45 der wet van 29 Maart 1833, volgens welke aan de peiling zijn onderworpen het bij de bakkers gevonden brood, gebak of meel, en art. 46, dat de bedreigde geldboete moet worden toegepast op de geheele te veel bevonden hoeveelheid, kunnen niet geacht worden mede te brengen, dat het in een bijzonder geval buiten berekening laten van het aanwezig roggebrood zoude uitsluiten de toepasselijkheid dier beide artikelen op het bij de peiling bij eenen bakker voorhanden vinden, zonder inbegrip van het gebakken roggebrood, eener hoeveelheid roggemeel en roggedeeg, meer dan volgens de biljetten kon aanwezig zijn en wel met een verschil van meer dan één tiende.

e H. R. 23 October 1855, Concl. conf.

33. Het eerste lid van art. 27 der wet op het gemaal van 29 Maart 1833 (Sb. n° 3), waarbij den molenaars de verpligting wordt opgelegd om, zonder dat zij daartoe door de ambtenaren behoeven te worden uitgenoodigd, bij de peiling het ongemalen graan van het meel afgescheiden te houden, bedoelt, dat de *zakken*, waarin het harde graan en het meel zich bevinden, door den molenaar afgescheiden worden gehouden, ten einde de ambtenaren in staat te stellen, om behoorlijk het onderzoek en de peiling te kunnen doen, en niet dat de molenaar geen graan en meel in éénen zak zal mogen vermengen.

d H. R. 19 December 1843, Concl. conf.

34. Het gebod dat korenmolenaars op hunne molens de noodige schalen en de vereischte maten benevens een stel gewigten moeten aanwezig hebben, dient om zoowel de ambtenaren voor den accijns en bij de peilingen, als ook de belanghebbenden in staat te stellen op de handelingen van den molenaar het vereischte toezigt te houden; daarom is een behoorlijk toestel van werktuigen vereischt dat voor de juiste opneming van het graan of het meel geschikt is, en volstaat de molenaar derhalve niet met het hebben van onvoldoende maten en gewigten.

f H. R. 9 Februarij 1847, Concl. conf.

35. Hij die graan ter molen heeft gebragt, is eigenaar van het daarbij verblijvende dubbel van het accijnsbiljet, en aan hem of aan den molenaar, op wiens molen dat biljet wordt gevonden, komt eene actie toe wegens onwettige medeneming daarvan door de ambtenaren. Deze actie staat niet in verband met de gegrondheid of ongegrondheid der bekeuring tegen den molenaar, zoodat deze niet vooraf door de Regtbank behoeft te worden beslist.

Zutphen Kgr. 31 December 1852, houdende veroordeeling van twee ambtenaren in solidum tot schadevergoeding.

36. Het gevestigde regtsbeginsel dat de wet geene terugkeerende kracht heeft, moet nood-

zakelijk ten gevolge hebben, dat de wet van den 13 Junij 1855, houdende, met den 1 Januarij 1856, afschaffing van den Rijks-accijns op het gemaal, van geen invloed kan zijn op de regtsvorderingen ter zake van overtredingen der wetten op dien accijns, vóór gezegd tijdstip gepleegd, en dat derhalve op zoodanige regtsvorderingen, ofschoon eerst later ingesteld, alsnog volgens die wetten behoort te worden regt gedaan, en de daarbij bedreigde straffen moeten worden toegepast.

a H. R. 24 December 1856, Concl. conf. verw. het beroep tegen N.-Braband 30 September 1856, waarbij was vern. 's Hertogenbosch.

37. Indien bij het vonnis dat bij het beklaagde arrest werd bevestigd, is aangenomen dat bij het doen der bekeuring het bevonden deeg door de ambtenaren die de bekeuring deden, is gewogen, en voorts is beslist, dat daarbij het gewigt van de gevondene hoeveelheid is vastgesteld op eene wijs, waarmede de gedaagde heeft genoegen genomen, kan in cassatie niet worden beweerd, dat het gewigt niet wettig zou zijn geconstateerd; wanneer al in den regel bij peilingen het gevonden graan of meel door eenen Rijks-weger of meter moet worden gewogen of gemeten, zoo is die bepaling toch niet van openbare orde, zoodat geen gewigt of maat van hetgeen is bevonden, door andere wettige bewijsmiddelen zou kunnen worden geconstateerd dan door de verklaring van 's Rijks-wegers of meters, wanneer in de wijze waarop de weging of meting heeft plaats gehad, door den belanghebbende is toegestemd.

d H. R. 23 Februarij 1848, Concl. conf.

38. De geldboete van 20 cents per pond, ingeval van overwigt bij art. 8 der wet van 29 Maart 1833 bedreigd, moet berekend worden, niet over de geheele partij aanwezig graan, maar alleen over het gedeelte dat te veel is bevonden.

b H. R. 1 November 1842, Concl. conf. — cf.
a H. R. 1 November 1842, Concl. contr.

GEMEENTE.

I. § 1.

1. Tot de kom der gemeente behoort stellig de plaats waar vroeger de kerk en de school stonden, en waar volgens de vroegere postwet de gewone verhooging boven het verschuldigde port voor brieven die buiten de kom der gemeente bezorgd werden, niet werd gevorderd.

Gorinchem 10 Mei 1871.

2. Wanneer de uitvoering van eenig punt, bij contract bepaald, aan de «plaatselijke regering» is opgedragen, dan is daaronder niet de burgemeester alléén, maar het collegie van Burg. en Weth. te verstaan. Dit volgt uit den geheelen inhoud der Gem.wet, waarbij het bestuur van elke gemeente is opgedragen aan den Raad en het dagelijksch bestuur aan Burg. en Weth., terwijl, voor zoover al, hetzij bij die wet, hetzij bij eene andere bijzondere wet of verordening, het een of ander aan den burgemeester alléén is opgedragen, zoodanige uitzondering moet worden beperkt tot het uitgezonderd geval.

a H. R. 26 Junij 1863, Concl. conf.

3. Wanneer bij het arrest a quo feitelijk is beslist dat een werk is gedaan op last van het *gemeentebestuur,* kan niet zonder aanvoering van gronden worden beweerd, dat dit woord in een anderen zin zoude zijn opgevat dan die van art. 1 der Gemeentewet.

H. R. 31 October 1862, Concl. conf.

4. Indien eene plaatselijke regering als zedelijk ligchaam jegens derden onder zekere voorwaarden is verbonden, dan moet dit, indien het als zoodanig blijft bestaan, hoewel personen en besturen mogten veranderd en gewijzigd zijn, gestand doen aan de verpligtingen, aangegaan toen de regering der stad de bevoegdheid bezat, die te contracteren.

Amsterdam 16 Januarij 1843.

5. Burgemeester en wethouders zijn, krachtens art. 1692 B. W. regtens onbevoegd, zonder toestemming van den Raad, gebouwen en eigendommen aan de stad toebehoorende, te laten verzekeren, indien hun die bevoegdheid niet uitdrukkelijk bij de stedelijke reglementen is toegekend.

H. R. 7 Junij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 7 Junij 1843.

6. Het regt van opzegging van huur behoort naar aanleiding van art. 88 van het voormalig reglement voor het bestuur der stad 's Gravenhage bij burgemeester en wethouders der stad alleen; dit is ook dan het geval, wanneer dat regt bij het contract is gegeven aan het «plaatselijk of stedelijk bestuur.»

's Gravenhage 20 Junij 1845.

7. Indien bij een wettig daargesteld en niet betwist reglement van bestuur, de administratie en mitsdien ook het verhuren der vaste eigendommen eener stad (Amsterdam) aan eene speciale commissie is opgedragen, die te dien opzigte het zedelijk ligchaam aan derden en wederkeerig verbinden kan, dan hebben burgemeester en wethouders de bevoegdheid niet verloren, om de stad in questiën betrekkelijk zoodanige verbintenissen, zelfs als ged. partij te representeren, indien die uitsluiting nergens uitdrukkelijk wordt gevonden; derden, die door tusschenkomst van de commissie met het zedelijk ligchaam hebben gecontracteerd, zijn alzoo in dat geval geregtigd (ofschoon niet altijd verpligt, hetgeen van den inhoud der reglementen afhangt), bij procedures tot ontbinding en præstatie van schadevergoeding door de stad, burgemeester en wethouders daartoe in lite te brengen.

b Amsterdam 24 April 1850.

8. Een burgemeester kan door correspondentie over de wijze van alimentatie te voeren, zijne

burgerlijke gemeente niet jegens eene andere gemeente verbinden, indien niet van autorisatie van den gemeenteraad blijkt.

Amersfoort 21 Mei 1851, vern. Wijk bij Duurstede Kgr. 26 Maart 1850.

9. De bevoegdheid van het dagelijksch bestuur eener gemeente tot voldoening der schuldvorderingen tegen de gemeente, brengt ook die tot hare erkenning mede.

H. R. 23 November 1866, Concl. conf.

10. Vordering tot vernietiging der door burgemeester en wethouders te 's Gravenhage gedane aanbesteding tot verlichting der stad door middel van gaz, op grond dat de conditiën van die aanbesteding niet door den stedelijken raad waren gearresteerd, zoo als in art. 72 van het stedelijk reglement wordt voorgeschreven, — verworpen als feitelijk onjuist voorgesteld; en eveneens de bewering, dat volgens het raadsbesluit alleen met een der aannemers, doch niet ook met den anderen mogt worden gecontracteerd; alsmede dat in de aangegane overeenkomst door burgemeester en wethouders veranderingen of wijzigingen waren gebragt in het ontwerp, dat door den Raad was gearresteerd; op grond daarenboven dat de handelingen nader door den Raad waren goedgekeurd.

Z.-Holland 12 September 1855, te dezen aanzien bev. 's Gravenhage 12 Januarij 1855, Concl. conf.

11. Het decreet van 21 Augustus 1810, waarbij maatregelen worden voorgeschreven voor de betaling en verevening der schulden van de gemeenten in de negen departementen van België en in de vier departementen van den linker Rijn-oever, heeft geene wettelijke kracht gehad in het arrondissement Breda, en bepaaldelijk in Bergen-op-Zoom, zoodat de door deze stad beweerde onopzegbaarheid eener in 1792 aangegane schuld op grond van dat decreet, niet kan opgaan.

Breda ... (29)

12. Eene daad van het Gemeentebestuur, de strekking hebbende om een kerkhof gedeeltelijk aan zijne bestemming te onttrekken, kan niet geacht worden uit de bevoegdheid tot gemeentelijk toezigt en politie te zijn voortgevloeid, overeenkomstig het Keizerlijk decreet van 22 Prairial XII.

Almelo 8 September 1858.

13. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd pogingen aan te wenden, ten einde eene rekening, ten laste der gemeente inkomende, te doen reduceren (in casu wegens verleenden onderstand), al wordt ook daardoor de verjaring gestuit.

Dordrecht 8 Januarij 1866.

14. Het plaatselijk bestuur kan door niet-bestaande regten te erkennen, niet indirect gemeente-eigendommen overgeven, waartoe het zonder de vereischte goedkeuring onbevoegd is.

Tiel 14 October 1853.

15. De burgerlijke gemeente is bevoegd de uitvoering te vragen van eene overeenkomst in 1790 aangegaan door het Dijkbestuur aldaar, dat tevens de regterlijke magt uitmaakte, wanneer die overeenkomst door het Dijkbestuur werd aangegaan als regeerders van de gemeente.

Amsterdam 31 Maart 1858.

16. Wanneer een wethouder optreedt ter vervanging van den burgemeester, in casu tot het doen beëedigen van een proces-verbaal, dan moet het er, tot dat het tegendeel bewezen zij, voor gehouden worden dat die vervanging, met het oog op art. 77 Gem.wet, heeft plaats gehad wegens ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den burgemeester, ook al mogt daarvan niet bepaaldelijk blijken.

b H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

17. Uit art. 179, litt. h. der Gem.wet volgt niet dat een wethouder alleen, zonder magtiging van het gemeentebestuur, geacht moet worden bevoegd te zijn tot het nemen van een maatregel betrekkelijk de zorg voor de instandhouding der wegen, en de wegruiming te gelasten van een op zoodanigen weg geplaatsten draaiboom.

d H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf.

18. De gemeente-ontvanger heeft niet het regt de gemeente jegens derden te verbinden, bv. door eene betalingsbelofte aan te gaan ten behoeve van crediteuren van een crediteur der gemeente.

Amsterdam 3 October 1871.

19. De bevoegdheid tot omslaan der zoogenaamde binnenlasten, en in het algemeen de verzorging van de belangen der gezamenlijke grondeigenaren, voor zooverre zulks niet aan bijzondere polder- of dijkbesturen bij uitsluiting was opgedragen, heeft in het bijzonder ook in de streek waartoe Winkel behoort, steeds berust bij en is waargenomen door de plaatselijke besturen, thans vervangen door de gemeentebesturen, zonder dat die bevoegdheid en verzorging, hoewel dan ook de tegenwoordige gemeentebesturen van het vroegere plaatselijk beheer in aard mogen verschillen, tot nog toe aan eenig ander ligchaam of persoon zijn overgegaan. Zij vorderen die lasten ook niet in voor andere dijkbesturen of waterschappen, maar ten hunnen eigen behoeve, en zij zijn meestal, bepaald in casu, even als de vroegere plaatselijke besturen, de eigenlijke schuldenaren voor de massale streek welke onder hun beheer is gesteld.

Alkmaar 19 Februarij 1852.

20. Waar bij art. 231 Gem. wet het onderhoud der in art. 230 onder anderen genoemde vaarten is gesteld ten laste van de gemeente, moet de bijgevoegde uitzondering « behoudens » bestaande wettige verpligtingen van anderen, » geacht worden alleen verpligtingen te bedoelen welke ten gevolge van eene overeenkomst of een bijzonderen regtstitel op een bijzonderen persoon of een erf rusten, geenszins die welke uit vroegere verordeningen mogten voortvloeijen.

H. R. 5 Februarij 1869, verw. de cass. tegen Friesland 8 April 1868, waarbij was bev. Sneek 1 November 1866.

§ 2.

21. Wel worden bij art. 217 Gem. wet, blijkens de laatste zinsnede, in de eerste plaats bedoeld zoodanige afdeelingen eener gemeente, die eene afzonderlijke huishouding daarstellen, met afzonderlijke aan de afdeeling toekomende en regtstreeks door haar en niet door hare bewoners genoten inkomsten, maar reeds uit de eerste, in algemeene bewoordingen vervatte, zin-

mede van art. 217 volgt, dat daarbij insgelijks worden bedoeld gemeente-afdeelingen met afzonderlijk vermogen, zonder onderscheid of de vruchten daarvan regtstreeks door die afdeeling dan wel door hare bewoners worden genoten. Bovendien wordt door art. 130 dierzelfde wet, waarnaar bij de tweede zinsnede van art. 217 stilzwijgend wordt verwezen, volkomen bevestigd, dat daaronder mede is begrepen het geval, dat ingezetenen eener afdeeling de vruchten in natura uit een eigendom dier afdeeling trekken.

a H. R. 26 Maart 1858, Concl. conf.

22. Ook het bijzonder vermogen van afdeelingen van gemeenten wordt beheerd door de gemeentebesturen.

Maastricht 19 April 1866.

23. De ingezetenen van een gehucht kunnen het beheer van de gemeente-afdeeling niet bij volmagt aan andere personen opdragen.

Maastricht 19 April 1866.

24. De Staatkundige betrekking waarin de dorpen, als integrerende deelen eener grietenij, tot het plaatselijk bestuur staan, brengt mede, dat het beheer van dorpseigendommen en goederen aan het plaatselijk bestuur moet worden toevertrouwd.

Leeuwarden 30 Junij 1845.

25. Aan het administratief gezag is overgelaten te oordeelen over het al of niet bestaan van afzonderlijke dorpen of gemeente-afdeelingen; de regter is derhalve niet bevoegd de regtspersoonlijkheid dier afdeelingen nader te onderzoeken, maar moet zich bepalen bij de beoordeeling der burgerlijke regten welke door of tegen de erkende personen worden gevorderd.

a 's Hertogenbosch 19 Mei 1858; — cf. daarmede de concl. van den Off. v. Just. ook over het ontstaan van gemeenten (in casu Orthen en 's Hertogenbosch).

II. § 1.

26. Daargelaten de vraag of Burg. en Weth. bevoegd zijn om, zonder den Gem. raad, de bij art. 471, n° 5 C. P. bedoelde arrêtés uit te vaardigen, zoo staat de gemeente, daar waar geen sprake is van een eigenlijken politie-maatregel, maar van de handhaving van stads-eigendom, gelijk met een bijzonder persoon, en mogen alzoo Burg. en Weth. een verschil, over dien eigendom gerezen, niet zelve beslissen door een aan hunne openbare magt ontleend besluit, maar behooren zij het bij den burgerlijken regter ter beslissing te brengen.

a H. R. 7 October 1851, Concl. contr. — Amsterdam Kgr. IV 2 Julij 1851, waarbij iemand op grond van art. 471, n° 5 was veroordeeld ter zake van zijne weigering om gevolg te geven aan een besluit van Burg. en Weth. dier stad, ten gevolge waarvan hij was gesommeerd om het hek en de stutten, door hem in zekeren gang geplaatst, waarvan hij den eigendom aan de stad betwistte en waar hij eenige huizen bezat, op te ruimen.

27. Het gemeentebestuur vordert teregt ordinario modo (bij reconventie) pachtpenningen wegens door hetzelve verpachte asch en vuilnis op de stads-straten, daar het in casu niet geldt invordering van directe belasting, noch die van eene stedelijke belasting of pachtpenningen van dezelve (wet v. 29 April 1819).

Utrecht Hof 21 December 1846, bev. Amersfoort 18 Februarij 1846, Concl. conf.

28. Wanneer de schenker bij eene akte van donatie aan de kerkfabriek van een gehucht gedaan, heeft bepaald, dat het geschonken erf zal strekken ten voordeele van den tijdelijken koster en onderwijzer van dat gehucht, dan put de gemeente uit die akte geen regt tot het instellen van eenige actie om het geschonkene ter vrije beschikking te laten liggen, hetzij van den onderwijzer, hetzij van de gemeente, ten einde het tot die bestemming te doen strekken. Evenmin kan de gemeente het werkloon en de bouwstoffen terugvorderen voor hetgeen zij op het geschonken erf heeft gebouwd, indien dit heeft plaats gehad na toestemming van, en in overleg met de begiftigde kerkfabriek; ook kan zij geene negotiorum gestio voorwenden, vermits zij moet geacht worden te hebben gehandeld in haar eigen belang.

a Maastricht 31 Mei 1867.

29. Tegen eene gemeente kan wel degelijk, ook als zedelijk ligchaam worden ingesteld eene vordering tot vergoeding van onregtmatig toegebragte schade; zij is daaromtrent van bijzondere personen niet onderscheiden.

Z.-Holland 13 Mei 1867.

30. Het gemeentebestuur kan geen ander dan den burgemeester magtigen om voor de gemeente in regten op te treden.

's Gravenhage 14 Junij 1859.

31. De burgemeesters van gemeenten die vroeger te zamen een politiek ligchaam hebben uitgemaakt, zijn bevoegd, als vertegenwoordigende die gemeenten, op te treden om regten te doen gelden welke van het later ontbonden ligchaam afkomstig zijn.

b H. R. 13 Mei 1870, Concl. conf.

32. Op een verzet tegen de rangregeling in een faillissement opgemaakt, is niet toepasselijk de algemeene bepaling dat in alle regtsgedingen de gemeente betreffende de burgemeester namens haar optreedt, wanneer de gemeente-ontvanger bij de verificatie en bij het verzet namens de gemeente gehandeld heeft.

b H. R. 10 Februarij 1871, Concl. conf.

33. De ontvanger is bevoegd voor eene verschuldigde gemeentebelasting bij de verificatie in een failliete boedel op te komen. Zulks belet echter niet dat bij het daarop gevolgd verzet tegen de rangregeling, waarin het door den ontvanger gevraagde privilegie is afgewezen, de gemeente zelve als partij optreedt.

b H. R. 10 Februarij 1871, Concl. conf.

34. Vermits volgens art. 71 Gem.wet in alle regtsgedingen, de gemeente betreffende, de burgemeester namens de gemeente als eischer of verweerder optreedt, zoo moet elk geding voor of tegen eene gemeente worden gevoerd ten name niet van de gemeente maar van haren burgemeester, en moet bij gevolg niet de gemeente maar haar burgemeester gedagvaard worden. Wanneer alzoo is gedagvaard de gemeente, met beteekening van het exploit aan haren burgemeester, dan heeft de regter, door die dagvaarding nietig te verklaren, gehandeld overeenkomstig art. 71; hij heeft zoodoende niet geschonden

de art. 4, n° 3, en 5, n° 2 Rv., vermits bij die bepalingen geheel in het midden is gelaten, wie moet worden geroepen als partij, en de aldaar gegeven voorschriften omtrent den inhoud en de beteekening der exploiten van dagvaarding in verband moeten worden gebragt met genoemd art. 71.

a H. R. 9 December 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband 27 October 1863. — In gelijken zin bij het betrekkelijke vonnis *a* Breda 18 November 1862, waarbij echter de dagvaarding niet was nietig verklaard, maar eene niet-ontvankelijkheid uitgesproken. — Nijmegen 6 Januarij 1854. — *b c* Amsterdam 28 April 1852, beide beslissende, dat niemand anders dan de burgemeester als eischer namens de gemeente optreedt, dat deze dus als zoodanig in de dagvaarding had moeten vermeld zijn, en niet het collegie van burgemeester en wethouders, zoodat de persoon des eischers niet behoorlijk was aangeduid. — Anders Gelderland 10 November 1852, beslissende dat de gemeente zelve als zedelijk ligchaam volgens art. 5, n° 2 Rv. met name in regten moet worden geroepen, en dat, daar de burgemeester de gemeente slechts in regten vertegenwoordigt, er geene reden is om van dezen algemeen geldenden regel af te wijken, zoodat, wanneer is gedagvaard een met name genoemd persoon als burgemeester eener gemeente, dit niet voor dagvaarding der gemeente zelve geldt, maar de burgemeester geacht moet worden in privé te zijn gedagvaard.

35. De dagvaarding eener gemeente tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad, door burgemeester en wethouders gepleegd, moet gedaan worden in den persoon van, en aan den burgemeester.

Breda 31 Julij 1866.

36. Eene gemeente kan gedagvaard worden in den persoon van haren burgemeester, al geldt het eene overeenkomst door burgemeester en wethouders aangegaan.

Goes 18 October 1867.

37. Eene gemeente moet in regten gedagvaard worden als zoodanig of als gemeente-corporatie, maar niet als « regtens vertegenwoordigd wor» dende door den Heer Burgemeester derzelve » gemeente »; art. 70 van het regl. op het Best. ten platte lande in de Prov. N.-Braband. Niet-ontvankelijk-verklaring van eene vordering ingesteld met laatstgemelde bijvoeging.

's Hertogenbosch 30 Maart 1849, te dezen aanzien bev. bij N.-Braband 18 Maart 1851.

38. Wanneer gedagvaard is de gemeente N. « exploit doende aan en sprekende met het hoofd » des bestuurs dier gemeente den Heer. . . .,» moet de dagvaarding geacht worden wel en wettig te zijn gedaan. De gemeente mag echter op die dagvaarding niet zelve verschijnen zonder eenige vermelding van den burgemeester. Art. 71 Gem.wet is van openbare orde.

Winschoten 6 Februarij 1870.

39. Wanneer een burgemeester wel als zoodanig, doch niet als vertegenwoordigende de gemeente is gedagvaard, kan noch hij zelf in eigen naam noch de gemeente veroordeeld worden; een burgemeester heeft als zoodanig geene persoonlijkheid en dus is de aldus ingestelde vordering niet-ontvankelijk.

Maastricht 16 Junij 1870; — in appel is echter bij het overigens bevest. arr. Limburg 13 Maart 1871, die beschouwing niet aangenomen.

40. Indien gedagvaard is de burgemeester eener gemeente, zonder bijvoeging van diens naam, en het exploit is gedaan ten raadhuize en door den burgemeester als zoodanig aangenomen, kan het aan geen redelijken twijfel onderhevig zijn, dat bedoeld is de burgemeester, optredende voor de gemeente, en niet de burgemeester in zijn privé.

Amsterdam 11 November 1867.

41. Aan het voorschrift van art. 71 der Gemeentewet, j° art. 5 Rv., moet geacht worden te zijn voldaan, wanneer de dagvaarding omtrent de hoedanigheid, waarin de burgemeester is opgeroepen, dat is, als moetende handelen namens de gemeente, geen twijfel overlaat.

N.-Braband 28 Junij 1853.

42. Indien eene gemeente-corporatie gedagvaard is geworden als regtens vertegenwoordigd door haren burgemeester, en deze ook als zoodanig is opgetreden en prokureur heeft gesteld, dan is het, indien tegen die gemeente, omdat zij niet behoorlijk was vertegenwoordigd, verstek wordt verleend, en daartegen door haar wordt gekomen in verzet, geheel regelmatig, dat zij dit verzet institueert en vervolgt, primordiaal als door haren burgemeester vertegenwoordigd, zoodanig als zij oorspronkelijk in regten was geroepen, en subordinaat als procederende door en op naam van burgemeester en assessoren, in beide opzigten behoorlijk gemagtigd, en is ook die magtiging, door het hooger administratief gezag, op den gezegden tweeledigen voet aan haar verleend, voor allezins gepast te houden. Wanneer eene gemeente-corporatie in regten is geroepen als regtens vertegenwoordigd wordende door haren burgemeester, dan is de gemeente niet zoodanig in het geding gebragt, dat er een behoorlijke regtstoestand of judicieel contract tusschen de gemeente als zoodanig en den eischer is daargesteld, en moet daarvan eene niet-ontvankelijk-verklaring het gevolg zijn.

N.-Braband 18 Maart 1851, bev. 's Hertogenbosch 30 Maart 1849.

43. De wet maakt geen onderscheid tusschen de gevallen dat de belangen der gansche gemeente, of wel die van een harer onderdeelen bij een regtsgeding zijn betrokken; voor hoedanig onderscheid dan ook geen grond zou bestaan, vermits de ratio legis dezelfde is. De burgemeester behoort alzoo zoowel in het eene als in het andere geval in regten op te treden; in casu als zoodanig voor en namens het voormalig karspel K., thans een deel uitmakende van de gemeente H.

Groningen 21 October 1853, implicite bevest. bij Groningen Hof 9 Januarij 1855.

44. Eene procedure, in eersten aanleg gevoerd ten verzoeke en op naam van den rentmeester der veenen van de stad Groningen en ter Apel, als zoodanig agerende namens den Raad der stad (nu gemeente) Groningen, kan in hooger beroep door den burgemeester, als zoodanig voor de gemeente optredende, worden opgevat, schoon die rentmeester zijne functiën is blijven continuëren.

Groningen Hof 23 Mei 1854.

45. Huismeesteren en mede-gecommitteerden uit heeren regenten der vereenigde gods- en gasthuizen tot het stads-ziekenhuis te Utrecht, zijn onbevoegd tot het instellen eener regtsvordering, in casu tot verhaal van onderstand- en begrafenisgelden.

Heusden Kgr. 8 October 1852.

46. Indien de burgemeester als zoodanig voor de Regtbank van eersten aanleg heeft geprocedeerd, kan de sommatie tot overbrenging der zaak niet worden gedaan aan het gemeentebestuur, in de personen van den burgemeester en de assessoren der gemeente.

's Hertogenbosch 3 Januarij 1840.

47. Wanneer in een geding, waarin eene gemeente als partij optreedt, de volmagt tot het opdragen van een eed gegeven en onderteekend is door het collegie van burgemeester en schepenen dier gemeente, handelende voor het gemeentebestuur, dan moet deze volmagt gehouden worden door de partij zelve gegeven te zijn.

Limburg 29 April 1850.

48. Indien hooger beroep wordt ingesteld van een vonnis, in het voordeel eener gemeente gewezen, en inmiddels de Gem.wet is ingevoerd, dan kan, met het oog op art. 71 dier wet, de burgemeester dier gemeente als geintimeerde worden gedagvaard.

N.-Braband 28 Junij 1853.

49. De eisch tegen de gedaagden ingesteld, zoo elk hunner persoonlijk, als in hunne betrekking van burgemeester, wethouders en secretaris der gemeente Delft, beheerd hebbende en beheerende de afkoopkas van Poortland, is niet ontvankelijk, bijaldien de gedaagden de qualiteit, waarin zij gedagvaard zijn, ontkennen, en uit eene missive van burg. en weth. (anterieur aan de dagvaarding) blijkt, dat bij een op dien dag genomen besluit de separate administratie der afkooppenningen is opgeheven, en de toenmalige secretaris gedechargeerd, met bepaling, dat de ontvangsten en uitgaven door den gemeente-ontvanger, even als voor andere eigendommen der gemeente, zouden worden gedaan.

Z.-Holland 17 Junij 1867.

50. Ofschoon volgens de tegenwoordige gemeentewet alleen de burgemeester bevoegd is om voor de gemeente in regten op te treden, kan echter, wanneer eene instantie is ingesteld op naam van burgemeester en assessoren, als zoodanig uitmakende het gemeentebestuur, de bijvoeging der woorden «en assessoren,» niet geacht worden de wettige vertegenwoordiging van den burgemeester te vitiëren, met het gevolg dat eene niet-ontvankelijkheid er uit zoude moeten voortvloeijen; in het geval namelijk dat er werkelijk een besluit van den gemeenteraad tot het instellen der instantie is voorafgegaan, het de goedkeuring van Gedeputeerde Staten heeft verkregen, en de partij van dat een èn ander door de beteekening heeft kennis bekomen.

b H. R. 18 Junij 1852, Concl. contr.

51. Wanneer op eene dagvaarding, waarbij niet de burgemeester maar het gemeentebestuur was opgeroepen, door den burgemeester prokureur is gesteld, is de nietigheid gedekt.

Gelderland 4 October 1854, bev. Nijmegen 6 Januarij 1854. — *b* Amsterdam 28 April 1852, beslissende dat, wanneer in een geding, door de gemeente gevoerd, niet ten verzoeke van den burgemeester, maar van burgemeester en wethouders gedagvaard is, en de gedaagde, zonder daarop acht te geven, ten principale verwering doet, deze onregelmatigheid geene niet-ontvankelijkheid of nietigheid oplevert. — cf. *c* Amsterdam 28 April 1852, waarbij is beslist, dat bij niet-verschijning van den gedaagde, de nietigheid voortvloeijende uit de overtreding van art. 5 Rv. (j^to art. 71 Gem.wet) door den regter ambtshalve moet worden uitgesproken.

52. Nadat de ontvanger bij de verificatie in een faillissement en bij het verzet tegen de rangregeling wettig de gemeente heeft vertegenwoordigd, mag die vertegenwoordiging, tenzij dit uitdrukkelijk bij de wet ware bepaald, in het geding over dat verzet niet door een ander vertegenwoordiger, nl. den burgemeester, overgenomen worden.

b H. R. 10 Februarij 1871, Concl. conf. eenigzins afwijkende van Groningen 3 Junij 1870, Concl. conf.

53. Enkele ingezetenen hebben geene bevoegdheid om op hunnen naam te ageren tot het doen erkennen en handhaven van regten, waarop de overige ingezetenen van die plaats dezelfde aanspraak hebben, en welke mitsdien behooren aan eene burgerlijke gemeente. Evenmin kan het gereclameerde regt, dat een servituut op eene mark of een gedeeltelijk mede-eigendom van deze is, en door de gezamenlijke geërfden in die mark wordt bezeten, alleen tegen sommige geregtigden ingesteld worden.

Zutphen 20 October 1843.

54. Wanneer aan de ingezetenen eener gemeente het regt om te turven en te maaijen op zekere gronden is afgestaan, om door ieder individueel en niet collectief te worden uitgeoefend, dan is ieder hunner persoonlijk bevoegd, om regtsmiddelen tegen alle aanranding van dat regt in het werk te stellen.

N.-Braband 12 Januarij 1847, vern. 's Hertogenbosch 9 Mei 1845.

55. De bepaling van art. 143 laatste lid der gemeentewet, dat elk ingezeten eener gemeente, daartoe volgens art. 194 gemagtigd, ten zijnen laste, namens de gemeente, een eisch in regten kan doen, die volgens zijne meening door den gemeenteraad in het belang der gemeente behoorde te zijn gedaan, moet, als van geheel exceptionelen aard, stricte worden uitgelegd, en wel zoodanig, dat de bepalingen van het Wetboek van Burgerl. Regtsv., voor zooverre daaraan niet uitdrukkelijk is gederogeerd, daarbij ongekrenkt worden gelaten. Hieruit volgt dat, vermits noch bij art. 143, noch bij art. 194 daartoe de bevoegdheid wordt gegeven, een ingezeten der gemeente niet geregtigd is te achten om in hooger beroep te komen van een vonnis, waarin de gemeenteraad heeft berust.

H. R. 18 Maart 1853, Concl. contr. vern. *b* Gelderland 30 Junij 1852.

56. De vervolging tot straf wegens verzuim in onderhoudspligtigheid van een hoofddiep en wallen, aan eene gemeente in eigendom toebehoorende, kan worden ingesteld tegen burgemeester en wethouders, als uitmakende het dagelijksch bestuur dier gemeente.

b H. R. 7 Januarij 1862, Concl. conf. verniet. Winschoten Kgr. 16 October 1861.

57. Wegens verzuim in het beheer der waterwegen moet geageerd worden tegen de gemeente en niet tegen haar dagelijksch bestuur.

N.-Holland 9 April 1868.

§ 2.

58. Het gehucht Oost, vroeger eene afzonderlijke gemeente uitgemaakt hebbende, doch later met Breust en Eysden (gem. Eysden) vereenigd, is eene section de commune, als zoodanig bevoegd om in een geding tusschen de gemeente Eysden en ingezetenen te intervenieren.

b Maastricht 21 Februarij 1850.

59. Eene corporatie, tevens afdeeling eener gemeente, als eischeres in een regtsgeding optredende, is niet verpligt hare hoedanigheid of betrekking van afdeeling van gemeente in de dagvaarding uit te drukken. Nadat zulk eene corporatie door Gedep. Staten is erkend als afdeeling eener gemeente, is de regter niet meer bevoegd te onderzoeken, of die corporatie zulk eene afdeeling is. De ingezetenen van een dorp kunnen te gelijk regten ut singuli en regten ut universi hebben. De dorpen, die in vroegere eeuwen afdeelingen van gemeenten waren, met eigene afzonderlijke regten, hebben door de invoering der Fransche wetgeving hier te lande hun afzonderlijk bestaan of hunne regtspersoonlijkheid der corporatie niet verloren. Ten aanzien eener tegenpartij in een burgerlijk regtsgeding doet niets af, of eene corporatie zich wel heeft gedragen naar hare vroegere reglementen, indien de regtspersoonlijkheid als corporatie is uitgemaakt.

a 's Hertogenbosch 19 Mei 1858.

60. Ingevolge de 2e zinsnede van art. 143 Gem.wet, aan Gedep. Staten opgedragen zijnde om, bij geschil over een burgerlijk regt tusschen eene gemeente en eene harer afdeelingen, eene commissie uit de ingezetenen dier afdeeling te benoemen tot het voeren van een geding tegen de gemeente, indien daartoe besloten wordt, zoo volgt daaruit, dat een ingezeten van zoodanige afdeeling (die bovendien volgens de laatste al. van art. 143, slechts eene actie mag instellen, die z. i. door den Raad in het belang der gemeente had behooren te worden ingesteld), niet bevoegd is om zoodanig geding tegen de gemeente te voeren.

Sittard Kgr. .... (1).

61. Eisch ingesteld door de zich qualificeerende regenten der Heisensche gemeente tot handhaving van of herstel in het bezit van die geheele gemeente. Oproeping in vrijwaring van de gemeente Moergestel — die de qualiteit der eischers en hunne bevoegdheid om in regten te ageren betwist. Aangenomen, dat uit de in judicio overgelegde bescheiden bleek, dat de Heisensche gemeente is eene groote uitgestrektheid broekgrond, gelegen onder Moergestel, en ten name staande der naburen van het tot Moergestel behoorende gehucht Heise, welke naburen als zoodanig daarvan sedert eeuwen het rustig bezit hebben genoten, tot dat de stoornis, die de oorzaak der regtsvordering was, plaats greep op het gedeelte daarvan door de gemeente Moergestel in 1855 verkocht, en dat derhalve naar de stelling der eischers zelven, de naburen van het Moergestelsche gehucht Heise alleen het genot hebben. Niet-ontvankelijk-verklaring der eischers, op grond dat art. 143 der wet van 29 Junij 1851 (Sb. n° 85) bepaalt, dat bij geschil tusschen eene gemeente-afdeeling en de gemeente, de Gemeenteraad de zaak aan Gedep. Staten onderwerpt, en deze, zoo zij tot het voeren van het geding magtigen, eene commissie benoemen uit de ingezetenen der afdeeling — en dat niet blijkt, dat aan dit voorschrift is voldaan.

Eindhoven 16 Maart 1857.

62. Enkele ingezetenen van eene buurtschap of gehucht zijn niet-ontvankelijk om eigendomsregten te reclameren die volgens hunne bewering, aan de gezamenlijke ingezetenen van het gehucht competeren, indien de overige ingezetenen hen daartoe niet hebben gemagtigd, als behoorende, volgens de algemeene beginselen van regt en de hiermede in verband staande art. 1693 en 1694 B. W. de eigendom van zaken, aan eene universitas toekomende, niet aan de afzonderlijke leden derzelve pro parte, maar alleen aan de gezamenlijke deelgenooten, terwijl, indien al ten gevolge van art. 143, al 3 der Gem.wet, die magtiging der overige ingezetenen niet meer vereischt wordt, de bevoegdheid evenwel, bij voormeld artikel gegeven, niet kan worden uitgeoefend dan na voorafgaande autorisatie van Gedep. Staten.

Nijmegen 1 Februarij 1853.

63. De gemeente-ingezetenen van Orthen, optredende onder hunnen eigen naam, voorzien van het bewijs, dat hun zelfstandig bestaan als dorp of als afdeeling is erkend, en dat zij gemagtigd zijn om proces te voeren, hebben regelmatig gedagvaard, en het was niet noodig bij de dagvaarding te zeggen, dat zij handelden als afdeeling van de gemeente 's Hertogenbosch, en evenmin dat zij optraden als regtspersoon.

a 's Hertogenbosch 19 Mei 1858, Concl. conf.; — cf. 's Hertogenbosch 24 Junij 1859.

64. De bevoegdheid, bij art. 143 der Gem.wet aan elk ingezeten der gemeente toegekend om, na voorafgaande magtiging ten zijnen laste namens de gemeente eenen eisch in regten te doen, is niet evenzeer van toepassing ten aanzien van de ingezetenen eener gemeente-afdeeling, die ten name van die afdeeling in regten zouden willen ageren.

a H. R. 5 December 1854, Concl. conf.

65. Art. 143 der Gem.wet omtrent het procederen eener gemeente-afdeeling is toepasselijk, wanneer het geschil oorspronkelijk is gevoerd geworden tusschen een bijzonder persoon en eene gemeente-afdeeling, en eerst later, ten gevolge eener oproeping in vrijwaring, is geworden een geschil tusschen de gemeente-afdeeling en de gemeente.

a H. R. 26 Maart 1858, Concl. conf.

§ 3.

66. Burgemeester en gemeenteraad ten platten lande zijn als zoodanig, mits behoorlijk door het hooger administratief gezag gemagtigd, bevoegd tot het voeren van een regtsgeding namens de gemeente.

Gorinchem 11 September 1841.

67. Eene litigerende partij is bevoegd om aan

den voor de gemeente als eischer optredenden burgemeester gebrek aan behoorlijke magtiging tegen te werpen.

Amsterdam 1 September 1858. — Harlingen Kgr. 29 Februarij 1860.

68. Hetzij men de voorschriften omtrent het vereischte eener autorisatie van Prov. Staten (Regl. der prov. Utrecht vastg. bij Kon. besluit v. 23 Julij 1825, nº 132) voor het voeren van regtsgedingen door de gemeenten, al dan niet beschouwt als van eenvoudig administratieven aard, altoos volgt daaruit niet, dat zij alleen de administratieve verantwoordelijkheid betreffen. In allen gevalle regelen en beperken die bepalingen de bevoegdheid der bestuurders, en uit de niet-opvolging daarvan kan regtmatig worden besloten tot hunne onbevoegdheid om in regten op te treden.

b H. R. 18 Junij 1852, Concl. conf.

69. Burgemeester en wethouders zijn niet-ontvankelijk in hunne actie (tot betaling van hetgeen volgens reglement verschuldigd is voor begraven op de begraafplaats der stad met de lijkkoets) indien bij het reglement bepaald is, dat «de raad beoordeelt, of eenige processen »van wege de stad, hetzij als aanleggers, hetzij »als verweerders behooren te worden onderno»men, en beslist daaromtrent onder goedkeu»ring van de Staten,» en het niet blijkt, dat de beoordeeling en beslissing van den Raad heeft plaats gehad.

Dordrecht Kgr. 15 November 1842.

70. Burgemeester en assessoren zijn onbevoegd tot het voeren van procedures, bijaldien daartoe niet door den Raad is besloten; art. 44, in verband met art. 57 van het reglement op het bestuur ten platten lande in de provincie Utrecht.

Leiden 30 September 1851. — Utrecht 15 Januarij 1851.

71. De wethouder der stad Utrecht, gedelegeerd tot de zaken van het stads-Erfhuis aldaar, behoeft geene magtiging van den stedelijken Raad noch goedkeuring der Staten tot het instellen van eene regtsvordering, wegens van stadswege verkochte en geleverde, doch door de koopers niet betaalde boomen.

Utrecht 22 Februarij 1843.

72. De bepalingen van de Gr.wet en van het reglement nopens het bestuur ten platten lande in Friesland, vorderen, dat indien men voor eene grietenij of dorp, als bestanddeel daarvan, in regten wil optreden, men daartoe behoeft de vergunning van den grietenij-raad en de goedkeuring van Ged. Staten.

Leeuwarden 30 Junij 1845.

73. De magtiging door den Raad eener gemeente verleend, om te procederen tot ontbinding van zeker contract, strekt zich uit tot datgene, wat volgens regt zal geacht worden uit die ontbinding voort te vloeijen, maar wettigt niet het gelijktijdig instellen eener regtsvordering tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad.

Amsterdam 1 September 1858.

74. In geval een plaatselijk bestuur door de hoogere autoriteit gemagtigd is om tot zeker einde tegen iemand in regten op te treden, en er verschil ontstaat over het al of niet voldoende dier magtiging, met het oog op de actie zooals die is geïnstitueerd geworden, dan moet niet zoo zeer gelet worden op de letterlijke bewoording der actie, waartoe magtiging is verleend, als op derzelver doel en strekking. Eene magtiging om te ageren tot ontruiming kan alzoo insgelijks gelden voor de actie tot verklaring dat de inmiddels ontruimde kelder maar tot op zeker tijdstip was verhuurd, en tot veroordeeling in schadevergoeding wegens de tardieve ontruiming.

's Gravenhage 20 Junij 1845.

75. De burgemeester die gemagtigd is tot het voeren van een proces ter zake van te veel gevorderde sluisgelden, is ook ontvankelijk, wanneer hij tegen den aangewezen persoon ageert ter zake van te veel gevorderde sluis- en bruggelden.

Utrecht 29 September 1854.

76. Wanneer door Gedep. Staten aan eene gemeente magtiging is verleend tot het instellen van eene regtsvordering, uit drie deelen bestaande, en de burgemeester bij zijn eisch in regten een dier drie deelen weglaat, dan kan hij niet geacht worden den aard van het regtsgeding te hebben veranderd, maar alleen de strekking daarvan te hebben beperkt, en kan hem alzoo, als tot het meerdere bevoegd, het gemis eener behoorlijke magtiging niet worden tegengeworpen.

's Hertogenbosch 7 September 1855.

77. Door niet te admitteren eene rectificatie of regularisatie van benoodigde autorisatie om voor eene gemeente proces te voeren, kunnen niet geschonden of verkeerd toegepast zijn de art. 1692 en 1693 van het B. W.

b H. R. 18 Junij 1852, Concl. conf.

78. De bewering dat de bewoordingen v. art. 199 der Gem.wet zouden vorderen een, voor elke instantie telkens afzonderlijk in te stellen en aan Ged. Staten mede te deelen, regtskundig onderzoek, is in strijd met dat artikel, waarbij alleen wordt vereischt de goedkeuring, uitdrukkelijk voor elke instantie, na mededeeling van het regtskundig onderzoek ten aanzien van het voeren van het regtsgeding door de gemeente, zoo in hooger beroep en in cassatie, als in eersten aanleg.

H. R. 8 Februarij 1861, Concl. conf.

79. De voorziening in cassatie door den burgemeester ingesteld, is ontvankelijk, al mogt ook op het tijdstip der voorziening de gevorderde hoogere goedkeuring wel aangevraagd, maar eerst verkregen zijn nadat de bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. bepaalde termijn van cassatie was verloopen, omdat de voorziening in cassatie in afwachting dier goedkeuring nergens bij de wet is verboden, maar integendeel geheel in den geest van het beginsel van art. 179, litt. *r* Gem.wet is.

H. R. 25 Mei 1860, Concl. conf.

III.

80. Het geldelijk beheer der bank van leening te 's Hertogenbosch staat tot de gemeentekas in zoodanig naauw en onafscheidbaar verband, dat het geacht moet worden een onderdeel te zijn van de gemeentelijke administratie. De ambtenaren bij die bank worden indirecte uit de gemeente-kas bezoldigd.

Z.-Holland 13 November 1858.

81. Wanneer niet bewezen is dat er eene burgerregtelijke overeenkomst is aangegaan tusschen eene gemeente en een ambtenaar, om hem tegen praestatie van diensten, in casu als genees-, heel- en verloskundige, voor altijd eene jaarlijksche bezoldiging te betalen, dan vloeit uit de staatsregtelijke bevoegdheid der gemeente om gemeente-ambtenaren aan te stellen, hunne bezoldiging te regelen, te vermeerderen, te verminderen of geheel in te trekken, het regt voort om, zonder nog den ambtenaar te ontslaan, zijne bezoldiging in te trekken, zoodat deze, wanneer hij, niettegenstaande deze intrekking, zijne diensten blijft praesteren, geene aanspraak op verdere uitbetaling heeft.

H. R. 15 October 1858, Concl. conf. verwerp. de cassatie tegen *a* Gelderland 18 November 1857, waarbij was vernietigd Zutphen 2 April 1857, houdende toewijzing der vordering tot uitbetaling, op grond dat hier een civiel contract bestond.

GEMEENTE-AMBTENAREN. Z. BURGEMEESTER, GEMEENTE, GEM.-ONTVANGER, GEM.-SECRETARIS, GETUIGE, PROVISIONELE EXECUTIE.

GEMEENTEBELASTING.

I.

1. Wanneer onderscheidene gemeenten, met **inachtneming van art. 121 Gem.wet eene** ge**meenschappelijke belasting op een voorwerp** van **verbruik hebben ingevoerd, zoodat voor** iedere **gemeente eene volkomen gelijkluidende** verordening **op de invordering bestaat, dan** verliest **die belasting, op welke wijze zij ook** volgens **onderlinge overeenkomst geheven, aanvankelijk geadministreerd en later verdeeld moge** worden, **evenwel daardoor niet haar karakter van** wettige **plaatselijke belasting.**

c H. R. 20 November 1860. — Adv.-Gen. Karseboom was van oordeel, dat de belasting eenmaal wettig vastgesteld zijnde, de beoordeeling daarover aan de regterlijke magt was onttrokken.

2. Een zoogenaamd kraangeld, dat (even als bij de Ordonnantie door het plaats. Bestuur v. Nijmegen den 27 Februarij 1765 geëmaneerd en in 1799 gerevideerd) niet is beperkt tot eene uitkeering voor het vrijwillig gebruik der stadskraan, maar algemeen gelegd is op ingevoerde, overgeladen en doorgevoerde goederen, is niet anders dan als eene wezenlijke belasting te beschouwen, en als zoodanig in strijd met — en afgeschaft bij de art. 13, 14, 15 en 27 der Publicatie van H. Hoogm. van 20 December 1805, bepalende dat zoodra mogelijk zouden zijn vervallen en door andere plaatselijke lasten moesten worden vervangen al die met de voorschriften dier publicatie mogten strijden. Krachtens voormeld art. 27, j° art. 15, mogten de gem.-besturen bij het vaststellen van andere plaats. lasten, daaronder niet, in strijd met gemelde publicatie, mede kraangelden begrijpen, maar tastbaar alleen voor het gebruik der kraan, en tot onderhoud derzelve eene retributie heffen; deze mogt niet zijn een algemeene plaatselijke last ten behoeve der stadskas en drukkende op den invoer, inslag en doorvoer der belaste voorwerpen, ten laste van een iegelijk, hetzij hij al of niet gebruik make van het middel der kraan.

a H. R. 23 Junij 1843, Concl. contr.

3. Het kraangeld is te beschouwen als eene plaatselijke belasting. De kantonregter is derhalve onbevoegd om te oordeelen over eene vordering tot betaling daarvan.

Nijmegen Kgr. 1 Julij 1840.

4. De hand- en spandiensten ten behoeve van gemeente-wegen (in casu te Ulestraten), zijn geene persoonlijke diensten als bedoeld worden in art. 192 en 193 Gem.wet, en welke geen onderwerp van plaatselijke belasting, maar alleen van eene politie-verordening mogen uitmaken: zij zijn diensten ten behoeve van gemeentewerken volgens art. 239, en dus eene wettige belasting.

c H. R. 23 Mei 1871, Concl. conf. — Anders *e* H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf. — 's Gravenhage 17 November 1842, vern. 's Gravenhage Kgr. 15 September 1842, — alle beslissende dat het præsteren van diensten in natura (onderhoud van wegen, kaden enz.) niet als belas-

ting is te beschouwen, dat is, geldelijke opbrengsten tot goedmaking der plaatselijke uitgaven, zoo als bij art. 155 en 156 Grondwet zijn bedoeld.

5. De onderhoudpligtigheid van vaarwateren in Friesland is na de invoering der Gem.wet gebleven wat zij sedert eeuwen is geweest: de præstatie van eene gemeentebelasting, strekkende om de kosten te dekken van de op de gemeente rustende verpligting tot onderhoud van een openbaar werk.

Friesland 8 April 1868, bev. Sneek 1 November 1866.

6. De verpligting tot het præsteren van diensten bij brand kan niet als belasting worden beschouwd, al is daarbij een afkoop voor geld bepaald.

b H. R. 8 Junij 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Amsterdam 8 April 1858, waarbij echter de verbindbaarheid van het reglement in het algemeen werd behandeld. — Anders *a* Wijchen Kgr. 19 April 1856.

7. Het verschaffen van middelen of diensten, noodig geoordeeld tot het volbrengen eener visitatie, kan niet geacht worden gelijk te staan met eene belasting in natura, en bij art. 269 der Gem.wet te zijn uitgesloten, als betreffende formaliteiten, voorgeschreven ter verzekering der inning van plaatselijke belastingen.

b H. R. 2 Januarij 1867, Concl. conf.

8. Contributiën of taxaat-gelden welke over een aantal ingezetenen worden omgeslagen om daaruit de kosten van nachtwacht enz. te bestrijden, moeten als eene belasting worden aangemerkt.

b H. R. 10 October 1843, Concl. contr. — *e* H. R. 10 October 1843, Concl. contr. — Anders Eindhoven Kgr. 5 September 1840, dat zich ten gevolge der tegenstrijdige beschouwingen bevoegd had verklaard; tegen dit vonnis werd de voorziening in cassatie niet-ontvankelijk verklaard bij *c* H. R. 22 December 1840. — De zaak weder op nieuw aangebragt zijnde, werd de gedaagde veroordeeld bij Eindhoven Kgr. 22 Januarij 1842, waartegen het appel werd niet-ontvankelijk verklaard bij Eindhoven 12 Mei 1842, verniet. bij *c* H. R. 18 October 1842. — De Regtbank te Eindhoven, waaraan de zaak werd teruggewezen, bleef bij haar gevoelen volharden bij vonnis van 15 Mei 1843, hetwelk bij voormeld arrest v. *e* H. R. werd vernietigd.

9. De «verbeurde dagloonen,» welke volgens eene plaatselijke verordening overeenkomstig de daarvan door het gemeente-bestuur opgemaakte lijst moeten betaald worden door de ingezetenen die nalatig of onwillig gebleven zijn in het leveren van hand- en spandiensten, moeten òf als geldboete òf als vergoeding, maar niet als belasting beschouwd worden. Zij kunnen dus niet bij inlegering verhaald worden.

Maastricht Kgd. 23 October 1869. — Anders Maastricht 16 Junij 1870.

10. Een zeer gering keurloon van het slagtvee, krachtens eene stedelijke keur van de slagters gevorderd, moet als eene stedelijke belasting worden beschouwd, welke, om verbindend te zijn, aan 's Konings goedkeuring moet zijn onderworpen, vermits daardoor eene verhooging van den prijs van het slagtvee moet ontstaan, ten laste der ingezetenen, op welke de van de slagters gevorderde keurgelden verhaald worden.

c H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 12 December 1848, Concl. contr. — *c* H. R. 1 April 1851, Concl. conf.; — cf. Maastricht 10 December 1850, bevestigende Maastricht Kgr. 25 October 1850, waarbij echter niet, zoo als bij den H. R. werd gedaan, de questie van bevoegdheid werd behandeld, maar alleen de wettigheid der vordering onderzocht. — Dokkum Kgr. 11 Augustus 1840, ob vitium formæ verniet. bij *c* H. R. 3 November 1840, Concl. conf.

11. Hetgeen door eene gemeente-verordening als retributie is vastgesteld voor het begraven op de begraafplaats der stad en voor het gebruiken van de lijkkoets, moet als belasting worden beschouwd.

Dordrecht Kgr. 12 December 1843.

12. Eene recognitie voor het gebruik eener plaats op eene openbare markt, hetzij onder den algemeenen naam van marktgeld, hetzij onder den bijzonderen naam van watergeld, of onder elke andere soortgelijke benaming, behoort, uit den aard der zaak, tot de plaatsel. belastingen. Daar alzoo eene weigering van betaling van zoodanige recognitie daarstelt eene overtreding ter zake van belastingen, zoo doet daartegen niets af, dat zeker plaats. reglement (voor de hooi- en stroomarkten te Amsterdam van 1 Julij 1840), behalve de bepalingen aangaande de heffing van het watergeld en andere soortgelijke belastingen, mede bevat onderscheidene politie-verordeningen, betreffende verschillende markten.

a H. R. 4 December 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Junij 1850, Concl. impl. conf. ten aanzien der marktgelden te Naaldwijk. — Sneek 22 December 1852.

13. Een plaatselijk reglement der stad Rotterdam van 8 December 1843, houdende vaststelling eener recognitie, te heffen van makelaars, ten behoeve van de stad, is in den tegenwoordigen stand van zaken niet anders dan eene plaatselijke belasting, en als zoodanig op grondwettige wijze daargesteld, niet in strijd met de ten aanzien van belastingen algemeen geldende voorschriften.

a H. R. 13 December 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 30 Junij 1849; — cf. Rotterdam Kgr. 24 Augustus 1848, beslissende dat de plaatselijke belasting onder den naam van recognitie (als makelaar), om geoorloofd en invorderbaar te zijn, al de bij de wet voorgeschreven vereischten zou moeten hebben, hetgeen in casu niet het geval was, als blijkende niet van goedkeuring der heffing door Prov. Staten.

14. Havengelden en andere dergelijke heffingen voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken, bezittingen of inrigtingen enz., hoezeer bij de wet onder de plaatselijke belastingen gerangschikt, zijn echter geene belastingen, die op bepaalde voorwerpen kleven, en derhalve is de bij de wet bedreigde aanhaling en verbeurdverklaring, gerigt tegen de voorwerpen welke het onderwerp der belasting uitmaken, en tegen hetgeen waarin die voorwer-

pen zijn vervat, ten aanzien dier bedoelde havengelden niet toepasselijk.

a H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

15. Het havengeld is niet eene directe maar eene indirecte belasting. (Questie van de wijze waarop zij moet worden ingevorderd).

's Gravenhage Kgr. 22 Januarij 1851.

16. Eene retributie voor het gebruik van eene aanleg- en losplaats voor schepen, moet als eene belasting worden beschouwd en daarmede gelijk gesteld, wanneer zij op wettige wijze als belasting is ingevoerd.

b H. R. 12 November 1867, Concl. contr. hoewel met verwijzing naar de tegenovergestelde jurisprudentie van den Hoogen Raad.

17. De in het algemeen omtrent plaatselijke belastingen bij de gemeentewet gestelde voorschriften, zijn ook van toepassing op de regten, loonen en gelden, bedoeld bij art. 238 dier wet.

a H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

18. Kadegelden worden voor plaatselijke belasting gehouden, of wat de toepassing van art. 238 Gem.wet betreft, daarmede gelijk gesteld. De burgemeester is onbevoegd dezelve anders dan bij dwangbevel, na voorafgaande waarschuwing in te vorderen.

Gelderland 5 December 1860.

19. Krachtens den aanhef van art. 238 Gem.-wet, ook met inbegrip van de daarbij gevoegde woorden: of daarmede, wat de toepassing van de art. 232—237 betreft, gelijk gesteld, moet voor de daarstelling der verordening op havengeld alles worden in acht genomen, wat bij de wet ten opzigte der plaatselijke belastingen is bepaald.

c H. R. 13 Januarij 1858, Concl. conf.

20. Sluisgeld, zelfs voor elke doorvaart bij openstaan der sluis gevorderd, is geene recognitie of retributie voor eene bepaalde dienst of gebruik, maar eene belasting, die alleen krachtens eene wet kan worden geheven. De Kon. besluiten v. 20 Februarij 1862 (Sb. n^is 23 en 24), houdende vaststelling van een reglement van politie op alle Rijks militaire sluizen en bruggen en van een tarief van sluis- en bruggelden, zijn derhalve niet verbindend.

c H. R. 3 November 1863, Concl. contr.

21. Ontduiking van een tolgeld dat krachtens raadsbesluit wettig op zekeren weg geheven wordt, is aan te merken als ontduiking van plaatselijke belasting, waaromtrent de vervolging uitsluitend ter kennisneming van de Arr.-Regtbanken behoort.

d H. R. 5 December 1865, Concl. contr. vern.
b Appingadam 8 September 1865.

22. Een onder vigueur der Gr.wet van 1840 daargesteld plaatselijk reglement, houdende heffing van eene retributie voor elken boom die op gemeentegrond geplant is, moet beschouwd worden als eene belasting-verordening, welke volgens art. 156 der voormelde Grondwet aan de goedkeuring des Konings is onderworpen.

Venlo Kgr. 21 November 1851.

23. De vraag of waagloon, geheven volgens een tarief vóór de invoering der Gem.wet vastgesteld, eene belasting is, moet beantwoord worden niet naar art. 238 dier wet, maar naar hetgeen tijdens die vaststelling regtens was, toen geene wettelijke voorschriften, betalingen tot loon, die niet waren opgelegd als opbrengst aan de plaatselijke kas, onder de belastingen rangschikten, terwijl zij ook uit haren aard daaronder niet konden worden gerekend.

a H. R. 23 December 1851, Concl. tot verw.

II. § 1.

24. Havengeld van schepen, die op stroom lossen of laden, is geene heffing in strijd met art. 238 en 254 Gem. wet; al maken die schepen geen gebruik van de gemeentewerken ten behoeve der scheepvaart daargesteld, zoo hebben zij daarvan toch indirect genot door de ligters die bij de lossing gebezigd worden of ten gevolge van de gemakken welke het scheepsvolk bij het aan wal gaan of op andere wijze ondervindt.

Rotterdam 15 Februarij 1871, vern. Rotterdam Kgr. 2 Maart 1870.

25. Een plaatselijke hoofdelijke omslag is niet in strijd met de Grondwet; art. 155 Gr. wet 1840 in verband met het besl. v. d. Souv. Vorst v. 23 December 1813 (Sb. n° 15).

a Almelo 9 April 1845, bev. Almelo Kgr. 27 Junij 1844.

26. Een plaats. reglement op de dienst der kraankinderen te Utrecht v. 2 November 1827 (houdende verbod tot het doen verwerken, binnen de gemeente, van sterken drank ter hoeveelheid van meer dan 9 Ned. kannen, door andere personen dan beëedigde stadskraankinderen), in verband staande met de stedelijke belasting tot heffing van gemeente-opcenten op den Rijks-accijns op wijn en gedistilleerd, en goedgekeurd bij Kon. besluit, is, met het oog op art. 3 van het Kon. besl. v. 18 Mei 1827 (Sb. n° 25), niet in strijd met de Gr.wet 1840, noch met de algemeene wet op het regt van patent, aangezien bij diezelfde wet het geval is voorzien, dat bij verordeningen, bij Kon. besl. goedgekeurd, het uitoefenen van eenig bepaald beroep of bedrijf wordt verboden.

b H. R. 22 Junij 1841, Concl. conf. — Utrecht 25 Februarij 1841. — *c* H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. ten aanzien van het reglement op de bieren te Vlissingen v. 28 Februarij 1827.

27. Noch art. 217, noch eenige andere bepaling der Gem.wet veroorloven het veranderen van bestaande verpligtingen eener gemeente-afdeeling of harer ingezetenen in eene belasting, meer bepaald het herscheppen van een onderhoudspligt in een hoofdelijken omslag.

H. R. 9 December 1870, Concl. conf.

28. Een plaats. reglement posterieur aan het Kon. besl. van 18 Mei 1827 (Sb. n° 25), sluit, door de Kon. sanctie, het bewijs in zich voor de noodzakelijkheid, dat de goederen in het reglement vermeld en aan de plaats. belasting onderworpen, door plaats. bedienden worden verwerkt enz., waaruit alzoo volgt, dat die noodzakelijkheid, gevorderd in art. 3 van het voormeld Kon. besl., niet expresse behoeft te worden vermeld.

b H. R. 22 Junij 1841, Concl. conf. ten aanzien van een reglement op de kraankinderen te Utrecht van 2 November 1827. — Anders ten aanzien v. een reglement op de bieren te Vlissingen v. 28 Februarij 1827 (dus vóór het Kon.

besl. van 18 Mei 1827 vastgesteld), *a* H. R. 30 Augustus 1842, Concl. contr. verw. de cassatie tegen Middelburg 19 April 1842.

29. Art. 3 van het Kon. besl. v. 18 Mei 1827 (Sb. nº 25) bedoelt niet om niet alleen het voorschrift van verpligt gebruik der werkers aan de plaatselijke besturen op te dragen, maar ook de volstrekte noodzakelijkheid tot dat voorschrift in de belasting-ordonnantiën te vermelden, omdat de meerdere of mindere mate der noodzakelijkheid van eene wettelijke bepaling voor de toepassing van een wettig voorschrift niet in aanmerking komt, terwijl bovendien de noodzakelijkheid van eene wettelijke bepaling als van zelve in hare vaststelling en uitvaardiging opgesloten ligt, en alzoo ten eenemale doelloos uitdrukkelijk zou vermeld worden.

a H. R. 3 Maart 1857, vern. *a* N.-Holland 20 October 1856, en bev. het hierbij vern. Amsterdam 28 Augustus 1856. — Anders Amsterdam 16 Julij 1857, met adoptie en ampliatie van motieven bev. bij N.-Holland 20 October 1857.

30. Wanneer niet blijkt dat eene zekere marke eene bijzondere afdeeling der gemeente is, met welke zij steeds één geheel heeft uitgemaakt, dan is de Raad niet bevoegd aan de gebruikers der markgronden eene belasting op te leggen tot herstel van wegen, duikers en andere aan de marke toebehoorende, in slechten staat van onderhoud verkeerende werken.

H. R. 27 Januarij 1865, Concl. contr.

31. Een gemeentebestuur is niet bevoegd de kosten van onderhoud der wegen in zeker gehucht ten laste der inwoners van dat gehucht te stellen en bij omslag in te vorderen, wanneer dat onderhoud volgens het toepasselijk Prov. regl. uit de gemeentefondsen moet bestreden worden.

Assen 21 Februarij 1870.

32. De gemeente-opcenten op Rijks-accijnsen stellen eene afzonderlijke plaatselijke belasting daar. Om die reden mogen aan de eene zijde de plaatselijke beambten het noodige toezigt tegen ontduiking houden, aan de andere zijde heeft de Gem. raad de magt om daar, waar de regelen voor de heffing van den Rijks-accijns, naar zijn oordeel, onvoldoende zijn, nieuwe bepalingen tot aanvulling vast te stellen, mits slechts die bepalingen niet in strijd zijn met de wet. Ofschoon nu de Rijkswet bepaalt dat bij niet-slagting binnen den termijn, de kwittantie van betaalden accijns ophoudt van kracht te zijn in zoo verre, dat zonder op nieuw den accijns te voldoen niet mag worden geslagt, zoo is niettemin de plaatselijke wetgever bevoegd die voorschriften te ampliëren door te bepalen, dat de vleeschhouwer, die niet binnen den bepaalden tijd slagt, zich op nieuw een biljet tot opstalling verschaffen moet.

b Brielle 26 Junij 1862.

33. Het is den Raad geoorloofd bij algemeene verordening te bepalen, dat bij de invoering eener belasting op een voorwerp van verbruik, ieder particulier aangifte moet doen van zijn aanwezigen voorraad op het oogenblik dat de belasting wordt ingevoerd, en daarvan den accijns moet betalen. Zoodanige bepaling kan niet geacht worden eene terugwerkende kracht te hebben, omdat het hier niet is eene belasting op den invoer maar op het verbruik, waaraan alzoo ook de bij den aanvang der belasting aanwezige, hoewel reeds te voren ingevoerde voorraad mag worden onderworpen.

H. R. 14 Januarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Januarij 1858, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Limburg, waarbij was bev. Maastricht 24 Junij 1857. — H. R. 21 October 1859, Concl. conf. — cf. *a* N.-Holland 14 October 1858, vern. Haarlem 28 April 1857, waarbij evenwel meer uitsluitend questie was over de al of niet invoering der belasting en de bepaaldheid daarvan. — *a* 's Gravenhage 29 Junij 1858, tevens beslissende, dat art. 14 A. B. wel leert, dat de wet alleen verbindt voor het toekomende en geene terugwerkende kracht heeft, doch zulks niets anders beteekent, dan dat eene wet, zoo als die daar ligt, niet in de uitvoering kan worden toegepast op handelingen, welke vóór haar bestaan hebben plaats gehad, maar geenszins, dat in de wet zelve, door den wetgever geene terugwerkende bepalingen kunnen worden vastgesteld, terwijl nergens is voorgeschreven dat de gemeentewetgever in dat opzigt meer gebonden is dan de wetgevende magt van het Koningrijk. — cf. *a* H. R. 23 Junij 1857.

34. Wanneer eene verbruiksbelasting geheven wordt uit krachte van het besluit tot heffing, en in de verordening op de invordering bepalingen voorkomen betreffende de bijbetaling van verhoogde belasting over den bij de invoering der verordening aanwezigen voorraad, dan strekken zulke bepalingen alleen om de bedoeling van den gemeentewetgever ten aanzien van dien voorraad te doen kennen, doch wordt de bijbetaling daarvoor niet krachtens laatstgenoemde verordening, maar uit krachte van het besl. tot heffing gevorderd.

H. R. 21 October 1859, Concl. conf. — *a* N.-Holland 14 October 1858, waarbij was vern. Haarlem 28 April 1857. — *a* 's Gravenhage 29 Junij 1858.

35. Privilegie in zake van belastingen heeft in den geest der wet alleen dan plaats, wanneer op den algemeenen last dien de wet oplegt, eene uitzondering wordt gemaakt ten behoeve van bepaalde personen of van een bepaalden stand in de maatschappij. Door de bepaling alzoo in eene plaatselijke belasting-verordening, dat alle handelaren, kooplieden en verdere neringdoenden in gedistilleerd, likeuren en wijn, verpligt zijn tot de aangifte van hun voorraad, waarvan de plaatselijke belasting reeds is voldaan, en tot de betaling van het verschil der belasting tusschen het nieuwe en het vorige tarief over de aangegeven hoeveelheid, wordt geen privilegie, aan wien ook verleend, maar alleen eene belasting gelegd op een tak van handel, die, zonder eenige uitzondering, allen drukt die zich aan dien handel wijden.

a H. R. 23 Junij 1857, Concl. conf. — H. R. 21 October 1859, Concl. conf.

§ 2.

36. Bij de beantwoording der vraag, of eene belasting, door de Staten eener provincie, onder goedkeuring des Konings, alleenlijk voor de plattelands-gemeenten der provincie gearresteerd,

als eene provinciale dan wel als eene plaatselijke belasting is te beschouwen, moet meer het oog worden gehouden op den wezenlijken aard en de strekking dier belasting, dan wel op den naam. die bij het reglement aan de belasting wordt gegeven, en de uitsluiting der bemoeijenis van de plaatselijke besturen, die daarbij wordt in acht genomen. Als plaatselijke belasting moet derhalve worden beschouwd de heffing van opcenten op het geslagt, de wijnen enz., binnen en ten behoeve der gemeenten ten platten lande in Zeeland, gearr. door Ged. Staten aldaar den 27 November 1826, goedgekeurd bij Kon. besl. v. 9 December 1826, zoodat alleen de plaatselijke besturen bevoegd waren die belasting te regelen.

b H. R. 17 Junij 1851, Concl. contr. vern. Zeeland 22 Maart 1851, waarbij was bev. Goes 9 Januarij 1851.

37. Aan de vergadering der Prov. Staten zijn in overeenstemming met de reglementen van magt en gezag der onderscheidene Prov. Staten, *j°* art. 30 der in den jare 1825 uitgevaardigde reglementen op het bestuur ten platten lande in de onderscheidene provinciën, alleen opgedragen de deliberatiën betrekkelijk tot het leggen van nieuwe plaats. belastingen, geenszins het ontwerpen derzelve en van de daartoe betrekkelijke reglementen. Dit laatste is, onder hoogere goedkeuring, uitsluitend aan de plaats. best. toegekend. Overeenstemming der belangen van alle gemeenten eener provincie en wenschelijke eenparigheid van plaats. reglementen kunnen geene verandering te weeg brengen in de regten der onderscheidene gemeenten; deze blijven altijd afzonderlijke, van de provincie onderscheidene ligchamen. Art. 16 der wet v. 12 Julij 1821 (Sb. n° 9), waarbij aan den Koning is overgelaten, om aan eenige gemeenten toe te staan opcenten op de daartoe vatbare Rijks-accijnsen (met bepaling, dat deze in zoodanig geval door Rijks-ambtenaren, gelijktijdig met den Rijks-accijns zullen worden geïnd), heeft echter aan de plaats. best. niet onttrokken de voordragt van zoodanige belasting en van hare hoegrootheid, benevens het ontwerpen der daartoe betrekkelijke reglementen.

a H. R. 26 Maart 1844, Concl. contr.

38. Het reglement vastgesteld door Ged. Staten, volgens hetwelk ten behoeve van de gemeenten ten platten lande in de provincie Gelderland zullen geheven worden 50 opcenten op het gedistilleerd, goedgekeurd bij Kon. besl. v. 6 Julij 1824 (Sb. n° 61), is niet regtsgeldig, vermits de bevoegdheid om reglementen tot het heffen van zoodanige plaatselijke belastingen te ontwerpen en in te voeren, alleen aan de plaatselijke besturen toekomt.

Nijmegen 4 October 1845. — Almelo 12 December 1843, ten aanzien van een dergelijk reglement in Overijssel.

39. Aan het oogmerk van het wettelijk voorschrift, dat in de stedelijke reglementen, op naam van Burg. en Weth. afgekondigd, moet vermeld worden dat zij door den Raad zijn vastgesteld, is genoegzaam voldaan, wanneer in zoodanig reglement (voor de stedelijke belastingen te Amersfoort v. 4 December 1826) de vermelding wordt gevonden, dat hetzelve «na ge»houdene deliberatiën met en goedkeuring van »den Raad is gearresteerd.»

b H. R. 25 April 1843.

40. Indien uit een overgelegd extract uit de deliberatiën van den Raad eener stad mogt blijken, dat het bedrag eener plaats. belasting door den Raad is vastgesteld, en bovendien in de publicatie zelve wordt vermeld, dat dit bedrag is vastgesteld door den Koning, naar aanleiding der deliberatie van den Raad, dan geven deze laatste woorden genoegzaam te kennen, dat dit bedrag, onder nadere hoogere goedkeuring, is vastgesteld bij besluit van dien Raad, hetgeen te meer klemt, indien het reglement voor het bestuur der stad dezelfde uitdrukking bezigt, dat namelijk de Raad delibereert over het invoeren van nieuwe en het doen voortduren, veranderen of ophouden van reeds bestaande stedelijke belastingen.

a H. R. 19 Februarij 1847, Concl. conf.

41. Hoewel tot de wettige invoering of wijziging van plaats. belastingen of daartoe onmiddellijk betrekking hebbende plaats. verordeningen wordt vereischt de goedkeuring, niet slechts des Konings, maar ook der Prov. Staten, wordt echter noch bij de Gr.wet, noch bij eenig ander reglement of wettige verordening eenige vorm voor die dubbele goedkeuring gevorderd, evenmin als hare uitdrukkelijke vermelding in de daartoe betrekkelijke plaats. verordeningen; derhalve is het voor het bewijs der wettigheid der daartoe betrekkelijke ordonnantiën en publicatiën voldoende, dat hare goedkeuring door de Prov. Staten boven allen redelijken twijfel is verheven.

a H. R. 19 Februarij 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 13 April 1847, Concl. conf.

42. Eene nieuwe stedelijke belasting moet niet door den Koning en de Prov. Staten worden goedgekeurd, maar de goedkeuring des Konings en der Ged. Staten is voldoende.

a Z.-Holland 25 November 1845.

43. Het is voldoende, dat het reglement eener plaats. belasting door den Koning is goedgekeurd, al blijkt niet van inzending daarvan aan Ged. of Prov. Staten. De langdurige werking van zoodanig reglement maakt alle onderzoek naar de al of niet afkondiging daarvan overbodig.

Zwolle 8 October 1846.

44. Een reglement houdende vaststelling eener plaats. belasting moet als regtsgeldig worden beschouwd, indien het, zoo als het ter stadsdrukkerij is uitgegeven, wel geene melding maakt van de bij de Gr.wet voor alle nieuwe plaats. belastingen gevorderde en bij art. 12 van het besluit van 4 October 1816 (Sb. n° 54) bevolene Kon. goedkeuring, doch aan den regter volledig is gebleken uit eene door het O. M. overgelegde geauthenticeerde copij van het besluit, dat vóór de publicatie van het reglement, zoo niet het reglement, dan toch het heffen der belasting zelve en het tarief der te heffen opcenten aan de goedkeuring des Konings zijn onderworpen en door Hem goedgekeurd, waardoor alzoo aan den eisch der Gr.wet ten deze mag geacht worden te zijn voldaan.

Rotterdam 16 Januarij 1841.

45. Het reglement, houdende de vaststelling

eener stedelijke belasting te Gouda, gearr. den 1 November 1842, is niet regtsgeldig, omdat niet blijkt van de Kon. goedkeuring, gevorderd bij art. 156 der Gr.wet van 1840 en art. 71 van het reglement op het bestuur der steden.

Z.-Holland 25 Junij 1850, vern. Rotterdam 7 Mei 1850, waarbij werd aangenomen dat het bewijs van de Kon. goedkeuring door het O. M. was geleverd, en dat de goedkeuring door Ged. Staten voldoende was, en die door de Prov. Staten niet werd vereischt, hetzij de Prov. Staten vergaderd waren of niet.

46. De bevoegdheid tot het goedkeuren der reglementen betreffende nieuwe plaatselijke belastingen, bij de reglementen op de magt en het gezag der Prov. Staten aan Ged. Staten onder zekere bepalingen opgedragen, is te houden voor overeenstemmend met de Gr.wet, zoo als ook dat reglement in het algemeen voor grondwettig is te houden.

d H. R. 23 December 1851, Concl. conf.

47. Onverschillig of de goedkeuring der Prov. Staten ook vereischt wordt voor de voortdurende heffing eener plaats. belasting, die reeds vóór 1816 bestond, met dien verstande, dat het Kon. besluit van 4 October van dat jaar ook op de destijds bestaande belastingen van toepassing is, blijft die belasting in ieder geval wettig en verbindend, zoolang niet blijkt van eene gevraagde en geweigerde goedkeuring.

H. R. . . . (23).

48. De goedkeuring van zuiver reglementaire voorschriften, betreffende eene plaats. belasting, waaraan elk karakter van nieuwheid ontbreekt, is uit haren aard eene daad meer van provinciaal bestuur, dan van provinciale wetgeving, waardoor zij als van zelf onder de zaken van dagelijksch provinciaal beleid valt, en dus geheel behoort tot de bevoegdheid van Ged. Staten der provincie, om het even of de Algemeene Staten al of niet op dat oogenblik zijn vergaderd.

b H. R. 19 Julij 1851, Concl. contr. Adv.-Gen. Gregory, die meende dat het besluit door Ged. Staten niet had mogen worden goedgekeurd, omdat op dat oogenblik de Prov. Staten waren vergaderd.

49. Eene nieuwe plaats. belasting der gemeente Sloten v. 29 Januarij 1834, door den Koning goedgekeurd en bevorens ter overweging gezonden aan Ged. Staten, is regtens verbindend, bijaldien het prov. reglement, naar aanleiding van art. 150 der Gr.wet (1840) tot stand gebragt, is bepaald, dat aan de Prov. Staten zijn verbleven de deliberatiën, onder anderen, betrekkelijk het leggen van nieuwe plaats. belastingen; doch bij uitzondering op dien algemeenen regel is bepaald, dat desniettemin de Ged. Staten, wanneer de Prov. Staten niet vergaderd zijn (onder gehoudenheid van daarvan kennis te geven aan de Algemeene Vergadering), alle zaken, van aard of natuur daarbij vermeld, bijaldien zij geen uitstel kunnen lijden, mogen behandelen, en uit den inhoud dier verordening zelve, ook in verband met de kortelings voorafgegane magtiging des Konings, duidelijk blijkt, dat men dit onderwerp heeft geacht tot laatstgemelde cathegorie te behooren, en niet te kunnen worden verschoven tot de algemeene vergadering der Prov. Staten, die eerst vele maanden daarna moest bijeenkomen.

d H. R. 28 Maart 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 31 December 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 15 September 1849, waarbij was vern. Gorinchem 1 Augustus 1849.

50. Het is overeenkomstig de bevoegdheid, bij het reglement op de magt en het gezag der Prov. Staten aan Ged. Staten opgedragen, indien deze laatsten, wanneer de Staten niet vergaderd zijn, en de zaken geen uitstel kunnen lijden, reglementen betreffende nieuwe plaatselijke belastingen goedkeuren. Door de beslissing zelve van Ged. Staten blijkt voldoende, dat de zaak voor geen uitstel vatbaar is.

a H. R. 18 April 1851, Concl. conf. vern. Nieuwer-Amstel Kgr. 30 Julij 1850. — Maastricht 13 April 1853.

51. Voor een plaats. reglement, dat niet zoo zeer strekt om eenige belasting in te voeren, als wel om de behoorlijke inning der bestaande plaats. belastingen te regelen en ontduikingen tegen te gaan, wordt de bij art. 155 der Gr.wet v. 1840 bedoelde goedkeuring der Prov. Staten niet vereischt.

b H. R. 25 April 1843.

52. Voor de Kon. goedkeuring, bij art. 156 der Gr.wet v. 1840 gevorderd, is geen bepaalde vorm voorgeschreven, zoodat het ten eenemale onverschillig moet worden geacht, of de Kon. sanctie verleend wordt bij wege van goedkeuring, dan wel bij wege van magtiging.

b H. R. 15 Maart 1848, Concl. conf.

53. De vormen bij art. 233 v. Gem.wet voorgeschreven voor het vragen en verkrijgen der Kon. goedkeuring op het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaats. belasting, zijn ook toepasselijk op de bij art. 291 dier wet bevolen herziening der plaats. belastingen, waarmede niet enkel worden bedoeld de bepalingen die de heffing regelen, maar ook de voorschriften omtrent de invordering.

b N.-Holland 22 December 1862, te dezen aanzien vern. Hoorn 20 Junij 1862. — In gelijken zin als door het Hof van N.-Holland werd beslist bij Purmerend Kgr. 8 Mei 1862, uit hoofde van incompetentie vernietigd. — Anders Utrecht Hof 19 Mei 1863, waaraan de zaak werd verwezen, met vernietiging van het arr. van N.-Holland, — om andere redenen vern. bij *b* H. R. 10 November 1863, Concl. conf.

54. De regter is bevoegd en verpligt door den Koning goedgekeurde plaats. belasting-verordeningen te toetsen aan de wet, en de toepassing daarvan te weigeren, indien hij die met de wet in strijd oordeelt.

H. R. 27 Januarij 1865, Concl. conf.

55. Art. 167 Gem.wet omtrent het zenden van afschrift der gemeente-verordeningen aan Ged. Staten, binnen 24 uren na de vaststelling, is niet van toepassing op verordeningen van plaats. belastingen.

b H. R. 16 November 1859.

56. Aan art. 173 Gem.wet wordt voldaan, wanneer na inachtneming van de daar bepaalde afkondigingsformule, ten aanzien van een raadsbesluit tot heffing eener belasting, Burg. en Weth. bij de afkondiging verder doen weten, dat is vastgesteld de volgende verordening op

de invordering dier belasting. Uit zoodanige redactie blijkt voldoende, dat ook de verordening door den Raad is vastgesteld.

a H. R. 2 October 1855, Concl. conf.

57. Plaats. belasting-verordeningen behoeven, om verbindend te zijn, niet afgekondigd te worden overeenkomstig het formulier, voorgeschreven bij art. 173 Gem.wet; dit artikel betreft alleen gemeente-verordeningen tegen wier overtreding bij die verordening zelve straf is bedreigd.

H. R. 14 Januarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Januarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Januarij 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. Maastricht 24 Junij 1857. — N.-Holland 4 Mei 1857. — *a* N.-Hol- 14 October 1858. — Maastricht 9 December 1856.

58. De regter mag de niet-verbindbaarheid eener plaats. verordening, tegen wier overtreding straf is bedreigd, niet uitspreken, op grond dat hare afkondiging niet tijdig binnen den bij de wet gestelden termijn geschied is.

c H. R. 25 Julij 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 7 Mei 1857, waarbij was vern. Loenen Kgr. 25 Maart 1857.

59. Een gemeentebestuur is niet geregtigd de aldaar gebruikelijke plaats. belasting op het gemaal in te vorderen, wanneer wel aan de Regtb. in manuscript is overgelegd het afschrift van een Kon. besluit, met daarbij behoorenden staat der door het gemeentebestuur gedane aanvrage tot invoering van die belasting, doch daarin niets voorkomt, waaruit op eenigerlei wijze kan worden afgeleid, dat het gemeentebestuur immer zou hebben gebruik gemaakt van zijne bevoegdheid, om eene verordening op het gemaal af te kondigen of in werking te brengen.

a Amsterdam 14 October 1847.

60. Art. 174 Gem.wet, bepalende dat de verordeningen op den derden dag na de afkondiging in werking treden, is niet toepasselijk op de verordeningen van plaats. belastingen; die bepaling heeft evenmin als eenige andere wet den gemeentelijken wetgever de bevoegdheid ontzegd, om het tijdstip te bepalen waarop verordeningen betrekkelijk plaats. belastingen (en de wijze harer invordering) na behoorlijk te zijn afgekondigd, in werking zouden treden. Art. 2 A. B. heeft alleen betrekking op eigenlijk gezegde wetten.

c H. R. 20 November 1860. — Breda 6 Julij 1861.

§ 3.

61. Eene plaatselijke belasting, vóór de invoering der Gem.wet verordend, doch herzien binnen den termijn, bij de 2de al. van art. 291 Gem.wet bepaald, en aan den Koning ter goedkeuring opgezonden, blijft van kracht, ook na het verloopen van dien termijn, tot dat de Koning omtrent die gevraagde goedkeuring heeft beslist.

b H. R. 10 November 1863, Concl. conf. om andere redenen verniet. Utrecht Hof 19 Mei 1863, dat overigens voormeld beginsel was toegedaan. — In gelijken zin besliste Hoorn 20 Junij 1862, ook wegens incompetentie verniet. Purmerend Kgr. 8 Mei 1862, waarbij een tegenovergesteld gevoelen werd aangenomen, even als bij het arrest in hooger beroep — *b* N.-Holland 22 December 1862, welk arrest ob vitium formæ werd vernietigd, met verwijzing naar het Hof van Utrecht, dat alsnu bovengemeld arrest wees, en oordeelde dat de verordening hare kracht behield; het achtte evenwel geene strafbepaling toepasselijk en om deze reden werd dit arrest vernietigd.

62. De bestaande reglementen op de invordering der stedelijke accijnsen blijven van kracht, tot dat zij door andere, op den nieuwen grondslag der Gemeentewet ingerigt, zijn vervangen.

a Amsterdam 29 October 1851.

63. De stedelijke belasting betrekkelijk de markt-, staan- of straatgelden binnen de stad Sneek, reeds in het jaar 1813 een wettig bestaan hebbende verkregen, moet geacht worden bij voortduring wettig en verbindend te zijn gebleven.

a H. R. 30 Junij 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen Sneek 22 December 1852.

64. Art. 9 der ordonnantie voor den stedelijken accijns op den turf te Amsterdam van 18 November 1822, inhoudende voorschrift van verpligt gebruik der werkers, is niet vervallen door het Kon. besl. v. 18 Mei 1827 (Sb. nº 25).

a H. R. 3 Maart 1857, bevest. Amsterdam 28 Augustus 1856, en vern. *a* N.-Holland 20 October 1856, waarbij de ordonnantie, als niet herzien, werd beschouwd als vervallen, hetgeen door den Hoogen Raad uitdrukkelijk is wederlegd.

65. Een later reglement over reeds bestaande plaatselijke belastingen, hetwelk door den Raad eener stad is vastgesteld, en door Ged. Staten goedgekeurd, kan wel afschaffen, veranderen en wijzigen het vroegere belasting-reglement, doch de eenmaal verkregene Kon. magtiging tot het heffen dier belastingen onbepaaldelijk verleend, niet doen vervallen, voor zooverre er geene afwijking wordt daargesteld van hetgeen waartoe de magtiging was verkregen; mitsdien blijft die magtiging in hare volle kracht en werking, ook na de invoering van het nieuwe reglement. — Reglement voor de stedelijke belasting op den wijn en het gedistilleerd te Gouda, gepubliceerd in 1843.

b H. R. 19 Julij 1851, Concl. conf.

66. Door de invoering der wet v. 18 December 1852 (Sb. nº 209) is niet vervallen het tarief voor de heffing eener stedelijke belasting op de steenkolen te Maastricht van 12 Augustus 1844. Gemelde wet betrof de wijziging eener Rijksbelasting, en het tarief de heffing eener stedelijke belasting, zoodat hier voor beide geen gelijkheid van onderwerp bestond.

a H. R. 27 December 1853, Concl. conf.

67. De Amsterdamsche keur van 21 April 1824 is door het reglement op de groote- of zout-haring-visscherij van de prov. Holland niet uitdrukkelijk of stilzwijgend afgeschaft. Toewijzing der vordering tot teruggave van te veel betaalde regten voor het branden van klein haringfust.

a Amsterdam 28 Julij 1845.

68. De plaatselijke belasting op het varkensvleesch dáár, waar die bestond, is niet van regtswege vervallen door de enkele invoering der gemeentewet.

Rotterdam .... (20).

III. § 1.

69. De in art. 245 Gem.wet gebezigde woorden «verblijven en vertoeven,» toonen duidelijk aan, dat daar niet van het hebben van woonplaats of domicilie in den zin van het Burg. Wetb. sprake is, maar alleen van het feitelijk of werkelijk verblijf houden in de gemeente. Hieruit volgt dat hij die niet het geheele jaar in de gemeente verblijf houdt, slechts zoo vele twaalfde gedeelten in den hoofdelijken omslag verschuldigd is, als hij er maanden is gebleven.

a H. R. 22 Februarij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Z.-Holland 27 Junij 1860. — Middelburg 25 Mei 1859.

70. De uitdrukking «verblijven of vertoeven» in art. 245 der Gem.wet omtrent den aanslag in de hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen, duidt aan eene eigenlijke woning, niet elk kortstondig verblijf; daarbij is ook niet de rede van woonplaats of domicilie in den zin van het B. W.

a H. R. 24 Maart 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 10 Februarij 1864, tevens beslissende dat de omstandigheid, dat iemand zijn vast domicilie heeft aan de Bildt, dus niet belet dat hij werkelijk inwoner is van Utrecht, alwaar hij dan ook voor den tijd, dat hij aldaar inwoonde, teregt in de plaatselijke belasting is aangeslagen geworden. (Vordering tot restitutie der betaalde plaatselijke directe belastingen voor $^5/_{12}$ toegewezen en voor $^7/_{12}$ ontzegd).

71. Noch de omstandigheid dat iemand ter plaatse van zijn beweerd hoofdverblijf slechts over een gedeelte van het dienstjaar in de gemeentebelasting is aangeslagen, noch het hebben van een aanzienlijk huis in eene andere gemeente, kan tegen den inhoud van bijgebragte stukken het bewijs leveren dat het hoofdverblijf in laatstbedoelde gemeente is.

Utrecht 23 December 1868.

72. Een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, dat wel gedurende het geheele jaar met zijn gezin verblijf houdt te 's Gravenhage, maar zijn wettig domicilie in eene vroegere woonplaats niet heeft opgezegd en in den plaatselijken omslag is blijven betalen, is niet verpligt in eerstgemelde gemeente daarin bij te dragen.

's Gravenhage 9 Maart 1869, Concl. conf. waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 14 Januarij 1870, Concl. conf.

73. Hij die het bewijs levert, dat hij gedurende zekere jaren zijn hoofdverblijf in eene gemeente gehouden heeft, is geregtigd tot terugvordering van de elders betaalde plaatselijke belastingen, al zij het dat ter plaatse van het hoofdverblijf die belasting niet over het volle dienstjaar is betaald geworden; deze niet-heffing is geen titel voor eene andere gemeente.

Utrecht 23 December 1868.

74. Daar art. 265 Gem.wet het vermogen om hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen op te leggen uitsluitend toekent aan hen, die in eene gemeente hoofdverblijf houden of er verblijven, moet het den ontvanger der plaatselijke directe belastingen vrijstaan, het bewijs van zulk verblijf door getuigen te leveren, behoudens het tegenbewijs door den aangeslagene.

's Hertogenbosch 8 Februarij 1867.

75. Bij overschrijving van wijn-accijns, kunnen geene gemeente-opcenten gevorderd worden van dat gedeelte van den wijn, dat niet binnen de gemeente is ingevoerd.

Groningen Hof 23 April 1844. — Groningen 8 Maart 1844.

76. Stedelijke accijns van den wijn is alleen verschuldigd voor den invoer van buiten 's lands gefabriceerd vocht uit versche druiven.

Z.-Holland 10 April 1847, vern. 's Gravenhage 9 November 1846, houdende veroordeeling op grond van de stellige verklaring der deskundigen, dat het ingebragte vocht wijn was, terwijl in appel bleek, dat de deskundigen volstrekt niet ontkenden, wat ook trouwens tamelijk duidelijk bewezen werd, dat door den beklaagde was ingevoerd een te Rotterdam gefabriceerd vruchtennat met rozijnen.

77. Kunstmatig bereide wijn wordt niet belastbaar door toevoeging van eene zekere, niet te bepalen, hoeveelheid zoogenoemden buitenlandschen wijn.

Z.-Holland 27 Januarij 1863; — in gelijken zin Leiden 1 Augustus 1862. — Cf. *b* Amsterdam 17 Januarij 1856, beslissende dat door wijn moet worden verstaan het vocht door gisting uit versch druivensap verkregen, hetgeen niet door geur en smaak, maar alleen door een scheikundig onderzoek kan worden geconstateerd.

78. Wanneer in de gemeente eene belasting bij wijze van opcenten op de hoofdsom van den Rijks-accijns op het gedistilleerd wordt geheven, dan kan hetgeen niet aan den Rijks-accijns onderhevig is (in casu als eau de cologne aangegeven vloeistof), bij den invoer evenmin aan den plaatselijken accijns worden onderworpen. Al is bedoelde vloeistof vatbaar om, van den reuk ontdaan, tot gedistilleerd of likeur teruggebragt te worden, is zij daarom niet onderhevig aan accijns, omdat het niet de vraag is wat die vloeistof kan worden, maar wat zij bij den invoer is.

Gelderland 27 Januarij 1863, bev. Nijmegen 6 December 1862.

79. De 's Gravenhaagsche verordening op het gemaal, bepalende dat van het graan, dat van elders is getrokken, bij den invoer is verschuldigd de belasting van 3 gulden per 100 ponden ongebuild tarwemeel en van *f* 3.90 van de 100 ponden gebuild tarwemeel, kan in geen anderen zin worden opgevat, dan dat ongebuild meel is gebroken graan, zoo als het van den molen komt en dus geene builing of zifting heeft ondergaan, en gebuild het fijner gedeelte, dat door builing of zifting is verkregen, zoodat het achtergeblevene na de uitbuiling en alzoo het uitgebuilde onder geen van die beide belaste soorten kan worden gebragt.

a H. R. 10 Februarij 1864, vern. Z.-Holland 16 November 1863, waarbij na interlocutoir arrest van 6 October 1863, bevelende een nieuw onderzoek door deskundigen, was vern. 's Gravenhage 15 Julij 1863, doch alleen als berustende op onwettige bewijsmiddelen, en voor wat de hoegrootheid betrof van de opgelegde straf.

80. Het kaai- en liggeld, vastgesteld in de ordonnantie van den algemeenen raad der stad Muiden, van 6 December 1834, behoort niet alleen betaald te worden door hen, die van stads kaden en water gebruik maken, maar het is in het algemeen als eene belasting aan te merken, die op alle schepen en vaartuigen drukt, welke binnen de stad Muiden en hare jurisdictie laden of lossen.

Amsterdam 2 Maart 1848.

81. Wanneer eene recognitie geheven wordt op de hooiponten, welke voortdurend aan de «markt» blijven liggen, dan zijn als markt, meer bepaald volgens het reglement van 1 Julij 1840 te Amsterdam, aan te merken de niet voor hooimarkt maar alleen voor ligplaats der hooiponten aangewezen plaatsen.

a H. R. 14 Mei 1850, Concl. conf.

82. Tot het karakter van openbare vermakelijkheid in den zin van de gem.verordening van Amsterdam van 29 October 1856, op de heffing eener belasting op tooneel-vertooningen en andere openbare vermakelijkheden, behoort dat iedereen daartoe worde toegelaten, al zij het tegen betaling of vervulling van andere voorwaarden, zoo echter dat geene voorafgaande goedkeuring of aanneming noodig is.

a H.R. 8 September 1857, Concl. contr. vern. N.-Holland 4 Mei 1857, en bevest. het daarbij vern. *a* Amsterdam 12 Maart 1857.

83. Aardappelen zijn niet onderworpen aan de belasting, ingevoerd bij het tarief te Leeuwarden van 27 December 1836.

Leeuwarden Kgr.... (2).

84. De stedelijke omslag tot het onderhoud van lantaarns, brandspuiten enz. te Rotterdam, wordt te regt alleen van de eigenaars van panden geheven, met vrijlating aan deze, om de betaalde gelden van hunne huurders terug te vorderen. De eisch tot terugvordering daarvan door zoodanigen eigenaar tegen het gemeentebestuur ingesteld, is dus niet-ontvankelijk.

Rotterdam Kgr. 22 Junij 1846.

85. De belasting, betaald uit krachte van eene verordening, waarvan niet blijkt dat zij binnen den termijn van art. 291 Gem.wet met de voorschriften der wet in overeenstemming is gebragt, kan worden teruggevorderd.

Gelderland 5 December 1860, bev. Zutphen 19 April 1860.

§ 2.

86. De plaats. besturen kunnen, ondanks het stilzwijgen der wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15), bij de reglementen en ordonnantiën op de plaats. belastingen, de civiele verantwoordelijkheid der meesters voor de daden hunner ondergeschikten vaststellen, vermits dezelve niet alleen bij het Burg. Wetb. en het C. P. als beginsel is aangenomen, maar daarenboven in de finantiële wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) uitdrukkelijk is vermeld. Het voorschrift van art. 155, nº 1 Gr.wet van 1840, ten aanzien van de belastingen, die noodig zijn ter goedmaking van de plaats. uitgaven, houdt niet in een verbod aan die besturen, om ten aanzien van de invordering der plaats. belastingen, geene andere verordeningen vast te stellen dan die, waartoe zij bij eene algemeene wet op die materie uitdrukkelijk zijn gemagtigd, vermits de woorden: «zich stiptelijk gedragen naar eene wet,» niet beteekenen: «niets anders te doen dan de wet,» maar «zich in zijne gedragingen niets veroor»loven tegen of in strijd met de wet, of met »het welbegrepen beginsel der wet.»

c H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. — Limburg 13 November 1849.

87. Distillateurs, een doorloopend crediet genietende, zijn volgens ampliatie van 27 April 1829 te Rotterdam, de eenige schuldpligtigen voor het bedrag der gemeente-opcenten, indien de vervoerbiljetten niet worden overgelegd, voorzien van het visum der stedelijke ambtenaren.

Rotterdam Kgr. 9 Januarij 1846, bev. bij *a* Rotterdam 22 Junij 1846.

§ 3. A.

88. De gemeenteraad is bevoegd om speciale bepalingen vast te stellen omtrent de invordering der opcenten, door de gemeente op de Rijks-accijnsen geheven, ten minste voor zooveel die bepalingen niet strijdig zijn met de regelen op de invordering dier accijnsen bij de landswetten gesteld.

b Brielle 26 Junij 1862. — In anderen zin Z.-Holland 29 Augustus 1862.

89. De regter is niet bevoegd om, met het oog op art. 291 Gem.wet, reeds binnen den termijn van vijf jaren de wijze van inning, voorgeschreven bij een plaatselijk belastingreglement, te toetsen aan art. 268 dier wet.

b H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

90. De burgemeester is onbevoegd, kadegelden, als volgens art. 238 Gem.wet voor plaatselijke belasting gehouden wordende, bij rau- of gewone actie voor den burgerlijken regter in te vorderen. Dit kan alleen geschieden bij dwangbevel, na voorafgaande waarschuwing en aanmaning.

Gelderland 5 December 1860, bev. Zutphen 19 April 1860.

91. Tot invordering van plaatselijke belastingen, verschuldigd gebleven door hem, die de gemeente met der woon verlaten heeft, moet door den ontvanger tegen den nalatigen belastingschuldige ter plaatse van diens verblijf, niet bij dwangbevel, maar op de wijze bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. voorgeschreven, worden geprocedeerd.

's Gravenhage 18 Februarij 1853.

92. Op het voorschrift van art. 258 Gem.wet, volgens hetwelk de invordering der plaats. belastingen in den regel geschiedt bij dwangbevel, door den gem.-ontvanger af te geven, is bij art. 267, al. 2 eene uitzondering gemaakt voor het geval van heffing dier belastingen bij wege van opcenten op den Rijks-accijns, doch dit art. ziet uitsluitend op het gewone geval, dat de Rijks-accijns nog niet is ingevorderd, zoodat het niet toepasselijk is in een geval, waarbij gelijktijdige heffing van hoofdsom en opcenten onmogelijk is.

H. R. 21 October 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 14 October 1858.

93. Het opschrift «in naam des Konings,» is niet voorgeschreven en verpligtend ten aanzien van dwangbevelen in zake van plaatselijke belastingen, ingevolge de speciale wet van 29 April 1819 (Sb. nº 15).

a Rotterdam 22 Junij 1846. — Voorburg Kgr. 13 Julij 1844.

94. In de waarschuwing, het dwangbevel tot inning van plaatselijke belasting voorafgaande, behoeft het Kon. besluit van autorisatie, waarop de belasting is gegrond, niet te worden vermeld; ook behoeft de daarbij gestelde termijn, in casu van acht dagen, niet te worden geobserveerd.

Voorburg Kgr. 13 Julij 1844. — Wageningen Kgr. 11 December 1850.

95. Toepassing van art. 1 en 49 der verordening betrekkelijk de belasting op den wijn te 's Gravenhage; vraag, of het dwangbevel moest worden uitgevaardigd op grond van art. 49 en 50 der verordening, regelende de wijze van heffing, dan wel op grond van art. 49 alleen, in verband met art. 1, regelende het bedrag en de grondslagen dier belasting.

Concl. O. M. ad 's Gravenhage 14 Mei 1858.

96. Dwangschrift tot betaling van stedelijke opcenten op den Rijks-accijns, wegens buiten de limieten der stad vervoerd gedistilleerd, doch waarvan bij het retour der vervoerbiljetten, welke de differente partijen hebben gedekt, door het visa der stedelijke ambtenaren niet gebleken is, dat zij bij den uitvoer zijn nagezien; reglement op de invordering der indirecte belastingen te Rotterdam v. 30 December 1822.

Rotterdam Kgr. ... (2).

97. Door eenen belastingschuldige bij inlegering van eenen krijgsman tot betaling van plaatselijke belastingen te dwingen, wordt gehandeld overeenkomstig art. 259 Gem.wet, en geenszins eene onwettige daad gepleegd.

Maastricht 4 September 1852.

98. Weigering van huisvesting aan een garnisaire tot inning van gemeentebelasting ingelegerd ingevolge magtiging van den gemeente-ontvanger. Veroordeeling.

Assen 24 Mei 1865.

99. De invordering der plaatselijke belastingen geschiedt ook met vrijstelling van zegel en van het regt van registratie.

Groningen 25 September 1856.

B.

100. Door de bepaling van art. 15 der wet v. 22 Mei 1845, volgens welke geen verzet tegen de wettigheid of hoegrootheid van den aanslag in 's Rijks directe belastingen wordt toegelaten, wordt de bevoegdheid tot verzet om andere redenen, en wel bepaaldelijk wegens beweerde niet-wettigheid der belasting zelve, niet uitgesloten, en is dan ook bij gevolgtrekking, in cas van plaatselijke belasting, het verzet op gelijken grond toegelaten uit kracht van artikel 260 Gemeentewet.

H. R. 20 October 1854, Concl. conf. — H. R. 5 Februarij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 8 April 1868, waarbij was bev. Sneek 1 November 1866. — H. R. 9 December 1870, Concl. conf. — Cf. H. R. 27 Januarij 1865, Concl. conf. Adv.-Gen. Gregory — Concl. van denzelfden Adv.-Gen. ad *b* H. R. 5 Junij 1863.

101. Uit de bepaling van art. 245 Gem.wet, dat in de directe belastingen alleen kunnen worden aangeslagen de inwoners der gemeente, volgt, dat hetgeen in art. 264, 265 en 266 wordt voorgeschreven, alléén betreft de inwoners der gemeente tot wier aanslag bevoegdheid is gegeven. Daarmede stemt ook allezins overeen de verpligting van openbare kennisgeving aan de ingezetenen enz. Met het oog hierop, en vermits in het algemeen ieder die krachtens een dwangbevel vervolgd wordt, daartegen bij de regterlijke magt in verzet kan komen, tenzij bij bijzondere wetten die kennisneming aan haar is onttrokken, is het verzet ontvankelijk tegen een dwangbevel, afgegeven tegen den inwoner eener andere gemeente wegens een dienstjaar, toen hij nog geacht werd inwoner te zijn van de gemeente waarin het dwangbevel is afgegeven.

c H. R. 22 October 1858, Concl. contr. vern. Rotterdam 25 November 1857, waarbij was beslist, dat, vermits bij de wet op de invordering van 's Rijks directe belastingen in art. 15 der wet v. 22 Mei 1845 (Sb. n° 22), het verzet bij den regter niet toegelaten is, om daardoor de wettigheid of ook de hoegrootheid van den aanslag te betwisten, men bij de verwijzing v. art. 260 naar de regelen omtrent 's Rijks directe belastingen en de gelijkheid van omstandigheden en beweegredenen, analogisch mag aannemen, dat ook bij plaatselijke belastingen geen verzet op die gronden mag geschieden, terwijl in ieder geval voor de beoordeeling van de wettigheid en hoegrootheid van den aanslag bij de Gem. wet eene andere magt dan de regterlijke is aangewezen, namelijk de gem.raad en in hooger beroep de Gedep. Staten, bij welke men zijne bezwaren kan inbrengen.

102. De oppositie tegen het dwangbevel uitgevaardigd ter inning van eene plaatselijke belasting, moet gerigt worden tegen den burgemeester en assessoren der gemeente, ofschoon het dwangbevel zelf door den plaatselijken ontvanger is afgegeven.

Nieuwer-Amstel Kgr. 18 Junij 1850.

103. Art. 260 Gem.wet v. 29 Junij 1851 (Sb. n° 85) verklaart de regelen, geldende op de invordering van 's Rijks directe belastingen, op de plaatselijke belastingen alleen toepasselijk ten aanzien van de aldaar genoemde handelingen (waarschuwing, aanmaning, dwangbevel, inlegering); daaronder komt niet voor de wijze van procederen, administratief of judicieel, tot het doen gelden van vorderingen van derden, die eigenaren van in beslag genomen goederen beweren te zijn. Art. 16 der wet v. 22 Mei 1845 (Sb. n° 22), omtrent het doen gelden van bezwaren tegen eene inbeslagneming door derden, welke moeten ingediend worden bij den Gouverneur der provincie, kan dus in gemeentezaken niet toepasselijk worden geacht.

a N.-Holland 26 Junij 1862. — *a* N.-Holland 2 April 1863. — Anders Zutphen 8 Julij 1869.

104. Ook in zake van plaatselijke belasting is geen hooger beroep of voorziening in cassatie ontvankelijk na afgewezen verzet tegen een dwangbevel, zonder voorafgaande consignatie van de belasting en van al de kosten.

H. R. 24 November 1865, Concl. conf.

IV. § 1.

105. Het vervoeren van eene partij belastingschuldige goederen stelt niet daar poging tot

ontduiking, maar de volvoerde overtreding van vervoer zonder het vereischte biljet.

a H. R. 7 November 1854, Concl. contr.

106. Er is sprake van eene geconsommeerde overtreding, en niet van de poging daartoe, wanneer er heeft plaats gehad invoer in zekere gemeente van belasten wijn, zonder dat vooraf aangifte was gedaan en belasting was betaald, terwijl bij een belasting-reglement voor die gemeente is voorgeschreven, dat de belasting op den invoer der in het tarief aanwezige voorwerpen zal moeten worden voldaan, ten kantore van den plaatselijken ontvanger, te gelijk met de aangifte en alvorens de goederen op het grondgebied der gemeente worden gebragt. Te regt en geheel overeenkomstig het beginsel dat de vigerende wet behoort te zijn de regel omtrent het opmaken van processen-verbaal, kan bij een plaatselijk reglement worden vermeld, dat voor de processen-verbaal zullen worden opgevolgd de regelen, verordend bij de op dit stuk vastgestelde of nader vast te stellen wetten.

b H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

107. Er is sprake van voltooid misdrijf en niet van poging daartoe, wanneer volgens de betrekkelijke verordening op de invordering van het gedistilleerd, de gemeente-accijns dadelijk bij den invoer van het gedistilleerd verschuldigd is, en men bij dien invoer een consentbiljet bij den ontvanger moet aanvragen, terwijl ten laste van den beklaagde is bewezen, dat hij een vaatje jenever heeft ingevoerd, zonder daarvan vooraf aangifte te hebben gedaan, of een consentbiljet tot dien invoer, ten blijke van voldoening der gemeentebelasting, te kunnen vertoonen.

c H. R. 7 November 1865, Concl. conf.

108. Volgens het reglement op de plaatselijke belastingen te Gorinchem is het « trachten » te bereiken van fraudes onder den schijn van uitvoer, op zich zelf voldoende tot de geconsommeerde overtreding, al is er geen voltooide uitvoer op gevolgd; derhalve valt onder het bereik der strafbepaling de poging om door middel van het bedektelijk plaatsen van een stuk gewigt in de ten uitvoer bestemde manden vleesch, alzoo de hoeveelheid van uitvoer te vermeerderen, en eene niet verschuldigde restitutie van betaalden accijns te erlangen.

d H. R. 23 December 1851, Concl. conf.

109. Bij gebreke van bepaalde voorschriften in de gemeentewet of plaatselijke verordeningen, moet de invoer van aan gemeente-accijns onderhevige waren geacht worden te zijn voltrokken door het enkel feit van de nederzetting daarvan op het grondgebied der gemeente, en moet hij, die dezelve feitelijk in de gemeente binnenbragt, als invoerder worden aangemerkt.

N.-Holland 8 December 1862.

110. Eene verkeerde aangifte stelt daar eene ontduiking van plaatselijke belasting, waarop art. 271 Gem. wet van toepassing is, en dus art. 167 geheel buiten aanmerking blijft.

b H. R. 16 November 1859, Concl. conf.;—cf. Z.-Holland 22 Julij 1859, in gelijken zin beslissende, doch om andere redenen vernietigd.

111. Art. 2 der wet v. 2 Januarij 1832 (Sb. n° 4), omtrent den geoorloofden vervoer van gedistilleerd zonder biljet tot de hoeveelheid van éene kan en daar beneden, is niet van toepassing bij den invoer in steden, alwaar eene stadsbelasting bij den invoer van gedistilleerd geheven wordt.

d H. R. 20 October 1840, Concl. conf.

112. Het vervoer van éene kan gedistilleerd van hoogeren sterktegraad dan 50 pct., in strijd met art. 18, al. 2 der verordening van de gemeente Bellingewolde, is strafbaar, zonder dat hiertegen kan worden ingeroepen de bepaling van art. 111, § 3 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. n° 62), het vervoer van éene kan gedistilleerd toelatende ook dan als het een hoogeren sterktegraad heeft dan 50 pct. Het verbod bij gemeld art. 18, al. 2 is niet te beschouwen als in strijd met de Rijkswet.

Groningen Hof 7 September 1865, vern. Winschoten 19 Mei 1865. — *b* Groningen Hof 14 December 1865, vern. Winschoten.... (5).

113. De tijdelijke afwezigheid van den plaatselijken ontvanger van zijn kantoor ontheft den belastingschuldige niet van zijne verpligting tot aangifte van hetgeen door hem wordt ingevoerd.

N.-Holland 21 October 1861.

114. Wanneer enkel blijkt dat de bekl. met zijn vaartuig, waarin belast meel, is aangekomen aan den wal, ter plaatse waar de invoer daarvan niet geoorloofd is, en dat vaartuig aan den wal heeft vastgemaakt, dan kan hij, wat ook zijne bedoeling moge geweest zijn, niet schuldig worden geacht aan verboden invoer of strafbare poging daartoe.

c H. R. 3 Maart 1863, Concl. contr. vern. Dordrecht.

115. Voor de reeds schriftelijk gedane aangifte door den invoerder, van eene mindere dan de ingevoerde hoeveelheid, voor welke slechts een termijn van een uur na aankomst van het vaartuig is toegestaan, kan niet 24 uren later in de plaats treden eene mondelinge aanvullende aangifte van eenen derde.

b H. R. 21 October 1863, Concl. conf.

116. Het ontbreken van eene zigtbare aanwijzing der uiterste grens van het grondgebied eener gemeente, en van eene aanduiding dat, te rekenen van die grens, de gemeentebelasting verschuldigd is, levert geen grond op tot vernietiging van een arrest, waarbij, in weerwil van het gemis van zoodanige aanwijzing, een vonnis is bevestigd, houdende veroordeeling wegens invoer van levensmiddelen, zonder voorafgaande kennisgeving.

c H. R. 22 Julij 1850, Concl. conf.

117. Ook dan wanneer krachtens eene stedelijke ordonnantie de kwittantie van betaalden impost of de consentbiljetten tot vervoer geldig mogten zijn voor den geheelen dag, welke daarin is uitgedrukt, en de ontvanger van dit middel, naar luid van het door hem afgegeven consentbiljet, dien tijd van geldigheid heeft verkort, kan dit biljet buiten de aangewezen uren niet gelden en behoort die omstandigheid van geen invloed op 's regters beslissing te zijn, naardien het ongeoorloofde der tijdsbepaling wel zou kunnen leiden tot eene klagte bij het administratief gezag, doch geenszins aan het biljet eene geldigheid van langeren duur kan geven dan daarin staat uitgedrukt.

c H. R. 22 April 1856, Concl. conf.

118. Wanneer volgens de bestaande plaats. verordeningen, ter verkrijging van restitutie bij uitvoer, het consentbiljet moet worden geligt bepaaldelijk voor hetgeen zal worden uitgevoerd, dan is het doen strekken van zoodanig biljet voor andere voorwerpen dan die daarin zijn vermeld, strijdig met de voorschriften dier verordeningen. Wanneer echter daarbij tevens geregeld en bepaald is het gevolg dat dergelijke handeling hebben moet, namelijk dat geene afschrijving van het consentbiljet tot uitvoer en daarom ook geene restitutie zal kunnen verkregen worden, zoodat geene ontduiking of verkorting der belasting er door kan worden te weeg gebragt, dan stelt die handeling niet daar zoodanige overtreding ter zake van plaats. belastingen, als bij de Gem.wet met straf is bedreigd, maar zou zij alleen kunnen worden beschouwd als eene vruchtelooze poging tot bonadeeling der gemeentekas, welke niet strafbaar is gesteld.

Z.-Holland 7 Mei 1859, vern. Rotterdam 17 Maart 1859.

119. Het aanwezig hebben van een voorraad wijn, niet gedekt door deugdelijke bewijzen, dat die op wettige wijze en tegen voldoening van den plaatselijken accijns is ingeslagen, stelt de ontduiking daar van die plaatselijke belasting, strafbaar gesteld bij art. 271 Gem.wet, in verb. met art. 11 en 13 der verord. in de gemeente Haskerland v. 26 October 1855 en 23 Januarij 1856, goedg. bij Kon. besl. v. 13 Maart 1856, n° 49.

a H. R. 29 November 1859.

120. Aan ontduiking van belasting, bedoeld bij art. 271 Gem.wet, en niet aan het verzuim eener loutere formaliteit is schuldig hij, die ter dekking van den bij hem aanwezigen voorraad gedistilleerd, eene kwittantie overlegt ouder dan zes weken en niet vóór het verstrijken van dien termijn verlengd.

c H. R. 26 Februarij 1861, Concl. conf., te dezen aanzien bev. Z.-Holland 27 November 1860.

121. Het ten uitvoer aanbieden van gedistilleerd, dat niet overeenkomt met dat waartoe consent tot uitvoer verleend was, stelt poging daar tot overtreding der plaatselijke belasting strafbaar gesteld bij art. 270 v. Gem.wet.

c H. R. 26 Maart 1862, Concl. conf.

122. Art. 11 der verordening voor de heffing van het stedelijk middel op het gemaal te Amsterdam, is niet toepasselijk op het niet binnen acht dagen aan het ontvangst-kantoor terugbrengen van eene kwittantie van betaalden accijns, daar dit alleen voorgeschreven is voor kwittantiën van meel van buiten de stad en grondgebied ingevoerd.

N.-Holland 20 November 1854, vern. Amsterdam 28 September 1854. — cf. N.-Holland 23 Januarij 1855, waarbij met vern. *c* Amsterdam 28 December 1854, in eene dergelijke zaak is beslist, dat geene boete kon worden toegepast, als zijnde geene belasting verschuldigd.

123. Vermits de verordening op de plaatselijke belastingen te Delft van 19 December 1854 in art. 2 uitdrukkelijk voorschrijft, dat het consentbiljet tot invoer niet mag worden afgegeven, vóór dat de invoerder op de daartoe bestemde registers of bij afzonderlijk geschrift, eene onderteekende aangifte heeft gedaan van de hoeveelheid en soort der in te voeren goederen, — kan dat art. niet worden toegepast en derhalve geene veroordeeling wegens weigering van visitatie worden uitgesproken, indien gebleken is, dat de bekl. zoodanig afzonderlijk geschrift niet heeft ingeleverd, hij niet in het register heeft geschreven, en de commies het consentbiljet nog niet had afgegeven; de volledige aangifte tot invoer heeft in dat geval nog niet plaats gehad, de beklaagde kon nog afzien van zijn vroeger geuit voornemen, om de aangevoerde partij vleesch in te voeren; hij mogt zich daarmede weder buiten de gemeente begeven, en kon niet geacht worden aan de visitatie onderworpen te zijn geweest.

's Gravenhage 9 Februarij 1860.

124. Onder verbrugging of verwerking van goederen aan stedelijke regten onderworpen, vóór zons-opgang en na zons-ondergang, zonder speciaal consent, bij het stedelijk reglement te Amsterdam verboden, moet verstaan worden zoodanige handeling, waardoor de aan regten onderworpen goederen worden verplaatst, en derhalve ook noodwendig elk vervoer.

b H. R. 11 Februarij 1851, Concl. conf.

125. Een binnenlandsch *schipper* valt niet in de termen van het 1e lid v. art. 40 van het reglement der stad 's Gravenhage omtrent de belasting op den wijn, waarbij eene zwaardere straf op ontduiking dier belasting is gesteld tegen de *handel- of nering-doende personen;* die boete treft alleen zeehandelaren, handelaren, fabrikanten of trafikanten in of van goederen, aan de belasting onderhevig.

's Gravenhage 9 November 1846.

126. Het brengen van vleesch door eenen slagter bij zijne kalanten, stelt geen invoer daar in den zin der wet; een slagter, die na zonsondergang vleesch vervoert uit zijne woning naar die van eenen particulier, valt dus niet onder het bereik van art. 24 van het reglement op de invordering der stedelijke accijnsen te Hoorn.

a H. R. 15 Maart 1848, Concl. conf.

127. In de ordonnantie op de heffing der plaatselijke belastingen van Middelburg van den 12 October 1818, was niet bepaald, dat bij doorvoer het consentbiljet moest worden genomen vóór dat het kantoor van inklaring werd genaderd.

a H. R. 23 October 1850, Concl. contr.

128. Volgens het besluit van den gemeenteraad te Soest van den 25 Augustus 1859, n° 259, tot heffing eener belasting op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd enz., is het wel aan geconcessionneerde openbare middelen van vervoer (art. 3) bij uitzondering toegestaan, om zonder voorafgaande aangifte aan den gemeenteontvanger, gedistilleerd in te voeren, maar moet die aangifte altoos vóór het afladen plaats hebben. Voerlieden van die ondernemingen kunnen bij het niet-naleven dier verpligting er zich niet op beroepen, dat zij die hebben verzuimd wegens drukte, en omdat het kantoor van den ontvanger niet aan den door hen te volgen weg, maar op grooten afstand daarvan is gelegen. Evenmin kan hij, die het niet aangegeven

gedistilleerd ontvangen heeft, zonder kwittantie of consentbiljet, aanvoeren dat het kantoor van den ontvanger bij die ontvangst gesloten was, en de andere dag, waarop de inbeslagneming heeft plaats gehad, een Zondag was.

Amersfoort 11 April 1861.

129. Vrijspraak van twee stedelijke commiezen van de hun te last gelegde fraude door het certificeren van niet plaats gehad hebbenden uitvoer van brood enz., en van medepligtigheid daaraan.

Drenthe 2 Mei 1845.

130. Wanneer bij eene plaatselijke belastingverordening aan de neringdoenden in gedistilleerd wel is voorgeschreven de opgave van de hoeveelheid en sterkte van hunnen voorraad, waarvan de plaatselijke belasting reeds is voldaan, dan vloeit daaruit niet voort, dat zij, ingeval zij geenen voorraad hebben, tot eene negatieve opgave zouden verpligt zijn.

a H. R. 23 Junij 1857, Concl. conf.

131. Wanneer bij eene plaatselijke belastingverordening is bepaald, dat zekere recognitie, in casu marktgeld, dadelijk bij het gebruik maken van hetgeen waarvoor zij verschuldigd is, moet worden betaald, dan levert de weigering daarvan zoo al geene ontduiking, dan toch zeker eene overtreding ter zake van plaatselijke belasting op.

b H. R. 10 November 1863, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 19 Mei 1863, waarbij geene strafbepaling toepasselijk was geacht.

132. Het laten losloopen van eenen bandhond kan niet worden aangemerkt als de overtreding van geene voldoende aangifte te hebben gedaan in den zin van het besluit van den gem.-raad te Bergen-op-Zoom van 1 December 1854.

Breda 4 Augustus 1855.

133. De vraag of een ingezeten eener gemeente, ten gevolge van eene overeenkomst aanspraak heeft op den vrijdom van zekeren tol, betreft geen zoodanig geschilpunt, dat aanleiding kan geven tot schorsing van de strafvordering. De beklaagde, die weigert het tolgeld te betalen, maakt zich met der daad schuldig aan verzet tegen de invordering van plaatselijke belasting.

a H. R. 20 Julij 1858, Concl. conf.

§ 2.

134. Het O. M. is uitsluitend bevoegd tot vervolging ter zake van overtreding van plaatselijke belastingen; art. 16 der wet van 29 April 1819 (Sb. nº 15).

b H. R. 8 Augustus 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Dordrecht 24 Mei 1848.

135. Het opmaken van een proces-verbaal ter zake van ontduiking eener plaatselijke belasting ligt buiten de ambtelijke bevoegdheid der ambtenaren van 's Rijks belastingen.

Amsterdam 22 November 1860.

136. Een proces-verbaal wegens overtreding eener verordening van plaatselijke belasting is niet geldig, wanneer het is opgemaakt door Rijks-ambtenaren, die daartoe niet eene aanstelling van den Raad, volgens art. 145 Gem.wet, maar bloot van Burg. en Weth. hadden bekomen.

Zierikzee 30 October 1857.

137. Een plaatselijk keurmeester aan wien het onderzoek van het ter slagting bestemde vee bij plaatselijk reglement is opgedragen, is bevoegd tot het opmaken van proces-verbaal omtrent de overtredingen van dat reglement.

a H. R. 18 April 1848, Concl. conf. — Maastricht 30 September 1846, ten aanzien van stadswegers van het slagtvee.

138. De korporaals van het nachtwezen te Amsterdam zijn bevoegd tot het opsporen en constateren van overtredingen in zaken van stedelijke accijnsen aldaar en tot het deswege opmaken van processen-verbaal. In het algemeen behoort ook tot hunne ambtsverrigtingen, om ter voorkoming van verkorting dier accijnsen mede te werken, en mitsdien verboden vervoer te keer te gaan.

b H. R. 11 Februarij 1851, Concl. conf.

139. Het proces-verbaal, ten einde als wettig bewijs te dienen, behoeft niet te zijn opgemaakt tegen een bepaald persoon.

c H. R. 27 Februarij 1855, Concl. conf. — N.-Holland 8 December 1862.

140. Wel is bij art. 251 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) de wijze geregeld, waarop onbekende overtreders ten aanzien van 's Rijks in- en uitgaande regten en accijnsen kunnen worden vervolgd, doch deze bepaling is niet toepasselijk op overtredingen ter zake van plaatselijke belastingen, daar bij art. 260 Gem. wet alleen ten aanzien van de directe belastingen wordt verwezen naar de wet op de invordering van 's Rijks directe belastingen; dergelijke verwijzing is ten aanzien der accijnsen niet in de Gem.wet opgenomen, en de wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15), waarbij de wijze was geregeld waarop ten aanzien van op onbekenden aangehaalde goederen bij overtreding omtrent plaatselijke belastingen moest worden gehandeld, is bij art. 283 Gem.wet ingetrokken.

Gelderland 24 Augustus 1859, bev. Nijmegen 15 Junij 1859.

141. De processen-verbaal, bij art. 275 Gem. wet bedoeld, moeten door de ambtenaren der plaatselijke belastingen op eigen bevinding en ontdekking worden opgemaakt. Wanneer zij dus slechts op de hun medegedeelde bevinding van anderen opgemaakt zijn, leveren zij in regten geen bewijs op.

Amsterdam 22 November 1860. — Amsterdam 22 October 1862.

142. De processen-verbaal tot constatering van overtreding eener verordening van plaats. belasting, ofschoon die verordening onder vigueur der wet van 29 April 1819 moge zijn gearresteerd, moeten worden opgemaakt in de vormen, voorgeschreven bij art. 275 Gem.wet.

b H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

143. Het proces-verbaal en de dagvaarding behoeven niet de juiste maat op te geven, volgens welke bij de verordening de belasting wordt berekend en geheven.

Leiden 1 Augustus 1862.

144. Tot vervolging eener overtreding ten opzigte van plaatselijke belastingen, is het niet volstrekt noodzakelijk, dat de eigenlijke overtreder, en die als zoodanig zal worden gedagvaard, geroepen zij om bij het opmaken van het proces-verbaal tegenwoordig te zijn.

Holland Cr. Rb. 2 October 1840.

145. Om een proces-verbaal, waarbij eene overtreding der plaatselijke belasting wordt geconstateerd, in regten geldig te doen zijn, moet het volgens art. 11 der wet van 29 April 1819 (Sb. nº 15) worden beëedigd voor den vrederegter. Die beëediging blijkt genoegzaam uit eene op het proces-verbaal van bekeuring door den kantonregter geplaatste verklaring: «dat »de in het proces-verbaal vermelde ambtenaren »in handen van hem, kantonregter, den ver»eischten eed hebben afgelegd.»

Gorinchem 2 Mei 1849.

146. Een proces-verbaal van beambten van plaatselijke belastingen, Zaturdag vóór Paschen opgemaakt, en eerst Dingsdag voor den kantonregter beëedigd, is nietig, wegens overschrijding van den termijn van 24 uren, bij de wet, op straf van nietigheid voor die beëediging voorgeschreven.

d H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf. — Holland 9 April 1841, beslissende dat het proces-verbaal, op Zaturdag opgemaakt, tijdig op Maandag wordt beëedigd.

147. Art. 24 van het reglement op de invordering der plaatselijke indirecte belastingen binnen de gemeente Koog aan de Zaan, goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 December 1831, (Sb. nº 82), vereischt niet de beëediging van het proces-verbaal binnen 24 uren nadat het feit is gepleegd, maar nadat het proces-verbaal zal zijn opgemaakt.

N.-Holland 19 October 1846.

148. Het proces-verbaal, in art. 275 Gem.wet bedoeld, verliest, wanneer het niet binnen 24 uren is opgemaakt, niet de hoedanigheid van verbaal van openbare beambten, dat, op den ambtseed opgemaakt, in den zin van art. 437 Sv. als schriftelijk bescheid geldt.

a H. R. 9 Februarij 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bevest. Maastricht 9 December 1856. — *b* H. R. 24 Januarij 1865, Concl. conf.

149. Het proces-verbaal van bekeuring behoeft niet aan den beklaagde te worden beteekend en daarvan behoeft ook geen afschrift ten raadhuize der gemeente ter beschikking te worden nedergelegd.

Maastricht 24 Junij 1857.

150. Overtredingen tegen plaatselijke belastingen, onder vigeur der wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15) begaan, mogten niet uitsluitend door processen-verbaal worden bewezen. In die zaken was ook het getuigen-verhoor niet uitgesloten. Indien het proces-verbaal nietig is, mag daarom niet dadelijk de beklaagde van alle regtsvervolging worden ontslagen.

a H. R. 17 Junij 1839, Concl. conf. verniet. Holland Cr. Rb. 22 Maart 1839, waarbij was bev. Hoorn 30 November 1838. — *c* H. R. 11 November 1845, Concl. conf. — N.-Holland 30 September 1844. — 's Gravenhage 9 October 1848. — In gelijken zin onder de wet v. 1851, Maastricht 9 December 1856, bev. bij Limburg, waartegen de cassatie is verw. bij *a* H. R. 9 Februarij 1858.

151. Hoewel bij ontdekking van eenige ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belastingen, de aanhouding en inbeslagneming van de voor verbeurdverklaring vatbare goederen volgens de wet in den regel plaats heeft, is echter zoodanige inbeslagneming geen volstrekt vereischte om te geraken tot het bewijs van de gepleegde ontduiking of overtreding, ook dan niet, wanneer bv. het bedrag der verschuldigde belasting, hetwelk tot grondslag ligt van de berekening der op te leggen geldboete, afhankelijk is van de hoeveelheid en de sterkte van het gedistilleerd. Voor het bewijs der gepleegde ontduiking of overtreding, en dus ook van de soort en de hoeveelheid der voorwerpen, zijn de in het algemeen bij de wet gestelde bewijsmiddelen niet uitgesloten.

Utrecht Hof 30 September 1861, bev. Utrecht 6 Augustus 1861.

152. Dewijl voor de overtreding van eene betrokken plaats. verordening niet gevorderd wordt, dat de bevonden dranken door middellijk of onmiddellijk toedoen van den tapper ter bedoelde plaatse zijn neêrgelegd, maar het genoeg is, dat zij bij hem gevonden worden om hem daarvoor aansprakelijk te doen zijn, volgt daaruit, dat krachtens de verordening, de tapper, die van het aldus bij hem gevondene geen wettigen inslag kan bewijzen, tot bewijs van het tegendeel moet geacht worden de belasting daarvan te hebben ontdoken.

d H. R. 16 September 1863, Concl. conf.

153. Wanneer de regter op wettige bewijsmiddelen heeft aangenomen, dat het nederzetten van eene mand met wijn, gedurende het vervoer daarvan, op de stoep van eene woning of tapperij, moet geacht worden eene afwijking te zijn van den *kortsten* weg, heeft hij geene wetsbepaling geschonden, indien, zoo als in casu bij art. 56 en 100 van het reglement op de invordering der stedelijke accijnsen te Amsterdam, zelfs de poging tot fraude gestraft wordt, vermits de regter allezins bevoegd was aan voormelde handeling het karakteristieke kenmerk van fraude toe te kennen.

a H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf.

154. Art. 6 der plaats. verordening te Vlaardingen van den 29 December 1856, straft alleen het inslaan van meel zonder voorafgaande weging door de ambtenaren der plaats. belastingen, indien dat meel van elders is ingevoerd, zoodat, wanneer laatstgemeld feit niet in de dagvaarding is uitgedrukt, de bekl. van alle regtsvervolging behoort te worden ontslagen.

Utrecht Hof 21 April 1857.

155. De vervolgingstukken (in specie dagvaarding) in zake van plaats. belastingen zijn, als gelijk gesteld met die in correctionele zaken, vrij van zegel en van (de formaliteit van) registratie.

Z.-Holland 15 Mei 1858, vern. 's Gravenhage 18 Maart 1858. — Groningen 25 September 1856. — Anders onder de wet van 1819, 's Gravenhage 28 Julij 1848, beslissende dat de dagvaarding aan registratie onderhevig is. — Concl. Adv.-Gen. Mr. Karseboom ad *a* H. R. 16 September 1857.

156. De vervolging wegens ontduiking van plaatselijke belasting tegen eenen beklaagde ingesteld, vervalt door diens overlijden, daar er niet blootelijk tot geldboete en verbeurd-verklaring, maar tevens tot subsidiaire gevangenis tegen hem wordt geageerd.

d H. R. 20 November 1860, Concl. contr. — *a* H. R. 31 Maart 1858, waarbij de Prok.-Gen. niet-ontvankelijk werd verklaard in zijn eisch tot hervatting tegen de erfgenamen.

§ 3.

157. Daar art. 12, nº 2 der wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15), krachtens hetwelk aan de ambtenaren der belastingen, in cas van visitatie, de bevoegdheid was ontzegd om, zonder voorzien te zijn van een bevel des voorzitters van het plaats. best. enz., in woningen van particulieren bij dag te treden, door art. 182 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) voor het geval van vervolging op heeter daad gewijzigd en buiten effect gesteld is, zoo volgt daaruit, dat die exceptionele verordening der latere wet, ten aanzien van het bijzonder geval van vervolging op heeter daad, ook in reglementen van plaats. belasting (op de invordering der stedelijke accijnsen te Haarlem, gearresteerd den 4 Mei 1824), regtsgeldig kan worden overgenomen.

d H. R. 20 October 1840, Concl. conf.

158. Daar het onderwerp der plaats. belastingen, wat de beginselen aangaat, geregeld is bij de wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15), is het deze wet (niet die van 26 Augustus 1822, Sb. nº 38), welke, in verband met de plaats. verordeningen, tot rigtsnoer moet worden genomen bij het onderzoek nopens het regt tot visitatie, en de bevoegdheid der ambtenaren in materie van plaats. belastingen.

d H. R. 15 Junij 1847, Concl. conf.

159. De 3de al. van art. 276 Gem.wet moet, zoowel uit hoofde van de algemeenheid der uitdrukking «woningen niet tot de gemelde ge»bouwen behoorende,» als in verband met de 3de zinsnede van art. 272, niet worden beperkt tot de woningen der in de 1ste zinsnede genoemde personen, maar onderwerpt integendeel, even als de daardoor vervangen 2de zinsnede van art. 12 der wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15), aan het daarbij omschreven onderzoek alle niet tot die gebouwen behoorende woningen. Evenmin moet de 3de zinsnede van art. 276 worden beperkt tot de gevallen dat zoodanige woningen bij de verordeningen op de plaats. belastingen aan het toezigt der beambten zijn onderworpen, omdat zoodanige beperking wel bij de 1ste zinsnede van het artikel is gemaakt ten aanzien der daarbij genoemde fabrieken en daarmede gelijk gestelde plaatsen, maar niet betreft de in de 3de zinsnede vermelde woningen.

H. R. 13 Januarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Januarij 1858, Concl. conf.

160. De belastingschuldige ingevolge art. 276, al. 1 Gem.wet kan geene visitatie weigeren op grond dat de ambtenaren niet waren vergezeld van den burgemeester, een der wethouders of den commissaris van politie, en dat de te visiteren winkel en kelder een geheel uitmaken met het woonhuis.

a b H. R. 23 Junij 1857, Concl. conf.

161. De plaats. ambtenaren zijn bevoegd om zonder den bijstand of de autorisatie, in art. 276, al. 3 Gem.wet vermeld, het tot bijzondere woning bestemde gedeelte van het woonhuis eens handelaars binnen te treden, al blijkt eerst later, gedurende de visitatie, dat zich dáár eene bergplaats van wijn of gedistilleerd bevond.

Z.-Holland 27 Januarij 1863; — in gelijken zin Leiden 1 Augustus 1862.

162. Een beklaagde is schuldig aan weigering van visitatie, wanneer in zijne afwezigheid een door hem achtergelaten geschrift, waarin gezegd wordt, dat hij zich ten stelligste tegen het binnentreden zijner woning, veel meer tegen het doen van visitatie verzet, door zijn knecht is ter hand gesteld aan de ambtenaren, die aldaar waren gekomen ten einde over te gaan tot het onderzoek van den aanwezigen wijn en andere aan plaatselijke belastingen onderhevige voorwerpen. De bewering van den beklaagde, dat hij niets aan te geven had, kon hem niet van de visitatie vrijstellen, en is ook het regt van visitatie niet onderworpen aan vooraf gedane opgave of aangifte.

Maastricht 24 Junij 1857, bev. bij Limburg, waartegen de cassatie is verw. bij *b* H. R. 26 Januarij 1858, Concl. conf.

163. Ofschoon bij geene der bijzondere belasting-verordeningen te Maastricht het onderzoek naar den voorhanden voorraad bij particulieren, die geene opgaaf van voorraad hebben gedaan, uitdrukkelijk is veroorloofd, is evenwel de bevoegdheid daartoe uit art. 276 Gem.wet af te leiden. Belasting op den wijn.

H. R. 14 Januarij 1857, Concl. conf.

164. Art. 276 Gem.wet vordert niet, dat bij delegatie van den commissaris van politie blijke dat burg. en weth. belet zijn. Ook kan naderhand niet worden aangevoerd dat die ambtenaar niet van een behoorlijk bevel zou zijn voorzien geweest. Op het oogenblik dat de visitatie geschiedt, kan men zich daarvan overtuigen, door de vertooning van het bevel te vragen.

Maastricht 24 Junij 1857.

165. De Gem.wet bevat geen voorschrift omtrent de wijze, waarop visitatie moet plaats hebben; zij moet alzoo geacht worden dit onderwerp geheel te hebben overgelaten aan de bij art. 257 v. dier wet bedoelde plaatselijke verordeningen tot regeling van de invordering der plaats. belastingen.

b H. R. 2 Januarij 1867, Concl. conf.

166. De weigering van visitatie der goederen, die onder genot van restitutie van belasting worden uitgevoerd, is strafbaar; art. 270 der Gem.wet.

b H. R. 24 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 16 Maart 1865.

167. Ook bij verhindering van visitatie van reeds bij invoer aangegeven vleesch, is art. 270 Gem.wet van toepassing. Bij vervolging wegens weigering van visitatie is het niet noodig uit te maken de al dan niet belastbaarheid der goederen, welker onderzoek wordt geweigerd of belemmerd.

H. R. 7 Mei 1861, Concl. conf.

168. De Gem.wet onderscheidt in art. 270 tusschen verhindering en belemmering van visitatie; deze laatste is niet alleen denkbaar bij eenige stellige daad, maar ook bij weigering of nalatigheid der belanghebbenden om aan de hun ten deze opgelegde verpligtingen te voldoen, zoo als het verschaffen van middelen of

diensten tot het volbrengen eener visitatie bij de wet van den belastingschuldige gevorderd.
b H.R. 2 Januarij 1867, Concl. conf.

169. Eene bloot mondelinge weigering van visitatie valt altoos in de toepassing van art. 270 Gem.wet.
a H.R. 19 Junij 1866, Concl. conf.

V. § 1.

170. De Raad is niet bevoegd het verzuim van betaling der plaats. belasting vóór zeker in de verordening bepaald tijdstip, strafbaar te stellen volgens art. 271 Gem.wet.
Breda 10 Augustus 1864.

171. Ten opzigte van overtredingen van politie-verordeningen wordt bij art. 161 v. Gem.-wet slechts aan de Gemeentebesturen een maatstaf gegeven voor het bepalen van straffen in het vervolg; terwijl op het stuk van belastingen bepaalde straffen (art. 270—277) dadelijk zijn gesteld en andere bepalingen gemaakt.
Arnhem 6 Augustus 1852.

172. De stedelijke besturen mogen niet bij hunne reglementen de verbeurdverklaring bedreigen van vaar- of voertuigen, waarmede de geslokene voorwerpen zijn vervoerd geworden, noch bepàlen, dat voor boeten en onkosten, zoowel de wijn, als de vaar- en voertuigen, speciaal aansprakelijk zullen zijn. Derhalve moet art. 48 van het reglement van 's Gravenhage omtrent eene belasting op den wijn worden gehouden voor niet geschreven.
's Gravenhage 9 November 1846.

173. De soort of categorie van fraudes, welke in art. 37, al. 2 van het reglement op de invordering der plaatselijke indirecte belastingen te Nieuwer-Amstel wordt aangetroffen, namelijk «fraude, gepleegd voor rekening van handel- »of neringdoende lieden, aan de belasting on- »derhevig,» en waarop bij dat reglement eene verhoogde boete wordt bedreigd, is in strijd met de algemeene wetsbepalingen en derhalve mag op die bepaling geen regt gedaan worden.
a H.R. 25 Maart 1851, Concl. conf.

174. Art. 12 van het in 1843 gepubliceerde belasting-reglement der stad Gouda is geschonden, door op grond van niet-verbindbaarheid van dat reglement, ontslag van regtsvervolging uit te spreken tegen eenen beklaagde ter zake van geweigerde peiling en visitatie van zijne tapperij aan daartoe bevoegde ambtenaren. Dat reglement was immers wettig vastgesteld en in allen deele verbindend.
c H.R. 19 Julij 1851, Concl. conf. vern. Rotterdam 24 April 1851.

175. In de verordening zelve, waarbij eene plaatselijke belasting is ingevoerd, moet niet worden bedreigd de straf tegen ontduiking of overtreding ter zake dier belasting, de poging daartoe of de medepligtigheid daaraan. In art. 271 v. Gem.wet wordt in het algemeen daartegen straf bedreigd.
b H.R. 16 September 1857, Concl. conf.

176. Door de invoering der Gemeentewet zijn niet vervallen de plaatselijke belasting-reglementen, gegrond op de wet van 29 April 1819, voor zooveel betreft de regeling en inning dier belastingen; daardoor zijn alleen vervallen de bij die plaatselijke belasting-reglementen bedreigde straffen, en zijn deze straffen vervangen door die, bepaald bij de art. 270 tot 277 Gem.wet.
a H.R. 9 November 1852, Concl. contr. — *c* H.R. 27 Februarij 1855, Concl. conf. — *a* Amsterdam 29 October 1851. — 's Gravenhage 9 Februarij 1852. — Arnhem 6 Augustus 1852. — Maastricht 4 September 1852.

177. De bepalingen der Gem.wet hebben niet gederogeerd aan die bepalingen van vroegere stedelijke belasting-reglementen, waarbij elke der verschillende wijzen waarop eene en dezelfde ontduiking van belasting heeft plaats gehad, eene afzonderlijke straf is bedreigd, zoodat elke overtreding thans nog evenzeer afzonderlijk strafbaar is, hoezeer dan ook met de straffen bij deze Gemeentewet bedreigd.
a H.R. 7 Junij 1853, Concl. conf. — *b* H.R. 16 November 1859, Concl. conf. vern. Z.-Holland 22 Julij 1859.

178. Voor de toepassing van art. 271 Gem. wet, op eenig feit, is het een vereischte dat het in eene plaats. belasting-verordening als misdrijf worde gekenmerkt, omdat dit artikel alleen regelt hoe datgene, wat naar de verordeningen op de plaats. belastingen strafbaar is, zal worden gestraft, maar de Gem.wet geene nieuwe misdrijven in zake van plaats. belastingen schept.
a H.R. 7 November 1854, Concl. impl. conf. — *a* H.R. 2 October 1855, Concl. conf. — *a c* H.R. 13 October 1857, Concl. conf. vern. Gelderland 19 Mei 1857, waarbij met verwerping der oppositie tegen Gelderland 14 April 1857, art. 271 was toegepast op een geval, dat een handelaar in gedistilleerd eene partij jenever, voorzien van een behoorlijk geleibiljet, houdende dat die drank eene sterkte had van 80 procent, had uitgevoerd, terwijl bij onderzoek bleek, dat die sterkte slechts 33 procent was. In de plaats. verordening was het doen van onware of valsche opgaven niet uitdrukkelijk verboden. Het Hof overwoog, «dat de bekl., zoowel voor den Rijks-accijns als voor de gem.-opcenten een doorloopend crediet genietende, gehouden was volgens de Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) de juiste sterkte van zijn ten uitvoer bestemd gedistilleerd aan te geven tot bekoming van afschrijving der verschuldigde belasting, zoodat hij bij meerdere aangifte zich onttrekt aan de betaling van belasting en daardoor eene ontduiking pleegt, bij art. 271 strafbaar gesteld.» — Bij dit arrest werd vern. Nijmegen 25 Februarij 1857, dat daarentegen in cassatie werd bevestigd.

179. Art. 271 en 272 Gem.wet bedreigen straf, niet alleen tegen ontduiking, maar ook tegen iedere andere overtreding ter zake van plaatselijke belasting, en alzoo evenzeer tegen daden opzettelijk begaan ter ontduiking eener verordening, als die bedreven, wel in strijd met eenige daaromtrent bestaande verordening, doch zonder eenige bedoeling van fraude, in casu het weigeren, op grond van beweerde niet-schuldpligtigheid, om de plaatselijke belasting voor geloste steenkolen te betalen.
a H.R. 27 December 1853, Concl. conf. — In gelijken zin *a* H.R. 29 Januarij 1861, Concl. conf.

180. Bij art. 271 v. Gem.wet, zoowel ontduiking als overtreding ter zake van plaatselijke belastingen strafbaar gesteld zijnde, is onder zoodanige overtreding mede begrepen het verzuim van eene formaliteit te dier zake bij de gem.verordening voorgeschreven, waarop dus zoowel genoemd art. als de volgende daarmede zamenhangende artikelen toepasselijk zijn, met dien verstande nogtans dat op het verzuim van zulk eene formaliteit niet kan worden toegepast de bij art. 272 bedreigde verdubbelde belasting, maar wel de daarbij als minimum in eene bepaalde som uitgedrukte boete.

b H. R. 11 Junij 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 26 Maart 1855. — *c* H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 30 April 1856, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 1 October 1856, Concl. conf. — *b* Brielle 26 Junij 1862. — Anders N.-Holland 23 Januarij 1855, vern. *c* Amsterdam 28 December 1854. — Z.-Holland 18 November 1856. — N.-Holland 20 October 1857.

181. Art. 272, al. 2 Gem.wet is algemeen en onderscheidt niet of de handelaar, die wegens belastingfraude te regt staat, al dan niet is gevestigd binnen de gemeente waar de overtreding gepleegd is, en moet alzoo de verhoogde boete, in dat artikel bedreigd, worden toegepast, onverschillig waar de handelaar woont, mits slechts de overtreding begaan zij ten aanzien van voorwerpen zijn handel betreffende.

a H. R. 7 Junij 1853, Concl. conf.

182. Al mogen ook art. 258 tot 266 Gem.wet soms toepassing kunnen vinden bij de invordering van de regten enz. in art. 238 bedoeld, neemt dit niet weg dat, wanneer onder strafbedreiging is verordend dat een marktgeld dadelijk bij het gebruik maken van de daartoe bestaande of aangewezen wordende markten enz. verschuldigd is en aan de tot inning bevoegden moet worden betaald, de weigering daarvan, zoo al geene ontduiking, dan toch zeker eene overtreding ter zake van plaats. belastingen oplevert, waarop alzoo naar den aard der zaak de straffen bij art. 271 v. bepaald, als de vroeger bedreigde straf vervangende, moeten worden toegepast. Intusschen zijn de bedoelde regten, hoezeer gerangschikt onder de plaats. belastingen, geene belastingen op bepaalde voorwerpen gevestigd, maar hebben zij het eigenaardig karakter behouden van te zijn gelden voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken enz. Vermits nu de zwaardere straffen, in al. 1 en 2 van art. 272, even als de verbeurdverklaring, in art. 271 en 277 bedreigd, kennelijk gerigt zijn tegen de voorwerpen (van verbruik) welke het onderwerp der belasting uitmaken, zoo kan ten opzigte dier regten, noch van die zwaardere straffen, noch van verbeurdverklaring sprake zijn.

b H. R. 10 November 1863, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 19 Mei 1863, dat geene strafbepaling toepasselijk achtte, op grond dat bij art. 270 en 271 Gem.wet straffen zijn vastgesteld tegen hen, die zich tegen de invordering van belastingen, waaronder marktgelden moeten worden gerangschikt, hebben verzet, de visitatie geweigerd, verhinderd of belemmerd, of ontduiking en overtreding van plaats. belastingen gepleegd of gepoogd te plegen; dat daaronder nalatigheid of weigering van betaling niet is opgenomen, en de wet onder overtreding verstaat het niet in acht nemen van de voorschriften in zake van plaats. belastingen voorgeschreven, of het niet vervullen van daarbij voorgeschreven formaliteiten.

183. Haven-, lig- en moddergeld moet met betrekking tot de art. 271 en 272 Gem.wet als belastingen worden aangemerkt.

c H. R. 13 Januarij 1858, Concl. conf. vern. N.-Holland 19 October 1857. — cf. *a* H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

184. Art. 216 der Alg.wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38) omtrent de boete bij onjuiste aangifte van gedistilleerd ten uitvoer, als geschreven voor de rijksbelastingen, kan niet gelden in zake van plaatselijke belastingen, waarvoor andere wettelijke bepalingen gelden, en kan derhalve niet worden toegepast, indien aan den beklaagde is te laste gelegd het als handelaar in gedistilleerd (te Nijmegen) ter zake van den stedelijken accijns op het gedistilleerd een doorloopend crediet genietende, ter afschrijving dezer plaatselijke belasting tot uitvoer doen aangeven van een fustje, inhoudende 21 kannen roode jenever, ter sterkte van 89 pct., terwijl dat gedistilleerd slechts eene sterkte bevatte van 44 pct.

c H. R. 13 October 1857, Concl. conf. vern. Gelderland 19 Mei 1857, verwerpende de oppositie tegen het bij verstek gewezen arrest Gelderland 14 April 1857, vern. het alsnu in cass. bev. vonn. Nijmegen 25 Februarij 1857, waarbij het feit mede niet strafbaar was geacht. — Hiermede stemt overeen het in eene soortgelijke zaak gewezen Nijmegen 30 Junij 1857.

185. De zwaardere straffen in de beide eerste al. van art. 272 Gem.wet bedreigd tegen handelaars of hunne bedienden ten aanzien van voorwerpen, hunnen handel betreffende, bedoelen alleen overtredingen ter zake van plaatselijke belasting, gevestigd op bepaalde voorwerpen van verbruik, maar niet overtredingen ter zake van de gelden, gevorderd voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken, bezittingen of inrigtingen of van wege het gemeentebestuur verstrekte diensten; op deze laatste is alzoo niet de strafbepaling van al. 1 van art. 272, maar wel die van al. 3 toepasselijk.

c H. R. 29 Junij 1870, Concl. conf.

186. De bepalingen in zekere plaatselijke verordening op de heffing eener plaatselijke belasting, bij wijze van opcenten op de hoofdsom van den Rijks-accijns op het gedistilleerd, dat, om teruggave van betaalde belasting of afschrijving op de geopende crediet-rekening te kunnen verkrijgen, de belanghebbenden zullen verpligt zijn onder anderen bij den uitvoer de Rijks-geleibiljetten aan de ambtenaren bij de plaatselijke belastingen te vertoonen, die daarop de deugdelijk-bevinding onder anderen ook van de sterkte van het gedistilleerd zullen aanteekenen, veronderstellen altijd en in elk geval een onderzoek, terwijl eene verkeerde of frauduleuse opgave o. a. nopens de sterkte wel het gevolg kan hebben, dat geene afschrijving op de crediet-rekening plaats vindt, maar zulke opgave is niet strafbaar met de straffen, bij de gemeentewet tegen ontduiking of overtreding gesteld.

a c H. R. 13 October 1857, Concl. conf. vern. Gelderland 19 Mei 1857, waarbij met verwerping der oppositie tegen het bij verstek gewezen arr. Gelderland 14 April 1857, — was vern. het in cassatie bev. vonnis Nijmegen 25 Februarij 1857.

187. De doorvoer van vee zonder het vereischte biljet, is strafbaar volgens art. 271 Gem. wet; deze doorvoer kan evenwel niet gestraft worden met het dubbel der verschuldigde belasting krachtens art. 272, al. 4, maar slechts met de boete van ten minste vijf gulden, en krachtens art. 271, al. 3, met de verbeurdverklaring van het vee.

a H. R. 30 April 1856, Concl. conf.

188. Waar bij verzuim van den aanslag in hand- en spandiensten af te werken, de betaling van eene som gelds bij verordening is opgelegd, mag bij eene veroordeeling ter zake van zoodanige verzuimen niet art. 272, al. 3 Gem. wet toegepast en het dubbel der verschuldigde belasting opgelegd worden. Er is immers geene rede van eene belasting in geld; de bepaalde betalingen zijn als boeten te beschouwen, te meer wanneer zij in de verordening «verbeurde »dagloonen» genoemd worden.

c H. R. 23 Mei 1871, Concl. contr.

189. De weigering van betaling van taxaatgelden, tot bekostiging van eenen nachtwaker of rustbewaarder, moet ingevolge art. 5 en 11 van het reglement voor de publieke veiligheid bij nacht te Eindhoven v. 9 April 1837, geamplieerd bij raadsbesluit v. 28 April 1840, geacht worden te zijn bedreigd met eene geldboete van *f* 3.» of gevangenisstraf van 1 tot 3 dagen. De cassatie is derhalve tegen het daarop gevallen vonnis van een kantonregter niet-ontvankelijk, vermits het hooger beroep openstaat.

c H. R. 22 December 1840. — Adv.-Gen. was van oordeel dat het hooger beroep in elk geval had moeten worden ingesteld, als geldende het in deze eene questie van competentie. — *b* H. R. 11 October 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 18 October 1842, Concl. conf. vern. Eindhoven 12 Mei 1842. — cf. Eindhoven Kgr. 22 Januarij 1842. — De Regtbank had het appel niet-ontvankelijk verklaard, hetgeen zij, niettegenstaande de vernietiging van haar vonnis, almede deed bij vonn. Eindhoven 15 Mei 1843, vern. bij *e* H. R. 10 October 1843. — H. R. 27 Maart 1843, Concl. conf. waarbij een regter-plaatsvervanger wegens voormeld feit naar de teregtzitting van het Hof in N.-Braband werd verwezen.

190. Art. 17 der wet van 22 Mei 1845 (Sb. nº 22), houdende strafbepaling op het weigeren van huisvesting, voeding enz. aan garnisaires, is, met het oog op art. 260 Gem.wet, van toepassing bij de invordering van gemeentebelastingen.

Zierikzee ... 1852 (2).

191. Door overtreding volgens art. 271 en 272 Gem.wet is te verstaan zelfs het bloot materiële feit, ook zonder fraude of kwade trouw gepleegd, b. v. wanneer men vermeent de belasting niet schuldig te zijn.

a H. R. 27 December 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 7 November 1854, Concl. conf.

192. De goede of kwade trouw van een beklaagde wegens belastingfraude kan niet van invloed zijn bij de oplegging eener vaste geldboete zonder maximum of minimum.

Z.-Holland 27 November 1860.

193. Uit art. 16 in verband met art. 112 van het algemeen reglement op de invordering der stedelijke accijnsen der stad Amsterdam, blijkt dat de werktuigelijke invoer van aan accijns subjecte goederen, door derden afgezonden, in gesloten emballage vervat, geen strafwaardige invoer voor dien invoerder daarstelt, mits het ter goeder trouw onbekend zijn met den inhoud kan aangenomen worden, en dat in zoodanig geval de voornoemde invoerder kan volstaan met de verklaring te hebben afgelegd, dat de inhoud hem onbekend is. In dien stand der zake stond het den ambtenaren vrij, mits zich houdende aan de wettelijke bepalingen, den inhoud te verifiëren, maar in geval van bevinding van aan accijns onderhevig goed, kan dit geene aanleiding tot vervolging tegen den beklaagde opleveren, als kunnende hij in dit geval niet als eigenlijk gezegd invoerder aangemerkt worden.

N.-Holland 16 Junij 1845.

194. Art. 6 van het reglement ter verzekering der stedelijke opcenten op den principalen Rijks-accijns op het middel van het gemaal te Rotterdam, van 12 Junij 1833, waarbij aan den molenaar de verpligting wordt opgelegd, om bij afvoer van meel de kwittantiën van betaalden Rijks-accijns en stedelijke opcenten aan den bij den molen wacht hebbenden stedelijken beambte te vertoonen, ten einde deze daarvan nota kunne nemen en zijn visa op de biljetten stellen, — mag niet worden toegepast, indien de beklaagde niet heeft kunnen voldoen aan de bepaling van het reglement, vermits bij den afvoer van het meel, ofschoon na 7 ure hebbende plaats gehad, geen wacht hebbende beambte aan den molen aanwezig is geweest, terwijl eene tijdige aflevering den beklaagde wel uitdrukkelijk om voldoende redenen was gelast en aanbevolen geworden.

Rotterdam 16 Januarij 1841.

195. Bij invoer van jenever, zonder van een bewijs van aangifte te zijn voorzien, behoort ontslag van regtsvervolging te volgen, indien door wettige bewijsmiddelen tevens is bewezen, dat het kantoor van den ontvanger, bij de aankomst der pakschuit was gesloten, en de fusten jenever door de commiezen zijn in beslag genomen, alvorens dit kantoor weder was geopend, de gedaagde daardoor buiten de mogelijkheid heeft verkeerd de bij het reglement op het heffen der belastingen gevorderde aangifte te bewerkstelligen, en alzoo het ten aanzien van den ged. bewezene feit geene overtreding daarstelt, waartegen bij eenige bestaande strafbepaling bij de reglementen of ordonnantiën op het stuk der belastingen, voor de gemeente IJ. is voorzien, vooral indien uit hetgeen ten zijnen opzigte bij de visitatie der commiezen en ten aanzien van de vermoedelijke bestemming der in beslag genomen vaten is gebleken, geene voldoende bezwaren zijn ontstaan, dat hij voornemens zoude zijn geweest, de vaten ter sluik binnen de gemeente in te voeren.

Utrecht 17 Maart 1842.

196. Art. 8 der wet van 29 April 1819 (Sb. nº 15) is geschonden, wanneer bij eene ver-

oordeeling wegens overtreding eener verordening op de plaatselijke accijnsen, ter zake van invoer van vleesch zonder aangifte, is opgelegd de betaling van eene geldboete, van de kosten en van den verschuldigden accijns, en verbeurd verklaard niet alleen het aangehaalde vleesch, maar ook de aangehaalde jol of de waarde derzelve, voor de uitgesproken boete en kosten.

/c *c* H. R. 15 October 1851, Concl. contr.

197. Het voorschrift dat ieder ingezeten die een of meer honden houdt, daarvan vóór 15 Januarij van ieder jaar, of bij aanschaffing na dat tijdstip terstond, bij den gemeente-ontvanger aangifte moet doen, brengt niet mede dat de niet-aangifte van meerdere belastbare honden als zoovele overtredingen moet gequalificeerd worden als het getal der niet aangegeven honden bedraagt; zelfs al is de belasting op eene zekere som voor iederen hond bepaald.

a H. R. 12 Mei 1868, Concl. conf. — *a* H. R. 15 Maart 1870, Concl. conf.

198. Indien bij eene plaatselijke verordening (van Zwolle v. 19 Augustus 1856) bepaald is, dat geen hout of andere voorwerpen in de openbare wateren mogen worden gelegd, dan op de daartoe voor elk aangewezen plaatsen, volgt hieruit dat, zoo dikwijls het hebben liggen van hout op zoodanige plaatsen bevonden wordt, ook even zoovele malen eene overtreding van genoemde verbodsbepaling blijkt te bestaan, onverschillig of het immer hetzelfde dan wel telken male ander hout betreft.

d H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf.

199. Het feit van invoer van goederen door de Sint-Geertruida-barrière te Middelburg, en de invoer zelf van aan belasting onderworpen voorwerpen in die gemeente zonder bewijs van betaling, stellen twee overtredingen daar, strafbaar met twee geldboeten, al zijn zij ook begaan met hetzelfde doel, bij eenheid van tijd, plaats en handeling; art. 7 laatste al. en art. 17 der alg. verordening op de invordering op de plaatselijke belastingen te Middelburg van 1856.

b H. R. 25 Julij 1864, Concl. conf.

200. Gelijktijdige invoer van aan gemeentebelasting onderworpen voorwerpen, bestemd voor verschillende personen, moet beschouwd worden als eene enkele overtreding, en niet als zoovele overtredingen als er geadresseerden zijn.

a Gelderland 24 October 1866.

201. Ontduiking van plaatselijke belasting, begaan vóór, doch vervolgd ná den 1 Mei 1866, toen de belastingen op de voorwerpen van verbruik (in Sliedrecht) waren vervallen door de wet van 7 Julij 1865 (Sb. n° 79), is strafbaar volgens de tijdens het plegen van het feit vigerende wet. Voor de toepasselijkheid toch van art. 52, al. 3 Ov. is het de vraag niet, of het bedreven feit, ware het na den 1 Mei 1866 gepleegd, eene ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belastingen zou zijn geweest, maar eeniglijk, of er eene nieuwe strafwet is, krachtens welke de vóór den 1 Mei 1866 bestaan hebbende straf tegen ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belastingen is opgeheven.

Z.-Holland 7 Augustus 1866.

§ 2.

202. Zij die eene ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting hebben doen plegen, hebben gepoogd te plegen, of zich daaraan medepligtig hebben gemaakt, zijn strafbaar volgens art. 271 en 272 Gem.wet, ook indien de plaatselijke belasting-verordening alleen het plegen verbiedt.

a H. R. 2 October 1855, Concl. contr.

203. Hoewel eene belasting-verordening slechts verbiedt het plegen, maar niet het doen plegen eener overtreding, kunnen toch op dit laatste de strafbepalingen der Gemeentewet worden toegepast. Zij die door lastgeving zoodanig tot eene strafbare daad hebben medegewerkt, dat zij als de regtstreeksche bedrijvers van het misdrijf moeten worden beschouwd, zijn naar algemeene beginselen van strafregt als mededaders te beschouwen. Bij art. 272 Gem.wet, alwaar zij, die de aldaar omschreven misdrijven plegen of doen plegen, worden gelijk gesteld, is hetzelfde algemeen beginsel gehuldigd.

a H. R. 9 Februarij 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Januarij 1861, Concl. conf.

204. De afzending van een aantal goederen, waaronder eenige fleschen wijn, door middel van een beurtschipper, zonder aan dezen te hebben opgegeven of doen opgeven dat onder die goederen fleschen wijn aanwezig waren, is niet strafbaar (tegen den afzender) ingevolge de bepalingen der Haagsche verordening op de heffing van de belasting op den wijn van den 11 November 1856 en 25 Februarij 1857, in verband met de voorschriften der Gemeentewet en de algemeene strafwetten.

d H. R. 11 Januarij 1859, Concl. contr.

205. Hij die last geeft tot vervoer, hetwelk tot ontduiking van plaatselijke belasting moet strekken, ofschoon zelf niet de materiële vervoerder zijnde, is strafbaar als vervoerder in den zin van art. 272, al. 1, in verband met art. 271 Gem.wet, en zulks zonder dat vereischt wordt dat de last door hem zij gegeven aan zijn knecht, bediende of ander door hem bezoldigd persoon.

a H. R. 15 Mei 1860, Concl. conf.

206. De beslissing, dat iemand door een ander heeft doen uitvoeren eene daad, die als overtreding is te beschouwen, bevat de verklaring in zich, dat het op diens bevel is geschied.

a H. R. 1 Mei 1855, Concl. conf.

207. Het is eene overtreding, niet door den knecht begaan en waarvoor de meester verantwoordelijk en strafbaar zoude zijn, maar eene persoonlijke daad van den meester zelven, indien deze als wijnhandelaar, ten tijde en plaatse en op de wijze bij de veroordeeling vermeld, uit zijne bergplaats van doorloopend crediet te Utrecht heeft uitgeslagen vijf kannen wijn, zonder kwittantie van betaalde plaatselijke belasting of consentbiljet, in strijd met die verordening.

a H. R. 16 September 1857.

208. Art. 272 Gem.wet is zoo te verstaan, dat de bedienden van handelaars dan alleen strafbaar zijn, wanneer zij zonder last van hunne meesters gehandeld hebben. Het voorschrift van de 3^{e} al. van dit artikel moet in dier voege op

de 1e en 2e al. terugslaan, dat hiermede noch handelaars noch bedienden bedoeld worden.

H. R. 3 Maart 1862, Concl. conf. vern. *b* Utrecht Hof 17 December 1861. — Amsterdam 28 Augustus 1856.

209. Bij de plaatselijke belasting-verordening van Zwolle, betreffende de wijze van heffing van opcenten op het gedistilleerd, is niet de voerman, die een uitvoer verrigt, te beschouwen als degeen die strafregtelijk verantwoordelijk is voor alle fraude bij uitvoer, met aangifte tot het bekomen van restitutie van betaalde plaatselijke belasting bewerkstelligd, maar veeleer degene, ten wiens bate de restitutie zal komen, en die de daarbij voorgeschreven formaliteiten heeft te vervullen.

a H. R. 21 September 1859, Concl. conf.

210. Het doen plegen van ontduiking van plaatselijke belasting, bij art. 272 Gem.wet strafbaar gesteld ten opzigte van handelaren, fabrikanten of trafikanten, is niet strafbaar wanneer het door andere personen is gedaan. Gemeld artikel is niet van toepassing op den bediende van een veehouder, maar die bediende is voor zijne eigene daad van overtreding aansprakelijk.

c H. R. 29 September 1863, Concl. conf.

211. De fabrikant, op wiens last steenkolen zijn gelost, heeft die gelost in den zin van het plaatselijk reglement van Maastricht, en is dus strafbaar wegens de daardoor gepleegde overtreding.

a H. R. 27 December 1853, Concl. conf. — Maastricht 9 December 1856, waarbij werd aangenomen dat de minderjarige zoon des beklaagden, bij de verkeerde aangifte ten uitvoer van bier, als diens gemagtigde moest worden beschouwd.

212. Volgens den geest der wet op de plaatselijke belastingen van 29 April 1819 (Sb. nº 15) en het reglement op de plaatselijke belastingen te Hilversum, moet ingeval de ingevoerde partij niet met het geleibiljet overeenkomt, voor den calangeabelen persoon worden gehouden hij, wiens naam in het geleibiljet staat uitgedrukt, niet de schipper of voerman die de aangehaalde partij heeft ingevoerd, zoolang namelijk het tegendeel niet is bewezen.

Holland Cr. Rb. 2 October 1840.

213. Indien de beklaagde is beschouwd te zijn uitsluitend en eenig eigenaar van den niet aangegeven belastbaren hond, en daarenboven in facto is uitgemaakt, dat hij is hoofd van het huisgezin waarin de hond gehouden wordt, is hij teregt veroordeeld krachtens art. 2, in verband met art. 10, der verordening omtrent de belasting op de honden, vastgesteld door den gem. raad van Maastricht den 21 Mei 1856, vermits bij die bepalingen de verpligting tot aangifte en betaling den eigenaar wordt opgelegd.

d H. R. 2 Augustus 1858, Concl. conf.

§ 3.

214. Verbeurdverklaring is in zake van plaatselijke belasting eene der op de overtreders toe te passen straffen, en kan dus niet worden uitgesproken, waar bij het vonnis verklaard wordt geen overtreder te bestaan.

a H. R. 21 September 1859, Concl. conf.

215. Goederen, waarvan bij vonnis de teruggave gelast is, kunnen niet bij een later vonnis in dezelfde zaak tegen een anderen beklaagde worden verbeurd verklaard.

N.-Holland 8 December 1862.

216. Tot het uitspreken eener verbeurdverklaring is het noodig dat de aangehaalde goederen of de waarde daarvan in het bezit der administratie zijn.

N.-Holland 8 December 1862.

217. De in de art. 271 en 272 Gem.wet bedreigde aanhaling en verbeurdverklaring is gerigt tegen de voorwerpen welke het onderwerp der plaats. belastingen uitmaken, en tegen hetgeen waarin die voorwerpen zijn vervat, als vaatwerk, kisten, balen, manden, zakken en dergelijke; die aanhaling en verbeurdverklaring mist alzoo hare toepassing, wanneer de belasting niet op bepaalde voorwerpen is gevestigd. Vermits het havengeld, geregeld bij de ordonnantie van Delfshaven van den 14 October 1842, niet is eene belasting op bepaalde voorwerpen, heeft het Hof, indien ook niet van eenige gedane aanhaling blijkt, door geene verbeurdverklaring uit te spreken, art. 271 niet geschonden.

a H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

218. Volgens art. 277 tot en met 280 Gem. wet, in onderling verband en zamenhang beschouwd, kan geene verbeurdverklaring bij regterlijk vonnis worden uitgesproken, dan na voorafgaande aanhaling, bij ontdekking van een der misdrijven, in art. 271 dier wet omschreven, van de goederen voor verbeurdverklaring vatbaar. Alzoo kan een hond, waarmede tegen de hondenbelasting is gefraudeerd, — daargelaten de vraag of een hond wel als voorwerp van ontduiking kan beschouwd worden, — niet zonder aanhaling verbeurd verklaard worden.

b H. R. 16 September 1857, Concl. conf. — H. R. 30 Januarij 1861, Concl. conf.

219. De verbeurdverklaring van voorwerpen, waarmede plaatselijke belasting-verordeningen worden overtreden, kan volgens de Gem. wet niet worden uitgestrekt tot honden (of tot de daarvoor als waarborg gestorte gelden).

b H. R. 10 Februarij 1864, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 10 November 1863.

220. Indien de overtreding is gepleegd door den invoer van gedistilleerd in fusten, zonder door consent tot lossing of kwittantie gedekt te zijn, is het gedistilleerd, vervat in fusten, het voorwerp geweest der overtreding, en is alzoo daarop de verbeurdverklaring toe te passen.

b H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf.

221. Wanneer iemand vijf zakken haver en drie zakken tarwe invoert, doch vier zakken haver en vier zakken tarwe aangeeft, bestaat slechts ontduiking van belasting ten aanzien van een zak haver, en is mitsdien, door slechts dien zak verbeurd te verklaren, geenszins art. 271 Gem.wet geschonden; voorwerp der ontduiking.

b H. R. 30 April 1862, Concl. conf.

222. Het vaartuig, waarmede de frauduleuse invoer van gedistilleerd in strijd met een plaatselijk belasting-reglement heeft plaats gehad, moet niet onder de verbeurdverklaring worden begrepen.

Alkmaar 3 December 1839.

223. De borgtogt door den bekeurde wegens overtreding der plaatselijke belasting gesteld om de inbeslagneming van het voorwerp te voorkomen, kan teregt worden verbeurd verklaard, als voor het voorwerp van overtreding subintrerende.

b H. R. 27 Januarij 1857, Concl. conf.

224. De eisch tot teruggave van een door ambtenaren der plaats. belastingen in beslag genomen os, wordt te regt tegen de gemeente ingesteld, op grond dat de ontvanger, als stedelijk ambtenaar, dien os, door stedelijke ambtenaren voor de belasting in beslag genomen, voor en ten behoeve van de gemeente in bezit heeft, en ook de opbrengst van dien os, ingeval van verbeurdverklaring daarvan, volgens art. 279 Gem.wet in de kas van den gemeente-ontvanger had moeten gestort worden.

b Z.-Holland 29 Maart 1858, vern. Rotterdam 29 Junij 1857, waarbij de eisch tot van-waardeverklaring van het revindicatoir beslag, op den os gelegd, en tot afgifte van denzelven, was niet-ontvankelijk verklaard, op grond dat vooraf de al of niet regtmatigheid der bekeuring, en mitsdien de al of niet verbeurdverklaring moest zijn uitgemaakt, en dat, al moest dit beslag ook als conservatoir worden beschouwd, aan de gemeente volgens de speciale wet het regt toekomt om levend vee te verkoopen, met welk regt het leggen van een zelfs bloot conservatoir arrest door een revindicerend vermeend eigenaar niet wel vereenigbaar is. — Bij voormeld arrest werd het in eerste instantie gepasseerd getuigenbewijs opgelegd, ten bewijze dat de ambtenaren den os hadden losgemaakt of doen losmaken en van de markt weggevoerd, en dat die os was de eigendom van den eischer, — waarna de eisch werd toegewezen bij Z.-Holland 11 April 1859.

225. Bij het 1ste lid van art. 280 Gem.wet is de aanspraak op schadevergoeding wegens ter zake van gem. belastingen verkeerdelijk aangehaalde goederen, onbeperkt erkend. Wel is bij het 2de lid bepaald, dat die vergoeding niet meer zal kunnen bedragen dan zeker maximum, in verhouding staande tot de waarde der aangehaalde goederen, doch daaruit volgt niet, dat hij die zoodanige vergoeding vraagt, verpligt zou zijn, op straffe van niet-ontvankelijkheid, een bepaald bedrag in verhouding tot die waarde, dat maximum niet te boven gaande, bij de dagvaarding te vorderen, omdat eerst na het begrooten der schade door den regter, des noodig op de wijze voorgeschreven bij art. 612 Rv., kan blijken hoeveel zij bedraagt en in welke verhouding zij staat tot de waarde der goederen.

b H. R. 30 Maart 1855, Concl. contr. verniet. Z.-Holland 26 Junij 1854, waarbij een eisch tot vergoeding van al de schade door eene verkeerde aanhaling geleden, uit hoofde der beperkende bepaling van art. 280, al. 2, niet-ontvankelijk is verklaard.

226. Een vonnis van vrijspraak ter zake van eene beweerde aanhaling, strekt niet bij de actie tot schadevergoeding tegen de gemeente ingesteld, tot bewijs van de onregtmatigheid dier aanhaling.

Amsterdam 10 October 1855.

227. Indien de goederen onmiddellijk na de aanhaling, tegen consignatie der waarde, zijn vrijgelaten en ter beschikking van den bekeurde gesteld, is art. 280 der Gem.wet niet toepasselijk. Niettemin is daarom de actie tot schadevergoeding niet ongegrond, maar steunt dezelve op het algemeen beginsel van art. 1401 B. W. Ook behoeft de schade, ten gevolge der verkeerde aanhaling geleden, niet bewezen te worden, omdat zij reeds van zelve gelegen is in de verpligte consignatie eener bepaalde geldsom en het gemis daarvan gedurende zeker tijdsverloop; alzoo moeten volgens de beginselen van art. 1282 en 1286 B. W., als bestanddeelen der schadevergoeding worden aangenomen de gestorte geldsom en de wettelijke interessen, doch, ingevolge art. 1286, al. 3, alleen van den dag dat zij in regten gevorderd zijn.

Amsterdam 10 October 1855.

GEMEENTEBESTUUR z. BELEEDIGING VAN AMBTENAREN, GEMEENTE, GEMEENTEVERORDENING.

GEMEENTEGRONDEN.

1. Straten, bruggen, grachten, publieke gebouwen en al wat verder tot openbaar nut en gebruik van alle de ingezetenen eener gemeente strekt, wordt verondersteld aan het zedelijk ligchaam (de gemeente) in eigendom toe te behooren, ten ware het tegendeel mogt blijken.

'sGravenhage 19 Junij 1846, bev. bij Z.-Holland 22 December 1847.

2. Als eigendom van de gemeente behoort te worden beschouwd een stuk gronds, liggende tegen eene opene plaats of slop, waarlangs de daar ter plaatse aanwezige erven uitkomen, ingaande van den gemeenen dorpsweg, en sluitende tegen den tuin of erve van de pastorij, en onder anderen steeds gebezigd zijnde om de schuur van een dier erven met wagen en paard te kunnen bereiken, en dat als een deel moet worden beschouwd van dat slop, welks onderhoud ten laste van de gemeente is geweest en steeds als buurt- of lijdweg is aangemerkt.

Zeeland 29 Junij 1847.

3. De burgerlijke gemeente is eigenaarster der kerktorens. Afwijzing van de door haar gedane vordering tot herstel daarvan, ingesteld tegen de kerkfabriek en het domeinbestuur.

's Hertogenbosch 20 Februarij 1843.

4. De stranden, namelijk de plaats welke tijdens den vloed door de zee is overspoeld doch bij eb wordt droog gelaten, maken deel uit van het grondgebied van die provincie en van die gemeente, waaraan zij zijn gelegen.

b H. R. 24 April 1866, Concl. conf.

5. De stad Tiel was eigenares van de door haar gebouwde muren en van de later in het jaar 1500 door hare ingezetenen gelegde wallen; die eigendom is nooit op den Staat overgegaan, al heeft deze in de 17de eeuw tot in het begin der 18de, ter gemoetkoming in het onderhoud, subsidie verleend. Art. 541 C. N. kan in deze niet toepasselijk zijn, dewijl vóór de invoering van dat wetboek in Holland de stad Tiel geene vesting meer was, en door dat artikel verkregene regten niet konden ontnomen worden; ook de wet van 1814 kan, als zijnde Tiel geene vesting, evenmin worden toegepast.

Tiel 14 October 1853.

6. De verwering, dat het genot van maaijen en turven steken aan de ingezetenen op zekere gemeentegronden toegestaan, door het ter cultuur brengen dier gronden komt te vervallen, is zonder waarde, wanneer het geldt regten die bij onereus contract zijn verkregen, en kan alleen opgaan voor zooveel het een genot betreft dat bij gedoogen en dus zonder eenigen regtsband is toegestaan.

N.-Braband 12 Januarij 1847, vern. 's Hertogenbosch 9 Mei 1845.

7. De vrijdom, bij een contract van aanbesteding der gazverlichting door een stedelijk bestuur verleend, van belasting op de brandstoffen, moet als een beding van de ondernemers worden beschouwd, in verband staande met het beloop van de aan hen toegekende jaarlijksche uitkeering en alzoo met den prijs voor de gazverlichting te betalen. Daarop is geenszins van toepassing de bepaling van art. 71 van het stedelijk reglement te 's Gravenhage, dat de overweging der Prov. Staten en de goedkeuring des Konings wordt vereischt, wanneer de Raad delibereert over de vervreemding onder eenige benaming hoegenaamd van stadsbezittingen en geregtigdheden, over het belasten of bezwaren van dezelve, of van eenige stedelijke inkomsten.

Z.-Holland 12 September 1855, vern. 's Gravenhage 12 Januarij 1855, Concl. contr.

8. De gemeente-wetgever treedt op het gebied van den algemeenen wetgever, wanneer hij straf bedreigt op het zonder vergunning van den raad innemen en bebouwen van gemeentegrond.

Grave Kgr.... (1).

9. De publicatie van representanten van het volk van Bataafsch Braband van 27 Mei 1796, waarbij verboden is het betimmeren van eenige vroente of gemeente, zonder vooraf bekomen consent, is bij geene latere wet ingetrokken en moet geacht worden bij art. 484 C. P. te zijn gehandhaafd.

c H. R. 16 Maart 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf. waarbij die publicatie alsnog van kracht werd beschouwd ten aanzien der straffen, bedreigd tegen hen die in het onderhoud van wegen achterlijk blijven.

10. Art. 2 der publicatie van representanten van het volk van Bataafsch Braband van den 27 Mei 1796, verbiedende «eenige vroente of »gemeente in te nemen, of in te graven, te »beheinen of te betimmeren, zonder daartoe »verkregen behoorlijk consent,» is niet toepasselijk op het feit van hem, die naast eenen openbaren weg (onder Oosterhout), zijnde het eigendom der gemeente, heeft ingenomen een mede aan haar behoorend stuk grond, en daarop eene keet heeft gebouwd, daar het woord «gemeente» hier dezelfde beteekenis heeft als vroente, d. i. gemeene weide.

b H. R. 18 September 1855, Concl. conf. — Op voormeld feit werd ook niet toepasselijk verklaard art. 40 van het decreet van 28 September 1791, straf bedreigende o. a. tegen hen, «qui ont usurpé sur la largeur des chemins »publics,» op grond van de feitelijke beslissing, dat naast den openbaren weg, het eigendom der gemeente, door beklaagde was ingenomen een mede aan haar behoorend stuk grond en daarop eene keet was gebouwd.

11. Beoordeeling eener uitgifte van gronden door de voormalige heeren en van later verleende octrooijen tot bebouwing, in betrekking tot het tegenwoordig regt der gemeente op de zoogenaamde onder hare jurisdictie gelegen gemeene gronden.

's Hertogenbosch 5 September 1856.

GEMEENTE-ONTVANGER.

1. De regtsbetrekking tusschen eenen gemeente-ontvanger en de gemeente is van publiekregtelijken en niet van privaatregtelijken aard; zij kan dus niet worden beoordeeld naar de regelen van het burgerlijk regt, maar wel naar de Gemeentewet en de krachtens deze vastgestelde administratieve voorschriften. Het is ook onverschillig of men den ontvanger gelieve te noemen, hetzij een mandataris, hetzij een depositaris jure civili. Burgemeester- en wethouders hebben de bevoegdheid om bij faillissement des ontvangers tot zich te nemen eene in diens bezit aanwezige geldsom, uitmakende de gemeentekas of een deel daarvan. De gemeentekas bestaat uit de gelden door den ontvanger voor de gemeente ontvangen en afgescheiden van zijne particuliere fondsen bewaard, immers te bewaren als het eigendom der gemeente, voor welke hij ze ontvangt en beheert.
Alkmaar 18 December 1862.

2. Hij die bij de invoering der Gem.wet niet is gecontinueerd in zijne betrekking van gemeente-ontvanger, is ten opzigte van zijn gevoerd beheer, aan geene andere verpligtingen onderworpen dan aan die, welke uit het gemeene regt (art. 771 v. Rv.) voortvloeijen. Al kon hij echter geacht worden aan zijne vroegere ambtspligten onderworpen te zijn, zoo zou toch de nakoming dier pligten niet door eene gewone vordering in regten kunnen verzekerd worden.
a Z.-Holland 28 December 1853.

3. De houder van een mandaat op eenen stedelijken ontvanger, houdende autorisatie om aan denzelven eene zekere som gelds te betalen, kan niet uit dat stuk zelf eenig regt tegen den uitgever daarvan ontleenen of overdragen.
b Amsterdam 1[e] a. 26 Julij 1838.

4. Indien door eene gemeente wordt opgevorderd een stuk gronds waarop des gedaagden huis staat, kan deze er zich niet op beroepen dat zijn eigendomsregt zoude zijn erkend, doordat de stads-ontvanger hem kwittantiën heeft afgegeven van het betaalde thijns, gaande uit des ged. huis enz., vermits de gemeente bij de inrigting van eene kwittantie door den ontvanger niet kan worden benadeeld, en hij daardoor geen eigendomsregt van de gemeente kon overgeven.
Tiel 14 October 1853.

5. De gemeente-ontvanger is niet verpligt de wettigheid te onderzoeken van eene vordering, met welker ten uitvoerlegging hij belast is: door de invordering der gemeente-inkomsten, in casu door inlegering, pleegt hij dus geene onregtmatige daad, die hem tot schadevergoeding zou verpligten; evenmin de burgemeester, die op magtiging van den kantonregter het bevel tot inlegering voor «gezien» heeft geteekend, — al ware ook de verordening onwettig.
H. R. 8 December 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 13 Maart 1871, waarbij was bev. Maastricht 16 Junij 1870.

6. De omstandigheid, dat een gemeente-ontvanger geen eed heeft afgelegd, neemt de verpligting niet weg om rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen.
c Assen 24 Januarij 1848.

7. De gem.ontvanger kan, volgens art. 114 in verband met art. 224 Gemeentewet, eerst dan gezegd worden aan den aannemer van een gemeentewerk de aannemingspenningen schuldig te zijn, of die penningen voor dien aannemer onder zich te hebben, wanneer hij tot de betaling van deze is gemagtigd door een bevelschrift, overeenkomstig de voorschriften der Gem.wet uitgevaardigd. Wanneer dus een derde beslag legt ten laste van zoodanigen aannemer, onder handen van den ontvanger, op alle gelden en goederen, welke deze onder zich heeft, aan dien aannemer toebehoorende of verschuldigd, dan kan die derde niet vorderen, dat de ontvanger de aannemingspenningen afgeve, voor welker afgifte nog geen bevelschrift is uitgevaardigd.
Brielle 1 November 1861.

8. De door eenen gemeente-ontvanger gestelde borgtogt wordt niet krachteloos, indien de gemeenteraad bij verhooging van de ontvangsten niet een supplementairen borgtogt beveelt.
Maastricht 27 Februarij 1845.

9. Een ontslagen gemeente-ontvanger heeft geen regt het door hem gestelde verband te doen opheffen, indien de rekening over het afgeloopen jaar wel door hem is ingediend, doch nog niet door Ged. Staten vastgesteld, terwijl de rekening voor het daarop volgende jaar eerst later behoeft te worden ingediend.
's Gravenhage 27 Junij 1856.

Borgtogt 8 v.	*Gemeente.*
Cons. beslag 7.	Gem.belasting 5.
Diefstal.	Gem.gronden 4.
Eed 6.	Inlegering 5.
Eigendom 4.	Mandaat v. bet. 3.
Erfopvolging.	Onregtm. daad 5.
Faillissement 1.	Rek. en verantw. 2, 6.

GEMEENTE-SECRETARIS.

1. Wat er ook moge zijn van de vraag, of naar de Gem.wet de secretaris van een gem. bestuur tevens mag zijn ambtenaar van het O. M. bij een Kantongeregt, altoos kan van geene onbevoegdheid van dien ambtenaar de rede zijn, vermits, naar art. 292 der Gem. wet, de bepalingen van art. 45 R. O. blijven gelden tot dat daaromtrent bij de wet anders zal zijn voorzien. Hierdoor blijft hoofdzakelijk tot zoodanige nadere voorziening de uitvoering der Gem. wet op dit punt geschorst, en de alzoo transitoir in stand gehouden bepaling verklaart bepaaldelijk, mits goed te keuren door den Prok.-Gen., tot de bedoelde functiën benoembaar èn den burgemeester en de leden van het bestuur eener gemeente, met wie bij de Gem. wet, ten aanzien van de niet-benoembaarheid tot de functiën van ambtenaar van het O. M. de secretarissen worden gelijk gesteld, èn ieder bijzonder persoon. Hieruit volgt dan ook dat al zoodanige benoemingen, als overeenkomstig en naar aanleiding van gemeld art. 45 zijn gedaan, al mogen ze onvereenigbaar zijn met eene later opgedragen betrekking, ingevolge de Gem. wet van kracht blijven, tot dat nader door de wet daarin zal zijn voorzien.
c H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf. — Cf. *c* H. R. 27 Augustus 1852, Concl. conf.

GEMEENTEVERORDENING.

I. § 1.

1. De plaatselijke verordeningen van huishoudelijk belang, door de plaatselijke besturen daargesteld, moeten emaneren van het ligchaam des geheelen bestuurs, en niet van dat gedeelte, hetwelk met het dagelijksch beheer is belast, of van den burgemeester.

'sGravenhage 22 September 1842. — Delft Kgr. 29 October 1842.

2. Burg. en Weth. zijn niet bevoegd tot het maken van verordeningen tegen het losloopen van honden in hunne gemeente. Dit behoort tot de bevoegdheid van den Raad. De bekendmaking van Burg. en Weth. van Ottoland van 15 December 1866 is derhalve niet te beschouwen als eene wettig verbindende verordening ter bescherming van den veestapel in die gemeente, waaraan art. 5 der wet van 9 Julij 1842 eene poenale sanctie verleent. Hier moet dus alleen gelden de algemeene politie-verordening.

d Gorinchem 13 Maart 1867. — Het hooger beroep tegen dat vonnis werd niet-ontvankelijk verklaard bij *b* Z.-Holland 18 April 1867, met overneming der motieven van den eersten regter, beslissende dat het feit niet oplevert een wanbedrijf, strafbaar volgens de wet v. 1842, maar eene bloote politie-overtreding. — In gelijken zin *a* Z.-Holland 18 April 1867, — en *c* Gorinchem 13 Maart 1867.

3. Art. 12 A. B. brengt niet mede, dat als eene overtreding zou behooren te worden gestraft eene daad die alleen is verboden bij eene door den maire zonder bevoegdheid opgemaakte verordening, en derhalve door de wet zelve niet is beschouwd als eene overtreding.

f H. R. 23 October 1849, Concl. buiten deze questie.

4. Welke ook de bevoegdheid der maires volgens de Fransche wetgeving moge geweest zijn, nimmer kan de maire der stad Nijmegen geacht worden bevoegd te zijn geweest, om bij een arrêté genomen in het jaar 1812 het geheel nieuwe verbod daar te stellen, dat in het vervolg in de gebouwen, aan de rivier de Waal uitkomende, geene deuren of andere openingen zouden mogen worden gemaakt, waardoor gemeenschap met de kade zou kunnen plaats hebben.

f H. R. 23 October 1849, Concl. contr.

5. Bij art. 70 van het reglement voor het bestuur der steden in Z.-Holland v. 4 Januarij 1824, n° 108, bepaald zijnde, dat de keuren en verordeningen wel op naam van Burg. en Weth. moeten worden gepubliceerd, doch met vermelding dat dezelve door den Raad zijn vastgesteld, is hiervan het regtsgevolg dat aan eene keur, waarin alleen is vermeld, dat zij is gearresteerd bij Burg. en Weth. «met overleg van »den Raad der stad,» geene verbindende kracht kan worden toegekend.

a H. R. 25 April 1843, Concl. contr. — 's Gravenhage 17 September 1846, bev. 's Gravenhage Kgr. 2 Julij 1846. — 's Gravenhage Kgr. 11 Augustus 1853. — 's Gravenhage Kgr. ... Julij 1855 (6).

6. Ten aanzien eener stedelijke keur waarin aan het hoofd wordt gelezen: «Burg. en Weth. »hebben, met overleg en goedvinden van den »Raad, en gemeenschappelijk met denzelven »besloten» enz., doch aan het slot «aldus ge»arresteerd bij den Raad der stad» enz., is door deze laatste bijvoeging alle twijfel weggenomen, of die keur wel van den stedelijken raad afkomstig is.

e H. R. 7 December 1852, Concl. conf. — H. R. 1 Maart 1848, Concl. conf.

7. Aan een stedelijk reglement der stad Leiden v. 16 Februarij 1843 op de algemeene markt en het uitstallen aan de woonhuizen aldaar, afgekondigd als gearresteerd door Burg. en Weth. met «bewilliging» van den Stedelijken Raad, of «na deliberatie met dien Raad,» kan geene verbindende kracht worden toegekend. Indien al uit een later overgelegd extract der deliberatiën van den Raad mogt blijken, dat die Raad zelf zoodanige keur of reglement werkelijk heeft vastgesteld, dan kan deze omstandigheid, indien de afkondiging op de zoo even aangeduide wijze heeft plaats gehad, en het bedoelde stuk zelf de blijken draagt van niet van de bevoegde magt afkomstig te zijn, niets tot de verbindende kracht van het afgekondigde stuk toebrengen.

a H. R. 31 Augustus 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 31 Augustus 1844, Concl. conf. vern. Leiden 19 April 1844.

8. Uit de woorden in eene verordening: «Bur»gemeester en Wethouders, met voorkennis en »concurrentie van den Raad der stad enz.,» blijkt voldoende dat zij van het plaatselijk bestuur is geëmaneerd.

b Amsterdam 7 Mei 1846.

9. De niet-vermelding in een reglement, dat het in den Raad der stad is gearresteerd, kan op zich zelve geene nietigheid ten gevolge hebben, noch aan het reglement eene verbindende kracht ontnemen, indien het aliunde uit officiële stukken voldoende blijkt, dat het werkelijk in den Raad der stad is vastgesteld.

b H. R. 27 December 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

10. Wanneer in het Prov. Reglement op het Bestuur ten platten lande (even als in Gelderland) bepaald is, dat, indien het onderwerp eener plaats. keur of verordening in den gemeenteraad is behandeld en vastgesteld, dit in het uitgevaardigde stuk behoort te worden vermeld, dan moet dat uitgevaardigde stuk zelf dit kenmerk van echtheid en dien waarborg van medewerking van den gemeenteraad dragen, zonder dat zulks op eene andere wijze mag worden aangevuld, ook al wordt voor den judex facti niet beweerd, dat de verordening van eene onbevoegde magt zou zijn geëmaneerd.

a H. R. 28 April 1846. De Adv.-Gen. Deketh was van meening, dat, nu uit de stukken ten processe kan blijken, dat het reglement werkelijk voortvloeit van de daartoe bevoegde magt, het in dien stand van zaken niets kan afdoen, dat in het afschrift van het reglement, ten pro-

cesse voorhanden, deze vermelding niet voorkomt.

11. Al konden uit eene aanschrijving van de Ged. Staten eener provincie, in den jare 1816 uitgevaardigd, omtrent de bevoegdheid der gem. besturen bepalingen worden afgeleid, strijdig met art. 70 van het reglement op de stedelijke besturen (in casu van Gelderland) krachtens hetwelk (behoudens alléén zeer buitengewone gevallen) de bevoegdheid tot het maken van stedelijke keuren alleen aan den stedelijken Raad is toegekend, — dan nog zouden deze sedert de invoering en uit krachte van dat reglement zijn vervallen.

c H. R. 3 December 1839, Concl. conf.

12. De plaats. best. behooren als zelfstandige ligchamen te handelen en te beschikken, ieder over de eigene huishoudelijke belangen zijner gemeente, zonder dat meerdere plaats. best. te zamen, bij vereeniging kunnen daarstellen eene gemeenschappelijke verordening omtrent de belangen van hunne verschillende gemeenten, waarbij zij niet slechts over de belangen, ieder van zijne gemeente binnen de grenzen van haren omvang, zouden handelen, maar tevens over aangelegenheden buiten dien omvang zouden beschikken. Mitsdien is zoodanig reglement (brandwezen der gemeenten Abcoude, Proostdij en Aasdom en Abcoude Baambrugge), wat betreft zoowel het gezag, waardoor het is daargesteld, als het daarbij geregeld onderwerp, in strijd met art. 153 der Gr.wet v. 1840.

a H. R. 6 October 1846, Concl. conf.

13. Eene ordonnantie, geëmaneerd van de Regeringen van twee steden (Delft en Leiden, gearr. den 2 en 15 November 1806, behoudens eenige wijzigingen goedgek. door Ged. Staten v. Z.-Holland op 16 Maart 1819), is krachtens art. 153 Gr.wet niet bestaanbaar, immers voor zooverre betreft de bepalingen, daarin vervat, omtrent het gebruik van den aan voorschreven steden toebehoorenden trekweg tusschen de stad Leiden en den Leidschendam, omtrent de op dien trekweg te heffen tollen of gabellengelden, en omtrent de geldboeten tegen het niet betalen der gabellengelden bedreigd. — Eene zoodanige ordonnantie moet geacht worden bestemd te zijn om te werken buiten de jurisdictie der gemeente en als zoodanig te zijn niet verbindend. Eene dergelijke ordonnantie heeft ook niet krachtens art. 2 der add. art. der Gr.wet v. 1840 eenige voortdurende kracht kunnen behouden, indien zij in der tijd niet door het toenmalig Departementaal- of Landschaps-bestuur is goedgekeurd.

c H. R. 31 October 1843. — Amsterdam 3 October 1844, verniet. Amsterdam Kgr. IV 31 Mei 1844, ten aanzien van het reglement der gemeente Sloten omtrent de overvaart naar het Nieuwe Tuinpad en vice versa.

14. Een reglement op een beurtveer, dat voor onderscheidene gemeenten moet werken en slechts door den Raad van ééne dier gemeenten is daargesteld, met eenvoudige goedkeuring der overige gemeentebest., is slechts voor die ééne gemeente en niet voor de laatste verbindend, ook al is het dáár behoorlijk afgekondigd.

a H. R. 24 November 1846, Concl. conf.

15. Eene verordening, in casu van Weesp, het vervoer verbiedende van Weesp naar eene plaats waarop een vast schuitenveer bestaat, moet, als alleen door ééne gemeente vastgesteld, hoewel voor meerdere gemeenten moetende werken, als onverbindend worden beschouwd.

Weesp Kgr. 6 September 1853.

16. Gecommitteerden uit onderscheidene gemeenten, met den district-commissaris aan het hoofd, en vergaderd ten gevolge van een besluit van Ged. Staten, hebben niet de bevoegdheid verordeningen te maken.

Boxmeer Kgr. 23 Junij 1844.

17. Door eene overeenkomst omtrent het gemeenschappelijk gebruik van de brandspuiten door twee gemeenten, kan, evenmin als door eenige gewoonte, op billijkheid gegrond, eene afwijking worden daargesteld van de wettelijke bevoegdheid van de plaats. besturen om slechts ten opzigte van de belangen hunner eigene gemeenten verordeningen te maken. Daaruit kan nimmer volgen, dat ingezetenen van andere gemeenten, wanneer zij zich niet bevinden onder het regtsgebied der gemeente, voor welke de verordening bestaat, bij overtreding daarvan strafbaar zijn.

a H. R. 12 December 1848, Concl. conf.

18. Eene verordening voor meer dan ééne gemeente door hare Besturen gemeenschappelijk gemaakt, en tegen hare overtreding straf bedreigende, moet worden aangemerkt als eene plaatselijke verordening, zoodat er niet kan gedacht worden aan eene provinciale verordening.

a H. R. 28 Januarij 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Sneek Kgr. 27 October 1856.

§ 2.

19. Stranden, die door de zee begrensd worden en tot het grondgebied van het Rijk behooren, moeten ook als territoir der gemeente, waarin het Rijk verdeeld is, worden aangemerkt. De gemeentewetgever is dus allezins bevoegd tot het maken eener verordening in het belang der openbare orde en zedelijkheid op het baden langs het strand.

c H. R. 5 Junij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 28 Maart 1861, waarbij was bev. 's Gravenhage Kgr. 10 Januarij 1861.

20. Noch uit art. 8 A. B. noch uit art. 134 en 135 Gem.wet, kan het verbod afgeleid worden om bijzondere bepalingen van politie te maken voor een bijzonder gedeelte der gemeente, als zou dit strijden met het beginsel van algemeene verbindbaarheid.

e H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

21. Een reglement van politie van eenen allezins grondwettigen oorsprong, ten doel hebbende om aan de inwoners der gemeente, onder zekere bepalingen, het vrij en ongestoord gebruik der stadsweide te verzekeren, en in overeenstemming met dit doel, eene bepaling bevattende, gerigt tegen de ingezetenen van naburige gemeenten, door welke op dat vrij en ongestoord gebruik inbreuk zoude kunnen worden gemaakt, moet uit den aard der zaak ook voor ingezetenen van andere gemeenten verbindende zijn; dit kan noch met de algemeene wetten, noch met het algemeen belang strijdig worden geacht.

c H. R. 17 September 1839, Concl. conf.

22. Iemand die geen inwoner eener stad is

en er zijn bedrijf niet uitoefent, is verbonden door behoorlijk afgekondigde plaats. verordeningen dier stad, betrekkelijk het niet berijden eener straat in eene daarbij verboden rigting, al is daarvan geen teeken aan den ingang der straat te vinden.

b H.R. 10 Februarij 1846, Concl. conf. — *d* H.R. 28 April 1846, omtrent de verpligting der koopers en verkoopers van graan om aan den commissaris van politie op te geven de soort, den prijs en de hoeveelheid der verkochte granen.

23. Een plaats. reglement op het slijten van brood is ook van toepassing op personen die elders woonachtig zijn, wanneer zij binnen de gemeente, alwaar het reglement verbindend is, brood slijten of ter markt verkoopen.

a H.R. 4 Augustus 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 30 April 1840.

24. Ofschoon het reglement op de stadsweide te Delden v. 18 April 1838 over het algemeen ook verbindende is voor ingezetenen van naburige gemeenten, is zulks echter in het bijzonder niet het geval ten aanzien der art. 3 en 4, omtrent den tijd wanneer het weiden van runderen wordt toegelaten, en omtrent het merken dier runderen van stadswege, als alleen toepasselijk op het *wettig* gebruik der weide door de ingezetenen zelve.

c H.R. 17 September 1869, Concl. contr.

25. Eene gemeenteverordening, houdende het gebod om des Zaturdags de straten te reinigen, is ook voor de Israëlieten verbindend.

Winschoten Kgr. 21 April 1857.

26. Het belang der openbare orde waaromtrent de gemeenteraden bevoegd zijn verordeningen te maken, bedoelt de openbare orde en veiligheid in de geheele gemeente. Zij zijn mitsdien bevoegd ten aanzien van alle openbare straten en wegen veiligheidsmaatregelen voor te schrijven, onverschillig aan wien die straten en wegen in eigendom toebehooren, of wie met het onderhoud daarvan moge belast zijn, en dus ook op Rijkswegen.

b H.R. 18 October 1870, Concl. conf.

27. Een gem. bestuur is allezins bevoegd voor het openbaar verkeer binnen zijne gemeente, ook waar dat over private eigendommen mogt plaats hebben, verordeningen daar te stellen; de eigenaar die zijn grond (trottoirs) voor het algemeen verkeer openlaat, moet de op dat verkeer bestaande verordeningen zelfs op zijn eigen grond eerbiedigen, zonder aan anderen de magt te kunnen verleenen die te schenden, en zonder zijn eigendomsregt inroepende, op grond van een geschilpunt van burgerlijk regt de schorsing van het strafgeding te kunnen vorderen.

e H.R. 25 Mei 1869, Concl. conf.

28. Tot de bevoegdheid van den plaatselijken wetgever behoort alléén het maken van verordeningen ten aanzien van de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente, niet de regeling der regten van mede-eigenaren onderling, en zeker niet dáár waar geenerlei openbaar belang daarmede in betrekking staat. De Raad is alzoo niet bevoegd om onder strafbedreiging te verbieden het maken van uitwegen op of van wegen, aan particulieren behoorende, zonder toestemming van de eigenaren.

a H.R. 14 Mei 1856.

29. Art. 162 der Gr.wet van 1840, waarbij ieder ingezeten wordt gehandhaafd in het vreedzaam bezit en genot zijner eigendommen, sluit geenszins uit de beperking der uitoefening van het eigendomsregt bij openbare verordeningen, daargesteld door de bevoegde magt, overeenkomstig den inhoud van art. 625 B. W.

b H. R. 27 December 1842, Concl. conf. ten aanzien van het verkoopen van vleesch elders dan in de stadshal of wekelijksche vleeschmarkten. — *b* H.R. 3 December 1844, Concl. conf. ten aanzien van het zelf doen ruimen van een privaat in strijd met de verordening, waarbij dit aan eenen van stadswege aangestelden persoon was opgedragen. — *a* H. R. 29 Februarij 1848, Concl. conf. alwaar iemand in strijd met eene verordening met kar en paard was gereden over eene stadsmarkt.

30. De gemeenteraad is wel degelijk bevoegd bij verordening het vrij genot van den bijzonderen eigendom en de beschikking daarover ten opzigte van den eigenaar zoodanig te regelen en te beperken dat het dezen bij verbod niet vrijstaat anderen in zijn huis te ontvangen.

b H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf.

31. Eene verordening waarbij de uitoefening van het regt om gebouwen op zijn eigendom te stellen, wordt beperkt, is niet in strijd met art. 626 v. B. W. noch met art. 153 Gr.wet en derhalve bevoegdelijk daargesteld.

a Utrecht Hof 13 Februarij 1843.

32. Eene plaats. verordening, waarbij aan het Gem.bestuur de magt is toegekend om te beslissen dat gebouwen, die volgens het verslag van aangewezen gem. ambtenaren, geheel of gedeeltelijk bouwvallig zijn, zullen worden ontruimd en geheel gesloopt, en om die beslissing ten uitvoer te doen leggen, voor het geval de eigenaar, ontkennende de noodzakelijkheid van hetgeen van hem gevorderd wordt, niet mogt voldoen aan den hem gegeven last tot herstel of amotie, stelt met der daad in strijd met de art. 147 en 148 Gr.wet en art. 625 B. W. eene gedwongen onteigening zonder eenige formaliteit of regterlijke tusschenkomst daar, vermits toch het doen ontruimen en sloopen van een gebouw is eene feitelijke aantasting en ontneming van den eigendom, al worden daarna het erf en de materialen van de afbraak afkomstig, aan den eigenaar overgelaten. Met zoodanige verordening vast te stellen gaat alzoo de Raad de grenzen zijner bevoegdheid te buiten. Daartegen kan niets afdoen een beroep op art. 180 Gemeentewet, omdat dit artikel geenszins in zóó ruimen zin mag worden opgevat, dat daarin het eigenmagtig afbreken van geheele woonhuizen zou zijn begrepen; dat artikel kan althans zeker niet worden ingeroepen tot regtvaardiging der bepaling, dat de slooping van een geheel gebouw ook dan zal kunnen geschieden, wanneer dit slechts voor een gedeelte bouwvallig geoordeeld en nog voor herstel vatbaar is.

a Z.-Holland 27 Mei 1861, vern. Rotterdam 27 Junij 1860.

33. Eene verordening, niet alleen verbiedende pothuizen enz. daar te stellen, maar tevens bepalende dat de reeds bestaande ten allen tijde op last van Burg. en Weth. moeten worden

veranderd en weggenomen, is in strijd met art. 147 Gr.wet en art. 625 B. W.

Z.-Holland 4 April 1864, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 2 December 1864; Adv.-Gen. Gregory meende dat het Hof onbevoegdelijk de al of niet grondwettigheid der verordening had onderzocht; — cf. Rotterdam 1 September 1862, beslissende dat die bepaling onverbindend is, voor zoover zij betreft reeds vóór de afkondiging bestaande pothuizen, niet op gem. grond gelegen, en dat als gem. grond is te beschouwen de grond gelegen buiten de gevels der huizen.

34. De bepaling waarbij in eene plaats. verordening het betrekken binnen zekeren tijd van nieuw gebouwde of grootendeels vernieuwde woningen wordt verboden, beperkt alleen het gebruik van zoodanige gebouwen, maar laat den eigendom daarvan onaangeroerd en bij den eigenaar berusten. Zij is alzoo niet in strijd met art. 147 Gr.wet, hetwelk eene ontzetting van den eigendom bedoelt, waardoor het onteigende onverwijld in bezit wordt genomen. Aan den anderen kant is die bepaling het uitvloeisel van de bevoegdheid van den gem.raad om in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid verordeningen te maken.

b H. R. 1 October 1856, Concl. buiten deze questie, om andere redenen vern. Rotterdam 3 Junij 1856, waarbij was bev. Schiedam Kgr. 7 Februarij 1856, bij welke beide uitspraken de questie der geldigheid niet uitdrukkelijk was onderzocht. — Breda Kgr. 13 Julij 1867, om andere redenen vern. bij Breda 4 Mei 1868. — cf. Breda 11 October 1867, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 7 Januarij 1868, Concl. conf.

35. Wanneer eene algemeene politie-verordening (in casu van Breda, art. 81) inhoudt het gebod om de door Burg. en Weth. onbewoonbaar verklaarde woningen binnen den door hen bepaalden termijn te ontruimen, en het verbod om die weder ter bewoning af te staan of te betrekken vóór dat Burg. en Weth. ze ter bewoning geschikt hebben verklaard, — dan kan de bepaling, dat bij overtreding dezer voorschriften, zoowel de bewoner als de eigenaar of degene die zich als zoodanig gedraagt, strafbaar is, in redelijken zin geene andere beteekenis hebben dan dat de bewoner en de eigenaar strafbaar zijn voor de niet-nakoming van eerstgemeld gebod, voor zoover de naleving daarvan van hen afhangt, doch geenszins dat de verhuurder wegens de niet-ontruiming door den huurder zou kunnen gestraft worden.

Breda 11 October 1867, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 7 Januarij 1868, Concl. conf. — Breda 4 Mei 1868, vern. Breda Kgr. 13 Julij 1867.

36. Ter toepassing van de bepaling in eene gem.verordening, dat onbewoonbaar verklaarde huizen na schriftelijke kennisgeving moeten worden ontruimd, is het onverschillig of Burg. en Weth. bij hunne kennisgeving doen blijken, dat zij de ongeschiktheid en schadelijkheid der woning gronden op den minderen kubieken inhoud daarvan, dan bij dezelfde verordening voor nieuw te bouwen woningen wordt gevorderd, als zijnde het oordeel over de geschiktheid en gezondheid geheel aan Burg. en Weth. overgelaten.

's Gravenhage 11 Februarij 1867.

37. Wanneer eene verordening strafbaar stelt het laten bewonen van een perceel dat tot bewoning ongeschikt is verklaard, kan de eigenaar daarvan er zich niet op beroepen, dat hij dat perceel heeft verhuurd en dus het genot moet waarborgen, daar de gemeentewetgever, mits zich beperkende tot zijn wettig terrein, niet gebonden is door de voorschriften van het Burg. Wetb. omtrent bilaterale contracten.

Amsterdam 29 Maart 1866, vern. Amsterdam Kgr. II 24 Januarij 1866.

38. Ofschoon het al dan niet geschikte en voor de gezondheid schadelijke der woningen bij de algemeene plaatselijke verordening der gemeente Naaldwijk van den 22 Mei 1862 in het algemeen geheel ter beoordeeling van Burg. en Weth. is gelaten, vloeit echter uit den zamenhang der verordening voort, dat als grond van afkeuring te dier zake niet kan dienen de mindere kubieke inhoud eener woning dan bij art. 120 en 125 dier verordening is voorgeschreven, daar dit voorschrift geheel onderscheiden van dat in art. 129, uit den aard der zaak en volgens de woorden van art. 120 geene woning zal mogen worden gebouwd enz. alleen betreft nieuwe, nog te bouwen woningen.

H. R. 7 Mei 1867, Concl. contr.

39. Het plaats. politie-reglement der gemeente Zeelst v. 25 April 1818, waarbij ten einde alle ongeoorloofd gebruik van gronden te beletten, en in alle opzigten de rust en den eigendom der inwoners te verzekeren, aan de ingezetenen wordt verboden op hunne akkervelden, gedurende een gedeelte van het jaar, schapen te laten weiden, is niet in strijd te beschouwen met de grondwettige bevoegdheid der plaatselijke besturen, het algemeen belang of eenige algemeene wet.

a H. R. 11 October 1842; de Adv.-Gen. Arntzenius was van gevoelen, dat, indien men onder de woorden «de akkervelden» ook moest verstaan de akkervelden van den eigenaar zelf, alsdan de keur in strijd was met de algemeene wetten, namelijk met art. 625 B. W. en het belang der ingezetenen.

40. Art. 365, 366 en 367 der algemeene politie-verordening voor 's Gravenhage v. 19 September 1871, volgens welke slooten, die naar het rapport van deskundigen gevaarlijk of schadelijk zijn voor de openbare gezondheid, moeten worden overkluisd of door riolen vervangen, zijn niet in strijd met art. 147 der Gr.wet, daar ten deze van geene onteigening sprake kan zijn, noch van strijd met art. 625 B. W., vermits den eigenaar van de sloot daarvan niet het vrij genot wordt ontzegd, noch de beschikking daarover op onwettige wijze belemmerd, noch de bestemming van dien eigendom veranderd of vernietigd, maar alleen verboden het gebruik maken van den eigendom in strijd met wettig bestaande, in het belang der openbare gezondheid daargestelde verordeningen.

's Gravenhage Kgr. 1 Februarij 1872.

41. Eene verordening bepalende dat het huis eens ingezetenen tot wachthuis zal dienen, en deze daarenboven zal verpligt zijn om, zelfs zonder schadeloosstelling, daarbij vuur en licht te geven, is eene met de wet strijdige ongeoorloofde beschikking over den eigendom; art. 162 Gr.wet.

Arnhem ... (4).

42. De gem.besturen zijn niet bevoegd bij verordening het dempen of door riolen vervangen van slooten te bepalen, wanneer daarop secreten of riolen uitlozen en dezelve door Burg. en Weth. naar zekeren vorm als schadelijk voor de openbare gezondheid verklaard zijn. Zoodanig voorschrift moet gehouden worden voor eene ontzetting uit den eigendom dier slooten.

's Gravenhage Kgr. 12 Januarij 1871.

43. Zoowel uit de bewoordingen als uit de geschiedenis van de gem.verordening te 's Gravenhage v. 19 September 1871 blijkt, dat het al of niet dempen eener sloot aan het goeddunken van den eigenaar is overgelaten, doch Burg. en Weth. tot het geven van een bevel tot demping onbevoegd zijn.

's Gravenhage Kgr. 1 Februarij 1872.

44. Wanneer bij eene plaatselijke verordening alleen het hebben van boomen op zekere plaats is verboden, en die verbodsbepaling ook geldt den eigenaar van boomen, welke daar reeds vóór die verordening bestonden, dan heeft er ten opzigte van dezen noch onteigening, noch terugwerking, noch inbreuk op, of beperking van eigendoms- of andere verkregen regten plaats.

g H. R. 22 Julij 1856, Concl. conf. — *d* H. R. 11 Februarij 1863, Concl. conf., waar den beklaagde niet was te last gelegd zeker voetpad in strijd met de toepasselijke verordening te hebben afgesloten en verlegd, maar eene vroeger door hem daargestelde afsluiting of verlegging in strijd met die verordening te hebben behouden.

45. De bepaling dat binnen zekeren termijn de bestaande rietdaken door andere moeten vervangen en de hooibergen op een gegeven afstand van de gebouwen verwijderd worden, geeft geene terugwerkende kracht aan de aldus vastgestelde verordening, maar straft een later gepleegd verzuim van verandering of amotie, zoodat de verordening werkt op na dezelve begane overtredingen.

e H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

46. Politie-verordeningen, als zijnde juris publici, kunnen zoowel reeds bestaande als later tot stand komende zaken betreffen; de bepaling dat geene secreten mogen geplaatst zijn op de daarbij aangeduide wijze, bedoelt een bij de vaststelling der verordening bestaanden toestand, en verbiedt niet alleen het plaatsen maar ook het hebben of houden van reeds geplaatste secreten in strijd met bedoeld voorschrift.

a H. R. 30 Januarij 1867, Concl. conf.

47. Eene verordening waarbij het ruimen van privaten en het vervoeren van den mest uitsluitend aan eenen persoon, van stadswege aangesteld, wordt opgedragen, en mitsdien in het algemeen belang plaats heeft beperking van vrije beschikking, doch in geen geval ontzetting van eigendom (hetgeen ook daaruit blijkbaar is, dat de ruiming der bijzondere privaten door den pachter niet anders geschiedt dan ten gevolge van aangifte en op verzoek der ingezetenen), moet geacht worden eene verordening van politie te zijn, betreffende de huishoudelijke belangen der gemeente. — Zij is als zoodanig bestaanbaar met de bepalingen van de Gr.wet en van het Burg. Wetb.

b H. R. 3 December 1844, Concl. conf.

48. De plaatselijke keur, waarbij den ingezetenen wordt verboden, tot het verwerken en vervoeren der mestspeciën uit hunne heimelijke gemakken of ander vuilnis iemand anders dan een bepaalden stedelijken pachter toe te laten, of waarbij hun zulks verboden wordt, voor het geval zij niet mogten verkiezen zulks zelve of met behulp hunner huisgenooten te verrigten, is in strijd met het Kon. besl. v. 18 Mei 1827 (Sb. nº 25), en mitsdien met het algemeen belang bij dat besluit tot grondslag gelegd. Het maakt geen verschil, of daarbij van vereenigingen van werklieden wordt gehandeld, dan wel van een bepaalden pachter de rede is.

a H. R. 19 Julij 1847, Concl. contr. verw. de cass. tegen Nijmegen 27 Maart 1847. — *a* H. R. 17 November 1847, Concl. conf. Adv.-Gen. Arntzenius, die echter daartegen meerdere bedenkingen opperde. — *b* H. R. 23 September 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 7 October 1851, Concl. contr. — Anders *c* H. R. 4 Mei 1852, impl. contr. — *a* H. R. 12 October 1852, impl. conf. — Breda Kgr.... (1), waarbij dergelijke bepalingen werden beschouwd als inbreuk makende op het eigendomsregt van de vervoerde mestspeciën.

49. De bepaling eener plaatselijke verordening, waarbij het vervoer van asch, privé- en andere vuilnisstoffen, voor alle anderen dan de daarbij aangeduide menners, tot bepaalde uren wordt beperkt, is slechts een maatregel van politie, stelt geene onteigening daar en is mitsdien niet in strijd met art. 147 Gr.wet.

c H. R. 30 Januarij 1855, Concl. conf.

50. Indien een gemeentebestuur wil dat de ingezetenen de asch tot aan de ophaling bewaren, dan moet het hen door die ophaling in de gelegenheid stellen dit voorschrift hunnerzijds na te komen. Tot het onmogelijke is niemand verpligt. Ontslag van regtsvervolging.

Alphen Kgr. 5 September 1860.

51. Art. 24 der politie-verordening voor de gemeente Enschedé, verbiedende «het ruimen »van secreten, het ledigen van bakken gevuld »met secreetmest, als ook het vervoer van se»creetmest en andere stinkende zelfstandigheden, »anders dan tusschen 's avonds elf en 's voor»middags vijf ure,» is niet op te vatten alsof het enkel vervoer van stinkende zelfstandigheden zonder bijvoeging van secreetmest, daardoor zou zijn toegelaten.

b H. R. 2 Mei 1871, Concl. conf.

52. Waar verboden is in de kom der gemeente op bepaalde uren secreetputten te ledigen, is het onverschillig of de privaatmest uit de gemeente afkomstig is, dan wel of zij op eene andere plaats geladen, door die gemeente wordt vervoerd.

d H. R. 7 November 1865, Concl. conf.

53. Art. 110 van het reglement van politie voor de gemeente Groningen van 26 December 1822, bepalende dat het aan niemand, buiten de van stadswege aangestelde menners, zal geoorloofd zijn om asch, straat- of huisvuilnis of iets dergelijks, als tot den stratendrek behoorende, hetzij alleen hetzij met anderen mest vermengd, te vervoeren, — is verkeerdelijk toegepast op een beklaagde, die niet behoort tot de vereeniging van menners, binnen genoemde gemeente tot het vervoeren van straatvuilnis daargesteld, en gedagvaard ter zake van het vervoe-

ren van mest, doormengd met asch en privédrek met een bespannen wagen langs de straten in de gemeente Groningen.

e H. R. 9 Junij 1846, Concl. contr.

54. Voor de strafbaarheid van het verzuim om slooten en wateren te overkluizen of door riolen te vervangen, is volgens de Haagsche gem.verordening van 12 Maart 1867, vereischt dat die slooten dienen tot uitlozing van riolen of secreten, en dat zij in wettigen vorm door Burg. en Weth. gevaarlijk of schadelijk zijn geoordeeld voor de openbare gezondheid. Van die beide vereischten moet in de dagvaarding ter zake van gemeld verzuim melding gemaakt worden.

's Gravenhage Kgr. 12 Januarij 1871.

55. De oude plaatselijke reglementen, waarbij aan eigenaren der belendende perceelen de verpligting wordt opgelegd tot onderhoud en herstel der daar voor gelegen kaden en schoeijingen, zijn door de gemeentewet afgeschaft.

Rotterdam 4 Februarij 1857.

56. De bepaling in een plaats. reglement (der gemeente Boxmeer), waarbij wordt verboden het schieten en het stellen van bogen bij het voltrekken van huwelijken of andere plegtigheden, zelfs op een particulier erf (edoch aan de openbare straat), is niet in strijd met art. 153 Gr.wet v. 1840, vermits een en ander in zich vereenigt daden, welke naar buiten werken en even daardoor de rust en de goede orde in de gemeente kunnen verstoren. Door zoodanig verbod is mitsdien geene inbreuk gemaakt op het eigendomsregt bij art. 625 B. W. gewaarborgd.

d H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf.

57. Art. 140 Gr.wet laat niet aan den Gem. raad alleen over de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente; het stelt vast als beginsel, dat zelfs niet bij eene wet op de bevoegdheid tot die regeling mag worden inbreuk gemaakt, en wijst de grens aan van het minimum der bevoegdheid van de plaatselijke besturen.

Woerden Kgr. 30 April 1872.

58. De bepaling van art. 131 Gr.wet, omtrent de zorg dat door prov. reglementen de vrije doorvoer en de uitvoer naar en invoer uit andere provinciën geene belemmering ondergaan, is niet van toepassing op plaatselijke verordeningen, maar alleen op provinciale reglementen.

b H. R. 27 November 1867, Concl. conf.

59. Onder huishoudelijke belangen, waaromtrent gem.besturen verordeningen kunnen maken, behoort niet de wetgeving omtrent veren en beurtvaarten.

Weesp Kgr. 6 September 1853, beslissende tevens dat de betrekkelijke verordening dier gemeente, verbiedende het vervoer naar eene andere plaats waarop een vast schuitenveer bestaat, moest worden beschouwd als in strijd met het algemeen belang en met de wet op het patent.

60. Het voorschrift van het reglement op het bargeveer, vastgesteld door den Raad der gemeente Hellevoetsluis, volgens welke de concessionnarissen op hunne vaartuigen, behalve den schipper, ook nog een knecht moeten gebruiken, betreft niet het belang der gemeente en is niet eene tot hare huishouding behoorende aangelegenheid. Zij kan mitsdien met het oog op art. 140 Gr.wet geene verbindende kracht hebben.

a H. R. 5 October 1852, Concl. contr.

61. Er bestaat geene wettelijke bepaling, die verbiedt, dat men binnen de stad Amsterdam, uit vaartuigen, in de stadsgrachten liggende, steenkolen verkoopt, indien men vergunning heeft het vaartuig in de gracht te doen liggen, en van een patent is voorzien.

Amsterdam Kgr. I 7 Maart 1844, verniet. bij Amsterdam 9 Mei 1844, welk vonnis door den Hoogen Raad vernietigd zijnde, de zaak werd verwezen naar het Hof van N.-Holland, dat den 28 October 1844 het vonnis van den kantonregter eenvoudig bevestigde.

62. Het laten of doen verblijven of liggen van een vaartuig in eene der stadsgrachten te Amsterdam, daartoe niet uitdrukkelijk door het stedelijk bestuur aangewezen, en het gebruiken van dat vaartuig aldaar tot woning en tot het verkoopen van brood, valt in de termen der stedelijke keur van den 12 Januarij 1701 (Handvesten van Amsterdam, Deel III, bl. 725).

b H. R. 29 April 1851, Concl. contr. verniet. Amsterdam 16 Januarij 1851. — Amsterdam Kgr. I 10 Mei 1851, ook ten aanzien van het bergen van koopmanschappen en het verkoopen van eetwaren in het algemeen.

63. Het aan den Amsteldijk lossen van een vaartuig, liggende met staande masten op de rivier, stelt geene overtreding daar, bedoeld bij de keur van 23 Mei 1653, door dijkgraaf en heemraden van Nieuwer-Amstel vastgesteld.

c Amsterdam 4 Maart 1852.

64. De bepaling van art. 4 der stedelijke keur te Hoorn van den 27 Julij 1846, waarbij het verboden is binnen die stad of het grondgebied daarvan op eene andere dan de door Burg. en Weth. aangewezen lig- of ladingplaats, de van den arbeid terugkomende en huiswaarts keerende vreemdelingen, in eenig schip op te nemen, is geheel van huishoudelijken aard, en daarbij is ook niet anders dan aan eene verordening van plaatselijke politie te denken.

e H. R. 7 December 1852, Concl. conf.

65. De verordening der gemeente Scheemda, waarbij eene bepaalde losplaats werd aangewezen voor het aanvoeren op wagens van veldvruchten aan het trekschip en voor het laden dier producten op schepen, is wettig verbindend; zij kan evenwel niet worden toegepast, indien de ratio der aanwijzing van eene bepaalde losplaats, nl. het voorkomen van stremming in de passage, niet aanwezig was, als zijnde in een schip aweelzaad geladen aan en over een particulier eigendom.

Zuidbroek Kgr. 12 Augustus 1843.

66. Wanneer op het verbod van in de gemeente tenten, kramen enz. te plaatsen tot het uitstallen van koopwaren of het verkoopen van sterke dranken, als uitzondering zijn toegelaten de uitstallingen door kooplieden en winkeliers *op hunne eigene erven*, dan kan wel niet als eigen erf van den beklaagde worden beschouwd de schuur welke de eigenaar of vaste huurder hem bij wijze van vergunning of eenvoudig gedoogen, hetzij om niet, hetzij om geld, voor een

paar dagen afstaat of inruimt, om daarop zijne koopwaren uit te stallen; verordening der gemeente Apeldoorn van 21 Januarij 1854.

b H. R. 18 Maart 1872, Concl. conf.

67. Het blijven uitstallen met bloemen op de bloemmarkt tot na het luiden der boomklok, niettegenstaande aanmaning, is niet strafbaar volgens het reglement voor de jaar- en weekmarkten, gearr. door Burg. en Weth. der stad Amsterdam den 26 Junij 1839 en gepubliceerd den 7 Augustus 1839.

Amsterdam Kgr. III 26 Julij 1852.

68. De plaatselijke wetgever is ook met het oog op art. 2 der wet v. 21 Mei 1819 (Sb. nº 34) bevoegd, om openbare inrigtingen als die van tappers aan zekere banden te leggen, waardoor (gelijk in casu door de bepaling, dat de tapperijen 's nachts ten twaalf ure moeten gesloten zijn) de uitoefening van het beroep, in het belang der orde en rust, wel eenigermate wordt beperkt, doch geenszins vernietigd.

a H. R. 12 December 1854, Concl. conf. — In gelijken zin *a* H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf. ten aanzien der voorafgaande vergunning tot het uitoefenen van datzelfde beroep. — Anders Culenborg Kgr. 24 Augustus 1841, beslissende dat onwettig is het reglement dier gemeente v. 3 November 1819, waarbij aan logementhouders enz. verboden was, om na zeker uur te tappen en gelag te houden.

69. Hoewel de plaats. besturen de grondwettige bevoegdheid bezitten, om vrijelijk te beschikken over hunne huishoudelijke belangen, daaromtrent de vereischte plaats. verordeningen kunnen maken, voor zooverre dezelve niet zijn in strijd met de algemeene wetten of het algemeen belang, en op grond daarvan eveneens bevoegd zijn, om tot handhaving der openbare orde, rust en veiligheid, de noodige verordeningen van politie daar te stellen, is zoodanige bevoegdheid echter uit den aard der zaak beperkt tot hetgeen in het openbaar geschiedt of naar buiten werkt, en alzoo in den zin der Gr.wet geacht moet worden de belangen bepaaldelijk van de gemeente te betreffen. Bij gevolg kan het langer of korter vertoeven in eene societeit of een besloten gezelschap geen object zijn, waaromtrent door de plaats. best. verordeningen kunnen worden daargesteld.

a H. R. 5 December 1843, Concl. contr. — Cf. *c* H. R. 7 Maart 1843, dat de betrekkelijke verordening omtrent openbare huizen en vereenigingen niet toepasselijk is op eene societeit. — *d* H. R. 7 Februarij 1843, de regtsgeldigheid eener verordening erkennende ten aanzien van herbergen.

70. Eene verordening waarbij aan iedereen, behalve de daartoe van stadswege aangestelde personen, het doen van omroepingen zonder magtiging der politie is verboden, is niet in strijd met de wet op het patent of met eenige andere wet.

j H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Middelburg 7 Maart 1851, waarbij was bev. Middelburg Kgr. 10 Januarij 1851.

71. Het bepalen, dat niet anders dan in de stadsvleeschhal of op stadsvleeschmarkten, vleesch mag worden verkocht (gelijk zulks is bepaald bij ordonnantie op het geslagt te 's Gravenhage, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 December 1822), behoort tot de huishoudelijke belangen en mitsdien tot de bevoegdheid van het plaats. bestuur; zulks is ook niet in strijd met de wet op het patent of eene andere wet.

b H. R. 27 December 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 7 April 1858, Concl. conf. — 's Hertogenbosch 11 April 1843.

72. Het maken van verordeningen tegen de verspreiding van algemeene en besmettelijke ziekten in eene gemeente (Assen v. 16 December 1843), is een onderwerp van huishoudelijk belang en behoort mitsdien tot de bevoegdheid van het plaats. bestuur. Het verbod bij eene plaats. verordening gedaan aan de gezonde bewoners van een huis, waarin eene besmettelijke ziekte is, om zich gedurende het heerschen dier ziekte aldaar, naar de kerk te begeven, is niet in strijd met de voorschriften der Gr.wet.

c H. R. 5 November 1844, Concl. conf.

73. De gemeentewetgever is wel degelijk bevoegd tot het maken van bepalingen omtrent de medische politie, en de toelating ter openbare school te verbieden van een kind, dat niet vertoont een bewijs van doorgestane natuurlijke kinderziekte of van ondergane koepokinenting. Zoodanige verordening is ook toepasselijk op eene bijzondere, niet gesubsidieerde school.

Alphen Kgr. 17 Augustus 1871.

74. De vaststelling van bepalingen omtrent de vaccinatie is volgens de bestaande wetgeving een onderwerp van gemeentebelang. Zoodanige verordening, in het belang der openbare gezondheid, voorzorgsmaatregelen voorschrijvende omtrent het schoolgaan van kinderen, maakt geen inbreuk op de vrijheid van onderwijs, gewaarborgd bij art. 194 Gr.wet. Ook is daarbij geen onderwerp geregeld waarin reeds eene bestaande wet, algemeene maatregel van inwendig bestuur of provinciale verordening voorziet.

Woerden Kgr. 30 April 1872.

75. De verordeningen der gemeente Gouda van 25 Maart en 16 Augustus 1859, en van 26 Februarij, 11 November en 9 December 1864, waarbij is voorgeschreven aangifte van gevallen van pokziekte te doen en ter aanduiding van het ziektegeval eene kaart voor de woning der lijders te plaatsen, — zijn bij verordening van 2 Junij 1871 ingetrokken, en gemelde overtredingen zijn daarbij niet op nieuw strafbaar gesteld.

Rotterdam 28 Julij 1871.

76. De regeling in het belang der openbare orde en zedelijkheid van het gemeen, doch verschillend gebruik van het onder 's Gravenhage gelegen zeestrand en van de daarover spoelende zee voor badenden en visschers, heeft niets gemeens met de bepalingen omtrent de grande voirie, noch ook met de bepalingen van den waterstaat, zoodat de verbindende kracht eener verordening uit dien hoofde ten onregte wordt bestreden.

b H. R. 24 April 1866, Concl. conf.

77. De bepaling eener plaats. politie-verordening, volgens welke geen hout of andere voorwerpen in de openbare wateren binnen de gemeente mogen worden gelegd, dan op de daartoe voor elk aangewezen plaatsen, en niet dan zoodanig vastgemaakt, dat het drijven belet worde, is eene verordening welke betreft de instand-

houding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wateren, vaarten of andere plaatsen, tot gemeene dienst van allen bestemd en volgens art. 135 Gem.wet, in verband met art. 140 Gr.wet, tot de bevoegdheid van den Gem. raad behoort, terwijl ook bij geene wetsbepaling van Franschen of anderen oorsprong in dit onderwerp is voorzien.

b H. R. 22 December 1857, Concl. contr.

78. Bij eene plaats. keur kan het vastleggen en vasthouden van honden niet worden geboden, te dien effecte, dat iemand, die van eene behoorlijke akte tot het uitoefenen van de jagt met eenen staanden hond is voorzien, daardoor zou zijn belet om met zijnen jagthond in het veld te komen en de jagt uit te oefenen; zulks is in strijd met de wet op de jagt.

a H. R. 20 Januarij 1846, Concl. conf. — Appingadam Kgr. 9 Januarij 1867. — Anders *b* H. R. 4 Junij 1855, Concl. conf.

79. De bepaling van een plaatselijk reglement, houdende verbod om het losloopend vee door zekere wegen te drijven, is eene bepaling in het belang der publieke orde, en strekt ter voorkoming van noodelooze schade aan te velde staande gewassen, alzoo eene verordening van bloot huishoudelijk belang.

Assen Kgr. 18 Julij 1844.

80. De bepaling in een onder vigueur van art. 153 Gem.wet vastgesteld reglement op het begraven, dat de voerman, gezeten op den bok eener lijkkoets, in het zwart moet gekleed zijn, betreft een punt van huishoudelijk belang der gemeente.

Maastricht 23 October 1849, vern. Maastricht Kgr. 20 Julij 1849.

81. Een reglement van politie, verbiedende het verkoopen of te pand of in bewaring nemen van militaire goederen binnen de stad Gorinchem van 22 Januarij 1847, bevat eene onbevoegde uitbreiding of aanvulling der wet v. 12 December 1817, en is dus volgens art. 153 der Gr.wet v. 1840 niet verbindende. Dit onderwerp behoort tot de belangen van den Staat.

b H. R. 6 November 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gorinchem 30 Junij 1849, waarbij was bev. Gorinchem Kgr. 15 Mei 1849.

82. Het reglement van 27 Julij 1826 op de uitoefening der functiën van den gezworen koornmeter, alsmede hetgeen verder ter gelegenheid van het meten van granen bij de haven van de gemeente Breskens zal moeten worden in acht genomen en opgevolgd, voldoet niet aan de voorschriften der Grondwet.

Oostburg Kgr. 12 December 1853.

83. Het gebod bij eene plaats. verordening (in casu te Haarlem v. 28 Junij 1820) voorgeschreven, « dat elk ingezeten verpligt is om » iedere door hem ingekochte of ingeruilde par- » tij lood of looden voorwerpen, gedurende den » tijd van drie weken, afzonderlijk te bewaren » en in derzelver geheel te houden, ten ware de » Commissaris v. politie vroeger verlof mogt heb- » ben verleend om over dezelve te beschikken, » stemt in alle opzigten overeen met de Nederl. grondwettige bepalingen aangaande de bevoegdheid en de magt der plaats. best., door welke bepalingen de Fransche instellingen op dit stuk, voor zooverre die hier te lande in werking mogen geweest zijn, geheel zijn komen te vervallen.

a H. R. 1 October 1839, Concl. contr. vern. Haarlem 13 Junij 1839 en het hierbij bev. Haarlem Kgr. 17 Mei 1839.

84. Het maken van plaatselijke politie-verordeningen tegen het onbevoegdelijk luiden der klokken, is allezins geoorloofd in het belang van rust en goede orde, voor zooverre dat eenig ander onbevoegd klokkengelui betreft dan waaromtrent in het bijzonder bij de wet van 10 September 1853 (Sb. n° 102) bereids is voorzien uit het oogpunt van toezigt op de onderscheiden kerkgenootschappen. Art. 8 dier wet voorziet meer bepaald alleen in het geval, dat iemand de klok luidt op bevel en magtiging of onder toezigt van een kerkgenootschap.

f H. R. 22 April 1857, Concl. conf. vern. Heerenveen 10 Junij 1856, en Heerenveen 8 October 1856, en bev. Beetsterzwaag Kgr. 12 April 1856.

85. Het plaatselijk reglement van Zwolle, waarbij bevolen wordt het voor elk geval (dus ook anders dan bij geschil tusschen partijen) doen wegen van alle aangevoerde vaten boter ter wage, is in strijd met het Kon. besl. v. 28 Mei 1827.

a H. R. 23 December 1851, Concl. contr.

86. Het besluit van den stedelijken raad te Tiel op een ingediend verzoek van den eigenaar van zekere pakhuizen, aan den voormaligen wal gelegen, om daarvoor een nieuwen uitgang te mogen daarstellen, is niet als bijzondere overeenkomst of schikking aan te merken, maar louter als beslissing van het bevoegd gezag tot handhaving van de politie op de openbare wandelplaatsen in de gemeente.

a H. R. 21 December 1858, Concl. impl. conf.

87. Het feit van muziek maken op eene harmonica, waarnaar door eenige personen gedanst wordt, stelt op zich zelf nog niet het aanleggen of ondernemen van eene danspartij daar; het woord muziek- of danspartij brengt, vooral in verband met de uitdrukking « aanleggen of on- » dernemen of houden daarvan, » mede, dat eenig min of meer georganiseerd plan of beraamd overleg daartoe hebbe bestaan.

c H. R. 21 Mei 1867, Concl. conf.

88. Het verbod om in eene tapperij zonder kennisgeving eene muziek- of danspartij te houden, is niet overtreden, waar die vermakelijkheid niet in de tapperij, maar in den daarachter gelegen tuin is gegeven.

Groningen Kgr. 1 December 1866.

89. Het verbod (v. art. 285 der alg. politieverordening te 's Gravenhage) om zonder vergunning van den burgemeester vermakelijkheden in een koffijhuis te geven, is ook toepasselijk, wanneer iemand in zijn koffijhuis eene uitvoering van muziek en zang doet plaats hebben. Deze kan niet als eene repetitie beschouwd worden, wanneer zij plaats heeft in de gewone voor het publiek toegankelijke gelagkamer.

b 's Gravenhage Kgr. 27 Januarij 1870.

90. Art. 6 der verordening op het houden van volksfeesten in de gemeente Bedum van 15/22 December 1855, waarbij het maken van muziek in herbergen, tapperijen, kroegen, of op openbare straten of wegen zonder verlof van den burgemeester is verboden, maakt geen onderscheid, noch voor het geval, dat tot dit

maken van muziek vooraf eenig plan zij beraamd of niet, noch of er muziek zij gemaakt met of op een enkel dan wel meerdere muziekinstrumenten.

c H. R. 23 Junij 1869, Concl. conf.

91. De bepaling in eene plaatselijke verordening, dat «niemand mag visch veil houden of »verkoopen op andere plaatsen, dan door Burg. »en Weth. daartoe zijn aangewezen, *en* zonder »dat die bevorens is gekeurd door een der daar»toe aangestelde keurmeesters,» moet niet in dien zin worden opgevat, dat het woord *en* de strekking heeft om de twee feiten, het verkoopen van visch op andere dan de aangewezen plaatsen en het verkoopen van ongekeurden visch, als bestanddeelen van één misdrijf zamen te koppelen, maar veeleer om zoowel het een als het ander te verbieden.

c H. R. 24 November 1868, Concl. conf.

92. Onder het verbod om gedurende den markttijd op andere dan de aangewezen marktplaatsen «levensbehoeften en dagelijksche be»noodigdheden» te verhandelen of ten verkoop aan te bieden, valt ook het rondventen van potten en pannen; deze zijn wel degelijk als dagelijksche benoodigdheden te beschouwen.

a H. R. 29 Augustus 1871, Concl. conf.

93. De gemeenteverordening van Amsterdam van 3 Maart 1858 omtrent de keuring van levensmiddelen, strekt alleen om te waken voor de deugdelijkheid van de levensmiddelen, waren of dranken, welke tot voeding en verkwikking van den mensch worden gebruikt en die te dien einde *binnen de stad* onder de ingezetenen en te hunnen behoeve in het openbaar verhandeld, d. i. gelijk hun aard medebrengt, in het klein verkocht worden; zij is dus niet toepasselijk, indien het geldt anijszaad, die niet in de gemeente wordt verkocht en niet ten verkoop wordt aangeboden (vervolging wegens het weigeren van toegang aan keurmeesters).

Amsterdam 24 Mei 1860, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 31 Julij 1860. — Cf. Amsterdam Kgr. III. 9 Januarij 1860.

94. Het verbod van op of langs de openbare straten, wegen of plaatsen te zingen, kan niet toegepast worden, wanneer het zingen plaats vond op een bijzonder eigendom, vijf ad zes ellen afstands van den openbaren weg of straat.

c H. R. 23 April 1861, Concl. conf.

95. Het zonder verlof timmeren van eene woning op gronden, aan de gemeente Vegchel toebehoorende, valt onder het bereik van art. 2 der schouwpublicatie van de representanten van het volk van Bataafsch-Brabant v. 27 Mei 1796, verbiedende het betimmeren van eenige «vroente of gemeente,» zonder consent. Die publicatie is steeds wettig verbindend.

c H. R. 16 Maart 1841, Concl. conf.

96. De bestuurder van een rijtuig, bestemd om bezoekers van den schouwburg af te wachten en op te nemen, is niet strafbaar volgens de alg. politie-verordening voor 's Gravenhage, wanneer hij dat rijtuig niet plaatst in de file, maar voor het Hôtel Paulez.

's Gravenhage Kgr. 9 Maart 1871.

97. Het woord slagten (op straten of wegen) in art. 1 der plaatselijke verordening te Eindhoven van den 4 Maart 1853, moet in den beperkten zin van dooden van vee opgevat worden en niet in eene meer uitgebreide beteekenis, zoodat daaronder niet is begrepen het brengen van het gedoode vee in zoodanigen toestand dat het tot verkoop of gebruik geschikt is.

b H. R. 7 November 1854, Concl. conf.

98. De bepaling eener plaats. verordening, «dat bijzondere personen, vermeenende, op grond »van door vreemd vee veroorzaakte schade, ge»regtigd te zijn zich van dat vee meester te »maken, dat vee naar den gemeentelijken schut»stal zullen kunnen overbrengen, geadsisteerd »met twee getuigen, of door den veldwachter »der gemeente, onder verpligting om hiervan »aan het gem.bestuur mededeeling te doen, ten »einde aan den eigenaar zoo spoedig mogelijk »van die opschutting kennis worde gegeven,» is blijkbaar daargesteld om aan ingezetenen, welke vreemd vee, waarvan hun de eigenaar onbekend is, op hun eigendom vinden, gelegenheid te geven zich van dat vee te ontdoen, door het in bewaring en onder toezigt te stellen van een persoon, die daartoe door het bestuur is aangewezen, en zulks zoowel ter voorkoming van schade van hem op wiens gronden dat vee wordt gevonden, als van den eigenaar. Uit die bepaling kan echter niemand de bevoegdheid ontleenen om, tegen den wil des eigenaars, feitelijk over diens vee te beschikken. Wanneer hij alzoo, ter spijt van alle aanmaning des eischers om dit niet te doen, bij wege van eigen rigting, het vee naar den gemeentelijken schutstal heeft doen overbrengen, dan stelt dit eene onregtmatige daad daar, die tot schadevergoeding verpligt.

Zuidhorn Kgr. 18 Maart 1860.

99. Het moet er voor gehouden worden, dat bij de plaats. keur te Nieuwer-Amstel v. 16 November 1822 verboden is het berijden, te paard gezeten, van de stille zijde van den Overtoom. Het eene gedeelte eener wet of verordening moet door het andere gedeelte worden verklaard en uitgelegd.

e H. R. 25 April 1843, Concl. conf.

100. Het verbod van bij[illegible]le ontmoeting van rijtuigen met paarden bespannen, door te rijden met «voertuigen bespannen met honden en ezels,» kan niet uitgestrekt worden tot het doorrijden met eene kar bespannen met een muildier of muilezel.

b H. R. 24 October 1871, Concl. conf.

101. Dewijl art. 1, litt. *i* der verordening van de gem. Hoorn v. 14 November 1854 en 13 November 1855 eenvoudig verbiedt het beklimmen van boomen enz. en van de daken van openbare gebouwen, is naar de bedoeling dier verordening blijkbaar zoodanig beklimmen op zich zelf als eene ongeregeldheid te beschouwen, en kan derhalve de toepassing daarvan niet worden geweigerd op grond dat de bekl. door het beklimmen van een boom geene ongeregeldheid op het oog had, noch door gemeld feit heeft gepleegd.

b H. R. 26 Junij 1866, Concl. conf.

102. De bepalingen van een plaatselijk reglement omtrent muren en schuttingen, strekkende tot afsluiting van erven, zijn ook van toepassing op die schuttingen, welke opgerigt worden om de puinhoopen van afgebrande woningen.

Alkmaar 18 Augustus 1846, bev. Helder Kgr. 3 Junij 1846.

103. Art. 151 der Gem.wet, dat de bepalingen van plaatselijke verordeningen, in wier onderwerp door eene wet, een algemeenen maatregel van inwendig bestuur of eene provinciale verordening wordt voorzien, van regtswege ophouden te gelden, is niet toepasselijk, indien het prov. reglement van vroegere dagteekening is dan de gem.verordening, die hetzelfde onderwerp zou regelen.

b H. R. 3 Februarij 1863, Concl. conf. vern. Dordrecht 26 Maart 1862. — *b* H. R. 11 Februarij 1862, waarbij meer in het algemeen datzelfde beginsel is gehuldigd. — Anders H. R. 15 Mei 1855, beslissende, in casu ten aanzien van een maatregel van inwendig bestuur, dat art. 151 Gem.wet zoowel de maatregelen bedoelt die vóór als die welke ná de invoering der Gem.wet zijn uitgevaardigd, en dat eene tegenovergestelde bewering in strijd is met de woorden dier wetsbepaling, die tusschen vroegere en latere maatregelen, evenmin als tusschen vroegere en latere wetten eenig onderscheid te kennen geven of zelfs toelaten. — 's Hertogenbosch 30 Mei 1854.

104. Eene plaats. verordening is, bij twijfel of zij treedt in hetgeen van algemeen Rijks of provinciaal belang is, verbindende tot dat zij door den Koning is geschorst of vernietigd. Tot die schorsing of vernietiging is alleen de Koning bevoegd.

c H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Junij 1861, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Februarij 1862, Concl. conf. — H. R. 25 Maart 1862, Concl. conf.

105. Aan het voorschrift van art. 151 Gem. wet moet ook de ruimere opvatting worden toegekend, dat daarin mede ligt opgesloten, dat een bereids bij provinciale verordening voorzien onderwerp door den gem. wetgever niet meer kan worden geregeld. Door deze ruimere opvatting wordt evenwel het plaats. bestuur niet van het regt verstoken om, met eerbiediging van het reeds algemeen provinciaal verordende nopens hetzelfde onderwerp, en met het oog op de plaats. gesteldheid, de gebruiken of het verkeer van personen, uitsluitend in het belang zijner gemeente bepalingen vast te stellen, welke door den provincialen wetgever bij zijne algemeene wetgeving moeijelijk in alle gemeenten der provincie konden geregeld worden.

a H. R. 11 Januarij 1859, Concl. conf.

106. Alleen uit de overeenstemming van den titel boven plaatselijke verordeningen en provinciale reglementen: « beteugeling en wering » der veeziekte, » mag niet worden afgeleid dat, naar den zin en de bedoeling van art. 151 Gem. wet, door die prov. reglementen in het onderwerp der plaatselijke verordening wordt voorzien; veeleer moet uit den inhoud zelven der verordeningen blijken, of werkelijk het geval, bij dat artikel bedoeld, aanwezig is. Dit is bepaald het geval, wanneer het prov. reglement ten onderwerp heeft den invoer of het vervoer zonder vergunning des burgemeesters van vee in besmet verklaard of verdacht gebied, bij besluit van Ged. Staten uitgebreid tot onvrij gebied, terwijl bij de plaats. verordening voorzieningen zijn vastgesteld tegen den in- en doorvoer, van waar ook, van vee dat besmet is of in het algemeen dat van besmetting wordt verdacht. Tusschen beide verordeningen bestaat er ten deze alzoo geen strijd.

a H. R. 1 October 1867, Concl. conf.

107. Een verbod van wege de provinciale autoriteit, om geen vee op bepaalde plaatsen of wegenz onder toezigt te laten losloopen, sluit geenszins de bevoegdheid aan zijde der plaats. besturen uit, om ook het drijven op zoodanige plaatsen te verbieden; dit verbod kan als ampliatoir, aan het eerstvermelde geenszins derogeren.

Assen Kgr. 18 Julij 1844.

108. Eene plaatselijke keur, anterieur aan de Gem.wet, is niet vervallen door een later prov. reglement, mede vóór de Gem.wet gemaakt; art. 151 Gem.wet.

b H. R. 15 November 1853, Concl. conf.

109. Het doel van het Prov. schouwreglement voor Noord-Braband van 10 Julij 1822 is niet, alle bijzondere bemoeijingen en plaats. reglementen uit te sluiten. Integendeel is deszelfs kennelijke strekking, door algemeene bepalingen het voeren der bijzondere schouwen te regelen en meer ten algemeenen nutte te doen dienen. Daarbij wordt herhaaldelijk gewag gemaakt, zoowel van bijzondere schouwvoeringen door de plaats. best., buiten en behalve eene algemeene schouwvoering van wege de Staten der provincie, als speciaal van bijzondere schouwreglementen; met dat gevolg, dat voormeld Prov. schouwreglement die van plaats. best. nopens dezelfde materie niet heeft buiten effect gesteld.

a H. R. 24 September 1844, Concl. conf.

110. Wanneer het reglement van een plaats. bestuur op de nachtwacht of op het doen van nabuur- en andere diensten, onverschillig uit welken hoofde, geen effect kan sorteren, dan kan de verbindende kracht van zoodanig reglement niet worden afgeleid, noch uit een artikel van een vorig reglement, waarbij dat bestuur zegt, zoodanige maatregelen te zullen nemen, als hetzelve in tijd en wijle voor de rust en de veiligheid der ingezetenen noodig zal oordeelen, noch uit een prov. reglement, hetwelk geene verordening, maar slechts beginselen inhoudt, waarnaar de plaats. besturen, bij het maken of herzien van hunne verordeningen, zich moesten regelen.

a H. R. 31 Maart 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 16 December 1846.

111. Een radicaal gebrek in eene verordening, bijv. wegens onbevoegdheid van het collegie door hetwelk zij is uitgevaardigd, kan niet worden aangevuld door een Kon. besluit.

c Amsterdam 4 Maart 1852.

§ 3.

112. Het formulier bij art. 173 Gem.wet voorgeschreven, bevat in gebiedenden toon de bewoordingen welke bij de afkondiging moeten worden gebruikt, en zelfs welke bepaalde woorden, in zeker daarbij voorzien geval, zullen vervallen en wat daarvoor zal in de plaats komen. De woorden van een formulier moeten derhalve letterlijk worden gevolgd.

Haarlem 27 December 1860, vern. Zaandam

Kgr. 17 November 1860. — Gorinchem 13 Januarij 1857.

113. Eene gem.verordening is in den zin van art. 168 Gem.wet «behoorlijk» afgekondigd, wanneer zulks op de wijze en met het formulier bij de wet voorgeschreven heeft plaats gehad, al is daarbij niet in acht genomen de termijn bij art. 169 Gem.wet bepaald.

b H. R. 4 October 1870, Concl. conf. — Roermond ... (5), vern. Weert Kgr. 4 Junij 1857.

114. De regter mag bij het stilzwijgen van den wetgever nopens de gevolgen van de nietnaleving van art. 169 der Gem.wet, houdende bepaling van den termijn binnen welken de verordeningen moeten afgekondigd worden, die plaats. verordeningen uit dien hoofde niet als onverbindend beschouwen.

H. R. 22 November 1870, Concl. conf.

115. Art. 70, n° 3 van het Kon. besluit van 4 Januarij 1824, houdende vaststelling van een reglement op het bestuur der steden, bepaalt wel, dat de stedelijke keuren en verordeningen door den burgemeester zullen worden geteekend en bij den secretaris gecontrasigneerd, doch daaruit kan geenszins worden afgeleid, dat de publicatie der keur de observantie dezer formaliteit zou moeten vermelden; zulks te minder, omdat art. 70 alleen bepaalt, dat bij de publicatie melding zal worden gemaakt, dat de keur door den Raad is vastgesteld, en dus geene vermelding van andere formaliteiten, betrekkelijk de onderteekening en het contreseing, voorschrijft. Met het oog op art. 110 van voormeld reglement, kan de geldigheid der magtiging, door den Koning op eenen ander dan den secretaris te Utrecht verstrekt, om de stukken, betrekkelijk de secretarie dier stad en het stadsbestuur, voor en in de plaats van den secretaris te onderteekenen, niet betwijfeld worden.

c H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Utrecht Hof 2 Maart 1846, en Utrecht 13 Junij 1845, Concl. conf. dat echter om andere redenen in hooger beroep werd vernietigd.

116. Het reglement op het brandwezen binnen de stad Middelburg van 2 Februarij—26 Maart 1838, is verbindend, ofschoon het wel in de stads-courant is geplaatst en verkrijgbaar gesteld, maar niet blijkt te zijn aangeplakt of voorgelezen van de puije van het Raadhuis en niet binnen tweemaal 24 uren aan de Prov. Staten is opgezonden.

Middelburg Kgr. 24 December 1851.

117. Eene plaats. verordening moet geacht worden in Friesland, dadelijk na de afkondiging, vermeld in art. 27 van het reglement op het bestuur ten platten lande in Friesland, gearr. bij Kon. besluit van 23 Julij 1825, voor de ingezetenen verbindend te zijn.

d H. R. 7 Februarij 1843, Concl. conf.

118. Plaats. verordeningen, die bij het in werking treden der Gem.wet, wegens gemis aan behoorlijke afkondiging, geene kracht hadden, kunnen niet verbindend worden door eene posterieure afkondiging van het dagelijksch bestuur der gemeente uitgegaan.

Weesp Kgr. 2 October 1852.

119. Ten aanzien van plaats. keuren of reglementen wordt geene voorafgaande goedkeuring van de Prov. Staten of van den Koning, maar alleen de toezending van een afschrift aan de Prov. Staten gevorderd.

c H. R. 31 Augustus 1840, Concl. conf.

120. Stedelijke verordeningen van huishoudelijk belang hebben, zonder eenige goedkeuring van eene hoogere magt, mits behoorlijk afgekondigd zijnde, verbindende kracht. Alzoo is het ten opzigte van hare wettigheid en bestaanbaarheid, ondanks het voorschrift, vervat in een sted. reglement, geheel onverschillig, of daarvan al dan niet een afschrift is toegezonden aan de Staten der provincie, daar noch bij de Gr.wet, noch bij eenige andere wettelijke verordening, het afkondigen en in werking brengen van die verordeningen, is afhankelijk gemaakt van die toezending van een afschrift, hetgeen niet anders kan worden aangemerkt dan als eene bloot reglementaire bepaling en een maatregel van orde.

b H. R. 14 December 1847, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Utrecht Hof 2 Maart 1846, en Utrecht 13 Junij 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 26 Mei 1857, Concl. conf. — Amsterdam Kgr. II 16 Junij 1845. — Amsterdam Kgr. II 31 Maart 1854.—Anders Dordrecht 17 October 1841. — Maastricht 24 November 1842. — Assen 7 December 1853. — Maastricht Kgr. 19 September 1851. — Haarlem 27 December 1860, omtrent de opzending aan Ged. Staten. — Maastricht Kgr. 7 Januarij 1853, ten aanzien eener verordening onder de Belgische Gem.wet v. 30 Maart 1836 gemaakt, waarbij het zenden van een afschrift aan de permanente deputatie van den Prov. Raad werd bevolen (art. 78), wegens het nalaten waarvan de onverbindbaarheid der verordening werd uitgesproken.

121. Het is voldoende, dat de gem.verordening aan *Ged. Staten* zij ingezonden.

c H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. — Zuidbroek Kgr. 12 Augustus 1843.

122. Zoo lang het niet blijkt, dat nagelaten is afschrift van eene plaats. verordening aan de Staten der provincie toe te zenden, moet die inzending verondersteld worden regelmatig te hebben plaats gehad.

a b H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 3 December 1844, Concl. conf. — Utrecht 17 Januarij 1843. — Anders implicite H. R. 29 Januarij 1840. — *a* H. R. 31 Maart 1846.

123. Hoewel geen bewijs door het O. M. in judicio is overgelegd (maar slechts aangeboden) dat een afschrift der keur aan Ged. Staten in der tijd is ingezonden geworden, mag echter met grond worden vermoed, dat die inzending heeft plaats gehad, wanneer de verordening door den druk bekend gemaakt, reeds anderhalf jaar in werking geweest is, terwijl ook daarenboven de grondwettigheid der keur, op dien grond, geenszins zoude kunnen worden betwist.

Assen Kgr. 18 Julij 1844.

124. Indien het afschrift eener plaats. keur, vóór hare invoering, ingevolge het voorschrift van het reglement ten platten lande, gezonden is aan Ged. Staten der provincie, en deze te kennen geven, dat zij die keur, nadat zij in behoorlijken vorm zal zijn gebragt, zullen aanzien tot dat zij mogt beklaagd worden, dan

kan uit deze, min of meer voorwaardelijke goedkeuring, wel worden afgeleid, dat de Ged. Staten het aan zich hebben voorbehouden, om bij bestaande klagten de verordening te zullen herzien, en, bij gegrondbevinding dier klagten de verleende goedkeuring weder te kunnen intrekken, doch kan daaraan geenszins de beteekenis worden gegeven, als of dadelijk, bij de ontvangst van eenige klagte, de gegeven goedkeuring als vervallen zou moeten worden beschouwd. Integendeel kunnen, zoolang de goedkeuring van de bevoegde magt niet is ingetrokken, het wettig bestaan en de verbindbaarheid der eenmaal uitgevaardigde en in werking gebragte keur niet worden in twijfel getrokken.

a H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf.

125. Uit de publicatie zelve van Burg. en Weth. behoeft niet te blijken dat zij aan Prov. Staten is opgezonden.

b Amsterdam 7 Mei 1846.

126. Zoowel art. 97 Prov. wet, bepalende, dat de zaken, die twee of meer provinciën gemeenschappelijk aangaan, door de Staten dier provinciën onder 's Konings goedkeuring kunnen worden geregeld, als art. 131 Gr.wet omtrent de magt der Prov. Staten in het algemeen, betreffen alleen reglementen en verordeningen van de Prov. Staten van twee of meer provinciën. Die artikelen zijn dus niet toepasselijk op eene plaats. verordening, gemeenschappelijk vastgesteld door de besturen van twee of meer in verschillende provinciën gelegen gemeenten. Voor zulk eene verordening geldt art. 121 Gem.wet, waarbij wel wordt vereischt eene aan de magtiging door Ged. Staten voorafgaande Koninklijke goedkeuring, maar geenszins nog eene nadere goedkeuring des Konings na de vaststelling der verordening.

H. R. 25 Maart 1862, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Drenthe 6 Maart 1858.

127. Uit de bepaling van art. 121, al. 3 der Gem.wet, bepalende, dat indien de gemeenten in verschillende provinciën gelegen zijn, de Ged. Staten de magtiging tot regeling van gemeenschappelijke belangen niet zullen verleenen, alvorens de Koning die heeft goedgekeurd, is af te leiden des wetgevers bedoeling, om de magtiging en goedkeuring der respectieve collegiën van Ged. Staten van toepassing te doen zijn in de beide gevallen, zoowel wanneer het geldt gemeenten in eene provincie, als die in verschillende provinciën gelegen.

a Drenthe 6 Maart 1858.

128. Ingevolge art. 175 Gem.wet moet eene afgekondigde verordening onder anderen worden medegedeeld aan de Arr.-Regtbank, waaronder zoodanige gemeente behoort.

Gorinchem 13 Januarij 1857.

§ 4.

129. Wanneer het de toepassing geldt van eene plaats. verordening van vroegere dagteekening dan de Gem.wet van 29 Junij 1851, dan komt het niet te pas reeds vóór dat die vijf jaren verloopen zijn, de bepaling in te roepen van art. 291 al. 1, omtrent het binnen vijf jaren na de dagteekening dier Gem.wet, met hare voorschriften in overeenstemming te brengen van alle plaats. verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd.

H. R. 27 October 1852, Concl. conf. — *b* Gorinchem Kgr. 23 Augustus 1853. — Amsterdam Kgr. II 31 Maart 1854. — Boxmeer Kgr. 8 Januarij 1855. — 's Gravenhage 29 December 1851, — en Delft Kgr. 14 Februarij 1852, beide beslissende dat de bestaande politie-verordeningen gedurende vijf jaren na de invoering der Gem.wet in werking blijven.

130. De plaats. politie-verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, kunnen niet worden toegepast, indien dezelve ingevolge art. 291 Gem.wet niet binnen den fatalen termijn van 5 jaren, en alzoo vóór 29 Junij 1856, bij genoemde wet vastgesteld, zijn herzien of met de voorschriften dier wet in overeenstemming zijn gebragt. In zoodanig geval zijn die verordeningen als vervallen te beschouwen.

a H. R. 28 Januarij 1857, Concl. conf. — *a* H. R. 25 Februarij 1857, Concl. conf. — Gorinchem Kgr. 2 October 1856. — Schiedam Kgr. 9 October 1856.

131. De regter mag bij het stilzwijgen der wet, omtrent de gevolgen der niet-naleving van art. 178 der Gem.wet nopens de vijfjarige herziening der gem.verordeningen, bij gebreke daarvan die verordeningen niet als onverbindend beschouwen.

a H. R. 15 Maart 1859, Concl. conf. — H. R. 19 Februarij 1862, Concl. conf. — *c* H. R. 8 October 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Junij 1864, Concl. conf. — *c* H. R. 18 Februarij 1868, Concl. conf. — H. R. 5 Februarij 1872, Concl. conf. — Wijchen Kgr. 30 April 1862. — Anders Haarlem 27 December 1860. — Elburg Kgr. 15 December 1859.

132. De straf bij eene verordening, vóór het in werking treden der Gem.wet daargesteld, hoewel daarna niet binnen vijf jaren met de laatstgemelde wet in overeenstemming gebragt, moet altoos worden toegepast, wanneer het feit gepleegd is binnen die vijf jaren.

c H. R. 24 December 1856, Concl. conf. — Tholen Kgr. 20 Maart 1857. — Anders echter *b* Weert Kgr. 10 Julij 1856. — Woerden Kgr. 25 Augustus 1856.

§ 5.

133. Bij art. 140 der Gr.wet is de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten aan den Raad, en kan dus alleen de uitvoering der door dezen dienaangaande gemaakte verordeningen, maar niet die regeling zelve aan den burgemeester worden opgedragen. Eene tegenovergestelde opvatting zou den grondwettigen waarborg ontnemen, dat de bedoelde regeling uitgaat van den aan het hoofd der gemeente staanden en met de gemeentelijke wetgeving belasten Raad en zou alles aan het uitvoerend gezag doen overlaten. Met het oog hierop mag in eene verordening op de hand- en spandiensten het oordeel over de noodzakelijkheid om de ingezetenen tot die diensten op te roepen, niet onbeperkt aan den burgemeester worden overgelaten.

d H. R. 4 September 1855, Concl. contr.

134. Bij een stedelijk reglement kan aan de ingezetenen de verpligting worden opgelegd, om

in hunne huizen de ambtenaren der politie toe te laten, ter inspectering hunner schoorsteenen.
Nijmegen ... (2).

135. Ingevolge de wet van 31 Augustus 1853 (Sb. n° 83) hebben de Gemeenteraden de bevoegdheid, bij verordening den last te verstrekken, om de woningen der ingezetenen, huns ondanks, binnen te treden, indien dit tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaats. verordeningen noodig is.

Amsterdam 24 Mei 1860, betrekkelijk de verordening van Amsterdam van 3 Maart 1858, omtrent de keuring van levensmiddelen, waarbij de keurmeesters uit krachte dier verordening aangesteld, zijn geregtigd verklaard zich ter uitvoering van den hun opgedragen last, aan woningen, bewaarplaatsen en andere lokalen aan te melden; bij voormeld vonnis werd die bepaling gehandhaafd, en beslist dat hun de toegang niet mogt worden geweigerd, — met vernietiging van Amsterdam Kgr. III 9 Januarij 1860, waarbij die weigering niet strafbaar was geacht, op grond dat eene algemeene openstelling der woningen van de ingezetenen op een bloot verlangen van keurders of keurmeesters, lijnregt in strijd is met art. 153 Gr.wet, en op andere gronden aan die verordening zelve ontleend.

136. De plaats. besturen kunnen in hunne verordeningen tot wering van besmettelijke ziekten niet bepalen, dat de geneesheer in het particuliere huis zal mogen binnentreden.

Assen 29 September 1846, vern. Assen Kgr. 23 Julij 1846.

137. De burgemeester, bij art. 188 Gem.wet met de politie o. a. over de openlijke huizen van ontucht belast zijnde, mag ter uitvoering eener plaats. verordening op die huizen en de publieke vrouwen aldaar, eene vrouw die, ofschoon verdacht van zich aan prostitutie over te geven, zich aan het bij die verordening voorgeschreven geneeskundig onderzoek onttrekt, doen arresteren om haar aan dat onderzoek te doen onderwerpen en, daartoe termen zijnde, in het gesticht ter genezing van syphylitische ziekten overbrengen.

'sGravenhage 7 April 1857, waarbij niet-ontvankelijk is verklaard de vordering tot schadevergoeding tegen de gemeente, op grond van de onregtmatige daad, die gelegen zou zijn in eene onwettige arrestatie.

138. De bevoegdheid bij art. 180 Gem.wet aan het dagelijksch bestuur eener gemeente gegeven, om als uitvoerende magt, de besluiten van den Raad ten uitvoer te leggen en het in strijd daarmede verrigte of bestaande te doen wegruimen, sluit het regt niet uit daaromtrent vooraf de tusschenkomst in te roepen van den burgerlijken regter.

a H. R. 13 November 1846, Concl. conf. vern. Utrecht Hof met terugw. naar datzelfde collegie; cf. het daarna gewezen arr. Utrecht Hof 28 Junij 1847.— Limburg 2 November 1858.— Utrecht 17 Januarij 1843. — Anders Grave Kgr.... (1).— 'sGravenhage Kgr. 19 November 1863.

139. Uit art. 180 Gem.wet omtrent het des noods wegnemen van het in strijd met eene verordening daargestelde, volgt dat daarbij bedoeld zijn algemeene overtreden politie-verordeningen, zoodat daaronder niet begrepen is het intrekken eener concessie tot het aanleggen van gazbuizen, met bevel tot opruiming daarvan.

a H. R. 3 Junij 1859, Concl. conf.

140. In de Gem.wet wordt geene bepaling gevonden, waaruit de bevoegdheid van den plaatselijken wetgever te ontleenen is, om in eene plaatselijke verordening den regter te belasten met het maken van voorschriften tot uitvoering der verordening. Derhalve is de bepaling ten aanzien van het bevel, dat de regter aangaande de ontruiming van zekere woningen zal uitspreken, boven de bevoegdheid van de plaatselijke wetgeving, en dienvolgens voor den regter als niet geschreven te beschouwen.

b H. R. 1 October 1856, Concl. buiten deze questie, vern. Rotterdam 3 Junij 1856, waarbij was vern. Schiedam Kgr. 7 Februarij 1856. — *a* H. R. 3 October 1860, Concl. conf. verniet. Leiden, waarbij was vern. Leiden Kgr. omtrent de wegruiming van hetgeen in strijd met een bouwreglement werd daargesteld.

141. De bepaling van een reglement, dat bij het in gebreke blijven van den eigenaar van een erf, het plaatselijk bestuur ten zijnen koste de bevolen schutting zal oprigten, geeft den regter de bevoegdheid, om een termijn te bepalen, binnen welken de eigenaar aan zijne verpligting moet voldaan hebben.

Alkmaar 18 Augustus 1846, bev. Helder Kgr. 3 Junij 1846.

II. § 1.

142. Bij geene wettelijke verordening zijn straffen bedreigd tegen overtredingen van plaats. politie-reglementen, waarop bij die reglementen zelve geene straffen zijn gesteld. In dat geval kan de regter dus ook niet recurreren tot de straffen bij art. 1 der wet v. 6 Maart 1818 bepaald.

a H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf. — *d* H. R. 18 December 1849, Concl. conf. — *g* H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

143. De gemeentelijke of provinciale wetgever heeft de bevoegdheid om tegen feiten die niet bij de algemeene wet zijn strafbaar gesteld, toepasselijk te verklaren de strafbepaling welke bij de algemeene wet voor soortgelijke feiten is gesteld, bv. het doorrijden met een hondenwagen bij het passeren van een rijtuig bedreigd met de straffen van art. 475, n° 3 C. P.

b 's Gravenhage 23 Januarij 1860.

144. Indien op eene bepaling in eene plaats. verordening voorkomende, waaromtrent reeds bij art. 471, n° 5 C. P. is voorzien, geene straf is bedreigd, maar te dien aanzien eenvoudig wordt verwezen naar evengemeld art. van het C. P., — dan moet wat de straf betreft, art. 471, n° 5, in verband met de plaats. verordening worden toegepast.

a H. R. 16 December 1846.

145. Wanneer door eene vroegere wet straf bedreigd werd tegen overtreding eener bepaling van eene plaatselijke verordening, dan is daarvan niet het gevolg, dat deze laatste wordt vernietigd of als niet regtsgeldig zou zijn te beschouwen, maar alleen, dat door den regter van de straf én door de wet én door de plaatselijke verordening bedreigd, wordt toegepast de straf

welke door den algemeenen wetgever is vastgesteld.

a H. R. 16 Julij 1867, Concl. conf. — *c* H. R. 24 September 1867, Concl. conf. tevens beslissende dat de regter derhalve gehouden is de straf toe te passen bij de plaats. verordening bedreigd, ingeval de straf bij de algemeene wet gesteld, niet kan worden toegepast omdat deze krachtens eene latere wetsbepaling had opgehouden te gelden.

146. Bij art. 2 der wet van 6 Maart 1818 is de daarbij aan de plaats. besturen toegekende bevoegdheid om straffen te bedreigen, bij de verordeningen, betreffende de huishoudelijke belangen der gemeente, beperkt tot het geval, dat daartegen bij de wet niet mogt zijn of worden voorzien; met dat gevolg, dat in het tegenovergesteld geval bij eene plaats. verordening niet met eenig regtsgevolg eene hoogere straf kan worden bedreigd.

b H. R. 28 Mei 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Januarij 1852, Concl. conf. — Hulst Kgr. 25 September 1852.

147. De gem. wetgever treedt op het gebied van den algemeenen wetgever, wanneer hij straf bedreigt op het zonder vergunning van den Raad innemen en bebouwen van gemeentegrond.

Grave Kgr. .... (1).

148. Het niet gehoorzamen aan de sommatie van het administratief gezag tot het herstel van een met instorting dreigend gebouw, is strafbaar met de straf van art. 471, n° 5 C. P., al is ook daartegen bij plaats. verordening eene andere straf bedreigd.

b H. R. 20 Junij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Mei 1850, Concl. conf.

149. De plaats. best. moeten, bij het bedreigen van straffen op het niet nakomen der reglementen van politie, zich bepalen tot die straffen (geldboeten en gevangenisstraf) welke bij de wet van 6 Maart 1818 zijn vrijgelaten, met dat gevolg, dat bij een reglement van politie niet met eenig regtsgevolg bedreigd kan worden de sluiting van publieke huizen voor zekeren tijd.

b H. R. 20 Januarij 1846, Concl. conf. — Maastricht 26 September 1842. — Anders Arnhem 19 November 1842.

150. De maatstaf der bevoegdheid tot het opleggen van geldboeten, aan de Gem.besturen bij de wet v. 6 Maart 1818 (Sb. n° 12) toegekend, moet niet worden genomen op het bedrag der gecumuleerde geldboeten, maar op die welke tegen elke afzonderlijke overtreding is bedreigd. Mitsdien is geldig een schouwreglement, bepalende dat voor iedere defect-bevinding van 5 el eene boete van *f* 2.» zal worden toegepast.

b H. R. 28 November 1843, Concl. conf. vern. Boxmeer Kgr. 21 Augustus 1843. — Anders Boxmeer Kgr. 30 Januarij 1843, in dergelijke zaak. — Noordwijk Kgr. 25 Januarij 1866, ongeldig verklarende eene verordening, waarbij eene geldboete van *f* 3.» tot *f* 25.» of gevangenisstraf van 1 tot 3 dagen voor elk in strijd daarmede ingevoerd stuk vee was bedreigd.

151. Het hebben van boomen in strijd met eene plaats. verordening, is te beschouwen als slechts ééne voortdurende en voortgezette overtreding, tegen welke het Gem.bestuur straf mag bedreigen, doch niet anders dan volgens de bevoegdheid bij art. 161 Gem.wet gegeven, namelijk door tegen de overtreding der verordening eene geldboete van *f* 1.» tot *f* 25.» te bepalen, met gevangenisstraf van één tot drie dagen, te zamen of afzonderlijk, en niet door, zonder beperking van het maximum der geldboete tot de som van *f* 25.», voor iederen boom of hegge te bedreigen eene geldboete van *f* 1.», daar dit in strijd met gezegd art. zou leiden tot eene steeds opklimmende en daardoor geheel onbegrensde straf.

e H. R. 18 December 1855, Concl. conf. — cf. Breda Kgr. 13 Julij 1867, waarbij het niet voldoen aan den last om onbewoonbaar verklaarde woningen te ontruimen of te doen ontruimen, werd beschouwd als zoo vele overtredingen als er woningen waren.

152. Aan de Gemeentebesturen is de vrijheid gelaten om op de overtreding hunner reglementen zoo geringe geldboete en gevangenisstraf te bedreigen als zij mogten te rade worden, zelfs beneden een frank of vijftig cents, en voor minder dan één dag.

c H. R. 27 Januarij 1852, Concl. conf.

153. Indien een reglement door Ged. Staten is goedgekeurd, en door dat collegie gunstig aan den Koning is voorgedragen, vervalt daardoor van zelve de beweerde schending der wet van 6 Maart 1818, afgeleid uit het bedrag der bedreigde boete, welke zonder zoodanige goedkeuring zou te boven gaan de bevoegdheid bij laatstgenoemde wet aan de plaats. besturen gegeven.

b H. R. 11 April 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 25 April 1843.

154. Wanneer bij eene plaats. verordening eene onbepaalde boete is bedreigd, die het maximum van art. 161 Gem.wet overschrijdt, dan is daarvan wel het gevolg dat, bij de toepassing van zoodanige verordening, de regter de bedreigde straf tot dat maximum moet beperken, als zijnde het meerdere in strijd met de wet, maar geenszins dat ook tot dat maximum die verordening niet als geldende zou mogen worden aangemerkt.

g H. R. 22 Julij 1856, Concl. conf. — Bergen-Op-Zoom Kgr. 17 Augustus 1858. — In gelijken zin met het oog op art. 4 der wet v. 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), *f* H. R. 20 April 1841. — *f* H. R. 30 Januarij 1844, waarbij is toegepast de boete, bedreigd bij eene plaats. politie-verordening, niettegenstaande ook eene verbeurdverklaring, in strijd met de wet van 6 Maart 1818, was bepaald.

155. Bij eene politie-verordening moet door de verwijzing, voor wat de straf aangaat, naar art. 471 C. P. geacht worden geene straf, immers eene onwettige straf te zijn bedreigd, als overschrijdende die strafbedreiging het minimum of maximum bij art. 161 Gem.wet bepaald.

c H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf. — Groningen Kgr. 22 Februarij 1862. — In anderen zin *a* H. R. 16 December 1846, Concl. contr. — *b* H. R. 22 Januarij 1862, Concl. contr. alwaar bij politie-verordening aan de bestuurders der rijtuigen op de veren was verboden de paarden te verlaten, en bevolen om binnen de aangewezen veerplaats te blijven, en omtrent gemelde questie is overwogen, dat zoodanig verbod kennelijk

moet gebragt worden onder de bij art. 475, n° 3 C. P. bedoelde reglementen, dus de daarbij bedreigde straf teregt was toegepast, en dat gemeld bevel, hoewel niet kunnende gebragt worden onder de bij het Wetb. v. Strafv. bedoelde reglementen, echter door den plaatselijken wetgever onder bedreiging der straf bij art. 475 C. P. bepaald, was voorgeschreven, en de verwijzing naar dit art. moet worden aangemerkt als de bedreiging bij de verordening zelve gedaan, van eene geldboete, gelijkstaande met die bij art. 475 bepaald, — met vern. v. 's Gravenhage, waarbij was bev. 's Gravenhage Kgr. 15 Augustus 1861.

156. Volgens art. 161 Gem.wet is het geoorloofd, bij de plaatselijke strafverordeningen geldboete en gevangenisstraf te zamen of afzonderlijk te bedreigen, en mag de keuze tusschen die beide straffen aan den regter worden overgelaten.

H. R. 27 October 1852, Concl. conf. — *e* H. R. 31 Augustus 1848, implicite.

157. Met art. 4, n° 3 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. n° 12) is ook bestaanbaar, dat bij eene plaatselijke verordening de bedreiging geschiede alternatief van geldboete of gevangenisstraf, en derhalve ook de bedreiging, dat zij, die de boete niet kunnen of willen betalen, zekere gevangenisstraf zullen ondergaan.

d H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 21 Julij 1840, implicite.

158. In geen geval gedoogt art. 165 Gem.wet de daarbij bedreigde subsidiaire gevangenisstraf tot een langeren duur dan van drie dagen op te voeren.

c H. R. 2 December 1862, Concl. conf.

159. Uit het formulier van afkondiging, voorgeschreven in de slotbepaling van art. 173 Gem. wet, blijkt dat de in art. 161 dier wet aan de Gem.besturen gegeven bevoegdheid, om tegen overtreding hunner verordeningen straffen te bedreigen, ook van toepassing is op de verordeningen, ingevolge art. 121 door de besturen van twee of meer gemeenten gemeenschappelijk vastgesteld, zoodat de aldus tot stand gebragte verordeningen, wanneer zij straffen bedreigen, in den zin der Gem.wet zijn plaats. verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd.

a H. R. 28 Januarij 1857, Concl. conf.

160. De plaats. best. hebben niet de bevoegdheid om in hunne reglementen confiscatie te bedreigen. Noch de wet van 26 Januarij 1815, noch art. 4 der wet v. 6 Maart 1818 houden bepalingen in, welke zouden kunnen geacht worden, dit aan de plaats. best. stilzwijgend te hebben veroorloofd.

f H. R. 30 Januarij 1844, Concl. contr. — 's Hertogenbosch 21 December 1842. — 's Hertogenbosch 11 April 1843. — Hoorn 6 December 1843. — Amsterdam Kgr. V 10 Mei 1844. — Anders Rotterdam 28 September 1843, — en implicite bij *f* H. R. 20 April 1841.

161. Wanneer op eenig reglement; inhoudende eene zwaardere strafbepaling dan art. 4 der wet van 6 Maart 1818 toelaat, overeenkomstig art. 5 dier wet de Kon. goedkeuring is verkregen, dan kan zoodanig reglement zonder vernieuwde goedkeuring des Konings worden gewijzigd, ook dan, wanneer de wijziging in verband staat met de bepalingen, waaraan de hoogere straf door den Koning is verbonden, mits de bij die wijziging voorkomende geldboete en gevangenisstraf niet te boven gaan den maatstaf der gevangenzetting en geldboete bij het primitieve reglement bepaald, en zij geene andere strekking hebbe, dan om de inning te verzekeren van eene zekere contributie (bv. van taxaatgelden), welke reeds bij het primitieve reglement was vastgesteld en waarvan de bepaling bereids door den Koning was goedgekeurd.

H. R. 27 Maart 1843, Concl. conf.

162. Zoo al de bij art. 144 Gr.wet v. 1840 bedoelde Kon. sanctie zou kunnen gezegd worden te zijn verleend aan eene ordonnantie op een schuitenveer tusschen twee steden, op grond van het Kon. besl. van 21 Augustus 1818, kan dit echter niet gezegd worden van dat gedeelte der ordonnantie, waarbij worden geregeld het gebruik van eenen trekweg, de op dien trekweg te heffen tollen- en gabellengelden, en de boeten op het niet betalen dier gabellen bedreigd; zijnde alle onderwerpen, waarvan geene questie is in evengemeld Kon. besluit.

c H. R. 31 October 1843, Concl. tot niet-ontv.

§ 2.

163. De bepaling eener plaatselijke verordening, volgens welke het verboden is op straat kleeden en matten uit te kloppen, anders dan op bepaalde uren, is niet een règlement of arrêtè, concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, n° 5 C. P.; daarop is dus niet toepasselijk de bij dit artikel, maar de bij de betrekkelijke verordening bedreigde straf.

a H. R. 21 Januarij 1857, Concl. contr. — Evenmin de bepaling, dat degene die goederen doet ophijschen of inladen, gehouden is iemand op straat te stellen, om de voorbijgangers te waarschuwen. — *b* H. R. 21 Januarij 1857, Concl. contr.

164. Tegen het bij art. 35 van het politiereglement van Meppel met straf bedreigde feit van baggeren zonder toestemming van Burg. en Weth., is niet reeds voorzien door het Prov. reglement van 7 November 1851, en moet dus de bij eerstgemeld reglement bedreigde straf worden toegepast.

Assen 1 Augustus 1857.

165. Wanneer bij een art. van een reglement op het bakken en verkoopen van brood binnen zekere stad (in casu te Leiden v. 5 September 1846), ten aanzien der strafbedreiging op het verkoopen van onderwigt hebbend brood, het pond of de 100 looden is gesteld als maatstaf, waarnaar het drieledig in dat reglement bedoelde onderwigt moet worden berekend, namelijk de eerste cathegorie, van niet meer dan 4 ten honderd, niet strafbaar, de tweede, van meer dan 4 tot 6 ten honderd, strafbaar met eene boete van *f* 3.» tot *f* 10.», en de derde, van nog grooter verschil, strafbaar met vermeerdering dier boete met *f* 2.» voor elk lood per pond, de 6 ten honderd te boven gaande, — dan moet dáár, waar zeven brooden zijn gevonden, welke ieder hadden moeten wegen 75 looden, doch bevonden zijn een gewigt te hebben één van 68, twee van 69 en vier van 70 looden, — het onderwigt in deze worden gequalificeerd als beloopende op het eerste brood drie

en op elk der beide volgende brooden twee looden ten honderd, en de bedreigde geldboete dienovereenkomstig worden uitgesproken.

c H. R. 6 April 1847, Concl. conf.

166. Wanneer bij een plaats. reglement tegen het weigeren van de aanvaarding der betrekking van armmeester eene boete van *f* 12.» bedreigd is voor iedere maand verzuim, dan kan evenwel zoodanige weigering niet anders dan als slechts ééne overtreding beschouwd worden, strafbaar met éénmaal de boete; eene opvatting in anderen zin zou die bedreigde straf inderdaad doen worden eene steeds opklimmende en daardoor geheel onbegrensde straf, verre te bovengaande de bevoegdheid der plaats. besturen.

b H. R. 9 April 1850, Concl. conf.

167. Aan art. 207 Sv., alle cumulatie van gevangenisstraf verbiedende, is gederogeerd door art. 165 Gem.wet ten opzigte van straffen uit plaats. verordeningen voortvloeijende. Door derhalve bij veroordeeling tot gevangenisstraf wegens wanbedrijf, en tot geldboete wegens overtreding eener plaats. verordening, niet tevens te bepalen de subsidiaire gevangenisstraf, bij nietbetaling der boete, als bedoeld in genoemd art. 165, is dat artikel geschonden en art. 207 Sv. verkeerd toegepast.

a H. R. 30 Maart 1859, Concl. conf.

168. Bij eene overtreding, waartegen voorzien is bij eene plaatselijke verordening, vastgesteld krachtens de aan den plaats. wetgever gegeven algemeene bevoegdheid van art. 161 Gem.wet, mist art. 163 Gem.wet (art. 483 C. P.) omtrent herhaling van overtreding alle toepassing, zonder dat het er iets toe doet, dat de vroegere veroordeeling bij verstek is gewezen.

c H. R. 24 April 1867, Concl. conf.

169. De verpligting om zekere wagens met bepaalde toestellen te gebruiken, kan redelijkerwijs alleen zijn opgelegd aan de eigenaars dier wagens of aan hen, die er de beschikking over hebben en door er mede te rijden, daarvan òf persoonlijk gebruik maken, òf ze door anderen doen gebruiken. De knechts zijn daarvoor alleen aansprakelijk, wanneer de overtreding is begaan door hunne persoonlijke daad. Ieder der daders moet afzonderlijk in eene geldboete worden verwezen.

b H. R. 22 Januarij 1861, Concl. conf.

170. Wanneer bij verordening is verboden personen beneden de 21 jaren in een huis van ontucht toe te laten, volgt uit de feitelijke beslissing, dat de aldaar genoemde personen waren beneden dien leeftijd en niettemin door de eigenares waren toegelaten, genoegzaam de schuldpligtigheid van laatstgemelde, niettegenstaande zij voorgeeft niet te hebben geweten dat voormelde personen binnen waren en haar terstond heeft doen verwijderen.

b H. R. 4 October 1864, Concl. conf.

171. Tot toepassing der bepalingen vervat in art. 24 en 44, 5e lid van de gem. verordening van 's Gravenhage van 23 Julij 1861, regelende het gezondheids- en politie-toezigt op de openlijke huizen van ontucht en publieke vrouwen, wordt een strafbaar opzet vereischt.

's Gravenhage Kgr. 2 Julij 1863.

172. Veroordeeling wegens het niet geven van inlichtingen en het niet beantwoorden der vragen door Wijkmeesters van de derde Wijk te Rotterdam en het niet te woord staan, door te weigeren hen binnen te laten. (Wijkreglement, goedgekeurd bij den Raad op den 26 Mei 1842.)

d H. R. 24 October 1843, Concl. conf.

173. Indien bij een plaats. reglement aan de sted. Regering uitdrukkelijk is opgedragen de tegen het reglement gepleegde en bij de schouw bevondene overtredingen te constateren, volgt daaruit alleen, dat het Bestuur die verrigtingen aan eene Commissie uit zijn midden kan opdragen, zonder echter geregtigd te zijn de aan hetzelve met name toevertrouwde werkzaamheden bij delegatie aan ondergeschikte ambtenaren of bedienden op te dragen.

a H. R. 21 Maart 1843, Concl. contr.

174. Uit de bepaling van een provinciaal reglement, waarbij het voeren van schouw over alle waterleidingen in de gemeente aan de zorg van Burg. en Weth. wordt opgedragen, volgt niet dat Burg. en Weth. het voeren van den schouw gezamenlijk moeten doen en dit niet onder zich kunnen verdeelen; derhalve is ook de Burg. alleen daartoe bevoegd.

H. R. 21 Januarij 1862, Concl. conf.

175. Uit de bepaling eener plaats. verordening op de brandweer, waarbij aan de inspecteurs der brandweer de handhaving dier keur bijzonder is opgedragen, en volgens eene andere harer bepalingen de overtredingen in den regel vervolgd worden op de relazen dier inspecteurs, opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, volgt niet dat die overtredingen op geene andere wijze dan door dusdanige relazen kunnen bewezen worden.

a H. R. 2 November 1847, Concl. conf.

176. Voor het uitspreken van eene veroordeeling wegens overtreding eener plaats. verordening mag niet worden gevorderd een van zegel voorzien, onderteekend en overgeleverd afschrift, waaruit blijkt dat door den wetgever in alle opzigten aan de voorgeschreven vormen voldaan is, omdat de plaats. verordeningen, volgens art. 174 Gem.wet, zoo geen ander tijdstip daartoe is aangewezen, op den derden dag na dien, waarop zij zijn afgekondigd, in werking treden, voor de ingezetenen kracht van wet erlangen, en bij gevolg niet door den regter, die de wet moet handhaven en toepassen, als nietbestaande kunnen worden aangemerkt. Een beroep op art. 8 der zegelwet is ongegrond, omdat de wet, die de leiddraad van 's regters onderzoek en beoordeeling zijn moet, niet mag worden beschouwd als een stuk waarop vonnis gewezen wordt, — terwijl, zoo al eene belasting-verordening als zoodanig kon worden beschouwd, zij toch volgens art. 27, A, n° 16 der wet van 3 October 1843, van het zegelregt zou zijn vrijgesteld, daar de procedures in zaken der landelijke en plaats. belastingen, die ten criminele en correctionele beregt worden, met strafzaken gelijk staan.

N.-Braband 29 Februarij 1860, vern. 's Hertogenbosch 5 Januarij 1860.

GENEESKUNDE.

I.

1. Aan de instructie voor de heelmeesters ten platten lande, vastgesteld bij Kon. besluit van 31 Mei 1818, nº 63, kan, als niet in het Staatsblad, maar alleen in het bijvoegsel op het Staatsblad geplaatst, geene verbindende kracht worden toegekend.

a H. R. 17 Maart 1846, Concl. contr. — *b* H. R. 31 Augustus 1848, Concl. conf. — *a* N.-Holland 14 Januarij 1856. — Hoorn 13 November 1848. — Sneek 26 Februarij 1868. — Sneek 6 September 1848, vern. Bolsward Kgr. 10 Julij 1848, implicite in anderen zin. — Gorinchem Kgr. 11 Maart 1856. — *a b* Vlissingen Kgr. 29 Augustus 1856. — Almelo Kgr. 13 Augustus 1858.

2. De instructie voor de heelmeesters ten platten lande, gearresteerd bij Kon. besluit van 31 Mei 1818, nº 63, behoeft, om verbindend te zijn, niet opgenomen te wezen in het Staatsblad. Voor de verbindbaarheid van dat besluit is het voldoende, dat het ter kennisse is gebragt van de geneeskundigen bij hunne toelating tot de uitoefening hunner kunst.

c H. R. 11 Februarij 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 25 Julij 1857; de Adv.-Gen. Gregory betoogde de verbindbaarheid der instructie. Bij dit arrest werd vernietigd Zeeland 2 Mei 1857, waarbij de geldigheid der instructie mede was aangenomen, met het oog op de in 1818 geldende wetgeving (Souv. besluit v. 18 December 1813, Sb. 1814, nº 1), — en werd, ten einde uit te maken of de instructie al of niet ter kennis des bekl. was gebragt, de zaak verwezen naar Z.-Holland, dat deze vraag ontkennend beantwoordde bij arr. v. 24 December 1857. — Gemeld arrest van Zeeland was gewezen op de verwijzing bij *a* H. R. 18 Februarij 1857, beslissende dat het Kon. besluit van 31 Mei 1818 (Sb. nº 25) melding maakt van de instructiën, welke voor de verschillende kunstbeoefenaars door den Koning zijn gearresteerd, en derhalve van het al of niet bestaan der instructie in casu de beslissing der zaak afhing; dientengevolge werd vern. het vonnis, gewezen in hooger beroep van *a* Vlissingen Kgr. 29 Augustus 1856, — waarbij even als bij *b* Vlissingen Kgr. 29 Augustus 1856, de instructie voor niet verbindend was gehouden, als niet in het Staatsblad opgenomen, — terwijl de Adv.-Gen. Gregory ook bij laatstgemeld arrest de verbindbaarheid der instructie voorstond. — De Hooge Raad heeft bij zijn in eerstgemeld arrest aangenomen gevoelen volhard bij arr. *a* 23 November 1858, verw. de cass. tegen Almelo 23 September 1858, waarbij was vern. Almelo Kgr. 13 Augustus 1858, dat de instructie, als niet in het Staatsblad geplaatst, onverbindend had verklaard. De Hooge Raad ging hierbij vooral uit van het beginsel dat gemelde instructie één geheel uitmaakt met art. 7 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. nº 16), hetgeen reeds was betoogd in de Concl. van den Adv.-Gen. Arntzenius ad *a* H. R. 17 Maart 1846, — en ad *b* H. R. 31 Augustus 1848; — cf. omtrent dit laatste punt *a* H. R. 29 Junij 1859. — Dat het voldoende is dat de bekl. van de instructie op andere wijze dan door het Staatsblad hebbe kennis bekomen, is op grond der jurisprudentie van den Hoogen Raad mede beslist bij Oosterhout Kgr. 27 Maart 1858.

3. Art. 7 en 19 der wet van 12 Maart 1818 zijn niet toepasselijk op den plattelands heelmeester, die een anderen tak van geneeskundige praktijk uitoefent dan waartoe hij bevoegd is,

en geneesmiddelen verkoopt, hoewel ter plaatse waar hij gevestigd is, meer dan ééne apotheek bestaat, wanneer de instructie voor de heelmeesters ten platten lande, gearr. bij Kon. besluit van 31 Mei 1818, niet ter zijner kennisse is gebragt.

Assen 7 October 1863.

4. De voorschriften der wet van 1 Junij 1865 (Sb. n° 61) hebben uitsluitend op apotheken en het daarbij werkzaam personeel, niet op droogisten betrekking. — De overgangsbepaling van art. 34 dier wet strekt om de bevoegdheid van bestaande droogisten te handhaven, en de daarin uitgedrukte onderwerping aan de bepalingen dier wet betreft slechts het algemeen verbod in art. 30 opgenomen. De instructie voor de droogisten van 31 Mei 1818, n° 63, is, als eene verordening ter uitvoering van de wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), bij art. 36 der wet v. 1 Junij 1865 afgeschaft.

Amsterdam 16 April 1868.

5. Door de bepalingen van een stedelijk reglement op de uitoefening van de geneeskunde enz., luidende: «dat een ieder, die het regt meent »te hebben tot de uitoefening van eenigen tak »der genees-, heel-, verlos- en artsenijmeng»kunst, gehouden is, wanneer hij met de uitoefe»ning in de gemeente verlangt voort te gaan, »zich binnen ééne maand na de dagteekening »van dat reglement te vervoegen bij den tijde»lijken president der plaats. commissie, en zijn »diploma, zelfs al ware het reeds vroeger door »de commissie geviseerd en geregistreerd, nog»maals te laten viseren en registreren,» zijn niet de regten verkort, welke aan de houders van diploma's bij de algemeene wetten zijn toegekend; dit reglement (in casu van Nijmegen dd. 30 November 1841) is derhalve niet met die wetten, noch met de Gr.wet in strijd.

b H. R. 28 Februarij 1843, Concl. conf.

II. § 1.

6. Iemand, die door eene provinciale commissie van geneeskundig toevoorzigt is geëxamineerd en toegelaten, en binnen het ressort dier commissie met der woon is gevestigd, is niet bevoegd om ook buiten dat ressort de praktijk uit te oefenen, zonder zijn diploma binnen den bepaalden termijn door de geneeskundige commissie aldaar te hebben doen viseren.

d H. R. 5 November 1844, Concl. conf. — *d* H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 9 November 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leiden 20 Augustus 1858, waarbij was bev. Alphen Kgr. 7 Julij 1858. — Anders Overijssel 28 November 1863.

7. Iemand, die overigens tot de genees- en heelkundige praktijk bevoegd is, doch niet op de jaarlijksche lijsten van beoefenaren der geneeskunst voorkomt, wordt te regt onbevoegd verklaard tot geneeskundige praktijk. Daarbij kan geene sprake zijn van een twistgeding over burgerlijke regten.

a H. R. 6 Januarij 1863, Concl. conf. — N.-Braband 24 Julij 1860, vern. 's Hertogenbosch 5 Junij 1860, alwaar de beklaagde van de lijst was geschrapt, doch waartoe volgens het vonnis Ged. Staten onbevoegd waren. — Anders Assen 12 November 1844. — Goes 20 April 1863.

8. Een medicinæ doctor, die den graad van artis obstetriciæ doctor heeft verkregen en daarenboven heeft voldaan aan art. 21 van het reglement betrekkelijk het geneeskundig onderzoek en toevoorzigt door zijn diploma te laten viseren bij de provinciale commissie, onder welker ressort hij zich nederzet, is bevoegd zijn kunstbedrijf uit te oefenen, zonder op de bij art. 25 en 26 van dat reglement vermelde lijst te zijn gebragt, en zonder de provisionele vergunning van het Gem.bestuur zijner woonplaats te hebben bekomen.

a H. R. 4 October 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amersfoort 19 Mei 1842.

9. Art. 18 der wet v. 12 Maart 1818 is van toepassing op dengenen die, den graad van medicinæ doctor van eenen academischen senaat verkregen hebbende, geneeskundige hulp verstrekt en geneesmiddelen bereid en geleverd heeft, nadat hem bij besluit van Ged. Staten der provincie de uitoefening van zijn kunstbedrijf, zoo wat de interne praktijk als wat de heel- en verloskunde betreft, was verboden, met magtiging aan de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, om hem van de lijst der kunstoefenaren in de onderscheidene vakken te rojeren.

b H. R. 28 September 1841, Concl. conf.

10. Bij de beoordeeling van de bevoegdheid eens geneeskundigen is het de vraag niet op welken grond deze op de bewuste lijst is geplaatst, maar alleen of hij daarop geplaatst is en als hoedanig. De aanhaling van een Kon. besluit, in casu van 23 November 1823, n° 96, bij die plaatsing, daargelaten of dit voor wettig te houden is, blijft dus buiten aanmerking.

a H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

11. Alleen en bij uitsluiting aan de Prov. commissie van geneeskundig toevoorzigt is opgedragen de beoordeeling omtrent de wettelijke bevoegdheid om de geneeskundige praktijk uit te oefenen. Ook aan haar oordeel is onderworpen, of niet de eenmaal verleende bevoegdheid, om bepaalde redenen, behoort te worden ontnomen. De volgens art. 25 van het reglement, vastgesteld bij Kon. besluit v. 31 Mei 1818, te maken lijsten, moeten geacht worden te bevatten de slotsom van het onderzoek en de beoordeeling, door gemelde commissie krachtens de wet in te stellen omtrent de bekwaamheid en de bevoegdheid der beoefenaren van de onderscheidene takken der geneeskunst. Die lijsten moeten alzoo den regter tot leiddraad strekken bij zijn onderzoek omtrent de gegrondheid eener aanklagte over onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

H. R. 4 December 1861, Concl. conf.

12. Noch uit art. 30 en 31, noch uit eenig ander artikel van het reglement betrekkelijk het geneeskundig onderzoek (gearr. bij Kon. besluit van 31 Mei 1818, Sb. n° 25), kan worden afgeleid de bevoegdheid van Ged. Staten, om een geneeskundige, hetzij voor een bepaalden tijd, hetzij voor altijd in de praktijk te schorsen. Ook is hun dat regt niet bij eenige andere wet of wettelijke verordening gegeven, en kan dus de geneesheer, die ongeacht zoodanige schorsing heeft gepraktiseerd, niet worden gezegd, in den zin van art. 18 der wet van 12

Maart 1818, de geneeskunst onbevoegd te hebben uitgeoefend.

g H. R. 20 Junij 1848, Concl. contr. verw. de cass. tegen Z.-Holland 8 April 1848. — 's Hertogenbosch 5 Junij 1860, vern. bij N.-Braband 24 Julij 1860. — Anders *b* H. R. 28 September 1841, beslissende dat het rojjement van de lijst door Ged. Staten, op voordragt der prov. commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, den geneeskundige onbevoegd maakte tot het uitoefenen der praktijk.

13. Zoo al het verbod aan een medicinæ doctor, die noch chirurgiæ doctor, noch heelmeester is, om tevens de heelkunde uit te oefenen, stellig mogt zijn uitgesproken, dan nog kan art. 1 der wet van 6 Maart 1818 daarop niet van toepassing worden gemaakt, en is daarin ook niet voorzien bij art. 19 der wet van 1818, als zijnde de art. 11, 12 en 13 dier wet bij art. 1 der wet van 1838 ingetrokken.

b H. R. 14 November 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 6 Januarij 1846, vern. Breda 6 October 1845. — *f* H. R. 8 Januarij 1856, Concl. conf. — Assen 19 November 1844. — Maastricht 4 November 1845. — Assen 28 Junij 1848.

14. Volgens art. 18 der wet van 12 Maart 1818 is strafbaar hij, die, ofschoon onbevoegd, als hebbende alleen op eene buitenlandsche academie een diploma verkregen, zonder hier te lande te zijn geadmitteerd, door als zoodanig een bord aan zijne deur te hechten, zich in eene gemeente als medicinæ doctor heeft neêrgezet.

a Amsterdam 15 October 1846.

15. De plattelands heelmeesters zijn alleen bevoegd de geneeskunst uit te oefenen ten platten lande, of in de steden, welke gerekend worden tot het platte land te behooren.

N.-Holland 14 Januarij 1850.

16. Aan overtreding van art. 19 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), door het uitoefenen der geneeskunde op eene andere wijze dan waartoe hij bevoegd was, is schuldig hij, die, als plaatselijk heelmeester aangesteld voor eene bepaalde plaats, buiten dezelve de praktijk uitoefent.

f H. R. 16 April 1850, Concl. conf. — Assen 17 Mei 1856.

17. Volgens art. 7 der wet v. 12 Maart 1818 is een plattelands heelmeester bevoegd de inwendige geneeskunst uit te oefenen en geneesmiddelen te leveren op eene plaats, als platte land te qualificeren; eene stad, waar vier medicinæ doctores gevestigd zijn, doch alwaar geene plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt bestaat, moet in den zin der wet beschouwd worden als tot het platte land te behooren.

Sneek 6 September 1848, verniet. Bolsward Kgr. 10 Julij 1848.

18. Het voorschrijven of toedienen van inwendige geneesmiddelen is in alle gevallen, zelfs van ongemakken, die afhankelijk zijn van uitwendige beleedigingen of oorzaken, verboden aan de chirurgijns of heelmeesters (met uitzondering van de heelmeesters ten platten lande), die den graad van medicinæ doctor niet hebben verkregen, noch als zoodanig zijn geadmitteerd. Hiermede staat in volkomen overeenstemming het gestatueerde bij de art. 2, 3 en 4 der instructie voor de heelmeesters, gearr. bij Kon. besluit van 31 Mei 1818 (Sb. n° 63).

a H. R. 10 Mei 1842, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *a* Amsterdam 24 Februarij 1842, waarbij te dezen aanzien was bev. Amsterdam Kgr. I... (2). — Anders, op grond dat door de woorden «uitoefening der inwendige genees- »kunst» moet worden verstaan de behandeling van inwendige ziekten, niet het toedienen van inwendige geneesmiddelen, bij *b* H. R. 31 Augustus 1848, Concl. contr. verw. de cassatie tegen Rotterdam 18 Mei 1848, waarbij eene expertise werd bevolen, en het def. vonnis Rotterdam 6 Junij 1848, waarbij was bev. Rotterdam Kgr. 25 November 1847. — *b* H. R. 12 Junij 1849, Concl. contr. — *a* H. R. 11 April 1854, Concl. conf. — Z.-Holland 17 Junij 1854. — *a* N.-Holland 14 Januarij 1856. — Gorinchem Kgr. 11 Maart 1856.

19. De beoordeeling der vraag, of en in hoeverre iemand als geadmitteerd heelmeester ten platten lande bevoegd is om inwendige ziekten te behandelen, is niet afhankelijk van de regelen hieromtrent gemaakt bij de wet van 12 Maart 1818, maar wel van die der instructie voor de heelmeesters ten platten lande.

c H. R. 11 Februarij 1862, Concl. conf. — Anders Z.-Holland 24 December 1857, ten gevolge van verwijzing vern. *a* Vlissingen Kgr. 29 Augustus 1856.

20. Heelmeesters ten platten lande (dus ook te Vlissingen) kunnen tot het behandelen van inwendige ziekten slechts worden toegelaten bij dispensatie en op zoodanige wijze als bij de instructie van dezelve nader zal worden bepaald. Blijkens art. 27 Kon. besluit van 31 Mei 1818 (Sb. n° 25) is er wel eene instructie voor heelmeesters ten platten lande den 31 Mei 1818 (n° 63) daargesteld, doch is deze, als niet in het Staatsblad geplaatst, niet verbindend. Een heelmeester ten platten lande, die voortdurend inwendige ziekten behandelt, is derhalve in overtreding van art. 7 en 19 der wet van 12 Maart 1818.

a Vlissingen Kgr. 29 Augustus 1856, bevest. bij Middelburg. — In cassatie werd dit vonnis vernietigd, op grond dat de beoordeeling der vraag, in hoeverre de beklaagde als geadmitteerd heelmeester ten platten lande bevoegd was om inwendige ziekten te behandelen, afhing van de regelingen hieromtrent bij de instructie voor de heelmeesters ten platten lande gemaakt, omtrent het bestaan waarvan derhalve een onderzoek moest worden ingesteld, *a* H. R. 18 Februarij 1857, — met verwijzing naar Zeeland, dat den 2 Mei 1857 oordeelde, dat strafbaar was de plattelands heelmeester, die, gevestigd in eene plaats, alwaar twee of meer medicinæ doctores geëtablisseerd zijn, bij voortduring inwendige ziekten behandelt, zonder de hulp van eenen medicinæ doctor in te roepen. — Vernietiging bij *a* H. R. 25 Julij 1857, op grond dat moest uitgemaakt worden of de instructie ter kennis van den beklaagde was gekomen, welke vraag ontkennend werd beantwoord bij Z.-Holland 24 December 1857, waaraan de zaak was verwezen, en dat den beklaagde met vern. van het vonnis van het Kgr. te Vlissingen, vrijsprak. — Dezelfde persoon werd wegens soort-

gelijk feit veroordeeld bij Vlissingen Kgr. 3 December 1858.

21. Door uitoefening der inwendige geneeskunst verstaat de wet de behandeling van inwendige ziekten, en niet eenvoudig het toedienen van inwendige geneesmiddelen. Zeer wel kunnen dus inwendige middelen worden aangewend tot genezing van uitwendige ziekten. Derhalve behoort door den regter bij zijn vonnis te worden onderzocht, aan welke ziekte of kwaal de persoon lijdende was, aan wien die eenvoudige middelen door den beklaagde zijn toegediend.

H. R. 25 October 1859, Concl. conf. vern. uit dien hoofde Zierikzee 4 Julij 1859, waarbij was beslist dat de toediening van inwendige middelen ter bestrijding van uitwendige gebreken, aan te merken is als de uitoefening van inwendige geneeskunst. — Het Hof van Zeeland, waaraan de zaak werd verwezen, veroordeelde den bekl. wegens het als plattelands heelmeester behandelen van inwendige ziekte, — bij arrest waartegen de cassatie is verw. bij *b* H. R. 12 Junij 1860.

22. Om een heelmeester schuldig te verklaren aan de uitoefening der inwendige geneeskunst, is het noodig, dat blijke, niet alleen dat de toegediende middelen hebben kunnen dienen, maar bovendien dat zij werkelijk zijn voorgeschreven met het doel om eene inwendige ziekte te genezen.

Zierikzee Kgr. 11 Januarij 1860, bev. bij Zierikzee 10 Februarij 1860.

23. Een officier van gezondheid der 2e klasse, in werkelijke dienst bij een garnizoen, is onbevoegd, om de burgerlijke genees- en heelkundige praktijk uit te oefenen, zonder daartoe admissie erlangd te hebben van de provinciale of plaatselijke commissiën van geneeskundig toevoorzigt. Eene Regtbank van correctionele politie is competent om daarover te oordeelen.

Amsterdam 1n a. 23 November 1837.

24. De officieren van gezondheid zijn bevoegd, om de praktijk bij burger-personen uit te oefenen zonder het bezit der akte van toelating en vergunning bedoeld bij art. 17 van het reglement op de civiele geneeskundige dienst en de uitoefening der koepok-inenting (Sb. 1827, n° 68).

H. Geregtsh. N. I. 9 April 1857, Concl. conf. vern. Soerabaija R. v. J. 17 December 1856.

25. De bevoegdheid aan officieren van gezondheid toegekend om genees- en heelkundigen bijstand aan een ieder te verleenen, wanneer daartoe hun raad of hunne hulp door een bevoegden geneeskundige wordt ingeroepen, mag niet beperkt worden tot het geven van een advies of het leenen van de behulpzame hand bij eene heelkundige bewerking, maar moet integendeel gelden voor de geheele behandeling van patiënten op verzoek en met regtstreeksche medewerking van een bevoegden geneeskundige.

Krijgsraad 1e Mil. Afd. 30 November 1866.

26. Een leerling in de verloskunde (zonder als verloskundige te zijn geadmitteerd) handelt onbevoegd, indien hij buiten tegenwoordigheid van een verloskundige, dus zonder toezigt, bij het baren eener vrouw werkzaam is. Art. 14 der instructie voor de vroedmeesters gearresteerd bij Kon. besl. van 19 Maart 1839, n° 39 vereischt toevoorzigt en verstaat daaronder een bijzonder toezigt bij elke verlossing, welke de vroedmeester door zijn leerling laat verrigten.

b H. R. 8 Mei 1861, Concl. conf. vern. Overijssel 23 Februarij 1861, waarbij was bev. Zwolle 10 Jan. 1861. — *c* H. R. 8 Mei 1861, Concl. conf.

27. Een plattelands heel- en vroedmeester, van patent voor die verwante vakken voorzien, doch wiens patent alleen als heelmeester bij regterlijk gewijsde voor zekeren tijd was ingetrokken, maakt zich niet strafschuldig, indien hij gedurende dien tijd de praktijk als vroedmeester uitoefent.

g H. R. 18 Februarij 1851, Concl. conf.

28. Art. 19 van het reglement betrekkelijk het geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, gearresteerd bij Kon. besl. v. 31 Mei 1818 (Sb. n° 25), en art. 1 der wet v. 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), is van toepassing op den bekl., die zich als tandmeester en ter uitoefening van dien tak van heelkunst binnen 's Gravenhage heeft gevestigd en is gevestigd gebleven, zonder binnen drie maanden na die vestiging het getuigschrift, blijkens hetwelk hij door de Prov. geneeskundige commissie te Dordrecht als tandmeester is geadmitteerd, door de Prov. commissie te 's Gravenhage te hebben doen viseren. Het reglement betrekkelijk het geneeskundig onderzoek en toevoorzigt behoort onder de algemeene maatregelen van inwendig bestuur, en valt derhalve de overtreding er van in de strafbepaling der wet van 6 Maart 1818.

a H. R. 22 Junij 1847, Concl. conf.

29. Bij art. 18 der wet v. 12 Maart 1818 is in de meest algemeene bewoordingen verboden het door onbevoegde personen uitoefenen van eenigen tak der geneeskunst, hoe ook genaamd, zonder dat bij dat verbod wordt onderscheiden tusschen hen, die dit tegen betaling of wel belangeloos doen, en ook tusschen het voorschrijven van eenvoudige of van zamengestelde geneesmiddelen, of ook tusschen hen, die er hun beroep van maken, of dit slechts nu en dan verrigten.

g H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 29 Maart 1850.

30. Niet eene reeks van handelingen wordt gevorderd, maar ééne enkele daad is voldoende om het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde daar te stellen.

f H. R. 17 October 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 17 Junij 1854, waarbij iemand was veroordeeld wegens het voorschrijven van geneesmiddelen tegen de cholera asiatica, die als inwendige ziekte moet worden beschouwd, ter beslissing van welk punt de zaak naar dat Hof was verwezen bij *a* H. R. 11 April 1854, Concl. conf.

31. Alhoewel de wetgever geene omschrijving geeft van hetgeen hij onder de uitoefening van geneeskunde verstaat, is het echter uit den geheelen geest en de strekking der wet af te leiden, dat daaronder moet worden verstaan het als deskundige onderzoeken van den aard en den toestand, en dientengevolge behandelen, dat is, voortgezet nagaan van den loop eener kwaal, door het geven van raad en voorschrift van middelen, met het doel om den lijder daarbij baat te doen vinden, hetzij tot geheele genezing,

of wanneer de kwaal ongeneeslijk voorkomt tot leniging en verzachting van lijden.

a Amsterdam 28 Junij 1860.

32. De wetgever moet geacht worden als heelkunde te beschouwen, de kennis en de behandeling van de vitia organica, die uitwendig gelegen of langs natuurlijke of kunstig gevormde wegen toegankelijk zijn. Afwisseling van rheumatische hoofdpijn en zwelling in de beenen, voortspruitende uit inwendige gebreken, behoort daartoe niet.

N.-Holland 28 November 1870.

33. Het afgeven van recepten door eenen onbevoegde, zelfs wanneer deze ze aan de goedkeuring van een geneesheer wil onderworpen hebben, stelt overtreding daar van art. 18 der wet van 12 Maart 1818; zelfs dan, wanneer de onbevoegde zich den titel van geneesheer niet heeft aangematigd, en geen loon heeft getrokken noch bedongen.

b H. R. 20 Julij 1852, Concl. conf. — Anders Amsterdam Kgr. II 15 December 1851.

34. De overtreding waartegen bij art. 18 der wet v. 12 Maart 1818 is voorzien, hangt niet af van de vraag, wie de recepten had geschreven, maar van de vraag, of de onbevoegde was geraadpleegd door zieken over hunnen toestand, en hun bevolen had bepaalde geneesmiddelen in te nemen.

d H. R. 2 Maart 1841, Concl. conf.

35. Het verschaffen van een middel voor de cholera, door iemand, die tot uitoefening der geneeskunde onbevoegd is en geene belooning verlangt of aanneemt, stelt niet daar de overtreding van art. 18 der wet v. 12 Maart 1818.

's Gravenhage 5 November 1849. — Rotterdam 10 Maart 1849, alwaar echter van belooning niet werd gesproken.

36. Het onderzoek of iemand lijdt aan eene ziekte waarvoor de beklaagde een specifiek geneesmiddel als familie-geheim bezit of verstrekt, en het geven van raad omtrent den bij het gebruik van dat middel in acht te nemen leefregel, kan niet geacht worden het uitoefenen der geneeskunst daar te stellen.

a N.-Holland 20 December 1866.

37. Iemand die door vier verschillende personen wegens ligte ongesteldheden geraadpleegd (ofschoon geen geneeskundige), het aanwenden van bepaalde geneesmiddelen heeft aangeraden, sommige lijders herhaaldelijk heeft bezocht, en aan eene hunner zelfs een zoodanig middel ter aanwending heeft ter hand gesteld, terwijl hij voor de behandeling dezer vrouw en voor die van haar kind gemaakte kleedingstukken uit haren winkel in betaling heeft ontvangen, is in overtreding v. art. 18 der wet v. 12 Maart 1818.

b H. R. 23 September 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof, waarbij was bev. Utrecht 9 April 1846.

38. De woorden «als bedrijf» voorkomende in art. 1 en 18 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. n° 60), omtrent het onbevoegdelijk verleenen van geneeskundigen raad en bijstand, moeten door den regter naar omstandigheden worden verklaard, en is mitsdien niet ontvankelijk het beroep in cassatie tegen de beslissing, dat niet bewezen is, dat de beklaagde den geneeskundigen raad en bijstand *als bedrijf* had verleend.

a H. R. 20 Mei 1868, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Februarij 1867, Concl. contr. verw. de cass. tegen Overijssel 24 November 1866, waarbij iemand was veroordeeld wegens het verleenen van verloskundigen bijstand. — *a* N.-Holland 20 December 1866.

39. Magnetiseurs zijn niet bij de wet opgenomen onder de personen, bevoegd tot de inwendige behandeling van ziekten. Een verkregen patent als magnetiseur kan daarin geene verandering te weeg brengen. Alzoo maakt iemand, die, nadat zijne geneeskundige hulp was ingeroepen, eene vrouw brengt in zoogenaamden magnetischen slaap, en de geneesmiddelen, welke door deze in dien staat van somnambulisme worden opgegeven, tot genezing dienstig oordeelt en voorschrijft, althans uit haren mond opschrijft, met het oogmerk dat ze inwendig zullen worden gebruikt, en voor al die bemoeijenissen geldelijk loon berekent en ontvangt, zich schuldig aan het onbevoegdelijk uitoefenen van de geneeskunde.

a H. R. 5 October 1847, Concl. conf. — N.-Holland 11 September 1868. — *b* Amsterdam 29 November 1848. — 's Gravenhage 15 October 1857.

40. Door de aankondiging van magnetische behandeling wordt de uitoefening van een tak der geneeskunde zonder bevoegdheid bekend gemaakt, wanneer daarbij wordt te kennen gegeven, dat het doel dier behandeling is geneeskundige hulp te verleenen, en tevens dat de magnetiseur de behandeling voortzet. Het is daarbij onverschillig, dat zich de bijstand bepaalt tot het in slaap-brengen der somnambule en dat dezelve niet direct maar door tusschenkomst van laatstgemelde plaats vindt.

H. R. 27 September 1870, Concl. contr. vern. Amsterdam, waarbij beslist was, dat niet de beklaagde maar de somnambule den geneeskundigen raad en bijstand verleent. Het O. M. beschouwde die beslissing als feitelijk in cassatie vaststaande.

41. Een magnetiseur die de opgave door eene somnambule in haren magnetischen slaap gedaan, in schrift brengt, en den geneeskundigen raad, door de somnambule gegeven, aan de patiënten overbrengt, is geen medepligtige maar hoofddader, zelfs al worden de voorgeschreven recepten mede-onderteekend door een bevoegden geneeskundige.

b H. R. 10 October 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 13 Junij 1871, waarbij was bev. Amsterdam 3 Mei 1871.

42. Eene somnambule, die tijdens haren slaap geneesmiddelen opgeeft, kan niet gezegd worden zich aan medepligtigheid aan het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde noch aan die onbevoegde uitoefening zelve schuldig te maken. Vrijspraak op grond dat niet is bewezen, dat de beklaagde bij de gedane opgave de bewustheid van de door haar gepleegde feiten heeft gehad.

N.-Holland 13 Mei 1850.

43. De onderteekening of paraphering door een med. doctor van de recepten welke onder de opgaven eener somnambule in haren magnetischen slaap worden geschreven, kan het geven van geneeskundigen raad door den ma-

gnetiseur niet dekken, wanneer die doctor de patiënten niet ziet, noch hunne ziekten onderzoekt en dus geen aandeel heeft in het geven van geneeskundigen raad.

b H. R. 10 October 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 13 Junij 1871, waarbij was bev. Amsterdam 3 Mei 1871.

44. Een magnetiseur, die eene aderlating aanraadt, welke daarop door een bevoegd deskundige wordt bewerkstelligd, is niet strafbaar ingevolge art. 18 der wet v. 12 Maart 1818.

...... (6), wegens gebrek aan bewijs vern. bij N.-Braband 25 November 1840.

45. Zij die onder eenige geheimzinnige verrigtingen voorgeeft eene zieke van betoovering te genezen, en daarvoor, gelijk mede voor toegediende zalf en vocht, betaling ontvangt, is schuldig aan het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en aan het verkoopen van zamengestelde geneesmiddelen.

Rotterdam 16 November 1850.

46. Ofschoon het een kapper en winkelier in zaken tot dat bedrijf betrekkelijk, als een gevolg van dat bedrijf moge zijn toegelaten, om eenige middelen dienstig voor haar en huid, te verkoopen en toe te dienen, volgt daaruit niet, dat hij zoude bevoegd zijn tot eenige geneeskundige behandeling van eenig bijzonder ligchaamsdeel (oogziekte), en doet het er niets toe, dat geene belooning is gevorderd of genoten, en de behandeling van gunstige uitwerking is geweest.

c H. R. 8 September 1857, Concl. conf.

47. De enkele en op zich zelve staande en werktuigelijke daad van het appliceren eener pleister op de borst eener vrouw, valt niet in art. 18 der wet v. 12 Maart 1818.

b H. R. 11 Mei 1841, Concl. conf.

48. Het herhaaldelijk toedienen van potten met kruiden, tot inwendig gebruik, om eene verharding in de borst te genezen, stelt daar de uitoefening van een tak der geneeskunst, bij de wet verboden.

c H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf.

49. Het verrigten van aderlatingen is voor den doctor in de genees- en vroedkunde niet uitdrukkelijk verboden.

a H. R. 18 November 1840, Concl. conf. — ...... (6).

50. Art. 18 is van toepassing op hem, die, hoezeer daartoe volgens de wet onbevoegd, eene vrouw heeft bezocht en eene andere zieke ter raadpleging bij zich heeft ontvangen, en aan dezelve, zoo ook nog aan een ander persoon, op deszelfs aanvrage, zoowel tot in- als uitwendig gebruik geneesmiddelen heeft verstrekt.

a H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf.

51. Het door een onbevoegde tot het uitoefenen van eenigen tak der geneeskunde, met het doel om hen te genezen, aan meerdere personen meermalen opleggen zijner handen en vingers op de pijnlijke plaatsen, moet worden gequalificeerd als de uitoefening van een tak der geneeskunde. Het doet voor de toepassing der wet niets af, of door eene dergelijke behandeling het leven of de gezondheid der lijders al of niet in de waagschaal wordt gesteld.

c H. R. 28 December 1869, Concl. conf.

52. De wet bevat geene omschrijving wat onder geneeskundigen raad moet worden verstaan, maar in ieder geval kan niet als zoodanig begrepen worden eene gedrukte en bij de ten verkoop gestelde fleschjes gevoegde gebruiksaanwijzing van den inhoud.

c H. R. 17 April 1867, Concl. conf.

53. Veroordeeling wegens het onwettig uitoefenen van een tak der geneeskunde, op grond dat de beklaagde het gezigt der personen die zijne hulp inriepen, had onderzocht, hun raad gegeven en geneesmiddelen tot herstelling hunner oogen verstrekt.

Leeuwarden 9 Februarij 1853.

54. Het zetten van bloedzuigers en aanleggen van pappen is geene uitoefening der geneeskunde, te minder waar dit slechts eenmaal en nog wel op last van een geneesheer heeft plaats gehad.

Amsterdam Kgr. II 17 Maart 1856.

55. Het uittrekken van kindertanden kan niet worden gerekend tot de belangrijke heelkundige hulp te behooren, welke volgens art. 17 der instructie voor de heelmeesters v. 31 Mei 1818 niet door een tandmeesters-leerling zou mogen verrigt worden.

a Friesland 8 December 1840, verniet. Leeuwarden 5 September 1840.

56. Art. 1 der wet van 27 Maart 1838 moet in dien zin worden opgevat, dat iemand door het aanbrengen van verloskundige hulp of handreiking, zonder den graad van artis obstetriciæ doctor of van vroedmeester te hebben bekomen, eene daad doet, die door de wet wordt gestraft, al is hij med. doctor.

Winschoten 5 October 1855.

57. Verlossingen, gedaan als bijstand in nood, in gemeenten waar geene verloskundige hulp aanwezig is, zonder dat zulks vooraf besproken of dat er eenig loon daarvoor bedongen zij, zijn niet te beschouwen als onbevoegde uitoefening der verloskunde.

b H. R. 8 April 1839, Concl. conf. — 's Hertogenbosch 23 Julij 1861, alwaar belooning was ontvangen.

§ 2.

58. Bij de Nederlandsche wetgeving is scheiding aangenomen tusschen geneeskunde en artsenij-bereidkunde. Overeenkomstig dat beginsel is het afleveren van geneesmiddelen bij art. 9 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 60), behalve in de bij dat artikel voorziene gevallen, verboden aan allen die geneeskunst uitoefenen, zelfs indien zij de bevoegdheid tot artsenij-bereidkunst verkregen hebben. Ook bij de overgangs-bepaling van art. 21 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 59) is van dat beginsel niet afgeweken ten aanzien der stedelijke heel- en vroedmeesters.

b H. R. 3 Januarij 1871, Concl. conf.

59. Daargelaten de vraag, of heelmeesters in eene stad, alwaar eene plaats. commissie van geneeskundig toevoorzigt bestaat, tot de gelijktijdige uitoefening van de artsenijmengkunde zouden kunnen bevoegd zijn, is het in allen gevalle zeker, dat een zoodanig heelmeester, zonder voorafgaand examen en toelating voor de artsenijmengkunde, dien tak der geneeskunde niet mag uitoefenen, en alzoo op straffe bedreigd bij art. 19 der wet van 12 Maart 1818;

geene geneesmiddelen tot inwendig gebruik mag leveren.

b H. R. 19 Januarij 1847, Concl. conf.

60. Het moet er voor gehouden worden, dat de bevoegdheid in art. 7 der wet v. 12 Maart 1818, aan heelmeesters ten platten lande verleend om geneesmiddelen te leveren, is voorwaardelijk, even als die om inwendige ziekten te behandelen, zoodat die bevoegdheid niet anders wordt gegeven dan op de wijze welke bij de instructie zou worden bepaald.

a H. R. 23 November 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Almelo 23 September 1858, waarbij was bev. Almelo Kgr. 13 Augustus 1858, beslissende dat de heelmeesters ten platten lande onbevoegd zijn tot het leveren van geneesmiddelen in eene plaats waar meer dan ééne apotheek gevestigd is. — Oosterhout Kgr. 27 Maart 1858.

61. Plattelands heelmeesters hebben niet de bevoegdheid geneesmiddelen te leveren in plaatsen waar eene geneeskundige commissie bestaat, al zijn zij daartoe bevoegd ter plaatse waar zij gevestigd zijn.

Amsterdam Kgr. I... (4).

62. De plattelands genees- en heelmeester, bij wien geneesmiddelen worden bevonden, die ondeugdzaam, bedorven, vervalscht of niet zijn overeenkomstig de pharmacopæa Belgica (nu Neerlandica), vervalt in de strafbepaling v. art. 4, al. 1 der wet van 12 Julij 1821 (Sb. nº 7), zonder dat hij er zich op kan beroepen, dat dit voorschrift niet algemeen zou zijn, maar moeten worden beperkt tot die geneesmiddelen, welke hij verpligt was voorhanden te hebben.

a H. R. 4 Maart 1856, Concl. conf.

63. Vermits art. 11 der wet van 12 Maart 1818, waarbij aan de medicinae doctoren was verboden geneesmiddelen aan hunne patiënten te leveren, anders dan op het platte land of in daarmede gelijk gestelde steden, — is ingetrokken door art. 1 der wet v. 27 Maart 1838 (Sb. nº 10), kan ook de strafbepaling bij art. 19 van eerstgemelde wet bedreigd, niet meer worden toegepast; hiertegen doet niets af dat art. 4 der laatstgemelde wet gelijksoortig verbod inhoudt als art. 11, als zijnde dit nergens door eene strafbepaling verzekerd.

b H. R. 19 Junij 1861, Concl. conf. — *g* H. R. 26 Junij 1861, Concl. conf.

64. Een officier van gezondheid, ook als zoodanig aangeduid bij zijne plaatsing op de lijst der geneeskundigen onder de heelmeesters ten platten lande, was reeds volgens de wet v. 1818, in verband met het latere Kon. besluit van dat jaar, onbevoegd om in eene plaats waar meer dan één apotheker gevestigd was, geneesmiddelen te verkoopen. Hij blijft dat ook onder de tegenwoordige wetgeving; het visiteren van zijne apotheek zonder protest door de daartoe bevoegde magt kan die onbevoegdheid niet wegnemen.

a H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

65. Voor de bevoegdheid tot het leveren van geneesmiddelen doet het niets af dat hij, die onder vigueur der tegenwoordige wet op de lijst van geneeskundigen en wel onder letter C, rubriek van heelmeester ten platten lande geplaatst, en alzoo onbevoegd is tot het leveren van geneesmiddelen, op die lijst voorkomt met de nadere aanduiding: «officier van gezondheid.»

a H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

66. De geneeskundige, bevoegd tot het afleveren van geneesmiddelen, behoeft slechts die geneesmiddelen schouwbaar voorhanden te hebben, welke voorkomen op de door den inspecteur geviseerde lijst.

Sneek 6 Januarij 1870.

67. De geneesheer die gebruik maakt van de hem bij art. 9 der wet v. 1 Junij 1865 (Sb. nº 60) verleende bevoegdheid tot het leveren van geneesmiddelen, moet in allen gevalle voorhanden hebben de geneesmiddelen, vermeld in den bij dat artikel bedoelden maatregel van inwendig bestuur, onverschillig of die middelen al of niet op de door hem ingevolge dat artikel opgemaakte lijst zijn vermeld.

H. R. 30 Januarij 1872, Concl. conf. verniet. Winschoten .... (12). — *c* H. R. 18 Maart 1872, Concl. conf.

68. Het woord «schouwbaar» voorkomende in art. 9, al. 4 der wet van 1 Junij 1865, omtrent het voorhanden hebben van geneesmiddelen, beteekent niet «geschikt om geschouwd of »onderzocht te worden,» maar geschikt om de schouw te doorstaan, geschikt om bij de schouw te worden goedgekeurd. De beklaagde is derhalve in overtreding van art. 21, 26 en 32, jº art. 9, al. 4 der voormelde wet, indien als bewezen is aangenomen, dat de folia sennae alexandrinae waren muf en miskleurig en dus niet deugdelijk en schouwbaar; hiertegen doet niets af de bewering, dat in het Kon. besluit, houdende aanwijzing der geneesmiddelen, wel folia sennae maar niet folia sennae alexandrinae worden vermeld, daar dit de species, het eerste het genus is.

H. R. 30 Januarij 1872, Concl. conf. vern. Winschoten .... (12). — cf. *c* H. R. 10 November 1868.

69. Het gebod in art. 9, al. 4 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 60) gegeven aan de geneeskundigen die tot het afleveren van geneesmiddelen bevoegd zijn, om de geneesmiddelen vermeld op de lijst tot welker opmaking zij verpligt zijn, schouwbaar voorhanden te hebben, bevat niet mede het verbod om ook andere in die lijst niet vermelde geneesmiddelen, mits aan de wettelijke vereischten voldoende, in den winkel aanwezig te hebben.

b H. R. 28 December 1870, Concl. conf.

70. Ingevolge het Kon. besl. v. 5 November 1865 (Sb. nº 125) is niet strafbaar het ontbreken of niet deugdelijk voorhanden hebben van pulvis herbae digitalis, van herba hyoscyami nigri en van aether nitricus alcoholicus.

c H. R. 18 Maart 1872, Concl. conf.

71. De plattelands geneeskundigen behoeven niet voorhanden te hebben de geneesmiddelen, voorkomende op de door de provinciale commissie opgemaakte lijst, indien niet blijkt, dat die lijst hun is ter hand gesteld.

Hoorn Kgr. 30 April 1850.

72. De voorschriften voorkomende in de Instructie voor de med. doctores en heelmeesters ten platten lande van 1818, ten aanzien van het ten allen tijde schouwbaar voorhanden hebben der voorgeschreven geneesmiddelen, zijn

opgevolgd door dat van art. 4 v. het Kon. besl. v. 28 April 1821 (Sb. nº 12), volgens hetwelk de med. doctores en heelmeesters ten platten lande zijn gehouden voorhanden te hebben al de geneesmiddelen uit de pharmacopaea Belgica, welke zullen worden gevonden op de lijst, in elke provincie te formeren door de commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt en aan hen ter hand te stellen.

f H. R. 26 October 1852.

73. Art. 6, al. 1 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 61), dat de geneesmiddelen het opschrift van den naam moeten hebben, is ook toepasselijk op die geneesmiddelen, welke niet in de Nederlandsche pharmacopaea zijn aangegeven, en die de geneeskundige dus niet verpligt is voorhanden te hebben.

c H. R. 10 November 1868, Concl. contr.

74. De beteekenis van het woord geneesmiddel in art. 6 der wet v. 1 Junij 1865 (Sb. nº 61), is algemeen, zoodat zij ook niet uitsluit de zoogenaamde geheime geneesmiddelen; ook die geheime geneesmiddelen moeten derhalve, indien zij in de pharmacopaea Neerlandica niet zijn vermeld, het opschrift bevatten naar welk voorschrift zij zijn bereid. Met het woord «geneesmiddelen» worden bedoeld de middelen zoo als de apotheker ze in voorraad heeft, en niet zoo als zij op recept of op bijzondere aanvraag door den apotheker klaargemaakt en ter aflevering gereed staan, maar daaruit volgt niet dat de geheime geneesmiddelen zijn gelijk te stellen met de op recept of bijzondere aanvraag af te leveren middelen, en niet in den zin der wet geneesmiddelen zijn. De bewering van onbillijkheid en inconsequentie die er in gelegen zou zijn, dat op die wijs voor apothekers onmogelijk gemaakt wordt een debiet, dat aan ieder ander burger geoorloofd zou zijn, is een argument, dat, als getrokken uit de meerdere of mindere waarde der wet, in regten buiten beoordeeling moet blijven.

a H. R. 14 Januarij 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 1 October 1867.

75. Het verbod om vergiften of slaapmiddelen af te leveren, voorkomende in art. 16 der wet v. 12 Maart 1818, is evenzeer op particulieren als op deskundigen toepasselijk; ook zelfs dan, wanneer een afgeleverd vergift niet gevonden wordt onder de specifieke opgaaf van vergiftsoorten, opgenoemd bij de instructie voor apothekers, vastgesteld bij Kon. besl. v. 31 Mei 1818, nº 63.

c H. R. 1 November 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 24 October 1865, Concl. conf. beslissende dat voormeld verbod zoowel toepasselijk is op hen die gewoon zijn vergiften te verkoopen, als op ieder ander.

76. Ofschoon nergens aan de geneeskundigen de verpligting wordt opgelegd, om vergiften voorhanden te hebben, die niet in de bij art. 9, al. 4 der wet v. 1 Junij 1865 bedoelde lijst of algemeenen maatregel van inwendig bestuur zijn vermeld, is hij echter verpligt te handelen overeenkomstig art. 7 der wet op de artsenij-bereidkunst, indien hij zoodanige vergiften voorhanden heeft.

H. R. 30 Januarij 1872, Concl. conf. Adv.-Gen. Smits met inroeping van *c* H. R. 10 November 1868, Concl. contr., waarbij hij meende zich te moeten nederleggen.

77. De vergiften aangewezen door den Min. van Binnenl. Zaken ingevolge art. 7 der wet op de artsenij-bereidkunde, welke onder zekere voorwaarden buiten de gesloten kast bewaard kunnen worden, moeten van een duidelijk kenmerk zijn voorzien; bij gebreke daarvan kan echter geene boete worden opgelegd, indien de beklaagde reeds wordt veroordeeld wegens overtreding van hetzelfde art. 7, ter zake van het niet-hebben van vergiften in besloten kasten.

H. R. 30 Januarij 1872, Concl. conf. verniet. Winschoten .... (12), waarbij die overtreding niet strafbaar was geoordeeld op grond dat aan de bekendmaking van den Min. van Binnenl. Zaken geene wettelijke kracht kan worden toegekend.

78. Volgens de wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 61), moeten in eene apotheek de vergiften niet alleen in eene gesloten vergiftkas, maar ook afgezonderd van andere geneesmiddelen bewaard worden.

Gorinchem 20 Januarij 1869.

79. De apothekers zijn onbevoegd om eenen anderen tak der geneeskunde dan de artsenijmengkunde (bv. het toedienen van geneesmiddelen) uit te oefenen.

b H. R. 24 Julij 1848, Concl. conf. — Amsterdam Kgr. IV 2 Februarij 1853, omtrent eene geneeskundige behandeling. — Amsterdam Kgr. IV 15 October 1853, omtrent het verkoopen van cholera-kruiden met recept.

80. De bevoegdheid «tot het verleenen van »heel- en verloskundigen bijstand» bevat volgens art. 21 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 59), de bevoegdheid tot het voorschrijven en toedienen van in- en uitwendige geneesmiddelen, bij gebreken, waarvan de behandeling tot het gebied der heelkunde behoort, even als aan barenden en kraamvrouwen. Voorschrijven en toedienen kan niet geacht worden dezelfde beteekenis te hebben als afleveren van geneesmiddelen, maar sluit de bevoegdheid tot dit laatste uit.

b H. R. 3 Januarij 1871, Concl. conf.

81. Het maakt in het stelsel der geneeskundige wetgeving geen verschil, of een geneesheer onbevoegd geneesmiddelen afleverende, deze voor loon of om niet verstrekt, en of hij tevens de homœopatische praktijk uitoefent.

Utrecht 16 Januarij 1868.

82. Art. 1, al. 2 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. nº 61) bevat slechts eene aanwijzing van personen, die alléén bevoegd zijn tot het uitoefenen der artsenij-bereidkunst en niet eene verbodsbepaling voor onbevoegden; hieruit volgt, dat zij, die niet tot de daar opgenoemde personen behooren, volgens de wet als onbevoegd moeten worden aangemerkt, doch niet dat voormeld uitoefenen hun bepaald is verboden, en alleen geoorloofd aan de daar aangewezen personen. Het uitoefenen der artsenij-bereidkunst door een daartoe niet bevoegd persoon is dus nergens bij de wet strafbaar gesteld.

Middelburg 13 Januarij 1870, doch vern. bij H. R. 29 Maart 1870, Concl. conf.

83. Een apotheker die een zieke bezoekt en een drankje aflevert, is strafbaar.

Amsterdam Kgr. II 31 Julij 1858.

84. Het verkoopen van eenig geneesmiddel of wat als zoodanig wordt aangeduid (cigares anti-syphilitiques) door een apotheker, als depôthouder, is voor dezen geene uitoefening van een tak der geneeskunde, waartoe hij zou onbevoegd zijn.

a Amsterdam 8 Januarij 1846.

85. Vermits tot eene uitoefening der artsenijbereidkunst vereischt is het afleveren van *geneesmiddelen tot een geneeskundig doel*, moet daartoe ook blijken, dat de geleverde middelen bestaan niet uit eenvoudige zelfstandigheden, maar uit meer zamengestelde ingredienten, in eene apotheek eigenaardig te huis behoorende, en moet bij gebreke van dit bewijs, de beklaagde niet worden vrijgesproken, maar ontslagen van alle regtsvervolging.

Hoorn 25 September 1868.

86. Het is kennelijk de bedoeling der regering geweest, door de vertegenwoordiging niet tegengesproken, dat niet het bereiden, maar wel het verkoopen, ook van zoogenaamde zamengestelde geneesmiddelen, aan ieder is veroorloofd.

c H. R. 17 April 1867, Concl. conf.

87. Tot de onbevoegde uitoefening der artsenijbereidkunde wordt niet alleen gevorderd het afleveren van geneesmiddelen, maar ook hunne bereiding.

Utrecht 16 Januarij 1868.

88. Het enkel afleveren van geneesmiddelen tot een geneeskundig doel is, behoudens de uitzondering van art. 30 der wet van 1 Junij 1865, aan ieder, en dus ook aan een droogist geoorloofd. Dat afleveren, zelfs met gebruiksaanwijzing, afkomstig van den vervaardiger der geneesmiddelen, is geene ongeoorloofde uitoefening der geneeskunst. Ook is het verbod voor droogisten gesteld bij art. 4 van het Kon. besl. v. 31 Mei 1818, door art. 34 en 36 der wet v. 1 Junij 1865 afgeschaft.

d Amsterdam 7 November 1867.

89. De wetgever kan dáár, waar hij alleen den verkoop van de zoogenaamde zamengestelde geneesmiddelen in strijd met de voorgeschreven hoeveelheid volgens de wet strafbaar stelt, niet geacht worden dáár, waar van de overtreding van die hoeveelheid geen sprake is, dien verkoop *als uitoefening der geneeskunst* te hebben willen beschouwen; art. 1 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. n° 61), j^to art. 1 der wet op de geneeskunde van dienzelfden dag (Sb. n° 60).

c H. R. 17 April 1867, Concl. conf.

90. Het verbod om zekere geneesmiddelen beneden eene bepaalde hoeveelheid te verkoopen, maakt geen onderscheid of dezelve al dan niet met andere zelfstandigheden zijn vermengd.

Utrecht 3 December 1868.

91. Wel is verboden de verkoop der zoowel enkelvoudige als zamengestelde geneesmiddelen, die vermeld zijn in de lijst vastgesteld bij Min. beschikking v. 10 November 1865 (Staatscourant 1865, n° 273), doch geenszins die der niet genoemde zamenstellingen van enkelvoudige in de lijst genoemde geneesmiddelen; derhalve is bij art. 30 der wet v. 1 Junij 1865 (Sb. n° 61) niet strafbaar gesteld de verkoop beneden zekere hoeveelheid Urbanuspillen.

d H. R. 12 October 1869, Concl. contr.

92. De verpligting om zich te onthouden van den verkoop van zekere geneesmiddelen beneden eene bepaalde hoeveelheid, vloeit voort uit de wet, wanneer die geneesmiddelen, hoewel niet bij de wet zelve, toch bij Ministeriële beschikking ingevolge die wet zijn aangewezen.

Utrecht 3 December 1868.

93. Een beklaagde kan niet worden schuldig verklaard aan het onbevoegdelijk bereiden en afgeven van geneesmiddelen, wanneer niet is bewezen, dat de geleverde drankjes en kruiden in de Pharmacopœa Neerlandica als geneesmiddelen zijn erkend.

Arnhem 26 Junij 1869.

94. Zelfs ééne enkele daad van verkoop door iemand, die verklaart er zijn werk van te maken, is genoeg om eene overtreding van art. 17 der wet van 12 Maart 1818 daar te stellen. Uit de wettelijke bevoegdheid om geneesmiddelen zamen te stellen en te verkoopen, volgt niet de magt om die bevoegdheid over te dragen op een ander, die de wettelijke vereischten daartoe mist.

'sGravenhage 18 November 1852, vern. 'sGravenhage Kgr. ... (5), waarbij was beslist dat niet was bewezen de daad van verkoopen, als niet resulterende uit de aankondiging in eene courant, daar deze alleen inhield, dat bekl. de pillen ten verkoop aanbood en dat hij depôthouder was van en in commissie verkocht voor eenen doctor, wiens bevoegdheid om die pillen te vervaardigen en te verkoopen niet werd betwist, zoodat ook aan den gedaagde de bevoegdheid niet mogt worden ontzegd om dien verkoop namens hem te doen.

95. Apothekers zijn in den regel de eenige bevoegde verkoopers van zamengestelde geneesmiddelen; zij oefenen hun beroep uit met open winkel en mogen dus aan iedereen geneesmiddelen verkoopen, ook buiten eenig voorschrift van een genees- of heelkundige en zonder andere beperking daaromtrent dan ten aanzien van vergiften en slaapmiddelen. Het verkoopen van zamengestelde middelen, in casu van maagpillen, waarbij was gevoegd een berigt, inhoudende den naam der pillen en de kwalen tegen welke zij kunnen worden aangewend, zijnde afkomstig van eenen zich noemenden pharmacien te Brussel, — valt derhalve noch in art. 17 (verkoopen van geneesmiddelen), noch in art. 19 der wet van 12 Maart 1818 (het uitoefenen van een anderen tak van geneeskunst, dan waartoe men geregtigd is).

b H. R. 30 October 1860; de Adv.-Gen. Römer was van oordeel dat het feit viel in art. 19. — Bij dit arrest is verniet. *b* Amsterdam 26 Julij 1860, waarbij was bev. Amsterdam Kgr. III 24 December 1859, houdende veroordeeling wegens het verkoopen van een zamengesteld geneesmiddel door een daartoe onbevoegd persoon. — Cf. *a* Amsterdam 26 Julij 1860, houdende veroordeeling wegens het verkoopen van elixir, met vern. v. Amsterdam Kgr. I 23 December 1859, waarbij dit feit niet strafbaar was geacht. — Bij arrest van den Hoogen Raad van gelijken dag als voormeld, is het vonnis der Regtbank op gelijke motieven vernietigd.

96. Eene schriftelijke magtiging van een bevoegden geneeskundige tot afgifte van zoogenaamde fistelpotten ten gebruike tegen den fistel,

maakt den onbevoegde tot die aflevering niet bevoegd.

Hoorn 25 September 1868.

97. Het verkoopen en in een dagblad aankondigen van een zamengesteld geneesmiddel, onder den naam van anti-rheumatischen balsem, is strafbaar.

a b Amsterdam Kgr. I 4 Februarij 1851.

98. Dagvaarding wegens onwettige uitoefening der geneeskunde, doordien de beklaagde had gegeven twee fleschjes, inhoudende vochten, die moesten strekken ter genezing van de waterzucht. Rapport van apothekers zonder voorafgaande beëediging. Inbeslagneming der fleschjes door den president en een lid der geneeskundige commissie, hoewel zij daartoe niet bevoegd zijn. Bewijs van verkoop niet geleverd. Vrijspraak.

Hoorn 4 Februarij 1842; — cf. Hoorn Kgr. 11 December 1841, waarbij mede niet als bewezen is aangenomen, dat de beklaagde werkelijk had verkocht, noch dat het geneesmiddel was zamengesteld, als zijnde dit maar door één deskundige onderzocht.

99. Art. 17 der wet van 12 Maart 1818 is van toepassing op het feit, dat in het magazijn van den beklaagde zijn verkocht fleschjes, inhoudende, volgens etiquette: syrop de digitale; het is voldoende dat zij uit dat magazijn afkomstig zijn, al moge de verkoop niet door den beklaagde in persoon verrigt zijn.

a H. R. 7 Mei 1844, Concl. conf.

§ 3.

100. Ter toepassing van het Kon. besl. v. 21 October 1819 (Sb. n° 52), in verband met de wetten van 1 Junij 1865 (Sb. n°s 60 en 61) omtrent de verpligting van iederen medicijn-bereider en van geneeskundigen, bevoegd tot het afleveren van geneesmiddelen, om in hunne apotheek naauwkeurig en schouwbaar voorhanden te hebben een stel medicinale gewigten, — is het onverschillig of sommige dan wel alle tot dat stel behoorende gewigten niet voorhanden waren, vermits in geen van beide gevallen het vereischte volledige stel kan gezegd worden voorhanden te zijn geweest.

b Assen 24 October 1866.

101. De apothekers zijn gehouden een volledig stel medicinale maten en gewigten in hun winkel voorhanden te hebben. Het opsporen van dergelijke overtredingen is aan de plaatselijke geneeskundige commissie, en niet aan de Arr.-ijkers opgedragen.

Zeeland 1 Julij 1839.

102. Het kan de bedoeling der bepaling van art. 5 der instructie voor de vroedmeesters in dit Koningrijk, vastgesteld bij Kon. besl. v. 19 Maart 1839, n° 89, niet zijn, dat een vroedmeester, geroepen wordende bij eene zwangere of barende vrouw, wonende buiten de gemeente, alwaar hij met zijne praktijk is gevestigd, onverschillig waarheen en hoe ver van zijne woonplaats verwijderd, de bevoegdheid zoude missen om zijne hulp te weigeren, vooral dan, wanneer zich in de gemeente der woonplaats van de vrouw een vroedmeester bevindt.

Overijssel 3 Junij 1842.

103. Aan een in eene stad gevestigden heelmeester, den graad van medicinæ doctor niet bezittende, is bij geene geldende wet de verpligting opgelegd, om zijne chirurgicale instrumenten, alsmede zijn register van de door hem gedane koepok-inentingen schouwbaar te stellen voor eene commissie van plaats. geneeskundig onderzoek en toevoorzigt.

Gorinchem Kgr. 1 April 1856.

104. De geneesheer mag zich aan de opgave van de oorzaak des doods van een door hem behandelden lijder (art. 5 wet v. 1 Julij 1865, Sb. n° 60) niet onttrekken, op grond van den door hem afgelegden eed van geheimhouding.

Heerenveen 6 October 1868.

105. Door de woorden «deszelfs scheepskist,» gebezigd in art. 4 der wet van 28 Junij 1816 (Sb. n° 32), bepalende dat geen scheepsheelmeester zal mogen vertrekken dan na visitatie van de scheepskist, is niet alleen en uitsluitend aangeduid zoodanige scheepskist, welke aan den scheepsheelmeester in eigendom toebehoort of door hem aangeschaft aan boord bezorgd is, maar ook zoodanige, welke aan de reederij behoort, onder het persoonlijk beheer van den kapitein blijft en slechts ten dienste van den heelmeester wordt gesteld. De wet moet geacht worden ook bedoeld te hebben de visitatiën en goedkeuring van zoodanige scheepskisten met instrumenten en medicijnen, welke (gelijk vroeger doorgaans door de heelmeesters zelve) thans door geadmitteerde en geaccrediteerde apothekers, wier winkels zelve aan het toezigt der geneeskundige commissie zijn onderworpen, en door bekwame instrumentmakers aan de reederijen geleverd, en door deze aan boord bezorgd worden.

H. R. 26 Augustus 1839, Concl. conf. verw. het beroep tegen Amsterdam 29 Mei 1839. — Anders Amsterdam Kgr. I... (1). — Cf. Amsterdam 23 Mei 1839, beslissende dat art. 4 niet toepasselijk is, indien de medicijnkisten niet door de scheepsheelmeesters zelve, maar door geadmitteerde apothekers worden geleverd.

III.

106. Eene geneeskundige commissie, als zoodanig, is niet bij magte om op den eed, bij den aanvang hunner bediening afgelegd, eene overtreding te constateren.

Amsterdam Kgr. II 15 December 1851.

107. Het proces-verbaal wegens het weigeren van winkel-visitatie van een plattelands-heelmeester behoeft niet door den burgemeester te zijn onderteekend.

Alkmaar 15 Januarij 1850.

108. De vervolging der misdrijven op de geneeskundige wet is ambtshalve aan het O. M. opgedragen. Aan de commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt is alleen de verpligting opgelegd om de bij haar bekend geworden overtredingen aan te klagen; en ofschoon een proces-verbaal van zoodanige commissie den grondslag van vervolging kan daarstellen, zijn daartoe niet alle andere bewijsmiddelen (zoo als door getuigen) verboden.

b H. R. 18 Januarij 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 4 October 1841, waarbij

was bev. Sneek 12 Augustus 1841. — *a* H.R. 14 Maart 1843. — Z.-Holland 17 Junij 1854. — *b* Maastricht 11 Mei 1847.

109. De prov. commissiën van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt zijn niet bepaaldelijk, bij uitsluiting der plaats. commissiën, aangewezen om de processen-verbaal en andere bewijzen van overtreding in handen van het O. M. te stellen. Het O. M. moet, door een proces-verbaal van eene plaats. commissie geacht worden van de overtreding behoorlijk te zijn gesaisisseerd.

d H.R. 17 Maart 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf.

110. Art. 12 der instructie voor de medicinæ doctores van 31 Mei 1818, bepalende dat deze gehouden zijn, om in geval zij mogten twijfelen aan de deugd van eenige medicijnen, die, waar zij zich bevinden, met hun cachet te verzegelen en van hunne bevinding aan de geneeskundige commissie kennis te geven, ten einde de medicijnen namens haar zouden kunnen worden afgehaald en noderzocht, — kan geen afbreuk doen aan de algemeene bepalingen van het Wetb. v. Strafv. omtrent het bewijs van misdrijven en de bevoegdheid van het O. M. om door wettige bewijsmiddelen de leemte aan te vullen, welke door het niet opvolgen van voormeld art. 12 zou kunnen ontstaan.

b Amsterdam 25 Maart 1847.

111. Als onttrekking aan de visitatie volgens art. 2 der wet v. 12 Julij 1821 (Sb. nº 7), kan alleen beschouwd worden eene opzettelijke verhindering en ontduiking der visitatie; — het niet te huis zijn van den plattelands heelmeester en de ontoegankelijkheid der apotheek, doordien hij den sleutel bij zich had, is niet als zoodanig aan te merken.

e H.R. 10 Februarij 1852, Concl. conf. — Nijmegen 13 September 1845.

112. Eene visitatie van gedelegeerden eener provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, gedaan zonder assistentie van den burgemeester, of eenigen anderen ambtenaar van politie, is onwettig volgens art. 6 Kon. besl. van 28 April 1821, en evenzoo het proces-verbaal te dier zake opgemaakt.

e H.R. 10 Februarij 1852, Concl. conf.

113. Met de telastlegging dat de beklaagde niet in gesloten kasten bewaarde vijf met name genoemde vergiften, wordt klaarblijkelijk aangeduid dat hij die vergiften elders bewaarde.

H.R. 30 Januarij 1872, Concl. conf.

114. Er is geen grond tot cassatie van een vonnis, waarbij de regter het ter hand stellen aan den geneeskundige van een exemplaar der lijst van geneesmiddelen enz. in art. 4 Kon. besl. v. 28 April 1821 (Sb. nº 2) bedoeld, als niet bewezen heeft aangenomen, ofschoon die ter handstelling is geconstateerd bij proces-verbaal, door twee leden der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner betrekking afgelegd. Door de ter handstelling van de voorschreven lijst niet voldoende bewezen te achten tot veroordeeling (wegens het niet voorhanden hebben van sommige geneesmiddelen), is art. 3 der wet v. 12 Julij 1821 niet geschonden.

e H. R. 20 Julij 1850, Concl. conf. — cf. Hoorn Kgr. 22 Januarij 1850, alwaar in eene dergelijke zaak werd beslist, dat de dagvaarding de geneesmiddelen moet vermelden die beweerd worden niet voorhanden te zijn geweest.

115. De vraag, of de kinderziekte al of niet is eene inwendige ziekte is geen feit dat door getuigenbewijs kan worden geconstateerd. De beantwoording toch van die vraag is niets anders dan eene meening, op wetenschappelijke gronden op te maken, en waaromtrent dat bewijsmiddel dus niet is admissibel.

a H.R. 18 Mei 1858, Concl. conf. waarbij met vern. van Middelburg, de zaak is verwezen naar het Hof van Zeeland, dat den 18 October 1858, op getuigenverklaring en voorlichting van deskundigen den beklaagde als heel- en vroedmeester, gevestigd in de stad Middelburg, alwaar eene commissie van geneeskundig toevoorzigt is gevestigd, ter zake van onbevoegd de inwendige geneeskunst (genezing van kinderziekte) te hebben uitgeoefend, schuldig verklaarde en veroordeelde. — De cass. tegen dit arrest is verw. bij *c* H. R. 21 December 1858, Concl. conf. waarbij tevens werd overwogen, dat aangaande het slechts tot voorlichting aangewende advies der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek, wel geene gegronde bedenking kan vallen, omdat het niet op den ambtseed is opgemaakt, noch ook ten aanzien van het niet als strafverordening toegepaste plan en regelmaat van examen, omdat het niet is afgekondigd. — cf. ook *f* H.R. 17 October 1854, Concl. conf.

116. De volledige bekentenis van hem, die zonder daartoe bevoegd te zijn geneeskundigen raad en bijstand heeft verleend, is voldoende bevestigd, wanneer uit een proces-verbaal van den adjunct-inspecteur van het geneeskundig staatstoezigt blijkt van de onbevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst, en de afzonderlijke behandeling van meerdere personen door deze als getuigen wordt bevestigd. De regter mag daaruit evenzeer de gevolgtrekking maken dat de beklaagde de geneeskunst uitoefende als bedrijf.

b H. R. 10 October 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 13 Junij 1871, waarbij was bev. Amsterdam 3 Mei 1871.

117. Bij eene overtreding van art. 18 der wet v. 12 Maart 1818 (Sb. nº 12), hangt het al of niet schuldig zijn aan de overtreding niet af van de vraag, wie de recepten heeft geschreven, maar wel of de bekl. was geraadpleegd door zieken over hunnen toestand, en hun had bevolen bepaalde geneesmiddelen in te nemen. Derhalve behoeft ook door den regter geen acht te worden geslagen op de gevraagde schorsing van het regtsgeding, ten einde vooraf door den burgerlijken regter te doen uitmaken, of er al dan niet medicinale recepten door den bekl. zijn voorgeschreven.

d H. R. 2 Maart 1841, Concl. conf.

IV.

118. De bepaling van art. 22 der wet op de uitoefening der geneeskunde v. 12 Maart 1818 (Sb. nº 16), « dat alle contraventiën tegen eenige » dispositie van die wet, waarop geene bepaalde

»poenaliteit is vastgesteld met eene boete van »f 10.» tot f 100.» zullen gestraft worden,» is ook toepasselijk op de overtreding van een verbod voorkomende in de bij Kon. besl. v. 31 Mei 1818 gearr. instructie voor medicinæ doctores, doch welk verbod (het zonder bevoegdheid zich nederzetten als praktiserend geneesheer) aldaar door geene strafbepaling is gesanctionneerd.

a Amsterdam 15 October 1846.

119. Een apotheker die in overtreding wordt bevonden van art. 17 der instructie voor apothekers door het houden van een winkelbediende of leerling die niet aan de daar opgenoemde vereischten voldoet, moet gestraft worden noch volgens art. 2 der instructie (omtrent de wijze van uitoefening der geneeskunde), noch volgens art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), maar volgens art. 22 van laatstgemelde wet met eene boete van f 10.» tot f 100.»

Amsterdam 29 Junij 1843.

120. Uit art. 18 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), omtrent het uitoefenen der geneeskunde door onbevoegden, volgt niet, dat eene overtreding, gepleegd voor de vierde maal, niet strafbaar zou zijn; maar alleen dat nimmer, ook bij vierde of latere overtredingen, gevangenisstraf voor meer dan zes maanden kan worden opgelegd.

c H. R. 31 October 1854, Concl. conf. — H. R. 7 October 1842, Concl. conf. — Sneek 12 Augustus 1841, houdende veroordeeling wegens bovengemeld feit tot eene gevangenisstraf van zes maanden, — bev. bij Friesland 4 October 1841, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 18 Januarij 1842.

121. Eene vierde overtreding van art. 19 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), door het uitoefenen van eenen anderen tak der geneeskunde dan waartoe men is geregtigd, is strafbaar, en wel met dezelfde straffen als de derde overtreding, nl. intrekking van het patent voor 6 weken tot één jaar; de latere patentwet heeft hierin geene verandering gebragt.

f H. R. 16 April 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 14 Januarij 1850; — in gelijken zin Alkmaar 14 December 1849.

122. Het in strijd met art. 18 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), op drie verschillende tijden en ten behoeve van drie afzonderlijke personen onbevoegd uitoefenen van een tak der geneeskunst, kan slechts leiden tot de veroordeeling in ééne geldboete.

a H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 28 October 1862, Concl. conf.

123. Het geneeskundig behandelen van een zieke, zonder daartoe bevoegd te zijn, en het tevens leveren van medicamenten (voor welke bij de aflevering betaling is gevorderd en ontvangen), stelt daar twee wanbedrijven, het onbevoegdelijk uitoefenen van een tak der geneeskunde en het almede onbevoegd uitoefenen der artsenij-bereidkunde.

b H. R. 2 Mei 1865, Concl. conf. — *a* N.-Holland 20 December 1866. — Assen 6 Junij 1855.

124. Bij niet-naleving van het voorschrift v. art. 6 der wet v. 1 Junij 1865, dat elk fleschje geneesmiddelen inhoudende, den naam daarvan tot opschrift moet dragen, is, wanneer verschillende geneesmiddelen niet voorzien van etiquette zijn bevonden, slechts ééne overtreding begaan, en is dus slechts beloopen ééne geldboete en niet zoovele als er etiquetten ontbraken.

c H. R. 10 November 1868, Concl. contr. — Anders ten aanzien eener (onder de vorige wet) telastelegging dat 36 geneesmiddelen ontbraken en andere niet van etiquette voorzien waren, bij *b* H. R. 29 Januarij 1862, Concl. conf. verniet. 's Hertogenbosch 7 November 1861.

125. Ter zake van het hebben van meerdere vergiften niet in besloten kasten volgens het voorschrift van art. 7 der wet op de artsenijbereidkunde, moet slechts ééne boete worden opgelegd.

H. R. 30 Januarij 1872, vern. het in tegenovergestelden zin luidende Winschoten....(12), Concl. conf. met het oog op *c* H. R. 10 November 1868, dat de Adv.-Gen. Smits inriep, al achtte hij ook de zaak voor verschillende beschouwing vatbaar. — *a* Assen 24 October 1866.

126. Volgens art. 18 der wet van 12 Maart 1818, zijn er geene toegediende geneesmiddelen verbeurd te verklaren, indien niet blijkt, dat geneesmiddelen aan den bekl. toebehoorende, ten processe zijn aanwezig geweest.

b H. R. 18 Januarij 1842, Concl. conf. — cf. Friesland 4 October 1841, en het daarbij bev. Sneek 12 Augustus 1841.

127. Hoewel de wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16) is afgeschaft door art. 22 der wet van 1 Junij 1865 (Sb. n° 60), in werking gekomen den 1 November 1865, moet op het één enkel feit van geneeskunde in October 1865 gepleegd, de wet van 1818 worden toegepast, omdat de nieuwe wet de uitoefening der geneeskunde als bedrijf met eene hoogere straf (drie maanden tot een jaar gevangenis en f 75.» tot f 300.» boete, te zamen of afzonderlijk) bedreigt, dan de wet van 1818 (f 25.» tot f 100.» boete en confiscatie der geneesmiddelen voor de eerste maal, en hoogstens zes maanden gevangenisstraf voor de derde maal).

N.-Holland 23 October 1866. //5

128. De straf bij eene speciale wet, in casu op de geneeskunde, op eene overtreding gesteld, mag worden gemitigeerd wegens verzachtende omstandigheden.

Leeuwarden 5 September 1840.

V.

129. Uit eene geneeskundige behandeling wordt geboren eene overeenkomst onder een bezwarenden titel, welke wel niet onder eene bijzondere benaming voorkomt, doch onder de locatio conductio operarum zou kunnen gerangschikt worden, zoodat, volgens den aard van dit contract, de lijder voordeel doende met de behandeling, hierdoor ook wordt verbonden het honorarium te voldoen. Doch hieruit ontstaat geene verbindtenis voor en aleer de lijder den raad en de diensten van den geneesheer aanneemt en ontvangt; eerst uit deze stilzwijgende toestemming neemt de obligatio civilis haren oorsprong. Hij die den geneesheer haalt, roept en order geeft, kan niet geacht worden voor het honorarium aansprakelijk te zijn.

Voorburg Kgr. 16 November 1842.

130. De genees-, heel- of verloskundige die geene bepaalde overeenkomst met zijn patiënt heeft getroffen omtrent het honoreren voor zijne diensten, doet daardoor afstand van zijn regt, om een bepaald honorarium te vorderen, en onderwerpt zich aan de waardering van dat honorarium door den patiënt zelven, zoolang deze niet van de bestaande gebruiken afwijkt. Wanneer éénmaal zoodanige diensten door hem zijn gepraesteerd, en hij met de bepaling van het honorarium door zijn patiënt genoegen heeft genomen en zijne diensten bij hem heeft voortgezet, moet hij geacht worden stilzwijgend dezelfde belooning ook voor het vervolg te hebben aangenomen. Het tarief, als uitvloeisel van de Instructie voor de med. doctores gearr. bij Kon. besl. van 31 Mei 1818, n° 63, kan den patiënt, die de bestaande gebruiken volgt, niet binden.

Amsterdam 24 November 1847.

131. Wanneer men niet naar den prijs van geneesmiddelen heeft geïnformeerd, noch deswege is overeengekomen, moet men geacht worden de bepaling daarvan geheel aan de goede trouw des apothekers, tevens geneesheer, te hebben overgelaten.

Amsterdam 21 November 1848.*

132. Een geneeskundige heeft alleen aanspraak op honoraris, wanneer de gedaagde zonder daartoe door de vragen des eischers te zijn uitgelokt, proprio motu den ziekte-toestand van zijn zoon heeft medegedeeld en op eigen verzoek mededeelingen en adviezen heeft ontvangen. Daaruit blijkt dat het doel des gedaagden is geweest den eischer te komen raadplegen.

Voorburg Kgr. 23 December 1857.

133. Er bestaat in medischen zin (met het oog op de geneeskundige tarieven) geene consultatie, noch in generali tusschen twee geneeskundigen, noch in engere beteekenis tusschen den zieke en den geneeskundige, wanneer slechts door een geneeskundigen directeur van een établissement met iemand een onderhoud heeft plaats gehad over de opname van een lijder.

Voorburg Kgr. 23 December 1857.

134. Tegen de vordering van eenen heelmeester om betaling voor heelkundige behandeling kan het weinig goed gevolg daarvan niet worden tegengeworpen.

's Gravenhage Kgr. 22 Augustus 1859.

135. Bij geschil over de belooning is de examinatie en taxatie der rekeningen van genees- of heelkundigen enz., opgedragen aan de commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt; door de speciale aanwijzing dier commissie daartoe, zijn andere autoriteiten daarvan uitgesloten.

Suriname Kl. Z. 13 Mei 1842.

136. Ingevolge notificatie van Ged. Staten in Z.-Holland v. 14 Augustus 1821 kunnen in steden van den eersten rang, waar eene plaatselijke geneeskundige commissie is gevestigd, de medicinæ doctores voor gewone visites naar gelang der klassen waaronder hunne patiënten behooren, in rekening brengen *f* 1.» voor ingezetenen der 1e klasse, 75 cents bij die der tweede en 50 cents bij die der derde klasse, en voor de geappointeerde visites *f* 1.50, *f* 1.25, of *f* 1.», terwijl voor elke buitenvisite, onverschillig bij welke klasse afgelegd, door hen kan worden gedeclareerd *f* 2.50 per uur, de uren gerekend zoo die van het gaan als van het terugkomen; indien zij echter ten zelfden huize meerdere patiënten aantreffen, kunnen zij de buitenvisite slechts één in rekening brengen, en zou alleen eene gewone visite kunnen worden bijgerekend.

Utrecht 7 Maart 1856. — Voormelde notificatie is mede ten aanzien der vordering wegens visites door een magnetiseur toegepast bij 's Gravenhage 19 Junij 1855.

137. Het bedrag van 60 cents is te Amsterdam het laagst bekende cijfer voor het honoraris wegens eene doctors-visite. De gedaagde tot betaling daarvan aangesproken, behoort dit te voldoen, al mogt hij beweren, dat de doctor zich blijkens vroeger ingezonden rekening met een minder bedrag heeft tevreden gesteld.

Amsterdam Kgr. IV 5 November 1869.

138. Indien een geneesheer betaling vordert wegens geneeskundige praktijk in 1854 en 1855, en de ged. zich op verjaring beroept, kan de eischer aan dezen niet den eed opdragen, toegelaten bij de publicatie van 28 September 1861 (Gouv.blad n° 4), als zijnde in casu toepasselijk de publicatie v. 17 Junij 1848 (Sb. n° 9), welke het opleggen van een eed tegen de verjaring niet toeliet.

Suriname Kl. Z. 5 Maart 1863.

GEREGTELIJKE PLAATSOPNEMING.

1. Het is geheel aan den judex facti overgelaten om eene verzochte plaatsopneming al of niet te gelasten.

b H. R. 26 Februarij 1847, Concl. conf.

2. Wanneer aanvankelijk een getuigenverhoor heeft plaats gehad, hetwelk het geschil niet tot genoegzame klaarheid heeft gebragt, kan de regter, alvorens de hoofdzaak te beslissen, op verzoek van eene der partijen eene geregtelijke plaatsopneming bevelen.

b H. R. 19 Januarij 1855, Concl. conf. — cf. ook *c* H. R. 14 April 1854, beslissende dat eerst na het aangeboden getuigenbewijs kon worden beoordeeld, of en welke plaatsopneming noodig of nuttig zou zijn.

3. De regter is wel *bevoegd,* ook vóór des gedaagden antwoord op de zaak zelve, eene geregtelijke plaatsopneming te bevelen, maar deze behoort niet toegelaten te worden, wanneer eerst uit het antwoord ten principale kan blijken welke de gronden der tegenspraak des gedaagden en de eigenlijke punten van verschil tusschen partijen zijn.

d H. R. 3 Junij 1870, Concl. conf.

4. Geregtelijke plaatsopneming ambtshalve bevolen ten einde te onderzoeken de plaats waaromtrent eene possessoire actie was ingesteld.

a Assen 28 Junij 1852.

GEREGTELIJK VERKOOP.

I. Roerende goederen.
II. Onroerende goederen.
§ 1. Waarvoor toegelaten; formaliteiten; subrogatie; hypothecaire schuldeischer.
§ 2. Scheiding en deeling.
§ 3. Verzet en voorzieningen.
§ 4. Gevolgen der toewijzing.
III. Schepen.

I.

1. Indien een gedaagde bij vonnis is veroordeeld tot betaling van eene bepaalde som, onder aftrek nogtans van hetgeen hij zal bewijzen daarop in mindering te hebben betaald of op eenige andere wijze te hebben gekweten, en nu van zoodanige betaling of kwijting noch ten tijde van het gedaan bevel, noch bij het beslag en den voorgenomen executorialen verkoop, iets is gebleken (hoewel de gedaagde bij het doen van bevel tot betaling van de bij het vonnis vermelde som te gelijk is gesommeerd om bewijs te leveren van hetgeen hij daarop zou vermeenen te kunnen korten en alzoo ten overvloede deswege in mora is gesteld), dan levert het later geregtelijk aanbod van hetgeen de gedaagde beweert per resto schuldig te zijn, niet gevolgd van consignatie, geene termen op om de schorsing van den executorialen verkoop te bevelen.

Groningen Hof 3 October 1854.

2. Art. 608 C. de Pr. Civ. moet door de benaming «le saisi,» aan wien de dagvaarding tot reclame met verzet tegen den verkoop moet worden beteekend, geacht worden te hebben bedoeld al degenen, ten wier laste goederen in executoriaal arrest zijn genomen. Eene factuur van goederen, zonder zekere dagteekening kan niet beschouwd worden als een bewijs van eigendom, in den zin van gezegd art. 608.

Goes 1ⁿ a. 27 November 1837.

3. Het verzuim van de op straffe van nietigheid bevolen beteekening der opvordering van de gearresteerde goederen aan den geregtelijken bewaarder in art. 456 Rv. voorgeschreven, hoezeer een vorm die niet bij het exploit van dagvaarding moet in acht genomen, maar eerst daarna kan vervuld worden, heeft niettemin de nietigheid der dagvaarding ten gevolge.

d N.-Holland 26 Junij 1862.

4. De deurwaarder, die den verkoop heeft gedaan, is bij ongenoegzaamheid der kooppenningen om alle crediteuren te voldoen, onbevoegd om, bij afwezigheid van den geëxecuteerde en zonder diens medewerking of toestemming, uitbetaling en verdeeling te doen van de kooppenningen aan den executant en de gerecolleerd hebbende crediteuren.

Zeeland 26 Februarij 1839.

5. De deurwaarder die na gedanen executorialen verkoop, den koopschat noch ter griffie, noch op eene andere plaats ter bewaring overbrengt, maar in strijd met de wet, de geheele opbrengst der executie in zijn bezit en beheer houdt, moet geacht worden vrijwillig en zonder last eens anders zaak te hebben waargenomen, en is als zoodanig rekening en verantwoording schuldig.

Gorinchem 11 December 1847.

II. § 1.

6. Op de kosten eener geregtelijke uitwinning zijn niet toepasselijk de algemeene regelen omtrent het vereffenen van proceskosten; art. 523, al. 2 en 527 Rv. vereischen noch executoir-verklaring, noch beteekening.

Amsterdam 15 Junij 1852.

7. Bijaldien niet blijkt dat de staat van kosten der geregtelijke uitwinning door den President der Regtb. is getaxeerd en de aanplakking daarvan in de gehoorzaal heeft plaats gehad, kunnen die kosten niet voor vereffend worden gehouden, en kan de geëxecuteerde bij zijn aanbod van hetgeen hij verschuldigd is, volstaan met daarop voor onvereffende kosten eenige geldsom (une somme quelconque) aan te bieden, al staat deze tot de vermoedelijke kosten in geene verhouding.

Amsterdam 15 Junij 1852.

8. De deurwaarders of exploiteurs zijn niet verpligt om de verkoopingen bij executie te doen op alle zoodanige voorwaarden als de executanten hun voorschrijven, maar alleen op de zoodanige als bij executoriale verkoopen van dezen aard (plantage) naar regte behooren te worden gevolgd, behoudens, in cas van verschil daarover, de wettelijk in te roepen beslissing des regters.

H. R. 22 November 1844, Concl. conf.

9. Art. 533 Rv. houdt wel niet voor gedekt in het algemeen het verzuim van al de formaliteiten tegen welke binnen den aldaar bepaalden tijd geen verzet is gedaan, maar veronderstelt uitdrukkelijk dat het beslag naar de voorgeschreven vormen is gelegd, en, zoo die formaliteit is in acht genomen, het verzuim der overige door het niet opkomen der bevoegde personen wordt gedekt; in casu verzuim van aanplakking der biljetten.

Nijmegen 17 Junij 1848.

10. Een eisch tot subrogatie in een gelegd executoriaal beslag op grond van nalatigheid der eerste beslagleggers, kan alleen gegrond zijn op eene nalatigheid posterieur aan het door een ander gelegd beslag; het tijdsverloop van

derdehalf jaar na de eerste inbeslagneming zonder dat na deze eene daad van verdere vervolging is verrigt, kan die subrogatie niet regtvaardigen.

b Assen 28 Mei 1866.

11. Indien de eerste hypothecaire schuldeischer niet binnen den bij art. 511 Rv. bepaalden termijn van 14 dagen aan den executant heeft aangezegd dat hij van het beding van art. 1223 B. W. wil gebruik maken, heeft de executant de bevoegdheid om met de executie voort te gaan, en moet de hypothecaire schuldeischer, die de daarbij bevolen kennisgeving heeft nagelaten, en desniettegenstaande nog tempore utili zijn regt tot openbaren verkoop wil doen gelden, persoonlijk de kosten dragen welke de prokureur des executants, ten gevolge van diens onderstelde onbekendheid met het voornemen des schuldeischers, na verloop van 14 dagen sedert de beteekening van het beslag, tot bevordering daarvan heeft aangewend.

Gelderland 29 September 1847, te dezen aanzien bev. Nijmegen 12 Maart 1847, en waartegen de cassatie is verw. bij *c* H. R. 10 November 1848, Concl. conf.

12. Het door den hypothecairen schuldeischer niet in acht nemen van den termijn voorgeschreven bij art. 511 Rv., kan de partij tegen wie het beslag is gedaan, niet versteken van haar regt, om ook na den dag der overschrijving, bij art. 505 vermeld, het in beslag genomen onroerend goed ook door een gemagtigde te vervreemden, mits zulks niet zij geschied ten nadeele van den inbeslagnemer.

Nijmegen 12 Maart 1847.

13. De voorschriften der art. 509, al. 2 v. Rv., waaronder het overbrengen der opbrengst van het verkochte voorwerp ter griffie van de Regtbank, ingevolge art. 510 Rv., zijn voor den hypothecairen schuldeischer, die uit krachte van art. 1223 B. W. ageert, niet verpligtende, indien de executant, vermeld in art. 508 Rv., verzuimd heeft het door hem gedaan beslag binnen vier dagen na de overschrijving aan den hypothecairen schuldeischer te beteekenen, althans in gebreke is gebleven om het bewijs daarvan ten processe over te leggen.

Gelderland 10 Maart 1847, bevest. Tiel 9 October 1846.

14. De hypothecaire schuldenaar, die vóór de toewijzing bij executorialen verkoop, is aankooper geworden bij den door hem krachtens art. 1223 B. W. gedanen verkoop, en die later tegen de geregtelijke toewijzing door middel van verzet door derden opkomt, kan, indien dit verzet is wettig verklaard en hij, met vernietiging van dit vonnis, in zijne regten van eigendom wordt gehandhaafd, te dier zake niet op schadevergoeding aanspraak maken.

Gelderland 29 September 1847, te dezen aanzien vern. Nijmegen 12 Maart 1847.

§ 2.

15. Het is niet geoorloofd de helft van onroerende goederen, behoorende tot de nog onverdeelde gemeenschap, welke tusschen echtgenooten bestaan heeft, en na den dood van een hunner tusschen diens erfgenamen en den overgebleven echtgenoot is blijven bestaan, in beslag te nemen en bij executie te verkoopen voor eene personele schuld van laatstgenoemde na den dood van eerstgenoemde gecontracteerd; art. 492 Rv. is ook op deze onverdeeldheid van toepassing.

Groningen 3 Julij 1846.

16. Art. 492 Rv. sluit geenszins in zich, dat de aldaar vermelde vordering der schuldeischers tot scheiding, van het oogenblik waarin de vordering is ingesteld, niet anders dan met voorkennis en medewerking van den schuldeischer zal kunnen geschieden. Dit artikel heeft, in afwijking der bepaling van het Fransche regt, alleen de strekking om, zoo in het belang der mede-eigenaren als in dat van den schuldeischer, vóór de uitwinning de voorwerpen te doen aanwijzen, waartoe de schuldenaar uitsluitend geregtigd is en die alzoo het onderpand zijner crediteuren zijn; met dat gevolg, dat aan het oogmerk des wetgevers en aan het doel der door hem toegekende actie is voldaan, zoodra die aanwijzing is geschied. Het instellen dier actie kan mitsdien de principale belanghebbenden niet beletten vrijwillig tot eene scheiding en verdeeling over te gaan, en verpligt hen ook niet den schuldeischer, die hen heeft gedagvaard, daarbij te roepen, althans niet zoolang deze niet, hetzij door hunne eigene daad, hetzij bij regterlijk gewijsde, als partij in de scheiding is erkend.

Breda . . . (4).

17. Art. 492 Rv. is niet van toepassing op een bijzonder legaat, aan een mede-erfgenaam besproken. Dit artikel, blijkens het woord « niet-» temin, » eene uitzondering behelzende op den algemeenen regel vervat in het onmiddellijk voorafgaand art. 491, houdt eene verbodsbepaling in voor het geval, dat er sprake is van het ter koop aanslaan van het aandeel van een mede-erfgenaam in de onroerende goederen eener nalatenschap, en kan dus, noch naar de letter noch naar den geest, eenige toepassing vinden in het geval dat voor het geheel zijn uitgewonnen eenige vaste goederen, behoord hebbende tot de nalatenschap van zekeren persoon, welke die goederen onder zekere voorwaarden aan zijn zoon in eigendom had gelegateerd.

H. R. 17 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband, waarbij was bev. Breda 2 October 1849, dat der eischers niet-ontvankelijkheid in hun verzet als derden tegen een vonnis van definitieve toewijzing hierop had gegrond, dat zij ter regtvaardiging van dit verzet geenszins kunnen volstaan met hunnen mede-eigendom in zekere onverdeelde erfgoederen te bewijzen, maar zij, alvorens de nietigheid van den gedachten verkoop te doen uitspreken, moeten doen blijken bij scheiding op de betwiste goederen een beter en uitsluitend regt te hebben verkregen.

18. Ook na het aanleggen van eenen eisch tot scheiding door eenen schuldeischer ex art. 492 Rv., kan die scheiding plaats hebben buiten medewerking van dien schuldeischer. Op grond dat de deeling reeds heeft plaats gehad, kan dientengevolge de vordering ten zelfde einde door den executant gedaan, niet worden toegewezen, maar de kosten gerezen tot aan het

exploit waarbij den eischer van de deeling is kennis gegeven, moeten komen ten laste van de gedaagden.

b Assen 19 Maart 1855.

19. De crediteur van een der deelgenooten die na gelegd beslag op het onverdeeld gedeelte van zijn schuldenaar in de onroerende goederen eener nalatenschap, ingevolge art. 492 Rv. tot scheiding en deeling ageert, doet dit niet als uitoefenende de regten van zijn schuldenaar, maar suo jure, dat is, als derde. Hij is bij gevolg niet gebonden door de schikkingen of verbindtenissen welke die schuldenaar met of jegens zijne deelgenooten heeft aangegaan, tenzij de regten daardoor verkregen een zakelijk karakter dragen. Hem kan alzoo niet worden tegengeworpen de overeenkomst waarbij de erfgenamen of andere mede-eigenaars hebben goedgevonden te bepalen dat de gemeene zaak gedurende eenigen tijd onverdeeld zal blijven.

Breda 21 Maart 1871.

20. Art. 492 Rv. kent den executant alleen het regt toe om de dáár bedoelde scheiding en deeling te vorderen, doch niet om tevens te doen bepalen, dat de alzoo gevraagde boedelscheiding onder zijne medewerking en toezigt, althans in zijne tegenwoordigheid zal plaats hebben. Ontzegging van de hiertoe strekkende vordering, hoewel de gedaagden onvoorwaardelijk in de vordering hadden toegestemd.

Maastricht 11 November 1869.

21. In de actie tot scheiding en deeling door een arrestant ingesteld ingevolge art. 492 Rv., kan niet beslist worden of de vordering waarvoor beslag is gelegd, voor het geheel dan wel slechts ten deele mag verhaald worden op het aandeel van den gearresteerde.

Breda 21 Maart 1871.

22. Het regt dat bij art. 492 Rv. aan den executant op onverdeelde onroerende goederen is toegekend, moet beschouwd worden als exceptum contra juris rationem en mag dus niet buiten het daar aangewezen geval aan den executant op roerende goederen worden toegekend.

Nijmegen 8 November 1870.

§ 3.

23. Het vonnis van verkoop of toewijzing, hoewel, krachtens de bepaling van art. 522 Rv., niet onderworpen aan hooger beroep, wordt evenwel, gelijk ook blijkt uit art. 551 Rv., door den wetgever met alle andere regterlijke uitspraken als op gelijken voet staande beschouwd, en is mitsdien ook vatbaar voor verzet door derden.

c H. R. 10 November 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 29 September 1847, waarbij was bev. Nijmegen 12 Maart 1847.

24. Wanneer een huis, in onverdeeldheid behoorende aan eene moeder en hare minderjarige kinderen, tegen de moeder in haar privé is geëxecuteerd, zonder dat daartegen de toeziende voogd, hangende de procedure tot executorialen verkoop, incidenteel is opgekomen, kunnen de minderjarigen die in deze procedure niet waren vertegenwoordigd, ook nog na de definitieve toewijzing van het perceel, hun aandeel daarin door middel van verzet door derden reclameren.

b Amsterdam 6 Februarij 1843, bev. bij N.-Holland 18 September 1845.

25. De beteekening in art. 516, al. 2 Rv. kan, indien ze aan de mede-eigenaren van een onroerend goed is gedaan, voor dezen niet anders dan als eene bloote kennisgeving gelden, welke voor hen, als daardoor geen partij in het geding geworden zijnde, de bevoegdheid niet uitsluit in verzet te komen ingevolge art. 376 Rv., maar wel de gevolgen van dat verzet zou kunnen wijzigen.

Breda 2 October 1849.

26. Naar het Oud-Hollandsch regt is oppositie tegen eene executie van onroerend goed alleen toegestaan aan hem, die eigenaar van het goed beweert te zijn, of daarop een zakelijk regt beweert te hebben; de huurder, als alleen hebbende een persoonlijk regt, moet mitsdien in zoodanige oppositie niet-ontvankelijk verklaard worden.

b H. R. 14 October 1870.

27. Art. 538 Rv. geeft alleen een regtsmiddel aan derden, die hunne onroerende goederen voor eens anders schuld in beslag genomen, willen reclameren, maar kent geen regt van tusschenkomst toe aan de schuldenaren die beweren dat de voorgeschreven formaliteiten voor de geregtelijke uitwinning niet zijn nageleefd.

Tiel 8 Junij 1855.

28. Beneficiaire erfgenamen wier eigen goederen in executoriaal beslag zijn genomen krachtens een bij verstek tegen de gezamenlijke erfgenamen gewezen vonnis, moeten niet in verzet komen tegen dat vonnis, maar zich tegen den executorialen verkoop hunner eigene goederen verzetten krachtens art. 456 Rv.

Zwolle 13 Januarij 1864.

29. Een protest met sommatie tegen eene geregtelijke uitwinning is volstrekt onvoldoende om deze te stuiten; de opposant moest te dien einde aanbod doen van het verschuldigde in den vorm der wet en zich geregtelijk daartegen verzetten.

's Hertogenbosch 15 Junij 1842.

30. Eene opvordering van eigendom (reivindicatio) bedoelt in den zin van de art. 539 v. Rv., wat den vorm van procederen betreft, altijd tusschenkomende personen, dat is, — derden buiten den gearresteerde en den arrestant, dus niet derde bezitters die in verzet komen tegen een executoir beslag op de hun toebehoorende goederen als gehypothekeerd ten behoeve van den arrestant.

Friesland 30 September 1840.

31. Bij eene terugvordering van gearresteerd vast goed door een derden bezitter, moet het verzoekschrift van tusschenkomst, de reclame behelzende, aan alle gearresteerden worden beteekend.

b Assen 22 Junij 1846.

32. Ingevolge onze hedendaagsche wetgeving ligt het buiten de bevoegdheid der Regtbank, aan de belanghebbende partijen, wier vaste goederen in executoriaal beslag zijn genomen, verlof te verleenen om de geregtelijke uitwinning te staken en een notaris te benoemen, ten einde tot een vrijwilligen verkoop over te gaan,

al waren ook alle de belanghebbenden het dienaangaande eens, meerderjarig en hun eigen meester.

a Maastricht 14 October 1847.

33. Wanneer na het aanbod, vermeld in art. 1441, n° 3 B. W., waaronder ook consignatie van eene som voor proces- en executiekosten, onder voorbehoud van nadere vereffening, de executant geene schorsing, noch termijn tot liquidatie van kosten vraagt, moet niet slechts de voorgenomen geregtelijke verkoop gestaakt, maar ook het arrest opgeheven worden.

Amsterdam 15 Junij 1852.

34. Wanneer de gedane vordering niet strekt tot eenvoudig herstel van formaliteiten, voorgeschreven bij de geregtelijke uitwinning van onroerende goederen, met handhaving overigens van het beslag, maar bepaald tot vernietiging van het beslag en daarenboven tot schadevergoeding, dan kan de niet-ontvankelijk-verklaring van die vordering niet berusten op art. 533 Rv.; dat artikel is mitsdien bij die niet-ontvankelijkheid verkeerd toegepast.

a H. R. 5 Junij 1863, Concl. conf. verniet. Groningen Hof 6 Mei 1862.

35. Het vonnis van verkoop en toewijzing op eene geregtelijke uitwinning van onroerende goederen is niet onderhevig aan hooger beroep, maar kan alleen door het middel van cassatie worden bestreden.

Zeeland 7 Maart 1848.

§ 4.

36. De adjudicataris van een vast goed is niet als derde aan te merken, maar als regt verkregen hebbende van den geëxecuteerde; de huurder mag zich derhalve tegenover hem beroepen op eene onderhandsche kwittantie door den geëxecuteerde gegeven van huurpenningen over 3 jaren, tot 1 Mei 1849, al is de toewijzing op 15 Junij 1846 gedaan.

Meppel Kgr. 22 Junij 1848, bev. bij Assen.

III.

37. Vermits voor eischen tot reclame van schepen niet is voorgeschreven, dat de eischer dengenen, tegen wien het beslag is gelegd, in den gerigte behoort te roepen, is hij daartoe niet verpligt; in allen gevalle kan wel de niet in den gerigte geroepene, doch geenszins de arrestant daarbij belang hebben, en is deze laatste niet geregtigd om op het mogelijk bezwaar van dien derde niet geroepene, een middel van niet-ontvankelijkheid te gronden.

Groningen Hof 13 November 1849.

38. Voor zoover bij den executorialen verkoop van schepen bepalingen zijn in acht te nemen, tot de executie van onroerende goederen behoorende, zijn deze expresselijk opgegeven in art. 548 Rv.; derhalve zijn, als moetende schepen onder de roerende goederen gerangschikt worden, voor het overige van algemeene toepassing de voorschriften van den 2ⁿ titel betreffende de geregtelijke ten uitvoerlegging op roerende goederen; derhalve moet bij reclame de akte van verzet met dagvaarding ook aan den bewaarder worden beteekend; art. 456 Rv.

Zeeland 9 April 1839, vern. Middelburg 27 Februarij 1839. — Anders Groningen 26 Junij 1851.

39. Er bestaat geene wetsbepaling uit krachte waarvan hij die in eene actie tot reclame van een schip in het ongelijk wordt gesteld, (behalve de proceskosten) bovendien nog tot vergoeding van schaden en interessen zoude gehouden zijn.

Groningen Hof 13 November 1849.

40. Ofschoon de wetgever in den 4ⁿ titel van het IIᵉ boek Rv., handelende over executoriaal beslag op en verkoop van schepen, niet voorschrijft dat, wanneer de verkoop vertraagd is door een eisch tot reclame, men met den verkoop niet kan voortgaan, dan na vernieuwde bekendmaking en aanplakking der biljetten, zoo als zulks uitdrukkelijk is bepaald bij art. 543 omtrent opvordering van eigendom van onroerend goed, is het evenwel regelmatig en onvermijdelijk, dat die vernieuwde bekendmaking en aanplakking bij afwijzing van den eisch plaats hebben, en daartoe noodwendig kosten moeten worden aangewend, waarvan de eischer in zijne reclame in het ongelijk gesteld wordende, de oorzaak is, zoodat hij den gedaagde daardoor schade heeft toegebragt, welke naar regten door hem moet worden gedragen. Niettemin alleen veroordeeling tot vergoeding der *kosten* door den vertraagden verkoop van het schip veroorzaakt.

Groningen Hof 14 September 1849.

GESLAGT.

I. § 1. Accijns, aangifte, schatting.
§ 2. Kwittantie en geleibiljet.
II. Straffen en benadering.

I. § 1.

1. Een Kon. besluit waarbij op grond van art. 19, § 4 der wet v. 2 Augustus 1822 (Sb. n° 31) de heffing van den accijns op het geslagt, bij stuk, soort of gewigt van het slagtvee, in verband met de waarde daarvan, volgens een daartoe uit te vaardigen tarief, wordt bevolen, is niet verbindend voor de ingezetenen, wanneer uit het besluit niet blijkt, dat de Prov. Staten zijn geraadpleegd, maar alleen dat Ged. Staten hebben gedelibereerd over de invoering van dezen exceptionelen maatregel.

Middelburg 5 Februarij 1847.

2. De accijns is ook verschuldigd van vleesch, dat als menschelijk voedsel schadelijk is.

N.-Holland 27 December 1847, vern. *b* Amsterdam 14 October 1847.

3. Onder geslagt wordend of te slagten vee, volgens art. 5, al. 2 der wet van 2 Augustus 1822 (Sb. n° 31), houdende belasting op het geslagt, waarbij straf wordt bedreigd tegen het aanvangen der slagting of het slagten van eenig aan den accijns onderworpen vee, zonder voor-

afgaande betaling van den accijns, moet niet worden begrepen een stuk vee, hetwelk ten gevolge van ziekte is gestorven, en desniettegenstaande door schoonmaken als anderzins, tot consumtie wordt voorbereid.

g H. R. 26 Junij 1849, Concl. contr. vern. Gelderland 22 Maart 1849, en bev. het daarbij vern. Arnhem 20 Januarij 1849.

4. Art. 19, n° 4 der wet van 2 Augustus 1822 (Sb. n° 31), omtrent het doen heffen in zoodanige steden en plaatsen, alwaar zulks door den Koning zal worden noodig geacht, van een accijns op het geslagt bij het stuk, soort en gewigt van het slagtvee, in verband met de waarde daarvan volgens een daartoe uit te vaardigen tarief, — betreft uitsluitend den rijksaccijns op het geslagt.

c H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

5. De kennisneming bedoeld bij het 4e lid v. art. 2 der wet van 2 Augustus 1822 op het geslagt, omtrent de slagting van een stuk vee uit nood, behoort te worden gedaan aan den ontvanger of aan een meer nabij zijnden ambtenaar, behoorende tot de administratie van 's Rijks belastingen, niet aan een lid van het gemeentebestuur.

N.-Holland 18 Mei 1846.

6. Een schatter van het slagtvee, die ingevolge art. 19, § 4 der wet van 2 Augustus 1822 (Sb. n° 31), en het dientengevolge door den Minister van Finantiën vastgestelde tarief, bij overslag de zwaarte opneemt van een stuk vee, en naar gelang van het geschatte gewigt, aan het te slagten vee de bij het tarief vastgestelde waarde geeft, is niet aansprakelijk als schatter. Hij moet geacht worden in zoodanig geval alleen de daad van wegen, al zij dat bij raming, en geenszins eene schatting te hebben verrigt. De eigenaar kan mitsdien van het aldus geschatte vee tegen dien schatter geen gebruik maken van de bevoegdheid, in art. 4 der voormelde wet aan iederen belanghebbende gegeven, om het geschatte vee tegen de geschatte waarde terstond aan den schatter over te geven.

Middelburg 13 Mei 1846.

7. Wanneer men wil gebruik maken van de bevoegdheid om het geschatte vee terstond tegen de alzoo bepaalde waarde over te geven, kan een ontvanger van den accijns op het geslagt niet anders worden aangesproken dan tot het doen van «voorschot» aan den schatter, behoudens verhaal op dezen; daarentegen moet de schatter tot de «overneming en betaling» worden betrokken. Derhalve is de vordering alleen tegen den ontvanger ingesteld tot betaling der geschatte waarde, niet-ontvankelijk.

's Gravenhage 11 Maart 1845.

8. De aanwijzing door het gemeentebestuur van de *kom* der gemeente ingevolge art. 5 der wet v. 29 Maart 1833, bepalende vrijstelling van de belasting, indien de huurwaarde niet hooger is dan aldaar naar de verschillende gemeenten (d. i. naar de kom daarvan) is opgegeven, kan niet worden ingeroepen wanneer het een geheel ander onderwerp geldt, in casu het voorhanden hebben van versch rundvleesch in de woning des beklaagden, gelegen buiten de kom der stad Tilburg.

's Hertogenbosch 17 Januarij 1861.

§ 2.

9. De kwittantie van den accijns moet zich bevinden bij of in de onmiddellijke nabijheid van het geslagte, en derhalve op de plaats zelve der verrigte slagting; het is niet voldoende, dat die kwittantie zich bevindt in de daarbij vermelde woning.

b H. R. 15 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland .... (14).

10. De accijns-kwittantie moet tot na de afhakking bij het geslagte vee blijven. Particulieren, tot eigen gebruik een stuk vee slagtende, zijn niet verpligt even als de vleeschhouwers, de accijns-kwittantie onmiddellijk na de slagting met eene streep van rood krijt te strijken. Dienvolgens stelt het strijken met bloed, in plaats van met rood krijt, geene overtreding daar.

b H. R. 28 Maart 1843, Concl. contr. verw. de cass. tegen Groningen Hof, waarbij was bev. Appingadam 21 Mei 1842.

11. In den zin van art. 6 en 13 der wet van 2 Augustus 1822, omtrent het bij het geslagte vee doen verblijven en vertoonen aan de beambten van de kwittantie van den betaalden accijns, bij art. 1 der wet van 2 Januarij 1832 (Sb. n° 5), tot verbetering van den accijns op het geslagt, mede toepasselijk verklaard op het waardeermerk, — moet het vleesch nog voor onafgehakt worden gehouden, indien van een geslagt schaap voorhanden worden gevonden vier vierendeelen, waarvan aan één der vierendeelen slechts een klein hoekje is uitgenomen. Alzoo in contraventie zijnde, is de eigenaar gehouden het aan de commiezen te laten volgen, en maakt hij zich anders bij weigering (naar art. 324 der Algem. wet) schuldig aan verhindering van werkzaamheden.

b H. R. 16 April 1844, Concl. conf.

12. Wanneer van het vierendeel van een geslagt stuk vee een klein stukje is afgehakt, moet men dat vierendeel als afgehakt beschouwen, en houdt dus de verpligting op tot het vertoonen van een accijns-biljet.

a Amsterdam 12 Maart 1846.

13. Vleesch met zout bestrooid is niet als versch te beschouwen. Wanneer dus iemand wordt gecalangeerd wegens het niet kunnen vertoonen van kwittantie of geleibiljet van versch geslagt vleesch, moet hij worden vrijgesproken, indien uit de verklaringen der beambten gebleken is, dat een gedeelte van het aangehouden vleesch van alle zijden met eenig zout was bestrooid of bedekt, die stukken vleesch en spek niet elk afzonderlijk maar bij elkander zijn gewogen, en alzoo niet consteert, of het versche en ongezouten gedeelte de hoeveelheid van 50 ponden te boven ging; art. 3 der wet v. 14 December 1844 (Sb. n° 66).

b Overijssel 26 September 1846. — In gelijken zin Almelo 12 Februarij 1846.

14. Vermits door den wetgever in art. 3 der wet van 14 December 1844 (Sb. n° 66) niet is omschreven, wat men door versch afgehakt spek te verstaan heeft, is het blijkbaar de bedoeling geweest, de appreciatie daarvan, zonder eenen vasten regel te stellen, over te laten aan de beoordeeling des regters, naar mate der omstandigheden die zich bij elk geval voordoen. In-

dien het zout waarmede het vleesch was bedekt, reeds tot den staat van pekel was overgegaan, kan het vleesch niet meer als versch worden beschouwd.

Nijmegen .... (4).

15. Indien ten huize van eenen vleeschhouwer voorhanden worden bevonden 84 ponden versch afgehakt vleesch, onvoorzien van impostkwittantie of geleibiljet, doch dat vleesch kennelijk bestond in twee onderscheidene hoeveelheden, ieder beneden de 50 ponden, waarvan de ééne bij den bekeurde bereids in voorraad was, en de andere even te voren door een vreemd persoon was aangebragt, dan wordt noch kwittantie van betaalden accijns voor de eene, noch geleibiljet voor de andere partij gevorderd; art. 3 der wet van 14 December 1844 (Sb. nº 66).

c H. R. 19 Januarij 1847, Concl. contr.

16. Art. 6 der wet v. 2 Augustus 1822 (Sb. nº 31) is niet van toepassing, wanneer het niet behoorlijk gesloten zijn van het waardeermerk het gevolg is, niet van de schuld der beklaagden, maar van de schuld der ambtenaren, die het bij de aanhechting niet behoorlijk hebben gesloten.

a H. R. 11 October 1847, Concl. contr.

17. Art. 6, al. 3 en 5 der wet v. 2 Augustus 1822, is niet van toepassing op een vleeschhouwer, bij wien een geslagt kalf onafgehakt wordt bevonden, hetwelk door hem als een stier is veraccijnsd, wanneer de identiteit van dat stuk vee is aangenomen, en het deswege bekomen accijnsbiljet door den vleeschhouwer bij de bevinding aan de ambtenaren is vertoond.

e H. R. 13 November 1849, Concl. contr.

18. De bepaling, dat in elk geval eene hoeveelheid versch vleesch of spek van meer dan 50 ponden door eene accijns-kwittantie of geleibiljet moet zijn gedekt, is toepasselijk op de slagting in het algemeen, maar niet op de slagting uit nood ten gevolge van plaats vindende ziekte van vee.

a Gelderland 29 Junij 1852.

19. Het voorhanden hebben van 75 ponden versch afgehakt vleesch met zout vermengd of gezouten vleesch, onvoorzien van geldig document, stelt niet daar eene overtreding van art. 3 of van eenig ander voorschrift der wet van 14 December 1844 (Sb. nº 66).

a Alkmaar 30 Mei 1854.

20. Vervoer van vleesch zonder geleibiljet, en het aanwezig zijn van overwigt bij het vervoer van vleesch op geleibiljet, zijn twee onderling geheel verschillende overtredingen. De ingezetene kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor misslagen, welke door 's Rijks ambtenaren, in de door hen begane schattingen of andere ambtsdaden, zijn begaan.

Gorinchem 24 Maart 1849.

21. De wet van 14 December 1844 (Sb. nº 66), is dan alleen van toepassing, wanneer eene partij vleesch, boven het bij die wet bepaalde gewigt, aan één adres verzonden wordt, maar niet wanneer de aan onderscheidene adressen gezondene partij dit gewigt te boven gaat.

Amsterdam 24 Junij 1851.

22. De beklaagde die bij vervoer op een wagen langs een dijk, en alzoo bij visitatie niet ter plaatse van slagting van het vee, de kwittantie niet konde vertoonen, is schuldig aan het in zijn bezit houden van twee onafgehakte gedeelten van een versch geslagt kalf, zonder daarvan de accijns-kwittantie of, ter vervanging daarvan, een geleibiljet te kunnen vertoonen. De vleeschhouwer of slagter toch, wanneer hij onafgehakt versch vleesch uitslaat of vervoert, moet dien uitslag of vervoer doen begeleiden door een consentbiljet, de kwittantie van betaalden accijns vervangende, terwijl de kwittantie zelve steeds op de plaats der slagting, ter vertooning behoort te verblijven.

b H. R. 1 Mei 1860, Concl. conf.

II.

23. De straffen bij art. 19, nº 1 der wet van 2 Augustus 1822 (Sb. nº 31) tegen de slagters bedreigd, omtrent de peilrekening op den inslag van aan den accijns onderworpen levend vee bij de vleeschhouwers en slagters te houden onder de vereischte voorzieningen en pœnaliteiten, welke die van vijftig gulden voor iedere overtreding niet zullen te boven gaan, — kunnen bij plaats. verordening niet worden uitgebreid tot personen die dit beroep niet uitoefenen.

a H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

24. Terwijl art. 4 der wet v. 22 Aug. 1822 (Sb. nº 31) is ingetrokken bij art. 2 der wet v. 28 April 1852 (Sb. nº 96), zijn niet de rijksschatters, maar de commiezen bij 's Rijks belastingen, tot benadering bevoegd krachtens art. 1 der wet v. 15 Mei 1859 (Sb. nº 37).

b Amsterdam 21 Januarij 1863. — *a* Amsterdam 5 Maart 1863, implicite.

25. Er kan aan geene benadering worden gedacht, zoolang de aangegeven waarde van het vee, met de verhooging niet werkelijk door de ambtenaren is betaald, en kan derhalve, vóór dat oogenblik, niet in aanmerking komen de mogelijkheid van wederafstand van het vee door de ambtenaren, als hun eigendom.

a H. R. 6 Maart 1855, Concl. conf.

26. Benadering door de commiezen v. 's Rijks belastingen bestaat niet enkel in de kennisgeving daarvan, maar is eerst dan voldongen en afgeloopen, wanneer al de daarmede in noodwendig verband staande handelingen, zoo als de afgifte en betaling, hebben plaats gehad. Verzet tegen het wegvoeren door de commiezen van eene ter slagting niet aangegevene koe is verhindering van werkzaamheden.

a Amsterdam 5 Maart 1863. — *b* Amsterdam 21 Januarij 1863.

27. Uit art. 4, 19, nº 3 der wet v. 2 Augustus 1822 (Sb. nº 31), art. 3 der wet v. 28 April 1852 (Sb. nº 96) volgt niet, dat 's Rijks ambtenaren bij benadering verpligt zijn de verschuldigde betaling elders dan ten kantore van den ontvanger te bewerkstelligen.

a H. R. 30 Mei 1854, Concl. conf.

28. In den zin van art. 2 der wet v. 15 Mei 1859 (Sb. nº 37), is bij benadering van een stuk vee, voor eene dadelijke betaling ook die te houden welke geschiedt ten kantore van den ontvanger. De ambtenaren verbalisanten zijn mitsdien geregtigd tot het wegvoeren van het benaderde stuk vee, onder aanbod om dadelijk ten kantore van den ontvanger de aangegevene waarde met de wettelijke verhooging te voldoen,

's Gravenhage 19 Maart 1860. — cf. *b* Amsterdam 21 Januarij 1863, en *a* Amsterdam 5 Maart 1863, in gelijken zin.

GESTOLEN EN VERLOREN GOED

Z. EIGENDOM.

GETUIGE.

I. § 1. A.

1. De wraking van een getuige moet, indien het getuigenverhoor onder de vorige wetgeving gelast is, naar de voorschriften der toenmalige en niet naar die der tegenwoordige wet worden beoordeeld.

Overijssel 13 Januarij 1840. — Friesland 16 October 1839. — Anders Deventer 9 Januarij 1839.

2. Art. 1950 B. W., houdende opgave der redenen van wraking tegen getuigen, welke, volgens art. 225 Rv., mede van toepassing zijn op deskundigen van ambtswege benoemd, kan niet geacht worden te zijn limitatief, maar is veeleer enunciatief; het is dus aan den regter overgelaten, om te beoordeelen in hoeverre voorgestelde redenen van wraking, alhoewel niet bij dat artikel bepaaldelijk opgenoemd, al dan niet zijn gegrond en behooren te worden aangenomen.

Maastricht 23 October 1846. — In gelijken zin Breda 18 Februarij 1843. — Anders Amersfoort 24 Junij 1858.

B.

3. Het doet in cas van wraking niets ter zake, of de getuige een belang heeft overeenstemmende met dat van de partij die wraakt, dan wel met dat van haar, op wier verzoek hij is opgeroepen.

Rotterdam 14 Maart 1862.

4. Ingezetenen eener gemeente kunnen als zoodanig niet worden gewraakt als getuigen in eene procedure die gemeente betreffende. Om grond tot wraking op te leveren, moet de uitslag der procedure in andere opzigten op hunne bijzondere en persoonlijke belangen, althans regtstreeks of merkbaar terugwerken.

's Hertogenbosch 20 Maart 1868. — *b* Maastricht 15 Mei 1851.

5. Wanneer eene erfdienstbaarheid van voetpad wordt gevorderd, welke ten voordeele van een gehucht is gecreëerd, dan kunnen wel de ingezetenen van dat gehucht beschouwd worden belang te hebben bij het geding, doch niet de ingezetenen van de gemeente waartoe het gehucht behoort.

Maastricht 6 October 1853.

6. Een onzeker toekomstig belang, of een belang dat vroeger bestaan heeft, is geene voldoende reden van wraking. Het indienen van een adres aan de administratieve autoriteiten, door ingezetenen van eene gemeente, tot herstelling van het voetpad in eene andere gemeente of gehucht, doet geen dadelijk of zijdelingsch belang bij het geding veronderstellen.

Maastricht 6 October 1853.

7. De burgemeester eener gemeente kan in het geding, waarin hij in die hoedanigheid als eischer optreedt, wel als getuige gehoord worden.

Maastricht 7 October 1865, waartegen het appel niet-ontvankelijk is verklaard bij Limburg 22 Mei 1866. — Breda 21 November 1865, beslissende, dat de echtgenoot van de zuster van den oudsten wethouder eener gemeente, die bij ontstentenis van den burgemeester namens die gemeente als eischer is opgetreden, als getuige kan worden gehoord.

8. Vermits een lid van den raad als deel makende van het bestuur, moet geacht worden partij te zijn in het geding waarin de gemeente gedagvaard is, kan hij niet in datzelfde geding als getuige gehoord worden.

b Gorinchem 30 Januarij 1866.

9. Vermits de leden van gemeente-raden niet zijn aansprakelijk voor hetgeen zij in den kring hunner wettelijke bevoegdheid hebben verrigt, kan een vroeger lid van zoodanig collegie, omdat hij heeft deel genomen aan het daartoe betrekkelijk besluit, niet geacht worden belang te hebben in het geding, waarin zich de gedaagde, ter regtvaardiging van de door hem verrigte en door den eischer als stoornis in zijn bezit gequalificeerde daden, beroept op de deliberatie van den gem.raad waarbij hem het questieuse land in pacht is afgestaan.

b Maastricht 15 Mei 1851.

10. Hij die het kerkelijk ambt van kerkvoogd eener hervormde gemeente bekleedt, kan in een geding waarin de kerkvoogdij is betrokken, als getuige worden gewraakt; niet echter de notabelen, behoorende tot het collegie, dat op het instellen der procedure is gehoord.

Zeeland 15 Maart 1853.

11. Een persoon, die betrokken is in eene strafzaak, doch waaromtrent de actie is geschorst op grond van art. 6 Sv., moet beschouwd worden, zoo al niet een dadelijk, dan althans een zijdelingsch belang te hebben bij de zaak waarin het geschil over het ingeroepen burgerlijk regt zal worden beslist.

b 's Hertogenbosch 21 Maart 1842. — Maastricht 6 October 1853.

12. Alleen hij kan als dadelijk of zijdelings belanghebbende bij een geding worden beschouwd, die door de uitspraak een regt zou kunnen verliezen of tegen wien een regt of wettelijke aanspraak door die uitspraak zou kunnen worden geboren, maar de crediteur heeft in den zin der wet geen belang bij de uitspraak die in een proces tegen zijn debiteur kan vallen, omdat hij daardoor alleen feitelijk de kansen kan zien verminderen om zijn regt met gunstig gevolg te kunnen uitoefenen.

Amsterdam Arb. 19 Januarij 1867.

13. De betrekking van te zijn crediteur van eene der partijen, kan niet daarstellen een dadelijk belang bij het geding. Die betrekking kan casu quo een zijdelingsch belang bij het geding daarstellen, doch dit hangt af van de vraag, of de getuige werkelijk blijkt crediteur van eene der partijen te zijn, en of de staat dier partij zoodanig is gesteld, dat de getuige, om zijne vordering te kunnen verhalen, er belang bij heeft, dat de vordering, door die partij ingesteld, zal worden toegewezen.

Z.-Holland 9 Maart 1857.

14. Nabestaanden van iemand, die beweert crediteur van eene der partijen te zijn, hebben geen zijdelingsch belang bij het geding.

Z.-Holland 9 Maart 1857.

15. De aandeelhouder van de in het geding betrokkene maatschappij kan niet als getuige worden gewraakt.

c N.-Holland 22 Februarij 1866.

16. In een proces waar het de questie geldt, of een interveniënt aansprakelijk is voor de schulden van een medelitigant die eene aanzienlijke schuld heeft jegens de Ned. Handelmaatschappij, kan niet gehoord worden de aandeelhouder in laatstgenoemde; hij heeft als zoodanig een zijdelingsch belang.

Rotterdam 17 December 1859.

17. De prokureur, die vroeger in de zaak geoccupeerd heeft, maar daarna door een zijner ambtgenooten is vervangen, kan niet als getuige gewraakt worden op grond van zijne vroegere relatie tot de zaak.

Amsterdam 1 October 1847.

18. Een advokaat, die vroeger in een geding als zoodanig heeft geoccupeerd, doch later door een ander is vervangen, kan niet als getuige worden gewraakt, ook dan niet, wanneer zijne declaratie van het in die zaak gemeriteerde nog niet is voldaan. Het belang dat die getuige bij het winnen van het proces zoude hebben, kan niet worden aangenomen als gegronde reden tot wraking, daar het niet kan worden toegegeven, dat het winnen van een proces op zich zelf de praktijk van den met het geding belasten advokaat doet vermeerderen. (De gedaagde was in gebreke gebleven te bewijzen, dat de uitslag van het proces van invloed kon zijn op des getuigen declaratie).

'sGravenhage Kgr. 16 November 1868.

19. Een notaris, voor wien het testament is gepasseerd, dat op grond van beweerde krankzinnigheid van de testatrice wordt aangevallen, kan niet als getuige gewraakt worden bij het onderzoek naar den toestand der testatrice.

Maastricht 27 Junij 1851. — Maastricht 7 December 1857. — Breda 21 September 1852, beslissende dat, wanneer een testament wordt aangevallen, op grond dat de testateur van zijne geboorte tot aan zijn dood aan verregaande onnoozelheid heeft gelaboreerd, de notaris die voor dien testateur (andere) akten heeft gepasseerd, als getuige kan worden gehoord. — Anders Deventer 2 April 1856, op grond dat de notaris zijdelingsch belang er bij heeft, dat eene ten zijnen overstaan gepasseerde akte niet worde vernietigd.

20. Instrumentaire getuigen kunnen worden gehoord om de valschheid eener authentieke akte aan te toonen, die zij zelve hebben helpen oprigten. Die valschheid kan door hunne getuigenis worden bewezen, ook als van elders van de valschheid niet blijkt.

Brielle 24 December 1858.

21. Het is aan 's regters oordeel overgelaten, te beslissen, waarin het belang, bedoeld bij art. 1950, al. 3 B. W., bestaat. Bij een getuigenverhoor, dat strekken moet om te bewijzen, dat een mandataris, ten behoeve van zijnen lastgever, diverse geldelijke verpligtingen jegens derden heeft op zich genomen, moet, ingevolge art. 1950, al. 3 B. W., zoodanige derde als getuige worden gewraakt; deze is immers niet blootelijk als crediteur van den mandataris te beschouwen, geheel vreemd aan het geding, maar hij zou ook tegen den lastgever of diens erfgenamen, uit gemelden hoofde, regten kunnen doen gelden, en heeft mitsdien, zoo al geen dadelijk, immers zeer zeker een zijdelingsch belang bij de zaak.

H. R. 30 October 1851, Concl. conf.

22. In het geding van den lastgever tegen dengenen met wien de lasthebber gehandeld heeft, kan deze laatste niet als getuige gehoord worden; hij moet geacht worden belang te hebben bij den uitslag van het geding.

a 's Gravenhage Kgr. 11 December 1868.

23. De echtgenoote van den lasthebber, met dezen in gemeenschap van goederen gehuwd, kan niet als getuige gehoord worden in het regtsgeding van den lastgever tegen den derde met wien haar man als lasthebber gehandeld heeft; onverschillig of zij gehuwd is voor of na de uitvoering van den last, zij heeft een zijdelingsch belang bij den uitslag van het geding.

b 's Gravenhage Kgr. 11 December 1868.

24. De kapitein eener stoomboot heeft belang in het geding dat gevoerd wordt over eene aanvaring, welke aan zijne schuld wordt toegeschreven.

b Maastricht 2 November 1866. — *b* Zwolle 28 Maart 1871. — In gelijken zin ten aanzien van een loods, Rotterdam 7 December 1847.

25. Bij de in regten betwiste aansprakelijkheid voor de aan zijnen zetschipper gedane leveringen, kan het hooren van dien zetschipper als getuige worden gewraakt; deze moet geacht worden een zijdelingsch belang bij de procedure te hebben, indien de vordering van den eischer ontzegd wordende, deze de bevoegdheid zou kunnen hebben, dien getuige, op wiens last hij zou geleverd hebben, tot voldoening der leverantiën in regten aan te spreken.

Dordrecht Kgr. 23 October 1849.

26. Wanneer in een tegen den schipper wegens bergloon der lading gevoerd geding door dien schipper wordt beweerd, dat dit loon reeds

in eene conventie ter zake van aan het schip verleende hulp is begrepen, dan kan bij onderzoek van dit punt niet als getuige gewraakt worden degeen, welke als lasthebber van de reederij of van de casco-assuradeurs de bedoelde conventie geteekend heeft.

c N.-Holland 22 Februarij 1866.

27. Een makelaar door wiens tusschenkomst een koop zou zijn tot stand gebragt, kan in het daarover gerezen proces niet als getuige gehoord worden.

b Amsterdam 12 September 1855. — Amsterdam 6 September 1860. — Anders Amsterdam 17 November 1859. — cf. Amsterdam ... (12), beslissende dat de zoon des makelaars als getuige kan worden gehoord.

28. In een geding wegens onvoldoende levering van verkochte goederen kunnen niet als getuigen gewraakt worden noch degeen, aan wien de eischende kooper de goederen wederom heeft verkocht, noch de makelaar, door wiens tusschenkomst de laatste koop heeft plaats gehad.

a Amsterdam 29 Julij 1861.

29. Wanneer bij verschil over het al dan niet bestaan van verkoop beweerd wordt dat die zou zijn gesloten door een commissionnair, handelende voor den verkooper, dan kan die commissionnair als getuige worden gewraakt.

a Amsterdam 9 Januarij 1861. — cf. in anderen zin Oostburg Kgr. ... Maart 1851 (2).

30. In eene actie tot revindicatie van een stuk land, ten verzoeke van eene gemeente ingesteld, is niet als getuige wraakbaar hij, die tot hetzelfde einde ten verzoeke dier gemeente gedagvaard, vóór den dienenden dag bij minnelijke schikking afstand heeft gedaan van het gereclameerde, ofschoon de voorwaarden waaronder die afstand is geschied, tot dusverre niet zijn vervuld.

Maastricht 29 October 1857.

31. Waar geschil is over de al dan niet tiendpligtigheid van zeker stuk land, moeten de personen, wier land in hetzelfde tiendblok is gelegen, geacht worden niet slechts een zijdelingsch, maar zelfs een dadelijk en onmiddellijk belang te hebben bij het heffen van novale tienden uit gemeld blok.

Arnhem 1 Maart 1844.

32. Als getuigen kunnen niet worden gewraakt de pachters van den ged. of zij die de vruchten op de aan dien ged. verpachte landen hebben afgemaaid, ingeoogst en gedorscht, al mogten de moeijelijkheden tusschen eischer en ged. betrekkelijk de door eerstgemelde aan laatstgenoemde gedane verhuring tot deze vruchten betrekking hebben.

Maastricht 1 Mei 1851.

33. Als belanghebbende in den zin van art. 1950, n° 3 B.W. moet beschouwd worden hij die in den loop der procedure tot onder-curatele-stelling wegens krankzinnigheid der verweerderesse, van deze heeft gepacht, voor zes jaren, het gedurende vele jaren door haar zelve bewoond en bebouwd boerenerf, en tevens van haar heeft gekocht de geheele vaartvaring op hetzelve.

Deventer 9 Januarij 1839.

34. Handelaren in vlas of zoogenaamde vlasboeren kunnen niet op grond van belang als getuigen worden gewraakt in een geding ten onderwerp hebbende hoe en op welke wijze het S[t] Jans-beraad moest worden verstaan en uitgelegd, en of er in het 4[e] district van Zeeland een lokaal gebruik bekend is, volgens hetwelk het eenen huurder van vlasland zoude vrijstaan, om op S[t] Jansdag het vlas gedeeltelijk te aanvaarden en gedeeltelijk te weigeren.

Oostburg Kgr. ... Maart 1851 (2).

35. Door te beslissen dat de gewraakte getuige, aangeduid als de persoon met wie de gedaagde overspel zou hebben gepleegd, moet geacht worden, zoo al niet een dadelijk, dan toch zijdelingsch belang bij het geding tot echtscheiding te hebben, en door op dien grond de wraking geldig te verklaren, heeft de regter eene juiste opvatting van art. 1950, n° 3 B.W. gegeven. De zoo algemeene strekking der woorden van dat artikel laat niet toe om aan eene uitsluiting van het zedelijk belang te denken.

b H. R. 30 November 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 14 September 1860.

36. Bij eene wraking behoeft niet te worden onderzocht, of de gewraakte getuige ter handhaving van hare eer, er belang bij heeft om van het afleggen van hare verklaring verschoond te blijven, vermits dit niet bij de wet als eene reden van wraking is aangenomen.

Gorinchem 26 Junij 1860.

37. Als getuige kan niet worden gewraakt hij die als voogd de akte van verdeeling heeft mede-onderteekend van de perceelen waarover geschil is.

b 's Hertogenbosch 16 Maart 1842.

38. In eene actie tot ontbinding eener vennootschap, meer bepaald over de exceptie dat de commanditaire vennoot niet mede in het geding was geroepen, en over de feiten of deze uit de vennootschap is uitgetreden en of dat met onderling goedvinden heeft plaats gehad, kan die commanditaire vennoot niet als getuige gehoord worden.

N.-Holland 28 Mei 1866.

39. Het afgeven van een certificaat vóór den aanvang eener procedure over de daadzaken tot dezelve betrekkelijk, is een genoegzame grond tot wraking van eenen getuige, volgens art. 283 Pr. Civ. Het afgeven van zoodanig certificaat kan ook door hem in wiens belang het is afgegeven als middel tot wraking worden ingeroepen.

Overijssel 13 Januarij 1840.

40. De ondersteunde kan niet gewraakt worden uit hoofde van het belang, dat hij zou hebben bij het geding, waarin moet bewezen worden, dat hij tijdens het verleenen van onderstand, behoeftig was; het is toch voor het regt van verhaal, dat tegen hem kan uitgeoefend worden, onverschillig of het gevraagde bewijs al dan niet geleverd wordt, en hij kan dus uit dit geding noch voordeel, noch nadeel trekken; — ook kan die ondersteunde niet worden beschouwd als begiftigde.

Maastricht 2 Mei 1856.

C.

41. De verwantschap van een getuige in den verboden graad aan een der personen, waaruit

een bestuur is daargesteld, is geen wettig motief van wraking in de zaak, waarin dat bestuur als partij voorkomt.

a 's Hertogenbosch 21 Maart 1842. — Anders 's Hertogenbosch ... Maart 1843 (11). — Tiel 3 Mei 1844.

42. Daar eene firma geene van hare leden afgescheiden regtspersoonlijkheid heeft, is aanverwantschap van een getuige in betrekking tot een lid der procederende firma een afdoende grond van wraking; art. 1950 B. W.

N.-Holland 6 November 1871.

43. De onwettige kinderen van twee zusters kunnen niet in den zin van art. 1950, n° 1 B. W. als elkanders bloedverwanten worden beschouwd, met dat gevolg, dat zij als getuigen in een geding, ter zake van bloedverwantschap, zouden kunnen worden gewraakt.

Amsterdam Kgr. IV 29 December 1843.

D.

44. Indien twee of meer verwerende personen, als litis consortes tegen den eischer overstaan, dan kan door dezen iemand die in dienst van slechts ééne dier verwerende partijen is, niettemin als getuige gewraakt worden; de wet spreekt toch niet anders dan van eene der partijen, en zonder eenig onderscheid tusschen het al of niet splitsbare der actie te maken.

a H. R. 15 Junij 1855.

45. Een daglooner, op zich zelven wonende, die voor eene der partijen arbeidt zonder uitsluitend aan hare dienst te zijn verbonden, kan niet als dienstbode of bediende worden beschouwd, en wel te minder wanneer hij sedert 14 dagen niet meer bij die partij gewerkt heeft.

Maastricht 19 November 1846.

46. Als getuige kan niet worden gewraakt eene getrouwde vrouw, die, alhoewel voor vast loon, bij den eischer slechts voor een bepaald werk en zoolang dit werk duurt, dus tijdelijk werkzaam is, en wier werk naar evenredigheid daarvan (bij dagwerk) wordt beloond.

Winschoten Kgr. 28 November 1855.

47. In den regel kunnen onder dienstboden en bedienden van eene der partijen niet worden gerangschikt werklieden die op zich zelve wonende, hetzij tegen een evenredig loon, hetzij tegen een week- of daggeld, in fabrieken of ander bedrijf voor eene der partijen arbeiden.

Breda 18 Februarij 1843. — Overijssel 13 Januarij 1840, ten opzigte van hem die voor een fabrikant tegen een bepaald loon bij het stuk werkt.

48. Als getuige kan gewraakt worden de persoon, die, in dienst van eene der partijen zijnde, na te zijn gedagvaard, onder zoodanige omstandigheden uit die dienst is ontslagen, dat dit blijkbaar slechts dient om hem aan de wraking te onttrekken, en mitsdien in fraudem legis.

Amsterdam 22 Maart 1855. — Amsterdam Kgr. III 7 September 1846.

49. In een geding tegen zijne Majesteit den Koning geheel als privaat persoon gevoerd, kan met grond als getuige gewraakt worden de concierge van het Koninklijk paleis, ofschoon die door den Koning als zoodanig mogt zijn aangesteld.

a H. R. 15 Junij 1855.

50. De stads-rooimeesters te Amsterdam zijn stedelijke beambten, belast met bepaalde en bij de stedelijke verordeningen omschreven werkzaamheden; derhalve zijn zij niet, ofschoon vast loon genietende, onder bedienden in den zin van art. 1950, n° 3 B. W. te rangschikken.

a H. R. 2 December 1853, Concl. conf. — Maastricht 28 Januarij 1854, ten aanzien van een veldwachter. — Anders Amsterdam 7 October 1862, beslissende dat gemeente-ambtenaren in een geding waarin de gemeente betrokken is, als getuigen kunnen gewraakt worden; in casu ten aanzien van den directeur, den hoofdopzigter en een opzigter bij de publieke werken.

51. De kapitein eener stoomboot waarvan eene der partijen medeëigenaar is, moet in den zin van art. 1950, n° 3 B. W. als bediende van laatstgenoemde beschouwd worden.

a H. R. 9 September 1863. — Maastricht 12 Mei 1866. — *b* Maastricht 2 November 1866. — Anders *b* Zwolle 28 Maart 1871.

52. Een stuurman moet geacht worden tegenover den schipper in zoodanige betrekking van ondergeschiktheid te staan, dat, al ware hij zelfs meer bepaald en ten gevolge van zijne aanstelling in loondienst eener reederij, de benaming van bediende des schippers op hem toepasselijk is.

Rotterdam 7 December 1847. — *a* Zwolle 28 Maart 1871.

53. Een scheepskapitein die ter zake van aanzeiling tot schadevergoeding wordt aangesproken, kan zich op de getuigenis van de equipage van zijn schip beroepen, ook dan, wanneer hij mogt verzuimd hebben om, naar aanleiding van art. 383 v. Kh., eene scheepsverklaring af te leggen; de bepaling van art. 1950, al. 3 B. W. kan op een geval van zeehandel niet onbepaald worden toegepast, onverminderd nogtans het oordeel van den regter over de waarde der getuigenis.

Rotterdam 17 Mei 1839.

54. De particuliere beëedigde boschwachter van eene der partijen, noch kost noch inwoning bij haar genietende, kan in een burgerlijk geding als getuige gehoord worden.

Maastricht 5 Februarij 1859.

55. De machinist in dienst eener particuliere spoorweg-maatschappij, ook al wordt hij bij speciale wetten en verordeningen als beëedigd beambte van de maatschappij (geenszins beambte van den Staat of eenig ander openbaar ligchaam) bevoegd verklaard tot het opsporen van de daarbij omschreven overtredingen, behoort tot de bedienden in den zin van art. 1950, n° 3 B. W.

g H. R. 4 Januarij 1870.

56. In eene procedure tegen eene assurantiemaatschappij kan haar agent als getuige worden gehoord.

Utrecht Arb. 12 November 1867.

E.

57. Art. 1946, n° 3 B. W. is in dien zin te verstaan, dat een advokaat zich van het geven van getuigenis kan verschoonen, zelfs indien de cliënt hem van de verpligting tot geheimhouding ontslaat.

Amsterdam 27 April 1846.

F.

58. Ook op grond van vijandschap tusschen den getuige en eene der partijen mag eene wraking aangenomen worden, zelfs al steunt het bewijs dier vijandschap alleen op de verklaring van den getuige.

Breda 18 Februarij 1843.

59. De omstandigheid dat eene der partijen, getuigen, ter gelegenheid van hunne reis, om voor den regter-commissaris te worden gehoord, zoude hebben vrijgehouden, en aan de ouders van een hunner een geschenk zou hebben gedaan, levert geene afdoende reden van wantrouwen op, en is mitsdien geene reden van wraking.

Breda 18 Februarij 1843.

§ 2.

60. Uit den aard der zaak zelve en uit de volgorde en den zamenhang van art. 107 tot 109 Rv. blijkt, dat de prealabele vragen (omtrent naam, voornaam, ouderdom enz.), als afgezonderd van de eigenlijke getuigenis, en als daaraan voorafgaande moeten worden beschouwd, en dat de eigenlijke getuigenis eerst aanvangt met de verklaring van den getuige betrekkelijk de betwiste feiten. Hieruit volgt, dat de wraking van eenen getuige, gedaan na de beantwoording dier prealabele vragen en vóór de getuigenis omtrent de zaak zelve, moet geacht worden tempore utili en overeenkomstig de bepalingen der wet te zijn gedaan.

's Gravenhage 13 December 1839.

61. Wanneer bij wraking van een getuige, de partij het als middel daartoe aangevoerde feit niet betwist, heeft de regter niet het bestaan van dat feit, maar slechts de waarde daarvan als grond van wraking te onderzoeken.

N.-Holland 6 November 1871.

62. De regter is niet verpligt de gronden eener reproche ontleend aan art. 283 C. de Pr. Civ., indien zij bewezen zijn, onvoorwaardelijk aan te nemen, maar wel om daarin naar gelegenheid der omstandigheden te handelen; hij behoort die gronden ook te onderzoeken, ten einde te beslissen, of daaruit omtrent de geloofwaardigheid der getuigen gevolgtrekkingen te nemen zijn.

Friesland 9 October 1839.

63. Uit het facultatieve aan de zijde van partijen om eenen getuige al of niet te wraken, volgt geenszins, dat het ook den regter, wanneer het feit vaststaat waarop de wraking steunt, toch zou vrijstaan om de wraking af te wijzen.

a H. R. 15 Junij 1855.

64. Het vonnis waarbij op de wraking van een getuige is uitspraak gedaan, is niet een præparatoir vonnis maar een eindvonnis op incident, en behoort beteekend te worden alvorens, na afwijzing der wraking, de gewraakte getuige kunne gehoord worden.

Limburg 22 Mei 1866, verniet. Maastricht 4 November 1865.

65. De woorden bevolen en belegd, in art. 200 Rv., bevatten al wat betrekking heeft tot het houden van het verhoor, ook wat betreft de wraking der getuigen, omtrent welke anders voor summiere zaken en voor verhooren ter teregtzitting in gewone zaken niets zoude zijn bepaald. Hieruit volgt, dat een vonnis op eene voorgestelde wraking van een getuige in eene summiere zaak niet is vatbaar voor hooger beroep.

a H. R. 2 December 1853, Concl. conf. — *a* Gelderland 11 Julij 1851, ten aanzien eener zaak de Rijnvaart betreffende.

II. § 1. A.

66. Iemand die uit hoofde van bloed- of aanverwantschap, ten aanzien van één der beklaagden voor de Regtbank van correctionele politie geene getuigenis mag afleggen, kan niet als getuige gehoord worden met betrekking tot de overige medebeklaagden in een en hetzelfde geding.

Breda 8 Mei 1837.

67. Het woord « medebeschuldigden » in art. 188 Sv. moet niet worden opgevat in den meest ruimen zin die daaraan zou kunnen gegeven worden, maar als aanduidende hen die te zamen te regt staan als beschuldigd van hetzelfde misdrijf, hetzij dan als mededaders, hetzij als hoofddaders en medepligtigen.

b H. R. 21 Maart 1854, Concl. conf.

68. Voor medebeschuldigden of medebeklaagden, wier verwanten volgens art. 188 Sv. niet als getuigen mogen gehoord worden, kunnen alleen gehouden worden zij, die ter zake van een en hetzelfde feit teregtstaan, maar geenszins zij, die wel om het zamenhangende der feiten te gelijk teregtstaan, doch overigens zijn aangeklaagd van feiten door ieder hunner afzonderlijk gepleegd. Derhalve zijn geene medebeklaagden zij, die vervolgd worden ter zake van het over en weder toebrengen van slagen; de een is geene mededader, noch medepligtige van hetzelfde feit door den ander bedreven.

Gorinchem 17 Mei 1871.

69. In eene zaak waarin twee beklaagden betrokken zijn, kan niet de schoonmoeder van één hunner, ten aanzien van dezen, zonder eedsaflegging, en ten aanzien van den medebekl. onder eede als getuige gehoord worden.

Gelderland 28 September 1841. — Utrecht 1 Februarij 1841.

70. De zwagerschap bij art. 188 Sv. bedoeld, bestaat niet, wanneer de overledene man van eene der getuigen een broeder was van de vrouw van eenen beschuldigde; evenmin wanneer eene getuige is gehuwd met iemand, die de vrouw van den besch. tot moei had.

b H. R. 22 November 1842.

71. De man van de zuster der vrouw van eenen beklaagde mag als getuige voor de Regtbank van correctionele politie gehoord worden.

Breda 8 Mei 1837.

72. Eene op de lijst staande getuige kan zonder eedsaflegging, alleen tot inlichting worden gehoord, wanneer de beschuldigde of zijn raadsman zich daartegen niet heeft verzet en de Prok.-Gen. op de beëdiging niet heeft aangedrongen, in casu uit hoofde zij met een der beschuldigden zamenleefde. Bovendien kan zoodanige natuurlijke betrekking eenigermate met de burgerlijke worden gelijk gesteld, en verbiedt alzoo art. 188, in. en n° 3 Sv., ex quadam analogia, dat zij in de zaak van den be-

schuldigde, als getuige en onder eede worde gehoord.

c H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf. — Anders *b* H. R. 27 Augustus 1870, Concl. conf. beslissende, dat de bijzit ten aanzien van de bekwaamheid om als getuige gehoord te worden, niet met de wettige echtgenoot is gelijk te stellen. — Concl. Adv.-Gen. Arntzenius ad *c* H. R. 14 Mei 1850, dat de wet bij uitsluiting van beëedigde getuigen, die betrekking van concubinaat niet erkent, maar duidelijk doelt op wettig huwelijk. — Cf. ook 's Gravenhage 15 Junij 1840.

73. Onder de benaming van broeders, zusters, ooms enz. in art. 188, nº 2 Sv., zijn zoowel de halve als de volle broeders en zusters, ooms en moeijen begrepen, hetgeen o. a. uit de art. 903 tot 905, 891 en 907 B. W. duidelijk is af te leiden.

Maastricht 10 Februarij 1846.

74. Door broeders- en zusterskinderen in art. 188, nº 2 Sv., worden kennelijk bedoeld de kinderen van de broeders en zusters der beschuldigden, die aan hen in den derden graad bestaan, en geenszins de volle neven of nichten van de besch. (cousins germains), of die wederkeerig met hen zijn kinderen van broeders of zusters, en tot hen staan in den vierden graad van bloedverwantschap; deze zijn verpligt hunne verklaringen onder eede te doen.

H. R. 24 November 1840, Concl. conf. — *b* H. R. 12 Maart 1844, Concl. conf. — *d* H. R. 3 Mei 1853, Concl. conf.

75. Oud-ooms of oud-moeijen zijn niet begrepen onder de personen, die volgens art. 188 Sv. kunnen worden toegelaten om zonder eedsaflegging inlichtingen te geven. Zij moeten volgens den algemeenen regel van art. 183 Sv. op straffe van nietigheid, alvorens hunne getuigenis af te leggen, den bij dat artikel bepaalden eed afleggen.

c H. R. 21 October 1851, Concl. conf.

76. De aangehuwde oom kan geen getuige zijn in strafzaken, ook al is de vrouw, door welke de zwagerschap is ontstaan, overleden en de oom daarna hertrouwd.

a H. R. 16 Julij 1869, Concl. conf.

77. Een aangehuwde neef, ook al is hij neef in den derden graad, is bij art. 188 Sv. niet begrepen onder de bloed- of aanverwanten, die zonder eedsaflegging mogen worden gehoord; daaronder worden in dat artikel wel opgenoemd de broeders- en zusterskinderen van den beschuldigde, maar geenszins de *aangehuwde* broeders- of zusterskinderen, zoo als dit uitdrukkelijk wordt gezegd ten aanzien van de onmiddellijk voorafgenoemde ooms en moeijen.

H. R. 22 Julij 1851, Concl. contr. — *d* H. R. 20 December 1859, Concl. conf. — *b* H. R. 14 Maart 1854, Concl. contr. ten aanzien van eene aangehuwde nicht.

78. Wanneer blijkens het proces-verbaal der teregtzitting, een door de beschuldigden geproduceerde getuige, die vóór het afleggen van den eed verklaard had aan geen der besch. in den bloede of door aanhuwelijking te bestaan, nadat hij zijne getuigenis begonnen was af te leggen, gezegd heeft, dat de vijfde besch. zijn broeder was, dientengevolge van het verder verhooren van dezen getuige is afgezien, en blijkens 's Hofs arrest van diens verklaring ook geen gebruik is gemaakt, kan het voorschrift van art. 188 Sv. niet geacht worden uit het oog te zijn verloren.

H. R. 21 Februarij 1871, Concl. conf. — *d* H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf.

79. Het is niet in strijd noch met art. 188 Sv., noch met de wet, dat wanneer een opgeroepen getuige, na te zijn beëedigd, te kennen geeft aan een der beschuldigden binnen de uitgesloten graden te bestaan, hij weder van den eed wordt ontslagen en daarop met openlijke te kennengeving van hem slechts in zooverre toe te laten, alleen tot inlichting wordt gehoord.

d H. R. 1 Augustus 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 29 October 1850, Concl. conf.

B.

80. Zij die bij hunne verschijning, hoewel niet tijdens het plegen van het feit, den ouderdom van 16 jaren hebben bereikt, kunnen als getuigen onder eede worden gehoord.

d H. R. 6 Junij 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen het incidenteel arrest Gelderland 7 Maart 1854, waarbij bevolen werd, dat de bedoelde personen onder eede zouden worden gehoord, — en tegen het def. arrest Gelderland 14 Maart 1854, waarbij de veroordeeling ook was gegrond op die aldus afgelegde verklaringen, te dezen aanzien Concl. contr. — *d* H. R. 28 Julij 1854, Concl. conf. — Holland Cr. Rb. 18 December 1840.

81. Het verbod van art. 190 Sv. om kinderen, die den vollen ouderdom van zestien jaren niet hebben bereikt, anders te hooren dan tot het geven van inlichting, zonder eedsaflegging, is ook toepasselijk op de belofte, welke voor zekere godsdienstige gezindheden den eed vervangt.

e H. R. 15 April 1851.

82. Er bestaat geene schending van art. 190 Sv., wanneer, nadat door een getuige de eed is afgelegd, wordt bevonden dat hij slechts elf jaren heeft bereikt, en daarop door het Hof is gelast dat hij niet als getuige zou worden gehoord, en hij zonder verdere ondervraging de teregtzitting heeft verlaten.

c H. R. 27 Februarij 1844, Concl. conf.

C.

83. Uit het verbod van art. 188 Sv. om bloedverwanten van mede-beschuldigden te hooren, volgt a fortiori, dat mede-beschuldigden zelve niet als getuigen kunnen optreden.

N.-Holland 5 Augustus 1851. — Al geldt het feiten, die een of meer hunner afzonderlijk betreffen, N.-Holland 21 Februarij 1860.

84. Als mede-beschuldigden die niet tegen elkander onder eede kunnen worden gehoord, zijn alleen te beschouwen zij, die ten gevolge van een of meer arresten van verwijzing in hetzelfde geding gezamenlijk teregt staan, niet zij, die, hoewel in dezelfde zaak betrokken, afzonderlijk teregt staan, al is ook bij hetzelfde vonnis tegen hen regtsingang verleend.

N.-Holland 29 November 1864, om andere redenen vern. bij *b* H. R. 21 Februarij 1865.

85. Indien onderscheidene personen te gelijk betrokken zijn geweest voor de Arr.-Regtb. als

gezamenlijk schuldig aan eenig wanbedrijf, en de eerste derzelve nog daarenboven ter zake van eenig bijzonder wanbedrijf, doch welke beide wanbedrijven bij bevelschrift der raadkamer waren verklaard zamenhangende te zijn, en voorts van het vonnis der Regtbank, in die zaak gevallen, in hooger beroep is gekomen, niet alleen door den eersten beklaagde wegens de beide wanbedrijven, maar ook door een der anderen wegens het eenig hem betreffend wanbedrijf, terwijl echter de overige dier te zamen beklaagden, in dat vonnis hebben berust, dan moeten deze laatsten, in het hooger beroep, als mede-beklaagden blijven beschouwd worden, en zij kunnen dus niet als getuigen worden gehoord.

c H. R. 10 December 1844, Concl. conf.

86. Indien van twee personen die aanvankelijk te zamen ter zake van wederkeerige verwonding voor de Arr.-Regtb. hebben teregt gestaan, een door de Regtbank correctioneel is veroordeeld, en de ander ter zake van criminele verwonding naar den Prok.-Gen. is verzonden, kan de vroeger ten correctionele veroordeelde voor den criminelen regter als getuige optreden.

d H. R. 9 December 1851, Concl. conf.

87. Als getuige mag worden gehoord hij die wel ter zake van hetzelfde feit — diefstal door meer dan één persoon — is veroordeeld, doch niet met den beschuldigde teregt staat.

c H. R. 25 Mei 1859, Concl. conf.

88. Indien A wordt beklaagd van een misdrijf jegens B, en deze van verzet tegen de nachtwachts, kan B in de zaak tegen A als getuige worden gehoord, al heeft ook de commissaris van politie de aangifte van beide zaken bij één proces-verbaal gerelateerd, en al is ook aan den beklaagde B slechts bij ééne akte afschrift gegeven van zijne dagvaarding als bekl. en als getuige tegen A.

Amsterdam 1 Julij 1847.

89. In hooger beroep mag niet als getuige worden gehoord een in eersten aanleg medebeklaagde, die in de tegen hem uitgesproken veroordeeling heeft berust.

b H. R. 29 December 1868, Concl. contr. — *a* N.-Holland 9 October 1843. — *c* H. R. 7 Junij 1842, Concl. conf. ten aanzien van de moeder van den berust hebbenden veroordeelde. — *a* N.-Holland 16 November 1855, ten aanzien van diens zuster. — Anders (ten aanzien van den medebekl. zelven die berust had) N.-Holland 17 Julij 1861.

90. Zij die in eersten aanleg zijn vrijgesproken, kunnen in hooger beroep als getuigen worden gehoord in de zaak van hunnen veroordeelden medebeklaagde.

Z.-Holland 10 Februarij 1844.

91. Beslissing, dat de van wege den beklaagde als getuigen gedagvaarde personen als zoodanig niet onder eede zouden worden gehoord, op grond van ontstane bezwaren dat zij niet geheel vreemd zouden zijn aan het den beklaagde ten laste gelegde feit.

Utrecht 28 October 1841.

92. Mede-gevangenen als zoodanig zijn niet van het geven van getuigenis uitgesloten.

b H. R. 30 Junij 1846, Concl. conf.

93. De mogelijkheid alleen dat een getuige naderhand als beschuldigde kan worden beschouwd en gedagvaard, brengt te weeg, dat hij niet als getuige onder eede kan worden gehoord. Het lot van een beschuldigde behoort niet af te hangen van zijn medepligtige, onverschillig of deze al dan niet mede-besch. is.

Amsterdam Kgr. II 16 December 1842.

94. Hij die als hoofddader is veroordeeld wegens een feit, kan niet geacht worden te zijn uitgesloten van de bevoegdheid om getuigenis af te leggen, wanneer een ander later als daaraan medepligtig teregt staat.

b H. R. 21 Maart 1854, Concl. conf.

95. Hij die in eerste instantie als medepligtige is veroordeeld en in dat vonnis berust, kan toch in het door den hoofdbeklaagde ingestelde appel niet als getuige gehoord worden.

N.-Holland 20 Januarij 1842.

96. De drukker van een pamflet, die den schrijver heeft aangewezen, en die mitsdien volgens art. 288 C. P. met den schrijver zelfs niet eens voor denzelfden regter heeft kunnen teregt staan, is niet te beschouwen als mede-beschuldigde in den zin van art. 188 Sv., en mitsdien niet onbevoegd om tegen den schrijver te getuigen.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

97. Vermits desertie een zuiver militair misdrijf is, waarvan uit den aard der zaak alleen de militaire regter kan kennis nemen, terwijl het bevorderen van desertie door de middelen, opgenoemd bij de wet van 12 December 1817 (Sb. nº 33), en door personen aan den militairen regtsdwang niet onderworpen, een geheel ander misdrijf is, waarover de burgerlijke regter oordeelen moet, en hetwelk wel kan gepleegd zijn ten aanzien en in het belang van de gewraakte getuigen, maar nogtans geene medepligtigheid met deze daarstelt, zoo volgt hieruit dat militairen die ter zake van desertie zijn veroordeeld, niet kunnen beschouwd worden als medepligtigen van een burger, die voor den burgerlijken regter wordt vervolgd als gezegde desertie te hebben bevorderd, en kunnen zij mitsdien uit dien hoofde niet als getuigen in die zaak worden geweerd.

b H. R. 27 October 1846, Concl. conf.

D.

98. Onder de personen, welke volgens art. 190. Sv. niet anders dan zonder eedsaflegging kunnen worden gehoord, zijn niet begrepen de zoodanigen, die slechts aan eene politie-overtreding schuldig zijn, of kunnen vervolgd worden wegens dezelfde overtreding waarvoor de beklaagde teregt staat.

a H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf.

99. Art. 190, nº 3 Sv. geldt niet voor personen, die wegens een feit dat in den regel met onteerende straf is bedreigd, slechts tot eene correctionele straf zijn veroordeeld.

b H. R. 27 Augustus 1870, Concl. conf. — *b* H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 November 1864.

100. Nergens is voorgeschreven, dat van eene onbevoegdheid om als getuige te worden gehoord, door de productie van het tegen den getuige gewezen vonnis of op eenige andere legale wijze behoort te blijken; in zoodanig geval is

geenszins de rede van het bestaan van een feit, dat als misdrijf aan een der beschuldigden wordt ten laste gelegd en waarop de wettelijke voorschriften omtrent het bewijs van toepassing zijn, maar het geldt hier eenig en alleen den persoonlijken toestand en de regtsbevoegdheid van een individu, die als getuige in den gerigte was geroepen, en aan wiens eigene verklaring daaromtrent door den regter teregt geloof is gehecht.

b H. R. 18 Februarij 1845, Concl. conf.

101. Het is niet voldoende dat op enkele plaatsen der processale stukken van het in hechtenis zijn van een getuige blijkt, opdat met grond worde beweerd, dat het aangenomen bewijs is geput uit de verklaring van een volgens art. 190, n° 3 Sv. onbevoegden getuige.

a H. R. 20 December 1870, Concl. conf.

E.

102. De uitdrukking «aanbrengers wier aan» giften door de wet met geld beloond worden,» zijn algemeen, en doelen op allen, die ongehouden en zonder daartoe door hunne ambtsbetrekking verpligt te zijn, aangifte doen van eenig misdrijf; en zij slaan veeleer op eene speciale belooning voor elke aangifte, dan op eene bezoldiging. Ook kan niet worden aangenomen, dat de geldelijke belooningen, bedoeld bij art. 188, n° 4 Sv., zouden zijn de zoodanige, welke *onvoorwaardelijk* (d. i. onafhankelijk van den uitslag der denuntiatie) gegeven worden aan geheime aanbrengers die speciaal *ad hoc* worden bezoldigd, onafhankelijk van de uitkomst hunner aangifte. Hij aan wien ingevolge art. 28 der keur voor de beurtvaart van Oud-Beijerland, een gedeelte der geldboete waarin de beklaagde kan veroordeeld worden, toekomt, moet als aangever in den zin van art. 188, n° 4 Sv. worden beschouwd.

b H. R. 20 Junij 1843, Concl. contr. — In gelijken zin *a* H. R. 4 Februarij 1845, Concl. conf. vern. Maarssen Kgr. 23 October 1844, alwaar eene geldelijke belooning was toegezegd bij een reglement op het maken en schouwen van alle watergangen enz. — In anderen zin, op grond dat de belooning niet mag afhangen van den uitslag der denuntiatie en dus onvoorwaardelijk moet zijn, *b* H. R. 11 Junij 1839, — *j* H. R. 28 Junij 1842, — beide ten aanzien van jagtopzieners, die volgens de wet v. 11 Julij 1814 twee derden kregen van de geldboeten benevens de opbrengst van het verbeurde. — *g* H. R. 20 April 1841, ten aanzien van keurmeesters van brood en politie-beambten, aan wie een aandeel der boete was toegekend. — H. Geregtsh. N. I. ... September 1854 (7).

103. Onder de aanbrengers mogen niet worden gerangschikt beambten aan wie bij hunne instructie de taak is opgelegd, om aanhoudend tegen overtredingen te waken en daarvan bij schriftelijke relazen op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, te doen blijken, en die op grond van dit een en ander vallen in de termen van art. 11, n° 7 Sv., bv. jagtopzieners.

b H. R. 11 Junij 1839, Concl. conf. — *j* H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. — cf. Assen 6 April 1842 (om andere redenen vern.) en Assen Kgr. 11 Februarij 1842, — alsmede Drenthe 8 September 1842, waaraan de zaak werd verwezen, — alle in gelijken zin. — *b* H. R. 13 December 1859, Concl. conf. ten aanzien van Rijksambtenaren en bedienden voor de directe belastingen, aan wie, even als aan jagtopzieners, een aandeel in de boete is toegekend. — *g* H. R. 20 April 1841, ten aanzien van keurmeesters van brood en politie-beambten.

104. Commiezen bij 's Rijks middelen zijn geene aanbrengers wier aangiften door de wet met giften worden beloond, en dus bevoegd om getuigen te zijn in de zaken waarin door hen proces-verbaal is opgemaakt.

f H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf. — Gelderland 24 Januarij 1842. — Deventer 14 Mei 1839. — 's Gravenhage 11 Februarij 1841.

105. In strafzaken mogen zij die een aandeel in de op te leggen boete genieten, als getuigen gehoord worden. Door op de beëedigde verklaringen van dusdanigen te letten, worden door den regter de regelen van het bewijs niet geschonden; het verbod van art. 188, n° 4 Sv. is niet overgenomen bij het overigens daarmede overeenstemmende art. 145 van het reglement op de Strafvord. in N. I.

H. Geregtsh. N. I. ... September 1854 (7).

F.

106. De bevoegdheid van een geestelijke om zich op grond van art. 189 Sv. van het afleggen van getuigenis te verschoonen, houdt niet op door de toestemming van den bekl. dat hij spreke; die bepaling is niet uitsluitend daargesteld in het belang van hem die het geheim toevertrouwde, maar ook in het belang van de leer der R.-K. kerk.

Gelderland 12 November 1857.

107. Een advokaat voor den regter-commissaris geroepen om getuigenis af te leggen, is niet geregtigd als verschooning om op de hem gestelde vragen te antwoorden, te doen gelden dat de mededeeling van een door hem gegeven advies de openbaring medebrengt van iets waarvan de wetenschap hem als advokaat is toevertrouwd of waaromtrent hij tot geheimhouding verpligt is.

Assen 6 November 1869. — Bij Drenthe 17 November 1869, is vernietigd de bij dat vonnis uitgesproken verwerping van de door den advokaat voorgebragte reden van verschooning en het bevel, dat hij in gijzeling zal worden gebragt en gehouden, tot dat hij aan zijne daarbij omschrevene verpligting om getuigenis af te leggen, zou hebben voldaan, — en zulks op grond, dat uit het bepaalde van art. 68 Sv. volgt, dat het regtmatige der verschooning door den regter-commissaris aan de Regtbank moet worden onderworpen, en er dus eerst weigering van het afleggen van getuigenis kan plaats hebben, nadat de verschooning verworpen is, zoodat de getuige niet dadelijk en zonder nadere oproeping voor den regter-commissaris en zonder uitdrukkelijke weigering in gijzeling mogt worden gesteld. De besproken verschooning werd ten slotte aangenomen.

108. De advokaat, tevens drukker, die de verdediging op zich heeft genomen van den aangeklaagden schrijver, dien hij heeft genoemd, ten gevolge waarvan hij bij regterlijke uitspraak

buiten vervolg is gesteld, mag zich niet van het geven van getuigenis verschoonen.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — cf. *b* Gelderland 21 Januarij 1845, houdende bevel dat met het verhoor van dien advokaat als getuige zou worden voortgegaan en bevel tot in gijzelingstelling wegens weigering om daaraan te voldoen.

109. Een commissaris van politie behoort niet onder diegenen, welke zich volgens art. 1946, 3° B. W., ten gevolge van verpligte geheimhouding kunnen verschoonen van het afleggen van getuigenis.

Rotterdam 6 Junij 1860.

110. Hij die zich op art. 189 Sv. wil beroepen, of die vermeenen mogt zich van het geven van getuigenis te kunnen verschoonen, omdat hij in de zaak tegen den bekl. zou zijn betrokken geweest, vermag zich niet te onttrekken aan de eedsaflegging die de ondervraging voorafgaat. Eerst dan wanneer zijne getuigenis gevraagd wordt omtrent punten, waarover hij in zijne betrekking zou meenen zich niet te mogen uitlaten, kan hij zijne redenen van verschooning voordragen.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

G.

111. Nergens is bij de wet verboden, om bij het bestaan van een regtsgeldig proces-verbaal van eenig beambte (dat om als schriftelijk bewijs te kunnen gelden, uit den aard der zaak niets anders dan eene opgave van daadzaken kan bevatten), dezen tot nadere toelichting van het door hem gerelateerde, ook nog als getuige te hooren.

e H. R. 21 October 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 13 Februarij 1849, Concl. conf.

112. Het Hof is niet bevoegd om tot opheldering, ontwikkeling of uitbreiding van het audiëntie-blad, als getuigen te hooren de regterlijke ambtenaren, die tot daarstelling van zulk een verbaal in eersten aanleg, in hunne bediening zijn werkzaam geweest of daartoe hebben kunnen medewerken.

a N.-Braband 27 Julij 1841.

113. Nergens is het bij de wet aan het O. M. verboden, tot staving der beschuldiging, de verbalen van ambtenaren, bv. van huiszoeking, opgemaakt door den burgemeester, den kantonregter en zijn griffier, later ter zake van deze hunne ambtsverrigting als getuigen gedagvaard, door hunne mondelinge verklaringen te doen vervangen. Het zou in allen gevalle met den geest der wet strijden, aan te nemen, dat die ambtenaren, hoewel niet tegen maar slechts tot opheldering en verduidelijking van het door hen gerelateerde, niet als getuigen zouden mogen worden gehoord.

f H. R. 31 October 1843, Concl. conf.

114. De wet verbiedt niet een deskundige die een schriftelijk rapport heeft opgemaakt, tevens omtrent zijne persoonlijke bevindingen als getuige te hooren.

a H. R. 5 October 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 1 Junij 1858.

115. De beleedigde persoon is bij de wet als getuige toegelaten.

b H. R. 3 December 1861, Concl. conf. — Ook als hij als civiele partij optreedt, *b* H. R. 7 November 1843. — *a* H. R. 8 October 1844. — *d* H. R. 3 Mei 1853. — N.-Holland 3 Maart 1842. — Maastricht 24 December 1845.

116. Hij tegen wien wettige reproche bestaat, mag niet in cas correctioneel bij wijze van renseignement gehoord worden.

Breda 8 Mei 1837.

117. Indien iemand wordt beschuldigd eenen valschen eed ten behoeve van een beklaagde te hebben afgelegd, kan die beklaagde niet als getuige gehoord worden.

Overijssel 18 Januarij 1859.

§ 2.

118. Het onder eede als getuige hooren van den vader des beschuldigden brengt geene nietigheid te weeg, wanneer dit heeft plaats gehad met toestemming van den Prok.-Gen. en den beschuldigde. Hiertegen doet niets af, dat de verdediger zich er tegen heeft verzet, daar de wensch van den beschuldigde gaat boven dien van zijnen verdediger.

b H. R. 14 December 1869, Concl. conf.

119. Bij niet-verschijning van den beklaagde kan de schoonmoeder alleen met toestemming van het O. M. onder eede worden gehoord.

Utrecht 17 October 1844.

120. Indien de bekl. eerst na het onder eede hooren der onbevoegde getuigen, daarop aanmerkingen heeft gemaakt, kan daarom niet worden aangenomen dat hij in het hooren van die onbevoegde getuigen zou hebben toegestemd.

a H. R. 4 Februarij 1845, Concl. conf.

121. De nietigheid welke aankleeft het hooren, buiten het geval van toestemming van partijen, van getuigen die in de termen van uitsluiting verkeeren, is niet gedekt door de vermelding in het arrest, dat de verklaringen dier getuigen bij de veroordeeling niet zijn in aanmerking genomen, vermits de nietigheid welke van het hooren dier personen als getuigen onafscheidelijk is, niettemin blijft bestaan.

e H. R. 22 Februarij 1842, Concl. conf.

122. Toepassing van art. 188 Sv., op grond dat buiten toestemming van den Prok.-Gen. en van den beklaagde, een broeder van dezen als getuige was gehoord.

c H. R. 7 December 1852, Concl. conf.

123. Art. 176 Sv. houdt niets in, waaruit zou kunnen worden afgeleid, dat in eersten aanleg gedagvaarde en niet verschenen getuigen in hooger beroep niet mogen worden gehoord, terwijl het tegendeel bepaald blijkt uit art. 247 Sv.

d H. R. 13 November 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf.

124. Art. 183 Sv. is niet geschonden door het niet met toestemming van den Prok.-Gen. en den verdediger van den besch. onder eede, maar slechts bij wijze van inlichting hooren van een op de lijst gebragten getuige, wanneer zulks alleen is geschied uit hoofde der onzekerheid, of die getuige den vereischten ouderdom tot het afleggen van den eed had bereikt.

b H. R. 29 October 1839, Concl. conf.

125. Personen die naar aanleiding van art. 188 Sv. niet als getuigen mogen optreden, doch niettemin als zoodanig in eerste instantie met

toestemming van den bekl. gehoord zijn, mogen niet nader in appel, indien de bekl. zich daartegen verzet, onder eede verklaren; het woord «kunnen» in de tweede alinea van art. 247 Sv., sluit de wraking van getuigen die in eerste instantie gehoord zijn, niet uit.

b H. R. 26 Junij 1839, Concl. conf. vern. Zeeland 15 April 1839.

126. Indien bij interlocutoir vonnis is bevolen dat een gewraakte getuige niet zou worden gehoord, en de bekl. bij eindvonnis is vrijgesproken, vervolgens het O. M. alléén van het eindvonnis is gekomen in hooger beroep, belet zulks den regter in hooger beroep niet, des geraden oordeelende, den vroeger gewraakten persoon in die instantie als getuige te hooren.

c H. R. 8 September 1840, Concl. conf.

GETUIGENBEWIJS IN BURGERLIJKE ZAKEN.

I. § 1.

1. Wanneer het onderwerp eener overeenkomst eene onbepaalde waarde heeft, wordt het bewijs door getuigen toegelaten, als zijnde niet bepaald uitgesloten; derhalve kan getuigenbewijs worden geleverd van den koop en verkoop der geheele hoeveelheid bolvlas, zich bevindende in des ged. schuur achter zijn woonhuis tegen 3 cent per bosse.

Gorinchem 19 Mei 1868.

2. Getuigenbewijs is admissibel, wanneer niet blijkt of de waarde der door getuigen te bewijzen overeenkomst, nl. de buiten-effect-stelling eener huur en verhuur met goedvinden van beide partijen, al of niet *f* 300.» te boven gaat.

Rotterdam 7 Januarij 1867.

3. Tot toepassing van art. 1933 B. W. is het niet voldoende, dat het onderwerp loopt over eene onbepaalde waarde, en alzoo over eene som of waarde die *f* 300.» te boven kan gaan, maar daartoe wordt vereischt dat zij gemeld bedrag werkelijk te boven gaat; derhalve is voor getuigenbewijs vatbaar het tegen den eisch tot ontruiming van het gehuurde goed aangevoerde beding ten gunste des huurders, volgens diens beweren gemaakt, «dat hij, zoolang hij »de huurpenningen ter juister tijd betaalde, de »huur hem zijn leven lang gedurende niet zou »kunnen worden opgezegd.»

Amersfoort 6 Maart 1861, verniet. Wijk bij Duurstede Kgr. 30 November 1860.

4. Bij eene actie en desaveu is het bewijs door getuigen (en dus ook door feitelijke vermoedens) van den ontkenden last niet uitgesloten, wanneer niet blijkt dat de waarde meer dan *f* 300.» bedraagt.

c H. R. 19 Junij 1868, Concl. conf.

5. Het bewijs door getuigen is niet admissibel, wanneer het zou moeten strekken om te constateren dat iemand, in onderwerpen van onbepaalde waarde, in casu bij het geven van kwittantie voor grondrenten, heeft gehandeld in eene qualiteit, die het uitvloeisel van eene overeenkomst is, nl. of van lastgeving of van huur en verhuur.

Zutphen 5 Augustus 1847.

6. Het getuigenbewijs is admissibel van geldleeningen, op onderscheidene tijdstippen gedaan, en tot betaling waarvan bij een en hetzelfde exploit is gedagvaard, indien ieder dezer geldleeningen de som van *f* 300.» niet te boven gaat, ofschoon ze gezamenlijk dat bedrag wel overschrijden.

c Z.-Holland 9 Februarij 1848. — Winschoten 24 December 1851, — en 's Hertogenbosch 21 September 1853, ten aanzien van diverse posten wegens geldleeningen, koopprijzen enz. — Amsterdam 29 December 1846, alwaar het gold diverse posten eener rekening. — Anders (in dergelijk geval) Voorburg Kgr. 7 Junij 1848. — 's Gravenhage 11 December 1860, waarbij het getuigenbewijs is afgewezen van posten wegens werkzaamheden en leverantiën, elke beneden, doch te zamen boven *f* 300.».

7. Hoewel de vordering meer dan *f* 300.» beloopt, is het bewijs door getuigen admissibel, wanneer die schuld uit eene overeenkomst voortspruit, waarbij de eischer zich heeft verbonden tot het verleenen van kost en inwoning, en de wederpartij tot betaling van *f* 7.» in de week zonder eenige bepaling van den duur der overeenkomst.

b Amsterdam 20 October 1868. — *a* Nijmegen 4 September 1846, met het oog op art. 1341 C. N., — ook op grond dat het niet gebruikelijk is zich een schriftelijk bewijs der overeenkomst te verschaffen.

8. De geneeskundige die zijne patiënten bezoekt en aan deze geneesmiddelen levert, kan niet geacht worden zulks te doen ten gevolge van een voorafgaand contract van aanneming, maar naar aanleiding van eene telkens uitdrukkelijk of stilzwijgend herhaalde uitnoodiging om die diensten te bewijzen; elk bezoek doet eene op zich zelve staande verpligting tot betaling van honorarium geboren worden, en is dus bewijs door getuigen toelaatbaar, ofschoon de geheele vordering meer dan *f* 300.» beloopt.

a Breda 27 Junij 1871. — Gelderland 8 October 1845, ten aanzien van een magnetiseur.

9. Het getuigenverhoor moet geweigerd worden, zoodra er gevorderd wordt een restant van eene grootere som, bv. *f* 4.» als restant van *f* 5.». Bij art. 1938 B. W. wordt dus niet gedoeld op het restant eener inschuld, grooter dan *f* 300.», al mogen de duidelijke bewoordingen van dat artikel zulks doen uitkomen.

Loenen Kgr. 22 December 1862.

10. Art. 1936 B. W. is slechts van toepassing op interessen, welke, uit krachte eener overeenkomst verschuldigd, op het tijdstip der ingestelde regtsvordering verschenen zijn, en met de hoofdsom vereenigd *f* 300.» te boven gaan; mitsdien niet ten aanzien van interessen, die sedert de dagvaarding als een gevolg der nietbetaling worden gevorderd.

Utrecht 3 Februarij 1843.

11. Betalingen van een bedrag boven *f* 300.» mogen niet door getuigen worden bewezen. Indien echter, volgens het huurcontract zelf, de betalingen moeten plaats hebben in driemaandelijksche termijnen, welke ieder op zich zelf dat bedrag niet overschrijden, dan kunnen die betalingen worden bewezen door getuigen, al bedraagt de jaarlijksche huurprijs of het gevorderd bedrag ook meer dan *f* 300.».

's Hertogenbosch 10 April 1868.

12. Door getuigen kan niet worden bewezen de lastgeving tot ontvangst eener som van meer dan *f* 300.», waarop de gedaagde zich beroept tot staving van de geldigheid eener door den beweerden lasthebber gegeven kwittantie.

Utrecht 18 Junij 1858.

13. Het getuigenbewijs kan toegelaten worden omtrent het bestaan der voorwaarde tot nakoming eener verbindtenis, al gaat het onderwerp de som of waarde van *f* 300.» te boven; mitsdien is te regt aan den eischer toegestaan door getuigen te bewijzen, dat de ged. reeds (van een derde) de gelden ontvangen heeft waaruit hij de door den eischer gedane betaling zou teruggeven.

Middelburg ... (7), bev. bij Zeeland 13 November 1855. — In gelijken zin N.-Holland 18 Junij 1857.

14. Getuigenbewijs is toelaatbaar (zelfs waar de vordering het bedrag van *f* 300.» te boven gaat) omtrent de identiteit van dengene ten wiens behoeve schuldbekentenissen zijn afgegeven en den beweerden auteur des eischers, benevens omtrent den staat van laatstgemelde als wettig kind van dien crediteur, en de verandering welke deze facto in zijn naam heeft aangenomen.

's Gravenhage 21 Mei 1839.

15. Voor toelaatbaar is te houden het bewijs, meer bepaald door getuigen, dat zekere nader omschreven daadzaken door den gedaagde valschelijk tot zijne bevrijding bij de erkenning van het regt des eischers zijn aangevoerd. Die feiten, hoewel gevoegd bij eene erkenning van vorderingen boven *f* 300.» en de ontheffing daarvan inhoudende, vallen niet in de uitsluitende bepaling van art. 1933 B. W.

b Utrecht 30 Junij 1869.

16. Wanneer iemand betaling vordert van *f* 400.» wegens geleend kapitaal en *f* 18.» wegens verschenen interessen, en de gedaagde als onsplitsbare bekentenis poseert dat hij die som wel ter leen heeft genomen, doch ook daarop *f* 140.» heeft teruggegeven, is de eischer ontvankelijk in zijn verzoek om door getuigen te bewijzen, dat voormelde afbetaling niet heeft plaats gehad.

Groningen Hof 27 October 1868, bev. Groningen 28 Februarij 1868.

17. Wanneer de eischer erkent in mindering van de hem verschuldigde som *f* 460.» te hebben ontvangen, en de gedaagde beweert *f* 500.» te hebben betaald, mag over dat verschil van *f* 40.» geen getuigenbewijs worden geleverd.

d N.-Holland 29 Junij 1865.

18. Wanneer prescriptie wordt tegengeworpen van eene hypothecaire schuldbekentenis, groot *f* 3000.», waarvan de echtheid overigens niet is gecontesteerd, mag men de stuiting dier prescriptie door getuigen bewijzen.

Deventer 1^n^ a. 8 Februarij 1837; — cf. def. vonn. Deventer 1^n^ a. 28 Julij 1837.

19. Een koopman of leverancier, die de betaling vordert van eene som boven de *f* 300.» wegens door des gedaagden koetsier voor dezen gekocht stroo, hetwelk door hem (leverancier) aan de stal van den ged. zou zijn geleverd, en, ten bewijze van den verkoop zelven, een extract uit zijn schuldboek overlegt, kan op zijn verzoek tot het bewijs door getuigen toegelaten worden, tot staving der omstandigheid van het werkelijk leveren van het stroo, in voege voormeld; dit bewijs moet immers wel strekken, om de voldoening aan eene veronderstelde overeenkomst, waaruit tot gehoudenheid van betaling kan worden besloten, maar niet de overeenkomst zelve te bewijzen.

b H. R. 31 December 1847, Concl. conf.

20. Wanneer een makelaar een onroerend goed heeft gekocht namens zijn principaal, doch zonder dezen aan den verkooper te noemen, en de koopprijs de som van *f* 300.» te boven gaat, is degeen, die beweert dat die koop voor zijne rekening is geschied, niet geregtigd dit door getuigen te bewijzen, evenmin als de betaling van een gedeelte der koopenningen ten bedrage van *f* 1000.» door den makelaar gedaan.

b N.-Holland 16 October 1862, in dit opzigt bev. *a* Amsterdam 31 December 1861.

21. Uit het geven van bijzondere voorschriften ten aanzien van het getuigenbewijs bij mondelinge overeenkomsten van huur en verhuur bij art. 1604 B. W., kan niet worden afgeleid,

dat de wetgever aan hetzelve meerdere uitbreiding bij die overeenkomsten dan bij andere zou hebben willen geven; de huur van meer dan 300 gulden waarde kan dus niet door getuigen worden bewezen, al is daaraan een begin van uitvoering gegeven.

Gelderland 21 November 1843. — Sneek 11 Junij 1845, ten aanzien van eene verhuring voor 20 jaren tegen *f* 204.» 'sjaars. — Deventer 17 October 1860, waar het gold eene verhuring voor drie jaren tegen *f* 140.» 'sjaars.

22. Wanneer tegen eene vordering tot ontbinding van eene huurovereenkomst, waarvan het onderwerp meer dan *f* 300.» bedraagt, wordt aangevoerd, dat de huur niet door den gedaagde alleen, maar door dezen met een ander gesloten is, laat de wet niet toe de onwaarheid van dit beweren door getuigen te bewijzen.

H. R. 1 Maart 1867, Concl. conf.

23. Het beweren dat de huur in geschil was aangegaan voor een bepaalden tijd van tien jaren ad *f* 110.» 'sjaars, die op den dag bij eene beteekende opzegging gesteld, nog niet was verstreken, kan niet door getuigen worden bewezen; door de later gevoerde verwering dat de huur voor minstens drie jaren zou zijn gesloten (waarvan na de opzegging nog een jaar overbleef), wordt het getuigenbewijs niet admissibel.

Amsterdam 21 Februarij 1871.

24. De vraag of eene huurovereenkomst een begin van uitvoering gekregen heeft, is een feit dat bij ontkentenis, ontwijfelbaar door getuigen mag worden bewezen; nadat van een begin van uitvoering zal zijn gebleken, kan op gelijke wijze het aangaan der overeenkomst worden bewezen; deze moet echter altoos de waarde van *f* 300.» niet te boven gaan.

a Breda 18 Mei 1852.

25. Het kan niet geacht worden in strijd te zijn met art. 1933 B. W., als inhoudende een verbod van zeer bepaalde en strikte toepassing, wanneer het getuigenbewijs eener mondelinge overeenkomst van huur, het bedrag van *f* 300.» te boven gaande, wordt toegelaten, niet om daarop eenige vordering tegen den huurder zelven te gronden, maar om dat bewijs tegen eenen derde te doen dienen tot staving van een bezit, niet persoonlijk door den eigenaar van het goed, maar door zijnen gepretendeerden huurder uitgeoefend.

b H. R. 24 Mei 1850, Concl. conf.

26. Het getuigenbewijs is krachtens art. 1933 B. W. niet uitgesloten, wanneer het geldt het feit van verhuring van een tiendpligtig land te bewijzen, ten einde naar aanleiding daarvan uit te maken, of de tiendheffer den eigenaar der tiendpligtige landerijen, dan wel den huurder dier landerijen had moeten aanspreken; hieromtrent komt geenerlei verschil wegens eene verbindtenis boven of beneden de voorschreven som van *f* 300.» in aanmerking.

a H. R. 23 Junij 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 2 September 1847, waarbij was bev. Hoorn, dat voormeld bewijs ambtshalve had opgelegd. — Hoorn 5 Januarij 1848, ambtshalve een dergelijk getuigenbewijs gelastende.

27. Iemand, die bij dagvaarding een in huur afgegeven paard terugvordert, zonder de waarde daarvan te bepalen, alsmede eene somma van *f* 2.» daags tot den dag der teruggave, wegens huur van gezegd paard, en bij gebreke van zulks te doen, eene schadevergoeding nader op te geven bij staat, kan niet tot het bewijs door getuigen van de beweerde huurovereenkomst worden toegelaten, zelfs dan niet, wanneer hij bij pleidooi de waarde van het paard op *f* 150.» bepaalt, zonder voor het overige zijne conclusie te veranderen en de door den verweerder betwiste juistheid dier bepaling te justificeren.

Maastricht 26 Maart 1846.

28. De gedaagde die in antwoord op een eisch tot ontruiming van het door hem bewoonde huis, beweert dit van den eischer te hebben gekocht, mag tot het bewijs van dien aankoop door getuigen niet worden toegelaten ten gevolge van het beweren dat zulks voor eene mindere som dan *f* 300.» heeft plaats gehad. Hij moet bewijzen dat de waarde van het huis in geschil de gemelde som niet te boven gaat.

Tiel 21 December 1849.

29. Door getuigen mag niet worden bewezen het feit, dat de verhuurder inwilligend heeft geantwoord op het verzoek des huurders om het gehuurde op een aangewezen dag te verlaten, wanneer de huur per jaar meer dan *f* 300.» bedraagt. Het te huur aanslaan, het doen bezigtigen, het aannemen van den sleutel en het doen vertimmeren van het huis, levert buiten verband met het eerstgemelde feit geen bewijs dat de verhuurder den huurder heeft ontslagen.

b Amsterdam 18 Januarij 1871.

30. Het feit der opzegging eener mondelinge huur kan door getuigen worden bewezen, al is de huur voor meer dan *f* 300.» aangegaan.

Amsterdam 18 December 1871. — Weert Kgr. 19 Mei 1854, alwaar echter van den prijs niet werd gesproken.

31. Door getuigen mag worden bewezen, dat het plaatselijk gebruik medebrengt, dat de opzegging der overigens erkende huur zes maanden vóór het eindigen daarvan moet plaats hebben, al is die huur aangegaan voor eene som van meer dan *f* 300.».

Amsterdam 10 November 1857.

32. Eene beweerde overeenkomst van aanneming van werk kan niet door getuigen worden bewezen, wanneer de verbindtenis de som van *f* 300.» zou te boven gaan.

b Z.-Holland 26 Februarij 1849. — Leiden 17 Maart 1857. — *a* Amsterdam 27 April 1859.

33. Niet toelaatbaar is het bewijs door getuigen dat de aanbesteder het voor meer dan *f* 300.» aangenomen werk heeft opgenomen en goedgekeurd, wanneer daaruit volgens gemaakt beding de eischbaarheid van de aannemingsom zou voortvloeijen.

b Breda 18 Mei 1852.

34. Het bewijs door getuigen is toegelaten om te bewijzen dat een advokaat, belast met het invorderen eener pretentie, zich had verbonden om het montant daarvan kosteloos aan den cliënt te doen toekomen. Het bedrag dier schuldvordering komt hierbij niet in aanmerking, en ter toepassing van art. 1933 B. W. zou moeten blijken dat het sluiten der gemelde overeenkomst eene waarde van meer dan *f* 300.» had.

Assen 30 Julij 1860.

35. Het getuigenbewijs is toegelaten om aan te toonen, dat de erfgenaam, door een minderjarige bij testament aangewezen, slechts is tusschenpersoon, en de erfenis werkelijk in strijd met art. 951 B. W. ten voordeele van den voogd moet komen. Het geldt hier geene akte of overeenkomst welke eene verbindtenis van onbepaalde waarde zou bevatten.

b Tiel 24 Maart 1865. — Bij dit vonnis werd getuigenbewijs bevolen, dat evenwel niet voldoende werd geleverd, zoodat de eisch werd ontzegd bij def. vonnis Tiel 1 December 1865.

36. Het getuigenbewijs is toelaatbaar ten einde aan te toonen, dat de eene partij aan de andere precario heeft vergund, eene schutting, thans door een muur vervangen, op haar erf te plaatsen, wanneer niet blijkt dat het onderwerp der verbindtenis de waarde van *f* 300.» te boven gaat.

N.-Holland 8 Junij 1871; — cf. def. arr. N.-Holland 11 Januarij 1872.

§ 2.

37. Het is dwalend te stellen dat het verbod van art. 1934 B.W. om bewijs door getuigen toe te laten nopens hetgeen tegen of boven den inhoud eener schriftelijke akte gevorderd wordt, alleen den eischer zou betreffen; — het woord «gevorderd» sluit toch niet volstrekt eenen gedaagde uit, die iets eischt of vordert.

b H. R. 7 October 1853, Concl. conf.

38. Art. 1934 B. W., dat alleen betreft de partijen, tusschen welke eene akte is verleden en hunne erfgenamen of regtverkrijgenden, kan niet zijn geschonden door regt te doen op een getuigenverhoor omtrent daadzaken, die het bewijs opleveren van eene door den instrumenterenden notaris ten aanzien van eene der partijen gepleegde vergissing omtrent het kadastrale nummer van een perceel onroerend goed.

b H. R. 13 Maart 1857, Concl. conf.

39. Art. 1934 B.W. verbiedt niet alleen door getuigen te bewijzen, dat partijen op het oogenblik van het sluiten van een schriftelijk contract de bedoeling gehad hebben andere overeenkomsten te treffen, andere bedingen te maken of andere bepalingen vast te stellen dan in de akte zijn uitgedrukt, maar dat artikel sluit evenzeer het getuigenbewijs uit omtrent alle veranderingen of wijzigingen, die partijen mogten voorgeven, dat door haar later in de oorspronkelijke schriftelijke overeenkomst zijn gemaakt.

b Dordrecht 27 Junij 1864.

40. Een bewijs door vermoedens of door getuigen dat alleen tot verduidelijking eener akte strekt, bevat geen bewijs tegen of boven den inhoud derzelve.

Almelo 21 December 1859.

41. Tegen den inhoud van schuldbekentenissen *wegens geleende gelden* mag volgens art. 1934 B. W. niet door getuigen bewezen worden, dat die sommen den gedaagde niet ter leen verstrekt zijn, maar dat dezelve representeren woekerinteressen van vroeger aan hem gedane en door hem geheel teruggegeven voorschotten.

Limburg 10 Januarij 1859.

42. Waar niet wordt geageerd tot vernietiging of nietig-verklaring eener verbindtenis ter zake van kwade trouw of bedrog, wordt geen getuigenverhoor tegen den inhoud eener schriftelijke erkende akte toegelaten, alleen op het beweren dat de som, in die akte uitgedrukt, slechts gedeeltelijk is verstrekt en het ontbrekende niet volgens toezegging later is gegeven.

Rotterdam 9 Januarij 1843.

43. Een getuigenverhoor mag niet worden bevolen om het bewijs te leveren, dat de oorzaak der schuld eene andere is dan in de schuldbekentenis is omschreven.

Zeeland 1 December 1863. — 's Hertogenbosch 1 April 1863.

44. Men kan toegelaten worden om door getuigen te bewijzen eene mondeling buiten regten gedane bekentenis, daartoe strekkende, dat de in een geschrift opgegeven oorzaak van eene verbindtenis valsch is; dit is niet in strijd met art. 1934 B. W., indien het onderwerp de som van *f* 300.» niet te boven gaat.

Roermond 27 Februarij 1852.

45. Het verbod v. art. 1341 C. N., nagenoeg overeenstemmende met art. 1934 B. W., is niet toepasselijk op een, door eene der contracterende partijen, over daadzaken en handelingen tusschen derden, geprovoceerd getuigenverhoor, waarvan de strekking is om te bewijzen, dat de redenen, waarom eene akte of een contract is aangegaan, later hebben opgehouden te bestaan, en dat de overeenkomst alzoo is geworden zonder oorzaak en dus is vervallen, maar partijen hiervan geene akte hebben kunnen bekomen.

b Holland 24 Junij 1840.

46. Getuigenbewijs is toelaatbaar tegen den inhoud van schriftelijke akten, wanneer deze mogten gesimuleerd zijn om eene handeling te verbergen, welke de wet met de publieke orde of de goede zeden in strijd acht, in casu omtrent het beweren, dat de bestaande koopakten louter spel bedoelen, en bij het aangaan der handelingen bepaald is overeengekomen, dat er van levering of ontvangst geene sprake behoefde te zijn.

Amsterdam Arb. 17 Julij 1871.

47. Het bewijs door getuigen kan in geen geval toegelaten worden tot staving van vorderingen ter zake van veranderingen in een aangenomen werk, welke buiten het bestek zijn.

b H. R. 22 Mei 1846, Concl. conf.

48. Eene authentieke akte van borgtogt voor den aannemer, ten behoeve van den aanbesteder, sluit tegenover derden het bewijs niet uit, dat men is mede-aannemer.

b N.-Holland 9 Mei 1844.

49. Tegen eene onvoorwaardelijke verbindtenis, in een erkend onderhandsch geschrift vervat, wordt niet toegelaten het bewijs door getuigen, dat er eenige voorwaarden mondeling zouden zijn gemaakt.

a Amsterdam 14 Februarij 1845. — Harderwijk Kgr. 20 Maart 1858, ten aanzien van bedingen bij een schriftelijk huurcontract. — Anders, indien de huur mondeling is aangegaan, Amersfoort 6 Maart 1861.

50. Het bewijs door getuigen «dat met onderling goedvinden van de schriftelijke overeenkomst is afgeweken,» is niet toelaatbaar.

Z.-Holland 9 Januarij 1865. — Anders Rotterdam 7 Januarij 1867.

51. Eene schriftelijke verklaring van drie personen, bevestigende de ontheffing van eene overeenkomst bij notariële akte aangegaan, is geen voldoend bewijs voor die ontheffing, maar deze kan door getuigen bewezen worden.

Goes 27 December 1867.

52. Indien beslag is gelegd op roerende goederen, en een derde in verzet komt, op grond dat hij is eigenaar dier goederen, ten bewijze waarvan hij eene huurovereenkomst van het huis bijbrengt, zoodat hij moet worden verondersteld eigenaar te zijn van de zich daarin bevindende goederen, — waarop de arrestant aanvoert dat dit huurcontract ter bedriegelijke verkorting zijner regten als schuldeischer is opgemaakt, dan kan, zoolang die akte zelve niet wordt aangevallen, geen getuigenbewijs worden toegelaten omtrent het beweren, dat niet de opposant maar de gearresteerde schuldenaar huurder is geweest van dat huis.

Z.-Holland 28 November 1859, bev. 's Gravenhage 19 April 1859.

53. Het getuigenbewijs is toelaatbaar omtrent de daadzaak, dat de doorhaling van eene hypothecaire inschrijving heeft plaats gehad na de beteekening van het exploit van dagvaarding, hoewel op den dag zelven van die beteekening.

a Maastricht 21 Februarij 1850.

54. Wanneer de gefailleerde in het ligchaam eener akte heeft verklaard die geteekend te hebben na homologatie van het accoord, terwijl de akte geene dagteekening draagt, kan hij niet tot het bewijs door getuigen worden toegelaten dat de akte vóór de homologatie van het accoord is geteekend.

Amsterdam 26 October 1859.

55. Wanneer eene verklaring door een plaatselijk bestuur is afgegeven omtrent eene kennisgeving van het voornemen om zich in de gemeente te vestigen, zonder vermelding echter van het tijdstip waarop die kennisgeving heeft plaats gehad, dan kan dat tijdstip door getuigen bewezen worden, en art. 1934 B. W. is op zoodanige van de administratieve magt uitgegane verklaring niet toepasselijk.

H. R. 16 Januarij 1863, Concl. conf.

56. In burgerlijke zaken, wanneer de gedaagde heeft ontkend koopman te zijn, is tegen den inhoud van een orderbriefje «waarde genoten »aan door mij gekochte schilderijen,» niet toelaatbaar het bewijs door getuigen: «dat de ge»daagde voor dat briefje niets heeft genoten, en »het afgegeven is ten behoeve van een derde, »onder bepaling dat deze de bij hem berustende »schilderijen aan den ged. zou teruggeven.»

b Maastricht 1 December 1853.

57. Art. 1907 en 1934 B. W. worden geenszins geschonden, waar de regter met volkomen eerbiediging van den inhoud van een testament, bewijs door getuigen toelaat aangaande de vraag, of bij het verlijden van die akte, de erflater in het bezit was van zijne verstandelijke vermogens.

H. R. 17 October 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 27 Junij 1861. — Anders Tiel 13 Mei 1859, dat het bewijs in strijd achtte met de akte.

58. De beschrijving overeenkomstig art. 986 B. W., van de wijze waarop een testament is tot stand gebragt, behoort niet zoodanig tot den «inhoud» der akte, dat daaruit blijkt dat de testateur wel bewustzijn van het gewigt der handeling had, wel wist wat een testament was en het herinneringsvermogen niet miste; men kan na doode van den erflater derhalve door getuigen bewijzen, dat hij tijdens het verlijden van het testament was onnoozel enz., ten einde alzoo de vernietiging van den uitersten wil te verkrijgen; daartoe moet niet noodwendig geprocedeerd worden zoo als in gevallen van valschheid is voorgeschreven.

H. R. 31 Maart 1870, Concl. conf. verniet. Utrecht Hof 5 April 1869, waarbij was verniet. Utrecht 24 Junij 1868.

59. In het algemeen is getuigenbewijs admissibel om de onbekwaamheid des erflaters te staven, ook wanneer in het testament omstandigheden voorkomen, waaruit voortvloeit, dat de erflater, tijdens het maken van het testament, wel in het genot was zijner verstandelijke vermogens.

Gelderland 4 December 1861. — Anders Tiel 13 Mei 1859, aannemende dat zoodanig bewijs niet mogt worden toegelaten in strijd met de akte.

60. De onwaarheid van de vermelding der woonplaats van de getuigen in een notarieel testament kan door getuigen worden bewezen, zonder dat het daarvoor noodig is de akte van valschheid te betichten.

Limburg 24 November 1862. — cf. *a* Maastricht 23 Januarij 1862, beslissende dat zulks tot de geldigheid van het testament niets afdoet.

61. Wanneer een executeur-testamentair wordt aangesproken tot het doen van rekening en verantwoording, en hij zich ten bewijze, dat er geene roerende goederen tot de nalatenschap behoorden, beroept op een proces-verbaal, opgemaakt ter voldoening aan art. 666, j° 661, n° 7 Rv., inhoudende: «dat de kantonregter de ver»zegeling niet heeft bewerkstelligd, omdat de »bij het proces-verbaal genoemde personen, nl. »de bewaarder en ook gedaagde, de beëedigde »verklaring hebben afgelegd, dat de erflater »geene goederen heeft nagelaten,» — kan bewijs worden toegestaan door getuigen, dat werkelijk goederen tot de nalatenschap behooren. Dit bewijs toch kan niet worden geacht in strijd te zijn met den inhoud van eene authentieke akte, vermits het proces-verbaal van niet-verzegeling niet des kantonregters eigene bevinding bevat omtrent het niet voorhanden zijn van goederen tot de nalatenschap behoorende, maar niet anders inhoudt of constateert, dan dat de daarbij genoemde comparanten die niet-aanwezigheid van goederen ten sterfhuize hebben verklaard en beëedigd.

Utrecht 17 Junij 1868, beslissende tevens, dat het regt om getuigenbewijs te vragen door de berusting in het proces-verbaal niet is verbeurd, — bev. bij Utrecht Hof 22 Februarij 1869.

62. Aan een getuigenbewijs omtrent het tot de nalatenschap behooren van roerende goederen staat niet in den weg eene onderhandsche akte, waarbij de erflater verklaart al zijne roerende goederen aan een ander te schenken, wanneer die akte niet is geteekend, al moge dan ook zich daaronder bevinden een kruisje, met daaronder staande verklaring van twee per-

sonen geteekend, dat het kruisje door dien erflater is gesteld.
Utrecht Hof 22 Februarij 1869, bev. Utrecht 17 Junij 1868.

63. Het beweren van twintigjarig bezit tot bewijs van eigendomsverkrijging door verjaring, kan door getuigen worden bewezen. Dergelijk beweren kan niet gezegd worden in zich te sluiten eene vordering tegen of boven den inhoud van de authentieke akte, waarbij het goed aan een ander zou zijn verkocht.
Amsterdam 1 Maart 1871.

§ 3.

64. Een koopman is aan de regelen van bewijs in zaken van koophandel ook dan onderworpen, wanneer wegens eene ter zake van zijn handel aangegane verbindtenis door iemand die geen koopman is, tegen hem wordt geprocedeerd.
Arnhem 17 Februarij 1870.

65. Opdat getuigenbewijs toelaatbaar zij uit hoofde van den commerciëlen aard der zaak, is het voldoende dat slechts eene der partijen commercieel gehandeld hebbe.
Amsterdam 1 December 1854.

66. Zoo hij die eene partij hooi aan een stalhouder verkoopt meer dan *f* 300.» bedragende, geen koopman is, dan is het getuigenbewijs daaromtrent niet toegelaten.
Amsterdam 29 Augustus 1859.

67. Al geldt het ten aanzien van den debiteur geene vordering van commerciëlen aard, dan is zulks toch altoos tusschen vennooten het geval, wanneer de verrekening dier vordering bij de liquidatie der firma in geschil is; derhalve is ook bij zoodanig geschil bewijs door getuigen toelaatbaar.
a H. R. 4 Februarij 1870, Concl. conf.

68. Als uit een te houden getuigenverhoor eerst kan blijken, of beweerde schulden van *f* 300.» handelsschulden zijn, wordt de wet niet geschonden door de toelating van dat bewijsmiddel.
a H. R. 29 November 1867, Concl. conf.

69. Wanneer de eischer met zijn verzoek om den grondslag zijner vordering te bewijzen, ook aanbiedt te bewijzen des gedaagden hoedanigheid van koopman, moet de zaak in dien stand van het geding gehouden worden voor eene zaak van koophandel.
a Assen 29 Februarij 1864.

70. De articulatie dat de gedaagde in 1824 was koopvrouw, is door getuigen bewijsbaar.
's Hertogenbosch 30 September 1853.

71. Het bewijs dat tusschen twee gedaagden eene handelsvennootschap onder eene firma bestaat, kan door getuigen worden geleverd.
Amsterdam Kgr. 1 3 November 1871.

72. Door getuigen mag worden bewezen de overeenkomst om, met bepaling van gelijk aandeel in de winsten of verliezen, den landbouw, het koopen en verkoopen van granen en veldvruchten, en het koopen, verkoopen en aanfokken van vee en paarden, voor gemeenschappelijke rekening te drijven.
Limburg 9 Januarij 1865, vern. Maastricht.

73. De ruime vrijheid tot getuigenbewijs in handelszaken, bij art. 1935 B. W. verleend, kan zich niet uitstrekken tot die verbindtenissen, welker wettig bestaan bij het Wetb. van Kooph. is afhankelijk gesteld van eene in bepaalden vorm voorgeschreven schriftelijke akte, zoo als dit onder anderen met betrekking tot cognoscementen het geval is.
N.-Holland 3 Julij 1845.

74. Art. 1341 C. N. is niet toepasselijk op handelszaken, en het bewijs door getuigen is derhalve toegelaten van hetgeen boven of tegen den inhoud eener akte gevorderd wordt, of van hetgeen men beweert, dat zou gezegd zijn, vóór, ten tijde of na het maken der akte, in casu eene overeenkomst behelzende tusschen den directeur van eene cirque en een kunstrijder, welke zoowel volgens het Fransche regt als volgens het Burg. Wetb. te beschouwen is als handelszaak.
b 's Hertogenbosch 7 Julij 1841.

75. In zake van koophandel kan men niet op grond van art. 1935 B. W. worden toegelaten om door getuigen het bewijs te leveren van een gezegde, dat door eene der partijen bij het teekenen van eene onderhandsche akte van verkoop van een vaartuig zou zijn gebezigd, en waardoor een der hoofdbestanddeelen der handeling, uit de akte resulterende, nl. de prijs, zou komen te vervallen.
Voorburg Kgr.... (1).

76. De onwaarheid van de in de scheepsverklaring opgenomen verklaringen kan door getuigen worden bewezen.
Groningen Arb. 15 November 1854.

77. Tot staving van de beweerde naar eisch van regten geldige onderteekening eener promesse, is toelaatbaar het bewijs door getuigen dat de gedaagde tijdens die onderteekening was koopman; art. 188 C. Com.
's Gravenhage ... (1).

78. Het bewijs dat de eischers, een wissel groot *f* 1400.» ter eere betaald hebbende, deswege reeds door den endossant zijn gerembourseerd, is toegelaten.
Amsterdam 30 Maart 1854.

79. Men kan ook door getuigen bewijzen, dat het endossement op een orderbiljet eerst na den vervaldag daarop geplaatst is, ofschoon de dagteekening van dat endossement luidt vóór den vervaldag.
b Z.-Holland 23 October 1844, bev. 's Gravenhage 15 Maart 1844.

80. De overeenkomst waarbij de houder van een wisselbrief zich verbindt om genoegen te nemen met eene betaling van 50 pct. zijner vordering, is voor getuigenbewijs niet vatbaar, dan voor zoover het geldt een geregtelijk accoord en dus eene handelszaak, of wel het onderwerp de som van *f* 300.» niet overschrijdt.
a Amsterdam 26 Maart 1868.

81. Het getuigenbewijs dat uit kracht van art. 4, nº 4 Kh. zou admissibel zijn in geval van verschil met den scheeps-bouwmeester, is niet admissibel wanneer een derde den eigendom betwist.
Deventer 30 October 1850.

82. Bij het ontbreken van bewijs uit koopmansboeken, als niet rigtig gehouden, kan den eischer worden opgelegd een getuigenbewijs om-

trent door hem verrigten arbeid en gedane leverantiën.
Amersfoort 12 Februarij 1868.

§ 4.

83. Eene onderhandsche akte, welke door sommige der in het geding betrokken personen is onderteekend, kan noch op grond van art. 1347 C. N. noch op dien van art. 1939 B. W., uit hoofde van het consortium litis, beschouwd worden van allen te zijn voortgekomen, en alzoo een begin van bewijs ook tegen de niet-onderteekenaars op te leveren. — Wanneer tegen een aantal personen eene regtsvordering wordt ingesteld, kan toch de verdediging van sommigen gegrond en van anderen ongegrond zijn, en kunnen tegen den eenen schriftelijke bewijzen worden aangevoerd, waarop men zich tegen den anderen niet kan beroepen.
b H. R. 21 October 1842, Concl. conf.

84. Het begin van bewijs bij geschrifte, volgens art. 1939 B. W., aanleiding kunnende geven tot een getuigenverhoor, kan niet vervat zijn in eene kwittantie, afkomstig van hem, die er zich op beroept, berustende onder zijne partij, maar door bevel des regters, volgens art. 1923 B. W., in de procedure gebragt.
a Drenthe 5 April 1845, bevest. *b* Assen 4 December 1843.

85. Brieven, aan derden geschreven, kunnen gelden als begin van bewijs bij geschrifte.
b N.-Holland 9 Mei 1844.

86. Brieven, waaruit wel blijkt dat tusschen partijen onderhandelingen gevoerd zijn over het koopen van een stuk grond, doch die het niet waarschijnlijk maken, dat partijen het eens zijn geworden over het juiste onderwerp van den koop, en gevolgelijk den koop hebben gesloten, stellen niet daar een begin van bewijs bij geschrifte.
a Drenthe 30 Mei 1868.

87. Bij de ontkentenis aan de zijde van een gedaagde van eene beweerde overeenkomst betrekkelijk de overneming eener affaire, kan, zoo al een geheel op zich zelf staande brief, van den gedaagde afkomstig, zou kunnen worden beschouwd als alleen betrekking te hebben tot de onderhandelingen omtrent de overdragt der affaire, de geproduceerde door den ged. aan den eischer ter hand gestelde lijst der kalanten, wel niet anders worden beschouwd dan als betrekking hebbende tot de werkelijk overeengekomen overdragt der affaire, zonder welke werkelijke overdragt toch die lijst van kalanten vóór den eischer was onverschillig en de overgave daarvan onnoodig; met dat gevolg, dat bij de erkentenis van de ver gevorderde onderhandelingen deswege door den gedaagde, beide stukken een begin van bewijs bij geschrifte daarstellen.
's Gravenhage 20 Mei 1842.

88. De copie van een reçu, waarmede de eischer eene beweerde bruikleening van effecten wil bewijzen, is geen begin van schriftelijk bewijs, al ware zij geschreven door den onderteekenaar van het origineel, wanneer zij niet in het bezit des uitleeners, maar bij den in gebruiknemer gevonden is. Al ware zelfs het origineel bij dezen laatste gevonden, dan zou daarin toch geen bewijs ten behoeve van den eischer gelegen zijn.
c Holland 27 Mei 1840.

89. Eene niet gedesavoueerde in hetzelfde geding genomen conclusie van antwoord kan als een begin van bewijs worden beschouwd, waarop art. 1939 B. W. toepasselijk is, wanneer de prokureur daarin heeft gezegd «dat hij ont»kende de stellingen der eischers ten aanzien »van de hoegrootheid der geleende geldsom»men,» en alzoo de geldleeningen op zich zelve heeft erkend.
c Z.-Holland 9 Februarij 1848.

90. Processen-verbaal van een verhoor op feiten en vraagpunten kunnen wel als begin van bewijs bij geschrifte gelden en de toelating van getuigenbewijs medebrengen, maar dan moet de ondervraagde partij de beweerde overeenkomst niet bepaald ontkend hebben.
Drenthe 1 April 1871. — In gelijken zin *a* Drenthe 5 April 1845, bev. *b* Assen 4 December 1843.

91. Verklaringen van een gemeentebestuur, dat eene vale bonte koe is afgemaakt en opgeruimd, en van een veearts, dat zij aan de parelziekte laboreerde, levert een begin van bewijs op voor de identiteit eener verkochte koe, die vaalbont was.
Grave Kgr. 27 Februarij 1843.

92. Bij de aanneming van werk stelt eene globale nota der kosten of eene rekening, niet een begin van schriftelijk bewijs daar.
b N.-Holland 28 November 1850.

93. Eene akte van aanbesteding waarin gelezen wordt dat «voor het op 12 October (door »een dijkbestuur) aanbestede werk zouden ge»leverd worden 90 mudden kalk uit de kalk»loods op den Zeedijk over het Kanaal en ook »het rivierzand,» maken wel waarschijnlijk het bestaan der bedoelde loods, maar niet eene tweede overeenkomst van aanneming van geheel andere werken tusschen dezelfde partijen en welke door den gedaagde wordt ontkend. Dat stuk kan zelfs niet als begin van schriftelijk bewijs gelden in verband met een adres van het dijkbestuur aan den Minister van Binnenl. Zaken, om magtiging te bekomen tot vergunning van te bouwen op den Zeedijk, en met een request van den eischer om een gedeelte van dien dijk in erfpacht te bekomen.
Zeeland 19 October 1869.

94. Wanneer de eischer betaling vordert van eene schuldbekentenis, die door den gedaagde niet geheel geschreven en ook niet goedgekeurd is, kan tegen het gevraagde bewijs om het in zoodanig geschrift liggend begin van schriftelijk bewijs aan te vullen, niet worden tegengeworpen dat er ook geene schuldoorzaak in is uitgedrukt, vermits de eischer verpligt is het aanwezig begin van schriftelijk bewijs tot volkomenheid te brengen, waartoe noodwendig ook de oorzaak van de door den eischer beweerde pretentie moet worden bewezen.
's Gravenhage Kgr. 18 September 1868.

95. Het getuigenbewijs is niet toegelaten om het bestaan aan te toonen van eene voorwaarde, volgens welke de verkooper van 10 aandeelen elk van *f* 1000.» in eene fabriek, à pari verkocht, zich zoude verbonden hebben om zijn

ontslag als commissaris in die fabriek te nemen; ook al mogt in eene vergadering van aandeelhouders in die fabriek zijn voorgelezen een brief van den verkooper, dat hij zijn ontslag neemt (hetgeen later werd ingetrokken), vermits al kon die in casu niet overgelegde brief worden beschouwd als van den gedaagde geëmaneerd, voormelde voorwaarde daardoor geenszins wordt waarschijnlijk gemaakt.

Arnhem 13 Maart 1871.

§ 5.

96. De gevallen waarin bewijs door getuigen is toegelaten, omdat men zich geen schriftelijk bewijs heeft kunnen verschaffen, zijn niet beperkt tot die welke bij art. 1940 B. W. zijn vermeld. Het bestaan daarvan hangt af van de omstandigheden.

a H. R. 30 Junij 1870, Concl. conf.

97. Bij eene vordering tot uitbetaling van *f* 327.60 door den gedaagde medegenomen zonder het bedongen reçu aan den eischer af te geven, zou het feit dat de gedaagde dit geld heeft medegenomen, op grond van art. 1940 B. W. met getuigen mogen bewezen worden; het is echter ter zake niet afdoende, omdat ook het eigendom des eischers op de bedoelde som gelds wordt betwist, en dit, als zijnde eene quæstio juris, voor getuigenbewijs niet vatbaar is.

Groningen 3 Maart 1865.

98. Het geval voorzien bij art. 1940, n° 4 B. W. moet geacht worden aanwezig te zijn, wanneer een schriftelijk bewijs buiten de schuld of nalatigheid van eene der partijen in het ongereede is geraakt, of zulks is uit de handen gerukt en vervolgens vernietigd geworden, hetgeen te meer klemt, indien de wederpartij zich daaraan heeft schuldig gemaakt.

Alkmaar 17 Junij 1841.

99. Een beweren dat het schriftelijk bewijs eener bruikleening is in het ongereede geraakt, zonder dat dit « par suite d'un cas fortuit, im-» prévu et résultant d'une force majeure, » maar alleen uit achteloosheid heeft plaats gehad, is niet voldoende tot toelating van getuigenbewijs volgens art. 1348, n° 4 C. N. of 1940, n° 4 B. W.

c Holland 27 Mei 1840.

100. Ofschoon het onderwerp van den eisch de *fr.* 150.» moge te boven gaan, is het getuigenbewijs admissibel, wanneer het niet moet strekken om het aanwezen van eenige akte of eigenlijk gezegde overeenkomst aan te toonen, maar alleenlijk zou loopen over *feiten*, waarvan het daarenboven dengenen die er zich op beroept niet mogelijk is geweest zich een schriftelijk bewijs te verschaffen.

c H. R. 16 Junij 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 2 November 1853, waarbij was bev. interl. vonn. 's Gravenhage 28 Januarij 1853; — cf. def. vonn. 's Gravenhage 1 Mei 1855.

101. Het bewijs, dat men verkeert in een geval waarin men zich geen schriftelijk bewijs heeft kunnen verschaffen, mag ook door getuigen geleverd worden, en hoewel dat bewijs afzonderlijk vooraf kan opgelegd worden, zoo is evenwel bij de wet niet verboden, tevens het getuigenbewijs omtrent de beweerde verbindtenis zelve toe te laten.

a H. R. 30 Junij 1870, Concl. conf.

102. Een eischer is ontvankelijk in zijne genomene conclusie tot een getuigenverhoor, wanneer hij door dat getuigenverhoor wil bewijzen de onregtmatigheid eener daad.

Amsterdam Kgr. V 6 September 1850.

103. Het is uit den aard der zaak niet mogelijk, zich een schriftelijk bewijs te verschaffen, daar waar het geldt eene actie tot herstelling en vernieuwing van datgeen, hetwelk door feitelijk geweld en daden van eigen rigting is vernield.

Tiel 8 November 1850.

104. Het getuigenbewijs is toelaatbaar, indien de gestelde daadzaken de strekking hebben om te doen blijken, dat door den eischer schade is geleden ten gevolge van aanvaring.

Z. Holland 12 Januarij 1848; — In gelijken zin Rotterdam 17 Junij 1847, waarbij de gestelde daadzaken echter niet ter zake dienende en afdoende werden geoordeeld. — Amsterdam 10 October 1853, alwaar de eischer schadevergoeding eischte wegens het omkantelen van de schuit des ged. en daardoor aan hem veroorzaakte schade.

105. Het getuigenbewijs is toegelaten, om de aanvaarding en uitoefening van een executeurschap aan te toonen, als geldende hieromtrent dezelfde ratio legis als omtrent verbindtenissen, die uit de wet alleen, ten gevolge van 's menschen toedoen worden geboren.

Utrecht 17 Junij 1868, bev. bij Utrecht Hof 22 Februarij 1869, waarbij deze aanvaarding is gelijk gesteld met die van eene lastgeving.

106. De borg kan niet worden verondersteld buiten de mogelijkheid te zijn geweest tegenover den schuldenaar eene akte op te maken van den borgtogt en van de betaling. Op dien grond is dus getuigenbewijs niet toegelaten.

Limburg 13 Junij 1870, vern. *b* Maastricht 20 Januarij 1870.

107. Iemand die beweert, dat hem een paard in huur verzocht is, om den volgenden dag te leveren, kan niet geacht worden uit den aard der zaak in de onmogelijkheid te zijn geweest, zich daarvan een schriftelijk bewijs te verschaffen. De gewoonte, welke zou kunnen bestaan, om soortgelijke overeenkomsten mondeling aan te gaan, is niet van dien aard, dat daarom het getuigenbewijs kan worden toegelaten.

Maastricht 26 Maart 1846.

108. De latere eigenaar van een verhuurd huis kan niet beweren, dat het hem uit den aard der zaak niet mogelijk is geweest, zich van den huurder een schriftelijk bewijs van de huurovereenkomst te verschaffen; art. 1940 B. W.

Amsterdam 21 Februarij 1871.

§ 6.

109. Een bewijs door getuigen is niet toegelaten omtrent feiten, welke bestaan in ziekteverschijnselen, in casu van stillen kolder, en wel: dat het paard slaperig is, niet vooruit wil, zijn voeder neemt maar niet opeet, en dit liefst van den grond, niet uit de ruif neemt, — waaruit eerst bij redenering op wetenschappelijke gronden een besluit kan worden opgemaakt.

Zutphen 6 April 1865.

110. Het bewijs dat een wegens zwakheid van geestvermogens onder curatele gestelde op het oogenblik dat hij een aangevallen testament

heeft gemaakt, «in het bezit was van zijne verstandelijke vermogens,» is niet toelaatbaar.

a H. R. 9 Maart 1855, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* N.-Braband 20 Junij 1854, waarbij was bev. Breda 21 Junij 1853, volgens welk vonnis niet te beslissen viel, of de curatele al of niet teregt was uitgesproken, en dus niet toelaatbaar was het bewijs dat de ouders van den erflater aanvankeijk zijne curatele hadden verzocht op grond van verkwisting, en dat men hem later had overgehaald om zelf zijne curatele aan te vragen. In appel werd het bewijs van bovenvermeld feit (bezit der verstandelijke vermogens) aangeboden; het Hof nam alleen de overwegingen over die tot ontzegging van het bewijs hadden geleid, zonder speciaal van het nieuw aangevoerde feit te gewagen.

111. Blindheid als gevolg van ziekte, ontstaan uit zee-wederwaardigheden door den schipper geleden tijdens en ter zake dat hij het schip voerde, is niet voor getuigenbewijs vatbaar, omdat de getuigen, zoodanig verlies van het gezigtsvermogen vermeldende, als deskundigen zouden spreken.

Amsterdam 29 September 1865.

112. Wanneer vaststaat dat iemand door overschrijving uit een ander fonds lid is geworden van een begrafenisfonds, en dat daarbij is overeengekomen, dat zoo hij binnen vier maanden daarna zou komen te overlijden, het begrafenisgeld niet zoude behoeven te worden uitgekeerd, dan na voldoend bewijs, dat de overledene op den dag der overschrijving was in het genot eener goede gezondheid, kan de gezondheidstoestand ook door getuigen worden bewezen.

Amsterdam Kgr. I 28 October 1864; — dat bewijs niet geleverd zijnde is de eisch tot betaling van het begrafenisgeld ontzegd bij Amsterdam Kgr. I 9 December 1864.

113. Wanneer hij die suiker van een bepaald nummer heeft gekocht op een makelaarsbriefje, en die suiker bij de aankomst door makelaars heeft laten sorteren, doch eene mindere qualiteit dan van bedoeld nummer is bevonden, en hij dientengevolge, aangesproken tot betaling van den koopprijs, beweert dat de suiker niet met het bedongen nummer overeenstemt, kan hij niet worden toegelaten zulks door getuigen te bewijzen, vermits de makelaar, nadat de koop voldongen is, geen beslissenden invloed kan uitoefenen omtrent het bewijs der executie van het door zijne tusschenkomst gesloten contract, en het nummer van de suiker, krachtens sortering door een of meer makelaars in loco evenmin voor partijen verbindend is, terwijl men daarenboven het geschilpunt, dat, ja, ten gevolge van waarneming, maar alleen van waarneming door deskundigen, is op te lossen, zoude verwringen in eene zuiver feitelijke vraag, zoodat het getuigenbewijs niets anders zoude worden dan een rapport van eenzijdig gekozen deskundigen, en de vorm van enquête slechts zou strekken om het vitieuse karakter eener naar regten illegale expertise te dekken.

Amsterdam 10 December 1863.

114. Een complex of collectief en daarenboven geheel negatief feit, dat regtstreeks niet valt onder het bereik der zinnen, maar alleen kan blijken bij gevolgtrekking uit andere speciale, positieve en materiële feiten, kan niet regtens door getuigen worden bewezen. De conclusie, strekkende om te worden toegelaten tot het bewijs van zoodanig feit door getuigen, ofschoon door de tegenpartij niet betwist, moet door den regter ambtshalve worden ontzegd, in casu «dat »de aanvoer van grond voor de vordering der »werkzaamheden aan de te maken batterij be»noodigd, niet behoorlijk, zoo als tot den voort»gang van het door den eischer aangenomen »werk vereischt werd, en door de vorderingen »der te maken batterij noodig werd bevonden, »geschied is.»

c H. R. 17 Mei 1861, Concl. tot admissie.

115. Waar het getuigenbewijs alleen kan dienen om in het algemeen het een of ander bij te brengen tot eene approximatieve waardebeoordeeling (in casu van een dood geslagen hond), doch overigens de verklaringen der getuigen omtrent de bepaalde schade zelve niets meer dan meeningen of gissingen kunnen zijn, is dat bewijsmiddel niet toelaatbaar.

Haarlem 24 December 1867.

116. De waarde van goederen, meer bepaald met het oog op eene gevorderde brandschade van de verzekeraars, en waar omtrent het aanwezen dier goederen geen verschil bestaat, is geen feit vatbaar om door getuigen te worden bewezen.

's Gravenhage 8 Maart 1859.

117. Het feit dat een schip, op een gegeven tijdstip en plaats, volkomen zeewaardig was, is, ook naar den zin van art. 347 en 479 Kh. niet voor getuigenbewijs vatbaar, maar veeleer een judicium, opgemaakt uit feiten, welke door deskundigen op dien tijd en die plaats behooren te zijn geconstateerd en beoordeeld.

b Amsterdam 25 Februarij 1857, bevest. bij *b* N.-Holland 25 Junij 1857.

118. Het beweren dat de huurder den gepachten tuin op ellendige wijze heeft bebouwd en verwaarloosd, en het huis op verregaande wijze heeft laten onderkomen, bevat geene feiten maar loutere meeningen omtrent veronderstelde doch niet aangeduide handelingen of verzuimen.

Gelderland 14 December 1870.

§ 7.

119. Eigendom is een regt, hetwelk slechts op grond van bewezene feiten kan worden aangenomen, maar is zelf geen feit voor bewijs door getuigen vatbaar.

d N.-Holland 26 Junij 1862.

120. Het getuigenbewijs is toegelaten, wanneer er van het bewijzen van den eigendom van in beslag genomen roerende goederen of van derzelver eenzelvigheid sprake is.

Gelderland 18 Mei 1844. — Maastricht 7 October 1847. — *a* Amsterdam 23 Julij 1850.

121. De eischer die tot handhaving ageert van zijn bezit op een weg of pad, is geregtigd dat bezit door getuigen te bewijzen. Dergelijk bewijs valt niet in de uitzonderingen op den algemeenen regel van art. 1932 B. W.

Utrecht 1 December 1843.

122. In eene possessoire actie moet als ter zake dienende worden beschouwd het feit van inslechten van eene scheidgreppel, als stellende

dit eene stoornis daar wat betreft de wederzijds afgescheidene landen.

Assen 23 October 1848.

123. In een possessoir regtsgeding, strekkende tot handhaving van eene eischende gemeente in het bezit van een weg, met schadevergoeding, is niet vatbaar om door getuigen te worden bewezen het feit, dat er ten behoeve van de bewoners van de streek op het perceel waarover de weg in verschil is loopende, een regt of een gedoogen van overgang bestaat.

'sHertogenbosch 16 December 1863.

124. Tegen het bewijs van bezit en stoornis daarin, mag de gedaagde worden toegelaten tot het bewijs door getuigen dat het bezit ter bede was verkregen.

a Maastricht 11 Maart 1847.

125. Bij eene possessoire actie is wel toelaatbaar het getuigenverhoor, tot bewijs van het bestaan der overeenkomst, welke eene gepleegde stoornis (wegens toestemming van den regthebbende) zoude wettigen.

Gorinchem 3 October 1840. — *a* Maastricht 11 Maart 1847. — Anders, uit hoofde het onderwerp van zoodanige overeenkomst eene onbepaalde waarde heeft, 'sHertogenbosch 17 Augustus 1840.

126. Waar geenszins het bestaan van eenig servituut is beweerd, maar de eischer ageert tot herstel van een door den gedaagde belemmerden of ingenomen tusschen partijen gemeenen uitweg, berust zulks niet op eene akte of overeenkomst, waarvan het bestaan zou moeten aangetoond worden, maar op een zoodanigen natuurlijken toestand als bij art. 672 B. W. bedoeld wordt, en deze mag door getuigen worden bewezen.

e H. R. 3 Januarij 1845, Concl. conf.

127. Eene overeenkomst, strekkende tot grondslag der verkrijging van eene erfdienstbaarheid, kan niet door getuigen worden bewezen.

H. R.... (14).

128. Het bestaan van eene boterpacht, het verkrijgen daarvan door middel van dertigjarig genot, en het bezwaard zijn daarmede van vaste goederen, kan door getuigen worden bewezen.

Assen 23 December 1850.

129. De vordering tot het contradictoir daarstellen van kennelijke en blijvende teekenen tot aanduiding der tusschen partijen bevorens overeengekomen scheidslijn tusschen twee erven, behoort niet tot die overeenkomsten van onbepaalde waarde, welke niet door getuigen mogen worden bewezen. Indien het aangeboden getuigenverhoor slechts loopt over de vraag, of zoodanige contradictoire bornage, conform de titels al dan niet is geschied, en geenszins of daarbij van de eenmaal vastgestelde delimitatie is afgeweken, bestaat er geene reden om het getuigenverhoor niet toe te laten.

a 'sHertogenbosch 7 Julij 1841.

130. Bij eene vordering tot het wegnemen van palen, door den gedaagde geplaatst in eene drift waarop de eischer geen regt van erfdienstbaarheid beweert, maar welke hij als eene gemeenschappelijke drift beschouwt, is het bewijs door getuigen dat die drift tusschen partijen gemeen is, wel toelaatbaar.

a Winschoten 16 April 1851.

131. Bij het instellen der petitio hereditatis kan het bewijs, dat een ander zich in het bezit der nalatenschap heeft gesteld, ook door getuigen worden geleverd.

'sHertogenbosch 17 Februarij 1847.

§ 8.

132. Het bewijs dat de questieuse huur niet op zekeren aangewezen dag is of was geëindigd, bevat eene negatie en is niet admissibel.

Amsterdam Kgr. IV 13 Mei 1870.

133. Het bewijs van het (negatieve) feit dat de tijd van eene huur op een gestelden datum niet was verstreken, kan geleverd worden door te bewijzen dat de overeenkomst voor een langeren tijd was aangegaan.

Amsterdam 21 Februarij 1871.

134. De bewerens van een gedaagde dat hij geen koopman is, noch in de aangewezen jaren is koopman geweest, en ook nu geen patent heeft noch destijds had als koopman, en dat hij zich evenmin ter zake van koophandel had verbonden, zijn niet vatbaar voor getuigenbewijs, als alleen loopende over ontkenningen der van elders gebleken feiten, dat de gedaagde is molenaar, tijdens de questieuse handeling patent heeft gehad als wind-, koren-, pel- en boekweitmolenaar en als karreman, tevens ook als koopman, en dat die handeling ten dienste van zijn handel heeft plaats gehad.

Drenthe 16 Mei 1866.

135. Het getuigenbewijs is toelaatbaar omtrent het hebben bestaan van personen die volgens der eischers eigene berekening sedert meer dan 100 jaren moesten overleden zijn.

N.-Holland 26 September 1844, verniet. Amsterdam 10 November 1844 (?).

136. Het bewijs eener handeling door getuigen is admissibel, hoewel in strijd met het aveu door den gedaagde afgelegd.

'sHertogenbosch 4 October 1844.

137. Nadat bij een verhoor op feiten en vraagpunten op de voorgestelde daadzaken wel bevestigend is geantwoord, doch met zoodanige wijziging, dat daardoor eene liberatie der gedane vordering zou worden daargesteld, kan alsnog de afgelegde bekentenis ter zijde gesteld en den eischer het getuigenbewijs op die daadzaken worden toegelaten.

Limburg 25 November 1844.

138. Wanneer door den regter ambtshalve eene expertise is bevolen tot staving eener vordering en daarin door den gedaagde is berust, is deze niettemin bevoegd, indien daartoe anders termen zijn, na afloop der expertise, tot staving zijner verdediging, een getuigenbewijs te vragen; de admissie van een dier middelen (expertise of getuigenverhoor) kan geenszins de uitsluiting van het andere in zich bevatten.

H. R. 7 Maart 1844, Concl. conf. vern. N.-Holland 8 September 1842, — en het daarbij bev. *b* Amsterdam 5 Januarij 1842. — *b* N.-Braband 16 April 1844. — Maastricht 27 Maart 1845. — Maastricht 13 December 1855. — Amsterdam 8 November 1852, waarbij is beslist, dat de enquête is admissibel, al moge het waarschijnlijk zijn, dat later het casu quo wetenschappelijke der verklaringen van het feitelijke zal moeten worden afgescheiden, en dat het eerstge-

noemde aan het onderzoek van deskundigen zal moeten worden onderworpen.

II. § 1.

139. Daadzaken, waarvan het bewijs in een geding wordt aangeboden, moeten geacht worden in den zin der wet bepaaldelijk te zijn uitgedrukt, wanneer uit hare omschrijving duidelijk volgt, welke de feiten zijn, waarvan men zich voorstelt het bewijs te leveren; de beoordeeling of er zulke bepaalde uitdrukking plaats vindt, is aan den judex facti verbleven.

a H. R. 20 April 1855, Concl. conf.

140. Art. 202 Rv. vordert, dat de daadzaken, die eene partij door getuigen wil bewijzen, bepaaldelijk worden uitgedrukt bij de akte van conclusie, en heeft daardoor blijkbaar gewild geene regtsgeleerde qualificatiën van daadzaken, bv. ten betooge dat iemand zich zoude hebben gedragen als zuiver erfgenaam, maar eene zoodanige aanduiding en omschrijving der te bewijzen daadzaken, welke aan de tegenpartij geen twijfel overlaten, wat men zich voorstelt te bewijzen, en wat hij alzoo ingevolge art. 202, laatste al. heeft te erkennen of te ontkennen.

Leeuwarden 30 December 1845.

141. Door den regter kan althans d'office, noch getuigenbewijs, noch onderzoek van deskundigen worden bevolen, indien niet is gepræciseerd waaromtrent een en ander zou moeten loopen, en hij buiten de mogelijkheid is, om dat gemis ambtshalve aan te vullen.

b H. R. 22 November 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 23 Junij 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 12 Januarij 1853, waarbij is beslist, dat, met het oog op art. 199 Rv., hetwelk niet op zich zelf, maar (in zaken van gewone behandeling) moet worden beschouwd in verband met art. 202 en 203 Rv., eene conclusie om te worden toegelaten zelfs door getuigen te bewijzen, dat men of zijne auteuren sedert onheugelijke jaren als eigenaar zekere zalmvisscherij heeft bezeten, zonder vermelding van de bepaalde bewijsmiddelen welke men wil doen gelden, noch (wat het getuigenbewijs aangaat) van de bepaalde daadzaken, waaruit van een beweerd bezit zou moeten blijken, is in strijd met de bij de wet voorgeschreven proces-orde en mitsdien niet-ontvankelijk moet worden geacht. — *a* Assen 22 Junij 1846, omtrent eene procedure tot echtscheiding.

142. Wanneer in eene conclusie alleen is verzocht, dat de regter «op grond der gestelde »en in cas van tegenspraak door getuigen of »andere wettige bewijsmiddelen te staven daad»zaken» den eischers hun eisch zou ontzeggen, stelt deze vermelding in transitu van daadzaken, te staven door getuigen of andere bewijsmiddelen, geene bepaalde incidentele conclusie tot getuigenbewijs daar, op welke door den regter afzonderlijk zou moeten worden regt gedaan.

Nijmegen 12 Augustus 1850.

143. Het bewijs van gestelde daadzaken kan worden toegelaten, indien zij, hoewel niet naauwkeurig vermeld, echter met betrekking tot den tijd waarop beweerde betalingen op eene verschuldigde rente van een inbreng zouden zijn gedaan, niet zoodanig onbepaald zijn gelaten, dat derzelver bewijs daardoor voor doelloos moet worden gehouden.

Drenthe 17 Januarij 1846, vern. Assen 2 Junij 1845.

144. Het aangeboden getuigenbewijs, dat men eigenaar is van de gearresteerde goederen, zonder eenige opgaaf van bepaalde daadzaak van verkrijging of wijze van aankomst, is te algemeen en onbestemd, en dus niet als ter zake dienende te achten.

Amsterdam 27 Junij 1854.

145. Stellingen waaraan alle opgaaf van daadzaken ontbreekt, waardoor beweerde regten zouden zijn verloren of verkregen, zijn ten onregte als daadzaken gequalificeerd. Hieruit volgt, dat de regter niet ambtshalve mag opleggen een getuigenbewijs: «dat het Rijk op den bedoel»den grond zakelijke regten heeft verloren en »anderen daarop zakelijke regten hebben ver»kregen.»

a H. R. 17 Februarij 1854, Concl. conf.

146. Een collectief feit of een zoodanig dat in zich zelf uit onderscheidene afzonderlijke daadzaken bestaat, kan op zich zelf gesteld worden, ten ware de wet uitdrukkelijk gelast de afzonderlijke feiten, waaruit de daadzaak is zamengesteld, bepaaldelijk en bij name op te noemen, en is derhalve toelaatbaar het bewijs van gedurende meer dan een jaar in het rustig bezit te zijn geweest van een plaatsje, achter zijne woning gelegen, met de daarop zich bevindende zinkput, zoo en in dier voege, als men het bij zijne woning in eigendom heeft verkregen.

Amersfoort 17 December 1845.

147. Hij die tot het bewijs door getuigen van het voortdurend bezit eener zaak gedurende zekeren tijd wil toegelaten worden, kan niet volstaan met blootelijk te vragen het bewijs van dat bezit, zonder opgaaf van eenige bepaaldelijk uitgedrukte bezit medebrengende feiten, vatbaar voor ontkenning en tegenbewijs.

b H. R. 3 Junij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 22 Junij 1858. — *b* N.-Holland 24 Maart 1859.

148. De stellingen dat een eischer een perceel steeds heeft bezeten als of het hem toebehoorde, en dat een gedaagde hem in zijn bezit heeft gestoord, door omspitting en bezaaijing van den grond, bevatten eene voldoende aanduiding van daadzaken, tot staving waarvan een getuigenverhoor kan worden toegelaten, en welke bovendien genoegzaam pertinent en concludent zijn, om eene vordering tot herstelling en handhaving in het bezit te beslissen.

Hoorn .... (6).

149. Bij eene actie wegens stoornis in het bezit, is de daadzaak van het pretens annaal bezit niet algemeen en onbestemd, maar stelt slechts, als in geene bijzondere omstandigheden tredende, een collectief feit daar, of een zoodanig, dat in zich zelf uit onderscheidene afzonderlijke daadzaken bestaat; met dat gevolg, dat een zoodanig collectief feit vatbaar is om door getuigen te worden bewezen.

Amersfoort 17 December 1845.

150. Het beweren dat het perceel der tegenpartij met het onderhoud van eene questieuse sluis is belast, zonder opgave van daadzaken

waaruit die verpligting is af te leiden, kan niet door getuigen worden bewezen.

b 's Hertogenbosch 16 September 1870.

151. De bewerens van onregtmatige handelwijze, verzuim enz., zijn wel hoedanigheden en gevolgtrekkingen van en uit daadzaken, maar geenszins de feiten zelve, welke die hoedanigheden daarstellen, of tot die gevolgtrekkingen leiden.

N.-Holland 28 Junij 1852.

152. Een eischer kan niet worden toegelaten om door getuigen te bewijzen het feit «dat zijn »schip door de gedaagden (tolgaarders) weder»regtelijk is aangehouden, en hem is geweigerd »eene brug te passeren,» vermits het al of niet wederregtelijke der aanhouding niet door getuigen, maar alleen door den regter kan worden uitgemaakt.

Nieuwer-Amstel Kgr. 6 September 1850.

153. Het voorschrift der wet, dat de daadzaken welke eene partij door getuigen wil bewijzen, bepaaldelijk moeten worden uitgedrukt, is zoo algemeen, dat het verzoek om door getuigen de ijlhoofdigheid of zwakhoofdigheid van den testateur te bewijzen, te regt wordt afgewezen, omdat daarmede geen bepaalde daadzaken zijn gearticuleerd, waaruit de beweerde ijlhoofdigheid of zwakhoofdigheid zou kunnen blijken.

H. R. 30 December 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Overijssel 9 November 1857. — *a* Zeeland 22 Februarij 1859. — Gelderland 4 December 1861; — cf. Tiel 13 Mei 1859, dat het bewijs niet toelaatbaar achtte, als in strijd met eene authentieke akte.

154. Voor te onbepaald en alzoo niet voor getuigenbewijs vatbaar, zijn te beschouwen de feiten, dat de eischer den gedaagde voor *f*.... varkensvleesch heeft geleverd, dat hij voor hout *f*.... heeft betaald, dat hij hem voor *f*... takkebossen en voor *f*.... appelen heeft geleverd.

Maastricht 2 Junij 1870.

155. Eene incidentele vordering des eischers, dat hij worde toegelaten door alle middelen regtens te bewijzen, dat eene ingediende rekening niet is overdreven noch in strijd met de waarheid, en dat hij de werkzaamheden en leverantiën op den tijd, daarbij vermeld, voor en ten behoeve van den gedaagde heeft gedaan, is te onbepaald en daarom niet-ontvankelijk.

Amersfoort 15 Augustus 1862. — Alkmaar 1 Februarij 1844, omtrent een verzoek des ged. tot getuigenbewijs dat de rekening, waarvan de betaling gevorderd werd, te hoog was.

156. Wanneer in zake van aanvaring door den eischer niets anders wordt gesteld dan dat zij door de schuld des gedaagden is veroorzaakt, dan ontbreekt een voor bewijs vatbaar feit omtrent de oorzaak der aanvaring.

b Amsterdam 20 Februarij 1867.

157. De eischer is niet verpligt in zaken van aanvaring de feiten, waarin de schuld van den gedaagde bestaan zou, te vermelden of te detailleren; derhalve is toelaatbaar het bewijs dat op den aangewezen dag de eischer, die met zijn vaartuig in zijn vaarwater was, door de stoomboot van den gedaagde door diens schuld is aangevaren.

b Amsterdam 1 Februarij 1861, vern. Amsterdam Kgr. II. — cf. Middelburg 6 Febr. 1861.

158. Wanneer de man de echtheid van een kind waarvan zijne vrouw is bevallen, wil ontkennen op grond van overspel en dat de geboorte voor hem is verborgen gehouden, kan hij niet volstaan met die feiten aldus geposeerd, aan te bieden te bewijzen, maar hij moet bepaalde daadzaken en omstandigheden aanhalen, waaruit het overspel en de clandestine bevalling voortvloeijen.

a Utrecht 9 December 1859.

159. De daadzaak dat iemand woeker gepleegd heeft, is te algemeen en onbepaald om tot eenig resultaat te kunnen leiden; de regter is ook in dien stand der zaak niet bij magte de feiten te preciseren, waaruit die woeker zoude voortvloeijen.

Limburg 10 Januarij 1859.

160. De bewering dat het van algemeene bekendheid is, dat iemand zijne betalingen heeft gestaakt, is vatbaar om door getuigen te worden bewezen.

a H. R. 29 November 1867, Concl. conf.

§ 2.

161. Bij verschil omtrent den aard en de uitgestrektheid der tusschen partijen gesloten overeenkomst, zou geheel doelloos zijn het onderzoek naar de daaruit voortvloeijende regtsgevolgen, en is dus niet toelaatbaar het bewijs door getuigen van het feit: dat de overeenkomst welke door den eischer wordt geposeerd, niet is in strijd, maar geheel in overeenstemming met het gebruik en de gewoonte van den boekhandel.

b Gorinchem 29 November 1870.

162. Daadzaken welke alleen wanneer men het bestaan van het gepretendeerd huurcontract op den voorgrond stelt, tot het besluit zouden leiden, dat daaraan aanvankelijk uitvoering is gegeven, en daarentegen niets bevatten, wat de beweerde occupatie door den eischer als die van eenen huurder zoude qualificeren, zijn, om de overeenkomst zelve te bewijzen, niet concludent.

Breda 23 April 1850.

163. Men is niet-ontvankelijk in eene incidentele vordering, strekkende tot admissie om het bestaan der overeenkomst waarvan de ontbinding wordt gevorderd, door getuigen te bewijzen, wanneer uit de overeenkomst niet kan worden afgeleid het regt om zonder behoorlijke in verzuimstelling resiliatie te vragen van het contract, met vergoeding van kosten, schade en interessen.

Gorinchem 16 Mei 1840.

164. Wanneer bij dagvaarding wordt gevorderd betaling eener som wegens koopprijs van houtwaren, die de gedaagde door tusschenkomst van een derde als zijn *mandataris* of *negotiorum gestor* van den eischer zou hebben gekocht en ontvangen, terwijl de gedaagde beweert dat die derde het door hem gebouwde huis heeft aangenomen, dan moet het door den eischer aangeboden getuigenbewijs worden ontzegd, wanneer uit de geposeerde feiten niet volgt, dat de gedaagde de houtwaren werkelijk in ontvangst heeft genomen of dat die ten zijnen bate zijn gebruikt.

Deventer 30 Januarij 1867.

165. Bij ontkenning dat de eischende firma door haren lasthebber de werkzaamheden heeft

verrigt en de leverantiën gedaan waarvan de betaling gevorderd wordt, en bij het beweren dat gedaagde alleen met dien gemagtigde persoonlijk heeft gehandeld, is toelaatbaar het bewijs door getuigen dat de questieuse diensten en leveringen *door de eischende firma* zijn gepræsteerd.

Z.-Holland 23 November 1857.

166. De feiten, dat de tegenpartij een door haar opgedragen agentschap tot verkoop van breimachines heeft geschonden door deze zelf terzelfde plaatse te koop aan te bieden, meer bepaald op eene tentoonstelling buiten voorkennis van den eischer te doen verkoopen, door het agentschap ook aan andere personen aan te bieden en door dat die machines niet aan het doel beantwoordden, mogen niet door getuigen worden bewezen, wanneer de gedaagde tot betaling dier breimachines aangesproken, beweert dat hij ze gekocht heeft ingevolge beding bij de opdragt van het agentschap gemaakt, en wegens gemelde schending bij reconventie tot ontbinding dier overeenkomst ageert. Daaruit volgt immers die beweerde schending niet.

Rotterdam 14 Februarij 1870.

167. Indien het aangeboden getuigenbewijs de strekking heeft om aan te toonen, dat de gedaagde in eene of andere betrekking zou gehandeld hebben en verbonden zijn, is zulks niet ter zake dienende in een geding, waarin de gedaagde slechts als privaat persoon geroepen is om te verklaren wat hij als derde gearresteerde van den schuldenaar onder zich heeft.

Hoorn 28 Februarij 1843.

168. De eischer moet en mag bewijzen dat hij den gedaagde *f* 100.» *ter leen* heeft gegeven, wanneer deze laatste beweert die som tot borgstelling voor een derde te hebben ontvangen.

Amsterdam Kgr. II 19 Mei 1851. — cf. interl. Amsterdam Kgr. II 10 April 1851.

169. Wanneer de uitleener de goederen na gelegd revindicatoir beslag opvordert van hem, die ze van den bruikleener heeft aangekocht, en de gedaagde (kooper) niet erkent, dat de goederen deel hebben gemaakt van den bruikleen, moet en mag dit laatste punt als ter zake dienende en afdoende door getuigen worden bewezen.

Zeeland 16 Januarij 1855.

170. Wanneer gedagvaard is tot betaling van den koopprijs van op 31 Augustus verkochte goederen, en de gedaagde den koop ontkent, moet als ter zake dienende en afdoende worden beschouwd, en is alzoo toegelaten het bewijs: « dat de waar in geschil op 1 September is ge» leverd en door gedaagde verbruikt. »

Utrecht 13 Februarij 1861.

171. Voor niet-toelaatbaar is te houden het bewijs door getuigen, dat zekere deskundigen, zelfs in dienst van den gedaagde, een gevoelen ten voordeele van de vordering des eischers en van zijne bewerens geuit hebben. Het is ter zake niet dienende noch afdoende.

a H. R. 3 Junij 1870.

172. De eischer, die eene vordering instelde tot uitkeering eener bepaalde som als saldo eener rekening en verantwoording, welke hij beweert dat hem door den gedaagde *is gedaan,* is niet ontvankelijk in zijn incidenteel verzoek tot getuigenverhoor betreffende daadzaken, waarvan de strekking is het bewijs te leveren van des gedaagden *rekenpligtigheid.*

Gorinchem 24 November 1863.

173. Wanneer iemand wordt gedagvaard tot vernietiging eener overeenkomst, als aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten zijner schuldeischers, kan de regter een door den gedaagde gevraagd getuigenverhoor niet toestaan, in geval voor alsnog niet kan worden bepaald, of de gestelde feiten, hoewel in geen onmiddellijk verband staande met die waarop voormelde oorspronkelijke vordering steunt, en niet strekkende om de onwaarheid dier feiten te bewijzen, — in meerdere of mindere mate niet zouden kunnen zijn ter zake dienende en afdoende. Dit vereischte moet bij de toelaatbare feiten bepaald aanwezig zijn.

Zeeland 24 Maart 1863.

174. Art. 199 of 203 Rv. is niet geschonden, indien de regter het aangeboden getuigenbewijs afwijst, overeenkomstig art. 203 Rv., als hebbende hij het niet ter zake dienende en afdoende beschouwd, omdat niet blijkt van de mogelijkheid dat uit het aangeboden getuigenbewijs van langdurige tiendheffing en regtverkrijging door praescriptie over een tiendblok, waarin zeker stuk land gelegen is, zou kunnen voortvloeijen het bewijs van verkregen tiendregt door verjaring op het speciaal stuk in geschil, en wel te meer wanneer hij hiervan, als nieuw ontgonnen land, geene verkrijging door praescriptie denkbaar oordeelt.

a H. R. 31 October 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 13 September 1843, waarbij was bev. Zutphen 14 April 1842.

175. Indien in geval van beweerde erfdienstbaarheid, de eigenaar van het praedium dominans vermeent in de uitoefening van zijn gesustineerd regt stoornis en schade te hebben ondervonden door een derden persoon, die niet is de eigenaar van het praedium serviens, dan moet als nutteloos en niet toelaatbaar worden beschouwd het bewijs strekkende om toewijzing te bekomen van eene gevorderde erkenning van de ingeroepen erfdienstbaarheid.

Drenthe 9 November 1839.

176. Een aangeboden getuigenbewijs, nopens de uitoefening van een jagtregt, zoolang de oudste menschen geheugen, kan als inconcludent worden verworpen.

a H. R. 5 Junij 1846, Concl. conf.

177. Indien van erfgenamen betaling wordt gevorderd van eene schuldbekentenis, door den erflater niet geschreven, maar alleen onderteekend, en waarop hij ook niet de vereischte goedkeuring heeft gesteld, is alleen ter zake dienende het feit, dat de erflater werkelijk heeft beloofd de in de schuldbekentenis vermelde som te zullen teruggeven, en behoort dus elk ander aangeboden bewijs te worden ontzegd.

a Winschoten 10 Maart 1852.

178. Art. 203 B. R., noch art. 1932 B. W. kunnen zijn geschonden, indien het Hof binnen de grenzen zijner bevoegdheid heeft uitgemaakt dat de bijzondere bepaling van schade door water, niet toepasselijk is op schade ten gevolge van aanvaring, en op dien grond een daartoe betrekkelijk aangeboden getuigenbewijs als niet

ter zake dienende en afdoende heeft verworpen.

a H. R. 28 Februarij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *c* Gelderland 14 Februarij 1844.

179. Indien de eischer poseert, dat de gedaagde op een door hen bij contract voor gemeen gebruik opengelaten grond getimmerten heeft geplaatst, en gedaagde ontkent dat die getimmerten op dien grond zijn geplaatst, kan de eischer niet worden toegelaten tot het bewijs: «dat de grond, waarop gedaagde de bij dag»vaarding opgenoemde getimmerten heeft ge»plaatst, is die grond, welke steeds vóór het »contract door de gebruikers van beide erven »mandeelig is gebruikt,» vermits daardoor niet wordt bewezen, wat de gedaagde heeft ontkend, dat de getimmerten op den bij het contract opengelaten grond zijn geplaatst, maar de eischer alleen wil bewijzen, dat de grond sedert het contract steeds door de gebruikers der beide erven mandeelig is gebruikt.

Winschoten 9 Junij 1852.

180. Indien blijkt, dat de werkzaamheden waarvoor de eischer betaling vordert, hem door den gedaagde als meesterknecht zijn opgedragen, kan niet het getuigenbewijs worden bevolen, dat de eischer de door hem verrigte werkzaamheden van den gedaagde heeft aangenomen.

Amsterdam Kgr. I 2 December 1851.

181. Het feit: «dat de eischer op verschil»lende tijden van 12 December 1862 tot en met »15 April 1863 aan den gedaagde verkocht en »geleverd heeft onderscheidene soorten winkel»waren, als: zout, olie, koffij enz.», is bij een eisch tot betaling dier gedane leveringen ter zake dienende en afdoende. In verband met de openlegging der boeken kan daardoor het bewijs der vordering geleverd worden.

a Assen 29 Februarij 1864.

§ 3.

182. Een gedaagde, die nog niet ten principale heeft geantwoord, is niet ontvankelijk eene incidentele vordering in te stellen, bepaaldelijk tot een getuigenbewijs.

Friesland 30 Junij 1852, vern. Sneek 28 Januarij 1852.

183. De incidentele vordering tot getuigenverhoor van een gedaagde, eischer in reconventie, wordt teregt niet-ontvankelijk verklaard, nadat de zaak reeds was in staat van wijzen.

Drenthe 8 September 1855.

184. Een getuigenverhoor wordt, zelfs na het houden der pleidooijen over het geding ten principale, door de wet niet met den aard der zaak strijdig geacht, indien zulks tot ontdekking der waarheid kan leiden, — met dat gevolg, dat men (zelfs met afwijking van de vormen, bij art. 202 Rv. voorgeschreven) bij subordinate conclusie een getuigenbewijs kan vragen.

a H. R. 4 April 1851, Concl. conf. — 's Hertogenbosch 21 Junij 1842, waarbij is beslist dat, daar het getuigenverhoor ook ambtshalve kan worden bevolen, hieruit volgt dat, ondanks de bepaling van art. 202 Rv., eene partij, zelfs in zaken van gewone behandeling, ontvankelijk is in het getuigenbewijs, waartoe de daadzaken eerst bij pleidooi ter audiëntie mondeling zijn gearticuleerd.

185. Men is niet bevoegd in eene summiere zaak ten dage voor het houden der pleidooijen bepaald, alsnog bij incidentele conclusie, een getuigenverhoor te provoceren.

Groningen 20 Maart 1856.

186. Al is bij de instructie eener zaak de incidentele vordering tot het houden van een getuigenverhoor bereids eenmaal afgewezen, dan kan toch door den incidentelen eischer nog eens over gewijzigde en alzoo, immers ten deele, andere feiten dan de vroeger gestelde een getuigenbewijs gevraagd worden; zelfs al geldt het geene feiten die sedert het vroeger verzoek ontstaan zijn.

a H. R. 3 Junij 1870, Concl. contr.

187. Nadat een getuigenverhoor is ontzegd, mag dezelfde partij nog een nader getuigenbewijs vragen, wanneer de gestelde feiten deels andere, deels gewijzigd zijn, en de stand der zaak is veranderd, doordien een verhoor der tegenpartij heeft plaats gehad en de vroeger gestelde feiten strekten tot bewijs van de bij dagvaarding gestelde posita, terwijl de latere moeten dienen ter bestrijding van de antwoorden welke bij het verhoor op feiten en vraagpunten gegeven zijn.

Groningen 23 December 1870, bev. bij *a* Groningen Hof 5 September 1871.

188. Een appellant is niet geregtigd een tweede verhoor, hetzij van andere personen, hetzij van reeds vroeger gehoorde getuigen, te vorderen over de feiten, die reeds in eerste instantie het onderwerp van eene enquête hebben uitgemaakt.

N.-Holland 26 Januarij 1871. — Gelderland 5 April 1871.

189. In zaken van gewone behandeling kan men het getuigenbewijs niet vragen bij de dingtalen, maar behooren die bij akte van prokureur tot prokureur te worden beteekend overeenkomstig art. 202 v. Rv.

b H. R. 22 November 1849. — Anders *c* Eindhoven 4 December 1843, beslissende dat het niet-naleven van het voorschrift van art. 202 Rv. geene nietigheid te weeg brengt, terwijl de verweerder door de niet-observantie van art. 143 Rv. (antwoord bij prokureurs-akte op de feiten) zelf is afgeweken van de voorschriften in acht te nemen bij zaken v. gew. beh., en daardoor de behandeling der zaak van ordinair summier is geworden, — bev. bij *b* N.-Braband 25 Junij 1844.

190. Bij de verificatie van geschrift is het niet noodig, dat de te bewijzen daadzaken vooraf worden gearticuleerd.

Concl. Prok.-Gen. ad Overijssel . . . 1856 (3).

191. Een aanbod van getuigenbewijs kan gelijk gesteld worden met een daartoe gedaan verzoek.

Woerden Kgr. 30 Maart 1857.

192. De conclusie om door alle middelen regtens te bewijzen (niet tot enquête, behoudens alle middelen regtens) is informeel en niet-ontvankelijk.

Amsterdam 2 Januarij 1862.

193. Nergens is bij de wet verboden eenige bij dagvaarding en eerste conclusie ten fine van bewijs gestelde daadzaken bij latere conclusie te wijzigen, immers wanneer het onbetwistbaar is, dat daardoor geen ander onderwerp van eisch wordt ingeschoven.

Z.-Holland 12 Junij 1854, bev. *a* Rotterdam 30 Junij 1852.

194. De eischer is bevoegd eerst bij het vragen van een getuigenverhoor de juiste dagteekening op te geven van het feit waarop zijne vordering berust.

Woerden Kgr. 12 Julij 1852.

195. Gestelde daadzaken waarvan het bewijs door getuigen wordt aangeboden, mogen bij pleidooi worden gewijzigd.

Tiel 22 Junij 1866.

196. De wet laat niet toe om in de daadzaken, die men door getuigen wil bewijzen, en die ingevolge het voorschrift der wet bij conclusie aan prokureur beteekend, zijn uitgedrukt, eenige verandering te brengen, anders dan bij gelijke akte, en dus geenszins bij de eindelijke conclusie ter rolle.

b H. R. 15 April 1842, Concl. conf. — Appingadam 15 Maart 1850.

197. Men is ontvankelijk het pertinente en concludente te betwisten van feiten, waarop eene beweerde valschheid steunt. Deze betwisting kan voorafgaan aan de verklaring, bedoeld bij art. 180 Rv. De wetgever door art. 178 aan art. 180 Rv. te laten voorafgaan, heeft gewild, dat de partij, die de verklaring, in dit laatste artikel bedoeld, geven moet, vooraf bekend zij met de feiten, waarop de tegenpartij de valschheid wil gronden, en heeft kennelijk bedoeld deze proceduren zooveel mogelijk te voorkomen.

Groningen Hof 10 Maart 1857.

198. Het strookt niet met de regelen eener goede procedure, feiten, welke ter beslissing van een regtsgeding dienende zijn, te ontkennen, en te gelijk feiten daartegen te stellen, welke, indien de eerstgemelde mogten zijn bewezen, daaraan hare kracht bij wijze van exceptie zouden ontnemen, het bewijs daarvan aan te bieden, en zich desniettemin tegen het bewijs dier eerste feiten niet te verzetten. — In zoodanig geval moeten, wanneer de actie door eene exceptie van wanpraestatie en van resiliatie mutuo consensu wordt bestreden, één van beiden, òf de daadzaken waarop die exceptie rust, worden ontkend, zoodanig dat, indien deze ontkentenis, waarvan hij die ze doet zeker moet zijn, waarheid bevat, de actie moet worden toegewezen, òf moet tegen de exceptie een beweerd pactum, waarbij die exceptie wordt geëludeerd, bij wijze van replicatio worden tegengesteld, met aanbod van de daadzaken hiertoe dienende des gevorderd te bewijzen, in welk geval echter de feiten tot de exceptie behoorende, moeten worden erkend, terwijl men niet te gelijkertijd, èn de waarheid der exceptie kan tegenspreken èn daartegen eene replicatie voorstellen, aangezien dit laatste middel dan zoude rusten op eene veronderstelde waarheid van ontkende daadzaken, welke veronderstelling met eene te goeder trouw gedane ontkentenis niet bestaanbaar is.

Nijmegen 24 Februarij 1846.

199. De gedaagde die goedvindt niet te antwoorden op de sommatie des eischers om een geposeerd feit te erkennen of te ontkennen, heeft aan dat stilzwijgen te danken dat dit feit voor erkend gehouden wordt.

b Amsterdam 28 Maart 1871.

200. Waar alleen de qualiteit des eischers was betwist, doch met bijgebragte bescheiden bewezen geworden, kunnen de overige daadzaken, door den eischer geposeerd en door den ged. niet ontkend, voor erkend worden gehouden.

a Assen 10 Junij 1851.

201. Het in art. 202 Rv. gehuldigde regtsbeginsel, dat de daadzaken, welke eene partij door getuigen wil bewijzen, voor erkend kunnen gehouden worden, zoo zij niet uitdrukkelijk worden betwist, kan ook in summiere zaken zijne toepassing vinden, ingeval de verweerder bij zijne conclusie van antwoord de gestelde daadzaken niet heeft ontkend.

Limburg 29 Mei 1860. — Anders Zeeland 24 Maart 1863.

202. Daadzaken die eerst gesteld zijn in eene conclusie, welke gedurende de pleidooijen wordt genomen, kunnen bij het stilzwijgen der partij niet worden gehouden voor erkend.

Z.-Holland 22 October 1845.

203. De beoordeeling, of genoegzame aanleiding bestaat om bij niet-ontkenning of erkenning der gestelde feiten binnen den bepaalden termijn, deze zijn te houden voor erkend, is in elk geval aan den regter overgelaten. De moeijelijkheid om die te beantwoorden en de korte overschrijding van den termijn komen daarbij in aanmerking; art. 202 Rv.

a H. R. 9 Junij 1871, Concl. conf.

204. Hoezeer de regter bij de wet is bekleed met het vermogen om gestelde daadzaken voor erkend te houden, in geval die binnen acht dagen na de beteekening, bij akte van prokureur tot prokureur niet zijn ontkend, zijn er, daar waar het geldt eene actie tot scheiding van tafel en bed, geene gronden aanwezig om van de voorzegde bevoegdheid gebruik te maken, wanneer uit de vroegere dingtalen kenbaar is, dat de door de eischeres gestelde daadzaken door den verweerder stellig worden ontkend.

Gorinchem 30 October 1841.

205. Indien de daadzaken niet zijn ter zake dienende en afdoende, is het niet noodig dat zij worden ontkend, of komt het voor erkend houden derzelve niet te pas, daar zij, in ieder geval en zelfs dan, wanneer die al bestonden, toch tot de beslissing der zaak niets zouden afdoen.

Tiel 1 December 1844.

206. Indien de gedaagde zeker feit ontkent, met bijvoeging, dat, zoo het al mogt zijn geschied, zulks dan met toestemming des eischers heeft plaats gehad, dan behoort dit feit niet voor erkend te worden gehouden.

a Amsterdam 4 November 1846.

207. Indien gedaagden de wettige afstamming der eischeres slechts hebben betwijfeld, bestaan er termen om de feiten, door haar geposeerd om het ongestoorde bezit van den staat van wettig kind aan te toonen, bij gebreke van ontkentenis te houden voor erkend.

a Assen 3 Maart 1856.

208. Een gedaagde kan als zoon en erfgenaam niet geacht worden te zijn verpligt de door den eischer ten laste van zijne overledene moeder geposeerde feiten te erkennen of te ontkennen; — in casu dat de eischer de moeder des gedaagden heeft onderhouden, en dat zij geld of goederen van den eischer heeft medegenomen.

Amsterdam 26 Maart 1862.

209. Van het leveren van tegenbewijs door getuigen kan slechts sprake zijn, indien de tegenpartij van hare bevoegdheid tot het leveren van getuigenbewijs heeft gebruik gemaakt.
's Hertogenbosch 4 Januarij 1867.

§ 4.

210. Art. 199 Rv. schrijft gebiedend voor, dat, indien partijen het over de daadzaken niet eens zijn en het bewijs door getuigen bij de wet is toegelaten, de regter, op verzoek van eene der partijen, een getuigenverhoor zal bevelen; waaruit volgt, dat zoodanig verhoor, immers wanneer de gestelde daadzaken ter zake dienende en afdoende zijn, niet mag worden geweigerd.
b H. R. 5 Maart 1852, Concl. conf. — H. R. 7 Maart 1844, Concl. conf.

211. Wanneer de verkooper concludeert tot bewijs door alle middelen regtens, getuigenbewijs inbegrepen, dat de geleverde koopwaar was «goede en leverbare waar, gelijk in den han»del die waar bestaat,» dan is de Regtbank niet geregtigd, passerende het getuigenverhoor, ambtshalve eene expertise te bevelen.
Limburg 30 November 1863, vern. Roermond 29 Januarij 1863.

212. Hoe zeker het ook moge zijn, dat een gedaagde zich enkel kan bepalen tot de tegenspraak van het verzoek tot getuigenverhoor, zonder de tegen hem geposeerde daadzaken te erkennen of te ontkennen, en hoezeer het dan ook waar moge zijn, dat eene enkele ontkentenis van schuldpligtigheid niet noodzakelijk en altoos insluit eene ontkentenis van door den eischer gearticuleerde daadzaken, neemt zulks echter geenszins weg, dat, wanneer de appellanten hunne ontkentenis van schuldpligtigheid afleiden uit een vermeend verbod der wet om getuigen te hooren, op den regter de verpligting rust, om te onderzoeken, of het gevraagd getuigenverhoor al dan niet bij de wet is verboden, en een zoodanig verbod niet bestaande, het getuigenverhoor te gelasten.
b Utrecht Hof 2 Maart 1846, bev. Utrecht 28 Februarij 1845.

213. De regter kan, indien het bewijs door getuigen in jure is toegelaten, niet in overweging nemen, of wel afdoende verklaringen zullen kunnen geleverd worden.
Amsterdam 8 November 1852.

214. De interlocutoire uitspraak van een kantonregter, waarbij aan eene der partijen het bewijs van eene overeenkomst is opgelegd, geeft niet aan deze het regt, om getuigen te dagvaarden, zonder dat het getuigenverhoor, met opgave van de feiten, waarover het zal gehouden worden, bepaaldelijk is bevolen.
Amsterdam Kgr. II 29 Junij 1846.

215. Indien beide partijen respectievelijk daadzaken stellen om de door hen beweerde rigting eener scheidslijn te bewijzen, moet de oorspronkelijke eischer bij voorkeur tot dat bewijs worden toegelaten.
Breda 5 October 1858.

216. Wanneer den eischer een getuigenbewijs wordt opgelegd, dat geleverd zijnde, de zaak beslist, kan tevens den gedaagde een getuigenbewijs worden opgelegd, dat alleen dán op de zaak van invloed zal zijn, wanneer de eischer het aan hem opgelegde bewijs niet levert.
c Amsterdam 4 Junij 1862.

217. Eene niet-ontvankelijk-verklaring in het aangeboden bewijs door getuigen moet geacht worden eene uitspraak te bevatten, zoowel op het gedane verzoek om een naderen termijn tot het houden van eene vroeger verzuimde contra-enquête, als op de conclusie tot toelating van het bewijs van nieuwe feiten.
Limburg 29 November 1869.

218. Wanneer de regter vermeent de primaire vordering te kunnen toewijzen, in casu na het ambtshalve opleggen van een suppletoiren eed, komt de subsidiaire vordering tot getuigenbewijs te vervallen, en heeft de gedaagde geen regt zich te beklagen over de niet-toelating van dat getuigenbewijs, als zoude hem daardoor de gelegenheid zijn ontnomen tot het leveren van bewijs door middel van contra-enquest.
Limburg 29 April 1867, bev. Maastricht 25 October 1866.

219. Het is geheel aan den judex facti overgelaten, om wanneer hij in facto aanneemt, dat de aangenomen daadzaken niet genoegzaam bewezen zijn, en dat daaromtrent verschil tusschen partijen bestaat, ambtshalve een getuigenverhoor (in die gevallen waarin het bewijs bij getuigen is toegelaten) ten aanzien van die daadzaken te gelasten.
b H. R. 19 November 1841, Concl. contr. — H. R. 8 Januarij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 11 Februarij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 10 November 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 14 Januarij 1853, Concl. conf. — cf. *b* H. R. 3 Februarij 1843.

220. Indien slechts blijkt dat na afloop der pleidooijen, aan den prokureur van den appellant is verleend akte, dat hij bereid is om nader bewijs te leveren van de door hem gestelde daadzaken, doch zonder dat blijkt van eenige vordering om zoodanig getuigenverhoor door den regter te doen gelasten, dan staat het, bij eene zoodanige geheel lijdelijke houding den regter geheel vrij om het nader bewijs al of niet ambtshalve te bevelen.
b H. R. 14 Januarij 1859, Concl. conf.

221. Ook dan wanneer reeds in eerste instantie eene enquête heeft plaats gehad, is de hoogere regter bevoegd ambtshalve een getuigenverhoor te bevelen.
N.-Holland 26 Januarij 1871.

222. De regter, bevoegd ambtshalve een getuigenverhoor te gelasten, is ook bevoegd de door partijen gestelde daadzaken te veranderen en te wijzigen.
a Assen 29 Mei 1855. — Hoorn Kgr. 8 October 1849.

223. Wanneer een eischer zich tot staving van zijn regt, bv. op zekere tienden, op verjaring heeft beroepen, en het bewijs daarvan door hem is aangeboden in eene conclusie, strekkende daartoe «dat hij zal worden toegelaten het be»wijs te leveren, dat hij en zijne auteuren ge»durende meer dan dertig jaren te goeder trouw »bezeten hebben de inschuld, welker voldoening »gevorderd wordt,» dan mag de regter, zonder dat hiertegen obsteert art. 1987 B. W., krachtens de algemeene bevoegdheid, hem tot het

vorderen of opleggen van bewijs bij art. 199, al. 2 Rv. gegeven, ambtshalve bepalen en omschrijven het feit dat tot staving van des eischers beweerde verkrijging door verjaring, ingevolge zijn aanbod, zou moeten bewezen worden, en hem mitsdien in casu opleggen het bewijs, «dat » hij en zijne voorgangers, gedurende dertig ja» ren, te goeder trouw bezeten en uitgeoefend » hebben het regt tot heffing van zoodanige » tienden » enz.

's Gravenhage 28 Januarij 1853, bev. bij Z.-Holland 2 November 1853, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 16 Junij 1854. — cf. het def. vonn. 's Gravenhage 1 Mei 1855.

224. Indien het onvolledige der gestelde daadzaken het gevolg is van eene dwaling omtrent de wettelijke vereischten van een gevorderd bewijs, bv. waar ten aanzien der verjaring tot vestiging van eene erfdienstbaarheid niet was geposeerd dat de ingeroëpen daden neque clam neque precario hadden plaats gehad, bestaan er voor den regter in hooger beroep geene termen om, met aanvulling van die daadzaken, ambtshalve een meer volledig getuigenbewijs te gelasten, ook dan niet, wanneer subsidiair is geconcludeerd, dat het Hof alsnog zoodanig getuigenbewijs zal bevelen, als het tot bewijs van het verkrijgen der verjaring zal vermeenen te behooren.

b Gelderland 27 Junij 1849.

225. De regter afwijzende als te onbepaald het verzoek des eischers, om bij ontkentenis door den gedaagde van het regt van erfdienstbaarheid, het onheugelijk bezit van dat regt door getuigen te bewijzen, kan niet ambtshalve een getuigenverhoor bevelen, om te bewijzen, dat de eischer gedurende een tijd van twintig jaren vóór de invoering van het Wetboek Napoleon, het ongestoord bezit van den betwisten uitgang heeft gehad, vermits door zoodanige beperking van het te leveren bewijs, des gedaagden verdediging ten principale wordt gepræjudiceerd.

Zeeland 30 Junij 1846.

226. Indien een aangeboden getuigenbewijs niet voldoende is; is de regter bevoegd ambtshalve een nader bewijs op te leggen; — hieronder in casu het feit «in het algemeen de fei» telijke toedragt vóór en bij het aan den echt» genoot der verweerderes overkomen ongeval, » — waar die verweerderes schadevergoeding vorderde ter zake dat aan haar man door den luitenant ter zee, destijds belast met de leiding van de werkzaamheden bij de torpedo-dienst, was afgegeven eene torpedo met last om daaraan eenen gronddraad te bevestigen, en dat deze, na door dien man te zijn te vuur gesteld, is losgebarsten, met dat noodlottig gevolg, dat hij is verwond en daarna overleden.

H. R. 26 April 1872.

227. De regter kan, nadat hij eene incidentele vordering des eischers, strekkende om de door hem gestelde daadzaken door getuigen te bewijzen, als niet ter zake dienende en afdoende heeft afgewezen, dezen nog andermaal toelaten om zoo door getuigen als anderzins datgene te bewijzen, hetgeen hij noodig zal achten.

Assen 25 October 1847.

228. Nadat partijen berust hebben in een vonnis waarbij een bewijs werd opgelegd hetwelk de geschillen niet beslist, mag de regter, indien dat bewijs al geleverd is, geen vonnis op de hoofdzaak wijzen, maar is verpligt een nader en beslissend bewijs op te leggen, in casu, dat de bij des gedaagden bekentenis gedane bijvoeging is valsch, en aldus tevens den gedaagde, eischer in reconventie, de gelegenheid te geven om de waarheid van zijn beweren te staven.

Amsterdam 5 Maart 1868.

229. De regter kan, na een getuigenverhoor, in een voor hem aanhangig regtsgeding gehouden, niet ambtshalve een tweede getuigenverhoor bevelen, met opgave van de personen, die hij als getuigen wil hebben gedagvaard.

Amsterdam 27 September 1844.

230. De regter behoort altijd akte te verleenen van het aanbod tot het leveren van bewijs van voorgestelde daadzaken, zelfs al zijn deze niet ter zake dienende en afdoende.

b N.-Braband 7 Februarij 1843, te dezen aanzien verbeterende 's Hertogenbosch 14 September 1842.

231. Ook bij beschikkingen in raadkamer, waarbij een getuigenverhoor voor regter-commissaris wordt bevolen (in casu op een verzoek tot onder-curatele-stelling), behoort de termijn te worden bepaald, binnen welken het bevelschrift tot dagvaarding der getuigen moet worden gevraagd.

Overijssel 13 Mei 1861.

III.

232. Wanneer na afwijzing van een eisch tot echtscheiding op grond van overspel, de eischer eene vordering instelt tot scheiding van tafel en bed op grond van buitensporigheden, grove beleedigingen en mishandelingen, en deze vordering grondt op feiten die in het vroegere geding door de verklaringen van getuigen zijn geconstateerd, dan kan toch het proces-verbaal van dat getuigenverhoor niet in het latere geding tot bewijs dier feiten dienen. Het getuigenverhoor moet geheel op nieuw worden gehouden.

b Amsterdam 28 December 1869.

233. Het is niet verboden in burgerlijke zaken eene verklaring de auditu alieno als getuigenis aan te nemen.

Concl. Adv.-Gen. Gregory ad *b c* H. R. 9 Maart 1855.

234. Onbeëedigde verklaringen, afgelegd bij een commissaris van politie en voor den regter-commissaris belast met de instructie van strafzaken, kunnen niet als waren zij getuigenissen, in eene burgerlijke zaak als bewijsmiddel gelden.

Amsterdam 2 Mei 1854.

235. Art. 1943 en 1944 B. W. kunnen niet worden geacht te zijn geschonden, wanneer door den regter een te bewijzen factum is aangenomen, niet op de getuigenis van een enkelen, maar van een groot aantal personen, en juist op grond van de door hen aangevoerde, en op redenen van wetenschap gegronde daadzaken, en bovendien de betwiste daadzaak door den regter is aangenomen met het oog op art. 1959 B. W.

b H. R. 9 Februarij 1849, Concl. conf.

236. Wanneer de regter de valschheid van

een notariëel testament als bewezen aanneemt op de verklaring van één getuige, maar bevestigd door de omstandigheid, welke twee andere getuigen hebben gestaafd, dat zij uit den mond van dengenen die met den eersten getuige de betwiste akte mede had onderteekend, gelijke verklaring als die door den eersten was afgelegd, hadden vernomen, dan kan niet gezegd worden, dat op de geheel op zich zelve staande verklaring van éénen getuige is regt gedaan, en heeft de regter aan wien het oordeel over het voldoende van het bewijs bij de wet is overgelaten, in die bewezene bij-omstandigheid genoegzame bevestiging mogen vinden om, te zamen genomen, het voorhanden bewijs voor voldoende te houden. — Er valt ook in deze aan geene getuigenis de auditu te denken.

b c H. R. 9 Maart 1855, Concl. conf. verw. de twee afzonderlijke voorzieningen in cassatie, door verschillende partijen ingesteld, tegen N.-Braband 14 Februarij 1854; — cf. in anderen zin Breda 27 Januarij 1852.

237. Het belang dat getuigen bij de zaak hebben kan nooit de getuigenis doen nietig zijn.

b Amsterdam Kgr. I 22 November 1850.

238. Verklaringen van getuigen, houdende beoordeeling eener scheepsmanoeuvre naar haar effect, kunnen als bewijs gelden omtrent de vraag hoe de manoeuvre is ten uitvoer gebragt.

a Amsterdam 15 Julij 1862.

239. Inzonderheid wanneer het te bewijzen feit bestaat in het meer onbepaald begrip van een vast gebruik, in casu omtrent de berekening van commissie voor den scheepsagent bij het begrooten der reparatie-kosten van verzekerde schepen, — moet gelet worden op de redenen van wetenschap, door de getuigen aangevoerd. Voor zooverre die getuigen elk afzonderlijk geene onderscheidene feiten kunnen opgeven, die als redenen van wetenschap hunne verklaring motiveren, behooren ten minste de gezamenlijke getuigenissen een zamenstel van feiten op te leveren, door welker zamenloop en verband de regter in staat wordt gesteld het gebruik als bestaande aan te nemen.

N.-Holland 2 December 1869.

240. De verklaringen van een als getuige gehoorden slagtersknecht en paardenoppasser, dat zekere wonden, waarvan een ezel door eens anders schuld was aangedaan, en waaraan die gestorven is, doodelijk zijn, bevatten louter meeningen, die hoewel op ondervinding gegrond geene wettige bewijzen zijn.

a H. R. 20 Mei 1870, Concl. conf.

241. De verklaring van één getuige stelt een bewijs in regten daar, ook als deze de knecht is of is geweest van den eischer, die hem als getuige opriep.

Amsterdam Kgr. III 30 December 1858.

242. Verklaringen bij wijze van veronderstelling afgelegd, of meeningen en gissingen bij redenering opgemaakt, zijn geene getuigenis in den zin van art. 1944 B. W. en kunnen de verklaring van een enkelen getuige niet tot voldoende bewijs verheffen.

a H. R. 28 Maart 1872.

GETUIGENBEWIJS IN STRAFZAKEN.

I.

1. Het sluiten eener mondelinge overeenkomst, die het Hof in casu bij de overwegingen om-

trent de daadzaken als bewezen had aangenomen, en die, hoezeer geen bestanddeel van het misdrijf uitmakende, werd geacht in zoodanig verband te staan tot het misdrijf, dat zij onder de aanwijzingen werd opgenomen, waaruit het bewijs voor het misdrijf werd ontleend, — is een feit door getuigen waar te nemen. Dit bewijs is toelaatbaar, al geldt het eene waarde van meer dan *f* 300.».

b H. R. 28 Januarij 1868, Concl. conf.; — cf. Utrecht Hof 15 October 1867.

2. Wanneer eene regtshandeling, waarvoor het burgerlijk regt schriftelijk bewijs vordert, in het strafgeding door getuigen is bewezen, bv. de bewaargeving van een voorwerp van meer dan *f* 300.» waarde, kan art. 436 Sv. niet zijn geschonden.

Concl. Adv.-Gen. ad H. R. 17 October 1866. — Een schipper was beschuldigd van diefstal van eene hem als zoodanig toevertrouwde som. Er werd beweerd dat die bewaargeving niet door getuigen mogt worden bewezen. De H. R. overwoog dat hier questie was van diefstal, en het daarenboven in casu gold eene bewaargeving uit noodzaak, waarvan ook volgens het burgerlijk regt bewijs door getuigen was toegelaten.

3. Wanneer iemand wordt beschuldigd van valschelijk eene koopakte boven een hem toevertrouwd blanc-seign te hebben gesteld of doen stellen, kan de beschuldigde zich niet verzetten tegen het hooren van getuigen, voor zoover die getuigenis moest loopen over de omstandigheid, of hij beschuldigde aan hen of in hunne tegenwoordigheid al dan niet had bekend, het stuk land, waarvan questie, aan een ander te hebben verkocht, of den koopprijs daarvan te goed te hebben, en zulks, hoewel dat getuigenbewijs niet zoude zijn toegelaten, om het aanwezen aan te toonen van eenige akte of overeenkomst, bevattende eene verbindtenis ten onderwerp hebbende eene som van meer dan 300 gulden.

Limburg 26 Januarij 1854.

4. Het O. M. in strafzaken is ontvankelijk eene burgerregtelijke overeenkomst, waaromtrent de beklaagde in een civiel proces den hem opgedragen beslissenden eed heeft afgelegd, als zou die handeling niet bestaan, door getuigen te bewijzen, ook dan, wanneer in het burgerlijk regt dat middel van bewijs voor het bestaan dier regtshandeling niet is toegelaten (in casu een borgtogt boven de *f* 300.»), zoodat de strafregter op dat middel van bewijs zijne overtuiging mag gronden voor het bestaan van de beweerde burgerregtelijke handeling.

N.-Holland 26 April 1869, bev. *a* Amsterdam 14 Januarij 1869; — cf. def. arr. N.-Holland 3 Mei 1869, waarbij met vernietiging van *a* Amsterdam 14 Januarij 1869 de ten laste gelegde daad werd verklaard niet te zijn bewezen. — Nijmegen 18 September 1861.

II. § 1.

5. Daar het bij art. 435 Sv. in de meest algemeene bewoordingen aan den regter is overgelaten, om bij de beoordeeling daarvan acht te geven niet alleen op de onderlinge overeenstemming der getuigen en andere aldaar opgenoemde omstandigheden, maar in het algemeen op alles wat op de meerdere of mindere geloofwaardigheid invloed zou kunnen hebben, volgt hieruit, dat het in geenen deele met de wet in strijd is, noch overschrijding van regtsmagt daarstelt, dat de regter andere gronden bij de beoordeeling van de waarde der getuigenissen in aanmerking neemt, dan die welke bij art. 435 met name worden genoemd.

d H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf.

6. Het voorschrift van art. 435 Sv. aangaande de beoordeeling van de waarde der getuigenissen, geldt (even als dat v. art. 444) zoowel ten aanzien van bewijs ten bezware als van tegenbewijs ter ontlasting.

a H. R. 21 December 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 21 Februarij 1843, Concl. conf.

7. Daar de wet de meerdere of mindere geloofwaardigheid der getuigen niet afhankelijk maakt van de omstandigheid, of zij ten verzoeke van het O. M., dan wel ten verzoeke van een bekl. zijn gehoord, zoo volgt hieruit dat het den judex facti geheel vrijstaat een bewijs van schuld te putten uit de beëedigde verklaring van een getuige à décharge, hoewel door een medebekl. voor den regter gebragt.

d H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

8. De waarde eener bewezene omstandigheid op zich zelve verliest in geenen deele hare kracht, omdat zij door twee tot elkander in naauwe betrekking staande personen is verklaard.

c H. R. 4 December 1867, Concl. impl. conf.

9. Noch bij art. 435 Sv., noch elders wordt verboden de getuigenis van een klager even als die van elken anderen getuige als bewijsmiddel aan te nemen; de daaraan te hechten waarde is aan de voorzigtigheid van den judex facti overgelaten.

c H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

10. Hoewel ingevolge art. 211 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande de op zich zelve staande getuigenis van een sergeant-majoor als volledig bewijs moet worden aangenomen, ten ware die getuige om bijzondere redenen mogt zijn reprochabel, of zijne getuigenis door andere redenen mogt worden verzwakt of tegengesproken, geldt dit niet indien is gebleken, dat die sergeant-majoor, zoowel des morgens vóór, als des middags tijdens het voorgevallene, zich aan misbruik van sterken drank had schuldig gemaakt.

Samarang Krr. 19 Augustus 1856.

11. Vrijspraak van een gedaagde op grond van gemis aan overtuiging bij den regter, uit hoofde de getuigen slechts onbepaalde en ontwijkende antwoorden hadden gegeven, zich onderling tegenspraken, en niet als onpartijdig konden worden beschouwd.

Boxmeer Kgr. 18 Januarij 1841.

12. Uit het verband van de art. 175, 188, 190, 206, 227 en 432 Sv. blijkt, dat ook in correctionele zaken kan worden acht geslagen op de getuigenis van een getuige, die bij de voorloopige instructie geene stellige verklaring heeft durven afleggen omtrent de herkenning van den bekl., en die herkenning voor het eerst op de openlijke teregtzitting doet.

c H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf.

13. Voor de regtsgeldigheid van het bewijs door getuigen wordt bij de wet niet vereischt

eene overeenstemming van het veroordeelend vonnis met den inhoud van het proces-verbaal van het verhandelde ter teregtzitting, ten opzigte van den inhoud der verklaringen van de ter teregtzitting gehoorde getuigen.

d H R. 8 Februarij 1859, Concl. conf.

§ 2.

14. Door onder de bewijsmiddelen in het vonnis verklaringen op te nemen van getuigen, die niet omtrent de ten laste gelegde feiten zelve verklaard, maar slechts als deskundigen hun oordeel en hunne meening hebben medegedeeld, is gehandeld in strijd met art. 434 Sv.

N.-Holland 14 Januarij 1867.

15. Bij het bestaan van feiten die door de zintuigen worden waargenomen, is het niet geboden te vermelden, hoe een getuige tot de kennis dier feiten kwam.

c H. R. 6 October 1868, Concl. conf.

16. Omtrent getuigenissen door deskundigen afgelegd moet onderscheiden worden tusschen die verklaringen, welke zij als dusdanig afleggen, en die welke loopen over feiten, welke zij zelve gezien hebben, daar de eerste niet onder de bewijsmiddelen mogen worden opgenomen, maar slechts tot inlichting van den regter kunnen dienen; door deze niettemin als bewijs te bezigen heeft de regter art. 427 Sv. geschonden.

a H. R. 22 October 1862, Concl. contr.

17. Verklaringen omtrent punten, die niet anders zijn dan gevolgtrekkingen, door de getuigen uit het door hen waargenomene afgeleid, bv. omtrent de gevolgen van gepleegde mishandelingen, waar questie was van moedwilligen manslag, — kunnen niet anders worden aangemerkt dan als meeningen of gissingen bij redenering opgemaakt.

b H. R. 15 Junij 1858, Concl. contr. vern. *a* Utrecht Hof 12 April 1858.

18. Voor eene meening of gissing is niet te houden de stellige verklaring van een getuige omtrent een waargenomen feit, dat slechts in zooverre de beschuldiging betreft als de regter daaruit gevolgtrekkingen maakt.

H. R. 24 Maart 1861, Concl. conf.

19. Door het verbod, vervat in art. 434, al. 2 Sv., om bijzondere meeningen of gissingen bij redenering opgemaakt, als getuigenissen aan te nemen, wordt de judex facti niet verhinderd, om, wanneer daadzaken door de getuigen bewezen zijn, bv. dat de deur der beroofde woning op dag- en nachtslot is gesloten geweest, en later ongesloten en het hangslot op eene toonbank is gevonden, daaruit bij redenering te concluderen tot de overtuiging van schuld of tot het bestaan der qualificatie, meer bepaald dat de diefstal door middel van valsche sleutels is begaan.

a H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf.

20. Er is niet aan eene meening of gissing te denken, wanneer een getuige zekere feiten als door hem zelven ondervonden bevestigt, en voorts zegt dat daarin later verandering «schijnt» gekomen te zijn, want dat hij daarna weer andere feiten heeft geconstateerd. Met het woordje «schijnt» is immers blijkbaar alleen te kennen gegeven dat aan den getuige de oorzaak der verandering niet bekend is.

a H. R. 18 Januarij 1870, Concl. conf.

21. Wanneer de getuigen, verbalisanten tegen den hoofdbeheerder van eene postwagendienst (ter zake van het zich niet houden aan de bepaalde uren van vertrek enz.), verklaren bij het vertrek en de aankomst der diligences te zijn tegenwoordig geweest, zijn hunne opgaven voldoende met redenen van wetenschap omkleed.

d H. R. 23 Junij 1869, Concl. conf.

22. Het afleggen van negatieve verklaringen op zich zelf en het gebruik maken daarvan, is nergens, ook niet in art. 434 Sv. verboden, wanneer die verklaringen betreffen feiten en omstandigheden, omtrent welker waarheid of onwaarheid die getuigen zich door eigen bevinding en hunne eigene zintuigen hadden kunnen vergewissen, en welke verklaringen geene enkele meening of gissing bevatten, bij redenering opgemaakt.

c H. R. 30 December 1851, Concl. conf.

23. De vraag of de kinderziekte al dan niet is eene inwendige ziekte, betreft geen feit door de zintuigen waar te nemen; eene toestemmende beslissing dier vraag door de getuigen is eene meening op wetenschappelijk onderzoek gegrond. De Regtb. heeft derhalve door zoodanige meening op te nemen als bewijsmiddel door verklaringen van getuigen (med. doctoren, niet als zaakkundigen maar als getuigen gehoord, en door ieder van welke zijn beantwoord de vragen en afgelegd is de eed, voorgeschreven bij art. 183 Sv.), en daarop hare uitspraak te steunen, art. 434, j° art. 427 Sv. geschonden.

a H. R. 18 Mei 1858, Concl. conf.

24. Het feit dat een dier door eene besmettelijke ziekte is aangetast, kan door getuigen worden bewezen.

Utrecht Hof 24 October 1865.

25. De opgave van den afstand van de eene plaats naar de andere, is niet te beschouwen als eene gissing, maar als een feit, door een ieder waar te nemen.

a H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

26. Het verkeeren in kennelijken staat van dronkenschap is iets wat door getuigen kan worden waargenomen en verklaard, zonder dat daaromtrent eene bepaalde motivering is vereischt.

H. R. 22 November 1870, Concl. conf.

27. Het hebben van schulden in den stand waarin men leeft en verkeert, is een feit dat voor de kennisneming van getuigen vatbaar is.

a H. R. 9 Maart 1870, Concl. conf.

28. De verklaring van een getuige dat hij op zekere plaats geweest is en den beschuldigde daar nooit heeft aangetroffen, en toch hem had moeten opmerken, indien hij er ware geweest, is geene meening of gissing.

c H. R. 1 April 1863, Concl. conf.

29. Wanneer eene zaak valt onder het bereik van niet-deskundigen en door de uiterlijke zintuigen van iedereen kan worden waargenomen, bv. omtrent het ras waartoe een geslagt dier heeft behoord, het al of niet met overhaasting slagten, hieruit op te maken dat het hartvet aan het vleesch was gelaten, enz., — dan kan aan een getuige geene meerdere kennis van de zaak waarover het getuigenverhoor loopt, wegens het door hem uitgeoefend beroep, worden toegekend en zijne verklaring daarom niet gezegd worden alleen en uitsluitend onder het

bereik van zijne wetenschap als deskundige te vallen.

H. R. 19 Augustus 1862, Concl. conf.

30. Het vorderen eener som onder den bepaalden titel van *regten* is eene daadzaak die door getuigen kan gehoord zijn, en waaromtrent zij stellig kunnen verklaren; de omstandigheid dat zij bij de betaling van het gevorderde door den beschuldigde van knevelarij telkens in dwaling gebragt zijn, kan niet te weeg brengen dat hunne latere verklaring van onder een bepaalden titel te veel betaald te hebben, omtrent het feit zelf dier betalingen slechts eene meening of gissing zoude zijn.

a H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

31. De bijvoeging van den titel medicinae doctor en heelmeester, in de verklaringen van getuigen, als zijnde die, voor zooverre dit in het afgetrokkene kan worden beoordeeld, uit hunne wetenschappelijke kennis en ondervinding geput, herschept hun afgelegd getuigenis niet in eene bijzondere meening of gissing bij redenering opgemaakt, welke zou vallen in de termen van art. 434 Sv.

d H. R. 17 September 1839, Concl. conf.

32. Beëedigde verklaringen van getuigen, houdende dat zij een persoon hebben gezien die op hunne nadering de vlugt nam, dat zij dien persoon terstond voor den schuldige hebben gehouden, doch hem niet stellig kunnen herkennen, houden geenszins meeningen in bij redenering opgemaakt, maar toonen integendeel ten duidelijkste, dat die getuigen niets anders en niets meer hebben verklaard, dan hetgeen zij zelve gehoord, gezien of ondervonden hadden.

a H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf.

33. Het meer of min stellige van de verklaringen der getuigen omtrent de identiteit van den persoon van den bekl., ontneemt daaraan niet de vereischte hoedanigheid om als wettelijke getuigenissen te kunnen gelden; het is aan den judex facti geheel overgelaten de kracht te beoordeelen, die aan deze getuigenissen tot staving dier daadzaak behoort te worden toegekend.

a H. R. 26 September 1848, Concl. conf.

34. De verklaring van een getuige ten opzigte van den persoon die een slag heeft toegebragt, dat hij niet beter weet en het er ook voor houdt, dat de bekl. de persoon was, die heeft geslagen, maar dit toch zoo bepaald niet durft verklaren, doet wel van de gemoedelijkheid van den getuige blijken, doch is stellig meer dan eene gissing of meening bij redenering opgemaakt, bedoeld bij art. 434 Sv.

d H. R. 12 December 1848, Concl. conf.

35. Het bewijs van des bekl. identiteit is regtens voldoende bewezen, wanneer deze is gegrond, niet alleen op de beëedigde verklaring van twee getuigen, die, hoewel zij hem bij den commissaris van politie stellig hadden herkend, echter ter openbare teregtzitting daaromtrent minder stellige verklaringen hebben afgelegd, maar bovendien op aanwijzingen, gebleken uit de verklaringen van onderscheidene getuigen, die den bekl., hoewel niet tijdens het plegen der misdrijven zelve, echter later bij gelegenheid van daarmede in verband staande, en voor zoo vele aanwijzingen van zijne schuld aan het plegen der misdrijven aangenomen daadzaken, stellig hebben erkend.

b H. R. 17 November 1846, Concl. conf.

36. De beëedigde verklaring van een getuige omtrent de identiteit van den beklaagde, namelijk dat hij dezen niet stellig herkent maar wel voor den persoon houdt, behelst, wat ook die getuige in de voorloopige instructie moge hebben opgegeven, slechts eene bijzondere meening of gissing, welke krachtens art. 434, n° 2 Sv. niet als getuigenis kan gelden.

d H. R. 30 Augustus 1843, Concl. conf.

37. De verklaring van een getuige, dat hij *vermeent* in den beschuldigde den persoon te herkennen die met een getrokken mes op den verwonde is toegeschoten, moge al de *meening* van den getuige bevatten, er kan niet gedacht worden aan eene meening of gissing bij redenering opgemaakt, maar slechts aan eene min stellige herkenning van dien persoon; dus kan zij, door eene andere verklaring gesterkt, als aanwijzing worden aangenomen.

a H. R. 20 Junij 1871, Concl. conf.

38. De opgave van een getuige, dat hij eene mishandeling hoorende toebrengen, zich overtuigd hield dat die werd toegebragt door den beschuldigde, bevat geene meening of gissing.

c H. R. 25 Februarij 1845, Concl. conf.

39. Eene verklaring van getuigen, dat zij vermeenden een hun vertoonden omslagdoek te herkennen voor dien, welken de bekl. gewoon was te dragen, is niet eene bijzondere meening of gissing, maar behelst slechts eene minder zekere dan de geheel stellige herkenning.

a H. R. 7 Februarij 1860, Concl. conf.

40. De verklaringen, dat getuige «het er »voor houdt dat de boeken des beschuldigden »met het oog op het onvermijdelijk faillissement »gemaakt zijn,» en «dat de valsche boeking »blijkbaar is geschied door den beschuldigde »met het opzet om zijne schuldeischers te be»nadeelen,» bevatten bijzondere meeningen of gissingen van getuigen, bij redenering opgemaakt; zij zijn geene getuigenissen en derhalve geen wettig bewijsmiddel.

b H. R. 27 Januarij 1863, Concl. conf.

41. De verklaring van getuigen, «dat de »brand ontstaan *moest* zijn in dat gedeelte der »schuur, waar zich het kippenhok bevond,» bevat niet eene opgaaf van eene daadzaak ten gevolge van eigen bevinding of waarneming dier daadzaak zelve, maar eene gevolgtrekking uit eene andere door hen waargenomen daadzaak (dat nl. de brand in den beginne het hevigst woedde), en alzoo eene meening of gissing bij redenering opgemaakt, die volgens art. 434 Sv. niet als getuigenis mag gelden.

a H. R. 3 Januarij 1872, Concl. conf. — *a* H. R. 23 Mei 1871, Concl. conf., daarenboven in gelijken zin beslissende omtrent de verklaring dat geene andere oorzaak voor den brand *kan* worden aangenomen dan brandstichting door petroleum.

42. Verklaringen, dat zich bij eene questie van brandstichting, het vuur, ontdekt in zekere bedstede, onmogelijk aan eene andere bedstede op een bovenvertrek kan medegedeeld hebben, doordien die bedsteden in verschillende rigtingen gelegen waren, — en dat den getuige bij

onderzoek is gebleken dat de brand niet van boven door de zoldering kan ontstaan zijn, daar deze goed digt, zonder reten en bij aanraking geheel koud bevonden was, zijn geene meeningen of gissingen maar eigen waarnemingen van den getuige.

b H. R. 19 Mei 1869, Concl. conf.

43. Art. 427, 428, 434 en 439 Sv. zijn geschonden, wanneer als een der bewijsmiddelen voor het gepleegde feit van brandstichting is aangenomen de verklaring van getuigen, « dat » zij hebben opgemerkt, dat, naar de ligging » der overgeblevene asch te oordeelen, eenige » takkebossen buiten tegen de houtmijt ge» plaatst waren geweest, en het eerst waren in » brand gestoken, en zich op die wijze de » brand aan de houtmijt had medegedeeld. » Zoodanige verklaring is te beschouwen als eene gissing bij redenering opgemaakt.

a H. R. 2 November 1869, Concl. conf.

44. Bij eene beschuldiging van brandstichting is de verklaring van een getuige die bij het uitbarsten en blusschen van den brand is tegenwoordig geweest, dat hij in de eerste oogenblikken meende dat hij kolen van korten turf zag liggen, doch zich daarna heeft overtuigd dat het lange turf was, niet te beschouwen als eene meening of gissing in den zin van art. 434 Sv.

b H. R. 22 September 1846, Concl. conf.

45. Er is niet regt gedaan op gissingen bij redenering opgemaakt, wanneer de opgave van een beschuldigde ter zake van brandstichting, dat hij zich tijdens het ontstaan van den brand op aanmerkelijken afstand van de plaats des misdrijfs heeft bevonden, wordt onaannemelijk geoordeeld op de verklaringen van getuigen omtrent de bevinding van den opgenomen grond en de voetstappen des beschuldigden, en omtrent afstanden en tijdstippen van eene daarmede in verband gebragte ontmoeting des beschuldigden.

a H. R. 1 Maart 1870, Concl. conf.

46. De verklaring van een getuige dat, toen hij bij den brand kwam, deze nog van zoo weinig belang was, dat hij met een stok of zelfs met de hand kon worden uitgebluscht, bevat geene meening of gissing, bij redenering opgemaakt.

b H. R. 12 October 1864, Concl. conf.

47. Er kan geen sprake zijn van eene meening of gissing in den zin van art. 434 Sv., wanneer een der getuigen verklaart, dat hij in den bewusten nacht, in de nabijheid van het gebouw zijnde, heeft vermeend zachtkens, als op kousen, door dat gebouw te hebben hooren loopen, doch zeer stellig weet, geen licht hoegenaamd daarin te hebben gezien. Die verklaring mogt strekken tot versterking of vorming van de gevolgtrekking, daaruit door den regter gemaakt, ten opzigte van de bekendheid van de beschuldigden wegens brandstichting, met de localiteit.

b H. R. 12 Februarij 1867, Concl. conf.

48. De vraag in welk gevaar iemand heeft verkeerd, die zich in een in brand gestoken gebouw bevond, is een feit, dat door den regter is te beoordeelen. Hij is bevoegd daaromtrent getuigen te hooren, die naar zijn oordeel tijdens den brand door eigene waarneming het gevaar het best hebben kunnen beoordeelen.

a H. R. 12 Maart 1862, Concl. conf.

49. Niet op meeningen of gissingen is regt gedaan maar op wettige getuigenissen, wanneer bij eene veroordeeling wegens brandstichting is beslist op grond van feiten welke de getuigen gezien of bevonden hebben, dat de oorzaak van den brand binnen 's huis moet gezocht worden, en dat de inboedel welke buiten 's huis geplaatst was, meer het aanzien had van een verhuisboedel dan van uit een brand geredde goederen.

a H. R. 21 Januarij 1863, Concl. conf.

50. Het kan niet als eene meening of gissing worden beschouwd, wanneer getuigen in eene strafvervolging ter zake van brandstichting verklaren, dat de inboedel van den beschuldigde eene mindere waarde had dan die waarvoor hij was verzekerd, dat zij dien inboedel hebben gekend en er juist daarom op hebben gelet, omdat zij vreesden dat de hooge verzekering aanleiding tot brandstichting zou geven. Zoodanige begrooting der waarde eener zaak, vooral van dagelijks voorkomende voorwerpen, door personen van denzelfden stand als die, wiens zaak wordt geschat, moet veeleer worden aangemerkt als eene verklaring steunende op eigen bevinding, te meer wanneer die met redenen van wetenschap is omkleed.

b H. R. 14 October 1868, Concl. conf. — In gelijken zin *b* H. R. 13 December 1864.

51. Bij het bestaan van *feitelijke* opgaven waaruit blijkt van den achteruitgang der zaken van een beklaagde ter zake van brandstichting, kan niet beweerd worden dat op gissingen van getuigen is regt gesproken.

e H. R. 26 Junij 1866, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 31 Maart 1866.

52. Eene verklaring omtrent den achteruitgang van den boedel des beschuldigden en omtrent eene hoogere verzekering dan die boedel waard was, draagt niet het karakter van eene gissing.

a H. R. 9 Maart 1870, Concl. conf.

53. De verklaring van een getuige, dat eene plaats niet kan gerekend worden te zijn de aanhoorigheid van een bewoond huis, voldoet niet aan de bepaling van art. 434 Sv., maar is eene bijzondere meening van den getuige.

a N.-Holland 22 December 1862.

54. Er is geene sprake van eenige meening of gissing, als bedoeld bij art. 434 Sv., maar van eene omstandigheid, steunende op eigene waarneming en onderzoek der plaatselijke gesteldheid, wanneer op grond van de afgelegde getuigenissen, in verband met een proces-verbaal van geregtelijke plaatsopneming, wordt aangenomen, dat nergens anders dan op de daarbij aangeduide plaats de toegang tot de woning des bestolenen mogelijk was.

c H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

55. Het constateren, bij relaas door een veldwachter, van het verschil van gestolen banden of teenen in hoedanigheid en voorkomen met die, waarvan beweerd is, dat zij afkomstig waren, valt onder het gewone bereik der zintuigen, en zonder dat daartoe botanische kennis wordt vereischt.

d H. R. 29 Junij 1870, Concl. conf.

56. Het staat den regter geheel vrij over de identiteit van het hooi dat in het bezit van den beschuldigde, en van dat hetwelk op den zolder des bestolenen is bevonden, en over de ongelijkheid tusschen eerstgemeld hooi en dat hetwelk op de mijt des beschuldigden aanwezig was, alleen op de verklaringen van getuigen en zonder onderzoek van deskundigen, te beslissen, wanneer hij dit laatste tot vestiging zijner overtuiging niet noodzakelijk achtte.

a H. R. 17 September 1867, Concl. conf.

57. De verklaring omtrent de onmogelijkheid voor het vee om zich uit de weide te verwijderen, alwaar een stuk vee is ontvreemd geworden, is geene bijzondere meening of gissing bij redenering opgemaakt.

a H. R. 28 Februarij 1871, Concl. conf.

58. Eene verklaring van getuigen, « dat de » grendel van de deur der keuken alsnog van bin- » nen gesloten was, waaruit zij hebben opgemaakt » dat de dief, die, om door de deuren weg te gaan, » van de kamer naar de keuken had moeten ko- » men en verder door de keukendeur naar buiten » gaan, dien weg niet had genomen, maar door » het opengevonden venstertje moet ingekomen » en uitgegaan zijn, » moet als eene gissing of meening aangemerkt worden, en is daaruit derhalve ten onregte het bewijs geput van de omstandigheid van buitenbraak en inklimming.

H. R. 30 September 1868, Concl. conf.

59. De verklaring, « dat door de hand te ste- » ken door de gebroken ruit van het venster- » raam der woonkamer, men de twee pennetjes » waarmede dat raam gesloten was, kon uitne- » men, » en meer bepaald gebezigd ten bewijze van de verzwarende omstandigheid van inklimming, bevat een door zintuigen waar te nemen feitelijken toestand maar geene gissing.

a H. R. 2 April 1872, Concl. conf.

60. Wanneer ten bewijze van de ontvreemding der grondstoffen van gestookte lakken, de verklaring wordt gebezigd, dat deze lakken bedorven en verdikt waren, omdat daarin niet aanwezig was wat had behooren gebruikt te worden, dan kan niet gezegd worden dat op deze meening of gissing over de ondeugdzaamheid van het fabrikaat, de veroordeeling ter zake van diefstal berust.

a H. R. 1 April 1863, Concl. contr.

61. Het kan niet als eene bijzondere bij redenering opgemaakte meening of gissing, bedoeld bij art. 434 Sv., worden beschouwd, maar moet integendeel als eene met redenen van wetenschap omkleede verklaring over een door den getuige zelven ondervonden feit, en mitsdien als wettige getuigenis aangemerkt worden, wanneer door een getuige onder eede is verklaard, dat een kort na het plegen van den diefstal bij den beschuldigde gevonden moordpriem hem voorkomt dezelfde te zijn als het wapen, waarmede hij door den besch. was bedreigd, vermits de punt daarvan overeenkomt met het door hem geziene staal. Dit klemt te meer, indien die verklaring niet regtstreeks betreft eene der verzwarende omstandigheden waarvoor de beklaagde te regt stond, maar alleen de identiteit van het bij hem gevonden en tot het plegen van den diefstal gebezigde wapen.

d H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf.

62. De verklaring van een getuige dat hij in den morgen zijne woning verlaten heeft na die behoorlijk gesloten te hebben, en denzelfden dag 's namiddags te huis komende, bemerkt heeft, dat eene kast, die hij vóór dat hij uitging gesloten had, thans geopend en een stoel daartegen geplaatst was om de deuren digt te houden; dat de grendels, waarmede de achteren eene binnenkamer waren gesloten geweest, thans waren opengeschoven enz., zoodat het hem duidelijk bleek dat men tijdens zijne afwezigheid in zijne woning geweest was en zich den toegang had verschaft door inklimming van bovengemeld raam, — is geene getuigenis omtrent de omstandigheid van inklimming bij een gepleegden diefstal maar eene redenering of gissing bij gevolgtrekking opgemaakt, waarop volgens de wet niet mag gelet worden.

c H. R. 17 Maart 1868, Concl. conf.

63. Het steeds op de pin gesloten zijn van een hek aan eene weide, waaruit vee gestolen was, is een feit dat wel degelijk valt onder het bereik der zintuigen, en alzoo door getuigen als eigen ondervinding kan verklaard worden. Bij aanneming van zoodanige getuigenis, behoeft de regter zelfs geene verdere verklaring te geven omtrent den toestand van dat hek op een bepaald en bijzonder tijdstip.

a H. R. 28 Februarij 1871, Concl. conf.

64. Er is niet regt gedaan op eene meening of gissing, wanneer de getuige verklaard heeft, dat hij bij het lossen van den turf heeft gezien, dat bij den mast der praamschuit kleeden en houtwerk waren nedergelegd, zoodat aldaar wel turf konde verborgen zijn geweest.

c H. R. 11 Mei 1869, Concl. conf.

65. De verklaring van een getuige, dat hij voetstappen had gezien, die hij aan de afdruksels van het schoeisel in den grond als mansvoetstappen herkende, als werkelijk loopende over feiten, door den getuige zelf gezien, en behelzende reden van wetenschap, voldoet geheel aan het voorschrift van art. 434 Sv.

b H. R. 9 Junij 1868, Concl. conf.

66. De verklaring van een getuige, dat hij bij een beweerden diefstal het wegnemen van het gestolen houten voorwerp door het losbreken daarvan heeft gehoord, is niet eene bijzondere meening of gissing bij redenering opgemaakt.

e H. R. 4 December 1849, Concl. conf.

67. De beslissing in een arrest voorkomende, dat ten tijde van den diefstal de bekl. eenige oogenblikken alleen in de gelagkamer bij het biljard moet hebben doorgebragt, behelst niet eene meening van getuigen, maar eene gevolgtrekking uit de verklaringen der getuigen door den judex facti gemaakt.

a H. R. 24 Maart 1858, Concl. conf.

68. Verklaringen dat de bestolene en zijne vrouw doorgaans op zondag naar de vespers gaan, dat de bestolene een welhebbend landbouwer is, bekend zijnde geld in huis te hebben, dat de beschuldigde is gezien in diep nadenken verzonken, zouden ten onregte als gissingen beschouwd worden.

a H. R. 2 April 1872, Concl. conf.

69. Het feit dat een persoon is overleden, kan vooral bij een geweldigen dood, niet wor-

den gezegd uitsluitend te vallen onder het bereik der wetenschap van een deskundige; het kan veeleer in de meeste gevallen door de zintuigen van iedereen worden waargenomen, en mitsdien ook door getuigen worden verklaard.

d H. R. 27 Februarij 1866, Concl. conf.

70. De verklaringen der getuigen, « dat de » mishandelde persoon ten gevolge van den toe» gebragten slag eenige dagen in doodsgevaar » heeft verkeerd, 22 dagen bedlegerig is geweest, » en nog op den dag der afgelegde verklaringen » niet bekwaam was al zijne gewone beroepsbe» zigheden te verrigten, » bevatten geene meeningen of gissingen.

H. R. 30 November 1869, Concl. conf.

71. De verklaring van deskundigen op grond hunner bevinding, ten gevolge van eene door hen bewerkstelligde lijkschouwing, dat de op het lijk waargenomen beleedigingen zijn toegebragt door middel van een kneuzend werktuig, zwaar van gewigt, en met inspanning van krachten aangewend, en dat de dood moet worden toegeschreven aan de uitstorting van eene ruime hoeveelheid bloed in de schedelholte en aan de daardoor te weeg gebragte drukking der hersenen, is niet eene bijzondere meening of gissing, maar eene gevolgtrekking uit de wetenschappelijke beschouwing van bestaande feiten, welke het Hof met het oog op art. 438 Sv. kon doen dienen, om ten aanzien van den op de wetenschap gegronden invloed der bevondene lètsels, nopens het bewezen feit behoorlijk te worden ingelicht.

k H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf.

72. Wanneer het bewijs der feiten is geput « uit de verklaringen der vier eerste *getuigen*, » en tot dezen ook behoort een arts die verklaard heeft, dat twee der toegebragte wonden hem voorkwamen gehouwen met een zwaar en scherp werktuig, vermoedelijk met de hem ter teregtzitting vertoonde zicht, en dat de overige wonden waren gesneden of gestoken, of wel kneuzingen, naar het scheen, veroorzaakt door het slaan met een stomp werktuig, dan is regt gedaan op bijzondere meeningen of gissingen bij redenering opgemaakt.

b H. R. 28 Junij 1871, Concl. conf.

73. Door op de verklaring van een geneeskundige, blijkbaar inhoudende eene meening of gissing, bij redenering opgemaakt, vermits daarbij uit den aard der wonde wordt besloten tot de wijze, waarop die is toegebragt, — als op eene getuigenis te letten, en daarop, zij het dan ook met meerdere als bewezen aangenomen omstandigheden, de uitgesproken schuldigverklaring te doen rusten, wordt geschonden art. 434, j^to^ art. 438 Sv.

d H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf.

74. Indien twee getuigen hebben verklaard, dat zij den mishandelde hebben onderzocht, en op hem bevonden aan het regterbeen twee wonden, waarvan eene bedenkelijk, en dat deze wonden een werkbeletsel van meer dan 20 dagen hebben veroorzaakt, ligt hierin niet eene gissing der getuigen opgesloten, maar geldt het een feit dat door getuigen kan worden waargenomen.

H. R. 19 Maart 1872, Concl. conf.

75. Wanneer door het Hof naar het gevoelen van deskundigen, waarmede het zich vereenigt, wordt aangenomen, dat indien de slagader door den uit de wonde gehaalden prop was geraakt geworden, de dood daarvan het gevolg zoude geweest zijn, is geene sprake van meeningen of gissingen van getuigen, maar van gevolgtrekkingen door den regter afgeleid uit bewezen daadzaken, zoodat eene poging tot moord daarop niet ten onregte is bewezen verklaard.

d H. R. 7 Maart 1865, Concl. conf.

76. Er kan niet gezegd worden te zijn regt gedaan op eene meening of gissing, bij redenering opgemaakt, wanneer o. a. is regt gedaan op de verklaring van een getuige, die verklaarde, dat de verwonde bij hem met bebloed hoofd was gekomen, en daarop, na afwassching van het bloed, wonden waren te zien, die blijkbaar door slagen waren veroorzaakt.

b H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

77. De regter heeft op getuigenissen omtrent daadzaken regt gedaan en niet op de meening of gissing van den getuige, wanneer door dezen is verklaard dat, toen hij de hem toegebragte wonden ontving, de beklaagde alleen bij hem stond en hij het er mitsdien in gemoede voor houdt, dat deze laatste hem zoowel een voorafgaanden stoot als de daarop gevolgde verwonding heeft toegebragt.

e H. R. 24 Julij 1863, Concl. contr.

78. De verklaring van een verwonde, dat hij heeft gemeend in de hand van den besch. iets blinkends te hebben opgemerkt, en dat hij inmiddels heeft gevoeld, dat hem een paar steken in de zijde werden toegebragt, kan niet worden beschouwd als eene bijzondere meening of gissing, door den getuige bij redenering opgemaakt, maar loopt integendeel over hetgeen de getuige zelf heeft gezien of ondervonden.

H. R. 4 Maart 1846, Concl. conf.

79. Indien door eene getuige is verklaard, « dat zij meermalen gezien heeft, dat de besch. » haar sedert overleden stiefkind mishandelde, » ruw en hard bejegende, terwijl zij getuige » overtuigd was, dat dit kind zeer bevreesd was » voor de besch., en als diens vader niet te huis » was, zooveel naar de buren liep, » is, wanneer men die verklaring in haar geheel beschouwt, de daarin uitgesproken overtuiging, dat nl. het kind zeer bevreesd was voor de beschuldigde, in verband met de door die getuige waargenomen feitelijkheden tegen dat kind, niet te beschouwen als eene meening of gissing, bij redenering opgemaakt. — De uitdrukking mishandelen is blijkens den geheelen inhoud der getuigenissen, niet anders te beschouwen dan als aanduidende feitelijke beleedigingen, voortdurend gepleegd, en van dien aard, dat zij het kind, dat ten gevolge dier mishandelingen later overleed, vrees en angst inboezemden.

c H. R. 17 December 1867, Concl. conf.

80. De gevolgtrekking uit zekere door de getuigen zelve waargenomen feiten, dat een beklaagde ter zake van vee over eens anders grond te hebben laten loopen, is eigenaar van dat vee, bv. omdat hij zich met de zorg daarover belastte, is eene meening of gissing welke tot vernietiging van het veroordeelend vonnis moet leiden, indien dit berust op de omstandigheid dat de bekl. was eigenaar der schapen.

b H. R. 29 Junij 1870, Concl. contr.

81. De verklaring van getuigen, dat door hen, bij het in beslag nemen van schalen, ten huize van iemand, die verdacht werd van muntschending, daarop glinsterende deelen zijn gezien, is iets anders dan het onderzoek naar het allooi en het essai dat uitsluitend aan raden en generaal-meesteren der munt is opgedragen, en de regter mag dus op zoodanige verklaringen regard slaan.

H. R. 30 September 1846, Concl. conf.

82. Een feit kan niet geacht worden door de getuigen zelve te zijn gezien, gehoord of ondervonden, indien zij alleen opgeven dat het nummer in de staatsloterij door een beklaagde (ter zake van opligting) verkocht, reeds vóór den verkoop was uitgeloot, en dat dit hem gebleken is uit de inzage van een contraboek; zijnde van dit boek overigens de authenticiteit in geenen deele gebleken.

a H. R. 8 Junij 1870, Concl. conf.

83. De verklaring dat zekere kamer bij gelegenheid van verpachtingen, gedurende de kermis en zoo dikwijls de ruimte van eene andere kamer niet voldoende is, voor het gelag gebruikt wordt, is geene meening of gissing noch eene getuigenis de auditu.

a H. R. 20 April 1870, Concl. conf.

84. De verklaring van een jagtopziener, dat hij zich overtuigd houdt dat de palen eener eendenkooi behoorlijk waren geplaatst, bevat niets anders dan diens persoonlijke meening, welke regtens niet als wettig bewijs kan worden aangemerkt.

c H. R. 7 December 1847, Concl. contr.

85. Eene door ambtenaren verbalisanten gedane meting van een vischnet bevat eene werkelijke getuigenis en niet eene meening bij redenering opgemaakt, omtrent de juistheid van de verkregen maat.

H. R. 19 December 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hoorn 29 September 1865.

86. De verklaring van een ontvanger der directe belastingen, dat met betrekking tot de schriftelijke kennisgeving van voorgenomen inlegering, bij art. 17 der wet v. 22 Mei 1845 (Sb. nº 22) als een dwangmiddel tot betaling der belasting toegestaan, al de formaliteiten bij de wet voorgeschreven, zijn in acht genomen, en dus niet speciaal, dat de schriftelijke kennisgeving vooraf heeft plaats gehad, bevat geene verklaring omtrent eene daadzaak, maar de bij art. 434 Sv. als getuigenis uitgesloten meening van den ontvanger omtrent hetgeen ten deze al dan niet door de wet gevorderd wordt. Indien derhalve de verdediger zich op het verzuim der kennisgeving beroept, kan bij gebreke van bewijs van wege de administratie, dat die tijdig heeft plaats gehad, geene veroordeeling wegens weigering om voeding enz. te geven aan den ingelegerden krijgsman, worden uitgesproken.

c H. R. 13 April 1847. — De Adv.-Gen. was van oordeel, dat, nu bleek dat de kennisgeving was gedaan daags vóór de inlegering, ook moest worden verondersteld dat dit 24 uren te voren was geschied, en dat, nu de bekl. zich niet op het niet tijdige van de kennisgeving beriep, de verdediger, die dit wel had gedaan, het niet tijdige moest bewijzen.

87. Over het al of niet verrigten van werk als werkbode bij eenen landbouwer, kan ook door anderen dan den landbouwer zelven met grond geoordeeld worden.

c H. R. 19 December 1843, Concl. conf.

88. Voor eene getuigenis is te houden, en kan niet als loutere meening of gissing worden beschouwd, de verklaring dat zekere doorhaling en bijvoeging in een vervalscht stuk geschreven is met inkt gelijkende op die welke de getuige in het inktkoker van den beschuldigde gedaan had.

a H. R. 11 Mei 1869, Concl. conf.

89. Eene verklaring van ambtenaren der directe belastingen, dat de door een landbouwer vervoerde specie niet voor eigen gebruik en bepaaldelijk niet tot bemesting kon worden gebezigd, is niet eene getuigenis omtrent het gebruik hetwelk de bekl. van de vervoerde specie werkelijk gemaakt, of de bestemming welke hij daaraan werkelijk gegeven heeft. Zij loopt niet over feiten, welke de ambtenaren zelve gezien, gehoord of ondervonden hebben, maar is slechts hunne bijzondere meening omtrent het gebruik, hetwelk van de vervoerde specie al dan niet zou kunnen gemaakt worden.

b H. R. 25 September 1850, Concl. contr.

90. De verklaringen der getuigen, dat de onderwerpelijke heide ongeveer in het jaar 1300 is aangekocht door zekere buurten, en dat alleen de geërfden dier buurten regt hebben hunne schapen daarop te weiden, zijn aan te merken als bijzondere meeningen of gissingen, bij redenering opgemaakt, waarop bij de aanklagte van daarop vee te hebben laten loopen, geen regt mag gedaan worden.

c H. R. 7 Februarij 1865, Concl. conf.

91. Het regt door eenen beklaagde ingeroepen om zijn vee op het heideveld eener buurt te doen weiden, kan niet door getuigen worden bewezen, als kunnende hunne verklaringen alleen meeningen of gissingen behelzen.

a H. R. 7 Junij 1865, Concl. conf.

92. De verklaring van eenen getuige, «dat »hij in de hemden door hem gewasschen wit »geelachtige vlekken heeft gezien, die hij da»delijk heeft erkend als te zijn veroorzaakt door »mannelijk zaad,» bevat geene meening of gissing, maar wat de getuige zelf heeft gezien en bevonden, en is ook als zoodanig voldoende met redenen van wetenschap bekleed.

c H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf.

93. De verklaring van den getuige, dat op de plaats waar door of van wege den bekl. is geveend, volgens Kon. besl. (van 17 Februarij 1819, Sb. nº 6) niet mogt geveend worden, bevat slechts de meening van den getuige, dat het aangevoerde Kon. besluit geene vergunning van de ten laste gelegde verveening inhield.

b H. R. 27 Mei 1856.

94. Wel kunnen de omstandigheden, dat een weg heeft opengestaan en door het publiek vrij en ongehinderd als communicatie-middel is gebezigd, als betreffende daadzaken, door getuigen worden verklaard, doch de vraag, of zoodanige weg, onverschillig bij wien de eigendom van den grond berust, regtens is bestemd ten gebruike van het algemeen, en in dien zin is een openbare weg, betreft niet eene daadzaak, maar een geschilpunt over het regt op den weg,

en alzoo eene regtsvraag, welker beantwoording tot het gebied van den regter behoort, en met het oog op art. 434 Sv. niet aan de uitspraak van getuigen kan worden overgelaten.

b H. R. 23 December 1857, Concl. contr.

95. De openbaarheid van eene straat (alwaar oproerige redevoeringen waren gehouden) is een feit, dat door een ieder kan worden waargenomen, en dus ook door getuigen kan worden bewezen, zoodat daarvoor geen onderzoek van deskundigen vereischt is.

a H. R. 12 October 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Julij 1869.

96. Ook dan wanneer eene oordeelvelling van zaakkundige getuigen, dat de aan eene verslagene bevonden uitwendige beleediging door eenig stomp werktuig was te weeg gebragt en haren dood had veroorzaakt, aan hunne overigens feitelijke verklaring toegevoegd, geacht moet worden te zijn eene bijzondere meening of gissing bij redenering opgemaakt, als bij art. 434 Sv. is bedoeld, kan toch de enkele vermelding daarvan de beslissing des regters niet vitiëren, wanneer slechts uit de redengeving voor die beslissing voldoende blijkt, dat deze niet daarop is gegrond.

a H. R. 24 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 Februarij 1860. — In gelijken zin *a* H. R. 18 Januarij 1848. — *h* H. R. 23 Junij 1858, Concl. contr. op grond van eene andere feitelijke opvatting, verw. de cass. tegen Zeeland 26 April 1858. — H. R. 5 Januarij 1859, Concl. conf.

97. Hoezeer geene meening of gissing van een getuige als wettig bewijs mag gelden, is toch de vermelding van den indruk, dien de eene of andere omstandigheid op een getuige heeft gemaakt, in een vonnis niet verboden, mits maar blijke, dat zoodanige meening niet tot vestiging van het wettig bewijs hebbe gestrekt; in casu het vermoeden door een getuige uitgedrukt, dat de dief zich den toegang zou hebben verschaft door een opengelaten raam.

c H. R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

98. Indien het proces-verbaal der teregtzitting eenige meening vermeldt als door een getuige geuit, volgt daaruit alleen dat zoodanige meening door den getuige werkelijk is voorgedragen, maar niet dat de regter die meening als bewijsmiddel heeft gebezigd, hetgeen alleen uit het vonnis of arrest kan blijken.

c H. R. 6 April 1852, Concl. conf.

§ 3.

99. Omdat art. 434 Sv. voorschrijft, dat iedere getuigenis moet loopen over feiten, door den getuige zelf gezien of ondervonden, is het den regter niet verboden datgene, wat een getuige slechts verklaart te hebben vernomen, in een vonnis te vermelden, wanneer hij dat niet bepaald als wettelijk bewijs doet gelden.

b H. R. 9 Junij 1868, Concl. conf.

100. Nergens is bij de wet verboden om bij het afleggen van eene getuigenis over hetgeen een getuige zelf heeft gezien, gehoord of ondervonden, tevens melding te maken van hetgeen door derden aan zoodanigen getuige is verklaard, en dit ook in het vonnis op te nemen, mits zoodanige opgave niet als middel van bewijs worde aangenomen.

a H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf.

101. De beginselen omtrent het wettelijk bewijs en meer bepaald art. 434 Sv. zijn niet geschonden, wanneer in den aanvang van een arrest, bij de algemeene voorstelling van de toedragt der zaak, van de verklaring van een getuige de auditu melding wordt gemaakt, doch daar waar de regter bij het arrest overgaat tot de opgave der bewijsmiddelen, waarop zijne overtuiging en uitspraak is gegrond, van die omstandigheid geenerlei gewag wordt gemaakt, integendeel het gepleegd misdrijf op de beëedigde verklaringen van drie getuigen als bewezen is aangenomen.

a H. R. 1 December 1847, Concl. conf.

102. In het arrest mag vermeld zijn niet alleen hetgeen de getuigen door eigene bevinding waargenomen, maar ook hetgeen zij van derden vernomen hadden, mits blijke dat alleen dat gedeelte van hunne verklaringen als aanwijzing is beschouwd, hetwelk betrekking had op hetgeen hun uit eigene bevinding bekend is.

a H. R. 3 October 1871, Concl. conf.

103. Wanneer de verklaring van een getuige alleen is gebezigd, voor zooverre daarin door hem zelven waargenomen feiten voorkomen, is het geheel onverschillig dat daarin ook verklaringen voorkomen omtrent hetgeen hij van anderen heeft vernomen.

b H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

104. De regter kan in het verhaal dat de verwonde terstond na het voorgevallene aan een getuige gedaan heeft, wel eene aanwijzing vinden, maar zijne uitspraak moet vernietigd worden, bijaldien het arrest zoo gesteld is, dat het verhaal zelf als bewijs is aangenomen.

Concl. O. M. bij *b* H. R. 1 Mei 1866.

105. Er bestaat geene wetschennis, indien bij een arrest als aanwijzing wordt vermeld het antwoord door den bekl. aan een getuige gegeven, en bewezen door de verklaring van dien getuige, indien die woorden eeniglijk in aanmerking zijn genomen ten bewijze wat de bekl. aan den getuige heeft geantwoord.

c H. R. 14 October 1856, Concl. conf.

106. Het bezigen van getuigenissen de auditu te midden van andere wettige bewijsmiddelen moet leiden tot vernietiging van het bestreden arrest, zelfs al hebben die verklaringen alleen tot bewijs van aanwijzingen gediend.

a H. R. 2 Junij 1863, Concl. conf.

107. Het verbod om op de getuigen-verklaringen de auditu acht te slaan, belet den regter niet om tot zijne overtuiging omtrent de feiten, mede in aanmerking te nemen de stellige verklaringen van een oor- of ooggetuige van het een of ander beweerde feit niet gehoord of gezien te hebben, vooral dan wanneer het overwogene niet strekt tot bewijsvoering van een feit dat als aanwijzing moet dienen, maar alleen tot redengeving, waarom de opgaaf van een besch. onaannemelijk wordt geacht.

a H. R. 13 Maart 1860, Concl. conf.

108. De gunst aan de verdediging toegekend, is niet van dien aard, dat ten haren voordeele als geldig zouden beschouwd worden de getuigenissen welke niet voldoen aan hetgeen bij art. 434,

al. 1 Sv. is voorgeschreven, nademaal de wet ten aanzien van dit algemeen en wezenlijk vereischte geene uitzondering voor den bekl. heeft daargesteld.

a H.R. 19 Februarij 1856, Concl. conf.

109. Wanneer uit 's regters uitspraak volstrekt niet blijkt, dat er zou zijn regt gedaan op eene getuigenis de auditu, kan dit niet worden verondersteld uit de vermelding, dat de verklaring van den eersten getuige gesterkt en bevestigd is geworden door die van een anderen getuige.

a H.R. 3 April 1849, Concl. conf.

110. Een bloot beweren is niet voldoende nopens de mogelijkheid, dat een testimonium de auditu of eene meening of gissing van een getuige in strijd met de wet als bewijsmiddel is aangenomen; zulks moet nader worden aangetoond en blijkt niet voldoende, waar de getuigen, verbalisanten, hebben verklaard dat de bekl. ter zake van overtreding der wet op de personele belasting slechts een paard heeft aangegeven.

c H.R. 24 December 1867, Concl. conf.

111. Bij gebreke van eene beslissing, op welke wijze het onderzoek naar eene omstandigheid is ingesteld en hoe de wetenschap daaromtrent is verkregen, mag daaruit nog niet worden afgeleid, dat dit uitsluitend het gevolg is geweest van eene mededeeling door derden en dus van een testimonium de auditu; dit kan ook uit inzage van schriftelijke bescheiden zijn voortgevloeid, in casu het onderzoek of de beklaagde bij zekere aanneming is werkzaam geweest.

c H.R. 19 Februarij 1867, Concl. conf.

112. Beëedigde verklaringen van getuigen omtrent de opgave van de waarde van goederen (ten einde daaruit het aanwezig zijn van het misdrijf van opligting af te leiden), door hen ingewonnen bij deskundigen, buiten regten en zonder eedsaflegging, stellen slechts testimonia de auditu daar.

b H.R. 9 October 1855, Concl. contr.

113. Wanneer bij rebellie de strafbaarheid of althans de qualificatie van het feit afhangt van de omstandigheid, of de ambtenaren tijdens hunne ontmoeting met de bekl. waren op Nederl. grondgebied, waar zij alleen geregtigd waren hunne functiën uit te oefenen, dan is er geene questie van eene getuigenis de auditu, indien de verklaringen der getuigen niet hebben geloopen over de vraag, waar het beklaagde feit heeft plaats gehad, maar alleen of de hun door ooggetuigen aangewezen plaats is gelegen binnen de Nederlandsche grenzen, en die vraag met naauwkeurige opgave der redenen van wetenschap, door hen bevestigend is beantwoord.

e H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf.

114. De verklaring van iemand, die relateert de buitengeregtelijke erkentenis door den bekl. zelven aan hem gedaan, is geen testimonium de auditu.

b H.R. 15 November 1853.

115. De onbeëedigde verklaring van een getuige, loopende over een gezegde van een beklaagde, hetwelk op zich zelf als eene aanwijzing van schuld zou kunnen worden aangemerkt, en welk gezegde te voren door den bij wege van inlichting gehoorden getuige aan derden is kenbaar gemaakt, kan niet als wettelijk bewijs gelden, indien die derden hun wedervaren deswege later aan den regter onder eede hebben medegedeeld.

c H.R. 14 December 1847, Concl. contr. vern. Zeeland 15 September 1847.

116. Er is gehandeld in strijd met art. 434 Sv., indien de arglist wordt afgeleid uit een gezegde van den bekl., dat door hem niet wordt erkend en de getuige niet zelf heeft gehoord.

c H.R. 24 Junij 1856, Concl. contr.

117. Art. 434 Sv. kan niet geacht worden te zijn geschonden, als kunnende niet gedacht worden aan een testimonium de auditu, wanneer de verklaring van een getuige nopens eene door hem ontvangen inlichting, als bevestigd door de bekentenis van den bekl., als een wettig bewijsmiddel is aangenomen.

a H.R. 24 October 1854, Concl. conf.

118. Art. 434 Sv. is geschonden, indien het Hof heeft regt gedaan op getuigenissen, die niet betroffen de eigene bevinding der getuigen, maar hetgeen zij vernomen hadden van een anderen persoon, die niet onder eede is gehoord; diens afwezigheid kan niet worden verholpen door de beëedigde verklaringen van anderen, daar dezen voor den regter slechts herhalen, hetgeen zij buiten regte en dus zonder eedsaflegging van den afwezige hebben vernomen.

c H.R. 18 Januarij 1848. — In gelijken zin *b* H.R. 23 Februarij 1848, betreffende de verklaring der getuigen dat zij van den inmiddels overledene hadden gehoord, dat de beschuldigde hem mishandeld had.

119. Wanneer op de verklaringen van getuigen is aangenomen, dat door de verslagene aan die getuigen zoodanige verhalen zijn gedaan als daar worden vermeld, dan hebben die verklaringen uitsluitend betrekking tot hetgeen de getuigen zelve hebben waargenomen, en kunnen die niet als testimonia de auditu worden beschouwd.

d H.R. 15 October 1861, Concl. conf.

120. De verklaring van een getuige dat hij van den klager had vernomen, dat de beklaagde hem de bekomen wonden had toegebragt, mag ook niet als aanwijzing tot ondersteuning van eene veroordeeling strekken en vitieert de geheele bewijsvoering.

e H.R. 17 Maart 1869, Concl. conf.

121. Er is in strijd met art. 434 Sv. regt gedaan op getuigenis de auditu, indien als bewijs mede zijn aangenomen de getuigenis, dat de klager aan getuige onmiddellijk na de mishandeling heeft verhaald, dat hij door den bekl. in diens woning gelokt, en aldaar door hem was geslagen en verwond geworden, en die van een ander getuige dat hij bepaald gehoord heeft, dat de klager hetzelfde verhaal deed.

f H.R. 13 Februarij 1855, Concl. conf.

122. Er is kennelijk mede regt gedaan op getuigenis de auditu, indien de schuldpligtigheid van den bekl. is aangenomen op de beëedigde verklaring van den klager, in verband met andere bewezene omstandigheden, waaronder ook: *a.* dat de huisvrouw des klagers heeft verklaard, dat deze op den avond, waarop de mishandeling heeft plaats gehad, haar heeft kenbaar gemaakt hetgeen hem was overkomen; *b.* dat de commissaris van politie heeft verklaard, dat de klager hem in dienzelfden nacht van het voorge-

vallene heeft laten kennis geven en het hem in den vroegen morgen van den volgenden dag heeft medegedeeld, en *c.* dat de beide getuigen hebben verklaard, dat deze hun door gemelden klager gedane mededeelingen overeenstemmen met zijne depositie.

a H. R. 22 Januarij 1850, Concl. conf.

123. Er is niet regt gedaan op testimonium de auditu, wanneer een getuige verklaard heeft, dat zij haren broeder heeft zien uitgaan en verwond en bloedende terugkomen, en dat hij haar het voorgevallene heeft medegedeeld, terwijl een ander getuige verklaard heeft, dat hij bij den verwonde is ontboden, hoedanig hij dezen toen heeft aangetroffen, en wat deze hem daaromtrent heeft medegedeeld.

H. R. 16 Januarij 1860. — Anders in de Concl. van den Adv.-Gen. Karseboom, die meende, dat de verklaring der zuster ten onregte als bewijs was aangenomen, voor zoover het haar medegedeelde betrof.

124. Er is regt gedaan in strijd met art. 434 Sv., indien eene geïmputeerde mishandeling als bewezen is aangenomen op de verklaring van slechts één getuige, versterkt door die van een persoon, die de beleedigde na de mishandeling, waarvan hij gehoord had, ziek te bed had bevonden, en aan wien zij toen omstandig het geval zóó had medegedeeld, als het door haar later in judicio werd verklaard.

b H. R. 5 Februarij 1850.

125. Er is geen testimonium de auditu, wanneer de getuigen verklaren, dat zij het eerst hebben ontmoet de personen die iemand hebben aangerand, en daarna dien aangerande zelf, welke hen getuigen heeft gevraagd of zij die personen ook kenden, en vervolgens heeft gezegd, dat hij door hen was aangerand. De regter die regt spreekt op die getuigenissen en andere, in verband met de bekentenis der beschuldigden, kan niet gezegd worden op onwettig bewijs uitspraak te hebben gedaan.

d H. R. 23 Junij 1869, Concl. conf.

126. Bij eene aanklagt ter zake van mishandeling is regtens geene questie van een testimonium de auditu, indien de veroordeeling, behalve op de getuigenis van den klager, is gegrond op aanwijzingen, berustende: 1° op de door meerdere getuigen bewezen omstandigheid, dat de klager, op den dag waarop de mishandeling zou hebben plaats gehad, schreijende bij hen is gekomen, hun aanstonds vertellende, dat de bekl. hem een oogenblik te voren had mishandeld, — maar de hierin gelegen aanwijzing, volgens des regters uitdrukkelijke beslissing, is geweest niet dit verhaal, maar de hevige gemoedsgesteldheid, waarin de klager op dit oogenblik heeft verkeerd; 2° op de door een anderen getuige verklaarde omstandigheid, dat deze, toen hem de klager op den avond van het gebeurde het voorgevallene verhaalde, aan zijn hoofd heeft waargenomen een rooden plek, volgens den klager het gevolg der door hem ondergane mishandeling, en voorts 3° op de omstandigheid, dat de beklaagde had erkend den klager ten zijnen huize te hebben geroepen, ten einde hem over het gebeurde te onderhouden.

k H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

127. De verklaring van een getuige, dat hij de beleedigde schreijende heeft gevonden, koffijdik op de borst over haar jak hebbende, en de beleedigde aan den getuige terstond heeft verklaard, dat de bekl. haar die koffij over het lijf had geworpen, is ten aanzien van het laatste gedeelte dier verklaring eene getuigenis de auditu. Art. 475 n° 8 C. P.

b H. R. 18 Maart 1851, Concl. impl. contr.

128. De omstandigheid dat de getuigen naar aanleiding van de hun door een verwonde gedane mededeelingen, dezen op het lijf hebben onderzocht en daarvan hunne bevinding bij den regter hebben verklaard, maakt hen niet tot testes de auditu, alleen omdat zij ook hebben opgegeven de reden die hen tot eigen onderzoek en bevinding had geleid. Door het aannemen der verklaringen van die getuigen als aanwijzingen is art. 434 Sv. niet geschonden.

b H. R. 8 Februarij 1870, Concl. conf.

129. Er is in strijd met art. 434 Sv. uitspraak gedaan op onwettig bewijs, indien bij eene verwonding, de omstandigheid dat die door een beet is veroorzaakt, als bewezen is aangenomen, behalve op de verklaring van den verwonden persoon, ook op die van een anderen getuige, houdende dat hij van den chirurgijn, die den verwonde had behandeld, had vernomen dat de wond door een beet was veroorzaakt, dat hij wist dat die chirurgijn aan den verwonde geneesmiddelen had toegediend, welke bij gebeten wonden aangewend worden, en dat hij uit diens rekening heeft gezien, dat ook daarop de wond als gebeten vermeld wordt.

H. R. 6 Junij 1848, Concl. contr.

130. Wanneer de beëedigde verklaring van den verwonden persoon, bevestigd door de verklaringen van andere getuigen, die den verwonde hebben hooren gillen en de toegebragte wonde hebben gezien, als wettig bewijs is aangenomen, kan geene schending van art. 434 Sv. worden beweerd.

H. R. 5 Januarij 1859, Concl. conf.

131. Eene veroordeeling ter zake van opligting, doordien de beklaagde zich zekere waren onder een valschen naam bedriegelijk heeft doen afgeven, is met betrekking tot een der bestanddeelen van het misdrijf op een testimonium de auditu gegrond, wanneer de regter als bewijs heeft aangenomen de verklaring van de benadeelde getuige: « dat, toen zij om hare betaling » ten huize van B. was gegaan, zij van den man » en de vrouw ten antwoord had ontvangen, dat » zij van de geheele zaak niets afwisten en zoo» danigen last niet aan de beklaagde hadden ge» geven. »

b H. R. 25 October 1853, Concl. contr.

132. Het Hof heeft de wetsartikelen omtrent het bewijs der misdrijven geschonden, indien als aanwijzing mede is gebezigd de verklaring van getuigen, dat de kapitein in hunne tegenwoordigheid het ten huize der beklaagden gevonden zeildoek heeft herkend als afkomstig van zijn schip.

b H.R. 6 Maart 1866, Concl. conf.

133. Een arrest behoort te worden vernietigd, indien daarbij is regt gedaan op de verklaring van een getuige die het feit heeft gezien, doch tevens op de verklaring van eene andere getuige, volgens wie de kinderen van deze ge-

tuige haar op den dag dat het feit voorviel, als op dien dag door hen mede bijgewoond, dadelijk hebben medegedeeld, en tevens op dienzelfden dag de huisvrouw van den bekl. bij haar is gekomen om haar daarover te onderhouden, terwijl zij getuige verder reeds den daarop volgenden dag, toen hare kinderen haar weder een gelijk verhaal deden, door eigen onderzoek zich van de waarheid van hunne mededeeling op dat tijdstip heeft overtuigd.

b H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf. vern. Z.-Holland 23 April 1853.

134. De verklaring van den vader van een op den openbaren weg bestolen meisje: «dat hij »op 7 November zijne dochter met de bewuste »goederen op weg heeft gezonden, dat zij eenige »uren later te huis gekomen, haar wedervaren »heeft verhaald, en dat hij eindelijk de gesto»len goederen van den veldwachter heeft terug»ontvangen,» is ten aanzien van dat wedervaren eene getuigenis de auditu.

a H. R. 13 Junij 1855.

135. Indien een arrest onder de bewijsmiddelen vermeldt, dat uit de verklaringen van den burgemeester en den veldwachter is gebleken, dat zij op ontvangen klagt ter zake van verkrachting, zich terstond, vergezeld van de beleedigde en hare ouders, ten fine van onderzoek naar zekere haven hebben begeven, alwaar de schuit des besch. aan wal lag, de besch. op sommatie des burgemeesters volstandig bleef weigeren uit zijne schuit te komen of zich bij het licht te vertoonen, en het meisje bij die gelegenheid op het hooren zijner stem aan den burgemeester te kennen gaf, dat dit de stem haars aanranders was, — dan is (terwijl door het meisje zelf omtrent haar wedervaren voor den regter getuigenis is afgelegd), door de getuigen niets anders medegedeeld dan hetgeen zij door eigen zintuigen hebben waargenomen omtrent den indruk, dien het hooren van de stem van den besch. op het meisje had gemaakt, en bestaat er mitsdien geene getuigenis de auditu. Evenmin kunnen als zoodanig beschouwd worden de verklaringen der ouders van het beleedigde meisje, omtrent den haveloozen en verwonden toestand, waarin zij zich bij hare te huiskomst onmiddellijk na het gebeurde bevond.

a H. R. 24 November 1857, Concl. contr.

136. Er is niet regt gedaan op eene getuigenis de auditu, waar de verklaring, dat een ander getuige eenig gezegde had geuit, alleen is vermeld, om de tegenstrijdigheid te doen uitkomen in de verklaring van dien getuige, die later onbekendheid met het vroeger door hem gezegde heeft voorgewend.

b H. R. 6 November 1866, Concl. contr.

137. De verklaring dat getuige aan den verslagene eene som gelds betaald heeft, met bijvoeging «dat deze daaruit een zeker bedrag »aan eenen derde heeft uitbetaald,» kan niet geacht worden eene getuigenis de auditu te bevatten.

b H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

138. Eene getuigenis van den Officier van Justitie, niet loopende over feiten, die de getuige met opzigt tot hetgeen den bekl. was te last gelegd, zelf zou hebben gehoord, gezien of ondervonden, maar omtrent zoodanige feiten, die met opzigt daartoe door een overledene, wiens dood het onderwerp van het geregtelijk onderzoek uitmaakte, aan hem getuige in extremo vitæ habitu waren verhaald, als door dien sedert overledene ondervonden, — wordt gewraakt door art. 434 Sv.

a H. R. 28 Junij 1853, Concl. contr.

139. De beëedigde verklaring van een commissaris van politie is niet eene getuigenis de auditu, wanneer hij bij het afleggen zijner verklaring, vermeldende een gesprek dat hij met de vrouw des beschuldigden heeft gehouden, alleen heeft getuigd omtrent hetgeen hij zelf heeft gehoord, gezien en ondervonden. Door op die verklaring te letten is art. 434 Sv. niet geschonden.

b H. R. 1 December 1846, Concl. conf.

140. De verklaring van een burgemeester, «dat de vader van den beschuldigde zich bij »hem ter raadpleging heeft vervoegd en heeft »gezegd dat enz.,» mag niet als bewijsmiddel worden opgenomen van de schuld des beschuldigden.

e H. R. 23 Augustus 1864, Concl. contr.

141. Wanneer in een arrest wordt gezegd, «dat door een getuige is verklaard, dat eenige »dagen vóór den brand, de man van de be»schuldigde hem had medegedeeld, dat deze »zich wel eens had uitgelaten om het huis in »brand te steken, waartoe zij door hem wel in »staat werd geacht,» en die verklaring wordt gebezigd ter versterking van het aannemelijke, dat er voor de beschuldigde aanleiding bestond om met het vooruitzigt op ruime schadevergoeding haar huis en inboedel door den brand te vernielen, dan is, ofschoon ook vervolgens de schuld van de beschuldigde op wettige bewijsmiddelen wordt aangenomen, gedeeltelijk veroordeeld op onwettig bewijs, als behelzende die verklaring de vermelding van een feit dat niet door den getuige zelven is gehoord, gezien of waargenomen.

b H. R. 10 Januarij 1865, Concl. conf.

142. Wanneer ten bewijze van een diefstal van fuiken, is aangenomen het gezegde van de moeder des beklaagden, dat haar zoon geen dergelijk vischtuig had, moet niet dit gezegde, maar het niet hebben van fuiken bij den beklaagde als de aanwijzing aangemerkt worden waarop de veroordeeling berust; en is mitsdien op een testimonium de auditu het bestaan eener aanwijzing aangenomen, hoewel daaromtrent dezelfde regelen voor het bewijs door getuigen moeten gelden als die in het algemeen zijn voorgeschreven.

a H. R. 6 October 1868, Concl. conf.

143. Er is geene sprake van een testimonium de auditu, noch van gissingen of vermoedens door een getuige geuit, noch van de verklaringen van een enkelen getuige, maar integendeel van de stellige verklaring over daadzaken, omstandigheden en gebeurtenissen, welke door de getuigen zelve zijn gezien en waargenomen, en welke in verband met den door den beschuldigde erkenden diefstal van rijksdaalders uit een kabinet, aan het Hof het regtskundig bewijs hebben opgeleverd, dat de beschuldigde met der daad zich van die banknoten had meester gemaakt, en deze bij de komst van den burgemeester in stilte weder op de tafel ge-

legd, — wanneer bij arrest feitelijk is beslist, dat door den eersten aldaar genoemden getuige is verklaard, dat die bankbiljetten uit een koker in het kabinet en wel uit dezelfde lade, waaruit de besch. erkende de rijksdaalders te hebben ontvreemd, waren weggenomen, en op het oogenblik dat hij zich naar den burgemeester begaf, op de tafel waar die later zijn teruggevonden, niet voorhanden waren, terwijl uit dezelfde verklaring, in verband met die der daaropvolgende getuigen is gebleken dat, toen die eerste getuige terugkwam, de beschuldigde hem verzocht heeft, alles nog eens na te zien, waarna de banknoten ineengerold op de tafel zijn gevonden, nadat de beschuldigde even te voren aan eenige papiertjes en rekeningen, die op de tafel lagen, had gefutseld.

b H. R. 18 September 1861, Concl. conf.

144. Het arrest, waarbij de omstandigheid die tot de veroordeeling heeft medegewerkt, nl. dat alle schapen den avond vóór den diefstal nog aanwezig waren, is aangenomen op verklaring van een getuige, «dat volgens het zeggen van »getuiges vrouw zij al de schapen nog den »avond te voren had gezien,» schendt art. 427 in verband met art. 434, al. 1 Sv.

b H. R. 14 Maart 1865, Concl. conf.

145. Er bestaat eene getuigenis de auditu, welke de geheele uitspraak vitieert, wanneer het Hof onder de bewijzen van schuld, ten aanzien van twee beschuldigden heeft opgenomen de volkomen overeenstemming der schoenen, welke één hunner heeft bekend in den avond, waarin de misdaad is begaan, gedragen te hebben, met de beschrijving daarvan gegeven door een getuige, die alleen heeft verklaard hetgeen hem daaromtrent door een ander niet in judicio gehoord persoon was medegedeeld.

a H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf.

146. Geene getuigenis de auditu is te vinden in de verklaring van een getuige, dat uit het raam «hetwelk door een anderen getuige, vol»gens diens mededeeling, was open gevonden,» eene glasruit was genomen. Eerstbedoelde zegt immers niet, dat gemeld raam door den anderen was open gevonden, maar alleen dat het door hem zelven waargenomen feit betreft datzelfde raam, hetwelk de andere zeide open bevonden te hebben.

a H. R. 2 April 1872, Concl. conf.

147. Als wettig bewijsmiddel mag niet worden aangenomen de verklaring van eenen getuige, «dat ook A op last van het gemeente»bestuur op de kadastrale kaart der gemeente »heeft nagegaan en bevonden, dat de water»leiding daar ter plaatse ongeveer eene Ned. »el door den beklaagde was vernaauwd gewor»den,» vermits niet blijkt dat zulks een feit betreft hetwelk de getuige zelf heeft gezien of ondervonden.

b H. R. 2 December 1868, Concl. conf.

148. Wanneer regt gedaan is op de verklaring van een brigadier, «dat het hem na onder»zoek bij de tolgaarders is gebleken dat geene »losse paarden over den straatweg zijn gegaan,» is art. 206 en 211 in verband met art. 434 Sv. geschonden.

H. R. 18 Januarij 1865, Concl. contr.

149. De verklaring van eene getuige, dat zij zelve nooit onbetamelijkheden van den beschuldigde heeft gezien, maar eenmaal door haar dochtertje daarop was opmerkzaam gemaakt, is niet eene verklaring de auditu, bij art. 434 Sv. als regtsgeldig bewijs uitgesloten.

b H. R. 4 December 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 15 September 1855.

150. Het relateren in een proces-verbaal, opgemaakt door een der ambtenaren bij art. 437 Sv. bedoeld, omtrent de handeling en de opgegeven qualiteit van hem die deze of gene daad, met de fiscale wetten in verband staande, heeft verrigt (het betalen van de personele belasting door iemand, die heeft opgegeven stalknecht te zijn en die betaling voor en ten behoeve van zijn meester te doen), is niet anders dan eene verklaring van hetgeen de verbalisanten van bedoelden persoon omtrent diens eigen handeling vernamen, geenszins eene verklaring van een derde die door hem is overgebragt, en stelt mitsdien niet daar eene verklaring de auditu.

b H. R. 15 December 1857, Concl. conf.

151. De verklaring van den relatant, dat hij zich op den dag der bekeuring bij den tweeden getuige heeft begeven, om zich omtrent het al of niet bestaan van de beweerde vergunning te vergewissen, is geen testimonium de auditu.

a H. R. 2 April 1867, Concl. conf.

152. De getuigenissen, waarop is regt gedaan, voldoen aan de vereischten der wet, en er is bepaaldelijk geen testimonium de auditu als bewijsmiddel aangenomen, wanneer iemand wordt beschuldigd eene kwittantie van *f* 50.» te hebben veranderd in *f* 250.», en de schuldeischer verklaart slechts *f* 50.» ontvangen en daarvoor kwijting gegeven te hebben, en diens verklaring door meerdere omstandigheden wordt bevestigd, terwijl verder wordt overwogen, «dat volgens »beëedigde verklaringen van getuigen, voor»melde schuldeischer uit de woning van den »beschuldigde (den debiteur) komende, zich »dadelijk heeft beklaagd, dat hij slechts eene »geringe som van dezen op rekening had ont»vangen, en dat van dezen zoo moeijelijk geld »was te krijgen,» welke laatste omstandigheid mogt strekken tot versterking van de getuigenis, dat slechts *f* 50.» betaald waren.

d H. R. 4 October 1859, Concl. conf.

§ 4.

153. Tot het wezen van direct getuigenbewijs behoort niet noodzakelijk, dat iedere omstandigheid door meer dan een getuige bevestigd zij.

b H. R. 28 Junij 1871, Concl. conf. — *b* H. R. 17 Julij 1871, Concl. conf.

154. Niet iedere daadzaak of in het geding voorkomende omstandigheid (eene aanwijzing van schuld daarstellende) moet door meer dan één getuige worden bewezen; het regterlijk bewijs zoo voor het bestaan van de strafbare daad als voor de schuld van den beklaagde, moet in zijn geheel beschouwd worden, als kunnende de bewijsmiddelen, ook onderling vereenigd, regterlijke overtuiging doen ontstaan.

c H. R. 20 Junij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Februarij 1850, Concl. conf.

155. Waar het niet geldt het dadelijk bewijs van de schuld zelve van den beschuldigde maar

het bewijs van een bepaald feit, dat in verband en zamenhang met andere feiten tot het bewijs van zijne schuld heeft geleid, kan art. 433, j° art. 443, n° 1 Sv. niet geacht worden te zijn geschonden, door dat feit als bewezen aan te nemen op de afzonderlijke verklaring van een enkelen getuige.

b H. R. 31 Mei 1848, Concl. conf., omtrent de erkenning van zoodanig bijkomend feit door den beschuldigde buiten regten afgelegd. — *a* H. R. 26 September 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 31 October 1848, Concl. conf. — *e* H. R. 4 December 1849, Concl. conf.

156. Afzonderlijke en op zich zelve staande getuigenissen omtrent onderscheidene feiten kunnen als wèttelijk bewijs gelden, wanneer zij door zamenloop en onderling verband strekken tot staving eener bepaalde daadzaak; de beoordeeling van dien zamenloop en van dat verband is aan de voorzigtigheid van den regter op de daadzaken overgelaten.

g H. R. 7 Januarij 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 18 Augustus 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Augustus 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 6 Mei 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 21 Julij 1846, Concl. conf. — *e* H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 20 Januarij 1863, Concl. conf. — *b* H. R. 28 November 1866, Concl. conf. — *d* H. R. 18 Februarij 1868, Concl. conf. — *c* H. R. 11 Mei 1869, Concl. conf., ten aanzien van de bevestiging eener bekentenis.

157. Indien het bewijs voor het bestaan der daadzaken, tot de beslissing èn omtrent het misdrijf èn omtrent de schuldpligtigheid van den beklaagde daaraan, door den regter is geput, niet uit de verklaring van slechts één, maar van onderscheidene getuigen, of uit de beëedigde verklaring van één getuige in verband met aanwijzingen, is het onverschillig dat enkele omstandigheden ten aanzien van het begaan van het misdrijf zelf, slechts uit de afzonderlijke verklaring van één getuige zijn voortgevloeid.

a H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf. — *f* H. R. 8 April 1856, Concl. conf.

158. Art. 427, in verband met art. 433, 442 en 443 Sv., kan niet geacht worden te zijn geschonden, waar bij een arrest onder de als bewezen aangenomen en als aanwijzingen voor de schuld des besch. beschouwde daadzaken, welke, naar 'sregters oordeel, door derzelver onderling verband klaarblijkelijk aantoonen, dat de beschuldigde is geweest de dader van den diefstal, waarvan hij is beschuldigd, werkelijk eenige voorkomen, niet, gelijk de overige, door de verklaring van meerdere, maar slechts door die van éénen getuige bewezen.

H. R. 10 December 1845, Concl. conf.

159. Ofschoon volgens art. 433, al. 2 Sv. afzonderlijke en op zich zelve staande getuigenissen omtrent onderscheidene feiten als wettelijk bewijs mogen gelden, wanneer zij door hun zamenloop en verband strekken tot staving eener bepaalde daadzaak, behoort nogtans iedere getuigenis op zich zelve, zoowel wat den persoon van den getuige, als wat de innerlijke waarde der verklaring betreft, te beantwoorden aan de voorschriften der wet, en mag meer bepaald niet als bewijs gelden wat de getuige heeft verklaard van anderen te hebben vernomen.

c H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

160. Eene schuldigverklaring, alleen betrekking hebbende tot eene verzwarende omstandigheid van de overigens bewezen misdaad, kan zonder dat daartegen art. 427 en 433 Sv. obsteren, berusten op de verklaring van slechts één getuige, versterkt door de gedeeltelijke bekentenis van een der medebeschuldigden.

c H. R. 28 December 1841, Concl. conf.

161. Bij voortgezette misdrijven (delicta continua), in casu het openlijk schenden der eerbaarheid, behoeft niet iedere overtreding of ieder feit op zich zelf door meer dan één getuige te worden bewezen.

e H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf. vern. Zeeland 20 December 1852. — Cf. *b* H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf. verniet. Z.-Holland 23 April 1853, waaraan de zaak was verwezen.

162. Het misdrijf van bedelarij kan niet worden bewezen door drie getuigen, die elk omtrent een afzonderlijk feit verklaringen hebben afgelegd.

Concl. Adv.-Gen. van Maanen ad *a* H. R. 5 Januarij 1841. — Anders N.-Braband 7 October 1840.

163. Het ten laste gelegde misdrijf van, zonder bij het bureau van politie als houder van een publiek huis bekend en ingeschreven te zijn, te zijn bevonden geworden dat bedrijf sedert eenigen tijd te hebben uitgeoefend en begunstigd, door zijn huis tot heimelijke zamenkomsten te hebben laten bezigen, kan worden bewezen verklaard op de getuigenis van drie personen, die elk omtrent één dier daadzaken verklaringen hebben afgelegd.

d H. R. 12 October 1841, Concl. contr. verw. de cassatie tegen 's Gravenhage 3 Junij 1841, waarbij in dat opzigt was bev. 's Gravenhage Kgr.

164. Afzonderlijke getuigenissen, welke ieder ten onderwerp hebben geïsoleerde feiten van opwekking tot onzedelijkheid, die op verschillende tijden en met verschillende personen zouden hebben plaats gehad, zonder onderling verband en zamenhang, zijn niet voldoende om daarop eene veroordeeling te gronden.

Groningen Hof 9 Mei 1864.

165. Verschillende daden van echtbreuk kunnen niet bewezen worden door de afzonderlijke verklaringen van op zich zelve staande getuigen.

b Brielle 10 April 1840, Concl. conf.

166. Het bewijs van de identiteit der geneesmiddelen afkomstig uit de apotheek des beklaagden, met die welke door de deskundigen zijn onderzocht geworden, kan niet geput worden uit de afzonderlijke verklaringen der geneeskundigen die ze bij de lijders hebben in beslag genomen.

b Amsterdam 25 Maart 1847.

167. Afzonderlijke en op zich zelve staande getuigenissen kunnen in zake van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst wettig en overtuigend bewijs leveren, hoewel zij alle op onderscheidene feiten van geneeskundige behandeling betrekking hebben.

Overijssel 25 Februarij 1843. — Anders Goes 13 Mei 1861.

168. Volgens art. 433, al. 2 Sv. kan het feit

van verkoopen van meel vermengd met krijtwit, worden bewezen door de verklaringen van getuigen, die omtrent sommige der onderscheidene daden van verkoop, welke in haar verband hebben gestrekt tot staving van dat feit, alleen omtrent het verkoopen eener afzonderlijke hoeveelheid getuigenis hebben kunnen afleggen.

a H. R. 14 December 1847, Concl. conf.

169. De schuldpligtigheid van den bakker aan het te ligt bakken van brood bij een broodslijter aanwezig bevonden, mag worden aangenomen op de getuigenis van den slijter, in verband met de omstandigheid, dat bij den bakker zelf brood is gevonden, dat het gewigt niet had.

Amsterdam Kgr. II 19 April 1847.

170. Het verbod van art. 433 Sv. om eene enkele afzonderlijke getuigenis als zoodanig te mogen doen gelden, ziet niet ook op omstandigheden, die niet daarstellen het eigenlijk feit, als misdrijf ten laste gelegd, maar die als verontschuldiging of als verzachtende omstandigheid kunnen worden aangemerkt. In het aannemen of verwerpen daarvan is de regter aan geene wettelijke regelen gebonden.

c H. R. 29 October 1867, Concl. conf.

171. Wanneer iemand is gedagvaard wegens weigering van visitatie, doordien hij de kruik, waarin zich het gedistilleerd zou hebben bevonden, aan stukken heeft gesmeten, zoodat het gedistilleerd is weggevloeid, terwijl een tweede beklaagde is gedagvaard ter zake van gezamenlijk met den eerste, twee flesschen aan eenen ambtenaar te hebben ontrukt en vernietigd, moet het aan den tweeden beklaagde ten laste gelegde feit als niet bewezen worden aangenomen, wanneer wel door meerdere getuigen is verklaard dat zij eene kruik en flesschen met gedistilleerd hadden gevonden, die stuk geraakt waren, zoodat de commiezen den inhoud niet konden verifiëren, doch slechts door één getuige de ontrukking en verhindering der visitatie door verbreking bewezen is. Ook kan dat bewijs niet worden gevonden in woorden door den gedaagde geuit, wanneer die alleen wrevel over het voorgevallene aanduiden, doch geenszins het directe bewijs van het feit inhouden. De omstandigheid, dat het proces-verbaal door meerdere commiezen is opgemaakt, doet niets af, wanneer er slechts één is geweest, die bij het voorgevallene is tegenwoordig geweest.

Drenthe 24 Januarij 1867.

172. Een veroordeelend gewijsde moet worden vernietigd, wanneer daarbij, op de verklaring van slechts één beëedigden getuige zonder meer, de arglistige wegneming en de aan den bekl. te laste gelegde toeëigening is aangenomen en tot grondslag van de veroordeeling gelegd.

b H. R. 29 Junij 1859, Concl. conf.

173. De verklaring van een op schildwacht staand militair, is ook met het oog op art. 213 v. het Crim. Wetb. voor het Krijgsvolk te lande, en hoewel hij moet beschouwd worden te behooren tot den gewapenden arm (force publique), en als zoodanig ter uitvoering der bevelen van het openbaar gezag te handelen, niet genoegzaam om tot bewijs van eenig gepleegd misdrijf te strekken.

a Alkmaar 31 Mei 1842.

174. De verklaring van een schildwacht, dat hij door een marinier, die tegen het hem aangezegd arrest zijn garnizoen verliet, en dien hij wilde tegenhouden om hem te arresteren, gewelddadig is aangegrepen en teruggeduwd, kan als op zich zelve staande, niet als bewijs worden aangenomen.

H. Mil. Ger. 24 Junij 1868, Concl. conf. van den Adv.-fiscaal, die tevens meende, dat wel aan de beëedigde verklaring van den schildwacht, die beweert te zijner verdediging iemand geslagen of gedood te hebben, alleen ten zijnen behoeve en ter zijner ontlasting kracht van bewijs kan worden toegekend.

175. Er is regt gedaan op de afzonderlijke getuigenis van een enkelen getuige, en dus op onwettig bewijs, wanneer het beklaagde feit slechts is aangenomen als bewezen op de verklaring, zoo als het vonnis luidt, van den getuige veldwachter, en dus niet tevens op het proces-verbaal van dien ambtenaar.

a H. R. 23 October 1855, Concl. conf.

176. Verwijzing naar den Prok.-Gen. van eenen persoon, verdacht van poging tot moord en van jagtdelict. — In raadkamer alleen de openbare teregtstelling bevolen voor het eerste feit, met bevel dat de vervolging van het tweede feit op de gewone wijze zou geschieden, op grond dat dit in medepligtigheid met anderen was bedreven.

N.-Holland 14 April 1855; — cf. N.-Holland 15 Mei 1855, houdende vrijspraak, op grond dat ten aanzien van de schuld des bekl., door de verklaring van den jagtopziener alleen het wettelijk bewijs niet was geleverd. — Anders werd geoordeeld ten aanzien van de jagtovertreding bij vonn. Alkmaar Kgr. 9 Julij 1855, dat den beklaagde deswege veroordeelde, bev. bij Alkmaar 25 September 1855, in substantie bev. bij *a* H. R. 8 Januarij 1856.

177. Het bewijs van een gepleegden diefstal berust niet op de afzonderlijke verklaring van een enkelen getuige, wanneer wel in het arrest is opgenomen, dat de man alleen den diefstal heeft ontdekt, en aan zijne vrouw medegedeeld wat hij te hunnen huize had bevonden, doch vervolgens, afgescheiden van die mededeeling, wordt vermeld wat man en vrouw hebben opgegeven als door hen beiden te zijn bevonden, toen zij (na die mededeeling) naar hunne woning waren gegaan.

a H. R. 2 April 1872, Concl. conf.

178. Het beweren alsof er bewijskracht zou zijn toegekend aan de verklaringen van éénen onbeëedigden getuige, is ongegrond, wanneer integendeel de opgave door dien getuige gedaan, is bevestigd door meerdere beëedigde getuigen, en alleen hieraan bewijskracht is toegekend.

d H. R. 6 Mei 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 6 Mei 1846, Concl. conf.

179. Volgens art. 427 en 433 Sv. is het bestaan der daadzaken voor bewezen te houden, voor wat aangaat èn het misdrijf èn de schuldpligtigheid van den bekl. daaraan, wanneer dat bewijs geput is, niet uit de verklaringen van éénen getuige, maar van twee onderscheidene getuigen, en uit een behoorlijk relaas, ofschoon dan ook eene enkele omstandigheid ten aanzien van het begane misdrijf slechts is voortgevloeid

uit de afzonderlijke verklaring van eenen enkelen getuige.

b H. R. 8 Januarij 1856, Concl. conf.

180. Geheel in overeenstemming met de wet is de bewijsvoering, waarbij het Hof heeft geoordeeld, dat de op zich zelve staande getuigenis van den klager dat hij op eene aangewezen plaats was mishandeld geworden, en de mede op zich zelve staande verklaring van een anderen getuige dat hij den beklaagde omstreeks dienzelfden tijd op die plaats heeft zien gaan, door hun zamenloop en verband strekken tot staving van het feit, dat de reeds bewezen verklaarde mishandeling op bedoelde plaats is gepleegd.

e H. R. 17 Januarij 1871, Concl. conf.

181. Hoezeer verschillende mishandelingen door eene stiefmoeder op haar stiefkind op onderscheidene tijden en plaatsen zijn voorgevallen en ook respectievelijk slechts door één getuige zijn gezien, moeten die in hun zamenhang als een aaneengeschakeld geheel beschouwd worden dat uit hetzelfde misdadig oogmerk is voortgevloeid, mitsdien als een voortgezet misdrijf, zoodat de afzonderlijke en op zich zelve staande getuigenissen hier volgens art. 433 Sv. als bewijs kunnen gelden.

Groningen Hof 19 Februarij 1866.

182. Voor wettig is te houden het bewijs dat een beklaagde den klager met eene tang op het hoofd heeft geslagen, wanneer de te dier zake uitgesproken veroordeeling berust op de getuigenis van één persoon, in verband met de verklaring van een anderen getuige die onmiddellijk na het voorgevallene op den klager verwondingen heeft bevonden, welke blijkbaar door slagen waren veroorzaakt, en met de gedeeltelijke bekentenis van den beklaagde die, hoewel de slagen ontkennende, erkende met den klager te hebben geworsteld.

b H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

183. De regter heeft het belang van den beschuldigde bij den voorgevallen en als misdrijf ten laste gelegden brand op wettige bewijsmiddelen aangenomen, wanneer tot staving daarvan, op de verklaring van een getuige, in verband met de bekentenis des beschuldigden, wordt opgegeven de prijs der verzekering in verband met de door deskundigen geschatte waarde van het afgebrande.

b H. R. 12 October 1864, Concl. conf.

184. De overweging «dat wettig en overtui-»gend bewezen is door de beëedigde verklaring »van den 4en getuige overeenkomende met de »bekentenis des beschuldigden» enz., steunt niet op de verklaring van een enkelen getuige, maar op de bekentenis van den beschuldigde en de overeenstemmende verklaring van een getuige, zoodat het wettig en volledig bewijs aanwezig is.

c H. R. 15 Maart 1870, Concl. conf.

185. Art. 427 Sv. is niet geschonden, indien des regters overtuiging ten aanzien van de schuld van den beschuldigde aan de hem ten laste gelegde daad, is gegrond op omstandigheden, die ten deele gebleken zijn uit ééne beëedigde getuigenis, ten deele uit des beschuldigden eigene erkentenis ten aanzien van den door hem gedanen verkoop, van zijn mistrouwen ten opzigte der waarheid van de aan hem door zijnen medebeschuldigde gedane opgave met betrekking tot het vinden der verkochte voorwerpen, en van de wijze waarop hij gehandeld heeft met de gelden, door hem daarvoor ontvangen, alles in verband met het extract van een vonnis, ten zijnen laste wegens eene andere daad gewezen.

a H. R. 27 Maart 1849, Concl. conf.

186. Art. 433 Sv. is niet geschonden, als zoude het wettelijk bewijs voor de wetenschap van de beschuldigde, dat de door haar ontvangen goederen gestolen of bij wege van misdaad of wanbedrijf onderschept of verkregen waren, — zijn aangenomen op de afzonderlijke verklaring van één getuige, wanneer in het bestreden arrest die wetenschap wordt gegrond niet slechts op hetgeen door den bedoelden getuige is verklaard, maar op die verklaring in zamenhang en verband met de bekentenis dier (tweede) beschuldigde, dat zij de door haar in den tuin verborgen papieren van de eerste beschuldigde heeft overgenomen, en die papieren, met de reeds vroeger in denzelfden namiddag van deze laatste ontvangen *f* 5.» is gaan verbergen, tijdens de commissaris van politie, vergezeld van de bestolene, in hare woning en het slaapvertrek der eerste beschuldigde eene huiszoeking verrigtte en deze in hechtenis nam.

H. R. 26 Maart 1861, Concl. conf.

187. De beklaagde behoort te worden vrijgesproken, indien de éénige getuige niet bepaald kan verklaren, dat de bekl. den diefstal heeft gepleegd, en de door dezen afgelegde bekentenis voor den regter-commissaris in de openbare teregtzitting, hoewel op onaannemelijke gronden, herroepen, door geene omstandigheden wordt bevestigd.

's Gravenhage 28 Junij 1858.

188. Geene wetsbepaling is geschonden, indien is regt gedaan op de afzonderlijke getuigenis van één getuige, in verband beschouwd met en versterkt door aanwijzingen.

a H. R. 26 Mei 1840. — *a* H. R. 5 October 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 1 Maart 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 13 December 1842. — *d* H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — *g* H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf. — *c* H. R 11 Maart 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 6 Februarij 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 19 Februarij 1856. — *b* H. R. 29 Junij 1863, Concl. conf. — H. R. 9 October 1865, Concl. conf. — *a* H. R. 11 December 1867, Concl. impl. conf. — *c* H. R. 2 December 1868, Concl. conf. — Winschoten 26 Januarij 1842.

189. De beëedigde verklaring van één getuige, bevestigd door ééne bestaande aanwijzing (van een ander getuige), kan niet als wettig bewijsmiddel gelden.

N.-Holland 22 Augustus 1860.

190. Het kan geen grond tot cassatie opleveren, indien de regter aan de afzonderlijke beëedigde getuigenis van eenen getuige, uit hoofde van haren zamenloop en verband met andere beëedigde getuigenissen, bewijskracht toekent, doch nalaat in het arrest op te nemen de daadzaken en feiten, welke door de andere getuigen verklaard zijn en waardoor, met het oog op art. 433, al. 2 Sv., het bij laatstgemeld artikel bedoeld verband is ontstaan.

e H. R. 1 November 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 23 December 1851, Concl. conf.

191. Regtens kan geene veroordeeling worden uitgesproken op de verklaring van een enkelen getuige, in verband beschouwd met de non-comparitie van den bekl. op de gedane dagvaarding. Deze omstandigheid is geen bewijs van schuld en kan evenmin als eene aanwijzing worden beschouwd.

b H. R. 10 December 1839, Concl. conf.

192. Wanneer het bewijs dat een beklaagde in bezoldigde dienst was, geput is uit de verklaring van zijn superieur in verband met het reglement der betrokken inrigting, kan niet beweerd worden, dat bedoeld punt slechts op de verklaring van één getuige is aangenomen, noch dat de door dezen aan het reglement gegeven uitlegging slechts eene meening of gissing is.

c H. R. 31 Maart 1869, Concl. conf.

§ 5.

193. Eene onbeëedigde verklaring mag niet als bewijs worden gebezigd, welke wettige bewijsmiddelen ook tot bevestiging daarvan ten processe mogen aanwezig zijn.

b H. R. 19 Februarij 1861, Concl. conf.

194. De verklaring van één bevoegden getuige in verband met de toelichtingen, verkregen door middel van eene onbeëedigde verklaring, kan naar de beginselen van het Wetb. v. Strafv. niet als wettig bewijsmiddel gelden.

c H. R. 14 December 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 20 December 1853, Concl. conf. vern. N.-Braband 28 September 1853. — Overijssel 30 November 1839. — Z.-Holland 10 Maart 1842.— Maastricht 20 Januarij 1847.

195. Er kan geene veroordeeling worden uitgesproken op de verklaring van één (bevoegden) getuige, onbeëedigde verklaringen en de houding van den beschuldigde.

f H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

196. Al is eene omstandigheid die als aanwijzing tot de uitgesproken veroordeeling heeft geleid, tevens door eene andere getuigenis ondersteund, dan is toch de wet geschonden met daartoe ook in te roepen de onbeëedigde verklaring van eene slechts vijftienjarige getuige.

a H. R. 7 Januarij 1868, Concl. contr.

197. Onbeëedigde verklaringen, ofschoon die bij het reeds bestaan van wettig en volledig bewijs als hulpmiddel tot des regters overtuiging kunnen strekken, kunnen niet dienen tot aanvulling van onvolkomen bewijs, en mogen alzoo in verband met de getuigenis van een enkelen getuige niet als wettig bewijs gelden.

c H. R. 14 December 1841, Concl. conf. — *f* H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf. ten aanzien van de voorgelezen verklaring van een in de voorloopige instructie gehoorden, doch ter teregtzitting afwezig gebleven getuige.

198. Bij geene wetsbepaling is verboden, de verklaring van een persoon die onbevoegd is om als getuige op te treden, in het vonnis in te lasschen; ook volgt niet uit art. 445, al. 2, j° 427 Sv., dat de regter hetgeen van elders blijkt of bevestigd wordt, niet ter toelichting met zoodanige verklaring in verband zou mogen beschouwen.

d H. R. 22 December 1840, Concl. conf. — *g* H. R. 28 April 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 30 Junij 1846, Concl. conf.

199. Hoewel het niet is verboden de verklaring van den halven broeder des beklaagden ter teregtzitting voor te lezen, mag die verklaring echter alleen als toelichting dienen.

N.-Holland 8 October 1860, houdende tevens vrijspraak van het ten laste gelegde feit, nl. het arglistig ontnemen van eene portefeuille, met vern. van Hoorn 7 September 1860.

200. Er is geen onwettig bewijsmiddel gebezigd, wanneer van den inhoud eener verklaring, afgelegd door den broeder des beschuldigden, die vroeger als verdachte, doch nimmer als getuige in het geding is geweest, wel in het arrest onder meer andere omstandigheden bij de uiteenzetting van den loop der instructie is melding gemaakt, doch alleen ter opheldering van de bijzonderheden van het zeer ingewikkeld geding.

b H. R. 20 November 1855, Concl. conf.

201. Wanneer de eerste regter verklaart het bewijs te putten «uit de afgelegde getuigenissen,» moeten daaronder casu quo ook die van personen beneden de zestien jaren geacht worden te zijn begrepen, en hunne verklaringen moeten derhalve gerekend worden, evenzeer als die van de onder eede gehoorde getuigen, den regter te hebben geleid tot het als bewezen aannemen der daadzaken, in strijd met art. 427, 428, 429 en 432 Sv.

Zeeland 20 December 1852, vern. Goes 14 October 1852.

202. Er is niet op onwettig bewijs regt gedaan, wanneer de als bewezen aangenomen omstandigheden door beëedigde getuigen zijn verklaard, en van de onbeëedigde verklaringen der tot inlichting gehoorde personen geen ander gebruik is gemaakt, dan om te zeggen, dat de beëedigde verklaringen geheel overeenkomstig die opgaven zijn.

H. R. 23 Januarij 1867, Concl. conf.

203. De regter is bevoegd acht te slaan op de onbeëedigde verklaring van eenen bloedverwant of aangehuwde des beschuldigden, ten einde op het spoor te geraken van en bekend te worden met daadzaken, welke van elders kunnen blijken.

Gelderland 9 April 1862, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf.

204. De art. 427, 428, 439, 443 en 445, in verband met de art. 206 en 211 Sv., kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, indien uit een arrest blijkt, dat het bewijs voor de onderlinge vechterijen, het toebrengen van slagen, alsmede voor de schuld der veroordeelden aan dat wanbedrijf, door het Hof is ontleend uit hunne bekentenis, bekrachtigd door de beëedigde verklaring van den heelmeester, dat de arm van een der personen die onderling handgemeen waren geweest, gebroken en verwond was, en dat de verklaringen van twee der zonder eedsaflegging gehoorde declaranten slechts hebben gestrekt, om den regter bekend te maken met en op het spoor te brengen van daadzaken, welke van elders door wettige bewijsmiddelen zijn gebleken en bevestigd.

d H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf.

205. Wanneer regt gedaan is op opgaven van een negenjarige onbeëedigden getuige, bevestigd door de daadzaken gebleken uit de beëedigde verklaringen van andere getuigen, heeft de onbeëedigde verklaring gestrekt om bekend te worden met daadzaken van elders op wettige wijze gebleken.

c H. R. 10 Januarij 1865, Concl. conf.

206. Indien in een arrest voorkomt, dat uit de *beëedigde* verklaringen van getuigen en uit de voorhanden aanwijzingen op eene regtsgeldige wijze is gebleken, dat er misdrijf is begaan en dat de bekl. zich daaraan heeft schuldig gemaakt, dan moet het er voor worden gehouden, dat de getuigen, wier beëedigde verklaringen den regter het bewijs van het gepleegde misdrijf en van de schuld der bekl. daaraan hebben opgeleverd, allen bevoegd waren tot het geven van getuigenis, en dat mitsdien het bewijs door een wettig bewijsmiddel is verkregen, ook dan wanneer uit het proces-verbaal der teregtzitting blijkt, dat een persoon, vroeger tot onteerende straf veroordeeld, bij wege van inlichting is gehoord.

c H. R. 21 December 1841, Concl. conf.

207. Indien in een arrest voorkomt, dat het ten laste gelegde feit ten gevolge der opgegeven *getuigenissen* wettig is bewezen, dan blijkt dat geen regt is gedaan op de verklaring van een tot inlichting mede gehoorden onbevoegden getuige, als kunnende diens verklaring niet geacht worden te vallen in de beteekenis van het woord getuigenissen.

d H. R. 22 December 1840, Concl. conf.

208. Uit de woorden «informante en inlich- »tingen» in 's regters uitspraak voorkomende, blijkt voldoende, dat de getuigenis der onbevoegde getuigen niet is beschouwd als afkomstig van een beëedigd en bevoegd getuige.

c H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf.

209. Door eene aanwijzing als bewezen aan te nemen op grond van twee getuigen-verklaringen, waarvan de eene slechts tot inlichting had mogen strekken, is art. 443, n° 2, in verband met art. 445 en 175 Sv. geschonden.

b H. R. 27 October 1868, Concl. contr. wegens feitelijke interpretatie van het arrest a quo.

210. Een condemnatoir arrest behoort ter zake van schending van art. 427 en 428 Sv. te worden vernietigd, indien daarbij eene niet bestaande getuigenis (van iemand die blijkens het procesverbaal der teregtzitting niet was verschenen) voorkomt als een der bewijsmiddelen, waarop de bij de overweging van dit arrest vermelde daadzaken, die in casu alle tot elkander in een onafscheidelijk verband stonden en den schakel uitmaakten der overwegingen, welke tot de veroordeeling hebben geleid, als bewezen zijn aangenomen.

b H. R. 21 Maart 1843.

211. Indien is regt gedaan op de beëedigde verklaringen van de ter teregtzitting gehoorde getuigen, in verband met de onbeëedigde opgaven van anderen, kan geene schending worden beweerd van art. 427, 443 en 445 Sv.

b H. R. 16 Februarij 1841, Concl. conf.

212. Voorgelezen verklaringen van de om wettige redenen afwezige getuigen mogen tot toelichting worden gebezigd.

f H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf.

213. Door regt te spreken op eene in de voorloopige instructie afgelegde verklaring van een getuige, die op de openbare teregtzitting wegens zijn overlijden niet tegenwoordig was, en zulks zonder dat blijkt dat die verklaring op de openbare teregtzitting is voorgelezen, wordt een niet bestaand bewijs aangenomen.

a H. R. 11 Junij 1862, Concl. conf.

214. Ter teregtzitting mag niet, zelfs met toestemming der raadslieden van den besch., voorlezing gedaan noch in het arrest als toelichting gebruik gemaakt worden van de verhooren van een afwezigen persoon, die in de instructie niet als getuige maar als mede-verdachte van de misdaad is gehoord geworden; die verhooren missen zelfs die mate van vertrouwen of geloofwaardigheid, welke uit krachte van art. 62 Sv. resulteert uit de verklaringen der getuigen in de instructie gehoord, na de belofte van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen. Het is daarbij onverschillig dat de mede-verdachte persoon later is ontslagen, daar dit in zijne verhooren, vroeger als verdachte ondergaan, geene verandering kan te weeg brengen, noch dat het verhoor met toestemming der raadslieden is voorgelezen, vermits het niet op het bloote voorlezen, maar op het op die voorlezing gevolgde gebruik maken daarvan in het arrest aankomt, en elk regter de bevoegdheid bezit, vóór en na de teregtzitting de stukken in te zien.

a H. R. 17 October 1848, Concl. contr. vern. Overijssel 9 Junij 1848.

215. Art. 217 Sv. wordt geschonden door onder de bewijsmiddelen op te nemen de verklaring van een getuige, van wien uit het proces-verbaal der teregtzitting wel blijkt, dat hij is gedagvaard, maar overigens noch dat hij is verschenen, noch dat hij den eed heeft afgelegd bij art. 183 Sv. voorgeschreven, noch dat te zijnen opzigte eenige formaliteit der wet is in acht genomen.

a H. R. 19 November 1867.

216. Eene veroordeeling berust op onwettige grondslagen, wanneer daarin verklaringen van getuigen en processen-verbaal als bewijzen zijn gebezigd, terwijl uit het audiëntieblad niet blijkt dat meer dan één getuige tot last is gehoord en dat meer dan een proces-verbaal is aanwezig geweest.

a b c H. R. 12 April 1864, Concl. contr.

217. Waar in het arrest wordt melding gemaakt van een getuige, die welligt ten gevolge van eene vergissing niet alleen niet is gehoord, maar in het geheel geding een onbekend persoon is geweest, zijn art. 427 en 428 Sv. geschonden; de H. R. moet zich houden aan den inhoud van het op wettige wijze te zijner kennis gebragt arrest en het beweren omtrent eene begane vergissing kan in cassatie geen punt van onderzoek uitmaken.

c H. R. 19 November 1845.

§ 6.

218. De regter heeft de art. 427 en 428, j[ls] art. 183, 185, 186 en 192 Sv. geschonden, door de wetenschap, dat zekere polderweg of onderbaan als een openbare rijweg gebruikt is, te

putten uit getuigenissen, afgelegd niet in het tegen de bekl. gevoerde regtsgeding, maar buiten hunne tegenwoordigheid en toezigt in een ander geding, en op dien grond zoowel eene gevraagde schorsing te verwerpen, als de zaak verder te beoordeelen en de bekl. te veroordeelen.

b H. R. 28 Augustus 1855, Concl. contr. vern. Brielle 3 Mei 1855.

219. In hooger beroep kan worden regt gedaan op de niet voorgelezen verklaring van een persoon die, zonder gewraakt te zijn, als getuige in eersten aanleg was gehoord, maar die bij het getuigenverhoor, hetwelk in hooger beroep heeft plaats gehad, op de aan hem gedane dagvaarding niet is verschenen, en waaromtrent ook niet in hooger beroep het uitstel der zaak, ten fine van wraking als anderzins, is gevorderd.

h H. R. 28 Februarij 1843, Concl. conf.

220. Een Prov. Hof hetwelk bij arrest van den H. R., houdende vernietiging van een arrest van een ander Hof in hooger beroep gewezen, met de nieuwe instructie eener zaak is belast, is niet verpligt de in eersten aanleg reeds gehoorde getuigen op nieuw te hooren.

f H. R. 20 October 1840. — *c* H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf.

221. Wanneer het Hof in hooger beroep regt doet van een vonnis der Regtbank, waarbij uit hoofde van incompetentie het vonnis van het kantongeregt werd vernietigd, mag het geen acht slaan op verklaringen van getuigen, voor den onbevoegden kantonregter gehoord.

c H. R. 17 Maart 1863, vern. *b* N.-Holland 22 December 1862. — cf. H. R. 5 Mei 1846.

222. Indien eene zaak voor den kantonregter aangebragt, na incompetent-verklaring door dezen, bij de Regtbank wordt aanhangig gemaakt, kunnen de verklaringen van getuigen, vervat in het proces-verbaal opgemaakt door den kantonregter, niet als wettig bewijs dienen.

Groningen Hof 8 Mei 1844, bev. Winschoten ... (2).

GETUIGENVERHOOR IN BURGERLIJKE ZAKEN.

I.

1. Het vonnis houdende bevel tot getuigenbewijs moet, alvorens ten uitvoer te worden gelegd, ook in summiere zaken aan prokureur (doch niet aan partij) worden beteekend. De daaruit resulterende nietigheid is echter door de verschijning van den prokureur gedekt.

a 's Hertogenbosch 17 Januarij 1844.

2. Door het woord «verhoor,» in art. 106, al. 1 Rv. omtrent de berekening van den termijn voor de beteekening van het vonnis, moet worden verstaan niet de dag, voor welken eene partij zou goedvinden eenen getuige, gedurende het getuigenverhoor op te roepen, noch die, op welken zulke getuige zou moeten worden gehoord, maar de dag, welke tot verhoor bij het vonnis bepaald is.

Maastricht 24 Januarij 1845.

3. De eischer is niet verpligt een vonnis des kantonregters, waarbij op des gedaagden conclusie een getuigenverhoor bevolen wordt, aan dezen laatste te beteekenen, in geval het buiten diens tegenwoordigheid gewezen is.

b Amsterdam 29 Januarij 1840.

4. Bij een getuigenverhoor, ter teregtzitting te houden, volgens art. 206 Rv. de voorschriften voor summiere zaken moetende worden nageleefd, zoo volgt uit art. 106 en 200 van dat Wetboek, dat de uitspraak, waarbij het getuigenverhoor is bepaald, in geval partijen door hare prokureurs daarbij tegenwoordig waren, niet behoeft te worden beteekend.

a H. R. 4 Februarij 1853, Concl. conf.

5. De verpligting tot beteekening van het vonnis, waarbij, als gevolg eener bevolene wraking, een nader getuigenbewijs wordt bevolen, berust op straffe van niet-ontvankelijkheid op hem, ten wiens verzoeke dit nader getuigenbewijs is toegestaan en niet op zijne wederpartij.

Arnhem 30 September 1844.

6. De procedure tot getuigenverhoor met het tegenbewijs, dat regtens is toegelaten, stelt één geheel daar, dat volgens art. 208 Rv. begint te loopen van den dag der beteekening van het vonnis, door de meest gereede partij; hieruit volgt, ook met het oog op art. 211 Rv. (waarbij de bevoegdheid gegeven wordt om ten zelfden dage, de getuigen tot tegenbewijs op te roepen)

dat het gewijsde, waarbij het getuigenverhoor wordt bevolen, niet andermaal moet worden beteekend door de partij, die van haar regt van tegenbewijs wil gebruik maken.

N.-Braband 16 December 1845.

7. De beteekening van het interlocutoir vonnis tot getuigenverhoor, van de lijst der getuigen en van het bevelschrift van den regter-commissaris, behoeft niet te geschieden aan den gedaagde, tegen wien verstek is verleend.

Nijmegen 24 Junij 1857.

8. Het exploit van beteekening der getuigen moet worden nietig verklaard, indien die niet drie vrije dagen vóór het verhoor heeft plaats gehad (art. 106 Rv.), zonder dat het er iets toe doet, dat de vierde dag vóór het verhoor een Zondag was.

Roermond 6 Februarij 1845. — Roermond 25 Februarij 1845.

9. De namen der getuigen, die tot tegenbewijs op eenen nader bepaalden regtsdag worden geproduceerd, behoeven niet aan partij te worden beteekend ten minste drie dagen vóór het verhoor.

Amersfoort 22 October 1859.

10. Bij eene contra-enquête behoeven de getuigen, die in de eerste enquête gehoord zijn, als men die op nieuw wil doen hooren, niet weder aan de tegenpartij te worden beteekend.

's Gravenhage 19 Maart 1858.

11. De wetgever heeft door de woorden: «aan »hare partij,» voorkomende in art. 216 Rv., kennelijk en alleen bedoeld die partij, welke het getuigenverhoor heeft gevraagd; blijkende uit de geheele 6de afd. van den 3den titel, Iste boek van het Wetb. van Burg. Regtsv., dat daarin alleen wordt gesproken van twee tegenover elkander staande partijen, die namelijk, welke het getuigenverhoor vraagt, en de wederpartij, die van hare zijde een tegenverhoor kan vragen. Hieruit volgt, dat van de wederpartij, die alle formaliteiten heeft vervuld, welke zij jegens hare partij, met opzigt tot de contra-enquête, had in acht te nemen, niet meer, ook ten aanzien van hare medegedaagden, kan worden gevorderd de beteekening der namen en woonplaatsen der getuigen, die zij bij de contra-enquête wilde doen hooren.

a H. R. 6 Januarij 1854, Concl. conf. verniet. Limburg 22 November 1852, waarbij was beslist, dat de beteekening ook moet gedaan worden aan de andere partijen, welke nog in het geding kunnen zijn, en welke met de partij, die het getuigenverhoor had gevraagd, een en hetzelfde belang hebben, en door hare handelingen hebben getoond, dat zij dat belang willen doen gelden. — Bij dit arrest werd vern. het in cass. bev. Maastricht 15 Januarij 1852, beslissende dat de beteekening niet behoefde te geschieden aan de andere partijen, die zich niet gemengd hadden in het incident betrekkelijk het houden van getuigenverhoor.

12. Het verzet tegen een getuigenverhoor op grond dat de getuigenlijst niet tijdig is beteekend, moet geschieden vóór het aanvangen van dat verhoor, daar die nietigheid anders gedekt is.

Amersfoort 22 October 1859.

13. De wet schrijft de opgave van de voornamen der getuigen geenszins voor; hoewel dit noodzakelijk kan zijn, wanneer meerdere personen van denzelfden naam in dezelfde plaats woonachtig zijn, moet echter het daarin gelegen belang niet aanwezig geacht worden, indien de tegenpartij bij de voorgestelde wraking getoond heeft dat zij den getuige kent.

Maastricht 19 November 1846.

14. De opgave «Bruiker, landbouwer, wo»nende te Brunssum,» in stede van «Breukers» is voldoende, indien geen ander persoon van dien naam, hetzelfde beroep uitoefenende, in de gemeente woonachtig is.

Maastricht 21 November 1846.

15. Een getuige wordt niet behoorlijk aangeduid met haren voornaam en den familienaam van haren man, zonder vermelding dat zij gehuwd is, in casu E. Buimers, in stede van E. Huits, huisvrouw van H. Buimers.

Maastricht 26 November 1846.

16. De getuigen wier namen en woonplaatsen ten behoorlijken tijde aan de tegenpartij zijn beteekend, kunnen ook worden gehoord, als zij niet zijn gedagvaard, maar vrijwillig ter teregtzitting verschijnen.

's Gravenhage 4 October 1860.

17. Wanneer een getuige, behoorlijk gedagvaard, verhinderd is te verschijnen, dan kan hij volstaan met de toezending van een attest van ziekte, hetzij aan den griffier, hetzij aan den voorzitter der Regtbank, en op dien grond ontheven blijven van boete, kosten en schaden. De regter kan op zoodanige toezending letten en behoort de getuige niet door een prokureur of gevolmagtigde een uitstel van comparitie te verzoeken.

's Hertogenbosch 19 Maart 1845.

18. Verzuim van het voorschrift van art. 105 Rv., dat in de dagvaarding der getuigen de feiten moeten vermeld zijn, waarvan het bewijs is toegelaten, heeft reeds per se geene nietigheid ten gevolge. Daarenboven zou, in geval de naleving dier formaliteit alsnog werd gevorderd, behooren te blijken van het belang, dat de wederpartij heeft bij haar verzet tegen het verhoor der getuigen. Zoodanig verzet vóór het verhoor der getuigen is ook praematuur, wanneer de benadeeling niet van elders blijkt, en eerst uit het toekomstig verhoor kan blijken.

's Hertogenbosch 20 Maart 1868.

II. § 1.

19. Het voorschrift der wet, bepalende dat in eene zaak van summiere behandeling het getuigenverhoor op de teregtzitting moet plaats hebben en daarvan in zaken, die in het hoogste ressort worden beslist, geen proces-verbaal moet worden opgemaakt, heeft blijkbaar ten doel de bekorting en vereenvoudiging der procedure, en moet alzoo als een voorschrift van openbare orde worden beschouwd; met dit gevolg, dat, hoezeer ook in deze geene straf van nietigheid moge zijn bedreigd, het niet naleven van dit voorschrift, door in eene summiere zaak, waarin het getuigenverhoor op de teregtzitting moet plaats hebben, te bevelen dat het verhoor voor een regter-commissaris zou geschieden, eene expresse wetschending daarstelt en alzoo grond geeft tot cassatie.

c H. R. 19 November 1852, Concl. conf. — *b* N.-Holland 17 Junij 1847.

20. Het interlocutoir vonnis in eene zaak, welke volgens de wet van gewone behandeling is, doch waarin door partijen de summiere proces-orde wordt gevolgd, is nietig, indien daarbij is bevolen een getuigenverhoor voor eenen regter-commissaris, en wordt daardoor ook nietig het eindvonnis, zelfs dan, wanneer het getuigenverhoor niet heeft plaats gehad. Het voorschrift van art 200, j^to 107 v. Rv. is van openbare orde en behoeft alzoo het begane verzuim niet bepaald met nietigheid te zijn bedreigd.

H. R. 19 October 1866, Concl. conf.

21. Het is in den aard der zaak gelegen, dat de verdere behandeling eener zaak, waarin een getuigenverhoor, — van hetwelk volgens de wet, geen proces-verbaal wordt opgemaakt, — gehouden is, plaats hebbe ten overstaan van dezelfde regters, voor welke het getuigenverhoor is gehouden, zoodat, bij ontstentenis van een dier regters, er noodwendig termen zijn, om dat getuigenverhoor op nieuw te doen plaats hebben.

N.-Holland 20 Januarij 1848.

22. Uit de bepalingen van art. 109, j^is art. 18, 205 en v. Rv., vloeit voort, dat het getuigenverhoor altijd, zelfs in summiere zaken, met geslotene deuren moet worden gehouden. Hoezeer bij art. 109 in summiere zaken het houden der enquête op de teregtzitting is bevolen, en deze volgens art. 18, in den regel is openbaar, moet nogtans de bepaling van art. 205 op dit punt gehouden worden van eene algemeene toepassing te zijn bij getuigenverhoor, waaromtrent daarbij uitdrukkelijk, onder meer anderen wordt bevolen, dat het altijd met gesloten deuren zal worden gehouden, zoodat de verwijzing ook bij art. 206 in summiere zaken naar de teregtzitting, geene andere bedoeling heeft dan om in die zaken het verhoor voor een regter-commissaris uit te sluiten, maar het te doen houden voor al de regters, die over de zaak zullen oordeelen, zonder dat er eenige gegronde reden is uit te vinden, waarom overigens het gebod van art. 205 ook dan niet van toepassing zoude zijn.

b H. R. 19 November 1841, Concl. conf.

23. Het onderscheid tusschen eed en belofte is bij de wet alleen bekend in betrekking tot de wijze waarop een getuige zich volgens zijn kerkgenootschap tot waarheid spreken verbindt; en bij geene wettelijke bepaling voorgeschreven zijnde, dat de getuigen verpligt zijn de woorden: «zoo waarlijk helpe mij God Almagtig,» uit te spreken, kunnen zij daartoe slechts verpligt geacht worden, indien hun kerkgenootschap dien vorm van zich tot waarheid spreken te verbinden, gebiedt.

N.-Holland 16 Junij 1867, bev. Hoorn 28 April 1867.

24. Er bestaat geene weigering om getuigenis af te leggen, wanneer een getuige die tot eene erkende gezindte behoort, geen eed, maar slechts de belofte om de geheele waarheid te zeggen, wil afleggen, zelfs al is de nadere erkenning van gewijzigde statuten der gezindte nog niet verleend.

a Drenthe 4 November 1869, Concl. contr.

25. Er is weigering om getuigenis af te leggen aanwezig, wanneer een getuige den gevorderden eed niet wil afleggen, en zich daarbij alleen beroept op gemoedsbezwaren voortvloeijende uit zijne eigene opvatting van Gods woord, tevens erkennende voor alsnog tot geene godsdienstige gezindheid te behooren.

b Drenthe 4 November 1869, Concl. conf.

26. Bij de tweede zinsnede van art. 109 Rv. is alleen aan de partijen verboden de getuigen in de rede te vallen; de daarin en bij art. 107 Rv. voorkomende voorschriften, omtrent hetgeen de regter moet of mag vragen, brengen niet mede dat deze zou zijn onbevoegd de getuigen te beletten over niet te bewijzen daadzaken te spreken en hen te herinneren aan het feit, waarover zij zijn geroepen te getuigen.

H. R. 20 December 1861, Concl. conf.

27. Hoewel een getuige reeds in eene vroegere zitting der Regtbank is verhoord geworden, is nergens bij de wet verboden hem andermaal te verhooren omtrent de feiten en omstandigheden welke de bewijsvoerende partij verlangt tot klaarheid te brengen en waarvan haar het bewijs door getuigen is toegelaten.

Maastricht 8 Februarij 1868. — Anders Maastricht 13 Mei 1869, op grond dat de formaliteiten, welke de wetgever naar aanleiding van art. 111 Rv. bij het proces-verbaal van een getuigenverhoor, indien het geldt eene zaak aan hooger beroep onderworpen, wil hebben in acht genomen (zijnde die bepaling ingevolge art. 205 ook op het verhoor voor den regter-comm. toepasselijk) duidelijk aantoonen, dat van het oogenblik dat de verklaring van een getuige is in schrift gebragt, zoo noodig door hem veranderd en verbeterd, en na gedane voorlezing door de handteekening van den getuige bekrachtigd, die getuigenis regtens moet worden gehouden voor afgeloopen en het proces-verbaal van de verklaring van dien getuige gesloten, zoodat daarop nader niet meer kan worden teruggekomen.

28. Het hooren van getuigen moet geacht worden alleen te geschieden in het belang van die partij, welke de getuigen heeft opgeroepen, zoodat iedere partij bevoegd is afstand te doen van haar regt tot het hooren der door haar gedagvaarde getuigen.

Wijchen Kgr. 15 September 1854.

29. De gedaagde is bevoegd om af te zien van het verhoor der getuigen, wier namen hij voor de contra-enquête heeft doen beteekenen, zoolang met hun verhoor geen aanvang is gemaakt. Ontzegging van de vordering der tegenpartij om die getuigen, nadat zij reeds enquête had gehouden, te haren koste te doen hooren.

Maastricht 10 Januarij 1856.

30. Het getuigenverhoor gehouden wordende door den regter en niet door de partijen, is het afzien van het verder verhoor van een getuige door eene der partijen, voor den regter geene wettige reden om diens verhoor af te breken. In ieder geval is, met het oog op art. 107, j^s art. 200, 109 en 112 Rv., eene afgebrokene en bij gevolg gedeeltelijke verklaring van een getuige niet voor eene getuigenis in den zin der wet te houden, als niet kunnende geacht worden te zijn eene verklaring der geheele waarheid, en handelt dus de regter verkeerd, wanneer hij

in zoodanig geval het aanvankelijk verklaarde als getuigenis aanneemt.
b H. R. 23 December 1853.

§ 2.

31. Wanneer de voortzetting van een getuigenverhoor op eenen naderen dag wordt bevolen, dan kunnen de getuigen, wier namen inmiddels aan de wederpartij zijn beteekend, op dien naderen dag niet worden gehoord. Men kan echter vóór het sluiten van het contra-enquest verzoek doen om nog andere getuigen, ten fine van tegenbewijs, te doen hooren.
b Maastricht 4 Maart 1852.

32. Wanneer een getuigenverhoor, het uur te ver verstreken zijnde, tot een naderen dag wordt uitgesteld, dan kunnen niet in dien tusschentijd nieuwe getuigen worden gedagvaard, om op den nader bepaalden dag te worden gehoord.
a Rotterdam 25 September 1857.

33. Wanneer een getuigenverhoor, waaromtrent bij het vonnis tot het houden van het enquest en van het contra-enquest slechts één dag bepaald was, op eenen anderen dag is uitgesteld, omdat het niet in ééne teregtzitting heeft kunnen afloopen, dan kunnen niet inmiddels nog nieuwe getuigen over en weder door partijen aan elkander worden beteekend. Wanneer de verweerder bij pleidooi omtrent het bovenstaande verklaart, geene prorogatie van het contra-enquest te verlangen, doch, nadat hiervan door den eischer akte is gevraagd, bij repliek daartoe subsidiair concludeert, dan kan de regter alsnog eenen naderen termijn tot het hooren van andere getuigen verleenen.
Maastricht 24 Januarij 1845.

34. De door den regter bepaalde termijn, binnen welken tijd en plaats voor een toegestaan getuigenverhoor bij den regter-comm. moet worden aangevraagd, is een fatale termijn; mitsdien moet daarna de vordering tot bepaling van een naderen dag voor het getuigenverhoor worden ontzegd.
N.-Braband ... (9). — N.-Holland 27 November 1862, bev. *b* Amsterdam 20 November 1861.

35. Naar het algemeen beginsel, gehuldigd in art. 209 Rv., wordt de partij niet meer tot het bewijs door getuigen toegelaten, zoo zij verzuimd heeft op den dag of binnen den bij art. 208 Rv. vermelden termijn de eerste akte dier onderneming te verrigten.
Limburg 9 Januarij 1844.

36. De bij art. 216 Rv. bedreigde nietigheid, in geval de wederpartij verzuimt binnen den bepaalden termijn de namen en woonplaatsen der getuigen aan partij te doen beteekenen, brengt niet mede eene verbeurdverklaring van het regt om de getuigen alsnog te doen hooren.
a Gelderland 11 April 1866. — Na afloop der enquête vroeg in casu partij van den regt.-comm. een termijn voor contra-enquête, en dit werd op den 23 December bepaald; de getuigenlijst werd echter eerst den 20 December beteekend, zoodat de nietigheid daarvan gevraagd en uitgesproken werd, doch tevens de 23 Januarij opvolgende aangewezen, om het getuigenverhoor te doen plaats hebben. Tegen de toelating van dezen naderen termijn kwam de partij, die enquest had gehouden, in appel; dit werd verworpen, op grond dat het ten deze een voor herstel vatbaar verzuim geldt.

37. Indien iemand tot getuigenbewijs toegelaten, ten dienenden dage voor den regt.-comm. getuigen bijbrengt, wier wraking door de tegenpartij voorgesteld en vervolgens door de Regtbank wordt aangenomen, met bepaling van een dag tegen welken nieuwe getuigen kunnen worden gehoord, kan de tot het bewijs toegelatene partij, die de beteekening dier getuigen niet heeft gedaan en zelfs ten bepaalden dage niet is verschenen, niet een nieuwen termijn aan den regt.-comm. vragen, op grond dat hij zich vóór den bij het vonnis bepaalden dag tot het Hof heeft gewend ten einde daartegen in hooger beroep kosteloos te procederen, welk verzoek is afgewezen, zoodat hij buiten de mogelijkheid is geweest om ten nadere door de Regtb. bepaalden dage getuigen bij te brengen.
Arnhem 30 September 1844.

38. Uit de analogie der bepalingen omtrent het getuigenverhoor in ordinaire zaken kan niet worden afgeleid, dat in zaken van summiere behandeling ter teregtzitting (of bij het Kantongeregt), ten dage voor het bewijs bepaald, partij verpligt zou zijn van hare zijde, op straffe van verstek, tegenbewijs te leveren; aan haar kan dus eene nadere teregtzitting daartoe worden aangewezen.
Friesland .... (2). — N.-Holland 15 Maart 1855. — Overijssel 29 Mei 1843, waarbij echter het verzoek om een naderen termijn, als niet gegrond, werd afgewezen. — Maastricht 14 December 1843. — Maastricht 17 Junij 1853. — Rotterdam 7 November 1857. — Woerden Kgr. 27 April 1857. — Gelderland 5 Maart 1851 (in eene zaak van gewone behandeling). — Anders Hoorn ... November 1842 (1). — Leeuwarden 4 April 1842. — Amsterdam Kgr. II 1 Maart 1855. — Amsterdam Kgr. III 30 December 1858.

39. Indien getuigen gewraakt zijn geworden, kan een nadere termijn worden verzocht tot het hooren van *nieuwe* getuigen; derhalve is niet gegrond de bewering dat ingevolge art. 217 Rv. een termijn kan worden verleend alleen tot het hooren van achtergeblevene of gewraakte getuigen, indien de wraking is afgewezen (in casu in eene zaak van gewone behandeling).
b H. R. 11 November 1864, Concl. contr. vern. N.-Holland 3 December 1863, waarbij was bev. Amsterdam 19 December 1862. — *b* Maastricht 24 Februarij 1848. — Arnhem 1 Maart 1844, waarbij tevens is beslist, dat het verzoek om een naderen termijn tot het nog hooren van een of meer getuigen, ook bij de Regtbank zelve, ter gelegenheid van het incident over de wraking kan worden gevraagd. — In gelijken zin in eene zaak van summiere behandeling, Maastricht 14 December 1843. — Anders Breda 18 Februarij 1843, in eene zaak van gewone behandeling, beslissende dat het ontbrekend bewijs niet door nieuwe getuigen mag worden aangevuld.

40. De regter kan eene partij, die den gestelden termijn om het getuigenbewijs te leveren laat verloopen, tot de verdere levering daarvan onbevoegd verklaren, en is niet verpligt telkens eene nieuwe toelating van getuigenbewijs te bevelen.
a H. R. 4 December 1845, Concl. conf,

41. De wet verbiedt niet de toewijzing van het verzoek tot verlenging van den termijn voor het getuigenverhoor op den voor dat verhoor bestemden dag, aan de partij die geene getuigen heeft doen dagvaarden, noch aan hare wederpartij doen beteekenen.
b H. R. 18 Maart 1865, Concl. conf. verniet. Limburg 8 November 1864.

42. Eene wederpartij, die noch op den dag tot de enquête, noch op den naderen dag tot de contra-enquête bepaald, hare getuigen heeft doen verschijnen, kan geene getuigen tot tegenbewijs meer doen hooren.
Limburg 29 November 1869.

43. Eene partij kan op het enkel voorgeven dat de personen die zij als getuigen verlangde te doen dagvaarden, afwezig waren, geene verlenging van den haar vergunden termijn bekomen; te meer indien zij ook geene lijst van getuigen heeft beteekend. Evenmin kan zij eene nadere toelating tot het leveren van getuigenbewijs erlangen.
Weert Kgr. 26 October 1855.

44. Er bestaan geene termen tot verlenging van termijn, wanneer de partij, die het getuigenverhoor heeft verzocht, heeft goedgevonden op den bepaalden dag geene getuigen op te roepen, omdat zij het voor haar wenschelijk heeft geacht de afdoening van een ander regtsgeding af te wachten, alvorens het bevolen getuigenverhoor te doen plaats hebben.
Maastricht 3 Junij 1852.

45. De partij, die alleen door het dagvaarden van getuigen heeft voldaan aan eene interlocutoire uitspraak, waarbij in het algemeen het leveren van bewijs ambtshalve was bevolen, is bij het niet toelaten van die getuigen, verstoken van de gelegenheid om haar regt langs andere wegen te bewijzen, en moet haar in dien stand van zaken hare vordering worden ontzegd.
Amsterdam Kgr. II 29 Junij 1846.

46. Indien, in een van de drie gevallen, vermeld in art. 217 Rv., de belanghebbende partij aan den regter-commissaris, bij gelegenheid van het gehouden getuigenverhoor, geen naderen termijn heeft verzocht, is zij onbevoegd om later een nieuwen termijn te vragen.
b N.-Holland 3 November 1853.

47. De partij die verzuimd heeft bij het proces-verbaal der enquête eenen naderen termijn te verzoeken om nieuwe getuigen in plaats van de gewraakte te doen hooren, is niet beregtigd dit verzoek alsnog te doen bij het proces-verbaal der contra-enquête, nadat de getuigen voor het tegenbewijs zijn verhoord.
Limburg 9 December 1861.

48. De wet van 22 Pluviose VII, geene bepalingen bevattende omtrent de formaliteiten bij een getuigenverhoor in acht te nemen, in die gevallen, waarin het bewijs door getuigen (gelijk omtrent de verhoogingen gedaan in strijd met voormelde wet) zal kunnen worden toegelaten, moeten de algemeene voorschriften, dienaangaande bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. vastgesteld, noodzakelijkerwijze worden nageleefd. Indien alzoo bij vonnis aan een geopposeerde van een dwangschrift in materie van registratie, het getuigenbewijs van de door hem gearticuleerde feiten is opgelegd, en dat getuigenverhoor (op de teregtzitting) heeft plaats gehad, zonder dat de opposant op dien dag prorogatie heeft gevraagd om zijnerzijds het tegenbewijs door getuigen te mogen leveren, is hij derhalve later daarin niet meer ontvankelijk.
Eindhoven 10 Februarij 1845.

49. De wet geeft aan de partij die een getuigenbewijs heeft te leveren, niet het regt om, nadat het enquest is afgeloopen en het contra-enquest begonnen, te vragen nog nieuwe getuigen op te roepen en te doen hooren.
Maastricht 10 Januarij 1856.

50. Aan den eischer wiens getuigen voorgebragt en gehoord zijn, kan na afloop der contra-enquête, niet vergund worden om, ter confrontering, op nieuw aan zijne nog ter audiëntie aanwezige getuigen vragen te doen rigten.
Rotterdam 26 September 1859. — 's Gravenhage 18 Junij 1861.

§ 3.

51. Indien een gedaagde, die bij interlocutoir vonnis der Regtbank is gemagtigd, om ten overstaan van den kantonregter zekere daadzaken door getuigen te bewijzen, aan dat getuigenverhoor geen gevolg geeft, dan moet de eischer (uit overweging dat niemand zich zelven een eigen titel kan verschaffen) als meest haast makende partij, in stede van aan den gedaagde, op eigen gezag een termijn te stellen, binnen welken deze het getuigenverhoor zou moeten voortzetten, den kantonregter adiëren, ten einde van dezen bij bevelschrift de bepaling van dag en uur te erlangen, op welke het bevolen getuigenverhoor te zijnen overstaan zal kunnen plaats hebben.
b Utrecht 22 September 1843.

52. Wanneer door den kantonregter, als gedelegeerd door de Arr.-Regtbank, een getuigenverhoor wordt gehouden, dan gelden, vermits hij door die delegatie treedt in de functiën van den regt.-comm., de bepalingen aangaande het hooren der getuigen voor den regter-commissaris voorgeschreven, en niet die, welke betrekking hebben op het hooren van getuigen voor den kantonregter.
Maarssen Kgr. 17 November 1843.

53. De kantonregter, gedelegeerd door het Prov. Hof tot het houden van een getuigenverhoor, is, zonder dat daartegen art. 214, al. 1 Rv. obsteert, bevoegd om te oordeelen over eene voorgestelde wraking der getuigen.
Oostburg Kgr.... Maart 1851 (1).

54. De Nederlandsche regter kan eene buitenlandsche Regtbank delegeren tot het houden eener enquête in een burgerlijk regtsgeding.
Utrecht 16 November 1855, Concl. conf.

55. Eene Regtbank in Nederland is bevoegd een gevraagd getuigenverhoor en de beëediging van in de Ned. Oost-Indiën wonende deskundigen aan eene der Regtbanken aldaar op te dragen.
Amsterdam 5 October 1854.

56. De vordering tot opdragt van een getuigenverhoor aan het Geregtshof der kolonie Suriname in eene hier te lande aanhangige zaak, is niet toelaatbaar.
Amsterdam 10 September 1841.

57. De Nederlandsche regter mag niet be-

schikken op een verzoekschrift tot het doen hooren van getuigen, indien het getuigenverhoor door eene buitenlandsche Regtbank is bevolen, zoodra het regt, om aan zoodanige rogatoire commissiën gevolg te geven, wordt betwist.

Concl. O. M. bij Amsterdam ... (47).

58. Indien het verlangen van een getuigenverhoor ontleend is uit een vonnis van een vreemden regter, kan de aanvrage daartoe bij den regter, zoowel in eersten aanleg als in hooger beroep, hier te lande niet anders dan bij wege van verzoekschrift geschieden.

a Overijssel 7 Mei 1849. — Amsterdam 30 December 1844.

59. Het verzet tegen de beschikking eener Regtbank, waarbij bevolen wordt over te gaan tot het houden van een door eene andere Regtbank bevolen verhoor van getuigen, als binnen het ressort der Regtbank, die de dispositie geeft, wonende, moet bij middel van appel worden aangebragt, en niet bij dagvaarding voor diezelfde Regtbank.

Concl. O. M. bij Amsterdam ... (47).

60. Wanneer ten dage voor het getuigenverhoor bepaald, aan de eene partij wordt toegestaan hare niet verschenen getuigen in het buitenland te doen hooren, dan brengt dit niet mede, dat aan de andere partij het regt zou kunnen betwist worden, om de van hare zijde tot zoogenaamd tegenbewijs gedagvaarde getuigen terstond te doen hooren.

Amsterdam 25 Maart 1870.

61. Er is geene reden denkbaar, waarom de regel van art. 210 Rv. «dat het bevel, waarbij »tijd en plaats, waarop een getuigenverhoor »zal plaats hebben, door den gecommitteerden »regter is bepaald, met de lijst der te hooren »getuigen, wanneer de wederpartij door eenen »prokureur wordt vertegenwoordigd, aan dezen »zal beteekend worden,» ook niet zou gelden in het geval, dat de gecommitteerde regter buiten het regtsgebied van de Regtbank, die de admissie van het bewijs door getuigen verleende, zitting houdt.

Breda 7 Mei 1867.

§ 4.

62. Bij verzuim van het opmaken van een proces-verbaal van het in eene summiere zaak gehouden getuigenverhoor, moet het daarop gevolgde vonnis worden vernietigd.

N.-Holland 15 Maart 1855.

63. De beteekening der processen-verbaal en de voortzetting der zaak bedoeld in art. 218 Rv. is facultatief, en wordt alleen vereischt, voor zoover de meest gereede partij zich daarvan in haar belang wil bedienen en tegen de wederpartij in het geding gebruik maken. Door dit artikel zóó te verstaan, dat die beteekening in elk geval, en alzoo ook wanneer de meest gereede partij de enquête niet heeft geprovoceerd en wanneer zij zich daarvan niet tot bewijs wil bedienen, voor die partij zoodanig zou verpligtend zijn, dat zij zonder die beteekening onbevoegd is het geding ten principale voort te zetten, wordt eene belangrijke, door den inhoud van art. 218 niet gewettigde afwijking of inbreuk aangenomen op het erkend regtsbeginsel, dat niemand gehouden is tegen zich zelven bewijsstukken voort te brengen. Door het stilzwijgen der wet omtrent de beteekening, waar het een verhoor op vraagpunten geldt, wordt dit regtsbeginsel bevestigd.

H. R. 12 November 1852, Concl. conf.

64. Eene partij die zich van de door de wederpartij gehouden contra-enquête bedient, die zich op dat tegenbewijs beroept om hare beweerens te staven, is verpligt van de verklaringen der tot tegenbewijs gehoorde getuigen aan de wederpartij mededeeling te doen, alvorens deze tot voortzetting van het geding ten principale kan gehouden zijn. (De eischer had alleen het proces-verbaal der enquête beteekend).

Limburg 22 December 1862, vern. Maastricht 27 Maart 1862, waarbij die verpligting aan den eischer niet was opgelegd, op grond dat de wetgever in art. 218 Rv. niet heeft willen afwijken van het beginsel, dat niemand gehouden is bewijsstukken tegen zich voort te brengen; dat bedoelde beteekening is facultatief en met het meervoud processen-verbaal alleen wordt te kennen gegeven, dat de meest gereede partij de bevoegdheid heeft om gebruik te maken van het verhoor der getuigen, door de wederpartij bijgebragt, zonder eene beteekening van het verhoor dier getuigen te moeten afwachten.

65. Het is klaarblijkelijk dat het bepaalde bij art. 218 Rv. alleen toepasselijk is op zaken van gewone behandeling, en dat derhalve in zaken van summiere behandeling, de beteekening van het proces-verbaal van getuigenverhoor niet is voorgeschreven.

H. R. 5 October 1855, Concl. conf. — N.-Holland 22 Februarij 1855. — Anders Groningen 31 December 1858.

66. Het proces-verbaal van een voor de Regtbank gehouden getuigenverhoor, dat door een der partijen zonder bekendmaking aan de wederpartij is overgelegd, behoort te worden beschouwd als niet geschied. De regter moet evenwel, bijaldien de zaak van summieren aard is, en het getuigenverhoor derhalve op de zitting heeft plaats gehad, de afgelegde verklaringen der getuigen onderzoeken.

's Hertogenbosch 13 Februarij 1867.

III.

67. De getuige in een burgerlijk geding, die verzuimd heeft bij zijn verhoor schadeloosstelling te vorderen, verbeurt door dat verzuim zijn regt op schadeloosstelling niet.

Amsterdam Kgr. IV 1 Mei 1866.

68. Hoewel de kantonregter bevoegd is te cognosceren over eene regtsvordering tot betaling eener som beneden de *f* 200.» tot schadeloosstelling wegens eene voor de Arr.-Rb. afgelegde getuigenis, moet echter, zoolang er geene begrooting van de schadeloosstelling van een getuige is gedaan door den regter, voor wien die getuigenis is afgelegd, de schadeloosstelling geacht worden door den getuige niet te zijn gevorderd, en is hij voor alsnog niet-ontvankelijk, die schadevergoeding raauwelijks in regten te vorderen.

Boxmeer Kgr. 8 Augustus 1844.

Afstand 28 v.
Appel Bz. 59.
Berusting.
Beschikk. op req. 58 v.
Bet. v. procesv. 63 v.
Bet. v. vonnis 1 v.

GETUIGENVERHOOR IN STRAFZAKEN.

I. Getuigenlijst en dagvaarding der getuigen.
II. Verhoor der getuigen.
§ 1. Volgorde; afzonderen en verwijderen.
§ 2. Voorafgaande vragen.
§ 3. Beëediging.
§ 4. Ondervraging en antwoorden.
§ 5. Aanmerkingen van den beschuldigde; verwijdering; confrontatie en afstand van getuigen.
III. Voorlezing van verklaringen.
IV. Verhindering van getuigen en uitstel; weigering en dwangmiddelen.
V. Verdachte getuigen.
VI. Bevel en vergunning tot hooren van nieuwe getuigen.
VII. Proces-verbaal van verhoor.
VIII. Taxe.

I.

1. Bij het overeenstemmen van alle overige omstandigheden, levert een verschil alleen in één der voornamen geen voldoend bewijs op, dat de als getuige gehoorde persoon niet is dezelfde als die welke bij de akte van beteekening is genoemd, terwijl overigens het hooren van een op de lijst niet voorkomende getuige niet met nietigheid is bedreigd, maar alleen verzet daartegen bij de wet is toegelaten.

b H. R. 4 Maart 1851, Concl. conf.

2. Aan het Prov. Hof is de beslissing overgelaten, of de op de lijst der getuigen gebragte personen kenbaar genoeg zijn aangewezen; zoodanige beslissing kan geen grond tot cassatie opleveren.

b H. R. 24 October 1843, Concl. contr. Adv.-Gen. Arntzenius, volgens wien de aanduiding van een der getuigen blootelijk als «tuinman »van de hofstede B.,» niet opleverde de noodige zekerheid en de genoegzaam kennelijke aanduiding bij de wet gevorderd, en die op dezen grond concludeerde tot vernietiging van het arrest wegens schending van art. 174 Sv.

3. De bevoegdheid om te beslissen, of een te hooren getuige op de lijst òf genoemd òf kennelijk uitgedrukt is, kan in cassatie aan het Prov. Hof niet worden betwist, als er geen verzet bestond en alzoo nog minder grond aanwezig was tot twijfel over de identiteit van den persoon.

c H. R. 24 April 1855, Concl. conf.

4. Daargelaten de ongerijmdheid van het beweren, dat een beschuldigde zich zou kunnen beklagen over het hooren van een hem niet tempore utili beteekenden getuige, die door den Prok.-Gen. ter ontlasting en alzoo eeniglijk in het belang der verdediging (ten verzoeke van den bekl. zelven) is opgeroepen, wordt in allen gevalle bij de wet geene straffe van nietigheid op het hooren van een niet in tijds beteekenden getuige bedreigd; bij art. 174 Sv. toch is alleen bepaald dat de beschuldigde en de Prok.-Gen. zich daartegen zullen kunnen verzetten.

f H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Maart 1851, Concl. conf.

5. Er bestaat geene schending van art. 174 Sv., indien in het geëxploiteerd afschrift van de lijst der getuigen, een andere dag voor de behandeling der zaak dan in de originele lijst is vermeld, wanneer blijkt dat het bepaalde uitstel van de behandeling der zaak, en de alzoo veranderde tijdsbepaling voor de verschijning der getuigen, bij deurwaarders-exploit aan den beschuldigde is beteekend.

H. R. 21 September 1841, Concl. conf.

6. De dagvaarding der getuigen drie dagen vóór het verhoor is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven, veel minder kan dus de beklaagde daartegen opkomen, indien de getuige ten verzoeke van hem zelven door het O. M. is gedagvaard en vervolgens gehoord.

f H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf.

7. Bij het Wetb. v. Sv. is het doen van geregtelijke exploiten, aanzeggingen en beteekeningen opgedragen aan deurwaarders, en worden alleen bij uitzondering (strictissimae interpretationis) anderen daartoe bevoegd verklaard, bv. in art. 60, 95, 105, 222, 224 en 246 Sv. Hieruit volgt, dat de Rijks-veldwachters en andere dienaren der openbare magt niet bevoegd zijn tot het doen van dagvaardingen van getuigen ter openbare correctionele teregtzitting, en dat, indien een getuige door zoodanig ambtenaar gedagvaard, niet verschijnt, het exploit van dagvaarding moet worden nietig verklaard, en mitsdien niet de veroordeeling worden uitgesproken, bij art. 177 Sv. tegen behoorlijk gedagvaarde, doch afwezig gebleven getuigen bedreigd.

H. R. 31 December 1858, Concl. conf.

II. § 1.

8. De bepaling voorkomende in al. 1 van art. 183 Sv. omtrent de orde in het verhoor der getuigen, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

a H. R. 12 April 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 8 April 1857, Concl. conf.

9. Er kan geen sprake zijn van eenige wetschending, wanneer bij het regtsgeding in correctionele zaken niet al de getuigen achtereenvolgens en vóór den bekl. zijn ondervraagd.

b H. R. 7 Maart 1854, Concl. conf.

10. Het bij den aanhef van art. 227, j° art. 247 Sv. aangenomen beginsel brengt mede, dat, volgens art. 182 Sv., ook bij het regtsgeding in correctionele zaken, niettegenstaande het opmaken en beteekenen eener lijst der getuigen daarbij geen plaats heeft, na den aanvang der openbare teregtzitting, de aldaar aanwezige, vooraf gedagvaarde getuigen van de teregtzitting behooren te worden verwijderd.

a H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf.

11. Het stelt niet daar eene schending der op straffe van nietigheid voorgeschrevene vormen, indien een getuige (nadat hij eerst zijne getuigenis had afgelegd zonder alvorens te zijn beëedigd, doch later tot herstel dier informaliteit op nieuw is verhoord) vóór het afleggen van den eed en van zijne verklaringen, gedurende het verhoor van de overige getuigen in de gehoorzaal is tegenwoordig geweest.

c H. R. 27 Februarij 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 27 April 1852, Concl. conf.

12. Het voorschrift van art. 182, al. 1 Sv. bepaalt zich, zoowel naar de letter der wet als uit den aard der zaak, tot de vooraf gedagvaarde getuigen, geplaatst op de lijst, vermeld bij art. 174 Sv., doch is niet van toepassing op de getuigen welke ingevolge 's Hofs bevel overeenkomstig art. 181 Sv. worden gedagvaard.

a H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf.

13. De vermelding dat de getuigen afzonderlijk zijn verhoord, bevat niet tevens dat zich de op dat oogenblik niet verhoord wordende getuigen hebben verwijderd; dus blijkt daaruit niet dat aan deze bij art. 182 Sv. voorgeschreven formaliteit is voldaan. Dat verzuim brengt evenwel geene nietigheid te weeg, indien niet beweerd en bewezen wordt, dat de beklaagde in zijn regt van verdediging is verkort.

c H. R. 24 December 1867, Concl. conf.

14. Verwerping van eene cassatie gevraagd op grond van schending van art. 193 Sv., doordien bij het onderzoek op de teregtzitting eene onregelmatigheid is begaan, daarin bestaande, dat de president den eersten en derden getuige heeft doen verwijderen, den tweeden afzonderlijk heeft ondervraagd, en toen den eersten en derden getuige heeft verwittigd van hetgeen door den anderen getuige was verklaard.

b H. R. 3 December 1840, Concl. conf.

15. Het levert geene nietigheid op, wanneer de getuigen niet overeenkomstig art. 182 en 183 Sv. in de voor hen bestemde kamer en alzoo afgezonderd zijn gehouden.

a H. R. 28 September 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 16 Junij 1869.

16. De bepaling van art. 186 Sv., dat elk getuige, na zijne getuigenis te hebben afgelegd, in de gehoorzaal moet blijven, ten ware het Hof anders mogt bevelen, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

a H. R. 12 October 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Julij 1869.

17. Het zonder vergunning van den voorzitter, door een der gehoorde getuigen voor eenige oogenblikken verlaten der regtszaal is niet met nietigheid bedreigd.

c H. R. 4 October 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 23 December 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 1 Mei 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 1 December 1847, Concl. conf. waarbij tevens is beslist, dat uit de in het proces-verbaal vermelde door den voorzitter aan een der getuigen gedane aanzegging, dat hem verlof wordt gegeven om zich tijdelijk te verwijderen, niet kan worden afgeleid dat dit verlof is verleend door den voorzitter, veel minder nog door dezen alléén, maar veeleer dat het van het Hof is uitgegaan en verleend bij monde van den voorzitter, en dus geheel in overeenstemming met het voorschrift van genoemd wetsartikel namens het Hof aan den getuige is medegedeeld.

§ 2.

18. De algemeene vragen aan een getuige, volgens art. 183, al. 3 Sv. te doen, kunnen zoowel ná als vóór de eedsaflegging plaats hebben. Het is echter verkieslijk die vragen, zoowel als die omtrent het constateren van de identiteit, te doen vóór de eedsaflegging.

a H. R. 1 Augustus 1865, Concl. conf. — In gelijken zin *k* H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *i* H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 1 Augustus 1843, Concl. conf. — *f* H. R. 31 October 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 21 October 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 18 April 1848, Concl. conf. — *d* H. R. 20 December 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 16 Mei 1843, Concl. conf. beslissende dat bij art. 183 niet op straffe van nietigheid is verboden, om de getuigen den eed af te nemen, alvorens hun de vragen, voorgeschreven bij het 3e lid van dat artikel, zijn gedaan. — Anders *d* H. R. 28 Maart 1843, Concl. conf. Adv.-Gen. Deketh, beslissende dat de beantwoording der vragen bij art. 183, nº 3 Sv. vermeld, op straffe van nietigheid de eedsaflegging moet voorafgaan.

19. Op het verzuim van het doen van eenige der vragen in art. 183, al. 3 Sv. omschreven, althans op het niet behoorlijk beantwoorden dier vragen, is geenszins de straf van nietigheid bedreigd.

b H. R. 18 Februarij 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 21 October 1845, Concl. conf. meer bepaald omtrent het niet doen der vraag, of de getuigen den beklaagde vóór het plegen van het feit hebben gekend, dewijl die vraag niet als een substantieel gedeelte der instructie kan worden beschouwd.

20. Art. 183, al. 3 Sv. beveelt niet, dat van de door de getuigen gegevene antwoorden op de vragen in voormelde alinea vervat, aanteekening zal worden gehouden. Hieruit kan geen bezwaar voor den beschuldigde ontstaan, daar hij bevoegd is om aanteekening te verzoeken van die antwoorden der getuigen, welke hij in het belang zijner verdediging noodig acht.

b H. R. 29 November 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 1 April 1863, Concl. conf.

§ 3.

21. Uit art. 183 Sv. volgt niet, dat alle de op de lijst der getuigen vermelde personen, alleen reeds uit dien hoofde, op straffe van nietigheid onder eede moeten, en niet enkel tot inlichting mogen gehoord worden, wanneer nader van verwantschap met den beschuldigde gebleken is.

a H. R. 13 Januarij 1858, Concl. contr.

22. Indien op de aan eenen beschuldigde beteekende lijst der getuigen, door het O. M. gedagvaard, om voor het Hof van Assises tegen hem te worden gehoord, zoodanige personen zijn gebragt, die naar aanleiding van art. 322 Wetb. v. Cr. Instr., als getuigen onder eede niet mogen gehoord worden, dan mogen zoodanige getuigen, indien de beschuldigde zich daartegen

niet verzet, op straffe van nietigheid, niet den eed afleggen, en wel speciaal in het geval, dat zij niet bevorens, ingevolge arrest van het Hof, van de lijst der getuigen zijn geroijeerd, maar eenvoudig krachtens de discretionaire magt van den president, tot inlichting gehoord worden.

's Gravenhage H. G. 15 Julij 1837.

23. Het voorschrift van art. 183 Sv. omtrent het afleggen van den eed door getuigen, op straffe van nietigheid voorgeschreven, is algemeen en zonder onderscheid of zij tot bezwaar of tot verontschuldiging gehoord worden.

b H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf.

24. Het is in strijd met de wet, bepaaldelijk met art. 183, 427 en 428, n° 2, in verband met art. 437 Sv., indien de als getuigen gedagvaarde veldwachters, alvorens ter teregtzitting der Regtbank te zijn gehoord, niet den getuigen-eed hebben afgelegd, maar alleen met eede hebben bevestigd een proces-verbaal, hetwelk niet door hen, maar door den commissaris van politie op zijnen ambtseed was opgemaakt, en daarna als getuigen hebben verklaard onder den eed, welken zij ter bevestiging van dat proces-verbaal hebben afgelegd.

N.-Holland 19 Januarij 1857.

25. De regter is bevoegd, om personen die (in casu abusivelijk) zijn gedagvaard als getuigen en tevens om als deskundigen te worden gehoord, alleenlijk in laatstgemelde betrekking te hooren, en mag in dat geval van hen de gewone eed, voor getuigen voorgeschreven, niet worden afgenomen.

d H. R. 15 Junij 1841, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 31 Mei 1848, waarbij is beslist, dat, al kan het er voor gehouden worden, dat personen als getuigen beëedigd, als deskundigen zijn gehoord, zulks niet kan leiden tot cassatie, indien niet blijkt dat aan hunne verklaringen eene bewijskracht in strijd met de wettelijke voorschriften is gehecht.

26. Aan het voorschrift van art. 183 Sv. is voldaan, wanneer, bevonden zijnde dat een getuige zonder eedsaflegging verklaring had afgelegd, door het Hof wordt gelast, dat die andermaal na voorafgaande eedsaflegging zou worden gehoord en aan dien last is voldaan.

c H. R. 27 Februarij 1844, Concl. conf.

27. Door het relaas van een opziener der jagt, opgemaakt op den eed bij den aanvang zijner bediening, in verband met de onbeëedigde verklaring ter teregtzitting van dienzelfden opziener, als bewijsmiddel aan te nemen, en door alzoo een getuige te hooren zonder hem den bij de wet bevolen eed te doen afleggen, zijn verzuimd de vormen, op straffe van nietigheid bij art. 183, n° 2, j° art. 253 Sv. voorgeschreven.

b H. R. 18 December 1849, Concl. impl. conf.

28. Het verzuim van eedsaflegging bij art. 183 Sv. op straffe van nietigheid bevolen, heeft naar art. 380 de nietigheid van het vonnis en van de daaraan voorafgegane instructie ten gevolge, onverschillig of die getuigenis al dan niet als bewijsmiddel zij aangenomen.

d H. R. 24 September 1850. — H. R. 22 Julij 1851, Concl. contr. als blijkende uit de woorden «aangetrouwde neef» niet voldoende van den graad van verwantschap. — *a* H. R. 10 October 1860, Concl. conf. vern. Haarlem 5 April 1860.

29. Uit het proces-verbaal der teregtzitting moet op straffe van nietigheid blijken, dat de getuigen den eed of de belofte hebben afgelegd van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.

a H. R. 13 Junij 1865, Concl. conf.

30. Uit het proces-verbaal van het verhandelde ter teregtzitting moet blijken, of de getuigen, op wier verklaringen is regt gedaan, den eed bij de wet gevorderd, hebben afgelegd; de vermelding in eene der overwegingen van het vonnis, dat zij den eed hebben afgelegd, is niet voor genoegzaam te houden.

a H. R. 10 Februarij 1863, Concl. conf.

31. Indien noch uit het proces-verbaal, noch van elders blijkt, dat een getuige den eed heeft afgelegd, moet zulks geacht worden niet te hebben plaats gehad; dit klemt te meer indien het proces-verbaal de aflegging van den eed door de overige getuigen opgeeft.

b H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf.

32. Indien uit het proces-verbaal der gehoudene teregtzitting niet blijkt, dat sommige der gehoorde getuigen den bij art. 183 Sv. voorgeschreven eed hebben afgelegd, dan kan het bewijs daarvan niet worden aangenomen enkel op grond der in het voorbijgaan voorkomende vermelding in het later proces-verbaal eener nader gehoudene teregtzitting, dat namelijk die getuigen, bij hun nader verhoor, onder verband van den reeds door hen afgelegden eed hebben verklaard.

H. R. 19 Januarij 1858, Concl. conf.

33. Het beweren dat een der getuigen, alvorens als zoodanig door den president te worden gehoord, den bij de wet voorgeschreven eed niet zou hebben afgelegd, en de daarvan, zonder in de al of niet gegrondheid van dat beweren te treden, door het Hof verleende akte (eerst door den verdediger verzocht bij het slot zijner verdediging), kan niets ontnemen aan de waarheid van het tegendeel, in het proces-verbaal der teregtzitting duidelijk en stellig geconstateerd.

a H. R. 2 Junij 1840, Concl. conf.

34. Het doet niets ter zake, of van de naleving der bij art. 183, al. 2 Sv. voorgeschreven bepaling nopens het afleggen van den eed door getuigen, in het proces-verbaal der teregtzitting wordt melding gemaakt door middel van gewoon schrift dan wel door drukletters; met dat gevolg dat het voldoende is, indien aan het hoofd van een proces-verbaal van getuigenverhoor bij wege van gedrukt formulier voorkomen de woorden: «Voorts zijn, na den bij art. 183, » al. 2 Sv. gevorderden eed in handen van den » voorzitter te hebben afgelegd, als getuigen » gehoord » enz.

b H. R. 28 Februarij 1860, Concl. conf.

35. De woorden in het proces-verbaal der teregtzitting gebezigd: «de op heden gehoorde » getuigen leggen ook ieder afzonderlijk hunne » verklaringen af, na te hebben beantwoord de » vragen en afgelegd den eed voorgeschreven » bij art. 183 Sv.,» moeten algemeen en onvoorwaardelijk verstaan worden betrekking te hebben tot de beëediging naar het voorschrift der wet van al de op dien dag gehoorde getuigen.

a H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

36. Waar twee lijsten aanwezig zijn, eene

van de getuigen welke de beklaagde en eene van die welke het O. M. heeft gedagvaard, en blijkens het proces-verbaal der teregtzitting zoowel de eene als de andere zijn voorgelezen, doch vervolgens gezegd wordt dat de eerste der op de lijst van den Prok.-Gen. voorkomende getuigen is verschenen, beëedigd enz., en dat vervolgens de een na den ander de volgende getuigen in de orde op *de lijst* aangewezen, zijn binnen geroepen en beëedigd, blijkt door het enkelvoud *de lijst* en hetgeen daaraan voorafgaat, niet voldoende dat de getuigen van de tweede lijst zijn beëedigd geworden, al wordt in het arrest wel melding gemaakt van de *onder eede* afgelegde verklaringen dier getuigen.

b H. R. 1 Mei 1866, Concl. contr.

37. Wanneer in het proces-verbaal der teregtzitting wordt gezegd, dat een getuige à décharge zal gehoord worden, daarna, dat van wege den Officier van Justitie getuigen zijn gehoord na aflegging van den eed, en eindelijk gezegd is: alsnu wordt de getuige à décharge gehoord enz., dan blijkt niet voldoende, dat deze getuige is beëedigd, en wanneer op diens verklaring bij de uitspraak is gelet, moet deze gecasseerd worden.

a H. R. 9 Januarij 1866, Concl. conf. — *c* H. R. 7 October 1862, Concl. conf.

38. Het proces-verbaal der zitting behoeft niet te vermelden dat de getuigen *in handen van den voorzitter* den eed hebben afgelegd; dit volgt overigens uit de omstandigheid dat de voorzitter de geheele zaak heeft geleid.

a H. R. 17 Mei 1870, Concl. conf.

39. Getuigen die in eene nadere voortgezette teregtzitting bij herhaling worden gehoord, behoeven niet op nieuw den eed af te leggen, dien zij op de vroegere teregtzitting reeds hadden gedaan.

H. R. 6 Februarij 1866, Concl. conf.

40. Wanneer men in het proces-verbaal van den eersten dag der behandeling leest: «dat de »eerste getuige in handen van den president »den eed aflegt, dat hij de geheele waarheid »en niets dan de waarheid zal zeggen,» en voorts in het proces-verbaal van den volgenden dag is aangeteekend: «dat reeds vroeger ge»hoorde getuigen nader worden gehoord op den »door hen afgelegden eed, dat de president »vervolgens voortgaat met het hooren der overige »getuigen, die allen den eed hebben afgelegd, »en omtrent welke de voorschriften der wet »zijn in acht genomen,» dan blijkt daaruit ten duidelijkste, dat die getuigen, welke in de zitting van den tweeden dag nader zijn gehoord, ook toen den bij art. 183, al. 2 Sv. voorgeschreven eed hebben afgelegd.

a H. R. 1 Mei 1849, Concl. conf.

41. Bij de nadere verklaringen der in eene vorige teregtzitting onder eede gehoorde getuigen en bij de confrontatie van getuigen vereischt de wet geene vermelding, dat bij een en ander de getuigen hebben gestaan onder den eed dien zij vroeger hadden afgelegd.

d H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

42. Aan het voorschrift van art. 183 Sv. is behoorlijk voldaan, door in het proces-verbaal der teregtzitting, na eene vermelding betrekkelijk de ten vorigen dage gehoorde getuigen, op te geven, dat de alstoen gehoorde getuigen ook ieder afzonderlijk hunne verklaringen hebben afgelegd, na te hebben beantwoord de vragen, en afgelegd den eed, bij art. 183 Sv. bepaald.

a H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

43. Het is niet voldoende dat in het proces-verbaal der teregtzitting wordt vermeld, dat de getuigen zijn beëedigd, daar uit hetzelve ook moet blijken, welken eed de getuigen hebben afgelegd.

b H. R. 28 April 1868, Concl. conf.

44. Een arrest moet vernietigd worden, wanneer slechts blijkt dat de gehoorde getuigen, op wier verklaringen de veroordeeling is gegrond, hebben afgelegd den eed, zonder uitdrukkelijke vermelding van de omschrijving van dien eed bij art. 183 Sv. opgegeven.

b H. R. 5 November 1861, Concl. conf.

45. Uit het proces-verbaal der teregtzitting moet blijken, dat de eed, bij art. 183 Sv. op straffe van nietigheid voorgeschreven, overeenkomstig dat wettelijk voorschrift is afgelegd. Het is derhalve niet voldoende, dat bij het vonnis wordt regt gedaan op de *onder eede* ter teregtzitting door den getuige gegeven toelichting van zijn proces-verbaal.

b H. R. 26 Maart 1862, Concl. conf.

46. Door de vermelding in het proces-verbaal dat door den voorzitter van het Hof van de getuigen de bij de wet voorgeschreven eed is afgenomen, kan niet anders zijn bedoeld dan dat die is afgenomen in de door de wet voorgeschrevene bewoordingen. Derhalve behelst die uitdrukking, wel verre van te bevatten eenige beoordeeling, of die eed al of niet volgens de wet zou zijn afgenomen, de bloote vermelding eener volgens het voorschrift der wet plaats gehad hebbende daadzaak.

f H. R. 5 November 1844, Concl. conf.

47. De uitdrukking, «dat de getuigen zijn beeedigd,» kan niet geacht worden iets anders te beteekenen, dan dat de getuigen hebben afgelegd den bij de wet gevorderden eed, zoo lang niet blijkt, dat de bewoordingen van den afgelegden eed in strijd zijn met de te dien opzigte bestaande voorschriften der wet.

c H. R. 20 Augustus 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 18 Maart 1851, Concl. conf. — *m* H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf. — H. R. 10 December 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Junij 1852, Concl. conf. — *a* H. R. 14 December 1852, Concl. conf.

48. De vermelding in het proces-verbaal der teregtzitting, «dat de getuigen den bij de wet »voorgeschreven eed hebben afgelegd,» kan niets anders bedoelen dan den eed bij art. 183 Sv. voorgeschreven. De meer breedvoerige vermelding van den afgelegden eed bij sommige getuigen kan niets afdoen, wanneer die getuigen tevens als deskundigen werden gehoord.

H. R. 8 Augustus 1864, Concl. conf. O. M. dat echter ambtshalve tot cassatie concludeerde, op grond dat bij een der getuigen was vermeld, dat hij alleen had afgelegd den eed van de geheele waarheid, en niet tevens van niets dan de waarheid te zeggen (waarvan in het arrest geen sprake is), bev. Drenthe 12 Februarij 1864.

49. Door de in het proces-verbaal der teregt-

zitting aan de verklaring der getuigen voorafgaande vermelding: «na het afleggen van den »eed overeenkomstig de wet,» blijkt niet dat aan het voorschrift van art. 183 Sv. is voldaan; er behoort uitdrukkelijk vermeld te worden, dat de getuigen den eed of de belofte gedaan hebben van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen.

Amboina R. v. J. 21 Mei 1850.

50. Bij art. 183 Sv. is op straffe van nietigheid voorgeschreven, dat de getuigen den eed moeten afleggen van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen; daarvan blijkt niet voldoende, wanneer in het zittingblad alleen gezegd wordt, dat de getuigen hunne verklaringen hebben gedaan na afgelegden eed.

a H. R. 23 Mei 1865, Concl. op andere gronden tot vernietiging van het vonnis a quo.

51. Er bestaat schending van art. 183, al. 2 Sv., indien blijkens het proces-verbaal der teregtzitting één der getuigen slechts heeft afgelegd den eed, belovende de waarheid (en mitsdien niet de geheele waarheid, veel minder niets dan de waarheid) te zullen zeggen.

a H. R. 8 December 1847.

52. Art. 183, al. 2 Sv. is geschonden, wanneer uit het proces-verbaal der teregtzitting blijkt, dat getuigen hunne verklaringen hebben gedaan, na den eed te hebben afgelegd: «om de »waarheid, en niets dan de waarheid te zullen »zeggen,» en alzoo aan die eedsaflegging heeft ontbroken het bij de wet gevorderde woord «geheele.»

c H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 2 October 1855, Concl. contr. nl. omtrent de ontkennende beantwoording der vraag of wel bij gebreke van dat woord «geheele,» de misdaad van valsche getuigenis kan zijn begaan. — *a* H. R. 19 Maart 1862, Concl. buiten deze questie. — *a* H. R. 27 September 1864, Concl. conf. — *b* H. R. 2 December 1868, Concl. conf. — Anders, indien de verklaring niet tot bewijsmiddel heeft gediend, *e* H. R. 30 Julij 1870, Concl. conf.

53. Wanneer de getuigen vooraf den eed hebben afgelegd van de geheele waarheid te zullen zeggen, zonder verdere bijvoeging, moet het er voor gehouden worden, dat zij niet hebben beloofd de geheele waarheid, en niets dan de waarheid te zullen zeggen, zoodat niet aan het voorschrift der wet is voldaan.

c H. R. 10 October 1860, Concl. conf.

54. De volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen is zeer wel bestaanbaar met het voorschrift van art. 183, n° 2 Sv., volgens hetwelk personen, die geroepen zijn, om in regten getuigenis af te leggen, verpligt zijn, elk op de wijze van zijne godsdienstige gezindheid, den eed of de belofte te doen, van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen; evengemelde wetsbepaling doet het, even als art. 86, 90 en 136 Gr.wet v. 1840 (art. 83, 86 en 125 Gr.wet v. 1848) niet van het godsdienstige begrip van den getuige, maar wel van diens godsdienstige gezindheid afhangen, of hij kan volstaan met, in plaats van den eed, eene plegtige belofte af te leggen.

h H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 17 Maart 1846. — *c* H. R. 17 Januarij 1854, Concl. conf. — H. R. 6 November 1867, Concl. conf. vern. *c* N.-Holland 27 Junij 1867. — Cf. *b* H. R. 1 Augustus 1862, Concl. conf. — Anders Drenthe 20 Maart 1846. — Z.-Holland 3 April 1860, vern. Leiden 10 Februarij 1860, — en Leiden 17 Februarij 1860. — Bij de beide laatstgemelde arresten is het opperen van gemoedsbezwaren voldoende beschouwd om met de belofte in stede van den eed te kunnen volstaan. — Hiermede stemt overeen Concl. Adv.-Gen. Arntzenius ad *a* H. R. 21 December 1847.

55. De getuige, die, behoorende tot de Hervormde gemeente, weigert het, onder het opsteken van de beide voorste vingers van de regterhand, uitspreken van de woorden: «Zoo »waarlijk helpe mij God almagtig,» doch zich bereid verklaart de belofte af te leggen van de geheele waarheid te zullen zeggen, moet niet geacht worden zich te hebben schuldig gemaakt aan de in art. 180 Sv. bedoelde weigering van eed of belofte.

c N.-Holland 27 Junij 1867, vern. bij H. R. 6 November 1867, Concl. conf.

56. Uit het proces-verbaal der teregtzitting behoeft niet te blijken, dat de getuigen den eed hebben afgelegd overeenkomstig hunne godsdienstige gezindheid, vermits de wijze van eedsaflegging niet is bepaald en de zorg daarvoor aan den regter is overgelaten, en zoolang het tegendeel niet blijkt, moet aangenomen worden dat de eed overeenkomstig die gezindheid is afgelegd.

H. R. 23 Januarij 1872, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Mei 1870, Concl. conf.

57. De uitdrukking «den eed of de belofte »afgelegd,» in een proces-verbaal voorkomende, kunnen niet geacht worden iets anders te beteekenen, dan dat de getuigen den bij de wet gevorderden eed hebben afgelegd, zoolang niet blijkt dat de bewoordingen van den afgelegden eed of belofte met de voorschriften der wet in strijd zijn; — de vermelding «dat de getuige »in handen van den president heeft afgelegd de »belofte met ware woorden, als behoorende tot »de doopsgezinde gemeente,» is derhalve als voldoende te beschouwen.

a H. R. 14 December 1852, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf. — *a* H. R. 25 Maart 1857, Concl. conf. — In gelijken zin omtrent voormeld algemeen beginsel bij *d* H. R. 18 November 1851, beslissende dat, waar als bewijsmiddel is gebezigd een proces-verbaal van een commissaris van politie, opgemaakt op ambtsbelofte, dit evenzeer het wettig bewijsmiddel daarstelt, bedoeld bij art. 437 Sv., als een zoodanig proces-verbaal, dat zou zijn opgemaakt op den ambtseed.

58. Aan het voorschrift van art. 183 Sv., houdende dat de getuigen een eed of (indien hunne godsdienstige gezindheid dit niet toelaat) eene belofte zullen afleggen, is voldaan, indien uit het proces-verbaal der teregtzitting blijkt, dat de getuigen in handen van den president hebben afgelegd den eed, dat zij de geheele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen. De wijze van eedsaflegging niet bepaald zijnde, moet de zorg daaromtrent geacht worden aan den voorzitter te zijn overgelaten en (immers zoolang het tegendeel niet stellig blijkt)

het daarvoor worden gehouden dat de eed door elk getuige op de wijze van zijne godsdienstige gezindheid is afgelegd.

c H. R. 20 Junij 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 8 April 1857, Concl. conf.

59. De vermelding in een proces-verbaal der teregtzitting, dat de gehoorde getuigen den eed hebben afgelegd «volgens godsdienstige ge«zindheid», moet blijkbaar zóó worden opgevat, dat daardoor is te verstaan «ieders of zijne godsdienstige gezindheid.»

c H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

60. Indien het proces-verbaal der teregtzitting inhoudt, dat al de getuigen den vereischten eed hebben afgelegd, met uitzondering van eenigen, die, als behoorende tot de doopsgezinde gemeente, de belofte hebben afgelegd met ware woorden te zullen spreken, dan moet het voor zooverre noch het O. M., noch de raadsman van den bekl. zich daartegen heeft verzet, in cassatie er voor gehouden worden, dat de op laatstgenoemde wijze gehoorde getuigen destijds tot de doopsgezinde gemeente behoorden, al moge de verdediger van den req. voor den H. R. met certificaten trachten te staven, dat zij vóór hunne depositie tot de R. K. kerk waren overgegaan.

a H. R. 21 December 1847, Concl. conf.

61. Wanneer is regt gedaan op de verklaring van een getuige, onder de belofte van ware woorden in plaats van eede afgelegd, zonder dat uit het arrest zelf (maar wel uit het proces-verbaal der gehoudene teregtzitting) blijkt, dat deze getuige heeft verklaard te zijn doopsgezind, dan moet met het oog op art. 183 Sv., zoo het tegendeel niet uitdrukkelijk is vermeld, het er voor worden gehouden, dat de getuige hetzij den eed, hetzij de belofte heeft afgelegd op de wijze van zijne godsdienstige gezindheid en dat daardoor volkomen voldaan is aan de bepaling van art. 183.

c H. R. 30 December 1851, Concl. conf.

62. Wanneer het proces-verbaal der teregtzitting luidt: dat de getuigen overeenkomstig het voorschrift der wet den eed hebben afgelegd op de gewone wijze, uitgezonderd alleen enkelen die, als zijnde van de Israëlitische godsdienst, zulks met gedekten hoofde hebben gedaan, dan strekt die speciale vermelding ten aanzien der beëediging, mede tot waarborg dat de president bij het afnemen van den eed op de godsdienstige gezindte van al de getuigen allezins is opmerkzaam geweest.

d H. R. 31 Julij 1846, Concl. conf. — In gelijken zin H. R. 17 Mei 1859, Concl. conf. alwaar vermeld werd, dat een der getuigen, als behoorende tot de Mennonieten-gemeente, in plaats van den bij de wet voorgeschreven eed, eene belofte met ware woorden had afgelegd.

63. Aan het voorschrift vervat in art. 183 Sv. is voldaan, indien Israëlitische getuigen den eed met gedekten hoofde hebben afgelegd.

e H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. — *e* H. R. 19 Maart 1844, Concl. conf. — Leeuwarden 19 Januarij 1842. — cf. (in eene burgerlijke zaak) Drenthe 23 Julij 1844.

64. Door een Israëlitisch getuige toe te laten den eed met ongedekten hoofde te doen, heeft de regter de wet geschonden. De bij Koninklijke besluiten gemaakte bepaling nopens het afleggen van den eed met gedekten hoofde, hoezeer niet onmiddellijk van het Isr. kerkgenootschap uitgegaan, moet echter beschouwd worden als eene wettige bepaling op dat stuk, en is daardoor die wijze van eedsaflegging voor alle belijders dier godsdienst verpligtend.

a H. R. 28 Junij 1871, Concl. conf.

65. De door eene vijftienjarige getuige gedane belofte van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zeggen, kan niet geacht worden te zijn de belofte bedoeld bij art. 183, al. 2 Sv., naar de godsdienstige gezindheid van de getuigen af te leggen in de plaats van den gebruikelijken eed, en met zoodanigen eed gelijkstaande, wanneer telkenmale als in het bestreden arrest de verklaringen der opgenoemde getuige vermeld worden, daarbij tevens uitdrukkelijk wordt vermeld, dat zij buiten eede is gehoord, en uit dien hoofde aan hare verklaring bewijskracht is ontzegd.

i H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 14 April 1864.

66. Indien een als getuige opgeroepen persoon slechts gehoord is buiten eede uit hoofde van vroegere veroordeeling, zoo als zonder meer in het proces-verbaal wordt vermeld, en dientengevolge ook zijne verklaring als bewijsmiddel is ter zijde gesteld, zonder dat echter uit het gezegde stuk of uit het arrest blijkt, dat die persoon werkelijk zoodanige veroordeeling heeft ondergaan, die hem ongeschikt maakt om anders dan zonder eedsaflegging te worden gehoord, dan levert dat gemis van vermelding geen grond op tot cassatie, indien niet blijkt, dat de bekl. zich in het belang zijner verdediging tegen dat hooren buiten eede heeft verzet, of dat hij omtrent het al of niet bestaan van zoodanige vroegere veroordeeling des getuigen eene beslissing heeft gevorderd.

a H. R. 25 Maart 1857, Concl. contr.

67. Indien een persoon alleen bij wijze van renseignement is gehoord, moet uit het procesverbaal der zitting blijken, waarom hij van het geven van getuigenis onder eede behoorde te worden uitgesloten.

N.-Holland 31 October 1842.

§ 4.

68. De allegatie dat een getuigenverhoor op eene allezins laakbare wijze is gehouden, en de zaak met groote overhaasting is afgeloopen, kan geen grond tot cassatie opleveren.

d H. R. 4 Februarij 1839, Concl. conf.

69. Wanneer een eenmaal aangevangen regtsgeding op een later tijdstip, na afloop van de voorziening in cassatie tegen een incidenteel arrest, wordt hervat, dan is regtens niet vervallen wat vroeger is geschied. De reeds gehoorde getuigen behoeven derhalve niet op nieuw verhoord te worden.

e H. R. 10 Junij 1863, Concl. conf.

70. Nergens is bij de wet aan de getuigen verboden, om eenvoudig te persisteren bij den inhoud van een voorgelezen, vroeger door hen opgemaakt proces-verbaal.

a H. R. 23 Junij 1869, Concl. conf. — *d* H. R. 29 November 1842, Concl. conf. ten aanzien van

ambtenaren der belastingen, wier proces-verbaal reeds op zich zelf wettelijke bewijskracht had.

71. De voorlezing van eene vroeger afgelegde getuigenis (toen dezelfde zaak voor andere regters behandeld werd) en de verklaring daarbij te volharden, kan niet als voldoende aan de voorgeschreven mondelinge verklaringen aangemerkt worden.

Gelderland 24 Januarij 1839.

72. Wanneer in het proces-verbaal der teregtzitting, ten aanzien der verklaringen van getuigen, wordt verwezen naar de door deze gedane opgaven voor een burgemeester, voorkomende in het voorgelezen proces-verbaal van dien ambtenaar, dan moet de inhoud van laatstgenoemd proces-verbaal geacht worden te zijn opgenomen in dat der teregtzitting en voldoet dit aan het voorschrift van art. 227, n° 4 Sv.

a H. R. 30 December 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Junij 1852, Concl. conf. alwaar werd gerefereerd tot de in de instructie afgelegde verklaringen.

73. De president, door eigener autoriteit en zonder medewerking van het regtscollegie eene voorgestelde vraag te weigeren, handelt (daargelaten of die vraag was ongeoorloofd en ongepast) in strijd met de bepaling van art. 185 Sv., en is daardoor zijne bevoegdheid te buiten gegaan, hetgeen naar aanleiding van art. 380 tweede lid, grond oplevert tot vernietiging van het beklaagde vonnis.

d H. R. 20 Augustus 1850, Concl. impl. conf. — N.-Holland 10 December 1866.

74. Ook dan wanneer de president eene gemotiveerde weigering tot het doen eener voorgestelde vraag heeft uitgesproken, moet het er echter (zelfs indien het proces-verbaal te dien aanzien in naauwkeurigheid te wenschen overlaat) voor worden gehouden dat hij het Hof daarover heeft geraadpleegd, indien, nadat het O. M. zijne conclusiën ten aanzien der voorgestelde vragen had genomen, het Hof zich naar de raadkamer heeft begeven om te beraadslagen over de conclusie van den raadsman der besch., welke geene andere strekking had dan tot het toelaten der door hem gestelde vragen.

g H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

75. De bevoegdheid welke de voorzitter van een Hof volgens art. 185 Sv. heeft, om na raadpleging van het Hof te weigeren deze of gene vraag aan een getuige te doen, is niet beperkt door de bepaling van art. 435 Sv.

g H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

76. Wel wordt bij art. 185 Sv. aan den besch. of zijn advokaat het regt toegekend om door middel van den president vragen aan den getuige te doen, hetgeen de voorzitter van het Hof, daartoe termen vindende, weigeren kan, — maar nergens wordt in het Wetb. v. Strafv. of in eenig onderdeel der Nederl. wetgeving aan den besch. of zijn verdediger de bevoegdheid gegeven, om bij den aanvang der teregtzitting voor te stellen, welke vragen bij het onderzoek ter openbare teregtzitting aan den get. zullen worden gedaan, terwijl daarentegen zoodanige bevoegdheid door menige bepaling van gemeld Wetb. wordt wedersproken.

Holland 18 November 1841.

77. Een Hof van Assises mag weigeren eenen door den beschuldigde voorgebragten getuige of deskundige te hooren over den zin en de waarde van een zich onder de processtukken bevindend en door het O. M. tot staving der beschuldiging overgelegd visum repertum.

c 's Gravenhage H. G. 6 April 1837.

78. Aan den judex facti is de beslissing overgelaten, in hoeverre de aan de getuigen voor te stellen vragen al dan niet de strekking hebben, om in strijd met art. 368 C. P. de aangetijgde feiten van laster te bewijzen.

d H. R. 13 Februarij 1844, Concl. conf.

79. De president van het Hof is bevoegd om, na raadpleging met het Hof, in zake van laster te weigeren eene van wege den bekl. voorgestelde vraag aan een getuige te doen, waarin de strekking lag om, in strijd met art. 368 C. P., de waarheid van de aangetijgde feiten te bewijzen.

a H. R. 14 October 1845, Concl. conf.

80. De president is allezins bevoegd om, wanneer dit ter ontdekking van de waarheid kan dienstig zijn, toe te staan, dat door den eenen getuige aan den anderen eenige vragen worden gerigt.

a H. R. 8 October 1844, Concl. conf.

81. De getuigen kunnen na afloop van hun verhoor, en nadat reeds volgende getuigen hunne verklaringen hadden aangevangen of ten einde gebragt, ter opheldering van sommige daadzaken op nieuw worden ondervraagd. Wel verre dat zoodanige nieuwe ter meer volledige ontdekking van de waarheid gedane ondervragingen door de wet zijn verboden, volgt integendeel èn uit den aard der zaak èn uit de bepalingen van de art. 186 en 192 Sv., dat die stilzwijgend door haar zijn veroorloofd.

f H. R. 31 October 1843, Concl. conf.

82. De uitdrukking in een proces-verbaal voorkomende: « dat omtrent de volgende getuigen in allen opzigte hetzelfde is in acht genomen als met den eersten, » geeft, in een gezonden zin opgevat, de inachtneming van alle bij elk hunner op te volgen formaliteiten te kennen, en levert ook de benoeming van een tolk een wettig vermoeden op, dat deszelfs tusschenkomst in den loop der debatten is gebezigd telkens wanneer zij werd vereischt.

o H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

§ 5.

83. Het vragen door den president aan een besch. of hij iets heeft in te brengen tegen hetgeen door een getuige was verklaard, of tegen hem ingebragt (art. 185, n° 1 Sv.), is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

a H. R. 12 April 1842, Concl. conf. — *e* H. R. 21 October 1851, Concl. conf. — *g* H. R. 18 November 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 21 November 1854, Concl. conf. Bij welke drie laatste arr. tevens is beslist, dat, zoo vermeld bezwaar tot cassatie kon leiden, altoos zou moeten blijken dat er verkorting in de vrije en onbelemmerde verdediging had plaats gehad, waaraan echter niet kan worden gedacht, indien het blijkt dat de verdediger na het hooren van den getuige het woord heeft gevoerd.

84. Voldoende blijkt dat een beschuldigde tot het maken van aanmerkingen op iedere der afgelegde getuigenissen, overeenkomstig de voor-

schriften der wet, in de gelegenheid is gesteld geweest, indien in het proces-verbaal van het verhandelde ter teregtzitting de vermelding voorkomt van hetgeen door hem op die verklaringen is aangemerkt, of wel, dat hij daarop niets had aan te merken.

d H. R. 15 October 1861, Concl. conf.

85. De inachtneming van art. 185, nº 1 Sv. volgt ontegenzeggelijk uit de algemeene uitdrukking in het proces-verbaal, dat omtrent de overige getuigen in alle opzigten hetzelfde is in acht genomen, als bij den eersten, ten wiens aanzien zulks uitdrukkelijk in het proces-verbaal is geconstateerd.

o H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Februarij 1846, Concl. conf.

86. Hij die beklaagd is van in een civiel geding, waarvan de waarde 300 gulden te boven ging, een valschen eed te hebben afgelegd, kan zich vóór den aanvang van een getuigenverhoor tegen het houden daarvan niet verzetten, wanneer hij meent, dat het O. M. op gronden, in verband staande met het civiel regt, tot dat verhoor niet-ontvankelijk is; die niet-ontvankelijkheid, zoo daartoe al grond bestaat, kan als exceptief middel slechts ná het verhoor der getuigen worden voorgesteld.

N.-Holland 26 April 1869, bev. *a* Amsterdam 14 Januarij 1869.

87. Vermits art. 193 Sv., in afwijking van art. 327 C. d'Instr. Crim., alleen melding maakt van het verwijderen uit de gehoorzaal van een of meer beschuldigden gedurende de verklaring van een der getuigen, kan dienvolgens de verpligting van den president, om in zoodanig geval op straffe van nietigheid met het onderzoek niet voort te gaan dan na hen bevorens omtrent het gebeurde gedurende hunne afwezigheid te hebben ingelicht, niet van toepassing gemaakt worden op het geval dat de president een beschuldigde heeft ondervraagd gedurende de verwijdering van een medebeschuldigde.

e H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

88. Indien het Hof gedurende het verhoor van een beschuldigde al de overige medebeschuldigden heeft doen buiten staan, en voorts na gedurende dat verhoor onderscheidene getuigen nader te hebben ondervraagd, met het onderzoek der zaak is voortgegaan, zonder vooraf de medebeschuldigden te hebben onderrigt van hetgeen in hunne afwezigheid is voorgevallen, dan is overtreden het op straffe van nietigheid gegeven verbod van art. 193 Sv. Hiertegen kan niets afdoen de vermelding in het proces-verbaal der teregtzitting telken male opgenomen, dat de getuige is gehoord eenig en alleen omtrent bezwaren, den binnenstaanden beschuldigde persoonlijk en geheel afzonderlijk betreffende, vermits die omschrijving aan de ondervraging het karakter niet ontneemt van eene ondervraging over eenige omstandigheden der zaak, bij gezegd art. 193 bedoeld, en voorts de termen, waarin bij dit artikel bevolen is elken beschuldigde te onderrigten van hetgeen in zijne afwezigheid is voorgevallen, algemeen zijn en mitsdien den president niet veroorloven om de nakoming daarvan achterwege te laten, op grond dat de omstandigheden, waarover de getuige is gehoord, naar zijn oordeel dezen of genen der afwezige beschuldigden niet persoonlijk zouden betreffen.

H. R. 12 Januarij 1858, Concl. conf. — cf. *g* H. R. 24 Augustus 1841.

89. Om te kunnen denken aan eene schending van art. 192 Sv., wegens het gemis van gelegenheid tot confrontatie van de op een naderen regtsdag opgeroepen en gehoorde getuigen met andere eveneens in eene vroegere teregtzitting reeds gehoorde, zou moeten blijken, dat zoodanige confrontatie op de teregtzitting van den dag waarop de nieuwe getuigen zijn gedagvaard, was gevorderd; het is niet voldoende dat daaromtrent door den raadsman van den beklaagde aan het Hof in de vroegere teregtzitting in overweging was gegeven, in hoeverre het van belang mogt zijn de reeds gehoorde getuigen te doen terugkomen, en dat van die bedenking aan den raadsman akte is verleend, terwijl daarna door het Hof aan de gehoorde getuigen verlof is gegeven om zich huiswaarts te begeven.

a H. R. 19 November 1845, Concl. conf.

90. Indien bij incidenteel arrest, gewezen op het requisitoir van het O. M., is gelast het hooren van drie nieuwe getuigen, en er slechts twee ter teregtzitting zijn verschenen, dan is het O. M. bevoegd van het hooren van den derden getuige af te zien, zonder dat dit desistement bij arrest van het Prov. Hof behoeft te worden bekrachtigd.

a H. R. 20 April 1847, Concl. conf.

III.

91. Het Hof moet beoordeelen of de beletselen van den getuige al of niet van blijvenden aard zijn en dus óf art. 175 Sv. moet worden toegepast, — voorlezing van de in de instructie afgelegde verklaringen van getuigen, die overleden zijn, enz., — óf wel art. 176 Sv., uitstel van de zaak wegens tijdelijke verhindering van eenen getuige.

Holland Cr. Rb. 16 Julij 1840. — Concl. O. M. ad *b* H. R. 6 October 1840, bij welk arrest de cassatie niet-ontvankelijk werd verklaard.

92. Onder wettige beletselen zijn begrepen niet slechts de zoodanige, waardoor iemand, als getuige geroepen, in de volstrekte onmogelijkheid is geweest om ter teregtzitting te verschijnen, maar ook die, waardoor hij zonder eenig verzuim van zijne zijde, en alzoo mede uit hoofde van het niet kennis dragen van de dagvaarding, aldaar niet is verschenen; art. 175 Sv. is derhalve met juistheid toegepast, door de voortdurende afwezigheid buiten 's lands van een ter openbare teregtzitting (aan zijne woonplaats) gedagvaarden getuige te beschouwen als een wettig beletsel om ter teregtzitting te verschijnen, en dientengevolge de voorlezing van de door hem in de voorloopige instructie afgelegde verklaring te bevelen.

b H. R. 8 December 1846, Concl. conf. — *f* H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf., als wettig beletsel beschouwende de omstandigheid, dat een getuige zeevarende was en uit dien hoofde niet kon gevonden worden.

93. De voorlezing van verklaringen voor den

regter-comm. afgelegd, met het gevolg daaraan bij art. 175 Sv. verbonden, mag alleen plaats hebben in de daar vermelde gevallen (overlijden of wettige beletselen), en moet dus bij zoodanige voorlezing blijken van het bestaan van eene der omstandigheden in dat artikel bedoeld.
b H. R. 26 Mei 1857.

94. Volgens art. 175 Sv. is de voorlezing van afgelegde verklaringen alleen dan geoorloofd, wanneer een of meer getuigen zijn overleden of door wettige beletselen niet ter teregtzitting kunnen verschijnen; in ieder geval moeten echter de getuigen die verschenen zijn, mondeling getuigenis afleggen, zonder dat de voorlezing van eene vroeger afgelegde getuigenis (toen een ander regter aan het onderzoek deel nam) en eene verklaring van daarbij te volharden, als voldoende kan worden aangemerkt.
Gelderland 24 Januarij 1839.

95. De beperkende bepaling van art. 175 Sv. is niet van toepassing op de voorlezing ter openbare teregtzitting door den Adv.-Gen. bij de ontwikkeling der beschuldiging en bij zijne gehoudene pleidooi, van het voor een regter van instructie buiten 's lands ondergaan verhoor van een vreemden beschuldigde, die niet viel onder het bereik van den Nederl. regter; hier is immers geenszins de rede van iemand die vroeger (in de instructie) als getuige was gehoord en ook weder als zoodanig ter openbare teregtzitting was gedagvaard.
c H. R. 4 October 1842, Concl. conf.

96. Met het oog op art. 175 Sv. behoeft de verklaring van iemand, die in de voorloopige instructie niet als getuige, maar als verdachte is gehoord, in ieder geval niet op de openbare teregtzitting te worden voorgelezen, omdat daarvan tot opheldering van de bijzonderheden van het geding (niet tot bewijs van de schuld des beklaagden) wordt gebruik gemaakt.
b H. R. 20 November 1855, Concl. conf.

97. Ofschoon art. 175 Sv. voorschrijft de voorlezing van de verhooren der in de instructie gehoorde, doch uit hoofde van wettig beletsel niet ter teregtzitting verschenen gedagvaarde getuigen, is echter op het nalaten hiervan niet uitdrukkelijk de straf van nietigheid van het verhandelde op de verdere teregtzitting bepaald, en levert zulks mede, indien de beklaagde door het nalaten hiervan niet kan geacht worden in zijne verdediging te zijn verkort (terwijl ook de voorlezing door hem niet was gevorderd), geene termen op tot cassatie.
f H. R. 31 October 1843, Concl. conf. — H. R. 4 November 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 27 April 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 19 September 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 23 October 1866, Concl. conf. — H. R. 21 Januarij 1868, Concl. conf. — *b* H. R. 29 December 1868, Concl. conf.

98. Het voorlezen der vroegere voor den regter-commissaris afgelegde verklaringen brengt geene nietigheid te weeg, waar in facto blijkt dat ieder der getuigen mondeling heeft verklaard; zulks moet integendeel in sommige gevallen als noodzakelijk worden beschouwd, in het bijzonder opdat kan worden voldaan aan art. 184 Sv.
f H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf.

IV.

99. Een vroedmeester moet op het oogenblik dat hij eene barende vrouw bijstaat, niet gehouden worden per se wettig verhinderd te zijn, om, daartoe gerequireerd, als getuige voor de Regtbank te verschijnen.
Cf. Hoorn 21 Junij 1850.

100. De verklaring van een geneesheer dat een getuige niet in staat is op de hem beteekende dagvaarding te verschijnen, behoeft noch gezegeld noch geregistreerd te zijn.
Groningen 19 Mei 1859. — Leiden 24 December 1844, ten aanzien van het zegel.

101. Art. 176 Sv. veroorlooft wel, doch verpligt den regter niet bij niet-verschijning van een gedagvaarden getuige de zaak uit te stellen.
a H. R. 15 Junij 1847, Concl. conf. — *e* H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf. — cf. Concl. Adv.-Gen. Arntzenius ad H. R. 16 Augustus 1847.

102. Door den inhoud van art 176 Sv. wordt geenszins uitgesloten de bevoegdheid van het Hof om, wanneer het dit in het belang der justitie noodig oordeelt, ook in andere gevallen dan het daarbij vermelde (in casu waar een der getuigen niet behoorlijk was gedagvaard) een betamelijk uitstel te verleenen; dit is uit den aard der zaak noodwendig aan de bescheidenheid des regters overgelaten.
b H. R. 28 December 1841, Concl. conf. — *d* H. R. 18 November 1845, Concl. conf., alwaar de getuigen eerst tegen den dag, volgende op dien der teregtzitting waren gedagvaard. — *c* H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf., in welk geval door het Hof uitstel was verleend wegens afwezigheid van een niet gedagvaarden getuige, wiens garnizoens-plaats onbekend was, en van een anderen getuige, die wel was gedagvaard, doch wegens ziekte verhinderd te verschijnen. — *c* H. R. 19 November 1844, Concl. conf. — cf. Concl. O. M. ad *f* H. R. 6 October 1840, bij welk arrest de cass. niet-ontvankelijk is verklaard tegen Holland 16 Julij 1840. De Prok.-Gen. was van oordeel, dat art. 175 Sv. toepasselijk is bij voortdurende onmogelijkheid, wegens wettige beletselen, om ter teregtzitting te verschijnen, en art. 176, wanneer het beletsel, wettig of onwettig, slechts tijdelijk is.

103. De regter is bevoegd een tamelijk uitstel te verleenen tot het hooren van niet verschenen getuigen, al is met het verhoor der overigen reeds een aanvang gemaakt; hiertegen obsteert niet art. 219 Sv., dat het regtsgeding onafgebroken moet worden voortgezet.
c H. R. 28 Januarij 1845, Concl. conf. — Utrecht 10 Augustus 1840.

104. Aan de kennelijke bedoeling van de art. 176 en 177 Sv. is voldaan, indien uit het proces-verbaal der teregtzitting blijkt, dat bij de afwezigheid van een getuige, die door ziekte verhinderd was om te verschijnen, de Adv.-Gen. en de raadsman van den beschuldigde, zoowel als de beschuldigde zelf hebben verzocht, dat met de behandeling der zaak mogt worden voortgegaan, en de president zulks namens het Hof (door eene deliberatie bij zachte stemming) heeft bevolen.
b H. R. 1 Maart 1842, Concl. conf.

105. Vermits bij art. 176 Sv. aan het Hof als

bij uitzondering de bevoegdheid is gegeven om bij het niet-verschijnen van een getuige die gedagvaard is, op verzoek van den Prok.-Gen. of van den beschuldigde de zaak tot eene nadere teregtzitting uit te stellen, volgt daaruit dat het Hof allezins bevoegd is het voortzetten van het onderzoek te bevelen, wanneer de Prok.-Gen. afstand heeft gedaan van het hooren van een ten laste van den beschuldigde gedagvaarden en niet in de instructie gehoorden getuige, die ten gevolge van plotseling opgekomene ongesteldheid afwezig is gebleven, en niet alleen niet door den Prok.-Gen. maar ook evenmin door den beschuldigde een verzoek tot uitstel is gedaan.

a H. R. 7 Maart 1848, Concl. conf.

106. Het Hof is bevoegd ook ambtshalve eene zaak uit te stellen wegens afwezigheid van getuigen.

b H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf.

107. Noch bij art. 177, noch bij het daarmede in onmiddellijk verband staande art. 176 Sv., is de bevoegdheid des regters, om, daartoe termen vindende, de behandeling der zaak tot eene volgende teregtzitting uit te stellen, ondergeschikt gemaakt aan het vooraf op het daartoe strekkend verzoek hooren van den beklaagde of zijn verdediger.

H. R. 16 September 1856, Concl. conf.

108. De uitdrukking: «uitstel tot eene nadere teregtzitting» in art. 176 Sv., geeft slechts te kennen: uitstel ten einde op eene latere teregtzitting te worden hervat, en vordert derhalve niet de bepaalde aanwijzing van den dag der teregtzitting; de aard der zaak brengt mede, dat het somtijds niet vooraf kan worden berekend, wanneer een niet opgekomen getuige zal kunnen verschijnen, terwijl in zoodanig geval een uitstel tot een nader te bepalen dag onvermijdelijk is, en de wet niet zóó mag worden uitgelegd, dat zij het onmogelijke zou hebben gewild.

b H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf.

109. Het uitstel der zaak tot eene volgende teregtzitting in de gevallen bij art. 179 Strafv. bedoeld, is aan geen termijn gebonden, en mitsdien het voorschrift van art. 205 niet van toepassing in de gevallen, bij dat art. voorzien.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

110. Weigering van getuigenis kan gelegen zijn in de ontwijkende antwoorden, die de getuige op de hem gedane vragen geeft. Wanneer de gegeven antwoorden naar 's regters overtuiging, het gevolg zijn van bepaalden onwil om getuigenis af te leggen, dan is de onwil, door die antwoorden aan den dag gelegd, weigering van getuigenis. In casu zulk eene weigering aangenomen bij de antwoorden «dat weet ik »niet,» «daar houd ik geen notitie van,» betrekkelijk eene niet alledaagsche daad, en omtrent handelingen en gedragingen van dien getuige, welke slechts eenige dagen vóór zijn verhoor hadden plaats gehad.

Z.-Holland 16 Februarij 1866, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 15 Mei 1866, Concl. conf.

111. Bij art. 180 Sv. is niet alleen strafbaar gesteld de weigering om getuigenis der waarheid te geven, maar ook die om den eed of de belofte af te leggen.

n. H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

112. Wanneer de redenen van verschooning door de getuigen aangevoerd, door den regter eenmaal zijn verworpen, mag het afleggen van den eed en het geven van getuigenis niet langer geweigerd worden, daar het anders van iederen als getuige gedagvaarden persoon zou kunnen afhangen om de behandeling der zaak op te houden. Eene voorwaardelijke bereidverklaring is inderdaad eene weigering, waarvoor de straf, bij de wet bedreigd, kan worden opgelegd.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

113. Naar de uitdrukkelijke bepalingen van art. 177 Sv. wordt de bij dat art. vermelde veroordeeling van achtergeblevene getuigen op requisitoir van het O. M., en dus geenszins ambtshalve door den regter uitgesproken. Het doen van zoodanig requisitoir is bij de wet niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

H. R. 16 September 1856, Concl. conf.

114. Art. 177 Sv. schrijft geenszins voor, dat een niet verschenen getuige in de geldboete moet veroordeeld worden, ten zij hij in forma probanti het legaal bewijs levert van wettig belet te zijn geweest om te verschijnen.

Groningen 19 Mei 1859.

115. De uitspraak des regters, op een requisitoir van het O. M. tot in gijzelingstelling van een getuige, die weigerde getuigenis der waarheid af te leggen in eene strafzaak waaromtrent door den regter-commissaris voorloopige informatiën werden ingewonnen, alhoewel incidenteel ten aanzien van derden, is voor den betrokken getuige eene einduitspraak, en al mogt de behandeling van zoodanige zaak in raadkamer bestaanbaar zijn, dan nog levert die ter openbare teregtzitting geene wetschennis op.

a H. R. 15 Mei 1866, Concl. conf.

116. De gijzeling tegen achtergeblevene of weigerachtige getuigen in den loop des onderzoeks uitgesproken, kan niet anders beschouwd worden dan als een bij de wet bevolen dwangbevel om hen tot het afleggen van getuigenis te noodzaken, zonder eenigzins als straf te kunnen worden aangemerkt, zoodat die gijzeling dadelijk moet worden ten uitvoer gelegd, niettegenstaande het beroep in cassatie.

n H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

117. De vordering van het O. M. vereischt wordende voor de toepassing van het dwangmiddel van gijzeling, is hetzelve mitsdien werkelijk partij tegenover den weigerachtigen getuige, en zou er eene uitdrukkelijke wetsbepaling vereischt worden om deszelfs regt op appel uit te sluiten.

a H. R. 15 Mei 1866, Concl. conf.

118. Uit het verband van art. 178 Sv. met de vroegere artikelen van den 5den titel van dat Wetboek vloeit voort, dat tegen eene veroordeeling wegens niet verschijnen als getuige moet worden opgekomen door middel van verzet en niet bij request, als behoorende de ontheffing van die veroordeeling bij arrest en niet bij beschikking te geschieden.

Zeeland 3 Februarij 1841.

V.

119. Het belang der zaak vordert eene schorsing, wanneer het tegen den verdachten getuige

in te stellen onderzoek van onmiskenbaren invloed moet zijn op de beoordeeling van de schuld of onschuld van den bekl., hetzij het bewijs van schuld moge rusten op de verklaringen van getuigen, die verdacht worden gehouden valsch te zijn, hetzij dat bewijs moge worden ontzenuwd door eene ten behoeve van een bekl. afgelegde verklaring, waarvan de valschheid nog wel niet is bewezen, doch door de omstandigheden waarschijnlijk wordt gemaakt; er bestaan echter geene gronden om de schorsing te bevelen, indien a priori vaststaat, dat, welk ook het resultaat moge zijn van het onderzoek nopens den van valsche getuigenis verdachte, dit nimmer en in geen geval van invloed kan zijn op de beslissing over schuld of onschuld van den beklaagde.

b Gelderland 24 September 1844.

120. Het is bij art. 195 Sv. geheel aan het oordeel van den regter overgelaten, om in het aldaar bedoeld geval, dat de verklaring van een getuige ter teregtzitting wordt vermoed valsch te zijn, de zaak al dan niet te schorsen, zoodat hij, door de verzochte schorsing af te wijzen, slechts heeft gebruik gemaakt van de bevoegdheid, hem bij dat artikel toegekend.

b H. R. 27 October 1840, Concl. conf.

121. Indien volgens art. 195, al. 2 Sv. een geding wordt geschorst tot na den afloop van het onderzoek nopens de verdenking tegen een getuige, dan moet het, ook met het oog op art. 219 Sv., verbiedende alle stuksgewijze behandeling, bij de hervatting van het geding van nieuw af aan worden aangevangen, en geenszins worden hervat van af de laatste ter openbare teregtzitting plaats gehad hebbende handeling. Het gaat niet aan, wat bij art. 219 als eene uitzondering is toegelaten, ten aanzien eener even onvermijdelijke als uit den aard der zaak zeer korte schorsing, uit te strekken tot die welke bij art. 195 is veroorloofd, en waardoor noodwendig een vrij langdurig uitstel wordt veroorzaakt.

d H. R. 1 Augustus 1843, Concl. conf.

VI.

122. In de vroegere weigering van het Hof om een getuige te hooren die niet aan den besch. was beteekend, is, ook met het oog op de slotbepaling van de 2de al. van art. 174 Sv., geen bezwaar voor het Hof gelegen, om, naar aanleiding van den loop van het onderzoek zulks noodzakelijk achtende, dien getuige (in casu in dezelfde teregtzitting waarin de weigering was uitgesproken) later nog op te roepen en te hooren.

a H. R. 9 December 1851, Concl. conf.

123. Het hooren van dezelfde getuigen, die het proces-verbaal wegens overtreding der wet op de personele belasting hebben opgemaakt, mag niet op eene nadere teregtzitting op requisitoir van den Officier van Justitie worden gelast, maar de Regtbank behoort alleen het proces-verbaal te onderzoeken en daarop regt te doen, en heeft geenszins de bevoegdheid om volgens art. 203 Sv. de zaak uit te stellen.

Alkmaar 3 Junij 1856.

124. Na den aanvang der debatten kan de behandeling der zaak niet worden uitgesteld tot dagvaarding van nieuwe getuigen, buiten het geval van art. 203 Sv.

Gelderland 15 October 1842. — Anders N.-Holland 6 April 1842. — Amsterdam 27 Februarij 1840.

125. De regter is bevoegd na de pleidooijen, doch vóór het requisitoir van het O. M., de zaak uit te stellen en het verhoor van nadere getuigen te bevelen.

b H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 21 October 1851, Concl. conf.

126. Het heropenen van het onderzoek ter teregtzitting ten einde nadere getuigen te hooren, nadat de voorzitter de debatten gesloten had, is nergens bij de wet verboden.

d H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 14 October 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 10 November 1863, Concl. conf. — *f* H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

127. De regter is bevoegd de oproeping van nieuwe getuigen te bevelen, al zijn slechts getuigen gehoord, die niet door het O. M. waren gedagvaard, maar door den beklaagde medegebragt.

N.-Holland 14 Januarij 1867.

128. De bepaling van art. 181 Sv., dat de deurwaarder zal kunnen worden gelast, om zelfs andere getuigen dan die, welke op de lijst zijn vermeld, dadelijk ter teregtzitting mede te brengen, is uit den aard der zaak alleen betrekkelijk tot niet aanwezige personen. Daardoor echter worden niet beperkt de voorafgaande algemeene verordeningen van het artikel, betrekkelijk het hooren van getuigen zonder uitzondering, die niet zijn vermeld op de lijst bij art. 174 Sv. bedoeld, en is mitsdien het hooren van getuigen, die zich toevalliger wijze op de teregtzitting bevonden, niet uitgesloten.

b H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf.

129. Uit de bij art. 181 Sv. aan den regter gegeven bevoegdheid om andere personen te hooren, dan die op de lijst vermeld staan, zelfs om aan den deurwaarder te gelasten die dadelijk op de teregtzitting mede te brengen, en zoodanige personen zelfs onder eede te hooren, volgt van zelf naar den aard der zaak en zonder dat daartegen art. 219 Sv. obsteert, dat, wanneer zulke personen verhinderd worden dadelijk te verschijnen, eene nadere oproeping kan worden bevolen en de teregtzitting waarin bereids het onderzoek was begonnen, inmiddels kan worden geschorst.

d H. R. 2 Maart 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 22 November 1842, Concl. conf. — *d* H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 10 October 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 14 October 1851, Concl. conf. — Amsterdam 27 Februarij 1840.

130. Wanneer een Hof, uit hoofde van de afwezigheid van een der getuigen, wiens tegenwoordigheid noodzakelijk wordt geoordeeld, onmiddellijk na voorlezing van de lijst der getuigen, de zaak uitstelt tot eene volgende teregtzitting, is het geen vereischte dat het Hof in deze volgende zitting uit dezelfde leden als vroeger zij zamengesteld, wanneer blijkt, dat toen op nieuw is voldaan aan de voorschriften van de art. 173 en 174 Sv.

b H. R. 28 December 1841, Concl. conf.

131. Noch uit art. 187 Sv., noch uit eenig

ander wetsartikel, kan worden afgeleid de verpligting des regters, om ten dienenden dage aan den beklaagde uitstel te verleenen, ten einde alsnog een niet gedagvaarden getuige op te roepen.

b H. R. 17 October 1854, Concl. conf.

132. Het Hof is niet verpligt het verzoek tot het hooren van nieuwe getuigen in te willigen, indien dat verzoek eerst is gedaan nadat aan den beklaagde de gewone vragen omtrent zijne namen enz. zijn gedaan, en hij, door den president ondervraagd, zijne regtvaardiging en verontschuldiging heeft voorgedragen.

k H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

133. Nergens is bij de wet voorgeschreven, dat een voorbereidend vonnis of een vonnis van instructie, waarbij na het sluiten der debatten de oproeping van nadere getuigen wordt bevolen, aan een beklaagde, die bij het uitspreken daarvan niet is tegenwoordig geweest, moet worden beteekend.

f H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

VII.

134. Het niet aanwezig zijn van een afzonderlijk proces-verbaal onder de stukken van den processe, kan geene aanleiding geven tot cassatie van een door den kantonregter in zake van politie-overtreding uitgesproken vonnis, indien uit dat vonnis genoegzaam is op te maken, dat de voorgebragte getuigen in de teregtzitting zelve hunne verklaringen hebben afgelegd en met eede bevestigd.

b H. R. 21 Januarij 1839, Concl. conf.

135. Art. 227, nº 4 Sv. is op straffe van nietigheid voorgeschreven en moet dus het vonnis a quo vernietigd worden, wanneer het bewijs der ten laste gelegde feiten uit de verklaringen der getuigen is geput, doch in het proces-verbaal der teregtzitting de zakelijke inhoud van de verklaringen dier getuigen ontbreekt, en alleen op de verklaringen wordt gewezen welke zij voor den regter-commissaris hebben afgelegd. De loutere aanteekening der veranderingen en bijvoegselen geldt alleen voor criminele zaken.

Drenthe 20 April 1871.

136. Art. 227, nº 4 Sv. legt wel de verpligting op, om in het proces-verbaal der teregtzitting aanteekening te houden van den zakelijken inhoud van de verklaringen der getuigen, doch noch uit die bepaling, noch uit eenige andere kan worden afgeleid, dat, wanneer of in zooverre de ter teregtzitting afgelegde getuigenissen overeenstemmen met hetgeen de getuigen bij de instructie der zaak voor den regter-commissaris hebben opgegeven, bij het constateren van eerstgemelde getuigenissen, ter voorkoming van overbodig geschrijf, niet zou mogen worden gerefereerd aan de laatstgemelde, welke reeds in geschrifte ten processe voorhanden zijn, en door die referte moeten gehouden worden, woordelijk in het proces-verbaal te zijn opgenomen.

N.-Holland 23 Februarij 1858.

137. De wet vordert in art. 227, nº 4 Sv. niet den woordelijken inhoud van de verklaringen der getuigen in het proces-verbaal der teregtzitting, maar wel den zakelijken.

a H. R. 29 Junij 1852, Concl. conf. — *a* H. R. 5 Februarij 1867, Concl. conf.

138. Uit art. 184, vooral ook bij vergelijking met art. 227, nº 4 Sv., blijkt duidelijk, dat in criminele zaken de zakelijke inhoud der verklaringen van alle getuigen geenszins in het proces-verbaal der teregtzitting behoeft te worden opgeteekend.

e H. R. 19 Maart 1844, Concl. conf.

139. Aan het voorschrift dat in het procesverbaal der teregtzitting in correctionele zaken aanteekening moet worden gehouden van den zakelijken inhoud van de verklaringen der getuigen, — wordt niet voldaan met daarin bloot te vermelden: dat de getuigen verklaard hebben conform de instructie.

N.-Holland 7 Januarij 1856. — In anderen zin implicite *a* H. R. 29 Junij 1852, doch meer pertinent bij de betrekkelijke Concl. van den Adv.-Gen. Arntzenius.

140. Op behoorlijke wijze is geconstateerd, dat aan het voorschrift van art. 183, al. 4 Sv. is voldaan, wanneer de getuigen, nadat op last van den president hunne verklaringen in de instructie afgelegd hun zijn voorgelezen, verklaren daarbij te volharden, en in het verbaal der zitting telkens de vermelding voorafgaat, dat de gehoorde getuigen mondeling hebben verklaard; buiten de gevallen van art. 184 Sv. behoeft het audiëntieblad niet te vermelden wat door de getuigen is verklaard.

b H. R. 1 October 1861, Concl. conf.

141. De combinatie van de verschillende verklaringen der getuigen, luidende: «dat de ge»tuigen A en B hebben verklaard geheel als »de eerste getuige, (onder anderen) met deze »verandering en bijvoeging dat» enz., voldoet niet aan de vereischten van een behoorlijk proces-verbaal, en laat den regter in het onzekere omtrent hetgeen ieder der getuigen afzonderlijk heeft verklaard.

N.-Holland 8 December 1851. — N.-Holland 12 Mei 1862.

142. Eene bloote referte in het proces-verbaal van 's Hofs teregtzitting in hooger beroep, tot het proces-verbaal bij de Regtbank in eersten aanleg, voldoet, voor zooveel aangaat de reeds vroeger afgelegde getuigenissen, aan het voorschrift van art. 227, nº 4, jº 247 Sv., en moet alzoo de inhoud van gemeld proces-verbaal geacht worden te zijn opgenomen in dat van het Hof.

e H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

143. Op het verzuim van den griffier om in het proces-verbaal te vermelden den ouderdom van een der getuigen, is niet de straf van nietigheid bedreigd, indien niet wordt beweerd, veelmin bewezen, dat die getuige den ouderdom van 16 jaren nog niet had bereikt.

c H. R. 30 November 1847, Concl. conf.

144. Het verzuim van vermelding in het proces-verbaal der teregtzitting in eersten aanleg, van den juisten ouderdom eener getuige, levert geen grond op tot cassatie, indien overigens uit dat proces-verbaal voldoende blijkt, dat deze getuige, wat de jaren betreft (als blijkende in casu daaruit, dat zij weduwe was), volkomen bevoegd was om de belofte af te leggen van de waarheid te zullen zeggen.

b H. R. 21 Februarij 1843, Concl. conf.

145. Op het voorschrift dat de president verpligt is door den griffier naauwkeurige aanteekeningen te doen houden van de bijvoegselen enz. van een getuige, is geene straf van nietigheid gesteld.

d H. R. 13 Maart 1855, Concl. conf. — *d* H. R. 4 December 1860, Concl. conf. — H. R. 4 Februarij 1868, Concl. conf. — *a* H. R. 12 October 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Julij 1869. — In gelijken zin ten aanzien van de aanteekeningen die in correctionele zaken moeten worden gedaan van den zakelijken inhoud der verklaringen van de getuigen (art. 227, nº 4 Sv.), *c* H. R. 20 Augustus 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Augustus 1858, Concl. conf. — *c* H. R. 4 Februarij 1851, Concl. conf. ten aanzien van de aanteekeningen der verklaringen van door het Hof in het algemeen gehoorde getuigen.

146. De vroegere opgaven bij den commissaris van politie, als niet gedaan zijnde onder præstatie van eede of onder belofte van geheel de waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen, kunnen niet gerangschikt worden onder de bij art. 184 Sv. bedoelde vroegere verklaringen, waarvan alle bijvoegselen of veranderingen op de vordering van den beschuldigde of zijn verdediger moeten aangeteekend worden.

e H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf.

147. Bij gebreke van een verzoek van den beschuldigde om van verklaringen van getuigen à décharge aanteekening te doen in het procesverbaal der teregtzitting, moeten die verklaringen geacht worden geen licht over de zaak tot bezwaar of verontschuldiging van den beschuldigde te hebben verspreid; dit is ook af te leiden uit het gebruik, bij het beklaagde arrest van die getuigenissen gemaakt, wanneer alleen wordt aangetoond, dat die ten voordeele van den beklaagde niets afdoen.

e H. R. 31 Julij 1860, Concl. conf.

148. Een proces-verbaal der teregtzitting voldoet niet aan de wettelijke vereischten, wanneer in dat ten deele gedrukt stuk niets is ingevuld noch doorgehaald van hetgeen betreft de volgens art. 183 Sv. aan de getuigen te doene vragen of de antwoorden, daarop door hen gegeven; terwijl voorts de vermelding, dat de getuigen hunne verklaring hebben afgelegd, na alvorens den eed te hebben gedaan van de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen, geheel en al gedrukt voorkomt, zonder iets ter invulling door den griffier open te laten. Die verzuimen zijn evenwel van geen invloed meer, nadat de regter in hooger beroep, bij vernieuwd onderzoek, zijne uitspraak heeft doen berusten op de verklaringen der door hem gehoorde getuigen, en het proces-verbaal der teregtzitting in die instantie aan al de vereischten voldoet.

a H. R. 17 December 1867, Concl. conf.

VIII.

149. Het Keizerlijk decreet houdende reglement voor de administratie van de justitie in criminele en correctionele zaken en in zake van eenvoudige politie, bevattende het algemeen tarief van kosten, van 11 Junij 1811, is nog van verbindende kracht.

Assen 23 April 1851.

150. De regter die te veel getuigengeld toekent, is persoonlijk aansprakelijk voor de teruggave daarvan, met dat gevolg, dat in het bevel tot terugbetaling van dat te hoog getuigengeld diens kwaliteit niet behoeft te worden vermeld.

Assen 23 April 1851.

GEVANGENHOUDING EN GEVANGENNEMING z. AANHOUDING.

GEVANGENIS z. STRAFFEN.

GEWIJSDE.

I. Aard en gevolgen.
§ 1. In burgerlijke zaken.
§ 2. In strafzaken.
II. Procedure.

I. § 1.

1. Vonnissen die nog niet in kracht van gewijsde gegaan zijn, hebben niet ten gevolge dat het daarbij besliste als vaststaande moet geëerbiedigd worden. Het bestuur der registratie kan derhalve op grond van zoodanig vonnis geene waardering vragen van de onroerende goederen, deel makende van eene erfenis welke daarbij aan den eischer is toegewezen.

a H. R. 27 Mei 1870, Concl. conf. verw. de voorz. in cass. tegen Arnhem 2 December 1869.

2. Voor de aannemelijkheid der exceptie van gewijsde zaak wordt gevorderd, dat in een vroeger geding eene uitspraak zij gevallen; zij kan derhalve niet worden ingeroepen tegen eene vordering tot betaling der kosten van een bij de Regtbank gevoerd geding, hetwelk van de rol is geroijeerd.

's Gravenhage Kgr. 6 Januarij 1868.

3. De intrekking eener ingestelde vordering, alvorens de zaak is voldongen en zonder tegenspraak van de zijde der wederpartij, sluit niet in zich afstand van het regt op de gevorderde zaak zelve, en kan op grond daarvan de exceptie van litisfinitie niet worden opgeworpen.

Batavia R. v. J. 16 Februarij 1855.

4. Eene uitspraak in kort geding, slechts gewezen in die gevallen waarin het belang van partijen eene onverwijlde voorziening bij voorraad vordert, kan ten aanzien van het inroepen der exceptie van gewijsde zaak, niet worden gelijk gesteld met een definitief regterlijk vonnis.

Tiel Kgr. 7 Februarij 1859.

5. Uit het vonnis van den kantonregter, schoon niet in kracht van gewijsde gegaan, doch waarin partijen hebben berust, kan het bewijs worden ontleend dat de geheele overeenkomst van huur wordt ontkend, en alzoo de regtstitel betwist. In hooger beroep althans kan dit vonnis, kracht van gewijsde bekomen hebbende, als een vaste en authentieke bewijsgrond worden aangenomen.

a Overijssel 6 Februarij 1860, en Concl. Prok.-Gen.

6. De buiten-effect-stelling van een vonnis, al is het ook geobtineerd en geëxecuteerd in strijd met hetgeen tusschen partijen is overeengekomen, en dus op eene onregtmatige wijze verkregen, kan niet meer gevorderd worden, zoodra het in kracht van gewijsde is gegaan.

N.-Holland 14 Julij 1857, bev. *b* Amsterdam 14 Januarij 1857.

7. Indien een tweede eisch op grond van gewijsde zaak is afgewezen, kan men niet meer in hooger beroep komen tegen het vonnis, waarbij over den eerst ingestelden eisch is beslist.

Groningen 31 Maart 1847.

8. De kracht van gewijsde zaak moet door den regter ook ambtshalve worden geëerbiedigd en gehandhaafd, wanneer er geene partij is, die de daarop gegronde exceptie kan voorstellen; derhalve moet het verzoek van eenen makelaar tot beëediging worden niet-ontvankelijk verklaard, indien dergelijk verzoek reeds door eene andere Kamer der Regtbank wegens diens niet behoorlijke aanstelling is afgewezen.

Amsterdam 22 Mei 1845.

9. Art. 1954 B. W. is niet geschonden, wanneer des regters uitspraak niet is gegrond op een wettelijk vermoeden, gehaald uit een gewijsde, tusschen andere partijen gevallen, maar op een vermoeden gegrond op een ten processe overgelegd bewijsstuk, waarvan de regter alleen de strekking en de bedoeling heeft geïnterpreteerd.

c H. R. 15 April 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Drenthe 6 Maart 1841.

10. Het meerdere of mindere der vordering heeft geen invloed op de identiteit daarvan en op de gegrondheid der exceptie van gewijsde zaak; bv. waar interessen en kosten worden gevorderd, die niet waren begrepen in de eerste actie.

N.-Holland 6 October 1859. — Utrecht Hof 31 December 1860, bev. Utrecht 12 October 1859, alwaar bij latere actie slechts de helft der goederen werden opgevorderd, terwijl bij de eerste actie het geheel was gevorderd. — Suriname Ger. 23 Februarij 1842.

11. Men is in eene actie tot schadevergoeding, wegens niet-voldoening aan eene overeenkomst, op grond der exceptio rei judicatæ, niet-ontvankelijk, wanneer die vordering, hoezeer dan ook tot een minder bedrag, reeds eenmaal door en tegen dezelfde partij en in dezelfde betrekking in regten is gedaan. Het maakt daarbij geen verschil, dat die vordering den eersten keer gedaan was voor het geval van niet-levering van hetgeen geëischt werd, en de tweede maal was gegrond op het vonnis, waarbij die levering was bevolen.

b Sneek 13 November 1839.

12. Uit den aard der zaak en overeenkomstig art. 1954 B. W. kan het gezag van eene bloot possessoire beslissing tot herstel van gepleegde bezit-stoornis, niet worden ingeroepen in het latere petitoire geding, waarin niet dezelfde zaak wordt gevorderd en de eisch niet op dezelfde oorzaak berust. Zij kan dus niet als res judicata worden tegengeworpen aan den eigenaar die de rei vindicatio instelt.

b H. R. 15 Maart 1872, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen Friesland 13 April 1870. — Zeeland 9 October 1859.

13. Het vonnis waarbij iemand is gehandhaafd in het bezit van eenig onroerend goed, kan door hem niet in zijn voordeel worden ingeroepen tegen den eigenaar, veelmin tegenover een derde, indien datzelfde goed ten petitoire wordt opgevorderd.

Zeeland 9 October 1859.

14. Noch de zaak, noch de grondslag waarop zij berust, is dezelfde, indien in het eerste geding werden opgevorderd aanwassen, als den eischer toebehoorende, terwijl bij het tweede gevraagd wordt afleg en afkaveling (zonder dat daarbij schorren worden gerevindiceerd), op grond van eene door den eischer beweerde voorwaarde, bij eenen, zoo hij opgeeft, constitutieven titel, omtrent de delimitatie gemaakt. Ook mogt de regter niet dien titel interpreteren in dien zin, dat daaruit het regt tot limitatie niet voortsproot, en die limitatie dus alleen kon gegrond zijn op een beweerd regt van eigendom der schorren, zoodat revera dezelfde eigendom, die vroeger was ontzegd, wordt opgevorderd; hierdoor toch is hij getreden in beschouwingen over de zaak zelve of over de gegrondheid of ongegrondheid der vordering ten principale, dat bij de beoordeeling eener exceptie van gewijsde zaak niet te pas komt.

H. R. 13 April 1849, Concl. conf. verniet. *b* Zeeland 13 Junij 1848.

15. Men kan niet met grond tegen de revindicatie van een onroerend goed de exceptio rei judicatæ doen gelden, indien, ten voordeele van denzelfden gedaagde, aan denzelfden eischer vroeger wel is ontzegd deszelfs eisch tot betaling der pacht van hetzelfde onroerend goed, hetwelk later wordt gerevindiceerd, doch volgens de wijze, waarop vroeger door partijen is geprocedeerd geworden, geene litiscontestatie over het eigendomsregt van het erf heeft kunnen plaats hebben. De exceptie van gewijsde zaak moet, in geval van twijfel an eadem quæstio iterum in judicio revocetur, steeds worden afgewezen.

Overijssel 18 October 1841.

16. In geval de gedaagde niet betwist, dat de eischer de ingesloten landerijen, waarvoor deze een uitweg vordert, als eigenaar bezit, zoodat hij bij voorraad als eigenaar moet worden aangemerkt, is het onverschillig welke gronden de

regter bij de toewijzing van dien uitweg voor het eigendomsregt des eischers heeft geput uit een regterlijk gewijsde, waarbij wordt verklaard dat die landerijen zijn ontheven van een beweerden band van beklemming.

H. R. 19 October 1855, Concl. conf.

17. Aan den aanbesteder die bij de opvordering door den aannemer van vroegere betalingstermijnen in het ongelijk is gesteld, kan, wanneer hij bij de opvordering van latere termijnen zich op nieuw op onbehoorlijke oplevering van het werk beroept, de exceptie van gewijsde zaak met grond worden tegengeworpen.

Zutphen 11 Augustus 1870.

18. Indien, op grond van eene beweerde schuldvordering, eene failliet-verklaring is verzocht en verkregen, welke echter bij later vonnis en confirmatoir arrest was gesteld buiten effect, en later uit dezelfde schuldvordering tot betaling is gedagvaard, dan kan tegen laatstgemelde actie niet de exceptie van gewijsde zaak worden tegengeworpen, daar toch beide zaken niet dezelfde zijn, als bestaande de eene in eene vordering tot vernietiging van faillissement, de andere in eenen eisch tot betaling van verschuldigde gelden.

Amsterdam 17 Februarij 1843.

19. Wanneer tegen een door zijnen schuldeischer gedagvaarden en tot betaling zijner schuld veroordeelden schuldenaar, geen lijfsdwang is uitgesproken, omdat hij beweerde als schuitenvoerder geen handeldrijvend persoon te zijn, en zijn schuldeischer niet bewees, dat hij koopman was, of zich ter zake van koophandel verbonden had, dan levert eene zoodanige beslissing (als stellende het beweren van den schuldenaar geen aveu, maar slechts een juridiek beweren daar) geene res judicata op ten aanzien der vraag, of die schuldenaar koopman is, en kan hij later altoos failliet verklaard worden.

Amsterdam 4 October 1839.

20. Wanneer bij eene als een vonnis te beschouwen regterlijke uitspraak is beslist, dat de voorwaarde niet aanwezig is, waarop de opheffing van den lijfsdwang des gefailleerden zou kunnen worden toegelaten, en vervolgens een nieuw verzoek tot opheffing gedaan wordt op dezelfde gronden, dan bestaat daartegen, ofschoon op verzoekschrift gewezen, de vroegere uitspraak als gewijsde zaak.

H. R. 20 Februarij 1863, Concl. conf.

21. De verwerping van het beweren, dat de eischer niet geregtigd is de tusschen partijen aanhangige zaak te vervolgen nadat dezelve met onderling goedvinden is van de rol genomen, kan niet beschouwd worden als een gewijsde op de verder gevoerde verwering, dat het geheele geschil tusschen partijen bij dading is afgedaan en de eischer zijne vordering heeft laten varen.

Breda 31 Mei 1870.

22. Wanneer de boekhouder eener reederij is veroordeeld tot betaling van eene schuld, spruitende uit verbindtenissen gedurende de laatste reis door den schipper aangegaan, of voor zooveel de gedaagde zou aantoonen dat minder in het bedrag van het afgestane begrepen is, en bij nader vonnis uit de motieven van die veroordeeling is afgeleid, dat de boekhouder was rekenpligtig, dan is hierin geene schending van het vroeger gewijsde gelegen, maar geldt het alleen de uitvoering van de eerstgewezen uitspraak. De beoordeeling van die uitvoering behoort geheel tot het gebied van den judex facti.

a H. R. 6 Junij 1856, Concl. conf.

23. Wanneer aangenomen is dat eene vroegere veroordeeling tot betaling van eene zekere som of van hetgeen de gedaagde zou aantoonen minder schuldig te zijn, den gedaagde als boekhouder tot rekening en verantwoording verpligt, en deze laatste aan die verpligting voldoet, dan kan het gewezen vonnis niet voor de uitgesproken veroordeeling tegen hem geëxecuteerd worden, indien uit de afrekening geen saldo ten voordeele van den eischer resulteert.

a H. R. 6 Junij 1856, Concl. conf.

24. Doordien den eischer tot rekening en verantwoording is ontzegd de accessoire vordering tot uitkeering van het hem competerend aandeel in het saldo dier rekening, is hem niet voor altijd en onherroepelijk afgesneden het regt om het genot van zijn aandeel in dat saldo te hebben en daarover te beschikken. Dat regt zal hem toegekend worden bij de vereffening der massa, waartoe hij met andere deelgenooten (doch niet eischers tot afrekening) geregtigd is.

b H. R. 28 April 1871, Concl. conf.

25. Indien iemand is veroordeeld tot het doen van rekening en verantwoording, ter zake van gevoerde administratie, en ten gevolge daarvan aan den eischer eene kasrekening van die administratie heeft overgegeven, doch weigert het daarbij opgegeven saldo uit te betalen, dan kan tegen de vordering tot die betaling de exceptio rei judicatæ worden tegengeworpen.

Suriname Ger. 23 Februarij 1842.

26. Wanneer bij vonnis de teruggave gelast is van registratie-regten wegens overbedeeling op eene akte van scheiding geheven, kan het bestuur niet dezelfde regten andermaal vorderen wegens inbetalinggeving (op grond van afbetaling der schuldvorderingen van een der deelgenooten ten laste van den boedel, en waarvoor hem worden toegewezen onroerende goederen, waartoe hij niet geregtigd was). Tegen die nieuwe vordering kan teregt de exceptie van gewijsde zaak bedoeld bij art. 1351 C. N. worden opgeworpen.

H. R. 12 December 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Appingadam 7 September 1837.

27. Indien eene aangifte voor het regt van successie en het daarop geheven regt bij gewijsde zijn gehandhaafd, kan later niet meer de nietig-verklaring worden gevorderd van diezelfde aangifte, al wordt daarbij (bij wijze van vordering tot restitutie der betaalde regten en interessen) een eisch tot schadevergoeding gevoegd.

Amsterdam 8 Februarij 1842.

28. Indien bij arrest de succumberende partij in weerwil van de admissie gratis der tegenpartij, tot betaling aan deze laatste van de in debet gestelde regten is veroordeeld, en vervolgens ook is afgewezen het verzet tegen een dwangschrift, waarbij het Bestuur der Registratie diezelfde regten op de succumberende partij

komt verhalen, dan kunnen in de voorziening tegen deze laatste beslissing ten behoeve van den fiscus geene bewerens gevoerd worden, welke alleen dienen ter bestrijding van eerstgemelde veroordeeling ten behoeve der wederpartij, maar behoort men, vermeenende dat daartoe termen aanwezig zijn, tegen dat arrest zelf in cassatie te komen.

b H. R. 18 Maart 1842, Concl. conf.

29. Indien een eischer niet-ontvankelijk is verklaard in zijne vordering tot uitkeering van dividenden der Ned. Handelmaatschappij, zoolang de besluiten, welke hem daartoe niet geregtigd verklaren, en welke facto bestaan, niet buiten effect zijn gesteld, terwijl verder in appel is beslist dat de conclusiën des eischers niet daartoe strekken, zonder dat daarbij is uitgemaakt, of die besluiten al dan niet wettig zijn, — kan de exceptie van gewijsde zaak niet worden tegengeworpen aan de latere actie tot nietigverklaring dier besluiten, in elk geval tot uitkeering.

Amsterdam 29 November 1841, bev. bij *b* N.-Holland 23 Mei 1842, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 10 Maart 1843.

30. De exceptie van gewijsde zaak kan niet worden aangenomen, indien alleen de vraag te beslissen is, of de dissolutie der tusschen den eersten en tweeden gedaagde bestaan hebbende vennootschap onder eene firma en de oprigting eener vennootschap en commandite tusschen dezelfde gedaagden op eene wettige en voor derden verbindende wijze hebben plaats gehad, — terwijl bij eene vroegere beschikking alleen is beslist 1° dat de tweede gedaagde alleen geene bevoegdheid had tot het failliet geven der ontbondene vennootschap onder eene firma, 2° dat de tweede gedaagde, als eenige solidaire vennoot der commanditaire vennootschap, behoorde te worden failliet verklaard, zoodat hierbij als een bestaand feit werd aangenomen datgene wat bij de latere regtsvordering als een punt van contestatie is geventileerd.

b Amsterdam 20 Januarij 1843, Concl. conf.

31. Hij die eene beschikking op request verkregen heeft, waarin ten zijnen behoeve regten erkend worden tegenover derden, die echter daarop niet zijn gehoord, kan die beschikking aan dezen niet als een gewijsde tegenwerpen. Door de magtiging tot verkoop van eenig goed behoorende tot eenen boedel, wordt niet uitgesloten de reclame op dat goed van een derde, die in casu beweerde als eerstgeroepene verwachter daarop regt te hebben.

b 's Gravenhage 28 Junij 1859.

32. Indien bij verstek door de Arr.-Rb. tusschen mede-erfgenamen boedelscheiding is bevolen, vervolgens sommige mede-erfgenamen niet zijn verschenen, en ten gevolge daarvan bij een later vonnis een bewindvoerder is benoemd, om de belangen der niet verschenen erfgenamen bij de scheiding waar te nemen, en later, nadat de afwezig gebleven erfgenamen te vergeefs waren opgeroepen om in hunne belangen gehoord te worden, ten verzoeke van denzelfden erfgenaam, die de boedelscheiding had gevraagd, autorisatie is verleend tot den verkoop van een onroerend goed, waartoe vervolgens ook in tegenwoordigheid van den bewindvoerder is overgegaan, — dan zijn de afwezig gebleven erfgenamen ontvankelijk, zonder dat hun met grond de exceptio rei judicatae kan worden tegengeworpen, tegen dien verkoop op te komen en dezen, bv. ter zake van benadeeling door de handelingen van den bewindvoerder, als hebbende de eigene goederen van den vertegenwoordigde tot de gemeenschap gebragt, nietig en van onwaarde te doen verklaren enz., indien bij geen der in voege voormelde vonnissen iets is beslist omtrent de bestanddeelen der gemeenschap. Zoodanige vonnissen, op verzoek van een of meer belanghebbenden, zonder contradictoir debat met de overigen gewezen, worden in het algemeen periculo petentis ten uitvoer gelegd, althans zoodra tegen die uitvoering bezwaren worden ingebragt, waarvan het onderzoek buiten het doel ligt van de voorgeschreven regterlijke tusschenkomst. Die autorisatie tot verkoop van goederen, geheel of gedeeltelijk aan minderjarigen of andere door bewindvoerders vertegenwoordigde personen behoorende, heeft geene andere strekking dan om de beperking op te heffen, waaraan anders die bewindvoerders, in het belang der vertegenwoordigden, in hunne beschikkingen onderworpen zijn, en 's regters beslissing op dat punt laat dus ook niet alleen de regten van derden, maar zelfs die van de verzoekers of andere belanghebbenden in hun geheel.

Breda 26 Februarij 1850.

33. De kracht van gewijsde zaak belet de Regtbank niet op een nader verzoek tot verkoop van goederen aan minderjarigen toebehoorende te beschikken, nadat zij zich op een vroeger request onbevoegd heeft verklaard.

Gelderland 29 Junij 1854, vern. Nijmegen 20 Junij 1854.

34. Het gezag van een regterlijk gewijsde kan worden ingeroepen, wanneer alle de vereischten van art. 1954 B. W. aanwezig zijn, hoewel niet in beide gedingen, strekkende tot opheffing van een gelegd executoriaal beslag op onroerende goederen, dezelfde gronden en omstandigheden worden aangevoerd tot bewijs van dezelfde oorzaak; met dat gevolg, dat verandering van middelen de exceptio rei judicatae niet kan beletten of doen vervallen.

Drenthe 25 November 1848, bev. Assen 5 Junij 1848.

35. De exceptie van gewijsde zaak is in regten gegrond, wanneer de tweede eisch berust op denzelfden feitelijken grondslag als de eerste, en ook de overige vereischten dier exceptie aanwezig zijn. Dit is ook dan waar, in geval bij het tweede libel omtrent den tijd, waarop het feit zou hebben plaats gehad, eene andere opgave voorkomt dan in het eerste was opgegeven.

Groningen 22 April 1859.

36. De exceptie van gewijsde zaak is ook gegrond, indien het verzet tegen de vordering van regten bij de tweede actie op andere of meerdere regtsgronden dan bij eene vroegere rust, daar de verandering of vermeerdering van regtsgronden niet ten gevolge kan hebben dat de eisch op eene andere oorzaak berust.

c Amsterdam 16 November 1843.

37. Eene voorgestelde exceptie van gewijsde zaak kan hare toepassing niet vinden, ingeval

vroeger wel voor dezelfde vordering eene actie is aanhangig gemaakt, maar de eischer daarin alleen niet-ontvankelijk is verklaard.

Dordrecht Kgr. 29 Junij 1852.

38. Het gezag van een regterlijk gewijsde is niet verder uitgestrekt dan tot het onderwerp van hetzelve, indien daarbij een eisch is verklaard niet-ontvankelijk, immers niet gegrond, en bij het later arrest is verstaan dat bij het ingeroepen gewijsde geenszins was regt gedaan op eene exceptieve verdediging, maar integendeel tusschen partijen ten principale beslist dat de beweerde overeenkomst van koop en verkoop niet kon strekken om den eisch tot levering te regtvaardigen.

a H. R. 17 Januarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 28 Februarij 1849, waarbij was bev. Nijmegen 31 October 1848.

39. De beslissing waarbij niet is uitgemaakt, dat de eischer uit de door hem vooropgestelde handeling geene actie heeft, maar alleen dat hij niet heeft die welke is ingesteld, kan niet als gewijsde zaak worden ingeroepen, wanneer de eischer later aan diezelfde handeling eene andere actie dan de vroegere ontleent.

b Gorinchem 29 November 1870.

40. De exceptie van gewijsde zaak kan niet worden tegengeworpen aan den eischer, die, nadat hij ten aanzien van eene persoonlijke regtsvordering is in het ongelijk gesteld, voor datzelfde onderwerp eene zakelijke regtsvordering instelt, bv. tot schadevergoeding wegens onregtmatige handelingen op zijn eigendom gepleegd, en vervolgens tot opvordering der zaak zelve, — al is ook de regter bij de beoordeeling van eerstgemelde actie getreden in een onderzoek naar het zakelijk regt des eischers.

Leeuwarden 20 Junij 1871.

41. Een vonnis waarbij de vordering van het Best. der Reg. tot geregtelijke waardeering der beweerde meerdere waarde van een door den opposant gekocht onverdeeld gedeelte eener nalatenschap is buiten effect gesteld, en zulks op grond dat het vonnis waarbij den opposant dat erfdeel is toegewezen, nog niet was in kracht van gewijsde gegaan, toen die vordering werd gedaan, — kan niet als gewijsde zaak worden ingeroepen tegen de latere vordering met gelijke strekking tusschen dezelfde partijen aanhangig gemaakt, nadat het gemelde vonnis wel kracht van gewijsde had verkregen. Bij het eerste vonnis is maar toegewezen eene exceptie van praematuriteit, omdat de op den opposant overgedragen erfregten niet vaststonden; in tantum judicatum in quantum litigatum.

Arnhem 6 Mei 1872, Concl. conf.

42. Indien bij vroeger vonnis eene eischeres niet-ontvankelijk is verklaard in hare vordering tot scheiding van tafel en bed, op grond dat door haar niet was voldaan aan de voorschriften van de art. 202 en 816 Rv., dan is toen door dat vonnis wel de aanleg der zaak vervallen, maar geenszins de vordering zelve vernietigd, en wordt dus in zoodanig geval de exceptie van gewijsde zaak ten onregte geproponeerd.

Middelburg 11 Januarij 1843.

43. Wanneer eene vroegere vordering des eischers is niet-ontvankelijk verklaard, op grond dat blijkens de door hem overgelegde accoorden niet de eigenaar van landen onder Hilversum, maar buurmeesters en regeerders van dat dorp als zoodanig tot betaling der gevorderde koptienden over 1839 en 1840 waren gehouden, dan doet het er niet toe dat de eischer bij nadere actie van denzelfden eigenaar vraagt koptienden over andere jaren en voor een minder bedrag, daar eens en voor alles tusschen partijen is uitgemaakt dat hij eischer is niet-ontvankelijk in zijne vordering tegen den ged. tot betaling dier koptienden over de landerijen onder Hilversum gelegen.

Amsterdam 5 Januarij 1847.

44. Wanneer de regter in appel het onvoldoende der rekening, bevolen bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, daarop grondt, dat die rekening, zoo als zij is liggende en bij het arrest is omschreven, niet kan worden beschouwd als de bij voormeld vonnis gevorderde rekening en verantwoording, kan hij niet worden geacht zijne uitspraak op het vonnis te gronden, en dat gewijsde buiten het daarin besliste onderwerp te hebben uitgebreid.

c H. R. 15 April 1864, Concl. conf.

45. Het domeinbestuur is ontvankelijk in de uitvaardiging van een nieuw dwangschrift tot verhaal van achterstallige canons eener erfpacht over de jaren 1846 tot 1855, wanneer wel, toen de erfrenten van 1833 tot 1846 werden gevorderd, bij een eerste vonnis is verstaan, dat de eischer geen obligatoiren titel had, het regt medebrengende om bij dwangschrift te procederen, en bij een tweede vonnis dat bestuur, hoewel bescheiden overleggende, is niet-ontvankelijk verklaard dat regt van dwangschrift voor diezelfde ten tweedemale opgevorderde canons uit te oefenen, doch bij die vonnissen noch over de ontvankelijkheid, noch over de gegrondheid van het erfpachtsregt zelf is uitspraak gedaan, en alleen beslist dat er voor de opvordering der canons van 1833 tot 1846 geen regt van dwangschrift bestond.

's Hertogenbosch 17 Junij 1857. — cf. 's Hertogenbosch 8 October 1847 en 's Hertogenbosch 5 Maart 1856.

46. Een eisch tot geregtelijke waardering door het Best. der Reg. gevorderd omtrent de meerwaarde van een door den opposant gekocht onverdeeld erfdeel, kan niet geacht worden een ander onderwerp te hebben, dan de vordering welke bij een vroeger doch wegens praematuriteit buiten effect gesteld dwangbevel is gedaan, omdat in dien lateren eisch eenige goederen bijgevoegd zijn welke in het eerste dwangbevel niet voorkwamen; altoos omvat die waardering al de goederen welke in den verkoop zijn begrepen, en wel op grond dat de in de koopakte dier erfregten uitgedrukte prijs is verre beneden de koopwaarde der daarbij overgedragen goederen.

Arnhem 6 Mei 1872.

47. Nadat het domeinbestuur is verklaard niet-ontvankelijk in het verhaal van zekere canons eener erfpacht bij middel van dwangschrift, obsteert die beslissing als gewijsde zaak aan een later verhaal van diezelfde renten op gelijke wijze tegen denzelfden persoon, ofschoon toen de vereischte titels zijn bijgebragt tot staving van het regt om bij dwangschrift te procederen.

's Hertogenbosch 5 Maart 1856. — cf. 's Hertogenbosch 8 October 1847.

48. Al is de eischer in eene vroegere actie tot betaling van koptienden niet-ontvankelijk verklaard, dan kan toch de latere vordering van die tienden tegen denzelfden gedaagde, hoewel over andere jaren, niet met eene exceptie van gewijsde zaak worden bejegend, ingeval bij de tweede actie daarenboven is gevorderd dat de aangewezen landerijen zullen worden verklaard te zijn onderworpen aan het regt des eischers tot het heffen dier tienden. Verschil van onderwerp.

Amsterdam 5 Januarij 1847.

49. Wanneer een beslag is nietig verklaard op grond dat de arrestant niet had bewezen te zijn medereeder van zeker schip, en dat, al had hij zulks kunnen bewijzen, zijne vordering niet kan opgaan, alvorens de reederij-rekening tot effenheid was gebragt, — maar de arrestant niettemin voor dezelfde vordering wederom heeft beslag gelegd onder denzelfden bewaarder der gelden, wordt teregt de exceptio rei judicatae opgeworpen, al heeft het latere beslag plaats gehad op eene grootere som.

a Amsterdam 29 December 1858.

50. Om de kracht van gewijsde zaak te kunnen inroepen, op grond dat dezelfde oorzaak aan de nieuwe vordering tot grondslag ligt, moet het *feit* bij die actie opgegeven, bereids bij regterlijk gewijsde zijn beslist. Dit is het geval niet, wanneer op nieuw echtscheiding wordt gevraagd wegens overspel, gepleegd nadat het verzoekschrift was ingediend, waarbij de eerste vordering was ingesteld.

N.-Holland 16 Maart 1871.

51. De exceptie van gewijsde zaak kan niet opgaan, indien vier dagen vóór de toewijzing eener vordering tot echtscheiding wegens kwaadwillige verlating de daar gedaagde andere echtgenoot eene vordering, insgelijks tot echtscheiding, instelt wegens overspel.

a Amsterdam 23 April 1867.

52. Bij de beoordeeling der exceptie van gewijsde zaak mogen niet verward worden de motieven der vordering met hare oorzaak; deze is dezelfde en mitsdien de exceptie gegrond wanneer een matroos eerst de betaling van zijne scheepsgage vordert als niet verbeurd omdat hij zijn ontslag regtmatig genomen had, en later die betaling eischt op grond dat ze hem toekomt, vermits hij dat ontslag niet genomen maar regelmatig verkregen heeft.

b Amsterdam 27 December 1867.

53. Indien bij eene vroegere actie de handhaving in het rustig en vredig bezit werd gevorderd, op grond van meer dan eenjarig rustig en vreedzaam bezit, terwijl de latere eisch is gegrond op een rustig en vredig bezit van meer dan 13 maanden vóór de stoornis, plaats gehad hebbende den 2 Junij 1853, en dus op grond van een gestoord bezit, berust de laatste eisch niet op dezelfde oorzaak als de eerste en kan alzoo het gezag van gewijsde zaak niet worden ingeroepen.

a Assen 9 October 1854.

54. Twee vorderingen berusten op dezelfde oorzaak, nl. den koop en verkoop van het questieuse onroerend goed, indien eerst is gevraagd veroordeeling, om eene akte van koop en verkoop te verlijden betrekkelijk zekere fabriek, alsmede levering derzelve tegen betaling van den koopprijs, en nadat die eisch is verklaard niet-ontvankelijk, immers niet gegrond, later wordt gevorderd overdragt van den eigendom der bedoelde fabriek en opmaking van het vereischte bewijs dier overdragt in wettelijken vorm.

a H. R. 17 Januarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 28 Februarij 1849, waarbij was bev. Nijmegen 31 October 1848. — Anders in diezelfde zaak, Breda 15 November 1842, op grond dat de eene actie alleen beoogt de levering van het ex contractu verkregen jus ad rem, en bij de andere wordt gevorderd, dat de gedaagde het goed zelf aan den eischer zal overdragen en leveren; terwijl het ten deze onverschillig is dat beide vorderingen welligt per consequentiam tot dezelfde uitkomst leiden.

55. Men kan zich niet tegen eene vordering verdedigen op grond van dezelfde beweerde wanpraestatie, ter zake waarvan men vroeger tegen den eischer eene schade-actie heeft ingesteld, doch bij regterlijk gewijsde zich zien ontzeggen, en alzoo langs zijdelingschen weg op dat gewijsde terugkomen.

Amsterdam 25 Januarij 1865.

56. Indien zoowel de bij vonnis besliste als de later ingestelde vordering, blijkens de uitgebragte dagvaardingen, berusten op de præmissen van eene in der tijd tusschen partijen bestaan hebbende huurovereenkomst, en beide ter justificatie van de gevraagde schadevergoeding steunen op de gelijkluidende bewering, dat de eischers op eene geheel willekeurige en gewelddadige wijze, door den gedaagde, hunnen verhuurder, in het genot dier huur waren gestoord geworden, bestaat dezelfde vordering, al moge die bij de eene of bij de andere dagvaarding meer ontwikkeld zijn, en mag dus de exceptie van gewijsde zaak met grond worden opgeworpen.

Groningen 5 Augustus 1859.

57. Eene vordering ontleend aan eene beweerde overeenkomst van koop en verkoop, welke echter geoordeeld is niet te bestaan, berust niet op dezelfde oorzaak als de vordering, welke later ontleend wordt aan dezelfde handeling als eene bijzondere in den boekhandel voorkomende overeenkomst, waarbij de colporteur des uitgevers aan een boekhandelaar tegen rabat een aantal verzamelde inteekenaren overdoet en laatstgenoemde de voor deze inteekenaren vereischte exemplaren voor rekening accepteert. Er is dus geene gewijsde zaak, al wordt hetzelfde onderwerp door en tegen dezelfde partijen gevorderd.

b Gorinchem 29 November 1870.

58. De regter heeft geenszins in strijd met de wet, als gewijsde in een ander geding doen gelden het vonnis, waarbij wegens gepleegde mishandeling scheiding van tafel en bed tegen den gedaagde is uitgesproken, wanneer hij dat vonnis alleen als bewijs heeft aangenomen van het bekend slecht levensgedrag, waarop eene ontzetting als curator gevorderd is.

H. R. 6 Maart 1862, Concl. conf.

59. De vereischten tot eene litisfinitie kunnen niet geacht worden aanwezig te zijn daar, waar het Rijk der Nederlanden voor den H. R.

wordt aangesproken, ter zake van vorderingen, tegen de Regering van Ned. Indië ingesteld, en waarover vroeger het Hoog Geregtshof in Ned.-Indië had gecognosceerd, doch zich deswege ratione materiæ had onbevoegd verklaard.
b H. R. 13 October 1843, Concl. conf.

60. Een vonnis waarbij vroeger tusschen partijen, is uitgemaakt, dat de gedaagde de thans van hem in privé gevorderde gelden niet heeft ontvangen als voogd van zijn minderjarigen kleinzoon, mag teregt ingeroepen worden om te bewijzen dat de questieuse ontvangst proprio nomine heeft plaats gehad.
Assen 20 November 1848.

61. Het arrest, waarbij een vroeger eigenaar is veroordeeld tot betaling van zekere erfpacht, waarmede de hem toebehoorende gronden zijn verklaard te zijn belast, geldt ook als gewijsde zaak tegen den kooper der bezwaarde goederen. Vermelding in de akten van overdragt dat het verkochte met de questieuse eeuwigdurende erfpacht is bezwaard.
Haarlem 14 Februarij 1854.

62. Een vonnis tusschen den verkooper en den kooper, waarbij een verkoop van onroerende goederen wegens wanbetaling is ontbonden, en dat kracht van gewijsde zaak heeft verkregen, bewijst tegenover hem ten wiens behoeve die goederen door den kooper hypothecair zijn verbonden geworden, het voor den tegen laatstgemelde gerigten eisch tot radiatie der hypotheek vereischte feit, dat het koopcontract wegens wanbetaling is ontbonden.
H. R. 3 November 1871, Concl. conf. verniet. Groningen Hof 15 November 1870.

63. Het vonnis waarbij de koop en verkoop van een perceel wegens wanbetaling is ontbonden verklaard, geldt — vermits het evenredig regt wegens eigendoms-overgang van vast goed op de overeenkomst verschuldigd is — als titel voor het bestuur om die overgangsregten in te vorderen.
Haarlem 30 Mei 1871.

64. Een der vennooten, als liquidateur eener ontbondene vennootschap agerende, kan zich tot staving van zijne bevoegdheid om in regten op te treden, niet beroepen op een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, waarbij de firma in dezelfde vordering is niet-ontvankelijk verklaard, op grond dat, de vennootschap door den dood van een harer leden ontbonden zijnde, volgens art. 32 Kh. de personen met de vereffening belast als eischers hadden behooren op te treden; dit vonnis tusschen de vennootschap en de wederpartij kan niet geacht worden te zijn gewezen tusschen dezelfde partijen.
c Amsterdam 13 Julij 1869.

65. Een vonnis gewezen tegen de alg. commissie van liquidatie der voormalige wees- en momboirkamers als zijnde de opvolgster en vertegenwoordigster van de besturen van laatstgenoemden, geldt ook tegen dezen als bewijs, behoudens tegenbewijs.
a Amsterdam 28 Maart 1871.

66. Hoewel de uitspraak over het saldo van rekening vastgesteld tusschen een regthebbende en de alg. comm. van liquidatie der zaken van de voorm. weeskamers ook verbindende is voor de vroegere besturen, zoo is niettemin eene rauactie tot uitkeering van dat saldo tegen het vroeger bestuur ontvankelijk en zelfs noodzakelijk om te doen beslissen wie het aansprakelijk vroeger bestuur is, en om een middel van executie tegen hetzelve te verkrijgen.
Amsterdam 11 December 1867, Concl. contr.

67. De beslissing dat optredende regthebbenden op een boedel tegenover de alg. commissie van liquidatie der weeskamers hunne regten hebben bewezen, geldt ook tegenover de gemeente, die aansprakelijk is voor hetgeen door gemelde commissie niet is overgenomen.
Amsterdam 29 Junij 1870.

68. Wanneer de boekhouder als zoodanig veroordeeld is tot betaling van een schadecijfer aan den bevrachter, en later de scheepseigenaren door dien bevrachter worden gedagvaard, om ieder te worden veroordeeld tot voldoening van zijn aandeel in dat schadecijfer, dan kunnen die eigenaren, op grond van het tegen den boekhouder gewezen vonnis, zich niet op de exceptie van gewijsde zaak beroepen.
Amsterdam 21 December 1871.

§ 2.

69. Volgens Romeinsch en Oud-Hollandsch regt, kan een gewijsde in eene strafzaak als bewijs in een burgerlijk regtsgeding worden aangevoerd.
b H. R. 4 November 1864, Concl. conf.

70. Een arrest of vonnis, waarbij iemand uit hoofde van misdrijf tot straf is verwezen, kan, in een burgerlijk geding, eerst dan als een bewijs der gepleegde daad, behoudens tegenbewijs, worden aangemerkt, wanneer zoodanig vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, maar geenszins, wanneer dat vonnis, overeenkomstig art. 272 Sv., nog is vatbaar voor verzet. In dat verzet is de veroordeelde ontvankelijk zoo lang het vonnis niet bij lijfsdwang of beslag op de goederen des veroordeelden zal zijn ten uitvoer gelegd.
b H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

71. Het woord «daad» in art. 1955 B. W. beteekent blijkens de bijvoeging «behoudens tegenbewijs» alleen het feit maar niet het misdrijf of het onregtmatige van het feit; dat art. is dus niet geschonden, wanneer een gewijsde waarbij iemand wegens misdrijf tot straf is verwezen, in een burgerlijk geschil alleen wordt aangenomen als een bewijs der gepleegde daad, maar niet voor de onregtmatigheid daarvan, en de gevorderde opruiming van hetgeen bij wijze van overtreding is daargesteld wordt ontzegd, hoewel de gedaagde te voren te dier zake door den strafregter was veroordeeld.
a H. R. 6 Maart 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Z.-Holland 3 April 1871. — In gelijken zin *b* Gorinchem 22 Februarij 1870. — Anders *a* H. R. 25 Maart 1870, Concl. contr. beslissende dat, wanneer de strafregter heeft geoordeeld dat zekere daad, in casu vervoer van schapen, niet strafbaar is, het in een burgerlijk geding, strekkende tot schadevergoeding wegens inbeslagneming der schapen door de politie, als vaststaande behoort te worden aangemerkt, dat de eischer tot schadevergoeding geregtigd was te doen wat hij gedaan heeft.

72. Een arrest van veroordeeling in strafza-

ken kan wel het bewijs opleveren, dat iemand zich door misdrijf in het bezit heeft gesteld van ontvreemde stukgoederen, doch daaruit, in verband met de stukken van het strafgeding, blijkt niet per se, in foro civili, bij revindicatie de identiteit van' die ontvreemde voorwerpen.

N.-Holland 29 Junij 1848, Concl. contr. te dien aanzien vern. *a* Amsterdam 25 Februarij 1848.

73. Het vonnis waarbij iemand wegens verplaatsing eener heining tot eene correctionele straf is veroordeeld, kan wel de gepleegde stoornis in het bezit bewijzen, maar bevat niet het naar den C. N. vereischte bewijs, dat de klager ten minste een jaar te voren het bezit van zijn aangrenzend erf gehad heeft.

's Gravenhage 27 November 1838.

74. Indien de strafregter heeft beslist, dat een pakhuis bij den bekl. in gebruik was, dan is zulks geen bewijs ten civiele, dat het door hem alleen werd gebruikt.

a Amsterdam 25 Februarij 1848; — cf. N.-Holland 29 Junij 1848.

75. Een vonnis waarbij door den strafregter eenige daadzaken als bewezen zijn aangenomen, doch de bekl. niettemin is vrijgesproken, kan niet ten civiele worden aangevoerd als volledig bewijs dier daadzaken, behoudens tegenbewijs, ten einde op grond daarvan eene vordering tot schadevergoeding worde toegewezen.

Arnhem 2 Mei 1842.

76. De wet kent in een burgerlijk geschil geene bewijskracht toe aan een arrest in strafzaken, waarbij een ontslag van alle regtsvervolging is uitgesproken. Waar deze op des bekl. krankzinnigheid gegrond is, wordt die toestand met zoodanig arrest derhalve niet bewezen.

Gelderland 15 Junij 1870. — Anders Gelderland 26 Maart 1844, beslissende dat aan een regterlijk gewijsde waarbij een beklaagde is ontslagen van regtsvervolging, kracht van bewijs, behoudens tegenbewijs, moet worden toegekend, ten aanzien van de feiten welke bij zulk gewijsde zijn verklaard wettig en overtuigend bewezen.

77. Art. 1955 B. W. kan nimmer van toepassing zijn op een vonnis van een zeekrijgsraad, waarbij de beklaagden, ofschoon het in het burgerlijk geding tegen hen aangevoerde feit als bewezen is aangenomen, ter zake van de tegen hen ingebragte beschuldiging zijn geabsolveerd ab instantia.

H. R. 22 Maart 1867, Concl. conf.

78. De stelling van den eischer, pachter van de opbrengst der Geertruisluis binnen de vesting 's Hertogenbosch, alleen daarin bestaande, dat hij met het oog op de arresten in strafzaken tusschen het O. M. en de daarin genoemde beklaagden gewezen, waarbij is uitgemaakt, dat die beklaagden door de weigering, bij het doorvaren der sluis, om het bij het tarief bepaalde sluisgeld te betalen, geene strafbare daad hebben gepleegd, als pachter de sluisgelden niet mogt of mag innen, ja gehouden is tot restitutie der reeds betaalde sluisgelden, is ten eenemale ongegrond; genoemde beslissingen kunnen aan den eischer het regt niet ontnemen om, hetzij facto niemand zonder betaling door te laten, hetzij in jure voor den burgerlijken regter de sluisgelden in te vorderen, noch aan hem een titel opleveren om de betaalde pachtsom als onverschuldigd terug te vorderen, veelmin om daarop eene vordering tot ontbinding der overeenkomst van verpachting te gronden.

b H. R. 4 Mei 1866, Concl. conf.

79. Het gezag van een gewijsde strekt zich niet verder uit dan tot het onderwerp waarover het gewezen is; derhalve kan hij die aangeklaagd wordt ter zake van het wederregtelijk hebben eener afsluiting op een openbaren weg, zich niet beroepen op een vonnis dat vier jaren te voren, eer het nu vigerend reglement was vastgesteld en afgekondigd, is gewezen, en waarbij omtrent de bedoelde afsluiting is uitgemaakt dat door eene burgerlijke regtsvordering moest blijken, of de grond ten dienste van het algemeen voor weg bestemd is.

a H. R. 25 Februarij 1863, Concl. conf.

80. Nadat door den strafregter bij gewijsde is beslist, dat de bewuste aanvaring door den gedaagde met opzet is gepleegd, kan de eischer tot schadevergoeding te dier zake volstaan met de productie van het veroordeelend vonnis, en behoort den gedaagde een aangeboden tegenbewijs door getuigen te worden toegestaan.

Utrecht 12 April 1871.

81. Indien een broodbakker wordt bekeurd, op grond dat het brood dat hij wilde afleveren, niet zoude zijn veraccijnsd, en hij van den accijns niet zoude zijn uitgekocht, maar hij wordt vrijgesproken, omdat het in regten er voor moet gehouden worden, dat hij gedurende het geheele jaar is geweest uitkooper, kan hij zich op dit vonnis niet beroepen, om een eisch tot schadevergoeding wegens aanhouding van het brood enz. te staven.

Amsterdam Kgr. V 12 Mei 1845.

82. De oorspronkelijke gedaagde kan niet door de in een incidenteel vonnis of arrest gebezigde uitdrukking, dat ten principale tegen onbekenden zal worden voortgeprocedeerd, geacht worden virtualiter buiten het geding te zijn gesteld, met dat gevolg dat bij een later vonnis of arrest geene veroordeeling tegen hem zou kunnen worden uitgesproken.

b H. R. 5 November 1839, Concl. conf.

83. Het Hof is onbevoegd om, ten gevolge van het verzet des beklaagden, in eenig onderzoek te treden van het geoordeelde bij een vroeger gewijsde van hetzelfde Hof, bij verstek gewezen, waarbij is verstaan, dat de beklaagde destijds niet behoorlijk was vertegenwoordigd.

b N.-Braband 27 Julij 1841.

84. Eene Regtbank is in zooverre aan een Hof gehoorzaamheid verschuldigd, dat zij, met opoffering van haar eenmaal uitgebragt gevoelen, in een vroeger vonnis, hetwelk is vernietigd, de uitspraak van het Hof als eene res judicata behoort te eerbiedigen, zoodat het door den hoogeren regter besliste punt (in specie de vraag of de vrouw geregtigd is eene haar aangedane beleediging te vervolgen zonder bijstand van haren man) bij terugwijzing naar den lageren regter geen onderwerp van onderzoek meer mag uitmaken.

Groningen Hof 22 November 1844, vern. Winschoten... (3).

85. Wanneer een kantonregter, in strijd met het vonnis van den hoogeren regter dat in kracht

van gewijsde is gegaan, zich voor de tweede maal heeft verklaard incompetent, en ten gevolge daarvan zijne uitspraak door den H. R., ter zake van overschrijding van regtsmagt, is vernietigd, met verwijzing van de zaak op nieuw naar hetzelfde kantongeregt, dan kan de uitspraak ten principale, welke eindelijk is gevolgd, niet door den veroordeelde in cassatie worden aangevallen, op grond van beweerde incompetentie van den kantonregter, vermits, na de in voege voormeld bestaande beslissingen, de vraag omtrent de bevoegdheid van den kantonregter, in het afgetrokkene beschouwd, niet kan worden onderzocht.

e H. R. 23 Februarij 1847, Concl. contr.

86. De H. R. terugkomende op eene aan de daadzaken als misdaad in raadkamer gegeven qualificatie, is (onder vigueur van art. 525 C. d'Instr. Crim.) later bevoegd bij arrest, regt doende in cas van regeling van regtsgebied, het vroeger in diezelfde zaak gewezen arrest, als niet bestaan hebbende te beschouwen.

a H. R. 30 Maart 1841, Concl. conf.

87. Wanneer bij een in kracht van gewijsde gegaan arrest van verwijzing is uitgemaakt, dat de feiten, welker vervolging daarbij wordt bevolen, niet opleveren het wanbedrijf van laster, kan echter na de behandeling der zaak in alle instantiën, daaraan door den regter in cassatie weder op nieuw die qualificatie worden gegeven.

a H. R. 8 Junij 1858.

88. Tegen eene beschuldiging van rebellie kan niet worden opgeworpen een vonnis van den kantonregter, houdende vrijspraak wegens jagtdelict, ter gelegenheid waarvan de rebellie zou zijn gepleegd.

e H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf.

II.

89. De exceptie van gewijsde zaak kan wel vóór het antwoord ten principale voorgesteld worden, maar mag ook met dat antwoord worden vereenigd.

Utrecht Hof 31 December 1860, bev. Utrecht 12 October 1859.

90. De excipiënt, die in cas van art. 157 Rv., uit hoofde der res judicata, nl. door een vonnis van onbevoegd-verklaring, bereids door den kantonregter in dezelfde zaak tusschen dezelfde partijen omtrent hetzelfde onderwerp gewezen en waarin partijen hebben berust, — onbevoegd is tot het instellen der exceptie, bij dat artikel vermeld, moet geacht worden gelijk te staan met dengenen welke die niet heeft ingesteld, en is de Regtbank uit dien hoofde verpligt de zaak, als gewone regter, aan zich te houden.

Groningen 30 Mei 1845.

GEWONE BEHANDELING z. BEHANDELING TER ROLLE, CAUTIO JUD. SOLVI, DESKUNDIGEN IN BURG. ZAKEN, PROKUREURSTELLING, SUMMIERE EN GEWONE BEHANDELING.

GEWOONTE.

I. Regtskracht.
II. Bewijs.

I.

1. Te regt is beslist, dat art. 3 A. B., waarbij is bepaald dat gewoonte geen regt geeft dan alleen wanneer de wet daarop verwijst, is algemeen en voor alle zoowel staatsregtelijke als privaatregtelijke, zoowel verledene als toekomstige gewoonten geldt.

H. R. 27 Maart 1863, Concl. conf. overeenst. met Friesland 25 Junij 1862, waarbij was vern. Leeuwarden 15 November 1859.

2. De bepaling van art. 1375 B. W. moet in verband met art. 3 A. B. in dien zin worden opgevat, dat het gewoonteregt zijne geldigheid ontleenende uit de wet, deze kan aanvullen in die bijzonderheden welke zij zelve ongeregeld heeft gelaten (zoo als de *wijze* waarop eene verbindtenis moet vervuld worden), maar niet datgene wijzigen wat zij zelve reeds heeft geregeld.

a Amsterdam 26 April 1867, bev. bij *a* N.-Holland 21 December 1868.

3. Gewoonte geeft geen regt, wanneer daarop door de wet niet is verwezen. Mitsdien zijn er voor de aanwendbaarheid van scheepsverklaringen, als bewijsmiddelen in zaken betreffende de vaart op rivieren, stroomen en kanalen. geene argumenten uit bestaande gewoonten te ontleenen.

b H. R. 4 Februarij 1841, Concl. conf. vern. Amsterdam 17 Junij 1840.

4. De usance dat bij de aflading van gietijzer in den regel 2 pct. overwigt wordt gevonden, is geen bewijs dat werkelijk zoodanig overwigt geladen is.

Z.-Holland 4 Maart 1867. — In gelijken zin Rotterdam 28 Maart 1866.

5. De gewoonte om op eene en dezelfde akte eenen heer en zijnen knecht de visscherij te laten uitoefenen, is met het uitdrukkelijk voorschrift der wet in strijd, en mag alzoo niet worden erkend.

c H. R. 9 Februarij 1841, Concl. conf.

6. Zoo al de vroegere keuren van Amsterdam het destijds bestaan hebben eener burgerregtelijke verpligting tot het onderhoud der stads-

wallen, op wier niet-nakoming zij straf bedreigen, moeten doen veronderstellen, bestaat er evenwel aan den anderen kant geen voorschrift van geschreven regt, waarop die verpligting zou kunnen geacht worden gegrond te zijn; zoo al uit het gemis daarvan het bestaan hebben van een gewoonteregt als grondslag dier verpligting kon worden aangenomen, zou die gewoonte onder onze wetgeving geen regt kunnen geven, omdat er geene wet bestaat die, volgens art. 3 A. B. daarop verwijst, terwijl in alle geval zoodanig gewoonteregt door de invoering van het Wetb. Lod. Napoleon is afgeschaft.

N.-Holland 12 Mei 1853, bev. *b* Amsterdam 28 April 1852, waarbij de oude gewoonten en reglementen werden nagegaan, om tot de afschaffing daarvan door het Wetb. Lod. Nap. te komen; — anders in de Concl. van den Subst.-Offic. v. Just. de Vries, die den last tot onderhoud als eene erfdienstbaarheid beschouwde. — De cass. tegen voormeld arr. is verw. bij H. R. 21 April 1854.

II.

7. Niet bij elk handelscostuum moet bewijsvoering ter sprake komen; de persoonlijke wetenschap des regters kan dat bewijs vervangen, en bij gebreke daarvan moet dergelijk bewijs gevorderd en eigenaardig door getuigen geleverd worden.

Amsterdam 25 Mei 1859. — Nijkerk Kgr. 27 Februarij 1863, omtrent den tijd van betaling van den huurprijs.

8. Wanneer een gebruik is aangenomen op grond van algemeene bekendheid en van de omstandigheid dat steeds dienovereenkomstig regterlijke autorisatiën verleend zijn, kan daartegen niets afdoen eene bloote ontkenning zonder het minste tegenbewijs voorgedragen.

H. R. 19 December 1862, Concl. conf.

9. Tot zoolang het tegendeel bewezen wordt, kan het beursgebruik niet verondersteld worden anders te zijn dan de bepalingen der wet.

a N.-Holland 8 Maart 1860, bev. Amsterdam 20 Januarij 1859.

10. Bij onzekerheid van een plaatselijk gebruik omtrent den termijn van opzegging bij mondelinge huur, mag dat gebruik afgeleid worden uit hetgeen gewoonlijk bij schriftelijke huur wordt bepaald.

a Amsterdam 10 April 1846.

11. De niet-inachtneming van den volgens plaatselijk gebruik vereischten termijn tot deugdelijke opzegging van een mondeling huur- en verhuur-contract van kamers, kan door den regter uit eigene wetenschap, zonder het leveren van nader bewijs worden aangenomen.

's Gravenhage Kgr. 16 September 1844.

Betaling.	*Nietigh. v. verbindt.*
Bevr. en vervrachting.	Onderh. v. werken 6.
Bewijs Bz. 3, 7 v.	*Overeenkomst.*
Bewijs Sz.	Scheepsverklaring 3.
Cargadoor.	*Uitlegging.*
Get. bewijs Bz.	Wegen 6.
Huur en verhuur 7, 10 v.	Wet 1 v. 5, 9.

GEZANT Z. COMPETENTIE IN SZ., EXTERRITORIALITEIT.

GIJZELING Z. FAILLISSEMENT, GETUIGENVERHOOR IN SZ., LIJFSDWANG.

GILDE.

1. Eene gilde kan ten name van de corporatie in regten optreden; in dit geval vervalt alle onderzoek naar meerderheid van stemmen der leden die last tot het proces gegeven hebben, vermits dan de corporatie zelve optreedt.

's Hertogenbosch 25 October 1871.

2. De bevoegdheid van eene corporatie, gilde (schuttersgezelschap), om in regten op te treden, is niet afhankelijk van het bestaan van een bestuur.

's Hertogenbosch 25 October 1871.

3. Het Gem.bestuur van Amsterdam, en nog veel meer het collegie van dagelijksch bestuur, zijn onbevoegd om, in strijd met de bepalingen van het Kon. besluit van den 26 Julij 1820 (Sb. n° 74), betrekkelijk de vereffening der overgebleven fondsen van de voormalige gilden, het onder toezigt van het plaatselijk bestuur, aan bijzondere commissarissen opgedragen, duurzaam beheer dier fondsen op te heffen.

a H. R. 20 November 1863, Concl. conf.

4. De opheffing der gilden bij de Staatsregeling van 1798 heeft voor de voormalige gildenbroeders niet het regt doen geboren worden van de directeuren rekening, verantwoording en verdeeling der daartoe behoord hebbende fondsen te vragen, ook dan als met het gild een fonds was vereenigd, hetwelk sedert is blijven bestaan. In allen gevalle moet de vordering daartoe strekkende niet ingesteld worden, behalve tegen de nog levende voormalige leden van het gild, ook tegen de erfgenamen van reeds overledenen.

Utrecht 26 October 1843.

Beurt- en veerschepen.

GODSDIENST.

I. Godsdienstvrijheid.
II. Viering van Zondag. Feestdagen.
III. Storing der godsdienstoefening.
IV. Strafvervolging en straffen.

I.

1. Uit de bepaling van art. 165 Gr.wet van 1848, volgt dat bescherming wordt toegezegd aan alle kerkgenootschappen die zich overeenkomstig de wettelijke voorschriften vormen. Wanneer men dit grondwettelijk voorschrift toetst aan het beginsel van eerbied voor de godsdienstige gezindten, in art. 260 v. C. P. door den wetgever gehuldigd, volgt daaruit, dat de bescherming, in dit art. aan de cultes autorisés verzekerd, ook is toegezegd aan elke godsdienstige gezindte, die in overeenstemming met de wet, in het Rijk aanwezig is, en dat alzoo ook deze gezindten onder de uitdrukking cultes autorisés begrepen zijn.

a H. R. 12 April 1865, Concl. conf.

2. Ofschoon de belijdenis van godsdienstige meeningen volgens de Grondwet volkomen vrij is, kan in geen geval eene godsdienstige belijdenis iemand ontheffen van de verpligtingen, welke de Staat aan al zijne burgers oplegt, evenmin als van de strafbepalingen, welke de bevoegde wetgever op sommige handelingen heeft gesteld, of van de verpligting tot nakoming van, en gehoorzaamheid aan die bepalingen, welke eenige staatsmagt binnen de perken harer bevoegdheid aan alle burgers gelijkelijk heeft op-

gelegd, in casu het voorschrift ook voor Israëliten om 's Zaturdags de straat te reinigen.

Winschoten Kgr. 21 April 1857.

3. Art. 2 Kon. besluit v. 16 Augustus 1824, waarbij is verboden zonder toestemming des Konings nieuwe kerken of gebouwen tot openbare eeredienst bestemd, te stichten of op te bouwen, of bestaande te herbouwen, is niet meer van toepassing; het bouwen of vernieuwen van kerkgebouwen zonder toestemming, met inachtneming van art. 7 der wet van 10 September 1853 (Sb. nº 102), is bij geene wet strafbaar gesteld.

Breda 27 Januarij 1862.

4. Uit de woorden van art. 167, al. 2 Gr.wet «dat de openbare godsdienstoefening buiten ge- »bouwen en besloten plaatsen geoorloofd blijft, »waar zij thans naar de wetten en reglementen »is toegelaten,» blijkt ten duidelijkste, dat de grondwetgever uitsluitend op het oog had de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen in die gemeenten, waar zij tijdens de uitvaardiging der Gr.wet van 1848 werkelijk bestond en wettig in gebruik was. Hieruit volgt reeds eo ipso, dat de wetgever, die alleen het status quo wilde behouden, in geenen deele bij uitbreiding daarvan heeft toegelaten de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen waar zij destijds niet gebruikelijk was.

b H. R. 25 April 1856, Concl. conf. vern. *a* N.-Braband 18 December 1855, waarbij geene overtreding was gezien in het houden eener processie in eene gemeente waar deze in 1848 niet in gebruik waren, — vl. op grond van art. 45 der wet v. 18 Germinal X, waarbij het verrigten van godsdienstoefeningen buiten kerkgebouwen alleen is verboden in steden, waar kerken van verschillende gezindheden zijn, in verband met art. 1, waarbij als beginsel de openbaarheid van de eeredienst is aangenomen; — terwijl deze wet is in stand gehouden door art. 167, al. 2., welke aldaar uitgedrukte vergunning door den regter niet mag worden ingekort buiten en tegen de wetten en reglementen, waarop bij dat artikel gewezen wordt.

5. Als «besloten plaats,» waarop ingevolge art. 167 Gr.wet de openbare godsdienstoefening geoorloofd is, moet beschouwd worden eene begraafplaats om de kerk, binnen den kring der gemeente, en aan eene zijde onmiddellijk grenzende aan de openbare straat, doch daarvan afgescheiden door een ringmuur, die evenwel niet belet, dat men op eene lengte van nagenoeg 39 ellen, op de openbare straat staande, kan zien alles wat op de begraafplaats voorvalt. Bovendien zijn begraafplaatsen, mits van den openbaren weg afgescheiden, uit den aard der zaak en volgens hare bestemming als besloten plaatsen te beschouwen, zooals volgt uit art. 18 der wet v. 23 Prairial XII, waarbij de begraafplaatsen met de kerkgebouwen, wat de godsdienstige plegtigheden betreft, geheel worden gelijk gesteld.

a H. R. 25 April 1856, Concl. contr. verw. de cass. tegen *b* N.-Braband 18 December 1855, waarbij het den beklaagde ten laste gelegde feit, het dragen van zijn priesterlijk gewaad buiten gebouwen of besloten plaatsen, niet strafbaar was geoordeeld ingevolge art. 45, in verband met art. 1 der wet v. 18 Germinal X, gehandhaafd ingevolge art. 167 Gr.wet. — Bij dit arr. was bev. Breda 6 November 1855, in gelijken zin gewezen, terwijl daarbij mede in den zin van het arrest v. den H. R. werd geredeneerd. — H. R. 3 April 1857, Concl. contr. vern. Gelderland en het daarbij bevest. Arnhem 16 October 1856, waarbij was beslist, dat een kerkhof, slechts door een ijzeren traliehek en rasterwerk omgeven, waardoor en waarover alles, wat op dat kerkhof voorvalt, van den daarlangs loopenden openbaren weg voor ieder geheel zigtbaar is, niet kan worden beschouwd als besloten plaats. — Cf. Overijssel 20 September 1855, beslissende dat eene begraafplaats door eene mei-beukenheg omgeven, eene beslotene plaats is, doch dat dit niet het geval is, indien men van den daarlangs loopenden weg door het latwerk van het daarvoor staande hek zelf een vrij en onbelemmerd uitzigt over die plaats heeft. — en het daarmede overeenstemmende v. Almelo 28 Julij 1855.

6. De wet van 10 September 1853 (Sb. nº 102) regelt geenszins het onderwerp van het klokkengelui in het algemeen, maar voorziet alleen in het geval dat dit gelui in strijd met die wet plaats grijpt door hen, die in hunne betrekking tot of op bevel, magtiging of onder toezigt van een kerkgenootschap zich het luiden der klokken veroorloven. Zij is derhalve niet toepasselijk op het luiden der klokken alleen uit baldadigheid. Dientengevolge is eene daaromtrent gemaakte verordening, in casu der gemeente Opsterland v. 24 September 1817, niet vervangen door de wet van 10 September 1853.

f H. R. 22 April 1857, Concl. conf. verniet. Heerenveen 8 October 1856, alsmede Heerenveen 10 Junij 1856, waarbij met vern. van Beetsterzwaag Kgr. 12 April 1856, de incompetentie van dezen regter was uitgesproken, op grond dat de toepasselijke wet v. 1853, bij art. 10 de vordering tot toepassing der bij die wet bedreigde straffen aan den Officier van Just. bij de Regtb. opdraagt.

II.

7. De wet van 1 Maart 1815 (Sb. nº 21), houdende voorschriften ter viering der dagen, aan de openbare Christelijke Godsdienst toegewijd, is nog heden ten dage van kracht en toepassing.

a H. R. 7 December 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 29 Junij 1841, waarbij was vern. Amsterdam Kgr. I 11 Maart 1841. — Holland Cr. Rb. 28 December 1838, bev. *a* Amsterdam 1en a. 26 Julij 1838. — Amsterdam 23 Februarij 1841. — Oostburg Kgr. 13 December 1852.

8. De wet van 1 Maart 1815 is wettig verbindend ook in de gemeente Oud-Vroenhoven.

Maastricht Kgr. 9 Augustus 1850.

9. Eene plaatselijke verordening kan zeer goed naast de zondagswet verbodsbepalingen bevatten nopens het gedurende den tijd der godsdienstoefening op zondagen en Christelijke feestdagen ontvangen van gelagmakende personen in tapperijen enz.

c H. R. 17 Julij 1871, Concl. conf.

10. De wet van 1 Maart 1815 is op den Hemelvaartsdag toepasselijk, zonder dat daartoe

eene voorafgaande aanwijzing van het administratief gezag vereischt wordt.

a H. R. 4 Mei 1847, Concl. contr. — In gelijken zin Utrecht Hof 22 Junij 1847, waaraan de zaak bij voormeld arrest werd verwezen, met vern. (op grond dat niet was beslist of de wet van 1815 op dien dag toepasselijk was) — van het overigens in gelijken zin gewezen Amsterdam 24 September 1846, bev. bij N.-Holland, — ten aanzien van het geopend houden van eene herberg. — *h* H. R. 27 November 1855, Concl. conf. vern. Brielle 9 Augustus 1855, ten aanzien van het verrigten van openbaren arbeid. — Brielle 18 September 1857, bev. Sommelsdijk Kgr. 3 Augustus 1857, insgelijks bij aanklagte van het verrigten van openbaren arbeid.

11. De tweede Paaschdag is geen wettelijke feestdag ten aanzien der beëediging van een proces-verbaal door commiezen der belastingen opgemaakt. — Die dag valt derhalve in den termijn binnen welken die beëediging moet plaats hebben.

d H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf.

12. Indien de laatste dag voor de aanteekening van het beroep in cassatie op den eersten Kersdag invalt, kan het niet 's anderen daags worden ingesteld; die dag is wel een algemeen erkende Christelijke feestdag, maar is niet opgenomen onder de wettige feestdagen; art. 68 Regl. betreffende de wijze van eedsaflegging enz. der regt. coll. v. 14 September 1838 (Sb. nº 36). Als zoodanig is alleen de Zondag erkend.

d H. R. 5 April 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 8 April 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Maart 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 3 Maart 1863, Concl. conf.

13. De tweede Kersdag is een der door de kerkgenootschappen van de Christelijke godsdienst dezer landen algemeen erkende en gevierd wordende feestdagen, zoodat het op dien dag geven eener openbare tooneelvertooning zonder toestemming van het stedelijk Bestuur strafbaar is volgens art. 4 der wet van 1 Maart 1815.

b H. R. 7 December 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 29 Junij 1841. — Zierikzee 30 Maart 1855, ten aanzien van veldarbeid.

14. Art. 1 der wet v. 1815 omtrent het verrigten van openbaren arbeid op feestdagen, is ook toepasselijk op den tweeden Pinksterdag.

a H. R. 4 Januarij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Dordrecht ... (6), waarbij was bev. Dordrecht Kgr.... (4). — Amsterdam Kgr. IV 18 Junij 1856.

15. De Zondag moet niet geacht worden begrepen te zijn onder de algemeene uitdrukking van feestdag, wanneer verboden is op feest- of kermisdagen of bij gelegenheid van openbare vermakelijkheden sneller dan stapvoets te rijden; zulks is daarom niet mede op Zondag verboden.

's Gravenhage Kgr. 2 September 1852. — 's Gravenhage Kgr. 26 Augustus 1852.

16. Door openbaren arbeid wordt geen andere bedoeld dan die buiten gebouwen verrigt wordt en voor een ieder aanschouwelijk is; arbeid derhalve, die binnen fabrieken of andere gebouwen wordt verrigt, terwijl men, om de zekerheid er van te verkrijgen, het gebouw zou moeten binnentreden, kan daaronder niet geteld worden; het komen van rook uit den schoorsteen, het geraas van werktuigen, het aanstoken van vuur zijn daartoe geene genoegzame aanwijzingen.

a H. R. 29 October 1856, Concl. conf. vern. Overijssel 10 Mei 1856.

17. Het draaijen der wieken van eenen molen bewijst dat er in het openbaar wordt gearbeid; zulks stelt, wanneer het geschiedt op een wettigen feestdag en zonder vergunning van het Bestuur, de overtreding daar van art. 1 der wet van 1 Maart 1815.

d H. R. 19 November 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 4 Januarij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Dordrecht ... (6), waarbij was bev. Dordrecht Kgr.... (4). — Boxmeer Kgr. 17 November 1856. — Anders, op grond dat malen niet als openbare arbeid is te beschouwen, 's Gravenhage Kgr. 20 Augustus 1846. — *b* Alphen Kgr. 19 September 1860.

18. Het verwerken van hooi op Zondag op een stuk land voor een ieder zigtbaar, stelt openbaren arbeid daar, strafbaar, al is gehandeld uit noodzaak, doch zonder schriftelijke vergunning der plaatselijke regering.

Gorinchem Kgr. 20 Januarij 1859.

19. Vervoer van hooi in schuiten op Zondag buiten den tijd der godsdienstoefening is niet strafbaar.

Concl. Adv.-Gen. Lightenveld ad *a* H. R. 11 Februarij 1840, doch waarbij de cass. wegens niet-kennisgeving der voorziening aan den bekl. niet-ontvankelijk is verklaard.

20. Het afmaaijen van eene kleine hoeveelheid gras, dienende tot het noodwendig voeder van een stuk vee, valt niet in de verbodsbepalingen der wet van 1 Maart 1815.

Breda Kgr. 23 Augustus 1856.

21. Het omleggen of omzetten van eenige veenbonken, die te droogen lagen, op eenige passen afstands van den openbaren weg, ten einde ze voor beschadiging te vrijwaren, stelt niet den bij de zondagswet verboden openbaren arbeid daar.

c Alphen Kgr. 19 September 1860.

22. Het vegen der straat in den vroegen morgen van een Zondag stelt geene overtreding daar van de wet van 1 Maart 1815.

Oostburg Kgr. 19 December 1854.

23. Elke openbare arbeid op Zon- en feestdagen is verboden, ook zelfs, wanneer noodzakelijkheid daartoe kan geacht worden te bestaan, doch eene schriftelijke toestemming van het gemeentebestuur ontbreekt.

b Loenen Kgr. 5 Junij 1861.

24. De noodzakelijkheid van den openbaren arbeid is volgens art. 1 der wet van 1815 niet aan de beslissing des regters, maar aan die van het plaatselijk bestuur onderworpen.

Heerenveen 20 Maart 1860.

25. De noodzakelijkheid omtrent de vergunning van op Zondag openbaren arbeid te verrigten, kan door het stedelijk bestuur niet worden overgelaten aan hem, die de vergunning erlangt. Hij die met zoodanige vergunning openbaren arbeid verrigt, is strafbaar.

Breda Kgr.... (3).

26. Het beteekenen van een exploit van dag-

vaarding in eene strafzaak op Zondag, kan niet gezegd worden eene daad van openbaren arbeid noch eene zoodanige beroeps-uitoefening te zijn, waardoor de godsdienst kan gestoord worden, en is dus niet in strijd met art. 1 der wet van 1 Maart 1815.

a H. R. 17 December 1844, Concl. conf.

27. Voor de toepasselijkheid van art. 2 der wet van 1 Maart 1815, houdende verbod om op Zon- of feestdagen, met opene deuren of op openbare plaatsen koopwaren uit te stallen of te verkoopen, wordt vereischt, dat de bekl. zij koopman of winkelier.

b H. R. 18 September 1860, Concl. conf.

28. Het verkoopen op Zondag uit eenen winkel, terwijl daarvan de deur gedeeltelijk open stond, is niet strafbaar.

Leiden 26 September 1846.

29. Het verkoopen van één broodje in eenen winkel met opene deur, stelt geene strafbare daad daar.

Loenen Kgr. 10 December 1847.

30. De bepalingen in art. 2 der wet van 1 Maart 1815, met opzigt tot het uitstallen en het verkoopen van waren op de dagen in art. 1 genoemd, vormen twee afzonderlijke verbodsbepalingen. Alleen op de eerste verbodsbepaling (het uitstallen of verkoopon op markten, straten of openbare plaatsen) is bij dat artikel eene uitzondering gemaakt, in zooverre geringe eetwaren betreft, maar die uitzondering geldt niet ten aanzien van het uitstallen en verkoopen met opene deuren, door kooplieden en winkeliers.

e H. R. 19 December 1860, Concl. conf.

31. Het uitstallen van koopwaren (gouden voorwerpen) door een winkelier binnen zijne woning voor de glasramen op Zondag, stelt daar overtreding van art. 2 der wet v. 1 Maart 1815.

Woerden Kgr. 17 October 1856.

32. Het loopen van een vleeschhouwersknecht op Zondag, met eene bak met vleesch op het hoofd, aan den openbaren weg, is niet strafbaar naar de wet van den 1 Maart 1815.

Winschoten 19 Junij 1842.

33. Het rondventen van china's-appelen op Zondag, als zijnde geringe eetwaren, is niet strafbaar.

's Gravenhage Kgr. 11 April 1839.

34. Het doen bespelen van eene piano forte in eene tapperij op Zondag, na den tijd voor de godsdienstoefening bestemd, en zonder vergunning van het plaats. best., valt niet onder de verbodsbepalingen, vervat in art. 4 der wet van 1 Maart 1815.

e H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf. vern. Amsterdam 7 November 1844, en bev. Amsterdam Kgr. II 19 Augustus 1844. — Amsterdam Kgr. I 11 Julij 1844. — Breda Kgr.... (2), ten aanzien van het bespelen van eene harmonica. — N.-Holland 3 Maart 1845, — en Amsterdam Kgr. II 30 September 1844, ten aanzien van het bespelen van meerdere instrumenten.

35. De wet van 1 Maart 1815 (Sb. n° 21) verbiedt niet het maken van muziek in eene afgelegene herberg buiten den kring der kerkgebouwen, en geopend op een bij de wet geoorloofden tijd, veel minder het dansen der daarbij aanwezige personen, wanneer zulks niet geschiedt als openbare dans- of muziekpartij, maar ter gelegenheid van het genieten van drank.

Maastricht Kgr. 9 Augustus 1850.

36. Ter toepassing van art. 3 der wet van 1 Maart 1815, houdende bepaling, dat gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefening bestemd, de deuren der herbergen en andere plaatsen alwaar drank verkocht wordt, moeten gesloten zijn, en dat ook geene spelen mogen plaats hebben, is het onverschillig of de woning is eene tapperij of wel eene societeit. Ofschoon de deuren moeten gesloten zijn, kan het de bedoeling der wet niet zijn, dat het niet geoorloofd wezen zou, zich in soortgelijke huizen gedurende den tijd der godsdienstoefening te begeven of die te verlaten.

Gelderland 13 Junij 1840.

37. Het gesloten houden der deuren, bij tegenstelling van het gesloten houden der herbergen, moet zoo worden opgevat, dat gedurende den aldaar bepaalden tijd het tappen niet is verboden. Eene vergelijking van art. 7 met art. 2 der wet van 1 Maart 1815 leidt wat de wijze van sluiting betreft, tot de opvatting, dat de herbergiers, gedurende den daar bedoelden tijd, met niet openstaande deuren mogen tappen.

d H. R. 19 Maart 1850, Concl. contr. — *e* H. R. 14 December 1852, Concl. conf.

38. Het openhouden eener herberg na 10 uren des avonds stelt daar overtreding van het politie-reglement der stad Zierikzee, en het openhouden eener herberg, waar drank verkocht wordt, gedurende de godsdienstoefening op Zondag, stelt daar overtreding van art. 3 der wet van 1815.

Zierikzee Kgr. 21 Junij 1854, uit anderen hoofde vern. bij Zierikzee ... (3).

39. De wet van 1 Maart 1815 is niet van toepassing, wanneer een herbergier of een ander houder van eene publieke inrigting, zijn lokaal, tot het ontvangen van menschen bestemd, op Zondag avond, aan eene beslotene vereeniging tot het houden eener danspartij verhuurt.

's Gravenhage Kgr. 3 Maart 1842.

40. Het openhouden eener tapperij op Zondag of andere erkende feestdagen, na 12 ure, en dus na de godsdienstoefening, is niet strafbaar.

Amsterdam 26 Maart 1846.

41. De wet van 1 Maart 1815 verbiedt niet op Zon- en feestdagen, gedurende den tijd voor de godsdienstoefening bestemd, het openstaan der straatdeuren van herbergen of andere huizen, waar sterke drank verkocht wordt. Het verbod betreft alleen de deur der gelagkamer.

Breda Kgr. 10 Junij 1854.

42. Daar de herbergen enz. gedurende den tijd der godsdienstoefening des Zondags moeten gesloten zijn, is het onverschillig of de klok al dan niet slaat, en is het genoeg, dat het begin der dienst genoegzaam blijkt.

Alphen Kgr.... 1858 (1).

43. Het spelen met centen op den publieken weg des Zondags, gedurende de openbare godsdienstoefening, is niet strafbaar volgens art. 3 der wet van 1 Maart 1815.

H. R. 23 December 1845, Concl. tot vern. wegens gebrek in den vorm. — *c* Noordwijk Kgr. 8 Maart 1866. — Lemmer Kgr. 29 October 1867. —

Gorinchem Kgr. 2 October 1856, ten aanzien van het werpen met dobbelsteenen.

44. Tot eene schuldigverklaring aan het spelen met dobbelsteenen om geld, op de publieke straat, binnen eene gemeente, gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefening bestemd, moet worden uitgemaakt, dat binnen die gemeente, ten tijde en ure, toen de overtreding zou hebben plaats gehad, openbare godsdienstoefening werd gehouden.

b H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf.

45. Men mag niet op Zondag gedurende de godsdienstoefening in den boomgaard van een particulier met kaarten spelen.

Goes Kgr. 20 Julij 1844.

46. Het billardspel op eene openbare plaats, gedurende den tijd aan de godsdienstoefening gewijd, is niet bij art. 3 der wet van 1 Maart 1815 verboden.

b H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf.

III.

47. De bescherming bij art. 261 C. P. aan de cultes autorisés verzekerd, is ook toegezegd aan elke godsdienstige gezindte, die, in overeenstemming met de wet, in het Rijk aanwezig is, zoodat ook deze gezindten onder de uitdrukking cultes autorisés begrepen zijn. Het beweren dat door cultes autorisés alleen die eerediensten moeten worden verstaan, welke haar gezag van de autoriteit ontleenen, en een autoriteitsbeginsel tot kracht van haar bestaan hebben, — is dus ongegrond. Daaronder is dus ook te begrijpen het kerkgenootschap der Israëlieten, in casu afgescheidenen, door wie echter dezelfde ritus in acht genomen als door de Israëlieten.

a H. R. 12 April 1865, Concl. conf. — Anders Z.-Holland 27 Junij 1865, op grond dat die afgescheidenen niet waren erkend.

48. Een zanggezelschap, tevens eene godsdienstige strekking hebbende en dienende tot onderlinge oefening in de zangkunst, voor ieder tegen betaling van contributie toegankelijk, en voor wier vergaderingen de gemeente niet tot de kosten bijdraagt, maar alleen het schoollokaal daarvoor beschikbaar stelt, terwijl ook het collegie van ouderlingen en diakenen niet als zoodanig daarbij behoeft tegenwoordig te zijn, — kan niet gezegd worden een deel uit te maken van of te behooren tot de kerkelijke eeredienst, en is mitsdien geene godsdienstoefening (culte). Het verstoren, niet van het aan de zangoefening voorafgaand gebed of van de besluitende dankzegging, maar van die zangoefening zelve, door overluid spreken, het maken van storende bewegingen enz., valt derhalve niet in art. 261 C. P.

Groningen 2 Februarij 1860.

49. Uit de bepalingen van den C. P., handelende over inbreuken op de vrije godsdienstoefening, is niet op te maken, dat de wetgever alleen heeft willen straffen de inbreuken op de openbare godsdienstoefeningen, daar in algemeene woorden wordt gesproken over alle toegelaten of erkende godsdienstoefeningen.

a Drenthe 23 December 1865.

50. Tot toepassing van art. 261 C. P. wordt geenszins vereischt de bedoeling om de godsdienst te storen, maar alleen het vrijwillig verrigten eener daad, waardoor zij werkelijk gestoord is.

c H. R. 8 Junij 1852, Concl. conf.

51. Bij art. 261 C. P. komt het niet aan op het meer bepaalde doel der oefening, maar op de plaats, waar die wordt gehouden, de inrigting die daaraan bij het kerkgenootschap wordt gegeven, en de omstandigheden waaronder die werkelijk in ieder gegeven geval plaats vindt. Eene oefening, ten aanhoore van meerdere personen dan de eigenlijke leerlingen, onder de leiding van een pastoor der gemeente, in zaken tot de godsdienst behoorende, in het openbaar, in een kerkgebouw, op een bij kerkorde vast bepaalden tijd, is als eene godsdienstoefening in den zin van dit art. te beschouwen.

a H. R. 16 Julij 1859, Concl. conf.

52. De daadzaken, dat iemand tijdens zekere Hervormde gemeente ter viering van den Zondag in hare kerk was vergaderd, na de bekendmaking der tot diakenen benoemde personen, op het oogenblik dat de predikant zou overgaan tot de lezing van den nazang, met luider stemme bezwaren heeft ingebragt tegen de benoeming van diakenen, waardoor de predikant ontsteld en in de voorlezing van het kerkgezang is verhinderd, stellen daar stoornis der eeredienst. De bepaling in het reglement op de zamenstelling der kerkeraden, dat bezwaren tegen benoemingen behooren te worden ingebragt bij den kerkeraad, geeft wel het regt, om zoodanig protest op voegzamen tijd en plaats in te brengen bij dien kerkeraad, maar sluit van zelve in zich het verbod, om dit te doen in de kerk en gedurende de kerkedienst.

c H. R. 8 Junij 1852, Concl. conf.

53. De godsdienstoefening kan niet worden gezegd te zijn afgeloopen, indien wel de mis voor eene overledene was geëindigd, doch de plegtigheden, aan die mis verknocht, nog niet hadden plaats gehad, terwijl nog daarna een tweede dienst moest aanvangen. Het afbreken en vertragen van die godsdienstoefening is derhalve strafbaar.

Zierikzee 8 Januarij 1858.

54. De daadzaken, dat iemand tijdens de godsdienstoefening, zich bevindende in een kerkgebouw, waarvan de eenige buitendeur op last van het kerkbestuur is gesloten, door herhaaldelijk op die deur te slaan, te schoppen en te trappen, de deur doet openspringen, waarbij de krammen tot sluiting der grendels van die deur in stukken zijn geraakt, en waarbij zooveel opschudding in de kerk werd veroorzaakt, dat de voorzanger werd verhinderd in het uitspreken van het slotgebed, stellen (behalve het wanbedrijf van art. 456 C. P.) ook daar verstoring eener godsdienstoefening.

a Drenthe 23 December 1865.

55. Misbruik van de vaderlijke magt door een man jegens zijne vrouw gepleegd, en beleediging haar door hem aangedaan, kan de strafbaarheid niet opheffen van de door haar gepleegde verstoring eener godsdienstoefening, in het belang der maatschappelijke orde strafbaar gesteld.

a H. R. 16 Julij 1859, Concl. conf.

56. De vermelding dat zekere feiten zijn gepleegd in een Israëlitisch kerkgebouw, sluit van zelf in zich, dat daarmede bedoeld wordt het kerkgebouw eener erkende godsdienstige gezindte. De beslissing echter, dat eene godsdienstoefening plaats had in het tot kerk van Israëlieten bestemd gebouw, is onvoldoende, omdat daaruit niet blijkt of die godsdienstoefening is gehouden in een kerkgebouw der Israëlitische gezindheid.

a H. R. 12 April 1865, Concl. impl. contr. — Cf. Z.-Holland 27 Junij 1865.

IV.

57. Wanneer iemand wordt gedagvaard wegens het verrigten van openbaren arbeid op Zondag, is de dagvaarding nietig, bijaldien het gemis der toestemming van de plaatselijke regering daarin niet wordt vermeld. De omstandigheid, dat die schriftelijke toestemming niet is gegeven, kenmerkt volgens art. 1 der wet v. 1 Maart 1815, de strafbaarheid van het feit.

c H. R. 27 Junij 1854, Concl. contr. — H. R. 17 November 1857, Concl. contr. vern. Brielle 18 September 1857, waarbij was bev. Sommelsdijk Kgr. 3 Augustus 1857. — *b* H. R. 24 Mei 1859, Concl. contr.

58. Om het verrigten van openbaren arbeid op Zondag te doen vallen onder het bereik van art. 1 der wet van 1 Maart 1815, behoort mede ten laste te zijn gelegd, dat zulks heeft plaats gehad buiten noodzakelijkheid, in welk geval toch de plaatselijke regering daartoe schriftelijke vergunning geeft.

Loenen Kgr. 20 Junij 1855.

59. Eene zaak die, ingevolge de wet van 10 September 1853 (Sb. n° 102), tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, ter teregtzitting voor burgerlijke zaken wordt behandeld, is geene strafzaak. Het vonnis moet geacht worden in eene buitengewone burgerlijke teregtzitting te zijn uitgesproken, ofschoon die dag voor de behandeling van strafzaken bestemd was, in geval de dagvaarding beteekend is om in eene openbare burgerlijke teregtzitting te verschijnen, de zaak ook alstoen in die zitting is behandeld en de uitspraak bepaald geworden.

Overijssel 20 September 1855.

60. Art. 10 der wet v. 10 September 1853 (Sb. n° 102), dat aan den Off. van Just. geene vervolging ter zake van niet-voldoening aan die wet toelaat dan op magtiging van den Prok.-Gen., — heeft onveranderd gelaten de vereischten van art. 31 Sv., dat de Regtb. aan den Off. v. Just. kan gelasten om vervolgingen in te stellen; de belanghebbende moet mitsdien verzuim van de zijde van het O. M. beweren; althans moet van zoodanig verzuim op voldoende wijze blijken.

Amsterdam 13 Februarij 1856.

61. Eene inbreuk of overtreding eener burgerlijke wet is, naar algemeene regtsbeginselen, toerekenbaar door het plegen van het materiële feit, zonder dat daartoe een bepaald opzet wordt vereischt. Ook zonder dat van dolus blijkt, is derhalve strafbaar eene overtreding van art. 6 en 9 der wet van 10 September 1853 (Sb. n° 102), doordien de beklaagde (R. K. priester) op een niet besloten kerkhof bij gelegenheid eener begrafenis, in plegtgewaad en vergezeld van misdienaars, het Christus-beeld en het wierookvat dragende, door het uitspreken van gebruikelijke gebeden en inaarding der lijken, op eene voor en bij het kerkhof openlijk zigtbare wijze godsdienstige plegtigheden heeft verrigt.

Overijssel 20 September 1855.

62. Wanneer de verstoring der godsdienstoefening het gevolg is van het elkander toebrengen van slagen, op welk misdrijf eene zwaardere straf is gesteld, dan moet volgens art. 264 de straf niet van art. 261, maar van art. 311 C. P. worden opgelegd.

Drenthe 14 April 1864.

63. Vermits in de wet van 1 Maart 1815 wel het maximum maar niet het mimimum van de boete wordt vastgesteld, is het den regter geoorloofd af te dalen beneden de minste boete, bij art. 463 C. P. ten aanzien van overtredingen aangenomen.

b Loenen Kgr. 5 Junij 1861.

GODSHUIZEN.

1. Het Hofje van Sion te Leiden is een aalmoeshuis. De opneming daarin, het verleenen van huisvesting enz., is een gratuite gift uit gunst en liefdadigheid, zonder dat de betaalde entrée of afkoop het bestaan geeft aan een bilateraal contract. De opgenomene moet zich onderwerpen aan de regelen van orde en tucht; dit is de voorwaarde zijner opneming. De regenten beoordeelen, of er redenen bestaan om den opgenomene het hofje te doen verlaten. Bij onwil om te vertrekken, zijn de regenten bevoegd, om den opgenomene door middel der politie, zonder regterlijke tusschenkomst uit zijne woning te doen zetten.

b Z.-Holland 16 Junij 1862, vern. Leiden 23 April 1861, waarbij was beslist, dat de besturen van godshuizen en gestichten onbevoegd zijn om zonder tusschenkomst van den regter, met behulp van de openbare magt, gealimenteerden hunne woning uit te zetten, en voor die onregtmatige handeling schadevergoeding verschuldigd zijn, als zijnde die uitzetting eene onregtmatige daad, onverschillig of de besturen aan de dienaren der openbare magt al dan niet bevelen konden geven, of zij zelve al dan niet bij de uitzetting zijn tegenwoordig geweest, en of zij

gegronde redenen mogten aanvoeren, om den gealimenteerde in regten tot ontruiming op te roepen.

Armbestuur. | *Kostel. procedure.*
Gemeente.

GOEDEREN z. ZAKEN.

GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN.

I. Aangifte; handel; keur en stempeling; registers.
II. Strafvervolging en straffen.

I.

1. Indien den bekl. in de dagvaarding alleen wordt ten laste gelegd dat hij is horologiemaker, doch niet wordt gesteld, veelmin bewezen, dat hij handel in horologiën drijft, terwijl bekl. beweert alleen de uurwerken der horologiën te herstellen, dan is hij niet schatpligtig volgens art. 29 der wet van 18 September 1852 (Sb. n° 178) omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken, als niet eenige geheel of gedeeltelijk uit goud of zilver bestaande voorwerpen vervaardigende, noch bewerkende, noch doende vervaardigen of bewerken, noch in zoodanige voorwerpen handel drijvende, daar uurwerken niet zijn zamengesteld ten deele uit edele, ten deele uit onedele metalen, zoo als art. 5 dier wet vereischt. Derhalve behoort de bekl. te worden ontslagen van alle regtsvervolging ter zake: van het niet doen van aangifte aan het bestuur zijner woonplaats, dat hij het beroep van horologiemaker aanving uit te oefenen, van het niet houden van een behoorlijk register, en van het in zijn bezit hebben van niet behoorlijk gestempelde zilveren werken.

Assen 27 September 1854.

2. Een geassocieerde van een waarborgpligtig handelshuis is verpligt aan het bestuur der plaats van zijn tijdelijk verblijf de aangifte te doen, voorgeschreven bij art. 92 der wet van 19 Brumaire VI (9 November 1797), relative à la surveillance du titre, et à la perception des droits de garantie des matières et ouvrages d'or et d'argent (Bull. des lois n° 156), ingeval hij niets anders bij zich heeft dan onstempelbare zilveren werken (snuifdoozen met zilveren scharnieren welke de keurstempels niet konden verdragen).

's Hertogenbosch 1e a. 6 Februarij 1837.

3. De Gem.raad is bevoegd bij verordening te bepalen, dat de goud- en zilverkasthouders de door hen gekochte goederen gedurende drie dagen na den dag van aankoop moeten bewaren, en dat deze voorwerpen gedurende dien tijd niet mogen worden verkocht zonder kennisgeving aan den commissaris van politie.

a H. R. 26 Junij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 25 April 1861, waarbij was bev. Delft Kgr. 16 Maart 1861.

4. Het handeldrijven in gouden of zilveren voorwerpen kan niet worden aangenomen, wanneer slechts is bewezen een feit, bestaande in eene enkele handeling, bv. het koopen van een gouden slot, en het koopen van drie zilveren horologiën, die de bekl. beweerde niet dan voor eigen gebruik te hebben aangekocht, en die dan ook in zijn bezit zijn gevonden.

a Zierikzee 13 Junij 1862.

5. Art. 34 en 101 der wet v. 18 September 1852 (Sb. n° 178), omtrent den handel in schatpligtige gouden of zilveren voorwerpen, kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, wanneer in facto is beslist, dat bij den beklaagde zijn aanwezig bevonden de gouden en zilveren in beslag genomen voorwerpen, niet voorzien van de Nederlandsche keurstempels, en voorts is uitgemaakt, dat de beklaagde is aan te merken als handel drijvende in voorwerpen geheel of gedeeltelijk uit zilver bestaande, en daaruit diens schatpligtigheid is opgemaakt; cf. art. 29.

a H. R. 12 Junij 1860, Concl. conf.

6. Om strafbaar te zijn ingevolge de wet op den waarborg, is het geen vereischte dat de werkman de in zijn bezit zijnde ongestempelde voorwerpen ten toon hebbe gesteld of te koop aangeboden. Het kan ook niet tot verschooning dienen dat die voorwerpen tot eigen gebruik, tot reparatie of als onderpand ten huize der koop- of werklieden aanwezig waren. Onder de woorden «leurs ouvrages» in art. 77 der wet van Brumaire, zijn niet alleen die van eigen maaksel maar ook die van vreemden oorsprong begrepen.

N.-Braband 8 Junij 1841, bev. Breda ... (2).

7. Art. 77 der wet op den waarborg van 19 Brumaire VI, omtrent verkoopen van ongemerkte voorwerpen, is ook van toepassing op kashouders, zelfs voor voorwerpen, door hen niet gefabriceerd.

Limburg 16 Junij 1849. — Concl. O. M. ad *a* H. R. 13 November 1849.

8. Art. 77, j° art. 74 der wet van den 19 Brumaire VI, omtrent het verkoopen van voorwerpen, zonder die vooraf aan de toetsing, keuring en merking ten kantore van den waarborg voor de gouden en zilveren werken te hebben gebragt, — heeft bij het opleggen der aldaar vermelde verpligting, noodwendig bedoeld niet alleen de werken, welke de beklaagden als «fabricants» zelve hebben vervaardigd, maar ook die welke zij als «marchands» in hun bezit hebben, zonder dat door art. 107, hetwelk een bijzonder geval betreft, aan die algemeene bepalingen is gederogeerd.

c H. R. 17 December 1850, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Gelderland 19 September 1850.

9. De tentoonstelling van ter veiling bestemde zilveren voorwerpen, die niet zijn voorzien van de vereischte stempelmerken of stempelteekenen, strafbaar gesteld bij art. 61 der wet op den waarborg, moet wel vermoed worden onder toezigt van den met de veiling belasten notaris te hebben plaats gehad, doch het bewijs van het tegendeel wordt daardoor niet uitgesloten. Bij het aannemen van dat bewijs is derhalve te regt eene vrijspraak gevolgd, wanneer deze daarop berust: dat de gepleegde overtreding een gevolg is geweest van de handelingen van derden; dat de tentoonstelling der bedoelde voorwerpen niet op des beklaagden last en geheel buiten hem om blijkt gehouden te zijn; dat hij zelfs de zilveren ten verkoop bestemde voorwerpen onder zich heeft gehouden; dat van geenerlei, zelfs niet van onwillekeurig verzuim van den bekl. is gebleken, en eindelijk dat de beklaagde alles heeft gedaan wat hij vermogt om de overtreding te voorkomen.

a H. R. 20 April 1864, Concl. contr.

10. Een notaris die zilveren voorwerpen, niet

voorzien van de vereischte keurmerken, verkoopt, is niet strafbaar. Art. 80 der wet van 19 Brumaire VI, j° art. 5 van het Souv. besl. van 26 December 1813 (Sb. n° 18), is alleen van toepassing op fabrikanten en kooplieden in dergelijke werken.

b H. R. 2 Februarij 1841, Concl. conf. — N.-Braband 21 November 1838.

11. Volgens art. 9 der wet v. 8 September 1852 geeft de Koning de noodige voorschriften omtrent den vorm, de vervaardiging, het gebruik en de verantwoording der Rijks-stempels, bestemd voor de bestempeling bij die wet bedoeld. Ingevolge die bepaling zijn in art. 5 Kon. besl. van 4 December 1852, de vorm en zinnebeelden der onderscheidene Rijkskeurstempels vastgesteld. Daar bij dat Kon. besl. niets is bepaald omtrent de maat of de grootte van het eikenblad, doet het er ook niets toe, of dit stempelmerk in grootere of kleinere maat, of bij enkelen of dubbelen afslag door de administratie van den waarborg is gebruikt, en of al dan niet daarbij een leeuwenkopje is afgeslagen. Het eikenblad op een ovaal veld is zeer zeker een Rijks-stempelmerk.

a H. R. 29 Junij 1863, Concl. conf.

12. Het invoeren van keurmerken, met betrekking tot de wet op den waarborg van gouden en zilveren werken, behoort niet uitsluitend tot het domein van den wetgever, maar kan ook, bepaaldelijk wat aangaat het merk voor het gehalte, bij Kon. besl. worden vastgesteld.

b H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf.

13. Geslagene zilveren voorwerpen (estampes) van buiten 's lands ingevoerd, en welke hier te lande door de zilversmeden tot bruikbare zilverwerken door soldering en verdere bewerking worden ingerigt, behoeven niet reeds in den staat, waarin zij worden ingevoerd, ter bestempeling te worden aangeboden.

d H. R. 31 Augustus 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 3 Junij 1844. — Anders N.-Braband 8 Junij 1841, bev. Breda... (2), dat handelaars en fabrikanten vreemde werken niet ongestempeld mogen voorhanden hebben.

14. Volgens art. 9, j° art. 35 en 47 der wet van 18 September 1852 en art. 141 C. P., is strafbaar het feit van het door een goud- en zilversmid met zijnen knecht herhaaldelijk en op verschillende dagen naar het kantoor van waarborg der gouden en zilveren werken ter bestempeling, belasting en onderzoek zenden en doen aanbieden van onderscheiden zeer ligte en op zich zelve onstempelbare gouden kettingjes, aan de beiden uiteinden gevat in buisjes of kopjes met massive, aan de kettingjes niet geëvenredigde, oogen, op welke oogen aldaar het bij de wet vereischte stempelmerk geplaatst werd, indien de beklaagden die kettingjes, nadat ze aldus gestempeld op de werkplaats van den eersten waren teruggebragt, uit de daaraan gehechte massive oogen uitgeligt en voor zwaardere ongestempelde en onbelaste kettingen, waaraan zij die oogen overbragten, verwisseld hebben, ten einde alzoo de verschuldigde belasting te ontduiken, de kettingen aan het vereischte onderzoek te onttrekken en ten eigen voordeel te koop aan te bieden en te verkoopen.

d H. R. 14 Mei 1862, Concl. conf.

15. Er bestaat geene wettelijke bepaling, waarbij een op zich zelven niet stempel- of belastbare ketting, na aanhechting aan een reeds gekeurd tonnetje of knipslotje verkocht wordende, aan een zoogenaamden garnituur-stempel en aan de belasting wordt onderworpen.

'sHertogenbosch 12 Maart 1839.

16. De munten en penningen behooren niet onder de gouden en zilveren werken, die volgens art. 74 der wet van 19 Brumaire VI, bij derzelver inkoop op het aldaar vermelde register moeten worden ingeschreven, en art. 75 dier wet is daarop niet toepasselijk.

Utrecht 27 Maart 1843.

17. De bepaling van art. 76 der wet op den waarborg van gouden en zilveren werken v. 19 Brumaire VI, houdende verpligting op de kooplieden in gouden en zilveren werken tot het ten allen tijde vertoonen van hun register, is ook op reizende kooplieden toepasselijk.

f H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

18. De wet van 19 Brumaire VI, op den waarborg van gouden en zilveren werken, is in hare strafbepalingen wegens het niet houden van register enz., niet toepasselijk op kooplieden in andere artikelen, doch van wie is bewezen, dat zij ook nu en dan eenige gouden of zilveren voorwerpen hebben ingekocht, en aan anderen geveild of verkocht.

Zeeland 3 Junij 1843, verniet. Middelburg 10 April 1843.

19. Het is buiten de wet dat, ten aanzien der verpligting bij art. 76 der wet van den 19 Brumaire VI aan fabrikanten en kooplieden in gouden en zilveren werken opgelegd tot vertooning hunner registers «*à l'autorité publique,*» eenige onderscheiding zou zijn gemaakt tusschen oude en loopende, en reeds vertoonde en niet vertoonde registers. Ook is de uitdrukking van autorité publique zoo algemeen, dat zij alle ambtenaren in zich begrijpt, welke in het belang of ter zake hunner ambtsverrigtingen de inzage der bedoelde registers noodig of nuttig oordeelen; daaronder zijn ongetwijfeld de controleurs van de kantoren van den waarborg ook te rangschikken, zonder dat aan die algemeene bepaling door het bepaalde bij art. 101 v. dier wet wordt gederogeerd.

e H. R. 17 December 1850, Concl. conf.

20. De kooplieden en fabrikanten zijn gehouden de registers, bedoeld bij art. 76 der wet op den waarborg van 19 Brumaire VI te bewaren, tot zoolang alle overtredingen, die daaruit kunnen blijken, zijn verjaard.

Limburg 16 Junij 1849. — Concl. O. M. ad *a* H. R. 13 November 1849.

II.

21. Noch uit de wet van Brumaire VI, noch uit eenige andere wetsbepaling kan worden afgeleid, dat ingeval van overtreding dier wet, het bij art. 102 vermelde proces-verbaal uitsluitend zou moeten zijn het fundament der in te stellen actie, en evenmin dat, bij het ontbreken of bij de nietigheid van zoodanig proces-verbaal, de begane overtreding zou moeten onvervolgd blijven. Bedoeld voorschrift derogeert geenszins aan de algemeene bepalingen van strafvordering en de gewone wijze van procederen in strafzaken.

a H. R. 13 November 1849, Concl. conf. en het daarbij om andere redenen vern. Limburg 16 Junij 1849. — cf. impl. in anderen zin Maastricht 12 Januarij 1848. — Anders ook Sneek 1 October 1840, tevens beslissende, dat bij het instellen van nasporingen, het doen van inbeslagnemingen en het opmaken van processen-verbaal te dier zake, de ontvanger en controleur zich kunnen doen bijstaan door den essaijeur of een zijner bedienden, maar de essaijeur bij zoodanige verrigtingen nimmer als hoofdpersoon mag optreden, die de recherche doet of het proces-verbaal opmaakt; art. 101, 102 en 105 der wet van 19 Brumaire VI.

22. Een proces-verbaal van overtreding op de wet van 19 Brumaire VI is nietig, indien het is opgemaakt zonder assistentie van den ontvanger bij het kantoor van waarborg; art. 101 en 105 dier wet.

N.-Braband 16 December 1840, vern. Breda... (28), waarbij voormeld beginsel wel werd aangenomen, doch tevens beslist, dat de overtredingen der wet op den waarborg ook door de gewone bewijsmiddelen, bij het Wetb. van Sv. opgenoemd, zoo als getuigenbewijs, konden worden bewezen, terwijl het Hof den beklaagde vrijsprak en zoodoende implicite eene andere leer huldigde.

23. Processen-verbaal wegens overtreding der bepalingen omtrent den waarborg van gouden en zilveren werken, opgemaakt door andere ambtenaren dan den ontvanger en den controleur van den waarborg, gezamenlijk bij de wet van 19 Brumaire VI daartoe aangewezen, moeten worden beschouwd als nietig en van onwaarde.

Friesland 17 Maart 1841.

24. De ambtenaren van den waarborg kunnen wettig verbaliseren, ook dan als zij niet, zoo als bij art. 106 der wet v. 19 Brumaire VI is voorgeschreven, in hun costuum gekleed zijn.

Limburg 16 Junij 1849. — Concl. O. M. ad *a* H. R. 13 November 1849.

25. Raden en generaalmeesteren der munt kunnen anderen niet magtigen tot de benoeming van ontvangers of plaatsbekleedende ontvangers van den waarborg. De door dezen opgemaakte processen-verbaal hebben derhalve in regten geene bewijskracht. Art. 26 der wet van 19 Mei 1819 (Sb. n° 31).

a H. R. 13 November 1849, Concl. contr. vern. Limburg 16 Junij 1849, waarbij de beklaagde was veroordeeld. — Cf. Maastricht 12 Januarij 1848, waarbij de beklaagde was vrijgesproken wegens gemis aan bewijs, en dus implicite de bewijskracht van voormelde processen-verbaal was aangenomen.

26. De vervolging in zake den waarborg van gouden en zilveren werken moet niet worden verklaard niet-ontvankelijk, indien zij niet is ingesteld binnen den termijn, bepaald bij art. 102 der wet van 19 Brumaire VI, houdende dat het O. M. binnen tien dagen nadat hem het proces-verbaal is ter hand gesteld, de vervolging moet bewerkstelligen. Dit artikel behelst slechts een voorschrift ter spoedige vervolging, dat echter geene niet-ontvankelijkheid kan te weeg brengen.

a H. R. 13 November 1849, Concl. conf. — In gelijken zin Limburg 16 Junij 1849, doch anders bij het vonnis a quo Maastricht 12 Januarij 1848. — N.-Holland 3 Junij 1844, vern. Amsterdam 14 Maart 1844. — 's Hertogenbosch 1ⁿ a. 6 Februarij 1837.

27. Zoowel de ambtenaren van den waarborg als zij die in het algemeen met het opsporen van misdrijven zijn belast, kunnen ten allen tijde aan de handelaren in gouden en zilveren werken de overlegging vorderen van het register, bedoeld bij art. 37 der wet van den 18 September 1852 (Sb. n° 178); zij behoeven, zoo zij niets anders vorderen, niet te zijn vergezeld van de ambtenaren, in art. 86 dier wet genoemd.

b H. R. 15 Februarij 1870, Concl. conf.

28. Weigering van inzage zijner registers door een koopman in gouden en zilveren werken aan ambtenaren, met de opsporing van misdrijven belast, op grond, dat dezen in de maand October na zeven ure des avonds een onderzoek instellende, door den burgemeester of commissaris van politie moeten zijn bijgestaan. Art. 86 der wet van 18 September 1852 (Sb. n° 178) schrijft den bijstand van het hoofd van het gemeentebestuur of van eenig door dezen aangewezen lid wel voor, indien ambtenaren van den waarborg, ter uitoefening van hun ambtelijk toezigt, den vrijen toegang tot de winkels, werkplaatsen en woningen der schatpligtigen bij nacht vorderen, doch dit voorschrift is niet toepasselijk op ambtenaren van politie, handelende in den meer beperkten kring der hun bij de wet verleende bevoegdheid.

Tiel 27 Mei 1869.

29. De beklaagde behoort te worden vrijgesproken en de inbeslagneming nietig verklaard, indien het proces-verbaal van den commissaris van politie alleen en na verplaatsing van drie daarbij in beslag genomene uurwerken opgemaakt, wel het relaas van de bevindingen van dien ambtenaar en van een politie-agent inhoudt, maar in geenen deele voldoet aan de voorschriften van art. 101 en 102 der wet van 19 Brumaire VI, waarbij gebiedend wordt gevorderd, dat zoodanig proces-verbaal door den ontvanger en controleur van den waarborg, vergezeld van eenen gemeente-ambtenaar, zal moeten worden opgemaakt, zonder verplaatsing der gevonden voorwerpen, — en daarenboven noch werkplaats, noch winkel enz. zijn bevonden, waaruit zou volgen, dat de beklaagde werkelijk kan worden gerekend te behooren tot die handeldrijvende personen, welke de wet onder fabrikanten of kooplieden in gouden en zilveren werken verstaat.

Arnhem 16 April 1840.

30. Het overbrengen ter griffie, als stukken van overtuiging, van de voorwerpen, waaromtrent wegens overtreding proces-verbaal is opgemaakt, is bij art. 102, j° art. 105 der wet van den 19 Brumaire VI, omtrent den waarborg vastgesteld, niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

's Hertogenbosch 6 Februarij 1837.

31. Het is niet voldoende geconstateerd, dat een zilversmid eene ongemerkte zilveren snuifdoos heeft verkocht, wanneer deze op een derde wordt gesaisisseerd, en eerst wordt geverbaliseerd, lang nadat zij in het bezit van dien

derde is overgegaan. Het is verder niet voldoende bewezen, dat een zilversmid de personen, van wie hij gekocht heeft, of hunne borgen niet in zijn register heeft opgeschreven, wanneer geruimen tijd daarna proces-verbaal wordt gemaakt, naar aanleiding van een vroeger uit zijn register genomen extract.

Maastricht 12 Januarij 1848, om andere redenen vern. bij Limburg 16 Junij 1849.

32. De bepaling van art. 108 der wet v. 19 Brumaire VI is niet afgeschaft door of ten gevolge van de invoering van het thans nog in werking zijnde C. P., meer bepaald door de voorzieningen, vervat in art. 140 en 141, straf bedreigende tegen hen, die zich op onbehoorlijke wijze hebben meester gemaakt van de echte kloppers of stempels van den Staat, en daarvan gebruik hebben gemaakt ten nadeele van de regten of belangen van den Staat. Bij dat art. 108 wordt kennelijk het in bezit hebben van gouden werken, met ingezette of ingesoldeerde keurteekenen, beschouwd als een misdrijf sui generis, niet begrepen in de aangehaalde bepalingen van het C. P., en als zoodanig op zich zelf strafbaar met de daarop gestelde straf. De bij laatstgemelde wetsbepaling bedreigde straf der ijzers (la peine des fers) kan niet geacht worden niet toepasselijk te zijn, als zoude die straf bij de bestaande strafwetgeving onbekend en mitsdien onuitvoerbaar zijn. Voor de toepasselijkheid der strafbepaling bij art. 108 der wet van Brumaire, wordt geene onderscheiding gemaakt, of de afdruksels der op gouden of zilveren werken ingezette of ingesoldeerde keurstempels valsch of echt waren, en ook niet gevorderd het aanwezen van bij de wet vastgestelde keurstempels.

b H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf.

33. De afschaffing der tiende verhooging op alle boeten zonder onderscheid, bij art. 1 der wet van den 31 Mei 1824 (Sb. nº 36) bepaald, is zoo algemeen, dat zij niet tot de regten van zegel, registratie en griffie kan worden beperkt; zij moet ook tot de boeten wegens overtredingen in zaken van den waarborg van gouden en zilveren werken uitgestrekt worden.

e H. R. 9 November 1852, Concl. conf. — Anders Groningen 10 Junij 1852, beslissende dat die tiende verhooging te gelijk met de boete kan worden toegepast.

34. Voor het geval van wanbetaling der boeten, bedreigd wegens overtreding der wet op de gouden en zilveren werken, moet worden toegepast de subsidiaire gevangenisstraf bij de wet van 18 September 1852 (Sb. nº 178) bepaald, en niet die, bedreigd bij de wet van 22 April 1864 (Sb. nº 29).

a H. R. 19 October 1869, Concl. conf.

35. De gevangenisstraf, subsidiair bedreigd in art. 101 der wet op den waarborg, belet niet dat de beklaagde zich ter teregtzitting doe vertegenwoordigen.

a Zierikzee 13 Junij 1862.

Aangifte 1 v.
Bewijs Sz. 22.
Delegatie 25.
Fabrikaat 1, 6 v. 13.
Geldboete 33 v.
Gem.verord. 3.
Handel 1 v. 4 v. 13.
Keurmerken 5, 11 v.
Kon. besluit 12.
Lastgeving 35.
Mot. v. vonnis.
Munt 16.
Notaris 10.
Ontduiking 14.
Opspor. v. misdr. 21, 27 v.
Penningen 16.
Proces-verbaal 21 v.
Registers 17 v. 27 v. 31.
Straffen 32 v.
Strafvervolg. 21, 26, 35.
Uitstallen 6 v.
Valschheid Sz.
Vennootschap 2.
Woning.

GRATIE.

1. Het verleenen van gratie aan eenen veroordeelde, waarbij, behoudens de regten van derden, de gevolgen worden opgeheven van den burgerlijken dood, onder de Fransche wetgeving uitgesproken en ten uitvoer gelegd, geeft na zoodanige gunstige beschikking het regt van erfopvolging en uiterste wilsbeschikking.

a Groningen Hof 23 September 1845, waartegen het verzoek tot gratis-procedure, uit hoofde van blijkbare ongegrondheid is afgewezen bij *a* H. R. 28 Januarij 1846. — Anders Groningen 23 Februarij 1844. — Groningen 17 Januarij 1845.

2. Wanneer de opgelegde straf van eeuwigdurenden dwangarbeid bij Kon. besluit wordt veranderd in die van tijdelijken dwangarbeid, dan komt daardoor de burgerlijke dood als gevolg van eerstgenoemde straf te vervallen, en kan geene andere straf dan de door den Koning bepaalde, met de gevolgen van deze straf (met opzigt tot de regten, voortvloeijende uit de vaderlijke magt), in aanmerking komen.

's Gravenhage 8 October 1852.

GRATIS-PROCEDURE z. KOSTELOOZE PROCEDURE.

GRIFFIER z. DWANGUITGIFTE VAN AKTEN, EIGENDOM, REGTERLIJKE AMBTENAREN.

GRIFFIEREGTEN z. BURGERLIJKE STAND, KOSTELOOZE PROCEDURE, SUCCESSIEREGT.

GRONDBELASTING.

1. Indien iemand wegens zeker onroerend goed ten kohiere van de grondbelasting is aangeslagen en betaling doet, zonder binnen den termijn der wet tegen dien aanslag te reclameren, dan heeft hij bij eene latere ontdekking dat niet hij, maar een ander de wezenlijke eigenaar van het goed is, geene gegronde actie tegen dien eigenaar tot restitutie van het betaalde; meer bepaald noch actio negotiorum gestorum, noch condictio indebiti, noch de in rem verso. Naar de bedoeling der wet wordt door den aanslag op het kohier de schuldpligtigheid definitief, en houdt die aanwijzing bij niet-reclame of afwijzing der reclame stand, zoodat er in het gestelde geval niet kan geacht worden eens anders schuld te zijn betaald, of door die betaling een ander te zijn gebaat.

H. R. 27 October 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 7 December 1853, Concl. conf. waarbij was bev. Rotterdam 24 Maart 1852.

2. Het regt tot opvordering van eigendom, met betrekking tot in beslag genomen goederen bij art. 538 v. Rv. geregeld, is door geenerlei wetsbepaling en evenmin door het te dier zake toegekende regt van voorrang, uitgesloten ten opzigte van vaste goederen die ter invordering van de daarvoor verschuldigde grondbelasting krachtens executoir verklaard kohier (abusievelijk) ten laste van een derde opgemaakt, tegen dezen zijn in beslag genomen.

Utrecht 11 April 1855, Concl. conf.

3. Niet op de maatschappij tot exploitatie van Staats-spoorwegen, maar op het domeinbestuur rust de verpligting, om de grondbelasting te dragen van de gronden der Staats-spoorwegen.

'sGravenhage Arb. 13 September 1866.

4. De vrijdom van grondbelasting, bedongen bij den aankoop der droog gemaakte landen van het voormalige Haarlemmermeer, kan niet geacht worden zich mede uit te strekken tot de gebouwen, op die landen te plaatsen, voor zoover die aan grondbelasting zijn onderworpen.

a H. R. 1 April 1859, Concl. conf.

5. Op de præstatie bekend onder den naam van 13en penning, is ingevolge de wet van 3 Frimaire VII en het advies van den Staatsraad van 2 Februarij 1809, geene korting van 1/5 voor grondbelasting toepasselijk.

Utrecht 2 Februarij 1870.

Cond. indebiti 1.
Domein 3.
Eigendom 2.
Erfpacht.
Geregt. uitwinn. 2.
Grondrente.
Heerl. regten 5.
Neg. gestio 1.
Opvord. v. eigend. 2.
Spoorwegen 3.
Tienden.

GRONDRENTE.

I. Aard.
II. Verkrijging en vestiging.
III. Grondbelasting.
IV. Invordering; afkoop.

I.

1. Eene grondrente is een zakelijke last op een onroerend goed, waarmede bij gevolg alleen het onroerend goed kan verklaard worden te zijn bezwaard. De vordering, strekkende om te verklaren, dat de provisorie of het armbestuur te O. in hare onroerende goederen is bezwaard met zekeren uitgang, is derhalve niet-ontvankelijk.

a Almelo 30 Mei 1860.

2. Het woord thins beteekent niet altijd eene jaarlijksche uitkeering de re sua, maar het komt meermalen voor in de beteekenis van eene præstatie in agnitionem dominii directi.

b Gelderland 9 Maart 1859.

3. Volgens de beginselen van het Geldersch regt, en volgens art. 218 van het decreet v. 18 October 1810, worden de uitgangen onder de onroerende goederen gerangschikt, een gedeelte uitmakende van de landen of erven, welke daarmede zijn bezwaard.

a Gelderland 30 Junij 1852. — Almelo 14 April 1858, ten aanzien van het Overijsselsche landregt.

4. Door het in werking komen van art. 529 en 530 in verband met art. 526 C. N. zijn de toen hier te lande bestaande grondrenten, die als onroerend kleefden op het vast goed, waarop dezelve waren gevestigd, geenszins gemobiliseerd geworden, en alzoo niet als personele schuldvorderingen te beschouwen, zoo als wel het geval is met de niet ingeschrevene schuldvorderingen wegens onbetaalde kooppenningen; alleen op de grondrenten, welke voor het vervolg zouden gevestigd worden, zijn de aangehaalde artikelen toepasselijk.

b H. R. 19 Februarij 1847, Concl. conf. — Almelo 14 April 1858. — Dordrecht 14 Januarij 1867.

5. De verklaring in art. 529 en 530 C. N., ten aanzien van het mobiliseren en afkoopbaar stellen der grondrenten, kan niet in dier voege tot de vroegere renten van dien aard uitgestrekt worden, dat daardoor de regtsgevolgen, welke naar het vroegere regt aan dezelve waren verbonden, moeten geacht worden te zijn verloren en de daaruit verkregen regten te zijn vervallen; alle vroegere voorregten blijven bestaan, al mogen die regten voortaan niet meer vatbaar zijn voor hypotheek, tot de wettelijke huwelijksgemeenschap behooren enz.

N.-Braband 4 Januarij 1848, te dezen aanzien vern. *a* Breda 27 October 1846.

6. Al was ook eene rente tijdens hare daarstelling in 1776 te beschouwen als grondrente (rente foncière) en als zoodanig als onroerende schuld aan te merken, zoo heeft zij in elk geval hare hoedanigheid van onroerend goed verloren en is roerend geworden door de Fransche wet van 11 Brumaire VII (1 November 1798), art. 6 en 7, in verband met de Fransche wetten van 4 Augustus 1789, art. 6, en van 18/29 December 1790, titel 1, art. 2. Deze rente heeft ingevolge art. 1 en 4 A. B. en art. 802 B. W. hare hoedanigheid van roerend goed behouden.

a Limburg 30 December 1867. — Maastricht 28 Mei 1858.

7. De wet van 11 Brumaire VII is hier te lande en in het arrond. Breda niet executoir verklaard, zoodat daarop niet kan gegrond worden de stelling, dat de vroeger gevestigde grondrenten van onroerend zijn roerend geworden.

b H. R. 19 Februarij 1847, Concl. conf.

8. Ofschoon cijnsen in Holland weleer als recognitie van het dominium directum van den leenheer bij uitgifte van leenen mogen bedongen zijn, had dit woord voor twee à drie honderd jaren aldaar nagenoeg uitsluitend de beteekenis van eene eenvoudige grondrente, ook al werden deze in vruchten of levensmiddelen betaald. Met toepassing van deze beginselen dient eene rente of grondcijns niet per se te worden beschouwd als van leenroerigen aard, — maar moet deze door hem, die er zich op beroept, worden bewezen, en is zoodanige rente dus niet te beschouwen als vervallen ten gevolge van art. 25 der Staatsreg. v. 1798.

Breda 7 April 1840.

9. Bij gebreke van eenen constitutieven of anderen titel, waaruit van den oorsprong der cijnsen met zekerheid zoude blijken, blijft niet anders over dan den aard van het regt zelf en de omstandigheden die deswege inlichting kunnen geven, na te gaan, om daaruit tot dien oorsprong te besluiten, of zij nl. al dan niet, als van leenroerigen aard, door de Staatsreg. v. 1798 zijn vervallen, dan wel, als bij vrijwillig verdrag daargesteld, zijn gehandhaafd. De omstandigheid dat die cijnsen geheel of gedeeltelijk in veldvruchten, gevogelte of andere voorwerpen in natura zijn gevestigd, kan niet als kenteeken van leen worden beschouwd, evenmin als zulks volgt uit het woord «cijns» zelf. Uit het bestaan van een hoofdleen over zekere uitgestrektheid gronds kan men niet tot de leenroerigheid van ieder onderdeel daarvan besluiten, maar integendeel moet de allodialiteit worden gepresumeerd, tot dat de leenroerigheid is bewezen.

Breda 23 Maart 1841.

10. Eene grondrente, gaande uit een erf, is onsplitsbaar, te dien effecte dat, in geval van deeling, ieder deel van het bezwaarde erf voor de geheele rente verbonden blijft.

Almelo 14 April 1858.

11. Tegen de solidariteit der debiteuren van grondrenten gevestigd vóór de invoering der Fransche wetgeving, is niet toepasselijk de thans in Frankrijk aangenomen jurisprudentie, dewijl niet alle Fransche wetten op dat stuk en bepaaldelijk niet de wet van 20 Augustus 1792 (houdende afschaffing dier solidariteit) hier te lande zijn ingevoerd.

N.-Braband 4 Januarij 1848. — In gelijken zin *a* Breda 27 October 1846.

12. In de gemeente Fijnaart vigeerde oudtijds als regt dat cijnsen of grondrenten, behoudens tegenstrijdige bedingen, ongesplitst bleven, en hoezeer de panden waarop zij gevestigd waren, hetzij verdeeld of onverdeeld, op anderen waren overgegaan, nimmer bij gedeelten konden voldaan worden. Ook thans moet aan die contracten van vestiging dezelfde uitwerking worden toegekend.

N.-Braband 4 Januarij 1848. — In gelijken zin *a* Breda 27 October 1846.

13. De uitgang of stedigheid, op zeker erve gevestigd, onder de werking van het landregt van Overijssel, behoort tot de zakelijke regten, waarmede elk deel van den bezwaarden grond voor het geheel is belast.

Deventer 9 Mei 1860.

14. Uit art. 802 B. W. volgt, dat men bij geschil over grondrenten gecreëerd anterieur aan het B. W., geene schending van eenig artikel van den 8ⁿ titel, XIᵉ boek B. W. kan beweren.

b H. R. 16 April 1852, Concl. conf.

II.

15. De strekking der publicatie van het Staatsbewind der Bataafsche Republiek van den 9 Augustus 1802, voor zoover betreft den last daarbij aan de Secretarissen en andere publieke personen gegeven, om in de akten van verbindtenis tot overdragt van eigendommen te vermelden of, en zoo ja, welke cijnsen, renten of andere dergelijke grondlasten daarop zijn geaffecteerd en op welke kantoren dezelve worden betaald, moet gehouden worden voor meer dan een bloot beding tusschen derden of eene res inter alios; ofschoon wel niet de kracht bezittende om dergelijke renten ten behoeve van den Staat te creëren, zijn die opgaven niettemin van kracht om het vroeger bestaan dier renten op eene wettige wijze te constateren.

H. R. 27 Januarij 1853, Concl. conf.

16. De vermelding eener gevestigde rente of pacht op een stuk goed, in de akte van eigendomsoverdragt gedaan, en de aanneming van het goed door den verkrijger met dien last, stelt het bestaan van die rente of pacht buiten allen twijfel, zonder ook aan de zijde van des verkrijgers opvolgers als res inter alios te kunnen beschouwd worden.

N.-Braband 7 April 1857. — *d* 's Gravenhage 29 Junij 1858, dat dergelijke vermelding een vermoeden voor het bestaan der rente oplevert. — Anders Breda 28 Augustus 1855, op grond dat die vermelding in den regel alleen ten doel heeft de verkoopers van de verpligting tot vrijwaring te ontheffen.

17. Art. 1331 C. N. en art. 1918, in verband met de art. 1904 en 1905 B. W., kunnen niet geacht worden te zijn geschonden bij een vonnis, waaruit duidelijk blijkt, dat het dispositief daarvan niet enkel is gegrond op de terzijdestelling van de door het domeinbestuur, als bewijsmiddel van langdurig bezit eener grondrente, ingeroepen « sommiers de consistance des rentes dues à la nation, » na de invoering der Fransche wetgeving hier te lande, maar voornamelijk hierop, dat in facto niet blijkt van de identiteit van het goed, waarvan de rente wordt gevorderd, met dat waarop zij origineel is gevestigd of waarvan zij langdurig is vergolden; daar integendeel verschil is in maat en kadastraal nummer tusschen het eerstgemelde en het laatstbedoelde goed, en ook ten aanzien van het bedrag en den verschijndag van de gevorderde rente en die waarmede het goed is bezwaard.

e H. R. 3 Mei 1850, Concl. conf.

18. De eigendom eener rente, gevestigd op onroerend goed, kan door verjaring worden verkregen.

's Gravenhage 5 Maart 1852.

19. Het dertigjarig bezit van grondrenten moet aangenomen worden, wanneer de betaling over 30 achtereenvolgende jaren voor bewezen wordt gehouden. Bewijs door vermoedens.

a Z.-Holland 26 Maart 1856.

20. De bepaling van het Keiz. decr. van 18 October 1810 « que les dîmes et rentes foncières » continueront à être perçues en Hollande con» formément aux lois existantes, » heeft tot gevolg dat ook onder vigueur van den C. N. hier te lande thijnsregt door verjaring kon verkregen worden, ofschoon bij dien code thijnsen als créances mobilières werden beschouwd.

H. R. 21 December 1860, Concl. conf. — *a* Gelderland 9 December 1868. — Anders, ten aanzien van een uitgang of grondrente, Almelo 9 December 1857.

21. De cijnsregten, die naar het oude regt onverjaarbaar waren, kunnen na de invoering van het C. N. en het B. W. door verjaring worden verkregen, mits de aanvangstermijn der verjaring worde gerekend sedert de afkondiging der nieuwe wetgeving.

H. R. 16 November 1849, Concl. conf.

22. Door de ontzegging van gevorderde thinzen, grondrenten of dergelijke zakelijke lasten, op grond dat deze, om van derde bezitters te kunnen gevorderd worden, even als ten tijde van hun oorsprong, moeten zijn ingeschreven in de latere daarvoor in Nederland bestemde registers, en dat zulks met de questieuse præstatiën niet heeft plaats gehad, zijn noch art. 671 noch art. 1224 B. W. verkeerd toegepast, terwijl alleen art. 784 en 802 B. W. op de overschrijving van grondrenten toepasselijk zijn.

b H. R. 28 Februarij 1862, Concl. conf.

23. Naar Oud-Hollandsch regt behoefden grondrenten niet in openbare registers te zijn ingeschreven, om tegen derden van kracht te zijn.

Dordrecht 14 Januarij 1867.

24. Art. 529 C. N. en 784 B. W. betreffen

alleen de renten, door overeenkomst gevestigd, maar niet die welke door bezit zijn verkregen. Het bewijs voor eigendomsverkrijging door dertigjarig bezit kan dus door getuigen worden geleverd; art. 2228, 2229 C. N., 2000 B. W.

Assen 24 Junij 1867.

25. Men kan zich niet beroepen op zakelijke lasten (grondrenten), klevende op grondstukken, gelegen in de landstreek der Lijmers, welke in 1816 met Nederland is vereenigd, indien dezelve wel behoorlijk zijn ingeschreven in de bestaande Pruissische registers, doch niet blijkt dat zij na die vereeniging in de Nederlandsche openbare registers zijn overgeschreven.

Arnhem 28 Februarij 1861.

III.

26. Indien eene eeuwigdurende rente op onroerende goederen is gevestigd, is de eigenaar dier goederen verpligt de grondbelasting te betalen, maar voor zoover geen tegenovergesteld beding mogt gemaakt zijn, kan hij in compensatie der grondbelasting een vijfde op de rente korten.

Z.-Holland 7 Februarij 1844.

27. Ofschoon voorheen ten behoeve der bezitters van goederen, met grondrente bezwaard, geene korting wegens betaalde grondlasten hier te lande in gebruik was, voor zoover bij de vestiging der rente niet uitdrukkelijk anders mogt zijn overeengekomen, zoo zijn echter sedert de invoering hier te lande van de grondbelasting op den Franschen voet bij de wet van den 3 Frimaire VII, de bezitters van die goederen, uit krachte van art. 99, al. 1 dier wet, bevoegd geworden om, wegens de betaalde grondlasten, eene korting op de rente te doen, indien niet de rentheffer mogt kunnen aantoonen, dat het geval van uitzondering bestaat bij al. 2 van dat artikel vervat, nl. de condition expresse «de la »non retenue des impositions publiques.»

b H. R. 20 Junij 1851, Concl. conf.

28. Onder een jaarlijksch (doch altijddurend) vast pensioen, gaande uit den trekweg en de vaart te N. aan de kerk van dat dorp toebehoorende, moet uit zijn aard en volgens algemeene regtsbeginselen eene reële praestatie of grondrente worden verstaan, zoodat de rentschuldige bevoegd is een vijfde der rente voor de grondbelasting te korten.

Leeuwarden 5 December 1843.

IV.

29. Art. 4 der wet v. 19 Augustus — 12 September 1791 vordert voor het uitvaardigen van het dwangschrift tot betaling van aan het domein verschuldigde grondrenten, slechts in zóóverre het aanwezen van éénen titel, dat, om de executoir-verklaring te verkrijgen, een extract daaruit moet worden vertoond, terwijl dat artikel niet kan geacht worden onder de woorden: «extrait du titre obligatoire du débiteur,» iets meer te vorderen dan zoodanige aanteekeningen, als welke door de ambtenaren zelven, achtervolgens art. 6 en 7 dier wet, tot het formeren hunner leggers zijn genomen, onverlet het regt van de belanghebbenden, om de geldigheid van den titel, even als de aanspraken van het domein, te betwisten niettegenstaande de executoir-verklaring, die geheel periculo petentis wordt verleend. Die executoir-verklaring is gesubordonneerd aan het vertoon van zoodanig extract, doch de vermelding van dit vertoon is niet voorgeschreven, zoodat het aanwezen van de executoir-verklaring de voorafgegane exhibitie involveert, en de geldigheid van het executoir mag niet afhankelijk gemaakt worden van het al dan niet bijvoegen eener vermelding, welke bij de wet niet is voorgeschreven.

a 's Hertogenbosch 27 Julij 1846. — *b* 's Hertogenbosch 27 Julij 1846.

30. Tot betaling van eene grondrente behoeft niet bij reële actie maar kan ook bij personele actie geageerd worden.

Eindhoven 1[e] a. 17 Julij 1837.

31. De verklaring, bij dagvaarding gevorderd, dat de eischers geregtigd zijn tot aflossing der uitkeering, die jaarlijks van de in de dagvaarding omschreven en door hen bezeten vastigheden moet worden gepraesteerd, kan niet worden verklaard niet-ontvankelijk op grond van art. 802 B. W., indien de schuldpligtigheid reeds vóór de invoering van het Burg. Wetb. bestond, — noch op grond dat de maatstaf van afkoop niet is opgegeven, en dus de bepaling daarvan aan de willekeur des regters is overgelaten, vermits toch die maatstaf is bepaald door de wet van 18—29 December 1790, hier te lande executoir verklaard bij Keiz. decreten van 6 Januarij 1811 en 8 November 1810. Die vordering moet evenwel worden ontzegd, indien blijkt dat de te betalen som niets anders is dan de vaste huursom, waarvoor de vastigheden in 1591 aan den auteur der eischers zijn verhuurd.

Sneek 25 November 1863.

GROOTBOEK.

I.

1. De commissarissen van het Grootboek der Nationale schuld zijn niet gehouden, de innerlijke waarheid der hun overgelegde stukken te beoordeelen; zij kunnen volstaan met te letten op het behoorlijke en wettige *van den uiterlijken vorm* dier akten.

Amsterdam 28 Junij 1843; — cf. N.-Holland 8 Januarij 1846.

2. Door gevolg te geven aan twee familieraads-besluiten, welke materieel en uitwendig in behoorlijken vorm waren en waarbij de verkoop en overschrijving was geautoriseerd van een kapitaal, dat op den naam van minderjarigen stond, hebben commissarissen van het Grootboek geene onregtmatige daad of verzuim begaan, waaruit voor den Staat, als voor hunne handelingen aansprakelijk, de verpligting zoude ontstaan, de daardoor veroorzaakte schade te

vergoeden. De onregelmatigheden, aangevoerd tegen zoodanig familieraads-besluit, doen, zelfs wanneer zij gegrond zijn, hetzelve niet per se vervallen of hebben geenszins de nietigheid daarvan ipso jure ten gevolge, maar zij kunnen alléén grond opleveren, dat door de belanghebbenden de nietig-verklaring daarvan voor den regter worde gevraagd. De commissarissen van het Grootboek zijn tot dit laatste noch geroepen noch bevoegd, veel minder nog verpligt, maar zij moeten de bedoelde familieraads-besluiten eerbiedigen tot aan derzelver nietig-verklaring bij vonnis.

c H. R. 25 Mei 1849, Concl. conf.

3. Uit het besluit van den Souv. vorst van 23 Februarij 1814, nº 14 (bij uittreksel te vinden in de Nederl. St.-Cour. v. 3 Maart 1814, nº 52), houdende benoeming van commissarissen van het Grootboek der Nationale Schuld, jº art. 26 der wet v. 27 Januarij 1809, art. 20 van het op die wet gegronde Reglement v. 23 Februarij 1809, art. 20 van het Besluit v. 22 December 1814 (Sb. nº 113), en art. 1401 B. W. (art. 1382 C. N.) volgt wel, dat de directie van het Grootboek der Nat. Schuld bij commissarissen berust, en dat alzoo de regter a quo, door hun slechts toezigt of surveillance toe te kennen, in dit opzigt heeft gedwaald, doch uit geene der aangehaalde wettelijke verordeningen kan worden afgeleid, dat commissarissen ter zake van deze directie persoonlijk jegens derden zouden aansprakelijk zijn. Zij moet niet worden aangemerkt als een op zich zelf staand corpus morale, maar als een der onderdeelen van het Algemeen Bestuur, welk onderdeel alleen aan den Staat, als zijnen committent, ter zake van zijne handelingen verantwoordelijk is. Hoezeer het wel zou kunnen aangaan, hen als representerende den Staat in regten te betrekken, zoo is echter de actie niet-ontvankelijk, wanneer stellig is gevorderd, dat casu quo ieder hunner persoonlijk het aandeel van het ten onregte afgeschreven kapitaal zal opleggen.

a H. R. 11 December 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 8 Januarij 1846.

4. De directie van het Grootboek beschouwt zich teregt als geheel vreemd aan de questiën tusschen partijen voor de geregtigdheid tot de ingeschreven kapitalen, en zij difficulteert in zulke gevallen teregt in de gevorderde overschrijvingen, zoolang de geregtigdheid niet bij regterlijke uitspraak is beslist.

f H. R. 30 Junij 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 21 Mei 1852, Concl. conf.

5. Daargelaten de vraag, of commissarissen van het Grootboek ter zake van de overschrijving van kapitalen immer in persoon aansprakelijk zouden kunnen wezen, mogen zij, wanneer alleen de Staat en niet zij persoonlijk in het geding zijn betrokken, ook niet persoonlijk en dus niet bij lijfsdwang tot de overschrijving worden veroordeeld.

a H. R. 22 Februarij 1850, Concl. conf.

6. Er kan geene schadevergoeding van administrateuren worden gevorderd wegens vertraagde overschrijving van een kapitaal op het Grootboek, indien de verkoop door een minderjarige, aan wien handligting was verleend, moest dienen voor zijnen handel in juweelen, doch hiervan niet bleek, en evenmin was bepaald voor welk aandeel die minderjarige zijne kapitalen mogt vervreemden, terwijl daarenboven het bewijs ontbrak, dat hij zijne bij de emancipatie aangegane verbindtenissen goedkeurde en bekrachtigde.

Amsterdam 29 Mei 1846.

7. Commissarissen van het Grootboek kunnen in geschillen tusschen bijzondere personen over den eigendom van of eenig ander regt op ingeschreven kapitalen, niet als partijen in regten worden betrokken.

Amsterdam 18 Julij 1839.

8. Ofschoon in het algemeen de regtsgeldige kracht der vervanging van het collegie van commissarissen van het Grootboek door een directeur, aan ernstigen twijfel onderhevig is, kan die twijfel, voor zooveel betreft een burgerlijk geding tusschen partijen, eerst in aanmerking komen, waar de bevoegdheid om in regten op te treden, wordt betwist.

Amsterdam 15 Februarij 1860.

II.

9. De administrateur van een in vruchtgebruik bezeten kapitaal, ten wiens name dit kapitaal in een der grootboeken der Nat. W. schuld is ingeschreven, is te beschouwen als de houder van rekening, bedoeld in art 1 van het besluit v. 22 December 1814 (Sb. nº 113); hij is dus verpligt om na het eindigen van het vruchtgebruik het kapitaal ten name van den eigenaar te doen overschrijven.

N.-Holland ... (16), vern. Amsterdam 15 Februarij 1859.

10. Zoo al de erfgenaam, eigenaar van een kapitaal, ingeschreven in het Grootboek der Nat. Schuld ten name van de door den erflater daarover gestelde bewindvoerders, geregtigd is het gedurende dat bewind te verbinden, toch kan geen verkoop, af- of overschrijving daarvan plaats hebben, zelfs krachtens de akte waarbij het kapitaal is verpand geworden.

Amsterdam 1 November 1865.

11. Niet alleen de oorspronkelijke houder der rekening (een gecombineerd Katholijk en Hervormd armbestuur) maar ook de latere regthebbende op die rekening (het Hervormd armbestuur aan wie de inschrijving bij deeling is toegewezen) mag tegen den Staat der Nederlanden ageren tot af- en overschrijving der questieuse vroeger gemeenschappelijke kapitalen ten name van dien regthebbende.

a H. R. 4 December 1868, Concl. conf.

12. Eene actie tegen de directie van het Grootboek tot af- en overschrijving van ingeschreven kapitalen, is in regten niet-ontvankelijk; zoodanige actie moet worden ingesteld tegen den Staat.

a H. R. 31 October 1851, Concl. conf. vern. Amsterdam 11 Junij 1850 en het in appel gewezen arrest. — Anders Amsterdam 20 Februarij 1851.

13. De Staat of de directie van het Grootboek der Nat. Schuld, kan niet als bezitter der inschrijvingen in het Grootboek worden aangemerkt; hij is niet anders dan als de debiteur der eigenaars van de inschrijvingen te beschouwen, en derhalve is niet-ontvankelijk een eisch

tegen de directie ingesteld, tot bewerkstelliging van overschrijving eener inschrijving, wanneer de strekking der dagvaarding werkelijk is de hereditatis petitio of opvordering van nalatenschap tegen dengeen die, hetzij onder den titel van erfgenaam of zonder titel, daarvan geheel of gedeeltelijk in het bezit is.

f H. R. 30 Junij 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 21 Mei 1852, Concl. conf.

14. Door eene actie, ingesteld door een stedelijk bestuur tegen den Staat, strekkende dat de eischer zal worden geregtigd verklaard tot zekere op het Grootboek ingeschreven kapitalen, en dat die kapitalen zullen worden gesteld ten name der stad, wordt altoos eigendomsregt en niet bloot beheer bedoeld, zelfs al is bij de dagvaarding vermeld, dat de actie alleen beheer en geen eigendomsregt op het oog heeft, en al verklaart zich de eischer bereid tot verantwoordelijkheid jegens derden.

d H. R. 20 Februarij 1852, Concl. conf.

15. De regel van art. 2279 C. N. «en fait de meubles la possession vaut titre,» is niet toepasselijk op inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld. Derhalve wordt ten onregte uit dat beginsel afgeleid de ongegrondheid van een verzet, waarbij de eischer opkomt tegen eene overschrijving welke door een cessionnaris (bezitter) aan een derde zou gedaan worden, en de verpligting van den eischer of opposant om zich te bepalen bij eene vordering tegen den cedent die de inschrijving op onwettige wijze zou hebben overgedragen.

H. R. 6 December 1861, Concl. conf. vern. N.-Holland.

16. Al wie titulo oneroso op eene wettige wijze den eigendom eener inschrijving heeft bekomen, met levering door overgave van titels en aanteekening op de inschrijving, is sedert dat oogenblik crediteur van den Staat voor het bij die inschrijving uitgedrukte bedrag, over hetwelk hij, onder het verband daarbij vermeld, vrijelijk en als eigen goed kan beschikken. Een derde, bewerende medegeregtigd te zijn tot den boedel waartoe de inschrijving heeft behoord, kan wel eene vordering hebben tegen hen, die zich de nalatenschap hebben aangetrokken, maar is niet bevoegd om verzet te doen tegen de afgifte van een roerend goed tegen hem die den eigendom daarvan op wettige wijze heeft verkregen.

b N.-Holland 26 Junij 1862, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 9 April 1863, Concl. conf.

17. Een protest door derden bij de directie van het Grootboek beteekend tegen de af- en overschrijving van kapitalen, kan een eischer niet berooven van het hem competerend regt om die overschrijving te zijnen name te vorderen; hij is niet verpligt vooraf zijn geschil met die derden te doen beslissen; te meer ingeval deze in het geding tot overschrijving niet hebben willen tusschenkomen en zelfs in het hoofd van rekening niet vermeld staan.

a H. R. 4 December 1868, Concl. conf.

18. Bij af- en overschrijving op het Grootboek der Nat. Schuld heeft schuldvernieuwing plaats en geenszins cessie der bestaande schuldvordering ten laste van den Staat, welke zelfs zonder tusschenkomst van den schuldenaar kan tot stand komen.

a H. R. 9 April 1863, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* N.-Holland 26 Junij 1862.

19. De door den verweerder voorgestelde niet-ontvankelijkheid der ingestelde vordering tot af- en overschrijving, krachtens het reglement van den 22 December 1814 (Sb. nº 113), niet gegrond zijnde op het niet-indienen der bij art. 20 gevorderde bescheiden, maar op de betwisting van het regt van den eischer om over het ingeschreven kapitaal te beschikken, zoo wordt die vordering niet niet-ontvankelijk door de verkeerde aanhaling van art. 1, in plaats van art. 20 van gezegd reglement.

a H. R. 20 November 1863, Concl. conf.

20. De nietigheid van een executoir beslag onder de directie van het Grootboek der Nat. Schuld, daarop gesteund dat het geene namen of voornamen behelst, is ongegrond, als zijnde dat exploit gedaan aan eene openbare instelling, waarvan het voldoende is de benaming uit te drukken.

Z.-Holland 31 December 1866.

GROSSE Z. DWANGUITGIFTE VAN AKTEN, EXPEDITIE VAN VONNISSEN, NOTARIS, SCHRIFTELIJK BEWIJS IN BZ.

HANDELING VOOR GEMEENE REKENING.

I. Wanneer deze bestaat.
II. Regten en verpligtingen.
§ 1. Tusschen de deelgenooten onderling.
§ 2. Jegens derden.

I.

1. Het stelt eene handeling voor gemeene rekening daar, indien A aan B eene partij goederen levert, gedestineerd naar Java, om aldaar voor rekening van A en C te worden verkocht, met beding, dat hetgeen al die goederen meer mogten opbrengen, als winst zoude worden beschouwd, welke na aftrek der kosten tusschen de drie partijen zoude worden verdeeld.

b Amsterdam 12 December 1850.

2. Bij uitsluiting van gemeenschappelijk verlies kan niet gedacht worden aan eene handeling voor gemeene rekening.

b Z.-Holland 3 December 1860, vern. Rotterdam 8 Februarij 1860.

3. Door eene overeenkomst tusschen twee personen, dat de eerste als timmerman en aannemer, de tweede als metselaar, voor gemeene rekening hunnen gemeenschappelijken arbeid zouden verschaffen tot uitvoering van een aangenomen werk, waarvan de winsten gelijkelijk tusschen hen zouden gedeeld worden, terwijl ieder voor zich zelven de materialen zou aankoopen en verwerken, worden geene goederen in gemeenschap gebragt, waardoor een zedelijk

ligchaam ontstaat, maar wordt eene handeling voor gemeene rekening geboren. Hieruit ontstaat geene vordering tot scheiding en deeling eener vennootschap, maar tot rekening en verantwoording tegen hem, die het beheer heeft gevoerd.

a Utrecht 16 October 1861.

4. Er is geene sprake van handeling voor gemeene rekening (als zou dus niet de gedaagde, maar zijn broeder, met wien gehandeld werd, de verbonden persoon zijn), wanneer de ged. alleen als aannemer bekend stond van het werk waarvoor de leveringen zijn gedaan, zijn broeder slechts als onderbaas beschouwd werd, deze het geld ter betaling van arbeidsloonen bij den ged. moest halen, en nimmer iets van belang deed zonder laatstgemelde te raadplegen.

a Amsterdam 6 October 1871.

5. De overeenkomst om den landbouw, het koopen en verkoopen van granen en veldvruchten, en het koopen, verkoopen en aanfokken van vee en paarden, voor gemeenschappelijke rekening te drijven, met bepaling van gelijk aandeel in de winsten of verliezen, stelt daar eene handeling voor gemeene rekening bedoeld bij art. 57 en 58 Kh.

Limburg 9 Januarij 1865.

6. Eene verbindtenis om zich eene hoeveelheid goederen aan te schaffen en die tegen zekeren prijs te leveren, onder bepaling van zeker aandeel in de zaak te houden en zeker bedrag als inleg te laten staan, is geen koop en verkoop, maar eene handeling voor gemeene rekening.

d Amsterdam 11 April 1866.

7. De erkenning door eenen lastgever, dat aan zijn commissionnair en lasthebber in eene houtkooperij éénmaal omtrent een post een aandeel in de winst is toegekend, kan niet dienen als bewijs dat tusschen partijen handelingen voor gemeene rekening hebben plaats gehad, noch dientengevolge leiden tot openlegging der koopmansboeken over een tijdvak van vijf jaren.

Amsterdam 3 Februarij 1864.

8. Akten, ten onderwerp hebbende handelingen voor gemeene rekening, behoeven niet te worden ingeschreven in de daartoe bestemde registers ter griffie van den betrokken Raad van Justitie; art. 58, in verband tot de art. 23, 31, 38 en 47 Kh.

Samarang R. v. J. 31 Mei 1854.

II. § 1.

9. Wanneer vaststaat dat twee personen overeengekomen zijn voor gezamenlijke rekening te speculeren met zekere partij goederen, of dat de eene partij de helft zou dragen in het verlies en de helft zou genieten in de winst, dan ligt het in den aard eener zoodanige handeling dat elk der partijen den halven inkoopprijs dier goederen fourneert. Uit een bepaald beding zou moeten blijken, dat eene der partijen slechts zonder fournissement de halve winst genieten of het halve verlies dragen zou.

Amsterdam 30 April 1862.

10. Bij overeenkomst tot inkoop en verkoop van goederen, ten einde de winst te deelen, kan hij, die zich met den inkoop heeft belast, niet verondersteld worden zich daartoe verbonden te hebben zonder dat de deelgenoot zijn aandeel in de tot inkoop benoodigde gelden fournere.

Amsterdam 11 Januarij 1866.

11. In geval van handeling voor gemeene rekening heeft de deelgenoot, die den vollen prijs heeft betaald voor eene gemeenschappelijk aangekochte en gemeenschappelijk met winst verkochte zaak, eene regtsvordering tegen zijn mededeelgenoot, om hem de helft van den betaalden prijs te voldoen, ook dan, wanneer degeen aan wien de zaak is verkocht, in gebreke is gebleven zijne verpligtingen als kooper na te komen.

Assen 19 December 1864.

12. Elk van de deelgenooten in eene handeling voor gemeene rekening heeft de bevoegdheid ten allen tijde voor zijn aandeel zijne aanspraak te doen gelden op de behaalde winst en de door hem voorgeschoten gelden.

Arnhem 24 November 1864.

13. Wie eene handeling voor gemeene rekening heeft bestuurd, is niet als lasthebber geregtigd den deelgenoot tot teruggave van voorschot en uitgaven voor de mislukte onderneming aan te spreken; hij heeft in het gemeen belang en ook voor zich zelven gehandeld, is deswege rekenpligtig en onbevoegd om zonder gejustificeerde afrekening raauwelijks een saldo te vorderen. De toezending van eene rekening-courant of afrekening, zelfs met aanbod van toelating ter inzage of van afschriften der justificatoire bescheiden, kan die vordering evenmin regtvaardigen.

b Rotterdam 30 April 1856.

14. De bestuurders van eene gemeenschappelijke uitzending van goederen moeten de gevolgen dragen van het door de supercargas verleende crediet, indien deze tot het maken van zoodanig beding ingevolge de conditiën der onderneming niet bevoegd waren en de bestuurders hem desniettemin hunne gagiën uitbetaald hebben.

N.-Holland 10 November 1870.

15. Aansprakelijkheid wegens gestie van zaken in eene onderneming voor gemeene rekening. Zij, aan wie goederen zijn gezonden, ten einde die (in eene haven buiten Europa) te verkoopen, zijn aan de afzenders dier goederen rekening en verantwoording schuldig, maar die afzenders kunnen hunne handelingen niet betwisten, dan voor zoover bewezen is, dat de op de onderneming gevallen schade is te weeg gebragt door schuld of nalatigheid.

Z.-Holland 18 Februarij 1867.

16. Wegens handelingen voor gemeene rekening behoeft niet noodwendig tot scheiding en deeling of tot rekening en verantwoording geprocedeerd te worden, maar kan ook eene bepaalde som als verschuldigd saldo gevorderd worden.

N.-Holland 15 November 1860, vern. *b* Amsterdam 27 April 1859. — Hoorn 19 September 1860. — Anders 's Hertogenbosch 28 April 1848, — en naar het Fransche regt, Leeuwarden 24 Mei 1842.

17. Hij die de liquidatie van eene handeling voor gemeene rekening verlangt, moet niet dagvaarden tot scheiding en deeling, maar tot het

wederkeerig doen en ontvangen van rekening door den eenen deelgenoot aan den anderen.

Limburg 9 Januarij 1865. — *a* Utrecht 16 October 1861.

18. Indien er al bij het bestaan eener societas certæ rei aan een mandaat te denken valt, commissarissen de garanten zijn van de gezamenlijke aandeelhouders of de mandatarissen van de associatie, dan nog zou daaruit volgen, dat zij in allen gevalle niet anders rekening en verantwoording verschuldigd zijn, dan aan de gezamenlijke deelhebbers, hunne mandanten collective, en niet aan elk aandeelhouder separatim.

Amsterdam 4 September 1849.

19. Eene associatie voor gemeene rekening maakt even als eene gewone vennootschap geen zedelijk ligchaam uit, onderscheiden van de personen, waaruit het is zamengesteld; derhalve komt in zoodanig geval niet te pas de gewone actie tot scheiding en deeling na dissolutie van maatschap, maar wel de personele vordering in een vastgesteld batig slot.

Maastricht 31 Maart 1854.

20. De eischer agerende op grond van eene handeling voor gemeene rekening, aangegaan met den gedaagde, terwijl deze beweert dat nog meer deelnemers in de aanneming zijn, kan bij gebreke van bewijs wie de bepaalde deelnemers waren, evenmin de toewijzing bekomen van zijne primitieve vordering als van de nader verminderde tot op het bedrag dat hem, zelfs volgens de verwering der gedaagden, voor diens aandeel zou verschuldigd zijn.

b 'sHertogenbosch 19 Mei 1858.

§ 2.

21. Waar eene handeling voor gemeene rekening heeft plaats gevonden op naam van eene der partijen, is deze alleen tegenover derden aansprakelijk, en moet de andere deelgenoot zijn aandeel in eene uit de handeling voortvloeijende schuld jegens die derden voldoen, om het even of deze schuld reeds al of niet is betaald door hem op wiens naam de handeling geschiedde en de schuld werd aangegaan.

Amsterdam 12 November 1868.

22. Hij die met eenen deelhebber in eene handeling voor gemeene rekening eene overeenkomst heeft aangegaan, heeft geene actie te dier zake tegen de andere deelgenooten.

b Gelderland 14 Junij 1865.

23. Bij handeling voor gemeene rekening zijn de deelgenooten tegenover derden niet solidair verbonden.

Z.-Holland 16 December 1861, bev. Rotterdam 20 Junij 1860. — Arnhem 26 Februarij 1844. — Anders Zwolle 24 Februarij 1847.

HANDELSAGENT (HANDELSREIZIGER).

1. Een handelsbediende, reizende voor den handel van zijn meester, moet geacht worden diens gemagtigde te zijn, en is uit den aard dier betrekking bevoegd om voor zijn meester wat diens handel aangaat, verkoopen te sluiten.

N.-Holland 2 April 1846, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 26 Februarij 1847, Concl. conf. — Appingadam 6 Mei 1847. — *b* Amsterdam 5 November 1862. — Almelo 5 October 1864.

2. Nadat van wege den verkooper eene door een reiziger gesloten overeenkomst van koop en verkoop is goedgekeurd en de verkochte goederen zijn verzonden, kan niet meer ontkend worden de bevoegdheid des reizigers om de speciale bedingen te maken waaronder deze die overkomst heeft gesloten.

Groningen Hof 28 Junij 1870.

3. De regten en verpligtingen van een handelsreiziger worden geregeld door de bepalingen van het Burg. Wetb. omtrent lastgeving; hij kan dus zonder speciale volmagt geene betalingen ontvangen.

Arnhem 10 April 1865.

4. De lastgever is niet gehouden aan eene dading door zijn handelsbediende, zonder magtiging, met een derde aangegaan, al mogt zij zijn gesloten naar aanleiding van een bestaand handelsgebruik.

Rotterdam 22 October 1845.

5. Een handelsagent, préposé, die in den regel een algemeen mandaat heeft om voor zijn committent verbindtenissen aan te gaan, moet ook ondersteld worden de bevoegdheid te hebben om de door hem gesloten overeenkomsten weder te ontbinden.

N.-Holland 20 October 1859, bev. Amsterdam 20 November 1857.

6. Een handelshuis wordt verbonden door de handelingen van zijn agent, die extra fines mandati gehandeld heeft, wanneer diens volmagt op ongewone wijze was beperkt en zulks aan derden onbekend is gelaten.

a Amsterdam 8 Julij 1851.

7. De betrekking van generaalagent in een vreemd land van eene hier te lande opgerigte verzekering-maatschappij, kan geacht worden mede te brengen de bevoegdheid om die maatschappij in den ruimsten zin te vertegenwoordigen, zoodat alle door hem met derden aangegane overeenkomsten en gemaakte regelingen ten haren aanzien gelijke werking hebben alsof die door de maatschappij zelve waren getroffen; hij is dus bevoegd eene brandschade op te nemen en vast te stellen, voor zooverre niet wordt bewezen, dat de magt der agentuur is beperkt geworden, en de derden ook moeten geacht worden die beperking vooraf te hebben gekend.

a N.-Holland 25 Junij 1868, bev. *a* Amsterdam 20 Februarij 1867, en waartegen de voorz. in cassatie is verw. bij H. R. 19 Februarij 1869, Concl. conf., zijnde bij het vonnis tevens beslist, dat de generale agent moet geacht worden wettig te hebben gehandeld, indien de maatschappij de overeenkomst, door hem boven zijn last aangegaan, door het ontvangen der premiën heeft bekrachtigd. — N.-Holland 17 December 1868, bev. Amsterdam 6 December 1867.

8. Eene Nederlandsche assurantie-maatschappij, die de regtsgeldigheid der door haren te Hamburg gevestigden agent gedane erkenning

eener schadevergoeding betwist, kan zich daartoe niet beroepen op de in de Duitsche dagbladen aangekondigde intrekking van diens mandaat; volgens art. 46 D. H. W. moet blijken dat die ook voor de gemelde erkenning in het handelsregister ingeschreven of aan den eischer bekend was.

a Amsterdam 7 October 1868.

9. De agent eener reederij moet bevoegd geacht worden tot alles wat met de bevrachtingen in verband staat (art. 371 Kh.), dus ook tot het treffen van overeenkomsten omtrent de wijze waarop eene schade zal geregeld worden.

a Rotterdam 30 April 1862.

10. Met het beweren dat men als agent en niet als verkooper heeft gehandeld, is niet in tegenspraak het houden van rekening-courant met den lastgever, zoo daarop niets anders in debet is gebragt dan de gedane uitschotten, en men zich niet zelf als verkooper voorstelt, noch ook dat men den lastgever geene provisie in rekening brengt.

Amsterdam 15 Maart 1866.

11. Wanneer eene commissie door den agent opgenomen en door diens committent aanvaard is, dan is den agent zijne provisie verschuldigd, al moge die commissie door den committent (zonder schuld of verzuim van den agent) niet uitgevoerd zijn.

Amsterdam 7 Junij 1865.

12. Een reiziger heeft geene aanspraak op provisie, wanneer zijn principaal voor de door den reiziger opgenomen en door hem principaal uitgevoerde bestelling geene betaling erlangt. De betaalde provisie kan dan zelfs van den reiziger worden teruggevorderd.

b Maastricht 2 Junij 1864.

13. Indien niet anders is bedongen, wordt het loon van den provisie-reiziger berekend naar het bedrag der koopsommen en niet naar hetgeen daarvan is ingekomen.

Amsterdam Kgr. III 23 October 1871.

14. De agent eener maatschappij mag geene afrekening en uitkeering der voor haar ontvangen premiën weigeren, tot dat zal kunnen worden bepaald het juiste bedrag der winst, waarin hem een aandeel is toegekend.

Z.-Holland 8 April 1867.

15. De agent is tegenover zijn lastgever niet aansprakelijk voor het te kort in maat of gewigt op de gekochte en verscheepte goederen, bij aankomst en lossing ontdekt.

Amsterdam 15 Maart 1866.

16. Wanneer een handelshuis eenen agent naar Indië zendt, ten einde aldaar ladingen te verkoopen en retourladingen in te koopen, en zulks met bepaling dat hij in de winst en het verlies zal participeren, dan heeft deze geene actie tot rekening en verantwoording over de handelsonderneming, maar slechts eene vordering tot liquidatie en verrekening van winst en verlies. — De omstandigheid dat de agent bereids tot rekening en verantwoording veroordeeld en het belang van het handelshuis bij zijne nalatigheid hierin is geëvalueerd, belet niet dat alsnog tusschen partijen een liquidatieproces plaats vinde.

a Amsterdam 21 Maart 1860.

Aansprak. Bz. 15.
Assurantie 7 v.
Betaling 3.
Commissionnair.
Dading 4.
Huur v. diensten.
Koop en verkoop 1 v.
Lastgeving 1, 3 v.
Misbr. v. vertrouwen.
Ontb. v. overeenk. 5.
Patent.
Provisie 11 v.
Reederij 9.
Rek.courant 10.
Rek. en verantw. 14, 16.
Voerl. en schippers.

HANDELSPAPIER.

1. Volgens het reglement op den handel in olie op termijn gaat de eigendom van een volgbriefje door endossement over, en derhalve moet daarop bij analogie worden toegepast het regtsbeginsel omtrent endossabel handelspapier, in geld betaalbaar, dat nl. de acceptant tegenover den houder in allen geval tot voldoening verpligt is en aan dezen geene exceptien of bijzondere bedingen kan tegenwerpen, die hij tegen den nemer zou kunnen doen gelden.

a Amsterdam 10 October 1856.

Assignatie.
Bodemerij.
Cognoscement.
Koophandel.
Orderbiljet.
Papier aan toonder.
Wisselbrief.

HAND- EN SPANDIENSTEN.

1. Onder de in art. 2 B. W. vermelde persoonlijke dienstbaarheden zijn alleen bedoeld de dienstbaarheden, staande in betrekking tot het burgerlijk regt, en alzoo niet de diensten in het openbaar belang aan de ingezetenen bij plaats. reglementen opgelegd, in casu tot het maken en onderhouden van wegen.

c H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

2. De plaats. best. zijn onbevoegd verordeningen te maken aangaande prov. aangelegenheden. Daaronder is begrepen de verpligting van hand- en spandiensten voor groote of prov. wegen. Eene verbindtenis van het plaats. best., om een gedeelte der bestrating van zulk eenen weg voor zijne rekening te nemen, kan geene verpligting tot hand- en spandiensten op de ingezetenen der gemeente brengen, zoo deze niet door eene wettige verordening tot zoodanige diensten in het algemeen zijn gehouden.

a H. R. 6 October 1847, Concl. conf. — Assen Kgr. 25 November 1847.

3. Ofschoon de bedoeling van het reglement op de diensten in natura tot het maken en onderhouden der wegen in het schoutambt Gendringen, gepubl. den 23 December 1825 (gewijzigd den 11 December 1847), wel schijnt te zijn, dat niet elk ingezeten der gemeente, maar elk hoofd van een huisgezin verpligt is tot het verrigten der voormelde diensten, zoo berust echter die verpligting niet op elk huis, maar op elk huisgezin, en derhalve ook op hen, die een gedeelte van een huis in huur bewonen. De maatregel, dat in de beide eerste maanden van elk jaar zal worden opgemaakt eene lijst der dienstpligtigen, en dat deze gedurende veertien dagen zal ter visie liggen, is alleen voorgeschreven, ten einde de belanghebbenden in staat te stellen tegen de plaatsing op de lijst reclames in te brengen, doch niet om hen intusschen van het voorloopig verrigten van diensten te ontslaan.

e H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

4. De Gem. besturen hebben de bevoegdheid, om onder Koninklijke goedkeuring, naar aanleiding van art. 213 v. Gr.wet, reglementen vast te stellen en ten uitvoer te leggen, waarbij be-

weerde dienstpraestatiën in natura, ter zake der wegen, worden veranderd in gedwongen geldelijke retributiën. Bij zoodanige reglementen kan zelfs bepaald worden, dat de inning dier geldelijke retributiën en de verdere executie zullen plaats hebben op dezelfde wijze als bij plaats. belastingen, dat is bij parate executie; zoodanige bepaling heeft ook dat gevolg, dat de met parate executie bedreigde, die daartegen verzet wil doen, dit verzet niet moet brengen voor den regter, dien de algemeene wetten omtrent de regterlijke bevoegdheid aanwijzen, maar voor den regter aangewezen bij art. 5 der wet van 9 April 1819, houdende bepalingen ter verzekering van de rigtige invordering der plaats. belastingen.

Deventer 8 November 1843.

5. Uit de bepaling van art. 3 en 7 van het reglement op het beheer van wegen en waterlossingen in de prov. Drenthe van 15 Julij 1852, volgens welke in elke gemeente dier provincie tabellen moeten bestaan van al de aan de publieke schouwing onderworpen wegen, volgt niet, dat de verbindbaarheid eener plaatselijke verordening omtrent het doen van hand- en spandiensten op zekeren weg in de gemeente onvoorwaardelijk afhankelijk is van de omstandigheid, of de weg op de tabelle voorkomt. In ieder geval moet evenwel worden uitgemaakt dat de weg, waarover wordt gehandeld, tot de gemeente behoort, en dat daaromtrent dus verpligting tot boerwerken kan bestaan.

c H. R. 26 Mei 1857, Concl. in anderen zin.

6. Het niet-voldoen aan de oproeping om aan zekeren weg te werken, stelt geene overtreding daar van het reglement op de buurtwegen in Gelderland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 Februarij 1823, n° 30, wanneer de beklaagde voldingend aantoont, dat die weg niet behoort tot de buurtwegen der gemeente tot welker onderhoud de ingezetenen krachtens dat reglement verpligt zijn.

Arnhem ... (3).

7. Vermits de gemeentebesturen bevoegd zijn om het onderhoud en de verbetering der wegen in de gemeente te regelen, en het aandeel dat ieder ingezeten daarin zal moeten nemen, te bepalen, kan het bij eene vervolging wegens verzuim om wettig verordende hand- of spandiensten te verrigten, niet te pas komen een onderzoek te doen, of de weg, waarop gewerkt zou worden, uitsluitend in eigendom toebehoort aan zekeren polder en door de ingelanden daarvan moet onderhouden worden.

Breda 28 Januarij 1850.

8. Het is eene verkeerde opvatting van het reglement op de hand- en spandiensten in de gemeente Gieten, wanneer men beweert dat daarbij zoodanige diensten alleen zouden gevorderd worden van ingezetenen, die in het bezit zijn van één of meer paarden, van 3 jaren of daarenboven.

f H. R. 22 April 1856, Concl. conf.

9. De hand- en spandiensten in de provincie Gelderland kunnen niet worden gevorderd, indien een zandweg tot grindweg wordt veranderd. Zoodanige aanmerkelijke verbetering kan niet worden begrepen onder het werk waartoe de ingezetenen krachtens art. 11 van het reglement op het beheer en onderhoud der buurtwegen verpligt zijn, maar onder die waarvan art 17 gewaagt, nl. nieuwe aanleg of aanmerkelijke verbetering, waarvoor tusschen gemeenten, polders enz., en particulieren de noodige overeenkomst kan worden getroffen.

Wageningen Kgr. 24 Julij 1846.

10. Het woord boerwerken wordt thans in Drenthe ook gebezigd in een meer algemeenen zin dan vroeger, en bepaaldelijk voor het doen van hand- en spandiensten ook buiten de boerschap of markt.

a H. R. 6 October 1847, Concl. conf.

11. Onder de boerdiensten, waarvan art. 4 van het reglement op de boerdiensten tot onderhoud en herstel van de publieke en andere wegen enz., in de gemeente Vriezenveen, v. 24 Maart 1819, gewaagt, moet persoonlijke arbeid, in tegenstelling van spandienst worden verstaan. Daarbij wordt geene verpligting opgelegd, om, des gerequireerd, wagens of paarden mede te brengen.

c H. R. 7 Maart 1848, Concl. conf.

12. Wanneer niet blijkt, dat eene oproeping tot boerwerk hetzij bij wege van publicatie tijdig heeft plaats gehad, hetzij bij bezorging van huis tot huis tijdig bij een ingezeten is ingekomen, dan kan deze bij niet-verschijning op het boerwerk niet worden veroordeeld.

Assen 12 November 1851.

HANDLIGTING.

I. Algeheele.
II. Beperkte.

I.

1. Aan een Nederlander, in wiens voogdij niet door den Nederlandschen maar door den vreemden regter is voorzien, kan door den Hoogen Raad geene venia aetatis worden verleend.

b H. R. 9 December 1868, Concl. conf.

II.

2. De hertrouwde moeder en voogdes kan aan hare kinderen uit het eerste bed handligting verleenen, zonder daartoe bijgestaan en gemagtigd te zijn door haren tweeden echtgenoot.

Maastricht 6 Februarij 1862.

3. De minderjarige, wien handligting tot het drijven van handel is verleend, moet met de uitdrukkelijke bevoegdheid om alle daartoe betrekkelijke verbindtenissen onder zekere bepaalde uitzondering te sluiten, ook bevoegd geacht worden de nakoming en uitkeering daarvan te vorderen of zich daaromtrent te verdedigen.

b H. R. 16 December 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 16 Mei 1859, waarbij was bev. *a* Maastricht 23 December 1858.

4. Het huren van een winkelhuis behoort ongetwijfeld tot die verbindtenissen, welke iedereen, die handligting heeft bekomen tot het drijven eener winkelnering, krachtens het 2[de] lid van art. 484 B. W., als een uitvloeisel der verleende handligting, bevoegd is aan te gaan.

Dordrecht 17 Februarij 1851.

5. Een minderjarige, die behoorlijk handlig-

ting tot het drijven van handel heeft bekomen, is bevoegd zijne in het Grootboek der Nationale Schuld ingeschreven kapitalen te vervreemden, ook dan, wanneer die kapitalen tot zijne meerderjarigheid of eerder huwelijk onder administratie zijn gesteld.

N.-Holland 22 Maart 1858.

6. De kantonregter kan de beperkte handligting niet verleenen tot het uitoefenen van de betrekking van geagreëerd klerk bij eenen Rijksontvanger.

Oostburg Kgr. 8 Februarij 1853.

7. De gewone handligting heeft niet ten gevolge, dat daardoor komt te vervallen een bij testament der moeder ten opzigte van het beschikbaar erfdeel ingesteld beheer, hetwelk tot de meerderjarigheid zou moeten voortduren.

Amsterdam ... (31).

HARINGVISSCHERIJ z. AANSPRAKELIJKHEID IN BZ., PROVINCIALE VERORDENING.

HAVENGELD z. CONDICTIO INDEBITI, GEM. BELASTING, SCHEEPVAART.

HAZARDSPELEN.

1. Als hazardspel moet worden beschouwd alle spel, dat om geld wordt gespeeld en enkel van de kans of het toeval afhangt. Daaronder moet ook worden gerangschikt het lotto- of quine-spel.

b H. R. 22 December 1846, Concl. conf.

2. Het werpen met een knikker tegen opgezette centen is niet een verboden hazard- of dobbelspel, vermits de uitslag daarvan afhangt van de behendigheid en den toeleg der spelers, maar niet van louter toeval. Tot het bestaan van zoodanig strafbaar spel wordt ook gevorderd, dat het door twee of meer personen worde uitgeoefend.

Amsterdam Kgr. IV 18 November 1863.

3. Tot toepassing van art. 475, nº 5 C.P. wordt vereischt het houden (établir ou tenir) van loterij- of andere hazardspelen, welke woorden naar eenig toestel, naar eene soort van inrigting heenwijzen. Het op straat komen met dobbelsteenen in den zak, om dáár met anderen om centen te spelen, is daartoe niet voldoende.

b H. R. 18 October 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Mei 1867, Concl. conf.

4. Art. 475, nº 5 C.P. bedreigt straf tegen het op openbare plaatsen slechts tijdelijk houden van hazardspelen.

a H. R. 8 Mei 1855, Concl. conf.

5. Door openbare plaats moet worden verstaan elke plaats of gebouw waartoe een ieder den vrijen toegang heeft, zoo als eene herberg.

b H. R. 22 December 1846, Concl. conf.

6. De strafbaarheid van het feit, waartegen bij art. 410 C. P. wordt voorzien, is niet afhankelijk van het bestaan der verordening aangehaald in het daaraan voorafgaande opschrift van § 3 of van eene inbreuk daarop door de houders van de hier bedoelde huizen begaan.

a H. R. 8 Mei 1855, Concl. conf.

7. Het voortdurend toelaten door een tapper, dat te zijnen huize het spel vingt et un wordt gespeeld, en het telkens invorderen van een cent als de bank overgaat, valt, als zijnde het houden van een huis van hazardspelen, onder het bereik van art. 410 C. P., al geschiedt dat spelen open en bloot, te allen tijde en zonder dat vooraf dag of tijd daartoe is bepaald of een lokaal in gereedheid gebragt.

c H. R. 21 Junij 1870, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 Maart 1870, waarbij die feiten waren gequalificeerd het houden van een hazardspel op eene openbare plaats; art. 475, nº 5 C. P.

8. Art. 410 C. P. vordert niet, dat een of meer bankhouders, bewindvoerders, opzigters of agenten, belang- of deelhebbenden aan het huis van hazardspelen zijn verbonden, maar bedreigt hen, zoo zij er zijn, met dezelfde straf als de houders van dat huis.

a H. R. 8 Mei 1855, Concl. conf.

9. Het is voor het wanbedrijf omschreven in art. 410 C. P. geen vereischte dat het hazardspel in het geheim worde gespeeld; het houden van een huis van hazardspel blijft zelfs verboden, al geschiedt het met voorkennis der politie.

c H. R. 21 Junij 1870, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 Maart 1870.

10. Voor de kenmerken der overtreding van art. 410 C. P. onderscheidt de wet niet, of de houder van hazardspelen daarvan zijne hoofdzaak dan wel eene nevenzaak maakt, of aan welk hoofdberoep hij die nevenzaak toevoegt.

c H. R. 21 Junij 1870, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 Maart 1870.

11. De daadzaken, dat gedurende geruimen tijd des Zondags, op vaste uren, in eene herberg, in eene daartoe ingerigte kamer naast de gelagkamer gelegen, van deze slechts door eene toevallende deur gescheiden en voor een ieder toegankelijk, een aantal personen zich heeft bezig gehouden met het spelen van het lottoquinen, vereenigen in zich al de kenmerken van het wanbedrijf van art. 410 C. P.

a H. R. 8 Mei 1855, Concl. conf.

12. Een herbergier kan niet geacht worden een huis van hazardspelen te houden, wanneer hij, zelfs meermalen, wel aan allen die in zijne herberg verlangen kaart te spelen, tegen betaling op hun verlangen kaarten verstrekt, doch zich nimmer bemoeit met de spelen die de gasten verlangen te spelen.

b H. R. 2 Februarij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 17 November 1868.

13. Het opzettelijk verleenen van zijn huis tot hazardspelen stelt daar het houden van een huis van hazardspelen, vallende onder art. 410 C. P. Het misdrijf bij gemeld artikel voorzien, verandert niet van natuur, en wordt niet het misdrijf van art. 475, nº 5 C. P., wanneer het huis, waarin het hazardspel door den bewoner wordt gehouden en het publiek wordt toegelaten om te spelen, tevens uit anderen hoofde reeds was eene publieke plaats.

c H. R. 21 Junij 1870, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 Maart 1870.

14. De verwijzing naar art. 476 in art. 477 C. P. is als eene misstelling te beschouwen; daarbij is klaarblijkelijk bedoeld art. 475 C. P. Dientengevolge kan geene verbeurdverklaring worden uitgesproken van de in eene herberg gevondene toestellen van spelen, als kunnende eene herberg niet begrepen worden onder «rues, «chemins et voies publiques» in art. 477 C. P.

b H. R. 22 December 1846, Concl. conf.

Herbergen 5, 7, 11 v.
Huis v. hazardsp. 6 v.
Loterij 3.
Openbaarh. 5, 9, 13.
Spelen 1 v. 7.
Straffen 14.

HEEMRAADSCHAP Z. DIJK- EN POLDERBESTUREN.

HEERLIJKE REGTEN.

I. Wetgeving, aard, uitoefening.
II. Al of niet afschaffing.
III. Invordering van præstatiën.

I.

1. Vermits bij art. 32 der Gr.wet van 1814 uitdrukkelijk is bepaald, dat de Souv. Vorst alle de daden van de souvereine waardigheid pleegt, na de zaak in overweging te hebben gegeven bij den Raad van State, kan aan het besluit van 1 Februarij 1815 (Sb. n° 10), houdende alteratie van art. 2 van het besluit van 28 September 1814 (Sb. n° 102), betreffende de uitoefening van het regt van collatie bij de beroeping van predikanten, geene verbindende kracht worden toegekend, nu het niet blijkt dat de Raad van State te dien aanzien is gehoord.

H. R. 20 April 1849, Concl. conf.

2. Het besluit van den 8 Februarij 1815 (Sb. n° 11), als van latere dagteekening zijnde dan de Grondwet van 1814, mag alleen in zooverre worden beschouwd als daargesteld door de daartoe bevoegde magt, als dit moet worden geacht alleen te zijn geweest een uitvloeisel en eene nadere regeling van het slechts provisioneel besluit van den 26 Maart 1814 (Sb. n° 46), waarbij uitdrukkelijk is voorbehouden de latere regeling der uitoefening van het heerlijk regt der jagt. De uitdrukking «eigenaren van heerlijke regten» in art. 1 van eerstgemeld besluit mag derhalve in geene andere beteekenis worden opgevat dan die van «eigenaren van heerlijkheden» in het besluit van 1814.

b H. R. 20 April 1866.

3. Onder heerlijkheid moet worden verstaan òf de uitgestrektheid gronds onder eenen heer behoorende, òf de vereeniging van zoodanige regten en bevoegdheden, welke aan iemand heerschappij geven over eene als heerlijkheid erkende streek.

N.-Braband 6 Junij 1865, bevest. 's Hertogenbosch 11 Januarij 1865.

4. Bij de uitgifte van Zeeuwsche ambachtsheerlijkheden, bijv. van Sommelsdijk, behoorden onder de benaming van *ambachtsregt* en *ambachtsgevolg* (speciaal in 1417) behalve de hooge heerlijkheid, alle regalia die aan den uitgever toekwamen en daarbij niet expresselijk uitgezonderd werden, mitsdien ook het jagtregt.

a Holland 29 Junij 1839.

5. Eene heerlijkheid moet tot bewijs van het tegendeel geacht worden van dezelfde uitgestrektheid te zijn als de gemeente wier naam zij draagt, en zulks te meer, wanneer er natuurlijke grenzen tot afscheiding bestaan, in casu eene kreek of geul, vroeger van grooteren omvang, in tegenstelling van eene meer willekeurige afscheiding, loopende midden door een gedeelte schorren, en waardoor aan den eenen kant de heerlijke regten worden beperkt binnen de grenzen van de gemeente van dien naam, doch aan de andere zijde over de grenzen dier gemeente worden uitgestrekt.

Zeeland 9 October 1859.

6. In Braband waren oudtijds de hertogen als landheeren de algemeene grondheeren, wanneer het beter of ander regt van derden niet met titel en brief bewezen werd. De hertogen van Braband, die goederen in leen hadden uitgegeven, behielden het dominium directum en vereenigden hiermede weder het dominium utile, wanneer de leenpligt verbroken werd, en dus ook bij de afschaffing van het leenstelsel. De in leen gegeven goederen keerden daardoor tot hunnen oorsprong terug, of werden althans niet ten behoeve van den beleende in allodiale goederen geconverteerd.

N.-Braband 23 Mei 1855.

7. Zoowel volgens den oorspronkelijken aard van het collatieregt als volgens algemeene regtsbeginselen is één der medegeregtigden in een regt van unique collatie niet bevoegd om alleen en zonder medewerking van zijne medeëigenaren dat regt uit te oefenen.

Groningen Hof 28 April 1863, bev. Appingadam 6 Februarij 1862.

8. Indien meerderen te zamen het collatieregt bezitten, en sommigen hunner onbevoegd zijn tot de uitoefening, zijn daarom de overigen niet van het regt van benoeming verstoken.

Appingadam 25 Januarij 1855.

9. Het regt van den dertienden penning kan ook worden geheven bij overgang van goederen in de doode hand of met de bestemming van publiek nut.

b H. R. 17 Januarij 1868, Concl. conf.

II.

10. Het besluit van den Souv. vorst van 26 Maart 1814 heeft wel de strekking om in het herstel der afgeschafte heerlijke regten (voorloopig) te voorzien, maar behelst niet de herleving der voormalige heerlijke regten in het algemeen, noch speciaal van het regt om uit het leenstelsel afkomstige recognitiën te blijven vorderen.

Hoorn 18 October 1854.

11. Art. 25 der Staatsregeling v. 1798 heeft geene verpligtingen of præstatiën uit een burgerlijk contract voortvloeijende, maar alleen die uit het leenstelsel afkomstig, vernietigd.

a H. R. 21 October 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Januarij 1868, Concl. conf. — Utrecht Hof 18 November 1850. — Utrecht 31 Januarij 1851. — Cf. Hoorn 18 October 1854, waarbij is beslist, dat alleen moet worden onderzocht of een gevorderd regt uit het leenstelsel afkomstig, dan wel uit eene wederzijdsche vrijwillige wettige overeenkomst geboren is, en zoo dit het geval niet is, de omstandigheid dat de betrokken heerlijkheid later allodiaal is geworden, hiertegen niets kan afdoen.

12. Hoezeer uit de in art. 25 der Staatsreg. van 1798 voorkomende vervallenverklaring der aldaar opgenoemde regten volgt, dat ook de als heerlijke regten verschuldigde emolumenten zijn afgeschaft, zoo wordt echter daartoe uitdrukkelijk afkomst uit het leenregt gevorderd. Vermits niet alle pecuniële heerlijke regten, met name in Holland, oorspronkelijk leenregten zijn geweest, zoo kan uit voormeld artikel niet worden afgeleid, dat alle vroeger door den leenheer uitgeoefende pecuniële regten, zonder onder-

scheid of zij al dan niet van feodalen oorsprong zijn, zouden zijn afgeschaft. Een onderzoek naar den oorsprong moet alzoo voorafgaan aan de beslissing over eene vordering, uit krachte van zoodanige regten gedaan.

H. R. 10 Junij 1859, Concl. conf. verniet. N.-Holland 27 Mei 1858, waarbij was beslist dat, vermits bij art. 25 der Staatsreg. van 1798 alle eigenlijk gezegde heerlijke regten, zoo met opzigt tot het daaraan ontleend gezag, als met opzigt tot de daaruit voortvloeijende emolumenten, als strijdig met die in te voeren Staatsregeling zijn afgeschaft, een angstvallig onderzoek, of de heerlijkheid, waarin de bedoelde regten geheven worden, al dan niet leenroerig was en die regten zelve in strikten zin van feodalen oorsprong zijn, overbodig is, maar dat behoort te worden onderzocht, of de præstatiën aan den heer uit krachte van zijn heerlijk regt dan wel uit krachte van overeenkomst verschuldigd waren, zoodat zij, gelijk in het 2de lid van dat artikel voorkomt, als vruchten van wezenlijken (civielen) eigendom kunnen beschouwd worden; dat reeds de omstandigheid dat de regten waarover geschil, niet op bepaalde goederen gevestigd waren, maar oorspronkelijk van alle huisgezinnen zonder onderscheid, als persoonlijke lasten geheven werden, duidelijk aanwijst, dat die præstatiën niet waren de voldoening van burgerlijke verbindtenissen, maar kwijting van verpligtingen der onderzaten jegens hunnen heer als zoodanig; — in casu schrikkelhoenderen (præstatie alle schrikkeljaren door ieder huisgezin van twee hoenderen), later geredimeerd op *f* 25.» 's jaars, en onderscheidene recognitiën. — Bij dat arrest was bev. Hoorn 18 October 1854, hetwelk die præstatiën mede als door de Staatsregeling van 1798 afgeschaft beschouwde.

13. Indien de regter uitdrukkelijk aanneemt, dat het gevorderde bestaat in eene uitkeering in geld, hoedanige bij overeenkomst kan worden bedongen en gevestigd, en dat even daarom het regt op die uitkeering evenzeer door aanhoudende invordering aan de ééne, en vrijwillige voldoening aan de andere zijde, dus door verjaring kan worden verkregen, dan is door die beslissing de absoluut leenroerige aard van het gevorderde regt uitgesloten. Hij die daartegen de cassatie wil beproeven, zou daarin slechts kunnen gegrond zijn door wetsartikelen aan te wijzen waarmede zoodanige beslissing in strijd is, doch alle betoog omtrent den vermeenden leenroerigen aard van het regt zelf in questie zou daartoe geheel ten onpas zijn.

c H. R. 16 Junij 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 2 November 1853, waarbij was bevest. interl. vonnis 's Gravenhage 28 Januarij 1853; — cf. def. vonnis 's Gravenhage 1 Mei 1855.

14. Wanneer de aard van een oud regt geenszins deszelfs leenroerigheid maar veeleer eenen zuiver burgerlijken oorsprong aanduidt, zou stellig en ontwijfelbaar moeten blijken dat het desniettemin zijn eenigen grond heeft gehad in de betrekking van leenheer en leenman, en niet is ontstaan uit een wederzijdsch verdrag, om het voor een der bij art. 24 van de Staatsregeling van 1798 vernietigde leenheerlijke regten te kunnen houden. Uit de oorspronkelijke leenroerigheid van het heerlijk regt kan niet worden afgeleid, dat ook alle andere regten, nevens de heerlijkheid verkocht, oorspronkelijk en eeniglijk uit het leenregt zouden zijn ontstaan.

Utrecht 11 Maart 1840. — In gelijken zin Utrecht 7 Julij 1846.

15. Het is om tot de vernietiging van een aloud regt, alsof het uit het leenregt afkomstig ware, te kunnen besluiten, niet genoegzaam, dat er geene titels worden aangevoerd, waarbij dat regt oorspronkelijk is gevestigd, noch ook dat uit hoofde van de oudheid de oorsprong van dat regt niet met zekerheid kan worden aangewezen. In zoodanig geval moet men letten op de *strekking* van het regt om daaruit den aard daarvan af te leiden. Het bestaan van een dwangmiddel uit het gezag van den ambachtsheer ontleend, om de voldoening van het verschuldigde uit kracht van een oud regt te verzekeren, bewijst niets ten opzigte van den aard van het regt zelf.

Utrecht 11 Maart 1840, bev. bij Utrecht Hof 7 Maart 1842. — Het gold in casu de vraag, of het regt, dat onder den naam van dertienden penning geheven wordt van alle landerijen, die onder de heerlijkheid Vinkeveen (provincie Utrecht) worden verkocht, moet worden beschouwd uit het leenstelsel afkomstig te zijn en derhalve vervallen, dan wel als een grondregt, waarmede de goederen wettiglijk zijn bezwaard, uit eene bijzondere overeenkomst voortvloeijende. Die vraag werd door het Hof en de Regtbank op bovenstaande gronden in dezen laatsten zin beantwoord, omdat hij die zich op leenroerigheid (die niet mag worden verondersteld) beriep, geen bewijs daarvan had bijgebragt. — Dit arrest en het daarbij bevestigde vonnis zijn evenwel vern. bij H. R. 9 Junij 1843, Concl. contr. De vraag of het in casu (volgens akte van transport der ambachts-heerlijkheid Vinkeveen van 14 Januarij 1745) beweerde regt van 13en penning al dan niet uit het leenstelsel afkomstig was, is daarbij niet als facti beschouwd, zoodat de Hooge Raad de beoordeeling daarvan tot zich trok en overwoog, dat de regter a quo ten onregte het bestaan eener overeenkomst had aangenomen en op min regtskundige redeneringen had besloten tot het bestaan van een grondregt, en dat, terwijl in facto was beslist, dat het regt van 13en penning was overgedragen bij, met en als zamenhangend gevolg der heerlijkheid, het dan ook was een heerlijk regt van gelijken oorsprong als de heerlijkheid zelve, en alleen als eene præëminentie van dezelve, geenszins als een afzonderlijk regt kon worden beschouwd. — De Regtbank te Utrecht is hare vroegere leer getrouw gebleven bij vonnis van 7 Julij 1846.

16. Ter beantwoording van de vraag, of zeker regt, nl. van den 13en penning, als heerlijk regt is afgeschaft, moet gelet worden op zijn aard en zijne strekking; de omstandigheid, dat het steeds met eene heerlijkheid is verbonden geweest, kan daarop van geen beslissenden invloed zijn. Wanneer door den regter het karakter van zeker regt als eenvoudig grondregt, en dus niet als heerlijk regt, hoewel steeds met eene ambachtsheerlijkheid verbonden en over-

gedragen, en dus als een deel of emolument der heerlijkheid te beschouwen, — is aangenomen, op grond van onderscheidene daarmede in betrekking staande bescheiden, in verband met verschillende geschiedkundige omstandigheden, en daaruit is afgeleid dat het niet kan worden gelijk gesteld met zoodanige heerlijke regten, welke wegens territoriale jurisdictie en suprematie werden uitgeoefend door de ambachtsheeren of de door dezen gestelde autoriteiten, dan is dit eene op zuiver feitelijke gronden berustende beslissing omtrent den burgerregteljken oorsprong van het onderwerpelijk regt, waarop in cassatie niet kan worden teruggekomen.

H. R. 23 Januarij 1863, Concl. conf.

17. Hij die beweert dat het gevorderde regt uit het leenregt afkomstig is, moet die stelling bewijzen.

a H. R. 17 Januarij 1868, Concl. conf. — *a* H. R. 21 October 1842, tevens beslissende, dat zelfs dan wanneer van den feodalen oorsprong bleek, een opgevolgd wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag de afschaffing zou doen vervallen. — Concl. Adv.-Gen. van Maanen ad H. R. 9 Junij 1843, en (Prok.-Gen.) ad *a* H. R. 1 April 1853, bij welk arrest die stelling werd in het midden gelaten, doch meer pertinent aangenomen bij het arrest a quo, Utrecht Hof 18 November 1850, en bij Utrecht 3 Augustus 1849. — Utrecht 30 Januarij 1861.

18. Zoolang niet is bewezen dat landerijen feodaal zijn, moeten zij voor allodiaal worden gehouden; op gelijke wijze moet ook de afschaffing van het regt van den 13^en penning door den debiteur worden bewezen.

Utrecht Hof 18 November 1850, bev. Utrecht 3 Augustus 1849, Concl. conf. en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 1 April 1853, Concl. conf. — Utrecht Hof 23 December 1861. — Utrecht 31 Januarij 1851.

19. Het regt van den handwissel of de 13de penning, bestaande bij overgang van landen in 1/8 gedeelte van den koopprijs van de daaraan onderworpen goederen, is niet te rangschikken onder de tienden en evenmin onafscheidelijk van het regt van nakoop of naasting. Het kan uit dien hoofde niet ingevolge art. 25 der Staatsreg. van 1798 geacht worden te zijn vervallen.

Utrecht 2 Februarij 1870.

20. Waar bewezen is dat de door den gedaagde gekochte landerijen zijn gelegen in eene streek, in casu Abcoude-Proostdij, alwaar de 13de penning is verschuldigd, en dat deze ook bij vroegere verkoopen dier landen is betaald geworden, kan die betaling door des gedaagden onmiddellijken voorganger niet beschouwd worden als eene res inter alios, vermits hij in diens regten is getreden, wetende dat van oudsher die betaling heeft plaats gehad, en hij die goederen mede onder dien last heeft gekocht.

Utrecht Hof 18 November 1850, bev. Utrecht 3 Augustus 1849.

21. Het bedrag der stuiverbrieven (bewijzen van betaling van twee of meer stuivers voor iedere roede slik of bagger in het vierkant, die de eigenaars van veenland op het veld komen te leggen) behoort niet gekort te worden op de koopsom, waarvan de 13de penning verschuldigd is.

Utrecht 2 Februarij 1870.

22. De dertiende penning kan nog gevorderd worden van den voormaligen eigenaar, van wien bij het instellen der actie de eigendom reeds op een ander was overgegaan.

a H. R. 17 Januarij 1868, Concl. conf.

23. Art. 5 van het besluit van den Souv. Vorst van 26 Maart 1814, in verband met het besluit van 28 September 1814, moet geacht worden te zijn geschonden of verkeerd toegepast, door aan eenen zich noemenden unicus collator van Eelde het regt toe te kennen tot aanstelling van den koster en organist der Hervormde gemeente aldaar, met vernietiging der benoeming door kerkvoogden en kerkeraad dier gemeente gedaan. Dergelijk regt van collatie, in en na den jare 1795 afgeschaft zijnde, is immers ook met en na de inlijving in Frankrijk afgeschaft en buiten werking gebleven, zoodat het niet anders kon herleven, dan door wettelijk herstel; en, voor zooverre daartoe vroeger mogt behoord hebben het regt, niet alleen van beroep of medewerking tot het beroep van eenen kerkelijken leeraar of predikant, maar ook van koster en organist, zou mede ten dien aanzien moeten blijken van zoodanig wettelijk herstel. Dat collatieregt kan ook niet geacht worden door bovengemelde besluiten te zijn hersteld, daar die zelfs ten aanzien van eigenlijke heerlijkheden het regt van collatie uitdrukkelijk hebben beperkt tot de beroeping van predikanten.

b H. R. 3 Mei 1850, Concl. conf. verniet. *b* Drenthe 17 Maart 1849. — In gelijken zin, ten aanzien van de benoeming van een schoolmeester, *a* H. R. 3 Mei 1850, vern. *a* Drenthe 17 Maart 1849, en bev. het daarbij vern. Assen 10 April 1848. — In gelijken zin, ten aanzien der benoeming van een predikant, Gelderland 23 December 1863, — en Arnhem 20 Junij 1859. — Assen 27 Junij 1859, beslissende dat art. 5 van het besluit van 26 Maart 1814 ook toepasselijk is op collatiën (benoeming van een predikant) voortvloeijende uit een burgerlijk contract.

24. De eigenaars van heerlijkheden zijn, daar waar hun voorheen het regt tot aanstelling der gemeente-schoolmeesters toekwam, thans nog daartoe bevoegd, als behoorende die plaatsen ten platten lande tot die kleine gemeentebedieningen, waarvan de begeving aan gezegde eigenaren bij het Souv. besluit van 26 Maart 1814 is verzekerd geworden.

b H. R. 11 Junij 1847, Concl. contr. verw. de cassatie tegen Z.-Holland 23 September 1846, waarbij was bev. Brielle 8 Augustus 1845. — 's Gravenhage 29 October 1839.

25. Bij art. 5 van het Souv. besl. v. 26 Maart 1814 (Sb. nº 46), en bij het Souv. besl. van 28 September 1814, sub 2º, (Sb. nº 102), wordt onderscheiden tusschen het uniek of volstrekt collatieregt en de medestemmende collatiën; de beperkende bepalingen in de uitoefening van dat regt betreffen alleen het eerstgenoemde.

Appingadam 25 Januarij 1855.

26. Een bestaand regt van collatie kan niet overgaan in een regt van electie door het posterieur aan het besluit van den Souv. Vorst van 26 Maart 1814 (Sb. nº 46), verleenen eener toelage uit 's lands kas aan den leeraar, uit hoofde van de toevoeging aan eene andere gemeente, daar dat besluit alleen bedoelt, dat die over-

gang alleen daar zoude plaats hebben, waar bij de invoering van het besluit, tot het bezoldigen van den predikant 's lands subsidie werd vereischt.

Gelderland 23 December 1863.

27. De opheffing der heerlijke regten betreffende voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen, kan van geen invloed zijn op eene overeenkomst, onder de vorige Gr. wet wel en deugdelijk gesloten, waarbij door hem, die destijds het regt van voordragt wettig had uitgeoefend, van den dientengevolge benoemden ambtenaar (burgemeester) eene destijds geoorloofde vergelding of recognitie ten bedrage van 10 % der waarschijnlijke emolumenten is gestipuleerd, en alzoo een regt ex jure privato bij contract is verkregen, dat hem door geene latere wet kan worden ontnomen en dat eerst eindigt, wanneer die ambtenaar ophoudt zijne betrekking, krachtens zijne op die voordragt gedane benoeming, te bekleeden.

Utrecht 4 November 1853. — 's Gravenhage 18 October 1850, alwaar bij Kon. besl. van 18 Februarij 1824 was bepaald, dat om te gemoet te komen in het geldelijk verlies van recognitiën, te voren door den eigenaar van het heerlijk regt van plaatselijke ambtenaren genoten, de burgemeester enz. aan den gewezen ambachtsheer of regtverkrijgende jaarlijks eene uitkeering zullen doen van 10 % der jaarwedde; die toekenning werd geacht niet als herstelling van vorige heerlijke regten te kunnen gelden, noch daarmede in verband te staan of daarop te berusten.

28. Het regt om binnen eene heerlijkheid de belastingen te heffen, door den Souverein in der tijd nevens de heerlijkheid en andere opgenoemde regten, in leen uitgegeven, behoort als uit het leenstelsel afkomstig en door de Staatsregeling van 1798 afgeschaft te worden beschouwd.

a H. R. 10 Junij 1842, Concl. conf.

29. Hoezeer ook een erfpachtsgoed, als leenroerig bij den erfpachtsbrief is vermeld, kan echter de daarbij aangegane overeenkomst geenszins worden beschouwd als eene feodale handeling, maar zij moet worden gehouden voor een gewoon uit het Romeinsch regt afkomstig eeuwigdurend erfpachts-contract, zonder eenige daarbij gestipuleerde feodale regten of verpligtingen, en mitsdien als eene louter civiele handeling. Zij kan alzoo niet onder de afschaffing van het leenregt bij de Staatsregeling van 1798 worden begrepen, en heeft ook het land niet in eigendom aan den erfpachter kunnen doen overgaan.

Utrecht Hof 24 April 1843.

30. De renten bekend onder den naam van Leibgewinn, in casu in natura en in geld verschuldigd, moeten onder de afgeschafte heerlijke præstatiën, «rentes ou prestations seigneu»riales» gerangschikt worden, en niet onder die, welke bij het decreet van 9 Vendémiaire XIII en het advies van den Raad van State in Frankrijk van den 14 Julij 1807 zijn bijbehouden.

Limburg 4 September 1854, vern. Roermond 24 October 1850.

31. De last rustende op de commanderie van St Jan te Ingen, om den dijkstoel van Neder-Betuwe bij het voeren van elk der drie jaarlijksche schouwen één dag te defroijeren, is niet te beschouwen als een zakelijk regt op het onroerend goed berustende, maar als eene personele præstatie, en als zoodanig afgeschaft.

b Gelderland 7 Junij 1843, vern. Tiel 13 Mei 1842.

32. Ter zake van een, in de vorige eeuw van den toenmaligen Souverein, titulo oneroso, verkregen regt van dwangmalerij over zekere gemeente, kan niet thans nog van de tegenwoordige Regering de handhaving van dat regt of, ingeval van niet-handhaving, voor het gemis daarvan vergoeding worden gevorderd. Gemeld privilegie is komen te vervallen door de mildere en meer vrijgevige hier te lande bepaaldelijk sedert 1798 ingevoerde Staatsinrigtingen, en de tegenwoordige Regering is als door eene vis major belet om aan dit en andere privilegiën van vroegeren tijd gestand te doen, te dien effecte, dat zij ontheven is van de verpligting tot schadevergoeding. De autorisatie tot oprigting van eenen nieuwen koornmolen, die thans behoort te worden aangevraagd, heeft alleen en uitsluitend betrekking tot den ophef van den accijns op het gemaal, en tot de goede politie ten aanzien van de plaats der oprigting.

b H. R. 30 Mei 1845, Concl. conf.

33. Door de afschaffing der leenen is alleen de nexus feudalis tusschen den leenheer en den leenman opgeheven, en zijn alzoo de verpligtingen van laatstgenoemde jegens eerstgenoemde, en wederkeerig vervallen, maar daardoor zijn niet vervallen de ter leen bezeten regten van erfelijke renten of thijnsen, erfpachten en uitgangen, door een derde aan den leenman verschuldigd, zijnde deze regten door die afschaffing van den leenband ontheven, en even als andere ter leen bezeten onroerende goederen allodiaal geworden. Het windregt, als verbonden aan den grondeigendom en tot het vroegere allodium behoorende, is niet afkomstig uit het leenstelsel en heeft dus als zoodanig daarmede niets gemeen.

Tiel 27 Junij 1851.

34. Art. 25 der Staatsregeling van 1798 is ook toepasselijk op eene rente voor wind- of erfpacht, door een ambachtsheer bedongen bij verkoop van den dwangmolen der heerlijkheid, en tot betaling waarvan de kooper zich ten jare 1809 had verbonden. Het maakt immers geen verschil, of de tegenwoordige eigenaar van den molen zich bij den aankoop tot die betaling heeft verbonden. Het regt op de invordering van zoodanige rente kan niet door verjaring verkregen worden.

Middelburg 9 Januarij 1856.

35. Wanneer bij den verkoop van een korenmolen, met daarbij behoorend dwang- of windregt, in 1791 aangegaan, als voorwaarde van verkoop het beding is gevoegd dat, behalve de betaling der koopsom, de kooper aan den verkooper eene jaarlijksche rente zal uitkeeren, dan kan zoodanig beding niet geacht worden eene recognitie te zijn voor het ambachtsheerlijke windregt, en dus ook niet op grond van art. 25 der Staatsregeling v. 1798 als vervallen worden beschouwd; die rente heeft toch haren oorsprong in een wederzijdsch vrijwillig en wettig verdrag.

a Zeeland 6 Mei 1856, bev. Middelburg 3 October 1855.

36. Het regt van nakoop of naasting, bestaande in het vermogen om in des koopers plaats te treden door terugbetaling van den koopprijs, of de voor dat regt bepaalde uitkeering in geld, is voor zoover dit voorheen als een gevolg van den eigendom eener heerlijkheid werd uitgeoefend door den ambachtsheer, bij art. 25 der Staatsregeling van het jaar 1798 voor het Bataafsche volk afgeschaft en bij besluit van den Souv. Vorst van 26 Maart 1814 niet hersteld.

Holland 22 April 1840.

37. Wanneer het Hof aanneemt, dat het gevorderd regt van boterpacht is een *vrijwillig* verdrag, en dus niet is afgeschaft door de Staatsregeling van 1798, moet het geacht worden onder de uitdrukking *vrijwillig* kennelijk te hebben begrepen de wettigheid van dat verdrag, houdende uitgifte van veenen, met beding daarvoor jaarlijks pachten in boter te betalen.

H. R. 18 November 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 11 Januarij 1858, waarbij was bev. Almelo 24 December 1856.

38. Door de opheffing der leenregten hebben de eigenaars van het landgoed Vaeshartelt het regt van vrijen waterloop, dat is: het regt om water uit de Geulle voor Vaeshartelt af te tappen, en hun regt van eigendom op het kanaal het Geleij genaamd, niet verloren. Het eigendomsregt, dat de voorgangers van die eigenaars op het Geleij hadden, is op deze overgegaan.

Maastricht 2 April 1861.

39. Met de afschaffing der heerlijke regten is vervallen het regt van uitsluitend genot van den stroom der rivier, hetwelk vroeger aan eenen banaalmolen kan zijn verbonden geweest. Hij die dusdanigen vroegeren banaalmolen thans in eigendom heeft, is niet bevoegd het water der rivier aan eenen meer stroomafwaarts gelegen molen te onthouden.

Limburg 27 Junij 1864, bev. Maastricht 21 Maart 1863.

III.

40. De heer eener heerlijkheid mag geene ambachts-bewaarders in dezelve aanstellen. Een dwangbevel tot inning van ambachtslasten, uitgevaardigd door alzoo aangestelde ambachtsbewaarders, is bij gevolg nietig en van onwaarde.

's Gravenhage 25 Junij 1847.

41. De executoir-verklaring van het dwangbevel van den gaardermeester eens ambachts, kan ook door het ambachtsbestuur geschieden. De voorzitter van het bestuur is niet uitsluitend daartoe aangewezen en bevoegd.

Rotterdam 17 April 1848.

HERBERGEN.

I.

1. Een huis waar men *gelagen* zet, is een huis of openbare inrigting waarvan de houder er zijn werk van maakt, om aan de bezoekers tegen betaling, ten zijnent spijs of drank of beide te leveren, en aldaar te doen gebruiken. Die bezoekers zijn in dat geval gelagmakende personen. De taalkundige beteekenis van het woord gelag brengt geenszins mede, dat daaronder alleen dranken moeten worden verstaan. Een restaurateur is houder van een huis waar men gelagen zet, en op wien uit dien hoofde toepasselijk zijn de bepalingen der plaatselijke verordening van 's Gravenhage v. den 28 Maart 1854.

's Gravenhage 29 Augustus 1854, vern. 's Gravenhage Kgr. 22 Junij 1854.

2. Wanneer eene verordening onder tapperijen verstaat alle huizen, winkels of plaatsen, waar wijn, jenever, bier, likeuren of andere sterke dranken verkocht of geschonken worden, is daaronder ook begrepen eene societeit op de avonden dat zij voor het publiek toegankelijk is, en zulks zoowel voor de leden der societeit als voor andere bezoekers.

a H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Hulst Kgr. 19 November 1870. — *b* H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Hulst Kgr. 10 December 1870.

3. Eene plaats waar een ieder tegen betaling van entrée-geld wordt toegelaten, is eene herberg, geene societeit.

Dordrecht Kgr. 27 Augustus 1857.

4. Onder de in het politie-reglement der stad Zwolle voorkomende benamingen van kroegen en tapperijen zijn niet mede de koffijhuizen begrepen, vermits onder de benaming van kroeghouders of tappers, voorkomende in art. 112 tot 115 van gemeld politie-reglement, op grond van de oorspronkelijke taalkundige beteekenis en den gebruikelijken zin van de woorden kroegen of tapperijen, of tapjes, alleen moeten worden verstaan de houders van die kleinere, onaanzienlijke tapinrigtingen, waar hoofdzakelijk de lagere volksklassen zich vereenigen in drinkgelagen, en alwaar alleen de gewone sterke volksdranken of bier geschonken worden; ook worden alléén zoodanige kleinere inrigtingen in de opgemelde artikelen van het aangehaalde politie-reglement blijkbaar onder de promiscue gebruikte benaming van kroegen of tapperijen opgenoemd en stellig bedoeld, zoo als kan worden opgemaakt uit den oorsprong, den aard en de bedoeling van de voorschriften dier artikelen zelve.

b Zwolle Kgr. 18 Julij 1850.

5. De provinciale wetgever was onder vigueur van art. 144 der Gr.wet van 1840 bevoegd een reglement op het sluiten der herbergen vast te stellen, omdat, hoezeer de handhaving van orde en rust kan vorderen, dat het uur der sluiting in de eene gemeente vroeger dan in de andere

worde bepaald, het echter niet is te ontkennen, dat zoodanig reglement voor de openbare orde en veiligheid van provinciaal belang is, als strekkende tot wering der buitensporigheden, welke in de herbergen niet zelden gepleegd worden.

Sittard Kgr. 12 December 1851.

6. Het maken van bepalingen omtrent het zetten van gelagen in tapperijen en herbergen na zekere uren, behoort tot de huishoudelijke belangen, waaromtrent de vrije beschikking aan de plaats. best. bij hunne reglementen is gelaten.

a H. R. 26 April 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 27 December 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Februarij 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — Assen Kgr. 31 Januarij 1850.

7. Eene keur van plaats. politie (in casu te Schagen v. 12 April 1828), waarbij na overweging, dat in de laatste jaren in de gemeente tapperijen en andere bedrijven, schadelijk voor de goede orde en zedelijkheid der ingezetenen waren gevestigd, is verstaan, dat niemand, ofschoon van patent voorzien, voortaan binnen die gemeente eene tapperij mag uitoefenen, zonder van het bestuur der gemeente te hebben verzocht en verkregen een schriftelijk bewijs van toelating, kan geenszins worden geacht in strijd te zijn met de wetten op het patent.

a H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf.

8. Het gebod om na zeker uur de tapperijen te sluiten, en het verbod om deze alsdan te bezoeken, zijn niet te beschouwen als eene beperking van het bij art. 10 Gr.wet erkende regt van vereeniging.

a H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hulst Kgr. 19 November 1870. — *b* H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Hulst Kgr. 10 December 1870.

9. Art. 2 A. B. is niet toepasselijk op herbergreglementen; ten onregte is derhalve ontslag van regtsvervolging uitgesproken, indien de afkondiging behoorlijk heeft plaats gehad, en het feit den volgenden dag is gepleegd.

a H. R. 7 Februarij 1843.

10. Het stedelijk reglement van Amsterdam van 26 Mei 1825 betrekkelijk de tapperijen, is van verbindende kracht, al is niet gebleken van de opzending daarvan aan Ged. Staten, vermits deze opzending niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven.

Amsterdam Kgr. II 16 Junij 1845.

II.

11. Het zetten van gelagen beteekent niet het eenvoudig voor zich hebben van drank, maar het aan iemand drank toedienen of voorzetten.

Hulst Kgr. 2 October 1852.

12. Met het verbod om gedurende bepaalde nachtelijke uren bezoekers in de herbergen *toe te laten*, is niet alleen bedoeld het laten binnen komen, maar ook het gedoogen dat men binnen blijve.

a H. R. 20 April 1870, Concl. conf.

13. De verpligting, bij art. 1 der keur v. Amsterdan v. 26 Mei 1825 aan de koffijhuis-houders, onder meer anderen, opgelegd, om hunne huizen vóór middernacht te sluiten en gesloten te houden, brengt kennelijk mede, niet alleen, dat zij na het bepaalde uur daarin niemand meer mogen toelaten of toegang geven, maar tevens daarin niemand mogen laten vertoeven.

b H. R. 14 December 1847, Concl. conf.

14. Indien bij eene plaatselijke keur is bepaald: « dat de tapperijen en kroegen des avonds » ten tien ure zullen moeten gesloten zijn, en » dat na dien tijd geen drank zal mogen ver» kocht of vertapt worden, » is het voor de toepassing der daarop gestelde straf onverschillig, of er na dien tijd al of niet is getapt in eene niet gesloten herberg.

a H. R. 4 September 1855, Concl. conf.

15. Wanneer bij eene gemeente-verordening is bepaald, dat de herbergen enz. op het daarbij bepaalde uur moeten zijn gesloten, is strafbaar het openstaan der deur der woning, waarin het beroep van tapper wordt uitgeoefend.

c H. R. 9 November 1858, Concl. conf.

16. Waar aan tappers is verboden om na zeker uur gelaghoudende personen in hunne woningen te hebben, en aan bezoekers om zich na dat uur in tapperijen of kroegen te bevinden, mogen gelaghoudende personen zich ook niet in andere gedeelten van de woning der kroeghouders dan de tapkamer bevinden.

b H. R. 3 Mei 1870, Concl. conf.

17. Wanneer eene verordening strafbaar stelt het na zekeren bepaalden tijd openhouden van of verblijven in eene herberg, tapperij en dergelijke voor het publiek openstaande plaats, dan is de herbergier of de bezoeker niet in overtreding, wanneer blijkt dat het lokaal, hetwelk opengehouden of waarin verbleven is, was afgezonderd van de openbare gelagkamer en niet toegankelijk voor het publiek.

a 's Hertogenbosch 7 Julij 1863, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 27 September 1864. — *b* 's Hertogenbosch 7 Julij 1863.

18. Uit de bepaling dat het gedurende zekeren tijd aan niemand anders dan aan de leden van het huisgezin, logerende vreemdelingen enz., geoorloofd is zich in de herbergen of tapperijen der gemeente te bevinden, volgt, dat met de woorden herbergen en tapperijen niet bij uitsluiting de gelagkamers dier huizen maar de geheele woning is bedoeld.

d H. R. 24 Januarij 1871, Concl. conf.

19. Bij het reglement op het sluiten der herbergen in Limburg v. 17 Julij 1843 en 2 Julij 1844, goedgekeurd bij Kon. Besl. v. 26 Julij 1844, n° 136, is bepaald, dat het geheele huis, en niet alleen de eigenlijk gezegde gelagkamer, na het bepaalde uur moet gesloten zijn; — mitsdien zijn de bezoekers. die na dien tijd, niet alleen in de gelagkamer, maar ook elders in het huis worden gevonden, in overtreding van dat reglement.

c H. R. 31 Julij 1846, Concl. conf.

20. Waar verboden is de tapperijen, herbergen enz. na middernacht te openen, is ook strafbaar de herbergier die na dien tijd aan iemand drank heeft gegeven, al is deze aan de deur uitgereikt en niet in het huis gebruikt.

b H. R. 14 Februarij 1865, Concl. conf.

21. Het uitreiken van eene flesch met drank uit het venster van eene herberg, na bezetten tijd, stelt geene overtreding daar van het reglement op het sluiten der herbergen in Limburg

vastgesteld, indien de deur der herberg gesloten is.

b Sittard Kgr. 21 Augustus 1846.

22. De plaatselijke verordening van den 28 Maart 1854 nopens de koffijhuizen, tapperijen enz. te 'sGravenhage, straft wel degenen, die zich als gelagmakende personen of bezoekers in eene tapperij of slijterij hebben bevonden, maar niet degenen die om andere redenen dáár zijn tegenwoordig geweest; het maken van gelag moet dus bepaaldelijk zijn ten laste gelegd.

'sGravenhage Kgr. 7 Junij 1855.

23. Wanneer iemand is aangeklaagd van als tapper, na het uur voor het sluiten der tapperijen bepaald, bezoekers te hebben aanwezig gehad, zonder hiervan de geboden kennisgeving te doen, moet de hierop bedreigde straf toegepast worden, al heeft de beklaagde tevens patent en vergunning als bordeelhouder; het toepasselijk reglement der gem. Groningen bepaalt immers niet, dat in laatstgemelde omstandigheid eene uitzondering is gelegen op de strafbaarheid van eerstgemelde overtreding.

c H. R. 3 Januarij 1866, Concl. conf.

24. Ofschoon een plaatselijk reglement op de koffijhuizen, voor het geopend houden dier plaatsen na het gewone uur van sluiting gewaagt van eene schriftelijke vergunning van den burgemeester, zoo neemt dit niet weg dat die vergunning kan bestaan, ook als zij mondeling is gegeven.

b H. R. 30 Maart 1870, Concl. conf.

25. Wanneer de art. 242 en 243 van het algemeen politie-reglement te Amersfoort in onderling verband worden beschouwd, is buiten twijfel, dat de tappers aldaar, die personen, niet vallende in de uitzonderingen van art. 345 eod., na 11 ure des avonds in hunne tapperij hebben, zonder dezelve te doen vertrekken, of van hun aanwezen aan de politie kennis te geven, in overtreding zijn van dat reglement, onverschillig of die personen vóór, of eerst na 11 ure, in de tapperij zijn ontvangen.

b H. R. 27 Mei 1857, Concl. conf.

26. De art. 1 en 5 der keur der stad Amsterdam v. 26 Mei 1825, betreffende het sluiten der tapperijen op den daarbij bepaalden tijd, zijn niet toepasselijk op den tapper, die na besloten tijd en na het sluiten der deuren zijner tapperij, in de gelagkamer, als lid van een besloten gezelschap, met zijne medeleden heeft gehouden een jaarlijksch vriendenmaal, bekostigd uit wekelijksche toelagen.

d H. R. 29 December 1846, Concl. conf. — Anders *b* Amsterdam 7 Mei 1846, waarbij werd beslist, dat zoodanige gesloten gezelschappen zich niet mogen kenmerken door luidruchtigheid, hoezees en gerinkink van flesschen en glazen naar buiten, waardoor het des tappers zaak dan is, bij het te gast hebben ten zijnen huize van eenige zijner vrienden, dat hij een ander lokaal, dan juist zijne gelagkamer, die voor aan de straat ligt, daartoe uitkieze.

27. Art. 5 der plaats. verordening op het sluiten der tapperijen enz. te Ede van den 12 Julij 1852, moet in dien zin worden verstaan, dat zoowel wegens de overtreding van het verbod, bedoeld in art. 3, als van de bepaling vervat in art. 1, de vastgestelde straffen behooren te worden uitgesproken. De bepaling toch van art. 1, houdende verbod om sterken drank te vertappen of te verkoopen na 9 ure 'savonds, en die van art. 3, waarbij aan den burgemeester, in het belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken, de bevoegdheid wordt toegekend, om aan slijters enz. te gelasten om dadelijk (en alzoo vóór 9 ure) op te houden met tappen, behelzen, hoewel in verschillende bewoordingen, verordeningen omtrent het sluiten der herbergen.

e H. R. 6 Maart 1855, Concl. conf. vern. Arnhem 16 December 1854.

28. Wanneer in kermistijd het uur van sluiting der koffijhuizen bij vergunning van den burgemeester is verlaat, dan is na het gewone uur het betrekkelijk reglement zelfs op zoodanig koffijhuis toepasselijk, waarin anders op dat uur eene gesloten societeit begint.

b H. R. 30 Maart 1870, Concl. conf.

29. De publicatie van het Gem.bestuur van 'sGravenhage, van 2 Mei 1821, waarbij den herbergiers verboden is na 11 ure des avonds te tappen, is niet van toepassing op den herbergier, die zijn lokaal aan eene beslotene vereeniging verhuurt.

'sGravenhage Kgr. 3 Maart 1842.

30. Het stedelijk reglement van 'sGravenhage op het sluiten van koffijhuizen en herbergen is niet van toepassing op societeiten. Het is om regtens te worden aangemerkt als societeithouder, niet voldoende zich een patent als zoodanig aan te schaffen, en zich te voorzien van een reglement, indien de oprigting blijkbaar alleen heeft plaats gehad om de verordening op de tapperijen te ontduiken, zulks dan ook is geschied vijf dagen nadat den kastelein de vergunning om na 12 ure te tappen, was ingetrokken, de toegang voor de leden en hunne vrienden en kennissen, ook zonder introductie, openstaat, en aan den kastelein, tevens bestuurder, is opgedragen de beoordeeling wie al of niet kan geweerd worden.

'sGravenhage Kgr. 30 September 1847.

31. De verbeurte der boete bedreigd bij art. 1 en 2 van het reglement te Geldrop v. 5 Julij 1823, is niet afhankelijk gemaakt van het al of niet slaan der trom, zoo als bij art. 6 van dat reglement is voorgeschreven, maar van het verblijf na tien ure des avonds in de herbergen; dit feit is dus strafbaar, al blijkt niet van het slaan der trom.

d H. R. 8 Junij 1841, Concl. contr.

32. Het reglement van politie der gemeente Groningen, bevelende den houder eener tapperij zijne bezoekers te waarschuwen, en houdende in hetzelfde artikel onvoorwaardelijke strafbedreiging tegen de bezoekers na den bepaalden tijd, kan niet geacht worden die bezoekers eerst dan te willen straffen, wanneer zij na de gedane waarschuwing in de tapperij zijn gebleven.

a H. R. 10 November 1868, Concl. conf.

33. In den zin der verordening te Purmerend v. 21 December 1853 is de herbergier, die zijne gasten niet op het bepaalde uur aanmaant om te vertrekken, strafbaar volgens art. 25, en wanneer hij die aanmaning doet, en het gezelschap blijft niettemin, dan volgt de verpligting tot kennisgeving aan de politie, waarvan de nala-

tigheid als afzonderlijk feit met straf wordt bedreigd bij art. 27.

Purmerend Kgr. 1 November 1855.

34. Naar den zin van het reglement van politie der gemeente Groningen, sprekende van het *aantreffen* door de politie van bezoekers in de herbergen enz. later dan het bepaalde uur, moet daarmede geacht worden gelijk te staan dat de politie die personen op dat latere uur de herberg ziet verlaten.

a H. R. 10 November 1868, Concl. conf.

35. De bedoeling van de verordening der gemeente Hasselt van den 12 Junij 1855 over logementhouders, herbergiers enz., is, dat het hoofd der politie tijdig kennis bekome van de plaatsen, waarop toezigt moet worden gehouden, en dat dit toezigt evenzeer voor tijdelijke als voor duurzame tapperijen gevorderd wordt; de bekl., hoewel anders banketbakker zijnde, had dus kennis moeten geven aan den burgemeester der gemeente, dat hij op den 5 December 1860 voor dien dag een patent als tapper had genomen.

c H. R. 22 Mei 1861, Concl. conf.

36. Degenen die zich na het uur voor de sluiting der herbergen enz. te 's Hertogenbosch bepaald, nog in eene derzelve bevinden, zijn niet te beschouwen als overtreders van de politie-verordening dier gemeente v. 26 September 1840, omdat het gebod om te sluiten kennelijk alléén den kastelein aangaat, en niet degenen, die zich in voormelde lokalen bevinden, vermits deze geene bevoegdheid hebben om dezelve te sluiten.

e H. R. 1 Februarij 1842, Concl. contr.

37. Volgens de plaatselijke verordening der gemeente Hulst van 12 December 1856, is ook hij strafbaar die op den stoep der herberg gezeten, na het bepaalde uur drank gebruikt.

H. R. 5 Februarij 1872, Concl. conf.

38. In den zin der verordening op de herbergen te 's Gravenhage v. 28 Maart 1854, kan het huis niet geacht worden te zijn gesloten, indien wel de deur niet voor iedereen openstond en de luiken gesloten waren, doch zich in de herberg nog bezoekers bevonden na het bepaalde uur. De omstandigheid dat de gedaagde tevens is restaurateur, kan niets te kort doen aan zijne verpligting als slijter en tapper, om niet slechts zijne gelagkamer, maar ook zijn huis met middernacht te sluiten.

's Gravenhage Kgr. 11 Januarij 1855.

39. Aan het woord sluiten, in art. 1 der verordening op het openen der koffijhuizen en tapperijen te Nijmegen, kan geen andere zin worden gegeven, dan die van de deur zoodanig gesloten te hebben, dat niemand die van buiten kan openen om daar binnen te treden; het is niet voldoende dat het bedrijf van tapper gestaakt en aan niet inwonende personen de toegang ontzegd worde.

h H. R. 24 Julij 1863, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 23 Junij 1863, Concl. conf.

40. Art. 283 der algemeene politie-verordening te Venlo, van den 7 December 1860, is niet toepasselijk op hen, die, na het bepaalde uur tot sluiting der herbergen, op het erf des herbergiers zijn gevonden, digt bij een beugelbaan, waarop andere personen aan het spelen waren, te meer, wanneer bovendien niet is gebleken, dat zij op dat ongesloten erf in drinkgelag waren.

a H. R. 18 Februarij 1863, Concl. contr.

41. Volgens de verordening van Wonseradeel moet iedereen die niet is reizende of die geen nachtverblijf in de herbergen neemt, geacht worden zich aldaar te bevinden met het doel, om zich te vermaken of den avond geheel of gedeeltelijk door te brengen.

b H. R. 4 October 1870, Concl. conf.

42. Art. 1 van het stedelijk reglement nopens het sluiten van de tapperijen te Zaandam heeft geene betrekking op logementen of slaapsteêhouders.

Zaandam Kgr. 15 October 1853.

43. Hij die na het bepaalde uur in eene herberg wordt gevonden, doch daar alleen vertoeft om de dansen te regelen of om eijeren te verkoopen, kan niet als gelagmakende persoon worden beschouwd.

Dordrecht Kgr. 27 Augustus 1857.

44. Waar o. a. is verboden, zonder schriftelijke vergunning van den burgemeester, in de herbergen het bedrijf uit te oefenen van muzikant, kan niet als in strijd met dat verbod gehandeld hebbende, gestraft worden hij die zulks doet op last en ten gerieve van den kastelein, die eene muziekpartij geeft, wanneer zulks aan den kastelein met de noodige vergunning vrijstaat. De personen toch, die hij dan bezigt, behoeven geene afzonderlijke vergunning te hebben, en kunnen alleen medepligtig zijn aan de overtreding van den kastelein, indien deze niet vooraf de vergunning had bekomen, zij van die omstandigheid bewust waren, en dergelijke medepligtigheid strafbaar ware gesteld. Door het bedrijf van muzikant wordt dus alleen bedoeld dat der rondgaande muzikanten, die regtstreeks voor eigen rekening hun bedrijf uitoefenen.

e H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf.

45. Op het feit, iemand bij dagvaarding te laste gelegd, van in zijne tapperij muziek te hebben laten uitvoeren zonder vergunning van den burgemeester, is niet van toepassing de strafbepaling eener stedelijke verordening, waarbij die vergunning daartoe niet in het algemeen wordt vereischt, maar slechts voor zoover zulks voor het publiek geschiedt; de omstandigheid dat eene herberg is eene openbare plaats, doet hierbij niets af.

b Amsterdam 10 Januarij 1861.

46. Het is niet voor eene verboden muziek- en danspartij te houden (Pol. verord. der gem. Wamel), wanneer iemand in zijne gelagkamer, tevens dienende tot woonkamer, is bevonden spelende op eene fluit, terwijl twee, doch niet gekende manspersonen dansende waren, zonder dat evenwel kon worden opgegeven, welke die dans was.

Druten Kgr. 25 October 1861.

III.

47. Voor de toepasselijkheid der straf, bedreigd bij art. 475, n° 2 C. P. tegen het opnemen van een persoon gedurende den nacht zonder inschrijving in het daartoe bestemde register, moet bewezen zijn, dat iemand is logementhouder.

d H. R. 14 Augustus 1860, Concl. conf.

48. Onder de aubergistes, hôteliers, logeurs ou loueurs de maisons garnies, voor wie art. 475, n° 2 C.P. uitsluitend is geschreven, zijn niet begrepen particuliere personen, die in hunne woning vreemde personen hebben gehuisvest.
a H. R. 6 Maart 1866, Concl. impl. contr.

49. De verpligting bij art. 475, n° 2 C. P. aan herbergiers opgelegd, ten aanzien van bij hen verblijf houdende personen, is niet toepasselijk op tappers ten aanzien van inwonende dienstboden.
'sHertogenbosch 12 Maart 1844.

50. Bij art. 475, n° 2 C. P. wordt geen onderscheid gemaakt, of de niet-vertooning van het register het gevolg is van onwil, dan wel van onmagt, uit hoofde van het niet hebben of niet houden van het register.
a H. R. 30 Augustus 1859, Concl. conf.

51. De herbergier, die op de daartoe aan hem gerigte vraag, aan eenen bedienenden beambte, die de ronde doet, heeft gezegd: « dat hij » de in zijne herberg aanwezige gasten niet in » het register, hetwelk hij verpligt is te hou» den, heeft ingeschreven, » doch later ter teregtzitting door zijn register van het tegendeel doet blijken, kan niet gezegd worden in overtreding te zijn van het Prov. reglement op het sluiten der herbergen in Limburg van 17 Julij 1843 en 2 Julij 1844.
Sittard Kgr. 19 Februarij 1847.

IV.

52. De manschappen der maréchaussée, ofschoon niet gerangschikt onder de ambtenaren belast met het opsporen van misdrijven, zijn bevoegd en verpligt om, bij ontdekking eener overtreding van het reglement op het sluiten der herbergen, die overtreding te constateren. Een veldwachter is daartoe ook bevoegd.
Maastricht 28 Januarij 1852.

53. De verpligting, welke aan de herbergiers bij art. 4 van het reglement op het sluiten der herbergen te Sittard, omtrent het openen der herbergen aan den brigadier der maréchaussée is opgelegd, is niet in strijd met art. 168 der vroeger vigerende, noch met art. 153 der tegenwoordige Grondwet.
Maastricht 21 Mei 1849.

54. Gewone maréchaussées (geene onderofficieren zijnde) kunnen na het uur tot het sluiten der herbergen bepaald, van den herbergier den toegang tot zijne woning niet vorderen, en de weigering van dezen, om zijne deur te openen, stelt geene strafbare daad daar.
a Sittard Kgr. 21 Augustus 1846. — Sittard Kgr. 24 Maart 1848. — Anders Maastricht 21 Mei 1849.

55. De bepaling van eene verordening dat ieder bezoeker eener herberg verpligt is bij het slaan der dorpsklok van het voor de sluiting bepaalde uur de herberg te verlaten, en zulks onverschillig of hij al dan niet door den herbergier tot vertrek is aangemaand, — wordt alleen overtreden door hem die de herberg op bedoeld uur niet onmiddellijk verlaat, maar niet nogmaals door hem die later in de herberg blijft, hetzij na aanmaning om deze te verlaten, hetzij zonder zoodanige aanmaning. Dit laatste feit is niet strafbaar gesteld. Er kan dus maar ééne geldboete uitgesproken worden tegen hem die de herberg niet verlaat en daarin blijft vertoeven.
e H. R. 28 Junij 1871, Concl. contr.

56. Waar in eene gem.verordening is verboden het na 11 ure 's avonds openhouden der tapperij en het tappen na dien tijd, is op die beide feiten slechts ééne boete toepasselijk.
a H. R. 6 Junij 1865, Concl. contr.

57. Uit het verband der bepalingen van de politie-verordening van Alkemade van 28 April 1856 volgt klaarblijkelijk, dat het niet gesloten zijn der herberg na het uur voor de sluiting bepaald, en het zich dáár ophouden van bezoekers gedurende dien gesloten tijd, twee afzonderlijke overtredingen opleveren, de eerste strafbaar voor den herbergier, de tweede voor de bezoekers. De wijziging waarbij niet een vroeger onstrafbaar feit strafbaar gemaakt, maar alleen de veronderstelde strafbaarheid in een gegeven geval wordt opgeheven door de bepaling van onstrafbaarheid van den herbergier bij inroeping van de politie, zou slechts dan van toepassing kunnen zijn, wanneer bij de oorspronkelijke verordening ter zake van het aanwezig zijn van bezoekers in de herberg, na gesloten tijd, tegen den herbergier straf was bedreigd.
a H. R. 4 December 1867, Concl. conf.

58. De straf van art. 2 van het politie-reglement der stad Venlo van 23 December 1836, eene boete met subsidiaire gevangenisstraf bedreigende tegen den herbergier, die niet dagelijks vóór 10 ure des avonds aan den commissaris van politie een uittreksel uit zijn vreemdelingenregister inzendt, moet worden toegepast op den daarin nalatigen herbergier, die mede, ter zake van verzuim van inschrijving, teregt staat wegens overtreding van art. 475, n° 2 C. P., boven en behalve de bij laatstgemeld art. bedreigde geldboete.
d H. R. 11 April 1854, Concl. conf.

59. Het niet vertoonen van het register en het niet-inschrijven van personen, zijn twee overtredingen, die elk op zich zelve strafbaar zijn.
c H. R. 23 November 1852, implicite.

60. Iedere niet-inschrijving (art. 475, n° 2 C. P.) stelt eene op zich zelve staande overtreding daar. Er moeten alzoo even zoo vele boeten worden toegepast als er zoodanige overtredingen zijn.
b H. R. 1 April 1862, Concl. conf.

HEREDITATIS PETITIO z. DAGVAARDING IN BZ., ERFOPVOLGING.

HONDEN EN KWAADAARDIGE DIEREN.

1. Het laten losloopen van kwaadaardige of wilde beesten, vermeld in art. 475, n° 7, 1° ged.

C. P., is een ander feit, eene andere overtreding dan het aanhitsen of niet weerhouden enz., waarvan in het 2de gedeelte sprake is; teregt is derhalve ontslag van regtsvervolging uitgesproken, indien gebleken is het ten laste gelegde feit, nl. dat de hond des ged. een persoon heeft aangegrepen en tegen den grond geworpen, doch niet van aanhitsen en niet weërhouden, en de ged. niet voor het losloopen van zijn hond heeft teregt gestaan.

a H. R. 9 December 1856, Concl. impl. conf.

2. Om uit te maken of een hond als kwaadaardig dier behoort te worden beschouwd, is het niet voldoende dat hij de kleederen van een voorbijganger heeft verscheurd of hem aangevallen, maar moet tevens worden beslist dat hij heeft rondgeloopen (divagué), daar toch niet alle losloopen op alle plaatsen en onder alle omstandigheden van zelf valt in de termen van art. 475, nº 7 C. P.

d H. R. 11 October 1853. — *d* H. R. 10 October 1854, Concl. conf. — cf. Concl. O. M. ad *c* H. R. 5 October 1858.

3. De in een plaatselijk reglement voorkomende uitdrukking: laten losloopen van honden, beteekent in het algemeen naar het gewone spraakgebruik, het laten losloopen buiten 's huis.

c H. R. 29 Junij 1847, Concl. conf.

4. Een hond die eene grazende kudde schapen aanvalt, sommige derzelve bijt, verwondt en doodt, behoort tot de kwaadaardige of kwaaddoende dieren (animaux malfaisants) waarop art. 479, nº 2 C. P. doelt.

a H. R. 22 April 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen Heerlen Kgr. 17 Januarij 1845.

5. Art. 475, nº 7 C. P. is toepasselijk op iederen houder en bezitter van honden, onverschillig onder welken titel dat bezit dan ook moge worden uitgeoefend.

Winschoten Kgr. 28 Junij 1844.

6. Alle denkbeeld van aanvallen of vervolgen, en dus alle mogelijkheid van weërhouden van eenen hond vervalt, indien deze op de gewone wijze, onder eene kar geketend is. In zoodanig geval is de eigenaar niet strafschuldig voor het aanvallen van eenen voorbijganger.

c H. R. 15 Februarij 1842, Concl. conf.

7. Bij eene beweerde overtreding van art. 475, nº 7 C. P., is, indien in facto is uitgemaakt, dat op zekeren dag, binnen zekere gemeente, twee honden, toebehoorende aan den bekl., een haas hebben achtervolgd die door een dier honden is doodgebeten, doch verder is overwogen, dat die bewezene daadzaken geenszins grond geven om (vermits het eene algemeen erkende eigenschap van alle honden is om in meerdere of mindere mate wild op te sporen en te vangen) die honden als kwaadaardig te beschouwen, daaruit te regt het gevolg getrokken, dat het element der overtreding, de kwaadaardigheid, ontbreekt, en behoort de bekl. met het regtsgevolg, vervat in art. 381 Sv., te worden vrijgesproken.

c H. R. 5 October 1858, Concl. conf.

8. Voor het laten losloopen van honden, nl. het vrijelijk zonder opzigt en buiten tegenwoordigheid van zijn meester laten rondloopen van een hond, die gebleken is een kwaadaardig dier te zijn, kan het alibi van den bekl. niets afdoen.

b H. R. 6 November 1866, Concl. conf.

9. Het aanhitsen van een hond op een voorbijganger, ten gevolge waarvan deze door dien hond is gebeten en verwond, stelt daar het misdrijf, voorzien en gestraft bij art. 320 C. P.

Maastricht 8 November 1865.

HOOFDELIJKE OMSLAG z. GEMEENTE-BELASTING.

HOOFDELIJKE VERBINDTENISSEN.

1. De gedaagde die gezamenlijk met anderen eene som gelds heeft ontvangen, waarvoor zij te zamen kwittantie hebben gegeven, is niet voor het geheel tot teruggave verpligt, in geval de betaling onverschuldigd is geschied en geene solidaire verpligting in geval van restitutie is bedongen.

Boxmeer Kgr. 15 October 1846.

2. De herhaling door de onderteekenaars eener schuldbekentenis van de in letters geschrevene en goedgekeurde som tot het bedrag in de schuldbekentenis vermeld, toont niet aan, dat zij zich solidair voor die som verbinden.

Amersfoort 30 October 1861.

3. De veroordeeling, tegen kerkvoogden als zoodanig uitgesproken, tot afgifte van de onder hun beheer geweest zijnde goederen eener gemeente, alsmede tot rekening en verantwoording, kan niet solidair worden gewezen.

Utrecht 29 Junij 1870.

4. Het regt van den schuldeischer eener hoofdelijke verbindtenis, om ingevolge art. 1319 B. W. den schuldenaar aan te spreken dien hij verkiest, is ook toepasselijk op de executie van een vonnis, inhoudende solidaire veroordeeling ten gevolge van eene solidaire verbindtenis.

a Amsterdam 20 Junij 1845.

5. De conclusie dat het vonnis zal zijn uitvoerbaar tegen elk der individuele leden eener firma hoofdelijk en voor het geheel, is niet voor toewijzing vatbaar, indien niet is bewezen, dat behalve de gedaagde, die als handelende onder de bedoelde firma is verschenen, nog andere leden dier firma bestaan.

Utrecht Hof 11 December 1871.

6. Art. 1326 B. W. omtrent het ontslag van een der hoofdelijke schuldenaren die zijn aandeel betaalt, is van zoo strikte interpretatie, dat, wanneer de hoofdelijke medeschuldenaar slechts iets meer dan zijn aandeel heeft voldaan, hij niet van zijne hoofdelijke verbindtenis is ontslagen, zelfs dan niet, wanneer hij eene kwittantie produceert, inhoudende: « ter voldoe» ning der acceptatie, » welke hij met anderen had te betalen.

b 's Hertogenbosch 30 Junij 1843.

7. Het beding door meerdere solidair verbonden koopers bij eene verdeeling van het gekochte gemaakt, dat, in geval van nalatigheid van een hunner in de betaling der gestipuleerde termijnen van betaling, de overigen het regt hebben « het gekochte goed als koopers en bor» gen dadelijk, zonder gebruik van regtsmidde» len, na zich te trekken, om daaruit den ter» mijn en verdere kosten te verhalen, » geeft

aan de schuldenaars die betaald hebben, niet het regt tegen den hoofdelijken medeschuldenaar te vorderen dat zij zullen worden verklaard eigenaars van het erf der gedaagden. Zij zijn alleen geregtigd het bewuste goed te doen verkoopen; eene uitlegging in den zin des eischers ware zelfs in strijd met de wet.
Assen 28 December 1843.

Aansprak. Bz.
Aansprak. Sz.
Berusting.
Betaling 6 v.
Borgtogt.
Cond. indebiti 1.
Deelb. en ond. verbindt.
Erfopvolging.
Executie 4.
Execut. beslag.
Faillissement.
Grondrente.
Hand. voor gem. rek.
Huur en verhuur.
Hypotheek.
Jagt en visscherij.
Kerkbesturen 3.
Kosten Sz.
Mishandeling.
Onderhoud.
Onregtm. daad.
Orderbiljet.
Proceskosten.
Registratie.
Regten en Acc.
Rek. en verantw. 3.
Schadevergoeding.
Schuldbekentenis 2.
Straffen.
Strafvervolging.
Vennootschap 5.
Voogdij.
Voorregt v. boedelbeschr.

HOOGHEEMRAADSCHAP z. DIJK- EN POLDERBESTUREN.

HOOGVERRAAD.

1. Veroordeeling wegens hoogverraad, doordien de beklaagden zich hadden verbonden tot het volvoeren van een plan, ten doel hebbende de omverwerping van het gezag der Nederlanden op Palembang. — Hoogverraad kan ook door vreemdelingen worden begaan.
H. Geregtsh. N. I. 3 Mei 1853, vern. Batavia R. v. J. 25 Februarij 1853, waarbij de beklaagden waren ontslagen van alle regtsvervolging, op grond dat de hun ten laste gelegde feiten niet anders waren dan een voorbereidende maatregel tot zeker bepaald voornemen, hoedanige maatregel geen begin van uitvoering daarstelt, en alzoo met geene straf is bedreigd.

HUISZOEKING.

1. Bij art. 45 en 106 Sv., toepasselijk op de wijze van procederen bij het opsporen van gewone misdrijven, is niet gederogeerd aan de bijzondere wetten, welke omtrent bepaalde onderwerpen en op bepaalde voorwaarden de huisvisitatiën niet alleen hebben toegelaten, maar zelfs gebiedend voorgeschreven; zoo als bij de wet op den waarborg van gouden en zilveren werken, en bij de Algem. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38).
d H. R. 11 April 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 19 Januarij 1847, Concl. conf.

2. De Officier van Justitie kan niet worden gemagtigd eene huiszoeking te bewerkstelligen bij iemand die verdacht wordt van medepligtigheid aan eene buiten 's lands, ten nadeele van eenen vreemdeling, gepleegde ontvreemding.
Limburg 15 Mei 1844.

3. Bij eene plaatsopneming of onderzoek ter plaatse van het misdrijf, door den commissaris van politie op de klagte van den later beschuldigde geprovoceerd en door den R. C. op ontvangen requisitoir voortgezet, ten einde van het bestaan des misdrijfs, den staat van deszelfs voorwerp en de gesteldheid der plaats te doen blijken, behoeven niet te worden in acht genomen de formaliteiten, welke alleen strekken tot waarborg voor de onschendbaarheid van het domicilie.
i H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf.

HULP- EN BERGLOON.

I. Wetgeving; wanneer en door wien verschuldigd.
II. Bedrag; taxatie.
III. Actie en bewijzen.

I.

1. Het arrêté van 2 Prairial XI (omtrent bergloon) heeft nimmer in de Nederlandsche West-Indische bezittingen kracht van wet gehad.
's Gravenhage H. G. 26 Julij 1837.

2. Tusschen den schipper en de personen die hem op zijn schip bij een gestrand schip de noodige hulp en bijstand verleenen, om de te redden goederen over te brengen en te bergen, moet geacht worden eene handeling voor gemeene rekening te bestaan; de hoofdleider der onderneming is dus tot rekening en verantwoording gehouden.
Zierikzee 5 Maart 1861; — implicite ook in appel bij Zeeland 10 December 1861.

3. Een schipper, die toelaat dat personen, hoewel tegen zijnen wil en verbod aan boord gekomen, hem mede helpen bergen, wordt geacht in die hulp te hebben toegestemd, en dus met hen eene overeenkomst te hebben gesloten, om aan die berging deel te nemen onder de voorwaarden welke in zoodanige gevallen bij het op deel varen gebruikelijk zijn.
Zierikzee 5 Maart 1861, vern. bij Zeeland 10 December 1861, waarbij het vereischte bewijs van het op deel bergen niet is aanwezig bevonden.

4. Accoorden door den schipper in der minne aangegaan over hulp- of bergloon, nadat het gevaar voorbij is, zijn niet verbindend voor eigenaars, geconsigneerden of assuradeurs; deze zijn, om van de nakoming dier accoorden ontslagen te zijn, niet verpligt te bewijzen, dat er bij het sluiten van die accoorden zamenspanning heeft plaats gehad of dat er meer loon is bedongen dan redelijkerwijze had kunnen worden gevorderd.
Amsterdam Arb. 24 November 1865.

5. Waar niet blijkt van zoodanigen nood dat vreemde hulp noodzakelijk was, noch van het inroepen der aangebragte hulp, althans van het aannemen der gebezigde hulpmiddelen, kan geen hulploon toegekend worden.
b Amsterdam 5 December 1850.

6. Hulploon is verschuldigd al is het schip voornamelijk vlot geworden door het volbrassen van de raa's; dit kan den aard der werkelijk toegebragte en aangenomen hulp in het erkende gevaar niet veranderen.
Amsterdam 24 December 1856.

7. Van het bestaan van nood en van de noodzakelijkheid van vreemde hulp blijkt voldoende, ingeval het schip des gedaagden eensdeels is vastgeraakt op eene bank, en anderdeels, zoo het al ware losgeraakt, daarna weer op eene andere plaats zou zijn vastgevaren, — de uitkomst tusschen twee banken zoo naauw is dat een vreemd zeeman dezelve onmogelijk had kunnen treffen, — en vroeger meermalen schepen aldaar zijn verongelukt.
b Amsterdam 3 April 1851.

8. De vordering door een opperstrandvonder van het loon, beweerdelijk verschuldigd wegens het, na voorafgaand overleg met den kapitein van een verongelukt schip, redden van goederen en tuigagiën, het bergen en zorgvuldig bewaken daarvan, moet worden ontzegd, indien de last van den kapitein niet is bewezen, en de bemoeijenissen des eischers dus alleen kunnen worden beschouwd als negotiorum gestio, welke geen regt geeft op eenig loon, maar alleen aanspraak op teruggave van de gedane verschotten.

Amsterdam Arb. 3 September 1841.

9. De bepalingen van het Wetb. v. Kooph. betrekkelijk de strandvonderij en speciaal art. 548 zijn niet toepasselijk, wanneer er geene schipbreuk is geleden, doch het schip slechts schade heeft gehad, en over de bewaargeving der lading eene overeenkomst is aangegaan.

Tiel 7 December 1849.

10. Het brengen van een in nood verkeerend schip op eene plaats, en in dien staat, dat het van daar eene veilige haven kan bereiken, is in den zin der wet voldoende tot vordering van bergloon.

Alkmaar 4 November 1852.

11. Het tijdelijk aan boord nemen van de equipage, bij eene aanzeiling welke geoordeeld wordt door toeval ontstaan te zijn, geeft geene aanspraak op bergloon.

b Amsterdam 10 November 1843.

12. Door het visschen naar een verloren scheepsanker tegen den wil des oorspronkelijken eigenaars, is casu quo de verpligting van dezen tot het betalen van bergloon niet opgeheven.

a Zeeland 18 December 1855, vern. Zierikzee 10 April 1855.

13. Wanneer zeelieden, bij het laten slippen van ankers en dergelijke voorwerpen, dezelve verboeijen, en bij gebreke aan eene eigenlijk gezegde tonneboei, het een of ander stuk hout daarvoor in de plaats stellen, ten einde aan te toonen, dat de geslipte voorwerpen niet door hen verlaten zijn, dan zijn die voorwerpen, opgevischt wordende, niet als onbeheerd en als zeevonden te beschouwen, en is mitsdien voor het opvisschen en bergen daarvan geen loon verschuldigd.

Vlissingen Kgr. 19 Mei 1843.

14. Er kan geen bergloon gevorderd worden voor het ophalen van een anker met ketting en andere toebehooren, welke de schipper door de gesteldheid van weer en water verpligt was te laten slippen, wanneer de schipper aan ligterschippers had opgedragen dat anker weer op te halen en deze zich op de hun bekende hoogte daarmede onledig hielden.

Zierikzee 10 April 1855.

15. Men is niet geregtigd, zelfs niet als schadeloosstelling, te vorderen bergloon voor het te zijnent plaatsen van in bewaring genomen goederen, indien niet het beding van zoodanig bergloon is bewezen.

Tiel 17 November 1843.

16. Het voornemen bij den schipper, met begin van uitvoering, om het schip op strand te zetten en alzoo tot levensbehoud op te offeren, vestigt niet een der gevallen, waarin bergloon wordt toegestaan, bepaaldelijk niet het geval bedoeld bij art. 562, al. 1 en 4 Kh.

Amsterdam Arb.... Januarij 1858 (6).

17. Het geval bedoeld bij art. 562, 2° Kh. kan aanwezig zijn, niettegenstaande de schipper, in de meening dat er bij het afnemen van het weder geen direct lijfsgevaar was, aan boord bleef, maar evenwel toeliet, dat de geheele equipage het schip verliet.

N.-Holland 14 Junij 1866.

18. Indien uit een schip, dat door het scheepsvolk is verlaten, goederen worden geborgen, is alleen bergloon verschuldigd en geene vergoeding van voorschotten ten gevolge van lastgeving gedaan, al zij ook de berging geschied op verzoek van den schipper.

Amsterdam Arb. 24 Junij 1869.

19. Het bepaalde bij art. 549 Kh., dat de daarbij vermelde onkosten en vrachten, welke de vervoering der goederen van de bergplaats naar de plaats der bestemming veroorzaakt, behoudens verhaal, — moeten worden betaald door hem, die de goederen ontvangt, kan niet tot bergloonen uitgebreid worden. De eisch tot betaling van bergloon is dus niet-ontvankelijk tegen hem aan wien het geborgene is afgegeven in de hoedanigheid van zaakgelastigde van den eigenaar; de omstandigheid dat hij is commissionnair kan niets afdoen, daar hij niet op eigen naam heeft gehandeld.

b H. R. 9 Februarij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Middelburg 28 Junij 1843, waarbij was vern. Vlissingen Kgr. 19 Mei 1843, dat de exceptie had gepasseerd.

20. De Minister van Binnenl. Zaken, die een schip, dat in eene aan den Staat toebehoorende rivier is gezonken en het vaarwater belemmert, doet ligten en wegruimen, is bevoegd om van den eigenaar terug te vorderen de kosten van het bergen, d. i. ligten en wegruimen daarvan.

Gelderland 2 Maart 1864, vern. Zutphen 23 April 1863. — Adv.-Gen. Mr. Smits zag in de handeling van den Minister eene negotiorum gestio, doch tevens het waarnemen van eigen belangen, op grond waarvan hij dan ook meende, dat het onbillijk zou zijn al de uitgaven te brengen ten laste van den eigenaar; dat alleen de nuttige uitgaven, d. i. voor zoover hij was gebaat, van dien eigenaar konden worden teruggevorderd; en dat dewijl deze niet verpligt was het schip weg te ruimen, van terugvordering van de noodzakelijke uitgaven in casu geen sprake kon zijn. Het protest van den eigenaar tegen de voorgenomen ligting ten zijnen koste, kon zijne verpligting om terug te geven al datgene waardoor hij verrijkt was, niet wegnemen. Op die gronden conclusie tot benoeming van deskundigen, ten einde de waarde der geligte en geborgen goederen te schatten.

21. Er was bij de vroegere Ned. Wetgeving geen bergloon toegekend wegens op zeeroovers hernomene schepen en goederen. De bepaling dat van schepen en goederen op den vijand heroverd, bergloonen worden toegestaan, kan niet per analogiam worden uitgebreid tot het geval waarin een schip aan een zeeroover wederom is ontnomen.

's Gravenhage H. G. 26 Julij 1837.

22. Met betrekking tot bergloon zijn wel bij art. 748 Kh. de art. 545 v. Kh. ook op schepen die de rivieren bevaren en van of naar buiten 's lands varen, toepasselijk verklaard, maar kan

toch geen schipbreuk, die alleen in het verbrijzelen, verbreken of tot een wrak worden van het schip bestaat, geacht worden aanwezig te zijn, wanneer door bekomen schade aan een schip de lading moet worden gelost en geborgen.
Tiel 7 December 1849.

23. De verpligting tot betaling van hulploon voor bijstand aan schip en lading bewezen, spruit voort uit de wet en rust alleen op den schipper aan wiens schip bijstand is verleend, behoudens het regt van dezen, om het door hem betaald of verschuldigd hulploon, bij wege van verdeeling van avarij-grosse, over schip, lading en vrachtpenningen te doen omslaan; met dat gevolg, dat de helpers (als niet hebbende het privilegie, bij art. 1185 B. W. bepaald, voor de kosten tot behoud eener zaak gemaakt) alleen regt van vordering tegen den schipper hebben, en geenszins bevoegd zijn den belanghebbende in de lading (den geconsigneerde), die met hen niet heeft gehandeld of gecontracteerd, daartoe in regten aan te spreken.
a N.-Holland 28 December 1848. — In gelijken zin Hoorn 29 September 1847, hoofdzakelijk op grond dat de geconsigneerde niet aansprakelijk is, omdat hij niet met de helpers heeft gecontracteerd omtrent het verleenen van hulp of omtrent de betaling hunner gepraesteerde diensten, en mitsdien als derde niet is gehouden tot nakoming eener overeenkomst, welke tusschen de helpers en den kapitein van het schip zou getroffen zijn.

24. De houder van cognoscementen over eene lading goederen, welke van een verongelukt schip geborgen en hem overgeleverd zijn, is, nadat hij had verklaard zich voor den schuldenaar, zijnde de kapitein, ten behoeve van wien het zoude aangaan, borg te stellen voor de voldoening der te betalen hulp- of bergloonen, en later met de bergers over die bergloonen onderhandeld en deswege een aanbod gedaan heeft, regtens voor de voldoening der bergloonen aansprakelijk.
Z.-Holland 17 Januarij 1849, bev. Dordrecht 15 November 1847.

25. Art. 550, in verband met art. 757 Kh., is van toepassing op een zoogenaamd kruisvlot, geborgen of gevischt in de kil, onder de gemeente 's Gravendeel; de burgemeester (strandvonder) is derhalve bevoegd, om, indien dat kruisvlot door bergers wordt aangegeven als door hen in die kil drijvende gevonden en gestopt, te gelasten het in de haven te brengen, hun voorts het verschuldigde loon van *f* 50. » (hetgeen met het oog op de moeite en het gevaar en den bijstand van vier personen niet te hoog was) te betalen en zelf het verschuldigde loon (ad 10 %) te vorderen.
Dordrecht 9 Maart 1863, Concl. conf.

26. Er kan geene schending worden beweerd v. art. 551 en 552 Kh., in verband met art. 7 der instructie nopens het beheer der strandvonderij, vastgesteld bij Kon. besl. v. 9 November 1838, indien in facto is beslist, dat de betaalde bergloonen alleen betroffen zoodanige in zee of op de buitengronden geredde of geborgen goederen, die kort na de stranding van het schip, en alvorens de bevelhebber daarvan bekend of tegenwoordig was, door de visschers en bergers waren gesteld in handen van de strandvonderij; art. 551 Kh. handelt toch over goederen gevischt wordende aan of op vaste stranden, terwijl art. 552, omtrent het loon wegens gestrande goederen, teregt is toegepast, waar in facto beheer daarover is aangenomen.
b H. R. 5 Maart 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 27 Januarij 1846, waarbij te dezen aanzien is bev. Middelburg 25 Junij 1845.

27. In art. 550 Kh., omtrent het stellen der gestrande en geredde goederen in handen van den aangewezen ambtenaar, indien de schipper of eigenaar der lading niet tegenwoordig is, — is alleen sprake van de aanwezigheid der belanghebbenden of hunne bekendheid bij de bergers. De bedoeling van dat art. kan nimmer zijn, dat eene bloote bekendheid van een strandvonder met de namen en personen der belanghebbenden, hem de bevoegdheid zoude geven, om de geredde goederen af te wijzen en aan het beheer der bergers over te laten; hij is dus geregtigd beheerloon te vorderen.
Dordrecht 7 Februarij 1848.

II.

28. Berging van zeevonden moet worden beschouwd als eene negotiorum gestio; alzoo hebben bergers, boven en behalve het hun competerend bergloon, aanspraak op vergoeding van de ten behoeve der berging gemaakte onkosten, en van de tijdens en ter zake der berging geleden schade.
Alkmaar 14 Maart 1861.

29. Het gevaar waaruit schip en lading zijn gered, en de waarde van deze, zijn geene wettelijk noodzakelijke elementen voor de begrooting van het hulploon.
Hoorn 30 September 1868.

30. Onder de omstandigheden die ter beoordeeling van het billijk bedrag van hulploon in aanmerking te nemen zijn, komt eene hoogere waarde toe aan het met de hulp verbonden gevaar dan aan de grootte van het gevaar waaruit bemanning, schip of goed gered is.
Alkmaar 31 Mei 1866.

31. Bij de bepaling van hulploon moet niet alleen pro opere et labore maar ook quantum meruit gerekend worden; bij nalatigheid van de wederpartij om de waarde der lading te doen kennen en weigering om eene begrooting door deskundigen aan te nemen, is de regter verpligt het verschuldigde naar goeddunken vast te stellen.
Zeeland 16 Junij 1860.

32. Indien het eenigermate als usance zou moeten worden aangemerkt, dat bergloon bedraagt een derde der waarde van het geredde, geldt die evenwel niet geheel ten aanzien van kleine vaartuigen met ladingen van geringen omvang en waarde.
Amsterdam Arb. 24 Junij 1869.

33. Bergloon kan volgens de oude gebruiken worden geschat op een derde van de geredde waarde, aan welke begrooting de regter evenwel niet juist en onbepaald is gehouden, vooral wanneer er geene sprake is van eenigzins kleine, maar integendeel van meer belangrijke zeevonden, in welk geval de regter zooveel minder toelegt, als hem naar billijkheid gepast voorkomt.
Alkmaar 4 November 1852.

34. Hoewel ten opzigte van de begrooting van bergloonen bij geene wettelijke bepalingen een vaste maatstaf is vastgesteld, zoo volgt echter uit de vergelijking van de verschillende oudere en nieuwe wettelijke en reglementaire voorschriften op dat stuk, dat de helft van de zuivere waarde slechts als het hoogst mogelijk toe te kennen loon is beschouwd, en dat billijkerwijze, naar mate de waarde van het geborgene hooger is, ook de percentsgewijze berekening van het loon lager wordt gesteld; met inachtneming van die algemeene beginselen, moet alzoo het loon van de helft der waarde van *alle* de goederen als bovenmatig worden beschouwd.

Z.-Holland 17 Januarij 1849, ten aanzien van den maatstaf voor de berekening van het bergloon, vern. Dordrecht 15 November 1847.

35. Wanneer de eischer poseert dat hij des gedaagden schip, hetwelk ten gevolge van doorgestane stormen, met harde winden en zeer hooge zeeën, zonder mast en in ontredderden toestand onder noodvlag was drijvende, heeft geholpen en ten anker heeft gebragt tegen betaling van een derde der waarde van schip en lading, behoort de regter niettemin het bedrag van dat hulploon naar omstandigheden te regelen.

b Rotterdam 30 April 1862, beslissende dat het gedane aanbod van *f* 3000.» toereikende was, met veroordeeling van den eischer in de proceskosten.

36. Waar een schip zoodanig is gered dat de lading ter waarde van circa *f* 20000.» niet heeft geleden, terwijl de hulp met den meesten spoed zelfs met levensgevaar heeft plaats gehad, en voor zes personen twee ad drie dagen en nachten geduurd heeft, is een hulploon van *f* 2500.» regtmatig te achten.

Middelburg 30 November 1859.

37. Indien de diensten verrigt zijn van 30 October tot 3 November, 60 à 70 personen daarbij zijn werkzaam geweest, de lading, ter waarde van *f* 16000.» met groot gevaar is gered, moet eene som van *f* 2000.» als billijk bergloon worden beschouwd.

N.-Holland 14 Junij 1866.

38. In hooger beroep bestaan er geene termen tot vermeerdering of vermindering van de in eerste instantie gedane waardering van hulploon aan loodsen, wanneer beide partijen die waardering aan de beoordeeling der Regtbank hebben overgelaten en deze daarbij behoorlijk heeft acht geslagen op al de omstandigheden, die, naar het voorschrift der wet, tot waardering van dat hulploon moeten leiden.

Zeeland 13 October 1840.

39. Zoolang de hoegrootheid van het toe te kennen bergloon niet is bepaald door den regter, wiens cognitie daartoe is ingeroepen, is hij, van wien het gevorderd wordt, niet in mora en kunnen er mitsdien van hem geene interessen worden gevorderd.

Z.-Holland 17 Januarij 1849, te dien aanzien bev. Dordrecht 15 November 1847.

40. De loonen, waarvan de vordering, volgens het reglement der stoomboot-reederij voor het slepen van schepen aan het Nieuwediep, bij verschil, door arbiters wordt beslecht, moeten geacht worden zich te bepalen tot de in art. 560 Kh. bedoelde hulploonen.

N.-Holland 21 Maart 1867, bev. *a* Amsterdam 7 Februarij 1866.

III.

41. In materie van hulploon kan het totaal der vordering opgeëischt worden door de hoofden of aanvoerders der helpers, en behoeven niet allen die hulp verleend hebben, in het geding op te treden.

Hoorn 30 September 1868.

42. Een gedaagde kan niet meer beweren dat de eischers, hoofden of aanvoerders der helpers, niet geregtigd zijn het geheele hulploon op te vorderen, wanneer hij vóór en nà de dagvaarding het mindere bedrag heeft aangeboden, waarmede hij het geheele loon vermeende te kunnen voldoen.

Hoorn 30 September 1868.

43. Als men hulploon vordert, moet degene die geholpen heeft, bewijzen, dat zonder die hulp het schip schade had geleden, en dat de hulp gevraagd of niet opgedrongen is.

b Amsterdam 5 December 1850.

44. De partij, welke vermindering van het door haar toegezegde hulploon vraagt, behoeft niet te bewijzen, dat zij door den nood is gedwongen geweest om in het toegezegde bedrag toe te stemmen, en dat alzoo hare wilsverklaring bij het contract onvrij is geweest; het is genoeg, dat zij (voor bemanning, schip of goed) in nood geweest zij. Het bedongen hulploon wordt ook niet gehandhaafd tot op het tegenbewijs dier partij ten aanzien der het bedrag van hulploon bepalende omstandigheden; de vrije beoordeeling van het billijk bedrag daarvan is volgens de ten processe blijkende omstandigheden aan den regter opgedragen.

Alkmaar 31 Mei 1866.

45. De regter mag de berekening van de hoegrootheid der bergloonen niet putten uit de scheepsverklaring van den kapitein, en een rapport van deskundigen, opgemaakt ten verzoeke van den kapitein van het gestrande schip, die volgens de wet in de eerste plaats tot ontvangst van de geborgen goederen geregtigd en tot de voldoening van de bergloonen verpligt was, zelfs al wordt het bergloon gevorderd niet van den kapitein, maar van den houder van de cognoscementen der geborgen lading, indien namelijk deze laatste zich heeft borg gesteld voor de door den kapitein verschuldigde bergloonen, en ook dientengevolge, en niet alleen in zijne bijzondere kwaliteit als consignataris, in het bezit der geborgen goederen is gekomen. Het zou noch met gezonde regtsbeginselen, noch met de goede trouw zijn overeen te brengen, in zoodanig geval die hoedanigheden van consignataris en borg zóó zeer te splitsen, en vol te houden dat de daden van den hoofdschuldenaar, met medeweten van den borg verrigt, als waren zij res inter alios, dezen laatste als geheel vreemd niet zouden aangaan. De omstandigheid dat het rapport in den vorm niet geheel voldoet, is niet afdoende, indien de daarin opgegeven feiten en omstandigheden, wat de hoofdzaak betreft, niet verschillen, en alles inhoudt wat voor die begrooting wordt gevorderd.

Z.-Holland 17 Januarij 1849, bev. Dordrecht 15 November 1847.

46. Welke informaliteiten het zeeprotest (ten aanzien van toegebragte hulp) mogen kenschetsen, bij de wet zijn omtrent zoodanig stuk geene formaliteiten op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Zeeland 10 Januarij 1871.

47. Het forum competens, ter beregting van geschillen over hulp- en bergloon, in art. 567 Kh. aangeduid, is aangewezen in het belang der personen, die daarbij kunnen betrokken zijn. Te dier zake kan er dus alleen questie zijn van eene incompetentie ratione personæ en niet ratione materiæ. Bij vergelijking van de onderscheidene bepalingen van gemeld artikel, kan de aanwijzing van de plaats der bestemming van het schip niet anders worden beschouwd dan te zijn geschied in het belang der vermoedelijke betrokkenen bij die geschillen, den schipper, anderen bevelhebber, eigenaar of de eigenaars van het schip of de lading, op gemelde plaats der bestemming van het schip woonachtig of ondersteld woonachtig te zijn. De regter heeft zich derhalve ten onregte *ratione materiæ* onbevoegd verklaard om kennis te nemen over eene vordering tot betaling van bergloon, op grond dat het schip bestemd was voor eene plaats buiten zijne jurisdictie gelegen, indien de gedaagde slechts na het antwoord ten principale de onbevoegdheid der Regtbank heeft beweerd.

b H. R. 5 Maart 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 27 Januarij 1846, waarbij te dien aanzien is vern. Middelburg 25 Junij 1845.

HULP EN DIENSTEN.

I.

1. De bij een plaatselijk reglement opgelegde verpligting om, hetzij door persoonlijke dienst (præsteren van nachtwachten) binnen de gemeente, hetzij door het betalen van eene contributie of taxaat-geld, deel te nemen in eenen maatregel van publieke veiligheid, is eene verordening van huishoudelijk belang, en geenszins eene persoonlijke dienstbaarheid, bedoeld bij art. 2 B. W., noch in strijd met eenige wet.

H. R. 1 September 1841, Concl. conf. verw. de cassatie tegen 's Gravenhage 13 Mei 1841, waarbij was vern. 's Gravenhage Kgr. 25 Maart 1841. — *b* H. R. 4 April 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 10 October 1843, Concl. conf. — H. R. 11 November 1846, Concl. conf. — Zaandam Kgr. 11 Junij 1842. — Woerden Kgr. 12 Maart 1855.

2. De bepaling bij plaatselijk reglement, dat de woning van den ingezetene tot wachthuis bij het houden der nachtwacht wordt aangewezen, is nietig.

a Arnhem 27 November 1847.

3. De bepaling dat de ingezetenen in die gedeelten der wijken, waar eene vaste wacht is aangesteld, zullen gehouden zijn om de beurt als bijwacht dienst te doen, betreft niet de ingezetene vrouwen, hoewel zij niet onder de bij name vermelde uitzonderingen voorkomen; zij zijn bij gemis van eene daartoe strekkende bepaling evenmin verpligt zich te dien einde te doen vervangen.

Amsterdam Kgr. IV 29 Januarij 1868.

4. De wetgever heeft in art. 475, nº 12 C. P. kennelijk bedoeld zoodanige onvoorziene en gewigtige omstandigheden, die eene spoedige en onverwijlde voorziening dringend noodzakelijk maken, en eene uitbreiding der gewone verpligtingen volkomen kunnen wettigen. Het besluit dat er een nachtwacht, zamengesteld uit volgens een bestaanden rooster te kiezen ingezetenen, des nachts onder het bevel van den gemeente-veldwachter zoude rondgaan, kan daartoe niet worden gebragt.

a H. R. 11 Mei 1858, Concl. contr.

5. Wat er ook mogt zijn vastgesteld bij het door een ontvanger der registratie aangevoerde uit het arrêté van 8 Floriaal X, met betrekking tot de verpligting van eenen comptabelen ambtenaar, om gedurende den nacht in zijne woning te zijn, zulks kan hem niet ontslaan van zijnen pligt om als ingezeten nachtwacht te houden, of zich door eenen ander te doen vervangen, indien het reglement hem tot dit laatste de bevoegdheid geeft.

b H. R. 4 April 1843. De Adv.-Gen. Deketh was van oordeel, dat dit arrêté geheel en al is van administratieven aard, (en dus geenszins te beschouwen als eene eigenlijke Staatswet, of liever Staatsverordening) waarvan de algemeene bekendheid, en dus ook de algemeene verbindbaarheid, niet noodig wordt geacht; verder dat voor zooverre men over dat arrêté, èn uit het vonnis èn uit de eigene opgave van den requirant kan oordeelen, dat arrêté eeniglijk en alleen betrekking heeft op de comptabiliteit en de verantwoordelijkheid der ambtenaren van de registratie, doch dat die ambtenaren daarbij geenszins uitdrukkelijk zijn vrijgesteld van het waarnemen der bedoelde diensten, in het belang der inwendige veiligheid; evenmin als men zich met dat arrêté zou kunnen vrijwaren tegen de algemeene verordeningen betrekkelijk de Nationale militie of de schutterlijke verordeningen.

6. Waar aan elk huisgezin bij Prov. verordening is opgelegd, beurtelings een nachtwaker te leveren, die van wege het Gem.bestuur zal worden goedgekeurd, onder verdere bepaling, dat jaarlijks een rooster zal worden opgemaakt, waarnaar de goedgekeurde manschappen zullen worden opgeroepen, zijn geene plaatsvervan-

gers, en veel minder stilzwijgend goedgekeurde plaatsvervangers toegelaten.

a H. R. 31 Mei 1848, Concl. conf.

7. Uit de in art. 475, nº 12 C. P. genoemde gevallen vloeit van zelf voort, dat de te verleenen hulp met eenig gevaar zou kunnen vergezeld gaan. De toepassing van het artikel wordt alleen uitgesloten, wanneer het gevaar blijkt van dien aard te zijn, dat de geëischte hulp daardoor geheel ondoenlijk werd.

a H. R. 5 April 1864, Concl. conf.

8. Onder de woorden: «accidents ou autres »calamités,» voorkomende in art. 475, nº 12 C. P., zijn alleen bedoeld onvoorziene buitengewone rampen of gevaarlijke omstandigheden, waartoe de gewone middelen te kort schieten en die uit haren aard eene oogenblikkelijke en uitgebreide hulp vereischen. Sterfgevallen en de daaruit voortvloeijende noodzakelijkheid tot het begraven van dooden in gewone omstandigheden, zijn daaronder niet begrepen.

e H. R. 2 Januarij 1849. — Evenmin het ontstaan van brand in eene gemeente, alwaar bij plaatselijke verordening alles is geregeld, wat tot de brandweer betrekking heeft, *a* H. R. 12 November 1867, Concl. conf.

9. Eene verordening tot het doen van persoonlijke diensten bij brand, berust op de art. 192 en 193 Gem.wet. Volgens eerstgenoemd artikel staat het aan den plaatselijken wetgever te beslissen, dat noch de bijstand der plaatselijke beambten of vrijwillige hulp, noch de middelen, bij de plaatselijke begrooting naar art. 205, litt. *n* dier wet voor de kosten van de brandweer uitgetrokken, eene andere inrigting van het brandwezen binnen de gemeente gedoogen. De regterlijke magt is niet bevoegd daaromtrent in een nieuw onderzoek te treden. Bij zulk eene verordening wordt opgelegd eene publieke dienst, en geenszins eene dienstbaarheid in betrekking staande tot het burgerlijk regt, bij art. 2 B. W. verboden. Ook is zij niet in strijd met eenige bepaling der Grondwet of der Gem.wet.

b H. R. 8 Junij 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Amsterdam 8 April 1858, waarbij was bev. Amsterdam Kgr. I 1 Februarij 1858. — Amsterdam Kgr. II 31 Maart 1854.

10. Wanneer eene gem.verordening bij het voorschrijven van personele diensten verwijst naar de bepaling waarbij de benoeming van een toereikend personeel wordt voorgeschreven, voor zoover de plaatselijke middelen het betalen van hulp gedoogen, is voldaan aan de bepaling van art. 192 Gem.wet, dat deze diensten alleen bij ongenoegzaamheid der geldmiddelen van de gemeente zullen worden opgelegd.

d H. R. 19 April 1865.

11. Waar iemand is beklaagd van niet te hebben voldaan aan den last, om als hoofd des huisgezins dienst te doen bij een veenbrand, noch zijne dienst door een ander te hebben laten waarnemen, moet niet art. 475, nº 12 C. P. worden toegepast, vermits deze bepaling alleen raakt dadelijke en onmiddellijke voorziening tegen elken brand, ontstaan op het oogenblik der inroeping van hulp; dat feit valt daarentegen wel in de termen der verordening (in casu van Onstwedde), waarbij voorzien is in de voorkoming van eventuele schade en ongelukken door veen- of veldbrand, en in het bedwingen daarvan door regelmatigen en geregelden bijstand.

b H. R. 19 Januarij 1869, Concl. impl. conf.

12. Een lid van de mobile schutterij, die met onbepaald verlof naar zijne haardstede is teruggekeerd, is niet daarenboven tot de dienst bij de brandspuit verpligt.

b Amsterdam 7 Maart 1839.

13. Indien bij verordening is bepaald: «in »eene naburige gemeente brand ontstaande, »worden geene brandbluschmiddelen derwaarts »gebragt zonder toestemming des burgemees»ters,» volgt daaruit niet, dat ook de ingezetenen ter beschikking staan van den burgemeester of van de brandmeesters der naburige gemeente.

Purmerende Kgr. 31 Maart 1864.

14. Het is eene dwalende stelling, dat de weigerachtigheid om zich aan de dienst bij het brandwezen te Amsterdam te onderwerpen, bij de brandkeur aldaar met straf bedreigd, niet zou betreffen de voorbereidende maatregelen tot de organisatie van die dienst; hij die behoorlijk is opgeroepen om tot die dienst te worden ingelijfd, doch niet verschijnt, zonder bewijs van verhindering of onbekwaamheid aan te bieden, valt almede in de strafbepaling dier keur.

e H. R. 20 November 1855, Concl. conf.

15. Wanneer iemand wordt gedagvaard wegens het niet tegenwoordig zijn bij de oefening eener brandspuit, kan de regter in geen onderzoek treden naar de ingeroepen redenen van vrijstelling, wanneer die niet overeenkomstig de betrekkelijke plaatselijke verordening bij den Gem.raad zijn ingeleverd.

b H. R. 3 Mei 1864, Concl. conf.

16. Uit art. 5, § 2 van het reglement op het brandwezen te Middelburg volgt, dat iemand. tot de dienst der brandspuit benoemd, wel de bevoegdheid heeft om zijne redenen van vrijstelling in te dienen, doch niettemin, hangende het onderzoek daarnaar, geacht wordt deel te maken van het personeel van het brandwezen, en mitsdien dadelijk moet beginnen met de aan die betrekking verknochte werkzaamheden waar te nemen.

d H. R. 7 Januarij 1845, Concl. conf.

17. Onder de bij art. 2 en 5 van het reglement opzigtelijk de nabuurschappen en het begraven der dooden in de kolonie Kloosterveen en Hijkersmilde van 12 October 1807, voorgeschreven wederkeerige verpligting tot het bewijzen van nabuurdiensten, in geval van overlijden, aan en ten behoeve van de naburige huisgezinnen opgelegd, is wel begrepen het in een gods- of armhuis wonende huisgezin van den armenvader of opzigter van zoodanig gesticht, doch niet de daarin verblijvende gealimenteerde of verpleegde.

e H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf.

18. Een tapper, die weigert een drenkeling, die reeds in zijn huis was gebragt, aldaar te laten verblijven, is strafbaar ingevolge art. 1 der stedelijke kennisgeving van 31 Mei 1803, art. 1 en 5 van die van 26 Mei 1825 te Amsterdam.

Amsterdam Kgr. IV 4 Februarij 1852, bev.

bij *a* H. R. 19 October 1852, Concl. conf. — 's Gravenhage Kgr. 15 Julij 1841, met het oog op de publicatie van den magistraat dier stad van 30 Januarij 1769.

19. Onder de woorden: exécution judiciaire, in art. 475, n° 12 C. P. is slechts te verstaan de uitvoering van strafregtelijke veroordeelingen, niet van bevelen tot gevangenneming of overbrenging van niet veroordeelde gevangenen. De weigering van het afstaan van een wagen met paarden tot zoodanig vervoer (hetwelk ook niet als een geval van nood kan worden beschouwd), stelt niet daar eene overtreding van gemeld artikel.

a H. R. 5 April 1864, Concl. conf.

20. De omstandigheden dat er reeds eigenaren van paarden in de gemeente gevonden zijn, die vrijwillig naar de keuring zouden gaan, en dat niet al de paarden in de gemeente opgevorderd waren, kunnen niet ontslaan van de verpligting om te voldoen aan de door den burgemeester in wettigen vorm gedane opvordering van paarden ten einde voor de dienst van het leger te worden gekeurd.

H. R. 14 Maart 1871, Concl. conf.

21. De verpligting van gezagvoerders van plantages, om volgens de publicatie van 1/2 Maart 1842 op de kommando's van of namens den burgerkapitein, ten dienste van de militaire divisie het tent-vaartuig beschikbaar te houden, dat ieder eigenaar of administrateur van eene plantage of grond van 30 of meer koppen slaven moet hebben, — kan niet worden uitgebreid tot de verpligting om zulks te doen op kommando van een luitenant, die den burgerkapitein niet wettig vervangt.

Suriname Ger. 9 September 1863.

22. De bepalingen van de publicatie van 1/2 Maart 1842 (Gouv. blad n° 3) omtrent requisitie namens den burgerkapitein van kommando-negers tot eene periodieke schouwing bij oproer, zamenrottingen van slaven of iedere andere verstoring der rust en veiligheid in de divisiën, en wijders om patrouilles zamen te stellen tot opsporing van weggeloopen slaven (art. 57), speciaal die houdende dat een oud-luitenant bij buitengewone voorvallen tot tijdelijke dienst kan worden opgeroepen, en daarin moet worden erkend, zelfs dan, wanneer in de buitengewone voorvallen geene gelegenheid ware zijne tijdelijke in-dienst-stelling ter algemeene kennis te brengen (art. 21), zijn alleen toepasselijk op dienstzaken, wanneer de tijdelijk opgeroepen oud-officier onder de wapenen verschijnt en de onderscheidingsteekenen draagt, waarvan hij volgens art. 18 moet zijn voorzien, maar niet op voormelde requisitie, zoodat hij, die niet voldoet aan requisitiën door zoodanigen oud-officier namens den kapitein gedaan, niet kan vallen onder de daarop gestelde strafbepalingen.

Suriname Kl. Z. 23 September 1862.

II.

23. De bij art. 12 der 3e afd. van de brandkeur te Amsterdam aan den generalen brandmeester en de brandmeesters der wijk gegeven bevoegdheid om processen-verbaal op te maken, bepaalt zich alleen tot het constateren, welke tot de brandspuit behoorende beambten en geaffecteerden verzuimd hebben bij de exercitiën op den bestemden tijd en plaats tegenwoordig te zijn, ten einde de daarbij vastgestelde boeten op dezelve te kunnen verhalen. Indien de bekl. dus op grond van art. 7 derzelfde afd. is gedagvaard wegens het niet voldoen aan de oproeping om ter groote beurs te komen, ten einde bij de brandspuitdienst te worden ingelijfd, en alzoo te hebben geweigerd om zich aan die dienst te onderwerpen, zonder dat bij het laatstaangehaalde artikel de beambten tot het constateren van dat verzuim geregtigd zijn vermeld, is het proces-verbaal van de niet-verschijning aldaar van den bekl. wel en te regt door den directeur van het brandwezen en door den brandmeester der wijk tegen den bekl. opgemaakt. Bovendien wordt tot het instellen der onderwerpelijke vervolging het opmaken van een proces-verbaal niet noodwendig vereischt.

Amsterdam Kgr. I 27 Junij 1844.

24. Wanneer iemand wordt beklaagd van bij de monstering der huislieden aan het waakhuis te zijn afwezig gebleven en alzoo na behoorlijke oproeping niet te hebben voldaan aan zijne verpligting om ten dijk te komen, kan hij niet als verdediging bijbrengen, dat hij wel is waar is opgeroepen, doch dat hij zich niet herinnert den dag wanneer zulks is geschied, maar zeker weet dat hem niet is aangezegd de tijd wanneer en de plaats waar hij moest opkomen, noch van welk instrument of wapen hij moest zijn voorzien. Al kwam het voorgeven van den bekl. met de waarheid overeen, zou dit voor hem tot geen grond van verschooning kunnen dienen, vermits zulks hem niet ontslaat van zijne verpligting om ook zonder wapen ten dijk te komen, en hij in allen gevalle verpligt was geweest zich te vervoegen bij zijnen burgemeester, om hem èn het wachthuis èn het wapen aan te wijzen, maar geenszins vermogt zich enkel te bepalen tot een weigerend antwoord, en bij dijksnood willekeurig weg te blijven.

Utrecht Hof 13 April 1847.

25. Volgens art. 37 der verordening op het brandwezen in de gemeente Nigtevecht wordt eene schriftelijke kennisgeving en het uitreiken van de onderscheidingsteekenen vereischt, om het er voor te houden dat iemand kennis draagt dat hij tot de brandweer behoort. Bij gebreke daarvan kan hij ter zake van het afwezig blijven bij het beproeven der brandbluschmiddelen niet worden veroordeeld.

b Utrecht 24 April 1862.

26. Het enkel toezenden der onderscheidingsteekenen aan een geaffecteerde bij de brandspuit, nadat de dienstpligtige zich had laten inschrijven, kan als kennisgeving gelden, dat hij tot de dienst is ingelijfd.

a Amsterdam 7 Februarij 1861.

27. De verpligting aan nachtwachts opgelegd om bij brand te ratelen, brand te roepen, en te zorgen dat alle bij het brandwezen dienstpligtige personen met het ongeval bekend zijn, beteekent alleen dat zij zoo aanhoudend met brandroepen enz. moeten voortgaan, dat de brand algemeene bekendheid hebbe verkregen. Hij die in weerwil daarvan beweert van den brand onkundig te zijn gebleven, moet dit bewijzen. Het is voor den dienstpligtige onverschillig, of —

gelijk sinds jaren bij administratieven maatregel het geval was — in plaats van een ratel de trom geroerd is.

Hoorn 7 April 1865.

28. Uit vroegere gedragingen en andere omstandigheden kan worden afgeleid, dat iemand, die zulks ontkent, moet worden beschouwd als tot de geaffecteerden bij zekere brandspuit te behooren. Indien hij is nalatig geweest te verschijnen, waar hij zich in die betrekking had moeten laten vinden, dan is hij strafbaar.

Middelburg Kgr. 24 December 1851.

29. Voor de toepassing van de straf, bedreigd bij het reglement op de dienst der nachtwachten te Gorssel, goedgek. bij besl. v. Ged. Staten van Gelderland van 7 Julij 1830, nº 3, — is het geen vereischte, dat de oproeping bepaaldelijk door een rotmeester zij geschied; de vraag is alleen, of men tijdig (ten minste zes uren vóór het betrekken der wacht) is opgeroepen.

H. R. 11 November 1846, Concl. conf.

30. Art. 6 van het regl. op de dienst der nachtwachten, vastgesteld bij resolutie der Staten van het Hertogdom Limburg van 14 Julij 1847, kan niet geacht worden te zijn geschonden, noch art. 19 van dat regl. verkeerd te zijn toegepast, door de straf, bij laatstgenoemd artikel bepaald, aan een wachtpligtige op te leggen, die zich, zonder van het houden der wacht verschoond te zijn, daaraan heeft onttrokken.

a H. R. 2 April 1850, Concl. conf.

31. Bij art. 8 van het bestaande reglement op de nachtwacht te Oosterhout, is alleen met boete bedreigd de weigering der aanneming van de daarbij bedoelde benoeming tot kommandant der nachtwacht; het is niet van toepassing op de weigering of nalatigheid in het betalen der boete, welke bij die verordening op het niet aannemen van gemelde betrekking is bedreigd.

h H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

32. Ter zake van het niet verschijnen bij de oefening en beproeving eener brandspuit, behoort geen ontslag van regtsvervolging te worden uitgesproken, op grond dat (hoewel de tijd en plaats der oefening naar vereischte zijn bekend gemaakt en geen andere vormen zijn bepaald) niet is gebleken, dat die oefening heeft plaats gehad in den vorm bij de verordening voorgeschreven.

c H. R. 18 Februarij 1868, Concl. conf.

33. Bij het in strijd met eene plaatselijke brandkeur, als geaffecteerde tot de brandspuit, niet verschijnen bij gelegenheid van brand op verschillende dagen, moet voor iedere overtreding te dien aanzien de bedreigde geldboete worden uitgesproken.

c H. R. 19 April 1848, Concl. conf.

HUUR EN VERHUUR.

I. § 1.

1. Wanneer in oude akten gesproken wordt van «verhuyren en huyringe, huyren, huyrlui-»den, ook landzaten of grietgenooten genoemd,» in verband met meerdere bepalingen die eene verhuring aanwijzen, behoort men aan geene eigendoms-overdragt tegen eeuwigdurende rente te denken.

Sneek 25 November 1863.

2. Het aannemen aan den eenen kant om een stuk heideveld te ontginnen en te bebouwen, en de toezegging aan den anderen kant om op dien grond voor den eersten contractant tegen zekeren bepaalden tijd een huisje te bouwen, alles tegen eene jaarlijksche nader te bepalen pacht of huur, kan bij gemis van huurprijs of van bepaalde jaarlijksche uitkeering niet als huur en verhuur noch als erfpacht worden beschouwd.

Assen 10 Junij 1844.

3. Bij levering van decoratiën om gedurende eene feestviering te worden gebruikt, moet niet aan koop en verkoop maar aan huur en verhuur worden gedacht, al bewijst hij die ze heeft geleverd niet, dat er een en welke prijs is bedongen.

Schiedam Kgr. 28 Maart 1865.

4. De afstand van een bosch om het tegen eene jaarlijksche retributie gedurende tien jaren te exploiteren, is eene huur en verhuur, geen koop en verkoop.

H. Geregtsh. N. I. 3 Maart 1870.

5. Al moge het voor de vervoerders bij de inlading of lossing beschikbaar stellen van eene kraan door eene spoorwegmaatschappij een onderdeel van het vervoer en alzoo eene daad van koophandel zijn, zoo blijft die handeling niettemin, wat zij in wezen is, huur en verhuur. Aansprakelijkheid der maatschappij.

Maastricht 10 Maart 1870 (interl. vonnis). — Maastricht 2 Februarij 1871 (def. vonn.), waarbij evenwel aan het slot is gezegd, dat het geldt vervoer van koopmanschappen en mitsdien de zaak is eene zaak van koophandel, bev. bij H. Limburg 26 Junij 1871, uitdrukkelijk beslissende

dat die handeling is een onderdeel van het vervoer. — Cf. Maastricht 16 December 1869.

6. De verbindtenis om zeker huis aan niemand anders dan aan den medecontractant te verhuren, en wel tegen niet meer dan *f* 500. », of te verkoopen, en wel tegen de vroeger betaalde koopsom met kosten, brengt niet mede dat de eigenaar *moet* verhuren of verkoopen.

b Amsterdam 16 Januarij 1846.

7. Indien bij eene overeenkomst van huur en verhuur partijen zich hebben verbonden om, zoo dit door een hunner wordt verlangd, de huurcedul op zegel over te teekenen, en wel met bepaling dat in dit geval de kosten van het zegel zullen worden gedragen door dengenen die de overschrijving verlangt, dan geeft de daartoe uitgedrukte wil van de eene partij, zonder zich daarbij bereid te verklaren om harerzijds de verbindtenis na te komen, aan de andere geen regt dit beding niet na te leven, op grond dat hare wederpartij daaraan niet heeft voldaan; in dat geval blijft het aan de weigerende partij onverlet, ook van hare zijde aan de wederpartij eene dergelijke ten haren koste op zegel geschreven huurcedul ter teekening aan te bieden.

Utrecht Hof 26 Junij 1848, vern. Amersfoort 12 Januarij 1847.

8. Het is om eene overeenkomst van huur en verhuur te treffen, niet noodig dat de eigendom van het verhuurd perceel zij bij den verhuurder.

Assen 21 Mei 1850.

9. Zoo al in materie van koop en legaat bij het B. W. bepaald is, dat beide eens anders goed ten onderwerp hebbende, nietig zijn, ontbreekt eene soortgelijke bepaling ten eenemale in materie van huur, terwijl ook die bepaling daarbij niet wel bij analogie kan worden toegepast, omdat in deze niet, zoo als bij koop en legaat over den eigendom wordt beschikt, maar slechts eene daad van administratie plaats grijpt. De verhuurder, hetzij al dan niet door den eigenaar gequalificeerd, is derhalve verpligt om het contract gestand te doen en den huurder daarvan het effect te præsteren, hetzij door levering en gebruik van het verhuurde of wel door vergoeding van schade en interessen, zoo hij niet in staat mogt zijn het verhuurde te leveren.

Leeuwarden 9 April 1844.

10. Een huurcontract door slechts één der mede-eigenaars van een perceel gesloten, heeft geene regtsgevolgen; de andere mede-eigenaar kan derhalve ook niet het huurcontract inroepen om den huurder tot ontruiming te noodzaken.

Amsterdam 25 April 1856.

11. De langstlevende echtgenoote is geregtigd, bij niet-opkomen van bloedverwanten van haren man, zich als erfgenaam te gedragen; als héritier apparent is zij ten volle bevoegd de goederen der ontbonden huwelijks-gemeenschap te verhuren. De later benoemde curator in de onbeheerde nalatenschappen der beide echtelieden is niet geregtigd de nietigheid der overeenkomst te beweren, omdat de verhuurster geene eigenaarster was van het geheele goed.

Gelderland 14 December 1870.

12. De kooper van een gedeelte eener voor het geheel verkochte hofstede is niet geregtigd wegens niet nakoming der huurovereenkomst de ontbinding te vorderen voor dat gedeelte hetwelk hem toebehoort. Eene erkenning en goedkeuring der splitsing van de gepachte goederen door den huurder, brengt zelfs geene wijziging in de regtsbetrekkingen van den verhuurder zoo als die bij overeenkomst zijn geregeld.

Zeeland 28 Maart 1854.

13. Wanneer een onroerend goed door een ander dan den werkelijken eigenaar is verhuurd, kan laatstgemelde uit dat contract, hetwelk voor hem is eene res inter alios acta, niet het regt ontleenen om de huurpenningen in te vorderen.

Breda 9 Julij 1844. — 's Gravenhage Kgr. 17 Julij 1868, beslissende tevens, dat de eed aan een huurder door een medeëigenaar opgedragen: «dat hij niet gehuurd heeft, wetende dat het huis »voor de helft aan N. N. toebehoorde en nooit »aan den eischer eenige huur heeft betaald,» derhalve is niet beslissend.

14. De regtsvorderingen welke uit de overeenkomst van huur tegen den huurder ontstaan, kunnen alleen door den verhuurder, en niet door een derde, tusschen wien en den huurder geen vinculum juris bestaat, worden ingesteld.

Amsterdam Kgr. V 24 October 1845. — cf. *a* Amsterdam 29 Januarij 1852.

15. Mondelinge huur is dan alleen bestaanbaar, wanneer eene schriftelijke huurovereenkomst niet aanwezig is, maar kan nimmer naast en nevens deze gedacht worden, veelmin aan dezelve regtens derogeren. Ontzegging van gevraagde ontbinding eener mondelinge huur, nadat de ged. een geschreven contract had bijgebragt.

Amsterdam 22 October 1858.

16. Men kan na eene huurovereenkomst, bv. van vlasland, met een ander te hebben gesloten, zonder daarbij te verklaren, dat men zulks voor eenen derde doet, zich later op deze omstandigheid tegen den verhuurder niet beroepen.

Zeeland 21 Januarij 1851. — cf *b* Zeeland 9 December 1851, waarbij is van waarde verklaard het revindicatoir arrest, door den geïntimeerde gelegd op het door werklieden des appellants geplukte vlas; zijnde deze appellant de derde, voor wiens rekening de in de andere procedure voorkomende appellant beweerde het vlasland te hebben gehuurd, zonder vermelding echter, dat hij niet zich zelven, maar eenen derde verbond; voorts beslist, dat de door den appellant, na Sint Jan, gedane verklaring van het vlas te aanvaarden, geen effect kon hebben, en dat hij, door in weerwil van eene geregtelijke interdictie om op eenigerlei wijze aan dat vlas de hand te slaan, niettemin dat vlas te doen plukken, en door zich alzoo feitelijk en zonder regt in het bezit daarvan te stellen, eene onregtmatige daad had begaan, welke hem tot schadevergoeding jegens den geïntimeerde verpligtte.

17. Indien ten aanzien van eene overeenkomst van huur en verhuur feitelijk is uitgemaakt, dat de handelende personen uit den aard der zaak geene andere bedoeling hebben gehad, dan om tusschen den eigenaar van het verhuurde perceel en den huurder eene regtsverbindtenis van huur en verhuur daar te stellen, dan kan de bevoegdheid van den eigenaar van het verhuurde om den huurder te dier zake in regten te betrekken, onaangezien de beweerde dwaling

in naam of persoon, niet aan twijfel onderhevig zijn.

b H. R. 21 April 1859, Concl. conf.

18. De overeenkomst van huur en verhuur, aan te vangen na den dood des verhuurders, is bestaanbaar.

Z. Holland 15 Februarij 1864, bev. Dordrecht 2 Februarij 1863.

19. Indien bij eene verpachting van gronden, in casu voor vlascultuur, niet blijkt dat uitdrukkelijk van de bepalingen van het B. W. is afgeweken, moeten deze blijven gelden.

Zeeland 23 September 1862.

20. Wanneer uit een bevolen getuigenverhoor niet bepaaldelijk blijkt, welke uitlegging, volgens lands gebruik, moet worden gegeven aan eene verhuring van vlasland «op Sint Jan's beraad,» — verklaring door den huurder vóór 24 Junij af te leggen, of hij het uitgezaaide vlas aanvaardt of abandonneert, — moet zoodanige overeenkomst worden uitgelegd naar de beginselen van het algemeen regt. In dat geval is de bepaling van art.1294 B. W. op zoodanige overeenkomst toepasselijk.

Zeeland 4 November 1851.

21. Huur van bouwland op de derde garve sluit volgens een, in Drenthe niet ongewoon, gebruik, niet de huur in van het huis en erf.

Drenthe 5 Januarij 1859, vern. Assen 21 Junij 1858, waarbij aan den gedaagde (tot buiteneffect-stelling der huuropzegging) was opgelegd de eed dat de eischer tegen de derde garve van hem had gehuurd; — die eed werd afgelegd, en vervolgens des eischers vordering ontzegd bij Assen 9 Augustus 1858.

22. Uit de wetsbepaling, dat de inventaris tot een molen behoorende, door bestemming onder onroerende zaken wordt begrepen, vloeit niet noodwendig voort, dat deze niet aan den huurder van een molen zou kunnen toebehooren.

Zeeland 22 December 1857.

§ 2.

23. De daadzaak dat men is eigenaar van een erf, is niet afdoende voor het bewijs, dat de bezitter of bewoner daarvan huurder is. Al ware dus die eigendom bewezen, en al beweren de gedaagden geen ander regt op het perceel, zou daaruit niet volgen, dat zij dit krachtens eene beweerde huurovereenkomst bewonen.

Almelo 2 April 1862. — Anders Oldeberkoop Kgr. 24 Mei 1844.

24. Daden van genot en bebouwing door den gedaagde zijn niet voldoende om te bewijzen, dat deze daarbij als huurder, en wel als huurder van den eigenaar der goederen heeft gehandeld.

Almelo 17 Februarij 1858.

25. Een onderhandsch contract levert bewijs op, hoewel daarbij een perceel land, zonder nadere aanwijzing van ligging, grootte of kadastrale indeeling, is verhuurd, indien er omtrent de goederen, die daarvan het onderwerp zijn, geen twijfel kan bestaan.

Breda 26 Januarij 1858.

26. Indien bij mondelinge huur het bestaan der huur is erkend, doch eene of meer der huurvoorwaarden worden betwist, behoort men, in afwijking der onsplitsbaarheid van het aveu, het bestaan der huur en wat verder buiten geschil mogt zijn, als bewezen aan te nemen, en ten aanzien van de betwiste en onbewezen voorwaarden, de bij de wet gestelde regelen omtrent het bewijs toe te passen.

b N.-Holland 2 Junij 1864.

27. Aan den eischer, die poseert eene mondelinge huur en verhuur zonder tijdsbepaling te hebben aangegaan, moet worden toegestaan die overeenkomst te bewijzen, wanneer de gedaagde aanbiedt dezelfde mondelinge huur en verhuur te bewijzen, met bijvoeging van tijdsbepaling.

Almelo 19 December 1860.

28. Het ontvangen van huurpenningen door een gemagtigde, kan op zich zelf niet tot bewijs strekken van de erkentenis der verhuring aan de zijde van den lastgever.

Gelderland 29 October 1845.

29. Wanneer een huis met een geringen last is bezwaard, nl. de betaling van acht patacons, bestemd tot het doen lezen van missen, kan uit die betaling worden afgeleid, dat deze geschiedt voor huur van dat huis, hoewel zulks noch uit titels noch uit de verklaringen der getuigen resulteert.

Roermond 24 Maart 1853; — cf. interl. vonn. Roermond 28 October 1852.

30. Afdoende omstandigheden moeten aantoonen dat een gedaagde niet als huurder, maar als beheerder en lasthebber van den eischer de huurpenningen heeft opgetrokken, welke hem door diegenen betaald zijn aan wie hij zekere aan den eischer toebehoorende pakhuizen heeft verhuurd, of, gelijk hij beweert, onderverhuurd; de vordering tot rekening en verantwoording over dat beheer kan derhalve niet worden toegewezen, indien o. a. en voornamelijk alleen blijkt, dat de beweerde beheerder de voor huur afgegeven kwittantiën heeft geteekend met de bijvoeging qq., en dat zij waren gestempeld met de woorden: «B. opzigter.»

Amsterdam 25 Januarij 1870.

31. Het wettig vermoeden hetwelk volgens de wet op de personele belasting van den 29 Maart 1833 in den regel bestaat, dat hij die in die belasting voor den eersten grondslag is aangeslagen, zoolang het tegendeel niet is bewezen, wordt gehouden voor den huurder en gebruiker, moet beperkt worden tot het onderwerp dier wet; in alle geval zou zoodanig vermoeden in cassatie moeten wijken voor de feitelijke beslissing van het tegendeel.

a H. R. 16 Mei 1856, Concl. conf.

32. Het door den zich noemenden pachter betalen der grondbelasting, ten behoeve van den eigenaar, levert niet het bewijs op der beweerde pachtovereenkomst.

Zeeland 5 November 1861.

33. De huurder kan zijne regtsbetrekking tot den eischer als verhuurder niet meer betwisten, nadat hij drie termijnen huur aan dezen, kooper van het gehuurde goed, heeft betaald en nog een aanbod inroept van de huurpenningen, waarvan de niet-voldoening aanleiding gaf tot den ingestelden eisch tot ontbinding.

Amsterdam Kgr. IV 2 Maart 1855.

34. Uit het geven van bijzondere voorschriften ten aanzien van het getuigenbewijs bij mondelinge overeenkomsten van huur en verhuur bij art. 1604 B. W., kan niet worden afgeleid,

dat de wetgever daaraan meerdere uitbreiding, bij die overeenkomsten dan bij andere, zou hebben willen geven. Mitsdien kan niet door getuigen worden bewezen het feit, dat geint. een perceel werkelijk voor zes jaren heeft afgestaan (en niet voor één jaar), indien de waarde der overeenkomst meer dan *f* 300.» bedraagt, en geen begin van bewijs bij geschrifte aanwezig is.

a Gelderland 22 November 1843. — Friesland 25 Julij 1844.

35. Art. 1604 B. W., houdende uitsluiting van het bewijs door getuigen van eene huur, die zonder geschrift is aangegaan, en nog niet ten uitvoer gelegd, — is slechts van toepassing in zake van huur van huizen of landerijen, en strekt zich niet uit tot andere huurovereenkomsten, bv. van touwwerk, waaromtrent de gewone bewijsregelen van toepassing zijn.

Amsterdam 31 October 1843.

36. Uit de zamenstelling van art. 1604 B. W. volgt duidelijk, dat de wetgever daarbij geenszins eene deugdelijke vernieuwde of verlengde huur heeft op het oog gehad, maar veeleer eene zoodanige huur, welke tusschen partijen door eene vroegere niet onmiddellijk is voorafgegaan, of welke althans op geene stilzwijgende wederinhuring, maar enkel en alleen op uitdrukkelijke overeenkomst kan zijn gegrond; te meer, daar art. 1604 B. W. vordert dat de huur nog op geenerlei wijze zij ten uitvoer gelegd.

Utrecht 28 November 1845, en interl. Utrecht 8 Julij 1845.

37. De uitsluiting van het bewijs door getuigen van eene mondelinge nog niet ten uitvoer gebragte huur (art. 1604 B. W.), belet niet de toelating van dat bewijsmiddel ten aanzien van het tusschen partijen betwiste feit van het ten uitvoer brengen zelf.

a 's Hertogenbosch 11 October 1843. — Utrecht 20 Mei 1863. — Oldenzaal Kgr. 21 December 1848. — Implicite Leeuwarden 9 April 1844, bev. bij Friesland 25 Julij 1844, — en Boxmeer Kgr. 11 October 1855.

38. Zoolang het geschrift nog niet is tot stand gebragt, moet de huur geacht worden zonder geschrift te zijn aangegaan, en kan mitsdien geen bewijs door getuigen worden toegelaten.

b Assen 22 Februarij 1864.

39. Het bewijs door getuigen is niet admissibel, wanneer door den verhuurder wordt beweerd, dat hij het goed heeft verhuurd onder voorwaarde, dat hij de helft zou genieten van het daarop gedurende het laatste huurjaar gewassen koren, stroo enz. Ook bestaan er geene termen om den suppletoiren eed op te dragen, indien slechts sommige gedaagden hebben verklaard de gevorderde afgifte van gemelde helft niet te betwisten.

N.-Braband 30 November 1841.

40. Bij gedeeltelijk bewijs van het vervangen eener schriftelijke huurovereenkomst door eene mondelinge met verhooging van huur, geput uit de bekentenis des huurders van eens de verhoogde huur te hebben betaald, kan de suppletoire eed aan den verhuurder worden opgelegd tot nader bewijs der gesloten mondelinge huurovereenkomst.

Utrecht 8 Junij 1864. — *a* Assen 19 April 1847, bij vermoedens dat de huurder als zoodanig de perceelen heeft gebruikt en bewoond.

41. De regter is niet bevoegd, in geval van art. 1604 B. W., den beslissenden eed op te leggen, in geval partijen het doen van den eed niet hebben gevorderd.

Amsterdam 31 October 1843. — Amsterdam 11 October 1870.

42. De woorden van art. 1604, al. 2 B. W. zijn van zoodanige restrictieve beteekenis, dat zij het gebruik maken van alle andere bewijsmiddelen uitsluiten, en den regter mitsdien ook de vrijheid benemen en ontzeggen, in het aldaar omschreven geval, het hooren der partijen op feiten en artikelen te gelasten.

Leeuwarden 21 Mei 1844, bev. bij Friesland 25 Julij 1844.

II. § 1. A.

43. Hij, die zich verbindt vast goed in huur te geven, «al ware hij niet de éénige eigenaar,» is gehouden aan die overeenkomst te voldoen, of bij niet-nakoming daarvoor schadevergoeding te geven.

's Gravenhage 9 Januarij 1866.

44. De verpligting, den verhuurder opgelegd, om den huurder het rustig genot van het verhuurde te doen hebben, kan zich redelijkerwijze niet verder uitstrekken, dan tot het verhuurde perceel zelf, maar niet tot het naburig erf, tenzij hij zich hiertoe expresselijk hebbe verbonden. De huurder heeft alzoo zelfs geene actie tegen den verhuurder, die tevens eigenaar is van een belendend perceel, wegens eene aan dit laatste gedane verbouwing waardoor het licht van het verhuurde wordt belemmerd. De verhuurder heeft zich verbonden als eigenaar van het verhuurde, maar niet als eigenaar van het naburig erf, en die beide qualiteiten zijn geheel afgescheiden.

a N.-Holland 7 Januarij 1847, vern. Amsterdam 22 October 1846.

45. Indien het verhuurde goed na den dood van den verhuurder wegens eene hypothecaire schuld wordt uitgewonnen, en de huurder die tevens is medeërfgenaam van den verhuurder, wordt verpligt het gehuurde te ontruimen, dan heeft deze het regt te vorderen, dat het gehuurde weder te zijner beschikking worde gesteld; zijn regt is niet vernietigd, omdat hij voor een gedeelte medeëigenaar is geworden van het gehuurde.

's Hertogenbosch 24 Februarij 1841, bev. bij N.-Braband 15 September 1841.

46. De woorden in een gedrukt formulier voorkomende: «dat het verhuurde aan den huur- »der volkomen was bekend, en hij daarvan »geene nadere beschrijving begeerde,» zijn, waar eene verbouwing en verandering was voorgenomen, ongenoegzaam, om bij eene stellige ontkentenis, te doen aannemen, dat ook niettegenstaande de veranderde inrigting van het gebouw, de kelder zijne voormalige grootte geheel moest behouden.

c Z.-Holland 28 December 1853.

47. Niet voor de toepassing van eene bij de wet onbekende verjaring, maar voor het aannemen van eene daadwerkelijke renunciatie, is te houden de overweging, dat een pachter moet geacht worden zich van de juistheid der

hem overgelaten oppervlakte gronds te hebben vergewist en van alle vordering dienaangaande te hebben afgezien, indien hij het gehuurde ruim tien jaren zonder overmeting heeft in bezit gehouden.

c H. R. 28 November 1861, Concl. conf. verw. het beroep tegen Limburg 21 Mei 1861.

48. Wanneer in een proces-verbaal van verpachting een perceel zoodanig is omschreven, dat eene der belendingen ontbreekt, dan moet, bij opvordering van huurgenot van het meerdere door den pachter (tenzij het tegendeel blijke), aan het proces-verbaal die uitlegging worden gegeven, welke slechts het mindere aanwijst.

Amsterdam 16 November 1859.

49. De vordering tot in-bezitstelling van het gehuurde is niet in strijd met het beginsel, dat niemand tot eene daad kan worden gedwongen.

Almelo 9 Mei 1860.

50. De huurder kan zijne actie ex contractu tot nakoming der verbindtenis tot levering, alleen tegen den verhuurder en niet tegen ieder die in het bezit is van het verhuurde, instellen.

b Eindhoven 26 Junij 1848.

51. Het als huurder betrekken van een perceel verhindert niet, dat men bij later ontdekt gebrek, in casu wandluizen, de onbewoonbaarheid van het perceel bewere.

Amsterdam 7 Junij 1859.

52. De huurder kan aan zijne huurovereenkomst geene vordering tegen den kooper van het gehuurde goed ontleenen, om dezen te noodzaken tot opruiming van werken, welke hij als eigenaar op dat goed heeft verrigt, of tot herstel der zaken in haren vroegeren staat.

Tiel 23 April 1869.

53. De huurder heeft geene actie tegen derden tot wegruiming van gebouwen, die vóór den aanvang der huur wederregtelijk op den gehuurden grond zouden gebouwd zijn.

Rotterdam 17 December 1862.

54. De actie tot vermindering van den huurprijs overeenkomstig art 1588, j° 1484 v. B. W. van N.-I. (art. 1624 in verband met art. 1520 B. W.) is wel in te stellen, wanneer eene uitgestrektheid land is verhuurd met opgave van den inhoud tegen zekeren prijs voor de maat, en later bevonden wordt, dat het een minderen inhoud heeft dan bij de overeenkomst is opgegeven. De verhuurder is echter niet verpligt in dier voege, met uitsluiting der actie tot ontbinding of tot schadevergoeding, te ageren, wanneer hij beweert dat zekere aangewezen goederen in de huur en verhuur zijn begrepen, terwijl de verhuurder zulks betwist en weigert dezelve aan den huurder te leveren.

H. Geregtsh. N.-I. 3 Februarij 1870, hieromtrent overeenstemmende met *a* H. R. 12 April 1872, Concl. conf. op grond dat alsdan ontbreekt het kenmerkend vereischte tot die actie, nl. de onmogelijkheid om de geheele hoeveelheid van het gehuurde te leveren. De H. R. oordeelde echter dat in casu die onmogelijkheid wel aanwezig was.

55. Aan den huurder, die een verhuurder heeft gedagvaard om het verhuurde te zijner beschikking te stellen, kan geen middel van niet-ontvankelijkheid worden tegengeworpen, op grond dat hij aan zijne verpligting niet heeft voldaan.

Maastricht 3 April 1845.

56. Nadat de verhuurder eenmaal zijn huurder had belet van het gehuurde gebruik te hebben, doet in diens voordeel tegen de gevraagde ontbinding der overeenkomst niets af, dat hij zich later bij exploit tot levering heeft bereid verklaard. De niet-præstatie is uit haren aard onherstelbaar.

a 's Gravenhage Kgr. 6 Augustus 1849.

57. Indien het gehuurde aan den huurder niet ten behoorlijken tijde is geleverd, moet daarvan door in-verzuim-stelling van den verhuurder blijken. Zulks zoude alsdan eene vordering tot ontbinding kunnen billijken, maar dat beweren vervalt, waar, nà eene door den verhuurder ingestelde actie tot ontbinding van huur ter zake van niet stoffering en niet vooruitbetaling, de huurder alsnog consenteert om onder eenige voorwaarden het gehuurde te aanvaarden. Zijne reconventionele vordering, dat de verhuurder alsnog zoude worden veroordeeld om binnen zekeren tijd aan zijne verpligtingen te voldoen, moet hem in dat geval worden ontzegd.

c Amsterdam 23 Julij 1850.

58. Een huurder behoort, wanneer hem op den bepaalden tijd het gehuurde niet wordt geleverd, den verhuurder in mora te stellen, en moet zonder dit te doen, later het gehuurde aanvaardende, met die latere aanvaarding geacht worden genoegen te hebben genomen.

b Hindeloopen Kgr. 27 Augustus 1857.

59. Bij art. 1588, j° 1484 Ind. B. W. (art. 1624 en 1520 B. W.) wordt niet onderscheiden tusschen de verschillende oorzaken der onmogelijkheid tot levering van het verhuurde, hetzij deze berust op eene vergissing in de opgegeven hoeveelheid door eene verkeerde berekening der maat, hetzij op eene andere omstandigheid, als in casu dat de verhuurde inhoudsvlakte, ofschoon wel aanwezig, echter niet is aanwezig (als woeste grond) zoo als zij is verhuurd. Niet-ontvankelijkheid der actie tot ontbinding en schadevergoeding, en voldoende-verklaring van het aanbod des verhuurders om den huurprijs evenredig te verminderen.

a H. R. 12 April 1872, Concl. conf. vern. H. Geregtsh. N.-I. 3 Februarij 1870.

60. Wanneer art. 1624 B. W. verwijst naar de bepalingen van den vijfden titel van het derde boek van het B. W., dan heeft dit artikel mede de bepaling in art. 1525 B. W. opgenomen, op het oog; en alzoo moet het regt des pachters om van den verpachter overmeting te vorderen, worden geacht te zijn verjaard binnen een jaar, te rekenen van den dag der levering.

Limburg 21 Mei 1861.

B.

61. Ter beoordeeling van de gegrondheid eener vordering tot vernietiging der huurovereenkomst wegens onbewoonbaarheid van het gehuurde perceel, is het onverschillig of het behoorlijk is geleverd, omdat een verhuurder ook na de levering moet instaan voor de gebreken, welke het gebruik van het gehuurde verhinde-

ren, om het even of die al dan niet verborgen waren.

N.-Holland 20 December 1860.

62. De verhuurder moet instaan voor de gebreken waardoor aan den huurder schade is berokkend, tenzij hij bewijze dat die gebreken zijn te wijten aan den huurder; hieruit volgt, dat de huurder alleen heeft aan te toonen, dat het gehuurde niet aan zijne bestemming heeft beantwoord, en daaruit voor hem nadeel is ontstaan, in casu doordien een der zijmuren van een zolder, waarin haver was geborgen, instortte, waardoor de zolder open en bloot was geworden en voor elk toegankelijk, zoodat de daarop geborgen goederen voor diefstal, wind en weêr niet meer beveiligd waren.

H. R. 16 Februarij 1865, Concl. conf.

63. De verhuurder van een pakkelder moet de schade vergoeden door het instorten van de zoldering veroorzaakt, wanneer die het gevolg is van verzuim van onderhoud of gebrek in de bouwing.

b Amsterdam 8 Junij 1859.

64. Den verhuurder van een zolder ter berging van koopmansgoederen, in deze het entrepôt-dok, kan niet als een gebrek aan het verhuurde worden toegerekend het niet waterdigt zijn der zoldering; deze verhuurder is dus niet verpligt de zoldering waterdigt te maken, of de schade, door het lekken van den bovenlast veroorzaakt, te vergoeden.

Amsterdam 27 September 1861.

65. De schade uit bouwvalligheid van gebouwen ontstaande, is door den verhuurder aan den huurder te vergoeden, al mogt ook de verhuurder het gebrek zelf niet gekend hebben. Het bewijs der bouwvalligheid door den huurder te leveren.

Amsterdam 19 April 1853.

66. Waar een tuin cum annexis is verhuurd tot het houden van een koffijhuis, moet de zaal tot ontvangst der bezoekers ook in zooverre daartoe geschikt zijn, dat de vloer niet instort, wanneer daarop een aantal personen rustig te zamen zijn. De verhuurder is jegens den huurder voor de schade verantwoordelijk, welke door die instorting wordt veroorzaakt.

a Amsterdam 21 December 1869, bev. bij *a* N.-Holland 17 Maart 1870.

67. Een gedurende den huurtijd van een woonhuis ontdekt gebrek, hetwelk van dien aard is, dat daardoor het huis voor den huurder en zijn gezin onbewoonbaar is, geeft grond tot eene actie ter verbreking der huur, in casu een zeer sterke stank, daaraan toe te schrijven dat de secreten geene buitenlucht hebben, en in gemeenschap staan met alle vertrekken op de eerste verdieping, tot herstel van welk gebrek minstens vijf à zes weken waren vereischt.

H. R. 11 Februarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Holland 7 October 1840, waarbij was bev. 'sGravenhage 30 Junij 1840; — cf. *a* 'sGravenhage 12 Mei 1840, waarbij een getuigenverhoor en eene expertise werden bevolen.

68. De huurder heeft niet het regt om de ontbinding der huurovereenkomst te vragen, op grond dat in zijn kelder en zijne keuken nu en dan water indringt (een in de provincie Utrecht niet ongewoon ongemak), vl. indien hij bij het aantreden der huur heeft verklaard dat hij het gehuurde wel kende, zoodat hij moet geacht worden te weten dat de kelder en kelderkeuken niet in cement waren gelegd, zijn huisgezin niet talrijk is en het huis daarentegen vele vertrekken bevat, waaronder ook een en ander die bij onbruikbaarheid van de eigenlijke keuken als zoodanig kunnen dienen.

Utrecht Hof 2 Januarij 1843.

69. Wandluizen kunnen eene woning zóódanig infecteren, dat de huurder geregtigd is de ontbinding van de huurovereenkomst en schadevergoeding in regten te vragen.

a N.-Braband 27 Junij 1848. — *c* Amsterdam 14 Julij 1846. — Amsterdam 16 October 1851. — Amsterdam 7 Junij 1859. — Amsterdam 10 October 1859.

70. Een huurder mag, op grond dat het gepachte huis dermate met ongedierte is aangetast dat het daardoor onbewoonbaar is, tot ontbinding der huur ageren, en de gedaagde kan niet beweren dat alleen herstelling van dat gebrek moest gevorderd worden.

b Amsterdam 9 Junij 1869.

71. Het gedeeltelijk besmet zijn van eene woning met ongedierte is een gebrek dat niet alleen het gebruik van het gehuurde kan verhinderen en volgens art. 1588 B. W. den verhuurder tot schadevergoeding verpligten, maar geeft den huurder ook eene actie tot herstelling en wegneming van dat gebrek.

a Amsterdam 23 November 1870.

72. Een onderzoek door deskundigen is toelaatbaar ten bewijze dat — en in welke mate — een huis met ongedierte is besmet.

b Amsterdam 9 Junij 1869.

73. Uit de bepaling van art. 1588 B. W. (art. 1721 C. N.) volgt niet alleen de verpligting des verhuurders tot vergoeding der schade uit gebreken van welken aard ook voor den huurder ontstaan, maar ook daarenboven, wanneer de gebreken het gebruik van het huis tijdelijk of voortdurend verhinderen, evenzeer als in de gevallen voorzien bij art. 1589 tot 1591 B. W., het regt des huurders om de vernietiging van de huurovereenkomst te vorderen.

N.-Holland 20 December 1860.

74. De eigenaar van een ingestort gebouw, die door een derde in regten wordt aangesproken tot vergoeding der schade ten gevolge van deszelfs bouwvalligheid geleden, — is niet geregtigd, noch ingevolge de wet noch ingevolge overeenkomst, den huurder in vrijwaring op te roepen, op grond dat de instorting aan diens handelingen zou zijn te wijten. Beide vorderingen steunen op geheel verschillende grondslagen; deze op een te zwaar of ongelijkmatig laden der zolders, gene op het verzuim van onderhoud.

Leiden 24 Julij 1860.

75. Het vergaan der loopende werken van een molen of der plaatselijke zoogenaamde prisatie, komt ten laste van den eigenaar, niet van den huurder.

Eindhoven 12 November 1849.

76. Wanneer de beweerde gebreken zijn erkend, is de eigenaar jegens den huurder verpligt tot het doen van de noodige reparatiën, zelfs indien het huurcontract niet met dien

eigenaar maar met zijn voorganger is aangegaan; eene nadere overdragt, posterieur aan eene ter zake van die herstellingen beteekende sommatie, en daarenboven geëffectueerd zonder weten of kennisgeving bij den huurder, is daaromtrent onverschillig.

Assen 11 Januarij 1869.

77. Het regt en de verpligting van den verhuurder om het gehuurde te onderhouden, brengt mede dat hij geregtigd is een gedeelte van het verhuurde in te nemen, wanneer ten gevolge van eene dijksverhooging een afweg moet verlengd of verplaatst worden.

Tiel 23 April 1869.

78. Hij die als huurder den eigenaar van het door hem bewoonde perceel heeft doen dagvaarden tot het doen van noodzakelijke herstellingen daaraan, en het perceel daarna vrijwillig ontruimt, heeft geen belang bij die vordering en moet daarin bij tegenspraak van den gedaagde niet-ontvankelijk verklaard en in de proceskosten veroordeeld worden.

Amsterdam 22 Junij 1868.

79. Indien een verhuurder niet bepaaldelijk ontkent het bestaan der gebreken, waarover door den huurder wordt geklaagd, en zijne verpligting tot het laten verrigten der reparatiën erkent, dan is een onderzoek van deskundigen, waartoe de huurder subordinaat heeft geconcludeerd, niet noodzakelijk. De aard der zaak, de billijkheid en de goede trouw vereischen, dat de reparatiën, waartoe de verhuurder verpligt is, grondig en volledig geschieden, terwijl gebrekkige en onvolledige herstellingen geenszins aan de bedoeling des wetgevers beantwoorden. De verhuurder kan in zoodanig geval niet volstaan met zijne bereidverklaring om de gevorderde reparatiën alsnog te laten verrigten, maar er zijn termen aanwezig, om hem te veroordeelen, binnen 24 uren na de beteekening van het vonnis, een aanvang te laten maken met de vereischte herstellingen, en den huurder te magtigen om, bijaldien de verhuurder daarin mogt nalatig blijven, die herstellingen ten diens koste te laten verrigten, en hem te veroordeelen, om die kosten, op vertoon der kwittantiën, aan den huurder te voldoen.

b Amsterdam 5 December 1849.

80. De nalatigheid des huurders omtrent het doen van reparatiën, geconstateerd door eene sommatie, geeft geen grond tot ontbinding der overeenkomst over een volgend jaar, indien dan eene nieuwe huurovereenkomst door stilzwijgende wederinhuring is aangevangen.

Assen 7 Januarij 1856.

81. De huurder is verpligt, zonder schadeloosstelling of althans erkend regt op schadeloosstelling tegen den verhuurder, te gedoogen de belemmeringen, in het genot van het verhuurde veroorzaakt, ten gevolge van het afbreken en weder opbouwen van een gemeenen muur door een buurman.

Rotterdam 17 Junij 1850. — Cf. def. vonnis Rotterdam 28 Junij 1850.

82. De huurder heeft a priori bij afbraak van een belendend gebouw, tot voorkoming van schade, tegen den verhuurder eene actie tot schoring van het gehuurde huis.

Rotterdam 9 October 1850, tevens eene expertise bevelende; — cf. Rotterdam 18 November 1850; def. vonnis.

83. De huurder kan alleen dan schadevergoeding vragen wegens reparatiën, die aan het gehuurde moeten worden verrigt, indien die reparatiën het gevolg zijn van wanpræstatie aan zijde van den verhuurder, dus niet, wanneer zij door het stedelijk bestuur zijn bevolen.

a Amsterdam 28 Junij 1854.

84. Indien de kooper van een perceel, vóór dat het aan hem is overgegaan, met verlof van den verkooper en verhuurder maar niet van den huurder, daaraan vertimmeringen doet, kan de verhuurder niet worden aansprakelijk gesteld voor de stoornis daardoor in het rustig genot van het verhuurde te weeg gebragt. Feitelijkheden van derden.

c Amsterdam 14 October 1868.

85. Art. 1591 B. W. omtrent vermindering van den huurprijs of verbreking der huurovereenkomst bij reparatiën, is toepasselijk in het geval, dat verbouwingen op groote schaal, aanvankelijk door den verhuurder met goedkeuring van den huurder begonnen, na eenigen tijd willekeurig zijn gestaakt, en alzoo onvoltooid zijn gebleven.

's Gravenhage 28 Mei 1861.

86. In het geval van art. 1724 C. N., overeenstemmende met art. 1591 B. W., kan de vergoeding aan den huurder voor vertimmeringen en reparatiën niet anders bestaan, dan in eene vermindering van den huurprijs, in evenredigheid van den tijd, dat de reparatiën hebben geduurd, en van dat gedeelte van het verhuurde, waarvan de verhuurder is verstoken geweest; aan den huurder kan te dier zake nooit meer worden toegewezen dan de geheele huurprijs gedurende den tijd der reparatiën; daarom is ook niet admissibel eene vordering tot schadevergoeding wegens betaalde belasting van het patent, ter zake van het niet kunnen uitoefenen eener affaire gedurende het doen der reparatiën.

Holland 30 Junij 1840, vern. *a* Amsterdam 29 Januarij 1840.

87. De actie tot ontbinding der huurovereenkomst met schadevergoeding kan niet ingesteld worden op grond van gebreken, welke eene reparatie vereischen van dien aard, dat daardoor het gehuurde onbewoonbaar zoude worden. Deze actie kan de huurder alleen instellen bij wanpræstatie, terwijl in voormeld geval alleen de verbreking van de huur kan worden gevorderd. In elk geval is de vordering præmatuur, indien de noodzakelijkheid dier reparatiën niet is bewezen, noch gebleken dat de gedaagde weigerachtig is den eischer als huurder op dien grond te ontslaan.

c Amsterdam 20 Februarij 1867.

88. De vernieuwing van den voorgevel van een woonhuis behoort tot die reparatiën welke bedoeld worden bij art. 1591 B. W. De noodzakelijkheid daarvan, of nl. de scheuren of andere defecten aan de buitenmuren dringend reparatie vorderen, behoort door deskundigen te worden onderzocht.

Amsterdam 18 April 1860.

C.

89. Art. 1592 B. W. ontslaat alleen dan den

verhuurder van de verpligting tot waarborg, wanneer de belemmering of de feitelijkheid tegen des huurders genot, door derden gepleegd, alleen tegen den huurder is gerigt, doch geene betrekking heeft op de regten des verhuurders als eigenaar. Eene water-onthouding door het hoogheemraadschap, hetzij te regt, hetzij ten onregte gepleegd, gaat den eigenaar en verhuurder aan, en moet dus tusschen hem en degenen die de belemmering hebben aangebragt, worden gedemeleerd; de verhuurder is alzoo verpligt den huurder, aan wien hij eene bleekerij met de noodige waterleiding heeft verhuurd, tegen die belemmering te waarborgen.

b H. R. 9 Maart 1849, Concl. conf.

90. Een verpachter, die zich niettegenstaande het verbod, hem door den pachter bij deurwaarders-exploit beteekend, met de bebouwing van de verpachte goederen inlaat, kan zijne handelingen door eene beweerde negotiorum gestio niet regtvaardigen. Het doet daarbij niets ter zake, dat de pachter, die van een gedeelte der gepachte goederen is ontzet geworden, de noodige maatregelen niet heeft genomen om zelf voor de bebouwing en inoogsting zorg te dragen, dat het bewijs van die daadzaak is toegelaten of bevolen, en de eischer de juistheid daarvan in den verderen loop van het geding heeft erkend.

Limburg 1 April 1867, vern. Maastricht 27 September 1866.

91. Revindicatoir beslag door een huurder gelegd op eene hoeveelheid vlas, die hij beweerde volgens getroffen overeenkomst zijn eigendom te zijn, en uit het bezit waarvan hij feitelijk zou zijn ontzet, op grond dat hij een perceel zoude hebben gepacht ten einde daarop volgens lokaal gebruik vlas te teelen, en met St. Jan had verklaard voor den bedongen prijs dat vlas te willen behouden. Vraag of de huurder verpligt is, zich op dien dag te verklaren, zoowel wanneer hij de huur gestand doet, als wanneer hij daarvan afziet, dan wel of hij alleen in dit laatste geval tot het doen zijner verklaring verpligt is, — daar in het eerste geval de regter van den huurder moet vorderen het bewijs, dat hij op dien dag zoodanige verklaring had afgelegd, doch die daadzaak in het laatste geval geheel onverschillig is. Beslist, dat dit bewijs door den regter a quo te regt is opgelegd aan den verhuurder, die het aangaan der huur onder den invloed der lokale gewoonte van St. Jans beraad erkennende, volstrekt ongefundeerd is in zijne sustenuen, tenzij dat lokaal gebruik moest worden verstaan zoo als hij exceptive zulks beweert.

N.-Braband 23 Maart 1841.

92. De huurder kan den verhuurder niet in vrijwaring oproepen wegens de mogelijke veroordeeling tot vergoeding der schade, welke door onregtmatige daden en eigene schuld van den huurder aan een ander is toegebragt.

f H. R. 2 December 1853, Concl. conf.

93. Indien de eischer dagvaardt wegens stoornis in het bezit, en de ged. beweert dat hij de daad, als stoornis aangemerkt, heeft verrigt als huurder, behoort diens vordering om den verhuurder in vrijwaring op te roepen, te worden toegestaan, indien de eischer op dat verzoek niet heeft geantwoord, en alzoo moet geacht worden het niet te betwisten.

Assen 22 November 1847.

94. De vervolging uit eigen hoofde, waartoe den huurder, ingeval van belemmering door feitelijkheden, bij art. 1592 B. W. de bevoegdheid wordt gelaten, is geheel onderscheiden van die tot herstelling in het bezit, waaraan bijzondere regten en gevolgen uit het bezit, hetwelk de huurders niet hebben, zijn verbonden.

Utrecht 29 Junij 1842.

95. Een huurder, wiens te velde staande vruchten zijn afgemaaid en weggevoerd door een derde, die evenzeer beweert huurder van het land te zijn, is geregtigd uit dien hoofde tegen dezen eene vordering tot schadevergoeding in te stellen. Die vordering komt niet uitsluitend toe aan den eigenaar van het land.

Leiden 12 Januarij 1858.

96. De huurder is niet geregtigd te ageren tot het doen wegruimen van de belemmeringen die de gedaagde heeft gebragt in eenen tusschen dien ged. en den verhuurder gemeenen gang, indien de ged. beweert, dat die gang eigendom is van een hem toebehoorend huis, en dus art. 1592 B. W., waarbij den huurder alleen eene actie is gegeven tegen derden die geen regt op het gehuurde beweren, niet kan worden toegepast.

's Gravenhage 13 April 1858.

97. Afwijzing der schadevergoeding gevorderd door eenen huurder, ter zake van beweerde stoornis in zijn genot door den verhuurder, op grond dat die stoornis was gepleegd door een ander medebewoner van het huis.

b 's Gravenhage Kgr. 26 November 1855.

98. Er bestaat voor den pachter van stedelijke marktgelden geen grond om de vernietiging of ontbinding te vragen van het pachtcontract, alleen omdat sommigen der contribuabelen de betaling der marktgelden weigeren, indien het stedelijk bestuur, daartoe aangemaand, heeft nagelaten den pachter de reglementen, waarbij het marktgeld is ingevoerd, te leveren.

Sneek 15 September 1851.

99. De pachter van een bouwhof, bewerende dat de verpachter hem in het genot van het gepachte heeft gestoord, mag tot schadevergoeding ageren, zonder tevens ontbinding der overeenkomst te eischen.

Nijmegen ... October 1864 (13).

100. De actie tot schadevergoeding door den huurder ingesteld tegen den verhuurder, op grond dat deze het verhuurde land eigenmagtig heeft omgespit, moet worden afgewezen, wanneer de huur vervallen was, en de huurder na hem gedane opzegging verpligt om het gehuurde te ontruimen.

Utrecht 21 Junij 1865, bev. bij Utrecht Hof 18 December 1865.

§ 2.

101. De verhuurder van een huis of van een ongemeubeld kwartier is niet bevoegd de ontbinding der huurovereenkomst te vorderen, wanneer de huurder, gedurende den huurtermijn, eigendunkelijk het goed met gezin en have verlaat, tenzij daaruit voor den verhuurder, met het oog op de bestemming van het goed, schade

mogt ontstaan; art. 1597 B. W. Die onbevoegdheid bestaat zelfs, wanneer de huurder niet alleen het voornemen heeft aan den dag gelegd om niet meer in het gehuurde goed terug te keeren, maar bovendien heeft beweerd, dat de huur te zijnen aanzien was ontbonden, en dat hij van alle verpligtingen jegens den verhuurder was ontslagen, behalve van die tot voldoening der vóór zijne ontruiming verschenen huurpenningen.

Breda 24 Maart 1857.

102. Indien de bestemming van het gehuurde uit de huurcedul blijkt, is geen onderzoek naar de omstandigheden noodig ter beslissing of de huurder het overeenkomstig die bestemming gebruikt; art. 1596, n° 1 B. W.

Amsterdam 25 Maart 1856.

103. De huur van «een huis met deszelfs »broodbakkerij,» met bepaling den bakoven in goeden staat te houden, bewijst voldoende de bestemming eener broodbakkers-affaire.

Amsterdam 25 Maart 1856.

104. De actie tot ontbinding uit hoofde van een ander gebruik dan het bestemde, hangt niet af van geleden of mogelijke schade. Het bewijs daarvan wordt alleen vereischt bij gebruik volgens bestemming, maar niet als goed huisvader. Evenwel kan de regter in eerstgemeld geval ambtshalve een bewijs opleggen, ter volledige beoordeeling van den aard der verandering van bestemming.

Amsterdam 25 Maart 1856.

105. Wanneer de bestemming van het verhuurde goed niet is bepaald, en den huurder is opgelegd het gehuurde ordentlijk en zindelijk te bewonen en te gebruiken tot het einde waartoe het geschikt en verordend is, en op grond van verzuim dezer verpligting door den verhuurder de ontbinding der overeenkomst wordt gevorderd, dan moet de regter onderzoeken of het gebruik van den huurder zoodanig is dat daardoor aan den verhuurder eenig nadeel is veroorzaakt, en komt alsdan art. 1597 B. W. te stade.

Utrecht Hof 6 Maart 1854, bev. *a* Utrecht 3 Februarij 1854.

106. Met de huurovereenkomst van een koffijhuis is strijdig het sluiten van het pand en het daaruit wegdoen van alle goederen, die het tot koffijhuis stofferen. In zoodanige handelwijze is genoegzame grond voor den verhuurder gelegen, om de ontbinding der overeenkomst te vorderen. — Beneficiaire erfgenamen, door de wet genoodzaakt om ook de meubelen uit het koffijhuis te verkoopen, worden alzoo, door te voldoen aan eene wettelijke verpligting, wel belet datgene te volbrengen, waartoe zij uit anderen hoofde gehouden zijn, maar de wet leert nergens, dat de ontbinding eener overeenkomst alleen kan worden gevorderd, wanneer eene partij haar uit vrijen wil niet naleeft, en niet wanneer zij haar, door welke oorzaak dan ook, niet heeft kunnen nakomen.

's Gravenhage 26 Augustus 1853.

107. Ingeval de verhuurder van een huis, bij bijzondere vergunning, buiten het huurcontract heeft toegestemd, dat de huurder het niet persoonlijk zou behoeven te bewonen, maar er een huisbewaarder in zou mogen stellen, dan kan de verhuurder geen daarin geplaatsten persoon, die eenig stil bedrijf uitoefent (in specie een kleedermaker, die niets uitstalt), en niets doet, dat strijdig is met de bestemming van het huis, daaruit weren. Gebrek aan nakoming der voorwaarden van eene zoodanige bijzondere vergunning, kan niets anders dan het vervallen van die vergunning ten gevolge hebben, zonder eenigen grond tot ontbinding van het huurcontract zelve op te leveren.

Z.-Holland 21 Januarij 1846, bev. 's Gravenhage 14 November 1845.

108. Wanneer bij de verhuring van een huis is bedongen, dat het den huurder niet vrijstaat om, zonder schriftelijke toestemming van den verhuurder, in het verhuurde huis winkel-affaire, bedrijf of nering uit te oefenen, dan zijn daardoor de erfgenamen van den huurder niet onbevoegd, om zijnen inboedel in dat verhuurde huis te kijk te stellen, en aldaar publiek te verkoopen.

Rotterdam Kgd. 13 Julij 1852.

109. De huurder die eene hem verhuurde particuliere woning tot een publiek huis maakt en daarin bordeel houdt of door onderhuurders laat houden, verandert de bestemming van het gehuurde.

Amsterdam 15 Maart 1869.

110. Een ander gebruik dan waartoe een perceel volgens huurcontract was bestemd, bv. het gebruiken eener broodbakkerij als pakhuis en bergplaats, levert grond op tot ontbinding der huurovereenkomst.

Amsterdam 23 September 1856.

111. De eigenaar kan zich niet beklagen over de aan het gehuurde gegeven bestemming (in casu tot een glyphographisch établissement) en over beweerde waarde-vermindering en aangebragte werken, indien wel in het huurcontract over de bestemming niet wordt gesproken, doch de huurder reeds van den aanvang der huur het perceel als zoodanig établissement heeft gebezigd, het daartoe met voorkennis en goedkeuring van den verhuurder heeft doen inrigten, de eischer, eigenaar, na den door hem gedanen aankoop ook zelf werkzaamheden ten behoeve en ten dienste van dat établissement heeft doen verrigten, en het perceel is gekocht in den staat, waarin het zich toen bevond, behoudens het regt van den kooper, om bij expiratie van de huur te vorderen, dat het door den huurder worde teruggebragt in den staat, waarin het zich bij den aanvang der huur bevond.

Amsterdam 4 December 1850.

112. Wanneer de regter aanneemt, dat de huurder een gedeelte van het gehuurde goed tot een ander einde heeft gebruikt dan waartoe het bestemd was, en ter zake daarvan aan den verhuurder schadevergoeding toekent, dan heeft hij nog in zoodanig geval de bevoegdheid om, naar gelang der omstandigheden, de door den verhuurder gevorderde ontbinding al dan niet toe te staan.

Groningen 13 October 1854.

113. Wederzijds verbindende overeenkomsten moeten veeleer worden uitgelegd volgens de goede trouw dan naar de eenzijdige en scherpe opvatting van enkele woorden. Indien bedongen is, dat de pachter den nieuwgemaakten polder

in 1855, 1856 en 1857 mag ploegen, en daarin zoodanig zaad zaaijen, als hij in zijn belang acht, mits het niet schadelijk zij voor het land, doch dat geen ploegen mag plaats hebben na 1857, maar de polder in weide moet blijven, — handelt de pachter niet in strijd met de overeenkomst, indien hij den polder in 1857 beploegt om voor de derde maal bouwvruchten te trekken, die hij in het begin van 1858 zaait.

a Gorinchem 7 September 1858, bev. bij *a* Z.-Holland 6 Junij 1859.

114. Indien verhuurd is een huis met land, waarvan de huur eindigt voor het huis op 1 Mei en voor het land op 1 Januarij 1844, terwijl bedongen is dat de huurder het laatste jaar der huur geen hout mag hakken, moet dit beding in dien zin worden opgevat dat de huurder geen hout mag hakken in het laatste haksaisoen, aanvangende met den winter van 1843 op 1844, zoodat de huurder niet in strijd met het contract handelt door hout te hakken in Jan. 1843.

Utrecht 11 October 1843, Concl. conf. Off. van Just. die tevens van oordeel was, dat het laatste pachtjaar, ten aanzien van den houthak, moest geacht worden te zijn ingegaan niet op 1 Januarij, maar op 1 Mei.

115. De daad van een huurder die op het gepachte goed boomen omhakt, geeft geene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad, zelfs al wordt het huurcontract niet ingeroepen. Dit contract en niet gemelde handeling vormt de regtsverbindtenis tusschen partijen.

Tiel 23 April 1869.

116. Het plaatselijk gebruik ten aanzien van wei- en hooipolders, in den Biesbosch gelegen, brengt mede het openen der kaden in den winter door middel van plasbermen, zoodat dit bij gebreke van verbodsbepaling in de huurovereenkomst, aan de huurders geoorloofd is.

Gorinchem 14 Junij 1859.

117. Het nalaten van den pachter om zijn land overeenkomstig plaatselijke gebruiken te doen braken, is geen verzuim van zijne verpligting om het land als goed huisvader te behandelen, en waarop eene ontbinding van het pachtcontract kan gevraagd worden, indien het speciaal beding van braken niet in het pachtcontract is opgenomen, en geen nadeel uit dat verzuim voortvloeijende is beweerd noch bewezen.

Zeeland 30 Junij 1863, bev. Goes 9 Januarij 1863, waarbij speciaal was beslist, dat het voorheen gebruikelijke braak liggen van land, zoo als de wetenschap heeft uitgemaakt, geenszins volstrekt noodzakelijk is.

118. Wanneer tusschen een verpachter en zijn pachter verschil bestaat over de beteekenis van de bij overeenkomst bepaalde verpligting des pachters om rond te braken, en de verpachter, vermeenende dat daaraan door den pachter niet wordt voldaan, de resiliatie van het pachtcontract vordert, dan is hij bij tegenspraak des gedaagden admissibel, om door getuigen te bewijzen, dat het in loco landsman costumier en plaatselijk gebruik is, minstens elke zeven jaren eenmaal het land braak te laten liggen en te bemesten.

Zeeland 7 December 1841.

119. Het getuigenbewijs is niet toegelaten om aan te toonen, dat de landen in halfbouw beteeld, door de eigenaren worden gemest, en de halfbouw zoo lang voortduurt, als de mest strekt tot bebouwing van het land, noch dat nieuwelings gescheurd en tot bouwland aangelegd weiland in de eerste vijf of zes jaren geen mest behoeft, vermits die daadzaken niet zijn dienende en afdoende, naardien bij de wet in dat geval niet naar de plaatselijke gebruiken of gewoonten wordt verwezen.

Gelderland 21 November 1843.

120. Art. 1600 B. W. is toepasselijk op de aan meubelen toegebragte schade bij huur van gemeubileerde kamers, niettegenstaande dat artikel in eene andere afdeeling is geplaatst.

a N.-Holland 7 October 1850.

121. Toepassing van de leer der culpa in geval van huur en verhuur van roerende, in casu van eene schuit, bij analogie van die van onroerende zaken. Indien gebleken is, dat de schuit onklaar was èn vóór èn op den dag dat zij gezonken is, en lek was, zonder dat dit gebrek uiterlijk zigtbaar was, toen zij werd geladen, — is de huurder niet gehouden de schuit in behoorlijken staat op te leveren.

Amsterdam Kgr. IV 7 December 1860.

122. De veronderstelling dat huizen zouden moeten geacht worden in volmaakten staat van onderhoud aan den huurder te zijn geleverd en door den verhuurder gehouden, is in strijd met den aard der zaak en met art. 1599 B. W., in welk artikel het gemis van beschrijving blijkbaar slechts als bewijs geldt, dat bij het betrekken der woningen het onderhoud, voor zoover het ten laste des huurders komt, in behoorlijken staat was. De verhuurder die van den huurder van een huis herstel vraagt van vernielingen en beschadigingen door den huurder gepleegd, moet derhalve bewijzen, dat het goed bij het in gebruik nemen of later in behoorlijken staat van onderhoud heeft verkeerd, en dat daarna, ten gevolge van het wangebruik des huurders, en van omstandigheden onbestaanbaar met zijn gebruik als goed huisvader, de questieuse beschadigingen hebben plaats gehad.

Amsterdam 8 Julij 1861. — Rotterdam 29 Julij 1863, interl., — en Rotterdam 25 November 1863, def. vonn., in gelijken zin.

123. In weerwil van het vermogen des huurders om, bij het einde der huur, af te breken en naar zich te nemen wat hij aan het gehuurde heeft doen maken, moet den verhuurder het regt toegekend worden om de ontbinding der overeenkomst te vorderen, wanneer de huurder in het gehuurde allerhande veranderingen maakt, het huis ten deele afbreekt en verbouwt, opgaand hout en boomen in den tuin weghakt enz. Bij het onbeheerd blijven van de nalatenschap des verhuurders, kan evenwel de huurder geacht worden als negotiorum gestor gehandeld en geene wanpræstatiën der overeenkomst gepleegd te hebben, zoodat uit dien hoofde de ontbinding niet kan worden toegewezen.

Gelderland 14 December 1870.

124. De huurder van landerijen, die zonder toestemming van den eigenaar daarop heeft gebouwd of laten bouwen, is volgens art. 1594 en 1627 B. W., behalve tot schadevergoeding, ook verpligt tot wegruiming van het gebouwde.

Zutphen 31 Mei 1855.

125. De actie tot schadevergoeding door den verhuurder, na vergeefsche sommatie, tegen den huurder ingesteld wegens het afnemen en wegvoeren van een kostbaar tapijtbehangsel, is ontvankelijk, hoewel de huurtijd nog niet is verstreken.
Amsterdam 9 November 1870.

126. Voor de schaden gedurende den huurtijd aan het verhuurde toegebragt, kan de aansprakelijke huurder ingevolge art. 1600 B. W. alleen tot schadevergoeding, ook zonder ontbinding, gedagvaard worden.
b N.-Holland 25 Maart 1869.

127. De verhuurder mag wegens het wegnemen van een tapijtbehangsel tegen den huurder alleen tot schadevergoeding ageren. Deze heeft met die daad verzuimd na te leven eene verbindtenis om iets niet te doen.
Amsterdam 9 November 1870.

§ 3.

128. Indien de pachter zijn meubilair, bouwgereedschappen en vee publiek doet verkoopen, en na kennisgeving aan den burgemeester, de gemeente verlaat, is de verpachter bevoegd ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding te vragen.
Zutphen 24 Februarij 1848.

129. Een huurder, die voor den tijd zijner afwezigheid het door hem gehuurde huis aanhoudt, en bij gelegenheid van zijn vertrek eenige meubelen, welke tot zijn gebruik en dat van zijn huisgezin noodig waren, met zich voert, zonder dat daartegen door den verhuurder is geprotesteerd, kan niet geacht worden aan zijne verpligtingen als huurder te hebben te kort gedaan.
Maastricht 3 April 1845.

130. Onder huisraad waarmede een gehuurd huis moet worden voorzien, kunnen niet worden aangemerkt of daarvoor in de plaats treden boomen en planten aard- of wortelvast staande, of tenten zich bevindende in den tuin van het gehuurde huis.
Goes 11 October 1867.

131. De verhuurder kan op grond van niet behoorlijke meubilering van een woonhuis, waardoor hem het regt toekomt om ontruiming tegen den huurder te vragen (art. 1716 B. W.), tevens, als in die ontruiming begrepen, een eisch tot vernietiging der overeenkomst met vergoeding van kosten, schade en interessen instellen.
Rotterdam 20 April 1859.

132. De verpligting van den huurder, om de vruchten in de daartoe bestemde bergplaats te bergen, doelt alleen op veldvruchten, die in de schuren der hofstede kunnen worden geborgen, niet op vlas, meekrap, aardappelen of dergelijke vruchten, die òf dadelijk aan de markt gebragt, òf naar elders in de vlasserijen of meestoven ter verdere bereiding vervoerd moeten worden.
Goes 11 Maart 1864.

133. Wel is bij art. 1626 B. W. aan de huurders van landerijen de verpligting opgelegd om de vruchten in de daartoe bestemde bergplaatsen te bergen, doch de verhuurder heeft alleen in zooverre belang bij de nakoming van deze wettelijke bepaling, als de ingeoogste vruchten zijn eigendom blijven, of tot zekerheid moeten verstrekken voor de voldoening van den pachtprijs; de verhuurder kan dus die bepaling niet inroepen, wanneer het geldt in halfbouw geteelde vruchten, eigendom van den bebouwer, en waarvan de wederhelft reeds door den verpachter is genoten.
Gelderland 24 November 1858.

§ 4. A.

134. Indien bij eene huur en verhuur regt van optie voor een verderen huurtijd is bedongen onder een nader te bepalen huurprijs, en de huurder heeft verklaard van dat regt gebruik te maken, kan de verhuurder niet ageren tot vernietiging der overeenkomst en ontruiming wegens gemis van bepaalden huurprijs, daar toch de wet niet eischt dat de huurprijs a priori zij vastgesteld, maar ten gevolge van een geconvenieërden maatstaf de fixatie door den regter toelaat.
b N.-Holland 25 Maart 1869.

135. Wanneer de eischer met den gedaagde eene huur en verhuur heeft gesloten, en eerst later, na het in-gebruik-nemen van het gehuurde door den huurder, tusschen partijen geschil ontstaat over het bedrag van den huurprijs, heeft hij geen regt den ged. tot ontruiming te dagvaarden, als zijnde geene huur gesloten. In zoodanig geval is art. 1605 B. W. toepasselijk, en moet dus de huurprijs door beëediging daarvan door den verhuurder of begrooting van deskundigen bepaald worden.
b Amsterdam 7 Februarij 1866; — cf. het interl. 14 November 1865, houdende bevel tot verhoor op feiten en vraagpunten.

136. De verhuurder kan art. 1605 B. W. alleen inroepen, en beweren dat hij omtrent het beloop van den huurprijs op zijn eed moet geloofd worden, wanneer de huurovereenkomst is erkend of bewezen, en het geschil uitsluitend bestaat over den huurprijs.
Heerenveen 30 Junij 1869, bev. bij Friesland 30 November 1870.

137. Wanneer de woning niet tegen den wil van den eigenaar is betrokken, doch alras blijkt, dat er geene overeenstemming bestaat tusschen eigenaar en bewoner omtrent het bedrag der huur, en de bewoner dientengevolge weigert de huurcedullen te teekenen, is niet art. 1604 B. W. (omtrent huur zonder geschrift aangegaan, en nog op geenerlei wijze ten uitvoer gelegd), maar art. 1605 B. W. toepasselijk, bepalende dat bij verschil over den huurprijs eener mondeling aangegane en reeds ten uitvoer gelegde verhuring, de eed des verhuurders of eene begrooting van deskundigen den huurprijs zal moeten bepalen.
b Amsterdam 7 Februarij 1866; — cf. Amsterdam 14 November 1865, waarbij een verhoor op feiten en vraagpunten werd bevolen.

138. Art. 1605 B. W. sluit de gewone regelen van bewijs en daaronder ook die aangaande de onsplitsbaarheid eener bekentenis uit, en stelt daarvoor in de plaats kwijtingen, den eed van den verhuurder, en begrooting door deskundigen. De beweerde verpachting bij monde aangegaan, moet alzoo geacht worden te zijn erkend, indien de gedaagde op een eisch tot betaling van huurpenningen antwoordt dat hij van den

eischer meer goederen en voor eene mindere som heeft gepacht en dat een hem mede verpacht huis niet is geleverd, doch geen schriftelijk bewijs van de pacht bijbrengt.

Maastricht 10 Januarij 1861.

139. De verhuurder mag des verkiezende, en indien de huurder den eed niet vordert, het bedrag van den huurprijs door getuigen bewijzen.

Appingadam Kgr. 5 Augustus 1854.

140. De bepaling der wet, dat voor het geval tusschen huurder en verhuurder over de hoegrootheid van den huurprijs verschil ontstaat, zulks door den eed des verhuurders of eene begrooting van deskundigen moet worden uitgemaakt, is niet van toepassing, waar door den huurder wordt beweerd dat de geëischte huurpenningen nog niet waren opvorderbaar. Dit punt moet door den verhuurder op de gewone wijze worden bewezen.

Utrecht 10 September 1841. — Anders Groningen 17 Januarij 1851.

141. Wanneer een verhuurder ageert tot verhaal van twee halfjarige termijnen huur, en de huurder beweert, dat de overeenkomst niet voor drie maar voor zes jaren is aangegaan, terwijl de huurprijs niet per jaar zou bedongen of betaalbaar zijn, maar slechts voor het verstrijken der zes jaren moest betaald worden naar gelang de huurder daartoe in staat zou geraken, dan moet de duur der verhuring volgens art. 1633 B. W., en het bedrag van den huurprijs volgens art. 1605 B. W. vastgesteld worden.

Z.-Holland 28 Februarij 1870.

142. Bij gebreke van overeenkomst omtrent de termijnen van betaling der huur, kunnen bestendig gebruikelijke bedingen (inbegrepen algemeene en plaatselijke gebruiken) daaromtrent steeds geacht worden stilzwijgend er in te zijn begrepen.

Amsterdam 14 Februarij 1854. — Voorburg Kgr. 6 October 1847. — Nijkerk Kgr. 27 Februarij 1863.

143. De daadzaak, dat de betaling van huurpenningen overeenkomstig plaatselijke gebruiken (welke als bestendig gebruikelijke bedingen stilzwijgend geacht worden bij de huur te zijn aangenomen) op bepaalde termijnen mogen ingevorderd worden, kan door getuigen worden bewezen.

Voorburg Kgr. 6 October 1847.

144. De in art. 1629 B. W. voorkomende woorden omtrent korting op den huurprijs bij verliezen: «indien de huur slechts voor een jaar »is aangegaan,» kunnen, in vergelijking beschouwd met den aanhef van art. 1628 B. W., niet geacht worden eene huur voor korteren tijd (in casu van zes maanden) uit te sluiten.

Amsterdam Kgr. V 12 December 1845.

145. De vervaldag van huren moet in elk geval na het eindigen van het genot gesteld worden, en dus ook waar de huur geacht wordt voor één jaar te zijn aangegaan (art. 1633 B. W.), dadelijk na afloop van dat jaar.

Z.-Holland 28 Februarij 1870.

146. Wanneer iemand ontbinding van huur vraagt wegens wanbetaling en de gedaagde de huur erkent, hoewel voor een ander aantal jaren, en daarbij poseert, dat de drie eerste met de drie laatste jaren kunnen betaald worden, is decisoir de eed: dat de huurpenningen telkens bij het einde van het jaar vervallen, dat de betaling nimmer heeft plaats gehad, en den gedaagde nooit een uitstel van betaling is verleend.

b N.-Holland 2 Junij 1864.

147. Het beding dat de verpachter te zijnen laste neemt de dijkgeschoten, terwijl de grondlasten en alle andere lasten voor rekening van den huurder zijn, brengt niet mede dat een buitengewoon dijkgeschot tot aflossing van ten behoeve des polders genegotiëerde gelden, onder die andere lasten begrepen en niet als dijkgeschot zou moeten beschouwd worden.

Middelburg 27 Maart 1867.

148. Krachtens de bestaande dijkregten is het langs den dijk gelegen land bezwaard met den publiekregtelijken last om casu quo ten behoeve van den dijk te worden ingenomen. Dan kan echter den huurder van dat land, bij het bestaan der overige vereischten, tegen den verhuurder eene actie competeren analogisch ontleend aan art. 1589 B. W.

Tiel 23 April 1869.

B.

149. Indien achterstallige pacht wordt gevorderd van 16 maanden, kan de huurder geene vermindering van pacht vragen wegens het mislukken van den oogst voor meer dan de helft, ook over die jaren waarvoor hij de pacht reeds heeft voldaan.

Tiel Kgr. 3 April 1844.

C.

150. De verbindtenis tot betaling van huur, uit het huurcontract voortspruitende, is uit haren aard louter personeel en brengt als zoodanig slechts tusschen de contractanten regtsgevolg te weeg. Hieruit volgt, dat de eigenaar eener zaak, welke door een ander in eigen naam in huur is gegeven, uit zijn zakelijk regt geene bevoegdheid ontleent om den bedongen huurprijs van den huurder te vorderen.

Breda 9 Julij 1844.

151. Hij die beweert medeeigenaar te zijn van een onroerend goed, bezit niet eo ipso reeds de bevoegdheid om huurpenningen van den bewoner te vorderen naar evenredigheid van het aandeel, dat hij in die onroerende goederen beweert te bezitten, maar moet het bewijs leveren, dat hij of zijn auteur dat onroerend goed aan den bewoner heeft verhuurd.

's Gravenhage Kgr. 17 Julij 1868.

152. De pachter kan den verpachter, die de voldoening der verschenen huurpenningen vordert, niet de ongegrondheid van diens uitsluitend regt op deze penningen tegenwerpen, wanneer hij met dezen als eenig regthebbende eene overeenkomst heeft aangegaan.

Limburg 21 Mei 1861; — cf. Maastricht 13 December 1860, impl. in gelijken zin.

153. Bij het aanwezig zijn van meerdere administrateuren over eenige verhuurde stukken grond, die niet tot de verhuring hebben geconcurreerd, en bij het bestaan van een huurcontract, waarin de eischers als huurders, de gedaagde als verhuurder en als eenig verhuurder

voorkomt, geven het verbod of verzet tegen de betaling aan een administrateur, door een mede-administrateur bij gewoon exploit gedaan, en aanhangige procedures tusschen de administrateuren onderling, den huurder niet het regt de betaling te staken en schorsing van executie te vragen.

Hoorn... (4).

154. De betaling van de huurpenningen aan eenen anderen dan den verhuurder gedaan, is eene res inter alios, geheel vreemd aan den verhuurder, die daardoor noch geheel, noch ten deele is kunnen worden voldaan.

Harderwijk Kgr. 20 Maart 1858.

155. De omstandigheid dat de huurder (te goeder trouw de huursom aan eenen derde hebbende betaald), tot betaling door den verhuurder aangesproken, met dien derden persoon aan wien hij beweert de huur te hebben voldaan in een proces is gewikkeld, is niet een beletsel voor den verhuurder, vreemd aan die betaling, om de hem verschuldigde huurpenningen op te vórderen, daar de huurder in zoodanig geval òf den derde, aan wien hij betaald heeft, in vrijwaring kan oproepen, òf condictione indebiti de bedoelde penningen terugvorderen.

Harderwijk Kgr. 20 Maart 1858.

156. De gedaagde kan zich aan eenen tegen hem gedanen eisch tot betaling van huurpenningen niet onttrekken, op grond dat hij de huur met toestemming van den notaris, ten wiens overstaan de akte is verleden, en die zich als gemagtigde van den verhuurder gedroeg, aan een ander heeft overgedragen.

a Assen 10 October 1864.

157. De huurder van een perceel is ontslagen van de betaling van een verschenen termijn huurpenningen aan den nieuwen eigenaar, wanneer hij bewijst aan den vorigen eigenaar, vóór den verkoop van het perceel, goederen te hebben geleverd voor eene waarde, gelijk staande met het bedrag der huurpenningen.

Amsterdam Kgr. I 21 Februarij 1851.

158. De betaling van pachtpenningen kan door den pachter niet worden geweigerd op grond, dat gedurende het bestaan dier verpachting dezelfde goederen aan hem door een ander onder garantie voor alle namaning en schade mede zijn verpacht geworden, terwijl het regt van den tweeden verpachter (die geintervenieerd was) afhangt van de vraag of hij is eigenaar der verpachte goederen. Hieromtrent kan echter in geen onderzoek worden getreden, indien van diens zijde geene opvordering van eigendom is ingesteld, zoodat het geding alleen geldt de uitvoering van het pachtcontract, en is dus de tweede verpachter niet-ontvankelijk in zijne vordering, dat de actie des eersten verpachters tot betaling der pachtpenningen worde niet-ontvankelijk verklaard of ontzegd.

a N.-Holland 24 Mei 1855.

159. Aan de actie tot betaling van pachtpenningen staat niet in den weg het beweren des huurders, dat hem niet alles is geleverd wat hij gehuurd had, noch dat hem schade door den verhuurder is veroorzaakt door meerdere bepaald omschreven feiten.

Maastricht 10 Januarij 1861.

160. Als buiten contest is de overeenkomst, dat voor het wei-saisoen tot 1 November 1857 de weide voor den huurder tegen eene vaste som zoude beschikbaar zijn, kan de huurder niet volstaan met het overigens nog onbewezen beweren, dat de verhuurder reeds op 1 Mei de weide had moeten beschikbaar stellen, terwijl de verhuurder den 15en Mei als ingangstermijn van den weitijd noemde, om daaruit af te leiden dat de verhuurder de huur nu maar eigenmagtig had verbroken. Bij deze reeds lang geëindigde huur is het onnoodig uit te maken, dat de huur juist op den 1en of juist op den 15en Mei is ingegaan, vermits de huurder zich in geen geval aan de betaling der huur mag onttrekken, indien hij niet vooraf òf nakoming òf ontbinding heeft gevraagd. Al zond de huurder dus geen vee in de weide, de huur bleef niettemin doorloopen ten einde toe, en de verhuurder mogt na 1 November de nog onvoldane huurpenningen vorderen.

Alphen Kgr. 23 December 1857.

161. Een abandonnement van den oogst door den huurder kan den verhuurder niet niet-ontvankelijk doen zijn in zijne vordering tot betaling van een restant-huurprijs.

Zeeland 23 September 1862.

162. Indien de eischer betaling vordert van de huurpenningen van een huis, poserende, dat dit huis voor *f* 600.» is verhuurd geweest, doch dat die huur later alleen beperkt is geworden tot de huur van de onderwoning voor eene som van *f* 300.», waarvan een kwartaal wordt opgeëischt, kan de gedaagde niet beweren, dat hij gebleven is huurder van de geheele woning, en de eischer alzoo zijne vordering niet grondt op de eerst aangegane (en erkende) huurovereenkomst, maar op de latere, onbewezen en door den gedaagde ontkende huurovereenkomst, daar een schuldeischer bevoegd is slechts een gedeelte zijner schuld in te vorderen, al beweert hij zonder eenigen grond, dat het overige zijner schuldvordering is vernietigd.

's Gravenhage 28 Mei 1861.

163. De huurder die zich bij schriftelijk huurcontract heeft verbonden, kan tegen de vordering der huurpenningen niet inbrengen, dat hij het gehuurde heeft gekocht, daar niets belet om, ter meerdere verzekering van de regten des verkoopers, ten opzigte van de geheele of gedeeltelijke koopsom, over het in onderhandeling van koop en verkoop zijnde goed (in casu een vaartuig) een huurcontract te sluiten.

Assen 16 Januarij 1865.

164. De verhuurder houdt op eene liquide vordering voor huurpenningen te hebben, tijdens reparatiën aan het gehuurde, die langer dan veertien (lees veertig) dagen duren, zoolang er geen verminderd bedrag voor de huur wegens die reparatiën is vastgesteld, zoodat de verhuurder onder die omstandigheden geene wanpræstatie des huurders kan poseren, en dus evenmin op grond daarvan tot ontbinding ageren, bijaldien hem de huurpenningen niet op den gewonen vervaltijd zijn voldaan en zulks door eene sommatie is geconstateerd.

N.-Holland 7 Januarij 1869.

165. De tweede huurder kan ook bij gewone actie worden genoodzaakt aan den eigenaar het bedrag der tweede huur te betalen.

Amsterdam 21 Junij 1853.

166. Indien hij die de huur van een ander heeft overgenomen, tot betaling der huurpenningen aangesproken, beweert dat hij alleen aan den huurder, die hem de huur heeft overgedaan, behoeft te betalen, kan de suppletoire eed aan den eischer worden opgedragen, dat de gedaagde de huur met toestemming van hem, eischer, heeft overgenomen, daar het niet is te veronderstellen, dat die verhuurder stilzwijgend zou hebben berust in de overgave der huur door zijn pachter.

Amsterdam 23 Januarij 1854.

167. Een eisch tot betaling van verschenen huur is bestaanbaar, ook wanneer hij gegrond is op een huurcontract, waarvan de eischer gelijktijdig de nietigheid beweert, met reserve van zijne vordering casu quo, uit hoofde dat het bedriegelijk zou zijn aangegaan; daar die reserve de verpligting des huurders, om, zoo lang het contract bestond en hij in het genot van het verhuurde was, de bedongene huurpenningen te betalen, niet kon doen ophouden, noch bij wanpræstatie de toepassing van art. 1302 B. W. wegens de ontbinding van contracten doen vervallen.

c H. R. 8 December 1843, Concl. conf.

168. Bij de vordering tot ontbinding van een huurcontract wegens wanbetaling kan als schadevergoeding niet de volle huurprijs die bij vooruitbetaling is bedongen, gevorderd worden.

Deventer Kgr. 28 Junij 1853.

169. Bij nalatigheid van den verhuurder om de noodige reparatiën te doen, mag de huurder de betaling der verschenen huurpenningen niet weigeren, noch afhankelijk maken van het doen dier reparatiën; hij kan alleen ook van zijne zijde ontbinding of nakoming der overeenkomst vragen.

b Holland 16 September 1840, bev. 's Gravenhage 18 Augustus 1840. — *b* N.-Braband 21 September 1847, vern. 's Hertogenbosch 23 September 1846. — *a* Utrecht 29 Mei 1840. — Maastricht 23 September 1847. — Amsterdam Kgr. I 17 Januarij 1851. — Sommelsdijk Kgr. 6 September 1852. — Nijmegen Kgr. 11 October 1854. — Anders Amsterdam 12 November 1839. — Nijmegen 13 Januarij 1843. — Tiel 16 Junij 1843, beslissende evenwel dat, indien de huurder zelf de oorzaak is dat de reparatiën niet zijn gedaan, hij uit dien hoofde de betaling niet kan weigeren.

170. De ontbinding van huurovereenkomst, op grond van wanbetaling der huurpenningen, kan niet worden tegengesproken op grond van eene beweerde wanpraestatie aan zijde der verhuurders, als zouden zij een gedeelte der verhuurde jagtgronden niet hebben geleverd. De huurder kan in zoodanig geval alleen vragen ontbinding der huurovereenkomst of wel evenredige vermindering der huurpenningen.

Rotterdam 2 December 1863.

171. Een huurder kan, zonder eerst de ontbinding van het huurcontract te doen uitspreken, de betaling van huur niet weigeren, op grond dat hij gedurende drie maanden geen genot heeft gehad van het gehuurde huis, als zijnde dit op last van het gem.bestuur afgebroken.

Amsterdam 5 Januarij 1853, Concl. conf. bev. Amsterdam Kgr. I 10 September 1852.

172. Vordering tot betaling van huurpenningen. Bewering des gedaagden, dat hij door den verhuurder, eischer, in zijn genot is gestoord; — gebrek aan bewijs daarvan, en toewijzing der vordering.

Rauwerd Kgr. 12 Junij 1844.

173. Het beweren dat bij het aangaan der huur den eischer en verhuurder het regt zou zijn toegekend om, ingeval van trouwen, de helft van het verhuurde zelf in gebruik te nemen, kan zonder eenige bijgevoegde aanwijzing of nadere overeenkomst betreffende die helft, ofschoon na het huwelijk des eischers, niets afdoen tegen een eisch tot ontbinding der huur wegens niet-betaling van den huurprijs in zijn geheel.

Rhenen Kgr. 10 Maart 1871.

174. Met de ontbinding eener huurovereenkomst en ontruiming van het gehuurde op grond van wanbetaling der huurpenningen, mag niet tevens de betaling dier huurpenningen gevorderd worden.

Woerden Kgr. 23 Junij 1851.

175. Bij één en hetzelfde vonnis kan ontbinding der huur uitgesproken en tevens tot voldoening van reeds verschuldigde huurpenningen veroordeeld worden.

Sommelsdijk Kgr. 6 September 1852.

176. Men is niet geregtigd, te gelijk met ontbinding eener huur en verhuur, te vorderen voor schadevergoeding eene zekere som gelijkstaande met de reeds verschenen huurpenningen, behoudens de thans nog loopende huur.

Amersfoort 11 September 1861.

177. Men kan niet, na wegens wanbetaling van huurpenningen een vonnis tot betaling bekomen te hebben, later op grond van diezelfde wanbetaling, bij eene tweede actie, de ontbinding van het huurcontract vorderen.

Oostburg Kgr. 21 Julij 1851.

178. Een verhuurder, tot zekerheid voor de voldoening van verschenen huurpenningen pandarrest hebbende doen leggen op de goederen des huurders, in het verhuurde huis aanwezig, kan in regten niet gelijktijdig en gezamenlijk ageren tot ontbinding van de huurovereenkomst en tot van-waarde-verklaring van het beslag.

Rotterdam 7 November 1859.

179. Ontbinding van het huurcontract van een huis met bevel tot ontruiming wegens wanbetaling der huurpenningen, na verwerping van eene beweerde compensatie bij gemis van bewijs der aan de zijde des huurders gesustineerde vordering.

Harlingen Kgr.... (2).

§ 5.

180. Eene onder het gebied der Fransche wetgeving mondeling aangegane pacht, welke van jaar tot jaar is voortgezet tot 1848, moet worden beoordeeld naar het Nederl. Burg. Wetb., met dat gevolg, dat de pachter, naar aanleiding van art. 1595 B. W. en met afwijking van het Fransche regt, geene bevoegdheid had, om na 1838, zonder toestemming van den verpachter, het verpachte geheel of gedeeltelijk aan een ander in onderhuur af te staan.

a Gelderland 24 Julij 1849, bev. Nijmegen 27 Februarij 1849.

181. In het beding, dat de huurder, zonder schriftelijke toestemming van den verhuurder, het gehuurde pand niet aan derden zal mogen afstaan of overdragen, is ook begrepen de onderhuur van een gedeelte van het gehuurde pand. Wanneer bij verkoop van zoodanig perceel, de principale huurder vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn huurcontract ten behoeve van den kooper, dan kan de gedeeltelijke onderhuurder zich niet verzetten tegen de inbezitneming van het geheele perceel.

Amsterdam 1 November 1844.

182. Wanneer het de bedoeling der contractanten is, om ook het wederverhuren van een gedeelte van het gehuurde huis uit te sluiten, dan behoort dat uitdrukkelijk in het huurcontract te worden vermeld; anders blijft op het verbod van wederverhuring in het algemeen de uitzondering van het 2e lid van art. 1595 B.W. stand houden.

Utrecht Hof 6 Maart 1854, bev. *a* Utrecht 3 Februarij 1854.

183. De bepaling in een huurcontract voorkomende: «dat de huurder het regt tot deze »huur aan geen ander zal mogen overdoen,» kan geen anderen zin hebben dan hetgeen art. 1595, al. 1 B. W. bedoelt met: «het goed niet »onderverhuren noch zijne huur aan een ander »afstaan,» en sluit dus bij eigen bewoning onderverhuring van een gedeelte van het perceel niet uit.

Utrecht 13 Mei 1863.

184. De toestemming des eigenaars aan den huurder om een gedeelte zijner woning aan een ander af te staan, kan niet worden afgeleid uit diens algemeene langdurige bekendheid met die nahuur, wanneer het in de oorspronkelijke huurovereenkomst den huurder bepaald verboden is het gehuurde geheel of gedeeltelijk af te staan, zonder schriftelijke toestemming van den verhuurder, erven of regtverkrijgenden.

Goes 6 Februarij 1860.

185. Als bij het huurcontract is bepaald, dat de huurder het gehuurde niet zal mogen onderverhuren zonder schriftelijke vergunning van den verhuurder, dan is eene wel bewezen, doch mondeling gegeven toestemming krachteloos.

b Dordrecht 27 Junij 1864.

186. De huurder van een huis is niet bevoegd, zonder toestemming van den verhuurder het grootste gedeelte van dat huis aan een ander te verhuren, indien die huurder zelf dat huis niet meer blijft bewonen. Uit het zeggen van den verhuurder aan den huurder, dat het hem onverschillig is wie hem de huur betaalt en wie het huis bewoont, als hij de huur maar op zijn tijd ontvangt, kan niet worden afgeleid, dat die verhuurder den huurder toestemming heeft gegeven om het huis aan een ander te verhuren.

Amersfoort 29 Mei 1867, bev. bij Utrecht Hof.

187. De eigenaar, die toegestemd heeft in eene onderverhuring door zijnen huurder gedaan, is niet bevoegd om gezamenlijk met dezen tegen dien onderhuurder tot ontruiming te ageren. Niet-ontvankelijkheid der beide eischers.

Breda Kgr. 23 April 1859.

188. De huurder aan wien het onderverhuren op poene van nulliteit is verboden, maakt zich aan overtreding van die verbodsbepaling schuldig, wanneer hij met een ander eene overeenkomst aangaat, volgens welke hij aan dezen het gehuurde land tegen eene zekere som per bunder tot het telen van peen heeft afgestaan, al wordt daarin dan ook tevens bepaald dat hij, primitieve huurder, het land moet gereed maken en de opbrengst aan scheepsboord rijden.

Dordrecht 26 September 1863.

189. Volgens de onmiskenbare strekking van art. 1595 B. W. is de verhuurder, zoo hij de onderhuur, welke in strijd met de huurovereenkomst is aangegaan, niet wil gestand doen, verpligt, de vernietiging van de oorspronkelijke huurovereenkomst te vragen, en kan hij niet volstaan met te bewijzen, dat hij die onderverhuring heeft afgekeurd.

a Gelderland 24 Julij 1849, bev. Nijmegen 27 Februarij 1849.

190. Indien bedongen is dat de huurder, zonder schriftelijke toestemming des eigenaars, het regt hem krachtens het contract toekomende, aan niemand voor langer dan één jaar mag overdoen, volgt hieruit noodwendig dat hij dat regt zelfs geheel aan anderen kon overdragen mits voor minder dan één jaar, en mogt hij dus te meer een gedeelte van het gehuurde voor een half jaar aan een ander afstaan.

a Brielle 30 Maart 1860.

191. Voor de vordering van den eigenaar tot vernietiging of ontbinding der huurovereenkomst van een huis, door den huurder in strijd met art. 1595 B. W. aan een ander onderverhuurd, doet het niets ter zake, dat de afstand der huur om niet heeft plaats gehad, de huurder het huis, wanneer hij goedvindt weder kan betrekken, eenige meubelen in het huis heeft gelaten, er steeds den vrijen toegang had, voor de kleine reparatiën zorgde, en de personele belasting betaalde.

Z.-Holland 10 Junij 1861, vern. *a* 's Gravenhage 29 Junij 1860, waarbij was beslist, dat art. 1595 B. W. niet zoo is te verstaan, dat het zonder speciale vergunning van den verhuurder, eenen huurder zou zijn verboden, eenen derde in het gehuurde huis te doen wonen, terwijl het Hof aannam, dat de huurder werkelijk de huur had overgedaan, en met zijn gezin een ander huis had betrokken.

192. Eene vordering tot ontbinding eener huurovereenkomst, op grond dat er overdoening of afstand van huur zoude bestaan, wordt afdoende bestreden, wanneer de gedaagde bewijst, dat hij voortdurend de vrije beschikking over het bedoelde pand heeft gehad en behouden. Het is tot staving der actie tot ontbinding op voorzegden grond niet voldoende, wanneer de eischer bewijst, dat er eenmaal eene overeenkomst heeft bestaan, waarbij de huur zou zijn overgedaan.

's Gravenhage 13 April 1860, houdende bevel tot getuigenbewijs; — cf. *a* 's Gravenhage 29 Junij 1860, vern. bij Z.-Holland 10 Junij 1861, op grond dat de gedaagde de huur werkelijk had overgedaan, terwijl het vonnis had aangenomen dat hij alleen een ander mede in zijn huis had laten wonen.

193. Ontbinding van bestaande huurovereenkomst kan niet worden toegestaan, op grond dat de huurder het land aan een ander tot vlasland

heeft afgestaan, vermits die handeling geene onderverhuring daarstelt, maar slechts een voorwaardelijken verkoop van eene bepaalde soort vruchten door den kooper te zaaijen in den reeds toebereiden grond des eigenaars of huurders, zonder dat aan den zaaijer en kooper van die vrucht eenige andere of verdere beschikking op of over den grond zelven is gelaten.

Goes 11 Maart 1864.

194. Ten aanzien van den oorspronkelijken verhuurder blijft geene onderverhuring voortduren, nadat de oorspronkelijke huurovereenkomst wegens wanbetaling door regterlijk vonnis is ontbonden.

Leiden 12 Januarij 1858.

§ 6.

195. Als de verhuurder zijn perceel verkoopt en de huur alzoo ten voordeele komt van den nieuwen kooper, moet de oorspronkelijke verhuurder degene blijven, tegen wien de huurder kan ageren; die overdragt is voor dezen eene res inter alios, zoo lang zij hem niet uitdrukkelijk is beteekend.

Amsterdam Kgr. I 13 December 1850.

196. Hoezeer eene overeenkomst van huur en verhuur in de uitvoering als ondeelbaar moet worden beschouwd, zoodat elk der verhuurders de uitvoering daarvan kan vragen, volgt hieruit echter niet, dat elk verhuurder het regt bezit, zonder den medeverhuurder en zelfs tegen diens uitdrukkelijken wil, de vernietiging der overeenkomst te vorderen. Zoodanige vordering, door een der mede-eigenaren van een onverdeeld goed ingesteld, is almede in strijd met het denkbeeld van gemeenschappelijken eigendom; en, gelijk een der mede-eigenaren het gemeenschappelijk goed, zonder medewerking des mede-eigenaars niet kan verhuren, zoo is hij evenmin bevoegd, eene overeenkomst van huur en verhuur, gemeenschappelijk tot stand gebragt, zonder hunne medewerking te herroepen, of in regten te doen vernietigen zonder dat de mede-eigenaren in lite zijn gebragt en in de gelegenheid gesteld, zoodanige vordering goed te keuren of te betwisten.

Utrecht 16 Augustus 1856.

197. Meerdere huurders zijn bij een tegen hen ingestelden eisch tot ontbinding eener huurovereenkomst met schadevergoeding, in solidum voor deze schadevergoeding aansprakelijk.

Z.-Holland 18 Mei 1863; — cf. Gorinchem 25 Februarij 1862, waarbij de schadevergoeding was afgewezen.

198. De verhuurder heeft niet het regt te vorderen de nakoming van eene reeds bij regterlijk vonnis (met bevel tot vergoeding van kosten, schade en interessen) ontbonden huurovereenkomst.

Assen 17 September 1855.

199. De huurder, van wien de huurprijs wordt gevorderd, kan niet bij reconventie schadevergoeding vragen van den verhuurder, op grond dat deze aan het gehuurde schade heeft toegebragt door daden, welke niets anders zijn dan het gebruik dat door den verhuurder van het gehuurde wordt gemaakt, zoodat de huurder niet het rustig genot daarvan zou hebben gehad, daar toch eene vordering tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad niet te pas komt, dan wanneer eerst door de beklaagde daad zelve de regtsverbindtenis tusschen partijen wordt geboren. Die actie kan niet eene zoo algemeene strekking hebben, dat zij dient tot het bekomen van elke schadevergoeding, ook van diegene, welke ten gevolge van eene bestaande overeenkomst kan gevorderd worden.

Culenborg Kgr. 14 Julij 1865.

200. Ingeval de eischer geenszins vordert de nakoming eener overeenkomst van huur en verhuur maar alleen van een beding gevoegd bij de tusschen partijen getroffen vernieuwing dier overeenkomst, zoodat nog geene sprake is van de hoofdverbindtenis van huur en verhuur, noch van de niet-nakoming daarvan, evenmin als van ontbinding dier overeenkomst met schadevergoeding, missen art. 1303 en 1401 B. W. alle toepassing en zijn de gevallen waarvan die artikelen handelen niet aanwezig. Verwerping van het middel als zou de regter a quo ten onregte eene actie tot schadevergoeding hebben ontvankelijk verklaard, hoewel die was gegrond op eene overeenkomst, en, met instandhouding dier overeenkomst, alleen tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad was geageerd.

c H. R. 16 Maart 1855, Concl. conf.

201. Indien is overeengekomen, dat, ingeval de huur wegens wanpræstatie des huurders tusschentijds eindigt, het overige der loopende huur weêr ten zijnen pericule en risico uit de hand of publiek zal worden verhuurd en hij aansprakelijk blijft voor een minder beloop der verkregen huur, dan kan de verhuurder, bij de vordering tot ontbinding wegens wanpræstatie, niet tevens tot schadevergoeding ageren, maar wordt deze eerst verschuldigd, wanneer het land voor een minderen prijs is verhuurd, tenzij bewezen worde, dat reeds door die wanpræstatie schade aan het land is toegebragt.

N.-Holland 23 Februarij 1865.

202. De bevoegdheid in eene huurovereenkomst gegeven, om bij niet voldoening aan de gestelde voorwaarden, de pacht te doen eindigen, is of kan geene andere zijn, dan de bevoegdheid om de ontbinding der overeenkomst te vorderen. Waar partijen het daaromtrent niet eens zijn, moet die ontbinding naar luid v. art. 1302 B. W., zelfs indien de ontbindende voorwaarde in de overeenkomst is uitgedrukt, altoos in regten worden gevraagd. Eene uitsluiting ten deze van het gemeene regt mag niet worden aangenomen, waar zij niet uitdrukkelijk is bedongen, noch door de gemaakte bijzondere bedingen onmiskenbaar blijkt in de bedoeling der contractanten te hebben gelegen.

Z.-Holland 18 Mei 1863; — cf. Gorinchem 25 Februarij 1862, impl. in gelijken zin. — 's Gravenhage 30 April 1858.

203. Een huurder is bevoegd een possessoiren eisch tot herstelling (reintegrande) tegen een derde in te stellen.

's Hertogenbosch 1e a. 14 April 1836.

III. § 1.

204. Het beding ten behoeve van een huurder gemaakt, dat, zoolang hij de huurpenningen ter juister tijd betaalt, de huur hem zijn leven

lang niet zou kunnen opgezegd worden, is eene in regten geldige verbindtenis.

Amersfoort 6 Maart 1861, verniet. Wijk bij Duurstede Kgr. 30 November 1860.

205. Mondelinge huur is te allen tijde opzegbaar volgens plaatselijk gebruik, en kan dus niet voor een zekeren vooraf bepaalden tijd worden aangegaan.

Amsterdam Kgr. IV 13 Mei 1870.

206. Huur van land, zonder geschrift aangegaan, wordt, wat den duur betreft, beheerscht door de bepaling van art. 1633, in verband met art. 1607 en 1608 B. W., zoowel wanneer het los land, als wanneer het land met eene hofstede verbonden, geldt, en beide in dezelfde overeenkomst zijn begrepen. Hij die een langeren huurtijd dan de zaaibeurten beweert, moet zulks bewijzen.

N.-Holland 11 October 1866. — Almelo 19 December 1860. — Anders Breda 28 Februarij 1862.

207. Bij eene zonder geschrift aangegane huur van landen is art. 1633 B. W. niet van toepassing, wanneer partijen omtrent den termijn der huur zijn overeengekomen, en daarvan voldoende blijkt. Eed opgedragen aan den huurder, dat de huur voor drie, zes of negen jaren was aangegaan, tot aanvulling der uit meerdere geschriften geputte vermoedens, dat de huur was gesloten voor dien tijd, en niet voor drie jaren, zoo als de verhuurder beweerde.

Limburg 18 Januarij 1859.

208. Ten aanzien van eene, ingevolge mondelinge overeenkomst, in halfteelt of halfbouw gescheurde weide, kan niet de rede zijn van afwisselende zaaibeurten, bij art. 1633 B. W. vermeld. In dat geval is aanwezig een wettelijk vermoeden, hetwelk den verhuurder van alle verder bewijs ontslaat, dat de mondelinge overeenkomst slechts voor één jaar is aangegaan, met de regtsgevolgen daaraan verbonden.

a Gelderland 22 November 1843. — Schiedam Kgr. 19 Mei 1857.

209. Art. 1633 B. W. omtrent den duur van de huurovereenkomst, spreekt niet van den tijd dat alle vruchten werkelijk zijn ingezameld, hetgeen dan ook tot ongerijmdheid zoude leiden, maar van den tijd, dien de huurder noodig heeft tot die inzameling; waar de regter in facto uit hetgeen hem was gebleken, heeft afgeleid dat de huur ten tijde der dagvaarding reeds was geëindigd (eene actie tot ontbinding derhalve was niet-ontvankelijk), kan geene aanleiding bestaan tot cassatie.

H. R. 3 Januarij 1851, Concl. conf.

210. Wanneer er geene questie is van verhuring van landerijen als objectum principale der verhuring, maar van een korenwindmolen en het daarbij gelegen huis, schuur enz., kan daarop art. 1633 B. W. niet van toepassing worden gemaakt, maar moeten de duur van den huurtijd en de termijn van opzegging der huur van de onderwerpelijke verhuurde goederen, indien deze stilzwijgend is gecontinueerd, volgens het plaatselijk gebruik, overeenkomstig art. 1607, j[is] art. 1609 en 1623 B. W. worden beoordeeld; dat plaatselijk gebruik kan ook door getuigen worden bewezen.

N.-Braband 2 December 1845.

211. De verhuurder die het aangaan van eene mondelinge huur van landerijen erkent, kan zich niet beroepen op de bepaling van art. 1633 B. W. om de bewering van den huurder, dat hij voor 4 jaren gehuurd heeft, tegen te spreken, en staande te houden dat bij mondelinge huur van landen elke contractuele bepaling van den huurtijd van onwaarde zou zijn.

Alkmaar 11 Maart 1869.

212. Bij de bepaling van den tijd, voor welken de mondelinge pacht van bouwland in het voormalig graafschap van Zutphen is gesloten, kan het plaatselijk gebruik niet worden geraadpleegd.

Zutphen 27 Junij 1850.

213. Huur van eene schuur tot berging van hooi, voor onbepaalden tijd aangegaan, moet geacht worden te zijn aangegaan voor niet langeren tijd dan tot het hooi van het volgend jaar is geborgen.

a Assen 28 Junij 1861.

214. De eischer en verhuurder is verpligt den tusschen partijen bepaalden huurtijd te bewijzen, en kan niet geacht worden daarvan te zijn ontheven door de bepaling van art. 41 R. O., en doordien de huurder geen schriftelijk bewijs van bestaande of verlengde huur te berde brengt.

Amsterdam Kgr. IV 18 Mei 1855.

215. Waar de strijd over den tijd der huur zich daartoe bepaalt, dat de eischer eene eenjarige huur poseert en als zoodanig heeft opgezegd, de gedaagde daarentegen beweert voor tien jaren te hebben gepacht, kan de regter, bij verwerping van dit beweren, zonder nader bewijs van de zijde des eischers, eene huur voor één jaar aannemen.

a H. R. 26 Mei 1871, Concl. conf.

216. Bij eene mondelinge huur en verhuur van een huis of eene woning, moet, bij ontkentenis van den huurder, de verhuurder het bewijs leveren, dat de huur voor één en niet voor meerdere jaren is aangegaan.

Loenen Kgr. 21 Mei 1851.

217. De verhuurder die beweert dat eene huur van gestoffeerde kamers voor elf en eene halve maand is aangegaan, moet zulks bewijzen en kan te dien einde niet op zijn eed geloofd worden. Ook zijn art. 1621 v. B. W. hier niet van toepassing, omdat juist eene afwijking van die regels wordt ingeroepen.

Utrecht Hof 18 Junij 1861.

218. De presumtie, dat de huur van gestoffeerde kamers is aangegaan bij zoodanige termijnen als waarvan de huursom is bedongen, sluit het bewijs van eene afwijkende overeenkomst niet uit.

's Gravenhage Kgr. 31 Maart 1871.

219. De erkende wijze van betaling om de drie maanden is meer overeenkomstig met jaarhuur, dan met huur bij de week. De eischer agerende tot ontruiming op grond van weekhuur moet deze bewijzen; de door den gedaagde beweerde jaarhuur aangenomen.

Amsterdam 23 November 1858.

220. Uit de verklaring, voorkomende in de akte van verkoop van een huis, dat het per week verhuurd is, kan tegen den huurder niet worden ingeroepen om hem tot ontruiming te noodzaken. Die ontruiming kan dus niet worden bevolen, wanneer de huurder als onsplitsbare

bekentenis poseert dat hij gehuurd heeft, doch voor een jaar, terwijl de verhuurder zich niet kan beroepen op de omstandigheid, dat de huur per week betaald wordt, daar art. 1622 B. W. alleen omtrent gestoffeerde kamers het vermoeden aanneemt dat de huur, die per week wordt betaald, ook per week is aangegaan.

Rotterdam 30 Junij 1864.

221. Door in het gebruikelijk model der huurcedulen, na de woorden: «verder verpligten wij » ons wederzijds te verklaren vóór of op den ....,» tusschen te voegen de clausule: «op welken tijd » de huurder bij onderlinge overeenkomst tot » denzelfden prijs voor vijf jaren kan inhuren,» moet geacht worden aan den huurder het regt van optie gegeven te zijn. Indien die clausule is overgenomen in de veilconditiën, kan de onbekendheid van den kooper daarmede aan dat regt van den huurder geen nadeel toebrengen.

Amsterdam 21 Mei 1867.

222. Eene mondelinge huurovereenkomst onder de Fransche wetgeving begonnen, en onder het tegenwoordig Burg. Wetb. voortgezet, moet naar de voorschriften van laatstgemelde wet worden geregeld.

a Gelderland 24 Julij 1849, bev. Nijmegen 27 Februarij 1849. — Maastricht 14 December 1844. — 's Hertogenbosch 24 Julij 1845.

223. Er ontstaat volgens art. 1609 B. W. altijd eene nieuwe huur, wanneer na het eindigen eener schriftelijke overeenkomst, de huurder, zonder plaats gehad hebbende opzegging, zich voortdurend in het bezit van het gehuurde bevindt, en zulks zonder uitzondering van het geval, dat het onbekend is of niet blijkt, welke de bepaalde tijd is voor welken de schriftelijke huur oorspronkelijk is aangegaan en wanneer die alzoo is geëindigd; derhalve heeft de regter door het beroep des huurders op stilzwijgende wederinhuring, ten gevolge van zijn voortdurend bezit zonder opzegging, af te wijzen, blootelijk op grond van het in het onzeker geblevene welke tijd voor de schriftelijke huur was bepaald, in strijd met het voorzegd artikel en met art. 1607 B. W. gehandeld.

H. R. 5 April 1860, Concl. conf.

224. Men kan zich niet op eene nieuwe mondelinge overeenkomst beroepen, indien de huur bij eene vorige schriftelijke overeenkomst aangegaan, geëindigd zijnde, de huurder in het bezit van het gehuurde gebleven is. Bij gebreke van overlegging van een nader schriftelijk contract, is de vorige huurcedul van regtswege tusschen partijen de rigtsnoer, waarnaar de voorwaarden der in zoodanig geval bestaande huur (ook met betrekking tot den huurprijs) zijn en moeten worden geregeld.

Assen Kgr. 17 Augustus 1843.

225. Er is geene tegenstrijdigheid hierin gelegen, dat eene mondelinge huur stilzwijgend voor een nieuw tijdvak wordt gecontinueerd, en nogtans een beding tusschen verhuurder en huurder ter vermindering van den prijs is gemaakt.

c H. R. 15 October 1847, Concl. conf. — *b* Utrecht 22 Mei 1844.

226. De erfgenamen van den huurder, in het bezit en genot van het gehuurde blijvende, worden geacht de huur van hunnen erflater stilzwijgend te hebben gecontinueerd, en wel allen gezamenlijk.

Zaltbommel Kgr. 29 Maart 1843.

227. Men kan wel zijne eigene huur continueren of die van zijnen erflater of regtverkrijger, doch niet die van eenen vorigen huurder, tot wien men in geene regtsbetrekking staat. De bloote omstandigheid, dat iemand een land bebouwt, dat vroeger aan diens overleden vader is verhuurd geweest, levert op zich zelf nog geen bewijs op van gecontinueerde huur.

Amersfoort 1 Februarij 1855.

228. Indien de vrouw, in gemeenschap van goederen gehuwd zijnde, na het overlijden van haren echtgenoot, de door dezen aangegane huur voortzet, nadat die volgens het schriftelijk huurcontract was verloopen, moet zulks als eene nieuwe huur, zonder geschrifte aangegaan, worden beschouwd, en wordt de vrouw in zoodanig geval gerekend de huur voor zich, en niet tevens voor hare bij haar inwonende en inmiddels meerderjarig geworden kinderen te hebben aangegaan.

a Utrecht 22 Mei 1844.

229. De bepaling in een huurcontract, dat de huurder de huur nog zal kunnen verlengen voor een bepaalden tijd, mits zich deswege te voren verklarende, sluit niet de tacita reconductio uit. Deze stilzwijgende wederinhuring, dat de huurder nl. in het bezit van het gehuurde is gebleven, kan door getuigen worden bewezen.

Utrecht 8 Julij 1845, interl., — en Utrecht 28 November 1845, def.vonnis. — Amsterdam 1 December 1857, omtrent voormeld hoofdbeginsel.

230. Het beding van een pachtcontract luidende: «Bij overlijden van den pachter zullen » de eigenaren het regt hebben om de pacht » met het jaar, waarin het sterfgeval plaats heeft, » te doen ophouden en vervallen, terwijl, zoo de » pacht mogt geëindigd zijn zonder dat er eene » nieuwe schriftelijke overeenkomst gemaakt was, » de pacht slechts voor dat enkel weder inge- » gane jaar zal voortduren op dezelfde als in » deze akte vervatte voorwaarden,» — brengt niet mede dat de stilzwijgende wederinhuring in het tweede jaar, na expiratie van den in de akte bepaalden huurtijd, ook maar voor één jaar plaats heeft. De nieuwe mondelinge huur wordt bij de wet geregeld en de duur daarvan moet berekend worden van de expiratie der schriftelijke overeenkomst.

Zeeland 20 December 1870.

231. Wanneer de plaatselijke gebruiken medebrengen, dat de huur van huizen moet in- en uitgaan den tweeden Dingsdag van April of van October, dan moet, indien de huurder in het bezit van het gehuurde is gelaten, telkens door de stilzwijgende toestemming van partijen eene nieuwe huurovereenkomst voor zes maanden geacht worden tot stand te zijn gekomen.

Maastricht 14 December 1844.

232. Ten aanzien van den duur eener mondelinge huur of stilzwijgende wederinhuring van de zoogenaamde praedia, is bij art. 1633, in verband met art. 1634 B. W., een wettelijk vermoeden daargesteld, hetwelk alle daarmede strijdig plaatselijk gebruik uitsluit.

's Hertogenbosch 24 Julij 1845.

233. Wanneer de schriftelijk aangegane huur op 15 Februarij eindigt, en de verhuurder den huurder vier dagen daarna sommeert het goed te ontruimen, kan de huurder zich niet beroepen op eene stilzwijgende wederinhuring.

Leiden 9 April 1861.

234. Het gedoogen door den verhuurder van het bewerken van den grond door den huurder gedurende vier maanden na de expiratie van het schriftelijk contract, levert op zich zelf reeds genoegzame vermoedens op tot eene stilzwijgende toestemming in de wederinhuring.

Z.-Holland 10 Januarij 1870, vern. Rotterdam 9 Junij 1869, waarbij werd aangenomen dat niet was bewezen dat de verhuurder van die werkzaamheden had kennis gedragen, welke kennis het Hof als regtens bestaande aannam.

235. Bijaldien in eene verhuring van huis en land is bedongen, dat de huurder op de eerste aanzegging van den verhuurder een bij hem inwonenden persoon moet doen vertrekken, is dat beding ook toepasselijk op den opvolgenden huurder, met wien na den oorspronkelijken huurder de huur stilzwijgend is voortgezet.

Utrecht Hof 18 December 1865, bev. Utrecht 21 Junij 1865.

236. Huur en verhuur is eene wederkeerige overeenkomst die, zoo zij schriftelijk wordt aangegaan, verbindtenissen van beide partijen moet behelzen. Eene eenzijdige akte van kwittantie kan alzoo geene vernieuwing van eene schriftelijke huur bewijzen; art. 1609 B.W.

Maastricht 20 Februarij 1845.

237. Men kan geene stilzwijgende wederinhuring door getuigen bewijzen, indien de huurprijs meer bedraagt dan de som, bij art. 1341 C.N. en art. 1933 B.W. bepaald.

Drenthe 27 Mei 1843.

238. Een huurder die in het bezit is gebleven van het verhuurde, is, na verloop van den tijd, in een bevorens schriftelijk aangegaan huurcontract bepaald, wanneer hij door den verhuurder tot betaling van den huurprijs wordt aangesproken, niet geregtigd te vorderen dat die prijs door deskundigen worde begroot. Hiertegen doet niets af de tegenwerping, geput uit art. 1609, j° art. 1606 B.W., dewijl art. 1609 wel spreekt van de gevolgen der nieuwe huur, maar niet van de voorwaarden, en slechts bepaalt, in hoeverre er, in geval van stilzwijgend vernieuwde huur, ná het eindigen van eene huur, bij geschrifte aangegaan, eene opzegging noodig is of niet, om deze te doen ophouden.

b Amsterdam 9 December 1840.

§ 2.

239. De huur bij geschrifte aangegaan houdt van regtswege op, wanneer de bepaalde tijd verstreken is. Blijft de huurder in het genot, dan kan tegen hem geene vordering tot ontbinding der overeenkomst, maar wel die tot ontruiming van het gehuurde ingesteld worden.

Woerden Kgr. 4 Junij 1849.

240. De hypothecaire crediteur die aan den debiteur de bevoegdheid heeft gelaten om het verbonden goed voor één jaar te verhuren, moet verondersteld worden te hebben bedoeld, dat, overeenkomstig de plaatselijke gebruiken, die huur zoude loopen van 1° Mei tot 1° Mei, als de gewone termijn voor de verhuring van een huis bij het jaar, en daarentegen niet geheel in strijd met die plaatselijke gebruiken, bv. van 6 Junij tot 6 Junij. De op dien dag plaats gehad hebbende verhuring moet alzoo geacht worden te eindigen en geëindigd te zijn op 1 Mei van het daarop volgende jaar, hoewel dan ook nog niet geheel is verstreken de tijd van één jaar, voor welken de debiteur het regt van verhuring mogt uitoefenen.

Groningen 11 Mei 1849.

241. Een baggermolen die in een kanaal (de Zuid-Willemsvaart) door eene stoomboot wordt aangevaren, en ten gevolge daarvan zinkt, doch vervolgens weer wordt opgehaald, vervoerd en hersteld, is wel tijdelijk in onbruikbaren toestand geraakt, maar kan niet gezegd worden te zijn vergaan; art. 1589 B.W. De huur van zoodanigen dragueur is alzoo daardoor niet vervallen; de huurder is slechts belemmerd in het genot van het gehuurde goed, en wel door feitelijkheden van derden, die geen regt op het gehuurde beweren. Hij is dus verpligt zijne verbindtenissen na te komen, en heeft tegen die derden eene actie ingevolge art. 1592 B.W. of art. 756 Kh.

Limburg 5 Februarij 1872.

242. Wanneer een zedelijk ligchaam als verhuurder, in geval van benoodigdheid tot eigen gebruik, bij huurcontract de vrije beschikking heeft voorbehouden, kan wel niets anders tot uitoefening dier beschikking noodig geacht worden dan de bloote wilsverklaring van dat ligchaam, gepaard met tijdige opzegging, zonder tot levering van eenig bewijs omtrent de benoodigdheid zelve verpligt te zijn. De hier bedongene ontbindende voorwaarde heeft de meeste overeenkomst met die, waarvan in art. 1615 en 1616 B.W. wordt melding gemaakt; daar toch, ten aanzien van een zedelijk ligchaam, het tot eigen gebruik beschikken over het verhuurde gevoegelijk kan worden gelijkgesteld met het zelf betrekken door een individueel persoon, terwijl in het eene geval, zoowel als in het andere, de bij eene tijdige opzegging uitgedrukte wil des verhuurders voldoende is, om aan de bedongen voorwaarde aanzijn en gevolg te geven, en de huurder het zich zelven te wijten heeft, indien hij zich aan een zoo bezwarend beding vrijwillig heeft onderworpen.

's Gravenhage 20 Junij 1845.

243. Noch de overeenstemming van een beweerden huurtijd met de door studenten bij kamerhuren aangenomen gewoonte, noch de overeenstemming van eene verdeeling der huursom in termijnen die op dien huurtijd passen, zijn voldoende om ten aanzien van den afloop der huur aan den eischer een suppletoiren eed op te leggen.

Utrecht Hof 18 Junij 1861.

244. De mondelinge huur van een huis houdt niet op krachtens hare opzegging door de eene partij aan de andere, dan voor zoover die opzegging is gedaan met inachtneming van het plaatselijk gebruik; daarenboven behoort het tijdstip, tegen hetwelk die opzegging geschiedt, te wezen de tijd, voor het eindigen van zoodanige huur overeengekomen, zoodat bij verschil deswege die tijdsbepaling vooraf moet worden bewezen. De wet regelt wel den tijd, voor wel-

ken mondelinge huur van landen (art. 1633 B. W.) gerekend wordt te zijn aangegaan, en geeft den maatstaf aan voor huur en verhuur, als bedoeld wordt bij art. 1622 en 1623 B. W., zoodat te dien aanzien een wettelijk vermoeden is daargesteld; doch laat de tijdsbepaling van de huur van een huis of woning geheel aan de overeenkomst van partijen over.

Loenen Kgr. 21 Mei 1851.

245. Eene mondelinge huur, ook van landerijen, houdt niet op zonder opzegging; hiertegen obsteert niet de bepaling van art. 1633 B. W., waarbij de duur van den huurtijd der landerijen naar de zaaibeurten wordt geregeld.

N.-Holland 30 April 1857, vern. Amsterdam 18 April 1856. — Utrecht 7 Mei 1856, Concl. contr. — 's Hertogenbosch 11 Januarij 1867. — Winschoten Kgr. 16 December 1856. — Schiedam Kgr. 19 Mei 1857. — Anders *a* Gelderland 22 November 1843.

246. Eene mondelinge huur moet, ook ingeval het verhuurde is verkocht geworden, ingevolge art. 1607 B. W., worden opgezegd met inachtneming der termijnen welke het plaatselijk gebruik medebrengt, dewijl, volgens art. 1613 B. W., door verkoop de huur niet wordt verbroken, en dus bij eene bestaande huur, ten opzigte van den huurder, de kooper geen meerder regt heeft dan de verhuurder zelf, en aan dezelfde verpligtingen als deze is onderworpen.

Tiel .... (2).

247. Op grond van wanbetaling der huurpenningen is de verhuurder bevoegd tot ontbinding der huur te ageren en dientengevolge de ontruiming van het gehuurde te vorderen, zonder dat hiertoe eene opzegging behoeft vooraf te gaan.

Brielle 11 October 1839, vern. Brielle Kgr. 5 September 1839.

248. De huuropzegging van een huis, hetwelk door eene weduwe in onverdeeldheid wordt bezeten met hare kinderen, is geldig, al is die opzegging in naam der weduwe alléén of zonder vermelding van hare qualiteit van voogdesse geschied, wanneer zij zich overigens na den dood van haren echtgenoot als bestuurderes van het huis en de zaak harer kinderen waarnemende heeft gedragen en deze de huuropzegging goedkeuren.

Maastricht 20 Februarij 1845. — Breda Kgr.... (4), alwaar daarenboven aan de weduwe het vruchtgebruik was gelegateerd.

249. Art. 668 B. W. is niet toepasselijk bij eigendomsverkrijging door erfregt, en kan derhalve de erfgenaam wien een onroerend goed bij scheiding is ten deel gevallen, zonder beteekening der akte van boedelscheiding, alleen met aanwijzing in het exploit waar en wanneer die akte ten kantore van hypotheken is overgeschreven, — de huur van dat goed wettig opzeggen. Ook behoeven niet al de erfgenamen daartoe mede te werken.

a H. R. 26 Mei 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 5 Januarij 1871.

250. Door het woord «beteekening» in art. 1608 B. W. vermeld, wordt in regtskundigen zin verstaan eene verklaring op- of aanzegging of bekendmaking bij deurwaarders-exploit of andere authentieke akte. Ook dan wanneer eene mondelinge huuropzegging zou zijn bewezen, kan zulks op zich zelf niets tot de wettigheid dier opzegging afdoen, indien niet tevens het bewijs is geleverd, dat die opzegging door de wederpartij is aangenomen.

Boxmeer Kgr. 31 Augustus 1843.

251. De opzegging van mondelinge huur, voorgeschreven bij art. 1607 B. W., behoeft niet noodzakelijk bij deurwaarders-exploit plaats te hebben, maar kan ook mondeling geschieden.

Amsterdam 18 December 1871. — Weert Kgr. 19 Mei 1854.

252. De opzegging van eene mondelinge huur, niet bij deurwaarders-exploit geschied, behoeft niet door den verhuurder zelven aan den huurder in persoon te geschieden. Het is voldoende, dat blijkt, dat hij die opzegt, last had van den verhuurder, en dat de huurder ter juister tijd behoorlijk kennis van die opzegging heeft gehad.

Amsterdam 31 Januarij 1872.

253. Bij de onzekerheid van een plaatselijk gebruik omtrent den termijn van opzegging bij mondelinge huur, mag men veilig aannemen, dat hetzelfde gebruik bestaat, als bij schriftelijke huur wordt geobserveerd.

a Amsterdam 10 April 1846.

254. Indien de bedoeling van partijen uit de schriftelijke huurovereenkomst zelve duidelijk blijkt, is het onnoodig ten aanzien van den termijn eener huuropzegging tot interpretatie of regeling volgens plaatselijke gebruiken te recurreren.

's Hertogenbosch 24 Mei 1848.

255. De bepalingen van art. 1607 B. W., betrekkelijk de opzegging van mondelinge huur, met inachtneming der termijnen welke het plaatselijk gebruik medebrengt, zijn ook toepasselijk op de huur en verhuur van gemeubeleerde kamers.

's Gravenhage Kgr. 16 September 1844.

256. De termijn door het plaatselijk gebruik voor de opzegging van mondelinge huur bepaald, moet volkomen in acht genomen worden, met dat gevolg, dat, wanneer slechts één enkele dag daaraan ontbreekt, de geldigheid der opzegging kan bestreden worden. De huur van een bovenkwartier, bij drie maanden op te zeggen, welke men wil doen eindigen op 1 Julij, moet alzoo vóór, niet op 1 April opgezegd worden.

Maastricht Kgr. 2 Januarij 1854.

257. Het doet er niets toe, dat bij eene opzegging van landhuur, welke volgens plaatselijke gebruiken op Kerstijd moet geschieden, geen termijn is in acht genomen, indien bij dagvaarding door den eischer (huurder) zelven is gesteld, dat de fatale termijn voor de opzegging was op Kerstijd.

N.-Holland 7 Februarij 1856.

258. De opzegging van huur eener in den zandgrond gelegen bouwhoeve, moet een geheel jaar te voren geschieden, vermits bij de bebouwing van eene zoodanige hoeve geene afwisselende zaaibeurten bestaan.

Breda ... (7).

259. Om te beoordeelen wat in materie van opzage van huizen, die gedurende meerdere jaren zijn verhuurd geweest, te Groningen plaatselijk gebruik is, moet men, bij gebreke van

stellige wetsbepalingen, hetzij in het C. N. ingerigt voor het Koningrijk Holland, hetzij in het Fransch C. N., hetzij in het thans vigerend Burg. Wetb., — recurreren tot het oud vaderlandsch regt, als het meest op de zeden en gewoonten alhier te lande gegrond, en als dienende nog in vele zaken tot rigtsnoer. Dat regt bepaalt de opzegging van huur van huizen op een jaar vóór den verschijndag der huur.

Groningen Kgr. 30 Mei 1842.

260. In de provincie Utrecht valt geen onderzoek te doen naar den termijn, bij eene huuropzegging naar plaatselijk gebruik in acht te nemen, naardien daar vroeger de huur van landerijen van regtswege eindigde. Eene opzegging van drie maanden vóór het eindigen van den voor de verhuring bepaalden tijd is aldaar in allen gevalle als eene tijdige opzegging te beschouwen.

Utrecht 7 Mei 1856, Concl. conf.

261. De gedaagde, die bij akte van 1859 heeft aangegaan eene huur van één jaar, eindigende op 22 Februarij 1860, met bijvoeging dat bij niet-opzegging vóór 1 November, de huur zoude worden gerekend op denzelfden voet voor een jaar door te gaan, moet, wanneer het goed hem op den 9 September 1862 is opgezegd tegen 22 Februarij 1863, het gehuurde op dit tijdstip ontruimen.

Gorinchem 20 October 1863.

262. De huur der greidlanden eindigt in Friesland met St. Petri, d. i. 5 Maart, en de opzegging moet plaats hebben vóór Nieuwjaar. Naar dezen algemeenen regel en in dien geest moet de huurder keurjaren bedongen hebbende, de verklaring dat hij van die keurjaren wil gebruik maken, in het laatste loopende huurjaar vóór Nieuwjaar doen.

Leeuwarden 30 Maart 1841.

263. De pacht moet als werkelijk geëindigd beschouwd worden, wanneer dezelve van jaar tot jaar loopt, en opgezegd is volgens de in loco algemeen bekende plaatselijke gebruiken; te Rheden geschiedt die opzegging tijdig met St. Jacob tegen St. Pieter van het volgende jaar.

a Gelderland 20 December 1865.

264. Bij de verhuring van hofsteden, zamengesteld uit bouwlanden, waarvan al de vruchten in één tijdsomloop, bv. van vier jaren, worden genoten, is het aan geen redelijken twijfel onderhevig, dat het aan den pachter, wat het genot der gronden aangaat, onverschillig moet zijn, of hij, met inachtneming der plaatselijke gebruiken, in het eerste, tweede of derde jaar zijner stilzwijgende wederinhuring na het genot van den eersten omloop van vier jaren te hebben gehad, aan den eigenaar de hofstede weder zal afstaan, mits de opzage daarvan aan hem in tijds, dat is, vóór de bekwaammaking der gronden voor den aanstaanden zaaitijd, behoorlijk zij beteekend.

a Arnhem 1e a. 12 April 1837.

265. De overeenkomst, waarbij zoogenaamde griendlanden, welke slechts eens in de vier jaren mogen gekapt worden, voor eene reeks van jaren, doch behoudens opzegbaarheid van de zijde van den verhuurder, verhuurd zijn, moet zóó verstaan worden, dat de huurder van elk vierjarig tijdvak lasten en kosten dragende, in gelijke evenredigheid ook vruchten plukke, en dat het regt van opzeggen der huur, den verhuurder voorbehouden, wat de grienden betreft, is gehecht aan vierjarige tijdvakken.

Gorinchem 28 November 1846.

266. Indien in eene huuropzegging abusievelijk is opgegeven het tijdstip, waarop de huurder zou hebben te vertrekken, wordt daardoor de geheele huuropzegging nietig, en die nietigheid slaat niet alleen op het tijdstip dat verkeerdelijk is aangeduid.

Breda 3 Januarij 1855.

267. De opzegging van huur (ofschoon de vordering maar *f* 38.» bedroeg) mag niet door getuigen worden bewezen, vermits de wet volgens art. 1604 B. W. niet wil, dat het al of niet bestaan van een huurcontract alleen van dat bewijsmiddel afhankelijk zij.

Breda 1 October 1844.

268. Eene opzegging van geëxpireerde huur bevat op zich zelve geene sommatie tot afscheiding der verhuurde gronden met de goederen des huurders, waarmede zij sinds vele jaren waren vermengd.

N.-Holland 1 Mei 1851, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 21 November 1851, Concl. conf.

269. De huur moet als niet opgezegd worden beschouwd, indien de eisch tot buiten-effectstelling der huuropzegging wel bij vonnis der Regtbank is ontzegd, en door den kantonregter de ontruiming is bevolen, doch daarna het vonnis der Regtbank door het Hof wordt vernietigd, — met dat gevolg, dat alsnu in hooger beroep ook het vonnis des kantonregters behoort te worden vernietigd.

Assen 16 Mei 1859.

270. Het zonder eenig voorbehoud ontvangen van later verschenen pachtpenningen is als eene herroeping der opkondiging te beschouwen.

Nijmegen 20 Junij 1843.

§ 3.

271. Wanneer eene bouwhoeve en landerijen worden verkocht, onder bepaling (gelijk ook bij verhuringen gebruikelijk is) dat de halve oogst op het verkochte staande, zoude komen aan den kooper en de wederhelft zou verblijven aan hem, die het goed destijds deels als eigenaar, deels als huurder in gebruik had, dan heeft dit geenszins ten doel den kooper of eigenaar een dadelijk en bepaald voordeel te verschaffen, maar om de belangen van den aftredenden en die van den aankomenden gebruiker overeen te brengen; bepaaldelijk om den eersten de kosten en moeite te vergoeden, die aan de bemesting, bearbeiding en bezaaijing van den grond zijn besteed, en anders door het verval van zijn regt voor hem zouden verloren zijn, en tevens om den aankomenden gebruiker eenigen waarborg te geven, dat hij den grond niet geheel ledig zal vinden.

Breda 15 April 1851.

272. De wetsbepaling, welke het achterlaten van mestspeciën enz. ten behoeve van een volgenden pachter beveelt, kan niet worden uitgestrekt tot een gedeelte van den oogst, hoedanige voorwaarde te zeldzaam voorkomt, dan dat daarvan niet expresselijk zou behooren te blijken.

N.-Braband 30 November 1841.

273. Art. 1636 B. W., den huurder van landerijen de verpligting opleggende, om bij zijn vertrek het stroo en den mest van het afgeloopen jaar achter te laten, bevat het verbod om in de bij dat artikel bedoelde gevallen, gedurende het laatste huurjaar, den gemaakten mest naar elders te vervoeren; indien hij dus, gedurende dien tijd, dien mest vervoert, moet hij geacht worden deze verpligting niet na te komen, immers de nakoming daarvan onmogelijk te maken.

Drenthe 28 November 1859.

274. De huurder van landerijen is geenszins verpligt altijd al den op het erf gemaakten mest ten dienste van het erf er op te laten. In twee gevallen is de huurder van landerijen daartoe verpligt: 1° wanneer hij den mest bij den aanvang zijner huur heeft ontvangen, 2° wanneer de verhuurder hem heeft te kennen gegeven, dezen aan zich te willen houden volgens eene te maken begrooting.

Drenthe 28 November 1859.

275. De huurder die in strijd met de overeenkomst mest vervoert, kan zich niet er op beroepen, dat hij als eigenaar van den mest, die gewonnen was vóór het sluiten der overeenkomst, waarbij de bestaande huur voor een jaar verlengd werd, — daarover de vrije beschikking had, op grond dat de verhuurder, vóór de expiratie der toen nog loopende huur, zich niet had verklaard of hij dien mest wilde overnemen. Hiervan kon toch geene sprake zijn tijdens het vervoer van den mest in den loop der huur, maar eerst nadat de huurtijd zou zijn verstreken.

's Gravenhage 30 April 1858, vern. bij *b* Z.-Holland 20 December 1858, op grond dat de vordering strekte tot ontbinding van de huur, aangegaan op 1 Mei, terwijl de mest vervoerd was in den loop der vorige huur, nl. gedurende de maand April; en waarbij verder nog de bovenstaande bewering des huurders werd aangenomen.

276. Wanneer in eene huurovereenkomst bedongen is, dat de huurder geen stroo zou mogen verkoopen of naar elders vervoeren, op straffe van schadevergoeding van het drievoudige van het veraliëneerde, is de verhuurder niet geregtigd om van den huurder, die bij het einde van den huurtijd, niettegenstaande protest van den verhuurder, den alstoen te veld staanden oogst in het openbaar verkoopt, het tweedubbele van de waarde van het stroo te vorderen (het overige tot vergoeding strekkende van de verpligting om het stroo achter te laten). Het stilzwijgen toch omtrent de verpligting om het pas gewonnen stroo achter te laten, sluit in zich de erkentenis, dat zulks billijkerwijze van den huurder niet was te vergen, zoodat het verbod om stroo achter te laten, hoe algemeen ook gesteld, wordt beperkt tot dat, wat gedurende den huurtijd ten behoeve van den veestapel of van het land zou kunnen worden besteed.

Breda 11 Junij 1861.

277. De bepaling: «dat de huurder zoodanige »verdeeling in de griend zal houden, dat jaar»lijks een vierde van het geheel gehakt worde, »en alzoo bij het eindigen van de huurjaren zal »moeten opleveren een vierde in jarig, een »vierde in tweejarig, een vierde in driejarig »hout en een vierde in bloot struik, zoo als »de huurder hetzelve thans zal aanvaarden, »zonder iets te kunnen of mogen vorderen,» brengt wel mede dat de huurder, het griendgewas te Kersmis aanvaardende in een anderen toestand dan in het contract van October te voren was gezegd, in dien anderen staat van zaken heeft berust, maar daaruit volgt niet noodzakelijk dat hij toch dezelfde verpligting van aflevering (in gemelde vier gewassen) op zich heeft willen nemen; te meer in geval hem bij een ander beding is verboden ander dan vierjarig hout zonder bepaalde toestemming te hakken. Bewijs door getuigen den huurder toegelaten, dat het gewas zich bij het verlaten van de huur in denzelfden toestand bevond, als waarin hij het bij den aanvang had aanvaard.

's Hertogenbosch 17 November 1858.

278. Volgens eene keur van Rijnland van 6 Augustus 1753 is op straffe van geldboete voorgeschreven, geen riet, gelegen op zekeren afstand van eenige meren, veenplassen en andere groote wateren, te snijden vóór 1 Maart van ieder jaar, welk tijdstip door eene latere keur van 5 Mei 1766 vervroegd is op 1 Februarij, ten ware zulks over het ijs eerder kan geschieden. Indien een huurder in den laatsten winter het riet niet over het ijs heeft kunnen snijden, mag hij vóór het eindigen van den huurtijd (ult. December) zijn regt tot het snijden van het rietgewas van dat jaar niet uitoefenen; daar hij bij het einde der huur zijn regt op de dan nog te velde staande vruchten niet verliest, en hij door gemelde keur wordt belet in het weghalen daarvan, behoort hem door den verhuurder te worden vergoed de schade, geleden ten gevolge van de verhindering om het riet te snijden en weg te halen.

Nieuwer-Amstel Kgr. 11 Maart 1860.

279 Wanneer bij een vonnis, op de daartoe ingestelde vordering, de ontruiming is gelast van verhuurde landerijen, en daarbij geene sprake is geweest of kunnen zijn van eene zakelijke regtsvordering tot het afbreken van een gebouw, dan is de verhuurder niet uit krachte van art. 658, j° art. 659 B. W. bevoegd de zich op die landerijen bevindende en aan den huurder toebehoorende gebouwen te sloopen of af te breken. In geval hij daartoe werkelijk is overgegaan, is hij ten gevolge zijner onregtmatige daad tot schadevergoeding gehouden.

Gelderland 28 November 1849, bev. Arnhem 22 Februarij 1849.

280. Ten ware de huurder bewijst gedurende zijn huurtijd de boomen te hebben gepoot of doen pooten, welke hij bij het afloopen van zijn huurtijd heeft geveld en weggenomen, moet hij aansprakelijk gesteld worden voor de schade door die daden aan het gehuurde toegebragt.

Almelo 21 December 1859.

281. De wet legt den huurder wel de verpligting op, om bij geëindigden huurtijd en ontruiming het gehuurde terug te geven in den goeden staat, waarin hij bij ontstentenis van beschrijving ondersteld wordt het te hebben aanvaard, maar verpligt hem niet tot oplevering van het gehuurde in dien zin, dat hij van zijne

verpligting niet ontslagen zou zijn, zoolang hij niet van zijnen kant bewijs heeft geleverd van oplevering in den vereischten staat. De huurder voldoet aan zijne verpligting door onder aanbod van de verschuldigde huurpenningen en van den sleutel, het ontruimde huis ter beschikking van den verhuurder te stellen; de verhuurder heeft dan te bewijzen, dat het zich niet in behoorlijken staat bevindt.

Rotterdam 29 Julij 1863, houdende benoeming van deskundigen; — cf. het def. vonnis Rotterdam 25 November 1863.

282. Het aannemen van de sleutels van een verhuurd perceel geldt niet als berusting van den verhuurder in het opgeleverde, zoodat latere vorderingen ingevolge art. 1598 en 1599 B. W. altoos ontvankelijk zijn.

Nieuwer-Amstel Kgr. 27 October 1871.

§ 4.

283. De verhuurder van een bij monde verhuurd huis mag wegens wanbetaling der huurpenningen de ontruiming niet vorderen, indien hij de huur niet heeft opgezegd, en ook de ontbinding van het huurcontract niet bepaaldelijk vraagt.

Culenborg Kgr. 10 Mei 1844.

284. Bij verhuring van een huis en van een tuin, welke op verschillende tijdstippen weder ter beschikking van den verhuurder moeten gesteld worden, kan na het verschijnen van één dier tijdstippen, reeds vonnis gevraagd worden tot ontruiming zoowel van het huis op den nog te verschijnen, als van den tuin op den reeds verschenen tijd, zoo als deze bij de overeenkomst is bedongen.

Groningen 17 Julij 1846.

285. Tegen een van meerdere huurders kan afzonderlijk tot ontruiming worden geageerd, zelfs al hebben zij de huurovereenkomst onder solidair verband aangegaan.

Groningen 14 September 1860.

286. De verhuurder is geregtigd na het eindigen der huur, het vroeger verpachte goed terug te vorderen zoowel van den huurder als van den onderhuurder.

Almelo 29 Junij 1859.

287. Bij de wet is geen verpligtende termijn gesteld voor de ontruiming van land, dat met de ontblooting der schoof uit de huur geraakt, en indien de verhuurder tot die ontruiming een eigendunkelijken termijn voorschrijft, kan met het oog op art. 1635 B. W., aan de sommatie tot ontruiming geene andere waarde worden gehecht, dan om den huurder tijdig te stellen in verzuim.

a Z.-Holland 30 Junij 1858.

288. Art. 41, al. 1 en 2 R. O., art. 122, 123, 124 en 53, nº 3 Rv. bepalen slechts de competentie des kantonregters tot het bevelen van ontruiming van verhuurde of onder den titel van huur bewoonde perceelen, bijaldien geen schriftelijk bewijs van huur wordt bijgebragt, en behelzen verder bepalingen omtrent bespoediging of voorloopige ten uitvoerlegging van de ontruiming, doch uit die artikelen volgt geenszins, dat de huurder moet ontruimen, als hij zijne huur niet schriftelijk kan bewijzen, en dat hij in dit geval geheel aan de willekeur des verhuurders zou zijn overgegeven. De gewone regelen van bewijs blijven derhalve in zoodanig geval onverlet.

Alkmaar 11 Maart 1869.

289. Art. 41 R. O. geeft den verhuurder geenszins te allen tijde het regt om het gehuurde pand te doen ontruimen, wanneer de huurder geen schriftelijk bewijs van huur kan bijbrengen, maar voorziet alleen in het geval, dat de huurovereenkomst, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling aangegaan, als geëindigd moet beschouwd worden. De eischer die beweert eene opzegging te hebben gedaan, moet daarvan het bewijs leveren.

Woerden Kgr. 3 Junij 1850.

290. De verhuurder, de ontruiming van een perceel vorderende, moet in geval van tegenspraak des huurders het eindigen der huur en de tijdige opzegging volgens plaatselijk gebruik bewijzen.

b Amsterdam 11 Mei 1859.

291. Bij den eisch tot ontruiming van een huis, op grond dat de mondelinge huur en verhuur bij de week zoude zijn aangegaan, rust het bewijs op den eischer, indien de ged.. ofschoon erkennende betaling bij de week, tevens sustineert, dat het huis bij het jaar zoude zijn verhuurd.

's Gravenhage Kgr. 19 Maart 1849.

292. Hij die na gedane opzegging is gedagvaard tot ontruiming van een mondeling gehuurd woonhuis en erf, doch beweert dat de huur is aangegaan voor een bepaalden tijd, die nog niet is verstreken, kan niet worden toegelaten tot het bewijs van feiten, welke geen ander resultaat opleveren, dan dat geene huur is in geschrifte gebragt, en dat slechts mondelinge huur kan geacht worden te bestaan. Dat bewijs is van geen invloed op de beslissing van het geschil; art. 1736 C. N.

Goes 1ª a. 25 Julij 1836.

293. Wanneer van eene overeenkomst van huur en verhuur, ter zake van niet-nakoming der verbindtenis van de zijde des huurders, de ontbinding wordt uitgesproken, met veroordeeling tot schadevergoeding, dan kan desniettemin aan den huurder bij het vonnis een termijn worden gegund tot het inzamelen der vruchten, waarvan de tijd van inzameling nabij is, indien aan den verhuurder voor schadevergoeding moet worden toegekend de eerstvolgende halfjaarlijksche huurprijs.

Gorinchem 13 Julij 1858.

294. De eigenaar van een verhuurd huis met schuur is niet bevoegd de daarin aanwezige goederen van den huurder of gebruiker op den openbaren weg te doen werpen; ofschoon zelf niet daartoe medegewerkt hebbende, is hij tot schadevergoeding verpligt, als aansprakelijk voor de handelingen van zijne onderhoorigen.

Sliedrecht Kgr. 9 Maart 1854.

295. De veroordeeling tot ontruiming van gepachte landerijen en erf, om ze binnen een bepaalden termijn ter beschikking te stellen van den eischer, geeft ook zonder speciale magtiging, aan den eischer de bevoegdheid tot geforceerde executie door uitzetting. De tegen een huurder uitgesproken veroordeeling tot ontruiming van gepachte landerijen en erf brengt ook

mede de ontruiming van een daarop door hem zonder regt gesteld huis.

Zutphen 19 Mei 1864.

296. De eischer agerende tot ontruiming wegens wanbetaling, kan niet tevens beweren pand of retentie te hebben wegens nog verschuldigde huurpenningen. Indien hij den huurder belet het gehuurde perceel met zijne meubelen te verlaten, is hij niet ontvankelijk in zijne actie tot ontruiming.

b 's Gravenhage Kgr. 3 December 1855.

HUUR VAN DIENSTEN.

I. Aard en algemeene regelen.
II. Bijzondere overeenkomsten.
§ 1. Dienstboden en werklieden.
A. Wie zijn dienstboden.
B. Regten en verpligtingen.
C. Opzegging en einde der dienst.
D. Bewijzen.
§ 2. Acteurs.
§ 3. Diverse dienstbetrekkingen.

I.

1. Huur van diensten bestaat ook dan, wanneer aan de verhuurde diensten eenig beheer verbonden is, indien slechts het gezag des huurders den werkkring des verhuurders beheerscht; het is daartoe niet noodig dat de meester verblijf houde ter plaatse waar de verhuurde diensten gepraesteerd worden.

Amsterdam 15 November 1859.

2. De bepaling in een contract van huur van diensten, welke den huurder de bevoegdheid geeft het engagement des verhuurders verder te prolongeren, is nietig, als hebbende de strekking, dat de huurder de overeenkomst in het oneindige zou kunnen verlengen.

Amsterdam Kgr. II 19 November 1863.

3. Daar de wet geene huur en verhuur van diensten voor onbepaalden tijd toelaat, zijn bij gebreke van tijdsbepaling in de overeenkomst (in casu tusschen den koopman en zijnen handelsreiziger), partijen niet langer aan elkander verbonden dan elk hunner verlangt.

Amsterdam 11 Julij 1865.

4. Hoewel de bepaling van loon een essentieel vereischte is van het contract van huur van arbeid, is niettemin nergens bij de wet verboden, zoodanig contract aanvankelijk aan te gaan op de proef.

Amsterdam 16 Maart 1849.

5. Art. 1585 B. W. vordert alleen een tusschen partijen bepaald, dat is een tusschen dezelve overeengekomen loon, en geenszins dat het bedrag van zoodanig loon reeds bij het aangaan der overeenkomst met zekerheid zij vastgesteld. Het loon is derhalve bepaald, al heeft hij die het werk op zich neemt, aan den anderen overgelaten hoeveel deze hem naarmate van den uitslag zal betalen.

b H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

6. Uit art. 1585 B. W. volgt niet, dat elke overeenkomst tot praestatie van werk, bij gemis van bepaaldelijk bedongen loon, zou zijn nietig, en eo ipso zonder gevolg zou moeten blijven, of ten gevolge hebben, dat de praestatie van het werk als gratis geschied moet worden aangemerkt. Het staat integendeel wel degelijk aan den judex facti, om uit den aard der zaak te beoordeelen, welke de bedoeling der partijen is geweest, bij de praestatie van werk aan de ééne en het genot daarvan aan de andere zijde. Daaruit alleen kan en moet niet zelden tot het bestaan van de overeenkomst van huur en verhuur van werk tegen betaling van loon worden besloten, en dan bij gemis van uitgedrukt loon, datgene toegelegd, wat gebruikelijk is, zonder dat daardoor art. 1383 B. W. verkeerdelijk wordt toegepast, noch ook art. 3 A. B. geschonden.

b H. R. 1 December 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 5 Junij 1848, waarbij was vern. Utrecht 16 April 1847. — Almelo 23 November 1859. — Amersfoort 28 October 1863, mede dat geen bepaalde tijd behoeft te zijn uitgedrukt. — Dordrecht Kgr. 2 Mei 1871.

7. Hij die een beroep uitoefent, zoo er niet van eene andere bedoeling ondubbelzinnig blijkt, moet geacht worden in dat beroep zijne diensten te verhuren aan dengenen, die ze van hem in de uitoefening van dat beroep verlangt; in dat geval wordt tevens geacht eene stilzwijgende overeenkomst tusschen partijen te zijn gesloten nopens de betaling van loon. Dit loon kan ook stilzwijgend worden bepaald, met het oog op eenen algemeen bekenden prijs, op het gebruik of zelfs op de regelen van billijkheid. Het is dwalend om op zoodanig geval de wetsbepalingen omtrent lastgeving te willen toepassen, en niet die omtrent huur en verhuur van diensten.

c H. R. 23 Maart 1855, Concl. conf. verniet. Groningen 29 April 1853.

8. Er bestaat huur van diensten en geene lastgeving, wanneer iemand, die een bepaald beroep uitoefent (cargadoor), waarin zijne werkzaamheden gewoonlijk worden betaald, aangenomen wordt en aanneemt om ten behoeve van een ander eenig werk te verrigten, dat tot dit beroep behoort.

Amsterdam Kgr. I 16 Mei 1851.

9. De vervaardiging van een bestek en teekeningen tot verbouwing van een huis tot winkelhuis, door een architect, moet geacht worden voor prijs of loon te zijn gedaan.

a 's Gravenhage Kgr. 31 October 1853.

10. In geval van schatting (door een timmerman, koopman, aannemer en zaakwaarnemer) der schade ontstaan door een voorgevallen brand, zonder dat daarvoor loon is bedongen, wordt zulks ondersteld te geschieden volgens het bestendig gebruikelijk beding, waarbij den schatter 1 pct. van de getaxeerde waarde toekomt.

Dordrecht Kgr. 2 Mei 1871.

11. De omstandigheid, dat bij de overeenkomst de hoegrootheid van het loon voor de te verrigten diensten niet is bepaald, kan niet ten gevolge hebben dat die diensten, waarvoor belooning is toegezegd, zouden moeten geacht worden geheel gratis te zijn geschied.

H. R. 1 Februarij 1855, Concl. conf. — cf. Groningen Hof 31 Januarij 1854, en *a* Groningen 8 April 1853.

12. Indien diensten, waarvoor belooning op zekere aangeduide wijze is toegekend, op die toegezegde wijze geene belooning ondervinden, dan blijft toch voor hem, die van zijne zijde door verrigting van diensten aan de overeenkomst heeft voldaan, het bij overeenkomst verkregen regt om belooning te erlangen voortduren, tot dat hem op de eene of andere wijze voldoening is gegeven. De bepaling omtrent de *wijze van belooning* kan toch de overeenkomst zelve, waaraan van de eene zijde volkomen gevolg is gegeven, niet opheffen of het regt daaruit geschapen vernietigen.

H. R. 1 Februarij 1855. — Het gold in casu toezegging van belooning door latere bevoordeeling bij testament, welk beding door den Adv.-Gen. Gregory (in strijd met het arrest) als nietig werd beschouwd, zooals reeds was geschied bij het alzoo in cass. verniet. Groningen Hof 31 Januarij 1854, waarbij de eisch was ontzegd, met vern. van *a* Groningen 8 April 1853.

13. Eene berekening van verdiend loon, tot de ongerijmde uitkomst leidende, dat de bediende aan zijn plaatsvervanger meer zoude hebben uitbetaald dan hij zelf ontving, mag in regten niet worden aangenomen, zoolang de zaak eene meer rationele oplossing toelaat.

Amsterdam 7 Julij 1868.

14. Indien de eischer zekere som vordert ter zake dat gedaagde hem heeft opgedragen het vervaardigen van schetsen en uitvoerige teekeningen, met bestekken en begrootingen, en de gedaagde de door den eischer bij conclusie van repliek gestelde feiten niet heeft ontkend, doch zich tegen de waarheid der uit die feiten gemaakte gevolgtrekkingen omtrent het bestaan eener overeenkomst tusschen partijen, bepaald heeft verzet, en integendeel beweerd en aangeboden te bewijzen, dat al wat de eischer heeft verrigt, van zijne zijde alleen is geweest eene vrijwillige en belangelooze dienstvaardigheid jegens een derde, zonder beding van eenige belooning bij niet-gebruikmaking van die plannen en bestekken, moet aan den gedaagde dat bewijs door getuigen worden toegestaan, vermits diens beweren, behoorlijk bewezen zijnde, tot de beslissing der zaak kan leiden.

Amsterdam 26 Mei 1857; — cf. def. vonnis Amsterdam 8 December 1857, waarbij de overeenkomst werd geacht niet te zijn bewezen.

15. Eene overeenkomst tusschen een opzigter van eenig werk en zijn meester kan wel ontbonden worden op grond van het slecht toezigt des opzigters, doch niet op grond van doleuse met zijne medewerking of medewetenschap door derden gepleegde handelingen; deze frauduleuse daden kunnen, afgescheiden van het toezigt, wel leiden tot toewijzing van eene actie tot schadevergoeding op grond van art. 1401 B. W.

Cf. H. R. 20 November 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 16 April 1868.

16. Indien het ontslag is bedreigd voor hetgeen de opzigter daartoe voldoende zal achten, behoeft de meester slechts dan, wanneer hij zich, ten aanzien der wettigheid van het verleende ontslag, niet op de verklaring van den opzigter kan beroepen, de door hem als oorzaak van dat ontslag geposeerde feiten te bewijzen.

Amsterdam 7 Julij 1868. — Amsterdam 21 October 1868.

II. § 1. A.

17. Niet alle huur van diensten valt onder het bereik van art. 1638 B.W., en evenmin ziet dat artikel uitsluitend op dienstboden die den persoon des meesters volgen. Het is ook toepasselijk op werklieden die tegen een bepaald daggeld zich verbinden, hetzij in alles den meester ten dienste te staan, hetzij zekeren arbeid (in casu het opkoopen van zekere goederen) te verrigten.

Breda 9 Februarij 1864.

18. Art. 1637 tot 1639 B. W. moeten, bij gebrek van nadere of bijzondere wetsbepalingen daaromtrent, op alle mogelijke soorten van

dienstdoende personen worden toegepast en mitsdien ook op winkeldochters.

Amsterdam Kgr. II 10 Junij 1847.

19. Hoewel het daaraan voorafgaand rubriek gewaagt van « dienstboden en werklieden, » wordt in de artikelen van die afdeeling slechts gehandeld over dienst- en werkboden en niet over werklieden in het algemeen. Daaruit volgt dat de wet onder werklieden in deze afdeeling heeft verstaan werkboden, en ten aanzien van dezen als species van het genus wegens hunne afhankelijke en ondergeschikte betrekking tot hunne meesters, in afwijking van het gemeene regt, bijzondere wetsbepalingen heeft vastgesteld, welke in de toepassing niet vatbaar zijn voor uitbreiding maar van stricte toepassing.

Zutphen 7 November 1861.

20. Die als werkman in vaste dienst is, moet betrekkelijk zijn ontslag en de hieraan verbonden gevolgen, beschouwd worden als werkbode in den zin van art. 1639 B. W.

Amsterdam 7 Julij 1868.

21. De bepalingen omtrent huur van dienstboden en werklieden (art. 1637 tot 1639 B. W.) zijn niet van toepassing op kantoorbedienden.

a H. R. 16 December 1859, Concl. conf. vern. N.-Holland 20 Januarij 1859, waarbij was bev. Amsterdam 14 November 1856. — Anders Amsterdam 30 Augustus 1842. — Zwolle Kgr. 2 Julij 1850, ten aanzien van een kantoorbediende, aan wien tevens twee kamers ter bewoning waren gegeven.

22. Een boekhouder behoort niet tot de in art. 39, n° 3 R. O. genoemde werklieden, arbeidslieden of dienstboden.

a Groningen Hof 24 Junij 1862.

23. De overeenkomst tusschen eenen koopman en zijnen handelsreiziger is die van huur van diensten, al moge zij niet in allen opzigte gelijk staan met die van eenen meester met zijnen dienstbode. Ontslag, bij gebreke van tijdsbepaling, als geldig beschouwd.

Amsterdam 11 Julij 1865.

24. Hij die als bediende en reiziger is aangenomen tegen een salaris van *f* 800.» per jaar, betaalbaar in maandelijksche termijnen, benevens 5 pct. der bruto winst en vrije reiskosten, kan onmogelijk geacht worden begrepen te zijn onder werklieden, dienstboden of arbeidslieden; art. 39, n° 3 R. O.

Amsterdam Kgr. IV 15 Julij 1870.

25. De overeenkomst van een handelsreiziger met zijn principaal is eene soort van huur van werk of nijverheid, niet vallende in de termen van art. 1637 v. B. W.; zij is eene wederzijds verbindende overeenkomst die niet wordt opgeheven door eenzijdige opzegging, maar alleen door regterlijke uitspraak op daartoe ingestelde vordering, krachtens art. 1303 B. W.

Amsterdam Kgr. II 10 October 1864.

26. Hij die voor een ander tegen een vast daggeld werkzaam is, moet als dienstbode worden beschouwd en kan zich niet voordoen als commissionnair, op grond dat hij, op last en voor rekening van zijn lastgever, goederen koopt en verkoopt welke in den handel worden gebragt.

Breda 9 Februarij 1864.

27. Eene baker is eene dienstbode ook in den zin van art. 1639, al. 3 en 4 B. W.

Amsterdam 4 Februarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. I 26 Februarij 1861.

28. Volgens het gewone spraakgebruik worden als dienst- en werkboden aangemerkt zij, die in eene ondergeschikte betrekking tegen een bepaald loon ten behoeve hunner meesters diensten van nederigen aard verrigten, waarvoor geene bijzondere geestbeschaving of intellectuele kundigheden worden vereischt. Een coupeur in eene manufactuurzaak is derhalve geen werkbode in den zin van art. 1639 B. W.

Zutphen 7 November 1861.

29. Niet art. 1639, al. 3 B. W., maar de gewone voorschriften voor de ontbinding van overeenkomsten, zijn van toepassing op een tuinman, aan wien, met afwijking van den gewonen diensttijd van dienstboden, behalve vast loon, nog het gebruik van eene behuizing en schuur tot bewoning is toegestaan.

a Groningen 30 April 1847.

30. Hij die volgens schriftelijk aangegane overeenkomst, onder den titel van directeur en belanghebbende in eene brouwerij, van den eigenaar dier brouwerij geniet een vast salaris, en daarenboven eene vaste toelage voor elke ton bier, door hem gedebiteerd aan nieuwe relatiën, is niet te beschouwen als een dienstbode of werkman, in den zin van art. 1637 v. B. W. Deze overeenkomst is ook niet te beschouwen als eene handeling voor gemeene rekening, geregeld bij de art. 57 en 58 Kh. Zoodanige directeur en belanghebbende is niet alleen verpligt, maar ook geregtigd in de brouwerij werkzaam te zijn, zoodat de verwijdering daaruit, en de verspreiding eener circulaire, houdende berigt dat hij uit gemelde betrekking is ontslagen, wanpræstatie oplevert, en alzoo regt geeft tot de resolutoire actie van art. 1303 B. W.

's Gravenhage Arb. 30 October 1857.

31. De bedrijfboer is niet te beschouwen als een werkman of arbeider.

Amsterdam 29 Junij 1857, bev. bij *b* N.-Holland 6 Mei 1858. — Anders Amsterdam 15 November 1859.

32. Hij die als opzigter, zetboer, of zoogenaamde kastelein op een landbouwbedrijf werkzaam is, is te beschouwen als een dienst- of werkbode of arbeider, met dien verstande evenwel, dat de bepalingen van art. 1637 v. B. W. op hem niet van toepassing zijn.

Deventer 3 December 1863.

33. Actie tot ontbinding eener overeenkomst van huur van diensten. Kenmerkend verschil tusschen een dienstbode en een opzigter over den landbouw des gedaagden. Bewijs van die betrekking tusschen partijen, van den duur der overeenkomst en van het gestipuleerde loon.

Maastricht 23 Februarij 1871.

34. Hij die een zelfstandig gezag op een schip voert, staat niet gelijk met de dienstboden of werklieden, bedoeld bij art. 39, n° 3 R. O. en heeft mitsdien het regt tot het instellen der vordering tot het opnemen van rekening en verantwoording tegen hem door wien hij op het schip is aangesteld.

a 's Hertogenbosch 16 September 1868.

B.

35. Door het geven en aannemen van een

godspenning verbinden meester en dienstboden zich op verbeurte van dien penning voor den tijd dat zij met elkander zijn overeengekomen. Indiën een jaarlijksch loon van *f* 60.» is bedongen, moet de overeenkomst geacht worden voor één jaar te zijn aangegaan.

b 's Gravenhage Kgr. 21 November 1853.

36. Eene overeenkomst tusschen eenen fabrikant en zijnen arbeider is nietig, indien deze zich, in strijd met art. 15 der wet van 22 Germinal XI, zonder bepaald, maar alleen ten naasten bij opgegeven loon, voor den tijd van vijf jaren heeft verbonden.

b Maastricht 25 November 1852.

37. Een dienstbode heeft zonder uitdrukkelijk beding, boven zijn loon, regt op kost en inwoning, ook dan wanneer de meester van zijne diensten geen gebruik maakt.

Leeuwarden 19 April 1842; — cf. Leeuwarden Kgr. 9 December 1841, waarbij aan de meesteres het bewijs was opgelegd, dat tusschen haar en de dienstbode was overeengekomen, dat zij aan laatstgemelde zekere som zou geven gedurende den tijd, dat van hare diensten geen gebruik werd gemaakt, onverschillig op welk tijdstip de dienst een aanvang nam.

38. Dagvaarding van den Staat tot betaling eener som wegens het zuiveren van ongedierte in twee kribben van de Oranje-kazerne te 's Gravenhage — toewijzing van eene som van *f* 20.» daarvoor, als zijnde een in evenredigheid der werkzaamheden staand loon.

b H. R. 22 October 1858, Concl. conf.

39. Indien het in confesso is, gedurende welk tijdsverloop een dienstbode ter beschikking van zijn meester heeft moeten zijn, dan is het niet tevens in confesso voor welk tijdvak hij is gehuurd geweest, maar kan de eed daaromtrent aan den meester ambtshalve worden opgedragen.

Leeuwarden 19 April 1842, vern. Leeuwarden Kgr. 9 December 1841, waarbij de tijd der huur als in confesso werd beschouwd.

40. Bij huur van dienstboden kan de meester derogeren aan de bepalingen van art. 1639 en 1383 B. W. Er kan alzoo worden bedongen, dat, wanneer de meester de overeenkomst niet naleeft, hij deswege door den dienstbode in regten kan worden aangesproken tot ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding.

Maarssen Kgr. 17 Januarij 1862.

41. Hij die op eene gedane oproeping berigt dat hij zich bij hem die de oproeping doet, als meesterknecht wil verhuren en naar de woonplaats des aanstaanden meesters overkomen, mits hem de reiskosten worden vergoed, indien de verhuring tot stand komt, heeft regt de vergoeding dier reiskosten, doch niet van het salaris wegens de dagen oponthoud, te vragen, bijaldien de meester reeds een anderen meesterknecht gehuurd heeft ten dage der overkomst en daarvan den mede-contractant geen kennis geeft.

Lemmer Kgr. 5 Februarij 1867.

42. De meester die een getuigschrift heeft gegeven, dat zijn werkman zich steeds «zur zu» friedenheit betragen habe,» kan later niet beweren, dat het geven van dergelijk getuigschrift volgens de politie-verordeningen van het land waar de werkman werkte, moet worden afgegeven, indien tegen hem geene veroordeeling tot straf is uitgesproken; een werkman kan geen ander getuigschrift eischen, en de meester kan niet verpligt worden een ander af te geven, dan hetgeen overeenkomstig de waarheid kan worden verstrekt. Dat getuigschrift moet dus voor waar worden aangenomen, en daadzaken in strijd daarmede kunnen niet door getuigen worden bewezen.

's Gravenhage 26 Februarij 1856.

43. De meester heeft geen regt, om de goederen van zijnen bediende, die de dienst verlaat, niet te laten volgen zonder inspectie of onderzoek.

Rotterdam 23 Februarij 1859.

C.

44. Een meester kan zijne dienstboden op eigen gezag om gegronde redenen, zoo als ongehoorzaamheid, onbescheidenheid enz. wegzenden. De meester is in dat geval tot geene schadevergoeding verpligt.

Rotterdam . . . (1), vern. Rotterdam Kgr. 27 October 1837, waarbij was aangenomen, dat er onderscheid moet worden gemaakt tusschen werklieden, die voor een bepaald werk of voor zekeren tijd worden verbonden, en de gewone huisbedienden; dat deze worden gerekend voor geen langeren tijd te zijn gehuurd, dan zoo lang zij ten genoege van hunnen meester de dienst verrigten, maar dat eene enkele daad van ongehoorzaamheid geene dienstweigering is, in casu door 's avonds laat uit te gaan in weerwil van het daaromtrent gedane verbod.

45. Hij die weigert eene gehuurde dienstbode in zijne dienst op te nemen, kan volgens een oud gebruik te Groningen volstaan met aan deze den gegeven handpenning te laten behouden, zonder verdere schadeloosstelling.

Groningen Kgr. 20 Junij 1848.

46. Bij art. 1639 B. W. wordt niet voorzien in het geval, dat de dienstbode de dienst nog niet heeft aanvaard. De meester heeft het regt de overeenkomst van huur van diensten met eene dienstbode aangegaan, willekeurig te verbreken, zonder tot eenige schadeloosstelling hoe ook genaamd gehouden te zijn, mits de dienstbode slechts nog niet feitelijk de dienstverrigting hebbe aangegaan.

Amsterdam 4 Februarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. I 26 Februarij 1861, met uitzondering van het dispositief, daar in stede van de vordering tot schadevergoeding te ontzeggen, de regter in appel dezelve heeft niet-ontvankelijk verklaard.

47. Indien in eene tusschen den meester en den werkbode voor een bepaalden tijd aangegane schriftelijke overeenkomst, eenige redenen zijn opgesomd die ook binnen dien tijd tot een ontslag kunnen leiden, moet zulks limitatief worden opgevat, en is daardoor den meester het regt ontzegd om zijn dienstbode te allen tijde tegen betaling van zes weken loon weg te zenden.

Amsterdam 7 Julij 1868. — Amsterdam 21 October 1868.

48. Het beding door den meester gemaakt, dat hij zijn dienstbode zonder schadevergoeding en zonder het opgeven van redenen, ten allen

tijde zal kunnen wegzenden, stelt geene potestatieve conditie daar, bijaldien de executie der overeenkomst reeds heeft plaats gehad, en de bevoegdheid tot ontslag bij het beding zoodanig is omschreven, dat daarbij aan geene bloot willekeurige voorwaarde kan worden gedacht.

H. R. 20 December 1850, Concl. conf.

49. Wanneer dienst- of werkboden door ziekte (met of zonder hunne schuld) belet worden, om dienst of werk te verrigten, en dus niet kunnen praesteren de dienst of het werk, waarvoor zij zich hebben verhuurd, is dit voor hunnen meester eene wettige reden om hun naar goedvinden vóór het verstrijken van den tijd, de dienst op te zeggen, zonder tot schadeloosstelling te zijn gehouden.

Alkmaar Kgr. 6 Junij 1849. — Appingadam Kgr. 30 November 1870.

50. Het zich tijdelijk een en andermaal verwijderen eener dienstbode uit hare dienst is eene wettige reden van wegzending voor den meester.

Woerden Kgr. 11 April 1853.

51. Een willekeurig verlaten der dienst geeft, behalve tot de verbeurte van het loon, aan den meester geen grond voor eene vordering tot ontbinding der tusschen hem en den bediende bestaande overeenkomst, met schadevergoeding.

Rotterdam 23 Februarij 1859.

52. Het zonder voorkennis des meesters zelfs herhaaldelijk uitloopen door eene dienstbode (ook om de hulp van de politie te haren behoeve te gaan inroepen), stelt wel op zich zelf niet daar het verlaten van de dienst, doch levert voor den meester eene wettige reden op om die dienstbode binnentijds, alzoo zonder het betalen van zes weken loon, uit de dienst weg te zenden.

Breda Kgr. 24 Maart 1869.

53. Brutaliteit, onoplettendheid en nalatigheid zijn wettige redenen om dienst- en werkboden uit de dienst weg te zenden.

b 's Gravenhage Kgr. 31 October 1853.

54. Meer of mindere onbekwaamheid van een dienstbode, zelfs in het werk waarvoor hij zich had verhuurd (een dorscher), levert voor den meester geene *wettige* reden van ontslag op; deze is alleen aanwezig, ingeval de dienstbode door eigene schuld in zijne verpligtingen te kort schiet.

Voorburg Kgr. 24 Februarij 1847. — Oud-Beijerland Kgr. 22 April 1861; in welk geval evenwel niet bleek, dat de huur was aangegaan voor het questieuse werk.

55. Door het ontslag van een werkman afhankelijk te stellen van redenen die de opzigter daartoe voldoende acht, wordt zulks ten volle onderworpen aan het oordeel alleen van dien opzigter onder welken de werkman onmidellijk gebezigd wordt; de redenen welke den regter al of niet aannemelijk voorkomen, kunnen tegen die bepaling niet gelden.

Amsterdam 7 Julij 1868. — Amsterdam 21 October 1868.

56. Dienstbodenloon is, zelfs bij wegzending om wettige redenen, verschuldigd tot op het oogenblik der wegzending. Van die verpligting is de meester alleen ontheven ingeval de dienstbode zonder wettige reden zijne dienst verlaat.

Amsterdam Kgr. V 30 September 1845. — Amsterdam Kgr. V 18 December 1849. — Woerden Kgr. 11 April 1853, en Breda Kgr. 24 Maart 1869, beide tevens beslissende dat eene kortstondige verwijdering niet daarstelt het verlaten van de dienst.

57. De bepaling v. art. 1639 B. W., bij welke voor dienst- en werkboden, die zonder wettige redenen worden weggezonden, eene uitkeering van zes weken loon wordt vastgesteld, moet als uitzondering in een engen zin worden opgevat en toegepast, met dat gevolg, dat het niet van toepassing kan worden gemaakt op stukwerkers, die niet ten gevolge van eene overeenkomst van huur van dienstboden, maar van eene aanneming van werk in dienst zijn.

Breda 12 December 1843.

58. De bepaling van art. 1639 B. W., omtrent schadeloosstelling van weggezonden dienstboden, is niet toepasselijk op werklieden (metselaars-knechts), die voor een bepaald werk, en tegen een weekloon voor den duur van den arbeid, met vaststelling van een minimum zijn gehuurd.

's Gravenhage Kgr. 2 Julij 1856.

59. Art. 1639 B. W., omtrent wegzending van dienstboden, is niet toepasselijk op werklieden, en bepaaldelijk op tichelarbeiders, die in dienst zijn genomen om in het tichelsaizoen van een bepaald jaar op eene aangewezen plaats eene zekere hoeveelheid steenen tegen eene per duizend bedongen belooning te vervaardigen.

b Winschoten 7 April 1852.

60. De meester is niet verpligt bij wegzending van den dienstbode, behalve het loon voor zes weken, ook nog gedurende dat tijdsverloop schadevergoeding voor kost en inwoning te geven.

Sneek 6 Mei 1840. — Boxmeer Kgr. 28 Maart 1844. — Gorinchem Kgr. 28 Februarij 1850. — Woubrugge Kgr. 22 Julij 1863. — Anders Sommelsdijk Kgr. 30 November 1848.

61. Het beding in een contract van huur van diensten, dat het niet zal eindigen dan zes maanden na opzegging, brengt mede, dat een feitelijk ontslag zonder opzegging aanspraak geeft op eene schadeloosstelling van zes maanden loon.

Zutphen 7 November 1861.

62. Een verwersknecht, die poseert voor één jaar zijne diensten te hebben verhuurd tegen een vast loon per week, kan bij ontijdige opzegging door den meester, zonder naleving of ontbinding der overeenkomst te vragen, raauwelijks vorderen eene zekere som, die hij beweert, dat hij boven het uitbetaalde loon zou verdiend hebben, wanneer de huur niet voor een jaar ware aangegaan. De gedaagde, bij zijne tegenspraak au fond het bestaan van dergelijke overeenkomst ontkennende, kan zich echter vóór alles niet verdedigen met het beweren, dat, al bestond de overeenkomst, de ingestelde actie altoos verkeerd zoude wezen.

Leiden Kgr. 22 November 1854.

63. Wanneer de meester den eed heeft afgelegd «dat hij zijnen dienstbode niet heeft weg»gezonden, maar laatstgemelde de dienst zon»der wettige redenen heeft verlaten,» is hij ontslagen, zoowel van betaling van loon als van schadeloosstelling. Indien hij echter het verdiende loon aan den dienstbode aanbiedt, doet hij af-

stand van een hem bij de wet toegekend voorregt, en is dus ook tot betaling van dat loon verpligt.

Amersfoort Kgr. 18 September 1848.

64. Afwijzing van het verzoek eener dienstbode om tegen haren meester kosteloos te procederen tot betaling van haar loon en tot vergoeding van schade wegens ontijdige wegzending, en zulks overeenkomstig het door den meester gedane beroep op het 1e en laatste lid van art. 1638 B. W., hoewel de overeenkomst onder vigueur van den C. N. was aangegaan.

Zuidbroek Kgr. 3 Januarij 1839.

D.

65. Indien door den dienstbode niet wordt gevorderd dat de meester zijn woord met eede bevestige, moet dit enkele woord des meesters in regten worden geloofd. Indien alzoo door den bediende zoodanige eedsopdragt niet is gedaan, verdient de enkele verklaring des meesters volkomen geloof, en de bediende is in dat geval niet ontvankelijk zijn beweren door eenig ander bewijsmiddel te staven.

Sneek 6 Mei 1840. — Dordrecht 26 Mei 1862, bev. Dordrecht Kgr. 7 Januarij 1862. — Woerden Kgr. 30 October 1848. — Alphen Kgr. 29 October 1862. — Amsterdam Kgr. V 12 Januarij 1846, beslissende dat getuigenbewijs is uitgesloten, en niet anders dan de eed kan worden opgedragen. — Cf. Leeuwarden Kgr. 9 December 1841, beslissende dat de gewone bewijsregelen gelden omtrent het beweren des meesters dat hij niet tot het geven van kost verpligt is, verniet. bij Leeuwarden 19 April 1842, waarbij omtrent den tijd waarvoor de huur was aangegaan, aan den meester de suppletoire eed werd opgedragen.

66. De beslissende eed kan worden opgedragen over iedere soort van geschil, zonder dat bij de wet eenige uitzondering is gemaakt ten aanzien van vorderingen wegens huurloonen van dienstboden. Dit klemt te meer, indien de gedane vordering niet de betaling van huurloon alleen betreft, maar met die tot het terugbekomen van gedane verschotten is vereenigd.

Gorinchem 28 December 1839.

67. Indien de eischer beweert te zijn gehuurd tegen een loon van *f* 2.» in de week, met bepaling, dat die gelden zouden worden betaald uit eenen pot, welke de bedienden onderling hadden, waarin de door hen verdiende fooijen gestort werden, en de gedaagde (meester) het ontbrekende zou aanvullen tot de *f* 2.», moet de meester, bewerende dat de eischer alleen op de fooijen verhuurd was, dienaangaande op zijn eed worden geloofd.

Voorburg Kgr. 15 Julij 1846.

68. De meester moet ook op zijn woord geloofd worden (indien de gedaagde geene beëediging verlangt), wanneer een logementhouder van zijn stalknecht de betaling vraagt van zekere som gelds, welke deze laatste wegens het hem overigens toegekend genot der fooijen, jaarlijks aan den eischer moet uitkeeren.

Groningen Kgr. 16 Mei 1870, doch vern. bij Groningen 6 Januarij 1871.

69. De bepaling dat de meester op zijn woord zal worden geloofd ten aanzien van de hoegrootheid van het loon en van de gedane betalingen, is niet toepasselijk, wanneer hij eenvoudig verklaart niets schuldig te zijn of het verdiende loon te hebben betaald; hij kan zich op bedoeld privilegie eerst beroepen, na rekenschap te hebben gegeven van wat er werd bedongen, verdiend en gekweten.

Breda 9 Februarij 1864.

70. De meester heeft wel de bevoegdheid om door eene verklaring onder eede de hoegrootheid van het loon te bewijzen, maar niet om op gelijke wijze te bevestigen, dat hij geregtigd was over dat loon te beschikken, door uit het verschuldigde eene betaling aan een derde te doen.

Appingadam 22 Junij 1865.

71. De bepaling der wet, dat de meester, ten opzigte der plaats gehad hebbende betaling van loon, op zijn woord moet worden geloofd, behoort in een beperkten zin te worden opgevat, zoodat, indien de dienstbode erkent eene door de meesteresse aan een derde, ten haren behoeve gedane betaling, onder bijvoeging echter, dat die betaling begrepen is onder de som, waarmede zij bij de dagvaarding hare vordering heeft verminderd, het bewijs van het tegendeel door de meesteresse moet worden geleverd.

Amsterdam Kgr. V 18 December 1849.

72. De bepaling vervat in art. 1638 B. W., dat de meester op zijn woord geloofd wordt ten opzigte der tijdsbepaling waarvoor de huur is aangegaan, mag niet worden uitgebreid tot het geval, dat er verschil bestaat over den tijd gedurende welken de loonbediende is werkzaam geweest.

Amersfoort 17 Junij 1865.

73. De meester wordt op zijn woord, des gevorderd met eede gesterkt, geloofd omtrent de wijzigingen in eene overeenkomst van huur van diensten gebragt ten aanzien van het bedongen loon en van de tijdsbepaling, voor welke zij is aangegaan.

Weert Kgr. 14 December 1855.

74. De verklaring van den meester, des gevorderd onder eede, is genoegzaam ook omtrent de redenen die hem tot de wegzending van zijn dienstbode hebben bewogen.

Rotterdam . . . (1). — Anders 's Gravenhage Kgr. 17 Januarij 1839.

75. De eed bedoeld bij art. 1638 B. W. kan niet door den regter ambtshalve worden opgelegd, maar moet door de wederpartij worden gevorderd.

Sneek 6 Mei 1840. — Amsterdam 15 November 1859. — Woerden Kgr. 30 October 1848. — Alphen Kgr. 29 October 1862. — Anders Leeuwarden 19 April 1842.

76. De meester, die zich in eersten aanleg niet heeft verzet tegen een door zijn knecht gevraagd getuigenverhoor ten opzigte der tijdsbepaling voor welke de huur is aangegaan, kan niet later nog in appel vorderen, dat hij op zijn woord, des gevorderd met eede gestaafd, zal worden geloofd.

Haarlem 11 November 1851.

§ 2.

77. Vermits zonder tooneelwetten geen tooneel noch tooneel-directie denkbaar of bestaan-

baar is, moeten de acteurs steeds geacht worden daaraan te zijn onderworpen, meer bepaald ten aanzien van de kortingen als boeten wegens weigering om eene opgedragen rol te vervullen.

Amsterdam Kgr. II 5 Maart 1857, houdende bevel tot getuigenverhoor, en het eindv. Amsterdam Kgr. II 25 Maart 1857.

78. In geval zich een acteur aan de «bestaande tooneelwetten» heeft onderworpen, is het met de overeenkomst allezins bestaanbaar, dat die wetten, voor zooverre zij reglementaire bepalingen behelzen, eerst later worden vastgesteld; nooit kan echter de directeur daaruit het regt ontleenen om die tooneelwetten in dier voege te veranderen, dat zijne eigene verpligtingen ex contractu zouden worden gewijzigd.

Amsterdam 14 April 1858.

79. Wanneer in een contract met eene tooneelspeelster drie debuten bepaald zijn, heeft de tooneelspeelster harerzijds daarop evenzeer regt als de directeur. Deze is dus niet bevoegd het contract na de eerste debut-voorstelling op te zeggen.

b Amsterdam 5 Februarij 1862.

80. De verbindtenis tusschen een artist en den directeur van een schouwburg behoort tot de bij de wet genoemde huur van diensten, werk en nijverheid. Het komt met den aard van zulk eene verbindtenis overeen, dat hij, ter wiens beschikking de diensten staan, het regt heeft, naar zijn goedvinden, al dan niet daarvan gebruik te maken, tenzij dessaangaande anders mogt zijn overeengekomen; met dat gevolg, dat een artist (hoewel niet kunnende worden genoodzaakt tot de vervulling van andere rollen, dan bij de overeenkomst is bepaald) zich niet kan beroepen op een zoogenaamd droit d'emploi.

's Gravenhage 10 Maart 1840.

81. De tooneelspeelster, die zich bij haar contract heeft verbonden tot het vervullen, hoofdzakelijk der rol van *Erste tragische Liebhaberinn*, en ook op zich te nemen alle rollen, welke voor hare persoonlijkheid zouden passen, is geregtigd, zonder zich aan wanpræstatie schuldig te maken, de niet daaronder behoorende rollen terug te zenden. Zij mag derhalve hare gagie vorderen, zonder dat de directeur de bij reglement wegens niet-verschijning bedreigde boete op haar mag toepassen. De omstandigheid, dat zij vroeger ook op het tooneel van denzelfden directeur in stukken van hetzelfde genre is opgetreden, of zich zelfs in een of ander dergelijk stuk heeft aangeboden, doet ter zake niets af.

Amsterdam 12 Junij 1867. — In gelijken zin Amsterdam Kgr. II 17 December 1866.

82. Een kunstrijder in eene cirque is niet als dienst- of werkbode te beschouwen, hoewel de tusschen partijen getroffen overeenkomst is eene huur van diensten. De gevolgen van die overeenkomst moeten naar het gemeene regt worden beoordeeld en niet naar de bepalingen van art. 1638 v. B. W.

Rotterdam 25 Augustus 1852.

83. De directeur eener cirque is niet bevoegd schadeloosstelling van zijne sujetten te vorderen, wanneer deze door ziekte, en alzoo door overmagt, verhinderd worden de representatie bij te wonen. De transportkosten van de paarden der sujetten komen ten laste van den directeur, naar wiens conveniëntie het korter of langer verblijf op ééne plaats wordt geregeld.

b 's Hertogenbosch 7 Julij 1841.

§ 3.

84. Eene overeenkomst, waarbij een bouwkundige zich, tegen eene bepaalde geldelijke remuneratie, belast met het opzigt en de directie over de werkzaamheden aan zeker gebouw te verrigten, moet beschouwd worden niet als lastgeving tegen bedongen loon, maar wel als huur en verhuur van diensten.

b Amsterdam 3 Maart 1840.

85. De overeenkomst tot het uitbreiden der relatiën van eene verzekering-maatschappij, door het overdragen van concessiën in het buitenland, het aanstellen van agenten, het controleren hunner werkzaamheden enz., is niet te beschouwen als lastgeving, maar als huur en verhuur van diensten, waarvoor dus ook, zonder uitdrukkelijk beding, loon verschuldigd is.

Amersfoort 28 September 1864.

86. De overeenkomst waarbij iemand als directeur eener broodfabriek wordt aangesteld tegen eene belooning van *f* 1500.», benevens vrije woning, vuur en licht, en 20 pct. der zuivere winst, en zulks om in de plaats van den eigenaar algemeen toezigt te houden op de fabrikatie en alles wat bij de zaak behoort, — is eene huur van diensten, en kan, bij gebreke van tijdsbepaling voor den duur der aanstelling, te allen tijde worden opgezegd.

Arnhem 31 Mei 1869.

87. De inlading in eene schuit van een cylinder bestemd naar eene andere plaats, stelt niet daar verhuring van een binnenlandsch schip, maar veeleer verhuur van diensten of aanneming van werk.

b Amsterdam 18 October 1866.

88. Wanneer een minderjarige in overleg en met goedkeuring van zijn vader bij een derde ter opleiding in diens kantoor is geplaatst, ontstaat daardoor tusschen den minderjarige en den patroon geene overeenkomst van locatio conductio operarum.

N.-Holland 4 Junij 1868, bev. Amsterdam 6 Februarij 1867.

89. Wanneer uit de bepalingen van een tusschen eene societeit en haren kastelein aangegaan accoord, in haren zamenhang en verband beschouwd, blijkt, dat deze laatste tegen gestelde voorwaarden zijne diensten ten behoeve dier societeit heeft verbonden, dan stelt zoodanige overeenkomst, al mogt ook op enkele uitzonderingen na, het gansche societeitsgebouw (zonder beding evenwel van huurprijs) ter beschikking des kasteleins zijn gesteld, eene huur van diensten en geenszins eene huur van goederen daar. Hiertegen kan niets afdoen dat, volgens gemaakte bedingen, de kastelein de comestibles zou leveren, het billardspel aan hem zou worden betaald enz., evenmin als de omstandigheid dat de kastelein zelf zijn patent heeft betaald, noch de omstandigheid dat aan den kastelein was toegestaan om de bovenkamers van het gebouw te verhuren, indien blijkt,

dat partijen door deze bepaling slechts hebben bedoeld om de belangen van den kastelein met die der societeit zooveel mogelijk te vereenigen.

Utrecht 26 April 1850, bev. bij Utrecht Hof, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 20 December 1850, Concl. conf.

90. Werkzaamheden door eenen provincialen opzigter der veenderijen, op aanzoek van een veenderijbestuur, gezamenlijk met eene commissie uit zijn midden, in zake van veenderij gedaan, moeten niet per se geacht worden tot den ambtelijken werkkring des opzigters te behooren, maar kunnen zijn het gevolg van huur van diensten, wanneer die werkzaamheden bij het provinciaal reglement niet speciaal aan dien opzigter zijn opgedragen maar aan het veenderijbestuur, en wanneer de essentialia van huurovereenkomst aanwezig zijn. Werkzaamheden in dier voege verrigt, spruiten niet voort uit een contract van lastgeving. Prijs moet bij eerstgemelde overeenkomst bestaan, doch de begrooting kan per relationem ad aliud geschieden, en art. 61 van het tarief een geschikte leiddraad zijn voor de gewone salarisatie van dien deskundige.

Loenen Kgr. 15 April 1858.

91. Indien een kantoorbediende op een vast traktement per jaar is aangesteld, dan kan dit niet geacht worden den tijd der huur te bepalen, maar geeft de betaling van driemaandelijksche termijnen aanleiding tot de veronderstelling, dat de huur bij de drie maanden opzegbaar was.

Amsterdam 30 Augustus 1842.

92. Uit de omstandigheid dat een binnenschipper in dienst is gesteld tegen een loon van *f* 800.» per jaar, volgt nog niet, dat hij binnen het jaar niet mag worden ontslagen.

Amsterdam 10 November 1859.

93. Bij bestelling van photographische portretten, waarbij de verbindtenis des bestellers afhankelijk werd gemaakt van goedkeuring der proef en toestemming in den prijs, brengt de billijkheid mede dat de besteller, ook bij afkeuring, niet van elke belooning of vergoeding is ontslagen.

Utrecht 13 Mei 1868.

94. Indien aan iemand voor het plaatsen van een boekwerk, groot ongeveer 20 vel druks, eene zekere som is toegezegd, heeft hij geen regt op verhooging, indien het werk eene grootere uitgebreidheid heeft erlangd, en 24 vel bedraagt.

Groningen Kgr. 27 Junij 1846.

95. In geval de ingenieur-directeur eener spoorweg-maatschappij de door hem gemaakte plannen aan den raad van bestuur enkel voordraagt, en deze laatste dezelve vaststelt en uitvoert, dan kan eerstgemelde nimmer wegens verkeerde directie tot schadevergoeding worden veroordeeld.

Holland 25 Maart 1840, bev. Amsterdam 18 Julij 1839.

96. Eene vordering tot betaling van maakloon van kleedingstukken kan niet meer worden bestreden met eene bewering van onbruikbaarheid, wanneer degene voor wien zij gemaakt waren, die kleederen een geruimen tijd, in casu zes weken, onder zich heeft gehad.

Amsterdam Kgr. II 28 Julij 1864.

97. Hij die als ontwerper en primitief mede-eigenaar eener spoorweg-concessie, later bij de maatschappij welke tot het aanleggen en exploiteren van den weg is opgerigt, als ingenieur-directeur is aangesteld, moet geacht worden bij bilateraal contract geregtigd te zijn op de voldoening van het bepaalde traktement en verdere emolumenten. Die overeenkomst kan niet worden vernietigd door een besluit der algemeene vergadering van deelhebbers waarbij hem zijn ontslag is gegeven.

Amsterdam 18 Julij 1839, doch vern. bij Holland 25 Maart 1840, waarbij het regt op het traktement even als of de eischer zijne betrekking nog bekleedde, op grond van voormeld besluit is ontzegd.

98. Hij die zich als technicus belast heeft met de geheele inrigting van een stoommolen, is jegens zijne tegenpartij niet rekenpligtig, al moest hij tevens als bijkomende verpligting bestellingen van werk en van voorwerpen tot den molen vereischt bij fabrikanten en kooplieden doen, en al moge eene betrekking van rekening-courant tusschen partijen ter zake van gemelde onderneming zijn ontstaan.

a Amsterdam 22 Junij 1859.

99. De willekeurige verbreking van de overeenkomst van huur en verhuur van dienst, omtrent een minderjarige door diens voogd gesloten tot het aanleeren van den ijzerhandel, geeft de andere partij geen regt om ontbinding dier overeenkomst met schadevergoeding te vorderen; hij is daardoor alleen geregtigd tot niet-uitbetaling van verder loon en tot niet-praestatie van verder onderrigt.

b Assen 15 Januarij 1866.

100. Overlieden van de turfdragers te Amsterdam zijn niet bevoegd, om voor deze laatste werklieden in regten op te treden tot het ontvangen van de aan dezen toekomende werkloonen. Die overlieden verhuren de diensten der turfdragers niet, maar zijn slechts geregtigd om toezigt over de werkzaamheden te houden.

Amsterdam 20 October 1857. — *c* Amsterdam 21 April 1858.

Verjaring Bz.
Verlaten v. dienst 56, 63.
Verwijdering 50, 52.
Voogdij.
Voorr. v. schulden.
Voorwaarden.
Werklieden 17, 19 v.
Wet 64.
Winkelbediende 18.
Ziekte 49.

HUWELIJK.

I.

1. Een weduwenaar mag, ook zonder het verleenen van dispensatie door den Koning, trouwen met de broeders dochter van zijne eerste vrouw.

's Gravenhage 21 Mei 1841.

2. Onder het bestaan van den Code Napoleon was het huwelijk tusschen schoonbroeder en schoonzuster verboden, zoodat kinderen uit zoodanige personen geboren als bloedschendig moeten beschouwd worden.

a Maastricht 2 April 1857.

3. De toepassing van het voorschrift, dat eene vrouw na ontbinding van het eerste huwelijk geen nieuw mag aangaan dan na verloop van drie honderd dagen, geldt niet wanneer het vorige huwelijk ontbonden is ten gevolge van afwezigheid gedurende tien jaren van den anderen echtgenoot.

's Gravenhage ... (5).

4. Art. 99 B. W. is ook van toepassing op eenen meerderjarige, beneden den ouderdom van dertig jaren, die reeds bevorens is gehuwd geweest; hij heeft dus ook de daar vermelde toestemming tot het aangaan van een huwelijk noodig.

b Amsterdam 1 October 1849.

5. De voogd en toeziende voogd mogen aan de minderjarigen hunne toestemming tot het aangaan van een huwelijk niet weigeren, alleen op grond dat zij in gemeenschap van gooderen wenschen te huwen.

Amsterdam Kgr. II 12 November 1868, bev. bij Amsterdam 15 December 1868, Concl. contr.

6. Hij die den vollen ouderdom van dertig jaren heeft bereikt en op eigen verzoek wegens zwakheid van geestvermogens is onder curatele gesteld, is niet verpligt, tot het aangaan van een huwelijk, de toestemming zijner ouders te verzoeken. De vernietiging van het door een dusdanigen curandus aangegaan huwelijk kan niet worden gevorderd op grond van gebrek aan verstandelijke vermogens.

Amsterdam 19 December 1865.

7. Een meerderjarig natuurlijk en niet erkend kind behoeft geene toestemming ingevolge het bepaalde bij art. 97 B. W., maar kan volstaan met het overleggen der geboorte-akte.

Gorinchem 10 Julij 1841. — Amsterdam 25 Junij 1849.

8. De toestemming van eenen bijzonderen voogd of tutor ad hoc wordt niet vereischt bij het voorgenomen huwelijk van eenen voogd en zijne pupil. Ontzegging van het verzoek om zoodanigen persoon te benoemen.

a Batavia R. v. J. 29 November 1854.

9. Er bestaat in het geval van art. 99 B. W. bevoegdheid om tot de voltrekking des huwelijks over te gaan op vertoon alleen van het proces-verbaal van den kantonregter, constaterende dat de opgeroepen vader niet is verschenen, zonder dat er eenige verpligting bestaat om van het voorafgaande vragen van de toestemming der ouders te doen blijken.

Maastricht 4 Januarij 1855.

10. Een huwelijk, aangegaan zonder dat de bij de wet voorgeschreven acte respectueux is aangeboden, moet niet worden nietig verklaard.

's Gravenhage H. G. 16 December 1836.

11. Wanneer huwelijks-registers zijn verloren geraakt, wordt de genoegzaamheid van de bewijzen van het bestaan des huwelijks volgens art. 156 B. W. ter beoordeeling van den regter overgelaten, mits er een uiterlijk bezit van den huwelijken staat aanwezig zij; deze kan evenwel niet worden afgeleid uit de zamenleving en zamenwoning van eenen man en eene vrouw.

Gelderland 11 November 1863.

12. De woorden «par procuration de ma »femme,» toegevoegd aan de onderteekening, ten bewijze van goedkeuring aan het slot der akte van beschrijving en taxatie van een verzekerd perceel, kunnen op zich zelve niet ten bewijze strekken van het bestaan van het huwelijk.

H. R. 19 Februarij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 25 Junij 1868.

II.

13. Een vader kan geene oppositie formeren tegen het huwelijk van zijnen zoon die den ouderdom van dertig jaren heeft bereikt, op grond van het notoir immoreel gedrag van zijne aanstaande schoondochter.

Amsterdam 1[n] a. 5 September 1837.

14. Kinderen zijn niet bevoegd in eenig ander geval dan bij art. 115 B. W. bedoeld, het huwelijk van hunnen vader of hunne moeder te stuiten.

Leiden 9 Januarij 1872; waarbij tevens werd verstaan, dat er geene termen bestonden, om te verleenen de door de eischers (tot opheffing van het verzet) gevraagde magtiging, en last op dien der ambtenaren van den burg. stand der beide gemeenten, die daartoe zou worden verzocht, om tot de voltrekking van het huwelijk over te gaan, zonder acht te slaan op eenig nieuw verzet of stuiting; doch omtrent dit punt vern. bij Z.-Holland 21 Februarij 1872, waarbij voormelde magtiging werd verleend.

15. De echtgenoot, wiens huwelijk ter zake van overspel door echtscheiding is ontbonden, kan (ook met het oog op art. 114 v. en speciaal op art. 119 B. W.) niet naderhand in verzet komen tegen een huwelijk van zijne gewezen echtgenoote, op grond dat de persoon met wien het tweede huwelijk zal worden aangegaan, de medepligtige van het overspel is. Art. 89 B. W. is ten deze van geene toepassing, daar het alleen een der gevallen vermeldt, waarin eene der partijen de vereischten niet bezit, om, overeenkomstig de bepalingen van de 1[e] afd. des 1[n] Titels van het I[e] Boek B. W., een huwelijk te kunnen aangaan.

Amsterdam 14 April 1845.

16. Opdat het huwelijk van hem die bij regterlijk vonnis van overspel overtuigd is, met den medepligtige aan dat misdrijf verboden zij, wordt een veroordeelend strafvonnis tegen den medepligtige vereischt. De aanwijzing van dien persoon in het vonnis van echtscheiding is daartoe niet voldoende, en het O. M. is ook niet-ontvankelijk om in het verzet tegen het voorgenomen huwelijk bewijs van die medepligtigheid te leveren.

Rotterdam 16 Januarij 1871.

17. De verklaringen der getuigen omtrent gepleegd overspel in de strafzaak, kunnen niet gelden als bewijs in een civiel geding tot stuiting van huwelijk.

Rotterdam 3 Junij 1870.

18. Bij eene vordering tot stuiting van het huwelijk op grond van art. 89 B. W., als wordende aangegaan met den medepligtige aan overspel, kan, indien in het vonnis van den burgerlijken regter de medepligtige niet is genoemd, dit punt niet worden aangevuld door het proces-verbaal van de verklaringen der getuigen, gediend hebbende in het proces van echtscheiding, en evenmin in het proces over de stuiting door getuigen worden bewezen.

Z.-Holland 23 Mei 1866.

19. Uit de geschiedenis van art. 122 B. W. blijkt genoegzaam, dat eene voordragt van nieuwe middelen van stuiting door den wetgever als eene opposition réitérée et successive wordt beschouwd, met dat gevolg, dat in een geding tot opheffing van stuiting des huwelijks niet kan worden gelitiscontesteerd over eene na de dagvaarding tot opheffing op andere gronden ingestelde regtsvordering tot stuiting.

Leeuwarden 3 September 1844.

20. Eene stuiting des huwelijks is niet van zelve opgeheven door het vervallen van den grond waarop die stuiting berustte, maar het is noodig, bij het gemis eener authentieke akte, die stuiting alsnog bij regterlijk vonnis te doen opheffen.

Leeuwarden 3 September 1844.

21. Eene natuurlijke ongeschiktheid tot voortteling levert, ook met het oog op art. 307, laatste lid B. W., geen grond op tot vernietiging van het huwelijk.

Zutphen 24 October 1839.

22. Het niet gebruik maken van het regt om een huwelijk te stuiten, sluit de bevoegdheid der ouders niet uit om eene regtsvordering tot vernietiging van dat huwelijk in te stellen.

Amsterdam 19 December 1865.

23. Nadat in het eerste lid van art. 146 B.W. aan den toezienden voogd gelijkelijk met den vader, de moeder, de grootouders en den voogd het regt is toegekend, om de nietig-verklaring te vorderen van een huwelijk des minderjarigen, dat zonder de vereischte toestemming is aangegaan, moet dat regt geacht worden ook voor den toezienden voogd, hoewel niet tot de «bloedverwanten» behoorende, te zijn beperkt overeenkomstig het tweede lid v. evengemeld art.

Limburg 12 October 1868, vern. Roermond 30 Januarij 1868.

III.

24. Een huwelijk te Altona voltrokken door den geestelijke der parochie, is aldaar valabel, zonder dat de tusschenkomst van de burgerlijke autoriteit wordt vereischt; dat huwelijk moet dus worden nietig verklaard, indien eene der partijen reeds gehuwd was.

Sneek 22 Mei 1839.

25. Een gemengd huwelijk door een Nederlander in Napels aangegaan, zonder afkondiging hier te lande, en zonder dispensatie van de kerkelijke overheden, is geldig, zoowel volgens het Fransch als volgens het Oud-Hollandsch regt. Dit laatste vorderde wel ten aanzien van meerderjarigen de oproeping der ouders bij een aan te gaan huwelijk, maar zonder dat bij verzuim hiervan het aangegaan huwelijk als nietig werd aangemerkt.

Z.-Holland 20 December 1848.

26. Eene in Nederland geboren en dáár woonachtige vrouw, kan niet bevoegdelijk een huwelijk naar de Engelsche wetten sluiten in het hotel van een vreemd gezantschap, ten overstaan van een daarbij bedienend kapellaan.

Leiden ... (9).

27. De Nederlander die tijdens zijn huwelijk in het buitenland zijn domicilie aldaar heeft overgebragt, behoeft niet te voldoen aan art. 138 B. W. en hier te lande afkondigingen te doen plaats hebben.

Breda 15 November 1859, bev. bij N.-Braband 30 April 1861, waarbij het onderzoek naar art. 138 B.W. als overbodig is beschouwd op grond dat de Nederlander die hoedanigheid had verloren, als zijnde bewezen dat hij, nog geene 17 jaren oud, zich in Frankrijk had gevestigd, daar was gehuwd en zijne middelen van bestaan had gezocht, en na een onafgebroken verblijf van ruim vijftien jaren was overleden.

28. Een huwelijk buiten 's lands aangegaan, zonder huwelijks-afkondigingen hier te lande. ter woonplaatse van een der echtgenooten, heeft wel is waar niet de waarde van een Nederlandsch huwelijk of de regtsgevolgen door de burgerlijke wetgeving van Nederland daaraan verbonden, doch bestaat desniettemin ook hier te lande als buitenlandsch huwelijk.

Utrecht Kgd. 22 Julij 1861.

29. Een huwelijk dat buiten 's lands is voltrokken zonder inachtneming der formaliteiten voorgeschreven bij art. 138 B. W., kan hier te lande niet gehouden worden voor niet bestaande, met dat gevolg dat de aldus in den vreemde gehuwde Nederlander een nieuw huwelijk zou mogen aangaan.

Brielle 27 September 1871, Concl. conf. bev. bij Z.-Holland 29 Januarij 1872.

30. De omstandigheid dat een huwelijk te Parijs (in casu wegens ziekte) in eene particuliere woning is voltrokken, kan den staat van wettig kind, uit dat huwelijk geboren, niet benadeelen, als zijnde de overtreding van het voorschrift dat het huwelijk in het gemeentehuis zal worden voltrokken, niet met nietigheid bedreigd, mits slechts het huwelijk in het openbaar plaats hebbe, — bv. nadat de deuren van het huis waren opengezet en alle maatregelen waren genomen om aan de plegtigheid de meest mogelijke publiciteit te geven.

Breda 15 November 1859, bevest. bij N.-Braband 30 April 1861.

31. De formaliteit van de overschrijving der akte van een buiten 's lands voltrokken huwelijk in het openbaar huwelijks-register, bij art. 171 C. N. (art. 139 B. W.) voorgeschreven, staat niet in eenig verband tot het wezen van het huwelijk zelf, en de wettigheid van het huwelijk is niet afhankelijk gesteld van de vervulling dier formaliteit.

b H. R. 9 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 23 Junij 1841.

32. Art. 155 B. W. omtrent het bewijs van het bestaan van het huwelijk, ziet en kan uit den aard der zaak alleen zien op huwelijken binnen 's lands gesloten, en geenszins op die, welke buiten 's lands zijn aangegaan. Volkomen in overeenstemming met die wetsbepaling kan het bestaan en voltrokken zijn van een huwelijk in een vreemd land gesloten, werkelijk bewezen worden door de overgelegde huwelijks-akte, in de registers van den burgerlijken stand behoorlijk ingeschreven, welk stuk, ofschoon buiten 's lands, in den aldaar gebruikelijken vorm opgemaakt, zoowel naar art. 10 A. B. als speciaal met opzigt tot akten van huwelijks-voltrekking, naar art. 139 B. W. hier te lande als wettig bewijsmiddel kan gelden. Bij eene beschuldiging van bigamie moet ook inzonderheid blijken, dat het eerst voltrokken huwelijk nog bestond tijdens het tweede werd aangegaan. De bepaling van art. 155 B. W. verbiedt of verhindert in geenen deele om, eenmaal van het bestaan en voltrokken zijn van het huwelijk door eene behoorlijk ingeschreven huwelijks-akte gebleken zijnde, het voortdurend bestaan van zoodanig huwelijk, nog tijdens het aangaan van het tweede (waarvan de voltrekking op zich zelve niets bewijst), door alle andere bij de wet toegelaten bewijsmiddelen te staven.

H. R. 27 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 5 Februarij 1846, waarbij als eene prejudiciële questie was opgeworpen dat het huwelijk alleen door de akte van voltrekking kon worden bewezen. Daaromtrent werd evenwel beslist, dat tot het instellen der vervolging ter zake van het misdrijf van bigamie, waartegen bij art. 340 C. P. is voorzien, geenszins eenige voorafgaande beslissing van den burgerlijken regter wordt vereischt; dat derhalve het O. M. was bevoegd, de vervolging tegen den beschuldigde aan te brengen en voort te zetten, en dat de vraag, op welke bewijsmiddelen bij de te doene uitspraak door het Hof zal kunnen worden gelet, eerst dan zal moeten worden overwogen en beslist, wanneer het onderzoek op de teregtzitting zal zijn afgeloopen, terwijl het aan den beschuldigde en zijnen raadsman vrij en onverlet blijft, te dien aanzien bij de verdediging zoodanige aanmerkingen in het midden te brengen en bedenkingen voor te dragen, als zij te rade worden. — Cf. het def. arr. Z.-Holland 14 Februarij 1846, waartegen de cassatie mede bij voormeld arrest werd verworpen.

IV.

33. Onder de werkelijke verliezen in art. 113, n° 2 B. W. bedoeld, als gevolgen der niet-nakoming van de trouwbeloften (met huwelijks-aangifte), is ook begrepen de schade welke de eischeres heeft geleden, door zich in het vooruitzigt op het voorgenomen huwelijk, niet als dienstmeid te besteden.

Zuidhorn Kgr. 18 October 1849.

V.

34. De verpligting der vrouw, om met haren man zamen te wonen en hem overal te volgen, waar hij dienstig oordeelt zijn verblijf te houden, is ook toepasselijk, wanneer dat verblijf een schip of eenig ander woonverblijf dan een huis is.

Drenthe 6 September 1845, te dezen aanzien bev. *a* Assen 18 November 1844.

35. Het beweren van de vrouw, dat haar man niet in staat zou zijn om haar naar haren stand te onderhouden, kan hare weigering tot zamenwoning niet regtvaardigen.

Gelderland 6 Junij 1849.

36. De verpligting tot zamenwoning is te onbepaald gebiedend in de wet voorgeschreven, en hangt te naauw met het wezen des huwelijks zamen, dan dat de regter zoude bevoegd zijn, de vrouw daarvan te ontheffen wegens iedere slechte behandeling die zij van haren man heeft te verduren. Niettemin kunnen er zoodanige mishandelingen bestaan, en wel bepaaldelijk die, welke als reden gevende tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed in de wet zijn opgenoemd, doch in dat geval dient de vrouw die als eischeresse te doen gelden, met inachtneming van de bijzondere voorschriften dienaangaande bij de wet gegeven, en kan zij niet volstaan met zich daarop bloot verwerenderwijze te beroepen.

Drenthe 6 September 1845, te dien aanzien bev. *a* Assen 18 November 1844.

37. Wanneer een man tegen zijne vrouw eene vordering instelt om met hare kinderen de gemeenschappelijke woning te betrekken, dan is het een noodwendig vereischte, dat de man zelf in de gemeenschappelijke woning zijne verblijfplaats hebbe gevestigd. Het is niet genoegzaam dat hij belooft aldaar te zullen komen wonen.

Amsterdam 19 Augustus 1844.

38. De verbindtenis die de man bij het aangaan des huwelijks heeft op zich genomen, om zijne vrouw te ontvangen in het huis dat hij bewoont, wordt in geval van weigering om daaraan te voldoen, opgelost in geldelijke vergoeding. De man kan derhalve in zoodanig geval in eene periodieke uitkeering ten behoeve der vrouw, gedurende de verdere nalatigheid verwezen worden.

Utrecht 15 Maart 1850.

39. De vordering van den eenen echtgenoot tegen den anderen tot het in huis ontvangen en naar stand en vermogen onderhouden, kan niet worden bestreden op grond van verlating met onderling goedvinden. De alzoo beweerde overeenkomst is in strijd met de regten en pligten der echtgenooten en dus regtens onbestaanbaar.

Amsterdam 1 Maart 1858.

40. Het kan den man niet veroorloofd worden door middel van den sterken arm zijne weigerachtige huisvrouw te noodzaken met hem zamen te wonen. Die weigering kan zich niet anders dan in eene præstatie van schadevergoeding oplossen, en moet veeleer als eene kwaad-

willige verlating worden beschouwd, op grond waarvan, naar ons thans vigerend Burg. Wetb., de echtgenoot geregtigd wordt om de ontbinding des huwelijks te vorderen.

Drenthe 6 September 1845, vern. *a* Assen 18 November 1844. — Gelderland 6 Junij 1849. — *a* Z.-Holland 16 Januarij 1850, vern. Rotterdam 21 Mei 1849. — Amsterdam 18 Maart 1863. — *b* Amsterdam 28 November 1865. — Anders 's Gravenhage 8 Junij 1860, tevens beslissende, dat den dienaren van politie het binnentreden in elke woning kan worden vergund, tot het te werk stellen van zoodanige maatregelen als noodig zijn, om de vrouw weder naar de gemeenschappelijke woning terug te brengen.

41. Indien eene gehuwde vrouw zich onttrekt aan de wettelijke verpligting om met haren man zamen te wonen, dan kan zij bij gebreke van zulks te doen, tot vergoeding van schade door den man deswege te lijden, veroordeeld worden, zonder dat de bevoegdheid die hij mogt hebben om echtscheiding te vorderen, daaraan kan in den weg staan.

Gelderland 27 December 1855, te dezen aanzien bev. Zutphen 21 December 1854, waarbij evenwel de schade was bepaald, terwijl het Hof die uitspraak, nader op te maken bij staat.

42. Veroordeeling van de vrouw om zich ten fine van zamenwoning te begeven bij haren man, in de door dezen gekozen woning, doch zonder schadevergoeding, omdat van geene nadeelen was gebleken.

Winschoten 8 September 1852. — Amsterdam 20 October 1856, Concl. conf. houdende veroordeeling der vrouw, om jegens haren man alle wettelijke pligten te betrachten en hem in zijne woning te volgen.

43. Indien de vrouw bewijst door haren man te zijn verlaten, deze weigerachtig is haar onderhoud te verleenen, en ook geen aanbod doet om zijne vrouw bij zich te ontvangen, dan kan de man worden veroordeeld om aan de vrouw wekelijks eene som tot levensonderhoud uit te keeren, en zulks zoo lang bij regterlijke uitspraak niet mogt zijn beslist zijne bereidwilligheid, om haar in zijne woning behoorlijk te ontvangen, of de zamenwoning niet werkelijk plaats vindt.

Amsterdam 24 Februarij 1847.

44. Eene actie tot onderhoud door de vrouw tegen haren weigerachtigen man ingesteld, kan eerst worden toegewezen, als het blijkt, dat de vrouw eenig middel heeft gebezigd om haren man te bewegen of te noodzaken tot het voldoen aan zijne verpligting om haar bij zich te ontvangen. Eene daartoe strekkende insinuatie kan slechts als zoodanig middel worden beschouwd, indien daaruit blijkt, dat de vrouw zich ten huize van den man heeft aangemeld om ingenomen te worden, en deze dit heeft geweigerd.

a Amsterdam 15 December 1847.

45. De vrouw, die van haren man feitelijk gesepareerd leeft, is bevoegd tegen hem eene actie tot levensonderhoud in te stellen. De man is niet gehouden tot eenige uitkeering tot levensonderhoud aan zijne niet bij hem inwonende vrouw, wanneer niet consteert, dat hij weigerachtig is om haar te ontvangen in het huis dat hij bewoont, en evenmin door de vrouw pogingen zijn aangewend om te doen blijken van hare bereidwilligheid om met den man zamen te wonen.

Utrecht Hof 11 Mei 1863.

VI.

46. Hoezeer art. 199 C. P. geen stellig of bepaald voorschrift inhoudt omtrent de aan te wenden middelen van overtuiging, is het echter niet onverschillig op welke wijze een godsdienstleeraar zich van het burgerlijk voltrekken van het huwelijk overtuigd heeft, maar moeten daarbij de voorschriften van art. 136 in verband met art. 155 B. W. in het oog worden gehouden.

b H. R. 21 April 1840, Concl. conf.

47. De geestelijke of kerkleeraar die tot het bedienen der godsdienstige plegtigheden van een huwelijk overgaat «sans qu'il lui ait été *justifié* »d'un acte de mariage préalablement reçu,» kan zich tegen de toepassing van art. 199 C. P. niet beroepen op de publieke bekendheid van het sluiten van een burgerlijk huwelijk, noch op de hem door wie dan ook gedane verklaring, dat dat huwelijk in hunne tegenwoordigheid is voltrokken, noch eindelijk daarop dat toch vooraf werkelijk een burgerlijk huwelijk is gesloten.

Leiden 30 December 1871.

48. Een noch door den ambtenaar van den burg. stand, noch door iemand anders onderteekend document, kan niet gelden of dienen voor een aannemelijk blijk van de voorafgegane burgerlijke en alleen wettige voltrekking van een huwelijk.

b H. R. 21 April 1840, Concl. conf.

49. Zoowel uit de woorden: «procéder aux »cérémonies religieuses d'un mariage,» in hunnen zamenhang als uit het kennelijk doel van het geheele art. 166 C. P. volgt, dat daaronder moet worden verstaan, niet het verrigten van deze of gene godsdienstige plegtigheid, overeenkomende met of gelijkende naar eene der plegtigheden, welke bij de godsdienstige viering van een huwelijk gewoonlijk plaats hebben, maar het bedienen van al die plegtigheden, welke volgens het voorschrift of de gewoonte der kerk te zamen daarstellen de godsdienstige viering van een huwelijk. Mitsdien behoort te worden nagegaan, niet wat volgens de voorschriften der Trentsche kerkvergadering ten aanzien van het *wezen* van het huwelijk is bepaald, maar welke plegtigheden daartoe behooren volgens het Rituale Romanum.

d H. R. 22 Julij 1850, Concl. contr. verniet. Leiden 12 April 1850.

50. De omstandigheid dat bruidegom en bruid waren van verschillende geloofsbelijdenis, is op zich zelve genoegzaam ter uitsluiting der toepasselijkheid van art. 199 C. P., vermits het bedienen der godsdienstige plegtigheden van een huwelijk in de R. K. kerk in dat geval niet mag plaats hebben, en ook bij pausselijke dispensatie geene cooperatio activa van den parochus mag plaats hebben, maar alleen eene mededeeling dier dispensatie, in tegenwoordigheid van twee getuigen, doch buiten eenige kerkelijke afkondiging en zonder eenige kerkelijke plegtigheid of eenige huwelijks-inzegening.

d H. R. 22 Julij 1850, Concl. contr. verniet. Leiden 12 April 1850.

HUWELIJKSGEMEENSCHAP.

I.

1. De gevolgen eener huwelijksgemeenschap, onder de vroegere wetgeving gesloten en onder deze door den dood van een der echtgenooten ontbonden, moeten beoordeeld worden naar de wet, welke alstoen in werking was. In zoodanig geval moeten ook de bewijsmiddelen worden toegelaten naar de bepalingen, welke van kracht waren op het oogenblik, toen de regten en verpligtingen zijn geboren.

b H. R. 2 Junij 1848, Concl. conf.

2. De huwelijksgemeenschap van een hier te lande wonenden Nederlander, die met eene vreemde vrouw buiten 's lands zonder het maken van huwelijksvoorwaarden trouwt, wordt naar algemeene regtsbeginselen geregeerd door de Nederlandsche wet, als de echtgenooten, na het sluiten van het huwelijk, zich binnen Nederland vestigen.

Maastricht 9 November 1871.

3. De regtstoestand der echtgenooten moet ten opzigte van hunne goederen volgens de beginselen van internationaal privaatregt geregeld worden door de wet van het land waar de man te huis behoort.

Beetsterzwaag Kgr. 6 November 1869.

4. Art. 38 Ov. handelt alleen over de regten van echtelieden ten opzigte hunner goederen uit hun huwelijkscontract geboren, maar geenszins over de bevoegdheid tot testamentaire beschikking, in de gevallen waarin deze bij het huwelijkscontract niet is beperkt.

H. R. 29 Februarij 1844, Concl. conf.

5. Bijaldien tusschen een alhier wonenden Nederlander en eene Belgische vrouw, vóór hun in België gesloten huwelijk, bij huwelijksvoorwaarden in België verleden, is bedongen dat zij trouwen onder de wettelijke gemeenschap van goederen, moet geacht worden die gemeenschap volgens de Nederlandsche en niet volgens de vreemde wetgeving te zijn bedoeld, indien de echtgenooten zich na het sluiten van hun huwelijk in Nederland hebben gevestigd, en overigens niet blijkt dat zij de gemeenschap volgens de Belgische wetgeving hebben willen aannemen.

Maastricht 9 November 1871.

6. Hoezeer art. 38 Ov. alleen handelt over de regten der echtelieden vóór de invoering van het nieuwe Wetboek getrouwd, wordt daardoor echter geenszins gederogeerd aan de algemeene bepaling van art. 3 dier wet, voor het geval, dat derde personen bij huwelijksvoorwaarden eenige regten mogten hebben bedongen en verkregen.

a H. R. 3 December 1847, Concl. conf.

II. § 1.

7. Volgens de beginselen van den C. N. komt ten laste van de wettelijke huwelijksgemeenschap waarin eene erfenis is gevallen, slechts zoodanig gedeelte der schulden, als in verhouding staat tot de waarde van het roerend goed, vergeleken met het onroerende, dus in verhouding tot het voordeel dat de gemeenschap geniet, zonder onderscheid of die schulden roerend of onroerend of tot onroerend goed betrekkelijk zijn.

b Winschoten 21 April 1841.

8. Waar niet is bewezen, dat zekere schulden geheel of ten deele zijn betrekkelijk tot onroerende goederen van den echtgenoot, moeten zij als roerende worden beschouwd, en vallen zij alzoo in de gemeenschap volgens art. 1409, al. 1 C. N.

b Winschoten 21 April 1841.

9. De schuld wegens ontvangen gelden, ook al is zij door hypotheek verzekerd, is eene dette mobilière, en zij valt alzoo, volgens den Code Civil, in de huwelijksgemeenschap.

Tiel 25 Januarij 1856.

10. Indien een huwelijk is aangegaan onder de gemeenschap van winst en verlies, met uitsluiting van de roerende goederen, moet eene hypothecaire obligatie ten name van den man en door dezen reeds bij het aangaan van het huwelijk bezeten, als hem alléén behoorende worden beschouwd, al is die niet op een inventaris of staat (art. 1415 C. N.) vermeld.

Almelo 3 Maart 1847.

11. Volgens den Code Civil moet het bedrag der koopprijzen van onroerende goederen, behoorende tot erfenissen, staande huwelijk aan een der echtgenooten opgekomen en door de gezamenlijke erfgenamen verkocht, als representerende de onroerende goederen buiten gemeenschap blijven.

Groningen Hof 27 April 1865.

12. De roerende goederen, welke zich bevinden in het eigen huis van de vrouw, die van goederen gescheiden is, en welk huis tevens de gemeenschappelijke woning is, worden verondersteld niet aan haar, maar aan den man te behooren. Zoowel de Fransche als de Nederlandsche wet geeft aan de vrouw, die buiten of in beperkte gemeenschap van goederen is gehuwd, de bevoegdheid, om door alle middelen van regt, zelfs door getuigen en door openbare be-

kendheid, het bewijs te leveren, dat zekere roerende goederen, staande huwelijk aangekomen, haar bijzonder eigendom zijn. Daarbij moet echter worden verondersteld, dat die vrouw ad juris sufficientiam, hetzij de wijze van aankomst dier goederen kan aantoonen, hetzij kan doen blijken, dat zij genoegzame middelen bezat om zich die aan te schaffen.

Breda... (14).

13. Het regt op pensioen behoort niet tot de baten eener huwelijksgemeenschap; hoewel de termijnen verschenen en ontvangen gedurende het bestaan dier gemeenschap als inkomsten zijn te beschouwen, behooren die welke later mogten verschijnen, uitsluitend aan den titularis, en komen deze niet in verdeeling bij de ontbinding der gemeenschap.

Arnhem 6 December 1866.

14. De uitkeering staande huwelijk door de vrouw bedongen wegens hare tevens voor haren echtgenoot aangegane verbindtenis om zonder toestemming des medecontractants geene expeditie-onderneming tusschen twee aangewezen plaatsen op te rigten, maken na het overlijden van den man geen deel uit van de huwelijksgemeenschap. De vrouw is alleen bevoegd de betaling van de later verschenen wekelijksche termijnen te vorderen.

Amsterdam 22 Junij 1854, bev. Amsterdam Kgr. III 29 Mei 1854.

15. Eene actie tot opdelving van een lijk valt niet in de wettelijke gemeenschap van goederen tusschen echtgenooten. De vrouw is dus als erfgename van haren zoon, bij afwezigheid van den man, en mits magtiging van den regter, bevoegd zoodanige actie in te stellen.

Tiel 16 Februarij 1841.

16. Goederen die bij testament aan iemand zijn vermaakt, onder de bepaling dat hij daarover alleenlijk titulo oneroso zal mogen beschikken, kunnen bij later huwelijk niet in de gemeenschap vallen.

Roermond 22 Februarij 1856.

17. Door eene dading staande huwelijk aangegaan over eene vaste beklemming aan den man toebehoorende, wordt dat goed niet gemeenschappelijk, zelfs al is de vrouw daarin als medecontractante opgetreden.

Groningen 13 Januarij 1871, bev. bij Groningen Hof 5 December 1871.

18. De rekenpligtigheid van eenen ambtenaar is eene personele verpligting, die alleen op zijne erfgenamen kan overgaan, maar nimmer krachtens de huwelijksgemeenschap op zijne weduwe kan worden toegepast; deze kan eerst na de afsluiting der rekening worden genoodzaakt, om haar aandeel in het nadeelig slot, zoo dit bestaat, als eene schuld der gemeenschap te voldoen.

Drenthe 2 Junij 1849, vern. *c* Assen 24 Januarij 1848.

§ 2.

19. Bij tweede huwelijk heeft, indien er kinderen uit een vroeger huwelijk bestaan, niet dadelijk van regtswege algeheele gemeenschap plaats, zoodat de erfgenamen van den nieuwen echtgenoot, bij diens vóóroverlijden, ongeacht de vóórkinderen, dadelijk de afgifte zouden kunnen eischen van de helft des boedels. Het voordeel van den nieuwen echtgenoot door de vermenging van goederen bij de huwelijksgemeenschap, is ab initio beperkt, zoodat bij de ontbinding dier gemeenschap door zijn vóóroverlijden aan zijne erfgenamen slechts kan toekomen een kindsdeel, niet te boven gaande het vierde gedeelte des boedels van den hertrouwden echtgenoot.

b Gelderland 10 Mei 1848.

20. Het effect van de vermenging der aangebragte goederen mag bij tweede huwelijk ingevolge art. 236 B. W. nimmer zijn, dat de kinderen uit het eerste huwelijk, bij de ontbinding van het tweede huwelijk, op minder dan drie vierden, en de erven des nu overleden stiefvaders op meer dan een vierde aanspraak kunnen maken, van dat, wat de weduwe of weduwenaar ten tweede huwelijk heeft in gemeenschap gebragt, om het even of zulks bij huwelijksvoorwaarden is geconstateerd of dat het door vermenging in gemeenschap is gebragt, en bewijsbaar door die vermenging, een grooter nadeel dan van een vierde aan de voorkinderen zou toebrengen.

a H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

21. Niet art. 183 B. W. maar de 9e titel van het 1e boek B. W. is ook toepasselijk ten aanzien van de verdeeling der gemeenschap in tweede huwelijk, en ten aanzien van de voordeelen welke aan den nieuwen echtgenoot kunnen opkomen, indien dat tweede huwelijk door den dood van laatstgenoemde is ontbonden.

a H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

22. Zoo uit de geschiedenis als uit de woorden der wet en het onafscheidelijk verband tusschen art. 236 en art. 949 B. W. volgt, dat de nieuwe echtgenoot, bij tweede of verder huwelijk, uit geenerlei hoofde een grooter voordeel kan genieten, dan het aandeel van het minst begunstigde kind of $^1/_4$ des boedels van den hertrouwden echtgenoot bedraagt, en geen regt heeft op $^1/_4$ van dien boedel krachtens de gemeenschap van goederen, en op nog $^1/_4$ krachtens testament.

Amsterdam 13 November 1860.

23. Volgens art. 236 B. W. mag bij het bestaan van een voorkind, bij tweede huwelijk niet meer dan $^1/_4$ van den boedel van den hertrouwden echtgenoot in de gemeenschap worden gebragt. Derhalve is met de wet in strijd de in eene ontworpen akte van scheiding gemaakte berekening, waarbij al diens goederen bij het aangaan van het tweede huwelijk in de gemeenschap zijn begrepen, zelfs onverschillig of de andere echtgenoot een grooter of een kleiner aandeel in de gemeenschap aanbrengt.

Leiden... (18), Concl. contr. bev. de redenen van afkeuring van den kantonregter te Alphen. — cf. *a* H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

24. Ter bepaling van het voordeel hetwelk de tweede echtgenoot van iemand die voorkinderen heeft, door vermenging van goederen en schulden bij eene gemeenschap mag genieten ingevolge art. 236 B. W., moet de boedel van den hertrouwden echtgenoot genomen worden. zoo als hij bij den aanvang van het huwelijk was, en niet zoo als hij later bij de ontbinding der tweede gemeenschap is bevonden. De staande

huwelijk gemaakte overwinst wordt krachtens art. 240 B. W. bij helften gescheiden.

b H. R. 10 Junij 1864, Concl. contr. verw. de voorz. tegen *b* 's Gravenhage 30 Junij 1863.

25. Bij scheiding en verdeeling eener algeheele gemeenschap van goederen, bestaan hebbende tusschen echtgenooten, van welke één uit een vorig huwelijk wettige nakomelingen achterlaat, moeten de goederen door de echtgenooten ten huwelijk aangebragt, niet worden berekend volgens de waarde tijdens den aanbreng, maar wel tijdens de ontbinding dier tweede gemeenschap.

N.-Holland 10 October 1867.

26. Eene actie tot inkorting of vermindering van het voordeel door de gedaagde, als tweede echtgenoot van den auteur der eischers, ingevolge huwelijksgemeenschap genoten tot op een vierde van den boedel van laatstgenoemde, is niet ontvankelijk bij gemis van behoorlijke opgaven van den boedel des overledenen of van het bedrag, waartoe men het beweerde voordeel wil hebben ingekort, zoodat de regter niet in staat is het geoorloofde gedeelte te leeren kennen, en zijne uitspraak alleen zou strekken om een regtspunt te beslissen zonder dat daaraan gevolgen werden verbonden.

Arnhem 8 Januarij 1857.

27. Zoolang de eischer niet heeft bewezen dat de gedaagde, tweede echtgenoot van zijn auteur, door de huwelijksgemeenschap meer is bevoordeeld dan haar ingevolge de wet toekomt, is niet-ontvankelijk de eisch, dat tot niet zullen worden verminderd de aan die tweede echtgenoot door haren man gemaakte legaten.

Arnhem 8 Januarij 1857.

III.

28. Voor eene ongeoorloofde schenking onder de levenden, gemaakt ter bedriegelijke verkorting van de regten der huisvrouw, is te houden de verkoop waarbij de man korten tijd voor zijn dood, onder bepalingen welke meestal bij uiterste wilsbeschikkingen worden bedongen, meer bepaald, dat de koopers eerst na den dood des verkoopers in het bezit en genot der goederen moesten treden, alle de zoowel roerende als onroerende goederen der gemeenschap aan zijne vijf zusters heeft overgedragen, welke handeling door eene dier vijf naaste bloedverwanten en eenige erfgenamen voor zich zelve en voor hare medekoopsters is tot stand gebragt, terwijl niettegenstaande de bij den koop en verkoop geconstateerde betaling, de verkooper korten tijd daarna niets in de gemeenschap heeft achtergelaten. Nietigverklaring wegens gebleken bedrog alleen van de zijde des verkoopers, en bevel tot inbreng.

Maastricht 27 Maart 1858.

29. Art. 1422 C. N. verbiedende dat de man bij wege van schenking onder de levenden beschikt over het geheel of over een bepaald gedeelte of hoeveelheid der roerende goederen, dan alleen om aan de kinderen van beide echtgenooten een stand te bezorgen, strekt zich niet uit tot het geval dat de man eene bij de wet voorgeschreven verpligting vervult, door zijne moeder onderhoud te verschaffen, tot welk onderhoud zijne echtgenoote, die in casu hertrouwd was, als schoondochter evenzeer gehouden en verpligt was.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865, bev. Utrecht 18 Junij 1863.

30. De man is als hoofd der gemeenschap bevoegd op te komen tegen eene beschikking, waarbij ten behoeve van zijne vrouw het wettelijk erfdeel harer ouders of een gedeelte daarvan buiten de huwelijksgemeenschap zou moeten blijven. Hij is daartoe tegen den wil zijner echtgenoote bevoegd, en dat regt kan niet aan deze laatste alleen als erfgenaam toegekend worden.

a Gelderland 17 Junij 1863, bev. Nijmegen 30 September 1862.

31. Volgens het Fransche regt is de bepaling geldig, dat de goederen, bij uitersten wil gemaakt aan eene in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, zullen blijven buiten de gemeenschap en zullen zijn haar bijzonder eigendom en onder haar eigen beheer. De man kan door de vrouw tot rekening en verantwoording en tot afgifte worden geroepen, wanneer hij, met afstand van alle aanspraak en van alle beheer, een op die wijze vermaakt erfdeel krachtens eene volmagt zijner vrouw heeft ontvangen en met hare toestemming eenigen tijd heeft geadministreerd. De vrouw heeft echter altoos staande huwelijk slechts voor twee derden aanspraak op de vruchten van dusdanig erfdeel.

Amsterdam 18 November 1856.

32. De man, in gemeenschap van winst en verlies gehuwd, is niet verpligt de gelden, persoonlijk aan zijne vrouw toebehoorende en buiten gemeenschap gehouden, ten haren name te beleggen, maar kan daarmede goederen aankoopen of schulden der gemeenschap betalen.

Maastricht 9 Maart 1865.

33. Wanneer iemand een huwelijk aangaat met eene weduwe onder eene gemeenschap van aanwinsten, ingevolge de bepalingen van art. 1498, 1499 en 1530 tot 1535 C. N., met verder uitdrukkelijk beding dat de aanstaande echtgenooten niet aansprakelijk zullen zijn, de een voor des anderen schulden vóór het voltrekken van hun huwelijk gemaakt, welke zullen gekweten worden door dengenen die dezelve zal hebben aangegaan en uit de goederen hem persoonlijk toebehoorende, zonder dat de andere echtgenoot of zijne goederen daarmede op eenige wijze zullen mogen belast worden, volgt zoowel uit deze bepalingen als uit art 1400 C. N., dat de man niet aansprakelijk en alzoo geene verantwoording schuldig is voor hetgeen mogt blijken dat de erfgenamen van zijne overledene echtgenoote of sommigen hunner, wegens revenuen van de nalatenschap eens afwezigen van wien zij erfgenamen zijn, of voor hun aandeel in afgeloste kapitalen, vóór haar tweede huwelijk door de vrouw ontvangen, uit de opgegeven boedels nog te vorderen hebben. Dit neemt echter niet weg, dat die schulden uit de particuliere nalatenschap zijner echtgenoote behooren te worden voldaan en aan de gemeenschap vergoed, wanneer die alsnog mogten bestaan.

Utrecht 18 Junij 1863.

34. De man is bevoegd om met de aan zijne vrouw persoonlijk toebehoorende gelden goederen aan te koopen, in welk geval van die goederen moet worden afgetrokken de waarde van het eigen

goed, dat alzoo met de gemeenschap is vermengd, om daaruit op te maken of er al dan niet winsten zijn gemaakt.

Maastricht 9 Maart 1865.

35. De man die in gemeenschap van goederen onder vigueur van het Wetb. L. N. is gehuwd, heeft, wanneer hij onder vigueur der tegenwoordige wet als curator over zijne krankzinnig geworden vrouw wordt gesteld, niet de magt verloren, om eenig roerend goed der gemeenschap te vervreemden, zonder inachtneming der formaliteiten voor de aliënatie van der minderjarigen goed, bij de tegenwoordige wet voorgeschreven. Zoowel volgens art. 150 van voormeld wetboek als volgens de tegenwoordige wetgeving, waaronder de curatele is gedecerneerd, zouden eerst dan de formaliteiten voor de aliënatie van der minderjarigen goed, volgens laatstgemelde wet moeten worden in acht genomen, indien een huwelijk, buiten geheele gemeenschap van goederen gesloten zijnde, de man, als curator, in die qualiteit het beheer moet uitoefenen over de bijzondere goederen der vrouw. Eene curatele, staande huwelijk aan den man opgedragen of van regtswege opgekomen, strekt wel om zijne magt en zorg over den persoon zijner vrouw uit te breiden, maar geenszins om hem de magt te ontnemen, welke hij zoowel bij het aangaan des huwelijks over den gemeenen boedel heeft verkregen, als die hem, onder de wet waaronder de curatele is opgekomen, indien ook zelfs daaronder het huwelijk ware gesloten, staande hetzelve is gewaarborgd.

a H. R. 16 Junij 1848, Concl. conf.

36. De man blijft hangende een geding tot echtscheiding, bevoegd de onroerende goederen der gemeenschap te vervreemden. Om de vernietiging te verkrijgen van eene overdragt welke de man in dat tijdsverloop heeft gedaan, moet de vrouw bewijzen, dat zoowel de kooper als haar man hebben gehandeld te kwader trouw en met het opzet om hare regten te verkorten.

's Gravenhage 23 Januarij 1855.

37. Een vreemdeling die als hoofd der huwelijksgemeenschap optreedt, zonder zich daarbij op eene vreemde wetgeving te beroepen, kan niet anders bedoeld hebben dan de huwelijksgemeenschap volgens het Ned. burgerlijk regt, en is verpligt te bewijzen, dat de ingeroepen huwelijksgemeenschap werkelijk bestaat; bij gebreke daarvan is zijne actie niet-ontvankelijk.

Beetsterzwaag Kgr. 6 November 1869.

38. De onder vigueur der Fransche wet tusschen echtgenooten vastgestelde gemeenschap is door de handelingen der vrouw, ook al is zij geene openbare koopvrouw, mits blijke, dat zij met voorkennis en goedkeuring van den man heeft gehandeld, evenzeer verbonden, als of zij door den man zelven als hoofd der gemeenschap waren verrigt.

b N.-Holland 2 Maart 1865.

39. De schuldeischers van den man kunnen de geldigheid betwisten van den koop en verkoop van roerende goederen, welke de buiten gemeenschap gehuwde vrouw, met assistentie van haren man, als haar eigendom heeft overgedragen, wanneer in de huwelijksvoorwaarden wel in het algemeen van eene aanbrengst van roerende goederen is melding gemaakt, maar noch uit die akte van huw.voorwaarden, noch uit een aangehechten staat uitdrukkelijk van de aanbrengst dier goederen blijkt, en evenmin is bewezen, dat die goederen staande huwelijk aan de vrouw bij erfenis, legaat of schenking zijn opgekomen.

b Amsterdam 5 Januarij 1869.

40. Wanneer niet blijkt, dat de man zijne vrouw heeft gemagtigd om het lidmaatschap bij eene kerkelijke gemeente aan te gaan, kan laatstgenoemde niet verpligt worden den vastgestelden hoofdelijken omslag dier gemeente te betalen.

Sommelsdijk Kgr. 24 Junij 1869.

41. De man bevoegd zijnde om de opbrengsten van personele goederen zijner vrouw met die der gemeenschap te vermengen, kan eerst bij ontbinding der gemeenschap en bij vereffening van den gemeenschappelijken boedel blijken, of hij in verzuim is geweest door die opbrengsten niet te beleggen.

Maastricht 9 Maart 1865.

42. De vreemdeling, met eene Nederlandsche vrouw gehuwd zijnde, en als hoofd hunner gemeenschap agerende, moet, om ontvankelijk in zijne vordering te zijn, aantoonen, dat er ten gevolge van hun huwelijk eene huwelijksgemeenschap bestaat, en hij als hoofd dier gemeenschap in regten behoort op te treden.

Beetsterzwaag Kgr. 6 November 1869.

43. De man is geregtigd in eigen naam betaling te vragen van de inschulden der vrouw, welke in de gemeenschap gevallen zijn.

Maastricht 13 Januarij 1855.

44. De inning van onverdeeld gebleven schuldvorderingen in eene aan haar opgekomen erfenis, moet door de gehuwde vrouwen en niet door hare echtgenooten gedaan worden.

Tiel 14 Mei 1858.

45. De in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw is, ook bijgestaan door haren echtgenoot, onbevoegd voor eene schuldvordering der gemeenschap in regten op te treden, en kan aan hare tegenpartij niet tegenwerpen het gemis van belang om zich op die onbevoegdheid te beroepen.

Amsterdam 27 Februarij 1866.

46. In het geval van huwelijksgemeenschap is het voldoende, dat de man alleen in regten worde geroepen, zelfs wanneer (tot handhaving van een regt van erfdienstbaarheid) geageerd wordt ter zake van een vast goed, dat de vrouw staande huwelijk ten haren name heeft aangekocht of verkregen.

's Gravenhage 28 Mei 1839.

47. De tiendheffer, gehuwd onder vigueur van den C. N., mag de aan zijne vrouw verschuldigde tienden in regten vorderen.

Tiel 1 September 1848.

48. Volgens art. 1116 B. W. kan de man, zonder medewerking zijner vrouw, de boedelscheiding van al de goederen, in de gemeenschap vallende, vorderen; maar daaruit volgt geenszins, dat de vrouw met medewerking van haren man zoodanige vordering niet zoude mogen doen.

Assen 6 October 1851.

49. Eene vordering, welke de huwelijksgemeenschap betreft van echtgenooten onder het

Nederlandsch Burg. Wetb. gehuwd, is ontvankelijk, indien zij alléén tegen den man wordt ingesteld.

a Assen 9 September 1844.

50. In cas van art. 168, nº 2 B. W. kan een crediteur alleen den man in regten tot betaling aanspreken, hoewel tegen hem geen lijfsdwang kan worden verleend.

Amsterdam Kgr. IV 6 November 1849.

51. Een schuldeischer kan op de huurpenningen van een goed, aan de vrouw toekomende, geen beslag leggen voor persoonlijke schulden van den man, indien uit de huwelijksvoorwaarden blijkt van uitsluiting niet alleen van gemeenschap van goederen, maar ook van winst en verlies, inkomsten en vruchten. Het beding dat, staande huwelijk, winst en verlies, vruchten en inkomsten voor rekening van den man zullen zijn, obsteert daartegen niet, omdat uit die bepaling geenszins volgt, dat de vruchten der goederen van de vrouw daardoor zouden worden het uitsluitend eigendom van den man; bij zoodanige opvatting zou dat beding in lijnregten strijd zijn met hetgeen in die huwelijksvoorwaarden, ten aanzien van de algemeene vaststelling der gemeenschap onmiddellijk voorafgaat.

a Amsterdam 27 November 1849.

52. Men kan voor het geval van art. 164 B. W. regtens volstaan met den man te dagvaarden, ter zake van handelingen of verbindtenissen, door de vrouw aangegaan, wegens alles, wat de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding betreft, en waaromtrent de wet veronderstelt, dat zij de bewilliging van haren man heeft bekomen.

Amsterdam Kgr. IV 8 Junij 1852.

53. De man is, ook wanneer de vrouw zelve handel heeft gedreven en is failliet verklaard, altoos aansprakelijk voor leveringen aan hem, ten behoeve van dien handel gedaan.

Arnhem 22 Februarij 1855.

54. Eene vordering tot herstel en vergoeding van eene persoonlijke onregtmatige handeling, kan zeer wel tegen eene gehuwde vrouw worden ingesteld, vermits zij zich van hare persoonlijke verantwoordelijkheid en de aansprakelijkheid harer goederen niet kan ontdoen door een beroep op de regten en verpligtingen van de huwelijksgemeenschap.

's Hertogenbosch 13 October 1858.

55. Bij bestaande gemeenschap van goederen tusschen twee echtgenooten, kan niet de vrouw, maar moet de man persoonlijk en suo nomine worden gedagvaard wegens schulden, door haar vóór de voltrekking van het huwelijk aangegaan. Het is, ter voldoening aan den inhoud en den geest van art. 160 v. B. W. niet voldoende dat de vrouw wordt gedagvaard, geadsisteerd door haren man, en deze laatste ter adsistentie zijner vrouw.

Haarlem Kgr. 1 September 1862.

56. Wegens eene vóór haar huwelijk aangegane schuld, kan eene in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, te gelijk met haren man te harer adsistentie, in regten worden gedagvaard.

c Amsterdam 22 November 1865.

IV.

57. Indien een man, gehuwd in algeheele gemeenschap van goederen, met zijne vrouw handel drijft onder eene firma, bevattende den naam van hem zelven en dien zijner vrouw, stellen de goederen der gemeenschap eene universitas rerum daar, welke bij het overlijden der vrouw niet ipso jure in het bezit komt van zijne kinderen. Deze verkrijgen door het overlijden hunner moeder slechts een onverdeeld regt op den eigendom; maar de man die krachtens de huwelijksgemeenschap, staande huwelijk, de goederen der gemeenschap onder zijne magt had, terwijl de vrouw niet in het bezit dier goederen was, blijft dezelve bezitten onder de gevolgen bepaald bij art. 2014 B. W.

N.-Braband 19 November 1867, vern. 's Hertogenbosch 6 Maart 1867. — De tot den handel behoorende goederen waren in executoriaal beslag genomen voor eene schuld voortspruitende uit commerciële operatiën. Tegen dit beslag kwamen de erfgenamen der vrouw in verzet. De Regtbank gelastte aan deze opposanten te bewijzen, dat de in beslag genomen goederen een deel der gemeenschap uitmaakten. In appel daarvan werd het verzet op grond van art. 2014 B. W. afgewezen.

58. De vrouw, met haren man in gemeenschap van goederen gehuwd en te zamen wonende, blijft, bij het overlijden van den man, wettiglijk in het bezit en beheer van den gemeenschappelijken boedel, onder verpligting van aan de erfgenamen van den man, die zich daartoe mogten opdoen, rekening en verantwoording van haar beheer te geven en tot scheiding des boedels met hen over te gaan. Zij is dus volkomen geregtigd en zelfs, tot dekking harer verantwoordelijkheid, verpligt de goederen, welke uit den boedel zijn ontvoerd, van hem, die dit wederregtelijk gedaan heeft, terug te vorderen, met vergoeding der daardoor aan den boedel veroorzaakte schade en interessen.

Utrecht 20 Mei 1853.

59. De erfgenamen van een onder beheer van den Franschen Code gehuwden man, kunnen niet, vóór de scheiding en deeling der gemeenschap, de overgebleven weduwe tot ontruiming dwingen van een huis, dat buiten gemeenschap aan den overledene toebehoorde.

b Nijmegen 30 November 1841.

60. Hoezeer de man als hoofd der gemeenschap, als meester en voogd over de gemeene goederen kan beschikken, mag hij zich echter niet ten koste dier gemeenschap verrijken, en is dus verpligt bij ontbinding door echtscheiding van den staat des boedels behoorlijk aanwijzing te doen en zich over het door hem gevoerd bewind te verantwoorden. Hij kan niet volstaan met van het resultaat der gestie kennis te geven en de vrouw is niet verpligt dat resultaat aan te nemen of daarvan afstand te doen.

Amsterdam 1ⁿ a. 5 Februarij 1833, bev. bij 's Gravenhage H. G. 15 October 1834.

61. In het Drentsche landregt is toepasselijk het beginsel dat, bij verdeeling eener huwelijksgemeenschap van winst en verlies, al de door de echtgenooten in eigendom bezeten goederen moeten worden gerekend te zijn aangewonnen,

zoo lang niet blijkt, dat een of ander goed door een der echtgenooten ten huwelijk is aangebragt of aan hem is aangestorven of gegeven; art. 1402 C. N.

Assen 6 Mei 1844.

62. In geval niet de beide echtgenooten, maar alleen de man in het aanhangig regtsgeding partij is geweest, kan na diens overlijden de dagvaarding in hooger beroep niet anders worden gedaan dan aan diens gezamenlijke erfgenamen, en komt het geenszins te pas om de weduwe op eigen naam in het proces te brengen. Welke gemeenschap ook tusschen de echtgenooten moge hebben bestaan, zij gaat in allen gevalle den appellant als derde niet aan; de gevolgen daarvan moeten eeniglijk worden geregeld tusschen de erfgenamen van den overledene en zijne weduwe.

a H. R. 10 Maart 1853, Concl. conf.

63. Art. 1565 C. N., dat het huwelijksgoed der vrouw eerst één jaar na de volbragte ontbinding des huwelijks kan opgevorderd worden, — is niet van toepassing op het geval dat bij huwelijkscontract niet het régime dotal is gevestigd, noch eenige bepaling gemaakt, welke daarop terugwijst, maar alleen de gemeenschap is uitgesloten.

Amsterdam 25 Mei 1840.

64. Hoewel het reprisen-stelsel van den Code niet is overgenomen, kan men daaruit niet afleiden dat de reprises zelve door ons wetboek zouden zijn verworpen, maar wel en alleen dat voor afgeschaft moet worden gehouden de bepaalde volgorde, welke tot het uitoefenen der reprises in den Code was bevolen.

Maastricht 9 Maart 1865. — Hoorn 20 Junij 1866.

65. Bij ontbinding der gemeenschap van winst en verlies bestaat de te verdeelen massa niet uit al de goederen der beide echtgenooten, met inbegrip hunner aanbrengsten, maar alleen uit de door hen staande huwelijk verkregen winsten en verliezen, zoodat, ook dan wanneer de aanbrengsten hebben bestaan in geld of soortgelijke verbruikbare zaken en deze bij de ontbinding der gemeenschap niet meer bestaan, niettemin het bedrag daarvan geenszins moet worden geacht te zijn overgegaan in de gemeenschap, en niet is te beschouwen als eene schuld der gemeenschap onder verpligting van uitkeering van gelijke waarde na hare ontbinding, maar de aangebragte goederen (hoewel deze bij de ontbinding niet meer aanwezig zijn) moeten geacht worden te hebben blijven behooren aan de oorspronkelijke aanbrengers. Het is alzoo in strijd met art. 210 en 212 B. W. datzelfde bedrag eerst op te nemen onder de gemeenschap van winst en verlies, waartoe het niet behoort, en daarna weder daarvan af te trekken als schuld der gemeenschap.

H. R. 18 Januarij 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hoorn 20 Junij 1866, handhavende een dwangbevel ter zake van verschuldigd regt van overbedeeling, op grond dat aan de langstlevende echtgenoot was toebedeeld de helft van het geheele actief der gemeenschap, het haar gelaten vierde gedeelte der nalatenschap van haren man en haar aanbreng, terwijl in de beschrijving van het passief met de schulden des boedels, ook waren opgenomen zoowel de aan haar als de aan haar overleden man verschuldigde vergoeding.

66. De onder het Fransche regt met uitsluiting van alle gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, die eene behoorlijke beschrijving en waardeering in het huwelijkscontract heeft doen opnemen van de goederen, welke zij ten huwelijk zal aanbrengen, is niet gehouden om, na het eindigen van het huwelijk te bewijzen, dat zij deze goederen werkelijk heeft aangebragt, alvorens zij haar regt tot opvordering van die goederen of van derzelver waarde kan doen gelden.

Amsterdam 29 December 1840.

67. Wanneer bij huwelijksvoorwaarden de verklaring is opgenomen: «dat de bruid voor »haren personelen eigendom buiten gemeen»schap houdt eene som van *f* 1890.», die zij »bewezen heeft thans in contanten en belegde »gelden te bezitten,» is zij zonder nader bewijs wettig geregtigd die som gelds vooraf en als passief der ontbonden gemeenschap bij de deeling terug te vorderen.

b Limburg 29 Junij 1868.

68. Een onder vigueur van het Fransche B. W. aangegaan huwelijkscontract, waarbij de gemeenschap van goederen was uitgesloten, doch specifiek waren vermeld de door de vrouw in te brengen goederen, — strekt tot bewijs dat die goederen werkelijk ten huwelijk waren aangebragt, indien de man, bij zijne ontkenning dat die goederen werkelijk waren ontvangen, niet aantoont, dat zij tusschen het huwelijkscontract en de voltrekking van het huwelijk zijn te niet gegaan, en zijne ontkenning evenmin op andere wijze regtvaardigt, daar onder voormeld wetboek geene noodzakelijkheid bestond, dat de man eene kwittantie afgaf voor de huwelijks-goederen door de vrouw aangebragt. Alzoo moet het goed, dat als door de vrouw in te brengen, bij huwelijkscontract, waarbij de gemeenschap wordt uitgesloten, specifiek is vermeld, geacht worden vervolgens werkelijk onder het beheer van den man te zijn gekomen, zoodanig dat de vrouw het ingeval van echtscheiding kan terugvorderen, of rekening en verantwoording daarvan vragen.

Holland 26 Mei 1841.

69. Naar aanleiding van art. 45 en 46, III[e] boek van het landregt van Drenthe, bestond er tusschen echtgenooten die zonder huwelijksvoorwaarden waren gehuwd en wier huwelijk kinderloos is ontbonden, gemeenschap van tilbare goederen, benevens winst en verlies. De erfgenamen der vrouw kunnen alzoo geene verantwoording vorderen van den koopprijs eener aan hunne auteur opgekomen nalatenschap, indien zij niet bewijzen, dat daarbij ook vaste, alzoo buiten gemeenschap gebleven goederen zijn verkocht.

Assen 6 Mei 1844.

70. Het is buiten twijfel dat volgens de wetsbepalingen van den Code Napoleon de echtgenooten of hunne erfgenamen hunne regten betrekkelijk de buiten gemeenschap gehouden goederen en de vergooding die hun door de gemeenschap mogt verschuldigd zijn, slechts kunnen doen gelden, wanneer zij gelijktijdig tot de vereffening van alle hunne wederzijdsche

regten en verpligtingen, en tot de verdeeling der gemeenschap overgaan; de bijzondere objecten die te zamen de massa van in en buiten gemeenschap bezeten goederen daarstellen, kunnen geene onderwerpen van afzonderlijke regtsvordering tusschen de echtgenooten uitmaken.

c H. R. 6 Januarij 1854, Concl. conf.

71. Het bewijs van door den erflater ten tweede huwelijk aangebragte goederen kan geput worden uit een inventaris, weinig tijds vóór de voltrekking van dat huwelijk, opgemaakt van de gemeenschap tusschen hem en zijne vrouw in eerder huwelijk bestaan hebbende, en alzoo subintreren voor den inventaris bij art. 1499 C. N. bedoeld.

Deventer 19 December 1856.

72. Een onderhandsche inventaris, na het huwelijk der onder de werking van den C. N. getrouwde echtgenooten opgemaakt, kan niet worden aangemerkt als een bescheid in den zin van art. 1415 C. N., waarvan zich de vrouw (of hare erfgenamen) bij ontbinding der gemeenschap als bewijs kan bedienen, om aan te toonen, waarin de door haar ten huwelijk aangebragte roerende goederen hebben bestaan.

c H. R. 29 Junij 1860, Concl. conf., op dien grond verniet. *b* Zeeland 20 September 1859, waarbij was vern. Goes 13 September 1858, beslissende dat niet was bewezen, dat de inventaris op den dag zijner dagteekening was opgemaakt, en deze in allen gevalle onvoldoende was om daarmede te bewijzen, dat de daarin vermelde som aan roerende goederen door de vrouw ten huwelijk was aangebragt.

73. Indien een voogd is veroordeeld tot het afleggen zijner voogdij-rekening en om over te gaan tot scheiding en deeling eener bestaande huwelijksgemeenschap, zijn de gewezen pupillen niet geregtigd het saldo van de afgelegde voogdij-rekening op te vorderen, alvorens de gemeenschap mede is vereffend, vermits dat saldo moet worden opgenomen in het bedrag van de te onderscheidene huwelijksgemeenschap.

Friesland 15 Februarij 1843, Concl. conf.

74. Een echtgenoot is bevoegd over zijn onverdeeld aandeel in de huwelijksgemeenschap bij testament te beschikken, en zoodanig aandeel onder zijne erfgenamen te verdeelen. Die beschikking (mits daarbij aan de ligitieme portie der kinderen niet zij te kort gedaan) is niet onvoorwaardelijk geldig, maar kan alleen effect hebben na eene voorafgegane scheiding dier gemeenschap, en voor zooverre de goederen, waarover beschikt is, blijken tot zijn aandeel te behooren.

a Gelderland 1 Februarij 1865. — Cf. *a* H. R. 27 Februarij 1863, en de Concl. van den Adv.-Gen. Mr. Gregory.

75. De man kan na het overlijden zijner vrouw wegens schulden der gemeenschap in regten worden betrokken, zonder dat de erfgenamen van laatstgemelde, als voor de helft dier schulden aansprakelijk, mede in het geding worden gebragt.

Groningen 13 Februarij 1857.

76. De man kan na de ontbinding des huwelijks worden aangesproken voor de geneeskundige behandeling en de leveringen van medicamenten welke zijne vrouw heeft besteld, behoudens verhaal voor eene helft op de erfgenamen van deze laatste.

Gorinchem Kgr. 21 Mei 1869, bev. bij *a* Gorinchem 29 November 1870.

77. De vrouw kan na ontbinding van het huwelijk worden aangesproken tot betaling van de helft eener schuld, door haren man alleen staande huwelijk onder vigueur van het Friesche landregt aangegaan.

Leeuwarden 21 Mei 1842, Concl. conf.

78. De man die onder vigueur der Friesche Landsordonnantie is gehuwd, kan zoowel na de ontbinding van zijn huwelijk als gedurende hetzelve worden aangesproken tot betaling der geheele schuld, door hem buiten concurrentie van zijne vrouw gemaakt.

b Leeuwarden 31 Mei 1842.

79. Volgens het Fransche regt kan, na ontbinding der gemeenschap van goederen tusschen de echtgenooten, de vrouw niet voor het geheel worden aangesproken voor de schulden der gemeenschap, welke de man buiten medewerking der vrouw heeft aangegaan.

Woerden Kgr. 2 Junij 1851.

80. Indien eene vrouw solidair met haren man eene schuldbekentenis heeft onderteekend, welke ten haren aanzien nietig is, en hare erfgenamen worden tot betaling opgeroepen, dan moet die vordering altoos voor de helft worden toegewezen, zoo de echtelieden zijn getrouwd vóór de invoering van het Wetboek Napoleon ingerigt voor het Koningrijk Holland.

Gelderland 20 Februarij 1839.

81. De erfgenamen van den man zijn volgens den C. N. aansprakelijk voor het geheel eener schuld, vallende in de gemeenschap van winst en verlies, maar door den man aangegaan.

Groningen 8 Mei 1846, vern. Groningen Kgr. 29 December 1845.

82. Zoo al art. 1442 C. N., houdende dat de huwelijksgemeenschap na den dood van een der echtgenooten niet wordt voortgezet, niet toepasselijk te achten is op een onder de tegenwoordige wet ontbonden eerste huwelijk, daar, ten gevolge van het niet-opmaken eener boedelbeschrijving, de huwelijksgemeenschap tusschen de overgebleven echtgenoote en hare minderjarige kinderen heeft voortgeduurd, kunnen niettemin de erfgenamen van den overleden echtgenoot niet door een schuldeischer worden aangesproken tot betaling van schulden die niet zijn gemaakt door den erflater, maar door de overgebleven echtgenoote, toen ongehuwd en openbare koopvrouw.

b Assen 29 Junij 1860.

83. Dagvaarding eener weduwe tot betaling van de huur van een door haar gehuurd goed. Bewering, dat zij voogdes is van hare kinderen, en de gemeenschap tusschen haar en wijlen haren man bestaan hebbende, nog niet was ontbonden, en dat zij alzoo niet anders kon worden aangesproken dan in privé en in hoedanigheid van moeder en voogdes, aangenomen.

S... Kgr... (1).

84. Bij artikel 185 B. W. is het verhaal van de schulden der gemeenschap voor de helft tegen de vrouw of hare erfgenamen niet afhankelijk gemaakt van eene tegen den man in regten gedane aanspraak voor het geheel.

b Gelderland 13 Februarij 1861.

85. Zowel naar het voormalig Friesche regt (waaronder de wettelijke gemeenschap was van schade en bate of winst en verlies) als naar de tegenwoordige Nederl. wetgeving kunnen, na ontbinding des huwelijks door den dood der vrouw, voor de door den man opgelegde schulden der gemeenschap, de man hoofdelijk en gelijktijdig de erfgenamen der vrouw, pro parte virili, in de helft worden aangesproken.

Friesland 12 Februarij 1862.

86. De erfgenamen van den man zijn na doode van hunnen erflater niet aansprakelijk voor het geheel der schulden der gemeenschap, waarin zij slechts voor de helft erfgenamen zijn.

Arnhem 23 November 1865.

87. Volgens het oude costumier regt van Maastricht behoorden de gekochte onroerende goederen tot de gemeenschap, en bekwam de langstlevende, bij gebrek aan uitersten wil het genot, zijn leven gedurende, van de onroerende goederen, door den eerststervenden echtgenoot nagelaten, en den vollen eigendom van de roerende goederen der gemeenschap.

Maastricht Arb. 18 September 1862. — Maastricht 17 Januarij 1867. — Maastricht 19 Julij 1867, beide laatste meer uitdrukkelijk sprekende van de verkrijging der roerende goederen, het laatste ook van de verpligting der langstlevende om de schulden van den eerststervende te betalen. — *b* H.R. 12 Februarij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. Maastricht, en beslissende dat art. 1094 C.N. niet is geschonden, wanneer aan den langstlevenden echtgenoot niet alleen overeenkomstig de oude costumen omtrent de huwelijksregten in het land van Valkenburg, zijn toegekend de volle eigendom der roerende en het vruchtgebruik der onroerende goederen, maar buitendien voor geldig gehouden is de beschikking welke volgens voormeld artikel aan den eenen echtgenoot ten voordeele van den anderen is toegelaten.

88. De bepalingen van de costumen van het land van Valkenburg betrekkelijk de aan den langstlevenden echtgenoot toegekende voordeelen, daarin bestaande dat deze verkreeg den vollen eigendom der roerende en het vruchtgebruik der onroerende goederen van den eerststervende onder den last van de schulden te betalen, zijn door de wet van 17 Nivôse II niet afgeschaft, noch gereduceerd op de helft der nalatenschap in vruchtgebruik.

b H.R. 12 Februarij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. Maastricht. — Maastricht 17 Januarij 1867. — Eenigzins anders Maastricht 19 Julij 1867, beslissende dat voormeld huwelijksregt bij art. 13 der wet van 17 Nivôse II, met slechts geringe wijziging voor het geval dat bij ontbinding van het huwelijk afstammelingen van den vooroverledene zouden aanwezig zijn, en zonder eenige wijziging, voor het geval dat geene afstammelingen zouden bestaan, is bevestigd geworden.

V.

89. Door de vrouw of door hare erfgenamen kan afstand gedaan worden van de gemeenschap van winst en verlies.

Groningen Hof 4 Junij 1867, vern. Appingadam 6 October 1866, terwijl de cass. tegen die beslissing is verw. bij *a* H.R. 13 November 1868, Concl. conf.

90. Afstand van de gemeenschap van winst en verlies is één bij de wet onbekend privilegie, en wanneer partijen de regeling van de wettelijke gevolgen van dien afstand aan de Regtbank verzoeken, dan is deze bevoegd de ongegrondheid van dien afstand zelven uit te spreken, ook dan wanneer partijen dien niet betwisten.

Appingadam 1 Maart 1865.

91. Nergens wordt bij de wet bepaald, dat voogden of minderjarigen regterlijk verlof noodig hebben om naar aanleiding van art. 187 en 193 B.W. afstand te doen van de huwelijksgemeenschap, welke tusschen hunne overledene moeder en hunnen vader heeft bestaan; evenmin is aan de Regtbank de magt verleend om zoodanig verlof te verleenen.

Gorinchem 5 December 1854.

92. Eene vrouw, onder vigueur van het Fransche regt gehuwd, kan na het overlijden van haren man afstand van de gemeenschap gedaan hebbende, nimmer verpligt worden om tot de schulden der gemeenschap bij te dragen; ook dan niet wanneer het geldt geleverde materialen, gestrekt hebbende tot vertimmering van kamers, persoonlijk aan de vrouw toebehoorende, en niet vallende in de tusschen haar en haren man bestaan hebbende gemeenschap, indien niet tevens is bewezen, dat die materialen hebben gestrekt tot het doen van zoodanige herstellingen als komen ten laste van den eigenaar.

Groningen 12 Junij 1846. — Cf. Groningen 8 Mei 1846.

93. De tempore utili na de scheiding van tafel en bed gedane afstand der gemeenschap strekt slechts om de vrouw te ontheffen van hare verdere aansprakelijkheid voor de gemeenschaps-schulden, maar brengt overigens geene verandering te weeg in het beginsel dat de vrouw bij faillissement van haren man alleen regt heeft op hare eigen goederen, die niet in de gemeenschap vallen, terwijl de verdeeling plaats heeft volgens den stand der gemeenschap ten tijde der scheiding van tafel en bed.

a Amsterdam 9 Mei 1867.

94. De vrouw of hare erfgenamen kunnen, na afstand van de gemeenschap van winst en verlies te hebben gedaan, niet vorderen om voor de niet meer in natura aanwezig zijnde aanbrengst schadeloos te worden gesteld uit de roerende goederen, die in den boedel worden gevonden en waarop geen der echtgenooten een bijzonder regt kan bewijzen. Die goederen moeten immers worden gehouden voor winst, en de vrouw is ten gevolge van haren afstand van alle winst uitgesloten.

a H.R. 13 November 1868, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 4 Junij 1867, waarbij was vern. Appingadam 6 October 1866.

95. Uit art. 1494 C.N. volgt dat de geldigheid der verbindtenis door eene getrouwde vrouw gezamenlijk met haren echtgenoot aangegaan, na afstand der gemeenschap, als uit eigen hoofde aangegaan en op zich zelf staande moet worden aangemerkt (ten aanzien der uitdrukking eener schuldoorzaak en der voldoening aan art. 1327

C. N.) en de geldigheid der verpligtingen van haren man daarop geen invloed kan uitoefenen.
Gelderland 6 Februarij 1856.

96. Hij die optreedt als beheerende den boedel van den overleden man, treedt per se ook op als beheerende den gerepudieerden gemeenschappelijken boedel, welke na den afstand van haar aandeel door de vrouw, één is geworden met dien van den overleden man.
H. R. 19 December 1862, Concl. conf.

VI.

97. Ofschoon ook de zoogenaamde landkaart van Ravestein, waaronder Uden ressorteerde, niet van huwelijksgemeenschap en derzelver gevolgen gewaagt, is het echter van notoir regt, dat in die landen algeheele huwelijksgemeenschap gold, zoo als die in Holland en elders bestond; bijna overal waar eene algeheele huwelijksgemeenschap was aangenomen, en bepaaldelijk in het naburige Holland en Gelderland, werd als een noodzakelijk gevolg derzelve, tegen de beginselen van het jus commune, verstaan dat de huwelijksgemeenschap, ook na den dood van een der conthoralen, bijaldien de langstlevende verzuimde inventaris te verlijden, tusschen de overgeblevene en de kinderen des afgestorvenen voortduurde, hetzij de langstlevende een tweede huwelijk aanging of niet; die verpligting hield niet op bij het niet aanwezig zijn van roerende goederen.
's Hertogenbosch .... (6).

98. Uit de bepalingen van het voormalig landregt van Drenthe kan zelfs niet bij gevolgtrekking worden opgemaakt, dat er volgens dat regt, tot aan het opmaken van inventaris, bestond eene voortgezette gemeenschap tusschen den nagebleven echtgenoot en de kinderen. Dit moet evenwel volgens het arrest a quo niet geacht worden gedurende de werking van hetzelfde regt aldaar algemeen regtens te zijn geweest.
H. R. 3 December 1858, Concl. conf.

99. Eene huwelijksgemeenschap, aangegaan onder het Drentsche landregt en ontbonden onder de werking van het Wetboek Lodewijk Napoleon, duurde voort (volgens art. 196 van laatstgemeld wetboek) tusschen de minderjarige kinderen en den langstlevenden echtgenoot, zoodat eene door dezen na ontbinding van het huwelijk gekochte beklemming in de gemeenschap viel.
Assen 16 Februarij 1857.

100. Onder het Oud-Hollandsch regt waren zeer gewoon de testamentaire bepalingen en huwelijksvoorwaarden, waarbij gemeenschap der aan te brengen of te verkrijgen goederen werd bedongen, en voorts dat bij overlijden van een der aanstaande echtgenooten zonder geboorte, de langstlevende in vollen en vrijen eigendom zou hebben en blijven behouden al hetgeen de eerststervende met er dood zou komen te ontruimen en na te laten, om hetzelve te kunnen verteren en veraliëneren naar welgevallen, onder voorwaarde, dat al hetgeen onverteerd en onveraliëneerd door hem mogt worden nagelaten, zou komen en devolveren op de naaste vrienden en bloedverwanten of de erfgenamen van de beide echtgenooten. Onder dat regt zijn die erfstellingen steeds beschouwd geworden als bedingen van voortgezette gemeenschap.
's Hertogenbosch 10 December 1858.

101. Hoezeer een huwelijk is aangegaan en het mutueel testament der echtelieden voltrokken onder vigueur van het Roomsch Hollandsch regt, zoo *leert nogtans dat regt zelf* dat de gevolgen der ontbinding des huwelijks moeten geregeld worden naar de wet, vigerende ter plaatse alwaar en dus ook ten tijde wanneer die ontbinding voorvalt. Zij continueert dus niet na doode van een der echtelieden onder vigueur van het Fransche regt.
N.-Holland 9 October 1845.

102. De man, door wiens verzuim om in voldoening aan art. 182 B. W. inventaris op te maken, de gemeenschap wordt gecontinueerd, blijft deze regtens niet beheeren, vermits art. 179 B. W. het beheer der goederen van de gemeenschap aan den man opdraagt krachtens de hem toegekende maritale magt, welke met de ontbinding van het huwelijk ophoudt.
c H. R. 10 Junij 1864, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *a* Friesland 17 Junij 1863, waarbij was vern. Sneek 3 December 1862.

103. De bepaling van art. 196 Wetb. Nap. ingerigt voor het Koningrijk Holland, moet op den langstlevende der echtgenooten, die zonder huwelijksvoorwaarden onder de werking van gezegd wetboek zijn gehuwd, ook dan nog van toepassing worden geacht, bijaldien een van die echtgenooten, onder de werking van het Wetb. Napoleon, met achterlating van minderjarige kinderen is overleden, en de langstlevende in den gemeenen boedel is blijven zitten, zonder eenen inventaris van denzelven te hebben gemaakt. De gemeenschap is in dat geval niet blijven voortduren, maar zij moet geacht worden bij den dood van den eerststervende geëindigd te zijn.
Eindhoven 6 September 1847.

104. Indien een huwelijk, onder het vroegere costumiere regt aangegaan, onder vigueur van het Ned. B. W. door den dood van een der echtgenooten is ontbonden, dan moet de regtstoestand tusschen den overgebleven echtgenoot en de kinderen, ten opzigte van de goederen der gemeenschap, naar het oude costumiere regt waaronder het huwelijk is voltrokken, beoordeeld worden. Het verzuim in het tijdig opmaken van inventaris onder de tegenwoordige wet begaan, kan hierin geene verandering brengen.
b H. R. 26 Maart 1858, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Zutphen 30 April 1857. In casu waren de echtelieden gehuwd onder het Zutphensch landregt, dat bij gebreke van het maken van inventaris, de stilzwijgende voortzetting der huwelijksgemeenschap bepaalde met alle, zoo meerder- als minderjarige kinderen. De Prok.-Gen. zag die bepaling (even als die van art. 182 B. W.) aan voor eene straf, zoodat de wet van de ontbinding des huwelijks moest worden toegepast. De huwelijksgemeenschap bv. onder den C. N. aangegaan, zou bij ontbinding des huwelijks onder onze wet, bij het niet maken van inventaris worden voortgezet, doch de vraag, welke goederen tot de voortgezette gemeenschap zouden behooren, moest naar de Fransche wet worden beantwoord.

105. De bij het Wetboek Lod. Nap. bepaalde voortduring der gemeenschap, in geval van verzuim van den langstlevenden echtgenoot, om een inventaris van den gemeenen boedel op te maken, is niet van toepassing waar het huwelijk met den dood is ontbonden, en alzoo dat verzuim heeft plaats gehad niet onder datzelfde wetboek, maar onder de werking van het opgevolgd Code Nap., dat in art. 1442 een ander regt heeft ingevoerd.

Almelo 21 September 1859.

106. De algeheele gemeenschap van goederen ten gevolge van een huwelijk in 1803 onder de vroegere wetgeving gecontracteerd, blijft niet voortduren, wanneer na het overlijden van een der echtgenooten, de overgeblevene, zonder dat voorafgaande scheiding der eerste gemeenschap heeft plaats gehad, onder vigueur der Fransche wetgeving een tweede huwelijk, insgelijks (krachtens huwelijksvoorwaarden) onder algeheele gemeenschap van goederen heeft aangegaan.

b Zeeland 20 December 1859.

107. Wanneer een huwelijk, aangegaan onder de werking van den C. N., onder vigueur van het nieuwe B. W. door den dood wordt ontbonden, en de overblijvende echtgenoot verzuimd heeft na dat overlijden een inventaris op te maken, dan blijft ingevolge art. 182 B. W. de gemeenschap niet voortduren.

Tiel 8 Januarij 1864. — *b* Maastricht 23 Januarij 1862.

108. De bepaling van art. 182 B. W., houdende dat bij gebreke van het maken van inventaris door den langstlevenden echtgenoot de gemeenschap voortduurt, is ook toepasselijk, wanneer het huwelijk, aangegaan onder vigueur van den C. N. hier te lande, onder het tegenwoordige Burg. Wetb. wordt ontbonden.

Maastricht 17 Januarij 1867, in hooger beroep bevestigd, doch in cass. vern. bij *b* H. R. 4 December 1868, Concl. contr.

109. De minderjarigen wier langstlevende vader of moeder heeft verzuimd binnen den bij de wet gestelden termijn een inventaris te doen opmaken, kunnen daarom niet geacht worden medeërfgenamen te zijn in eene aan dien langstlevenden echtgenoot opgekomen nalatenschap. Hun regt bepaalt zich tot het genot van het voordeel dat later zal blijken uit de voortzetting der gemeenschap te zijn voortgevloeid. Er is dus geene regterlijke magtiging vereischt om over te gaan tot den verkoop der goederen tot die nalatenschap behoorende, wanneer overigens de erfgenamen zijn tegenwoordig en meerderjarig.

Gorinchem 19 November 1871.

110. De voortduring van de gemeenschap eindigt met het overlijden van den langstlevenden echtgenoot. Heeft deze dus verzuimd te voldoen aan het voorschrift van art. 182 B. W., dan blijft de gemeenschap wel met hem en zijne kinderen, doch niet met die kinderen en zijne weduwe voortduren.

Breda 28 November 1871.

111. De gemeenschap tusschen den langstlevende der ouders en de kinderen duurt wettelijk voort tot het opmaken der boedelbeschrijving; eerstgenoemde is bevoegd die boedelbeschrijving uit te stellen, mits zich onderwerpende aan de daarop gestelde straf van verlies van vruchtgebruik.

Amsterdam 7 Februarij 1871.

112. Aan eene krachtens art. 182 B. W. gecontinueerde gemeenschap wordt door het opmaken van een inventaris een einde gemaakt. De minderjarige kinderen zijn dus niet medegeregtigd in een perceel onroerend goed, hetwelk de langstlevende vader na zoodanige inventarisatie heeft aangekocht.

Z.-Holland 6 Mei 1872, vern. het in tegenovergestelden zin gewezen Gorinchem 5 Maart 1872.

113. Het is buiten twijfel dat in het geval van voortduring der huwelijksgemeenschap, bij gebreke van opgemaakte boedelbeschrijving binnen den termijn bij art. 182 B. W. bepaald, de nalatenschappen, gedurende deze voortduring aan den overgebleven echtgenoot opgekomen, vallen in de gemeenschap, en het is niet aannemelijk dat in dat artikel onder gemeenschap de gemeene boedel is te verstaan.

a H. R. 13 September 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 18 Mei 1859, Concl. conf.

114. Eene erfenis welke gedurende de voortduring der gemeenschap in art. 182 B. W. vermeld, aan den langstlevenden echtgenoot opkomt, valt in die voortdurende gemeenschap, en de kinderen van den anderen echtgenoot worden daarin mededeelhebbers.

a Friesland 17 Junij 1863, terwijl bij het vonnis a quo, Sneek 3 December 1862, was aangenomen dat het verzuim der boedelbeschrijving alleen den langstlevenden echtgenoot en de minderjarige kinderen maar geene derden aangaat.

115. De verdeeling van een gemeenschappelijken boedel kan niet regtsgeldig geschieden, wanneer niet alle deelgenooten of geregtigden daarin betrokken zijn, maar art. 182 B. W., ter verzekering van de belangen van minderjarigen, eene straf bepalende op het verzuim van boedelbeschrijving door den langstlevende der ouders, heeft als zoodanig uit zijnen aard alleen regtsgevolg tusschen de kinderen en den langstlevende. De minderjarigen kunnen ten gevolge van bedoeld verzuim niet als deelgenooten beschouwd worden in eene aan den langstlevende opgekomen nalatenschap.

Almelo 30 November 1864.

HUWELIJKSVOORWAARDEN.

I. Algemeene regelen en bepalingen.
II. Giften.
III. Overschrijving.

I.

1. De bestaanbaarheid van huwelijksvoorwaarden moet worden beoordeeld naar de wet, waaronder het huwelijk ten gevolge dier huwelijksvoorwaarden is voltrokken, en geenszins naar de wet, waaronder die voorwaarden zelve zijn aangegaan, zoo dit laatste onder eene vroegere wetgeving heeft plaats gehad. Zij erlangen immers haar bestaan, kracht en gevolg eerst met het voltrekken van het huwelijk.

H. R. 17 Januarij 1845, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Drenthe 9 Maart 1843, waarbij overeenkomstig de beginselen van het Wetboek Lod. Nap., waaronder het huwelijk was voltrokken, met terzijdestelling van het Drentsche landregt, waaronder die bepaling was gemaakt, als nietig is beschouwd de bij huwelijksvoorwaarden door de ouders aan de bruid gedane toezegging: «dat zij zoo na zoude blijven tot »alle erfenissen en zijdvallen als haar broeders.»

2. Huwelijksvoorwaarden (meer bepaald ten aanzien van het genot der bedongen voordeelen, nadat het huwelijk door echtscheiding is ontbonden verklaard) moeten beoordeeld worden naar de wetten, die ten tijde van het aangaan van het huwelijk en niet naar die, welke bij deszelfs ontbinding bestonden.

Drenthe 16 Februarij 1839, in strijd met Assen 23 April 1838.

3. De regten der litigerende partijen moeten, volgens beginselen van transitoir regt, worden beoordeeld naar de wet, die van kracht was tijdens het maken der huwelijksvoorwaarden, omdat huwelijksvoorwaarden onherroepelijk zijn en dadelijk na voltrekking des huwelijks verkregen regten doen geboren worden.

's Hertogenbosch 10 December 1858.

4. De geldigheid der huwelijksvoorwaarden moet niet worden beoordeeld naar de wet der plaats van het huwelijk, al is deze het vaderland der echtgenooten, maar naar die van het land, alwaar de man zijn hoofdverblijf gaat vestigen, te meer zoo hij reeds vroeger aldaar gedomicilieerd was. Dientengevolge kan de eigendom van meubelen door de vrouw alleen worden bewezen overeenkomstig art. 205 B.W., al admitteert de wet der plaats, alwaar de huwelijksvoorwaarden gemaakt zijn, ook andere bewijzen.

N.-Holland 2 December 1852.

5. Volgens het Drentsche landregt moet een huwelijkscontract als geldig worden beschouwd, indien het door vier personen, den bruidegom en den schultes is onderteekend, en door de bruid met een kruisje gemerkt, terwijl aan het hoofd van dat stuk oorspronkelijk was vermeld, dat het is gesloten *ten overstaan van* onderbenoemde bloedverwanten en dedingslieden of naastbestaande vrienden, en aan het slot «des »ten oorkonde . . . geteekend.» De omstandigheid dat tusschen de woorden «ten overstaan» en «van onderbenoemde» met doorhaling van het woordje «van» later is tusschen geschreven en gedeeltelijk op den kant bijgevoegd: van (de voormelde vier personen) hoofd- en medemomboiren van het voorkind der bruid, kan, vl. indien die bijvoeging aan het slot der akte niet is herhaald, niet ten bewijze strekken dat die vier personen enkel in kwaliteit van hoofd- en medemomboiren en niet als zoogenaamde dedingslieden zijn tegenwoordig geweest.

Assen 23 April 1838, bevest. bij Drenthe 16 Februarij 1839.

6. Echtgenooten kunnen bij eene overeenkomst buiten 's lands gesloten, niet derogeren aan de wetten van het land, waar de bruidegom reeds woonde, en waar zij beiden zich met der woon gingen vestigen, in een onderwerp, rakende de regten van derden, en betreffende de openbare orde; in casu omtrent de bewijsmiddelen ten aanzien van de door de vrouw aangebragte mobilia.

Amsterdam 27 Julij 1852.

7. De bepaling in een huwelijkscontract onder de Oud-Holl. wetgeving gemaakt: «dat de »langstlevende der echtgenooten, indien er geene »kinderen werden verwekt, de geheele nalaten»schap in vollen en vrijen eigendom zal heb»ben, doch dat al hetgeen hij onvervreemd en »onverteerd zal nalaten, zal moeten komen en »devolveren op de naaste bloedverwanten der »beide echtgenooten, of de bij testament aan»gewezen erfgenamen, ieder voor de helft,» behelst een beding van voortgezette gemeenschap; de erfgenamen der eerstoverledene vrouw hebben het regt van de bij testament benoemde erfgenamen van den man scheiding en deeling te vorderen der geheele nalatenschap, zonder dat hiertegen dit testament obsteert, daar de eischers hunne regten ontleenen aan het huwelijkscontract.

's Hertogenbosch 10 December 1858.

8. Volgens het Fransche regt was het niet geoorloofd bij huwelijkscontract te bepalen, dat de langstlevende echtgenoot zoude begiftigd worden met de nalatenschap van den eerststervende, maar wel dat de gemeene boedel aan den langstlevende zou verblijven.

Middelburg . . . (6), bevest. bij Zeeland 29 Maart 1855.

9. Wanneer na instelling van den langstlevenden echtgenoot als erfgenaam van den eerststervende, verder wordt bepaald, dat, indien eerstgemelde, zonder hertrouwd te zijn, kinderloos komt te overlijden, de helft zijner nalatenschap zal geërfd worden door de wettelijke erfgenamen van den bruidegom en de andere door die van de bruid, zonder onderscheid van wat zijde de goederen zijn gekomen, dan bedoelt zulks de gemeenschap te doen voortduren, ook na den dood des eerststervenden en valt die

bepaling derhalve onder de dispositions prohibitives van art. 1388 C. N. Daarin is ook geen fideicommissum residui gelegen.

Middelburg 9 Februarij 1870.

10. Het aanwezig zijn van ééne nietige bepaling in een huwelijkscontract heeft geene algemeene nietigheid ten gevolge. Eene contractuele instelling blijft alzoo geldig ingevolge art. 1094 C. N., al moge daaraan eene substitutie zijn toegevoegd ten voordeele van de kinderen uit eerder huwelijk van een der echtelieden.

Amsterdam 13 October 1858.

11. Naar de voorschriften van het Oud-Geldersche regt, zijn de dedingslieden, bij het opmaken eener huwelijksvoorwaarde tegenwoordig, als partijen in die akte te beschouwen. Indien onder de oude Geldersche wetgeving bruid en bruidegom zich bij huwelijksvoorwaarden hebben verbonden, om aan de erven van den overleden man der bruid uit deszelfs nalatenschap eene bepaalde som uit te keeren, is deze beschikking verbindende, voor het geval die huw. voorwaarden door de naaste erven van den overleden man als huwelijksvrienden zijn onderteekend (art. 1907 B. W.)

Gelderland 16 October 1839, verniet. Arnhem 17 Junij 1839. — In gelijken zin *a* H. R. 3 December 1847, aannemende, dat wanneer feitelijk is beslist, dat het huw.contract eene overeenkomst behelst tusschen de aanstaande echtgenooten en de dedingslieden, deze als contracterende partijen moeten worden beschouwd, in casu omtrent bedingen door hen gemaakt ten aanzien van de successie en de goederen der aanstaande echtgenooten.

12. De vermelding van roerende goederen, welke bij huwelijksvoorwaarden van de gemeenschap worden uitgesloten, behoort zoodanig te geschieden dat zij van andere, hetzij individueel, hetzij soortgelijk onderscheiden worden en te allen tijde kan blijken of die goederen nog aanwezig zijn.

Amsterdam 27 Junij 1854.

13. Bij het Fransche regt werd uitdrukkelijk de wijze bepaald, waarop bij uitsluiting der gemeenschap moet blijken van de aan echtgenooten staande huwelijk opgekomen roerende goederen; art. 1504 C. N. De aanteekening op het huwelijkscontract wordt daaronder niet begrepen, en kan dus geene regtskracht daaraan worden toegekend.

b Utrecht 27 December 1861.

II.

14. Er kan geene schending van art. 1370 B. W. worden beweerd, en art. 1 Ov. is met alle juistheid toegepast, indien de regter een beding over de nalatenschap van een der aanstaande echtgenooten, ten behoeve van een derde, bij huwelijksvoorwaarden gemaakt, onder vigueur eener wetgeving welke zulke bedingen toeliet, thans nog van kracht verklaart; alle zoodanige bedingen moeten uitsluitend worden geregeld door de wetten, die bij het aangaan daarvan in werking waren. Het verbod voorkomende in art. 1370 B. W. is bovendien niet onvoorwaardelijk; daarop worden bij dat artikel zelve uitzonderingen gemaakt, en wel speciaal betrekkelijk de bedingen, die bij huwelijksvoorwaarden mogen worden aangegaan.

a H. R. 3 December 1847, Concl. conf.

15. Volgens het Drentsche landregt moeten bij huwelijkscontracten het huwelijk worden beschouwd als de hoofdverbindtenis, en de bedingen, in afwijking van het gemeene regt daargesteld, als de voorwaarden daarvan, zoodat de vernietiging der hoofdverbindtenis ook de voorwaarden waarop ze gesloten is, doet vervallen. Eene morgengave die door de bruid aan den bruidegom bij huwelijksvoorwaarden, opgerigt onder vigueur van dat landregt, is besproken voor het geval zij kinderloos vóór den bruidegom mogt komen te overlijden, is niet verschuldigd, wanneer het huwelijk vroeger door echtscheiding is ontbonden geworden.

Drenthe 16 Februarij 1839, vern. Assen 23 April 1838, waarbij de morgengave aan den man was toegekend, op grond dat niet consteerde dat hij de alleen schuldige, zelfs niet dat hij de bij uitstek schuldige echtgenoot is geweest, en dat in allen gevalle, daar de separatie onder vigueur en op grond der bepalingen van het wetboek Napoleon voor Holland was uitgesproken, die separatie, met betrekking tot de regten der echtgenooten op hunne goederen, ook naar de bepalingen van dat wetboek moesten worden beoordeeld; dat in dit wetboek geene bepaling voorkomt, krachtens welke de echtgenoot, tegen wien als verweerder de separatie is uitgesproken, de voordeelen, hem bij huwelijkscontract door den anderen echtgenoot besproken, zoude verliezen, terwijl zelfs bij art. 235 van dat wetboek is bepaald, dat, na de separatie, de voordeelen, bij huwelijksvoorwaarden bedongen, om eerst na den dood van eenen der echtgenooten plaats te hebben, blijven stand houden.

16. De bepaling dat giften tusschen aanstaande echtgenooten kunnen betrekkelijk zijn *hetzij* tot tegenwoordige en bij de akte bepaaldelijk omschreven goederen, *hetzij* tot de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van den schenker (art. 224 B. W.), verbiedt niet te gelijk over tegenwoordig goed en over de geheele of gedeeltelijke nalatenschap te beschikken.

Limburg 12 Junij 1865, waartegen de voorz. in cassatie is verw. bij H. R. 23 Februarij 1866, Concl. conf. terwijl in eerste instantie omtrent de beweerde nietigheid der questieuse schenking bij Maastricht 21 April 1864, werd beslist, dat eene bij huwelijkscontract gemaakte donatie van speciaal omschreven vaste goederen en van alle door den schenker bij overlijden na te laten roerende goederen, als bevattende eene bij overlijden in werking tredende gift, alleen betrekkelijk is tot de gedeeltelijke nalatenschap van den schenker en niet tot tegenwoordige goederen.

17. De schenking welke door een der aanstaande echtgenooten aan den anderen bij huwelijksvoorwaarden gemaakt wordt, en eerst bij het overlijden van den schenker in werking treedt, moet daarom niet beschouwd worden als eene schenking onder de levenden, zelfs niet onder voorwaarde.

H. R. 23 Februarij 1866, Concl. conf.

18. Wanneer in een huwelijkscontract verleden onder vigueur van den C. N., eerst voor-

komt de bepaling dat de echtgenooten de wettelijke gemeenschap van goederen aannemen, en vervolgens, na regeling van het geval dat er wel kinderen uit het huwelijk zouden achtergelaten worden, eene beschikking is gemaakt, luidende: «bij kinderlooze ontbinding van dit »huwelijk door het afsterven van den bruide»gom, zal aan de overblijvende bruid diens ge»heel mobiliair vermogen, en de helft van zijn »immobiliair vermogen in eigendom, en de an»dere helft van dit immobiliair vermogen in »vruchtgebruik verblijven, en de gezamenlijke »den bruidegom toebehoorende rentegevende »vorderingen zullen alsdan als immobiliair ver»mogen betracht worden,» dan is daarin eene afwijking van de bij den C. N. bepaalde wettelijke gemeenschap gelegen, en zijn die schuldvorderingen niet begrepen in de tusschen de echtelieden vastgestelde gemeenschap (mitsdien niet alleen uitgesloten van de in die bewoordingen gemaakte schenking). De erfgenamen van de vrouw, die na haren man zonder kinderen is gestorven, hebben alzoo aanspraak op alle roerende goederen, op de helft van de onroerende goederen en op de helft der rentegevende vorderingen, die de man op den dag van zijn huwelijk bezat of gedurende het huwelijk bij erfenis of donatie verkregen heeft, en op de helft der onroerende goederen en rentegevende vorderingen, die aan den man uit de gemeenschap zijn toegedeeld.

Limburg 5 Maart 1866, bev. Roermond.

19. De schenking van het vruchtgebruik «van »al de onroerende goederen zonder de minste »uitzondering, welke de eerststervende met den »dood zal nalaten,» bevat mede de kapitalen, renten en actiën, bijaldien de aanstaande echtgenooten in eene voorafgaande bepaling hunner huwelijksvoorwaarden, houdende wederkeerige schenking van den eigendom der *roerende* goederen, hebben verklaard die goederen te immobiliseren.

Maastricht 9 November 1871.

20. De woorden «alle hoegenaamde roerende »goederen,» waarvan de eene echtgenoot aan den anderen bij huwelijkscontract met zijn overlijden den eigendom geeft, moeten geacht worden ook die zaken te bevatten, welke bij hetzelfde huwelijkscontract in voorafgaande bepalingen geïmmobiliseerd zijn, in dien zin, dat zij uitgesloten zijn van de gemeenschap van roerende goederen welke tusschen de aanstaande echtgenooten is bedongen.

Maastricht 21 April 1864.

21. De schenking van «het vruchtgebruik, »voor zoover de wet zulks toelaat,» bij huwelijksvoorwaarden door de aanstaande echtgenooten wederkeerig aan den langstlevende besproken, moet geacht worden niet alleen te betreffen het aandeel der nalatenschap waarover de eerststervende in vollen eigendom mogt beschikken, maar diens geheele nalatenschap, behoudens de keuze den legitimaris in art. 965 B.W. toegekend.

Maastricht 9 November 1871.

22. De bepaling dat bij ontstentenis van kind of kinderen de langstlevende der echtgenooten «zal zijn en blijven in het volle, vrije en per»petueel bezit van den gemeenen boedel, zon»der gehouden te zijn aan iemand ter wereld

»eenige opening te
»of inventaris te n
»ten stellen», bev
vende echtgenoot z
anderen.

Middelburg 9 Fe

23. Noodwendig
pen tusschen de v
en de overschrijvin
Derden kunnen zic
van die overschrij
na het huwelijk) r
dier voorwaarden t
de echtgenooten di
worden onder de w
gehuwd, zoodat een
zou bevoegd zijn ee
toebehoorend en b
houden goed in bes
Gelderland 18 M
April 1844, alwaar
schrijving nog niet
Utrecht 2 October 1
genooten waren gel
voorw. eerst werde
nadat zij gezamenlij
taling eener schuld,
den van de gemeens

24. De bepaling
welijksvoorwaarden
dan na overschrijvi
Regtbank, heeft alle
derden, die met
maar geldt niet ten
welke vóór het huv
nooten hebben plaats
staan der huwelijks
invloed kan zijn. In
roerende goederen h
kere schuld zijn geh
eischer treedt later
het huwelijk, nadat,
vordering bij huweli
meenschap is uitgesl
der dat die huwelijks
overgeschreven, dan
verzetten tegen de ge
de echtgenoot-schuld
zijner huisvrouw op d
ondernomen, en niet
ren, dat ten zijnen
de algeheele gemeen
schen den crediteur
van schuldvermenging
b Limburg 26 Junij
Junij 1870.

25. Het niet nakom
art. 67 en 69 C. de
van de huwelijksvoor
tegenover schuldeisch
krachteloosheid van he
volge; de vrouw is de
lissement van haren m
som die zij zich bij hu
heeft gereserveerd.
a Amsterdam 31 Oc

HYPOTHEEK.

I. § 1.

1. Voor het voorregt bij art. 1185, nº 8 B. W. aan metselaars, timmerlieden enz. toegekend, wegens opbouw enz. van onroerende goederen, kan geene hypothecaire inschrijving bij regterlijk vonnis worden toegekend.

Amsterdam 8 Augustus 1843. — *b* Amsterdam 27 Januarij 1869. — Amsterdam 5 October 1868, waarbij de doorhaling werd gelast van eene inschrijving, genomen tot zekerheid van de schadevergoeding, nader op te maken bij staat, waartoe de debiteur bij vonnis was veroordeeld.

2. De verpligting tot het stellen van hypotheek is eene door wetsduiding ondeelbare verbindtenis, welke op den erfgenaam, houder van de aangewezen goederen, voor het geheel overgaat. De bedoelde erfgenaam kan zich aan zijne verpligting om het nemen van inschrijving te gedoogen, niet onttrekken, door aan te toonen, dat hem die goederen vóór de inschrijving uit de ouderlijke nalatenschap bij boedelscheiding waren toebedeeld.

Breda 8 Maart 1856.

3. Art. 1221, nº 1 C. N. of 1336 B. W., alwaar van ondeelbare obligatiën wordt gehandeld, kan niet geacht worden anders toepasselijk te zijn, dan op hypothecaire obligatiën van welke nog geene inschrijving heeft plaats gehad, vermits eene ingeschreven hypotheek niet bij uitzondering, maar op en door zich zelve, en dientengevolge ook tusschen erfgenamen ondeelbaar is.

Breda 1ⁿ a. 31 Januarij 1837.

4. De verbindtenis bij eene acceptatie aangegaan om bij gebreke van voldoening hypotheek te verleenen, kan met geene andere bedoeling hebben plaats gehad, dan om daardoor uitstel van betaling te verkrijgen of de schuld in eene gewone leening op interessen te doen overgaan. De eisch tot het verleenen van hypotheek kan dus niet gelijktijdig met dien tot betaling van het orderbiljet worden toegewezen. Ongegrondverklaring van dien eisch bij verstek.

Utrecht 22 Junij 1853.

5. De hypotheek, die een voogd verpligt is te geven tot zekerheid van zijn beheer, is, hoewel voortvloeijende uit de wet, toch conventioneel en onderworpen aan de bepalingen die materie betreffende; indien de voogd surséance van betaling heeft gekregen, is hij tot het stellen der hypotheek onbekwaam, en moet de vordering tegen hem en de bewindvoerders ingesteld, bij weigering van deze laatsten, nietontvankelijk worden verklaard, daar geen middel bestaat om hen tot het geven hunner toestemming te noodzaken.

Almelo 19 Maart 1856, Concl. conf. Offic. v. Just. die daarbij van oordeel was, dat de bewindvoerders niet bevoegd waren toe te stemmen in de hypotheek, als strekkende ten nadeele van de bekende schuldeischers.

6. De kooper van een goed kan daarop vóór de overschrijving eene hypotheek vestigen, welke even als de koop en verkoop tusschen partijen dadelijk, doch ten aanzien van derden eerst met de inschrijving werkt.

b H. R. 28 October 1870, Concl. conf. verw. de voorziening tegen N.-Braband 8 Maart 1870, waarbij bev. is 's Hertogenbosch 29 Januarij 1869.

7. Eene hypothecaire inschrijving kan, uitgezonderd de bij de wet uitdrukkelijk aangewezen gevallen, alleen worden verleend bij notariële akte, en niet bij vonnis, ook indien zij gegeven wordt tot zekerheid der kosten, schaden en interessen, waarin een eischende vreemdeling zoude kunnen worden veroordeeld. Deze kan alzoo niet volstaan met akte te vragen van zijne toestemming, dat krachtens het uit te spreken vonnis door den gedaagde voor het te bepalen bedrag inschrijving worde genomen op zekere aangewezen, hem eischer toebehoorende goederen.

Middelburg 20 October 1841.

8. Het is niet noodig, dat bij eene akte obligatoir met hypotheekstelling deze schuldbekentenis worde aangenomen en de onherroepelijke volmagt worde bedongen door of namens den geldschieter, vermits men onderscheid moet maken tusschen de akte van hypotheek-vestiging en de voorafgegane overeenkomst, die er den grondslag van uitmaakt. Voor deze laatste is de toestemming van beide partijen noodig, doch voor de akte zelve is genoegzaam, dat de schuldenaar zijne goederen verbinde, terwijl ook art. 1223 B. W. wel bepaalt, dat het den schuldeischer vrij staat bij het vestigen der hypotheek die onherroepelijke volmagt te bedingen, doch nergens, dat hij gehouden zou zijn bij het passeren der akte, die het gevolg dier overeenkomst is, zelf of door gemagtigde tegenwoordig te zijn.

Alkmaar... (4).

9. De aanneming van eene gestelde hypotheek aan de zijde van den schuldeischer, blijkt voldoende daaruit, dat hij dezelve in de hypotheekregisters heeft doen inschrijven.

Assen 23 Februarij 1852.

10. Wel kan hypotheek alleen gevestigd worden op tegenwoordige goederen, maar nergens is bepaald, dat zij alleen mag strekken ter verzekering eener reeds aanwezige verbindtenis. Het tegendeel volgt uit art. 390, 428 en 506 B. W.

b H. R. 22 December 1871, Concl. conf.

11. De hypotheek bedongen voor ter leen gegeven gelden en als zoodanig ingeschreven, kan geen gevolg hebben, als het blijkt, dat zij integendeel werd verleend tot zekerheid van gedane en nog te doene leverantiën.

Nijmegen 24 Maart 1857.

12. Eene hypotheek kan gevestigd en ingeschreven worden ten behoeve van houders van aandeelen aan toonder in eene geldleening. Tot de bestaanbaarheid der inschrijving is evenwel vereischt dat de hoofdverbintdenis werkelijk zij tot stand gekomen of de aandeelhouders het bedrag hunner actiën hebben gestort, en de schuldeischers daarbij bepaald worden aangeduid. Hoewel dit onmogelijk kan plaats hebben door eene inschrijving, gedaan met aanduiding van ongenoemde houders in blanco, wier regten elk oogenblik op andere personen kunnen overgaan, zoo kunnen die houders nogtans zich door een bepaalden persoon voor de vestiging en inschrijving der hypotheek doen vertegenwoordigen, en wel ingevolge een te maken beding dat die derde tot zekerheid der gestorte gelden voor en in hunnen naam hypotheek zal nemen.

a N.-Holland 4 Februarij 1858.

13. Eene verpligting tot het stellen van hypotheek kan wel jegens een bepaald persoon, doch geenszins bij een orderbiljet jegens den eventuelen houder en alzoo een onbepaalden persoon worden aangegaan.

Utrecht 22 Junij 1853.

14. Wanneer iemand hypothecair heeft verbonden 1° zijne huizinge, gebouwd niet op eigen, maar op erfpachtsgrond, en daarom aangeduid als « den opstand eener huizinge, » en 2° « een erf » en tuin, » met verdere kadastrale aanduiding der standplaats van het huis en der ligging van den tuin, alsmede van de uitgestrektheid van beide afzonderlijk, volgt uit die afzonderlijke aanduiding en omschrijving van huis, erf en tuin, dat niet alleen is verbonden de behuizinge, maar ook het erfpachtsregt op den grond, waarop die behuizinge is gebouwd.

Utrecht 1 Augustus 1866.

15. De bij molens en fabrieken behoorende niet aard- of nagelvaste voorwerpen zijn ook dan voor hypotheek vatbaar, wanneer de gebouwen krachtens regt van opstal op stadsgrond staan; « de opstallen van een houtzaag- » molen met toebehooren » bevatten niet alleen de bedoelde door bestemming onroerende goederen, maar ook het regt van opstal zelf, wanneer de schuldenaar bij het verleenen der hypotheek in de leggers van het kadaster als daarop regt hebbende bekend stond.

Amsterdam 29 November 1870.

16. De door een kooper verleende hypotheek ingeschreven op den dag van de overschrijving van de koopakte is geldig.

N.-Braband 8 Maart 1870.

17. Hypotheken uit krachte van titels die niet ten laste zijn van den erflater, kunnen op de nagelaten goederen niet drukken dan voor zooverre de erfgenaam ten wiens laste de hypothecaire schuld bestaat, werkelijk als uitsluitend erfgenaam voor het geheel of voor een bepaald gedeelte der nagelaten goederen optreedt. Om alzoo bij eene rangregeling te kunnen bepalen op welke goederen de hypotheken ten laste van elken bijzonderen erfgenaam bestaande, drukken, is eene scheiding en vereffening des boedels noodzakelijk, en indien de gezamenlijke erfgenamen het alzoo bezwaarde goed hebben verkocht, moet de koopprijs tot de massa des boedels worden gebragt en in de plaats treden van het verkochte.

Breda 1° a. 31 Januarij 1837.

18. In geval een medeërfgenaam zijn onverdeeld gedeelte in de onroerende goederen eener nalatenschap heeft verpand, is de hypotheekhouder geregtigd tot de executie daarvan over te gaan, nadat de schuldenaar zijn onverdeeld aandeel bij latere akte aan een zijner codividenten heeft verkocht, en vervolgens bij scheiding en deeling de bezwaarde goederen voor het geheel aan dien kooper zijn toebedeeld, al moge zelfs de schuldenaar tot die akte van deeling niet hebben medegewerkt. Art. 492 Rv. mist ten deze alle toepassing.

Friesland 30 September 1840.

19. Wanneer eene schuld, hoofdelijk invorderbaar ten laste van twee schuldenaren, door hypotheek is verzekerd, heeft de ontheffing der solidariteit van den éénen debiteur niet de splitsing der hypotheek op het door elk der debiteuren pro indiviso bezeten pand ten gevolge, zoodat er twee hypotheken op twee onverdeelde helften in het verbonden pand zouden ontstaan.

Z.-Holland 18 Mei 1857, vern. Rotterdam 26 Mei 1856.

20. Een schuldeischer is geregtigd het door een derde hypothecair verbonden goed in beslag te nemen onder handen van den erfgenaam van dien derde, aan wien het bij deeling is toegescheiden, ook wanneer de hypotheek eerst is ingeschreven na die deeling.

Breda 18 Maart 1856.

§ 2. A.

21. Men kan voor eene geldschieting onder hypothecair verband op vast goed dat reeds met andere hypotheken is bezwaard, en dus hoewel men geene eerste hypotheekregten verkrijgt, niettemin de onherroepelijke volmagt tot verkoop volgens art. 1223 B. W. voorwaardelijk bedingen, voor het geval de vroegere hypotheken zullen worden afgelost.

Utrecht 18 Februarij 1852. — Amsterdam 14 September 1853.

22. Wanneer een hypothecaire schuldeischer de bij art. 1223 B. W. bedoelde onherroepelijke volmagt van zijn debiteur heeft bekomen, en het intusschen later blijkt dat hetzelfde gehypothekeerde perceel reeds was bezwaard, kan de tweede hypothecaire schuldeischer niet het regt van volmagt ter zake van eerste hypotheek geldend maken door eenvoudig de vroegere hypotheek af te lossen en te doen royeren.

Appingadam 8 Januarij 1852.

23. Het beding omschreven in art. 1223 B.W. is geene lastgeving maar eene uitbreiding van het zakelijke regt van den hypotheekhouder. Deze is dus verkooper suo jure.

a Assen 28 Junij 1869.

24. De onherroepelijke volmagt krachtens art. 1223 B. W. wordt blijkbaar gekenmerkt als gevende aan den hypothecairen schuldeischer een reëel en onherroepelijk regt, gelijk staande met het regt van hypotheek zelf en van gewone volmagt geheel onderscheiden; het wordt derhalve door inschrijving bevestigd en bewaard om ook tegen iederen derde te werken.

b H. R. 20 Januarij 1854, Concl. conf.

25. **De eerste hypothecaire schuldeischer, hoezeer krachtens het uitdrukkelijk beding, voorkomende in art. 1223, al. 2 B. W., met betrekking tot het regt van verkoop, handelende als procurator in rem suam, moet echter regtens geacht worden de gemagtigde te zijn van zijnen debiteur, en hem bij dien verkoop te vertegenwoordigen. Derhalve rust op den notaris, voor wien de akte van zoodanigen verkoop wordt gepasseerd, de verpligting om in die akte, behalve den naam, voornaam, het beroep enz. van den verkoopenden schuldeischer, ook dien van den door hem ten deze vertegenwoordigden schuldenaar te vermelden, ter voldoening aan art. 26 der wet op het notarisambt.**

b c H. R. 21 Maart 1850, Concl. conf. — Anders omtrent den aard van het beding van art. 1223 B. W., Gorinchem 6 November 1847, dat zulks geene lastgeving daarstelt in den zin van den 17en titel van het IIIe boek Burg. Wetb. en de schuldeischer-verkooper niet verpligt is het daadwerkelijk bezit aan den kooper over te dragen.

26. Het beding van art. 1223, al. 2 B. W. is niet bestaanbaar met een ander beding, voorkomende in eene akte van koop en verkoop van een huis met vestiging tevens eener eerste hypotheek voor het bedrag der koopsom, dat nl. de gebrekige kooper, in geval van herveiling, zal gehouden zijn het minder geldende bij te leggen, zonder van het meerdere iets te kunnen vorderen.

Maastricht 31 Januarij 1850.

27. Door de onherroepelijke magtiging, welke de schuldenaar ingevolge art. 1223, al. 2 B. W. op den hypothecairen schuldeischer heeft verstrekt, om casu quo, het verbonden goed te kunnen doen verkoopen, is aan dien schuldenaar de bevoegdheid niet ontnomen, om zelf het goed te kunnen verkoopen, zoolang van die magtiging geen werkelijk gebruik is gemaakt.

's Hertogenbosch 14 April 1841. — *b* Deventer 26 Junij 1850, hieromtrent bev. bij Overijssel 23 Junij 1851.

28. De hypothecaire schuldeischer kan gebruik maken van het beding der onherroepelijke volmagt van art. 1223 B. W., ook dan, als de schuldenaar het bezwaarde goed aan een derde heeft verkocht.

Groningen Hof 22 Februarij 1853, bev. Appingadam 19 Februarij 1852. — Overijssel 23 Junij 1851, verniet. hieromtrent *b* Deventer 26 Junij 1850.

29. De bedongen onherroepelijke magtiging tot verkoop van een verbonden perceel kan worden ten uitvoer gelegd, zoodra de daardoor verzekerde schuldvordering, hetzij in hoofdsom, hetzij slechts in een gedeelte der rente niet is gekweten. In bedoeld geval is geene voorafgaande opvordering van kapitaal of rente in regten noodig (voor welke laatste de schuldenaar daarenboven in verzuim was gesteld met kennisgeving van den dag enz. der veiling), vermits toch juist om die vermeerdering van kosten en omslag te voorkomen, en daardoor de geldleeningen, voor zooverre kleine kapitalen betreft, voor de geldopnemers gemakkelijker te maken, de wetgever de onherroepelijke magtiging van den schuldeischer tot verkoop, in geval van gebrek van betaling, als verbindende heeft veroorloofd.

b Gelderland 24 Julij 1849.

30. De cessionaris eener eerste hypothecaire schuldvordering is niet verpligt eenige formaliteiten te vervullen jegens den derden bezitter van de verbonden goederen, maar kan zich bepalen tot in-mora-stelling van zijn oorspronkelijken debiteur.

Overijssel 23 Junij 1851, vern. *b* Deventer 26 Junij 1850, waarbij de verkoop door den cessionaris van het aan den derde overgegane goed als nietig was beschouwd, als zijnde de oorspronkelijke schuldenaar bevoegd het gehypothekeerde goed aan een ander over te dragen, op grond dat hij tijdens die overdragt nog niet in mora was.

31. De hypothecaire schuldeischer, die gebruik wil maken van de bevoegdheid hem bij art. 1223 B. W. verleend, is (met het oog op art. 1255 B. W. en art. 500 en 508 tot 512 Rv.) niet verpligt de akte, waarin dat beding is gemaakt, aan zijne tegenpartij vooraf te doen beteekenen. Hij is niet als executant te beschouwen, en de bepalingen bij uitwinning van onroerend goed voorgeschreven, zijn op hem niet van toepassing.

Arnhem 4 Julij 1848. — Amsterdam 30 October 1857. — Sneek 12 November 1845.

32. Wanneer in eene hypothecaire obligatie is bedongen, dat aan den verkoop door den schuldeischer te doen krachtens de hem bij die akte verleende onherroepelijke magtiging eene opeisching moet voorafgaan, m. a. w. dat de schuldenaar door een bevel of soortgelijke akte in gebreke moet worden gesteld, alvorens van bedoeld regt gebruik kan worden gemaakt, is de schuldeischer ook bij faillissement van den schuldenaar, tot zoodanige voorafgaande in-gebrekestelling verpligt; art. 858 Kh.

Utrecht Hof 2 Julij 1867, bev. Amersfoort Kgd. 19 April 1867. — Anders *b* N.-Holland 30 Junij 1869.

33. In geval van willige verkoop van een gehypothekeerd goed, is het niet voldoende, dat aan de hypothecaire schuldeischers de aanzegging worde gedaan, bij art. 1255 B. W. voorgeschreven, maar moeten zij ook, evenzeer als bij geregtelijke uitwinning (art. 516 Rv.), op den dag der aanzegging in de gelegenheid worden gesteld om inzage van de veilconditiën te nemen, ten einde, dit geraden oordeelende, in tijds daartegen te kunnen opkomen.

Cf. Amsterdam 10 Junij 1840.

34. De hypothecaire schuldeischer kan, ingeval van faillissement van zijn schuldenaar, ingevolge het beding van art. 1223 B. W. den verkoop van het verbonden goed ondernemen, zonder zijne vordering vooraf in het faillissement te hebben doen verifiëren.

H. R. 11 Maart 1870, Concl. conf. — Amsterdam 19 Mei 1848, in het algemeen omtrent de bevoegdheid des schuldeischers om ook bij faillissement van het regt van art. 1223 B. W. gebruik te maken, als of dat faillissement niet bestond, zonder andere verpligting dan om aan den curator en aan den failliet den dag van verkoop dertig dagen vóór de toewijzing te doen beteekenen.

35. Bij art. 491 Rv. wordt wel voor de onteigening bij executie een vonnis of andere executoriale titel vereischt, maar teregt wordt eene crediet-hypotheek, in verband met het bewijs der schuld, ten opzigte der executie (ook ingevolge art. 1223 B. W.) met eene gewone hypotheek gelijk gesteld. Verwerping van het beweren, dat altijd noodig is een voorafgaand vonnis, waarbij de schuld wordt vereffend.

H. R. 22 December 1871, Concl. conf.

36. De cessionaris van eene door hypotheek verzekerde schuldvordering kan niet krachtens art. 1223 B. W. tot den verkoop van de verbonden goederen overgaan, wanneer nader blijkt dat die vordering reeds in handen van den cedent voor een gedeelte met vruchtgebruik ten voordeele van een derde was bezwaard.

Amsterdam 1 Junij 1853.

37. Een lasthebber, die uit krachte van de onherroepelijke volmagt in art. 1223 B. W. vermeld, bevoegd is, in het belang van zijn lastgever, over te gaan tot de uitwinning van onroerende goederen, doch daartoe niet den bepaalden last heeft ontvangen, kan bij het niet gebruik maken van die bevoegdheid en bij het ontbreken van het bewijs der daardoor veroorzaakte schade, niet geacht worden eene onregtmatige daad te hebben begaan, noch te dier zake tot schadevergoeding gehouden te zijn, hetgeen te meer klemt, indien in de overeenkomst tusschen den lastgever en zijn debiteur de mogelijkheid is verondersteld van eene hapering in de rente-betaling, welke niet door onmiddellijke uitwinning zou worden achtervolgd.

c Amsterdam 30 Junij 1851.

38. Ingeval hij die gemagtigd was bij hypothecaire obligatie krachtens art. 1223 B. W. te handelen, zijne volmagt is te buiten gegaan, heeft de debiteur in allen gevalle geene actie tegen den kooper der goederen tot vernietiging van dien verkoop, maar moet die lastgever zich met zijne vordering tegen zijn gemagtigde tevreden stellen.

Groningen Hof 16 Januarij 1866, bev. Winschoten 31 Julij 1865.

39. De eigenaar van een onroerend goed kan zich niet verzetten tegen den door een hyp. schuldeischer aangekondigden verkoop van zijn goed krachtens de onherroepelijke magtiging bij de oorspronkelijke notariële akte verleend en ingeschreven, — op grond dat die inschrijving geroyeerd was en niet meer op de registers voorkwam. Die aanteekening dient alleen om dat beding ook tegenover derden te doen werken, en de doorhaling der hypotheek vernietigt op zich zelve niet de schuld tusschen partijen. Een later hypothecair schuldeischer, bewijzende feitelijk eenig ingeschreven schuldeischer te zijn, heeft daarentegen als interveniënt wel het regt zich tegen den verkoop te verzetten, op grond dat de inschrijving van den geopposeerde niet meer bestond.

Rotterdam 27 Januarij 1868. — Dit vonnis is bev. bij Z.-Holland 15 Maart 1869, voor wat de afwijzing van de vordering van den eischer en eigenaar betrof, doch vernietigd voor zoover aan den lateren hypothecairen schuldeischer als interveniënt het regt was toegekend om zich tegen den verkoop te verzetten, — en wel op grond,

dat door hem gee
daan, maar, ofscho
motieven, daarbij v
om zelfstandig ter
treden, alleen was
dane oppositie des
opposants tegen d
worden verklaard v
ofschoon dan ook
» poene van schade
» terveniënt. »

40. De hypothec
behoeve het beding
van art. 1223 B. W
het verbonden goe
nemen, en bij exec

a Alkmaar 30 Ja
8 April 1851, bev.
waarbij, beschikken
missie om in hooge
uitspraak kosteloos
verzoek ex meritis
wezen. — Cf. 's Gra
waarbij werd verwo
verkoop gerigte ver
nemen des eischers
nis in appel te kom

41. De debiteur
door den hypothecai
lijk gemagtigden cre
de dag van verkoo
daartegen niet meer
niet vóór den verko
De debiteur wordt
gen van zijn gemagti
goedgekeurd.

Groningen Hof 16
schoten 31 Julij 1865

42. Wanneer een
zwaarde perceel kra
magt heeft verkocht,
tot ontlasting door d
kan daartegen ieder
verzet doen, die niet
B. W. bepaald, van
geworden.

Amersfoort 6 Febru

43. De eerste hypot
van de hem verleend
het verbonden goed
gesteld, is niet verpli
dende of mijnende te
het eens niet, en na
tekoopstelling wel, en
prijs heeft gegund, d
pligt zich te dier zake

a Amsterdam 24 M

44. De eerste hyp
tens de onherroepelijk
art. 1223, al. 2 B. W
koopt, is uitsluitend
van den koopprijs.

Amsterdam 20 Nove

45. Indien de hypot
het goed krachtens ar
kocht, zich, hetzij zel
magtigde, heeft verb
bezorgen van de op h
pothecaire inschrijving

omstandigheden kan blijken, kan hij den koopprijs niet vorderen, vóór dat daaraan is voldaan.
Assen 17 Februarij 1862.

46. Hoewel bij art. 1223 B.W. is vastgesteld, dat bij den verkoop ingevolge de daar omschreven magtiging, bij afwijking van art. 1255, de tegenwoordigheid van den kantonregter niet wordt vereischt, zoo brengt echter de aard der zaak mede dat dit voorschrift alleen kan gelden als een waarborg voor de bij datzelfde art. 1223 B.W. besproken belangen, afgezien van de vraag of er van zuivering sprake zal moeten zijn, en dat daarin geene derogatie kan gelegen zijn aan art. 1254 v. B. W., welke uitsluitend tot dit laatste punt betrekking hebben. Ontvankelijkheid en gegrondverklaring van het verzet tegen de gevraagde rangregeling.
Breda 13 Januarij 1863. — Anders Oostburg Kgr. 15 November 1851, die zich onbevoegd verklaarde om bij zoodanigen verkoop ingevolge art. 1223 B. W. tegenwoordig te zijn.

47. Een voogd waarnemende de belangen van zijnen pupil als schuldeischer, is niet bevoegd gelijk andere schuldeischers, afstand te doen van het bepaalde bij art. 1255 B. W., en kan dus de verkoop van vaste, met hypotheek bezwaarde goederen niet laten plaats hebben, zonder de tegenwoordigheid van den regter des kantons, alwaar alle of het meerendeel der goederen zijn gelegen.
Assen 31 October 1841.

48. Het verbod om een onverdeeld goed bij executorialen verkoop toe te wijzen, geldt niet voor den verkoop krachtens art. 1223 B.W. Ook de ontruiming van het verkochte behoort in dat geval op de vordering des verkoopers tegen den debiteur te worden toegewezen..
a Assen 28 Junij 1869.

49. De hypothecaire schuldeischer die krachtens het beding van onherroepelijke volmagt heeft verkocht, is niet, als ware hij verkooper proprio nomine, jegens den kooper verpligt tot de feitelijke levering van het verkochte goed.
H. R. 15 December 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 22 December 1870, waarbij is bev. Amsterdam 18 Februarij 1869.— Zelfs waar het niet geleverde bestaat in gereedschappen welke tijdens de inbezittreding niet bij de bezwaarde smederij zijn aanwezig gevonden.— Winschoten 14 December 1870, bev. bij Groningen Hof 25 Junij 1872. — Gorinchem 6 November 1847, tevens ook aannemende dat de verkooper van onroerende goederen in het algemeen tot geene andere levering verpligt is, dan die bij art. 671 Burg. Wetb. wordt omschreven.

50. De verkooper krachtens onherroepelijke magtiging is als zoodanig verpligt om naar art. 1511 B.W. het verkochte goed te leveren in de magt en het bezit van den verkooper. Toewijzing der tegen den debiteur ingestelde actie tot ontruiming.
a Assen 28 Junij 1869.

51. De hypothecaire schuldeischer die een vast goed krachtens de procuratio in rem suam laat verkoopen en dadelijke inbezitstelling — vacua possessio — toezegt, is verpligt den kooper te vrijwaren voor de verhuringen, die door den vorigen eigenaar mogten zijn gesloten, tenzij die verhuringen waren aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers.
Breda 15 Januarij 1861.

52. De debiteur tegen wien door den crediteur na de uitvoering van het bij art. 1223 B. W. gemaakte beding, krachtens de akte van toewijzing een eisch tot ontruiming is ingesteld, beroept zich te vergeefs op het gemis van eene geregtelijke vaststelling der som, waarvoor de verkoop heeft plaats gehad, als zijnde de hypotheek verleend tot zekerheid van hetgeen in rekening-courant zou verschuldigd zijn.
a Assen 28 Junij 1869.

53. Hypotheek op het regt van erfpacht met den opstal van een huis, met onherroepelijke volmagt tot verkoop. Art. 1223 B. W. Eisch tot ontruiming, door den kooper tegen den verkooper, die nog het huis bewoonde ingesteld, doch bestreden op grond, dat de opstal en het regt van erfpacht, tijdens het verleenen der hypotheek geen eigendom van den gedaagde waren, alsmede dat bij den verkoop de plaatselijke gebruiken niet waren in acht genomen. Reconventionele vordering tot vernietiging van de akte van schuldbekentenis op grond van dwaling, als zoude de schuldenaar niet hebben geweten dat hem het regt van erfpacht niet toekwam, ontzegd. Toewijzing der conventionele vordering.
a Amsterdam 9 Maart 1859.

54. De hypotheekhouder, die krachtens het beding bij art. 1223 B. W. vermeld, het verbonden goed heeft verkocht, is niet gehouden te dragen in eenige kosten van het faillissement, zoodat de curator tegen hem art. 863 Kh. of art. 1195, n° 1 B. W. niet kan inroepen, zelfs indien de verkoop heeft plaats gegrepen na het vonnis van faillietverklaring.
Amersfoort 2 Julij 1851, ontzeggende het gedane verzoek om kosteloos te dier zake te procederen. — Anders Heerenveen 28 Junij 1843.

55. De eerst ingeschreven hypothecaire schuldeischer, gebruik makende van het beding krachtens art. 1223 B. W. gemaakt, is verpligt tot rekening en verantwoording zijner gestie en overbrenging van het saldo ter griffie.
Groningen 4 April 1856.

56. De hypothecaire schuldeischer, die krachtens de onherroepelijke volmagt het verbonden goed heeft verkocht, en zelf kooper zijnde geworden, den koopprijs met zijnen schuldenaar in aftrek der hypothecaire schuld verrekent, blijft aansprakelijk voor het bedrag der Rijksbelastingen, door den hypothecairen schuldenaar verschuldigd, voor zoover die regt van voorrang boven hypotheek uitoefenen.
Nijmegen 7 September 1858.

57. De schuldeischer, procurator in rem suam, die van zijne procuratie heeft gebruik gemaakt, is bevoegd het te kort komende in te vorderen, al heeft hij over den gehouden verkoop geene rekening en verantwoording aan zijn debiteur gedaan.
Tiel 3 Julij 1867.

58. De kooper van een krachtens art. 1223 B. W. verkocht goed is niet geregtigd de regten bij art. 1377 B. W. aan schuldeischers toegekend, uit te oefenen, en vernietiging te vragen van eene huurovereenkomst, beweerdelijk ter

bedriegelijke verkorting van de schuldeischers aangegaan.

Rotterdam 18 Februarij 1859.

59. De kooper van een met hypothecair verband bezwaard goed, is niet verpligt aan de schuldeischers de renten van den koopprijs te betalen, ook na den dag waarop de rangregeling heeft plaats gehad ten gevolge zijner vordering tot ontlasting of purge.

Amsterdam 15 December 1840.

B.

60. Indien een hypothecaire schuldenaar bij de akte van hypotheekstelling zich onder anderen heeft verbonden om het gehypothekeerde pand voor niet langer dan één jaar te zullen verhuren, doch in strijd met deze verbindtenis, waarvan ook bij de hypothecaire inschrijving is melding gemaakt, dat goed voor een langeren termijn heeft verhuurd, dan wordt te regt zoodanige huur en verhuur beschouwd als niet gesloten, daar zij nimmer jure heeft kunnen gesloten worden.

Groningen 11 Mei 1849.

61. De houder van eene hypothecaire obligatie met beding, dat de verpande goederen zonder zijne toestemming niet zouden mogen worden verhuurd, is geregtigd in kort geding bevel te vragen tot het schorsen van een aangekondigden verkoop dier goederen, nadat deze in strijd met gemeld beding zijn verpacht geworden.

Utrecht Kgd. 17 Junij 1841.

62. De bepaling eener hypotheekakte, waarbij aan den schuldenaar de bevoegdheid tot verhuring van het verbonden goed, zonder toestemming van den hypothecairen schuldeischer, is ontzegd, kan in geval van verkoop door dezen laatste, krachtens het beding van onherroepelijke volmagt van art. 1223 B. W., door den kooper niet worden ingeroepen tegen den huurder; de kooper is alleen getreden in de regten van den schuldenaar, niet in die van den schuldeischer tegen den huurder en kan derhalve den huurder op grond van bovengemeld beding niet tot ontruiming noodzaken.

H. R. 12 April 1860, Concl. conf. vern. Groningen Hof 13 September 1859. — *a* H. R. 23 November 1860, Concl. conf. — Anders Utrecht 12 Maart 1856, beslissende dat de kooper den huurder, die zich op mondelinge huur beroept met den schuldenaar aangegaan, en waarmede de schuldeischer en de kooper zouden zijn bekend geweest, niettemin tot ontruiming kan noodzaken. — Haarlem 16 Junij 1868, dat de kooper, na aflossing der hypotheek, geregtigd is de vernietiging te vragen van de verhuring, aangegaan in strijd met het beding bij de akte van hypotheek gemaakt, om het goed niet langer dan voor één jaar te verhuren.

63. Het beding om niet zonder toestemming van den hypotheekhouder te mogen verhuren, kan alleen door den schuldeischer, maar niet door den verhuurder worden ingeroepen, die dus niet op grond daarvan kan vragen ontbinding van de huurovereenkomst.

's Gravenhage 9 Januarij 1866.

64. Art. 297 Kh. omtrent het beding van assurantiepenningen bij brandschade aan de gehypothekeerde goederen overkomen, is slechts eene personele overeenkomst tusschen den schuldenaar en den schuldeischer; het maakt uit zijnen aard geen integrerend deel uit van de hypotheek, en gaat dus niet over op den kooper.

a H. R. 7 Mei 1858, Concl. conf. — *b* 's Hertogenbosch 27 November 1867.

§ 3.

65. De inschrijving van eene hypothecaire schuld, die niet bij het leven van den oorspronkelijken schuldenaar is ingeschreven, kan even deugdelijk tegen de erfgenamen als tegen den oorspronkelijken schuldenaar geschieden; de overige schuldeischers behouden echter altoos de regten van voorrang welke zij uit kracht van eerdere inschrijving hebben verkregen, maar zij kunnen niet geacht worden, door eene inschrijving eerst na overlijden van den oorspronkelijken schuldenaar genomen, te zijn benadeeld of regt te hebben om zulk eene inschrijving te betwisten, indien deze anders heeft plaats gehad in een bij de wet niet gemaakt tijdsbestek.

Breda 1ⁿ a. 31 Januarij 1837.

66. Zoowel voor het beding van onherroepelijke volmagt als voor het regt van hypotheeek zelf is de inschrijving alleen noodig als de crediteur zijn regt tegen derden wil doen gelden.

Rotterdam 16 Januarij 1868.

67. Op grond van een vóór de invoering der Fransche wetgeving hier te lande verkregen regt van stilzwijgend verband, kan men geene hypothecaire inschrijvingen nemen op goederen, die reeds sedert meer dan tien jaren in handen van derden zijn overgegaan.

Zeeland 15 Februarij 1842.

68. Art. 2111 C. N. bepalende, dat binnen zes maanden na het overlijden van den erflater geene hypothecaire inschrijving kan genomen worden op de goederen der nalatenschap door de erfgenamen ten nadeele der schuldeischers of legatarissen, die binnen dat tijdstip de afscheiding van den boedel kunnen vragen, heeft niet ten gevolge, dat die schuldeischers of legatarissen van het regt zouden verstoken zijn, om later eene hypothecaire inschrijving te nemen. De kooper van een perceel vast goed kan derhalve op dien grond geene actie instellen tot doorhaling der inschrijving, welke door den legataris is genomen tot zekerheid van een hem besproken legaat.

Amsterdam 31 Maart 1846.

69. Geenszins is voor nietig te houden, noch als slechts tegen een der echtgenooten of alleen voor de helft der verbonden goederen genomen is te beschouwen de inschrijving genomen: «ten laste van A. *oftte* (oftte nu) deszelfs we»duwe B. logement-houdersche te Z. voor een »kapitaal van f....»; cf. art. 2148, n° 2 en 2149 C. N.

Zwolle... (2)

70. Daargelaten of de uitdrukking «of order,» gevoegd bij den naam der schuldeischers in eene hypothecaire inschrijving in regten eenig gevolg zou kunnen hebben, wanneer daarvan gebruik ware gemaakt, zoo is dezelve toch nergens bij de wet verboden.

Appingadam 27 October 1854.

71. De naam van den schuldeischer is in het borderel van inschrijving bepaald aangeduid, al

is bij diens naam de uitdrukking « of order » gevoegd en al is dat borderel door den schuldeischer geteekend met bijvoeging van de woorden « qualitate qua. »

Appingadam 27 October 1854.

72. De vermelding van beroep en woonplaats der schuldeischers in hypothecaire inschrijvingen is niet van substantiëlen aard.

Zwolle... (2).

73. De bepaling van art. 2148, nº 4 C. N., dat het borderel tot inschrijving o. a. moet inhouden de hoegrootheid der som, staat in zoodanig naauw en onmiskenbaar verband met het stelsel van specialiteit en publiciteit der hypotheken, ook door den Franschen wetgever gehuldigd, dat de niet-naleving daarvan eene radicale nietigheid daarstelt, welke de genomen inschrijving quo ad hoc van alle regtskracht berooft.

Sneek 4 October 1843.

74. Hoewel de borderellen, volgens art. 1231 B. W., moeten bevatten de opgave der woonplaats, door den schuldeischer gekozen binnen den kring van het kantoor des bewaarders, kan die inschrijving echter, volgens art. 1235, wegens het verzuim dier formaliteiten niet worden vernietigd. Dit kan alleen plaats hebben, als de formaliteiten, die vereischt worden om eene inschrijving te bewerkstelligen, den schuldenaar, de schuld of het bezwaarde goed niet op eene voldoende wijze kenbaar maken.

Groningen 15 April 1842.

75. Eene ten behoeve van minderjarigen ingeschreven legale hypotheek heeft prioriteit boven de later verleende conventionele hypotheek.

Amsterdam 6 April 1841.

76. De inschrijving eener vóór 1838 genomen en na den laatsten Augustus 1844 vernieuwde hypotheek, heeft ingevolge art. 7 der wet van 4 Julij 1842 (Sb nº 16) slechts rang van den dag der inschrijving; na dien termijn kan derhalve geene inschrijving meer met goed gevolg worden genomen, wanneer op het oogenblik der inschrijving het goed niet meer in handen van den hypotheekgever of diens erfgenamen is.

b 's Hertogenbosch 27 November 1867.

77. Ingeval van ongenoegzame heffing op een borderel van collocatie, moet de actie tot bijbetaling niet tegen den schuldeischer, te wiens behoeve het is afgegeven, maar tegen den gefailleerde ingesteld worden.

's Gravenhage H. G. 25 Julij 1827, bev. Tiel 4 Junij 1824.

78. Eene hypothecaire inschrijving onder de Fransche wetgeving genomen, doch niet binnen den termijn voorgeschreven bij de wet v. 4 Julij 1842 (Sb. nº 16), op de nieuwe registers overgebragt, is daardoor niet van regtswege vervallen. Die overbrenging heeft mitsdien ook nog later kunnen geschieden. Het is daartoe niet genoegzaam, dat er eene nieuwe inschrijving, op grond van de oorspronkelijke notariële akte genomen worde, maar bij deze inschrijving op de nieuwe registers moet van de reeds bestaande inschrijving op de oude gewaagd worden; bij gebreke daarvan kan de op nieuw genomen inschrijving niet als eene overbrenging of continuatie van de bestaande, maar moet zij als eene geheel nieuwe inschrijving worden beschouwd.

Arnhem 19 Februarij 1846, beslissende tevens, dat die inschrijving genomen op een tijdstip, waarop de eigendom van het goed aan een derden bezitter was overgegaan, en de schuldenaar zijn eigendomsregt had verloren, volgens de duidelijke bepalingen van art. 1225 B. W. is van onwaarde, en bijgevolg ook het daarop gegrond beslag te regt is bestreden.

79. Ofschoon in art. 24 der wet v. 21 Ventôse VII is bepaald, dat hij, die eene hypothecaire inschrijving vordert, dus de schuldeischer, de regten daarvan vooruit moet betalen, mag niettemin die bepaling, welke alleen ten behoeve van het Bestuur is ingevoerd ter verzekering van gereede betaling en ten einde alle oponthoud bij de inschrijving te voorkomen, niet worden uitgestrekt tot het geval, waarin geene vooruitbetaling heeft plaats gehad en dus ook van geen voorschot meer sprake kan zijn (in specie eene hypothecaire inschrijving, door commissarissen eener geldleening genomen, voor de deelnemers, krachtens akte van overeenkomst en verbindtenis). In zoodanig geval kunnen, indien het tegendeel niet blijkt bedongen te zijn, de regten der hypothecaire inschrijving alleen van den debiteur gevorderd worden, en dat wel ingevolge art. 1237 B. W. en art. 24 der wet v. 21 Ventôse VII.

a Amsterdam 24 April 1850.

§ 4.

80. De doorhaling van eene hypothecaire inschrijving geldt niet als bewijs van gelijktijdige betaling of vernietiging der schuld.

a N.-Holland 9 Mei 1844.

81. De doorhaling van eene hypothecaire inschrijving levert geen bewijs voor het te niet gaan der hoofdverbintenis; maar indien de crediteur tegenover het beroep op gemis van inschrijving door een derde, beweert dat niettegenstaande feitelijke doorhaling zijne hypotheek voortbestaat, moet bewijzen dat de doorhaling ten onregte is geschied.

Rotterdam 16 Januarij 1868.

82. De toestemming tot doorhaling eener inschrijving door den regthebbende gegeven, bevat geen afstand van hypotheek, en gaat daardoor het regt van hypotheek niet verloren; een der erfgenamen van den crediteur kan de hypotheek wederom doen inschrijven.

Gorinchem 9 Junij 1868.

83. De wederregtelijk bewerkte doorhaling eener hyp. inschrijving benadeelt geenszins het regt van hypotheek van den crediteur tegenover den debiteur, en geeft dus uit dien hoofde geen regt op schadevergoeding; de schuldeischer die beweert dat zijne belangen ten aanzien van derden zijn benadeeld, moet zulks bewijzen en kan dit eerst nadat de verbonden goederen zijn verkocht geworden.

Rotterdam 7 April 1869.

84. De schuldeischer die een gedeelte zijner hypothecaire obligatie aan een ander heeft gecedeerd, is onbevoegd zijne toestemming te verleenen tot onvoorwaardelijke en algeheele doorhaling der genomen inschrijving; hij is niettemin tot geene schadevergoeding te dier zake verpligt, wanneer hem geene kwade trouw is te last gelegd en hij niet wist dat de cessionaris

had verzuimd zijne akte van cessie in de daartoe bestemde registers te doen inschrijven.
Rotterdam 7 April 1869.

85. Geene wetsbepaling verpligt een schuldenaar de ontheffing te bezorgen van de hypotheek, welke voor zijne schuld op het goed van een derde wettig is gevestigd, zelfs dan niet wanneer hij schuldenaar is geworden ten gevolge van zijne opvolging in de passieven van dien derde, in casu de langstlevende man die ingevolge de vroegere costumes, tegen zekere voordeelen, verpligt was de schulden van zijne vrouw te dragen, zelfs die waarvoor de goederen van deze laatste waren verbonden. — Hij is echter verpligt, de kosten van vervolging, door den schuldeischer gerigt tegen den derden bezitter (erfgenaam der vrouw) aan dezen op diens vordering terug te geven.
Maastricht 19 Julij 1867.

86. Tot de doorhaling van hypotheken onder de Ned. wetgeving ten behoeve van gehuwde vrouwen op de goederen harer echtgenooten bedongen, is de behoorlijk verklaarde toestemming der vrouw, met autorisatie van den man voldoende, zonder eenige regterlijke tusschenkomst, veelmin eene deliberatie van eenen, onder de nieuwe wetgeving onbestaanbaren familieraad.
a Amsterdam 29 December 1841.

87. Eene magtiging voor notaris en getuigen in brevet verleden, is ingevolge art. 1240 B.W. voor eenen hypotheekbewaarder voldoende tot doorhaling eener hypothecaire inschrijving.
H.R. 11 Junij 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Holland 9 October 1839, waarbij was bev. Alkmaar 2 Mei 1839. — 's Gravenhage 9 Augustus 1839. — Rotterdam 11 Maart 1840. — *a* H.R. 12 November 1841, met het oog op art. 2158 C. N. en art. 20 der wet v. 25 Vent. XI.

88. De notaris behoeft in eene akte houdende toestemming tot doorhaling eener hypothecaire inschrijving de gehypothekeerde perceelen niet kadastraal aan te duiden.
Overijssel 18 December 1843, vern. (na verwijzing door den H. R.) Deventer 23 Maart 1843.

89. De bewaarder der hypotheken is verpligt tot het doorhalen eener hyp. inschrijving, indien de verzoeker zijn regt ontleent aan eene onderhandsche akte van scheiding, die bij een notaris in bewaring is gesteld. Door de opgevolgde notariële akte van depot heeft de onderhandsche akte van scheiding voor zooveel noodig kracht van authenticiteit erlangd.
Sneek 2 December 1840.

90. De eigenaar wiens goed met eene hypothecaire inschrijving is bezwaard, kan tot doorhaling daarvan ageren, hoewel hij door zijn verkooper uitdrukkelijk ten volle tegen alle uitwinning te dier zake is gewaarborgd.
Arnhem 12 Junij 1871.

91. Hij die eene royering vraagt, is gehouden eene expeditie niet alleen van de authentieke akte van toestemming, maar ook van de volmagt krachtens welke die akte van toestemming is verleden, aan het bureau van hypotheken over te leggen.
Roermond 17 Julij 1840.

92. Nergens is bij de wet voorgeschreven, dat eene tot doorhaling van hypothecaire inschrijving verpligte partij, alvorens tot dat einde, in regten te kunnen worden opgeroepen, in mora moet gesteld zijn.
a Maastricht 21 Februarij 1850.

93. Ook bij de actie tot doorhaling der genomen hypothecaire inschrijving en accessoiren mag aan het daarbij gekozen domicilie gedagvaard worden.
Arnhem 12 Junij 1871.

94. Een eischer is niet-ontvankelijk in de vordering tot verlof van doorhaling eener hypothecaire inschrijving, op grond dat de overeenkomst, welke door de hypotheek zou worden verzekerd, geene oorzaak of eene valsche oorzaak heeft, wanneer die overeenkomst in eene openbare akte is begrepen. De eischer behoort de nietig-verklaring der akte zelve te vragen, en niet der hypotheek die slechts een uitvloeisel daarvan is.
Leeuwarden 6 Junij 1848.

95. In het vonnis waarbij de doorhaling eener hypotheek wordt gelast, behoeft niet uitdrukkelijk te worden bepaald, dat de kosten dier doorhaling zullen gedragen worden door den schuldenaar.
b H. R. 12 April 1850, Concl. conf.

96. De hypotheekbewaarder is niet verpligt of geregtigd eene hypothecaire inschrijving te royeren, wanneer hem eene notariële akte van toestemming tot royement wordt vertoond, doch de capaciteit om dat consent te geven, niet anders blijkt dan uit eene onderhandsche akte.
Deventer 1^e^ a. 22 Maart 1837.

97. Een hypotheekbewaarder is gehouden de hypothecaire inschrijvingen, ambtshalve ten behoeve van minderjarigen genomen tot zekerheid van den prijs van onroerende goederen, in het openbaar verkocht uit kracht van een vonnis, daartoe magtiging verleenende, te radiëren, alleen op vertooning van het consent tot radiatie, door den voogd der minderjarigen, te zamen met de overige crediteuren gegeven, en zonder vertoon van kwittantiën, waaruit kan blijken dat de voogd bevoegd was tot het geven van dat consent.
c 's Gravenhage H. G. 11 Maart 1829. — Anders Deventer 2 April 1828.

98. Aan den hypotheekbewaarder is niet de bevoegdheid toegekend om, wanneer hem wordt overgelegd de authentieke akte bij art. 1240 B. W. bedoeld, de innerlijke waarde van dat stuk of de bevoegdheid des verzoekers tot de gevraagde doorhaling van hypotheken te beoordeelen. Hij kan en behoort ten dien opzigte alleen te onderzoeken of de akte materieel aan het voorschrift der wet voldoet, maar is geenszins verpligt, om zich van de qualiteit des verzoekers te vergewissen, noch voor de juistheid van het gedane verzoek in te staan, of zich voor de gevolgen der gedane doorhaling te verantwoorden, indien die later bleek door onbevoegden of ten onregte te zijn gevraagd, daar in dit geval de gedane doorhaling de hypotheek niet heeft te niet gedaan, noch zelfs eenig effect zoude hebben.
a b H. R. 14 April 1843 (gelijkluidend), Concl. conf. verw. het eene de cass. tegen Overijssel 18 Julij 1842, Concl. conf. waarbij was vern. Zwolle 27 October 1841, — en het andere tegen

Heerenveen 19 October 1842, waarbij nogtans mede is overwogen, dat de bewaarder tot dekking zijner eigene verantwoordelijkheid geregtigd en verpligt is te onderzoeken, of bij eene akte van doorhaling blijkt dat de toestemmende partijen tevens zijn de bevoegde belanghebbenden.

99. De hypotheekbewaarder is gehouden tot vergoeding der schade uit zijne ongegronde weigering tot doorhaling eener inschrijving voortgevloeid.

Overijssel 18 Julij 1842. — Sneek 2 December 1840.

100. Weigering van royement eener hypotheek, wanneer wordt uitgemaakt, dat de schuld zelve is verjaard, geeft eene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad.

a Amsterdam 10 Januarij 1855, Concl. conf.

101. De actie tot schadevergoeding tegen eenen hypotheekbewaarder wegens weigering van de doorhaling eener hypothecaire inschrijving, kan niet worden ingesteld door hem, die de akte van toestemming tot die doorhaling heeft aangeboden, maar alleen door hem, namens wien dit is geschied.

's Hertogenbosch Kgr. 21 Mei 1863.

102. De hyp.bewaarder die ten onregte heeft geweigerd op de hem overgelegde akte eene verlangde doorhaling te doen, en zulks op grond dat niet voldoende bleek van de bevoegdheid en het belang dergenen die in de doorhaling hadden toegestemd, moet ook in de proceskosten worden verwezen. Eene ingeroepen ignorantia facti alieni kan hem daartegen niet vrijwaren.

Heerenveen 19 October 1842.

103. De verklaring door den hyp.bewaarder afgegeven omtrent de vroeger bestaan hebbende inschrijvingen op een onroerend goed, kan nooit meer bewijzen dan dat die vroegere inschrijvingen zijn komen te vervallen en daaraan voor het vervolg alle kracht is ontnomen, maar zoolang niet van de reden blijkt waarom zij gegeven zijn, laten zoodanige doorhalingen voor den crediteur het regt onverlet om uit krachte van dezelfde obligatie te allen tijde op nieuw inschrijving te vorderen. Die verklaring kan dus a fortiori niet als bewijs van de delging der hoofdverbindtenis strekken.

Z.-Holland 15 Maart 1869, te dezen aanzien bev. Rotterdam 27 Januarij 1868.

II.

104. Eene hypotheek op een onverdeeld aandeel in de onverdeelde goederen eener nalatenschap blijft na de verdeeling daarvan alleen gevestigd op het deel, dat daarin is toebedeeld aan den schuldenaar, die de hypotheek heeft verleend. De schuldeischer verliest alle aanspraak, ingeval van die goederen aan den schuldenaar niets ten deel valt. Art. 1377 B. W.

's Hertogenbosch 30 April 1851.

105. Eene hypotheek op de beklemming gevestigd blijft stand houden ten aanzien van den eigenaar dier beklemming, die deze onder dien last had verkregen, al is hij later ook eigenaar geworden van het beklemde land.

b H. R. 20 Januarij 1854, Concl. conf.

106. De eigenaar die onroerende goederen, welke hij vroeger had verkocht, ten gevolge van eene uitgesproken ontbinding der koopovereenkomst heeft terugbekomen, kan, om de doorhaling der hypothecaire inschrijving te bekomen welke de vroegere kooper daarop heeft verleend, niet volstaan met zich alleen op dat vonnis te beroepen, maar moet andere gronden bijbrengen om zich dien eisch te zien toewijzen.

Groningen Hof 15 November 1870, doch in cass. vern. bij H. R. 3 November 1871, Concl. conf. uit overweging dat ten onregte die beslissing is beschouwd als eene res inter alios ten aanzien van den hyp. crediteur, dat daarin het bewijs is gelegen van het voor de ingestelde vordering vereischte feit dat het koopcontract wegens wanbetaling is ontbonden, en alzoo art. 1954 B. W. verkeerd is toegepast.

107. De verjaring van een niet-ingeschreven hypothecair verband, kan niet geacht worden te zijn gestuit door overeenkomsten, welke blijkens de gebezigde bewoordingen, alleen tot ingeschreven hypotheken betrekkelijk zijn.

Utrecht 31 December 1845.

108. Verjaring van eene door hypotheek verzekerde schuld doet ook de voortduring van het hypothecair verband vervallen. Actie tot doorhaling der inschrijving toegewezen, op grond dat verjaring, zoowel volgens de Fransche als volgens de tegenwoordige wetgeving, is een middel om van verbindtenissen te worden bevrijd.

a Amsterdam 10 Januarij 1855, Concl. conf., waarbij ook is verworpen de stelling dat verjaring slechts excipiendo kan worden te baat genomen en zij alleen de vordering, niet de verbindtenis of de natuurlijke obligatie vernietigd.

109. De eisch tot doorhaling van eene hypotheek, op grond dat de schuldbekentenis waarvoor zij dient, is gesimuleerd, behoeft niet gepaard te gaan met de actie tot vernietiging dier akte van obligatie.

Nijmegen 6 Junij 1871.

III.

110. Er is geen regt van inzage verschuldigd, wanneer onmiddellijk een staat van al of niet bestaande hypothecaire inschrijvingen wordt aangevraagd.

's Hertogenbosch Kgr. 21 Mei 1863, houdende bevel tot bewijs, dat die aanvrage onmiddellijk was gedaan. — Cf. 's Hertogenbosch Kgr. 28 Mei 1863, waarbij een eed, als niet loopende over persoonlijk verrigte daadzaken werd afgewezen, — en 's Hertogenbosch Kgr. 2 Julij 1863, waarbij de vordering tot teruggave van de regten, betaald voor de inzage, definitief werd afgewezen.

111. Nergens is bepaald dat de borgtogt in onroerende goederen door hypotheekbewaarders onder de vorige wet (van 21 Ventôse VII) gesteld, onder de tegenwoordige wet door eenen anderen, bestaande in inschrijvingen op het Grootboek, kan worden vervangen. Het Kon. besl. van 1 Augustus 1822 behelst geene andere bepalingen dan ten aanzien van de borgtogten, welke moeten worden gesteld door de bij de invoering van het nieuwe hypothecaire stelsel benoemde hypotheekbewaarders en kan dus door hen die onder de vorige wet zijn aangesteld, niet worden ingeroepen.

Drenthe 24 Januarij 1840.

INBRENG.

1. De kooper van eene erfenis is, even als de verkooper en erfgenaam, tot inbreng verpligt.
Gelderland 13 November 1861.

2. Al wat niet duidelijk onder de rubriek van schenking of gifte valt, is als gewone schuld te beschouwen en moet dus niet worden ingebragt, maar betaald, teruggegeven of verrekend. De erfgenaam aan wien door zijn vader sommen zijn verstrekt om hem uit finantiële moeijelijkheden te redden, moet dus die gelden in den boedel van zijn vader inbrengen; de sommen die de vader op het oogenblik van het later gevolgd faillissement, van zijn zoon te vorderen had wegens prolongatiën, verkochte of geïncasseerde coupons enz., behoeven daarentegen niet voor het geheel te worden ingebragt, en moeten de erfgenamen daarvoor als gewone schuldeischers in het faillissement opkomen.
b Amsterdam 28 Mei 1862.

3. Al mag men aannemen, dat de ouders kunnen afwijken van de bepaling van art. 1143 B.W., waarbij de studiekosten van inbreng zijn vrijgesteld, mag het bevel bij testament door hen gegeven om die studiekosten in te brengen, niet de legitime benadeelen. Het is bij inbreng van studiekosten onverschillig, of deze de middelen van de ouders te boven gaan.
Zutphen 17 December 1857.

4. Een verkoop door een vader aan sommige zijner kinderen gedaan met voorbehoud van vruchtgebruik, is aan inbreng onderworpen, al vermeldt de akte dat de koopprijs is betaald; art. 969 B. W.
b H. R. 24 Maart 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Limburg 15 Junij 1863, waarbij was bev. Maastricht 11 November 1862. — Anders Almelo 27 Junij 1860, omdat art. 969 B.W., blijkens deszelfs plaatsing, alleen geldt voor de regeling van het wettelijk erfdeel.

5. Aan inbreng is niet onderworpen een verkoop door ouders aan hun kind gedaan tegen verpligting tot levensonderhoud en tot betaling van de schulden dier ouders; al kon die verpligting tot levensonderhoud als eene lijfrente worden beschouwd (art. 969 B. W.), en al ware de kooper niet tevens verpligt tot betaling der schulden, de verkoop zou toch niet vallen in art. 969, als zijnde er in deze geene questie van regeling der legitime, maar alleen van scheiding en deeling.
Almelo 13 September 1865.

6. Bij inbreng van het verkochte goed volgens art. 969 B. W. moet die inbreng geschieden voor het geheel, maar niet voor zoover het beschikbaar gedeelte is overtroffen.
b H. R. 24 Maart 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Limburg 15 Junij 1863, waarbij was bev. Maastricht 11 November 1862.

7. Art. 969 B. W. kan niet worden ingeroepen door erfgenamen die tegen hunnen medeerfgenaam ageren tot inbreng van hetgeen aan dezen laatste door den erflater bij wege van gefingeerden koop en verkoop is geschonken. Die bepaling behoort tot een ander onderwerp, de regeling namelijk van het wettelijk erfdeel der kinderen.
Leiden 2 Mei 1848, Concl. conf. — Almelo 27 Junij 1860.

8. Verborgen schenkingen zijn aan inbreng onderworpen.
a H. R. 1 Mei 1868, Concl. conf. — Limburg 27 Januarij 1862, behoudens echter voor zoodanig gedeelte der koopsom, als uit eene ter eerste instantie gehouden enquête was gebleken werkelijk te zijn betaald. — 's Hertogenbosch 9 Julij 1868, omtrent een verkoop, waarbij geene betaling van koopprijs had plaats gehad. — Anders N.-Braband 15 Februarij 1859, bev. Eindhoven 17 Mei 1858, omtrent een verkoop, die beweerdelijk voor eenen meer dan de helft te lagen prijs was aangegaan. — Almelo 27 Junij 1860.

9. Aan inbreng welken de erfgenamen elkander schuldig zijn, is alleen onderworpen hetgeen de een boven den ander uit schenking heeft ontvangen; die verpligting mag niet uitgebreid worden tot alle voordeelen welke de een boven den anderen van den overledene heeft genoten, bv. de overdragt van eenig vast goed, in behoorlijken vorm, buiten alle fraude, voor eene koopsom die blijkt te zijn beneden de werkelijke waarde. Hierdoor kan evenwel geenszins worden te kort gedaan aan het wettelijk erfdeel der kinderen, daar toch zoo het indirecte voordeel het beschikbaar gedeelte te boven ging, de handeling als in fraudem legis geschied, althans aan reductie zou onderhevig zijn.
Leiden 2 Mei 1848, Concl. conf.

10. In weerwil van de verklaring door den erflater bij een gefingeerden verkoop gedaan, dat de koopsom is betaald geworden, zijn de medeerfgenamen geregtigd hunne aanspraken op inbreng van het verkochte te doen gelden, en bewijs door getuigen en vermoedens te leveren.
's Hertogenbosch 9 Julij 1868.

11. De verklaring dat de ondergeteekende van zijne ouders in contanten heeft ontvangen en genoten de som van *f* 10.000. », waarvoor die is strekkende tot bewijs, ten einde bij het overlijden van een of beide ouders in de massa te worden gebragt en bij de boedelscheiding aan hem te worden toegerekend, moet niet als eene gewone schuldbekentenis, maar als een bewijs van gedane schenking beschouwd worden.

Rotterdam 8 November 1854.

12. De erkenning bij den inventaris eener nalatenschap door een der erfgenamen gedaan, dat hij eene zekere som gelds uit dien boedel *genoten* heeft, bevat het bewijs eener schenking, welke bij de verdeeling moet ingebragt worden.

Rotterdam 8 November 1854.

13. Eene vordering tot inbreng of tot opneming als eigendom des boedels van zeker vast goed, is ongegrond, wanneer het van derden ten behoeve van de gedaagde erfgenamen is gekocht, en alleen wordt beweerd dat dit geschiedde met de gelden der erflaters.

's Hertogenbosch 9 Julij 1868.

INCIDENTEEL APPEL.

I. Toelaatbaarheid.
II. Procedure.

I.

1. Bij art. 335 en 339 Rv. is het regt en de bevoegdheid tot incidenteel beroep uitsluitend toegekend aan de partij tegen welke het hooger beroep is gerigt, maar geenszins aan de mede-belanghebbenden (consortes litis) van den appellant, die door dezen, uit hoofde van gemeenschappelijk en ondeelbaar belang, in hooger beroep mede zijn gedagvaard. Deze mogen alzoo niet bij wege van incidenteel appel eene conclusie nemen van gelijke strekking als die des appellants.

Utrecht Hof... Januarij 1842 (3).

2. Het incidenteel appel is niet bestaanbaar tegen mede-geïntimeerden.

N.-Holland 14 Januarij 1844. — *a* N.-Holland 2 October 1845. — Gelderland 15 October 1845. — Amsterdam 23 October 1844. — Gelderland 12 Maart 1851.

3. Een geïntimeerde kan niet meer incidenteel appelleren, nadat de principaal appellant verklaard heeft in het vonnis te berusten, de kosten betaald heeft, en daardoor het principaal appel is vervallen.

Gelderland 6 Februarij 1867.

4. Het regt tot het instellen van incidenteel appel is zoo algemeen dat het zich uitstrekt tot alle in eersten aanleg gevallen beslissingen, en de geappelleerde bevoegd is ook tegen een interlocutoir te appelleren, al is het principaal appel alleen tegen het eindvonnis gerigt.

H. R. 11 November 1870, Concl. conf. verwerp. de cassatie tegen Groningen Hof 22 Junij 1869.

5. Het incidenteel appel aan een geïntimeerde bij de wet onbepaald veroorloofd en gevolgelijk niet afhankelijk zijnde van de conclusie van den principalen appellant, zoo volgt daaruit, dat de geïntimeerde ontvankelijk is in zijn incidenteel appel, strekkende tot toewijzing van de in specie ook door den appellant gedane vordering tot vernietiging van het vonnis a quo, voor zooveel daarbij de kosten der procedure in eersten aanleg, waarin de eischer is verwezen, niet zijn gesplitst, en het bedrag, aan elk der geïntimeerden in de geliquideerde som toekomende, niet afzonderlijk is opgegeven.

Overijssel 19 April 1852.

6. De oorspronkelijke eischer, wiens subsidiaire vordering is toegewezen, is in hooger beroep ontvankelijk in zijn incidenteel appel wegens het niet toewijzen zijner primaire vordering.

b H. R. 26 October 1849. — *a* Z.-Holland 28 Mei 1845.

7. Een bij pleidooi gedaan aanbod van bewijs, nadat bij conclusie tot toewijzing van den eisch was geconcludeerd, is uit zijn aard een geheel subsidiair aanbod, zoodat het den eischer niet belet om van het bevel tot getuigenverhoor incidenteel te appelleren; vl. indien uit het verschil der feiten, welker bewijs bij pleidooi was aangeboden, vergeleken met die welke door den regter zijn opgegeven, en uit de geheele regtsoverwegingen is op te maken, dat het getuigenbewijs veeleer ambtshalve dan op verzoek des eischers is bevolen.

Utrecht Hof 17 December 1866, op het hooger beroep tegen Amersfoort 2 Julij 1866.

8. Uit de omstandigheid dat de eischer bij wege van schadevergoeding eene bepaalde som heeft gevorderd, of zoo veel min of meer als de regter zou vermeenen te behooren, volgt niet (als behoorende die formule tot de abundantia quæ non nocent) dat de eischer niet-ontvankelijk zou zijn in het incidenteel appel, met betrekking tot het bedrag der schadevergoeding hetwelk hem door den eersten regter is toegekend.

Nijmegen 12 Augustus 1850.

9. De gedaagde is ontvankelijk in zijn incidenteel appel tot vernietiging van het vonnis waarbij zich de eerste regter ambtshalve onbevoegd heeft verklaard, alhoewel ook de eischer te dier zake principaal heeft geappelleerd.

Amsterdam 7 Maart 1871.

10. Bij art. 3 van het reglement betreffende de Surinaamsche appellen, is het regt van den geïntimeerde, defaillant in eersten aanleg, om incidenteel te appelleren, niet beperkt tot het geval, dat hij in eersten aanleg bij verstek is *veroordeeld*, maar dat regt is hem altijd gegeven, wanneer de oorspronkelijke eischer van een bij verstek gewezen vonnis in hooger beroep komt.

b H. R. 7 Junij 1861.

11. De bevoegdheid tot het instellen van incidenteel appel kan slechts worden betwist door de partij wier regten daardoor zouden kunnen zijn geschonden. Tot die betwisting is alzoo niet geregtigd een boekhouder, wiens vordering tot afgifte der boeken in eerste instantie is afgewezen, even als eene conclusie met gelijke strekking, genomen door een derde die, als tusschenkomende partij, beweerde dat hij tot boekhouder

was benoemd, ingeval op het appel van den primitieven eischer, de interveniënt incidenteel beroep instelt, en het Hof beslist dat de appellant de vereischte stemmen niet had gekregen. Alleen door den mede-geïntimeerde, oorspronkelijken gedaagde, kan dat incidenteel appel worden betwist.

N.-Holland 10 Februarij 1859.

II.

12. Hoewel de geïntimeerden onmiskenbaar door hunne daden van executie aanvankelijk in een interlocutoir vonnis hebben berust, zoo heeft die berusting hun nogtans niet kunnen ontnemen het regt van hooger beroep, waar het geldt de ontvankelijkheid van een incidenteel, niet van een principaal hooger beroep. Zoodanige berusting is uit haren aard voorwaardelijk, en houdt op van het oogenblik waarop partij zich in hooger beroep voorziet en alzoo de stand van het geding door hare handeling ten eenemale verandert.

b H. R. 11 Mei 1855, Concl. conf. vern. N.-Holland 18 Mei 1854, waarbij was beslist dat wel art. 339 Rv. bepaalt, dat een incidenteel appel ontvankelijk blijft, zelfs dan wanneer de incidentele appellanten het vonnis zonder eenig voorbehoud hebben doen beteekenen, doch juist in de exceptionele strekking dier bepaling het meest afdoende bewijs is gelegen, dat de wetgever elken verderen stap van executie beschouwt als een grond van niet-ontvankelijkheid van het incidenteel appel, en als zou daaruit alzoo volgen dat de incidentele appellanten, die niet alleen het vonnis, waarvan zij incidenteel hebben geappelleerd, maar tevens hun verzoek om dagbepaling voor getuigenverhoor met het daarop verleende bevelschrift aan de wederpartij en opgave tevens van de te hooren getuigen, hebben doen beteekenen, aan het interlocutoir vonnis, waartegen zij incidenteel beroep hebben ingesteld, zoodanige executie hebben gegeven, dat zij moeten geacht worden in dat vonnis te hebben berust, en in hun appel mitsdien niet zijn ontvankelijk. — N.-Holland 10 Januarij 1856. — Sneek 12 Mei 1858.

13. Incidenteel appel blijft toegelaten, al had de geïntimeerde het vonnis doen beteekenen met bevel tot betaling.

N.-Braband 4 December 1864.

14. Indien ten principale is geappelleerd op grond van een misslag, door den eersten regter begaan in het formulier van een gedefereerden decisoiren eed, dan is ook ontvankelijk het incidenteel appel van de partij aan welke de eed is gedefereerd, hoezeer die partij den appellant ten principale, met beteekening van het gewezen vonnis, heeft gesommeerd, om bij de eedsaflegging, zoo als die door het vonnis was bepaald, tegenwoordig te zijn. Het vonnis bestaat ten deze niet uit verschillende beschikkingen, waarvan de eene is onafhankelijk van de andere, maar uit ééne beschikking, welke door de gevorderde verbetering eene geheele verandering zoude ondergaan; er zou dus alleen questie kunnen zijn van eene berusting in het vonnis, zooals het door de Regtbank was gewezen, maar geenszins in het vonnis, zooals het, na in hooger beroep aangevallen te zijn, zou kunnen worden veranderd.

b N.-Holland 18 Maart 1847.

15. Een incidenteel appel is niet meer ontvankelijk, nadat de geappelleerde op het ingestelde hooger beroep met eene exceptie van niet-ontvankelijkheid in de door den appellant gevolgde procedure heeft geantwoord, zelfs al heeft de geappelleerde zich dat appel bij zijne conclusie van antwoord voorbehouden.

Limburg 2 November 1868, Concl. conf. waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 18 Junij 1869, Concl. conf.

16. Wanneer de appellant, in eene summiere zaak, zonder ten principale te concluderen, eene incidentele conclusie neemt tot verhoor op feiten en vraagpunten, en door het Hof, nadat ook van wege den geïntimeerde was geconcludeerd, daarover is beslist, kan de geïntimeerde toch incidenteel appelleren bij zijne conclusie van antwoord op de nader ten principale genomen conclusie van den appellant.

Gelderland 20 Junij 1866.

17. De van wege den principaal geïntimeerde aan den appellant gedane sommatie om conclusiën te nemen en voort te procederen, is na het onvervolgd laten door dezen laatste van het zijnerzijds ingestelde hooger beroep, niet als een blijk van berusting van den geïntimeerde in het vonnis te beschouwen, waardoor hij zou worden verhinderd alsnog bij zijne schriftuur van antwoord of bij prokureurs-akte daartegen bij incidenteel hooger beroep op te komen.

Z.-Holland 22 Junij 1868.

18. De schriftuur van antwoord bedoeld bij art. 339 Rv. is, in zake van gewone behandeling, de memorie van antwoord, vermeld in art 347 Rv., maar niet de contra-conclusie, zelfs dan niet, wanneer geen gebruik is gemaakt van de bevoegdheid om van eene contra-memorie te dienen, en de contra-conclusie ter audiëntie de eerste schriftuur van den verweerder is. Bij die contra-conclusie kan dus in ordinaire zaken geen incidenteel appel meer worden ingesteld.

Overijssel 26 Junij 1865.

19. Aan de woorden *schriftuur van antwoord* in art. 339 Rv. kan naar de bedoeling des wetgevers, geene andere beteekenis gegeven worden dan van *memorie van antwoord*. Bij gebreke van zoodanige *memorie* moet het incidenteel appel bij beteekende akte van prokureur en mag niet bij conclusie van antwoord ingesteld worden.

Groningen Hof 4 April 1871.

20. De geïntimeerde kan niet, tot gedeeltelijke vernietiging van het vonnis a quo, volstaan met enkel daartoe te concluderen, maar moet incidenteel appelleren.

N.-Holland 15 Februarij 1855. — Gorinchem 28 November 1840.

21. De wet gebiedt niet dat een geïntimeerde uitdrukkelijk incidenteel appel instelt of zich almede appellant stelt; het is voldoende dat hij niet alleen het vonnis a quo bij zijne schriftuur van antwoord verdedigt maar ook concludeert even als had hij verklaard incidenteel te appelleren.

Friesland 12 December 1860. — N.-Holland 16 April 1863, Concl. contr. — *a* N.-Holland 30 Junij 1870.

22. Wanneer een eischer is afgewezen en de gedaagde in appel als geïntimeerde even als ter eerste instantie concludeert: dat voor zooveel noodig de verbindtenis zal worden nietig verklaard, dan moet, alhoewel niet uitdrukkelijk is verklaard dat het regtsmiddel van incidenteel appel wordt gebezigd, de geïntimeerde toch geacht worden hiervan gebruik te maken en is de gemelde conclusie ontvankelijk.

N.-Holland 4 Junij 1868.

23. Wanneer een punt, hetwelk tot de litigieuse onderwerpen behoorde, en waaromtrent des regters uitspraak in eerste instantie was gevraagd (in casu de lijfsdwang), niet is afgewezen, maar de eerste regter had geomitteerd daarop uitspraak te doen, dan kan zoodanig punt door den verweerder in appel, zonder incidenteel appel van zijne zijde, op nieuw in de instantie van hooger beroep in lite gebragt worden. De vordering welke hij alsdan daaromtrent doet, is niet anders te beschouwen dan als de herhaling van de vroegere.

c H. R. 4 Februarij 1841, Concl. conf.

24. Waar niet blijkt dat de appellant van het vonnis a quo in zijn geheel is in hooger beroep gekomen, en tevens is beslist dat de geïntimeerde niet zijnde gekomen in hooger beroep van het vonnis waarbij de door hem voorgestelde exceptiën van niet-ontvankelijkheid zijn verworpen, die exceptiën alsnu geen onderwerp van 's Hofs onderzoek mogen uitmaken, — ontbreekt de feitelijke grondslag van het beweren dat, waar van het gansche vonnis was geappelleerd, alle daarbij besliste punten aan 's Hofs oordeel waren onderworpen, ook (zonder incidenteel appel) de daarbij verworpen exceptiën des geïntimeerden.

H. R. 3 Junij 1864, Concl. conf.

25. De regter in hooger beroep is buiten de litiscontestatie van partijen gegaan door in de gedebatteerde rekening niets te valideren van een post, die bij het vonnis a quo voor een gedeelte was geadmitteerd, wanneer de gerendeerde geen incidenteel appel heeft ingesteld, maar tot bevestiging van het vonnis heeft doen concluderen.

b H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

26. De regter mag in hooger beroep geen acht slaan op gronden van niet-ontvankelijkheid, door den eersten regter, de vordering ontzeggende, buiten beschouwing gelaten, wanneer de geïntimeerden eenvoudig hebben geconcludeerd tot bevestiging van het vonnis a quo.

Friesland 30 April 1856.

27. Wanneer in eersten aanleg als middel van niet-ontvankelijkheid is aangevoerd eene beweerde erkenning en berusting, en op grond daarvan in de eerste plaats is geconcludeerd tot niet-ontvankelijk-verklaring van de vordering, doch de regter daaromtrent in het vonnis a quo verklaart, dat die bewering niet als een beroep op berusting kon worden beschouwd, zoodat dan ook in 's eersten regters dictum over geene niet-ontvankelijkheid is beslist, maar met stilzwijgende terzijdestelling van dat gedeelte der conclusie van gedaagden, de eisch eenvoudig is ontzegd, — is hetzelfde middel van niet-ontvankelijkheid door de gedaagden in hooger beroep als geïntimeerden aangevoerd, op zich zelf ontvankelijk, hoewel zij niet incidenteel hebben geappelleerd, indien de appellanten van het geheele vonnis onbeperkt in hooger beroep zijn gekomen, en daarmede dat vonnis in zijn geheel hebben gemaakt tot een onderwerp van beslissing voor den regter in appel; dit klemt te meer waar het, zoo als in casu, alleen geldt de herhaling van eene in eersten aanleg gedane vordering, waarop niet uitdrukkelijk is regt gedaan.

Friesland 18 Maart 1857.

28. Wanneer een gedaagde in eersten aanleg zoowel de niet-ontvankelijkheid van den eischer (op grond dat deze niet bevoegd was om zonder magtiging te procederen) als de ongegrondheid van de door dezen gedane vordering heeft beweerd, en hij in het eerste punt in het ongelijk, op het tweede echter in het gelijk gesteld wordt, dan kan hij niet, op het appel door den eischer opgeworpen, tot bevestiging van het vonnis a quo concluderende, tevens het door den eersten regter verworpen middel van niet-ontvankelijkheid andermaal doen gelden, wanneer hij van die verwerping niet incidenteel heeft geappelleerd. Hij moet in dat geval geacht worden in het vonnis des eersten regters op dit punt te hebben berust.

Zeeland 19 Januarij 1847.

29. Indien de oorspronkelijke eischer van het geheele vonnis heeft geappelleerd, brengt dit wel voor den geïntimeerde, oorspronkelijken gedaagde, het regt mede om zich tegen die vordering te verdedigen, zoo als hij te rade zal worden, maar daardoor herleeft niet stilzwijgend, zonder incidenteel beroep zijnerzijds, eene tegenvordering, welke hij ter eerste instantie niet als middel van verdediging, maar zelf eischende (in reconventie) heeft willen doen gelden en waaromtrent hij bij het vonnis in het ongelijk was gesteld.

's Gravenhage 6 Junij 1853.

30. Een eischer die ter eerste instantie, onder anderen op grond van bedrog, tot vernietiging van een contract heeft geageerd, is niet verpligt in hooger beroep, nadat hij op andere gronden zijn eisch heeft zien toewijzen, incidenteel te appelleren, ten einde alsnog het door den eersten regter ongegrond geoordeeld middel van bedrog te doen gelden.

b Groningen Hof 10 Junij 1862.

31. De opposant die tegen een dwangbevel tot verhaal van polderlasten in eerste instantie heeft doen gelden dat de geopp. noch aan de betrekking van ontvanger der subsidiën ten behoeve van de calamiteuse polders in het polder-arrondissement Z. B., noch aan eene beweerde aanwijzing door den Heer Commissaris des Konings, regtens de bevoegdheid kon ontleenen om op te treden zoo als geschiedt, — kan, na verwerping van die middelen door den eersten regter, in het ten principale ingesteld appel van den geopp. daarop niet meer terugkomen, indien hij te dien aanzien geen incidenteel appel heeft ingesteld.

Zeeland 20 Junij 1871.

32. Een ingesteld voorwaardelijk incidenteel appel, waarvan het bestaan wordt afhankelijk gesteld van het eventuele lot van het principaal appel, is regtens wel bestaanbaar.

b Limburg 26 Junij 1871. — Anders N.-Holland 24 October 1850.

33. Hoezeer in den regel de behandeling van het principaal appel het incidenteel beroep behoort vooraf te gaan, zal het omgekeerde dienen plaats te hebben, indien de vordering in garantie, waartoe het principaal appel betrekking heeft, bijzonderlijk volgens het petitum dier vordering, geheel ondergeschikt en afhankelijk is van de beslissing omtrent de oorspronkelijke vordering, tegen welker toewijzing, in zooverre die heeft plaats gehad, het incidenteel appel is gerigt.

Drenthe 8 Junij 1850.

34. Er kan niet bij wijze van incidenteel appel voor het eerst gevraagd worden nietig-verklaring of ontbinding van de overeenkomst, nadat eerst alleen de nakoming daarvan is gevorderd.

Zeeland 31 Mei 1864.

35. Het incidenteel appel is, behoudens de bij de wet uitdrukkelijk aangeduide afwijkingen, onderworpen aan de voorschriften, in het algemeen geldende voor het hooger beroep; hieruit volgt dat eene exceptie van niet-ontvankelijkheid van een ingesteld incidenteel appel moet worden geproponeerd vóór alle andere weren van regten, en de incidentele geïntimeerde niet verpligt is, zich, hangende het geschil over de exceptie, in het geding over de zaak zelve uit te laten.

N.-Holland 18 Mei 1854.

INCIDENTELE VORDERING.

1. Hij die in eersten aanleg, en dus ook in appel, niet tegen den eischer in cassatie overstond, maar daar was diens medegedaagde, en geenszins diens tegenpartij, kan tegen het appel geene incidentele vorderingen instellen.

b H. R. 21 Mei 1847, Concl. conf.

2. Het is een dwaalbegrip, dat bij eene hereditatis petitio, de nietigverklaring van het testament en de sequestratie der nalatenschap niet incidenteel zouden kunnen gevorderd worden.

H. R. 1 October 1852, Concl. contr. verniet. Friesland, en het hierbij bevest. Sneek 27 Februarij 1850.

3. De eischer tot boedelscheiding, wien een testament wordt tegengeworpen waarbij zijne ouders hun geheel vermogen aan den gedaagde gelaten hebben, is geregtigd *incidenteel* de inkorting van die beschikking tot de disponibele portie te vorderen.

Winschoten 12 Januarij 1870.

4. Het kan niet als ongeoorloofd worden beschouwd, noch in strijd met den gang eener geregelde procedure, indien de eischer eene revindicatoire actie instelt, ten einde te worden verklaard eigenaar van zekere obligatiën, en na niet-ontvankelijk-verklaring van een verzoek des eischers om den ged. op vraagpunten te hooren, door den eischer bij incidentele vordering wordt gevraagd, dat hij eigenaar dier effecten worde verklaard, en geregtigd die van elken bezitter, ook van den ged., op te vorderen. Ook is hiermede niet gehandeld in strijd met art. 134 Rv., daar zoodoende de actie geenszins van reëel, is personeel geworden.

Leeuwarden 27 Februarij 1844, bev. bij Friesland 7 Mei 1845, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 3 April 1846, Concl. conf.

5. Er bestaat geene wetsbepaling, ten gevolge waarvan het wederzijds nemen van conclusiën ter audiëntie en de bepaling van den dag van pleidooi eene der partijen zoude verhinderen om alsnog eene incidentele vordering in te stellen. De bepaling van art. 255 Rv. bevat geen algemeenen regel, maar slechts een geheel bijzonder voorschrift voor de schorsing van het geding.

b H. R. 22 Junij 1860, Concl. conf. — *b* N.-Holland 2 October 1845. — *b* Z.-Holland 20 September 1843, vern. Gorinchem 4 Junij 1842.

6. Toewijzing van den eisch in hooger beroep bij conclusie gedaan, dat met vernietiging van het vonnis a quo en ontzegging van de vordering des geïntimeerden tot ontbinding eener huurovereenkomst, deze laatste tevens worde veroordeeld tot wederontruiming van de krachtens het vonnis des eersten regters in bezit genomen landerijen en tot schadevergoeding wegens die wederregtelijke executie van het vernietigde vonnis.

Zeeland 20 December 1870.

7. Alle incidentele vorderingen moeten bij gemotiveerde conclusiën, en in ordinaire zaken bij eene eenvoudige akte worden ingesteld; het zou derhalve met eene regelmatige wijze van procederen strijdig zijn, op eene mondelinge voordragt ter audiëntie, houdende een verzoek om royering van de rol of statering der zaak, regt te spreken.

Holland 15 Februarij 1841.

8. Art. 141 Rv., bepalende dat incidentele vorderingen in summiere zaken bij conclusie ter rolle worden gedaan, is ook toepasselijk op die gedaan in zaken op korten termijn aangebragt.

Alkmaar 7 Augustus 1866.

9. Eene beweerde schending van art. 248 Rv., dat alle incidentele vorderingen in ééns worden gedaan, j° art. 56 Rv. vervalt, indien de noodzakelijkheid eener incidentele vordering eerst is opgekomen na een arrest van den H. R., in casu houdende afwijzing van een verzoek om de tegenpartij op vraagpunten te hooren.

b H. R. 3 April 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 7 Mei 1845, waarbij was bev. Leeuwarden 27 Februarij 1844.

10. Daar de vordering tot onderhoud, door de vrouw uit krachte van art. 268 of art. 301 B.W. ingesteld, is facultatief en niet imperatief, en berusten moet op het feit van behoefte van haar die het vordert, en van het vermogen van dengenen, die verpligt is het te verstrekken, zoo volgt hieruit, dat de daartoe strekkende incidentele vordering en de akte, waarbij die vordering ter rolle is gebragt, op straffe van niet-ontvankelijkheid, de voorschreven middelen moet inhouden.

b Amsterdam 21 November 1854.

11. Indien geprocedeerd wordt tot vereffening der schadevergoeding, waartoe eene stoombootmaatschappij ter zake van niet-uitlevering van ingeladen goederen is veroordeeld, kan eene incidentele vordering dier maatschappij tot vanwaarde-verklaring van den door haar gedanen afstand der stoomboot, geenszins den aard van het hoofdgeschil veranderen.

Gelderland 28 Januarij 1846. — Cf. Gelderland 15 April 1846, waarbij met bev. v. Arnhem 15 December 1845, is beslist dat de regter, na den afstand onvoldoende te hebben verklaard, niet verpligt was de gedaagde maatschappij in de gelegenheid te stellen om zich over de ingebragte schadevergoeding te verklaren, en het Hof dus ook niet te dien einde de zaak naar dien regter behoorde te verwijzen, — waartegen de cass. is verw. bij H. R. 23 April 1847, Concl. conf.

12. De regter die bevoegd is in het hoogste ressort kennis te nemen van eene personele en mobiliaire regtsvordering tot bekoming van eene bepaalde som gelds voor vergoeding van het gemis der waarde van boomen en voor schade en interessen, aan den eigenaar veroorzaakt door de uitrooijing daarvan, is eveneens bevoegd in het hoogste ressort kennis te nemen van de incidentele contestatie betrekkelijk den eigendom van het questieuse perceel, welke ook haar aard of waarde zij, ingeval die questie slechts als regtsmiddel is aangevoerd en niet is het onmiddellijk onderwerp der regtsvordering.

N.-Braband 4 Junij 1839, Concl conf.

13. Art. 247 Rv. kent aan den verweerder in een tusschengeschil wel de bevoegdheid toe, om op de incidentele vordering te antwoorden, doch legt aan dezen geene uitdrukkelijke verpligting daartoe op, zoodat de regter ten volle bevoegd is, om ook zonder dat antwoord het tusschengeschil te beslissen.

H. R. 29 October 1852, Concl. conf.

14. Een eischer is niet-ontvankelijk in zijne conclusie tot voeging der incidentele vordering bij de hoofdzaak, nadat hij op dat incident reeds heeft geconcludeerd.

Groningen 8 November 1850.

15. In art. 249 Rv. ligt niet opgesloten, dat de zaak ten principale kan worden beslist, zonder conclusiën daaromtrent van partijen. Indien een eischer, gesommeerd om op eene enquête voort te procederen, zich bepaalt bij eene incidentele conclusie tot mededeeling van stukken, kan hij, in zijn systema die stukken behoevende alvorens ten principale te kunnen concluderen, daaromtrent ook geene conclusie nemen, alvorens het incident is beslist, en zijn er in dien stand van zaken geene termen om met het incident tevens de hoofdzaak te beslissen.

Amsterdam 3 October 1848.

16. Het vonnis op een verzoek tot verhoor van de wederpartij, mag niet worden gewezen na het vonnis op de hoofdzaak.

b Z.-Holland 20 September 1843, vern. incid. vonnis Gorinchem 4 Junij 1842; — cf. Gorinchem 21 Mei 1842, def. vonnis.

17. Art. 249 Rv. heeft geheel aan den judex facti overgelaten, of eene incidentele vordering vooraf en afzonderlijk, dan wel te gelijk met de zaak ten principale behoort te worden beslist.

b H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf. — Gorinchem Kgr. 16 Maart 1855.

18. Het is geenszins verboden, en bepaald niet in strijd met art. 249 Rv., bij het dictum van een arrest in de eerste plaats door het vonnis a quo te bevestigen, eene beslissing ten principale te geven, en eerst daarna te beschikken op een door den appellant gevraagd getuigenbewijs.

b H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf.

19. Een geschil over de echtheid of onechtheid eener handteekening moet als een incident beschouwd worden, hetwelk eerst en vooraf moet worden uitgewezen.

b Maastricht 25 Februarij 1847.

20. Ofschoon de vorderingen tot opheffing van bref délai of tot het verleenen van uitstel tot het nemen van conclusiën niet beschouwd kunnen worden als exceptiën, veelmin als zoodanige exceptiën, welke het geoorloofd is afzonderlijk, vóór het antwoord ten principale, voor te stellen, behooren zij niettemin tot de incidentele vorderingen, welke volgens art. 249 Rv. vooraf moeten uitgewezen worden, indien de zaak zulks medebrengt, en mag de regter, bij verwerping derzelve, niet tevens op de hoofdzaak regt doen zonder de tegenpartij daarop gehoord te hebben. Indien partijen echter tevens ten principale hebben gelitiscontesteerd, kan het Hof ook de zaak zelve beslissen.

N.-Holland 10 September 1857.

21. De regter kan bij verwerping van het verzoek tot verhoor op vraagpunten, hetwelk een incident daarstelt, tevens de hoofdzaak beslissen, indien hij oordeelt, dat die in staat van wijzen is, ook dan, als de verzoeker, ofschoon daartoe in de gelegenheid geweest zijnde, niet ten principale heeft geconcludeerd, te minder waar het geldt een geding op korten termijn en dus eene spoedeischende zaak.

H. R. 15 Februarij 1855, Concl. conf. verwerp. de cassatie tegen *a* N.-Holland 2 Maart 1854. — *b* N.-Holland 4 September 1845, na hetzelfde incident. — Leiden 17 Maart 1857, waarbij, tegelijk met de afwijzing van eene gevraagde expertise, ten principale uitspraak werd gedaan.

22. Wanneer de regter, na de beslissing der hoofdzaak, opgenomen in het dispositief van het vonnis, verklaart, dat het ten gevolge van die beslissing overbodig is op eene incidentele conclusie van eene der partijen, bv. tot getuigenbewijs te beslissen, dan is dit, indien overigens het vonnis, ten opzigte van het incident, al de bij art. 59 Rv. gevorderde bestanddeelen in zich vereenigt, eene wezenlijke beslissing omtrent het overbodige van uitspraak op dit incident, en heeft alzoo de regter, door daarop niet afzonderlijk te beslissen, art. 249 Rv. niet geschonden.

b H. R. 22 December 1854, Concl. impl. conf. vern. Friesland 15 Maart 1854.

23. Indien de beslissing eener zaak niet kan afhangen van eene door ged. gedane incidentele vordering, een gevraagd getuigenbewijs dat als niet afdoende behoort te worden gepasseerd, behoort uitspraak ten principale te worden gedaan, al heeft de ged. verklaard bij zijne incidentele vordering te persisteren, onder reserve

om na afloop van het getuigenverhoor nader te concluderen.

Amsterdam 31 October 1845.

24. Op eene incidentele vordering tot teruggave of uitlevering van stukken en documenten niet vallende onder de in art. 1923 B. W. omschrevene, noch tot de in art. 148 Rv. bedoelde, behoeft niet afzonderlijk te worden regt gedaan; in dat geval behoort de uitspraak op de incidentele vordering te worden aangehouden tot de uitspraak ten principale.

a Assen 30 Junij 1856.

IN- EN UITGAANDE REGTEN EN ACCIJNSEN z. REGTEN EN ACCIJNSEN.

INKWARTIERING.

1. Het Kon. besluit v. 25 October 1815 omtrent militaire inkwartiering, is als niet in het Staatsblad opgenomen, van geene verbindende kracht.

a H. R. 11 April 1843, Concl. contr. op grond dat die insertie voor Kon. besluiten niet is voorgeschreven; hieromtrent overeenstemmende met N.-Braband 21 December 1842. — Friesland 9 October 1843. — Heerenveen 3 Julij 1843. — Groningen Hof 21 Februarij 1844. — Utrecht Hof 30 October 1844, waarbij gelijke beslissing werd gegeven ook omtrent het besluit van 3 Augustus 1814. — Anders Tiel 29 Januarij 1846, bev. bij *a* Gelderland 17 Maart 1846.

2. De verpligting der ingezetenen, om de landmagt, wanneer zij zich binnen het Rijk op marsch bevindt, te huisvesten, opgelegd bij Kon. besluit van 4 Januarij 1809, is niet te beschouwen als vervallen door art. 210 Gr.wet v. 1840. Dat besluit is in stand gehouden door het tweede additionele artikel der Grondwet, en is alzoo art. 1 der wet van 6 Maart 1818 daarop toepasselijk.

a H. R. 11 April 1843, vern. N.-Braband 21 December 1842, waarbij was beslist dat de weigering van huisvesting niet strafbaar is, als zijnde geene bepalingen, reglementen of besluiten daartoe betrekkelijk. — Anders op grond dat dit besluit door de latere invoering der wet van 10 Julij 1791 is vervallen, Groningen Hof 21 Februarij 1844. — Utrecht Hof 30 October 1844. — Tiel 29 Januarij 1846, bevest. bij *a* Gelderland 17 Maart 1846.

3. Op hen die weigeren inkwartiering te nemen, is, wanneer die weigering van geenen feitelijken wederstand vergezeld gaat, geene straf toepasselijk; de wet van 1791 heeft op dat weigeren alleen geene straf gesteld, terwijl de bij art. 1 der wet v. 6 Maart 1818 bedreigde straf alleen betreft overtredingen van algemeene maatregelen of reglementen van inwendig bestuur van den Staat, waaronder eene wet niet is te rangschikken.

c H. R. 7 Januarij 1845, Concl. contr. met verwijzing naar *a* H. R. 11 April 1843. — Groningen Hof 21 Februarij 1844. — Utrecht Hof 30 October 1844. — *a* N.-Holland 23 September 1844. — N.-Holland 17 Junij 1844, waarbij echter niet van de wet van 1818 werd gesproken, verniet. Alkmaar 23 April 1844, waarbij was aangenomen dat de verpligting tot inkwartiering en onderhoud van krijgsvolk nimmer ten laste van de inwoners of gemeenten kan worden gebragt.

4. Vermits het Kon. besluit van 25 October 1815 als niet in het Staatsblad geplaatst, van geene verbindende kracht is, maar dat van 4 Januarij 1809, in verband met het reglement, vervat in het besluit van 11 Julij 1807, krachtens art. 2 der additionele art. der Gr.wet is in stand en verbindende gebleven, is de weigering van inkwartiering, waartoe door het plaatselijk bestuur bevel was gegeven, eene overtreding van een algemeen reglement van inwendig bestuur en strafbaar volgens art. 1 der wet v. 6 Maart 1818. De regeling der inkwartiering in de gemeenten is geheel overgelaten aan het beleid en de uitvoering van de plaatselijke besturen, en de beoordeeling der handelingen van die besturen kan geen onderwerp van 'sregters beslissing uitmaken.

Friesland 9 October 1843, vern. Heerenveen 3 Julij 1843, waarbij in een onderzoek was getreden naar de gegrondheid der redenen, die de bekl. ten betooge van zijne ongehoudenheid om militaire inkwartiering te ontvangen, had aangevoerd, en daarop beslist dat die bekl. door inkwartiering te hebben geweigerd, terwijl hij bij anderen slechts ééne kamer bewoonde, geene verbindende wetsbepaling had overtreden. Dat arrest is echter vernietigd bij *c* H. R. 9 Januarij 1844, om redenen overeenstemmende met die, welke door de Regtb. waren aangevoerd. De H. R., buiten magte om over de verpligting tot inkwartiering te beslissen, omdat in het aangevallen arrest niet waren vermeld en onderzocht de daadzaken ten betooge van des beklaagden ongehoudenheid aangevoerd, verwees de zaak naar het Hof in Groningen tot het houden eener nieuwe instructie, en dit Hof wees den 21 Februarij 1844 een arrest, waarbij de beklaagde van alle regtsvervolging werd ontslagen, op grond dat noch het reglement van 11 Julij 1807, noch het Kon. besluit van 4 Januarij 1809, noch dat van 25 October 1815, maar de Fransche wet v. 10 Julij 1791 behoorde te worden toegepast, en dat bij die wet geene straf hoegenaamd op de weigering van inkwartiering is bedreigd.

5. Hij die ten onregte inkwartiering aan militairen weigert, is strafbaar en kan niet beweren, dat de reglementen en bepalingen op het stuk der huisvesting van militairen in strijd zijn met art. 212 Gr.wet, noch dat er genoegzame tot huisvesting geschikte lokalen in de gemeente bestaan, en er mitsdien geene verpligting tot inneming van militairen op de ingezetenen kan worden gelegd, noch dat zijne woning geen geschikt verblijf voor den militair oplevert, als zijnde deels ingenomen door zijn huisgezin en voor het overige aan anderen verhuurd; het is

voldoende dat die woning op zich zelve tot huisvesting geschikt zij.

Zeeland 16 September 1839, bev. Middelburg 6 Junij 1839.

6. Al is men bij inkwartiering verpligt diegenen te ontvangen, die op dat oogenblik werkelijk militaire dienst doen, is zulks niet het geval ten opzigte van personen, die van hun corps zijn gedetacheerd om binnen de linie van toezigt als commiezen of adjunct-commiezen dienst te doen, en zou zulks ook in strijd zijn met art. 321 der Alg. wet.

Zeeland 23 December 1844, bev. Goes 7 November 1844.

7. Het weigeren van huisvesting aan een tijdelijk op eene plaats gevestigd detachement, is niet strafbaar, als zijnde die verpligting alleen bevolen voor marcherende detachementen.

Tiel 29 Januarij 1846, bev. bij *a* Gelderland 17 Maart 1846.

8. Iemand, die vroeger aan hoofd- en andere officieren kwartier heeft verschaft, kan naderhand met de inkwartiering van militairen van minderen rang worden belast.

Middelburg 1ⁿ a. 3 Februarij 1837.

9. Er bestaat geene bepaling waarbij de verpligting wordt opgelegd, om aan ingekwartierde officieren, den rang van kapitein of luitenant bekleedende, eene kamer te geven, waarin eene stookplaats aanwezig is.

's Hertogenbosch 1ⁿ a. 26 April 1837, verniet. Middelburg ... (1).

Adm. en Regt. magt. | *Mot. v. vonnis.*
Afkondiging 1. | Regten en A. 6.
Kon. besluit 1. | Strafbaarh. 3 v.
Maatr. v. inw. best. 3 v.

INLEGERING z. DIRECTE BELASTINGEN, GEMEENTEBELASTINGEN, SCHRIFTELIJK BEWIJS IN SZ.

INSOLVENTIE.

1. Wanneer te vergeefs betaling in der minne is gevorderd, en een wissel over eene eischbare en nimmer op redelijke wijze betwiste schuldvordering is geprotesteerd, moet de kooper of verkooper van diverse partijen rogge geacht worden zich te bevinden in het geval van art. 17 van het op dien handel toepasselijk reglement, en heeft de mede-contractant stellig het regt om zonder verdere sommatie de tusschen partijen hangende zaken te vereffenen.

Amsterdam Arb. 30 September 1869.

Assurantie. | *Faillissement.*

INSTANTIE.

I. Hoe zij ontstaat.
II. Onderlinge verhouding van partijen.

I.

1. Een regtsgeding kan alleen gevoerd worden tusschen hen die, met inachtneming der procesorde, als eischers en gedaagden tegenover elkander staan; iemand, die niet in den gewonen vorm door den eischer in het geding is betrokken, kan niet eigendunkelijk als gedaagde optreden, en eene aan hem geëxploiteerde dagvaarding fingeren.

c N.-Holland 22 Februarij 1849.

2. Geene veroordeeling van iemand is regtens mogelijk daar, waar geen regtsingang tegen hem heeft plaats gehad; een deurwaarder kan derhalve niet tot schadevergoeding wegens nietigheid van een exploit worden veroordeeld, indien hij te dier zake niet is gedagvaard.

c H. R. 3 Februarij 1843, in het belang der wet vern. Culenborg Kgr.

3. Wanneer, hangende eene procedure, de schuld waarvan de betaling wordt gevorderd, aan eenen derde wordt gecedeerd, moet deze in het proces als partij zijn toegelaten, alvorens hij met den oorspronkelijken ged. kan voortprocederen.

Assen 1ⁿ a. 8 Maart 1836.

4. De instantie wordt geboren door het enkel feit der dagvaarding en deze alleen maakt de zaak voor den regter aanhangig; die instantie vervalt niet van zelf, maar alleen overeenkomstig de daartoe betrekkelijke wetsbepalingen.

Amsterdam Kgr. II 28 September 1868.

5. Hoewel art. 1 Rv. voorschrijft, dat elke regtsingang met eene dagvaarding moet worden aangevangen, is zulks niet van toepassing op iedere regtsvordering. Deze uitdrukking is van uitgebreidere beteekenis en eene regtsvordering kan niet altijd met eene dagvaarding begonnen worden, met dat gevolg, dat een uit krachte van art. 238, al. 2 Kh. vóór de failliet-verklaring ingesteld arrest onder derden voldoende is om de zaak (hoewel zonder dagvaarding aanhangig gemaakt) tegen den curator in het faillissement te kunnen voortzetten.

Groningen 29 Januarij 1841.

6. Een geding tot ontzetting van een voogd is hangende, wanneer het verzoek tot zoodanige ontzetting bij de Regtbank is ingediend.

Gorinchem 18 Maart 1857, Concl. contr.

7. Eene actie wordt aanhangig gemaakt door de dagvaarding, al heeft men die niet ter rolle laten inschrijven. Indien derhalve een eischer na incompetent-verklaring door den kantonregter, voor de Regtbank dagvaardt, doch hoewel de gedaagde had prokureur gesteld, die zaak niet inschrijft, en bij nader exploit verklaart van het vonnis des kantonregters in hooger beroep te komen, dan is dit appel niet-ontvankelijk.

Maastricht 12 Junij 1845.

8. Indien op den beteekenden regtsdag noch de eischer noch de gedaagde verschijnt, moet het er voor worden gehouden, dat beide partijen van de dagvaarding afgezien en daarop geene instantie hebben verlangd. In dit geval moet de eischer eene nieuwe dagvaarding uitvaardigen, indien hij de zaak wil doorzetten, en kan niet volstaan met den gedaagde tegen een naderen dag op te roepen.

Maastricht 29 December 1866.

9. Eene zaak die op de rol geroyeerd is, kan, als bestaande tusschen de actie bij dagvaarding en het ter rolle brengen een noodzakelijk verband, niet anders dan door eene nieuwe dagvaarding weder worden aanhangig gemaakt.

b Amsterdam 8 Januarij 1846. — Anders Holland 15 Februarij 1841, beslissende dat de inschrijving ter rolle alleen strekt, om in de gelegenheid te zijn de zaken ter kennis en beslissing van den regter te brengen, zonder dat daardoor eenig nadeel kan worden toegebragt aan de sustenuen, die partijen, uit welken hoofde ook, zouden kunnen voeren.

10. Voor aanhangig is te houden, en kan mitsdien bij verandering van regterlijke inrigting naar den nieuwen regter overgebragt worden, eene zaak waarin een interlocutoir tot admissie van bewijs is gevallen, al is daarna de zaak niet vervolgd geworden.

Amsterdam 12 Junij 1846.

11. Indien na de verwijzing naar een anderen regter ten gevolge van de toewijzing eener exceptie van litispendentie en connexiteit, afstand van de instantie wordt gedaan bij den regter naar wien op grond van litispendentie en connexiteit de zaak is verwezen, dan kan de zaak weder op nieuw voor den regter die verwezen heeft, aanhangig worden gemaakt, zonder dat in dergelijk geval van bis in idem of van gewijsde zaak de rede kan zijn.

Amsterdam Kgr. II 12 October 1868.

12. Wanneer eens een regtsstrijd tusschen onderscheidene personen is aangevangen, heeft elk hunner in den regel het regt te vorderen, dat alle litigerende partijen ten einde toe in het geding blijven, en dat ook het proces in hooger beroep tusschen allen worde voortgezet. Die vordering is echter niet admissibel, wanneer de schuld deelbaar is, of de litigerende partijen, om welke redenen dan ook, geen belang hebben, dat de niet opgeroepenen in het proces blijven.

Overijssel 2 Februarij 1852, bev. Zwolle 13 November 1850.

13. Een gedaagde kan niet vorderen dat de Regtbank vooraf en afzonderlijk te zijnen opzigte zal regt doen, door hem buiten het geding te stellen, en inmiddels de beslissing, voor zooveel de overige gedaagden betreft, zal aanhouden, ten einde later daarop regt te doen.

Amersfoort 28 April 1858.

14. Wanneer de Regtbank in eene actie ten possessoire het bezit bij voorraad heeft toegestaan, en partijen gelast ten petitoire voort te procederen, moet de vordering ten petitoire niet bij avenir, maar bij dagvaarding ter rolle gebragt en vervolgd worden. Hiertegen doet niets af, dat de tegenpartij heeft ingewilligd, dat er bij avenir worde voortgeprocedeerd.

Limburg 18 Februarij 1856, vern. Maastricht 15 Februarij 1855.

15. Indien de hoofdzaak na de beteekening der dagvaarding tusschen partijen in der minne is afgedaan, maar de kosten niet zijn geregeld, dan bestaat er een regtsgeding, zoodat de zaak alsnog ter rolle kan gebragt worden, ten einde over de kosten uitspraak worde gedaan.

Overijssel 3 April 1865.

16. Eene vordering welke niet is vervolgd, blijft bij den regter aanhangig, zoolang geene vervallen-verklaring van instantie is uitgesproken, of afstand van instantie is gedaan. Eene nieuwe vordering tot scheiding van tafel en bed, nadat eene vroegere ten gevolge van eene verzoening der echtgenooten, niet was doorgezet, moet derhalve in die omstandigheden niet-ontvankelijk worden verklaard.

Alkmaar 29 Junij 1848.

17. De rol of lijst van aangebragte zaken dient alleen, om volgens reglementaire voorschriften te constateren, wat in die zaken ter teregtzitting is voorgevallen, en niet om van elders aangegane verbindtenissen bewijs te leveren. Al is in eene zaak door de prokureurs verklaard, dat zij de zaak bij schikking willen van de rol genomen hebben, dan belet dit de eene of andere partij niet de procedure weêr ter teregtzitting te brengen en te vervolgen.

Breda 22 December 1868.

18. Eene instantie is niet uit haren aard ondeelbaar. Zulks moet voor elk geding in het bijzonder worden onderzocht. Weigering van een der eischers tot rekening en verantwoording over het beheer eener nalatenschap en tot afgifte van de daartoe behoorende gelden en goederen om de cautio judicatum solvi te stellen; bevel aan den gedaagde om met de (overige) eischers voort te procederen.

'sHertogenbosch 26 Januarij 1872.

II.

19. Wanneer eene vordering aanvangt met eene dagvaarding, wordt hij die vordert, eischer door de beteekening der dagvaarding aan den gedaagde en niet slechts door de ter teregtzitting genomen conclusie; zoolang hij niet op wettige wijze afstand van instantie heeft gedaan, blijft hij eischer, en verliest die hoedanigheid niet door slechts niet te concluderen, vl. niet als hij uitdrukkelijk verklaart in te stemmen met de door zijne mede-eischers genomene conclusie omtrent eene provisionele vordering, welke een ondeelbaar geheel daarstelt. Daarop kan niet afzonderlijk worden regt gedaan ten opzigte van het belang der overige eischers, en ook de niet concluderende eischer is tot het stellen der cautio judicatum solvi verpligt.

b Maastricht 29 Julij 1869.

20. Het executeren van een titel kan niet gezegd worden te zijn eene daad van vordering. De executant is dus geen eischer in het geding waartoe hem de geëxecuteerde heeft opgeroepen, om het beslag te hooren verklaren nietig en van onwaarde. Cautio judicatum solvi.

N.-Holland 18 Februarij 1855.

21. De opposant tegen een dwangbevel, uitgevaardigd tot verhaal van turf-accijns, is als eischer te beschouwen, zoodat, aangenomen dat zulks alleen door een gedaagde kan geschieden, tegen hem de peremptie mag gevorderd worden.

Groningen 3 Junij 1853. — Amersfoort 8 November 1854, ten aanzien van den opposant tegen een dwangbevel tot betaling van registratie-regten.

22. Die zich als erkend op de lijst van geverifiëerde schuldeischers in eene failliete massa wil doen plaatsen, is eischer, en de curator die de vordering betwist, is gedaagde.

Groningen 18 September 1857.

INSTRUCTIE IN BURGERLIJKE ZAKEN z. BEHANDELING TER ROLLE.

INSTRUCTIE IN STRAFZAKEN.

I.

1. De regter-commissaris, belast met de instructie van strafzaken, is niet bevoegd of verpligt, de informatiën, door hem ter zake van een buiten zijn ressort gepleegd misdrijf aangevangen, naar aanleiding van de omstandigheid, dat de vermoedelijke daders, opvarenden op een Nederlandsch schip, en dus geene ingezetenen van Ned. Indië, zich tijdelijk binnen zijn ressort bevonden, voort te zetten, nadat de vermoedelijke daders Ned. Indië verlaten hebben.

b Batavia R. v. J. 29 November 1854.

2. Naar art. 41, al. 3, in verband met art. 44, 47, 48, 50 en 52 Sv., behooren het inbeslagnemen van het lijk van een verslagene en het overgeven van dat lijk ter schouwing aan deskundigen, tot de ambtsverrigtingen door de wet in cas van doodslag aan den regter-commissaris opgedragen.

f H. R. 2 Augustus 1858, Concl. conf.

3. Een proces-verbaal van plaatsopneming bij de voorl. informatiën behoeft niet op straffe van nietigheid mede onderteekend te zijn door de personen die ophelderingen en narigten hebben gegeven; evenmin moet het op den ambtseed opgerigt zijn.

b H. R. 10 Februarij 1852, Concl. conf.

II.

4. Volgens art. 83 Sv. is het O. M. bevoegd regtsingang met zoodanige bevelen van gevangenneming, gevangenhouding of dagvaarding in persoon, en verdere instructie te requireren als hetzelve ter zake dienende acht, doch bij geene wetsbepaling is het O. M. bevoegd verklaard, eene onmiddellijke verwijzing ten correctionele te requireren, en een requisitoir daartoe strekkende is niet anders te beschouwen dan als een voorstel, waarbij aan de Regtbank in bedenking wordt gegeven gebruik te maken van de haar bij art. 87 Sv. toegekende bevoegdheid tot zoodanige onmiddellijke verwijzing.

Groningen... (12)

5. De wetgever kan wel niet hebben gewild, dat tot het verleenen van regtsingang reeds vooraf aan den regter volkomen zou moeten blijken van daadzaken en omstandigheden (in casu het boosaardig doel bij overtreding van de art. 1 en 2 der wet v. 1 Junij 1830, Sb. nº 15), die eerst daarna, ten gevolge van dien regtsingang en de verdere instructie, tot klaarheid kunnen gebragt worden. Het kennelijk doel van art. 85 Sv. kan dan ook geen ander geweest zijn dan dat eerst dan het bevel tot regtsingang zal worden geweigerd, wanneer het reeds vooraf stellig en zeker is, dat de vervolging tot niets zou kunnen leiden.

H. R. 15 Januarij 1851, Concl. conf.

6. De Regtbank kan den regtsingang niet weigeren op grond dat er geen bewijs voor het ten laste gelegde misdrijf aanwezig is, en dat het strafbaar feit geacht moet worden niet bewijsbaar te zijn. Dit kan toch alleen plaats hebben in het geval voorzien bij art. 85 Sv., wanneer het feit geen misdrijf daarstelt.

Gelderland 8 Junij 1869.

7. Er kan geen regtsingang en bevel van gevangenneming verleend worden tegen eenen hier te lande verblijvenden vreemdeling, ter zake van medepligtigheid aan eenen gequalificeerden diefstal, op vreemd grondgebied gepleegd, door met weten de gestolen voorwerpen te hebben verheeld of verborgen, wanneer overigens de verdachte verklaart den diefstal door zich zelven aldaar te hebben voltooid.

Limburg 19 Junij 1844.

8. Het bepaalde bij art. 87 Sv. heeft blijkbaar alleen betrekking tot het geval, dat eene zaak ten gevolge van een vooraf gaand onderzoek en op requisitoir van het O. M. aan de kennisneming van de Regtb., in raadkamer vergaderd, wordt onderworpen. Mitsdien kan, indien bij de behandeling tegen een verdachte aanwijzingen van medepligtigheid tegen een ander persoon ontstaan, deze niet worden verwezen naar de openbare correct. teregtzitting.

Groningen Hof 17 Maart 1841, vern. Appingadam 29 Januarij 1841.

9. Art. 94 Sv. vordert slechts dat in de bevelschriften der Regtb. tot regtsingang (hetzij van dagvaarding in persoon, van gevangenneming of van gevangenhouding) hoofdzakelijk moeten worden uitgedrukt de feiten aan den bekl. ten laste gelegd. Daaruit volgt dat, indien bij een bevelschrift tot grondslag van dien verleenden regtsingang is gelegd «de algeheele strekking van een beklaagd geschrift,» met bijzondere aanduiding slechts van verschillende zinsneden, dan deze laatste ten overvloede bijgevoegde bijzondere aanduiding, ook dan wanneer zij minder naauwkeurig ware, niet medebrengt de niet-voldoening aan het voorschrift van meergenoemd artikel.

a H. R. 17 Junij 1846, Concl. conf.

10. Het voorschrift vervat in art. 94, al. 2 Sv., dat namelijk bij de bevelschriften der Regtb. tot regtsingang, moet worden aangehaald het artikel der wet uit krachte waarvan het geïncrimineerde feit strafbaar is, strekt alleen tot waarborg dat geen regtsingang worde verleend dan ter zake van een bij de wet strafbaar gesteld feit, en moet alzoo de aanhaling van art. 287 C. P. in een bevel tot dagvaarding in persoon wegens het schrijven van een pamphlet, strijdig met de goede zeden, hetwelk te koop gesteld en verspreid is geworden, naar de bedoeling van art. 94 Sv. voor voldoende gehouden worden. Dat artikel toch geeft aan het aangeklaagde feit het kenmerk van misdrijf, terwijl art. 289 alleen bepaalt de mate van straf voor een dergenen, die het misdrijf kunnen plegen. De bijvoeging van dit laatste artikel is dus onnoodig.

c H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

11. Nergens is bij de wet uitdrukkelijk bepaald, dat de Rb. uitspraak moet doen aangaande de wijze hoe na verleenden regtsingang de instructie zal geschieden, ingeval de regter-commissaris en de Officier van Justitie dienaan-

gaande verschillen, bv. over het andermaal hooren van den beklaagden. De bevoegdheid der Regtb. om daarover te beslissen, kan noch uit art. 58 Sv. noch uit eenige andere wetsbepaling worden afgeleid.

Assen 22 November 1841.

12. Indien een besch. vroeger in hetzelfde geding als getuige is gehoord en als zoodanig in zijn verhoor voor den regter-commissaris zijne woonplaats heeft opgegeven, is later na tegen hem verleenden regtsingang met bevel van gevangenneming, ook de beteekening uit krachte van art. 275 Sv. te regt aan die bekende woonplaats geschied. De omstandigheid, dat hij inmiddels elders zijn verblijf heeft gehouden, zou alleen dan afdoende zijn, wanneer het bewezen ware, dat dit verblijf werkelijk aan het O. M. was bekend geweest.

Gelderland 18 Maart 1847.

III.

13. De regter-commissaris met de instructie eener strafzaak belast, mag het verhoor van eenen verdachte, tegen wien regtsingang met dagvaarding in persoon is verleend, niet achterwege laten, zoolang de wet een middel aan de hand geeft om tot dat verhoor te geraken. Bij verschil daaromtrent tusschen hem en het O. M. beslist de Regtbank.

Breda 17 Februarij 1864.

14. Ingeval van dagvaarding in persoon is een regter-commissaris niet bevoegd een kantonregter te delegeren, om beklaagden te hooren, even als hij dit naar aanleiding van art. 72 Sv. kan doen ten aanzien van het hooren van getuigen.

Zeeland 21 Februarij 1843, bevelende aan den regter-comm. om den verdachte voor zich te doen verschijnen en hem in persoon te verhooren; — de regter-comm. maakte zwarigheid om aan dien last te voldoen blijkens eene dispositie die bij *g* H. R. 27 Junij 1843 wegens overschrijding van regtsmagt werd vernietigd. De Adv.-Gen. Arntzenius vereenigde zich met het gevoelen van het Hof.

15. De verhooren door eenen regter-commissaris gehouden zijn niet nietig, indien zij hebben plaats gehad in tegenwoordigheid van den vervangenden substituut-griffier.

Concl. Adv.-Gen. Lightenveld ad *g* H. R. 31 Augustus 1840.

16. De in art. 62 Sv. voorkomende bepalingen kunnen uit den aard der zaak slechts den Nederlandschen en geenszins den buitenlandschen regter verbinden, te dien effecte dat het geen grond tot cassatie kan geven, ingeval een buitenlandsch regter van instructie, die de zuster van een besch. op verzoek van een Nederl. regt.-comm. hoort, haar vooraf den eed doet afleggen.

f H. R. 31 October 1843, Concl. conf.

17. Eene beëediging der getuigen bij de voorloopige instructie in strijd met art. 62 Sv. gedaan, kan niet geacht worden zoodanig met het voorzegd artikel in strijd te zijn, dat daardoor eene schending der wet of een verzuim in de vormen op straffe van nietigheid voorgeschreven, zou zijn gepleegd.

b H. R. 28 Mei 1839, Concl. conf.

18. De uitzond
65 Sv. voorkomen
bij de 1e al. gestel
wordt gedagvaard
waarheid af te leg
op den uitgever v
zien der nieuwstijd
pondent medegede
courant kan niet
die uit hoofde van
ding verpligt zijn.
Haarlem 7 Decen
19. Uit de verm
schonkenheid van
het proces-verbaal,
dat men opzettelijk
wijze strikvragen h
klomt, indien de vr
geenszins het kenm
b H. R. 29 Augus
20. Voor de wet
baal wegens een d
gehoorden getuige,
al dan niet door de
kend.
f H. R. 2 Augustu
21. Een regter-co
om in den loop een
king relevés (korte
verbaal en de stukk
duidelijking van uite
in verband met de
te maken, en bij de
H. R. 24 Septembe
22. Wanneer de I
art. 83 Sv. van oorde
toir van den Off. v.
den gegeven, omdat
doende aanwijzing van
bestaat, is zij wel b
regtsingang te weiger
ingevolge de stellige
verpligt een nader on
alzoo niet, zonder me
voldoende bezwaren
tegen den gereq. te v
b H. R. 12 Februar

23. De Regtbank i
eindrequisitoir van de
nader onderzoek gelas
Groningen Hof 28 I
pingadam 15 Septemb
24. Uit het verban
blijkt, dat ook aan
geene bevoegdheid tot
ressort is toegekend o
verre de verdediging
niet een geschilpunt
stelt, van welks besl
het feit afhangt en h
de regtsvervolging zo
leiden. Die beslissing
wanneer niet ten gevol
zet (hetwelk hier wel
het verder onderzoek
het Prov. Hof wordt o
Z.-Holland 27 Janua

25. Indien de bekl. bij bevelschrift der raadkamer, in strijd met de conclusie van het O. M., ter zake van vernieling van afsluiting is verwezen naar de correct. teregtzitting, het O. M. in dat vonnis, door geen gebruik te maken van de bevoegdheid bij art. 89 Sv. toegekend, heeft berust, en de gehoudene debatten geene verdere bezwaren dan die reeds uit het voorloopig onderzoek waren gebleken, ten laste van den bekl. hebben opgeleverd, dan bestaat er geen grond, om alsnog, ingevolge het requisitoir van het O. M., de zaak naar den Prok.-Gen. te verwijzen.
Arnhem 18 November 1843.

26. Wanneer een beklaagde wordt vervolgd wegens twee geheel afzonderlijke wanbedrijven van diefstal, waarvan het éene bij de wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 103), ofschoon het kenmerk van wanbedrijf blijvende behouden, in eersten aanleg is onderworpen aan de kennisneming van den kantonregter, dan kan hij door den regter in raadkamer voor het éene geval naar de correctionele teregtzitting der Regtbank, en voor het andere naar het bevoegde Kantongeregt worden verwezen.
H. R. 30 October 1854, Concl. contr.

27. Eene Regtbank van eersten aanleg, vergaderd in raadkamer, is niet bevoegd, om iemand die als getuige voor den regter ter instructie gehoord is geworden, te renvoyeren daar en waar het behoort, wanneer er te zijnen opzigte geene klagt heeft bestaan, en de Officier bij dezelve Regtbank zoodanig renvooi niet heeft gerequireerd.
's Gravenhage H. G. 29 September 1836.

28. De beslissing der Regtbank, ingevolge art. 114 v. Sv. te geven, moet vermelden de feiten, waaromtrent zij meent dat genoegzame bezwaren bestaan ter verdere vervolging. Zoo al eene verwijzing naar eene qualificatie als voldoende kan worden geacht, is zulks zeker het geval niet, waar het geldt bedriegelijke bankbreuk, of medepligtigheid daaraan, als kunnende die misdrijven op onderscheidene wijzen gepleegd worden.
N.-Holland 2 Julij 1861. — Cf. N.-Holland 31 Julij 1861, vern. Alkmaar 19 Julij 1861, waarbij op de terugwijzing naar de Regtbank door deze werd beslist, dat de Off. v. Just. niet-ontvankelijk was om alsnog (overeenkomstig het eerstvermelde arrest) zijn requisitoir te nemen, welke beslissing het Hof beschouwde als eene miskenning van het gezag van een hoogeren regter en van eene gewijsde zaak, en als strijdig met de voorschriften van art. 114 tot 120 Sv.

29. Wanneer ten gevolge van de verwijzing bedoeld in art. 235 Sv., de zaak door den regter-comm. nader onderzocht, op nieuw naar de correct. teregtzitting wordt verwezen, dan kan tevens tegen een derde als medepligtige van den bekl. regtsingang worden verleend, om gelijktijdig met den dader in hetzelfde regtsgeding te regt te staan.
Gorinchem 14 November 1855. — Cf. Gorinchem 2 Januarij 1856.

30. Uit art. 113 Sv. kan niet worden afgeleid, dat de Arr.-Regtb. bevoegd is om bij verwijzing eener zaak naar den Prok.-Gen. (en mitsdien wegens misdrijf met lijf- of onteerende straffen bedreigd) de in-vrijheidstelling van den gearresteerde te bevelen; dit is overgelaten aan het Prov. Hof, naar luid van art. 139, jº art. 120 Sv.
N.-Braband 27 October 1842.

31. De woonplaats waarvan in art. 120 Sv. wordt gesproken, en waaraan door den Off. v. Just. moet worden beteekend dat de opzending der stukken aan den Prok.-Gen. heeft plaats gehad, moet worden opgevat in den zin van woonplaats binnen het Rijk, zoodat aan den voortvlugtigen beklaagde, al is ook zijn verblijf buiten 's lands bekend, de beteekening overeenkomstig de laatste al. v. art. 120 (door aanplakking aan het gebouw der Regtbank) moet plaats hebben.
h H. R. 24 Maart 1840, Concl. contr.

32. De Regtbank is wel degelijk bevoegd aan den regter-comm. te bevelen, en de Off. v. Just. is derhalve wel ontvankelijk in zijn verzoek om een bevel, dat de instructie eener zaak door den Regter-Comm. vollediger gemaakt en voortgezet worde.
H. R. 8 Maart 1869, Concl. conf. vern. *c* Amsterdam 27 Januarij 1869.

33. Buiten het geval voorzien bij art. 235 Sv. heeft de regter in strafzaken, ook niet op grond van de art. 181 en 203, de bevoegdheid om, nadat reeds de debatten zijn begonnen, alsnog eene nieuwe instructie te bevelen; indien de debatten eens begonnen zijn, heeft de regter de bevoegdheid zich op allerlei wijze door dezelve omtrent de zaak in te lichten, doch moet overigens het regtsgeding ten einde toe worden voortgezet, behoudens het regt tot uitstel der zaak tot het hooren van nadere getuigen.
Gelderland 11 Februarij 1841. — *a* H. R. 31 Julij 1855, implicite, — doch anders bij de Concl. van den Adv.-Gen. Deketh, — en bij Gorinchem 14 November 1855, naar luid waarvan de Rb., regt doende in correctionele zaken, uit krachte van art. 235 Sv. (na afloop van het getuigenverhoor, verhoor van den bekl., requisitoir tot schuldigverklaring, verdediging en sluiting van het onderzoek), in stede van eene eind-uitspraak te doen, de zaak zou mogen verwijzen naar den regter-commissaris, ten einde daarin eene instructie tot stand te brengen, ook indien er geen schijn bestaat, als zou tegen het beweerde feit, waarvan de bekl. wordt beschuldigd, eene lijf- of onteerende straf zijn bedreigd.

34. Wanneer door de Regtbank in raadkamer tegen een beklaagde is verleend regtsingang met bevel van gevangenneming, maar de regter-comm. bij het voortzetten der instructie, uit hoofde de beklaagde voortvlugtig was en gedurende de instructie der zaak voortvlugtig is gebleven, aan die beschikking geen gevolg heeft kunnen geven, en na afloop daarvan de zaak mede bij vonnis in raadkamer naar den Prok.-Gen. is verwezen met last tot gevangenneming, dan is met dit laatste vonnis de instructie der zaak bij de Regtbank gesloten.
b H. R. 19 April 1864, Concl. conf.

V.

35. Het middel van verzet in art. 89 Sv. is niet een buitengewoon, maar het eenige en gewoon middel om bij den hoogeren regter herstel te vragen van beslissingen, die het O. M.

vermeent door de Regtbanken, ten nadeele van de geregtelijke instructie te zijn gegeven.

c H. R. 1 October 1867, Concl. conf.

36. Tegen de beschikkingen der Regtbanken in raadkamer op de requisitoiren tot regtsingang enz. genomen, is niet anders verzet aan de Officieren van Justitie toegelaten, dan wanneer er tevens last tot invrijheidstelling is gegeven.

f H. R. 7 April 1858, Concl. conf.

37. Het regt van verzet tegen beschikkingen door de Regtbank in raadkamer gegeven, is niet beperkt tot de gevallen in art. 89 en 121 Sv. genoemd, maar ook toegelaten tegen eene beschikking, waarbij de Off. van Just. in zijn requisitoir tot voorloopige invrijheidstelling van den verdachte is niet-ontvankelijk verklaard, als zou dit bevel alleen kunnen gegeven worden ingeval er eene beslissing werd gevraagd en gegeven ex art. 116 Sv.

Z.-Holland 13 Maart 1871, Concl. conf.

38. Bij art. 89 en 121 Sv. zijn bepaaldelijk al de gevallen opgegeven, waarin den Officier het regt is toegekend om tegen eene uitspraak van de raadkamer der Regtb. in verzet te komen. Daaronder is evenwel niet begrepen het geval dat de raadkamer zich onbevoegd verklaart om uitspraak te doen over een geschil tusschen den Officier v. Justitie en den regtercomm. aangaande de wijze hoe na verleenden regtsingang de instructie moet geschieden.

Drenthe ... (3).

39. Ingevolge art. 89, j° art. 86 Sv. is aan het O. M. geen verzet toegestaan tegen de beslissing van den judex facti, dat de regter voor alsnog geene voldoende aanwijzing van schuld heeft gevonden tot toewijzing van het requisitoir, zelfs al is tevens overwogen, dat het beweerde feit toch niet onder het bereik van eene aangewezen strafbepaling zou vallen. Art. 89 laat dit verzet alleen toe, wanneer de invrijheidstelling van den beklaagde is gelast.

b H. R. 30 Junij 1870, Concl. conf.

40. Uit art. 89, j° 86 Sv. volgt noodwendig dat de Off. v. Just. vóór alles het in eerstgemeld artikel toegekend regt van verzet heeft, wanneer de Regtbank de gebiedende bepaling van art. 86, dat zij namelijk een nieuw onderzoek zal bevelen, uit het oog verliest en eenvoudig verklaart, dat er geene voldoende bezwaren bestaan om tegen den gereq. regtsingang te verleenen.

b H. R. 12 Februarij 1872, Concl. conf.

41. Art. 89 Sv. sluit niet uit het verzet van den Officier van Justitie tegen de verklaring van den regter-comm., bevestigd bij vonnis van de Arr.-Rb. in raadkamer, dat er geene termen zijn tot het inwinnen van informatiën door het officie gerequireerd, omtrent het ontstaan van zeker feit, bv. van een plaats gehad hebbenden brand.

d H. R. 24 November 1857, Concl. conf.

42. Indien bij bevelschrift eener Arr.-Rb. is gedifficulteerd in het requisitoir van het O. M., om tegen een verdacht persoon regtsingang te verleenen, uit hoofde, naar de meening des regters, het delict, op vreemd grondgebied en niet tegen een Nederlander zijnde begaan, volgens art. 9, n° 2 Sv. niet in de termen viel om voor den Nederlandschen regter naar de Nederlandsche wet te worden vervolgd, dan is juist het gevraagde bevel geweigerd om de redenen zoowel in art. 84 als in art. 85 Sv. vermeld, namelijk dat de kennisneming dezer zaak niet tot de bevoegdheid van den Nederlandschen regter behoorde, en bovendien tegen het feit, gelijk het ten deze zou begaan zijn, hier te lande geene strafbepaling bestond. In dit geval is den Officier bij de Arr.-Rb. ingevolge art. 89 Sv. het middel van verzet bij het Prov. Hof en niet dat van cassatie toegekend.

H. R. 5 Junij 1848, Concl. conf.

43. Eene schorsing zonder tijdsbepaling uit krachte van art. 6 Sv., door de raadkamer der Arr.-Rb. ambtshalve bevolen, tot dat een geschilpunt van burgerlijk regt zal zijn uitgemaakt, is eene eindbeslissing die werkelijk inhoudt of volkomen gelijk staat met eene verklaring, luidende dat er, immers voor alsnog, uit de instructie geene voldoende bezwaren ter verdere vervolging tegen den beklaagde zijn gerezen en daarom de vordering tot die vervolging wordt geweigerd. Dat geval moet alzoo geacht worden te behooren tot, en te vallen in de categorie bij art. 116 Sv. omschreven, waartegen volgens art. 121 verzet is toegestaan.

Z.-Holland 27 Januarij 1851.

44. Art. 116 Sv. voorziet in het geval dat het onderzoek eener strafzaak na verleenden regtsingang is afgeloopen, en niet dat er eene beschikking moet gegeven worden op een krachtens art. 83 Sv. genomen requisitoir van den Officier v. Justitie, strekkende tot het erlangen van regtsingang tegen een verdachte. In dit laatste geval kan dus van art. 116 en van het bij art. 121 Sv. toegekende regt van verzet zelfs bij analogie geen sprake zijn.

b H. R. 12 Februarij 1872, Concl. conf.

45. Terwijl het O. M. de bevoegdheid niet heeft om tegen eene beschikking, waarbij regtsingang met bevel van gevangenneming is geweigerd, in verzet te komen, heeft het Hof niet de magt, op grond van art. 82 Sv. de zaak aan zich te trekken, en een nieuw onderzoek te gelasten.

Gelderland 16 September 1857.

46. Het Hof is bevoegd, ook zonder daartegen ingesteld verzet van den Officier van Justitie, eene beschikking, welke aan de vereischten omtrent de vermelding der feiten bij de beslissing, dat er genoegzame bezwaren bestaan ter verdere vervolging, niet voldoet, als in strijd met de wet te vernietigen.

N.-Holland 2 Julij 1861. — Cf. N.-Holland 31 Julij 1861, vern. Alkmaar 19 Julij 1861.

47. Het niet nakomen door den Prok.-Gen. van het voorschrift, om binnen drie dagen na ontvangst der akte van verzet tegen de beschikkingen van de Regtbank in Raadkamer, zijn verslag en requisitoir bij het Hof in te dienen, kan niet tot gevolg hebben, dat het verzet van zelf vervallen is. Dat voorschrift moet niet anders worden beschouwd dan als eene aanbeveling van den wetgever om de zaken met den meesten spoed voort te zetten.

H. R. 10 November 1839. — H. R. 28 October 1867, Concl. conf.

48. Een arrest der raadkamer van het Hof,

waarbij *op het verzet* van den Officier, is bevestigd het bevelschrift der raadkamer van de Arr.-Regtb., houdende dat er geen grond is om tegen den beklaagde voort te procederen, beslist over de al of niet voortzetting eener geregtelijke instructie, maar is geen arrest van *teregtstelling* in den zin van art. 151 Sv.; mitsdien is daarop niet toepasselijk de bepaling van dat artikel, noch ook de termijn van vijf dagen, gegeven bij art. 155, maar de gewone termijn van art. 390 Sv.

H. R. 2 December 1844, Concl. contr. — H. R. 23 December 1844, Concl. conf. betrekkelijk de al of niet bekrachtiging van een bevel van voorloopige aanhouding. — H. R. 23 September 1850, Concl. conf.; in welk geval de regtsingang was geweigerd.

49. Vermits naar den algemeenen regel de cassatie is toegelaten tegen alle in het hoogste ressort gewezen handelingen, vonnissen of arresten der provinciale hoven, regtbanken en kantongeregten, is die (gewone) voorziening ook toegelaten tegen een arrest door het Hof in raadkamer gewezen op het verzet van den Officier van Justitie tegen eene door de Regtbank gegeven beslissing aangaande de al of niet voortzetting eener geregtelijke instructie.

H. R. 2 December 1844, Concl. conf. — Cf. H. R. 9 Mei 1842.

50. Waar het Hof uitdrukkelijk heeft verklaard dat de feiten bij het arrest opgegeven, hoezeer zedelijk hoogst laakbaar, niet bij art. 405 C. P. of bij eenige andere wettelijke strafbepaling zijn strafbaar gesteld, zoodat daaruit, in verband met het middel van cassatie, volgt dat er inderdaad sprake is van de regtsvraag bedoeld bij art. 151, n° 1 Sv., is de voorziening in cassatie tegen zoodanig arrest ontvankelijk.

H. R. 5 Februarij 1855, Concl. contr.

Aanhouding 30, 34, 36 v.
Bekent. Sz.
Beteek. v. vonnis 12, 31.
Bewijs Sz. 5 v.
Cassatie Sz. 48 v.
Civiele partij.
Compet. Sz. 1, 13, 38, 42.
Delegatie 14.
Deskund. Sz. 2 v.
Diefstal 26.
Dwanguitg. v. akten.
Eed 16 v.
Getuige 16, 18, 27.
Get. bewijs Sz.
Get. verhoor Sz. 17 v.
Jeugd. beklaagden.
Kosten Sz.
Lijkschouwing 2.
Medepligtigh. 29.
Milit. delicten.
Misdrijven 26, 28.
Mot. v. vonnissen.
Nadere instr. 22 v. 33, 40.
Nederl. en vreemd. 7, 42.
Plaatsopnem. 3.
Regter-Com. 1 v. 11, 13, 24.
Regterl. bevelen 32 v.
Regtsing. Sz. 4 v. 35 v.
Schorsing v. Sz. 24, 43.
Schrift. bewijs Bz.
Schrift. bewijs Sz. 3, 20.
Straffen 42, 50.
Strafvervolg. 7.
Teregtzitt. Sz.
Verdedig. Sz.
Verh. v. verdachte 13 v.
Verwijzing Sz. 4 v. 8, 27 v.
Verzet 35 v.
Vonnis Sz. 9 v. 34, 46.

INTERDICT PENAAL Z. APPEL BZ., COMPETENTIE BZ., VONNIS BZ.

INTERESSEN.

I. Conventionele.
II. Legale.
III. Moratoire.

I.

1. De wet v. 3 Sept. 1807 «sur le taux de l'intérêt de l'argent,» hier te lande executoir verklaard bij Keiz. decreet v. 8 Nov. 1810, 6 Jan. en 19 April 1811, is thans nog van verbindende kracht, en mitsdien van toepassing bij de beoordeeling van het wanbedrijf van woeker.

d H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf.

2. Eene vordering tot betaling der hoofdsom met de renten tot den dag der volle en effectuële voldoening toegewezen zijnde, houdt de verbindtenis tot betaling van bedongen interessen niet op, door een enkel aanbod van betaling, maar alleen door voldoening of een reëel aanbod, gevolgd van depositie.

c H. R. 26 April 1867.

3. De interessen kunnen in rekening-courant niet meer ten laste van eene vennootschap gebragt worden na den dag van hare faillietverklaring; de borg voor de rekening-courant is ook voor die interessen niet aansprakelijk.

Middelburg 5 Julij 1865.

4. Aflossing bij annuiteiten, en berekening van hetgeen nog aan hoofdsom verschuldigd blijft, nadat sommige annuiteiten zijn afbetaald.

H. R. 15 Junij 1866.

5. Renteberekening van het saldo eener tusschen kooplieden bestaande rekening-courant is volgens handelsusantiën geoorloofd. Naar het Oud-Hollandsch regt is geen speciaal beding noodig, wanneer stilzwijgend in de berekening was toegestemd, doordien hij, die schuldenaar bleef, tweemaal eene rekening-courant met renteberekening heeft aangenomen.

H. Geregtsh. N. I. 30 Junij 1853.

6. Wanneer niet blijkt, dat partijen elkander te voren bij vereffening van koop en verkoop renten berekenden, dan kan niet worden verondersteld, dat bij de later te vereffenen handelingen de koopsommen wel renten dragen.

N.-Holland 7 October 1869.

7. Het beweren dat interessen alleen verschuldigd zijn a die morae, kan niet opgaan, waar blijkt dat die steeds tusschen partijen in rekening zijn gebragt, zelfs in den vorm van disconto, en waar die interessen worden berekend door eene crediet-vereeniging, wier werkkring een terleengeven van geld zonder interest niet aannemelijk maakt.

a Amsterdam 14 October 1868.

II.

8. De voormalige weeskamers en de latere Alg. Commissie tot liquidatie zijn geene bewaarnemers geweest, maar instellingen belast met de waarneming van de belangen der geregtigden tegen genot van belooning, en dus verpligt geene gelden renteloos te laten liggen, of altoos om die renten te verantwoorden.

b Z.-Holland 30 Mei 1870.

9. De weeskamer die in 1723 een kapitaal ten beheer heeft overgenomen, is verpligt, bij gebreke van behoorlijke belegging der renten, de interessen daarvan uit te keeren, ook over het tijdvak dat het geld renteloos is blijven liggen gedurende het beheer harer voorgangers, behoudens haar verhaal op dezen. Zij kan er zich niet op beroepen, dat vroeger niet als tegenwoordig gelegenheid bestond tot geldbelegging, en dit na 1830 niet meer had plaats gehad, omdat door weesmeesteren was besloten, uit hoofde van den toenmaligen financiëlen toestand des Rijks, de oploopende vruchten der differente administratiën niet meer te beleggen, maar hiermede te supersederen tot dat daarover nader zou besloten zijn.

Z.-Holland 24 Februarij 1868, bev. 's Gravenhage 30 April 1867.

10. De weeskamers niet kunnende ontdekken de personen aan wie zij de ontvangen gelden moesten uitkeeren, konden het middel van consignatie (onder-recht-legginge) aanwenden en waren, dit niet doende, verpligt als een bonus pater familias te beheeren, mitsdien tot belegging verpligt en derhalve voor de renten aansprakelijk.

b N.-Holland 9 December 1868.

11. De in art. 721 Kh. bedoelde gehoudenheid van assuradeuren om wettelijke interessen te voldoen, geldt ook wanneer in de polis een langere termijn is bepaald dan van zes weken, binnen welken de assuradeurs verpligt zijn de schaderekening wegens avarijen te voldoen.

a N.-Holland 3 Januarij 1861, bev. Amsterdam Arb. 15 September 1859. — N.-Holland 26 Mei 1864, bev. Amsterdam Arb. 26 Mei 1863. — Amsterdam Arb.... (4), bev. bij N.-Holland 1 Maart 1860.

12. Bij terugvordering van wat de verzekerde te goeder trouw heeft ontvangen, behoeft deze daarvan geene renten te vergoeden.

a Rotterdam 30 Maart 1859.

13. Hij die van eene getrouwde vrouw, zonder bijstand van haren man, als schenking eene aanzienlijke som gelds ontvangt, moet geacht worden in den zin van art. 1398 B. W. te kwader trouw te handelen, en is dus bij de teruggave tevens interessen verschuldigd.

Limburg 31 Januarij 1870.

14. De toepassing der boete van *f* 3.» of *f* 1.50 's daags ten behoeve van den schepeling wegens oponthoud in de uitbetaling van zijn gage sluit de berekening van interessen uit.

Amsterdam 29 September 1854. — Amsterdam 8 Februarij 1855. — Amsterdam 10 Julij 1855. — *b* Amsterdam 24 Julij 1855.

15. Waar het niet geldt de vraag, of een kooper in het algemeen verpligt is interessen van den koopprijs van zijn gekochte te betalen, maar in het bijzonder tot welk tijdstip de renten naar de wet zijn verschuldigd, indien een kooper van gehypothekeerd goed, na zuivering, geregtelijke rangregeling en toekenning van den koopprijs met uitgedrukte renten bij de rangregeling, moet betalen niet aan zijnen *verkooper* maar aan den hypotheekhouder die batig is gerangschikt, hetzij tot dien der rangregeling, hetzij tot dien der betaling, — kan art. 1551 B. W. niet geacht worden die vraag hetzij in terminis hetzij zelfs in beginsel aan te roeren of te beslissen, en is die wetsbepaling derhalve niet geschonden door de gestelde vraag in laatstgemelden zin te beantwoorden.

a H. R. 2 December 1842, Concl. conf. — Bij de rangregeling werden in casu aan den schuldeischer de renten toegekend tot op den dag der sluiting. Hij dagvaardde evenwel den kooper tot uitbetaling der later verloopen interessen van zijn koopprijs, welke eisch werd ontzegd bij Amsterdam 15 December 1840, op grond dat die renten aan den verkooper toekomen en de schuldeischer zijn regt alleen door middel van beslag onder derde kan doen gelden. — In dat vonnis werd berust, en de schuldeischer legde alsnu beslag onder handen van den kooper; deze verklaarde evenwel geene renten verschuldigd te zijn, en op de daarover gevoerde contestatie werd de derde gearresteerde veroordeeld tot betaling der renten sedert de sluiting der rangregeling tot aan de betaling der hoofdsom, bij Amsterdam 19 Mei 1841, doch met ontzegging dier vordering, vern. bij *a* Holland 1 December 1841; en tegen deze beslissing is de cassatie verworpen bij het bovengemeld arrest.

III.

16. De woorden: «zekere geldsom,» voorkomende in art. 1286, nº 1 B. W., bepalende dat bij vertraging in de uitvoering eener verbindtenis betrekkelijk de betaling eener zekere geldsom, de schadevergoeding alleen bestaat in de wettelijke interessen, duiden niet aan eene bepaalde en vaste geldsom. De wetgever heeft hier klaarblijkelijk alleen bedoeld eenige of eene geldsom in het algemeen. Deze bedoeling komt nog te duidelijker uit door eene vergelijking met het geheel gelijkluidende art. 1153 C. N., alwaar ook niet wordt gesproken van eene somme fixe of déterminée of certaine, maar alleen van certaine somme. Hieruit volgt, dat men renten mag vorderen, als men een bedrag opeischt, hetwelk nog nader moet worden gefixeerd, in casu den koopprijs van locomotieven met toebehooren enz., waarvan de staat vooraf door een onderzoek van deskundigen moest worden opgenomen, ten einde de som te bepalen die benoodigd zou zijn om deze werktuigen in goeden en bruikbaren staat te brengen.

H. R. 30 Mei 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 5 September 1850; — cf. *b* N.-Holland 23 November 1848, voormelde expertise bevelende, — en Amsterdam 2 November 1848, waarbij een termijn van betaling met interessen werd toegewezen, en omtrent het overige mede eene expertise bevolen.

17. Moratoire interessen zijn verschuldigd sedert het tijdstip eener aan de dagvaarding voorafgegane sommatie.

Amsterdam 24 Maart 1852.

18. Art. 1286 B. W. regtvaardigt ten volle de veroordeeling in moratoire interessen sedert de dagvaarding, en wederlegt het beweren, dat deze door eene ingebrekestelling moest voorafgegaan zijn.

b H. R. 23 Junij 1871, Concl. conf.

19. Eene sommatie om een orderbiljet te betalen, kan niet geacht worden dezelfde kracht te hebben als een protest; dit laatste alleen doet de interessen loopen.

Maastricht 23 Maart 1871.

20. De moratoire interessen eener zoogenaamde boekschuld zijn niet verschuldigd van af eene bereids eenige jaren vroeger (in 1845) gedane inverzuimstelling, maar zij kunnen in dat geval eerst sedert den dag der dagvaarding in regten worden gevorderd (in 1854).

Winschoten 20 December 1854.

21. De renten sedert eene sommatie verschuldigd, kunnen bij de dagvaarding niet bij de hoofdsom gevoegd en over een en ander interessen berekend worden.

Z.-Holland 8 April 1867.

22. Een debiteur moet steeds en in weerwil van zijn judicieel aanbod, doch niet gevolgd van

consignatie, veroordeeld worden tot betaling der interessen tot op den dag der werkelijke voldoening.

Z.-Holland 2 Mei 1870, te dien aanzien overeenstemmende met 's Gravenhage 1 Junij 1869.

23. Een gedaagde moet interessen van het gevorderd en erkend bedrag, benevens de proceskosten betalen, zoo niet blijkt van eenig reëel aanbod vóór of onmiddellijk na de dagvaarding, zelfs al is vroeger het destijds verschuldigd gedeelte der vordering aangeboden, en al heeft de gedaagde zich tot betaling van het geheel bij zijn antwoord bereid verklaard.

Amsterdam 5 November 1868.

24. Indien in de dingtalen niet is erkend, dat eene geldleening is gesloten onder voorwaarde van rentebetaling, zijn de renten eerst verschuldigd van den dag der ingebrekestelling, zelfs al worden tevens vroegere in mindering gedane betalingen met bijrekening van interessen erkend.

b Amsterdam 14 Julij 1868.

25. Bij eene nieuwe hier te lande ingestelde vordering mogen renten worden gevorderd niet alleen sedert den dag dezer dagvaarding, maar ook sedert den dag der dagvaarding vroeger in het buitenland beteekend.

Z.-Holland 8 April 1867.

26. Ook volgens het Duitsche handelsregt zijn de interessen slechts verschuldigd van den dag der dagvaarding.

Tiel 14 Mei 1869. — In gelijken zin Gelderland 15 December 1869.

27. Bij veroordeeling van het bestuur der registratie tot teruggave van te veel geheven regten, kan tevens de betaling van interessen worden toegewezen.

b H. R. 30 October 1846, Concl. contr. verw. de cass. tegen Winschoten 24 September 1845. — *b* H. R. 21 October 1853, Concl. conf. — *b* Amsterdam 28 December 1840. — Winschoten 16 Julij 1845. — *a* Assen 30 Junij 1847. — Utrecht 8 September 1852. — *c* H. R. 16 December 1842, ten aanzien van ten onregte geheven zegelregten. — H. R. 8 November 1846, Concl contr. bev. *b* Nijmegen 21 Februarij 1846, ten aanzien van successieregten. — Anders, ten aanzien van registratieregten, 's Gravenhage H. G. 20 Junij 1821, te dezen aanzien vern. Amsterdam 1ⁿ a. 3 Februarij 1820. — 's Gravenhage H. G. 17 Julij 1822. — *a* 's Gravenhage H. G. 28 Julij 1824, te dezen aanzien vern. Amsterdam 25 Julij 1822. — 's Gravenhage H. G. 28 October 1829. — *a* 's Gravenhage H. G. 19 October 1831. — 's Gravenhage H. G. 4 Julij 1834, te dezen aanzien vern. *b* Zwolle 2 Februarij 1831. — Amsterdam 2 Januarij 1834. — Leeuwarden 15 Maart 1864. — Arnhem 8 December 1831, mede ten aanzien van de regten van hypothecaire overschrijving. — 's Gravenhage H. G. 23 Januarij 1824, ten aanzien van successieregten, — alsmede Utrecht 8 Mei 1840.

28. Het bestuur der registratie bij dwangschrift eene vordering van regten verhalende, ageert ex jure publico en heeft geen regt op interessen; bij een eisch tot teruggave van geheven regten is de actie ontleend aan het burgerl. regt en mogen wel interessen gevorderd worden.

's Gravenhage 9 Mei 1871.

29. Zelfs niet van den dag der dagvaarding kan aan erfgenamen krachtens art. 1286 B. W. de vordering van interessen worden toegewezen, wanneer de actie niet strekt tot betaling, maar tot inbreng eener schuld in eene boedelscheiding.

Utrecht 18 Junij 1863.

30. Zonder geregtelijke vordering zijn van eene zekere geldsom geene wettelijke interessen verschuldigd, — in casu, bij een geschil tusschen erfgenamen, van de som door een hunner die vroeger was gefailleerd, aan den erflater verschudigd, zoo wegens diens schuldvordering vóór het faillissement als wegens de som voorgeschoten tot betaling van een aangenomen accoord.

Amsterdam 16 Julij 1861.

31. Er kan geen sprake zijn van voldoening van interessen van bergloon, en van de aan bergers verschuldigde vergoeding hunner onkosten en geleden schade, zoolang de hoegrootheid van het verschuldigde bedrag niet door den regter is geconstateerd, en wanneer zelfs geene in-morastelling heeft plaats gehad.

Alkmaar 14 Maart 1861.

32. De rente van eene te betalen schadevergoeding wegens ontbinding van een koop en verkoop op grond van niet-levering, moet berekend worden sedert het tijdstip waarop de levering had behooren te geschieden.

's Hertogenbosch 7 Julij 1868.

33. De renten wegens geledene schade, voorkomende in den staat, vermeld in art. 612 Rv., zijn verschuldigd van den dag waarop de schadevergoeding gevorderd is.

a Gelderland 8 Februarij 1854.

34. De renten van schade door eene brandverzekering-maatschappij verschuldigd, loopen eerst na wettige inmorastelling.

N.-Holland 16 November 1868.

35. De verzekerde heeft regt op interessen der toegekende schadeloosstelling, niet van den dag dat hij den verzekeraar heeft gesommeerd tot regeling der brandschade en, bij nalatigheid, tot benoeming van arbiters, maar slechts van af dien der vordering in regten.

's Gravenhage Arb. 20 Januarij 1865.

36. De inlevering der stukken en eisch tot betaling van vergoeding in eene vergadering der assurantie-maatschappij gedaan, geven geene aanspraak op interessen. Deze loopen, indien bij de statuten nopens den tijd van betaling der assurantiepenningen geene bijzondere bepalingen zijn gemaakt, waardoor art. 721 Kh. is uitgesloten, volgens den gewonen regel sedert het tijdstip dat de vordering in regten gedaan is, welk tijdstip in casu moet geacht worden te zijn de tijd der onderteekening van het compromis, en waar die dag niet bepaald is, van den laatsten der maand waarin die onderteekening heeft plaats gehad.

Groningen Arb. 1 October 1867. — In gelijken zin Groningen Arb. 18 Februarij 1867.

37. Het inroepen van de uitspraak van arbiters sluit in zich eene weigering van minnelijke uitbetaling, en dus moet de debiteur geacht worden van de onderteekening van het compromis af in mora te zijn geweest.

Groningen Arb. 7 April 1866.

38. Zoolang de hoegrootheid van het toe te kennen bergloon niet is bepaald door den regter,

wiens cognitie daartoe is ingeroepen, is hij van wien het gevorderd wordt, niet *in mora* en kunnen er mitsdien van hem geene interessen worden gevorderd.

Z.-Holland 17 Januarij 1849.

39. De verpligting tot betaling van bergloon, over het quantum waarvan partijen zich niet hebben kunnen verstaan, ontstaat eerst uit de beslissing daarover door den regter gegeven; veroordeeling tot betaling van moratoire interessen komt dus hier niet te pas.

Amsterdam Arb. 24 Junij 1869.

40. Uit de bepaling van art. 52 der wet van 28 Junij 1854 (Sb. nº 100), volgens welke onderstand, aan armen verstrekt, door het bestuur, voor welks rekening de verstrekking plaats had, renteloos kan worden verhaald, vloeit voort, dat ook van den dag der dagvaarding geene renten loopen en vorderbaar zijn.

Gorinchem 7 October 1856.

41. Alhoewel het saldo van eene rekening-courant volgens overeenkomst 6 % interessen opbrengt sedert de sluiting dier rekening, mag op de in die rekening gestelde posten van interest en commissieloon slechts interest berekend worden sedert de oproeping in regten.

Maastricht 28 Mei 1863.

INTERVENTIE Z. VOEGING EN TUSSCHENKOMST.

INVENTARIS.

I. Vordering en verpligting.
II. Vorm en inhoud.

I.

1. Erfgenamen die eerst na het maken der boedelbeschrijving, ten gevolge van eene door anderen gedane verwerping tot eene erfenis geroepen worden, kunnen niet vorderen dat de boedel geïnventariseerd worde, even als of nog geen voor hen verbindende inventaris bestond.

b Gelderland 29 Junij 1870.

2. De weduwe heeft het regt te vorderen, dat de boedelbeschrijving welke door de executeuren-testamentair van haren man wordt opgemaakt, gedaan worde mede ten haren verzoeke, en dat zulks in de akte worde vermeld.

Tiel Kgd. 22 October 1864.

3. De toeziende voogd heeft, ook wanneer er geene verzegeling heeft plaats gehad (art. 681 Rv.), geen regt om raauwelijks eenen no-

taris te requireren
minderjarigen te i
Rv., wijst immers
toezienden voogd
wijze boedelbeschr
deren, en het bel
wel tot de functië
den voogd te nood
ventarissen in de g
verpligt is, maar
maken of te begin

Amsterdam 19 A

4. De executeur-
inventaris te doen
de erflaatster met
noot in gemeenscha
en geene minderja
ten; art. 1056 en 1

c N.-Holland 27
Kgd. 10 Januarij 18

5. De bij art. 6
benden zijn bevoegd
dewerking daartoe
delbeschrijving te
deze moet leveren.
begrip, dat zij ze m
zij des verkiezende
dels tegenwoordig
zorgen, daardoor n
regten verkort te w

Tiel 12 Maart 185

6. De vordering t
delbeschrijving is o
die reeds is opgema
toezienden voogd, wi
gekeurd.

a Rotterdam 29 Ju

7. De medebelang
boedelbeschrijving m
niet te worden opge
woordig te zijn, en
daarvan te weigeren
den tot de inventaris

Drenthe 15 August
3 Mei 1870.

8. Wanneer eenma
de boedelbeschrijving
opgemaakt, mag ge
afgaan, en zoo de b
om tegenwoordig te
blijven, kan hij, die
leveren, daarmede v
hem onderteekend vol

Tiel 12 Maart 1852

9. Boedelbeschrijvin
len in den regel twee
De vereeniging dier b
akte is wel bij art. 11
klaard, doch dit is ee
ling, waaromtrent de
moet worden in acht
kunnen aannemen, d
beide handelingen zijn
is verleden, moet bli
verloopen tusschen he
scheidene gedeelten di

a Hoorn 5 Julij 184

10. In geval partijen zijn overeengekomen, dat de boedelbeschrijving onderhands zal worden opgemaakt, en belanghebbenden die daarbij tegenwoordig zijn, meenen dat ze niet naar behooren wordt opgemaakt, zoodat daarover verschil ontstaat, kunnen altoos de punten van verschil voor den voorzitter ter beslissing in référé worden gebragt. Het bepaalde in art. 682 Rv. is blijkens de daarin voorkomende woorden: «de notaris die mogt opmaken,» ook op onderhandsche boedelbeschrijvingen toepasselijk.

Tiel 12 Maart 1852.

11. Op eene boedelbeschrijving behoort, uit den aard der zaak, alleen datgene te worden gebragt, wat tot den boedel of de nalatenschap behoort. Niemand kan vorderen, dat daarin worden opgenomen goederen, welke naar de te beëedigen verklaring van de personen, die in het bezit des boedels zijn of het huis bewonen, niet tot den boedel behooren, maar de bijzondere eigendom van hen of van derden zijn, behoudens de bevoegdheid van hem, die beweert dat ze tot den boedel of de nalatenschap behooren, om dit door den regter te doen uitmaken.

Utrecht Kgd. 20 Februarij 1854.

12. De schuldeischers, die krachtens regterlijk verlof bij eene boedelbeschrijving zijn toegelaten, hebben het regt te vorderen, dat de in den boedel gevonden aanteekening-boeken of registers, titels en schriftelijke verbindtenissen ten laste of ten bate van den boedel worden opgegeven, en dat hun daarvan inzage worde gegeven.

Z.-Holland 5 December 1864, vern. 's Gravenhage Kgd. 12 Februarij 1864.

13. Het koren, waarvan een commissionnair als zoodanig houder is en dat zich bevindt op een zolder, in huur bezeten door den committent, behoeft bij faillissement van den commissionnair niet mede geïnventariseerd te worden.

Drenthe 19 Junij 1852, vern. Assen Kgd. 10 Mei 1852.

14. Het voorhanden zijn van nietverzegeld zilverwerk, ten sterfhuize, tijdens de ontzegeling, kan geen grond geven tot de vordering, dat gemeld zilverwerk dadelijk op den inventaris worde gebragt, of om deswege het voortzetten der boedelbeschrijving te verhinderen.

Zeeland 11 September 1855.

15. Een inventaris levert (ter beoordeeling van het voordeel bij later huwelijk aan den nieuwen echtgenoot opgekomen) geen bewijs van den gemeenschappelijken boedel van den langstlevenden echtgenoot en zijn minderjarig kind, indien dat stuk zegt dien boedel te bevatten tijdens het tweede huwelijk van dien echtgenoot, alleen naar diens opgaven is opgemaakt nadat reeds het tweede huwelijk was aangegaan, de tweede echtgenoot daarbij niet is betrokken geweest, en dezelve niet is beëedigd, terwijl daarenboven de toeziende voogd daarbij al de regten van den pupil heeft voorbehouden.

Arnhem 8 Januarij 1857.

16. Het is voldoende dat de eed bij het sluiten der boedelbeschrijving af te leggen «door »hen die vóór dezelve in het bezit der goede»ren zijn geweest of het huis bewoond hebben »waarin dezelve zich bevinden,» gepræsteerd worde door den langstlevenden echtgenoot. Het is niet vereischt dat die inventaris door al de bewoners van het huis worde beëedigd.

Gelderland 4 November 1868.

17. Degenen welke het regt hebben eene verzegeling en boedelbeschrijving te vragen, zijn mede beregtigd in regten te vorderen, dat zij die daarbij gehouden zijn den eed te præsteren, veroordeeld worden denzelven af te leggen; en de regter moet bevoegd zijn door eene strafbepaling kracht en uitvoering aan zijne uitspraken te verzekeren, zelfs dan, wanneer het bewijs mogt ontbreken, dat aan den belanghebbende door de niet-uitvoering van het vonnis een bepaald nadeel wordt toegebragt. Doelmatigst geoordeeld ter verzekering van de uitvoering der veroordeeling tot het afleggen van dien eed, eene strafbepaling van *f* 100.» voor elken dag van vertraging.

Limburg 4 April 1864, vern. Maastricht 11 Junij 1863, waarbij was aangenomen dat bij de wet in zoodanig geval geen middel is aan de hand gegeven om den weigerachtige tot de eedsaflegging te noodzaken; — terwijl in cass. bij H. R. 21 October 1864, Concl. conf., de verwerping van het beroep tegen voormeld arrest is gegrond op de beschouwing, dat de veroordeeling van *f* 100.» voor elken dag vertraging in de voldoening aan den last tot eedsaflegging, hoewel in de overwegingen van het beklaagde arrest minder naauwkeurig beschouwd als eene strafbepaling, indedaad slechts is eene door den regter gedane begrooting der uit die vertraging voortvloeijende schade, en dat zoodanige wijze van schadebegrooting voor een eventueel verzuim bij geene wet is verboden.

18. Hoewel bij art. 661 en 681 Rv. in het proces-verbaal van ontzegeling en boedelbeschrijving de vermelding is voorgeschreven van den daarbij bedoelden eed, afgelegd bij de sluiting daarvan, en alzoo de eed vóór die sluiting moet worden afgelegd, zoo volgt daaruit echter niet, dat bij weigering de verpligting daartoe zou vervallen en niet alsnog door den regter zou mogen worden opgelegd.

H. R. 21 October 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 4 April 1864, waarbij was vern. Maastricht 11 Junij 1863.

19. De beëdiging van den inventaris door hem die in het bezit des boedels was, kan (waar het geding tegen een anderen deelgenoot gevoerd wordt) niet ten bewijze strekken van eene in dien inventaris voorkomende vordering.

Utrecht 27 Maart 1867.

JAGT EN VISSCHERIJ.

I.

1. De wet op de jagt en visscherij is van toepassing op de vischvangst, uitgeoefend op alle stroomen, rivieren en wateren hoegenaamd binnen het Rijk gelegen, en mist alleen hare toepassing op de vischvangst op zee en op de Zeeuwsche stroomen, welke bij afzonderlijke wettelijke voorschriften geregeld is.
Dordrecht 5 April 1869.

2. Al. 3 van art. 2 der jagtwet van 1857 bedoelt geenszins dat die wet op al de eigendommen, vermeld in de aldaar aangehaalde art. 577 en 579 B. W. zou toepasselijk zijn, maar alleen dat voor de toepassing dier wet de Staat als regthebbende op de daar vermelde wateren moet beschouwd worden. De toepassing van het reglement op de visscherijen in de Schelde en de Zeeuwsche stroomen (Kon. besluit van 26 Augustus 1825, Sb. nº 66) is daarmede dus niet uitgesloten.
a H. R. 27 December 1871, Concl. conf. vern. Zierikzee 26 September 1871.

3. De wet van 11 Julij 1814 (Sb. nº 79) kan niet geacht worden na hare afkondiging op 11 Maart 1815 immer in de vesting Maastricht te zijn afgeschaft geworden.
a H. R. 14 April 1840, Concl. conf.

4. Op den 31 December 1851 was geen gegronde twijfel aan te voeren, of voortdurend in stand was gehouden en verbindbaar gebleven de Fransche wet op de jagt van 28 en 30 April 1790, zoowel in Limburg in het algemeen, als meer bepaald in die gedeelten van dat gewest, welke vroeger tot de zoogenaamde generaliteitslanden hebben behoord.
d H. R. 16 Maart 1852, Concl. contr.

II. § 1.

5. Volgens de jagtwet stelt het geen onderscheid daar, of de jagt en visscherij worden uitgeoefend uit vermaak, dan wel als beroepsbezigheid.
Gorinchem 27 Januarij 1857.

6. Om de qualificatie van jagen te wettigen, is het dragen van een geweer in het jagtveld in jagende houding voldoende.
b H. R. 4 Maart 1862, Concl. conf.

7. Het dragen van een geweer in eene jagende houding vlak bij een bosch, waarin de hond wild dreef, is voldoende om de qualificatie van jagen te wettigen.
a H. R. 21 April 1868, Concl. conf.

8. Om te kunnen gezegd worden de jagt te hebben uitgeoefend, is het voldoende, dat men zich in het jagtveld hebbe bevonden, terwijl men de middelen bezat om, zoo het gelukte wild op te sporen, zich daarvan meester te maken; het is niet noodig, dat men werkelijk wild hebbe opgedreven of opgedreven wild gedood.
d H. R. 29 October 1844, Concl. conf. — Cf. Middelburg Kgr. 21 Mei 1844, houdende vrijspraak van den beklaagde, op grond dat het relaas van den jagtopziener op zich zelf geen wettig en overtuigend bewijsmiddel daarstelde, welk vonnis echter in appel werd vernietigd. — *a* H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf.

9. Hoewel het niet noodzakelijk is dat men wild hebbe gedood of opgedreven, moet men echter eene poging hebben aangewend om wild op te sporen, ten einde het zoo mogelijk meester te worden; de regter kan alzoo niet volstaan met in facto uit te maken dat de bekl. bij zich hebbende een geweer en een bastaardjagthond, zich heeft bevonden ter plaatse, geschikt voor de jagt op watervogels en dus met middelen waardoor hij zich van dat wild konde meester maken.
b H. R. 16 Mei 1849, Concl. contr.

10. Het gaan over een veld met jagtgeweer in jagende houding en gevolgd door een polsdrager, stelt daar het aanwenden van pogingen om wild te bemagtigen; daartoe behoeft niet te blijken dat het geweer was geladen.
Schiedam Kgr. 24 December 1863.

11. In het veld komen met een geladen geweer met gespannen haan in de regterhand en een polsstok in de linkerhand en met een hond, is geen jagen of overtreding van art. 15 der jagtwet.
Breda 31 December 1860.

12. Het in het veld komen buiten alle publieke wegen of voetpaden, dragende het ongeladen einde van den loop van een geweer, en zonder van eene jagtakte te zijn voorzien, stelt niet daar de overtreding, waartegen bij art. 18, nº 3 der jagtwet is voorzien.
a H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf.

13. Iemand die, terwijl zijne honden een afgepaald bosch afjagen, in eene jagende houding daar langs gaat, moet geacht worden dit bosch te hebben afgejaagd, even als of hij zelf die afgepaalde jagt ware ingetreden.
d H. R. 3 December 1844, Concl. conf.

14. Wanneer het bewezen is dat zeker persoon in een bosch een geweer heeft afgescho-

ten, en deze persoon beweert het aldaar op een konijn te hebben gelost, hetgeen de relatanten en getuigen niet hebben kunnen tegenspreken, dan moet hij niet wegens het komen met geladen schietgeweer in het veld, maar wegens jagen veroordeeld worden.

Nijmegen 29 April 1865, vern. *a* Wijchen Kgr. 11 Maart 1865.

15. Het zich bevinden in het veld met een schietgeweer, dat volgens art. 45, litt. *b* der jagtwet voor geladen wordt gehouden, is begrepen onder het daadwerkelijk jagen.

H. R. 22 Maart 1870, Concl. conf.

16. Hij die met een geladen ganzenroer, in gesloten jagttijd, zonder voorzien te zijn van het consent in art. 16, of der buitengewone magtiging in art. 26 der jagtwet bedoeld, zich buiten openbare wegen of voetpaden in het veld bevindt, is strafbaar ingevolge art. 20, j° art. 40 der gezegde wet; een ganzenroer is onder de benaming van schietgeweer te begrijpen.

Sneek 16 September 1868; — anders Lemmer Kgr. 27 Junij 1868.

17. De omstandigheid dat iemand zich in het veld bevindt, met percussiedopjes op de schoorsteentjes van zijn geweer en overgehaalde hanen, in eene (volgens de getuigen) jagende houding en onder het aanroepen van zijn hond, leveren nog het bewijs niet op dat de beklaagde werkelijk jagende was.

Heerenveen 10 Maart 1863.

18. Iemand die in den hoek van een bosch, terwijl het veld met sneeuw bedekt was, zonder werkelijk te hebben gejaagd, wordt aangetroffen met een jagtgeweer bij zich, en voorzien van eene vergunning, om in het belang van den landbouw op ganzen te schieten, valt niet onder het bereik van art. 18, n° 6 der jagtwet.

c H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

19. Het zich midden in het hout buiten wegen en voetpaden posteren met een geweer, dat men bezig is te laden, weinige oogenblikken nadat de bevoegde beambten, die den overtreder ontdekten, daar ter plaatse een geweerschot hebben hooren vallen, moet worden beschouwd als de uitoefening der jagt vermeld in art. 15, lit. *c* der wet van 13 Junij 1857; het is niet noodig, dat de overtreder zijn geweer lost en wild bemagtigt juist op het oogenblik, dat hij op het jagtveld in overtreding ontdekt wordt, om geacht te kunnen worden een jagtbedrijf uit te oefenen.

c H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. — In gelijken zin omtrent laatstgemeld punt *c* H. R. 18 Julij 1859.

20. Bij de wet wordt niet alle bemeesteren of bemagtigen van wild beschouwd als jagtbedrijf, of eigenlijk gezegd jagen; er wordt onderscheid gemaakt tusschen het jagen of geoorloofd jagtbedrijf, en het aanwenden van andere dan de voor het geoorloofd jagtbedrijf opgenoemde pogingen of middelen om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden. Er moet alzoo, waar uitgemaakt is dat een geweerschot is gelost, stellig worden beslist dat de schuldige van een geweer gebruik heeft gemaakt, en het is niet voldoende, die omstandigheid in het midden latende, de veroordeeling alleen daarop te gronden, dat de beklaagde een aangeschoten stuk wild door middel van een jagthond heeft doen halen, tot zich brengen en alzoo bemagtigd.

b H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 12 Februarij 1855, waarbij was bevest. 's Gravenhage Kgr. 21 December 1854; — cf. Z.-Holland 21 Junij 1855, waarbij na de verwijzing door den H. R. de beklaagde werd vrijgesproken.

21. Hij die beklaagd is van een schot te hebben gelost, waardoor honden zijn toegesneld tot vervolging van het wild, moet worden vrijgesproken, wanneer niet blijkt, dat werkelijk op wild is geschoten, en of de honden al dan niet wild vervolgden.

's Gravenhage Kgr. 20 November 1862.

22. De daad van met jagtgeweer in het veld te komen, zonder van eene jagtakte te zijn voorzien, bij art. 18, n° 3 der jagtwet verboden, stelt daar eene op zich zelve staande daadzaak, waartegen de wet bij eene afzonderlijke verordening heeft voorzien, en maakt mitsdien niet ééne en dezelfde overtreding uit, als het jagen zonder akte, waarover bij art. 8 der voormelde wet wordt gehandeld. Waar den beklaagde alzoo alleen dit laatste is ten laste gelegd, mag de regter in geen onderzoek treden omtrent het eerstbedoelde feit.

a H. R. 23 Augustus 1839, verw. de cassatie tegen Breda 29 April 1839, houdende vrijspraak van een boschwachter, beklaagd van jagtdelict, met vernietiging v. Oudenbosch Kgr. 26 Maart 1839.

23. De bewezen daadzaak dat zeker persoon, zonder hond of geweer, in een bosch en daarna op een stuk land zoekende rondliep, is niet voldoende om hem wegens het doen van poging tot opsporing van wild te veroordeelen.

b Wijchen Kgr. 25 Augustus 1866.

24. Het bij zich hebben van een geladen pistool in het veld, buiten openbare wegen of voetpaden, zonder voorzien te zijn van eene jagtakte, of daartoe verkregen buitengewone magtiging, is strafbaar.

a H. R. 31 Mei 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Drenthe 10 Maart 1853. — Ook al is men voorzien van eene jagtakte, Brielle 28 November 1861.

25. Het schieten met een pistool, buiten publieke wegen en voetpaden in besloten jagttijd, en zonder dat men van eene akte voorzien is, stelt geene overtreding daar van art. 20 der wet van 6 Maart 1852.

Gelderland 27 November 1852.

26. Indien een geweermaker een jagtgeweer aan den kooper van hetzelve, die hem tot dat einde in het veld bescheiden had, aanbiedt, ten einde daarvan de proef te nemen, stelt dit geene jagtovertreding daar.

c Gelderland 18 Januarij 1853.

27. Het schieten op waterwild bij art. 15, lit. *d* der jagtwet strafbaar gesteld, moet niet in dien zin worden opgevat, dat in elk geval een schot moet gelost zijn; dus valt ook in die strafbepaling hij die meer dan eens vóór zonnenopgang wordt bevonden jagende op waterwild, gezeten in eene schietboot in eene riethut, met drie geladen enkele percussions-jagtgeweren, met voor zich uitgestalde eenden en houten stallen, vastliggende aan wartels.

d H. R. 10 Junij 1863, Concl. conf. — *c* H. R.

18 Julij 1859, beslissende dat het jagtbedrijf van art. 15, lit. *d* genoegzaam blijkt, indien iemand, voorzien van de noodige werktuigen, ter plaatse waar zoodanig bedrijf gewoonlijk wordt uitgeoefend, is bevonden staande aan het water met twee jagtgeweren, met op het water drijvende lokeenden en een knecht om hem behulpzaam te zijn.

28. Het slaan met een stok naar of op een haas of een konijn in eene private jagt stelt niet daar eene daad van jagtuitoefening, waartegen bij de wet op de jagt is voorzien.
Haarlem 7 October 1841.

29. Uit de omstandigheden waaronder gejaagd wordt en dus ook uit de plaats, waar zich de beklaagde heeft bevonden, moet afgeleid worden welke soort van jagt door hem is uitgeoefend; — derhalve moet hij geacht worden op klein wild te hebben gejaagd, wanneer de bedoelde streek alleen voor die jagt geëigend is.
H. R. 22 Maart 1870, Concl. conf.

30. Niet het verstoren, maar het mogelijk dooden of beschadigen van wild, is de reden waarom het komen in het veld met jagthonden en het voorzien zijn van schietgeweer buiten de gewone wegen en veldpaden, aan alle tot de jagt ongequalificeerde personen is verboden.
Gelderland 2 November 1852.

31. Geregtigdheid tot de jagt brengt van zelf mede de bevoegdheid, om het wild op te sporen en te vervolgen over de uitgestrektheid der gronden, waarop men tot het uitoefenen der jagt geregtigd is; bij gevolg is men ook bevoegd, over die landen jagende te loopen, en dit feit kan derhalve niet vallen in de bepaling van art. 475, n° 9 C. P.
a Vianen Kgr. 8 Februarij 1853.

32. Het komen met een staanden hond op een stuk land achter zijne woning in het bebouwde gedeelte van eene stad, op welk land tamme ganzen aan paaltjes vastgemaakt, zich bevonden, stelt geen jagen op ganzen daar.
Rotterdam 23 November 1841.

33. Het staat aan eenen onbezoldigden opziener der jagt en visscherij niet vrij, om in gesloten jagttijd met een schietgeweer (in casu eene buks) in het veld te komen.
b Roermond 9 Mei 1855.

34. De resolutie van den Commissaris des Konings in Limburg, bepalende, dat veldwachters in de uitoefening van hunne dienst ook van andere wapenen dan van infanterie-sabels kunnen voorzien zijn, is slechts toepasselijk op veldwachters van gemeenten, doch niet op veldwachters van bijzondere personen. Mitsdien is een boschwachter van eenen particulier, komende bij gesloten jagttijd met een dubbel jagtgeweer buiten de openbare wegen en voetpaden in het veld, zonder buitengewone magtiging, strafbaar volgens art. 20 der jagtwet van 1852.
d H. R. 19 April 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Limburg 3 Februarij 1853, waarbij was vern. Maastricht 22 December 1852.

35. Een stuk grond, gelegen in het midden van een blok land, tot het gewone jagtveld behoorende, daarvan slechts door kleine greppels afgescheiden, en waarop moeskruiden worden geteeld, is in den zin der wet niet als tuin, maar als jagtveld aan te merken; dienvolgens is strafbaar de daad van hem die aldaar met een pistool (volgens opgave om op schadelijk gevogelte te schieten) is gevonden.
Zierikzee 30 November 1855.

36. Een bevaarbare waterplas kan niet worden gelijkgesteld met een veld, en vermits eene strafwet geene uitbreiding gedoogt, kan het verbod, vervat in art. 18, n° 3 der jagtwet (om zonder akte met jagtgeweer of hond in het veld te komen), niet worden uitgestrekt tot het varen daarmede over een water, te minder, omdat tot het wezen der bij art. 18, n° 3 vermelde overtreding behoort, dat men zij geweest «buiten »publieke wegen en gewone veldpaden,» hetgeen bij het varen over een water, of een onder water staand veld, niet kan worden uitgemaakt; het varen in eene boot met jagtgeweer en hond, over overstroomde uiterwaarden, geschikt voor de jagt op watervogels, zonder van akte te zijn voorzien, doch ook zonder eenige daad van jagt te plegen (in welk geval het feit zou daarstellen dat, waartegen is voorzien bij art. 8 der jagtwet), valt mitsdien niet onder het bereik van art. 18, n° 3, noch van eenig ander art. dier wet.
f H. R. 13 November 1849, Concl. conf.

37. Hij die gevonden wordt bezig zijnde, op eene weide, gelegen tusschen twee heggen, met een dubbel slagnet en lokvogels te vinken, moet geacht worden op die plaats eene vinkebaan te hebben, en wel op publieke gronden, vermits noch de jagtwet, noch de burgerlijke wet andere of eigenlijk gezegde publieke gronden kennende, aan die woorden in art. 52 der jagtwet, geene andere redelijke en tevens regtskundige beteekenis kan worden gegeven, dan van gronden, welke volgens art. 15 dier wet behooren tot het publieke jagtveld, in tegenstelling met die, welke, hetzij door de in dat en het volgend artikel vermelde reserve, registratie en afpaling, hetzij als behoorende tot lusthoven, daaraan zijn onttrokken of daarvan uitgezonderd.
a H. R. 12 Junij 1850, Concl. conf.

38. Eene stellige verklaring des regters, dat iemand werkelijk heeft gevischt, sluit noodzakelijk in, dat hij is bevonden geworden te visschen.
a H. R. 21 April 1840, Concl. conf.

39. Art. 25 der wet van 6 Maart 1852 is teregt toegepast, wanneer de bekl. is gevonden staande aan het water, met een uitgespannen kruisnet, hetwelk hij daaruit op den kant trachtte op te halen, doch op des opzieners komst weder in het water liet nedervallen, en terwijl de stok stond tegen of even op den kant, van waar men zeer goed daarmede konde visschen.
a H. R. 18 Januarij 1853, Concl. conf.

40. Het te water brengen van een vischtuig, ook zoo het geschiedt om daarvan de hantering slechts te beproeven, is visschen in den zin der wet van 13 Junij 1857, en als zoodanig strafbaar.
Woubrugge Kgr. 15 Junij 1859.

41. Niet strafbaar handelt hij, die een aalkorf alleen uit nieuwsgierigheid heeft opgeligt, en dus geenerlei bedoeling had om visch te vangen, onverschillig of hij al dan niet eigenaar was van dien vischkorf.
b H. R. 10 October 1854, Concl. conf.

42. Door art. 41, lit. *f*, in verband met art. 13, lit. *b* der wet van 13 Junij 1857 (Sb. nº 87), is gederogeerd aan de bepalingen van art. 388 C. P., en van art. 16 der wet v. 29 Junij 1854, voor wat de vijvers (étangs) betreft. Het visschen in een vischwater met geen ander in verbinding staande, zijnde een vijver (étang) in eene onafgeslotene buitenplaats gelegen, stelt dus niet daar diefstal, maar eene visscherij-overtreding.

b H. R. 27 Februarij 1866, Concl. conf. — In gelijken zin Gelderland 28 November 1865.

43. Het ophalen van een vischtuig dat te water gebragt is op eene plaats, waar de beklaagde bevoegd was te visschen, doch dat naar eene plaats gedreven is waar hij die bevoegdheid niet had, is niet strafbaar.

Tiel 31 December 1868, waartegen de voorziening in cassatie is niet-ontv. verklaard bij *a* H. R. 24 Maart 1869.

44. Hij die bij iemand, die vischt met een werpnet, staat te kijken, den gevangen visch in een emmertje doet, en dat met gevangen visch gevulde emmertje naar huis draagt, vischt niet, en is evenmin medepligtig.

b Schiedam Kgr. 12 November 1857.

45. Onder jagt- en visscherij-overtredingen moeten volgens art. 40 der jagtwet worden verstaan alle overtredingen op het stuk der jagt en visscherij, die bij de wet of wettelijke verordeningen zijn voorzien, met onderscheiding alleen tusschen jagt- en visscherij-overtredingen, zoodat elke overtreding dezer wet noodwendig tot eene van beide categoriën moet gebragt worden, naar gelang de aard der overtreding dit medebrengt, en dus niet bij uitsluiting strafbaar is de onwettige uitoefening van de in art. 15 en 24 der wet vermelde jagt- of vischbedrijven. Bepaaldelijk is als jagtovertreding ook aan te merken het bij art. 22 verboden zoeken of rapen van eijeren van wild bedoeld in art. 17.

d H. R. 14 April 1863, Concl. conf. — Hoorn 15 Augustus 1862. — Anders 's Gravenhage Kgr. 4 Julij 1861. — Middelburg Kgr. 8 September 1863.

46. Het te velde komen met een polsstok in April, zonder verdere omstandigheden dan het hebben van een pet, kunnende dienen tot het bergen van eijeren, gevoegd bij de bloote erkentenis van een kievitsei gevonden te hebben, stelt niet daar het zoeken van kievitseijeren.

a Loenen Kgr. 25 Julij 1855.

47. Het rapen van kreukels op den rijsberm van eenen zeedijk, zonder voorzien te zijn van een consent van het bestuur der visscherijen, moet geacht worden daar te stellen eene overtreding van art. 7 en 16 van het reglement op het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, vastgesteld bij Kon. besl. v. 26 Augustus 1825 (Sb. nº 66), strafbaar volgens de wet van 6 Maart 1818. De veroordeeling deswege is onderworpen aan hooger beroep, zelfs dan, wanneer zij is uitgesproken door eene Arr.-Regtb., in hooger beroep bevestigende het vonnis van een Kantonregter, die zich onbevoegd had verklaard; art. 256, nº 1 Sv.

b H. R. 3 November 1847, Concl. conf.

§ 2.

48. In art. 24 der jagtwet komt het woord «honden» algemeen en zonder eenige onderscheiding of beperking voor, en is niet uitsluitend toepasselijk op jagthonden; de vermelding van huislieden of bleekers, als eigenaren van de aldaar bedoelde honden, wijst volledig aan, dat de wetgever, bij het vaststellen dezer bepaling, welke geen eigenlijk jagtdelict ten onderwerp heeft, geenszins uitsluitend op jagthonden het oog heeft gehad. De qualificatie van jagthonden is niet van het ras, maar alleen van het gebruik, dat van de honden gemaakt wordt, afhankelijk.

b H. R. 6 Mei 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 25 Mei 1847, Concl. impl. conf.

49. Onder het verbod van art. 20 der jagtwet v. 1852 zijn niet begrepen alle, zelfs voor het jagtveld, onschadelijke honden, zoo als kreupele, zeer kleine hondjes enz.

Weesp Kgr. 18 November 1854. — Oostburg Kgr. 16 April 1855.

50. Art. 24 der jagtwet schaft niet af de plaatselijke verordeningen, bevattende eenigen maatregel van politie en van veiligheid ten aanzien van gevaarlijke honden; die beide bepalingen komen noch in inhoud, noch in strekking met elkander overeen.

b H. R. 4 Junij 1855, Concl. conf.

51. De jagtwet (1852) heeft de grootte van den kruisbungel niet bepaald, mits hij sleepende zij.

Oostburg Kgr. 11 Junij 1855.

52. Het enkel hebben van jagthonden, zonder die voor de lange of korte jagt te gebruiken, is niet strafbaar.

Assen 21 Maart 1842, vern. Hoogeveen Kgr. 8 Februarij 1842, en waartegen de cass. is verw. bij *f* H. R. 21 Junij 1842. — Assen ... (3), ten aanzien van een windhond.

53. Uit de algemeenheid van art. 24 der jagtwet v. 1852 vloeit voort, dat het onmogelijk van toepassing kan zijn, wanneer iemand op wettige wijze met honden de jagt uitoefent, mits er in dat geval niet zij gehandeld met veronachtzaming van de voorzorgsmaatregelen, bij art. 23 voorgeschreven. Men zou anders tot de ongerijmdheid komen, dat alle honden waarmede gejaagd wordt, van een slependen kruisbungel zouden moeten voorzien zijn.

Z.-Holland 13 November 1852.

54. Art. 18, nº 3 der jagtwet van 1814, dat het verboden is om met eenig jagtgeweer of jagthonden, zonder van eene akte voorzien te zijn, in het veld te komen, buiten de publieke wegen of de openbare veldpaden, kan niet overtreden zijn, indien niet blijkt, dat de beklaagde zijn hond heeft medegenomen, of kennis droeg dat deze zich in zijne nabijheid bevond.

Breda 7 Junij 1841, verniet. Breda Kgr. 17 April 1841. — Cf. *b* H. R. 12 October 1841, waarbij de cass. tegen het vonnis der Regtbank, hoewel op andere gronden, werd verworpen.

55. Wanneer een hond, die op eens anders grond, binnen de jagtpalen, drijvende achter eenen haas, in tegenwoordigheid van den eigenaar is gevonden, geen jagthond was, en de eigenaar van dien hond niet jagende werd be-

vonden, noch geweer bij zich had, alsdan valt die eigenaar niet in de termen van art. 18, n° 3 en 4 der jagtwet.

d H. R. 29 December 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amersfoort, waarbij was bevest. Rhenen Kgr. 27 Maart 1840.

56. Het drijven van een hond achter een haas op een Zondag, moet niet als jagen op een Zondag worden beschouwd. Onder jagen wordt alleen verstaan de in art. 15 der jagtwet opgenoemde wijze van uitoefening van jagtbedrijven.

a Vollenhoven Kgr. 16 Junij 1866.

57. Art. 20 der wet van 1852 kan niet worden toegepast, indien de beklaagde niet met zijn hond in het veld is gekomen, maar deze den bekl., die aldaar werkzaam was, is komen zoeken en naloopen.

b H. R. 18 December 1855, Concl. conf. — *a* Oostburg Kgr. 13 November 1854. — Oostburg Kgr. 16 April 1855. — Anders *b* Winschoten Kgr. 18 November 1854.

58. Hij die op een dag, waarop volgens reglement van Ged. Staten de lange jagt gesloten was, in het veld is gekomen met een windhond, zonder magtiging, is strafbaar volgens art. 20 der jagtwet.

a Zierikzee 1 Mei 1857, vern. Tholen Kgr. 13 Maart 1857, waarbij de beklaagde was vrijgesproken, op grond dat het jagen niet was bewezen, daar de windhond den bekl., die op het veld arbeidde, was komen naloopen.

59. De in art. 24 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47) voorkomende uitdrukking: laten losloopen van honden, beteekent het vrijelijk, zonder opzigt en buiten tegenwoordigheid der eigenaars, rondloopen, terwijl bij art. 20 dier wet is voorzien in het geval, dat iemand, buiten openbare wegen en voetpaden in het veld gevonden wordt, o. a. eenen hond bij zich hebbende. Dit artikel is derhalve geschonden door voor de strafbaarheid van dat feit nog bovendien te vorderen, dat die hond niet voorzien was van eenen slependen kruisbungel.

b H. R. 1 Maart 1853, Concl. contr. vern. Groningen Hof 13 December 1852. — *b* H. R. 13 Junij 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 6 Maart 1855, Concl. O. M. insgelijks tot vernietiging en ontslag van regtsvervolging, doch (in strijd met de beslissing van den H. R.) op grond dat de woorden: «in het veld binnen de gemeente M.» niet genoegzaam aantoonen dat de bedoelde hond heeft geloopen buiten de kom der gemeente en de openbare wegen. — Schiedam Kgr. 2 November 1854. — Vlaardingen Kgr. 21 September 1854, — en Weesp Kgr. 18 November 1854, de beide laatste meer speciaal ten aanzien van voormelde uitlegging van art. 24; — waaromtrent anders Limburg 17 April 1853, beslissende dat art. 24 ook toepasselijk is, indien de hond in tegenwoordigheid van zijn meester buiten openbare wegen rondloopt, met vern. Maastricht 14 Februarij 1853.

60. De woorden: «laten losloopen,» in art. 24 der jagtwet van 1814, beteekenen niets anders dan het vrijelijk, zonder opzigt en buiten tegenwoordigheid des eigenaars, laten losloopen der honden zonder van eenen behoorlijken slependen bungel te zijn voorzien. Hierdoor is niet bedoeld, iemand te verbieden, om met zijnen hond, met geenen behoorlijken slependen bungel voorzien, doch onder zijn onmiddellijk opzigt, eenige oogenblikken over zijne werf te gaan.

e H. R. 19 Julij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 29 April 1845.

61. Door losloopen wordt verstaan het vrijelijk zonder opzigt rondloopen, en heeft dit plaats bijv. wanneer de hond van een bekl., terwijl hij zich op een aanmerkelijken afstand van den openbaren weg van zijnen dien weg vervolgenden meester verwijderde, niet meer onder diens opzigt en alzoo in den zin van art. 24 der jagtwet van 1852, zonder slependen kruisbungel buiten den openbaren weg heeft losgeloopen.

a H. R. 7 Januarij 1857, Concl. conf.

62. Art. 20 en 27 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47), tot regeling der jagt en visscherij, geeft de bevoegdheid om, voorzien van eene buitengewone magtiging, in gesloten of open jagttijd, met honden in het veld te komen, buiten openbare wegen en voetpaden, terwijl eene jagtakte dezelfde bevoegdheid geeft in open jagttijd; mitsdien is het in open jagttijd komen met een hond in het veld buiten openbare wegen en voetpaden strafbaar, indien men niet voorzien is van eene buitengewone magtiging of van eene jagtakte. De beklaagde moet dus worden ontslagen van alle regtsvervolging, indien hem wel is te laste gelegd, «het op den »27 December 1855, en alzoo in open jagttijd, »komen met een hond in het veld buiten open»bare wegen en voetpaden, zonder voorzien te »zijn van eene buitengewone magtiging,» doch niet tevens het gemis eener jagtakte.

b Wijchen Kgr. 19 April 1856.

63. Wanneer gedagvaard is ter zake van het laten losloopen van een hond (art. 24 der jagtwet), doch ter teregtzitting blijkt, dat men te velde is gekomen met een hond, dan kan art. 20 der jagtwet niet worden toegepast. De gedaagde moet dus in zoodanig geval worden ontslagen van alle regtsvervolging. Het is daartoe geen vereischte dat de gedaagde, als meester van den hond, blijkt te velde te zijn tegenwoordig geweest; het is voldoende, dat zijn dienstknecht in het veld was gekomen en de hond dezen laatste aldáár vergezelde.

Loenen Kgr. 27 October 1854.

64. Art. 23 der jagtwet van 1857 is van toepassing op den beklaagde, die in de gemeente A, voorzien van een jagtgeweer, hetgeen hij op den rug droeg, over eigendommen van B ging, en wiens jagthond in en buiten de bosschen van genoemden B liep om wild op te sporen, zonder dat die hond door hem werd vastgehouden of teruggeroepen.

b H. R. 11 October 1859, Concl. conf.

65. Art. 23 der jagtwet van 1857 is van toepassing op den beklaagde, die op de jagt zijnde en gronden van anderen moetende overgaan, waarop hij niet bevoegd was te jagen, zijne honden niet heeft vastgehouden.

H. R. 16 October 1860, Concl. conf.

66. Indien de hond van hen (jagtopzieners) die op schadelijk gedierte jagende waren, zich wel op het terrein van een ander heeft bevonden, doch niet naar wild heeft gezocht of wild

achtervolgd, kan art. 23 der wet van 6 Maart 1852 niet worden toegepast.

Harderwijk Kgr. 23 Julij 1855, vern. bij Arnhem 6 November 1855, welk vonnis wegens onvoldoende motivering is vern. bij *a* H. R. 25 Februarij 1856, op grond dat noch over het al dan niet bezitten door beklaagde van eene vereischte jagtakte, noch over het al dan niet gesloten zijn van den jagttijd, tijdens het feit werd gepleegd, eenige beslissing voorkwam, noch de aard der magtiging waarvan de bekl. was voorzien, werd opgegeven, noch de betrekking van bekl. als jagtopzieners werd vermeld. — Het Hof in Gelderland, waaraan de zaak werd verwezen, sprak de beklaagden vrij bij arrest van 1 April 1856.

67. Art. 24 der jagtwet is niet toepasselijk op honden, welke zonder kruisbungel elders dan op bleekerijen en werven losloopen, bv. in een jagtveld.

g H. R. 28 Junij 1842, verw. de cass. tegen Assen 21 Maart 1842, waarbij was vern. Hoogeveen Kgr. 8 Februarij 1842.

68. Tot toepassing van art. 24 der jagtwet van 1852 is het noodzakelijk, dat de hond (onder meerder) heeft losgeloopen buiten de steden of de kom der landgemeenten en de openbare wegen, en is alzoo niet voldoende de beslissing dat dit losloopen heeft plaats gehad op een perceel bouwland op het Ganzengors in de gemeente S.

c H. R. 29 Mei 1855, Concl. conf.

§ 3.

69. De jagtwet verbiedt alleen het zich toeeigenen van zoodanig wild, dat nog in staat van natuurlijke vrijheid verkeert, en dus niet van een dood patrijs.

Assen 30 Junij 1869. — Elburg Kgr. 6 Maart 1855, ten aanzien van een dooden haas.

70. Door het bejagen van gronden kan niets anders worden verstaan, dan het aanwenden van pogingen of middelen om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden. Het vangen van konijnen of ander schadelijk gedierte is niet strafbaar, ook al geschiedt dit met strikken en buiten de toestemming van den eigenaar of anderen regthebbende.

c H. R. 4 April 1853, Concl. conf. — *f* H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf. vern. *b* Gelderland 10 Mei 1853, — en *c* H. R. 28 September 1869, Concl. conf. omtrent het vangen van konijnen met strikken. — *b* H. R. 15 October 1867, Concl. conf., — en *b* Wijchen Kgr. 25 Augustus 1866, omtrent het vangen daarvan zonder buitengewone vergunning.

71. Nergens bij de wet is het vangen van schadelijk gedierte in het algemeen verboden. Art. 26 der jagtwet van 1857 betreft enkel het geval van ontstane nadeelen door te groote vermenigvuldiging van wild of schadelijk gedierte en dientengevolge verleende buitengewone magtiging om dat te schieten of op andere wijze te bemeesteren; mitsdien wordt deze wetsbepaling verkeerdelijk toegepast op het feit, dat een beklaagde zich in het jagtveld van een ander, voorzien van een schietgeweer, heeft bevonden tot het schieten van schadelijk gedierte (ganzen), zonder daartoe eene buitengewone magtiging te hebben bekomen.

b H. R. 21 October 1862, Concl. conf.

72. Bij de jagtwet van 1814 is niet voorgeschreven dat hij, die duikervogels vangt door middel van daartoe gestelde netten, van eenige akte of permissie moet zijn voorzien; dat feit is bij die wet of bij eenige andere niet verboden, en degeen die het alzoo zonder akte of permissie verrigt, valt niet in de termen der strafwet.

f H. R. 29 April 1851, Concl. conf.

73. Hij die door middel van netten ander wild gevogelte vangt dan in de jagtwet bepaaldelijk is opgenoemd, behoeft niet van eene kleine akte of permissie te zijn voorzien, en wordt dus voor het zoogenaamde *wilsteren* niets dergelijks gevorderd.

c H. R. 21 Julij 1851, Concl. conf.

74. Het schieten van een duif is niet strafbaar, vermits duiven niet worden opgenoemd onder het wild in art. 17 der jagtwet. Evenmin kan het worden gerangschikt onder het schieten van schadelijk gedierte buiten tuinen of fruitboomgaarden (als zijnde zulks alleen in gezegde plaatsen geoorloofd).

Wijchen Kgr. 15 November 1862.

75. Vermits onder het bejagen van gronden volgens de wet op de jagt en visscherij alleen moet worden verstaan het bemagtigen, dooden en opsporen van wild, en duiven niet worden genoemd onder hetgeen bij art. 17 expressis verbis wordt gezegd, wat de wetgever onder wild wil hebben begrepen, volgt, dat het feit van een schot te hebben gelost op een tilduif of zoogenaamden veldvluchter, zonder voorzien te zijn van eene jagtakte, buitengewone magtiging, of schriftelijk bewijs van vergunning, niet strafbaar is.

Vollenhoven Kgr. 1 April 1868.

76. Het uitgraven of delven naar bunsings, zonder schriftelijke toestemming van den eigenaar van den grond, is bij de wet strafbaar gesteld, onverschillig of men zijn doel al of niet bereikt hebbe.

h H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf. — Cf. Boxmeer Kgr. 2 April 1855.

77. Musschen behooren tot het schadelijk gevogelte, waarop art. 43 der jagtwet doelt. Het staat den eigenaar van eenen boomgaard vrij, om zich in het schieten van musschen, door anderen, onvoorzien van jagtakte, behulpzaam te doen zijn.

a H. R. 3 November 1847, Concl. conf.

78. Een faisantenkuiken kan niet worden aangemerkt als wild in den zin der wet; het vervoer daarvan is mitsdien niet strafbaar.

's Gravenhage Kgr. 30 Augustus 1855.

79. Volgens de jagtwet wordt voor het plaatsen van eene val, tot het vangen van schadelijk gedierte (bunsings), de toestemming niet gevorderd van den eigenaar van het jagtregt over den grond, in casu den ambachtsheer.

Zeeland 15 Mei 1854.

80. Het schieten of op andere wijze bemagtigen van schadelijk gedierte is in den regel vrijgelaten, zoodat het bij art. 18, litt. *c* der jagtwet gegeven verbod van te jagen op spoorsneeuw, niet kan worden uitgebreid tot het op spoorsneeuw schieten van schadelijk gedierte.

d H. R. 8 November 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 30 Junij 1864, overeenstemmende met Naarden Kgr. 28 April 1864.

81. Oesters, zijnde een schelpvisch, die zich op de gronden van het vischwater, waar hij wordt gevonden, vasthecht en blijft liggen ter plaatse waar hij is geplant of gezaaid, moeten reeds als de eigendom van den pachter worden beschouwd, vóór dat hij die heeft gevangen of bemeesterd, en zoo lang zij van hare ligplaats niet met geweld worden losgemaakt. Het wegnemen, visschen daarvan, stelt geene jagtovertreding, maar diefstal daar van visch uit eene bewaarplaats van visch, waarover de kantonregter onbevoegd is te oordeelen.

Sommelsdijk Kgr. 20 November 1863, vern. bij Brielle.

III. § 1.

82. Het Kon. besl. v. 5 Julij 1823 (Sb. nº 25) is blijkbaar een algemeene maatregel van inwendig bestuur, in verband staande met de wet van 11 Julij 1814 (Sb. nº 79), en als zoodanig verbindend; met dat gevolg, dat de notificatie van eenen prov. Gouverneur (van Noord-Holland de dato 11 Julij 1838), op grond van dat besluit daargesteld en waarbij het jagen op ongeoorloofd terrein is verboden, volkomen wettig is.

a H. R. 24 December 1839, verw. de cassatie tegen Holland 4 October 1839, waarbij was verniet. Amsterdam 18 April 1839, houdende vrijspraak.

83. Daar de vervolgingen op het stuk der jagt (volgens den geest der jagtwet) steeds moeten beschouwd worden in verband met de door den opperhoutvester afgegevene akten tot uitoefening der jagt, en met de algemeene bepalingen der wet op de jagt en de verordeningen omtrent het sluiten der jagt enz., zoo volgt hieruit dat, wanneer eenmaal in die akten duidelijk zijn vergund afwijkingen van en exceptiën op die wet en verordeningen, de opperhoutvesterij, die dezelve heeft verleend (en op wier aanklagt later de vervolging is geschied), zich niet meer kan beroepen op de niet voortdurende kracht eener notificatie, waarop die vergunning is gegrond. De regter is verpligt die wetsbepalingen en verordeningen in verband te beschouwen.

c H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

84. Wanneer de bepalingen van den opperhoutvester omtrent de wijze der uitoefening van de jagt niet zijn vastgesteld in overleg met Provinciale Staten, moeten zij als niet geëmaneerd van de bevoegde magt, als krachteloos worden beschouwd.

Schiedam Kgr. 22 April 1847.

85. Het besluit van den opperhoutvester, afgekondigd bij publicatie van den Gouverneur v. Noord-Holland v. 20 Februarij 1845, houdende, dat de jagt op watersnippen tot en met den laatsten April van dat jaar zal mogen worden uitgeoefend, doch alleen in de localiteiten, door de respectieve houtvesters bij afzonderlijke permissie-biljetten aan te wijzen, stelt niet eene zoodanige verordening daar, als bij het Kon. besl. v. 5 Julij 1823 (Sb. nº 25) is bedoeld. Onder het woord *bepalingen*, in gemeld Kon. besl. voorkomende, kunnen niet anders zijn be-

doeld dan zoodani
nemene zelf aanwij
genomene verorde
een iegelijk duidel
welke soort van
worden uitgeoefen
welke voor elk in
alleen voor hem p
sie-biljetten. Dit b
gelden dáár, waar
jetten, te verleene
vester, maar door d
daar toch zoodanig
uit den aard der z
den beschouwd, da
afhankelijk van de
alzoo inderdaad d
personele vergunni
verschillende wijze
vesters, onder volko
in het ééne district
gestaan, in het and
a H. R. 14 April
86. De notificati
van Groningen van
verbod van het uit
jagt op het publiek
ficatie vastgestelde
bindend, uit hoofd
14 der wet v. 11 J
niet op de Kon. b
25 en 26) is geba
notificatie meer sp
ganzen, eendvogels
het te veld staan
omdat bij eerstgen.
wendig bestuur, te
men en voor het
den opperhoutveste
met overleg der Pr
sluiten van den j
art. 11 der wet op
deelde bepalingen t
terrein, alwaar ge
worden, als omtre
en visscherij zal k
Volgens art. 19 de
vester met de Prov
hoe dikwerf men in
zal mogen jagen,
waar zulks noodig
zen zullen geschote
breiding echter van
wettelijke bepaling
daarom kan men te
bij de Kon. besl. v.
doeld.
b H. R. 6 Janua
d H. R. 23 Junij 18
van dergelijke notif
neur in N.-Holland
87. Ged. Staten
visscherij tot sommi
andere daarvan vrij
ting moet geacht w
plaats gehad, indi
gemeen voor alle b
doch in alle vroe
steeds niet begrep

binnenwater, als hoedanig moet worden beschouwd een water, dat ofschoon vrije, doch niet onmiddellijke gemeenschap hebbende met de Noordzee, een stroom of rivier is, tusschen twee provinciën loopende.

Z.-Holland 3 Mei 1859. — Anders Dordrecht Kgr. 4 September 1858, bev. bij Dordrecht, welk vonnis werd vern. door den H. R., op grond dat niet was onderzocht, welke de aard en de ligging waren van het questieuse water.

88. Het bepalen der dagen, waarop de lange jagt mag uitgeoefend worden, is in eenen gezonden zin niets anders, dan de uitvoering van de bij art. 19 der jagtwet vastgestelde beperking, en mitsdien slechts de uitvoering eener algemeene wet, tot welke (de opperhoutvester in overleg met) Ged. Staten niet alleen geregtigd zijn, maar welke bij uitsluiting aan hen behoort, met dat gevolg, dat die bepaling als in de wet zelve geschreven moet worden aangemerkt, en de overtreding daarvan als eene wezenlijke overtreding dier wet moet worden beschouwd.

b H. R. 1 Mei 1849, Concl. conf.

89. De bij notificatie van den Staatsraad Gouverneur der prov. Zeeland v. 27 Februarij 1837 medegedeelde, met overleg van Ged. Staten dier provincie door den opperhoutvester vastgestelde verordening, waarbij de wijdte der mazen van een kruisnet op ten minste twee en twintig strepen is bepaald, strekt ter uitvoering van art. 50 der wet v. 11 Julij 1814 (Sb. nº 79); derhalve ontleent de opperhoutvester, ten aanzien van dit onderwerp, zijne magt regtstreeks uit die wet, en behoeft hij daartoe alzoo niet eene speciale magtiging van den Koning.

i H. R. 23 October 1849, Concl. contr. — Anders Zeeland 12 Februarij 1845, waarbij die notificatie werd beschouwd als een uitvloeisel en strekkende ter executie van het Kon. besl. v. 5 Julij 1823, zoodat op de overtredingen daarvan de straf bij art. 1 der wet v. 6 Maart 1818 (Sb. nº 12) vastgesteld, toepasselijk werd geacht, — vern. Middelburg 14 December 1843, dat die notificatie als onverbindend beschouwde.

90. Eene beperkende bepaling door den opperhoutvester, met overleg van de Prov. Staten vastgesteld, volgens welke niet meer dan een bepaald getal hazen tegelijk zal mogen worden gevangen, kan niet als gegrond op de wet, en alzoo als verbindend beschouwd worden.

d H. R. 3 Junij 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Middelburg 7 Maart 1851, waarbij in dit opzigt was bev. Middelburg Kgr. 13 Januarij 1851.

91. Even als voorheen de Staten, kunnen ook thans de Prov. Staten bepalingen maken over de visscherij in de Zuiderzee, ieder voor wat betreft de kust langs hunne provincie. De Staten 's lands van Utrecht waren bevoegd hunne regtsmagt over te dragen op een ander collegie, gelijk bij resolutie van 22 Julij 1685 aan watergraaf en heemraden van de rivier de Eem, beken enz. is opgedragen het opzigt daarover en in de Zuiderzee; ten gevolge waarvan het heemraadschap van de rivier de Eem heeft uitgevaardigd eene resolutie van den 15 September 1685, verbiedende «in die rivier tot buiten de Ton in »de Zuiderzee aan en langs den wal der pro»vincie, in de beken enz., met netten, buiten »consent van watergraaf en heemraden te vis»schen.»

Amersfoort 24 Julij 1852, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 16 November 1852, Concl. conf.

92. Art. 3 van het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij en op de afpaling der eendenkooijen (vastgesteld door Prov. Staten van Overijssel v. 13 Julij 1852 en goedgek. bij Kon. besl. v. 16 Augustus 1852, gewijzigd bij besl. der Prov. Staten v. 14 November 1854, goedgekeurd bij Kon. besluit v. 1 December 1854), is in wettelijken vorm afgekondigd acht dagen vóór dat de overtreding van dat reglement is begaan, ofschoon het blad, waarin dat reglement is geplaatst, geene dagteekening voert.

f H. R. 10 Junij 1857, Concl. conf.

§ 2 A.

93. Tot het bestaan der overtreding vermeld in art. 18, nº 7 der jagtwet van 1814 (welke niet eenig en alleen door denzelfden persoon, houder van twee akten voor de beide jagten, maar ook door twee personen, de een voorzien van akte voor de korte, en de andere van akte voor de lange jagt kan worden bedreven,) is noodig, dat die beide personen niet ieder op zich zelf hebben gehandeld, maar dat beiden te zamen vereenigd, gemeenschappelijk de jagt hebben uitgeoefend, zoodat beider vereenigde pogingen tot hetzelfde doel hebben zamengewerkt; de geoorloofde daad toch van iemand, die, voorzien van eene daartoe behoorlijke akte, op een bepaald terrein de korte jagt uitoefent, kan niet ongeoorloofd, ja zelfs strafbaar worden, omdat een ander, mede voor dat terrein van eene behoorlijke akte voor de lange jagt voorzien, goedvindt om te gelijker tijd, doch geheel buiten hem om, van dat zijn regt gebruik te maken, en evenzoo omgekeerd.

b H. R. 13 Maart 1849, Concl. conf.

94. Eene overtreding van art. 18, nº 7 der jagtwet, houdende verbod van te gelijk met de lange en korte jagt binnen eenen afstand van 300 rijnlandsche roeden te jagen, is niet denkbaar, tenzij in de eerste plaats te gelijk, en met de lange en met de korte jagt is gejaagd: eene eenzelvige handeling van twee personen, waarvan de een de korte, de ander de lange jagt heeft uitgeoefend, behoort noodwendig in dezelfde dagvaarding te worden begrepen.

c H. R. 10 October 1848, Concl. contr.

95. Het uitoefenen der lange jagt met schietgeweer is te beschouwen als eene overtreding van art 19, in verband met art 15, *b* der jagtwet v. 1852.

b H. R. 27 Julij 1855, Concl. conf.

96. De uitoefening der lange jagt zonder handlangers of helpers is mogelijk, en kan op dien overigens feitelijken grond niet worden beweerd, dat ten onregte al de jagende personen zijn veroordeeld als hebbende gezamenlijk en zelfstandig aan het jagtbedrijf deelgenomen.

d H. R. 24 December 1861, Concl. conf.

97. Bij het ontbreken van eenige omschrijving van klop- of drijfjagt in de wet, moet het onderscheid tusschen beide soorten in het gewoon taalgebruik op dat onderwerp gezocht worden.

Alzoo is het voor eene klopjagt niet genoeg, dat het wild uit een bosch worde opgedreven en de jagers zich stellen om het opgejaagde wild af te wachten, maar wordt daartoe gevorderd, dat de jagt zoodanig zij ingerigt, dat noodzakelijk het op te jagen wild naar bepaalde plaatsen of in bepaalde kringen wordt te zamen gedreven, waar het zoodanig door jagers wordt opgewacht en omsingeld, dat er aan ontkomen niet kan gedacht worden, en waarbij alzoo de jagt op eene zooveel mogelijk geheele vernieling van het wild in de afgejaagde streek is ingerigt.

a H. R. 22 April 1863, Concl. conf.

98. Als klopjagt en niet als drijfjagt moet worden beschouwd, indien de negen bekl., voorzien van geweren, vergezeld van honden, en bij zich hebbende 12 à 13 jongens, welke razende en schreeuwende liepen van achteren van het bosch naar voren, aan de drie overige kanten van het bosch op 30, 40 tot 50 passen van elkander geposteerd stonden. Daarvoor is derhalve de toestemming van den Commissaris des Konings vereischt.

Oldeberkoop Kgr. 25 Junij 1855, bev. bij Heerenveen, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 8 Januarij 1856, Concl. conf.

99. Zes beklaagden, die ieder voorzien van een dubbel jagtgeweer, zich geschaard hebben aan de drie zijden van een bosch (van 3 à 4 bunders), terwijl drie hunner zich in het bosch zelf bevonden, voorzien van stokken en hiermede slaande en geraas en getier makende, met het kennelijk doel om daardoor het wild uit het bosch op te jagen en te drijven naar de geposteerde jagers, moeten niet geacht worden eene klopjagt (waartoe het bekomen en vertoonen van een consent, afgegeven door den Commissaris des Konings in de provincie werd vereischt) te hebben gehouden, maar slechts eene drijfjagt.

a H. R. 28 December 1858, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 10 Februarij 1858, waarbij met vern. v. Goes 26 November 1857, is beslist, dat feiten als de bovengemelde op zich zelve niet voldoende zijn, om uit te maken of er klopjagt heeft plaats gehad, maar dat ook moet worden vermeld de wijze waarop de bekl. de jagt hebben uitgeoefend.

100. Het kan niet als klopjagt worden aangemerkt, wanneer de beklaagde zich met drie andere personen, die in het veld met graafschoppen aan het arbeiden waren, gezamenlijk tot aan den kant van het bosch heeft begeven, zijn hond en ook de drie voormelde personen het hout zijn ingegaan, aldaar door het slaan met hunne schoppen als anderzins getier hebben gemaakt, en de beklaagde middelerwijl met zijn jagtgeweer aan den kant van het bosch in jagende houding is blijven staan.

Maastricht 8 Mei 1860, vern. Heerlen Kgr. 23 Maart 1860.

B.

101. Bij de wet op de jagt en visscherij van 1814 zijn door de uitdrukking « feestdagen, » waarop het verboden is te jagen, te verstaan de door alle Christelijke kerkgenootschappen hier te lande algemeen erkende en gevierde feestdagen, mitsdien ook de tweede kersdag.

c H. R. 9 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Goes 4 September 1851.

102. De buitengewone magtiging, bedoeld bij art. 26 der jagtwet van 1857 wordt uitsluitend verleend tot het schieten of op andere wijze bemeesteren van wild of schadelijk gedierte in gesloten of in open jagttijd, en moeten derhalve zoodanige vergunningen niet geacht worden te kunnen worden uitgestrekt tot het jagen op Zondag, zoodat het gemis van zoodanige magtiging geen bestanddeel vormt van het jagen op Zondag.

a H. R. 19 April 1859, Concl. conf.

103. Voor het bestaan der overtreding van het jagen op Zondag, zonder vergunning van den eigenaar van den grond, vordert de wet niet, dat het geweer, waarmede gejaagd wordt, geladen zij, of dat het ter onderscheiding van die omstandigheid zij afgevraagd of geweigerd, of dat niet op de eerste vordering vertoond zij de reeds verkregen akte, kostelooze vergunning, het consent of de buitengewone magtiging.

a H. R. 19 April 1859, Concl. conf.

104. Gesloten jagttijd moet voor het komen in het veld met een ganzenroer geacht worden aanwezig te zijn, niet alleen wanneer dat feit is gepleegd, toen voor al de jagtbedrijven zonder uitzondering de tijd van sluiting voorbij was, maar zoodra die tijd voor het jagen met geweer en het schieten van waterwild verstreken is.

Sneek 16 September 1868. — Anders Lemmer Kgr. 27 Junij 1868.

105. Art. 9 der jagtwet, bepalende dat de akten alleen zullen kunnen dienen tot het bijzonder einde bij dezelve omschreven, bedoelt kennelijk de verschillende soorten van akten, bij het tarief in de wet vermeld; doch zulks kan of mag geenszins worden verstaan van zoodanige beperkingen, die haren grondslag niet hebben in de wet, en die even daarom niet met verbindende kracht kunnen worden daargesteld. Derhalve kan hij, die, in strijd met een beperkend voorschrift, hetwelk niet op de wet is gegrond, van zijne akte gebruik maakt, in casu door het uitoefenen der korte jagt op een verboden dag, in eenen regtskundigen zin niet geacht worden die akte tot een ander einde, dan waartoe die verleend was, te hebben doen dienen, noch daardoor eene strafbare overtreding tegen gezegd art. 9 te hebben begaan.

d H. R. 23 Junij 1846, Concl. conf.

106. Het visschen op Zondag is niet verboden, noch als jagtbedrijf bij de jagtwet, noch als openbare arbeid bij de wet van 1 Maart 1815 (Sb. nº 21).

a H. R. 7 April 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gorinchem 27 Januarij 1858, waarbij was vern. Gorinchem Kgr. 24 December 1857.

107. Het vangen van vinken met slagnetten is wel bij art. 15, litt. *k* der wet van 1852 onder de jagtbedrijven gerangschikt, doch in art. 18 dier wet worden onder jagen niet alle mogelijke jagtbedrijven begrepen, en vallen alzoo het leeuwrikken, vinken, lijsteren, weispel of kwartelen enz. niet in het daar bepaalde verbod. Zoodanig jagen op Zondag stelt mitsdien geene overtreding der jagtwet daar.

a H. R. 3 Junij 1856, Concl. conf.

108. De bepaling waarbij aan iemand voorzien van eene behoorlijke akte, na het openen der jagt, het jagen is verboden, op grond dat de graanoogst nog te velde staat, is niet van publieke orde, maar in het bijzonder belang der eigenaars van de veldvruchten vastgesteld; het is derhalve niet toepasselijk in het geval, dat de eigenaar der vruchten zelf aan den jager verlof geeft, om in zijne velden gedurende dien tijd te jagen.

a H. R. 28 October 1845. De Adv.-Gen. concludeerde tot niet-ontvankelijk-verklaring van het beroep in cassatie. — Bij dit arrest werd vern. 's Hertogenbosch 22 Julij 1845, houdende vrijspraak, die door den H. R. als een bedekt ontslag van regtsvervolging werd beschouwd, — en werd, althans voor wat het dispositief betreft, bev. Heusden Kgr. 15 April 1845, beslissende, dat voormeld verlof was gegeven, en dat boonen niet onder graan kunnen worden begrepen; met welk een en ander ook het vonnis der Regtb. overeenkwam.

C.

109. Doordien de wet geene definitie bevat van spoorsneeuw, is teregt beslist dat dit in den zin der wet aanwezig is, wanneer in of op de sneeuw sporen van het wild merkbaar zijn, al heeft de jager zich daarvan niet tot het opsporen van wild bediend of willen bedienen.

a H. R. 2 Mei 1871, Concl. conf. — *b* H. R. 25 April 1871, Concl. conf.

110. Het is niet geoorloofd zich in het veld te bevinden met een ongeladen schietgeweer en op spoorsneeuw kennelijk pogingen aan te wenden om wild te bemagtigen.

Arnhem Kgr. 13 Mei 1871.

111. Het verbod in art. 18, n° 6 der jagtwet is algemeen. Daaruit is dus af te leiden, dat de wetgever, ook met betrekking tot het jagen op ganzen, geene uitzondering hoegenaamd heeft willen maken, zoo als door hem is geschied bij het verbod in n° 2 van hetzelfde artikel. Deze uitzondering bevestigt geheel de algemeenheid van het in n° 6 bepaalde verbod.

d H. R. 25 Junij 1850.

112. Het jagen met een stok op de sneeuw valt onder het bereik van art. 18, n° 6 der jagtwet van 1814.

g H. R. 24 Julij 1848, Concl. contr. — Oostburg Kgr. 21 Mei 1855.

113. Bij eene vervolging wegens het jagen op spoorsneeuw, zonder consent tot het schieten van schadelijk gedierte, althans wegens het niet vertoonen van dat consent, komt bij aanneming dat de beklaagde heeft gejaagd (waaronder het schieten van schadelijk gedierte niet kan gebragt worden), geen onderzoek te pas of hij een verlof heeft gehad om schadelijk gedierte te schieten.

a H. R. 2 Mei 1871, Concl. conf. — In gelijken zin *c* H. R. 26 Mei 1863.

D. *a*.

STRIKKEN.

114. Het gebruik van wildstrikken moet worden aangemerkt als eene strafbare poging tot het bemagtigen van wild.

d H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

115. Het blootelijk in bezit zijn van wildstrikken in het veld, buiten openbare wegen of voetpaden, zonder dat daarvan gebruik is gemaakt, is reeds op zich zelf als delictum sui generis strafbaar.

d H. R. 19 December 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 25 Mei 1859, Concl. conf. — Anders Brielle Kgr. 7 April 1841. — *a* Oostburg Kgr. 30 April 1855.

116. Het zich bevinden met een wildstrik in de duinen, binnen de gemeente Oostvoorne, stelt niet daar het misdrijf van art. 15, laatste al. der jagtwet, als zijnde het een ieder geheel vrijgelaten die duinen in alle rigtingen te doorloopen, zonder zich aan de paden te houden, die daar ten gerieve van enkele duinbewoners liggen.

Brielle Kgr. 24 April 1872.

117. Hij die in het veld buiten openbare wegen en voetpaden een wildstrik opneemt, bevindt zich aldaar met zoodanigen strik en overtreedt alzoo het verbod van art. 15, laatste al. der jagtwet.

b H. R. 29 Augustus 1871, Concl. conf.

118. Uit de beslissing dat de wildstrikken waren «konijnenstrikken,» volgt niet dat het zetten daarvan straffeloos zou zijn, indien gebleken is, dat zij eveneens geschikt zijn voor het vangen van ander wild, bepaaldelijk van hazen.

c H. R. 27 Januarij 1857, Concl. conf.

119. Het zetten van een wildstrik door twee personen gelijktijdig, moet geacht worden door hen als hoofddaders te zijn geschied, en er bestaat geene medepligtigheid, wanneer de beklaagden te zamen eenen wildstrik hebben opgesteld, dien zij aan eenen haspel hadden bevestigd. Dit is ook het geval, indien een bekl. de sporen van het wild heeft nagegaan, vermits hij zoodoende den ander niet is behulpzaam geweest in de bedrijven, die dienden om de jagt voor te bereiden, te vergemakkelijken of te doen gelukken, maar hij aan het jagtbedrijf zelf heeft deel genomen.

b Brielle 30 Mei 1861.

120. Het herstellen van door anderen geplaatste strikken moet gerangschikt worden onder het bij art. 1 der wet van 30 April 1790, verboden jagen (chasser).

a H. R. 6 April 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 16 April 1861, Concl. conf., en *d* H. R. 19 December 1866, Concl. conf. waarbij dat feit ook volgens de latere jagtwet is strafbaar geoordeeld als het aanwenden van ongeoorloofde pogingen om wild te bemagtigen.

121. Het optrekken van een hazenstrik, terwijl men er meerdere in zijne hand heeft, stelt niet daar eene poging of middel om wild te bemagtigen.

b Drenthe 10 Maart 1853. — *a* Winschoten Kgr. 11 December 1855, omtrent het optrekken van wildstrikken met het oogmerk om ze te verplaatsen.

122. Het enkel nazien door den beklaagde van op eens anders grond gestelde wildstrikken, zonder daartoe de plaats waar hij zich bevond (zijnde het bij hem zelf in gebruik zijnde weiland) te verlaten, en zonder een omvergelegden wildstrik weder op te zetten, of ook vóór, tijdens, of na dit nazien, eenige handeling ten aanzien dier strikken te plegen, kan niet ge-

qualificeerd worden als ongeoorloofde poging om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden.

a H. R. 6 November 1860, Concl. contr. op grond van de als feitelijk beschouwde beslissing, dat bekl. wildstrikken had nagezien, met het doel om het daarin te vangen wild te bemagtigen. — H. R. 23 April 1862, Concl. conf. met verwijzing naar eerstgemeld arrest. — Anders ten aanzien van een bekl. die een wildstrik heeft komen nazien, dien hij daags te voren in den avond had gezet, *d* H. R. 25 Februarij 1862, Concl. conf.

123. De daadzaken dat zeker persoon in een bosch, waarin wildstrikken gesteld waren, gekomen en op die strikken is afgegaan, dezelve daarop heeft nagezien, zonder ze echter aan te raken, en, na vervolgens door het bosch geloopen te hebben, weder bij die strikken is blijven staan kijken, zijn voldoende om hem te veroordeelen wegens poging om wild te bemagtigen door middel van wildstrikken.

Nijmegen 30 April 1864, vern. Wijchen Kgr. 26 Maart 1864.

124. Het nemen van een haas uit een strik, onverschillig of men dien zelf heeft gesteld, dan of zulks door een ander is geschied, moet worden gequalificeerd bemagtiging van wild door een bij art. 15, 2e lid der jagtwet verboden middel, en levert alzoo overtreding dier wetsbepaling op.

d H. R. 20 Mei 1868, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Februarij 1869, Concl. conf. vern. Drenthe 3 December 1868, waarbij mede was beslist, dat het opnemen van een dooden patrijs die in een strik lag, niet daarstelt het aanwenden van pogingen of middelen om wild te bemagtigen, — op de verwijzing bij *b* H. R. 20 October 1868. — Concl. Adv.-Gen. bij laatstgemeld arrest. — Anders *b* H. R. 13 Januarij 1852, Concl. conf. dat het wegnemen van een patrijs uit wildstrikken niet strafbaar is, indien geene voorafgaande middelen tot de vangst daarvan zijn aangewend. — Boxmeer Kgr. 12 Maart 1855.

b.

TIRASSEN.

125. Het tirasseren van patrijzen is in allen gevalle strafbaar, ook dan wanneer er metterdaad geene patrijzen zijn gevangen.

a H. R. 7 Mei 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Eindhoven 7 Februarij 1839. — *e* H. R. 29 October 1844, Concl. conf. verniet. 's Hertogenbosch en het daarbij bev. 's Hertogenbosch Kgr. 20 Maart 1844. — Oldenzaal Kgr. 28 November 1849.

126. De uitdrukking «tirasseren van patrijzen» is van volkomen gelijke beteekenis, als die van «veldhoenders met tirassen te vangen,» voorkomende in art. 20 der jagtwet van 1814, en duidt derhalve in eene dagvaarding de bij dat artikel bedoelde overtreding voldoende aan.

H. R. 10 April 1850, Concl. conf.

127. De feitelijke beslissing, dat de beklaagde is gevonden in het veld met een net, dat, hoewel ook geschikt tot een ander gebruik, zeer geschikt was om te tirasseren, is voldoende om eene veroordeeling daarop te gronden.

b H. R. 4 Januarij 1865, Concl. conf.

128. Vrijspraak
als zijnde niet bew
buiten openbare w
tijdens de bekeurin
Almelo 12 Octob

129. Wat ook b
ningen onder de v
te verstaan zij, in
der jagtwet moete
»buiten openbare v
worden te bedoelen
van welken aard oo
openstaan en door
dus ook een pad,
gebruikt, door de
van aangelegen lan
nog, hoezeer minde
bruikt door alwie d
b H. R. 22 Mei 1

KEERNETTEN; AFSLUITI

130. Het stuk d
het niet bij de wet
aan bepaalde autori
sluitend geregeld do
andere vervangene c
1814 (Sb. nº 79). A
name al hetgeen de
visscherij, onder bed
schers bij en ter uitc
meenen te moeten
palingen kunnen der
eene wet worden o
meerderd. Bepaaldel
netten bij en tot het
die wet noch bij een
besl. v. 27 Julij 1835
het gebruiken van k
streeksch verband m
tot keering en tot be
visch worden gebezig
a H. R. 12 Maart
de cass. tegen Z.-Ho
waarbij was bev. Go
welke beide laatste
slissen dat de wettel
akten tot de vissch
besl. niet konden wo

131. Krachtens ar
den Gouverneur va
Februarij 1843, uitg
het overleg tusschen
Prov. Staten, en alzo
art. 50 der wet v. 1
Braband verboden,
aard ook, en mitsdi
fuik, met bestemmin
te plaatsen bij water
getrokken worden.
b H. R. 12 Noveml
de cass. tegen Eindh
vern. Oirschot Kgr.

132. Onder «binn
26 litt. *e* der jagtwe
visch niet mag wor
van keernetten, is
een molen, waarin
lang rond vischwant

ten vierkant raam bevestigd, dat aan de beide zijden van dien waterloop sloot, en beneden den bodem en boven den spiegel des waters raakte, en alzoo den doortogt van allen visch geheel afsloot; vermits die kom zich geheel binnendijks bevond, moet het water door den molen ontlast als binnenwater (dat in casu door de sluis in zee stroomde) worden beschouwd.

N.-Holland 31 Maart 1858. — Anders Hoorn Kgr. 2 April 1857, waarbij de waterloop als een deel der Zuiderzee was aangemerkt.

133. Wanneer een beklaagde is gedagvaard ter zake van het zetten van fuiken en keernetten zonder voorzien te zijn geweest van een consent van watergraaf en heemraden van de rivier de Eem, en niet ter zake van het gebruik van keernetten, als zoodanig in overtreding van het Kon. besl. v. 27 Julij 1835 (Sb. n° 23), waarbij wordt verboden het gebruik van alle netten en werktuigen, geschikt om den doortogt van visch te beletten, kan van de toepassing van dit besluit geene rede zijn.

a H. R. 16 November 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amersfoort 24 Julij 1852.

134. De aanklagte van door twee fuiken den Vaartschen Rijn te hebben afgezet, die fuiken met het kruisnet en den visch in eene schuit te hebben geborgen, daarmede te zijn weggevaren, en den opziener der jagt, die verzocht de schuit te laten visiteren, zulks te hebben geweigerd, kan niet leiden tot eene veroordeeling wegens het visschen door middel van fuiken in eens anders vischwater zonder akte of schriftelijke vergunning (als zijnde dit niet overeenkomstig de dagvaarding), en evenmin wegens overtreding van art. 26, litt. *e* der wet van 1852, verbiedende door keernetten of andere daarmede gelijkstaande middelen den visch den doortogt te beletten. Ontslag van regtsvervolging.

a H. R. 8 Maart 1853, Concl. contr.

135. Wanneer meerdere personen allen gelijktijdig in hetzelfde vischwater op korten afstand hebben gevischt met eene zegen en eene schakel, en zulks met geen ander doel dan om ieder afzonderlijk op de gebruikelijke wijzen met die vischtuigen visch te vangen, stelt een en ander niet daar het gebruik van keernetten, of van vischnetten tot keering van visch.

H. R. 24 Januarij 1854, Concl. conf.

136. Art. 26, litt. *e* der jagtwet van 1852 is van toepassing, wanneer er gevischt is met netten, die zóó vast zaten, dat zij den doortogt van allen visch afsloten, en behoeft daarbij niet onderzocht te worden het beweren van den beklaagde, dat, terwijl hij paling of aal visschende was, de netten daardoor van die verbodsbepaling zouden zijn uitgesloten.

c H. R. 17 Julij 1855, Concl. conf.

137. Het verbod vervat in art. 25, litt. *d* der wet v. 1857, moet niet geacht worden enkel te doelen op het gebruik van artsenijen of scheikundig toebereide zelfstandigheden, maar in het algemeen op het bedwelmen van den visch, ook met werktuigelijke middelen (als bv. het slaan met polsstokken).

c H. R. 17 Februarij 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf.

d.

DIVERSE MIDDELEN EN WERKTUIGEN.

138. De meerdere of mindere aan de mazen van een kruisnet gegeven wijdte doet het vischtuig niet van aard veranderen, met dat gevolg dat zulks zoude kunnen daarstellen een ander vischtuig, in den zin van art. 48 der jagtwet.

b H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

139. In het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij in de prov. N.-Holland van den 4 November 1858, omtrent de grootte der mazen van vischnetten, moet met de woorden «de strekkende lengte van twee zijden der vier»kante maas,» verstaan worden eene meting aan de binnenzijde der mazen.

H. R. 19 December 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hoorn 29 September 1865.

140. De Kon. goedgekeurde bekendmaking betrekkelijk de visscherij in het Grootslag van den 12 Maart 1826, n° 152, toestaande het visschen met den schakel in genere, begrijpt daaronder het visschen met eenen zoogenaamden Engelschen of beursschakel; de bepaling van art. 2, al. 2 van die bekendmaking, waarbij de lengte der schakels bepaald wordt op 18 Ned. ellen, moet worden gehouden voor het maximum, en slechts de meerdere lengte stelt eene overtreding daar.

Enkhuizen Kgr. 30 Junij 1842; — cf. Hoorn 18 Augustus 1842, waarbij de toepasselijkheid en geldigheid van die bekendmaking werd aangenomen, op grond dat de bekl. en appellant zich reeds tot het verkrijgen van een patent tot visschen had aangemeld, hetwelk hem echter eerst is afgegeven na de calenge, zoodat de jagtwet niet toepasselijk kon zijn, daar hij in de onmogelijkheid was die akte, hoewel aangevraagd, te vertoonen, en het visschen in eens anders water dus moest worden gestraft met de bij die bekendmaking bedreigde straffen, — in strijd met het vonnis van den kantonregter.

141. De bekl. die gevischt heeft met eene zegen, waarvan de mazen der vleugels kleiner waren dan 40 en die der kuil kleiner dan 30 strepen, in strijd met art. 3, al. 2, litt. *a* van het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij en de afpaling der eendenkooijen in Gelderland, vastgesteld door de Staten dier provincie en afgekondigd den 25 Augustus 1863, moet worden vrijgesproken, wanneer zijne bewering, dat hij de zegen tot de spiering-vangst bezigde, aannemelijk is ten gevolge van verklaringen van getuigen, overeenstemmende met de regelen van de natuurwetenschap, dat, in aanmerking nemende de weêrsgesteldheid en den waterstand ter plaatse waar de beklaagde visschende is bevonden, spieringen waren.

Tiel 1 Junij 1865, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 29 Augustus 1865, Concl. conf.

142. Het visschen met den hengel is alleen het visschen met eene hengelroede welke men in de hand houdt, zoo als dit bij art. 47 der wet van 1814 wordt aangeduid.

b H. R. 20 Januarij 1852, Concl. conf.

143. Het visschen met de zetlijn is niet aan te merken als eene specie van het visschen met den hengel; daarop is derhalve niet toepasselijk het verbod van art. 49, n° 1 der jagtwet van

1814 omtrent de gebruikmaking van kleine visschen tot aas.

b H. R. 20 Januarij 1852, Concl. conf.

144. De beklaagde behoort te worden vrijgesproken, indien de ambtenaar-verbalisant wel opgeeft, dat de beklaagde een levend (en niet een tinnen) vischje als aas heeft gebruikt, doch hij verbalisant dat vischje slechts op eenen afstand van vijf à zes roeden, en alleen een enkel oogenblik, heeft kunnen zien.

'sGravenhage Kgr. 8 November 1849.

145. De elger is geene species van harpoenen en behoort niet te worden gerangschikt onder de verboden vischtuigen, bedoeld bij art. 49, nº 5 der jagtwet.

c H. R. 20 October 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 26 Maart 1840, op grond dat op de gegeven feitelijke beslissing in cassatie niet kan worden teruggekomen. — Anders ten aanzien van den slagelger, Woubrugge Kgr. 15 Junij 1859, met het oog op art. 2 van het reglement op de uitoefening der jagt en visscherij in de provincie Z.-Holland van 13 November 1857, door de Staten dier provincie vastgesteld ter voldoening aan art. 9 der wet van 13 Junij 1857.

146. Eene sikkel is niet te beschouwen als een verboden vischtuig. Het komt dus niet te pas bij het visschen zonder akte de gebruikmaking van dat voorwerp als eene verzwarende omstandigheid te beschouwen.

b H. R. 29 Januarij 1862, Concl. contr. — *b* H. R. 20 April 1864, Concl. conf. vern. Goes 4 Februarij 1864.

147. Het visschen van garnalen op strand met naauw gebreide netten, saaijens genaamd, en door paarden getrokken, in weêrwil dat de visscherij, op deze wijze uitgeoefend, was gesloten, is strafbaar volgens art. 1, 2 en 3 van het Kon. besluit van 7 Januarij 1842 (Sb. nº 2), waarbij eenige algemeene maatregelen worden voorgeschreven tot instandhouding en opbeuring der kust-visscherij.

Z.-Holland 31 Januarij 1852.

148. Het visschen met de hand is niet verboden, wanneer het niet gepaard is met gemis van akte of schriftelijke vergunning, gesloten vischtijd, troebel maken van het water en daardoor bedwelmen van den visch of met eenige andere strafbare omstandigheid.

c H. R. 16 Februarij 1869, Concl. conf. — In gelijken zin Ommen Kgr. 17 Augustus 1865.

149. Wanneer de beklaagde op een aan een ander toebehoorend stuk bouwland, terwijl de velden dik met sneeuw bedekt waren, heeft heen en weêr geloopen, hazensporen heeft nagegaan, en eindelijk zich in de sneeuw heeft neêrgeworpen, terwijl er alstoen te dier plaatse een haas is opgesprongen, een en ander zonder van den eigenaar of regthebbende vergunning te hebben, om aldaar te mogen jagen, kan hij in den zin der wet niet gezegd worden te hebben gejaagd op eene der tien verschillende wijzen, waarop volgens art. 15 der jagtwet van 1852 het jagen veroorloofd is. Die feiten moeten derhalve niet gequalificeerd worden: het jagen in besloten jagttijd, en zonder vergunning van den eigenaar of regthebbende, volgens art. 2 en 19; maar wel: het aanwenden van andere pogingen of middelen om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden, dan bij art. 15 geoorloofd zijn verklaard.

b H. R. 29 Mei 1854.

150. Aalstekken zijn geen verboden vischtuig. Zij mogen dus alleen worden verbeurd verklaard, wanneer zij in het bezit gevonden zijn van iemand die visschende was in gesloten vischtijd of zonder de vereischte vischakte, en die ook te dier zake veroordeeld wordt; anders verblijft dat vischtuig, door onbekende overtreders achtergelaten, aan 'sRijks schatkist.

H. R. 31 Januarij 1871, Concl. conf.

151. Onder het verbod om gedurende de wintermaanden met zomerkuilen te visschen, is ook begrepen om zoodanig vischwant aan boord te hebben. Het is niettemin voor die overtreding een vereischte, dat de netten verkeeren in zoodanigen toestand, dat daarmede kan worden gevischt.

a b 'sGravenhage 2 Junij 1856.

§ 3.

152. Voor de toepasselijkheid van art. 25 der jagtwet van 1814 wordt in de allereerste plaats vereischt, dat er eenige nering in wild zij gedreven. Ofschoon tot het drijven daarvan niet wordt gevorderd, dat men het verkochte of te koop aangebodene vroeger aangekocht hebbe, kan echter het door eenen arbeider, voor ééhmaal te koop aanbieden van wild aan twee verschillende personen, niet geacht worden het drijven van nering in wild daar te stellen.

b H. R. 6 October 1846, Concl. conf.

153. Het te koop uitstallen, veertien dagen na gesloten jagttijd, van een hert, afkomstig uit eene wildbaan, valt niet in art. 27 der jagtwet, waarbij het te koop uitstallen van wild in gesloten jagttijd is verboden, indien het hert, geschoten in eene afgesloten wildbaan, particulier eigendom is, zoodat hij, die er zich van meester maakt, een eigenlijk gezegden diefstal pleegt.

Concl. Adv.-Gen. Römer ad H. R. 20 November 1865.

154. De invoer van wild in eene provincie, waar de jagt op dat oogenblik nog is gesloten, doch hetwelk door eenen daartoe bevoegden persoon geschoten is in eene andere provincie, alwaar de jagt reeds was geopend, is niet als verboden en strafbaar te beschouwen. Om te kunnen beoordeelen of op het oogenblik van het vervoer van wild het jagen is verboden, moet worden gelet op de plaats, alwaar men zich van dat wild heeft meester gemaakt. De bedoeling der wet kan niet zijn, den uitvoer van wild uit de eene provincie naar de andere te belemmeren, maar alleen om het door de wet verboden jagen, gedurende den tijd dat de jagt niet is geopend, te bemoeijelijken; daarmede kan wel strijden het vervoeren in eene provincie, alwaar de jagt is gesloten, van wild, waarvan de herkomst twijfelachtig is en dat dus zou kunnen geacht worden door middel van overtreding der jagtwet te zijn gevangen, maar niet het vervoer van wild, dat blijkbaar op eene allezins geoorloofde en met de jagtwet overeenkomstige wijze is verkregen.

n H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. verw.

de cass. tegen Amersfoort, waarbij was bevest. Rhenen Kgr. 18 Februarij 1842.

155. In de jagtwet van den 11 Julij 1814 wordt geenerlei bepaling gevonden, welke dengenen, die wegens vervoer van wild in den besloten jagttijd aangehaald wordt, de verpligting oplegt tot vertooning van eenige justificatoire documenten bij de aanhaling zelve. Men volstaat derhalve, casu quo, met de levering daarvan alnog in judicio voor den regter. Gesteld dat eens die gebiedende bepaling ten deze bedoeld mogt bestaan, dan zou nog het verzuim of de weigering om daaraan te voldoen, niet vallen in eene overtreding wegens verboden vervoer, die facto blijkt niet te hebben bestaan.

a H. R. 22 Julij 1850, Concl. conf.

156. Vervoer van wild op 8 Januarij 1850, terwijl de jagt is gesloten geworden op 31 December te voren, is niet strafbaar; cf. art. 12 der jagtwet.

Arnhem Kgr. 4 Mei 1850.

157. Het verbod om in besloten jagttijd wild te vervoeren (art. 12 der jagtwet van 1814) is niet toepasselijk op wild dat van buiten 's lands wordt ingevoerd.

f H. R. 30 Junij 1846, Concl. conf. — *a b* H. R. 22 Julij 1850, Concl. conf. — Limburg 6 October 1853, bev. Maastricht 30 Mei 1853, bij invoer uit België, gedekt door document.

158. Als niet strafbaar kan worden beschouwd het feit, dat beklaagde van het buitenland heeft ingevoerd elf patrijzen, terwijl het begeleidende renversaal twintig patrijzen vermeldde; er is toch eene splitsing toegelaten, vóór dat het wild zijne bestemmingplaats heeft bereikt.

c H R. 27 Julij 1855, verniet. Nijmegen 25 April 1855, en het daarbij bev. Nijmegen Kgr. 2 Maart 1855, waarbij was beslist, dat niet was bewezen, dat de elf patrijzen deel maakten van de in het document vermelde, welke beslissing de Adv.-Gen. Arntzenius als feitelijk beschouwde.

159. Het vervoer bij gesloten jagttijd van een gedeelte van een stuk wild valt onder de strafbepaling van art. 27 der jagtwet.

a H. R. 2 December 1868, impl. Concl. conf.

160. Het opnemen en eenige schreden voortdragen van een dooden haas, door den vinder in zijn eigen tuin, is niet strafbaar, als niet daarstellende het vervoer van wild in gesloten jagttijd.

Amersfoort 18 April 1861.

161. Hij die in het veld buiten openbare wegen en voetpaden wild draagt, moet in den zin der jagtwet geacht worden dat wild te vervoeren.

a H. R. 22 September 1863, Concl. conf.

162. Het vervoer van wild binnen de veertien dagen na de sluiting der jagt, is niet geoorloofd buiten openbare wegen en voetpaden, zonder dat de vervoerder voorzien zij van eene magtiging van den burgemeester zijner woonplaats.

Nijkerk Kgr. 14 Februarij 1867.

163. Hij die door de vlugt tracht te behouden een stuk wild, in gesloten jagttijd gevangen en hem door den jager ter hand gesteld, is niet in overtreding v. art. 28 der jagtwet v. 1852; zulks kan niet worden aangemerkt als vervoer.

c Roermond 23 Januarij 1856.

164. Niet strafbaar is te beschouwen het vervoer na 5 Mei, van eijeren van tamme eenden.

f H. R. 5 December 1854, Concl. conf. — Anders ten aanzien van het vervoer van kievietseijeren na 5 Mei, *g* H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf.

165. Art. 9 van het reglement op het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, vastgesteld bij Kon. besluit van 26 Augustus 1825 (Sb. nº 66), verbiedt alleen het visschen enz. van broed van mosselen zonder vergunning; derhalve is niet strafbaar noch volgens dat artikel, noch volgens eenige andere wetsbepaling, het in een vaartuig, zonder consent, alleen vervoeren van zaadmosselen.

h H. R. 18 December 1855, Concl. conf.

166. Levende faisanten, welke uit eene menagerie afkomstig zijn, kunnen niet geacht worden begrepen te zijn onder het verbod van vervoer gedurende den besloten jagttijd, bij art. 12 der wet van den 11 Julij 1814.

Haarlem 13 Januarij 1842.

IV. § 1. A. *a*.

Vereischte der akte in het algemeen; voor wien en waartoe zij kan dienen. Overtredingen.

167. Hoezeer de classificatiën in het tarief ten doel hebben om onderscheidingen te maken in het quantum der recognitie, naar mate men aanvrage doet om te jagen in eigen jagt of in publieke jagten, en in dit laatste geval voor eene geheele provincie of voor een jagtdistrict, alsmede naar gelang men is gequalificeerd of ongequalificeerd, moet echter de bepaling, ten aanzien der honden als middel waarmede men jaagt, en waarvoor men recognitie betaalt, geacht worden aan al die classificatiën gemeen te zijn.

e H. R. 12 April 1842, Concl. conf. — Cf. Appingadam 4 Februarij 1842.

168. Degeen die met vergunning van den eigenaar op diens geregistreerde jagt jaagt, moet daarenboven op poene van te vervallen in de boeten en straffen bij art. 14 der jagtwet bedreigd, van eene akte of een consent daartoe van den opperhoutvester zijn voorzien.

a H. R. 13 December 1842, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 10 Mei 1853, Concl. conf. — *b* Amsterdam Kgr. V 22 Augustus 1845, ten aanzien van visschen.

169. Uit de omstandigheid dat in het tarief, vastgesteld bij art. 52 der jagtwet, wel wordt gevorderd eene kleine akte of permissie, 1º voor het tirasseren van watersnippen, 2º om te kwartelen, 3º voor vinkebanen op publieke gronden, maar dat daarbij niet is voorgeschreven, dat hij die door middel van netten ander wild gevogelte vangt, van zoodanige kleine akte of permissie moet voorzien zijn, volgt, dat het vangen van wild gevogelte door middel van een slagnet en opgestopte vogels, op een stuk land behoorende tot afgepaald jagtveld, zonder akte of permissie en zonder consent van den eigenaar van dat jagtveld, niet valt onder het bereik der jagtwet.

a H. R. 23 Januarij 1844, Concl. contr. — *c* H. R. 11 Februarij 1851, Concl. conf. met het oog op de jurisprudentie van den H. R., ten aanzien van het vangen van ganzen. — *f* H. R. 29 April 1851, Concl. conf. ten aanzien van duikervogels.

170. Om met eenen staanden hond te kunnen jagen, is men verpligt aan den opziener der jagt te vertoonen eene akte, waarbij die soort van jagt met eenen staanden hond is uitgedrukt, en vermeld is, dat de recognitie daarvoor is voldaan.

e H. R. 12 April 1842, Concl. conf. vern. Appingadam 4 Februarij 1842, waarbij was beslist, dat aan den houder eener permissie om in geregistreerde jagten te jagen, de verpligting om een jagthond aan te geven, zoo hij daarmede wenscht te jagen, niet wordt opgelegd, met vernietiging van Onderdendam Kgr. 16 December 1841, waarbij was beslist, dat de beklaagde niet mogt worden gecalangeerd, uit hoofde hij eene permissie had van den opperhoutvester, om in geregistreerde jagten te jagen, zonder bepaling van dit met staande of lange jagt te mogen doen, en alzoo met verlof om in geregistreerde jagtvelden, op alle mogelijke niet bij de wet verboden wijzen, te mogen jagen.

171. Eene akte voor de korte jagt geeft aan den houder dier akte niet de bevoegdheid, om, vóór het openen of na het sluiten der groote jagt, doch op een tijdstip dat de jagt op ganzen, eenden en watersnippen is geopend, met schietgeweer op deze vogels te jagen. Daartoe wordt eene speciale permissie of kleine akte vereischt.

h H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. vern. Arnhem 28 Maart 1843.

172. Eene vergunning, door de opperhoutvesterij verleend, om in het belang van den landbouw, nà besloten jagttijd in de polders en lage landen, op ganzen te schieten, moet niet geacht worden alleen tot eigene of gehuurde gronden betrekkelijk te zijn, indien bij die vergunning geene beperking, noch verwijzing naar art. 44 der jagtwet is uitgedrukt.

c H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

173. Hij die eene jagtakte heeft voor de lange jagt met twee honden, moet geacht worden, wanneer hij jaagt met drie honden, die met elkander worden afgewisseld, een ander gebruik van zijne akte te maken, dan waarvoor die dient, en gevolgelijk in overtreding te zijn.

c H. R. 3 Junij 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Middelburg 7 Maart 1851; — cf. Middelburg Kgr. 13 Januarij 1851, waarbij dat feit voor niet bewezen werd verklaard.

174. De jagtakte wordt tot een ander einde gebezigd dan waartoe zij is uitgereikt, en daardoor art. 9 der jagtwet overtreden, wanneer iemand wordt bevonden de korte jagt uit te oefenen op een stuk land, niet behoorende tot de localiteiten voor de jagt op ganzen, eenden en watersnippen aangewezen, en hij eene akte vertoont die hem alleen tot de laatstgenoemde soort van jagt is afgegeven.

c H.R. 19 Augustus 1851, Concl. conf.

175. Eene jagtakte en eene schriftelijke permissie ten name van één persoon is niet genoegzaam voor twee personen, die te zamen jagen met vijf honden, waarvan twee in eigendom toebehooren aan den jagenden persoon, die niet voorzien is van eene jagtakte op zijn naam, noch ook van eene dergelijke schriftelijke vergunning van den eigenaar of regthebbende der gronden, welke zij bejagen.

Winschoten Kgr. 15 Februarij 1855.

176. Personen, die bezitters zijn ieder van een langen hond, en elk met dien hond achter zich, eenen van jagtakte voorzien zijnden persoon op de lange jagt vergezellen, zijn als handlangers te beschouwen en behoeven geene akte, al zijn zij den jager behulpzaam in het toezigt over de honden, misschien ook in het opsporen van wild.

a H. R. 17 Februarij 1858, Concl. contr. verw. de cass. tegen Breda 14 December 1857.

177. Zij die anderen behulpzaam zijn in het aanwenden van verboden pogingen, om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden met behulp van pistolen, doordien zij met stokken in de bosschen slaan, ten einde het wild op te jagen, behooren niet als medepligtigen, maar als hoofddaders te worden aangemerkt.

a Brielle 30 Mei 1861.

178. Art. 15 en 40 der jagtwet van 1857 zijn van toepassing op den beklaagde, ten wiens aanzien is bewezen, dat hij den jager noch als wilddrager, noch als stokhouder of op eenige andere wijze, afgescheiden van zijn eigen jagtbedrijf, is behulpzaam geweest, maar integendeel, dat hij even als deze het wild opzocht, zooals de lange jagt wordt uitgeoefend.

c H.R. 21 April 1863, Concl. conf.

179. Het feit, dat men als polsdrager den jager vergezelt, stelt op zich zelf genomen geene strafbare poging daar om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden, dewijl het dragen van een polsstok niet is opgenomen onder de in art. 15 der jagtwet opgenoemde middelen, welke tot het opsporen van wild enz. niet mogen worden aangewend.

's Gravenhage 18 April 1864.

180. De houder eener groote jagtakte mag zich bij de lange jagt niet van helpers bedienen, die zonder akte een werkdadig aandeel aan de jagt nemen door met den aktehouder zelf en in de rij of in den slag te loopen en wild op te sporen. Deze helpers zijn alsdan strafbaar wegens het jagen op eens anders grond (in vereeniging van meer dan vier personen) zonder akte en zonder consent van den regthebbende.

Groningen 9 Januarij 1868, vern. Zuidhorn Kgr. 11 November 1867.

181. De wet verbiedt niet het visschen in wateren, waarin men niet bevoegd of geregtigd is te visschen, en verlangt alleen dat hij die in zijn eigen water of in dat van een ander waartoe hij geregtigd is, vischt, voorzien zij van eene akte.

Delft Kgr.... (1).

182. Het is een vereischte der wet, dat men het consent tot visschen moet hebben verkregen en dus werkelijk in het bezit daarvan zijn, alvorens het visschen uit te oefenen; derhalve is in overtreding, hij die wel een consent heeft aangevraagd, en zelfs verkregen op eene dagteekening anterieur aan de daad van visschen, maar op het oogenblik zelf van het visschen de akte nog niet had bekomen.

f H.R. 6 April 1852, Concl. conf. — *d* H. R. 6 October 1840, Concl. conf. vern. Deventer 17 Maart 1840, waarbij was bev. Deventer Kgr. 30 December 1839, in welk geval de akte beweerdelijk onregtmatig was geweigerd. — Almelo

12 December 1837. — Boxmeer Kgr. 11 December 1854. — Anders Zutphen 1 November 1837. — Arnhem 17 Februarij 1838.

183. Als houder eener vischakte moet ook beschouwd worden hij, die eene vischakte heeft verkregen, hoewel deze tijdens het visschen niet bij zich hebbende.

b Vollenhoven Kgr. 16 Junij 1866.

184. Wat er ook moge zijn van het beweren, dat de kosteloos af te geven vischakten, bedoeld bij art. 6, al. 7 der jagtwet, niet anders zouden kunnen of mogen afgegeven worden dan geldend voor het geheele Rijk, is het in allen geval buiten twijfel, dat hij, die houder zijnde eener zoodanige akte, afgegeven slechts met de beperkte vergunning voor zekere gemeente, elders dan in die gemeente visschende, zich niet bevindt in het bezit eener akte, afgegeven voor de plaats waar hij vischt, en alzoo is in overtreding.

c H.R. 15 Maart 1859, Concl. conf.

185. Het is met de voorschriften vervat in de art. 8 en 9 der jagtwet niet bestaanbaar, om op eene en dezelfde akte een heer en zijnen knecht de visscherij te laten uitoefenen. Eene pretense gewoonte, welke in casu bij de administratie der jagt zoude bestaan, en volgens welke het verlof tot visschen of jagen voor eenen heer en zijnen knecht op eene en dezelfde akte zoude gegeven worden, mag, als met het uitdrukkelijk voorschrift der wet in strijd, niet worden erkend.

c H.R. 9 Februarij 1841, Concl. conf.

186. Eene groote vischakte, afgegeven aan den meester, met bijvoeging ten name van zijnen knecht, geeft aan den meester geene bevoegdheid om zelf, alleen van die akte voorzien, de visscherij uit te oefenen.

Zwolle Kgr.... Augustus 1855 (1).

187. Het bijstaan van iemand, die voorzien is van eene akte tot visscherij, is niet strafbaar volgens art. 8 der wet van 11 Julij 1814, indien dat bijstaan alleen heeft bestaan in het helpen dragen van twee schakels en eene pols, al moge door andere getuigen verder worden verklaard, dat de helpers van eene pols voorzien waren en daarmede werkelijk hebben gepolst. Die helpers hebben altoos met den houder der akte gevischt en behoeven dus niet van akte of consent te zijn voorzien.

a Arnhem 23 Januarij 1844, vern. Elburg Kgr.... (1).

188. Degene, die van eene akte tot het visschen met alle geoorloofd vischtuig is voorzien, is geregtigd om zich van de medehulp van anderen te bedienen, indien hij een vischtuig bezigt, in casu eene gebbe, tot welks gebruik de medewerking van anderen noodig is, zonder dat die anderen van bijzondere vischakten behoeven voorzien te zijn.

b H.R. 6 October 1847, Concl. conf. — *b* H.R. 8 Februarij 1853, Concl. conf. — *a* H.R. 4 Mei 1852, — en insgelijks Utrecht 25 April 1842, bij visschen met den schakel. — *a* H.R. 10 October 1854, Concl. conf. ten aanzien van visschen met prikkorven. — H.R. 19 Januarij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zierikzee 26 November 1858, ten aanzien van het hanteren van een kruisnet, ter grootte van 197 vierkante voeten. — Amersfoort 29 September 1864, — en Vollenhoven Kgr. 16 Junij 1866, bij visschen met eene zegen. — Gorinchem 2 October 1867, bev. Gorinchem Kgr. 23 Augustus 1867, bij visschen met een drijfnet. — Boxmeer Kgr. 23 Februarij 1857, bij visschen met aalsreepen. — Heusden Kgr. 21 Mei 1842.

189. De vrijstelling van art. 13 der jagtwet voor hen die behulpzaam zijn in het hanteren van een vischtuig, dat niet door één persoon kan worden beheerd, mag niet worden ingeroepen door hen die in verboden water visschen, daar dit niet door het bezit van eene vischakte kan worden gewettigd.

c H.R. 25 Januarij 1865, Concl. conf.

190. Degeen, die van een consent of akte is voorzien, om met allerlei geoorloofd vischtuig te visschen, kan zich, waar het visschen de werkzaamheid van meerdere personen vordert, daartoe door ongequalificeerden doen bijstaan. Indien de eerstgemelde zich onder het visschen tijdelijk verwijdert en de ongequalificeerden zulks intusschen voortzetten, in de veronderstelling, dat de gequalificeerde spoedig tot hen zoude terugkeeren, dan moeten deze ongequalificeerden geacht worden eene wettig aangevangene visscherij voort te zetten.

d H.R. 23 April 1844, Concl. contr.

191. Visschen met eene peur en met den hengel in de hand is hetzelfde; daarvoor wordt geene vischakte vereischt, maar wel eene schriftelijke vergunning van den eigenaar of regthebbende.

a Schiedam Kgr. 12 November 1857.

192. Zij die een ander helpen bij het visschen op zalm, anders dan met stil en afstroomend water, maken zich schuldig aan het te zamen en in vereeniging visschen in strijd met art. 3 Kon. besl. v. 19 October 1858 (Sb. n° 70), in verband met de wet op de jagt en visscherij, en niet aan medepligtigheid.

c H.R. 25 Januarij 1865, Concl. conf.

193. Het vangen van vinken op eigen grond door middel van vinkebanen, zonder daartoe door akte of consent te zijn geregtigd, is eene overtreding van de wet van 11 Julij 1814.

's Hertogenbosch 1ⁿ a. 28 Julij 1838, vern. Breda... (1).

194. De uitzondering, vervat in art. 47, n° 2 der jagtwet, om zonder consent of akte te mogen visschen binnen de beslotene wateren, buitenplaatsen, lusthoven enz., is zoo algemeen mogelijk. Hoe men ook het woord visscherijen in dat art. wil verstaan hebben, zeker is het dat gezegde uitzondering niet bloot op de eigenaren der aldaar bedoelde wateren, maar op een ieder zonder onderscheid, die daarin zoude visschen, toepasselijk is, als wordende in de wet volstrekt van geene eigenaren melding gemaakt, maar zulks, wat de verpligting tot het verzoeken van eene vischakte betreft, aan een ieder zonder onderscheid geheel vrijgelaten.

d H.R. 16 April 1850, Concl. conf.

195. De regter kan niet geacht worden te hebben geschonden art. 47, al. 2 der wet van den 11 Julij 1814 (Sb. n° 79), bepalende voor welke wateren het vragen van consent niet is vereischt, door na in facto te hebben uitgemaakt, dat het water in geschil in gemeenschap staat

met andere wateren, op dien grond te beslissen, dat dat water niet is een besloten water, in casu eene kolk, begrensd en omgeven door eene buitenplaats en andere landerijen aan verschillende eigenaars toebehoorende, welke die kolk gezamenlijk in eigendom bezitten, en uit welke kolk aan de eene zijde het overtollige water, uit bovenliggende landen, door een slootje of waterleiding, waarin zich meerdere duikers bevinden, wordt afgetapt, terwijl daaruit aan de andere zijde het water naar eene rivier wordt afgevoerd door eene sloot, waarin eene afschutting van raster of latwerk is geplaatst, om den aftogt van den visch door die sloot te beletten. Dat water kan ook niet als water of vijver, gelegen in eene buitenplaats, onder het bereik van art. 47, n° 2 vallen, als zijnde gelegen niet binnen, maar naast en langs eene buitenplaats.

c H. R. 23 September 1851, Concl. contr.

196. De uitzondering, bij art. 47, n° 2 der jagtwet daargesteld, ten aanzien van het visschen in besloten water enz., en het visschen met eenen hengel in de hand op publieke wegen, in de daar langs vlietende wateren, kan niet worden toegepast op hen, die uit eene schuit in een waterschap hebben gevischt met de peur. Indien de visscherij in vlieten, wateringen en slooten op aal en paling, door middel van aalkorven, van het verbod om in gesloten vischtijd te visschen, is uitgezonderd, dan bestaat er geene bevoegdheid, om die uitzondering ook tot het visschen met den hengel of de peur uit te strekken; in het laatste geval moet art. 48 der wet v. 11 Julij 1814, j°. het Kon. besl. v. 23 Mei 1824 (Sb. n° 34) worden toegepast.

a H. R. 25 Mei 1841, Concl. conf. vern. het in strijd daarmede gewezen Gorinchem 6 Januarij 1841. — cf. Sliedrecht Kgr. 19 November 1840.

197. Besloten lusthoven zijn onderworpen aan de algemeene wet op het jagtregt. De eigenaar of gebruiker van een besloten lusthof mag mitsdien daarin niet jagen in besloten jagttijd en zonder vergunning.

e H. R. 27 Mei 1845, Concl. conf. vern. Leiden 14 Februarij 1845.

198. De eigenaar of regthebbende, waaronder begrepen zijn de minderjarige kinderen, visschende in het vischwater behoorende bij de hofstede van hunnen vader, hebben geene vischakte noodig om vischwater, dat met geen ander in verband staat, te bevisschen.

Goes 26 Januarij 1860.

199. Het visschen met den hengel, zonder akte, binnen de omrastering eener buitenplaats, staande op de glooijingen buiten eenigen weg of voetpad, stelt geene overtreding daar van art. 48 of eenig ander artikel der wet van den 11 Julij 1814 (Sb. n° 79).

's Gravenhage Kgr. 1 November 1849.

200. Art. 577 B. W. sprekende van bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren, en waarin het volgens art. 2 der jagtwet v. 1857 geoorloofd is met den hengel te visschen ook zonder akte, is ook toepasselijk op kanalen, in casu het Apeldoornsche kanaal. De onderscheiding tusschen eigendom van den Staat jure publico en jure privato, is buiten de wet.

b H. R. 21 October 1868, Concl. conf.

201. Het regt bij art. 2 der jagtwet v. 1852 gegeven, om in de bij art. 577 B. W. bedoelde wateren met den hengel te visschen, bestaat ook dan wanneer de Staat het regt van visschen aan anderen heeft overgedragen.

e H. R. 4 April 1853, Concl. conf. vern. *a* Limburg 3 Februarij 1853, en bev. het daarbij vern. Maastricht 20 December 1852.

202. De rivier de Rijn behoort als eene bevaarbare en vlotbare rivier tot de wateren, waarvan volgens art. 2 der jagtwet v. 6 Maart 1852, de Staat als regthebbende beschouwd wordt, en waarin het visschen met den hengel in de hand, zonder akte of vergunning, geoorloofd is.

Woerden Kgr. 19 November 1855.

203. Er wordt eene vischakte vereischt tot het visschen met een kleefgaren in de rivier de Maas, dáár, waar deze de grensscheiding tusschen Nederland en België uitmaakt.

Roermond 12 December 1855.

204. Het visschen zonder consent met eene zegen in een water behoorende tot de vestingwerken is strafbaar.

a H. R. 14 April 1840, Concl. conf.

205. Een stuk duingrond bepaaldelijk bestemd tot het teelen van aardappelen mag, ook al is het afgesloten, door den eigenaar of regthebbende niet worden bejaagd zonder akte of magtiging.

's Gravenhage 6 November 1865.

206. Het visschen zonder consent van den opperhoutvester, en het visschen zonder consent van den eigenaar van het water, zijn zoo zeer in daad en gevolgen verschillende feiten, dat het een niet in het allerminst in het ander is begrepen, zoodat ook degeen, die in regten wordt geroepen ter zake van het visschen zonder consent van den eigenaar, daardoor niet kan geacht worden wettiglijk te weten, dat hij zich op het andere, daarvan geheel verschillende punt zal hebben te verdedigen; hetgeen te meer klemt, indien het blijkt, dat bij de bekeuring den beklaagde zelfs niet is afgevraagd, of hij eene akte of consent van den opperhoutvester kon vertoonen.

c H. R. 14 Maart 1848, Concl. contr.

b.

UITZONDERINGEN OP HET VEREISCHTE VAN JAGTAKTE; ZOONS, TAFEL- EN LOGEERGASTEN.

207. Een zoon, die op de akte van zijnen vader de jagt uitoefent, behoort te jagen in gezelschap en in tegenwoordigheid van dezen zijnen vader of diens jager. Die tegenwoordigheid des vaders moet in eenen gezonden zin, en dus niet in dien van eene onmiddellijke nabijheid worden verstaan, zoodat vader en zoon in denzelfden omtrek en onder elkanders gezigt of gehoor behooren te zijn.

a H. R. 26 October 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Augustus 1847, Concl. contr. tevens beslissende, dat art. 9 der wet van 1814 niet toepasselijk is, wanneer de vader des bekl. niet was in zijn gezelschap of nabijheid, maar later op verren afstand, niet jagende en zonder jagttuig is bevonden, terwijl de bekl. niet wist waar zijn vader zich bevond, verw. de cassatie egen Assen 4 Mei 1847. — Cf. 's Hertogenbosch

28 Mei 1839, waarbij feitelijk was beslist, dat, toen de zoon jagende werd bevonden, zijn vader niet bij hem in het gezigt, en niet onder het bereik der menschelijke stem was, verniet. Boxmeer Kgr. 13 April 1839, waarbij de zoon van alle regtsvervolging was ontslagen, op grond dat hij met zijn vader omtrent een uur na de bekeuring, zamen was gezien, terwijl hunne woning bijna 1 1/2 uur van die plaats verwijderd was, zoodat hij kon geacht worden met zijnen vader ter jagt te zijn geweest.

208. Uit de bepaling vervat in art. 9 der jagtwet, dat zonen van diegenen, welke eene akte tot de jagt hebben, bij hunne ouders inwonende, met hen of hunne jagers ter jagt mogen gaan, zonder daartoe eene afzonderlijke akte noodig te hebben, volgt niet, dat zij alléén, en niet vergezeld van hunnen vader of diens jager, ter jagt mogen gaan, zonder van eene akte te zijn voorzien.

i H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 20 Mei 1843.

209. De vrijstelling van vischakte bij art. 13, litt. *b* der jagtwet van 1857, verleend aan den eigenaar van een buitengoed, strekt zich niet uit tot diens bij hem inwonenden zoon, wanneer deze met voorkennis van zijnen vader vischt in vischwater, gelegen binnen het buitengoed, doch gemeenschap hebbende met ander water, dat slechts gedeeltelijk aan dien vader toebehoort.

Naarden Kgr. 15 September 1859.

210. Minderjarige kinderen, in het bezit der groote vischakte van hunnen vader, en visschende in het aan de bij hem bewoonde hofstede, in landen van hun vader gelegen vischwater, moeten geacht worden regthebbenden te zijn.

Goes 26 Januarij 1860.

211. De gunstige bepaling van art. 7, al. 2 der jagtwet v. 1852, volgens welke inwonende zonen beneden de 18 jaren hunnen vader jagende mogen vergezellen, zonder zelf van akte te zijn voorzien, is niet van toepassing op inwonende dochters beneden de 18 jaren.

Grave Kgr. 6 Maart 1856.

212. Voor gequalificeerden tot de jagt volgens de wet van 1814, zijn te houden «geregtigden tot de uitoefening der jagt zonder onderscheid, houders van jagtakten waarvoor de bepaalde recognitiegelden zijn voldaan;» deze allen zijn dus ook volgens art. 52 dier wet bevoegd hunne tafel- en logeergasten, houders van permissiën om in geregistreerde jagten te jagen, ter jagt in publiek veld met zich te nemen.

Heerenveen 26 Mei 1846.

213. Het regt aan tafel- en logeergasten krachtens art. 52 der jagtwet verleend, moet als een privilegie (en mitsdien voor geene uitbreiding vatbaar) worden beschouwd. Alzoo kan iemand, die slechts in gezelschap van eenen tot de jagt gequalificeerde jaagt in een ander oord, dan waar hij woont, niet met den naam van tafel- en logeergast van den gequalificeerde worden bestempeld. Het bewijs, dat men tafelen loogeergast is van hem, in wiens gezelschap men jaagt, berust op dengenen, die deze daadzaak aanvoert.

a H.R. 24 September 1839, Concl. conf.

214. Om als logeergast te worden aangemerkt, is het niet voorgeschreven, dat men in eene andere gemeente wone dan die van den gequalificeerden gastheer.

a f H. R. 30 Augustus 1850.

215. Hij die den nacht vóór den dag, waarop hij door den opziener is bekeurd, niet heeft doorgebragt ten huize van een ander, als gequalificeerd jager, al moge hij na dien tijd ten diens huize, gedurende twee dagen en twee nachten hebben vertoefd en gelogeerd, kan niet als logeergast worden aangemerkt.

Assen 6 Januarij 1841, vern. Assen Kgr. 24 October 1840. — Cf. *b* H. R. 30 Maart 1841, houdende vernietiging op andere gronden van het vonnis der Regtbank.

216. Uit het regt bij art. 52 der jagtwet aan de houders van permissiën om in geregistreerde jagten te jagen, toegekend om, bij eenen gequalificeerde logerende, met dezen ter jagt te gaan, volgt niet de verpligting, dat hij altijd in het bijzijn of de nabijheid van den gequalificeerde moet blijven jagen.

b H. R. 3 Januarij 1843, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Drenthe 8 September 1842, waarbij (ten gevolge van verwijzing) was vern. Assen Kgr. 11 Februarij 1842, dat in substantie was bev. bij Assen 6 April 1842.

217. Iemand die tafel en huisvesting bij eenen logementhouder tegen betaling geniet, kan in den zin der wet niet als de tafel- en logeergast van dien logementhouder worden beschouwd.

c H. R. 2 Januarij 1844, Concl. conf.

218. Als tafel- en logeergast van eenen gequalificeerde kan worden aangemerkt iemand, die, zoowel 's morgens vóór het ter jagt gaan, als 's namiddags na de terugkomst uit het veld, aan de tafel en ten huize van den gequalificeerde heeft gegeten en gedronken, terwijl voor hem een nachtleger was gereed gemaakt, ofschoon hij daarvan geen gebruik hebbe gemaakt, maar des avonds naar zijne eigene woning is teruggekeerd.

a H. R. 27 December 1847, Concl. contr. verw. de cass. tegen Rotterdam 5 October 1847, waarbij was vern. Hillegersberg Kgr. 2 Julij 1847.

219. De uitdrukking «tafel- en logeergast» is van algemeene beteekenis en mag dus niet worden beperkt tot hem, die mede ter jagt gaande, reeds van tafel en logies heeft gebruik gemaakt, maar bevat mede hem, die ten einde het genot daarvan te hebben, is ontvangen, en met den gastheer, bij wien hij den dag doorbrengt en des nachts logeert, mede ter jagt gaat.

Zwolle Kgr. 3 Mei 1849.

220. De bedoeling van art. 52 der jagtwet van 11 Junij 1814, waarbij tafel- en logeergasten voorzien van eene permissie geregtigd waren in geregistreerde jagten te jagen, kent dat voorregt niet toe aan den niet-logerenden tafelgast.

b H. R. 18 Januarij 1853, Concl. conf.

B.

221. De in art. 18, n° 3 der wet van 11 Julij 1814 gebezigde uitdrukking, «van eene akte »voorzien te zijn,» drukt blijkens de vergelij-

king van art. 8, 44 en 46 dier wet, de verpligting uit zoodanige akte in de opgegevene omstandigheden bij zich te dragen, en niet blootelijk dezelve van het jagtbestuur te hebben bekomen.
Utrecht 16 Januarij 1840.

222. De woorden «op de eerste vordering te vertoonen,» beteekenen niet, dat dit vertoonen telkens en herhaaldelijk moet geschieden, wanneer de ambtenaren dit vorderen; de bekl. weigert teregt zijne vischakte andermaal te vertoonen na die een half uur te voren aan dezelfde ambtenaren reeds te hebben vertoond.
'sGravenhage 19 Mei 1864, vern. Voorburg Kgr. 9 Maart 1864.

223. De daad van hem die op vordering van den rijks-veldwachter weigert zijne jagtakte te toonen, is strafbaar, hoewel hij die eenige oogenblikken later aanbiedt.
Ommen Kgr. 14 December 1865.

§ 2. A *a*.

Vereischte der vergunning van den regthebbende. Overtredingen.

224. Het woord *grond* in art 2 der wet v. 1857 beduidt zoowel eens anders jagt, als eens anders bodem, en onder *regthebbende* is mede te verstaan de regthebbende op de *jagt;* men kan daarom niet volstaan met eene vergunning van den eigenaar, maar men moet tevens hebben eene vergunning van den regthebbende op het jagtveld, waar deze een ander is dan de eigenaar van den bodem.
H. R. 21 Maart 1871, Concl. conf.

225. In de wet van 11 Julij 1814 worden ten opzigte van het aldaar stellen van vinkebanen en het fretteren, — waarvoor eene permissie wordt gevorderd — door publieke gronden bedoeld alle jagtgronden, welke niet zijn gereserveerd of geregistreerd, zonder onderscheid of dezelve aan het Domein of aan particulieren toebehooren.
'sHertogenbosch 28 Julij 1838, vern. Breda... (1). — Concl. Adv.-Gen. Mr. Arntzenius ad *b* H. R. 21 November 1843, impl. in gelijken zin en uit anderen hoofde vern. 'sHertogenbosch, waarbij was bev. 'sHertogenbosch Kgr. 10 Mei 1841.

226. Terwijl de schriftelijke vergunning van den eigenaar of pachter van het bejaagde land strekken moet, om diens toestemming tot het bejagen van zijn land door derden te constateren, is dergelijk schriftelijk bewijs ten eenemale overbodig, wanneer de jagt met of in tegenwoordigheid van den eigenaar of pachter van den grond wordt uitgeoefend.
a Gelderland 22 November 1853; — Wijchen Kgr. 30 December 1854.

227. Het jagen in besloten jagttijd was op zich zelf niet strafbaar volgens de Fransche wet op de jagt van den 28 en 30 April 1790; een veroordeelend vonnis, dat alleenlijk uit dien hoofde, en zonder dat daarbij tevens uitgemaakt werd of er gejaagd is op eigen grond, dan wel op grond van een ander, voldoet alzoo niet aan de vereischten der wet. Bij die wet is ook geen publiek jagtveld bekend.
d H. R. 16 Maart 1852, Concl. buiten die regtsvraag.

228. Om eens anders grond te bejagen krachtens vergunning, huur of pacht, moet men niet alleen zijn voorzien van eene jagtakte, maar daarenboven van een schriftelijk bewijs van den eigenaar of regthebbende.
b H. R. 29 Mei 1866, Concl. conf.

229. Degeen, die jaagt met eene schriftelijke vergunning van iemand, die geen eigenaar van den grond of regthebbende is, verkeert steeds in culpa.
a H. R. 23 Junij 1868, Concl. conf.

230. Strafbaar is het jagen door een medeeigenaar met verlof van de overige eigenaren op den grond, waarop een ander het regt van de jagt in eigendom heeft, althans gedurende een aantal jaren heeft bezeten; in dit geval kan geen questie zijn van schorsing der zaak wegens geschilpunt van burg. regt.
Utrecht Hof 27 December 1853, doch vern. bij *e* H. R. 11 April 1854, met schorsing der zaak. — Utrecht 28 Februarij 1853, alwaar gejaagd was met vergunning van den eigenaar op gronden, vrij van heerlijke regten gekocht, hetgeen de Regtb. strafbaar achtte uit hoofde van het bezit van heerlijk jagtregt.

231. Het jagen in eene verhuurde en afgepaalde jagt, zonder permissie van den huurder, is niet strafbaar. Eene strafwet gedoogt geene uitbreiding, en bovendien is de stelling, dat, met betrekking tot het jagtregt, de huurder met den eigenaar zou moeten worden gelijk gesteld, in strijd niet alleen met de algemeene en regtskundige beteekenis der woorden, maar bepaaldelijk met de bedoeling der wet v. 11 Julij 1814, blijkende uit art. 17 dier wet.
a H. R. 30 October 1849, Concl. contr. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 18 Junij 1849.

232. Hij die jaagt met eene schriftelijke vergunning van den pachter, is strafbaar, indien op de teregtzitting blijkt, dat de eigenaar zich het jagtregt voorbehouden en aan een ander heeft afgestaan.
H. R. 6 October 1863, Concl. conf.

233. Wanneer niet overtuigend blijkt, dat de bekl. (die vergezeld was van zijn jager) zelf heeft geschoten, kan hij niet worden veroordeeld noch als in vereeniging met een ander te hebben gejaagd, noch omdat hij het aangeschoten wild heeft bemagtigd, wanneer hij is vervolgd wegens het schieten op eene kudde patrijzen en het bejagen van eens anders grond zonder vergunning.
b H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf. vern. 'sGravenhage 12 Februarij 1855, waarbij de bekl. wegens het bemagtigen van wild, en alzoo het uitoefenen van jagtbedrijf, werd veroordeeld, en waarbij was bev. 'sGravenhage Kgr. 21 December 1854, beslissende dat het onverschillig was of de bekl. dan wel zijn jager het schot had gelost, vermits zij beiden in vereeniging waren jagende, en beiden mitsdien kunnen strafbaar zijn voor de overtreding in hunne vereeniging gepleegd, al is het feit meer bepaald door één hunner verrigt. — cf. Z.-Holland 21 Junij 1855, waarbij de bekl. ingevolge verwijzing is vrijgesproken.

234. Men moet van de schriftelijke toestemming van den eigenaar of regthebbende voorzien zijn, om op eenen openbaren buurtweg te jagen; in casu het, staande op een weg, schieten op een langs den bekl. vliegenden patrijs.
a Roermond 9 Mei 1855.

235. Iemand, die op jagt zijnde, wordt bevonden op eens anders afgepaalde jagt, zonder toestemming van den eigenaar (zoo hij beweert om zich naar een ander jagtveld te begeven), zijnen hond niet bij zich, en zijn geweer geheel tot schieten gereed houdende, terwijl hij met eenen kleinen omweg die afgepaalde jagt had kunnen ontwijken, kan zich tot zijne verontschuldiging niet beroepen op de exceptieve bepaling van art. 21 der jagtwet.

f H. R. 29 October 1844, Concl. conf.

236. Wanneer de regter het voor onbewezen houdt, dat de beklaagde in zekere afgepaalde jagt heeft gejaagd, maar het er voor houdt dat die jagt slechts door hem gepasseerd is, om te komen op eene daaraan palende jagt, waar hij tot het jagtbedrijf geregtigd was, dan kan van de toepassing van art 18, nº 4 der jagtwet geen sprake zijn.

h H. R. 29 October 1850, Concl. contr.

237. Tot het bewijs van schending van jagtregt en overtreding der wet op de jagt en visscherij is niet voldoende, dat het blijke, dat de beklaagde gejaagd heeft binnen den kring die, als behoorende tot eene riddermatige jagt, is afgepaald; daarbij moet het bewijs geleverd worden, dat het bejaagde land werkelijk aan riddermatige jagt is onderworpen.

Maarsen Kgr. 18 September 1844.

238. Het jagen in de afgepaalde jagt van een bijzonder persoon is niet strafbaar, indien de beklaagde niet bepaaldelijk wordt gezegd, daarbij zonder toestemming van den eigenaar gejaagd te hebben.

Amsterdam Kgr. V 11 Maart 1847.

239. Wanneer iemand, die jagende is bevonden in eene particuliere afgepaalde jagt, noch op het oogenblik, noch ook later de permissie van den eigenaar vertoont, dan moet het er voor worden gehouden, dat hij zoodanige permissie niet heeft gehad.

a H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf.

240. De overtreding van zich te bevinden om te jagen in eene afgepaalde jagt van particulieren zonder van een permissie-biljet voorzien te zijn, is buiten andere bijkomende of opvolgende omstandigheden, inderdaad eene overtreding der wet.

Utrecht 16 Januarij 1840.

241. Het jagen binnen eene afgepaalde eendenkooi is niet strafbaar, indien niet blijkt, dat die kooi is afgepaald met de noodige aanduiding en buitendien op den afstand, die door de Prov. Staten is bepaald.

b c N.-Holland 7 October 1850.

242. Uit de schriftelijke permissie door den eigenaar eener privatieve jagt aan iemand, die geen huurder of pachter daarvan is, afgegeven, om met zijn gezelschap aldaar de jagt uit te oefenen, kan voor eenen derde de bevoegdheid niet worden ontleend, om aldaar te jagen, zonder dat degene, die de vergunning heeft bekomen, tegenwoordig is. Zoodanig jagen moet beschouwd worden als zonder permissie van den eigenaar te geschieden, zelfs al had de persoon, aan wien de vergunning gegeven was, daarin toegestemd.

d H. R. 23 Februarij 1847, Concl. conf.

243. Het door de opperhoutvesterij verleenen van registratie en afpaling eener privatieve jagt geschiedt onverminderd de regten van derden, om, hetzij als eigenaars van den grond, hetzij als eigenaars of huurders van het regt van de jagt, de bevoegdheid en het regt tot die registratie en afpaling aan den verkrijger en bezitter te betwisten. Hij die het jagtregt op den grond van een ander heeft gekocht, is bevoegd, bij vervolging wegens het jagen op dien grond, als vallende binnen de privatieve jagt van een ander, de schorsing van het strafgeding te vragen, vl. indien reeds een burgerlijk geding aanhangig is, waarbij dat private jagtregt wordt betwist. Hij die te gelijk met den kooper van het jagtregt heeft gejaagd, moet mede van die schorsing het genot hebben.

's Hertogenbosch 30 April 1839, bev. 's Hertogenbosch Kgr. 7 Maart 1839.

244. De vraag, of de plaats waar gevischt is, door een derde van den Staat was gepacht, is te beschouwen als een geschilpunt van burgerlijk regt, van welks beslissing de waardering van het ten laste gelegde feit afhangt.

H. R. 28 Januarij 1863, Concl. conf.

245. De vragen, of de eigenaar eener heerlijkheid welcer het heerlijk jagtregt heeft verkregen, en of dit regt onder de tegenwoordige wetgeving nog bestaat, hoezeer ook voor eene beslissing van den burgerlijken regter vatbaar, moeten geacht worden geen zoodanig onderwerp van burgerlijk regt uit te maken, dat daarvoor eene voorafgaande beslissing van den burgerlijken regter gevorderd wordt. Die vragen, als behoorende tot het gebied van het publiek regt en het jagtregt, zijn vatbaar voor een onderzoek en beslissing door den regter in strafzaken. Art. 6 Sv., in verband met art. 1 en 2 der jagtwet van 1857 wordt derhalve geschonden en verkeerdelijk toegepast, wanneer de regter op grond van die bepaling, de schorsing van het strafgeding beveelt, hoewel tegen den beklaagde als bewezen is aangenomen, dat hij op een aangewezen dag is jagende bevonden op een land, bekend als aan A toe te behooren, en gelegen binnen de 200 oude roeden van de ridderhofstede B, voorzien van een schriftelijk bewijs van C als eigenaar van het land, doch zonder op de vordering van eenen rijksveldwachter eene vergunning van D als eigenaar der heerlijkheid B over te leggen.

i H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf. vern. Utrecht 6 December 1858, waarbij was vern. Loenen Kgr. 4 Augustus 1858.

246. Degene, die zonder vergunning van den eigenaar jaagt op een stuk land, waarop hij op aannemelijke gronden aantoont jagtregt te bezitten, als hebbende het domaniale jagtregt, o. a. van het perceel waarover hij gejaagd heeft, gepacht, behoort te worden vrijgesproken, en kan de strafactie onder zoodanige omstandigheden niet worden geschorst.

Gelderland 17 Maart 1853. — Gelderland 14 Junij 1853, ten aanzien van iemand die had gejaagd op zijn eigen stuk land, waarop het jagtregt door het Domeinbestuur was verpacht, welk jagtregt het Hof als minstens twijfelachtig beschouwde. — Amersfoort 16 Julij 1853, omtrent een beklaagde die met vergunning der eigenaren had gejaagd op landen, waarop een derde jagt-

regt beweerde, waaromtrent het O. M. geen bewijs had geleverd.

247. Hij die gedagvaard is wegens het jagen op eens anders grond waarop een heerlijk jagtregt zoude worden uitgeoefend, moet bij gebreke aan bewijs van dit jagtregt, van alle regtsvervolging worden ontslagen.

's Hertogenbosch 10 November 1863, bevest. 's Hertogenbosch Kgr. 25 September 1863. — Het bewijs van het niet bestaan van het jagtregt werd afgeleid uit *b* N.-Braband 9 November 1841, tusschen hem wiens jagtregt werd beweerd en eene andere dat regt betwistende partij. Overigens overwoog de Regtbank nog speciaal, dat met de Staatsregeling van 1798 alle jagtregt op gronden van anderen was afgeschaft en bij het Kon. besluit van 26 Maart 1814 alleen behouden verklaard ten behoeve van eigenaren van heerlijkheden, aan welk besluit geene uitbreiding *kon* gegeven zijn bij dat van 8 Februarij 1815, als hebbende toen de Souvereine Vorst de magt niet meer om jagtregten daar te stellen.

248. Hij die beschuldigd wordt van te hebben gejaagd in de jagt eener heerlijkheid, en het bestaan van dat heerlijk jagtregt ontkent, kan met regt naar aanleiding van art. 6 Sv. de schorsing van het strafgeding vorderen.

Gorinchem 5 Januarij 1853.

249. De beklaagde is niet strafbaar ten wiens aanzien de regter beslist, dat hij op een stuk land met slagnetten en vijf lokganzen getracht heeft wilde ganzen te vangen, zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar der landen, waarop hij zich bevond.

H. R. 27 September 1859, Concl. conf.

250. Art. 15 en 8 der jagtwet zijn te regt toegepast op een beklaagde, die in besloten jagttijd heeft gejaagd op konijnen, buiten toestemming van den eigenaar of pachter der bejaagde gronden, ook zonder dat er door dien eigenaar of pachter eene klagte was gedaan.

b H. R. 25 Mei 1841, Concl. conf.

251. De woorden het uitgraven of delven *van* konijnen in art. 28 der jagtwet van 1857, dat het vangen enz. van de aldaar genoemde dieren geoorloofd is, mits met vergunning of in de tegenwoordigheid van den regthebbende, zijn niet anders op te vatten dan als het uitgraven of delven *naar* konijn, onverschillig of het konijn daardoor gevangen zij of niet. Ook in dit geval dus is de voormelde vergunning een vereischte.

b H. R. 22 September 1863, Concl. conf.

252. De beklaagden die in zeeduinen, zijnde gereserveerde jagt van Z. M. den Koning, konijnen gegraven of uitgedolven hebben zonder schriftelijke toestemming van den eigenaar of regthebbende, kunnen zich niet er op beroepen dat zij in dienst waren en onder de bevelen stonden van den opziener van het hoogheemraadschap van Rijnland, die door dijkgraaf en hoogheemraden van dat waterschapsbestuur was gelast om konijnen uit te graven of te delven, vermits die bevoegdheid aan waterschapsbesturen bij al. 2 van art. 28 der jagtwet verleend, de verpligting noch van den opziener noch van de werklieden opheft, om te voldoen aan art. 2 derzelfde wet.

's Gravenhage ... October 1860 (16), verniet. 's Gravenhage Kgr. 6 September 1860, waarbij de beklaagden (werklieden) waren vrijgesproken, als hebbende gehandeld op last van den opziener, wiens bevelen zij gewoon waren te ontvangen, zoodat hun niet de verpligting kon worden opgelegd, om vóór het verrigten van den arbeid, de vertooning of mededeeling van den aan hunnen meester verleenden bijzonderen last te vorderen, ten einde daarvan de uitgestrektheid te onderzoeken, hetgeen in hooger beroep alleen als verzachtende omstandigheid werd aangenomen.

253. Aanklagte van jagen in eens anders jagt zonder schriftelijk bewijs van vergunning van den regthebbende tot die jagt op de eerste vordering des opzieners te hebben vertoond noch kunnen vertoonen. Vrijspraak.

Z.-Holland 20 November 1852.

254. Dagvaarding wegens het jagen op eens anders grond zonder het schriftelijk bewijs bedoeld bij art. 2 der jagtwet van 1857; — vrijspraak op grond van gemis aan bewijs, dat het bouwland waarop de beklaagde zoude hebben gejaagd, werkelijk in het ressort van het jagtveld van den in de dagvaarding genoemden persoon gelegen was.

Almelo 21 September 1858.

255. Voor den eigendom van vischregt is ingevolge art. 2 der jagtwet geen schriftelijk bewijs gevorderd; indien dus niet blijkt, dat dit regt werd betwist, kon de Regtbank het bestaan van het vischregt aannemen op grond van verklaringen van getuigen, om daarop eene veroordeeling te gronden wegens het visschen zonder vergunning.

d H. R. 22 Mei 1861, Concl. conf.

256. Hij die in eens anders water vischt, zonder vergunning, maakt zich schuldig aan een ander gebruik der akte, dan waarvoor zij is afgegeven, indien dezelve is verleend om te visschen in wateren, waarin de bekl. daartoe door eigendom, pacht of vergunning het regt heeft verkregen; art. 9 der jagtwet van 1814.

b H. R. 10 Mei 1842, Concl. conf. vern. 's Hertogenbosch 1 Maart 1842, waarbij was verniet. Heusden Kgr. 12 Januarij 1842; — cf. N.-Braband 12 Julij 1842, houdende veroordeeling. — *d* H. R. 25 April 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 21 November 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 2 Januarij 1844, Concl. conf. — *g* H. R. 30 Januarij 1844, Concl. conf. — *d* H. R. 4 Junij 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 3 Junij 1851, Concl. conf. — *j* H. R. 30 Augustus 1842, ten aanzien van iemand, die in een niet verpacht water eener gemeente had gevischt, zonder vergunning van het plaatselijk bestuur, — en *a* H. R. 2 October 1849, omtrent het visschen zonder vergunning in een onverpacht water van een zijlvest. De omstandigheid dat men is ingezeten der gemeente of ingeland van het zijlvest, kan daarbij niets afdoen. — *b* Boxmeer Kgr. 2 November 1840.

257. De bepaling voorkomende in de vischakten, door den opperhoutvester krachtens het Kon. besluit van 27 April 1825 (Sb. nº 46) uitgegeven, dat de houder niet buiten vergunning der eigenaars, in private wateren zal mogen visschen, brengt niet mede dat van die vergun-

ning een schriftelijk bewijs moet kunnen vertoond worden; eene mondelinge vergunning, mits voldoende bewezen, is daartoe genoegzaam. In dit geval kan de akte niet geacht worden te zijn gebezigd tot een ander einde, dan waartoe die was afgegeven.

b H. R. 23 November 1841, Concl. conf.

258. Het visschen zonder vergunning des eigenaars van het water is op zich zelf en als zoodanig niet bij de wet strafbaar verklaard. Het visschen in de wateren aan anderen toebehoorende wordt dan slechts overtreding, wanneer daardoor, in strijd met art. 9 der jagtwet, een ander gebruik van de bekomene akte wordt gemaakt, dan waartoe die is afgegeven.

c H. R. 14 Maart 1848, Concl. conf.

259. Iemand, die met visschen bezig is en geene akte of consent aan den opziener der jagt en visscherij op diens requisitie kan vertoonen, valt in de strafbepaling der wet, zonder dat het in cassatie een punt van onderzoek kan uitmaken, of hij werkelijk al dan niet eene akte bezit, om op de eene of andere wijze te mogen visschen. Indien uit het beklaagde vonnis niet blijkt, dat hij, hoewel de akte van consent niet vertoond hebbende, echter daarvan was voorzien, moet het daarvoor worden gehouden, dat hij zoodanig consent niet had bekomen.

b H. R. 12 November 1844, Concl. conf.

260. Het is geen bij de wet gestatueerd misdrijf, wanneer een visscher, ofschoon van een visscherseonsent voorzien, bevonden is visschende en een vischtuig ophalende, uit wijken aan particulieren toebehoorende, zonder daartoe verlof van de eigenaren te hebben bekomen.

Assen 5 Julij 1842; — in gelijken zin Assen Kgr. 14 Mei 1842, hoewel om andere redenen vernietigd. — Breda 9 October 1843.

261. Het visschen zonder hetzij dan mondeling of schriftelijk consent van den eigenaar van het water, kan aan dezen wel eene civiele actie tot schadevergoeding geven, maar daartegen is niet bij art. 48 der jagtwet, noch bij eenige andere strafbepaling voorzien.

Alphen Kgr. 2 Julij 1841.

262. Het visschen in verpacht water, met consent van de houtvesterij, doch zonder permissie-biljet van den pachter, is bij de wet van 11 Julij 1814 (Sb. nº 79) (bepalende dat de boete bedreigd bij art. 48 der wet ook van toepassing is op degenen, die zelfs met consent van de houtvesterij, onbevoegdelijk visschen in eens anders water), niet verboden, indien in het consent dat verbod niet wordt vermeld.

Hoorn 27 October 1843.

263. De kostelooze vergunning bij art. 6 der jagtwet van 1857 bedoeld, strekt niet slechts tot vervanging van de jagt- en vischakte, bij art. 1, maar ook tot constatering van het schriftelijk bewijs van den eigenaar of regthebbende, bij art. 2 gevorderd. Alzoo kan iemand, beklaagd ter zake van het visschen in eens anders vischwater, zonder schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar of regthebbende, niet gezegd worden van geenerlei schriftelijk bewijs, bij art. 2 bedoeld, te zijn voorzien geweest, wanneer hij, zoowel aan de ambtenaren tijdens het constateren der vermeende overtreding, als later ter teregtzitting heeft vertoond eene door den Commissaris des Konings in de provincie afgegeven kostelooze vergunning om in zeker water met een werpnet te visschen.

H. R. 28 Januarij 1863, Concl. conf.

264. Hoezeer men tot het visschen met den hengel in de hand geenerlei akte noodig heeft, moet men echter daartoe bezitten eene toestemming van den eigenaar van het water; art. 13 litt. *c* der jagtwet van 1852.

b H. R. 10 Mei 1853, Concl. contr. — Alphen Kgr. 11 December 1862, tevens beslissende, dat onder het visschen met den hengel ook begrepen is het visschen met de peur.

265. Het bevisschen van de rivier de Maas met den hengel in de hand, zonder vergunning van den pachter, is niet strafbaar ingevolge art. 2 der jagtwet v. 1852.

e H. R. 4 April 1853, Concl. conf. vern. *a* Limburg 3 Februarij 1853, en bev. het daarbij vern. Maastricht 20 December 1852.

266. De resolutie van het Heemraadschap van de rivier de Eem van 15 September 1685, en de resolutie der Staten 'slands van Utrecht van 22 julij 1685, moeten geacht worden niet in het algemeen te verbieden het visschen in de Zuiderzee langs den geheelen wal of de geheele kust der provincie Utrecht, maar alleen het visschen, buiten de vereischte toestemming, in de rivier de Eem, beken en aankleven van dien, alsmede in de Zuiderzee « aan en omtrent » de rivier langs den wal der provincie; daaronder valt niet het visschen (plaatsen van keernetten) zonder toestemming op een afstand van ongeveer tien minuten van den mond der rivier.

a H. R. 16 November 1852, Concl. conf., verw. de cass. tegen Amersfoort 24 Julij 1852, waarbij was beslist, dat de Zuiderzee een deel uitmaakt van het territoir der langs dezelve gelegen provinciën, en de Staten 'slands van Utrecht alzoo in 1685 de magt hadden om bepalingen te maken over de visscherij in de Zuiderzee langs de provincie, en dat zij die magt ook op een ander collegie konden overdragen.

267. De wet vordert de vergunning om met een aalschaar te visschen voor elk vischwater, ook voor dat, waarvan de Staat als regthebbende wordt beschouwd.

Almelo 15 October 1863.

268. Hij die van den Staat eene zalmvisscherij heeft, is verpligt alvorens de zalmsteken te stellen, de vergunning te vragen aan den Minister belast met de zaken van de jagt en visscherij, op straffe als bij art. 6 van het Kon. besl. v. 19 October 1858 (Sb. nº 70) is bepaald.

a H. R. 22 Maart 1865, Concl. conf.

269. Het staat eenen beklaagde niet vrij, om regten van eigendom, welke een derde zou kunnen hebben, te zijnen voordeele in te roepen. Tegen de aanklagte van in zeker water te hebben gevischt zonder toestemming van den pachter (en alzoo zijne akte te hebben gebezigd tot een ander einde dan die akte inhield), kan de beklaagde alzoo niet te zijner verontschuldiging doen gelden, dat het bedoeld water aan het domein behoort, en wederregtelijk zou zijn verpacht door iemand die daartoe geen regt had.

g H. R. 30 Januarij 1844, Concl. conf.

270. Een minderjarig inwonende zoon moet

gedurende het leven zijner ouders om in het vischwater aan die ouders toebehoorende, te visschen, voorzien zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar.

Woerden Kgr. 19 Augustus 1862.

271. Ingeval de beklaagde is gedagvaard ter zake van te hebben gevischt onvoorzien van eene vischakte, doch in judicio het bewijs van het bezit dier akte wordt geleverd, kan hij niet veroordeeld worden (na wijziging der conclusie van het O. M.) ter zake van het niet-vertoonen der vischakte.

Rotterdam .... (18), bev. Hillegersberg Kgr. 3 April 1856.

272. Het regt van den wilddrager om over een in den oogst staanden grond te gaan, hangt af van het regt des jagers dien hij vergezelt, en hij is niet strafbaar indien laatstbedoelde het regt had op dien grond te jagen.

c H. R. 6 Mei 1872, Concl. conf.

b.

VERLEENEN DER VERGUNNING.

273. De vergunning om op eens anders grond te jagen moet zijn stellig en ondubbelzinnig, zoodat als krachteloos behoort te worden aangemerkt zoodanige vergunning, waarbij hij, die haar afgeeft, zelf in het onzekere verkeert, of hij wel geregtigd is tot datgene, waartoe hij de vergunning verleent, en daarom dezelve clausuleert, «voor zooverre hij er regt toe heeft.» In zoodanig geval is, door toepassing van art. 2 der jagtwet ook ten opzigte van den eigenaar van den grond, waarop gejaagd is, art. 641 B. W. niet geschonden, en kan er geene sprake zijn van schorsing ingevolge art. 6 Sv.

a H. R. 10 Mei 1853, Concl. conf. te dezen aanzien bev. Groningen Hof 15 Februarij 1853. — Cf. Groningen 3 October 1861, beslissende dat het gebrek in die vergunning («voor zooveel daartoe geregtigd») niet kan worden verholpen, al mogt aliunde bewijsbaar zijn, dat de afgever van het permissiebiljet de regthebbende was, zoodat ook een onderzoek van de te dien einde overgelegde schriftelijke bescheiden als niet ter zake dienstig en overbodig is te achten.

274. Eén der mede-eigenaren pro indiviso kan vergunning verleenen om op den gemeenen grond te jagen.

Roermond 25 October 1853. — In gelijken zin ten aanzien van de toestemming tot fretteren, op grond dat ieder mede-eigenaar bevoegd is tot het verrigten van daden van beheer, en dus ook gewis tot het verrigten van zoodanige handelingen als tot behoud en bescherming der gemeene zaak moeten dienen, — zooals het fretteren moet worden aangemerkt, — *a* H. R. 28 December 1859, tevens beslissende dat de voogd van minderjarigen, die met hunne moeder gemeenschappelijk een goed bezitten, daartoe eveneens geregtigd is; Concl. contr. — Anders Onderdendam Kgr. 21 Januarij 1864, beslissende dat de mede-eigenaar niet geregtigd is tot het geven der vergunning om op gemeenschappelijk goed te jagen, ook dan wanneer ten gevolge van loting met de overige eigenaren het jagtregt aan hem alleen is toegevallen, indien bepaald is dat bij de latere deeling dat jagtregt definitief zou worden toebedeeld.

275. Door den regter is aan art. 19 van het reglem. reformatoir van den Prins van Oranje en Nassau, Friso, v. 27 November 1749 eene willekeurige uitbreiding gegeven, en even daardoor dat artikel in verband met art. 2 der jagtwet v. 1852 geschonden, door de uitoefening van het jagtregt volgens art. 19 afhankelijk te stellen van de inschrijving, en alzoo te vorderen dat die inschrijving bij iederen eigendomsovergang door eene overschrijving ten name van den nieuwen verkrijger zou moeten worden opgevolgd. Uit den inhoud en de strekking van dat artikel blijkt veeleer, dat de inschrijving slechts eenmaal, en wel binnen drie maanden moet plaats hebben. Het schriftelijk bewijs van vergunning van hem die het jagtregt heeft verkregen van dengenen ten wiens name het in de registers stond, is derhalve voldoende, ook zonder dat het op dien nieuwen verkrijger is overgeteekend.

b H. R. 7 April 1858, Concl. conf.

276. De beklaagde, zich beroepende op eene toestemming om te jagen, gegeven door iemand, die, toen hij ze gaf, zelf, immers ter plaatse waar de beklaagde is jagende bevonden, geen regt meer had, is niet als derde in den zin van art. 1376, 1910 en 1917 B. W. te beschouwen, maar moet veeleer geacht worden regtverkrijgende te zijn van hem, die de toestemming heeft verleend, en dus regtens dezelfde persoon te wezen. Hij die gejaagd heeft krachtens de vergunning door een pachter der jagt, die vóór het verleenen der vergunning met zijn medepachter de gepachte jagtgronden heeft verdeeld, is strafbaar, indien hij gejaagd heeft op de gronden die niet zijn aangewezen aan hem die de vergunning gaf.

a H. R. 23 Junij 1868, Concl. conf.

277. Uit art. 2 der jagtwet v. 1852 volgt, dat bij verhuurd land het jagtregt, zoo de grondeigenaar dit heeft, geacht wordt in den regel aan den huurder toe te komen, en is deze aan te merken als de regthebbende van wien de vergunning, bij art. 2 bedoeld, moet uitgaan. Alleen bij uitzondering is het, dat het jagtregt aan den grondeigenaar is voorbehouden. Een beklaagde dus, zich daarop willende beroepen, moet het bestaan daarvan bewijzen, zonder dat zulks door het O.M. behoort gedaan te worden.

a H. R. 23 Mei 1854, Concl. buiten deze questie. — Schiedam Kgr. 24 December 1863. — Vollenhoven Kgr. 5 December 1863, beslissende dat het jagtregt bij den huurder berust, en het jagen zonder diens vergunning derhalve strafbaar is. — Anders ten aanzien van eene verhuring onder de wet v. 1790 aangegaan, *d* H. R. 11 December 1855, Concl. contr. verw. de cass. tegen *b* Maastricht 2 Julij 1855, waarbij was vern. Sittard Kgr.... (3). — Limburg 2 Mei 1856.

278. Door den eigenaar van onbeakkerden heidegrond kan geene vergunning aan een ander gegeven worden, om op dien grond, in besloten jagttijd, wild te vernietigen; art 15 der wet v. 30 April 1790 veroorlooft wel om ten allen tijde, en dus ook in gesloten jagttijd, met netten en andere werktuigen wild te vernieti-

gen, doch alleen aan propriétaires, possesseurs ou fermiers, dans leurs récoltes non closes.

a H. R. 6 April 1847, Concl. conf.

279. Ten aanzien van hem die van den eigenaar de vergunning tot jagen heeft bekomen, moet het stellig bewijs van het onvoldoende daarvan worden geleverd; als zoodanig bewijs is niet voldoende de verklaring in het vonnis: «dat de uitoefening van het jagtregt in de ge»heele heerlijkheid zonder eenige uitzondering, »en alzoo met inbegrip van het land waarop »door den bekl. is gejaagd, in het openbaar »voor zes jaren door het Bestuur der Domeinen »is verhuurd, zonder dat blijkt, dat die han»deling door iemand, bepaaldelijk door den »eigenaar van het questieuse land is betwist,» daar hieruit slechts wordt afgeleid eene putatieve geregtigdheid van het Domeinbestuur tot uitoefening van het jagtregt aldaar, en zoodanig uitsluitend regt stellig moet worden uitgemaakt.

a H. R. 3 Mei 1864, Concl. impl. contr.

280. Ofschoon in de krachtens art. 6, al. 7 der jagtwet door den Commissaris des Konings uitgegeven kostelooze vergunning, om in een bepaald vischwater met een kruisnet de visscherij uit te oefenen, wordt melding gemaakt, dat aan den Comm. het schriftelijk bewijs der vergunning door den eigenaar van, of regthebbende op het vischwater is overgelegd of vertoond, kan deze vermelding nimmer subintreren voor dat schriftelijk bewijs zelf.

b Oostburg Kgr. 13 November 1854.

281. Ongeldigheid der vergunning van den beweerden huurder als regthebbende bekomen. De permissie aan dezen geschonken, kan, zelfs wanneer die tegen betaling eener zekere som mogt zijn gegeven, in den zin der wet niet voor eene verhuring der jagt gelden, wanneer de privatieve jagt was afgepaald, ten name van de eigenaren en niet van dien permissiehouder, terwijl er van geene overgelegde huurcedul sprake is, en de bedoelde permissiehouder zelf ten stelligste ontkent, pachter of huurder van deze privatieve jagt te zijn.

d H. R. 23 Februarij 1847, Concl conf.

282. Nergens is voorgeschreven, dat de toestemming tot visschen schriftelijk zoude moeten worden gegeven; en evenmin, dat de geregtigde tot het geven dier toestemming, bij het verleenen daarvan, den bijstand van iemand hoegenaamd zoude behoeven.

a Alkmaar 5 April 1842.

283. Een schriftelijk bewijs van vergunning des eigenaars tot jagen op zijnen grond, noch dagteekening, noch tijdsbepaling inhoudende, behoort beschouwd te worden als doorloopende, vooral wanneer de eigenaar daartegen geen bezwaar oppert.

Loenen Kgr. 26 November 1858.

B.

284. Hij die de visscherij uitoefent in een water, waarop hij geen regt van eigendom of huur bezit, is verpligt om op de eerste requisitie van den opziener der jagt, een schriftelijk bewijs van consent van den eigenaar, pachter of huurder te vertoonen.

'sHertogenbosch 4 Junij 1839.

285. Art. 8, 9 en 14 der wet van 11 Julij 1814 (Sb. nº 79) zijn niet verkeerdelijk toegepast, door de veroordeeling van eenen beklaagde, die, voorzien van een consent om te mogen visschen in wateren, waarin hij door eigendom, pacht of schriftelijke vergunning van den eigenaar, pachter of huurder, op de eerste requisitie van de opzieners der jagt te vertoonen, het regt daartoe verkregen heeft, bevonden is te visschen in eens anders vischwater, zonder op de aanvraag van den opziener, aan dezen evengemelde vergunning te vertoonen.

c H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

286. Het niet op de eerste vordering van den met het toezigt op de jagt belasten ambtenaar vertoonen van het schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar tot het bejagen van eens anders grond, is niet bij art. 40, 2ᵉ lid der tegenwoordige jagtwet strafbaar gesteld.

c H. R. 10 Maart 1868, Concl. conf.

287. Het afvragen van de permissie van den eigenaar of regthebbende tot het bejagen van eens anders grond, kan niet alleen geschieden terwijl de jagende personen zich nog werkelijk bevinden. op den grond, tot het bejagen waarvan zij van eene permissie behooren voorzien te zijn, maar dit afvragen kan ook geschieden onmiddellijk nadat die personen den grond, waarop zij jagende zijn gezien, hebben verlaten.

a H. R. 23 Mei 1854, Concl. conf.

288. Een jagtopziener, om iemand wegens het jagen in eens anders geregistreerde jagt, zonder des eigenaars verlof, te kunnen bekeuren, moet hem bepaaldelijk vertooning van het noodige verlof afvragen.

Gorinchem 30. Maart 1850.

C.

289. De regterlijke beslissing, omtrent het jagen op eens anders grond zonder schriftelijke vergunning, kan naar art. 40, al. 2 der jagtwet v. 1852 worden voorgekomen door het indienen eener verklaring van den eigenaar of regthebbende, niet aan het O. M., maar aan den regter op de teregtzitting zelve, en in het algemeen in iederen stand van het geding. Wanneer zoodanige verklaring is ingediend, dan komt geen ontslag van regtsvervolging te pas, maar moet zonder voorafgaand onderzoek naar de geïncrimineerde feiten, het dispositief van het vonnis inhouden, dat de regterlijke beslissing is voorgekomen, verblijvende de kosten ten laste van den beklaagde, doch die in cassatie ten laste van den Staat.

h H. R. 19 Junij 1855. De Adv.-Gen. Arntzenius was van oordeel, dat eene gezegelde verklaring aan den ambtenaar van het O. M. moet worden overgegeven, en wel vóór den dag, waarop de zaak dient, doch niet aan het regterlijk collegie, en de royering van de rol alsdan door den ambtenaar van het O. M. moet worden gevraagd. — In gelijken zin omtrent laatstgemeld punt, nl. de regterlijke uitspraak en de kosten, — H. R. 30 Junij 1856, Concl. tot verw. alwaar eveneens, volgens de feitelijke beslissing, de bekl. vóór de uitspraak van den Kantonregter had vertoond eene vergunning van den regthebbende, en door hem na het appel, dus tem-

pore utili, was overgelegd het bewijs, dat die regthebbende geene vervolging verlangde.

290. Art 2 van de jagtwet v. 1852 vordert, dat hij, die jaagt op den grond of in de jagt van een ander, behalve van eene jagtakte, ook voorzien zij van eene schriftelijke vergunning daartoe van den eigenaar of regthebbende van dien grond of van die jagt. Indien de gemeente die regthebbende is, levert eene verklaring van Burg. en Weth. geen hoegenaamd bewijs op, dat de bekl. zoodanige vergunning bereids tijdens de bekeuring had verkregen, terwijl op eene schriftelijke verklaring van den Burg., alléén houdende, dat deze wegens het feit, aan den bekl. ten laste gelegd, geene vervolging verlangt, zonder aanvoering van een daaromtrent genomen besluit van den Gem. raad, door den ambtenaar van het O. M. geen acht kan worden geslagen, omdat, volgens art. 138 Gem. wet, tot de attributen van den Raad behoorende, besluiten omtrent het verhuren, verpachten of op eenige andere wijze in gebruik geven der gemeente-eigendommen, en gemelde verklaring in regten dus onaannemelijk is.

Boxmeer Kgr. 11 December 1854.

291. Het regterlijk vonnis omtrent het jagen zonder voorzien te zijn van eene schriftelijke vergunning, kan door den beklaagde worden voorgekomen door de overlegging van het bewijs, dat hij huurder was van de jagt ter plaatse waar hij jagende was gevonden.

d H. R. 30 Junij 1857, Concl. contr. Prok.-Gen., die van oordeel was, dat nu de bekl. tijdens de bekeuring de huurovereenkomst niet kon vertoonen, hij ter voorkoming van de strafvervolging moest overleggen eene verklaring van den eigenaar van den grond, dat hij de vervolging niet verlangde, en niet kon volstaan, tot voorkoming van de beslissing en vervolging, met de overlegging der huurakte.

292. Aan eene verklaring van den regthebbende, dat hij geene vervolging verlangt wegens het visschen in zijn water en buiten zijne toestemming door bekl., kan geen gevolg worden gegeven, ook voor wat dat delict betreft, indien de bekl. daarenboven heeft gevischt zonder akte. Veroordeeling wegens beide feiten.

b Arnhem Kgr. 12 April 1862.

293. Indien het pachtcontract is aangegaan onder vigueur der wet van 30 April 1790, is als regthebbende op de jagt te beschouwen niet de huurder, maar de eigenaar of bezitter van den grond, en is deze alleen dienvolgens bevoegd, om eene strafvordering wegens het jagen zonder zijne toestemming voor te komen door het tijdig indienen van eene schriftelijke verklaring, houdende dat door hem deswege geene vervolging wordt verlangd. Aan den huurder wordt alleen, en dat slechts als bij uitzondering, de bevoegdheid gegeven, niet om te jagen, maar om schadelijk gedierte te vernietigen, ter beveiliging van zijnen oogst.

d H.R. 11 December 1855, Concl. contr. verw. de cass. tegen *b* Maastricht 2 Julij 1855, waarbij was vern. Sittard Kgr.... (3). — Limburg 2 Mei 1856.

V. § 1. A.

294. Hij die het regt van jagt op een stuk bouwland heeft gepacht, is ontegenzeggelijk te beschouwen als partie intéressée, en bij gevolg, naar de woorden der jagtwet van 30 April 1790, kennelijk bevoegd om, hetzij zelf, hetzij door zijnen rentmeester, wegens eene jagtovertreding klagte te doen. Uit art. 8, j° art. 10 en 11 dier wet volgt, dat de bedoelde straffen ook op de verklaringen van twee getuigen kunnen worden uitgesproken.

d H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

295. De wet op de jagt is eene wet van politie, tot welker handhaving bepaaldelijk de aangestelde en door den opperhoutvester gecommissionneerde opzieners der jagt, onder het toezigt van den opperhoutvester, bij art. 1 en 4 der wet zijn geroepen, en met dit gevolg, dat, ook in geval van overtreding van art. 18, n° 4 dier wet, de aanklagte en getuigenis van den eigenaar der afgepaalde jagt niet worden vereischt.

b H. R. 12 Januarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 12 September 1840.

296. Ook de gewone hulp-Officieren van Justitie hebben de bevoegdheid om jagtdelicten ter kennis des regters te brengen.

Oostburg Kgr. 11 Maart 1844.

297. De wet maakt ten aanzien der bevoegdheid om jagtdelicten te constateren, geenerlei onderscheid tusschen gewone of buitengewone jagtopzieners.

c H. R. 19 Augustus 1851, Concl. conf.

298. Een extraordinair opziener der jagt (daarin verschillende van de gewone opzieners, dat hij geene bezoldiging uit de schatkist, maar wel een deel in de boeten en de verbeurdverklaringen geniet) is, even als een gewoon opziener der jagt, bevoegd om jagtovertredingen te constateren.

e H. R. 8 September 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

299. Bij Kon. besl. is wel bepaald, dat veldwachters, tot buitengewone opzieners der jagt benoemd, als zoodanig alleenlijk mogen fungeren binnen hunne gemeente, doch nergens is voorgeschreven, dat geene andere personen dan veldwachters tot buitengewone opzieners der jagt benoembaar zijn.

m H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

300. Een buitengewoon opziener der jagt, wien eene jagtakte is afgegeven, verliest daardoor zijne bevoegdheid niet, om in genoemde betrekking werkzaam te zijn; art. 14 der Jagtwet.

b H. R. 14 Junij 1853, Concl. conf.

301. Daar nergens bij de wet het getal opzieners der jagt is bepaald, en hunne aanstelling een wettig uitvloeisel is van het oppertoezigt, bij art. 1 der jagtwet aan den opperhoutvester opgedragen, zoo vloeit daaruit voort, dat laatstgemelde bevoegd is ook een particulier tot buitengewoon opziener der jagt te committeren.

b H. R. 12 Januarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 12 September 1840.

302. Tot de wettige benoeming van een buitengewoon opziener van de jagt en visscherij is het geen vereischte, dat hij op verzoek bepaaldelijk van een grondeigenaar zij benoemd. Naar

de bedoeling der wet is het ook voldoende, wanneer hij benoemd is op verzoek van eenen belanghebbende uit anderen hoofde, zooals b. v. van den eigenaar van het vischwater.

c H.R. 21 Junij 1853, Concl. conf.

303. Onbezoldigde opzieners van de jagt en visscherij zijn, met het oog op art. 37 en 42 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. nº 47), jº art. 11, nº 7 Sv., bevoegd jagtdelicten te constateren, ook buiten de gronden der eigenaren, op wier verzoek zij zijn aangesteld.

a H. R. 3 Mei 1853, Concl. contr. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 22 Februarij 1853, waarbij was vern. Amersfoort 4 December 1852. — *b* H. R. 14 Junij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 20 September 1853, Concl. conf. — *g* H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf. — Arnhem 28 Maart 1843. — Anders Amersfoort 6 Januarij 1853. — Appingadam Kgr. 2 Augustus 1851.

304. Maréchaussées zijn geene opzieners der jagt, en men is alzoo niet verpligt, op hunne requisitie zijne jagtakte te vertoonen.

d H. R. 23 October 1849, Concl. contr. — Hulst Kgr. 22 December 1849.

305. De commiezen van 's Rijks middelen, in die qualiteit de visitatie gerequireerd hebbende van eene diligence, zijn, wanneer zij bij die visitatie patrijzen ontdekken in den verboden tijd, hoewel zij alsdan mede hunne qualiteit van buitengewone opzigters der jagt declareren, onbevoegd, om van dit delict proces-verbaal op te maken; zoodanig proces-verbaal is nietig.

Deventer 12 Julij 1836.

306. Indien de Rijksveldwachter tevens is belast met het toezigt op de jagt en visscherij, dan is hij, in die hoedanigheid handelende, niet steeds verpligt de uniform van Rijksveldwachter aan te hebben, of bij het doen van bekeuringen den ambtspenning te vertoonen.

Gorinchem Kgr. 18 November 1858.

307. Noch bij art. 4, noch bij eenig ander artikel der jagtwet is gevorderd het opmaken der relazen door méér dan éénen opziener, of de medewerking van een anderen, die toevallig mede bij de calange is tegenwoordig geweest. Het tegendeel blijkt uit de vergelijking van het verordende bij art. 6, volgens hetwelk twee derden der boeten zullen komen voor den opziener, die de calange heeft gedaan, waaruit volgt, dat het relaas alleen door dezen behoort te worden opgemaakt, en derhalve alleen in geval de calange door meerdere opzieners is geschied, deze allen gezamelijk het relaas behooren op te maken.

a H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

308. Bij geene wet is voorgeschreven dat de opzieners der jagt in hunne relazen moeten melding maken dat zij hunne commissiën aan den bekeurde hebben vertoond, gelijk zulks dan ook niet wordt vereischt bij de art. 8 en 19 der voormelde instructie voor de opzieners der jagt, goedgek. en gearr. bij Kon. besl. v. 26 Julij 1821, waaruit alleen kan afgeleid worden, dat de jagtopzieners dragers moeten zijn van hunne commissiën, ten einde zich als zoodanig te kunnen doen erkennen tegenover degenen, die facto hunne qualiteit als opzieners niet willen erkennen.

g H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf. dat bij de jagtwet nergens aan de opzieners het uit eigen beweging vertoonen der commissie, wanneer die niet is gevraagd, wordt voorgeschreven.

309. Nergens is voorgeschreven dat aan een bekeurde wegens jagtdelict moet worden aangezegd, dat hij de wet heeft overtreden. De wegens gemis van die aanzegging uitgesproken niet-ontvankelijk-verklaring van het O. M. is in strijd met de wet.

c H. R. 12 April 1865, Concl. conf.

310. Als vereischte voor de wettigheid van het relaas van eenen jagtopziener, wordt nergens bij de wet het binnen eenen bepaalden tijd opmaken daarvan gevorderd.

b H. R. 27 October 1847, Concl. conf.

311. Een ter zake van een jagtdelict opgemaakt proces-verbaal is niet nietig wegens eene fautieve vermelding van den datum der aanstelling van den opziener der jagt.

Eindhoven 7 Februarij 1839.

312. Fautieve opgave van den datum der overtreding, voorkomende in de insinuatie, waarbij de gedaagde ten fine van transactie, voor den houtvester is geroepen, ontneemt niets aan de geloofwaardigheid van het oorspronkelijke tegen hem opgemaakte proces-verbaal van bekeuring.

Appingadam Kgr. 4 Mei 1850.

313. Ofschoon het relaas van den opziener der jagt niet goedgekeurde doorhalingen bevat, en niet door hem zelven is geschreven, kan het niettemin als wettig bewijsmiddel worden aangenomen; de bepaling van art. 64 Sv., als alleen betreffende de voor den R. C. afgelegde en door den griffier in geschrift gestelde verklaringen der door dien regter gehoorde getuigen, kan niet worden uitgestrekt tot de relazen van jagtopzieners, terwijl in elk geval niet de geheele akte, maar alleen de niet goedgekeurde doorhalingen zouden nietig zijn, en het schrijven door den jagtopziener zelven van zijn procesverbaal nergens op straffe van nietigheid is bevolen.

b H. R. 14 Junij 1853. — De Adv.-Gen. Arntzenius achtte mede art. 64 Sv. niet toepasselijk, en was verder van meening, dat de H. R. zich niet kon inlaten met die informaliteiten, als zijnde begaan in het relaas van calange, de allereerste daad van vervolging en van instructie.

314. De processen-verbaal, zoo van gewone als van buitengewone opzieners der jagt, opgemaakt ingevolge de voorschriften der wet, zijn schriftelijke bescheiden, welke kunnen strekken tot daarstelling eener regterlijke overtuiging ten aanzien van alles, wat hun bij de waarneming hunner bediening is wedervaren, en dus ook ten aanzien van gewelddadigheden, hun bij die gelegenheid aangedaan, waardoor zij in de uitoefening hunner functiën zijn verhinderd geworden.

m H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 25 September 1849, Concl. conf.

B.

315. Nergens is weigering van onderzoek naar de grootte der vischwantmazen strafbaar gesteld. Hoewel de beambte bevoegd, ja soms verpligt is dat onderzoek, zoo al niet te vorderen, althans te verzoeken, geeft dit den regter

geene bevoegdheid tot het opleggen eener straf, die nergens is bedreigd.

Alphen Kgr. 30 September 1857.

316. Het verzet tegen eene visitatie aan den lijve door eenen rijksveldwachter, tevens opziener der jagt, en eenen gemeenteveldwachter, is niet strafbaar; als zoodanige visitatie is aan te merken, indien de ambtenaren, vermoedende dat de bekl. in de broek een tiras of patrijzen verborgen bij zich droeg, daarom tot zijne visitatie wilden overgaan. Alleen de goederen die gedragen worden, onverschillig hoe, mogen onderzocht worden, ook al bevinden zij zich in manden, zakken enz.

e H. R. 2 April 1861. — De Adv.-Gen. beschouwde het onderzoek in casu niet als eene visitatie aan den lijve.

317. Er is geene sprake van de bij art. 27 der jagtwet verboden visitatie aan den lijve, waar alleen de rede is van het voor den dag halen en in beslag nemen van een ongeoorloofd jagttuig, dat de opziener der jagt kort te voren in het bezit van den beklaagde had gezien.

b H. R. 16 November 1869, Concl. conf.

318. Gesloten jagttijd wordt beschouwd die, waarop de gewone jagt op klein wild is verboden; en speciaal is de visitatie waarvan art. 27 der jagtwet spreekt, aan de ambtenaren, met de opsporing van jagtdelicten belast, toegelaten en de beklaagde bij weigering in overtreding, al is hij houder eener akte, en al was hij bij opening der jagt op waterwild jagende op een terrein, tot uitoefening dier jagt geschikt.

Breda 31 December 1860.

319. Het verbod aan de opzieners, om zich met geweld van jagttuig meester te maken, voorkomende in art. 9 der instructie voor jagtopzieners, gearr. bij Kon. besl. v. 26 Julij 1821, doelt kennelijk alleen op eenvoudige jagtovertredingen, maar is blijkbaar zonder toepassing op het geval, dat een feitelijk en gewelddadig verzet plaats heeft tegen handelingen, welke aan de jagtopzieners uitdrukkelijk bij de wet, zelfs onder bedreiging van straf, zijn gelast.

c H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 16 November 1869, Concl. conf.

320. Nergens wordt bij de wet voor de wettigheid eener inbeslagneming eene voorafgaande sommatie tot vrijwillige afgifte van het gebezigde jagttuig gevorderd.

e H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf.

321. Een jagtopziener handelt volkomen in overeenstemming met de wet en zijne instructie, wanneer hij tracht eenen hem onbekenden overtreder aan te houden en hem aan de bevoegde autoriteit over te leveren, met schriftelijke opgave van de overtreding.

c H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf.

§ 2.

322. Noch uit de wet op het stuk der jagt en visscherij v. 11 Julij 1814, noch uit eenige andere en latere wetsbepaling kan worden afgeleid, dat, in cas van jagtovertredingen, het relaas van den opziener der jagt uitsluitend zou moeten zijn het fundament der in te stellen actie, en evenmin dat bij het ontbreken van zoodanig relaas de begane jagtovertreding zou moeten onvervolgd blijven. Dit beweren wordt veeleer wedersproken door het voorschrift vervat in art. 5 van die wet, betrekkelijk het vervolgen der jagtovertredingen volgens den gewonen loop der zaken, even als alle andere delicten.

a H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf. — *f* H. R. 12 Junij 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 18 Januarij 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 1 Maart 1853, Concl. conf. — Enkhuizen Kgr. 30 Junij 1842; — Cf. Hoorn 18 Augustus 1842, waarbij het beroep tegen laatstgemeld vonnis in dit opzigt niet-ontvankelijk werd verklaard, doch voorts ten aanzien van de toepassing der wet werd overwogen, dat het proces-verbaal van bekeuring niet aan den houtvester behoeft te worden opgezonden, wanneer, zoo als in casu, het procesverbaal is opgemaakt door den commissaris van politie, waarin de verklaringen van den buitengewonen opzigter der jagt en visscherij zijn opgenomen; dat in casu niet de wet op de jagt en visscherij toepasselijk was, maar de Koninklijke goedgekeurde bekendmaking betrekkelijk de visscherij in het grootslag v. 12 Maart 1826, nº 152, omdat bekl. en appellant tijdens de calange zich reeds tot het verkrijgen van een patent tot visschen had aangemeld, dat hem echter eerst ná de calange was afgegeven, en het visschen in eens anders water dus volgens die bekendmaking strafbaar was. — (Anders bij het vonnis v. Enkhuizen). — Appingadam Kgr. 2 Augustus 1851.

323. Overtredingen in zaken van jagt en visscherij kunnen ook op andere wijzen worden geconstateerd dan door de verbalen der bij Kon. besl. van 19 December 1839, nº 91, aangewezen maréchaussées.

Boxmeer Kgr. 6 April 1846.

324. De omstandigheid dat men zich met een geweer in het veld heeft bevonden buiten de publieke wegen op gewone veldpaden (zonder de vermelding in de dagvaarding, dat zulks is geschied zonder van eene akte te zijn voorzien), is niet eene daadzaak bij de jagtwet verboden, en stelt derhalve geen wanbedrijf daar. De vijftien alinea's van art. 18 der wet van 11 Julij 1814 maken elk een afzonderlijk en op zich zelf staand verbod uit; de vermelding in een proces-verbaal, dat een derzelve is overtreden, geeft aan den regter geenszins de bevoegdheid om in een onderzoek te treden over het bestaan van overtredingen, die in de akte van dagvaarding niet zijn vermeld, ofschoon dezelve mede in een der alinea's van meergem. art. 18 mogten zijn begrepen.

c H. R. 21 Augustus 1841, Concl. conf.

325. Het O. M. is niet-ontvankelijk om een jagtdelict te vervolgen, wanneer den beklaagde niet, met beteekening van het proces-verbaal, de wettelijke termijn is gelaten om de zaak af te doen.

Goes 23 Januarij 1867.

326. Op den regel bij art. 23 Sv. gesteld met opzigt tot het drieledige forum competentiae, is met betrekking tot des kantonregters bevoegdheid, bij de nieuwe jagtwet eene uitzondering gemaakt in art. 39, 2de lid, in verband met het 1ste lid, zoover de ambtenaar van het O. M. alleen bij dat Kantongeregt, onder welks regts-

gebied het feit gepleegd is, met de vervolging belast wordt.

H. R. 20 September 1864, Concl. conf.

327. Wanneer iemand wordt beschuldigd van strafbare poging tot moord en van het jagen na zons-ondergang, kan hij (bij vrijspraak wegens het eerstgemeld feit) ook zonder schending van art. 218 Sv., ten correctionele vervolgd worden ter zake van het tweede feit.

a H. R. 8 Januarij 1856, Concl. conf. te dezen aanzien verw. de cass. tegen Alkmaar 25 September 1855.

328. De omstandigheid dat de beklaagde met een geweer in de hand, ging vlugten op het zien van eenen veldwachter, zonder dat is gebleken, dat hij de vraag «om overgifte van het »geweer» heeft verstaan, is op zich zelve niet voldoende, om aan te nemen, dat hij de afgifte van een geweer heeft geweigerd, zoodat ook het geweer niet als geladen moet worden beschouwd.

Vollenhoven Kgr. 1 April 1868.

329. De vergunning bij art. 51 der jagtwet aan een bekeurde gegeven, om de strafvervolging door vrijwillige betaling eener te bepalen som te voorkomen, vervalt, wanneer geene bekeuring, dat is betrapping op heeter daad heeft plaats gehad, maar de overtreder eerst door de dagvaarding van de tegen hem ingestelde regtsvordering heeft kennis bekomen.

c H. R. 12 April 1865, Concl. conf.

VI. § 1. A.

330. Bij het wettig bewezen zijn van eene overtreding der wet van 6 Maart 1852, in casu door te jagen op eens anders grond zonder vergunning, kan de beweerde goede trouw geen grond opleveren om de bedreigde straf niet toe te passen.

a H. R. 23 Mei 1854, Concl. conf.

331. Art. 52 Ov. is ook toepasselijk bij jagtdelicten.

b c H. R. 25 November 1857, Concl. conf. — Concl. Adv.-Gen. ad *d* H. R. 25 November 1857.

332. Indien bij de vorige wet op een feit was bedreigd eene geldboete van *f* 20.» tot *f* 40.» en subsidiaire gevangenisstraf van 14 dagen tot 4 weken, en bij de latere wet geldboete van *f* 6.» tot *f* 20.» met of zonder gevangenisstraf van hoogstens 7 dagen, onverminderd subsidiaire gevangenisstraf van 7 tot 14 dagen, moet volgens art. 52 Ov. de bij eerstgemelde wet bepaalde straf worden toegepast.

b H. R. 25 November 1857, Concl. conf.

333. Vermits verbeurdverklaring is eene accessoire straf, waarvan de hoegrootheid niet uit de wet zelve kan blijken, maar kan afhangen van eene vordering door den bekeurenden beambte of door den regter bij vonnis te maken, moet met inachtneming van art. 52 Ov. wegens het jagen (vóór de invoering der wet van 1857) door vier personen vereenigd zonder vergunning, worden opgelegd de straf bedreigd bij art. 42, litt. *d*, nl. geldboete van *f* 20.» tot *f* 40.», met verbeurdverklaring volgens art. 44 dier jagtwet, en niet die van art. 42, litt. *c* der wet v. 1857, geldboete van *f* 40.» tot *f* 60.», met facultatieve gevangenisstraf van 7 tot 14 dagen.

Concl. Adv.-Gen. Römer ad *b* H. R. 7 April 1858.

334. De qualificatie van «nacht» is alleen bij niet verboden jagtbedrijven, maar geenszins bij ongeoorloofde, als verzwarende omstandigheid van toepassing.

Arnhem Kgr. 13 Mei 1871.

335. Art. 206 en 211 Sv. zijn niet geschonden en er is niet beraadslaagd over een niet bij de dagvaarding ten laste gelegd feit, wanneer deze bevat twee feiten: 1° het zetten en 2° het opnemen van een wild- of konijnenstrik, beide op den 8n September 1861 's morgens ten 4 uur, en de regter heeft geoordeeld, dat de op dat tijdstip ter bedoelde plaats door den beklaagde opgenomen wildstrik aldaar op den vorigen avond door hem was gezet, terwijl bovendien dit zetten volledig erkend wordt, en hij die feiten heeft gequalificeerd als vallende in de termen van art. 41, litt. *b* der jagtwet, bepalende dat de dubbele boete wordt opgelegd, indien de overtreding bij nacht is begaan.

d H. R. 25 Februarij 1862, Concl. conf.

336. Niet elke vereeniging van personen, het jagt- of vischbedrijf uitoefenende in strijd met de wet, is eene verzwarende omstandigheid, maar alleen die vereeniging welke bestaat uit meer dan vier personen. De bloote vermelding in eene veroordeeling van «vereeniging met ande»ren,» zonder opgave van hun getal, stelt alzoo geene verzwarende omstandigheid daar; daarop is dan ook art. 203 Sv. niet toepasselijk.

e H. R. 5 Junij 1861, Concl. conf.

337. De omstandigheid dat het geladen schietgeweer, waarmede een jagtdelict is gepleegd, is een afdraaijer, stelt eene verzwarende omstandigheid daar, welke invloed heeft op de toe te passen straf, en dezelve wordt dus ten onregte buiten aanmerking gelaten, nadat de beklaagde ter teregtzitting daarop door het O. M. is opmerkzaam gemaakt.

Assen 10 Junij 1868.

338. Hij die vervolgd wordt, niet wegens het aanwenden van een verboden middel om wild te bemagtigen, maar wegens de aanwending van een geoorloofd middel, doch op eene wijze die niet bij de wet is toegelaten, zoo als bv. het stellen van paardenharen strikken, lager dan de wet zulks veroorlooft, is strafbaar met de enkele boete volgens art. 41, en niet met de dubbele boete naar art. 42, *f* der jagtwet van 1852.

e H. R. 30 October 1855, Concl. contr.: te dezen aanzien verw. de cassatie tegen Winschoten, waarbij was bev. Winschoten Kgr. 3 Mei 1855.

339. Het zich bevinden buiten openbare wegen en voetpaden met wildstrikken is op zich zelve niet strafbaar met de dubbele boete bij art. 41 der jagtwet van 1857 bedreigd, maar alleen wanneer zulks bij eene andere overtreding als verzwarende omstandigheid wordt geconstateerd.

b H. R. 28 Augustus 1860, Concl. contr. — H. R. 18 September 1860, Concl. contr.

340. Het zich zonder in het bezit te zijn van eene buitengewone magtiging, in het veld bevinden buiten openbare wegen en voetpaden met een pistool, en het afschieten daarvan, is

slechts met ééne boete bij art. 40, en niet met de dubbele boete van art. 41 der jagtwet van 1857 strafbaar.

b H. R. 25 Februarij 1862, Concl. conf.

341. Op het laten losloopen van een hond buiten openbare wegen moet, al heeft dit bij nacht plaats, slechts eene enkele boete en niet de dubbele boete van art. 42 der jagtwet toegepast worden.

Winschoten 14 Maart 1855, vern. Zuidbroek Kgr. 2 December 1854.

342. Het jagen zonder verlof is strafbaar volgens art. 14 in verband met art. 7 der wet van 1814, zoodat de kantonregter competent is daarover te oordeelen.

Amsterdam 14 December 1848, vern. Amsterdam Kgr. V 14 September 1848, dat de straf op overtredingen van een maatregel van alg. bestuur gesteld toepasselijk achtte (Kon. besluit van 5 Julij 1823, Sb. nº 25; publ. van den Staatsraad-Gouverneur in N.-Holland v. 25 Februarij 1848).

343. Wanneer de last tot opruiming van een op het slik van zekeren polder geplaatsten haringstal of weer, gegeven namens het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen, niet als eene beslissing van eenigen twist of eenig verschil tusschen belanghebbenden in het plaatsen van schutwant kan aangemerkt worden, is in de niet-voldoening aan dien last geene overtreding gelegen van art. 4 litt. *e* van het Regl. op het bevisschen der gemelde wateren, vastgesteld bij Kon. besl. v. 26 Augustus 1825 (Sb. nº 66), noch van eenige andere bepaling van dat Reglement.

H. R. 14 Mei 1872, Concl. conf.

344. Zoowel in de wet op de jagt en visscherij van 1814 als in die van 1852 en v. 1857, moet ter juiste bepaling van het onderwerp dier wetten het woord *visscherij* verstaan worden als het bevisschen der *binnenwateren*; met de intrekking van alle «verordeningen op het stuk »der jagt en visscherij» kan derhalve de wet van 1852 niet hebben bedoeld het reglement op het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, vastgesteld bij Kon. besl. van 26 Augustus 1825 (Sb. nº 66). Dat reglement en art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. nº 12), niet de wet van 1857, zijn mitsdien van toepassing op het met de handen vangen van bot in de Schelde en de Zeeuwsche stroomen zonder consent van het bestuur dier visscherijen.

a H. R. 27 December 1871, Concl. conf. vern. Zierikzee 26 September 1871.

345. Vermits de jagtwet bij art. 50 heeft verordend, dat de grootte van de mazen der vischnetten zou worden geregeld door den opperhoutvester met overleg der Prov. Staten en met inachtneming der locale gewoonten, zoo volgt hieruit van zelf des wetgevers wil, dat het visschen met netten, vervaardigd in strijd met die regeling, niet is geoorloofd. Ofschoon dit nog niet medebrengt het vermogen des regters om op zoodanig feit straffen toe te passen, en daartegen bij geen art. van meergenoemde wet met name straf is bedreigd, vloeit echter de bevoegdheid tot het straffen der bedoelde overtreding voort uit de algemeene bepaling v. art. 14 dier wet, gelijk zulks ook het geval is ten aanzien van het jagen vóór de opening of na de sluiting der jagt.

i H. R. 23 October 1849, Concl. contr. — *b* H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf. — Anders Zeeland 12 Februarij 1845, dat de straf bij art. 1 der wet v. 6 Maart 1818 (Sb. nº 12) bepaald, toepasselijk achtte.

346. Daar de wet op het stuk der jagt alleen tegen de overtreders zelve straffen bedreigt, zoo volgt daaruit, dat niemand verantwoordelijk of strafbaar kan zijn voor de daden van den persoon, die hem heeft vergezeld, en die om deze of gene reden in het regtsgeding niet is betrokken.

a H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf.

347. Iemand die gezamenlijk met anderen jagende wordt bevonden en jagthonden bij zich heeft, is, zonder dat die hem juist toebehooren, ten aanzien van deze honden mede aansprakelijk.

a H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf.

B.

348. Het laten losloopen van twee honden van denzelfden eigenaar, op hetzelfde tijdstip, stelt slechts ééne overtreding daar.

b Gelderland 18 Januarij 1853.

349. Er kan geene sprake zijn van een delictum continuatum, dat slechts de veroordeeling tot ééne geldboete zou wettigen, indien de beklaagde in overtreding van art. 2 der wet van 13 Junij 1857 (Sb. nº 87), op onderscheidene uren van denzelfden dag jagende is bevonden op gronden aan onderscheidene eigenaren toebehoorende, terwijl bovendien iedere overtreding door een ander opziener der jagt is geconstateerd; zulks klemt te meer indien de ged. na de eerste calange heeft kunnen goedvinden zijn jagtbedrijf voort te zetten, alsof er niets ware gebeurd.

c H. R. 10 Maart 1858, Concl. conf.

350. Hij die in strijd met art. 3 van het reglement vastgesteld bij Kon. besl. v. 23 April 1862 (Sb. nº 41), herhaaldelijk met grindbagger-stoommachine gedurende den nacht in eens anders zalmdrift verwijlt, begaat herhaalde overtredingen; er kan in deze niet aan een voortgezet misdrijf gedacht worden.

b H. R. 17 Maart 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Tiel 12 December 1867, waarbij te dezen aanzien was vern. Tiel Kgr. 21 October 1867.

351. De wet van 6 Maart 1852 (Sb. nº 47) bepaalt niet of een of meerdere daarbij opgenoemde overtredingen te zamen door ééne handeling gepleegd, als onderscheiden overtredingen zijn aan te merken, en of alzoo bij zamenloop in die ééne handeling van verschillende omstandigheden, ieder op zich zelve als eene overtreding bij de wet beschouwd, ingevolge art. 207 Sv., ééne of meerdere boeten moeten worden uitgesproken. Alzoo is in ieder bijzonder geval te onderzoeken, of de verschillende omstandigheden zoozeer van elkander onafhankelijk zijn, dat zij naar den aard der zaak als onderscheiden overtredingen op het stuk der jagt en visscherij zijn te beschouwen.

c H. R. 20 September 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Mei 1857, Concl. conf.

352. Het jagen in eene afgepaalde jagt, zonder van eene akte der opperhoutvesterij voorzien te zijn, en zonder vergunning van den eigenaar van het jagtveld, stelt twee onderscheidene overtredingen daar, 1° die, waartegen bij art. 18, n° 3, en 2° die, waartegen bij art. 18, n° 4 der jagtwet is voorzien. Daarop zijn afzonderlijke straffen toepasselijk, en moeten twee onderscheidene geldboeten worden uitgesproken.

h H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. — *j* H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — Ook onder de latere jagtwetten, *c* H. R. 16 Julij 1853, Concl. conf. — *c* H. R. 9 October 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 21 April 1863, Concl. conf. bij jagen zonder akte en vergunning, na zonsondergang, in vereeniging met meer dan vier personen. — Boxmeer Kgr. 11 December 1854.

353. Bij art. 48, j° art. 47 der jagtwet van 1814 wordt wel in het algemeen voorzien tegen het visschen zonder daartoe consent te hebben bekomen, en is dat feit ook met geldboete van *f* 25.» bedreigd, doch bij die wet wordt niet uitdrukkelijk gewaagd van het visschen in een verpacht water, zonder toestemming van den eigenaar of pachter; veelmin is daarop eene afzonderlijke geldboete bedreigd geworden.

a H. R. 8 Junij 1841, Concl. conf.

354. Het visschen in het vischwater van een ander, zonder akte en zonder schriftelijke vergunning, stelt twee onderscheidene misdrijven daar.

H. R. 4 April 1854, Concl. conf. — *d* H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf. — *d* H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf. — *e* H. R. 5 Junij 1861, Concl. conf. bij visschen zonder akte en vergunning, in vereeniging met andere personen. — Anders Utrecht 21 Februarij 1853.

355. Uit art. 13, litt. *c* der jagtwet van 1852 volgt, dat hij, die vischt met den hengel zonder akte en zonder toestemming van den eigenaar, volgens art. 41 slechts moet worden veroordeeld tot ééne enkele geldboete, ter zake van het visschen zonder schriftelijke toestemming, maar niet in eene tweede ter zake van het visschen met den hengel, zonder voorzien te zijn van eene vischakte.

b H. R. 10 Mei 1853, Concl. conf.

356. Het visschen in water met ijs bedekt, zonder toestemming van den Commissaris des Konings in de provincie, en het visschen in eens anders water zonder toestemming van den eigenaar of regthebbende, stelt daar twee overtredingen.

c H. R. 4 October 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Junij 1854, Concl. conf.

357. Bij schuldigverklaring van een elfjarigen beklaagde, ten wiens aanzien is beslist dat hij gehandeld heeft met oordeel des onderscheids, en die mitsdien volgens art. 69 C. P. tot zoodanige boetstraffen (peines correctionnelles) moet veroordeeld worden als gepast zal bevonden worden, — aan het visschen met aalslijnen, zonder op de vordering van den opziener akte, kostelooze vergunning, noch schriftelijke vergunning van den regthebbende op het water te vertoonen, kan dezelve wel worden verwezen tot 2 geldboeten, elk van *f* 1.», als zijnde nergens bepaald dat het minimum der geldboete als correctionele straf minstens 16 franken moet bedragen, doch moet in zoodanig geval niet eene subsidiaire gevangenisstraf van één dag, maar minstens van zes dagen worden uitgesproken.

d H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf. — In gelijken zin ten aanzien der boete, doch anders ten aanzien der gevangenisstraf, *d* H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf. beslissende dat met toepassing van art. 69 C. P., eene gevangenisstraf van twee dagen kan worden opgelegd.

358. Wanneer bij eene bekeuring wegens het visschen zonder vergunning des eigenaars van het water, en wegens het visschen zonder akte, de bekeurde een valschen naam heeft opgegeven, dan moet deze verzwarende omstandigheid ten aanzien van beide jagtovertredingen worden in acht genomen, en alzoo op beide gevallen de verhoogde boete van *f* 50.» worden toegepast.

b H. R. 16 Januarij 1855, Concl. conf.

359. Het jagen zonder van eene akte te zijn voorzien en in besloten jagttijd, stelt geene afzonderlijke overtreding daar. Te dier zake kan de beklaagde dus slechts tot ééne geldboete, wegens overtreding namelijk van art. 11 der jagtwet, worden veroordeeld. Het kan de wil des wetgevers niet geweest zijn, eene straf te bedreigen, wegens het gemis van eene akte of van eene permissie, door welke de houder, indien hij ze werkelijk bezat, hoegenaamd geen regt zoude verkrijgen.

b H. R. 3 October 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 8 December 1846, Concl. conf., — en H. R. 27 November 1850, bij jagen zonder akte in besloten jagttijd, zonder vergunning; Concl. tot niet-ontvankelijk-verklaring. — *b* H. R. 21 Mei 1850, dat de dubbele qualificatie van jagen 1° in besloten jagttijd, 2° zonder akte, geen grond tot cassatie oplevert, mits maar ééne boete zij opgelegd.

360. Het visschen «bij besloten water» in vlieten, wateringen of togten, zonder van akte te zijn voorzien, stelt slechts ééne overtreding daar, in dien zin, dat daartegen slechts ééne boete kan worden uitgesproken.

f H. R. 25 Februarij 1851, Concl. conf.

361. Iemand, die met een jagtgeweer aangetroffen wordt op eene plaats, afgelegen van de gewone wegen en veldpaden, en dat wel zonder akte of consent te kunnen vertoonen, heeft slechts ééne overtreding begaan, en slechts ééne boete verbeurd, vermits de jagtwet in art. 18, n° 3 de eigenlijke overtreding bepaalt, en deze gelijkstelt met het bij art. 8 verboden uitoefenen van de jagt zonder consent.

b H. R. 24 Mei 1842, Concl. conf.

362. Hij die, zonder voorzien te zijn van eene akte, op zon- of feestdagen de jagt uitoefent, begaat geene twee afzonderlijke overtredingen.

c H. R. 17 November 1847, Concl. contr.

363. Het jagen zonder akte en na zons-ondergang stelt slechts ééne overtreding daar.

b H. R. 19 April 1853, Concl. conf.

364. Het jagen op sneeuw en zonder akte stelt slechts ééne overtreding daar, in dien zin dat daartegen slechts ééne boete kan worden uitgesproken.

c H. R. 25 Januarij 1848, Concl. conf. — c H. R. 20 September 1853, Concl. conf. dat nl. op het jagen op de sneeuw en zonder akte noch vergunning, twee en niet drie geldboeten moeten worden toegepast.

365. Het visschen met keernetten des nachts en zonder het vertoonen van eene akte, is slechts te beschouwen als eene enkele daad, waarvoor alzoo slechts ééne boete moet worden opgelegd.

b H. R. 25 November 1857, Concl. conf.

366. Ter zake van het aanwenden van ongeoorloofde middelen om wild te bemagtigen of te dooden, op eens anders grond, zonder akte noch schriftelijke vergunning van den eigenaar of regthebbende, moeten niet twee, maar integendeel slechts ééne geldboete worden uitgesproken.

b H. R. 3 Maart 1858, Concl. conf.

367. Het bemagtigen van wild 1° op Zondag, 2° onder den kring eener bepaalde eendenkooi, 3° met wildstrikken, 4° zonder buitengewone magtiging om aldus wild te bemeesteren, en 5° zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar van het land, waarop dit plaats had, is te beschouwen als ééne overtreding, namelijk: het bemagtigen van wild met wildstrikken.

a H. R. 2 Mei 1854. — De Adv.-Gen. Arntzenius achtte twee boeten toepasselijk, nl. eene op de feiten onder n°s 1, 3 en 4, en eene op die van n°s 2 en 5.

368. Bij art. 44 der jagtwet wordt niet bedoeld de zoogenaamde concursus delictorum materialis, volgens welken elkander opvolgende handelingen meerdere misdrijven en niet alle vereenigd slechts een misdrijf daarstellen, maar wel de concursus delictorum formalis seu idealis, volgens welken door eene en dezelfde handeling meerdere misdrijven worden gepleegd. Mitsdien is niet ééne, maar zijn twee geldboeten op te leggen aan den beklaagde, die pogingen heeft aangewend om wild te bemagtigen door middel van wildstrikken, en gelijktijdig patrijzen heeft geschoten, onvoorzien van eene jagtakte, dus gepleegd heeft twee misdrijven, die niets anders met elkander gemeen hebben, dan dat zij kort na elkander door denzelfden persoon zijn begaan.

c H. R. 20 Maart 1860, Concl. conf.

369. Bij zamenloop van meerdere, door denzelfden persoon of dezelfde personen gelijktijdig begane overtredingen tegen de wet op de jagt en visscherij, mag volgens art. 44 dier wet, behoudens de uitzondering in al. 2 van dat artikel vermeld, slechts ééne straf worden toegepast, en wel de zwaarste, indien verschillende straffen zijn bedreigd. Slechts twee boeten moeten derhalve worden opgelegd bij schuldig-verklaring aan het visschen 1° zonder akte, 2° zonder vergunning van den eigenaar of regthebbende 3° met verboden vischtuig, — bij nacht.

b H. R. 23 Mei 1866, Concl. conf.

370. Bij de art. 1, 2, 26 en 40, 2e lid der jagtwet v. 1857 is niet alleen strafbaar gesteld het niet op de eerste vordering vertoonen eener jagtakte, vergunning van den eigenaar of buitengewone magtiging, maar worden daarbij twee onderscheidene overtredingen bedoeld: het niet voorzien zijn van die bescheiden, en het niet vertoonen daarvan.

e H. R. 30 Junij 1862, Concl. impl. conf. — a H. R. 13 Maart 1855, Concl. conf. ten aanzien der wet v. 1852.

371. Het jagen op Zondag, en het jagen tevens in eene afgepaalde jagt zonder permissie van den eigenaar, stelt daar twee onderscheiden overtredingen, die met elkander in geen verband staan, en derhalve wordt de schuldige teregt verwezen in de twee geldboeten, op die overtredingen respectievelijk bedreigd.

d H. R. 19 Augustus 1851, Concl. conf.

372. Het jagen op Zondag, met een zoogenaamden afdraaijer en in eens anders jagt, zonder schriftelijk bewijs van vergunning van den regthebbende, stelt daar twee onderscheidene overtredingen.

d H. R. 21 Junij 1853, Concl. conf. — Anders a Gelderland 18 Januarij 1853.

373. Het jagen na zons-ondergang, in eene behoorlijk afgepaalde jagt, zonder vergunning van den eigenaar, stelt twee onderscheidene overtredingen daar, als zijnde het één eene overtreding van eene bepaling strekkende tot behoud van de wildbaan in het algemeen, en het andere eene overtreding, die eene aanranding is van de regten van bijzondere personen.

b H. R. 17 November 1847, Concl. conf.

374. Het stelt daar twee overtredingen, met twee onderscheiden geldboeten te bestraffen, wanneer iemand op de sneeuw in de afgepaalde jagt van een particulier, zonder permissie van den eigenaar dier jagt, jagende wordt bevonden.

d H. R. 22 October 1850, Concl. conf. — Appingadam Kgr. 4 Mei 1850, bij jagen daarenboven op de sneeuw.

375. Art. 211, j° 206 en 207 Sv. is geschonden, door naar aanleiding der dagvaarding als bewezen aan te nemen het op onderscheidene tijdstippen begaan van drie jagtovertredingen, als: twee overtredingen van art. 2, j° art. 42, litt. b en eene overtreding van art. 2, j° art. 41 der wet v. 6 Maart 1852 (overeenkomende met art. 2, j° art. 41, litt. b en art. 40 der wet v. 13 Junij 1857), nl. het driemaal visschen in eens anders water zonder toestemming, en tweemaal daarenboven bij nacht, en te dier zake slechts eene veroordeeling tot twee en niet tot drie geldboeten uit te spreken.

b H. R. 17 April 1855, Concl. conf.

376. Het zetten van een hazenstrik op eens anders grond, zonder vergunning des eigenaars, stelt slechts daar ééne overtreding, omdat toch zoodanige vergunning alleen kan doelen op geoorloofde en in art. 15 opgenoemde jagtbedrijven.

i H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf. — b H. R. 30 Junij 1857. — c H. R. 6 Mei 1857, Concl. contr. omtrent tirasseren zonder vergunning. — a Alkmaar 20 Maart 1856. — Anders b Winschoten Kgr. 11 December 1855.

377. Het visschen met een verboden vischtuig, en zonder vergunning van den eigenaar van het vischwater, stelt daar twee overtredingen, elke op zich zelve strafbaar.

b H. R. 6 Mei 1857, Concl. conf. — a H. R. 27 Januarij 1858, Concl. conf.

378. Bij eene veroordeeling ter zake van het visschen met verboden vischtuig, bij nacht en in eens anders water, zonder toestemming van

den eigenaar of regthebbende, moet niet ééne, maar twee geldboeten worden opgelegd.

c H. R. 13 December 1859, Concl. conf.

379. Slechts ééne geldboete van 100 gulden is toe te passen op de feiten van hem, die 's nachts in eens anders bosch, zonder diens vergunning, door middel van wildstrikken pogingen heeft aangewend om wild te bemagtigen, en daarenboven bij de bekeuring een valschen naam heeft opgegeven.

c H. R. 17 Junij 1856, Concl. contr.

380. Visschen bij nacht met verboden vischtuig stelt slechts eene overtreding daar.

Hoorn 29 September 1865, waartegen de cassatie is verw. bij H. R. 19 December 1865.

381. Alhoewel het zich buiten wegen of voetpaden in het veld bevinden met wildstrikken is een delictum sui generis, zoo moet dit echter, gepaard met het stellen of herstellen van wildstrikken, slechts beschouwd worden als eene verzwarende omstandigheid van dit laatstgemeld hoofddelict, zoodat het de eigenschap van delictum sui generis verliest. Er is alzoo sprake niet van twee overtredingen, maar slechts van de toepassing eener enkele geldboete.

b H. R. 8 Junij 1870, Concl. conf.

382. Indien twee personen ter zake van het zetten van wildstrikken — het aanwenden van verboden pogingen om wild te bemagtigen — zijn gedagvaard geworden, en een hunner, die zich daarenboven had schuldig gemaakt aan het komen in het veld met wildstrikken, van het ten laste gelegde feit wordt vrijgesproken, kan hij alsnog worden teregtgesteld wegens laatstgemeld feit — het komen in het veld met wildstrikken — vermits beide zaken onderling geheel vreemd en niet zamenhangende zijn.

Roermond 22 Februarij 1860, waartegen de cass. is niet-ontvankelijk verklaard bij *c* H. R. 8 Mei 1860, terwijl Adv.-Gen. Römer concludeerde tot verwerping van dat beroep.

383. Het laten losloopen van honden op de hofstede van een ander, alwaar zij, niet voorzien van een slependen bungel met een vast kruis, achter eenen haas jagende zijn bevonden, en het op denzelfden dag, iets later, losloopen van des beklaagden honden, zonder van slepende bungels met een vast kruis te zijn voorzien, op de werf van het landgoed aan den beklaagde toebehoorende, zijn twee onderscheidene feiten; eene buiten vervolgingstelling ter zake van het eene feit sluit niet uit de vervolging van het tweede, ofschoon beide bij een en hetzelfde proces-verbaal zijn geconstateerd.

b H. R. 25 Mei 1847, Concl. contr.

384. Het vervoeren van eijeren van wild in verboden tijd, ofschoon eene afzonderlijke overtreding daarstellende, staat in zoo naauw verband met het rapen of zich meester maken van zoodanige eijeren door denzelfden persoon, en het onmiddellijk daarop gevolgde medenemen van het gevondene door denzelven, dat beide deze feiten slechts als ééne overtreding moeten beschouwd en gestraft worden.

a H. R. 20 November 1860, Concl. conf.

§ 2.

385. Vermits jagtovertredingen thans als politie-overtredingen worden beschouwd, is daarop niet meer toepasselijk art. 53 C. P. omtrent den duur der gijzeling, ter zake van wanbedrijf, maar wel art. 467 C. P.

Arnhem 2 September 1844.

386. In materie van jagtovertredingen is art. 52 C. P., met opzigt tot den lijfsdwang wat boete en kosten betreft, door art. 47 der jagtwet van 1852 afgeschaft; mitsdien zijn de geregtskosten niet invorderbaar bij lijfsdwang, vermits de subsidiaire gevangenisstraf ook de voldoening der geregtskosten vervangt.

a H. R. 18 Januarij 1853, Concl. conf. — *c* H. R. 1 Februarij 1853, Concl. impl. conf. — *b* H. R. 10 Mei 1853. — *f* H. R. 24 Mei 1853, Concl. impl. conf. — *c* H. R. 7 Junij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 16 Julij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 4 October 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 17 April 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 9 October 1855. — Anders Zeeland 25 October 1852, waarbij met verniet. te dezen aanzien Zierikzee 10 September 1852, is beslist dat de veroordeeling in de proceskosten is de toewijzing eener civiele vordering, en dus het middel van verhaal bij wege van civiele gijzeling, moet blijven bestaan, onafhankelijk van de straf van gevangenzetting die de geldboeten vervangt. — *a b* Gelderland 18 Januarij 1853.

387. Volgens art. 43 der jagtwet van 1857 zijn de geregtskosten niet invorderbaar bij lijfsdwang, als zijnde deze vervangen door de subsidiaire gevangenisstraf.

c H. R. 2 November 1858, Concl. conf.

388. Nadat de exceptionele bepalingen aanvankelijk van art. 47, later van art. 43 der jagtwet, voor zooveel betreft de geregtskosten zijn ingetrokken bij het 1ste lid van art. 9 der wet van 22 April 1864, zijn de algemeene regelen betreffende de ten uitvoerlegging van veroordeelingen in de kosten ter zake van jagt- en visscherij-overtredingen weder van toepassing geworden, ook zonder dat daartoe eene uitdrukkelijke wetsbepaling werd vereischt, waabij die artikelen weder van toepassing werden verklaard.

b H. R. 23 Januarij 1866, Concl. contr.

389. Bij veroordeeling in de kosten van het hooger beroep (zijnde de veroordeeling in de kosten bij den eersten regter, niet begrepen in de uitdrukking dat «voor zooveel de opgelegde »straf betreft» werd gekomen in hooger beroep) moet de regter bepalen, dat deze veroordeeling bij wanbetaling door gevangenisstraf zal worden vervangen.

c H. R. 27 Augustus 1861. — *a* H. R. 20 Januarij 1863.

390. Indien iemand, schuldig verklaard aan jagtovertreding en tevens aan feitelijken wederstand, mede wordt verwezen in de kosten der procedure, dan kan niet voor al de kosten (dus ook voor de jagtovertreding) de lijfsdwang worden uitgesproken.

b H. R. 19 April 1853.

391. Indien de beklaagde de regtsvervolging volgens art. 40, al. 2 der jagtwet van 1852 voorkomt door het overleggen eener verklaring van den eigenaar of regthebbende, op wiens grond hij zonder vergunning had gejaagd, dat door hem geene vervolging wordt verlangd, kan geene subsidiaire gevangenisstraf te pas komen voor de reeds gemaakte kosten die ten

laste van den beklaagde blijven, als kunnende in dat geval geene boete worden uitgesproken.

h H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf. Adv.-Gen. Arntzenius, die meende dat de zaak in dat geval van de rol moest worden geroyeerd, terwijl de H. R. verklaarde dat de strafvervolging door het tijdig indienen van voormelde verklaring was voorkomen. — H. R. 30 Junij 1856, Concl. conf.

392. De regter is bevoegd om eenen beklaagde beneden de 16 jaren oud, naar aanleiding van art. 69 C. P., ter zake van eene overtreding der jagtwet eene subsidiaire gevangenisstraf op te leggen van twee dagen.

d H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf. — Anders *d* H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf. beslissende dat in zoodanig geval de subsidiaire gevangenisstraf moet zijn van ten minste zes dagen.

393. Vermits bij gevangenisstraf geene cumulatie geoorloofd is, moet bij een veroordeelend vonnis wegens twee jagtdelicten, bij oplegging van twee geldboeten, toch slechts ééne subsidiaire gevangenisstraf worden uitgesproken.

c H. R. 1 Februarij 1853, Concl. contr. — *k* H. R. 19 Junij 1855. — *a* H. R. 23 April 1861, Concl. conf.

394. Art. 43 der jagtwet is niet afgeschaft maar alleen in zooverre gewijzigd door art. 9, al. 1 der wet van 22 April 1864, als betreft den *duur* der subsidiaire gevangenisstraf, welke bij art. 9 op nieuw geregeld wordt. De uitlevering der verbeurd verklaarde voorwerpen of de voldoening der bepaalde geldswaarde daarvan, bij art. 43 bevolen, en bij gebreke waarvan dat artikel subsidiaire gevangenisstraf bedreigt, zijn evenwel altoos in stand gebleven.

b H. R. 29 Januarij 1868, Concl. conf. — H. R. 24 Maart 1868, Concl. conf.

395. Wanneer bij het proces-verbaal van bekeuring de waarde van het niet aangehaalde vischtuig niet is bepaald, moet de regter hetzelve bij zijn vonnis taxeren en de gevangenisstraf afhankelijk maken èn van de niet-uitlevering van het vischtuig èn van de niet-betaling der geldswaarde. Dit geldt zoowel voor ongeoorloofde als voor geoorloofde vischtuigen. De regter kan dus ook ten aanzien van eerstgemelde niet volstaan met de gevangenisstraf alleen van de niet-uitlevering te laten afhangen.

c H. R. 25 October 1870, Concl. conf.

396. In geval van veroordeeling van onderscheidene personen wegens één en hetzelfde jagtdelict, is de toepassing van solidariteit voor boeten en kosten (art. 55 C. P.) niet bestaanbaar met de subsidiaire gevangenisstraf, volgens de jagtwet te ondergaan.

c H. R. 7 Junij 1853, Concl. conf. — Cf. *c* H. R. 1 Maart 1853, en de betrekkelijke conclusie.

§ 3.

397. Het woord «jagttuig» in de art. 45, litt. *a* en art. 47, 1e en 2e lid der jagtwet, moet niet in een ruimen zin verstaan worden, van alle voorwerpen aangewend met het doel om wild te bemagtigen, maar slechts in een engeren zin, van die voorwerpen, welke bepaaldelijk tot jagtbedrijf bestemd of geschikt gemaakt zijn; daaronder is een rattenstap niet begrepen, zoodat hij ook niet behoort te worden verbeurd verklaard bij veroordeeling wegens het aanwenden van ongeoorloofde middelen om wild te bemagtigen.

d H. R. 27 Augustus 1867, Concl. conf. — *d* H. R. 29 Januarij 1862, Concl. contr. — en *b* H. R. 20 April 1864, Concl. conf. ten aanzien van een sikkel; het laatste arrest vern. Goes 4 Februarij 1864.

398. De verbeurdverklaring van jagt- of vischtuigen, vermeld in de 1e en 2e al. van art. 44 der jagtwet van 1852, moet niet beperkt worden tot de gevallen, dat er werkelijk is gejaagd of gevischt; die wetsbepaling is algemeen, en moet dus worden toegepast, ook al is het jagt- of vischtuig niet daadwerkelijk gebezigd, maar zoodra daardoor eenige overtreding der wet is begaan, bv. bij het komen in het veld met een pistool of ander schietgeweer, en honden.

a H. R. 31 Mei 1853, Concl. conf. — *f* H. R. 28 Junij 1853, Concl. tot verwijzing. — *c* H. R. 11 October 1853, Concl. conf. — Anders Sneek 8 December 1853.

399. Het jagtgeweer waarmede iemand op eens anders grond zonder vergunning gejaagd heeft, mag niet worden verbeurd verklaard.

b H. R. 3 April 1860, Concl. conf. — *d* H. R. 29 Junij 1863, Concl. conf. — *c* H. R. 26 Mei 1863, Concl. conf. bij jagen op spoorsneeuw zonder buitengewone magtiging.

400. Vermits door weigering, waarvan de rede is in art. 45, litt. *b* der wet van 13 Junij 1857 (Sb. nº 87), bepalende, dat het geweer, waarvan de overgave ter onderzoeking wordt geweigerd, voor geladen wordt gehouden, — niet alleen is te verstaan het mondeling weigeren der overgave, maar ook elke opzettelijke onttrekking van het schietgeweer aan het gevorderd onderzoek, zoo moet echter niet noodwendig het met het schietgeweer zich verwijderen geacht worden dat opzet in zich te sluiten. — Dit opzet volgt evenmin noodzakelijk uit de omstandigheid, dat de verwijdering heeft plaats gehad, toen de veldwachter den beklaagde tot op ongeveer 150 passen was genaderd.

c H. R. 16 Junij 1869, Concl. conf.

401. Een geweer waarvan de overgave tijdens de bekeuring is geweigerd, moet gehouden worden voor geladen, en derhalve volgens art. 45, litt. *b* der jagtwet van 1857 verbeurd verklaard worden.

Gorinchem Kgr. 18 November 1858.

402. Wanneer iemand wordt vervolgd en schuldig verklaard aan het zich zonder bevoegdheid in gesloten jagttijd, met geladen schietgeweer in het veld bevinden, doch niet aan het schieten van wild of schadelijk gedierte, behoort niet te worden uitgesproken de verbeurdverklaring der geschatte waarde van een stuk wild, maar wel die van het schietgeweer met veroordeeling bij niet-uitlevering om daarvan de door den regter te bepalen geldswaarde te betalen.

b H. R. 24 November 1868, Concl. conf.

403. Het ongeladen schietgeweer, waarmede zich de beklaagde zonder akte of consent in het veld heeft bevonden en gepoogd wild op spoorsneeuw te bemagtigen, moet worden verbeurd verklaard.

Arnhem Kgr. 13 Mei 1871.

404. Als iemand veroordeeld is ter zake van het jagen met meerdere honden dan zijne akte medebragt, en ook wegens het jagen binnen den omtrek van een verboden terrein, dan moet deze laatste overtreding reeds op zich zelve de verbeurdverklaring van alle de honden ten gevolge hebben. Daardoor wordt overbodig het onderzoek, of ter zake van de eerstgemelde overtreding slechts eene gedeeltelijke verbeurdverklaring had behooren te worden uitgesproken.

a H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf.

405. Met de verbeurdverklaring van de wapenen (armes), waarmede de overtreding is begaan, bij de Fransche wet van 30 April 1790 en het Fransche decreet van 4 Mei 1812 bedreigd, is niet bedoeld die van jagttuig in het algemeen, noch bepaaldelijk die van hazenstrikken.

a H. R. 6 April 1847. — *c* H. R. 8 Junij 1847.

406. De val en het konijn, gediend hebbende tot het vangen van bunsings, kunnen evenmin als de bunsings zelf worden verbeurd verklaard; art. 29 der jagtwet, waarbij het vangen van dergelijk schadelijk gedierte, mits met vergunning van den eigenaar of regthebbende is toegelaten, bedreigt geene verbeurdverklaring, indien dit vangen plaats heeft zonder vergunning.

Boxmeer Kgr. 2 April 1855.

407. Art. 44 der jagtwet van 1852 is geschonden, wanneer de regter op grond van art. 24 dier wet eene schuldigverklaring en veroordeeling uitspreekt, zonder verbeurdverklaring van den hond, waarmede de overtreding was begaan, en dien de beklaagde in casu had laten losloopen buiten de kom der gemeente en buiten openbare wegen, onvoorzien van eenen slependen kruisbungel.

a H. R. 8 November 1853. — *a* H. R. 21 Maart 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Maart 1854. — *b* H. R. 30 Mei 1854, Concl. conf. — *g* H. R. 6 Junij 1854. — *b* H. R. 13 Junij 1854, Concl. conf. — *a c* H. R. 19 September 1854, Concl. conf. — *c d* H. R. 17 October 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 15 April 1856, Concl. conf. — *a* H. R. 7 Januarij 1857. — Anders Roermond 22 September 1852.

408. Het jagen op Zondag kan niet zoodanig geacht worden begrepen te zijn onder het jagen in gesloten jagttijd, dat de verbeurdverklaring van het jagttuig wegens laatstgemeld feit ook zou moeten toegepast worden bij het jagen op Zondag.

c H. R. 17 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zierikzee 17 Februarij 1860.

409. Door jagen moet in het algemeen verstaan worden elke wijze, waarop men tracht zich van het wild meester te maken, waaronder dus ook behoort het zetten van hazenstrikken; deze moeten derhalve ook worden verbeurd verklaard.

H. R. 26 October 1847, Concl. conf.

410. Wanneer iemand veroordeeld is wegens het met een wildstrik zich in het veld bevinden buiten openbare wegen en voetpaden, is art. 45, litt. *c* der jagtwet verkeerd toegepast, door niet alleen van den konijnenstrik, maar ook van het konijn de verbeurdverklaring uit te spreken.

c H. R. 28 September 1869, Concl. conf.

411. Het vangen van een konijn in eenen strik op eens anders grond, zonder diens toestemming, valt niet in art. 15, maar in art. 29 der jagtwet v. 1852. Konijnenstrikken zijn wel strikken, maar geene wildstrikken. Dienvolgens is art. 42, litt. *f* op dit feit niet toepasselijk, en valt er geene sprake (volgens art. 44) van verbeurdverklaring van het konijn en van vernietiging van den strik, indien niet bewezen is, dat de bekl. dien strik heeft gezet.

Amersfoort 9 December 1852.

412. Ook bij vrijspraak of ontslag van regtsvervolging van iemand die teregt gestaan heeft wegens een jagtdelict met een wildstrik begaan, moet de vernieling van den wildstrik bevolen worden.

b H. R. 17 Mei 1870, Concl. conf.

413. Bij de wet is tot de verbeurdverklaring van het vischtuig niets anders vereischt, dan dat men met hetzelve gevischt hebbe, en niet dat men juist met hetzelve visschende zij bevonden.

f H. R. 25 Februarij 1851, Concl. conf.

414. Het vischtuig waarmede in eens anders vischwater zonder vergunning is gevischt, moet worden verbeurd verklaard.

b H. R. 29 Maart 1853, Concl. conf. — H. R. 30 Maart 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 11 December 1855, Concl. conf. — *d* H. R. 10 Mei 1853, bij visschen mede zonder akte; — waaromtrent in gelijken zin *f* H. R. 24 Mei 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 16 Julij 1853, Concl. conf. — *a c* H. R. 4 October 1853, Concl. conf. — *d* H. R 22 November 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Junij 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 16 Januarij 1855, Concl. conf. — *c* H. R. 9 October 1855, Concl. conf. — *d* H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf.

415. De hengel of peur, waarmede iemand zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar of regthebbende, visschende wordt gevonden, mag niet worden verbeurd verklaard.

Alphen Kgr. 11 December 1862.

416. Volgens art. 44 en 47 der jagtwet v. 1852 moet het bij het relaas getaxeerde jagt- of vischtuig worden verbeurd verklaard, alsmede aan den bekl. het alternatief bevel worden gedaan om deze voorwerpen, of uit te keeren of de daarvan bepaalde geldswaarde te voldoen; ook dan, wanneer die voorwerpen door den opziener niet zijn in beslag genomen, maar slechts gewaardeerd.

H. R. 30 Maart 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 19 April 1853, Concl. conf. — H. R. 2 Mei 1853, Concl. conf. — *b d* H. R. 10 Mei 1853. — *f* H. R. 24 Mei 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 16 Julij 1853, Concl. conf. — *a c* H. R. 4 October 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 22 November 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Junij 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Julij 1855. — *c* H. R 9 October 1855. — *e* H. R. 12 Junij 1849, — en *b* H. R. 26 Maart 1850, onder de jagtwet v. 1814. — Anders *a* Amsterdam Kgr. V 22 Augustus 1845. — Ten aanzien der thans vigerende wet is het bovenstaand beginsel voorgedragen in de concl. van den Adv.-Gen. Römer ad H. R. 24 Maart 1868.

417. Eene veroordeeling in de getaxeerde waarde van schuit, netten en visch kan niet worden uitgesproken, zonder dat er eene onder-

linge taxatie tusschen den opziener en overtreder heeft plaats gehad.

a Amsterdam Kgr. V. 22 Augustus 1845.

418. Indien door den beklaagde zelven, met den opziener der jagt, die de calange heeft gedaan, de door hem gebezigde vischtuigen op eene bepaalde som zijn getaxeerd, is hij niet bezwaard met de alternatieve veroordeeling tot confiscatie van die vischtuigen, of tot betaling van hunne waarde.

b H.R. 15 Februarij 1842, Concl. conf. — Cf. Doetinchem Kgr. 6 Augustus 1841, houdende ontzegging van den eisch van het O. M. wegens verschil van dagteekening der ten laste gelegde daadzaak in het proces-verbaal van klagte en in de dagvaarding.

419. Het is in strijd met de wet, dat de regter het verboden jagttuig, waarvan is gebruik gemaakt, bij zijn vonnis waardeert en daarvan alternatievelijk de uitlevering of de betaling van de geraamde geldswaarde bij hetzelve gelast; alleen toch de waardering van geoorloofd jagttuig is toegelaten.

Concl. Adv.-Gen. Römer ad *f* H.R. 19 Junij 1860, ten aanzien van strikken. — Oosterhout Kgr. 12 April 1855, bij visschen met eene aalschaar.

420. Door het bevel bij het veroordeelend vonnis gegeven, tot voldoening der waarde van de weitasschen waarmede de jagtovertreding was gepleegd, is art. 43 der jagtwet met juistheid toegepast.

H.R. 24 Maart 1868, Concl. conf.

421. De taxatie door jagtopzieners in art. 44, al. 2 der jagtwet v. 1852 bedoelt niet taxatie met wederzijdsch goedvinden, maar integendeel eene zonder overeenkomst vastgestelde waardering; wat er ook moge zijn van de beteekenis der in art. 48 voorkomende woorden: «overeen»gekomen waarde,» dat artikel gewaagt in allen gevalle niet van inbeslagneming van eigenlijk vischtuig, waarvan in casu de rede, maar alleen van in beslag genomen wild of visch, en de onder jagt- of vischtuig begrepen levende voorwerpen. Het laatste lid van art. 44 derzelfde wet, dat indien geene inbeslagneming heeft plaats gehad, de waarde der bij dat art. vermelde voorwerpen op eene waarde van niet minder dan 10 gulden wordt gebragt, is alleen toepasselijk in het geval dat er noch inbeslagneming noch de daarvoor in de plaats tredende bepaling der waarde bij de bekeuring heeft plaats gehad.

a H.R. 18 Januarij 1853, Concl. conf. — H.R. 30 Maart 1853, Concl. conf. — *b* H.R. 19 April 1853, Concl. conf.

422. De wettelijke bepaling van een minimum van waarde der niet in beslag genomen voorwerpen van het misdrijf op 10 gulden, kan alleen dan toepassing vinden, wanneer, volgens den noodzakelijken zamenhang der verschillende zinsneden van art. 44 der jagtwet, geene inbeslagneming heeft plaats gehad of heeft kunnen plaats hebben, of geene taxatie, die het doel en werking van het inbeslagnemen vervangt.

Zeeland 25 October 1852, te dien aanzien verbeterende Zierikzee 10 September 1852.

423. De opziener der jagt heeft tegen hem, die in zake eener jagtovertreding is veroordeeld, geene actie tot opvordering van het bij het veroordeelend arrest verbeurd verklaarde jagttuig, of van de getaxeerde waarde daarvan.

's Hertogenbosch Kgr. 23 September 1847.

424. De vernieling van het jagttuig, door den regter uit te spreken, is alleen van toepassing op de in art. 45 en 51 der jagtwet v. 1852 opgenoemde gevallen; derhalve kan die niet worden uitgesproken bij veroordeeling wegens het zetten van een hazenstrik.

a H.R. 2 Mei 1854, Concl. conf. — *i* H.R. 19 Junij 1855. — Anders met het oog op art. 22 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), H.R. 24 Augustus 1855, — *e* H.R. 30 October 1855, waarbij echter meer op het facultatieve der al of niet vernietiging werd gewezen; — cf. ook Winschoten Kgr. 26 April 1855, waarbij (zonder dat van de wet v. 1854 gesproken werd) de bevoegdheid tot vernietiging (in casu van een schepnet) werd aangenomen ook buiten de gevallen van art. 45 en 51.

425. Terwijl het bevel tot vernietiging van niet verboden jagttuig volgens art. 47, laatste al. der jagtwet v. 1857 (verwijzende naar art. 22 der wet v. 29 Junij 1854 Sb. nº 102) niet verpligtend is, kan deze geheel facultatieve wetsbepaling nimmer grond tot cassatie geven.

c H.R. 17 April 1860, Concl. conf.

426. Art. 47, al. ult. der jagtwet bedoelt met de verwijzing naar art. 22 der wet van 1854 alleen het onbruikbaar maken van zoodanig niet verboden jagt- of vischtuig als waarvan de inbeslagneming of latere uitlevering volgens eerstgemelde wet kan plaats hebben, zoo als zulks het geval is met datgene hetwelk valt in de termen van art. 45, litt. *b*. Het geldt derhalve niet voor de overtreding van art. 2 der jagtwet; een schietgeweer, als niet verboden jagttuig, valt immers niet in de termen van art. 45 voormeld, en derhalve kan uit dien hoofde niet beweerd worden, dat een vonnis wegens het jagen zonder vergunning van den eigenaar of regthebbende voor hooger beroep vatbaar is.

b H.R. 1 Maart 1870, Concl. conf.

427. Vermits pistolen behooren tot het jagttuig, waarvan het gebruik bij de wet is verboden, behooren zij niet bloot te worden verbeurd verklaard, maar moet de vernietiging daarvan worden bevolen.

a Brielle 30 Mei 1861.

JAGT- EN VISCHREGT.

I. § 1.

1. Vermits het besluit van den Souv. Vorst van 26 Maart 1814 (Sb. nº 46), houdende provisionele bepalingen wegens de toekomstige uitoefening der voormalige heerlijke regten, — de voormelde niet betwiste dagteekening draagt, staat het vast, dat het is daargesteld op een tijdstip, dat nog de Souv. Vorst, jure et facto, alléén, hier te lande met de wetgevende magt bekleed zijnde, volkomen tot het nemen daarvan was bevoegd. Daarbij is niet blootelijk een uitzigt op de herstelling van het jagtregt geopend, maar is werkelijk hersteld het heerlijk regt van de jagt, zoo als het oudtijds bestond, doch alleen met onderwerping der uitoefening van hetzelve aan zoodanige modificatiën en reglementaire bepalingen, als men later zou vermeenen te moeten vaststellen. Zulks eenmaal vaststaande, zijn bij de daaropvolgende Kon. besluiten van 21 September 1814 (Sb. nº 101), toekennende aan de eigenaars der heerlijkheden de uitoefening van het regt van de jagt, mits niet op gronden aan partikulieren toebehoorende, en van 8 Februarij 1815 (Sb. nº 11), houdende definitieve bepalingen omtrent de uitoefening van het regt van de jagt door de eigenaars van heerlijkheden, waarvan het eerstgemelde slechts bevat provisionele bepalingen, — geene nieuwe regten geschonken, maar is daarbij eenvoudig de uitoefening van de bij het besluit van 26 Maart 1814 wettig verkregene regten geregeld, en tot deze regeling, als slechts de uitvoering eener wet betreffende, werd de medewerking der wetgevende magt niet vereischt.

a H. R. 28 Junij 1844, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* N.-Braband 2 Mei 1843, waarbij was vern. *a* 's Hertogenbosch 17 Junij 1842. — *c* N.-Braband 9 November 1841.

2. De Souvereine Vorst der vereenigde Nederlanden heeft het jagtregt, bij de Staatsregeling van 1798 afgeschaft, bij besluit van 8 Februarij 1815 aan de voormalige bezitters wettiglijk wedergegeven. Dat besluit is door de opgevolgde Grondwet van 1815 niet afgeschaft.

's Gravenhage H. G. 30 Junij 1837; — cf. 's Hertogenbosch 1ᵉ a. 3 Mei 1836, waarbij deze vraag evenwel buiten behandeling werd gelaten. — *d* H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf. — *b* N.-Braband 15 September 1840; — implicite in gelijken zin, 's Hertogenbosch 31 December 1839, doch meer bepaald bij de conclusie van den Subst.-Offic. van Justitie Mr. Pape.

3. Alleen de eigenaars van heerlijkheden en niet die van heerlijke regten hebben jagtregt volgens het besluit van den Souv. Vorst van 26 Maart 1814 (Sb. nº 46); hiertegen doet niets af dat bij art. 1 van het besluit van 8 Februarij 1815 meer algemeen gesproken wordt van eigenaars van heerlijke regten, vermits toch na het aannemen der Grondwet op den 29 Maart 1814

(Sb. n° 44), de Souv. Vorst niet meer geregtigd was om zonder medewerking van de wetgevende magt regten te verleenen of over bezittingen der ingezetenen te beschikken, dus ook niet ten aanzien der heerlijke jagtregten, iets anders dan de uitoefening van het jagtregt bij het besluit v. 1814 voor de eigenaren der heerlijkheden behouden verklaard, te regelen en te verzekeren.

N.-Braband 6 Junij 1865, bevest. 's Hertogenbosch 11 Januarij 1865.

4. Het besluit van den Souv. Vorst v. 8 Februarij 1815 (Sb. n° 11) heeft kracht van wet, en daarop kan alzoo eene vordering worden gegrond, om door getuigen te bewijzen dat men als ambachtsheer het regt van de jagt vóór 1794 en ook later heeft uitgeoefend; dat besluit berust blijkbaar op het voorbehoud, dat de Souv. Vorst ook in de meest mogelijke algemeene bewoordingen bij zijn besluit van 26 Maart 1814 (Sb. n° 46) had gemaakt, om ten aanzien van de uitoefening van het in algemeen beginsel vastgestelde regt, omtrent alles finaal te statueren.

Zeeland 24 September 1850.

5. Over de wettelijke bepalingen op het stuk der jagt vóór en tot aan de Staatsregeling van 1798 in het hertogdom Braband. Het jagtregt der heerlijkheid Tilburg en Goirle is hersteld door de besluiten van 26 Maart 1814 (Sb. n° 46) en 8 Februarij 1815 (Sb. n° 11), als hebbende de eigenaren dier heerlijkheid vóór 1794 wettig gehad en bezeten het regt van jagt, ook op gronden van partikulieren, — onder gehoudenheid echter van te moeten dulden binnen de grenzen van dat territoir, de uitoefening der jagt, zoo als die bij de Blijde Inkomsten aan alle man in Braband was toegekend, nl. haar met haar, en veer met veer; het jagtregt dier grondeigenaren alzoo gedetermineerd, gedoogt niet de afpaling eener heerlijkheid, nademaal de afpaling de uitsluitende bevoegdheid tot uitoefening der jagt, binnen het afgepaalde territoir, aan dengenen toekent, ten wiens behoeve de afpaling geschiedt.

's Hertogenbosch 31 December 1839. — Dit vonnis is vern. bij *b* N.-Braband 15 September 1840, op grond dat met het, ook bij dat arrest als hersteld aangenomen jagtregt niet gelijktijdig kan bestaan een jagtregt der partikulieren als eigenaren van den grond, hetwelk uit eene akte van souvereiniteit in 1798 ten nadeele der heerlijkheid ontstaan, in 1814 door eene gelijke souvereine akte ten haren behoeve weder is vernietigd, zoodat die eigenaren, noch ex privilegio, noch ex dominio, tot de uitoefening der jagt binnen de heerlijkheid geregtigd zijn; — in gelijken zin in de conclusie van den Subst.-Offic. van Just. Mr. Pape bij voormeld vonnis.

6. Aan de eigenaars van heerlijke regten, die bevorens het regt van jagt binnen zeker district ook op de gronden van partikulieren wettig gehad en daarvan tot in 1794 of later de possessie uitgeoefend hebben, is dat regt bij besluit van den Souv. Vorst van 8 Februarij 1815 weder toegestaan. Bevel tot getuigenbewijs, dat door de eigenaars van de questieuse heerlijkheid het regt der jagt niet op alle landen, ook die van partikulieren, in die heerlijkheid gelegen, tot 1794 of later is uitgeoefend geworden.

a Holland 29 Junij 1839.

7. De eigenaars van heerlijkheden, om nog tegenwoordig het regt van de jagt, ook op gronden aan partikulieren toebehoorende, te kunnen uitoefenen, moeten bewijzen, 1° dat zij dat regt wettig hebben gehad, en 2° dat zij daarvan tot in den jare 1794 of later, in de wettige possessie zijn geweest. Het bewijs, dat de eigenaar eener heerlijkheid vroeger het jagtregt ook op gronden van partikulieren gehad heeft, volgt niet uit eene beschikking van Keizer Karel V, waarbij aan een ieder wordt verboden binnen die heerlijkheid op konijnen te jagen, noch uit een besluit van den Prins van Oranje, waarbij aan militairen en andere personen wordt verboden binnen die heerlijkheid te jagen, noch uit een verlei-brief, waarbij die heerlijkheid tot eene hooge en vrije heerlijkheid wordt verheven, met regt van jurisdictie ten behoeve der eigenaars daarvan.

Amersfoort 7 October 1846.

8. Indien in den zin van art. 1 van het besl. van 8 Februarij 1815 (Sb. n° 11), houdende definitieve bepalingen omtrent de uitoefening van het regt van de jagt door de eigenaars van heerlijkheden, deze mogten kunnen volstaan met de verkrijging van het jagtregt vóór en tot 1794 te bewijzen door langdurig bezit en verjaring tot dien tijd, dan nog kon een aangeboden getuigenbewijs, van de uitsluitende uitoefening van de jagt, zoo lang de oudste menschen in den omtrek, vóór 1798 geheugen, door den judex facti als inconcludent worden verworpen.

a H. R. 5 Junij 1846, Concl. conf.

9. Om in het bezit van heerlijk jagtregt te worden gehandhaafd, moet bewezen zijn het bezit daarvan tot in den jare 1794 of later, d. i. tot op de afschaffing in 1798; het kan derhalve niet opgaan te beweren dat de eischer of zijne voorgangers het bezit hebben gehad in 1780 en 1787, dat zij ook nog wel in de wettige possessie zullen geweest zijn in 1798, en dat niet het feitelijk blijven uitoefenen van het heerlijk jagtregt wordt vereischt, maar alleen het wettig bestaan daarvan tijdens de afschaffing in 1798.

H. R. 23 Februarij 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 23 Februarij 1871.

§ 2.

10. Het heerlijk jagtregt afgeschaft bij de Staatsregelingen v. 1798, 1801 en 1805, heeft — behoudens de uitzondering bij het besluit van den Souvereinen Vorst van 26 Maart 1814 gemaakt ten behoeve van bezitters van voormalige heerlijkheden, ridderhofsteden en havezaten — opgehouden deel van het Staatsregt uit te maken, levert geen erkenden regtstoestand op, en kan mitsdien niet als een zakelijk regt door verjaring worden verkregen.

N.-Braband 6 Junij 1865, bev. 's Hertogenbosch 11 Januarij 1865, waarbij evenwel het onderzoek naar de ingeroepen verjaring werd overbodig geacht. — Anders 's Hertogenbosch 15 Februarij 1865.

11. Het heerlijk jagtregt afgeschaft bij de Staatsregeling van 1798, is later alleen teruggegeven aan hen die het bevorens wettig hadden gehad, en daarvan tot in den jare 1794 of later het wettig bezit hadden behouden; het is

dus ook alleen in zóóver hersteld geworden, zonder dat eenig nieuw dergelijk regt, hetzij bij overeenkomst, hetzij bij verjaring heeft kunnen worden verkregen; het is derhalve onjuist te beweren, dat dit regt zou gelijk staan met andere onligchamelijke zaken, die door bezit kunnen verkregen worden.

d H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

12. Heerlijk jagtregt kan na de afschaffing van alle heerlijke regten door de Staatsregeling van 1798, niet meer door overeenkomst of verjaring verkregen worden.

H. R. 8 Februarij 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 13 Junij 1866, waarbij was bev. Nijmegen 7 Maart 1865.

13. Bijaldien een heerlijk jagtregt, als behoorende tot de regalia minora en voor mededeeling vatbaar, vroeger hier te lande door onheugelijk bezit, bij wege van verjaring, ten behoeve eener heerlijkheid heeft kunnen worden verkregen, staat het echter vast, dat dit niet heeft kunnen geschieden na het uitvaardigen van het plakkaat van den 28 Julij 1795, opgevolgd door art. 27 der Algemeene Beginselen, voorafgaande aan de Staatsregeling van het jaar 1798, waarbij het jagtregt wettig is verbonden geworden aan den eigendom van den grond. Dit beginsel is bevestigd bij de wetgevingen van het Koningrijk Holland, het Fransche Keizerrijk en het Koningrijk der Nederlanden, opvolgelijk alhier gegolden hebbende of nog van kracht. Hiertegen kunnen niet gelden de voor eigenaars van heerlijkheden, riddermatige hofsteden en havezaten gunstige bepalingen in de besluiten van den Souv. Vorst van 26 Maart en 21 September 1814 (Sb. n[is] 46 en 101) en van 8 Februarij 1815 (Sb. n° 11) vervat, naardien daarbij alleen aan de eigenaars is teruggegeven hun vroeger regt van vóór het jaar 1795. Het bewijs dat de eischer, kooper eener heerlijkheid, of zijne voorgangers sedert onheugelijke tijden, althans sedert veel meer dan 30 jaren het bezit van het jagtregt in die heerlijkheid hebben gehad, is derhalve niet afdoende en dus niet toelaatbaar, daar dat bezit moet hebben plaats gehad vóór 1795.

a Gorinchem 16 April 1861.

14. Het regt der jagt, hoe men hetzelve beschouwe, hetzij regaal hetzij feodaal, was oudtijds aan geene verjaring onderworpen.

's Hertogenbosch 1[n] a. 3 Mei 1836.

15. De eigendom eener Geldersche heerlijkheid met hooge jurisdictie, sluit niet van zelf in zich het heerlijk regt van jagt.

H. R. 8 Februarij 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 13 Junij 1866, waarbij was bev. Nijmegen 7 Maart 1865. — Amersfoort 17 October 1846.

16. In Zeeland en bij Zeeuwsche leenen moet voor ambachtsgevolg worden gehouden en alzoo geacht worden met het ambacht te zijn uitgegeven al hetgeen den Graaf aldaar ten tijde der uitgifte heeft gecompeteerd en niet uitdrukkelijk is uitgezonderd. Het regt van jagt als behoorende tot de regalia is daaronder begrepen.

a Holland 12 Februarij 1840, vern. Brielle 20 October 1837; — cf. interl. *c* Holland 26 Junij 1839, waarbij getuigenbewijs was bevolen: dat door de eigenaars van de ambachtsheerlijkheid van Sommelsdijk het regt der jagt op alle landen, ook op die aan partikulieren toekomende, in die heerlijkheid gelegen, tot den jare 1794 of later uitsluitend is uitgeoefend geworden.

17. Het heerlijk jagtregt, in zooverre het bij de Souvereine besluiten van 1814 en 1815 is teruggegeven en hersteld geworden, is begrepen onder het jagtregt van derden op de gronden van anderen, bij de art. 2 en 3 der jagtwet van 1852 vermeld en daarbij onder de voorwaarde van afkoopbaarheid gehandhaafd; derhalve moet ook de eigenaar van den grond of zijn regtverkrijgende, in het geval van niet afgekocht regt, ter uitoefening der jagt op dien grond, voorzien zijn van het schriftelijk bewijs van den regthebbenden heer.

d H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

18. Uit art. 56 der Ordonn. van de Staten 's lands van Utrecht v. 18 Julij 1781 volgt, dat aan bezitters van erkende ridderhofsteden in die provincie, mits tot de jagt gequalificeerd. o. a. het regt was toegekend om 200 oude roeden rondom de ridderhofsteden met palen te doen afzetten, binnen welke door anderen niet mogt worden gejaagd, en alwaar bovendien de bedoelde gequalificeerden zelven een uitsluitend regt tot de jagt bezaten. Dit regt is bij Souv. besl. van 8 Februarij 1815 weder toegekend aan de eigenaren van de ridderhofsteden, mits zich regelende naar art. 2 van dat besluit, en is dit teruggegeven regt en de vrije beschikking daarover bij zijne eigenaren verbleven, ook na de wetten van 1852 en 1857. Mitsdien zijn art. 40 en 43 toe te passen op een beklaagde, ten wiens aanzien de regter in facto heeft beslist, dat hij met een geweer jagende is bevonden onder de heerlijkheid A, en op de vordering van den Rijks-veldwachter een schriftelijk bewijs van vergunning van den eigenaar van het land, gelegen binnen 200 oude roeden van de ridderhofstede B heeft vertoond, doch zonder zoodanig bewijs van den eigenaar van evengemelde heerlijkheid over te leggen.

d H. R. 29 Junij 1859, Concl. conf. vern. Utrecht 28 Maart 1859, gewezen op de verwijzing bij *i* H. R. 8 Februarij 1859, — en Loenen Kgr. 4 Augustus 1858. — *d* H. R. 29 Junij 1863, Concl. conf. beslissende dat voormeld regt wel degelijk een jagtregt is, toekomende aan de tot de jagt gequalificeerde eigenaren der ridderhofsteden, en na afschaffing bij de Staatsregeling v. 1798, bij de besluiten van 1814 en 1815 hersteld.

19. Wanneer de eigenaren van een zoogenaamd Portionaris Ambacht gezamenlijk als ambachtsheeren ageren tot het doen erkennen van hun collectief jagtregt, dan is het, om ontvankelijk te zijn, niet voldoende, dat een hunner zijne qualiteit van ambachtsheer zonder tegenspraak bewezen hebbe, maar zij moeten ieder afzonderlijk hunnen titel van deelgeregtigdheid bewijzen.

Zeeland 24 September 1850.

20. Ingeval een grondeigenaar eenen klampder over zijne gronden uitgeoefend wordende heerlijke jagt heeft gepacht, is hij niettemin later nog ontvankelijk, om hetzelve jagtregt aan den bezitter te contesteren.

's Hertogenbosch 1ᵉ a. 3 Mei 1836. — In gelijken zin 's Gravenhage H. G. 30 Junij 1837.

21. Door jagt en door vogelarij moet blijkbaar eene en dezelfde zaak verstaan worden, het regt namelijk om, op welke wijze ook, wild te vangen en zich toe te eigenen, zoodat hij, die (gelijk men zich oudtijds uitdrukte) had regt van vogelarij, ook had regt van jagt, en die jagtregt had, ook had het regt om dat door vogelarij uit te oefenen. Bij de besluiten op de jagt van de jaren 1814 en 1815, zijn jagt en vogelarij mede als synoniem te beschouwen, en dit wordt ook door den inhoud der wet van den 11 Julij 1814 (Sb. nº 79) nadrukkelijk bevestigd. Hij die oudtijds het regt van vogelarij heeft verkregen, is tevens geregtigd wild te vangen op de latere meer algemeen in gebruik gekomen wijze en met ander geoorloofd jagttuig.

a H. R. 20 Junij 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 24 September 1850.

22. Onder warande moet worden verstaan hetzelfde als wildbaan, jagtveld, jagt, — en komt in de Blijde Inkomsten voor onder de beteekenis van eene uitgestrektheid, welke aan het algemeen jagtveld der Brabandsche knapen en ridderen op groot wild was onttrokken, en mitsdien als eene gereserveerde of privatieve jagt ten behoeve van den Souverein, die zich daarop zijn regt voorbehield.

b N.-Braband 15 September 1840. — Cf. 's Hertogenbosch 31 December 1839, beslissende dat dit woord aanduidt zeker regt of bevoegdheid tot de jagt binnen bepaalde grenzen van kleinen of grooten omvang, bv. eene heerlijkheid, een of meer dorpen enz., zonder dat daarbij aan eene formele afsluiting of omrastering kan worden gedacht, hoewel toch zoodanige warande door afsteking, palen, steenen of andere teekenen soms werd aangeduid, — en waarbij tevens het onderscheid tusschen de regten van warande en die van vrije warande werden opgegeven, en onderzocht, welke de wettelijke bepalingen waren op het stuk der jagt voor en tot aan de Staatsregeling van 1798 in dat gedeelte van het voormalige Hertogdom Braband, waarin de heerlijkheid Tilburg en Goirle gelegen zijn.

23. Door warande wordt alleen verstaan de jagt in zeker bepaald en gesloten terrein, en geenszins het regt van jagt over alle de gronden van partikulieren, binnen eene gansche gemeente gelegen.

's Hertogenbosch 3 Mei 1836.

24. Waar in de ordonnantie van de E. M. Heeren Staten 's lands van Utrecht van 9 Julij 1668 « aangaande het melioreren, graven ende »bekostigen van eene nieuwe grifte, beginnende »uijt der stads grafte van Utrecht tot den Stoet-»wegenschen dijck toe, mitsgaders het schou-»wen en onderhouden van de voorzegde nieuwe »grifte, » gesproken wordt van regten of verpligtingen, die zich slechts over de halve breedte van de Grifte uitstrekken, wordt dit uitdrukkelijk vermeld, zoodat daaruit af te leiden is, dat, waar art. 18 van die ordonnantie zegt: « dat »niemand als de geërfdens, elk voor zijn land, »zal vermogen in deze Grifte te vissen, » het vischregt van de geërfden van een land aan de Grifte gelegen, voor zoover dit land zich uitstrekt, hun over de geheele breedte van dat vischwater toekomt.

H. R. 28 Maart 1865, Concl. conf.

25. Een beweerd vischregt in de rivier de Waal is voldoende bewezen door een verlei- of beleenbrief van 1383 aan den primitieven auteur der eischers « met eenen weert . . . tusschen »Herwerden en Vayderick . . . en de visscherien »die daaraan vallen mogen . . ., » in verband met het daaropgevolgde bezit van dat regt, en is niet te beschouwen als een heerlijk regt van visscherij, bijaldien het ook bij de uitgifte als leen konde worden aangemerkt, nademaal dit regt na 1798 van elken leenpligt is ontheven, en onder het gewone eigendomsregt is opgenomen blijkens eene latere overdragt aan den onmiddellijken auteur der eischers.

c Gelderland 18 December 1867, bev. bij H. R. 6 November 1868, Concl. conf.

II. § 1.

26. Volgens art. 641 B. W. behoort het regt om zich de visschen toe te eigenen, aan den eigenaar van het water enz. Noch de wet van 11 Julij 1814 (Sb. nº 79) op de jagt en visscherij, noch het Burg. Wetb., noch eenige andere wet of wettige verordening houden eene bepaling in, waardoor genoemd beginsel is gewijzigd ten aanzien der aan den Staat toebehoorende bevaarbare rivieren.

a H. R. 18 Januarij 1848. — *b* H. R. 18 Januarij 1848, Concl. conf.

27. Waar bijzondere personen in het bezit zijn van eene bevaarbare rivier, in casu de Dommel, kan de Staat niet als regthebbende volgens art. 2 der jagtwet v. 1857 worden beschouwd. Eene rivier, hoezeer vlotbaar en bevaarbaar, maar in het bezit zijnde van de aangelande eigenaren en tusschen hunne gronden doorstroomende, is onder anderen met betrekking tot het regt om daarin te visschen gelijk te achten aan eene gracht of sloot tusschen twee erven, welke verondersteld wordt gemeen te zijn, en waarin ieder der aangrenzende eigenaren mag visschen, zonder aan de halve breedte gehouden te zijn.

d H. R. 6 Maart 1860, Concl. contr. verw. de cass. tegen 's Hertogenbosch 20 December 1859.

28. De eigenaar eener heerlijkheid heeft niet als zoodanig de vrije jagt op de gronden aan anderen toebehoorende, binnen den kring zijner heerlijkheid.

b Deventer 29 Maart 1843.

29. De zijlvestenijen, polderschappen en dergelijke in de provincie Groningen zijn van de oudste tijden af private ondernemingen en alsnog het eigendom van de gezamenlijke ingelanden van zoodanig zijlvest. Behoudens de regten van scheepvaart als anderzins, welke in den loop der tijden, en door de veranderde omstandigheden daarop zijn ontstaan, zijn en blijven die zijlvestenijen enz. bij uitsluiting bevoegd om over het regt van visscherij in dezelve te beschikken.

Groningen Hof 24 October 1843.

30. Het Bestuur der Domeinen kan geene aanspraak maken op het heerlijk jagtregt, vroeger toebehoord hebbende aan den voormaligen markies van Bergen-op-Zoom, op gronden die door

de Fransche Republiek zijn verbeurd verklaard en in 1800 aan de Bataafsche republiek afgestaan, al heeft de latere eigenaar die goederen in 1839 gekocht onder den last van de heerlijke regten.
Breda 3 September 1867.

31. De generaliteit of eene der provinciën der Vereenigde Nederlanden is in het jaar 1794, of later, niet in het bezit van het regt van jagt in het graafschap Buren geweest. Dat regt is nooit aan den Staat der Nederlanden overgedragen.
Tiel 16 Junij 1854.

32. Visschen in eene strang, waarin de visscherij mondeling was verpacht. De visscherij in soortgelijke strangen werd door het bestuur des eaux et forêts in bezit genomen en verpacht, zonder acht te slaan op de regten, door derden daarop verkregen. De Souvereine Vorst der Nederlanden heeft bij besluit v. 25 Augustus 1814 bepaald, dat zij die door het Fransche bestuur in het bezit hunner visscherijen waren gestoord, daarin zouden worden hersteld, mits aan het Departement van Binnenl. Zaken van ondervonden stoornis doende blijken, voorbehoudens het regt van derden, die op den eigendom dier visscherijen aanspraak zouden kunnen maken. Naar het Ned. regt kan het regt van visscherij in de vlotbare en bevaarbare rivieren van den eigendom van het water worden afgescheiden, en is het voor vervreemding vatbaar. Daar de hierbedoelde strang gemeenschap heeft met dat gedeelte der Waal, waarvan de visscherij bij notariële akte door het domeinbestuur is verkocht, zoo behoort die strang als een aanhangsel van dit riviervak te worden beschouwd, waarin de visscherij door den Staat of diens regthebbende kan uitgeoefend worden, en waaromtrent geen beter regt, hetzij door eigendom, hetzij door langdurig bezit, is aangetoond.
Gelderland 12 Januarij 1853, bev. Nijmegen 30 December 1851.

33. Vordering tot wegneming van palen ter uitoefening van de jagt, gesteld in de aanwassen van het eiland Rosenburg; beweren des gedaagden, dat hij het regt van jagen op de questieuse gronden bezat; beroep op eene akte van 1727 enz.; vraag of de aanwassen onder het eiland begrepen zijn. Toewijzing van den eisch.
Z.-Holland 9 November 1853, vern. Rotterdam 5 April 1852.

34. Over het regt van visschen in het Pannerdensche Kanaal. Bewijslast; ontzegging van het beweerde regt.
Nijmegen 18 Mei 1841.

35. De Paarden-, Hompelvoet- en Kabeljauwplaat, ten noorden van de Grevelingen gelegen, behooren tot de provincie Zuid-Holland, en alleen het ten zuiden gelegen gedeelte der rivier kan tot de provincie Zeeland behooren.
Sommelsdijk Kgr. 20 November 1863 (met betrekking tot oester-platen van het Domein gepacht).

§ 2. A.

36. Volgens Oud-Geldersch costumier regt was het vischregt in bevaarbare rivieren en stroomen voor bijzonder bezit en overdragt vatbaar. Daar het feodaal en Romeinsch regt ook in Gelderland alleen gold als subsidiair regt, is het onverschillig na te gaan, wat het een en ander over dit door het costumier regt aangenomen beginsel bepaalde. Deze regtstoestand is niet gewijzigd door het Wetb. Napoleon, ingerigt voor het Koningrijk Holland, en, ofschoon opgeheven door het Fransche regt, weder ingevoerd door de besluiten van den Souv. Vorst van 19 Februarij en 25 Augustus 1814, niet alleen voor hen, die reeds vroeger het bedoelde vischregt hadden, maar in het algemeen voor het vervolg. Deze besluiten, ofschoon niet opgenomen in het Staatsblad, zijn behoorlijk gepubliceerd door plaatsing in de Staatscourant. Hij die vóór 1 October 1838 voormeld regt bij authentieke akte heeft gekocht van hem die in het feitelijk bezit ervan was, kan derhalve door opgevolgd twintigjarig bezit den eigendom daarvan verkrijgen.
b H. R. 19 Februarij 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 4 Maart 1863.

37. Onder de wet van 17 April 1807 kon het reëel jagtregt op een onroerend goed door den eigenaar worden verkocht. Indien zulks bij onderhandsche akte geschiedde, en deze ten protocolle van de gemeente, waaronder het land was gelegen, werd geregistreerd, gold deze registratie voor eene traditio coram judice loci.
Amersfoort 21 Februarij 1844.

38. Onder vigueur van den Code Nap. hier te lande, in verband met de jagtwet v. 11 Julij 1814, was het jagtregt, afgescheiden van den eigendom van vast goed, niet eene zaak buiten den handel, en kon omtrent dat regt de onsplitsbaarheid van den grondeigendom niet worden aangenomen; alzoo was in 1823 het verkoopen van het jagtregt, afgescheiden van den eigendom van den grond, noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend verboden. Onderscheidene uitdrukkingen in de jagtwet van 1814 gebezigd, moeten veeleer geacht worden het regt tot zoodanige overeenkomst met de daad te hebben erkend.
b H. R. 6 Januarij 1860, Concl. conf. vern. Overijssel 14 Maart 1859, waarbij op andere gronden was bev. Zwolle 10 Junij 1857. — Het gold den verkoop van jagtregt onder vigueur der wet van 1814 gesloten, onder voorwaarde dat de verkooper, des verkiezende, den verkoop binnen vijf jaren kon vernietigen; deze overeenkomst werd door de Regtbank als in strijd met art. 1174 C. N. van onwaarde verklaard. Het Hof meende, dat het regt tot de jagt, afgescheiden van den grond, onder het Fransche regt niet in den handel was, en dus niet door koop en verkoop kon worden overgedragen. De H. R. vernietigde dit arrest en verwees de zaak weder naar het Hof, dat nu den 5 November 1860, in den geest van 's H. R. arrest beslissende, mede aannam, dat de koop en verkoop niet nietig was naar aanleiding van art. 1174 C. N.

39. Het jagtregt, als gevestigd op den grond, en vatbaar voor handhaving tegen derden, is een op zich zelf staand zakelijk regt, als zoodanig bij de wet erkend en in den handel; het kon vóór de jagtwet v. 1852 afzonderlijk worden vervreemd en verkregen, zoo in bezit als in eigendom. Vermits die jagtwet geen verkregen regten heeft vernietigd, moet hij, die aantoont bij de invoering dier wet een verkregen

regt van bezit te hebben gehad, daarin worden gehandhaafd, zoo niet blijkt, dat het aan een ander is overgegaan of verlaten geworden.
's Hertogenbosch 15 Februarij 1865.

40. Volgens art. 27 der Staatsregeling van 1798 is het gewone zoowel als het heerlijke jagtregt onafscheidbaar van het grondbezit geworden, en is derhalve niet meer voor afzonderlijke vervreemding en evenmin voor afzonderlijke verkrijging door verjaring vatbaar.
N.-Braband 6 Junij 1865, bev. 's Hertogenbosch 11 Januarij 1865, waarbij evenwel het onderzoek naar de ingeroepen verjaring werd overbodig geacht. — Anders 's Hertogenbosch 15 Februarij 1865. — In de bij laatstgemelde uitspraak besliste zaak gold het eene questie van bezit, in de eerste eene questie van eigendom van jagtregt.

41. De bij art. 641 B. W. erkende uitzondering dat door derden bij uitsluiting van den eigenaar jagtregt is verkregen, is toepasselijk op die jagtregten welke vóór de invoering van het Burg. Wetb. reeds een zelfstandig bestaan hadden bekomen.
H. R. 23 Februarij 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 23 Februarij 1871.

42. Art. 641 B. W. eerbiedigt, ook met het oog op de Decreten der Fransche Nationale Vergadering van 4, 5, 7, 8 en 11 Augustus 1789, in verband met de opene brieven des Konings, betreffende de jagt v. 30 April 1790 (in Limburg van verbindende kracht), de regten, bij overeenkomst verkregen, om, wanneer men voor het overige daartoe bevoegd is, de jagt op de aan derden toebehoorende landen uit te oefenen, met uitsluiting van alle anderen, ook van den eigenaar.
b H. R. 27 Februarij 1846, Concl. conf. vern. Limburg 13 Januarij 1845; — cf. Maastricht 13 Junij 1845, mede beslissende dat de reserve en de uitoefening van het jagtregt, afgescheiden van den grond, bestaanbaar is.

43. Aan de verbodsbepaling, om bij vervreemding het regt van jagt- of vischregt van den grond of van het water te scheiden, kan geene terugwerkende kracht worden toegekend, met dit gevolg dat daardoor het vóór 1838 verkregen jagtregt zou worden vernietigd.
b H. R. 7 Mei 1858, Concl. conf. — Nijmegen 25 Julij 1864.

44. Art. 641 B. W. zoowel als art. 3 der wet tot regeling der jagt en visscherij, verbiedt voor het vervolg daar te stellen een afzonderlijk jagtregt, afgescheiden van den eigendom van den grond.
H. R. 5 Junij 1868, Concl. conf.

45. Zoowel bij art. 641 B. W. als bij art. 1 en 2 der jagtwet v. 1857 is verboden de daarstelling van een afzonderlijk jagtregt, afgescheiden van den eigendom van den grond. Dus kan het jagtregt niet meer opleveren een voorwerp van bezit, in zooverre het niet is ontstaan vóór de invoering van het Burg. Wetb.
a H. R. 28 Junij 1861, Concl. conf.

46. Bij art. 641 B. W. wordt den eigenaar verboden zijn grond te verkoopen en het jagtregt voor zich te behouden; hij kan nimmer beweren een heerlijk jagtregt op dien grond te hebben gehad en voorbehouden.
H. R. 26 November 1869, Concl. conf.

47. Wanneer een eigenaar in strijd met de wet zijn grond verkoopt en het jagtregt voor zich behoudt, dan wordt niettemin de kooper van den grond ook eigenaar van het jagtregt; ten onregte zou men beweren dat de geheele koop en verkoop komt te vervallen.
H. R. 26 November 1869, Concl. conf.

48. Het is een dwalend gevoelen, dat men, om te worden verklaard geregtigd tot de uitoefening van uitsluitend jagtregt op gronden aan particulieren toebehoorende, niet alleen dat regt moet verkregen, maar ook op het tijdstip der invoering van het B. W. het genot van dat regt gehad hebben. Voor de wezenlijke bedoeling der woorden van art. 641 B. W.: «waar» van zij tegenwoordig het genot hebben,» is integendeel te houden, dat die uitzondering alleen diegenen betrof, die volgens den tegenwoordigen stand der zaken tot de uitoefening van dat regt bevoegd waren en krachtens hun verkregen regt het genot daarvan hadden of konden hebben.
b H. R. 29 Junij 1855, Concl. conf.

49. Het materiële feit der uitoefening van de jagt tijdens de invoering van het B. W. is niet voldoende, om, naar aanleiding van art. 641 van dat Wetboek, die bevoegdheid te blijven behouden, tegenover wettige en titulo oneroso verkregen regten van derden.
Zeeland 5 December 1854.

50. Er bestaat geen verkregen jagtregt doordien men een jaar vóór de invoering der Ned. Wetgeving jagtregt uitoefende; dit beweerd bezit kan onder de nieuwe wetgeving geene verjaring doen ontstaan, als zijnde het jagtregt op de gronden van een ander volgens de tegenwoordige wetgeving niet vatbaar om door bezit te worden verkregen.
Tiel 4 October 1867.

51. Vermits de Staatsregeling van 1798 het heerlijk regt van jagt niet alleen heeft afgeschaft door vernietiging van de bestaande jagtregten, maar ook door dat regt als erkenden regtstoestand te doen ophouden, kan hij die in 1837 heerlijk jagtregt kocht en sedert dien tijd uitoefende, dat regt niet door bezit krachtens titel verkregen hebben, wanneer niet blijkt dat zijn auteur dat regt nog had krachtens de besluiten van den Souv. Vorst van 1814 en 1815.
Gelderland 23 Junij 1869, bev. Nijmegen 21 October 1868.

52. Onder de tegenwoordige wetgeving kan niet worden verkregen het afzonderlijk bezit van een jagtregt, en kan zelfs dat bezit, onder eene vroegere wetgeving verkregen zijnde, thans niet worden voortgezet.
Almelo 3 October 1855. — Almelo 17 October 1860.

53. Het jagtregt is een op zich zelf staand zakelijk regt en mitsdien eene zaak in den handel; alzoo is bij stoornis in het bezit daarvan, de regtsvordering tot handhaving bij de wet toegekend.
H. R. 29 October 1858, Concl. conf. — Zutphen 26 November 1857, tevens beslissende, dat hij die erkent met anderen het jagtregt op zekere gronden te bezitten, niet bevoegd is om zonder die medegeregtigden handhaving in het bezit daarvan te vorderen.

54. Hij die een heerlijk jagtregt afgescheiden van den grond in 1806 heeft verkregen, kan ook onder de thans vigerende jagtwet van 1857 het bezit daarvan doen gelden, en possessoir ageren tegen dengenen die eene stoornis in dat bezit heeft gepleegd.

Nijmegen 25 Julij 1864.

55. Voor de actie tot handhaving in het bezit van jagtregt wordt meer gevorderd dan in den regel voor zoodanige vordering is vereischt, nl. even als ten petitoire, een bewijs door titels; daar toch anders door middel van zoodanige possessoire actie inbreuk zou kunnen worden gemaakt op de, alleen onder de daarbij uitdrukkelijk gestelde voorwaarden bij de besluiten van 1814 en 1815 vastgestelde herstelling van het heerlijk jagtregt en de daarmede in verband staande uitzondering van art. 641 B.W.

H. R. 23 Februarij 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 23 Februarij 1871.

56. De actie tot handhaving bij stoornis in de uitoefening van jagtregt kan thans alleen worden ingesteld in geval van een getituleerd bezit, waarvan het bestaan dagteekent vóór de invoering van het Burg. Wetboek.

H. R. 5 Junij 1868, Concl. conf.

57. De verklaring van ambachtsheeren, dat zij zich niet verzetten tegen de registratie van onder die heerlijkheid gelegen landen, is niet te beschouwen als een afstand van het jagtregt zelf; zulks stelt derhalve eene bloote vergunning daar, en geen werkelijk bezit, waarop verkrijging van jagtregt kan gegrond worden.

Zeeland 5 December 1854.

58. Ter bepaling van den afkoopprijs behoort, ook ten aanzien der benoeming van deskundigen, de gewone procesorde te worden gevolgd.

Arnhem 13 December 1852.

B.

59. Aan eene privatieve jagt, die geregistreerd is, doch niet volgens de wet afgepaald, kan het effect der wettelijke reserve niet worden toegekend, en hij die de registratie eener privatieve jagt aangevraagd en verkregen hebbende, dezelve niet afpaalt, moet geacht worden aan het effect zijner reserve te hebben gerenuntieerd; derhalve mag daarop niet anders dan krachtens eene gewone akte worden gejaagd, en hij die slechts voorzien van eene akte om in geregistreerde jagten te jagen, echter in zoodanig geregistreerd doch niet afgepaald veld jaagt, maakt van zijne akte een ander gebruik dan waartoe zij hem verleend was.

b H. R. 6 Januarij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 12 November 1850, Concl. conf. vern. Almelo.

60. Wanneer iemand, die aanvraag heeft gedaan tot onbeperkte registratie zijner eigene jagt, doch slechts heeft bekomen eene beperkte concessie, nl. voor zoover de gronden niet waren gelegen binnen den overeenkomstig de wet af te palen kring der riddermatige jagt van een ander persoon, handelt hij in strijd met art. 18, n° 15 der jagtwet door onder de afpaling zijner landen ook zoodanige gronden te begrijpen, welke vielen binnen den kring van die riddermatige jagt, die even als vroeger door palen was aangewezen.

a H. R. 9 Februarij 1847, Concl. conf. — Cf. Loenen Kgr. 7 Junij 1844, beslissende dat in dergelijk geval, alvorens de strafbepaling wegens het afpalen van ongeregistreerd land te kunnen toepassen, het bestaan der (betwiste) riddermatige jagt en dus de deugdelijkheid der restrictie van wege de opperhoutvesterij gemaakt, door den burg. regter vooraf moet worden uitgemaakt.

61. Er bestaat voldoend bewijs van aanmatiging van jagtregt, indien de vrije gronden begrepen zijn binnen de lijn, voor welke registratie en eigen jagt gevraagd is, en die gronden eene enclave van de afgepaalde gronden uitmaken. Die afpaling stelt eene onregtmatige daad daar, welke tot schadevergoeding verpligt.

's Hertogenbosch 1 Julij 1845.

62. Wanneer binnen eene geregistreerde en afgepaalde jagt eene andere, mede geregistreerde en afgepaalde jagt is gelegen, kan de bij art. 16 der wet van 11 Julij 1814 (Sb. n° 79) toegekende reserve niet worden genoten, wanneer slechts de buitenomvang dier eerste jagt van palen is voorzien; daartoe wordt bovendien gevorderd de afpaling langs den binnenkring; bij gebreke daarvan kan wegens het jagen in dien binnenkring zonder vergunning geene veroordeeling worden uitgesproken.

H. R. 15 Julij 1851, Concl. contr.

63. Reserve van jagt is aannemelijk, al zijn de jagtborden slechts aan wilgenpooten en persen gehecht, daar niet op de qualiteit der palen, maar daarop moet worden gelet, of aan die palen en op die borden duidelijk en zigtbaar de door de wet vereischte inscriptie voorkomt; het voorschrift dat de palen eene behoorlijke dikte moeten hebben, doelt alleen op het geval dat op die palen zelve het opschrift «Privatieve jagt »van enz.,» wordt geplaatst, niet wanneer zulks op een afzonderlijk bord geschiedt, in welk geval de paal alleen de noodige dikte moet hebben om het bord te dragen, en wel zoo te dragen, dat het voor een ieder duidelijk en zigtbaar is.

Oostburg Kgr. 11 Maart 1844.

64. Het aanwezig zijn of gevonden worden van een jagtpaal op ongeregistreerd land, is niet genoegzaam tot bewijs van schuld van hem, wiens naam op den paal of het daaraan gehechte bordje wordt gevonden. Om de overtreding, bij art. 18, n° 15 der jagtwet bedoeld, daar te stellen, wordt uit den aard der zaak vereischt, dat hij, wiens naam op den paal of op het daaraan gehechte bordje gevonden is, zelf den paal op het land heeft gesteld of doen stellen; de niet-beslissing daaromtrent geeft grond tot vernietiging van het arrest volgens art. 211 Sv.

a H. R. 2 Mei 1843, Concl. conf. vern. Groningen Kgr. 11 Februarij 1843, waarbij was beslist, dat een jagtveld, alwaar slechts een enkele paal is geplaatst, niet kan worden beschouwd als te zijn afgepaald, noch als land kan worden aangemerkt, waarvan het regt om de jagt uit te oefenen, door de daartoe geregtigden is gereserveerd.

65. Het stellen van palen op de uithoeken eener privatieve jagt is een onmisbaar vereischte,

om die jagt het voordeel der reserve te doen genieten, en tot constatering der overtreding. Indien derhalve de regter a quo feitelijk heeft beslist, dat ter plaatse, waar de bekl. eens anders jagt heeft betreden, even als hooger en meer naar beneden, langs een steenweg, aan het einde of de grensscheiding der jagt geene palen stonden, en dat deze eerst na de bekeuring zijn gesteld, is teregt een ontslag van regtsvervolging uitgesproken.

b H. R. 9 April 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Hertogenbosch 5 Februarij 1839.

66. De omstandigheid, dat de plaatsing van het bord van voorbehouding eener privatieve jagt geenszins geschikt was om de voorbehouding te doen opmerken, doet het effect der reserve, aan eene privatieve jagt toegekend, vervallen; met dat gevolg, dat zoodanige jagt geenszins als eene behoorlijk afgepaalde kan beschouwd worden.

b H. R. 18 Augustus 1840, Concl. contr.

67. De woorden «eigene jagt» geven volkomen hetzelfde te kennen als de in art. 16 der jagtwet gebezigde uitdrukking «privatieve jagt.» Eenige geringe afwijkingen in den naam van den eigenaar op sommige der bordjes, welke niet van dien aard zijn, dat zij het wezen van het voorschrift der wet betreffen, kunnen geene aanleiding geven tot de niet-toepassing van genoemd artikel.

b H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

68. De jagtwet vordert in art. 16 niets meer dan den naam van den eigenaar op de palen, dienende tot aanduiding eener privatieve jagt, en geenszins ook diens voornaam. Bovendien is de voornaam voor eenen beklaagde, die in het geheel geene permissie bezit, volstrekt onverschillig, als zijnde hij, ook zonder dat dezelve vermeld is, niet bevoegd, om in de afgepaalde jagt van eenig particulier, wie dan ook, te jagen. Wanneer een veld behoorlijk is afgepaald, brengt dit mede het wettig vermoeden, dat de afpaling na gedane registratie is geschied, tot zoo lang het tegendeel is bewezen. Het bewijs hiervan rust niet op den klager, maar op den gedaagde, die, in eene exceptie verkeerende, van die exceptie moet doen blijken.

d H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

69. Indien het blijkt, dat de vereischte palen voor eene privatieve jagt, alle op het veld aanwezig waren, met uitzondering van éénen derzelve, die door het water in het ongereede was geraakt, dan kan het bij toeval ontbreken van dien paal niet tot verontschuldiging strekken voor dengenen, die in zoodanige gereserveerde jagt jagende is bevonden, vooral niet, indien de scheiding der jagt, waarin hij jagende is bevonden, geacht moet worden hem volkomen bekend te zijn geweest.

e H. R. 8 September 1840, Concl. conf. — In gelijken zin Arnhem 28 Mei 1850, — en Eindhoven 28 Maart 1844, vern. Helmond Kgr. 25 Januarij 1844, bij het ontbreken van enkele palen.

70. Vermits art. 17 der jagtwet niet spreekt van eigenaar van den grond, maar van eigenaar van het regt tot de jagt, zoo kan de eigendom van het jagtregt zeer wel bestaan bij iemand, die geen eigenaar is van den grond. De regter is alzoo niet verpligt, uit te maken wie eigenaar is van den grond, maar kan volstaan met te beslissen, dat de beklaagde in eene afgepaalde jagt van zeker in het vonnis genoemd persoon heeft gejaagd.

d H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

71. De wet bepaalt nergens, wat door het oprigten van zwanendriften moet verstaan worden; het houden van zwanen, evenmin als van eenden en duiven, is niet verboden, noch afhankelijk gesteld van 's Konings toestemming of van de bewilliging van betrokken eigenaren; aan het houden zelfs van meerdere zwanen en het zwemmen daarvan in wateren gelegen tusschen de landerijen van anderen, kan het begrip niet gehecht worden van het vestigen van zoodanig zakelijk regt van zwanendrift als de wetgever blijkbaar alleen op het oog heeft gehad bij art. 35 der jagtwet van 1857.

d H. R. 24 Februarij 1869, Concl. contr.

72. Volgens de vroegere jagtwet van 11 Julij 1814 (Sb. n° 79) werd tot het houden of gebruiken eener eendenkooi geene andere akte vereischt, dan de akte van registratie. Onder vigueur der jagtwet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47) kan dus van den houder of gebruiker eener eendenkooi, waarvan de vijfjarige registratie onder de wet van 1814 geschied, nog niet was ten einde geloopen, het bezit eener andere jagtakte dan die der bedoelde registratie niet worden gevorderd, als zijnde de kracht dier registratie bij art. 55 der jagtwet v. 1852 uitdrukkelijk in stand gehouden.

Gorinchem 28 December 1853.

73. Het is om de bescherming der wet te genieten tegenover hen die jagtbedrijf uitoefenen, voldoende, dat de geregistreerde eendenkooi rondom zij afgepaald met palen binnen den bepaalden afstand van elkander geplaatst, en de uiterste aangewezen grens van het regt tot afpaling uit het midden der kooi gerekend, niet overschrijdende.

H. R. 8 Februarij 1865, Concl. conf.

74. Het Kon. besl. v. 1 December 1820 (Sb. n° 26), houdende maatregelen tegen het beschadigen der bestaande eendvogelkooijen, alsmede voorschriften, waarnaar de eigenaars of bruikers van eendvogelkooijen zich moeten gedragen, is niet te beschouwen als eene verordening op het stuk der jagt en visscherij, bedoeld bij art. 55 der wet van 6 Maart 1852, en mitsdien bij die wet niet afgeschaft; hij derhalve die door kloppen, stommelen op een vaartuig en luidruchtig roepen en spreken de eendvogels in hunne rust stoort en verjaagt, is strafbaar ingevolge dat besluit met de straffen bij de wet v. 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), op de overtredingen van dergelijke maatregelen van alg. bestuur bedreigd.

d H. R. 16 Junij 1857, Concl. conf. — *a* H. R. 9 October 1849, Concl. conf. onder de wet van 1814.

75. Niet het bouwen eener til, maar het houden van tilduiven of veldvlugters op dien toestel, is als het oprigten eener duiventil aan te merken, en alleen voor dit laatste is 's Konings toestemming noodig.

d H. R. 26 April 1870, Concl. conf.

76. Vordering van schadevergoeding op grond

dat de gedaagde in de door den eischer van het bestuur der Domeinen gekochte visscherij tegenover zijne uiterwaarden doet visschen en aldaar in de oevers der Linge ter plaatse waar de visscherij van den eischer zich uitstrekt, vergravingen daarstelt, en op dien oever, en zelfs in de Linge bepotingen maakt, waardoor de eischer in de uitoefening van zijn vischregt wordt belemmerd, en dat vischregt versmald. De rivier de Linge moet, althans ter plaatse in geschil, als eene bevaarbare en vlotbare rivier worden aangemerkt; hij dus, die het vischregt daarin heeft, heeft ook dat vischregt zoover als die rivier zich bij gewone watertijden uitstrekt. Ontzegging der vordering, als zijnde niet gebleken van het toebrengen van schade, voor wat de vergravingen en bepotingen betreft. Eedsopdragt aan ged. dat hij niet heeft doen visschen ter plaatse waar hij later de questieuse vergraving en bepoting heeft doen verrigten.

Tiel 22 October 1858.

77. In den zin van het reglement, vastgesteld bij Kon. besluit van 21 April 1862 (Sb. nº 41), moet voor zalmdrift worden gehouden het geheele vischwater, onverschillig of daar al of niet werkelijk gevischt wordt, en zonder dat het noodig is, dat van het bestaan daarvan door uiterlijke teekenen blijke.

b H. R. 17 Maart 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Tiel 12 December 1867, waarbij was bev. Tiel Kgr. 21 October 1867, dat nog meer speciaal besliste, dat voor eene zalmvisscherij of zalmdrift geene uiterlijke teekenen noodig zijn; — dat wel bij Kon. besl. van 19 October 1858 is bepaald, dat geene zalmsteken mogen worden gesteld, dan met vergunning van den Min. van Justitie, terwijl bij elke vergunning zal worden voorgeschreven de diepte, waarop de zalmsteken mogen worden geplaatst, de grootte der openingen, welke voor de scheepvaart moeten worden gelaten, alsmede de wijze hoe, en de voorwerpen waarmede die openingen moeten worden afgezet, doch dat hieruit geenszins volgt dat dezelfde vergunning noodig is ook voor het visschen met zegens en drijfnetten, of dat door eenig uiterlijk teeken zoude moeten blijken van het aanwezig zijn van eene zalmdrift, welke met zegens en drijfnetten wordt uitgeoefend.

78. Het woord zalmdrift in art. 3 van het Regl. op het baggeren enz. in de rivieren (Kon. besl. v. 21 April 1862, Sb. nº 41), beteekent het geheele riviervak waarin de eigenaar der zalmvisscherij geregtigd is die visscherij uit te oefenen, en moet niet beperkt worden tot dat gedeelte daarvan waarin de zalmvisscherij werkelijk wordt uitgeoefend; hij die, na aanmaning om te vertrekken, met zijne baggermachine tusschen zons-ondergang en zons-opgang is blijven liggen in eens anders zalmvisscherij, is verpligt tot vergoeding der daardoor veroorzaakte schade.

Nijmegen 9 Februarij 1869.

79. Hij die van den Staat titulo oneroso het regt van zalmvisscherij in eene bevaarbare rivier heeft verkregen, heeft niet het regt, de baggeraken daaruit te weren, op grond dat deze zijne visscherij bederven, en de uitoefening daarvan onmogelijk maken.

Nijmegen 23 December 1856.

JEUGDIGE BEKLAAGDEN.

I. Beslissing; oordeel des onderscheids.
II. Gevolgen.

I.

1. Het onderzoek en de beoordeeling der vraag, of een jeugdige beschuldigde het feit al of niet met oordeel des onderscheids heeft gepleegd, is niet aan het Hof in raadkamer, maar aan den eindregter opgedragen.

r H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

2. De beoordeeling der wettelijke toerekenbaarheid van eene misdaad, behoort niet bij uitsluiting tot de bevoegdheid der raadkamer van het Hof, maar ook tot die van de raadkamer der Arr. Regtbank.

Overijssel 22 Januarij 1842.

3. De exceptieve bepalingen van art. 66 v. C. P. bestaan niet enkel in het voordeel van den beklaagde, maar zijn tevens van publieke orde, zoodat bij twijfel over den leeftijd van een bekl., door den regter vooraf een nader onderzoek moet worden gelast. Het is dus niet voldoende, het beweren van een bekl. omtrent zijn leeftijd als onbewezen ter zijde te stellen.

e H. R. 14 April 1863.

4. De wet is geschonden, wanneer de regter niet onderzoekt, of de beklaagde, die den ouderdom van 16 jaren nog niet heeft bereikt, al dan niet met oordeel des onderscheids heeft gehandeld; in casu bij overtreding eener politie-overtreding.

b H. R. 26 Junij 1866, Concl. conf. — *c* H. R. 24 December 1855, bij landlooperij.

5. De omstandigheid, dat een besch. vroeger wegens diefstal, met oordeel des onderscheids gepleegd, is veroordeeld geworden kan als voldoende worden beschouwd tot aanneming van het oordeel des onderscheids bij een later gepleegden diefstal.

f H. R. 7 November 1848, Concl. conf.

6. Al moge over het algemeen de onbekendheid met de wet en wettelijke verordeningen geene straffeloosheid te weeg brengen, men kan echter geredelijk aannemen, dat het oordeel des onderscheids bij een vijftienjarigen knaap niet zoozeer is ontwikkeld, dat hij, in weerwil van de toestemming van den burgemeester en van de aanvankelijke vergunning der ambtenaren tot het plegen van het hem ten laste gelegde feit, vervoer van schapen over de lijn van afsluiting, niettemin zich daardoor aan eene wets-

overtreding schuldig maakte, zoodat hij moet geacht worden zonder oordeel des onderscheids te hebben gehandeld.

Utrecht Hof 24 December 1866.

7. Ook in geval van verstek kan de regter verklaren dat uit het geregtelijk onderzoek regtens voldoende gebleken is, dat beklaagden beneden 16 jaren met oordeel des onderscheids gehandeld hebben. Een kind van negen en een ander van vijf jaren veroordeeld ter zake van diefstal, in vereeniging, in een bewoond huis, en daarenboven een diefstal met inklimming, tot zeven en een half jaar gevangenzetting.

Goes 5 October 1868.

8. Wanneer de regter in hooger beroep het bestaan van oordeel des onderscheids aanneemt, waar de eerste regter dit niet had gevonden, en hij, uit hoofde het O. M. niet in hooger beroep was gekomen, geene straf mag uitspreken, dan behoort hij te recurreren tot die voorzieningen, welke bij de wet zijn voorgeschreven voor het geval, dat er van het bestaan van het oordeel des onderscheids niet blijkt. Art. 250 Sv.

d H. R. 3 Maart 1846, Concl. contr.

II.

9. Een beschuldigde beneden de zestien jaren, die met oordeel des onderscheids gehandeld heeft (bij gequalificeerde diefstallen), kan, ingevolge art. 67 C. P., j[is] art. 119 en 136 Sv. nimmer, welke ook de misdaad of de toe te passen straf zijn moge, voor den criminelen regter te regt staan, in casu ter zake van vier diefstallen, waaronder drie met meerdere verzwarende omstandigheden.

d H. R. 25 Maart 1839. — H. R. 26 October 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 23 September 1846, houdende verwijzing ten correctionele wegens frauduleus vervoer bij herhaling.

10. De zaak van een besch. beneden de 16 jaren oud, die wegens misdaad wordt vervolgd, kan (na de invoering van het Wetb. van Strafv.) niet raauwelijks ter correctionele behandeling bij de Regtbank aangebragt, maar moet door de raadkamer naar de correctionele teregtzitting worden verwezen.

c H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf. vern. Zeeland 6 Maart 1843, te dezen aanzien overeenstemmende met Goes 12 Januarij 1843, waarbij de bekl. zonder voorafgaande verwijzing was veroordeeld.

11. Een beklaagde die zoowel vóór als na het bereiken van zestienjarigen leeftijd zich heeft schuldig gemaakt aan misdrijven met criminele straffen bedreigd, moet voor al die feiten naar de openbare teregtzitting van het Hof en kan niet wegens de eerstbedreven feiten naar de Arr. Regtbank verwezen worden.

Gelderland 14 December 1868.

12. Bij toepassing van art. 67, al. 3 C. P., doch met aanneming van verzachtende omstandigheden kan niet worden toegepast art. 12 der publicatie van 11 December 1813, en art. 209 Sv., maar wel art. 463 C. P.

d H. R. 21 Julij 1846, Concl. conf. — H. R. 20 Julij 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 15 December 1847, Concl. conf. — Zierikzee 4 October 1839. — Overijssel 15 April 1848, implicite. — *a* Tiel 22 Augustus 1844. — Anders Z.-Holland 5 Augustus 1842. — Leiden 31 Mei 1844.

13. Bij toepassing van art. 69 C. P. moet altijd eene gevangenisstraf van ten minste zes dagen en geene ligtere of politiestraf worden uitgesproken, ten ware er verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, die de toepassing van art. 463 mogelijk maken.

a H. R. 1 December 1857, Concl. conf. — *a* H. R. 8 Junij 1869, Concl. conf. — N.-Braband 5 December 1838. — Groningen Hof 18 Julij 1864, bij toepassing der bij art. 225 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 bedreigde subsidiaire gevangenisstraf van niet minder dan zes dagen.

14. Uit de facultatieve bepaling van art. 69 C. P., voor den regter geschreven, ten aanzien der toe te passen correctionele straf op schuldigen beneden de 16 jaren oud, met oordeel des onderscheids gehandeld hebbende, om namelijk die straf beneden de helft der gewone uit te spreken, volgt geenszins de bevoegdheid tot weglating van eene derzelve en om alzoo, wanneer op het misdrijf gevangenisstraf en geldboete zijn gesteld, de geldboete buiten toepassing te laten.

d H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 12 Maart 1856.

15. Art. 67 v. C. P. is niet toepasselijk bij politie-overtredingen, zoodat gedaagden te dier zake, beneden de zestien jaren oud, niet mogen worden vrijgesproken op grond, dat zij zonder oordeel des onderscheids hebben gehandeld.

a H. R. 29 Januarij 1856, Concl. conf. — Zierikzee 29 Maart 1839, vern., op grond dat het feit geene politie-overtreding opleverde, bij Zeeland 10 Junij 1839. — Anders Z.-Holland ... 1863 (8), waarbij met vern. van 's Gravenhage ... (17), is beslist, dat de wijziging der straffen in art. 67 en 69 C. P. voorgeschreven, niet enkel ziet op feiten, die als misdaden (crimes) en wanbedrijven (délits) met eene criminele of correctionele straf, mits deze niet bestaan in enkele geldboeten, worden gestraft, maar ook op politie-overtredingen, en op alle andere bij bijzondere wetten of verordeningen met boete strafbaar gestelde overtredingen, in casu ontduiking van plaatselijke belasting.

16. Het algemeen beginsel van art. 66, 67 en 68 C. P. is ook van toepassing bij zoodanige misdrijven, waaromtrent bij speciale wetten is voorzien, voor zoo verre bij deze aan die bepalingen niet is gederogeerd, bv. bij overtredingen van belastingwetten.

H. R. 26 October 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 23 September 1846. — *b* H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf. — Groningen 5 October 1846. — Overijssel 15 April 1848. — Ook bij jagtdelicten, *e* H. R. 3 December 1850, Concl. contr. — *i* H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf. — Z.-Holland 21 December 1852, bev. Leiden 29 October 1852. — Goes 4 Februarij 1864. — Zevenaar Kgr. 21 November 1862. — En bij beschadiging van boomen en planten in strijd met eene politie-verordening, — *c* H. R. 2 December 1862, Concl. conf. — Anders Voorburg Kgr. 31 Mei 1850, waarbij ten aanzien van het visschen met een kuisnet, waarop eene geldboete van *f* 25,» is bedreigd, werd overwogen, dat art.

66 C. P. alleen ingeval van misdaad of wanbedrijf voorgeschreven, bij het IVe boek van dat wetboek niet is toepasselijk verklaard op politie-overtredingen, zoodat, ingeval van overtreding, geene vrijspraak kan plaats hebben, al heeft de bekl., beneden de 16 jaren oud, zonder oordeel des onderscheids gehandeld.

17. De vermindering der gevangenisstraf naar aanleiding van art. 69 C. P. is niet toepasselijk op de straf volgens art. 47 der jagtwet bij nietbetaling der boete of geregtskosten of niet-uitlevering der verbeurd verklaarde voorwerpen op te leggen.

Tholen Kgr. 4 Januarij 1856, te dezen aanzien vern. bij Zierikzee 18 Maart 1856.

JURISDICTIE-QUESTIËN z. VERWIJZINGEN EN JURISDICTIE-GESCHILLEN.

JUS DETRACTUS z. ERFOPVOLGING.

JUS PATRONATUS.

1. Art. 19, in verband met art. 18 van het reglement van den Prins van Oranje-Nassau v. 17 November 1749, in de provincie Groningen uitgevaardigd, is niet geschonden, indien is geoordeeld, dat de daarbij bevolene registratie der geregtigdheden op het jus patronatus, niet zoodanig moet worden verstaan, dat van toen af en na de enkele registratie, op aangifte van de pretenderende geregtigden gedaan, deze registratie in de registers, zou moeten beschouwd worden als een onwrikbare titel, waardoor dat regt tusschen de geregtigden onderling en contradictoir jegens elkanderen onherroepelijk werd gevestigd, daar integendeel die registratie alleen ten doel had, om alzoo de aanspraken en de beweringen op dit punt van de respectieve regthebbenden te kennen, en te voorkomen dat in het vervolg geene scheidingen van die op te geven geregtigdheden van den grond zouden kunnen geschieden, en om alzoo het verbod, in art. 18 te dien opzigte voor de toekomst gedaan, te verzekeren.

b H. R. 8 December 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 23 Mei 1843.

